THESAURUS LINGUAE LATINAE

This file contains a part of the *Thesaurus Linguae Latinae* (ThLL), published in print in Leipzig *et al.* 1900–. Please check on our website (www.thesaurus.badw.de) whether you have the latest version of the file (the version is indicated in the last line on this page).

The **abbreviations** used in the ThLL are explained in the *Index librorum*, which has basic information on all Latin texts from Antiquity (incl. chronology and editions). It is regularly updated and can be consulted on our website: www.thesaurus.badw.de.

Navigating in this file

This file has a **bookmark for every headword**, including those in the *Addenda et Corrigenda* (in vols. VII/2, IX/2, X/1, X/2, *Onomasticon* C & D). You can use the list of bookmarks for fast navigation and to get an overview over the entries. Please note that the list of bookmarks=headwords may not (yet) be complete.

Searching in this file

You can search through the bookmarks/headwords in many pdf-readers after activating the option 'include bookmarks' (or similar) in the search menu.

The file includes an uncorrected OCR text, which may be useful for copying short phrases. **You can search through the text, but may not find what you are looking for – even if the information is contained in the printed volume.** Due to the complexity of the typeface and the age of the print the searchable text (*behind* the page on the screen) is only partially correct and thus may differ from the digital reproduction (= what you see on the screen). **The text of the print** (and its digital reproduction) **is the only authentic version of our dictionary**.

For full-text searches you can use the ThLL-database published by *De Gruyter*™ (available in research libraries).

License and limitations of use

This work is offered to you under a *Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivs CC BY-NC-ND* license (explanation here). In addition, you are not allowed to print or modify (parts of) this file or to upload it to a public website (**no file-sharing**). We kindly ask you to respect these restrictions. Instead, please refer fellow researchers to our website. Continued access to this version of the ThLL depends on your acceptance of these conditions. Please also leave this page and the watermark in the file.

Further information

We are enthusiastic about cooperation with academic researchers anywhere in the world. Please include references to the ThLL in your publications where relevant. If you have a lexicographical question about the Latin of Antiquity which cannot be answered from the published volumes of the ThLL, please contact us; contact information is on our website: www.thesaurus.badw.de.

Enjoy working with the Thesaurus Linguae Latinae!

Michael Hillen, General Editor and Project Leader
Munich, February 2019

version 1 (6 February 2019)

THESAVRVS LINGVAE LATINAE

EDITVS IVSSV ET AVCTORITATE
CONSILII AB ACADEMIIS SOCIETATIBVSQVE
DIVERSARVM NATIONVM ELECTI

VOLVMEN V

PARS ALTERA

E

MCMXXXI—MCMLIII
LIPSIAE IN AEDIBVS B. G. TEVBNERI

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

erginārio id est βυρσοδεψικόν GLOSS. III 539, 4. **erginārius** i. viscus de quercu GLOSS. III 561, 7 [*sc.* 'viscum quercin(ar)ium'. *vid. vulgus* quercin- *ori aptasse ascito* erg- *ab* ergasterio *sim. cf.* ergonarius. *Heraeus* (quercinarius *et Niedermann in plag. suspicatus est*).] *K.-M.*

×1. ergo *particula.* *de etymol. v. Walde-Hofmann, Et. Wb. p. 415.* *scribitur* erco: CORP. II 5936, 8. *litt. gr.*: GLOSS. Klio 13 (1913), 114 εργο τοιγαρουν. NOT. Tir. 2, 27. *in codd. notatur* eḡ, er̄, ğ (*cf. Lindsay, Notae Latinae p. 66*). *de accentu v. l. 36.* *de prosodia: de priore syllaba breviata apud* PLAVT. *v. C. F. W. Müller, Pros. 297. addas fortasse* Asin. 336 em -o (*cf.* 43). TER. Haut. 993. *altera syll. longa est apud veteres* (VLT. SYLL. gramm. IV 252, 19 MAR. VICTORIN. gramm. VI 28, 26; *cf. l. 36 sqq.*). *corripitur*: OV. epist. 5, 59 trist. 1, 1, 87; *postea inde a* SEN. *solet brevis esse praeter hos locos*: PETRON. *omnibus (5) locis metr.*, VAL. FL. 1, 774. 4, 585. 5, 648. 6, 14. SIL. 6, 134 (*praepos.*). 11, 567. 16, 217. IVV. 3, 281 (*locus suspectus, cf. p. 770, 74*). 9, 82 AVSON. 185, 7. 215, 7 CLAVD. 15, 260. 23, 7 carm. min. 53, 57. *notandum praeterea hanc syll. saepissime elidi* (*apud* LVCAN. *ubique praeter* 9, 256), *etiam ante brevem (v. e. g. p. 768, 34. 769, 13. 774, 2), et raro ictum versus in eam cadere (omisi locos, ubi in synalipha ponitur): numquam apud* ENN. LVCIL. LVCR.; PLAVT.: *fere* 10^{ies}; TER.: *ter*; VERG.: *quater*; HOR.: *ter*; OV.: 5^{ies}; GRATT.: *bis*; PHAEDR. app. 2, 12 PETRON. 123 vs. 216 VAL. FL. 4, 585. 5, 648 SIL. 6, 134. 11, 567 IVV. 9, 82.

CAPVT PRIVS

praepos. c. gen. (cf. Wölfflin, ALL 1, 1884, 175; praeter gramm. omnes locos attuli). semper postponitur substantivo; seiungitur: ARNOB. nat. 7, 30 p. 263, 24 honoris eis (*sc. superis*) -o datur. *de notione*: NON. p. 107, 11 -o positum pro [ea] (*del. Chifflet*) causa (GLOSS.^{L} III Abol. ER 7 *al. cf.* I Ansil. ER 108 hac de causa. *v. et infra l. 37*). GRAMM. suppl. 229, 17 Sergius dicit, melius significat propter *eqs.* (GLOSS. V 641, 20). *gr.* ἕνεκεν: *infra l. 57. 68. 78.* *falsa tradunt gramm. de distinctione praep. a coniunct. et de accentu*: PAVL. FEST. p. 82 -o correptum significat idem, quod apud Graecos οὐκοῦν; producte idem, quod χάριν, hoc est 'gratia', cum scilicet gratia intellegitur pro causa ... inferius sic formatur, cum dicimus de aliquo: statua donatus est honoris virtutisque -o (*v. infra l. 53*). DON. gramm. IV 371, 31 in Latinis verbis neque acutus accentus in ultima syllaba poni potest nisi discretionis causa, ut ... poné ... neque circumflexus, nisi in ea particula, quae est -ô (*cf.* VEL. gramm. VII 53, 3 aliud érgo, aliud ergô. MAR. VICTORIN. gramm. VI 193, 18 DIOM. gramm. I 433, 12 SERV. Aen. 6, 670 MART. CAP. 3, 271 POMP. gramm. V 131, 6. 12 PRISC. gramm. II 372, 16 III 47, 8 ISID. orig. 1, 18, 6 *al.*). *v. et s.* ergum *p. 775, 70 sqq.* *vox antiqua iam ante* PLAVT. *exoleta; legitur in titulis, in formulis sacris (sic omnes loci* CATONIS), *et apud priscae Latinitatis imitatores.* [*dub.*: CHAR. gramm. p. 119, 12 B. alia unius tantum casus sunt, ut ... sponte, dicis -o (d. causa, -o *C*), nequam *eqs.* CORP. I^2 2, 1521 ACT. lud. saec. Sept. Sev. 1, 21. *suppl.*: CORP. I^2 2, 603.]

i. q. propter vel causā: LEX XII tab. 10, 4 mulieres genas ne radunto, neve lessum funeris -o habento. 10, 7 ⟨honoris⟩ virtutisve -o (*v. supra l. 39. cf.* SIL. 6, 134 instar honorum virtutisque -o. LIV. 1, 18, 6 honoris -o [ARNOB. nat. 7, 13 p. 247, 31. 7, 17 p. 251, 8. *v. et supra l. 30*]. SISENNA hist. 120 virtutis -o civitate donari [CORP. I^2 2, 743; *a. 73 a. Chr.*; ἕνεκεν. CIC. opt. gen. 19 benevolentiaeque. LIV. 25, 7, 4. 31, 15, 7 PLIN nat. 21, 7]). TAB. triumph. Aemil. 11 caput patrandae pacis haec pugna extitit. eius rei -o aedem ... vovit (CATO agr. 132, 1. 134, 3 eiusdem [141, 3 ACT. lud. saec. Aug. (Corp. VI 32323) 143]. 139. 141, 4 LIV. 40, 52, 7. *cf.* TAB. triumph. Gracch. 10 cuius rei [CATO agr. 141, 2 LIV. 41, 28, 10]. CATO agr. 139 harumce rerum [141, 3 ACT. lud. saec. Aug. 98]. ACT. lud. saec. Aug. 105 quarumque [117. 141]. CIC. leg. 3, 9 rei suae -o ne quis legatus esto). CATO agr. 139 illiusce sacri coercendi -o (CIC. leg. 3, 20 consulum rogandorum -o. FRONTO p. 203, 8 N. tuendi eius -o). CORP. I^2 2, 718 (*a. 84 a. Chr.?*) benefici -o ([*gr. aliter*]. 728 [ἕνεκεν]. 845 ⟨virtut⟩is [*cf. l. 56*] beneficique). QVADRIG. hist. 41 communis exempli et fidei -o visum, ut *eqs.* CIC. leg. 3, 9 auxilii -o. Att. 3, 23, 2 si quid contra alias leges eius legis -o factum sit (LEX de imp. Vesp. [Corp. VI 930] 34. 37). LVCR. 3, 78 intereunt ... statuarum et nominis -o. 5, 1246 hostibus intulerant ignem formidinis -o (LIV. 22, 38, 4 fugae atque f.). NEP. Paus. 1, 3 eiusque victoriae -o Apollini donum dedisse (LIV. 25, 12, 15 v., non valetudinis -o. 28, 39, 15. 37, 47, 4). LEX vic. Furf. (Corp. IX 3513; *a. 38 a. Chr.*) 4 extremae undae quae lapide facta huiusque aedis -o. VERG. Aen. 6, 670 illius (*sc. patris*) -o venimus. LIV. 28, 39, 19 muneris -o. CORP. I^2 2, 727 salutis -o. 730 societatis -o (ἕνεκεν). XI 4632 huius rogationis -o.

CAPVT ALTERVM

coniunctio. *de notione*: PRISC. gramm. III 47, 8 rationalis coniunctio (*v. et s.* igitur *p. 253, 22 sqq.*). 100, 21 '-o' invenitur ... etiam pro expletiva, ut Terentius in Andria ([*v. p. 767, 75*]. *cf.* 337, 6 Attici τὸ οὖν παραπληρωματικόν accipiunt ... nostri quoque frequenter '-o' repletivi loco accipiunt). SERV. auct. ecl. 5, 58 antiqui ... '-o' pro 'merito' dicebant, sicut Plautus in Persa (*v. p. 768, 1*) ... item in Milite ([*v. p. 768, 2*]. georg. 2, 393). DON. Ter. Ad. 572 (*p. 765, 82*) -o semper addimus, ut hortemur tarde facientes (*sim. ad* Hec. 63 [*p. 775, 25*]. 610 [*p. 768, 41*]. Phorm. 62 [*p. 768, 27*]). VIRG. gramm. suppl. 199, 11 (= gramm. epit. 8 p. 70, 15 = GLOSS. V 521, 49) multi adverbia de coniunctativis faciunt, ut '-o' pro 'saepe' ponant ... iuxta illud Virgilii Asiani '-o sapientes legunt tua scripta, o Cato', hoc est dicere 'saepe legunt'. GLOSS. I p. 85 igitur immo sed denique. *graeca*: GLOSS.^{L} II Philox. ER 7 τοιγαροῦν τοίνυν (*unde* V Aa E 492; *cf. p. 775, 49.* VVLG. Luc. 20, 25 *al.*). GLOSS. οὐκοῦν (*cf. p. 759, 37*; VVLG. Ioh. 18, 37 BARNAB. 5, 3 *al.*), οὖν (*cf. e. g. p. 765, 26. 768, 84.* ITALA I Cor. 15, 11 [Aug. c. Faust. 2, 2 p. 255, 9; VVLG. enim]). *in versionibus reddit praeterea has particulas*: ἆρα: *v. p. 767, 25.* ἄρα: *v. p. 767, 20.* VVLG. Matth. 19, 25 *al.* ἄραγε: VVLG. Matth. 17, 25. ἄρα οὖν: VVLG. Rom. 9, 18 BARNAB. 9, 6 *al.* οὖν ἄρα: BARNAB. 15, 7. γάρ: *v. p. 766, 45. 771, 7 sq.* γοῦν: RVFIN. hist. 4, 15, 41. CONC.^{S} I 3 p. 24, 24 (*gr. I 1, 1 p. 30, 24*). δέ: *v. e. g. p. 766, 61. 771, 37. 774, 21.* δή: *v. p. 772, 37. 773, 10.* CASSIOD. Didym. in I Ioh. 5, 1 p. 74, 16. δὴ οὖν: CONC.^{S} I 3 p. 10, 27 (*gr. I 1, 1 p. 17, 28*). διὰ τοῦτο: *v. p. 774, 81.* καί: *v. p. 774, 25.* VVLG. I Macc. 2, 64 *al.* μέν: *v. p. 774, 27.* HIPPOCR. aer. 9 p. 19, 22 *al.* ὅθεν: VVLG. II Macc. 12, 46. ὥστε: *v. p. 774, 81.* VVLG. II Cor. 5, 17 *al.* *haud raro gr. om.*: *v. p. 764, 13.* VVLG. Luc. 21, 8 *al.*

*de **collocatione** (v. s.* igitur *p. 253, 50. 54)*: ***de primo et secundo loco**: singulorum auctorum usum cognosces ex hac tabula (moneo numeros praecipue maiores uno alterove discrepare posse a veritate propter numerantis lapsum et aliquos dubiae traditionis locos. cf. etiam p. 761, 79 sq. 83 sqq.)*:

	-o		igitur		itaque	
	summa	*1° loco*	*summa*	*1° loco*	*summa*	*2° loco*
ENN.	1	1	1	—	—	—
PLAVT.	182	50	158	18	18	—
CATO	1 ?	—	2	2	4	—
TER.	38	5	28	—	8	—
LVCIL.	9	5	—	—	—	—
VARRO	14	4	41	25	196	—
RHET. Her.	40	31	56	2	6	1
CIC.	617	282	2304	34	*ca.* 1300	—
inv.	22	9	55	2	3	—
orat.	168	73	515	5	*ca.* 400	—
rhet.	48	26	213	—	134	—
philos.	285	137	979	17	*ca.* 360	—
Att. epist.	94	37	341	10	*ca.* 400	—
CATVLL.	—	—	3	—	2	—
LVCR.	39	28	114	—	11	11
CAES.	5	—	1	—	*ca.* 80	—
HIRT.+BELL.	—	—	—	—	56	—
SALL. (*sine* rep.)	4	2	82	76	37	—
NEP.	8	—	8	1	62	—
VERG.	54	47	3	—	—	—
HOR.	25	20	6	—	1	1
sat.	15	12	6	—	—	—
TIB.	— (LYGD. 3)	— (LYGD. 3)	—	—	—	—
PROP.	8	7	12	—	—	—
OV.	99	91	80	—	—	—
am.	14	14	—	—	—	—
met.	32	28	9	—	—	—
fast.	6	6	10	—	—	—
trist.	21	19	26	—	—	—
Pont.	8	8	29	—	—	—
LIV. 1—5	17	10	42	14	86	22
6—30	36	7	73	24	327	24
31—45	24	—	44	4	181	7
GRATT.	13	9	—	—	—	—
MANIL.	8	4	12	—	—	—
VITR.	79	46	33	33	128	2
SEN. rhet. (*sine* exc.)	82	22	—	—	87	15
VELL.	1	—	6	1 ?	11	5
VAL. MAX.	52	22	60	13	99	9
CELS.	82	68	64	28	57	7
PHAEDR.	18	10	5	2	2	—
SEN. trag.	4	2	3	—	—	—
pros.	741	*ca.* 200	10	1	*ca.* 600	*ca.* 300
CVRT.	100	41	98	59	148	—
COLVM.	36	8	78	28	149	19

[Rehm]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

	-o		igitur		itaque	
	summa	*1º loco*	*summa*	*1º loco*	*summa*	*2º loco*
SCRIB. LARG.	17	—	1	—	12	7
LVCAN.	10	10	4	—	—	—
PERS.	1	1	5	—	—	—
PETRON.	88	14	17	2	79	7
PLIN. nat.	180	*ca.* 90	36	9	158	11
VAL. FL.	28	22	—	—	—	—
SIL.	18	15	7	—	—	—
STAT.	30	26	5	—	1	1
MART.	51	14	12	—	2	1
QVINT. inst.	135	32	172	16	98	11
decl.	220	*ca.* 75	140	11	49	10
IVV.	55	25	28	3	—	—
TAC.	35	30	177	170	3 (dial.)	—
hist.	—	—	42	41	—	—
PLIN. epist. (*sine* TRAI.)	84	2	19	16	32	1
paneg.	43	6	7	4	16	—
SVET.	19	4	22	5	25	8
FLOR.	24	7	43	25	47	1
FRONTO	9	3	96	33	—	—
APVL. apol.	15	—	58	23	2	—
met.	47	33	28	1	24	23
flor. philos.	4	1	66	19	1	—
PS. APVL. Ascl.	55	4	—	—	17	15
herm.	4	4	44	8	—	—
MIN. FEL.	5	2	17	7	15	5
TERT. apol.	32	9	26	8	21	9
ITIN. [Silv.]	135	—	—	—	18 (16 i.-o)	—
HIER. epist. 1—65	76	17	86	22	32	14
VVLG.	*ca.* 1200	*ca.* 35	*ca.* 330	*ca.* 150	318	242
AVG. civ.	664	27	*ca.* 300	2	214	188

in singulis sententiarum generibus fere eadem valent de collocatione quae protuli s. igitur *p. 253, 73 sqq., nisi quod paulo saepius* -o *anteponitur etiam particulis interrog. (v. p. 768, 71. 73.* LYGD. 6, 51 PHAEDR. 1, 15, 9. *et al.), imperativo (v. p. 765, 74. 78. 82. 768, 28. 44. 46 al.; usum Plautinum nimis severis legibus constringere temptabat Norden, Rhein. Mus. 49, 1894, 205), negationis particulis (e. g.* -o non: VERG. georg. 2, 293 HOR. sat. 1, 4, 53 LIV. 6, 40, 12 SEN. contr. 2, 3, 14 SEN. clem. 2, 6, 1. *et al. cf.* LYGD. 4, 75 -o ne dubita). *semper primo loco ponitur in 'argumentatione ex contrariis' (p. 764, 60). de* HOR. *v. Kießling ad sat. 2, 3, 5.* *de tertio loco (cf.* enim *p. 575, 26 sqq.;* igitur *p. 254, 2 sqq.): monosyllabum insequenti voci cohaerens primum locum tenet: e. g.* LIV. 39, 31, 10 haud secus -o. SEN. dial. 2, 7, 2 non potest -o (*cf. p. 763, 25. 764, 35 al.*). PLIN. nat. 31, 61 nec hoc -o (MART. 5, 50, 5; *aliter p. 763, 31*). *v. et p. 763, 79. 768, 29.* *item vox pyrrichia*: QVINT. decl. 312 p. 227, 14 erat argumentum -o. AVG. civ. 21, 4 p. 493, 18 D. velut expirante -o. *vox enclitica secundum locum tenet*: CIC. off. 2, 66 huic ⌊quoque⌋ -o ([⌊ ⌋ *del. Faccioli*]. PLIN. nat. 12, 13. 23, 112). LIV. 23, 12, 17 hostium quidem -o. QVINT. decl. 263 p. 76, 26 dignus es -o (*cf. p. 763, 53. 773, 21*). SEN. epist. 48, 12 quantum potes -o. *v. et p. 763, 51. 764, 10. 768, 16. 769, 33. 82 al.* *liberius tertio et sequentibus locis ponitur (praecipue apud poetas)*: PLAVT. Poen. 1269 condamus alter alterum -o. Pseud. 652. LVCR. 6, 1246 optimus hoc leti genus -o quisque subibat. PROP. 2, 32, 1 OV. met. 9, 495. 12, 106. GRATT. 73 exige si qua meis respondit ab artibus -o. PETRON. 16, 2 cum et ipsi -o. MART. 10, 44, 3 Quinte (*seq. duo versus hexam. coniuncti cum vocativo*), -o *eqs.* 11, 75, 5. QVINT. decl. 247 p. 12, 10 de utraque vos persona -o. *al.* PLIN. paneg. 12, 2 TERT. virg. vel. 4 p. 888 Oe. ANTH. 390, 15. AVG. civ. 12, 14 p. 531, 26 D. cur non -o (*al.*). *al.* SIDON. epist. 4, 21, 2 primis Haeduis deberis -o, non solis (*ante* -o *distinguunt vix recte*). VEN. FORT. carm. 3, 12, 19 Mart. 2, 271. *et al. cf. p. 763, 22. 767, 8. 768, 3. 13. 78. 770, 40. 773, 1. 775, 45 al.* *ex coni. mutatur ordo*: PS. APVL. Ascl. 9. *nota: tmesin efficit*: AMM. 30, 7, 3 ob -o validi corporis robur: *cf. etiam* SEN. nat. 5, 10, 3 veri -o simile est (ASCON. p. 67, 24 St. verine -o s. e.; *at* SEN. nat. 6, 24, 3 -o veris. e.). SPART. Pesc. 1, 3 Pescennius -o Niger *eqs.* (EVTR. 6, 8, 2). *cf. p. 765, 66.* *legitur inde ab* ENNIO, PLAVTO, (MET. MAC. *p. 766, 23*, *?* CATONE *p. 762, 20*), VARRONE. *deest apud* HYG. astr. (*32* igitur; HYG. fab. *4* -o: *1* igitur). *notio affirmativa (p. 767, 61), quam sunt qui originariam putent (v. Hofmann, Syntax p. 683), non invenitur certis exemplis nisi apud* PLAVT. TER. *quae ratio intercedat inter voces* -o igitur itaque, *elucet ex tabula supra descripta (v. et* igitur *p. 254, 62 sqq.); notandum sane etiam apud sing. auctores frequentiam variare: velut* PLAVT. Cas. *11* (*2* igitur). Rud. *17* (*4* igitur). Persa *16* (*5* igitur). *at* Amph. *3* (*16* igitur). Most. *8* (*18* igitur). *de* TAC. *v. Ph. Spitta, De Taciti in componendis enuntiatis ratione, Göttingen 1866 p. 120 adnot.* *de* ASCON. *et* SCHOL. Cic. *v. Stangl, Philol. 67 (1920), 519, 35.*

[*variat in codd. saepissime c.* ego, *e. g.*: PLAVT. Curc. 568 TER. Hec. 787 Haut. 628 CIC. fin. 2, 23 Att. 13, 25, 3 CVRT. 6, 10, 22 AVR. Fronto p. 69, 10 N. *v. et p. 764, 69. 767, 67 al.* *c.* igitur: *v.* igitur *p. 254, 66 sqq. v. et p. 763, 68. 764, 14.* *c.* erga: *v. p. 750, 39.* *c.* enim: TERT. apol. 29, 4 (enim *F*). patient. 9 p. 14, 23 *al.* *c.* vero: TERT. adv. Hermog. 12 p. 139, 19 *al.* *ex coni. legitur*: PLAVT. Truc. 175 (ego *codd.*). LVCIL. 142 (ego *trad.*). SEN. contr. 7, 1 (16), 19 (erga *trad.*). CELS. 7, 7, 7^{C} (eo *FV*, sed *J*). SEN. epist. 124, 15 (-o *add. vulg.*). *al.* *falso traditur*: PLAVT. Poen. 1051. TER. Ad. 325 (-o *om. pars codd.*). POMPON. Atell. 142 PROP. 3, 3, 29 SEN. epist. 106, 4 PLIN. nat. 35, 72 SIL. 10, 282 AVIEN. Arat. 1081. *dub. et corrupt.*: PLAVT. Capt. 1020 (*A om. totum locum*). Cist. 251 (*lacunosa*). Pseud. 151 Truc. 590. SEN. benef. 6, 21, 2 (immo *vulg.*). PETRON. 105, 6. 112, 6 (modo *l. v.*). *al.* *dub. interpr. frgg. nonnulla*: CATO or. frg. 64, 1 (-o *om. pars codd.*). PACVV. trag. 367 TITIN. com. 145 TVRPIL. com. 11 LVCIL. 668 *al.*]

CONSPECTVS MATERIAE

I ***c. vi conclusiva vel consecutiva vigente*:**
 A *in sententia simplici*:
  1 *in enunt. recto*: **a** *significat nexum realem: infra l. 66*
   b *notat conclusionem logicam: p. 763, 19.*
  2 *in interrog.*: **a** *generatim: p. 763, 67.* **b** *specialia*:
   α argumentatio ex contrariis: p. 764, 60. *β* quid -o?: *p. 764, 67.* *γ* quid -o est?: *p. 765, 37.*
  3 *in exclamatione: p. 765, 63.*
  4 *c. imperat. vel coniunct. iuss.: p. 765, 72.*
 B *accedit secundaria*: **1** *subsequitur: p. 766, 9.* **2** *antecedit: p. 766, 30.* **3** -o *in apodosi: p. 766, 83.*
II ***nexu laxiore*:**
 A *vario usu*:
  1 -o *affirmativum: p. 767, 60.*
  2 *c. respectu totius rerum status, fere i. q. 'nunc'*: **a** *in enunt. recto: p. 768, 8.* **b** *c. imperat.: p. 768, 25.* **c** *in interrog.: p. 768, 67.*
  3 *peculiaria quaedam genera interrogat.*: **a** *interr. fit ἐν ἤθει: p. 769, 2.* **b** *interr. adversativa: p. 769, 39.* **c** *interr. responsum negat. expectat: p. 769, 59.* **d** *interr. iteratur ita, ut plenius et specialius responsum poscat: p. 770, 14.*
  4 *res quam sive factam sive futuram esse constat proponitur: p. 770, 26.*
  5 *in explicat. vel adnotat. (fere i. q. 'enim'): p. 770, 79*
  6 *fere i. q. 'autem': p. 771, 31.*
 B *usu magis ad informandam orationem spectante*:
  1 *complexio fit complurium sentent.: p. 771, 44.*
  2 *functio anaphorica*: **a** *post interruptam orat.*: *α post digressionem: p. 771, 73.* *β post parenthesin vel anacoluthon: p. 772, 6.* **b** *adponitur pron. et adverb.*: *α* -o *antecedit: p. 772, 34.* *β* -o *subsequitur: p. 772, 54.*
  3 *usus inceptivus et transitorius*: **a** *in ipsa introducendi formula: p. 773, 16.* **b** *in initio tractationis post propositionem: p. 773, 49.* **c** *transitio vel initium per ipsum* -o *significatur: p. 773, 78.* **d** *pars sentent. cohaeret c. anteced.*: *α secund.: p. 774, 29.* *β partic.: p. 774, 42.* *γ nomen: p. 774, 59.*
 iuncturae sive pleonasmi: p. 774, 68.

I ***c. vi conclusiva vel consecutiva vigente*** (*v. et p. 767, 83; laxiora p. 764, 46. 67. 765, 39. 63. 766, 11*): **A** ***in sententia simplici*:** **1** ***in enuntiato recto*:** **a** -o *significat q. d. nexum realem, fere i. q. itaque, ob eam rem* (*cf.* igitur *p. 259, 11 sqq.*; -o *respondet c.* unde *p. 763, 13; fere i. q. 'eo modo' l. 83. p. 763, 7; ironice, fere i. q. 'propterea igitur' l. 71*): PLAVT. Asin. 315 tantum facinus ... inveni ego, ut nos dicamur ... dignissimi esse, quo cruciatus confluant :: -o mirabar quod dudum scapulae gestibant mihi. Poen. 1053 patritus ... hospes Antidamas fuit ... :: -o hic apud me hospitium tibi praebebitur. Stich. 292 -o iam revortar. 329. ENN. ann. 372 unus homo nobis cunctando restituit rem. non enim *eqs.* -o postque magisque viri nunc gloria claret. TER. Haut. 398. LVCIL. 91 Graecum te ... quam Romanum ... maluisti dici. Graece -o ... te ... saluto *eqs.* RHET. Her. 1, 16, 26 nisi adtulerit facti rationem, perverterit defensionem. -o adfert eam *eqs.* CIC. dom. 101 M. Manlius ... regnum adpetisse est iudicatus. -o eius domum eversam ... videtis. orat. 34 fin. 2, 34. nat. deor. 2, 125 milvo est quoddam bellum quasi naturale cum corvo; -o alter alterius ubicumque nanctus ova frangit. LVCR. 4, 560 si interpositum spatium sit longius ..., confundi verba necesse est. -o fit, sonitum ut possis sentire neque illam internoscere (4, 806 fit -o). 4, 607 NEP. Ages. 3, 6. Alc. 10, 2 statuit accuratius sibi

[Rehm]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

agendum cum Pharnabazo. huic -o renuntiat *eqs.* Milt. 5, 2. VERG. ecl. 5, 58 sub pedibus ... videt ... sidera Daphnis. -o ... rura voluptas ... tenet. georg. 1, 489. Aen. 2, 26 nos abiisse rati *eqs.* -o omnis longo solvit se Teucria luctu. 6, 739. 12, 742 OV. met. 2, 105. LIV. 8, 25, 3 Lucani ... in fidem venerunt, arma virosque ad bellum pollicentes; foedere -o in amicitiam accepti. 25, 21, 8. 26, 2, 11 Cn. Fulvium ... exercitum ... servilibus vitiis imbuisse. -o effecisse, ut *eqs.* 30, 9, 9. 38, 25, 16. CELS. 2, 10, 11 expectanda -o remissio est (3, 7, 1^C PLIN. nat. 20, 81 *al.*). PHAEDR. 3, 8, 9 CVRT. 3, 5, 14. 3, 11, 8. 4, 13, 12 *Dareus* vigilias ... servari iusserat: -o ignibus tota eius castra fulgebant. PETRON. 30, 9. 136, 2 PLIN. nat. 13, 38 VAL. FL. 4, 400. MART. 1, 14, 6 unde potest avidus captae leo parcere praedae? sed tamen esse tuus dicitur: -o potest. IVV. 4, 73 TAC. ann. 14, 62 APVL. met. 10, 4. *et frequenter.* *a verbo dicendi vel sentiendi pendet conclusio logica*: CIC. Cato 47 non caret is qui non desiderat: -o hoc (*sc. res venerias*) non desiderare dico esse iucundius. nat. deor. 2, 41 negat -o esse dubium *eqs.* 3, 93 videtis -o non esse *eqs.* VLP. dig. 39, 3, 3 pr. ait -o non teneri. *cf. l. 19 sqq.*

b -o *notat conclusionem logicam* (*cf.* igitur *p. 256, 20 sqq.; facete dictum l. 23; in sententia verbo carente: l. 29. 39. 50; aliunde pendente: infra l. 58. 61; v. et supra l. 14*): PLAVT. Bacch. 1017 'persuasumst facere quoius me nunc facti pudet'. prius te cavisse -o quam pudere aequom fuit. Cas. 853 paene exposivit cubito :: cubitum -o ire volt. Epid. 590 negat haec filiam me suam esse: non -o haec mater mea est (VARRO ling. 8, 33. 38 non est -o [SEN. benef. 5, 11, 6 *al.*]. RHET. Her. 4, 1, 2 CIC. Tull. 42 fin. 1, 72 *al. cf.* CIC. nat. deor. 2, 57 haud -o). PLAVT. Mil. 476. Most. 1119 aliud te rogo :: aliud -o nunc tibi respondeo. Poen. 252. Pseud. 1084 (*interpol.?*). 1332 me isti hau solent vocare, neque -o ego (*P*, nec ego *A*) istos (TERT. adv. Prax. 27 p. 281, 13 neque -o ... neque. *al. cf.* SEN. benef. 3, 35, 4 -o nec ... nec. TERT. ieiun. 14 p. 293, 8 nec [*i.* '*ne ... quidem*'] -o. *al. cf. p. 761, 55. aliter p. 775, 16*). Rud. 269. LVCIL. 743 prospiciendum -o in senecta⟨m⟩ nunc ⟨ab⟩ adulescentia est (CIC. Flacc. 23 SEN. dial. 9, 15, 2 *al.*). 1286 (*in conex. relat.*) *v. p. 729, 59 sqq.* VARRO ling. 9, 58 RHET. Her. 2, 27, 44. 4, 7, 10 -o etiam ut magis ars cognoscatur, suis exemplis melius est uti (CIC. rep. 1, 62 Tusc. 1, 79 SEN. nat. 1, 3, 7 VLP. dig. 4, 4, 3, 5 *al. cf.* RHET. Her. 4, 7, 10 -o hanc quoque [CIC. div. 2, 11 LVCR. 3, 455 *al.*]. CIC. leg. 1, 33 quibus ... ratio ... data est, isdem etiam recta ratio data est, -o et lex, quae est recta ratio [fin. 3, 27 SEN. benef. 3, 18, 3 GAIVS dig. 18, 1, 35, 6 *al. cf. p. 767, 14*]). RHET. Her. 4, 29, 40 relinquitur -o (*cf.* LIV. 37, 19, 4 restat -o. PLIN. epist. 112, 3 superest -o [*aliter p. 773, 31*]). CIC. inv. 1, 65 est -o adsumptio quaedam, quae approbationis non indiget (nat. deor. 2, 39 SEN. nat. 5, 5, 2 *al. cf.* LVCR. 1, 526 sunt -o [PLIN. nat. 2, 119 *al.*]). Tull. 48. Verr. II 2, 45 -o, inquiet aliquis, donavit populo Syracusano illam hereditatem (TERT. resurr. 32 p. 70, 23). fin. 2, 25 recte -o is negat umquam bene cenasse Gallonium (PAVL. dig. 27, 1, 32. *cf.* CIC. Tusc. 4, 70 bene -o [NEP. Thras. 4, 2]. nat. deor. 2, 95 praeclare -o). fin. 3, 21 non cadit ... invidere in sapientem; -o ne misereri quidem (SEN. epist. 66, 9 *al. cf.* CIC. nat. deor. 3, 43 ne ceteri q. -o di). nat. deor. 2, 43 sequitur -o (3, 70 CELS. 2, 14, 2 SEN. dial. 5, 6, 5 CVRT. 7, 1, 40 *al. aliter p. 773, 23*). 2, 80 necesse est -o (SEN. contr. 1 praef. 5 SEN. nat. 1, 1, 8 *al.*). LVCR. 1, 364. 964 non habet extremum, caret -o fine modoque. 3, 539 HOR. sat. 2, 5, 19. LIV. 37, 59, 1 merito -o (38, 46, 15 PLIN. paneg. 88, 7 MIN. FEL. 13, 2 *al.*). SEN. benef. 3, 35, 2 MART. 1, 37, 2. TERT. adv. Hermog. 25 p. 153, 10 *terram* video et formam ... et cultum a deo consecutam, aliud -o factam quam erat (*sim.* adv. Marc. 4, 8 p. 439, 16 fug. 12 p. 482 Oe.). AVG. civ. 7, 35 p. 319, 7 D. aut -o ... aut *eqs.* (*al.*). coll. c. Don. 1, 9 p. 43, 8 invenit occasionem ... qua diceret nihil -o secum agi ... debere, sed *eqs. et frequenter.* *pluribus conclusionibus subsequentibus iteratur* -o *vel variat c.* igitur, *e. g.*: CIC. inv. 1, 65 -o ... igitur ... -o: Tusc. 5, 53 sequitur ...; -o ... igitur ... -o. nat. deor. 2, 77 igitur ... igitur ... igitur ... -o. fat. 12 -o ... -o ... -o.

2 ***in interrogatione*** (*cf.* igitur *p. 257, 9 sqq.; v. p. 768, 67. 769, 1. 773, 35*): **a** *generatim*: *α interrogatio per pron. sive adv. pronom. fit*: quis: CIC. div. in Caec. 19 q. -o (igitur *l. v.*) est qui neget *eqs.* Cluent. 149. SEN. dial. 3, 5, 3 q. -o magis naturam rerum ignorat quam qui *eqs. al.* quid: PLAVT. Aul. 744 ne istuc dixis :: q. tibi -o meam me invito tactio est? Mil. 1008 q. -o hanc dubitas conloqui (Poen. 881 Pseud. 1313 CIC. fin. 2, 28). Persa 185 satin haec meministi? ... :: melius quam tu qui docuisti :: ... q. -o dixi? TER. Eun. 162 ego id timeo? :: q. te -o aliud sollicitat? (QVINT. decl. 314 p. 234, 8). CIC. Tull. 24 quid Fabius? horum nihil negat. q. -o addit amplius? Cluent. 93 q. -o est causae, quod *eqs.* (*cf.* VAL. MAX. 6, 9, 15 q. est -o quod [COLVM. 2, 1, 5]. SEN. benef. 6, 16, 4 q. -o est, quare. nat. 7, 25, 7 cur. *al.*). CIC. dom. 125. nat. deor. 3, 44 q. dicetis -o? Att. 7, 7, 7 q. -o, inquis, acturus es? HOR. epist. 2, 1, 206 q. placet -o? SEN. nat. 1, 5, 14 q. -o mirum *eqs.* (2, 22, 3 TERT. spect. 11 p. 13, 24 *al.*). MART. 2, 28, 5 ex istis nihil es ...: q. -o es? *et al.* qui (*pron.*): PLAVT. Poen. 386 sicine ego te orare iussi? :: quo modo -o orem? (CIC. nat. deor. 1, 107 q. m. illi -o? div. 2, 15 Att. 4, 18, 1 SEN. benef. 5, 8, 3. VVLG. gen. 39, 9 [*hebr.* ו *i.* '*et*']. *al. cf.* quemadmodum: SEN. nat. 4, 2, 19 *al.*). CIC. Verr. II 3, 173 quae est -o ista ratio *eqs.* (Lig. 25). nat. deor. 1, 111 fat. 46 PHAEDR. app. 11, 6. SEN. Thy. 258 quonam -o. PLIN. epist. 2, 6, 3 negavi. 'tu -o ... quam consuetudinem sequeris?' *al.* cur: *v. vol. IV 1443, 68 sqq.* qualis: TERT. carn. 7 p. 441 Oe. quando: SEN. benef. 5, 9, 3 *al.* quantus: VAL. MAX. 5, 3 ext. 3 *al. cf. p. 765, 68.* quare: SEN. contr. 1, 1, 15 SEN. benef. 3, 19, 1 PETRON. 57, 4 *al.* qui (*adv.*): CIC. ac. 2, 143 QVINT. inst. 7, 3, 34. quin (*cf. p. 768, 46. 69*): PLAVT. Asin. 850 istoc me facto tibi devinxti :: q. te -o das hilarum mihi? Merc. 929 APVL. apol. 35 TERT. nat. 2, 5 p. 102, 12. quo: HOR. sat. 2, 2, 35 quo pertinet -o proceros odisse lupos? TERT. bapt. 11 p. 210, 17. VVLG. I Macc. 2, 9 (*om. gr.*). *al.* quot: SEN. nat. 7, 15, 1. 2. ubi: TER. Haut. 821 scin u. nunc sit tibi tua Bacchis? :: apud nos :: non :: u. -o? (igitur *A*). CIC. Tusc. 1, 11. 4, 79 u. sunt -o isti, qui *eqs.* div. 2, 77 LIV. 38, 59, 8 SEN. benef. 5, 19, 9 QVINT. inst. 3, 6, 74 *al.* unde: CIC. Tusc. 1, 34 Att. 12, 25, 1 SEN. benef. 4, 5, 1 *al.*

β interrogatio per totam sententiam fit: (I) *cum particula interrog.*: an (*cf. infra l. 55*): CIC. de orat. 2, 366 *Crassus negat se post Antonium quicquam posse dicere.* tum Sulpicius: an -o ... oblitus es *eqs.* TRYPH. dig. 37, 8, 7 VLP. dig. 15, 2, 1, 7 *al.* -ne (*cf. p. 770, 3*): PLAVT. Aul. 256 mihi despondes filiam? :: ... cum illa dote quam tibi dixi :: sponden -o? (Trin. 1157). Cist. 746. QVINT. inst. 9, 4, 113 nonne -o (*al.*). TERT. scorp. 10 p. 168, 25 -one et finis in caelis *eqs.* (QVEROL. p. 11, 25. *cf. p. 775, 15*). num (*cf. p. 767, 13. 769, 60*): CIC. S. Rosc. 107 num -o dubium est *eqs.* (SEN. dial. 10, 9, 4 PLIN. epist. 8, 14, 20). PLIN. epist. 7, 17, 4. VLP. dig. 3, 1, 1, 5 numquid -o et magistratus gerere possit *caecus*? (30, 41, 3 PAVL. frg. Vat. 50. *cf.* PAVL. dig. 23, 5, 10 n. -o etiam [AVG. civ. 10, 31 p. 454, 8 D.]. MARCIAN. dig. 48, 16, 1, 10. AVG. civ. 11, 9 p. 473, 18 D. numquidnam -o [16, 16 p. 153, 17]). utrum (*cf. l. 56. p. 769, 82*): CIC. nat. deor. 2, 77 AVG. civ. 22, 12 p. 590, 2 D. (II) *sine particula interrog.*: PLAVT. Cas. 547 non ornatis ... nuptias? :: orno et paro :: non -o opus est adiutrice? (SEN. contr. 10 praef. 10. SEN. dial. 2, 15, 1 non accipiet -o? MART. 6, 94, 4). LVCIL. 467 'si non it, capito ...'. '-o fur dominum?' RHET. Her. 4, 14, 20. CIC. Mur. 74 rep. 1, 58. 1, 60 'probas ... animum ita adfectum?' 'nihil vero, inquit, magis'. '-o non probares, si *eqs.*' ac. 2, 35. Cato 15 nihil -o agebat Q. Maximus? (QVINT. inst. 2, 10, 9 IVV. 10, 346). nat. deor. 3, 11 -o et illud ... vestigium ungulae Castoris equi credis esse? (SEN. benef. 4, 24, 2). div. 2, 143 -o hoc inerat in rebus futuris ... an ... casus effecit? off. 3, 19 vicit -o utilitas honestatem? 3, 81. 3, 82. Att. 9, 17, 1 -o ei negandum est? HOR. sat. 2, 2, 101. LIV. 21, 10, 10 dedemus -o Hannibalem? dicet aliquis. SEN. benef. 5, 24, 2 'potes -o' inquit *eqs.* (TERT. apol. 48, 10 idol. 15 p. 48, 1 *al.*). PLIN. nat. 18, 37 *al.*

interrog. pendet ex verbo dicendi (*quaedam magis ad usum inceptivum [II B 3 a, p. 773, 35] spectant, e. g. l. 52. 57; v. et* igitur *p. 269, 17*): LIV. 2, 28, 5 correpti consules cum, quid -o se facere vellent, ... percunctarentur *eqs.* (5, 13, 10 SEN. benef. 2, 21, 2 epist. 119, 5. MART. 10, 74, 12 non me ... capit Nilus *eqs.* quid concupiscam quaeris -o? dormire. PLIN. epist. 10, 29, 2. AVG. civ. 19, 3 p. 353, 12 D. [*in init. cap.*]). SEN. nat. 3, 12, 1 -o quaeris a me, quomodo aqua fiat (epist. 104, 6 LACT. inst. 3, 24, 9). PLIN. nat. 16, 82 cur -o non eadem causa adversum omnes polleat, iure miremur (TERT. ieiun. 4 p. 278, 5). VLP. dig. 11, 1, 9, 4 an -o non videatur defendere ..., videndum (46, 1, 8, 3 TERT. carn. 3 p. 428 Oe.). 17, 2, 52, 2 utrum -o ... an ..., quaeritur (48, 19, 8, 11). 26, 7, 5 pr. quae -o tutelae quantitas depositionem inducat, videamus (33, 1, 3, 2 TERT. orat. 28 p. 198, 24). 47, 2, 14, 16 qualis -o ... actio detur ..., quaesitum est.

b *specialia*: *α argumentatio q. d. 'ex contrariis'* (*v. et p. 765, 13; sim. et p. 766, 46; de collocatione v. p. 761, 50*): CIC. Arch. 17 -o ille (*Roscius*) corporis motu tantum amorem sibi conciliarat ...; nos animorum ... motus ... neglegemus? 19. 22 Sest. 33 Planc. 89 Rab. Post. 27. Phil. 1, 24. 5, 25 -o Hannibal hostis, civis Antonius? orat. 171 fin. 2, 13. 110 Tusc. 1, 31. 2, 39. 41 off. 1, 114 STAT. Theb. 8, 313 IVV. 14, 64 VOPISC. Aurelian. 5, 1.

β **quid -o?** (quidnam -o? *p. 765, 28; laxius partim concludunt, quae sub (II)—(IV) extant; cf.* igitur *p. 262, 45 sqq.* *frgg. et dub.*: TER. Haut. 985 quid id [id *om. δ, de A non constat*] -o? LVCIL. 328 [ego *trad.*]. CAES. or. frg. Iul. Ruf. rhet. 8 p. 40, 24 PVBLIL. mim. 19. SEN. benef. 6, 19, 2 quid? inquit; -o [-o? inquit *vg.*]. PETRON. 20, 5 [ego *Buecheler*]. HIL. myst. 1, 42, 2 p. 29, 24 et quid? -o [*dist. Feder; fort. et del.*]): (I) *concludit anteced. negatione* (*v.* igitur *p. 257, 20*): TER. Phorm. 995 nihil est :: q. -o? (est *add. libri praeter A*). quid istic narrat? CIC. leg. agr. 2, 38 non metuit invidiam. q. -o? longum putavit *eqs.* dom. 47 non tulit 'ut interdicatur'. q. -o? 'ut interdictum sit'. de orat. 2, 280. SEN. dial. 3, 20, 4 dum probent? non. q. -o? dum timeant. Mart. 1, 41, 2 urbanus tibi ... videris. non es ... q. -o? verna. 3, 84, 2 *al.* VVLG. Ioh. 1, 21 non sum ego Christus ... :: q. -o? Elias es tu? (τί οὖν). (II) *per se positum interrumpit orationem interlocutoris*: PLAVT. Cas. 659 vitam — :: q. -o? :: ah — :: quid est? :: interemere *eqs.* TER. Andr. 711 at tamen — :: q. -o? :: *eqs.* (III) *inducit interrogationem* (*magis exclamationem p. 765, 14*) *in argumentando* (*cf. Seyffert, Scholae Latinae I², 1878, 103 sqq.; saepe ex persona inter-*

[Rehm]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

locutoris sive veri [e. g. l. 11] sive ficti [l. 5]; nota iterationem infra l. 19): VARRO ling. 9, 30 q. -o? cum *eqs.*, eae inter se non proportione similes? CIC. S. Rosc. 2 ita fit, ut adsint ..., taceant autem idcirco quia periculum vitant. q. -o? audacissimus ego ex omnibus? minime. div. in Caec. 40 fortasse dices: 'q. -o? haec in te sunt omnia?' (*sic expresse ex persona contradicentis*: Cluent. 63 Tusc. 3, 46 Att. 2, 1, 8. 12, 46 SEN. contr. 1, 5, 5 *al.* SEN. clem. 1, 9, 4 q. -o? ego *eqs. al.* QVINT. decl. 349 p. 375, 21 *al.*). Verr. II 1, 149. 3, 69 Caecin. 39. Cluent. 147 (est *add. pars codd.*). Catil. 2, 18 Phil. 2, 21. de orat. 3, 171 'Crassum habeo generum *eqs.*' q. -o? iste Crassus ... quid efficit? Brut. 99 tum Atticus: q. -o? estne ista (*oratio*) Fanni? rep. 1, 58 fin. 5, 89 ac. 1, 13. Tusc. 2, 34 *puerorum Spartanorum nemo* ne ingemuit quidem. q. -o? hoc pueri possunt, viri non poterunt? (*cf. p. 764, 61*). 4, 69 q. -o? hic amor Medeae quanta miseriarum excitavit incendia. off. 3, 73 *al.* Att. 7, 7, 6. 14, 14, 2. 16, 1, 4 epist. 9, 10, 2 CAES. Gall. 7, 77, 10 SEN. contr. 1 praef. 21. 1, 7, 17 q. -o? quid iste tamen dicit? (*cf. infra l. 44*). 9, 6 (29), 16 (*gr.* τί οὖν;). *al.* VAL. MAX. 6, 2, 5. 7, 2 ext. 1 ORAT. imp. Claud. (Corp. XIII 1668) 2, 5 SEN. benef. 1, 15, 6. 3, 17, 1 q. -o? impunitus erit ingratus? q. -o? impunitus erit impius? (*cf.* 4, 27, 2 *ubi quater repetitur.* dial. 3, 16, 1). *frequenter.* PLIN. nat. 17, 216 *al.* QVINT. inst. 2, 3, 7 decl. 316 p. 245, 21 *al.* TAC. ann. 6, 8, 6 SVET. frg. p. 235, 3 MARCELL. dig. 28, 4, 3 *al.* TERT. bapt. 2 p. 202, 4 *al.* ITALA IV reg. 4, 43 (Tert. adv. Marc. 4, 21 p. 489, 3) q. -o? hoc dem in ⟨con⟩spectu *eqs.* (*gr.* τί δῶ, VVLG. quantum est hoc, ut apponam). CYPR. epist. 73, 2 p. 780, 5 LACT. inst. 3, 11, 10 *al.* HIER. epist. 14, 6, 4. VVLG. Rom. 3, 9 (τί οὖν; *sic et* 6, 15). *et al.*

(IV) *ponitur fere tamquam* 'quid -o est?' (*cf. l. 37*): CIC. Att. 10, 1, 1 dixit olim ..., cum ego 'Sexte, quidnam -o?' μὴ μάν, inquit ille, ἀσπουδί γε *eqs.* 10, 4, 10 laudavit consilium. 'q. -o?' inquam, 'nam mihi cursus in Graeciam ... est *eqs.*' LVCR. 6, 1080 cetera iam quam multa licet reperire. q. -o? nec tibi tam longis opus est ambagibus *eqs.* SEN. dial. 4, 5, 3 q. -o? (est *add. Gertz*). origo huius mali ab ira est *eqs.* 4, 36, 2 (est *add. Gertz*). nat. 1, 15, 8. 5, 5, 1. epist. 90, 46 (est *add. Feige*). QVINT. decl. 338 p. 331, 20 VLP. dig. 2, 7, 3 pr. *al.* PAVL. dig. 22, 1, 17 pr. TERT. carn. 21 p. 460 Oe. VVLG. Rom. 11, 7 (τί οὖν;). AVELL. p. 32, 14.

γ **quid -o est?** (*v.* igitur *p. 257, 40. 262, 71; cf. Seyffert l. l. p. 107; Parzinger, Beitr. z. Entwicklung d. cic. Stils II [Progr. Dillingen 1911/12] p. 21; multa paulo laxius concludunt*): CIC. Quinct. 6 non eo dico, ... quo *eqs.* q. -o est? primum magnitudo periculi *eqs.* (LIV. 44, 22, 12). 11. 57 obsoleta sunt; res autem ... inaudita. q. -o est? vereor mehercule ne *eqs.* 73. 93 S. Rosc. 55. Q. Rosc. 15 sciunt huiusce pecunia te adductum esse (*sc. ut accusares, non inimicitiis*). q. -o est? ita tamen quaestus te cupidum esse oportebat, ut *eqs.* (epist. 9, 15, 5. CAEL. Cic. epist. 8, 12, 2 [*v. app. crit.*]. PETRON. 129, 8 etiamsi ..., tamen. POMPON. dig. 41, 3, 30, 2 etsi [*cf. infra l. 61*]. GAIVS inst. 2, 125 licet. *v. et supra l. 16*). Tull. 5 Caecin. 34 Cluent. 144. 148 de orat. 2, 60 Att. 2, 19, 5 VATIN. Cic. epist. 5, 10, 2 PLANC. Cic. epist. 10, 23, 1 HOR. ars 355 SEN. clem. 2, 2, 2. benef. 6, 4, 5 pecuniam credidisti. q. -o est? pecus abegisti, servum eius occidisti *eqs.* dial. 7, 25, 1. 2. 3 q. -o est? malo gaudia temperare quam *eqs.* (7, 25, 4 *al.*). epist. 1, 5 *al.* PETRON. 4, 1. 30, 11 q. -o est? dono vobis eum (*sc. servum*). 39, 3 QVINT. inst. 4, 1, 38 decl. 335 p. 320, 26. 337 p. 326, 12 IVLIAN. dig. 23, 5, 7, 1 *al.* (*v. V. i. R.*). VVLG. act. 21, 22 (τί οὖν ἐστιν; *sic et* I Cor. 14, 15. 26). *ante interrogationem* (*cf.* quid -o?, *p. 764, 82*): COLVM. 3, 10, 13 q. -o est? cur ... *pampinus* damnatur? PETRON. 46, 2 q. -o est? aliqua die te persuadeam ut ad villam venias? *adde similes interrogationes*: CIC. Mil. 54 miliens in ea (*villa*) fuerat. quid -o erat? mora et tergiversatio. SEN. nat. 1, 5, 6 quid -o fit? QVINT. decl. 294 p. 167, 6 quid est -o? (328 p. 291, 16 PAVL. dig. 5, 4, 3). AVG. civ. 14, 11 p. 30, 27 D. quid -o pluribus? etsi credendo non sunt ambo decepti, peccando tamen ambo sunt capti *eqs.*

3 *in exclamatione* (*cf.* igitur *p. 258, 45; v. et supra l. 14; laxius concluditur l. 65*): VAL. FL. 8, 439 credidit ardentes quis te tunc iungere tauros posse? quis *eqs.* o utinam -o meus pro te non omnia posset ... amor. QVINT. inst. 3, 9, 3 quam -o ridiculum est *eqs.* (TERT. spect. 19 p. 20, 22 quam melius -o est *eqs.*). TERT. apol. 5, 7 quales -o leges istae *eqs.* anim. 8 p. 309, 12 quanto -o validius corpus animae (adv. Prax. 5 p. 234, 13 *al.* AVG. civ. 16, 21 p. 157, 27 D. *cf.* CLAVD. DON. Aen. 1, 10 p. 11, 20 quantum -o). CYPR. Demetr. 16 p. 362, 7 quae -o mentis ignavia est *eqs.*

4 *cum imperat. vel coniunct. iuss.* (*v.* igitur *p. 258, 56 sqq.; cf. p. 768, 25*): PLAVT. Asin. 688 amandone exorarier vis ted an osculando? :: enimvero utrumque :: -o, obsecro, et tu utrumque nostrum serva (Bacch. 866 pacisce -o, o.). 824 me honestiust quam te ... hanc rem facere ... :: pol qui dixti rectius. tu -o fac *eqs.* Capt. 689 (*ironice*). 721 postulavisti ... ut melius consulerem tibi quam illi, quicum una ⟨a⟩ puero aetatem exegeram? :: -o ab eo petito gratiam istam. Men. 1016 Merc. 777. Most. 812 non tu vides hunc, voltu uti tristis est senex? :: video :: -o inridere ne videare. Persa 225 cedo manum -o. 388 Pseud. 292. 391. Rud. 1053 (*per iocum*) nil ago tecum :: -o abi hinc sis. 1398 heus tu, mihi dato -o. Stich. 492. TER. Ad. 572 nomen nescio ..., sed locum novi ubi sit :: dic -o locum (*cf. p. 768, 50*). Phorm. 984 CIC. inv. 1, 69. Phil. 5, 37 habeat -o huius tanti facti ... testimonium *Brutus*. leg. 2, 23. ac. 2, 96 Tusc. 1, 93. nat. deor. 3, 50 cum quidam ... Alabandum deum esse confirmaret, Herculem negaret, '-o' inquit 'mihi Alabandus, tibi Hercules sit iratus'. epist. 13, 29, 2 id primum -o habeto *eqs.* SALL. Iug. 85, 18 invident honori meo: -o invideant labori innocentiae *eqs.* VERG. Aen. 3, 250 OV. Pont. 3, 7, 7 SEN. contr. 1, 5, 7 CELS. 4, 23, 1 SEN. dial. 6, 18, 8 MART. 1, 87, 7 QVINT. inst. 1, 1, 19 IVV. 1, 109. *et frequenter.*

B ***accedit secundaria*** *aliquo modo pertinens ad vocem* -o:

1 ***secundaria subsequens*** *sive supplet sive iterat causam* (*cf.* igitur *p. 260, 11 sqq.; Langen, Beitr. p. 236; sim. c.* enim: SEN. benef. 7, 4, 1; *nexus c. antecedentibus saepe laxior est*): PLAVT. Amph. 378 cuius es? :: Amphitruonis, inquam, Sosia :: -o istoc magis, quia vaniloquo's, vapulabis (SEN. clem. 2, 6, 1 PETRON. 49, 8 *al.*). Asin. 326 placide -o unumquidquid rogita, ut adquiescam (Epid. 241 quid? :: tace [*cf. p. 768, 37*] -o, ut audias. Mil. 1420 Persa 701 Poen. 404. 595. 893 Rud. 1142 SEN. contr. 7, 2 [17], 11 QVINT. inst. 9, 2, 83 IVV. 5, 158). PLAVT. Merc. 894 non longe hinc abest a nobis :: quin -o commostras, si (sed ut *trad.*) vides ([*cf. Leo, Hermes 18, 1883, 586*]. CIC. S. Rosc. 41. leg. 2, 35 si quidem. fin. 2, 69 SEN. contr. 1, 3, 4 *al.*). Mil. 1085 quin -o abis, quando responsumst? (POMPON. Atell. 48 quin -o. LIV. 42, 51, 1). Rud. 378 cavistis -o ..., cum scibatis? (POMPON. Atell. 109 CIC. Verr. II 2, 57 fin. 2, 28 *al.*). TER. Andr. 565 qui scis -o istuc, nisi periclum feceris? (Eun. 796 MET. MAC. or. frg. Gell. 1, 6, 2. CIC. fin. 4, 41 quid -o aliud ... nisi. SEN. nat. 2, 32, 3 *al.*). CIC. Verr. II 2, 57 quid -o in hoc Verrem reprehendis, qui non modo ipse fur non est *eqs.* (SEN. benef. 5, 19, 7 *al.*). Tusc. 5, 47 et vita igitur laudabilis boni viri; et honesta -o, quoniam laudabilis (MAT. Cic. epist. 11, 28, 3 SEN. nat. 5, 4, 1 *al.*). PHAEDR. 3 prol. 60 -o hinc abesto, livor, ne frustra gemas (IVV. 4, 55 QVEROL. p. 20, 21). *al.*

2 *secundaria antecedit* (*v. et p. 774, 29; cf.* igitur *p. 260, 40 sqq.*): a *secundaria fere iterat vel colligit assumptionem* (*hic illic videtur et ipsa concludere, e. g. l. 46.* CIC. Tusc. 1, 11. *cf.* igitur *p. 260, 76 sqq.*): PLAVT. Aul. 755 non attactam oportuit :: -o quia sum tangere ausus, haud causificor quin *eqs.* (RHET. Her. 2, 13, 20 TERT. adv. Prax. 10 p. 242, 12 *al. cf.* q. -o: FILASTR. 79, 5 *al.*). Capt. 423 -o cum optime fecisti, nunc adest occasio bene facta cumulare (TER. Phorm. 202 CIC. Tusc. 3, 31. nat. deor. 2, 40 -o ... cum sol igneus sit *eqs.* LVCR. 4, 84 SEN. nat. 1, 8, 1 *al. cf.* cum -o: VITR. 1 praef. 3 PLIN. epist. 10, 4, 4 TERT. apol. 1, 5 *al.*). PLAVT. Epid. 700 ni -o matris filia est *eqs.* Rud. 1389 quando -o erga te benignus ⟨ego⟩ fui *eqs.* (CYPR. domin. orat. 18 p. 280, 18 *al. cf.* -o q.: TERT. adv. Hermog. 44 p. 174, 4). RHET. Her. 2, 19, 30 si -o pollicitus *eqs.*, non est dubium quin *eqs.* (CIC. Att. 12, 37, 2 VITR. 9 praef. 4. ITALA Rom. 7, 16 [Pelag. in Rom. 7, 16 p. 58, 21 S.; δέ, VVLG. autem]. CASSIOD. Didym. in I Ioh. 5, 18 p. 78, 26 [γάρ]. *al. cf.* -o si: RHET. Her. 4, 23, 33 CIC. Tull. 34 LVCR. 1, 538 HOR. epist. 1, 6, 46 *al.*). CIC. inv. 1, 56 quod -o adscribi ad legem nefas est, id sequi ... rectum vobis videatur? (Tull. 25. 39 Flacc. 35 Tusc. 2, 43 VITR. 4, 2, 5 *al. cf.* -o qui [*rel.*]: LYDIA 75 OV. am. 1, 6, 21 QVINT. inst. 9, 4, 116 *al.*). CIC. rep. 5, 5 -o ut vilicus naturam agri novit ..., sic noster hic rector *eqs.* (leg. 2, 11 ac. 2, 81 SEN. dial. 2, 13, 4 *al. aliter p. 771, 26. cf.* quemadmodum -o: SEN. nat. 1, 12, 2. quomodo -o: SEN. epist. 109, 11 *al.* quanto -o: TERT. carn. 14 p. 450 Oe.). OV. met. 5, 504 subter ... imas ablata cavernas hic caput attollo ... -o dum Stygio sub terris gurgite labor *eqs.* (10, 437 LIV. 4, 3, 13. *cf.* dum -o: SEN. nat. 6, 13, 6 [-o *om.* Φ]. IVV. 14, 92 dum sic -o. *al.*). SEN. epist. 9, 15 -o quamvis (*cf.* quamvis -o: AVG. civ. 20, 2 p. 408, 14 D. COD. Iust. 6, 61, 5, 1 [*a. 473*] q. -o ..., attamen. *al.*). *al.* b *secundaria vice sententiae per* '*autem*' *inductae fungitur* (*cf.* igitur *p. 261, 1 sqq.*): CIC. Tim. 11 cuius -o omne animal quasi particula quaedam est ..., eius similem mundum esse ducamus (*gr. p. 30ᶜ* οὗ δέ ἐστιν). VITR. 2, 7, 5 *lapidicinae Anicianae aliae* si prope urbem essent, dignum esset ut ex his officinis omnia opera perficerentur. cum -o propter propinquitatem necessitas cogat ex Rubris lapidicinis ... uti, si qui voluerit sine vitiis perficere, ita erit praeparandum (7, 9, 1. TERT. patient. 5 p. 8, 17 [vero *Kroymann*]).

c *secundaria finalis* (*v. et p. 773, 21; cf.* igitur *p. 261, 16 sqq.*): TITIN. com. 56 -o ut sua servet dona, nobis faciendum est ita (SEN. suas. 6, 27 SEN. Ag. 32 epist. 13, 3 HIER. epist. 21, 2, 7. *cf.* ut -o: TERT. adv. Marc. 2, 6 p. 342, 2 CYPR. epist. 63, 4 p. 704, 5 FIRM. math. 8, 3, 5 *al.*). OV. met. 11, 224 -o ne quicquam mundus Iove maius haberet ..., Thetidis conubia fugit (15, 173 trist. 5, 8, 33 PRVD. cath. 8, 61. *cf.* ne -o: GAIVS inst. 2, 134. TERT. adv. Marc. 4, 16 p. 470, 22 ne quis -o. *al.*).

secundariae respondet adverbium (*v. et p. 767, 44*): CIC. Tull. 27 -o, id quia poterat fieri ..., idcirco non satis habitum est quaeri, quid *eqs.* (Cael. 71 Phil. 2, 77 SCHOL. Cic. Bob. p. 90, 13 St.). GAIVS inst. 2, 225 -o siquidem ..., tum *eqs.* (AVG. civ. 3, 14 p. 113, 33 D. tunc. *cf. infra l. 81*). TERT. fug. 6 p. 472 Oe. ut -o ..., ideo (monog. 7 p. 770 Oe.). AVG. civ. 20, 7 p. 420, 19 D. ut -o ..., propterea. *sim. c. partic.*: BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 1 p. 4, 8 interrogatus -o a me super quibus vellet rebus ... expedire, tunc (*cf. supra l. 77*) Fabius: *eqs.*

3 -o *ponitur in apodosi* (*v. et p. 772, 21. 773, 9; cf.* igitur *p. 261, 39 sqq.; Friebel, Fulgentius [1911] p. 152; vix huc pertinet*

[Rehm]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

VITR. 8, 3, 26, *qui locus lacuna corruptus esse videtur*): a *post coni. condic.*: si (sive ... sive ..., -o: FVLG. myth. 3, 5 p. 65, 20): CIC. inv. 1, 84 si (sed *i*) neque emisti neque ... neque ...: necesse est -o subripueris. Brut. 285 quem ... imitaris *Atticorum*? si aliquem: ceteri -o Attice non dicebant? part. 124. LIV. 45, 19, 15 si totum (*sc. regnum erepturus esset Attalus Eumeni*), privatumne -o maiorem fratrem *eqs.* MART. 6, 10, 10 si negat hoc vultu, quo solet -o dare? 8, 23, 4 si levis ista ... causa videtur, ex qua vis causa vapulet -o cocus? 11, 57, 6. TERT. apol. (*v. et ind. Heenen*) 11, 13 si ..., quid -o damnatis? 47, 14 iam -o (COMM. instr. 2, 17, 6. *v. vol. VII 1, 129, 41*). pudic. 19 p. 264, 6 si ita est, -o et ab idolatria (anim. 46 p. 375, 9 adv. Prax. 24 p. 274, 19 *al.* AVG. bapt. 3, 17, 22 p. 214, 12). anim. 32 p. 354, 17 numquid -o (*cf.* num -o: adv. Val. 2 p. 178, 16). adv. Marc. 3, 14 p. 399, 23 -o et (castit. 8 p. 748 Oe. LACT. inst. 1, 16, 14 HIER. in Os. prol. p. 818^C *al.*). *al.* COMM. apol. 391. ARNOB. nat. 4, 37 p. 172, 10 sin (LACT. ira 10, 8). 6, 10 p. 222, 2 *al.* LACT. inst. 2, 5, 39 *al.* (*v. ind.*). QVEROL. p. 57, 18 si habuisset ille, -one (*v. p. 775, 15*) iste secretum nescisset? SCHOL. Cic. Gron. D p. 299, 32 St. -o ideo (*cf. p. 775, 4*). AMBR. exc. Sat. 1, 65 *al.* HEGES. 2, 9, 1 p. 146, 24 (*om. gr.*). PAVLA Hier. epist. 46, 6, 1. VVLG. I Cor. 15, 14 (ἄρα; *sic et* Gal. 2, 21 *al.*). AVG. civ. 4, 25 p. 177, 11 D. *al.* CONC.^S I 5 p. 91, 14 (*om. gr.*). VICT. VIT. 2, 67. *et al.* quodsi: CIC. nat. deor. 3, 51 quodsi luna dea est, -o etiam lucifer *eqs.* TERT. pudic. 16 p. 254, 22 *al.* ITALA Luc. 11, 20 (Tert. adv. Marc. 4, 26 p. 518, 25) -one (ἄρα, VVLG. profecto; *cf. p. 775, 15*). ITALA Gal. 2, 17 (Pelag. *in h. l.* p. 316, 3 S.; ἄρα, VVLG. numquid). ARNOB. nat. 3, 31 p. 132, 23 LACT. inst. 2, 5, 25 *al.* HIER. in Ier. 4, 1, 6 p. 222, 12 VVLG. Hebr. 12, 8 (ἄρα). AVG. civ. 1, 15 p. 27, 11 D. *al.*
b *causal.*: quoniam: LVCR. 5, 260 quoniam ... esse videtur omniparens eadem rerum commune sepulcrum, -o terra tibi libatur. CYPR. epist. 24 p. 536, 13 VICTORIN. PETAV. in apoc. 11, 5 p. 104, 6. ITIN. [Silv.] 19, 5 itaque -o (47, 3; *cf. p. 775, 8*). 23, 2 FVLG. myth. 3, 9 p. 75, 14. cum: TERT. paenit. 3, 14 cuius voluntatis cum vis tanta sit, ut *eqs.*, pro facto -o plectetur. adv. Marc. 4, 24 p. 502, 6 *al.* FILASTR. 147, 2 SEDVL. carm. pasch. 5, 346. quia: SCHOL. Cic. Gron. D p. 292, 9 St. quia oderat locum Caesar, ideo -o (*cf. p. 774, 82*) ille odium obiecit Caesari Africae. AVG. civ. 1, 27 p. 44, 2 D. IOH. MAXENT. Conc.^S IV 2 p. 29, 12 VICT. VIT. 2, 63. 69 CASSIOD. hist. 5, 34 p. 1013^A. *dub.*: AVELL. p. 485, 17 quia cum dictum sit 'quae ligaveris super terram', quos -o non esse iam constat supra terram, suo iudicio reservavit (*v. adn. crit.; cf. p. 775, 36*). *alia*: CYPR. sent. episc. 4 p. 438, 3 licet sciamus omnes *eqs.*, debemus -o fidem nostram exprimere, ut *eqs.* (*fere i. q.* '*tamen*'). PELAG. in I Tim. 5, 23 p. 498, 7 S. ne putaret *eqs.*, dat -o ei consilium *eqs.* *nota*: -o *et in protasi et in apodosi* (*cf.* igitur *p. 261, 69*): TERT. adv. Marc. 4, 35 p. 543, 20 si -o ipse erit vindex qui et iudex, [si] creatorem -o meliorem deum probavit. ALTERC. Heracl. p. 135, 2. MAX. TAVR. c. pag. (Journ. Theol. Stud. 17, 1916, p. 328) l. 250 si -o ..., iam -o. BENED. reg. 7, 59. 64. *cf.* igitur ..., -o: TRACT. Pelag. p. 81, 15 igitur si idcirco, quia *eqs.*, nullam -o *eqs.* SALV. gub. 1, 26. BOETH. in Porph. comm. sec. 2, 6 p. 192, 18 quoniam i. ..., numero -o *eqs.*

adde locos quosdam, ubi -o ipsum vice protasis habendum est (fere i. q. '*si ita accidit*', *nobis* '*in diesem Fall*'; *similia sunt, quae s. v.* igitur *p. 255, 75 dubitanter posui*): HOR. epist. 1, 18, 78 fallimur et quondam non dignum tradimus: -o quem sua culpa premit deceptus omitte tueri. CELS. 7, 12, 1^D ubi plus sanguinis profluit, scire licet aliquid ex osse fractum esse. -o specillo conquirenda est testa, quae recessit *eqs.* PHAEDR. 3 prol. 6. CVRT. 4, 10, 29 finge iustum te intulisse bellum: cum feminis -o agere debueras? QVINT. inst. 3, 6, 17 'non fuit ... adulter': -o depulsio incipit esse actoris *eqs.*

II *nexu laxiore* (*v. et p. 762, 65*): A *vario usu*: 1 *transit ad notionem affirmativam* (*cf. p. 759, 84 sqq. 761, 80. Langen, Beitr. p. 238*): a *per se ponitur*: α *in dialogo* (*hic illic acced. not. adversativa, fere i. q.* '*at enim*', *e. g. l. 69. 70. 79*; *alia propiora sunt conclusioni, e. g. l. 66. 67. 73. 77*): PLAVT. Asin. 846 istam amo. aliam tecum esse equidem facile possum perpeti :: at ego hanc volo :: -o sunt quae exoptas; mihi quae ego exoptem volo. Aul. 323 cocum ego, non furem rogo :: cocum -o (ego *codd.*) dico. Bacch. 125 non hic placet mi ornatus :: nemo -o tibi haec apparavit. 568 quid? amas Bacchidem? :: duas -o hic intus eccas Bacchides. Cas. 601 dixeras tuam arcessituram esse uxorem uxorem meam :: -o arcessivisse ait se. Cist. 72 perfidiosus est amor :: -o in me peculatum facit. Epid. 477 quin tu fidicinam produci intus iubes :: haec -o est fidicina (TER. Phorm. 755). Merc. 899 de illa quaero :: de illa -o ego dico tibi. 971 verum hic dicit :: tibi -o dicit (TER. Andr. 850 quid istic tibi negotist? :: mihin? :: ita :: mihin? :: tibi -o [SCHOL. *ad l.* affirmative]). Persa 234 molesta es :: -o ⟨ero⟩ quoque, nisi scio, quo agas te. Rud. 402 *scio* spem decepisse multos :: -o animus aequos optimum est aerumnae condimentum. Stich. 475 quando usus veniet, fiet (*sc. ut cenes apud me*) :: nunc -o usus est. β *in monologo* (*non multum distat a II A 4, p. 770, 26. 67*): PLAVT. Amph. 174 -o in servitute expetunt multa iniqua. Men. 758 ut aetas (*sc. senectus*) mala est, mers mala -ost.

b *accedit ad interiectiones* (*-o habet plerumque etiam vim conclusivam*): PLAVT. Men. 1023 -o edepol, si recte facias, ere, med emittas manu (Merc. 373 -o e. palles [Persa 24]. TER. Ad. 959 TVRPIL. com. 38). Mil. 63 -o mecastor pulcher est (*cf.* 380 ecastor -o). 1043 non hercle humanust -o ([humanum stergeo *codd.*]. CIC. Quinct. 50 -o hercule [*sic* Phil. 2, 83 PLIN. nat. 14, 6. 23, 2. 33. 31, 88]).

2 *ponitur c. respectu omnium antecedentium vel totius rerum status, plerumque post incisionem orationis; saepe fere i. q.* '*nunc*' (*cf. l. 11. 24. 41. 65. 72. 74. 76 sq.; multa sermonem familiarem redolent*): a *in enuntiato recto* (*saepe deest verbum finitum, e. g. l. 11. 16. 17*): PLAVT. Amph. 306 quattuor ⟨nudos⟩ sopori se dedisse hic autumat; metuo ne numerum augeam illum :: em, nunciam -o: sic volo (Asin. 336. 431 em -o hoc tibi. Poen. 726 *v. p. 439, 1. cf.* PRVD. perist. 2, 293 en -o nummos aureos *eqs.*). Asin. 790 -o ut iubes tollam. Cas. 896 omnem ordine rem fateri -o aequom est. Men. 326 iam -o haec madebunt faxo. Stich. 113 si sint ita ut ego aequom censeo :: volo scire -o, ut aequom censes. TER. Haut. 1046 exeo -o (*cf.* CIC. Att. 15, 4b puto me -o iturum). CIC. Tusc. 2, 67 cras -o ad clepsydram. Att. 4, 12 videbis -o hominem. 5, 10, 4 -o haec quoque hactenus (5, 13, 2. *cf.* QVINT. inst. 1, 12, 19 hactenus -o. CIC. epist. 9, 18, 2 -o hoc primum). 5, 11, 3. 5, 12, 3 -o tu id conficies. 6, 2, 7 -o, ut spero, propediem te videbo. 12, 47, 1 -o id quidem, ut poteris. epist. 1, 7, 70 *al.* VERG. Aen. 2, 547 referes -o haec. PLIN. epist. 3, 3, 5 SVET. Iul. 78, 2. APVL. met. 6, 10 iam -o ... periclitabor. VVLG. gen. 17, 9 et tu -o custodies pactum meum (*om. hebr.*). BENED. reg. prol. ad te -o nunc mihi sermo dirigitur.

b *c. imperativo et coniunctivo iussivo* (*cf. futurum supra l. 17. 19. 21. 23; hic illic exprimere videtur impatientiam, cf. p. 760, 5*): PLAVT. Asin. 350 quid tum? :: ausculta -o, scies (TER. Phorm. 62 -o ausculta. *cf.* audi: PHAEDR. app. 18, 16 SEN. epist. 83, 9 PS. APVL. Ascl. 8). Asin. 488 age ambula -o (*sic collocatum*: Mil. 78 a. eamus -o. 1198 Most. 662. *aliter*: Asin. 834 a. -o ... agitemus. Aul. 820 a. -o loquere. Curc. 727. Mil. 345 agedum -o face [Persa 763 Rud. 720. 785]. Persa 766 age age -o ... accumbe. Stich. 727. TER. Phorm. 539 age -o, solus servare hunc potes. PETRON. 82, 3. VERG. georg. 1, 63 -o age ... solum ... invortant tauri. Aen. 3, 114 -o agite et ... sequamur [5, 58]. *al. v. vol. I 1406, 57 sqq.*). Asin. 490 sequere hac -o (Mil. 1009 Pseud. 1230 Rud. 184. Stich. 668 [*interpol.?*]. TER. Ad. 609. *cf. l. 47*). Asin. 925. Aul. 428 tace (*cf. p. 766, 15*) -o. Capt. 383 -o animum advortas volo (Pseud. 481 advorte -o a.). Cas. 588. 744 hisce -o abeant (793 abi hinc sis -o. Mil. 255 intro abi -o [944 abeamus -o i. *cf.* QVEROL. p. 42, 14 intus]. Persa 215 abi nunciam -o. Pseud. 758 TER. Hec. 610 APVL. met. 2, 10. *cf.* PLAVT. Poen. 405 i -o. TER. Ad. 854 i -o intro [Hec. 611]. Eun. 459 eamus -o [Phorm. 562]. SEN. contr. 2, 1, 17. SVLP. SEV. chron. 1, 14, 2 iret -o [*or. obl.*]). Cas. 831 Curc. 120. 172. 624 -o ambula in ius (Pseud. 920. *cf. l. 29*). Men. 430. 498. 907 opta -o ob istum nuntium quid vis tibi. 955 i modo :: -o cura :: quin tu -o i modo (Poen. 720 quin sequere me -o [Pseud. 1016. *cf. l. 35*]. Rud. 628 quin tu -o omitte genua. TER. Phorm. 882 quin -o rape me. SALL. Iug. 85, 41 quin -o ... id semper faciant. *aliter p. 764, 9*). Mil. 805 -o adcura (*cf.* CIC. epist. 16, 1, 3 cura -o ... ut valeas). 1268. Persa 239 dic -o (HOR. sat. 2, 3, 5 SEN. contr. 2, 3, 18 *al. cf. p. 765, 83. 770, 21*). Persa 835 at tamen non — tamen — :: cave -o sis malo, et sequere me. Pseud. 997 propera pellegere epistulam -o (*iteratur fere vs.* 993; *cf. p. 771, 73*). 1164. 1317 Rud. 641. 752 Truc. 909 TER. Haut. 550. Phorm. 718 duc me ad eum -o. CIC. Balb. 47 potest ... L. Cornelius condemnari, ut non C. Mari factum condemnetur? existat -o ille vir *eqs.* CVRIVS Cic. epist. 7, 29, 2 -o ... bene vale (SEN. epist. 58, 37 v. -o. MART. 4, 57, 7 IVV. 3, 318 AVSON. 162, 23. *cf. l. 50*). CAES. civ. 3, 19, 8 tum Labienus: 'desinite -o de compositione loqui *eqs.*' VERG. Aen. 10, 104. OV. fast. 2, 17. LIV. 44, 26, 11 'abi, renuntia -o' inquit 'regi *eqs.*' PHAEDR. 3, 7, 15. PETRON. 47, 13 vide -o ... ut diligenter ponas (TAB. devot. Trag. [Corp. III p. 961] 9). 48, 4 *al.* VAL. FL. 3, 411 IVV. 2, 131. 8, 37. APVL. met. 6, 7. 10, 2 iam -o, lector optime, scito te tragoediam, non fabulam legere. QVEROL. p. 8, 24 ades -o huc. VVLG. gen. 47, 31 iura -o (*om. hebr.*). I Macc. 2, 18 -o accede (νῦν οὖν). AVG. civ. 9, 23 p. 400, 5 D. *al.*

c *in interrogatione* (*saepe fere deliberativa, e. g. l. 76. 78; vicina sunt sub II B 3 a, p. 773, 35*): PLAVT. Asin. 30 dic obsecro hercle serio quod te rogem, cave mihi mendaci quicquam :: quin tu -o rogas? (380 q. tu⟨om⟩ officium facis -o? Cas. 854 q. imus -o? [Merc. 582 q. -o i.]. Pseud. 40 -o q. legis? SIL. 16, 217 PLIN. epist. 7, 3, 2 *al. cf. p. 764, 9*). Bacch. 346 ubi nunc est -o meus Mnesilochus filius? (899. *cf.* Epid. 259 dederim vobis consilium catum ... :: -o ubi id est? Trin. 191). Men. 1155 -o nunciam vis conclamari auctionem fore? (VERG. ecl. 3, 28 DRAC. Romul. 10, 253. *cf.* CIC. leg. 1, 20 visne). Mil. 1036 voco⟨n⟩ -o hanc quae te quaerit? Persa 34a quid nunc vis -o? (Truc. 619). 191 quo -o is nunc? 664. Rud. 1412 quam mox mi argentum -o redditur? TER. Hec. 715 quid -o agam? (*cf.* Haut. 993 quid -o nunc faciam? [SEN. contr. 2, 3, 7 facturus es? PETRON. 13, 3 facimus. ITALA act. 2, 38 (Iren. 3, 12, 2); *om. gr.*, VVLG.]. QVEROL. p. 21, 8). Phorm. 685. CIC. Att. 4, 18, 2 dices 'tu -o haec quomodo fers?'. 15, 20, 3. BRVT. Cic. epist. 11, 1, 3 'quid -o est' inquis 'tui consilii?' CYPR. epist. 10, 2 p. 491, 3. PASS. Petr. Paul. long. 58 p. 169, 13 (οὖν).

[Rehm]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

3 *peculiaria quaedam genera interrogationum* (*cf.* igitur *p. 263, 11 sqq.*): **a** *interrogatio fit ἐν ἤθει* (*e. g. mirantis l. 9. 18; dolentis l. 11; stomachantis l. 12 sq.; cf. p. 770, 28: in initio carminis l. 16; cf. l. 28*): **α** *per totam sententiam*: CIC. Quinct. 45 -o ... postulas ut, quod numquam factum esse ... defendimus, id, proinde quasi factum sit, ... confirmemus? Verr. II 3, 223 -o id volumus populum R. ... existimare *eqs.* Flacc. 90. fin. 2, 74 mene -o et Triarium dignos existimas, apud quos turpiter loquare? Tusc. 3, 26. Att. 4, 6, 2 -o erimus ὀπαδοί, qui ταγοί esse noluimus? SALL. Iug. 14, 9 numquamne -o familia nostra quieta erit? (LIV. 2, 7, 9). HOR. carm. 1, 24, 5 -o Quintilium perpetuus sopor urget? (*cf.* sat. 2, 5, 101 -o nunc Dama sodalis nusquam est?). PROP. 2, 16, 15 -o muneribus quivis mercatur amorem? OV. am. 1, 4, 3 -o ego dilectam tantum conviva puellam adspiciam? (1, 7, 11. 3, 11, 9. 11 epist. 17, 183 met. 7, 51 SEN. contr. 1, 5, 3 QVINT. decl. 270 p. 107, 26 SVET. Nero 47, 3 *al.*). 2, 7, 1 -o sufficiam reus in nova crimina semper? 3, 2, 8 met. 8, 494 trist. 2, 213 *al.* SEN. contr. 1, 1, 3. 2, 4, 6 in domum -o meam meretrix veniet? 7, 3 (18), 1 -o quisquam tam infelix fuit? -o quisquam me magis odit quam ego? 7, 8 (23), 3 *bis. al.* VAL. MAX. 7, 5, 4. SEN. Phoen. 463 -o iam numquam duos nisi sic videbo? clem. 1, 9, 4 epist. 99, 4 LVCAN. 9, 55 *al.* PETRON. 81, 3. 100, 1. 3 BVC. Eins. 2, 21 PLIN. nat. 28, 15 VAL. FL. 2, 407 *al.* STAT. silv. 3, 3, 192 Theb. 11, 429. QVINT. inst. 3, 8, 41 hoc -o praecipis et hoc fas putas? 8, 5, 19. decl. 271 p. 110, 2 -one (-o non *codd.*) omnia necesse est facere liberis, quaecumque patres imperant? (VVLG. I reg. 14, 45 III reg. 8, 27 Ier. 4, 10 *al.* AVG. in euang. Ioh. 57, 2. 67, 3 SIDON. epist. 5, 3, 1 *al. cf. p. 775, 15*). 321 p. 265, 22 *al.* IVV. 1, 3. 158. 9, 82 FRONTO p. 232, 24 N. AVSON. 418, 56. SYMM. epist. 2, 36, 1 (*in init.*). HIER. epist. 49, 21, 4 PRVD. apoth. 104. **β** *per pron. interrogativum*: TER. Phorm. 948 quid vos malum -o me sic ludificamini? CIC. Rab. Post. 31 ubi -o ille mos, ubi *eqs.* (Att. 10, 9, 2 ubi ille -o tuus amicus? 12, 42, 1). Phil. 11, 3. LIV. 27, 48, 12 quid -o praecipiti cursu tam longum iter emensi sumus? CVRT. 6, 9, 8 'qualis' inquit '-o animi vobis videtur, qui *eqs.*' PETRON. 104, 5 -o illi qui sunt, qui nocte ad lunam vadebantur *eqs.* IVV. 15, 171 quid diceret -o ... Pythagoras? APVL. met. 7, 20 quousque -o frustra pascemus ... istum? TERT. adv. Marc. 1, 11 p. 304, 1 AVG. civ. 12, 15 p. 533, 29 D. ROMVL. fab. Aesop. ed. Thiele rec. g 96, 4 quid -o venari tu poteris? (*desunt recc. v et W*).

b *interrogatio fere adversativa*: PLAVT. Cas. 850 pectus mi icit non cubito, verum ariete :: quid tu -o hanc ... tractas tam dura manu? (Curc. 19. Pseud. 1295 *v.* igitur *p. 263, 35*). Trin. 926 ne male loquere apsenti amico :: quid -o ille ... mihi latitabat? (MART. 9, 96, 2). CIC. Cael. 11 tot ... annos versatus in foro sine suspicione ... studuit Catilinae iterum petenti. quem -o ad finem putas custodiendam illam aetatem fuisse? ELEG. in Maecen. 1, 140 redditur arboribus florens ... aestas: -o non homini, quod fuit ante, redit? PETRON. 102, 11 finge una die vinctos posse durare: quid -o, si diutius ... tranquillitas nos tenuerit? (CELS. dig. 19, 1, 38, 2 quid -o, si nihil ... cogitaverunt? IVLIAN. dig. 35, 2, 87, 7 *et saepe apud Ictos. cf.* IVLIAN. dig. 18, 2, 10 quid -o est, si [GAIVS dig. 4, 7, 3, 5 *al.*]. TERT. pudic. 19 p. 264, 18 quid -o fiet, cum. AVG. civ. 19, 4 p. 360, 28 D. quid si -o). PLIN. nat. 36, 6 non -o ... moribus caveri utilius fuerat? (37, 15). TAC. ann. 3, 54, 3 si prohibita impune transcenderis, neque metus ultra neque pudor est. cur -o olim parsimonia pollebat? quia *eqs.* (HIER. epist. 57, 7, 2). VLP. dig. 2, 11, 4 pr. dixerit aliquis: quo -o haec exceptio damnato? TERT. idol. 5 p. 34, 16. VVLG. Matth. 15, 33 dimittere eos ieiunos nolo ... et dicunt ei discipuli: unde -o nobis in deserto panes tantos? (*gr.* οὖν *in paucis codd.*).

c *interrogatio responsum negativum expectat* (*additur* propterea *l. 74. p. 770, 8,* idcirco *l. 64*): **num** (*cf. p. 764, 25*): CIC. Phil. 5, 9 auspiciorum nos fortasse erimus interpretes, qui sumus eius collegae; num -o etiam armorum interpretes quaerimus? (*cf.* QVINT. decl. 365 p. 397, 1 etiamnum -o. MARCELL. dig. 46, 3, 72, 5 num -o et [TERT. pudic. 10 p. 239, 12 num -o et Ionas idcirco *eqs. al.*]). ac. 2, 74 nat. deor. 1, 109. div. 2, 9 numquid -o in his rebus (*sc. quas cernimus*) est, quod provisione ... mentis magis quam natura ipsa sentiamus? (CASS. SEV. or. frg. Quint. inst. 6, 3, 79 SEN. benef. 6, 4, 2 *al.* QVINT. decl. 257 p. 51, 2 TERT. spect. 20 p. 21, 17 *al. cf.* SEN. benef. 5, 10, 4 numquis). div. 2, 51 epist. 9, 22, 4 SEN. benef. 2, 19, 1. dial. 11, 12, 4 *al.* MART. 4, 27, 1 saepe meos laudare soles, Auguste, libellos. invidus ecce negat: num minus -o soles? TAC. ann. 3, 17, 3 corruptos saepe pravitatibus uxorum maritos: num -o omnis caelibes integros? PLIN. paneg. 11, 4. 73, 3 APVL. apol. 9. 32 credamus ... solere pisces etiam ad magicas potestates adiuvare. num -o propterea (*cf. p. 770, 8. 775, 25*) quicumque quaerit et ipse magus est? VVLG. IV reg. 19, 11 (*hebr.* ו). *al.* *aliae interrogationes*: CIC. Vatin. 8 quid -o ... praestantius mihi potuit accidere ... quam (de orat. 1, 169). Planc. 33 'at id ipsum ... non est ferendum'. -o ii ferendi sunt, qui *eqs.* rep. 3, 19 esse ... boni viri ... tribuere id cuique quod sit quoque dignum. ecquid -o primum mutis tribuemus beluis? (*al. v. p. 55, 35*). fin. 2, 117. 5, 92. PROP. 2, 8, 13 -o ... ecquandone tibi liber sum visus? LIV. 28, 42, 17 utrum tandem -o firmior eris in Africa solus, an hic tuo conlegaeque tui exercitu coniuncto? (*cf. p. 764, 31*). 31, 31, 6 *al.* SEN. benef. 4, 14, 2 -o et (-one *Wesenberg*) beneficium damus animalibus, quae ... nutrimus? 4, 16, 2. clem. 1, 7, 1. dial. 5, 36, 2 quicquam -o pulchrius *eqs.* (*cf.* ullus: nat. 5, 15, 4 epist. 19, 9). 5, 37, 2 *al.* CVRT. 6, 10, 6. QVINT. inst. 8, 3, 9 nullusne -o etiam frugiferis *arboribus* adhibendus est decor? TERT. nat. 2, 9 p. 111, 7 colit -o quis quod ignorat? bapt. 12 p. 211, 20 ipse dominus ... tinctus est: peccatoribus non fuit necesse? quod -o (*i. 'num idcirco, quod'; coni. alii alia*) alii tincti non sunt, non tamen comites Christi, sed ... Pharisaei? castit. 6 p. 745 Oe. -o propterea (*sc. quod patriarchae fecerunt; cf. p. 769, 74*) nobis quoque licebit innumerum nubere? VVLG. Ezech. 17, 9 -one (*ibid.* 10 AVG. civ. 22, 19 p. 598, 15 D. MART. CAP. 8, 809 [-o nec β]. *cf. p. 769, 84. 775, 15*). RVFIN. Adamant. 1, 12 p. 29, 13. SALV. gub. 6, 67 vastata est Italia tot iam cladibus: -o Italorum vitia destiterunt?

d *interrogatio iteratur ita, ut plenius vel specialius responsum poscat* (*cf. Langen, Beitr. 237*): PLAVT. Bacch. 588 quem quaeritas? :: Bacchidem :: utram -o? Epid. 22 ubist is? :: advenit simul :: ubi is -o est? (Trin. 901 [*interpol.?*]). Persa 18 quid agitur? :: vivitur :: satin -o ex sententia? 217 quo agis? :: quo tu? :: ... eo ego hinc haud longe :: et quidem ego haud longe ... :: quo -o is? Rud. 1271 quid matri eius? :: censeo :: quid -o censes? :: quod rogas, censeo :: dic (*cf. p. 768, 50*) -o quanti censes. TER. Ad. 324. 326. CIC. Verr. II 2, 127 nempe scriptum ita est: quot renuntiati erunt. quot -o, inquit, sunt renuntiati? ac. 2, 77 *v.* igitur *p. 264, 19.* HOR. sat. 2, 3, 156 'quanti emptae?' 'parvo'. 'quanti -o?' SEN. dial. 3, 8, 4.

4 *res, quam sive iam factam dictamve sive futuram esse (e. g. l. 39. 42. 44) constat, proponitur ('wird konstatiert') vel iteratur* (*cf.* igitur *p. 264, 27 sqq.; subauditur saepe* ἦθος *[cf. p. 769, 2], e. g. stomachantis l. 37. 41, lugentis l. 40. 51, ironiae l. 48. 54. 57; in initio epistulae vel carminis l. 37. 41. 44. 60; interrogatio l. 33. 34. 35. 60; irrealis l. 47. 49; in interpretatione vel paraphrasi scriptorum [cf.* igitur *p. 264, 66] infra l. 62*): PLAVT. Most. 972 Philolaches hic habitat ... :: Philolaches⌊ne⌋ (⌊ ⌋ *om. P*) -o? Trin. 988 ipsus es? :: ipsus, inquam, Charmides sum :: -o ipsusne es? CIC. Att. 2, 4, 2 Clodius -o, ut ais, ad Tigranem? 12, 5, 4 -o ei (*sc. Tulliae;* et *trad.*) in integro omnia, sic enim scribis. CAEL. Cic. epist. 8, 17, 1 (*in init.*) -o me potius in Hispania fuisse tum quam Formiis, cum tu profectus es ad Pompeium. CASS. Cic. epist. 12, 13, 1 nunc -o vivemus liberi. LVCR. 1, 72. VERG. ecl. 1, 46 fortunate senex, -o tua rura manebunt. Aen. 6, 456 infelix Dido, verus mihi nuntius -o venerat extinctam. PROP. 3, 7, 1 -o sollicitae tu causa, pecunia, vitae (es *add. DVF*[2]). 3, 21, 17 -o ego nunc rudis Adriaci vehar aequoris hospes (OV. am. 1, 12, 27 epist. 10, 119. 16, 135 LIV. 2, 40, 8). 3, 23, 1 -o tam doctae nobis periere tabellae. OV. ars 1, 213 -o erit illa dies, qua *eqs.* (STAT. silv. 3, 2, 127. PAVLA Hier. epist. 46, 13, 2 -one. *cf.* STAT. silv. 1, 2, 24 -o dies aderat). met. 10, 337 trist. 2, 87. 4, 2, 19. LIV. 3, 67, 3 -o si viri arma illa habuissent, quae in portis fuere nostris, capi Roma me consule potuit. 30, 20, 3. 38, 52, 6 habetis -o temeritatis illius mercedem. SEN. contr. 10, 4, 5 -o, si illis temporibus iste carnifex apparuisset, conditorem suum Roma non haberet. VAL. MAX. 4, 5 ext. 2. SEN. dial. 11, 15, 1 -o conplexu fili carissimi careo. epist. 104, 6 repetivi -o iam me (QVINT. decl. 250 p. 26, 15 *al.* FRONTO p. 50, 16 N. APVL. met. 5, 28. *cf. infra l. 60*). CVRT. 3, 5, 10. 6, 10, 32. 8, 7, 11 haec -o sunt Macedonum praemia. PETRON. 34, 8 eheu, inquit, -o diutius vivit vinum quam homuncio. 46, 2. 7. 83, 4 VAL. FL. 5, 540 STAT. silv. 4, 8, 20 QVINT. decl. 347 p. 368, 7. TAC. ann. 3, 17, 2 id -o fas aviae, interfectricem nepotis aspicere adloqui, eripere senatui. PLIN. paneg. 64, 2 imperator -o et Caesar ... stetit ante gremium consulis (*antea*: stupeo). 69, 5. 71, 3. 92, 2. AVR. Fronto p. 58, 17 N. (*in init.*) -o magister meus iam nobis et patronus erit? APVL. apol. 4 PANEG. 5 (8), 9, 3. CORP. IV 1840 bene -o tu fellabas. VIII 23210 -o domus aeterna nobis hic est. *al.* *nota* (*v. supra l. 32*): SCHOL. Cic. Bob. p. 134, 19 St. dicit -o fratrem suum per omnia lugubrem sustinuisse fortunam (AVG. civ. 10, 2 p. 404, 26 D. 21, 21 p. 526, 13 BOETH. herm. pr. 1, 1 p. 41, 27 *al.*). p. 138, 12 sic -o veniebat, inquit, ut solent *eqs.*

subnectendus videtur IVV. *usus insolentior, fere i. q. 'scilicet'* (*germ. vertas 'eben', 'halt'* [*sim. et* PETRON. 119 vs. 24]. *Vahlen, Opusc. I p. 234 sqq. et Bergmüller, Acta sem. Erlang. 4, 1886, 401 sqq. sequentia potius ad II B 1 referre volebant*): IVV. 1, 15 expectes eadem a summo minimoque poeta. et nos -o manum ferulae subduximus *eqs.* 3, 104 (*interpol.? cf.* MART. 2, 18, 2) non sumus -o pares. melior, qui *eqs.* 3, 281 petulans qui nullum forte cecidit, ... noctem patitur lugentis amicum Pelidae, cubat in faciem, mox deinde supinus; ⌊-o non aliter poterit dormire, quibusdam⌋ somnum rixa facit (⌊ ⌋ *del. Heinecke alii; cf. p. 759, 17*). 4, 99 profuit -o nihil misero *eqs.* 11, 21 refert -o quis haec eadem paret (*sc. cibos sumptuosos*). 11, 99 (*del. Markland, Heinrich alii*).

5 *in explicatione vel adnotatione, fere i. q. 'idest'* (*sic l. 83. p. 771, 4. 13*) *vel 'enim explicativum'* (*p. 568, 37; cf.* igitur *p. 264, 83 sqq.; haud longe distat hic usus a II B 3 b β, p. 773, 59*): CIC. fin. 5, 63 cum autem etiam exitus ab utroque (*sc. Oreste et Pylade*) datur ... regi, ambo -o se una necari cum precantur *eqs.* CELS. 7, 4, 3 si ... fistula latius patet ... latius foramen *excisa relinquit*, quod nisi

[Rehm]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

magna vi, utique ab interiore parte, sui non potest. -o, ubi quis ingredi ac moveri coepit, rumpitur illa sutura *eqs.* SEN. benef. 2, 33, 1 beneficium mihi dedit, accepi non aliter, quam ipse accipi voluit: iam habet quod ... petiit: -o gratus sum. PLIN. nat. 25, 1 herbarum claritas ... in admirationem curae priscorum ... animum agit. nihil -o intemptatum ... illis fuit *eqs.* APVL. met. 6, 18 PS. APVL. Ascl. 37. ITALA Rom. 8, 24 (Pelag. in *h. l.* p. 66, 21 S.); γάρ, VVLG. enim. PS. ASCON. p. 247, 8 St. (*i.* '*certe*' *St.*). VVLG. sap. 6, 16 (γάρ). AVG. serm. coll. Morin p. 247, 2 nec dicendum 'fuit, est, et erit', sed 'est'; quod -o dicitur 'fuit' iam non est, quod autem dicitur 'erit', nondum est. PS. AVG. dial. quaest. 26 p. 742[med.] ORIBAS. syn. 5, 45 (μὲν γάρ). 7, 22[med.] (γάρ; enim *rec. La*). RVF. podagr. 3. 20. 29. RVSTIC. c. aceph. p. 1217[D] sed ego tibi denuo dicam, -o id ipsum suscipiens; dico autem *eqs.* (*locus subobscurus*). *inducitur exemplum vel testimonium*: CIC. orat. 157 'sient' plenum est, 'sint' imminutum; licet utare utroque; -o ibidem: *seq. trag. inc. 194* (*antea* itaque *eodem sensu*). CELS. 1 prooem. 66 neque ... istud antiqui medici nescierunt, sed his contenti non fuerunt. -o etiam vetustissimus auctor Hippocrates dicit *eqs.* (*ibid.* 69). QVINT. inst. 2, 21, 18 an huiusmodi res ... *non* in deliberationem ... veniunt? -o cum de faciendo portu ... deliberatum est, non debuit sententiam dicere orator? TERT. resurr. 57 p. 117, 24 quasi domino non liceat et mutare naturam ... quo -o legimus: 'quae *eqs.*' VICTORIN. PETAV. in apoc. 20, 2 p. 142, 9 alio loco apostolus aliam tubam nominat. ait -o ad Corinthios: *eqs.* (*cf.* CASSIAN. c. Nest. 2, 3, 2 'ecce' -o inquit 'sanctus veniet' *eqs.* 2, 5, 5). AVG. in psalm. 122, 5[init.] *inducitur comparatio* (*aliter p. 766, 49*): SEN. nat. 3, 28, 6 *mare in terras* ut effluat, non magna mole se tollit ... -o ut solet aestus aequinoctialis ... maior undare, sic hic, qui ad occupandas terras emittitur, ... plus aquarum trahit (PLIN. nat. 2, 82. 105 SIL. 14, 620 TAC. ann. 15, 36 PANEG. 12 [2], 28, 4).

6 -o *transit ad notionem adversat., q. e.* '*autem*' (*aliter p. 774, 23. 24*), '*sed*' (*cf.* igitur *p. 265, 55*): CIC. epist. 9, 22, 3 belle 'tectoriola': dic -o etiam 'pavimenta' isto modo: non potes. HOR. epod. 2, 9 *beatus ille qui* forumque vitat et ... potentiorum limina. -o aut ... altas maritat populos aut *eqs.* ELEG. in Maecen. 1, 10 nec mihi, Maecenas, tecum fuit usus amici: Lollius hoc -o conciliavit opus. ITALA Luc. 20, 38 ([cod. ff²]; δέ, VVLG. autem. *cf.* VVLG. Matth. 6, 33 quaerite -o primum regnum dei [autem *codd. multi, gr.* δέ]. Marc. 13, 23). LACT. inst. 2, 5, 18 an Archimedes ... potuit ..., deus -o ... non potuit? VVLG. sap. 6, 19 (δέ; *cf. ALL 8, 1893, 265*). PS. AVG. dial. quaest. 26 unum ... dividi non potest *eqs.* -o duo dividi possunt, sed pars eorum unum est.

B ***usu magis ad informandam*** (*sc. concludendam, resumendam, incipiendam*) ***orationem spectante:*** **1** ***complexio fit complurium sententiarum*** (*saepe ante novi capitis initium, e. g. l. 47. 54. 58; cf.* igitur *p. 265, 70 sqq.*): RHET. Her. 1, 16, 26 -o, ut ostendi, ratio ea est quae continet defensionem. 4, 5, 8 -o ab uno sumenda fuisse docuimus exempla ... nunc *eqs.* 4, 14, 20 videte -o, quam conveniat eos impetrare (CIC. Tusc. 3, 65 vides -o [SEN. benef. 7, 5, 3 QVINT. decl. 320 p. 256, 1 IVV. 12, 126 *al.*]). 4, 56, 69 (*in fine operis*) -o amplius in arte rhetorica nihil est. *al.* CIC. inv. 1, 81. Cluent. 103 -o adhuc Iuni iudicium video esse eiusmodi, ut incursionem potius seditionis ... putem (prov. 42 fin. 4, 13). Flacc. 84 omnibus -o auctoribus (LVCR. 2, 879). Balb. 6. Lig. 4 -o haec duo tempora carent crimine ... tertium tempus *eqs.* Phil. 8, 9 -o habet Antonius quod suis polliceatur. quid nos? de orat. 1, 242. fin. 5, 58 -o hoc quidem apparet, nos ad agendum esse natos (Tusc. 2, 48. 3, 30 -o id quidem non dubium, quin *eqs.* off. 2, 42). off. 3, 49 maneat -o, quod turpe sit, id numquam esse utile ... sed *eqs.* Att. 9, 7, 2. epist. 9, 22, 2 -o in re non est *turpe*; multo minus in verbis. LVCR. 5, 1430 OV. am. 1, 9, 31. 1, 15, 41 (*in fine libri*) -o etiam cum me supremus adederit ignis vivam. VITR. 2, 8, 12. 4, 2, 3. VAL. MAX. 3, 1, 2 tenero -o animo Cato totius curiae gravitatem percepit. 3, 7, 2 *al.* SEN. clem. 1, 11, 4 CVRT. 3, 3, 27. COLVM. 3, 3, 15 sive -o pastinationis reditus seu futurarum spes vindemiarum cohortari nos debet ad positionem vinearum (QVINT. decl. 336 p. 324, 21 *al.*). PLIN. nat. 7, 162 MART. 2, 24, 7. QVINT. inst. 5, 10, 94 -o, ut breviter contraham summam, ducuntur argumenta a personis, causis *eqs.* IVV. 6, 224 imperat -o viro. sed mox *eqs.* 14, 64. 244 VLP. dig. 7, 1, 25, 1 TERT. adv. Val. 7 p. 185, 6 BENED. reg. 39, 5. *et al.*

2 ***functio anaphorica*** (*cf.* igitur *p. 266, 38*): **a** -o *accedit ad quodlibet membrum anaphorice positum post interruptam orationem*: α *post digressionem* (*v. et p. 768, 53*): TER. Eun. 401 rex semper maxumas mihi agebat quidquid feceram *eqs.* :: rex te -o in oculis ... gestare *eqs.* RHET. Her. 1, 14, 24 hoc in iudicio fere non potest usu venire *eqs.* -o in iudicium non venit. CIC. inv. 2, 172 adiunctio illa quid habeat utilitatis ... erit considerandum *eqs.* -o, ut dico, illud quod adiungitur semper ... erit considerandum (Phil. 12, 22 tres -o, ut dixi, viae [off. 2, 19 COLVM. 5, 1, 6. *cf.* ut dicebam: SEN. clem. 1, 5, 2 epist. 57, 6]. part. 46 est -o, ut supra dictum est, *eqs.* [*cf.* ITIN. [Silv.] 14, 2 superius]). CIC. de orat. 2, 334 suadere aliquid ... gravissimae mihi videtur personae esse *eqs.* -o in suadendo nihil est optabilius quam dignitas. rep. 2, 67 ac. 2, 3. Att. 15, 15, 1 si L. Fadius ... petet *eqs.* si -o petet Fadius *eqs.* PROP. 1, 1, 15 Milanion ... saevitiam durae contudit Iasidos *eqs.* -o velocem potuit domuisse puellam. OV. am. 1, 6, 34. VITR. 2, 2, 1 Democritus ... atomos *eqs.* -o Democritus *eqs.* SEN. nat. 3, 10, 5 COLVM. 5, 5, 8 PLIN. nat. 2, 44 QVINT. inst. 11, 2, 21 VLP. dig. 43, 21, 1, 2. ITIN. [Silv.] 23, 4 sed (*cf. p. 775, 39*) ut redeam ad rem, monasteria -o plurima sunt ibi *eqs.* (25, 10). PALLAD. 11, 17, 2 AVG. civ. 3, 21 p. 123, 27 D. *al.* β *post parenthesin vel anacoluthon* (*cf.* igitur *p. 266, 73. 267, 8; in figura quam* πλοκήν *vocant infra l. 29*): RHET. Her. 1, 6, 10 si oratio ... fecerit fidem auditoribus — neque enim non facile scire poterimus, quoniam *eqs.* — -o si fidem factam putabimus *eqs.* (AVG. civ. 7, 14 p. 292, 10 D. 13, 15 p. 573, 22 etiamsi -o. *al.*). CIC. fin. 2, 113 ad altiora ... nati sumus, nec id ex animi solum partibus, in quibus inest memoria *alia eqs.* — -o haec in animis, tu autem *eqs.* (ac. 2, 126 Tusc. 3, 25. 5, 73 — huic -o, ut dixi, licebit *eqs.* epist. 9, 6, 2 AVG. civ. 1, 9 p. 14, 20 D. *al.*). Tusc. 1, 14 omne pronuntiatum — sic enim *eqs.* — id -o est pronuntiatum *eqs.* (APVL. flor. 15 p. 56 — eorum -o Bracmanum *eqs.*). nat. deor. 2, 17 (vero *P, om. dett.*). Att. 15, 18, 2. epist. 15, 10, 1 quoniam id accidit *eqs.* — quoniam -o ita accidit *eqs.* (PS. APVL. Ascl. 8). CIRIS 29 OV. fast. 3, 787 PLIN. nat. 7, 97. 36, 116 cum iam ne ipse quidem Scaurus sibi par esse posset, quando *eqs.* — ingenio -o utendum suo Curioni ... fuit (*cf. p. 766, 83*). QVINT. decl. 355 p. 387, 21 PS. APVL. Ascl. 41 TERT. adv. Marc. 2, 10 p. 348, 6. CYPR. sent. episc. 8 p. 441, 10 (*om. pars codd.*). ITIN. [Silv.] 3, 2. 7, 1 *al.* AVG. civ. 3, 21 p. 132, 8 D. — eodem -o ipso tempore. *al.* OROS. hist. 2, 12, 2. BOETH. herm. pr. 1, 1 p. 39, 20 quorum hae id est voces *eqs.*, quorum -o hae voces *eqs.* COD. Iust. 1, 27, 2, 13 BENED. reg. 42, 15. CORP. XI 2115 ob hoc quod fide cives suos ... gubernarit ..., pro merito -o beneficiorum universi statuam ... obtulerunt. *al.* *nota* (*v. supra l. 8*): CIC. epist. frg. VIII 11 M. (= VII 11 S.) ego cum in gratiam redierim cum Ap. Claudio, et redierim per Cn. Pompeium, [et] ego -o cum redierim.

b -o *adponitur pronominibus* (*v. et l. 13. 16*) *et adverbiis* (*exempla antiquissima [l. 54. 56. 79] paulo pleniorem habent sensum, fere i. q.* '*ipsum*'): α -o *antecedit* (*cf.* igitur *p. 268, 29 sqq.*): hic: RHET. Her. 1, 16, 26 -o hac ratione *quae antea demonstrata est*) iudicationem reperire convenit. CIC. de orat. 2, 243. 245 orat. 63. rep. 1, 67 (*Plato rep. 8, 563*[D] δή, *sed paulo aliter*). 2, 63 fin. 4, 12 ac. 2, 96 Cato 55 div. 2, 73 *al.* VITR. 5, 9, 9. SEN. contr. 9, 5 (28), 9 colore -o Latro hoc eodem usus est *eqs.* PLIN. nat. 18, 244. 19, 20. BENED. reg. 5, 9 -o hi tales (*cf. infra l. 52*) *eqs.* ille: CIC. Brut. 328 orat. 59 ac. 1, 26 Att. 11, 22, 2 SEN. nat. 3, 8. is: CIC. har. resp. 14 ad pontifices reicietur ... quid -o ii possunt aliud iudicare ac iudicaverunt? (Tusc. 5, 40). Phil. 11, 2 de orat. 2, 32. PLIN. nat. 18, 217 -o ex iis terris, quas nominavimus *eqs.* iste (*cf. l. 33*): PLAVT. Men. 242 quaeritamus mortuom; nam *eqs.* :: -o istud quaero certum qui faciat mihi ... eum esse emortuom. Mil. 891 si quid faciundum est mulieri male ..., ea sibi immortalis memoriast ..., sin bene ..., meminisse nequeunt :: -o istuc metuo, quom venit vobis faciundum utrumque. 1233. Most. 174 -o ob istuc (hoc *codd.*) verbum. CIC. de orat. 2, 143. 3, 47. ac. 2, 32 quid -o istud ad nos? uterque: CIC. fin. 4, 6 PLIN. nat. 12, 75. ita: VITR. 2, 1, 9. 7, 5, 4. item: CIC. de orat. 2, 50 leg. 1, 48. talis: AVG. civ. 8, 24 p. 361, 20 D. *cf. l. 40.* tum: CELS. 8, 3, 7. 8, 10, 1[H].

β -o *subsequitur pronomen* (*saepe plus minus abundanter, e. g. l. 67. 71. p. 773, 2. 6; pleniore notione l. 68; insolenter l. 62*): hic (*pron.*): PLAVT. Cist. 608 certe modo huius, quae locuta est, quaerere aibas filiam :: huius -o (ego *trad.*) quaero (*cf. supra l. 33*). CIC. inv. 2, 40 hoc -o in genere. Phil. 5, 16 hanc -o et reliquas eiusmodi leges (SEN. epist. 91, 13. 114, 20). div. 1, 62 Att. 7, 1, 5 OV. ars 2, 285 MANIL. 1, 369 SEN. epist. 22, 9 TERT. pudic. 19 p. 265, 21. CYPR. mort. 17 p. 307, 18 *haec exercitia* contemptu mortis praeparant ad coronam. sed fortasse aliquis ... dicat: 'hoc me -o (*fere i. q.* '*tamen*' *Watson alii*) in praesenti mortalitate contristat, quod *eqs.*' ITIN. [Silv.] 2, 2. SCHOL. Cic. Bob. p. 96, 19 St. omnis haec -o enumeratio. VVLG. gen. 37, 8 haec -o causa (*hebr. et LXX aliter*). II Macc. 4, 43 (περὶ δὲ τούτων). HIPPOCR. aer. 8 p. 19, 20 nam (*cf. p. 775, 12*) ex his -o *eqs.* (*om. gr.*). 19 p. 37, 31 (δέ). ORIBAS. syn. 7, 22 p. 158 si autem punctus non est nervus ..., his -o ... acris medicaminibus non oportet uti (*gr.* τῶν προειρημένων; *rec. La* quae praedicta sunt). SERM. Rev. Bénéd. 23, 1906, p. 362, 10 sed (*cf. p. 775, 39*) hoc -o, fratres, omnibus dico *eqs. al.* idem: CELS. 5, 27, 4 SEN. nat. 1, 2, 7 epist. 71, 20 SCRIB. LARG. 84 GRAN. LIC. p. 8, 5. POMPON. dig. 13, 6, 13, 2 (-o *om. F²*). CARM. epigr. 24, 4 (*s. III*). MART. CAP. 7, 794. ille: SEN. contr. 1 praef. 9 PLIN. epist. 5, 1, 11. PVBLIC. Aug. epist. 46, 2 p. 124, 18 si, cum illi -o iurant *eqs. v. et p. 775, 10, ubi tamen pronomen deicticum est.* is: CIC. fin. 1, 72 PETRON. 39, 2. 83, 8. 140, 1 PLIN. nat. 8, 45. 25, 7 GRAN. LIC. p. 16, 4 TERT. nat. 3 p. 182, 15 *al.* ITIN. [Silv.] 1, 2. 4, 8 et (*cf. p. 774, 73*) in eo -o loco. *al.* iste (*cf. supra l. 33*): PLAVT. Cist. 118 mihi visa amare :: istoc -o aures graviter obtundo tuas, ne quem ames. TER. Ad. 172 quin pugnus continuo in mala haereat :: istuc volo -o ipsum experiri. SEN. epist. 94, 49 PANEG. 3 (11), 4, 1 AVIEN. orb. terr. 358 AVG. civ. 4, 5 p. 151, 22 D. *al.* ipse: ITIN. [Silv.] 2, 1. talis: CIC. div. 2, 14 SEN. epist. 58, 19 FLOR. epit. 2, 8, 10 AVG. civ. 16, 2 p. 122, 26 D. SEDVL.

[Rehm]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

op. pasch. 2, 14 p. 218, 9 (*8° loco*). hic (*adv.*): TERT. bapt. 13 p. 212, 21 adv. Prax. 22 p. 270, 1. hinc: QVINT. inst. 2, 1, 3 FLOR. epit. 3, 12, 8 TERT. test. anim. 2 p. 137, 8 COMM. apol. 691 QVEROL. p. 3, 15 *al.* ibi: PLIN. nat. 17, 186 VICTORIN. PETAV. in apoc. 10, 3 p. 92, 16 ITIN. [Silv.] 3, 1 *al.* inde: TERT. adv. Marc. 5, 14 p. 625, 13. ita: PAVL. dig. 35, 2, 3 pr. IVL. HON. cosmogr. A 22 ITIN. [Silv.] 24, 3 FAVSTIN. trin. 5, 4 p. 72^{D} AVG. civ. 9, 13 p. 386, 15 D. MART. CAP. 4, 365. CASSIOD. Didym. in I Ioh. 2, 3—4 p. 45, 2 sicut ..., ita -o (*cf. p. 766, 83*). *al.* sic: CIC. Tim. 7 sic -o generatus *eqs.* (*gr. 29^{A} οὕτω δή*). off. 3, 56 PLIN. nat. 18, 165 STAT. Ach. 1, 339 QVINT. decl. 318 p. 251, 2 PS. APVL. Ascl. 15 TERT. spect. 21 p. 22, 3. ITIN. [Silv.] 3, 2 ac (*cf. p. 774, 70*) sic -o (3, 7 *al.*). *al.* tunc: TERT. resurr. 31 p. 70, 13 FIRM. math. 3, 1, 9 ITIN. [Silv.] 12, 2 AVG. civ. 3, 17 p. 125, 28 D. *al.*

3 ***usus inceptivus et transitorius*** (*cf.* igitur *p. 268, 45 sqq.*): **a** -o *ponitur in ipsa introducendi vel transeundi formula*: RHET. Her. 2, 2, 2 primum -o quaeremus, quemadmodum *eqs.* (CIC. orat. 174 ac. 2, 116 SEN. nat. 5, 7, 1 *al. cf.* SEN. nat. 6, 22, 1 prius -o). CIC. inv. 2, 125 -o is, qui scriptum defendet, his locis ... poterit uti (PLIN. nat. 23, 29. 35, 198. VVLG. gen. 36, 40 haec -o nomina [*hebr.* ו]). Flacc. 27 proximum est -o, ut *eqs.* de orat. 1, 260 -o, ut ad primum illud revertar, sit orator *eqs.* (TERT. adv. Marc. 1, 13 p. 306, 26 ut -o aliquid et de isto ... loquar). Brut. 158. orat. 191 sequitur -o, ut ... videndum sit (*aliter p. 763, 51. cf.* rep. 1, 67 -o illa sequuntur). Tusc. 1, 8 -o ita nascetur exordium (epist. 2, 10, 2 PLIN. nat. 14, 46. *cf.* sic: STAT. Theb. 10, 187 PALLAD. 3, 17, 1. VVLG. Matth. 6, 9 [οὖν]). SEN. contr. 3 praef. 7 omnia -o habebat, quae illum, ut bene declamaret, instruerent: phrasin *eqs.* VAL. MAX. 7, 1, 1 videamus -o (QVINT. decl. 323 p. 272, 20). SEN. nat. 3, 1, 1 quaeramus -o (6, 4, 1). epist. 120, 3 nunc -o ad id revertor, de quo desideras dici *eqs.* (PLIN. nat. 17, 9). COLVM. 10 praef. 1 superest -o (*aliter p. 763, 42*). PLIN. nat. 18, 254 -o opera: taleas olearum ponere *eqs.* 32, 62. VAL. FL. 6, 41 QVINT. inst. 2, 11, 1 APVL. met. 11, 23 QVEROL. p. 12, 26 AMM. 14, 6, 26. MARCELL. med. 20, 115 conpositio -o ... est talis: *eqs.* RVF. podagr. 8 *al.* *in interrogatione* (*cf. p. 764, 47. 768, 68*): CIC. S. Rosc. 86 quid -o horum negari potest? tenuitas ..., avaritiam *eqs.* Verr. II 3, 120 unde -o hoc intellegi potest? ex hoc maxime *eqs.* (SEN. rem. fort. 1, 2 unde -o primum incipimus?). dom. 118. leg. agr. 3, 7 quid -o ait ... tribunus plebis? (SEDVL. op. pasch. 2, 15 p. 218, 13. *cf.* SEN. nat. 6, 19, 2 dicit [AVG. civ. 17, 5 p. 216, 25 D.]. QVINT. inst. 4, 2, 109 quid -o M. Tullius? ... inquit). Sest. 97 Mil. 15. CAES. Gall. 7, 77, 12 quid -o mei consilii est? facere quod *eqs.* LIV. 29, 18, 15 quid -o evenit? SEN. clem. 1, 14, 1. nat. 2, 16 quid -o inter fulgurationem et fulmen interest? dicam: *eqs.* epist. 41, 6 PLIN. nat. 31, 38. IVV. 10, 159 exitus -o quis est? POMPON. dig. 41, 3, 30, 1. PAPIN. dig. 31, 67 pr. utrum -o (*al.*). VLP. dig. 30, 41, 12 quid -o in statuas dicendum? SORAN. p. 8, 14 ubi -o iacet orificium matricis? (*gr. p. 177, 22 δέ; sic et* 89 p. 32, 1). *al.*

b *in initio tractationis post propositionem*: α *expressam et conspicuam*: RHET. Her. 3, 12, 21 de ea parte firmitudinis ... dicendum videtur. firmam -o maxime poterimus ... vocem conservare *eqs.* (SCRIB. LARG. 163 PLIN. nat. 13, 18). CIC. inv. 1, 55 videtur eiusmodi quoque utendum exemplo ... -o in hac causa, quae *eqs.* (nat. deor. 2, 104). COLVM. 4, 23, 1 persequemur. placet -o *eqs.* (TAC. dial. 34). 7, 2, 6 ad propositum revertar. -o duo genera sunt ovilli pecoris *eqs.* (*cf.* VINCENT. LER. 17, 23 redeamus). SCRIB. LARG. 99 PLIN. nat. 6, 208. 37, 13. EDICT. imp. Diocl. I 30 sed iam etiam ipsas causas ... explicare debemus *eqs.* quis -o nesciat *eqs.* RVF. podagr. 2. *et al.* β *magis obscuram* (*cf. p. 770, 81;* igitur *p. 269, 50*): VARRO rust. 2, 4, 3 nec tamen defugio quin dicam ... de suillo pecore. agri enim *eqs.* -o qui suum gregem vult habere idoneum *eqs.* CIC. inv. 2, 53 primus -o accusatoris locus est *eqs.* (PS. APVL. Ascl. 40). 2, 65 utrisque ... ius ... considerandum est. initium -o ab natura ductum videtur *eqs.* de orat. 3, 37. 149 Tusc. 4, 14 off. 1, 134 *al.* VITR. 3, 3, 2 species ... aedium sunt quinque ... -o pycnostylos *eqs.* CELS. 2, 10, 6. 3, 25, 2 (*post descripta elephantiasis indicia*) protinus -o inter initia sanguis ... mitti debet *eqs.* (4, 18, 2). 5, 28, 2^{E} ubi primum id vitium notatum est *eqs.* (6, 7, 1^{B}). 7, 30, 1^{A} -o si (8, 4, 14 *al.*). *al.* SEN. nat. 3, 29, 6 vide ... ne terra debeat minui, ut validiori (*sc. umori*) infirma succumbat. incipiet -o putrescere, dehinc *eqs.* COLVM. 3, 15, 1 PLIN. nat. 3, 43. 9, 106 principium -o ... margaritae tenent. 21, 78 *al.* QVINT. inst. 12, 1, 1 (*antea prooem.*). IVV. 5, 15. TAC. ann. 14, 3 optulit ingenium Anicetus libertus ... -o navem posse conponi docet, cuius *eqs.* SVET. Galba 1 FLOR. epit. 2, 9, 1 PAVL. coll. Mos. 4, 3, 2. ITALA act. 10, 3 (Iren. 3, 12, 7) erat ... Cornelius *eqs.* vidit -o *eqs.* (*gr.* εἶδεν, VVLG. is vidit). SER. SAMM. 64 *al.* PALLAD. 1, 10, 1 *al.* AVG. civ. 4, 2 p. 147, 3 D. *al.* RVF. podagr. 25 *al.*

c *transitio vel initium novae partis per ipsum* -o ***significatur*** (*cf.* igitur *p. 270, 10 sqq., sed nota in voce* -o *hunc usum frequentiorem esse apud poetas quam apud historicos; in initio capitis p. 774, 21; cf. p. 764, 52. 769, 3. 770, 30*): CIC. rep. 2, 23 perge ut instituisti ... : -o ... cum ille Romuli senatus ... temptaret ... ut ipse regeret ... rem publicam, populus id non tulit *eqs.* (LVCR. 2, 624 -o cum primum. PETRON. 28, 5. SVET. Iul. 31, 1 cum -o). VERG. georg. 3, 229 *taurus victus* regnis excessit avitis. -o omni cura vires exercet *eqs.* 4, 77 -o ubi ver nanctae sudum ... erumpunt portis *apes* (Aen. 3, 238. 4, 474. 11, 799 HOR. sat. 2, 6, 15. 106 OV. ars 1, 565 met. 1, 777 *al.* LVCAN. 2, 669. *et al. cf.* ubi -o: LAMPR. Alex. 15, 1). Aen. 3, 132 et tandem antiquis Curetum adlabimur oris. -o avidus muros optatae molior urbis *eqs.* 6, 175 *al.* CVLEX 376 ego Ditis ... cogor adire lacus ... -o ⟨i⟩am causam mortis ... dicere ... cogunt ... Poenae (TAC. Germ. 45). MORET. 111 CIRIS 386. HOR. sat. 2, 6, 70 prout cuique libidost ... uvescit ... -o sermo oritur *eqs.* CELS. 1 prooem. 5 -o etiam post eos, de quibus retuli, nulli clari viri medicinam exercuerunt, donec *eqs.* 1, 3, 5 -o si *eqs.* (3, 10, 3). CVRT. 4, 2, 11 Carthaginiensium legati ... tunc venerant ... hortari -o Poeni coeperunt, ut obsidionem ... paterentur. SCRIB. LARG. 136 LVCAN. 7, 385. PETRON. 17, 3 ut -o tam ambitiosus det⟨um⟩uit imber, retexit ... caput *eqs.* (135, 5 BVC. Eins. 1, 45 STAT. Theb. 9, 602. ITIN. [Silv.] 14, 1 statim -o ut. *al.*). 67, 4 Habinnas ... coeperat surgere, nisi ... Fortunata ... esset vocata. venit -o galbino succincta cingillo *eqs.* 105, 4. 111, 6 proxima -o nocte *eqs.* *al.* PLIN. nat. 2, 122 *al.* VAL. FL. 1, 659 SIL. 4, 718 *al.* STAT. Theb. 3, 566 *al.* PLIN. epist. 1, 5, 8 APVL. met. 11, 27 CAPITOL. Aur. 17, 1 *al.* ITIN. [Silv.] 3, 1 *al.* VVLG. gen. 2, 15 (*hebr.* ו; *sic saepissime*). II Macc. 5, 13 (δέ; *sic et* Luc. 22, 36 act. 8, 9). AVG. civ. 8, 16 p. 344, 32 D. (*in init. capitis*). *al.* ROMVL. fab. Aesop. ed. Thiele 21, 10 rec. v (*recc. g et W* autem). 27, 18 rec. g (*rec. v* sed). VITAE patr. 3, 217 p. 808^{D} (*7, 24, 2* autem; *gr. Nau Rev. Or. chr. 1907 p. 174 n. 43 οὖν*). 6, 3, 4 p. 1007^{B} (*gr. Cotelier p. 527 καί*). *al.* (*cf. J. B. Hofmann, Indg. Forsch. 43, 1925, 114*). GREG. TVR. Franc. 1, 17 p. 42, 19 *al.* (*cf. Bonnet p. 318*). ORIBAS. syn. 1, $27^{init.}$ (μέν; *om. rec. La*). *et al.*

d *pars eius sententiae, in qua ponitur* -o, ***cohaeret vario modo*** *(sc. concludens vel iterans) c.* ***anteced.***: α ***secundaria*** (*cf. p. 766, 30*): RHET. Her. 1, 2, 3 quoniam -o demonstratum est, quas causas oratorem recipere ... conveniat, nunc *eqs.* (3, 20, 33 CIC. inv. 2, 109. 170 Brut. 201 VITR. 2, 8, 18. *cf.* -o quoniam: OV. met. 13, 159 VITR. 2, 10, 3 *al.*). CIC. top. 26 quando -o (LIV. 36, 28, 3 AVG. civ. 2, 21 p. 81, 24 D.). div. 1, 63 cum -o est somno sevocatus animus a societate ... corporis *eqs.* (VITR. 1, 1, 11. 7, 1, 7 cum -o fuerit hoc ita perstratum *eqs.* PETRON. 12, 2. 14, 5 cum primum -o. *al. cf.* -o cum: LVCR. 4, 886 VITR. 2, 1, 2 SEN. epist. 89, 14 *al.*). PETRON. 6, 2 dum -o iuvenes sententias rident ..., subduxi me *eqs.* (AVG. civ. 22, 8 p. 581, 16 D. *cf.* -o dum: TAC. ann. 15, 50). 61, 1 postquam -o (*cf.* ITIN. [Silv.] 19, 16 postea -o quam *eqs.*). VAL. FL. 7, 407 -o ut erat vultu defixus uterque silenti *eqs.* (STAT. Theb. 7, 151). AVG. civ. 8, 13 p. 339, 25 D. quamquam -o. *et al.* β ***participium***: LVCR. 5, 1136 (*antea de cupiditate regnandi et invidia*) -o regibus occisis subversa iacebat pristina maiestas *eqs.* VERG. Aen. 3, 278 stant litore puppes. -o insperata tandem tellure potiti lustramur *eqs.* LIV. 1, 27, 5 Albano non plus animi erat quam fidei. nec manere -o nec transire aperte ausus sensim ad montes succedit. 37, 32, 6 *al.* VITR. 9, 1, 9. PHAEDR. app. 7, 3 scire -o cupiens ... inquit. SEN. dial. 11, 6, 1 remoto -o iudicio plurium ... videamus, quid sit exilium. epist. 24, 6. CVRT. 3, 4, 5 -o ... proditos se rati ne conspectum quidem hostis sustinere valuerunt (PETRON. 60, 7 STAT. Theb. 9, 323). 6, 2, 7 -o interrogata, quaenam esset, neptim se Ochi ... esse respondit. 9, 8, 19 *al.* PETRON. 21, 5 nos ... perfusos oleo refecerunt. utrumque -o lassitudine abiecta cenatoria repetimus *eqs.* 25, 3. 115, 3 mirati -o ... extrahimus. *al.* PLIN. nat. 18, 327. 21, 12 VAL. FL. 3, 615 STAT. Theb. 11, 144 TAC. ann. 15, 34 SVET. Iul. 8 *al.* APVL. met. 7, 13 *al.* ITALA Rom. 7, 8 (Pelag. in *h. l.* p. 56, 18 S.); δέ, VVLG. autem. CAPITOL. Aur. 17, 3 *al.* ITIN. [Silv.] 2, 4 *al.* AMM. 30, 5, 14 *al.* GREG. TVR. Mart. 1, 32 p. 603, 25. *et al.* γ ***nomen*** (*cf.* igitur *p. 271, 53*): OV. Pont. 1, 2, 129 *rogabitur* piger ad poenas princeps, ad praemia velox, quique *eqs.* -o tam placidas orator missus ad aures ... roga. LIV. 1, 35, 6 -o virum cetera egregium *eqs.* CVRT. 8, 14, 28 *Macedones ab elephantis multum laborabant.* anceps -o pugna nunc sequentium nunc fugientium ... certamen extraxit. VAL. FL. 6, 449 (*describuntur antea Medeae artes*) -o opibus magicis ... tremendam Iuno ... quaerit. FLOR. epit. 2, 2, 9. 2, 12, 9 *rex* ut interesse non auderet, sed gerenda ducibus bella mandaverit. absens -o victus *eqs.* TREB. trig. tyr. 22, 3.

iuncturae (-o *fere* ***pleonastice*** *positum esse videtur; v. et p. 772, 54; non recepi qualia* CIC. S. Rosc. 112 -o idcirco ..., quod; *cf. Landgraf ad l.*): ac ... -o: *v. p. 773, 12.* ANTH. 11, 96 (*cento Vergilianus*) atque ita fatus -o iussa parat. VERG. georg. 4, 206 -o ipsas quamvis *eqs.* at (et *R*) genus immortale manet. HIPPOCR. aer. 22 p. 43, 13 convenit -o enim *eqs.* (γάρ). et ... -o (*v. et p. 772, 78; in sequentibus* -o *fere i. q.* 'ideo'): VLP. dig. 35, 3, 3, 10 movet quaestionem quod ea ... condici possunt et hic -o quasi plus solutum videtur *eqs.* RVFIN. Adamant. 1, 3 p. 5, 25 principatus ais esse tres et necesse est -o *eqs.* Clement. 3, 30 GREG. TVR. glor. conf. 26 p. 764, 17. *cf.* ? CELS. 6, 6, 39^{B} eorumque (*FV*, -que *om. J*) -o. iam -o: *v. vol. VII 1, 129, 37 sqq. cf. p. 767, 10. 47.* COMM. apol. 433. 787. idcirco -o: MVTIAN. Chrysost. hom. 3, $4^{fin.}$ p. 257 (*gr. p. 33* διὰ τοῦτο). 3, 5 p. $257^{fin.}$ (*gr. p.* $34^{init.}$ ὥστε). ideo -o (*cf. p. 767, 35; cf. Souter, A Study of Ambrosiaster, 1905, p. 72; idem, The Earliest Latin Comm. on the Epist. of St. Paul, 1927, p. 34*): MAR. VICTORIN. in Phil. 2, 6—8 p. 1208^{D} in Eph. 1, 21—23

[Rehm]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

p. 1252^C SCHOL. Cic. Gron. D p. 282, 5 St. AMBR. Iob 2, 2, 4 p. 236, 12 AMBROSIAST. in II Cor. 1, 18 p. 279^C in I Tim. 4, 10 p. 474^C MAXIMIN. c. Ambr. 11 PS. AVG. quaest. test. I 37, 2 EVGRAPH. Ter. Andr. 759 BENED. reg. 7, 55. -o ideo (*v. p. 767, 18*): IAVOL. dig. 38, 2, 36. -o igitur: PLAVT. Most. 847 -o intro eo i. Trin. 756 quo pacto -o i. clam dos depromi potest. APVL. met. (*cf. Koziol, Der Stil des Apul., 1872, p. 145*) *17^ies, e. g.*: 1, 5. 2, 18. 28. 3, 19 -o i. iam et ipse possum. CLAVD. MAM. anim. 2, 4 p. 111, 9. 3, 11 p. 173, 8. itaque -o (*cf. p. 767, 31*): TER. Eun. 317 i. -o amantur. LIV. 1, 25, 2. 3, 31, 5. 9, 31, 16. 28, 12, 12. 39, 25, 11. TERT. anim. 18 p. 326, 28 i. rursus illum -o ait supersapere, qui *eqs.* (*v. p. 772, 75*). ARNOB. nat. 7, 12 p. 247, 16 ITIN. [Silv.] 2, 3. 5, 1. 10, 2 *al.* nam ... -o (*cf. p. 772, 66*): BOETH. herm. pr. 2, 13 p. 196, 6 (-o *om. TE*). -one: *c.* -ne *affirmativo*: ?AVG. serm. coll. Morin p. 411, 14 unde scis -one *eqs.* CLAVD. MAM. anim. 1, 3 p. 33, 3 (*cf. Löfstedt, Eranos 10, 1910, 184*). *c.* ne *interrogativo: v. p. 764, 24. 767, 17. 24. 769, 24. 770, 10. 45.* nec ... -o (*cf. p. 774, 74; aliter p. 763, 31*): LVCR. 3, 969 ut crescant postera saecla, quae tamen omnia te vita perfuncta sequentur; nec minus -o ante haec quam tu cecidere cadentque. VLP. dig. 23, 3, 5, 9 (*interpol.?*) nec videri uxorem marito donasse rectissime -o (*del. Mommsen*) ait, ut *eqs.* nempe -o: PLAVT. Bacch. 689 Most. 491 TER. Andr. 195 PACVV. trag. 376 TERT. adv. Hermog. 37 p. 167, 20 monog. 13 p. 783 Oe. nimirum -o: AVG. civ. 4, 9 p. 156, 29 D. 11, 9 p. 473, 26. nunc -o (*aliter p. 768, 7. 773, 30*): COMM. apol. 29. 435 inst. 2, 17, 9 *al.* QVEROL. p. 6, 19. TER. Hec. 63 -o propterea te sedulo ... moneo (*cf. p. 769, 74*). *cf.* VLP. dig. 30, 49, 4 -o propter hoc. propterea -o: VVLG. Ioh. 5, 18 (διὰ τοῦτο οὖν). RVFIN. apol. Orig. 1 p. 553^C CASSIOD. hist. 1, 17 p. 916^B MVTIAN. Chrysost. hom. 1, 1 p. 237^fin. (*gr. p. 15^med.* διὰ τοῦτο). 3, 4 p. 257^med. (*om. gr.*). *al.* quare -o: VICTORIN. PETAV. in apoc. 11, 4 p. 102, 10 SORAN. p. 104, 11. qui (*pron. rel.; cf.* igitur *p. 267, 36*): VARRO rust. 3, 12, 5 hos (*lepores*) ... nuper institutum ut saginarent *eqs.* quorum -o tria genera fere sunt: unum Italicum *eqs.* CHIRON 3 cuius (*detractionis*) -o tamen (*cf. infra l. 42*; iam *Buecheler*) rationem protinus reddo. *dub.*: HESYCH. in lev. 19, 35 p. 1040^A VICTOR. Alc. Avit. epist. 16 p. 48, 16. *v. et p. 767, 39.* APVL. apol. 29 utrum ... horum ad suspectandam magian valet? quodne piscatores mihi piscem quaesierunt? scilicet -o phrygionibus aut fabris negotium istud dandum fuisse *eqs.* sed -o (*cf. p. 772, 4. 70*; igitur *p. 271, 67*): ITALA II Cor. 12, 16 (Pelag. in *h. l.* p. 301, 1 S.) sed -o (*om. pars codd.*) esto (*gr.* δέ, VVLG. sed). AMBR. exc. Sat. 1, 78 sed quid -o demoror? -o tamen (*cf. supra l. 34*): ITALA Matth. 17, 26 (cod. e) -o t. liberi sunt isti (ἄρα γε, VVLG. -o). tandem -o (*cf. p. 769, 82*): PETRON. 31, 3 t. -o discubuimus. 52, 5. SIL. 11, 567 deponere curas t. -o bone da victor. PLIN. paneg. 69, 5 HIER. epist. 1, 10, 1. -o tandem: FLOR. Verg. p. 185, 14 AVG. civ. 6, 10 p. 267, 22 D. quid -o t. *eqs.* BENED. reg. prol. 18. tunc -o (*aliter p. 773, 13*): HYG. fab. 166 p. 20, 1. VVLG. Ioh. 19, 1 (τότε οὖν; *sic et* 19, 16 *al.*). ACT. Archel. 8, 3 (τότε τοίνυν).

?**2. ergo,** (-ōnis) *m.* VIRG. gramm. epitom. p. 75, 17 (= gramm. suppl. 201, 17) denique et in latinitate filosophica 'ergum' (*cf. infra l. 67*) affectus dicitur, unde et '-o' sic dicebantur a priscis, qui in sese cunctorum traherent affectum.

[**3. ergo** (*perperam quasi verb.* -āre) *v. p. 758, 67.*] *Rehm.*

ergodota, (-ae) *m.*, ἐργοδότης. *qui opera distribuit* (*de munere nescioquo classiario; cf. Fiebiger PW VI 435, 42 sqq.*): INSCR. Dessau 9219 (*Miseni*) P. Aelio Theagene veterano ex cl. ⟨p⟩r. Misen. militavit -a, vixit annis LVIII m. XI *eqs.*

ergolabus, -ī *m.*, ἐργολάβος. *qui opus faciendum conducit, redemptor operis*: COD. Iust. 4, 59, 2 (1), 1 (*a. 483*) aedificiorum ... artifices vel -i aliorumque diversorum operum professores et balneatores (*cf. et* 4, 59 tit., *restit. ex subscr.*). CORP. X 7363 T. Antonio Psorioni -o. *ad rem v. Thalheim, PW VI 436, 1 sqq.*

ergonārius, (-ī) *m.* *fort. cf. c.* ἐργώνης. GLOSS. Aynardi V 616, 41 cerdonius est [t]ergonarius *eqs.* (*corr. Heraeus in plag.; cf.* erginarius *p. 759, 1*).

ergum, -ī *n.* *vox ficta a gramm.* (*vid. retrograde derivata esse ex partic. q. e.* ergo, -o *pro abl. sg. sumpto [v. l. 77]; c. praep.* 'erga' *componitur l. 81; fort. et analogia vocis gr. q. e.* ἔργον *aliquid attribuit*). *abl. plur.* -is: *l. 83.* *cf.* SERV. Aen. 6, 396 'illius -o' (*v. p. 759, 77*) propter illum ... '-o' ... coniunctio fuit, sed per accentus mutationem in adverbium transiit. et est ... particula, quae habet in fine circumflexum. multi male putant nomen esse indeclinabile et dicunt positum esse pro 'causa' (*inde* GRAMM. suppl. 229, 15 sqq. 'ergo' ut quidam volunt, 'causam' significat, ut 'ergo illius veni' i. 'causa s. veni', a nomine quod antiqui habebant '-um', '-i' i. 'causa', cuius ablativus in usu remansit apud nos et in fine circumflectitur). *fere i. q. affectus (v. l. 80), causa (v. l. 83 sq. et cf. l. 74)*: VIRG. gramm. epitom. p. 75, 17 (= gramm. suppl. 201, 17) in latinitate filosophica -um affectus dicitur, unde et 'ergo' sic dicebantur *eqs.* (*anteced. praep.* erga; *v. l. 68 et cf.* 2. ergo, *supra l. 50*). epist. p. 117, 4 cum ablativus cassus singularis in i finit, sic ex aliis -is genetivus in ium finiri solet (*i. 'causis'; cf. l. 1*). p. 162, 7 cuius rei -um inquirenti (*i. 'causam'*). *v. s.* 1. ergo *p. 759, 35 sqq. 760, 7 sqq.*

erīca *v.* erice.

erīcaeus, -a, -um. *ab* erice (erīcēus *ab* *ἐρίκειος *Heraeus*). *i. q. ab erice oriundus, ex erice factus*: PLIN. nat. 11, 41 tertium genus mellis minime probatum silvestre, quod -um (*R*, erig- *M*; irice- *DF*, erit(h)e- *Ea*) vocant. convehitur *autumno* ..., cum erice (*M*, heri- *F²*; myri- *Rd*, in Africa *sim. rell.*) sola floret *eqs.* (*v. infra l. 23*). PLIN. med. 2, 13 p. 56, 6 -is (hederaceis [-iis] *trad.*) vasis in potione semper utendum est (*cf. Plin. nat. 24, 68* vasa ex ea [*sc.* erice] facta).

erīcē, -ēs *et* **erīca,** -ae (*v. l. 12*), *f.*, ἐρ(ε)ίκη. her-: *l. 6. 21.* -rich-: *l. 24.* *de formis*: *gr. decl.*: *nom. abl.* -e: *l. 5. 20. 21. 23 bis. 24.* *gen.* -es: *l. 24.* *acc.* -en: *l. 18. 26.* erica, -ae: PLIN. *l. 25* (-am). [*falso trad.*: PLIN. nat. 29, 44 lieni -is (*lege* lientericis). *depravatum, ut vid., in* ilicis (*sim.*): DIOSC. 1, 98 (*cf. gr. 1, 88 et l. 16*). *dub.*: GLOSS. III 538, 51 erecis *eqs.* (*ad* ericius?). 560, 47 -es carpu (*i.* 'carpos') ... ilicis semen (*v. l. 14*).] *i. q. certum fruticis genus* ('*erica arborea*' *L.; compon. c.* 'myrice' *infra l. 23* [*cf. et l. 6. 25*]): *cf. def.*: PLIN. nat. 24, 64 -en Graeci vocant fruticem non multum a vitice (ab ilice *sim. trad.*) differentem, colore roris marini et paene folio (*cf. Diosc. 1, 88*). GLOSS. III 561, 4 -e ... est similis rosmarini. PLIN. nat. 1, 11, 15 de -e (her- *E*, heredice *F^a a*) sive tetra⟨l⟩ice sive sisyro. 1, 13, 28 Asiae et Graeciae arbores: epicactis, -e *eqs.* 1, 24, 39 *medicinae* -e I, genista, myrice *eqs.* 11, 41 *v. supra l. 3. ibid.* (-iche *F¹R¹*, -itache *F²*, -ithe *l*). 13, 114 -es *folia*. 24, 67 myricen -am (*Mayh.*, cam -am *vel* et amaricon *trad.*) vocat Lenaeus *eqs.* DIOSC. 3, 82 teufrastus (*sc. hist. plant. 9, 11, 11*) dicit -en esse livanotidam *eqs.* (*gr. 3, 74, 4* τῆς ἐρείκης).

ēriciātus. *ab* ericius. GLOSS. V 542, 30 hirsutus iriciatus (*de script. v. infra l. 40*). [*Heraeus cft.* erictat *et* echinatus *et infra l. 82.*]

[**ericinēs** DIOSC. 4, 143 *corrupte pro* sorices, *v.* sorex.]

ēricīnus, -a, (-um). *ab* ericius. *scribitur* her- (*v. infra l. 39*). *ad ericium pertinens*: AVG. c. Faust. 30, 1 p. 748, 20 *Moyses* primus ... omni ... hominum generi suilla *interdixit* ... et leporina et hericina (er- *C*) carne *eqs.* (*cf. s.* erinaceus, *p. 788, 11* [*non s.* ericius]).

*****ēricius,** -ī *m.* (-um *n.?, v. l. 44*). [*v.* er. *W.* (*cf. Walde-Hofmann, Et. Wb. s. v. er, p. 413 sq.*).] *de orthographia et formis*: her-: AMBR. *infra l. 63.* HIER. *l. 69. p. 777, 11.* CASSIAN. *p. 777, 14.* PROSP. *p. 777, 2.* CASSIOD. *infra l. 65. al.* iri- (irc-; hir(i)c-, hyr- *varr. scriptt.*): SALL. *p. 777, 23.* AMBR. *infra l. 63.* HIER. epist. *p. 777, 9.* POL. SILV. nom. anim. chron. I p. 543, 10 irioius. ISID. *infra l. 73.* *cf. et s.* erinaceus, *p. 787, 65 sqq. et v. supra l. 28* (*cf. Sofer, Lat. u. Roman. aus d. Etymol. d. Isid. v. Sev. p. 67*). -um (*ante* animal; *seq.* protectus, conversus): ISID. orig. 12, 3, 7 (*neutr.?; at cf. Sofer l. c. 67 et v. l. 76*). *de prosodia*: ērīc- *testatur* RABIR. *p. 777, 18; probatur* -ī- *linguis roman. (v. Meyer-Lübke, Wien. Stud. 16, 1894, 317; Leumann, Glotta 9, 1918, 167); cf. l. 57 sq.* *de notione*: *vocem q. e.* '-us' *improbat* DVB. NOM. gramm. V 578, 7 erinacius, non -us; tamen Rabirius *eqs.* (*seq. vs. p. 777, 17 allatus*). *v. p. 787, 71.* GLOSS.^L II Philox. ER 8 -us ἐχ[ε]ῖνος. GLOSS. III 189, 39 systrix (*i.* ὕστριξ) -o (*cf. l. 61*). *v. et l. 15.* *inde a* VARRONE (*infra l. 78*); CAES. SALL. RABIR. (*not. q. e. sub 2, p. 777, 15*); *tum demum in* ECCLES. *reviviscit* (*contra* erinaceus: *inde a* PLIN. nat. [*23^ies*]; *rarius ap. medic. recc.; singulis locis eccles.* [VVLG. *ex. gr. semel,* -us *quater* (er-)]; *s. VI iam evanuisse videtur* [*cf.* CASSIOD. *infra l. 65*]; *in ling. roman. non transiit*). [*val.* ariciuo, *it.* riccio, *prov.* aritz, *hisp.* erizo. *M.-L.* (*v. l. 47*).]

1 *proprie de animali: i. q. echinus* (*fere* '*terrestris*' [*'erinaceus Europaeus' L.*]; *cf. l. 62.* *syn.* erinaceus: *l. 65; i. q.* χοιρογρύλλιον *p. 777, 5* [*cf. et* 'hystrix' *supra l. 52 et v. s.* erinaceus, *p. 787, 82*]); *erinaceus*: *cf.* AMBR. hex. 6, 4, 20 echinus iste terrenus, quem vulgo iricium (-t- *C*; er- *N'B*, her- *S*) vocant (*inde* ISID. orig. 12, 6, 57). CASSIOD. in psalm. 103, 18 p. 735^B (*ad loc. bibl.; v. p. 777, 4*) 'herinacius' ... est quem vocamus 'hericium', animal ... armatum *eqs.* (*v. et p. 787, 76*). **a** *significantius*: *a describitur*: SCHOL. Iuv. 6, 276 genus animalis ∴ spinosi ut -us (HIER. in Soph. 2 p. 1371^B [*ad* Soph. 2, 14 onocrotalus et -us in liminibus eius morabuntur; *v. p. 777, 12*] hericii ... animal spinosum et plenum sentibus et vulnerans, quidquid contigerit. AVG. in psalm. 103 serm. 3, 18 p. 1372^extr.). EVCHER. instr. 2 p. 158, 4 -i qui ἐχῖνοι dicuntur, ita spinoso defenduntur tegmine, ut ne contingi quidem possint (*inde* GLOSS.^L I Ansil. ER 112. 113). ISID. orig. 12, 3, 7 -um (*K*, iricium *BCU*, hyr- *T*) animal spinis coopertum, quod exinde ... *nominatur* ... quod subrigit se, quando spinis suis clauditur *eqs.* ([*inde* GLOSS.^L I Ansil. ER 114]. -um *fort. ex* AMBR. *l. 63 male intellecto*).

β adhibetur in comparatione (*comparantur aculei, spinae; cf. et p. 777, 15*): VARRO Men. 490 invenisse se, cum dormire coepisset tam glaber quam Socrates, calvā (calvum, galbam *codd. Non. p. 106, 17 et 49, 9*) esse factum -um e pilis albis, cum proboscide. PS. AMBR. Seb. 85 p. 1056^B *milites Sebastianum* ita sagittis repleverunt, ut quasi hericius ita esset hirsutus ictibus sagittarum. HIER. in Hab. 2, 3 p. 1334^D rhamnus plena sentibus et hericio similis, qui *eqs.* AVG in psalm. 70 serm. 1, 5 p. 879^init. CASSIOD. var. 5, 42, 8 (*cf. seqq.*).

[K.-M.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

inde per alleg. christ.: PROSP. in psalm. 103, 18 p. 294^A sint minutis ... peccatis hispidi et spinosi, quod significatum est hericiorum nomine *eqs.* GREG. M. moral. 33, 53 p. 707^C her-.

b *loci generales*: SYMPH. 102^tit. PSALT. Cas. 103, 18 montes excelsi cervis, petra refugium -is ([χοιρογρυλλίοις, VVLG. herinaciis; *v. p. 788, 16; hebr.* שְׁפַנִּים *alioqui et per* 'lepus' *redditum*]. AVG. in psalm. 103 serm. 3, 18 p. 1373^init. -is et leporibus [*v. l. 11*]. *cf. eccles. ad h. l.: l. 1. p. 776, 64. 70. 788, 21*). HIER. epist. 22, 6, 4 sirenae ... et hiricii (*KHt*, hyr- *Ψ*; ir- *k*, er- *DBΣ*; erenacei [*v. p. 787, 58*] *Φ*). in Is. 14, 22—23 p. 164^B (*ad* Is. 14, 23 ponam ... *Babylonem* in possessionem -i) hericii. nom. hebr. pag. 21, 1 Safan labium vel lepus aut -us (*item*: 55, 20 *al. v. et l. 6. 7. p. 787, 74. 788, 21*). VVLG. Is. 34, 11 onocrotalus et -us (*v. p. 776, 68*). *al.* CASSIAN. conl. 7, 32, 4 struthiones ... hericii (er- *WOX*).

2 *translate de machina bellica, quae ferreis aculeis, cuspidibus sim. in speciem echini armata erat* (*cf. p. 776, 77*): CAES. civ. 3, 67, 5 erat obiectus portis -us (*cf.* RABIR. carm. frg. 5 M. [= B.] portarumque [*Haupt*, qui *trad.*] fuit custos -us [Erucius *Baehrens, Morel; v. Onom.*]). 3, 67, 6 nostri ... vicerunt excisoque -o ... in castellum ... inruperunt. SALL. hist. frg. 3, 36 saxa ... ingentia et orbes axe iuncti per pronum incitabantur axibusque eminebant in modum -ci (erigi *LA^A*, erigo *C^A Nonii p. 555, 2*; hirci *B^A eiusdem, R Serv. Aen. 9, 503*; iricii *ASM Servii* [irici *LF*; ircii, irci *TC Isid. orig. 18, 12, 6*]; hiricii *Isidori K*) militaris veruta binum pedum (*ad rem cf. Cichorius, Rh. Mus. 76, 1927, 330*).

?**ericiat** (*et* -it) custodit GLOSS.^L I Ansil. ER 118 (ericiat? *Heraeus coll. l. 18 et* ericiatus *p. 776, 28*).

[**erictonis** DIOSC. 2, 65 *corrupte ex gr. 2, 82, 2* ὀρυκτοῖς (φρυκτοῖς *l. v., Wellm.*) *v. s.* oryct-.]

erifion *v.* eriph-. *K.-M.*

erifuga, -ae *adi.* *ab* erus *et* fugere. *i. q. erum fugiens*, δραπέτης: CATVLL. 63, 51 ego *patriam* ... relinquens, dominos ut -ae (heri- *V*) famuli solent, ad Idae tetuli nemora pedem. *Friedrich.*

ērigerōn, -ntos (*m.*), ἠριγέρων. *scribitur*: frig-: PLIN. nat. 25, 167 *VR*. 26, 81 *Vx*. 26, 130 *trad.* iri-: PLIN. nat. 26, 163 *codd* DIOSC. 4, 10. 92. *praeterea varie profertur ap.* DIOSC.: arig-: 3, 87; (t)rigeron: 4, 92; egerontei (*dat.; gr. 4, 149* ἠριγέροντι): 4, 144. *cf. et l. 46. 49.* *in* GLOSS. *habentur diversae formae velut* erigerontos (-us), eregerantus, erigerantis; hyrigerontos; eliogeron *sim.* (*v. Thes. gl. s. v.* senecio). *de formis*: *gen.* -tos: *l. 54*; *dat.* -ti: *l. 50. 51.* (*cf.* -tei *l. 37*); *abl.* -te: *l. 56.* *i. q. herba q. e. senecio(n), gerontea*: *cf.* PLIN. nat. 1, 25, 106 -on ... quae senecio. 25, 167 -on a nostris vocatur senecio ... nomen hoc Graeci dederunt, quia vere canescit ([*cf. Diosc. 4, 96, 1*]. PS. APVL. herb. 76, 29 H.-S. [*interpol. ex Diosc.*] -on Graece nominatur, quod verno tempore canescat eius flos. ISID. orig. 17, 9, 53 -on [erigo *T*, ericonon *K*, -gonon *D*] a Graecis dicitur, quod vere primo senescat. unde eam Latini senicionem vocant). PS. APVL. herb. 76, 22 H.-S. a Graecis dicitur gerontea, alii -on (*sic vel* edi- *HaV*, aelieron *γ*). PLIN. nat. 22, 133 simile -ti herbae (*v. l. 56*), de qua *eqs.* (*cf.* DIOSC. 3, 87 *melantium* folia arigeronti similia habens; *gr. 3, 79, 1* ἠριγέροντος [4, 144 egerontei; *v. l. 37*]). 26, 81. 101 *podagrae* convenit -on cum axungia. 26, 130. 145 -on verminosa *cohibet*. 26, 163. DIOSC. 4, 10 cum folia irigerontos (*gr. 4, 10, 2* μετὰ φύλλων ἠρ.). 4, 92 de ⟨e⟩rigeron (trig- *P*). irigeron *eqs.* (*gr. 4, 96, 1* ἠρ.). CAEL. AVR. chron. 5, 2, 44 ex coliculo agresti vel herba -te (*cf. l. 50*). *K.-M.*

·***ērigo**, -rēxī, -rēctum, -ere. [*i. q. hibern.* at -reig '*se erigit*', éirgid '*ascendit*'; *cf. c.* ex *et* rego. *W.*] *de formis*: *perf.* -egi: ITALA Dan. 10, 10 (Weing.). DIDASC. apost. 21, 26. LIB. pontif. *v. p. 783, 70.* GLOSS. III 81, 38. *part. fut.* -cturus: *infra l. 66.* TERT. adv. Marc. 4, 39 p. 556, 12. NOT. Tir. 50, 92 -it. 50, 96 -xit. 51, 1 -ctum. *de notione*: GLOSS. ἀνορθῶ ἀφιδρύω. ὀρθῶ. ὑπορθῶ. *legitur inde a* LVCIL. (*p. 781, 6. 84*), VARRONE (*p. 784, 25*). *usitatum est dactylicis. deesse videtur* SVET. (*sed v. p. 782, 40*). [*it.* ergere, *prov.* erzer, *hisp.* ercer. *M.-L.*]

[*ex coni. probab.*: LIV. 25, 37, 19 (erecepturum *P*). VITR. 10, 14, 2 (exigantur *codd.*). PLIN. nat. 18, 347. *cf. et p. 779, 31. 780, 1. 58.* *variat in codd.*: *c.* egerere: CVRT. 9, 3, 2. *v. et p. 243, 44.* *c.* eicere: VAL. FL. 8, 20 (eiecta *V*). *v. et p. 778, 10.* *c.* eripere: SIL. 10, 291 STAT. Theb. 2, 126. *v. et p. 778, 14. 779, 54.* *c.* evehere: LAVS Pis. 239. *c.* exigere: SEN. dial. 12, 6, 5 exigendus (*BH*, -endus *DE*). nat. 2, 6, 6 (exigit *BOZ*). *v. et l. 67.* *perperam traditur*: SEN. nat. 4 praef. 21 (flexit *Schulteß*). FLOR. epit. 3, 17, 6. *loc. dub. et corrupt.*: ACC. trag. 443 *v.* frigit, *vol. VI 1, 1332, 57.* VARRO ling. 9, 4 PROP. 4, 10, 42 SEN. Phoen. 112. LVCAN. 6, 237 videt -cto (*N*, vidit recto *Ω*). AMM. 26, 6, 20 (*V*, evectus *edd.*). *dub. interpr.*: VITR. 2, 8, 15 -cta Graia statione.]

I *i. q. positionem alcis. rei mutare ita, ut stet vel sursum directa sit* (*acced. not. reficiendi, restituendi p. 778, 11. 779, 30. 47*):

A *proprie* (*in imag. p. 778, 8. 39 sqq., 43. 47. 51 sqq. 779, 6*):

1 *generatim*: **a** *inanima varia* (*notione q. e.* '*sursum*' *evanida p. 778, 27; fere i. q. inclinare, evertere p. 778, 12. 13. 14. 18;* '*hominem*' *pro* '*statuam hominis*' *p. 778, 25*): CIC. Verr. II 5, 88 in quadriremi ... malum -i, vela fieri, praecidi ancoras imperavit (VERG. Aen. 5, 488 SIL. 6, 354. *cf.* LVCAN. 2, 696 ardua pinus [*i. malus*]). SALL. hist. frg. 3, 96^B, 14 ⟨palis -⟩xerant fulta ... ca⟨davera⟩ (FRONTIN. strat. 1, 5, 22). LIV. 1, 27, 8 hastas ([*v. app. crit.*]. 7, 33, 10 *al.* FRONTIN. strat. 2, 4, 20. *et al.*). 28, 3, 7 ad murum scalas (28, 19, 17 *al.* TAC. ann. 2, 81 BENED. reg. 7). VITR. 2, 1, 3 primum ... furcis -ctis et virgulis interpositis parietes texerunt. 10, 2, 1 *tigna* (10, 2, 8). 10, 2, 4 machinam (10, 15, 7. *cf. in imag.*: PHOEBAD. c. Arrian. 23 p. 30^B hanc contra nos -entibus m. ... respondeo. SIDON. epist. 3, 1, 2 -ctis ... amoris m.). *al.* SEN. Phaedr. 1099 raptum truncus ... medium per inguen stipite -cto (*ς*, iecto *E*, eiecto *A*) tenet (COLVM. 9, 1, 3). CVRT. 9, 9, 24 navigia ... eversa fluctibus -i iubet (*cf.* LVCAN. 5, 649). COLVM. 12, 52, 7 organum -ctae tribulae simile. 12, 57, 1 mortarium -ito, ut omnis umor eliquetur. *al.* LVCAN. 7, 159 aether ... -cta (*VPU*, erepta *ZMG*) ... pila liquavit. PETRON. 95, 2 grabatum. VAL. FL. 7, 24 languentes levis -it imber aristas. SIL. 1, 153 Tagum ... -cto suffixum robore. 6, 541 texitur -cti stantisque ex ordine ferri infelix stimulus (11, 565). STAT. Theb. 3, 414 -cto currum temone supinant. 10, 175 attoniti currum *matris deorum* -xere leones. *al.* IVV. 11, 89 ibat -ctum domito referens a monte ligonem. *al.* FLOR. epit. 2, 4, 4 tropaeum (FIRM. err. 20, 7 AMM. 21, 16, 14. *cf.* HIER. in Is. 53, 12 p. 513^B triumphum [tropaeum *coni. Hey*]). CORP. III 218, 10 (*a. 198*) milia -xit (*gr. l. 26* ἀνέστησεν). MIN. FEL. 29, 8 cum -itur iugum, crucis signum est. *al.* CORP. VIII 7013 (*a. 340/50*) statuam (VVLG. Dan. 3, 2. COD. Theod. 15, 4, 1 [*a. 425*]. *cf.* CORP. III 13619 *sq.* Valentinianus ... -ctus est). AVIEN. orb. terr. 1383 columnas (VVLG. III reg. 7, 21). AMM. 16, 10, 17 obeliscum. 21, 13, 10 cautus navigandi magister clavos pro fluctuum motibus -ens vel declinans. 24, 2, 13 *oppidani* ex edito arcus -bant (dirigebant *Cornelissen*) fortiter tensos. VVLG. gen. 28, 18 Iacob ... lapidem ... -xit in titulum (INSCR. christ. Brit. ed. Huebner n. 48). num. 8, 2 candelabrum. AVG. quaest. hept. 2, 177, 13 p. 221, 10 quae iacentium latitudo est, eadem -ctorum (*i. si eriguntur*) altitudo. EVSTATH. Bas. hex. 5, 6 p. 916^A vallos (*gr. 5, 55 p. 108^C* παρακατέπηξε). PASS. Petr. 12 *crucem*. *et al.*

b *partes corporis animalium* (*cf. p. 781, 56; audacius obi. ipsum est animal infra l. 48. 49*): RHET. Her. 4, 55, 68 oculis ardentibus, -cto capillo (*cf.* OV. epist. 15, 67 comas -xerat horror [LVCAN. 5, 171 PLIN. nat. 13, 35. *et al. v. et p. 784, 1*]. SEN. Herc. O. 707 -ctus horret crinis). CIC. Verr. II 1, 28 quo tempore ... aurīs iudex -ret animumque attenderet? (Sulla 33. SEN. epist. 108, 39 auribus -ctis curiosisque. *al.* PLIN. epist. 5, 4, 4 *al.* AVG. in epist. Ioh. 6, 12 p. 2027 aures cordis. *et al.* *cf.* PLIN. nat. 8, 114 *cervi* cum -xere aures, acerrimi auditus, cum remisere, surdi. CHIRON 301 auriculis -ctis dimicat *iumentum*). CIC. Cael. 29 *aculeos*. BELL. Afr. 84, 1 elephans ... proboscide -cta vibrantique. GERM. 393 -cta ... cauda (PLIN. nat. 10, 47 in sublime). SEN. Phaedr. 1037 iubam (LVCAN. 1, 209). PLIN. nat. 9, 95 *cornibus locustarum* -ctis ([*antea*: ad latera porrectis]. AVG. conf. 3, 8, 16 cornua falsae libertatis. *cf.* DRAC. laud. dei 1, 313 cornibus -ctos ... dammas). 10, 59 *gruum* dux -cto providet collo *eqs.* (VVLG. Iob 15, 26). STAT. Theb. 2, 470 *aper* -ctus saetis et aduncae fulmine malae (11, 531 strictis ... -xit tergora s.). QVINT. decl. 301 p. 190, 7 quam frequens mentio dotis, quam -cta ex aequo cervix *uxoris locupletis* (FIRM. math. 5, 3, 54 ab infortuniis liberati cervices -unt. AMM. 14, 11, 26 *al.* AVG. in psalm. 141, 8 p. 1838 noli esse ferox, noli superbus, noli excussa et -cta cervice. *et al.*). IVV. 6, 507 (= CYPR. GALL. iud. 445) levis -cta consurgit ad oscula planta (ALC. AVIT. carm. 1, 130). APVL. met. 4, 28 admoventes oribus suis dexteram pri⟨m⟩ore digito in -ctum pollicem residente. PORPH. Hor. epod. 8, 17 penem (*cf.* MACR. Sat. 1, 19, 14 virilibus -ctis).

c *obi. ipse est homo vel animal* (*cf. et supra l. 35; in compar. de vite infra l. 62*): *refl.*: CIC. S. Rosc. 60 statim homo se -xit. Verr. II 5, 63 tametsi in acta ... iacebat ebrius, -xit se tamen. Cato 52 vitis ... ut se -at, claviculis suis quasi manibus, quicquid est nacta, complectitur (nat. deor. 2, 120). *al.* RVT. LVP. 2, 7 cuius venae ... vino sint repletae, se ipse -ere non valet. CAES. Gall. 6, 27, 2 neque *alces*, si ... conciderunt, -ere sese (*α*, se *β*) ac sublevare possunt. PLIN. nat. 8, 35 serpentes (*cf. infra l. 70*). FRONTO p. 167, 21 N. *et al.* *mediopass.*: LVCR. 5, 1331 iumenta ... pedibus ventos -cta petebant. HOR. sat. 2, 8, 58 postquam nihil esse pericli sensimus, -imur. OV. met. 1, 745 officio ... pedum nymphe (*Io*) contenta duorum -itur. 3, 43 *serpens* media plus parte leves -ctus in auras (GERM. 86 quantum ... laeva distantia serta notantur -itur tantum Serpens. *et al. cf. supra l. 66*). 9, 518 *Byblis* in latus -itur cubitoque innixa sinistro ... inquit (VAL. MAX. 5, 1 ext. 1 in cubitum [PETRON. 132, 9]. LACT. opif. 3, 1 *animalia* ... in pedes suos -i. *cf.* MANIL. 4, 906 *homo* stetit unus in arcem -ctus capitis. STAT. Theb. 6, 502 -ctus in armos stat *equus*. AMM. 16, 12, 24 in iaculum). *al.* SEN. epist. 92, 30 corporum nostrorum habitus -itur et spectat in caelum. SIL. 1, 223 STAT. Theb. 4, 583. VVLG. Luc. 13, 13 (ἀνωρθώθη). AVG. civ. 22, 8 p. 580, 20 D. inclinatur ad genua mea, -itur ad osculum meum. GREG. TVR. Thom. p. 115, 23 apostolus altera die est -ctus incolumis. *et al. v. et p. 783, 83.* *c. variis obi.*: CIC. Sest. 58 *Tigranem* Pompeius cum ... supplicem abiectum vidisset -xit. leg. 1, 26 solum hominem *natura* -xit (HOR. sat. 2, 3, 150 SEN. dial. 8, 5, 4 LACT. opif. 8, 2. *et al.*). COLVM. 7, 3, 17 agnus ..., cum est editus,

[Rehm]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

-i debet atque uberibus admoveri. VAL. FL. 3, 331. SIL. 17, 134 hasta ...-xit... quadrupedem, elatis pulsantem calcibus auras (*cf.* STAT. Ach. 1, 235 *Chiron* -cto prospectat equo [*i. corpore equino.* silv. 1, 2, 217]). APVL. met. 4, 1 si ... de iumenti quadripedis incurvo gradu rursum -ctus in hominem .. resurgerem. ITALA I reg. 2, 8 (Ps. Cypr. ad Novat. 13 p. 62, 22; *in imag.*) -it a terra pauperem et ab sterquilino -it inopem ([ἀνιστᾷ ... ἐγείρει, VVLG. suscitat... elevat]. VVLG. psalm. 112, 7 de stercore -ens pauperem). *et al.*

2 *speciatim*: **a** *aedificia sim., i. q. exstruere* (*c. notione q. e. 'sursum' evanida infra l. 19. 24*): CAES. civ. 1, 26, 1 turres (CVRT. 4, 2, 23 *al.* LVCAN. 2, 506 PLIN. epist. 2, 17, 12. *et al.*). VERG. Aen. 4, 495 pyram ... sub auras (4, 504. *cf.* LVCAN. 7, 807 silvas [*i. 'rogum'. antea*: extrue]). LIV. 4, 22, 6 -cta in arcem via est (*cf.* 9, 24, 7 semitam ... arduam -ctam ex oppido in arcem). 9, 2, 12 praetoria (25, 12, 8. *cf.* FRONTIN. strat. 1, 5, 3 tabernacula [VVLG. exod. 26, 30 *al.*]. VVLG. num. 9, 20 tentorium. *al.*). LIV. 25, 11, 7 vallum (AMM. 25, 3, 1). SEN. epist. 8, 5 *domum* utrum caespes -xerit an varius lapis ..., nihil interest (TAC. Germ. 27). CVRT. 7, 5, 17 nec navigia habebat nec pons -i poterat. 9, 3, 19 tertio die processit -ique (e regia qui *codd.*) duodecim aras ex quadrato saxo ... iussit (LVCAN. 9, 988. *et al. cf.* CYPR. epist. 68, 2 p. 745, 12 altare [VVLG. gen. 33, 20. *et al.*]). COLVM. 3, 13, 10 ripam *fossae.* 8, 15, 3 ora lacus ... in gradus. LVCAN. 3, 456 agger -itur (AMM. 19, 5, 1 *al.*). SIL. 9, 241 muros (AMM. 31, 3, 7 altius). TAC. hist. 5, 22 castra (AMM. 14, 8, 13). PLIN. epist. 10, 2 *arcus* (AMM. 21, 16, 15. *cf.* VVLG. I reg. 15, 12 fornicem triumphalem). CORP. VIII 21636 (*a. 365*) -xerat monimentum. III 12483, 8 -cta istius fabricae munitione. INSCR. christ. Diehl 3541 sep⟨ulcrum⟩. INSCR. christ. Rossi II p. 170 n. 26, 20 fundamenta -cta usque ad fastigia fantur domus episcopia⟨e⟩. *et al.* *nota* (*v. p. 777, 79*): VAL. MAX. 5, 6 ext. 5 Aristoteles ... ut *patriam* ... solo aequatam ... Macedonum manibus, quibus abiecta erat, -ret (eriperet *codd.*). SEN. Tro. 740 has ruinas ... hic (*Astyanax*) excitabit? hae manus Troiam -ent? VVLG. Is. 61, 4 ruinas antiquas -ent et instaurabunt civitates desertas (*cf. in imag.* CYPR. epist. 31, 6 p. 563, 14 deiectae mentis ruinas). MARCELL. chron. II p. 83, 448, 2 porticum ... turresque ... ruina continuo repurgata ... in pristinam -xit speciem.

b *in agricultura: plantas* (*cf. p. 778, 62*): CIC. fin. 5, 39 quae sit ... ars agricolarum, quae circumcidat, amputet, -at, extollat, adminiculet. COLVM. 3, 12, 2 malleolos utrimque iuxta latera fossarum consternunt et adversis scrobium frontibus curvatos -unt. 3, 13, 5 palmites (5, 5, 16 ad harundines. PLIN. nat. 17, 206 ad arborem). 3, 15, 2 viviradices .. ad calamos. 5, 6, 21 materias ... per scrobem porrigi, deinde ad arborem -i oportet. de arb. 7, 6 *virgam* supra terram. **c** *t. t. math.*: VITR. 9, 7, 2 linea describatur in planitia et e media πρὸς ὀρθάς -atur, ut sit ad normam quae dicitur gnomon. *v. p. 784, 45.*

B *translate*: 1 *praevalet notio firmandi, recreandi, iuvandi, delectandi* (*infra l. 62. 70; indicatur unde fiat erectio infra l. 64; cf. et p. 782, 77*): CIC. Verr. II 3, 212 quibus illam tu provinciam adflictam et perditam -xisti atque recreasti. Cluent. 58 -bat animum iam demissum et oppressum (Att. 2, 24, 4 -cto a. et minime perturbato. *al.* LIV. 23, 45, 5 *al.* SEN. epist. 78, 3 quicquid a. -xit, etiam corpori prodest. *et al.*). leg. agr. 2, 87 haec (*sc. Carthago et Corinthus*) ... ne quando recreata exsurgere atque -ere (eripere *codd. pleriq.*) se possent (Planc. 33 libertas, quae ... extollere iam caput et ... recreata se -ere debebat. Brut. 12 *al.* FLOR. epit. 2, 12, 1 Macedonia se rursus -xit. *et al.* CIC. ad Q. fr. 1, 1, 4 te [1, 3, 4 et confirma. LIV. 1, 41, 3 SEN. epist. 71, 6. *et al.*]). CIC. Rab. Post. 2 satis est homines imprudentia lapsos non -ere, urgere vero iacentes ... inhumanum (QVINT. decl. 260 p. 63, 25 [*antea*: sustentat]. TERT. orat. 29 p. 199, 28 CYPR. epist. 15, 2 p. 514, 21. *et al.*). fin. 1, 57 ut iis bonis -imur, quae expectamus, sic laetamur iis, quae recordamur. 1, 67. Att. 2, 15, 2 sive ruet ⟨sive eri⟩get rem publicam (POMP. Cic. Att. 8, 12, 3. LIV. 6, 2, 1 ex tam gravi casu. *et al. cf.* VVLG. prov. 29, 4 terram [*opp.* destruet eam]). *al.* LIV. 2, 21, 6 eo nuntio -cti patres, -cta plebes. 6, 1, 4 *urbs* quo adminiculo -cta erat, eodem innixa M. Furio principe stetit. 26, 41, 12 stetit ... virtus populi Romani, haec omnia strata humi -xit ac sustulit. *al.* SEN. Herc. f. 308 nec ullus -et fractos deus. benef. 5, 22, 4 languentem ... fidem (CVRT. 4, 16, 6 spes languentes -xerat). 6, 38, 8 agricolam annonae caritas -it. dial. 1, 3, 6 pigritiam stomachi nausiantis (nat. 3, 28, 4 stomachus ille solutus ... quaerit aliquid quo -atur. *cf.* epist. 47, 8 cuius *cibi* novitate nauseabundus *dominus* -i possit). *al.* LVCAN. 4, 378 non -it aegros nobilis ignoto diffusus consule Bacchus. 8, 76 -e mentem ([*v. app. crit.*]. QVINT. inst. 1, 3, 10 -ctae circa studia mentis. SERV. Aen. 12, 609 [*opp.* demittunt]). STAT. silv. 3, 3, 167 inclinatos ... penates. TAC. hist. 4, 74 tali oratione graviora metuentes composuit -xitque. CYPR. eleem. 1 p. 373, 8 humiliavit se ut populum qui prius iacebat -ret (*cf.* VVLG. I Macc. 3, 43 deiectionem populi [ἀναστήσωμεν τὴν καθαίρεσιν]). PANEG. 4 (9), 5, 1 coloniam ... -ere atque animare. VEN. FORT. carm. 4, 26, 123. *et al.*

2 *praevalet notio expergefaciendi, excitandi, attendendi* (*ex. gr. p. 780, 2. 24. 27*): **a** *in universum* (*i. q. mortuum ad vitam revocare p. 780, 37*): VARRO Men. 365 totius theatri tibiis ... commutari mentes, -i (*Buecheler*, frigi *trad.*) animos eorum (LIV. 27, 36, 2. APVL. apol. 65 a. quantum potes -cto et attento. *v. et infra l. 31*). RHET. Her. 4, 2, 2 -it omnium cupiditates et acuit industriam, cum spes iniecta est *eqs.* CIC. Sest. 87 equitum ... animi ad causam excitati, -cta Italia (Phil. 10, 21. *cf.* LIV. 8, 23, 2 Samnium. *al.* STAT. Ach. 1, 412 TAC. Agr. 18. *et al.*). orat. 122 ordiri orationem, in quo aut concilietur auditor aut -atur aut paret se ad discendum. div. 1, 61 ea parte animi, quae mentis et consilii est, agitata et -cta (*Plato rep. 9, 1 p. 571^{D}* τὸ λογιστικόν ... ἐγείρας). epist. 5, 12, 5 studium in legendo ... -ctum ... retinetur. *al.* LIV. 1, 25, 2 -cti suspensique in minime gratum spectaculum animo incenduntur. 2, 54, 8 cum plebs in foro -cta expectatione staret (3, 47, 1. 26, 22, 5 *al. cf. l. 32. 60*). 7, 36, 2 (*syn.* concitarent). *al.* SEN. benef. 6, 16, 6 hortando bonam indolem -xit. dial. 4, 2, 6 militaris viri ... aures tuba suscitat equosque castrenses -it crepitus armorum (*cf.* TERT. spect. 29 p. 28, 3 ad signum dei suscitare, ad tubam angeli -ere [*imper., mediopass.*]. CYPR. Fort. praef. 1 p. 317, 12 ENNOD. dict. 7, 2 p. 443, 18). nat. 56, 12 leve illud ingenium est ..., quod ad vocem et accidentia -itur (VAL. FL. 1, 257 ad notas ... voces. *cf.* TAC. hist. 2, 8 ad celebritatem nominis). epist. 94, 29 -itur virtus, cum tacta est et impulsa (LVCAN. 7, 384. *et al.*). VAL. FL. 8, 20 velut ... Furiarum -cta flagello prosilit. SIL. 4, 278 ululatibus -it iras (STAT. silv. 4, 4, 79. *cf.* Theb. 7, 671 leo ... rabiem). STAT. Ach. 2, 34 quem ... -ctum ... manet reserato in limine bellum. silv. 3, 1, 20 *Hercules* artes -xit ... suas atque obluctantia saxa summovet. Theb. 6, 759 haud quisquam ... -cto timeat spectacula voto (*cf. infra l. 41*). 11, 556 clamore Cithaeron -itur. *al.* QVINT. inst. 11, 3, 63 *vox* in certamine -cta totis viribus et velut omnibus nervis intenditur (11, 3, 175 -cta et concitata voce [*opp.* submissa atque contracta]). TAC. hist. 4, 71 eius adventu -ctae spes (TERT. apol. 39, 3 AMM. 29, 5, 9). ann. 3, 7 -tis omnium animis (*v. supra l. 1*) ⟨spe⟩ petendae a Pisone ultionis (AMM. 20, 4, 5. 27, 12, 7. *cf. infra l. 49*). *al.* PLIN. epist. 8, 3, 3 -xi expectationem tuam (*cf. l. 12. 60*). TERT. anim. 23 p. 336, 5 (*syn.* exsuscitarit). CYPR. laps. 5 p. 240, 10 iacentem fidem et paene dixerim dormientem censura caelestis -it. AMM. 31, 7, 11 Romani ... voce undique Martia concinentes ... vires validas -bant. AMBR. epist. 2, 18, 5 p. 1274^{A} *Elisaeus* proiecit se ut mortuum -ret (*cf.* CHROMAT. in Matth. 8, 3 p. 348^{C} caro ... cum in mortem ceciderit, ab eodem spiritu -atur in [*v. infra l. 47*] vitam. RVSTIC. Conc.^{S} I 4 p. 47, 8 Apollinarium ... quasi ab inferis -ens [ἐγείρων]. COMM. instr. 2, 18, 19). CLAVD. carm. min. 30, 160 iam nubilis aetas *Serenae* ... votis -xerat aulam incertis (*cf. supra l. 26*). THEOD. PRISC. log. 33 hi *cibi* usum -ere venerium consuerunt (*cf.* DIOSC. 2, 156 *bulbi* comesti -unt venerem [*gr. 2, 170* παρορμῶντες]. 3, 140 ad coitum virum). RVSTIC. Conc.^{S} I 4 p. 4, 24 permansit ... scintilla fidei et ... flammam pietatis -xit (ἤγειρε). p. 141, 14 vehementior quippe nunc est -cta tempestas. *et al.*

b *peculiariter*: α *indicato fine ad quid vel in quid excitatio fiat* (*v. et l. 38. 44*): CIC. dom. 25 civitatem ... fractam malis, imminutam ac debilitatam, abiectam metu, ad aliquam spem libertatis et pristinae dignitatis -xit (Phil. 3, 32 LIV. 33, 3, 12 CVRT. 4, 7, 1 *al.* TAC. ann. 2, 25 fama classis amissae ut Germanos ad spem belli, ita Caesarem ad coercendum -xit. *et al. cf.* LIV. 3, 1, 2 agrarii se in spem legis -xerant [29, 14, 1 *al.* SIL. 14, 356 subitas in spes. TAC. hist. 1, 4. *et al.*]. *cf. supra l. 30 sqq.*). CIC. ac. 2, 10 ad audiendum animos ... -ximus. Phil. 4, 11 ad libertatem reciperandam (10, 9. *cf.* FLOR. epit. 3, 10, 21 ad ius pristinae libertatis). Att. 3, 15, 7 totam Italiam iam (*Orelli*, in me *codd.*) -ctam ad me defendendum destitui. RVT. LVP. 1, 14 ad virtutem (exigebat *trad.*). LIV. 21, 19, 7 multos trans Hiberum populos ad cupidinem novae fortunae -xerunt. 21, 20, 9 in expectationem belli (*cf.* AMM. 14, 11, 12 ad meliorem e. *v. l. 12. 32*). *al.* SEN. dial. 5, 3, 4 *vires* in quas aegrum morbus et accessio -xit. QVINT. inst. 2, 3, 10 libentius se prima studia tenerosque profectus ad imitationem condiscipulorum ... -ere. TAC. hist. 5, 15 ad maturandum summae rei discrimen. PLIN. paneg. 70, 3 ad aemulandum. CARM. epigr. 1552 B 1 (*s. II in.*) huc iterum, Pietas, venerandas -e mentes. AMM. 17, 2, 1 in scelus audaciam. 17, 10, 8 ad indignationem. 28, 3, 6 ad vindictam. *al.* COD. Theod. 7, 13, 17 (*a. 406*) quos -it ad militiam innata libertas. *et al. cf. p. 784, 8.*

β *acced. notione hostilitatis*: SEN. epist. 104, 22 animum indurare et adversus minas -ere. FLOR. epit. 1, 21, 1 *Volsiniorum servi* libertatem a dominis datam in ipsos -xerant (MIN. FEL. 37, 1 *Christianus* libertatem suam adversus reges et principes -it. *cf.* SCHOL. Cic. Bob. p. 158, 11 St. *publicani* in Q. Scaevolam ... fiduciam suae libertatis). TERT. nat. 1, 10 p. 79, 17 quos superbia ... adversus deos -it. CYPR. epist. 59, 18 p. 688, 14 contra hostes dei. 75, 10 p. 817, 23 *exorcista* -xit se contra illum spiritum nequam. FIRM. math. 5, 1, 30 *al.* IVST. 30, 3, 7 tota Graecia, adversus Philippum spe pristinae libertatis -cta, bellum ei intulit. HIER. epist. 22, 29, 3 ne -aris adversus eas (*ancillas*). VVLG. I reg. 13, 4 -xit se Israel adversus Philistim. RVFIN. Greg. Naz. orat. 1, 32, 1 p. 28, 12 -untur adversum ceteros et inflantur. *al.* HESYCH. in lev. 20, 3 p. 1041^{C} omnes -ens et provocans contra eum, qui talia commiserit. RVSTIC. Conc.^{S} I 4 p. 46, 21 qui ... multa nimis perturbationes -xit contra sanctissimos episcopos (ἐγείραντα). p. 218, 1 ⟨ex⟩ insidiis -is proelium. PETR. CHRYS. serm.

[Rehm]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

4 p. 195^B *invidia* Cain iunioris -xit in mortem. ENNOD. opusc. 3, 95 p. 355, 13 exercitum adversus Orestem patricium. *et al.*

II *i. q.* ***altiorem reddere, sublevare, tollere:*** **A** *proprie (in imag. l. 29. 57. 60. 68. p. 782, 38):* **1** *generatim:* **a** *varia (i. q. in alto retinere infra l. 49; notione q. e. 'sursum' evanida fere i. q. promere infra l. 48):* LVCIL. 301 cum victor se gallus ... ⟨altius in⟩ digitos primoresque -it unguīs (QVINT. inst. 2, 3, 8 statura breves in digitos -untur [CLAVD. DON. Aen. 5, 425 p. 472, 12]. 11, 3, 120 in ungues. *cf.* SEN. Tro. 1081 -cta summos turba libravit pedes). CIC. Cato 51 *viriditas* culmo . . . -cta geniculato. VERG. ecl. 6, 63 solo proceras -it alnos (*cf.* SEN. nat. 2, 6, 6 virentes . . . arbores. AVIEN. orb. terr. 1078 celsa cupressus -itur). Aen. 3, 576 *Aetna* scopulos avolsaque viscera montis -it eructans (*antea:* attollit). 8, 25 lumen . . . omnia pervolitat late loca iamque sub auras -itur summique ferit laquearia tecti. Ov. epist. 17, 84 in summas -or altus aquas (*cf.* SACR. Greg. 131, 1 Petrum ambulantem in fluctibus ne mergeretur -xit. *v. et infra l. 44*). LIV. 10, 41, 8 ubi se cuspidem -ctam quatientem vidissent. 36, 44, 3 dolonibus -ctis altum petere. 44, 33, 9 scuto prae se -cto stare galeatos (AMM. 24, 4, 4). VELL. 2, 19, 1 caput . . . -ctum et ostentatum pro rostris. CELS. 7, 7, 4^B per ea (*lini capita*) -cto ungue (*i. pterygio*), si qua parte oculi inhaereat. VAL. FL. 1, 658 *ratem* gurgite ab imo et Thetis et magnis Nereus . . . -it ulnis. 6, 748 *Perses* super socias clementi turbine gentes -itur . . . levi raptatus in aethra. SIL. 3, 529 quo . . . magis subiere iugo atque . . . -xere gradum. STAT. silv. 5, 5, 84 *puerum* reptantem . . . solo demissus ad oscula nostra -xi. Theb. 2, 563 cratera. 6, 707 -it adsuetum dextrae certamen (*i. discum, quo certatur*; gestamen *BM*). TAC. Agr. 12 extrema et plana terrarum humili umbra non -unt tenebras. FIRM. err. 20, 7 signum venerandae legis -ite (*cf.* AMM. 15, 8, 4 signo per flammeum -cto [*i. dato*] vexillum. 24, 6, 5 *al.*). PALLAD. 1, 34, 7 margines *arearum* . . . locis umidis . . . duobus pedibus -antur, siccis uno extulisse sufficiet. 3, 19, 3 *trunci* supra terram prope tribus pedibus -antur. 11, 11, 3 ne cito -antur in caulem *malvae* (*cf.* AVIEN. Arat. 1788 scillae teres -itur flos [*gr. 1060* ὑπερανθεῖ]. CLAVD. DON. Aen. 12, 410 p. 602, 6 thyrsum . . ., quo -batur *herba*). AMM. 15, 8, 4 tribunali ⟨ad al⟩tiorem suggestum -cto. 22, 1, 2 insessurum equo . . . -xit. VEG. mil. 4, 21 eo libramento, ut, si unum caput *trabis* depresseris, aliud -atur. HIER. in Ezech. 16, 6—7 p. 129^C quando intumescunt ubera *puellae* sive -untur. VVLG. Ios. 15, 8 *terminus* se -ens ad verticem montis. AVG. civ. 20, 24 p. 470, 11 D. 'advocabit caelum sursum' non hic intellegamus 'rapiet in aëra', sed 'in iudiciarias -et sedes'. THEOD. PRISC. eup. faen. 59 ustiones . . . vesicas. SEDVL. op. pasch. 3, 26 p. 252, 6 de marinis fluctibus piscantem Petrum iubet -ere *piscem* (*cf. supra l. 16*). DRAC. Romul. 5, 124 in arbore cristas *tropaei* -xit (*i. suspendit*). CASSIOD. chron. II p. 141, 766 cuius columnae altitudo in CXL pedes -itur. ARATOR act. 1, 41 *Christus* terrenos . . . -it artus (*i. in caelum evehitur*). VITA Caes. Arel. 2, 15 p. 489, 27 antequam de casula, sub qua ipsum pannulum ferebam, -rem (*sc. pannulum; v. supra l. 6*). *et al.* *nota (v. supra l. 5):* LVCAN. 4, 40 adverso . . . acies in monte supina haeret et in tergum casura umbone sequentis -itur. SIL. 1, 204 sidera nubiferum fulcit caput *Atlantis*, aetheriumque -it aeternum compages ardua cervix. SERM. Journ. Theol. Stud. 17 (1915) p. 15, 35 in tali cingulo (*antea:* qui Christo cingitur) bene -itur bene servatur baptismi vestimentum: non trabitur non scinditur.

b ***oculos, vultum, partes corporis*** *(cf. p. 778, 34. 782, 45; obi. ipse est homo l. 81):* CIC. Sest. 68 causa nostra . . . ut -ere oculos et vivere videretur (Ov. met. 4, 146. SEN. contr. 2, 4, 3 cadentes iam o. CYPR. epist. 11, 7 p. 501, 4 ad caelum. *et al.*). LVCR. 5, 1208 cura . . . expergefactum caput -ere infit (SEN. Oed. 729 STAT. Theb. 6, 511 ARNOB. nat. 3, 13 EVTR. 7, 18, 5. *et al.*). Ov. met. 1, 86 -ctos ad sidera tollere vultus (14, 107 CVRT. 5, 5, 23 PETRON. 60, 1 MIN. FEL. 17, 2 *al.* TERT. orat. 17 p. 190, 25 in audaciam. *et al. v. et p. 785, 28*). Ov. met. 9, 386 -ite huc artus (STAT. Theb. 5, 248 stratis. *cf.* SIL. 7, 288 membra cubili). LIV. 8, 7, 10 cum equus prioribus pedibus -ctis . . . caput quateret (AMM. 30, 5, 19 in sublime. *cf.* SIL. 9, 595 -ctis . . . cruribus). MANIL. 5, 596 frontem ([*v. app. crit.*]. TERT. adv. Marc. 4, 2 p. 426, 22 opus, quod non -at frontem [*i. auctoris nomen non indicet*]. *et al.*). GERM. 273 tempora. SEN. Herc. f. 602 quisquis ex alto aspicit terrena . . . aciem reflectat oraque in caelum -at (TAC. hist. 3, 85 -ere os et offerre contumeliis. *et al.* *cf.* OPTAT. 2, 20 p. 57, 1 non inclinata cervice sed -cta facie [HIER. epist. 22, 27, 8. *et al.*]). SEN. dial. 11, 8, 5 undecumque ex aequo ad caelum -itur acies. PETRON. 52, 9 -ctis supra frontem manibus (STAT. Theb. 6, 751 [exercere *P*]. QVINT. inst. 11, 3, 118 ad tectum. MAX. TAVR. serm. 7 p. 546^B. *et al. cf.* LAMPR. Alex. 54, 1 dexteras ad hostes). PETRON. 136, 3 anum. HOMER. 503 leo . . . in mediam -cto contendit pectore turbam (CLAVD. 18, 306 -cto p. dives ambulat. *et al.*). QVINT. inst. 11, 3, 74 altero -cto, altero composito supercilio (AMM. 20, 2, 1). 11, 3, 120 digito, quantum plurimum possunt, -cto. VVLG. Iob 39, 18 *struthio* in altum alas -it. *et al.* *nota (v. supra l. 57):* TERT. adv. Prax. 23 p. 272, 1 filius dei suspiciens et orabat . . . et nos -ctos (*i. facie -cta*) docebat orare.

c ***res liquidas:*** LVCIL. 999 simul ac paulo vehementius aura inflarit, fluctus -x⟨er⟩it extuleritque (VERG. Aen. 3, 423 sub auras). VERG. Aen. 7, 529 paulatim sese tollit mare et altius undas -it, inde imo consurgit ad aethera fundo (LVCAN. 5, 600). Ov. met. 11, 497 fluctibus -itur caelumque aequare videtur pontus (STAT. Theb. 11, 437). SEN. nat. 3, 28, 4 in miram altitudinem -itur *fretum*. LVCAN. 1, 416 Titan ut . . . hauriat undas, -at oceanum fluctusque ad sidera ducat (tollat *ZGU*). FRONTIN. aq. 18 quaedam *aquae* -i in eminentiora non possunt. *al.* NON. p. 41, 18 *amnes* quotiens augentur e crebris imbribus, maioribus undis -untur. *et al.*

d ***fumum, nubem, pulverem*** *(i. q. 'sursum volvere'; fere i. q. emittere l. 13. 14. 20; audacius l. 17):* VERG. Aen. 9, 238 interrupti (*i. exstincti*) ignes, aterque ad sidera fumus -itur. SEN. Phoen. 395 ut . . . fumo . . . similes campus in caelum -at nebulas (*v. app. crit.*). SIL. 2, 658 -it . . . rogus alta ad sidera nubem (13, 158 AMM. 16, 12, 37 *al.*). 16, 326 fulvus, harenosa surgens tellure, sub auras -itur globus (*sc. pulveris*). STAT. Theb. 7, 118 *Pavor* falso . . . pulvere campum (*i. pulverem in campo*) -it. APVL. mund. 12 vertex . . . est, cum torquetur humus arida et ab infimo -itur ad summum (*Ps. Arist. 4 p. 395^a, 5* εἰλούμενον κάτωθεν ἄνω). THEOD. PRISC. log. 34 quae *unguenta* -endo vaporem (*v. app. crit.*) desiderium . . . venerium valeant ministrare.

e ***montes, terram sim.*** *(de ipso monte terram quasi elevante l. 31; de septentrionali parte orbis infra l. 39):* VERG. Aen. 8, 417 insula Sicanium iuxta latus . . . -itur . . . fumantibus ardua saxis (SEN. nat. 6, 4, 1 *illa vis* subrigit plana, valles extuberat, novas in profundo insulas -it. *cf.* AVIEN. orb. terr. 675 Creta. *al.*). SEN. Tro. 1124 clivo levi -cta vallis. dial. 6, 18, 4 montium magnis . . . surgentium iugis -cti in sublime vertices. MELA 1, 55 *pyramis* quattuor fere soli iugera qua sedit occupat, totidem in altitudinem -itur. 3, 101 *Atlas* usque in nubila. LVCAN. 2, 397 umbrosis mediam qua collibus Appenninus -it Italiam (RVFIN. hist. 2, 17, 8 regio . . . collibus. *cf.* AMM. 23, 6, 48 Carmania . . . verticibus celsis -itur). 9, 657 gigantas -xit montes . . . Gorgon (*cf.* TAC. hist. 5, 6 Libanum -it Iudaea. *al.*). SIL. 3, 486 (*describuntur Alpes*) *quantum Tartarus* a supera tellure patet, tam longa per auras -itur tellus. AVIEN. ora 637 nivosum in auras -unt Alpes iugum. orb. terr. 952 -itur . . . Sinope. *al.* CLAVD. DON. Aen. 6, 380 p. 558, 16 locus . . . -ctus in tumulum. PETR. CHRYS. serm. 137 p. 568^B (*per alleg.*) *Ioannes* complanans . . . superbiae colles, humilitatis convalles -ens exaequando. *et al.* *nota (v. l. 23):* CALP. ecl. 1, 75 quaecumque notum gens ima iacentem -ctumve colit boream. SVET. frg. p. 194, 4 quemadmodum -itur mundus in septemtrionalem plagam, ita declinatur in australem. FIRM. err. 20, 5 qua -itur septentrio, qua vergit auster.

f ***sidera sim., i. q. supra horizonta vel in medium caelum tollere*** *(per similitudinem partes corporis l. 46. 49):* CIC. Arat. 80 iam super⟨um⟩ cernes Arcti caput esse minoris et magis -ctum ad summum versarier orbem (*Arat. 309* ὕψι μάλα τροχάει). 214 sese infernis e partibus -it Hydra (MANIL. 5, 417 ponto cum se Delphinus in astra -it). 400. 403 *Nixus* genus et suram cum Chelis -it alte, ipse autem . . . obscura nocte tenetur, dum *eqs.* LVCR. 4, 404 rubrum tremulis iubar ignibus -ere alte cum coeptat natura. SEN. nat. 7, 29, 3 *cometes* -ens . . . cursum suum. AVIEN. Arat. 94 oceano pars *axis* sublime -itur, subit altera mersa sub undas pars Erebum. 1257 -it aethra Cygnum aquilamque Iovis (*gr. 690* ἀνέρχεται). orb. terr. 89 qua se notus axe tepenti -it (*i. a meridie*). *et al. v. et p. 784, 3 sq.*

2 *speciatim:* **a** *t. t. mil.: i. q. aciem, agmen in editum locum ducere:* LIV. 1, 27, 6. 2, 31, 5 in adversos montes (3, 18, 7 in clivum Capitolinum. 9, 31, 14 in adversum clivum. 27, 48, 12 in adversum collem [SIL. 3, 513 TAC. Agr. 36 hist. 4, 71]. *al.*). 2, 51, 7 ad castra hostium. 29, 33, 3 per adversum montem (TAC. hist. 3, 71). *al.* TAC. Agr. 18.

b *t. t. gramm. et mus. (syn. acuere l. 74. 75; cf. erectio, p. 746, 14):* GELL. 1, 11, 15 Cicero fistulatorem . . . adhibitum esse a Graccho putat, ut sonis tum placidis tum citatis aut demissam iacentemque orationem eius -ret aut ferocientem . . . cohiberet. CLAVD. DON. Aen. 11, 895 p. 542, 16 -enda pronuntiatio est in Camillae nomine. MART. CAP. 5, 542 per gradus paulatim -ant sonum *vocis*. 9, 944 tetrachordum excellentium . . . ideo excellens nomen accepit, quia in singulis tropis in omne acumen -itur, in singulis modulationibus fastigiatur. 9, 958 euthia est quae a gravi in acumen -itur. PRISC. gramm. III 488, 22 'que' 've' 'ne' praepositionibus ante se positis non -unt extremae syllabae fastigium. AVDAX gramm. VII 358, 6 omnis pars orationis unam de pluribus -it syllabam et ceteros gravat. 361, 8 'virum' in priore acuitur, 'virumque' autem in posteriore -itur. *al.* ISID. orig. 1, 17, 2 accentus acutus dictus quod acuat et -at syllabam. *v. et p. 785, 40.*

B *translate (quaedam propius accedunt ad I B 1, p. 779, 47 sqq., ex. gr. l. 84. p. 783, 4):* **1** *c. notione propria perlucente:* **a** *respicitur status animi, tam in bonam quam in malam partem (sc. acced. not. superbiae, contumaciae, ex. gr. p. 783, 8. 9. 15 sqq. 21 sq.; de oratore l. 81. p. 783, 12):* CIC. de orat. 2, 54 paulum se -xit et addidit maiorem historiae sonum vocis . . . Antipater. ac. 2, 127 *contemplatione naturae* -imur, altiores fieri videmur, humana despicimus. Cato 82 nescio quo modo animus -ens se posteritatem . . . prospiciebat

[Rehm]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

(*cf.* SEN. nat. 3 praef. 11 -ere animum supra minas et promissa Fortunae [Ps. QVINT. decl. 4, 8 a. supra necessitates -o, supra fatum pono. FLOR. epit. 4, 9, 3 altius]). SEN. nat. 7, 1, 1 nemo usque eo tardus et hebes et demissus in terram est, ut ad divina non -atur ac tota mente consurgat (*cf.* CYPR. zel. 14 p. 428, 20 si ad superna et divina pectus -ximus. *al.* HIL. ad Const. 2, 10 p. 204, 14 fidem ... ad deum. *al.* HIER. epist. 58, 6, 2 flexo corpore mens -enda ad dominum. *et al.*). VAL. FL. 3, 632 tali mentem pars maxima flatu -it et vana gliscunt praecordia lingua. STAT. Theb. 1, 186 -ctum *Eteoclem* ... minatur saevior adsurgens dempto consorte potestas. QVINT. inst. 6 prooem. 15 nos contumacius -amus (COD. Theod. 4, 22, 3 [*a. 389*]). 12, 10, 62 amplificationibus extollet orationem et in superlationem quoque -etur *orator* (PLIN. epist. 9, 26, 2 debet ... orator -i, attolli, interdum etiam effervescere). MIN. FEL. 37, 7 in hoc adeo quidam imperiis et dominationibus -untur, ut *eqs.* IVVENC. 1, 98 in altum ... ex humili. AMBR. obit. Theod. 12 quem non extollat potentia, superbia non -at, sed pietas inclinet. HIER. epist. 22, 16, 3 -untur in superbiam (VVLG. Iob 11, 12). in Ion. 3, 6 p. 1142[B] rationabiles creaturae ... sursum (*opp.* in ima merguntur). EVSTATH. Bas. hex. 8, 8 p. 956[A] *daemon* hunc -ens exultatione victoriae (*gr. p. 185[C]* ἐπαίρων). COD. Iust. 8, 55, 1, 2 (*a. 249*) ad insolentiam -ere (*opp.* ad obsequium inclinare). INSCR. christ. Le Blant II 402, 14 nec tamen ob summi culmen tumefactus honoris -itur.

b *pertinet ad res externas*: LVCR. 5, 1455 unumquicquid paulatim protrahit aetas in medium ratioque in luminis -it oras. LIV. 7, 29, 2 ut in hanc magnitudinem ... -i imperium possit. VITR. 5, 1, 17 *senatus* his gradibus officiorum iacentem ad regium fastigium -xit. SEN. Herc. O. 317 caelo tenus -cta terras fama suppositas habet. dial. 12, 15, 1 quem fortuna in hoc -xerat, ne minus alte eum deiceret. *al.* LVCAN. 8, 270 Libycae Marium potuere ruinae -ere in fasces (*i. consulatum*) et plenis reddere fastis. QVINT. decl. 274 p. 121, 26. FIRM. math. 5, 3, 54 vitam suam per gradus singulos -entes. SPART. Sept. Sev. 18, 4 ad -endos industrios quosque iudicii singularis. AVSON. 143, 3 Fortuna ... summa in imum vertit et versa -it. AMM. 27, 9, 4 imperatorem ... dignitates opesque eorum (*militum*) sublimius -entem. 28, 1, 12 congeminata potestas -ctaque sublatius. AVG. doctr. christ. 3, 17, 25[fin.] in suo ... genere curandum est, quod ad melius genus non potest -i. serm. 47, 15, 28 p. 314 in tantum culmen in nomine Christi -cta est ecclesia (CASSIOD. var. 1, 42, 3 te ... ad praefecturae urbanae c. -ximus). CASSIOD. var. 8, 17, 2 cum princeps non esset -ctus (*cf.* ORIG. in Matth. 18, 125 p. 1775[B] in primordiis tunc noviter -cti imperatoris). INST. Iust. praef. 2 constitutiones ... in luculentam -ximus consonantiam. *et al.*

2 *c. notione originaria magis obscurata, i. q. augere, ornare, honorare*: FIRM. math. 5, 7, 2 quatenus vires suas stellae ... aut impugnent aut -ant[ur]. 6, 1, 5 ex ista locorum varietate aut -itur stellarum potestas aut decidit. AMM. 14, 6, 4 *populus Romanus* in iuvenem -ctus et virum (*cf.* EVSTATH. Bas. hex. 6, 10 p. 933[B] ea quae de nihilo producuntur ad aliquid cum adoleverint ad summamque mensuram suae fuerint aetatis -cta [*gr. p. 141[C]* αὐξηθέντα]). 26, 2, 11 finita oratione, quam auctoritas -xerat inopina. SCHOL. Cic. Gron. D p. 318, 26 St. Cicero subtrahit laudes Luculli, ut -ret Pompei famam. CLAVD. DON. Aen. 4, 140 p. 372, 23 immittitur parabola, ut Aeneae processio -retur in melius. CLAVD. 15, 211 crista resurgens -xit galeam. 17, 3 virtus ... secura nitet nec fascibus ullis -itur (*i. honore non indiget*). 18, 503 piratica Magnum -it, inlustrat servilis laurea Crassum. 26, 294 vile decus, quod non -xit praevius horror (INSCR. christ. Diehl 1072, 7 [*a. 552*] patricium ... d. -xit culmine morum). COD. Theod. 2, 1, 7 (*a. 392*) mulieres honore maritorum -imus, genere nobilitamus. 7, 18, 8 (*a. 383*) se ulterius -ente censura (*i. poena*). 12, 1, 169 (*a. 409*) praebitionem, qua magistratuum census ... -ctus est. AVELL. p. 43, 19 basilicas ... -ctas magnificentia columnarum. ALC. AVIT. carm. 1, 156 -itur pulchro genialis forma decore. BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 3 p. 9, 15 quae *pars philosophiae practicae* cunctis sese -it, exornat augetque virtutibus. COD. Iust. 8, 53, 34, 1[C] si ... usque ad legitimam solidorum summam -atur *donatio*.

III *singularia*: **A** *i. q. rectum reddere* (*cf. p. 785, 63*): LVCAN. 7, 141 omnis lancea saxo -itur. AVG. quaest. hept. 7, 37 p. 471, 27 *mulierem* curvam salutator ... -xit. **B** *fere i. q. eicere, excludere, deponere* (*cf. Philologus 89, 1934, 447, 1*): LIB. pontif. p. 77, 7 -egit (*v. p. 777, 59; var. lect.* damnavit) eos *presbiteros* in concilio. p. 78, 14 -egit (*lect. var.* eiecit) Felicem de episcopatu. p. 82, 5 Vrsinum -egerunt (*l. v.* erig-, eiec-) ab urbe. p. 92, 15 -egerunt Eulalium (*l. v.* eiec-; *alt. rec.* deposuit). p. 115, 7 a communione (p. 119, 6 multi clerici ... se a c. ipsius -egerunt [*v. l.* erig-, erex-]. p. 143, 7 [*seq.* expulit in exilio]). BENED. reg. 57, 3 si aliquis ex eis (*artificibus*) extollitur pro scientia artis suae ..., hic talis -atur (egrediatur, segregatur, elegatur, evellatur *dett.*) ab ipsa arte et denuo per eam non transeat, nisi forte humiliato ei iterum abbas iubeat. **C** *i. q. fenerando pecuniam parere* (*sc. 'quasi cumulando'?, cf. l. 81*): GREG. TVR. glor. conf. 110 p. 819, 27 ex uno triante centum -xi solidos (*antea: pecunia* inique ... adgregata).

structurae selectae: *frequenter legitur refl.* (*ex. gr. p. 778, 60. 779, 55. 781, 6*) *et mediopass.* (*ex. gr. p. 778, 67. 781, 8. 782, 29; imper. p. 780, 16*; *nota* σχῆμα καθ' ὅλον καὶ κατὰ μέρος:

SIL. 2, 668 Tiburna ... squalentem ... -cta comam [*cf. p. 778, 36*]. STAT. Ach. 1, 764 *Achillem* -ctum ... genas ... defigit [Theb. 2, 506. 5, 95]. AVIEN. Arat. 1149 tribus hic [*arcitenens*] tandem remorantia membra partibus -itur [*i. oritur. cf.* 1213 hydra -itur caudam. *v. p. 782, 45*]). *absolute ponitur*: *p. 779, 38.* FIRM. err. 20, 1. OPTAT. 1 10 p. 18, 3 ut ... subplantator -at (1, 12 p. 14, 17).

acced. duo acc.: *p. 782, 32.* *pendet infin.*: PS. DAMAS. epigr. 64, 2 trina coniunctio mundi -it humanum sensum laudare venuste. *c. in consecutivo*: *p. 778, 29. 779, 5. 22. 781, 33. 782, 37. 783, 46.*

vis verbi augetur per adv.: alte: *p. 782, 49. 51.* altius: *p. 782, 2. al.* AMM. 30, 3, 4. in altum: *p. 781, 81. al.* desuper: AMM. 23, 4, 7. in elationem: PS. RVFIN. in psalm. 2, 10. in melius: *p. 783, 53.* sublatius: *p. 783, 35.* sublime: *p. 782, 52.* sublimius: *p. 783, 34.* in sublime: *p. 778, 45. al.* superius: PHYSIOGN. 100. sursum: *p. 783, 18.* ulterius: *p. 783, 59.*

part. perf. pass. pro adi. *ērēctus, -a, -um (*dubia malui pro partic. habere et supra inserere: sic p. 779, 75. 782, 40*). *compar. legitur inde a* CIC., *v. ex. gr. l. 62. 65. p. 785, 5* (magis -us *l. 43*). *superl. p. 785, 30.* *neutr. plur. pro subst. p. 785, 31. 38. 52.* **A** *i. q. stans, recto corpore stans* (*opp.* abiectus: *infra l. 42*; deiectus: PHYSIOGN. 74; demissus: *l. 33*; planus: *infra l. 48*; pronus: *l. 29*; submissus: *infra l. 73*; supinus: *l. 40*; transversarius: *infra l. 47*; *de signis caelestibus l. 43*): **1** *proprie* (*in imag. infra l. 32*): **a** *generatim*: VARRO rust. 3, 9, 4 *gallinae* cristā -ā (PLIN. nat. 10, 156). CIC. orat. 59 status -us et celsus (APVL. met. 11, 11 bos in -um levata statum. *cf.* TERT. apol. 16, 7 pars crucis est omne robur, quod -a statione defigitur). nat. deor. 2, 140 *providentia homines* humo excitatos celsos et -os constituit (VITR. 2, 1, 2 ut non proni, sed -i ambularent. SEN. nat. 5, 15, 3. AVG. gen. ad litt. 6, 12 p. 187, 8 -a statura factus est. *cf.* APVL. met. 11, 13 manus non iam pedes sunt, sed in -a [*i. hominis*] porriguntur officia). SEN. clem. 2, 2, 1 ⟨omnia⟩ vegeta sunt atque -a aut languore demissa, prout animus eorum vivit aut marcet. COLVM. 6, 29, 3 *corpus equi* ut sit grande, sublime, -um *eqs.* PLIN. nat. 8, 78 *basiliscus non* flexu multiplici ... corpus impellit, sed celsus et -us in medio incedens (VVLG. lev. 26, 13). 21, 41 *iris Africana* caulem habet cubitalem, -um (25, 120). 25, 72 ramulis -is. TAC. hist. 1, 53 -o incessu (GILD. Brit. 67 chron. III p. 64, 4 ex -o -iorem incessum pingunt [fingunt *A*]). SPART. Hadr. 23, 8 quod -us ad stationes militum senex nonagenarius processisset. Sept. Sev. 7, 1 signis supinis, non -is. LACT. opif. 10, 26 *animalium* angustum pectus et ... ad terram versus abiectum, hominis autem patens et -um. HYG. astr. 3, 3 magis -us ([*occidit Arctophylax*; *opp.* plagius exoriens]. 3, 25 [*opp.* inclinato corpore]. *cf. s.* directus, *vol. V 1, 1253, 35 sqq.*). **b** *technice, i. q. ad perpendiculum directus* (*v. et p. 779, 45*): VITR. 1, 2, 2 orthographia ... est -a frontis imago. 2, 8, 7. 7, 3, 11 si priores *cannae* transversariis harundinibus fixae sunt, secundae -is figantur. 7, 4, 2. 10, 2, 10 machinationes ... aliae -ae, aliae planae ... conlocatae. 10, 7, 2 fistula ... coagmentata in altitudine fit -a. 10, 15, 3. FRONTIN. strat. 1, 5, 5 *fossas* sudibus -is praeclusas. PALLAD. 9, 11, 2 -as pilas vel arcus ... construemus.

2 *translate*: **a** *i. q. firmus, fortis, fidens, laetus* (*cf. et p. 785, 43. 80*): CIC. Font. 33 hi ... vagantur laeti atque -i passim toto foro (LIV. 28, 32, 4. SEN. dial. 2, 3, 9 inde tam -us laetusque est *sapiens*, inde continuo gaudio elatus). de orat. 1, 184 -um et celsum ... vagari ... toto foro (Tusc. 5, 42. *cf.* SEN. epist. 45, 9 -um et excelsum [excisum *codd.*] et mutabilia culcantem). Deiot. 38 magno animo et -o est (fin. 5, 71. BELL. Afr. 10, 3 a. altum et -um prae se gerebat. SEN. dial. 7, 4, 3 liberum a. et -um et interritum ac stabilem [*syn., cf.* AMM. 15, 7, 2]. epist. 59, 14 -i et placentis sibi. QVINT. decl. 267 p. 91, 5 -ioris a. sunt ista crimina. *et al. cf.* CIC. Att. 11, 12, 4 me audis -iorem [-iore *var. lect.*] esse animo [CLAVD. DON. Aen. 2, 470 p. 213, 29]. SIL. 13, 188 -os animi [TAC. ann. 4, 59 -um ac fidentem animi]. *aliter p. 785, 4. 45*). CIC. Phil. 4, 2 nunc ... multo sum -ior. off. 1, 105. HOR. epist. 1, 1, 69 an *melius tibi suadet*, qui Fortunae te responsare superbae liberum et -um ... hortatur? (PLIN. epist. 3, 5, 5 cum omne studiorum genus paulo liberius et -ius periculosum servitus fecisset. paneg. 85, 3 et dominationis impatiens). SEN. epist. 41, 2 consilia magnifica et -a (REMIG. REM. epist. 1 [Mon. Germ. epist. III] p. 112, 26 -iora). 74, 29 virtus magni spiritus est et -i (FIRM. math. 5, 1, 22 *al.*). 82, 22 quem ... circumscriptiones vestrae fortiorem facere, quem -iorem possunt. *al.* 11, 3, 72 hoc (*vultu*) -i, hoc summissi sumus (*cf.* PS. QVINT. decl. 18, 10 si filio obtigerit indulgentior facies, vultus -ior. *aliter p. 785, 28*). GELL. 13, 28, 4 mens ... esse debet -a, ardua, saepta solide *eqs.* (14, 4, 3). FIRM. err. 2, 9 gaude et ... -a sermonis libertate proclama. math. 6, 32, 13 patrem -um militarem severum. *al.* AMM. 24, 4, 1 imperator placida ope numinis -ior. 26, 8, 4 spe prosperorum -ior. AMBR. exc. Sat. 1, 71 ut -iores praemiis ita etiam patientiores solacio esse debemus. RVFIN. hist. 5, 2, 4 erant ... Christo subiecti, diabolo (*i. adversus d.*) -i. CLAVD. 18, 387 celsius adsurgunt -ae cornua matri *iuvenci*. PHYSIOGN. 46 qui equo est similis, -us, iactans, honoris ⟨et⟩ laudis cupidus (*cf.* 118 equus animal -um et exultans). INSCR. christ. Diehl 1073, 21 (*a. 573*) -us mitis pietate serenus. *et al.*

[Rehm]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

b *i. q.* *expergefactus, attentus, alacer, promptus* (*ad alqd. infra l. 13 sqq.*): RHET. Her. 2, 19, 29 cum feras bestias videamus alacres et -as vadere, ut alteri bestiae noceant. CIC. Brut. 200 si . . . aspexerit -os intuentīs iudices (290). Cato 75 alacri animo et -o (PLIN. epist. 4, 9, 12). ad Brut. 1, 10, 1 -ior senatus erat, non sententiis solum nostris, sed etiam cohortationibus excitatus. CELS. 1, 9, 4 -ior . . . mens est . . ., ubi frigus . . . est. SEN. epist. 94, 30 alium esse ingenii mobilis et -i, alium tardi et hebetis. *al.* PS. QVINT. decl. 15, 5 nunc acrior -iorque rediit (*Gronov.*, resedit *trad.*) in sensus vigor, in membra sanguis. TAC. hist. 2, 11 longa illis erga Neronem fides et -a in Othonem studia. TERT. ieiun. 6 p. 280, 31 cui cor -um potius inveniebatur quam impinguatum. CAEL. AVR. acut. 2, 36, 190 pulsus -ior (*cf. s.* erectio, *p. 746, 8*). *et al.* *nota* (*v. supra l. 1*): SEN. dial. 1, 2, 2 quis . . ., vir modo et -us ad honesta, non est laboris adpetens iusti? 9, 2, 9 animus ad civilia -us agendique cupidus. epist. 72, 8 ad rapinam. *al.* QVINT. inst. 9, 4, 12 Pythagoreis . . . moris fuit, . . . cum evigilassent, animos ad lyram excitare, quo essent ad agendum -iores. MACR. Sat. 1, 3, 1 cum omnes paratos ad audiendum -osque vidisset.

B *i. q.* *elatus, altus* (*opp.* depressus: *infra l. 51*; despectus: *infra l. 52*; humilis: *infra l. 56*; submissus: *infra l. 59*): **1** *proprie* (*t. t. mus. infra l. 40*): CAES. Gall. 3, 13, 2 prorae *navium Venetorum* admodum -ae atque item puppes (STAT. Theb. 1, 375). VITR. 10, 15, 3 postes . . . -i pedes XVIII, latitudinis . . . crassitudinis *eqs.* (*cf.* IVL. VAL. 3, 53 sedecim cubitis). GERM. 479 *Titan* tunc habet aeterni cursus fastigia summa -oque polo (*i. quem nos vocamus* '*Zenit*') brevius non adplicat umquam candentis currus. CELS. 7, 16, 2 resupinandus . . . homo est, coxis -ioribus. SEN. dial. 6, 18, 5 montes. QVINT. inst. 11, 3, 134 vultus -ior, ut eum, apud quem dicitur, spectet (*cf. p. 781, 62. aliter p. 784, 74*). IVL. VAL. 1, 30 obeliscos . . . proceritudinis -issimae. PALLAD. 1, 8, 2 praetorii situs sit loco aliquatenus -iore et sicciore. PRISCILL. tract. 11, 145 p. 105, 2 sermo . . . si sublimaret -a, divexa vergeret *eqs.* AMM. 15, 10, 6 hinc alia celsitudo -ior . . . porrigitur. HIER. in Is. 17, 4—6 p. 242[C] -is locis (*opp.* in valle). VVLG. Is. 2, 13 super omnes cedros Libani sublimes et -as (*cf.* ALC. AVIT. carm. 2, 142 arboris -ae). CLAVD. 28, 194 Ligures Venetosque -ior (*i. altius se -ens*) amnes magna voce ciet *Eridanus*. carm. min. 26, 11 alto colle minor, planis -ior arvis . . . clivus (*cf.* CASSIOD. var. 8, 31, 5 plana rident pascuis fecundis, -a vindemiis). MART. CAP. 9, 932 gravitas dicitur, quae soni quadam ⟨r⟩emissione mollescit, acumen vero, quod in aciem tenuatam gracilis et -ae modulationis extenditur (*cf. p. 782, 62*).

2 *translate, tam in bonam partem* (*i. q. celsus, sublimis; haud longe distant, quae habes sub A 2 a p. 784, 52 sqq.*) *quam in malam* (*i. q. superbus, contumax: l. 49. 51. 53*): **a** *in universum*: SEN. epist. 9, 13 animo sano et -o et despiciente fortunam (23, 3 alacer et fidens et super omnia -us). STAT. Theb. 11, 728 -um subigam et servire docebo. QVINT. inst. 11, 1, 16 habet mens nostra sublime quiddam et -um et impatiens superioris (TAC. Agr. 4 ingenium). RVFIN. Greg. Naz. orat. 1, 54, 2 p. 45, 5 -itur adversum -os (οἱ ὑψηλοί). PS. RVFIN. in Os. 2, 21 p. 980[B] ut in tanto discipulorum coetu nemo esset divitiis -ior, nemo paupertate depressior. SIDON. epist. 3, 14, 2 non amplius concupiscens -a, quae laudet, quam despecta, quae rideat. COMM. apol. 221 lapidant Hieremiam -i. instr. 1, 38, 6. CASSIOD. in psalm. 30 concl. p. 217[C] numerus quoque psalmi -ae supputationis culmen ostendit. **b** *technice de genere dicendi*: SEN. epist. 46, 2 grandis, -us es. 100, 8 humilia . . . tibi videri dicis omnia et parum -a. QVINT. inst. 11, 1, 31 neque tam plenum et -um aut audax et praecultum *eloquentiae genus* senibus conveniret (11, 3, 48 aliquid plenius et -ius [*opp.* contractum atque submissum]). PLIN. epist. 2, 3, 1 *Isaei* praefationes tersae, graciles, dulces, graves interdum et -ae. MACR. Sat. 5, 1, 17 *stilus dicendi* ardens et -us et infensus, quali usus est Antonius (*opp.* maturus et gravis, qualis Crasso adsignatur).

C *i. q.* *rectus* (*opp. curvus; cf. p. 783, 66*): PLIN. nat. 11, 124 cornua natura dedit rupicapris in dorsum adunca, dammis in adversum, -a autem, rugarumque ambitu contorta. PELAGON. 292 caudam habebit stabilem atque -am (*opp.* mobilem; *Hippiatr. gr. I 244, 12* ἕξει σόβην καὶ ἰσχυρὰν καὶ ὀρθήν). CLAVD. DON. Aen. 7, 180 p. 28, 4 *falcem* curvam cur dixerit manifestum est: sic enim formatur, -a quippe aliam speciem facit. PHYSIOGN. 131 -a habebunt crura.

D *i. q.* *in acutum porrectus*: PLIN. nat. 18, 347 cornua eius (*lunae*) obtusa pluviam, -a et infesta ventos . . . significant (ISID. nat. 38, 3 si aquilonium cornu . . . sit porrectius, . . . si . . . australe sit -ius). PHYSIOGN. 58 humeri tenues et qui in acutum -i sunt (*Adamant. 2, 18* ὀξεῖς τὰς κορυφάς).

adv. **ērēctē.** *posit. l. 79. 81; compar.* -ius, *superl.* -issime (?, *v. l. 78*). [*ex coni. p. 786, 1. 4.* *loc. dub.*: COMMENT. augur. Varro ling. 7, 8 inter ea conregione conspicione cortumione utique ea -issime (*F*; rectissime *apographa haud scio an recte*) sensi. MAR. VICTORIN. adv. Arrium 1, 52 p. 1080[D] -e.] *i. q.* *audacter, fortiter, libere* (*cf.* erectus, *p. 784, 52*): STAT. silv. 5, 1, 205 ille etiam (*i. maritus cum Orpheo conparatus*) -e rupisset tempora vitae, ne tu Tartareum chaos incomitata subires, sed *eqs.* AMM. 15, 5, 11 -ius iam loquebatur (15, 5, 16. *cf.* SCHOL. Cic. Bob. p. 154, 5 St. de C. Mario multo liberius et -ius [*sc. dicit quam de se ipso*]). 26, 6, 16 -ius ire pergebat. 28, 1, 22 data sibi copia -ius (*C. F. W. Müller*, tectius *V*) imperatoris praesidium appellavit, nominisque eius perfugio tectus servabatur. 30, 7, 5 Alamannicis . . . excursionibus reviviscentibus -ius (-is *V*).

deriv.: erectio, erector. *compos.*: suberigere. *Rehm.*

***erīlis**, -e. *ab* erus. *scribitur* her-: PLAVT. Asin. 655 Aul. 74 Most. 3. SEN. contr. exc. 3, 9 *P. al.* aer-: CYPR. GALL. gen. 1203 *G* (*v. l. 12*). PAVL. NOL. carm. 17, 335 *GR.* er-, *non* her-, *praebet lapis* CARM. epigr. 219, 17 (*v. infra l. 77*). *de prosodia*: PLAVT. Aul. 599 ĕrĭle imperium (*secunda syll. brevis per corrept. iamb.*). Mil. 481 néque erilé negotium (*ultima anceps in loco 'Jacobsohniano'*? eri hilo *Leo*). CYPR. GALL. gen. 1203 ĕrilem, *v. l. 72.* [*compar.?* -ius *v. p. 787, 46.*] *de significatu*: DON. Ter. Andr. 602 -em filium: τρόφιμον (*v. infra l. 35*). Phorm. 39 Eun. 289. SCHOL. Hor. app. carm. 3, 27, 63 -e: dominicum (*v. infra l. 62*). GLOSS. δεσποτικός. δεσπόσυνος. filius dominicus. GLOSS.[L] III Abstr. ER 6 -e: dominicum. *al.* *syn.* dominicus *p. 787, 5 sq.*, *opp.* servilis *p. 787, 29*, servus *l. 65. 75*, servitium *infra l. 79*, *sim.* *legitur inde a* PLAVTO, *raro post scaen. vett. de vi et usu vocis -is disputaverunt Wackernagel, Vorl. Synt. II 72; Löfstedt, Synt. I 91 sqq.; Haffter, Unters. z. altl. Dichterspr., Berl. 1934, p. 121 adnot. 6.* [*falso trad.*: PLAVT. Most. 1143 hercle (*Pius*, -e *codd.*). *e coni. probabili*: SALV. gub. 3, 29 ex praeceptis -bus (*Rittershus.*, servilibus *AB*).]

I *pro adi.*: **A** *strictiore usu*: *genetivi* '*eri*', '*erae*' *vice fungens refertur ad certos certarum hominum, bestiarum, rerum dominos* (*plerumque pro gen. poss. et subi. stat; pro gen. obi. l. 50. 56 sq.*): **1** *ex parte hominum* (*sc. hominibus aliquid -e esse dicitur; deae l. 45*): **a** *generatim*: *α dicitur de hominibus* (*sc. homines -es esse dicuntur; de deo l. 45*): PLAVT. Asin. 655 (*servus compellatur*) di te servassint semper, custos -is, decus popli *eqs.* (*v. infra l. 49*). Aul. 74 (*verba ancillae*) -is filiae probrum (275. TER. Ad. 301 mihique eraeque filiaeque -i. ARGVM. Plaut. Rud. 2 GELL. 2, 23, 18. *cf.* PRVD. perist. 6, 124 filiolae . . . -i. *cf. infra l. 44*). Bacch. 233 unde aurum efficiam amanti -i filio ([351 amantem. Pseud. 673]. 366 -i f. Most. 82. 349 Philolachetem -em f. *al.* TER. Andr. 602. Phorm. 39 eius [*sc. Getae*]. Eun. 289 minorem. SVET. gramm. 23). Cas. 1014 *Casina* nubet Euthynico nostro -i filio (Epid. 20 Trin. 602 Truc. 297 TER. Eun. 962. *cf.* PLAVT. Cist. 550 -em nostram filiam [*Bothe*, f. n. *codd.*]. *v. l. 41*). Cist. 749 mea haec -is gestitavit filia (*v. l. 42*). Mil. 114 amicam -em Athenis avectam scio (274 Philocomasium -em a. *al.*). 337 -em concubinam (416. 458 nostra [*v. l. 38*]. 549 meam . . . -em c. [*v. l. 39*]. *al.*). Most. 3 *v. l. 56.* 21 corrumpe -em adulescentem optumum (*i. filium, cf. l. 45. p. 787, 39*). APVL. met. 8, 2 -is puella. 8, 15 infortunium domus (*i. familiae*) -is . . . miserantes. MART. CAP. 7, 725 nec te (*sc. Mercurium*) puer ambit -is (*sic nominat Voluptas Cupidinem, dominae suae Veneris filium*).

β de rebus (*de corpore humano infra l. 49, de bestiis l. 64; ex parte ipsius domini fere i. q. pron. poss. 'meus' infra l. 79*): ENN. scaen. 255 antiqua -is fida custos corporis *eqs.* (*v. supra l. 30*). PLAVT. Amph. 1069 ibi me inclamat Alcumena *eqs.* -is praevertit metus (PERS. 5, 131. *v. supra l. 26*). Aul. 588 ne morae molestiaeque imperium -e habeat sibi (599 Capt. 199 SEN. contr. exc. 3, 9. *cf.* APVL. met. 6, 9 -e praeceptum [*sc. Veneris.* HEGES. 1, 15, 2; *gr. 1, 135 aliter. v. et supra l. 22*]. COD. Iust. 4, 27, 2, 2 iussio). Bacch. 170 (*verba servi*) -is patria salve (Stich. 650). Men. 966 *bonus servus*, qui rem -em procurat. Mil. 481 -e negotium (*v. supra l. 11*). Most. 3 egredere, -is permities, ex aedibus (*per contumeliam de malo servo*). Persa 193 fide (*i. fidei*) . . . -i. Poen. 285 pro -i et nostro quaestu. Rud. 198 -e scelus (APVL. met. 7, 2 *servus* scelerum consiliorumque -ium . . . *index. cf.* HOR. sat. 2, 7, 60 peccati conscia -is). AFRAN. com. 329 in penum -e (-em *Leo*). VARRO Men. 257 dolori. HOR. carm. 3, 27, 63 nisi -e mavis carpere pensum. epist. 2, 2, 6 verna ministeriis ad nutus aptus -īs. VAL. FL. 4, 383 arbitrio . . . -i (*sc. Iunonis*). STAT. Theb. 3, 47 *pastoris* -e pecus. 7, 586 -es forte *auriga* . . . equos . . . trahebat. APVL. met. 9, 19 comminatio. *al.* PANEG. 12 (2), 41, 4 *servi* motus -es usque ad praecipitia fugerunt. AVR. VICT. Caes. 4, 12 liberti . . . eo . . . -em (*sc. Claudii; v. infra l. 81*) stultitiam perpulere, uti *eqs.* AMM. 22, 8, 41 Sindi ignobiles, post -es . . . casus coniugiis potiti dominorum (CLAVD. rapt. Pros. 3, 248). AMBR. Abr. 1, 4, 26 -is contubernii . . . fastigium (*opp.* servili). in psalm. 118 serm. 17, 25 invitamento -is illecebrae (epist. 37, 10). *al.* CLAVD. 1, 213 *Tiberinus* nymphis urnam commendat -em. 18, 478 nomen (*v. p. 787, 25*). CYPR. GALL. gen. 1203 -em (*v. supra l. 12*) . . . scandere lectum ([GLOSS. -es lectos: dominorum lectūs]. *cf.* COD. Theod. 4, 8, 7 [*a. 331*] etsi -em lectulum ancilla ascenderit). exod. 795 *servus* nodo . . . exutus -i (*i. servitute*). SIDON. epist. 2, 11, 2 mores. COD. Iust. 6, 46, 6 pr. *servus* -i testamento cognito properabat ad heredem. CORIPP. Ioh. 4, 37 enses (*i. victoris*). CARM. epigr. 219, 17 voce. *nota* (*v. supra l. 48*): SYMM. epist. 1, 11, 2 do fidem, nihil -i (*i. 'meae'*) mensae, nihil servitiis aut pecori defuturum (*v. p. 787, 9*).

b *speciatim*: *α significatur princeps per -is*: STAT. silv. 5, 1, 122 *Priscilla* sobria pocula tradit exemplumque ad -e (*sc. Domitiani*) monet. AVR. VICT. Caes. 4, 12 *v. l. 67.* CLAVD. 12, 3 age . . . tellus, celebra toros -es (*sc. Honorii*). CORIPP. Iust. 2, 296 oculos ad sedem [Friedrich]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

vulgus -em extulit (4, 368). *β deus vel Christus:* RVFIN. hist. 1, 7, 14 *v. infra l. 42.* PAVL. NOL. carm. 17, 335 habitas -e accola templum. 26, 297 pro nomine passus -i est (*v. l. 25. p. 786, 72*). 27, 138 per -ia vernae festa relaxemur. SEDVL. carm. pasch. 1, 338 tuba clamat -is (*sc. Christi; cf. op. pasch. 1, 30 p. 195, 1* tuba dominicae stationis). 4, 57 virtutem -em (*sc. Christi.* 106; *cf. op. pasch. 4, 10 p. 260, 19* dominicae v.). *v. et l. 36.*

2 *ex parte bestiarum, quae certis dominis obtemperant* (*v.* erus *I A 2*): VERG. Aen. 7, 490 *cervus* manum patiens mensaeque adsuetus -i (VAL. FL. 7, 124). 8, 462 gressum ... canes comitantur -em (AVIEN. Arat. 1254). OV. met. 3, 140 canes satiatae sanguine -i (*Actaeonis*). VAL. FL. 6, 108 turba canum ... pugnas ... capessit -es. 6, 413 hinc biiuges, illinc artus tenduntur -es. SIL. 13, 121 *cerva* attactu gaudebat -i. STAT. Ach. 1, 246 exierant ... iugo fessi delphines -i (*sc. Thetidis*). CLAVD. 8, 66 *equi* -es agnovere sonos. CORIPP. Ioh. 4, 470 *equus* collo ... manus ... sentit -es.

3 *ex parte rerum ab aliquo possessarum* (*partium corporis l. 21; sim. l. 24 sq.*): VAL. FL. 6, 124 inceptus iam lancea temnit -es. 6, 706 saucia tigris (*i. pellis tigridis*) hiat vitamque effundit -em. PRVD. epil. 22 *vas* ad usum congruens -em. CORIPP. Ioh. 4, 176 emicat ... cruor vestesque aspergit -es (*sim.* 8, 634). INSCR. christ. Diehl 201 B, 15 domi facies (*subst.*), curas qu⟨a⟩e sedat -es. *significantur per -is homines in arborem vel florem mutati, quasi domini novorum corporum in quae transfigurati sunt:* OV. met. 10, 502 stillata ... cortice murra nomen -e (*sc. Myrrhae*) tenet. ANTH. 50, 2 *hyacinthus* servat -e (*sc. Aiacis*) decus.

B *usu latiore, sc. relatione ad certos certorum dominos non facta* (*opp.* servilis *l. 29*): FRONTO p. 233, 9 N. lanifica, quae -i togae (*i. 'quae domino convenit'*) ... nodosum, servilei autem ... tenue suptemen neverit. AVSON. 290, 12 *Capua* in hostis servitium ... specie transivit -i (*i. 'dominae similis'*). SIDON. epist. 4, 8, 5 vs. 3 inclina paulisper culmen -e (*i. fere 'regium'*) ... patrona (*sc. Ragnahilda regina*). ENNOD. carm. 2, 139, 1 vitifer hic siccus matrem conplector -is (*i. 'principalis', ut vid.; cf. 137 tit.* de principe p. p. ebrioso qui vitem tenebat). *de deo, fere i. q. dominicus, divinus:* DRAC. laud. dei 2, 694 tu ... consolator -is tempore tristitiae, maior defensio pressis (*pro gen. 'erorum' Vollmer, vix recte*).

II *pro subst.:* A *masc.:* 1 *i. q. -is filius* (*v. p. 786, 34 sqq.*): ? PLAVT. Most. 21 (*v. Leo ad l.; cf. p. 786, 43*). ARGVM. Plaut. Epid. 4 *Epidicus* dat -i argentum. Pseud. 1, 6 Pseudolus opem ... -i ... tulit. 2 *sensu christ.* (*cf. supra l. 2*): RVFIN. hist. 1, 7, 14 δεσπόσυνοι, id est -es vel dominici appellati propter propinquitatem generis Christi. B *fem. i. q. era:* APVL. met. 4, 27 bono animo esto, mi -is (9, 16 de isto quidem, mi -is, tecum ipsa videris. *cf. vol. V 1, 1938, 66. 74 sqq.*).

[GLOSS.L V Aa E 502 **erilius** (*i.* Erebus?): inferius (-rnus? [*v.* 484 = III Abstr. ER 15]; vilius *Goetz,* exilius *Buech.; videtur profecto comparat. esse; v. p. 786, 12*).] *Friedrich.*

?**erimio** hindberge GLOSS.L Corp. E 271 (*anglos.; i.* eremio *an* eryngion?).

?**erimit** apparat GLOSS.L V Aa E 503 (eximit ἀφαιρεῖ *Lindsay;* dirimit separat *Heraeus*).

(h)erimus *v.* eremus.

***ĕrīnāceus,** -ī *m.* [*v.* er. *W.* (*cf.* ericius).] *scribitur:* er- (erin-, eren-): PLIN. nat. 1, 8, 56 *Ra* (eren-), *E.* 1, 29, 13 *T* (*item* 1, 30, 8—53). 8, 133 *d.* ITALA lev. 11, 5 *p. 788, 14.* SOL. 30, 28 *codd.* (eren- *PLM*) *praeter A* (heryn-; *v. l. 61*). PLIN. med. 1, 4 *g.* HIER. epist. 106, 65, 6 (her- *Qp*). 130, 8, 2 (her- *B*). *v. et p. 777, 9.* PAVL. NOL. *p. 788, 17.* MARCELL. med. 6, 19. 24 (*trad.* erinasce-; *v. l. 67*). EVCHER. instr. 2 (*P,* erinachii *S*). form. 4 (*GM*). NOT. Tir. GLOSS. *v. et p. 788, 19.* her-: PLIN. nat. 8, 133 *ao.* 29, 107 *d.* SOL. (*v. l. 56*). PLIN. med. 1, 4 *d* (*item* 2, 13). VVLG. psalm. 103, 18 (*at* ericius *ubique; v. p. 776, 56*). AVG. *p. 788, 19.* PLIN. VAL. *p. 788, 19.* EVCHER. form. 4 heri- *S et altero loco* heren- *PS.* instr. 2 *GAV.* GLOSS. *v. et l. 58.* irenaceus (irin-, hir-, yr- *sim.*): PLIN. nat. *ubique* (*exceptis iis codd. script., quae supra l. 55 sq. 61 allatae sunt*). PLIN. med. 2, 13 *g.* MARCELL. med. 23, 62. 26, 51. 76 (*trad.* irenasce-; *v. l. 59*). GLOSS. (*v. et sub* ericius, *p. 776, 39. 40*). -ius *iuxta* -eus *hic illic in codd.* (*v. ex. gr. l. 71. p. 788, 5. 14. 16. 19*). NOT. Tir. 119, 96 erenacis (*sim.* 119, 97. 131, 101 erenascis. 131, 102). *v. et l. 78.* *de notione: de* DVB. NOM. gramm. V 578, 7 (-ius *MV,* -eus *L*) *v. p. 776, 49.* HIER. epist. 106, 65, 6 (*ad* psalm. 103, 18; *v. p. 788, 16*) '-is', pro quo in Hebraeo positum est 'sphannim' (*v. p. 777, 6*) et omnes χοιρογρυλλίοις voce simili transtulerunt exceptis Septuaginta, qui 'lepores' (*v. p. 777, 7 sq. p. 788, 21*) interpretati sunt. sciendum ... animal esse non maius ericio (*v. p. 776, 59*), habens similitudinem muris et ursi *eqs.* 130, 8, 2 (*ad eundem l.*) '-os' ... animal parvum et fugax et ... sentibus praegravatum. GLOSS.L I Ansil. IR 24 irinacis. GLOSS. χοιρόγρυλλος. ἐχῖνος χερσαῖος. herenacis aliud genus lepor⟨is⟩ (*v. p. 788, 21*). *inde a* PLIN. nat. (*v. p. 788, 2*).

1 *proprie de bestia: i. q. echinus, ericius* (*v. p. 776, 59*); *saepius in medicina adhibitus* (*v. ex. gr. p. 788, 2 sqq.*); *i. q.* χοιρόγρυλλος *p. 788, 15. 16* (*cf.* EVCHER. instr. 2 p. 157, 22 -i χοιρόγρυλλοι nuncupantur, prope magnitudinem mediocrium cuniculorum de cavernis petrarum procedentes gregatim in heremo [*cf. p. 787, 78 et v. s.* ericius, *p. 776, 60*]): PLIN. nat. 1, 8, 56 de ... -is (29, 107). 1, 29, 13 *remedia ex* -o v et sequenti libro XIII. 1, 30, 8—53 stelione ..., -o ..., hystrice (*cf.* 8, 125 hystrices generat India ... spinea contectas cu⟨te⟩ -orum genere [*inde* SOL. 30, 28 hystrix ... -ii similis, spinis tergum hispida]). 8, 133 praeparant hiemi ... -i cibos ac volutati supra iacentia poma, adfixa spinis ... portant in cavas arbores. 10, 174. 186 Aegyptiis muribus durus pilus sicut -is. 29, 107 -i cinis (30, 29 *al.* PLIN. med. 1, 4 p. 15, 8. MARCELL. med. 6, 19 cinis exusti -i recentis). 29, 116 fel -i (30, 70. 81 *al.* MARCELL. med. 26, 51). 30, 52 -i lienem (PLIN. med. 2, 13 p. 56, 15 MARCELL. med. 23, 62). 30, 65 -i carnem iucundam esse aiunt (30, 95 inveteratas carnes -i [30, 105]. 30, 110 caro ... prodest ... -i spasticis. MARCELL. med. 26, 76 [*cf. s.* ericinus, *p. 776, 35*]). *al.* ITALA lev. 11, 5 (Rufin. Orig. in lev. 7, 6 p. 388, 24 B.) -ius ... reducit ruminationem (χοιρογρύλλιον, VVLG. choerogryllus). VVLG. psalm. 103, 18 herinaciis (*v. infra l. 21 et cf. p. 777, 4*). PAVL. NOL. epist. 9, 4 p. 56, 1 -i ... parva corpuscula aspero tegmine armati naturalibus iaculis adversum ... morsus ... muniuntur. AVG. c. Faust. 32, 3 p. 763, 4 herinacio (erin- *LC*). PLIN. VAL. 5, 29 herinaceorum spondiles. MARCELL. med. 6, 19 fimus. *al.* EVCHER. form. 4 p. 26, 17 (*ad* psalm. 103, 18; *v. l. 16*) -ius idem quod suprà (*sc. l.* 15 'lepus'; *v. p. 787, 74. 79*) *significat* et -ii gens invalida *eqs.* CASSIOD. in psalm. *v. p. 776, 64.*

2 *trslt. de re spinosa et hispida:* GLOSS. II 355, 60 irinaceus κτεὶς κναφικός.

[**erinen** *v. l. 31.*]

erineos (erinos?, *v. l. 31*), ἐρινεός (ἔρινος, *v. l. 34*). (h)ercinos: DIOSC. *l. 35.* *nomen herbae ignotae ocimo similis* (*v. Berendes, d. Pedan. Diosc. Arzneimittellehre, Stuttg. 1902, p. 381*): PLIN. nat. 1, 23, 65 ficorum *observationes* CXI, caprificorum XLII, -o herba III. 23, 131 herbam quoque Graeci -⟨o⟩n (erinen *trad.,* erinon *Mayh. e Diosc. l. 33*) vocant, reddendam in hoc loco propter gentilitatem; *seq. descriptio* ([*sc. nominis q. e.* ἐρινεός 'caprificus']. *cf. Diosc. 4, 141* ἐχῖνος κτλ. [*PFA,* ἔρινος *A²,* *rell., excerptt.; inde Mayh. in* PLIN. *l. 31, vix recte*]. *cf.* DIOSC. 4, 136 de hercinos [-us *P*]. ercinos nascitur in fluminibus et circa putea *eqs.* [*v. l. 33 sq.*]).

eringium *v.* eryngion. **(h)ērinus** *v.* irinus. **erin(n)ys** *v. Onom.*

erio *v.* irio.

eriophoros, -on, ἐριοφόρος. *nomen plantae cuiusdam e bulborum genere:* PLIN. nat. 1, 19, 10 de -o bulbo. 19, 32 Theophrastus auctor est (*sc. hist. plant. 7, 13, 8*) esse bulbi genus circa ripas amnium nascens, cuius inter summum corticem ... esse laneam naturam ... sed ... *nihil* diligentius, praeterquam -on id appellari ... tradit (*cf. Theophr. l. c.* τῶν ἐριοφόρων ... ἔχει δὲ τὸ ἔριον ... ἐριῶδες).

[**erioxylon** VLP. dig. 32, 70, 9 *vox gr.*]

eriphīa, (-ae) *f.,* *ἐριφεία (ἐριφία?). *species herbae* (*aliter* eriphion *l. 53*): PLIN. nat. 1, 24, 103 -a, herba lanaria. 24, 168 -am (erip- *Vd,* heriphyan *X*) multi prodidere. scarabaeum haec in avena habet ... decurrentem cum sono haedi, unde et nomen accepit (*i. ab* ἔριφος).

eriphion *n.,* ἐρίφιον. *scribitur* erif- *praeter l. 56* (-fy-, -yf-: *l. 57*); *aliae script. corruptae l. 57. 59 bis.* *i. q. ruta* ('*hortensis*' *infra l. 56;* '*agrestis*' *l. 57 sq.*): PS. APVL. herb. 90, 42 H.-S. *ruta hortensis* a Graecis dicitur peganon, -on (*om. βγ*). 126 *tit.* herba -on ([*HaVβγ;* -fy- *M,* eryf- *L;* erision *Ca*]. *i.* '*agrestis*' [*cf. l. 5*]; *sic et* 126, 3. GLOSS. III 561, 60 -on rubus [*errore*] agrestis). GLOSS. III 561, 28 elifilon i. ruta (*ibid. l. 37* enphion). *v.* eriphia. *K.-M.*

***ēripio,** -ipuī, -eptum, -ere. *ab* ex *et* rapere. *scribitur:* ē-: CARM. epigr. 56, 6. 1031, 3. 1544, 1 CORP. XII 3502 *al.* ir-: CARM. epigr. 155, 1. ere-: INSCR. *p. 789, 38.* *de pronunt. in* PLAVT. Stich. 718 *v. O. Skutsch, prosod. u. metr. Ges. d. IK., Göttg. 1934, 38.* *de formis:* *secunda vocal. in form. stirp. perf.* -u- (*cf.* erumpo): -upui: PLAVT. Men. 1052 *A.* CARM. epigr. 1007, 4 (*cf. et* SEN. benef. 6, 9, 2 *G¹*). erupit: AMM. 15, 5, 36 *V* (-ipuit *edd.*). HIST. Apoll. 1 rec. B *cod. b* (disrupit *β;* -ipuit *rec. A* [*v. p. 791, 35 sq.*]. *fort. ad* erumpo *pertinens q. v.*). *p. p. p.* -ruptus: MANIL. 3, 355 *v. p. 791, 4* (*cf. Housman ad 3, 352*). APVL. apol. 28 (*v. Wackernagel, ALL 15, 1908, 221*); *inde* -rupturus: AMM. 30, 5, 18 *trad.* (-ept- *edd.*). *cf. et vol. V 1, 1260, 70 et Löfstedt, Beitr. z. Kenntnis d. spät. Latin., p. 62 sqq.* *inf. fut. act.* ereptuire: PORPH. Hor. epod. 16, 5 (*cf. p. 648, 23 sqq. 31*). NOT. Tir. 46, 48. 53. *de notione et usu:* CHAR. gramm. p. 401, 23 B. aufert quod dedit, adimit imperio coactus, -it vi (*cf.* ISID. diff. 1, 63 DIFF. ed. Beck p. 40, 113 *al.*). PAVL. dig. 2, 7, 4 pr. -ere ... est de manibus auferre per raptum. SCHOL. Cic. Gron. B p. 330, 10 St. subripit, qui clam aliquid tollit, -it qui palam et per vim. CLAVD. DON. Aen. 12, 385 p. 597, 23 -ere est non retrahere paulatim, sed semel rapere. *al.* SYNON. Cic. Char. gramm. p. 414, 14 B. -uit. detraxit. ... extorsit. *al.* GLOSS.L II Philox. ER 10 -it ἁρπάζει. GLOSS. eruo, libero (*v. p. 794, 11*). *al.* *refl. et mediopass. saepe.* *legitur inde a* PLAVTO, ENNIO (*v. p. 789, 58*); *frequentant* CIC. *et* SEN. phil.; *deest* PLIN. nat. (18, 84 *laudatur* ENN.; *v. l. 82*). [*prov.* erebre. *M.-L.*]

[Brandt]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

[*falso trad.*: POMPON. Atell. 70 (*v.* erepo *p. 748, 76*). AETNA 394 (eliciantur *Wagner*, eructantur *Sudhaus; alii al.*). SEN. nat. 1, 15, 7 (*Φ*, exciperentur *Δ*; recip- *Gercke*). AVIEN ora 579 (repit *Schrader*). *var. lect.*: LVCAN. 7, 159 (*v. p. 778, 14*). STAT. Theb. 2, 126 *v. p. 795, 54* (*sim.* erecta *P*: 10, 421. *v. et p. 777, 69*). *al. cf. p. 790, 30. 69.* *loco dub.*: MANIL. 1, 351 (*vs. del. Bentley*). GERM. 92 SEN. Herc. O. 390. *dub. tradit.*: PLAVT. Merc. 341. LIV. 23, 45, 8 -to ex equo C. Flaminio (de- *edd. post Dukerum; v. vol. V 1, 632, 73 et cf. infra l. 27*). AVIAN. fab. 34, 5 (ereptans, obreptos, erepens *temptata*). *vix sanum*: CASSIOD. Ios. antiq. 2, 14 p. 60 tuum est ... in nos -ere (*gr. 2, 335 σόν ἐστιν ἐκπορίζειν*, in *del.?*). *ex coni.*: CIC. Att. 12, 36, 1 *Ernesti, Ruhnken* (eri *M*¹, erui *M*² *rell.; alia alii*). SEN. contr. 2, 6 (14), 8 *Kießling*. PHAEDR. 4, 18, 3 (*Gude*, abr-, a- *PR*). SEN. dial. 2, 9, 3 *ς*, *Madvig* (-rectus *A*). *al.* *cf. s.* erepo, erumpo. *suppl.*: CARM. epigr. 969, 6.]

i. q. **rapiendo demere, auferre, tollere** (*verbi signif. variat inter eam q. e. 'foras' rapere [sc. praep. 'ex' vigente: i. q. eximere, extrahere sim.; v. l. 33 sqq. p. 792, 59. 61. 65. 78. 793, 7. 27 al.] et 'avellendi', 'abstrahendi' [sc. ipso verbo q. e. 'rapere' praevalente]; saepe acced. notione aut violentiae [cf. appos.* vi, per vim *sim., l. 78. p. 790, 27. 791, 72 al.] aut celeritatis [v. inprimis p. 791, 63 sqq.]*):

I c. mera notione adimendi (*eximendi; audaciora v. l. 52 sqq. p. 790, 64 sq.*): **A in universum** (*de motu corporali sive locali l. 33 sqq. 54 sqq. 76 sqq. 792, 21. 59 sqq. 793, 5 sqq. al.; de variis rationibus demendi velut: refutando, negando, prohibendo p. 791, 19. 20. 792, 43 sqq. 48 al.; extinguendo, perimendo p. 790, 6. 11. 44. 792, 9 al. i. q. deripere l. 68. p. 790, 4 [cf. l. 8]. significat per se 'conspectui' [visui, oculis] adimere: l. 70. 83. p. 791, 30 sqq.; cf. l. 34 [plena locutio e. g. p. 790, 57. 791, 82. 792, 69]*): **1 c. obi.** (*acced. saepe dat. incomm.* [oculis *sim.*: *v. p. 793, 44*]; ab [*v. p. 793, 2*]: *p. 791, 65; subaud. obi.: p. 791, 44 al.*): **a obi. est subst.** (*inf. pro subst. p. 791, 53*): **α res**: Ⓘ *partes corporis*: PLAVT. Men. 1011 -e oculum isti (*al.* TER. Ad. 318 adulescenti. HOR. sat. 2, 5, 35 mihi. *aliter* [*cf. supra l. 28*]: SIL. 9, 501 -uere oculos aurae vocemque [*cf. p. 790, 68*] manusque; *i. 'usum oculorum eqs.'*). CIC. div. 2, 37 deus id (*sc. cor*) -et, vis ... conficiet aut eredet (*cf.* TAB. devot. [Corp. I² 2, 2520] 13 canem tricepitem, qui Ploti cor -at. TAB. defix. Inscr. Not. d. scavi 1914 p. 370, 22 ut *canes* ere⟨piant⟩ capita [*v. infra l. 42*], ... cor). TAB. devot. (Corp. I² 2, 2520) 3. VERG. georg. 4, 107 tu regibus *apium* alas -e (PALLAD. 7, 7, 7). PHAEDR. 1, 3, 8 pennas ... avi. LVCAN. 10, 5 mundo Memphiticus ensis victoris victique caput (VAL. FL. 6, 619 c. -it Auchi bracchiaque. *v. et l. 38; aliter p. 794, 33*). STAT. Theb. 10, 421 laeva viro ... -ta manus (*cf. l. 35*). APVL. apol. 51 *stelionibus exuvias*. SER. SAMM. 218 anguibus -tos adipes (*ex Plin. nat. 29, 122* anguium adeps). *et al.* *in similitudine* (*cf.* CIC. Pis. 18 maeroris aufers insignia; -is lacrimas *eqs.* [OV. Pont. 4, 3, 30. SEN. Phoen. 240 mihi]): OV. fast. 2, 608 Iuppiter ... qua ... est non usa modeste *Lara*, -it huic linguam (*i. facultatem loquendi*). Pont. 1, 1, 57 *di* -ta ... lumina (*i. aciem oculorum*) reddunt *punitis*, cum *eqs.* (*cf.* CORP. XI 6810 nato ..., qui -ta luce [*v. p. 790, 82*] v(ixit) ann(o) uno *eqs.*).

Ⓘⓘ *varias res corporeas vel naturales* (*audaciora: de eruptione spiritus infra l. 80; de vi naturali alqd. naturale sic demente, ut evanescat: p. 790, 8 sqq.*): PLAVT. Aul. 316 pulmentum ... ei -uit miluos. 827 ut -res *aurum* apparabas (LIV. 5, 50, 6 Gallis [STAT. Ach. 1, 425 superis]. *et al.*). Cas. 629 -ite isti gladium (*al. v. vol. VI 2, 2022, 11 sq.*). Curc. 597 ut eum (*sc. anulum*) -ret, manum arripuit mordicus (TER. Hec. 574 vi ... virgini). ENN. Plin. nat. 18, 84 (*cf. ann. 526*) offam -isse plorantibus liberis patres. TER. Haut. 717 argentum (CIC. Verr. II 4, 39 Diodoro *al.*). ACC. trag. 130 ferrum. CIC. Verr. II 1, 113 pupillae togam praetextam (SEN. dial. 2, 1, 3 illi). II 4, 14 te ... ista ... *signa* -isse atque abstulisse (*cf.* LIV. 9, 41, 18 signa ... signiferis. AMM. 31, 5, 9 *al.*). II 4, 39 sibi vasa (ITALA Matth. 12, 29 [Aug. civ. 20, 8 p. 426, 6 D.]; *ἁρπάσαι*, VVLG. diripere. *al.*). *al.* Marcell. 31 arma (FEST. p. 305 hostes victi -tis omnibus armis telisque; *v. exempl. seq. al.*). *al.* PVBLIL. E 11 -ere telum, non dare irato decet (NEP. Alcib. 10, 5 subalare. VERG. Aen. 12, 388 *sc. e vulnere; cf. seqq. v. et l. 65*). LVCR. 3, 58 *in rebus dubiis homini* -itur persona (*i. 'de-'*). CAES. Gall. 6, 30, 2. civ. 3, 111, 4 classe Caesari -ta (FRONTIN. strat. 2, 7, 6). *al.* VERG. Aen. 1, 88 -unt ... nubes caelumque diemque (*i. 'visui' subducunt [v. supra l. 28]. sic etiam*: MANIL. 1, 220; *seq.* visus ... coercent. SEN. Phaedr. 956 sidera et caelum [*aliter p. 791, 56*]. *cf.* ALBINOV. carm. frg. 14 ut nihil -to valuit dinoscere mundo). 2, 606 omnem quae ... mortalis hebetat visus tibi ... nubem -am (EVSTATH. Bas. hex. 9, 6 p. 963ᶜ [*in imag.*]; *gr. παρωσαμένους*). 9, 100. HOR. epist. 1, 6, 53 (*meton.*) cuilibet ... curule ... ebur. PROP. 2, 1, 13 *si* nuda -to mecum luctatur amictu *puella* (*cf.* SIDON. epist. 2, 13, 6 plebeio tegmine -to). LIV. 4, 33, 6 faces partim ... excipiuntur, partim vi -untur (*al.* SEN. Herc. O. 881 Iovi). MANIL. 1, 104. SEN. nat. 6, 17, 2 *spiritus* quo valentior agiliorque est, citius -itur et vehementius septum omne disturbat (*i. 'c. celeritate effertur'; v. supra l. 52. aliter p. 791, 47*). epist. 108, 37 vento vela. *al.* SIL. 9, 238 qua se fluvius *Aufidus* retro labentibus undis -it (*i. 'e conspectu aufertur' sc. reflectendo se; v. vs. 227 sq. et cf. supra l. 21*). TAC. ann. 4, 49 ut aquam

pabulumque -ret (*sc. hostibus*. CLAVD. 8, 480 *gens* -tas quaesivit aquas; *sc. ab hoste*). ALF. dig. 9, 2, 52, 1 ei lucernam. APVL. met. 9, 40 hortulanus ... ei spatham. SER. SAMM. 412. IVST. 23, 4, 9 in ludo ... discenti lupus tabulam. CLAVD. 3, 147 novi quo Thessala cantu -at lunare iubar ([*i. 'de-'*]. *cf.* ORAC. Sib. Aug. civ. 18, 23 p. 286, 6 D. -itur solis iubar et chorus interit astris [*i. 'extinguitur'; cf. p. 789, 26*]). *al.* AVG. civ. 1, 4 p. 9, 13 D. diis -ta spolia (*al.*). *et al.* *de naturali vi* (*v. p. 789, 53*): VITR. 1, 4, 3 calor ... vaporibus fervidis -it exsugendo naturales virtutes (8, 6, 11). 2, 5, 2 aer cum exustus et -tus fuerit. 6, 1, 3 exurendo temperaturam umoris. 7, 9, 4 la⟨m⟩bendo ... colorem. 8, 2, 5. 8, 6, 13 sin ... -etur lumen *lucernae* a vi vaporis (*i. 'extinguetur'*). *v. et p. 792, 70.*

Ⓘⓘⓘ *bona, fortunas, possessiones*: PLAVT. Persa 63 ire aliena -tum bona ([CIC. Verr. II 2, 13 *al.* LIV. 2, 19, 10 ob -ta b. patriamque ademptam. *et al.*]. CIC. Verr. II 1, 8 ut ... restituantur iis quibus -ta sunt [*sic dat. inc.*: II 1, 113 *al.* COD. Theod. 9, 42, 18; *a. 393. et al.*]. *cf.* CATVLL. 77, 4 [*meton.*] ei misero -isti omnia nostra bona [*i. Lesbiam*]). CATO or. frg. 2 praedam ... manubias ... illis ... qui cepissent (*sic* praedam: CIC. Verr. II 1, 150 sibi. PHAEDR. 1, 4, 5 FRONTO p. 38, 1 N. *al.* COD. Theod. 5, 6, 2 [*a. 409*] ⟨recepta b⟩arbarorum praeda et -tis manubiis). VARRO Men. 378 praetor vester ... mihi pecuniam ([CIC. Quinct. 49 cuipiam; *syn.* ademit. Cluent. 78 Staieno; *syn.* extorta. *et saepe*]. CIC. Quinct. 39 non p. modo, verum etiam ... propinqui sanguinem vitamque [*v. infra l. 75*] -ere. *al.*). RHET. Her. 4, 29, 39 omnibus rebus -tis solum mihi superest *eqs.* (CIC. leg. 2, 42 -tis ... ac perditis. *al.*). CIC. S. Rosc. 15 patrimonium ... vi -tum (Sest. 111 tibi). Verr. II 1, 106 hereditatem (II 2, 46 *bis*. MARCELL. dig. 48, 10, 26 heredi. *al.*). II 3, 48 aratorum fortunas (*al.*). II 3, 163 frumenti numerum ... ablatum ab re publica esse -tumque (abr- *β*) aratoribus (*al. cf.* dom. 26 rem frumentariam). har. resp. 36 quibus olim -ti essent nummi (Att. 1, 16, 5 vobis). epist. 12, 3, 2 legato tuo viaticum. *saepe*. TIB. 2, 4, 40 ut tibi ... -ant partas ventus et ignis opes (OV. trist. 4, 5, 8 *al. cf.* APVL. apol. 21 *divitias*). EPIST. impp. de Asia (Bruns fontes⁷ p. 271; *a. 370/71*) I 18 ut ... omnem usuram ... avidis -amus actoribus. COD. Theod. 8, 13, 1 (*a. 349*). *al.* *et passim.*

Ⓘⓥ *aedificia, urbes, terras, regiones sim.* (*'mare' infra l. 54 sq. [cf. et l. 62]. nota de abreptione sive absorptione, quae terrae motu sim. fit: i. q. absumere infra l. 62; abripiendo separare infra l. 61*): CIC. Verr. II 2, 50 *Marcellus* eum Syracusanis locum, quem -ere belli ... lege posset, conservavit et reddidit (*cf.* OV. trist. 4, 2, 58 nobis. *al.*). dom. 147 domo per scelus -ta, per latrocinium occupata (*cf.* TERT. resurr. 11 p. 39, 25 [*in imag.*] dilapsum et devoratum et quibuscumque modis -tum tabernaculum carnis reaedificare atque restituere [*cf. p. 789, 26*]. COD. Theod. 16, 8, 25 [*a. 423*] -tae synagogae vel ecclesiis vindicatae; *anteced.* auferri). Pis. 31 in provincias vel emptas vel -tas (Att. 15, 4, 1 Bruto. LIV. 37, 51, 6. VELL. 2, 37, 5 Syria aliaeque ... pr. *et al.*). Phil. 2, 48 agros ... rei publicae (VARIVS carm. frg. 1, 2 *al.*). div. 2, 79 tetrarchiam (*syn.* detraxisset). Att. 9, 2ᵃ, 3 Hispanias (*aliter p. 793, 9*). NEP. Con. 2, 3 Agesilaum Asiam ... regi. EPICED. Drusi 15 *Drusus* -uit latebrosas hostibus Alpes. LIV. 9, 27, 2 Capuam Romanis. 30, 30, 14 tot urbibus ... -tis (FLOR. epit. 2, 15, 18 Romanis). 45, 19, 14 servasse fratri regnum et -isse (LVCAN. 5, 64 *al.*). LVCAN. 7, 824. SIL. 3, 56 ratis -to campis deserta profundo (*i. 'navis relicta in litore, cum aequor aestu recedente quasi demptum sit ei'*). 7, 430 litora nobis. STAT. Theb. 6, 24 -tas ... oculis non quaerere terras. TAC. hist. 5, 24 Batavis patriam (*al.*). ann. 1, 63 evehi equites campumque, quem hostis insederat, -i iubet. VIR. ill. 8, 2 Suessam ... Etruscis. *al.* *sim. al.* *nota* (*v. l. 38 sq.*): TERT. apol. 40, 4 maiorem Asiae vel Africae terram Atlantico mari -tam. nat. 1, 9 p. 73, 22 cum terrae motu mare Corinthium -tum est (*cf. apol. 40, 4* m. C. terrae motus ebibit). *cf. et p. 793, 10.*

Ⓥ *res incorporeas* (*quasi arripiendo sibi capere, excipere: p. 791, 65 ['raptim': p. 791, 63]*): PLAVT. Capt. 311 tam mihi quam illi libertatem hostilis -uit manus (CIC. Verr. II 4, 146 sibi. Rab. perd. 12 lictori [*opp.* tradidit]. COD. Theod. 4, 8, 6 pr. [*a. 323*]. *et al.*). Most. 591 responsiones omnes hoc verbo -is (*cf.* CIC. Verr. II 2, 167 tibi istam orationem [*al.*]. Caecin. 104 ei verbum ipsum [de-, di- *l. v.*]. *al. cf. p. 789, 35*). Rud. 711 ius meum -tum est mihi (CIC. Quinct. 87 Naevio. Verr. II 4, 146 sibi. *al.* LIV. 4, 42, 6. MARCELL. dig. 37, 10, 10 pupillo. COD. Iust. 7, 6, 1, 7. *et passim*). TER. Haut. 713 spem istoc pacto ... nuptiarum omnem -is (CIC. Catil. 4, 8 *al.* SIL. 7, 404. *et al. v. et l. 75*). CATO or. frg. 8, 1 decem hominibus vitam -is (RHET. Her. 4, 52, 65 mihi vitam, tibi omnem bene vivendi spem [*v. l. 72*]. CIC. Quinct. 39 *v. supra l. 23.* de orat. 3, 8 L. Crasso a dis [*opp.* donata mors]. SALL. Iug. 14, 15 fratri ... per scelus. IVV. 15, 161 AMM. 30, 5, 10. CARM. epigr. 1007, 4 -upuit servos mihi v. [*cf. vs. 6*; *syn.* apstulit]. *et saepe. v. p. 791, 50*). RHET. Her. 4, 32, 44 omnes ... bene vivendi casus facultates (RVT. LVP. 1, 20 COD. Theod. 9, 21, 10 [*a. 393*]. *et al.*). CIC. S. Rosc. 150 cum ademerit nobis omnia ... propria, ne lucem quoque hanc ... *communem* -ere cupiat (ac. 2, 30 [*cf. p. 789, 50*]. SEN. epist. 82, 13 dies *cubiculo* ... l. infundit, nox -it [SIL. 1, 557 *al.*]. *cf.* CIC. Sull. 90 lucis ... hanc usuram [LIV. 10, 32, 6 usum; *seq.*

[*Brandt*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

adempto]). Verr. II 1, 22 vobis iudicandi potestas (Cluent. 93 Iunio. CAES. civ. 1, 3, 5. LIV. 3, 52, 9 patribus. *et al.*). II 1, 30 mensis mihi tris cum -issetis ad agendum ... adpositos (*cf.* MANIL. 3, 355 mensibus -uptis [*v. p. 788, 68 et cf. Housman ad l.*]. PLIN. epist. 3, 5, 15 tempus [*al.*]). Cluent. 59 causam sibi (orat. 128 *al*). Catil. 1, 18 hunc mihi timorem -e (*cf.* top. 86 metum). Catil. 3, 22 consilium (BELL. Alex. 18, 2 terror hominibus mentem [*v. infra l. 29*] consiliumque -it et membra debilitat. PANEG. 9 [12], 16, 2 nefario homini. *et al.*). Sull. 49 consulatum vobis (*al. v. vol. IV 573, 55 sq.*). Mil. 9 pudicitiam cum -ret militi tribunus (*cf.* PVBLIL. P 6 pudorem alienum qui -it, perdit suum [STAT. Ach. 1, 661; *vs. deest in P.* CLAVD. rapt. Pros. 2, 263 *al.*]). Phil. 11, 20 C. Caesari ... imperium; *opp.* dedissetis (CAES. civ. 1, 9, 2 [*antea* extorqueretur]. AMM. 22, 2, 3. *et al. cf.* LIV. 4, 32, 7 ob -tum censurae regnum). de orat. 3, 60 *Socrates sophistis* commune nomen (*'philosophiae'*) -uit (off. 3, 82; *syn.* detraxerit. SEN. Oed. 897 freto. *al.*). leg. 3, 37 non recognoscimus ... leges ..., sed aut repetimus -tas aut novas scribimus (LIV. 5, 11, 3; *syn.* extorqueri. *al.*). fin. 1, 19 *Epicurus* illum motum naturalem omnium ponderum ... -uit atomis (*v. p. 789, 25*). ac. 2, 103 vehementer errare eos, qui dicant ab Academia sensus -i ([*i. 'tollendo negari', v. p. 789, 25*]. *cf.* CATVLL. 51, 6 misero quod omnis -it sensus mihi [*gr. Sappho 2, 6 D.* καρδίαν ... ἐπτόαισεν]. 66, 25 *al.*). Tusc. 4, 65 hic ... error est -endus, haec detrahenda opinio (Att. 10, 4, 6 mihi. *al.*). Att. 9, 6, 5 -e mihi hunc dolorem aut minue saltem (CARM. epigr. 155, 1 quae sibi d. iripuit et matri dedit). *passim.* CATVLL. 76, 20. PVBLIL. S 21 sibi primum auxilium -ere est leges tollere (VERG. Aen. 9, 127 his. TAC. ann. 13, 16 sibi. *al.*). SALL. Catil. 51, 22 condemnatis civibus ... animam (*al. v. vol. I 70, 74 sq. cf. p. 793, 36*). *al.* VERG. Aen. 2, 736 mihi ... numen ... confusam ... mentem (*al. v. supra l. 7*). 8, 254 prospectum -ens oculis (*cf.* SEN. Thy. 625 tantum nefas. *inde* 'oculis' *omisso* [*cf. p. 789, 28*]: SEN. nat. 5, 3, 2 caligo conspectum in vicino stantium. AMM. 16, 2, 10 aspectum [*al.*]. 16, 12, 43 pulvis ... prospectum [CLAVD. DON. Aen. 8, 250 p. 151, 19 hosti]. VEG. mil. 3, 14 p. 96, 22 sol ante faciem ... visum). 12, 141 -ta pro virginitate (SEN. contr. 1, 2, 1 mihi. *ibid. al. cf.* HIST. Apoll. rec. A 1 filiae suae nodum virginitatis -uit [*rec. B v. p. 788, 67. item* rec. A 33. 35]). HOR. carm. 2, 12, 27 quae (*oscula*) poscente magis gaudeat -i *puella* (*seq.* rapere. TIB. 2, 5, 92). epist. 2, 2, 56. PROP. 2, 8, 36 *amorem.* OV. am. 3, 6, 70 currendi vires -ente metu (CELS. 2, 10, 2. *et al. cf.* OV. rem. 147 omnes ... animo ... nervos). met. 15, 283 nisi vatibus omnis -enda fides (SEN. nat. 4 praef. 15 mihi. *et al.*). trist. 2, 269 -it interdum, modo dat medicina salutem (SEN. contr. 1, 7, 6 filio. *et al.*). Pont. 1, 8, 39 *al.* LIV. 8, 2, 10 victoriam ... Samnitibus (IVST. 6, 4, 13 *al.* *inde absol. de aurigis* [*v. Friedlaender, Sittengesch. IV*[10]*, 191*]: CORP. VI 10048, 11 [*a. 131*] Diocles agitator ... variis generibus vic(it) XXXXII, -uit et vicit DII [*sim. ibid.* 13. 25. 10050, 17. 10054, 4 *al.*]). *al.* VAL. MAX. 6, 1 ext. 3 *coniuges* laqueis sibi ... spiritum -erunt (9, 12, 2 SEN. Herc. f. 1023. Tro. 328 regi; *opp. 327* dare. *et al. aliter p. 789, 80*). *al.* CELS. 2, 7, 25 somnus -tus (IVV. 3, 238 Druso). *al.* SEN. Phoen. 102 mortem mihi (152 -ere vitam [*v. p. 790, 74*] nemo non homini potest, at nemo m. *al. cf.* LVCAN. 6, 725 miser ... cui mortis munus ... -itur. STAT. Theb. 3, 85 fata). dial. 11, 1, 3 nat. 4, 2, 8. epist. 98, 11 habere -itur, habuisse numquam. *saepe.* LVCAN. 5, 710 *al.* PETRON. 45, 10. SIL. 1, 331 iuventus *Saguntina* -tam ... fugam (*aliter infra l. 63*) et claudi videt aggere muros. 5, 212 -to metuendi libera caelo *iuventus* (*i. 'lumine', 'vita'. aliter p. 789, 72*). *al.* PLIN. epist. 8, 23, 1 (*syn.* exemit, excussit). *al.* PAVL. dig. 48, 10, 2 testamentum (COD. Iust. 6, 30, 10 [*a. 294*]). ICTI *al.* (*v. V. i. R.*). CYPR. epist. 30, 3 p. 551, 22 AMM. 14, 11, 23 *al.* CLAVD. carm. min. 25, 108 *Venere adventante* -tis obmutuit unda querellis (*i. 'murmure'*). *al.* COD. Theod. *et* COD. IVST. *saepe* (*v. indd.*). INSCR. Not. d. scavi 1915 p. 45 vs. 4 -uit miseras invida flamma preces. *et frequenter.*

nota (*v. p. 790, 64*): VERG. Aen. 2, 619 -e, nate, fugam (*i. 'raptim capesse'; v. vol. VI 1, 1470, 10. aliter supra l. 54*). 7, 119 primam ... loquentis ab ore (*v. p. 793, 2*) vocem -uit pater (*i. subito 'excepit', v. totum locum; aliter p. 790, 68. 792, 58*).

β *animantia; saepe i. q. abducere* (*per vim e. g. l. 70. 71 sqq. 81; fere i. q. erumpere sc. quasi a grege separando se p. 792, 15*): PLAVT. Merc. 973 adulescenti amanti amicam (*cf.* Mil. 814 concubinam militi. Rud. 712. TER. Ad. 8 lenoni ... meretricem. 90. 668 sibi [*syn.* abduci ab oculis]. Eun. 773 virginem [VERG. Aen. 2, 413 *al.*]. 796 Pamphilam ... vi. PROP. 2, 8, 1 -itur nobis ... cara puella [2, 34, 2 mihi]). Rud. 600. CIC. Verr. II 5, 2 talem imperatorem (*sc. Verrem*) populo Romano Siculorum testimoniis -i. Flacc. 106 (*opp.* conservatis). p. red. in sen. 8 *al.* MAT. Cic. epist. 11, 28, 7 mihi amicum (*al.*). CASS. Cic. epist. 12, 12, 2 exercitum ... tyrannis (*cf.* CAES. civ. 1, 32, 6 in -endis legionibus [*Ald.*, legibus *trad.*]). BRVT. Cic. ad Brut. 1, 13 (9, 22), 1 si -erit se nobis *Lepidus.* VERG. Aen. 3, 330 -tae ... amore coniugis ([LYGD. 2, 4 *al.* SEN. Ag. 1003. *et al.*]. *cf.* SEN. contr. exc. 6, 7 tradidi illi [*filio*] uxorem, sed -eram. *al.*). OV. met. 1, 665 -tam ... patri ... natam abstrahit (*cf.* SEN. Herc. f. 1304 natum potes servare tu solus mihi, -ere nec tu). 7, 786 oculis -tus erat (*al.* PLIN. epist. 7, 19, 4. *cf.* CASSIOD. Ios. antiq. 6, 5 p. 152 semetipsum ... conspectui eorum quibus esset regnaturus, -uit; *gr. 6, 63* τῆς ὄψεως ... ἐξέκλεψεν). 8, 850 -e me domino, qui raptae praemia nobis virginitatis habes (*cf.* TERT. adv. Marc. 1, 23 p. 322, 12 quid iniquius ... quam ita alieno benefacere servo, ut domino -atur, ut alii vindicetur *eqs.* [*i. quasi demendo abalienetur. sic et 2, 28 p. 375, 14*]). trist. 1, 3, 96. Ib. 386 quos Scylla ... *et* Charybdis ... pavidos -uere rati *Vlixis. al.* SEN. Med. 220 rapida fortuna ... *te* regno -uit, exilio dedit (*vergit iam ad not. 'spoliandi'; v. p. 795, 56*). LVCAN. 7, 233 -e victori gentes (*cf.* COD. Iust. 1, 17, 2 pr. post ... Vandalicam gentem -tam [*i. 'extinctam'; v. p. 789, 26*]). 8, 724 tenet ille (*Codrus*) ducem (*sc. corpus Pompei*) ... -ente mari. VAL. FL. 1, 10 -e me populis et habenti nubila terrae. STAT. Theb. 2, 325 -ta ... iuvenca (*tauro*). IVV. 8, 109. MARCIAN. dig. 40, 5, 36 pr. pupillis libertos. *al.* VLP. dig. 41, 1, 44 cum pastori meo lupi porcos -rent *eqs. al.* APVL. met. 8, 6 *mulier* se super corpus *mariti* effudit ... aegre manibus -ta suorum ... remansit in vita. *al.* *sim. al.* *nota* (*v. p. 791, 68*): PAVL. dig. 21, 1, 43 pr. ea ... iumenta, quae sine causa turbantur et semet ipsa -unt, vitiosa *sunt.*

b *obi.: sunt pron. neutr., enunt. rel. sim.* (*hic fere talia exempla congesta sunt, e quibus propter appos., coniuncta, opp. vis verbi maxime eluceat*): PLAVT. Cas. 721 (*in iocosa de coquis compar.*) *sentis* quod tetigere, ilico rapiunt, si eas -tum (*sc. quae rapuerint*), ilico scindunt (*cf. E. Fraenkel, Plautin. im Plaut. p. 49*). Merc. 840 ubi ... id -atur, animo tuo quod placeat maxume. CIC. Quinct. 47 (*syn.* exprimendum). div. in Caec. 19 quod ... iuris habui, id mihi tu ... -isti atque abstulisti (Verr. II 1, 59 ea quae ab sociis per scelus ablata -taque essent. part. 114. parad. 29 quod auferri, quod -i, quod amitti potest. *et al.*). Verr. II 2, 45 *non* permissum est, ut ... nobis liceat, quod alicui -erimus, id alteri tradere. II 2, 181. II 5, 175 omnia ista vobis ... adempta atque -ta sunt. Sull. 89 quae -ta sunt, non repetit (*cf.* Phil. 2, 96 ut quae tyranni -issent, ea ... ei quibus -ta essent, reciperarent. *sim. al.*). Phil. 2, 113 ista (*syn.* extorquebit). *al.* off. 1, 43 sunt ... qui -unt aliis, quod aliis largiantur. 2, 40 (*syn.* furatur; *antea:* latrocinantur). *saepe.* PVBLIL. N 33 necessitas quod poscit, nisi des (*v. app.*), -it (*cf. similiter opp.* dare: LIV. 29, 8, 3. SEN. epist. 59, 18 quod non dedit fortuna, non -it [SVET. Galba 18, 2. ANTH. 474, 8 fortuna ... -et nobis, quod ... hora dedit. *sim. al.*]. 98, 13 *al.* PLIN. paneg. 27, 4 AVSON. 272, 2. *et saepe al.*). SEN. contr. exc. 3, 3 filio, quod accepit a lege. SEN. dial. 1, 5, 6 nihil -itur nisi retinenti (*al.*). CARM. epigr. 949, 5 quod spes -uit, spes certe redd⟨i⟩t amanti (ITALA Luc. 19, 8 [Tert. adv. Marc. 4, 37 p. 548, 9] si cui quid per calumniam -ui, quadruplum reddo [ἐσυκοφάντησα, VVLG. defraudavi]. *et al.*). IVV. 8, 96. *talia saepe.*

c *acced.* (*praeter aut pro obi.*): α *sent. fin.* (*cf. p. 795, 44*): quin: LVCR. 1, 1116 nec tibi caeca nox iter -et, quin ultima naturai pervideas. HOR. sat. 2, 2, 23 vix ... -am, posito pavone velis quin hoc ... tergere palatum (*i. 'prohibebo'; v. p. 789, 25*). ne: SVET. Galba 14, 3 iudicibus ... concessum a Claudio beneficium, ne hieme ... ad iudicandum evocarentur, -uit. β *inf. (acc. c. inf. l. 50); cf.* negare, prohibere: TIB. 1, 9, 35 illis -res verbis mihi sidera caeli lucere et puras fulminis (*v. app. cr.*) esse vias. OV. met. 2, 483 posse loqui -itur. SIL. 8, 84 ora videre postquam est -tum miserae tua *eqs.* 12, 506 defendere ... Capuam. 14, 132 evadere letum.

d *c. dupl. acc.*: CIC. Verr. II 2, 24 nonne te mihi testem in hoc crimine -uit ... legis exceptio? SEN. Phoen. 53 nemo me comitem tibi -et umquam.

2 *c. additam.*: a *indicatur, unde quis (quid) -itur*: α *per praep.* (*v. et p. 791, 65*): ex: *rem* (*cf. et* CIC. Verr. II 3, 9 rebus ... undique -tis): PLAVT. Merc. 176 ex ore orationem (*aliter p. 791, 65*) mi -is ([Stich. 718 tibias]. *cf.* TER. Haut. 673 [*in imag.*] bolum mihi tantum -tum ... e faucibus [CIC. ad Q. fr. 1, 1, 19 *in imag.*: cupiditatem]. BACHIAR. repar. laps. 17 p. 1055[B] praedam ex gutture [*cf. I reg. 17, 35* ἐξέσπασα, VVLG. eruebam ... de ore]). CIC. Verr. II 2, 13 sacra deosque penatis ... ex aedibus (*cf.* dom. 104 Clodius ... ex pontificis maximi domo religionem [Mil. 33 librarium illud legum vestrarum; *seq.* sustulisse]). II 4, 47 e manibus *mulierum* ea, quibus ad res divinas uti consuerunt (SALL. Iug. 82, 3 iam parta victoria [CVRT. 3, 5, 10]. QVINT. inst. 5, 10, 69 telum). II 5, 126. Pis. 28 pecuniam -tam ex rei publicae visceribus. Scaur. 47 *al.* LVCR. 1, 218 ex oculis res quaeque repente -ta (SEN. dial. 6, 23, 3; *syn.* aufert. epist. 104, 15). *al.* VITR. 2, 6, 3 ex his (*tofo sim.*) ... liquorem (*cf.* 8, 1, 7 solis ... impetus ..., -it exhauriendo ... ex planitie camporum umorem. *v. p. 790, 8*). ARNOB. nat. 7, 31 *vinum dis effusum* ex usibus -atur humanis (*i. tollatur*). *et al.* *aliquem*: PLAVT. Rud. 772 (*in comparat.*) simia ... has hirundines (*i. puellas*) ex nido volt -ere ingratiis. CIC. S. Rosc. 71 videntur *maiores nostri* hunc hominem (*sc. qui parentem necaverat*) ex rerum natura sustulisse et -isse, cui ... caelum *eqs.* ... ademerint *eqs.* Sest. 53 me ⟨e⟩ complexu *eqs.* (Planc. 97 *al.*). Brut. 332 effice ... ut te -as ex ea ... turba patronorum *eqs.* (*i. 'eximas'*). Att. 4, 6, 1 quia sic amabat *Lentulus* patriam, ut mihi ... deorum beneficio videatur ex eius incendio -tus (*sim.* epist. 5, 16, 4). carm. frg. (de consul.) 11, 75 M. e quibus (*studiis phil.*) -tum ... te patria ... locavit *eqs.* CATVLL. 65, 8 *fratrem* Troia ... tellus -tum nostris obterit ex oculis (*sc. mortuum; v. p. 793, 58*). SEN. nat. 1 praef. 2 *philosophiae altera pars* e tenebris -tos perducit illo,

[Brandt]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

unde *eqs.* (LVCIF. Athan. 2, 16 p. 176, 16). DARES 19 Meriones ... *Patroclum* ex acie, ne exspoliaretur, -uit. *et al.* ab (*cf.* PRISC. gramm. III 280, 13 'aufero tibi' et 'a te', similiter -o, adimo *eqs.*): *res*: ACC. trag. 620 si a me regnum Fortuna atque opes -ere quivit, at virtutem nequit. CIC. Verr. II 3, 73 ab una civitate vi, minis ... -untur tritici medimnum *tot.* II 3, 115 eos ... a quibus omne frumentum -uit (II 3, 179 ab aratoribus). VERG. Aen. 10, 787 ocius ensem Aeneas ... a femine. OV. met. 8, 457 flagrantem mater *Meleagri* ab igne -uit ramum (*i.* δαλόν). SEN. nat. 6, 30, 3 Hispanias a contextu Africae mare -uit (*i. fere* 'separavit'; *cf. p. 790, 60*). RVRIC. epist. 1, 17. *v. et p. 791, 65.* *personas*: TER. Ad. 328 a lenone ipsus -uit palam *mulierem*. Eun. 739 illam a me (752 vi). CIC. div. 2, 25 quod Sarpedonem ... a morte contra fatum -ere non poterat *Iuppiter* ([*an ad p. 795, 5?; cf. Hom. Il. 16, 442* θανάτοιο ... ἐξ ἀπολῦσαι]. *cf.* APVL. met. 8, 20 parvulum ab inferis -tum cānis ... reddite). CAES. civ. 1, 2, 3 -tis ab eo duabus legionibus. OV. met. 3, 311 imperfectus ... *Semelae* infans genetricis ab alvo -itur. de: CIC. Verr. II 1, 142 mihi praeda de manibus -itur (II 4, 112 de manu Cereris Victoriam -ere et deam deae detrahere conatus. Sull. 28 faces; *seq.* gladios extorquere). desuper (*ad sensum cf. infra l. 45*): VVLG. Tob. 3, 15 desuper terram -as me (*gr. 3, 13* ἀπολῦσαί με ἀπὸ τῆς γῆς. *an ad p. 794, 43?*). penes: COD. Theod. 13, 10, 8 pr. (= COD. Iust. 11, 48, 9; *a. 383*) immunitates ... specialiter datae ... penes fruentes -tae in functionem pristinam redeant.

β *abl. separ.* (*hic illic dubites dativ. statuendus sit necne; v. e. g. l. 29. 36. 38. 44*): TER. Ad. 198 domo me -uit, verberavit; me invito abduxit meam. VERG. Aen. 4, 579 vaginā ... -it ensem ([*al. v. p. 610, 13*]. 6, 260 ferrum). 7, 186 rostra carinis. 11, 679 pellis ... -ta iuvenco (STAT. Theb. 4, 166 terga). 12, 215 viscera vivis *pecudibus* -unt (SEN. Thy. 755 vivis exta pectoribus. *cf.* OV. met. 15, 136 -tas viventi pectore fibras. *al.*). HOR. sat. 2, 7, 91 (*in imag.*) -e turpi colla iugo (OV. met. 2, 315. *cf.* SEN. Phaedr. 1084 *equi* se ... luctantur iugo -ere). OV. met. 3, 71 *draco hastile* tergo. 4, 785 *Perseum Medusae* -isse caput collo ([*i.* '*abripuisse*' *sc. abscidendo; cf. Hesiod. Theog. 278* κεφαλὴν ἀπεδειροτόμησεν]. 10, 386 collo vincula *i.* '*zonam*'). 15, 845 Venus ... Caesaris -uit membris ... recentem animam (*aliter p. 791, 28*). SEN. Herc. O. 941 Iuno ... Herculem ... terris. Oed. 874 populus -tos rogis iaculetur ignes (*cf.* SVLP. SEV. dial. 1, 11, 5 calidi panis ... ac si ante paululum focis esset -tus). SIL. 9, 380 -ta ... excelso caesi gestamina trunco (*cf.* STAT. Theb. 8, 451 spolia omnia caesis). TERT. resurr. 42 p. 87, 21 devoratum non aliud existimas quam ... abolitum, quam omni sensu -tum (*cf. Löfstedt, Z. Spr. Tert.'s, 1920, p. 19*). SVLP. SEV. chron. 2, 34, 4 concursu ... omnium feretro corpus -itur. *et al.* *v. et p. 790, 57. 791, 30. 82* (oculis).

b *indicatur* '*quo*': *notione locali fere i. q. amovere* (*sc. sursum levando divinitus*): TERT. apol. 21, 23 *Christus* in caelum est -tus (praescr. 13, 4 in caelos. *al.*). anim. 55 p. 388, 16 illis ... in aerem. resurr. 24 p. 59, 21 aut mortui ... corporaliter ... aut in nubes -ti. praescr. 24, 6 in paradisum. *cf.* SVLP. SEV. epist. 2, 4 in sublime sublatus -itur. *v. et supra l. 20.* *sensu finali: -ere* in (ad) *alqam. rem*: PAVL. dig. 40, 8, 9 *servus* ex constitutionibus ad libertatem -itur (*i. fere* '*liberatur*'; *v. l. 54 et cf. p. 794, 11*) *emptori* (COD. Iust. 7, 4, 15. 7, 4, 17, 2. 7, 15, 3, 1 *al.*). COD. Iust. 1, 3, 54, 9 in libertatem ([3, 31, 12, 2^{b}. 7, 6, 1, 4 *al.*]. *cf.* 7, 6, 1, 1^{b} quis ... patiatur talem ... libertatem, ... qua in ipso tempore mortis ... qui quasi liber moratus est, -itur non tantum in mortem, sed etiam in servitutem? [*v. q. anteced.*]).

B **peculiariter**: *morte, fato sim.* (*saepius pass.* -i *per se i. q.* '*morte*' *sim. -i; v. e. g. l. 69. 79. 83 sqq. al.*): RHET. Her. 4, 22, 31 *occisio C. Gracchum* subito de sinu civitatis -uit (*cf.* GAIVS dig. 31, 56 principi ... qui ... ab hominibus -tus est [CARM. epigr. 75, 3 a parentibus. 1306, 2 a natis trinis et viro -or]. CARM. epigr. 383, 1 -tam e gremio). CIC. Cluent. 28 sibi non solum filium, sed etiam exsequiarum munus -tum (R. GEST. div. Aug. 2, 46 [IMP. AVG. Suet. Tib. 23]. DECRET. decur. Pis. de C. Caesare [Corp. XI 1421; *a. 4*] 13 fatis [*v. infra l. 73*]. VAL. MAX. 1, 7 ext. 4 *al.* CORP. III 7564 filio morte -to. XII 1941. 3502 indigne. *et al.*). Phil. 13, 29 Fortuna nobis ... Ser. Sulpicium *eqs.* Lael. 102 mihi ... Scipio quamquam est subito -tus, vivit tamen *eqs.* epist. 4, 13, 2 quos (*familiares*) aut mors -uit nobis aut distraxit fuga (CARM. epigr. 59, 8 [*s. I a. Chr.*] *filiam* sueis parentibus. SEN. Oed. 934 Fortunae. *al.* *cf.* CARM. epigr. 658, 4 novennem puerum -uit [*sc.* '*mors*' *sim.*; *v. adn.*]). VERG. Aen. 2, 738 misero (*sc. mihi*) ... fato ... Creusa (LIV. 3, 50, 8 uxorem sibi. CORP. V 1027; *syn.* defunctum. CARM. epigr. 1213, 1 puella. *al. cf. et l. 66; aliter p. 795, 27*). 7, 51 proles virilis ... primā ... -ta iuventā est ([CARM. epigr. 1346, 2 *al.*]. *cf.* CVRT. 6, 10, 33 in ipso robore aetatis [VAL. FL. 3, 316 annis. *al.* TAC. Agr. 44 medio in spatio integrae aetatis. AVSON. 179, 3 CORP. III 10591 *al.*]). Aen. 10, 876. EPICED. Drusi 65 -ta ... stirpe sororis. *al.* SEN. Herc. O. 1424. benef. 1, 5, 4 hos ... morbus vel aliqua ... iniuria -uit. *al.* CVRT. 3, 5, 5 (*syn.* extinctum). 10, 5, 10 tam viridem *regem* ... -tum esse rebus humanis (CORP. VI 33929 in triduo -tus est r. h.). *al.* SIL. 9, 432. 15, 547 -to ... Marcello. *al.* STAT. Theb. 8, 431. QVINT. inst. 6 prooem. 4 -ta ... mihi matre (*seq.* rapta fatis, decessit). TAC. ann. 3, 6 amissa unica filia ... -tis nepotibus. *al.* IVST. 13, 1, 3. AVSON. 174, 10 -tus nobis, Maxime. *al.* AMM. 30, 5, 18 nocte ... quam lux -tura (*v. p. 788, 70*) eum vitā secuta est (*cf.* CARM. epigr. 1828, 3 e ⟨l⟩uce -tus. *al. v. p. 790, 74*). CARM. epigr. 383, 4 patri (1544, 1 viro et mātri; *seq.* rapior). 987, 3 -uit me saga manus. *al.* CORP. III 14206^{21} a populo acceptus, a dibus -tus. IX 3030 veneno. *et saepe al.* *pro persona res substituitur*: CARM. epigr. 56 (*s. I a. Chr.*), 6 mors animam éripuit, non veitae órnátum apstulit. 1409, 2 ut citius *sors leti* terris, quod placet, -at (*sim.* 1560^{B}, 6). 2010 o nefas, quan floridos cito, mors, -is annos.

II **significantius**: *acced. certae notiones speciales*:

A *servandi, liberandi causa adimere* (*syn. saepe* servare, conservare; liberare. GLOSS. *v. p. 788, 81*): 1 *c. obi.* (*obi. suppl. l. 26. 35; addito saepe dat. incomm.* [*aliter p. 795, 10*]; *abl. instr. l. 22*): PLAVT. Men. 1052 -upui (*A*, -ip- *P*) homines quom (qui *trad.*) ferebant te *eqs.* 1054 te ... vi, pugnando *eqs.* (*cf.* SALL. Catil. 52, 14). Poen. 776 (*proverb.*) lupo agnum (*cf.* HOR. epod. 2, 60 haedus -tus l.). ACC. trag. 486. CIC. Verr. II 1, 10 actor ... cui reus ... aut occulte subripi aut impune -i possit (*item in re iudic.*: II 1, 31. Mur. 59 [*opp.* ad eius perniciem]. Cael. 78 [*opp.* oppressisse]. frg. or. A XIV S. [= XIII M.]; *syn.* servavit. *al.* HOR. ars 423. LIV. 2, 54, 7 reos. *al.* TAC. hist. 3, 11 *al.* VLP. dig. 2, 7, 1 pr. in ius vocatos vi. *al. et saepe*). *al.* CATVLL. 64, 150. CAES. Gall. 6, 43, 6 *ut Ambiorix* latebris ... saltibus se -ret *eqs.* (VERG. Aen. 12, 917 quo se -at. LIV. 1, 14, 10 non ... -uere se hosti [CVRT. 5, 13, 15 fugā. *al. v. infra l. 32*]. 24, 26, 13 tenentibus ... sese [*cf.* 29, 32, 5 sequentibus. SEN. Thy. 503 *Vmber* se ... retinenti *domino*. *al.*]. *sim. al.*). VERG. Aen. 3, 560 -ite (*sc. vos*), o socii *eqs.* 12, 948 tune ... -are mihi? *al.* HOR. sat. 1, 9, 65. 2, 3, 206 ut haerentis adverso litore navis -rem (*cf.* CVRT. 4, 3, 18 navigia. *al.*). carm. 2, 17, 24 te (*sc. Maecen. aegrum*) Iovis ... tutela ... -uit (*cf.* TIB. 1, 5, 10). PROP. 1, 21, 7 SEN. suas. 7, 4. SEN. benef. 1, 10, 5 indignum *hominem* ... latronibus (PETRON. 91, 2). CORP. XIV 3608, 20 (*s. I med.*) hostibus éreptos (HOMER. 315 *al. v. supra l. 24*). VAL. FL. 4, 272 Pollux ... Oebalia dubium caput -it arte (*sc.* '*ictui*'; *antea*: servat; *aliter p. 789, 42*). SIL. 4, 421 *al.* QVINT. decl. 364 p. 396, 17 *al.* ITALA iud. 18, 28 (Lugd.) non fuit qui -ret ([ῥυόμενος, VVLG. *ferre* praesidium]. *sim.*: PSALT. Cas. 7, 3 [*syn.* salvum faciat, *opp.* rapiat; ὄντος λυτρουμένου, VVLG. redimat]. VVLG. psalm. 49, 22. *et al.*). ITALA psalm. 49, 15 (Cypr. testim. 1, 16); ἐξελοῦμαι, VVLG. eruam. AMM. 16, 12, 45 circumventos. 25, 3, 14 -tus ... evasit (*opp.* actus in exitium). *al.* VVLG. act. 23, 27 (ἐξειλάμην). *al.* DRAC. Orest. 441 *Alcestis* morte maritum mānibus -uit. ENNOD. epist. 2, 19, 16 p. 64, 1 *al.* CASSIOD. var. 1, 15, 3 celsitudo vestra ... erigat humiles, -at opprimendos. *et passim.*

2 *adicitur expressis verbis, unde quis (quid) liberetur* (*ad rem cf. et p. 793, 50 sqq.*): a *locutione praepositionali* (*cf. et p. 793, 20*): ex: TER. Phorm. 323 ex crimine hoc Antiphonem -am. L. CRASS. or. frg. Cic. orat. 1, 225 -ite nos ex miseriis, -ite ex faucibus eorum, quorum *eqs.* ([*idem frg.* parad. 41: ex servitute; *v. infra l. 62*]. miseriis: VARRO Men. 234 *al.* faucibus: CIC. Catil. 2, 2 quam *urbem* [LIV. 26, 2, 10 velut e f. Hannibalis]. *al.*). VARRO frg. Non. p. 197, 16 religiones (*subi.*) ... ex periculo (CIC. Verr. II 1, 71 [*opp.* reservare]. Sull. 27. CAES. Gall. 4, 12, 5 [ex *om.* β; *v. p. 795, 10*]. LIV. 45, 3, 8. *et al.*). CIC. Verr. II 1, 9 istum absolutum dis hominibusque invitis ... ex manibus populi R. -i nullo modo posse (dom. 132 rem publicam ... ex vestris m. ac facibus [CASS. Cic. epist. 12, 13, 1]. CAES. Gall. 1, 53, 6 *al.* LIV. 5, 51, 3; *opp.* reciperatam. 6, 20, 16 templa. *et al.*). Verr. II 1, 82. II 2, 77 ex hoc iudicio ... aliqua vi se (*al.*). II 3, 83. II 5, 12 hos ad supplicium ... traditos ex media morte -ere ac liberare ausus es (*cf.* Catil. 3, 23 interitu). Mur. 34 qua ex pugna cum se ille -isset et Bosphorum confugisset (*cf.* LIV. 22, 34, 6 duas legiones ... ex ipsa caede). 82; *syn.* evolem. Phil. 9, 1 e causa. Att. 10, 10, 5. ad Brut. 1, 6 (9, 15), 2 (*syn.* conserves). *saepius.* SALL. Catil. 48, 1 ex servitute -ta *plebs* (*v. supra l. 47*). CVLEX 214 taetris e cladibus. LIV. 5, 17, 6 Veios ... ex obsidione (8, 33, 14 *al.*). 32, 13, 8 e terra ... hostium corpora ... sociorum. CVRT. 4, 14, 22 -ite viscera mea ex vinculis. TERT. scorp. 10 p. 167, 4 me ... ex isto terrenae confessionis errore. *et al.* de: CIC. S. Rosc. 149 Sex. Rosci vita -ta de manibus sectorum (Vatin. 34 accusatores ... tuos. *al.* ITALA deut. 25, 11 [Lugd.] de manu [ἐξελέσθαι, VVLG. eruere. *sic sing.*: VVLG. exod. 2, 22. *saepius*]. *al.* LVCIF. non parc. 11 p. 232, 4 inimicorum. VVLG. gen. 37, 22 *al. et al.*). Verr. II 5, 173 si qua vis istum de vestra severitate -erit. RVT. LVP. 2, 16 socios nostros de servitute (*cf.* TERT. ieiun. 5 p. 297, 10 populus *Iudaicus* ... de duritia Aegyptiae servitutis ... -tus). VITR. 1, 1, 15 aegrum ... de periculo. APVL. met. 7, 21 de mediis ungulis; *syn.* liberata (*cf.* VVLG. psalm. 56, 5. *v. l. 78*). ITALA Iudas 23 (Bachiar. repar. laps. 17 p. 1055^{B}) de igne (σώζετε ἐκ, VVLG. salvate de i. rapientes). *al.* CYPR. Fort. praef. 5 p. 320, 15 -ti de faucibus diaboli et laqueis saeculi liberati (CORIPP. Ioh. 6, 12 mediis [*v. supra l. 74*] de f. Orci). HIER. epist. 65, 11, 2 de diaboli ... potestate. VVLG. psalm. 143, 7 *al.* RVFIN. hist. mon. 16 p. 436^{A}. SVLP. SEV. chron. 1, 25, 4 populum de captivitate. *et al.* ab: CIC. epist. 9, 13, 1 ab illa miseria se. RVT. LVP. 2, 4 a calumniatoribus. VERG. Aen. 1, 596 Aeneas Libycis -tus ab undis (SERV. auct. *ad l.*: liberatus). LIV. 3, 5, 7 aegre ab circumstantibus (4, 14, 4). ITALA act. 2, 40 (codd. gp *al.*) -ite

[*Brandt*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

vos a generatione ista prava (σώθητε, VVLG. salvamini; *cod. d*: salvi estote). *al.* LVCIF. reg. apost. 6 p. 48, 20 temet -as a nefando Arrianorum coetu. VVLG. Tob. 12, 3 meipsum a devoratione piscis. psalm. 16, 13 -e animam meam ab impio (*cf.* 17, 49 a viro iniquo). *al.* ZACCH. 1, 14 p. 1081^A *Iesus* -turus a morte alios morte non caruit (*v. p. 793, 13*). CASSIOD. Ios. antiq. 13, 19 p. 384 a manibus Alexandri (*gr. 13, 328* ἐκ τῶν Ἀ. χειρῶν ... ῥύσασθαι). 14, 18 p. 403 a latrociniis provincia (*gr. 14, 160* ἀπηλλάχθαι). *al.* GREG. TVR. virt. Mart. 2, 26 a febre. COD. Iust. 1, 27, 1, 5. 6, 37, 8 (*a. 226*). *et al.*

b *casu* (*abl. separ.: e. g. l. 12. 24. 28. 32. 42; dat. rei: e. g. l. 20. 23. 35 bis. 36 sqq.; cf. et p. 794, 51*): CIC. Brut. 90 is ... se tum -uit flammā (carm. frg. [de consul.] 11, 53 M. templa deum ... flammis urbemque [VERG. Aen. 2, 289 te ... his. MANIL. 3, 15 moenia. MART. 1, 107, 6 nomen ... meum; *i. poemata.* AMM. 30, 4, 7 Cicero orationis ... fluminibus saepe depressos iudiciorum -ens fl. *al.*]. *al.*). SALL. Catil. 46, 2 coniuratione patefacta civitatem periculis -tam esse (VERG. Aen. 3, 711. PHAEDR. 1, 28, 11 aquila ... periclo mortis ... suos. SEN. benef. 3, 38, 1. QVINT. decl. 268 p. 96, 3 reum. *et al. v. l. 20*). Iug. 24, 10 me manibus impiis (SEN. benef. 1, 11, 3 hostium m. -i ... tyrannicae irae [*v. infra l. 35*], ... proscriptioni ..., periculis [*v. supra l. 16*]. *al.*). VERG. Aen. 1, 647 munera ... Iliacis -ta ruinis (3, 476 *al.*). 2, 134 -ui ... leto me et vincula rupi (5, 690 tenuis Teucrum res. *cf.* 12, 157 fratrem ... -e morti [morte *P.* SEN. benef. 2, 11, 1 ego te servavi, ego -ui morti. AMM. 30, 8, 3 morte. *et al.*]). Aen. 2, 764 Troia gaza ... -ta adytis. 6, 365 me his ... malis (SEN. Herc. O. 1334. CYPR. GALL. gen. 1032 [*cf. gen. 32, 11* erue]. *et al.*). 10, 623 *Turnum* instantibus -e fatis (OV. met. 1, 358. SEN. dial. 12, 14, 4 *Scipio Africanus*, qui -uit fratrem carcere, non potuit -ere fato. *aliter p. 793, 66*). *al.* HOR. carm. 3, 29, 5 -e te morae (*cf.* SEN. epist. 19, 1 subduc te istis occupationibus, si minus, -e. *vix ad p. 791, 67*). 4, 8, 25 -tum Stygiis fluctibus Aeacum. OV. epist. 7, 78 ignibus -tos ... deos (*sc. deorum simulacra. sim.*: met. 13, 345 aede deam; *seq.* raptam). met. 1, 538 *lepus* ipsis morsibus *canis* -itur. *al.* OCTAVIA 608 *Agrippina* -ta pelago (*opp.* perempta ferro). SEN. clem. 1, 17, 3 multos irae alienae (*v. supra l. 20. cf.* nat. 4 praef. 17 me ... furori potentium). benef. 3, 33, 2. 6, 9, 2. epist. 80, 4 te huic servituti (*cf.* SIL. 15, 590 se ... minanti servitio; *syn.* evadat). LVCAN. 4, 120. PETRON. 30, 7 *servus rogavit*, ut se poenae -remus (QVINT. inst. 2, 16, 2 *eloquentia* poenis .. scelestos. *et al.*). VAL. FL. 2, 490. SIL. 14, 625 tandem -tam morbis grassantibus ... pubem (BOETH. mus. 1, 1 p. 185, 20). SVET. Aug. 56, 3 legibus reum. APVL. mund. 34 parentes -tos volucri clade (*sc. Aetnae eruptionibus; gr. aliter. cf.* IVST. 16, 5, 4 se tam funestis calamitatibus). *talia passim.*

3 *pendet enunt. fin.* (*cf. et p. 792, 43*): CIC. Sest. 18 ab iis (*operis*) se -tum ne de ambitu causam diceret (CAES. Gall. 1, 4, 2 *Orgetorix* se). AMM. 22, 8, 14 inter *Symplegadas* nulla celeritate pinnarum *avis* -i poterat, quin interiret oppressa.

B *i. q. in altum, sursum tollendo adimere, fere i. q. erigere* (*refl. l. 50; mediopass. infra l. 55*): **1** *de astris*: CIC. Arat. 451 caput et totum sese Centaurus opacis -it e tenebris (*gr. Arat. 661* φορέει τ' ἐπὶ Κενταύροιο σῶμά τε καὶ κεφαλὴν σε. Οὐρανός). MANIL. 5, 252 *Erigone* cum tibi (*Bentley, ter trad.*) quinque feretur partibus -tis ponto, tollentur *eqs.* (*cf. Wageningen ad l.*). **2** *de homine*: STAT. Theb. 2, 126 *Eteocli* rupta quies (*sc. somnio*), attollit membra toroque -itur (erig- *B M*) plenus monstris.

C *abscedit in notionem exuendi, privandi* (*c. acc. gr.; cf. et p. 792, 6*): TERT. pall. 2 p. 922 Oe. Campania ... -ta Pompeios.

D *transit in vim turbandi*: **1** *fere i. q. disturbare*: PAVL. sent. 5, 26, 3 qui ... funerari sepelirive aliquem prohibuerit funusve -erit, turbaverit ([*fort. leg.* dir-]. *cf. Marcian. dig. 48, 6, 5 pr.* f. diripiatur *et v. vol. V 1, 1261, 43*). **2** *fere i. q. deturbare, depellere*: NOVELL. Iust. 13, 4, 1 *incendio facto* oportet ... fures et substrahentes infelicissimorum res -ere (*gr.* τοὺς κλέπτοντας ... ἀποσοβεῖν).

deriv.: ereptio, ereptor. *Brandt.*

erīpium, -ī *n.*, ἐρείπιον. *i. q. ruinae, rudera*: DIOSC. 4, 64 nascitur locis maritimis et in -is (eoripis *trad.; gr. 4, 98, 2* ἐν ἐρειπίοις).

erisceptron *v.* erysisceptron. **erisimon, erisimus** *v.* erys-.

[**eriseno** *sim. nota numeri senarii est in scholiis codd.* PRISC. gramm. II 12, 22 adn., *i.* episemon, *cf. p. 679, 29 sqq.* (*l. 45* episenon). *ibid.*: ennachos *sim. nota num. 900* = ennacos, *inserendum p. 601, 6.* cofe *i.* coppa (*num. 90*), *sub quo verbo addas* (*v. vol. IV 916, 76 sqq.*) *etiam* cuf *ex* FVLG. (*p. 679, 45*) *et* coppa *ex* AVSON. 348, 26 (*de Peiperi coni. p. 167*). *Heraeus.*]

erisipila *v.* erysi-.

erīsma, -ae (*v. l. 79. 82*) *f. et* **erīsma**, -atis *n.*, ἔρεισμα. *gen. plur. n. heterocl. q. v.: l. 81.* [*raet.* ereizma. *M.-L.*] *i. q. anteris*: VITR. 6, 8, 6 primum pro amplitudine *terrae* congestionis crassitudo structurae constituatur, deinde in frontibus anterides, sive -ae sunt, una struantur. 10, 1, 2 *scansoria* catenationibus et ... conligationibus et -atorum fulturis continentur. CORP. XI 5276 viae latitudin(em) adiecer(unt), substruction(em) et -as fac(iundas) loc(averunt). *cf. s. v.* epimedion *p. 669, 66.*

eristalis *v.* erythallis. **erisum** *v.* erysimum.

erisybe *v.* erysibe. **eritace** *v.* erithacus *l. 16.*

eritales *v.* erithales *l. 28.*

erithacē, -ēs *f.*, ἐριθάκη. *i. q. genus quoddam cerae vel glutinis ab apibus collectum* (*cf. Varronem l. 5 sqq.*); *i. q. apium cibus* (*v. Plin. l. 12 sqq.*): VARRO rust. 3, 16, 8 extra ostium alvi *apes* opturant omnia, qua venit inter favos spiritus, quam -en appellant Graeci. *ibid.* 23 -en vocant, quo favos extremos inter se conglutinant. *ibid.* 24 quae adferunt ad quattuor res faciendas, propolim, -en, favum, mel. *ibid.* 31 quo volunt (*subi. indef.*) perducere *apes*, non longe inde oblinunt -e atque apiastro ceterisque rebus, quibus delectantur. PLIN. nat. 1, 11, 7 quid -e sive sandaraca sive cerinthos (11, 17 erit ... apium ... cibus, qui saepe invenitur in favorum inanitatibus sepositus, et ipse amari saporis. gignitur *eqs.*). 11, 35 contra copia *mellis* ignaviam adfert ac iam melle, non -e, pascuntur. 11, 42 partes favorum, quae habeant -en.

erithacus, -ī *m.*, ἐρίθακος. *scribitur* eritace POL. SILV. nom. anim. chron. I p. 543, 27 (*inter nom. volucr.* [*seq.* feniculus, *cf. l. 19. 21* phoenicurus], *item* GLOSS. III 412, 9 mergulus eritacus [ori- *cod.*]). *genus avis*: PLIN. nat. 1, 10, 44 de melancoryphis, -is, phoenicuris. 10, 86 *inter aves formam simulque colorem et nomen mutantes*: sic et -us hieme, idem phoenicurus aestate. *cf.* eritheus.

erithales *n.*, *cf.* ἐριθαλ(λ)ές, ἐριθηλές. *i. q. herba q. e.* '*sempervivum*': PLIN. nat. 1, 25, 102 aizoum minus sive -es (-theles, -telis *codd.*) sive trithales (prithe- *codd.*) sive erysithales. 25, 160 (*cf. Diosc. 4, 89* ἀείζωον μικρόν) alterum minusculum, quod -es (-theles, -tiles *sim. codd.*) vocant, alii trithales ... alii erysithales, aliqui ... aizoum ... quoniam vireat semper. PS. APVL. herb. interpol. 124, 11 H.-S. Graeci aizon, aitales, eritales, Latini semperflorium, ... sempervivum (*ibid. l. 23* vocatur ab aliquibus -es vel micron aizoon. *cf. Ps. Diosc. Vind. 4, 88 p. 248, 14* ἀείζωον τὸ μέγα· οἱ δὲ ἐριθαλές).

erītheus, -ī *m.*, ἐριθεύς. *nomen avis* (*cf.* erithacus): AVIEN. Arat. 1764 si denique parvus -eus (*trisyll.*) succedit trepide scruposae concava rupis (*gr. 1025* ἐριθεύς).

erithr- *v.* erythr-. *K.-M.*

GLOSS.^L IV Ps. Plac. F 16 famulatio (-litio?) servitio (-ium *R*); ut **eritio** (-ium?), dominatio. *cf. l. 44.*

[**eritium** *v.* eritio *et* eritum.]

[**eritor** *v. p. 81, 15.*] **eritr-** *v.* erythr-.

PAVL. FEST. p. 83 **eritūdo** servitudo. GLOSS.^L IV Ps. Plac. E 2 -o dominatio (*cf.* GLOSS. II 268, 48 δεσποτεία dominatus dominatio -o proprietas). Ps. Plac. p. 8 (= ANTH. 19, 2) me ... tua -o (heretudo *A*) ... normam reduviare (*obscurum*) conpellit.

? GLOSS.^L IV Ps. Plac. E 8 **eritum** domin⟨i⟩um (-um *aut pro acc. vocis q. e.* eritus, [-ūs] *accipiendum aut* erit⟨i⟩um [*cf. l. 36*] *scrib. cum Goetzio putat Lindsay*). *Friedrich.*

? PLIN. nat. 17, 249 cetero maiore in parte orbis etiam pluvias autumni aquas **ērivāre** (*T*; der- *D²*, *edd. recc., coll. Colum.*) convenit.

[**ermana** *v.* aerumna *vol. I 1066, 39.*]

ermiscion *v.* hormiscion.

erneum (her-), -ī *n.* (*an* -us *m.?*). [*cf. c.* hirnea. *W.* (*v. l. 53 et cf. Walde-Hofmann, Et. Wb. s. v.*).] *i. q. genus placentae*: CATO agr. 90 -um sic facito. 91 -um ⟨sic facito⟩ tamquam placentam ... indito in irneam fictilem ... coquito ad ignem. ubi coctum erit, irneam confringito, ita ponito.

erniōsus *v.* herniosus.

ērō (*rectius* aero), -ōnis *m.* [*a verbo gr.* αἴρω *formatum esse vid. W.* (*cf. Hofmann-Walde, Et. Wb. s. v.* aero).] her-: *l. 64.* GLOSS.^L III Abstr. CV 32 culleus: tunica ex sparto in modum -is facta. *al.* II Philox. AE 36 κόϊξ (*v. Liddell-Scott s. v.*). [*hisp.* oron. *M.-L.*] *i. q. fiscina, sporta* (*ex ulva, sparto sim. confecta. de re v. Mau, PW I 677, 38*): VITR. 5, 12, 5 *in portuum muris sive aggeribus struendis*: inter destinas creta in -bus ex ulva palustri factis calcetur. PLIN. nat. 36, 96 -bus harenae plenis, molli clivo ... exaggerato. ALF. dig. 19, 2, 31 quod si separatim tabulis aut -bus (he- *l. v.*) aut in alia cupa clusum uniuscuiusque triticum fuisset. DON. Ter. Phorm. 122 'Phormio' non a formula, sed a phormione dictus sparteo, quem nos -em (er- *trad., ut vid.*) dicimus trivialiter et pro consuetudine. ? *deriv.*: eronalis.

erobotano *v.* hierobot-. *K.-M.*

ērodītus *v.* erudio.

erōdius, -ī *m. et* (*rarius*) **erōdiōn**, -ōnis *m.*, ἐρωδιός. *scribitur* ar-: ITALA lev. 11, 19 (Lugd.; ἀρ-: *cod. Alex.*). *aspiratur in codd.*: HIER. in Ier. 2, 52, 1 p. 110, 10 (*M³*). interpr. Iob 39, 13. tract. in psalm. I p. 165, 17 (*C*). AVG. in Iob p. 619, 4. GLOSS. hor- (*et* hir- *v.* hirodi). *acc.*: -ona *v. l. 77.* *de notione*: HIER. in Ier. 2, 52, 1 p. 110, 10 pro 'milvo' (*Ier. 8, 7*) ... Theodotio ... hebraicum *posuit* 'asida' (*cf. p. 797, 3*), Aquila '-ona' (*sim.* in Zach. 5, 9 p. 1450^{fin.}). tract. in psalm. I p. 165, 17 -on volatile est nimiae magnitudinis. dicitur ... vincere et aquilam (GLOSS. V 498, 63 -on avis maior qui etiam aquilam prendit). EVCHER. instr. 2 p. 157, 13 -us in psalmo (*v. p. 797, 3*) ardea a quibusdam putatur. GLOSS.^L Corp. E 290 -i⟨i⟩ animal⟨is⟩. H 83 -us walchhabuc (*anglosax.*).

nomen avis, i. q. ardea (*v. l. 81*), ἐρωδιός: ITALA lev. 11, 19 (Lugd.) *inter alia volatilia*: et cycnum et arodium ([ἐρωδιόν. VVLG.

[Hörmann]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

-onem]. VVLG. deut. 14, 16 -um ac cycnum). ITALA Iob 39, 13 (Aug. in Iob p. 619, 4) penna struthionum mixta est alis -onis et accipitris (ἀσίδα, *cf. p. 796, 77*; VVLG. pennis -i). VVLG. psalm. 103, 17 illic passeres nidificabunt. -i domus dux est eorum (ἐρωδιοῦ. ibi aves nid. milvo [*v. p. 796, 76*] abies domus eius *cod. Amiat.*). HIER. in Os. 1, 3/4 p. 824^med.^ mulieres, quae in Zacharia (*5, 9*) upupae, sive milvi, sive -i pennas habere dicuntur (in Zach. 5, 9 p. 1451^fin.^). *de generibus et natura -i*: HIER. in Zach. 5, 9 p. 1450^fin.^ -onem ... hi qui de volucrum scripsere naturis, tria genera autumant: unum album, aliud stellatum, tertium nigrum quod et saevissimum est *eqs.* HESYCH. in lev. 11, 19 p. 910^C^ cycnus et -us et charadrius longi esse colli trahereque cibum ex altitudine terrae atque aquarum dicuntur. GREG. M. moral. 31, 11 p. 578^init.^ (*ad Iob 39, 13*). 31, 12 p. 579^init.^ accipitris ... et -i parva sunt corpora, sed pennis densioribus fulta *eqs.* (*cf. ibid.* p. 579^med.^). *v. et p. 796, 78 sqq.*

***ērōdo,** -ōsī, -ōsum, -ere. *ab* ex *et* rodo. *scribitur* aer-: PLIN. nat. 12, 37 (*F²*). PALLAD. 3, 19, 2 (*G*). her-: PLIN. nat. 31, 117 (*V*). erad-: PLIN. nat. 27, 29 (*V²*). *v. et infra l. 80.* erud-: CELS. 2, 33, 1 (*V¹*). PLIN. nat. 7, 138 (*F¹*). NOT. Tir. 102, 74^a. b.^ *legitur inde a* CELSO. [*l. v.*: perrodere (prod-): CELS. 5, 28, 12^K^ (*J*). COLVM. 9, 13, 10 (*S*). PLIN. nat. 34, 162 (*B*). 34, 177 (*codd. praeter B*). 36, 166 (*FdTh*). rodere: PLIN. nat. 32, 51 (*Vd*). 36, 166 (*B¹*). PALLAD. 3, 19, 2 -sa (*G*, ulcerosa *V*). *dub. interpr.*: PLIN. nat. 2, 157 *terra* in maria iacitur aut, ut freta admittamus, -itur (*sc. aquā, tamquam de erosione? an i. q.* 'effoditur'? *v. app. crit.*).]

1 *i. q. rodendo laedere, tollere, delere sim.*: a *strictiore sensu de animalibus* (*maxime bestiolis: insectis, vermibus sim.; audacius de Cerbero: i. q. devorare infra l. 43. in medicina infra l. 39*): COLVM. 9, 13, 10 *apium pulli favis inclusi* sedes suas adaperiunt, et velut opercula foraminum obductas ceras -unt (*v. l. 20*) exserentes capita (9, 14, 8 papiliones. *cf.* PALLAD. 7, 7, 9 -sis [*om. E*] cooperculis *apium*). 10, 323 frondes ... limax (*v. infra l. 33*) *et* campe (PLIN. nat. 17, 229 urucae; *seq.* depastam. *cf.* 18, 156 limaces [*v. supra l. 32*] viciam. 30, 146 M. Cicero tradit animalia biuros vocari, qui vites ... -ant). PLIN. nat. 8, 90 ichneumon per ... fauces *crocodili* ... inmissus -it alvum. 9, 86 *polypus* putamina *conchyliorum* -sā carne ēgerit (32, 51). 11, 104 *locustae* omnia ... morsu -entes. 12, 96 ut ... verm iculi lignum -ant et excavent corticem (12, 124 *al. cf.* 16, 220 *cerastes*). 18, 152 cantharis ... scarabaeus ... frumenta -ens (30, 81 *verrucas* [*in re med., v. supra l. 28*]). 32, 13 murenae amplius devorant quam hamum, admovent dentibus lineas atque ita -unt. *al.* CLAVD. DON. Aen. 8, 295 p. 157, 5 *Cerberus* tantum saeviebat, ut consumpta carne ad ossa -enda (*i.* '*devoranda*', *v. supra l. 28*) remearet. PALLAD. 3, 19, 2 cacumina *arborum pomiferarum* aut manu fracta aut -sa (*sc. ab animalibus*).

b *sensu laxiore: -unt res vim consumendi habentes*: α *in universum* (*nota infra l. 56*): CELS. 5, 26, 20^D^ sanies ... ulcus et iunctam ei cutem -it (*cf.* 7, 2, 5 ne quis umor intus [*sc. in abscesso*] subsidat, qui proxima et adhuc sana ⟨e⟩rodendo sinuet). SEN. epist. 91, 11 *ignis* colles, per quos relucebat, -sit et quondam altissimos vertices ... ad humile deduxit. PLIN. nat. 12, 37 *arbores* -sae sale (31, 98 sal ... omnia). 23, 40 in materiis cariem fumus -it. 31, 28. 34, 162 -i ab eo (*plumbo*) argentum. 36, 53 crassior ... harena laxioribus segmentis terit et plus -it marmoris (*cf.* 36, 166 *tofus* tectorii calce -itur; *antea*: exestur). 36, 131 in Lycia saxa sunt ..., quae viventibus ... adalligata -unt corpora. *nota de corpore pthiriasi laborante* (*v. supra l. 47*): PLIN. nat. 7, 138 -ente se ipso corpore (*sc. Sullae*) et supplicia sibi gignente. *inde* **ērōsus,** -a, -um *fere pro adi.*: PLIN. nat. 24, 80 dentes -os (25, 170 *dentibus* cavis, exesis, ... -is. 31, 101; *seq.* putrescere). 24, 126 -os angulos oculorum. 29, 36 -is et duris genis (*i. palpebris; v. p. 803, 80*), angulis scabiosis et lacrimantibus. 36, 154 -a saxa (*i. pumices*).

β *technice de medicamentis exedentibus* (*v. et supra l. 28*): CELS. 2, 33, 1 *medicamenta* quae ... corpus -unt et sic eo quod mali est extrahunt (*cf.* 8, 10, 7°). 3, 21, 10 imponendum *est* ... sinapi, donec cutem -at (4, 14, 3). 5, 28, 1^C^ sequitur ... sub medicamentis -entibus crusta (7, 21, 1^B^ medicamentis, quae sic exedunt, ne -ant: septa Graeci vocant. *cf. et infra l. 77*). 5, 28, 12^K^ callum ... adurentibus medicamentis -ere (PLIN. nat. 24, 26 radix *spondylii* ... in fistulas coniecta callum earum -it [34, 115 *al.*]. 34, 155 ad purganda vulnera fistulasque et omnem callum -endum [34, 177. *v. et. l. 73*]). 5, 28, 19^D^. PLIN. nat. 22, 38. 23, 76 *spodium e cauliculis foliorum oleastri* purgat (*v. l. 70*) ulcera ..., excrescentia leniter -it *eqs.* (27, 29 *anonis* recens ... margines ulcerum [30, 113. *cf.* 28, 147 *sanguis* equarum ... virginum -it, emarginat ulcera]. 36, 133). 31, 117 *nitrum* sordes *aurium. al.* *inde part. praes.* **ērōdentia,** -um *n. pro subst.* (*per ellipsin sc. vocis q. e.* medicamenta): CELS. 5, 62, 33^C^ si *ulcus* ... procedit ..., opus est vehementius -entibus (*om. V¹*). PLIN. nat. 24, 89 hebenum medici ... inter -entia adsumunt (*cf. etiam l. 66*).

2 *transit in notionem q. e. radere* (*c. voce sc. q. e.* 'erado' *confusam*): ANTIDOT. Brux. 26 p. 371, 6 caput novacula -endum et liniendum ex hac unctione (*syn. l. 4* rasos. *v. et supra l. 18*). *Hörmann.*

***ērogātio,** -ōnis *f.* *ab* 1. erogo. *de notione*: PROB. cath. gramm. IV 30, 3 sumptus -o. GLOSS.^L^ V Abba ER 20 -o dispensatio. GLOSS. -o ἐξοδιασμός, ἀνάλωμα, ἔξοδος. GLOSS. II p. XIII agape elemosyna, distributio, -o. *legitur inde a* CIC., FRONTINO (*sensu techn. infra l. 60*), TAC., PLIN. min. [-e *corr. ex* erogaturne FRONTIN. aq. 68.]

1 *i. q. sumptus, impensa, impendium*: a *stricto sensu de impensis publicis ex aerario factis*: CIC. Att. 15, 2, 4 πεντέλοιπον (*sc. Hirtium*) movere ista videntur, in primis -o pecuniae. TAC. ann. 13, 50 provisa ut ratio quaestuum (*opp.*) et necessitas -um inter se congrueret (*cf.* TRAIAN. Plin. epist. 10, 24 necessarias -es). PLIN. paneg. 41, 1 frugalitas principis ut tot inpendiis, tot -bus sola sufficiat? CORP. XIV 375, 13 (*p. med. s. II*) in ludos cum accepisset public(um) lucar, remisit et de suo -em fecit. PS. ASCON. Verr. p. 233, 29 St. haec omnia nomina sunt -um, quibus *eqs.* SCHOL. Cic. Bob. p. 103, 32 St. etiam -em sumptus imputavit (COD. Theod. 6, 4, 5 [*a. 340*] quinquaginta librarum argenti -em sumptusque praescribsimus). COD. Theod. 10, 1, 11 (*a. 367*) -bus cunctis ... patefactis (12, 6, 14; *a. 367*). 12, 6, 7 (*a. 365*) perfectis. 13, 1, 6 (*a. 364*) argentum quo -o publica iuvetur. *et al.* b *latiore sensu de quolibet sumptu pecuniae privatae*: APVL. met. 11, 28 -es urbicae (*i. a viro Romae commorante factae*) pristinis illis provincialibus antistabant plurimum. SCAEV. dig. 5, 3, 58 -em in honorem filii ... fecit ex *hereditate* (PAPIN. dig. 36, 1, 56). PAPIN. dig. 33, 1, 10, 1 certam formam -is annuae. CALL. dig. 50, 4, 14 pr. administratio rei publicae ... sive cum sumptu sive sine -e contingens (*al.*). VLP. dig. 39, 2, 40 pr. in *tentoria et picturas* magna -o facta. *al.* ITALA Luc. 14, 28 (cod. d) primum sedens computat -em (*gr.* δαπάνην, VVLG. sumptus). FIRM. math. 3, 7, 9 profusis. EPIST. impp. de Asia (Bruns fontes⁷ p. 272; *a. 375*) II 5 nec gr⟨a⟩vis cuiquam sit -o (*gr.* δαπανήματος). AVG. serm. 339, 4, 4 p. 1482^init.^ tu exerceres -em, mihi relinqueres exactionem (*cf. p. 799, 36 sqq.*). *al.* COD. Theod. 6, 30, 4 (*a. 396?*) definita -e. 6, 24, 3 (*a. 364*) -bus fatigari. COD. Iust. 2, 18, 15 (*a. 239*) eius -is tibi nulla repetitio est. 4, 26, 3 (*a. 215*) iustis -bus (*cf.* GREG. M. epist. 13, 11 p. 378, 1 iniqua -e). *et al.* *per imaginem*: CASSIOD. var. 4, 50, 6 tot saeculis mons *Vesuvius* habetur, qui -bus tantis expenditur (*sc. pulveres rorans et moles saxorum eructuans*).

2 *i. q. distributio*: a *de distributione publice facta*: α *distributio annonae, stipendii sim., quae fit ad milites, populum*: CORP. VIII 21077 ⟨ann⟩uam -em fr⟨umenti⟩. VEG. mil. 3, 3 fidelis horreorum custodia et -o moderata. 4, 7 *nisi* dimensione salubri per idoneos -o temperetur. COD. Theod. 1, 15, 11 (*a. 380*) variae -is ... functionem. 6, 4, 6 (*a. 340*) pro eo quem absentem tempus editionis (*syn.*) invenerit, -em debitam fiscus expendat. 6, 4, 22, 5 (*a. 373*) -i idoneus ⟨es⟩se non valeat. 7, 4 tit. (= COD. Iust. 12, 37 tit.) de -e militaris annonae (COD. Iust. 12, 37, 17 [*imp. Anast.*] circa annonarum ... -em. *cf.* COD. Theod. 7, 4, 2 [*a. 355*] *ut* -i proficiat annonariae). 7, 4, 11 (*a. 364*) si absque pittacio facta fuerit -o (7, 4, 24 [= COD. Iust. 12, 37, 9; *a. 398*] -is per susceptores factae modum. *cf. ibid.* [= COD. Iust. 12, 37, 9, 1] secundum *breves* a susceptoribus -o celebretur). 7, 4, 25 (= COD. Iust. 12, 37, 10; *a. 398*) veteris *vini* dispendiosa ... -o. 7, 4, 32 (*a. 412*) aurum ... pro -is qualitate suscipiat. 8, 6, 1 (*a. 365*) ad quaestum de hac -e capiendum. 10, 20, 6 (*a. 372*) opifices vesti linteae contexendae in usum -um nostrarum operam dantes (*cf.* GLOSS.^L^ Corp. V 140 vestiarium -o vestis quod accipit miles. *al. v. p. 801, 56*). 11, 2, 3 (*a. 337*) -is ... cura (*cf.* COD. Iust. 12, 37, 16, 6 [*imp. Anast.*] *erogator* commissam sibi sollicitudinem -is non dubitet faciendam [12, 37, 16, 7]). 14, 4, 4 (*a. 367*) inter susceptionem et -em. *et al.* COD. Iust. 12, 37, 16 (*imp. Anast.*) militarium meritorum seu cuiuslibet praestationis ... -o. 12, 37, 16, 1^c^ tempore -is (12, 37, 16, 2). 12, 37, 16, 6 differendo -em (12, 37, 16, 7). β *distributio aquae ex ductibus, castellis in publicos vel privatos usus*: FRONTIN. aq. 3 -es ab illis *aquis* factae. 64 in -e *quinariarum* decem quattuor milia decem et octo: plus in distributione (*syn.*) quam ⟨in⟩ accepto. 68 *quinariae* quadraginta quinque, quae in -e conparent. 72 circa -em ... fraus adparet. *ibid.* ut confusione facta et conceptio earum (*aquarum sc. Claudiae et Anionis novi*) et -o esset obscurior. 73 in -e ipsorum commentariorum. *ibid.* quae inter mensuras nostras et -em intersunt. 78 quinariae DCCLXXI, quae ... bis in speciem -is cadunt. 88. 104 *al.*

b *i. q. distributio privatae pecuniae, eleemosynarum in pauperes facta sim.*: AMBR. off. 2, 28, 143 p. 142^A^ *vasa* per minutias -is dispensata egentibus. DIDASC. apost. 26, 24 in agapis et -bus. AVG. in psalm. 134, 23 aurum ... utile bene utenti et per eius -em caelestem thesaurum acquirenti. *al.* LEO M. serm. 87, 3 p. 440^A^ nisi se eleemosynarum ... -e sanctificent. PROSP. c. coll. 13, 6 p. 252^A^ -es divitiarum (*cf.* VAL. CEM. hom. 8, 2 p. 717^C^ nostrarum -o facultatum). VAL. CEM. hom. 7, 2 p. 713^D^ circa quem ... opus miserandae -is impendas (9, 4 p. 721^D^ quidquid egentibus -o miseranda contulerit). 8, 1 p. 717^A^ opes suas larga per miseros -e dispenset (15, 3 p. 739^C^ causam tuam apud pauperes larga -e componas. *al. cf.* 13, 5 p. 733^C^ largam -is expensam [9, 4 p. 721^C^ -o tenuis expensae]). 8, 2 p. 717^B^ -o nimium cauta. CASSIOD. in psalm. 111, 9 -o quae caelorum regna mercatur. CONC. Rom. a. 502 p. 447, 4 *divitiae* vendantur et -i religiosae proficiant (GREG. M. epist. 11, 22 p. 283, 14 cleri atque pauperum -i). COD. Iust. 1, 3, 48, 3. *spe-*

[Junod]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ciatim de sacramentis: AVG. epist. 228, 8 p. 491, 3 omnibus *flagitantibus* ... sacramentorum confectionem et -em (*citat* POSSID. vita Aug. 30. *cf. p. 802, 20*). *absol. fere i. q. eleemosyna* (*v. p. 798, 1*): AVG. serm. 45, 4 -o pauperibus seminatio est in terra. EPIST. pontif. 570 Thiel p. 176 (*Simplicius*) -i peregrinorum et pauperum. LEO M. serm. 15, 2 p. 175[D] similes -es habere non possunt. CONC.[S] IV 2 p. 96, 28 omnes clericis et pauperibus sollemnes -es implevi. *per imag. de verbo dei, fere i. q. praedicatio* (*cf. p. 803, 1 sqq.*): AVG c. Faust. 12, 28 p. 356, 18 *Christus* -e frumenti sui (*i. doctrinae suae; cf. p. 803, 3*) sibi omnia *subiugans*. serm. 94 p. 580[fin.] lucra ... -is nostrae ista sunt. *et al.*

3 *singulariter: sensu prodigae impensae extenso, fere i. q. exitium, abrogatio* (*cf. infra l. 61. p. 803, 36*): TERT. idol. 5 p. 35, 5 non ad -em legis, sed ad exemplarium causae suae.

ˣ**ērogātor,** -ōris *m.* *ab* 1. erogo. *de notione*: SYNON. Cic. Char. gramm. p. 432, 18 B. luxuriosus, prodigus, ganeo ... nepos, -r, helluo *eqs.* *cf.* GLOSS. prorogator δαπανητής. praerogator dispensator. *in tit. gr.*: INSCR. Princeton exped. Syr. III A 20 frg. 8—9, 11 ἕ⟨κα⟩στον ἠρογάτο⟨ρα⟩. frg. 38, 4 ⟨τοῦ ἠρ⟩ογάτορος. frg. 39, 7 ⟨ἠ⟩ρογάτορσιν. frg. 40, 2 κατὰ ἀλήθιαν ἠρογό⟨τορ⟩. *al.* [*de formis* eretor *vel* eritor, CORP. X 6565, 2. 5 *v. p. 81, 15 sqq.*]

i. q. distributor: **1** *stricto sensu is qui annonam, stipendium sim. militibus erogat, distribuit*: CASSIOD. var. 12, 11 Petro v. c. -i opsoniorum. COD. Iust. 12, 37, 16, 1 (*imp. Anast.*) solacium ... publicum -r manu sua ... singulis militibus numeret (12, 37, 16, 5 solacium suum manu sua ab -is dextera suscepisse). 12, 37, 16, 1[c] iubemus eidem militi dandas pecunias ab/-e principiis dari et non ... easdem pecunias vel ab -e vel ab actuario retineri. 12, 37, 16, 3 *pecunias* publicae rationi -r non dubitet reportandas (12, 37, 16, 6. 8 decernimus ut -r omnes pecunias ... uxoribus *mortuorum militum* ... non dubitet ministrandas). LEX Visig. 9, 2, 6 quicumque -r annone fuerit constitutus. GREG. M. epist. 9, 173 (*inscriptio*) Gregorius Domnello -i (9, 240, *ubi appellatur D.* gloria vestra *sim.*).

2 *latiore sensu de servo qui domini pecuniam erogat, distribuit* (*opp. v. infra l. 38*): AVG. in psalm. 38, 5 dicturus est bono -i dominus: 'intra in gaudium domini tui'. serm. 125, 8 -em me esse voluit *deus*, exactionem sibi servavit (*cf.* 224, 3, 3 -em me deus posuit, non exactorem [339, 4, 4 *al.*]). ALC. AVIT. hom. 23 p. 141, 4 -r divitiarum verus. GREG. M. in euang. 32, 7 p. 1238[A] priusquam eius *matronae* -r eis ad largiendam eleemosynam propinquasset. FACVND. defens. 12, 3 p. 844[B]. *per imag. i. q. praedicator* (*cf. p. 803, 1 sqq.*): GREG. M. in Ezech. 1, 11, 20 p. 914[A] verbi dei -r.

3 *singulariter de eo, qui filiam in matrimonium dat*: TERT. pudic. 16 p. 255, 14 sic *Paulus apostolus* melius facere pronuntiat virginis (-em *cod.*) conservatorem quam -em.

ērogātōrium *v. l. 50.*

ērogātōrius, -a, -um. *ab* erogator. *ad distributionem (sc. aquarum) pertinens* (*v. p. 798, 60. 801, 78*): FRONTIN. aq. 34 cum in -o modulo minus invenitur, in acceptorio plus, adparet non errorem esse, set fraudem. [*?inde subst.* ērogātōrium, -ī *n.* *i. q. erogatio vestis ad milites facta* (*vel locus ipse ubi fit erogatio*): GLOSS. Scal. V 612, 52 vestiarium -um (*cf. p. 798, 52 sqq.*).]

ērogito, -āre. *ab* ex *et* rogito. GLOSS. -at exquirit. *i. q. instanter rogare, exquirere*: PLAVT. Capt. 952 ego ex hac statua verberea volo -are, meo minore quid sit factum filio. ACC. trag. 626 qui neque cuiatis esset umquam potuimus multa -antes (ergitantes *cod.*) [i]sciscere. SIL. 10, 475 Libys ... quinam ille sinistrae depugnet morti iuvenis, nomenque decusque -at.

ˣ**1. ērogo,** -āvī, -ātum, -āre. *ab* ex *et* rogo. *inter verba I[ae] coniug.*: CHAR. gramm. p. 472, 19 B. NOT. Tir. 31, 18 -at. *de notione*: PAVL. FEST. p. 82 exrogare est ex lege vetere aliquid eximere per novam legem (*cf. Krüger, Gesch. der Quellen ... des röm. Rechts, p. 20*). SCHOL. Iuv. 7, 219 qui dispensat ... qui -at (GLOSS.[L] V Abba ER 19 -at tribuit, dispensat). CLAVD. DON. Aen. 2, 160 p. 170, 5 pendere dicimus -are aliquid vel quicquam cuilibet conferre. GLOSS.[L] II Philox. ER 13 -are ἐξοδιάζειν. V Aa E 505 -at donat, dispergit. 506 -antes tribuentes vel inpertientes. 507 -at exquirit. GLOSS. III 134, 35 dapano erolo (*cf.* III 578, 66 tapspleus i. erola. *propos. Löfstedt, ALL 14 [1906], 134*: δαπανῶ erogo [*c. Goetzio*] *et* δαψιλής erogat *ex* IV 502, 10 dapsilis a dapibus qui satis -at ad escas [*sim. al.*]. dapsileuo [*i.* δαψιλεύω] erogo *suspic. Heraeus*). *de formis*: -asti: COD. Iust. 2, 18, 13 *al.* -aris: CIC. Vatin. 29. -arat: TERT. anim. 51 p. 382, 21. -asse: PLIN. epist. 10, 110, 2 *al.* -asset: SCAEV. dig. 33, 8, 23, 1. fuerat -turus PLIN. epist. 5, 16, 7; fuisset PAVL. dig. 26, 7, 12, 2. *sim. al.* *legitur inde a* CIC., LIV., FESTO.

[*loco lacunoso*: FEST. p. 253 quae -atur. *corr.*: erog- *ex* rog-: CIC. Flacc. 30. SEN. contr. 1, 2, 7 (*coni. Gertz, alii alia*). FIRM. math. 5, 3, 12 LEX met. Vipasc. frg. Bruns font.[7] 113, 20. *ex* erag-: DIG. de conc. dig. 2, 2. *ex* praerog-: VAL. MAX. 4, 8, 1 (*recte ut vid., in loco praeterea varie emendato*). FRONTIN. aq. 73 -antur *ex* negantur. CLEM. dig. 35, 1, 62, 1 -et *ex* derog-, rog- *trad.* *v. et l. 68 sqq.* *dub. interpr.*: VIRG. gramm. epitom. 5 p. 26, 1 -are (rog- *P*, rerog- *N*, interrog- *exc. Bern.*) prius debeo quaerimonantibus qua divitia nomen omnibus partibus latinitatis praelatum sit (*i.* '*explicare*'?). *falso, ut vid., traditur pro* rog-: SEN. contr. 1, 7, 3. 4; *nisi vero* SEN. *hoc verbo ut* APVL. *utatur* (*v. p. 803, 58 sqq.*). *falso trad.* (*pro* rog- *an pro* irrog-?): TERT. adv. Marc. 2, 4 p. 338, 21.]

I *de impensis, distributione* (*sc.* '*rogandi*' *notione evanida*), *fere i. q.* **impendere**: **A** *pecuniam impendere*: **1** *stricto sensu i. q. rogatione lata pecuniam ex aerario petitam in sumptus publicos vertere, pecuniam publicam impendere; opp. v. infra l. 43*: CIC. Verr. II 3, 163 ad hanc frumenti emptionem Siciliensem prope centiens et viciens -tum est (Flacc. 30 in mare superum et inferum sestertium ter et quadragiens -bamus [*v. p. 799, 77*]. PLIN. nat. 36, 79 in raphanos et alium ac cepas MDC talenta -ta. *al.* PLIN. epist. 10, 37, 1 in alium ductum -ta sunt CC. SVET. Nero 30, 2 in Tiridatem ... octingena nummum milia diurna -vit). II 3, 165 pecunia publica ex aerario -ta (VLP. dig. 50, 1, 2, 1 pecuniam publicam ... -andam decernere. PAVL. dig. 48, 13, 11, 6 qui pecuniam publicam in usus aliquos retinuerit nec -verit [MARCIAN. dig. 48, 13, 5, 1 in usu aliquo acceptam]. CHAR. dig. 50, 4, 18, 10 in operis fabricam. PS. ASCON. div. in Caec. p. 196, 15 St. curam ... pecuniae publicae in usus diversos -andae. *cf.* VAL. MAX. 4, 3, 10 non oportere ... e publica pecunia -ari quod *eqs.*). II 5, 48 multas pecunias isti -tas. Flacc. 30 pecunia in classem est -ta. Vatin. 29 -arisne pecunias ex aerario tuis legibus (*v. supra l. 14.* LIV. 33, 23, 8 sumptum non -tum ex aerario omnes sciebant. VAL. MAX. 4, 4, 10 summam. *cf.* FRONTIN. aq. 118 ex fisco ... unde ... omnes impensae ad ductus ... pertinentes -antur). Att. 5, 21, 7 nummus nullus me obtinente -bitur (6, 1, 2. 21 nullum in mea provincia nummum nisi in aes alienum -ari). ad Q. fr. 1, 1, 26 si *pecunia* omnium nomine quicumque Romae ludos facerent ..., -retur. 1, 2, 14 *impedire* quominus quod ad ... statuam decretum est -retur. LEX Vrson. (Corp. II 5439; *a. a. Chr. 44*) 64, 20 pecuniam ne quis -are neve cui dare neve attribuere potestatem habeto nisi at ea sacra *eqs.* LIV. 1, 20, 5 unde in eos sumptus pecunia -retur. 4, 36, 2 spes ... in stipendium militum -andi aeris. 22, 61, 2 magna iam summa -ta in servos ad militiam emendos armandosque. 33, 47, 1 vectigalia ... in quas res -rentur animadvertit. FRONTIN. aq. 101 quamvis perseveret adhuc aerarium in eos (*sc. apparitores*) -are. TAC. ann. 1, 75, 2 -andae per honesta pecuniae. PLIN. epist. 10, 17[a], 3 quaedam minime legitimis sumptibus -antur. 10, 23, 2 *pecuniam* -are in oleum. *al.* paneg. 26, 4 quod -atur in posteros. VAL. dig. 50, 8, 6 permittitur in unum opus ... -ari (CALL. dig. 50, 10, 7 pr. ad inchoandum opus. CORP. V 6513, 7 in quod opus ... amplius -vit. XI 6221 ⟨i⟩n opera colonia⟨e⟩). *ibid.* in eas causas. COD. Theod. 1, 32, 3 (*a. 377*) plane conscriptum susceptoribus tradat quid susceperit, quid -verit, quid in thesauris conditum maneat. *et al.*

2 *latiore sensu i. q. pecuniam privatam, patrimonium sim. impendere* (*syn. v. l. 50 sqq.; opp. v. p. 801, 5. 9 sqq. 27 sqq. hic illic sensu alleg. e. g. p. 801, 25. 28. per imaginem v. p. 801, 39*): VAL. MAX. 4, 8 ext. 2 in -anda ... pecunia occupatus. PLIN. epist. 5, 16, 7 praecipientem quod in vestes, margarita, gemmas fuerat -turus, hoc in tus et unguenta et odores impenderetur (GAIVS dig. 26, 7, 13, 2 quod in eam rem impenditur et quod muneris legatorumve nomine -atur. COD. Iust. 3, 33, 7 [*a. 243*] si quid ultra quam impendi debeat -tum potes docere. *cf.* 5, 16, 11 [*a. 241*] nummi soluti -tique *repetitio*. GREG. M. epist. 9, 198 p. 187, 15 *se* de proprio expendisse quod de ecclesia poterat -ari). 10, 110, 2 plurima se in rem publicam contulisse ac prope totas facultates -asse (*cf.* GAIVS inst. 2, 224 totum patrimonium legatis atque libertatibus -are [2, 225. AMBR. in Luc. 7, 74 p. 313, 21 in medicis, *ex* VVLG. *l. 60*]. OPTAT. 5, 8 p. 138, 11 omnem substantiam ... in medicos [*ex* VVLG. Luc. 8, 43; *gr. aliter. al. v. et l. 59. cf.* GAVDENT. serm. 18 p. 974[A] substantia in pauperum necessitates -ta atque consumpta]. *sim.*: GAIVS dig. 17, 2, 68, 1 -at bona sua in fraudem futurae actionis. *et al.*). *al.* LEX met. Vipasc. frg. Bruns font.[7] 113, 20 repetendi a sociis quod bona fide -tum (*v. p. 799, 78*) esse apparuerit ius esto (COD. Iust. 5, 44, 4 [*a. 267*] ad litem ... si quid bona fide -asti. *al. cf.* VLP. dig. 42, 5, 9, 2 sine dolo malo -vit. *ibid.* sine dolo -asse. PAVL. dig. 3, 5, 18, 1 malo more). GRAN. LIC. p. 11 eum petisse decies funeri s⟨uo⟩ -retur (PAVL. sent. 1, 21, 15 quidquid in funus -atur. COD. Iust. 2, 18, 13 [*a. 230*]. 3, 31, 4 [*a. 213*]. *al.* CORP. V 4100 in f. et memoriam. VIII 3079 in f. et monumentum. VIII 22944 ad f. *cf.* AVG. in psalm. 48 serm. 2, 7 p. 560[extr.] quod illi -atur ad ... sepulcrum. *ibid.* p. 561[init.] -etur ad mortem meam. *cf. et* SCAEV. dig. 33, 8, 23, 1 *quod* in diem mortis -vit. *v. et p. 801, 7*). AFRIC. dig. 14, 1, 7 pr. pecuniam in refectionem *navis* -tam (COD. Iust. 8, 53, 36, 2 *pecunias* ad refectionem domorum -are. CORP. X 2015, 16 reditum ... in refectionibus ... aedificii ... -are). 29, 7, 15 ut ex universa hereditate legata -rentur (GAIVS inst. 2, 231 nihil ex hereditate -atur. VLP. dig. 5, 3, 25, 16. *cf.* GAIVS dig. 35, 2, 73, 4 ex bonis [VLP. dig. 24, 1, 5, 16 de bonis. PAVL. dig. 26, 7, 12, 2 ex bonis. 35, 2, 1, 7 defuncti]. *cf. et* SCAEV. dig. 33, 8, 23, 1 ex suo [VLP. dig. 23, 3, 5, 5 de suo. CORP. V 969 in hoc opus ... de suo HSD ... -vit]. PAVL. dig. 3, 5, 33 de utroque patrimonio -ta [*ibid. al.*]. COD. Iust. 4, 35, 1 [*impp. Sev. et Ant.*] de propriis opibus). *al.* SCAEV. dig. 5, 3, 58 quae in eum (*sc. filium*) -vit (AVR. Vlp. dig.

[*Junod*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

25, 3, 5, 14 in filiam. COD. Iust. 2, 18, 13 [*a. 230*] quod in uxorem tuam aegram -asti. *sim.*: VLP. dig. 17, 2, 73 quae in honorem alterius liberorum -ta sunt. *cf.* 24, 1, 5, 17 *si* pecuniam in sportulas pro cognato suo ordini -verit. *ibid.* pro adfine [*al.*]). 15, 3, 20 pr. si ... id quod creditum est -tum esset (FIRM. math. 5, 3, 12). 32, 102, 2 pro introitu (*sc. in militiam*). 34, 3, 28, 12 minorem quantitatem sumptuum ... quam ipse -verat (*al.*). VLP. dig. 11, 7, 14, 3 si quid in locum fuerit -tum, in quem mortuus inferretur (*cf. p. 800, 68 sqq.*). 12, 4, 5 pr. te plus ... quam accepisti -asse (PAVL. dig. 2, 13, 9, 2 et accipiunt pecuniam et -ant. 30, 122, 2 tantum -at quantum accipit. OPTAT. 6, 4 p. 149, 19 SCHOL. Iuv. 11, 17. AVG. epist. 126, 8 p. 14, 3 quicquid ... accepimus ... ut placuit -vimus. *sim. al.*). 18, 2, 16 quae ... necessario probaverit -ta (*cf.* GREG. M. epist. 3, 22 p. 181, 2 expensa ... necessaria ... -etur. 9, 198 p. 187, 13). 19, 1, 13, 22 si quid in aedificia ... -tum est. 21, 1, 27 si quid emptionis causa -tum est (*al. cf.* COD. Iust. 12, 21, 8, 8 [*a. 484*] inducendi ... negotii gratia). 25, 6, 1, 7 de alimentis quae in ventrem sunt -ta. *al.* PAVL. dig. 20, 1, 29, 2 sumptus in exstructione *aedificii* -tos ([*locum interpol. censuit Beseler, ZSSt. 45, 467, sed vix recte; v. enim p. 800, 23*]. COD. Greg. 3, 6, 1 [*a. 242*] sumptus eo nomine -tos. FIRM. math. 5, 2, 8 sine consilio ... sumptus suos -are. HERM. Pal. sim. 5, 3, 7 praetium reliquorum sumptuum, quod -turus eras [*gr.* τῆς δαπάνης]). 43, 1, 5 quantum impensae in tollendo opere -tum sit (COD. Iust. 8, 12, 1, 1 [*a. 485?*] in id opus -ta. CORP. V 1894 in quod opus [X 8318]. *al.*). *al.* TERT. mart. 4 p. 13, 12 Oe. quis non libentissime tantum pro vero *margarito* habeat -are quantum alii pro falso? CLAVD. DON. Aen. 10, 530 p. 361, 30 parci dicuntur qui non multum -ant, quia quod habuerint servant (AVG. serm. 94 p. 580 fin. *servus* noluit -are: servavit integrum quod accepit. *cf.* 107, 4, 5 p. 629 p. med. non quomodo -ret ... sed quomodo reservaret. GREG. M. in Ezech. 2, 6, 2 p. 999A terrenae ... divitiae aut -antur ... aut retinentur *eqs. al.*). COD. Iust. 5, 50, 2, 1 (*a. 223*) *quae* ad exhibitionem, educationis ministeria studiaque -ta *sunt.* 5, 58, 3, 1 (*a. 294*) quae patrem tuum in re eius -asse dicis (*sim. al.*). 8, 44, 9 (*a. 222*) quae in rem emptam a te, ut melior fieret, -ta sunt (8, 44, 16 [*a. 290*] ad meliorandam rem). *al.* CORP. II 4511, 28 ut HS v (*i. quinque milia*) usurar(um) ... in ⟨han⟩c rem (*sc. in distributionem sportularum*) omnib(us) ann(is) die natali meo -entur. III 6998 VI 32267. VIII 937 ad cuius *arcus* ornamenta ... -erunt. *al.* *per imag.*: SEN. epist. 49, 5 ex ... tempore ... in supervacua maiorem partem -are. PS. CYPR. singul. cler. 43 p. 218, 17 perperituram -at fortitudinem. MAR. VICTORIN. in Eph. 1, 1, 10 p. 1245A.

B *fere i. q. distribuere, dare*: **1** *spectat ad rerum publicarum administrationem*: **a** *annonam, stipendium sim. militibus, populo distribuere* (*absol. l. 72 sqq.*): CHAR. dig. 50, 4, 18, 8 qui annonam suscipit vel exigit vel -at. VOPISC. Aurelian. 48, 4 fiscalia vina ... non gratuita populo -anda, sed pretio (COD. Theod. 11, 2, 3 [*a. 377*] *ut* ea vina populi usibus -entur). Prob. 23, 2 stipendia de largitionibus nulla -rentur (AMM. 17, 9, 6 nec donativum ... nec stipendium ... Constantius -ari more solito permittebat [*cf.* SVLP. SEV. Mart. 4, 1 donativum coepit -are militibus]). TREB. Gall. 16, 6 senatui sportulam sedens -vit (SCHOL. Iuv. 1, 126 qui -at *sportulam,* dicit). VEG. mil. 3, 1 p. 66, 15 annona tanto maturius deficit, quanto pluribus -atur. HIER. chron. a. Abr. 2229 Antoninus Caracalla cognominatus propter genus vestis quod Romae -verat ([CASSIOD. chron. II p. 145, 897 IORD. Rom. 277]. *cf.* COD. Theod. 7, 6, 5 [= COD. Iust. 12, 39, 4; *a. 423*] militaris adaeratio vestis ... sacratissimis ... largitionibus inferenda ita ut quinque eius partes ... -entur in pretio *eqs.*). COD. Theod. 1, 5, 5 (*a. 355*) nullus ... iudex ... in speciebus annonariis -andis habeat facultatem (7, 4, 32 [*a. 412*] -andas species ex horreis publicis. *al.*). 1, 5, 6 (*a. 358*) in aliena dioecesi emolumenta annonaria -are (7, 4, 35 [= COD. Iust. 12, 37, 15; *a. 423*] emolumenta debita in pretiis [*v. supra l. 58*] ... -ari). 7, 4, 2 (*a. 355*) militibus ... laridum vel recens ... caro ... -bitur. 7, 4, 24 (= COD. Iust. 12, 37, 9; *a. 398*) summa ... quam ... -asse monstraverint. 7, 4, 33 (*a. 414*) militarem ... annonam quae ... contubernalibus -atur. 11, 14, 1 (= COD. Iust. 10, 26, 1; *a. 364*) prius ... quam vetera *frumenta* condita fuerint -ta. *al.* CASSIOD. hist. 5, 17 p. 998B da eos (*sc. quingentos solidos*) imperatori, opus enim habet suis militibus -are. var. 12, 11, 1 p. 368, 11 qui principalia beneficia praeponitur -are. COD. Iust. 12, 37, 16, 2 (*imp. Anast.*) pecuniae quae -andae sunt (12, 37, 16, 3 [*imp. Anast.*] pecuniae ... dimissis militibus -andae fuerant). *absol.*: COD. Theod. 7, 4, 11 (*a. 364?*) susceptor antequam diurnum pittacium authenticum ab actuariis susceperit non -et (*sc. annonam*). 7, 4, 34 (= COD. Iust. 12, 37, 14; *a. 414*) quando militibus -atur. 15, 5, 2, 1 (*a. 386?*) consulibus, quibus -andi moderationem ... permisimus. *per imaginem, i. q. offerre*: PS. CYPR. spect. 5 p. 7, 14 inter voluptates spectantium quorundam mors -atur.

b *technice, aquam ex ductibus, castellis in usus varios distribuere, aquam consumere* (*cf.* FRONTIN. aq. 64 [*alluditur ad erogationem pecuniae; v. p. 800, 45 sqq.*] in exploranda fide aquarum atque copia ... *scrutari* quemadmodum amplius -retur quam in patrimonio, ut ita dicam, esset): FRONTIN. aq. 23 ostendere .. quantum extra urbem, quantum in urbe, et ex eo quantum lacibus, quantum muneribus, quantum operibus publicis, quantum nomine Caesaris, quantum privatis usibus -etur (94 apud antiquos omnis aqua in usus publicos -⟨ba⟩tur). 32 vicenariam (*fistulam*) ... quo modulo plerumque -atur (33 *bis*). 33 ex centenaria ... -are ... ad artiorem numerum. 64. 65 *Appia* -bat quinarias septingentas quattuor. 67 summa quae -batur ante piscinam (72 *Claudia* quamvis ... ex beneficiis ante piscinam -et). 69 *Iulia* -at suo nomine octingentas tres *quinarias* (*cf.* 76 falsis titulis aliae pro aliis aquae -bantur. 86 Claudia et Anio novus ... proprio quaeque rivo -bantur). *al.*

2 *de privatis rebus i. q. distribuere, tribuere, dare*: **a** *generatim*: SEN. contr. 1, 2, 7 osculum -asti (*v. p. 799, 77*). VAL. MAX. 4, 7 pr. felicitatis cultus maiore ex parte adulation⟨e⟩ quam caritat⟨e⟩ -atur (*i. felicibus dona dantur. seq.* impendat). 4, 8, 1 parvam pecuniae summam -tam. 5, 2 ext. 4 feliciter -tis beneficiis (*cf.* SEN. benef. 1, 2, 3 beneficiorum simplex ratio est, tantum -atur). 9, 1, 7 noctes matronarum ... magna summa emptae mercedis loco iudicibus -tae sunt (9, 1, 9 novae maritae orbitatem suam loco muneris -vit). *al.* SCHOL. Iuv. 6, 202 dulcia -are pro apophoretis. CLAVD. DON. Aen. 5, 445 p. 474, 10 ictum tam fortiter -tum et in vacuum effusum. AVG. in psalm. 38, 5 p. 417 init. cibaria conservis. serm. 113, 2 p. 649 a. med. quibus Christi corpus -amus dico. HIL. Aug. epist. 156 p. 448, 7 nostris de Syracusano ... remeantibus has ... litteras -rem (*i. mandarem*). PETR. CHRYS. serm. 38 p. 308C medicus ... -at medicinam. LEX Burg. lib. const. 14, 4 quod mulier ad maritum veniens -verit (*sc. dotem*). PS. MATTH. euang. 8, 3 cum ... singulis -asset *virgas.* *per imag.*: VAL. MAX. 5, 4 ext. 3 pro parentum alimentis spiritum -ando. COMM. instr. 2, 5, 4 -tus (*i. devotus*) ... Christo. AVG. quaest. Simpl. 1, 2, 15 p. 120 a. med. ut obduratio dei sit nolle misereri: ut non ab illo irrogetur aliquid quo sit homo deterior, sed tantum quo sit melior non -etur. INSCR. christ. Diehl 3796 fili heredes posu⟨er⟩unt erogant⟨e⟩ Vlp. Ingenuo (*an mortuae medicus fuerit?*) ⟨curam c⟩orpori eius.

b *speciatim*: **α** *fere i. q. legare* (*syn. l. 37*): TAC. ann. 16, 17 Mela ... scriptis codicillis quibus grandem pecuniam in Tigellinum ... -bat (VLP. dig. 48, 10, 4 fisco tantum esse putavit vindicandum, quantum per codicillos -ari posset). GAIVS dig. 35, 2, 73, 5 si is qui quadringenta in bonis habuit, ... quadringenta -verit, quarta pars legatariis detrahitur: si trecenta quinquaginta legaverit *eqs.*

β *i. q. pauperibus, aegrotantibus, peregrinis sim. eleemosynas sim. distribuere, dare*: VAL. MAX. 4, 8 ext. 2 alimenta inopia laborantibus, dotes virginibus paupertate pressis, subsidia detrimentorum incursu quassatis -bantur. ITALA I Cor. 13, 3 (Ps. Aug. spec. 7 p. 349, 7) si -vero omnem substantiam meam pauperibus ([ψωμίσω. VVLG. distribuero in cibos]. HIER. vir. ill. 67 omnem s. suam pauperibus. *al.*). COMM. instr. 2, 34, 3 -etur eis quod sufficit, vinum et esca. ITIN. Anton. Plac. rec. A 27 panes -antur ad homines pauperes et peregrinos (rec. B 27 RVFIN. hist. mon. 7 p. 417B AVG. serm. 216, 10, 10 p. 1082 med.. *cf.* CASSIOD. hist. 4, 19 p. 965D -anda pauperibus frumenta [EVGIPP. Sev. 3, 2]. PS. THOM. euang. 10, 2). 34 manumisit omnem familiam ⟨...⟩ -vit pauperibus et monasteriis (*rec. B 34* omnia sua pauperibus distribuit). PS. HIL. libell. 9 p. 740D *divites* discant -are divitias (HIER. epist. 58, 11, 2. *cf.* GENNAD. dogm. 71 facultates ... pauperibus [PALLAD. hist. mon. I 55 in peregrinos ac debiles; *syn.* dividere]. OPTAT. 3, 4 p. 83, 12 thesauros ... quos pauperibus -rent [AMBR. off. 2, 28, 141. *et al.*]. AMBR. c. Aux. 33 aurum pauperibus -atur [off. 2, 28, 141 GREG. TVR. Thom. p. 103, 3]). AMBR. Nab. 2, 7 p. 472, 18 boves suos ... occidit ... et -vit populo. *al.* HIER. epist. 52, 16, 2 accepisse pauperibus -andum (GREG. TVR. Franc. 3, 34 septem ... milia aureorum ... accipiens per cives suos -vit. *al.*). RVFIN. hist. mon. 1 p. 395D parum aliquid ... pecuniae in pauperes pie -verint. 16 p. 438D omnia ... pauperibus (*syn.* distribuerat). AVG. epist. 157, 28 p. 476, 12 vendito patrimonio -toque pauperibus (157, 37 p. 484, 3 venditis suis omnibus et misericorditer -tis [c. Pelag. 3, 5, 14 p. 502, 12]). quaest. hept. 5, 20 p. 387, 28 illis solis -ari eam (*sc. decimam*) iussit (EXPOS. fid. Caspari anecd. p. 288, 10 inter ecclesias et pauperes. *al.*). serm. 209, 2 p. 1046 fin. eleemosynas ferventius -emus (CAES. AREL. Ps. Aug. serm. 10, 5 p. 1760 a. med. pauperibus secundum vires vestras eleemosynas -ate [116, 6 p. 1977 init.]). 239, 4, 5 p. 1128 fin. -a quod recipias (POMER. 3, 24, 2 aliqua -ant ut hic maiora recipiant). serm. coll. Morin p. 235, 24 si pecuniam piget -are indigenti, -a veniam paenitenti (*cf.* in psalm. 83, 16 p. 1068 a. med. misericordiam). *al.* COD. Theod. 11, 36, 20 (= COD. Iust. 1, 4, 2. 7, 65, 4a; *a. 369*) hoc ... non fisco nostro volumus accedere, sed his qui indigent (COD. Iust. pauperibus) ... -ari. LIB. pontif. p. 151, 7 *invenit* munera eum -antem ad populum (GREG. TVR. Thom. p. 106, 5 indigentibus). *al.* VRAN. epist. 3 p. 861B pro vestimentis quae pauperibus fuerant -ta (EVGIPP. Sev. cap. 29 p. 10, 13 vestes egenis -andas). *al.* *absol. sine obiecto fere i. q. eleemosynas distribuere*: PS. HIL. libell. 10 si *pauper* inferioribus et non habentibus -arit. AVG. serm. 42, 1, 1 p. 252 fin. genus eleemosynarum ubi iubemur -are indigentibus. 45, 4 p. 265 med. qui -at pauperibus. 345, 4 p. 1520 med. in terra -a et Christum in caelo pascis. 367, 3, 3 p. 1651 fin. *est* divitis -are. 389, 1 p. 1702 p. med. 'pulsate, et aperietur vobis' ... pulsas -ando. PETR. CHRYS. serm. 25 p. 270C. VAL. CEM. hom. 8, 2 p. 717B non interest cui petenti -es. *et al.*

[Junod]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

per imag. res incorporeas dare, spiritales (legis l. 16) divitias distribuere, verbum dei sim. fere i. q. *praedicare*: HIER. in Ezech. 1, 4, 16 p. 50^D sciebat Christum panes fregisse legales ac dedisse discipulis -andos. PELAG. in Col. 1, 26 p. 456, 13 S. doctrinae evangelicae, quam vobis gentibus iussus sum -are (AVG. serm. 91, 7, 9 p. 571^fin. alius habet doctrinam: -et de cellario domini. SIDON. epist. 4, 11, 2 doctrinae suae opes -turus). AVG. catech. rud. 1, 2 cupio latius -ari pecuniam dominicam (fid. et op. 27, 49 p. 97, 10. *cf.* 17, 32 p. 76, 16 quod dominicum talentum noluerit -are. FACVND. defens. 12, 3 p. 844^C non aequaliter ... nec eodem modo -et *annonam dominicam*). op. mon. 18, 21 p. 565, 14 *si* alicui sermo -andus est. p. 565, 24 ad -andum verbum dei (INSCR. christ. Rossi II p. 170, 26, 19 verba mistica plebi ut bonus pastor -ans). c. Parm. 2, 11, 24 p. 74, 27 *ut* gratuitam gratiam pietate casti cordis -ret. *al.* FAVST. REI. spir. 1, 13 p. 126, 21 *apostoli* salutis thesauros -turi (DIG. de conc. dig. 2, 2 *legitimis thensauris* quodammodo -tis [*v. p. 799, 78*]). GREG. M. in Ezech. 2, 6, 2 spiritales divitiae -tae proficiunt.

de structuris: ad A: pecunia -atur ex (de) *aerario, bonis* in (ad) *aliquid vel aliquem. occurrunt rarius praep.* in *c. abl. (v. p. 800, 59. 76. 801, 33), dativus rei (v. p. 800, 38. 68) vel personae (v. p. 801, 4), praep.* per (*v. p. 800, 37*), pro (*v. p. 801, 3 sq. 5. 25*), causa *vel* gratia (*v. p. 801, 15 sq.*), *ablativus* (SCHOL. Hor. sat. 2, 2, 101). *ad B: notione tribuendi, dandi vigente, dativus personae usitata structura est; occurrunt nonnumquam praep.* in (*v. p. 802, 52. 60*), ad (*v. p. 802, 45. 74*), per (*v. p. 802, 58*), inter (*v. p. 802, 65*).

C *i. q. impendere,* ***usurpare, uti:*** **1** *res corporeas*: SCAEV. dig. 11, 7, 46, 2 *vestimenta* (*aliter p. 802, 76*) si in funus -ta sint (VLP. dig. 15, 3, 7, 3 si odores et unguenta servus emerit et ad funus -verit). TERT. idol. 8 p. 37, 23 coronas ... magis luxuria quam sollemnitas -at. TREB. trig. tyr. 18, 7 ut in locis suis -entur quae nascuntur (*sc. pabula sim.*). OPTAT. 3, 4 p. 85, 17 *oleum* in sancto chrismate. *al.* GAVDENT. serm. 18 p. 974^A substantia in pauperum necessitates -ta atque consumpta. **2** *res incorporeas*: FIRM. math. 5, 3, 44 p. 44, 8 Saturnus ... quamdiu potestatem sui temporis -verit (*i. exercuerit*).

D *significantius: i. q. profuse impendere,* ***consumere, interimere:*** *spectantur*: **1** *res*: VAL. MAX. 9, 3, 8 Sulla ... multo alieno sanguine profuso ad ultimum et suum -vit (*cf. l. 43 sqq.*). MIN. FEL. 35, 3 ignes Aetnaei montis ... flagrant nec -antur (MACR. somn. 2, 10, 12 magna pars ignis incendiis -ta). TERT. apol. 48, 14 *ignis caeli* non ... absumit (*syn.*) quod exurit, sed dum -at, reparat. FIRM. math. 6, 31, 88 p. 173, 3 luna ... omni splendore luminis -to. *et al.* **2** *homines (carnem, animam sim.) consumendo delere, interficere, occidere* (*v. etiam l. 38*): TERT. apol. 44, 1 cum tot iusti impendimur, cum tot innocentes -amur (nat. 1, 10 p. 80, 8 nocentibus -andis). spect. 12 p. 14, 18 olim ... servos mercati in exequiis immolabant. postea ... quos paraverant, armis ... eruditos tantum ut occidi discerent ... die inferiarum apud tumulos -bant. anim. 30 p. 350, 19 cur autem mille annis post et non statim ex mortuis vivi *fiunt*, cum, si non statim suppareturquod -tum in totum absumi (*syn.*) periclitetur *eqs.* 51 p. 382, 21 (*de cadavere insepulto et sine ulla labe servato*) genus mortis (*i. morbi*) ante iam corruptrices materias -arat. resurr. 8 p. 37, 17 *caro* suppliciis -atur. praescr. 2, 1 febrem ... -ando homini deputatam. *ibid.* FIRM. math. 1, 7, 31 p. 27, 5 vix anima *minoris Marii* tantis vulneribus -ta est (*cf. p. 802, 25*).

E *singulariter fere i. q.* ***evacuare:*** CASS. FEL. 1 p. 3, 21 Galeni cathartico dia tes aloes appellato umores per ventrem -bis.

II *de rogatu (sc. 'rogandi' vi unica vigente) fere i. q. simplex* ***rogare*** *(sc. praep. 'ex' vim rogandi augente), efflagitare*: APVL. met. 1, 6 stipes in triviis -are (7, 4 nec manum validam -andae stipi porrigeret). 5, 13 supplicis anxiae piis precibus -tus.

deriv.: erogatio, erogator. *compos.*: supererogare.

2. ērŏgo, -āre *v.* **1. ērūgo.**

[**erola, erolo** *v.* erogo *p. 799, 68.*] *Junod.*

erōmenion *n.*, ἐρωμένιον. *fere i. q. amicula*: LVCR. 4, 1166 ischnon -on tum fit, cum vivere non quit prae macie.

ĕrōnālis (aeron-), -e. *ab* ero (aero)?, *cf. Ihm ad Pelagon. 252 p. 171. scribitur* er- *in codd. praeter* PELAGON. *l. 71*, VEG. *l. 73. adhibetur ut epitheton resinae, quod certam eius speciem a veterinariis usurpatam significat*: PELAGON. 252 resinae aeronalis *unciae* VI (*gr. Hippiatr. II 39, 24* ῥητίνης τερεβινϑίνης). 409. CHIRON 87 cataplasma ex polline ordaceo et resine -e cocta (*inde* VEG. mulom. 2, 23, 1 aeronali [*L*, acr- *A*]). 636 resina -em ... in fumentum ... mittito. 858. 885 (erolane *cod.*, *item* 908. 913 -is). 903. 904. 914. 977.

erōs *v. Onom.* **erosalpistēs** *v.* hierosal-. *K.-M.*

[*?* **erosin** i. sterelitas mulierum GLOSS. III 562, 57 (*πήρωσιν Goetz; ἔκτρωσιν Buecheler*).]

PLIN. nat. 23, 70 *sucus foliorum oleae* veteres lacrimationes sanat et genarum **ērōsiōnēs** (*i. palpebras erosas, cf. p. 797, 61*). [*ci. Gelen.* PLIN. nat. 27, 87 (et rosionibus *trad.*).]

ērōsus *v.* erodo. *Hörmann.*

erōtēma *n.*, ἐρώτημα. [*vox gr.*: AQVILA rhet. 11 p. 25, 19. SCHEM. dian. 39 p. 75, 27 est interrogatio, ubi aliquid interrogando exacerbamus et augemus rei invidiam *eqs. al.*] [*ci. Mommsen* CORP. IV 1878, 1 e<ro>them<a>; '*estne* zethema?', *Zangemeister.*] *i. q. figura sentent.* (*v. p. 803, 84*): GRAMM. suppl. 178, 11 -a (-th- *cod.*) est interrogatio *eqs.* (*seqq. partim depravata ex p. 803, 84 sq.*). CASSIOD. in psalm. 2, 1 p. 36^A. 41, 13 p. 305^C.

erōtēsis *f.*, ἐρώτησις. [*vox gr.*: DON. Ter. Hec. 70 (*Steph.*, φροτεσις *G*²). Phorm. 275 (*Steph.*, τη ερoϑεσεν *V*). *v. l. 9.*] *i. q. erotema* (*def. v. l. 10*): COMMENT. Lucan. 2, 108 -is (*C*, *item* 2, 221; *gr. litt. ed.*). CASSIOD. in psalm. 118, 9 p. 840^A. 119, 3 p. 903^B quae figura dicitur -is, id est interrogatio, quando ad exercitationem suam aliquis proponit sibi quae ipse respondet. 143, 3 p. 1016^D.

PS. APVL. herb. 105, 5 H.-S. (*syn. codd. interpol.*) *de herba cerefolio*: **erōtia**, bootis, arctofillon, **erotillio** (*v. infra l. 17*), Latini cerefolia (*cf. et l. 18*).

erōticus, (-a,) -um, ἐρωτικός. *i. q. amatorius*: GELL. 19, 9, 4 ἐλεγεῖα quaedam -a dulcia et venusta cecinerunt.

erotillio *v. l. 13.*

MARCELL. med. 28, 14 *apiastrum* quod Graeci **erōtion** vocant.

erōtopaegnia, -ōn *n. pl.*, ἐρωτοπαίγνια. *i. q. carmina amatoria: adhibetur pro titulo carminum Laevii*: CHAR. gramm. p. 376, 2 B. quales *versus* sunt in pterygio Phoenicis Laevii novissimae odes -on. PRISC. gramm. II 484, 14 in III -on. GELL. 2, 24, 8 in -is. AVSON. 360 -on libros.

ērotundātus, -a, -um. *ab* ex *et* rotundatus. *i. q. rotundus factus: translate de structura sermonis, fere i. q. perpolitus*: SIDON. epist. 9, 7, 3 structura ... lubrica et lēvis ac modis omnibus -a.

erōtylos, ἐρωτύλος. *nomen gemmae*: PLIN. nat. 1, 37, 58 -os sive amphicomos sive hieromnemon (37, 160).

erpes *v.* her-. **erpex (erpica, erpicārius)** *v.* irp-.

erpita *v.* her-. *K.-M.*

errābilis, -e. *ab* errare. *qui errare potest, errori obnoxius*: SVET. frg. 127 p. 204, 4 *sphaerae perfectionem Plato insinuat*, quod motum inerrabilem habeat, si quidem sex alii motus -es sunt.

compos.: inerrabilis.

errābundus, -a, -um. *ab* errare. GRAMM. suppl. 15, 8 'bundus', ut erro, erras, -us (16, 34 *al.*). SERV. auct. ecl. 6, 58 et participium prope contra rationem figuratum. GELL. 11, 15, 3 *Terentius Scaurus* errasse eum (*Vindicem*) scripsit, quod idem esse putaverit ... 'errans' et '-a'. nam ... '-a' ea dicitur, quae ... errantem agit aut simulat. 11, 15, 8 ut *secundum Apollinarem* ... is dicatur ... '-us', qui longo atque abundanti errore sit. NON. p. 103 -us pro errans. Vergilius: *ecl. 6, 58* (VINDEX gramm. Gell. 11, 15, 3 *v. supra l. 37. cf. etiam* GELL. 11, 15, 2. 5. SERV. auct. ecl. 6, 58 '-a' errantia, ut ludibundus ludens [*v. etiam supra l. 35*]. GLOSS. V 640, 71). PRISC. gramm. II 137, 17 -us similis erranti. *inde a* CATVLLO *et* LVCR., *v. infra l. 57. 62.*

I *de loco*: **A** *de animantibus semet moventibus*: LIV. 1, 29, 3 ut ... -i domos suas ... pervagarentur. SEN. dial. 12, 17, 5 Siciliae oras -us permetiens. CVRT. 8, 4, 6 ordinibus solutis per totum saltum -um agmen ferebatur. SVET. Iul. 31, 2 *Caesar* cum ... decessisset via, diu -us tandem ... evasit. BOETH. elench. soph. 1, 4 p. 1013^A (*Aristot. p. 163^b, 11* πλανώμενος). PALLAD. hist. mon. I 11 p. 288^C ad intima ... -us deserta perrexi (ἀλώμενος). CYPR. epist. 71, 2 p. 773, 1 ovem .. -am. *in imagine*: MART. CAP. 8, 813 *Astronomia loquitur*: in Graiam notitiam -a perveni (*sc. ex Aegypto*). IVL. VAL. 3, 33 omnia dracones amplexi possident aut (haud *ed. Par.*) -i. **B** *de corporis partibus*: CATVLL. 64, 113 *Theseus in labyrintho* -a regens tenui vestigia filo (VERG. ecl. 6, 58). AMBR. hex. 6, 4, 25 *agni*. APVL. met. 5, 27 -o gradu. MIRAC. Steph. 1, 3 pallam ... manu -a comprehendit *mulier caeca. in imagine*: EPIST. pontif. 330 (Migne 20 p. 658^B) inter fallaces tenebras ... caeca ... et -a vestigia. **C** *de rebus*: LVCR. 4, 692 sonitus ... -us ... tarde venit (*sc. ad aures*). VITR. 6 pr. 1 plures ... volumina ... non ordinata, sed incepta uti particulas -as (-os *al.*) reliquisse. MART. CAP. 1, 14 *amnis* flexuosis ... anfractibus -us. BELL. Afr. 2, 5 onerariae ... vento dispersae atque -ae (21, 3 -ae male vagabantur incertae locorum). 44, 2 navis trieris. LACT. ira 13, 6 quominus -o cursu *navigia* per immensum vagentur. FVLG. Virg. cont. p. 95, 18 Palinurus ... quasi 'planonorus', id est '-a visio'.

II *de opinione falsa*: *de rebus*: AVG. civ. 7, 17 p. 295, 11 D. impetus -ae opinionis. VINCENT. LER. 5, 8 -as sibique ... contrarias suspiciones. *de hominibus*: PS. AVG. serm. 120, 5 sceleris -a manus (*de multitudine Christi supplicium flagitante*). RVRIC. epist. 2, 23 p. 408, 2 filium ... -um et per saeculi praecipitia lapsantem ... verbere cohercere.

errāneus *v.* erroneus.

errantia, -ae *f.* *ab* errare, errans. *status errandi, error* (*cf.* NON. p. 204): ACC. trag. 469 neque ego -ae animi prave morigerabor. IREN. 3, 25, 6 quam (*aeonem f.*) sine patre dicunt genitam ... feminam a femina, quod est ex -a corruptelam.

errāticius *v.* erraticus.

***errāticus,** -a, -um. *ab* errare, erratum. ἠρράτικουμ: *v. p. 805, 17. forma* erraticius: CHAR. gramm. p. 398, 22 B. (= DIFF. gramm. VII 528, 5) -icus et potest errare et solet, -icius animus est qui solet (potest? *Rabbow*) errare et desinit. DIFF. ed. Beck p. 54, 8 -icius est

[Hey]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

qui animo errat, ... -icus est qui loco terrae suae errat. NOT. Tir. 90, 76 *inter* erro *et* erroneus (*deest* -icus). herraticus *v. p. 806, 12.* GLOSS. ἀλήτης, πλάνος, -i πλανῆται. *cf. etiam infra l. 25.* [*it. sept.* aradec, *francog. vet.* arage. *M.-L.*]

I *de loco* (*i. non certi loci vel itineris*): **A** *de herbis* (*agrestis, silvestris*): CATO agr. 157, 12 brassica -a (157, 13. 15. PLIN. nat. 20, 92 *brassicae* silvestris sive -ae ... effectus laudat Cato). VITR. 8, 1, 3 salix (PLIN. nat. 31, 44). COLVM. 6, 7, 3 abrotanum -um (ceraticum *S*) libram. SCRIB. LARG. 253 rumicis. PLIN. nat. 19, 129 est et -um intubum (20, 65 *al.*). 19, 169 tertium genus *papaveris* rhoean vocant Graeci ..., nostri -um (*ex coni.* 20, 204). 20, 9 *cucumerem* esse ... qui anguinus vocetur, ab aliis -us (PLIN. med. 2, 26 p. 71, 10. *cf.* PLIN. nat. 20, 3). 20, 39 pastinacam -am (25, 89. 112). *al.* NON. p. 449 labrusca genus ... -ae vitis, quae *eqs.* PLIN. med. 1, 13 *asparagus.* 2, 26 p. 68, 20 *malva* (PELAGON. 132 *al.*). CHIRON 313 *absinthium* (VEG. mulom. 2, 87, 4). MARCELL. med. 26, 99 violae -ae rusticae radices. PS. DIOSC. Vind. 3, 71 W. φενούκλουμ ἠρράτικουμ (*ἰρρ- l. v.*) *v. p. 725, 75 sqq.* (DIOSC. 3, 76 feniculu agreste). ORIBAS. eup. 2, 1 E 8 cicer (*cf. s. voc.*). CHAR. gramm. p. 398, 22 B. (= DIFF. gramm. VII 528, 10) -a hedera et vitis. *cf. ex. seq.* *adde*: CIC. Cato 52 *vitem* serpentem multiplici lapsu et -o. CYPR. ad Donat. 1 -i palmitum lapsus nexibus pendulis per harundines ... repunt. *in imagine*: ENNOD. opusc. 7, 1 p. 411, 6 praeceptorum falce ... -os palmites de ... radice sustulerit. *sim.* dict. 8, 10 p. 448, 21. **B** *de stellis planetis, sim.* (*cf. etiam infra l. 80*): GLOSS. III 292, 46 περὶ τῶν ζ ἀστέρων πλανητῶν de septem stellis -is. *cf.* GLOSS.[L] I Ansil. ER 33 -ae: erroneae (*sc. stellae?*). VARRO Gell. 3, 10, 2 stellas, quas alii -as, P. Nigidius errones (*v. p. 813, 65*) appellat (GELL. 14, 1, 11. 18). SVET. frg. 117 p. 160, 10 R. a planetis, id est -is stellis. 142 p. 221, 12 AMPEL. 3, 3 MAR. VICTORIN. gramm. VI 60, 6. HYG. astr. 2, 42 p. 78, 17 de stellis quinque, quas complures ut -as, ita planetas Graeci dixerunt. SEN. nat. 7, 15, 2 quot ... convenisse debent -ae (*sc. stellae; 7, 15, 1*). 7, 17, 1 cometen non unum ex multis -is effici, sed multos cometas -os esse. 7, 24, 1 -a ... stella. CHALC. transl. 38[C] sol et luna et aliae quinque stellae, quae vocantur -ae (ἄστρα ἐπίκλην ἔχοντα πλανητά). comm. 37 solem et lunam et ceteros -os ignes. *subst.* 83 in -is omnibus. SERV. auct. Aen. 11, 51 per haec signa -a (*i. septem planetas*). HYG. astr. 4, 14 p. 117, 1 VII stellas -as (p. 118, 14). MACR. somn. 1, 18, 4. 1, 20, 5. EVSTATH. Bas. hex. 6, 5 p. 927[B] (*sed gr. p. 129[D]* ἀπλανεῖς). CASSIOD. art. 7 p. 1216[D] moventur ... planetae, id est -ae (*sc. stellae.* ISID. orig. 3, 63). CHALC. comm. 144 mundi anima est tripertita in aplane sphaeram inque eam, quae putatur -a, et in sublunarem. FIRM. math. 8, 5, 2 stellae, ... quae numquam -o cursu ... deserant loca (*ibid.* immutabili ... agitatione volvuntur). **C** *de variis rebus quae non certum locum vel iter habent*: *corporalibus*: OV. met. 6, 334 -a Delos (*ante Latonae partum*). CLAVD. DON. Aen. 3, 75 *insula* ex -a et mobili stabilis et immobilis facta. PAVL. NOL. epist. 49, 7 p. 396, 11 in vago -ae navis hospitio. *nota* PLIN. nat. 26, 136 ad *sanguinem* -um (*i. hic illic profluentem*) ... radix probatur. *de via sim. in quibus erratur, per tropologiam*: HIL. in psalm. 118 aleph 2 p. 359 in via fortuita et in incerta et in -a (*opp.* in qua in lege domini ambulatur). trin. 8, 2 sermo noster per deflexos ... anfractus oberrans et ex deviis atque -is cuniculis emergens. AVG. serm. 150, 8, 9 -as semitas. *incorporalibus*: LACT. inst. 6, 10, 13 vitam (AMBR. Iob 1, 3, 6 -a atque fugitiva *hominis condicio*). CHALC. transl. 48[A] -ae ... causae speciem (τὸ τῆς πλανωμένης εἶδος αἰτίας). VEG. mulom. 1, 6, 1 haec passio, quia -a est, subito ad pedem alterum migrat. PS. SORAN. quaest. med. 125 eas ... febres, quae immoderatas accessiones habent, Hippocrates planetas nuncupavit, i. e. -as. **D** *de hominibus instabilis vitae vel domicilii*: GELL. 9, 2, 6 -um esse hominem ... et nulli rei incolamque ... ganearum. FIRM. math. 3, 2, 12 *Saturnus* faciet ... -os, qui in uno numquam possint consistere loco. 4, 14, 15 -os semperque peregrinos et qui nusquam sedem ... constituant. 4, 15, 6 peregrinos, -os. GILD. Brit. 18 chron. III p. 34, 20 ob imbelles -osque latrunculos. MAX. TAVR. hom. 65 p. 386[B] viator. *sim. de Aeone*: IREN. 2, 1, 3 superiorem -am virtutem descendisse. *sic etiam* spiritus -us *dicitur, quia ambulat quaerens requiem* (*Luc. 11, 24; v. Koffmane, Kirchenlat. p. 91, propter errorem in quem inducit homines*): CYPR. ad Donat. 5 immundos et -os spiritus (*cf. unit. eccl. 2* spiritu erroris). PS. ORIG. tract. 10 p. 115, 7 daemones et -os spiritus aëris. AMBROSIAST. in Eph. 6, 17 ut infusi sancto spiritu immundos et -os spiritus devincamus (*sic opp.* sanctus spiritus: RVFIN. Orig. princ. 2, 7, 3 p. 150, 23). RVFIN. hist. 5, 16, 8 (ἐν πλάνης πνεύματι). 5, 16, 17 vocem falsi et -i spiritus (ψευδὲς καὶ λαόπλανον πν.). ACT. Archel. 51 p. 76, 3 MAXIMIN. hom. (Rev. Bénéd. 40, 1928, 72) 22, 35.
E *de ove a grege aberrante* (*proprie et in tropologiis eccles.*): TERT. carn. 8 angelum ... de figura -ae ovis interpretatur. PACIAN. epist. 1, 5 p. 17, 6. 3, 13. AMBR. fid. 5 pr. 4 in psalm. 118, 22, 29. -a *pro subst.* ENNOD. opusc. 2, 8 p. 289, 19 VEREC. in cant. 1, 14 FVLG. RVSP. ad Tras. 1, 9. *sim. de sidere*: FIRM. math. 2, 10, 2 Aries est signum ... masculinum ... quadrupes corporale oculis languidis -um (*i. quod errantes facit?*). 3, 6, 14 in tropicis signis ... vel squamosis vel -is (3, 6, 22. 31. 4, 6, 4. *ex suppl.* 4, 14, 13).

II *de* ***dubitatione*** *et de* ***opinione falsa*** (*maxime ap. Christ., i. q. haereticus; hinc etiam, ut vid., scriptura* herr-, *v. infra l. 12*): FIRM. math. 1, 10, 10 *decepti similitudine* de filio -a contentionis conflictatione certarent. 1, 3, 6 -is responsionibus. 3, 14, 10 in explicandis fatis ... -a confusione turbari. 4, 7, 3 errore dubios et qui omnia consilia multiplici genere -a semper dubitatione suspendant. 6, 32, 16 -is moribus, vitae rectum iter nesciens. CHALC. transl. 47[C] dum imitantur aplane mundi intellegibilis circumactionem, suae mentis motus -os corrigant (μιμούμενοι τὰς τοῦ θεοῦ πάντως ἀπλανεῖς οὔσας [*sc.* περιφοράς], τὰς ἐν ἡμῖν πεπλανημένας καταστησαίμεθα). HIL. trin. 7, 8 haereticorum incerta ... omnia et -a. 11, 1 ambiguis ... et -is indefinitae doctrinae studiis. PRISCILL. tract. 1, 26 p. 22, 19 herraticis (*sic m.*[1]) sensibus. 1, 35 p. 28, 26 -o ... sensu. SYMM. epist. 1, 38 non ... vaga neque -a est *fortuna* (*supra*: nesciam iudicii esse fortunam). RVFIN. Clement. 4, 14 falsae et -ae religiones. Orig. in exod. 4, 6 -a et lubrica philosophorum ... dogmata (Orig. in Matth. 17, 32 ISID. in exod. 14, 1). PAVL. NOL. epist. 13, 25 p. 105, 9 opinionibus -is philosophorum. *nota* VEN. FORT. carm. 5, 6, 8 ne numerum transiliens -a se tela turbaret *in versu tamquam opere textili.*
hinc substantive: *masc.*: -us *i. q.* haereticus: OPTAT. 2, 4 p. 38, 12 ad paucos -os (*sc. Donatistas*) missus *Victor Garbensis.* LVCIF. non conv. 11 p. 24, 7 vobiscum -is ... esse potueramus dei cultores? non parc. 1 p. 209, 10 (*supra*: apostatis). 8 p. 225, 28. moriend. 11 p. 306, 9; *opp.* catholicos. PS. AVG. serm. Rev. Bénéd. 24 p. 324, 20. *neutr.*: HIL. trin. 7, 33 non nos in -a atque in invia deducit ille qui via est. LEO M. epist. 3, 2 p. 608[A] nobis aut novum aut -um videatur. *dub. signif.*: FORTVN. rhet. 2, 26 p. 117, 5 *inter* '*species quaestionum*': -a sive thetica.

errātilis, -e. *ab* errare, erratum. *i. q. errabundus, erraticus*: *proprie*: CASSIOD. var. 1, 21, 3 -es ferae ad cubilia ... festinant. *de opinione*: FVLG. aet. mund. p. 143, 12 iuvenales amplexus iactare in ... -em gratiam (*i. amorem meretricium. opp.* coniugii ... matrimonium).

errātio, -ōnis *f.* *ab* errare. *actio errandi, error.* DON. Ter. Ad. 580 '-o' pedum, error animi est et loci in quo erratur. CHAR. gramm. p. 398, 25 B. error est rei vitium, ut amor dolor, -o incertae viae. DIFF. gramm. VII 528, 6 *et* Beck p. 55, 8 *v. l. 46. 47.* **1** *de loco*: *de hominibus*: PLAVT. Rud. 179 si ad saxum quo capessit, ea deorsum cadit, -is fecerit compendium. TER. Ad. 580 hac ... propius ibis et minor est -o (DON. *ad h. l. v. supra l. 33*). VITR. 7, 5, 2 Vlixis -es. *de sideribus sim.*: CIC. Tim. 19 *deus* sex ... reliquos motus ab eo (*mundo*) separavit itaque ab omni -e eum liberavit (*Plato p. 34[A]* ἀπλανὲς ἀπηργάσατο). 36 *sidera* vaga et mutabili -e labuntur (*Plato p. 40[B]* τὰ τρεπόμενα καὶ πλάνην ... ἴσχοντα). nat. deor. 2, 56 nulla ... in caelo nec fortuna nec temeritas nec -o nec vanitas inest (*opp.* ordo veritas ratio constantia). **2** *de mente et de falsa opinione*: PAVL. FEST. p. 24 alucinatio: -o. DIFF. gramm. VII 528, 6 -o ... animi est repentina commotio (DIFF. ed. Beck p. 55, 8). LACT. inst. 5, 17, 28 stultitia ... est in factis dictisque per ignorantiam recti ac boni -o. HYG. astr. 2, 2 p. 33, 5 incidit ... compluribus -o, quibus de causis minor Arctos Phoenice appelletur. *ex coni.*: ITALA iud. 20, 16 (Lugd.) iactant lapides contra capillum sine ⟨er⟩ratione (οὐκ ἐξαμαρτάνοντες [διαμαρτ. *al.*], *corr. Nestle. cf. Vulg.* ad certum iacientes).

errātor, -ōris *m.* *ab* errare. *qui errat, vagatur.* FEST. p. 344 ⟨spa⟩tiatorem -em Cato (*Cato or. frg. 40, 3*). OV. epist. 9, 55 Maeandros terris totiens -r in isdem, qui ... in se ... retorquet aquas. *f.* **errātrīx**, -īcis. CHAR. gramm. p. 398, 27 B. (= DIFF. gramm. VII 528, 10) -x personam respicit, ut venatrix (*opp.* erraticus).

errātum *v.* erro *p. 813, 26.*

errātus, -ūs *m.* *ab* errare. *i. q. erratio, error.* [OV. met. 4, 567 longis -bus (*sic e et alii recc.*; erroribus *optimi*) actus *Cadmus.*] GREG. M. moral. 5, 82 ut sic eorum -bus sicut nostris vitiis irascamur. epist. 7, 5 p. 447, 5 in ipsis ... -bus electorum (*ibid.* peccavit). GLOSS. V 499, 33 excessibus: -bus.

1. ˟erro, -āvī, -ātum, -āre. [*i. q. armen.* eṙam '*inquiete moveor; irascor*'; *cf. e. c. got.* aírzeis, *theod.* irri '*irre*'. *W.*] VARRO ling. 6, 96 -are ab ἔρρειν (*sim.* CLOAT. Gell. 16, 12, 1). *formae brev., ut* -asti (PLAVT. Bacch. 677 *et saepe*), -astis (CIC. leg. agr. 1, 22 *al.*), -asse (PLAVT. Trin. 666 *al.*): *passim.* -avere: VERG. Aen. 11, 135. -antum: PROSP. epigr. 67, 4 CARM. epigr. 704, 18. -ari *active?* COMM. instr. 2, 11, 9. *cf. etiam l. 72. 73.* GLOSS. πλανῶμαι, πλάζομαι. II 408, 42 πλανῶ -o. *ibid.* 43 -or πλανῶμαι. II 427, 44 ῥέμβομαι vagor -or (*litterae* ror *leviter detritae sunt*). *al. alia v. p. 807, 15.* PAVL. FEST. p. 220 *v. p. 807, 75.* *cf. etiam* GLOSS. I p. 82, 33. [*corrupte*: OV. fast. 1, 495 *RM* (*lege*: horret). *loco mutilo*: CAEL. hist. frg. 107 VARRO Men. 327. *delendum*: PLAVT. Most. 75.] [*it.* errare, *francog.* errer, *hisp.* errar. *M.-L.*]

I *de* ***motu*** *incerto*: **A** *de hominibus vel bestiis locum e loco non certa directione vel ratione mutantibus* (*i. q. vagari*); *etiam de eis qui falsam regionem inscii vel decepti petunt* (*i. q. aberrare a scopo.* -are *transit. i. q.* '*pererrare*' *v. p. 812, 77*): **1** *de hominibus*: LIV. ANDR. carm. 14 (13 M.) partim -ant, nequinont Graeciam redire (*cf. Hom. Od. 4, 494*). PLAVT. Bacch. frg. 22 *Vlixes* annos viginti -ans a patria afuit (*opp.* adulescens ... intra muros. *de Vlixe*:

[Hey]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

VARRO Men. 468 *al.* SEN. epist. 88, 7 *in lusu significationis. cf.* STAT. silv. 3, 5, 8 APVL. apol. 89 *v. p. 811, 48*). Most. 846. ENN. scaen. 253 *de Medea.* 398 qui -anti ... monstrat viam (CIC. off. 3, 55 [*opp.* in errorem alterum inducere]. SEN. benef. 4, 29, 1 *al.* PETRON. 79, 1. 4. *transl.* COMM. instr. 1, 1, 1. *cf.* SEN. dial. 3, 14, 3). ENN. ann. 41. PACVV. trag. 302 incerte -ans vagat (*cf. Ribbeck, Röm. Trag. p. 308*). TER. Haut. 257 Eun. 1003. LVCIL. 82 vagus exulet, -et exlex. CIC. carm. frg. 23, 1 in campis ... Aleis (*cf. Hom. Il. 6, 201 κατ' πεδίον ... οἶος ἀλᾶτο*). Arat. 421. Cluent. 175 vagus et exsul ... Oppianicus. Flacc. 72 quo in loco ... Agamemnon cum exercitu -asset, nisi ducem ... invenisset. Pis. 54 non longe a porta cum lictoribus. div. 1, 59. Att. 8, 9, 3 circum villulas. HIRT. Gall. 8, 31, 5 VERG. ecl. 6, 52. 64 (SERV. ambulantem). georg. 3, 249 male. Aen. 1, 32 *Troes* maria omnia circum. 1, 322 -antem *venatricem* (SERV. auct. investigantem, quia venatores cum vestigant quasi videntur -are. GLOSS. IV 440, 31 -antem: feras vestigantem). 1, 756 terris et fluctibus. 2, 489. 739 Creusa ... viā. 3, 200 in undis (*ibid.* excutimur cursu). *al. nota* 6, 68 Latio considere Teucros -antisque deos agitataque numina Troiae. 6, 329 *inhumati* centum -ant annos volitantque haec litora circum (*sic de animis mortuorum:* 6, 451 Dido [SERV. vagabatur]. TIB. 1, 10, 38 turba *apud inferos.* OV. met. 4, 443. 15, 798 fast. 2, 566 SEN. Herc. f. 758 Thy. 671 LVCAN. 1, 11 PLIN. nat. 7, 174 STAT. Theb. 9, 433 APVL. met. 8, 12 AMM. 23, 5, 17 *al.* CORP. VIII 23774 *al.*). 7, 557 *Allecto* super aetherias ... licentius auras. *al. nota* AETNA 225 amentia maior, in Iovis -antem regno perquirere divos. HOR. carm. 3, 4, 7. 3, 27, 51 inter ... leones. ars 457 TIB. 2, 5, 42. 106 PANEG. in Mess. 52 PROP. 1, 1, 11 *al.* OV. am. 1, 10, 5. 1, 13, 12 navita ... media nescius -at aqua. 3, 6, 50 *al.* epist. 10, 47 diffusis ... capillis ... Baccha. 20, 96 vago ... pede. met. 3, 175 non certis passibus. 4, 87. 7, 577 viis. 13, 872. 14, 422 (*cf.* 425 per iuga ..., qua fors ducebat, euntem). *al.* Ib. 113 exul inops. Pont. 4, 10, 29 *al.* fast. 2, 335 huc illuc. *al.* LIV. 8, 34, 9 vagi milites in pacato. 33, 15, 15. MANIL. 5, 311 *Haedus signum* -anti similis. PAVL. FEST. p. 19 SEN. contr. 10, 4, 7. SEN. Herc. O. 247 *Deianira* per Herculeos lares attonita fertur ..., incurrit, -at, sistit. 417. 854 *Phaethon.* Med. 20 *al.* Phaedr. 284 -antes ... colonos (*sc. Scythas.* LVCAN. 3, 267 [*cf.* ADNOT.]. IVST. 2, 2, 3). benef. 7, 2, 5 dial. 7, 1, 2. 9, 2, 2 (*in imagine. cf.* epist. 8, 3). 9, 12, 4 nat. 6, 1, 3. epist. 28, 5 ⟨non⟩ peregrinaris, sed -as et ageris ac locum ex loco mutas. 69, 1 (*ibid.* mutare ... loca). CVRT. 4, 15, 32 LVCAN. 1, 27. 2, 661. 4, 197. 684 solitus vacuis -are mapalibus Afer. 7, 429. 9, 939 PETRON. 8, 2. 27, 1 *al.* CALP. ecl. 3, 50 -o. VAL. FL. 4, 419 *Io.* 6, 295. 583 SIL. 2, 702. 3, 568. 6, 649 -antibus armis (*i. exercitu*). 7, 109 profugus. 8, 266; *opp.* sedeo. *al.* STAT. Theb. 4, 369. 9, 577 *al.* Ach. 1, 745 silv. 1, 2, 131. 212. 2, 3, 22. MART. 1, 2, 5 ne ... -es urbe vagus tota, me duce certus eris. 6, 50, 2 *al.* QVINT. inst. 7 pr. 3 PS. QVINT. decl. 1, 2 p. 4, 23 *al.* IVV. 6, 101 MIN. FEL. 21, 2 NEMES. ecl. 2, 41. cyn. 53 *de venatoribus* (*cf.* 49 discurrimus). FIRM. math. 1, 7, 12 *al.* 4, 10, 10 assiduis peregrinationibus. err. 6, 7 AVIEN. orb. terr. 322 AVSON. 325, 5 *al.* 401, 6 *Σαντονικοῖς* campoisin. AMM. 14, 4, 3 *al.* HIER. epist. 3, 3, 1 in incerto peregrinationis. VVLG. gen. 21, 14 *al.* deut. 27, 18 maledictus qui -are facit caecum in itinere (psalm. 106, 40 -are fecit eos in invio [*ἐπλάνησεν. cf. p. 810, 23. 27*]). psalm. 106, 4 (*ἐπλανήθησαν*). Sirach 34, 12 multa vidi -ando (*ἐν τῇ ἀποπλανήσει μου*). *nota* Hebr. 12, 13 ut non claudicans quis -et (*i. labatur; ἵνα μὴ τὸ χωλὸν ἐκτραπῇ*). CLAVD. 5, 124 -at barbarus (*exercitus, opp.* se cogit in unam planitiem). rapt. Pros. 1, 29 *al.* AVG. civ. 12, 15 p. 533, 11 D. *v. p. 810, 29.* util. ieiun. 5, 7 si quis equum domet, in quo -et. c. acad. 3, 15, 34 si hac ibis, nihil -bis. COMM. instr. 2, 11, 9. -an(te)s *pro subst.* (*cf. supra l. 3. 6*): STAT. Theb. 12, 133 PS. QVINT. decl. 1, 2 p. 4, 23 *al.* (17, 5 p. 305, 9?). FRONTO p. 196, 22 N. FIRM. math. 6, 35, 3 *al.* *sic de rebus personatis:* VERG. georg. 2, 283 dubius mediis Mars -at in armis. OV. trist. 5, 8, 15 passibus ambiguis Fortuna. SEN. Herc. f. 163 spes immanes ... urbibus -ant trepidique metus. 1193 hic -at scelus. VAL. FL. 5, 146 odia aegra sine armis -bant iraeque ... et ... Erinys. SIL. 13, 561 Mors. CLAVD. 28, 408. 609. *sim.* OV. epist. 17, 156 *Leander:* non -at (erit in *al.*) tenebris quo (*sc. lumine*) duce noster amor.

2 *de bestiis:* **a** *gregariis et domesticis* (*fere i. q. per pascua palari*): VERG. ecl. 1, 9 ille meas -are boves ... permisit (SERV. pasci. PHILARG. carpere herbas vel libere pascere [I, vagari libere II]). 2, 21 (*cf.* SERV.). 6, 40. georg. 3, 139 *equae.* 4, 11 bucula campo. Aen. 1, 185 *cervi* (SERV. pascentes. GLOSS. IV 440, 35 *al. cf.* CLAVD. DON. *ad l.* p. 43, 22). 7, 491 (*cf.* SERV.). 493. HOR. epod. 2, 12 -antis greges. OV. met. 4, 636. 11, 357 *pars boum* gradibus tardis illuc ... et illuc. 13, 821. 15, 14. PAVL. FEST. p. 220 palare, id est -are. PHAEDR. 3, 15, 2 SEN. Herc. f. 144 Oed. 720 CVRT. 5, 6, 15 *al.* CALP. ecl. 5, 5. 15 BVC. Eins. 2, 26 SIL. 7, 438. *passim.* *in parabola de peccatore v. p. 811, 63* (*cf.* VVLG. deut. 22, 1). **b** *singularibus, rapacibus:* LVCR. 4, 705 -ant ... canes ... et vestigia quaerunt. HOR. sat. 1, 8, 35 OV. ars 3, 427. PROP. 4, 7, 90 *Cerberus* (SEN. Oed. 173 nostris ... locis). SEN. clem. 1, 16, 5 (*de catulis*) licentiam vagandi -andique passim. PLIN. nat. 6, 155. VERG. georg. 3, 246 leaena ... campis. SEN. Herc. O. 16 leo. HOR. carm. 3, 18, 13 (*in adynato*) inter audaces lupus -at agnos. PROP. 2, 28, 23 Callisto ... ursa (OV. fast. 2, 181). GRATT. 164 *tigris* in stabulis canum. SEN. Thy. 708 STAT. Theb. 7, 564. OV. met. 3, 714 aper. OV. met. 15, 100 lepus. APVL. met. 11, 25 ferae montibus. CLAVD. 1, 170 (*adynaton*) per flumina dammae. COMM. instr. 1, 34, 17 quasi besteus -ans. LIV. 27, 16, 4 equus ... per urbem. **c** *volantibus:* *aves:* LVCAN. 1, 588 -antis (volitantis *al.*) in aere pinnae (COMMENT. orneoscopiam ⟨dicit⟩). PERS. 4, 26 quantum non miluus -at (SCHOL. proverbium 'quantum milui volant' [*Petron. 37, 8*]). STAT. silv. 2, 4, 6 -antem ... toris *psittacum.* NEMES. cyn. 315 *aves* fluminibus crassisque paludibus. MART. 1, 53, 7. *apes:* VERG. georg. 4, 203 duris -ando in cotibus. OV. fast. 3, 743 colligit -antes. **d** *serpentibus:* VERG. Aen. 7, 352 coluber ... membris lubricus -at. OV. met. 7, 534 *serpentes.* SEN. Herc. O. 1359 -are mediis ... visceribus meis ... hydram. CLAVD. 3, 43 Allecto ... obstantes in tergum reppulit angues perque umeros -are dedit.

B *de aliis quae intrinsecus propria animantium vi moventur:* **1** *de corporis partibus:* TIB. 2, 1, 30 *ebrium* madere ..., -antes et male ferre pedes. OV. fast. 6, 334. VAL. MAX. 6, 8, 7 vestigia huc atque illuc. SEN. Phoen. 4 -antem gradum (epist. 83, 21). VERG. Aen. 5, 435 -at ... auris et tempora circum crebra manus *pugilum.* 7, 498 nec dextrae -anti deus afuit (*cf.* SERV.). STAT. Theb. 2, 592 in socios ... manus *iaculantium.* 10, 397. silv. 5, 5, 32 digitis -antibus (*i. incertis*) amens scindo chelyn. CLAVD. 17, 318. *hinc pro manu ipsa persona:* SEN. benef. 6, 8, 2 cuius manus, cum me peteret, percussit hostem meum, qui nocuisset, nisi -asset. AMM. 30, 1, 7 fundens ... sagittas, sed voluntate -ans (deerrans *Heraeus, cursus causa*). SIDON. epist. 1, 2, 5 si ab alterutro -andum est *in iaculando.* *sim.:* LVCR. 4, 1104 *amantes in amplexu* manibus ... -antes incerti corpore toto. *de pugili* STAT. Theb. 6, 888 Tydeus ... oneri ... elapsus iniquo circuit -antem *adversarium.* CIC. har. resp. 37 *sacrificium* non solum curiosos oculos excludit, sed etiam -antis. CARM. epigr. 55, 1 (*aet. Caesar.*) oculo -ante. VERG. Aen. 4, 691 oculis ... -antibus *moribundae* (SERV. vicinitate mortis). VITR. 8, 1, 1 sic (*i. cum quis procumbit*) ... non -bit excelsius ... visus. SEN. Herc. f. 1042. VAL. FL. 8, 164 -antes ... genae. STAT. Theb. 10, 150 (*cf.* SCHOL.). 10, 169 huc acies ... et illuc. PHYSIOGN. 37 si ... propateant oculi cum risu et -ent (*cf. I p. 336, 1 εἰ δὲ ἀναπεπταμένους καὶ σεσηρότας* [*sc. ὀφθαλμούς*] *ἔχοιεν*). *aliter de oculis falsa specie deceptis, v. p. 812, 10.* VERG. Aen. 4, 684 extremus si quis super halitus -at (*sc. morientis*). PETRON. 79, 8 haesimus calentes et transfudimus hinc et hinc labellis -antis animas. AETNA 99 animanti per tota -antes percurrunt corpora venae (*cf. infra l. 74*). CALP. ecl. 3, 58 inter (*loc.?, temp.?*) calamos -antia labra petisti (NEMES. ecl. 2, 39). CIRIS 357 multus ineptae (-c *al.*) virginis insolito (-te *codd.*) sermo novus -at (*i. haesitat*) in ore. PROP. 2, 34, 22 -bant multo ... tua verba mero. *aliter* (*i. q. huc illuc diffundi*): SIL. 9, 281 -bat ... turbata per agmina murmur. *de errore linguae ex falsa opinione nato v. sub II.* CIC. Cael. 32 *v. p. 811, 15.* SEN. Phaedr. 1257 *v. p. 809, 49.* **2** *de herbis sim., quorum flexus vel aberrationes crescendo fiunt:* CATVLL. 61, 35 ut tenax edera huc et huc arborem implicat -ans (VERG. ecl. 4, 19 [SERV. passim vagantes: unde antiqui lyrici dixerunt flexipedes hederas]). CALP. ecl. 1, 12 fagus ... ramis -antibus implicat umbras (*sim.* MEROB. carm. 3, 1). *aliter* GRATT. 137 quae silvis -ant hastilia nostris (*'i. passim crescunt' Enk*). *tam ad flexilem naturam quam ad motum extrinsecus venientem pertinent:* PROP. 2, 1, 7 sparsos -are capillos. 2, 22, 9 vagi crines ... in frontibus. CLAVD. 3, 43 *v. supra l. 14.* rapt. Pros. 2, 31.

C *de rebus inanimis:* **1** *quae hominum voluntate moventur:* *litterae sim.:* OV. epist. 11, 3 si ... caecis -bunt scripta lituris. QVINT. inst. 1, 1, 27 *stilus in tabellis insculptis.* HIER. epist. 10, 2, 2. *iacula sim.:* OV. met. 12, 122 fraxinus. SEN. Med. 537 tuum ... fulmen. epist. 30, 8 gladius. HOMER. 368 telum ... ab hoste. *hinc* ARATOR act. 1, 350 vulnera ... parvis -antia membris (*de parvulorum caede Herodiana*). *naves, currus:* BELL. Afr. 44, 1 navis una ... ab residua classe. VERG. Aen. 5, 867 OV. fast. 2, 391. LVCAN. 3, 559 acies (*i. classes*) ... profundo. STAT. Theb. 9, 142. SEN. Herc. O. 681 -ante rota *Phaethontis* (STAT. Theb. 1, 220). LVCAN. 1, 253 *domus Nomadum.* SIL. 3, 291 penates (*sc. plaustris*). STAT. Theb. 6, 467 *currus. in hypallage:* CLAVD. 5, 211 limite iusto devius -antes Phaethon confundat habenas. *de acupictura:* PS. CYPR. mart. 17 licet ... lentescentibus filis aurum -et ad speciem (*in purpura*). **2** *quae vi naturali moventur:* *aquae* (*fluvii, undae maris*): POMPON. trag. 11 tortis -ans ... flexibus flumen (*cf.* TER. MAVR. 2141 *et* 2147 VERG. georg. 3, 14 AVSON. Mos. 286). AETNA 121 -antes venas *aquarum.* HOR. carm. 2, 14, 18 flumine languido Cocytus. PROP. 2, 34ᵇ, 36 Maeandria campo -at (*ibid.* suas decipit ... vias. *cf.* LVCAN. 3, 208). MANIL. 5, 14 flumina ... -antis late sinuantia flexus. GERM. 388. SEN. Med. 586 Hister ... vagus. Oed. 284 Tro. 187. nat. 4, 2, 3 *Nilus* ex vago et -ante colligitur. PETRON. 131, 8. SIL. 9, 228 *v.* circumerro. STAT. Theb. 4, 687. 12, 629 CARM. Aug. doctr. christ. 3, 7, 11 ARNOB. nat. 1, 50 CLAVD. 28, 175 *v. p. 809, 47.* carm. min. 28, 18. VAL. FL. 4, 576 pontus et infestis anceps cum montibus (*Cyaneis*) -at. AVIEN. orb. terr. 172 flexu ... gurges (*i. mare*). STAT. Theb. 3, 90 -ans alternus nunc ore venit nunc vulnere sanguis. *venti, spiritus, soni:* CIC. nat. deor.

[*Hey*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

2, 144 ne adiectae (*sc. auribus*) voces laberentur atque -rent. AETNA 167 *venti*. OV. met. 15, 165 -at et illinc huc venit, hinc illuc ... spiritus. APVL. mund. 18. MART. CAP. 9, 946 *soni* vagi et -antes (*opp.* statarii). *ignis*: OV. met. 9, 200 pulmonibus *Herculis*. 14, 351 flamma ... per ... medullas (EPICED. Drusi 254). *aliter in motu animantium igniferorum*: VAL. FL. 7, 578 -antem ... ignem *taurorum ignivomorum*. MANIL. 1, 742 -antes nutu (meta *Bentley, al.; sed* nutus *i. q.* ῥοπή) flammas (*sc. Solis quadrigae exorbitantes*). SIL. 7, 360 per iuga ... -at Vulcania pestis (*sc. boves ab Hannibale in hostes immissi*). *radii, colores sim.*: VERG. georg. 1, 452 *solis* in voltu (*cf. Arat. 832 sqq.*). STAT. Theb. 2, 532 lunae tremor ... in armis. AVIEN. Arat. 1777 (*cf. Arat. 1042*). CLAVD. rapt. Pros. 2, 3 SIDON. epist. 2, 10, 4 vs. 10. *corpora volitantia: atomi, pulvis sim.*: CIC. fat. 46 ab atomis -antibus et de via declinantibus. LVCR. 3, 924 nostros ... per artus ... primordia motibus -ant. MANIL. 1, 480 *in mole mundi* nihil ullis partibus -ans (-at, -ant *codd.*) laxius ... mutatove ordine fertur. SEN. dial. 1, 1, 2 materiae -antis (*ibid.* quae temere coierunt). LVCAN. 1, 642 -at ... nulla cum lege ... mundus (*ibid.* incerto ... motu). STAT. Theb. 5, 604 plumae. *hinc de regione pulverulenta*: LVCAN. 9, 458 regna videt ... Nasamon -antia vento (*cf.* 9, 456 pars plurima terrae *Libycae* tollitur). *stellae* (*planetae al.*): CIC. carm. frg. 11 M. (3 B.), 8 signorum ..., quae verbo et falsis Graiorum vocibus -ant. Arat. 230 *v stellae* (*ibid.* vario motu). nat. deor. 2, 119 stellarum ..., quae -are dicuntur (div. 2, 10). VERG. georg. 1, 337 quos ignis caelo (-i *al.*) Cyllenius -et in orbis (*cf.* BREV. EXPOS. fertur. SERV. inclinetur). HOR. epist. 1, 12, 17 (*syn.* vagentur). SEN. nat. 7, 18, 1 cometes (*ibid.* moveretur). 7, 25, 7 PLIN. nat. 2, 12. MACR. somn. 1, 14, 26 quas *stellas* ideo veteres -are dixerunt, quia *eqs.* (*supra*: vagantium stellarum error legitimus). *partic. pro adi.*: CIC. rep. 1, 22 quinque stellarum, quae -antes et quasi vagae nominarentur. Tusc. 1, 62. nat. deor. 1, 34 (*syn.* vagae, *opp.* quae infixa caelo sunt). 2, 51 *al.* div. 2, 17 *al.* SEN. nat. 7, 4, 1. *saepius*. APVL. mund. 2 (*Ps. Arist. mund. 2 p. 392^A, 13* τὰ ... πλανητὰ ὄντα). FIRM. math. 1, 4, 5 (*syn.* planetae). MACR. Sat. 1, 17, 3. CIC. nat. deor. 1, 87 quinque -antium siderum. div. 2, 89. PAVL. FEST. p. 147 VITR. 9, 1, 11 PLIN. nat. 1, 2, 6. 2, 12. 32. 106 (*ibid.* meantium. *opp.* adhaerentium caelo). 2, 116 *al.* VVLG. Iudas 13 (ἀστέρες πλανῆται). ISID. nat. 23 -antia appellantur, non quod ipsa -ent, sed quod nos -are faciant *eqs.* CIC. Tusc. 1, 62 astra ... cum ea, quae sunt infixa certis locis, tum illa non re, sed vocabulo -antia. AVSON. 372, 2 -antes ... planetae. *hinc* -antes, -ium *pro subst.* (*cf.* GLOSS. II 408, 40): CIC. Tusc. 1, 63 lunae, solis, quinque -antium motus (PLIN. nat. 1, 2, 12). nat. deor. 2, 51 *in fine*. 2, 53. 3, 51 (*opp.* inerrantes). PLIN. nat. 2, 91 MART. CAP. 8, 815. *cf.* GLOSS. IV 440, 32 (*v. infra l. 45*). *de singulis planetis*: VERG. Aen. 1, 743 hic canit -antem lunam solisque labores (*cf.* SERV. *et* GLOSS. IV 440, 32 vices mutantem vel quod inter planetas sit, id est -antes [-em *cod.*]). SERV. Aen. 4, 239 *de Mercurio*. *aliter de Eridano sidere*: CLAVD. 28, 175. *generatim de omnibus stellis*: LVCAN. 7, 425 (*v. Housm. ad l.*).

singulariter: SEN. Phaedr. 1257 -antes loco restitue partes (*de membris Hippolyti laceri*). *quae vento, motu concutiuntur*: STAT. Theb. 10, 93 silentia ... abigunt ... ventos et ramos -are vetant (SCHOL. moveri). Ach. 1, 610 -antes ... sinus *nebridis*.

D *de fabulosis motibus*: VERG. Aen. 3, 76 *Delon* oras ... circum -antem (*opp.* immotam). OV. met. 6, 190. SEN. Ag. 386 huc atque illuc. Herc. f. 453 terra ... -ante. CLAVD. 1, 185. rapt. Pros. 2, 35 *in opere textili*. *de Symplegadibus*: VAL. FL. 3, 621 procellosum scopulis -antibus aequor. 4, 562 AVIEN. orb. terr. 208. *cf.* CYPR. GALL. gen. 9.

E *de incorporalibus*: *imagines rerum*: OV. trist. 3, 4, 57 *animo* ante oculos -ant domus urbsque et forma locorum. SEN. Thy. 282. *affectus*: SEN. Herc. O. 706 vagus per artus -at excussos tremor. VAL. FL. 6, 674 roseo pudor -at in ore. SIL. 7, 633 niger per lumina somnus (*i. mors*). *alia hic illic apparentia*: OV. met. 2, 802 mali causae (*i. Invidiae virus*) spatium per latius -ent. GRATT. 345 -antis per tot divortia morbos (*v. Enk ad l.*). MANIL. 4, 70 *quot mortes* -ant ... per ignes (*cf. Housman in l.*). SEN. dial. 9, 11, 7 pericula ... circa me. epist. 94, 53 bona et incerta et -antia. LVCAN. 2, 21 per omnis ... dolor (*cf.* SIL. 9, 281 *p. 808, 46*). TERT. anim. 10 p. 313, 3 ARNOB. nat. 1, 31. *sim.* SEN. Thy. 473 frater ut regnes rogat. :: rogat? timendumst. -at hic aliquis dolus (*sc. quasi circumvenire me quaerens*). *non per loca, sed per diversos status*: SEN. Herc. O. 253 formas dolor -at per omnes: queritur, implorat, gemit. PANEG. 10 (4), 7, 1 per varios ... casus Mars dubius -vit. PS. AVG. symb. 3, 2. *sim.* OV. epist. 8, 65 generis fato, quod nostros -at (durat *Heins.*) in annos, Tantalides ... rapina sumus. *huc fort. trahendum*: MART. CAP. 9, 985 *in iambicis* numeri incompositi -ant (*sic β*, erunt *vg.*) quattuor. *ibid.* qui incompositi -ant (*β*, erant *vg.*).

II *de iudicio vel incerto vel falso*: **A** *in imaginibus ductis a viatore recti itineris ignaro* (*incertum esse, huc illuc verti, titubare, falsam viam persequi*): PLAVT. Rud. 177 evasit ex aqua *naufraga* ... sed dextrovorsum avorsa it in malam crucem. hem, -bit illaec hodie ... si ad saxum quo capessit ..., errationis fecerit compendium. ENN. scaen. 241 *milites*: imus huc hinc illuc: cum illuc ventum est, ire illuc lubet: incerte -at animus (3, 92 a. aeger semper -at [*v. Vahlen in adnot.*]. LVCR. 3, 463 morbis in corporis avius -at saepe a. SEN. contr. 7, 7, 15). TER. Ad. 579 *Syrus, viam seni describens*: hac pergito .... -avi: in porticum rursum redi. sane hac ... minor est erratio. RHET. Her. 4, 11, 16 qui in mediocre genus orationis profecti sunt, si pervenire eo non potuerunt, -antes perveniunt ad confinii genus eius generis. CIC. Balb. 64 honestius ... illis ducibus -are, quam hoc magistro erudiri. Phil. 12, 7. Brut. 263 quasdam -are in dicendo non patientes vias. leg. 1, 20 *natura* duce -ari nullo pacto potest. ac. 1, 9. 2, 66 eo (*i. rationibus non ad tenue elimatis*) fit, ut -em et vager latius *in opinando*. epist. 5, 20, 6 tot vestigiis impressa, ut in eis -ari non posset. LVCR. 2, 10 (*syn.* palari). 2, 740 procul avius -as (*cf.* 3, 105). *nota* OV. fast. 3, 543 quae ... haec dea sit, quoniam rumoribus -at (*i. incerta est*), fabula proposito nulla tegenda meo. SEN. contr. 1 pr. 4 per omnia studia. *dub.* suas. 5, 1 *Xerxes devictus* -at (haeret *Cornelissen al.*) circa damna sua. SEN. Herc. O. 365 -vit vagus *Hercules per diversos amores*. epist. 45, 1 non per multas *vias* vagetur: non ire istuc, sed -are est. 50, 3 sine duce. 104, 16 (*opp.* peregrinari). *al.* STAT. silv. 2, 2, 132 QVINT. inst. 6, 4, 17. TAC. dial. 10 cum natura ⟨te⟩ tua in ipsam arcem eloquentiae ferat, -are (*sc. poeta, non orator*) mavis. 40 nostra civitas donec -vit (*sc. sine duce modo hoc modo illud secuta*). MIN. FEL. 29, 2 ITALA deut. 11, 27 (Tert. scorp. 2 p. 148, 6). 13, 5 (Cypr. epist. 43, 5) ut -are te faceret a domino (πλανῆσαί σε. VVLG. vos averteret). TERT. apol. 8, 3 nota diligenter, *ubi mater*, ut ... non -es *in tenebris eam captans* (nat. 1, 7 p. 71, 5). CYPR. epist. 30, 2 p. 549, 19 FIRM. math. 2, 30, 10. OPTAT. 7, 1 p. 159, 8 fratres a fratribus -batis. VVLG. Iob 12, 25 -are eos faciet quasi ebrios. psalm. 118, 110 de mandatis tuis. 118, 176 *v. p. 811, 65*. prov. 10, 17. 21, 16 a via doctrinae (sap. 5, 6 veritatis). sap. 12, 24 in erroris via. AVG. civ. 12, 15 p. 533, 11 D. in his circuitibus -antes nec aditum nec exitum inveniunt (*v. psalm. 11, 9* [*cf. ibid.* 12, 14 p. 533, 4]). 19, 23 p. 395, 5 (*ex Porphyrio*) anima ... a sapientia ... abscisa semper -at. conf. 4, 12, 18 cor -vit ab eo (*deo*). COMM. apol. 3 GREG. M. moral. 11, 30. *hinc de hominum actibus, affectibus sim. pro hominibus ipsis*: CIC. de orat. 1, 209 ne vagari et -are cogatur oratio, si *eqs.* 3, 184 oratio ... sic est vere soluta, non ut fugiat tamen aut -et, sed ut. fin. 2, 71 -antem opinionem (*opp.* stabilem conscientiam). Tusc. 5, 36 (*cf. Plat. Menex. 248^a*). nat. deor. 2, 2 non -antem et vagam ..., sed ... stabilem certamque sententiam (MIN. FEL. 16, 1). PANEG. in Mess. 106. OV. am. 2, 10, 9 amor (epist. 16, 191; *opp.* certus ... est. 18, 96. ars 2, 339; *opp.* firmus erit. 3, 436. MART. 12, 96, 8 vagus a thalamis). LIV. 41, 20, 2 animus *Antiochi* per omnia genera vitae -ans (*aliter v. infra l. 66. cf. etiam* FIRM. err. 12, 7. BOETH. herm. sec. 1, 3 p. 74, 27 [*ibid.* vertitur]). GRATT. 115 (*cf.* 114). SEN. benef. 1, 14, 2 *liberalitas* in quantum libet exeat, sed eat, non -et. epist. 114, 3 *eloquentia*. PLIN. nat. 28, 11. QVINT. inst. 12, 2, 20 ignara ... loquacitas -et ..., quae nullos ... duces habeat. FIRM. math. 8, 1, 5 -antibus gressibus ... sempiternis erroribus. VVLG. prov. 14, 8 imprudentia stultorum -ans (*opp.* intellegere). BOETH. arithm. 1, 32 p. 66, 13. *similiter de ipsa natura, variis naturae condicionibus*: LVCR. 3, 676 si tanto opere est animi mutata potestas, ... ut ..., non ... id a leto iam longiter (*Char. et Non.*, -ius *codd.*) -at (*i. abest; cf. Heinze ad h. l.*). OV. fast. 3, 155 -bant ... tempora (*i. fasti*), donec Caesaris ... cura fuit. LIV. 31, 12, 8 -antis ... in alienos fetus naturae (MANIL. 2, 709 in pecudes -at [-ant *al.*] natura [in peius deerrat n. *Housman*]).

B *translate tam de incerto iudicio quam de opinione falsa (non pauca sunt exempla, quae utrum huic an illi significatui addicas dubitari potest)*: **1** *de iudicio incerto, significatione propria circumerrandi adhuc tamquam pellucente (i. q. titubare, in incerto esse, huc illuc dubitantem ferri)*: CIC. carm. frg. 47 ignaris homines in vita mentibus -ant. Brut. 219 ita totus -at, ut in eodem sermone dicat ..., sed ... dicat (*sc. sibi ipse dissentiens*). fin. 5, 63. LVCR. 6, 67 *homines* -antes caeca ratione feruntur. HOR. carm. 1, 34, 3 insanientis dum sapientiae consultus -o. OV. met. 8, 473 Thestias ... dubiis affectibus -at (*v. q. seq.*). fast. 4, 261 obscurae sortis patres ambagibus -ant. 4, 669. SEN. Ag. 144 ubi animus -at, optimum est casum sequi (*cf.* 138 fluctibus variis agor). nat. 6, 5, 2 circa verum adhuc -batur (*supra*: opiniones ... parum exactas). epist. 87, 5 insanitis, -atis, stupetis ad supervacua, *homines*. LVCAN. 8, 804 (*cf.* ADNOT.). TAC. hist. 4, 58 inter recens et vetus sacramentum ... -bitis? FIRM. math. 5, 2, 11 VVLG. apoc. 18, 23. AVG. c. acad. 1, 4, 10 -are est ... semper quaerere, numquam invenire. *similiter de dementia*: PAVL. FEST. p. 187 oblucuviasse dicebant antiqui mente -asse. SEN. nat. 6, 1, 3 *mota mente*. 6, 29, 3 inter bella -avere lymphatici (*supra*: timor ... in dementiam transfert). CALP. decl. 31 p. 27, 22 quasi furiosus. VVLG. Is. 29, 24 -antes spiritu (*cf.* psalm. 94, 10). *sim.* SEN. benef. 5, 6, 3 *Archelaum* regem in luce media -antem (*i. a philosophia alienum*). PLAVT. Mil. 793 *v. p. 813, 11*.

2 *de opinione falsa, quam quis pro veritate sequitur (i. q. non rectum sentire, falli, decipi, perversum amplecti)*: **a** *generatim* (*cf.* AVG. enchir. 17 cum aliud nihil sit -are, quam verum putare, quod falsum est, falsumque, quod verum est, vel certum habere pro incerto, incertumve pro certo *eqs. ibid. alia; cf.* epist. 199, 52): PLAVT. Amph. 975 frustra sunt duo, qui me Amphitruonem rentur

[Hey]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

esse: -ant probe. Bacch. 473 -as, Lyde: ego omnem rem scio quemadmodumst. tu Pistoclerum falso ... arguis. 677. Capt. 14 ego me tua causa, ne -es, non rupturus sum (957 TER. Andr. 704 LIV. 1, 53, 7 SEN. dial. 7, 22, 3). Cist. 366 Men. 47. 482. Merc. 928 mane, Charine. :: -as, me decipere haud potes. Most. 187 te ... stulte facere. :: quin mone ..., si quid -o. :: (188) tu ... -as, quae ... expectes. *al.* Poen. 733 ibi extemplo leno -bit. :: qua de re? :: ... quia ... dicetur. TER. Andr. 498 (*cf.* 495 se ipsus fallit). 838 Haut. 610 *al.* Eun. 16 (*cf.* 14 ne frustretur ipse se). *nota* 245 tu his rebus credis fieri? tota -as via. TRAG. inc. 125. RHET. Her. 4, 37, 49 -atis et falsa spe ... detinemini. SVEIVS carm. frg. 1, 8 VARRO ling. 7, 11. 9, 8 quod aiunt ..., -ant (erat *cod.*). 9, 43 *al.* Men. 418. CIC. inv. 1, 74 ambiguitate nominis videntur -are. 2, 47 S. Rosc. 128 Q. Rosc. 43 Verr. II 1, 82 *al.* Font. 2 utrum ipse -et an vos in errorem inducere velit. Cael. 14 (*ibid.* error). 32 cum istius mulieris viro — fratre volui dicere; semper hic -o. har. resp. 41 ut prudentes -rent. Pis. 58 Planc. 41 *al.* Phil. 8, 16; *opp.* videre. 12, 1 falli, decipi, -are eum, cui. 12, 5 (*opp.* perseverare in errore. *sim.* HIER. epist. 57, 12, 3 adv. Rufin. 3, 36 AVG. serm. 164, 10, 14. *cf.* CIC. epist. 10, 20, 2 *et Otto, Sprichw. p. 165 n. 821*). *nota* de orat. 1, 179 Buculeius ... simili in re quodam modo ... -vit (*i. se decipi passus est;* in re *del. aliq.*). 2, 77 *al.* orat. 42 una cum Socrate et cum Platone -are (-are cum *aliquo*: CIC. Tusc. 1, 39 -are ... malo cum Platone ... quam cum istis vera sentire. Att. 6, 1, 18 PLIN. epist. 5, 3, 4 HIER. epist. 3, 1, 2 *al.* APVL. apol. 89 *v. infra l. 48*). fin. 4, 57 si aut res ignoratur aut -atur in nomine. nat. deor. 2, 12 in his (*signis interpretandis*) si qui -verunt, ... hominum coniectura peccavit. div. 1, 35 *Etruscam* gentem in fulgoribus -are (*opp.* fallaciter portenta interpretari). 1, 53 (*opp.* alios vult -are). off. 1, 18 labi ..., -are, nescire, decipi (1, 94). Att. 9, 13, 6 de Lanuvino Phameae -vi; Troianum somniaveram. epist. 3, 10, 9. 10, 20, 2 (*opp.* decipi). ad Q. fr. 3, 8, 3. LVCR. 1, 332 -antem dubitare (*opp.* cognosse). CAES. Gall. 5, 41, 5 *al.* HOR. sat. 1, 3, 41 in amicitia sic (*cf. ibid.* 39 decipiunt. PORPH. errorem ... pateremur vitia illorum non intellegentes). epist. 2, 1, 65 *volgus* (*opp.* sapit). PRIAP. 15, 6 PROP. 2, 15, 29. OV. am. 3, 14, 29 sine nescius -em (met. 14, 131 *al.*). trist. 2, 277. LIV. 3, 71, 3. 8, 16, 5. 9, 15, 11 *al.* VITR. 1, 1, 15 *al.* SEN. contr. 7, 1, 5 facile -amus homines. CELS. 5, 28, 17 B in temporibus. SEN. Thy. 306 *al.* dial. 3, 14, 2 non est ... prudentis -antis odisse (*v. quae praecedunt*). 4, 10, 1 necessitas -andi (*opp.* errorum amor). 12, 9, 8 -as: non perdidit lucem (epist. 21, 2). nat. 2, 45, 2. CVRT. 3, 12, 17 *al.* COLVM. 3, 3, 7. 4, 11, 1 PLIN. nat. 3, 17. 4, 115 STAT. Theb. 8, 452 silv. 1, 2, 120 MART. 4, 80, 5 *al.* QVINT. inst. 2, 17, 28 imperiti ... iudicant et qui ... in hoc ipsum fallendi sint, ne -ent. 6, 3, 112 in quibus ut -verim, legentes tamen non decepi. decl. 280 p. 144, 2 *al.* TAC. Germ. 22. hist. 1, 35 consensu -antium. PLIN. epist. 8, 14, 1 *al.* IMPP. Sev. et Antonin. Paul. dig. 22, 6, 9, 5. IAVOL. dig. 24, 3, 66, 4 *et al.* Icti. *nota* POMPON. dig. 39, 3, 20 si non per errorem aut imperitiam deceptus fuerit: nulla enim voluntas -antis est. APVL. apol. 19. *nota lusum sane frigidum* 89 decem annos cum Vlixe (*i. sicut V.*) -vit *accusator*. MIN. FEL. 22, 10 TERT. spect. 20 p. 21, 21 anim. 4 p. 303, 29. adv. Val. 2 p. 178, 21 (*syn.* peius sapere, *opp.* fallere). ITALA Matth. 24, 24 (cod. e) ut -ent ... etiam electi (πλανῆσαι [*cf.* GLOSS. II 408, 42 πλανῶ: -o]. VVLG. in errorem inducantur). PORPH. Hor. epist. 2, 1, 237 (*opp.* diligentem esse). SPART. Hadr. 20, 9 ut nomenclatores ... -antes emendarit. LACT. inst. 1, 11, 38 (*opp.* viderunt ... verum). FIRM. err. 6, 8 AVSON. 61, 1 *al.* AMM. 23, 5, 11 HIER. epist. 57, 12, 3. VVLG. Iob 34, 32 *al.* AVG. civ. 2, 7 p. 60, 27 D. *de philosophis.* 14, 11 p. 29, 33 credulum ... -ando ... decipi. epist. 199, 52 c. acad. 2, 5, 11. 3, 16, 35 non fortasse omnis qui -at peccat (*v. quae seq.*). BOETH. mus. 5, 2 p. 353, 6 (*opp.* vere atque integre aestimat. *ibid. l.* 8 integre iudicasset).

b *speciatim apud scriptores eccles. de paganis et de haereticis, i. q. dogmata falsa vel superstitionem ethnicam sequi. quod ad haeresin attinet, videtur haec significatio tracta maxime a parabola ovis erraticae, de qua vide* VVLG. Matth. 18, 12. 13 ITALA Ezech. 34, 4 (Cypr. epist. 57, 4). VVLG. Is. 53, 6. *adde* VVLG. psalm. 118, 176 -vi sicut ovis quae periit (ἐπλανήθην ὡς πρόβατον ἀπολωλός). I Petr. 2, 25. TERT. pudic. 7 p. 231, 8 pastor bonus Christus et ideo Christianus in ove intelligendus, qui ab ecclesiae grege -verit. CYPR. epist. 45, 3 p. 602, 20 (*app.* balabundus. 49, 2 p. 611, 3; *app.* palabundus). HIER. epist. 11, 3. 21, 38, 1 RVFIN. Adamant. 1, 26 AVG. un. eccl. 12, 32. bapt. 6, 1, 1 foris -bat. epist. 93, 10. *generaliter*: TERT. pudic. 7 p. 231, 15 quis magis perit a deo quam ethnicus, quamdiu -atur (-at *Gelen., edd.*). CYPR. domin. orat. 1 p. 267, 11 in tenebris mortis -antes caeci. FIRM. err. 2, 7 -antibus hominibus (*sc. cultu Osyridis*) et simpliciter peccare cupientibus. 2, 8 *al.* HIL. ad Const. 2, 5, 1 incerto ... doctrinarum vento vagamur et aut dum docemus, perturbamus, aut dum docemur, -amus. OPTAT. 1, 11 p. 14, 5. FILASTR. 9, 1 (*opp.* bene sentire). 92, 2 *al.* 125, 3 (*syn.* a veritate dissentire). HIER. epist. 61, 2, 1 Origenes haereticus ... -vit de resurrectione corporis, -vit de animarum statu *eqs.* VVLG. sap. 11, 16 (πλανηθέντες. *cf.* 11, 17 peccat). I Tim. 6, 10 -verunt a fide. II Tim. 3, 13 seductores ... -antes et in errorem mittentes. Tit. 3, 3 eramus ... insipientes, increduli, -antes. AVG. civ. 8, 24 p. 359, 20 D. animi -antis atque infidelis a divina religione aversionem (*ibid.* p. 361, 9 *v. p. 812, 5*).

serm. 164, 10, 14 humanum fuit -are, diabolicum est ... in errore manere. CONC.[S] I 3 vers. Tur. p. 132, 9 in qua (*haeresi*) ante -bam. *sic partic.* -ans *pro haeretico*: LVCIF. non conv. 15 haereses omnium vestrorum -antium. Athan. 1, 29 HIER. epist. 62, 2, 1. AVG. civ. 8, 24 p. 361, 9 D. ab -antibus et incredulis et a cultu divinae religionis aversis (*opp.* a prudentibus et fidelibus et religiosis. *cf.* p. 362, 1 *al.*). vera relig. 6, 10 *al.* CONC.[S] I 3 vers. Tur. p. 144, 14. *sim. saepius.*

ad **a** *et* **b**: *res pro subi.*: *subiciuntur personis ipsis*: PROP. 3, 14, 27 nec Tyriae vestes -antia lumina fallunt. PETRON. 128, 6 cum somnia ludunt -antes oculos. *aliter de oculis: v. p. 808, 31 sqq.* MART. 1, 21, 8 maior deceptae ... est ... gloria dextrae (*sc. Mucii*): si non -asset, fecerat illa minus. HIER. epist. 3, 1, 2 illud os (*Rufini*), quod mecum vel -vit aliquando vel sapuit. VVLG. prov. 16, 10 in iudicio non -bit os *regis*. OV. fast. 1, 468 ipsa (*Carmentis*) ... proposito ... fave, ne tuus -et honor. MANIL. 3, 389 ne falsus dubia ratione horoscopos -et. SEN. epist. 71, 3 -ant consilia nostra quia non habent, quo derigantur (*sc. ut sagitta*). QVINT. inst. 2, 21, 2 opinio non qualitate, sed modo -vit. TAC. Agr. 9 fama. TERT. apol. 4, 5 lex tua. HIER. epist. 61, 3, 4 iudicium. AVG. civ. 16, 8 p. 137, 22 D. serm. 225, 2, 3 MART. CAP. 8, 832. -ans *i. q. falsus, perversus*: VITR. 7, 5, 7 corrigeret hanc amentiam tectoriorumque -antia instituta. FIRM. math. 6, 40, 3 -antium tractatuum. BOETH. mus. 5, 3 p. 354, 11 sensum. *singulariter de re corporali*: CORP. VIII 2728, 25 apparuit fossuras a rigorem (*sic*) -asse adeo, ut *eqs.* *infra*: duo ... partes relicto rigore -bant. *subiciuntur res tamquam personae*: SEN. dial. 7, 24, 3 *pecunia* ita defatigata -at, ut *eqs.* AVG. civ. 22, 11 p. 585, 17 D.

3 *de perperam factis e falsa ratione natis; hinc etiam de culpa leviore absque dolo malo commissa, i. q. peccare, delinquere* (*saepius distinguere nequeas utrum verbum magis ad solam opinionem an ad actionem pertineat; itaque et sub 2 sunt, quae hic inserere licebit*): PLAVT. Most. 188 *v. p. 811, 6.* Trin. 666 scio te sponte non tuapte -asse, sed amorem tibi pectus opscurasse. MET. MAC. or. frg. Gell. 1, 6, 2 parentes, si pergunt liberi -are, bonis exheredant. VERS. auct. inc. Rhet. Her. 2, 25, 39 -vi; post cognovi et fugio cognitum. VARRO rust. 3, 9, 11 qui, ut hoc intellegant, concutiant *ova*, -are, quod ... confundant. CIC. Flacc. 25 in quo, etiam si quid -asset, omnes boni conivendum esse arbitrarentur. Lig. 30 ignoscite, iudices: -vit, lapsus est, non putavit. *ibid.* -vi⟨t⟩, temere feci⟨t⟩, paenitet. epist. 14, 4, 1. MAT. Cic. epist. 11, 28, 5 -are cum excusatione. SALL. Iug. 104, 4 *legati* -asse regem et Iugurthae scelere lapsum deprecati sunt. TIB. 1, 4, 27. OV. epist. 16, 49 illa (*Leda*) bene -vit vitiumque auctore (*Iove*) redemit (16, 50 culpa). EPICED. Drusi 49. LIV. 10, 11, 12 Lucano populo satis superque -tum. 24, 8, 2 cum ... numquam ab ullo duce sine ingenti nostra clade -tum sit. SEN. contr. 10, 2, 7 ignosce ..., -vi. PHAEDR. 3 pr. 45 SEN. Herc. O. 888 (*cf.* 885). Phoen. 515 benef. 6, 8, 4 dial. 4, 10, 3. 4, 28, 8. 6, 10, 6 poenis. epist. 81, 17. 114, 21 QVINT. inst. 1, 1, 32. 11, 2, 38 *in lusu duodecim scriptorum.* decl. 286 p. 152, 23 FRONTIN. aq. 130. TAC. ann. 2, 8 -tum in eo quod non subvexit ... militem. hist. 1, 18 PLIN. epist. 1, 20, 15 CALP. decl. 18 p. 17, 17 *al.* ITALA Ezech. 33, 12 (Ps. Cypr. ad Novat. 13) iustitia iusti non liberabit eum in die qua -verit (πλανηθῇ. VVLG. peccaverit). TERT. anim. 3 p. 303, 10 -vit ... Christus piscatores ... emittens (*antecedit*: deliquit ... divina doctrina ... oriens). GALLICAN. Avid. 5, 6. VOPISC. Aurelian. 41, 2 qui vel -arunt vel male fecerunt. FIRM. math. 6, 9, 9 peccatorum genere. AVR. VICT. Caes. 13, 9 (*opp.* recte agere). OPTAT. 2, 2 p. 36, 11 scientem -are peccatum est. 2, 5 p. 40, 4 VEG. mil. 3, 9 p. 89, 4 VVLG. num. 5, 12 *al.* AVG. civ. 1, 26 p. 41, 22 D. *part.* -ans: CIC. Att. 1, 5, 2 *fratrem* obiurgarem ut -antem. CAES. civ. 3, 57, 3 -antem *Pompeium* regere. SALL. Iug. 102, 5 pariter te -antem atque illum sceleratissimum persequi. SEN. dial. 3, 16, 1 coercitionem -antium sceleratorumque. PLIN. epist. 1, 10, 7 insectatur vitia, non homines, nec castigat -antes, sed emendat. PAVL. dig. 23, 2, 68 palam delinquentes ut -antes ... excusantur, clam committentes ut contumaces plectuntur. TERT. adv. Marc. 2, 16 p. 357, 26. FIRM. math. 6, 26, 6 (*de adulterio*:) mariti -antis peccata. err. 8, 5 p. 25, 15 lapsos erigat, ... -antes corrigat. AMM. 22, 10, 6 -ans aliquotiens *Iulianus*. VEG. mil. 3, 10 p. 90, 18 nulli -antium ... ignoscere (*ibid.* culpas militares). ROMVL. fab. Aesop. 27, 11 rectorem qui -antes corrigeret (*cf.* PHAEDR. 1, 2, 12 qui dissolutos mores vi compesceret). COD. Theod. 16, 5, 54 (*a. 414*). 16, 7, 4, 1 (*a. 391*); *opp.* perditi. PROSP. epigr. 67, 4 naturam -antum dividere a vitiis. *res pro subi.*: STAT. Theb. 1, 690 nostro ... sanguine multum -vit pietas nec culpa nepotibus obstat. VEG. mil. 3, 8 p. 84, 7 opus ... centuriones ... metiuntur, ne minus foderit aut -verit alicuius ignavia. AVG. civ. 21, 17 p. 521, 27 D. -ans *i. culpabilis*: FIRM. math. 1, 2, 7 -antis animi vitia (6, 37, 1). 3, 1, 13 *al.*

syntactica: -are *transitive*: *de loco* (*pererrare, pervagari, lustrare*): PRISC. gramm. II 561, 17 '-tus' *inter* participia quorum quamvis deficiant verba in usu, ratio tamen analogiae quod dici possunt ostendit (*exemplo Vergiliano, Aen. 3, 691, addito*). VERG. Aen. 3, 691 relegens -ta retrorsus litora Achaemenides (*cf.* SERV. *ad l.*). OV. fast. 3, 655 -tis laeti vescuntur in agris. 4, 573 VAL. FL. 4, 446. ANTH. 291, 4 roscidi ... amnis -ans (*piscis*) hinc et inde margines (-e *edd.; sed cf. Stowasser, Wien. Stud. 32, 1910, 98*). PAVL.

[*Hey*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

NOL. carm. 16, 21. *obscurius* ITALA prov. 9, 12 (Cypr. sent. episc. 5) semitas . . . agelli sui -vit *stultus* (τοὺς . . . ἄξονας τοῦ ἰδίου γεωργίου πεπλάνηται, *quod interpretatur H. Stephanus in Thes. l. gr.: 'a sulcis suae segetis aberravit'. an: vias per proprium fundum non novit? deest in* VVLG.). *de falsa opinione, peccato*: GELL. 10, 16 tit. errores . . . in Romana historia -tos. TERT. praescr. 28, 3 HIER. epist. 130, 15, 2. si quid -o *et sim.*: PLAVT. Epid. 577 scio quid -es. Most. 187 si quid -o. TER. Andr. 498 VARRO ling. 9, 9 CIC. Flacc. 25 SEN. epist. 66, 52 *al.* *cum infinitivo* (*i. q. falso putare*): COMM. apol. 55 unde nunc -atur, ordinasse talia Summum. 773 instr. 2, 33, 2. *c. quaestione obliqua* (*i. q. incertus sum*): PLAVT. Mil. 793 -o, quam insistas viam (*cf. Langen, Plaut. Stud. p. 328*). *nota iuncturam* errare facere *pro decipere, fallere: p. 809, 38. 810, 23. 27. sim.* in errorem mittere: *p. 811, 82.*

ad II: accedunt adverbia, ut: PLAVT. Amph. 975 probe. Most. 952 perverse. TER. Ad. 65 longe. CIC. Verr. II 3, 159 (*al.*) vehementer. de orat. 2, 83 valde. LVCR. 3, 105 magnopere. SALL. Iug. 85, 37 procul. SEN. dial. 10, 7, 1 speciose. MART. 7, 31, 7 diligenter. QVINT. inst. 2, 5, 26 tutius. *ad I et II: status errantis per adi. designatur*: CIC. Cluent. 175 vagus. LVCR. 2, 740 (*al.*) avius. 3, 103 diversus. OV. am. 3, 14, 24 nescius. met. 14, 422 vesana. MANIL. 3, 389 falsus. *al.*

deriv.: errabilis, -bundus, -ntia, -tic(i)us, -tilis, -tio, -tor (-trix), -tus. erro *subst.*, errolus, erroneus, error.

compos.: ab-, ad-, circum-, co-, de-, ex-, in-, inter-, ob-, per-, suberrare. inerrans.

part. perf. pass. neutr. pro subst. ***errātum**, -ī. GLOSS.[L] I Ansil. ER 32 -a errores, ut illud: et sua -a emendent. *i. q. error, peccatum*: I *de intellectu et arte* (*falsa opinio, perversitas*): RHET. Her. 2, 30, 48 -um iudic[i]um corrigere. CIC. har. resp. 23 ludi sunt non rite facti eaque -a expiantur. fin. 1, 28 Democriti -a ab Epicuro reprehensa et correcta. nat. deor. 1, 31. div. 1, 33 confessione -i (*sc. tabernaculi in augurio vitio capti*). Att. 6, 1, 17 -um fabrile *in subscriptione imaginis.* 6, 1, 18. 13, 44, 3 quod appelletur L. Corfidius..., -um esse meum, sed, ut aiunt, μνημονικὸν ἁμάρτημα. 16, 6, 4. epist. 5, 20, 8 (*ibid.* peccatum). RVT. LVP. 2, 18 vitium aut -um *iudicis* . . . reprehendendum. GELL. 2, 16, 8 *grammatici* quasi -um (*ibid.* error). 6, 2, 1 turpe -um. AMM. 22, 7, 2 -o obnoxium.

II *de moribus* (*i. q. peccatum, culpa*): PLAVT. Trin. 649 te hoc pacto credis posse optegere -a (*cf.* 647 culpa. 639 mens officio migrat). RHET. Her. 4, 36, 48 eos . . . aliquo in -o vere reprehendere (*cf. infra*: id tribuite vestrae culpae). 4, 37, 49. CIC. inv. 1, 84 ab -o recedet. Verr. II 4, 40 ab . . . minimi -i suspicione remotissimum (*opp.* facinus). Cluent. 133 nullam . . . ob turpitudinem, nullum ob totius vitae non dicam vitium, sed -um. leg. agr. 2, 5 -o nulla venia, recte facto exigua laus . . . proponitur (*sim.* Cael. 43). Sulla 64 -o . . . communi. Lig. 1. Tusc. 5, 62 se . . . inretierat -is. epist. frg. 7, 1 tolerabile -um. CIC. fil. Cic. epist. 16, 21, 2 -a aetatis meae. SALL. Iug. 102, 10 quo facilius -a officiis superes. PROP. 1, 9, 33 OV. Pont. 2, 3, 66 ITIN. Alex. 38. IVVENC. 3, 433 fratri -a remittat (*cf.* VVLG. Matth. 18, 21). AMM. 14, 11, 7. 19, 12, 9 nec peccatum pietati (-ari *Langen*) dederat nec -um. 28, 4, 6. 30, 9, 1 levia puniret -a. AVG. serm. 47, 6, 7 in conscientia -i atque peccati. COD. Theod. 9, 13, 1 (= Iust. 9, 15, 11; *ca. a. 370*). AVELL. p. 89, 1 (*opp.* recte facta, *syn.* error). SIDON. epist. 8, 11, 4 veniabilibus -is. EVGIPP. Sev. 2, 1 *al.* *de falsis dogmatibus*: AVG. retract. 1 pr. 1 mea -a reprehendo. 1 pr. 3. c. Pelag. 21, 45 confessionem praeterita -a damnantem. CONST. Sirmond. 6 p. 912, 17 (*a. 425*) nisi . . . -a correxerint seseque catholicae fidei reddiderint. *de bestiae peccato*: SVLP. SEV. dial. 1, 14, 7 *lupa* pudorem gessit -i (*ibid.* furti crimen. 1, 14, 3 perpetrato scelere. 1, 14, 4 audacis facti).

structura verbalis: FRONTO p. 215, 7 N. -is neglegentiā venia paratior datur.

comp.: inerratum.

***2. erro**, -ōnis *comm.* *ab* errare. SCHOL. Hor. sat. 2, 7, 113 hic -o sicut popino vel ganeo. *fem. v. infra l. 66 et p. 814, 12 sqq.*

I *adiective substantivo additum*: VARRO (*ex Nigid.*) Gell. 3, 10, 2 stellas . . . -es (*v. p. 805, 27.* GELL. 14, 1, 11). *ex coni.* SEN. nat. 7, 21, 4 -bus (omnibus *codd., corr. Gercke*) . . . stellis . . . cursus est . . . contrarius mundo. COLVM. 9, 10, 3 quadam compede retinebimus -em ducem (*i. regem apium*).

II *substantive*: A *masc.*: 1 *de personis errantibus*: a *in re militari, fere i. q. emansor: latiore sensu* DIRAE 70 nec nostros servire sinant -bus (erroribus *codd.*) agros (*de militibus veteranis, quibus agri assignabantur*). *translate de amore*: TIB. 2, 6, 6 -em *Macrum* sub tua signa voca, *Amor. sim.* EPIST. Sapph. 53 vos, *Nisiades*, -em *Phaonem* tellure remittite vestra. b *in vita servili*: *proprie*: VLP. dig. 21, 1, 17, 14 -em ita definit Labeo: pusillum fugitivum esse, et ex diverso fugitivum magnum -em esse. sed proprie -em sic definimus: qui non quidem fugit, sed frequenter sine causa vagatur et temporibus in res nugatorias consumptis serius domum redit. TRYPH. dig. 50, 16, 225. SEN. contr. 7, 6, 23 fugitivum, -em non esse *servum, de quo agitur. sim. ibid. infra.* EDICT. aed. cur. Gell. 4, 2, 1. POMPON. dig. 21, 2, 16, 2 sanum esse *servum*, -em non esse. 24, 1, 31, 5 fugitivum aut -em. MEN. dig. 49, 16, 4, 14 (*opp.* desertio *et* fugitivus). VLP. dig. 11, 3, 1, 5 amator . . . vel -o *servus.* 21, 1, 25, 6 aleator . . . vel vinarius vel -o. COD. Iust. 4, 49, 14 (*a. 294*). *al. v. vol. VI 1, 1496, 36 sqq.* *translationes*: HOR. sat. 2, 7, 113 teque ipsum vitas fugitivus et -o (*cf.* 2, 7, 115 fugacem. SCHOL. -es dicuntur qui inopes sunt consilii).

c *latiore sensu de quovis vagabundo*: HYMN. Ambr. I 1, 11 hoc (*gallo praecone diei*) . . . omnis -um chorus vias nocendi deserit. AVELL. p. 330, 8 quicumque . . . episcopus aut presbyter sive . . . clericus sine nostra epistola venerit . . ., similis erro⟨ni⟩ iudicetur. 2 *de bestiis*: COLVM. 9, 10, 3 *v. p. 813, 68.* POMPON. dig. 21, 1, 64, 2 *Labeo* ait errare et fugere iumentum posse nec tamen -em aut fugitivum esse agi posse. 3 *de re*: PLIN. epist. 2, 10, 3 hos (*versus tuos*) nisi retrahis in corpus, quandoque ut -es aliquem cuius dicantur invenient.

B *fem.*: *de serva*: TAB. cer. Dac. (Corp. III p. 937) 7 puellam sanam esse, a furtis nox⌊isque⌋ (-aque *ext.*) solutam, fugit⌊ivam⌋ (-ium *int.*) -em non esse. *de energumena?*: VITAE patr. 5, 18, 19 virgo stultam esse ac daemonem se habere simulabat. quae usque adeo ab omnibus aliis pro -e (*Salonius*, errore *trad.*) habebatur, ita ut nec cibum quidem cum ea caperent (*cf. gr. p. 98, 3 B.*).

errolus, -ī *m.* *ab* errare. *qui errat*: EVAGR. alterc. p. 45, 13 ut rem manifestam -us (*C*, errulus *R*, errollus *V. cf.* ἐρρούλλους LYD. mens. 4, 110. *an* errullus *ut* homullus?) non intellegas. *cf. ?* errusalus (LYD. *ibid.* ἐρρουσάλους *i.* ἐρρούλους?).

***errōneus**, -a, -um. *ab* erro, -onis. erraneus: GLOSS. IV 508, 50 *al.* GLOSS.[L] I Ansil. ER 4 *v. l. 24.* FVLG. aet. mund. p. 141, 20 *codd. praeter S.* GLOSS. ἀλήτης, πλάνος. -i: errantes. GLOSS.[L] I Ansil. ER 4 errabunda bovis: erranea vacca. [*dub. trad.* SEN. benef. 6, 11, 2 *puer* vagus atque -us (*sic G*, error *rell.*, erro *vg.*) vernaculis congregatur.] NOT. Tir. 90, 76[a].

I *de loco* (*vagus, vagabundus*): A *de hominibus*: SEN. benef. 6, 11, 2? (*v. supra l. 25*). ITALA Sirach 26, 8 (Ps. Aug. spec. 52 p. 527, 5) mulier ebriosa et -a (*deest LXX et* VVLG.). FVLG. aet. mund. p. 141, 20 *Abraham* iubetur . . . -aneus quaeritare, quae non novit. LEO M. epist. 42 p. 16, 12 Petronianum quemdam vagum et semper -um . . . ecclesias circuire. B *de bestiis*: COLVM. 7, 12, 5 *canes* vigilantes . . . nec -i, sed assidui et circumspecti *eqs.* GLOSS.[L] I Ansil. ER 4 *v. supra l. 24.* ovis -a *proprie et translate* (*de peccatore vel haeretico*): TERT. patient. 12 p. 19, 5 -am ovem patientia pastoris requirit. HIER. tract. in psalm. 143 p. 280, 27 adv. Iovin. 2, 23. in Is. 40, 9 *sqq.* p. 485 ovem -am et a grege solito remanentem. in Matth. 15, 24 (*ad*: missus . . . ad oves, quae perierunt domus Israel). *al.* C *de rebus*: APVL. Plat. 1, 10 stellas, quas nos non recte -as et vagas dicimus. AVG. serm. ed. Mai 1, 1 unda . . . -is lapsibus fugitiva.

II *de falsa opinione*: A *de hominibus errantibus, maxime de haereticis*: LVCIF. Athan. 1, 41 se fuisse filium irae -um, quando . . . negabat . . . dei filium. RVFIN. Ios. antiq. 8, 8 p. 238 ossa . . . horum populorum seducentium et -orum et impiorum (*gr. 8, 232* τῶν λαοπλάνων τούτων καὶ ἀπατεώνων καὶ ἀσεβῶν). MAR. MERC. contrad. 1, 5 magister -us (*Nestorius haereticus*). CHROMAT. beat. 8 mundanis hominibus et -is. VINCENT. LER. 31, 6 *ecclesia* ignaros -osque doctores secuta. CONC.[S] I 3 vers. Tur. p. 100, 1. I 5 p. 72, 5 magister. CASSIOD. hist. 6, 36 *imperatorem* -um (τὸν ἀλάστορα). *ibid.* 6, 44 de isto . . . -o (*sc. filio in haeresin demerso.* τοῦ ἀλάστορος). NICET. symb. 4 p. 42, 29 quidam -i (errant *al.*, erranei?) haeretici . . . dicunt. *al.* CASSIOD. in psalm. 131, 5 *viduam* (*i. ecclesiam*) fecit . . . de -a rectam. *subst.* CONC.[S] I 3 p. 147, 6 maligni et -i. QVODV. adv. haer. Migne 42, 1114[med.] B *de daemonibus in errorem inducentibus*: HIER. in Zach. 10, 1 p. 871 *haeretici* attendunt spiritibus -is. CASSIOD. hist. 7, 35 daemon quidam -us (δαίμων τις ἀλάστωρ). 12, 9 *al.* C *de incorporalibus*: CONC.[S] I 2 p. 75, 32 -as dimisit voces contra . . . Christum (ἀλιτηρίους). SIDON. epist. 5, 11, 1 dilectionis . . . -us aut fortuitus affectus.

errōnicus, -a, -um. *ab* erro, -onis. GLOSS. III 335, 49 πλάνος.

***error**, -ōris *m.* *ab* errare (GRAMM. suppl. 74, 12. VARRO ling. 6, 96 ab ἔρρειν). 'per duas r': GRAMM. suppl. 297, 22. *masc.*: DVB. NOM. gramm. V 578, 9. *fem.*: SERM. Arrian. 17 p. 626[A] *schedae.* GREG. TVR. virt. Iul. 32 p. 578, 6. *plur. non ante aetatem Cic. occurrit* (CIC. de orat. 2, 30 fin. 1, 14 ac. 2, 45 *al.* CATVLL. 63, 18 LVCR. 4, 996 VERG. Aen. 1, 755 *al.* HOR. epist. 2, 1, 212. *inde saepius*). *de significatione*: AVG. c. acad. 1, 4, 11 -r mihi videtur falsi pro vero approbatio (*cf. sub* erro, *p. 810, 81*). lib. arb. 2, 9, 26 -r est . . . cum sequimur aliquid, quod non ad id ducit, quo volumus pervenire. trin. 9, 11, 16 -r . . . est pro alio alterius approbatio. *cf. etiam* PS. PROSP. carm. de prov. 561. CASSIOD. in psalm. 1, 1 tribus . . . modis provenire constat -es: cogitatione, facto et dicto. CHAR. gramm. p. 398, 25 B. *v. s.* erratio. p. 451, 13 πλάνη (*sic gloss. passim*). SYNON. Cic. Char. gramm. p. 440, 28 B. peccatum. culpa. crimen. vitia. -r. DON. Ter. Ad. 580. *v. p. 806, 33.* *floruit per totam latinitatem.* [*corrupte traditur*: DIRAE 70 (*v. p. 813, 71*). FIRM. math. 1, 7, 5. *dub. trad.*: PACVV. trag. 275 *et* ACC. trag. 349 *v. vol. I 953, 60 et p. 816, 31 sq.* CIC. Sest. 22. Att. 7, 12, 2? (*v. p. 816, 35*). PETRON. 93, 1. *loco mutilo*: AVR. Fronto p. 49, 30 N. COMM. instr. 1, 8, 6. *corrupto*: CAPITOL. Aur. 16, 4. *interdum in* terror *corruptum est, ut* CIC. Brut. 7 LVCR. 4, 996 OV. met. 14, 484 LIV. 21, 35, 4 *al.*]

I *de corpore et loco*: A *de animantibus* (*vagatio, maxime propter ignorationem viae vel inopiam certae sedis*): 1 *de homini-*

[Hey]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

bus: *proprie*: PLAVT. Rud. 215 *v. p. 816, 29.* CIC. Verr. II 1, 48 Latonam ex longo -e et fuga ... confugisse Delum. II 4, 108 in illo -e *Cereris.* off. 1, 113 in illo -e diuturno *Vlixis.* CATVLL. 63, 18 citatis -bus *Gallorum.* VERG. Aen. 1, 755 casus ... tuorum -esque tuos. 6, 532 pelagi ... -bus actus *Aeneas* (OV. epist. 2, 107 met. 4, 567 trist. 4, 10, 109. VELL. 1, 4, 4 longissimis ... acti -bus). 7, 199 sive -e viae seu tempestatibus acti. TIB. 1, 4, 69. PANEG. in Mess. 78 finis ... -is miseri Phaeacia tellus. PRIAP. 68, 19 -r fallentis Vlixei. *nota* PROP. 1, 20, 15 quae miser ignotis -r perpessus in oris Herculis ... fleverat (*i. quae ... in misero -e H. fleverat; cf. Rothstein ad l.*). 2, 14, 3 OV. epist. 15, 39. met. 2, 79 ut ... viam teneas, *Phaethon*, nulloque -e traharis. 14, 484. fast. 3, 555 diffugiunt ..., quo quemque agit -r (*cf.* 556 vagantur). LIV. 1, 1, 5 ab immenso ... -e. 1, 1, 10 finiendi -is. 21, 35, 4 per invia ... et -es (terr- *codd.*). 23, 17, 6. 33, 7, 2 -e nocturno (43, 10, 4). 44, 43, 4. MANIL. 2, 4 ducis (*Vlixis*). SEN. contr. 2, 7, 8. SEN. Tro. 563 -e avio ... arva lustras. dial. 11, 7, 3 longo -e iactati. LVCAN. 5, 126 Phemonoen -e vagam ... corripuit. 8, 5 implicitas ... -e vias (*ibid.* incerta fugae vestigia. *cf. infra l. 26 et 51*). PETRON. 79, 4. VAL. FL. 3, 579 *Hylae.* 5, 574 Alciden infando -e relictum. SIL. 15, 619 actas -e vias. STAT. Theb. 1, 230 -es ... feros nemorum (*Athamantis, v.* SCHOL.). 11, 378 tua (*Polynicis*) ... exilia -esque fleo. TAC. Germ. 3 longo ... et fabuloso -e *Vlixis.* hist. 3, 84 fessus misero -e *Vitellius.* ann. 13, 56 *Ampsivariorum.* APVL. met. 9, 11 ut ... mea recalcans vestigia vagarer -e certo (*cf.* 4, 12). MIN. FEL. 23, 2 *de Cerere.* TERT. anim. 2 p. 300, 23 CYPR. unit. eccl. 3 p. 211, 19. *in imagine* PANEG. 12 (2), 7, 4. 12 (2), 38, 1 *Maximus* ipsos viae implicabat -es (*cf. ibid.* ancipite ambage). ARNOB. nat. 5, 25. IVST. 22, 8, 10 noctis -e. AVSON. 453, 2 (457, 2 in multiplici -e). AMM. 14, 8, 3. 27, 4, 13 (*Aeneae*). CLAVD. carm. min. 27, 107 Phaethonteis -bus. 28, 624. COD. Theod. 10, 19, 7 (*a. 370*) qui ibidem auri metallum vago -e sectantur. ENNOD. dict. 24, 3 p. 498, 15 -em *Diomedis.* CORIPP. Ioh. 1, 278 nocturnus ... -r. *sim. de exercitu*: LVCAN. 7, 546 quod (*bellum vel robur*) totos -e vago perfuderat agros. *de navibus*: BELL. Afr. 7, 4 navium -em. 11, 1. *metonymice de labyrinthi ambagibus utpote -em ingressis facientibus*: CATVLL. 64, 115 tecti ... inobservabilis -r (*cf. ibid.* labyrintheis e flexibus). VERG. Aen. 5, 591 indeprensus et inremeabilis -r. 6, 27 inextricabilis. OV. met. 8, 161 *et* 167 *v. p. 817, 20. 22.* MELA 1, 56 *labyrinthus* magno et explicabili ... -e perplexus. PLIN. nat. 36, 85. 36, 87 viarum illum inexplicabilem -em. ENNOD. carm. 1, 1, 33 artificis laudandus -r. *hinc potissimum -r pro argumento comoediae scilicet ex erroribus consutae*: DON. Ter. Andr. 904 hic omnis -r aperietur fabulae (*cf.* Ad. 221 comicum -em). *in imaginibus*: PLAVT. Pseud. 668 suo viatico redduxit me usque ex -e in viam (*cf. Jachmann, Philol. 88, 1933, 455*). CIC. Verr. I 17 aperto suspicionis introitu ad omnia intima istorum consilia sine ullo -e pervenimus (*cf.* top. 2). rep. 2, 7. CIRIS 16 *arx*, unde hominum -es longe lateque per orbem dispicere (desp- *al.*) ... possem. GRATT. 4 vita ... erat -r in omni. SEN. Herc. f. 1072 *Somne*, pax -um (pater o rerum *codd.*), portus vitae. PERS. 5, 34 cum ... iter ambiguum est et vitae nescius -r deducit ... in compita mentes. VAL. FL. 3, 31 nocte ... bella conserat et saevis -bus implicet urbem. CYPR. unit. eccl. 23 p. 231, 6 itinera -is. HIL. trin. 11, 24 devii itineris -r. VVLG. sap. 1, 12 *al.* AVG. civ. 9, 18 p. 393, 21 D. *similia sub II.* *generatim de instabilitate totius vitae*: FIRM. math. 5, 3, 36 *stellae* eosdem assiduis -bus turbant. 8, 17, 10. ENNOD. opusc. 3, 71 p. 349, 2 *v. infra l. 83.*

2 *de bestiis* (*proprie et tropice*): HOR. sat. 2, 3, 49 passim palantis *pecudes* -r certo de tramite pellit (2, 3, 51). CVRT. 5, 13, 23 iumenta decesserant ... via et -e delata ... constiterant. SIL. 10, 78 canis ... -es ... ferae ... mersa nare legit. STAT. Theb. 11, 450 avertit bonus -r equos. VEG. mil. 3, 23 *camelus* confusas ... vias absque -e dirigere memoratur. *nota* TERT. pudic. 7 p. 232, 10 et ovi et drachmae (*in parabolis*) unus -r adscribitur (*i. semel tantum abisse dicuntur*). IREN. 1, 16, 1 -em ovis (πλάνην). AVG. anim. 4, 1, 1.

B *de rebus* (*corporalibus*): 1 *quae vi naturali moventur*: *de stellis*: CIC. Tim. 33 siderum -es (*Plato 39*[D] τὰς ... πλάνας). PS. QVINT. decl. 4, 13 *sidera* vagos cursus certis emetiuntur -bus. 4, 16 vagi numinis (*i. sideris*) -e. APVL. mund. 2 stellae ... nullis ... -bus vagae (*Ps. Aristot. p. 392*[a]*, 17* τὸ ... τῶν ἀπλανῶν πλῆθος). FIRM. err. 17, 1. math. 1 pr. 5 p. 2, 22 quinque stellarum sempiternus -r. CHALC. transl. 40[B] ignes siderei ... nullos -es ... patiuntur (*gr.* ἀπλανῆ. *opp.* vagi palantesque). 87[B]. AVIEN. Arat. 63 vaga palanti (palenti, pallenti *codd.*) cur signa -e ferantur. SERV. georg. 1, 337 FAV. EVL. p. 5, 28 *al.* AMBR. hex. 4, 4, 16. CLAVD. 17, 129 certus in astris -r. MACR. somn. 1, 14, 25. *sim. de atomis*: LVCR. 2, 132 hic a principiis est omnibus *corporibus* -r. *de materia*: CHALC. comm. 271 alio silvam -is nomine appellat *Plato* (*Tim. 48*[a]*, ubi* CHALC. erraticae causae) propter inordinatam eius antiquam iactationem. *de fluentibus*: OV. met. 1, 582 amnes ... in mare deducunt fessas -bus undas. APVL. mund. 4 *terra* fluminum frigidos lapsus ... -bus terrenis vehit (*Ps. Aristot. p. 392*[b]*, 15* ποταμοῖς ... ἑλιττομένοις). MIN. FEL. 3, 3 crispis tortuosisque -bus *undarum maris* (*opp.* fluctibus). CLAVD. 1, 257 tardatus ... suis -bus Vfens. ENNOD. opusc. 3, 71 p. 349, 2 in incertis procellarum -bus navem ... flectamus. *sim. de crinibus non ordine compositis*: CLAVD. 10, 106 plus -r decuit *Venerem.* *sim. de animis tamquam rebus fluidis*: CHALC. transl. 42[C] inconsultis et immoderatis -bus *animae* (*cf. gr.* τὸν πολὺν ὄχλον ... θορυβώδη καὶ ἄλογον ὄντα. comm. 199). comm. 31.

2 *quae ab hominibus moventur*: *sic maxime de corporis partibus*: *de manu*: OV. met. 5, 89 intorquet iaculum: quod detulit -r in Idan (HOMER. 512 iaculum ... detulit [dep- *codd.*] -r ab illo [*cf. Θ 119* τοῦ ... ἀφάμαρτε]). 12, 83 certa nullus fuit -r in hasta. CLAVD. rapt. Pros. 2, 134 disci te, *Hyacinthe*, perculit -r. CAEL. AVR. acut. 1 praef. 21 manuum vano -e (*in phreniti*). *aliter* SEN. benef. 4, 34, 2 telum ... in commilitonem manus dirigat aliquo -e (*sc. mittentis*) decepta. *de manu scribentis*: OV. Pont. 4, 1, 13 alii cum vellem scribere, nomen rettulit in ceras inscia dextra tuum: ipse mihi placuit mendis in talibus -r. *cf.* PALLAD. 3, 9, 10 is qui pacturus est ... sarmenta, sine ullo -e (*i. recto loco*) deponet. *de motu oculorum*: PHAEDR. app. 21, 7 circumspectans -e. VAL. FL. 6, 277 extremus cum lumina corripit -r. STAT. Theb. 12, 777. silv. 5, 1, 170 cadunt vultus oculisque novissimus -r. *aliter de oculis falsa specie deceptis*: STAT. Theb. 5, 437 ambiguo visus -e lacessunt Oebalidae gemini. 7, 294 -e videndi falleris. PS. QVINT. decl. 8, 3. *de peccato* IVVENC. 1, 523 si te forte oculi dextri laqueaverit -r (*cf.* VVLG. Matth. 5, 29 si oculus ... dexter scandalizat te). *de dente*: CLAVD. carm. min. 9, 32 *de hystrice*: -r abest, certum sollertia destinat ictum nil spatio fallente modum.

II ***de animo*:** **A** (*significatu motus etiam pellucente*) *nutatio, dubitatio, incertitudo*: 1 *generatim* (*cf. Langen ad Val. Fl. 5, 455*: *-is substantivo ea condicio animi designatur, qua quis affectus nescit quid faciat vel iudicet vel dicat, cum animus huc illuc erret*): PLAVT. Merc. 25 (*versu spurio*). 347 tantus cum cura meost -r animo, dum ... perplacet ..., dum rursus haud placet *eqs.* Rud. 215 hac an illac eam, incerta sum consili ... algor -r pavor, me omnia tenent. PACVV. trag. 275 corpus ... maerore -e (aegrore *Lachm.*) macore senet. ACC. trag. 349 persuasit maeror anxitudo -r (aegror *Lachm.*) dolor. VOLCAC. carm. frg. 3 multos incertos certare ... vidimus .... eum meo iudicio -em dissolvam tibi. CIC. div. in Caec. 45 qui tibi aestus, qui -r, quae tenebrae ... erunt. Att. 7, 12, 2 plena timoris et -is omnia (<t>erroris *Manutius*). off. 2, 7 quorum vagetur animus -e. LVCR. 3, 1052 urgeris ... undique curis atque animi incerto fluitans -e vagaris. 4, 1077. OV. met. 2, 39 pignora da ..., per quae tua vera propago credar, et hunc animis -em detrahe nostris. fast. 5, 362. LIV. 1, 24, 1 nominum -r manet, utrius populi Horatii, utrius Curiatii fuerint. 9, 15, 11 alius -r, Cursorne Papirius ... creatus sit an L. Papirius *eqs.* 26, 10, 12. VELL. 1, 7, 2 incidi in rem ... maximi ... -is et multum discrepantem auctorum opinionibus. VAL. MAX. 3, 4 ext. 1 SEN. Oed. 773. VAL. FL. 5, 455 Minyas operum defixerat -r (*v. supra l. 25*). PS. APVL. Ascl. 18 SOL. 1, 81 FIRM. math. 4, 7, 3. *nota* AVR. VICT. Caes. 33, 22 auctoris necis -e (*i. de auctore necis.* necis nec rore *codd.*) ... inulta caedes fuit. CHIRON 5. 712. 2 *de gravioribus animi motibus* (*dementia, furor, nimius amor*): TRABEA com. 6 voluptatem animi nimiam summum esse -em (*cf.* CIC. epist. 2, 9, 2). CIC. Att. 3, 13, 2 me ... mentis -e ex dolore affici (*opp.* mens integra est). Att. 12, 25, 2 (*cf. Boot ad l. et p. 817, 12*). 12, 43, 1. VERG. ecl. 8, 41 ut vidi, ut perii: ut me malus abstulit -r (SERV. definitio amoris. *idem versus* CIRIS 430). HOR. epist. 2, 1, 118 scribimus ... poemata passim. hic -r ... et levis haec insania quantas virtutes habeat *eqs.* ars 454 quem ... urget ... fanaticus -r (*cf.* PORPH.). PROP. 1, 13, 35 novus incidit -r (*de amore*). OV. am. 1, 10, 9 animi ... resanuit -r. SEN. Herc. f. 1096 (*cf.* 1098 furor). dial. 11, 10, 6 furor et ultimus mentium -r. QVINT. inst. 6 pr. 11 alienatae mentis -em circa scholas ... habuit. SER. SAMM. 506 lymphaticus -r *hydropici.* CLAVD. 3, 76 insani fremitus animique profanus -r et ... irae *Megaerae.* SVLP. SEV. chron. 1, 35, 3 *al.* *sic etiam de bestiis*: VERG. georg. 3, 513 di meliora piis -emque (ardoremque *R*) hostibus illum (SERV. auct. -em hic pro furore posuit. *cf.* VERG. georg. 3, 511 furiis ... ardebant). COLVM. 6, 35, 1 mentis -r *equarum.* *de ebrietate*: FLOR. epit. 2, 10, 3 rex ... cum subinde crapula et capitis -e lapsaret. *huc maxime pertinere videtur* Error *personatus*: OV. am. 1, 2, 35 *de triumpho Amoris*: Blanditiae comites tibi erunt -rque Furorque. met. 12, 59 temerarius -r (*app.* Credulitas, Laetitia, *al.*). SEN. Herc. f. 98 veniet *ex Tartaro* Scelus ... Impietas ... -rque et ... Furor. SIL. 13, 586 (*inter monstra Orci*). *alio modo corporaliter v. p. 817, 54.*

B *opinio falsa, ignoratio veri*: 1 *proprie de opinione ipsa*: PLAVT. Amph. 470 *Mercurius*: -is ambo illos (*Amphitruonem et Sosiam*) et dementiae complebo. TER. Hec. 792 illas (*sc. mulieres, quae crimini falso crediderant, v. 779*) -e et te ... suspicione exsolves. LVCIL. 380 's' nostrum ... nil -is habet. PACVV. trag. 78. 211. VARRO ling. 6, 14 *Quinquatrus* dies ... ab nominis -e observatus. 6, 75 propter similitudinem ... quidam -r (errant *F*[1]) his qui putant *eqs.* rust. 1, 2, 21. CIC. inv. 1, 2 propter -em atque inscientiam caeca ... cupiditas ... viribus corporis abutebatur. 2, 109 Cluent. 93. CIC. Flacc. 15 locupletes metu, tenues praemio, stultos -e (*i. decipiendo*) permovit. Sest. 122 -em senatus (*opp.* populi ... temeritatem). har. resp. 40. Mil. 7 -e sublato rem plane ... videre. Phil. 11, 34 (*opp.* recta sententia). de orat. 2, 30 *res*, quae opiniones hominum et saepe -es aucupetur. 2, 178 plura ... homines iudicant odio aut amore ... aut timore aut -e aut

[Hey]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

aliqua permotione mentis. 3, 205 *inter lumina orationis*: personarum ficta inductio ... descriptio, -is inductio (*i. q. aversio, quae a proposita quaestione abducit audientem, cf. Quint. inst. 9, 2, 38*), ad hilaritatem impulsio *eqs.* rep. 1, 51 -e vulgi (*cf. supra*: pravis hominum opinionibus). 3, 27 si in eo sit -e civitas, ut ... putet, contra autem ... existimet. fin. 1, 14 *Epicurum* maximis ... -bus animos hominum liberavisse. ac. 1, 42 *inter* 'aliena firmae et constantis assensionis' (*sec. Zenonem Citieum*). 2, 147 -e ... philosophorum. Tusc. 3, 2 (*syn.* opinionum perversitas). *talia saepius.* nat. deor. 3, 76 -i deorum (*cf. ibid.* deus falli qui potuit?). off. 3, 55 per -em in ... fraudem incurrere (LIV. 27, 16, 6. *et passim. aliter* SEN. contr. 2, 7, 8). Att. 4, 1, 1 -is nostri aut potius furoris. 12, 25, 2 (*ibid.* τετυφῶσθαι. *cf. p. 816, 51*). PLANC. Cic. epist. 10, 23, 1 credulitas ... -r est magis quam culpa. CATVLL. 22, 20 suus cuique attributus est -r (*cf.* 22, 18 omnes fallimur). LVCR. 4, 996. VERG. Aen. 10, 110 -e malo (*opp.* fatis. *cf.* 10, 31 *sqq., ubi* peccata). HOR. sat. 1, 3, 42 vellem in amicitia sic erraremus et isti -i nomen virtus posuisset honestum. epist. 2, 2, 140 mentis gratissimus -r (*cf.* PORPH.). OV. epist. 7, 109 (*ibid.* errare). 16, 46 matris (*Ledae*) in admisso falsa sub imagine lusae -r inest. 16, 48 -r, qui facti crimen obumbret. 18, 114 rem. 323. met. 3, 142 quod ... scelus -r habebat? 8, 161 *Daedalus* ponit opus ... et lumina flexum (-u *al.*) ducit in -em variarum ambage viarum (8, 167 Daedalus implet innumeras -e vias. *cf.* 168 fallacia tecti). Pont. 3, 9, 11. LIV. 2, 13, 2 -em insidiatoris (*Scaevolae*). 10, 14, 20 (*supra*: vero ... metu). 10, 41, 7 (*ibid.* fefellit). 45, 8, 5 haec sive -e humano seu casu seu necessitate inciderunt. VAL. MAX. 2, 2, 1 *al. nota brevitatem* 6, 5 ext. 4 culpam vel dissimulare vel -e (*i. allegatione, excusatione -is*) defendere. SEN. Herc. O. 885 -is est hic omne quodcumque est nefas. benef. 4, 34, 5. epist. 16, 9 nullus ... terminus falso est. viam eunti aliquid extremum est: -r immensus est. 94, 21 (*ibid.* opiniones ... falsas). CVRT. 3, 12, 6 *al.* COLVM. 3, 10, 1 (*ibid.* falli). LVCAN. 1, 459 *al.* 7, 59 -bus addere crimen. PLIN. nat. 4, 83 quidam ... tradunt ..., tanto -e eorum, qui ... prodidere (*sim. saepius*). 4, 114 (115 erratum). SIL. 9, 148 STAT. Theb. 6, 942 MART. 5, 49, 8. QVINT. inst. 1, 1, 8 (*supra*: falsam ... persuasionem). 1, 4, 12 *al.* TAC. hist. 5, 22 ann. 6, 30 *al.* PLIN. epist. 5, 6, 42 (*opp.* iudicium). NERAT. dig. 41, 10, 5 (*ibid.* falsa existimatio). POMPON. dig. 44, 7, 57 *al.* GAIVS inst. 1, 67 *al.* SCAEV. dig. 46, 3, 102, 3 per -em et ignorantiam. VLP. dig. 21, 1, 23, 2 si quis -e, si quis casu fecerit (*opp.* dolo malo et per nequitiam). 21, 2, 51 pr. (*adp.* imprudentia). PAVL. dig. 4, 1, 2 *al.* GELL. 11, 15, 3 MIN. FEL. 5, 6. TERT. nat. 1, 16 p. 87, 6 ut *natura alicuius* neque ignorantiae neque -i neque casui opposita sit. ARNOB. nat. 3, 15 p. 122, 19. 6, 14 p. 226, 18 (*adp.* amentia). AMM. 26, 1, 11. 31, 12, 3 *al.* AMBR. in psalm. 37, 6 *al.* HIER. epist. 29, 3, 4 *al.* 57, 1, 2 (*opp.* crimen). VVLG. gen. 43, 12 *al.* lev. 5, 19 orabit pro eo quia nesciens fecerit et dimittetur ei quia per -em deliquit in dominum. I Thess. 2, 3 *al.* AVG. civ. 4, 30 p. 184, 7 D. 22, 22 p. 603, 26 profunditas ignorantiae, ex qua omnis -r existit. lib. arb. 3, 18, 52 ex ignorantia dehonestat -r *animam.* mus. 6, 11, 32 opinabilis vita ..., constituta in ipso -is introitu. epist. 177, 18 c. Secundin. 2 p. 907, 10. MART. CAP. 5, 458 quae pars (*imprudentia*) -r dicitur atque ei subduntur ignoratio vinulentia oblivio fatuitas dementia ceteraque quae -em admittentis excusant. 8, 849. COD. Theod. 2, 11 *rubr. al.* *de bestia*: VAL. MAX. 8, 11 ext. 4 -r equi, qui visa pictura equae hinnitum edere coactus est. *quasi corporaliter*: OV. met. 4, 502 *Tisiphone* attulerat secum ... monstra veneni, oris Cerberei spumas et virus Echidnae -esque vagos caecaeque oblivia mentis *eqs.* *de -e scribentis v. p. 816, 12.*

2 *metonymice de actione perversa ex ignoratione recti orta (culpa, peccatum, interdum prorsus i. q. crimen)*: *de definitione cf.* VAL. MAX. 9, 9 (de errore) pr. temeritati proximus est -r, quemadmodum ad laedendum par, ita cui facilius quis ignoverit, quia non sua sponte, sed vanis concitatus imaginibus culpae se implicat. CIC. Marcell. 13 etsi aliqua culpa teneremur -is humani, ab scelere certe liberati sumus (*de culpa syn. cf. infra l. 68 sqq. et vol. IV 1298, 71. scelus: v. l. 66 sqq.*). Lig. 17 alii -em appellant *Ligarii causam*, alii timorem ..., qui gravissime, temeritatem: scelus ... adhuc nemo. Deiot. 13. 36; *opp.* furor (*cf. l. 76 sqq.*). orat. 35 iudicii ... -em laus ... muneris compensabit (*supra*: crimen [*cf. l. 73 sqq.*] *et* culpa). NEP. Epam. 7, 1 -e *ducis imperiti.* CIRIS 240 laedere utrumque uno ... -e parentem (*sc. incesto cum patre*). LYDIA 62. OV. trist. 1, 2, 99 me meus abstulit -r stultaque mens nobis, non scelerata fuit (*cf.* 1, 2, 98) a culpa facinus (*cf. l. 74*) ... abesse. 1, 3, 37 (*ibid.* culpa, *opp.* scelus). 2, 207 perdiderint cum me duo crimina, carmen et -r, alterius facti (*sc. erroris*) culpa silenda mihi. 3, 1, 32 (*opp.* facinus). 3, 6, 26 (*ibid.* stultitia). *talia saepius.* LIV. 2, 18, 10. 3, 12, 8. 6, 22, 6 *al.* 36, 22, 1 seu furoris seu -is venia. 37, 49, 1. VELL. 2, 6, 1 (*ibid.* furor). VAL. MAX. 1, 6, 9 *al.* 3, 8 extr. 3 iniquissimo ac truculentissimo -e (furore *Wenski*). CELS. 3, 8, 2 sub ... curantis -e ... moriuntur. SEN. Herc. f. 1237 quis nomen usquam sceleris -i addidit? :: saepe -r ingens sceleris obtinuit locum (Herc. O. 885 *v. supra l. 27.* 940). Herc. O. 983 -r a culpa vacat. clem. 1, 7, 1 inexorabilia peccatis (*cf. p. 818, 1 sqq.*) atque -bus numina. benef. 1, 1, 1 dial. 5, 25, 2 *al.* VAL. FL. 3, 407 SIL. 7, 518 *al.* STAT. Theb. 12, 508 scelerum ... -e nocentes. silv. 2, 2, 137 iuvenile calens plectrique -e superbus (*i.* '*nugis poeticis*'. *Klotz*). 5, 4, 2 (*adp.* crimen). 5, 5, 7. MART. 2, 8, 3 (*ibid.* peccasse). QVINT. inst. 8, 3, 48. decl. 290 p. 159, 2 -r adulescentiae ⟨se⟩nectutis natura. IVV. 8, 165. 13, 188 (*adp.* vitia). TAC. dial. 29? hist. 3, 37 -em imprudentiamque ... culpantes. PLIN. epist. 1, 2, 5 *al.* 10, 96, 7 fuisse summam vel culpae ... vel -is *Christianorum*, quod. SVET. Nero 26, 1. CALP. decl. 33 p. 28, 21 (*adp.* crimen). GELL. 7 (6), 2, 8 (*ex Chrysippo, frg. 1000 Arnim*) *ingenia mala* sua ... scaevitate ... in ... delicta et in -es se ruunt. *ibid.* 10 (*adp.* peccata). APVL. met. 9, 15. flor. 16 p. 64 rarae apud illum (*Philemonem*) corruptelae, [e] tuti -es, concessi amores. MIN. FEL. 1, 4. TERT. pudic. 9 p. 237, 25 inter -es et illecebras et libidines saeculi. apol. 22, 6 (*adp.* furores). CAPITOL. Ver. 3, 6. FIRM. math. 1, 7, 24 (*ibid.* furor). 6, 10, 3 vario -e peccare. PRISCILL. tract. 1, 5 p. 7, 8 crudescente -e peccati. AVSON. 153, 52 (*opp.* scelus). 393, 26 (*opp.* crimen). VEG. mil. 1, 13 p. 17, 19 proeliorum delicta emendationem non recipiunt, cum poena statim sequatur -em. HIER. epist. 22, 8, 5 (*adp.* culpa, *opp.* crimen). VVLG. num. 15, 25 (*adp.* peccatum). *saepe.*

3 *apud christ. de superstitione gentilium, de haeretico dogmate, de ipsa haeresi*: MIN. FEL. 3, 1 huius -is ... infamiam (*sc. Caecilii simulacrum Serapidis venerantis*). 24, 1 has fabulas et -es (*sc. de deis*) ... ab imperitis parentibus discimus. ITALA deut. 29, 19 (Lugd.) *de idololatria*: in -e cordis mei ibo (ἐν ἀποπλανήσει. VVLG. in pravitate). Ier. 23, 32 (Cypr. epist. 63, 18) in mendaciis suis et in -bus suis (VVLG. in miraculis suis). TERT. apol. 46, 18 philosophus et christianus: amicus et inimicus -is. adv. Marc. 3, 6 p. 383, 12 cum Iudaico -e sociari. IREN. praef. 2. 1, 1, 3 *al.* CYPR. unit. eccl. 2 p. 211, 2. FIRM. *scripsit* de -e profanarum religionum (*sic cod. in subscr.*). err. 2, 8. 8, 3 *al.* 16, 4 (*syn.* facinus). HIL. trin. 6, 3. 17 *al.* 9, 35 vipereo inspiratus -e *haereticus.* FILASTR. 33, 1 -bus et fallaciis pessumdatus. AVSON. 195, 37 MAXIMIN. c. Ambr. 84. HIER. epist. 28, 5 -um, quibus totus mundus expletus est, varietate. EPIPHAN. Hier. epist. 51, 3, 4 Origenis -es et dogmata. VVLG. Ios. 23, 12 gentium ... -bus adhaerere. IV reg. 17, 19. PRVD. perist. 10, 271 *de sculptoribus idolorum*: ars seminandis efficax -bus. PAVL. NOL. carm. app. 2, 32 fidem sinistra quassat obstinatio, felix -um non diu (filix reorum. non diu *eqs. Hartel*). AVG. civ. 6, 1 p. 243, 15 D. opiniones -esque populorum. 7, 18 p. 296, 11 -r paganitatis. epist. 193, 1, 2 -es infestantes ... fidem. 219, 3 *al.* gen. c. Manich. 2, 16, 24. util. ieiun. 8, 10 *diabolus* sectas multiplicavit, -es seminavit, haereses instituit. haer. pr. p. 23 non ... omnis -r haeresis est (*v. q. seq.*). SVLP. SEV. chron. 2, 7, 4 relictis -bus et superstitionibus. COMM. apol. 2 *al.* COD. Theod. 16, 5, 19 (*a. 389*) sub cuiuslibet haeresis vel -is nomine (*supra*: scaevi dogmatis). 16, 5, 41 (*a. 407*); *syn.* prava opinio. 15, 5, 5 (*a. 425*) stolidae paganitatis -e atque insania. *saepe.* OROS. comm. tit. de -e Priscillianistarum et Origenistarum (*A*, de Priscillianistis et de Origenis -e *B*). CASSIOD. inst. div. 8 p. 1119 [D] Pelagiani -is venena. COD. Iust. 1, 5, 8 pr. Nestorii. 1, 5, 22. VITAE patr. 5, 13, 11 eiusdem -is hominem (*i. et ipsum Manichaeum*).

4 *metonymice*: **a** *de eis quae -em creant (instrumentis decipiendi)*: VERG. Aen. 2, 48 aliquis latet -r (*sc. in machina.* SERV. id est dolus, ut [*6, 27*] 'inextricabilis -r'. *cf. ad* 5, 589). LIV. 22, 1, 3 mutando ... vestem ... -e ... sese ab insidiis munierat. TERT. idol. 4 p. 33, 27 servitis phantasmatibus et daemoniis ... et omnibus -bus. VVLG. Is. 45, 16 fabricatores -um (*i. idolorum*). Ephes. 4, 22 corrumpitur secundum desideria -is (τῆς ἀπάτης). *de labyrintho v. p. 815, 34.* *sic de personis*: VERG. Aen. 10, 391 simillima proles indiscreta suis gratusque parentibus -r. **b** *de eis qui errant*: LIV. 9, 14, 10 non haec ... Caudium ... esse, ubi -em fraus superbe vicisset. VAL. FL. 3, 298 me ... tuus ... plangeret -r. PLIN. paneg. 46, 8 mederis -bus, sed implorantibus (-antium *Schwarz*). TERT. idol. 4 p. 33, 17 patient. 10 p. 15, 14 adv. Marc. 1, 11 p. 304, 13 VVLG. Ephes. 4, 14 CLAVD. 26, 123 MART. CAP. 6, 694. **c** *de carminibus tamquam ex -e, i. peccato, natis*: STAT. silv. 2, 2, 137 *v. p. 817, 84.* AVSON. 324, 2 -em meum (*i. versus de Cupidine*). *sim.* VVLG. eccles. 10, 13 initium verborum eius stultitia et novissimum oris illius -r pessimus.

iuncturae (selectae) ad II:

-em (-es. *exempla vetustiora*): accusare: CIC. Sest. 122 PETRON. 16, 4. afferre: CIC. div. 1, 62. top. 16 (*syn.* conturbare). PLIN. nat. 37, 102 QVINT. inst. 7, 9, 2. affirmare: LIV. 10, 41, 7. agnoscere: CIC. Tusc. 5, 101 *al.* alere: SEN. dial. 10, 16, 5. amputare: CIC. fin. 1, 44 (*ibid.* circumcidere). aperire: LIV. 26, 10, 8 *al.* PLIN. epist. 5, 6, 42. auferre: OV. fast. 5, 362. augere: CIC. Tusc. 1, 36 LIV. 37, 10, 11 SEN. dial. 2, 12, 1. castigare: SEN. contr. 9 pr. 2 VAL. MAX. 8, 2, 2. circumcidere: *v. l. 70.* coarguere: CIC. ac. 1, 13 SEN. epist. 53, 8. cognoscere: PROP. 3, 15, 35 LIV. 4, 39, 9 *al.* SEN. benef. 4, 38, 1 CVRT. 8, 12, 8 PAPIN. coll. Mos. 6, 6, 1. compensare: CIC. orat. 35. comperire: PLIN. nat. 18, 211 PAPIN. dig. 26, 7, 39 VLP. dig. 15, 2, 1, 10. confiteri: SEN. contr. 2, 2, 11 QVINT. inst. 3, 6, 64. convincere: CIC. nat. deor. 2, 3 COLVM. 2, 2, 16. corrigere: CAECIN. Cic. epist. 6, 7, 1 *al.* (*v. vol. IV 1037, 4*). culpare: TAC. hist. 3, 37. damnare: CIC. Tusc. 5, 4 SEN. benef. 4, 38, 1. deponere: CIC. Phil. 8, 32. detegere: SVET. Tib. 62, 1. discutere: LVCR. 4, 996 SEN. nat. 1 pr. 2 *al.* COLVM. arb. 27, 1 *al.* PETRON. 111, 12. dissolvere: VOLCAC. carm. frg. 3. emendare: *v. p. 460, 46. 461, 5 sqq.* errare: GELL. 10, 16 *tit.* excusare: LIV. 31, 11, 13 SEN. contr. 2, 4, 13. expellere: SEN. dial. 7, 4, 5 *al.* expiare: LIV. 37, 45, 7

[Hey]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Plin. epist. 8, 10, 1. exprobrare: Sen. dial. 10, 10, 1. extenuare: Cic. Tusc. 4, 39. extorquere: Cic. Cato 85. facere: Liv. 9, 45, 16. 10, 9, 13 in aedilibus. 25, 10, 4 *al., cf.* 21, 35, 4. Sen. epist. 67, 6. 81, 29 Tac. ann. 4, 63. Itala Marc. 13, 22 (codd. k, e), ἀποπλανᾶν (Vvlg. seducere). fateri: Liv. 37, 55, 1. ferre: Cic. Att. 12, 43, 1 Sen. benef. 7, 31, 4 Cvrt. 5, 9, 12. habere: Carm. de mens. 6 (*de verbi origine*). Vitr. 2, 2, 2 Qvint. inst. 6 pr. 11 *v. p. 816, 57.* inhibere: Val. Max. 1, 6, 12. intellegere: Phaedr. 5, 7, 30 Plin. nat. 16, 149 *al.* luere: Stat. silv. 5, 5, 7. minuere: Sen. dial. 10, 13, 9. obicere: Cic. Caecin. 5. 71 leg. 2, 47. obiurgare: Sen. dial. 7, 17, 3. offundere: Liv. 34, 6, 3. parere: Varro ling. 10, 8 Plin. nat. 3, 16. patefacere: Scaev. dig. 46, 3, 102, 3. perspicere: Cic. Tusc. 1, 108. praebere: Liv. 4, 61, 11. probare: Phaedr. 5, 5, 37. punire: Petron. 16, 4 Qvint. decl. 313 p. 230, 15. recognoscere: Apvl. met. 11, 15. reprehendere: Cic. Sest. 122. sanare: Liv. 28, 32, 3. sequi: Qvint. inst. 1, 4, 12. solvere: Phaedr. 4, 5, 33. tollere: Cic. Cluent. 83 leg. agr. 1, 18 *al.* Liv. 5, 3, 3 Sen. epist. 94, 23 Lvcan. 3, 606. tradere: Sen. dial. 7, 1, 4 per manus. tueri: Ov. fast. 1, 32 Sen. dial. 3, 18, 2. vertere in consilium: Flor. epit. 3, 3, 8.

-i (-bus): se applicare: Cic. phil. frg. V 97. ignoscere: Liv. 28, 31, 5. irasci: Sen. dial. 4, 10, 1 Qvint. decl. 296 p. 171, 4. mederi: Cic. Att. 11, 25, 1 Plin. paneg. 46, 8 Tert. adv. Marc. 4, 18 p. 478, 10. obsequi: Cic. Att. 12, 25, 2. subvenire: Cic. ac. 2, 45 Vlp. dig. 49, 1, 1, 3.

-e (-bus) *abl. separ.*: exsolvere: Ter. Hec. 792. levare: Cic. de orat. 2, 362 *al.* liberare: Cic. fin. 1, 14 *al.*

ab -e (-bus): abducere: Val. Max. 3, 4 ext. 1. avellere: Cic. off. 3, 83 Tert. scorp. 3 p. 150, 23. deducere: Cic. de orat. 1, 202. revocare: Val. Max. 7, 3 ext. 1 Qvint. inst. 2, 6, 2.

-e (-bus) *abl. instr.*: angi: Cic. Lael. 10. caecari: Cic. Tusc. 5, 39. capi: Cic. Phil. 12, 6 Liv. 8, 6, 15. decipi (*cf.* Ov. met. 3, 431 *al.*): Verg. Aen. 3, 181 Gaivs dig. 41, 3, 36 pr. Apvl. Plat. 2, 11 (per -em: Pompon. dig. 39, 3, 20). distrahi: Apvl. Plat. 2, 16. duci: Cic. Balb. 30 Pis. 59 *al.* Plin. nat. 21, 165 Plin. epist. 9, 12, 1 Papin. dig. 20, 5, 1 *al.* Vlp. dig. 11, 1, 11, 10. falli (*cf.* Sen. Oed. 778): Cic. rep. 2, 47 Lvcan. 4, 91. implicare: Val. Max. 7, 4, 5 Sil. 15, 619. implicari (*cf.* Phaedr. 3, 10, 41): Cic. Tusc. 4, 58. inflari: Cic. ac. 2, 116. labi (*cf.* Cic. ad Q. fr. 3, 9, 8 per -em): Cic. Deiot. 10 leg. 2, 8 *al.* Liv. 39, 16, 6 Val. Max. 6, 1, 4 Qvint. inst. 4, 2, 71. 8, 6, 7 Papin. dig. 17, 1, 57 *al.* Pavl. dig. 27, 9, 13, 1. laborare: Sen. epist. 76, 32. praeoccupari: Liv. 37, 11, 4. teneri (*cf.* Plavt. Rud. 215 *al.*): Ov. fast. 6, 255 (*syn.* nescire). Sen. epist. 113, 30. torpere: Liv. 27, 46, 9. trahi: Ov. fast. 6, 25 Val. Fl. 7, 10. volvi: Sen. benef. 7, 26, 5.

in -em: cadere: Qvint. inst. 5, 12, 21. deferri: Cic. inv. 2, 109. impingere: Tert. adv. Marc. 5, 16 p. 631, 14. incidere: Qvint. inst. 2, 15, 24. inducere: Cic. Font. 2 (ducere *al. opp.* errare). Pis. 58 off. 3, 55 *al.* Nep. Hann. 9, 3 Apvl. Plat. 1, 10. rapi: Cic. leg. 2, 43. se ruere: Gell. 7 (6), 2, 8.

***epitheta*: -r:** altus: Sil. 7, 518. ambiguus: Stat. Theb. 5, 437 (*v. p. 816, 19*). antiquus: Cic. rep. 2, 18 Qvint. decl. 279 p. 137, 12. caecus: Sen. Herc. f. 1096 Sil. 15, 619. civilis: Liv. 28, 32, 3. diuturnus: Liv. 27, 46, 6. dubius: Ciris 63 Plin. nat. 35, 58. dulcis: Val. Fl. 6, 473 Ps. Qvint. decl. 8, 3. excusabilis: Val. Max. 8, 11 ext. 4. falsus: Plin. nat. 15, 10 *al. v. vol. VI 1, 195, 12 sq.* fanaticus: Hor. ars 454. felix: Plin. epist. 7, 28, 2. gratus: Verg. Aen. 10, 391 Hor. epist. 2, 2, 140 Calp. decl. 51 p. 37, 20. gravis: Octavia 429. honestus: Val. Max. 2, 2, 1 Sen. vita patr. p. 32 Qvint. inst. 1, 6, 2 Plin. epist. 3, 11, 9. humanus: Cic. Marcell. 13 Liv. 2, 3, 4 *al.* Sen. contr. exc. 4, 3 Sen. clem. 1, 1, 9 *al.* Tert. idol. 4 p. 33, 17 *al. passim.* immensus: Sen. epist. 16, 9 (*v. p. 817, 28*). improvidus: Sen. dial. 2, 5, 2. inconcessus: Val. Max. 8, 2, 2 (*app.* turpis). inemendabilis: Val. Max. 7, 2, 2. inextricabilis: *cf. p. 815, 37.* infelix: Liv. 40, 56, 6. ingens: Sen. Herc. f. 1238 Qvint. inst. 3, 6, 6. iniquus: *v. p. 817, 77.* inveteratus: Cic. rep. 2, 29. invictus: Plin. nat. 15, 15. iucundus: Ov. ars 3, 729. iustus: Papin. dig. 41, 3, 44 pr. Vlp. dig. 11, 1, 11, 10 Pavl. sent. 1, 7, 2 *al.* Marcian. dig. 48, 16, 1, 3 Herm. dig. 41, 2, 50 pr. iuvenilis: Svet. Nero 26, 1. magnus: Cic. leg. agr. 2, 7 *al.* Sen. benef. 6, 43, 1 *al.* Plin. nat. 3, 16 *al.* Qvint. inst. 2, 15, 24 Ps. Qvint. decl. 2, 4. *et saepius.* malignus: Val. Max. 6, 1, 1. malus: Verg. ecl. 8, 41 (Ciris 430). Aen. 10, 110 Ov. trist. 2, 109 Apvl. met. 11, 20. manifestus: Colvm. 2, 2, 16 Plin. nat. 4, 114 *al.* Qvint. decl. 300 p. 182, 23 Plin. epist. 4, 10, 2. miser: Paneg. 5 (8), 6, 1. mortalis (*i. mortalium*): Octavia 558. muliebris (*i. mulieris*): Val. Max. 7, 8, 3 Petron. 111, 12. multus (*sing.*): Fest. p. 266 Qvint. inst. 5, 10, 22. nescius: *v. p. 815, 50.* nocens: Sen. Herc. O. 900. nocturnus (*cf. p. 815, 14*): Sen. contr. 1, 5, 3. numerosus: Plin. nat. 15, 8. obscurus: Cic. har. resp. 40. parvus: Plin. nat. 22, 75. perniciosus: Cic. Lael. 83. perplexus: Stat. Theb. 1, 502. popularis: Qvint. inst. 12, 1, 26. probabilis: Nerat. dig. 41, 10, 5. publicus: Sen. epist. 81, 29 *al.* Colvm. 3, 7, 3 Plin. nat. 15, 15. sacer: Sil. 8, 100 vatum. saecularis: Tert. spect. 1 p. 1, 4. saevus: Val. Fl. 3, 31. sceleratus: Sil. 9, 66. stultus: Phaedr. 5, 7, 30. summus: Cic. de orat. 2, 133 nat. deor. 1, 2. temerarius: Ov. met. 12, 59 (*v. p. 816, 67*). *al.* tolerabilis: Nerat. dig. 41, 10, 5. truculentus: *v. p. 817, 77.* turbulentus: Cic. Tusc. 2, 70 Val. Max. 9, 15, 1. turpis: Cic. div. 1, 7 Val. Max. 8, 2, 2 Phaedr. 5, 5, 37. tutus?: *v. p. 818, 9.* vagus: Ov. met. 4, 502 (*v. p. 817, 56*). vetus: Tert. paenit. 2, 6. ultimus: Sen. dial. 11, 10, 6 (*v. p. 816, 57*). voluntarius: Tert. nat. 2, 1 p. 94, 3.

gen. attributi: *personae errantis*: Cic. Sest. 122 senatus. Phil. 1, 29 utriusque. *passim.* *pro persona* animi, mentis *sim., in quibus sedes est -is*: Cic. leg. 1, 31 mentis (Att. 3, 13, 2 Hor. epist. 2, 2, 140. Val. Max 5, 3, 2[a] lapsae mentis. 9, 1 pr. Sen. dial. 11, 10, 6 mentium. Plin. nat. 15, 15 existimandi. Qvint. decl. 316 p. 243, 14 Calp. decl. 30. *cf. etiam s. II A 2*). Cic. leg. 2, 8 sermonis (Tusc. 5, 55). ac. 2, 45 opinionis (Tusc. 3, 80 *al.* Colvm. 5, 11, 12 [= arb. 27, 1]). Tusc. 5, 78 imbutae mentes pravitatis (pravis *coni.*) -bus. Ov. epist. 8, 116 vocis. Val. Max. 6, 1, 1 fortunae. Sen. benef. 7, 31, 4 labentium animarum. dial. 2, 1, 2 oculorum. Qvint. decl. 248 p. 17, 33 humanae necessitatis. Gell. 15, 2, 5 affectionum cupiditatumque. Ps. Apvl. Ascl. 18 caliginum. Macer dig. 49, 8, 1, 1 computationis. Itala deut. 29, 19 (Lugd.) cordis. Tert. scorp. 3 p. 150, 23 superstitionis. *actionis alicuius*: Cic. Tusc. 3, 4 cursus. 5, 8 fabulae. orat. 35 iudicii. Sen. vita patr. p. 32 pietatis. Plin. nat. 35, 58 chronicorum. Stat. Theb. 5, 437 visus (*v. p. 816, 19*). 7, 294 videndi. 12, 508 scelerum (*v. p. 817, 83*). Ps. Qvint. decl. 2, 4 quaestionis. 8, 19 artis (*sc. medici*). 17, 3 querelarum. Itala Hebr. 3, 13 (Lucif. non conv. 10) peccati. Tert. nat. 1, 7 p. 68, 12 nuptiarum. cult. fem. 2, 12 dinoscendi. *aetatis* (*pro personis*): Cic. parad. 50 huius saeculi. phil. frg. V 95 humanae vitae. Qvint. decl. 290 p. 159, 2 adulescentiae. Paneg. 7 (6), 15, 2 desipientis aetatis. *i. q. de aliqua re*: Varro ling. 6, 14 nominis (Cic. rep. 2, 18 Sest. 82 Ov. ars 3, 729 met. 7, 857 Liv. 1, 24, 1 Svet. Iul. 85 Cal. 30, 2 Vlp. dig. 18, 1, 9, 1). Cic. Caecin. 50 verborum. Tusc. 5, 43 bonorum. Verg. Aen. 3, 181 locorum. 7, 199 viae (*sim.* Liv. 24, 17, 4 Sen. Oed. 778 Lvcan. 4, 91 Val. Fl. 4, 208 Sil. 15, 625. 717). Liv. 27, 28, 4 signi. Val. Max. 9, 9, 3 vocis. Phaedr. 3, 10, 41 criminis. Plin. nat. 6, 207 numeri. Val. Fl. 5, 455 operum. Frontin. aq. 66 mensurae. Tac. hist. 2, 72 veri. Papin. dig. 22, 6, 8 facti. *ibid.* iuris (Pavl. dig. 4, 3, 31 pr. coll. 6, 3, 3). 26, 7, 39 pr. officii. Vlp. dig. 24, 1, 5, 15 calculi (Macer dig. 49, 8, 1, 1). 1, 18, 6, 1 veritas rerum -bus gestarum (-torum *dett.*) non vitiatur. *gen. loci*: Verg. Aen. 6, 532 pelagi. Stat. Theb. 1, 230 nemorum. Paneg. 5 (8), 17, 1 nebulosi maris. *temporis*: Ivst. 22, 8, 10 noctis (Evgipp. Sev. 2, 2). tenebrarum: Vigil. Thaps. c. Arr. 1, 1.

assonantiae: *apponuntur*: terror: Avg. civ. 1, 27 p. 43, 29 D. serm. 330, 3 c. Iul. 4, 16, 83. labor: Cic. de orat. 2, 174 Avg. civ. 22, 24 p. 616, 26 D. furor: Avg. civ. 1, 33 p. 50, 5 D. (*cf.* 7, 28 p. 312, 1). Dionys. Exig. Conc.[8] I 5 p. 235, 19. maeror: Pacvv. trag. 275 *et* Acc. trag. 349, *sed cf. p. 814, 77.* aerumna: Avg. civ. 19, 8 p. 367, 21. 20, 1 p. 406, 12 D. trin. 13, 7 enchir. fid. 16, 5.

adiuncta: caligo: Cic. Tusc. 5, 6. culpa: *v. vol. IV 1298, 71.* fallacia: Filastr. 33, 1. falsitas: Filastr. 83 Avg. civ. 6, 4 p. 252, 8 D. *al.* ignoratio: Cic. nat. deor. 1, 2 phil. frg. IX 8. ignorantia: Cic. ac. 1, 42 Avg. gen. ad litt. 4, 22 p. 123, 3. inanitas: Cic. fin. 1, 44. inscientia: Cic. inv. 1, 2 Sull. 40 *al.* obscuritas: Cic. Sull. 78 *al.* opinatio: Cic. ac. 1, 42. opinio: *v. p. 816, 83 sqq. cf.* Cic. Sest. 22. suspicio: Cic. ac. 1, 42. temeritas: Cic. ac. 1, 42 rep. 1, 52 *al.* *opposita*: agnitio: Tert. adv. Marc. 3, 6 p. 385, 22. calumnia: Pavl. dig. 5, 3, 43. consilium: Flor. epit. 3, 3, 8 Paneg. 11 (3), 1, 2. crimen: *v. p. 817, 19. 43. al.* culpa: Planc. Cic. epist. 10, 23, 1 Ov. trist. 3, 5, 52 *al.* dolus: Pompon. dig. 18, 1, 18, 1 Afric. dig. 35, 1, 32 Vlp. dig. 21, 1, 23, 2. facinus: Ov. trist. 1, 2, 98/99. 3, 1, 32. fraus: Frontin. aq. 34 Svet. Aug. 33, 2 Marcian. dig. 39, 4, 16, 10. iudicium: Plin. epist. 5, 6, 42 Schol. Cic. Bob. p. 108, 29 St. malignitas: Cod. Iust. 7, 14, 5 (*a. 293*). malitia: Scaev. dig. 27, 1, 37, 1. rectum: Sen. epist. 123, 6. sapientia: Tert. anim. 2 p. 375, 2. scelus: Ov. met. 3, 142 trist. 1, 3, 58. 3, 11, 33 *al.* scientia: Cic. Tusc. 4, 80. veritas: Sen. dial. 3, 18, 2 Plin. nat. 35, 65 Ps. Apvl. Ascl. 29. 32 Tert. spect. 29 p. 27, 21 *al.* Iren. praef. 2 *al.* Arnob. nat. 1, 38 p. 25, 8 Firm. err. 17, 4 Optat. 2, 4 p. 37, 17 *al.* Vvlg. I Ioh. 4, 6 Rvfin. Greg. Naz. orat. 3, 8, 1 Pavl. Nol. carm. app. 2, 9 Avg. civ. 6, 4 p. 252, 8 D. *al. passim.* virtus: Hor. sat. 1, 3, 42 ars 308.

errulus *v.* errolus. ? **errusalus** *v. p. 814, 21.* *Hey.*

ers *vox ficta*: Virg. gramm. epit. 5 p. 33, 20 ut ers iners.

ersipela *sim. v.* erysip-. **ertēnsis** *v.* hortensis.

[**ertatur** (eruitur *Heraeus*) tra⟨h⟩itur Gloss. Werth. Gallée (= Gloss. I p. 162).]

ervāceus, -a, -um. *ab* ervum. *i. q. ex ervo consistens*: Theod. Prisc. eup. faen. 97 p. 102, 4 embroce uti necesse est ex -is (*Gelen.*; herba c [*sic*] *r*, herbacis *B*) pollinibus vel certe cineribus oleo sapa et ovis commixtis.

[**eruātio** *v. p. 566, 39 sq. et cf.* eviratio.] *K.-M.*

ērubeo, -ēre. *ab* ex *et* rubeo. *i. q. (venerando) erubescere*: Prisc. gramm. III 274, 16 *adorativa accusativo sociantur*: colo te, honoro, adoro, -o, adulor te.

ērubēscenter *v. p. 823, 56.*

ērubēscentia, -ae *f.* *ab* erubescere. *fere i. q. pudor*: Tert. paenit. 10, 1 illi, qui ... conscientiam medentium vitant, ... cum -a sua pereunt. Avg. in psalm. 30, 2 serm. 1, 5 p. 232[fin.] perturbatio animi respicientis peccata sua, horrore erubescentis, -a corrigentis. Ps.

[Hörmann]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

VARRO sent. 157 melius *est* senem addiscendo pati -am quam per ignorantiam poenam promereri aeternam.

ērubēsco, -uī, -ere. *ab* ex *et* rubescere. *scribitur* erubisc-: SEN. benef. 3, 16, 2 (*N*[1]). AMBR. hex. 6, 2, 6 p. 207, 19 (*C*). HIER. in Ier. 5, 32, 2 p. 317, 11. CHAR. gramm. p. 477, 8 B. *inter verba coniug. III*[ae]. NOT. Tir. 52, 27. 28. *de notione*: CHAR. gramm. p. 469, 5 B. *inter verba declin. activae, adfectum tamen pass. habentia.* SYNON. Cic. Char. gramm. p. 421, 16 B. pudens, -ens. PRISC. gramm. III 312, 18 'pudet me patris' pro '-o patrem'. CASSIOD. in psalm. 24, 1 p. 176[D] -ere est ... repentina animi perturbatione confundi. GLOSS.[L] II Philox. ER 16 -it ἐρυθριᾷ. *legitur inde ab* ENNIO, PLAVTO. *vox script. christ. accommodatissima.* *pass. plerumque in gerundivo; praeterea l. 81.* HESYCH. in lev. 18, 7 p. 1011[C] GREG. M. epist. 13, 23 p. 389, 17. *pass. impers. l. 42. p. 822, 43. 44.* [*l. v.*: OV. met. 7, 78 et rubuere (SOL. 2, 41 rubescunt). trist. 5, 11, 6 indoluisse *K*, -isse *rell. codd.* HIER. epist. 22, 7, 3 p. 153, 14 depudesco *ΣD*, pudesco *B*, -o *rell.*]

I *i. q. ex motu animi, affectu quodam sim. rubore suffundi tam vi propria rubescendi (locis vett.) plus minus servata quam ruboris notione debilitata vel plane abolita sive pudore affectum esse sive cum reverentia respicere, venerari (cf. e. g. l. 62. 77. 78. p. 822, 27. 36. 823, 52; omnino id quod vereri p. 822, 65. fere de hominibus [animoque eorum]. de rebus quibus hominum affectus adscribuntur e. g. infra l. 49. p. 823, 4)*: **A** *absolute*: ENN. ann. 352 -uit ceu lacte et purpura mixta. PLAVT. Truc. 291 -ui ... propter clamorem tuum. :: itane? -isti? *eqs.* TER. Ad. 643. RHET. Her. 2, 5, 8 accusator dicet ... adversarium ... -isse, expalluisse, titubasse *eqs.* (*cf.* CIC. Q. Rosc. 8. APVL. apol. 69 quid palluisti? nam -ere tu quidem non potes. *al.*). 4, 10, 14. CIC. inv. 1, 51. Vatin. 39 vicini metuunt, adfines -unt (*cf.* MIN. FEL. 28, 2 *al.*). fin. 2, 28 *al.* Att. 16, 5, 3 epist. 9, 26, 2 TIB. 2, 3, 18. OV. am. 2, 8, 16 vidi te totis -isse genis ([epist. 20, 112]. *cf.* epist. 19, 6 genas. met. 7, 78 -uere genae totoque recanduit ore *Medea.* fast. 2, 828). met. 1, 755. 4, 330 pueri rubor ora notavit. ... -isse decebat (6, 46). *al.* LIV. 5, 6, 5 -ant ..., si quis eis haec obiciat. *al.* SEN. contr. 7, 2, 1 *al.* VAL. MAX. 8, 8 ext. 1. SEN. dial. 2, 16, 3 illi qui iniusta facit -endum est. epist. 11, 3. 87, 4 *al.* PETRON. 57, 6 sic moriar, ut mortuus non -am. *al.* STAT. Ach. 1, 806 MART. 11, 16, 9 QVINT. inst. 11, 1, 22 *al.* PLIN. epist. 3, 5, 19 quis ... collatus illi (*sc. Plinio maiori*) non quasi ... inertiae deditus -at? 4, 22, 5 non verebatur, non -bat, non miserebatur (*cf.* VVLG. psalm. 34, 26). *al.* AVR. Fronto p. 75, 25 N. TERT. orat. 22 p. 196, 2 velare, virgo, si virgo es; debes enim -ere. fug. 13 p. 489, 16 Oe. nescio dolendum an -endum sit (OPTAT. 7, 1 p. 159, 16 DRAC. Romul. 10, 290 *al.* *v. p. 822, 48. 823, 14. 50*). ITALA psalm. 33, 6 (Aug. c. Faust. 33, 8 p. 795, 6) vultus vestri non -ent ([καταισχυνθῇ. VVLG. confundentur]. *al.*). OPTAT. 6, 3 p. 147, 5 ubi vel -uit vel confusus est (VVLG. Is. 41, 11 *al.*). VVLG. psalm. 82, 18 -ant et conturbentur (*cf. anteced.*). AVG. in psalm. 33 serm. 2, 11 p. 314[med.] timor -endi revocat te a poenitentia. *al.* ANTH. 683, 20 (*epitaphium Vitalis mimi*) quotiens imitata meo se femina gestu vidit et -uit. *et al.* *de rebus* (*v. supra l. 22*): CIC. epist. 5, 12, 1 coram me tecum ... haec agere ... conantem deterruit pudor ...; quae nunc expromam absens audacius, epistula enim non -it (*cf.* PLIN. nat. 33, 145 -ant annales qui *eqs.* AMBR. virg. 1, 1, 1 p. 188[A] liber ... non -it). STAT. silv. 3, 3, 58 nec -uit famulantis (*sc. Admeto*) fistula Phoebi. PS. QVINT. decl. 1, 10 p. 12, 17 praeter animum nil virium habet parricidii primum ictus: ille trepidat, ... cogitat, ... -it. TERT. adv. Marc. 5, 4 p. 579, 12 -at spongia Marcionis. *al.* AVG. civ. 8, 19 p. 349, 27 D. *martyres* leges ... -ere compulerunt (*cf.* COD. Iust. 3, 28, 33, 1 *al.*). *et al.*

B *cum additamentis: accedunt*: **1** *casus*: **a** *acc.* (*v. et p. 822, 36. 64. 823, 18 sq.*): CIC. Cael. 8 ea in alterum ne dicas, quae cum tibi falso responsa sint, -as. VERG. Aen. 2, 542 *Achilles* iura fidemque supplicis *Priami* -uit. PROP. 3, 14, 20 *inter Castorem et Pollucem* Helene nudis capere arma papillis fertur nec fratres -isse deos. LIV. 38, 59, 11 non id Corneliae magis familiae quam urbi Romanae fore -endum. CARM. epigr. 1550 B, 10 (*aevi Hadr.*) Hennaeae si te (*sc. Plutonem*) d⟨e⟩cuere rapinae, -uit nostras (*sc. matris cui filia morte erepta est*) Atropos ipsa colus. TERT. anim. 27 p. 345, 18 natura veneranda est, non -enda (HIER. in Gal. 4, 19 p. 385[B]). pall. 4 p. 835, 10 Oe. (*opp.* adoratur). HERM. Pal. sim. 8, 6, 4 nomen *dei* -erunt (PAVL. NOL. epist. 1, 3 p. 4, 1 *Christi. al.*). ITIN. Alex. 15. PS. CIC. in Sall. 5, 15 confessus est ... adulterium neque -uit ora vestra (*cf.* PACIAN. paraen. 8 p. 115, 6 fratrum oculos -itis. VVLG. IV reg. 3, 14 vultum ... regis. *al.*). AMM. 14, 6, 11. SCHOL. Cic. Bob. p. 78, 31 St. dignitatem ... mutilatam. AMBR. Cain et Ab. 2, 8, 26 p. 400, 25. Iac. 2, 10, 43 p. 59, 6 -o ... canitiem tuam, revereor senectutem (PELAG. in Eph. 1, 17 p. 349, 13 S. PALLAD. hist. mon. I 55 p. 337[D] ut *virginem* episcopi ... revereri atque -ere ... solerent). epist. 5, 13 p. 895[B] documentorum fides, quam -unt et mulieres. *al.* VVLG. Luc. 9, 26 qui me -erit et meos sermones, hunc filius hominis -et (*gr.* ἐπαισχύνεσθαι, *item*: Rom. 1, 16 II Tim. 1, 8). PELAG. in Rom. 6, 21 p 53, 19 S. *res*, quae per paenitentiam -itur. RVFIN. Adamant. 2, 20 p. 107, 25 quomodo ... non -unt Paulum dicentem. CLAVD. 18, 238 -uit Mavors aversaque risit Enyo dedecus. *al.* PS. AVG. quaest. test. I 124, 8 p. 384, 19 nec leges timet nec homines -it (*al.*). CONC.[S] I 5 p. 277, 35 NOVELL. Iust. 25, 3. GREG. M. in euang. 39, 5 p. 1297[A] *anima* malum quod fecit -at. *et al.*

b *abl.*: PROP. 4, 11, 42 nulla labe mea vestros (*sc. maiorum*) -isse focos (*v. p. 821, 22 sq.*). OV. met. 5, 584 ego rustica dote corporis -ui. Ib. 350 nec tibi contingat matrona pudicior illa, qua potuit Tydeus -isse nuru. trist. 4, 3, 64. 5, 11, 6 te ... nostris ... malis. LIV. 40, 14, 1 non est res, qua -am. POMP. TROG. Iust. 38, 6, 7 *regum* nominibus. SEN. dial. 7, 12, 5 laudant ... ea, quibus -bant, et vitio gloriantur (7, 23, 2. epist. 87, 4 *al.* *cf. infra l. 42. 55. 71*). benef. 3, 16, 2 numquid iam ulla femina repudio -it? (*cf.* IVV. 10, 326). 6, 37, 2. epist. 95, 9 grammaticus non -et soloecismo, si sciens fecit (SVLP. SEV. Mart. prooem. 5 p. 110, 3 soloecismis [-os *codd. dett.*]). *al.* QVINT. inst. 6, 4, 8 ut nostra credulitate ... -amus. PS. QVINT. decl. 8, 7 p. 151, 22 TAC. Agr. 42 Germ. 28. PLIN. paneg. 31, 6 pudebat sterilitatis insolitae (*sc. gentem Aegyptiam*), nec minus -bat fame, qua torquebatur. AVSON. 326 praef. meis (*sc. poematiis*) etiam intra me -o. HIER. epist. 52, 12, 2 p. 435, 14. *et al.*

c *dat.* (*fere i. q. 'coram' alqo. -ere. v. infra l. 32. 47*): TERT. test. anim. 1 p. 136, 1 a te (*sc. anima*) testimonium flagitant Christiani ..., ut vel tibi -ant *pagani*. pudic. 3 p. 225, 6 *paenitentia* ecclesiae. monog. 17 p. 787 Oe. deo -uit Adam (AVG. serm. 182, 4, 4 p. 986[extr.] -e, da honorem deo. serm. coll. Morin p. 369, 8 -e deo, humana superbia). virg. vel. 7 p. 894. OPTAT. 1, 20 p. 22, 10 *v. infra l. 42.* 5, 6 p. 133, 1 -ite ... Paulo clamanti. AVG. civ. 14, 20 p. 43, 31 D. valuit pudor, ut -rent homines hominibus (*al.*). epist. 120, 2, 7 p. 710, 4 verissimae rationi fidelis pietas. 185, 4, 17 p. 16, 13 confundebantur et ... veritati (-e *A*) -entes corrigebantur (OROS. hist. 7, 43, 18). c. Iul. 4, 13, 64 p. 769[extr.] continentiae (*opp.* faves. *ibid.*). serm. 286, 8, 6 p. 1300[med.] -e matri Maccabaeorum, quae voluit filios suos ante se mori. *et al.*

d *gen.* (*ad analogiam verbi* 'pudet me'; *v. supra l. 14*): HIL. trin. 3, 18 p. 86[C] non -imus stultitiae (*vix dat.; v. l. 18 sqq.*), non nosmetipsos irreligiositatis arguimus. HIER. epist. 22, 7, 3 p. 153, 14 non -o infelicitatis meae.

2 *praep.* (*inde a* CIC., *v. infra l. 51*): ab: VVLG. Sirach 41, 21 -ite a patre et a matre (patrem et matrem *AB*) de fornicatione (*v. l. 46.* αἰσχύνεσθε ἀπό). Ier. 22, 22. ad: SYMM. epist. 9, 114, 2 impatiens ... -it ad moram gratiae. de: SEN. contr. 2, 3, 8 de aliis querar, de aliis -am. TERT. apol. 21, 7 Christus non ... ita genitus, ut -at de (in *P*) filii nomine aut de patris semine. 34, 4 non de mendacio -it adulatio. *al.* CYPR. epist. 14, 3 p. 512, 15 *confessor*, de quo ... non -it ecclesia, sed gloriatur (*al. v. l. 8 sqq.*). OPTAT. 1, 20 p. 22, 9 (*cf. p. 821, 14*) frequenter solet -i de crimine, sed illo tempore non fuit, cui (*v. supra l. 23*) -retur, quia praeter paucos ... peccaverant universi. AMBR. in psalm. 37, 51, 3 p. 178, 5 de *peccatis* (AVG. serm. 122, 1, 1 p. 680[extr.]). VVLG. Sirach 41, 21 *v. l. 36.* AVG. gen. c. Manich. 1, 1, 2 p. 174[init.] de imperitia sua -ant sibi (*v. l. 18*). *et al.* ex: VELL. 2, 130, 4 ex nepote dolere, indignari, -ere (*om. P*) coactus est. VVLG. Ezech. 43, 11 -ant ex omnibus quae fecerunt. AVG. c. Iul. 2, 6, 15 p. 685[init.] EVGRAPH. Ter. Eun. 908 confusus es ita, quasi virgo sis: -is ex veste *eqs.* in: CIC. leg. 1, 41 o rem dignam, in qua non modo docti, sed etiam agrestes -ant. ITALA Phil. 1, 20 (Mar. Victorin. in *h. l.* p. 1199[D]) in nullo -am (ἐν οὐδενὶ αἰσχυνθήσομαι. VVLG. confundar). AMBR. in psalm. 118 serm. 10, 41, 3 p. 228, 10 non solum non -ere, sed etiam gloriari (*v. l. 8 sqq.*). HIER. in Ier. 2, 56 p. 112, 13 in sceleribus suis. VVLG. Ezech. 16, 27 in via tua scelerata. Rom. 6, 21. PELAG. in Rom. 6, 21 p. 53, 20 S. in pristinis actibus -it (*cf.* BACHIAR. repar. laps. 23 p. 1062[A]). AVG. nupt. et concup. 1, 6, 7 p. 219, 13 primi homines ... in sua nuditate. *et al.* *v. et. supra l. 40.* pro: SYMM. epist. 9, 88, 1 ut pro alienis vitiis -ant (*cf.* SIDON. epist. 3, 9, 1 pro culpis alienis). RVFIN. Adamant. 5, 27 p. 237, 8 pro nimia eorum imperitia. super: ITALA Rom. 1, 16 (Pelag. in *h. l.* p. 11, 24 S.) non ... -o super (*om. AHGV Cas.*) euangelium (οὐ ... ἐπαισχύνομαι τὸ εὐαγγέλιον. VVLG. non -o eu. *sim.*: II Tim. 1, 16 [Pelag. in *h. l.* p. 510, 9]). VVLG. Is. 1, 29.

3 *constr. per inf.*: **a** *inf. nudus* (*fere i. q. vereri, cum quis aliquid facere dubitet. inf. suppl.*: AVSON. 416, 17 pudibunda suos malo commisit amores ... nec -uit [*sc. committere*] tacituro conscia pomo): VERG. ecl. 6, 2 neque -uit silvas habitare Thalea. LIV. 10, 8, 5 noli -ere, Appi, collegam in sacerdotio habere *eqs.* 42, 41, 2 eorum ..., quae obiecta sunt mihi, partim ea sunt, quibus nescio an gloriari debeam, ⟨partim⟩ ea, quae fateri non -am (AVG. civ. 13, 16 p. 576, 18 D. MACR. Sat. 3, 15, 5 CASSIAN. inst. 4, 5 p. 51, 11. *v. l. 8 sqq.*). 45, 35, 5 SEN. contr. 1, 3, 12. 1, 8, 3 -it res publica tam cicatricoso milite uti. *al.* VAL. MAX. 2, 5, 5 *al.* SEN. Herc. f. 472 Herc. O. 1707 dial. 6, 25, 3. epist. 25, 2 peccare -it (AVG. serm. 211, 4, 4 p. 1056[init.]). 50, 5 -imus discere bonam mentem (HIER. epist. 52, 3, 6 p. 418, 13 *Cato* graecas litteras nec -erit nec desperaverit discere. *al.*). CVRT. 4, 15, 30 *Darius* suorum aciem ... destituere -bat (*al.*). 8, 2, 2 *al.* LVCAN. 3, 112. PETRON. 36, 7 non -ui interrogare. PLIN. nat. 35, 82 (STAT. silv. 2, 6, 85). *al.* MART. 8, 59, 12 nec ... fraudare ... -uit. *al.* QVINT. decl. 291 p. 161, 24 *al.* TAC. ann. 6, 23 *al.* PLIN. epist. 9, 27, 2 PAPIN. dig. 48, 5, 12, 3. MIN. FEL. 31, 6 audire nos publice aut -itis aut timetis (*al.*). TERT. nat. 1, 12 p. 83, 19 *al.* PLIN. med. 1, 5 qui -unt senes

[Hörmann]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

videri. SYMM. or. 1, 20 p. 323, 10. AMBR. epist. 82, 2 p. 1276[B] -ui recusare. *al.* RVFIN. hist. mon. 30 p. 457[A] Nilum ... cum transire vellet et exuere se -ret. AVG. epist. 186, 40 p. 79, 5 me concludit pudor. -o pingere, quod sum. *et passim.* *de rebus* (*v. p. 821, 22*): AETNA 634 -uere pios iuvenes attingere flammae. OV. trist. 3, 1, 14 (*loquitur libellus*) -ui domino cultior esse meo. TERT. adv. Val. 3 p. 179, 17 nihil veritas -it nisi solum modo abscondi. CASSIAN. conl. 4, 20, 3 p. 116, 8 *superbia*. COD. Iust. 6, 2, 22, 4 lex ita atrocem actionem dare in personas ita sibi coniunctas -uit (6, 51, 1, 1[h]). *et al.*

b *acc. c. inf.*: LIV. 45, 38, 7 Literni domicilium ... fuisse domitoris Africae, Literni sepulcrum ostendi -amus. VAL. MAX. 2, 7, 9 libertati ... suae servili manu flagitiosum imponi iugum non -erant. SEN. Herc. O. 1349 Herculem dici tuum partum -is. dial. 11, 9, 6 Brutus sine Marcello reverti se doluit, Caesar -uit. epist. 94, 57 CENS. 15, 5 CAPITOL. Gord. 13, 1 AMM. 25, 8, 17 AVG. c. Pelag. 1, 16, 32 p. 450, 1 in psalm. 6, 13 p. 97[init.] SALV. gub. 4, 26 p. 72, 21. *et al.*

4 *enunt.*: quod (*post pron. demonstr.: l. 18 sq.*): PRIAP. 79, 3 Priape, quod sis fascino gravis tento, ... -ere hoc noli (TERT. adv. Marc. 4, 22 p. 491, 24 hoc ... -ere debuisti, quod *eqs.*). AVG. nupt. et concup. 1, 6, 7 p. 219, 4 hincine non -ret humani libertas arbitrii, quod ... perdidisset imperium. *al.* quia: AVG. serm. coll. Morin p. 87, 22 non -itis, quia apud vos solos remansit turpitudo venalis. ne (*cf.* vereor, ne *sim.*): AVG. civ. 1, 23 p. 38, 24 D. *Cato*, ne a *Caesare* sibi parceretur ... -uit. in epist. Ioh. 1, 13 p. 1988[init.] dum -unt *homines* ne caeci putentur *eqs.* NICET. virg. laps. 13 p. 116, 11.

5 *participialia*: **a** *partic.* (*cf.* αἰσχύνεσθαι *c. part.*): TERT. apol. 4, 1 ⌊-ant accusantes ... pessimi optimos⌋ (⌊ ⌋ *om. F*). pudic. 1 p. 220, 24. adv. Marc. 4, 11 p. 449, 28 -at haereticus Iohannis ordinem frustra frustratus. 4, 21 p. 491, 19 homo ⟨non⟩ -erat lapidem ... adorans. 4, 34 p. 535, 13 CAPITOL. Maximin. 22, 3 HIER. epist. 49, 9, 1 p. 363, 13 PELAG. in II Cor. 9, 4 p. 280, 18 S. CASSIOD. hist. 7, 2 p. 1066[D]. *al.* **b** *gerund.*: TERT. spect. 8 p. 9, 21 *Castores* ovo editos credendo de cycno Iove non -unt.

II *in rerum natura: naturali quodam eventu rubrum colorem accipere*: OV. Pont. 2, 1, 36 saxa ... roratis -isse rosis. FLOR. Verg. p. 186, 5 notam veris totus annus imitatur. terra ... serotino non -it autumno. SOL. 2, 41 illis *fruticibus* et color vertitur. nam puniceo ... -unt.

gerund. **ērubēscendus**, -a, -um. **1** *i. q. pudendus, turpis*: **a** *pro adi.*: HOR. carm. 1, 27, 15 Venus non -is *te* adurit ignibus (*cf.* SEN. contr. 2, 1, 6 amores). SEN. contr. 7, 6, 8 habeamus generum, si possumus, parem ...; si minus, non -um. VAL. MAX. 1, 8, 9 cum ipsi Fortunae -um rogum (*sc. Pompei*) vidisset. 2, 6, 3. 2, 7, 1 turpi atque -a sentina (SEN. epist. 82, 12 mors. HIER. in Eph. 5, 3/4 p. 519[B] haeresim). 3, 8, 3 in hoc miserando pariter atque -o statu civitatis (*cf.* FLOR. epit. 3, 12, 3). 9, 1 ext. 2. OPTAT. 2, 15 p. 49, 17 -am laetitiam et gaudia criminosa (*cf. ibid.* 2, 21 p. 57, 13). HIER. c. Lucif. 23 p. 178[B]; *syn.* obscaenos. COD. Iust. 1, 54, 6, 6 (*a. 399*) -enda varietate iudicii. *et al.* **b** *n. pro subst.*: VELL. 2, 130, 4 dolenda adhuc rettulimus. veniendum ad -a est (*v. p. 821, 42*). AVG. civ. 7, 4 p. 279, 33 D. 7, 35 p. 319, 11 in ipsis sacris -a susceperant. PALLAD. hist. mon. I 36 p. 322[B]. **2** *i. q. venerandus* (*cf. p. 821, 20*): PAVL. sent. 2, 21[A], 16 si mater servo filii se iunxerit, non tollit senatus consultum Claudianum -am matris etiam in re turpi reverentiam.

adv. **ērubēscenter** (*ab* erubescens): SCHOL. Hor. ars 88 pudenter -r. *Hörmann.*

×ērūca (*not. I et II*) *et* **ūrūca** (*not. II*), -ae *f.* [*inc. orig. W.*] *formam* ur- *per assimil. q. v. natam esse et quodammodo adiutam notione verbi q. e.* 'uro' (*per etymol. sc. vulg., cf.* ISID. orig. 17, 20, 21 -a *herba* quasi 'uruca' quod ignitae sit virtutis) *censent viri docti* (*v. Hofmann, Et. Wb. p. 417 s. v.*). *tamen ipsa* 'herba' *nusquam per* 'u' *scripta legitur. cf. etiam p. 824, 46.* erucum, -ī *n.*: MISC. Tir. p. 49, 20 -i semen. *item*: CHIRON 922 p. 276, 34. *scribitur*: *not. I* (*v. et infra l. 81*): ae-: CHIRON 406 ANON. med. ed. Piechotta 138. heruca ἡ βρῶσις GLOSS. III 260, 7. -sca: PS. APVL. frg. p. 221, 23 H.-S. (*Vi*). -ga: ORIBAS. syn. 5, 42 (33) p. 66 (*La*). GLOSS., *v. p. 824, 48.* *not. II*: eruca (*cf. p. 824, 50. 64*): COLVM. 10, 333 (*A*, -cha *a*). PLIN. nat. 1, 30, 8—53 (*F*; u- *F*[a] *R*[a]). 10, 206 (*F*[2] *R*[2]). 19, 156 (*GE*). 19, 180 (*d*[1]). 30, 24 (*R?*). *et v. p. 824, 51. 54. 55. 58. 59 (?).* MART. *p. 824, 60.* VVLG. *p. 824, 64 sq.* (*et ap.* ECCL.). ISID. orig. *p. 824, 45 sqq.* GLOSS. [erugo (*ex errore ortum, ut vid., ad loc. bibl. p. 824, 64 sqq.*): HIER. in Mal. 3 p. 1571[A] aut locusta aut bruchus aut erugo aut -a destruant. GREG. TVR. Franc. 6, 45 p. 285, 26 (= Ioel 1, 4 *p. 824, 64*) residuum locustae comedit erugo (-ga *A*[1]. VVLG. -ae) et residuum -ae (VVLG. locustae) comedit brucus.] uruca (*v. sub not. II p. 824, 44 sqq. et* GLOSS.): COLVM. 11, 3, 63 (*v. p. 824, 48*) *et* 11, 3, 64 (*Sang., Lips.*; e- *edit.*). ura-: PLIN. nat. *p. 824, 59.* uri-: PLIN. nat. *p. 824, 51. 57. 58. 59.* ury-: PLIN. nat. *p. 824, 54.* -ga: PLIN. nat. *p. 824, 57.* [ver(r)uca: PLIN. nat. (*p. 824, 53. 55*), *p. 824, 73.*] *de notione*: *ad I*: PS. DIOSC. Vind. 2, 140 εὔζωμον. Ῥωμαῖοι ἠρούκαμ (ἐρ- *HDi*). GLOSS.[L] II Philox. ER 17 -a εὔζωμον. GLOSS. εὔζωμον τὸ λάχανον (eucimo, ocimo, eocimo, eccimo). cardamonio. *v. et l. 66.* *ad II*: GLOSS. κάμπη (λαχάνων κ. *et* κ. λαχάνου). II 597, 46 vermis qui caulos (*sic*) comedit. V 499, 2 vermis vel musca minuta. GLOSS. Leid. 39, 7 p. 40 ed. Hessels modici vermes qui mandunt folia, multos pedes habent. *cf. s.* dolva *vol. V 1, 1857, 13 sqq.* *legitur notione I inde a* VARRONE, *not. II inde a* COLVM. [*it. sept.* ruga, *prov.* eruga, *hisp.* oruga. *M.-L.*] *v. Onom.*

I *i. q. genus* **herbae** (*sc. brassicae*), *gr.* εὔζωμον (*cf. etiam supra p. 823, 66. 81 sqq.*): **A** *adhibetur*: **1** *vel pro cibo vel* (*semen sucusque eius, cf. gr.* εὔζωμον) *pro condimento*: VARRO Men. 581 (*v. adn. crit.*) si quid de bulbis dixi *eqs.*, deinde ut (*EV*, in ς) legitimis nuptiis (*cf. infra l. 24 sqq.*) in cena ponantur, sed et cum nucleis pineis aut cum -ae suco et pipere (*cf.* CELS. 4, 28, 2). HOR. serm. 2, 8, 51 -as virides, inulas ego primus amaras monstravi incoquere. CELS. 2, 21. 2, 22, 2 acria sunt *alimenta* ... cepa, -a, ruta *eqs.* DIOSC. 2, 126 -ae agrestis semen multi pro sinapi utuntur, virtus est ei diuretica *eqs.* (APIC. 8, 1, 8). APIC. 6, 2, 6 *al.* **2** *pro medicamine*: **a** *in medicina ad usus varios*: CELS. 2, 31 urinam *movet* ... -a. 2, 33, 1. 4, 16, 3 lienem *extenuat*. COLVM. 12, 59, 1 folia (THEOD. PRISC. eup. faen. 33 p. 35, 7). PLIN. nat. 20, 125 -ae semen (PALLAD. 2, 14, 3 *al.* PELAGON. 117 [*Hippiatr. gr. I p. 159, 17* πηγάνου σπέρματος, *i. rutae*]. CHIRON 406 [*Hippiatr. gr. I p. 264, 8* εὐζώμου τὸν καρπόν]. THEOD. PRISC. log. 34 p. 133, 2 reparatum est *virile officium* ... -ae semine. *et al.*). 20, 126. SER. SAMM. 144 inline mālis. 849. MARCELL. med. 29, 11 -ae radicis. 30, 62 ramulos. CAEL. AVR. chron. 3, 2, 42 sucus. ORIBAS. syn. 4, 1 p. 2 (*gr. p. 156, 8* εὔζωμα). *et al.* **b** *ad libidinem excitandam* (GLOSS. II 578, 41 genus herbae venerem incendens. *cf. et l. 10. 21*): MORET. 84 venerem revocans -a morantem. PRIAP. 46, 8 -arum opus est decem maniplis, ... ut *eqs.* 47, 6 libidinosis (*i. libidinem excitantibus*) incitatus -is. 51, 20 salaces (OV. rem. 799 COLVM. 10, 372 MART. 3, 75, 3). COLVM. 10, 109. PLIN. nat. 10, 182 aviditas coitus putatur et cibis fieri, sicut viro -ā (*cf.* SCHOL. Iuv. 9, 134). 20, 19 IVV. 9, 134. MARCELL. med. 33, 50 herbae rebus veneriis aptae: rafanus, -a, asparagus, porri *eqs.* DIOSC. 2, 125 de euzumo (-zo- *P*) id est -a. -a multum comesta venerem stimulat. ISID. orig. 17, 10, 21. *et al.*

B *varia ad herbae naturam generaque pertinentia*: CELS. 5, 8 adurunt ... tus, salamandra, -a, sandaraca. COLVM. 11, 14 possunt duobus seri temporibus ... semina brassicae, ... -ae (11, 3, 29. *et al*). PLIN. nat. 19, 77 folia sunt -ae similia ([DIOSC. 2, 168; *gr. 2, 182* εὐζώμῳ]. *cf.* 22, 157 est foliis -ae. *al.* PS. APVL. herb. interpol. 75, 34 H.-S.). 19, 117. 123. 154 *al.* 20, 126 silvestris (*cf.* THEOD. PRISC. log. 75 p. 177, 3 [*l. v.* rutae] agrestis [DIOSC. 2, 126 *v. l. 14. al. v. et l. 43*]. DIOSC. 2, 144 de eresimo id est -a goracina. ISID. orig. 17, 10, 21 altera usualis, altera agrestis).

II *i. q. genus* **vermis** (*gr.* κάμπη, *v.* GLOSS. *p. 823, 84 sqq.* ISID. orig. 12, 5, 9 -a frondium vermis in holus vel pampino involuta, ab erodendo [*cf. l. 55*] dicta [12, 5, 18]. *aliter*: SCHOL. Iuv. 6, 276 *v. vol. VI 2, 2365, 39 et* SCHOL. 2 *ad l.* genus est animalis foedi spinosi, ut ericius): COLVM. 10, 333 serpit ... -a per hortos. 11, 3, 63 noxia ... animalia, quae a nobis appellantur urucae (*v. p. 823, 77*), Graece autem κάμπαι nominantur (HIER. in Ioel 1 p. 951[C] -am). PLIN. nat. 1, 19, 58 contra urucas remedia (17, 266 [uri- *DG*, -as *d*]. *ibid.* c. u. ambiri arbores singulas a muliere *eqs.* [*inde* PALLAD. 1, 35, 3 -as. *sim.*: PLIN. nat. 28, 78; verrucas *R*[1]]. 23, 62 contra ... pinorum -as. *cf.* 19, 180 adversus [ury- *E*; -as *Q*]. *al.*). 17, 229 nascentes ... urucae (ver- *E*; -ae *d*), dirum animal, eroduntque frondem *eqs.* 19, 112 inde (*ex rore*) porrigitur vermiculus parvus et triduo mox uruca (*F*[2] *R*[2] *T*, -ga *F*[1], ruta *R*[1], -ica *Ea*). 19, 177 bestiolarum ... genera innascuntur ... raphano urucae (-icae *E*; -ae *d*[1]. *item*: 19, 179) et vermiculi. 30, 101 urucam (*Vf*, urac- *R*, uric- *a*; -am [*d?*]) ... ter lino circumdant *eqs.* MART. 11, 18, 12 -am (*β*; uru- *T, Heraeus*) male pascit hortus unam. IVV. 6, 276 tu tibi tunc, uruca (*l. v. ex male dist.* tunc: cur- *v. vol. IV 1542, 12*), places (*nomen viri audiendum esse statuit* SCHOL. 1 *ad l., v. Onom. cf.* SCHOL. 2 *ad l., l. 47 sq.*). PALLAD. 1, 35, 3 -arum sanguine (*et bis praeter l. 52*). VVLG. Ioel 1, 4 residuum -ae comedit locusta *eqs.* (2, 25 reddam vobis annos, quos comedit locusta, bruchus, et rubigo et -a. *respicitur*: HIER. epist. 53, 8, 7. PS. RVFIN. in Ioel 2, 25 p. 1047[D] [*alleg.*]. *ibid.* p. 1048[A]. *et al. v. et p. 823, 73 sqq.*). PS. RVFIN. in Am. 4, 9 p. 1072[D] ut ... hiemis bona ... frequens -a consumeret. EVCHER. instr. 2 p. 158, 6 *v. vol. V 1, 1857, 13 sqq.* POL. SILV. nom. anim. chron. I p. 543, 38 nomina insectorum sive reptancium ... uruca. EVSTATH. Bas. hex. 8, 8 p. 954[C] sicut Indiacum vermem, qui est corniger primo in -ae (*Migne adn., coll. gr. p. 184*[D] κάμπην [*v. l. 50. p. 823, 84*], verucae *codd.*) se speciem transformantem. *et al.* *cf.* campe, *vol. III 208, 71.* *K.-M.*

ēructātio, -ōnis *f.* *ab* eructare. eructu- (*v. p. 825, 22*): EPIST. Arr. *p. 825, 15.* GLOSS. ἐρυγή (*cf. p. 825, 13*). *inde a* CANDID., CLAVD. DON. (*sed cf. l. 78*). [*ex coni.*: APVL. mund. 8 *exhalatio* arida ... terrenis -bus (*Colvius*, reluct- *trad.*) surgit (*gr. p. 394*[a]*, 13* ἀπὸ τῆς γῆς ἀπορρέουσα).]

actio eructandi, i. q. emissio, eruptio sim.: **1** *proprie* (*in alleg. et imag. v. l. 84. p. 825, 2*): **a** *pendet genet. obi.*: CLAVD. DON. Aen. 3, 576 p. 338, 28 (*v. p. 826, 73*) ut *Vergilius* Aetnae ... flammas ... et -es fumosi incendii describeret (*v. p. 826, 72*). AVG. in psalm. 21, 1, 27 p. 170 (*alleg., v. l. 81*) laus domini est -o satu-

[Groth]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ritatis illius. CASSIOD. in psalm. 143, 14 (*in imag.*) ista *promptuaria* (*sc. haereticorum corda*) ... farcita ... diversas -es pessimae exhalationis (exalt- *trad.*) emittunt (*cf. p. 826, 83*). **b** *nude (t. t. med.), i. q. redundatio* (*cf. et p. 824, 77*): ALEX. TRALL. 1, 48 acida ... -o in stomacho saepius fit (*2 p. 309 P.* ὀξίδες). **2** *translate (notione eructandi plus minus obumbrata)*: **a** *c. genet. obi.* (*rerum incorporearum; i. q. prolatio, actio edendi; cf. p. 827, 15 sqq.*): HESYCH. in lev. 11, 1—8 p. 905ᴬ -o ... verborum dei et ruminatio mandatorum est et exsecutio (VAL. CEM. hom. 14, 5 p. 737ᴬ). *ibid.*ᴮ ad denuntiationem ... operum, hanc -em bonorum ... *David* intellexit. **b** *nude de Christi prolatione spirituali* (*syn.* emissio *l. 14*; propositio *l. 16*): CANDID. epist. 1 p. 7, 1 haeretici, quibus non insonuit, quod, qui *Christum* filium dicunt, alii -em (*gr.* ἐρυγήν, erupcionem *K*), alii emissionem, alii simul ingenitum. EPIST. Arr. ad Euseb. Cassiod. hist. 1, 15 p. 914ᶜ alii dicunt filium -uationem, alii ... propositionem, alii coingenitum (*cf. p. 827, 29 et p. 848, 2*).

ˣ**ēructo,** -āvī, -ātum, -āre *et* **ēructuo,** -āvī, -ātum, -āre (-(u)or, -(u)ārī *v. l. 35 sqq.*). [*cf. c.* ructare *et c.* erugere. *W.*] *de originatione: frequentat. esse ad verbum q. e.* erugo *docent*: PAVL. FEST. p. 83 erugere semel factum significat, quod -are saepius (*sim.* MACR. exc. gramm. V 626, 20. 651, 34. *v. p. 835, 51*). CHAR. gramm. p. 472, 17 B. (*inter verba act. coni. 1ᵃᵉ*). *de formis*: **eructuo** (*cf.* aestuo, fluctuo): *pro varr. lect.*: SEN. *p. 826, 77*; GELL. *p. 826, 49*; TERT. *p. 826, 82. praeterea v. l. 80. p. 826, 4. 22. 51. 827, 9. 12. 37. 49.* *pro genuina forma* (*variantibus hic illic codd. inter* -uo *et* -o): ITALA exod. 8, 3 *p. 826, 70.* lev. 11, 3 *p. 827, 5.* psalm. 104, 30 *p. 826, 59.* FVLG. *p. 827, 7.* HEGES. *infra l. 82 sqq.* DRAC. *p. 827, 54* (*metro probatum*). BOETH. cons. 2, 6, 40. CASSIOD. var. *p. 826, 58.* GREG. TVR. *p. 826, 62. al.* (*v. p. 826, 7. 8. 24. 827, 38. 40. 46. 52*). *praeterea saepius habetur locis bibl., quibus* VVLG. *ubique* -are *exhibet* (psalm. 18, 3 [*v. p. 827, 24*]: ITALAE codd. Veron., Sang. CLEM. ad Cor. 27 *al.* psalm. 44, 2 [*v. p. 827, 24*]: ITALAE *iidem codd.* TERT. adv. Prax. 11 p. 243, 3 sqq. *et al.* psalm. 118, 171 [*v. p. 827, 29*]: CASSIOD. *ad l.* p. 898ᴬ *al.* psalm. 143, 13: HIL. *ad l.* p. 827, 6 AVG. bapt. 6, 31, 60 *al. et al.*). -uor: *v. infra l. 42 sqq.* *pro* **depon. eruct(u)or,** -ārī: *cf.* FRG. Bob. gramm. VII 544, 40 -o -as hodie neutraliter dicimus tantum, antiqui utraque dicebant et '-o' et '-or', quod hodie non invenitur (*fort.* SERV. Aen. 3, 576 *idem statuit*: '-ans' [*v. p. 826, 74*] 'ructo ructas' tantum facit [*cf. quae seqq.*]). *trad. aut leg.*: PLIN. nat. 34, 101 (*VRh*, -atur *pass. dT*, fluctuantur *B*; -arunt *Mayhoff vix recte*; *v. p. 826, 38*). VICTORIN. PETAV. (*ad psalm. 44, 2*), *v. p. 827, 25.* PSALT. Cas. 118, 171 -uantur (*v. p. 827, 29*). ITALA Matth. 13, 35 codd. d e (-ua-), *v. p. 827, 34.* VITA Caes. Arel. *p. 827, 56* (-uari). **erupt(u)o**: erupto: ?SIL. *v. l. 61.* ?CHAR. gramm. p. 469, 20 B. (*inter verba in lat. active quidem prolata, ap. Graecos autem pass. declinata*) mereo, -o, excreo (*i. pro gr.* ἐρεύγεσθαι?). *cf. et l. 63.* -ruptu-: FVLG. myth. 2, 3 p. 42, 11 (-ctu- *HDβ*); *cf. p. 827, 8* (*cf. 1 praef. p. 14, 1* ruptuantem [ructu- *H¹D*, eructu- *EH²*, eruptu- *M²*, ruct- *G*]. *al. v. Niedermann, N. Jbb. f. d. kl. Altert. 29, 1912, 357 et cf. francog.* roter). [*fort. et* TRACT. Luc. 5, 18 *paralyticus* velut organum fistulis fractis nullum modum suavitatis -ptuans.] *v. et l. 60 sq.* NOT. Tir. 95, 12 (*inter* ructat, con-). *de notione*: GLOSS.ᴸ II Arma E 53 -ans evomens (I Ansil. ER 253 *al.*). V Aa E 512 -at e corde mittit (*al.*). II Philox. ER 18 -ant ἐρεύ⟨γ⟩ονται (GLOSS. *al.* GLOSS. ἐξερεύγομαι -o). I Ansil. ER 254 -ans ex⟨h⟩alans. *al.* *in gr. respondet saepe* ἐρεύγομαι (ἐξ-), *quod non adnotatur (ex usu verbi gr. eam signific. fluxisse, q. e. sub II B p. 827, 15 sqq., apparet).* *legitur inde a* VARRONE, CIC. *binis locis.*

[*falso trad.*: PLIN. paneg. 49, 6 *M* (et r- *Livin.*). *var. lect.*: *c. simpl.* ruct(u)-: *v. ex. gr. l. 84. p. 826, 1. 20. 22.* erupto (*v. et l. 63*): SIL. 14, 58 (*LFV*, -at *O*; *v. p. 826, 47*). OROS. *v. p. 826, 81.* eruptuo: CASSIOD. *p. 826, 59.* *coni.*: DRAC. laud. dei 2, 495 (*Buech.*, fluctuet *trad.*). *falso restituitur pro trad.* erupto: TERT. pall. 2 p. 924 Oe. cult. fem. 2, 13 p. 733 (*v. s.* erupto *et cf. l. 60*). *dub. interpr.*: PSALT. Rom. 140, 7 crassitudo terrae -at super terram ([ARNOB. *ad l.* p. 552ᴮ -uat; VVLG. erupta est]. *pertinere vid. ad p. 826, 42; at cf. s.* erumpo *p. 843, 20 sqq.*).]

i. q. ructando edere aut ructu quodam provenire: **I** *vi originaria sive plane servata sive praevalente*: **A** *sensu strictiore: de animantibus cibo, potione sim. refertis* (*per imag. vel alleg. v. l. 74. 81. p. 826, 2. 3 sqq. 20 sqq. paulo aliter de physetere infra l. 79; audacius de populo multitudine abundante* [*acced.* in]: *p. 826, 12*): **1** *transit.: fere i. q. evomere*: CIC. Catil. 2, 10 *Catilinarii* vino languidi, conferti cibo ... -ant sermonibus suis caedem (*v. supra l. 71; aliter p. 827, 15*) bonorum atque urbis incendia. VERG. Aen. 3, 632 *Polyphemus* expletus dapibus vinoque sepultus ... saniem -ans et frusta *eqs.* (*cf. Hom. Od. 9, 374* ἐρεύγετο οἰνοβαρείων). COLVM. 8, 8, 10 *homines luxuriosi* Gangeticas et Aegyptias aves temulenter. PLIN. nat. 9, 8 *physeter* diluviem (*v. supra l. 72*). TERT. resurr. 32 p. 70, 21 *pisces* -bunt (-ua- *F*) ossa ... comesta (HIER. c. Ioh. 33 p. 385ᴬ). HEGES. 4, 7, 1 p. 252, 8 (*in imag.*) ubi se vino ... impleverint ebrietatis, publicorum -uant (-ta- *BZ*) crapulam negotiorum (4, 32 p. 291, 10 [-ta- *HBZ*]. NICET. vigil. 9 p. 66, 9 cruditates ... et cr.; ruct- *l. v.*). 4, 29, 2 p. 288, 3 *Vitellium ebrium* pridianas ... -uantem (ruct- *l. v.*) epulas. HIER. c. Vigil. 1 p. 340ᴬ (*in imag.*) *Iovinianus* inter phasides aves et carnes suillas non tam emisit spiritum quam -vit (*cf.* GENNAD. vir. ill. 76 [*de eodem*] inter luxuriosas epulas animam [-ua- *l. v.*]). AVG. anim. 1, 3, 3 p. 305, 14 quod cruditas loquacitatis -at, aetatis maturitas decoquat (*cf. sim. alleg. vel imag. christ.* [*v. p. 825, 71*]: serm. 95, 1 p. 581 esurientes accipite *panem* [*i. script. sanct.*] et saginam laudis corde -uate [119, 2]. 113, 2 p. 649 quidquid boni -uasti, ... *ex fonte iustitiae i. deo* bibisti [doctr. christ. 4, 15, 32; *syn.* fundat. *al.*]. PS. FVLG. RVSP. serm. praef. p. 857ᴮ iubet ... *librum* avidis faucibus absorbere, ut inde posset gustatas delicias -are [*cf. seqq.*]. *sim. al. cf. et p. 827, 16*). *nota* (*v. p. 825, 72*): TERT. anim. 30 p. 349, 25 migrationes (*apud Aborigines*), quas ἀποικίας vocant, consilio exonerandae popularitatis in alios fines examina gentis -ant. **2** *intrans.* (*acced.* in: *local. infra l. 30; fin. infra l. 26*): *i. q. ructum edere* (*cf.* ructare): CIC. Pis. 13 *tu, Piso, ebrius nos* turpissime -ando (ω, ruct- *Lambinus*) eiecisti. SEN. Thy. 911 *Thyestes* incubat, vino gravatum fulciens laeva caput. -at. ARNOB. nat. 7, 29 *Iuppiter* cupit -are nec potis est. HIER. epist. 121 praef. 1 *ut Apodemius* saturatus *pane caelesti* -ret (ructua- *l. v.*) in domino ac diceret *eqs.* (*sim. spiritaliter* [*cf. p. 825, 71*]: AVG. op. monach. 16, 18 p. 563, 18 ut *apostolus* exclamaret et tanquam sanctorum gaudiorum sagina -ret [-ua-, ructu- *l. v.*] dicens *eqs.* serm. ed. Mai 1, 1 *cum deus* onus visceram gravido sermone parturiens indigestis sensibus -uaret. *al.* *cf.* HIER. adv. Iovin. 1, 30 p. 254ᴬ *adulescentes et puellae vino spiritus inebriati* statim virginitatem sitiunt et in crapulam castitatis [*v. p. 827, 57*] -ant). MACR. Sat. 7, 4, 27 quod *in digestione* prius versum est *in sucum* ... acescit, et hoc saepe ... -ando sentimus. SALV. eccl. 3, 16 *si* pransus bene -arit. PALLAD. hist. mon. II 9 p. 356ᶜ postquam manducasset ... et bibisset ... -ans in aera solvebat escas.

B *latiore sensu de rebus naturalibus, corporalibus sim. alqd. quovis modo edentibus* (*saepius cogitatur de angustiis, orificiis sim., unde quid erumpat; v. ex. gr. de Aetna monte l. 46 sq. 49. 52. 73. al.*): **1** *transit.: i. q. eicere, effundere, emittere* (*fere i. q. exhalare infra l. 44. 45. 66*): **a** *in universum*: VARRO rust. 3, 14, 2 mammillas ... tenues, quae -ent aquam. PLIN. nat. 34, 101 tenuissima est *cadmea* in ... fornacium ore, quam flammae -antur (*v. p. 825, 40*). CANDID. gen. div. 4 p. 6, 24 W. a substantia ... luminali quasi fugiens aut -tus splendor. AVIEN. orb. terr. 452 densa pruinosos -ant nubila nimbos. *in similit.*: VICTORIN. PETAV. in apoc. 5 p. 152, 23 (rec. Hier.) creatio universa ... recondita in se bona ... -bit. **b** *potiora quaedam*: **α** *de terra, solo, montibus sim.* (*cf. et l. 74. p. 825, 65*): VARRO rust. 1, 4, 4 si propter terram aut aquam odore[m], quem aliquo loco -at, pestilentior est fundus (*i.* '*exhalat*'. *cf.* LVCR. 3, 1012 Tartarus horriferos -ans faucibus aestus). PLIN. nat. 2, 234 ut *Aetna* quinquagena ... milia passuum harenas flammarum globo -et (*cf.* SIL. 14, 58 Aetna -at [*v. p. 825, 61*] tremefactis cautibus ignis ... gemitus [GELL. 17, 10, 13 *Pindarus* fontes imitus ignis -ari (-uari *II*) *ab Aetna* ... dixit; *cf. P. 1, 21* ἐρεύγονται]. IVST. 4, 1, 4 *solum* ... flammas, ... vaporem [*cf. l. 61*], ... fumum [*aliter p. 827, 7*] -et [OROS. hist. 4, 4, 4; -ua- *l. v.*]. AVG. civ. 22, 11 p. 587, 18 D. *ignem* vertices montium [OROS. hist. 5, 6, 2 Aetna uastos ignes; *syn.* fudit]). SIL. 13, 425 specus ... -at acerbam Cocyti ... suspirans ore paludem (*sim.* SOL. 5, 24 ager Agrigentinus ... limosas scaturrigines. PALLAD. 2, 13, 7 ager uliginosus ... umores altius fossus. AVIEN. orb. terr. 862 *Tanaim* Caucasus). GELL. 17, 10, 19 *Vergilius* (*Aen. 3, 576*; *v. infra l. 74*) saxa ... et scopulos *ab Aetna* -ari et erigi ... dixit (*cf.* CASSIOD. var. 4, 50, 6 *Vesuvius* quasdam moles -uat [-at *E*; erupt- *F*]). ITALA psalm. 104, 30 (Veron.) -uabit terra eorum ranas (ἐξῆρψεν, VVLG. edidit). SOL. 5, 9 per quos (*sc. Aetnae crateres*) -tus erumpit vapor ([*v. supra l. 50*]. *cf.* GREG. TVR. stell. 13 *Aetna* sulphor -uat [*syn.* evomens]). GREG. TVR. glor. mart. 29 *sepulcrum Iohannis* mannam in modum farinae. *et al.* **β** *de mari, fluviis, aquis*: VERG. Aen. 6, 297 turbidus ... gurges aestuat atque omnem Cocyto -at harenam (SIL. 13, 572). COLVM. 1, 5, 6 *palus* caloribus noxium virus (*i. fere* '*exhalat*'). 8, 17, 10 algarum congerie, quam tempestatibus -at pelagi violentia. VAL. FL. 4, 345 aequora, qua rigidos -at Bosporus amnes (*cf.* RVT. NAM. 1, 640 *maris* -to vertice rura tegi). ITALA exod. 8, 3 (Aug. loc. hept. 2, 40 p. 548, 8) -uabit flumen ranas ([VVLG. ebulliet]. *cf.* VVLG. sap. 19, 10 fluvius multitudinem ranarum [*syn.* eduxit]). PANEG. 9 (12), 18, 2 (*de Tiberi*; *opp.* sorbuisti). **2** *intrans., fere i. q. erumpere* (*c. notione superabundandi, acced.* in: *l. 83*): VERG. Aen. 3, 576 *Aetna* scopulos avolsaque viscera montis erigit -ans ([*an trans.* ἀπὸ κοινοῦ? *cf. supra l. 57*]. *cf.* PASCH. Camp. chron. I p. 330, 505 mons Besubius -uavit v id. Novembres). SEN. nat. 6, 8, 5 habeant *fontes Nili* ... oportet ... umorem ... in ⟨imo⟩ coactum, ut -are (-ua- λ ϱ) tanto impetu possint (*cf.* AVIEN. orb. terr. 213 strictis -et faucibus aequor. HYG. fab. 125, 15 p. 108, 24 *Charybdis* ter die obsorbebat terque -bat. OROS. hist. 1, 2, 33 *fluvius* occulto meatu in alveum *fluvii* ... -at [erup- *V*]). TERT. apol. 48, 14 *ignis* de terra per vertices montium -ans ([-uans *F*]. *al.*). VVLG. psalm. 143, 13 promptuaria ... plena -antia ex hoc in illud (*v. supra l. 73*). THEOD. PRISC. log. 66 quo (*i. unde*; *v. app. crit.*) sanguis poterit -are (*antea*: eruperit). **3** *refl.*:

[Groth]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

AVIEN. orb. terr. 117 *Ausonis* qua se flabra trucis boreae per inhospita terrae -ant caelo. 345 inclyta . . . undique se totis -ent flumina terris. **II** *vi ructandi aut debilitata aut plane abolita: i. q. edere, proferre, promere sim.*: **A** *generatim: varias res* (*de ruminatione v. ex. seq.*): ITALA lev. 11, 3 (Lugd.) *pecus* quod -uat rumigationem in pecoribus (ἀνάγον μηρυκισμόν, VVLG. ruminat). FVLG. myth. 2, 3 p. 42, 5 (*ad Caci fab.*) si fumum fures -uant *eqs.* ([-ta- *G*]. *ibid. l.* 11 omnis malitia f. -ruptuat [*v. p. 825, 47*]). HIER. epist. 147, 2, 1 quasi ex arvina . . . et . . . adipe -ans (-ua- *l. v.*) verba mortifera (*cf. infra l. 24*). PETR. CHRYS. serm. 118 p. 523^B (*de morte personata*) effundit putredinem, -at saniem, spargit fetores. SEDVL. op. pasch. 2, 10 p. 211, 1 quos fremitus -bas (-ua- *R*) accensus, *Herodes*, cum . . . pelagus lacrimarum cerneres (*cf. carm. pasch. 2, 128* dabas). CASSIOD. var. 1, 30, 1 querela populorum . . . graves -vit excessus. **B** *peculiariter ap. christ.: i. q. loquendo, dicendo sim. proferre* (*hoc illud exemplum prope accedit ad eum usum, qui est p. 826, 6 sqq. cf.* HIL. in psalm. 118 tau 2 p. 541, 12 omne prophetiae eloquium sub -andi significatione meminimus ostendi. p. 541, 21. AVG. in psalm. 144, 9 p. 1874 manduca ut -es [*v. p. 826, 7*]; . . . manducas cum discis; -as cum doces; manducas cum audis; -as cum praedicas. CASSIOD. in psalm. 118, 171 *al. v. et p. 825, 57*): **1** *c. obi.* (*acced. inf. infra l. 45*): *cf. loc. bibl., quales eccles. hoc illo modo deflexos saepius laudant* (*v. p. 825, 30 sqq.*): VVLG. psalm. 18, 3 dies diei -at verbum (**44, 2** -vit cor meum v. bonum. *inde eccl.*: VICTORIN. PETAV. fabr. mund. 7 p. 7, 6 -tum est cor *eqs.* [ZENO 2, 5 p. 399^A. AMBR. epist. 22, 6 p. 1021^B v. dei . . . intimo corde. patr. **11**, 51 p. 153, 16 -uavit. *al. saepe*]. RVFIN. Greg. Naz. orat. 6, 1 p. 209, 17 aperire os et adtrahere spiritum atque -are v. VEREC. in cant. 2, 1 [*i. Christum. cf. p. 825, 11*]. *et passim*). psalm. 118, 171 -bunt labia mea hymnum (*cf.* AVG. in psalm. 118 serm. 32, 3 *al.*). 144, 7 memoriam abundantiae suavitatis tuae (*al.*). ITALA psalm. 77, 2 (Hil. in psalm. 118 nun 12 p. 482, 3 *al.*) aperiam in parabolis os meum, -bo absconsa a constitutione mundi ([φθέγξομαι προβλήματα ἀπ' ἀρχῆς, VVLG. loquar propositiones]. VVLG. Matth. 13, 35). FILASTR. 38, 1 *Valentinus* perniciosam doctrinam -ans. HIER. adv. Pelag. 1, 32 p. 526^B quod . . . de bono conscientiae thesauro -are credaris, *Pelagi*. AVG. epist. 27, 4 p. 100, 11 quae . . . de . . . fermento -avi (-ua- *l. v.*; *syn.* dixi). conf. 9, 9, 21 qualia solet -uare (-are *l. v.*) . . . discordia. civ. 18, 32 p. 301, 30 D. *phantasiam* (*opp.* operuit). MAR. MERC. Conc.^S I 5 p. 9, 21 *tu, Iuliane*, insanus effectus haec (*sc. falsa dogmata*) -uares, haec evomeres, haec exhalares. p. 144, 29 infandos . . . sermones (CONC.^S I 2 p. 105, 25 malignos contra me [I 3 vers. Tur. p. 189, 15]). RVSTIC. Conc.^S I 4 p. 9, 26 ille -uavit uesaniam manifestam contra . . . Iohannem (*gr.* κατεσκέδασε). p. 94, 29 Nestorio . . . abominandissimas -uante uoces contra . . . Christum. *et al.* *acced. inf.*: CONC.^S I 5 p. 322, 12 (coll. Q) quis infernus -uavit omousion dicere corpus ex Maria verbo deitatis *eqs.* **2** *absol.* (*intrans.; indicatur 'quo' per praep.* in: *infra l. 57*): HIER. epist. 57, 3, 3 audet . . . adducto supercilio et concrepantibus digitis -are (-ua- *l. v.*) et dicere (*cf.* CASSIOD. in psalm. 12, 1 p. 101^B plenus propheta . . . domini caritate . . . confidenter -ans dicit *eqs. v. p. 826, 20*). AVG. gen. ad litt. 9, 19, 36 p. 294, 6 *Adam* tamquam prophetia plenus . . . -uavit (-avit *l. v.*) continuo. in psalm. 146, 11 ineffabiliter. DRAC. laud. dei 2, 66 deum deus auctor ovans -uat ore (*an* ἀπὸ κοινοῦ?). APON. 10 p. 196 verbum domini . . . proprio ore patris, non factum, sed -ando genitum. VITA Caes. Arel. 2, 34 p. 496, 20 spiritus sanctus cum coepisset per ipsum *Caesarium* -uari, . . . vitia ita replicabat, ut *eqs. et al.* -are in *aliquid* (*cf. et p. 826, 26*): HIER. in Matth. prol. p. 19^A *Iohannes* in illud prooemium . . -vit (*seq. Ioh. 1, 1*). AVG. trin. 4 prooem. *ut* nihil ex eis figmentis pro solido vero -uem in has litteras (*i. 'scribendo proferam'*).

ēructuātio, ēructuo *v.* eruct-. **ērūcum** *v.* eruca. *Groth.*

?**erudala** res GLOSS. V 661, 54 (*cf. ibid. l.* 71 frivola res?).

ērūdero, -āvī, -ātum, -āre. [*ab* ex *et* rudus. *W.*] -dir-: GREG. TVR. *l. 81.* -astis: *p. 828, 5.* *imp.* -ato: *l. 75.* *inde a* VARRONE, VITR. (*sing. locis*).

1 *technice de ruderatione sternenda*: VARRO rust. 2, 2, 7 ubi stent *oves*, solum oportet esse -tum et proclivum, ut everri facile possit ac fieri purum (*cf. geopon. 18, 2, 1* τὰ ἐδάφη . . . κεκλιμένα, λίθοις τε καταστορεσθέντας ὁμαλιστέον). VITR. 7, 1, 1 (*de ruderatione*) si plano pede erit -andum, quaeratur solum si sit . . . solidum et . . . exaequetur (*seq.* rudus). **2** *i. q. ruderibus expurgare* (*cf.* GLOSS.^L III Abol. ER 6 -ans purgans rudera. I Ansil. ER 257 -ans expurgans. 258 -at purgat, ru⟨du⟩s tollet. *acced.* de: *l. 84*; a: *l. 81* [*nota abundantiam*]): **a** *proprie*: AMBR. epist. 22, 2 p. 1019^B -ari terram eo loci, qui *eqs.* Nab. 1, 2 redoperi terram . . . -ato . . . tumulum. obit. Theod. 44 Isaac obstructos ab alienigenis puteos -vit nec latere aquam passus est (*cf. gen. 26, 18* fodit . . . puteos). SIDON. epist. 5, 13, 1 Euanthius . . . operas cogit -are, si quid . . . deiectu caducae frondis agger insorduit. RVRIC. epist. 1, 3 p. 356, 15 obductum terra fluenti alveum. GREG. TVR. vit. patr. 15, 1 p. 721, 13 *parietes antiquos* -irans a ruinis. **b** *per imag. et transl., i. q. purgare, emundare*: SIDON. epist. 5, 7, 7 aures mariti virosa susurronum faece completas oportunitate salsi (f- *MT*) sermonis -at. 5, 15, 1 volumen . . . prophetarum . . . sua . . . cura manuque de supervacuis sententiis -tum. 7, 6, 3 stercora (*i. sordes haereticae meae*) . . . mysticis orationum tuarum rastris -buntur. ENNOD. opusc. 10, 3 p. 420, 3 penetralia cordis nostri (*opp.* obstruantur). dict. 3, 8 p. 435, 12 monita discipulorum conscientiam -ant (-dier- *A R T*[2]). 12, 12 p. 464, 12 mundum . . . -astis concessae a deo *litterae*. *K.-M.*

ērudībilis, -e. *ab* erudire. *qui erudiri potest*: FVLG. Virg. cont. p. 90, 5 neque . . . eruditur nisi quod -e nascitur.

ērudīmentum, -ī *n.* *ab* erudire (*cf.* rudimentum). *i. q. rudimentum* (*cf. gr. l. 10*): IREN. 2, 19, 2 opus . . . esse animali sensibilibus -is (*cf. 1, 6, 1* sensibilibus disciplinis [αἰσθητῶν παιδευμάτων]).

ērudio, -īvī (-iī), -ītum, -īre. [*ab* ex *et* rudis. *W.*] *scribitur* her-: APRING. in apoc. 21, 21. *p. p. p.* erodit-: CARM. epigr. 55 (*s. I a. Chr. p. med.*) praescr., *v. p. 832, 68. ibid.* 9 CORP. VI 10127, 3, *v. p. 451, 50.* GRAMM. suppl. 178, 17 'erudis' amphimacrus est, ut Virgilius: sublatum -iit (*Aen. 9, 203*). *de formis: imperf.*: -ibam: PETRON. 68, 6 (*Bücheler*, audibāt *trad.*, *v. infra l. 67*). -ibat: AMBR. hex. 6, 4, 17 p. 214, 6 (*l. v.* -iebat; *v. p. 830, 11*). *formae stirpis perf. breviores*: -iit: CIC. Q. Rosc. 31 rep. 2, 37 *et al.*, *ap. poetas dactylicos inde a* VERG. Aen. 9, 203. -isse: PLIN. nat. 34, 56. *et al.* -iisse: AVSON. 419, 31. -ierunt, -iere *et al.* -turus: HIER. in Gal. 3 praef. p. 399^C. *mediopass.*: *v. p. 830, 35.* -ire: VVLG. Ier. 6, 8. -imini: *v. p. 830, 7.* VVLG. psalm. 2, 10. *refl.*: *v. p. 829, 26. 830, 14.* *gerundium vi passiva*: *v. infra l. 72.* *inter verba act. coniug. IV*^ae: CHAR. gramm. p. 478, 17 B. *de notione*: CLAVD. DON. Aen. 9, 203 p. 213, 20 -ire est novitatem indoctam hoc est rudem facere docendo meliorem. tractum est hoc a vestibus *eqs.* CASSIOD. in psalm. 2, 10 p. 41^B -ire docere est . . .: rudis enim dicitur novus. -tus quasi a rure (a rude *ed.*) sublatus, id est ab ignorantia divisus et in doctrinae finibus collocatus (GLOSS. V 359, 29 [aure *trad.*]. *cf.* LVCVLENT. 16 p. 849^D). 89, 12 p. 643^C -tus . . . dicitur quasi ex omni rude elicitus (*cf.* ISID. orig. 10, 81). GLOSS.^L II Philox. ER 19 -imus: παιδεύομεν, ἀσκοῦμεν. GLOSS. -ire docere. *in Graecis respondent*: παιδεύειν: *v. p. 829, 38. 45. 66 al.* παιδαγωγεῖν: *v. p. 830, 6.* μυσταγωγεῖν: *v. p. 829, 23.* κατηχεῖν: *v. p. 830, 48.* σοφίζειν: PSALT. Cas. 118, 98 (VVLG. prudentem . . . facere). VVLG. Sirach 47, 15. συνετίζειν: PSALT. Cas. 118, 125. 130. 169 (VVLG. *ubique* intellectum dare). -tus sum: συνῆκα: PSALT. Cas. 118, 104 (VVLG. intellexi). -tus: μαθητευθείς: ITALA Matth. 13, 52 (codd. k, e. *al.*), VVLG. doctus. *pro hebr. part. pu.* מְלֻמָּדִים (*i. 'qui exercentur in discendo'*) *ponitur* VVLG. I par. 25, 7 qui -bant canticum domini. *legitur inde a* RHET. Her. (*p. p. p. v. p. 831, 68. 832, 2. 46*), CIC., *raro ap. poetas* (VERG. *semel*, OV. 8^ies, VAL. FL. *semel*, SIL. *bis*, STAT. Theb. *semel*). *deest e. g.* CAES. [*loco lacunoso*: CIC. rep. 2, 34; *spurio*: TERT. praescr. 30, 3. *variat c.* edere: OV. fast. 3, 294, *v. p. 90, 82.* enutrire: *v. p. 624, 60.* eruere: *v. p. 830, 39.* *falso trad.*: HIER. epist. 5, 2, 4 (*v. adn.*).]

I *i. q. e rudi* ***doctum, aptum, peritum facere, expolire, instituere***: **A** *animantia* ([*indolem sim.*]. *ecclesiam p. 829, 62. acced. dat. eth. infra p. 829, 4. 60.* -*unt res: libri sim.*: *p. 829, 41. 830, 4.* OV. trist. 2, 244 HIER. epist. 52, 4, 4. *philosophia*: *p. 829, 84. pericula sim.*: *p. 829, 82.* LIV. 30, 30, 10. *flagellum dei*: *p. 830, 12*): **1** *docendo, demonstrando sim.*: **a** *non indicata re, qua quis -itur*: **α** *litteris, artibus sim.*: (I) *variis liberos, iuvenes* (*personate agriculturam*: *infra l. 66. aves*: *infra l. 61. 72*): CIC. inv. 1, 103 si qua *crudeliter facta* proferantur . . . in eos, apud quos educatus sis, in eos, a quibus -tus (2, 29. *cf.* parad. 25). Lig. 21 de orat. 2, 1. 2. 3, 35 hoc est eis, qui instituunt aliquos atque -unt, videndum, quo sua quemque natura maxime ferre videatur (QVINT. inst. 2, 8, 1). fin. 3, 8. Att. 4, 15, 10. ad Q. fr. 2, 4, 2 *puerum* egregie. NEP. Epam. 1, 2 -tus *est* . . . sic ut nemo Thebanus magis. nam et citharizare et cantare . . . doctus est *eqs. al.* OV. ars 2, 66 *Daedalus* (*cf. p. 830, 84*) monstrat *puero* . . . moveri, -it infirmas ut sua mater aves (*cf.* EVSTATH. Bas. hex. 8, 3 p. 949^A aliae *aves* naturaliter aemulatrices sunt, vel ex hominum traditionibus -tae [*gr. p. 172*^C τὸ μιμεῖσθαι . . . ἐξ ἀσκήσεως προσλαβόντα). LIV. 5, 27, 1 principum liberos. COLVM. 1, 1, 12 *Cato* eam (*sc. agriculturam*) latine loqui primus instituit . . ., *duo Sasernae* eam diligentius -erunt (*l. v.* -ierunt). PETRON. 68, 6 ad circulatores eum (*sc. servum*) mittendo -ibam ([*v. supra l. 15*]. *cf.* PAVL. dig. 19, 1, 43 *al.*). QVINT. inst. 1 prooem. 1 *studia*, quae . . . -endis iuvenibus impenderam (*cf.* COD. Theod. 13, 3, 6 [*a. 364*]. *al.*). 1, 2, 9 qui in scholis -itur (TERT. pall. 4 p. 934, 2 Oe., *v. p. 834, 80. et al.*). APVL. flor. 15 p. 59. Socr. 6 p. 134 est cuique (*praeposito*) . . . provincia . . . oscinibus -endis. IVST. 17, 3, 11 Athenas . . . -endi (*v. supra l. 22*) gratia missus. RVFIN. hist. 2, 18, 2 *liber Philonis* de his, quae congregari debeant ad -endum (*gr.* περὶ τῆς πρὸς τὰ παιδεύματα συνόδου). MART. CAP. 8, 813. *et al.* *in Gnosticorum doctrina*: TERT. adv. Val. 26 p. 202, 14 spiritalem *hominem* emitti in animalis comparationem, ut -iri cum eo et exerceri in conversationibus possit ([potuit *codd.*]. *de re cf. p. 835, 30*). (II) *certis artifices, disciplinae certae deditos* (*milites v. p. 829, 4*): CIC. Q. Rosc. **31** *Panurgum* (*cf. p. 831, 60*) summo cum labore . . . -iit *Roscius comoedus* (*aliter v. p. 829, 16*). CARM. epigr. 55, 9 docta, -ta (*v. supra l. 12*) paene Musarum manu. OV. ars 3, 48 illos (*viros*) artifices gemini fecere libelli: haec quoque pars (*i. puellae*) monitis -enda tuis (*cf.* trist. 2, 244). VITR. 6 praef. 6 artifices . . . suos liberos aut cognatos (*syn.* insti-

[Burckhardt]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

tuebant. *cf.* COD. Theod. 13, 4, 2 [= COD. Iust. 10, 66, 1; *a. 337*]). AVSON. 459, 3. AMM. 22, 16, 18 Alexandriae ⟨si⟩ se dixerit -tum *medicus.* HIER. epist. 54, 13, 6 *soror tua* has docet psaltrias Christo, has fidicinas -it salvatori. *et al.* *milites sim.*: QVINT. inst. 2, 17, 33 gladiatores sub eodem magistro. SVET. Iul. 26, 3 tirones ... per senatores armorum peritos -bat. FRONTO p. 121, 20 N. (*in imag.*) gloriosum militem. β *praeceptis philosophiae, legum, doctrinae christianae (v. infra l. 18) ad rationem honeste vivendi*: CIC. ac. 1, 11 (*de philosophia*) ad nostros cives -endos nihil utilius (*cf.* off. 1, 155). off. 1, 156 *al.* VERG. Aen. 9, 203 solum te in tanta pericula mittam? non ita me genitor ... inter Troiae ... labores sublatum -iit. SEN. epist. 90, 46 in optimis ..., antequam -as, virtutis materia, non virtus est. 94, 51 animus ... -itur ad praescriptum (*syn.* discunt. *cf.* TERT. anim. 54 p. 387, 13 cum illas [*sc. imprudentes animas*] a sapientibus *animis* ... -iri affirment). CYPR. epist. 2, 1 p. 467, 16 *histrio*, doctor non -endorum sed perdendorum puerorum (*aliter v. p. 828, 80*). AVSON. 419, 31 Seneca ... indolem Neronis (*opp.* armasse saevitiam). *et al.*
ap. Eccl.: TERT. adv. Iud. 2 p. 704, 2 Oe. ipsius (*dei*) est -ire postea qui antea iustos formare instituerat. VVLG. II par. 17, 9 *principes* habentes librum legis domini ... -bant populum ([*syn.* docebant]. PS. BOETH. fid. cath. 160 *al.* *cf.* GREG. M. in Ezech. 1, 6, 10 p. 833A). psalm. 93, 12 *al.* CONC.S I 5 p. 349, 30 docente aliquando et quosdam -ente Christo (*gr. I 1, 4 p. 57, 4* μυσταγωγοῦντος, *spectat ad Matth. 12, 46*). *et al.*

b *indicatur res, qua quis -itur, per abl. instr.* (in *c. abl. l. 29. 35. 41. al.; refl. infra l. 37*): CIC. p. red. in sen. 15 horum ille artibus (*sc. pravis*) -tus (Cael. 9 epist. 1, 7, 11 *al.* LIV. 1, 39, 4 VITR. 6 praef. 3. 4. CARM. epigr. 995A, 6 [*aevi Tiberii*]. *et saepe*). de orat. 1, 253 oratorem ... ⟨in⟩ (*add. Manutius*) iure civili. Tusc. 2, 34 Cretum ... leges ... laboribus -unt iuventutem, venando currendo *eqs. al.* NEP. Epam. 1, 4 quibus disciplinis (Iph. 2, 4 militari. VELL. 2, 59, 4 liberalibus. *et al.*). Att. 1, 2. LIV. 9, 36, 3 Romanos pueros, sicut ... Graecis ita Etruscis litteris (VAL. MAX. 8, 7, 1). TAC. dial. 34, 11 *iuvenis,* oratorum discipulus, ... -tus et adsuefactus alienis experimentis (PLIN. epist. 1, 5, 16). ITIN. [Silv.] 25, 1 *populum* in scripturis et in dei dilectione. VEG. mil. 1, 28 p. 30, 12 armis (*al.*). AMBR. obit. Valent. 12 p. 1362D (*refl.*) plena se perfectione virtutis -at. VVLG. act. 7, 22 -tus est Moyses omni sapientia Aegyptiorum ([ἐπαιδεύϑη]. *inde* AMBR. hex. 6, 2, 8 *al. cf.* HIER. epist. 18 A, 15, 9 saecularibus ... disciplinis). II Tim. 3, 16 scriptura ... utilis est ad docendum ..., ad -endum in iustitia ([πρὸς παιδείαν]. AVG. civ. 2, 7 p. 61, 12 D.). LIB. pontif. p. 126, 4 *clerum* psalmis (psalmos *E*1). MAR. MERC. Conc.S I 5 p. 23, 40 in ecclesiasticis ... dogmatibus liquido cognoscendis (*cf. p. 97, 31* quisquis ... instituitur ecclesiasticorum dogmatum scientia [*gr. I 1, 7 p. 97, 26* τοὺς ... παιδευομένους τῶν ἐκκλησιαστικῶν δογμάτων τὴν ἀκρίβειαν]). CARM. epigr. 1353, 8 (*ca. a. 427*). *et al.*

2 *aliis modis*: **a** *errore corrigendo, fere i. q. edocere*: CIC. Balb. 64 videte *iudices,* ne ... vobis ... honestius sit illis ducibus errare quam hoc magistro -iri (PLIN. epist. 8, 14, 1). de orat. 2, 10 nec ... te ... rhetoricis ... quibusdam libris ... insequor ut -am; quid enim *eqs.* fin. 3, 6. GREG. M. in Ezech. 1, 1, 17 p. 794A *prophetae* hoc (*sc. quod falso dixerunt*) ... per spiritum sanctum -ti ... corrigunt (*cf. 1, 1, 16* per prophetiae spiritum edoctus).

b *castigando, vituperando* (*acced. abl. instr. l. 61 al.* *inde mera notione corripiendi l. 64 sqq.*): TERT. cult. fem. 2, 9 p. 728, 5 Oe. castigando et castrando ... saeculo -imur a deo. HERM. vulg. vis. 2, 2 p. 9, 7 -etur *coniunx tua ...,* postquam improperaveris haec verba illi. PRISCILL. tract. 10, 132 p. 97, 11. HIER. epist. 21, 34, 6 dum mihi (*sc. deo*) et in captivitatibus -iris. RVFIN. hist. 3, 36, 7 eorum (*sc. leopardorum*) nequitiis magis -or (μαϑητεύομαι). AVG. civ. 10, 17 p. 430, 14 D. (*cf.* 10, 18 p. 431, 2). 18, 49 p. 333, 10 ecclesia ... laborum molestiis, temptationum periculis -itur (*cf.* 19, 9 p. 369, 15. in epist. Ioh. 7, 1 p. 2029p. med. [*syn.* exercemur]). in psalm. 54, 2 *al.* *praevalet ipsa corripiendi, castigandi notio* (*in* ITALAE *locis ubique gr.* παιδεύειν, VVLG. corripere): ITALA psalm. 38, 12 (Aug. in psalm. 122, 6. 7) pro iniquitate -isti hominem. 89, 10 (Sangerm. Veron.) quoniam supervenit mansuetudo super nos, et -emur (*cf.* AVG. in psalm. 89, 10 p. 1145med.). PSALT. Cas. 140, 5 *al.* VVLG. psalm. 104, 22. prov. 13, 24 qui parcit virgae, odit filium suum; qui autem diligit illum, instanter -it (19, 18. 29, 17. Sirach 7, 25 [*gr.* παίδευσον]). Ier. 31, 18 castigasti me et -tus (castigatus *Hier.*) sum, quasi iuvenculus indomitus (*cf.* HIER. in Ier. 6, 20, 3 p. 392, 15). *al.* AVG. in euang. Ioh. 12, 14 p. 1492a. med.

ad I A: acced. ad, in (*p. 830, 1. 2 al.*) *aliquam rem* (*mediopass. p. 830, 7. refl. p. 830, 14.* *abit hic illic in notionem q. e. adducere, permovere ad alqd.* [*v. e. g. p. 830, 11*]): CIC. Verr. II 3, 161 eos instituere atque -ire ad maiorum instituta, ad civitatis disciplinam, non ad tua flagitia neque ad tuas turpitudines debuisti. Font. 43 non litteris ... ad rei militaris scientiam, sed rebus gestis ac victoriis (Manil. 28. *cf.* VEG. mil. 1, 10 p. 15, 1 *Romanos* tot bella et ... pericula ad omnem rei militaris -verant artem). rep. 2, 37. Tusc. 1, 64 *philosophia* nos ... ad illorum (*sc. deorum*) cultum, ... ad ius hominum, ... ad modestiam magnitudinemque animi -vit (-unt *K*1 *V*1*H*). OV. epist. 1, 112 *natum* in patrias artes. SEN. epist. 95, 33. 121, 5 *animalia* membra apte ... movent non aliter quam in hoc -ta (ITIN. Alex. 8 priusquam suos in hoc [*i. in pugnam Persarum*] -isset *Alexander.* CONC.S I 5 p. 261, 20 -ente nos ad hoc sancta ... scriptura [*cf. p. 149, 37* in hanc ... scientiam nos ... deducit. *gr. I 1, 6 p. 120, 17* παιδαγωγούσης ἡμᾶς εἰς τοῦτο]). PLIN. epist. 8, 18, 11 TERT. spect. 1 p. 1, 19. CLEM. ad Cor. 57 -imini ad paenitentiam (παιδεύϑητε εἰς μετάνοιαν). CYPR. ad Donat. 1 p. 3, 10 in divina praecepta. *al.* LACT. inst. 1, 1, 8 non ad virtutem, sed ... ad argutam malitiam iuvenes (4, 23, 9. *cf.* IVST. 16, 5, 13). 3, 27, 11. *al.* AMBR. hex. 6, 4, 17 p. 214, 6 ad relationem gratiae -ibat (*v. p. 828, 16*) adfectum. AVG. civ. 1, 8 p. 12, 29 D. flagellum dei ad patientiam ... bonos. *al.* PALLAD. hist. mon. I 17 p. 295A Dorotheus in monasterio ad ... pacem ... sorores -ens (*gr. p. 86, 6* τὴν ἀμαχίαν αὐταῖς μνηστευόμενος). *et talia saepe.* *refl.*: LACT. epit. 68, 4 -at se quisque ad iustitiam. ira 24, 1 nemo ... ad contemptum se dei -at.

B *res* (*urbes infra l. 34*): *i. q. instruere, docere* (*per meram transl.*): OV. am. 1, 14, 30 -it admotas ipse capillus acus. rem. 690 ut flerent, oculos -iere *puellae* suos. *i. q. excolere, limare*: PLIN. nat. 34, 56 *Polyclitus* consummasse hanc scientiam iudicatur et toreuticen sic -isse, ut Phidias aperuisse. *fere i. q. formare: exercendo*: TERT. ieiun. 5 p. 279, 28 ingratis ... esculentiora quaedam detracta sunt, puniendae simul gulae et exercendae continentiae causa, ut illa damnaretur, ista -retur. GREG. M. moral. 9, 34 p. 878A ut eorum (*iustorum*) vires certamen plenae probationis -at. LEANDER reg. 16 p. 889D carnales *virgines* spiritualium patientiam. *docendo*: TERT. patient. 12 p. 19, 15 dilectio ... cuius nisi patientiae disciplinis -itur? pudic. 1 p. 219, 9 *pudicitia* aliquatenus in saeculo morabitur, ... siquidem omne animi bonum aut nascitur aut -itur aut cogitur (p. 219, 11. *cf.* p. 219, 16). *fere i. q. cultiorem facere* (*sc. cura extrinsecus adhibita*): COD. Iust. 11, 63, 1 pr. (*a. 319*) quos (*agros*) nullis culturis *coloni* -ierunt. EPIST. imp. Const. (Corp. III 7000; *a. 323—26*) 14 quibus ... studium est urbes vel novas condere vel longaevas -ire vel intermortuas reparare. *acced.* in: *fere i. q. vertere in aliquem statum* (*ubique mediopass. praeter l. 42*): TERT. virg. vel. 1 p. 884, 24 Oe. *fructus* rudis aliquamdiu et informis ... -itur in mansuetudinem saporis ([*seq.: iustitia* componitur in maturitatem]. carn. 21 p. 460, 11 Oe. per florem et ex flore omnis fructus -itur [eruitur *plerique codd.*] in fructum). adv. Marc. 2, 17 p. 359, 10. PRISCILL. tract. 5, 90 p. 67, 23 *Christianus* illud quod in se fuerit sterile verbo domini fecundatum ... in omnem gratiam catholicae professionis -it.

II *i. q. docere* (*alqm., alqd.*): **A** *aliquem* (*civitatem infra l. 58; suppl. obi. l. 63 sqq.*): **1** de *aliqua re* (*de aliquo l. 52*): CIC. epist. 2, 12, 1 tuae litterae, quae me -ant de omni re publica (*i. certiorem faciant*). HIER. epist. 65, 1, 6 Aquila et Priscilla -unt et instruunt eum de via domini. VVLG. Luc. 1, 4 ut cognoscas eorum verborum, de quibus -tus es, veritatem (περὶ ὧν κατηχήϑης λόγων). HESYCH. in lev. 27, 16 p. 1168C. CASSIAN. inst. 12, 29, 1 qui de perfectione sitiunt -iri. CONC.S IV 2 p. 98, 2 *confiteor* unum eundemque filium ..., sicut olim prophetae de eo vel ipse nos Christus per semet ipsum dominus -vit (*sim.* IOH. MAXENT. Conc.S IV 2 p. 5, 11. EPIST. pontif. 937 Conc.S IV 2 p. 141, 3 [*gr. Mansi 7 p. 116C* ἐξεπαίδευσε]). GREG. M. moral. 3, 46 p. 623A de aeternitate. PASS. Max. 2, 1.
2 *quo quis doceatur, indicatur*: **a** *per inf.* (*nom. c. inf. l. 60; acc. c. inf. l. 61 sqq. 67*): CIC. ad Q. fr. 1, 1, 10 te usus ipse profecto -vit nequaquam satis esse ipsum has te habere virtutes. PLIN. nat. 33, 149 -ta civitate amare ... opulentiam externam. SIL. 7, 387 si factis nondum ... te cauta probare -iit Fortuna meis. HIER. hom. Orig. in Ezech. 13, 1 p. 442, 30 B. aliud quiddam -or intelligere 'Pharaonem' (*syn.* doceor). CASSIAN. conl. 17, 25, 9. *acc. c. inf.*: TERT. pudic. 13, 21 p. 245, 26 *ceteri* -iri haberent blasphemandum non esse (*cf. I Tim. 1, 20*). paenit. 3, 2 SVLP. SEV. epist. 1, 7. *supplendo obi.* (*in acc. c. inf. l. 67*): OV. fast. 3, 820 *Pallas* stantis radio percurrere telas -it. ANTH. 415, 54 spes hamis pisces, laqueo captare volucres -it. EPIPHAN. in cant. 81 p. 46 (*ad cant. 3, 7*) Abel ... pinguetudinem rationabilium eius (*ecclesiae*) ovium deo -vit offerri (*praeced.*: docentes eam [*sc. ecclesiam*] suam unusquisque virtutem). **b** *per enunt. interrog.*: POLLIO Cic. epist. 10, 31, 3 invidia -ire me potuit, quam iucunda libertas ... esset. *cf.* CIC. Tusc. 1, 107 (*coniunct.* docuerit). **3** *c. dupl. acc.*: *alqm. alqd.* (*personam: infra l. 80; pass. l. 75 sqq.*): VAL. FL. 2, 50 me (*sc. Tiphyn*) ... Tritonia cursus -iit. STAT. Theb. 10, 507. VVLG. Is. 40, 14 (*syn.* docuit, ostendit). EPIST. pontif. 286 p. 471A CASSIOD. hist. 7, 34 p. 1094B. IORD. Get. 39 eos sapientiam (sapientia *A*). 69 ethicam eos -ens. *passive* (*cf. p. 832, 67 sqq.; audacius l. 77*): GELL. 19, 12, 9 *homo imperitus* mala mercede doctus audaciam fiduciamque peccandi imitatione falsa -tus. TERT. patient. 3 p. 3, 16 cum de deo fit magister docens hominem evadere mortem, ob salutem scilicet veniam offensae patientiae -tus. adv. Marc. 2, 16 p. 356, 15 deum nos a prophetis ... -imur. pall. 3 p. 931, 9 Oe. AMM. 23, 6, 33 *Hystaspes* puros ... sacrorum ritus quantum colligere potuit -tus. CONC.S I 5 p. 207, 16. ALC. AVIT. epist. 7 p. 39, 3 vides ..., quod illic pariter -imur *eqs.* *et al.*
B *aliquid*: OV. met. 8, 215 *Daedalus* damnosas ... -it artes

[Burckhardt]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

(*sc. volandi; cf. p. 828, 61*). SIL. 11, 350. PRISCILL. tract. 1, 27 p. 23, 15 quidquid ... Patrepassiana *heresis* -iit. *-itur (i. 'docetur') ipsa res*: MART. CAP. 3, 231 oratio ... tribus gradibus -itur, id est ex litteris, syllabis et ex verbis (*alludit ad Manil. 2, 755* rudibus pueris monstratur littera primum *eqs.*).

part. perf. pass. **ˣērudītus,** -a, -um *pro adi.* (*vi verbali plus minus debilitata* [*cf. e. g. p. 832, 46 sqq.*]). erodit-: *v. p. 828, 12. compar.* -ior: *inde a* CIC. Pis. (*v. infra l. 21*) *saepe. superl.* -issimus: *inde a* CIC. Verr. (*v. infra l. 44*) *saepe.* SYNON. Cic. Char. gramm. p. 421, 6 B. doctus. litteratus. studiosus. -us. peritus. p. 442, 32. *de notione v. p. 828, 27 sqq.* GLOSS.^L II Philox. ER 22 πεπαιδευμένος, εὐπαίδευτος. III Abol. ER 10 doctus, litteratus. *al. legitur inde a* RHET. Her., CIC.

i. q. ***doctus, institutus;*** *artibus, litteris excultus*: **I** *c. certa in homines vel res relatione*: **A** *ponitur nude*: **1** *de hominibus* (*personate de sapientia v. infra l. 23. de feris v. infra l. 35*): **a** *adi.*: *α spectat ad homines variis disciplinis, litteris sim. imbutos (ad philosophos e. g. infra l. 21. 27. 45 al.), i. q.* πεπαιδευμένος (*ironice infra l. 21.* APVL. apol. 25 *al. vergit ad notionem q. e. callidus, versutus infra l. 36 sqq.*): *c. variis subst.*: CIC. Mur. 62 M. Cato auctoribus -issimis (*i. Stoicis*) inductus. Pis. 62 tu -ior quam Piso, prudentior quam Cotta. Phil. 13, 6 ne ego Sapientiam istam, quamvis sit -a, non audiam. Brut. 37 Phalereus ... adulescens -issimus (ad Q. fr. 3, 2, 3. *cf.* PLIN. epist. 2, 9, 3 iuvenem [GELL. 15, 9, 2 CORP. XIII 5006 *al.*]). Brut. 124 *civitas* (*cf.* APVL. flor. 20 p. 98 *Carthago*, ubi tota civitas -issimi estis). Tusc. 3, 22 quibus (*sc. Peripateticis*) nihil est uberius, nihil -ius, nihil gravius (MART. 4, 86, 4). Att. 14, 20, 3 epist. 13, 61. *saepe.* PRIAP. 41, 3 (*obscaene*) inter -os ficosissimus ambulet poetas (*cf. p. 835, 27*). LIV. 39, 8, 3 *de Graecis*: -issima omnium gens (SEN. dial. 6, 7, 3 [*opp.* barbari]). MART. 12, 97, 3. QVINT. inst. 4, 2, 45 cum ... lector ... sit ... -us, iudicem rura plerumque in decurias mittant. PLIN. epist. 5, 16, 8 est ... ille (*sc. Fundanius*) -us et sapiens (VVLG. II par. 2, 12). *al.* TERT. anim. 33 p. 356, 21 *iudicia humana* sicarium variis et exquisitis et iam praeter naturam -is feris dissipant. AVSON. 350, 3 *al.* QVEROL. p. 18, 6 ratiocinator -e, possessor rudis (*i. q. callidus, versutus. cf.* AMM. 31, 4, 4 -is [-us *trad.*] adulatoribus in maius fortunam principis extollentibus. PS. CYPR. aleat. 5, 2 p. 97, 1 sollicitos esse iussit *dominus* et providos atque -os, quoniam hostis ille antiquus circuit). ENNOD. opusc. 5, 18 p. 398, 14 felix et -us peccator. CORP. VIII 23243 INSCR. christ. Diehl 738. *et saepe. ?c. acc. gr.*: DIG. de conc. dig. 2, 9 cum oportet prius animas (animos? *Mommsen*) et postea linguas fieri -os. *acced. homo*: CIC. Verr. II 2, 126 h. elegantissimus atque -issimus, Verres (*cf.* II 4, 127). Mur. 66 *Panaetius* (leg. 3, 14 a magno h. et in primis -o, Panaetio [rep. 3, 4]). Arch. 3 pro summo poeta atque -issimo h. (18 QVINT. inst. 11, 1, 5). 4. Pis. 68 ingeniosum h. atque -um (SEN. suas. 6, 27). de orat. 3, 24 (*opp.* vulgus). Att. 12, 38, 4 epist. 13, 16, 4. *saepe.* SEN. dial. 5, 4, 5 (*opp.* pessimi). epist. 24, 5. 78, 28 Posidonius ait 'unus dies h. -orum plus patet, quam imperitis longissima aetas'. QVINT. inst. 1, 6, 9 *al.* AMM. 14, 6, 15. *et al. vir*: CIC. Mur. 75 fuit eodem ex studio v. -us ... et honestus homo et nobilis, Q. Tubero (*cf.* PLIN. epist. 94, 1 HIER. epist. 50, 3, 4). Tusc. 1, 6 *al.* VAL. MAX. 1, 8 ext. 2 *al.* SEN. dial. 12, 6, 3 perfecti et -i v. *professio.* nat. 6, 31, 3 -issimo et gravissimo v. cognitum (PLIN. epist. 9, 25, 2). COLVM. 1, 3, 9 PLIN. nat. 2, 162 QVINT. inst. 10, 1, 95. *al. et saepe. in compellatione*: HIER. epist. 49, 13, 1 o -issimi viri. *cf.* CLAVD. MAM. anim. praef. p. 20, 11 -issime virorum. *β ad artifices, certae cuiusdam disciplinae peritos* (*de militibus l. 63*): CIC. Q. Rosc. 29 illum (*Panurgum histrionem*) -um et perfectum existimabant (*cf. p. 828, 80*). Tusc. 1, 5 oratorem ... complexi sumus, nec eum primo -um, aptum tamen ad dicendum, post autem -um. 1, 41. HIER. epist. 57, 5, 5 Horatius ... -o interpreti praecipit (*Hor. ars 134* fidus interpres). *et al. de militibus*: VEG. mil. 1, 13 p. 17, 13. 2, 23 p. 57, 2 (*opp.* novi).

b *subst.* (*cf.* CIC. fin. 1, 26 *Epicurus* non satis politus *est* iis artibus, quas qui tenent -i appellantur. *-i distinguuntur a 'grammaticis'*: QVINT. inst. 1, 5, 25): *positivo*: RHET. Her. 4, 4, 7 facere (*sc. quae ex arte dicentur*) nemo poterit nisi -us (*opp.* rudis). CIC. de orat. 3, 60 omnium -orum testimonio. Lael. 6 (7); *opp.* vulgus. off. 2, 7 (*syn.* docti). *al.* VAL. MAX. 8, 7 ext. 9 SEN. nat. 2, 59, 2. epist. 94, 11 (*syn.* sciens). PLIN. nat. praef. 7. *saepe.* QVINT. inst. 1, 6, 45 consuetudinem sermonis vocabo consensum -orum ([*opp.* imperiti]. 10, 1, 130 *al.*). 10, 7, 21 (*de declamatoribus; opp.* stulti). 12, 10, 49 plurimi -orum (*cf.* SVET. Tib. 70, 2 plerique). PLIN. epist. 3, 13, 3 (*opp.* barbari). SVET. gramm. 4. APVL. flor. 3 p. 13 (*opp.* agrestis). *et saepe. compar.*: SEN. epist. 79, 15 (*opp.* imperitorum turba). PLIN. nat. 15, 46. 19, 25 CHAR. gramm. p. 129, 19 B. *superl.*: QVINT. inst. 9, 4, 9 -issimo cuique persuasum est (PLIN. epist. 2, 19, 9). PS. AVR. VICT. epit. 13, 8 *Traianus* magis ... -issimos quamvis ipse parcae esset scientiae ... diligebat.

2 *de rebus* (*fere de iis, quae ad hominum [praeter p. 832, 27] animos, mores, facultates [v. e. g. p. 832, 26], studia artesque [operaque inde oriunda] sim. pertinent; meton. de temporibus p. 832, 37*): *i. q. doctus, excultus* (*strictius fere i. q. subtilis, exquisitus infra l. 12. 30*): RHET. Her. 4, 27, 37 nihil Corinthis (*v. infra l. 46*) -a calliditas praesidii tulit. CIC. Flacc. frg. 2 (*de Graecis*) ingenita levitas et -a vanitas. de orat. 3, 96 ut *oratio* gravis, ... suavis, ... -a sit, ut liberalis ... polita *eqs.* (parad. 4 [*opp.* popularis]. QVINT. inst. 8, 3, 18. *cf.* Brut. 133. orat. 95 disputationes [117]. Att. 1, 19, 10 [*opp.* barbara quaedam et soloeca]. SEN. epist. 26, 6 sermo [QVINT. inst. 8, 6, 24 *al.* PLIN. epist. 9, 23, 2]. CHAR. gramm. p. 62, 21 B. *lingua* [*opp.* barbara. VVLG. Is. 50, 4]. AVSON. 419, 46 *de sententia*: vox [*aliter infra l. 12*]. *et al.*). orat. 119 *res digna* auribus -is (rep. 2, 69. QVINT. inst. 10, 1, 32 [*opp.* iudex ineruditus]. HIER. epist. 57, 1, 2. *sim. de subtilibus sensibus natural.*: CIC. parad. 38 *oculi.* COLVM. 8, 16, 4 docta ... et -a palata. *cf.* CIC. Brut. 6 voce -a et Romanis Graecisque auribus digna [HIER. epist. 47, 1, 2. *aliter supra l. 8*]). nat. deor. 2, 48 numquam -um illum pulverem (*sc. mathematicorum*) attigistis ([*cf.* MART. CAP. 6, 706]. *cf.* COD. Theod. 2, 26, 4 [*a. 385*] -a arte [*i. agrimensoria*]. 3, 36, 1 [= COD. Iust. 12, 30, 1; *a. 320*] *intenti* -is studiis). ad Q. fr. 1, 1, 42 theatrum (*i. 'spectatores'*) totius Asiae virtutibus tuis est datum (*v. app. crit.*) celebritate refertissimum, magnitudine amplissimum, iudicio -issimum. 3, 3, 4 nostrum instituendi genus ... paulo -ius et θετικώτερον. LVCC. Cic. epist. 5, 14, 1 *animus* (*cf.* VAL. MAX. 3, 3 ext. 7 e pectoribus altis et -is [*opp.* servilis animus. 8, 12 ext. 1]. PETRON. 99, 3 feras ... mentes *ira* obsidet, -as praelabitur [*praeced.*: incultae ... regiones, ... aratro domefacta tellus]. PS. AVR. VICT. epit. 48, 9 ingenia [*opp.* simplicia]. AVG. adult. coniug. 1, 22, 28 p. 376, 10 corde [*al.*]. *et sim. al.*). SEN. epist. 47, 6 per pectus *avis* ... certis ductibus circumferens -am manum frusta excutit. PLIN. nat. 11, 80 tertium ... *araneorum* genus -a operatione conspicuum (*cf. Aristot. hist. an. 9, 39 p. 623ª, 8* τρίτον τούτων σοφώτατον). TAC. ann. 16, 18 habebatur *Petronius* ... non ganeo et profligator, ut plerique sua haurientium, sed -o luxu. PLIN. epist. 3, 5, 6 *de Plinii maioris libris*: opus diffusum, -um (*cf.* 5, 17, 2 recitabat *Piso* καταστερισμῶν -am ... materiam. SVET. Claud. 41, 3 HIER. epist. 134, 1). AVG. civ. 19, 1 p. 349, 10 D. partim -o otio, partim necessario negotio. MART. CAP. 9, 888 vs. 16 si -a placent ... sponsalia ..., docta ferat carmina Calliope. ENNOD. opusc. 6, 19 p. 409, 1 est in illis (*sc. Festo et Symmacho*) et magistra taciturnitas et -i forma silentii.

de temporibus (*v. p. 831, 83*): CIC. rep. 2, 18 ceteri qui dii ex hominibus facti dicuntur, minus -is hominum saeculis fuerunt, ... Romuli (*cf. l. 40*) autem aetatem ... iam inveteratis litteris ... fuisse cernimus. 2, 19 *de Romuli actate*: iam doctis hominibus ac temporibus ipsis -is ([*seq.* aetas ... exculta. *citat* AVG. civ. 22, 6 p. 561, 25 D. *et adnotat ibid.* p. 562, 4. 18, 24 p. 288, 29; *syn.* expolitis, *opp.* rudibus et indoctis. *al.*]. Tusc. 4, 4 Att. 12, 18, 1).

B *c. additamentis*: **1** *c. casu*: **a** *abl. instr.* (*v. etiam supra l. 19*): RHET. Her. 4, 53, 66 dolis malitiosa Kartago, viribus probata Numantia, disciplinis -a Corinthus ([*cf. etiam supra l. 2*]. CIC. de orat. 1, 180 BELL. Alex. 24, 3. *et al.*). CIC. Arch. 15 istā ... doctrinā, quam tu effers laudibus (Brut. 236 Graecis doctrinis [ac. 1, 4]. *al.*). Balb. 47 stipendiis, ... legationibus bellicis (*opp.* imperitum, rudem, ignarum). Planc. 22 *vicinitas* non fallax, non -a artificio simulationis. de orat. 1, 191 hominem acutissimum ... ingenio sed minime ceteris artibus -um (*al.* NEP. Att. 12, 4 optimis [APVL. Socr. 23 p. 175 bonis. *al.*]. CARM. epigr. 1570, 2. *et al.*). 2, 28 Graecis litteris (Brut. 107 cum ... Latinis tum etiam Graecis [SALL. Iug. 95, 3 CORP. IX 2340. *et al.*]. *al. cf.* Brut. 283 *Calvus* litteris ⟨erat⟩ -ior quam Curio. Att. 4, 16, 7 HIER. epist. 53, 3, 3 sacris [*al.*]. AVG. civ. 8, 10 p. 334, 23 D. ecclesiasticis [*opp.* surdus ... in rebus humanis]. *et al.*). ad Q. fr. 1, 1, 22 doctrina (*v. supra l. 47*) atque optimarum artium studiis -i (COD. Theod. 15, 7, 10 [*a. 385*] -a feminea musicae artis studio ... mancipia. *cf.* VENVL. dig. 21, 1, 65, 2 liberalibus [CORP. II 4465. *et al.*]. FIRM. math. 6, 24, 5. *et al.*). *al.* VITR. 1, 1, 3 ut litteratus sit *architectus*, peritus graphidos, -us geometria. *al.* COLVM. 11, 3, 65. MART. 5, 24, 2 Hermes omnibus -us armis (VEG. mil. 3, 1 p. 66, 20. *cf.* TERT. spect. 12 p. 14, 17 [*v. adn.*]). ARNOB. nat. 3, 31. COD. Theod. 9, 38, 6 (*a. 381*) sacrilegio (*i. in adulterina moneta facienda*). CASSIOD. var. 4, 51, 9 pantomimo ... assistunt ... chori diversis organis -i. *et al.* **b** *c. acc.* (*cf. p. 830, 75 sqq.*): CARM. epigr. 55 praescr. Eucharis ... docta, -a (*v. p. 828, 12*) omnes artes. GELL. 2, 21, 3 Graecas res -i erant. ORIBAS. syn. 1 praef. medicinam (*gr.* τοῖς ... τὴν ἰατρικὴν ἐκμαθοῦσιν). **c** *c. genet.* (*cf.* peritus; *syn. infra l. 74*): CORP. VIII 8500 (*a. 229*) artium liberalium, ... utriusq(ue) linguae perfecte -us, ... facundia praeditus (VI 10127, 3; *v. p. 451, 50*). HIER. epist. 20, 4, 4 Lucas ... Graeci sermonis -issimus ([*inde* ISID. orig. 6, 2, 37]. *cf. infra l. 81*). 52, 8, 1 (*syn.* peritus). *al.* PS. ARNOB. confl. 2, 14 p. 290ᴮ PS. BOETH. fid. cath. 129. **2** *c. praep.*: **a** *qua re* (*praep.* in): CIC. de orat. 1, 67 cum Sex. Pompeio -o homine in philosophia. PLIN. epist. 2, 13, 7 ingenium excelsum ..., -um in causis agendis. ITIN. [Silv.] 8, 4 in scripturis dei (9, 2 HIER. epist. 49, 18, 2). AMM. 28, 1, 33 Maximinum -iorem iam in sceleribus (CLAVD. DON. Aen. 2, 122 p. 163, 19 *al.*). HIER. epist. 126, 3 in lege domini. RVFIN. hist. 3, 24, 4 *Paulus* inter omnes apostolos -ior etiam in verbis videtur et in sensibus praepotens (ἐν παρασκευῇ λόγων δυνατώτατος νοήμασίν τε ἱκανώτατος. *cf. supra l. 73*). *et al.* **b** *ad quid* (*praep.* ad, in *c. acc.*): CIC. ad Q. fr. 1, 1, 16 fallaces sunt permulti

[Burckhardt]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Graeci et leves et diuturna servitute ad nimiam adsentationem -i (AMM. 15, 8, 2). TREB. trig. tyr. 18, 4 *Ballista* -us ad gerendam rem publicam. AMM. 14, 1, 2 -iores ... ad nocendum (*cf.* 29, 1, 27. OROS. hist. 1, 21, 21 exercitatioribus ... ad nequitiam atque -ioribus hominibus). 18, 6, 22. 23, 6, 83 *natio* audax et ad pulveres Martios -a (*cf.* VVLG. I par. 5, 18 ad proelia). CONC.[S] I 3 vers. Tur. p. 38, 28 (*gr.* ἔχομεν ἱκανῶς εἰς *eqs.*). **c** *ex aliqua re*: ITIN. Alex. 13 -io⟨r⟩ (*coni. Heraeus*, ardentior *al.*) fit audacia e confidentia praeiudicii. **3** *pendet infinit.*: TAC. Agr. 8 *Agricola* peritus obsequi (obsequii *Ritter*) -usque utilia honestis miscere. TERT. anim. 2 p. 300, 28 eloquii quidvis struere atque destruere -i.

II *indefinite* (*sc. neutr.* -um *c. verbo q. e.* esse): QVINT. inst. 6, 3, 98 ex historia ... ducere (*P*, docere *rell.*) urbanitatem -um est. 9, 2, 97 -issimum longe, si per aliam rem alia indicetur. TERT. apol. 45, 3 quid -ius, de maleficio an de maliloquio interdicere? quid instructius *eqs.*?

adv. ˣ**ērudītē**. *compar.* -ius: *l. 21. 23. al. superl.* -issime: *l. 20. 23.* [*ex coni.*: TERT. pudic. 8 p. 234, 4 (*si recte, fere i. q.* 'fabre').]

i. q. docte: CIC. orat. 40 Isocrates ... laudatur ... a nobis ... leniter et -e repugnante te. 174 litteris tuis -issime scriptis (*cf.* AVG. civ. 20, 23 p. 465, 6 D.). Cato 3 *M. Cato* si -ius videbitur disputare, quam consuevit ipse in suis libris. COLVM. 1, 1, 14. QVINT. inst. 1, 5, 36 illud -ius quaeritur, an *eqs.* PLIN. epist. 1, 9, 8 -issime ... et facetissime dixit (GELL. 18, 5, 12 [*NOX*; eludit(a)e *ΠZ*; lucide *Q, Hertz, Hosius*]. DIOM. gramm. I 395, 17). CHAR. gramm. p. 109, 14 B. DON. Ter. Ad. 31 'quam illa quae parentes' -e: non addidit in quem dicat *eqs.* MART. CAP. 3, 230. *et al.* *fere i. q. prudenter*: AVG. anim. 3, 14, 20 p. 376, 24 te ... *a rationis tramite* minus -e parumque consulte lubrico aetatis averteras. APRING. in apoc. 1, 3.

deriv.: erudibilis, eruditio, eruditor, eruditulus, eruditus, (-ūs). *compos.*: in-, co-, pereruditus.

[? **erudis**: GLOSS. II 232, 36 ἀπαίδευτος indoctus inrudis -is (ineruditus rudis *e*). NOT. Tir. 75, 68.]

ˣ**ērudītio**, -ōnis *f.* *ab* erudire. GLOSS.[L] II Abav. ER 19 disciplina doctrina. Philox. ER 21 παιδεία. GLOSS. διδασκαλία, παίδευσις. *in Graecis respondent*: ἐμπειρία: *v. p. 834, 37.* ἐπιστήμη: HIER. interpr. Iob 32, 6 (VVLG. sententia). παιδεία: *v. l. 55. 82. p. 834, 2. 4.* ITALA Is. 50, 5 (Rufin. Orig. in exod. 3, 2 p. 164, 2 B.) -o ... domini (VVLG. dominus deus). PRISC. rhet. 7, 24 p. 557, 17 *al.* παίδευσις: *v. p. 834, 14.* *legitur inde a* CIC., *deest poetis.* [*dub.*: GELL. praef. 3 *annotationes*, quas ... ⟨ex⟩ -bus (auditionibus *Gronovius*) lectionibusque ... fecera-mus. *corrupte*: *v. l. 8.* *recte trad.*: COD. Theod. 8, 4, 8, 1 (*a. 364*) suscribendarii ... exercitatione quantulacumque -is (*R, Krueger*; eruditi *Mommsen*).]

I *i. q. actio erudiendi, fere i. q. institutio, tam de ipsa actione erudiendi quam de statu et condicione, qualem -o parat* (*huc pertinere possunt nonnulla exempla quae sub II dedimus*): **A** *sensu latiore*:

1 *in universum* (*per pleonasmum l. 57*): CIC. ad Q. fr. 3, 1, 14 de eius -e quod labores, nihil est, quoniam ingenium eius nosti, studium ego video. QVINT. inst. 2, 3, 10 potiorem in scholis -em esse quam domi. 8 prooem. 3. MARCIAN. dig. 30, 117 puerorum (*cf.* DIG. de conc. dig. 2 pr. iuventutis). GELL. 11, 7, 3 vitium ... serae -is, quam Graeci ὀψιμαθίαν appellant (*cf.* TERT. anim. 54 p. 387, 17 postumae). 13, 17, 1 'humanitatem' appellaverunt id propemodum, quod Graeci παιδείαν vocant, nos -em institutionemque in bonas artis dicimus. TERT. idol. 10 p. 40, 24. PRISCILL. tract. 10, 138 p. 101, 4 ad doctrinam nostrae -is. AVSON. 419, 22. RVFIN. Orig. in cant. 1 p. 105, 23 B. interior visus nisi -e et industria ... exercitatus (*al.*). Orig. princ. 2, 11, 6 p. 190, 3 *de paradiso*: velut in quodam -is loco et ... auditorio vel schola animarum. *al.* COD. Iust. 1, 17, 2, 11 totius -is prima fundamenta atque elementa ponere. *al.* ORIG. in I reg. 7 p. 13, 7 B. (*coniunct.* emendationi). *et al.*

epitheta selecta: prima: RVFIN. Orig. in cant. 1 p. 91, 11 B. puerilis: SCHOL. Cic. Bob. p. 345, 9 St. postuma: *v. supra l. 53.* rationabilis: RVFIN. Orig. in exod. 2, 2 p. 156, 19 B. scolaris: RVFIN. Orig. in cant. 2 p. 119, 12 B. sera: *v. l. 52.*

2 *c. indicatione generis -is: per genet. obi.* (*attributum l. 73*): TERT. paenit. 6, 3 -em non delinquendi. anim. 24 p. 338, 6 obliviscetur feritatis leo mansuetudinis -e praeventus. LACT. inst. 4, 26, 11 iustitiae. HIL. myst. 32, 2 p. 24, 27 ad veram spei nostrae ac fidei -em (*antea*: ad f. confirmationem). PRISCILL. tract. 1, 2 p. 4, 10 credendi. COD. Iust. 2, 7, 22, 4 legum -i ... inhaesisse (INST. Iust. de inst. promulg. 3. *cf.* DIG. de conc. dig. 2 pr. viam -is legitimae ... ambulare). *et al.* *per inf.*: PRISCILL. tract. 1, 34 p. 28, 25 illis ... confusio sit omne quod legerint, nobis -o intellegere quod scribtum est. 3, 61 p. 48, 1 ut mihi apostolum sequi non -o fidei (*v. l. 71*) fuerit.

B *sensu strictiore ap. Christ. de ea -e quae puniendo, castigando, increpando paratur* (*acced. genet. obi. l. 82. p. 834, 3; subi. l. 84.* *cf.* RVFIN. Basil. hom. 5, 5 p. 1765[D] disciplina vel -o est institutio quaedam cum labore adhibita animae. AVG. in psalm. 118 serm. 17, 2 p. 1548[init.] per molestias -o): ITALA Iob 20, 3 (Aug. in Iob p. 550, 12) -em confusionis meae audiam ([παιδείαν ἐντροπῆς, VVLG. doctrinam, qua me arguis]. *aliter c. genet. subi.*: GREG. M. moral. 2, 78 p. 593[C] intima confusione vastamur; ... eiusdem confusionis -e discimus, ne nostris viribus consilia nostra tribuamus). ITALA psalm. 49, 17 (Aug. in psalm. 49, 24 p. 580[fin.], Veron.) odisti -em (παιδείαν, VVLG. disciplinam). Is. 53, 5 (Aug. civ. 18, 29 p. 295, 10 D.) -o pacis nostrae in eo (*sc. in Christo*); livore eius nos sanati sumus (παιδεία, VVLG. disciplina). FILASTR. 79, 6 *al.* HIER. hom. Orig. in Ezech. 1, 2 p. 322, 9 B. *al.* AVG. civ. 22, 22 p. 604, 24 D. in euang. Ioh. 7, 7 p. 1441[med.] *al.* VITA Caes. Arel. 2, 34 p. 496, 21 flagellis -is suae caedebat. *et al.*

II *metonymice*: **A** *de doctrina quae -e acquiritur* (*spectat ad certam certae rei scientiam e. g. l. 30. 34 sqq.* *personate l. 41. in allocut. honorifica infra l. 42*): CIC. de orat. 1, 17 accedat eodem (*sc. ad artem dicendi*) oportet lepos quidam facetiaeque et -o libero digna (*cf.* TAC. dial. 30, 10). 2, 1 (*syn.* doctrina). ac. 1, 4 sine -e Graeca (AVIAN. fab. praef. p. 4. VITAE patr. 5, 15, 7 [*gr. Cot. p. 354* παίδευσις]). Tusc. 2, 27 nos ... hanc -em liberalem et doctrinam putamus ([*sc. cognitionem poetarum*]. off. 1, 119. *et al. v. vol. V 1, 1800, 68*). div. 2, 130 ad haec (*sc. ad somniorum coniectionem*) mediocri opus est prudentia an et ingenio praestanti et -e perfecta? (PLIN. nat. 2, 93 TAC. dial. 16, 1 *al.* PLIN. epist. 4, 15, 7). *al.* SEN. dial. 2, 14, 1 aeque inprudens animal est *mulier*, et nisi scientia accessit ac multa -o, ferum (QVINT. inst. 1, 4, 6 HIER. epist. 64, 22, 1. *et al.*). 5, 17, 2 quos (*barbaros reges*) nulla -o, nullus litterarum cultus imbuerat (TAC. dial. 14, 7). epist. 47, 1 (*antea*: prudentiam). COLVM. 11, 1, 1. PLIN. nat. praef. 11 te (*sc. Titum imperatorem*) ... summa eloquentia, summa -e praeditum (SVET. Cal. 53, 1 ex disciplinis liberalibus minimum -i, eloquentiae plurimum attendit. APVL. apol. 58). 35, 134 ut in ipsa pictura -o eluceat. *al.* QVINT. inst. 1, 6, 31 *etymologia* continet ... in se multam -em. *al.* TAC. dial. 26, 8 *al.* SVET. gramm. 6 variae -is aliquot volumina. TERT. idol. 10 p. 40, 17 videamus ... necessitatem litteratoriae -is (*cf.* CASSIOD. var. 10, 3, 4 litterarum; *seq.* notitia. *aliter v. infra l. 55*). AVR. VICT. Caes. 8, 8 *bonus quisque* elegantiae ... atque -is sumat auctoritatem ([*v. adn.*]. 40, 13). *al.* AVSON. 419, 17 -em ... naturae, quam deo et patri et tibi debes *eqs.* HIER. epist. 64, 21, 2 omnium rerum ([*opp.* dei scientia]. RVFIN. Orig. in cant. 1 p. 103, 2 B.). RVFIN. Greg. Naz. orat. 1, 50, 2 p. 41, 20 quod ad climatam pertineat -em (*sc. in citharizando. gr. p. 460*[B] ἐμπειρία). MART. CAP. 4, 335 Varronis ... -o industriaque. *al.* COD. Theod. 11, 16, 15 (= COD. Iust. 10, 48, 12, 1; *a. 382*) rhetores atque grammaticos -is utriusque (*i. Atticae Romanaeque linguae*). *et saepe.* *personate*: INSCR. Riv. Indo-greco-ital. 8 (1924) p. 153 (*Baiis; s. I ex.*) -i publicae r⟨eligio⟩num compte⟨m⟩trici gymnasia ⟨coll⟩egia. *in allocutione honorifica*: PLIN. epist. 4, 14, 4 erit -is tuae cogitare *eqs.* 7, 27, 14. SYMM. epist. 1, 105 committo -i tuae ... libellum. AVG. in psalm. 149, 14 p. 1957[p. med.] scit charitas vestra et -o ..., quoniam *eqs.* serm. coll. Morin p. 334, 25 christiana mecum -o vestra consideret. serm. 351, 2, 2.

B *de artibus, disciplinis, praeceptis, quae in -e docentur*:

1 *spectat ad varias artes, inprimis liberales* (*ubique num. plur. praeter l. 52. 55*): VITR. 1, 1, 1 architecti est scientia pluribus disciplinis et variis -bus ornata (1, 1, 11. 12). 1, 1, 18 officium ... architecti omnibus -bus debeat esse exercitatum (AVG. civ. 6, 2 p. 247, 2 D. in omni -e, quam nos saecularem, illi autem liberalem [*aliter v. l. 15*] vocant, studiosum rerum ... iste [*sc. Varro*] doceat). 2, 1, 8. RVFIN. Orig. in gen. 11, 2 p. 103, 16 sq. B. ex his -bus, quae extrinsecus videntur esse in saeculo ... ut est -o litterarum vel artis grammaticae, ut est geometrica doctrina *eqs.* *al.* PROSP. c. coll. 10, 3 p. 241[B] cunctis mortalium -um ... disciplinis. **2** *ad doctrinam christianam, apostolorum sim.* (*c. gen.* '*identitatis*' *l. 63*): PRISCILL. tract. 7, 112 p. 82, 3 David ... magisterium divinae instituens -is (RVFIN. Orig. in exod. 7, 5 p. 212, 10 B. quid splendidius -e d.? quid dulcius ... eloquiis domini? hist. 5, 11, 1 in huius d. -um scholis [*gr.* κατὰ τοῦτον ταῖς θείαις γραφαῖς συνασκούμενος]. *et al.*). VVLG. prov. 1, 3 ad suscipiendam -em doctrinae (SACR. Greg. 2, 3. *cf.* SACR. Leon. 442 praeceptionum tuarum). RVFIN. Orig. in cant. 2 p. 139, 17 B. in lev. 7, 7 p. 393, 2 coelestis (SACR. Leon. 335). hist. 2, 17, 17 (*ex Philone*) qui in -bus sapientiae ... conversantur (*gr. aliter*). *al.* AVG. civ. 9, 5 p. 374, 28 D. scriptura divina, qua christiana -o continetur (pecc. mer. 2, 36, 58 p. 127, 1. *aliter v. supra l. 45*). LEO M. epist. 80 Conc.[S] II 4 p. 39, 2 *sequax* evangelicae -is. EPIST. pontif. Avell. 325, 14 (*Ioh. episc.*; *a. 534*) apostolicis -bus studere (APRING. in apoc. 21, 21). CONC.[S] I 3 vers. Tur. p. 146, 34 (*gr. I 1, 2 p. 92, 14* μυσταγωγίαις). *et al.* **3** *de ipso libro -em amplectente*: SALV. epist. 8, 2 p. 216, 8 doctrinā novae -is quasi summum aedificii tui culmen ornasti. COD. Iust. 1, 17, 2, 11 aliam mediocrem -em praeparandam esse censuimus.

ˣ**ērudītor**, -ōris *m.* *ab* erudire. GLOSS. παιδευτής (*sic et locis gr. nisi quid aliud notatur*). *inde a* TERT. (*fem.* -trix *iam* FLOR., *v. p. 835, 20*).

1 *generatim*: *is qui erudit, fere i. q. magister*: **a** *absolute*: TERT. pall. 4 p. 934, 2 Oe. *Achilles* apud rupicem et silvicolam et monstrum -em (*i. Chironem*) scrupea schola eruditus. VVLG. Hebr. 12, 9 patres ... carnis nostrae -es habuimus (*cf.* EPIST. pontif. [Felix] 15, 5 Thiel augustae memoriae Leo, pater -rque vester. *al.*). AVG. c. Iul. 2, 10, 34 p. 697[p. med.] -r vester Pelagius. CONC.[S] I 2 p. 41, 31 PS. VARRO sent. 53 *al.* **b** *acced. genet. obi.*: *a hominum*

[Burckhardt]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

(*bestiae, fere i. q. domitor: infra l. 6*): AMBR. exc. Sat. 1, 20 (*de fratre*) domi forisque -r quidam et arbiter sacerdotis. VVLG. Sirach 37, 21 vir astutus multorum -r. Rom. 2, 20 -em insipientium, magistrum infantium (*inde* PELAG. in Rom. 2, 21 p. 25, 2 S. RVFIN. Orig. in exod. 11, 2 p. 253, 20 B.). RVFIN. Greg. Naz. orat. 1, 44, 2 p. 36, 21 quibus ... se modis singulis quibusque bestiae huius ille -r aptabit? (*gr. p. 452*[C] ἐπιστάτης). *al.* CANON. Dionys. Exig. p. 8, 24 St. *clerici* -es ... inoboedientis populi non fuerunt. CLAVD. MAM. anim. 1, 2 p. 25, 21 fundatores (*cf. l. 11*) ecclesiae atque -es. FACVND. defens. 1, 5 p. 555[A] bene dixisti, episcope orthodoxe, orbis -r. *et al.* β *rei*: HIER. vita Hilar. 14 p. 35[A] *Hilarius* fundator (*cf. l. 9*) et -r huius conversationis (*sc. monachorum*) et studii in hac provincia fuit. IVL. Aug. c. Iul. op. imperf. 1, 90 p. 1108[init.] *diabolus* ideo genitor eorum (*sc. Iudaeorum*) dicitur, quod criminum arguitur -r. 2 *speciatim ap. Eccl. de deo, Christo, spiritu sancto*: VVLG. Os. 5, 2 ego -r omnium eorum (*inde* HIER. in Os. 1, 5 p. 857[fin.]). RVFIN. Basil. hom. 1, 3 p. 1726[C] communis vitae nostrae -r atque unicus doctor spiritus veritatis. PS. AVG. serm. 231, 2 p. 2171[p. med.] venit ecclesia ad redemptorem et -em suum (CASSIAN. c. Nest. 6, 14, 1).

fem. **ērudītrīx,** -īcis. FLOR. epit. 2, 6, 38 Scipio ... Hispaniam ... pusilli illam iam Hannibalis -em ... recuperavit.

paedagogium **ērudītōrium** puerorum GLOSS. (*cf. Landgraf, ALL 9, 1896, 408*).

ērudītrīx *v.* eruditor *l. 20.*

ērudītulus, (-a, -um). *ab* eruditus *deminutive. fere i. q.* eruditus (*acced. notione obscaeni, cf. Kroll ad l. et v. p. 831, 28*): CATVLL. 57, 7 *Caesar et Mamurra* uno in lectulo -i ambo.

1. ērudītus, -ūs *m.* GLOSS. παιδεία. παίδευσις. *i. q. eruditio*: TERT. adv. Val. 29 p. 205, 13 granum seminis spiritalis modicum et parvulum iacitur, sed -us huius ⟨quem⟩ supra diximus, fide augetur ([*v. adn.*]. *de re cf. p. 828, 77*).

2. ērudītus *v.* erudio *p. 831, 6.* *Burckhardt.*

[farinam **erveam** CHIRON 554 p. 179, 18 *et* 19 *coni. Buecheler* (et aerucam *trad.*) *ex Pelagon. 56* f. de ervo ... f. hordeacia.] *K.-M.*

ērūgātio, -ōnis *f.* *ab* erugare. *i. q. actio erugandi* (*v. infra l. 41*): PLIN. nat. 28, 184 talum candidi iuvenci ... decoctum et inlitum linteolo candorem cutisque -em (-ginationem *d*) praestare.

1. *ērūgo, (-āvī), (-ātum), -āre. [*ab* ex *et* ruga. *W.*] ero-: GLOSS. *v. l. 40.* eruc-: PLIN. nat. 28, 183 *cod. V.* GLOSS.[L] II Arma E 179 erogat planum facit (GLOSS. *al.*). *inde a* PLIN. nat. *i. q. rugis removendis levare, levigare*: **a** *rugas in cute*: PLIN. nat. 21, 127 *lilii radices* -ant corpora, cu⟨te⟩m ([*cf. infra l. 44 sqq.*]. 23, 26 *radix vitis albae* corpus). 23, 85 oleum amygdalinum ... cutem -at (*al. v. l. 42 et vol. IV 1580, 57*). 30, 30 faciem purgat atque -at cygni adeps (PLIN. med. 1, 20 PS. THEOD. PRISC. add. p. 300, 9). **b** *in charta*: PLIN. nat. 13, 82 *charta* iterum ... cons⟨t⟩ri⟨c⟩ta -atur atque extenditur malleo.

2. ērūgo, -ctum, -ere. [*ab* ex *et* *rugere, *quod c. gr.* ἐρεύγομαι *congruit, cf. c. anglosax.* rocettan, *lituan.* riáugėti, *slavon.* rygajati sę *eiusdem significationis et c.* eructare, ructare. *W.*] PAVL. FEST. p. 83 *v. p. 825, 19.* MACR. exc. gramm. V 626, 20. 651, 34 *v. p. 825, 20 sq.* *praeterea habent* ENN., GELL. (*sing. loc.*). **a** *nude de aqua, fere i. q. profundi* (*cf. p. 826, 72; vix refl.* [*v. l. 56*]): ENN. ann. 379 contempsit fontes quibus ex -it aquae vis (exer- *trad.* [*Vahlen²*]; *recte dist. Keil* [*cf. Ernout-Meillet, dict. étym. p. 835*]. *vix recte olim Vahlen* [*probantibus aliis*] quibu' sese -it *pro refl.*). **b** *de vino*: GELL. 11, 7, 3 *orator dicere volens equitem quendam* misero ... victu vivere et furfureum panem esitare vinumque -tum et fetidum potare, 'hic', inquit, 'eques R. apludam edit et flocces bibit' (*i. vinum tam vile ut qui biberit 'quasi eructet', sc. corruptum, acidum sim.?; an de lora cogitandum?*). *Groth.*

[**3. ērūgo** *v.* eruca. **4. ērūgo** *v.* aerugo.] *K.-M.*

ervilia, -ae *f.* (-īl-?, *cf. infra l. 72*). [*cf. c.* ervum. *W.*] PAVL. FEST. p. 82 ervum et -a a Graeco sunt dicta, quia illi ervum ὄροβος, -am ἐρέβινθος appellant. *de scriptura et formis*: -ila: VARRO rust. 1, 32, 2. -illa: VARRO Men. 244. PLIN. nat. 21, 70 *pars codd., v. l. 75.* herbilia: EDICT. imp. Diocl. 1, 12 GARG. MART. med. 30 p. 168, 18 *codd.* SER. SAMM. 585 *v. l. 78.* NOT. Tir. 104, 62 (herv-). *alt. syll. brevis* SER. SAMM. 585. [*it.* rubiglia, *hisp.* arveja. *M.-L.*]

genus leguminis, fere i. q. ervum (*'vicia pisiformis' L. de re v. Blümner ad edict. Diocl. p. 64*): VARRO Men. 244 serat haec legumina arte parva pauca, cicer -am ([*v. l. 66*]. rust. 1, 32, 2 serendum viciam, lentem, cicerculam, -am [*v. l. 65*] ceteraque quae alii legumina, alii ... legarica appellant. PLIN. nat. 18, 143. 21, 70 [*d,* -lium *R,* -illam *VTf,* -illium *E*]). COLVM. 2, 13, 1 PLIN. nat. 1, 18, 34. 18, 58 longiora *folia* -ae et piso (*v. app. crit.*). 18, 98. 19, 47. GARG. MART. med. 30 p. 168, 18 haec ... in pillulas ad modum -ae (*v. supra l. 67*) deformantur (*cf.* SER. SAMM. 585 in speciem -ae [herbiliae (-e) *Ac Mut.*]). EDICT. imp. Diocl. 1, 12 -ae (*v. l. 67*) *castrense modium unum denarios* octoginta (*gr. Corp. III p. 2328*[62] λαθύρου). *metonymice de agro, in quo -a crescit*: PETRON. 57, 11 quid nunc stupes tanquam hircus in -a? (*v. Friedländer ad l.; Süss, de eo quem dicunt inesse Trimalch. cenae sermone vulg., Dorpat 1926, p. 41 sq.*).

ervilla *v.* ervilia *l. 66.* *Burckhardt.*

?GLOSS.[L] III Abstr. ER 3 **erulī** (erili *Linds.; v. p. 786, 16*) domini (*an demin. ab 'erus'?, cf.* dominulus).

erum *v.* ervum. [**ērumna** *v.* aer-.] *Friedrich.*

***ērumpo,** -ūpī, -uptum, -ere. *ab* ex *et* rumpo. NOT. Tir. 46, 62 -it. 46, 68 -upit. *de formis*: -upēre: LVCAN. 9, 255 STAT. Theb. 12, 71 TAC. hist. 4, 32 *al.* -ptum iri: PS. RVFIN. *p. 839, 3.*

de notione: SYNON. Cic. Char. gramm. p. 414, 13 B. abiit, excessit, evasit, -upit, aufugit, effugit ([*cf. infra l. 42*]. GLOSS. V 290, 54). GLOSS.[L] II Philox. ER 25 -upit ἐξέρρηξεν (GLOSS. II 292, 32 ἐκρήσσω. *cf.* II 240, 16 ἀπορρήσσω). III Abol. ER 8 -ere publicare (*v. p. 840, 13*). *al.* *de usu: plerumque intrans. adhibetur; transit. v. p. 836, 72 sqq. 838, 53. 839, 1. 4. 57. 59. 840, 13 sqq. 38 sqq. 842, 57. 843, 10 sqq. 32 sqq.* (*mediopass. v. p. 838, 37 sq. 52. 839, 2 sq. 34 sq. 58. 843, 37 [impers. v. p. 836, 67. 837, 30]; refl. v. p. 837, 17. 56. 838, 37. 84 sq. 839, 34. 840, 18. 841, 59*). *part. praes.* -entia, -ium *n. pro subst.: v. p. 842, 10. 31.* *acced. per abundantiam*: foras: *e. g. p. 837, 5. 56. 839, 35. 39.* deorsum: *p. 838, 30. 61.*

legitur inde a CATONE (*v. p. 843, 33 sq.*), TER. (*p. 840, 13. 841, 39*), PACVV. (*p. 839, 16*), ACCIO (*p. 837, 17*), VARRONE (*p. 839, 33*), CIC.; *frequenter apud* PLIN. nat., TAC. [*correct.*: *ex* rump-: CAES. civ. 2, 14, 1 (*Meusel*). COLVM. 8, 5, 14 QVINT. decl. 247 p. 14, 2 AMM. 30, 4, 20 *al. cf. et* QVINT. inst. 4, 3, 5 (rump- *A*). *ex* et rump-: CORIPP. Ioh. 6, 309. -upit *ex* eripuit: LIV. perioch. 7 p. 13, 17. *al.* *add.*: LIV. 36, 23, 2 (*Gronov.*). *restituitur*: AMM. 31, 8, 4 e⟨rumpere⟩ (*Vales., Heraeus*). *variat aut c. simpl.* rumpere *aut c. aliis compos.*: VERG. georg. 4, 368 (*M,* rumpit *R,* rupit *P*). Aen. 1, 580 (*MP,* ab- *R corr.*). HIER. in Ier. 2, 56 p. 112, 14 (*MA,* pro- *L,* erubuerunt *P*). MART. CAP. 3, 261 (rump- *A¹R¹*). VERG. georg. 4, 313 (-upere *ω,* eripuere *R*). LVCAN. 3, 600 *v. s.* erepo *p. 749, 24.* *falso trad.*: CIC. ad Q. fr. 3, 1, 2 (*in loco ut glossa del.*). erump- *pro* rump-: SEN. dial. 9, 10, 1 PLIN. nat. 28, 263. *pro* perrump-: LIV. 38, 5, 8. *v. et s.* erepo *p. 748, 74.* AMM. 15, 5, 36 *v. s.* eripio *p. 788, 66.*]

I ***vi praep. vigente*:** **A** *c. notione* ***prorumpendi, foras ruendi*** *vel exeundi sim.*: **1** ***proprie*** *et generaliter*: **a** *de animantibus*: α *generatim*: (I) *de inclusis, circumventis sim.*: (a) *tam strictius i. q. vi sive celeritate exire, proficisci (nascendo e. g. l. 50 sqq. 64 sqq.), quam laxius et originaria notione magis debilitata i. q. exire; adhibetur etiam de vermibus terrenis (v. infra l. 56); saepe indicatur 'unde' per praep.* ex, de, ab *vel abl. separ., 'quo' per praep.* in, ad: *intrans.*: CIC. Catil. 2, 1 abiit, excessit, evasit, -upit (*citat* QVINT. inst. 9, 3, 46. 77. *v. et l. 7 et 68*). 3, 3 Catilina ... -upit ex urbe. Mur. 51 e senatu; *syn.* exire (TAC. ann. 12, 7 curia). SALL. hist. frg. 3, 66 qua tempestate vis piscium Ponto -upit (PLIN. nat. 9, 29 innumera vis mugilum ... in mare -it. *cf. et infra l. 74*). *al.* VERG. georg. 4, 313 donec ... -upere (*sc. apes ex cadavere vituli*). SEN. Herc. f. 290 -e (*sc. e terra*) rerum terminos tecum efferens (STAT. Theb. 8, 190 reverti sedibus a Stygiis altaque -ere terra). COLVM. 8, 5, 14 *pulli* saepe propter crassitudinem putaminum -ere (*sc. ex ovo*) non queunt (PLIN. nat. 10, 154. 159 inter pullos [*sc. columbarum*] saepe ova inveniuntur et alii provolant, alii -unt. 10, 187 catuli *lacertarum*. *cf.* 11, 120 tenues membranas quibus -it volucre quadrupes [*sc. hemerobion*]. 17, 255; *antea*: nasci). PLIN. nat. 7, 172 serpentium multitudine ex corpore *Pherecydis* -ente (SCHOL. Verg. Veron. Aen. 2, 472 in auras subito; *opp.* sub terra latuerit. *cf.* PLIN. nat. 18, 364 vermes terreni -entes. TERT. patient. 14 p. 22, 6 cum *Iob* -entes bestiolas inde [*sc. ex ulceribus*] in eosdem specus ... ludendo revocaret). SIL. 13, 865 sede reclusa hac tandem -ent (*sc. ad lumen, i. nascentur; v. infra l. 66*). *al.* STAT. Theb. 5, 100 tectis. 5, 426 arcana ... -ere porta. 9, 355 aquis. 11, 581 profundis -upit (*P,* erepsit *BM*) tenebris. Ach. 1, 122 silvis. *al.* TAC. hist. 1, 86 -isse cella Iunonis maiorem humana speciem. AMM. 22, 15, 19 *enhydrus* populato ventre, vitalibus dilancinatis -it. HIER. epist. 107, 3, 2 de utero matris in occursum eius gestiebat -ere (*cf.* VVLG. num. 18, 15 quidquid primum -it e vulva cunctae carnis. MACR. Sat. 1, 8, 5 semen in utero animatum ... in lumen [*cf. l. 59*]). RVFIN. apol. adv. Hier. 1, 30 p. 570[A] qua hinc exitur ...? quo -itur? quo rursum evaditur? (*cf. supra l. 42*). *al.* *per imag.*: SEN. dial. 6, 23, 2 exire *animi e corporibus* atque -ere gestiunt (*cf.* TERT. anim. 53 p. 386, 23 *anima* de oppanso corporis -it in apertum ad ... lucem [HIER. epist. 23, 1, 2]. PRVD. perist. 2, 487 spiritus). TERT. resurr. 19 p. 51, 20 velut de sepulcro veteris hominis. *al.* *transit.*: VERG. Aen. 1, 580 Achates et ... Aeneas iam dudum -ere nubem ardebant (*cf.* VAL. FL. 5, 465 nebulam). TAC. ann. 12, 63 vis piscium immensa (Inmeta *codd.*) Pontum -ens (*cf. l. 45*). SVLP. SEV. epist. 1, 14 ostium.

(b) *fere i. q. evadere, aufugere*: OV. Ib. 153 Stygiis -ere nitar ab oris (*cf.* SIL. 8, 642 Gallorum visi bustis -ere manes). PHAEDR. 2, 8, 9 occasione rursus -am data. SEN. benef. 7, 19, 6 ferae inter nos eductae si in silvas -erunt (*cf.* PLIN. nat. 36, 40 ex alia cavea panthera. STAT. Theb. 7, 581. *cf. et* VLP. dig. 9, 2, 27, 34 de loro ... mulus). CVRT. 5, 5, 19 ex hoc carcere ([*al. v. vol. III 436, 32 sq.; v. et p. 837, 8*]. *cf.* FLOR. epit. 3, 20, 3 effracto Lentuli ludo ... -upere Capua. TERT. apol. 27, 7). CVRT. 10, 6, 24 per medios armatos -upit. 10, 9, 18 ex contione. PLIN. nat. 32, 11 scarum inclusum nassis non

[*Junod*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

fronte -ere (*ibid.*). VAL. FL. 8, 324 volucrum gens turbida fratrum (*sc. ventorum; cf. p. 839, 16 sqq.*) -it. *al.* PS. QVINT. decl. 2, 2 p. 22, 10 fugimus, -imus. TAC. hist. 4, 2 paucos -ere ausos circumiecti oppressere. HIER. epist. 122, 1, 2 de incendio Sodomae ... paene semiustus -ens. VVLG. iud. 16, 6. SVLP. SEV. epist. 1, 12 -ere foras cupiens. *et al.* *per imag.*: SEN. epist. 57, 8 *animus* beneficio subtilitatis suae per ipsa quibus premitur -it (PORPH. Hor. epist. 1, 14, 9 velut quibusdam carceribus). 70, 24 nihil obstat -ere et exire *de vita* cupienti (PS. QVINT. decl. 4, 9 p. 75, 27 properasset -ere [*sc. e vita*]).

(II) *de non circumventis, fere i. q. prosilire*: OV. trist. 2, 305 quaecumque -upit qua non sinit ire sacerdos (*i. in fanum*). CVRT. 6, 3, 5 ad parentem sororesque ... vel retinentibus vobis -rem. SIL. 16, 499 subitusque -it et auras praevehitur Theron (QVINT. inst. 6, 2, 31). POMPON. dig. 17, 2, 60, 1 servis venalibus ad fugam -entibus. AMM. 26, 6, 10 subsidebat ut p⟨ra⟩edatrix bestia ... protinus -ptura. HEGES. 1, 25, 4 p. 41, 24 in arma (*gr. 1, 202 aliter*). *al.* *refl.*: ACC. trag. 287 ita imperitus stupiditate -it se, inpos consili.

β speciatim in re militari: (I) *de militibus obsessis, interclusis vel circumventis*: (a) *vi et armis exire* (*praevalente notione impetus faciendi, acced.* 'in'; *sensu vero sibi armis itineris aperiendi* 'per'): *intrans.*: CIC. epist. 12, 5, 2 *Brutus* si -isset Mutina. CAES. Gall. 3, 5, 3 dato signo ex castris ([*v. l. 42 sq.*]. LIV. 2, 25, 3 dato ... ad -endum signo [9, 37, 9]. 21, 59, 4 signum ad -endum exspectare [40, 27, 14 nemo ... dedisset]. *al.*). BELL. Afr. 6, 1 subito ex oppido -upit multitudo (LIV. 2, 33, 6 ex o. -issent hostes. 34, 28, 9 ab o. SVET. Aug. 14 oppido. *cf.* PS. AVR. VICT. orig. 15, 3 urbe. AMM. 31, 16, 5 a civitate [VEG. mil. 4, 28 p. 148, 11 ex c. VVLG. iud. 20, 31 de c.]). SALL. Iug. 99, 1 milites ... portis (LIV. 3, 5, 5 in incautum hostem decumana p. 9, 12, 8 per aversam p. 23, 16, 13 duabus circa p. [43, 10, 5 -itur]. 34, 26, 3 a porta. *al.* SIL. 2, 226 p. atque aggere tuto [*cf.* 9, 9 vallo]. *sim. al.* VVLG. iud. 20, 25 de portis. *cf.* AMM. 21, 12, 13 qui -bant clanculo per posticas [*v. l. 37*]). LIV. 4, 33, 1 patefactis ... portis nova -it acies (27, 28, 16 patefacta repente p. *al.* SIL. 12, 596 impulso patefactae cardine portae et simul -upit ... exercitus. AMM. 24, 5, 8. *cf.* LIV. 28, 22, 11 patentibus p. SIL. 13, 215 reclusa in campum p. [AMM. 27, 12, 7]. AMM. 20, 11, 22 reserata latenter postica [*v. l. 32*]). LIV. 8, 24, 9 per medios -it hostes (22, 60, 17 prius ... per civium agmen quam per hostium fuit -endum. *cf.* 22, 50, 8 per hos qui ... obstrepunt portis -amus. LVCAN. 6, 156). LIV. 9, 4, 9 obsessi in obsidentes -erunt (26, 13, 6. *cf.* 21, 7, 8 in stationes operaque hostium [32, 4, 2]. *al.*). 21, 59, 6 castris (22, 60, 22 e c. [22, 60, 26. 27]. 34, 47, 7 *al.* LVCAN. 4, 732 nocturnum c. -ere cogit ... equitem. *al.* [*v. et l. 22*]). 35, 11, 4. 43, 23, 4 cum -issent ab Antigonea armati (AMM. 18, 9, 3 a Singara. *cf. etiam supra l. 26. 27. 30*). *al.* STAT. Theb. 2, 547 campo ... -ite aperto (*i. in campum a.*). *et al.* *absol.*: LIV. 2, 33, 7 impetum -entium retudit (32, 23, 12). 9, 21, 5 in -entes incessit. 22, 60, 21 ne -rent obsistere conati sunt. 38, 29, 8. 40, 31, 7 tribus partibus simul -it. *al.* LVCAN. 3, 500. SIL. 12, 491 negari ... Capuae ... -ere cernit. TAC. Agr. 10 *nonani* -upere. ann. 1, 67, 1 mox undique -endum (*seq.* eruptione). *al.* FLOR. epit. 2, 15, 14 subito classis. *et al.* *per imag.*: VERG. georg. 4, 78 *apes* -unt portis (COLVM. 9, 9, 5 sive *apes* ad pugnam -erint). LVCAN. 9, 149 classis in adversos -at remige ventos. TERT. Scap. 1 p. 539 Oe. cum omni saevitia vestra concertamus etiam ultro -entes. *refl.*: CAES. civ. 2, 14, 1 *hostes* portis se foras -unt (*v. p. 836, 21*).

(b) *fere i. q. evadere* (*syn. v. l. 61*): CAES. civ. 1, 81, 2 sive noctu sive interdiu -rent. SALL. Iug. 101, 9 circumventus ab equitibus ... solus inter tela hostium vitabundus -it (*cf.* LIV. perioch. 7 p. 13, 17 circumsessus [*v. p. 836, 23*]. VELL. 2, 111, 4 *hostis* inclusus custodiis). LIV. 7, 35, 4 virtute hinc oportet evadatis ... -endo hinc vosmet ipsos servate. 26, 40, 4 neque intercludi ab Agrigento ... nec quin -ret ubi vellet prohiberi poterat. 35, 11, 10 per medias stationes hostium -upere ([FRONTIN. strat. 1, 5, 16 intermissas]. *cf.* PLIN. nat. 22, 11 per castra. FRONTIN. strat. 2, 19, 3 praesidia. *al.*). LIV. 37, 11, 10 vim facere per fauces portus atque -ere in mare apertum. *al.* LIV. perioch. 87 p. 91, 14 Marium -ere temptantem reppulit. *al.* CVRT. 3, 11, 12 qua cuique ad fugam patebat via -unt. AMM. 15, 10, 11 Hasdrubalem exinde similiter -pturum. 16, 11, 5 per ea *itinera* ... grassatores. 17, 2, 3 -endi *copia*. *al.*

(II) *de non circumventis*: (a) *ad impetum faciendum* (*saepius ex insidiis, latebris sim.*) *prosilire*: HIRT. Gall. 8, 19, 1 -unt ceteri ... ex silvis. BELL. Afr. 69, 4 ex proximis collibus -unt atque ... in Caesaris legionarios impetum faciunt. VERG. Aen. 10, 890 tandem -it et ... conicit hastam. 11, 609 subito. LIV. 6, 24, 2 *cohortes* quae inter commissum iam certamen ... -rent. CVRT. 3, 4, 13 scrutari ... calles ne occultus hostis in subeuntes -ret. *al.* SIL. 13, 156 -it ovans. STAT. silv. 4, 4, 36 *Achilles* -upit in Hectora. FRONTIN. strat. 2, 3, 10 *praecepit* auxiliaribus ut ... a cornibus rursus -rent (FLOR. epit. 4, 2, 48). 2, 5, 31 scutati -unt e saltu (-entes saltu *H*). TAC. hist. 2, 26 tunc Othonianus pedes -upit. 2, 68 -upere legionarii in perniciem auxiliorum. ann. 2, 11, 1. 14, 37 *legio* velut cuneo. FLOR. epit. 4, 10, 3 hostium manus ... in fessos via ... velut nimbus -upit. AMM. 15, 5, 31 subitus armatorum globus 17, 1, 8 (*anteced.* latere). 19, 11, 14 *al.* VVLG. I Macc. 13, 44 -erant, qui erant intra machinam, in civitatem. *al.* CLAVD. rapt. Pros. 2, 166 *al.*

(b) *significantius*: *fere i. q. e propriis finibus egrediendo alienos invadere*: CIC. prov. 6 totum ... Pontum armatum effervescentem in Asiam atque -entem *sustinere*. FLOR. epit. 4, 9, 3 *Parthi* non dubitaverunt et -ere ultro quidem invitante Labieno. SPART. Did. 1, 7 Cauchis ... -entibus restitit. VOPISC. Aurelian. 6, 3 -entes Sarmatas in Illyrico ... adtrivit. 19, 4 nuntiatum est Marcomannos -isse. Tac. 13, 2 a Maeotide multi barbari -erant. *al.* ARNOB. nat. 1, 5 p. 7, 13 *ut* ab insula quae perhibetur Atlantica Neptuni ... magna -ret (earum perit *P*) vis hominum. EVTR. 9, 2, 2. AMM. 17, 13, 1 -entibus Liberis. 18, 6, 9 -isse hostium vastatorias manus superato flumine permonstrantes. 21, 7, 6 Persarum copias ... incertum quonam -ere cogitantes (21, 13, 3 speculaturos quonam rex -ret. *cf.* 27, 8, 5 quo quisque -ere potuit). 24, 7, 7 *ut* eos aestimaremus -isse ad audaces excursus. *al.* ORIGO Const. 5, 21 chron. I p. 9, 22 Gothi per neglectos limites -erunt (erupuerunt *B*). SVLP. SEV. chron. 2, 49, 5 rumor incesserat ... Maximum ... brevi in Gallias -pturum. *al.* *fere i. q. rebellare, seditionem facere*: TAC. hist. 1, 55 quinta decuma ac sexta decuma nihil ultra fremitum et minas ausae initium -endi circumspectabant. ann. 3, 41, 1 haud ferme ulla civitas intacta seminibus eius motus (*sc. rebellionis*) fuit, sed -upere primi Andecavi ac Turoni.

b *de rebus inanimis*: *α de solidis*: *techn. apud med. e sede sua moveri, fere i. q. luxari*: CELS. 8, 20, 8 reposito *femoris* osse ... diutius is in lecto detineatur, ne ... femur ... rursus -at (*syn.* promovetur). 8, 22, 1 si in priorem partem *talus* -it (*syn.* prolabitur, excidit, prorumpat).

β de liquidis: (I) *generatim*: (a) *de umoribus corporis*: *de sanguine*: CELS. 2, 7, 8 s. per nares -et (MARCELL. med. 10, 1 e naribus). 2, 8, 26 si s. sursum deorsumque -upit. 2, 10, 15 vehementer. 5, 28, 3 ex ulcere. *al.* LVCAN. 6, 555 *sanguis* -at iugulo qui primus aperto. PLIN. med. 1, 10 p. 23, 4 e vena percussa (*antea*: exiliat). PELAGON. 302 -it et profluit (*cf. Hippiatr. gr. I 212, 6 ἀποῤῥήγνυται*). *al.* VEG. mulom. 2, 76, 1 per urinas. *al.* THEOD. PRISC. log. 63 ex meningae partibus. 64 de auribus ... de palato ... de uva. 66 de partibus ... muliebribus. *refl. vel mediopass.*: SCRIB. LARG. 46 -it se e naribus s. 84 s. -ptus est. *ibid.* -i per vulnus. STAT. Theb. 7, 683 -ptusque sinus vicit cruor. *de aliis umoribus corporis* (*cf.* PLIN. nat. 25, 57 cum *elleborum* celerius -at quo *eqs.*; *i. per intestina evacuetur*): EPICED. Drusi 115 *lacrimae* -unt (SEN. contr. exc. 3, 5 introrsus -entes l. ago. SIL. 12, 553. QVINT. inst. 11, 3, 75 [*syn.* manant]. *al. cf.* QVINT. inst. 6, 2, 7 fletus -it [*al.*]). CELS. 1 prooem. 67 in partes quoque humor -it, ut in oculos auresque. 2, 8, 4 pus ... quacumque parte -it (*cf.* SCRIB. LARG. 66 cum -erit suppuratio [MARCELL. med. 14, 3]). 4, 7, 3 (*in angina*) *incidere* eas venas quae sub lingua sunt, ut per ea vulnera morbus -at. 4, 18, 1 bilis supra infraque -it. SEN. epist. 11, 2 quibusdam ... sudor. QVINT. inst. 8, 4, 17 vini -entis ([*sc. ex ore vomentis Antonii*]. *cf.* CYPR. laps. 25 p. 255, 22 sanctificatus ... potus de pollutis visceribus -upit. THEOD. PRISC. log. 38 *cum vomituum* impetus torrens et repentinus -erit). *mediopass. vel transit.*: CAEL. AVR. chron. 3, 8, 103 fistulae quibus -ptus humor feratur. 5, 10, 92 ad exteriora corporis collectionum liquorem -endo.

(b) *de variis umoribus*: PAVL. FEST. p. 128 manare dicitur cum humor ... per minimas suas partes -it. SEN. dial. 1, 1, 4 (*de aestu maris*) modo contrahi undas ... modo -ere. PLIN. nat. 12, 72 carduum ... seminis plenum ac lacrimae, quae -it incisa parte summa (*cf.* 13, 54 *lentor resinosus* [37, 42 resina]. 25, 31 sponte -entem sucum). SIL. 5, 67 taeter humo lacera ... cruor (SVET. frg. 360, 1 oleum terra). 12, 439 angustis e faucibus aequor -it scopulos inter. VVLG. Iob 26, 8 ligat aquas in nubibus suis, ut non -ant pariter deorsum.

(II) *speciatim de fluviis sim.*: (a) *de capite fluvii aut de flumine ex lacu, stagno profluente*: *intrans.*: LVCR. 5, 952 umoris fluenta ... plano scatere atque -ere campo (APVL. mund. 5 -unt et scatent flumina). VITR. 8, 1, 2 *aquae* -unt in medios campos. 8, 1, 7 profluentes fontium -unt ructus (8, 3, 8 fontes). 8, 3, 9 per bituminosam terram vis -it aquae. SEN. nat. 6, 6, 2 in omni maiore motu *terrae* -unt fere novi fontes. 6, 8, 3 nescis ... *Nilum* a terra ... -ere? (LVCAN. 10, 256 rumor ab oceano ... -ere Nilum). *al.* CVRT. 6, 4, 7 *amnis* ubi rursus -it. MELA 2, 30 Strymon ... ubi non longe a mari lacum fecit, maiore quam venerat alveo -it. PLIN. nat. 6, 128 *Tigris* in specum mergitur subterque lapsus a latere altero eius *montis* -it. 31, 4 *aquae* tepidae egelidaeque ([VVLG. Ier. 18, 14 frigidae]. *cf.* 31, 7 fontes calidi perquam salubres oculis). 33, 75 repleto stagno, excussis opturamentis, -at torrens tanta vi ut *eqs. al.* SIL. 13, 577 ultimus -it lacrimarum fontibus amnis. AMBR. hex. 2, 3, 12 p. 51, 15 cum tanta de terris -ant maximorum fluenta amnium (AVG. gen. ad litt. 5, 10 p. 154, 9 -entia fluenta. *cf. et supra l. 64*). VVLG. deut. 8, 7 fluviorum abyssi (*sim. al.*). CLAVD. 21, 86 flumina lactis -isse solo. *al.* *per imag.*: CIC. de orat. 2, 162 unde universum flumen (*sc. argumentorum*) -at. AVG. civ. 18, 27 p. 292, 5 D. velut fontes prophetiae pariter -erunt (18, 37 p. 312, 20 de fontibus Israel ... prophetiae flumen -upit). *transit.* (*p. 839, 1; praeterea refl. vel mediopass.*): VERG. georg. 4, 368 unde altus primum se

[*Junod*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

-it Enipeus. PANEG. in Mess. 86 fontibus ut dulces -at terra liquores. AMBR. Noe 17, 59 p. 454, 13 -pti erant fontes aquarum. PS. RVFIN. in Am. 9, 14 p. 1104B de montibus -ptum iri nectar. *paulo aliter*: VIB. SEQ. geogr. p. 145, 15 Achelous Aetoliae primus -isse terram (*i. ex terra*) dicitur.

(b) *de inundationibus*: SEN. nat. 3, 30, 2 magno spiritu -entibus fluviis. 4, 2, 22. PLIN. nat. 16, 173 contra ... -entium amnium impetus. TAC. ann. 1, 79, 3. VVLG. Iob 38, 8 conclusit ostiis mare, quando -bat quasi de vulva procedens. (c) *de ostiis*: MANIL. 3, 273 *Nilus* -ens ... per septem fauces. MELA 1, 108 huc Phasis -it. TAC. Germ. 1 *Danuvius* in Ponticum mare sex meatibus (*cf.* AMM. 22, 8, 44 *D.* septem ostiis per hoc Scythicum litus). AVSON. 163, 11 in terris per quas -it Aturrus. (d) *sing. fere i. q. irrumpendo manare*: PS. APVL. Ascl. 24 torrenti sanguine plenus ad usque ripas -es. GREG. TVR. Franc. 4, 31 p. 167, 2 aqua -ens deursum.

γ *de aëre, vento, nubibus sim.*: PACVV. trag. 415 undique omnes venti -unt (MANIL. 4, 590 totidem v. de partibus isdem. LVCAN. 3, 460). CIC. Arat. 101 viribus -it qua summis spiritus Austri ([*gr. Arat. 320 sq. aliter*]. SEN. nat. 2, 28, 3 spiritus ... qui nisi universus -it [*sc. ex nube*] non crepat. PLIN. nat. 2, 113. 2, 201 *al.*). HIRT. Gall. 8, 5, 2 -entes ... acerrimas tempestates. VAL. MAX. 1, 7 ext. 1 nimbos (DIFF. Suet. 314 nimbus interdum -it ut aliquam caeli partem minorem occupet). SEN. epist. 64, 1 fumus ... qui -ere ex lautorum culinis ... solet. PLIN. nat. 2, 112 flatus ... si -at ardens, fulmina *edi* (APVL. mund. 23 -entibus ... f⟨la⟩tibus). PLIN. nat. 2, 133 si *typhon* maiore depressae nubis -erit specu. SIL. 6, 148 crassus ... per auras halitus. HIER. epist. 65, 5, 2 de stomacho ructus -it. *per imag.*: VELL. 2, 100, 2 in ipsius *Augusti* domo tempestas -upit (VVLG. Ier. 23, 19 turbo dominicae indignationis egredietur, et t. -ens super caput impiorum veniet. Ezech. 13, 13. *cf.* VAL. MAX. 8, 1 absol. 3 inde aliquod fomentum procellae petens, unde totus impetus tempestatis -erat). FLOR. epit. 3, 5, 5 turbo Pontici belli ab ultima veluti specula septentrionis -upit. *refl. vel mediopass.*: VARRO Men. 271 venti ... frigido se ab axe -erant (SEN. nat. 5, 13, 3 venti -pti de nubibus). LVCR. 6, 583 vis *aëris* exagitata foras -itur.

δ *de igne, fulmine, lumine sim.* (*inde de tenebris: l. 56*): CIC. Verr. II 4, 106 ignibus qui ex Aetnae vertice -unt (FIRM. math. 1 pr. 4 p. 2, 6). LVCR. 5, 458 per rara foramina terrae partibus -ens primus ... aether ignifer. 6, 888 *ignis corpora* dispersa foras -ere cogit vis. 6, 895. MANIL. 1, 859 faces subitas ... caelo. SEN. dial. 11, 8, 6 stellas ... quasdam subito -entis (nat. 7, 20, 3). nat. 1, 14, 6 ventum ... significant ... ab ea parte qua -unt *fulmina* (PLIN. nat. 2, 138. 2, 192 cum f. -it [*sc. ex nube*]. *cf.* SEN. nat. 2, 55, 4 splendor [*i. fulguratio*] ... qui fit in aere -it et exsilit. 2, 57, 3. SIL. 1, 536 scisso ... caelo -upit quatiens terram fragor). *al.* SIL. 7, 355 *coepit* vincens fumos -ere vertex (*sc. flammae*). TERT. adv. Val. 32 p. 208, 16 ignis arcanus. AMM. 23, 1, 3 metuendi globi flammarum prope fundamenta ... -entes. HIER. vita Pauli 7 p. 22A -ente luce (*cf.* PETR. CHRYS. serm. 82 p. 431A obscura ... -entis aurorae). VVLG. Dan. 3, 48 flamma. RVFIN. hist. 2, 3, 1 radius quidam solis -ens (MART. CAP. 7, 728). GREG. M. moral. 27, 60 p. 435A nisi coruscus sol inter pluvias -at. *per imag.*: SEN. Phaedr. 364 -it oculis ignis. QVINT. inst. 12, 9, 5 tantum dicendi lumen accesserat ut etiam per obstantia -ret ([VVLG. Is. 58, 8. GREG. M. moral. 5, 53 p. 708A ad infirmos nostrae mentis oculos illud ... incommutabile lumen -it. *al.*]. *cf.* VVLG. Iob 30, 26 praestolabar lucem et -erunt tenebrae). *transit. vel mediopass.*: CIC. Arat. 111 Canis ... aestiferos validis -it flatibus ignes ([*cf. gr. Arat. 329 sqq.*]. LVCR. 1, 724 faucibus *Aetnae* -ptos *ignes*). LVCR. 5, 598 *ex sole* largifluum fontem scatere atque -ere lumen.

2 translate: a *sine additam.* (*sc. verbo per se vigente; ubi praep.* in [*v. l. 67 sqq. 73 sqq. p. 840, l. 15 sqq. al.*] *legitur, non tam verbum quam totam sententiam tangit* [*i. sensu adversat. usurpata*]): α *in universum de variis rebus* (*maxime incorp.* [*saepe de iis quae ad animum pertinent; de passionibus l. 84 sq. p. 840, 12; de bello, seditione, periculis sim. ex. gr. l. 74 sq. 78 sqq. p. 840, 11*]): (I) *intrans.*: CIC. Catil. 1, 31 omnium scelerum ac veteris furoris et audaciae maturitas in nostri consulatus tempus -upit (Mur. 81 omnia quae per hoc triennium agitata sunt ... in hoc tempus -unt). Mur. 47 odia occulta civium ... in fortunas optimi cuiusque -rent (LIV. 42, 6, 3). Sull. 67 furorem incredibilem ... -isse ... scripsi (ad Q. fr. 2, 14, 2 amentis hominis f. PS. RVFIN. Ios. bell. Iud. 1, 27 in Dosidem). dom. 63 diu collectam vim improborum quae inveterata ... -bat. Lael. 76 -unt saepe vitia amicorum tum in ipsos amicos tum in alienos. Att. 6, 3, 3 bellum ... in hanc provinciam (AVR. VICT. Caes. 41, 16 Persas ... a quis b. -ere occeperat [*O*, irrumpere acceperat *p*]). ad Q. fr. 1, 2, 2 sermones iniquorum in suum potissimum nomen. OV. met. 7, 562 inque ipsos saeva medentes -it clades (*sc. pestis*). LIV. 2, 63, 2 maturam ... seditionem ac prope -entem (28, 24, 12 -upit deinde s. TAC. hist. 1, 26 multa -entis s. indicia. *al. cf.* QVINT. inst. 12, 7, 2 in rem publicam conspirationes [TERT. nat. 1, 17 p. 89, 7 coniuratio]). *al.* VELL. 2, 62, 1 ut recessit metus, -upit voluntas. 2, 66, 3 -ens animo ac pectore indignatio (VAL. MAX. 6, 3, 1b par i. civitatis adversus Sp. Cassium. *al.*). 2, 93, 1 Egnatianum scelus (*cf.* VAL. MAX. 1, 6, 13 parricidium). CELS. 3, 3, 1 (*in febre quartana*) calor -it. 6, 6, 8G ingens inflammatio tanto impetu. SEN. dial. 3, 19, 4 *ira* quae, quia in alium non tam cito quam vult -it, in se revertitur. 4, 33, 4 non dolorem aliquo signo -ere passus est (*al. v. vol. V 1, 1844, 41 sq.*). 4, 35, 4 intentior impetus, rupturus se nisi -erit. STAT. Theb. 10, 454 gaudia. QVINT. inst. 1, 5, 20 -upit brevi tempore nimius usus (*sc. consonantium adspirandarum*). 11, 3, 61 veri *affectus* naturaliter. *al.* TAC. hist. 2, 38 potentiae cupido. 3, 13 vastum primo silentium, mox cuncta simul -unt. ann. 4, 40, 3 -ere aemulationem feminarum (FLOR. epit. 4, 2, 13). 15, 44 repressaque in praesens exitiabilis superstitio rursum -bat. TERT. scorp. 10 p. 169, 7 persecutio. PRVD. c. Symm. 1 praef. 66 triste periculum. COD. Theod. 11, 30, 54 (*a. 395*) *si* inpatientia litigatoris -erit. CAEL. AVR. acut. 3, 6, 67 ascendente passione atque -ente. *al.* (II) *transit.* (*refl. l. 18*): TER. Eun. 550 -ere hoc licet mihi gaudium ([*v. p. 836, 10.* DON. Ter. Eun. 550]. *cf.* HIER. in Is. 52, 9 p. 501C laetitiam). CIC. Att. 16, 3, 1 ne in me stomachum -ant (*cf.* CAES. civ. 3, 8, 3 in eas *naves* ⌊indiligentiae suae ac doloris iracundiam⌋ [⌊ ⌋ *v. adn. crit.*]. LIV. 36, 7, 13 diu coercitam iram in hostes). LVCR. 4, 1115 se -upit nervis conlecta cupido.

β *notabilius de voce, sono sim. fere i. q. edi* (*cf. et l. 64 sqq.*): (I) *subi. est id quod editur*: CIC. Vatin. 15 -et ... ex me vera vox ([Phil. 10, 19 vera et me digna v. *al.*]. SEN. clem. 2, 1, 1 non conposita. LVCAN. 9, 255 ducis sacro de pectore. APVL. apol. 3. PAVLA Hier. epist. 46, 4, 2 ex adytis templi. PRVD. perist. 10, 450 *al.*). de orat. 2, 235 *risus* ita repente -at, ut eum cupientes tenere nequeamus (QVINT. inst. 6, 3, 9). SEN. Herc. O. 1731 nullus -it sonus (*cf.* nat. 2, 28, 3 sonitus). dial. 10, 6, 3 cum verba -erunt (QVINT. inst. 9, 2, 76 v. vi quadam veritatis -entia. HIER. adv. Pelag. 3, 5 p. 574A). epist. 52, 11 magnus clamor laudantium (SIL. 10, 504 vicinus). SIL. 6, 283 mugitus. 9, 156 querelae. STAT. Theb. 11, 385 gemitus (*al.* GELL. 12, 5, 2 *videmus* g. ... ex eo compressos -ere. CLAVD. 10, 8 medullis. SVLP. SEV. epist. 2, 15 de pectore. *al.*). TAC. ann. 2, 82, 1 questus. LACT. inst. 2, 1, 7 p. 96, 22 veritas (*sc. in deo nominando*) ... ab invitis pectoribus -it. IVVENC. 3, 150 -unt hominum ... quae penetralibus oris (*seq.* edita; *cf. Matth. 15, 11* quod procedit ex ore). AVG. mus. 2, 3, 3 vide ... syllabam ... minime ... diu pronuntiatam ... ut -erit desinentem. *al.* ISID. orig. 1, 4, 4 mutae ... dictae *consonantes* quia nisi subiectis sibi vocalibus nequaquam -unt (*fere i. q. pronuntiantur*). *al.* (II) *transit.*: *subi. est is qui edit vocem sim.*: PETRON. 124 vs. 282 has -it furibundo pectore voces (ITALA Is. 54, 1 [Epiphan. in cant. p. 9]; *cf. p. 841, 65.* COMM. instr. 1, 18, 11 vocis [*ex Verg. Aen. 11, 377* rumpit]. CONC.S I 5 p. 251, 35 haereticas et blasphematorias v. *al.* ALC. AVIT. hom. 7 p. 116, 41 *infans* primam v. fletu -ens. *al.*). TERT. nat. 1, 7 p. 70, 14. resurr. 22 p. 55, 7 quae ... de templi exitu -erat *dominus*. CORIPP. Ioh. 6, 309 deposuit miseras -ens (*v. p. 836, 23*) voce querelas.

b *c. additam.*: α *generalia* (*indicatur 'in' vel 'ad' quid*): LIV. 2, 45, 10 rem ad ultimum seditionis -pturam (VELL. 2, 125, 2 in ultimum gladiorum). VELL. 2, 60, 4 consulum ad nefandam dominationem -upit furor. PS. QVINT. decl. 2, 9 p. 27, 15 ad quod *vitium* -ant manus (TAC. ann. 1, 36, 1 in direptionem Galliarum). SVET. Tib 61, 1 *Tiberius* in omne genus crudelitatis -upit. Nero 27, 1 *Nero* ad maiora palam -upit. HIL. in Matth. 4, 14 p. 936B usque ad tentandi ... audaciam (trin. 7, 23 p. 219B usque ad impetum inferendae mortis). SYMM. epist. 8, 10 in mutua officia (ENNOD. dict. 6, 1 p. 440, 22 in officium sermonis). 8, 63 -e in familiaris stili munera (*cf.* ENNOD. epist. 9, 30, 3 p. 252, 15 in usum stili praesentis). AMM. 20, 4, 14 *milites* in apertum -upere discidium (*cf.* 31, 6, 3 ad defectionem ... confessam). 26, 2, 4 ad perniciosa facinora. 29, 5, 8 non sponte sua ad id -isse. *al.* SCHOL. Cic. Bob. p. 82, 15 St. dolor ... ad inpatientiam vocis -it (HIER. epist. 22, 35, 3 in singultus ... dolor [*cf.* MIRAC. Steph. 41 quis ... in lacrimas]. *v. l. 2*). CLAVD. DON. Aen. 10, 890 p. 401, 20 reperto consilio -it in factum. HIER. epist. 54, 9, 2 *libido* in coitum gestit -ere. GREG. M. in Ezech. 1, 2, 12 p. 800D ad persecutionis nequitiam. moral. 2, 84 in tyrannidem. *et al.* *in vocem* (*'ad' v. l. 67; dat. v. l. 68*) *sim.*: QVINT. inst. 8, 3, 4 illos credo ... -isse in hunc voluptatis adfectum (*i. in plausus*). TAC. ann. 11, 35 *Claudium* ad minas -entem. TERT. anim. 41 p. 368, 30 divinitas animae in praesagia -it. patient. 8 p. 13, 14 si linguae amaritudo maledicto sive convicio -erit (CLAVD. DON. Aen. 11, 360 p. 469, 21 in aperta convicia. *cf.* IVST. 10, 2, 5 in iurgia). resurr. 49 p. 103, 11 in hanc definitionem ... apostolus. PORPH. Hor. carm. 2, 8, 1 in haec verba (GREG. M. moral. 2, 88 in verbis). SOL. 1, 112 filius regis, mutus ad id usque temporis, in vocem -upit vi timoris (HIL. trin. 2, 26 p. 67B. AVSON. 419, 10 in v. gratulationis. AVG. epist. 23, 4 p. 67, 10 in exultantem et liberam v. *al.* VAL. CEM. hom. 17, 6 p. 746C in v. turpia et inhonesta resonantem. *al.*). PRISCILL. tract. 10, 134 p. 98, 5 in profetiam liberi doloris. SYMM. or. 2, 26 in poeticos flatus rerum ingentium. CLAVD. DON. Aen. 11, 350 p. 466, 6 (*seq.* proferre). HIER. epist. 21, 26, 2 in ructum laudum (RVRIC. epist. 1, 5 p. 358, 8 animantia ... in laudem proprii auctoris -unt). adv. Rufin. 2, 10 p. 434B putes linguam ... vix in humanum sonum -ere. *al.* COD. Theod. 9, 3, 4 (*a. 365*) in accusationem eius -upit. SIDON. epist. 4, 10, 1 -o in salutationem licet seram. PASS. Petr. 15. *al. v. et l. 19 sqq.* *in odium sim.*: ITALA Iob 15, 13 (Aug. civ. 16, 4 p. 130, 31 D.) in furorem -isti contra domi-

[*Junod*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

num (gr. θυμὸν ἔρρηξας, VVLG. tumet ... spiritus tuus). CYPR. zel. 5 p. 422, 9 in invidiam. HIER. epist. 1, 15, 1 in gaudium. GREG. M. in euang. 27, 5 p. 1207^{C} ad inimicitias. in Ezech. 1, 7, 12 ad odium. EVGIPP. Sev. 22, 3 quod in ridiculum vanitatem ... sacerdos -erit.

β potiora quaedam. (I) *fere i. q. eo progredi, abire, procedere usque ad:* (a) *pendet adverbium loci ut* quo, quorsus *sim.* (*cf. et infra l. 22 sq.*): CIC. Verr. II 2, 74 summa exspectatio quonam esset eius cupiditas -ptura (TAC. hist. 1, 14 anxius q. exercituum vis -ret). Tusc. 4, 77 quo ... haec -it moles (Att. 2, 20, 5 haec quo sint -ptura timeo. 10, 4, 1 sceleratae consensionis fides quo -erit vides. epist. 12, 18, 1. SEN. dial. 10, 6, 1 immatura ambitio. *al.*). Att. 2, 21, 1 ut quorsus *dominatio* -ptura sit horreamus (VAL. MAX. 7, 4, 5 quorsum ... ⟨e⟩a dissimulatio -upit? AMM. 17, 2, 2 coniciens q. *res* -ret). 2, 22, 6 certe videntur haec aliquo -ptura. (b) *pendet praep.* ad *c. gerund.*: TERT. Scap. 1 p. 540, 4 Oe. -ere ad proponenda vobis ea quae palam non vultis audire. HIL. in Matth. 29, 1 p. 1064^{B} ad vendendam salutem *Christi*. PS. AVG. quaest. test. I 122, 12 p. 369, 6 ad evincendas ... incredulorum mentes. (c) *pendet inf.*: TERT. resurr. 52 p. 107, 4 *apostolus* -upit statim ostendere (*cf.* adv. Marc. 1, 16 p. 312, 1 dicere. *cf. infra l. 30*). (d) *pendet* ut: *consec.*: CIC. Cael. 28 adulescentiae cupiditates ... si ita -unt ut *eqs.* LIV. 4, 50, 5 eo indignatio -upit ut *eqs.* ([6, 33, 4 ira et rabies Latinorum. 7, 18, 9 plebis ... dolor]. *cf.* QVINT. inst. 9, 2, 64 huc -it eius adfectus ut *eqs.* [*cf. supra l. 6*]). TERT. Scap. 5 p. 549, 18 Oe. ad hoc solum ... ut *eqs.* HIL. trin. 12, 52 p. 466^{C} neque in id umquam stultitiae atque impietatis -am ut *eqs.* (COD. Theod. 15, 1, 37 [= COD. Iust. 8, 11, 13; *a. 398*] in id temeritatis). SYNOD. Hil. coll. antiar. p. 110, 7 in tantum ... desperationis ... ut *eqs.* (*cf.* COD. Theod. 14, 17, 5 [*a. 369*] si ad tantum alicuius temeritas -erit ut ... voluerit *eqs.*). ut *fin.*: TERT. adv. Marc. 3, 22 p. 416, 20 debes iam -ere uti dicas *eqs.* (*cf. supra l. 20*). (e) *pendet* quod: COD. Theod. 12, 1, 85 (= COD. Iust. 10, 32, 33, 1; *a. 381*) si quis forte iudicum in hanc pertinaciam inliciti furoris -erit, quod audeat *eqs.*

(II) *fere i. q. vertere in (fieri):* (a) *de rebus corporeis:* SEN. nat. 5, 12, 2 spiritus qui maius desiderat spatium ... incaluit et ob hoc amplior fit, sciditque cingentia et -it in ventum. *cf.* VVLG. Is. 59, 5 quod confotum est (*sc. ovum*), -et in regulum (*i. βασιλίσκον serpentem; v. p. 836, 50 sqq.*). (b) *de rebus incorporeis:* TER. Phorm. 325 vereor ne istaec fortitudo in nervom -at denique. CIC. har. resp. 4 videbam ... -pturum illud malum ... ad perniciem civitatis (LIV. 34, 61, 7 in omnium p. -pturum esset. TAC. ann. 12, 41 pravitas ... -ptura in publicam p. AMM. 27, 7, 4. *cf.* VAL. MAX. 3, 8, 4 tribuni plebis funesti conatus quanto ... malo rei publicae ... -pturi essent [TAC. ann. 12, 5 in m. publicum. AMM. 21, 4, 1 in exitiale m.]. AMM. 28, 3, 3 facinus ... -pturum in periculum grave). SEN. benef. 1, 10, 2 in petulantiam et audaciam -et male dispensata libertas. QVINT. inst. 11, 3, 51 vox ... elisa in illum sonum -it, cui Graeci nomen a gallorum inmaturo cantu dederunt. PS. QVINT. decl. 4, 17 p. 84, 3 in facinus necesse est otiosus ardor -at (*cf.* TAC. ann. 1, 28, 1 noctem ... in scelus -pturam [HIER. praef. Vulg. catal. Paul. Neronis imperio ... in tanta -ente scelera]). TAC. ann. 1, 81, 2 quantoque maiore libertatis imagine tegebantur, tanto -ptura ad infensius servitium. AMM. 22, 1, 3 coniecturis ... in contrarium -pturis. EVCHER. form. 7 p. 42, 14 *licet haec nomina* in figuras locis congruas pro ratione allegoricae interpretationis -ant. DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 12 p. 362^{A} spontaneus motus *cordis* ... in quos voluerit effectus -at. *et al.* *refl.*: CAEL. Cic. epist. 8, 14, 2 sic illi amores et invidiosa coniunctio (*sc. Caesaris et Pompei*) non ad occultam reccidit obtrectationem, sed ad bellum se -upit.

c *per se significat:* α *fere i. q. loqui, dicere (seq. acc. c. inf. l. 63); syn. v. l. 64; cf. p. 840, 19 sqq. 64 sqq.*: QVINT. inst. 11, 3, 157 non protinus est -endum. MIN. FEL. 16, 5 quoniam meus frater -upit aegre se ferre *eqs.* 40, 1 Caecilius -upit (*seq. or. dir. cf. sim.*: VVLG. Dan. 3, 95 -ens Nabuchodonosor ait *eqs.* [AVG. civ. 22, 8 p. 568, 2 D.]). ITALA Is. 54, 1 (Cypr. testim. 1, 20) -e et exclama ([*gr.* ῥῆξον καὶ βόησον, VVLG. decanta laudem et hinni. *v. p. 840, 39*]. *al.*). CYPR. epist. 58, 5 p. 660, 25 -upit per os eorum spiritūs sancti incorruptus et invictus vigor.

β fere i. q. irasci, suscensere in aliquem: CYPR. GALL. deut. 276 longā ... dominus -it irā. HIER. adv. Rufin. 2, 21 p. 444^{C} -upit aliquando contra papam Epiphanium. AVG. in euang. Ioh. 42, 5 -upit in illos et ait illis 'generatio viperarum'. *al.*

B *c. respectu* ***gignendi, oriundi:*** 1 *proprie (corporaliter):* **a** *fere i. q. germinare, crescere, florere:* α *de arboribus, herbis sim.; inde per imaginem (v. p. 842, 11 sqq.)*: SEN. benef. 5, 24, 1 ex rupibus acutis unica illa arbor -erat. PLIN. nat. 15, 52 melofoliis folium unum ... -it e latere medio (19, 112 *alia* debent, simul atque tria f. -erunt, sariri. MARCELL. med. 31, 33 [*syn.* exeant]). 16, 27 nascitur ... galla ... -ens noctu semper universa, crescit uno die ... et ... arescit. 16, 102. 17, 74 leniter rigatur a solis occasu in trinis diebus ... donec -ant *semina cypressi* (*cf.* 19, 183 *ocimum* satum celerrime -ere putant inter initia ferventi aqua aspersum. PALLAD. 3, 33 adaquare donec germen novae frondis -at). 17, 145 -unt ... e singulis oculis totidem plantae (PALLAD. 5, 4, 1). 18, 51 -it a primo satu hordeum die septimo (18, 204 hiberna semina ... s. d. *cf.* 18, 203 semen ... a proximo imbre uno die -ere. 19, 117 tertio ... die. AVG. gen. ad litt. 4, 33 p. 132, 22 certo numero dierum ... in auras [*antea* germinarent]). 18, 149 *semen hordei* si diutius retentum est terra priusquam -at. 23, 112 in hoc ipso cytino flosculi ... -entes (*cf.* 25, 74 floris copiosi, -entis cum uva maturescit [VVLG. num. 17, 8; *antea* germinasse]. *al.*). *al.* TERT. resurr. 52 p. 107, 13 ordeum -upit. HIER. in Is. 18, 6 p. 180^{B} ante maturitatem segetes -entes cito pereunt. AVG. civ. 12, 26 p. 552, 29 D. *terra* germinibus -entia (*v. p. 836, 16*) promovet et fixa radicibus continet. *et al.* *per imaginem:* TERT. adv. Prax. 1 p. 228, 22 avenae ... illae (*i. haereses*) ubique tunc semen excusserant. ita aliquamdiu ... latitavit et nunc denuo -upit, sed et denuo eradicabitur (COMM. instr. 2, 13, 3 radix Chananaea, maledictum semen -it). PANEG. 10 (4), 3, 4 -pturae virtutis tumens germen ([VITA Caes. Arel. 1, 4 p. 458, 17 laetum vernantis spei]. *cf.* VVLG. Ezech. 17, 23 plantabo illud et -et in germen *eqs.*). VVLG. Os. 14, 6 Israel germinabit sicut lilium et -et radix (*cf. l. 14*) eius ut libani. AVG. c. acad. 2, 2, 6 p. 27, 19. GILD. Brit. 13 chron. III p. 32, 27 tyrannorum virgultis crescentibus et in immanem silvam ... -entibus. ENNOD. dict. 22, 1 p. 493, 9 *al.* GREG. M. moral. 14, 68 p. 1075^{D}. *et al.*

β de partibus corporis animantium: PLIN. nat. 8, 117 *cervis* cornua ... -unt ... renascentibus tuberibus (SIL. 13, 332 parva -unt rubicunda cornua fronte). 11, 170 *dentibus* -entibus. 21, 170 *hyacinthi* radix ... pubertatem (*i. pubem*) coercet et non patitur -ere. SIDON. epist. 3, 13, 9 *spina* de cuius ... internodiorum fomitibus -ens ... curvatura costarum.

γ technice apud med. de pustulis, ulceribus sim. in corpore crescentibus: CELS. 2, 7, 31 *abscessus* circa aures -it. SEN. dial. 9, 2, 12 mala ulcera (PLIN. nat. 22, 27 u. per se -entia). PLIN. nat. 20, 103 -entia (*v. p. 836, 16*) in capite. 21, 151 quaeque in manibus intumescant vel -ant. FIRM. math. 1, 7, 20 p. 24, 11 per totam eius cutem ... pestis -upit. PLIN. med. 1, 25 p. 39, 16 vomicae plerumque -unt in lateribus in membranas supervacuas. PELAGON. 61 donec foras -ent *glandulae* (*in equo*). 347 scabies (VEG. mulom. 2, 135, 1 foras). VVLG. lev. 14, 56 ista est lex ... -entium papularum. THEOD. PRISC. eup. faen. 81 haemorroides. *al.*

b *fere i. q. oriri (syn. l. 39; in mundi creatione l. 40)*: LVCR. 1, 162 e terra posset oriri squamigerum genus et volucres -ere caelo. CLAVD. carm. min. 53, 6 -unt crebri *gigantes e terra*. PETR. CHRYS. serm. 90 p. 453^{B} noverat de Abrahae et Sarae ... corporibus ... Isaac ad totam fecunditatem Israelitici germinis -isse. DRAC. laud. dei 1, 273 cornibus -unt armata fronte iuvenci.

2 *translate fere i. q. gigni (syn. v. l. 45 sqq. 52 sqq.)*: **a** *de malis, haeresi sim.*: CIC. S. Rosc. 75 in urbe luxuries creatur, ex luxuria exsistat avaritia necesse est, ex avaritia -at audacia, inde omnia scelera ac maleficia gignuntur. SEN. epist. 91, 7 mala unde minime exspectabantur -unt (TERT. adv. Marc. 2, 13 p. 352, 12. GREG. M. moral. 12, 31 ex errore). TERT. anim. 34 p. 358, 19 nulla ... dementiae huiusmodi sententia -upit sub nomine haeretico. PS. TERT. haer. 2 p. 217, 11 -upit alia quoque haeresis (HIER. c. Vigil. 8 p. 347^{A} ACT. Archel. app. 5. *al.*). 4 p. 220, 3 ex his processisse ... Mentem et Veritatem, ex quibus -isse Verbum et Vitam, de quibus rursum creatum Hominem et Ecclesiam. PORPH. Hor. carm. 1, 3, 29 *ait* per eam mulierem (*sc. Pandoram*) patefacto dolio -isse omnium pestium genera (*cf.* CLAVD. 3, 24 pandite vati, Pierides, quo tanta lues [*sc. Rufinus*] -erit ortu). *al.* *transit. fere i. q. producere:* ALC. AVIT. c. Eutych. 2 p. 22, 3 occasionem quae ... letabundum virus -upit.

b *de hominibus fere i. q. exsistere, surgere:* PS. TERT. haer. 1 p. 214, 17 postea Basilides haereticus -upit ([3 p. 219, 10 Cerinthus. *al.*]. *cf.* MAR. VICTORIN. adv. Arrium 2, 9 p. 1095^{D} venenata cohors haereticorum). HIER. in Ier. 1 prol. 3 p. 4, 7 indoctus calumniator. c. Lucif. 23 p. 179^{A} ceteras pestes (*sc. haereticos*) quorum plurimi vivente adhuc Ioanne apostolo -erunt. CLAVD. 8, 72 gemini ... tyranni tractibus occiduis. *al.* *fort. huc pertinet* RVSTIC. Conc.^{S} I 4 p. 87, 5 -isset et impietatem, quam olim conceperat, clarissime peperisset.

C *c. notione* ***apparendi:*** *fere i. q. manifestum fieri, edi, se monstrare sim.; opp. v. l. 71*: CIC. Catil. 1, 6 si neque nox tenebris obscurare coeptus nefarios nec privata domus parietibus continere voces coniurationis tuae potest, si illustrantur, si -unt omnia. 2, 27 exspectavit ut id quod latebat -ret (*cf.* Sest. 9 cum illa coniuratio ex latebris atque ex tenebris -isset. SEN. epist. 56, 10 morbi ... ex abdito). Phil. 2, 100 unde ista (*sc. chirographa Caesaris*) -unt, quo auctore proferuntur? (*cf.* AVSON. 469, 17 non iussa parant -ere [*i. edi*] dudum carmina). div. 2, 85 perfracto saxo sortis -isse in robore insculptas priscarum litterarum notis. SALL. rep. 2, 9, 1 Bibuli fortitudo atque animi vis in consulatum -upit. LIV. 40, 20, 5 fraterno scelere quod nuper -erat. SEN. contr. 10 praef. 4 quantam vim esse oportet *eloquentiae*, quae inter obstantia -at (*cf.* VELL. 1, 17, 3 vis forensis perfectumque prosae eloquentiae decus ... universa ... -upit *sub* Tullio). PLIN. nat. 2, 208 per omne naturae ... numen -ens (*cf.* GREG. M. moral. 5, 52 p. 707^{C} *divinitas*). 34, 166 visa ... in quiete veneria sponte naturae -entia. QVINT. decl. 301 p. 189, 22 ingenuitas. TAC. hist. 4, 16 -entibus paulatim indiciis (ann. 1, 4, 3 multa ... i.

[Junod]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

saevitiae, quamquam premantur, -ere). 4, 32 cetera dissimulans, quae mox -upere. SVET. Cal. 6, 2 (*opp.* repressam). FLOR. epit. 3, 1, 6 corruptae nefas legationis. TERT. anim. 49 p. 380, 11 motus animae somniantis ... in superficiem. HIER. epist. 64, 1, 4 *iecoris* pinnulam (*i. concupiscentiam*) ... per oculorum fenestras -entem foras. MART. CAP. 5, 451 diversae species eius *qualitatis* -unt (*i. apparent*). AVELL. p. 683, 2 quatenus divinae gratiae adiutorio talis -at (*i. talem se monstret*) *Epiphanius eqs. al.*

II *vi praep. evanida*: **A** *fere i. q.* ***rumpere*** (*syn. infra l. 35*): **1** *generatim*: **a** *proprie*: ITALA Luc. 8, 29 (cod. a) -ens vincula ([*gr.* διαρρήσσων τὰ δεσμά, VVLG. ruptis vinculis]. *fort. huc pertinet* VLP. dig. 29, 5, 3, 6 *si sunt* ita vincti ut omnino -ere [omninoeorumpere F^2, rumpere *edd.*] vincula ... non potuerint). GREG. TVR. Franc. 4, 31 p. 167, 9 *aqua Rhodani* commotum ... montem, qui descenderat, adsemel -upit. **b** *translate*: VEN. FORT. vita Pat. 17, 49 statim mulier (*sc. muta*) longa -upit silentia. CORP. VI 10246, 8 si quis -erit legem preteriti mei.

2 *speciatim, technice apud med. sim.*: **a** *intrans. fere i. q. per se aperiri, scindi; opp. v. infra l. 28* (*fort. huc pertinet*: VVLG. psalm. 140, 7 sicut crassitudo terrae -pta est super terram [*hebr.* בָּקַע *i.* 'findere', 'scindere']; *cf.* HIL. in psalm. 140, 12 p. 797, 3 *al.* [*LXX* διεῤῥάγη]. *at locus non perspicuus. v. et s.* eructo *p. 825, 65 sqq.*): NEP. Att. 21, 3 *ut* fistulae puris -erint. VITR. 8, 6, 6 *geniculus* -et et dissolvet fistularum commissuras. CELS. 2, 7, 36 vomica ... circa vicesimum diem -et (2, 8, 7). 5, 28, 8 furunculus ... maturescit ... per se atque -it. CHIRON 184 collectiones ... quae eo per se -unt (THEOD. PRISC. eup. faen. 27 *cum* c. maturatae aut coactae -erint aut a medicis fuerint patefactae [*cf. et infra l. 37*]). 364. 548 a⟨r⟩teria si -erit. CLAVD. 20, 15 mox -ptura cicatrix. THEOD. PRISC. eup. faen. 41 in modum uvae crepantis prioris tunicae tumor quidam -it. *per imag.*: HIER. adv. Rufin. 2, 14 p. 436 C animi tumor in nostrae accusationis -upit invidiam (*cf. p. 841, 2*). **b** *transit. vel mediopass.*: CATO agr. 157, 3 *brassica* eadem tumida concoquit, eadem -it. 157, 4 siquid contusum est, -et. VINDIC. med. 12 si fuerit perfectus *foetus* -ens membranas nutribiliter excluditur ... rumpere autem cum non potuerit supradictas membranas *eqs.* CAEL. AVR. chron. 5, 10, 116 nondum -pta collectione (*cf. l. 26 sqq.*).

B *fere i. q. ascendere* (*syn. l. 42*): TERT. nat. 2, 14 p. 127, 6 *dicitur* isdem quasi scalis ad caelum -isse. RVFIN. Greg. Naz. orat. 39 p. 119, 3 -e et elevare de terra, ad altiora conscende, quaere aliquam sycomori arborem. GREG. M. moral. 22, 51 ad doctrinam dei veraciter ascendit, qui ad obtinendam hanc gradibus sanctae operationis -erit.

III *sing. fere i. q.* ***eripere***, *confusione facta ex formis* eruptum *pro* ereptum *sim.* (*v. Wackernagel, ALL 15, 1908, 221; Löfstedt, Beiträge z. spät. Latin. 1907, p. 62 sqq. cf.* eripio *p. 788, 64 sqq.*): COMM. instr. 2, 24, 5 -is miseris, dum fueris locum adeptus. ?HIST. Apoll. 1 rec. B *v. p. 788, 67.*

deriv.: eruptio, erupto, eruptor. [*vix* eruptuo.] *Junod.*

ērunciat, ?**ēruncinat** *v.* erunco, *l. 52.*

ērunco, -āre. *ab* ex *et* runco. NOT. Tir. 96, 98 runcinat -runciat (-runcin- *V*); *cf. Heraeus, ALL 12, 1902, 43.* GLOSS.L II Abav. ER 25 -are eradicare (GLOSS. *al.*). III Abstr. ER 19 -are radicitus eruere (GLOSS. IV 60, 17 effuncare r. eruere [*al.*]). [*val.* arunca, *it.* arroncare. *M.-L.*] *i. q. runcando tollere, eradicare*: COLVM. 2, 10, 28 ubi coeperit fruticare *herba Medica*, omnes alterius generis herbas -ato. 11, 3, 13 alterna vice dimidias areas -ent (*anteced.* runcantium).

?**erunculo** est lodera GLOSS. Aynardi V 619, 13 (errunculo *cf. franc.* lodari *Heraeus*). *K.-M.*

***ēruo**, -uī, -utum, -ere. *ab* ex *et* ruere. *de scriptura*: he-: MIN. FEL. 9, 1. erb- (*ante voc.*): FRONTO p. 63, 23 N. CORP. III 12043, 20. *de formis*: PRISC. gramm. II 504, 25 *veteres* produxisse ... *perfecti* paenultimam ..., ut '-o, -ūi'. 505, 19 per syncopam ... '-utus' pro '-uitus'. 571, 25 '-o, -ui, -ŭtus', quod solum paenultimam corripit. *ibid.* 506, 4 fruiturum, non fructurum, quomodo ... '-utum, -uiturum' (559, 12 III 485, 30. *at nusquam legitur*; -uturos: IVST. 5, 8, 4). NOT. Tir. 75, 74. *de notione*: GLOSS. *v. l. 72. 82. p. 844, 24. 845, 74. 846, 8.* GLOSS.L III Abstr. EV 4 tollenda. II Philox. ER 24 ἀνορύσσει. GLOSS. ἀνεσκαμμένος (I p. 79). ἐκζητῶ. *legitur inde a* CATONE. [*loco obscuro*: LAVS Pis. 240. *dub.*: MANIL. 4, 781 SEN. Oed. 961. GLOSS.L V Aa E 532 -tus: cursor. *l. v.*: CIC. Cael. 28 (-ant *II*, evertant *codd.*). VVLG. Ier. 15, 15 tuere me (tu -e me *Hier. in Ier. 3, 57, 1 pl. codd.*). *falso trad.*: CIC. Phil. 5, 6 Att. 12, 36, 1. *pro* erudire: TERT. carn. 21 *v. p. 830, 39.* PSALT. Cas. 31, 8. *restit. p. 844, 45. e coni.*: *l. 81. p. 844, 25. 52.*]

I *usu originario*: **A** *c. respectu rei, quae -endo egeritur*: **1** *i. q. foras educere, proferre, eximere quibuslibet modis* (*plerumque sive fodiendo sive sursum deorsum dando. dub. an corporal. an incorp. accipiendum*: VARRO Men. 77 atque ut igni fervido medullitus aquiloniam intus -at [*Buech.*, servat *codd.*] frigedinem. [GLOSS.L II Abav. ER 22 egerit. *cf. et l. 70*]): **a** *proprie*: **α** *e rebus solidis* (*vel arte structis vel naturalibus, maxime e terra* [*vocem, lacrimas e corpore humano p. 844, 20*]): *obi. sunt*: (I) *res variae*: CATO agr. 38, 2 cum cinere -to opus erit, altero praefurnio -ito (*syn.* foras ... educendus). VARRO frg. Aug. civ. 7, 34 p. 317, 8 D. *bubulus* traiciens aratrum ... ex terra libros *Numae*. LAEV. carm. frg. 27 philtra ... undique -unt (*cf.* VAL. FL. 7, 329 *venena. cf. l. 25*). MORET. 117 panem *de foco*. MELA 2, 83 (*syn.* extrahitur). LVCAN. 3, 156 conditus imo ... -itur templo *census* (*cf.* SVET. Galba 9, 2). PETRON. 33, 4 *ova e palea*. PLIN. nat. 8, 9 elephans ... vestigio hominis animadverso ... nec calcare, sed -tum proximo *elephanti* tradere (*cf. Aelian. nat. anim. 9, 56* ἀνασπᾷ τὴν πόαν). 8, 140 *cocleae* in Veliterno (*syn.* effossae). 18, 158 (*opp.* defodi). SIL. 7, 728 *al.* QVINT. decl. 373 p. 412, 7 e sepulcro ... ornamenta. CORP. XI 4639 (*s. I ex.*) *Iuppiter* defixa monumentis ... nomina numine suo -uit ac vindicavit *eqs.* (*i. defix. tabellas e sepulcris, cf. Dessau 3001*). PAVL. sent. 2, 7, 3 *vectoribus navis* arborem salutis causa -entibus. AVSON. 335 (p. 196, 4 P.) *librum* situ chartei pulveris. HIER. epist. 50, 1, 2 (*alleg.*) per trabem oculi sui festucam alterius nititur -ere. COD. Theod. 5, 15, 17 (*a. 364*) *iudices* praedia ex rebus privatis nostris -entes (*i. abiudicantes*). 16, 10, 5 (*a. 399*) -tae ... chartae ex ... manibus (*cf. Cod. Iust. 1, 11, 3* abreptae). CORP. VI 1793, 10 (*a. 394*) in -endo (*sc. fontes*) ... urbi praestitit ornamentum. *et al.* *nota* (*v. p. 843, 84*): QVINT. inst. 11, 3, 90 *non* vox, qualis dolore exprimitur, -enda. HIER. epist. 22, 30, 2 lacrimas, quas mihi ... recordatio peccatorum ex imis visceribus -bat.

(II) *res certae*: (a) ***herbas, arbores sim.***, *fere i. q. effodere, evellere* (PROB. app. gramm. IV 201, 33 vellit ... -it. GLOSS.L III Abstr. ER 19 eruncare. *cf. et l. 4*): VARRO ling. 5, 108 quod e terra eru⟨itu⟩r[e] ruapa, unde rapa (*v. adn. cr.*). 5, 136. CATVLL. 64, 108 pinum ... turbo ... -it (*sim. de ventis*: VERG. georg. 1, 320 segetem. Aen. 4, 443. 5, 449). VERG. georg. 2, 210 *arator* arbores cum stirpibus imis -it (Aen. 2, 628 *ornum* crebris ... bipennibus instant -ere agricolae [SERV. *ad l.* -ere pro deicere]. HOR. epod. 5, 17. SIL. 6, 196 [*syn.* evertit]. *al.* *adde*: PETRON. 119 vs. 27 Afris -ta terris ... citrea mensa). 4, 329 manu ... silvas (*al.*). OV. met. 15, 113 sus ... semina ... -erat rostro (fast. 1, 352. COLVM. 7, 9, 7 [*syn.* effodiant]. *al.*). fast. 3, 340 hortis -ta cepa. LIV. 23, 19, 13 omne herbarum radicumque genus aggeribus ... -rent (COLVM. 12, 48, 1 e terra. *al.*). COLVM. 4, 32, 4 (*syn.* tollendum). 5, 9, 8 (*syn.* eximendo). PLIN. nat. 18, 243 (*e Catonis agr. 50, 1, ubi* effodito). 20, 113 -tum terrā *apium*. ACT. Arv. a. 183 I 22. IVVENC. 3, 156 (*ad Matth. 15, 13* ἐκριζωθήσεται). *et al.* (b) *metalla, lapides sim.*: OV. am. 3, 8, 53 -imus terra ... pro frugibus aurum (SEN. nat. 5, 15, 3 OCTAVIA 418. PLIN. nat. 11, 111 [*syn.* egerunt]. STAT. silv. 4, 7, 15 *al.*). MANIL. 5, 533 venam ... latentem -et (*cf. Housman ad l.*, *aliter* SEN. dial. 11, 9, 1). SEN. contr. 2, 1, 12 *ad luxuriam* lapis omnis -itur. SEN. nat. 1, 17, 6 *ferrum* homines -erant (*syn.* effossurus. *al.*). PLIN. nat. 12, 1. VLP. dig. 19, 1, 17, 6 *sunto* ruta, quae -ta sunt, ut harena, creta et similia. LAMPR. Heliog. 24, 6 saxa *e plateis* ... eru[di]ta ⟨et⟩ exsecta (COD. Theod. 10, 19, 8 [*a. 376*] potestatem -endi vel exsecandi de privatis lapidicinis). *et al.* *thesauros* (*metaph.* SEN. benef. 6, 43, 3 quid thesaurum eius -imus [*sc. reddendo beneficium*; *cf.* dial. 7, 24, 2]): TAC. hist. 3, 33 abdita scrutari, defossa -ere. SVET. Nero 31, 4 *thesauros* specubus abditos ... posse -i parvula molientium opera. *inde per similitudinem de pecunia (annona infra l. 57) fere i. q. extorquere sim.*: CIC. Att. 10, 14, 1 *pecunia* -i (*Gronov.*; frui *trad.*) nusquam nisi ex privatorum bonis posset. CARM. epigr. 1178, 40 (*s. II in.*) ⟨m⟩ilia quom -res auri de nomin⟨e nostro⟩. AMM. 26, 8, 14 -endi peritos auri. COD. Theod. 2, 33, 2 (*a. 386*; *syn.* ablata, extorta). 6, 25, 5 (*a. 389*) ternas libras ex (*a l. v.*) suis facultatibus -endas (*al.*). 7, 4, 35 (*a. 423*) *annonas* graviter ex provincialium visceribus -bant. 11, 7, 20 (*a. 412*) poena ex ... patrimonio. *et al.*

(c) *mortuorum corpora sim.*: CIC. div. 1, 57. NEP. Paus. 5, 5 (*opp.* infoderunt). LIV. 33, 29, 6 ex limo -ta extractaque ex stagno cadavera (*al.*). VAL. MAX. 9, 2, 1 cineres *Marii*. MART. 9, 29, 12 ossa (VLP. dig. 11, 7, 8 pr.; *syn.* effodere. *al.*). QVINT. decl. 299 p. 180, 13 sepultum (*al.*). *metaph.*: SEN. contr. 1, 3, 4 ab inferis -atis sacerdotem.

β *e rebus liquidis*: ACC. trag. 402 (*pastor de nave, quam conspicit primam*) forte Triton ... molem ex profundo saxeam ad caelum -uit. OV. trist. 1, 4, 6 -ta ... ex imis fervet harena fretis. MANIL. 5, 129 ultima Lanigeri cum pars excluditur orbi[s], quae totum ... -it undis (CLAVD. carm. min. 53, 86 Mimas Lemnum). SEN. dial. 11, 10, 2 conchylia ... ex ignoto litore (PETRON. 119 vs. 35). nat. 3, 16, 5 pisces. MART. 8, 28, 14 Erythraeis -ta gemma vadis. DRAC. laud. dei 1, 152 *al.*

b *translate* (SYNON. Cic. Char. gramm. p. 149, 14 B. indagare. p. 430, 33 inquirit *eqs.*): **α** *res incorporeas: aliquid (quasi) obrutum vel reconditum eximere, extrahere (cf. e. g. infra l. 82), scrutando proferre; retegere (e. g. p. 845, 5), indagare (praevalente notione quaerendi, examinandi [v. p. 845, 10 sqq.] fere i. q. inquirere, invenire. pendet interrog. indir.: fere i. q. investigare l. 84 sq.)*: (I) *usu vario*: VARRO ling. 6, 2 quae obruta vetustate ... -ere conabor. 7, 2 ad -endam voluntatem impositoris (*opp.* latent). CIC. leg. agr. 1, 3 quod indagaris, inveneris, ex tenebris -eris. Mur. 16. de orat. 2, 146 scrutari locos ex quibus argumenta -amus. 2, 174. 360 non -enda memoria est, si est nulla naturalis, sed certe, si latet, evocanda est. 3, 79 haec ... quae sunt in philosophia, ingeniis -untur. Att. 13, 30, 3 mi ... -es (Z^b, -ere *M*), qui

[(Brandt)-K.-M.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

decem legati Mummio fuerint ([*v. p. 844, 77*]. QVINT. decl. 329 p. 292, 22 *al.*). LAVD. [Turiae] (Corp. VI 1527) 2, 15 interiora ... et recondita consilia. HOR. epist. 2, 2, 115 obscurata *vocabula poeta* ... -et atque proferet in lucem (*sim. al.*). LIV. perioch. 102 p. 100, 15 *Catilinae* coniuratio industria ... Ciceronis -ta est. SEN. Oed. 297 fata -antur. *al.* dial. 5, 11, 1 qui malignos sermones, etiamsi secreto habiti sunt, -it (*aliter*: MACR. Sat. 7, 1, 14 sermones de sapientia -tos). *al.* CYPR. epist. 74, 10 p. 808, 1 invenire atque -ere veritatem (*al.*). AVSON. 335 (p. 199, 45 P.) omnibus -tis *metris* (*antea* repperisset, quaesisset). *et al.* *nota* (*v. p. 844, 76*): SEN. nat. 3 pr. 1 causas secretaque *mundi* (*sim. de rerum exordiis explorandis:* PLIN. nat. 18, 24 STAT. Theb. 3, 555 AVIEN. Arat. 176). GELL. 18, 4, 2 medullam verborum (*syn.* introspicere penitus). SCHOL. Cic. Bob. p. 163, 2 St. diligens -endae vetustatis, nam historicus. *et al.* (II) *sensu iuridic.* (*v. et l. 29 sqq.*): SEN. contr. exc. 8, 1 non est confessio nisi cum accusator -uit, ... tortor expressit. QVINT. inst. 12, 9, 3 iuris anfractus aut -endae veritatis latebras adire (APVL. met. 3, 8 tormentis [10, 28]. VLP. dig. 47, 10, 15, 41 *al.* COD. Iust. 5, 17, 8, 6 [*a. 449*]; *syn.* detegatur. *cf.* MIN. FEL. 28, 3 *quaestio* verum). TERT. apol. 7, 2 *al.* nat. 1, 6 p. 66, 22 (*syn.* inquirere). *al.* VLP. dig. 48, 18, 1 *al.* CORP. V 2781, 9 illut ... tormentis -i oporteat. *et al.*

β *aliquem (fere ex latebris) vel inquirendo investigare, reperire vel extrahere, educere* (*cf. l. 68 sq.*): VATIN. Cic. epist. 5, 9, 2 aliquando -am (*servum fugitivum.* 5, 10ᵃ, 1. COD. Theod. 7, 18, 9 [*a. 396*] *desertor*, qui occultatus fuerit, -atur). HOR. sat. 1, 4, 25 quemvis media -e (elige, eripe *l. v.*) turba. PROP. 4, 8, 69. SEN. Phoen. 358 (*Oedipus*:) nemo me ex his -at silvis (*cf.* SCHOL. Stat. Theb. 12, 510). *al.* CVRT. 4, 14, 4 ex latebris suis -tos (9, 3, 8 COD. Theod. 12, 1, 63; *a. 370?*). TAC. hist. 3, 83 abditos. TERT. apol. 2, 5 si *praeses* -isset aliquem, qui *eqs.* ([*cf. l. 14 sqq.*]. 2, 14 leges malos -i iubent. VLP. dig. 9, 2, 23, 4 fraudium participes). EXVP. 4 de ergastulis -tis servis exercitum confecerunt. PAVL. NOL. carm. 18, 321 (*cf. 18, 328*). SVLP. SEV. Mart. 9, 1. *et al.* *metaph.*: SEN. benef. 3, 32, 5 quos iam consumpsisset oblivio, nisi illos filiorum gloria e tenebris -isset. dial. 6, 1, 4 in oblivionem coniectum (*sc. scriptorem.* CLAVD. MAM. anim. 2, 9 p. 137, 13). epist. 79, 14. *refl. fere i. q.* '*torpore se excutere*': COMM. instr. 1, 27, 11 -e te, stulte, qui putas post funera non sis (1, 34, 6).

2 *motu violento eximere, fere i. q. eripere* (*de partibus corporis, cf.* effodere *p. 196, 40 sqq.* *audacius de pudore l. 49 sq.*): OV. met. 6, 253 pars est pulmonis in hamis *sagittae* -ta. 12, 269 *Gryneus* -itur ... oculos (SEN. contr. 1, 4, 10. 7, 4, 2 -am mihi. *al.* VAL. MAX. 3, 2, 23 *al.* SEN. dial. 1, 5, 2 *al.* PLIN. nat. 1, 55. 11, 149 *al.* MART. 3, 92, 2 SVET. Nero 5, 1. TERT. adv. Iud. 3 p. 707 Oe. vetus lex ... oculum pro oculo -bat. *al.* *metaph.*: PANEG. 11 [3], 5, 4 o. providentiae. IVST. 5, 8, 4 LACT. inst. 2, 3, 3 *al.*). SEN. Phoen. 179 -isti lumina ... tua (*al.*). 229 *utinam* omne, qua ... aditus ... verbis ... patet, -ere possem (*i. auditum*; *syn.* rescindere). dial. 1, 6, 9 ferro -endus *spiritus*. PANEG. 12 (2), 44, 1 linguam radicitus. ALTERC. Heracl. p. 134, 10 dentes. *nota* (*v. l. 39*): SIDON. carm. 7, 63 (*cf. Liv. 1, 57 sqq.*) ad castum remeas, pudor -te, vulnus.

B *spectatur res, quae -endo vertitur: fere i. q. aperire, scrutari* (*cf.* effodere *p. 197, 1 sqq.* ISID. diff. app. 183 -untur latebrae, diruuntur eminentia): *terram sim.*: VARRO ling. 5, 136 rastri, quibus dentatis penitus eradunt terram atque -unt (PHAEDR. 4, 20, 1 *al.*). OV. fast. 4, 404 -ta ... humus. VAL. FL. 5, 145 cubilia ferri. 6, 131. STAT. Theb. 4, 437 (*syn.* versare). INSCR. christ. Diehl 1770, 5 -ta planities patuit. *sepulcra sim.*: SEN. Tro. 663 funditus busta -am (QVEROL. p. 54, 28). 685. PLIN. nat. 8, 106 sepulcra (MAR. VICTORIN. defin. p. 19, 30). *mare sim.* (*glaciem l. 63 sq.*): OV. am. 3, 8, 43 freta ... -ta remo (epist. 5, 54). PAVL. FEST. p. 121 lacus Lucrinus ... locatur -endus (*sc. piscandi causa*). SIL. 17, 239 *Neptunus* aequora fundo. STAT. Ach. 1, 687. GELL. 2, 30, 4 *undae* -tae volvuntur. 2, 30, 5 *austri* fluctus. *adde*: VAL. FL. 6, 101 qui terga Novae *fluminis* gelidumque securi -it *Alazona*. *corpus hominis*: PROP. 4, 5, 16 -it ungue genas (*cf.* STAT. Theb. 10, 817). OV. met. 12, 477 missā latus -uit hastā. *iunguntur obiecta rei, quae aperitur et eius, quae profertur*: SEN. Herc. f. 995 ceteram prolem -am omnesque latebras. CLAVD. 24, 305 paludes -is et si quis defensus harundine ... aper ... dentes curvaverat.

C *significantius i. q. aliquid quasi ruendo (fodiendo, exstirpando sim.) delere*: 1 *res maxime corporeas, fere i. q. diruere, evertere* (*refertur ad homines l. 77. 80.* SYNON. Cic. Char. gramm. p. 424, 2 B. excindit, evertit *eqs.* p. 433, 15 labefactare ..., subvertere. GLOSS. dirutus -tus poetae dixerunt): VERG. Aen. 2, 4 Troianas ut opes et ... regnum -erint (MANIL. 1, 508). 2, 612 *Neptunus* a sedibus urbem -it (VELL. 2, 27, 2; *syn.* delendam. *al.*). 6, 838 -et ille Argos ... Mycenas ipsumque Aeaciden (*v. supra l. 72*). 11, 279 post -ta ... Pergama (SIL. 12, 362). VELL. 1, 13, 1 Corinthum ... funditus. VAL. MAX. 6, 3, 1ᶜ penates ab imis fundamentis (SEN. Phoen. 555; *syn.* everte). STAT. Theb. 5, 76 Thracas (*v. supra l. 72*); *syn.* frangere. TAC. hist. 4, 72 -endae civitatis (*al.*). HIER. chron. a. Abr. 1990 *Thebae* usque ad solum -tae (dir- *l. v.*). VVLG. Sirach 49, 9. *et al.*

2 *res incorporeas, fere i. q. exstirpare, evellere, tollere*: FRONTO p. 59, 14 N. vitium exstirpandum -endumque. MIN. FEL. 9, 1 -enda prorsus et execranda consensio. CYPR. zel. 10 p. 425, 17 *causam* invidiae (*syn.* abscidit, amputavit). LACT. inst. 3, 22, 1 *libidines* funditus (HEGES. 5, 42, 3 radices rebellionis). VEG. mil. 4, 26. COD. Theod. 16, 10, 3 (*a. 346*) omnis superstitio penitus -enda. SIDON. epist. 3, 8, 2 Romanas vires ... fundamentaliter. COD. Iust. 10, 12, 2 (*a. 444*) stirpitus (*al.*).

II *usu (ap. Christ.) novato: transit in notionem q. e. liberare, servare* (*cf.* eripere *p. 794, 11 sqq.* GLOSS. elibero, eripio, libero. *gr. plerumque respondet* ῥύομαι [*cf. Capelle, Le texte du psautier latin en Afrique p. 120*]; *inde lat. depon., ut vid., l. 29. v. praeterea gr.: infra l. 14. 22. 25. 35. 36. refl. l. 17. 24. 32*): A *non indicatur, unde quis -itur*: TERT. fug. 13 p. 489 Oe. si unus aut alius ita -itur (*syn.* fugere). ITALA deut. 5, 15 (Aug. c. Adim. 4, 16 p. 159, 16) servus fuisti in Aegypto et -it te dominus (ἐξήγαγε, VVLG. eduxerit). psalm. 21, 5 (Aug. epist. 140, 20 p. 170, 11) -isti eos (ἐῤῥύσω, VVLG. liberasti). 118, 170 (Veron.) -e me (ῥῦσαί με, VVLG. eripe me. *al.*). LACT. epit. 60, 6. AMBR. in psalm. 39, 2, 1 nec poterat sese animus noster -ere. VVLG. IV reg. 18, 30 -ens liberabit nos (*al.*). *al.* AVELL. p. 3, 10 *plebs* presbyteros *detentos* -uit. APRING. in apoc. 1, 11 Christum, quo -ente semper ... florescet *ecclesia*. *et al.*

B *additur, unde quis liberatur*: 1 *per praep.*: ab: ITALA psalm. 17, 30 (Aug. trin. 12, 6, 7) a te -ar a tentatione (ῥυσθήσομαι, VVLG. eripiar. *item*: 55, 13 [Hil. in psalm. 55, 12] animam meam a morte [*al.*]). HIL. in psalm. 54, 5 *Christus* se a cruce non -at. HEGES. 4, 14 a latronibus. VVLG. psalm. 31, 7 (λύτρωσαί με). 36, 40 (ἐξελεῖται). AVG. anim. 4, 18, 20 ab ... errore. serm. 47, 15, 27 a luporum dentibus. *et al.* de (*cf. infra l. 34*): TERT. nat. 2, 17 p. 132, 5 cur Delphos de manu Pyrrhi Apollo non -uit? (PS. HIL. hymn. 2, 62 quis me de m. Cocyti ... -i potest? [*pro depon., v. l. 10; aliter Engelbrecht, Wien. Stud. 39, 1917, 148*]. *al.* VVLG. num. 10, 9 de manibus inimicorum. *al.*). *al.* ITALA psalm. 56, 5 (Veron.) -uit animam meam de medio catulorum leonum (*gr.*, VVLG. *ut l. 22 sq.*). *al.* HIER. in Is. 20, 6 p. 189ᶜ se de captivitatis malo. VVLG. exod. 6, 6 de servitute. *et saepius.* ex: ITALA Dan. 3, 17 (Tert. scorp. 8 p. 161, 22) *deus* potens -ere nos de fornace ignis ex manibus tuis (ἐξελέσθαι, VVLG. eripere). PSALT. Cas. 17, 17 me ex aquarum multitudine (προσελάβετο, VVLG. assumpsit). VVLG. psalm. 85, 13.

2 *per dat.* (*v. infra l. 40*) *vel abl.* (*v. infra l. 41*): TERT. fug. 2 p. 465 Oe. (*ad Matth. 6, 13*) -imur diaboli manibus. AVG. c. mend. 5, 8 p. 481, 3 conamur homines -ere satanae. CASSIAN. inst. 5, 38, 2 -ens eam debiti sarcina. PROSP. in psalm. 137, 8 temporalibus. PAVL. PETRIC. Mart. 2, 687 valet -ta morbo. INSCR. christ. Rossi II p. 78, 1, 4 ut *dei verbum* caecas mentes -ret tenebris. *(Brandt)-K.-M.*

*ēruptio, -ōnis *f.* *ab* erumpere. *de notione*: ISID. orig. 4, 7, 11 reuma Graece, Latine -o sive fluor dicitur (GLOSS. III 157, 9 -o ῥεῦμα). GLOSS.ᴸ I Ansil. ER 245 erubtio (-rup-) barbarica: eversio, dilapidatio. *legitur inde a* SISENNA (*v. l. 64*), CIC., CAES., SALL., LIV.; *deest ap. poetas.* [*falso trad.*: CAES. Gall. 3, 22, 4 (munitionis α, -is β).]

I *de actu erumpendi*: A *vi praep. vigente*: 1 *prorumpendi notione praevalente*: a *proprie*: α *de animantibus*: (I) *generatim*: (a) *fere i. q. evasio, exitus violentus* (*v. l. 57*): CIC. Att. 7, 14, 2 -em facturi fuisse dicebantur (*sc. gladiatores Caesaris*). PLIN. nat. 8, 21 universi *elephanti* -em temptavere (TAC. ann. 15, 46 *gladiatores* temptata -e praesidio militis ... coerciti sunt). TERT. adv. Marc. 4, 42 p. 564, 19 scissum est et templi velum angeli -e (*v. l. 52*) derelinquentis filiam Sionis. (b) *significantius*: *fere i. q. impetus*: CIC. Att. 2, 24, 3 Domitium cuius domum constitutam fuisse, unde -o fieret. *i. q. tumultus, seditio*: COD. Theod. 16, 5, 6, 3 (= COD. Iust. 1, 1, 2, 2; *a. 381*) si quid -o factiosa (*sc. haereticorum*) temptaverit, ab ipsis ... urbium moenibus ... propelli iubeamus.

(II) *speciatim in re militari*: (a) *i. q. actus vi ex oppido sim. exeundi*: SISENNA hist. 86 neque porta neque ullum foramen qua posset -o fieri (CAES. Gall. 3, 6, 1 subito omnibus portis [5, 51, 5]. 7, 73, 1 pluribus. *al.* FRONTIN. strat. 3, 17, 2 quattuor). CIC. epist. 11, 14, 1 tantam spem attulerat exploratae victoriae tua praeclara Mutinā -o. *al.* CAES. Gall. 2, 33, 2 omnibus copiis repentino ex oppido -em fecerunt (civ. 2, 2, 6. NEP. Thras. 4, 4 noctu. LIV. 44, 46, 3 *al. cf.* LIV. 30, 4, 12 ex urbe). 3, 21, 3 -e temptata (SALL. hist. frg. 3, 84 globis. LIV. 26, 4, 2 ab omni parte. *al. cf.* CAES. Gall. 3, 22, 4 -em facere conatus [*al.*]). 7, 22, 4 crebris diurnis nocturnisque -bus (civ. 2, 22, 1 *al.* TAC. Agr. 22 *al. cf.* LIV. perioch. 92 p. 94, 25 adsiduis [IVST. 41, 6, 4]. OROS. hist. 6, 11, 9 multis). 7, 76, 5 *cum* -e pugnaretur (civ. 2, 14, 5 *al.* BELL. Afr. 82, 3 -e pugnari. LIV. 24, 41, 9 felici [*cf.* TAC. hist. 4, 30 prospera]. QVINT. inst. 4, 5, 7 *al.*). 7, 77, 2 (*opp.* deditionem). civ. 1, 21, 4 *al.* BELL. Hisp. 12, 5 -em ad legionem VI fecerunt. *al.* LIV. 3, 5, 9 ex castris (4, 28, 1 in trepidos iam hostes. *al.*). 5, 1, 9 oppidanorum -es (8, 13, 7 *al.* FRONTIN. strat. 3, 10, 4). 23, 37, 6 -em timuissent (*al. cf.* AMM. 31, 12, 3 metuentes). 25, 26, 4 in stationes Marcelli (38, 5, 5 in custodias operum et ... in st. [38, 29, 2 nunc in opera hostium, nunc in st.]. *cf.* 42, 63, 4 in opera). 37, 5, 6 -bus ... stationes hostium ... turbabant (TAC. hist. 3, 26 *al.* HEGES. 3, 22, 1 deturbant. *cf.* ITIN.

[Junod]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Alex. 19 -o irruens indigestum ... militem turbat). 43, 10, 6 sustinere primam procellam -is (cf. infra l. 17). al. FRONTIN. strat. 3, 10, 7 al. AMM. 24, 4, 13 defendendis ab incendio vel -bus machinis. et al. frequenter. per imag. de apibus: COLVM. 9, 9, 4 -em facturae. 9, 10, 3 cum examine suo ... -e facta. 9, 12, 1.

(b) *i. q. conatus evadendi vel evasio*: LIV. 21, 56, 4 plures deinde in omnes partes -es factae (25, 34, 10 *incerti* quam ... in partem). 22, 6, 8 sex milia ... per adversos hostis -e inpigre facta ... ex saltu evasere. 23, 27, 8 exigua pars -e facta silvas ac montis petit.

(c) *significantius fere i. q. incursio ex propriis finibus in alienum agrum facta (cf. p. 838, 3 sqq.); syn. v. infra l. 20*: CAES. Gall. 7, 7, 2 magna coacta manu in provinciam Narbonem versus -em facere contendit. PANEG. 9 (12), 22, 3 robore atque audacia lectis -i[bus] auctoribus. *al.* NOVELL. Theod. 5, 3, 1 (*a. 441*) Armeniae tractum ... in praesenti Persicis -bus expositum. SYMM. or. 1, 19 -o (*i. incursio Alamannorum*) vindicatur. AMM. 28, 5, 1 cuius -is primae procellam Nannenus sustinuit comes (*cf. supra l. 2*). PS. RVFIN. in Am. 3, 12 p. 1069^{C} decem tribus frequenti -e vexabat (in Ioel 1, 6—8 p. 1038^{B} *al. cf.* OROS. hist. 6, 21, 3 Autrigonas adsiduis -bus populabantur). COD. Theod. 7, 12, 1 (*a. 323*); *seq.* barbarorum incursio. OROS. hist. 7, 32, 10 Saxones ... -em magna mole meditantes. *et al.*

β de rebus inanimis: (I) *de liquidis*: (a) *de corporis umoribus*: *de sanguine*: CELS. 7, 3, 2 mala sunt *signa* ... -o sanguinis *eqs.* COLVM. 6, 26, 3 -e s. periclitatur iuvencus. SCRIB. LARG. 77 hoc medicamentum et ad s. -em ex interioribus partibus facit. 84. 206 e naribus. *al.* PLIN. nat. 24, 136 per genitale. *al.* APVL. met. 1, 13 s. -em (*i. sanguinem erumpentem*) utriculo admoto excipit diligenter. FIRM. math. 7, 23, 11 p. 261, 23 haemorragias id est s. -es (*v. adn. crit.*). CHIRON 357 de -e *sanguinis* vulsi *iumenti*. HIER. chron. a. Abr. 2391 subita s. -e quod Graece apoplexis vocatur *eqs.* (PROSP. chron. I p. 459, 1155). MARCELL. med. 10, 7 ex quolibet vulnere. 17, 21 sive ex arteria sive ex pulmone (*cf. p. 848, 12*). *al.* CAEL. AVR. chron. 2, 10, 125 tres esse differentias fluoris sanguinis, hoc est -es, vulnerationes et putredines. *al.* *de aliis*: PLIN. nat. 20, 141 *imponunt rutam decoctam* pituitae -bus cum cera ([*cf. p. 846, 45*]. 20, 251 *farina seminis lini* prohibet -es pituitae cum melle [PLIN. med. 3, 4 p. 76, 11 -es et pituitas]. *al. saepe apud* PLIN. nat.). HIPPOCR. progn. 16 -em sanierum futura[ru]m (*gr.* τοῦ πύον ἔσεσθαι τὰς ῥήξιας).

(b) *de aqua fluviorum sim.*: *de fontibus*: SEN. epist. 41, 3 subita ex abdito vasti amnis -o aras habet. LACT. inst. 7, 3, 25 fontium saluberrima -o. AMBR. Noe 17, 60 fontium -e. AVG. gen. ad litt. 5, 7 p. 151, 23 aquarum -em vastissimam. *al.* *de inundationibus* (*syn. v. l. 45*): SEN. nat. 6, 6, 4 non tam exigua fieret ... -o ... sed fieret ingens inundatio. SYMM. epist. 6, 7, 1 -es fluminum usque ad metum diluvii. or. 2, 23 Nili. CASSIAN. conl. 15, 3, 4 universa terrae illius (*sc. Aegypti*) latitudo instar immensi pelagi ... solita aquarum -e contegitur.

(II) *de variis rebus naturae*: *de solidis*: PLIN. nat. 16, 45 omnia ... haec genera (*sc. arborum picem ferentium*) accensa fuligine immodica carbonem repente exspuunt cum -is crepitu eiaculanturque longe. *de igne, lumine sim.*: CIC. nat. deor. 2, 96 tenebras cogitemus tantas, quantae ... -e Aetnaeorum ignium finitimas regiones obscuravisse dicuntur (SEN. benef. 7, 20, 4 e cavernis maris ignium -o. OROS. hist. 1 prol. 10). SEN. nat. 1, 14, 2 quidam *ignes caelestes* aequaliter et sine -bus aut radiis fulvi. 2, 56, 2 hanc e nubibus subitae lucis -em. 6, 13, 5 *al.* OROS. hist. 2, 14, 3 Aethna ipsa, quae... crebris -bus aestuabat. *de ventis*: SERV. Aen. 1, 61 timet, non sibi, sed elementis, ne turbentur -e ventorum.

b *translate*: *de voce sim. fere i. q. exclamatio (v. l. 65)*: SEN. dial. 4, 35, 3 rabida vocis -o colla distendet (MART. BRAC. ira 1). TERT. test. anim. 5 p. 141, 3 qui eiusmodi -es animae non putavit doctrinam esse naturae. adv. Marc. 4, 23 p. 497, 5. 5, 14 p. 625, 4 atquin exclamat 'o ... investigabiles viae eius'. unde ista -o? COMMENT. Lucan. 4, 96 'pro lucri pallida tabes' tropus, -o. AVG. de serm. dom. 1, 9, 24 vocem ... non significantem aliquid, sed illum animi motum (*i. iram*) ipsa -e testantem. VIGIL. THAPS. c. Eutych. 5, 2 contra novorum haereticorum insanas -es. *de animi motibus*: SEN. contr. exc. 8, 6 lacrimae *sunt* coacti doloris intra praecordia et intolerabilis silentii -o.

2 *ortus notione praevalente*: **a** *corporaliter*: *de rebus crescentibus, fere i. q. germinatio*: PLIN. nat. 18, 150 prima ... statim -e agnoscitur (*sc. frumenti vitium*). *techn. per similit. apud med. de pustulis sim. in corpore crescentibus*: SEN. epist. 72, 5 -es quaedam pusularum (*P*, pustularum *V*) et ulcuscula (PLIN. nat. 23, 160. *cf.* 20, 66 -es papularum [20, 71]). PLIN. nat. 20, 150 omnibus in capite -bus (*cf.* 22, 98 capitis [23, 8]). 23, 161 *sucus seminis myrti* utilis ... furfuribus, item aliis -bus, ambustis. 24, 9 adversus -es. 28, 66 -es in corpore infantium. 35, 189 hydropicorum. *al.* CHIRON 627 coronae si -es fecerint, scito subtus collectionem factam in ungulam esse. 628 a contusione -o nata. *al.* CAEL. AVR. chron. 5, 10, 102 *vomicarum* -es aliquae ad thoracis inania fiunt (*ibid.* 109 inter aliquos dies repleta vomica sive -o). *al.* *mystice de Christi ex deo patre prolatione, i. q. eructatio (v. l. 3 et cf. p. 825, 15)*: EPIST. Arr. ad Euseb. (Rev. Bénéd. 26, 1909) p. 94, 21 hereticos ... qui dicunt filium alii -em, alii probolem (*cf. Cassiod. hist. 1, 15 p.* 914^{C} alii ... eructuationem, alii ... propositionem [*gr. Theodoret. 1, 5, 2 p. 26, 16* ἐρυγήν]).

b *incorporaliter: fere i. q. ortus, revelatio sim.*: SEN. clem. 1, 2, 2 ubi discrimen inter malos bonosque sublatum est, confusio sequitur et vitiorum -o. TERT. apol. 35, 10 sub ipsa inpietatis -e. 39, 19 -es (*P*, inceptiones *F*) lasciviarum. nat. 1, 16 p. 88, 19 exemplum publicae eru⟨ptionis⟩ eiusmodi scelerum. AVG. doctr. christ. 3, 12, 20 *libido* foeditatem suam ... flagitiosissima -e manifestat.

B *vi praep. evanida fere i. q. ruptura*: MARCELL. med. 17, 22 bene facit ad arteriae -em polygoni sucus ([*v. p. 847, 32*]. *cf.* CASS. FEL. 46 p. 116, 20 sanguis purus ... exclusus, -em venae ... significat in renibus [CASSIOD. hist. 8, 11. ORIBAS. syn. 9, 29 quibus -o⟨ne⟩ venarum per urinam sanguis effunditur, acuta passio est, quam Gre⟨ci re⟩xin vocant, nos -em dicere possumus venarum; *gr. p. 517, 7* ἐν κύστει καὶ ῥῆξις ἀγγείου]. *al.*). VINDIC. med. 13 -o membranarum. *ibid.* CAEL. AVR. chron. 5, 10, 110 -e vomicae.

II *de loco per quem quid erumpit*: AMM. 17, 7, 11 *venti* cum soliditatibus concrustatis inciderint, -es nullas reperientes, eas partes soli convibrant, quas subrepserint ⟨t⟩umidi.

ērupto, (-āvī, -ātum), -āre. *ab* erumpere (eruptum).
1 *fere i. q. prorumpere*: TERT. pall. 2 p. 924, 4 Oe. Scythae exuberant Persas, Phoenices in Africam -ant (*AB*), Romanos Phryges pariunt *eqs.* (*vix ad* eructo). **2** *i. q. apparere* (*cf.* erumpo *I C, p. 843, 3*): TERT. cult. fem. 2, 13 p. 733, 11 Oe. tanta ... debet esse plenitudo eius (*sc. pudicitiae christ.*), ut emanet ab animo ad habitum et -et (*BC*) a conscientia in superficiem. [SIL. 14, 58 CHAR. gramm. p. 469, 20 B. *v. s.* eructo, *p. 825, 44 sqq. 61.*]

ēruptor, -ōris *m.* *ab* erumpere. *qui eruptionem facit*: AMM. 24, 5, 9 *ubi* exercitus cantu concitus bucinarum cum minaci murmure festinaret, -es perterriti reverterunt intacti.

[**ēruptuo,** -āre *v. s.* eructo, *p. 825, 44 sqq.*] *Junod.*

***erus,** -ī *m.* [*c. bactr.* aŋhu-š '*dominus*' *cfd. esse videtur. W.* (*cf.* esa *p. 850, 3*).] *de scriptura et pronunt.*: CASSIOD. (*ex Eutyche*) gramm. VII 201, 22 e vocalis r sequente leviter (*i. sine h*) effertur, ut -us ervum ergo. GRAMM. suppl. 293, 2 -us, quod est dominus, per e *scribitur. codd. plerumque suffragantur (de codd. Plaut. v. Ritschl, opusc. 2, 409); contra scribitur* herus *e. g.*: PLAVT. Asin. 456. 500 *B.* Most. 946 *P. al.* TER. Andr. 412 *D.* Hec. 331 *P. al.* CATVLL. (*ubique*). INSCR. (*v. p. 849, 14. 36 sq.*), *quia codd. mss. servatae sunt, in neutram valent partem; sed v. p. 786, 8.* aerus: PRISC. gramm. III 219, 24 *L.* CLAVD. 18, 33 *PV*¹. *de mensura iamb. ap.* PLAVT. *v. Leo, Pl. Forsch.² 301.* *de significatu*: CIC. rep. 1, 64 *maiores Romanorum* non -os nec dominos appellabant eos, quibus iuste paruerant. GAIVS inst. cod. F 3, 154^{a} *v. p. 745, 53.* VLP. dig. 9, 2, 11, 6 -o (*sc. servi alicuius*) ... hoc est domino (*deest V. i. R.*). CASSIOD. in psalm. 2, 8 p. 40^{A} hereditas ... ab -o dicta est, id est domino (*sim.* 15, 6 p. 114^{B} *al.*). GLOSS.^{L} III Abstr. ER 4 -us: dominus (*al.*). GLOSS. I 82, 36 (syn. Cic. Harl.) -us dominus dominator. II 268, 46 δεσπότης dominus -us. *v. et l. 45. p. 849, 15. affertur praeterea inter* '*superposita*' (*opp.* '*subiecta*'): PRISC. gramm. III 219, 24 dominus: servus ..., -us: famulus, cliens: patronus (*v. l. 42*). *de collocatione: semper aliquid interesse inter* -us meus *et* meus -us *sim. demonstrare molitur Drexler, Plaut. Akzentstud. I, Bresl. 1932, 68 sqq. sed hoc ab illo plerumque nil differre crediderim idque praetulisse Plautum, quod metro cuiusque loci magis conveniret, cum tamen ordo* -us meus *ibi, ubi* -i *ipsius mentionem fieri maioris momenti est, aptior sit (v. e. g. p. 849, 1).* *de usu*: SERV. Aen. 7, 490 (*v. p. 787, 9*) 'mensae erili' nove dixit *de cervo*, nam -um non nisi hominum (*Rabbow*, dom- *codd.*) dicimus. *legitur inde a* PLAVTO, *rarius post scaen. vett.* [*e coni.*: *prob.*: PLAVT. Asin. 356 dixi -um (*Acidal.*, dixeram *codd.*). 456 -o (*Itali*, ego *codd.*; *item* Mil. 1353). Most. 890 er[at]us. Poen. 843 [c]eris. Rud. 1052 o -e (*Camerar.*, pre *codd.*). *v. p. 849, 29. 32. 78.* *admodum dub.*: CAECIL. com. 278 -e (*Buecheler*, si ire *trad.*). RHET. Her. 4, 50, 63 ⟨-i⟩ naturam (*Marx*). *falso trad.*: PLAVT. Asin. 661. Curc. 173 (*v. Langen, Beitr. 229*). Truc. 509. *dub.*: CIC. Balb. 50 (*an ad I B?*). CORP. I² 2, 1645^{B} (= IV 30) v⟨irum⟩ b⟨onum⟩ he⟨rum⟩ be⟨nef⟩icum. *corrupta*: CIC. epist. frg. V 20 CATVLL. 54, 2.]

I *de hominibus privatis*: **A** *de certorum hominum bestiarum rerum dominis*: **1** *de hominum dominis, praesertim de patribus familias (de filio erili l. 77. p. 849, 18 sq.; de lenone p. 849, 20; de servo l. 79)*: **a** *generatim*: PLAVT. Amph. 157 (*verba Sosiae*) nec causam liceat dicere mihi, neque in -o quicquam auxili. 163 -i immodestia. 192 imperio atque auspicio -i mei Amphitruonis (*sic iungitur nomen propr.*: 242. Asin. 455 Demaeneto ... -o praesente. Merc. 128 Pseud. 626. Rud. 339 Plesidippus tuos -us. *al.* TER. Phorm. 842 meo -o Antiphoni. *nota de Toxilo servo*: PLAVT. Persa 247 Toxilo has fero tabellas tuo -o [277]). Amph. 262 -i imperium exequi (622 Men. 980 Pseud. 1103. *cf. p. 849, 77*). 291 -us quod imperavit (586 Aul. 27). 297 me meus -us fecit ut vigilarem (405. 452 nonne erae meae nuntiare quod -us meus iussit licet? Capt. 36 suom -um [41. 421]. 413 tuom -um [Men. 1026 -um t.]. *saepe al.*,

[*Friedrich*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

v. p. 848, 54 sqq. 76 sqq. raro ap. TER.: Hec. 331 -i causa mei. *v. p. 848, 79*). Amph. 960 proinde -i ut sint, ipse item sit *servus*; ... tristis sit, si -i sint tristes (*v. infra l. 9*). Asin. 251. 485 -um nos[met] fugitare censes? (*v. p. 777, 31*). 500 absente -o (Men. 968). 672 fer amanti -o salutem (Aul. 592. 597 Bacch. 646. Poen. 589 -o a. *al.*). Asin. 701 decorum *est* -um vehere servom (*sic opp.* servus: Aul. 589 Capt. 241 *al.*). Bacch. 642 -um maiorem meum ut ego hodie lusi lepide (Capt. 708 Pseud. 1283 Truc. 308. *v. infra l. 18. 42*). 649 Parmenones ... duas aut tres minas auferunt -is (*sic plur.*: Men. 973 TER. Haut. 537 AFRAN. com. 388. *aliter infra l. 38*). Capt. 204 at pigeat postea nostrum -um (*sic singuli servi e mente complurium praesentium loquuntur*: Most. 946 Rud. 670 *al. aliter, i. cum unus et adesse et loqui videtur*: TITIN. com. 5 [*v. p. 850, 35*]. CARM. epigr. 1185, 1 hoc mihi noster -us sacravit inane sepulcrum). Capt. 362 volt te novos -us operam dare tuo veteri domino (*cf.* TER. Haut. 628 domina ego, -us damno auctus est. *v. p. 848, 45 sqq.*). 444 tu mihi -us nunc es, tu patronus, tu pater. 857 benevolens. Merc. 112 nitere, -us ut minor opera tua servetur (Pseud. 1268 Truc. 308. *v. l. 7*). 809 -us atque alumnus tuos sum. Mil. 906 militem tuom -um (922. Pseud. 596 -us meus miles. *cf.* 618 -o meo lenoni [Rud. 451]. *v. p. 848, 76 sqq.*). *saepe al.* TER. Andr. 175 -i ... lenitas. 208 *nuptiae* me aut -um pessum dabunt (DON. *ad l.* '-um' hic: erilem filium). *saepe al.* TVRPIL. com. 75 stupidus. 131 POMPON. Atell. 45 VARRO ling. 10, 12. CIC. off. 2, 24 iis, qui vi oppressos imperio coercent, sit sane adhibenda saevitia, ut -is in famulos, si aliter teneri non possunt. CATVLL. 68, 113 *Hercules* Stymphalia monstra sagitta perculit imperio deterioris -i (*sc. Eurysthei*). VERG. Aen. 3, 324 *Polyxena non* victoris -i tetigit captiva cubile. OV. met. 853. SEN. contr. exc. 3, 9 -us (*Freinsheim*, heres *codd.*) iubet *eqs.* SIL. 14, 153 sponte faventis -i. STAT. silv. 2, 1, 75 *al.* APVL. met. 1, 22 responde, an intra aedes -um tuum offenderim. TERT. nat. 1, 7 p. 68, 29 quid? cum domestici -os (*Gothofred.*, eos *A*) vobis proderent? (*Gronov.*, prodentes *A*). CYPR. GALL. deut. 108 fugacem ne reddat -o quicumque tenebit. AVSON. 285, 16 Saturnalia dicam festaque servorum, cum famulantur -i. CLAVD. 18, 33 Libyae si discis harenas, Eutropii numerabis -os. 18, 102 *al.* INSCR. christ. Diehl 201B, 6 *natus* ut -i curam disceret, illa (*sc. mater*) patris. CARM. epigr. 104, 3 puer ..., quem cuncta flevit turba, multo plus -us. *de binis singulorum* -is, *sc. de patre et filio*: PLAVT. Asin. 283 opimitates ... suis -is ille ... pariet, gnatoque et patri. Capt. 1005 *v. p. 24, 63. 25, 69.* Pseud. 493 nolebam ex me morem progigni malum, -um ut ⟨suos⟩ servos criminaret apud -um. 1283 nunc ab -o ad -um meum maiorem venio (*v. supra l. 7*).

b *speciatim in allocutionibus*: PLAVT. Amph. 570 quid mali sum, -e, tua ex re promeritus? (*sic nudus voc.*: 578. 619. 641 Stich. 419 *al.* CAECIL. com. 90. TER. Eun. 57 [*inde* HOR. sat. 2, 3, 265 o -e]. TVRPIL. com. 51). Cas. 632 o -e mi (*verba ancillae. item*: 64 -e mi. Poen. 1127 o mi -e). Rud. 1052 *v. p. 848, 64.* Trin. 617 o -e Charmides. 1072 o mi -e exoptatissime.

2 *de bestiarum dominis* (*v. p. 848, 59*): SEN. Herc. f. 811 *Cerberus* patiens trahi -umque (*sc. Herculem*) fassus ore summisso *obsequitur*. STAT. Theb. 4, 273 *Parthenopaeus equum* arma mirantem gravioris -i sublimis agebat.

3 *de rerum dominis* (*rerum personatarum l. 55 sqq.*): CATVLL. 4, 19 *phasellus dicit* per ... freta -um tulisse. 31, 12 salve, o venusta Sirmio, atque -o gaude. 61, 116 o cubile ... quae tuo veniunt -o ... gaudia. VERG. catal. 2, 4 ego arida ... ecce pōpulus ... -i ... vill⟨ul⟩am hortulumque pauperis tueor. HOR. sat. 2, 1, 129 propriae telluris -um natura nec illum nec me nec quemquam statuit. epist. 1, 16, 2 ne perconteris, fundus meus ... arvo pascat -um. AVSON. 406, 2 *v. infra l. 73.* SIDON. carm. 22, 116 aethera mons rumpens ... plus celsos habiturus -os vernamque senatum (*nisi forte* -os *absolute accipiendum, v. l. 64. 72*).

B *sensu magis absoluto de homine aliquo possidente, cuius bonorum summa magis quam certus aliqui servus bestia res respicitur* (*fere i. q. nostrum* '*Hausherr*' *l. 67 sq. cf. p. 850, 45*): HOR. sat. 2, 8, 16 puer ... mensam pertersit et alter sublegit *eqs.* hic -us (*sc. Nasidienus*): '... habemus utrumque'. 2, 8, 43 sub hoc -us 'haec gravida' inquit 'capta est'. carm. 2, 18, 32 Orci ... aula divitem manet -um. epist. 1, 1, 85 si dixit dives, lacus et mare sentit amorem festinantis -i.

II *de principibus aliisque summis viris cum veneratione significandis*: AVSON. 406, 2 perge, o libelle, ... et dic -o meo ac tuo (*v. supra l. 54 sqq.*) have *eqs.* quis iste sit nobis -us nescis libelle? *eqs.* qui solus exceptis tribus -is -orum primus est praetorioque maximus. SIDON. carm. 22, 116 *v. supra l. 61.* CORIPP. Ioh. 8, 155 nos humiles ductoris -i praecepta sequemur. Anast. 20 communis benefactor -us (*sc. Augustus*). Iust. 1, 91. 2, 161 -um (*Petschenig*, eum M^2).

III *de deis* (*de Christo l. 82*): CATVLL. 68, 76 nondum cum ... hostia caelestis pacificasset -os. nil mihi tam valde placeat ..., quod ... invitis suscipiatur -is. PRVD. apoth. 40 post ... conspectum praesentis -i. 160 (*in versu interpol.?*). *per alleg. ex Matth. 24, 48 sumptam*: IVVENC. 4, 191 *servus* tardantem contempnet -um (*postea syn.* dominus).

×era, -ae *f.* *scribitur* hera *e. g.* CATVLL. 64, 395. 68, 136 EPICED. Drusi 376 PETRON. 74, 15. *v. p. 848, 35 sqq.* *priscam formam* esa *testari videtur* GLOSS. esa: domina (*v. Walde-Hofmann, Et. Wb. s. v.*), *psilosin lusus verborum* PLAVT. Truc. 262 ⟨e⟩iram ... eram. GLOSS. -a δέσποινα. dominica. GLOSS.L I Ansil. ER 9 -am: dominam. *al. v. infra l. 54.* *legitur inde ab* ENNIO (*infra l. 19*) *et* PLAVTO (*infra l. 20*), *perraro post scaen. vett.; in prosa orat. praeter* SERV. auct. (*infra l. 53*) *nonnisi bis ap.* PETRON. (*l. 34. 45*), *semel ap.* APVL. (*l. 21*).

[*e coni.*: PLAVT. Cas. 313 tua, -a (*Acidal.*, vera *codd.*), libertate. Mil. 998 ⟨er⟩a mea (*in versu in A interpolato*). CATVLL. 63, 18 (*v. infra l. 52*). PETRON. 105, 6 non solum -a (*Buecheler*, ergo *codd.*) turbata est, sed ancillae etiam *eqs.* *falso trad.*: PLAVT. Aul. 807 TERT. nat. 1, 10 p. 79, 18. *dub.*: AVSON. 328, 5 DRAC. Romul. 7, 4.]

I *de mortalibus*: **A** *proprie de mulieribus, quae in servos ancillasve ius iubendi exercent, praesertim de matribus familias* (*de meretrice l. 29, de matre meretricis l. 24, de filia erili l. 31, de binis singulorum dominabus l. 30 sqq.*): **1** *generatim*: ENN. scaen. 253 (*verba nutricis*) numquam -a errans mea domo ecferret pedem (PLAVT. Amph. 452. 1061. Cas. 506 meae -ae. Mil. 1040 *al.* APVL. met. 3, 15. *v. l. 31. cf. l. 35 et p. 848, 54*). PLAVT. Amph. 261 haec sic dicam -ae. 974 iam hi⟨sce⟩ ambo, et servos et -a (*sc. Sosia et Alcumena*) frustra sunt duo. Asin. 147 tuo imperio paret *Philaenium*: mater tu, eadem -a es. Cas. 44 *servos puellam* dat -ae suae, orat *eqs.* -a fecit. 508. 687 -a atque haec dolum ex proxumo hunc protulerunt. Cist. 655 sed eccam -am video. 721 (*interpol.?, v. Thierfelder, de ratt. interp. Plaut., Lips. 1929, 180 sqq.*) -ae huic respondi quod rogabat. Men. 300 amicam habes -am meam hanc Erotium (*sic iung. nomen propr.*: Persa 248 ad Lemniselenem tuam -am). Rud. 737 hasce esse oportet liberas ... et -as tuas quidem hercle. Truc. 800 quid eo puero tua -a fecit? :: -ae meae extemplo dedit. :: quoi, malum, -ae? :: duae sunt istae (*sc. mater et filia*). 895 sed quid video? -am atque ancillam ante aedis (*sic opp.* ancillae: PETRON. 105, 6 [*v. supra l. 12*]). *al.* TER. Andr. 717 Hec. 335 Phorm. 47 *al.* TITIN. com. 5 reliqui acus aciasque ero atque -ae nostrae (*v. p. 849, 11 sqq. et cf. supra l. 19*). OV. epist. 9, 78 *v. l. 43.* LVCAN. 8, 66 *famulae* attollere terra semianimem conantur -am. **2** *speciatim in allocutionibus*: PLAVT. Cas. 311 torreto me pro pane rubido, -a. 313 *v. supra l. 10.* Cist. 544 non surda es, -a. 712 *al.* TER. Andr. 687. Eun. 837 -a mea, tace tace obsecro. *al.* SEN. Med. 426 recipe turbatum malis, -a, pectus. Phaedr. 267. 733.

B *translate de muliere amata*: CATVLL. 68, 136 rara verecundae furta feremus -ae (here *V*). OV. epist. 9, 78 (*de Hercule et Omphala*) formosae pensa rependis -ae.

[? **C** *absolute i. q. mulier possidens* (*cf. p. 849, 64*): PETRON. 74, 15 Agatho, unguentarius -ae (here *cod.*) proxim⟨a⟩e, seduxit me *eqs.* ('*der Hausbesitzerin von nebenan*' *vertit L. Friedlaender, sed rectius alii* here [*i.* '*heri*'] proximē *interpretantur*).]

II *de deabus*: **A** *absolute*: ENN. ann. 197 vosne velit an me regnare -a quidve ferat Fors virtute experiamur (*de structura v. Leo, Anal. Plaut. I p. 20*). frg. inc. 46 (?, *v. Vahlen ad l.*) Minerva (*syn.* domina). CATVLL. 63, 18 hilarate -ae (*Avant.*, ero *O*, cro *G*) citatis erroribus animum (*sc. Cybelae.* SERV. auct. Aen. 3, 113 *Cybelen* -am appellari, hoc est dominam tradunt). 63, 92 procul a mea tuo⟨s⟩ sit furor omnis, -a, domo. EPICED. Drusi 376 sollicitare animos parce potentis -ae (*sc. Fortunae*). VAL. FL. 1, 781 tergeminam ... placat -am (*sc. Hecaten*). **B** *additur cuius aliqua dea domina sit*: PLAVT. Merc. 842 *Fortuna*, divom atque hominum quae spectatrix (sper- *codd.*) atque -a eadem es hominibus. CATVLL. 64, 395 rapidi Tritonis -a (*sc. Minerva*). VAL. FL. 7, 313 noctis -am (*sc. Proserpinam*) Ditemque ciens. *Friedrich.*

[**eruscum,** -ī *n.* PS. APVL. herb. 88 tit. H.-S. herba -um ([γβ; erustum *sive* rustum *Ca*; rubus *rell.*]. 88, 3 -i sucus de cimas expressus [γ; rubi *rell.*] ... aurium dolorem ... persanat [*inde* MISC. Tir. 55, 4 de -o *eqs.*]. MISC. Tir. 55, 7 ad gengivas et labrorum vitia herba -i [*Ps. Apul. herb. 88, 19 H.-S.* rubi]).] *K.-M.*

ērutor, -ōris *m.* *ab* eruere. *i. q. liberator* (*v.* eruo *p. 846, 7*): ITALA psalm. 69, 6 (Aug. in psalm. 69, 8) adiutor et -r meus es tu, domine (ῥύστης. VVLG. liberator. *item*: ITALA psalm. 143, 2 [Aug. in psalm. 143, 9] *deus* susceptor meus et -r meus, protector meus. AVG. *ad l.* susceptor, ne cadam; -r, ne haeream; protector, ne feriar). *Brandt.*

×ervum, -ī *n.* [*cf. c. gr.* ὄροβος, ἐρέβινθος, *theod.* araweiz '*Erbse*'. *W.*] *de scriptura et formis* (*cf.* MARTYR. gramm. VII 192, 12 neutra quae a posteritate 'bus' syllabae non veniunt per v digammon scribuntur, ut ovum arvum -um): herv-: EDICT. imp. Diocl. 1, 16. PALLAD. 2 tit. 8 (*pars codd.*). *et saepe.* herb-: PELAGON. *ubique, v. ind.*; PLIN. nat. 18, 103 (*DGF*). *al.* PALLAD. 2 tit. 8 (*pars codd.*). *et saepe.* erb-: PLIN. nat. 18, 57 *DGF.* GLOSS.L I Ansil. ER 48. *et al. v. p. 851, 14.* (a)erum (*cf. form. roman. p. 851, 15*): MARCELL. med. 19, 6. 34, 15. SER. SAMM. 415 si quis erum ... sumpserit (*pars codd., dubitanter Heraeus*; ervum *rell. repugnante metro.* si qui ervum *Baehrens*). GLOSS. III 623, 71 (ero). *al.* *nom.* herbus (*ubique exceptis* GLOSS. *c. pron. vel attributo masc. generis, ut* 'ervus, -oris' *n., quod statuunt* [*ad rem* [*Burckhardt*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

cf. Walde-Hofmann, Et. Wb. s. v.], nullius exempli auctoritate suppeditetur): ORIBAS. syn. 4, 33. ALEX. TRALL. 1, 129 (gr. II p. 123 P. ὄροβοι). VEN. FORT. carm. 7, 8, 8 v. infra l. 36. GLOSS. II 387, 15 III 267, 2. *de numero: sing. notione plur. legitur: infra l. 20. 28. 29. al. cf.* PRISC. gramm. II 176, 4 metallorum vel seminum ... pleraque semper singularia inveniuntur, ut 'aurum', ... 'triticum', 'ervum' ὄρυζα *eqs. deest plur. de notione:* GLOSS.[L] I Ansil. ER 48 genus leguminis. 51 de quo tauri inpinguantur (*cf. infra l. 11. 20. 22*). II Philox. ER 27 ὄροβος. GLOSS. holus. -um est quae vocatur trifolium. GLOSS. Vatic. Reg. 203 ed. Merchie (Musée Belge 26) p. 264 -um est herba apta tauris (*v. l. 8*). ?eretropus, eruntrobus *et similia* (*e. g.* GLOSS. III 562, 66) *v. Thes. gl. s. v.* vicia domestica. PAVL. FEST. p. 82 (*v. p. 835, 64. sim.* ISID. orig. 17, 4, 11. *cf.* PS. DIOSC. Vind. 2, 108 p. 182, 18 ὄροβος· Ῥωμαῖοι ἔρβον⟨μ⟩. CASS. FEL. 40 p. 91, 15 *al. v. l. 7*). [*it.* lero, *francog. vet.* ers, *hisp.* yero. *M.-L. v. p. 850, 80.*] [*e coni.:* PLAVT. Cas. 126. *falso trad.:* PACVV. trag. 354.]

i. q. genus leguminis cuiusdam (*'ervum ervilia' L.; v. Olck, PW VI 556. fusius tractant:* COLVM. 2, 10, 34 PLIN. nat. 18, 139. 22, 151 DIOSC. 2, 91. *enumeratur inter pabulorum genera* COLVM. 2, 7, 2. 2, 10, 24. *cf. ex. seq.*): PLAVT. Most. 62 -om daturi⟨n⟩ estis, bubus quod feram? (CATO agr. 27 sementim facito, ocinum, viciam, faenum Graecum, fabam, -um, pabulum bubus. COLVM. 2, 10, 35. 6, 4, 3 valvulis -i bubus medentur. *al.*). 68. CATO agr. 37, 1 hordeum, faenum Graecum, -um ... segetem exsugunt (*cf.* PLIN. nat. 17, 56). 109 de -o farinam facito (*saepe [v. vol. VI 1, 283, 36]. cf.* PELAGON. 252 -i pollinis unc. III [CHIRON 60. *saepe*]). VARRO rust. 3, 7, 8 delectantur *columbae* milio, ... piso, fasiolis, -o (COLVM. 8, 8, 6). VERG. ecl. 3, 100 quam pingui macer est mihi taurus in -o! (arvo *R*). HOR. sat. 2, 6, 117 tenui ... -o. OV. medic. 55. CELS. 5, 5, 2 purgant ... porrum, lenticula, -um (5, 16). 5, 28, 12[M] aqua, in qua -um coctum sit (PELAGON. 268 *al.*). *al.* COLVM. 6, 3, 4 fresi et aqua macerati -i (6, 6, 2 *al.* CHIRON 548). 6, 10, 2 molitum (SCRIB. LARG. 126 *al.*). *al.* PLIN. nat. 18, 57 ex his *leguminibus* ramosa *sunt* cicer, -um, lens (*Theophr. hist. pl. 8, 3, 2* ὄροβος). *al.* SER. SAMM. 415. PELAGON. 286 -i radicem conterito ([*Hippiatr. gr. I p. 309, 17* ἀσφοδέλου ῥίζαν]. *al.*). VEN. FORT. carm. 7, 8, 8 ipse nec adflictis pascitur -us (*v. supra l. 3*) equis. *et saepe (praecipue in medicina). adhibetur pro mensura (sc. -i granum):* CATO agr. 156, 3 indito salis micam quasi -um. CELS. 5, 23, 3 quod -i magnitudinem impleat (5, 25, 1. SCRIB. LARG. 87 finguntur pilulae -i magnitudinis [*cf.* CAEL. AVR. chron. 4, 7, 105]. *et al.*). COLVM. arb. 8, 5 instar ad -i amplitudinem acini. MARCELL. med. 15, 7 quantum -i granum est (THEOD. PRISC. eup. faen. 14 p. 14, 5). *et al.*

epitheta: album: SCRIB. LARG. 165 MARCELL. med. 29, 11. erraticum: PS. ANTON. MVSA epist. ad Maec. 9. pingue: *v. supra l. 28.* rubrum: CAEL. AVR. chron. 2, 14, 204 CASS. FEL. 21 p. 37, 5. russeum: MARCELL. med. 17, 52. siccum: PELAGON. 315. tenue: *v. supra l. 29.* vetus: MARCELL. med. 32, 9.

ervus *v.* ervum *p. 850, 83.* *Burckhardt.*

ēryngē (*l. 62. 63. 64. 65; cf. l. 68,* -en *l. 62*) *f. et* **ēryngion** (-um), -ī *n.*, ἠρύγγη *et* ἠρύγγιον. *scribitur:* eri'gion, -ygion: *l. 72.* eringium: GLOSS. III 561, 5. 632, 6 *al.* erung-: COLVM. 6, 5, 2 (*S*). PLIN. nat. 21, 91 (*codd.*). *l. 68.* hiring-: GLOSS. III 565, 12. *v. l. 69.* hyringius: GLOSS. III 583, 30. iringu, -on: *l. 70.* origano: *v. vol. III 447, 51.* yringi: VEG. mulom. 4, 3, 8 (*P*). *i. q. herba ex carduorum genere* (*fusius describitur:* PLIN. nat. 22, 18sqq. VEG. mulom. 1, 17, 14. *cf. J. Hubaux, Musée Belge 32, 1928, 167 sqq.*): COLVM. 6, 5, 2 panacis et -i radices foeniculi seminibus miscendae ([*inde* PELAGON. 21]. VEG. mulom. 1, 17, 14. 4, 3, 8. *cf.* SCRIB. LARG. 165 -i r. VEG. mulom. 2, 109, 6). SCRIB. LARG. 153 -i, pyrethri, saliuncae ... singulorum p. 𐆖 XXV (*vide* MARCELL. med. 26, 11). PLIN. nat. 1, 21, 54 -e, glycyrrhiza (*v. l. 65.* 22, 24 alii -en falso eandem putavere esse et gl.). 1, 22, 8 -e sive -on (22, 18) sive centum capita (*v. vol. III 414, 82sq.*). 21, 91 quaedam spinosa foliata sunt, ut carduus, -e, glycyrrhiza, urtica (21, 95 cacumine tantum spinosa ... ut -e). 22, 23 -o. VEG. mulom. 1, 17, 14 -on ... herba melior est quae in litore ... nascitur *eqs.* (4, 3, 7). THEOD. PRISC. eup. faen. 40 p. 42, 11 -i campani (erungium *Gel.*, erugine *br*). DIOSC. 1, 7 similitudinem habens in foliis et in ramis hiringio. 3, 21 de -o id est nux agrestis. iringu aut iringion aut nuce agreste vocant *eqs.* (*gr. 3, 21* ἠρύγγη· οἱ δὲ κάρυον, οἱ δὲ ἠρύγγιον καλοῦσι). PS. DIOSC. herb. fem. 53 -on (*Kästner,* eri'gion *L[2]P,* erygion *L[1]*) quam *herbam* Afri cherdan vocant.

erysībē *f.*, ἐρυσίβη. *i. q. vitium ex aere in segetes superveniens, rubigo* (GLOSS. aerugo et rubigo. *v. l. 80*): ITALA Os. 5, 7 (*Wirc.*) comedit eos -e et fructus (*Heraeus,* il-, *i.* fl-, *cod.*) eorum (καταφάγεται αὐτοὺς ἡ ἐρυσίβη καὶ τοὺς κλήρους αὐτῶν. VVLG. devorabit eos mensis [*respondet hebr.* חדש] cum partibus suis). Ioel 1, 4 (*Weing.*) residuum bruchi comedit -e (ἡ ἐ.; VVLG. rubigo). EVCHER. instr. 2 p. 148, 15 -e in propheta aerugo, id est rubigo messium. graecum est.

erysimon (-um), -ī *n.*, ἐρύσιμον. erisimus (*nom.*): ORIBAS. syn. 4, 17. 31. *scribitur:* erisi-: *p. 852, 9.* GLOSS. III 562, 49; *cf. p. 852, 3. 8.* eris(s)imo, ercimos, ericinus, ericimos *v. vol. V 1, 1811, 16 sqq.* *i. q. genus herbae cuiusdam, lat. i. q.* 'irio' (*cf. p. 852, 4*): CELS. 5, 18, 25 malagmata quae ... aperiendi vim habent. quale est quod ex his constat. ... -i p. 𐆖 IV *eqs.* (*cf.* ORIBAS. syn. 2 add. p. 846 ad purgandum hervi farina et ... erisum [*sic*]). 5, 25, 14 -um ex vino tepido. PLIN. nat. 1, 18, 22 de -o sive irione (1, 22, 75. 18, 96 huic [*sesamae*] simile est ... -um, idemque erat, nisi pinguius esset, quod apud nos vocant irionem, medicaminibus adnumerandum potius quam frugibus. 22, 158). DIOSC. 2, 144 *v. p. 824, 42, seq.:* -on nascitur *eqs.* (*gr. 2, 158* ἐρύσιμον). ORIBAS. syn. 4, 2 sesami semen, erismi (*Aa,* erisimi *La*) semen (*gr. p. 158, 26* ἐρυσίμου σπέρμα).

erysipelas, -atis *n.*, ἐρυσίπελας. *scribitur:* erisipi(-pe)- *saepe, v. infra.* erisy-: *l. 22.* aerisipi-: *l. 31. 35.* heresipe- (heri-): *l. 31. 32.* ersi-: *l. 15.* *de formis: dat.* -to (*quasi ad sg.* -tum, -i *pertinens, sc. per retrogr. q. v. deriv. ex plur. [v. l. 27] formatum*): *v. l. 28.* -a, -ae *f.*: *nom. sg.*: ORIBAS. *l. 29. 33sqq.* GLOSS. III 596, 10 arania ersipela minor milio similis in cute. V 568, 33 -pila putredo vel sanies. *cf.* CASS. FEL. *l. 25 (dub. f. an m.?).* *acc. sg.* -a?: *v.* CASS. FEL. *l. 26 (vix neutr.).* *acc. pl.*: ORIBAS. *l. 30sqq.* *masc.?: v.* CASS. FEL. *l. 25, cf. l. 16.*

i. q. genus quoddam morbi cutem afficientis (*cf. l. 20sq.*): CELS. 5, 26, 31[B] modo super inflammationem rubor ulcus ambit, isque cum dolore procedit, -s (errisi- *J,* elysi- *FVP*) Graeci nominant (5, 26, 33 id autem quod -s [*V,* -isy- *J,* -pilas *F,* erisipila *P*] vocari dixi. CASS. FEL. 24 p. 40, 6 ignis sacer ab invadendo a Graecis -s [erisipi- *g(c)p*] appellatur [ISID. orig. 4, 8, 4 GLOSS.]). 5, 28, 11 in -te. CASS. FEL. 24 p. 40, 14 si grandis fuerit -s (erisipi- *g* [-pila *cp*]). 25 p. 42, 13 similiter ut -ta (erisipi- *gc* [-pilā *p*]) curabis. ALEX. TRALL. 1, 124 *parotides* erigipilatis similes fiunt (*gr. 2 p. 107*[init.] *P.*). 1, 128 tumor ... erisipilato similis (*gr. 2 p. 119*[extr.]; *v. l. 12sq.*). ORIBAS. syn. 1, 19 quibus ... interioribus partibus eresipela (*Aa,* ulcera *La*) sit generata (*gr. p. 32, 9* ἐρυσιπελατώδη). 8, 15[tit.] ad eresipelas (*Aa,* -pi- *La*) in cerebro (eup. 2, 1 A 6 herisipelas [*Aa,* aerisipilas *La; gr. p. 599, 23* πρὸς ἐρυσιπέλατα]. *ibid.* T 5 heresipelas [*La deest*]). syn. 8, 15 fit ... in cerebro erisipela (*Aa,* eresipelas *La*). *ibid.* ut extrahatur -a ... si foris transeat -a. eup. 2, 1 C 23 inflammationes ... erisipelatodes (*Aa,* aerisipi- *La; v. l. 43sq.*) et erisipelata (*Aa,* aerisipi- *La*) flegmonodes curat (*gr. p. 621, 28* φλεγμονάς τε ... τὰς ἐρυσιπελατώδεις καὶ ἐρυσιπέλατα φλεγμονώδη).

erysipelatōdēs, -es, (*n. l. 41*), ἐρυσιπελατώδης. *i. q. naturam morbi qui est erysipelas habens:* CASS. FEL. 22 p. 39, 3 sin vero -es (heresipe- *g,* casipi- *c,* erisipi- *p*) fuerint carbunculi. 37 p. 82, 6 tumor ... cum rubore igni sacro simulante, quod Graeci -es (erisipi- *p* [-pa- *c*], herisipe- *g*) vocant. ALEX. TRALL. 1, 114 maxime erisipilatoydes in auribus flegmones sanat (*gr. p. 81*[init.] *P.*). ORIBAS. eup. 2, 1 C 23 *v. l. 34 (cf. et l. 30).*

erysiscēptron (-um), -ī *n.*, ἐρυσίσκηπτρον. *scribitur:* erycis-: *l. 50.* erytri-: *l. 52.* emerysi-: *l. 52.* syri-, siri-: *l. 51* (syri(s), yris: *l. 54*). eri- (iri-): *l. 55. 58. 59.* aeri-: *l. 55* (aeris: *l. 53. 56*). -i (-si-) *saepius omittitur: l. 53. 54. 55. 56. 58. 59. 61.* **1** *i. q. genus fruticis qui et 'aspalathos' vocatur* (*v. vol. II 798, 48*): PLIN. nat. 1, 12, 52 aspalathos sive -on ([*R,* -tro *R[a],* -trum *F[a]dT,* eryscissceptro *M*]. 1, 24, 68 [syri-, siri- *FRE*]. *cf.* 12, 110 quam [*aspalathum*] -um [*R[s](?),* erytri- *M,* emerysi- *DFEa*] vocant. DIOSC. 1, 20 asphalatrum multi aeris sceptron aut spagnum vocaberunt; *gr. 1, 20*]. 24, 112 [syri(s), yris sc- *trad.*]). 29, 56 (*cf. gr. Diosc. 2, 76, 13*) additis -o (-strept- *d,* erisceptro *V[2],* aerisc- *E, om. R[1]*), xylobalsamo *eqs.* (DIOSC. 2, 57 et addas ... aeris sceptru *eqs.*). **2** *i. q. herba 'verbenaca':* PS. APVL. herb. 3, 50 H.-S. *herba verbenaca:* Pythagoras -on (irisc- *L,* erisc- *HaV;* ἐρυσίσκηπτρον *Ps. Diosc. Vind. 3, 60 p. 214, 30*), Itali verbenaca (GLOSS. III 561, 75 eris sceptron verbena). **3** *i. q. arbor q. e. 'cyperos'* (*v. vol. IV 1592, 78*): DIOSC. 1, 4 quiperu multi erisceptron vocant (*gr. 1, 4* κύπερος οἱ δὲ ἐρυσίσκηπτρον ... καλοῦσιν).

erysithales, *cf.* erithales. PLIN. nat. 1, 25, 102 *v. p. 796, 23 sq.* 1, 26, 85 -es. 25, 160 (*v. p. 796, 24 sqq.*) -es (*Vf,* erisist- *Rd,* chrysot- *E[?]*). 26, 137.

erythallis. *nomen gemmae:* PLIN. nat. 1, 37, 58 -is (*F[a],* -ta- *B,* -alis *E,* chrystallis *F*). 37, 160 -is (*Sillig. ex ind.,* eryta- *B[2]* [-ut- *B[1]*], erysta- *L,* crysta- *F*), cum sit candida, ad inclinationes rubescere videtur.

erythīnus, -ī *m.*, ἐρυθῖνος. *i. q. piscis quidam marinus coloris rubri:* OV. hal. 104 caerulea ... rubens -us in unda (*inde* PLIN. nat. 32, 152; *B,* acynum [-in- *b*] *VRdf*). PLIN. nat. 1, 32, 31 -is. 9, 56 in quodam genere omnino non sunt mares, sicut -is (*v; ex Arist., cf. gener. anim. 2, 5 p. 741*[a]*, 36;* erosth- *R,* aresth- *E[2],* arasth- *DF*), channis (9, 166 -i [eri- *F,* erinth- *a*] et channae *eqs.*). 32, 101 -i (32, 139; -inni *V,* erith- *R*). 32, 148. [*cf. neap.* lutrine. *M.-L.*]

erythraeus, -a, -um (*cf.* ἐρυθραῖος). *i. q. rutilus: adhibetur fere pro t. t. ad certum genus ovium denotandum:* COLVM. 7, 2, 4 Asia *praebet arietes* rutilos, quos vocant -os. 7, 2, 6 -o vel pullo numquam generatur albus. 7, 3, 2 una eademque ratio est in -is et nigris arietibus *eqs. v. Onom.*

PLIN. nat. 1, 26, 33 satyrion **erythraïcon** (26, 97 aliud genus satyrii -on [*Gelen. ex Ps. Diosc. Vind. 3, 128* σατύριον ἐρυθραϊκόν, -th(r)econ *codd.*] appellant). *v. Onom.*

[K.-M.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

erythranos, -um. *significat genus hederae*: PLIN. nat. 1, 24, 49 cisso -o (24, 82 cissos -os [-tr- *X*, -tya- *V*]). 16, 147 *Graeci* duo genera huius (*hederae*) faciunt a colore acinorum, -um et chrysocarpum.

erythrecon *v.* erythraïcon *p. 852, 84.*

PLIN. nat. 13, 113 (*de genere Punici mali*) Samia et Aegyptia distinguntur **erythrocomis** (*M*, egrithoc- *rell.*; *i.* ἐρυθροκομίς) et leucocomis.

erythrodanos, -ī *f.* (*acc.* -um *v. p. 750, 4*; *n.* -on*?*, *v. l. 13 sq.*). *i. q. herba* 'rubia': PLIN. nat. 1, 24, 56 -o. 24, 94 (*v. p. 750, 4. cf.* CAEL. AVR. acut. 3, 5, 76 rubea, quam Graeci -on vocant. ALEX. TRALL. 2, 67 eritridatum, quam *eqs.* [*gr. 2 p. 395 P.* ἐρυθροδάνον]). 26, 89 foliis -i. MARCELL. med. 21, 5 herbae -i, id est caulis purpurei hoc est marini ... sucum. DIOSC. 3, 155 de eritrodano. eritrodanon aut tescrion (*i.* tefcrion = *gr. 3, 143* τεύθριον) vocant plurimi.

erythronion. PS. APVL. herb. 15, 14 H.-S. herba priapiscus ... a Graecis dicitur satirion, alii entaticon, alii eritronion (*Ps. Diosc. Vind. 3, 128 p. 138, 14* σατύριον τὸ ἐρυθρόνιον).

PLIN. nat. 21, 179 hoc est venenum, quod ... auctores ... dorcynion appellavere ... *aut* **erythron** aut neurada. *cf.* erythros.

erythros, (-on), ἐρυθρός. *i. q. ruber* (*non nisi in gr. locutione* 'rhus -os'): **1** *de morbo mulierum*: SCRIB. LARG. 121 rhun -on (*cf. P. Jourdan, Notes de critique verb. sur Scrib. Larg., Diss. Paris 1919, p. 95 sqq.*). **2** *de frutice quodam*: PLIN. nat. 1, 24, 55 rhu -o (24, 93 rhus, qui -os appellatur, semen est huius fruticis, *q. e. rhus*). *v. l. 19.*

esa *v.* era. [**esarōrum** *v. Onom.* Isaurus.] *K.-M.*

ꝸesca, -ae *f.* [ē-*? sic fere viri docti; ad anal. v. q. e.* pōsca, *ut vid., nullis praeterea allatis testimoniis. L. cf. lituan.* èskà '*Esslust*'.] *de originatione*: VARRO ling. 6, 84 *v. p. 97, 81 sqq.* CASSIOD. in psalm. 77, 33 p. 563ᴮ ab edendo. ISID. orig. 20, 2, 1 -a quia eam os capit. *de formis*: *gen. sing.* -as: LIV. ANDR. carm frg. 12 (*cf.* PRISC. gramm. II 198, 11). *de isca v. p. 855, 72.* *de notione*: GLOSS.ᴸ II Philox. ES 1 -a δέλεαρ, τροφή. GLOSS. βρῶμα, βρῶσις, δέλος, ἔδεσμα (*dub.*: III 587, 42 *al.* -a frigida *batrachion*). NOT. Tir. 102, 85. *legitur inde a* LIV. ANDR., PLAVTO, CATONE. [*val.* iască, *it.* esca, *francog.* aiche, *hisp.* yesca. *M.-L.*]

[*in loco mendoso*: CIC. nat. deor. 2, 123. *ex coni. satis certa*: PLAVT. Cas. 221 *v. p. 854, 22.* SALL. hist. frg. 3, 86 *v. l. 53.*]

i. q. estur: **I** *de* ***animantium*** *cibo*: **A** *proprie*: **1** *hominum* (*cf. et p. 855, 2. 19 sqq.*): **a** *i. q. cibus, alimentum, victus* (*in universum*): *α loci generales*: Ⓘ *sing.* (*sensu collect.*): LIV. ANDR. carm. frg. 12 atque -as (*v. l. 31*) habemus mentionem (*cf. Hom. Od.*: μνησώμεθα: δόρπον [*4, 213*], βρώμης [*10, 177*], δαιτός [*20, 246*]). PLAVT. Men. 88 ne aufugiat ... -a atque potione vinciri decet ([*cf. 90*]. VARRO Men. 22 quibus seges praebeat domum -am p. CELS. 1, 2, 8 in p. ... in -a. *al. v. infra l. 71 sqq. cf.* HIER. c. Ioh. 34 p. 387ᴬ -a et potu [VVLG. Rom. 14, 17; βρῶσις καὶ πόσις. *al.*]. AVELL. p. 260, 6 potationem. COMM. instr. 2, 34, 3 vinum; *v. p. 802, 45.* VITAE patr. 3, 66 p. 772ᴬ -am et aquam. *al. cf. p. 854, 26*). PLAVT. Men. 100 ipsus -ae maximae (*gen. qualitat. cf.* cibus *vol. III 1041, 62 sqq.*). CIC. nat. deor. 2, 160 sus ... quid habet praeter -am (*seq. pecus* ad vescendum hominibus apta). SALL. hist. frg. 3, 86 multa nefanda -a (*Bernays ex* SVLP. SEV. chron. 2, 30, 3; nefandae casu *codd.*; *Thuc. 2, 70* βρώσεως περὶ *eqs. cont. Usener*) super ausi atque passi. PRIAP. 78, 1. OV. am. 2, 19, 26 stomacho dulcis ut -a nocet (*cf.* SCRIB. LARG. 186. MARCELL. med. 20, 48 fastidientem -am). LIV. 41, 20, 3 puerilia ut -ae aut lusus munera. PAVL. FEST. p. 271 devoratur. CELS. 1, 3, 28 ea genera -ae quae *eqs. al.* TERT. ieiun. 8 p. 284, 2 diabolo ... per -am temptare quaerenti. *al.* ITALA Hab. 3, 17 (Aug. civ. 18, 32 p. 303, 7 D.) campi non facient -am (βρῶσιν, VVLG. cibum). Rom. 14, 15 (Ps. Cypr. singul. cler. 11 p. 185, 27 *al.*) propter -am (διὰ βρῶμα. VVLG. cibum. *al.*). *al.* SOL. 30, 7 *Pamphagis* -a est quicquid mandi potest. VVLG. I Macc. 6, 57 -a nobis modica est (τροφή). *al.* PRVD. psych. 624 vitae dator et dator -ae est (*cf.* AVELL. p. 497, 11 *hominibus contentiosis* et vita et -a est sacerdotum dei ... separatio). AVG. c. Faust. 21, 13 p. 585, 1 cotidiana -a nostra (*i. panis*). *al.* BARNAB. 10, 4 (τροφήν). ENNOD. epist. 8, 41, 1 p. 226, 15 (*in imag.*) *absentium litterae* ieiunas desiderantum animas pascunt -a conloquii. *et al.* Ⓘ *plur.* (*nonnulli loci etiam ad b α, p. 854, 21 referri possunt*): PLAVT. Persa 337 -is alienis studes (*cf. 58* quasi mures semper edere alienum cibum). CIC. div. 1, 115 temperatis -is modicisque potionibus (fin. 2, 90 tenuissimo victu, id est contemptissimis -is et p. *al. cf.* COLVM. 12, 1, 3 a vino, ab -is ... remotissima sit *villica* [TERT. ieiun. 6 p. 280, 8 *corpus* -is stipatum, vinis inundatum]. *al. v. et supra l. 44*). nat. deor. 2, 134. CVLEX 241 nectareas divum. MANIL. 4, 112 dulcibus. VVLG. I Macc. 6, 53 (βρώματα). *al.* PRVD. cath. 4, 87 *al.* OROS. hist. 5, 23, 14 Calagurrim (*oppidum*) ... ad infames -as miseranda inopia coactam (*cf.* SIDON. carm. 7, 477). *et al.*

β structurae selectae: Ⓘ ad, in -am (*res edenda significatur* [*cf. dat. l. 81. p. 854, 2*]. *v. p. 854, 73*): ad: COLVM. 3, 2, 1 vitis ... ad -am ... deponitur. *ibid.* 5, 8, 4 baca ... potius -ae (*v. l. 80*) quam oleo est idonea (*cf. ibid.* melius ad -am ... maior fere ad -am, minor *eqs.*). 11, 2, 72 faseolus ad -am seritur (*cf.* PALLAD. 10 tit. *al.*). *al.* ITALA gen. 2, 9 ([Aug. gen. ad litt. 6, 3 p. 173, 29 *al.*] = 3, 6 [Aug. civ. 14, 17 p. 39, 23 D. *al.*], *ubi* in [*v. l. 6*]) lignum ... bonum ad -am ([εἰς βρῶσιν, VVLG. ad vescendum]. ITALA gen. 2, 16 *c.* AVG. *in h. l. adnot. v. p. 104, 16 sqq.*). COMM. apol. 73 *v. p. 855, 57.* RVFIN. Orig. in gen. 1, 17 p. 22, 7 B. quae nobis ad -am data sunt, non faciamus -as porcorum vel canum (*v. infra l. 63*). MARCELL. med. 27, 137 (*opp.* ad perunctionem). *et al.* in: ITALA gen. 3, 6 *v. l. 1. al.* VVLG. psalm. 68, 22 dederunt in -am meam fel. *al.* AVG. quaest. hept. 3, 21 p. 252, 28 *al.* *per metaph.*: ENNOD. opusc. 2, 83 p. 313, 13 praevidens ... quod ... cito in -am discidii toxica vestra subriperent. *cf. p. 855, 7. 60.* Ⓘ *gen. explicat.* -arum (-ae *infra l. 14. 16*) *pendet ex subst.*: VITR. 8 praef. 3 terrenus fructus, -arum praestans copiis .. alit et nutrit animales. 8, 3, 28 aut carne aut ... qualibet ex his reliquis rebus -arum. ITALA Ezech. 47, 12 (Weing.) lignum -arum ([ξύλον βρώσιμον, VVLG. l. pomiferum]. AVG. loc. hept. 1, 7 p. 508, 10 -ae). IVST. 2, 13, 12 ut viae cadaveribus implerentur alitesque et bestiae (*v. infra l. 63*) -ae inlecebris sollicitatae exercitum sequerentur ([*inde* OROS. hist. 2, 10, 11 -arum]. HIER. hom. Orig. in Ezech. 7, 3 p. 393, 9 B.). VVLG. psalm. 43, 12 oves -arum. AVG. c. Faust. 6, 5 p. 291, 25 vivas -arum victimas offerri.

b *i. q. cibus singularis, ferculum, epulum sim.* (*cf. p. 853, 69*): *α generaliter*: PLAVT. Cas. 221 ubi amor condimentum inierit cuivis placituram ⟨-am⟩ (*add. Seyffert*) credo (Pseud. 830 qui essitabunt -as quas condivero). Cas. 492 obsona ... molliculas -as. Men. 457 *v. p. 102, 2.* Most. 691 melius ... mihi ... *nihil* fuit ... nec quod una -a me iuverit magis. Truc. 609 tantilli doni causa, holerum atque -arum et poscarum. FAV. or. frg. Gell. 15, 8, 2 MORET. 54 HOR. sat. 2, 2, 72. 2, 8, 5. APVL. met. 10, 16 *v. p. 867, 64.* TERT. ieiun. 1 p. 274, 15 per nullas ... vel seras vel aridas -as (resurr. 8 p. 37, 7 ieiunia et s. et a. -as. *cf.* VICTRIC. 28 p. 37 [*Tert. verbis utitur ad significandum ordinem eremitarum*]. *al.*). *al.* ITALA gen. 27, 4 (Lugd.); ἐδέσματα, VVLG. pulmentum. *al.* SOL. 1, 64 salsiores. AMBR. epist. 1, 36, 4 p. 1082ᴰ novit ... bonus medicus quae -a cui apta sit infirmitati (*cf.* MARCELL. med. 20, 9 *al.* VINDIC. epist. ad Valent. 5 PLIN. VAL. 5, 14). VVLG. Hebr. 12, 16 *Esau* propter unam -am vendidit primitiva sua (ἀντὶ βρώσεως μιᾶς). *al.* *et al.* *β significantius de cibis quibus res aliqua est cum religione aut ritu sollemni*: Ⓘ *de cibis immundis*: *Iudaeorum*: ITALA I Macc. 1, 65 (Lucif. non parc. 12 p. 234, 27) susceperunt mori, ut non polluerentur -is (τοῖς βρώμασιν, VVLG. immundis). VVLG. Tob. 1, 12. Hebr. 13, 9 optimum est ... gratia stabilire cor, non -is (*i. observantia legis -arum*; *gr.* βρώμασιν). PS. AVG. quaest. test. I 69, 4 p. 120, 25 neumeniae, sabbata, lex -arum. *al.* BARNAB. 10, 9 de -is (περὶ τῶν βρωμάτων) ergo Moyses ... sic locutus est (*cf. et sqq.*). *Manichaeorum*: AVG. c. Adim. 15 p. 154, 27. Ⓘ *de vetitis cibis deliciosis*: FILASTR. 72, 2 *Encratitae* -as abominantur quas deus ... *hominibus* tribuit (*cf.* 84, 6 *bis*). *al.* POMER. 2, 22, 1 p. 468ᴬ abstinentes -arum non naturas sed concupiscentias *damnant.* Ⓘ *in immolando*: VVLG. I Cor. 8, 4 de -is ... quae idolis immolantur (περὶ τῆς βρώσεως τῶν εἰδωλοθύτων). HIER. c. Lucif. 24 p. 179ᴬ apud angelum Thyatirorum (*cf. apoc. 2, 20*) ... simulacrorum -ae et fornicationes increpantur. Ⓘ *de epulis in honorem manium paratis* (*sim. de deo Baal*: VVLG. Dan. 14, 10 tu rex pone -as): CORP. V 2090 C. Vettonius Fabia Maximus ... inque memoriam sui et colendae sepulturae rosis et -is ... HS n. DCCC dedit ... -as rosales et vindemiales omnibus annis poni sibi voluit (2176 hortos ... donavit, ut ex reditu eorum largius rosae et -ae ... sibi ponerentur. 2315). *γ per imag. et metaph.*: *fere i. q. res tamquam ad edendum exquisitissima, delectatio* (*cf.* epulae, *p. 701, 11 sqq.*): NOVIVS Atell. 70 supparum purum †belliensem interim (*codd.*; linteum *Munk*, *al. alit.*) -am meram. PERS. 1, 22 auriculis alienis colligis -as ([*at cf. et p. 855, 29*]. EVG. TOLET. carm. 33, 17 porrige, *philomela*, dulcisonas attentis auribus -as).

2 *bestiarum* (*v. supra l. 5. 16 sq. inde per similitudinem ferarum de diabolo* [*l. 81. p. 855, 9*], *de hominibus* [*p. 855, 2. 14. 20*]): **a** *in universum de cibo bestiarum*: *α mera nutrimenti notione*: Ⓘ *de alimento* (*medicina l. 69*), *quod bestiis ab hominibus praebetur*: SVEIVS carm. frg. 4 -am ... pullo da (CATO agr. 89 bis. VARRO rust. 3, 17, 3 COLVM. 6, 9, 1. NEMES. cyn. 176 fortem ... de frugibus. CHIRON 515 p. 168, 25 iecur canis coctum -am dato [*Veg. mulom. 2, 148, 1* ad manducandum]. *cf. supra l. 4*). CATO agr. 90 PAVL. FEST. p. 105 COLVM. 8, 7, 3. 8, 14, 2 *lactuca* pullis utilissima est -a (*al. cf.* PS. APVL. herb. 3, 56 H.-S. iucunda). PLIN. nat. 11, 78. OROS. hist. 5, 14, 1 *cibi* paucitatem ... vix ad -am canibus ... sufficere. BOETH. cons. 3 carm. 2, 24. *al.* Ⓘ *loci ceteri*: VARRO ling. 5, 78 mergus ... mergendo in aquam captat -am. CIC. nat. deor. 2, 125. VERG. georg. 4, 17 ipsas ... volantis (*i. apes*) ore ferunt *aves* dulcem nidis inmitibus -am (Aen. 12, 475). PROP. 4, 8, 11 *serpens* sibi admotas a virgine corripit -as (*cf.* APVL. Socr. 18 p. 160). OV. am. 2, 6, 31 nux ... tibi (*sc. psittaco*). hal. 119 *v. p. 653, 19.* PHAEDR. 3, 12, 2 *al.* COLVM. 8, 17, 14. PLIN. nat. 9, 149 vivere -ā. *al.* PROSP. in psalm. 103, 27 p. 295ᴰ est ... -a draconis (*i. diaboli*) terra (*i. homines terrenis cupiditatibus actibusque dediti*). SIDON. carm. 7, 179. *et al.*

β acced. feritatis foeditatisque notio, qua praeda proiectumve aliquid laniatur, devoratur (*in exsecrat. p. 855, 2. 4*): CVLEX 238 Ti-

[Mehmel]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

tyos iacet alitis -a. PROP. 3, 7, 8 piscibus -a natat *mortuus*. OV. Ib. 288. 516 digna feris, hominis sit caput -a tuum (*sicut caput Melanippi, quod -a Tydei factum est*). LIV. 25, 12, 6 (*e carminibus Marcii vatis*) piscibus atque avibus ferisque ... fuat -a caro tua. SEN. dial. 5, 40, 3 *puer murenis obici iussus* ut aliter periret *petivit*, ne -a fieret (AVG. civ. 1, 12 p. 23, 5 D. quibus bestiis *exercitus*). PLIN. nat. 22, 3. COMM. apol. 912 mactatos volucribus donat in -am ([*v. p. 854, 6*]. VVLG. deut. 28, 26 *al.* BACHIAR. repar. laps. 11 p. 1048A nisi fuerit ad ... sepulchrum portatum, in cibum ei -amque proficeret [*alleg.; sc. diabolo. cf. I Petr. 5, 8*]. *cf.* ZACCH. 1, 24 p. 1092C -is non sepulchris membra linquentes). ARNOB. nat. 7, 6 p. 242, 2. EXC. barb. chron. I p. 295, 286 ferarum *martyr. et al.* *iocose*: MART. 13, 87 *murices*: sanguine de nostro tinctas ... lacernas induis, et non est hoc satis: -a sumus. *per imag.*: IVVENC. 2, 604 quem (*hominem daemoniacum, cf. Matth. 12, 22*) daemonis horrida virtus...propriis -am cruciatibus esse volebat. CARM. de alphab. 34 (*littera M loquitur*) in metris iugiter cum sim vocalibus -a.

b *speciatim de cibo, quo bestiae ab hominibus capiendae alliciuntur, gr.* δέλεαρ (*v. l. 27*. *hic afferuntur et ea exempla, quibus transl. de hominibus* [*v. infra l. 36*] *dicitur, cum exempla vix certo secerni possint.* *cf.* inescare): PLAVT. Asin. 221 auceps sum ego, -a est meretrix *eqs.* Mil. 581 numquam hercle ex ista nassa ego hodie -am petam. Rud. 1237 sq. in *transennas* -a imponitur: quam si quis avidus poscit -am *eqs.* CIC. Cato 44 Plato -am malorum appellat voluptatem, quod ea... homines capiantur ut pisces (phil. frg. V 81 illecebrae esse atque -ae m. [*Plat. Tim. 69d* ἡδονὴν ... κακοῦ δέλεαρ]. AMBR. bon. mort. 6, 24 p. 725, 11). OV. hal. 11 *scarus* pavet -am. 38. PETRON. 3, 4 eloquentiae magister nisi tanquam piscator eam imposuerit hamis -am quam scierit appetituros esse pisciculos (*cf.* AVSON. Mos. 249 inductos -is ... letalibus hamos. RVFIN. Greg. Naz. orat. 3, 13, 4 p. 124, 14 velut hamo -a adoperto. *al.*). PLIN. nat. 10, 194 non omnes *pisces* eadem -a capiuntur (*cf. l. 25*). 32, 12 *al.* SIL. 7, 501 MART. 4, 56, 6 COMM. instr. 2, 7, 13 *al.* AMBR. Hel. 1, 1 *diabolus* cibum velut -am laquei praetendit *eqs. al.* AVG. in psalm. 139, 12 p. 1810B. *et al.*

B *translate et allegorice* (*cf. etiam supra l. 20*): *apud Christ. de cibo spiritali* (*significatur fides et doctrina Christiana, gratia dei sim.* [*opp. v. l. 40. 42. 44*]. *i. q. eucharistia l. 49 sqq.*): FILASTR. 59, 2 *Chiliontaetitae* ignorantes -am caelestem, id est inmortalitatis ... praemium adfuturum (134, 5; *opp.* terrestris. SERM. Arrian. frg. II 7 p. 634A multam ac variam -am spiritalem et c. *al.*). 134, 8 (*opp.* carnali). VVLG. I Cor. 10, 3 omnes *patres nostri* eandem -am spiritalem manducaverunt ([πνευματικὸν βρῶμα]. HIER. hom. Orig. in Is. 2, 2 p. 251, 7 B. [*antea*: corporalibus cibis]. *al. v. l. 41*). RVFIN. Orig. princ. 2, 11, 3 p. 186, 11 sapientiae -is nutrita mens (*cf.* AVG. beat. vit. 8 p. 95, 2). AVG. serm. 47, 15, 28 p. 314C circum se habent -am *haeretici*, sed non manducant ... ecce, -a posita est in vasculo *eqs.* 279, 9 p. 1280C *fides* est -a, non ventris sed mentis. GREG. M. moral. 20, 40 p. 161A. *et saepe.* *de eucharistia*: PROSP. in psalm. 110, 5 p. 322A -am virtutis et vitae (*v. l. 54*) panem ... illum incorruptibilem, qui de caelo descendit, ut verbum dei esset -a hominum sicut cibus est angelorum. 135, 25 p. 390B haec est -a de qua dominus dicit: caro mea vera est -a (*cf.* VVLG. Ioh. 6, 55 cibus). sent. 343 p. 481C -am vitae accipit...qui in Christo manet (*v. l. 50. cf.* INSCR. christ. Rossi II 244, 1a clypeus hic vividam dabit postulantibus -am).

II *de igni* (*tam proprie quam in alleg.*): **A** *in universum*: *i. q. ignis materia* (*syn.* nutrimentum *l. 64. cf.* COMM. apol. 73 nemo petram subicit nisi solus ignis ad -am) *vel praeda*: VVLG. Is. 9, 19 erit populus quasi -a ignis. Ezech. 15, 4 *lignum vitis* (*i. populus Iudaeorum*) igni datum est in -am (*quod de gehennae igni sumunt*: TERT. cult. fem. 2, 13 p. 734 Oe. aurum ignis est -a. LVCIF. Athan. 2, 26 p. 195, 22 RVFIN. Orig. in gen. 1, 2 p. 5, 16 B. Orig. princ. 2, 10, 4 p. 177, 9 cuius ignis -a atque materia sunt nostra peccata *eqs. al.*). RVFIN. Orig. in num. 12, 2 p. 98, 26 B. bitumen -a et nutrimentum est ignis. PS. AVG. quaest. test. I 115, 36 p. 329, 24 igni si non des -am sopitur. MACR. Sat. 7, 16, 24. ENNOD. carm. 1, 17, 23 ministri dum cuperent nimis fornacis -ae tradere martyram. **B** *technice: i. q. nobis 'Zunder'* (*sunt qui statuant notionem ex ea fluxisse quae est sub I A 2 b l. 18 sqq. cf.* ISID. orig. 17, 10, 18 fungi, quod aridi ignem acceptum concipiant; φῶς enim ignis est; unde et -a [cessa *KN*, cesda *D*] vulgo dicitur, quod sit fomes ignis et nutrimentum. *attamen vox, quae saepe* iska *scribitur, omnino alterius originis esse videtur: cf.* ἴσκα: AET. 7, 91init. ALEX. TRALL. 2 p. 535 P. PAVL. AEG. 6, 49. *v. M.-L. s. v.* iska [*germ.*]; GLOSS. V 367, 27 iska tyndrin [*anglosax.* '*Zunder*']. *cf. Rose, Ind. Theod. Prisc. p. 511* [*l. v.:* ὕσκα]; *Gundermann, Zeitschr. f. d. Wortfschg. VIII, 1906/7, 116 sqq.; Sofer, Lat. und Rom. aus den Et. des Isid. v. S. p. 129 sqq.*): VINDIC. epist. ad Valent. 8 palpebras incidi deberi, comburi etiam emicranium...inponi etiam -as (THEOD. PRISC. log. 18 p. 117, 8 locis...inpatienter dolentibus etiam -ae [-as *V*] ustiones impono [48 p. 149, 11]). THEOD. PRISC. log. 62 p. 164, 15 -as (iscas *B*) et cauteres partibus thoracis infigo.

deriv.: escalis, escarius, escatilis, escifer, esco(r). adesco, inesco.

escālis, -e. [*ab* esca. *W.*] *i. q. ad escam (sc. ministrandam) pertinens* (*cf.* escarius *p. 856, 28*): MOD. dig. 33, 10, 8 argentum -e et potorium (*ibid.; opp.* supellectili). *pro subst.*: IVV. 12, 46 *l. v., v. infra l. 40* (*cf.* GLOSS. I p. 387 -a quas scutellas dicunt). *fere i. q. escā effectus*: ANTH. 181, 8 cattus in obscuro cepit pro sorice picam, ... poena ... praedonem plectit edacem, nam claudunt ... cornea labra gulam ... et ... -i vulnere raptor obit.

escara *v.* eschara. **escāria** *v.* escarius *l. 23 sqq.*

escāriola, -ae *f.* *ab* escaria *deminutive, v. l. 25 sqq.* (*vox ex gr.* τρώξιμος *versa*, -a *sc.* '*lactuca*': *Walde-Hofmann, Et. Wb. s. v.* esca): GLOSS. V 552, 51 intiba, quae vulgo scariola vocatur (504, 48 intiva cicoria scarola; *cf. et l. 16*). III 16, 37 θρώξιμα ae. [*it.* scariola. *M.-L.*] *nomen herbae, i. q. intibus* (*gr.* θρίδαξ *l. 13; v. et l. 19*): DIOSC. 3, 89 *opofilon* multi in -a (scar- *P*) comedunt pro eruca (*gr. 3, 80, 6* χρῶνται δὲ αὐτῷ καὶ μετὰ θριδάκων ἐσθίοντες ἀντὶ εὐζώμου).

escārius, -a, -um. [*ab* esca. *W.*] NON. p. 108, 19 esculentum et -um ab escis et ab edendo dictum. scar- (*cf. l. 9 sq.*): *infra l. 19. 31.* NOT. Tir. 102, 86. *pro subst. v. infra l. 23 sqq. 40 sqq.* [-um (*v. l. 40 sqq.*) *sard.* iscarzu. *M.-L.*] **1** *quod edi potest, esculentus* (GLOSS. -a [scaria] τρώξιμα. -i⟨i⟩ asfaragi κήπεια ἕλεια): **a** *adi.*: MARCELL. med. 6, 3 nucis -ae, id est inglandis. *in imag. iocosa*: PLAVT. Men. 94 numquam ... fugiet (*servus, captivus*), dum eo vinclo (*i. datis escis et potionibus*) vincies, ita istaec nimis lenta vincla sunt -a *eqs.* **b** *pro subst.*: *genus quoddam uvarum*: PLIN. nat. 14, 42 in pergulis ... seruntur -ae appellatae e duracinis, albae, nigrae. *herba quaedam* (*v.* escariola, *l. 7; cf. et l. 19.* GLOSS. II 563, 20 iscaria seris): GARG. MART. med. 39 p. 177, 9 sq. de -a. -a virtutem habet medendi omnibus doloribus internis *eqs.* **2** *i. q. ad escam pertinens, sc. de rebus quae escis ministrandis serviunt*: **a** *adi.*: VARRO ling. 5, 118 mensam -am (*v. vol. III 1057, 48 sq.* 5, 120 PAVL. FEST. p. 77. *cf. p. 859, 71*). vasa, argentum *sim.* (GLOSS. -a [scaria] σκεύη ἐν οἷς ἐσθίομεν. V 656, 22 [*ad* IVV. *l. 40; cf.* GLOSS. I p. 387] -a dicuntur vasa minora in quibus esca datur *eqs.*): PLIN. nat. 36, 197 fit et tincturae genere obsianum ad -a vasa (37, 18. PAVL. sent. 3, 6, 61 [*opp.* pocularia. 3, 6, 67]. 3, 6, 86; *opp.* potaria. ISID. orig. 20, 4 tit.). CELS. dig. 33, 10, 7, 2 si -um argentum ... supellectili quis adscribere solitus sit (POMPON. dig. 34, 2, 21, 2. PAVL. dig. 34, 2, 32, 2 [*opp.* potorio]. *al.* TEST. Dasum. [Corp. VI 10229; *a. 108*] 38 ⟨argenti es⟩cari et potor⟨i⟩ ex meo quod e⟨legerit⟩. *al.*). CORP. VI 8732 praep(ositus) auri -i. **b** *pro subst.*: IVV. 12, 46 bascaudas et mille -a (*l. v.*: escalia, esclaria [*v. l. 2*]. SCHOL. *ad l.*: cac⟨c⟩abos), multum caelati. VLP. dig. 34, 2, 19, 12 si caccabos argenteos habeat vel ... aliud vas ad coquendum, dubitari poterit, an -o (*collective*) contineatur. PAVL. dig. 33, 10, 3, 3 vitrea -a et potoria.

escarus *v.* scarus.

escātilis, -e. *ab* esca (*cont.* potilis, *Leumann, Die lat. Adj. auf -lis, p. 59. at cf.* aquatilis *l. 49*). *quod edi potest* (*cf.* escarius *supra l. 18,* esculentus *p. 859, 40*): TERT. patient. 5 p. 9, 22 post mannae -em pluviam, post petrae aquatilem sequellam desperant *Iudaei* de domino. adv. Marc. 1, 1 p. 291, 7 parentum cadavera cum pecudibus caesa convivio convorant. qui non ita decesserint, ut -es fuerint, maledicta mors est. *Mehmel.*

***escendo**, -ī, -ēnsum, -ere. *ab* ex *et* scandere. *de scriptura: scribitur* exc- *e. g.* CAES. Gall. 7, 27, 2 *β*. LIV. 30, 15, 11 *H*; exsc-: LIV. 29, 11, 5 *G*. *de formis: perf.* escidit *legitur in* ACT. Arv. a. 87 II 36; *non neglegentem script., sed formam vulgarem e confusione c. verbo q. e.* scindo, scidi *natam in causa esse docet Löfstedt, Eran. 13, 1913, 74.* *de significatu*: PAVL. FEST. p. 79 -ere egredi (*v. p. 858, 20*). ISID. diff. app. 168 inter -ere, ascendere, conscendere hoc interest, quod ascendimus excelsa vel locum honoris; -imus, cum aliquid altius scandimus; conscendimus, cum equo vehimur. GLOSS.L II Philox. ES 2 -it συμβαίνει. *legitur inde a* PLAVTO, *rarescit post* SEN. philos. *mutatur in lbb. mss. saepe in* asc- *vel* consc- (*v. Th. Stangl, Berl. phil. Woch. 32, 1912, 1525; Rh. Mus. 70, 1915, 226*); *in varr. lectt.* esc- *utpote minus vulgare illis fere praeferendum est* (*aliter fort. iudicandum de* LVCAN. 2, 499 [*v. Housman ad l.*]: asc- *Ω*, -ite *P[C]; v. p. 857, 19*). *praeterea confunditur c.* desc- *e. g. l. 79. p. 857, 11. 15; c.* extendere: *p. 857, 51. 66; c.* excedere: *p. 857, 11. 81.* [*dub. trad.*: PLAVT. Merc. 259 inscendo in (*A*, ascendi in *CD*, -endum *B*) lembum. *e coni. dub.*: CIC. Vatin. 34 quaero ... numquis reus in tribunal ... -erit (*Gulielm.*, exciderit *Schol. Bob.*, ascenderit *codd.*). TAC. Agr. 42 (*Lipsius*, excedere *trad.*).]

I *fere i. q. scandendo sursum niti*: **A** *proprie de animantibus*: **1** *additur quo aliquis -it*: **a** *in locos sive natura altius sitos sive ope humana exstructos*: **α** *generalia quaedam* (*intrans.* c. in, ad *vel adv. ex. gr. l. 79 sqq.* [*c. sentent. relat.* LIV. 38, 22, 1]; *transit. p. 857, 3. 5. 15 sqq.*): PLAVT. Amph. 1000 illuc (*sc. in tectum*) sursum -ero (Mil. 1150 ex alto puteo sursum ad summum [desc- *P*]). Trin. 942 an etiam in caelum -isti? (CIC. parad. 11 Tusc. 1, 71 LACT. inst. 1, 10, 9 [*R*]. 1, 18, 23 [*R*1 *V*]). VARRO Men. 209 non animadvertis cetarios ... -ere in mālum alte? (LIV. 30, 25, 11 [asc- *RF*]). ling. 5, 43 unde -bant ad ⟨in⟩fimam novam viam, locus sacellum ⟨Ve⟩labrum (*si quidem* -bant *c. sequ. coniung.; si minus, ad 2 referendum*). CIC. Verr. II 4, 51 -it (asc- *R*2*Q*) in oppi-

[Friedrich]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

dum (*sc. Haluntium*) Archagathus. de orat. 2, 100 lex peregrinum vetat in murum -ere; -it ([*v. adn.*]. LIV. 26, 48, 13. *cf.* CAES. Gall. 7, 27, 2 qui primi murum -issent [exc- *β*, asc- *α*]. OROS. hist. 3, 19, 7 [asc- *PRD*]). LIV. 1, 10, 5 *Romulus* in Capitolium ([asc- *l. v.*]. 37, 3, 7 *al.* CAPITOL. Max. Balb. 3, 2 Capitolium). 8, 10, 12 ubi illud signum defossum erit, eo magistratum Romanum -ere (asc-, desc-, excedere *l. v.*) fas non esse (*aut fodiendo tumulus fit, in quem eum -ere nefas est, aut -ere hic idem fere valet atque 'ingredi'* [*cf. Gell. 10, 15, 24 flamen Dialis* locum in quo bustum est numquam ingreditur]). 29, 37, 12 cum *Claudius* ... in aerarium -isset *eqs.* (*v. adn.*). 36, 24, 9 consul ab urbe -surus (*Gronov.*, desc- *B*, excess- *M*, asc- *rell.*) in arcem (*cf. supra l. 4*). 36, 30, 2 Acilius ... Oetam (*B*, desc- *codd. recc.*). 42, 15, 5 ad templum *Delphicum* a Cirrha (IVL. VAL. 1, 12 p. 23, 11 -so templo [*Ps. Callisth. 1, 19* ἀναβαίνει]). *al.* VAL. MAX. 1, 1, 10 clivum, qui ducit ad Ianiculum, -ere (*Lipsius*, desc- *LA*, asc- *dett. pauci*) incipientes. SEN. Phoen. 112 funebrem -am (asc- *A*) struem (*cf.* AMM. 29, 1, 39 -so rogo). CVRT. 3, 8, 22 in iugum editi montis (*cf.* LACT. inst. 4, 15, 16 *Iesus* -it [*Stangl*, desc- *R*, asc- *S*] in montem desertum). LVCAN. 2, 499 ruiturum -ite (*v. p. 856, 66*) pontem. ACT. Arv. a. 87 II 25 *fratres Arvales* lucum deae Diae ad summotum -erunt. INSCR. Rev. arch. 16, 1910, 354 (*a. 94*) -entium scalas secundas (GELL. 10, 15, 29). SIDON. epist. 4, 15, 3 in ... castellum ... difficilius -itur (*L*, asc- *rell.*). 4, 25, 5 in *monasteria*.

β notabiliora: adhibetur in certis quibusdam locutionibus: (I) *in rostra, tribunal sim.* (*transit. infra l. 34. 36 sq.*): CIC. Manil. 55 non pudebat magistratus populi Romani in hunc ipsum locum (*sc. in rostra*) -ere (*H*, asc- *Δ*; *v. infra l. 32*). p. red. in sen. 12 in contionem -it (*P*, asc- *rell.*) eaque dixit, quae *eqs.* (or. frg. A XII 4. Att. 4, 2, 3 [asc-, desc- *l. v.*]. ad Q. fr. 1, 2, 15 [asc-, desc- *l. v.*]. LIV. 2, 7, 7 [asc- *l. v.*]. *al. cf.* LIV. 24, 22, 13 in aram Concordiae, ex qua pridie Polyaenus contionatus erat, -it [asc- *l. v.*]). off. 3, 80 constituerunt ..., ut omnes simul in rostra -rent ([*v. adn.*]. LIV. 23, 23, 1 [scendit, scindit, asc- *l. v.*]. 30, 17, 3 *al. cf.* TAC. ann. 15, 59 rostra. *v. supra l. 27*). LIV. 2, 28, 6 consules in tribunal -unt ([asc-, desc- *l. v.*; *v. Drakenborch ad l.*]. 3, 47, 4 *al. cf.* AMM. 26, 6, 18 tribunal [27, 3, 1 tribunali -so. *al.*]. *v. p. 856, 71*). TAC. ann. 13, 5 suggestum imperatoris. (II) *in (ad) urbes*: CIC. Verr. II 4, 51 *v. p. 856, 84.* LIV. 29, 11, 5 legati ... Delphos cum -issent (adsc- [asc-] *l. v.*), oraculum adierunt (41, 22, 5 *al.*). 35, 13, 6 inde (*sc. Elaeā*) Pergamum ... -erunt (ex[s]c- *2 codd. recc.*, desc- *B*, *v. supra l. 11*). 35, 43, 3 Ilium a mari (37, 9, 7. *cf.* 37, 37, 2 in urbem *Ilium* arcemque). 42, 38, 1 ad Gitana (*v. Krascheninnikov, Hermes 37, 1902, 493*). 45, 28, 5 *Paulus Lacedaemone* per Megalopolim Olympiam -it (*Liv. aut Olympiam alte sitam putavit aut esc- per imag. dici potest de migrantibus a regione meridiana ad septentriones* [*cf. Stürenburg, Relat. Ortsbezeichnung, Leipz. 1932, p. 22 sqq.*]).

b *in vehicula, sc. naves currus equos sim.* (*plerumque transit.; c.* in *infra l. 48 sqq. 54*): PLAVT. Merc. 931 iam in currum -i (CIC. Pis. 61 [*T*, asc- *rell.*]. *cf.* LVCR. 5, 1301 falciferos armatum -ere currus. SEN. dial. 6, 16, 2 pulvinum [*i. currum pulvino ornatum*]. 7, 23, 4 vehiculum). CAECIL. com. 33 -e (ext- *trad.*) huc in (*in om. cod. R*) meam navem (NEP. Them. 8, 6 Epam. 4, 5. *cf.* TER. Ad. 703 abiit, navem -it [*A*, asc- *rell.*]. DICT. 6, 11. IVL. VAL. 1, 10 p. 21, 5 -sa navi [ἐπενέβη *Ps. Callisth. 1, 18.* AMM. 26, 8, 12]. CVRT. 8, 13, 26 in rates [STAT. Ach. 2, 11 *trans.*]. AMM. 16, 12, 58 -sis navigiis [SIDON. epist. 1, 5, 3 Ticini cursoriam — sic navigio nomen — -i; *L*, asc- *l. v.*]. 21, 9, 2 lembis -sis [30, 3, 5]. OROS. hist. 6, 15, 34 Caesar ... scapham [*L*, exsc- *P*[1], asc- *al.*]). SALL. Iug. 97, 5 equos (*v. p. 733, 73 sq.* LIV. 37, 20, 12 *al.*).

2 *absolute* (*quo aliquis -endo perveniat, ex antecedentibus facile colligitur infra l. 62. 68*): CIC. Phil. 2, 85 sedebat in rostris conlega tuus *eqs.* -is (asc- *D*), accedis ad sellam. SALL. Iug. 94, 1 illi, qui -suri (*v. adn.*) erant (*sc. per ardua*) ... arma ornatumque mutaverunt. 94, 2. LIV. 28, 19, 16 *Scipio* ferri scalas iubet et se ipsum ... -surum (ostens- *V*, asc- *al.*) minatur. 45, 1, 6 Licinio consuli ad quadrigas mittendas -enti (*Turneb.*, extend- *V*) tabellarius ... litteras *reddidit* (*cf.* ACT. Arv. a. 87 II 36 *magister* sup⟨r⟩a carcares escidit [*v. p. 856, 55*] et signum quadrigis ... mi⟨s⟩it). SEN. contr. 2, 5, 1 '-e' (*sc. in arcem*) inquit *uxor* 'occide tyrannum' (*sim. infra compluriens*). SEN. Herc. f. 21 (*verba Iunonis*) -at (asc- *A*) licet (*sc. in caelum*) meumque victrix teneat Alcmene locum. dial. 1, 5, 11 placet, inquit *Phaethon*, via: -o.

B *in imagine et translate*: 1 *de hominum studiis virtutibus fortunis sim.* (*subi. personae vel res personatae; transit. infra l. 79 sq., absol. l. 83. p. 858, 4*): RHET. Her. 4, 25, 34 gradatio est, in qua non ante ad consequens verbum descenditur, quam ad superius -sum (*Marx*, superiores consensum *M*, superius asc- *E*) est. CIC. Tusc. 5, 24 *Theophrastus dicit* in rotam ... beatam vitam non -ere (asc- *K*). MEMM. carm. frg. 1 † ne ardua nitens fortunae -ere cliva. RVT. LVP. 1, 13 ⟨h⟩a⟨u⟩t mihi mirum videtur, quod tam excelsum boni gradum homo summi laboris -erit ([*Ruhnken*, exced- *trad.*]. LACT. inst. 6, 13, 7 primum *eqs.* [*R*, ascendit *PV*]). SEN. dial. 1, 1, 6 *vides* bonos viros ... laborare, sudare, per arduum -ere (*Bongars.*, exced- *A*[1], excend- *A*[2]). 1, 5, 10 quam alte (*v. p. 858, 3*) -ere debeat virtus (7, 15, 5). 6, 22, 4 *Cordus* tacitus ferre non potuerat Seianum in cervices nostras ne inponi quidem, sed -ere. 7, 15, 5. 7, 20, 2 non -unt in altum (*v. p. 857, 84*) ardua adgressi. epist. 118, 6 adhuc quaerit -ere (aesc- *A*). AMM. 27, 6, 2 *Rusticus tyrannidis* arbitrio ... ad id -erat columen (*sc. praefecturam urbanam*). *sensu latiore fere i. q. crescere, vetustiorem fieri*: CARM. epigr. 1220, 2 Maximus hic recubo ... bimulus in tertium (*sc. annum*) -ens. 1540, 3 vixi annis VI, in VII -ens animam deposui meam.

2 *de rebus corporeis fere i. q. in altum efferri, attolli*: VARRO rust. 1, 8, 7 ideo (*sc. quia solem quaerit*) ... primum e vinea in arbores -it vitis. 1, 54, 2 alia *uva* quae in piscinam in amphoram picatam descendat, alia quae in ar⟨e⟩a⟨m⟩ in carnarium -at (*i. suspendatur*). VAL. FL. 1, 206 *v. l. 18.*

II *fere i. q. scandendo aliquid transgredi, ultra certum modum ascendere vel crescere* (*nonnisi translate de rebus*): VARRO rust. 3, 16, 27 *aqua liquida* in aliquem lacum (*Keil*, locum *trad.*) influat ita, ut ne altitudine -at duo aut tres digitos. VAL. FL. 1, 206 protulit ... crinem ... ignis et -it (aesc- *V*, a[d]sc- *SM*) salientia viscera tauri (*fort. ad IB 2*).

III *fere i. q. exire, egredi* (*v. p. 856, 58*): FEST. p. 154 ait Verrius ⟨neque *matronarum* viros⟩ sedentes cum uxoribus de essedo (essequo *F*) escen⟨dere coac⟩tos a magistratibus (*Paul. Fest.* nec viri ... descendere cogebantur). CLAVD. DON. Aen. 10, 660 p. 377, 1 si ... paulatim navis in altum duceretur, et -endi et exiliendi repperisse Turnus remedium posset.

escēnsio, -ōnis *f.* *ab* escendere. *scribitur* exc-: LIV. 8, 17, 9 *A al.* CVRT. 9, 4, 4 *A.* exsc-: LIV. 27, 29, 7 *G.* 28, 8, 8 *SF.* [*e coni. dub.*: DARES 19 Palamedes suadet ... *Tenedo* luce in Troiam -em fieri oportere (*F. Meister*, excess- *LG*; *sed v. Schol. Stat. Theb. 4, 599* in excessione classis).]

-em (*plur. l. 38*) facere *technice in re militari i. q. expeditionis causa copias e navibus exponere*: LIV. 8, 17, 9 *Samnites et Lucani* adversus regem *Alexandrum* -em (excurs- *D*[3]*A*[3], ascens- *Up*) facientem ... pugnaverunt. 21, 51, 5 consuli -o hostium in agrum Vibonensium facta nuntiatur (27, 5, 8 in a. Vticensem. 29, 28, 5 in agros maritimos. *cf.* 43, 10, 11 ad a. Pallenensem). 22, 20, 4 -o (asc- *C*[1]*RDA*) ab navibus in terram facta. 22, 31, 2 priusquam in continentem -es (asc-, desc- *l. v.*) faceret *eqs.* 27, 29, 7 (excurs- *VRFφ*, essens- *λ*). 28, 8, 8. 37, 17, 3 in Bargylietico sinu -em (desc- *B*) ad Iasum fecerunt. CVRT. 9, 4, 4 hinc (*sc. qua Acesines per Sibos fluit*) -e facta ... excessit *eqs.*

escēnsus, -ūs *m.* *ab* escendere. [*dub. trad.*: CAES. Gall. 7, 46, 1 oppidi murus a planitie atque initio ascensus (*απ*, esc- *ρ*) ... mille passus aberat. *cf.* 7, 86, 4 loca praerupta ex ascensu (exscensu *Madvig*, atque ex asc- *β*, atque ex⟨pedita⟩ asc- *A. Klotz*) temptant.] *i. q. actus escendendi*: TAC. ann. 13, 39 capta -u munimenta omnesque puberes trucidati *sunt a militibus.* *Friedrich.*

eschara, -ae *f.*, ἐσχάρα. 1 *legitur, ut vid., vox gr., i. q. basis*: VITR. 10, 11, 9 basis (*ballistae*) quae appellatur -α (schara *x*). 10, 14, 1 basis (*testudinis*) ... quae graece -α (*Iocundus*, ἐσχάριον *Ath.*; thera *x*). 2 *i. q. crusta sive per oculorum (faucium) ulcus sive per ustionem cauterio factam in cutis superficie nata* (*scribitur*: -a: CAEL. AVR. *ter.* escara: RVF. podagr. *bis* [*et v. l. 66*]. eschamra: *infra l. 56. praeterea fere* scara *vel* schara [icaram *l. 69*]): CELS. 5, 26, 33[D] post ustionem ... superponenda sunt, quae crustas a vivo resolvant; eas -as (*FJ*, eschamr- *P*, schāras *praeposita* e *V*[1]) Graeci nominant (SCRIB. LARG. 25 ad sordida ulcera oculorum crustasque habentia, quas ἐσχάρας vocant [= MARCELL. med. 8, 116 *ubi* -as *ed.*]. CASS. FEL. 67 p. 164, 11 scara [*c*, schara *g*] *v. vol. IV 1253, 17.* 68 p. 167, 10 scara [*cp*]). MARCELL. med. 7, 21 -as (*Cornarius*, scharadas *trad.*). THEOD. PRISC. eup. faen. 62 p. 64, 5 quamdiu -ae (scara *r*, ira *B*, sordes eius vulneris *b Gel.*) cadant (CAEL. AVR. chron. 5, 1, 22 donec ulceris cadat -a). CAEL. AVR. chron. 5, 1, 17 -as patientibus ingesserunt partibus (*sc. cauteriis applicatis. cf.* RVF. podagr. 31[tit.] de cauteriis aut escaras ... imponendas. 31 sed escaras [*Mørland*, et scaras *cod.*] ... imponendas [*gr. Aet. 12, 25* ἐσχάρας τοίνυν ἐμβλητέον]). 5, 1, 18 altiora inusta putrescunt et, ut Graeci appellant, -am faciunt (CASS. FEL. 22 p. 37, 17 scaram [*g p*, icaram *c*]. ORIBAS. eup. 2, 1 T 11 scaram). CASS. FEL. 22 p. 38, 6 scaram (*g*). 32 p. 68, 6 ad omnes putredines et scaras (*c*, ascaras *p*). 36 p. 78, 11 ulceratio faucium ... exitialis ostenditur, si grandis et scara (& scara *gp*, ex scara *c*) fuerit nata (36 p. 79, 4 grandis cum scara). ALEX. TRALL. 1, 89[extr.] ad staphilomata ... et scarras et ad omnes passiones oculorum (*gr. 2 p. 23 P.* ἐσχάρας). RVF. podagr. 31 escaras. [*it.* aschero, *francog. vet.* ascre '*taedium*'. *M.-L.*] *cf. etiam* 1. ascra *vol. II 772, 27.*

escharōsis *f.*, ἐσχάρωσις. *i. q. adustio quaedam, qua eschara efficitur*: CAEL. AVR. chron. 1, 4, 118 dehinc scarosin medicamine sive ignis ustura.

escharōticus, -a, -um, ἐσχαρωτικός. *scribitur* escha- *p. 859, 4; praeterea* sca- DIOSC. *ubique* (*gr. Diosc.* ἐσχαρωτικός, ἐσχαροῦν). *i. q. crustam faciens* (*subst. n. pl. de medicamentis p. 859, 4*): DIOSC. 2, 50 (*gr. 2, 73 de lana*) combuste virtutem habent termantica et -a ([*sic*]. 5, 96 [*gr. 5, 15, 12*] virtus est omni ponfolinge [πομφόλυξ]

[K.-M.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

stiptica ... et -a. 5, 123 [*gr. 5, 98, 4*]. 5, 134 [*gr. 5, 109, 2*]. 5, 143 [*gr. 5, 117*] -is virtutibus). 2, 161 (*gr. 2, 175, 2*) omnes cum folia et radicibus vulneraticia scaroticia. 4, 49 creticus quinus ... semen -um habet (*gr. 4, 52 deest*). CAEL. AVR. chron. 1, 1, 50 utitur etiam -is (*v. p. 858, 80*), hoc est quae cutem extendere vel corrumpere (*sc. urendo*) valeant.

MART. 2, 6, 3 lectis vix tibi paginis duabus spectas **eschatocollion** (*i. ἐσχατοκόλλιον, cf. Liddell-Scott s. v.*).

escia *v.* isc-.

escifer, -a, -um. *ab* esca *et* fero. *i. q. cibum ferens*: PAVL. NOL. carm. 15, 223 ut Elian ... pascere posset, -as volucres ... mittens *eqs.* *? i. q. cibum devorans*: ANTH. 230, 4 aethera quod pontusque, altrix quod terra creavit, cernimus -um paulatim sumere ventrem (*an ad sent. rel. sc. eo sensu q. e. l. 9 pertinens?*).

escirrŏmenos *v.* scirr-. **escito** *v.* exc-.

1. esco *v.* sum. *K.-M.*

2. esco, -āre. [*ab* esca. *W.* (*cf. c.* cibare; *aliter l. 19.*] *i. q. alere* (*nota dupl. acc.*): ITALA num. 11, 18 (Lugd. *al.*) quis nos -bit carnem (ψωμιεῖ κρέα, VVLG. dabit ... escas carnium. *cf. ibid. 11, 4* cibabit). **escor,** -ārī. *ab* esca, *cf.* epulari (*aliter l. 16*). *ex coni.: l. 22.* *i. q. edere*: SOL. 40, 27 *ciconiae* serpentes ... -andi gratia insectantur. CHIRON 270 p. 80, 25 male -atur et ambulans vacillat (*cf.* 493 p. 162, 6 cum -atur [*Buecheler*, eum esca tritus *cod.*], tussit ... ambulans concidet). *Mehmel.*

escola *v.* schola. **escoliŏmenos** *v.* scol-.

escor *v.* 2. esco. **escotŏmaticus** *v.* scot-.

[**esculandus** *ab* esculo(r) *iuxta* poculandus *v. l. 48 sq.*] *K.-M.*

esculentia, -ae *f.* *ab* esculentus. GLOSS. -a pinguedo. *fere i. q. cibus pinguis, delicatior* (*cf.* esculentus *infra l. 50*): HIER. epist. 79, 7, 6 nec ideo te carnibus vesci non putes, si suum, leporum ... et quadrupedum animantium -as (-a *L*, exculentias *B*, sculercias *W*) reprobes *eqs.* AVELL. p. 28, 17 *Macarius* erat ... presbyter mirae continentiae, non vino stomachum relevans, non carnis -a (esco- *φ*, exco- *χ*) corpus curans, sed oleo solo escas asperiores mitigans.

ˣ**esculentus,** -a, -um. [*ab* esca. *W.*] *de etym.*: VARRO ling. 6, 84 *v. p. 97, 81 sq.* NON. p. 108, 19 *v. p. 856, 15.* *scribitur* esco-: VARRO frg. Char. gramm. p. 73, 5 B. exco(-u-)-: *v. infra l. 55, cf. supra l. 30. 33.* esquilentum: NOT. Tir. 102, 87 (*K*, escu- *L²*). *comp.* -ior *inde a* TERT. (*v. l. 52*); *superl. deest.* *legitur inde a* Q. SCAEV., CIC., VARRONE.

A *adi.*: **1** *quod edi potest*: **a** *spectat ad cibos cuiuslibet generis*: Q. SCAEV. Gell. 4, 1, 17 penus est quod -um aut posculentum (postu- *P*, pocu- *recc.*) est (VLP. dig. 33, 9, 3, 2 penus -a [33, 9, 3, 3]). VARRO frg. Non. p. 108, 22 quid ... -um. CIC. nat. deor. 2, 124 *avem* eligere ex his (*sc. conchis*) quae sunt -a. COLVM. 11, 3, 50 si -ae merci praeparabis *cucurbitas* (*cf.* ARNOB. nat. 1, 2 p. 4, 26 frugibus). PLIN. nat. 8, 219 innocua et -a animalia (TERT. cult. fem. 2, 9 p. 727 Oe. vino et a. -is [*A*; exolentes, exulantes *rell.*]). 10, 28 MART. 7, 20, 18. TERT. apol. 9, 13 *v. p. 701, 61.* DON. Ter. Ad. 552 p. 115, 3 rebus -is (esculandis *V*) et poculentis (posc- *C*, poculandis *V. cf. l. 74 sqq.*). **b** *spectantur tam cibi largi quam delicatiores et exquisiti* (*primitus per comparat., posit. l. 57*): TERT. ieiun. 5 p. 279, 27 *Iudaeis* ingratis gratiora et -iora quaeque detracta sunt (*cf. p. 854, 37 sqq.*). HIER. epist. 22, 11, 1 non posse a vino et -ioribus cibis abstinere ([PS. HIER. epist. 18, 3 p. 185ᶜ]. CASSIAN. inst. 5, 7 p. 86, 22 -iores cibi ... castitatis non adimunt puritatem *eqs.*). 5, 23, 1 p. 101, 1. HIER. adv. Iovin. 2, 6 p. 294ᴬ si ... parvulus es (*sc. in Christo, cf. I Cor. 3, 1*) et cocorum iura te delectant, nemo rapit faucibus tuis -as (*v. l. 51*) dapes.

2 *praevalet notio plenitatis et multitudinis* (*cf.* vinolentus, suculentus, potulentus *sim.*): **a** *ciborum, conviviorum nimietas et luxuria respici videtur*: CIC. Phil. 2, 63 vomens frustis -is vinum redolentibus gremium suum et totum tribunal implevit (SIDON. epist. 3, 13, 6 -a ructatio de dapibus hesternis). SIDON. carm. 9, 110 nec -am fletus pingimus ad dapem Thyestae (*cf. Mohr, praef. ed. p. XLV*). **b** *fere i. q. cibis refertus, edax*: PLIN. nat. 8, 90 *crocodilum* saturum cibo piscium et semper -o ore ... parva avis ... invitat ad hiandum pabuli sui gratia. SIDON. epist. 4, 7, 2 cum apud crudos caeparumque crapulis -os hic agat Vulgas (*cf. Engelbrecht, Wien. Stud. 20, 303*). epist. 6, 1, 5 quis -us abstemium competenter arguerit. carm. 12, 6 quod Burgundio cantat -us.

B *subst.*: **1** *fem.*: *i. q. mensa escaria* (*cf.* VARRO ling. 5, 118 *p. 856, 29 sq.*): VARRO frg. Char. gramm. p. 73, 5 B. *v. p. 124, 32 sqq.* **2** *neutr.*: **a** *fere i. q. cibus* (*plur. praeter l. 78. 79 [collect.]; cf.* edulia): CIC. nat. deor. 2, 141 in ea parte oris, qua -is et posculentis iter natura patefecit (PAVL. FEST. p. 253 omnia -a, posculenta. *cf.* GELL. 17, 11, 2 [*verba Erasistrati; item* MACR. Sat. 7, 15, 4] -a omnia et poculenta [pot- *NQ*]. APVL. Plat. 1, 15. MOD. dig. 1, 18, 18 -um potulentumve). COLVM. 9, 14, 3 *al.* PLIN. nat. 11, 278 grano Assyrii mali ... in -a addito (*cf.* 12, 16). 18, 365 vasa quibus -um additur. *al.* FRONTIN. strat. 2, 5, 14. VLP. dig. 33, 9, 3, 3 -a (*om. F¹*). TERT. resurr. 1 p. 25, 7 *vulgus* defunctis parentat, et quidem impensissimo officio, pro moribus eorum, pro temporibus -orum (*l. v.* sepultorum). **b** *i. q. vas escarium* (*cf. p. 856, 40*): PLIN. nat. 34, 7 vasa ... Corinthia, quae isti elegantiores modo ad -a transferunt, modo in lucernas aut trulleos. 35, 160 Samia etiam nunc in -is (siculentis *R*) laudantur. 36, 159 vasa ... ad -orum (-os *B*) usus. *Mehmel.*

[**ēsculētum** *v.* aesculetum (*cf. vol. I 1082, 51; ubi addas* SCHOL. Hor. carm. 2, 9, 7 pineta et esculeta). **ēsculus** *v.* aesculus. *scribitur* esc- (*cf. vol. I 1082, 51 et infra l. 78*): VERS. inc. Mar. Victorin. gramm. VI 97, 8 acuta falce si virentes -os. PS. APVL. herb. 77, 6 H.-S. ISID. orig. 17, 7, 28.]

esculat *sim. v.* excolo. [**escylu** (*i.* efc-) *v.* euchylus.]

ēseco, ēsectio *v.* exse-. **eser** *v. Onom.*

ˣ**ēsibilis,** -e. *ab* ēsus (edere), *cf.* edibilis. *i. q. ad edendum aptus* (*saepius in alleg.*): HESYCH. in lev. 6, 21 p. 852ᴬ dominicam carnem -em hominibus reddidit. 6, 30 p. 856ᶜ *hostia* non est -is hominibus, sed igne consumitur. 7, 23 p. 866ᶜ *boum sim.* carnes mundas et -es (*opp.* comedi ... vetuit). 19, 23 p. 1034ᴬ cur ... triennio fructum eis omnis ligni non esse -em dicebat? (*cf. ibid.* p. 1035ᴬ legis. p. 1035ᴮ testamenti veteris). *ibid.* p. 1034ᶜ lignum. *al.*

esiciārius, esiciātus, esicium *v.* isic-. **ēsilio** *v.* exsi-.

TERT. bapt. 5 p. 205, 22 nam et **esiētōs** (*B* [*i. ed. Mesnartii, vulgo Gagneiana*; et scetos *T*]. *an* hes-? *gr.* ἐσιήτας [*syn.* ποταμοφορήτους, *v. l. 20 sq.*]) et lymphaticos et hydrophobas vocant, quos aquae necaverunt aut amentia vel formidine exercuerunt (*v. Borleffs ad l., ubi plura; ad rem cf. Dölger, Antike u. Christentum I p. 174 sqq.*).

1. ēs(s)ito, -āvi, -ātum, -āre. [*ab* edere, esus. *W.*] *scribitur* ess-: PLAVT. Capt. 188 Pseud. 830 CATO agr. 157, 10 APVL. met. 1, 19 *v. infra l. 39.* 9, 36 *v. l. 41 sq. v. et l. 27. 45.* GELL. 9, 6, 3 ab eo quod est 'edo' et 'iungo' ... '-o' et 'iunctito', quae sunt eorum frequentativa. GLOSS. comedit (frequenter). essetabant comedebant. *fere i. q. comedere* (*acced.* ex: *l. 37*; de: *l. 38*; *absol. infra l. 39. 40. 42*; *de bestiis* [*i. q. devorare*]: *infra l. 41*): ENN. frg. var. 113 (*ex Euhemero*) *v. infra l. 43.* PLAVT. Capt. 188 sentisne -as? Pseud. 830 *v. p. 854, 22.* Sat. frg. 1 (Paul. Fest. p. 45) catulinam carnem (*v. infra l. 44*) -visse Romanos Plautus in Saturione refert. CATO agr. 157, 10 lotium conservato eius qui brassicam -arit (*inde* PLIN. nat. 20, 83 -verit [*F²*, hesit- *d*, aestim- *E*]). VARRO Men. 250 dulcem aquam bibat salubrem et flebile -et (*Iunius*, set *codd.*) cepe. PLIN. nat. 31, 89 salem cum pane -asse eos (*sc. veteres*) proverbio apparet. GELL. 4, 11, 1 Pythagoram philosophum non -visse ex animalibus. 4, 11, 9 de κνάμῳ non -to. 11, 7, 3 furfureum panem. APVL. met. 1, 19 eum ... avide -antem (essi-, s *altera add. ead. m. F*; esi- *φ*) aspiciens *eqs.* 7, 27 nunc iste ... insatiabilem ... ventrem semper -ando distendit. 9, 36 canes ... feros ... adsuetos abiecta per agros -are (essic- *F*, exsicc- *φ*) cadavera. 10, 16 securus -bam. LACT. inst. 1, 13, 2 (*ex Ennio, v. l. 29 sq.*) scriptum ... in sacra historia: Saturnum et Opem ceterosque tunc homines humanam carnem (*v. l. 32*) solitos -are (*PV*, ess- *R¹S*, vescitare *H*, *sim.*). HYG. astr. 2, 30 postea Syros ... destitisse pisces -are ([*HPD¹*, h(a)es- *M¹R*, edere *D²M²*]. 2, 41).

2. ēsito *v.* haes-. [*?* pilopus est **esmauldum** GLOSS. V 622, 51.]

esocīna, -ae *f.* *cf.* esox *et* piscina. NOT. TIR. 112, 96.

ēsor, -ōris *m.* *ab* edere (esus). *is qui edit*: FRONTO p. 226, 10 N. avum ... prandiorum opimorum -em optimum fuisse.

esōtericus, -a, -um, ἐσωτερικός. AVG. epist. 135, 1 p. 90, 15 philosophiam ... quam ipse Aristoteleo more tamquam -am (soteri- *TDKP¹*, socrati- *C* [iso- *m. 2*], esocrati- *rell.*) fovere consueveras.

esox (-ō-?), -ocis *m.* [*vocab. gall., i. q. hibern.* eo, *corn.* ehoc '*Lachs*'. *W.* (*cf. gr.* ἴσοξ).]. *scribitur* is-: *infra l. 64* (ix-). *l. 67. 72. 74. 75.* ISID. orig. 20, 2, 30 -em (ysucem *BK*) piscem quendam dictum, ex quo primum isicia facta sunt. *de prosodia*: PS. PRISC. gramm. III 526, 3 ox syllaba finita breviantur ut ... -x, atrox, celox et in obliquis producuntur ... -is, atrocis *eqs. at* -ōcem PAVL. PETRIC. *infra l. 68.* VEN. FORT. Mart. 4, 300. NOT. Tir. 112, 95 -x. [*vix huc pertinet*: PLIN. VAL. 5, 1 ysices et pectines *eqs.*] *genus maioris cuiusdam piscis in Rheno* (*v. l. 65*) *flumine viventis, salmonis specie* (*cf. l. 70*): PLIN. nat. 9, 44 fiunt et in quibusdam amnium haut minores *pisces*, silurus in Nilo, -x (*Gel.*, ixox *DFR¹E¹*, exos *R²*, esos *E²*) in Rheno ... inertia pinguescens ad mille aliquando libras. SVLP. SEV. dial. 3, 10, 4 ad primum iactum in rete permodico immanem (*v. l. 71*) -em (esohascem *in ras. F*, isocem *M*) diaconus extraxit (*cf.* PAVL. PETRIC. Mart. 5, 676 ad litora traxit congaudens -em. VEN. FORT. *v. l. 60*). POL. SILV. nom. anim. chron. I p. 544, 15 (*inter natantia*) -x, salmo. GREG. TVR. glor. conf. 5 p. 752, 17 invenit *piscator* ... immanem (*v. l. 67*) -em in lapsum suum. ANTHIM. 41 p. 18, 11 cutem ... -is (esoci *P*, isoce *ex* isice *g*, isici *H*, isicii *GB*, sicci *Al*) ipsius ... frixum ... non manducetur. *ibid. l.* 12 de -e (essoce *l*, esociis *P?*, isoci *g*, isice *H*, aesece *G*) vero ... comedatur. 45 p. 19, 10 teccones dicuntur esse filii -um (*GAP*, isocum *gH*).

espectara *v.* spectrum. **espio** *v.* spio. **espīritus** *v.* spiritus.

espuo *v.* exsp-. **esquilentum** *v.* esculent- *p. 859, 37.*

esquilis NOT. Tir. 102, 88 (esculis *L²*, *cf. adn.* '*fort. ad* aesculus' [*v. l. 4 sq. et vol. I 1082, 68 sqq.*], *ubi confertur et* 102, 89 esquilis et aquila; *an* Esqui-?, *v. Onom.*).

[**esebon** (*nomen bibl.*) cogitatio maerorum GLOSS.ᴸ Corp. E 308. *v. Onom. s.* Hesebon.]

esseda, -ae *f.*, *v.* essedum *p. 861, 65.*

essedāria *v.* essedarius *p. 861, 56.*

[K.-M.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

***essedārius**, -ī *m.* (-a, -ae *f. v. infra l. 56*). *ab* essedum. *voc.* (-ari): *v. l. 8.* *de scriptura: notatur in tit.* (*audi nom. sg., nisi compendia soluta habes*): essed: CORP. IV 2508[7] (⟨I⟩I⟨SSI⟩ID). 4334 VI 33952 INSCR. *infra l. 52.* essd: IV 4386. 4393. esse: IV 4280 IISSII (*sic et*: 4301). 4333 IX 466 XII 3323. 3324. ess: IV 4296 (IISS). 4413. VI 631 *bis.* ess(edarium): IV 4295. ess(edarii): IV 2508[26]. ese: IV 4281 (IISII). es: IV 4291 (IIS). INSCR. *infra l. 51.* (*voc.* es(sedari)). *gr.* ἐσ: INSCR. *infra l. 53 bis.* *perscript.: infra l. 60.* assidarius: CORP. XIII 1997 ([-o]. ἀσσεδαρίων: INSCR. *infra l. 55.* ARTEMID. oneirocr. 2, 32 p. 129, 5 H. [*inter genera gladiator.*]: ὁ δὲ ἀσσιδάριος, *sic L* [ἀριδαρ- *V*]). ⟨ἐ⟩σσεδάριοι: INSCR. *infra l. 40.* [*dub.*: PLIN. nat. 37, 140 -is staticula, equorum ornamenta (*Mayh.*; ederas *Fdh*, *om. B*; esseda et *Barbarus*). CORP. III 8419 INSCR. christ. Diehl 3752 (*cf. adn.*).]

1 *sensu stricto: qui ex essedo pugnat* (*de re v. Blümner, röm. Privataltert. p. 460 sq.; Pollack, PW VI 684, 59 sqq.; Ruggiero, diz. epigr. II 2, 2167 sq. al.*): **a** *in re militari* (*nota lusum verb. inter* '-os *Brit.*' *et* '*gladiatores*' [*v. infra l. 27*] *intercedentem: infra l. 22.* *v. s.* essedum *1, l. 75 sqq.*): CIC. epist. 7, 6, 2 in Britannia ne ab -is decipiaris caveto. 7, 10, 2 tu in re militari ... es *cautus* ... qui neque ... natare volueris studiosissimus ... natandi, neque spectare -os, quem antea ne andabata quidem defraudare poteramus (*v. supra l. 18*). CAES. Gall. 4, 24, 1 praemisso equitatu et -is, quo ... genere in proeliis uti consuerunt (*cf.* 5, 15, 1 equites hostium -ique [*sc. Britannorum.* frg. Serv. auct. georg. 3, 204 multa milia equitum atque -orum habet; *cf. infra l. 28. 84*]). 5, 19, 1 milibus circiter IIII -orum relictis. 5, 19, 2. **b** *de gladiatoribus* (*cf.* SERV. auct. georg. 3, 204 [*post cit.* CAES., *v. supra l. 25*] hinc [*ab* 'essedum'] et gladiatores -i dicuntur, qui curru certant. *v. Friedländer, Sittengeschichte IV[10] 265 sq.*): *α masc.* **-us**: SEN. epist. 29, 6 'nescio ... quid de gradu (*i.* '*pedibus*') faciat', tamquam de -o interrogaretur. PETRON. 36, 7 ut putares -um hydraule cantante *pugnare* (*cf. Friedländer, l. c. II 73, adn. 8*). SVET. Cal. 35, 3 -o Porio ob prosperam pugnam servum suum manumittenti (*v. l. 49*). Claud. 21, 5. CORP. IV 2508[26] v(icit) Herma Iul. IV, m(issus) Quintus Petillius ... ess(edarii). 4280 esse(darius) Philippus Tettia VIII ɔ VIII (*i. victoriarum* [*an* '*pugnarum*'?] *VIII, coronarum VIII. item*: 4333. 4386. VI 33952 Maximus Iulian. essed(arius) XXX [*an* XXXX?] ɔ XXXVI. IX 466, 21 esse(darius): Inclutus Arr. V ɔ II. INSCR. graec. Rom. Cagnat I 840[A], 1 [*Thasi*] ⟨ἐ⟩σσεδάριοι ... Ἑκαταίας ἐνίκα α' [?], ἀπελύθη [*v. infra l. 49*]. Αἰγίπαν Ἑκαταίας νι(κῶν) θ', στε(φανῶν) αι' [νι(κήσας), στε(φανωθεὶς) *ed.* INSCR. graec. XII 8, 547[1]]. *cf.* CORP. XII 3324 muner(e) C. Pomp(ei) Mart(ialis) esse(darius) lib(eratus) [*v. l. 49*] Faustus, ɔ XXXVII n(atione) Arabus. XIII 1997 d. m. et memoriae ... Hylatis dymachero sive assidario [*v. supra l. 9*] p(ugnarum) VII, ru(di) I). IV 4295 Amaranthum ess(edarium) (4296). *al.* (*v. ind. p. 758 et cf. adnot. p. 521*). VI 631, 8 (*a. 177*) dec(uria) I: Borysthenes Thr(ex) vet(eranus), Clonius hopl(omachus) vet., ... Zosimus ess(edarius) vet., Plution ess(edarius) vet. (*seqq.* ret(iarius), mur(millo)). XII 3323 Beryllus esse(darius), lib(eratus) (*v. l. 34. 40. 43. 53*) XX (*sc.* '*pugnā*'), nat(ione) *eqs.* INSCR. (17. Ber. d. röm.-germ. Komm. 1927) p. 211 n. 366 (*Col. Agr.*) have Cimber es(sedari) et Pietas Exsocho essed(arius) sodali ... ⟨pos⟩uit. INSCR. Dessau 5086 adn. ἐσ(σεδάριος) ἐλ(εύθερος) (*v. l. 49*) Ἡρόφιλος ..., ἐσ(σεδάριος) δοῦ(λος) Σκάπλας κτλ. INSCR. graec. Rom. Cagnat I 207 (*Romae*) Μαργαρίτης πᾶλος πρῶτος (*i.* '*palus primus*') ἀσσεδαρίων, εἶτα ἐπιστάτης. *β fem.* **-a**, -ae: PETRON. 45, 7 *Titus* habet et mulierem -am et dispensatorem Glyconis.

2 *sensu laxiore*: ? **a** *de eo, qui esseda fabricatur* (*cf.* cisiarius *vol. III 1190, 77*; raedarius): CORP. VI 4335 C. Iulius Iucundus -us, v(ixit) a(nnos) XXV, filia patri ('*faber ut puto*' *Dessau nr. 7627[a]* [*cf. et Marquardt, Privatleben, p. 727 adn.*]; *vix ad b pertinet* [*sic Blümner l. l. p. 462 adn.*]). **b** *de rectore vehiculi*: GLOSS.[L] V Abba ES 3 -us mulio vehiculi (*v. et l. 61*).

***essedum**, -ī *n.* [*vocab. gall., cf. c.* in *et* sedere. *W.*] *de formis*: esseda, -ae *f.*: SEN. *p. 862, 26.* IORD. *p. 862, 7.* *fort. et* GLOSS.[L] III Abstr. EX 66 exeda basterna (*sic etiam* V Aa E 553; *pro plur. accipit Lindsay* basterna⟨e⟩ *scribens*). *de notione*: ADNOT. Lucan. 1, 426 (*ad* 'Belga covinni') genus vehiculi covinnum, hoc etiam -um dicitur, quod Belgi invenerunt (*seq. Verg. infra l. 83; cf. et l. 84. p. 862, 1*). GLOSS.[L] III Abstr. ES 1 -um vehiculum (V Abba ES 1). *al.* *inde a* CIC., CAES. [*corr. ex* essequo: FEST. p. 154.]

genus vehiculi a Celtis (Gallis, Britannis) usurpatum primitus (v. s. 1, infra l. 75), deinde a Romanis aetate Cic., ut vid., acceptum (v. s. 2, p. 862, 9; apud posteriores quemlibet currum significat [v. e. g. p. 862, 38]. ad rem cf. libros l. 15 sqq. allatos): **1** *stricto sensu de curru Celtarum in pugnis adhibito* (*v. et* essedarius *1, l. 15 et cf.* covinnus [*v. l. 68. p. 862, 8*]; *coniunct.* pilentum *p. 862, 3*; petorritum *p. 862, 3 sqq.*; *opp. ut vid.* carrus *p. 862, 6.* *nota de curru falcato p. 862, 7*): CAES. Gall. 4, 32, 5 *Britanni* simul equitatu atque -is circumdederant *Romanos* (5, 9, 3). 4, 33, 1 genus hoc est ex -is pugnae ([*describitur fusius in seqq.*]. *ibid.* cum se inter *equites* ... insinuaverunt, ex -is desiliunt et pedibus proeliantur [5, 16, 2. 17, 4]). VERG. georg. 3, 204 *equus* Belgica ... molli melius feret -a collo ([SERV. *ad l.*: Gallicana vehicula; auct.: vehiculi vel currus genus, quo soliti sunt pugnare Galli; *v. p. 861, 25*]. *cf.* SIL. 3, 337 *Asturco* molli pacata celer rapit -a collo). HOR. epist. 2, 1, 192 -a festinant *per scaenam*, pilenta, petorrita, naves ([*cf.* PORPH. = SCHOL. *ad l.*]. *cf.* PLIN. nat. 34, 163 *Galli* coepere ... et -a sua colisataque ac petorita exornare *eqs.*). LIV. 10, 28, 9 (*de Gallis*) -is carrisque superstans armatus hostis. PERS. 6, 47. *nota* (*v. p. 861, 79*): IORD. Get. 2, 15 curribus falcatis, quos more vulgare -as vocant (*ex Mela 3, 52; ubi* covinnos).

2 *laxiore usu* (*ex Romanorum parte*): **a** *de viatorio vehiculo* (*in gestationem faciendam l. 31. 35; audacius de Bacchi tigridum curru* [*v. p. 861, 74*]: *infra l. 38.* *cf.* raeda [*coni. infra l. 16*]; *opp.* covinnus: *infra l. 30*; *syn.* carpentum *infra l. 46*): *α proprie*: CIC. Phil. 2, 58 vehebatur in -o tribunus plebi (*sc. Antonius*), lictores ... antecedebant, inter quos aperta lectica mima portabatur (*cf.* Att. 6, 1, 25 Vedius venit mihi obviam cum duobus -is et raeda equis iuncta et lectica et familia magna. SEN. frg. 48 H. lectica et -a deaurata [*v. infra l. 21*] *matronis necessaria*). Att. 6, 1, 25. epist. 7, 7, 1 -um aliquod capias ... et ad nos quam primum recurras. IMP. AVG. Suet. Aug. 76, 1 nos in -o panem et palmulas gustavimus. PROP. 2, 1, 76 si te (*Maecenatem*) ... meo ducet via proxima busto, -a caelatis siste Britanna iugis (*cf.* SVET. Claud. 16, 4 -um argenteum sumptuose fabricatum. *v. et supra l. 17*). 2, 32, 5 te Herculeum deportant -a Tibur. OV. am. 2, 16, 49 parva ... rapientibus -a mannis. Pont. 2, 10, 34 (*opp.* rate). FEST. p. 154 *v. p. 858, 21 sq.* (*Paul.*: in vehiculo). SEN. epist. 56, 4 in his quae me sine avocatione circumstrepunt, -as (*LVPb*, eredas *p*; raedas *Buech.*, et raedas *Heraeus*; *v. p. 861, 65*) transcurrentes pono et *eqs.* (*cf.* CLAVD. carm. min. 18, 18 -a ... multisonora. SIDON. epist. 2, 10, 4 vs. 24 stridentum ... -orum). MART. 1, 104, 8 -a quod trahunt bisontes. 4, 64, 19 *v. vol. VI 2, 1957, 63.* 12, 24, 2 (*opp.* covinnus; *v. vol. IV 1094, 63 sq. et cf. supra l. 12*). 12, 57, 23 *tibi, Sparse est* intra ... limen latus (*β*, clausus *γ*) -o cursus (*v. supra l. 10*). SVET. Cal. 19, 2. 26, 2 quosdam *senatores* summis honoribus functos ad -um sibi currere togatos ... passus est. 51, 2 cum trans Rhenum inter angustias densumque agmen iter -o faceret. Claud. 33, 2 solitus etiam in gestatione ludere, ita -o alveoque adaptatis, ne lusus confunderetur (*v. supra l. 10*). Galba 6, 3 imperatoris. *al.* SYMM. or. 3, 6. SIDON. carm. 22, 23 *Euan* vite capistratas cogebat ad -a tigres (*v. supra l. 10*). *et al.* *β per meton. de solvendo mutandoque curru post unius diei iter peractum*: MART. 10, 104, 7 citatus altam Bilbilin et tuum Salonem quinto forsitan -o videbis (*i. fere* '*V° die*').

b *de vehiculo oneribus vehendis destinato, fere i. q. plaustrum* (*syn.* serracum *l. 47; in imag. l. 44*): AVSON. 413, 32 paratum iam fore heroicorum versuum plenum -um (aess- *G*, ese- *M*; *v. l. 43*). PRVD. perist. 10, 156 lapis nigellus (*i. Cybeles simulacrum*) evehendus -o ([*vs. 154* carpentum *eodem sensu*]. *cf.* SIDON. epist. 4, 18, 1 nullae ... sarcinae ad praedium ex oppido ductae, nulla serraca, nulla -a subvehendis oneribus attrahebantur). *K.-M.*

essentia**, -ae *f.* *ab* esse (*secundum analogiam* 'differentiae' *sim.* [*Leumann, Laut- u. Formenlehre p. 193*]. *cf.* AVG. civ. 12, 2 p. 514, 22 D. sicut ... ab eo, quod est sapere, vocatur sapientia, sic ab eo, quod est esse, vocatur -a [trin. 5, 3, 2 SIDON. epist. (carm. 14), 4]). *vocabulum novatum a* CIC. (*v. et l. 54*). *de origine* (QVINT. *locis infra allatis Verginii Flavi nomen latere suspicatur Spalding, Abh. Berl. Akad. 1804—11, ph.-h. Kl. p. 1 sqq.*; Sergii Plauti *Schöll, Berl. phil. Woch. 16, 1896, 93; cf. Teuffel-Kroll[7], § 266, 9 p. 159*): CIC. frg. inc. K 10 M. (SIDON. epist. [carm. 14], 4 lecturus es hic etiam novum verbum, id est -am, sed scias hoc ipsum dixisse Ciceronem. nam et '-am' nec non et 'indoloriam' novavit addens:) licet enim novis rebus nova nomina imponere (SEN. epist. 58, 6 C ...; si recentiorem quaeris, Fabianum. CHALC. comm. 27). QVINT. inst. 2, 14, 2 haec interpretatio non minus dura est quam illa Plauti '-a' et 'queentia'. 3, 6, 23 οὐσίαν, quam Plautus -am vocat. 8, 3, 33 multa ex Graeco formata nova ac plurima a Sergio Flavo, quorum dura quaedam admodum sunt, ut 'queens' et '-a'. AVG. mor. Manich. 2, 2, 2 ut nos iam novo nomine ... vocamus -am ..., ita veteres, qui haec nomina non habebant, pro -a et substantia 'naturam' vocabant (*sim.* civ. 12, 2 p. 514, 22 D. trin. 7, 6, 11[med.]). *de scriptura*: GRAMM. suppl. 293, 5. *plural.*: *p. 863, 30. 47. 64.* *cf.* essentialis *p. 864, 45.* ***de significatione: HIL. syn. 12 p. 490[A] -a est res quae est, vel ex quibus est, et quae in eo quod maneat subsistit. dici autem -a, et natura, et genus, et substantia uniuscuiusque rei poterit. proprie autem -a idcirco est dicta, quia semper est ... cum ergo -am dicimus significare naturam vel genus vel substantiam, intellegimus eius rei quae in his omnibus semper esse subsistat (AVG. epist. 166, 4 p. 550, 14 HIL. coll. antiar. p. 153, 26 GLOSS.[L] IV Plac. E 27 GLOSS. V 547, 40. *cf. l. 52. p. 863, 5*). HIER. in Ier. 2, 75, 2 substantia hic non pro οὐσία, hoc est -a, accipitur (AVG. civ. 12, 2 p. 514, 26 D. trin. 5, 8, 9[extr.] *al.* BOETH. c. Eut. 3, 58 *al.* GLOSS. III 278, 65). AVG. c. Arrian. 36, 34 ὁμοούσιον ..., id est unius eiusdemque substantiae vel, ut expressius dicatur, -ae ...; quod planius dicitur: unius eiusdemque naturae (haer. 49. GLOSS.[L] II Abav. ES 5 extantia, n., substantia. III Abol. ES 1. *cf. supra l. 67. 74*). AVG. epist. 120, 7 p. 719, 6 unius eiusdemque substantiae vel, si hoc melius dicitur, -ae. nam nonnulli ... trinitatem

[Rehm]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

. . . magis -am quam unam substantiam esse dixerunt aliquid inter haec duo nomina esse arbitrantes (trin. 5, 8, 10 sq. ISID. diff. 2, 12. *cf.* AVG. trin. 7, 5, 10 deum abusive substantiam vocari, ut nomine usitatiore intellegatur -a). CONC.S IV 2 p. 66, 2 -a . . . differt a persona vel subsistentia hoc modo, quod -a quidem id quod est recte significat, persona vero . . . id quod quid est . . . informat. GLOSS.L V Abba ES 4 -a subsistentia, id est uniuscuiusque persona et proprie dicitur natura de deo. GLOSS. II 536, 9 ὕπαρξις (*cf. p. 864, 8*). IV 509, 53 substantia (V 410, 46. *cf. p. 862, 74. 82 sq. infra l. 31*). *legitur (praeter locos supra allatos) inde ab* APVL., TERT., CHALC. (*apud poetas* PROSP. [*l. 60*], SIDON. [*l. 71*]); *sed nota cum explicatione vel excusatione usurpare etiam* AVG. [*p. 862, 51. 66*] *et* SIDON. [*p. 862, 57*]. *deest in* BOETH. cons. [*ex coni. legitur*: SEN. epist. 58, 6 (quid sentiam *codd.*). TERT. adv. Val. 29 p. 205, 2 (sententiae *codd.*; *sic et* ARNOB. nat. 1, 28. 7, 18. 28). *v. et infra l. 37.* *falso legebatur*: IREN. 2, 15, 3 (esset *rectum videtur*). MAR. VICTORIN. gen. div. verb. 28 (esse *meliores*). PELAG. in Rom. 4, 12 p. 38, 5 S. (*om. B*, scientiarum *G*).]

vox -a fere ubique id est quod gr. οὐσία, *cuius vocabuli singulas notiones (praeter eam q. e. 'patrimonium') ipsa quoque exprimit; has fere possis distinguere: 1: actio (vel status) essendi, fere i. q. inf. 'esse' pro subst. usurpatus (syn. infra l. 72; opp.* non esse *infra l. 74): sic e. g. infra l. 37. 40. 51. 68. p. 864, 27. 2: res subsistens vel existens (fere i. q. substantia metaphysica): sic e. g. l. 45. 47 sq. 73. 83. 3: genus vel qualitas essendi (paulo strictius i. q. propria natura, proprietas l. 78. p. 864, 17): sic e. g. infra l. 35. 55. 57. 66. p. 864, 6. eas tamen notiones cum auctores plerique (Graecos secuti) ambigue et promiscue proferant (v. e. g. p. 862, 70 sqq.), in partienda materia neglegere malui.*

a *in philos. et theol.* (*fere i. q. elementum infra l. 42. 84; cf. p. 864, 23*): APVL. Plat. 1, 6 οὐσίας, quas -as dicimus, duas esse ait, per quas cuncta gignantur. *ibid.* primae . . . substantiae vel -ae primum deum esse et mentem formasque rerum (TRACT. c. Arrian. p. 11, 19 AVG. trin. 3, 11, 21 MAR. MERC. Conc.S I 5 p. 24, 5 FAVST. REI. grat. 2, 9 p. 79, 8 VICT. VIT. 2, 56. *et al.*). TERT. adv. Val. 30 p. 206, 3 nobis . . ., qui imperfectae -ae sumus. ARNOB. nat. 2, 70 *Minerva* ex quo capite Iovis enata est, et esse res coepit ⟨et⟩ nonnulla in -a (esset iam *trad.*) constituta (*antea* esse in substantia). CHALC. transl. 29C (οὐσία; *sic et* 36B. 37A). comm. 27 -am duplicem esse, unam individuam, alteram per corpora dividuam (MACR. somn. 1, 12, 6). *ibid.* quod . . . est, habet -am (286 MAR. VICTORIN. in Phil. 4, 1 p. 1227C). 120 *sedes habet daemonum genus* tertium in ea regione, quae umecta -a nominatur (*cf. 129* umectae substantiae, quam Graeci hygran usian adpellant). 222 silvestris et materialis -a. 225 non . . . specialem -am fore animam, quam adpellat Aristoteles entelechiam (*al.*). 227 duplex -a est, altera corporea, altera carens corpore (IOH. MAXENT. Conc.S IV 2 p. 28, 1). 262 quartum *motum esse* iuxta (*cf. infra l. 64*) -am. 273. 278 intellegibiles -as . . ., ideas et exemplaria (CASSIOD. Didym. in I Ioh. 3, 6 p. 56, 19). 289 -a et silva est quod subiacet corpori cuncto (*cf.* 290. 291 -am esse operis fundamentum. 292. 293). 325 haec . . . pronomina (*sc. 'hoc' vel 'illud'*) sunt -ae signa (*cf. p. 864, 26*). *al.* MAR. VICTORIN. adv. Arrium 3, 7 p. 1104A is actus, si silentium deus est, verbum dicitur; ⟨si⟩ cessatio, motus; si -a, vita (*v. et* essentitas *p. 864, 81*). HIL. syn. 13 p. 490C qui imago est, ut rei imago sit, speciem necesse est et naturam et -am . . . in se habeat auctoris (AVG. anim. 2, 5, 9 *al.* CONC.S I 5 p. 292, 20 *al.* FVLG. RVSP. epist. 14, 17 p. 407A. *cf. p. 864, 17*). 16 p. 492B *al.* TRACT. c. Arrian. p. 12, 30 qui unius eiusdemque -ae adseritur, absque ipso vel praeter ipsum esse omnino non creditur (AVG. trin. 1, 2, 4 PROSP. epigr. 55, 5. *cf.* unius: GENNAD. vir. ill. 25 p. 71, 24 PROSP. epigr. 105 [102], 5. *et al.*). TRACT. c. Arrian. p. 13, 14 etsi personas distinguimus, unitatem tamen -ae confitemur (*cf. supra l. 4*). HIER. epist. 15, 4, 2 deus solus . . . -ae nomen vere tenet (in Eph. 3, 14 p. 488B. *cf.* 1, 1 p. 443B vocabulo). 120, 10, 12 unus est solis calor et secundum -as subiacentes alia liquefacit, alia indurat (CONC.S I 5 p. 177, 20 FVLG. RVSP. c. Arrian. 7 p. 218C. *et al. cf. supra l. 46*). GENNAD. dogm. 4 nihil ex trinitatis -a ad creaturarum naturam deductum (AVG. c. Iul. op. imperf. 5, 30 AVELL. p. 170, 20. *et al.*). AVG. civ. 5, 11 p. 210, 19 D. *deus hominibus* -am . . . cum lapidibus, vitam seminalem . . . cum arboribus, vitam sensualem . . . cum pecoribus, vitam intellectualem cum . . . angelis dedit (CLAVD. MAM. anim. p. 71, 22. *cf.* AVG. civ. 11, 27 p. 499, 29 D. SIDON. carm. 15, 102 prima -a). AVG. civ. 12, 2 p. 514, 17 D. (*syn.* esse). 12, 5 p. 518, 16 *a deo* facta est omnis -a, quae non summe est. vera relig. 11, 22 (*opp.* mors). mor. Manich. 2, 2, 3 (*opp.* non esse [GREG. M. moral. 14, 22 p. 1051B ISID. orig. 7, 1, 13]). serm. 4, 24, 25 per -am ([*opp.* per figuram]. GREG. M. moral. 17, 11 p. 16C). 7, 7 illa excellentia -ae. de immort. 11, 18 in defectu quodam esse animam stultam, et in -a certiore atque pleniore sapientem. c. Iul. op. imperf. 3, 119 libertatis -a (*antea*: definitionem liberi). *al.* PS. AVG. hypomn. 1, 4, 5 init. mors . . . privatio vitae est, nomen tantum habens, non -am. quaest. test. I 97, 8 dei (GREG. M moral. 17, 10 p. 15C. *cf.* DIONYS. EXIG. Conc.S I 5 p. 300, 18 deitatis [*gr. I 1, 6 p. 158, 25* φύσιν]). MACR. somn. 1, 14, 19 Plato dixit animam -am se moventem . . ., Heraclitus . . . scintillam stellaris -ae, . . . Critolaus . . . constare eam de quinta -a. *al.* CASSIAN. c. Nest. 6, 8, 3 *non* venit nisi qui habet id ipsum in -a ut venire possit. EPIST. pontif. Thiel Gelas. tract. 3, 24 non . . . ante saecula -am domini . . . designat apostolus, sed *eqs.* (RVSTIC. c. aceph. p. 1233A quae a. s. est). LEO M. serm. 27, 2 p. 217C de -a patris genitus (CONC.S I 5 p. 288, 9. *et al.*). epist. 15, 5 p. 683A (*opp.* qualitas). *al.* AVELL. p. 174, 13 alterius -ae est caro quam pater (*al.* CASSIOD. hist. 2, 9 p. 928D). *al.* CONC.S I 3 vers. Tur. p. 33, 9 ut . . . -ae nostrae benedicat initium (*I 5 p. 242, 12* substantiae; *gr. I 1, 1 p. 40, 10* ὑπάρξεως [*sic et* I 5 p. 255, 8 *al.* CASSIOD. Didym. in I Ioh. 1, 1 p. 38, 25]). p. 121, 9 ex alia subsistentia vel -a (*gr. I 1, 2 p. 13, 6* ὑποστάσεως ἢ οὐσίας [*sic et al.*]. FAVST. REI. spir. 1, 5 p. 107, 15 [hypostases *vulg.*]). MAR. MERC. Conc.S I 5 p. 32, 29 existentia -ae. SALON. in eccles. p. 998B aeterna maiestatis divinae -a (APON. 12 p. 243 fin.). BOETH. subst. bon. 158 bonum esse -am, iustum vero esse actum respicit. *al.* MVTIAN. Chrysost. hom. 2, 2 p. 245 med. (*gr. p. 22 med.* οὐσίαν). *al.* GREG. TVR. Franc. 1 praef. p. 34, 4. GREG. M. in Ezech. 1, 2, 20 p. 805B aspicimus eius (*dei*) -am naturae (moral. 14, 77 p. 1080C. *cf. p. 863, 54*). moral. 16, 45 p. 1143C *deus* quaedam vivificat, quaedam vero non vivificata in extremam -am (*i. ut in extremo tempore sint*) mire ordinans servat. *al.* *et al.*

b *in medic.*: VINDIC. med. 1 -am seminis dicunt sanguinem (*al.*). *ibid.* -a sanguinis in seminales venire non sinitur vias (*al.*). 6 semen contineri terrenum aeque liquoris et spiritus -a. *al.*

c *in gramm.* (*cf. p. 863, 50*): PRISC. gramm. II 422, 2 indicativus . . . substantiam sive -am rei significat, quod in aliis modis non est (III 235, 16). III 94, 22 *coniunctiones continuativae* qualis est ordinatio et natura rerum cum dubitatione aliqua -ae rerum significant (236, 4). *al.*

essentiālis, -e. *ab* essentia. *voc. novatum sive ab* AVG. *sive certe eius aetate. non legitur nisi ap. Christ.* [*falso*: MAR. VICTORIN. adv. Arrium 1, 29 p. 1062A (*leg.* essentialitati).] *ad essentiam pertinens* (*syn.* naturalis *l. 35*): PS. AMBR. epist. de fid. pr. p. 1159B credimus patrem, filium, et spiritum sanctum, unum verum solum deum in -i substantia. AVG. civ. 12, 9 p. 523, 29 D. cum . . . malae voluntatis efficiens naturalis vel, si dici potest, -is nulla sit causa (PETR. Fulg. Rusp. epist. 16, 5 p. 444B -em sive n.). FVLG. RVSP. ad Tras. 1, 6 p. 230A quod . . . 'deus erat' -is nominis veritas unitatem substantiae genitoris . . . monstraret. 2, 4 p. 248D natura (*i. 'semper existens'*). trin. 2 p. 499B ista (*sc. pater sim.*) . . . relativa (*cf. infra l. 53*) nomina trinitatem faciunt; -ia vero nullo modo triplicantur (GREG. M. in Ezech. 1, 8, 3 p. 854D [*opp.* nuncupativum; *cf. infra l. 52*]. ISID. orig. 7, 4, 5). MVTIAN. Chrysost. hom. 6, 2 p. 280 med. *per fidem* subsistimus et nati sumus et -es, ut ita dicam, facti sumus (*gr. p. 56 init.* συνουσιώθημεν, ὡς ἂν τις εἴποι). FACVND. defens. 11, 2 p. 801B nequaquam . . . -ia sunt studia; nam manerent cum essentiis *eqs.*

adv. ***essentiāliter** (*adiectivo non intercedente ab* 'essentia' *fluxisse suspicatur Leumann, Die lat. Adi. auf -lis, p. 36*). *i. q. secundum essentiam* (*syn. l. 54. 64. opp. infra l. 53. 61. 67. 68*): TRACT. c. Arrian. p. 13, 25 omne quod -r est, aut deus est aut quod a deo factum est (FVLG. RVSP. ad Tras. 2, 3 p. 247B ISID. orig. 7, 1, 27). PS. HIER. expos. in Ioh. 10, 34 p. 583B 'dii estis' tribus modis dicitur, id est -r . . ., nuncupative . . ., false (GREG. M. in Ezech. 1, 8, 3 p. 854D. *cf. supra l. 41*). AVG. trin. 7, 2, 3 (*opp.* relative. *cf. supra l. 39*). 9, 4, 5 substantialiter vel, ut ita dicam, -r, non tamquam in subiecto (MAR. MERC. Conc.S I 5 p. 50, 17 *et* 30 [*gr. I 1, 1 p. 26, 27. 27, 11* καθ' ὑπόστασιν]). orat. (Rev. Bénéd. 21) p. 129, 5 ut te unum deum -r et incomprehensibiliter trinum personaliter capiamus. RVSTIC. Conc.S I 4 p. 14, 11 'corporaliter' . . . arbitror dictum pro -r (οὐσιωδῶς). IOH. MAXENT. Conc.S IV 2 p. 56, 18 *Christum* in duabus naturis -r sive iuxta compositionem unitis et inconfusis docet fides catholica. CLAVD. MAM. anim. 1, 3 p. 28, 12 (*opp.* accessibiliter). OP. imperf. in Matth. 1 p. 635 init. IVNIL. 1, 19 nihil operari compellitur sed -r vult. FVLG. RVSP. ad Tras. 2, 5 p. 249B quod est -r sempiternum. epist. 17, 2 p. 452D -r sive naturaliter (PETR. Fulg. Rusp. epist. 16, 4 p. 444A). fid. 5 p. 674D una sanctae trinitatis -r divinitas intimatur. 6 p. 675A *de patre* -r natus (54 p. 697B). GREG. M. in euang. 14, 1 p. 1127C qui non ex accidenti, sed -r bonus est (moral. 18, 81 p. 87B). 32, 2 p. 1234A (*opp.* carnaliter). dial. 4, 3 p. 321B -r *vivere* (*al.*). FACVND. defens. 9, 2 p. 742C -r extantem verum filium dei. *et al.*

essentiālitās, -ātis *f.* *ab* essentialis (*sed legitur -s prius quam adi.*). MAR. VICTORIN. adv. Arrium 4, 5 p. 1116C ὀντότης, id est existentialitas vel -s. *v. et l. 31.*

essentitās, -ātis *f.* *ab* esse. *fere i. q. essentia* (*syn. l. 81*): CANDID. gen. div. 1 nulla etenim neque substantia neque substantialitas neque existens neque -s neque existentia neque existentialitas neque potentia ante deum esse fuit. MAR. VICTORIN. adv. Arrium 1, 49 p. 1078B ante omnem existentiam, ante omnem existentialitatem, . . . ante ipsum ὄν . . .; ante omnem igitur -em, substantiam, subsistentiam *eqs.* 1, 52 p. 1081A id quod omne totum est -is. 4, 6 p. 1117A ista generatio est, ut ab agente actus, ab eo, quod est, -s vel essentia, a vivente vitalitas vel vita . . . nasceretur. *Rehm.*

essit- *v.* esit-. **essurio** *v.* esur-.

[**est** *interi. trad.* PLAVT. Most. 849. 851 *v.* st.]

estatio *v.* statio. [**estera** *v.* estira, *p. 865, 12.*]

[*K.-M.*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

[CASS. FEL. 29 p. 49, 1 cum perfrictione et torpore sensus, quem Graeci narcen tes **ēstēscōs** (-tess- *p*, -feos *c*; *i.* αἰσθήσεως) vocant *eqs.* (*insere vol. I 1091, 69*).]

[estidra *v.* excetra.]

[estigātio, -ōnis *f.* (*scrib. et* stig-). *ab* aestus?, *sc.* *aestivatio (*cf.* aestuatio). *i. q. inflammatio, calor sim.* (*fere de stomacho*): DIOSC. 2, 28 *al. cf. Svennung, Wortstudien zu den spätlateinischen Oribasiusrezensionen, Uppsala 1932, p. 62 sqq., qui fusius de voce tractat.*]

[ēstimo *v.* aestimo (*vol. I 1096, 80; adde* NICET. psalm. 2 p. 68, 14; ex- *AV*).]

[estira inops vel egena GLOSS. IV 512, 35. V 290, 57. estera inobs GLOSS.^{L} Corp. E 321. *v. Onom. s.* Esther.]

[esto *pro adv. notione q. e.* 'recte' *sive* 'forsitan' *sumptum et pronuntiatione ab imper.* 'esto' *separatum* VIRG. gramm. suppl. 199, 3 *sqq. v. s.* sum.]

[PLAVT. Poen. 1108 eu hercle mortalem catum, malum crudumque, **ēstolidum** (*sic Leo, qui cft.* egelidus [*sc. notione aucta i.* 'valde stolidus'; *v. p. 230, 75*]; est olli- *P, A n. l.*; et calli- *Pylades, aliter alii; v. Walde-Hofmann Et. Wb. s. v.* ebrius, *p. 388*) et subdolum.]

[estrīx *trad.* PLAVT. Cas. 778 *v.* ambestrix (*vol. I 1836, 69*).]

[ēstus *v.* aestus (PSALT. Cas. 64, 8 *bis*).] **ēsūcātio** *v.* exsuc-. **ēsūd-** *v.* exsud-. **ēsuffōco** *v.* exsuff-. *K.-M.*

ēsuriālis, (-e). [*ab* esuries. *W.*] *ad esuriendum pertinens*: PLAVT. Capt. 468 venter gutturque resident -is ferias ([*cf. Cic. leg. 2, 55* denicales *feriae* residentur mortuis]. FRONTO p. 226, 24 N. -is ferias celebras).

ᵡ**ēsuriēs,** -ēī *f.* *ab* esurio (*cft.* luxuries *Walde-Hofmann, Et. Wb. s. v.* edo, *p. 393*). *gen.* -ei: *v. infra l. 50.* *vox fere sermonis Eccl., inde a* TERT. [*l. v.*: CONC.^{S} I 2 p. 43, 13 -em (*US*; esurit- *Σ. gr. I 1, 1 p. 32, 2* πεῖναν).]

1 *proprie: i. q. fames* (*cf. definit. infra l. 38. 49. acced. gen. subi. l. 44. 53. 56. 64; gen. obi.*: CASSIAN. inst. 10, 2, 3 p. 175, 2 cibi. *gen. explic.*: PS. RVFIN. in Os. 5, 11—15 p. 992^{C} indignationis):
a *usu laxiore*: TERT. anim. 24 p. 338, 16 *hominem memorem esse* semper manducandi in -e et bibendi in siti (adv. Prax. 16 p. 257, 14 passiones humanas et s. et -em ... subiturus *Christus* [p. 258, 15. AVG. serm. 124, 3 p. 688$^{init.}$ passus est. *al.*]. CONC.^{S} I 5 p. 260, 20 -es et s. ... carnis sunt aegritudines naturales [*gr. I 1, 6 p. 119, 1* πεῖνα]. *al. cf. infra l. 74*). PS. AVR. VICT. orig. 11, 1 -e compulsi *Troiani* (*cf.* ROMVL. fab. Aesop. ed. Thiele 70, 4 rec. v.). SCHOL. Pers. 3, 55 victu facili -em suam implens (*cf.* PS. AMBR. paenit. 31 p. 1002$^{fin.}$ sustentare. *sim.*: ENNOD. epist. 1, 4, 4 p. 8, 14 propositionis panibus famem depulit et ... -em corporis effugavit. INSCR. christ. Diehl 990, 7 dapibus superavit. *al.*). HEGES. 5, 18, 2 *aliorum cibis* pascebantur, cum ipsi qui congesserant -e (esuri(r)ent *BZ*) ieiunioque (*cf. l. 58 sqq.*) tabescerent. HIER. in Ier. 6, 17, 8 p. 387, 9 nequaquam ea -e (-ient *L, A a. ras.*, -ire *P*), de qua scriptum est: '*beati qui esuriunt et sitiunt iustitiam*' (*cf. infra l. 75*), sed ea quae saturitate mutatur *eqs.* VVLG. deut. 28, 20 famem et -em (RVSTIC. Conc.^{S} I 4 p. 235, 26 -ei [esuriet *M*] aut famis [*gr. I 1, 6 p. 156, 2* πείνης]. GREG. M. moral. 15, 8 p. 1085^{D} *al.*). AVG. civ. 22, 22 p. 607, 1 D. rabida. *al.* EPIST. pontif. 388 (Conc.^{S} I 2) p. 93, 17 luporum vicina -es (-ens *F*). SIDON. epist. 1, 10, 2 (*de cura annonae*) infortunio meo publica deputetur -es (*syn. antea* famem populi Romani). ALC. AVIT. carm. 2, 18 ignota (*sc. in paradiso*). CASSIOD. var. 1, 46, 3 beluarum quippe ritus est ex ventris -e (*v. infra l. 64*) horas sentire. *al. et al.*

b *strictiore usu de -e quae ex ieiunii christ. (Christi infra l. 68. 70, Iudaeorum l. 65) inedia voluntaria oritur* (*i. q. ipsum ieiunium*: PS. AVG. serm. ed. Mai 190, 1 p. 448$^{init.}$; *cf. l. 65. 67. distinguuntur*: PS. RVFIN. in Ioel 1, 13 p. 1040^{B} CASSIOD. in psalm. 68, 11 p. 481^{D} *al.* [*aliter supra l. 46*]): HIER. epist. 22, 10, 2 quos saturitas de paradiso expulit, reducat -es (PS. AVG. serm. 144, 1 p. 2026$^{p. med.}$). 22, 37, 3 tu (*in ieiunando*) vexationem mentis et ventris -em (ingluviem *Φ*) rixando digeris (in Is. 58, 3 p. 562^{D} v. -em ingerunt deo. *v. supra l. 56*). CASSIAN. conl. 2, 23, 2 p. 62, 20 refectionem ... comitetur -es. *al.* SACR. Leon. 415 p. 114, 7 pascunt ... tua sancta ieiunia et -es (-ens *cod.*) sacrata nos reficit (*sim. al.*). ARNOB. ad Greg. 14 p. 408, 17 -em adsumpti hominis (*i. Christi. cf.* MAX. TAVR. hom. 37 p. 306^{B} voluntariam perferebat -em). VITAE patr. 5, 4, 58 ita cessavit -es eius (ἡ πεῖνα; *sc. data monacho a diabolo ut ieiunium poneret*). *et al.*

2 *per imag. aut transl., fere i. q. cupido, desiderium* (*cf.* fames *vol. VI 1, 233, 6 sqq. acced. genet. subiect. infra l. 76. 80*): HIL. in psalm. 61, 4 p. 211, 18 est ... sitis bonorum aeternorum et spiritalis -es in sanctis (*al. cf. supra l. 36*). HIER. in Ier. 6, 17, 8 *v. supra l. 47.* PAVL. NOL. epist. 45, 1 p. 380, 5 avidae ... mentis -em refrenavi (RVRIC. epist. 2, 45 p. 428, 11 si quidem inde [*i. deliciis*] -em corporis [*v. supra l. 44*] compescimus, hinc [*i. pietate comprobata*] cordis. *al.*). SIDON. epist. 6, 6, 2 vestra beatitudo conpunctorii salubritate sermonis avidam nostrae ignorantiae pascat -em (*cf.* RVRIC. epist. 2, 40 p. 425, 6 caritatis vestrae). *et al.*

ēsurīgo, (-inis) *f.* [*ab* esurio. *W.* (*cf.* scaturrigo?, *sic dubitanter Leumann, Laut- u. Formenl. p. 241*).] GLOSS. -o famis. *i. q. fames*: VARRO Men. 521 -o findebat costas.

ᵡ**1. ēs(s)urio,** -īvī, (-iī), -itūrus, -īre. [*ab* edere. *W.*] *scribitur* ess-: PLAVT. Stich. 180. 345. 504 (*A*; es- *P*). PRISC. gramm. II 418, 26 (*GL*). 421, 10 (*GLK*). *al.* *de derivatione*: PRISC. gramm. II 429, 13 a supino in 'u' terminante assumptione 'rio' ut ... 'esus esu' '-o' (495, 13 GRAMM. suppl. 7, 19). *de formis*: esureis: CIL *infra l. 74.* *imperf.* -ibant: AMBR. in Luc. 5, 29 p. 193, 11 (*AP*, -iebant *Pm^{3}, cett.*). *fut.* -bo (NON. p. 479, 6 -ibo, pro -iam): POMPON. Atell. 22 non -bis diutius. NOVIVS Atell. 63. *part. fut.* -turus: TER. Haut. 981 TERT. adv. Marc. 2, 18 p. 360, 8. *ex gramm. doctrina*: CHAR. gramm. p. 321, 6 B. (*in coniug. IV^{ae} prima forma*) perfectum cadit in i duce v littera, in usu tamen dempta velut '-o' ... '-ii'. PRISC. gramm. II 418, 26 nec meditativorum (*i. desiderat.*) ... *perf., plusqpf., fut. II* memini me invenisse, ut ... '-o', 'lecturio', 'parturio' (*cf.* 421, 10; *ubi inf. perf. et fut. deficere docetur* [*at legitur* -isse: AMBR. in Luc. 4, 16 p. 147, 16 *al.*]. *cf. et infra l. 20*). *de usu ac notione*: *inter neutralia* (*i. intransitiva*): DIOM. gramm. I 337, 12 (*cf.* CONSENT. gramm. V 366, 11). CONSENT. gramm. V 366, 15 absolutum habent intellectum ... 'sitit', '-it', 'satiatur' neque opus est eiusmodi adiectione, quid -at *eqs.* GRAMM. suppl. 152, 10 (*inter meditativa*) -o id est 'edere volo' (207, 34 [*item*] -o i. 'esse cogito'. *al.* [*v. supra l. 12*]). GLOSS.^{L} II Philox. ES 7 -o π⟨ε⟩ινῶ. I Ansil. AE 342 aesurivit famelicavit. 343 aesuriunt famelicant, ieiunant. *usum pass. v. l. 78. 82. p. 867, 39.* *legitur inde a* PLAVTO, TER., LVCIL., CATONE.

[*in loco manco vel dub.*: PLAVT. Capt. 912^{a} (*om. P*) voltus ⟨e⟩sur⟨ie⟩ntis *lupi* (*cf. infra l. 39*). CAEL. Cic. epist. 8, 1, 4 *v. p. 449, 52.* CIL IV 4207 -it Danne (*i.* 'Danae'), eco sum a⟨ureus⟩ (*expl. Buecheler coll. CIL IV 5303 et XI 7338 probab.; quamvis hoc loco scriptor non ulterius scripsisse videatur*). *l. v.*: PLIN. nat. 33, 134 (usurpasset *B*, crusiset *R*, -isset *V*). *falso*: PETRON. 44, 2 *v. p. 867, 74.* ARNOB. nat. 1, 2 p. 5, 1 [e]suriunt, *corr. Ursinus.*]

I *proprie*: *i. q. edere velle, cibi avidum esse* (*hic illic praevalet significatio q. e. fame aut [sc. pro paupere] egestate vexari. de sustinenda fame: e. g. infra l. 57. 78. vim notionis ex verbis iuxta positis saepius cognoscere licet [auctam e. g. l. 67 sq.]: v. infra l. 54 sqq. opp.: v. infra l. 52 sqq. 62. 68 al.*): **A** *de animantibus*: **1** *absolute* (*sc. intrans.*): PLAVT. Amph. 311 cenavi modo; proin tu istam cenam (*i. pugnos*) largire ... -entibus. Capt. 866 -ire mihi videre. :: miquidem -o, non tibi. 912 quasi lupus -ens metui ne in me faceret impetum ([Stich. 605]. Stich. 577. HOMER. 490. *v. supra l. 26. cf.* LVCIL. 286 -ent⟨e⟩ leoni ex ore exculpere praedam [CLAVD. DON. Aen. 10, 725 p. 383, 1 *al.*]. CYPR. domin. orat. 21 p. 283, 2 feras. VVLG. prov. 28, 15 ursus). Cas. 725 tu amas: ego -o et sitio (VARRO frg. Non. p. 88, 15 CIC. fin. 2, 64 *al.* CATVLL. 21, 10. ITALA Is. 40, 28 [Tert. adv. Prax. 16 p. 258, 16 *al.*]; οὐ πεινάσει οὐδὲ κοπιάσει, VVLG. non deficiet neque laborabit. *passim*). Cas. 795 qui amat tamen ... si -it, nullum -it. 801 quid agis, mea salus? :: -o hercle atque adeo hau salubriter (*cf. sim. c. adv.* [*adi. pro adv.*]: Stich. 180 acrius. 345 male. TER. Haut. 981 nos -turos satis. PLIN. nat. 2, 127 minus. MART. 7, 27, 10 vilius. CHIRON 407 p. 125, 3 multum [*al.*]. PAVL. NOL. epist. 11, 6 p. 65, 20 plus. PALLAD. hist. mon. I 24 p. 306^{B} vehementer. *al. v. et p. 867, 11*). Men. 926; *opp.* satur sum (Poen. 6 -entes [*Itali*, esupl- *P*]. CIC. div. 1, 77. SEN. epist. 94, 6 *al.*). *al.* CATO agr. 5, 2 familiae male ne sit, ne algeat, ne -at (NOVIVS Atell. 63 mi algebo et mi -bo [*v. app. crit.*]. CAEL. Cic. epist. 8, 17, 2. *cf.* CIC. Tusc. 2, 34 leges ... Lycurgi laboribus erudiunt iuventutem venando currendo -endo [*v. supra l. 34*] sitiendo algendo aestuando. SEN. epist. 4, 10. *et sim. al.*). VARRO Men. 160. 294 *v. p. 51, 51 sq.* rust. 2, 7, 10 praegnatem *equam* neque inplere cibo neque -ire oportet (*cf.* 3, 17, 6 mulli ... asini. BELL. Afr. 24, 4 iumentis. PHAEDR. 1, 26, 6 ciconia. COLVM. 8, 5, 23 gallinis. *et al.*). CIC. Verr. II 5, 87 ebrio Cleomene, -entibus ceteris nuntiatur *eqs.* (VVLG. I Cor. 11, 21; πεινᾷ). HOR. sat. 1, 2, 115 num -ens fastidis omnia praeter pavonem rhombumque? 1, 3, 93 *al.* OV. rem. 631 non facile -ens posita retinebere mensa. SEN. dial. 10, 18, 5 populus -ens (MARCELL. chron. II p. 78, 431, 14). PETRON. 141, 10 *al.* PLIN. nat. 5, 58 in duodecim cubitis (*incrementi Nili aquarum*) famem sentit Aegyptus, in tredecim etiamnum -it. *al.* MART. 2, 51, 6 hic (*venter*) -it, ille (*culus*) vorat (HIER. epist. 54, 10, 5. *cf.* PORPH. Hor. sat. 2, 2, 18 stomachum. FIRM. err. 18, 4 faucibus). *al.* IVV. 7, 87. FRONTO p. 226, 19 N. neque -ens quisquam neque abstemius *eqs.* VVLG. psalm. 106, 9 animam -entem (*cf.* prov. 6, 30 *al.*; *aliter p. 867, 23*) satiavit bonis (*cf.* Tob. 1, 20 alebat. prov. 25, 21 ciba. *al.*). *al.* VITAE patr. 3, 2 p. 739^{B} (*opp.* sumere cibum). CIL XI 6721, 34 (*in glande Perusina*) -eis (*v. supra l. 6*) et me (*sc. famem*) celas (*i. ne quid obsessores de fame Perusinorum intellegant*). CE 1247, 2 (*mortuus loquitur*) *non* sum sollicitus ne subito -am, et podagram careo *eqs.* PAP. Amherst II 26 (*s. III/IV*) I 4 *v. p. 563, 56 sqq.*

pass. impers.: LACT. inst. 6, 4, 15 in hoc saeculo ... -endum (essuritiendum *V*), sitiendum, aestus frigora perferenda *eqs.* (AVG. serm. 104, 3 p. 617$^{a. med.}$). HIL. in psalm. 145, 5 p. 842, 18 escae corporales non tum semper praebentur a deo cum -itur a nobis.

2 *c. obi.*: **a** *c. acc. (transit.)*: *passive*: OV. Pont. 1, 10, 10 nil ibi (*in mari terra aere*) quod nobis -atur erit. HIL. in Matth. 3, 3 p. 929^{B} ignarus *diabolus*, quidnam -retur *a Christo.* *active*:
[*Mehmel*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

SEN. epist. 47, 8 obsonatores sciunt quid dominus ... fastidiat, quid ... -at. Ps. QVINT. decl. 12, 27 (cum civitas fame laboret) pater liberos -it. TERT. adv. Marc. 2, 18 p. 360, 8. pall. 5 p. 954 Oe. aliquid sumptuosius. AMBR. in Luc. 5, 56 p. 204, 11 (alleg.) qui sunt isti panes, quos -it iustus? **b** c. gen. obi. (tantum part. [v. et infra l. 41], sed cf. gr. πεινᾶν τινος): APVL. met. 1, 15 memini me ... Cerberum prorsus -entem mei prospexisse. **c** c. dat.: PAVL. NOL. epist. 11, 13 p. 72, 21 cibis corporis -ire.

B de inanimis aliquid (nutrimenti sim.) in se recipere volentibus: PLIN. nat. 9, 138 gignitur ... pallor purpurae tanto ... dilutior, quanto magis vellera -unt. 17, 12 arbores ... avide -ire; cibus autem earum imber. 18, 196 colonis augurium, cum terra semen avidius accipiat: -ire creditur et comesse semen.

II translate: i. q. cupidum esse, vehementer appetere, desiderare (ap. christ. passim de fame spiritali sim. saepius opp. notio propria): **A** absolute: CVRT. 7, 8, 20 quid tibi divitiis opus est, quae -ire (i. plura cupere) te cogunt? TERT. mart. 1 p. 3 Oe. carnem saginari et spiritum -ire non prodest. CYPR. epist. 31, 1 p. 557, 17 animo sitiente perbibimus et voto -ente suscepimus epistulas tuas (GREG. M. moral. 30, 25 p. 538^{A}). VVLG. Ioh. 6, 35 ego sum panis vitae: qui venit ad me non -et eqs. ([οὐ μὴ πεινάσῃ]. cf. PRVD. cath. 9, 62). RVFIN. Orig. in gen. 10, 3 p. 96, 7 B. cum Christus ... ipse pascat animas -entes (PAVL. NOL. carm. 31, 420 al. aliter p. 866, 71). et al.

B c. additam.: **1** c. obi.: **a** c. acc.: act. (acc. graec. v. l. 25): APVL. Socr. 22 p. 172 sitim ... verae beatitudinis ... -it et sitit. TERT. scorp. 1 p. 146, 13 martyria in carcere. HIL. in Matth. 3, 2 p. 928^{C} non cibum ... hominum Christus -iit, sed salutem (AMBR. in Luc. 4, 16 p. 147, 19. sim. al.). AMBR. fug. saec. 8, 49 p. 202, 5 talem cibum (i. verbum dei) -iebat Petrus (al.). off. 2, 17, 92 deum (AVG. c. Pelag. 3, 7, 17 p. 506, 26 Christum). VVLG. Matth. 5, 6 beati qui -unt et sitiunt iustitiam ([πεινῶντες ... τὴν δικαιοσύνην. OP. imperf. in Matth. 9, 6 p. 682^{A} -ire eqs. est desiderare iustitiam dei]. cf. PAVL. NOL. epist. 26, 2 p. 235, 19 et regnum dei. al. v. et infra l. 39). AVG. civ. 18, 32 p. 302, 19 D. -entes panem doctrinae. al. GREG. M. moral. 26, 70 p. 389^{D} huius (caelestis) mensae epulas -iebat propheta (cf. p. 701, 79). enunt. rel. pro obi. (vix huc referri potest locus, ut vid., nondum emendatus: TERT. coron. 7 p. 435 Oe.): GREG. M. moral. 16, 8 p. 1124^{C} ecclesia dum quempiam videt -ire quod ei non prosit accipere eqs. pass.: AMBR. Iob 4, 2, 7 p. 272, 25 -itur iustitia (AVG. doctr. christ. 2, 7, 10 p. 39^{D} al. cf. supra l. 30). PAVL. NOL. epist. 11, 6 p. 65, 20 v. p. 102, 10 sqq. **b** c. gen. (v. l. 5): PAVL. NOL. epist. 23, 31 p. 188, 15 mulier verbi caelestis -ens ... ad pedes Christi cucurrit.

2 c. praep.: in c. acc.: VAL. MAX. 9, 4, 3 clientis ... scelesta (auri) famis in has usque iacentis iniurias -ire non debuit. PS. AMBR. serm. 53, 5 p. 713^{C} tu in Iudaeos solos -is, ecce famem fidei tuae eqs. PETR. CHRYS. serm. 1 p. 186^{C}. in c. abl.: AVG. in psalm. 103 serm. 3, 11 p. 1367^{D} Christus voluit -ire propter te, ne tu -as in illo. ad: ARATOR act. 2, 1007 -is ad facinus saturamque cadavere iusti quaeris habere famem.

part. praes. ˣ**ēsuriēns**, -entis (hic ea tantum exempla congesta habes, quae cum ipsius famis tum [laxiore sensu] notionem egestatis inopiae prae se ferunt): pro adi.: MART. 9, 80, 1 duxerat -s locupletem uxorem pauper (CLAVD. carm. min. 16, 1). 14, 204, 2 cymbala -s Gallus vendere saepe solet. IVV. 3, 78 omnia novit Graeculus -s. 7, 7 cum ... -s migraret in atria (sc. auctionaria) Clio. 13, 99 -s Pisaeae ramus olivae. pro subst.: SEN. contr. 1, 7, 1 da mihi epistulam -is istius (sc. patris egentis quem filius non alit). SEN. epist. 95, 51 praecipiemus, ut ... cum -e panem suum dividat (VVLG. Tob. 4, 17 comede. cf. Is. 58, 7 frange -i. al.). TERT. adv. Marc. 4, 14 p. 461, 4 non alii sunt -es (Luc. 6, 21) quam pauperes et mendici. ibid. p. 462, 3. VVLG. Luc. 1, 53 -es (πεινῶντας, opp. divites). INSCR. christ. Diehl 1091, 7 esurien⟨tibu⟩s repperit alimentum.

adv. **ēsurienter.** fere i. q. avide: APVL. met. 10, 16 -r exhibitas escas adpetebam. ZENO 2, 38 p. 484^{A} caeleste prandium -r accipite.
deriv.: esurialis, esuries, esurigo, es(s)urio m., esuritio, esuritor. compos.: adesurio.

2. ēs(s)urio, (-ōnis) m. qui esurit (opp. saturio, v. et l. 69): PLAVT. Persa 103 o Saturio, opportune advenisti mihi. :: mendacium edepol dicis, atque haud te decet: nam -o (esu- CD) venio, non advenio saturio.

ˣ**ēsurītio,** -ōnis f. ab esurire. plur. l. 76. GLOSS.^{L} I Ansil. AE 341 -o fames, id est edendi cupiditas. [ex coni.: PETRON. 44, 2 esuri⟨ti⟩o (Buecheler). v. l. 78 et p. 866, 30.]

i. q. fames: **1** proprie (syn. desiderium p. 868, 5. opp. ieiunium p. 868, 5): CATVLL. 21, 1 Aureli pater -um (exuricionum codd.), non harum modo, sed eqs. 23, 14 corpora sicciora cornu ... habetis sole et frigore et -e. PETRON. 44, 2 siccitas perseverat; iam annum -o fuit (v. supra l. 74). MART. 1, 99, 10. 5, 78, 18. GELL. 16, 3, 3 -em faciunt ... stomachi vacua et hiantia. 16, 3, 4 -em posse depelli (cf. p. 868, 9). HIL. in Matth. 3, 2 p. 929^{A} per -is infirmitatem. 12, 2 p. 985^{A} sacramentum et -is et satietatis (trin. 10, 24 p. 363^{B} s. ... fletus sitis atque -is. cf. ibid. p. 364^{A} mysterium). in psalm. 68, 6 p. 318, 2 sitis et -is necessitatem (al.). al. LEO M. epist. Conc.^{S} II 4 p. 92, 23 (de Christo ut homine) non sine cibo -is, non sine somno quietis. SIDON. epist. 2, 9, 10 votivae ... -i (cf. totum loc.). OP. imperf. in Matth. 5, 3 p. 665$^{a. med.}$ -o Christi voluntaria (cf. p. 865, 69) fuit, non necessaria. 5, 10 p. 669$^{init.}$ (alleg.) quodsi ieiunium Christi est abstinentia rei malae, sine dubio et desiderium eius -o est ipsius (i. rei malae. p. 669$^{med.}$ deprimens desiderium suum quasi -em). **2** per imag. aut transl. de fame spiritali: HIL. in Matth. 3, 2 p. 929^{A} -em se humanae salutis habiturum Christum. in psalm. 145, 5 p. 843, 4 per cibum (i. verbum dei) -e depulsa (v. p. 867, 80) solvebantur compedes saeculi (cf. 146, 12 p. 853, 8). LEO M. serm. 95, 6 p. 464^{A}. et al.

ēsurītor, (-ōris) m. ab esurire. i. q. homo esuriens: MART. 3, 14, 1 Romam petebat -r Tuccius profectus ex Hispania.

ˣ**ēsus,** -ūs m. [ab edere. W.] scribitur ess-: MARCELL. med. 27, 110. 137. 30, 32. GRAMM. suppl. 44, 14 inter masc. decl. IV^{ae}. GLOSS.^{L} III Abstr. ES 6 -u manducatione. I Ansil. AE 334 -us comestio aut manducatio. 336 -ui datum manducationi datum. legitur inde a NOVIO, VARRONE, CELSO. [ex coni.: l. 24. 28. 30. 35. 36. 40.]

I i. q. actus edendi: **A** absolute: **1** adhibetur in certis structuris: **a** per dat.: α dat. fin.: pendet ex verbo: NOVIVS Atell. 14 iam ego illi subiens sublabrabo -ui illud sinciput. VARRO rust. 1, 60 oleas -ui optime condi. CELS. 4, 16, 3 lienis ... bubulus utiliter -ui datur (PLIN. nat. 20, 178. TERT. apol. 9, 10 [Rigaltius, et usui F, et sui P]. GARG. MART. med. 10. MARCELL. med. 27, 77 al.). VLP. dig. 33, 9, 3 pr. penu legata contineri quae -ui potuique sunt (GELL. 4, 1, 20 al. cf. ITIN. Alex. 20 p. 11, 19 quisque secum alphita -ui [Mai, sui cod.] potuive gestitaret eqs.). TERT. carn. 6 p. 438 Oe. manna -ui populo fuisse (IVL. VAL. 1, 29 p. 38, 31. ARNOB. nat. 2, 23 p. 66, 20 esse ... -ui [Salmasius, et sui cod.]. al.). ARNOB. nat. 7, 21 p. 255, 3 habentur ... -ui (opp. reiciuntur a victibus). AMBR. hex. 3, 9, 39 p. 85, 2 alia ... -ui, alia alii nascuntur usui (cf. l. 35. 41). PRVD. perist. 10, 335 SIDON. epist. 8, 3, 5. pendet ex subst.: VARRO Men. 262 lecto strato matella⟨m⟩ lucerna⟨m⟩ (Iunius) ceteras res -ui usuique (Buecheler, huius vique codd.; cf. l. 32) prae se portant. TERT. nat. 1, 10 p. 78, 16 supervacu⟨a⟩ -ui (Rigaltius, supervacue sui A) mactatarum pecudum capitula et ungulas sacrificatis. cult. fem. 1, 5 p. 707 Oe. quaedam -ui et potui vascula ex aere. pendet ex adi.: COLVM. 11, 3, 57 cepina viridis -ui est iucunda (cf. arb. 17, 3 neque -ui [Schneider; sui, suui, subi codd.] tam gratae. RVRIC. epist. 1, 5 p. 358, 19 -ui dulce, ... usui utile [cf. l. 32]). SCHOL. Hor. sat. 2, 2, 50 ciconias ... -ui esse aptas (HESYCH. in lev. 2, 5 p. 808^{A}, sim. al.). EVCHER. instr. 1, 36. β dat. obi. (l. 44. 45) vel commodi (l. 46): TERT. ieiun. 6 p. 280, 29 adipes -ui abstulit deus. 15 p. 294, 4 si claves macelli tibi tradidit deus permittens -ui omnia. SIDON. epist. 1, 5, 6 hic quod -ui competeret deferebatur. **b** acced. praep. quae dat. finalis vice funguntur: ad: VLP. dig. 34, 2, 19, 12. HIL. in psalm. 1, 14 p. 28, 16 lignum specie pulchrum et ad -um bonum (Vulg. gen. 2, 9 ad vescendum). VVLG. exod. 12, 4 GREG. M. moral. 18, 54 p. 67^{B}. 35, 29 p. 766^{C}. in c. acc.: HIL. in Matth. 2, 2 p. 925^{A} HIER. epist. 64, 1, 2. in c. abl.: HIER. epist. 54, 9, 4 frigida ... in -u et potu sumere. GREG. M. past. 3 p. 28^{C}.

2 extra structuras: TERT. ieiun. 9 p. 285, 29 qualis ... -us talis et potus (al. VVLG. Ruth 3, 3 al.). anim. 10 p. 313, 20 salvo ... visu sine oculis et -u sine denticulis eqs. HIER. epist. 36, 16, 5 post -um (posterum ω q) sequitur benedictio (al.). ALC. AVIT. hom. 7 p. 116, 8 tu tibi de tuo -u stuporem dentium metue. et al.

B acced. genet.: **1** obi.: TERT. paenit. 8, 1 idolothytorum -um Thyatirenis exprobrat (HIER. hom. Orig. in Ezech. 7, 10 p. 399, 18 B. al.). HIL. in Matth. 12, 2 p. 985^{A} aristarum. HIER. epist. 21, 37, 2 quem ad -um vituli cohortatur (cf. adv. Iovin. 2, 7 p. 295^{A} asinorum). 54, 10, 2 holerum. in Dan. 1, 12 -u vilioris cibi. vita Hilar. 26 p. 42^{A} sine -u uvae mane profecti sunt. al. VVLG. num. 11, 21 dabo eis -um carnium (CAEL. AVR. chron. 1, 4, 78 carnis. al.). AVG. c. Iul. op. imperf. 6, 41 p. 1604^{C} -us ... illius arboris ... interdictus (al.). CASSIAN. conl. 9, 21, 2 p. 269, 23 panis cotidiani (al.). 10, 10, 7 p. 299, 18 ab omni -u naturalis necessitatis excludor (an explicat.?). et al. **2** subi.: CASSIAN. inst. 9, 3 p. 167, 18 vestimentum ... -u tinearum adtactum. ibid. p. 168, 10 lignorum genera quae ... nec -ui vermium valeant subiacere. PROSP. in psalm. 103, 27 p. 295^{D} vorare draco (i. diabolus) non potest nisi quod deus ... -ui eius addixerit (cf. GREG. M. moral. 7, 10 p. 772^{B} obtulerat).

II sensu passivo: i. q. esca, cibus, cena (cf. et exempla supra l. 55. 57 allata quae quo trahas dubites): COMM. instr. 2, 30, 14 satagit non verbis (pauper), sed -um potumque requirit. HIER. adv. Iovin. 2, 7 p. 297^{A} non solum in -u, sed et in sepulturis ... unaquaeque gens suo ritu victitat. ALC. AVIT. carm. 5, 263 peragunt convivia (sc. festi paschalis) laeti solemnisque novo cultu disponitur -us. APON. 1 p. 12 candidissimum suavemque -um corporis Christi. GREG. TVR. vit. patr. 15, 1 p. 721, 25 -us illi (sancto Senoch) panis tantum hordeaceus erat et aqua (Vulg. Matth. 3, 4 esca eius erat). GREG. M. moral. 5, 84 p. 728^{A} Esau primogenitorum benedictionem -u lenticulae ipse vendiderat (Vulg. gen. 25, 34 lentis edulio).

ēsūstum v. aes vol. I 1072, 29 sqq. Mehmel.

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

*et *particula.* [*i. q. umbr. et paelign.* et 'et', *gr.* ἔτι; *fortasse cf. c. goth.* iþ 'et, sed'. *W.*] *de* **sonis** *et* **scriptura:** **ed** (*hic illic in codd., v. Svennung, Wortstud. 75*): CIL III 8376ᵇ. VI 31951 (= INSCR. christ. Diehl 291). VIII 4770 (= INSCR. christ. Diehl 1945). 20593 X 5695 XII 1411. XIII 687, 7 (*s. I*). 3534 CE 511, 7. INSCR. christ. Diehl 3391 (*a. 269*) ἐδ (*ter*). *al.* (*v. Ind. p. 222*). PAP. Britann. 229, 24. **id:** CIL XII 427. **it:** CIL XII 2187 (*a. 564*). INSCR. christ. Diehl 2941 (*a. 352*). 4303 (*a. 343*). *al.* (*v. Ind. l. c.*). **i:** INSCR. christ. Diehl 2824 (*a. 367*). 4998 INSCR. Afr. Gsell I 3691. **e:** *apud script.* (*in codd. e. g.* PAPIN. dig. 18, 7, 6 pr. *F*): ITALA Marc. 12, 17 (cod. k). Hebr. 1, 6 (d). I Tim. 6, 16 (d). Rom. 11, 33 (g). II Cor. 13, 11 (g). II Thess. 2, 8 (g). act. 16, 9 (g). *in tit.*: CIL III 3526 *bis* (*a. 216*). VIII 24670. 25634 (*a. 138*). 23279 (= 10515). CE 95, 8. INSCR. christ. Diehl 582 (*a. 393/4*). 3686 (*a. 389*). *al.* (*v. Ind. l. c.*). **het:** CIL XIII 4230. **aet:** INSCR. christ. Diehl 3728. 4451 A. *cf.* 4636 eat. **eit:** CIL VI 37216ᵃ, 6 (*vitiose*). **es** (*assimil.*): CIL III 15184, 13 es su(is). ete: DIG. 47, 10, 15, 6 *F* (*cf. A. W. de Groot, Die Anaptyxe i. Lat., 1921, 80*). ***nota*** *scripturae*: CIL VI 18080ᵇ (= INSCR. christ. Diehl 1596 A) ɣ. *de codicum notis v. Lindsay, Notae lat., 1915, 74 sqq.* *abbreviatur* q(ui) e(t): PAP. Oxyrh. VIII 1114 (*a. 237*), 7 *al.* CRETIO Serap. a. 170 (Bruns font.⁷ n. 124) A 2 *al.* *de* ***prosodia:*** *sero mensuratur* ē t: *in hexam.*: CYPR. GALL. Ios. 445. *in thesi*: VEN. FORT. carm. 9, 9, 29. ĕtquidém (*v. Vollmer, SB Münch. 1917, 9. Abh. 10 sq.*): PLAVT. Curc. 387 TER. Haut. 523. 775. *de* ***notione:*** VARRO ling. 8, 10 quod dicimus ... 'consul fuit Tullius et Antonius', eodem illo 'et' omnis binos consules colligare possumus, vel dicam amplius, omnia nomina atque adeo etiam omnia verba, cum fulmentum ex una syllaba illud 'et' maneat unum. DIOM. gramm. I 417, 1 'et' coniunctio id valet quod 'que'; sed hoc differt, quod haec (*sc.* '*et*') non modo subiungitur sed etiam praeponitur, modo geminata ..., modo simpliciter elata ..., modo interrogativa ..., modo confirmativa ..., modo causalis ..., modo adnutiva et promissiva ..., modo auctiva ..., modo ordinativa ..., modo superlativa ..., modo diminutiva (*v. totum locum*). PRISC. gramm. III 93, 17 (*v. vol. II 1048, 13*). 104, 25 aliae *coniunctiones* ... et praeponi et supponi possunt, ut 'et, atque', quae poetice postponuntur (*cf.* GRAMM. suppl. 57, 29). GRAMM. suppl. 156, 28 'et' conexione coniungit et ligat. DON. Ter. Phorm. 171 'et' (quod *codd. Ter.*) modo non conexiva, sed inceptiva coniunctio est *eqs.* SERV. auct. Aen. 3, 9 'et' ... velocitatem videtur ostendere (*v. p. 895, 31*). SERV. Aen. 12, 507 Donatus superfluam vult esse coniunctionem, ut 'et' sit epexegesis *eqs.* (*cf.* 12, 516. *v. p. 901, 43*). AMBR. in psalm. 118 serm. 18, 33, 2. GREG. M. in Ezech. 1, 22. *de hebraismis scripturae sacrae (v. p. 896, 8. 18. 897, 3. 36) cf.* RVFIN. Orig. in num. 19, 3 p. 182, 18 B. AVG. quaest. hept. 3, 1 loc. hept. 2, 32 p. 547, 1. 3, 54 p. 580, 9. 3, 61 p. 581, 21 *al.* GLOSS. καί. et ego: καὶ ἐγώ. et quidem: καὶ μέν. NOT. Tir. 1, 24. 1, 65 et tamen. 3, 86 et quidem. *legitur inde a tit. s. III (p. 872, 59) et* XII tab., LIV. ANDR., NAEV., ENN., PLAVTO *per totam latinitatem, ita tamen, ut apud priscos quosdam rarius inveniatur quam* que *vel* atque (*e. g. in* S. C. de Bacch. *prorsus deest; v. Schmalz-Hofmann⁵, 656*), *dein sensim increbrescat atque in sermone vulgari aet. imp. praevaleat (cf. p. 876, 61. 895, 81. 896, 51); at in sermone culto poetarum (cf. e. g. de* VERG. *S. B. Plattner, ClPh. 6, 1911, 377) nec non in prosa rhythmica quorundam auctorum* que *saepius occurrit (v. s.* que *et Skard, Symbolae Osloenses 10, 1932, 63 sqq. de usu* SALL., NEP., CAES. *aliorum).* [*val. vet.* e, *it.* e(d), *francog.* et, *hisp.* y. *M.-L.*] *v. Hand, Tursellinus II 467 sqq.; Sjögren, De particulis copulat. ap. Plaut. et Ter., 1900; Schmalz-Hofmann⁵, 657. 659 sqq. et opuscula ibi allata.* [*confunditur vel variat in codd. saepissime:* c. sed (set): *e. g.* COLVM. 12, 21, 1 SEN. Oed. 1009 (*hic illic dubites de vera lectione, e. g.* TAC. ann. 4, 35. 13, 22 QVINT. inst. 4, 2, 66 AMM. 16, 4, 3; *cf. p. 893, 4 et s.* sed). *c.* ut: *e. g.* CIC. epist. 9, 2, 1 LVCR. 1, 158 TERT. apol. 2, 6 EDICT. de temp. accus. (Bruns font.⁷ 78) II A 1 (*dub. e. g.*: CELS. 1, 3, 16). *c.* est: *e. g.* VAL. FL. 1, 508. *c.* it: *v. p. 628, 18.* *c.* en: *v. p. 545, 49.* *c.* at: *e. g.* SEN. Herc. f. 622. *c.* aut: *e. g.* SCRIB. LARG. 31. *c.* e *vel* ex: *v. Friedrich ad Catull. 41, 8 et s.* ex. *c.* id: *e. g.* CIC. ad Brut. 9, 19, 2 Sj. *c.* ei *sim.*: *e. g.* CIC. Brut. 104 FRONTIN. aq. 94. 100. *c.* etiam (*sc. propter compendium* ēt): *v. Lindsay, ClPh. 11, 1916, 274.* *praeterea* et (ד) *confunditur c. distinguendi nota* ⁊ (*Sjögren, Comment. Tull., 1910, 38*), *c.* i. (= id est; *e. g.* CHIRON 336), *c.* enim (*Stangl, Pseudo-Asconiana 44*), *al.*; *v. etiam p. 720, 60. 723, 70 ad* eundem *pro* et quidem *et cf. Hand l. c. 539 sq.* *dub. vel falso trad. e. g.*: SEN. benef. 4, 27, 2 COLVM. 1, 8, 3. 2, 3, 1. 3, 10, 22; *plura propter spatium afferri nequeunt.*]

CONSPECTVS MATERIAE

PARS PRIOR: *coniunctio copulativa.*

I *coniunguntur* ***singulae notiones:***
A ***bina*** *membra*: **1** *subst.*: *p. 870, 54.* **2** *adi.*: *p. 871, 32.* **3** *pron.*: *p. 871, 66.* **4** *praep.*: *p. 872, 6.* **5** *numeralia*: *p. 872, 12.* **6** *verba et enuntiata*: *p. 872, 37.* **7** *disparia membra*: *p. 873, 27.* **8** *notio ante memorata accuratius definitur*: *p. 873, 81.*
B ***plura*** *membra*: **1** *per* et *conexa*: *p. 875, 44.* **2** et *solum ultimum membrum conectit*: *p. 877, 1.* **3** et *priora conectit, sequitur asyndeton*: *p. 878, 34.* **4** et *variat c. aliis (copulativis vel disiunctivis) particulis*: *p. 878, 55.*
C ***polysyndeton:*** **1** **et — et:** *p. 881, 12.* **2** **que — et:** *p. 887, 36.* **3** **et — que:** *p. 888, 20.* **4** **et — atque:** *p. 888, 59.* **5** **neque — et** *sim.*: *p. 888, 65.* **6** *singularia*: *p. 890, 1.*
II **et** ***ducit enuntiata:*** **A** *generatim*: *p. 890, 14.*
B *speciatim*: **1** *ducit enunt. exclamat.*: *p. 890, 51.* **2** *ducit enunt. interrogat.*: *p. 890, 68.* **3** *inducit obiectionem sim.*: *p. 891, 50.* **4** *inducit assumptionem in syllogismo*: *p. 891, 66* **5** *in conclusionibus post* aut: *p. 891, 73.* **6** *inducit parenthesin*: *p. 891, 80.* **7** *in enunt. negat.*: *p. 892, 28.*
III *subsunt* ***notiones secundariae:*** **A** *i. q.* '*et etiam*', '*et item*': *p. 892, 55.* **B** *i. q.* '*et ideo*': *p. 892, 70.* **C** *i. q.* '*et profecto*': *p. 892, 77.* **D** *i. q.* '*et tamen*' *vel* '*sed*', '*potius*': *p. 893, 4.* **E** *vi comparativa*: *p. 894, 4.* **F** *i. q.* '*aut*': *p. 894, 30.*
IV ***parataxis*** *poetica et vulgaris*: **A** *post imperat. sim. i. q.* '*iam*', '*tum*': *p. 894, 55.* **B** *post temporales notiones pro* '*cum inverso*': *p. 895, 25.* **C** et *explicat.*: *p. 895, 59.* **D** *vulgariter pro hypotaxi*: *p. 895, 81.*
V ***singularia:*** **A** et *abundat*: **1** *in apodosi post enunt. secund. vel partic.*: *p. 896, 52.* **2** et qui: *p. 897, 28.* **3** et usque: *p. 897, 35.*
B *contaminatio*: *p. 897, 39.*
VI ***stilistica*** (*ad I et II*): **A** *de* **collocatione:** **1** *in fine versus*: *p. 897, 41.* **2** *postponitur*: *p. 897, 52.* **3** *hyperbaton*: *p. 898, 22.*
B *ad* ***euphoniam*** *spectantia*: **1** *allitteratio*: *p. 898, 30.* **2** *homoeoteleuton, rimus*: *p. 898, 59.* **3** *geminatio*: *p. 898, 76.* **4** *polyptoton sim.*: *p. 899, 16.* **5** *anaphora*: *p. 899, 38.*
C *hendiadyoin sim.*: *p. 901, 18.*
D *concinnitas et inaequalitas iuncturae membrorum parium*: *p. 901, 46.*
VII ***iuncturae*** (*ad I et II*): **A** *c.* ***adv.*** *et coniunctionibus*: *p. 901, 83.* **B** *c.* ***negationibus:*** *p. 905, 8.* **C** ***abundantiae:*** *p. 906, 29.*

PARS ALTERA: *adverbium i. q.* '*etiam*'.

I ***additive*** *i. q.* '***etiam***', '***quoque***': **A** *usus priscus: persona in dialogo mutata*: *p. 906, 76.* **B** *usus posterior*: *p. 907, 32.*
II ***cumulative*** *vel c. augendi notione i. q.* '***vel***': *p. 908, 22.*
III ***iuncturae:*** **A** et *praecedit*: *p. 908, 40.* **B** et *sequitur*: *p. 910, 31.* **C** *abundantiae*: *p. 914, 46.*
IV ***singularia:*** **A** *de collocatione*: *p. 915, 76.* **B** *inducit parenthesin*: *p. 916, 16.* **C** *contaminatio*: *p. 916, 19.*

PARS PRIOR: *coniunctio copulativa.*

I *coniunguntur* ***singulae notiones:***

A ***bina*** *membra*: **1** *subst.* (*cf. p. 898, 34*): **a** *generatim (non segrego exempla, in quibus binae notiones ad unum animans pertinent ut*: PLAVT. Capt. 528 sodalis ... et cognatus. TER. Phorm. 35 amicus ... meus et popularis. CIC. S. Rosc. 19 cliens et familiaris. *passim; liberius*: TAC. ann. 16, 12 liberto et accusatori. [*in titulis: e. g.* CIL VI 2454. *cf. asynd.*: 2059 *al.*]. *cf. p. 871, 31. 881, 61. 76*): CIL I² 392 (*in Marsis*) Ve⟨s⟩une Erinie et Erine patre. ENN. ann. 150 imperium simul et sola regni (PLAVT. Cist. 92 TER. Haut. 112 LVCIL. 786 VARRO ling. 5, 68 RHET. Her. 4, 39, 51 CIC. Arat. 457. 474 SALL. Catil. 51, 2 *et saepe. cf.* TER. Ad. 957 pariter [et] animo et corpore [LVCR. 3, 920 *al. cf.* CAES. Gall. 7, 39, 1 *al.*]). scaen. 88 arce et urbe (*v. vol. II 736, 1*). 141 populi et reges. *al.* PLAVT. Amph. 152 Iovem et Mercurium (*cf.* Mil. 1384 Mars et Venus. *passim de deorum paribus, inprimis* Castor et Pollux, Romulus et Remus. *al.*). 285 dictis et male factis (*v. vol. V 1, 991, 29*). Asin. 753 noctes et dies (d. et n. *inde a* CIC., *v. vol. V 1, 1038, 12 sqq.*). Capt. 549 matrem et patrem (*v. Sjögren l. c.* [*p. 869, 57*] *9 sq.*). Cas. prol. 71 Graecia et Carthagini (*passim de nom. propriis per totam latinitatem [rarius asynd.,* atque, que; *de scaenicis v. Sjögren l. c. 26 sqq.]. de consulum paribus v. vol. IV 586, 60 sqq., de praenominum paribus* [CIC. Verr. II 1, 10) Q. et Cn. Postumis. CIL VI 36809, *a. 2 a. Ch.*, L. et N. Savoni] *v. Schulze, Eigenn. 117. 506; Meister, Lat.-griech. Eigenn., 1916, 11*). Curc. 348 auro et veste. Men. 761 in pectore et corde ([*v. vol. IV 941, 22 sqq.*]. *iunguntur syn. ut*: Poen. 1275 laetitia ... et ... gaudiis. TER. Phorm. 473 res et fortunae. CIC. inv. 1, 5 temeritas et audacia. Q. Rosc. 2 copia et facultate. leg. agr. 2, 91 ratione et consilio. *et passim* [*ap. poetas: e. g.* VERG. Aen. 3, 75 oras et litora. 6, 298 aquas et flumina. *al. cf. p. 901, 37*]. *falso trad. pro asynd.*: *e. g.* PLAVT. Trin. 302). Rud. 346 deos ... et homines (*alibi* atque PLAVT., TER.; que *vel* que — que *in hexam., v. vol. V 1, 909, 32; ibid. 14 ad* di et deae. *cf. Sjögren l. c. 61 sqq.*). Trin. 189 opera et

[*Hofmann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

consilio (*cf. Mil. 137* que. *v. vol. IV 452, 65*). TER. Hec. 75 aetas et forma (*v. vol. VI 1, 1066, 81*). Eun. 840 uterque, mater et pater (SEN. benef. 2, 17, 3 *al. cf.* RHET. Her. 1, 4, 6 duo. 4, 43, 56 dupliciter *al.*). Ad. 495 militiae et domi (SALL., *v. vol. V 1, 1974, 73*). CATO agr. 149, 2 pecus et familia. LVCIL. 1 aetheris et terrae. 787 igni et aqua (*v. vol. VII 1, 288, 75*). TIT. Mumm. CE 3, 4 hanc aedem et signu(m) Herculis. CIL I² 633 inter Atestinos et Patavinos (*cf. Norden, Alt-Germanien, 1934, 201²*). 678 (*a. 106*) murum et pluteum. VARRO Men. 432. ling. 7, 105 aes et libram (*v. vol. I 1074, 44*). rust. 1, 1, 6 cibus et potio (*v. vol. III 1043, 67*). 1, 2, 1 patres et avos (*cf.* 1, 2, 22 CIC. nat. deor. 3, 44 *al.*). 3, 16, 5 deis et hominibus (*prisce* atque, *v. vol. V 1, 909, 32*). RHET. Her. 1, 2, 2 moribus et legibus (CIC. Verr. II 1, 152 mos et ius. *al.*). CIC. inv. 2, 100 iuris et aequitatis. S. Rosc. 5 capite et fortunis (*saep., item* ac, *rarius* que; *v. vol. VI 1, 1180, 25*). Font. 14 caede et fuga (*v. vol. III 55, 27*). Pis. 91 aras et focos (*v. vol. II 384, 43 sqq.*). Mil. 100 corpus et vitam (*v. vol. IV 1003, 67*). fin. 5, 48 famem et sitim (*saepius* que *ut* PLAVT., *v. vol. VI 1, 232, 59*). CAES. Gall. 7, 32, 1 frumenti et reliqui commeatus (SALL. Iug. 32, 1 *al.*). 7, 32, 4 summae potentiae et magnae cognationis. *et passim. nota: de congruentia praedicati v. Schmalz-Hofmann⁵, 632; Plasberg ad Cic. nat. deor. 3, 71.*

b *speciatim: i. q. 'et omnino'* (*cf. p. 875, 22. 877, 8. 879, 58. 880, 60*): CIC. Mur. 23 consulatu et omni honore ... dignissimum (SEN. nat. 2, 1, 2. *cf.* CIC. de orat. 2, 146 causarum et generum universorum [2, 153]). SEN. dial. 7, 5, 2 pecorum et animalium (*cf. Axelson, Senecastudien, 1933, 58 sq.*). epist. 88, 7 naufragia et tot varietates malorum (*cf. p. 878, 78*). *i. q. 'et ceteri'*: HOR. sat. 2, 7, 36 Mulvius et scurrae. carm. 1, 10, 5 magni Iovis et deorum. *i. q. 'id est'* (*cf.* AVG. loc. hept. 2, 153 p. 569, 3 [*ad exod. 35, 28*]): TAC. hist. 2, 95. ann. 1, 41 pergere ad Treveros et externae fidei (*cf. edd. ad l.*). CYPR. epist. 1, 1 p. 465, 9 de clericis et dei ministris. *al.*

2 *adi. et adv.* (*cf. p. 898, 41*): NAEV. carm. frg. 23 M. blande et docte. com. 86 salvi et fortunati. ENN. ann. 626 bonus et liber. scaen. 207. 302. PLAVT. Amph. 289 recte et sapienter. Bacch. 711 antiquum et vetus (*iunguntur syn. ut*: Cas. 283 probum et frugi. Curc. 562 lenem et tranquillum. Pseud. 1103. TRAG. inc. 145 prudens et sciens. CIC. inv. 1, 2 feris et immanibus. Verr. II 3, 23 suavis et iucundus. Sest. 87 *et passim*). Curc. 20 bellissimum ... et taciturnissimum (Stich. 164 *et passim cum superl. de vice asyndeti v. Sjögren l. c. 46 sqq. et ad Cic. epist. 13, 27, 4*). Men. 980 *al.* TER. Haut. 609 ditem et nobilem. Phorm. 228 meliore et calidiore (CATO agr. 6, 2 *et passim c. compar.*). CATO agr. 157, 14 vetera et nova (VARRO rust. 2, 2, 7 intus et foris. *et saepe c. opp. cf. l. 47*). VARRO ling. 5, 79 dextra et sinistra (VITR.; *alibi* que, ac, *asynd., v. vol. V 1, 935, 24*). RHET. Her. 3, 19, 32 multos et idoneos (*passim, v. s.* multus. *cf.* CIRIS 54 complures ... et [*om. pars codd.*] magni). CIC. S. Rosc. 60 ultro et citro (*saepius* que *vel asynd., v. vol. III 1206, 78*). *et passim. iunguntur diversi comparationis gradus: posit. et superl.* (*cf. Salonius, Vitae patr. 195 sq.; Schmalz-Hofmann⁵, 465*): PLAVT. Rud. 1321 miserum ... et pessumumst. CIC. ac. 2, 127 exigua et minima. Att. 15, 1ᵃ, 4 gratissimae et bellae. SALL. or. Lep. 1 maxumi et clari. VELL. 2, 84, 2 maximo et praecipiti. APVL. met. 5, 5. 8, 9 boni ... et optimi (TERT. adv. Hermog. 2 p. 128, 3 *al.*; *v. Wölfflin, Ausgew. Schriften, 318; Löfstedt, Arnobiana, 1917, 65 sq.*). *al.* MIN. FEL. 1, 1 boni et fidelissimi. VOPISC. Aurelian. 6, 4. SPART. Sept. Sev. 20, 4 optimum et utilem. ARNOB. nat. 2, 51 p. 88, 24 *al.* (*v. Löfstedt l. c. 57*). HIL. dedic. eccl. p. 881ᴬ *al.* VVLG. apoc. 16, 2 saevum et pessimum (κακὸν καὶ πονηρόν, *Itala Primas.* pessimum magnum). APIC. 1, 3, 1 siccam et optimam. CASSIOD. in psalm. 30, 17 *al.* ORIBAS. syn. 4, 41, 2 vetustissima et antiqua. *al.* PASS. Paul. 12 *al. in tit.*: CIL VI 32414 (*a. 247*) sanctissimam et religiosam. VIII 23243 (*v. Söderström, Epigraphica lat. Africana, 1924, 103*). *posit. et compar.* (*cf. p. 882, 45*): CIC. ac. 2, 94 certis et illustrioribus. *aliter* (*confusis gradibus*): CASSIOD. in psalm. 3, 2 latius et utiliter. ANTHIM. praef. p. 3, 5 PASS. Theclae A 35 p. 98, 3.

3 *pron.*: ENN. scaen. 25 tam ... et tanta (CIC. inv. 2, 86 *al. cf.* PLAVT. Amph. 299 quantus et quam validus [TER. Eun. 925 CIC. S. Rosc. 133 *al.*]). 186 vos et vostrum (PLAVT. Asin. 160 me et mea. *passim* [*v. Sjögren l. c. 63 sqq.*]. Amph. 214 se et suos [ac *inde ab Afran. com. 192*]. *saepe*). PLAVT. Aul. 132 ego te et tu me (217 *al.* Merc. 536 ego cum illo et ille mecum. *al.*). Aul. 200 communi re ... mea et tua (Mil. 738 *al.*). Bacch. 495 serva tibi sodalem et mihi filium (Cas. 214 *passim*). Cist. 145 duae: ... ego ... et illa (*cf.* Stich. 507 LVCIL. 427 *al.*). Curc. 696 obsecro, Planesium, et te, Phaedrome (*cf.* Bacch. 754 *al. v. Sjögren l. c. 29*). Men. 1099 mihi dare et vobis simul (TER. Hec. 792 *al. cf.* PLAVT. Most. 792). RHET. Her. 4, 11, 16 huc et illuc (*v. s.* hic, hīc, hinc). CIC. Quinct. 42 tot et tales (Sest. 145 *al. cf.* S. Rosc. 89 tot et tanta [Verr. II 5, 138 *al.*]. epist. 13, 66, 1 tantum et talem [MART. 7, 38, 1]). Verr. II 2, 75 unus et alter (*v. vol. I 1743, 25*). II 2, 87 haec et alia (Sest. 49 *al. cf.* Att. 14, 7, 2 haec et cetera. Brut. 197 haec et multa eiusmodi. Att. 10, 14, 2. *sim. saepe*). *et passim. pron. (adv.) relat.*: PLAVT. Aul. 808 quibus et quantis (TER. Andr. 484 *al.* VARRO rust. 1, 24, 3 quot et quanta [CIC. Verr. II 5, 23 *al.*]. CIC. orat. 1, 79 qualem ... et quantum [VERG. Aen. 2, 592 *al.*]. *al.*). LEX VRSON. (CIL I² 594) 64, 12 quos et quot (VARRO rust. 2, 10, 1 *al.*). VARRO Men. 100 qui et cuius rei causa. ling. 5, 2 cur et unde (7, 73 *al. cf.* rust. 1, 2, 14 quo ... et unde. *al.*). CIC. inv. 1, 99 quid et quo quidque loco. Att. 12, 28, 3. PROP. 1, 22, 1 qualis et unde. *et saepe.*

4 *praep.*: VARRO rust. 1, 35, 2 ante et post brumam. 1, 45, 2 sub terra et supra. CIC. Quinct. 70 cum eis et propter eos. Phil. 12, 12 per vim et contra auspicia (13, 5). fin. 2, 83 ex se et propter se (*cf.* Tim. 18 Lael. 80 *al.*). nat. deor. 3, 92 ex qua et in qua (*cf.* Att. 8, 2, 2 VELL. 2, 85, 4 *al.*). CAES. Gall. 3, 24, 3 in agmine et sub sarcinis. *et al.*

5 *numeralia*: **a** *ita ut unus numerus efficiatur*: α *iunguntur duo numeri* (*cf.* VARRO frg. Char. gramm. p. 92, 10 B.): PLAVT. Bacch. 230 mille et ducentos (272 *al. inverso ordine*: Merc. 430 septem et viginti. Rud. 1328 centum et mille. *asynd.*: *e. g.* Most. 630). TER. Ad. 938 quinto et sexagensimo (CIC. rep. 2, 20 *al. asynd.*: *e. g.* CIC. epist. 12, 25, 1; *v. Sjögren ad Q. fr. 3, 1, 17. nota*: CE 1084, 4 in sexto et decem [2121, 13]). CATO agr. 148, 1 quadragenae et singulae. orig. 84 duoetvicesimo anno (duodevic- NON. p. 100, 9 *in lemmate. v. Neue-Wagener II³ 319 sq.*). BELL. Alex. 74, 3 bis et vicies. *et al.*; *de* SCRIPT. hist. Aug. *v. Lessing in ind. p. 175* (*semel tantum asynd.*: TREB. Claud. 2, 4); *de* CE *Armini, Sepulcralia Latina, 1916, 18; de* TAB. cer. *Mommsen, Ges. Schr. VII 761; ceterum cf. Neue-Wagener l. c. 286 sqq. de ratione quae intercedit inter* septendecim *et* decem et septem (*cf.* PRISC. gramm. III 412, 25), *item inter* septem et viginti *et* viginti (et) septem *v. in universum Wackernagel, Festschrift Binz, Basel 1935, 39 sqq. 45.*
β *iunguntur tres numeri*: *sollemne ordine descendente asynd.* (centum viginti tres; *at inverso ordine* septem et quinquaginta et centum. *v. Neue-Wagener l. c. 300 sq.*); *rarius* et: VAL. MAX. 2, 4, 3 quingentos ... et quinquaginta et octo. AVG. civ. 16, 22 p. 159, 5 D.
b *ita ut duo numeri inter se iungantur* (*cf. p. 894, 49*): CIL I² p. 193 (Elog. XIII) 6 tertio et quarto (VOPISC. Prob. 8, 6. *cf.* HOR. carm. 1, 31, 13 ter et quater [APVL. apol. 94]. VITR. 7, 3, 5 iterum et tertio. *al.*). CIC. Tim. 24 dupla et tripla. CAES. Gall. 1, 25, 7 prima et secunda. *al.*

6 *verba et enuntiata*: **a** *generatim*: ENN. ann. 336 *cura* coquit et versat. scaen. 89 fractae et disiectae. var. 14 splendet et horret (*v. de homoeoteleuto Norden ad Aen. 6, 88; Weyman, WklPh. 34, 1917, 866. 35, 1918, 191; Samuelsson, Strena Upsaliensis, 1922, 115²*). PLAVT. Amph. 246 foedant et proterunt. 757 credo et scio. 958 gaudeo et volup est mihi (Poen. 1326. *iunguntur syn. ut*: Cas. 546 orno et paro. Curc. 384 memini et scio. 432 tecum oro et quaeso [CIC. Verr. II 1, 72 rogat et orat. *al.*]. CIC. Verr. II 5, 38 mitto et praetereo. Mur. 77 *et sescenties*). 1112 trahere et ducere (*saepius asynd.*). Bacch. 646 edo et amo. Cas. 725 esurio et sitio. Cist. 531 ibo et persequar (*v. s.* eo *p. 631, 23. 50; Sjögren l. c. 76 sqq.*). Most. 959 esse et bibi (*v. vol. II 1959, 70. 1960, 5. 16. III 1765, 61*). Trin. 341 velim et faciam. TER. Haut. 116 scire et providere. 260. LVCIL. 199 protulit et ... dat. VARRO Men. 340 quae simul sint βιωφελῆ et delectent (CIC. Caecin. 6 *et passim*). RHET. Her. 2, 18, 27 percipere et meminisse. 4, 36, 48 sedetis et oscitamini. CIC. inv. 2, 68 possit et oporteat (*cf.* 2, 71 licebit et oportebit. Q. Rosc. 43 potuit et debuit. rep. 3, 6 *al.*). Verr. II 1, 76 dicat et sentiat (Tusc. 2, 7 *al.*). 79 legi et audivi. dom. 116 emeret et venderet (leg. 1, 33 iubendo et vetando. CATVLL. 85, 1 odi et amo. *sic passim c. oppos.*). Att. 11, 12, 1. CATVLL. 83, 6 uritur et loquitur. OV. epist. 9, 113 falleris et nescis. *et passim. longiora membra vel tota enunt.*: LEX luci Spolet. (CIL I² 366) II 6 iovei piaclom datod et a(sses) CCC moltai suntod. ENN. ann. 363 tum clipei resonunt et ferri stridit acumen. 415. 439 *al.* PLAVT. Asin. 631 ego hanc amo et haec me amat (*fere i. q. 'et item.' cf.* Cist. 95 Capt. 141. 249 *al.*). TER. Phorm. 316 Phanium relictam solam? :: sic :: et iratum senem (*enuntiatum in dialogo responso alterius divisum ut*: 739 Eun. 708 *al. cf.* HOR. sat. 2, 3, 188). Hec. 692 in eandem vitam te revolutum denuo video esse :: mene? :: te ipsum: et facis iniuriam (*interlocutione quasi abruptus sermo liberius adnectitur, cf.* 749 *al. sim.* CIC. Cluent. 61 'condemnastis Scamandrum' ... 'et condemnastis C. Fabricium'. Deiot. 22). CATO agr. 5, 3 unde utenda roget et quibus det. LVCIL. 550 cetera contemnit et in usura omnia ponit. CAES. Gall. 1, 15, 2. *et passim. poetice post verba dicendi ad exprimendam velocitatem agendi* (*cf. p. 895, 25*): VERG. georg. 4, 449 dixit et ... fugit (Aen. 2, 376. 621 *al.* [*v. vol. VII 1, 102, 45 sqq.*]. *cf.* 1, 442 sic ait et ... placat [2, 296]. STAT. Theb. 1, 510 sic fatus et ... progreditur [2, 188 *al. cf.* APVL. met. 4, 31]). georg. 4, 528 haec Proteus et se ... dedit. OV. am. 3, 1, 31 hactenus, et movit ... caput (3, 6, 79 *al.*).

b *speciatim in adhortationibus* (*c. imper. vel coni.*): α *imperat.* (*cf. p. 895, 62*): ENN. ann. 532 pandite sultis genas et corde relinquite somnum. scaen. 64 ferte opem et restinguite *facem*. PLAVT. Bacch. 463 cave ... et compesce (Persa 835 *al.*). Pseud. 988 accipe et cognosce (*passim, cf. vol. I 307, 26 sqq.*). Rud. 628 omitte ... et ... expedi. TER. Haut. 1067 valete et plaudite (Phorm. 1055 *al.*). CATO agr. 5, 8 purgato et comminuito (69, 2 *al.*). LVCIL. 758 persuade et transi. AFRAN. com. 238. *et passim. i. q. '(et) tunc'*

[*Hofmann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

(*cf. p. 894, 56*): Mart. 2, 48, 8 haec praesta mihi ... et thermas tibi habe Neronianas. Tert. adv. Marc. 1, 23 p. 321, 20. Comm. instr. 2, 21, 16 *al.* *inprimis post imper. verborum eundi*: Plavt. Amph. 971 i ... et ... fac (*v. s.* eo *p. 631, 83 sqq.* [*nota*: Ivv. 10, 166 i ... et ... curre]. *pluraliter*: *p. 632, 2 sqq.*, *nota* ite age et: *p. 632, 4* [*cf.* Verg. Aen. 3, 462 vade age et ... fer. Val. Fl. 2, 127]. i nunc et *v. p. 632, 43 sqq.*; i, adfer ... et ... adducito *sim. v. p. 632, 16 sqq. 48 sqq.* *cf.* Plavt. Asin. 367 abi ... et narra [Bacch. 592 *et passim. cf. vol. I 66, 84 et Sjögren l. c. 82 sqq. de vice asynd.*]). Persa 467 abscede ... et tace (*interpol., dittographia v. 727* abscede ..., tace). Afran. com. 175 curre et nuntia (*v. vol. IV 1508, 61*). Verg. georg. 4, 329 age et ... erue (*v. vol. I 1404, 11. 1405, 58. cf. supra l. 5. 6*). Verg. Aen. 3, 462 vade (*v. supra l. 6*. Sen. Phoen. 622 Ivv. 2, 131 *al.*). Maecen. carm. frg. 4, 2 ades et ... quate (Val. Max., Stat.; *prisce asynd.*; atque Cic., *v. vol. I 915, 32 sqq.*). Sen. contr. 9, 5 (28), 14 veni et ... aspice (Itala Matth. 9, 18 [Hil. in Matth. 9, 5] veni et pone [ἐλθὼν ἐπίθες, Vvlg. v., impone]). *al.* *c. exhortat.*: Lvcil. 206 absterge ... et ... precemur. Verg. Aen. 3, 114 agite et ... sequamur (*v. vol. I 1405, 64. cf.* Tert. patient. 15 p. 22, 28). Vvlg. II Esdr. 2, 17 venite et aedificemus muros (6, 2. Itala gen. 11, 7 [Aug. civ. 16, 5 p. 132, 2 D.]; καί, Vvlg. *asynd.* Vitae patr. 5, 14, 1 veni et gustemus [*Cotelier p. 358* ἐλθὲ γεῦσαι μετ' ἐμοῦ]). *β coni. exhort.*: Cato agr. 21, 5 indat et plumbet. Lvcil. 693. Sen. dial. 12, 1, 2 eat ... et ... conqueratur (*v. p. 631, 36. 632, 53*). *al.* *γ imper. excipit indic.*: Plin. epist. 9, 5, 1 egregie facis ... et persevera (*v. Schuster ad l.*).

7 *disparia membra* (*cf. p. 875, 48. 876, 39. 878, 67. 881, 82*): a *adi. et adv.*: Plavt. Asin. 568 multa et vero (Trin. 380 Acc. trag. 151 Cic. de orat. 2, 302. orat. 70 praeclare et multa. *passim*). Capt. 960 recte et vera loquere. Pseud. 110 quo pacto et quantas. 591 clara et diu (687 Phaedr. app. 24, 2). Cic. Manil. 47 timide et pauca (*cf.* Hor. sat. 1, 4, 18 *al.*). off. 1, 27 consulto et cogitata. Liv. 2, 30, 11 effusi et contemptim. 25, 11, 4. Vitr. 4, 1, 3 prima et antiquitus (*cf.* Plin. nat. 36, 44 *al.*). Vell. 2, 111, 1 undique et omnes. Sen. epist. 1, 2, 2 cursim et properantes. Tac. dial. 36 coram et praesentes (*cf.* ann. 2, 35 *al.*). *al.* b *adi. et locutio praepositionalis*: Plavt. Aul. 337 stultus et sine gratia (*cf. Sjögren l. c. 39*). Cic. off. 2, 36 Aetna 474 Tac. dial. 16. *et passim.* c *adi. (pron.) et gen. vel abl.*: Plavt. Trin. 990 meo arbitratu et novorum aedilium (Cic. Planc. 69 Att. 10, 2, 2 *saepe*). Cic. Verr. II 3, 65 sermo inquinatissimus et blanditiae flagitiosae (Att. 9, 14, 1 Caes. Gall. 5, 35, 6 *al.* Liv. 2, 18, 7 Tac. ann. 2, 3. *et passim*). *abl.*: Verg. Aen. 6, 640 largior ... aether et lumine ... purpureo. Liv. 30, 14, 3 Tac. hist. 1, 8 ann. 15, 43 *al.* Sent. subpraef. (cil X 3334) 17 *al.* *item part.*: Cvrt. 4, 10, 25 gemens et veste lacerata. Tac. hist. 4, 39. ann. 14, 36 conferti et pilis emissis. *al.* d *subst. et gerund.*: Cic. Lael. 61 blanditiis et adsentando. Tac. Germ. 40 hist. 1, 69 *al.* *aliter* ann. 3, 27 dissensione ordinum et apiscendi ... honores (4, 29). 11, 26 nuptiis et adoptando Britannico (12, 32). e *nomen vel partic. et enunt.* (*falso trad.*: Lex XII tab. 6, 7 tignum iunctum aedibus vineave, et concapit, ne solvito): Plavt. Capt. 910 parasitos ... omnis et qui ... cenam ... dabit (Ter. Hec. 557 Haut. 7 Ad. 905 Cato agr. 8, 2. 14, 3 Varro rust. 2, 3, 9 Cic. de orat. 2, 58 Verg. georg. 2, 238. *et passim. cf. p. 875, 48*). Cato agr. 5, 7 ex fame et si inpluit (Cic. Att. 7, 12, 6 Sall. Iug. 47, 2 *al.* Prop. 1, 16, 45 Ov. met. 6, 548. *et passim.* *abl. abs.* et si: Tac. ann. 3, 63. 12, 33). 88, 2 ubi nubilabitur et noctu. Cic. Att. 11, 17, 1 eo brevior est *epistula* et quod eram missurus nostros *tabellarios* (Caes. Gall. 3, 18, 6 Ov. Pont. 1, 2, 26 *al.* Liv. 5, 32, 7 *al.* Tac. Germ. 43 *al. cf.* et quia: Tac. hist. 3, 58 *al.*). Caes. civ. 3, 109, 6 existimans et ut ... videretur (Liv. 36, 21, 9 *al.* Cvrt. 4, 7, 9 Pers. 2, 8 Tac. ann. 4, 16 *al.*). Verg. Aen. 6, 827 nunc et dum nocte premuntur. Hor. sat. 1, 3, 63 simplicior quis et est qualem *eqs.* (Stat. silv. 2 praef. l. 10). Ov. ars 2, 447 quater et quotiens *eqs.* (Aetna 88). met. 4, 681 pande ... nomen ... et cur *eqs.* Petron. 37, 7 providet omnia et ubi non putes (Tac. hist. 1, 85). Tac. hist. 1, 76. f *subst. et inf.*: Cato orig. 34 rem militarem et argute loqui. *aliter*: Verg. Aen. 10, 501 nescia mens ... fati ... et servare modum (*cf.* 10, 865). Tac. ann. 4, 3 placuit occultior via et a Druso incipere. Itala deut. 5, 15 (Aug. loc. hept. 5, 18) ut observes diem sabbati et sanctificare deum (*cf. Aug. ad l.*). *al.* *subst. et acc. c. inf.* (*falso trad.* Caes. Gall. 1, 45, 1 [et *α*, *om. β et edd.*]): Tac. hist. 3, 1 Germanicarum legionum vim ... extollebant et advenisse mox ... Britannici exercitus robora. 4, 69 ann. 1, 69 *al.* g *abl. abs. vel partic. et subst.*: Cic. epist. 4, 6, 1 filium consularem, clarum virum et magnis rebus gestis, amisit. Tac. hist. 2, 53 sola posteritatis cura et abruptis vitae blandimentis (2, 63 *al.*). Germ. 29 Batavi ..., Chattorum quondam populus et ... transgressus (hist. 3, 22. 4, 18 *al.*). *cf. et* Tac. hist. 3, 66 senem ... et satiatum (ann. 4, 57 *al.*). h *alia*: *ger. et inf.*: Ter. Phorm. 886 eludendi occasiost ... et ... adimere. *inf. et enunt. secundar.*: Lvcr. 3, 774 metuit ... manere ... et ... ne ... obruat.

8 *notio ante memorata accuratius definitur* (*i. q. 'et quidem'; hic illic c. augendi vi i. q. 'et insuper', cf.* Caes. civ. 3, 109, 6 paucorum et latronum. Sall. Iug. 85, 3 or. Phil. 1 Verg. Aen. 9, 780. Liv. 37, 25, 11 hostes et bello superatos. *al.*): a *notio ante memorata repetitur* (*v. Wernicke, De geminationis figurae ... usu, Diss. Berlin 1912, 22 sqq.*): *α subst.*: Cic. Verr. II 2, 51 hostis, et hostis ... nimis ferus (Liv. 26, 13, 7). II 2, 151 reum ... et eum reum qui (II 5, 18 Cluent. 185 *al.*). Sest. 54 gener et Piso gener. Att. 12, 2, 2 ludi ... et quidem ludi dies viii (Sen. epist. 120, 14 *al. cf.* Sen. contr. 7, 5 [20], 13 puerulum ... et ne p. q. quinquennem). 13, 42, 1 *al.* Catvll. 17, 15. Sen. epist. 8, 2 secessi ... a rebus, et inprimis a meis rebus. 113, 24 Qvint. inst. 5, 12, 5 *al.* Plin. paneg. 93, 3 Tert. anim. 40 p. 367, 20 Treb. Claud. 15, 2 *al.* Vvlg. I Cor. 5, 1 *al.* *nota*: *bis repetitum* (*cf. infra l. 30*): Cic. Deiot. 3 dominum ... et d. absentem et d. amicissimum. *polysynd.* (*cf. infra l. 31*): Cic. fin. 3, 23 et ratio et perfecta ratio. epist. 2, 18, 2 et quaestor est et quaestor tuus. Qvint. inst. 11, 3, 48. *β adi. et adv.*: Cic. Verr. II 3, 169 minor ... et tanto minor quanto (Sen. epist. 63, 14 et multo minorem. *cf.* Cic. Mil. 61 magna. Plin. epist. 9, 26, 10 maior). Brut. 211 lubenter ..., et eo lubentius quod (Caes. Cic. Att. 9, 7^c, 1). epist. 3, 8, 5 perditas civitates et perditas maxime per magistratus. Hier. epist. 39, 5, 2. *γ verba*: Plavt. Epid. 707 factum hercle vero, et recte factum iudico (Cic. Verr. II 1, 13 *al. cf.* Sest. 86 iure. Qvint. decl. 310 p. 220, 20 merito [Plin. epist. 9, 21, 2 *al.*]). Varro ling. 9, 33 pugnant ... et pugnant volsillis. Cic. Quinct. 14 moritur ... et moritur repentino. 40 S. Rosc. 19 Tull. 27. div. in Caec. 25 rationem ... esse mutandam et ita tamen mutandam ut (Verr. II 5, 72 off. 1, 95. *cf.* Sen. dial. 10, 7, 9 sic). Cluent. 103 dixit et bis quidem dixit (Planc. 31 *al.* Liv. 40, 11, 7). *et saepius in orat. (cf. Schmalz-Hofmann⁵, 834), etiam epist., raro in philos.* (off. 1, 2 *al.*) *et rhet.* (inv. 1, 15. 61 orat. 42). Liv. 9, 34, 16. 39, 5, 4 Sen. contr. 9, 5 (28), 3 *al.* dial. 4, 6, 3 *al.* Mart. 11, 23, 13 Qvint. inst. 7, 1, 30 *al.* Plin. epist. 5, 8, 1 *al.* Avr. Fronto p. 41, 4 N. Vlp. dig. 2, 11, 2, 9 *al.* Apvl. met. 2, 17 Tert. apol. 21, 28 *al. et ap.* Script. hist. Aug., Clavd. Don., Hier. *al.* *nota*: *bis repetitum*: Cic. Verr. II 3, 147. *polysynd.* (*cf. supra l. 11*): Cic. Tull. 31. Lig. 14 quod et fecimus et ... non frustra fecimus. Qvint. decl. 343 p. 354, 12. *trimembre*: Cic. inv. 2, 141 Tusc. 4, 76.

b *notio ante memorata non repetitur*: *epexegesis fit per*: *α subst. et adi. sim.*: Plavt. Amph. prol. 129 *me* esse credent servom et conservom suom. Cic. leg. agr. 2, 1 explicat orationem ... et verbis valde bonis (*cf.* Val. Max. 1, 8 ext. 2 Plin. nat. 12, 5 *al.*). Phil. 11, 4 patebat via et certa. de orat. 2, 225 gestu omni et (*om. L*) imminenti. ad Q. fr. 2, 16 (15), 5. Pollio Cic. epist. 10, 33, 2 eius modi litteras ... et contionibus videlicet ... similis. Caes. Gall. 7, 15, 5 unum ... et perangustum (Petron. 100, 1 Qvint. inst. 2, 13, 2 *al. cf.* Liv. 40, 11, 3 plures et principes. 31, 17, 11 paucos et confectos vulneribus [Cvrt. 6, 3, 16]). Hor. carm. 1, 31, 17 frui paratis et valido mihi. Liv. 4, 55, 3 tres erant et omnes acerrimi viri. 9, 32, 7. 38, 44, 11 pars maior decem legatorum ... et ante alios ... L. Aemilius Paulus (*cf.* Plin. nat. 3, 127 plerique ..., et Nepos etiam [12, 67. *cf.* 11, 104 quoque]). Sen. epist. 77, 5 morbo et non insanabili correptus (Avg. civ. 10, 30 p. 451, 15 D. *cf. l. 59*). Plin. nat. 9, 106 in insulas ... et admodum paucas. 10, 78. 13, 28 genera eorum plura, et prima ... non excedentia (*cf.* 13, 32. 17, 102 *al.*). *al.* Tac. ann. 15, 57 ingenui et viri et equites Romani senatoresque. Min. Fel. 12, 2 *al.* *nota in responso* (*cf. p. 904, 10*): Qvint. inst. 6, 3, 100 interroganti an in tabulis ... chirographus esset 'et verus', inquit. *partic. et abl. abs.*: Cic. Att. 7, 3, 1 etsi cupidissime expetitum a me est et te adprobante. Ov. met. 1, 441 arquitenens, et numquam talibus armis ante ... usus. Liv. 1, 17, 7 regem et ab ipsis creatum. Stat. Theb. 8, 94. *praep. c. subst.*: Cic. Mil. 35 quantum odium illius et in homine iniusto quam etiam iustum *creditis* fuisse? epist. 13, 10, 2. Sen. epist. 77, 4 fortiter desinendum est et non ex minimis causis (Vvlg. Is. 29, 9. 30, 1 *al.*). Plin. nat. 14, 97. 24, 33 raro ... et in ovo fere. Tryph. dig. 3, 5, 37 *al.* *β adv.*: Plavt. Capt. 971 multa evenient, et merito meo (Ter. Hec. 240 Lvcr. 1, 107. 6, 548 Prop. 1, 17, 1 [*in initio carminis vel orationis ut*: Ov. met. 6, 687. 9, 585]. Caes. carm. frg. 2, 2 Prop. 2, 12, 9 Ov. am. 3, 12, 9 *al.* Qvint. inst. 8, 3, 19 *al. cf.* Sen. dial. 7, 13, 2 et inmerito). Ter. Haut. 114 eadem et graviter audiendo (*cf.* Tac. ann. 4, 69 *al.*). Cic. Tull. 39 et recte, recuperatores (leg. 2, 14. Brut. 255 et r. quidem. *al.* Val. Max. 5, 3 ext. 3. Dig. [*v. V. i. R.*]. Apvl. met. 1, 23 Vopisc. Car. 20, 4 *al. cf.* Cic. Arch. 24 et vere. Verr. II 4, 5 et certe [Att. 6, 3, 8]). Font. 18 si ... possumus, et ita, non ut ..., sed uti *eqs.* (de orat. 2, 80. *cf.* Varro rust. 3, 16, 34 et i. si [Sen. nat. 1 praef. 11 Qvint. decl. 308 p. 210, 10 Gaivs inst. 3, 175]. *cf.* Sen. contr. 2 praef. 4 et tam. Colvm. 3, 10, 20 et sic tamen). Mil. 80 confiteretur ..., et magno animo et libenter (*cf.* Phil. 14, 18). D. Brvt. Cic. epist. 11, 13, 3. Anton. Cic. Att. 10, 8^a, 1 nisi te ... amarem, et multo quidem plus quam tu putas (Lvcr. 4, 70 et m. citius quanto. Sen. epist. 13, 1 et m. magis). Sen. contr. 1, 4, 11 Vell. 2, 55, 4. Cels. 2, 30, 1 et magis, si ([Colvm. 4, 24, 2 Plin. nat. 18, 349 *al.*]. 4, 16, 2 et m. etiam [5, 26, 34^A Plin. nat. 9, 30 *al.*]. Plin. nat. 2, 215 *al.* Tac. ann. 15, 16 *al. cf. p. 875, 17*). Sen. nat. 1, 1, 11 epist. 31, 10. Calp. ecl. 3, 8 uror, et immodice. Plin. nat. 9, 157. 20, 195 efficacius semper recens et quo nigrius (*i. 'et quidem eo magis q. n.'*). 21, 31 *al. v.* et imprimis *p. 902, 73*, et maxime *p. 903, 12*, et praecipue *p. 903, 61*, et praesertim *p. 903, 64*, et quidem *p. 904, 7*. *γ pron.*: et is (*cf. p. 903, 14*): Ter. Eun. 631 aliam rem ex alia cogitare et ea omnia

[*Hofmann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

in peiorem partem (VARRO ling. 5, 12. 15 [*bis*]. CIC. epist. 10, 28, 3 *al.*). VARRO Men. 324 et id aestate (rust. 1, 1, 3 *al.* CIC. leg. 2, 34 Brut. 329. de orat. 2, 8 et id ipsum [Att. 2, 6, 2 *al.* LIV. 2, 55, 3 *al. cf. infra l. 14*]. CAES. Gall. 5, 30, 1 *al.* CVRT. 10, 1, 7 ASCON. p. 35, 7 St. *al.*). rust. 1, 18, 5 *al.* CIC. div. in Caec. 11 de utroque ..., et de eo prius quod. Verr. II 2, 152 quem voles ... rogato et eum, qui. Cluent. 2. Cael. 27 (*def. Norden*; eo *var. l.*). Cato 84 multi et ii docti (*cf.* de orat. 3, 108 *al.*). de orat. 2, 58 Callisthenes ... scripsit historiam, et is quidem rhetorico ... more (2, 99 *et* 6^{ies}. SCRIB. LARG. praef. p. 1, 3 et id q. [PLIN. nat. 19, 74]. QVINT. inst. 10, 1, 34. *cf.* LIV. 38, 24, 4 et ne eam q.). Att. 3, 15, 2 eos ... et in eis Catonem (LIV. 35, 32, 13. *cf.* FRONTIN. aq. 112 ex eis [*cf.* PLIN. nat. 18, 59 ex his]. APVL. apol. 12 eorum). *al.* BELL. Afr. 5. 10, 3 SALL. epist. Mithr. 5 LIV. 9, 18, 9 *al.* VAL. MAX. 2, 2, 1 et is ipse (CELS. 1, 3, 29. 30). *al.* CELS. 2, 28, 1 aves et eae potius duriores. PLIN. nat. 15, 18 et is tamen. *al.* QVINT. inst. 2, 13, 1 TERT. apol. 6, 2 *al.* et eo: VARRO frg. Non. p. 548, 36 quo mulieres nunc et eo magis utuntur (CIC. Verr. II 3, 77 et eo m. quod [Cluent. 130 *et* 23^{ies}. CAES. Gall. 1, 47, 2 QVINT. decl. 357 p. 389, 12]. de orat. 2, 209 et eo m. si [*cf. l. 20. 23*]). CIC. de orat. 2, 28 et eo quidem loquar confidentius, quod (Att. 9, 13, 3 et eo q. magis [14, 12, 1]). Att. 5, 13, 1 et eo facilius quod (SVET. Cal. 8, 5). Att. 11, 16, 2 et eo minus quod (VATIN. Cic. epist. 5, 10^{a}, 1). LIV. 23, 18, 11. et hic (*cf. p. 903, 16*): CIC. inv. 2, 125 et hoc eo magis si (Att. 6, 1, 3. OV. fast. 3, 844 et h. ipsum. VELL. 2, 99, 1 VAL. MAX. 4, 8, 1 SEN. dial. 7, 22, 2 *al.* COLVM. 1, 8, 7 PETRON. 105, 1 PLIN. nat. 10, 65 PAVL. dig. 1, 18, 3 *al.* TERT. apol. 10, 6 *al. et ap.* CYPR., CAPITOL. Ver. 8, 3. VVLG. Eph. 2, 8 [καὶ τοῦτο]. AVG., SALV., VITAE patr.). OV. epist. 17, 9. CELS. 1 prooem. 26 et horum quoque paucorum (PLIN. nat. 7, 4). 2, 7, 24 et haec ipsa solito audacior (SEN. dial. 10, 9, 3. *cf. l. 24*). SEN. dial. 3, 6, 3 *al.* PLIN. nat. praef. 13. 10, 173 et his tantum (22, 24). *al.* PLIN. epist. 1, 14, 9 *al.* VLP. dig. 23, 3, 12, 1 *al.* APVL. met. 6, 26. et idem: CIC. epist. 1, 9, 20 quidam homines, et eidem illi quos. LIV. 23, 23, 2 PLIN. nat. 9, 57. 16, 91 CAPITOL. Gord. 33, 4. et ille: CIC. fin. 1, 26 (*v. vol. VII 1, 343, 45*). et ipse (*cf. l. 3. 24. 29*): CELS. 1, 3, 34 exiguum aliquid, et ipsum siccum. et aliquis: PLIN. nat. 2, 16. δ *enuntiata* (*cf. et p. 895, 66 sqq.*): CIC. Caecin. 86 duo genera causarum ..., unum ..., alterum ...; et horum utrumque neque praeterea quicquam potest accidere. nat. deor. 2, 25 ex puteis ... aquam calidam trahi, et id maxime fieri temporibus hibernis (CAES. civ. 3, 80, 5. *cf.* VARRO rust. 3, 7, 9 et hoc). *al.* LIV. 9, 18, 1 SEN. apocol. 11, 5. nat. 2, 2, 1 quaedam in commune dicenda sunt et hoc primum praesumendum eqs. (*cf.* MELA 3, 8 PLIN. nat. 19, 71). CVRT. 6, 4, 17 PLIN. nat. 7, 21 MART. 5, 47, 1 TAC. hist. 3, 60 *al.*

B *plura membra*: **1** *per* et *conexa*: **a** *tria*: α *subst.*: PLAVT. Asin. 747 me et amicam et lenam (*cf.* Men. 222 TER. Haut. 941 *al.*). Capt. 299 Cas. 709. Curc. 501 odio et malo et molestiae. Mil. 57 virtute et forma et factis (1042). Pseud. 691 tris ..., erum et lenonem et qui hanc dedit mi epistulam (CATO agr. 132, 1 VERG. Aen. 11, 396 OV. met. 2, 763 *al.* SEN. dial. 11, 11, 7 *al.* PETRON. 39, 6 *al.* [*cf. p. 877, 29. 64*]. *cf.* CIC. leg. 2, 47 et si quid [SEN. benef. 3, 5, 1 TAC. ann. 6, 43 DIG. *al.*]. OV. am. 1, 2, 32 et ... quidquid [SEN. epist. 16, 8 *al.*]. trist. 3, 5, 35 et quaecumque [TAC. hist. 1, 74]). Truc. 947 oves et lanam et alia multa (LIV. 35, 27, 5 SEN. nat. 4, 11, 1 *al.* TAC. Agr. 12 *al. cf.* VARRO rust. 2, 4, 6 faba et hordeo et cetero frumento [RHET. Her. 2, 7, 11 *al.* CIC. Att. 1, 8, 2 *al.* LVCR. 2, 104 LIV. 44, 35, 12 *al.*]. CIC. Tim. 44 iram et metum et reliquos motus animi [HIRT. Gall. 8, 7, 8 SEN. nat. 1, 5, 7]. Mil. 3 rapinis et incendiis et omnibus exitiis [98 Cato 40 *al.* HOR. carm. 2, 15, 5 SEN. contr. 2, 7, 4 VAL. MAX. 2, 6, 1 *al.*]. CVRT. 3, 7, 4 et pleraque). *al.* TER. Hec. 797 (*interpol.*). Haut. 845. 875. CATO agr. 35, 2 *al.* AFRAN. com. 380. VARRO ling. 6, 2 Chrysippus et Antipater et illi (*nom. propr. ut saepissime, inprimis historici; in titulis e. g.* CIL I² 714 [*a. 88/80*]). rust. 1, 31, 5 *al.* RHET. Her. 3, 11, 19 *al.* CIC. Arat. 377. inv. 1, 9 genus et finem et officium. *et saepissime; nota* Mur. 17 (*opp. asynd., item* Flacc. 100 de orat. 1, 187). de orat. 2, 21 palaestram et sedes et porticus etiam ipsos (epist. 9, 25, 3. *cf.* epist. 13, 31, 2 et praeterea. LVCR. 6, 1253 et item. *al.*). CATVLL. 23, 14. 29, 2. 10. LVCR. 1, 860 venas et sanguen et ossa (*et* 7^{ies}). CAES. Gall. 1, 8, 4 *al.* NEP. Arist. 2, 2 VERG. georg. 1, 423 (*et* 15^{ies}). HOR. sat. 1, 3, 13 (*et* 20^{ies}). *et passim tam apud poetas* (*devitant e. g.* STAT., VAL. FL.) *quam scriptores; in tit.: e. g.* CIL VI 1598 (*aet. Veri*). 36894 (*a. 46 p. Ch.*). VIII 25600 (*a. 196*). *nota: i. q. 'et omnino'* (*cf. p. 871, 22*): SEN. benef. 7, 20, 3. nat. 6, 33, 2 fulminibus et terris et magnis naturae partibus. TAC. hist. 1, 63.

β *adi. et adv.*: PLAVT. Mil. 213 euscheme ... et dul<i>ce et comoedice. 1161 Poen. 234 *al.* TER. Hec. 472. 837. CATO agr. 8, 2 (*bis*). 46, 1 *al.* PACVV. trag. 366 LVCIL. 982. VARRO rust. 1, 9, 1 tribus modis: ... communi et proprio et mixto (1, 17, 1 *al.* CIC. rep. 2, 41). *al.* RHET. Her. 2, 30, 49 *al.* CIC. inv. 1, 107 turpes et humiles et inliberales (*et passim, inprimis in rhet.*). CATVLL. 22, 2 CAES. civ. 1, 57, 3 OV. met. 13, 451 LIV. 38, 1, 6 *al.* VITR. 6, 1, 2 *al.* SEN. contr. 2, 2, 8 *al.* VAL. MAX. 8, 7, 7. *et saepe* (*vix apud poetas posteriores*).

γ *praep.* (*cf. p. 900, 34*): RHET. Her. 4, 55, 67 ante et post et in ipsa re. PLANC. Cic. epist. 10, 8, 2 in ea fortuna ... et ab ea vita ... et cum ea spe.

δ *numeralia*: CIC. nat. deor. 2, 49 V et LX et CCC (*alia v. p. 872, 28*). Tim. 23 sesquialteris ... et sesquitertiis et sesquioctavis. Brut. 320.

ε *pron.*: TER. Hec. 210 me et te et familiam. VARRO ling. 8, 2 cur et quo et quemadmodum. rust. 2, 1, 16. CIC. inv. 1, 35 apud quem et quo more et cuius arbitratu. 2, 113. Verr. II 2, 14 tot et tantae et tam graves. Font. 16. de orat. 2, 355 quid et quatenus et quomodo. LIV. 23, 34, 5 qui et unde et quo. 27, 19, 9 *al.* SEN. benef. 4, 9, 3. *et al.*

ζ *verba et tota enuntiata*: PLAVT. Asin. 345 dico ... et praedico ... et demonstravi. Cas. 425. Merc. 343 is rescivit et vidit et perdidit me. Persa 503 *al.* TER. Eun. 69 Haut. 244 *al.* CATO agr. 6, 4 *al.* AFRAN. com. 143. VARRO ling. 6, 77 agendi et faciendi et gerendi. rust. 1, 24, 2 RHET. Her. 3, 12, 21 *al.* CIC. Tull. 25 voluerunt et cogitarunt et perfecerunt (*et saepe; rarius longiora membra ut* Vatin. 2). Q. CIC. pet. 4 LVCR. 6, 342 CAES. Gall. 1, 7, 1 *al.* SALL. epist. Mithr. 20. VERG. ecl. 9, 24 (*Theocr. 3, 3 sq.* καὶ ... καί). georg. 1, 179 *al.* HOR. epist. 2, 1, 228 *al.* TIB. 1, 2, 91 *al.* OV. am. 1, 11, 7 *al.* LIV. 4, 5, 2 VITR. 2, 9, 8. *et ap.* SEN. rhet., VAL. MAX., SEN. philos., SCRIB. LARG., TAC., PLIN., FRONTONEM, DIG., TERT. *al.*

η *quartum membrum aliis coniunctionibus annectitur*: que (*subst., raro adi. et verba*): PLAVT. Persa 329. CIC. Deiot. 41 leg. 1, 54. 2, 38. fin. 5, 34 rationis et cognitionis et scientiae virtutumque omnium (*cf.* Tusc. 1, 70 *al.*). ad Q. fr. 3, 9, 2. CAES. civ. 3, 101, 2 taeda et pice et stuppa reliquisque rebus (VITR. 5, 6, 8. *cf.* LIV. 45, 26, 14 ceterisque [CVRT. 3, 2, 9 *al.* QVINT. inst. 3, 5, 5 *al.*]. COLVM. 2, 12, 9 aliorumque. PLIN. nat. 9, 25 multorumque. *al.*). HOR. carm. 3, 5, 10 OV. met. 1, 516 *al.* LIV. 45, 26, 15 VITR. 10, 22, 1 VAL. MAX. 3, 8 ext. 2 COLVM. 2, 9, 8 *al.* CVRT. 7, 8, 13 PLIN. nat. 13, 18 *al.* STAT. Theb. 2, 211 TAC. hist. 3, 41 *al.* *sim. quintum membrum*: CIC. ac. 1, 34 VAL. MAX. 4, 3, 4 *al.* PLIN. nat. 2, 227 QVINT. inst. 2, 10, 5 TAC. Germ. 37 ann. 3, 18 *al.* *alia*: nec minus: COLVM. 12, 10, 2 corna et pruna onychina et pruna silvestria nec m. genera pirorum. atque: PLIN. nat. 16, 206 ilex ... et oleaster et olea atque castanea. 20, 87 *al.* PLIN. epist. 5, 5, 3 SVET. Cal. 39, 1 APVL. Plat. 2, 26 VVLG. deut. 1, 15 *al.* etiam: PLIN. epist. 5, 17, 2 TERT. spect. 27 p. 26, 18. item(que): GAIVS dig. 49, 1, 3 SCAEV. dig. 33, 2, 37.

b *quattuor*: α *subst.* (*cf. supra l. 30*): PLAVT. Capt. 389 matri et patri et cognatis et si quem alium ... videris (CIL II 5046, 5 [*s. I/II*]. *cf.* HOR. epist. 2, 1, 269 et quidquid [SEN. clem. 1, 26, 1 *al.*]. CATO agr. 34, 2 et qui [PETRON. 39, 7]). 410 Most. 756 CATO agr. 73 *al.* VARRO rust. 1, 27, 1 *al.* RHET. Her. 3, 11, 19 CIC. S. Rosc. 9. ac. 1, 26 aër ... et ignis et aqua et terra. off. 2, 88 voce et forma et motu corporis et reliquis rebus aptis (*cf.* part. 88 et alii [SEN. nat. 1, 15, 4]. Att. 1, 16, 6 et ceteras [SEN. dial. 2, 19, 3 *al.*]). *saepe.* CATVLL. 13, 5. CAES. Gall. 6, 17, 2 Apollinem et Martem et Iovem et Minervam (*nom. propr. ut* VERG. Aen. 6, 768 *al.*, LIV., VITR., CELS. *al.*). VERG. georg. 4, 5 CVLEX 77 DIRAE 89 TIB. 1, 7, 47 PROP. 2, 12, 23. *et passim; in tit.*: CIL I² 1413. 1492. VIII 1616 (*aet. Antonini*). *al.* β *adi. et adv.*: PLAVT. Trin. 1096 probo et fideli et fido et cum magna fide. CATO agr. 109. CIC. S. Rosc. 139 vigilantes et boni et fortes et misericordes. Font. 21 Cluent. 23 rep. 2, 68. *et saepe* (*nota*: ac. 2, 53 vigilantium ... et sobriorum et sanorum et eorum qui [Brut. 221 Att. 10, 7, 1]). HOR. sat. 1, 3, 125 SEN. dial. 6, 26, 3 *al.* COLVM. 12, 44, 5 *al.* QVINT. inst. 2, 3, 9 APVL. met. 1, 2 AMM. 30, 8, 10 *al.* γ *verba et enunt.*: PLAVT. Amph. 413 (*ter in initio stichi in narratione*). Persa 176 memini et scio et calleo et commemini. CATO agr. 16, 1 RHET. Her. 4, 31, 42 CIC. inv. 2, 101 fin. 3, 73 nat. deor. 1, 54 Tusc. 5, 10 de orat. 3, 125. Att. 13, 23, 3 (*ex poeta quodam?*). CAES. Gall. 1, 9, 3 *al.* PROP. 1, 5, 15. 1, 13, 15 OV. met. 2, 429 *al.* SEN. dial. 5, 2, 6 *al.* *nota: subiectis mutatis more vulgaris parataxeos*: ANTHIM. 25 comederunt et ... contigit et unus ... produxit ... et periclitatus est. 35. 70. *cf.* 3 (5^{ies}).

c *quinque* (*cf. l. 63*): *subst.*: CATO agr. 157, 7 *brassicam* concisam et rutam et coriandrum consectam et sirpicium inrasum et brassicam. SENT. Minuc. (CIL I² 584) 39. RHET. Her. 2, 29, 46 CIC. inv. 2, 11 rep. 2, 1 *al.* LIV. 1, 47, 4 *al.* VAL. MAX. 3, 1, 1 CELS. 8, 20, 4 *al.* SEN. Oed. 538 benef. 5, 6, 1 *al.* LVCAN. 9, 578 TAC. dial. 10 *al.* *et saepius; in tit.*: CIL VI 36910 (*a. 50 p. Chr.*). TEST. Galli (CIL XIII 5708) 1, 7 *al.* *adi.*: CATO agr. 157, 1 TAC. dial. 18 APVL. apol. 64. *numeralia*: ITIN. [Silv.] 29, 1. *verba et enunt.*: CAES. Gall. 4, 33, 3 SEN. dial. 9, 5, 2 MART. 1, 10, 2 SCAEV. dig. 45, 1, 122, 5 *al.*

d *sex et amplius*: *subst.*: VARRO ling. 6, 76 CIC. ac. 1, 42 nat. deor. 2, 80 *al.* VITR. 1, 2, 1 VAL. MAX. 3, 7 ext. 6 CELS. 5, 28, 11 SEN. dial. 1, 6, 1 *al.* APVL. met. 10, 18 *al.* TERT. pudic. 14, 5 SPART. Sept. Sev. 13, 6 *al.* AMM. 22, 8, 21 CIL VI 2335. 2821 INSCR. NotScav. 1914 p. 390, 43 (*Pompeis*). *al.* *adi.*: COLVM. 12, 35. *verba*: CIC. Tusc. 1, 22 SEN. dial. 3, 17, 7. *plura*: CIC. de orat. 3, 207 (*28 membra*). Att. 7, 7, 6 (*7 m.*). LIV. 22, 1, 8—13 (*14 m.*). 27, 10, 8 (*17 m.*). 36, 3, 6 (*8 m.*). SEN. dial. 6, 18, 8 (*8 m.*). 7, 9, 4 (*7 m.*). COLVM. 12, 7, 1 (*10 m.*). PETRON. 66, 7 (*8 m.*). TAC. dial. 17 (*7 m.*). Germ. 40 (*7 m.*). APVL. met. 6, 10 (*7 m.*). TERT. apol. 11, 12 (*9 m.*). *al.* *in tit.*: CIL X 3003 (*13 m.*). INSCR. christ. Diehl 2074 (*7 m.*).

[Hofmann]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

2 et *solum ultimum membrum conectit*: *generatim monendum neque Cic. neque Caes. nude posita nomina vel verba ita iungere, ut part. cop. in prioribus membris omissa inter duo extrema addatur (v. Madvig ad fin. 4, 56 et Opusc. acad. I 333 sqq.); quare vix recte trad.*: CIC. Font. 14 ex bello (*del. vel* belli *scrib.*), caede et fuga. Pis. 89 (et *del. Madv.*). Phil. 12, 27 (et *om. pars codd., item* part. 73, *recte*). CAES. civ. 3, 55, 3 (et *del. Scaliger; cf. de usu Meusel, Krit. Anh. ad Gall. 6, 22, 1*). *legitimus est usus, ubi* et *i. q.* 'et omnino' *valet* (CIC. Brut. 238 vox, gestus et omnis actio. VARRO ling. 9, 80 ficis, platanis et plerisque arboribus. TAC. hist. 1, 36. *cf. infra l. 29. 64*) *vel ubi singula membra non ex aequo coordinata sunt (e. g.* CIC. Brut. 262 nudi ... sunt, recti et venusti. *v. Kroll ad l.), item ubi ultima artius allitteratione copulantur (e. g.* ENN. scaen. 363 tabo, sanie et sanguine. PLAVT. Capt. 873 vivom, salvom et sospitem. Merc. 679 Poen. 1221 Pseud. 385 Trin. 142. 274. *rarius priora*: Cist. 522 Merc. 497. 548. CIC. div. in Caec. 46 commiserari, conqueri et ... deonerare).

a *trium membrorum*: PLAVT. Amph. 1011 omnis plateas ..., gymnasia et myropolia. Asin. 571 (*interpol.*) damno, molestiae et dedecori. Capt. 134 macesco, consenesco et tabesco. Curc. 283 subito, propere et celere. Mil. 1032 Pseud. 44 *al.* TER. Andr. 24 Ad. 144. 988. CATO agr. 107, 1 contundas ..., cernas et ... coquas. 116. 160, 1. PACVV. trag. 147 TITIN. com. 147 TVRPIL. com. 110 SISENNA hist. 61 VARRO ling. 5, 94 *al.* rust. 1, 68, 1 uvae, mala et sorba. 3, 13, 3 cervorum, aprorum et ceterarum quadripedum (PETRON. 47, 5 TAC. ann. 15, 55. *cf.* CAES. civ. 3, 12, 4 et reliquae. SALL. Iug. 85, 41 et alia [SEN. nat. 2, 22, 1 *al.*]. PETRON. 47, 10 et eiusmodi. QVINT. inst. 7, 4, 5 et talia). *al.* RHET. Her. 1, 14, 24. CIC. inv. 1, 103 claros, nobiles et honore usos. 2, 30 virtus, scientia et quae contraria sunt (SEN. nat. 2, 39, 1 PLIN. nat. 10, 143 TAC. ann. 2, 56 *al. cf.* SEN. epist. 85, 15 et quicquid [85, 31]. COLVM. 8, 17, 8 et si quae ... alia [TAC. hist. 1, 58 *al.*]). S. Rosc. 7 (*cf. Landgraf ad l.*). Phil. 12, 12. Brut. 317. part. 17 ad Q. fr. 1, 1, 36 *al.* LVCR. 5, 863. CAES. civ. 2, 41, 2 (*de* Gall. 1, 31, 12. 7, 63, 8 *v. Meusel ad l.*). SALL. Iug. 18, 4 Medi, Persae et Armenii. epist. Mithr. 16 (*cf. Kroll, Glotta 15, 1927, 282*). VERG. ecl. 1, 81. LIV. 44, 43, 6 (?). 45, 29, 7 Sinticen, Heracleam et Bisaltas. MANIL. 2, 523. VITR. 5, 12, 5 caementis, calce et harena. SEN. contr. 1, 2, 5 VAL. MAX. 1, 8 ext. 17 *al.* SEN. benef. 1, 5, 5 torquibus, murali et civica. *al.* COLVM. 4, 26, 1 *al.* MELA 2, 39 *al.* LVCAN. 1, 7 PETRON. 58, 7 *al.* PLIN. nat. 3, 19 (*et 10ies*). QVINT. inst. 3, 6, 49 FRONTIN. aq. 3. TAC. ann. 2, 81 hastas, saxa et faces (*cf. asynd.*: 4, 49). *al.* PLIN. epist. 5, 17, 6. *et passim; nota*: ITALA exod. 25, 3 (Ottobon.) aurum, argentum et acramentum (καὶ ... καί, VVLG. et — et. *sim.* ITALA Iob. 14, 6 [Tert. adv. Prax. 24 p. 273, 25]). VVLG. gen. 5, 31 (*gr. asynd.*). 8, 19 (*gr. polysynd.*). RVFIN. Adamant. 2, 22 (*gr. asynd.*). VITAE patr. 3, 190 (*gr. et 5, 2, 3 asynd.*). 5, 2, 2 (*gr. polysynd.*). *in tit.*: ACT. triumph. Capitol. a. u. c. 474 (CIL I² p. 46) Tarentineis Samnitibus et Sallentineis. CIL III 3637 (*aet. Comm.?*). VI 917 (*a. 46 p. Chr.*). VIII 22715 *al. nota*: CE 1928, 1 vide, vide et vide. *c. anaphora*: VARRO rust. 1, 20, 4 ad aratrum ..., ad molas et ad ea. CIC. orat. 38 ut ..., ut ... et [a]ut (*cf. Kroll ad l.*). CVLEX 94 o ..., o ... et o. OV. rem. 142 quam ..., quam ... et quam. SEN. epist. 108, 4 QVINT. decl. 319 p. 254, 10.

b *quattuor membrorum (dub.* ENN. var. 47; *v. Keil ad Varr. rust. 1, 4, 1)*: PLAVT. Pseud. 947 lepido victu, vino, unguentis et inter pocula pulpamentis. Rud. 11. PACVV. trag. 336. VARRO ling. 5, 74 Soli, Lunae, Volcano et Summano (*ibid. bis* que). rust. 1, 48, 1 granum, glumam, aristam et etiam ... vaginam (*cf.* VITA Caes. Arel. 2, 5 [*5 membra*]). CIC. Arat. 457. fin. 4, 18 temperantia, modestia, iustitia et omnis honestas (SALL. Iug. 14, 23 PLIN. nat. 16, 207 *al. cf.* CIC. fin. 5, 35 et reliquae. Tusc. 4, 16 et similia [PLIN. nat. 8, 41]. SALL. Iug. 43, 3 et cetera [SEN. contr. 9, 2 (25), 9 SEN. benef. 7, 8, 2 *al.*]. 103, 7 et alia [or. Phil. 5 VITR. 6, 7, 5]. HIER. epist. 21, 13, 2 et universa). part. 54 relata verba iterata duplicata et ea quae *eqs.* (PLIN. nat. 28, 97 *al.* PLIN. epist. 1, 5, 16 *al. cf.* CIC. epist. 16, 11, 2 et nobis qui. VARRO ling. 5, 105 et si quid [PLIN. nat. 19, 121 TAC. ann. 1, 35]. CVRT. 5, 5, 18 et quidquid). HOR. sat. 2, 3, 73 SEN. Herc. O. 461 Thy. 176 PLIN. nat. 5, 61 *al.* FLOR. epit. 3, 5, 8 Cyclades, Delos, Euboea et ipsum Graeciae decus Athenae (*cf. l. 84*). *et passim. nota*: ITALA Eph. 3, 18 (Aug. epist. 55, 25 p. 197, 11) longitudo, latitudo, altitudo et profundum (*gr. et* VVLG. *polysynd.*). VITAE patr. 5, 7, 27 (*gr. asynd.*). *in tit.*: CIL VIII 11025 CE 98, 8. 2299, 2. *c. anaphora*: LVCIL. 729 cum ..., cum ..., cum ... et cum. RHET. Her. 1, 4, 8 ab ..., ab ..., ab ..., et ab. 3, 8, 15 aliud ..., aliud ..., aliud ..., et aliud. CIC. leg. 2, 47 de ..., de ..., de ... et de.

c *quinque membrorum*: PLAVT. Merc. 25 (*interpol.*) insomnia, aerumna, error, terror et fuga. TER. Ad. 319. CATO agr. 113, 1 sumito ..., indito ..., suffito ..., ponito ... et operito. 121. 146, 3 vasa torcula, funes, scalas, trapetos, et si quid aliud datum erit (*cf.* CIC. inv. 1, 48 et quae. *al.*). VARRO ling. 6, 37 lego, scribo, sto, sedeo et cetera (CIC. top. 59 *al. cf.* CIC. inv. 2, 17 et ... omnia [COLVM. 5, 12, 1 *al.*]. fin. 5, 36 et reliquas. *al.*). MELA 2, 68 PLIN. nat. 11, 166 *al.* TAC. hist. 2, 1 *al.* TERT. anim. 15 p. 320, 14 Herophilus, Erasistratus, Diocles, Hippocrates et ipse Soranus (*cf.* resurr. 6 p. 33, 12 *al.*). GALLICAN. Avid. 12, 9 (et postremo). *al. in titulis*: CIL VIII 7012 *al.*

d *sex et amplius membrorum*: CATO agr. 2, 7 boves ..., armenta, ... oves ..., lanam, pelles, plostrum ..., ferramenta ..., servum ... et si quid *eqs.* (CIC. inv. 1, 107 *al. cf.* RHET. Her. 3, 6, 10 et quae [CIC. part. 35 *al.*]. 3, 2, 3 et ceteris [CIC. leg. agr. 2, 90 *al.*]. *ibid.* et alias [CIC. inv. 1, 36 *al.*]. CIC. fin. 5, 36 et reliquas [PLIN. nat. 5, 105]. PLIN. nat. 5, 30 et tota). CIC. ac. 2, 14 LIV. 27, 38, 4 PHAEDR. 4, 5, 24. COLVM. 2, 7, 1 (*12 membra*). MELA 1, 60 Sais, Memphis, Syene, Bubastis, Elephantine et Thebae utique. PLIN. nat. 19, 181 *al.* TAC. hist. 1, 86 TERT. spect. 2 p. 3, 15. FIRM. math. 2, 1, 2 (*12 m.*). *al.* AMM. 22, 15, 10 *al.* VVLG. I par. 1, 1 (*13 m.*). *al.* APIC. 3, 4, 8 (*17 m.*). *al. in titulis*: CE 81, 2 (*s. I in.*).

e *asynd.* — et — et *sim.*: PLAVT. Persa 673 operam adlaudabilem, probam et sapientem et sobriam (*asynd. in fine versus, cf. l. 30. 39*). Poen. 131. Rud. 1020 mea opera, labore (*asynd. synonymorum*) et rete et horia. VARRO frg. Non. p. 529, 29 COLVM. 1, 6, 9 PLIN. nat. 20, 20 MARCIAN. dig. 1, 8, 2, 1 *al.* MIN. FEL. 28, 8 TERT. apol. 40, 3 *al.* (*cf. Löfstedt, Zur Sprache Tert., 1920, 33*). *asynd.* — que — et: CATO agr. 46, 1 vertito, delapidato circumque saepito bene et in ordine scrito. ACC. trag. 111 saxo sento paedore alguque et fame. LVCR. 4, 1197 volucres armenta feraeque et pecudes et equae (*cf.* 6, 529 *al.*). SALL. Iug. 87, 2 *al.* LIV. 35, 48, 5 *al.* VELL. 1, 4, 4 *al.* CVRT. 8, 6, 9 PLIN. nat. 3, 144. 22, 43 TAC. hist. 4, 3. *cf. asynd.* — et — que: LVCR. 2, 1063 terrai, maris et caeli generisque animantum. MANIL. 5, 6 VELL. 2, 36, 2 FLOR. epit. 3, 10, 24. *cf.* CIL XI 3206. *asynd.* — atque — et: LVCR. 1, 715 igni, terra atque anima ... et imbri. TAC. ann. 12, 64 FLOR. epit. 1, 18, 1. *cf.* CAPITOL. Gord. 28, 2 *al. asynd. inter copulativas coniunctiones inculcatum (saepius propter versus finem, cf. supra l. 15)*: ENN. ann. 121 libaque, fictores, Argeos et tutulatos. var. 10 PLAVT. Amph. 840 Capt. 851 VARRO Men. 114 VERG. Aen. 7, 630 SEN. dial. 1, 1, 3 VVLG. Dan. 5, 4 *al.*

3 et *priora conectit, seq. asyndeton (priora artius allitteratione iunguntur*: PLAVT. Achar. frg. 2 panem et polentam, vinum murrinam. *al. dub. vel falso trad.*: LIV. 9, 8, 11 SEN. contr. 7, 6 [24], 7 PHAEDR. 3, 17, 3): PLAVT. Poen. 331 prima salva sis et secunda ... salve ...; tertia salve. Stich. 693 scaphio et cantharis, batiochis (*asynd. in fine versus ut* Trin. 719. 725. *cf. Sjögren l. c. 32*). TER. Phorm. 521 pollicitantem et nil ferentem, flentem. CATO agr. 120 in amphoram mustum indito et corticem oppicato, demittito in piscinam. SISENNA hist. 47 barba immissa et intonso capillo, lugubri vestitu. CIC. epist. 5, 2, 8. CAES. Gall. 1, 46, 1 (*cf. Meusel ad l.*). VITR. 7, 7, 2 SEN. contr. 10 praef. 13. PLIN. nat. 8, 228 apros et attagenas, irenaceos. 14, 112. 21, 90 *al.* TAC. ann. 4, 6. TERT. pall. 5 p. 954, 3 Oe. Nerones et Apicios, Rufos. resurr. 55 p. 114, 22 exsanguis et exalbida, frigida. adv. Val. 37 p. 211, 2 *al.* (*v. Löfstedt, Zur Sprache Tert., 1920, 29 sqq.*). TREB. trig. tyr. 8, 1 *al.* (*v. Tidner, De particulis copulat. ..., 1922, 53 sq.*). ARNOB. nat. 2, 45 p. 83, 25 sator et conditor, procreator (*rhythmi causa, cf.* 3, 35 p. 134, 22; *v. Löfstedt, Arnobiana, 1917, 81*). *post plura membra varie conexa (dub.* PRIAP. 86, 13): PLIN. nat. 16, 206. 18, 306 in Cappadocia ac Threcia et Hispania, Africa. 22, 42. 32, 14 pastinacas et scorpiones ... draconesque, phalangia. *al.* TAC. hist. 3, 32 TERT. pall. 4 p. 932, 5 Oe.

4 et *variat c. aliis particulis*: **a** que — et: *α subst. (non affero exempla quorum priora artius cohaerent ut* LIV. 26, 51, 1 captivos obsidesque et praedam): LIV. ANDR. carm. frg. 18 M. celsos ocris arvaque putria et mare magnum. PLAVT. Merc. 26 (*interpol.*). Rud. 1 gentes omnes mariaque et terras. Stich. 289. 291 LVCIL. 457 AEM. PAVL. or. frg. Val. Max. 5, 10, 2 TRAG. inc. 110 CIC. dom. 24 Marcell. 10. rep. 3, 37 libidini iracundiaeque et ceteris ... partibus (PLANC. Cic. epist. 11, 21, 4 SALL. Iug. 34, 2 LIV. 23, 37, 3 *al.* SEN. dial. 1, 3, 2 *al. cf.* CIC. ac. 2, 86 et totam [VERG. georg. 3, 341 *al.*]. SALL. Iug. 92, 7 et aliis [hist. frg. 3, 96 B 9. LIV. 2, 49, 7 *et 12ies*. SEN. nat. 7, 21, 1 *al.*]. CAES. civ. 3, 42, 4 et omnibus [LIV. 8, 13, 1 VELL. 2, 101, 3 PLIN. nat. 7, 59 *al.*]. SEN. nat. 3, 26, 8 et ... reliqua). fin. 5, 30 sensus ... eorumque ... appetitum et si qua sint ... membra (*cf.* ac. 1, 23 et earum rerum quae. VERG. Aen. 11, 429 et quos [LIV. 27, 18, 2 SEN. dial. 3, 14, 1 *al.*]. LIV. 9, 31, 13 et ubicumque. 24, 32, 7 et quidquid [CELS. 1, 7 *al.*]). Tusc. 2, 8 *al.* (*raro in rhet.* [*cf.* de orat. 3, 7], *vix in epist.*). TIRO frg. Gell. 6, 3, 15 CATVLL. 23, 17 LVCR. 5, 203 CAES. civ. 1, 53, 1. SALL. Iug. 21, 3 (*et 8ies*). VERG. georg. 1, 120 (*et 19ies*). HOR. carm. 1, 4, 16 (*et 18ies; vix in sat.*). TIB. 1, 5, 44 PROP. 2, 1, 30. OV. am. 3, 8, 40 (*et 13ies*). LIV. 1, 9, 9 (*et saepissime; nota* 36, 16, 2 vallo fossaque et muro etiam [24, 34, 5 PLIN. nat. 13, 35 *al.*]). *et passim, inprimis apud* VELL., SEN. *philos.*, PLIN., TAC. (*vix ap.* VAL. MAX., *raro ap.* SEN. *rhet.*). *in tit.*: CAVTIO Phaonis (CIL X 444) 4. *nota*: *i. q.* 'et omnino' (*cf. p. 871, 22*): SEN. dial. 4, 36, 2 per ossa carnesque et tot impedimenta. TAC. Germ. 15 hist. 4, 17 *al.*
β adi.: PLAVT. Capt. 87. Curc. 477 confidentes garrulique et malevoli. CIC. Sull. 73 fin. 1, 72 div. 1, 130 *al.* (*ubique fere priora artius cohaerent*). LVCR. 4, 75. 318 SALL. Iug. 71, 3 HOR. epist. 2, 1, 184 *al* LIV. 7, 11, 3 *al.* (*fere c. nom. propr., item* VAL. MAX. 3, 6, 6). VITR 8, 1, 7 VELL. 2, 93, 1 *al.* SEN. nat. 2, 10, 1 *al.* COLVM. 2, 9, 3 *et saepe*

[*Hofmann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

PLIN. nat. 11, 59 *al.* QVINT. inst. 4, 1, 62 IVV. 10, 138 *al.* γ *numeralia*: TAC. hist. 3, 22 nonae secundaeque et vicensimae. PRVD. perist. 2, 529 ter quaterque et septies. δ *verba et tota enunt.*: ENN. ann. 42. PLAVT. Bacch. 1189 accipias potesque et scortum accumbas. Rud. 46 CIC. rep. 1, 3 fin. 1, 14 *al.* (*vix in rhet. et orat.*). LVCR. 2, 984 *al.* CAES. Gall. 1, 31, 10 *et saepe* (*v. Lex. Caes.*). NEP. Dat. 7, 1 VERG. georg. 3, 375 Aen. 1, 271 *et saepe.* OV. am. 2, 2, 58 (*et 35*^{ies}). LIV. 5, 49, 3 (*et 12*^{ies}). VITR. 3, 4, 2. 5, 3, 2. *et ap.* SEN. philos., COLVM., PLIN., TAC. *al.* ε *c. anaphora*: VARRO rust. 2, 1, 21 quae ... quaeque ... et quae (*cf.* CIC. fin. 2, 44 TIB. 2, 5, 59). CIC. dom. 144 te ... teque ... et te. nat. deor. 2, 158 tam ... tamque ... et tam. PROP. 2, 26^{b}, 32 unum ... unaque ... et ex una. TIB. 2, 1, 67.

b et — que: α *subst.*: ENN. ann. 40. PLAVT. Aul. 721 gemiti et mali maestitiaeque. Mil. 564 *al.* QVADRIG. hist. 24 SCIP. min. or. frg. Macr. Sat. 3, 14, 6. VARRO ling. 10, 64 in aedificiis et signis faciendis ceterisque rebus (CIC. dom. 45 *al.* SALL. Catil. 57, 1 NEP. Ages. 4, 5 *al. cf.* CIC. nat. deor. 2, 51 reliquosque [2, 155 *al.* CAES. Gall. 3, 11, 5]. rep. 2, 43 omnique [Lael. 70 LIV. 1, 32, 10 *al.* VITR. 8, 3, 13 *al.*]. CAES. Gall. 5, 56, 4 aliisque [VELL. 2, 56, 3 MELA 1, 65 *al.*]. NEP. Dat. 2, 5 totiusque [FLOR. epit. 1, 18, 2]). rust. 1, 15, 1 *al.* CIC. Quinct. 33 fin. 5, 1. nat. deor. 2, 82 corpora et inane quaeque is accidant (OV. epist. 17, 158 TAC. hist. 1, 23 *al.*). Lael. 51 *al.* (*raro in rhet. et epist.*). LVCR. 2, 661 *al.* CAES. Gall. 3, 24, 2 *al.* SALL. hist. frg. 3, 51 VERG. georg. 1, 498 *al.* HOR. sat. 1, 5, 36 *al.* OV. am. 1, 6, 59 *al.* MANIL. 2, 246 VITR. 2, 8, 13 *al.* VELL. 1, 14, 8 *al.* SEN. dial. 1, 4, 5. *et al.* *in tit.*: ACT. triumph. Capitol. a. u. c. 8 (CIL I^{2} p. 48) 58 CIL X 1783 XI 5390. β *adi.*: CIC. inv. 2, 160 rerum bonarum et malarum ⟨ne⟩utrarum⟨que⟩. div. in Caec. 70 honestissimos et integerrimos diligentissimosque. Phil. 10, 26. rep. 2, 68 nat. deor. 2, 56. off. 1, 108 dulcem et facetum festivique sermonis (*cf.* SCRIB. LARG. 186 PLIN. nat. 9, 115). Brut. 224 peracutus et callidus cum primisque ridiculus (*cf.* NEP. Att. 1, 2 inprimisque). *al.* LVCR. 1, 730 HOR. sat. 1, 4, 90 *al.* AETNA 264 SEN. nat. 1, 11, 1 *al.* PLIN. epist. 1, 10, 2 *al.* γ *verba et tota enunt.* (*allitteratione priora cohaerent*: LIV. 39, 21, 2 *al.*): CATO agr. 76, 2 tangito et circumtergeto unguitoque. 88, 1. CIC. rep. 1, 65. fin. 2, 24. Tim. 17 figuravit ... et ... est fabricatus ... idque ... tornavit (CAES. Gall. 1, 11, 1. *cf.* CIC. div. 1, 117 eosdemque [NEP. Phoc. 2, 4]). *al.* (*vix in orat., rhet., epist.*). LVCR. 1, 201 *al.* CAES. Gall. 1, 18, 4 *saepe.* VERG. ecl. 8, 64 (*et 15*^{ies}). HOR. epod. 4, 14 (*et 4*^{er}). TIB. 2, 5, 77 OV. epist. 12, 138 *al.* LIV. 32, 31, 3 SEN. contr. exc. 9, 1 PHAEDR. 3 prol. 58 *al.* SEN. Herc. f. 684 PETRON. 87, 4 PLIN. nat. 8, 29 *al.* TAC. ann. 15, 23. *et ap.* DIG., TERT. *al.* *in tit.*: TEST. Galli (CIL XIII 5708) 1, 27. δ *c. anaphora*: CIC. Tusc. 5, 113 cum ... et cum ... cumque. nat. deor. 2, 84 quae ... et quae ... quaeque (CAES. Gall. 4, 21, 7). 3, 94 pro ... et pro ... proque.

c atque — et: α *subst.*: ENN. scaen. 325 Telamonis ... atque ⌊Aeaci et⌋ (faciet *codd.*) proavi Iovis. PLAVT. Capt. 562. 849. Cist. 512 Truc. 609. LVCIL. 252 pluma atque amfitapoe et si aliud *eqs.* AFRAN. com. 368 VARRO rust. 1, 7, 2 *al.* CIC. S. Rosc. 50. 63. Cluent. 146 nervis ac (*Quint.*, et *palimps.*) sanguine et membris. *al.* Q. CIC. pet. 39 LVCR. 3, 269. SALL. Iug. 53, 5. 76, 6 aurum atque argentum et alia (QVINT. inst. 1, 14, 26. *cf.* VAL. MAX. 3, 4 ext. 1 et ceterorum [QVINT. inst. 7 prooem. 1 MIN. FEL. 19, 2]). 77, 19 *al.* LIV. 1, 13, 6 *al.* (*fere c. nom. propr.*). MANIL. 1, 770 SEN. benef. 4, 11, 5 *al.* CVRT. 9, 4, 18 COLVM. 5, 11, 12 *al.* PLIN. nat. 2, 140 *al.* (*fere c. nom. propr.*). QVINT. inst. 9, 4, 45 *al.* TAC. dial. 8 *al.* *et passim apud posteriores, inprimis* VVLG., COD. Theod. *al., raro e. g.* AVG. (civ. 22, 24 p. 614, 16 D.). *nota*: *i. q. 'et omnino'*: TAC. Agr. 13 dilectum ac tributa et iniuncta ... munera. β *adi.*: PLAVT. Mil. 10 fortem atque fortunatum et forma regia. TER. Haut. 704. VARRO rust. 1, 41, 6 (*seq. asynd.*). CIC. Mil. 92 timidos atque (*palimps.*, et *cett.*) supplices et ... obsecrantis (*ibid. iterum*). nat. deor. 2, 54 off. 2, 52 Att. 10, 11, 3 SEN. clem. 1, 19, 9 *al.* COLVM. 6, 1, 3 *al.* PLIN. nat. 10, 68 *al.* QVINT. inst. 11, 1, 50 TAC. hist. 2, 11 *al.* SVET. rhet. 26. *et al.* γ *verba et tota enunt.*: NAEV. com. 112 linguis faveant atque adnutent et subserviant. PLAVT. Amph. 515 accedam atque hanc appellabo et subparasitabor patri. Asin. 649 Most. 975 *al.* LVCIL. 921 VARRO Men. 206 rust. 1, 39, 2 *al.* CIC. rep. 2, 20 epist. frg. III 10 (Non. p. 436, 30). CAES. Gall. 4, 37, 3 *al.* OV. fast. 3, 525 SEN. nat. 3 praef. 3 *al.* PLIN. nat. 28, 169 SVET. rhet. 24. *et al.*

d et — atque: α *subst.*: PLAVT. Capt. 387 corde et animo atque viribus. VARRO ling. 5, 71 fontibus et fluminibus ac ceteris aquis (*cf.* CAES. civ. 3, 102, 7 ac ... aliis. SALL. Iug. 4, 8 atque alia omnia). rust. 2, 5, 12 RHET. Her. 3, 3, 6 CIC. Cluent. 150 p. red. in sen. 24 fin. 4, 61 *al.* Q. CIC. pet. 28. 50 MANIL. 2, 816. CELS. 3, 19, 1 thorace et cervicibus atque etiam capite (COLVM. 2, 14, 7 PLIN. nat. 10, 110 TAC. ann. 3, 55 *al.*). SEN. Oed. 102 COLVM. 8, 5, 11 *al.* PLIN. nat. 5, 61 *al.* *et saepius, inprimis* VVLG., COD. Theod. *et* Iust. β *adi.*: PLAVT. Mil. 706 bene ... et fortunate atque ut volo. Vid. 63 SISENNA hist. 109 CIC. Cael. 42 Phil. 9, 10 Tusc. 5, 49. Tim. 20 parem et (καὶ) perfectum atque (καὶ) absolutum. *al.* SEN. contr. 1, 1, 8 VELL. 2, 99, 2 SEN. dial. 5, 6, 1 *al.* COLVM. 11, 2, 15 PLIN. nat. 16, 47 *al.* FRONTIN. aq. 89 TAC. Agr. 9 *al.* PLIN. paneg. 37, 7. *et al.* *in tit.*: CIL VI 32419. γ *verba et tota enunt.*: LVCIL. 655 depugnabunt ... et morientur ac se ultro efferent. VARRO rust. 2, 2, 12 *al.* CIC. Verr. II 3, 156 Phil. 1, 35 rep. 3, 11 *al.* CAES. Gall. 4, 33, 1 *al.* VERG. Aen. 3, 513 *al.* SEN. dial. 5, 16, 4 *al.* TAC. hist. 1, 43 *al.* *et ap.* DIG., SCRIPT. hist. Aug., VVLG. *al.*

e et *c.* que *vel* atque ***plura iungit membra***: **α (et) — et — et — que:** *v. p. 876, 21.* et — que — que: CIC. nat. deor. 1, 27 soli et lunae reliquisque sideribus animoque praeterea. LVCR. 5, 235 CAES. Gall. 5, 8, 1 civ. 3, 8, 3 VERG. Aen. 1, 143. 10, 560 *al.* OV. met. 1, 382. 6, 688 *al.* VLP. dig. 35, 1, 92 *al.* que — et — et: CIC. leg. 2, 32. ac. 2, 12 Heraclito doctisque compluribus et in iis ... Aristo et praeterea Aristone. CAES. Gall. 1, 10, 3 civ. 3, 47, 1 VERG. Aen. 6, 264. 11, 604 OV. epist. 11, 13 *al.* LIV. 6, 20, 4 (*et 5*^{ies}). MANIL. 2, 561 VELL. 2, 34, 3 *al.* SEN. clem. 1, 8, 7 *al.* LVCAN. 4, 397 *al.* TAC. ann. 1, 54 *al.* *cf.* que — et — et — et: VELL. 1, 17, 3 SEN. dial. 4, 35, 5 *al.* PLIN. nat. 16, 87 *al.* que — et — que: CIC. off. 1, 144 CAES. civ. 3, 2, 1. 3, 25, 2 *sq.* BELL. Alex. 59, 1 HOR. carm. 4, 9, 7 OV. am. 2, 11, 9 *sq.* LIV. 38, 51, 8 (*desinit in* ceterosque *ut* COLVM. 2, 14, 6). SEN. contr. 2 praef. 3 VELL. 2, 103, 4 SEN. dial. 4, 5, 3 LVCAN. 1, 255 *al.* que — et — que — et: CIC. div. 1, 59 LVCR. 2, 342 *sqq.* OV. met. 6, 568 *sqq.* VAL. MAX. 5, 1, 7 VELL. 1, 11, 6 PLIN. nat. 33, 101. et — que — et: VAL. ANT. hist. 21 CIC. leg. 2, 6 off. 1, 93 CAES. Gall. 7, 61, 3 *al.* VERG. catal. 13, 38 *al.* HOR. carm. 1, 32, 9 *al.* OV. rem. 145 *al.* VELL. 2, 131, 1 CELS. 2, 6, 4 SEN. Oed. 590 CVRT. 6, 2, 2 PETRON. 118, 5 *al.* *cf.* et — et — que — et: HOR. carm. saec. 57 *sq.* SEN. nat. 5, 18, 7 PLIN. nat. 3, 8 *al.* que — que — et: CIC. div. 1, 5 CAES. civ. 3, 61, 1 VERG. georg. 4, 408 *al.* (*et ap. poetas ut etiam* que — que — que — et [*e. g.* VERG. Aen. 6, 445 *sqq.*; *in prosa*: CIC. leg. 1, 60]; et — que — que — et [*e. g.* HOR. epod. 5, 19 *sqq.*; *in prosa*: CAES. civ. 2, 4, 5]; et — que — et — et [*e. g.* OV. epist. 13, 53; *in prosa*: PLIN. nat. 22, 83]. *et al.*). **β et — et — atque:** CIC. Sest. 90 CAES. Gall. 5, 19, 1 *sq.* PLIN. nat. 6, 98 *al.* (*cf. p. 876, 34*). et — atque — et: HOR. carm. 1, 7, 13 PLIN. nat. 10, 166 *al.* et — que — atque: VERG. Aen. 9, 419 PLIN. nat. 21, 134 TAC. hist. 2, 4 SCAEV. dig. 28, 2, 29, 15 (*praeterea poetae*). atque — et — que: HOR. carm. 3, 11, 25 SEN. Herc. O. 1383 *al.* SVET. Nero 31, 1 FLOR. epit. 3, 6, 3 APVL. met. 3, 14. atque — que — et: CAES. civ. 1, 23, 5 VAL. MAX. 1, 1, 15 PLIN. nat. 22, 109 *al.* *liberior variatio multorum membrorum*: PLAVT. Asin. 3 (atque — que — et — atque). VARRO rust. 3, 8, 1 (ac — et — ac — ac). CIC. Tim. 43 (et — atque — que — et; *item* VELL. 2, 39, 3). CAES. civ. 1, 75, 3 (et — que — atque — que — et). COLVM. 11, 2, 96 (et — et — atque — que). *sim. passim, imprimis poetae.*

f *nexus laxior seq. particulis* ***enumerat.***: et — deinde: POMPON. dig. 18, 6, 18 *al.* (*item* deinde — et [mox, tunc], *v. V. i. R.*). et — denique: CIC. rep. 1, 67 canes etiam et equi, aselli d. Tusc. 1, 45. et — etiam (*subst.*; *verba vel enunt.*: MIN. FEL. 7, 5 *al.*): CIC. fin. 3, 4 geometrae ... et musici, grammatici e. ad Brut. 1, 15 (9, 23 Sj.), 8. SALL. Iug. 85, 18 PLIN. paneg. 55, 9 MIN. FEL. 28, 3. TERT. adv. Val. 7 p. 184, 4 Προπάτορα et Προαρχήν, e. Bython (*Iren. 1, 1, 1* καὶ ... καί). nat. 2, 2 p. 96, 6 OPTAT. 2, 11 p. 47, 6. et — item: CAES. Gall. 1, 14, 6 si ... et si ..., i. si. VLP. reg. 20, 6 *al.* (*cf.* item — et: CAES. civ. 3, 31, 2 [i. — et — que]. GAIVS inst. 1, 162 *al.*). et — itemque (*falso trad.* CIC. Tim. 13 [idemque *mell.*]): COLVM. 6, 3, 3 vicia et cicercula itemque ... faenum. 11, 3, 18 PAVL. sent. 5, 15, 3 *al.* (*cf.* itemque — et: PAVL. sent. 3, 6, 44 *al.*). et — nec minus: CIC. opt. gen. 18 Andriam et Synephebos n. m. Andromacham. COLVM. 7, 8, 2 *al.* et — nec non (etiam): COD. Theod. 8, 5, 40 (= COD. Iust. 12, 50, 9 pr.; *a. 382*). COD. Iust. 10, 53, 6 pr. *al.* et — postremo: CIC. off. 2, 86 notitia ... et continentia ..., p. arte. SALL. Iug. 3, 1. 49, 4. et — et — et — quoque: VVLG. lev. 21, 2.

g *variat c. particulis* ***disiunct.*** (*fere i. 'et omnino'; liberius poetae et script. argenteae latinitatis*): aut — et: OV. met. 6, 616. SEN. nat. 1, 2, 7 in piscinam aut lacum et (*i. 'et omnino'*) adligatam aquam. PLIN. nat. 18, 293 *al.* (*v. vol. II 1572, 26 sqq.*). et — aut: CIC. Brut. 310 cum M. Pisone et cum Q. Pompeio aut cum aliquo. LVCR. 1, 705 qui ... putarunt ... et qui ... constituere aut ... quicumque putarunt (*aliter* VERG. Aen. 5, 67). VITR. 1, 2, 9 SEN. nat. 1, 3, 12 epist. 18, 10 COLVM. 11, 2, 7. PLIN. nat. 20, 59 *saepe* (*etiam* aut — ac — et *sim.*: 6, 79. 20, 31. 22, 104; *alia v. vol. II 1572, 30 sqq.*). et — vel (*aliter e. g.* CIC. epist. 3, 9, 1): COLVM. 3, 11, 5. 6, 33, 1 pice et oleo vel unguine. arb. 16, 2 PLIN. nat. 28, 169 PLIN. epist. 2, 10, 8 (v. etiam). TERT. adv. Marc. 4, 25 p. 503, 24 AVG. civ. 11, 21 p. 489, 13 D. COD. Theod. 6, 4, 21 pr. (*a. 372*). COD. Iust. 3, 14, 1 pr. (*a. 334*) *al.* vel — et: SEN. frg. 39 Populonia vel Fulgora et diva Rumina. PLIN. nat. 20, 46 *al.* APVL. met. 1, 5 TERT. adv. Marc. 2, 3 p. 337, 7. et — ve: PROP. 2, 1, 22 non ... Thebas nec Pergama ... et ... vada regnave. SIL. 6, 447 *al.* ve — et: HOR. sat. 2, 6, 75 utrumne ... quidve ... et quae. OV. met. 1, 613. SEN. dial. 2, 12, 2 talorum nucumve et aeris minuti (*syn. postea* que — et). COLVM. 3, 21, 11 PLIN. nat. 16, 140. 32, 1 *al.* et — sive (*cf. Schmalz-Hofmann*^{5}*, 676*): VOPISC. Tac. 1, 2 per quinos et quaternos dies sive ternos. CASSIAN. conl. 6, 11, 5 COD. Theod. 11, 7, 1 (= COD. Iust. 10, 19, 1; *a. 313*).

h *variat c.* ***negativis*** *particulis* (*cf. l. 75*): et — nec (*enunt.*; *rarius subst. vel adi. ut*: CIC. Brut. 129 SEN. Thy. 546 TAC. hist. 1, 26): CIC. rep. 6, 27. Tusc. 4, 30 obtemperantem ... et ... sub-

[*Hofmann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

sequentem nec habentem. off. 1, 102 orat. 6 *al.* CAES. civ. 3, 10, 3 VERG. Aen. 11, 412 OV. ars 2, 90 *al.* LABEO dig. 19, 2, 60, 2 *al.* neque — et (*enunt.; subst. vel adi.*: CIC. de orat. 2, 340 phil. frg. V 97 VELL. 2, 108, 2): TER. Haut. prol. 19. CIC. ac. 2, 118 unum esse omnia, neque id esse mutabile, et id esse deum. fin. 1, 10. 5, 90 Att. 16, 9 CAES. Gall. 3, 4, 2 HOR. carm. 3, 1, 38 *sq.* epist. 1, 18, 70 *sq.* TIB. 2, 4, 34 OV. ars 1, 301 *sq. al.* SEN. Herc. O. 1058 SCAEV. dig. 12, 6, 67 pr. *liberius poetae in longioribus enumerationibus ut:* LVCAN. 6, 307 (non ... et ... nec ... que ... nec). neu — et: CAES. Gall. 5, 34, 3 ut procul tela coiciant neu propius accedant et (*i. 'et ut'; v. Meusel ad 2, 21, 2*) ... cedant.

C ***polysyndeton*** (*cf. p. 874, 11. 31. 895, 65. 900, 51*): **1 et — et:** a ***bimembria:*** *saepissime praecedunt notiones dualitatis:* PLAVT. Amph. prol. 111 utrimque est gravida, et ex viro et ex summo Iove (LIV. 2, 13, 9 CELS. 8, 1, 1 *al. cf.* PLAVT. Aul. 129 utrique ... et mihi te et tibi ⟨me⟩ [Cist. 57 utrumque ..., et quid ... et quid. 149 *al.* VARRO ling. 6, 36 *al.* CIC. Q. Rosc. 21 *al.* LVCR. 2, 566 *al. et passim. cf. Stangl, BphW. 30, 1910, 158*]. *cf.* VARRO ling. 10, 35 utrubique ... et in ... et in [10, 38 TERT. patient. 5 p. 7, 21]). Amph. 974 hi⟨sce⟩ ambo, et servos et era (Cist. 38 VERG. Aen. 10, 126). Aul. 451 omnes, et coqui et tibicinae (Most. 80 *al.* RHET. Her. 4, 11, 16 CIC. inv. 1, 5 *al.* VERG. Aen. 12, 231 HOR. sat. 1, 7, 3. *et al.* *in tit.*: S. C. de sumpt. lud. glad. [CIL II 6278] 4). Merc. 2 duas res ... agere ...: et argumentum et meos amores eloquar (CIC. Caecin. 88 *al.* VERG. catal. 12, 6 SEN. contr. 7, 5 [20], 8. *et al.*). VARRO rust. 1, 45, 3 duplex causa ridic⟨i⟩um, quod et ... et quod (2, 2, 12 CIC. Vatin. 19 *al. cf.* VARRO ling. 9, 32 dupliciter [CIC. epist. 9, 16, 5 *al.*]). CIC. top. 90 bipertito: et natura et instituto. CAES. civ. 1, 18, 2.

α ***subst.:*** Ⓘ *in universum:* NAEV. com. 95 et patrem et matrem meos. PLAVT. Amph. prol. 40 meruimus et ego et pater. Aul. 535 et malo et damno (*iunguntur syn. ut:* Pseud. 699 et amicum et benevolentem. CIC. fin. 1, 60 et angore et metu. CAES. Gall. 6, 5, 1 et mente et animo [*cf.* CYPR. domin. orat. 23 p. 284, 25]. *cf. p. 882, 21. 883, 14*). 578 et operam et vinum perdiderit simul (Men. 539 LIV. 39, 47, 3 *al. cf.* BELL. Alex. 7, 3 uno tempore [17, 2. *cf.* 28, 1]. HOR. epist. 2, 2, 28 pariter [OV. met. 2, 675 *al.*]). Bacch. 427. Capt. 429 et opera et factis. *al.* TER. Haut. 115 et aetate et benivolentia. 936. Ad. 902 et animo et natura (*cf.* CIC. Verr. II 4, 126 et animo et corpore [Phil. 12, 7 *al.*]). *al.* CATO agr. praef. 4 et viri fortissimi et milites strenuissimi. ACC. trag. 88. 275 LVCIL. 318. 1085. VARRO Men. 377 et accusator et reus (*iunguntur oppos. ut:* RHET. Her. 1, 3, 5 et honestatis et turpitudinis. CIC. rep. 2, 52 et boni ... et mali [leg. 1, 46 *al.*]. fin. 1, 55 et voluptates et dolores [2, 107 *al.*]. ac. 2, 26 et initium ... et exitus [*cf.* LIV. 32, 8, 14]. nat. deor. 2, 145 et virtutes et vitia [3, 85 *al.*]. Att. 1, 17, 6. PROP. 2, 1, 74 et vitae et morti. LIV. 9, 12, 2 et beneficii et maleficii. VITR. 3, 1, 4 *al.*). ling. 9, 1 et Chrysippus ... et Aristarchus (*c. nom. propr. ut passim*). rust. 1, 10, 2 et longitudine et latitudine. 2, 1, 3 et homines et pecudes (BELL. Alex. 36, 5). 2, 6, 3 et mas et femina. *al.* RHET. Her. 2, 11, 16 *al.* CIC. inv. 1, 5. Quinct. 62 et rem et famam. Q. Rosc. 9 et adversarium et testem. Verr. II 2, 96 et terra et mari (II 5, 131 *al.*). II 5, 124 omnia ... et belli adiumenta et pacis ornamenta (Planc. 27 *al. cf.* ac. 1, 3 ceteris et studiis et artibus. part. 83 reliquis [LIV. 26, 8, 7 *al.*]. Marcell. 24 multa ... et ornamenta ... et praesidia [fin. 4, 13 *al.*]). Cluent. 176 et spe et metu. 192 et virorum et mulierum. Rab. perd. 30 et C. Mari et ceterorum virorum (Cato 56 *al.* BELL. Afr. 36, 4 *al. cf.* CIC. Tusc. 4, 83 et reliquorum [5, 89 *al.*]). Balb. 21. Mil. 17 isdem et poenis ... et legibus (Marcell. 11 *al. cf.* Phil. 1, 21 una et mente et voce. Att. 4, 1, 5 similis et frequentia et plausus. *al.*). Phil. 2, 70 'et consul et Antonius'. hoc est dicere: et consul et inpudicissimus, et consul et homo nequissimus (*de eadem persona ut:* VAL. MAX. 3, 3 ext. 2 et tyranno et Phalari. 6, 3 ext. 3. *cf. l. 63. 76*). 12, 25 et civis et viri (de orat. 1, 255 CAES. civ. 3, 32, 3. *cf.* TREBON. Cic. epist. 12, 16, 3). rep. 1, 30 et cura et negotio (leg. 1, 8). 2, 59 et armis et consilio (*cf.* Att. 7, 3, 7 et opera et consilio. *al.*). leg. 3, 1. ac. 2, 121 et dies et noctes (*v. vol. V 1, 1038, 53. 1039, 8*). Tusc. 1, 2 et institutis et legibus. off. 1, 144 et loci et temporis (CAES. civ. 1, 85, 2 *al.*). de orat. 1, 213 et verbis ... et sententiis (3, 200. *cf.* 3, 53 et rebus et verbis. *al.*). 2, 365 et Athenis ... et in Asia (Brut. 258 *al.*). top. 78 et dictis et scriptis (*cf.* Att. 7, 1, 4 et factorum et scriptorum). *saepe.* CATVLL. 23, 3 *al.* LVCR. 1, 826. 2, 679. CAES. Gall. 3, 23, 2 et natura loci et manu (*cf.* 5, 9, 4 *al.*). *al.* SALL. Iug. 8, 2 et gloriam et regnum (*et ter*). NEP. Pelop. 2, 5 *al.* VERG. ecl. 7, 53. Aen. 9, 811 et Troes et ipse ... Mnestheus (*cf.* LIV. 25, 20, 6 et ipsum et milites. *al.*). *al.* HOR. carm. 1, 1, 2 o et praesidium et ... decus. ars 309 et principium et fons. *al.* PROP. 1, 1, 23 *al.* OV. epist. 2, 65 et amans et femina. met. 6, 524 et virginem et unam. *al.* *similia passim; nota:* *post praep.* (*cf. p. 882, 17. 887, 50*): VERG. Aen. 6, 794 super et Garamantas et Indos. OV. met. 5, 159. SIL. 3, 442 per et collis et ... lucos (7, 282 STAT. Theb. 3, 137 *al.*). *c. anaphora* (*cf.* PROP. 1, 20, 26 OV. met. 11, 266): VERG. Aen. 9, 556 inter et hostes, inter et arma.

Ⓘⓘ *speciatim: iunguntur inaequalia membra* (*addidi quaedam adi. et part.; cf. p. 882, 3. 12. 885, 67*): CIC. Verr. II 2, 169 et sui quaestus causa et ... quod arbitrabatur (VARRO rust. 1, 12, 2 CAES. civ. 1, 45, 6 LIV. 1, 15, 1 *al.* VAL. MAX. 7, 3 ext. 1 *al. cf.* LIV. 1, 1, 1 et quia [1, 32, 2 *al.* CVRT. 7, 2, 38]). Pis. 95 et post praeturam (*Ascon.*, praetor *codd.*) et consul. Phil. 1, 21. rep. 6, 10 me et de via fessum et qui ... vigilassem (VERG. georg. 1, 434 Aen. 5, 63 OV. fast. 2, 355 *al.* LIV. 1 praef. 4 CELS. 4, 15, 3 *al.*). fin. 2, 64 et ad voluptatem et ne noceret (nat. deor. 2, 144. *cf.* CAES. civ. 1, 81, 6 et quo. LIV. 2, 11, 2 et ut [2, 27, 11 *al.*]). Att. 9, 19, 1. 12, 2, 2 et diem ... et si quid aliud (*cf.* BELL. Afr. 33, 1 et quaecumque [OV. fast. 1, 612]. TAC. dial. 5 et quisquis). VERG. georg. 1, 438. LIV. 25, 8, 6 et causas consili sui et quid pararent (TAC. ann. 4, 37). 29, 23, 6 SEN. contr. 2, 5, 6. *nota parataxin* (*cf. PhW. 52, 1932, 1068*): LIV. 43, 19, 3 oppidum ... et alioqui opportune situm, et transitus ea est in Labeates.

β *adi. et adv.:* Ⓘ *in universum:* PLAVT. Capt. 993 et miser sum et fortunatus (*iunguntur oppos. ut:* Curc. 680 et bene et male. TER. Eun. 258 et re salva et perdita. CATO dict. 67 et adversus et aversus. CIC. Sest. 91 et divino et humano. fin. 1, 55 et praeterita et futura. Tusc. 1, 84 et domesticis et forensibus. 5, 66 cum et diurno et nocturno metu. off. 3, 121. top. 45 et maximis et minimis. Att. 16, 16, 7 et vivo ... et mortuo. BELL. Alex. 23, 1 *al.*). Capt. 1017 et recte et bene. Men. 731 et audax et mala. Persa 67. Poen. 1030 et nequam et malum (*iunguntur syn. ut:* 1170 [*interpol.*] et severum et serium. Rud. 115 et impudicum et impudentem. Stich. 109. CIC. dom. 8 et gratam et iucundam. *al.*). TER. Phorm. 94 *al.* CATO agr. 64, 2 e⟨t⟩ plus olei ... et melius. orig. 73 PACVV. trag. 32. 307 LVCIL. 419. VARRO ling. 8, 26 aeque sunt et brevi⟨a⟩ et aperta (CIC. epist. 2, 2). rust. 1, 1, 7 et Graecis et nostris (*cf.* CIC. Arch. 14 ac. 2, 4 *al.*). 1, 7, 2 et minus multum et minus bonum (*cf.* 3, 16, 33). *al.* RHET. Her. 2, 1, 1 et prima et difficillima. *al.* CIC. inv. 1, 1 et suis et publicis (epist. 6, 1, 1). S. Rosc. 48 et honestissimam et suavissimam (*c. superl. ut:* Verr. II 2, 102. 109 *et saepe*). p. red. in sen. 3 et maxime fidelem et minime timidum. Sest. 6 et carus maxime et iucundus (rep. 1, 18). Cael. 67. Balb. 59 et multi et potentes (fin. 5, 13 BITHYN. Cic. epist. 6, 16 *al.*). rep. 1, 32 et melius ... et beatius (*cf.* Tusc. 2, 30 *al.*). off. 1, 99. 2, 56 multo et maior ... et certior (de orat. 3, 47). de orat. 1, 35 et initio ... et saepe (*cf.* 1, 38 Att. 7, 3, 8 *al.*). 3, 18 maxime et opacus et frigidus. Att. 1, 20, 2 et amanter et prudenter (10, 6, 2). *saepe.* LVCR. 5, 1114. 1116 CAES. civ. 2, 5, 5 *al.* NEP. Alcib. 3, 4 *al.* VERG. georg. 2, 223 *al.* HOR. sat. 2, 1, 16 *al.* OV. met. 8, 124 trist. 3, 3, 54. *et passim.* *addo adv. temporalia:* CIC. Tull. 5 et tum ... et nunc ([Verr. II 2, 45 et tunc ... et n. LIV. 8, 31, 3 *al.*]. Sest. 9 et tum ... et hoc tempore. *cf.* epist. 6, 11, 1 *al.*). Tusc. 5, 11 et alias ... et nuper (div. 1, 8). Att. 9, 1, 3. *sim. saepe.* *nota: iunguntur posit. et superl.* (*cf. p. 871, 48*): CIC. rep. 3, 15 et pium et ... gratissimum. nat. deor. 1, 45 et aeterna ... et beatissima. Att. 11, 15, 2 et maximus ... et aeternus. *posit. et compar.:* CIC. Att. 11, 9, 1 et incaute ... et celerius. Ⓘⓘ *speciatim: iunguntur inaequalia membra* (*cf. l. 72. p. 881, 82*): TER. Hec. 531 et recte et tempore suo. Ad. 609 et recte et verum dicis. CIC. Cael. 3 et sine mea oratione et tacitus (*cf.* fin. 3, 44). leg. agr. 1, 8 et privati et privatum ad negotium (*cf.* Phil. 9, 15). Balb. 56 et plura et a pluribus ... esse dicta (*cf.* nat. deor. 3, 69 et a paucis et raro. Tusc. 1, 74 et vetera et a Graecis). de orat. 1, 226 et semper et sola. Att. 3, 5 et saepe et maximas (*cf.* 3, 7, 3). epist. 10, 5, 3. Q. CIC. pet. 25 et cum multis et diligenter. LIV. 36, 23, 4 et frequentes et impigre. VELL. 2, 92, 2. CELS. 2, 7, 5 et aegre et durum. 3, 15, 4. SEN. benef. 4, 39, 2 et totum ... et statim.

γ *pron.:* PLAVT. Amph. 594 sum ... et hīc et illīc (*cf.* Aul. 607 et huc et illuc. Mil. 151 et hinc et illinc. CIC. inv. 1, 121 et illi ... et his. *v. s.* hic, hīc, hinc, huc). 699 et istunc et te. 1065 et tibi et tuis (*cf.* Capt. 976 et me et meum gnatum. CIC. div. in Caec. 55 et se et sua [off. 1, 9 *al.*]. *al.*). Asin. 517 et meam partem ... et tuam (*cf.* Truc. 159 et nostram et illorum. TER. Hec. 249 et vostram et nostram. *al.* *nota* PLAVT. Capt. 447 et tua et tua). Bacch. 886 et ego ... et ille (*cf.* Stich. 515 et tu et ille. RHET. Her. 4, 37, 49 et illi ... et nos [CIC. Catil. 4, 3 *al.*]). Capt. 332 et te et hunc (Mil. 428 *al.*). 942 et id et aliud (*cf.* Men. 528 et istuc et aliud. Pseud. 277 et id et hoc. Trin. 1102 et hoc et alia [CIC. div. in Caec. 29 *al.*]. CIC. dom. 8 et meam et aliorum [fin. 4, 1 *al.*]. orat. 187 et ... quaedam ... et alia. *al.*). Most. 364 et ego et tu (TER. Andr. 642 et me et te. CIC. Tim. 8 et me ... et vos [*gr. p.* 29ᶜ ἐγὼ ὑμεῖς τε]. *et passim*). Rud. 1260 et ipsum sese et illum (CIC. inv. 2, 7 *al.* LIV. 40, 35, 6 *al.*). Trin. 246 et istuc et si amplius vis dari (1184 CIC. Att. 11, 23, 3 *al.*). TER. Hec. 585. LAEL. or. frg. Schol. Cic. Bob. p. 118, 6 St. et vobis et omnibus (CIC. leg. 2, 5 et illi et omnibus. *saepe. cf.* inv. 2, 131 et ipsis iudicibus ... et ceteris civibus [Cael. 50 *al.*]. Verr. II 2, 156 et illi et reliqui. *al.*). CIC. S. Rosc. 48 et ego ... et ... unusquisque vestrum (*cf.* leg. agr. 2, 17). Cluent. 59 et eis ... et praeterea multis (*cf.* Balb. 29). Att. 14, 18, 1 et unis et alteris. *et passim.* *pron. (adv.) relat.:* CIC. Verr. II 3, 3 et quid ... et quantum. leg. agr. 2, 71 et quid et quibus daturus sit. Lael. 80. orat. 51 et quid et quo loco. Att. 7, 26, 2 et quem ... et quam ob rem. SEN. nat. 1, 14, 4 et unde ... et quo. *et al.*

δ *praep.:* VARRO ling. 5, 83 et uls et cis Tiberim. RHET. Her. 2, 31, 50 et nobiscum et sine nobis. CIC. Caecin. 87 et ex quo

[*Hofmann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

loco et a quo loco. Planc. 75 et cum his et inter hos. Phil. 2, 2 et pro me et contra Antonium (de orat. 3, 145 nat. deor. 1, 11). 2, 6. fin. 2, 68 et in corpore et extra (*cf.* LIV. 3, 22, 9). Cato 63 Lael. 39 epist. 2, 9, 3 *al.* CAES. Gall. 5, 28, 5 SALL. Catil. 51, 6 LIV. 6, 9, 11 *al.* CELS. 7, 30, 3[D]. *et al.*

ε numeralia: CIC. ac. 2, 67 et primum et secundum (OV. fast. 1, 717 et pr. et ultimus). SEN. contr. 10, 3, 14 et iterum et tertio. SEN. benef. 3, 35, 2 et semel et iterum. TAC. Germ. 11 et alter et tertius dies (*cf.* TREB. Gall. 18, 1 CAPITOL. Gord. 6, 6).

ζ verba: PLAVT. Capt. 750 et trahi et trudi simul (CIC. inv. 1, 14 *al. cf.* VAL. MAX. 2, 1, 5 pariter et videre ... et aspici). Mil. 1228 et oro et quaeso (*cf. l. 13*). Persa 189 et iubeo et sino. Poen. 282 *al.* TER. Hec. 64 te ... et moneo et hortor ([PLIN. epist. 1, 16, 8]. *iunguntur syn. ut*: CIC. p. red. in sen. 30 et venerari et precari. Marcell. 32 et hortamur et obsecramus [*cf.* epist. 15, 1, 4 ad Q. fr. 1, 1, 46. 1, 2, 14 *al.*]. Tusc. 2, 58 et ferre et perpeti. *al.*). Haut. 218 et cognoscendi et ignoscendi. Eun. 72 *al.* LVCIL. 866 CORNELIA epist. frg. 1. L. CRASS. or. frg. Cic. de orat. 1, 225 et possumus et debemus (CIC. Q. Rosc. 23 *al.* Tusc. 4, 63 et posse et oportere. *cf.* VARRO ling. 5, 85 et solent et debent [CIC. Tusc. 1, 26]. *al.*). VARRO rust. 3, 1, 7 in eodem agro et serebant et pascebant (*cf.* CIC. div. 2, 95 *al.*). CIC. Quinct. 94 et poterit ... et ... libebit (*cf.* Planc. 8 et potest et solet [epist. 2, 11, 1]. *al.*). Verr. II 1, 11 et erant et habebantur (Sest. 96 *al. cf.* rep. 2, 43 et esse et vocari. ad Q. fr. 1, 31 et dici et haberi [NEP. Milt. 8, 3]. *al.*). II 3, 213. Caecin. 43 et vidimus et audivimus (Tusc. 1, 46 *al.*). Sest. 86. Phil. 1, 15 gratias et ago et habeo (3, 25 *al.*). rep. 3, 23 et facere et accipere *iniuriam* (*c. oppos. ut*: 3, 37 et imperandi et serviendi [SEN. benef. 2, 20, 2]. Tim. 18 et pateretur et faceret [*gr. p. 33*[C] πάσχων καὶ δρῶν. HOR. carm. 3, 24, 43 LIV. 2, 12, 9 *al.*]. off. 2, 17 et prosint et obsint [NEP. Alcib. 3, 5]. part. 70. epist. 2, 1, 2 et dolui ... et laetor. CAES. Gall. 1, 50, 3 et inlatis et acceptis [LIV. 3, 5, 11 *al.*]. *et al.*). ac. 2, 115. Tim. 38 et nosse et enuntiare (*gr. p. 40*[D] εἰπεῖν καὶ γνῶναι). de orat. 1, 219 et scire et dicere. *al.* CAES. Gall. 4, 16, 1 *al.* SALL. Iug. 47, 1 VERG. Aen. 1, 63 *al.* HOR. carm. 3, 4, 41 *al.* OV. epist. 16, 177 et libet et timeo (*cf.* met. 8, 506. 14, 279 [*in parenthesi*]. *al.*). *sim. passim.* *in tit.*: CIL XIII 6969 et ave et vale.

η enuntiata: PLAVT. Aul. 232 et te utar iniquiore et meus me ordo inrideat. Mil. 134 nam et venit et is hic ... devertitur (Most. 701 TER. Ad. 602 VARRO rust. 2, 2, 19 RHET. Her. 1, 10, 17 *al.* CIC. inv. 1, 52. *saepe.* CAES. Gall. 5, 33, 5 *al.* SALL. Iug. 31, 22 NEP. Con. 1, 1 *al.* LIV. 1, 33, 4 *al. et passim* [*ap. poetas*: PERS. 2, 13]. *cf.* CIC. de orat. 2, 55 namque et — et [CAES. Cic. Att. 10, 8[b], 1 BELL. Alex. 42, 3 LIV. 7, 28, 7 *al.; ap. poetas*: PHAEDR. 4, 7, 12]. CVRT. 6, 5, 2 quippe et — et [QVINT. inst. 1, 11, 5 TAC. hist. 2, 80]). Mil. 983 ne ⟨et⟩ istam amittam et haec mutet fidem (Poen. 30 CIC. Att. 3, 7, 2 *al.* LIV. 32, 5, 3 *al. cf.* CIC. inv. 1, 33 ut et — et [2, 55 *saepe.* CAES. Gall. 1, 2, 4 *al. et passim; ap. poetas*: HOR. sat. 2, 5, 48]. VITR. 1, 1, 6 uti et — et. *nota* CIC. de orat. 1, 87 ut et ... et uti). Persa 263 nunc et amico prosperabo et genio meo multa bona faciam (TER. Eun. 71 CIC. de orat. 1, 265 HOR. epod. 13, 8). 650 quom (*cf. l. 72*) et ipsus ... perditust et benevolentes perdidit (Poen. 30 VARRO rust. 2, 8, 3 CIC. S. Rosc. 25 *saepe.* SALL. Catil. 56, 1 LIV. 1, 46, 2 *al.* VAL. MAX. 3, 2, 7 *al.*). Pseud. 1316 *al.* TER. Hec. 599 *al.* CATO agr. 7, 1 et ligna et virgae vēnire possunt, et domino erit qui utatur (*prius membrum ipsum polysyndetice ut saepius*). 103 ita boves et corpore curatiores erunt et morbus aberit (CIC. Mil. 31 *al.* BELL. Afr. 61, 8 LIV. 28, 44, 18 *al. cf.* CIC. leg. agr. 2, 91 sic et — et [de orat. 2, 199 *al.* COLVM. 4, 24, 12 *al.*]). VARRO ling. 5, 98 quas et Accius scribit et in pontificiis libris videmus (RHET. Her. 4, 3, 4 CIC. inv. 2, 157 Caecin. 10 *passim; ap. poetas*: HOR. carm. 4, 4, 74). 9, 45 quod et in maiore parte est, et si in minore parte sit, tamen *eqs.* (rust. 2, 4, 18 *al.* RHET. Her. 2, 8, 12 *al.* CIC. inv. 2, 45 *saepe.* CAES. Gall. 5, 23, 2 *et passim. cf.* CIC. inv. 2, 30 propterea quod. epist. 3, 5, 1 quoniam [CELS. 1, 2, 9 *al.*]. BELL. Afr. 71, 2 quia [LIV. 1, 56, 3 *al.* VAL. MAX. 2, 9, 8 *al.*]). rust. 1, 13, 5. 1, 29, 2 simul et satum frumentum operiunt et sulcant fossas (CIC. Phil. 10, 5 *al.* LIV. 3, 62, 8 *al.* VAL. MAX. 3, 3, 2. *passim* [*rarius* et ... simul ... et: LACT. inst. 2, 5, 23 ira 5, 9]. *cf.* CIC. div. in Caec. 1 una et — et. VAL. MAX. 8, 10, 3 pariter ... et ... et [et ... p. ... et: FIRM. err. 7, 2 *al.*]). 3, 16, 22 sed et ... ea apiastro perfricanda (-um *cod.*) ... et favi ... intus ponendi (CIC. Verr. II 1, 8 *saepe.* LIV. 2, 23, 1 *al. cf.* CIC. Quinct. 41 at et — et [nat. deor. 2, 77 *al.*]). RHET. Her. 1, 14, 24 cum (*cf. supra l. 50*) et peccasse se ... confitetur et tamen postulat *eqs.* (CIC. inv. 1, 1 *saepe.* NEP. Att. 4, 3 LIV. 2, 34, 1 *al.* VELL. 2, 69, 3. *et passim*). 3, 16, 29 quapropter et naturalis memoria ... confirmanda est ... et haec, quae doctrina datur, indiget ingenii (QVINT. inst. 11, 1, 58. *cf.* RHET. Her. 3, 16, 29 quare [BELL. Hisp. 26, 5 *al.*]. CIC. Verr. II 2, 131 itaque [Cluent. 116 *saepe.* CASS. Cic. epist. 15, 19, 3 LIV. 8, 21, 10 *al. passim*]. fin. 1, 67 idcirco. off. 1, 68 quamobrem. 1, 130 ergo [2, 38 *al.* VERG. Aen. 8, 169 *al.*]. epist. 4, 4, 2 propterea. LIV. 5, 9, 6 proinde [TAC. Agr. 33 *al.*]. SEN. nat. 4, 2, 26 ideo [QVINT. inst. 1, 12, 4 *al.*]). 4, 41, 53 si et commodum ad istum ... veniebat et vita ... est turpissima (CIC. S. Rosc. 49 *al.* LIV. 29, 17, 2 *al. cf.* CIC. Verr. II 3, 182 sin [p. red. ad Quir. 2 *al.*]. leg. 2, 26 si quidem [FLOR. epit. 1, 1, 3 *al.*]. RHET. Her. 4, 49, 62 nisi et — et [CIC. epist. 2, 16, 1 COLVM. 1, 1, 17 *al.*]). CIC. inv. 2, 1 is et ... tabulas pinxit ... et ... dixit (*cf.* HOR. carm. 2, 13, 1 ille [2, 13, 5 *al.*]). Verr. II 2, 8 tametsi et ... pertulerant et post ... senserant (*cf.* Att. 9, 6[a] etsi. nat. deor. 1, 49 quamquam [SALL. Iug. 3, 2]. VERG. Aen. 8, 379 quamvis [HOR. ars 366 *al.*]). Font. 42 nonne et hominem ... reservandum et ceteros ... inflammandos putatis? (div. 1, 98 *al. cf.* OV. am. 1, 7, 7 non et — et). dom. 102 uno eodemque tempore et ... delebat et ... coniungebat (*v. vol. VII 1, 189, 41*). div. 1, 59 tum et se exclamasse ... narrat ... et te ... visum ... delectari (Att. 11, 13, 4 LIV. 34, 15, 5. *cf.* LVCR. 5, 1019 tunc et — et [OV. met. 15, 99]). 2, 7 tamen et ... soleamus et ... persequamur (de orat. 2, 117 *al.* VERG. georg. 4, 45 HOR. ars 93 LIV. 3, 56, 5 *al.*). CAES. Cic. Att. 9, 6[a] quin et scriberem ... et ... mitterem (NEP. frg. 28 LIV. 29, 18, 20). Gall. 2, 7, 2 *al.* VERG. ecl. 3, 14 *al.* HOR. ars 32 *al.* OV. met. 6, 68 *al.* *et passim.* *nota cumulationem*: CIC. fin. 2, 81 quod et ipse bonus vir fuit et multi Epicurei et fuerunt et hodie sunt et in amicitiis fideles et in omni vita constantes. Brut. 81 *al.* et — et *i. q.* '*nam et — et*': ARNOB. nat. 4, 10 p. 149, 6 *al.* (*v. Löfstedt, Arnobiana, 1917, 82*).

ϑ tertium membrum particulis annectitur (*rarius asyndetice, cf.* CIC. Caecin. 71): Ⓘ ***enumerativis***: et — et ..., autem: CIC. epist. 13, 17, 1. et — et ..., deinde: CIC. off. 2, 57. et — et ..., denique: CIC. rep. 1, 67 epist. 11, 7, 2 TAC. dial. 34. *cf.* et — et — et, d.: CIC. nat. deor. 2, 18. et — et ..., etiam: VARRO rust. 1, 47, 1 quo et pecus ... ablegandum et omne iumentum, etiam hominem (*cf. Löfstedt, Komm. 137*). CIC. orat. 66 Att. 11, 5, 3 FLOR. epit. 4, 12, 17. et — et — et (— et) ..., etiam: CIC. div. 1, 72 epist. 13, 29, 2. APVL. met. 2, 22 (immo vero e.). et — et ..., item(que): ASCON. Mil. p. 38, 10 St. VLP. dig. 47, 18, 1, 2. *cf.* 30, 50, 3. et — et ..., postremo: COLVM. 8, 1, 2. *cf.* CIC. Lael. 86 (et — et — et, p.). de orat. 1, 90 (et — et — et — et, ad extremum). et — et ..., quoque: PLIN. nat. praef. 28 et Stoicos et dialecticos, Epicureos quoque. Ⓘⓘ ***copulativis*** (et — et — nec *sim. v. p. 889, 72*): et — et ... atque: VARRO rust. 1, 15, 1. 2 praef. 2. CIC. nat. deor. 2, 25 et ... elici ignem ... et ... terram fumare ..., atque etiam ... aquam calidam trahi (PLIN. epist. 7, 29, 3). TAC. Agr. 30. *cf.* et — et — et — atque: CIC. de orat. 1, 180 ASCON. Scaur. p. 23, 28 St. et — et ... que (*subst. et enunt.*): PLAVT. Mil. 724 qui et rem servat et se bene habet suisque amicis usui est. CIC. leg. 1, 26. fin. 2, 47 nam ... et ... reformidat et non audet ... nocere vereturque (Brut. 81. 316). ac. 2, 19. nat. deor. 2, 120. 127 et bestiarum genera et arborum omniumque rerum (VAL. MAX. 9, 15, 1 SEN. Thy. 47. *cf.* COLVM. 3, 14, 3 ceterasque [DIG.]. AVG. civ. 2, 5 p. 58, 11 D. aliasque). div. 1, 36 Brut. 150. 328 epist. 5, 17, 3. 13, 30, 1 et ... hereditatem et omnia eius ... inprimisque ipsum. PLANC. Cic. epist. 10, 21, 1 NEP. Dat. 3, 1 OV. epist. 16, 179 LIV. 5, 7, 1. 10, 26, 6. 38, 27, 1 MANIL. 2, 925 SEN. dial. 6, 3, 3 *al.* COLVM. 5, 6, 5 *al.* SIL. 8, 496. *et al.* *cf.* et — et — et — que: QVADRIG. hist. 10[b] CIC. rep. 2, 16. 26 nat. deor. 1, 4. Lael. 14 et Philus et Manilius ... et alii plures, tuque etiam. epist. 6, 10, 1 CAES. civ. 3, 93, 2 VERG. georg. 1, 155 OV. fast. 4, 499 MANIL. 1, 488 *al. cf.* CIC. part. 55. fin. 2, 45 (et — et — et — et — que). CIC. leg. 1, 30 fin. 5, 40 VERG. georg. 1, 305. OV. met. 14, 637 (et — et — que — que). *v. et p. 888, 50.* Ⓘⓘⓘ ***disiunctivis*** (*variationis causa*): CIC. Brut. 180 et plane indocti et (aut *L*) inurbani aut rustici etiam. COLVM. 7, 12, 7 si et ... odorantur et latratu conterrent ... vel ... invadunt. 11, 1, 12 et orator ... et ... fossor aut faeni sector nec minus arborator *eqs.* *liberius poetae, e. g.* MANIL. 5, 294 (et — et — et — que — vel). *cf. p. 888, 14. 55.*

ι adduntur adv. vel particulae: Ⓘ ***priori*** et: et autem — et: *v. vol. II 1594, 27 sqq.; adde* SCRIB. LARG. 240. et ... enim — et: VARRO ling. 5, 29 VERG. Aen. 7, 645 TERT. anim. 21 p. 335, 7 *al.* HIER. epist. 64, 20, 2 AVG. civ. 14, 4 p. 11, 4 D. (*v. vol. VII 1, 148, 27*). *cf.* et ... namque — et: AVG. civ. 14, 4 p. 10, 27 D. et iam — et: LIV. 21, 37, 6 (*M*, etiam *rell.*). 26, 24, 5 CVRT. 6, 9, 19 *al.* et ... ergo — et: TERT. adv. Hermog. 20 p. 148, 12 AVG. civ. 14, 3 p. 7, 11 D. *cf.* et ... igitur — et: CAPITOL. Alb. 11, 1 HIER. epist. 58, 3, 3 VVLG. exod. 25, 36. et ... itaque — et: LIV. 8, 13, 17 SVET. Cal. 37, 3. et ... quidem — et: PLAVT. Capt. 574 et tu q. servos es (et *codd.*), liber fuisti, et ego me confido fore *liberum.* CIC. ac. 2, 66. LIV. 45, 28, 5 et alia q. ... ⟨et⟩ (PLIN. nat. 5, 8 *al.*). CELS. 5, 27, 12[C] PLIN. nat. 22, 19. QVINT. inst. 5, 10, 43 (*seq.* sed, *cf. l. 72*). *nota* et q. — et q.: RVFIN. Greg. Naz. orat. 1, 93, 2 p. 70, 8 miserum me et q. cohercuit et q. corripuit, sed *eqs.* et tamen — et: SEN. nat. 7, 27, 3 PLIN. nat. 14, 121 QVINT. inst. 6, 2, 21. Ⓘⓘ ***alteri*** et: et — et autem: *v. vol. II 1593, 68 sqq.; adde* THEOD. MOPS. in Gal. 3, 3 p. 37, 13. et — et certe: CIC. de orat. 2, 154 orat. 38 top. 6. et — et deinceps: CIC. orat. 232 COLVM. 1 praef. 2. *cf.* et — et deinde: LIV. 25, 34, 3 AMM. 21, 8, 3. et — et denique: CIC. epist. 7, 1, 4 (*cf.* et — et — et — et d.: GAIVS dig. 47, 2, 55, 3). et — et etiam: CIC. rep. 2, 43. Cato 2 et te et me e. ipsum. div. 1, 132. 2, 47. Brut. 248 et ipse errabat et alios e. errare cogebat. Att. 2, 1, 3. 16, 16, 9 et illi ... et vero e. mihi. epist. 2, 13, 2 *al.* LIV. 29, 23, 8 *al.* CELS. 4, 12, 7 SEN. benef. 7, 4, 2 QVINT. inst. 2, 11, 2 *al.* APVL. met. 9, 21. *cf.* et — et — et etiam: CIC. epist. 5, 20, 4. 9, 23 *al.* TERT. anim. 8 p. 309, 14. et — et iam: CIC. ad Q. fr. 1, 3, 3 Q. CIC. pet. 19

[*Hofmann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

TERT. adv. Hermog. 3 p. 129, 18. et — et idem: *v. vol. VII 1, 191, 76.* et — et inprimis: CIC. rep. 1, 23 Cato 20. 60. *cf.* et — et maxime: CIC. Verr. II 2, 40 off. 2, 38 part. 20 *al.* (*cf.* et — et — et m.: off. 1, 123 epist. 5, 17, 5 *al.*). et — et praecipue: CELS. 3, 18, 12. et — et utique: CIC. Att. 12, 8. et — et item: RHET. Her. 4, 10, 15 erat ... et adtenuata verborum constructio ... et i. alia (CAES. Gall. 4, 17, 9). CIC. inv. 1, 3 Marcell. 13 ac. 2, 12 epist. 13, 6, 1 LVCR. 4, 377 LIV. 24, 36, 3 LAMPR. Alex. 1, 6 *al.* *cf.* et — et — et i.: CIC. or. frg. A II 6. et — et magis: *v. vol. VIII 67, 57.* et — et postea: LIV. 36, 14, 10 SVET. Aug. 41, 1. *cf.* et — et — et p.: PLAVT. Mil. 733. et — et praeterea: CIC. nat. deor. 2, 151 Att. 12, 44, 2 SALL. Catil. 22, 2 ASCON. Mil. p. 40, 3 St. et — et quidem: COLVM. 11, 1, 5 (*vix recte trad.*). et — et quoque: QVINT. inst. 1, 7, 20 et ipsum et Vergilium q. 2, 12, 12 *al.* TAC. dial. 17 NERAT. dig. 16, 3, 18 *al.* PAP. Oxyrh. I p. 61 n. 32, 6 (*cf. Skutsch, Kl. Schr. 167*[7]). *cf.* et — et — et q.: CIC. ad Q. fr. 1, 1, 40 SEN. epist. 40, 12. et — et rursum (-us): CIC. prov. 23 et subvenire ... et rursum ... subire. Marcell. 29. rep. 2, 9 et ... ut ... et rursus ut. Tusc. 1, 45 SEN. Phoen. 496 COLVM. 1, 8, 17 QVINT. inst. 9, 3, 31 ANTH. 427, 1 *al.* et — et simul: CIC. fin. 5, 28 LVCR. 6, 466 SALL. Iug. 94, 3 LACT. opif. 10, 4. et — et tamen: TER. Andr. 633 et timent et t. res premit denegare. RHET. Her. 1, 15, 25 (*v. p. 883, 72*). CIC. inv. 1, 15. 31 Verr. II 3, 43 Att. 13, 51, 1 *al.* LIV. 21, 3, 3. 42, 48, 2 SEN. suas. 1, 12 SEN. benef. 1, 14, 4 *al.* COLVM. 1, 7, 1 *al.* ASCON. Corn. p. 49, 26 St. QVINT. inst. 2, 17, 40 *al.* FRONTO p. 167, 9 N. TERT. adv. Hermog. 23 p. 152, 3. *et al.* *nota*: GREG. M. moral. 4, 45 et — sed t. et — et — et t.: CIC. ad Q. fr. 3, 5 (6), 2. et — et vero: CIC. ad Q. fr. 1, 1, 7 LIV. 45, 19, 7.

ϰ et — et non *sim.* (*sc. cum singulae notiones negantur* [*cf. p. 905, 65; liberius posteriores, cf. e. g.* VVLG. *l. 47*]; neque — et non *sim. v. p. 889, 31*): et — et non: PLAVT. Mil. 1014 immo ⌊et celas et⌋ (*A*, etiam sed *P*) non celas. Persa 119 TER. Haut. 387 CIC. inv. 1, 9 *al.* Quinct. 8 cum et ... erit et ... non erit. 86. Verr. II 4, 9. 36 et prolatis et non prolatis tabulis (*cf.* Planc. 15 ac. 2, 100 OV. met. 1, 759 SEN. contr. exc. 4, 5 *al.*). Vatin. 33 esset et novum et non ferendum (*cf.* de orat. 1, 203 Brut. 128 *saepe*). *al.* NEP. Eum. 5, 4 *al.* EPIST. Sapph. 134 LIV. 1, 9, 4 *al.* *sim. passim. nota* non et — et non (*in conclusione*): CIC. fat. 15 top. 53. *cf.* et — et non — neque: QVINT. inst. 5, 9, 7. et — et non — et non: LACT. opif. 17, 4. et — et nondum: CIC. epist. 9, 11, 2 SEN. contr. 7, 5 (20), 11 CVRT. 3, 13, 17. et — et haud: APVL. met. 1, 19. et non — et: VARRO rust. 3, 14, 2 locus ..., quem et non coquit sol et tangit ros. CIC. Tusc. 5, 23. off. 2, 66. 3, 43 et non tribuere, quod ..., et tribuere, quod. epist. 5, 11, 2 *al.* SEN. contr. 10, 4, 11 VOPISC. Tac. 4, 8 *al.* *cf.* et non — et non — et: CATO agr. 94. et non — et non: CIC. prov. 37 et non sortiri absurdum est et quod sortitus sis non habere. SEN. dial. 12, 17, 2 MIN. FEL. 38, 3 VVLG. gen. 21, 26 MART. CAP. 4, 389. *cf.* LACT. inst. 5, 15, 4 (et non ... et nihil). ira 21, 3 (et non ... et numquam). et — et nihil: PLAVT. Capt. 462 qui et aegre quaerit et nihil invenit. CIC. Sull. 32 *al.* PLANC. Cic. epist. 10, 23, 3 SEN. dial. 2, 5, 4 *al.* *cf.* et — et nihilo (minus *sim.*): CIC. orat 230 SEN. benef. 2, 18, 5 *al.* et — et numquam: VARRO rust. 2, 6, 3 CIC. epist. 10, 1, 1 SEN. benef. 6, 23, 7 TERT. scorp. 4 p. 152, 13. *cf.* et — et — et n.: MIN. FEL. 19, 15. et — et nemo: TER. Eun. 1078 LIV. 1, 17, 4. et — et nullus: CIC. leg. agr. 2, 2 et ... commemorare perquam grave est, et silere ... nullo modo possum (leg. 1, 52 de orat. 2, 227). fin. 5, 36 *al.* BELL. Alex. 45, 2 PANEG. in Mess. 154 SEN. benef. 3, 32, 4 COLVM. 1 praef. 12 *al.* et nullus — et: BELL. Alex. 10, 5 GALLICAN. Avid. 2, 3. et — et ne: CIC. ad Q. fr. 1, 2, 11 rogo ut et ... remittas de deminuendo et Apollonidensibus ne quid perscribas. LIV. 37, 35, 5. *cf.* et — neve: OV. epist. 15, 297. et ne — et: CIC. off. 1, 33. et — et ne ... quidem: CELS. 3, 4, 15.

b *multimembria:* *α tria membra* (*cf.* RHET. Her. 4, 19, 26): (I) *subst.* (*cf. p. 884, 83. l. 10. 16*): PLAVT. Trin. 882 et meum nomen et mea facta et itinera. Truc. 45 et ipsus periit et res et fides. TER. Andr. 49 et gnati vitam et consilium meum cognosces et quid facere ... te velim (*cf.* CIC. fin. 3, 25 et animi magnitudinem ... et iustitiam, et ut ... iudicet. CAES. Gall. 1, 47, 4 et quod. LIV. 31, 24, 18 et quidquid. CELS. 1 prooem. 47 et quicumque). Ad. 692. CATO agr. 3, 2 et rei et virtuti et gloriae erit. QVADRIG. hist. 7 GRACCH. or. frg. Char. gramm. p. 256, 1 B. VARRO ling. 9, 47 *al.* RHET. Her. 4, 56, 69 CIC. inv. 2, 64. S. Rosc. 4 et amicitia et beneficiis et dignitate. Verr. II 1, 66. rep. 1, 34 et Philus et Manilius et Mummius (*c. nom. propr. ut* div. 1, 84 *al.* LIV. 37, 45, 1 *al.*). Tusc. 4, 22 et aegritudines et metus et reliquae perturbationes (*cf.* nat. deor. 2, 83 et omnia [LIV. 37, 7, 9 *al.*]. div. 2, 48 et alia [LIV. 24, 21, 6 *al.*]. 2, 94 et plerosque. LIV. 31, 29, 7 et totam. SEN. epist. 56, 10 et cetera. *al.*). *saepissime.* CAES. Gall. 2, 4, 5 *al.* NEP. Milt. 1 VERG. Aen. 12, 127 *al.* HOR. carm. 1, 36, 1 LIV. 1, 51, 7 *al.* VITR. 1, 7, 1 (*et 7*[ies]). *et passim; ap. poetas*: SEN. trag., LVCAN. (9, 184), SIL., STAT., IVV. (*nota c. anaphora*: 6, 296), COMM. (II) *adi. et adv.*: VARRO ling. 10, 30 et virilia et muliebria et neutra. rust. 1, 2, 13 *al.* CIC. inv. 1, 50. 2, 12 omnis et demonstrativa et deliberativa et iudicialis causa. Caecin. 34 Tusc. 1, 81 *saepe.* Q. CIC. pet. 48 NEP. Dat. 1, 1 HOR. epist. 2, 1, 50 OV. am. 1, 14, 13 LIV. 21, 5, 12 VITR. 8, 1, 6. *et al.* (III) *pron.*: TER. Hec. 161 et ipse se et illam et hanc ... cognovit. Ad. 819 et mihi et tibi et illis. CIC. inv. 2, 45. 47 Verr. II 2, 4 dom. 127. Phil. 2, 68 et te et tua et tuos. Att. 9, 6, 1 *al.* LENT. Cic. epist. 12, 14, 8 VERG. ecl. 3, 109 ASCON. Mil. p. 39, 11 St. *al.* (IV) *numeralia*: CIC. orat. 56 et primas et secundas et tertias. (V) *praep.*: CAES. Gall. 2, 19, 7. LIV. 39, 40, 8 et pro se ... et pro aliis et in alios. CELS. 3, 6, 14 SCRIB. LARG. 179 *al.* (VI) *verba et tota enunt.*: NAEV. com. 30 et volo et vereor et facere in prolubio est. PLAVT. Men. 1009 *al.* VARRO ling. 9, 36. RHET. Her. 4, 2, 3 qui et ... intellegit et ... eligit et ... redigit (CIC. Sest. 95 *al.*). CIC. inv. 1, 33 et potuisse facere et voluisse et fecisse. Quinct. 35 ut et mihi sit propositum ... et ... habeat ... et tu ... prospicere possis (Phil. 3, 14 *al.* NEP. Con. 4, 1 *al.* *cf.* uti et — et — et: CAES. Gall. 4, 5, 2). Q. Rosc. 15 quod et reus is est ... et iudex est is ... et advocatio ea est (Verr. II 5, 29 CAES. Gall. 3, 8, 1 *al.* *cf.* CIC. Att. 1, 15, 1 quoniam. VAL. MAX. 3, 8 ext. 1 quia. *al.*). Verr. II 3, 210 cum et optimi mores erant et ... habebatur ... et fiebant (fin. 5, 32 *al.*). har. resp. 57 eodem ... tempore et suscipimur ... et augemur ... et adscribimur (CAES. Gall. 7, 73, 1. *cf.* uno tempore: BELL. Alex. 17, 4 NEP. Dat. 6, 8. simul: CAES. Gall. 4, 24, 2 CELS. 8, 2, 4 *al.*). top. 65 nam et adsunt ... et adhibentur ... et ... ministrant (epist. 4, 13, 6 CAES. Gall. 4, 31, 2 LIV. 1, 38, 6 *et saepe. cf.* namque et — et — et: QVINT. inst. 2, 4, 20). *et saepe.* CAES. Gall. 1, 22, 4 *al.* VERG. georg. 1, 284 *al.* HOR. epist. 2, 1, 68 OV. epist. 12, 189 LIV. 5, 23, 1. *et al.* *in tit.*: ORAT. imp. Hadr. ad exerc. (CIL VIII 18042) frg. B 2.

β quattuor membra: (I) *subst.*: CIC. Verr. II 2, 102 et Sex. Pompeius Chlorus ... et Cn. Pompeius Theodorus ... et Posides Macro ... et ... multi (*c. nom. propr. ut* rep. 2, 49 *et saepius*). Mil. 30 Tusc. 4, 20. Cato 18 et miles et tribunus et legatus et consul. 33 top. 78 de orat. 3, 40 *saepe.* CATVLL. 68, 155 OV. rem. 637 met. 14, 578 LIV. 30, 34, 12 *al.* SEN. contr. 7, 2 (17), 8 VITR. 8, 6, 6 CELS. 1, 3, 1 *al.* SEN. nat. 7, 23, 3. *et passim.* *in tit.*: DECRET. decur. Forosempron. (CIL XI 6123) 3. (II) *adi.*: VARRO frg. Non. p. 541, 3 commune vestimentum et diurnum et nocturnum et muliebre et virile. CIC. inv. 1, 14 nat. deor. 3, 32 Brut. 178 *al.* HOR. carm. 4, 1, 13 VAL. MAX. 5, 5, 1 PLIN. nat. 15, 107. (III) *verba et enunt.*: PLAVT. Amph. 715 et salutavi et ... exquisivi simul ... et manum prehendi et osculum tetuli. Aul. 481 *sqq.* CIC. Tull. 10 *sq.* div. in Caec. 39 Catil. 3, 19 rep. 1, 32 ac. 1, 38 off. 1, 147 orat. 62 *al.* CAES. Gall. 2, 3, 3 OV. epist. 16, 181 LIV. 5, 10, 2 CELS. 4, 23, 1. *et al.*

γ plura membra: *quinque* (*subst. et verba vel enunt.; adi.*: CIC. Tusc. 4, 28 APVL. flor. 3 p. 13. 14): RHET. Her. 4, 25, 34. CIC. Phil. 9, 5 et huic et Tullo Cluvio et L. Roscio et Sp. Antio et C. Fulcinio. rep. 2, 44 Tusc. 1, 19. 3, 83 div. 1, 99 de orat. 1, 235 *al.* NEP. Cato 3, 1 CELS. 2, 18, 8 *al.* SEN. benef. 3, 18, 2 *al.* SIL. 10, 304 QVINT. inst. 3, 3, 15 *al.* APVL. met. 3, 25 TERT. apol. 11, 6. 26, 2 *al.* *sex*: CIC. nat. deor. 1, 30 et mundum ... et caelum et astra et terram et animos et eos quos *eqs.* div. 2, 109 Tim. 48 de orat. 2, 166 part. 20 epist. 13, 25 CELS. 3, 6, 6. 6, 18, 8[A] SEN. dial. 7, 17, 1 QVINT. inst. 8, 3, 56 VLP. dig. 7, 1, 13, 5 *al.* *plura*: CIC. Brut. 230 (*7 membra*). part. 81 (*12 m.*). MELA 1, 62 (*7 m.*). QVINT. inst. 11, 3, 81 (*8 m.*). VLP. dig. 1, 12, 1, 13 (*7 m.*). APVL. flor. 16 p. 64 (*9 m.*). *al.*

c *appendix syntactica et stilistica:* *α de collocatione: traiectio particulae et* (*ap. poetas saepe metri causa, ap. script. propter encliticam naturam voculae* et [*liberius posteriores ut* TERT.]; *cf. Baehrens, Philol. Suppl. 12, 1912, 379 sqq., qui ex parte dubia affert ut* VELL. 2, 65, 1): PLAVT. Men. 216 te et servabo et te sequar. CATO agr. 103 (*v. p. 883, 55*). LVCIL. 308 quarum et abundemus rerum et quarum indigeamus (*cf.* CIC. Scaur. 37 de orat. 2, 264 LIV. 30, 30, 9). CIC. nat. deor. 3, 64 aliunde mihi quaerendum est, et ut esse deos et quales sint dii discere possim (ut et *dett. cf.* Att. 3, 6. 5, 18, 4 SEN. contr. 1, 7, 16 CVRT. 8, 5, 16. *cf.* CIC. ac. 2, 12 et cum ... et [*def. Sjögren, Comment. Tull., 1910, 137 sq.*]. de orat. 2, 246 et quod ... et. CVRT. 6, 10, 2 et quomodo ... et [*def. Baehrens l. c.; Stangl, WklPh. 37, 1920, 357*]). de orat. 2, 328 orat. 70. Att. 3, 4 ne et Sicca ... periret et quod Melitae esse non licebat. 7, 1, 9 id tu et ostendisti ... et ... ego te adiuvabo (*cf.* epist. 13, 14, 2). VERG. georg. 1, 434 totus et ille dies et qui nascentur ab illo (*cf.* 4, 92 HOR. sat. 1, 3, 54. 1, 6, 11 MANIL. 5, 3 VAL. FL. 6, 649). LIV. 1, 25, 1 feroces et suopte ingenio et pleni adhortantium vocibus. 22, 59, 11. 25, 38, 13 *al.* VAL. MAX. 6, 3, 9 MIN. FEL. 40, 4. TERT. apol. 47, 3 et homines gloriae ... et eloquentiae solius libidinosi. adv. Prax. 15 p. 253, 18. resurr. 55 p. 115, 9 quod et si transfigurationem et conversionem ... defendis (*al.; v. Löfstedt, Zur Sprache Tert., 1920, 45 sq. cf.* NOVELL. Iust. 59, 5 quia et si ... et). VOPISC. Prob. 2, 6 contestatum volo me et rem scripsisse ... et mihi ... id animi fuit (*def. Tidner*). IVST. 41, 5, 3. CHIRON 63 difficiliter ... et loca sanantur et tarde. *al.* (*v. Ahlquist, Stud., 1909, 110*). *nota parataxin* (*cf. p. 882, 10*): VARRO rust. 2, 5, 9 mares ... quorum et forma est spectanda, et qui ex his orti sunt, respondent ad parentum speciem (*cf. Kroll, Glotta 24, 1935, 98*). LIV. 5, 43, 4.

β anacolutha (*cf. p. 888, 42. 889, 12. 71. 890, 5. 8; v. Schuppe,*

[*Hofmann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

De anacoluthis Cic., 1860, 44 sqq.; Madvig ad Cic. fin. p. 790 sqq.; Schmalz-Hofmann^5*, 807)*: VARRO ling. 9, 56 nam et tum omnes mares et feminae dicebantur columbae ..., ⟨nunc⟩ contra ... appellatur mas columbus, femina columba (9, 76 [*respondet 77* sic]. rust. 2, 1, 24 [*resp.* praeterea]. 3, 14, 1 [*resp. 3, 15, 1* autem]. CIC. Manil. 17 [*seq. 18* deinde]. leg. 1, 31. Tusc. 5, 94 [*seq. 97* atque]. div. 1, 63 [*seq. 64* etiam]. off. 1, 142. 2, 33 [*seq.* autem]. de orat. 1, 214 [*seq. 215* neque vero]. 2, 48 [*seq. 49* quid, si]. orat. 192 [*seq. 194* vero]. epist. 4, 4, 3. *al.* CAEL. Cic. epist. 8, 1, 2 [*seq.* praeterea]. VAL. MAX. 1, 8 ext. 12 [*seq.* vero]. 9, 12 pr. [*seq.* alioquin]. COLVM. 4, 24, 6 [*seq.* etiam]. QVINT. inst. 1, 4, 27 [*seq.* quaedam, iam]. 2, 15, 7 [*seq.* quidem]. 3, 1, 14 [*seq.* que; *an ad p. 888, 42?*]. *al.*). CIC. Quinct. 78 tum mihi Roscius et alia multa ... dixit ... verum tamen: ... inquit. Pis. 83. fin. 1, 40 inesse ... necesse est in eo ... et firmitatem animi (*41* ad ea ... accedit). ac. 2, 11 (*v. Plasberg ad l.*). 2, 99 (*cf. Madvig l. c.*). Tusc. 3, 5. 4, 74 ut et illud ... ostendatur quam leve ... sit (*seq.* etiam, denique, etiam, maxime autem). nat. deor. 2, 6 quod et praesentes saepe di vi⟨m⟩ suam declarant (*2, 7* praedictiones vero). 2, 155 (*v. Plasberg ad l.*). div. 1, 114 (*seq. 115* similiter). 1, 121 *deus* mittit et signa nobis eius generis *eqs.* (*alterum genus respondet 1, 126* ut ... notari possit). de orat. 1, 217 (*cf. Sorof ad l.*). orat. 62 et philosophi ... ornate locuti sunt (*resp. 65* sophistarum). Att. 16, 16, 10 amabo te, da mihi et hoc (*seq.* deinde ... totum hoc da). *al.* CVLEX 296 hīc et uterque Aeacides (*301* assidet hac iuvenis). OV. hal. 9 sic et scarus ... non audet (*19* sepia ... vomit). LIV. 2, 51, 7 nonnihil et hesterna felicitate pugnae ferox, magis tamen quod *eqs.* (*nisi i. q.* 'etiam' *est; item* 21, 18, 4 et prior legatio ... ceterum haec legatio). 21, 28, 2 quamquam et ex adverso terrebat (*21, 28, 3* iam ... ab tergo adortus). 32, 5, 4 *al.* MELA 1, 81. TAC. dial. 7 quinam (qui non *codd.*) inlustr⟨ior⟩es et in urbe *eqs.* (*seq.* advenae quoque; *dub.* [*def. Persson*]). ann. 1, 4 hunc et prima ab infantia eductum (*seq.* ne iis quidem annis. *cf. hist. 2, 82*). *huc forte referas poetica haec*: PROP. 4, 10, 19 idem eques et frenis, idem fuit aptus aratris. OV. met. 1, 54 illīc et nebulas, illīc consistere nubes iussit. 5, 612. fast. 6, 224 utilis et nuptis, utilis esse viris.

2 que — et: **a** *subst.* (*ap. scaen. fere in versus fine; saepius occurrit allitteratio. structura archaica et poetica aliena est e. g. a* CAES., VAL. MAX. [*aliter interpr.*: 3, 6, 1], SEN. philos.): PLAVT. Amph. prol. 5 peregrique et domi. Asin. 283 gnatoque et patri. Cist. 276 noctesque et dies (TER. Andr. 676. *cf.* Eun. 1079 [que *om. Aγ*]). Mil. 1315. PACVV. trag. 301 metus egestas, maeror senium, exiliumque et senectus. 340 annisque et aetate. 412. CATVLL. 28, 5 frigoraque et famem. 44, 15. LVCR. 6, 1102 pluviisque et solibus. SALL. Iug. 89, 7 ibique et in omni Africa. 114, 2 (*dub., v. vol. VII 1, 368, 7*). hist. frg. 1, 64 (?) tyrannumque et Cinnam. VERG. georg. 2, 119. 3, 223. Aen. 8, 361. 731 (*spur.?*) famamque et fata. 10, 431. HOR. carm. 4, 14, 46 Nilusque et Hister. ars 214. TIB. 2, 4, 17 nec refero solisque vias et qualis ... luna recurrit (*cf.* LIV. 43, 23, 6 Chaonumque et si qui alii ... erant). OV. epist. 10, 5 ars 1, 95 met. 4, 739. 5, 107. 501. 7, 251. 10, 482 inter mortisque metus et taedia vitae. 13, 350. 649 fast. 5, 54 EPICED. Drusi 347 LIV. 1, 43, 2. 2, 59, 7. 4, 6, 7. 5, 49, 1 diique et homines (5, 51, 3). 21, 30, 2 omnes gentesque et terrae (29, 22, 11). 23, 26, 8 fugaque et caedes (24, 39, 6). 28, 44, 13 nostris exercitibusque (*P, Σ om.* que) et classibus (*et* 7^{ies}). MANIL. 1, 362 (*et bis*). GERM. 149 frg. 4, 115 VELL. 2, 77, 1. 89, 4 LVCAN. 3, 27. 9, 12 (*sed v. Housman ad l.*). 10, 76 PERS. 1, 77. 3, 17 HOMER. 201. 282. 447. STAT. Theb. 1, 397 (*et* 5^{ies}). MART. 7, 54, 5 (*alia dubia, v. Heraeum ad 9, 22, 15*). TAC. ann. 2, 6. 14, 31 AVIEN. Arat. 374. PRVD. psych. 767 (*et* 9^{ies}). *in tit.*: CE 422, 3 (*a. 120 p. Chr.*). 1988, 29 (*s. III/IV*). *nota*: MANIL. 3, 251 segnemque diem, segnes perpendat et umbras (*c. anaphora*). GRATT. 511 hos orbes, quorumque actus et signa notamus (*pro* quorum actusque e. s.) **b** *adi. et adv.* (*dub.*: SALL. hist. frg. 1, 94 [quoque *var. l.*]): ENN. ann. 240 cuncta malaque et bona dictu. TER. Ad. 64 praeter aequomque et bonum. AFRAN. com. 178 longeque et multis olat. LVCR. 1, 604 primaque et una. VERG. georg. 1, 312 HOR. carm. 4, 9, 35 PANEG. in Mess. 87 LVCAN. 8, 127. **c** *pron.*: PLAVT. Most. 406 meque et meas spes. Rud. 705 mihique et vobis. Stich. 661. SALL. Iug. 26, 1 seque et oppidum (91, 2 LIV. 25, 14, 5 CVRT. 6, 4, 23. 8, 4, 15 TAC. hist. 1, 51 *al.* VEG. mil. 1, 9 p. 14, 16 *al. cf. infra l. 83*). rep. 1, 5, 1 tuque et omnes tui. HOR. ars 444 teque et tua. PANEG. in Mess. 166 nostraque et ... pars altera (*sc. zona australis*). SIL. 17, 330. **d** *verba et enunt.*: ENN. scaen. 2 (= PLAVT. Poen. prol. 3) sileteque et tacete atque animum advortite (*cf. gr.* σίγα, σιώπα). PLAVT. Capt. 313 auditque et videt. Poen. prol. 13. TER. Eun. 876 accipioque et volo. Phorm. 1051 faciamque et dicam. CATVLL. 76, 12. TIB. 1, 1, 36 (*et ter*). OV. met. 1, 675. 7, 541 trist. 4, 5, 31 GRATT. 390 COMM. instr. 1, 17, 5. apol. 985 (*suppl.*). 996 SEDVL. carm. pasch. 4, 215. *nota anaphoram*: SEN. Oed. 264 per regna ... quaeque nunc hospes gero et quae reliqui. **que — et — et** (*subst. vel adi. [p. 888, 2]; raro verba et enunt.*: TER. Hec. 488 amoque et laudo et ... desidero. OV. epist. 5, 71): SALL. Iug. 76, 6 illaque et domum et semet. BELL. Afr. 93 seque et sua omnia et oppidum (TAC. Agr. 18 ann. 1, 4). VERG. Aen. 12, 472 cuncta gerens: vocemque et corpus et arma. 12, 624 OV. am. 3, 9, 7 ars 2, 80 met. 12, 94. LIV. 5, 16, 2 Veientique et Falisco et Capenati bello. 29, 25, 7. 44, 29, 2 MANIL. 5, 326 *sq.* TAC. ann. 12, 37 PRVD. apoth. 631 (= ditt. 106). perist. 7, 49. **que — que — et** (*subst. vel pron.; enunt.*: TIB. 1, 2, 46): SALL. rep. 1, 6, 1 illosque nosque et socios. VERG. georg. 1, 352 aestusque pluviasque et ... ventos. 2, 457. 3, 118. 4, 367. Aen. 2, 417 (*et* 6^{ies}). HOR. carm. saec. 47 *sq.* PROP. 4, 9, 45 OV. fast. 4, 133 SIL. 14, 227 *al.* STAT. Theb. 1, 591 (*et* 4er). MART. 1, 3, 6. *cf.* que — que — et — et: VERG. Aen. 4, 558 *sq.* 9, 648 *sq.* 11, 92 *sq.* SIL. 4, 233 STAT. Theb. 10, 558 *sq.* (*cf.* OV. met. 1, 131. 3, 171 que — que — que — et — et). *al.* que — que — que — et: VERG. ecl. 6, 32 georg. 1, 279 OV. met. 1, 501 STAT. Theb. 3, 436. 4, 598. *cf.* OV. ars 3, 383 *al.* que — et — que: HOR. carm. 2, 4, 41 LYGD. 4, 44 STAT. Theb. 4, 286. que — et — nec: LVCAN. 3, 554. *liberior variatio multorum membrorum* (*cf. infra l. 55*): VERG. Aen. 11, 675 (que — que — et — que. OV. am. 1, 8, 114 met. 7, 89). OV. met. 6, 414 *sqq.* (que — et — que — et — que — et — que — que — que — et). 14, 208 (que — et — que — que. SIL. 9, 493). LVCAN. 2, 405 *sqq.* (que — que — et — que — et — que). *et al.*

3 et — que: **a** *subst.* (*falso trad.*: CIC. epist. 10, 6, 3 [*v. Sjögren ad l.*]. *dub.*: COLVM. 11, 2, 71): PLANC. et BRVT. Cic. epist. 11, 13^a, 2 quam paratissimi et ab exercitu reliquisque rebus. VITR. 6, 1, 11. PLIN. nat. 15, 106 et pomis omnibusque sucis. EPIST. praef. praet. ad Orcist. (CIL III 7000) 1, 5 et vos oppidumque (2, 6). EDICT. praef. urb. de suar. (CIL VI 1771) 30 et scribae quidem c⟨e⟩terique. **b** *adi. et part.*: *nulla certa exempla (v. Madvig ad Cic. fin. p. 719); certe falso trad. haec*: CIC. ac. 1, 37 et servata (conservata *Plasberg*) praetermissaque. 1, 43 et (*del. ut dittographia*) breviter ... minimeque obscure. LIV. 4, 2, 3 *al.* (*v. Madvig l. c.*). **c** *enunt.* (*dub.*: CIC. Brut. 302 memor et quae essent dicta contra quaeque ipse dixisset [*v. Madvig l. c.*]. CAES. civ. 3, 26, 3 [et *del. vulgo*, etiam *Menge*]. VELL. 2, 65, 1 [*cf. Baehrens, Philol. Suppl. 12, 1912, 379*]. VAL. MAX. 3, 2 ext. 9 [et *om. Par.*]): CIC. S. Rosc. 48 qui et ipsi incensi sunt studio ... vitamque hanc rusticam ... suavissimam esse arbitrantur (*cf. Landgraf ad l.*). rep. 1, 69 quod et illa prima facile in contraria vitia convertuntur ... quodque ipsa genera generibus saepe commutantur novis (AMM. 26, 10, 3. *cf.* COLVM. 4, 1, 6). fin. 4, 4 (*seq.* etiam). 5, 34 et ita figuratum corpus ... animumque (que *om. B*) ita constitutum *eqs.* 5, 64 (*cf. Madvig l. c.*). Tusc. 1, 4. div. 1, 75 namque et in Lysandri ... statua ... corona subito exstitit ..., stellaeque ... deciderunt (*cf.* Att. 16, 4, 4 nam et ... suntque [TAC. hist. 5, 5 SVET. Nero 33, 1]). 1, 126 (*est simul anacoluthon, v. Schuppe l. c. 46*). epist. 1, 5^b, 1. ATTIC. Cic. Att. 13, 33, 4 et multi erant nosque imparati. LVCR. 2, 1070 (que *suppl.*). 6, 52 BELL. Afr. 72, 4 VERG. Aen. 11, 2 HOR. sat. 1, 3, 139 PROP. 2, 20, 11. 2, 32, 49 OV. met. 6, 458 LIV. 2, 38, 6 VITR. 7, 4, 5 GERM. frg. 4, 23 CALP. ecl. 4, 113. PLIN. nat. 16, 156 *sq.* (*aliter distinxit Mayhoff*). 17, 180 TAC. ann. 13, 7. APVL. met. 4, 12 et ea quae ... quaeque. TERT. apol. 39, 4. EPIST. praef. praet. ad Orcist. (CIL III 7000) 1, 18. COD. Iust. 2, 7, 20, 1 (*a. 497*). **et — et — que**: *v. p. 884, 36.* **et — que — que**: GRATT. 415 *sq.* AETNA 163 STAT. Theb. 12, 232. **et — que — et** (*priora artius cohaerent*: OV. ars 1, 19 *al.*): BELL. Alex. 43, 4 PROP. 2, 32, 37. **et — que — atque** (*falso trad.*: PLIN. nat. 8, 133): BELL. Afr. 72, 5. *cf.* que — ac — et: TAC. ann. 4, 3 seque ac maiores et posteros. *liberior variatio multorum membrorum* (*cf. supra l. 15*): CIC. epist. 13, 65, 2 (et — et — que — et. COLVM. 7, 12, 1). VELL. 2, 77, 3 (et — et — et — que — et — ac). SIL. 10, 324 *sq.* (et — et — que — ac). *et al.*

4 et — atque: *v. vol. II 1055, 14 sqq. (ubi quaedam dubia); addas*: VARRO rust. 1, 6, 5 ibi tum et pabulum multum ... ac (et *vulgo*) cultura arborum aptior. PLIN. nat. 15, 90 quae sunt et amplissimae ac minime rotundae. NEMES. cyn. 235 namque et ... noscunt ... atque etiam ... monstrant. PALLAD. 3, 9, 11 (*v. Schmalz, Glotta 6, 1914, 179*).

5 *respondet* **neque** *sim.*: **a neque — et** (*cf. p. 905, 46*): **α** *adi. et adv.*: CIC. Quinct. 2 qui neque usu satis et ingenio parum possum. Cael. 16 nec sapienter et me invito. Phil. 5, 17. rep. 6, 23. 28 neque nata certe est *natura animi* et aeterna est (Tusc. 1, 54. *cf.* ac. 2, 118 nat. deor. 3, 32). leg. 3, 26. Tusc. 5, 102 nec tam multa et raro. off. 3, 58 de orat. 1, 179 Brut. 247. Att. 1, 20, 1 neque amoris mediocris et (sed *M*) ingenii summi. 6, 2, 5. 12, 30, 3. LIV. 2, 11, 10 (*et* 6^{ies}). VAL. MAX. 9, 4 pr. MART. 10, 20 (19), 1 QVINT. inst. 2, 4, 26 TAC. ann. 2, 34 *al.* DON. vita Verg. p. 7 l. 113 Br. SVET. Aug. 28, 3 *al.* APVL. mund. praef. **β** *pron.*: CIC. Att. 14, 8, 1 hoc nec mihi placebat et multo illi minus. PLIN. paneg. 70, 7 *al.* **γ** *enunt.*: PLAVT. Cist. 56 neque munda adaeque es ut soles ... et pallida es. 691. Pseud. 1135 qui neque tibi bene esse patĕre et illis quibus est invides. Rud. 1083. TER. Eun. 965 ne neque illi prosis et tu pereas. CATO agr. 130 VARRO Men. 340 rust. 2, 9, 3. 3, 16, 8. 19 RHET. Her. 2, 1, 1. 4, 44, 57 nam neque effugere incommoda possunt et ingrati reperiuntur (CIC. inv. 1, 6 VELL. 2, 33, 3 CELS. 2, 14, 10 CVRT. 4, 1, 2 PETRON. 18, 3 *al.*). CIC. inv. 1, 68 neque enim ipsi, quod obesset, scribere volebant, et, si (*cf.* Quinct. 60 orat. 68 *al.*) scripsissent, ... intellegebant (Mil. 105 rep. 6, 18 fin. 2, 71. 4, 65 Att. 7, 5, 4 *saepe*.

[Hofmann]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

CAES. Gall. 4, 29, 4 SALL. Iug. 95, 2 LIV. 3, 20, 7. 24, 2, 7 QVINT. inst. 2, 21, 15 TAC. ann. 1, 80). 2, 67 S. Rosc. 83. rep. 6, 17 tellus neque movetur et infima est. de orat. 2, 27 *et saepe.* CATVLL. 110, 4 nec das et (nec *codd.*) fers saepe. CAES. Gall. 3, 14, 4 *al.* civ. 3, 28, 5 neque . . . remittendum aliquid putaverunt et (sed *codd.*) . . . cogunt (*i.* '*et potius*'. *cf.* 3, 60, 1. 3, 74, 3. BELL. Afr. 54, 5 neque . . . et magis [FLOR. epit. 1, 16, 11]). BELL. Afr. 45, 4 BELL. Alex. 38, 4 SALL. Catil. 32, 1. Iug. 1, 5 (*et 11^ies^*). OV. trist. 5, 12, 63 nec possum et cupio . . . ducere versus (*i.* '*et tamen*'. *cf. p. 893, 4*). Pont. 1, 2, 95 sed neque . . . comperit . . . et minus infestus . . . esse potest (fast. 4, 485 LIV. 31, 15, 10 SEN. contr. 2 praef. 5 CVRT. 9, 10, 15 *al. cf. l. 32. 41*). *al.* LIV. 1, 4, 4 (*et 40^ies^; nota anacoluthon*: 10, 8, 3 nec aut tum . . . iniuria facta est . . . et nunc . . . adiecit). VITR. 2, 3, 4 VELL. 2, 104, 4. 2, 109, 1 ut neque bello nos ⟨lacesseret, et, si⟩ lacesseretur . . ., ⟨ostenderet⟩ (CELS. 7, 7, 15^E^ *al.* COLVM. 7, 6, 5 PLIN. epist. 10, 61, 2 *al.* CIL III 781, 5). VAL. MAX. 2, 6, 7 *al.* SEN. Phaedr. 1065 benef. 2, 24, 1. *et passim; ap. poetas*: CALP. ecl. 2, 39 MART. 8, 50 (51), 11 *al. in tit.: e. g.* LAVD. [Turiae] (CIL VI 1527) II 7 EDICT. imp. Const. de civit. Hispell. (CIL XI 5265) 56. *nota: i. q.* '*non — sed*': SVET. Iul. 63 neque refugit et comminus tendens . . . supplicem ad se recepit. Aug. 55. 66, 1. neque — sed et (*contaminatio*): COD. Iust. 6, 30, 22, 13. nequedum (necdum) — et: CIC. ad Q. fr. 3, 8, 1 HIER. epist. 5, 2, 1. *δ accedunt adv. et particulae*: n. — et certe: CIC. fin. 2, 71 QVINT. decl. 347 p. 367, 6. n. — et contra: SVET. Tit. 7, 1. n. — et etiam: LIV. 7, 26, 6 *al.* PLIN. nat. 11, 1 SVET. Tib. 39. n. — et ideo: PAVL. dig. 23, 2, 52. n. — et magis: *v. supra l. 6.* n. — et quoque: CELS. 2, 17, 8 QVINT. inst. 2, 21, 8. n. — et rursum: TAC. ann. 1, 80. n. — et tamen: CIC. inv. 1, 24 nat. deor. 2, 39 epist. 10, 21, 2 *al.* LIV. 40, 47, 10 CELS. 2, 12, 2^A^ *al.* SEN. Oed. 950 dial. 9, 17, 9 APVL. met. 3, 5 *al.* *ε accedunt negativae particulae:* n. — et non: CATO agr. 129 CIC. Quinct. 44 fin. 2, 71 off. 3, 1. Att. 12, 42, 2 sed neque hanc vendituram puto . . ., et . . . te non fugit. *al.* POMP. Cic. Att. 8, 12^d^, 2 LIV. 4, 16, 5 MELA 1, 20 TAC. hist. 4, 85. *et al. cf.* n. — et nemo: CIC. div. 1, 86. n. — et nullus: OV. Pont. 1, 7, 37 CALP. ecl. 3, 69. n. — et ne . . . quidem: NERAT. dig. 47, 2, 65 (64).

ζ plura membra: neque — et — et (non): CATO agr. 96, 2 neque scabrae fient et lanae plus . . . habebunt, et ricini non erunt molesti. CIC. Verr. II 5, 60 Att. 6, 2, 10 epist. 15, 1, 5 CAES. Gall. 2, 25, 1. 4, 29, 4 QVINT. decl. 275 p. 126, 4 *al.* neque — neque — et: CIC. nat. deor. 1, 6. Att. 12, 9 sed neque haec digna longioribus litteris, nec erat quod scriberem, et somnus urgebat. epist. 10, 29 *al.* CAES. Gall. 3, 13, 8 OV. met. 11, 705 CELS. 6, 6, 8^D^ CAPITOL. Gord. 25, 2. *cf.* VARRO ling. 5, 3 (neque — nec — nec — neque — et. *cf.* BELL. Afr. 5 *al.*). neque — et — nec: CIC. fin. 4, 73 MAECIAN. dig. 29, 5, 14 *al.* MIN. FEL. 31, 8. nec — et — que: CIC. epist. 10, 1, 4.

b et — neque: *α adi. et adv.* (*raro subst.*: VAL. MAX. 5, 4 ext. 7 TRAIAN. Plin. epist. 10, 97, 2): CIC. Phil. 11, 4 via et certa neque longa. epist. 4, 6, 3 LIV. 7, 7, 4. 8, 19, 8 CELS. 5, 28, 17 SEN. dial. 12, 18, 6 epist. 86, 9. CE 989, 1 (*s. I med.*). QVINT. inst. 5, 10, 24. 8, 6, 42 SIDON. epist. 7, 18, 2. *β enunt.*: VARRO rust. 1, 23, 6 nam et in recentibus pomariis . . . alii conserunt hortos alii quid aliud, neque cum convaluerunt arbores, idem faciunt (CIC. fin. 4, 44 *al.* LIV. 21, 24, 4 COLVM. 4, 8, 4 *al.* QVINT. inst. 1, 2, 4 *al. cf.* namque et — nec: PLIN. nat. 16, 65). CIC. Flacc. 46 et rem agnoscit neque hominem ignorat. Phil. 11, 17. rep. 3, 8 cum et ipse sis . . . exemplum . . . probitatis . . . neque sit ignota consuetudo tua (Brut. 251 SALL. rep. 2, 1, 1 CELS. 4, 25, 1 *al.*). leg. 2, 60 quae et recte tolluntur neque tollerentur *eqs.* (fin. 1, 6 *al.*). off. 3, 11 ut et, quicquid honestum esset, id utile esse censerent nec utile quicquam, quod non honestum (CELS. 1, 3, 36 *al. nota* COLVM. 7, 3, 8 ut simul et . . . nec). Att. 8, 11^d^, 6. *et saepe.* SALL. rep. 1, 1, 1 quia et . . . erant . . . per libidinem data neque cuiquam . . . permanserant (LIV. 6, 22, 3 *al.*). LIV. 1, 23, 7 *al.* SEN. contr. 3, 8 CELS. 5, 28, 7^A^ *al.* SEN. benef. 6, 29, 1 PLIN. nat. 3, 132 *al. et al.* (*e poetis*: VAL. FL. 8, 197 IVV. 6, 37). *nota*: et — neque ullus: CIC. inv. 2, 62 Catil. 3, 20 Phil. 11, 6. *γ accedunt particulae*: et — nec tamen: CIC. fin. 4, 51 fat. 19 Att. 7, 1, 6 LIV. 31, 13, 5 COLVM. 9, 14, 12 PLIN. nat. 34, 72 QVINT. inst. 5, 10, 100. et — neque vero: CIC. nat. deor. 2, 70. de orat. 2, 98 (*est simul anacoluthon, v. Schuppe l. c. 45*). *δ plura membra*: et — et — neque: CIC. fin. 1, 62 *sapiens* et praeterita . . . meminit et praesentibus . . . potitur . . . neque pendet ex futuris. Tusc. 5, 96 orat. 168 epist. 1, 9, 16 NEP. Eum. 11, 5. et — neque — neque: PLAVT. Rud. 89 et vos . . . abduxi . . . neque id processit . . . neque quivi *eqs.* et — nec — que: CIC. nat. deor. 1, 107 CVRT. 9, 2, 16 EVTR. 6, 25. et — nec — et: CIC. rep. 2, 8 Brut. 17 LIV. 9, 43, 20. *cf.* et — nec — et — et: CIC. rep. 6, 25 Tusc. 5, 112. *ε accedunt negativae particulae*: et non — nec: CIC. off. 3, 95 Cato 7. et non — et (non) *v. p. 885, 41. 45.*

c nihil — et *sim.*: CATO agr. 3, 3 damni nihil erit ex tempestate et oleum viridius . . . fiet (CIC. Lael. 26 orat. 230). 157, 8 nullus sumptus est, et si sumptus esset, tamen . . . experires.

6 *singularia*: **et — nec minus:** COLVM. 7, 12, 9. **et — nec non:** VLP. dig. 25, 3, 5, 4. 43, 3, 1, 3. **quoque — et** (*i.* '*et — et*'): EXPOS. mundi 44 p. 116, 6 aspice in duo comitata, orientis q. et occidentis. 44 p. 115, 25. *cf.* 37 p. 114, 21. **et — item:** AVIEN. orb. terr. 1176 (*nisi est anacoluthon*). **et — vel:** SCRIB. LARG. 224 et per se . . . vel cum pane. **vel — et** (*falso trad.* SALL. rep. 1, 5, 3): APVL. met. 2, 8 vel quod . . . et quod. TRACT. Pelag. p. 102, 21 vel stoliditatis et inpossibilitatis. **aut — et** *anacoluthon v. vol. II 1572, 61. 66* (*cf. p. 889, 12*). **et — aut:** ASCON. Pis. p. 19, 12 St. quod novum et huic primo aut adhuc etiam soli contigit. CHIRON 111 (*v. Löfstedt, Komm. 338*). **quam — et:** SCHOL. Arat. p. 124 fines indivisas quam in aquilonio polo et favonio (ἔν τε τῷ βορείῳ πόλῳ καὶ τῷ νοτίῳ).

II et *ducit enuntiata*: **A** *generatim*: et *aliquid novi in enarratione annectit*: *selectissima* (*saepe fere i. q.* '*deinde*', '*praeterea*'; *alia v. s. iuncturis* et hercule, et primum, et quoniam, *sim.*): PLAVT. Amph. 550 et (sed *Leo*) dies e nocte accedat. Bacch. 1146 et praeter eos agnos . . . est istic . . . canis (*mutata in dialogo persona. cf. p. 872, 63*). VARRO rust. 2, 5, 15 fastidiosae enim fiunt. et providendum, quo recipiunt se. RHET. Her. 3, 19, 31. 4, 4, 7 et, si est . . . artificiosum, alio tempore utantur (CIC. de orat. 2, 292. 3, 26 *al.*). CIC. inv. 2, 29 (*ter*). S. Rosc. 31 et forsitan . . . temere . . . fecerim (*cf.* Scaur. 41 et fortasse. *al.*). div. in Caec. 24 et ait idem *eqs.* (*cf.* Planc. 54 fin. 4, 53). leg. agr. 2, 49 et mihi, quaeso, ignoscite *eqs.* (*cf.* Sest. 119 SALL. or. Phil. 13). Sest. 86 et tu hoc loco laudas Milonem (NEP. Epam. 4, 3 *al.*). Phil. 8, 18 et quidem . . . negat se . . . debere (Brut. 286 [*v. Kroll ad l.*]). 12, 10 et ut omittam reliquas partes Galliae *eqs.* (VAL. MAX. 3, 1 ext. 1 SEN. dial. 4, 4, 1. *et saepe. elliptice*: SEN. benef. 4, 40, 5 et ut breviter). nat. deor. 1, 91. de orat. 1, 245 et, credo, . . . te . . . contulisses. Brut. 91. Att. 1, 5, 8 Terentia magnos articulorum dolores habet. et te et sororem tuam . . . diligit (*aptum stilo epistulari neglegentiori*). 6, 3, 5 et quod paene praeterii, Bruti tui causa . . . feci omnia (13, 32, 3 ad Q. fr. 3, 1, 13 *al. nota* APVL. met. 2, 22 ehem, et quod paene praeterieram). 8, 13, 2 et vide, quam conversa res est (LIV. 5, 52, 8 *al.*). 12, 37, 2 et velim me certiorem facias (epist. 3, 9, 3 *al.*). Q. CIC. pet. 16. 44 LVCR. 3, 396. 5, 925 (at *Lachmann*). CAES. Gall. 1, 33, 2 et secundum ea multae res eum hortabantur (*def. Klotz, BphW. 34, 1914, 1003*). civ. 1, 52, 3 *al.* SALL. Iug. 62, 10 *al.* VERG. Aen. 5, 113 PROP. 4, 4, 63 *al.* LIV. 3, 50, 12 (sed *Madvig*). 23, 32, 13 (*inducit res eodem tempore factas ut*: 23, 39, 5 *al.*). 32, 4, 3 *al.* TAC. Agr. 10 et hiems adpetebat (*i.* '*et praeterea*'. *cf.* 38 ann. 3, 13). *et al. inprimis in sermone ad inducendum responsum*: CIC. rep. 1, 14 et ille: 'at *eqs.*' ([*antea* tum ille]. 1, 19 *et saepe.* CVRT. 6, 5, 31 [at *dett.*]. *al. cf.* CIC. rep. 1, 37 et Philus [de orat. 2, 234 *al.* VERG. Aen. 9, 778 *al.* PLIN. epist. 4, 13, 3 *al.*]. VAL. MAX. 8, 11, 2 et is [at *Paris; cf. Stangl, BphW. 32, 1912, 1491*]). ac. 1, 3 et ego: ista quidem, inquam, Varro *eqs.* (fin. 5, 75 *al. cf.* de orat. 2, 259 et tu). *al.* PHAEDR. 3, 19, 7 et quidam. app. 26, 5 et rusticus (*postea* iamque). *nota*: ITALA Matth. 13, 11 (cod. e) et respondens dixit (ὁ δέ, VVLG. qui, ITALA cod. k *al.* ille autem). *al.*

B *speciatim*: **1** *ducit enunt. exclamativum*: PLAVT. Most. 199 vides quae sim; et quae fui ante! TER. Haut. 853 et tu credis omnia (CIC. Phil. 8, 28 div. 2, 47. *cf.* fin. 2, 102 et ego id scilicet nesciebam [CVRT. 8, 2, 9 *al.*]. Phil. 11, 10 et hic . . . aliquando fuit meus [PLIN. nat. 16, 4]). LVCIL. 267 CIC. Verr. II 5, 78. Caecin. 24 et hoc dicit in iudicio (*in parenthesi, item* ac. 2, 121. OV. epist. 12, 89 et quota pars haec sunt [13, 60 PLIN. nat. 11, 67]. *al.*). leg. agr. 2, 53 et, credo, P. Rullus . . . proficiscetur (Phil. 1, 26). Phil. 11, 10 et hic, di immortales, aliquando fuit meus (PLIN. nat. 16, 4). div. 2, 69 ad Brut. 1, 14, 1 LVCR. 6, 565. OV. met. 7, 522 et quota pars illi rerum periere mearum (trist. 5, 1, 29 SEN. dial. 4, 9, 2 PLIN. nat. 33, 54. *cf. l. 57*). MANIL. 4, 401 et quantae mercedis erunt fallacia rura! (QVINT. inst. 2, 8, 15 SVET. vita Lucani p. 50 FLOR. epit. 4, 2, 89. *cf.* VAL. MAX. 8, 7 ext. 8 quantula [SEN. dial. 4, 36, 1]). SEN. benef. 6, 7, 3 (*bis, anaph.*). nat. 7, 30, 4 et miramur, si *eqs.* (PLIN. nat. 2, 159). OCTAVIA 243 PETRON. 38, 14. 44, 2 et quomodo siccitas perseverat! AVG. civ. 5, 23 p. 236, 4 D.

2 *ducit enunt. interrogativum*: **a** *cum affectu quodam (plerumque indignatione) elatum* (*aliter in continuatione talium enunt. ut*: CIC. Tusc. 2, 34 hoc pueri possunt, viri non poterunt? et mos valet, ratio non valebit?): SISENNA hist. 113 armis . . . nos magis iuverunt exleges: et minus honore dignos putabitis? (CIC. ad Q. fr. 1, 2, 7 SEN. contr. 1 praef. 23 *al.* SEN. Ag. 961). RHET. Her. 4, 36, 48 CIC. Quinct. 39. 62 et audes, Sex. Naevi, negare *eqs.*? Verr. II 3, 6. 9 et is erit ob eam rem vobis carior *eqs.* (leg. agr. 2, 26 *al.* LIV. 45, 38, 2). Caecin. 36 et . . . quemadmodum opitulari possit non habebit? (Att. 7, 23, 1 et non omnes nostra corpora opponimus? CATVLL. 97, 10 OV. Pont. 1, 1, 35 LIV. 2, 38, 5 COLVM. 3, 10, 17 PETRON. 96, 6. VITAE patr. 3, 84 [et *om.* 6, 4, 12]. *al.*). Cluent. 30 et est quisquam qui *eqs.* (Manil. 42 *al.* VERG. Aen. 1, 48 OV. am. 3, 3, 33 *al.* EPICED. Drusi 7 *sq.* SEN. contr. 10, 2, 1 *al. cf.* SEN. epist. 77, 15 et servit aliquis? [*cf. p. 891, 12*]). leg. agr. 2, 25 et hoc par⟨v⟩um argumentum vobis erit *eqs.* (Phil. 2, 27 SEN. suas. 5, 2 OCTAVIA 848 QVINT. decl. 291 p. 161, 9 *al. cf.* LIV. 3, 19, 10 et hi postulant *eqs.* SEN. contr.

[*Hofmann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

2, 3, 5 *al.* SEN. epist. 92, 7]). 2, 69 et vos non dubitatis *eqs.* (Phil. 1, 19 LIV. 3, 19, 7 *al. cf.* CIC. dom. 85 et tu ... negas [Phil. 2, 51 *al.* PROP. 2, 8, 2 LIV. 45, 39, 15 AVR. Fronto p. 4, 3 N. *al.; nota* SEN. contr. exc. 7, 7 et tu quoque = *Sen. 7, 7, 19* tu autem q.]. Att. 6, 2, 9 et ego audebo [QVINT. decl. 328 p. 291, 7. 8 HIER. epist. 14, 4, 2 *al.*). Mil. 91 et sunt qui de via Appia querantur, taceant de curia? (101 Ov. met. 9, 203). Att. 14, 14, 5 *al.* VERG. georg. 2, 433 (*om. M*) et dubitant homines serere? (Aen. 6, 806). PROP. 1, 15, 37. Ov. epist. 19, 201 et cur ignorent? (SEN. Ag. 293 IVV. 3, 38. *cf.* QVINT. decl. 343 p. 356, 17 et quare [HIER. epist. 55, 5, 1 *al.*]). rem. 572 et quis non causas mille doloris habet? (PETRON. 81, 3 PLIN. nat. 23, 52). met. 10, 346 *al.* LIV. 4, 3, 7 *al.* SEN. contr. 1, 4, 2 dii boni, et has aliquis manus derisit? (1, 6, 1. *cf.* CALP. ecl. 3, 59). suas. 2, 1 et nunc produntur ... templa? (SEN. Tro. 330). SEN. Oed. 954. epist. 27, 8 et quomodo possum? (58, 37 TERT. apol. 13, 1 *al. cf. infra l. 30*). STAT. Theb. 11, 286 MART. 6, 63, 6 QVINT. decl. 296 p. 170, 26 (*cf.* 301 p. 186, 2. 321 p. 263, 27). TAC. hist. 4, 42 *al.* APVL. met. 1, 4 TERT. nat. 2, 12 p. 116, 7. *et al.* **b** *alia enunt. interrogativa: c.* quis *sim.*: VERG. ecl. 1, 26 et quae tanta fuit Romam tibi causa videndi? Ov. met. 2, 62 et quid Iove maius habemus? (VAL. MAX. 6, 1, 10 et quid [ecquid *Halm*] mirum, si *eqs.* SEN. Thy. 196 *al.* nat. 3, 16, 3 *al.* LVCAN. 1, 669 PERS. 5, 134 PETRON. 42, 4. 101, 11 [*bis, anaph.*]. PLIN. nat. 16, 138 FRONTO p. 194, 3 N. APVL. met. 9, 6 [*in initio orationis ut*: 9, 6. 11, 22]. ITALA I Cor. 4, 21 [Tert. pudic. 14, 14] et [*om. gr. et* VVLG.] quid vultis? *al. v. etiam s.* ecquis *p. 53, 18 sqq. 54, 17. cf. infra l. 27. 28*). VAL. MAX. 9, 1, 5 et ubi ista? (SEN. rem. fort. 15, 2 TERT. pudic. 1 p. 220, 7). SEN. Phaedr. 673 benef. 4, 17, 1. dial. 11, 10, 1 et cui deesse hoc potest? APVL. met. 2, 22. IVL. VAL. 1, 3 p. 4, 7 tum illa: 'et cuinam ... deo ... debeor?' (ποίῳ θεῷ). 1, 10 p. 20, 16 (καὶ ποῖον). VVLG. I reg. 15, 14. act. 8, 31 ait: et quomodo possum? (πῶς γάρ). GREG. TVR. Franc. 2, 37 p. 99, 23 *al.* (*v. Bonnet, Lat. de Grég. 313*). *et al.* *speciatim formula sermonis abrumpendi* (*fere i. q.* '*sed*'): APVL. apol. 8 et quid ego de homine nato diutius? ([44 TERT. resurr. 46 p. 94, 4 *al.*]. *cf.* ITIN. [Silv.] 6, 2 et quid plura? [HIER. epist. 29, 4, 3 *al.* VICT. VIT. 3, 61 et quid multa?]. *al.*). *formula corrigentis*: SALV. gub. 4, 45 a nobis patris in se affectum voluit agnosci. et quid dicam patris? *rhetorice in interrog. ex dialogo ficto petitis*: CIC. Att. 7, 26, 3 pueri certe in Formiano videntur hiematuri. et ego? nescio. Ov. am. 1, 8, 25 VAL. MAX. 2, 8, 5. *sine particula interrog. in responso* (*cf. supra l. 28 sqq.*): VITAE patr. 3, 217 dixit ad eum: ⌊et⌋ (*om. 7, 24, 2*) scis, frater, quia *eqs.*? 5, 2, 4 et si dixero vobis, custodietis? (= *3, 191* si d.; *Cotelier p. 354* καὶ ἐάν). *al.* *similiter in responso ducit enunt. affirmativum*: VVLG. I reg. 28, 2 et ait Achis ...: et ego ... ponam te. VITAE patr. 3, 96 respondit: et si tuus est, tolle illum (*5, 17, 22 et gr. aliter*). 6, 3, 2 dixit ...: ⌊et⌋ (*om. Cotelier p. 542*) si non possumus hic sedere, pergemus alibi. GREG. TVR. Franc. 2, 21 p. 84, 19. *etiam extra responsum inducit orationem* (*cf. Bonnet l. c.*): GREG. TVR. Franc. 10, 24 p. 436, 7 ait: et forsitan peregrinus est dominus.

3 *inducit obiectionem*: RHET. Her. 4, 16, 23 'et ille, si vicisset, non idem fecisset?' SEN. epist. 68, 14 'et quando', inquis, 'tibi proderit istud?' TERT. anim. 45 p. 377, 20 'et quomodo', inquis, 'memor est somniorum anima?' *saepius inservit infringendae obiectioni alterius* (*cf. p. 904, 12; v. Vahlen, Opusc. I 172 sq.*): CIC. leg. 3, 24 'at duo Gracchi fuerunt'. et praeter eos quamvis enumeres multos licet. *ibid.* 'at aliquando incenditur'. et quidem saepe sedatur (Rab. Post. 21 Tusc. 3, 48 nat. deor. 1, 100). *obiectio enuntiato interrogativo fit* (*cf. infra l. 70*): TERT. apol. 7, 7 et unde extraneis notitia? 13, 1 'sed nobis dei sunt' inquis. et quomodo vos e contrario impii ... deprehendimini? adv. Val. 30 extr. et quid facient spadones *eqs.*? *al.* ARNOB. nat. 1, 35 p. 22, 27 et quid ergo ... persequimini? (2, 11 p. 55, 12 *al.* CASSIAN. c. Nest. 7, 14, 3 *al.* [*cf.* 6, 10, 2 et quid igitur. *al.*]. *cf.* ARNOB. nat. 2, 44 p. 83, 10 et ubi. *saepe, v. Löfstedt, Arnobiana, 1917, 44 sqq.; Svennung, Orosiana, 96 sq.*). HIL. myst. 1, 42 et quid? ergo ignorasse deum ... existimamus?

4 *inducit assumptionem in syllogismo* (*fere i. q.* '*autem*' *vel* '*atqui*'; *cf. Hand, Turs. II 489 sq.*): CIC. leg. 1, 33 si lex *data est*, ius quoque *data est*; et omnibus ratio; ius igitur datum est omnibus. fin. 5, 81 ac. 2, 106. Tusc. 2, 16 quis autem non miser ... etiam cum sciet id (*sc. dolorem*) sibi posse evenire? et quis est cui non possit? ita fit, ut omnino nemo esse possit beatus. 3, 15. 18. 5, 49 nat. deor. 1, 110. 3, 33. div. 2, 125 (sed *vulgo*). fat. 29 top. 71.

5 *in conclusionibus post* aut *disiunctivum* (*fere i. q.* '*tum*'): VLP. dig. 18, 6, 1 pr. aut ... convenit, quoad periculum vini sustineat, et eatenus sustinebit, aut non convenit, et usque ad degustationem sustinebit. 47, 2, 41, 2 PAVL. dig. 10, 1, 4, 2 PS. APVL. herm. 6 p. 271 TERT. anim. 5, 6 p. 390, 3 resurr. 24 p. 59, 22 adv. Marc. 1, 25 p. 325, 19 carn. 4 p. 432, 4 Oe. HIER. epist. 61, 1, 3 PAVLA et EVSTOCH. Hier. epist. 46, 12, 2 RVSTIC. c. aceph. p. 1228 B.

6 *inducit parenthesin* (*saepe ironice; v. Roschatt, Acta sem. Erlang. III 212. cf. p. 883, 35. 890, 56*): CIC. Flacc. 71 omnino mallem, et magis erat tuum, si iam te crassi agri delectabant, hic alicubi ... *praedia* paravisses. dom. 8 an aliis licet — et recte licet — nihil timere: mihi *eqs.* (*repetitur notio [cf. p. 874, 18] ut*: leg. 1, 24 fin. 3, 73 Att. 10, 16, 3 LVCR. 4, 1174. *cf. et* SALL. Catil. 35, 3. ELEG. in Maecen. 1, 61 sum memor — et certe memini —. Ov. am. 2, 5, 45 sicut erant — et erant. *al.*). Phil. 13, 10. ac. 2, 32 et hoc quidem vel maxime vos animadvertebam moveri. Tusc. 5, 63 Att. 8, 3, 2 ad Q. fr. 1, 3, 8. 3, 1, 4 (id *Wesenberg*). PLANC. Cic. epist. 10, 18, 2 (et⟨si⟩ *Lambinus, Sjögr.*). SALL. Iug. 52, 3 et iam die vesper erat (LIV. 10, 21, 13 *al.* PLIN. epist. 3, 14, 3). VERG. ecl. 5, 89 non tulit Antigenes — et erat tunc dignus amari — (PETRON. 76, 3 STAT. Theb. 7, 152. *cf.* LIV. 35, 34, 9 et ... tum). Aen. 11, 364. 901 (*cf. Hom. A 5* δ'). TIB. 1, 5, 42 me ... devotum femina dixit — et pudet — et narrat *eqs.* Ov. am. 2, 1, 12. 3, 7, 82 epist. 3, 46. ars 3, 673 efficite (et facilest), ut nos credamus amari. met. 1, 591. trist. 2, 331 forsan — et hoc dubitem — ... aptus sim (VELL. 2, 40, 4 PLIN. nat. 11, 246 *al. cf.* PLIN. nat. 6, 75 et hi. *al. cf.* LIV. 28, 2, 4 et id [SEN. nat. 1, 17, 6]). Pont. 1, 4, 11 fast. 6, 157 *al.* LIV. 9, 44, 9 ut stativa tuta copiosaque — et ita erant — petisse videretur (21, 12, 7 *al.* CVRT. 8, 14, 1). 23, 44, 7 et sunt omnia campi circa Nolam (29, 23, 4 *al.* TAC. hist. 4, 14 et est plerisque *eqs. al.*). 24, 7, 3 et omnes forte militabant (31, 41, 11 *al.* CVRT. 8, 11, 4 STAT. Ach. 1, 853. *cf.* MART. 7, 51, 3 et nosti forsitan. PLIN. epist. 8, 3, 3 et fortasse placebit). 25, 30, 2. 27, 48, 6 et ibi ... habebat (31, 45, 15). *al.* SEN. Tro. 1143 PLIN. nat. 26, 119. 133 *al.* SIL. 5, 217 STAT. Theb. 5, 493 *al.* QVINT. decl. 314 p. 234, 25 TAC. Agr. 38 (*i.* '*et praeterea*'). Germ. 45 et fama vera (*aliter Persson, Kritisch-exeg. Bem. zu d. kleinen Schr. d. Tac., 1927, 111 sq.*). ann. 5, 3. PLIN. epist. 4, 13, 4 *al.* FLOR. epit. 2, 9, 1 AVR. Fronto p. 27, 22 N. TERT. nat. 2, 5 p. 104, 4 ANTH. 410, 10 AVG. civ. 2, 6 p. 59, 26 D. SIDON. epist. 9, 6, 4.

7 *in enuntiato negativo*: et (*item ut* ac, que) *locum habet ubicumque duae notiones vel membra orationis inter se artius cohaerent; liberius posteriores* (*v. Kühner-Stegmann II 103 sq.; Dräger, Synt. II 5 sq.*): *usus legitimus* (*selectissima*): VARRO ling. 8, 55 non *diceretur* 'laniena' ac 'pellesuina' et 'sutrina' (CIC. opt. gen. 17 non enim in acie versatur et [nec *vulgo*] ferro *Isocrates.* Phil. 1, 29 Ov. met. 7, 469 TAC. dial. 5 *al.*). RHET. Her. 2, 30, 49 dicimus voluntario facinori nullam esse excusationem imprudentiae et ... deprecationem paratam (CIC. Scaur. 38 *al.*). Sest. 51 moneo vos ... ne ... segniores sitis et ... refugiatis (CAES. Gall. 1, 28, 4 *al.* HOR. epist. 1, 6, 22 TAC. dial. 17 *al.* MART. CAP. 1, 35). ac. 2, 42 ne ratione quidem et coniectura (nat. deor. 3, 93 CRASS. Cic. de orat. 2, 226 TIB. 1, 6, 20 TAC. dial. 10 *al.*). de orat. 2, 54 neque verborum collocatione et tractu orationis leni ... perpolivit illud opus (CAES. civ. 3, 15, 5 VERG. ecl. 6, 30. LVCAN. 10, 383 [nec *vel* aut *var. l.*]. TAC. ann. 2, 10 *al.*). *usus posterior*: VVLG. deut. 5, 21 non ..., non ..., non ..., non ..., non ..., non ... et universa. HIER. adv. Iovin. 1, 15 (= epist. 49, 8, 5) non damno digamos, immo nec trigamos et, si dici potest, octogamos. COD. Iust. 12, 1, 2 (*a. 313/5*) neque favoris et ... et ... et. 12, 35, 15 pr. (*a. 458*) nec agrorum cultui et custodiae animalium vel ... quaestui, sed *eqs.* *et al.* *pro* '*neve*': MART. CAP. 8, 807 apage sis nec ... lege hymeneia et culpae velamine licentis obnuberis! SEDVL. carm. pasch. 1, 279 ne ... uram lilia ... neu ... carduus et spinis surgat paliurus acutis (= op. pasch. 1, 27 p. 191, 3 aut — et). ENNOD. carm. 1, 8, 48 *al.*

III *subsunt vel accedunt* ***notiones secundariae*** (*ex contextu nempe repetendae; voculae et etiam in his copulativa vis inest*):

A *i. q.* '*et etiam*', '*et item*' (*cf. p. 906, 77*): PLAVT. Cas. 633 perii, et tu periisti (708 dic med uxorem orare ... et tu orato :: et ego orabo [*cf. p. 907, 2*]. *cf.* DOLAB. Cic. epist. 9, 9, 1 v(aleo) et Tullia nostra recte v(alet). PLIN. epist. 7, 24, 6 miraberis, et ego miratus sum. *al.*). LIV. 5, 52, 8 et videte, quid inter nos ac maiores intersit (5, 53, 3 *al.* *fere i. q.* '*et insuper*' [*cf. p. 873, 82*]: LIV. 23, 5, 2 et auxit rerum suarum ... contemptum consul *eqs.* *i. q.* '*et omnino*' [*cf. p. 871, 22*]: CVRT. 4, 16, 33 et, si vere aestimare ... volumus, fatebimur *eqs.*). *et al.* *in oppositione contrariorum fere i. q.* '*et item*' (*cf. p. 872, 62. dub. vel falso trad.*: LVCIL. 699 CAES. civ. 1, 32, 3): PLAVT. Cist. 615 quo modo prior posterior sit et posterior sit prior. Pseud. 176 quam libertam fore mihi credam et quam venalem, hodie experiar (*cf.* CATO agr. 50, 2 RHET. Her. 3, 21, 35. 4, 51, 65). TER. Eun. 1075 quod des paul[ul]umst et necessest multum accipere Thaidem. RHET. Her. 3, 22, 36 CIC. inv. 2, 141.

B *i. q.* '*et ideo*', '*itaque*' (*vix digna memoratu, quae Nägelsbach, Stilistik*[9] *770 affert e* CAES. [*e. g.* Gall. 6, 13, 11]): CIC. de orat. 1, 221 mala ac molesta et fugienda. VERG. Aen. 10, 85 'Aeneas ignarus abest': ignarus et absit. 11, 442. TAC. hist. 2, 19 minus turbidos et imperia accipientes (ann. 1, 66 *al.*). 2, 74 in tanta mole belli plerumque cunctatio; et Vespasianus ... reputabat (*cf.* 4, 18 *al.*). AVR. Fronto p. 83, 10 N. ego adeo perscripsi, et mitte aliud quod scribam. *et al.*

C *i. q.* '*et profecto*' (*cf. l. 7. p. 891, 83*): PLAVT. Cas. 227 unguor, ut illi placeam; et placeo, ut videor (*repetitur notio ut*: CIC. Verr. II 2, 93 bona ... coepit vendere; et vendidisset, si *eqs.* Tull. 11 Att. 4, 18, 4. Ov. met. 8, 561 'utar ...' respondit; et usus ... est. SEN. epist. 83, 1 TAC. hist. 1, 25 PLIN. epist. 2, 20, 14 *al.*). CIC. leg. 3, 44 fin. 3, 61. nat. deor. 1, 72 Xenocraten audire potuit ...; et sunt qui putent audisse (Ov. met. 2, 703 LIV. 6, 11, 9 *al.* SEN. apocol. 12, 1 *al.* MART. 8, 19 TAC. Agr. 10 *al.* AMM. 17, 9, 6). VERG. ecl. 9, 11 audieras, et

[Hofmann]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

fama fuit. OV. epist. 7, 52 al. LIV. 2, 11, 6 et sciere perfugae. 25, 38, 14 et ita se res habet (AMM. 28, 6, 17). al. SEN. apocol. 6, 1 PETRON. 52, 10 TAC. hist. 4, 19 al. FLOR. epit. 4, 3, 2. 4, 12, 22. et al.

D vi adversativa i. q. 'et tamen' vel 'sed', 'autem': **1** i. q. 'et tamen' (polysyndeta v. p. 883, 35. 889, 9. falso trad. e. g.: TER. Eun. 426): PLAVT. Bacch. 1196 libet et metuo. Persa 798 haec scivisti et (ea codd.) me celavisti? (cum indignatione in enunt. interrogat. ut: TER. Ad. 726 scis et patere? CATVLL. 29, 5 videbis et feres? al.). Trin. 50 valeo, et valui rectius. LVCIL. 82 vincat licet, et vagus exulet. VARRO ling. 9, 33 vident et sequi negant. RHET. Her. 2, 21, 33 al. CIC. Caecin. 68. Phil. 13, 27 fracta sunt crura Planci: et vivit. nat. deor. 1, 92 habebit ... linguam deus et non loquetur (SEN. contr. exc. 5, 1 SEN. benef. 6, 23, 5. epist. 56, 11 otiosi videmur et non sumus [TERT. adv. Prax. 17 p. 259, 12 al.]. 100, 1. TERT. pudic. 8, 5 audiens et non audiens [VVLG. prov. 13, 4 vult et non vult. CIL VI 4632 hic est et non est. cf. 9258 VIII 27736 X 2070]. AMM. 21, 1, 13 et non ideo eqs. [AVG. civ. 5, 10 p. 209, 2 D.]. VITAE patr. 5, 7, 1 volo salvus fieri et non me permittunt cogitationes meae [= 3, 105 sed; Cotelier p. 340 καὶ οὐκ]. al. cf. SEN. suas. 1, 16 et nihilominus. SEN. Herc. O. 1321 et nulla [Med. 135]. dial. 2, 11, 2 et nihil [TERT. adv. Marc. 2, 19 extr.]. al.). de orat. 3, 86 summa iam senectute est et quotidie commentatur. Brut. 204 opt. gen. 6 top. 30. Att. 14, 8, 1 (at Cratand.). PVBLIL. N 21. SALL. Iug. 95, 3 callidus et amicitia facilis (c. adi. vel pron. ut: HOR. carm. saec. 10 alius ... et idem. TAC. Agr. 9 gravis intentus severus, et saepius misericors. hist. 2, 20 speciosis et inritis nominibus. 4, 33 maior numerus et inbellior [cf. Heraeum ad l.]. 5, 7 al. [nota hist. 1, 13 capacem sed aspernantem ..., avidum et minorem]. AMM. 16, 5, 1. al.). or. Phil. 14 VERG. georg. 2, 125. HOR. epod. 9, 13 fert valla et arma miles et spadonibus servire rugosis potest (v. Fraenkel, GGN 1932, 211). epist. 1, 20, 7. OV. am. 3, 3, 2 fidem iurata fefellit, et facies illi, quae fuit ante, manet! epist. 5, 134. Pont. 1, 5, 37 saucius eiurat pugnam gladiator et idem ... arma capit (v. vol. VII 1, 192, 74). al. SEN. clem. 2, 4, 4. benef. 2, 35, 5 (postea asynd.). 7, 32, 1 perdere et dare. nat. 2, 18 aliquando non fulgurat et tonat (cf. dial. 9, 1, 10 nemo [TAC. hist. 1, 35 PLIN. paneg. 46, 6]. PLIN. nat. 8, 10 numquam. MART. 2, 43, 16 das nihil et dicis eqs. [2, 88, 1 QVINT. inst. 7, 1, 37]). epist. 57, 1 al. CVRT. 9, 8, 21 PETRON. 77, 5 PLIN. nat. 8, 169. 33, 152 STAT. Theb. 10, 568 MART. 9, 25, 7 MIN. FEL. 26, 3. TERT. apol. 2, 8 (bis). et saepe. **2** i. q. 'at', 'autem': TER. Phorm. 716 atque ita opus factost: et (at γ) matura, dum eqs. (cf. Hauler ad l.). HOR. epod. 15, 17 et tu ... maerebis. sat. 1, 2, 108 transvolat in medio posita et fugientia captat (cf. VITR. 5, 3, 2 vitandae sunt ... vitiosae regiones et eligendae salubres. al.). SEN. Med. 135 (at Carlsson). CVRT. 5, 5, 6 (i. 'νῦν δέ'). PETRON. 63, 6. QVINT. inst. 3, 1, 14 turpe esse tacere et Isocraten pati dicere ('I. δ' ἐᾶν λέγειν, Cic. de orat. 3, 141 cum ... pateretur). 6, 3, 78. TAC. ann. 15, 21 initia meliora ferme, et finis inclinat. PLIN. epist. 10, 61, 3. COMM. apol. 77 unus audit et excutit alter. ARNOB. nat. 5, 28 p. 199, 15 (def. Brakman). AMM. 16, 10, 21 Vrsicinum ad se venire praecepit. et ille ... venit (i. 'ὁ δέ'. cf. 16, 11, 15 al.). PRVD. perist. 3, 2 (cf. VEN. FORT. carm. 1, 15, 8 al.). AVG. civ. 8, 20 p. 350, 28 D. (cf. 10, 5 p. 408, 23 al.). SALV. gub. 4, 7 tu fidem habes et ego opera habeo. et al. hebraismus scripturae sacrae: VVLG. gen. 25, 28 Isaac amabat Esau ... et Rebecca ('P. δέ) diligebat Iacob. 27, 37 frumento ... stabilivi eum, et tibi (σοὶ δέ) ... quid faciam? psalm. 17, 19 (καί). Sirach 36, 23 (δέ). Marc. 12, 12 (καί). al. **3** corrective i. q. 'sed', 'potius', 'immo': PLAVT. Poen. 868 quoi domi sit quod edis ... neque triobolum ullum amicae das et ductas gratiis? TER. Hec. 220 minimeque adeo est mirum, et ni id fecisset, magis mirum foret. VARRO rust. 2, 1, 17 cum sues hoc vitent et quaerant glandem. CIC. inv. 1, 73 hoc si nolis (epist. 9, 2, 1 NEP. Alc. 7, 4 al.) inferre et inferas id quod sequitur (cf. Quinct. 25 'P. Quinctium non stetisse et stetisse se'. Brut. 261 MART. 4, 36, 2. PAVL. dig. 2, 8, 8, 5 [formula iurisiur.]). 2, 27. Quinct. 27 sese nihil precari et, si quid agere velit, iudicio defendere (leg. 1, 41 fin. 2, 43 ac. 1, 46 Tusc. 1, 42 nat. deor. 2, 129 ad Q. fr. 3, 8, 6 MART. CAP. 5, 551). S. Rosc. 10 animo non deficiam et id quod suscepi ... perferam (de orat. 3, 4 opt. gen. 17 ad Brut. 2, 4, 1 BALB. et OPP. Cic. Att. 9, 7^{a}, 1 LENT. Cic. epist. 12, 15, 1 NEP. Dion 2, 5 al. VERG. Aen. 2, 408 al. VITR. 2 praef. 4 SEN. contr. 2, 3, 22 al. PHAEDR. 2, 1, 8 SEN. benef. 4, 21, 6 al. [cf. supra l. 62]. nota COLVM. arb. 26, 7 et [= 5, 11, 8 sed]. cf. CIC. de orat. 1, 97 nunquam [NEP. Ages. 3, 6]). Caecin. 58 si tuus servus nullus fuerit et omnes alieni ac mercennarii (v. infra l. 76. cf. de orat. 2, 98 neminem [CAES. civ. 3, 74, 2]). off. 2, 54 nec hoc ... genus omnino repudiandum est et saepe ... indigentibus ... impertiendum (BELL. Afr. 14, 1 SIL. 14, 521 STAT. silv. 2, 3, 61 AVG. civ. 5, 26 p. 240, 4 D.). off. 3, 32 nulla est ... societas nobis cum tyrannis et potius summa distractio est ([fin. 1, 151 suppl.; potius⟨que⟩ vel ⟨sed⟩ p. alii]. epist. 9, 2, 5 non deesse ... et p. libenter accurrere. VAL. MAX. 5, 4 in. PAVL. NOL. carm. 14, 134 ne ... et p. [epist. 24, 9 p. 208, 19 ne ... et ut p.]. AVG. civ. 1, 36 p. 52, 15 D. 9, 4 extr.). orat. 10 al. NEP. Them. 3, 1 huius consilium ... displicebat et in terra dimicari magis placebat (liberius post verba non negata inde a DIG., v. s. magis vol. VIII 68, 23). NEP. Att. 22, 2 ne ... acceleraret et (i. 'et ut') ... se sibi ... reservaret (OV. trist. 1, 8, 19 PAVL. NOL. epist. 20, 5 al. cf. OV. met. 15, 140 ne facite, et ... advertite. epist. 3, 80 neve ... patiare ... et ... dicas). VERG. Aen. 11, 569 IVV. 7, 56. et al.

E vi comparativa (initio vi copulativa ubique vigente [sed cf. infra l. 22]; liberiore collocatione inde a PLIN. [cf. infra l. 15]): VARRO rust. 2 praef. 4 non idem esse agri culturam et pastionem (alia v. s. idem vol. VII 1, 199, 14). ibid. alius ... opilio et arator (syn. ac. cetera v. vol. I 1633, 19 sqq.; adde LVCR. 5, 1082. aliter et v. vol. I 1656, 32 sqq.; adde EPIST. pontif. 386 Conc.^{S} I 2 p. 89, 21). ling. 10, 5 partes ad similitudinem et dissimilitudinem aeque animadvertendas (cetera v. vol. I 1042, 81 sqq. cf. HOR. carm. 3, 1, 15 aequa lege Necessitas sortitur insignes et imos). CIC. Pis. 99 improbis et probis commune supplicium (v. vol. IV 1974, 1 sqq.). Planc. 60 horum gradus summis hominibus et infimis sunt pares (saepe [v. s. par]. nota: liberiore collocatione: PLIN. nat. 9, 124 conchylia et purpuras ... quibus ... luxuria paria paene et margaritis pretia fecit. pariter et: v. p. 870, 63. cf. TAC. dial. 5 propugnare pariter et incessere. al.). Phil. 2, 59 dissimilis est militum causa et tua (cetera v. vol. V 1, 1475, 65 sqq. cf. CIC. fin. 4, 31 nec si ... sapiens ad tortoris eculeum ... ire cogatur, similem habeat voltum et si ampullam perdidisset [Tusc. 5, 9 LVCR. 2, 416 al.]. 2, 21 si ita dicit ..., dicit absurde, similiter et [ut Madvig] si dicat, non reprendendos parricidas. LVCR. 3, 8 v. s. consimilis vol. IV 462, 75). LVCR. 3, 1093 nec minus ille diu iam non erit ... qui ... et ille ... qui. 5, 1073 non hinnitus item differre videtur ... ubi ... et ... [s]ub⟨i⟩. SALL. Catil. 51, 30 iuxta bonos et malos ... interficere (Iug. 85, 33 TAC. hist. 3, 58 al. PLIN. epist. 3, 11, 6). SIL. 6, 329 haud secus et eqs. (ac vulgo). TAC. hist. 4, 43 qui perinde dives et clarus (ann. 2, 2. 16, 13).

F vi disiunctiva i. q. 'aut', 'vel' (cf. aut — et sim. p. 880, 61. voculae et copulativa vis hic quoque inest; liberius demum posteriores. v. in universum Löfstedt, Komm. 200 sq.; Baehrens, Eranos 13, 1913, 23; W. H. Kirk, AJPh. 42, 1921, 1 sqq.): **1** exempla antiqua (sc. mere copulativa, sed c. aut alternantia. ne sic quidem huc referas HOR. sat. 1, 6, 42 hoc tibi Paulus et Messalla videris? [cf. 1, 2, 126]. dubiae interpr. etiam haec: VERG. georg. 4, 389 CIRIS 395 [cf. Leo, Hermes 42, 1907, 52]. STAT. silv. 1, 2, 135): LIV. 2, 17, 2 vulneratis et occisis (cf. 35, 29, 3 al. [saepius sic que, raro atque vel asynd.]). VELL. 2, 46, 1 caesis et captis (cf. 2, 12, 5 aut). al. adde: VERG. catal. 9, 34 non Semele, non Inachis Acrisione, immitti expertae fulmine et imbre Iovem ('beziehungsweise'). cf. et potius i. q. 'vel potius': CIC. de orat. 2, 158 quibus ante exorsa et potius detexta prope retexantur (dub. leg. 1, 5 [vel vulgo]). **2** usus posterior: ITALA Marc. 13, 32 (Hil. syn. 85) de die ... et (ἤ, VVLG. vel) hora nemo scit. apoc. 14, 9 (Firm. err. 28, 13) in fronte sua et (ἤ, VVLG. aut) in manu. I Cor. 11, 27 (Cypr. laps. 15 p. 248, 18) quicumque edit panem et (S, aut WR) biberit calicem (ἤ, VVLG. vel). DON. Ter. Andr. praef. II 3 chorus et (vel dett.) tibicen. EVGIPP. Sev. 32, 2 tredecim et quattuordecim annos (VEN. FORT. vita Radeg. 36, 83 duas et tres canticas). speciatim in periphrasi apud GRAMM. (i. 'vel', 'sive'): DON. Ter. Eun. 843 notus ...: 'qui me possit agnoscere' et 'qui me noverit'. SERV. georg. 4, 157 quaesita reponat: quaesita et parta (saepe, item PORPH., SCHOL. Hor.). cf. et PHYSIOGN. 87 vultus ... subrubeus et ut ipse dicit ὑπέρυθρος.

IV parataxis poetica et vulgaris: **A** post imperativos sim. i. q. 'iam', 'tum' (cf. p. 872, 84): **1** post imperat., sequitur fut. (cf. p. 869, 32; fere inde ab Augusteis [prisce ac, postea asynd. vel iam, tum], ita ut graecismum, certe ex parte, suspiceris [de CATONE agr. 6, 3 ulmos serito ... et materies ... parata erit v. Schmalz-Hofmann^{5}, 660]. falso trad. e. g.: TER. Andr. 536. Phorm. 561 [ς, om. A, hic A^{3}, Hauler]. SEN. nat. 1, 3, 6): VERG. ecl. 3, 104 dic ..., et eris mihi magnus Apollo (3, 107). OV. fast. 2, 160. SEN. suas. 6, 25 concupiscite et poenas Ciceroni dabitis. PHAEDR. 3, 5, 7. SEN. benef. 4, 18, 3 hanc societatem tolle et unitatem generis humani ... scindes. 5, 12, 1 exspecta, et iam hoc verius dices (cf. p. 895, 1). epist. 13, 16. 110, 3 adhibe ... et scies (115, 9). al. PETRON. 137, 9 vs. 10 SIL. 6, 711 QVINT. decl. 330 p. 298, 27 PLIN. epist. 9, 11, 1 POMP. gramm. V 138, 20. TERT. apol. 41, 2 admittite ..., et non retorquebitis (adv. Marc. 2, 23 p. 366, 24 al. cf. HIER. epist. 54, 18, 3 et numquam). adv. Prax. 9 in. tene ..., et ita ... agnosces (adv. Marc. 2, 20 p. 362, 22. cf. ITALA [Tert. adv. Marc. 5, 4 p. 583, 15] et VVLG. Gal. 6, 2 et sic [καὶ οὕτως]. ITALA Matth. 6, 33 [Tert. orat. 6] et ⌊tunc⌋ [om. gr. et VVLG. cf. FIRM. err. 2, 9 HIER. epist. 48, 3, 1. cf. p. 895, 15]). adv. Prax. 18 p. 260, 12 et saepe. ITALA exod. 32, 10 (Tert. adv. Marc. 2, 26 extr.) sine me et disperdam illos (καί, VVLG. ut). al. COMM. instr. 1, 35, 20. al. HIER. epist. 36, 5, 1 al. VVLG. II par. 20, 20. Matth. 7, 7 petite, et accipietis (καί). al. et passim apud AVG. serm., MARCELL. med., APIC. al. in tit.: CE 1798 labora ... et proderit tibi. nota fut. exact.: TERT. adv. Marc. 1, 21 p. 318, 7 exhibe ..., et obduxeris. seq. indic.: praes.: SEN. benef. 4, 39, 4 eadem mihi omnia praesta, et idem sum. PERS. 6, 26 occa, et seges altera in herba est. PETRON. 45, 13 computa, et tibi plus do quam accepi. TEST. porcelli p. 268, 5. TERT. ieiun. 1 specta corpus, et una regio est. adv. Marc. 5, 2 p. 572, 7. PORPH. Hor. epist. 2, 1, 38 pone ... finem

[Hofmann]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

et iam nulla contentio est. COMM. instr. 2, 37, 6 PLIN. med. 3, 19 HIER. epist. 49, 14, 5. VVLG. Iob. 14, 8 ostende ... et sufficit nobis (*καὶ ἀρκεῖ*). AVG. civ. 5, 17 p. 222, 28 D. *al.* *adde enunt. interrog.*: PERS. 3, 65 venienti occurrite morbo, et quid opus ... promittere montes? ALC. AVIT. hom. 8, 4 p. 119, 25 (*ibid. asynd.*). *perf.*: TERT. adv. Hermog. 26[extr.] aufer hinc 'autem', et soluta compago est. AVG. serm. 289, 3 depone montes, imple valles, et facta est campi aequalitas. APIC. 1, 6 move spica[s] et emendasti. *adde coni. potent.*: SEN. nat. 2, 59, 3 contemne mortem: et omnia, quae ad mortem ducunt, contempta sint. **2** *post coni. exhort., seq. fut.*: HOR. epist. 1, 18, 107 sit mihi ..., et mihi vivam. OV. rem. 22 desinat: et nulli funeris auctor eris. SEN. nat. 3, 12, 1 paulo repetamus hoc altius ..., et scies *eqs.* PLIN. nat. 17, 34. QVINT. decl. 266 p. 88, 6 obiciat, et sic defendam. PLIN. paneg. 28, 6 (*enunt. exclamat.*). TERT. idol. **14** p. 45, 21 *al.* HIER. epist. 42, 1, 4 probet ... et tunc poterit adprobare (in Ier. 5, 55, 6 *al.*). *seq. ind. praes.*: SEN. nat. 2, 59, 6 cogitemus nos ... perditos esse: et sumus. CIL XIII 10018, 64 de(s) et do. *seq. coni.*: OV. fast. 4, 775 quae precor eveniant, et nos faciamus ad annum. **3** *post indic. praes., seq. indic.*: PLIN. med. 3, 19 lauri folia sub capite ponis et dormit. ORIBAS. eup. 4, 91 p. 607[extr.]. *post indic. fut., seq. indic.*: COLVM. 12, 6, 1 eum salem videbis liquescere et ex eo intelligis nondum muriam esse maturam (*cf. p. 896, 39*). **4** *post irrealem, seq. indic.*: COMM. apol. 740 fecissent ... bonum, et erant in parte legati.

B *post temporales notiones pro 'cum inverso'*: iam ..., et (adhuc) *inde a* SEN. rhet.; *v. vol. VII 1, 102, 29 sqq.* (*adde* IVVENC. 4, 717), iamque ..., et (ecce, adhuc) *inde* a VERG. (Aen. 3, 356) *et* OV.; *v. ibid. 109, 83 sqq.* *cetera*: VERG. georg. 2, 80 nec longum tempus, et ingens exiit ... arbos (*cf.* APVL. met. 8, 5 nec diu, et eum ... aper invadit. HIER. in Is. 14, 1 p. 159[D] non multum tempus in medio, et ... vastata est *Iudaea. cf. l. 42*). Aen. 3, 9 vix prima inceperat aestas, et pater ... iubebat (5, 858. 6, 499 VAL. FL. 1, 629 STAT. silv. 3, 1, 136 PLIN. epist. 6, 20, 14. APVL. met. 2, 23 et ilico. 8, 18 et statim. VVLG. gen. 27, 30. SIDON. epist. 2, 9, 4 et ecce. *al.* [vix ..., et iam *v. vol. VII 1, 102, 56; adde* HEGES. 1, 1, 6]. *cf.* LIV. 43, 4, 10 vixdum ..., et [STAT. Theb. 12, 415 PLIN. epist. 7, 33, 7. APVL. met. 10, 6 et statim. vixdum ..., et iam *v. vol. VII 1, 102, 54*]. STAT. Theb. 9, 789 necdum ..., et [12, 610. *v. Housman, ClQu. 27, 1933, 68.* APVL. met. 11, 3 et ecce. HIER. epist. 72, 2, 4 *al.*]. TAC. hist. 2, 95 nondum ..., et [nondum ... et iam *v. vol. VII 1, 102, 57; adde* PS. LACT. mort. pers. 6, 2]). PLIN. epist. 5, 13, 8 pauci dies, et liber principis severus (*cf.* 7, 27, 13 exiguum temporis medium, et ... fecit. *cf. l. 30*). APVL. met. 2, 11 commodum meridies accesserat et mittit mihi ... xeniola (2, 16 et ecce [4, 8]. *al. cf. v. Geisau, IF 36, 1916, 284 sqq.*). VVLG. exod. 17, 4 adhuc paululum, et lapidabit me *populus* (Ios. 3, 4 *al. cf.* [nec] adhuc ..., et iam: *vol. VII 1, 102, 53. 58*). Marc. 15, 25 erat ... hora tertia et (*καί*) crucifixerunt eum (*cf. Blass-Debrunner*[6], *§ 442, 4*). *al.* *cf. et haec*: SALL. Iug. 97, 4 simul consul ... de hostium adventu cognovit et ipsi hostes aderant (LVCAN. 6, 246 simul haec effatur, et ... pulvis testatur adesse cohortes. *cf.* eodem tempore ... et: *vol. VII 1, 189, 33 sqq.*). STAT. Ach. 1, 27 nec mora, et ... prosiluit thalamis (IORD. Get. 221. *alibi asynd. vel* cum, iam, sed; *v. Rubenbauer, Bayer. Blätter f. d. Gymn. 63, 1927, 377*). *prius membrum sine temporalibus adv. vel notionibus praemittitur*: OV. fast. 6, 384 Saturnia iussis paruit, et mediae tempora noctis erant. LVCAN. 1, 231 minax invadit Ariminum, et ignes Solis ... fugiebant astra. TAC. hist. 2, 68 FLOR. epit. 1, 1, 9. APVL. met. 11, 24 mane factum est: et ... processi. 11, 26. dixit et *sim. v. p. 872, 71.*

C et *explicativum* (*cf. Schmalz-Hofmann*[5], *824*): abi et renuntia, ibo et cognoscam *sim. v. p. 872, 47. 873, 4 (cf. Wackernagel, Synt. I 63)*; *nota collocationem* (*cf. Vahlen, Herm. 15, 1880, 261 sqq.*): TER. Ad. 917 tu illas abi et traduce. ENN. (?) sat. 30 (frg. Gell. 2, 29, 7) fac amicos eas et roges. CIC. Quinct. 76 neque te ipsum id quod turpissime suscepisses perseverare et transigere potuisse. CE 1992, 4 (*s. IV*) quem ambulo et qu(a)ero miser. *singulariter polysynd.*: MANIL. 4, 534 se quisque et vivit et effert. *alia*: VARRO rust. 2, 2, 2 incipiam primus ... et dicam de primigenia pecuaria. CIC. Tusc. 1, 17 geram tibi morem et ... explicabo. de orat. 1, 187 experiar et dicam ... planius (*cf. Plat. Phileb. 13*[C] *πειρασόμεθα καὶ ἐροῦμεν*). VERG. Aen. 12, 244 his aliud maius Iuturna adiungit et alto dat signum caelo (*cf.* AMM. 26, 7, 11 adiungit his aliud ... et ... missi sunt [*cf.* 29, 6, 11 addidit]. POMER. 3, 14, 3). PRIAP. 86, 18 pro quis omnia honoribus haec (ς, hoc *codd.*) necesse Priapo est praestare et domini hortulum vineamque tueri. SEN. dial. 10, 13, 8. POMP. gramm. V 154, 13 Caper ... elaboravit vehementissime et de epistulis Ciceronis collegit haec verba (*cf.* CYPR. patient. 24 RVFIN. apol. adv. Hier. 2, 4). VOPISC. quatt. tyr. 11, 1 errare quosdam et putare. AMM. 31, 1, 6 *al.* *hic addam exempla ubi parataxis copulativa explicationi inservit (fere i. q. 'enim')*: VERG. Aen. 11, 272 nunc etiam ... portenta sequuntur, et socii amissi petierunt aethera. *al.*

D *vulgariter pro hypotaxi* (*cf. Svennung, Glotta 22, 1934, 170 sqq.*): **1** *pro enunt. relat. vel partic.* (*fort.* CIC. orat. 233 sequitur non longa ... comprehensio et [quae *Kroll*] in spondios cadit): HIPPOCR. aer. p. 23, 24 inutiles infantes generant et morbidi erunt (*ἀκρατέα τὰ παιδία τίκτειν καὶ νοσώδη*). VITAE patr. 3, 14 erat quidam monachus et habitabat in eremo. 5, 10, 7 vidi ... fratrem habentem parvum olus in cella et eradicabat ea (*Cotelier p. 358 ἔχοντα ... καὶ ἐκριζοῦντα*). ORIBAS. syn. 7, 22[in.] (*rec. La*) medicamenta ... adhibenda sunt et dolores mitigare possunt (*rec. Aa* quae ... mitigent). eup. 4, 24 add. p. 546[tit.] collurium aliud experimentatum et pterigia tollit (*cf.* syn. 3, 136. 213[tit.]. *v. Svennung l. c. 173*). RAVENN. p. 8, 3 in qua patria ... sunt montes et ardere ascribuntur. *hebraismus scripturae sacrae* (*cf. l. 18. 23. 33. 46*): VVLG. I reg. 1, 1 fuit vir ... et nomen eius Elcana (וּשְׁמוֹ; *καί*. Dan. 13, 1 Luc. 1, 49 *al. cf. Blass-Debrunner*[6], *§ 442, 6*). **2** *pro enunt. consecut.*: PLAVT. Asin. 789 nolo illam habere causam et votitam dicere. PASS. Perp. 7, 2 cognovi me dignam esse et pro eo petere debere (*ἀξίαν οὖσαν αἴτησιν ποιήσασθαι*). CHIRON 376 in auricula ... blattam mittito et ita religato et ibi vivat. 510 ITIN. Theod. 19. ORIBAS. syn. 5 observit ... nutrix et cybetur (*κάλλιστον ... διαιτᾶσθαι*). ANTHIM. 79. CIL VIII 8809 (*s. III*) aqua fontis quae multo tempore deperierat et cives inopia aquae laborabant. *hebraismus*: ITALA gen. 27, 30 (Lugd.) et factum est, postquam exivit Iacob ..., et (וַיְהִי ... בָּא ... וְעֵשָׂו; *καί*, *om.* VVLG.) Esau ... venit (VVLG. Luc. 5, 12 [*καί*]. *cf. Blass-Debrunner*[6], *§ 442, 5*). **3** *pro enunt. finali* (*cf. p. 873, 21*): VITAE patr. 3, 5 observa et noli irrigare olera. 5, 5, 37 quid mihi vultis dare et depono ... solitarium? (*Nau 1908, 273 n. 189 καί*). *hebraismus* (*cf. Kaulen, Handb. 296*): ITALA act. 23, 24 (Ravenn. p. 34, 14) iumentum praeparate et imponentes Paulum ... perducite (*ἵνα*, VVLG. ut). VVLG. gen. 18, 4 afferam pauxillum aquae, et lavate pedes. Is. 2, 3. psalm. 54, 7 quis dabit mihi pennas columbae et volabo (*καί*, *hebr.* אָעוּפָה *sine* וְ). Sirach 31, 9 *al.* *adde*: *pro* ut non *vel* quin: VVLG. Luc. 18, 30 nemo est qui reliquit domum ... et non (*ὃς οὐχί*, ITALA codd. a ff[2] q: qui non) recipiat multo plura. II Cor. **11**, 29 (*bis*). **4** *pro enunt. temporali*: ITIN. Burdig. p. 597 Hiericho, cuius muros giraverunt ... filii Israel et ceciderunt muri. CHIRON 402 et auferas fistulam et duo grana salis ... subicies (*Veg. 2, 89, 4* cum f. abstuleris). *hebraismus*: VVLG. iud. 2, 21 gentes quas dimisit Iosue et mortuus est. *aliter*: VARRO rust. 1, 1, 7 in quis quae non inerunt et quaeres, indicabo *eqs.* (*i. 'si quae ... et si'*. VITR. 6, 8, 4 quae pilatim aguntur aedificia et ... fornices concluduntur. IVLIAN. dig. 12, 6, 34 *al.* [*v. Baehrens, Philol. Suppl. 12, 1912, 323 sq.*]. CE 942, 1 quoI scripsi semel et legit, mea iure puellast). **5** *pro enunt. condicionali*: CHIRON 372 inambulationem ... ei praestas et ambulare non vult (*Veg. 2, 110, 1* ut, etiamsi trahatur, ambulare detractet). DIOSC. 4, 71 *mandragora* quem pastores manducant et somnium capent (*gr. 4, 75, 2 ποσῶς δέ*). ITIN. Anton. Plac. rec. A 19. 22. B 23. **6** *alia*: *pro enunt. comparativo* (*ut videtur*): MIN. FEL. 34, 9 nihil esse post obitum *hominem* et ante ortum nihil fuisse? VVLG. Iob 5, 7 homo nascitur ad laborem et (וּבְנֵי רֶשֶׁף; *LXX δέ*) avis ad volatum. *pro infin.*: VITAE patr. 5, 7, 25 quomodo contentus es hic, abba, et sustines laborem hunc (*Nau 1908 p. 277 n. 193 πῶς καρτερεῖς ... ὑπομένων*). *pro asynd.*: VITAE patr. 5, 15, 14 sed hoc faciamus, et quando veniunt ..., dicite (*Cotelier p. 419 τοῦτο ποιήσωμεν ὅτ' ἂν κτλ.*).

V ***singularia*:** **A** et *abundat* (*cf. p. 903, 19*; et ... que *sim. v. p. 906, 29*): **1** *in apodosi post enunt. secund. vel partic.*: **a** *post enunt. secund.* (*v. Löfstedt, Komm. 202; Schmalz-Hofmann*[5], *660 sq.; Baehrens, Philol. Suppl. 12, 1912, 426 sqq., qui plura vix recte tradita tuetur. certe falso trad. vid.*: VARRO rust. 2, 7, 9 [et *del. vulgo*]. CVRT. 4, 15, 22. PETRON. 38, 8 [et *ut dittographia del.*]. *dub.*: TERT. scorp. 10 p. 168, 6 ITALA Luc. 15, 30 [Hier. epist. 21, 36]. CHIRON 189 [*v. Niedermann, RevPhil. 43, 1919, 54*]): ENN. (?) sat. 31 (Gell. 2, 29, 7) haec ubi ille dixit, et discessit (*potius verba Gellii; cf. Schmalz-Hofmann*[5] *l. c.*). SIC. FLACC. grom. p. 130, 5 Th. cum auctores *agros* ... sumpsissent, et assignaverunt quidem *eqs.* ([*def. Klotz, BphW. 39, 1919, 414*[2]; *nescio an recte*]. ACT. ARV. a. 81 Mai 19 v. 15 cum ... consedissent, et *eqs.* POMP. gramm. V 300, 30. ITALA Matth. 5, 18 [cod e; et *om. gr. et* VVLG.]. Luc. 2, 21 [cod. e; *καί*, *v. Blass-Debrunner*[6], *§ 442, 7*]. 7, 12 [cod. ff; *καὶ ἰδού*, VVLG. ecce]. Ioh. 6, 17 [cod. e]. ENOCH frg. James, Texts and Stud. II 3 p. 148, 8 quum ... vidit ..., et ait. CONC.[S] I 2 p. 78, 27 [*gr. aliter*]. PASS. Petr. Paul. brev. 3. *nota* COMM. instr. 1, 26, 35 et cum renovasti⟨s⟩ saeculum, et ille ... immortalis erit; nam tu *eqs.* [*i. 'μὲν ... δέ'*. *cf.* 2, 16, 3 si ..., et ego ..., sed]. *cf. l. 73*). PS. PROB. inst. gramm. IV 52, 22 quae licet ... reperiantur ..., et ... probantur (53, 1). 53, 33 nunc quoniam ... exposuimus, et ideo iam ... doceamus (55, 40 *al.* [*v. vol. VII 1, 217, 77*]. *cf.* 73, 3 cum ..., et ideo [83, 6 *al.*]. 89, 29 quia ..., et ideo [*v. vol. VII 1, 216, 32. adde* CONC.[S] IV 2 p. 12, 40 VITAE patr. 3, 38]). APVL. met. 7, 26 interim dum puerum ... parentes ... querebantur, et ... ecce *eqs.* (*cf. 5, 28* interim dum ..., at). TERT. adv. Marc. 4, 25 p. 505, 18 si ..., et quomodo *eqs.* (*def. Hoppe, Beitr. zur Sprache u. Krit. Tert., 1932, 116 sq.* [ecquomodo *alii, v. p. 53, 49*]. PORPH. Hor. sat. 1, 9, 76 [et *del. vulgo*]. VVLG. II Cor. 2, 2 si ..., et quis est [*καὶ τίς*; *v. Blass-Debrunner*[6], *§ 442, 8*]. CASSIAN. conl. 9, 23, 1 si ..., et unde? CONC.[S] I 2 p. 80, 15 si ... et nunc [*εἰ ..., καὶ νῦν. cf.* p. 80, 28]. COD. Iust. 6, 42, 14 [*a. 255*]. *al. cf. l. 69. p. 897, 4*). PORPH. Hor. carm. 4, 4, 25/6 quia ..., et (*del. vulgo*) ... dicit. ITIN. Anton. Plac. A 34 DRAC. Romul. 8, 260 VISIO Pauli 3 p. 11, 25 *al.* SERM. de conf. diab. 111[a]. *addam* (*nisi*

[*Hofmann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

est contaminatio): TAB. cer. Dac. 9 (CIL III p. 948), 3 id q⟨uod⟩ dixit se loca⟨sse⟩ et locavit (*ibid.* 10, 3. *cf.* p. 949, 3 fatetu⟨r⟩ se locasse et ⟨l⟩oca⟨v⟩it). *hebraismus scripturae sacrae* (*cf. p. 869, 43*): ITALA gen. 4, 14 (Aug. c. Faust. 12, 12) si eicis me ..., et erit omnis *eqs.* (וְהָיָה; καί, VVLG. omnis igitur. *cf.* 32, 17 [Aug. loc. hept. 1, 120]. exod. 7, 9 [*ibid.* 2, 32]. *al.*). lev. 12, 2 (Aug. loc. hept. 3, 23) mulier quaecumque ... peperit ..., et (καί, *om.* VVLG.) immunda erit. num. 14, 24 (*ibid.* 4, 43). *al.* VVLG. I Ioh. 2, 18 sicut audistis ..., et nunc *eqs.* (καί).
b *post abl. abs.* (*falso huc rettulit Baehrens l. c. 434* PLIN. nat. 28, 67 [*ubi et i. q.* '*etiam*']. PETRON. 113, 1. *dub.*: FRONTIN. strat. 2, 1, 4): ACT. Arv. a. 87 II 46 *sq.* ministrantibus pueris ... et fruges ... rettulerunt. Ps. CYPR. merced. 7 (*cf. Matth. 7, 27*) tempestate ... facta et flumina impleverunt domum. PASS. Petr. Paul. brev. 1 Nerone ... procedente ... et ecce ... apparuit. **c** *post partic.*: *praes.*: ITALA Ios. 8, 7 (Lugd.) exurgentes ... et ibitis (ἐξαναστήσεσθε ... καὶ πορεύσεσθε). Ioh. 5, 18 (cod. e) respondens Iesus et dixit (ἀπεκρίνατο ... καὶ ἔλεγεν). *al.* Ps. CYPR. mont. 9 (*v. s.* ideo *vol. VII 1, 213, 70*). ITIN. Anton. Plac. A 37 inde moventes ..., et ecce *eqs.* CONC.[S] I 2 p. 80, 10 (*gr. I 1, 3 p. 21, 28 om.* καί). VITAE patr. 5, 4, 61 et non acquiescens ... videre ... et mandavit. IORD. Get. 156. 158 (*saepius sic* que; *v. Werner, D. Latinität d. Get., 1908, 89*). SERM. de conf. diab. 110 veniens ... et excussit. 113[v], 3 *al.* *part. perf.*: CIL V 896 (*ante s. IV*) provitu(s) annoro XVII et militavit munifix annis VII. *ante partic.*: ITALA exod. 6, 12 (Lugd.) locutus est ... et dicens (ἐλάλησε ... λέγων, *aliter hebr.* וַיְדַבֵּר ... לֵאמֹר). EPIST. pontif. 937 Conc.[S] IV 2 p. 140, 14 moliuntur et ... delirantes. SERM. de conf. diab. 112. *cf.* CIL VIII 2894 vixit anis LV et milex anoru XXV.

2 et qui *i. q.* '*qui*' (*v. Grevander, Unters., 1926, 49 sqq.; Svennung, Glotta 22, 1934, 170*[2]. *aliter* SEN. contr. 10 praef. 5 *al.*, *v. Baehrens l. c. 402 sq., qui pleraque dubia affert*): CHIRON 249 eas ciclo curari oportet, ⌊et cui autem⌋ (cui *Veg. 2, 6, 1*) ciclus curae adhibendus erit, sic curabis. 471 propter glutinationem venae ⌊et⌋ (*om. Veg. 1, 29, 3*) quae ... ruptionem passa est. *cf. et* 121 reliquum corpus calefit et cuius testiculi labunt (*pro* '*et eius*'. *cf.* 344).

3 et usque *i. q.* '*usque*' (*hebraismus*): ITALA Mal. 1, 11 (Cypr. testim. 1, 16) a solis ortu et (καί, *om.* VVLG.) usque in occasum (*sec. hebr.* מִן ... וְעַד). IORD. Get. praef. 1 ad olim et usque nunc. 273 ex illo tempore ... et usque actenus.

B *contaminatio*: CIL III 7505, 12 (*a. 170*) Marci⟨anus⟩ ... et Marcia Basiliss. matre ('*debuit esse* cum'. *Dessau ad 2311*).

VI ***stilistica*** (*ad I*): **A** ***de collocatione*:** **1** *in fine versus* (*cf. Lindsay, Early lat. verse 111, qui vel plura contra codd. adsciscit. Plauti exempla in suspicionem vocantur a Sjögren l. c. 31 sqq.; de Ter. v. Vahlen, Ges. philol. Schr. II 537 sqq. 563 sqq.; A. G. Harkness, AJPh. 31, 1910, 161 sqq.*): PLAVT. Pseud. 1011 accipi et (*P, om. A*). Rud. 1169. TER. Andr. 51 (*?*, et *Don., om. codd.*). 570 Haut. 521 Eun. 217 Phorm. 57. 873 (*A*). 926 Ad. 35. ACC. trag. 289 (*anap.*). LVCIL. 236. 457. 523. 1086. 1122. 1140 VARRO Men. 78. CATVLL. 61, 233 (*glycon.*). HOR. carm. 1, 3, 19 (*et 22*[ies], *8*[ies] *in* sat. *et* epist.). IVV. 2, 146 (*et 4*[er]). *in versus initio: passim; de scaen. v. Sjögren l. c. 30 sq.*

2 *postponitur*: **a** *apud poetas* (*cf.* CLAVD. DON. Aen. 1, 186 p. 43, 4. *v. Haupt, Opusc. I 105 sqq.; Lachmann ad Lucr. 6, 971. de ratione quae intercedit inter* et *et* que *postposita ap. hexametricos v. Artymowicz, WSt. 31, 1909, 39 sqq.*): *α secundo loco*: *nulla certa exempla ante* VERG. *exstare docuerunt Haupt et Lachmann l. c.; certe a* CATVLLO (*v. infra l. 79*) *et* LVCR. (*cf. p. 913, 11 de* scilicet et) *tales traiectiones absunt. nec certiora sunt haec*: LIV. ANDR. (*?*) trag. 29, 2 balteus et (*versum a Caesio Basso fictum suspicatur Haupt*). ENN. ann. 121 Argeos et tutulatos (*structura incerta*). scaen. 190 duc et (*Vahlen*, ducet *codd.*). LVCIL. 755 (⟨docuit⟩ *suppl. Marx*). 888 (e⟨s⟩t *Marx*). 955 multo et (*polysynd. sec. Marx*). *dubites de his*: CIC. carm. frg. 3 (de consul.) 15 vidisti et (*polysynd.* et — que *agnoscit Fraenkel*). VARRO AT. carm. frg. 6 frigidus et. *certa exempla*: CE 55, 6 crescente et aevo (*aet. Caes.;* '*neoterice*' *Bücheler*). VERG. ecl. 1, 34 pinguis et. 1, 68 *et saepe* (*etiam c. anaphora ut*: Aen. 10, 804 omnis ..., omnis et. HOR. sat. 2, 3, 231 quidquid mihi, quidquid et horum [PROP. 2, 4, 56 *al.*]. PROP. 1, 3, 3 qualis ... qualis et [3, 14, 7]. 2, 6, 42 semper ... semper et. 2, 12, 13. *saepe [adv.* et *i.* '*etiam*' *in his videre possis, certe viderunt script. qui imitati sunt, cf. p. 898, 8]. artificiose c. dupl. anaphora*: TIB. 1, 2, 69 totus et ..., totus et. 1, 4, 5. 1, 7, 39 PROP. 2, 26[b], 56 OV. met. 3, 421 MANIL. 4, 249 CARM. de mens. 1, 10 *al.*, *cf. p. 900, 6*). *et apud* HOR. (*saepe in* sat. *et* carm., *bis tantum in* epist.), TIB., PROP., OV. (*saepe, sed 4*[er] *tantum in* met.; *cf. Haupt l. c.*); *deinde passim, e. g. plus 90*[ies] MANIL., *42*[ies] VAL. FL., *60*[ies] MART., *rarius e. g.* SIL. (*6*[ies]), IVV. (*bis terve*). *in tit.* (*cf. supra l. 65*) *e. g.*: CE 965, 2 (*a. 10 p. Chr.*). 987, 2 (*ante 31 p. Chr.*). 1034 (*s. I*). 1066 (*s. I*). 1550 B 4 (*aet. Hadr.*). *β tertio loco* (*falso trad.* CATVLL. 57, 9 rivales socii et; *v. Haupt l. c. 114*): VERG. Aen. 12, 381 summi thoracis et oras. DIRAE 44 HOR. epod. 16, 40. TIB. 1, 3, 82 (*in initio secundi hemistichii pentam. ut*: 1, 9, 16 *al.* PROP. 2, 28, 62 OV. ars 3, 376 *al.*). PROP. 1, 4, 15 (*et ter*). OV. am. 2, 10, 36 (*et ter*). EPICED. Drusi 90. MANIL 1, 44 (*del. Bentl.*). 261 (*del. Housm.*). 619 (*et 7*[ies]). *et apud posteriores, sed ubique raro* (*e. g.* VAL. FL. *4*[er], IVV. 6, 365[2] *in versu insiticio*). *in tit.*: CE 702, 10 (= INSCR. christ. Diehl 168[B]). *γ quarto loco* (*quinto: l. 4*): CVLEX 52. TIB. 1, 2, 96 (*in initio secundi hemistichii pentam. ut*: 4, 4, 26 OV. epist. 15, 26 *al. cf.* Pont. 1, 4, 20 *quinto loco*). PROP. 1, 13, 31 (*nisi est i. q.* '*etiam*'). MANIL. 2, 464 (imperitat *vulgo*). *deinde ap. posteriores ut* CARM. adv. Marc. 5, 229, DRAC., VEN. FORT., CORIPP.

b *apud scriptores* (*v. Löfstedt, Komm. 312 sqq. certa exempla inde ab* ARNOB.; *in prioribus* et *i. q.* '*etiam*' *valere potest ut* SEN. contr. 2, 5, 6 quidquid antiqua saevitia invenerat, quidquid et nova adiecerat. PLIN. nat. 10, 6 *passim*. *falso trad. e. g.* SEN. contr. 2, 1, 36 magnis [et *del. vulgo*]. AMM. 26, 4, 5 Thraecias et [*def. Bickel, GGA 1918, 295; potius* et *del. vel lacuna statuenda. Heraeus*]): *α secundo loco*: ARNOB. nat. 3, 24 p. 28, 17 noctis et tempora. 7, 39 p. 272, 14 *al.* Ps. HIL. libell. 5 p. 737[C] mortem sibi pareret, amitteret et salutem. CHIRON 221. 416 *al.* (*v. Oder, Ind. p. 312*). MART. CAP. 9, 892 secretis ⌊et⌋ (*om. pars codd.*) sanctioribus. VITA Cypr. 15. *β tertio* (*vel quarto*) *loco*: ARNOB. nat. 2, 62 p. 98, 6 perpetuitatis possit et spiritum subrogare. 4, 24 p. 160, 19. 7, 44 p. 279, 3 (*em. Löfst. l. c.*). ITIN. [Silv.] 36, 5 sedete vobis et modico. CHIRON 11 propter fluxum sanguinis et suspendis altius. 407 *al.* BENED. reg. 49 omnes pariter et (*nisi est* '*etiam*') neglegentias ... diluere.

3 *hyperbaton sim.*: *passim substantivis verbum* (ENN. ann. 163 soli luna obstitit et nox) *vel adiectivis subst.* (PLAVT. Amph. 33 iustam rem et facilem) *interponitur. in prosa rhythmica clausularum ratio habetur, e. g.* CIC. Verr. II 2, 68 unam quamque rem cólligam èt caúsam. *plura intercedunt*: CATO agr. 6, 3 cacumina populorum serito et harundinetum. 6, 4. 76, 2 *al.* CIC. Verr. II 5, 45 *al.* *artificiose apud poetas et a sua voce dirimitur*: HOR. carm. 3, 21, 18 viresque et addis cornua. *al.*

B ***ad euphoniam spectantia***: **1** *allitteratio vel assonantia* (*v. Wölfflin, Ausgew. Schr. 225 sqq., ubi etiam de asyndeto agitur, quod iam apud* PLAVT. *et* TER. *fere in formulis vetustis occurrit* [*e. g.* PLAVT. Persa 566 fundis, familiis. *cf. Lachmann ad Lucr. 2, 118*]): *selectissima* (*ceterum v. Wölfflin l. c. 253 sqq.*): *subst.*: LEX XII tab. 8, 15 lance et licio. NAEV. trag. 3 formam et faciem. ENN. scaen. 18 sudore et sanguine. 406 parentem et pa⟨triam⟩. PLAVT. Amph. 191 vi et virtute. 840 pudicitiam et pudorem. Bacch. 64 facta et famam (*v. vol. VI 1, 133, 40*). Trin. 274 gloriam et gratiam (et gl. et gr.: CIC., LIV.). *et passim* (*v. Wölfflin l. c.; ex posterioribus adde e. g.* TERT. spect. 10 tibias et tubas = *Sen. epist. 90, 25* ac). *adi.*: ENN. scaen. 233 viduae et vastae. 311 squalam et sordidam. PLAVT. Amph. 730 sana et salva. 1086 piam et pudicam. Asin. 17. Epid. 43 lepida et liberali. Pseud. 512. TER. Andr. 956 faustum et felicem. *et passim* (*raro ut vid. in tit.*: CIL VIII 9669 fortia et felicia [*alibi asynd. vel* que, aut; *v. vol. VI 1, 1158, 54*]). *verba* (*falso trad. pro asynd.*: PLAVT. Merc. 192 TER. Haut. 946 AFRAN. com. 42 *al.*): ENN. scaen. 330 cedo et caveo. 337 profiteri et proloqui (*talia sescenties*). PLAVT. Amph. 448 sapio et sentio. Bacch. 909 oro ... et ... obsecro (*cf.* CIC. Flacc. 2 oro et obtestor. *al.*). Epid. 134 mandare et mittere. TER. Haut. 926 petere et poscere. *et passim*. *rarius polysynd.* (*v. Wölfflin l. c. 231. cf. supra l. 39*): PLAVT. Men. 1083 et patriam et patrem. Poen. 332 et oleum et operam (CIC. Att. 2, 17, 1 *al.*). CIC. epist. 13, 10, 2 et fide et fama. *al.* PLAVT. Persa 675 et grave et gratum. Poen. 589 et bene et benigne. CIC. Tusc. 4, 84 et boni et beati. Brut. 281. *al.* PLAVT. Most. 706 et cenandum ... et cubandumst. CIC. Att. 14, 17[a], 3 et gratulor et gratias ago (SEN. contr. 7, 1 [16], 1). VELL. 2, 27, 5 et vincendi et vivendi. VAL. MAX. 8, 7, 4 et videret et vigeret (SEN. epist. 93, 5). *al.*

2 *homoeoteleuton et rimus* (*cf. Schmalz-Hofmann*[5], *803*): *homoeoteleuta flexione vocum effecta* (*cf. p. 872, 39*) *passim inveniuntur inde a* PLAVTO, *e. g.* PLAVT. Curc. 297 et datores èt factores. Most. 196 aetate et satietate. TER. Andr. 912 sollicitando et pollicitando (*etiam trimembr.*: CIC. rep. 5, 5 responsitando et lectitando et scriptitando. de orat. 3, 93 *al.*). VARRO frg. Non. p. 161, 6 avitas et (*Roth*, habitasset *trad.*) patritas. CIC. fat. 10 et ebriosum et mulierosum. *et saepe* (*at alii talia fugere videntur, e. g.* LIV.; *v. Wölfflin, Ausgew. Schr. 11*). *rimus q. d.*: PLAVT. Cas. 108 bellam et tenellam. Cist. 69 et melle et felle. CIC. fin. 4, 10 ratio et oratio (Tusc. 4, 38 *al.*). Brut. 298 florem et colorem. Att. 15, 1[a], 2 legi et egi. epist. 10, 28, 1 ore et amore. SALL. epist. Pomp. 2 opes et spes (*saepius* sp. atque o.). OV. fast. 2, 684 urbis et orbis. PLIN. epist. 8, 24, 2 veram et meram (TERT. pudic. 1, 14). APVL. flor. 15 p. 50 sarculo et surculo. TERT. anim. 19 p. 330, 25 innixa et innexa. AVG. civ. 1, 12 p. 22, 22 D. 1, 27 p. 43, 29 erroribus et terroribus (serm. 311, 1; *asynd. Plaut.*). 21, 4 p. 492, 19 ambit et lambit. *al.*

3 *geminatio* (*v. Wölfflin, Ausgew. Schr. 285 sqq. cf. p. 874, 1*): **a** *distributiva* (*v. Löfstedt, Komm. 84 sq. aliter* ille et ille *usu indefinito* [*v. vol. VII 1, 355, 26 sqq.; cf.* hic et hic *s. v.* hic, talis et talis *s.* talis] *et distributivo i. q.* '*alius* — *alius*' [*e. g.* COMM. apol. 596. 598; *cf. vol. VII 1, 355, 66*]): APVL. apol. 9 vs. me ignis et ignis torreat (*i.* '*amor Critiae et Charines*'; *postea* basce duas flammas. *cf. Wölfflin l. c. 297*). ITIN. [Silv.] 6, 2 locis et locis (AVG. conf. 7, 5, 7). 24, 2 ille eos uno et uno benedicet (37, 2 *al.*). CARM. pop. Vopisc. Aurelian. 7, 2 semel et semel. PASS. Thom. p. 134, 21 quid et quid scire ... potes?

[*Hofmann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

comparativi: magis et magis *v. vol. VIII 69, 20,* minus et minus, amplius et amplius, etiam et etiam (BALB. Cic. Att. 8, 15^{a}, 2) *v. Wölfflin l. c. 311 sqq.* *hebraismus scripturae sacrae* (*v. Wölfflin l. c. 297 sq.*): ITALA II Cor. 4, 16 (Tert. scorp. 13 p. 176, 3 *al.*) renovatur die et die (ἡμέρᾳ καὶ ἡμέρᾳ, VVLG. de die in diem. *cf. Tert. resurr. 40 p. 83, 27* die ac die). VVLG. gen. 7, 3 septena ⌊et⌋ (*om. Amiat.*, ἑπτὰ ἑπτά) septena (*cf.* 7, 9. 15). IV reg. 5, 4 sic et sic locuta est. 17, 29 gens et gens (*syn.* unaquaeque gens. *LXX bis* ἔθνη ἔθνη, *hebr.* גּוֹי גּוֹי). psalm. 48, 12 *al.* **b** *intensiva* (*v. Wölfflin l. c. 315 sqq. cf. p. 877, 49*): MART. 4, 28, 6 usque et usque (5, 60, 1 APVL. met. 9, 38. *cf.* PRIAP. 77, 8 usque et usque et usque). ITIN. [Silv.] 3, 1 lente et lente (31, 4 *al.*). AVG. conf. 11, 28, 38 quod quanto magis agitur et agitur, tanto breviata expectatione prolongatur memoria (*nisi ad a ref., cf.* PLAVT. Trin. 147). EPIST. Austras. 7 p. 119, 2 dulcis et dulcis noster Iustiniane. 8 p. 121, 27 EPIST. Merov. 11 p. 451, 14 *al.*

4 *polyptoton sim.*: ENN. scaen. 316 semper dixi et dicam. PLAVT. Capt. 392 fecit et facit (Cist. 12 factum et fiet. *v. vol. VI 1, 125, 2 sqq. 18 sqq.*). 933 potes ... et poteris. Curc. 335 servo et servatum volo (*cf.* LVCR. 6, 355 PRIAP. 6, 3 OV. trist. 5, 12, 61 LIV. 1, 32, 4 *al.*). Mil. 1059 dixi ... et nunc dico (Most. 59 *al.*). Poen. 337 spectare ... et spectari (*cf.* Truc. 951 perde et peri [CIC. ad Brut. 1, 15, 12]. CIC. Catil. 2, 23 amare et amari [Lael. 27. *cf.* 102]. OV. met. 2, 781 LIV. 4, 46, 3 SEN. nat. 4, 11, 2 *al.*). Trin. 106 est et fuit (619. *cf.* CIC. inv. 1, 107 Planc. 89 *saepe*). TER. Eun. 258 LVCIL. 357. 818. CIC. Verr. II 1, 89 manent et ... manebunt. dom. 103 habetis ... et semper habuistis (*cf.* Balb. 51 *al.* SEN. epist. 61, 4). Att. 3, 14, 1 vixisse et adhuc vivere (STAT. silv. 2, 6, 30). *et passim.* *in tit.*: LEX Quinctia (Frontin. aq. 129) 24 ducantur et ducentur, terminatus ⟨e⟩st et erit. *etiam polysynd.*: CIC. Verr. II 1, 48 et est et semper fuit (3, 15 *al.* *cf.* epist. 10, 12, 1 *al.*). Cluent. 142 Mur. 80. dom. 66 et fecisse et facere (Planc. 94 *al.*). Cael. 1. Lael. 91 et monere et moneri (*cf.* Tusc. 2, 5 TERT. bapt. 18, 3). *al.* *simpl. et compos.*: PLAVT. Amph. 645 feram et perferam. Capt. 900 bene ambula et redambula (*cf.* TER. Phorm. 86 CIC. Phil. 12, 28 *al.* OV. am. 2, 19, 41 VITR. 10, 2, 14). Trin. 802 TER. Phorm. 69 LVCIL. 1136 *al.* *cf.* PLAVT. Amph. 990 decedere et concedere (CIC. S. Rosc. 73). Bacch. 644 compuli et perpuli. Cist. 693.

5 *anaphora* (*cf. p. 877, 49. 73. 879, 9. 43. accedit chiasmus: e. g. l. 48*): **a** *bimembris*: α *subst.* (*saepius in afferendo ut*: RHET. Her. 1, 13, 23 CIC. inv. 2, 148): ELEG. in Maecen. 1, 97 tempora ... et tempora (PROP. 2, 10, 2). PROP. 2, 20, 15. β *adi. et adv.*: PLAVT. Cas. 782 novum maritum et novam nuptam. TER. Haut. 425 magis cupio tanto et magis desidero (LVCR. 5, 489 *al.* [*aliter supra l. 1*]. *cf.* CIC. off. 1, 120 minus ... et minus. TER. Haut. 479 prius ... et prius. *al.*). Ad. 68 sic ... et sic (LVCR. 5, 600. *cf.* CIC. Caecin. 35 ita ... et ita [Lael. 27 *al.* PETRON. 58, 12 CE 194, 2. 195, 2]. Verr. II 1, 105 tam ... et tam [II 3, 134 *saepe*]. Quinct. 20 quam ... et quam [de orat. 1, 118 *saepe*]). 272. CIC. Quinct. 38 ratio ... omnis et omnes litterae (VERG. Aen. 5, 698 HOR. epist. 1, 16, 57 COLVM. 3, 1, 3). Verr. II 1, 140. 3, 55 summo ... et summa (Cluent. 53 *al.* *cf.* Verr. II 3, 74 magnis [CAES. Gall. 3, 23, 4 *al.*]). II 3, 227 certus ... et certus (LVCR. 5, 671 *al.*). Cluent. 5 parum ... et parum (SEN. epist. 70, 20). fin. 3, 47 bonam ... et bonum (*cf.* epist. 6, 6, 11 Brut. 7 *al.*). LVCR. 4, 623. 6, 589 *al.* VERG. Aen. 2, 408 primus ..., primus ... et ... primus (*cf.* OV. met. 8, 386 *al.*). HOR. carm. 2, 16, 23 ocior ... et ... ocior. *et saepe.* γ *pron.*: PLAVT. Amph. 735 mecum ... et mecum (*cf.* LVCIL. 670 LYGD. 6, 54). Asin. 302 quo argumento et quo modo (*cf.* CIC. inv. 2, 44). Bacch. 827 quanto ... et quanta (CIC. Cluent. 2 *passim.* *cf.* PLAVT. Poen. 1275 tanta et tantis [CIC. leg. 1, 58 *et saepe*]). TER. Hec. 338 te ... et te (CIC. har. resp. 11 *al.* VERG. georg. 3, 1 PROP. 1, 4, 5 *al.*). VARRO rust. 1, 2, 15 aliud ... et aliud (*v. vol. I 1638, 39. 51. 57. 59. 62. 1639, 6. 8. 1646, 72 sq. 1647, 22. 26. 29 sqq. 44. 1649, 42; sollemne est asynd.*). CIC. Quinct. 50 qua lege et qua condicione (S. Rosc. 49 *saepe*). S. Rosc. 67 sua ... fraus et suus terror (Sest. 135 *al.* *cf.* epist. 4, 14, 3 *al.*). Q. Rosc. 2 eius ... et eius (Verr. II 2, 30 *saepe*). Verr. I 10 hoc praetore et hoc consule (*saepe, v. s.* hic. *cf.* VERG. Aen. 11, 601 huc ... et huc. HOR. epod. 2, 31 hinc et hinc. *al.*). Brut. 142 idem et idem (*v. vol. VII 1, 207, 16. 26*). LVCR. 5, 192 talis ... et talis (VERG. Aen. 7, 555 *al.* *cf.* CAES. Gall. 1, 21, 1 qualis ... et qualis [PANEG. in Mess. 20 *al.*]). OV. trist. 1, 8, 31. *et al.* δ *praep.*: PLAVT. Amph. 206 sine vi et sine bello (Cist. 141 *al.* CIC. Verr. II 1, 75 *al.*). Bacch. frg. 5 cum nassiterna et cum aqua (Rud. 29 *al.* [*cf. Sjögren l. c. 109 sq.*]. CIC. Caecin. 64 *al.* CATVLL. 23, 6 LVCR. 3, 682 *al.*). Capt. 245 per ... et per (Trin. 153. TER. Andr. 326 [*saepius* perque]. CIC. Quinct. 68 *al.* CATVLL. 101, 1). Men. 421 de ... et de (478 *al.* CIC. inv. 2, 170 *al.* CAES., SALL.). Mil. 703 in genere et in divitiis ([*alibi* atque]. CIC. S. Rosc. 16 *al.* LVCR. 3, 575 *al.* COLVM. 2, 20, 2 *al.* *cf. in c. acc.: inde a* CIC. inv. 2, 123). Persa 169 pro ... et pro (Pseud. 232 CIC., CAES., CELS.). Rud. 550 ad ... et ad (CIC. inv. 2, 123 *al.* CATVLL. 115, 6 HOR. epist. 2, 1, 243 *al.*). TER. Haut. 60 CATO agr. 6, 3. VARRO rust. 1, 2, 4 inter ... et inter (CIC. inv. 2, 149 *al.* SIL. 11, 180 *al.*). RHET. Her. 2, 13, 20 ex ... et ex (CIC. inv. 2, 54 *al.* CAES. civ. 3, 6, 1 SALL. Iug. 85, 40 *al.*). CIC. Quinct. 25 ab ... et a (79 *al.* CAES. Gall. 1, 37, 1 *al.*). *et al.*

ε *verba* (*cf. p. 874, 18*): PLAVT. Men. 633 quom negabas ... et negabas. Merc. 766 Persa 527 TER. Phorm. 759. CATO agr. 52 oportet et ... oportet. 83, 1 *al.* CIC. Att. 13, 48, 2 velim et velim. PROP. 1, 1, 29. 1, 8, 26 OV. trist. 1, 8, 4 *al.* SEN. contr. 9, 6 (29), 5 SEN. Ag. 404^{a} *al.* epist. 56, 12 MART. 2, 36, 5 *al.* *nota*: OV. rem. 329 sq. et poterit ... et poterit (*cf.* met. 1, 325 sq. IVV. 6, 483 sq.). *postpos.* (*cf. p. 897, 71*): VERG. Aen. 11, 191 spargitur et tellus ..., sparguntur et arma (*Hom. Ψ 15* δεύοντο ..., δεύοντο δέ. *cf.* 12, 698 deserit et ... et ... deserit). PROP. 2, 3, 44 OV. ars 2, 35. ζ *coniunctiones et enunt. rel.*: PLAVT. Amph. 1133 quae futura et quae facta (Truc. 212 *al.* *cf.* Capt. 248 qui ... et qui [CIC. de orat. 1, 84 *passim*]. Men. 90 quod edit et quod potet [Pseud. 259 *saepe*]). Asin. prol. 6 quid ... et quid (Capt. 376 TER. Phorm. 167 CIC. inv. 1, 31 *al.* *et ap.* LVCR., CAES., VERG., HOR. *al.* [*asynd.*: TER., CIC. epist.]. *cf.* VARRO rust. 2, 4, 3 quis ... et qui. *al.*). Bacch. 736 quia ... et quia (TER. Andr. 121 CIC. inv. 1, 158 *al.* SALL. Iug. 85, 25 OV. Pont. 2, 7, 37 *al.* *cf.* CIC. orat. 162 quia ... et quod [180 *al.* LVCR. 3, 496]. opt. gen. 20 quod ... et quod [Tusc. 1, 48 *et saepe*]). Capt. 908 ut ... dicam ... et ... ut feram (TER. Phorm. 512 *al.* CIC. de orat. 1, 232 *al.* LVCR. 4, 825 *al.* CAES. Gall. 1, 43, 3 [α]. *et ap.* HOR., LIV., SEN. *al.* *cf.* CIC. de orat. 2, 102 ut ... et ut ne). Capt. 1035 si ... et si (RHET. Her. 2, 19, 30 *et passim* [*rarius* si *non repetitur ut* CIC. de orat. 2, 365]. *cf.* PLAVT. Most. 223 ni ... et ni [CIC. epist. 7, 30, 2 *al.* *cf.* de orat. 3, 147 nisi ... et si ... non]. Poen. 601 quasi ... et ... quasi [CIC. inv. 2, 126 *al.*]). Mil. 197 dum ... et dum (LVCR. 2, 1125 SALL. Catil. 50, 1 VERG. georg. 4, 328 *al.*). CATO agr. 25, 1 quom ... et quom (RHET. Her. 2, 6, 9 *al.* CIC. inv. 2, 153 *al.* CATVLL. 80, 3 LVCR. 3, 681 *al.* *et ap.* SALL., VERG., HOR., GERM., PLIN. *al.*). 142 quomodo ... et quomodo (CIC. de orat. 2, 235 *al.*). CIC. de orat. 1, 98 quoniam ... et quoniam (epist. 6, 4, 2 LVCR. 3, 436). LVCR. 5, 1048 unde ... et unde. *et al.*

b *trimembris* (*raro verba* [PROP. 1, 10, 16 possum ... et ... possum ... et possum] *et adi. vel adv.* [TERT. adv. Marc. 3, 2 p. 378, 17 ANTHIM. praef. p. 3, 13]): *praep.*: CATO agr. 41, 1 per ver et per solstitium ... et per vindemiam (CIC. epist. 15, 2, 1). 125 ad ... et ad ... et ad (CIC. Manil. 47 *al.*). VARRO ling. 10, 72 in rebus et in vocibus et in utroque (CIC. Cluent. 128 *al.*). CIC. inv. 2, 46 ex ... et ex ... et ex (Tim. 22 *al.* CELS. 5, 26, 21). Verr. II 3, 80 de ... et de ... et de (de orat. 1, 86 *al.*). *et al.* *coniunctiones sim.*: PLAVT. Amph. prol. 1 sqq. ut ... et ut ... et uti (*cf.* CATO agr. 5, 5 CIC. fin. 3, 45 epist. 1, 8, 2). Truc. 862 scio ... quid velis et quid postules et quid petas (*cf.* CIC. Mur. 32. 73). VARRO rust. 2, 4, 9 quod ... et quod ... et quod (RHET. Her. 1, 7, 11 *al.* CIC. Verr. II 1, 100 *al.*). 3, 16, 20 si ... et si ... et si (RHET. Her. 4, 8, 11 CIC. prov. 43 div. 1, 121. *cf.* epist. 14, 1, 3). *et al.* *plura membra*: SENT. Minuc. (CIL I^{2} 584) 38 quem ... et quem ... et quem ... et quem ... et quem. VARRO rust. 2, 1, 9 sq. quod ... et quod ... et quod ... et quod ... et quod (CIC. inv. 1, 41). RHET. Her. 1, 9, 14 si ... et si ... et si ... et si ... et si ... et si ... et si (4, 12, 18 CIC. inv. 1, 28). CIC. Vatin. 23 in ... et in ... et in ... et in ... et in. *al.*

c *polysynd.*: α *bimembre* (*raro adv. ut* SEN. epist. 30, 7 et saepe ... et saepe): (I) *praep.* (*rarius sine anaphora, e. g.*: CIC. Att. 15, 5, 1 et ab eo et Cassio. epist. 5, 16, 5. 13, 6, 4 ad Brut. 1, 11, 1 LIV. 31, 2, 1 MIN. FEL. 1, 3 *al.* *cf. Löfstedt, Zur Sprache Tert., 1920, 62*): TER. Andr. 288 et ad pudicitiam et ad rem tutandam (VARRO ling. 9, 9 *al.* CIC. inv. 1, 16 *et passim*). VARRO ling. 8, 15 et in his rebus ... et in his rebus (9, 13 *al.* RHET. Her. 4, 31, 42 *et saepe, item in c. acc.*). 8, 34 et ⟨ab⟩ ... et ab (CIC. inv. 2, 160 *et saepissime. nota*: COLVM. 1, 8, 18 cum et ab ipsis tum et ab solutis [*cf. p. 908, 47*]). rust. 2, 1, 4 et propter ... et propter (CIC. leg. agr. 2, 57 *al.*). CIC. inv. 1, 99 et de ... et de (2, 81 *saepe*). 2, 42 et ex ... et ex (2, 71 *passim*). Q. Rosc. 32 et pro me et pro te (Catil. 4, 7 *al.*). Cluent. 5 et sine ... et sine (CAES. civ. 1, 73, 3). dom. 91 et tecum et cum illis (prov. 47 *al.* VELL. 2, 115, 2). leg. 1, 5 et apud ... et apud (Brut. 152 LIV. 5, 47, 11 *al.*). *et al.* (II) *coniunctiones et pron. relat.*: PLAVT. Amph. 681 et quom [te] gravidam et quom te pulchre plenam aspicio (CIC. nat. deor. 3, 70 *al.* VERG. ecl. 5, 74 *al.* *cf.* VARRO ling. 5, 155 et ubi ... et ubi). 878 et quod gravida est viro et me quod gravida est, pariat ([CIC. de orat. 2, 143 SEN. contr. 2, 1, 19 *al.*]. Poen. 6 et qui ... et qui [VARRO ling. 6, 78 CIC. Sest. 136 *passim*]. VARRO Men. 148 et ... quae ... et quae [CIC. inv. 2, 149 *saepe*]. ling. 8, 7 et ea quae ... et ea quae [CIC. Phil. 2, 91 *al.* CAES. Gall. 5, 35, 3 *al.*]. *cf.* PLAVT. Trin. 355 et quî ... et quî. *al.*). Men. 644 et quid ... et quid (CIC. inv. 1, 89 *al.* CAEL. Cic. epist. 8, 5, 2 SEN. contr. 9, 2 [25], 27. *cf.* ASCON. Pis. p. 19, 25 St. et quis ... et quis). RHET. Her. 3, 11, 19 et quia ... et quia (LIV. 1, 15, 1 *al.* *cf.* et quod ... et quia: CIC. S. Rosc. 145 *al.* LIV. 5, 41, 4 *al.* et quod ... et quod: CIC. Verr. II 2, 68 CAES. Gall. 5, 9, 8 *al.*). CIC. div. 2, 143 et ut videretur et ut eveniret (SEN. contr. 7, 3 [18], 9 *al.* *cf.* CIC. ad Q. fr. 3, 9, 3 et ut ... et quod. CAES. civ. 3, 79, 1 et ut ... et ne. SEN. benef. 5, 22, 2 et ne ... et ne). off. 2, 58 et si ... et si (ad Brut. 9, 4, 6 Sj. VERG. Aen. 7, 225 CELS. 6, 6, 31^{c} *al.*). LIV. 29, 17, 1 et quomodo ... et quomodo. *et al.* *nota collocationem*: VARRO ling. 8, 2 quod et ... et quod (rust. 1, 45, 3 PLANC. Cic. epist. 10, 17, 2

[*Hofmann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

SCRIB. LARG. praef. p. 5, 31. *cf.* CIC. Brut. 209 quia et . . . et quia [opt. gen. 20]). CIC. Manil. 49 cum et . . . et cum (Att. 3, 23, 3). Att. 13, 11, 1 ut et . . . et ne (ad Q. fr. 1, 2, 11). LIV. 44, 26, 14 quibus et . . . et quorum (TEST. Galli [CIL XIII 5708] 2, 8). *β trimembre: praep.*: PLAVT. Bacch. 958 et de hospite et de auro et de lembo (CIC. nat. deor. 1, 2 *al.*). VARRO ling. 8, 53 et a vocabulo . . . et a nomine . . . et a verbo (LIV. 5, 11, 10 *al.*). CIC. inv. 1, 29 et ad . . . et ad . . . et ad (Catil. 1, 19 *al.*). 2, 46 et ex . . . et ex . . . et ex (Verr. II 3, 187 *al.*). epist. 10, 3, 1 et in . . . et in . . . et in (CELS. 7, 6, 1 *al.*). *al.* *coniunct. et pron. rel.*: VARRO rust. 1, 1, 11 et quae . . . et quae . . . et quae (CIC. leg. agr. 2, 92. *cf.* off. 1, 100 et id quod . . . et id quod . . . et id quod). CIC. Mil. 56. Att. 8, 2, 1 omnia grata, et quod scripsisti . . . et quod non credidisti . . . et quod monuisti (*cf.* epist. 1, 7, 11). *al.* *γ plura membra*: VARRO ling. 10, 59 et ex . . . et ex . . . et ex . . . et ex (CIC. inv. 2, 42. *cf.* QVINT. inst. 5, 10, 90). RHET. Her. 4, 25, 34 CIC. inv. 1, 39 nat. deor. 2, 139. div. 1, 97 (et cum 6^ies^). *al.*

C *hendiadyoin sim.* (*v. Nissen, Die epexeget. Copula . . . bei Vergil . . ., Diss. Kiel 1915, qui figuram ab epexegesi et ab exaggeratione synonymorum [cf. p. 881, 31. 882, 21. 883, 15] distinguit; fines tamen fluxi nec satis certi [cf. Schmalz-Hofmann⁵, 823 sq.]*): 1 *hendiadyoin*: a *apud poetas*: VERG. georg. 2, 192 pateris libamus et auro (SERV.: ἓν διὰ δυοῖν). 3, 56 maculis insignis et albo (SERV. auct.: divise pro 'albis maculis'). 3, 113 currus et quattuor . . . iungere equos. Aen. 1, 61 molemque et montes insuper altos imposuit (SERV.: id est molem montis. et est figura, ut una res in duas dividatur, metri causa interposita coniunctione). 1, 111 in brevia et syrtes (SERV.: id est in brevia syrtium). 6, 734. 7, 750 fronde . . . et felici comptus oliva. 8, 531. 9, 604 natos . . . gelu duramus et undis (SERV.: 'undis gelidis' *eqs.*). LVCAN. 10, 533 potuit . . . una dies in famam et saecula mitti. *al.* b *apud scriptores* (*vix huc referenda haec*: CIC. Quinct. 72 frequentiam et consessum. Tull. 42 vi et armis [*v. vol. II 593, 17*]. Marcell. 11 opere et manu factum [Sull. 68 *al.*]): TAC. hist. 1, 63 cum magistratibus et precibus occurrerent (*i. 'veniam precantibus' Heraeus ad l. cf.* 2, 88 cum terrore et armatorum catervis volitabant).

2 *epexegesis*: CATVLL. 64, 3 Phasidos ad fluctus et fines Aeetaeos. VERG. georg. 4, 394 immania . . . armenta et turpes . . . phocas. 4, 399 vim duram et vincula. Aen. 1, 258 urbem et promissa Lavini moenia (*cf.* SERV. *ad l.*). 2, 116 sanguine . . . et virgine caesa. 5, 214. 7, 342 Latium et Laurentis tecta tyranni. 8, 418. 11, 571 equae mammis et lacte ferino (SERV. auct.: ἓν διὰ δυοῖν. *sed cf. Nissen l. c.*). 12, 505 costas et crates pectoris (*cf.* SERV. *ad l.*). 12, 516. CIRIS 113 Carpathium . . . et flumina Caeratea. OV. met. 4, 757 Andromedan et tanti praemia facti. *al.*

D *concinnitas et inaequalitas iuncturae membrorum parium*: 1 *concinnitas*: a *subst.*: ENN. ann. 522 cui par imber et ignis, spiritus et gravis terra. PLAVT. Amph. 650 (*praecedit asynd.*). Curc. 444 VARRO ling. 5, 11. 12 *al.* CIC. inv. 1, 109 virtus et magnificentia . . . humilitas et obsecratio. Q. Rosc. 14 *et saepe* (*rarius in philos. et rhet.*). LVCR. 3, 528 *sq.* 5, 1256 *sq.* VERG. catal. 9, 60. LIV. 9, 11, 4 (*et bis*). VITR. 1, 4, 5 *al.* SEN. contr. 7, 6 (21), 17 VAL. MAX. 2, 2, 2 *al.* *et passim.* b *adi. et adv.*: PLAVT. Mil. 907 lepide et sapienter, commode et facete. RHET. Her. 3, 15, 27 *al.* CIC. inv. 1, 49 confuse et permixtim . . . discripte et electe. Q. Rosc. 16 *et saepe* (*raro in philos.*; *cf.* Lael. 95). BELL. Alex. 49, 2 SALL. Catil. 51, 27 or. Phil. 1 HOR. sat. 2, 7, 100 OV. trist. 5, 1, 7. LIV. 9, 16, 4 (*et ter*). VITR. 7, 2, 2 *al.* *et passim* (*quattuor paria*: SEN. epist. 95, 58 COLVM. 3, 2, 1; *trimembria*: CIC. Cael. 33 VAL. MAX. 5, 1, 1^d^). c *verba*: VARRO rust. 3, 9, 2 admittant et pariant . . . incubent et excudant. CIC. S. Rosc. 121 Verr. II 5, 174 *al.* LVCR. 5, 832 *sq.* 1248 *sq.* OV. met. 1, 470 *sq.* SEN. dial. 7, 4, 1. *al.*

2 *inaequalitas*: a *asynd. . . ., et* (*cf. Madvig, Opusc. I 338*): PLAVT. Epid. 198 (*asynd.*, atque, et). Most. 53 me . . . et te . . ., me . . ., te. CIC. Verr. II 2, 135 causas voluntates . . ., facultates et copias. parad. 49 orat. 36 epist. 6, 12, 1. VAL. MAX. 1, 8, 11 (*cf. Stangl, BphW. 32, 1912, 1525*). TAC. Agr. 15 hist. 2, 42 *al.* (*v. Nipperdey-Andresen ad ann. 16, 17*). AMM. 14, 8, 9 *al.* *plura membra*: MELA 2, 53 COLVM. arb. 20, 2 PLIN. nat. 13, 12 PLIN. epist. 5, 8, 9. b que . . ., et: PLAVT. Poen. 268 stabulum statumque, sellam et sessibulum. 326. 1108. CIC. div. in Caec. 38. Caecin. 1 vi et armis . . ., iure iudicioque. *al.* (*vix vel raro in philos. et epist.*). SALL. Iug. 67, 2 VERG. georg. 2, 12 *al.* HOR. sat. 1, 10, 81 SEN. nat. 2, 55, 3 TAC. hist. 1, 52. *al.* c atque . . ., et: PLAVT. Trin. 436 erum atque servom . . . Lesbonicum et Stasimum. VARRO Men. 417 RHET. Her. 1, 11, 18 *al.* CIC. inv. 1, 4 infantes et insipientes . . . magnos ac disertos. Verr. II 1, 55 *al.* (*raro in philos. et epist.*). SALL. Catil. 2, 5 *al.* LIV. 23, 3, 9 VELL. 1, 15, 3 SEN. dial. 1, 3, 2 COLVM. 3, 19, 3. *al.* d aut . . ., et *sim.* (*cf. Stangl, RhM. 70, 1915, 231*): CIC. inv. 2, 109 aequi et iniqui . . ., praemii aut poenae. CIC. fin. 3, 17 de orat. 1, 58 *al.* SEN. epist. 66, 25. 26 TAC. hist. 5, 15 *al.* *cf.* TAC. hist. 4, 26 fors seu natura . . ., fatum et ira. ann. 6, 38.

VII ***iuncturae*** (*ad I et II*): A *c. adv. et coniunctionibus* (*selectissima; afferuntur fere vetustissima quaeque exempla*): **et acsi:** CYPR. epist. 21, 2 p. 530, 14. VEN. FORT. carm. 3, 4, 3 (*pros.*). **et adeo** (que, atque a. PLAVT.): TER. Hec. 240 *al.* CAES. civ. 3, 23, 3 LIV. 21, 1, 2 *al.* **et adhuc:** TER. Ad. 122 CIC. fin. 5, 46 *al.* HOR. ars 78 OV. epist. 16, 17 *et passim.* **et aeque:** CIC. Quinct. 86 *al.* HYGIN. frg. Gell. 10, 16, 7 COLVM. 8, 3, 6 *al.* **et alioqui(n):** VAL. MAX. 3, 8 ext. 1 SEN. epist. 49, 3 SCRIB. LARG. praef. p. 1, 9 *al.* **et aliquando:** CIC. Verr. II 1, 72 *al.* SALL. Iug. 14, 21 SEN. benef. 3, 12, 3 *al.* **et amplius:** CATO agr. 94 et hoc a. (157, 10 CIC. Verr. II 2, 123 *al. cf.* et eo a. *inde a* PLIN. nat. 17, 77). HOR. carm. 1, 13, 17 *al.* **et ante omnia:** LIV. 7, 4, 3 CELS. 3, 4, 1 *al.* **et autem** (*cf. p. 884, 59. 73*): *v. vol. II 1593, 76 sqq. i. q.* 'καὶ πάλιν'; *inde a* SCRIB. LARG. 207 *i. q.* 'καὶ δέ'; *ad exempla s.* autem *l. c. allata adde e. g.* ITALA gen. 27, 23 (Lugd.) et erant a. (ἦσαν γάρ, VVLG. quia). 27, 41 et minatus est a. (καί, VVLG. ergo). IREN. 1, 3, 4 (καί). 3, 1, 1 (καὶ . . . δέ). *al.* *nota* et sin a. *i. q.* '*sin a.*'?: CHIRON 811 (*def. Löfstedt, Glotta 3, 1912, 31; potius et del. videtur*). **et certe:** *inde a* TER., *v. vol. III 941, 38* (certeque *rarius et fere apud poetas*). **et cetera:** *v. vol. III 969, 26 sqq.* (*rarius* ceteraque). et ceterum *i. q.* '*ceterum*': TERT. pudic. 15, 11. **et contra:** *v. vol. IV 742, 42 sqq.* *cf.* et econtra: *v. p. 50, 24.* et e(x) contrario: RHET. Her. 4, 21, 29 SEN. nat. 5, 1, 4 *al.* et e(x) diverso: GAIVS dig. 35, 2, 73 pr. *al.* **et deinceps:** VARRO ling. 6, 34 *al.* (*asynd.*: *9, 64*). CIC. inv. 1, 103 *al.* CAES. civ. 3, 9, 7 LIV. 29, 3, 3 *al.* **et deinde:** TER. Haut. 19 LIV. 23, 18, 16 *al.* **et denique:** *v. Landgraf ad Cic. S. Rosc. 38 et s.* denique *vol. V 1, 527, 50. 530, 29. 532, 27. 31 sqq.* **et ea re:** RHET. Her. 2, 16, 24 *al.* CIC. inv. 2, 58 *al.* VITR. 1, 1, 12 *al.* (et hac re: MELA 1, 71). *cf.* et ob eam rem: PLAVT. Epid. 253 *al.* CIC. Mil. 53 (et ob eam [hanc] causam: CIC. Lael. 75 *al.* CAES. Gall. 1, 17, 6 *al.* SALL. Iug. 65, 1 *al.*). et eo: ACC. carm. frg. 26 VARRO ling. 5, 4 *al.* (et ex eo: PLIN. nat. 34, 137). et ob ea: SALL. Iug. 89, 4 *al.* CVRT. 6, 8, 3 *al.* et ob id: SALL. or. Phil. 18 LIV. 21, 47, 1 *al.* (et ob hoc: SEN. contr. 2, 1, 34 *al.* et per hoc: AVG. civ. 19, 24^extr.^ *al.*). **et ecce:** *v. supra p. 31, 36 sqq. nota*: APVL. met. 6, 9 (*in initio orationis*). VVLG. gen. 19, 10 et e. (δέ, ITALA Lugd. autem). **et en:** APVL. met. 9, 14. 10, 9. **et . . . enim** (*fere i. q. 'etenim'; aliter p. 908, 72*): TERT. bapt. 20 et quis e. prohibet *eqs.* (*in refutatione, cf. p. 891, 54*). anim. 11 p. 315, 22 adv. Marc. 4, 36 p. 545, 12. LAMPR. Alex. 45, 3 (*def. Tidner, De particulis copul. ap. script. hist. Aug., 1922, 121*). SCHOL. Hor. epod. 11, 16 et ibi e. de equi coitu loquebatur. SVLP. SEV. chron. 2, 26, 1 (*cf. Martin, WklPh. 35, 1918, 353*). COD. Iust. 3, 33, 16, 3 et tunc e. usus fructus . . . revertatur. *cf. et p. 575, 49 sqq.* *cf.* et . . . namque: RVSTIC. Conc.^S^ I 4 p. 223, 20 ⌊et⌋ (*del. Schwartz*) studium n. **et equidem:** PLAVT. Cist. 526. Stich. 590 (*interpol.*). **et ergo** (*i. 'et igitur'*): *v. p. 774, 74 sqq.* *addam*: TERT. adv. Marc. 2, 16 p. 357, 13. ARNOB. nat. 1, 17 p. 13, 21 et quid e. sequitur *eqs.*? (*in redarguendo, v. p. 891, 61*). ITALA gen. 31, 16 (Lugd.) et nunc e. . . . fac (νῦν οὖν, VVLG. unde). *al.* **et etiam:** (*v. Schmalz, Antibarb. I 520 sq.; cf. p. 884, 78*): PLAVT. Amph. 717 et te quoque e. Cas. 365 et nunc e. Cist. 522 *al.* VARRO ling. 5, 122 *al.* CIC. Verr. II 3, 205. *cetera v. s.* etiam. *nota fere i. q. 'et'*: MARCELL. med. 1, 98 sucum . . . exprimat et oleo e. rosaceo admisceat. **et fors:** VERG. Aen. 5, 232 *al.* PRVD. psych. 501. et forsan: BELL. Afr. 45, 2 HOR. carm. 2, 16, 31 SIL. 16, 517. et forsitan: BELL. Alex. 58, 2 TIB. 1, 10, 13 OV. epist. 19, 141 *al.* LIV. 3, 25, 9 *al.* (*nota in initio orationis*: PETRON. 50, 4. *cf. p. 891, 48*). et fortasse: CIC. Verr. II 2, 169 *al.* CAES. civ. 3, 60, 3 HOR. ars 19 OV. fast. 6, 787 SEN. contr. 10, 1, 2 *al.* (et fortassis: BRVT. et CASS. Cic. epist. 11, 3, 3 HOR. sat. 2, 7, 40 PLIN. nat. 18, 36 *al.*). et forte: CIC. fat. 6 SALL. Iug. 93, 4 *al.* LIV. 3, 6, 2 *al.* (*e poetis*: SEN. trag., CALP., STAT.). **et herc(u)le:** PLAVT. Capt. 88 *al.* TER. Haut. 523 CIC. fin. 2, 23 *al.* LIV. 7, 11, 1 *al.* (et hercules: CIC. Brut. 62 *al.* LIV. 34, 31, 3 PLIN. nat. 2, 206 *al.*). *cf.* et mehercule: CIC. Verr. II 4, 33 *al.* SALL. Iug. 110, 2 CVRT. 5, 8, 9 *al.* (et mehercules: PETRON. 33, 5 *al.*). **et heu:** HOR. epod. 11, 21 VAL. FL. 7, 199 *al.* **et heus:** PLAVT. Most. 467. **et iam:** *v. vol. VII 1, 108, 33 sqq.* *cf.* et iamdudum: PLAVT. Mil. 580 VERG. georg. 1, 213 *al.* et iampridem: CIC. Att. 2, 5, 1 *al.* SEN. contr. 10, 1, 1 *al.* **et ibi** (ibidem): *v. vol. VII 1, 150, 47 sqq. 156, 16 sqq.* (*adde* PLAVT. Pseud. 1272). **et idcirco:** *v. vol. VII 1, 177, 65 sqq.* **et ideo:** *v. vol. VII 1, 212, 58 sqq.* **et igitur:** VVLG. II Esdr. 5, 8 nos . . . redemimus fratres nostros . . . et vos -r (καὶ ὑμεῖς) vendetis fratres vestros? **et ilico:** *v. vol. VII 1, 331, 18 sqq. 54.* **et immo:** VITAE patr. 3, 17. **et imprimis** (*cf.* TER. Eun. 429 saepe, et fertur in primis. *al.*): CIC. Verr. II 3, 63. 67 *al.* LVCR. 4, 111 *al.* SALL. Iug. 35, 6 LIV. 25, 9, 4. VAL. MAX. 3, 3 ext. 4 *al.* (*i. q. 'et quidem i.'*: SEN. epist. 108, 33 CVRT. 8, 5, 12 PLIN. nat. 16, 59 *al.*). **et interdum:** PLAVT. Capt. 550 RHET. Her. 3, 1, 1 CIC. Brut. 158 LVCR. 2, 1012 *al.* SALL. Catil. 23, 3 *al.* LIV. 34, 5, 5 *al.* **et interea:** CIC. Quinct. 31 *al.* PLANC. Cic. epist. 10, 23, 3 CAES. Gall. 1, 24, 2 VERG. Aen. 2, 56. **et interim:** SALL. Iug. 39, 2 LIV. 37, 31, 2 SEN. benef. 5, 19, 7 *al.* **et invicem:** CAES. civ. 3, 98, 3 CELS. 3, 23, 4 SEN. benef. 4, 1, 1 *al.* COLVM. 5, 6, 1 PLIN. paneg. 39, 1 *al.* **et ita** (*saepius apud priscos* atque i.): PLAVT. Bacch. 385 Poen. 915 CATO agr. praef. 1 QVADRIG. hist. 48 VAL. ANT. hist. 61 VARRO rust. 1, 43

[*Hofmann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

RHET. Her. 2, 26, 41 CIC. inv. 1, 98. *inde passim.* **et itaque:** TERT. pudic. 14, 1 et his i. discussis ... regredior. resurr. 19[in.] orat. 28 *al.* **et item:** (*cf. p. 885, 5*): PLAVT. Cas. prol. 49 Men. 1094 *al.* TER. Ad. 230 CATO agr. praef. 1 *al.* VARRO Men. 438 *al.* RHET. Her. 2, 2, 2 *al.* CIC. inv. 1, 36 *al.* LVCR. 1, 394 *al.* CAES. Gall. 1, 29, 1 *al.* (*apud quosdam ut* COLVM., ASCON. itemque *praevalet; v. Stangl, Philol. 69, 1910, 512*). **et iterum:** PLAVT. Men. 410. SEN. contr. 7, 3 (18), 8 (*in allegando ut saepius*). *al.* SEN. dial. 10, 4, 6 COLVM. 7, 3, 24 *al.* (*e poetis*: IVV., COMM. *nota i. q.* '*contra, αὖ*': COMM. instr. 1, 36, 2). **et magis** (*cf. p. 874, 77. 893, 82. 899, 1. 42*): PLAVT. Stich. 512 TER. Phorm. 721 VARRO ling. 10, 19 *al.* RHET. Her. 3, 2, 2 *al.* CIC. inv. 2, 105 *al. inde passim.* **et maxime** (*fere i. q.* '*et quidem m.*', *cf. e. g. l. 14. 16*): ACC. carm. frg. 3, 1 M. VARRO rust. 1, 25, 1. RHET. Her. 1, 6, 10 ab adversarii dicto exordiemur, et ab eo m., quod ille nuperrime dixerit (CIC. Manil. 70 *al.* CVRT. 6, 11, 20 *al. cf.* VITR. 7, 3, 1 et hi m. *al.*). 3, 24, 40 et tum m., cum (CIC. parad. 29 *al.*). CIC. inv. 2, 131. Verr. II 4, 64 et quidem m. (Tusc. 2, 45 et m. quidem, si. *al.*). *passim* (*cf. vol. VIII 71, 60. 67. 80 al.*). *nota*: et vel m.: PAVL. sent. 5, 15, 1 SCHOL. Cic. Bob. p. 175, 17. 27 St. *abundanter*: BENED. reg. 61 non renuatur talis voluntas, et m. quia *eqs.* (*i.* '*praesertim cum*'). **et merito:** *cf. p. 874, 61.* **et modo:** CIC. rep. 2, 49 Tusc. 4, 21. BELL. Afr. 6, 5 et modo ..., modo (82, 1 OV. am. 1, 8, 74 *et passim* [*nota anaphoram* et m. ... et m.: PROP. 1, 3, 21 *sqq.* 1, 14, 3 *sq.* OV. epist. 15, 255 *al.*]. *cf.* OV. rem. 595 et m. ..., nunc [fast. 4, 397 *al.*]. met. 2, 189 et m. ..., interdum. *al.*). LYGD. 5, 20 *et passim.* **et mox:** PLAVT. Mil. 150 SALL. hist. frg. 1, 108 HOR. sat. 2, 3, 192 *al.* PROP. 3, 9, 6 OV. met. 6, 183 LIV. 21, 58, 8 *al.* *nota*: VEG. mulom. 1, 29, 2 prius ... et m. (*i. q.* '*prius ..., deinde*'). *i. q.* '*et simulac*': IORD. Get. 147. 284. *cf.* et mox ut: SERM. de conf. diab. 111[a]. **et ... ně** (*enclitice in interrog.; cf. p. 906, 8*): RHET. Her. 1, 10, 17 et licueritne. CIC. inv. 2, 94. **et nimirum:** RHET. Her. 2, 2, 2 CIC. leg. agr. 2, 70 *al.* **et num:** VARRO rust. 3, 2, 11 CIC. Att. 2, 5, 2. 3 *al.* LIV. 36, 3, 8 MANIL. 1, 175. *cf.* et numquid: PLIN. nat. 24, 65 VLP. dig. 47, 2, 27, 1 *al.* **et nunc** (*cf. p. 891, 13*): PLAVT. Amph. prol. 112 *al.* TER. Andr. 157 *al.* ACC. trag. 237 CIC. inv. 1, 107 *al.* LVCR. 3, 852 CAES. Gall. 6, 13, 12 SALL. epist. Pomp. 9. CE 963, 14 (*a. 11 a. Ch.*) et n. demum (PLIN. epist. 5, 8, 8). VERG. ecl. 3, 56 et n. ..., n. (Aen. 5, 156 *saepe. cf.* LIV. 8, 32, 9 et n. ..., modo). *et passim* (*nota: in initio orationis* APVL. met. 7, 27). **et o:** CVLEX 94 PROP. 2, 15, 1 OV. epist. 3, 61 *al.* **et omnino:** RHET. Her. 1, 9, 14 CIC. inv. 1, 12 *al.* LVCR. 1, 863 *al.* VITR. 1, 2, 9 *al.* *cf.* et in totum: SEN. epist. 31, 5 SCRIB. LARG. 121 *al.* PLIN. nat. 5, 54 *al.* **et pariter:** VARRO Men. 438 CIC. Arat. 384 LVCR. 5, 674 VERG. Aen. 1, 714 *al.* OV. epist. 4, 28 *al.* MANIL. 5, 309 *al.* (*e scriptoribus*: PETRON., QVINT., TERT., VVLG. *al.*). **et plane:** CIC. leg. agr. 2, 26 *al.* CAEL. Cic. epist. 8, 8, 4 *al.* Q. CIC. pet. 56 SEN. suas. 6, 27 PETRON. 23, 2 *al.* **et plerumque** (et plerique VARRO, CIC., CAES.): LIV. 26, 19, 5 *al.* SEN. contr. 10, 1, 6 *al.* **et pol:** PLAVT. Cas. 177 *al.* TER. Eun. 879 (*cf.* et edepol: PLAVT. Most. 296 *al.* TER. Hec. 83). **et porro:** TER. Ad. 964 LVCIL. 482 AFRAN. com. 359 VARRO ling. 9, 85 GRATT. 66 QVINT. decl. 274 p. 122, 11. **et postremo:** PLAVT. Trin. 662. RHET. Her. 4, 54, 68 modo ..., deinde ..., tum ..., deinde ..., post ... et postremo. LIV. 39, 54, 8 PLIN. nat. 2, 164 *al.* *cf.* et ad postremum: SALL. hist. frg. 1, 12 LIV. 38, 56, 10. et ad extremum: CIC. de orat. 2, 158 HIER. epist. 22, 18, 3 *al.* **et potius** (*cf. p. 893, 77. 894, 41*): VARRO rust. 1, 20, 1 et nigri p. quam aliter ut sint (CIC. Verr. II 5, 105 *passim*). 1, 20, 5 *al.* CIC. inv. 2, 45 *al.* LVCR. 6, 393 NEP. Epam. 2, 3 HOR. carm. 2, 9, 18 *al.* **et potissimum:** PLAVT. Trin. 476 VARRO Men. 340 *al.* RHET. Her. 2, 2, 2 CIC. inv. 1, 25 *al.* CELS. 3, 2, 7 *al.* (*i. q.* '*et quidem p.*': *e. g.* PLIN. nat. 11, 3). **et praecipue:** CIC. epist. 16, 3, 1 (*alibi* praecipueque *vel asynd.*). TIB. 2, 5, 109 LIV. 23, 22, 7 *al.* VELL. 2, 115, 4 CVRT. 4, 9, 25. *inde passim* (*fere i. q.* '*et quidem pr.*', *e. g.*: SCRIB. LARG. 20 PLIN. nat. 2, 126). **et praesertim:** VICT. VIT. 2, 40. **et praeterea:** TER. Ad. 971 CATO agr. 150, 1 *al.* VARRO rust. 2, 5, 9 RHET. Her. 2, 7, 10 *al.* CIC. Verr. II 2, 93 *al.* BELL. Afr. 19, 1 *al.* SALL Catil. 50, 4. *inde passim* (*e poetis*: OV.). **et primo:** CIC. Tusc. 3, 13 et p. ..., deinde (SALL. Iug. 42, 1 LIV. 1, 36, 2 *saepe. cf.* SALL. Iug. 53, 1 et p. ..., post. OV. met. 14, 518 et p. ..., mox. *al.*). OV. met. 11, 678 LIV. 4, 2, 7 *al.* **et primum:** CATO agr. 157, 2 LVCIL. 49 RHET. Her. 4, 1, 1 VARRO rust. 1, 20, 2 CIC. Mur. 3. rep. 2, 38 et p. ..., deinde (Att. 1, 19, 1 LIV. 5, 39, 1 *al. cf.* VERG. Aen. 2, 213 post. 5, 220 inde. 9, 696 tum. LYGD. 2, 19 mox. LIV. 4, 14, 4 postremo *al.*). *passim* (*i. q.* '*et quidem pr.*': PLIN. nat. 8, 1 *al.*). **et profecto:** PLAVT. Asin. 244 *al.* CIC. div. in Caec. 70 *al.* SALL. Iug. 85, 22. 48 CVRT. 4, 13, 13 *al.* **et propterea:** PLAVT. Capt. 240 TER. Andr. 653 *al.* CIC. inv. 2, 64 *al.* (*philos. et epist.*). PAVL. FEST. p. 95 APVL. Plat. 1, 12 *al.* **et quamquam:** CIC. p. red. in sen. 30 *al.* SALL. or. Macri 8 *al.* VERG. Aen. 10, 856 OV. epist. 18, 58 *al.* LIV. 1, 37, 6 *al.* **et quamvis:** CIC. Phil. 1, 19 CATVLL. 91, 7 LVCR. 2, 391 PROP. 1, 3, 13 *al.* OV. met. 1, 686 *al.* (*e script.*: PLIN. nat., DIG., AVG., COD. Theod. *al.*) **et quando** (*cf. p. 891, 51 et s.* ecquando *p. 51, 39 sqq.*): VERG. georg. 1, 254 LIV. 5, 44, 2 PETRON. 56, 3 QVINT. inst. 11, 1, 10. **et quasi:** PLAVT. Truc. 867 CIC. inv. 2, 100 *saepe.* LVCR. 1, 947 *al.* SALL. Catil. 23, 6 *al.* OV. Pont. 2, 8, 10 *al.* MANIL. 2, 198 SEN. contr. 1, 6, 2 *al.* **et quemadmodum:** VARRO ling. 9, 112 *al.* CIC. inv. 1, 7 *al.* (*rhet. et philos.*). Q. CIC. pet. 20 LIV. 30, 30, 30 SEN. epist. 99, 21. ITIN. [Silv.] 27, 9 (*vi temporali*). **et quia:** PLAVT. Mil. 1323 TER. Eun. 586 CIC. inv. 2, 11 *al.* LVCR. 2, 653 *al.* OV. met. 7, 576 LIV. 1, 51, 2 *passim.*

et quidem (*cf. p. 874, 5. 24. 885, 12. v. Schmalz, Antibarb. I 523 sq.*): PLAVT. Asin. 645. Bacch. 222 huc adveniet miles :: et miles q.? *al.* TER. Hec. 430 *al.* VARRO Men. 335 *al.* RHET. Her. 3, 12, 22 CIC. inv. 1, 16 *saepe. singula v. s.* quidem. *nota: in responso cum affirmatione* ('*ja, und.*' *similia v. p. 907, 13*): CIC. leg. 1, 16 et recte q. ([*cf.* rep. 1, 58. 3, 44 ac. 1, 33]. 3, 24 'at aliquando incenditur.' et q. saepe sedatur. Tusc. 3, 48 de orat. 2, 143 *al.* [*v. supra p. 891, 56*]). *cf.* TERT. spect. 26 p. 25, 24. *i. q.* '*et etiam*': COD. Iust. 1, 12, 5 (*a. 451*) in ... ecclesiis et in aliis q. ... locis. **et quoniam:** PLAVT. Capt. prol. 30 AFRAN. com. 354 VARRO Men. 90 *al.* RHET. Her. 3, 10, 18 CIC. Verr. II 2, 7. *inde passim* (*e poetis*: LVCR., OV., MANIL., IVV.). **et ... quoque** (*aliter p. 914, 71*): PLAVT. Asin. 184 Men. 768 Poen. 40 VARRO ling. 5, 154 *al.* CIC. inv. 1, 107 (*et 4[ies]*). OV. ars 3, 540 *al.* LIV. 5, 10, 7 *al.* SEN. contr. 1, 4, 5. *inde saepe.* **et rursus:** ENN. ann. 288 VARRO rust. 1, 54, 3 *al.* CIC. Tusc. 3, 37 Tim. 27 CAES. civ. 1, 83, 2 SALL. or. Phil. 20 VERG. Aen. 2, 751 PROP. 2, 22, 49. *inde saepius. cf.* et rursum: PLAVT. Rud. 1223. CIC. nat. deor. 2, 118 (*et bis*). LVCR. 5, 778 *al.* **et sane:** CIC. Lael. 62 SALL. Iug. 42, 2. 100, 5 VAL. MAX. 3, 7 ext. 6. *inde passim.* **et scilicet** (*falso trad.*: SALL. rep. 1, 4, 3): CIC. leg. 1, 36 (*ironice*). fin. 2, 102 div. 2, 47 Att. 15, 15, 4 SCRIB. LARG. 229 QVINT. inst. 5, 13, 26. **et si:** PLAVT. Mil. 1416 *al.* CATO agr. 29 *al.* CAECIL. com. 97. LVCIL. 334 si ... et si (552 *al.* CIL I² 605 *al.* RHET. Her. 1, 5, 8 *passim*). CORNELIA epist. frg. 1 AFRAN. com. 62 VARRO Men. 231 *al.* RHET. Her. 3, 8, 15 *al.* CIC. inv. 1, 17 *et passim.* *cf.* et ni(si): CIC. Verr. II 3, 121 (*et ter*). LVCR. 1, 805. 809 CAES. civ. 3, 101, 3. LEX Rubr. (CIL I² 592) 50 nisei ... et nisei sei. SALL. Iug. 21, 2 OV. met. 13, 662 *al.* **et sic:** VARRO ling. 5, 74 *al.* CIC. S. Rosc. 73 et sic ..., ut (Cluent. 88 *passim*). rep. 6, 26 *al.* CAES. Gall. 7, 30, 4 NEP. Ages. 3, 6 VERG. Aen. 1, 614. *inde passim.* *nota: i. q.* '*et tum*': COMM. apol. 660 ITIN. [Silv.] 12, 3 *al.* FILASTR. 107, 1 *al.* CHIRON 222 *al.* VVLG. exod. 12, 44 *al.* COD. Theod. 2, 28, 1 (= COD. Iust. 4, 4, 1; *a. 422*). *al.* **et simul:** ENN. ann. 91 et s. ... volavit avis, s. ... exoritur sol (LIV. 31, 46, 11). 128 *al.* PLAVT. Amph. 715 *al.* TER. Andr. 515 *al.* CATO agr. 95, 2 FAB. PICT. hist. 3 QVADRIG. hist. 41 VARRO rust. 1, 2, 2 *al.* RHET. Her. 1, 5, 8 *al.* CIC. inv. 1, 101 *passim.* (*i. q.* '*et simulac*': TERT. apol. 9, 17). **et simulatque** (-ac): CIC. har. resp. 2 LVCR. 4, 782 COLVM. 11, 3, 42. **et tamen** (*cf. p. 885, 21; ceterum v. s.* tamen): PLAVT. Mil. 756 *al.* TER. Andr. 59 *al.* VARRO Men. 115 *al.* RHET. Her. 1, 6, 9 *al.* CIC. inv. 1, 12 *passim* (*diiunctum*: CIC. Tusc. 1, 27 et permaneret t. nat. deor. 2, 39 PLIN. nat. 2, 219 *al.* *raro e. g. apud* TAC., *qui praefert* ac t.). **et tamquam:** CIC. Phil. 7, 19 *al.* HOR. sat. 1, 1, 71 OV. met. 13, 437 EPIST. Sapph. 69 LIV. 4, 31, 7 *passim.* **et tandem:** VERG. georg. 4, 344 *al.* OV. met. 2, 794 *al.* (*e script.*: LIV., CVRT., PETRON., PLIN. iun., APVL., TERT., VVLG.). **et tantum:** VARRO ling. 9, 21. CIC. Caecin. 30 et tantum modo (Tusc. 5, 76 *al.* LIV. 35, 28, 3 *al.*). rep. 1, 16 *al.* OV. trist. 5, 8, 18 *al.* **et tum** (*cf. p. 903, 16*): ENN. ann. 514 et t. sicut ... qui (*Hom. Z 506* ὡς δ' ὅτε). HEMINA hist. 9. VARRO Men. 335 et t. denique (CIC. leg. agr. 2, 68 *al. cf.* LIV. 40, 50, 4 et t. demum. *al.*). CIC. div. 1, 51 et t. quidem (LIV. 1, 57, 11 *al.*). leg. 2, 38 et t. ..., t. (div. 2, 69 *al. cf.* LIV. 7, 17, 3 et t. ..., deinde. *al.*). de orat. 3, 229 et t. ..., cum (CATVLL. 84, 3 *al.*). *al.* SALL. Iug. 16, 2 *al.* LIV. 1, 2, 3 *passim.* **et tunc:** SISENNA hist. 44 VARRO rust. 2, 4, 7 OV. met. 4, 315 LIV. 42, 57, 9 VITR. 3, 4, 2 *al.* SEN. contr. 1, 1, 12 *al.* GERM. frg. 3, 4 CELS. 3, 19, 5 SEN. nat. 4, 2, 25. *et passim.* **et vel** (*cf. p. 903, 18*): RHET. Her. 1, 15, 25 et vel ... vel (CIC. Cluent. 158 *al.* HOR. sat. 2, 3, 232 *al.* OV. fast. 4, 882 LIV. 7, 29, 1 *passim. cf.* et aut ... aut *inde a* CIC., VARRONE). LIV. 25, 23, 12 PETRON. 98, 3 PLIN. nat. 30, 122 SIL. 14, 635 QVINT. inst. 1, 6, 2 *al.* SVET. Nero 39, 1. **et velut:** LVCIL. 1165 VARRO AT. carm. frg. 22, 3 LVCR. 2, 118 *al.* LIV. 2, 6, 10 *passim* (*cf.* et veluti: LVCR. 3, 551 HOR. sat. 2, 1, 40 LIV. 33, 18, 17. *et ap.* VAL. MAX., SCRIB. LARG., MELAM., PETRON. *al.*). **et vero** (*aliter p. 910, 25*): CIC. rep. 1, 49 *al.* PETRON. 97, 10 PLIN. nat. 20, 23. *i. q.* '*(et) autem*' (*cf. Schmalz-Hofmann*[5], *670*): DIDASC. apost. 77, 2 et alia v. non. EXPOS. mundi 37 RVSTIC. Conc.[S] I 4 p. 123, 34 et nunc v. (*gr. I 1, 7 p. 154, 14* καὶ νῦν). BOETH. herm. pr. 2, 12 p. 177, 23 *al.* **et una:** PLAVT. Amph. prol. 95 Poen. 221 TER. Andr. 924 *al.* CATO agr. 75 *al.* VARRO Men. 395 *al.* CIC. Phil. 12, 1 (*et bis*). LVCR. 1, 1046 *al.* CAES. Gall. 7, 39, 1. *et passim.* **et ut** (*tam c. indic. quam c. coni.; cf. p. 873, 60*): PLAVT. Capt. 908 et ... ut feram (*seiuncta particula ut*: Cas. 706 Pseud. 633 TER. Phorm. 512 *al.*). Persa 152 *al.* TER. Phorm. 759 Haut. 1040. VARRO ling. 5, 109 et ut ..., sic (8, 50 *al.* CIC. rep. 6, 26 *al. et ap.* OV., LIV., TAC. *cf.* LIV. 26, 37, 6 et ut ..., ita [VELL. 2, 34, 3 *al. cf.* CAES. civ. 3, 15, 1 et sicuti ..., ita]). rust. 1, 12, 3 ne ... et ut potius (CIC. Phil. 8, 7 *al.* BELL. Afr. 1, 2 LIV. 25, 15, 20' *al.*). *al.* RHET. Her. 3, 9, 16 CIC. Tull. 55. *et passim* (*temporaliter* et ut *c. indic.*: OV. met. 8, 101 et ut ... imposuit.

[*Hofmann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

LIV. 25, 39, 5 *al.* CVRT. 7, 9, 9). *cf.* et uti: PLAVT. Amph. prol. 8 CATO agr. 1, 2 *al.* GRACCH. or. frg. Schol. Cic. Bob. p. 81, 23 St. CIC. inv. 2, 102 leg. 2, 58 OV. Pont. 2, 3, 51 LIV. 24, 13, 11 *al.* **et utinam:** LIV. 35, 49, 9 VELL. 2, 28, 3 SEN. epist. 95, 29 FLOR. epit. 4, 12, 55 *al.* **et utrum:** PLAVT. Cist. 679. VARRO ling. 8, 40 et u. ... an (rust. 1, 2, 8 LIV. 35, 28, 5 *al.*). RHET. Her. 4, 15, 22. CIC. leg. agr. 1, 1 u. ... et u. (Phil. 13, 38 [*verba Antoni*]). LIV. 21, 41, 7 *al.*

B *c.* ***negationibus*** (*non affero part. negat. quae fere ad sing. notiones pertinent ut* haud [PLAVT. Stich. 590 (*interpol.*). CIC. Tusc. 2, 41 et h. scio. off. 2, 64 *al.; saepius inde a* LIV.], minime [CIC. rep. 3, 48 *al.* LIV. 25, 7, 11 *al.*]. *cf. etiam* et vix: TER. Hec. 615 CIC. epist. 4, 6, 1 VERG. Aen. 11, 151. *et passim*): **et ne:** PLAVT. Amph. 489 (*interpol.*). TER. Haut. 556 Eun. 76. CATO agr. 1, 1 uti ne ... neve ... et ne (*cf.* 32, 2 ne ... et ne. CIC. off. 1, 89 *al.*). 107, 1 *al.* VARRO Men. 418 *al.* RHET. Her. 1, 9, 14 *al.* CIC. Q. Rosc. 37. *inde passim* (*c. imperat.*: VAL. FL. 8, 436 STAT. Ach. 1, 534 CE 856, 14 *al.* *abundanter*: ITALA gen. 45, 24 [Tert. orat. 11 p. 188, 3] et ne ... irascamini [μή, VVLG. ne]). *cf.* **et ne ... quidem:** CIC. Verr. II 2, 78 LIV. 1, 58, 4 *al.* SEN. contr. 1, 2, 4 *al.* VELL. 1, 12, 7. *et al.; nota*: PLIN. nat. 2, 43 humilis et excelsa *luna*, et ne id q. uno modo.

et nec (neque): *legitimum est tam* et nec ... nec (CIC. fin. 2, 19 *al.* LVCR. 4, 1217 VERG. Aen. 9, 791 HOR. epist. 1, 17, 47 OV. met. 2, 191 *al.* LIV. 10, 29, 2. *et passim*) *quam* et nec *i. q. 'et ne ... quidem'; apud posteriores demum (inde a* SVET.? *cf. l. 28) est i. q. 'nec', 'et non' (cf. Löfstedt, Komm. 61; Salonius, Vitae patrum, 336 sqq.), sed apud hos quoque prior significatio (i. q. 'et ne ... quidem') occurrit. quare supersedi exempla separare.* CIC. Brut. 178 et praeterea nec indoctus. SEN. dial. 7, 17, 3 non sum sapiens et ... nec ero. SVET. Iul. 78, 2 et nec destiterit ... polliceri. ITALA deut. 30, 18 (Monac.) et neque multorum dierum eritis super terra (καὶ οὐ μὴ πολυήμεροι γένησθε, VVLG. et parvo tempore e.). Baruch 3, 21 (cod. Cav.); οὐδέ, VVLG. nec. Luc. 18, 13 (Cypr. domin. orat. 6 p. 270, 14); *gr. et* VVLG. *aliter.* ITALA (Filastr. 138, 6) *et* VVLG. I Cor. 14, 21 et nec ita (καὶ οὐδ' οὕτως. *cf.* VVLG. deut. 1, 32 et nec sic [Ezech. 16, 29 VITAE patr. 5, 5, 41]). TERT. adv. Marc. 4, 7 p. 436, 17. 5, 2 p. 573, 1 nec angelo et nec apostolo (*cf. Löfstedt, Zur Sprache Tert., 1920, 39*). PALLAD. 1, 24, 2 et neque locum deserunt. FILASTR. 45, 6 SERM. Arrian. frg. II 13 p. 640 A PELAGON. 267 CHIRON 448 EVOD. Aug. epist. 158, 1. VVLG. Marc. 6, 31 (καὶ οὐδέ). *al.* PAVL. NOL. carm. 31, 73 nec ... et neque. SORAN. p. 30, 12 concavo et nec valde molli. MART. CAP. 4, 365. RVSTIC. Conc. S I 4 p. 118, 26 ⌊et nec⌋ (= *p. 232, 16* neque) quamlibet ecclesiam despicias. p. 141, 17 SALV. gub. 7, 98 VITAE patr. 3, 91. 5, 7, 5 (*Cotelier p. 452* καὶ οὐδέ). 5, 10, 80 (*Nau 1909 p. 365* οὔτε). 5, 16, 86 (*Nau 1912 p. 209* καὶ οὐδέν). ORIBAS. syn. 5, 46 et neque profundus est satis. *al.* (*nota* syn. 6, 26 et neque ... neque ... et neque). COD. Iust. 1, 17, 2, 13 *al.* CORIPP. Ioh. 1, 544 PASS. Petr. 14. *aliter*: et neque ... et *i. q. 'neque ... et'*: MVTIAN. Chrysost. hom. 33 p. 448 qui ... dilatat semetipsum, et neque (οὔτε) ... ingreditur et ... tribulatur. sed et nec *i. q. 'sed nec'* (*cf. p. 913, 32*): DIDASC. apost. 8, 15 nec diu lavetur nec in meridie, sed et ... nec per singulos dies (μηδέ). THEOD. MOPS. in Tim. 2 p. 189, 4 (μηδέ). **et nemo:** TER. Eun. 1078 CIC. inv. 2, 152 S. Rosc. 47 NEP. Eum. 6, 2 LIV. 30, 23, 3 SEN. epist. 83, 24 PLIN. nat. 25, 2 *al.* QVINT. inst. 12, 11, 25 *al.* TAC. hist. 4, 76 TERT. anim. 21 p. 334, 17 *al.* ITALA act. 24, 24 (cod. e; καὶ μηδένα, VVLG. nec quemquam). COMM. apol. 46 OPTAT. 3, 8 p. 91, 19 VVLG. gen. 41, 24. Rom. 14, 7 (καὶ οὐδείς). *al.* *nota abundantiam*: AMPEL. 8, 2 et nemo neque invenire potest, quis pinxerit. **et neuter:** CAES. Gall. 7, 63, 7 *al.* OV. met. 5, 91. LIV. 1, 25, 4 et neutro (*adv.*). 25, 19, 15 PETRON. 17, 1 PLIN. nat. 8, 173. 10, 104. **et nihil:** PLAVT. Capt. 462 Rud. 1321 TER. Eun. 24 *al.* VARRO ling. 6, 95. rust. 1, 2, 8 et nihilo minus (SEN. contr. 10, 1 them. SEN. nat. 2, 3, 2 COLVM. 8, 17, 6 *al.*). CIC. inv. 2, 118 *al.* (*raro in orat.*: Phil. 11, 20). VERG. Aen. 11, 51 PROP. 1, 6, 18 *al.* OV. ars 1, 519 *al.* LIV. 4, 13, 13 (*et bis*). SEN. suas. 5, 8 SEN. apocol. 14, 4 *al.* *deinde passim* (et nil non: SIL. 10, 491 FLOR. epit. 4, 5, 3). **et non:** *legitimus est usus ubi singulae notiones (adi., comparativi, verba; cf.* et nonnihil, et nonnullus, et nonnumquam *inde a* CIC.) *negantur vel ubi* non *c. emphasi dicitur ut in interrogat. (v. p. 890, 77) et in correctione (i. q. 'et non potius'); liberius apud posteriores pro 'neque'.* **a** *usus legitimus* (*selectissima*): PLAVT. Asin. 681 virum ... optimum et non similem furis huius (*c. adi. ut*: Vid. 40 TER. Haut. 120 CATO agr. 34, 2 orig. 71 CIC. inv. 2, 69. Verr. II 4, 45 *saepe.* LVCR. 4, 1190 *passim. nota*: PLIN. nat. 18, 163 [*syn.* nec]). Bacch. 266 *al.* TER. Haut. 248 et non noverunt. Eun. 54 et ferre non posse (CVRT. 4, 5, 20 *al.*). LVCIL. 445 *al.* VARRO Men. 78 habere et non habere (*cf.* CIC. inv. 2, 50 Att. 16, 3, 6 *al.*). rust. 2, 10, 6 et non villa, sed casis (CIC. Caecin. 81 *passim. cf.* VARRO ling. 9, 85 et non solum ..., sed etiam [CIC. Cluent. 141 *saepe*]. *al.*). CIC. inv. 1, 28 et non minus (BELL. Hisp. 8, 2 *al.*). div. in Caec. 5 et non omnino. Phil. 10, 10 *al.* BELL. Hisp. 3, 4 et non parum (8, 1 *al.* *cf.* NEP. praef. 1 et non satis. *al.*). *et passim.* *i. q. 'et non potius'* (*cf.* et non potius: CIC. de orat. 1, 102 *al.* et non magis: TERT. *al., v. s. magis vol. VIII 67, 76 sqq.*): VARRO ling. 8, 71 cur appellant omnes aedem deum Consentium et non deorum Consentium? CIC. Verr. II 5, 24 Cluent. 34 Planc. 70 *al.* (*alibi* ac non). SALL. Catil. 52, 15 tantummodo in urbe et non per totam Italiam sint. OV. epist. 16, 214 *al.* LIV. 1, 50, 5. *et passim.* **b** *usus liberior*: ITALA deut. 13, 8 (Firm. err. 29, 1) non consenties ei et non exaudies eum et non parcet oculus tuus super eum et non celabis eum (καὶ οὐκ, VVLG. non ... nec ... neque). psalm. 18, 7 (Firm. err. 19, 4) et non est qui *eqs.* (καὶ οὐ, VVLG. nec). *talia passim apud script. vulg., e. g.* GREG. TVR., ORIBAS., ANTHIM., BENED. reg. (*v. Linderbauer, Komm. 157*), *al.* *cf.* **et nonne:** ACC. trag. 288. CIC. Manil. 55 (*H*, non *cett.*). **et nondum:** LYGD. 5, 15 OV. am. 2, 14, 28 *al.* LIV. 22, 55, 3 SEN. contr. 2, 3, 8. contr. exc. 4, 6 iam ..., et n. SEN. nat. 5, 8, 2 *al. deinde passim.* **et necdum** (GLOSS. III 437, 60. *cf. Schmalz-Hofmann*⁵, *641*): IVV. 1, 6 TAC. hist. 1, 31 PLIN. paneg. 14, 2. 56, 2. ITALA I Ioh. 3, 2 (Hier. epist. 59, 1, 3: καὶ οὔπω, VVLG. et nondum). VVLG. deut. 20, 6 I Esdr. 5, 16 HIER. epist. 22, 13, 2 *al.* COD. Iust. 4, 1, 11 pr. *al.* **et nullus:** PLAVT. Rud. 1397 et ... nulla causa est. CIC. inv. 1, 58 temere et nullo consilio. S. Rosc. 122 et ... nullo modo (OV. fast. 6, 118 *al.* *cf. p. 885, 56*). de orat. 1, 218 *al.* LVCR. 5, 1182 SALL. hist. frg. 1, 126. 2, 37 VERG. Aen. 11, 157 TIB. 1, 8, 40. 60 PROP. 1, 1, 6 *al.* OV. am. 1, 10, 16 *al.* LIV. 30, 39, 3. *deinde passim* (*nota*: VVLG. gen. 45, 1 et nullus = ITALA Lugd. et nemo; *item* Ios. 23, 9 *al.*). *cf.* et non ullus: PROP. 1, 18, 18 CORIPP. Ioh. 8, 81. 85. **et numquam:** TER. Ad. 43 et ... uxorem n. habui. CIC. Cluent. 8 Flacc. 63 de orat. 1, 92 TIB. 2, 4, 4 PROP. 2, 24, 28 *al.* OV. am. 2, 5, 42 *al.* LIV. 10, 26, 3 SEN. benef. 4, 11, 3 *al.* CVRT. 7, 2, 26 SCRIB. LARG. 94. *deinde passim, inprimis poetae.* *cf.* et non umquam: PROP. 1, 6, 23 VAL. FL. 7, 461 STAT. Theb. 3, 554 *al.* (*cf.* et haud umquam: STAT. silv. 5, 4, 13). **et nusquam:** OV. met. 6, 515 CVRT. 8, 13, 8 MELA 3, 78 LVCAN. 10, 484 PLIN. nat. 3, 55. *et al.*

C ***abundantiae*** (atque et *v. p. 910, 52*): **et atque:** LVCIF. moriend. 10 p. 304, 2 et a. utinam ... velis (ACT. Archel. 5 p. 7, 22 [καὶ εἴθε μέν]. *particula* atque *in hac optandi formula sensu copulativo fere denudata est. cf.* et ac si *p. 902, 1*). **et ... que** (*v. Löfstedt, Beitr. 37 sq.; Stud. 27 sq.; Schmalz-Hofmann*⁵, *656 sq.* *aliter* LVCIL. 111 susque et deque *in formula.* ORAT. imp. Claud. [CIL XIII 1668] II 12 et hodieque [*i. 'et hodie quoque'*. PLIN. nat. 8, 176 COD. Iust. 8, 27, 8; *a. 239*]. *falsa var. l.*: LIV. 30, 19, 6 *P.* CVRT. 7, 3, 19 et alia quae *P.* GELL. 6, 11, 4 IVL. VAL. 1, 41 p. 51, 29 *P*): *quamquam hic pleonasmus iam in tit. liberae rei p. occurrit (ubi fort. in formula pervolgata particula* et *c. obsoleta* que *contaminata est) nec non in CE priorum p. Chr. saec. (ubi fere explendo versui inservit), vereor soloecismum script. ante* CHIRONEM *et* COMM. *tribuere. quare falso tradita vel a doctis vindicata puto haec*: BELL. Afr. 33, 1 civitate libera et immunique (*Löfstedt l. c.*, etiam undique *codd.*). BELL. Hisp. 42, 4 iure gentium et (*om. pars codd.*) civiumque Romanorum (*cf. Klotz, Komm. ad l.*). CIRIS 79 piscibus et (heu *vel* en *vulgo*) canibusque (*def. Klotz, Ph W. 52, 1932, 1289*). TAC. hist. 1, 80. 2, 2. 4, 53. 54. ann. 1, 65 (*M*). PLIN. paneg. 61, 6 (*v. Tidner, De particulis copul. ap. script. hist. Aug., 1922, 120*²). PANEG. 9 (12), 21, 3 (*def. Löfst.*). 10 (4), 3, 4. FIRM. math. 4 praef. 5 et (*om. vulgo*) ceterique. AMM. 14, 6, 26. 16, 5, 7. 21, 5, 12 (*v. Baehrens, BursJb. 203, 1925, 74*). *dubia videntur etiam haec*: TREB. trig. tyr. 24, 2 (gessi⟨sse⟩t et diuque *Tidner l. c.*). LAMPR. Alex. 14, 5 (*def. Ahlquist, Stud., 1909, 39*). SVLP. SEV. chron. 2, 8, 1 in potestatem et dicionemque (*def. Ahlquist l. c.*). *cetera exempla*: **a** *iungit subst.*: *in tit.*: CIL I² 1273, 9 sibi ... et posterisque (I² 1613 III 9944 VI 14368 ³⁰ *al.* [*v. Konjetzny, ALL 15, 1907, 351*]. IX 382 [*bis*]. 1999. 4329. 4652. 4684 [*act. Vesp.*]. 4714. X 2115 XII 5202 XIV 1582. 2605, 20 et eorum posterisq. 3323, 9 suppl. Ost. 4768, 7 *al.* INSCR. Not Scav. 1919 p. 100 *al.* *cf.* CIL I² 1279 et sueisque [VI 8606 d. *cf.* III 1041 pro se et suorumque]. V 3395 et ceterisque meis. XIV 1098 et ⟨libert⟩abusque. CE 533, 2 et postque futuris). CE 422, 19 (*a. 120 p. Chr.*) et vitam serves cunctis generisque piorum (*v. Ahlberg, Eranos 8, 1908, 42 sq.*). 473, 6 usus et arsque. 656, 6 (*ca a. 300* = INSCR. christ. Diehl 3458) parentibus et famulisque. 1205, 4 spemque et opem vitae ⟨p⟩rodideratque (*cf. Ahlberg, l. c. 47 sq.*). 1997, 6 virgo quod et solum pignus fueratque parentum. *apud script.*: COMM. apol. 419 (= *psalm. 21, 19*) et in vestimentis ... sortemque miserunt. 978 et ... pariterque. CHIRON 435 ambulationibus pluribus et cursionibusqu[a]e. 504. 597 oleo et vinoqu[a]e. **b** *iungit verba*: CIL VI 10294, 11 (*a. 5 p. Chr.*) decreverunt locum L. Semproni ... C. Petronio ... et sociumque eum adsciver(unt). CHIRON 222 et perminutatim exerceque (que⟨m⟩ *Heraeus*). 713 cersonius ambulat et cruraqu[a]e tumebunt.

PARS ALTERA: *adverbium i. q. 'etiam'*.

I ***additive*** *i. q.* **'*etiam*', '*quoque*':** **A** *usus priscus*: *persona in dialogo mutata (in his* et *simul annectit [i. q. 'et etiam', cf. p. 892, 55]. postea item ut* que *[v. Schmalz-Hofmann*⁵, *657] evanescente vi copulativa et collocatione mutata [v. l. 82. 84. p. 907, 20] i. q. 'etiam' valet)*: PLAVT. Asin. 171 dedi equidem quod mecum egisti :: et tibi ego misi mulierem. Aul. 176 vale :: et tu, frater (Bacch. 605 *al.* TER. Hec. 197 Haut. 167. *nota* Eun. 191 vale :: mi Phaedria, et tu [*cf. p. 907, 41*]. *cf.* PLAVT. Bacch. 1106 Philoxene, salve :: et tu [Capt. 1009 *al.* TER. Hec. 83. *nota* PLAVT. Men. 1133 salve ... :: frater, et tu].

[*Hofmann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

cf. SEN. Ag. 968 redde . . . natum . . . :: et tu parentem redde). 789 ita di faciant :: et mihi ita di faciant. Bacch. 78 scio quid ago :: et pol ego scio quid metuo (Cas. 177 *al. cf.* Most. 296 et edepol. *cf. infra l. 6*). Cas. 402 quod bonum atque fortunatum mihi sit :: ita vero, et mihi. 594 ad te hercle ibam commodum :: et (*A*, at *P*, *cf.* Persa 250) hercle ego ad te (QVEROL. p. 25, 20. *cf.* CIC. leg. 1, 4 'veritas a te postulatur'. et mercule ego . . . cupio *eqs.*). 707. Cist. 224 vos saluto :: et nos te (Rud. 1055). Curc. 607 libera ego sum nata :: et alii (*cf. l. 24. 29 sqq.*) multi qui nunc serviunt. 675 spondeo :: et ego hoc idem una spondeo (Trin. 1163). 687 leno, te volo :: et ego te volo (Mil. 1138. 1267). Men. 652 quis arguit? :: egomet :: et ego. 1094 spero :: et ego item (idem *codd.*) spero fore (Persa 224 *al.*). 1108. Merc. 1000 missas iam ego istas artes feci :: et quidem ego dehinc iam *missas faciam* (Mil. 259 *al.* TER. Andr. 967 *al. cf. similia p. 904, 12*). Mil. 230 dico . . . :: et ego impetrare dico id quod petis (*cf.* CIC. fin. 4, 71). Poen. 1381 Trin. 565 *al.* TER. Andr. 533 te ipsum quaerebam :: et ego te. Ad. 129. 972 gaudeo :: et ego. POMPON. Atell. 36. *inde in dialogo ficto vel a scriptore relato* (*cf. supra l. 7. 16*): CIC. Q. Rosc. 32 at enim tu tuum negotium gessisti bene. gere et tu tuum bene (*ibid. iterum*). Sull. 48 inimicum ego, inquis, accuso meum. et amicum ego defendo meum. Cael. 12 Scaur. 41. leg. 3, 24 'at duo Gracchi fuerunt'. et praeter eos quamvis enumeres multos licet. Cato 25 nat. deor. 3, 82. Brut. 123 (*cf. Kroll ad l.*). LIV. 37, 54, 26 'at enim quaedam civitates cum Antiocho senserunt'. et aliae prius cum Philippo. SEN. contr. 9, 2 (25), 20 'ego numquam'. . . et ego numquam. VAL. MAX. 6, 4 ext. 3. GAIVS inst. 4, 16 qui prior vindicaverat, dicebat: '. . . te provoco'; adversarius . . . dicebat . . . : 'et ego te'. *ex dialogo repetas etiam haec* (*cf. Schmalz-Hofmann*[5], *661*): CIC. S. Rosc. 94 fateor me sectorem esse, verum et alii multi (*cf.* 92 verum quid ad rem? et alii multi). off. 1, 133 quamquam erant litterati *Catuli*; sed et alii.

B *usus posterior et vigens*: **1** *exempla antiquissima* (*usque ad* CIC. *falso trad.*: PACVV. trag. 143 [ei mihi *vulgo*]. CIC. Q. Rosc. 43 ⌊an et⌋ [anne *vel* an etiam *vel* an *edd.*]. Cael. 18 [et *P*, *om. al.*]. ac. 1, 22 [etiam *var. l.*, *recte*]. epist. 13, 23, 2 [et *del.*, *cf. Sjögren ad l.*]. CAES. civ. 2, 27, 2 [*cf. Castiglioni, Gnomon 4, 1928, 684*]. 3, 26, 3. *dub.*: CIC. Quinct. 94 et [et⟨iam⟩ *R. Klotz*] hunc. rep. frg. 6 [*fort. alterum* et *in contextu deperdito sequebatur*]. *v. et p. 909, 23. 913, 14*): PLAVT. Amph. 267 decet et facta moresque huius habere me similes item (*cf. Leo ad l.; perperam distinxit Lachmann ad Lucr. 6, 749*). Asin. 688 ergo obsecro, et tu utrumque nostrum serva (*cf. p. 906, 82. 84*). Men. 1097 te Syracusis natum esse dix[is]ti: ⟨et⟩ hic natust ibi (*syn.* item, itidem). Rud. prol. 8 (*vs. spurius*) et alia signa de caelo ad terram accidunt. ACC. praetext. 15 patrio exemplo et me dicabo *eqs.* LVCIL. 649 quid ni et tu idem inlitteratum me . . . diceres? (1282). 1043 tune iugo iungas me? anne et (*Marx*, ante *codd.*) succedere aratro . . . subigas? VARRO rust. 1, 12, 3 quod et bestiolae . . . pereunt (3, 17, 1). 1, 16, 1 cuius appendices et vehementer pertinent ad culturam. 1, 41, 4 ea quae laxiora, et fecundiora *sunt*. 3, 9, 21 quidam et triticeo pane . . . fa⟨r⟩ciunt. 3, 18, 31. 4, 2, 3. 4, 47, 60 (*cf. et p. 911, 43. 54. 913, 15*). CIC. Verr. II 1, 71 illud . . . quod et in Tettii testimonio . . . interpellavit Hortensius. or. frg. B 4 (*dub.*). rep. 1, 5 hinc . . . illa et apud Graecos exempla. 5, 8. nat. deor. 1, 83 age et his (*cf.* HOR. epist. 2, 1, 214) vocabulis esse deos facimus quibus a nobis nominantur? (ad Brut. 9, 26, 4 Sj. *cf. supra l. 37*). div. 1, 40. Att. 9, 7, 7 amor, quo et meum ingenium incitatur. 10, 4, 11 et alia sunt quae exquiram. 13, 37, 4 puto conscripta habere Offilium omnia; habet et Balbus. epist. 13, 48. ad Q. fr. 2, 13 (14), 3 id et Curtius ita volebat (*praeterea v. s.* et ego *p. 908, 63*, et ille *p. 909, 17*, et ipse *p. 909, 23*, et non *p. 909, 53*, et nunc *p. 909, 61*, et si *p. 909, 83*, enim et *p. 910, 68*, ergo et *p. 910, 74*, idem et *p. 911, 15*, itaque et *p. 911, 44*, nam et *p. 911, 53. 55*, sed et *p. 913, 14. 16*, simul et *p. 914, 1*. *cf. Anton, Studien z. lat. Gramm. u. Stilistik I*[2] *[1869] 26 sqq.*).

2 *cetera exempla* (*selectissima*; et ego, et meus *sim. v. sub iuncturis*): **a** *c. subst.*: LVCR. 3, 290 est . . . calor . . ., est et frigida . . . aura ([*syn.* etiam quoque. 6, 749 VERG. georg. 2, 91 *al.*]. *cf.* OV. am. 1, 15, 11 vivet . . ., vivet et *eqs.* epist. 1, 39 *saepe.* TIB. 1, 1, 77 LIV. 24, 16, 4 *al.* SEN. contr. 9, 2 [25], 20 *al.* PETRON. 72, 1 PLIN. nat. 3, 114 *passim. cf.* CIRIS 27 felix . . ., felix et [HOR. carm. 2, 19, 13 fas . . .; fas et. OV. ars 1, 725 *al.* SEN. contr. 9, 2 [25], 26 plus . . ., plus et *eqs.* MELA 2, 98 paucae . . ., paucae et. 2, 103 PLIN. nat. 11, 267 *passim. nota*: ARNOB. nat. 7, 21 p. 254, 16 certis . . . certa que et]. *nota anaphoram*: SEN. contr. 10, 4, 11 potuerunt et *eqs.* . . . potuerunt et. SEN. benef. 4, 21, 6 *al.* PLIN. nat. 2, 90 *al.*). VERG. catal. 13, 34. ecl. 4, 6 iam redit et virgo. 5, 29. 10, 16. 18 *sq.* georg. 2, 69. 97 sunt et Aminneae vites (Aen. 1, 549 *saepe. cf. supra l. 65*). Aen. 2, 426 cadit et Ripheus. 3, 543 spes et pacis. 10, 143 (*syn.* quoque). *al.* CVLEX 226. HOR. carm. 1, 28, 7 occidit et Pelopis genitor. 3, 2, 14 *al.* TIB. 2, 3, 11 PROP. 2, 26, 51 *al.* OV. am. 2, 17, 15. epist. 1, 65 (*syn.* quoque). 4, 123 addidit et fratres (LIV. 2, 60, 3 *al.*). ars 1, 79 *saepe.* LIV. 1, 11, 4 et Romam inde . . . migratum est. 1, 23, 6 exeunt contra et Albani. 1, 35, 10. 1, 39, 3 *passim.* MANIL. 1, 23 *al.* VITR. 7 praef. 15. SEN. contr. 7, 1 (16), 18 inter quos et Geminus Varius fuit (*cf.* SEN. dial. 4, 2, 2 *al.*). *et passim. nota*: *opp.* nec: SEN. dial. 7, 25, 7 necessariis rebus et exilia sufficiunt, supervacuis nec regna

(*cf.* 114, 14 ne . . . quidem). *praedicative*: STAT. Theb. 3, 62 vix credo et nuntius (*i. 'etiam ego qui nuntio'*). *cumulate*: TERT. idol. 19 p. 53, 17.

b *c. adi. et part.*: LVCR. 6, 7 cuius, et extincti . . ., ad caelum gloria fertur (*falso Lachmann ad l.*). HOR. sat. 2, 3, 222 qui sceleratus, et furiosus erit (SEN. epist. 85, 2 *al. cf. p. 907, 49*). OV. ars 3, 153 et neglecta decet multas coma. LIV. 3, 24, 3 erat et nova exorta causa motus. SEN. contr. exc. 2, 4 meretricem inter cetera mala et (etiam *Sen. 2, 4, 5*) fecundam. contr. 9, 5 (28), 6 solet . . . esse et salutaris vis. *al.* SEN. benef. 2, 18, 6. *et passim.*

c *c. verbis*: VERG. Aen. 4, 420 hunc ego si potui . . . sperare dolorem, et perferre . . . potero. TIB. 1, 8, 20 cantus . . . fruges traducit . . ., cantus et . . . detinet anguis iter, cantus et . . . temptat (*cf.* 2, 1, 55 *al.*). PROP. 2, 26, 28 qui dare multa potest, multa et amare potest (SEN. epist. 47, 18 *al. cf.* dial. 4, 11, 4 quidquid terret, et trepidat. nat. 6, 2, 1 quod perire possit, et perdere *posse contendo. al.*). OV. epist. 12, 210 facti fortasse pigebit: et (*i. 'sed et'*) piget infido consuluisse viro. ars 1, 161 profuit et . . . movisse tabellam (rem. 341 *al. cf.* ars 2, 524 perfer et . . . ponere. MANIL. 5, 156 *al.*). VELL. 2, 90, 1 coalescentibus . . . rei p. membris et coaluere quae *eqs.* SEN. benef. 5, 8, 3 dum dat, et recipit. *et al.*

II ***cumulative*** *vel c. augendi notione i. q.* **'vel'** (*c. subst. vel adi.; rarius c. verbis, e. g. l. 34 [cf. et p. 909, 64. 911, 61]. non diversa est vis deminutiva* [*'auch nur'*; *cf.* etiam, *gr.* καί], *e. g.*: PROP. 2, 10, 6 in magnis et voluisse sat est. MIN. FEL. 35, 6 apud nos et cogitare peccare est. VVLG. Eph. 5, 12 turpe est et [καί] dicere. *al.*): VERG. catal. 3, 2 altius et caeli sedibus. ecl. 7, 56 videas et flumina sicca. 10, 76 georg. 2, 455. Aen. 2, 49 timeo Danaos et dona ferentes (SERV. auct.: etiam). 9, 123 AETNA 54. 133 HOR. sat. 1, 9, 25. PROP. 1, 1, 27 fortiter et ferrum, saevos patiemur et ignes. 1, 19, 12 *al.* OV. epist. 19, 159. met. 9, 178 miserandus et hosti. trist. 1, 2, 101 *al.* MANIL. 4, 894. SEN. contr. 7, 2 (17), 4 et patrem occidi. *al.* SEN. Herc. O. 1767 non ut et spolium trahas (*i. 'insuper et'*. Phoen. 370). nat. 6, 32, 1. epist. 18, 10 et voluptas est. 39, 6 mala sua . . . et amant. *al.* COLVM. 4, 22, 4 ex quolibet et (vel *vulgo*) minimo capillamento (*c. superl. ut*: SVET. Galba 3, 2). PERS. 1, 23 PETRON. 54, 1. PLIN. nat. 14, 137 vinum bibere et iumenta cogimus. QVINT. inst. 8, 3, 27. APVL. met. 7, 20 et meliora (*i. 'vel optima' Plasberg*) consilia praevertitur. *et al.*

III ***iuncturae*** (*dedi fere vetustissima quaeque exempla*): **A** **et** ***praecedit***: **et alibi**: PLIN. nat. 15, 31 *al.* VLP. dig. 39, 4, 1, 2 *al.* **et alioqui**: PLIN. nat. 19, 182 *al.* QVINT. inst. 11, 2, 34 *al.* **et aliquis**: SEN. contr. 10 praef. 13 *al.* **et aliter**: PLIN. nat. 11, 112 *al.* QVINT. inst. 6, 3, 87 *al.* **et alius** (PLAVT. Curc. 607 Rud. prol. 8 CIC. S. Rosc. 92 *al. v. p. 907, 9. 24. 29. 56*): LIV. 1, 12, 9 *al.* 33, 32, 1 et alias (*adv.; item* SEN. contr. 10, 4, 10 SEN. dial. 5, 24, 3 *passim*). VITR. 1, 6, 1 *et passim* (*nota*: COLVM. 2, 9, 12 cum et alia tum et hoc [*sed cf. p. 900, 59*]. *post negationem*: COD. Iust. 6, 25, 7 pr. ne quis et alius). **et alter**: VERG. Aen. 3, 31. 33 LIV. 1, 25, 10 *al.* SEN. contr. 7, 8 (23), 7 *passim.* **et ante** (*adv.*): OV. am. 3, 7, 70 *al.* LIV. 4, 3, 2 *al.* SEN. contr. 1, 3, 10. *et ap.* COLVM., ASCON., STAT., QVINT., TAC. *al.* *cf.* et antea: LIV. 28, 26, 5 PLIN. nat. 10, 16 TAC. ann. 2, 87 *al.* **et antequam**: SCAEV. dig. 28, 3, 18 *al.* *cf.* et priusquam: MARCELL. dig. 17, 1, 38, 1 APVL. apol. 2 *al.* **et . . . autem** (*cf. Baehrens, Philol. Suppl. 12, 1912, 397*): SEN. contr. 2, 1, 35 et illud a. SEN. epist. 92, 1 et haec a. (SCRIB. LARG. 70). PLIN. nat. 2, 80 et ipsa a. luna (10, 160 *al.*). *al.* GAIVS dig. 7, 1, 3 pr. *al.* TERT. ieiun. 9 p. 285, 25 *al.* HERM. Pal. vis. 3, 6, 7 et tu a. (καὶ γὰρ σύ, vulg. nam et tu). **et ceterus**: OV. am. 3, 2, 35 LIV. 1, 59, 5 *al.* SEN. epist. 89, 15 *al.* *et saepe. abundanter positum*: RVSTIC. Conc.[S] I 4 p. 120, 37 viri . . . ultra et ceteros episcopos famosi. **et cum** (*coni.*): SEN. contr. exc. 9, 3 et cum unum accepero, necesse est torquear. PLIN. nat. 25, 57 FLOR. epit. 2, 15, 4. *et ap.* DIG., TERT., AVG. *al.* **et ego** *sim.*: CIC. Att. 12, 47, 3 idem et e. arbitrabar. SEN. contr. 1, 2, 3 *saepe. cf.* VERG. ecl. 3, 44 et nobis (Aen. 8, 200 *al.*). 9, 32 et me (OV. met. 5, 417 *al.*). 9, 33 et mihi (Aen. 6, 123 *al. anaphorice*: TIB. 2, 6, 10 OV. trist. 1, 3, 83). 10, 69 et nos (Aen. 2, 89 *al.*). *cf.* et tu (*v. p. 906, 81. 83. 907, 20. 41*): HOR. epod. 17, 45 *passim* (*nota*: PETRON. 71, 12 vale: et tu [CIL V 4887, 15 *al.; v. Dessau ad 8125*]. CIL IV 1763 felix et tu. *al.*). VERG. Aen. 7, 744 et te (OV. am. 1, 11, 11 *al.*). 12, 933 et tibi. *al.* OV. ars 3, 462 et vos (PETRON. 69, 2 *al.*). SEN. contr. exc. 3, 9 et se (SEN. dial. 9, 11, 8 *al. cf.* benef. 6, 13, 1 et sibi. *al.*). PLIN. nat. 8, 191 et suae (DIG. *cf. p. 909, 50*). **et . . . enim** (*falso trad.* TAC. dial. 5 [*cf. Reitzenstein, GGN 1914, 215*. *semper diiunctum praeter* VARRO ling. 8, 7 et enim illi]): VITR. 1, 1, 7 et haec e. philosophia praescribit (TERT. pudic. 13, 17 et de hoc e. VVLG. sap. 13, 6 et hi e. *al.*). MELA 2, 1 et huc e. pertinent (*in parenthesi; an ad p. 902, 36 ref.?*). PS. APVL. Ascl. 7 et nos e. (VITAE patr. 6, 3, 4 [*Cotelier p. 527* καὶ ἡμεῖς]). TERT. anim. 12 p. 317, 14 *al.* VVLG. Sirach 37, 9 et ipse e. (καὶ γὰρ αὐτός. AVG. civ. 15, 17 p. 94, 32 D. *al.*). *cf.* et . . . etenim: COD. Iust. 6, 26, 11 pr. et in praesente e. specie. et . . . quippe: AVG. civ. 5, 9 p. 205, 28 D. *al.* **et . . . ergo**: CIC. Tusc. 5, 47 et vita igitur laudabilis boni viri; et honesta e. *eqs.* IVV. 14, 119. TERT. adv. Marc. 4, 28 p. 517, 22 cum . . ., et . . . e. (*cf.* carn. 5 p. 435, 5 Oe. si . . ., et . . . e.). VVLG. eccl. 2, 21 (καί γε τοῦτο). *al.* COD.

[Hofmann]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Iust. 6, 23, 15, 2 (*a. 339*). *al.* **et hic:** PLAVT. Men. 1097 *v. p. 907, 42.* RHET. Her. 2, 26, 40 nam et hoc ... non dicitur sine atroci suspicione (LIV. 1 praef. 7 SEN. contr. 1, 1, 11 *passim*). CIC. (Quinct. 94 *al.*) *v. p. 907, 37. 53.* LVCR. 6, 604 et hunc stimulum. VERG. Aen. 1, 203 forsan et haec olim meminisse iuvabit (3, 486 OV. met. 6, 10 sed et haec [7, 718 *al.*]. *passim*). OV. trist. 5, 7, 59 *al.* LIV. 1, 1, 5. 24, 41, 11 socii et hi Romanorum erant (39, 32, 8 *passim*). *et saepissime. nota*: ITALA gen. 29, 33 (Lugd.) et hunc (καὶ τοῦτον, VVLG. etiam istum). *c. emphasi*: SEN. dial. 7, 9, 1 non enim hanc *voluptatem* praestat *virtus*, sed et hanc (*syn.* quoque). epist. 45, 13. *cf.* et hīc: LIV. 10, 36, 8 SEN. benef. 4, 34, 5 *al.* et hinc: SCRIB. LARG. 91 PLIN. nat. 11, 254 *al.* **et hodie** (*cf. p. 914, 70. falso trad.*: CIC. de orat. 1, 235): PLIN. nat. 6, 186 *al.* QVINT. inst. 3, 1, 21 *al.*
et ibi: VITR. 8, 3, 24 PLIN. nat. 5, 130 *al.* **et ... igitur:** *v. vol. VII 1, 256, 76. adde*: COLVM. 2, 2, 24 TERT. adv. Marc. 4, 39 p. 554, 1. VVLG. Ioh. 16, 22 et vos i. (καὶ ὑμεῖς οὖν). *al.* **et ille:** RHET. Her. 4, 27, 37 et illud praetereo (SEN. contr. 1, 7, 13 *passim*). CIC. Verr. II 2, 50 ex hac iniquitate istius ... et (manant *Hellmuth*) illa scelera quae *eqs.* Tusc. 3, 28 ex hoc et illa iure laudantur *al.* (*cf. p. 914, 3*). OV. trist. 2, 366 *al.* LIV. 2, 19, 7. *et passim. cf.* et illīc: SEN. contr. exc. 4, 3 SEN. nat. 2, 16 *al.* **et ipse** (*iunctura tam a* CAES. [Gall. 7, 54, 1 ipsos α *recte*, et ipsos β. 7, 66, 6 ne ipsos quidem β *recte*, et ipsos quidem non α] *quam a* CIC. [*v. Nägelsbach, Stilistik^{9}, 393 adn.*] *aliena videtur; cf.* inv. 2, 7 sicut et [sicuti *vulgo*] ipse. S. Rosc. 48 [*v. p. 888, 33*]. Caecin. 58 tamen et [ei *vulgo*] ipsi. Cluent. 141 [et *om. pars codd.*]. Att. 4, 5, 2 [et *del. Madvig*]): VARRO rust. 2 praef. 6 quod et ipse pecuarias habui grandes (*cf. 2, 1, 9* ipsos quoque). VERG. ecl. 3, 86 Pollio et ipse facit nova carmina. 4, 38 georg. 3, 92 Aen. 5, 499 *al.* TIB. 1, 9, 39 *al.* LYGD. 6, 3 PROP. 2, 16, 54 *al.* OV. am. 2, 2, 59 *al.* LIV. 1 praef. 3 (*et plus 160ies. nota brachylogiam*: 41, 27, 3 et ipsorum legati attulerant [*sc. praeter alios nuntios*]). MANIL. 1, 206 *al.* SEN. contr. 2 praef. 4 et hoc ipsum (SEN. epist. 102, 26 *al.*). 10, 2, 3 qui et ipse noluisti ... cedere (SEN. apocol. 4, 2 *saepe*). *al.* VAL. MAX. 1, 8 ext. 12 *al. inde passim. nota: diiunctum*: CALP. ecl. 4 et deus ipse. PLIN. nat. 10, 9 *al.* VAL. FL. 2, 356 QVINT. inst. 1, 6, 12 *al. attenuate fere i. q. 'ipse'*: TERT. adv. Marc. 4, 24 p. 502, 18 nec et ipsae bestiae (adv. Prax. 15 p. 255, 16 [*cf. Löfstedt, Zur Sprache Tert., 1920, 39*]. VITAE patr. 3, 53). CARM. adv. Marc. 3, 278 Cletus et ipse. ARNOB. nat. 6, 23 p. 234, 23. VVLG. exod. 10, 11 (αὐτοί). 22, 21 *al.* IORD. Get. 142 *al. i. q. 'is quoque'*: ANTHIM. 34 *al. pleonasmi* (*cf. p. 915, 69*): QVINT. inst. 10, 5, 4 sed et illa ... conversio multum et ipsa contulerit. TERT. anim. 53 p. 385, 22 et anima ... et ipsa. **et is:** NIGID. frg. Gell. 10, 4, 4 LIV. 2, 42, 6 *al.* SEN. nat. 6, 6, 3 *al. inde passim.* **et iste** (CIC. Verr. II 1, 106 *v. p. 914, 1*): OV. met. 5, 300 *al.* LIV. 9, 9, 2 SEN. contr. 1, 4, 12 SEN. nat. 2, 48, 1 *al. cf.* et istinc: HOR. sat. 1, 4, 131. **et ita:** SEN. dial. 7, 4, 2 VLP. dig. 40, 5, 46, 3 *al.* **et ... itaque:** TERT. pudic. 5, 2. VVLG. II Macc. 7, 40 (καὶ οὗτος οὖν). **et ... item** (?): QVINT. inst. 6, 3, 60 quamvis reus sum ..., et ⌊panem item⌋ (et parentem *codd.*) candidum edo. *cf.* et ... itidem: APIC. 1, 7, 1. **et meus:** CIC. Att. 9, 7, 7 *v. p. 907, 55.* VERG. Aen. 9, 136 *al. inde passim.* et noster: LIV. 45, 24, 14 PLIN. nat. 2, 57 *al. cf.* et tuus: OV. ars 1, 727 *al.* SEN. contr. exc. 4, 6 *al.* **et nē:** VLP. dig. 48, 19, 3. **et non** (*dub.*: CIC. nat. deor. 1, 72 quod et [*om. N*, ei *R. Klotz*] non praedicanti tamen ... crederem): SEN. benef. 3, 19, 1 cum illi liceret et non dare. 4, 10, 4 *al.* MART. 10, 58, 14 QVINT. inst. 9, 2, 93 *al.* IVV. 6, 451 PLIN. paneg. 36, 5. *et al.* (*nota*: TERT. nat. 1, 7, 21 et omnino non). *i. 'ne ... quidem'*: PLIN. nat. 21, 13 in unguenti ... usu et folia non spernuntur. et nondum: PAVL. dig. 40, 12, 38, 2. **et nullus:** GAIVS dig. 1, 8, 1 pr. TERT. monog. 3 extr. COD. Iust. 6, 43, 1, 2. **et nunc** (*dub.*: CIC. epist. 13, 57, 2 id et [te *Lamb., fort. recte*] n. ... rogo): CVLEX 133. 269 SEN. epist. 49, 9 *al.* OCTAVIA 768 *al.* PETRON. 77, 2 PLIN. nat. 16, 144 *al. et ap.* STAT., VLP., TERT. *al.* **et plerique:** IAVOL. dig. 17, 1, 36 pr. TERT. nat. 1, 2 extr. *al.* **et plus** (*i. 'vel pl.'*): QVINT. decl. 273 p. 120, 18. **et postea:** PLIN. nat. 6, 15 *al.* QVINT. inst. 7, 8, 4. *et ap.* VLP., TERT., AVG. *al.* **et prior:** LIV. 34, 44, 4 SEN. contr. 1, 1, 8 PLIN. nat. 18, 192 *al.* et prius (*adv.*): PAVL. dig. 20, 3, 4. et proxime: TERT. apol. 50, 12 *al.*
et quando: TERT. adv. Marc. 2, 2 p. 334, 12. 4, 40 in. AVG. civ. 20, 30 p. 480, 31 D. VITA Caes. Arel. 2, 5. **et qui:** OV. ars 1, 222 et quae nescieris ..., refer! (SEN. dial. 3, 3, 2 *al. cf.* SEN. nat. 1, 15, 5 et quod [MART. 11, 17, 2 *al.*]). SEN. dial. 1, 2, 12 et qui timent (epist. 81, 9 *al.*). *et passim. nota* VLP. dig. 50, 17, 152, 1 et qui (= *43, 16, 1, 12* etiam is qui). **et quidem** (*dub.*: LVCIL. 1282): LIV. 1, 30, 9 et peditum q. robore, ceterum equitatu (*cf.* VAL. MAX. 4, 8, 1 et ... q. ..., sed [MELA 2, 92 *al.* PLIN. nat. 8, 6 *al.* TERT. anim. 16 in. *nota* et ... q. ..., sed et: PLIN. nat. 15, 107 *al.*, CYPR., AVG.]. QVINT. inst. 5 prooem. 1 et q. ..., vero). PLIN. nat. 17, 176. QVINT. inst. 1, 8, 13 et illa q. 1, 10, 36 illa ... ratio et ipsa q. (TERT. resurr. 63 p. 125, 8 *al.*). *et al.* **et quicumque** (quilibet, quivis): DIG. (*v. V. i. R.*). **et reliquus:** LIV. 33, 36, 11 TERT. idol. 10 extr. *al.* LEX colleg. salut. Dian. et Antin. (CIL XIV 2112) 2, 22. **et retro:** PLIN. nat. 8, 178. *i. q. 'et antea'*: TERT. anim. 38 in. *al.* **et si** (*cf. p. 916, 10*): CIC. dom. 85 qui mihi non idem tribuerit quod et, si adessem. HYGIN. frg. Gell. 10, 16, 10 sed et si ita accipias (GAIVS inst. 1, 61 *al. cf.* TERT. nat. 1, 15 p. 85, 16 at et si). PLIN. nat. 16, 123. 32, 131 et si ..., similiter. *al.* QVINT. inst. 11, 1, 82 nam et si filia nata esset ..., voluisset (decl. 301 p. 188, 10 n. et si ..., tum quoque [*ad abundantiam cf.* VLP. dig. 10, 2, 20, 6 et si ..., hoc quoque]. TERT. pudic. 6, 3 *al.*). PLIN. epist. 2, 9, 6 reddam ... si ..., reddam et si (8, 17, 6). SVET. Galba 15, 1 GAIVS. inst. 1, 128 *al.* (*v. V. i. R.*). TERT. idol. 18 extr. *et saepe. nota*: quod et si *i. q. 'quod si et'*: ITALA I Cor. 7, 28 (Tert. pudic. 16, 19) quod et si duxeris uxorem (ἐάν δὲ καί, VVLG. si autem). TERT. adv. Marc. 5, 8 p. 600, 3 RVFIN. Greg. Naz. orat. p. 251, 13 (εἰ δὲ καί). *al.* (*v. Löfstedt, Zur Sprache Tert., 1920, 45^{2}*). *i. q. 'si'* (*ut vid.*): ITALA II Cor. 1, 7 (Pelag. *in h. l.* p. 233, 13 S.) scientes quia, et si socii passionum estis, simul et resurrectionis eritis (ὡς ..., οὕτως καί, VVLG. sicut ... sic).
et sic: PLIN. nat. 35, 74 *al.* MART. 11, 94, 4 QVINT. inst. 7, 1, 55. *et passim.* **et solus:** TERT. anim. 24 in. COD. Iust. 6, 30, 6 (*a. 290*). **et supra:** SEN. nat. 2, 22, 1 VLP. dig. 14, 3, 13, 2 *al. cf.* et superius: ITIN. [Silv.] 9, 2 *al.* **et suus** *sim.*: *v. p. 908, 72.*
et ... tamen (*falso trad.*: PLAVT Mil. 1341): OV. Pont. 1, 8, 30 et illa t. LIV. 42, 9, 5 SEN. dial. 12, 15, 1 *al.* COLVM. 1, 1, 10 et alii t. PLIN. nat. 10, 47. 18, 125 et ipsi t. (19, 17 *al. cf.* 23, 145 et hae t.). *al.* TERT. test. anim. 3 extr. *al.* **et tu** *sim.*: *v. p. 908, 67.*
et tum: VERG. Aen. 7, 92. 616 OV. met. 12, 417 SEN. contr. 2, 3, 19 *al.* et tunc: LIV. 45, 23, 17 SEN. contr. 7, 7 (22), 3 *al.* (*e poetis*: STAT. Theb. 2, 55). **et ubi:** SEN. contr. exc. 4, 7. **et ... vero** (*semper diiunctum praeter* CIC. Brut. 212 iste quidem ...; et vero hic Scipio [*ubi potius copulativa vis simul subesse videtur, cf.* neque vero]): PLIN. nat. 16, 89 et apud nos v. 19, 122 et in usum v. ocimum (*Theophr. hist. plant. 7, 2, 4* ἅσπερ καὶ εἰς χρείαν). 25, 67 *al.* BOETH. in Porph. comm. pr. 2, 5 p. 94, 10 RVSTIC. c. aceph. p. 1235 D.

B et sequitur (*selectissima. et fere simul ad sequentem vocem pertinet*): **adeo et:** TERT. apol. 24, 7 *al.* PANEG. 7 (6), 10, 5.
adhuc et: TERT. adv. Prax. 14 in. COMM. apol. 486. VVLG. Luc. 14, 26 (ἔτι δὲ καί). *al.* BARNAB. 4, 14. **aeque et:** SEN. benef. 3, 29, 2 *al.* SCRIB. LARG. 9 PLIN. nat. 33, 73 *al.* **age et** *v. p. 907, 53.*
alioqui(n) et: SEN. epist. 113, 25 PLIN. nat. 17, 234 QVINT. inst. 3, 6, 67 *al.* **aliquando et:** SEN. benef. 4, 50, 5 *al.* PLIN. nat. 1, 11 *passim. cf.* interdum et: LIV. 28, 17, 12 VELL. 2, 114, 3 COLVM. 5, 10, 9 *al. passim.* nonnumquam et: SEN. nat. 1, 14, 5 *al.* saepe et: PLIN. nat. 10, 105 *al.*, STAT., MART. **aliquis et:** LIV. 45, 36, 5 SEN. epist. 52, 12 *al.* **amplius et:** IVLIAN. dig. 36, 1, 26, 2 *al.* (*v. V. i. R.*). TERT. adv. Marc. 1, 15 p. 310, 19 *al.* **an et** (LVCIL. 1043 anne et *v. p. 907, 46.* CIC. Q. Rosc. 43 *v. p. 907, 34*): HOR. sat. 1, 10, 25 OV. epist. 10, 86 *al.* SEN. contr. 1, 4, 4 *al.* SEN. benef. 7, 19, 7 utrum ... an et (QVINT. inst. 7, 3, 10 *al.*). dial. 8, 5, 6 an et illa (QVINT. decl. 299 p. 180, 21). *al.* TAC. hist. 1, 83 PLIN. epist. 1, 8, 7 *saepe. cf.* nonne et: SEN. nat. 1 praef. 10 QVINT. inst. 1, 10, 37 MIN. FEL. 28, 8 *al.* num et: SEN. dial. 10, 13, 6 QVINT. decl. 377 p. 420, 19 TAC. hist. 1, 19. *et ap.* SVET., DIG., TERT., SCRIPT. hist. Aug., VVLG. (numquid et: SEN. contr. 1, 2, 6 *al.* SEN. Phoen. 251 benef. 5, 18, 1 *al.* PETRON. 102, 15 MART. 10, 26, 8 *et passim apud posteriores*).
atque et (*i. 'atque etiam'* [*v. Schmalz-Hofmann^{5}, 685; aliter Löfstedt, Komm. 61*]. *diiunctum: e. g.* PLIN. nat. 20, 25. *cf.* et et *l. 77*): CIL VI 21279, 5^{a} bene merenti atque et dulcissimo. 22073, 7 GREG. TVR. Franc. 1 praef. p. 31, 10. **atquin et:** STAT. Theb. 6, 161 TERT. anim. 25 p. 341, 24 *al.* **aut et:** SEN. dial. 3, 20, 6 *al.* PLIN. nat. 33, 137 TERT. orat. 21 *al. nota*: ITALA Rom. 2, 15 (Pelag. *in h. l.* p. 23, 21 S.); ἢ καί, VVLG. aut etiam. **autem et:** PLIN. nat. 8, 29 *saepe.* **ceterum et:** LIV. 32, 33, 4 *al.* SEN. nat. 2, 32, 8 TAC. Germ. 3 *al.* **cum et** (*praep.*; et *abundat*): INSCR. NotScav. 1915 p. 50 n. 58 una cum et parentibus. **cum et** (*coni.*): LIV. 4, 43, 4 cum et patres ... adprobassent. *al.* SEN. contr. 1 praef. 20 SEN. epist. 87, 26 PLIN. nat. 2, 71 *al. passim.* **deinceps et:** LIV. 44, 31, 1 VAL. MAX. 4, 3, 4. **deinde et:** LIV. 2, 41, 5 *al.* SEN. contr. 9, 1, 10 *al.* SEN. epist. 15, 2. *et al.* **denique et:** SVET. Tib. 58. DIG. (*v. V. i. R.*). TERT. nat. 1, 10 p. 79, 17. *et passim.* **ecce et:** *v. p. 31, 46. adde* SEN. contr. 9, 2 (25), 28 *al.* **en et:** COPA 9 CALP. ecl. 4, 78 STAT. silv. 2, 1, 17 *al.* **enim et:** CIC. div. 1, 40 SEN. epist. 55, 1 *passim. nota abundanter pro 'enim'*: ANTHIM. 14 sic enim et ad interiora viscera poterit prodesse. *cf.* etenim et *i. q. 'etenim'*: RVFIN. podagr. 26 COD. Iust. 6, 61, 6, 1^{a}. *cf.* nec enim et: LAVS Pis. 27 AVG. civ. 1, 32 p. 49, 19 D. *al.*
equidem et: VERG. Aen. 11, 111 PLIN. nat. 2, 8 *al.* **ergo et:** *v. p. 763, 39. 764, 39. 767, 14. adde e. g.*: CIC. nat. deor. 3, 52 (*syn.* etiam). SEN. dial. 4, 31, 7 (*syn.* quoque). *nota*: VLP. dig. 9, 2, 5 pr. (*interpol.?* [= *coll. Mos. 7, 3, 3* e. etiam]). VVLG. act. 11, 18 (ἄρα καί, ITALA cod. g et ergo). **et et** (*i. 'et (etiam)'* [*cf. supra l. 52. aliter p. 914, 46*]. *cf.* et ... et *separate: e. g.* LIV. 3, 25, 6 et alter consul ... et ipse. PLIN. nat. 34, 11 et praeterea et alio foedus aspectu): EPIST. pontif. 937 Conc.^{8} IV 2 p. 153, 13 capitula ... impietate plena et et fidei rectae contraria. CIL VIII 23965 (*litt. s. III*) epula per tridu et et (= *23964* nec non et) ludos scenicos. CE 1121, 2 matris et et fratris. INSCR. christ. Diehl 3595. **fors et:** *v. vol. VI 1, 1136, 51sqq. adde* PRVD. perist. 6, 160. *cf.* forte et: LIV. 1, 5, 6 STAT.

[Hofmann]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Theb. 7, 426 *al.* **forsan et:** *v. vol. VI 1, 1137, 64 sqq. adde* PRVD. perist. 4, 50 CASSIOD. Ios. c. Ap. 1, 19. **forsitan et:** *v. vol. VI 1, 1140, 38 sqq. adde e. g.* TERT. nat. 1, 16 p. 88, 9. *cf.* fortasse et: SEN. dial. 7, 3, 2 *al.* fortassis et: HOR. sat. 1, 4, 131 FRONTIN. aq. 2 *al.* fortassean et: TERT. anim. 20 p. 333, 1 *al.* **hic et:** HOR. ars 345 hic ..., hic et (ELEG. in Maecen. 1, 134 LVCAN. 6, 62 *al. sine anaphora*: GRATT. 253 *al.*). LIV. 28, 41, 9 hoc et (LVCAN. 9, 784 *al. cf.* PLIN. nat. 17, 33 quod ..., hoc et. *al.*). 39, 2, 9 in his et ... Ligures. *et passim.* *cf.* hic et: VERG. Aen. 6, 582 CVLEX 361 *al.* (*in prosa*: AMM.). hinc et: TIB. 2, 1, 63 LIV. 28, 19, 6 *et saepe.* **iam et:** *v. vol. VII 1, 108, 47 sqq.: 109, 27. 118, 37.* **ibi et:** LIV. 8, 1, 4 ubi ..., i. et (26, 12, 14 DIG., TERT. *cf.* PETRON. 56, 6). *al.* **idcirco et:** *v. vol. VII 1, 177, 75 sqq. cf.* quocirca et: GRATT. 122. **idem et:** *v. vol. VII 1, 191, 47. 62. 192, 19. 196, 39. 198, 26. adde e. g.* CIC. Att. 13, 47, 3. **ideo et:** VITR. 5, 4, 8 SEN. contr. 7, 1 (16), 22 CVRT. 7, 5, 35 PLIN. nat. 2, 39 *passim.* **igitur et:** QVINT. inst. 5, 14, 26 argentum ... omne legavit, i. et pecuniam. POMPON. dig. 30, 25 *al. et ap.* APVL., TERT., VVLG. *al.* **ille et:** GRATT. 298. *et ap.* SIL., STAT., IVV. *cf.* illic et: GERM. 507 SEN. epist. 87, 26 *al.* **immo et:** PLIN. nat. 18, 341 quin i. et (VLP. dig. 26, 10, 1, 7 *al.* TERT. pudic. 13, 9 *al.*). 36, 187 PLIN. epist. 7, 31, 7 LABEO dig. 41, 3, 49. VLP. dig. 3, 5, 5, 5 i. magis et is ([RVSTIC. Conc.[3] I 4 p. 95, 4]. *cf.* APVL. met. 7, 18 i. vero et ipsis [8, 28 *al.*]. TERT. nat. 1, 10, 32 i. insuper et). *al.* APVL. met. 4, 17 *al.* ITALA Eph. 5, 11 (Tert. pudic. 18, 10) i. et revincite (μᾶλλον δὲ καί, VVLG. magis autem). *et al.* *nota: post negationem i. q.* 'sed et': TERT. adv. Marc. 1, 24 p. 323, 4 nec iam imperfecta, i. et defecta. IORD. Get. 71 (*cf.* 159). **inde et** (*tam localiter quam conclusive*): LIV. 27, 6, 18 *al.* PLIN. nat. 17, 103 *al.* PLIN. epist. 2, 5, 3. *et al.* **insuper et:** TERT. nat. 1, 10 p. 78, 3 COMM. instr. 1, 13, 4 *al.* VVLG. num. 20, 5 (οὔτε, ITALA Lugd. neque). act. 2, 26 (ἔτι δὲ καί). *et al.* **interim et:** LIV. 7, 37, 11 *al.* CVRT. 9, 10, 2 PLIN. nat. 8, 112 *al. et apud* QVINT., MIN. FEL. **is et** (CIC. ad Q. fr. 2, 13 [14], 3 *v. p. 907, 58. falso trad.*: NEP. Milt. 3, 4): LIV. 30, 19, 3 MELA 2, 65 PLIN. nat. 8, 189 *al. et ap.* TAC., TERT. **ita et:** LIV. 34, 58, 12 sicut ..., i. et (GAIVS inst. 2, 169 *passim* [*nota*: TERT. resurr. 28[in.] s. et ..., i. et. pudic. 15, 9 *al.*; *v. Löfstedt, Zur Sprache Tert., 1920, 28*]. *cf.* ut[i] ..., i. et: VITR. 2, 5, 2 *al.* SEN. dial. 2, 13, 4 *saepe.* prout ..., i. et: DIG. [*v. V. i. R.*]. TERT. anim. 53 p. 386, 5. quemadmodum ..., i. et: SEN. nat. 6, 23, 4 QVINT. inst. 7, 1, 25 *saepe.* quomodo ..., i. et: TERT. resurr. 57 p. 116, 24 *al.* VVLG. num. 2, 17 *al.*). VITR. 3, 5, 3 *al.* SEN. contr. 10, 5, 10. SEN. epist. 83, 17 quamvis ..., i. et. *et passim.* **itaque et:** VARRO ling. 10, 55 rust. 2, 9, 5 CIC. Tusc. 3, 63 LIV. 42, 54, 8 *passim.* **licet et** (*concess.*): PROP. 2, 22, 19 *al.* STAT. Ach. 1, 705 MART. 14, 28, 2. *et ap.* TERT., COMM. *al.* *nota: abundanter pro* 'licet': ITIN. [Silv.] 4, 4 l. et tectum non sit. COD. Iust. 1, 49, 1, 3 (*a. 479*). **modo et:** PLIN. nat. 7, 56. QVINT. inst. prooem. 16 m. non et vir pessimus (*i.* 'μόνον οὐχὶ καί'. *Raderm.*). VICTORIN. PETAV. in apoc. 5, 2 p. 64, 18 m. ..., m. et. **mox et:** VERG. georg. 1, 150. 4, 310. LIV. 40, 31, 6 primo ..., m. et (PLIN. nat. 10, 122 *al. cf.* OCTAVIA 956 ante ..., m. et. *al.*). CVRT. 5, 9, 11. *et passim* (*e poetis*: VAL. FL., SIL., STAT., IVV., PRVD.). **nam et** (*falso trad.*: CIC. inv. 2, 49 PETRON. 14, 7 PLIN. nat. 6, 36 *al.*): VARRO ling. 6, 13. 8, 80 rust. 2, 1, 24. RHET. Her. 2, 26, 40 (*v. p. 909, 2*). NIGID. frg. Serv. auct. Aen. 11, 715. CIC. inv. 1, 23 n. et cum docilem velis facere, simul attentum facias oportet (*cf. Stangl, WklPh. 37, 1920, 357*). 2, 28. leg. 1, 40 ad Brut. 9, 13, 3 Sj. (n. etiam *var. l.*). *al.* LIV. 7, 5, 9 n. et antea. 28, 7, 2 n. et ipsa (SEN. contr. 1 praef. 12 *saepe*). *al.* GRATT. 89. SEN. contr. 2, 2, 5 n. et hoc (ORAT. imp. Claud. [CIL XIII 1668] 1, 16 *saepe*). *al.* SEN. benef. 4, 26, 1. *et passim.* *nota: c. augendi notione i. q.* 'nam vel': QVINT. inst. 2, 8, 8 n. et omnino supervacua erat doctrina, si eqs. 2, 15, 27. 7, 2, 37. *attenuate i. q.* 'nam' (*cf. gr.* καὶ γάρ): TRAIAN. Plin. epist. 10, 8, 3 SVET. Aug. 89, 1 Nero 45, 1 GAIVS inst. 4, 27 MARCELL. dig. 24, 3, 57 APVL. met. 1, 2 *al.* TERT. apol. 10, 10 *saepe.* ITIN. [Silv.] 20, 12 AMM. 18, 8, 13 VVLG. gen. 41, 56 *saepe. et ap.* AVG., COD. Iust. *al.* *i. q.* 'deinde', 'etiam': ITIN. [Silv.] 3, 1 *al.* (*v. Löfstedt, Komm. 34 sq.*). SORAN. p. 52, 17 n. et melilotum ... admiscemus. ITALA I reg. 17, 36 (Vitae patr. 3, 16) leonem quidem percutiebam, n. et ursum ... suffocabam (τὸν δὲ ἄρκτον, VVLG. et leonem et ursum). *cf.* namque et (*falso trad.*: TER. Hec. 348 *A*): PLIN. nat. 2, 89 *al.* QVINT. inst. 3, 6, 8 TAC. hist. 2, 17 *al.* AVIEN. Arat. 636 (*i.* 'deinde'). AMM. 14, 2, 1 *al.* **ne et:** PLIN. nat. 29, 109. *et ap.* DIG., TERT., VVLG. **nec et:** HIST. Apoll. rec. A 4 nec et hoc (*i.* 'ne hoc quidem'. *cf. p. 909, 37*). **nempe et:** SEN. Herc. O. 437 epist. 42, 9. **non et:** LVCR. 3, 234 nec calor est ..., cui non sit mixtus et aër (SEN. nat. 2, 40, 5 *al.*). VERG. Aen. 6, 86 venient *Troiani* ..., sed non et venisse volent (7, 736 *al.* COPA 24 Ov. met. 4, 273 *al.* [*in prosa*: VLP. dig. 4, 6, 26, 1 PANEG. 10 (4), 3, 4]. *cf.* SIL. 4, 43 at non et [STAT., MART.]. VLP. dig. 36, 4, 1, 1 non tamen et [PS. APVL. herm. 6 p. 269 TERT., PRVD., COD. Iust.]). HOR. carm. 2, 10, 17 *al.* LYDIA 37 cur non et (41 Ov. am. 3, 8, 50 *al.* [*in prosa*: SEN. philos., QVINT., TERT., AVG. *al.* *nota*: TERT. anim. 32[in.] cur non magis et]. *cf.* SEN. benef. 5, 7, 3 quare n. et. *al.*). Ov. ars 1, 669 si n. et (IVV. 6, 615 TERT., COD. Theod. *al.*). met. 15, 285 quid? n. et ... Hypanis ... vitiatur? (SEN. contr. 10, 5, 3 SEN. nat. 1, 5, 6 *al.*). *al.* LIV. 6, 20, 2 ut ... n. et (SEN. benef. 5, 17, 4 *al.*). SEN. contr. 1, 4, 10 quod n. et oculos perdidissem (PLIN. epist. 7, 33, 8 *al.*). SEN. dial. 11, 18, 7 doleat tantum, n. et sentiat (AMBROSIAST. in Rom. 5, 13 *al.* *cf.* TERT. pudic. 13, 11 *al.*). *et passim.* **num et:** *v. p. 910, 48.* **nunc et:** LVCR. 1, 830 VERG. ecl. 8, 52. Aen. 4, 377 n. ..., n. et (MANIL. 4, 811 *al.*). Ov. epist. 2, 10 *al.* SEN. epist. 22, 7 COLVM. 10, 169. *et passim* (*in prosa*: PETRON., PLIN. nat., TAC., MIN. FEL. *al.*). *nota*: ITALA gen. 30, 15 (Lugd.) n. et ... vis accipere? (μὴ καί, VVLG. nisi etiam). **pariter et:** LIV. 3, 22, 6 TERT. apol. 2, 11 *al.* **ob hoc** (id) **et:** SEN. nat. 6, 26, 3 PLIN. nat. 17, 74 *al.* AVG. civ. 8, 15 p. 343, 22 D. **perinde et:** PLIN. nat. 31, 40 TERT. scorp. 1[extr.] *al.* **postremo et:** LIV. 22, 26, 3 (*et bis*). **praeterea et:** PLIN. nat. 27, 127 DIG. **proinde et** (*dub.*: LVCR. 4, 648 [ex *Lachmann*]): CALL. dig. 48, 19, 28, 6 *al.* (*abundanter*: VLP. dig. 33, 7, 12, 19 pr. et fulcimenta ..., etiam ea). TERT. apol. 49, 5 *al.* (*abundat*: adv. Marc. 2, 6 p. 342, 16 *al.*; *v. Löfstedt, Zur Sprache Tert., 1920, 27*). **propterea et:** TERT. nat. 2, 8, 17 *al.* VVLG. Luc. 11, 49 (διὰ τοῦτο καί, propter hoc et ITALA codd. c d). *al.* *cf.* propter hoc et: ITALA, VVLG., AVG. propter quod et: COLVM. 1, 6, 20 PLIN. nat. 9, 177. *et ap.* TERT., VVLG. *al.* *nota attenuate i. q.* 'propter quod': HIPPOCR. aer. 7 p. 11, 28 (διότι). quapropter et: PLIN. nat. 20, 262 DIG., COMM., VVLG. **qualis et** (*cf. p. 897, 69*): PLIN. nat. 2, 197 *al.* DIG., TERT., VVLG. *al.* **quam et:** GAIVS inst. 1, 137[a] nihilo magis potest cogere q. et filia patrem (*cf.* TERT. anim. 51[extr.] non magis ... q. et. *al.*; *v. Löfstedt l. c. 26*). VLP. dig. 44, 4, 4, 19 tam ... q. et (TERT. apol. 11, 9 *al.* [*nota* anim. 8 p. 308, 28; *syn.* tam — quam. *al.*]. *cf. sine* tam: DIDASC. apost. 39, 5 per Esaiam q. et per alios profetas). **quamobrem et:** PLIN. nat. 8, 229 *al.* VVLG. *cf.* quam ob causam et: PLIN. nat. 18, 16. *nota traiectionem*: PAVL. FEST. p. 63 quam et ob c. **quamquam et:** LIV. 41, 24, 12 PLIN. nat. 3, 89 *al. et ap.* STAT., QVINT., SVET., TERT. **quamvis et:** STAT. Theb. 6, 272 *al.* DIG., TERT. *al.* **quando et** (*tam temporaliter quam causaliter; falso trad.*: CIC. Tusc. 4, 34): PLIN. nat. 2, 112 *al.* QVINT. inst. 12, 10, 27 TAC. ann. 16, 29. *et ap.* TERT., AVG. *al.* *nota abundanter i. q.* 'quando': IORD. Get. 104. **quantus et:** PS. QVINT. decl. 18, 7 tanto ... quanto et (TERT. idol. 10[extr.] *al.*). TERT. apol. 1, 6 sunt tanti quanti et (*om. F*) denotamur. praescr. 17, 2 tantum ..., quantum et (VVLG. apoc. 21, 16 [ὅσον]. *al.* *nota*: TERT. test. anim. 6 in t. et ..., in q. et. PROSP. in psalm. 118, 154 tantundem est ... quantum et [*i.* 'idem quod']). *al.* **quare et:** VARRO ling. 5, 143 SEN. nat. 2, 18 PLIN. nat. 13, 42 *al. et ap.* QVINT., DIG. *al.* **quemadmodum et:** LIV. 39, 33, 8 VITR. 3, 2, 3 AFRIC. dig. 28, 6, 35 TERT. anim. 45[extr.] sic ... q. et (ITIN. [Silv.] 39, 1). *al.* *nota*: TERT. adv. Marc. 4, 5 p. 431, 12 quasi non et haec ... q. et. COD. Iust. 1, 51, 14, 3 *al.* **qui et:** VARRO ling. 5, 31. 53 Pallantes ... qui et Palatini (PLIN. nat. 3, 36 *al.* [*plenius*: 2, 59 quae et primae vocantur. 3, 25. 4, 109 CIL XI 1823 *al.*]. *passim. inprimis de supernomine, e. g.*: CRETIO Serap. [Bruns font.[7] p. 319] A 2 Matidio q(ui) e(t) Plutinio. *v. Diehl, RhM. 62, 1907, 396*[1]. *406*[5]; *Lambertz, Glotta 4, 1913, 93 sqq.; Dessau, Ind. p. 927 sq.* *de qui et vice particulae v. Schmalz-Hofmann*[5], *620*). ling. 6, 55 in quo et (Ov. Pont. 2, 1, 46 *al.* *cf.* LIV. 4, 43, 6 inter quos et. *saepe*). *et passim* (idem ... qui et *v. vol. VII 1, 196, 39. 73. 197, 15*). *nota*: TERT. idol. 8 p. 37, 25 sint ... et hominibus communia saepe quae et idolis (*al.* [*cf. Löfstedt l. c. 28*]. SPART. Hadr. 11, 6 ITIN. [Silv.] 39, 1 RVF. podagr. 22. *cf.* TERT. anim. 42[extr.] quoque ... qui et). *abundanter pro* 'qui': TERT. adv. Marc. 3, 24 p. 419, 9 si reddit placatus quod et abstulerat iratus. VVLG. IV reg. 13, 14 (δι' ἦν). *al.* ROMVL. fab. Aesop. rec. vet. 79, 4 cui et ait (PASS. Felicit. p. 61, 25 *al.*). **quia et:** LIV. 28, 4, 3 SEN. benef. 5, 19, 5 PLIN. nat. 11, 135. *et ap.* QVINT., DIG., TERT. (*nota*: patient. 6 p. 10, 14). *al.* *abundanter pro* 'quia': PORPH. Hor. epist. 1, 20 pr. nisi q. et receptum est. ROMVL. fab. Aesop. rec. Gall. 83, 3 ostendam tibi q. ⌊et⌋ (*om. rec. vet.*) me multi timent. VITA Caes. Arel. 2, 3 *al.* **quidni et:** *v. p. 907, 45.* **quidem et:** LIV. 30, 42, 2 PETRON. 127, 2 PLIN. nat. 2, 52. *et al.* **quin et** (*cf. p. 911, 20; falso trad.*: CIC. Lael. 68): CIC. Att. 15, 3, 1 sed sunt ista parvi; q. et maiora contemnimus. VERG. georg. 2, 30 (*et 4*[er]). HOR. carm. 1, 10, 13 (*et bis*). PROP. 4, 11, 44. Ov. trist. 5, 6, 27 nec procul a vero est, quin (quod *var. l.*) et pulsarit amicum (*item hypotactice*: LIV. 32, 21, 15 *al.* COLVM. 2, 13, 3). GRATT. 344 MANIL. 1, 896 COLVM. 8, 2, 11 *al.* *inde passim* (*e poetis*: VAL. FL., SIL., STAT., SER. SAMM. *al.* *in tit.*: CE 20, 9 [*s. II?*]). *nota*: VVLG. II Esdr. 5, 11 q. potius et. *attenuate i. q.* 'deinde', 'etiam': VVLG. gen. 24, 14 bibe, q. et camelis dabo potum (καί). 24, 19 *al.* **quippe et:** PROP. 4, 5, 11 LIV. 5, 11, 3 *al.* PLIN. nat. 9, 56 *al. et ap.* TAC., APVL., TERT., PRVD. **quod et:** VARRO rust. 1, 12, 3 *v. p. 907, 47.* Ov. ars 3, 81 adde, q. et. LIV. 27, 15, 2 praeterquam q. et. 43, 14, 3 *al.* PLIN. nat. 17, 14. STAT. silv. 4, 8, 25 QVINT. decl. 270 p. 108, 6. IVV. 6, 45 quid quod et (APVL. met. 6, 26 *al.* TERT., PRVD.). *et ap.* DIG., TERT. **quomodo et:** QVINT. inst. 8, 1, 2 TERT. scorp. 6 p. 157, 17 *al.* *nota: abundanter pro* 'quomodo' (*cf. francog. vet.* come; *v. Pirson, Festschr. Vollmöller, 1908, 67 sq.*;

[*Hofmann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Jeanneret 149): CHIRON 641 urito genum, q. et causa permiserit. CAEL. AVR. acut. 2, 4, 20 q. et ..., ita. ACT. Archel. 10, 1 (πῶς). *fort.* TAB. devot. Audollent 295, 25 (*s. III p. Chr.*). **quoniam et:** SEN. dial. 7, 5, 1 COLVM. 1 praef. 25 *al.* PLIN. nat. 2, 218 *al. et ap.* QVINT., DIG., TERT. *al.* *nota: abundanter pro 'quoniam'*: ITALA lev. 11, 44 (Cypr. domin. orat. 12 p. 275, 1) q. et ego sanctus sum (ὅτι ... ἐγώ, VVLG. quia ego. VITAE patr. 5, 17, 3 [*Cotelier p. 392* ἐπειδὴ ἐγώ]). **quot et:** MANIL. 3, 70 tot et in partes, q. et astra locarat (MIN. FEL. 25, 6 [*v. Vahlen, Opusc. II 120*]. TERT. scorp. 1$^{in.}$ *al.* [*v. Löfstedt l. c. 28*]). *al.* **rursus et** (*falso trad.*: CAES. Gall. 5, 35, 3 β, rursus α): PROP. 1, 3, 42 *al.* QVINT. inst. 7, 10, 1. **scilicet et:** LVCR. 4, 848 *al.* (*v. Vahlen, Opusc. I 172 sq.*). VERG. georg. 1, 493 OV. am. 3, 11, 19 *al. et ap.* PORPH., TERT. **sed et** (*cf. p. 916, 22. falso trad.*: CIC. Mur. 11 [*om.* ψ]. Att. 11, 9, 2 ad Q. fr. 1, 2, 11. CAES. Gall. 5, 3, 5 [β]. 7, 65, 5 VAL. MAX. 1, 6, 11 *al.*): VARRO ling. 6, 42. 55. 8, 48. CIC. off. 1, 133 (*v. p. 907, 30*). Att. 11, 23, 3. ad Q. fr. 1, 1, 35 s. et ab iis ... hoc petas (*i. 'quin etiam'; v. Sjögren, Comm. Tull., 1910, 123 sq.*). 2, 4, 3 s. et (*om. V*) haec (OV. met. 8, 658 *al.* SEN. epist. 12, 6 *saepe*). OV. epist. 3, 4 s. tamen et (ars 1, 236 *al.* [*cf.* met. 11, 688]. GAIVS dig. 29, 2, 57, 1 *al.*). met. 8, 755 s. et ipsa (SEN. contr. 9, 6 [29], 13 *al. cf.* VAL. MAX. 5, 1 ext. 2 s. et ipsa tamen). Pont. 2, 2, 126 adde s. et ... preces. *saepe.* LIV. 2, 41, 2 *al.* SEN. contr. 10, 5, 21 CELS. 5, 17, 1^{C} SEN. benef. 7, 19, 8 *al.* COLVM. 1, 9, 5 *al.* (*nota*: 3, 2, 15 et in iugo, s. et in arbore. PLIN. nat. 13, 44 *al.*). *inde passim; inde a* PLIN. nat. *saepe in transitu ad nova, unde crebro in attenuatam notionem i. q. 'etiam', 'item' abiit, e. g.*: PLIN. nat. 2, 5 nomen ..., s. et argumenta rerum. 6, 127 *al.* SVET. Aug. 31, 3. Tib. 76 (*syn.* atque etiam). APVL. met. 7, 7 *al.* TERT. idol. 10$^{in.}$ (*v. Löfstedt l. c. 62*). CENS. 17, 11 IVST. 12, 13, 1 *al.* ITIN. [Silv.] 10, 7 *al.* VVLG. gen. 7, 3 *al. et passim. in tit.: e. g.* EPIST. imp. Sev. et Car. ad Tyr. (CIL III 781) 14 (*syn.* item). IX 3160, 6 XI 5283. *attenuate fere i. q. 'sed'* (*dub. trad.*: SVET. Tib. 59, 1 Nero 15, 1 *al.*): PAPIN. dig. 43, 18, 17, 1 MARCIAN. dig. 20, 1, 5 pr. TERT. anim. 31 p. 352, 3 *al.* HERM. vulg. vis. 3, 8, 9 (ἀλλά, *Pal.* sed; *item* 3, 12, 2). mand. 4, 1, 11 s. et ego (ἐγὼ οὖν, *Pal.* e. autem). *al.* VOPISC. Prob. 8, 6 VVLG. gen. 3, 1 *al.* *in apodosi* (*graecismus, cf.* ἀλλὰ καί): TERT. anim. 38 p. 365, 28 si ..., s. et. *al.* (*v. Löfstedt, Komm. 203*). *post negationes*: LIV. 39, 8, 7 nec unum genus ..., s. et. MANIL. 1, 36 non ... tantum, s. et (SEN. contr. 1 praef. 1 SEN. nat. 2, 53, 2 MELA 3, 61 PLIN. nat. 10, 44 *al. et passim*). LIV. 27, 4, 7 non ... modo ..., s. et (COLVM. 1, 3, 2 PLIN. nat. 2, 130 *al. et ap.* QVINT., TAC., SVET., DIG. *al.* [*vix sic accipiendum*: CIC. Rab. Post. 26]). COLVM. 1 praef. 12 non solum ..., s. et (1, 3, 8 *al.* QVINT. inst. 12, 10, 32 [*saepius* s. etiam, s. quoque]. FRONTIN. aq. 119 *et passim*). *nota*: non — s. et *i. q. 'non solum, s. et'* (*dub. trad.* VAL. MAX. 2, 1, 5): GAIVS dig. 50, 16, 41 PAPIN. dig. 46, 3, 95, 10 TERT. apol. 40, 10 (*v. Löfstedt, Tert. apol., 1915, 116*^{2}). anim. 6 p. 307, 19. adv. Marc. 4, 35 p. 539, 16 nec petenti ..., s. et non petenti. PRISCILL. tract. 1, 27 p. 23, 22. non tantum *sim.* ..., et (*sine* sed): AETNA 436 LVCAN. 3, 520. 5, 176 COMM. apol. 41 *al.* (*in prosa*: VICT. VIT. 3, 16).

si et (*falso trad.*: CIC. div. 1, 34): HOR. sat. 2, 3, 117. MANIL. 2, 608 si tamen et (MART. 7, 52, 2). SEN. contr. 2, 4, 5 COLVM. 2, 14, 2 *al.* SCRIB. LARG. praef. p. 6, 7. PLIN. nat. 20, 65 si ..., si et (TERT. apol. 21, 2 *al.*). QVINT. decl. 245 p. 4, 19 quid si et (TERT. anim. 43 p. 371, 24 *saepe*). *et passim.* *nota: i. q. 'etsi'*: FRONTO p. 26, 12 N. si et valde properas. RVSTIC. c. aceph. 1234^{C} *al.* *cf.* siquidem et: PLIN. nat. 8, 102 *al.* QVINT. inst. 1, 10, 16 *al.* sin et: VERG. Aen. 11, 421 IVVENC. 3, 428. nisi et: SEN. contr. exc. 9, 6 SEN. benef. 2, 31, 5 *al.* *et al.* (si non et: VAL. FL. 7, 494 *al.*). sive et: COD. Iust. 2, 46 (47), 3 pr. sive ... s. et. *nota* seu et *i. 'atque etiam'* (*v. Löfstedt, Glotta 4, 1913, 259 sq.*): PASS. Petr. 3 PASS. Paul. 18. **sic et:** LVCR. 6, 818 HOR. sat. 1, 10, 6 carm. 3, 27, 24 OV. epist. 5, 105 *al.* EPICED. Drusi 111 sic ..., s. et (MANIL. 4, 816 LAVS Pis. 79). LIV. 30, 44, 6 quemadmodum ..., s. et (37, 28, 6 SEN. benef. 5, 7, 6 *al.* BOETH. *cf.* MANIL. 4, 362 ut ..., s. et [COLVM. 7, 10, 6 *al.* LVCAN., PLIN. nat., GAIVS]. SEN. benef. 5, 13, 4 quomodo ..., s. et [7, 7, 4 *al.* LAMPR. Alex. 10, 3 *al.*]. COLVM. 12, 52, 8 sicut ..., s. et [DIG., APVL., TERT. *al.* *nota* TERT. adv. Marc. 1, 29 p. 332, 6 sicut et ..., s. et]. LVCAN. 7, 693 ceu ..., s. et). MANIL. 2, 664. SEN. benef. 4, 12, 1 *al.* PLIN. nat. 2, 203 *al.* (*nota* 20, 122 *syn.* etiam. *diiunctum*: 20, 136 *al.*). *et passim.* *nota: in afferendo*: QVINT. inst. 5, 10, 99 s. et: 'si *eqs.*'. *i. q. 'et — et'*: COMM. apol. 29 altos s. et humiles omnes. **sicut et** (*falso trad.*: CIC. div. 1, 29): COLVM. 2, 13, 3 *al.* PLIN. nat. 4, 1 *al. et ap.* DIG., TERT., COMM., FIRM. *al.* *nota*: TERT. adv. Marc. 4, 7 p. 434, 9 sic et ... s. et (*cf.* 1, 29 p. 332, 6 *al.*). VVLG. Iob 33, 6 et me ... s. et te. *al.* *abundanter pro 'sicut'*: TERT. adv. Marc. 2, 16 p. 356, 6 carentia et ipsa culpa s. et iudex. *al.* (*v. Löfstedt, Kritische Bem. zu Tert. apol., 1918, 94*^{1}). VVLG. I reg. 4, 9. I Thess. 5, 6 s. et ceteri (ὡς οἱ λοιποί). *al.* VITAE patr. 3, 56 (*Cotelier p. 469* ὡς. *5, 10, 27* s.). *al.* (*cf.* sicuti et [*falsa var. l.*: CIC. Cluent. 117]: *inde a* PLIN. nat. 8, 209). **similis et:** LIV. 45, 18, 8 PLIN. nat. 7, 14. 18, 45 similiter et (DIG., TERT., PORPH., ITIN. [Silv.] 15, 6 *al.* [*nota* 27, 5 similiter et ... similiter]. CHIRON *al.*). *passim.*

simul et (*vix huc pertinent haec*: ENN. ann. 150 ACC. trag. 196. 571 SISENNA hist. 90. 136): CIC. Verr. II 1, 106 s. et (*om. V*) istum fore tam improbum non arbitrabantur. 4, 136 s. et verebar, ne *eqs.* 5, 3. Cluent. 10 s. et illud quis est qui ... debeat *eqs.* (48 *al.* Att. 1, 1, 4 [*cf. Boot ad l.*]. *al.* QVINT. decl. 321 p. 264, 20). Att. 5, 21, 4. 8, 14, 2 PS. BRVT. Cic. ad Brut. 1, 16, 4. SALL. Iug. 20, 1 (*et ter*). VERG. Aen. 9, 390 HOR. sat. 2, 4, 10 OV. met. 7, 756. LIV. 1, 45, 1 (*et 24*^{ies}). PHAEDR. 1, 22, 7 *al.* SEN. dial. 7, 10, 1 *al.* *et passim.* *in tit.*: CIL II 4083 (*a. 182*). CE 1972, 1.

simul et *i. 'simulac'* (*tantum* CIC.; *v. Jones, ALL 14, 1906, 246 sqq.; Sjögren, Comm. Tull., 1910, 77; Schmalz-Hofmann*^{5}*, 759*): CIC. fin. 2, 33 omne ... animal, s. et ortum est (5, 24), se ipsum ... diligit. Att. 2, 20, 2. 10, 4, 12. 10, 16, 4. 16, 11, 6 ad Q. fr. 2, 5 (6), 3. **talis et:** VERG. georg. 3, 92 talis ... talis et ipse ... Saturnius. OV. fast. 1, 31 *al.* SEN. epist. 66, 32 qualis ..., tales et (LVCAN. 1, 676 *saepe*). PLIN. nat. 34, 40 *al.* **tamen et:** SEN. benef. 7, 4, 6 *al.* PLIN. nat. 9, 109 *al.* STAT. silv. 5, 2, 50 quamquam ..., t. et (VLP., *item* quamvis ..., t. et). *et al.* **tantus et:** GERM. 396 quanto ..., tanto et (TERT. anim. 28 p. 347, 28 *saepe*). IVV. 3, 144 quantum ..., tantum ... et (TERT. apol. 9, 19 *al. cf.* VITR. 10, 6, 2 quantum ..., tantundem et [PLIN. nat. 5, 63 DIG., TERT.]). **tum et:** OV. met. 14, 485. LIV. 28, 6, 11 cum ..., t. et (VAL. MAX. 5, 1, 10 COLVM. 9, 7, 4 FRONTIN. aq. 97 *al.* [CIC. *aliique dicunt* cum ... t. etiam, *v. p. 945, 72*]). LIV. 37, 24, 5. COLVM. 4, 28, 1 (*et 5*^{ies}). PLIN. nat. 2, 73 (*et bis*). *al.* *cf.* tunc et: GRATT. 164 MANIL. 3, 632 SEN. contr. 1, 8, 12 SEN. Herc. f. 818. epist. 17, 8 (*diiunctum*). LVCAN. 7, 514. *et passim* (*in prosa*: PLIN. nat., QVINT., FRONTO, DIG., TERT., AMM., VVLG. *al.*).

ubi et: VARRO ling. 5, 37 LIV. 1, 57, 6 PLIN. nat. 10, 133 *al.* QVINT. inst. 7, 9, 12 SVET. Nero 9. *et al.* **vel et** (*falsa var. l.*: PLIN. paneg. 40, 5): TERT. adv. Marc. 4, 19 p. 483, 4 COD. Iust. 3, 38, 12 pr. **vero et:** PLIN. nat. 2, 22 *al.* IVV. 13, 84. *et al.*

verum et: CIC. S. Rosc. 94 *v. p. 907, 29.* COLVM. 3, 2, 10 MELA 1, 107. 3, 43 alia quoque dira animalia, v. et tigres. PLIN. nat. 12, 27. *et passim* (*e poetis*: SIL. 16, 609). *post negationes*: MELA 1, 15 non ... modo, v. et (3, 52 PLIN. nat. 2, 26 *al.* SVET. Aug. 94, 11 *al. et ap.* TERT. *al.*). PLIN. nat. 6, 56 non ... tantum ..., v. et (9, 24 *al. et ap.* DIG., MIN. FEL., TERT., IVST., AVG. *al.*). 29, 10 non solum ..., v. et (34, 38 PLIN. epist. 3, 4, 5 [*alibi* v. etiam]. *et ap.* SVET., DIG., APVL., TERT. *al.* *in tit.*: S. C. de sumpt. lud. glad. [CIL II 6278] 19). **unde et:** LIV. 8, 33, 10. 34, 9, 1 MELA 1, 36 LVCAN. 6, 409 PLIN. nat. 2, 60 *al. et ap.* QVINT., TAC., FLOR., DIG., APVL. *al.* *nota: abundanter i. q. 'unde'*: CHIRON 195 *al.* VVLG. exod. 15, 23 *al.* VITAE patr. 3, 40 IORD. Get. 40 *al.* **ut et** (*tam c. indic. quam c. coni.*): OV. epist. 17, 203 *al.* LIV. 6, 37, 5 *al.* SEN. contr. 7, 4 (19), 4 *al.* VELL. 2, 96, 1 SEN. nat. 1, 6, 3 *al.* COLVM. 7, 4, 2. *et passim.* *nota variationem*: TERT. resurr. 8 p. 37, 2 ut ..., ut ..., ut et ..., ut et ..., ut et.

C *abundantiae*: **et ... et** (*pleonasmus fere inde explicandus quod* 'sic et', 'nam et' *sim. i. q. 'sic', 'nam' valebant [cf. Löfstedt, Komm. 63; Zur Sprache Tert., 1920, 40]; sim. et* LIV. 3, 23, 6 et alter consul ... et ipse [31, 31, 19]. *vix recte trad.*: CIC. inv. 1, 50): VITR. 10, 15, 4 et (*del. vulgo*) erigebantur et arrectaria duo. HYG. grom. p. 81, 22 Th. VLP. dig. 43, 17, 4 perinde et ... et his. TERT. ieiun. 9 p. 285, 24 sic et Israeli proximo exprobrat et potum. pudic. 17, 12 p. 257, 24 adv. Prax. 23 p. 273, 17. adv. Marc. 4, 16 p. 470, 10 non modo non retinendi tunicam, sed et amplius et pallium concedendi (DIDASC. apost. 76, 35 COD. Iust. 1, 2, 23, 1 *al. cf.* 8, 53, 31 [*a. 478*] verum et ... et). PASS. Perp. 1 THEOD. MOPS. in Col. 1, 15. **et ... etiam** (*cf. p. 912, 17. vix recte trad.*: CIC. leg. 3, 4 [qui etiam *transpos. Halm*]. QVINT. inst. 9, 3, 37 [et *incl. Halm*]): PLIN. nat. 2, 173 sed et ... e. in maiore damno (*c. augendi vi vocis etiam ut*: 29, 20 *al.*). 23, 155 et in fatigatione e. 25, 170 et ipsa e. radix. STAT. silv. 1, 6, 46 et tu quin e. SIC. FLACC. grom. p. 129, 22 Th. SVET. Iul. 76, 1 sed et ampliora e. PAPIN. dig. 49, 17, 14, 1. TERT. anim. 20 p. 332, 17 nam et hīc e. (VVLG. Ier. 12, 6 n. et fratres ... e. ipsi [I Macc. 9, 13]. ACT. Archel. 28, 6). adv. Marc. 3, 13 p. 398, 21 sic et Aegyptus ..., sic et Babylon e. (adv. Prax. 27 p. 282, 20). *al.* PORPH. Hor. sat. 1, 2, 35. CYPR. epist. 28, 2 p. 547, 1 pariter et vobis ... e. ITIN. [Silv.] 45, 1 et illud e. AVG. civ. 19, 7 p. 366, 21 D. immo et abundaret e. *al.* FAVST. REI. spir. 2, 4 p. 143, 24 VICT. VIT. 3, 70 VITAE patr. 3, 9. 20. ACT. Archel. 10, 7 sicut ..., ita et (οὕτως) ... e. ipse. **et ... que:** PLIN. nat. 16, 15 quin et hodieque (GREG. TVR. Franc. 1, 7 p. 37, 17 sicut et h.). **et ... quoque** (*cf. p. 915, 62; v. Baehrens, Philol. Suppl. 12, 1912, 497, qui plura asciscit, ubi* et *copulativum [i. 'et etiam'] esse potest ut*: SEN. contr. 7, 4, 7 et carmina q. eius. SEN. epist. 12, 5 et illam q. 71, 1. *vix recte trad.*: CIC. inv. 2, 50 et hoc q. Verr. II 1, 11 [et *secl. Müller*]. LVCR. 5, 531 ⌞sit et⌟ [siet *vulgo*]. LIV. 30, 10, 15 [et *del. Madvig*]. PETRON. 90, 6 [et *del. vulgo*]. *dub. var. l.*: COLVM. 3, 20, 1 [et *om. A*]): SEN. epist. 88, 24 quemadmodum ..., sic et haec q. ... turba (CONSENT. gramm. V 400, 11 VLP. dig. 8, 5, 8 pr. *et ap.* TERT., ARNOB., BOETH. *cf. l. 75*). COLVM. 12 praef. 10 quoniam et vilici q. successerunt in locum dominorum. MELA 3, 77 Euphrates ... non exit tantum unde oritur, sed et vaste q. decidit (SVET. vita Lucani p. 52 CYPR. epist. 2, 1 p. 468, 5 PASS. Montan. 15 HIER. epist. 60, 12, 1. *cf.* VVLG. II par. 31, 1 non solum ..., sed et ... q. *al.* *cf. sine negatione*: GAIVS inst. 1, 53 sed et ... q.

[*Hofmann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

al. [*v. V. i. R.*]. CYPR. epist. 62, 4 p. 701, 2. *cf.* VLP. dig. 47, 2, 12, 2 non solum ..., verum et ... q.). ASCON. p. 32, 6 St. et ipsa q. curia (FLOR. Verg. p. 186, 22 CYPR. epist. 44, 1 p. 598, 5 VITAE patr. 6, 4, 10 [*Cotelier p. 473* ταύτην]. *al.*). PLIN. nat. 8, 56 sunt ... et fortuita ... q. ... . exempla (12, 118. 13, 39). 15, 120 *al.* QVINT. decl. 245 p. 6, 1 et alias q. (BOETH. herm. pr. 2, 14 p. 219, 14 *al.*). AGENN. grom. p. 29, 5 Th. AFRIC. dig. 47, 2, 62, 2 quemadmodum ..., ita et ... q. (*cf.* TERT. idol. 11 p. 42, 8 sic et ... q. [ieiun. 2 p. 276, 10]. *al.*). IVLIAN. dig. 37, 6, 3, 2 *al.* (*v. V. i. R.*). TERT. resurr. 20 p. 53, 10 (*v. p. 916, 12*). adv. Hermog. 25 p. 153, 27. adv. Marc. 1, 23 p. 321, 8 et tu q. (*cf.* VITAE patr. 7, 18, 2 et ego q. [*Cotelier p. 368* κἀγώ]). *al.* COMM. apol. 41 LACT. inst. 2, 8, 43. AVIEN. Arat. 780 quin et ... q. HIER. epist. 21, 21, 1 et illud q. (PELAG. in II Thess. p. 439, 2 S. EPIST. impp. de Asia [Bruns font.⁷ p. 272] II 6 *al.*). *al.* VVLG. II Macc. 1, 18 ⌊et⌋ (*om. Am.*) vos q. *et al.* **etiam et** (*falso trad.*: CIC. leg. 2, 62. *dub.*: BELL. Afr. 57, 4 atque e. et [*def. Löfstedt, Stud. 32*]. VITR. 1, 4, 2 ideo ⌊et⌋ [ea *vulgo*]. PLIN. paneg. 85, 2): PAVL. FEST. p. 21 *al.* CHAR. gramm. p. 140, 2 B. unde e. (*om. pars codd.*) et strigosi dicuntur *eqs.* p. 379, 12 B. sic e. et (SORAN. p. 13, 13 VITAE patr. 3, 40). PS. APVL. Ascl. 20 simul e. et (VITAE patr. 3, 113 [= 7, 13, 2 s. et]. 5, 14, 16. GREG. TVR. Franc. 2, 23 p. 85, 30 ORIBAS. syn. 1, 6 *al.*). TERT. apol. 37, 6 immo e. et ipsa destitutione (virg. vel. 10 p. 897 Oe. *al.*). scorp. 8 p. 161, 1 non modo iustorum, verum e. et prophetarum (GREG. TVR. mart. 53 p. 525, 30. *cf.* TERT. uxor. 2, 3 p. 688 Oe. non ... tantum, v. e. et [IVST. 26, 1, 1; et *om. pars codd.* IORD. Get. 65 *al.*]. FAVSTIN. trin. 2, 4 p. 53ᶜ non solum ..., v. e. et [FILASTR. 105, 4 VVLG. Phil. 2, 27 *al.*]). pudic. 16ᵉˣᵗʳ. ITALA Luc. 18, 11 (cod. d) velut e. et (velut etiam VVLG.). act. 17, 23 (cod. d). CYPR. epist. 59, 10 p. 677, 22 CAPITOL. Max. Balb. 5 FIRM. math. 2, 20, 9 *al.* ITIN. [Silv.] 3, 4 *al.* HIL. in psalm. 132, 6. FILASTR. 132, 5 insuper e. et (*cf.* CHIRON 142 adhuc e. et). CHIRON 138 similiter e. et (SORAN. p. 56, 15. VITAE patr. 3, 5 [= 5, 10, 97 s. et]). MAXIMIN. c. Ambr. 11 p. 68, 18 *al.* VVLG. gen. 19, 35 *al.* SORAN. praef. p. 3 *al.* CASS. FEL. 1 p. 4, 12. *et passim, imprimis apud scriptores vulgares.* *in tit.*: CIL III 12043, 47 V 2781, 28 INSCR. christ. Diehl 97 (*a. 367*). *saepius etiam separate*: PAVL. FEST. p. 2 unde e. putatur et Africa appellari. AFRIC. dig. 47, 2, 62 pr. ITIN. [Silv.] 5, 10 *al.* AVG. civ. 22, 1 p. 554, 22 D. CASS. FEL. 23 p. 39, 16 VITAE patr. 5, 10, 38 *al.* GREG. TVR. (*v. Bonnet, Lat. de Grég. 314*). ORIBAS. syn. 1, 6 *al.* *nota*: nec non etiam et: ITIN. [Silv.] 3, 4 (*et 11ⁱᵉˢ; v. Löfstedt, Komm. 95*). CASS. FEL. 18 p. 26, 16 *al.* RVRIC. epist. 2, 24 p. 409, 23 (*dub.*: INSCR. Afr. Gsell I 158). *adde*: CHIRON 33 multa etiamnunc (*i.* '*etiam*') et confirmat. **item et** (*falso trad.*: CAES. Gall. 2, 8, 5 [β, item α]. *dub.*: PLIN. nat. 16, 194 [*Mayhoff*, idem et *codd.*]): SCRIB. LARG. 271 PLIN. nat. 23, 156. 35, 34 LABEO dig. 33, 4, 6, 1 *al.* (*v. V. i. R.*). ITIN. [Silv.] 25, 4 i. et ... similiter fit. *al.* CHIRON 355 cacumi⟨na⟩narum itemque et labia (VVLG. II Macc. 8, 17 [καί]. DAMIG. lapid. app. p. 647). MARCELL. med. 9, 37 i. ... et ... etiam. ANTHIM. 90 CIL IV 1679, 4. VI 13073. **nec non et** (*cf. supra l. 40. v. Kübler, ALL 8, 1893, 181²; Lease, ALL 10, 1898, 390.* *de* VARR. rust. 1, 1, 6 *v. Schmalz-Hofmann⁵, 686*): VERG. georg. 2, 53 nec non et sterilis ... hoc faciat (*et 12ⁱᵉˢ*). OV. met. 7, 432 (*et bis*). MANIL. 1, 779 (*et 5ⁱᵉˢ*). SEN. benef. 5, 20, 5 quod ... voluisset nec non et debuisset. COLVM. 7, 15, 6 panicum et milium nec non et hordeum (*cf.* 9, 1, 4 PLIN. nat. 2, 63 *al.*). LVCAN. 3, 516 (*et bis*). PLIN. nat. 3, 144 *et saepe*. SIL. 2, 432 *al.* HOMER. 238. STAT. Theb. 2, 371 (*et bis*). QVINT. inst. 9, 4, 25 IVV. 3, 204 *al.* SVET. Cal. 40 *al.* *et ap.* FLOR., GRAMM. (CHAR., PS. PROB.), DIG. (VLP., PAVL., MOD.), APVL., TERT., CYPR., COMM., ARNOB., IVST., ITIN. [Silv.], OPTAT., VEG. mulom., VVLG., MARCELL. med., GREG. TVR., ORIBAS. *al.* *in tit.*: DONATIO Tiburt. a. 471 p. CXVII a 5 CE 733, 4. 1734, 4. *nota*: APVL. met. 11, 20 nec non et ... quoque. *cf.* nec minus et: VERG. Aen. 11, 203 MANIL. 5, 460 VAL. FL. 4, 56. FLOR. dig. 7, 1, 42 pr. n. m. et ipse ... et. COMM. instr. 1, 25, 12 (*em. Martin*). 2, 1, 31 AVIEN. orb. terr. 1322 SEDVL. carm. pasch. 1, 212. non minus et: VITR. 7, 14, 1 PETRON. 36, 5 TERT. ieiun. 6 p. 281, 9 OPTAT. 1, 18 p. 20, 9. **quoque et** (*falso trad.*: CIC. Brut. 17 [et *secl. vulgo*]. *dub.*: LIV. 35, 35, 9 [*B*, quoque ipsi *M*]): VERG. Aen. 1, 5 multa q. et bello passus (SERV.: hic una coniunctio vacat). LIV. 3, 21, 3 patres q. ... et ipsi (29, 23, 1 PETRON. 26, 2 PAPIN. dig. 43, 16, 18 pr. MIN. FEL. 19, 8. *cf. l. 67*). 36, 22, 3. SVET. Aug. 43, 2 HIL. in psalm. 147, 2. FVLG. aet. mund. p. 132, 24 sicut ..., sic q. et (*cf.* BOETH. herm. pr. 1, 3 p. 63, 26). VVLG. I reg. 20, 21 II reg. 5, 3. Iob 2, 1 (*Am.*). *al.* VICT. VIT. 2, 10 PAVL. PELL. 141 IORD. Get. 244 GREG. M. moral. 2, 63 CAVTIO Phaonis (CIL X 444) 30.

IV ***singularia***: **A** *de collocatione*: **1** *postpositum*: *saepe poetae inde a* VERG., *ubi et simul ad seq. vocem pertinet ut*: VERG. georg. 1, 160 dicendum et. 1, 379 saepius et. OV. met. 8, 247 primus et. *liberius*: VERG. catal. 3, 2 altius et caeli sedibus. PROP. 2, 9, 18 inter et arma. STAT. silv. 1, 3, 95 haec per et ... hiemes. *et passim.* *in prosa*: SEN. contr. 2, 1, 21 adiecit et. PLIN. nat. 30, 125 cavendum et, ne. *talia passim.* *liberius* (*dub.*: PLIN. nat. 20, 256. *cf. Baehrens, Philol. Suppl. 12, 1912, 390*): SVET. Aug. 94, 11 illo et praecipue ostento motum Caesarem ferunt. VIRG. gramm. p. 19, 14 ego et laudo (p. 114, 24). APVL. Plat. 2, 25 moribus et huiuscemodi. met. 5, 23 *al.* TERT. nat. 1, 10 p. 76, 15 domestica ... domestica et. castit. 12 p. 753, 17 Oe. nos et (*Ag.*, et nos *dett.*). CHIRON 46. 780 coronae et mediocres (*cf. Ahlquist, Stud. 110*). *al.* **2** *hyperbaton vel traiectio*: *passim poetae inde a* VERG. Aen. 3, 469 sunt et sua dona parenti. OV. met. 3, 291 timor et deus ille deorum est (*i.* '*etiam di illum deum timent*'). [*in prosa non recte talia concedit Lundström, Eranos 15, 1915, 167 sq.*]. **3** *traiectio enclisi explicanda* (*cf. p. 910, 8. 912, 32*): TERT. test. anim. 2 p. 136, 11 ut, et cum illos interdum deos appellas. adv. Prax. 7 p. 237, 13 sed et si invisibilia illa ... habent ... formam (*pro* '*sed si et*'). *al.* (*v. Löfstedt, Zur Sprache Tert. 41 sqq.; addas*: idol. 19 p. 53, 17 resurr. 20 p. 53, 10). ITALA Ioh. 12, 10 (codd. d e) cogitaverunt ..., et ut Lazarum occiderent (ἵνα καί, VVLG. ut et. *cf.* et ergo *pro* '*e. et*' *p. 910, 77*). AVG. civ. 17, 24 p. 255, 3 D. sunt enim et scripta eorum, sicut aliorum.

B *inducit parenthesin* (*cf. p. 908, 76*): OV. Ib. 7 unus—et hoc ipsum est iniuria magna — ... non sinit. PLIN. nat. 11, 247. 32, 146 FLOR. epit. 1, 11, 3 *al.*

C *contaminatio* (*cf. p. 889, 21*): VLP. dig. 5, 1, 65 nec enim id genus contractus est, ut et eum locum spectari oporteat ... quam eum (*mixtum ex* ut et ..., sed *et* tam ... quam). ITIN. [Silv.] 49, 1 tam de Mesopotamia ..., sed et de diversis omnibus locis (VICT. VIT. 2, 4. *cf.* LVCIF. Athan. 2, 24 p. 192, 11 tam ipsos nec non et Paulum. *v. Löfstedt, Komm. 338*).

comp.: etenim, etiam, etsi. *Hofmann.*

ēta, *f. l. 35, n. l. 38; gr.* ἦτα (ἥτα). *scribitur*: *litt. gr.*: *l. 28. 29.* he-: *l. 34. 38. cf. l. 39.* *acc.* -am *v. l. 35.* *est nomen litterae*: TER. MAVR. 127 hinc ἦτα minus scribimus ..., una quoniam fas (*v. app. cr.*) habitum est notare forma (*sc.* '*e*' *litteram*). 335 ἦτα et ω Latinis a figuris discrepant. IREN. 1, 3, 2 per praecedentes nominis eius duas litteras, iota et -a, octodecim Aeonas significanter manifestari (*cf.* ISID. alleg. 212 X et VIII apud Graecos ex iota ι et -a η litteris exprimuntur, quibus figuris nomen Iesus scribitur). AVSON. 348, 4 *v. p. 1, 53.* GROM. p. 321, 3 casa per η heta nomen habens *eqs.* GRAMM. suppl. 93, 15 Hieronymus dicit: 'hucusque per -am longam diximus, nunc per e brevem dicemus'. *est nota musica*: BOETH. mus. 4, 3 p. 310, 17 musicarum notarum per graecas ... litteras nuncupatio: ... synemmenon enarmonios ... -a (he- *i*) graecum et lambda iacens per mediam habens virgulam H (*ibid.* p. 310, 18). *K.-M.*

ˣetenim *particula.* *ab* et *atque* enim. *de scriptura*: *in codd. medii aevi (nam antiquiores, utpote omnino 'scriptione continua' exarati, nihil ad rem faciunt) multo frequentius* etenim *quam* et enim *exstare videtur, sed ad usum cuiusque scripturae diligentius describendum adnott. editionum non sufficiunt.* NOT. TIR. 1, 25. *cf. et* 25ᵃᵇ (-m vero). *de accentu*: PRISC. gramm. III 93, 11 composita ... 'atque, -m, sedenim'. haec enim ex accentu composita esse noscuntur. PS. PRISC. gramm. III 528, 33 *sub uno accentu pronuntianda est* omnis coniunctio ... in compositis et in simplicibus, ut intérea, étenim (*v. etiam F. Skutsch, Plautin. u. Roman. 154 et Kl. Schr. 244*). *de significatu*: PS. ASPER gramm. suppl. 57, 23 (*inter coniunctiones 'rationales' affertur*). GLOSS. καὶ γάρ. *vertit gr.* γοῦν *p. 917, 1,* δέ *p. 921, 19,* καί *p. 921, 15,* καὶ γάρ *p. 921, 12 sqq.,* καὶ γὰρ καί *p. 921, 13,* καὶ μήν *p. 920, 82,* μέν *p. 920, 82.* ***de collocatione***: *in* ***prosa*** *oratione et apud scaen. vett.*: **1º** *sententiae* ***loco*** *collocant scriptores optimae aetatis, etiam scaen. vett.* **2º loco**: ? CIC. Phil. 5, 20 (est -m *D, vix recte*; est enim *cett.*). ? VAL. MAX. 6, 8, 1 (-m *Lipsius*, etiam *codd.*; *v. p. 919, 33*). SEN. epist. 95, 49 laedere -m laedique coniunctum est. ASCON. Mil. p. 31, 2 St. (*v. p. 919, 24*). ? PLIN. nat. 17, 98 *v. infra l. 77.* POMPON. dig. 40, 4, 41, 1. GAIVS dig. 17, 2, 72 (*in interpol.?*). SCAEV. dig. 19, 1, 48 (*in interpol.?*). PAPIN. dig. 2, 14, 42. 7, 4, 2, 2 multum -m refert. 20, 1, 1, 2 *al.* VLP. dig. 1, 1, 1, 2. 3. 1, 13, 1, 3. 5, 3, 25, 5. 7, 1, 12, 1 (enim *frg. Vat. 72, 2*). *al.* APVL. apol. 31 his -m. PS. APVL. Ascl. 3. 8 *al.* MIN. FEL. 10, 2 cur -m (TERT. adv. Iud. 2 p. 703 Oe. LACT. inst. 7, 6, 4. *cf.* TERT. cult. fem. 2, 9 p. 727, 3 Oe. quomodo -m). TERT. apol. 1, 4 tunc -m (COD. Iust. 2, 3, 30, 3 *al.*). nat. 1, 1 p. 60, 9 *al.* *haec collocatio magis magisque increbrescit et illam vetustiorem obumbrat, sed non enecat. animadvertas 1º loco in edictis ipsius Iustiniani iam non inveniri nisi ter* (COD. Iust. 5, 59, 5, 1. 7, 15, 1, 1ᵃ. 8, 55, 10, 2), *saepius autem in edd. antiquiorum principum, praecipue Gordiani* (COD. Iust. 2, 11, 17 [*a. 242*]. *al.*). *nota tmesin*: PAVL. dig. 22, 3, 25 pr. per -m absurdum est (*in interpol.? cf.* CYPR. epist. 9, 2 p. 489, 18 perquam -m grave est). **3º loco** (*quasi 2º loco l. 83 et post* nescio qua [*p. 917, 5*], si quis [*p. 917, 8*], *quia bina antecedentia verba sub singulis accentibus pronuntiata esse videntur*): *post praep.* (*v. s.* enim *p. 574, 68 sqq.*): PLIN. nat. 17, 98 *impetrantur radices* inter poma ipsa et cacumina — in summa -m cacumina hoc modo petuntur (*nisi forte* etiam *scribendum*). PS. APVL. Ascl. 19 ex uno -m. CASSIAN. inst. 7, 7, 3 cum pecuniae -m incremento. COD. Iust. 12, 19, 12, 5 (*Anast.*) propter hanc -m causam. *sim. al. huc trahendum etiam*: HERMOG. dig. 28, 5, 88 (87) in viginti quattuor -m partes ... distribuere. *post* sum, est *sim.* (*v. s.* enim *p. 574, 62 sqq.*): PAPIN. dig. 3, 6, 9 separatum est -m (THEOD. PRISC. eup. faen. 73 log. 36 COD. Iust. 8, 36, 5, 1). RVFIN. Greg. Naz. orat. 1, 6, 1 visus sum -m. BOETH. cons.

[Friedrich]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

5, 6, 99 duae sunt -m necessitates (CASSIOD. Didym. in I Petr. 1, 10 [γοῦν]). *notabiliora*: PS. APVL. Ascl. 15 nec qualitates -m nec quantitates (31 nec sustineri -m nec ferri. 40. *cf.* COD. Iust. 1, 17, 1, 13 nec haec -m. *v. infra l. 27*). CYPR. epist. 71, 1 p. 771, 8 nescio qua -m praesumptione. MAR. VICTORIN. adv. Arrium 1, 59 p. 1085^{B} id ipsum -m *eqs.* LVCIF. reg. apost. 5 p. 46, 26 usque adeo -m. Athan. 2, 11 p. 168, 2 nisi fallor -m. non parc. 3 p. 215, 8 si ille -m *eqs.* (COD. Iust. 1, 51, 14, 3 si quis -m [6, 27, 5, 3]. 5, 13, 1, 13 si quando -m). COD. Theod. 11, 39, 10 (*a. 385*) multo magis -m. **4º loco:** COD. Iust. 6, 26, 11 et (*i.* 'etiam') in praesente -m specie. *apud* **poetas** *(exceptis scaen. vett., v. p. 916, 55):* **1º loco** (*medio versu*): LVCR. 2, 525. 4, 1076 *al.* VERG. Aen. 7, 390 HOR. sat. 2, 7, 37 OV. met. 14, 695 trist. 3, 3, 77 Pont. 3, 7, 13 CALP. ecl. 2, 89 VAL. FL. 4, 206 STAT. silv. 3, 5, 22 Theb. 1, 399. *et al.* **2º loco:** *initio versus: ?* LVCR. 5, 632 flaccidiore -m (*Lachm.*, etiam *codd., Diels*) . . . turbine. 6, 912 quin[e]que -m . . . *anellos* (*v. et* quippe -m *p. 920, 45*). HOR. sat. 1, 6, 54 nulla -m . . . fors. 2, 3, 284 dis -m. 2, 5, 60 divinare -m. LYGD. 1, 14 sic -m. PROP. 2, 7, 17 hinc -m. OV. trist. 1, 11, 9 ipse -m ([*v. adn.*]. STAT. silv. 2, 1, 19). MANIL. 3, 254 tunc -m (LAVS Pis. 87 CALP. ecl. 5, 10 PRVD. apoth. 827). VAL. FL. 5, 680 illum -m. *et al.* *medio versu*: HOR. sat. 1, 7, 10 hoc -m . . . iure. IVV. 8, 111 haec -m sunt | pro summis. 16, 4 plus -m. SER. SAMM. 258 AVIEN. Arat. 381 *al.* **3º loco** (*initio versus*): HOR. carm. 4, 5, 17 tutus bos -m rura perambulat. AVIEN. Arat. 250 haec concessa -m . . . metatio. 1304 quattuor hic -m signis *eqs.* orb. terr. 931 ambitus hos -m . . . trahit. CLAVD. 18, 320 sumeret inlicitos -m . . . fasces. VEN. FORT. carm. 3, 9, 57 nec voluisti -m (*v. supra l. 2*). 5, 5, 17 plebs Arverna -m. Mart. 4, 434 res extrema -m. *de* **tmesi** et . . . enim *v. p. 575, 49 sqq.; adde*: VARRO ling. 7, 83 quod addit *Accius auroram* 'rutilare', est ab eodem colore: aurei enim rutili et inde enim (*del. Spengel, fort.* etiam) mulieres valde rufae rutilae dictae. ? CIC. Att. 5, 21, 12 cohorrui primo; et erat enim (*M^1mNOP*, erat et enim *$M^{corr.}$ d*, -m erat *edd.*) interitus civitatis. PS. CYPR. adv. Iud. 6 p. 139, 20 ita factum est (*sc. introiit rex Assyriorum terras Iudaeorum*); et repudiatus enim Christus populo misit tyrannum. EXPOS. mundi 48 *v. p. 921, 8.* AVG. epist. 108, 8 p. 620, 13. ANTHIM. 8 et assaturae enim si fiunt (*v. adn.*). *legitur inde a* PLAVTO (*?, v. infra l. 62*), TER.; *deest apud* CATONEM, CAES. *Caesarianosque* (*excepto* BELL. Hisp., *v. p. 918, 27*), SEN. rhet., SEN. trag., LVCAN., CVRT., MART. *quod apud* CATVLL., TIB. (LYGD. *v. supra l. 18*) *aliosque non invenitur, fort. casui tribuendum est.* [*loci mutili*: AFRAN. com. 369 VARRO frg. Non. p. 162, 22 CIC. Verr. II 5, 111 or. frg. A III 5 Sch. A XV 6 rep. 4, 1. 2, 44. *falso trad.*: CALP. ecl. 4, 144 (es enim *Glaeser*). QVINT. inst. 9, 4, 88 (nimia *Halm*). AMM. 31, 10, 15 (interim dum *Petschenig*, -m diu *trad.*). *dub. trad.*: CELS. 1, 3, 9. PLIN. nat. 17, 193 (id -m *E Gelen.*, enim et *rell.*, enim *vulg.; v. p. 916, 63*). TERT. apol. 41, 1 (utique enim *F*). *variat in codd. c.* enim PS. APVL. Ascl. 31 (*v. et p. 916, 63*); est enim CIC. de orat. 2, 142; haec enim PLIN. epist. 9, 3, 2; set enim CIC. Cael. 60; ut enim PLIN. nat. 33, 18; *v. praeterea Th. Stangl, Pseudoascon. p. 66. e coni.*: VARRO rust. 3, 12, 4 (ut enim [CIC. leg. 2, 6 TAC. ann. 15, 54 *al.*]). frg. Non. p. 541, 2 (ante enim). CIC. Balb. 60 (id enim). VAL. MAX. 6, 8, 1 (etiam). ASCON. Corn. p. 49, 23 St. (et cum [TREB. trig. tyr. 26, 6]). PLIN. nat. 18, 195 (et in imo [uno]). TAC. ann. 3, 24, 1 (adenim). PANEG. 8 (5), 10, 4 (sed enim, *v. l. 48*). CASSIOD. Ios. c. Ap. 2, 157 (et [καὶ γάρ]). *al.* *restituitur ex* enim: CIC. Att. 6, 2, 3. 12, 18, 1. LVCR. 5, 1062 quippe -m (6, 209 [quin etiam *Lachm.*]). VAL. MAX. 9, 2 pr. SEN. benef. 7, 5, 1 *al.* PLIN. nat. 35, 55.]

I *praevalet* **vis rationalis:** -m *alicuius rei facti dicti causam rationem explicationem adnectit*: **A** *sententiarum nexu artiore*: **1** *obiective* (*v. s.* enim *p. 577, 35 sqq.*): **a** *generatim*: PLAVT. Amph. 26 *Iuppiter* hoc petere me precario a vobis iussit *eqs.* -m ille . . . Iuppiter . . . formidat malum (*in interpol.?, v. Langen, Beitr. 263*). TER. Andr. 442 biduist aut tridui haec sollicitudo: . . . deinde desinet. -m ipsus secum eam rem reputavit via (*i.* consilio, ratione *Don. ad l.*). Haut. 548 facile equidem facere possum . . .; -m quo pacto id fieri soleat calleo. VARRO Men. 22 -m quibus seges praebeat domum . . ., quid desideremus? (*sic in interrog. rhet.*: rust. 1, 59, 2 *in oporotheca* etiam quidam triclinium sternere solent cenandi causa. -m in quibus luxuria concesserit ut in pinacothece faciant *triclinium* . . . cur non *eqs.* CIC. S. Rosc. 32 certum est . . . omnia . . . dicere *eqs.* -m quis . . . haec cum videat tacere . . . possit? [SALL. Catil. 20, 11]. Verr. II 1, 31 -m qua stultitia fuissem, si *eqs.* VAL. MAX. 2, 6, 7 -m quid adtinet [2, 9, 5. SEN. dial. 3, 17, 2 -m quid est stultius?]. PLIN. nat. 7, 134 *al. v. et infra l. 81*). ling. 5, 163 sequitur porta Naevia, quod in nemoribus Naeviis: -m loca, ubi ea, sic dicta. rust. 1, 4, 3 *ager pestilens* colonum ad fructus pervenire non patitur. -m ubi ratio cum orco habetur, ibi . . . fructus est incertus. 1, 4, 4 graviora quae sunt ea . . . leviora facere possumus. -m si . . . pestilentior est fundus . . ., haec vitia emendari solent domini scientia (CIC. Quinct. 73 -m si ex edicto possedisti, quaero *eqs.* S. Rosc. 37 -m si . . . voltu saepe laeditur pietas, quod supplicium satis acre reperietur in eum qui *eqs.* [*sic c. interrog. rhet.*: 131 LIV. 6, 28, 6 PLIN. nat. 7, 190]. div. in Caec. 64 -m si . . . tamen *eqs.* [Cluent. 10]. *al.*). rust. 3, 1, 2 antiquior . . . multo rustica *vita quam urbana eqs.* -m vetustissimum oppidum cum sit traditum . . . Thebae . . ., immani numero annorum urbanos agricolae praestant (RHET. Her. 4, 1, 2 -m cum possimus . . . sumere . . ., videtur esse adrogantia illa relinquere. CIC. div. in Caec. 65 -m cum lex ipsa . . . sociorum patrona sit, iniquum est *eqs.* Verr. II 2, 27. leg. agr. 2, 17 -m cum . . . convenit, tum *eqs.* LVCR. 2, 525. 6, 207). rust. 3, 8, 3 ad saginandum *turtures* adpo⟨si⟩tissimum tempus circiter messem. -m matres eorum tum optimae sunt *eqs.* itaque eorum fructus id temporis maxime consistit (*aliter cum sequenti* ergo *p. 919, 71*). frg. Non. p. 510, 3 -m ut deos colere debet . . . civitas, sic singulae feminae debemus (CIC. Cluent. 5 -m sicut . . . sic *eqs.*). RHET. Her. 2, 16, 24. CIC. inv. 1, 44 omnis . . . argumentatio . . . aut probabilis aut necessaria debebit esse. -m . . . argumentatio videtur esse inventum . . . rem aliquam aut probabiliter ostendens aut necessarie demonstrans. Quinct. 36 quaeso . . . ut quid pollicitus sim diligenter memoriae mandetis; -m rem facilius totam accipietis, si *eqs.* Verr. II 3, 109 ceteros Leontinos . . . expectare nolite: -m . . . incommodi nihil ceperunt (*sic adhortationis ratio datur infra l. 37*). 5, 121 -m quamquam . . . tamen *eqs.* (*cf.* IREN. 2, 6, 1 -m licet . . . sed tamen. AVR. VICT. Caes. 28, 9 -m quamvis rerum omnium prospero successu . . . tamen fortunatus esse quis potest?). Arch. 10 aliis quoque in civitatibus *fuit* ascriptus. -m Reginos credo . . . id huic . . . *tribuere* noluisse (*nota ironiam, ut p. 919, 10*). Flacc. 27 omnia corrupta libidine reperientur. -m iam . . . accedam ad singulas querellas (*nota* -m *transitum ad novam orationis partem facere et cf. p. 920, 61 sqq.*). Mil. 26. LVCR. 4, 1076 purast sanis magis inde voluptas quam miseris. -m . . . fluctuat . . . ardor amantum. BELL. Hisp. 28, 3 -m et natura loci defendebatur Caesar et . . . munitione (CHIRON 339 sic -m et singula signa sudoris . . . intelliguntur et curantur [*prius* et *fort. superfluum; aliter Veg. 2, 102*]). SALL. Iug. 85, 49 -m nemo ignavia inmortalis factus est. NEP. Eum. 3, 4 Macedones . . . milites ea tum erant fama, qua nunc Romani feruntur: -m semper habiti sunt fortissimi, qui *eqs.* VERG. Aen. 7, 390 solum te (*sc. Bacchum*) virgine dignum vociferans, -m . . . sacrum tibi pascere crinem *Laviniam.* HOR. sat. 1, 6, 54 felicem dicere non hoc me possim, casu quod te sortitus amicum. nulla -m mihi te fors obtulit. PROP. 2, 7, 17. OV. Pont. 3, 7, 13 hoc quoque, Naso, feres; -m peiora tulisti. LIV. 10, 18, 13 tu vero abeas *eqs.* -m minime consentaneum est . . . hic te . . . gloriari (*cf. supra l. 16*). *inducitur exemplum*: GAIVS inst. 3, 83 sunt . . . etiam alterius generis successiones *eqs.* -m cum pater familias se in adoptionem dedit *eqs.* (*cf. p. 919, 14. 30*).

b *speciatim in parenthesi*: CIC. Quinct. 78. Verr. II 1, 139 *Mustio* sum usus plurimum — -m iudicium . . . me uno defendente vicit — *eqs.* II 4, 15 legationis . . . princeps est Heius — -m est primus civitatis — *eqs.* Mur. 52 descendi . . . cum illa lata . . . lorica, non quae me tegeret — -m sciebam Catilinam . . . caput . . . solere petere — verum ut *eqs.* LIV. 3, 24, 9 at illi — -m extremum anni iam erat — . . . certamen averterant. 5, 16, 5 non iusto dilectu — -m ab tribunis plebis inpediebantur — . . . coacta manu . . . Tarquinienses oppressere. *antecedit parenth. sententiae, cuius rationem affert*: CIC. Att. 10, 17, 4 ego . . ., quia scripseras te proficisci cogitare — -m audieram nemini aliter licere —, eo te *diploma* habere censebam. OV. met. 14, 695 quoque magis timeas, — -m mihi multa vetustas scire dedit — referam . . . notissima . . . facta.

2 *subiective* (*v. s.* enim *p. 582, 13 sqq.*): **a** *generatim*: CIC. Quinct. 26. S. Rosc. 13 cogitetis . . . eo prorumpere . . . audaciam ut . . . inter ipsa subsellia caedes futurae sint. -m quid aliud hoc iudicio temptatur? 72 nihil tam vile . . . est, cuius partem ullam reliquerint *maiores nostri parricidis.* -m quid (quid enim *Cic. orat. 107*) tam est commune quam spiritus vivis? Verr. II 3, 178 tenetur . . . et in rebus . . . maximis . . . tenetur *eqs.* -m nova quoque alia res, iudices, extitit *eqs.* (*sic in transitu ad nova*: Planc. 18 si parum multi sunt, qui nobilitatem ament, num ista est nostra culpa? -m ad caput et ad fontem generis utriusque veniamus. *v. supra l. 23. p. 920, 61 sqq.*). Caecin. 23 maxime fuit optandum Caecinae . . . ut cum tam stulto *homine controversiam* haberet. -m non minus nos stultitia illius sublevat quam laedit improbitas. Flacc. 12. Pis. 23 -m illa iam omitto (*sc. quae paulo ante commemoraverat; nisi forte* illa *ad sequentia referendum et Cic. praeteritione uti putandus est*; sed enim *vix recte Lehmann*). Phil. 7, 5 accipiet in optimam partem C. Pansa *eqs.* -m dicam animo amicissimo: hunc ipsum . . . consulem non putarem (*v. p. 919, 28. cf.* RVFIN. Greg. Naz. orat. 1, 1, 1 victus sum et fateor me esse superatum *eqs.* dignum -m est, ut mihi . . . David aperiat sermonis ostium). Att. 1, 10, 3 signa nostra (*i. statuas*) . . . velim imponas *eqs.* -m ibi sedens haec ad te scribebam, ut me locus ipse admoneret. PLIN. nat. 23, 31 *vinum* quam ancipiti eventu potum statim auxilium fit aut venenum! -m de natura ad remedia tantum pertinente nunc loquimur (*nisi forte adversative accipiendum. v. p. 921, 18 sqq.*). STAT. Theb. 12, 568 quantum -m superesse rear?

afferuntur indicia signa argumenta alcis. rei (*'ut inde appareat, quod'; v. p. 584, 31 sqq.*): VARRO rust. 3, 17, 8 *Hortensius* laborabat . . . *ut aquam* recentem biberent sui pisces. -m . . . piscinas *Luculli* despiciebat quod . . . reside aqua in locis pestilentibus habitarent pisces eius. CIC. S. Rosc. 119 *v. p. 919, 80.* Verr. II 2, 99 cum accusator non adesset, Sthenium condemnari non oporteret. -m si posset

[*Friedrich*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

reus absente accusatore damnari, non ego ... venissem. Caecin. 69. Sest. 106 in eo statu civitas est, ut ... omnes idem de r. p. sensuri esse videantur. -m tribus locis significari maxime ... populi R. iudicium potest *eqs.* habuit de ... me P. Lentulus ... contionem; concursus est populi R. factus *eqs.* (*v. et infra l. 49 sqq.*). Planc. 26 *omnibus* huius in me misericordia grata fuerit. -m ... ei meas ... preces non putas profuisse *eqs.*? LVCR. 5, 1062 *v. p. 920, 47.* *detracta figura interrog. atque ironia huc referendum videtur*: CIC. Catil. 2, 14 in exsilium eiciebam, quem iam ingressum esse in bellum videbam? -m, credo, ... illa castra nunc non Catilinam ducem exspectant *eqs.* (*i. Catilinam in bellum ingressum neque a me eiectum esse ex ea re intellegitur, quod castra eum exspectant eqs.*). *inducitur exemplum*: CIC. div. 1, 130 *Posidonius* esse censet in natura signa quaedam rerum futurarum. -m Ceos accepimus ortum Caniculae ... servare coniecturamque capere *eqs.* (*v. p. 918, 38*).

b *speciatim in parenthesi* (*prope accedunt exempla, ubi aliqua res secundum ordinem rerum antea narranda post aliquod factum, quod ex ea pendet, inseritur, ut*: CIC. inv. 2, 2 *Crotoniatae Zeuxi* pueros ostenderunt multos magna praeditos dignitate. -m ... Crotoniatae multum omnibus corporum ... dignitatibus antistiterunt. Verr. II 2, 83 omnia domo *Sthenii* abstulit *vasa eqs.* -m Sthenius ... paulo studiosius haec compararat): TER. Eun. 1074 tu ... cum illa ... ut lubenter vivis — -m bene lubenter victitas —, quod des paullumst. ASCON. Mil. p. 31, 2 St. a. d. XIII Kal. Febr. — acta -m magis sequenda ... puto quam Fenestellam ... — Milo Lanuvium ... profectus est. PLIN. nat. 2, 63 *circuli*, quos Graeci ἁψῖδας in stellis vocant — -m Graecis utendum erit vocabulis. 7, 108. 159 *al.* SIL. 2, 355 per saxa nivesque — dicam -m ut stimulent ... vel inania mentem *eqs.* (*v. p. 918, 69*). TAC. ann. 3, 24, 1 inlustrium domuum adversa — -m (adenim *trad.*) ... Calpurnii Pisonem, Aemilii Lepidam amiserant — solacio adfecit D. Silanus *eqs.* PS. APVL. Ascl. 20 (*in anacolutho*).

3 *explicative* (*v. s.* enim *p. 587, 34; fere i. q.* '*scilicet*', *nostrum* '*und zwar*'): **a** *generatim*: VAL. MAX. 6, 8, 1 *v. p. 916, 58.* APVL. met. 6, 27 virgo ... facinus audet pulcherrimum. extorto -m loro manibus *aniculae* ... ab impetu *me revocat.* SYMM. epist. 10, 28, 1 quid possint iusti principes culpare, praesentio: in causis -m, quibus momenti reformatio postulatur, appellationes recipi non oportet. PS. ASCON. Verr. p. 234, 26 St. Apertius hoc postea dicturus est. -m accusator Dolabellae ... librum ... Verri ostendit *eqs.* **b** *speciatim: inceptive* (*v. s.* enim *p. 588, 3; antecedit demonstrat.*): PS. APVL. Ascl. 20 'haec ... ratio quae est, o Trismegiste?' talis o Asclepi. deus -m ... parit semper, quicquid voluerit procreare *eqs.* (COD. Iust. 3, 34, 14 talis quaestio in libris Sabinianis vertebatur: quidam -m pactus est cum suo vicino *eqs.*). COD. Iust. 3, 38, 12 illud aequitatis vovere rationibus bene nobis apparuit. si quis -m donationes conscripserit *eqs.* 6, 2, 22, 4ª huiusmodi incidit veterum sensibus quaestio. quidam -m ... furtum a sua muliere passus est et dubitabatur, utrumne ... an *eqs.*

B *nexu laxiore*: 1 *proleptice* (*sententia causam vel rationem continens vocem -m aliquo spatio sequitur. exempla, ubi nihil nisi sent. secundaria intercedit, invenies supra p. 917, 66 sqq. 78 sqq. 918, 1 sqq. al. interdum -m in ipsam sent. secund. trahitur*: COD. Iust. 3, 31, 12, 1ᵇ postquam -m. 3, 33, 12, 1 quemadmodum -m ... ita. 4, 54, 9, 1 cum -m. 8, 10, 14, 1 sive -m ... sive. *v. praeterea p. 917, 7 sq.*):
a *generatim*: CIC. Catil. 1, 27 -m si mecum patria ... loquatur (*seq. Patriae oratio*). his ego ... vocibus ... pauca respondebo *eqs.* (-m *ad magnum verborum ambitum pertinet*). Sull. 69 nunc denique de vita hominis ac de moribus dicam. -m de principio *studui* ... de me aliquid ipso ... dicere; nunc iam revocandi estis eo, quo *eqs.* Sest. 106 *v. supra l. 2.* de orat. 2, 5 eloquentia ... ne sine omni quidem sapientia florere ... umquam ... *potuit.* -m ceterae fere artes se ipsae per se tuentur singulae; bene dicere autem ... non habet definitam aliquam regionem (*sic -m a particula adversat. excipitur*: fin. 5, 38 animi virtus corporis virtuti anteponatur *eqs.* -m *bestiarum* ... summum bonum in corpore est *eqs.* in homine autem summa omnis animi est. epist. 5, 12, 5 at [PANEG. 3 (11), 2, 2. 19, 2 MAR. VICTORIN. defin. p. 17, 12]. VICTORIN. PETAV. in apoc. 12, 2 sed [OPTAT. 2, 5 p. 42, 13]. COD. Theod. 16, 7, 4, 1 [*a. 391*] lapsis -m et errantibus subvenitur, perditis vero ... non succurritur. *sim. al.*). de orat. 2, 32 huius rei scientiam si quis volet magnam quandam artem dicere, non repugnabo. -m ... non est dubium quin *eqs.*: ergo id qui ... fecerit ... quasi artem quandam invenerit (*cf. p. 918, 7*). 2, 218 (*219 ratiocinatio seq.*). 2, 364 Att. 4, 3, 2. LVCR. 2, 547 *v. p. 920, 46.* VVLG. Tob. 12, 7 (*nulla particula in LXX*).

b *speciatim*: α *imperat. vel alia cohortatio sententiam causalem sive rationalem praeparat*: VARRO Men. 564 -m sic vide: utrum mercedem accipit is qui *eqs.*, an ego ab illo? sic ego ... si tu plus laboras quam ego do ([*deest apodosis, ad quam -m maxime spectat*]. *cf.* CIC. Caecin. 8 -m ... videte quam iniquum est [*pro* '*est enim iniquum*']. *v. et infra l. 84*). CIC. S. Rosc. 119 par est avaritia (*sc. adversariorum*) *eqs.* -m, quoniam fidem magistri cognostis, cognoscite nunc discipuli aequitatem *eqs.* ([*v. p. 918, 83*]. Verr. II 2, 169 -m rem totam ... breviter cognoscite. 3, 53). Verr. II 2, 145. 3, 75 -m deinceps videamus Herbitensis civitas ... quemadmodum spoliata ab isto ... sit ([*seq. narratio; simul ad p. 918, 79 referendum*]. VLP. dig. 42, 4, 7, 13 -m ... videamus. *cf. p. 919, 76*). Catil. 3, 24 *v. infra l. 17.* nat. deor. 1, 98 -m ... attende Att. 16, 5, 3 moriar, si quisquam me tenet praeter te. -m circumspice (*sent. exit in aposiopesin, ut vid.*). MAR. VICTORIN. adv. Arrium 4, 15 p. 1123ᴮ.

β *causa vel ratio continetur responso, quod ad interrogat. ab -m incipientem datur*: CIC. Verr. II 1, 145 tutores ... id opus ... se effecturos esse *clamaverunt.* -m quid erat operis? id quod vos vidistis (*seq. enarratio operis*). 5, 6 -m propinquitas locorum ad utram partem hoc loco profertur? utrum ... an ...? (Catil. 4, 12 -m quaero, utrum ... an *eqs.*). Caecin. 89 res ipsa hoc sentire ... cogit. -m, Piso, ... quid ages? opinor hoc interdicto ... persequēre *adversarium.*

2 *sententia, cuius causa vel ratio affertur, voci -m aliquo spatio antecedit* (*v. s.* enim *p. 578, 8 sqq.*): RHET. Her. 4, 1, 2 non ... ridiculus sit, si quis ... domesticis testimoniis pugnet? ⌊...⌋ -m aut se omnibus anteponat ... aut *eqs.* 4, 44, 57 *v. infra l. 53.* CIC. Catil. 3, 24 honores dis ... habiti sunt ... iustiores numquam. ⌊erepti enim estis ex ... interitu ... sine dimicatione *eqs.*⌋ -m recordamini, Quirites, omnis civiles dissensiones *eqs.* (*v. supra l. 2; simul* '*subiective*' *accipiendum*). Phil. 2, 26 *Caesar non meo consilio interfectus* (*addit complura argumenta, cur id verisimile non sit, tum*): -m ... Brutos ego impellerem? (*fort. sub II ref., sed Cic. antea se illud non fecisse indiciis probat, nunc demum causam, cur id non fecerit, affert. an argumenta inter se dissimilia voce* et *aequari voluerit, incertissimum est*). Tusc. 5, 117 in surditate ... quidnam est mali? ... -m qui secum loqui poterit, sermonem alterius non requiret. Cato 15 *v. l. 36.*

3 *per ellipsin* (*v. s.* enim *p. 584, 84 sqq.*): CIC. leg. agr. 2, 22 -m si populo consulis, remove te a suspicione alicuius tui commodi (*potius* igitur *exspectaveris; supple antea e. g.* '*populo te consulere haud est credibile*'). Catil. 1, 6 -m quid est ... quod iam amplius exspectes (*supple e. g.* '*quod facis, absurdum est*'). fin. 1, 3 (*iniuria me philosophiae studere reprehendunt*) -m si delectamur cum scribimus, quis est tam invidus, qui ab eo nos abducat? (*hanc sent. c. antecedenti non cohaerere monuit Madvigius ad l., cuius tamen interpretationem, sc. -m hic idem fere valere ac* '*porro, praeterea*', *probare non possum*). Cato 15 (*nihil est cur accusemus senectutem*) -m ... quattuor reperio causas, cur senectus misera videatur (-m *transitum ad novam orationis partem facit, ut infra l. 41. p. 918, 23; simul proleptice accipiendum*). div. 2, 71. 142. fat. 11 *v. infra l. 64.* SALL. Catil. 20, 11 (*v. Jacobs-Wirz ad l.*). HOR. sat. 2, 7, 37 (*v. Kiessl.-Heinze ad l.*). SIL. 10, 617 (*in initio orat. indir.; sim.* TAC. ann. 16, 27). QVINT. decl. 382 p. 427, 20. TERT. castit. 10 p. 752, 10 Oe. (*suppl. cohortatio* '*casti simus*'). adv. Iud. 2 p. 703, 2 (*v. p. 916, 65*). CASSIOD. Ios. c. Ap. 2, 140 *v. l. 82.*

iunctura **quippe -m:** LVCR. 1, 104 a nobis ... desciscere quaeres. quippe -m quam multa tibi iam fingere possunt somnia *vates.* 2, 547. 792. 1133. 3, 440. 800. 5, 1062 (*v. p. 919, 7*) *al.* APVL. apol. 72.

?**II** *vi copulandi addendique, quae inest voci* et, ***ac rationali,*** *quae inest voci* enim, ***aequata*** *fere i. q.* '*porro enim*', '*etiam enim*' (*quia sunt qui hunc esse verum vocis -m significatum contendant [v. e. g. Schmalz, Antibarb.⁷ s. v.; Schmalz-Hofmann⁵, 681], aliquot affero locos, ubi is c. aliqua specie veri, sed certe sine necessitate subesse coniectatur*): RHET. Her. 4, 44, 57 sapiens nullum pro re p. periculum vitabit (*seqq. complures huius sent. rationes, tum*): -m vehementer est inicum vitam ... patriae ... non dare. CIC. Phil. 2, 26 *v. supra l. 20.* rep. 3, 44 praeclare quidem dicis ...; -m video iam quo pergat oratio. Tusc. 5, 117 *v. l. 25.* *fort.* et *vim habet concessivam*: PAPIN. dig. 40, 1, 20, 1 causam minor viginti annis, qui servum donatum manumittendi gratia accepit, ex abundanti probat ...: -m, si non manumiserit, ad libertatem servus perveniet.

III *vi rationali evanida*: **A** *adnectit aliquid novi* (*usum praeparativum ibi agnoscere possumus, ubi -m per ellipsin, ut vid., explicandum transitum facit ad novam orationis partem, ut*: CIC. div. 2, 142 -m ... quae est ... continuatio ... eiusmodi, ut *eqs.* fat. 11 -m si est divinatio, qualibusnam a perceptis proficiscitur? off. 2, 18 -m virtus omnis tribus in rebus fere vertitur): 1 *sine vi adversativa*: **a** *fere i. q.* '*autem*': CIC. Att. 1, 14, 4 si umquam mihi περίοδοι ... suppeditaverunt, illo tempore. quid multa? clamores. -m haec erat ὑπόθεσις: de gravitate ordinis *eqs.* SCRIB. LARG. praef. 6 -m quasi per gradus quosdam medicina laborantibus succurrit. PLIN. nat. 6, 58 gentes *Indiae* urbesque innumerae *eqs.* -m patefacta est ... Alexandri ... armis. 6, 78 (*enumerantur populi Indiae, tum*): -m plerique ab occidente non Indo determinant *Indiam*, sed *eqs.* 8, 11 Antipater auctor est duos *elephantos* ... celebres etiam cognominibus fuisse. -m novere ea. 12, 75 (*nisi forte ad p. 918, 79 sqq. ref.*). 29, 12 (*initio novae partis. sim.* TERT. coron. 11 p. 442, 12 Oe.). 37, 201 *India gemmarum locupletissima.* -m (etiam *a,* et iam *vulg.*) ... discrimen quoddam rerum ipsarum atque terrarum facere conveniet. ergo *eqs.* IREN. 2, 16, 4. 24, 3 (*nisi forte* etiam *scrib.*). PORPH. Hor. epist. 1, 20, 28. ITIN. Alex. 5 Alexander ... legit militem voluntarium *eqs.* -m quoniam id esset commodius, sese in exemplo ponebat. CASSIOD. Ios. c. Ap. 2, 140 (καὶ μήν). HIPPOCR. aer. 7 p. 11, 31 istum -m morbum eis cognitum esse et aestate ... et hieme (μέν). IORD. Rom. 51 tunc -m (299 Get. 112). 69 Artaxerxes qui et Ochus ann. XXVI. hic -m

[Friedrich]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Sidonem subvertit (275 Severus ... regnavit ann. XVIII *eqs.* hic -m Parthos ... superavit. *al.*). ORIBAS. syn. 1, 21 p. 828 saepius ... usi sumus infundentes in naribus. similiter -m gitter ... in naribus infundis (*sic Aa*, autem *La*; *gr.* μέν. *v. G. Hunger, Synt. d. spätlat. Orib., Diss. Bresl. 1933, 43*). COD. Iust. 8, 53, 36, 3. VITA Caes. Arel. 2, 11 statim -m ad vicum pervenimus. *nota tmesin*: EXPOS. mundi 48 *Cyzicus* et positioni ... et formonsitati omnem laudem superare potest. et ibi enim Venus mulierum pulchritudinem ... constituere voluit (*nisi* form. *de hominibus dictum est; tunc enim* et ... enim *causale est*).

b *fere i. q.* '*et*' (*potius i. q.* '*etiam*' *l. 13*): VVLG. psalm. 36, 25 iunior fui, -m senui et non vidi iustum (καὶ γάρ). 64, 14 clamabunt, -m hymnum dicent (καὶ γάρ). 67, 9. 82, 9 -m Assur venit cum illis (καὶ γὰρ καί). 88, 6 (καὶ γάρ *cod. Alex.*, καί *cett.*). *al.* HIPPOCR. aer. 17 p. 35, 21 -m de his qui in Asia sunt sic habes: in Europa autem *eqs.* (καὶ περὶ μὲν τῶν ἐν τῇ Ἀσίῃ ... ἐν δὲ τῇ Εὐρώπῃ *eqs. cf. p. 920, 63 sqq. infra l. 22*).

2 *adversative, fere i. q.* '*sed*', '*autem*': APVL. mund. 29 caeli spatium sol annua reversione conlustrat *eqs.* stella -m Pyrois (ὁ δὲ *Π. Ps. Aristot.* π. κόσμου *p. 399ª, 9*) ... circuli sui biennio conficit spatia. ITIN. Alex. 4 (*Constantius cum Alexandro comparatur, tum*:) faciam -m (sed enim *Haase*), ne tibi ... ultra obloquar, hinc exordium. VVLG. psalm. 128, 2 saepe expugnaverunt me ..., -m non potuerunt mihi (καὶ γάρ). PS. AVG. quaest. test. I 90 p. 151, 18 quicumque imitati *diabolum* fuerint, filii eius dicentur et ille pater eorum. -m nos in fide Abraham patrem habemus. COD. Iust. 7, 7, 1, 5ᵇ eunuchi ... maiores decem annis ... in quinquaginta solidos computentur *eqs.*: minores -m annis eunuchos non amplius triginta solidis aestimari volumus.

B *affirmative fere i. q.* '*enimvero*': VVLG. psalm. 67, 17 mons, in quo beneplacitum est deo habitare in eo: -m dominus habitabit in finem (אַף, καὶ γάρ; *v. vers. germ. Kautzschii*). *ibid.* 19. *?* IOH. MAXENT. Conc.ˢ IV 2 p. 54, 24 et ... numquam -m ... ad eorum (*sc. monachorum*) praeconia constantius haec dicere potuisses *eqs.* RVSTIC. c. aceph. p. 1186ᴬ quid interest? :: multa -m.

? **C** *singulariter in versione gr.* τοιγαροῦν, *fere i. q.* '*igitur*': EPIST. pontif. 937 Conc.ˢ IV 2 p. 144, 10 inquisitionem cum magna diligentia facere sumus inpulsi. praecepimus -m *eqs.* (*nisi potius explicative accipiendum, v. p. 919, 32. cf. et p. 920, 28*). *Friedrich.*

[**etera** *corrupt.*: GLOSS. Verg. C 64 p. 482 carchesia sunt in nave in acumine arboris quasi fili etera (*lege*: fi littera, *v. vol. VI, 1, 641, 14 sqq.*; *cf.* ISID. orig. 19, 2, 9 *et Daremb.-S. s. v. carchesium p. 920, fig. 1188*), per quam funes trahuntur.]

[**ēternus** *v.* aeternus, *ubi addas*: INSCR. christ. Diehl 3655 b *Aurelius Felix* raptus eterne domus (*sic*).]

eterocrānium, eterodoxos *v.* hetero-.

? **eteron** PS. APVL. herb. 7, 10 H.-S. *synon. herbae* '*pedeleonis*' (*add. β*).

eterus *v.* hetaerus.

etēsiacus, -a, (-um). *ab* 1. etesius. *nonnisi fem. de genere vitis*: PLIN. nat. 14, 36 si quidem Tuscis peculiaris est Tudernis *vitis*, ... Arretio talpona et -a (*v.*, tesi- *ll.*) et conseminia. ..-a (et- *Md*, et tesi- *a*) fallax.

ˣ**etēsiae,** -ārum *m.*, ἐτησίαι *sc.* ἄνεμοι (*f. sc.* αὖραι, *v. l. 62*). *de formatione v. Rehm, RE VI 713, 3 sqq.*; *sg.* **etēsiās,** ἐτησίας (*retrogr. q. v. ortus*): PLIN. nat. 18, 335 *v. p. 922, 25.* *scribitur*: et asie, et asiae, et aesie, etesire, etesii, ethesie, ethaesiae, ethesii *et sim.*; *v. et l. 64. 74.* *litt. gr.*: GELL. 2, 22, 30. 41 (= NIGID.). *de notione* (*et origine l. 63 sqq.*): HYG. astr. 2, 4 p. 37, 20 *Aristaeum* ab Iove petere, ut, quo tempore Canicula exoriretur, dies XL ventum daret, qui aestum Caniculae mederetur. quod iussum Aristaeus confecit et ab Iove impetravit, ut -ae flarent, quas (*v. l. 54*) nonnulli -as dixerunt, quod quotannis certo tempore exoriuntur (ἐνιαυτός enim graece, 'annus' est latine), nonnulli etiam aetesias (hethesi-, et hestas, ethesi-, aethesi- *ll. vv.*) appellaverunt, quod expostulatae sunt ab Iove *eqs.* (*sc. ab* '*αἰτεῖν*'). ISID. orig. 13, 11, 15 -ae ... flabra aquilonis sunt. GLOSS.ᴸ I Ansil. ET 11 et[h]esiae aura quae ab aquilone flat. 30 etisiae annonae (*l.* annuae) Graece. V Abba ET 1 -ae venti in certo tempore. *v. etiam l. 72 sq.* *cf.* 1. etesius *p. 922, 30.* *de re v. Rehm l. l.* [*ex coni.*: *l. 79.*]

sunt venti quidam, qui certo cuiusque anni tempore (*v. l. 63. 68. 75. p. 922, 6. 8. 13. 18. 25. 27*) *flare solent, fere i. q.* '*aquilones*' (*v. l. 67. p. 922, 5. 10. 18. 21. 25. 31, sed v. et p. 922, 20. 21 sq.* [*cf.* GELL. 2, 22, 30, *v. l. 58*]): VARRO frg. Non. p. 71, 15 -ae (*Ald.*, elle- *codd.*) diutius et uberius flabant (VITR. 1, 6, 10 certis temporibus [*cf.* AMPEL. 5, 2 statis diebus ... per aestatem]. SEN. nat. 5, 10, 2 hieme non sunt ..., aestate incipiunt flare [POL. SILV. fast. Iul. 11]. COLVM. 11, 2, 58 desinunt. PLIN. nat. 5, 55 ex adverso. *al. v. p. 922, 7. 10. et al.*). CIC. Arat. frg. 24. leg. agr. 2, 44 qui -is (*Gulielmus*, quietis iis *codd.*) per cursum rectum regnum tenere non potuerunt, nunc *eqs.* nat. deor. 2, 131 quam tempestivos ... dedit *natura*, quam salutares ... ventos -as (*al.*), quorum flatu nimii temperantur calores, ab isdem etiam maritimi cursus celeres et certi diriguntur (SEN. nat. 5, 10, 4 -arum. *al.* PLIN. nat. 17, 133 sub -arum flatu. TAC. ann. 6, 33 *al. v. infra l. 8. 21. 22 et al. cf.* PLIN. nat. 13, 60 adflatu). CAECIN. Cic. Att. 6, 7, 2 etsi -ae valde reflant. CIC. Att. 6, 8, 4 nos -ae vehementissime (-i *coni. Gronov.*) tardarunt (*cf.* epist. 2, 15, 5 morabuntur [*cf.* 15, 11, 2]. *et sim. al.*). 16, 4, 4 epist. 12, 25, 3; *opp.* auster (*cf.* ad Brut. 1, 15 [= 9, 24], 5 *al.*). LVCR. 6, 716 aquilones ..., anni tempore eo qui -ae esse feruntur, ... contra fluvium flantes remorantur *undas Nili* (*sim.*: SEN. nat. 4, 2, 22. 23 MELA 1, 53. AMM. 22, 15, 7 per dies quadraginta et quinque -arum continuis flatibus repellentibus eius meatum). CAES. civ. 3, 107, 1 ipse ... -is tenebatur, qui navigantibus Alexandria flant adversissimi venti (*cf.* LIV. 37, 23, 4 tardius navigaverant regii adverso tempore -arum. TAC. hist. 2, 98. PLIN. epist. 10, 15 continuae navigationi -ae reluctantur. *et al. v. p. 921, 78*). SEN. Thy. 129 aestas veliferis solvit -is *nives.* nat. 4, 2, 25 -ae temperati sunt (*opp.* ventis ... maioribus). 5, 10, 1. 5, 11, 1 somniculosi a nautis et delicati vocantur, quod ... 'mane nesciunt surgere': ... incipiunt prodire *eqs.* 5, 18, 2 non patiuntur apud nos nubes consistere *eqs.* (*cf.* PLIN. nat. 5, 55 *al.*). COLVM. 11, 2, 56 Cal. Augustis -ae. PLIN. nat. 2, 124 aquilones constantius perflant diebus XXX, quos -as appellant. 2, 127 -ae noctu desinunt fere et a tertia diei hora oriuntur. in Hispania et Asia ab oriente flatus est eorum, in Ponto ab aquilone, reliquis in partibus a meridie, spirant autem *eqs.* 18, 270 -arum ... prodromi flatus incipiunt (*cf.* GELL. 2, 22, 25 qui '-ae' et 'prodromi' appellitantur [*inde* APVL. mund. 14]). 18, 309 V Kal. *Sept.* ... -ae desinunt (18, 311. *v. l. 19. p. 921, 78. cf.* ISID. nat. 43, 2 quiescentibus ... -is). 18, 335 *aquilo* aestate media mutat ... nomen, -as (*v. p. 921, 55*) vocatur. APVL. mund. 12 -ae frequentiores sunt aestate. SOL. 52, 1 (*ex* PLIN. nat. 6, 57) India ... vice hiemis -as patitur (MART. CAP. 6, 694). *et al.*

etēsiās, -ae *v.* etesiae *p. 921, 55.*

1. etēsius, -a, -um, ἐτήσιος. *i. q. annuus*: LVCR. 5, 742 -a flabra aquilonum (6, 730. *cf. p. 921, 72*). *cf.* etesiae, etesias *et v.* etesiacus.

2. etēsius, -ī *m.* *nomen lapidis*: PLIN. nat. 36, 157 (*inter lapides ad medicinalium mortariorum usum aptos*) -um (eth- *T*) lapidem ... protulere ceteris (*inde* ISID. orig. 16, 4, 36 -us [eth- *T*, ed- *BCK*] praecipuus et inde chalazius).

HIER. in Ier. 1, 100 p. 72, 14 (*ad Ier. 5, 15*) 'gentem robustam', pro quo in Hebraeo scriptum est **etham** (*sic trad.*; *hebr.* אֵיתָן, *unde* -an [*v l. 40*] *edd.*, *at cf.* nom. hebr. pag. 18, 11 -m [etam *F*] fortem. GLOSS.ᴸ I Ansil. ET 5 -n interpretatur fortis, robustus).

ethan *v.* etham. **etheca** *v. s.* ectheta *p. 60, 2.*

[PSALT. Cas. 35, 6 domine ... fidelitas tua usque ad **ēthera** (ἕως τῶν νεφελῶν, VVLG. nubes). *cf.* GLOSS.ᴸ V Aa E 561 ethera caelos seu caelestia. *v. s.* aether *vol. I 1149, 13 sqq.*]

[CHIRON 814 ad hunc morbum ... similiter facit: ... herba quae vocatur **ētherion** (*v. s.* aetherius *vol. I 1152, 58 sqq.*, *cf.* aetheria herba *vol. I 1154, 24 sq.*).]

ēthica (-ē) *v.* ethicus *p. 923, 13. 42.* **ēthicos** (-ōs) *v.* ethicus *l. 57. p. 923, 36.*

ˣ**ēthicus,** -a, -um, ἠθικός. *scribitur*: aethi-, eti-, et hi-, exhi-, ethy- *sim.* [*litt. gr.*: DON. Ter. Ad. 176 Hec. 438. *v. p. 923, 30.*] *formae gr.*: -on: *l. 57*; *fem.* -e: *p. 923, 13.* -ōs (*adv.*): *p. 923, 36.* -e *pro adv. lat.*: *p. 923, 42.* *de prosodia*: ĕth- PRVD. ham. 581 (*cf. G. Meyer, Philol. 87, 1932, 343*). *de notione*: GLOSS.ᴸ I Ansil. ET 18 -a moralis dicitur, in qua de moribus agitur. 19 id est moralis, quae vivendi ordinem continet. V Abba ET 2 -on proprium. 3 -a ars moralis (III Abstr. ET 4) et proprietas. *legitur inde a* SEN. rhet. (*semel ap. poet.*, *v. l. 54. p. 923, 9*). [*ex coni.*: *l. 67. 73. cf. p. 923, 12. 38.*]

i. q. ad mores pertinens, moralis (*def. v. l. 65. 68. 76. p. 923, 4*; *syn. vel coni.* moralis: *l. 84. p. 923, 16. 22. 23. 29*): **A** *adi.*: SEN. contr. 2, 2, 12 declamabat ... Naso raro controversias et non nisi -as (*cf.* FORTVN. rhet. 1, 10 p. 88, 22 *genus* controversiarum ... -um, patheticum, apodicticum [*v. p. 923, 3*] *eqs.* p. 88, 28 quid est -um genus? in quo moralitas quaedam est, id est ubi mores hominum considerantur, ut sunt comoediae. *v. l. 78*). QVINT. inst. 6, 2, 10 cum ex illo -o (*Halm*, et hoc *codd.*) loco nihil non ab oratore tractetur, quidquid de honestis et utilibus, denique faciendis et non faciendis dicitur, ἦθος (*Daniel*, hoc *codd.*) vocari potest. GELL. 1, 2, 4 rem ... -am naturamque humani ingenii *explorare.* PORPH. Hor. epist. 2, 2, 44 'curvo dinoscere rectum' id est per -am partem philosophiae discer⟨ner⟩e, quid sit vitium, quid sit virtus (CENS. 1, 6 p. 4, 4 [*Manutius*; exhica, hic a *codd.*]. AVG. civ. 11, 25 p. 496, 3 D. *al.* c. Iul. 4, 15, 76 p. 777ᵐᵉᵈ· *al.*). LACT. inst. 3, 13, 6 restat ut in sola -a *ratione* (*an subst.?*, *v. p. 923, 26*) totius philosophiae vis contineatur (*opp.* ratio physica, logica). SVLP. VICT. rhet. 6 p. 316, 5 species ... aut -a est, id est moralis, aut *eqs.* -a ... erit causa ... cum erit suscipienda persona vel rustici vel dyscoli aut *eqs.* (ISID. orig. 2, 24, 3). EMPOR. rhet. p. 562, 12 quam materiam (*sc. pathopoeiam*) ab ethopoeia prave distinguunt qui putant esse -as quae laetos fingant, patheticas vero quae tristium sint. AMBR. in psalm. 118 serm. 12, 8, 1 p. 255, 24 in his quae visibilia et sensibilia sunt -um *sensum* consideremus. 13, 23, 2 p. 295, 5 *sermo* (*opp.* mysticus). HIER. epist. 39, 2, 7 psalmus (*al.*). RVFIN. patr. 11, 3 p. 336ᴬ secundum -am et moralem interpretationem. MACR.

[K.-M.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

somn. 2, 17, 16 -ae philosophiae instituta moralia. MART. CAP. 5, 473 fides ... fit ... conciliando, docendo, permovendo. illa prior -a, sequens apodictica, tertia pathetica nominatur (*v. p. 922, 63 sqq.*). CASSIAN. conl. 5, 21, 3 disciplinam (14, 9, 2 actualem, id est -am [*opp.* theoretica puritas]). 14, 9, 5 in actuali atque -a congressione (*v. l. 4*). SIDON. epist. 8, 11, 6. *et al.*

B *pro subst.*: 1 *masc.* -us, -ī: *fere i. q. artis vel philosophiae moralis sectator*: CHAR. gramm. p. 312, 1 B. apud eos *oratores* qui videntur -i. PRVD. ham. 581 si licet ex -is (ethini- *A a. c.*; ethni- *falso plerique codd., Bergman*) quidquam praesumere, vel si de physicis exempli aliquid (*v. p. 922, 54. vix n. pl., v. l. 35*). ISID. orig. 8, 6, 5 -i (ethis *codd.*) quia de moribus disputant.

2 *fem.* -ē (*v. l. 15 sq. cf. l. 31*) *et* -a, -ae (*sc.* τέχνη, *'ars', 'philosophia', 'disciplina'*. *def. v. infra l. 16. 21. 22. 29*): QVINT. inst. 2, 21, 3 *rhetoricae* locum in -e negotialem adsignant, id est πραγματικόν. 12, 2, 15 pars illa moralis, quae dicitur -e, certe tota oratori est accommodata. LACT. epit. 28, 3 ergo ne in -a quidem philosophi regulam tenent (31, 6 [*opp.* physica, logica; *item*: AVG. epist. 137, 17 IORD. Get. 69. *et al. cf. l. 20. 26 sqq. 33*]). MAR. VICTORIN. rhet. 1, 2 p. 160, 39 plena philosophia quae constat ex duobus, ex physica et -a. ... -a *est*, quae de humanis disserit. SCHOL. Hor. epist. 2, 2, 41 Horatius ... perrexit Athenas ... ubi -am, id est moralem didicit revolvens Platonis libros. AMBR. in psalm. 118 prol. p. 3, 3 moralium magnus magister (*i. David*) quantum in eo excellat -a *eqs.* HIER. epist. 30, 1 quomodo philosophi solerent disputationes suas in physicam et -am logicamque partiri (*sim.*: RVFIN. Orig. in gen. 14, 3 p. 124, 19 B. Orig. in cant. prol. p. 75, 8 generales disciplinae ... tres sunt, quas Graeci -am, physicam, enopticen appellarunt, has nos dicere possumus moralem *eqs.* ISID. praef. test. 36 p. 164[B] -am physicam ... theoricam [CASSIOD. art. 3 p. 1167[C] *sqq., ubi vox gr.*]. *v. et l. 18. 33 et cf. p. 922, 74 sq.*). 30, 4 nisi ab (*ΠDϑ*) -a (*Π*, -e *GDNϑB*) habuerimus exordium. adv. Rufin. 3, 28 p. 478[B] totam mihi physicam (*opp., v. l. 18. 20. 26*) opponis, ut frustra Socrates ad -am transiens dixerit: quae supra nos, nihil ad nos. *et al.*

[3 -a, -ōrum *neutr. pl.?*: *v. l. 11.*]

adv. i. q. moraliter. 1 *forma gr.* **ēthicōs,** ἠθικῶς. [*litt. gr.*: DON. Ter. *saepe, e. g.* Ad. 61 (*s. vs. add. litt. lat. V*).] [*dub.*: SEN. contr. 2, 4, 8 Albucius hecticos (*O, i.* ἑκτικῶς; heticos D^2, ethicos *edd. recc.*), ut multi putant, dixit (*cf. l. 41*).] SEN. suas. 1, 13 Damas -os (eticos *AB*, eticus *VD*) induxit matrem loquentem (*cf.* contr. 2, 3, 23 Diocles Carystius a parte patris -os dixit *eqs.*). 2 *lat.* **ēthicē.** AMBR. in psalm. 118 serm. 6, 23, 2 p. 120, 9 -e (*NP*, et hic ei, et hic *sim. rell.*) ista decursa sint (*opp.* mystica).

ethigrammos *v.* euthy-.

ethinones(?) delectabiles GLOSS.[L] V Aa E 565 (*'eduli genus latere vid.* ἡδύνοντες', *Buecheler*. echinos: res delectabiles *Heraeus; recte, ut vid.* [*cf. p. 44, 33. 36. 45, 30*]).

[**ethiologia** *v.* ethologia, *p. 924, 28.*]

ethnica, -ae *v.* ethnicus, *p. 924, 21.*

ethnicālis, -e. *ab* ethnicus (*cf.* aeternalis). *fere i. q. ethnicus*: TERT. spect. 5 p. 6, 21 -ium litterarum (LVCIF. moriend. 11 p. 306, 20. *ibid. l. 23*; *v. adn. cr.*). **ethnicē** *v. p. 924, 24.*

*ethnicus, -a, -um, ἐθνικός. *de scriptura v. l. 57. 58.* NOT. Tir. 5, 58a. *de notione*: AVG. bapt. 6, 44, 86 -o, id est gentili atque pagano (serm. 82, 4, 7 GLOSS.[L] I Ansil. ET 42). serm. 17, 6, 6 -us gentilis est (GLOSS.[L] V Abba ET 6). *v. et vol. VI 2, 1869, 35 sqq.* GLOSS.[L] III Abstr. EN 4 ennica adultera (*cf. Thes. gloss. emend.*). 14 ennici idolorum cultores. *cf. et p. 924, 18. 19.* *vox* ECCL.; *legitur inde a* TERT. (*saepe*), HERM., IREN., CYPR. *al.*, HIER. (*saepius*), VVLG. Matth. (*ter*). *praeterea cf. de usu Mohrmann, Altchristl. Sonderspr. p. 110.* [*coni.*: TERT. spect. 3 p. 5, 12 -i *Rigaltius* (et iniqui *B*). *var. lect.*: TERT. resurr. 56 p. 115, 15 -um *PMF*, et iniquum *C* (*recte*).] *adv.* -ē *v. p. 924, 24.*

fere i. q. paganus, gentilis: 1 *adi.*: TERT. spect. 3 p. 5, 12 -i populi. pudic. 7 p. 230, 24 peccatori (*opp.* christiano. *ibid.* p. 230, 28). ieiun. 2 p. 275, 30 superstitioni. anim. 35 p. 360, 18 -us homo. adv. Marc. 3, 24 p. 419, 28 testibus. 5, 7 p. 594, 23 ne qui fidelis -um matrimonium contrahat (monog. 11 p. 779 Oe.). virg. vel. 17 p. 908 Oe. Arabiae feminae -ae. *ibid.* p. 909 disciplinae. PS. DAMAS. epigr. 71, 17 -a turba (VEN. FORT. Mart. 3, 154). HIER. epist. 21, 3, 2 templum. *et al.*

2 *pro subst.*: **a ethnicus,** -ī *m.* (*ap. LXX respondet* ἐθνικός *ubique, cf. p. 924, 7. 20 bis. per formam pl.* -i, -orum *redditur* τὰ ἔθνη [*cf.* gentes, nationes]: *p. 924, 10. 11. 12. 13 al.* *opp.*: Christianus, fidelis *l. 82. p. 924, 2* [*cf. vol. VI 2, 1872, 1 sqq.*]; *iung.* [*vel opp.*]: Iudaeus, haereticus *l. 83. p. 924, 3 sqq. 14* [*cf. vol. VI 2, 1871, 50 sqq. 1872, 22 sqq. 42 sqq.*]; publicanus *p. 924, 6.* *pendet ex* gentes [*i. 'populi'*]: *p. 924, 10*): TERT. spect. 1 p. 1, 10 opiniones -orum (*al.*). 19 p. 20, 27 haec -is respondi. 24 p. 24, 18. 27 p. 26, 6 istos conventus et coetus -orum. idol. 14 p. 45, 15 si qui nostrum ad istam blasphemiam -um deducat. 14 p. 46, 16 licet convivere cum -is (praescr. 23, 10. *cf.* HIER. epist. 21, 3, 2 *al.*). pudic. 7 p. 231, 3; *opp.* Christiano (*ibid.* 13 p. 243, 17. anim. 55 p. 388, 11 discrimen -orum et Chr. *al.*). 13 p. 245, 22 -i et haeretici (19 p. 262, 18 *sq.* adv. Marc. 5, 19 p. 645, 19 philosophis, et h. et -is. CYPR. sent. episc. 37 p. 450, 5 h. scimus esse peiores quam -os. HIER. in Abd. 13/14 p. 1110[A] [*opp.*]. *al.*). 19 p. 262, 30; *opp.* fidelibus (55 p. 388, 30 CASSIAN. conl. 16, 17, 3). praescr. 26, 6 non Iudaeorum vim, non -orum (MAR. VICTORIN. adv. Arrium 1, 2 et I. ... et -i. HIER. epist. 21, 39, 1 in -i persona ... et I. *al.*). adv. Marc. 4, 11 p. 449, 11 si ... male valentes voluit intellegi -os et publicanos (*ad* VVLG. Matth. 18, 17 sit tibi ut -us et p.; *cf.* CYPR. epist. 69, 1 p. 750, 16 *sqq.* HIER. epist. 125, 19, 6 *al.* EPIST. pontif. 388 [Conc.[S] I 2 p. 94, 32]. *al.*). ITALA apoc. 17, 15 (Cypr. epist. 63, 12 p. 711, 10) populi et turba et gentes -orum (ἔθνη. VVLG. gentes). HERM. vulg. mand. 11 tamquam -i ([ὡς καὶ τὰ ἔθνη. *Pal. 11, 4* sicut et gentes]. BARNAB. 16, 2 [ὡς τὰ ἔθνη]). *al.* IREN. 1, 6, 3 in omnem diem festum -orum (τῶν ἐθνῶν). *saepius.* NOVATIAN. cib. Iud. 3 p. 958[A] immundi (*coniung.* Iudaei, haeretici. *sic* [*vel opp.*]: LVCIF. non conv. 5 p. 12, 7 HIER. in Abd. 10 p. 1108[A] epist. 55, 3, 3 *al.*). LVCIF. reg. apost. 7 p. 51, 32 *al.* HIER. chron. a. Abr. 2047 p. 256 F. in aliis -orum commentariis. epist. 17, 2, 1 pacem ... discat ab -o (*antea syn.* gentili poeta). in Gal. 3, 27 p. 369[B] Ἕλλην et Graecum et -um utrumque significat. in Matth. 27, 13 p. 206[A] -us ... est, qui condemnat Iesum. *al.* VVLG. Matth. 5, 47. 6, 7 RVFIN. apol. 1, 42 p. 581[A]. ORIENT. carm. app. 4, 56 et nos a faece ⟨hac⟩ -orum emersimus. *et al.* **b ethnica,** -ae *f.* (*cf. p. 923, 57*): *i. q. femina pagana*: HIER. epist. 39, 3, 7 -ae comparatione superaris (*sc. mulier Christiana*).

adv. **ethnicē.** *i. q. more pagano, gentiliter* (*cf. vol. VI 2, 1872, 58 sqq.*): TERT. pudic. 9 p. 236, 30 substantiam ... prodigit -e vivens.

ēthologia, -ae *f.*, ἠθολογία. *acc. sg.* -an: *l. 30* [*corr. ex* ethio-: *l. 38.*] *t. t. rhet. i. q. descriptio vel potius expressio morum alicuius personae affectuumque* (*v. def. l. 30; cf. l. 35*): SEN. epist. 95, 65 descriptionem cuiusque virtutis ... Posidonius -an vocat, quidam characterismon appellant, signa cuiusque virtutis ac vitii et notas reddentem. QVINT. inst. 1, 9, 3 sententiae quoque et chriae et -ae ... apud grammaticos scribantur, ... quorum omnium similis est ratio, forma diversa, quia sententia universalis est vox, -a personis continetur. SVET. gramm. p. 104, 3 posteriores *grammaticos* ... vel retinuisse vel instituisse ... quaedam genera institutionum ad eloquentiam praeparandam, ut problemata paraphrasis oblocutiones -as (*Beroaldus*, ethiologias *sim. codd.*) atque alia hoc genus. CHAR. gramm. p. 372, 25 B. per -am (*i. schema dianoeas*).

ēthologus, -ī *m.*, ἠθολόγος. *scribitur* he-: *l. 45.* *i. q. mimus corporis gestu imitationeque mores hominum exprimens et effingens*: CIC. de orat. 2, 242 ita est ... ridiculum, ut cautissime tractandum sit, mimorum est enim ⌊et⌋ (⌊ ⌋ *om. pars codd.*) -orum, si nimia est imitatio (2, 244 vitanda est mimorum ⌊et⌋ [*v. l. 43*] -orum similitudo). CIL VI 10129 d. m. Dionysio Aug. n. vernae hethologo.

ēthopoeia, -ae *f.*, ἠθοποιία. *acc.* -an: *l. 53.* [*vox gr.*: RVT. LVP. 1, 21 p. 12, 5. PS. IVL. RVF. schem. dian. 13 p. 62, 23 -α est alienarum affectuum qualiumlibet dictorumque imitatio non sine reprehensione. Latine dicitur figuratio vel expressio. SVLP. VICT. rhet. 19 p. 323, 7 DON. Ter. Hec. 148 Eun. prol. 15 Ad. 308.] *def.* (*v. l. 47 sqq.*): EMPOR. rhet. p. 561, 5 a nonnullis haec materia (*i. adlocutio*) -a nominatur, quod ethos, id est adfectum dicentis effingat. ISID. orig. 2, 14, 1 -an ... illam vocamus, in qua hominis personam fingimus pro exprimendis affectibus, aetatis studii *eqs.* 2, 21, 32 -a est, cum sermonem ex aliena persona inducimus. *v. et l. 80. p. 922, 79.* *i. q. sententiae figura quaedam, sc. figuratio vel expressio* (*v. l. 49*), *qua vita et mores alicuius describuntur imitationeque inducuntur* (*cf. def. l. 50 sqq.*): EMPOR. rhet. p. 561, 1 de -a (*tit. libri*). p. 562, 26. EVGRAPH. Ter. Phorm. 649 (*add. rec. α*) per -am (aethopeiam *codd.*) oratio inducitur Phormionis *eqs.* CASSIOD. in psalm. 15, 1 p. 112[C] haec figura dicitur -a, quoties datur locutio certae personae. 24 div. p. 176[C] 70 div. p. 495[C].

ēthopoeiacus, (-a, -um). *ab* ethopoeia. *i. q. mores describens sive effingens*: FIRM. err. 8, 4 p. 25, 1 haec ... -o mi sermone dixisse sufficiat.

1. ēthos *n.*, ἦθος. *abl. pl.* ethesin: VARRO *l. 75* (*cf. et l. 71; acc. pl.* -e); *praeterea nonnisi* -os *sg. nom. aut acc.* [*vox gr.*: VARRO ling. frg. 60 (= Char. gramm. p. 315, 3 B.) ἤθη ... nullis ali⟨is⟩ servare convenit ... quam Titinio Terentio Att⟨a⟩e, πάθη vero *eqs.* CIC. fat. 1 ad mores, quod ἦθος illi vocant. PLIN. nat. 35, 98 (ethe *Rd*, hethe *B*, ethae V^1; *gr. ed.*). DON. Ter. *v. ind. Mountford-Schultz.*]

i. q. mos, indoles moralis, animi motus sim. (*fere i. q. res ethica sc. in philosophia morum*: *l. 84*; *opp.* pathos: *l. 76. 81. 83*; *cf. l. 80; opp.* logicum: *l. 84*): VARRO Men. 399 in argumentis Caecilius poscit palmam, in -esin Terentius, in sermonibus Plautus. IVL. VICT. rhet. 22 p. 439, 22 -s et pathos prae oculis habendum. -s autem est habitus quidam mentis et morum perpetuus tenor, ut iracundus, avarus, pius, rusticus, vel lenis vel timidus ... vel senex vel adulescens et cetera. EMPOR. rhet. p. 561, 5 *v. l. 51.* p. 562, 10 est sane praeter -s (ethopoeiam *coni. Volkmann*) et pathopoeia *eqs.* p. 562, 19 -s personam sequitur, pathos causam. SERV. Aen. 3, 718 singulis *libris* res singulas dedit poeta, ut primo omina, secundo pathos, tertio errores, quarto -s *eqs.* SIDON. carm. 15, 101 *Plato* primus et unus physica vel logico, logicum vel iungit ad -s (*cf. l. 73*).

[*K.-M.*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

[**2. ethos** (?) sinus gremium GLOSS. V 499, 8 (*'an ἕδος? cf.* GLOSS. IV 391, 49 sinus: gremium, sedile'. *Niedermann*).]

PS. APVL. herb. 51, 9 H.-S. *herba politricum* a Graecis dicitur adianton ... alii pterion, Aegyptii **ethuc** (*Ps. Diosc. Vind. 4, 134 p. 279, 15 ἐπνέῳ*).

ethynus *v. p. 45, 29 sqq.* *K.-M.*

***etiam** *particula.* *ab* et *atque* iam (*v. Walde-Hofmann, Etym. Wörterb. s. v.*). *forma dub.*: PAVL. FEST. p. 76 ennam -mne (en iam *Turneb.*). *scribitur*: aetiam: NIGID. Serv. auct. ecl. 4, 10 *L.* INSCR. Dessau 6455. eciam: CIC. fin. 5, 40 *N²V*. 5, 47 *V*. CIRIS 135 *H. al.* etian: EDICT. imp. Diocl. I 23. CIL XII 1524 (*s. V in.*). ettiam: CIL V 6205, 5. *notatur*: et (*v. Lindsay, Notae Lat. s. v.*), etī (*v. Beeson, ClPh. 23, 1928, 7 sq.*). &iam: SEN. dial. 7, 24, 1. &: SER. SAMM. 485 *A*. NOT. Tir. 1, 57 *sq.* 60. *de pronuntiatione*: CONSENT. gramm. V 395, 4 ecce ut ⟨in t⟩ Itali (*cod. B*; ⟨in t⟩ *add. Niedermann*) ita pingue nescio quid sonant, ut ⟨cum⟩ dicunt -m, nihil de media syllaba infringant. Graeci contra ... ut, cum dicunt 'optimus' mediam syllabam ita sonent, quasi post t z graecum ammisceant (*v. Brambach, Neugestalt. d. lat. Orthogr. p. 216*). *apud poetas semper est trium syllabarum; duarum, ita ut prior sit longa, si quidem recte traditum est, nonnisi* AETNA 133 condita si redeunt *flumina*, si qua -m (et iam *Scaliger*, quaedam *Bormans, Schwartz*) incondita surgunt. *in hiatu*: *prima syll.*: PLAVT. Pseud. 1386 (*in interpol.*) verúm -m furacem. Rud. 401 at ego -m. *ultima syll.*: PLAVT. Asin. 539 -m ópilio. Aul. 452 -m íntro. Bacch. 757. Most. 377 -m búc (b. -m *Camerar.*). Persa 69. *synalipham primae et ultimae simul etiam politissimi tam scriptorum quam poetarum admittunt (v. e. g.* VERG. Aen. 3, 563 verum -m invisos *eqs.); itaque ubi -m paulo audacius collocatur, id nusquam ut syn. vitentur esse factum crediderim.* **de collocatione:** *saepius eam rem quam adnectit, antecedit quam sequitur. ubi spatio antecedit interiecto, plerumque ad 'tertium comparationis' accedit (v. p. 936, 39), ut e. g.*: PLAVT. Aul. 304 -mne obturat inferiorem gutturem? (*sc. sicut superiorem obturat*). VARRO ling. 6, 67 hinc -m poetae 'murmurantia litora' (*cf.* 7, 13 -m indidem illud Enni *eqs.*). 7, 12 alterum *tueri* a curando *eqs.*, a quo -m quidam dicunt illum qui *eqs.* (*sic ad relat.*: CIC. de orat. 2, 154 ex quo -m quidam Numam ... fuisse Pythagoreum ferunt. Brut. 80. off. 3, 10 qui [*sc. Posidonius*] -m scribit ... Rufum dicere solere *eqs.* Att. 14, 20, 3 de quo -m experti sumus nuper in edicto. *sim. saepe*). CIC. Cael. 71 atque hoc -m loco M. Camurti ... damnatio praedicatur (*cf.* top. 76 huius -m est generis fama vulgi). Balb. 27 aut neminem ex sociis civem fieri posse aut -m posse ex foederatis (*hic et iunctura* aut -m *effecisse potest, ut* -m *ab* ex *sciungeretur*). rep. 3, 3 a simili -m mente vocis ... soni ... sunt ... expressi. nat. deor. 3, 75 idem -m di fraudem dederunt (div. 1, 123 idem -m Socrates ... fugere noluit. off. 2, 87). off. 1, 150 sordidi -m putandi qui *eqs.* 2, 64 recte -m a Theophrasto est laudata hospitalitas (*v. C. F. W. Mueller ad l.*). *sim. saepissime; v. et p. 936, 39 sqq.* *saepe intercedit inter binas voces artius inter se conexas*: PLAVT. Bacch. 426 hoc -m ... accersebatur malum. CIC. Pis. 56 hoc meus -m collega dicebat (*sic subst. c. adi.*: CIC. Scaur. 36 multorum -m spe commodorum ... ducuntur [Mil. 21 multa -m alia. 50]. Mil. 3 hesterna -m contione. Lig. 4 necessitatem -m honestam). Planc. 21 coniunctione -m vicinitatis (*sic c. gen.*: de orat. 1, 64 actionis -m dignitate. Brut. 90. rep. 5, 3 *Numa* legum -m scriptor fuit). 73 tibi -m ipsi (Rab. Post. 33 illi -m ipsi. Brut. 106). Rab. Post. 29 eos -m qui (*sim.*: Marcell. 29 Phil. 10, 10. de orat. 71 aut hunc -m qui. Brut. 277 hoc ipsum -m ... quod. *cf.* CIC. div. 2, 5 illud -m ... ut [2, 58 accedit illud -m quod. 2, 126. off. 1, 83 fugiendum illud -m ne]). Marcell. 16 tum -m in bello. Phil. 7, 5 describendas -m des. 7, 17 cum eosdem in agros -m deduxerit. de orat. 3, 148 scriptum -m reliquit. 3, 173 modus -m et forma verborum (*sim.*: Brut. 233 adhibebat curam -m et gratiam. orat. 154 dein -m saepe et exin ... dicimus. opt. gen. 1 poematis ... tragici comici epici, melici -m ac dithyrambici [*v. p. 936, 3 sqq.*]. rep. 1, 67 canes -m et equi, aselli denique. *sim. saepe. nota*: CIC. Brut. 20 quando esse coepissent, qui -m et quales fuissent). Brut. 57 Q. -m Maxumus (*sim.*: 79 P. -m Scipionem. 95). fin. 5, 6 quos novisse vis, imitari -m *vis*. Tusc. 3, 21 quodsi aegre ferre sapiens soleret, misereri -m soleret (3, 64 castigare -m solent). *intercedit inter praepos. et subst.*: PS. CIC. ad Octav. 5 supra aetatem, supra consuetudinem, supra -m mortalitatem. exil. 17 sine accusatore, sine -m scelere. VERG. georg. 2, 536 ante -m sceptrum Dictaei regis et ante ... quam *eqs.* AVG. conf. 1, 14, 23 inter -m blandimenta nutricum. cons. euang. 2, 11, 24 post -m profectionem. *ut -m sequatur, saepe affectus effecisse videtur, quia scriptor id quod esset gravissimum, anteponere maluit; nil igitur mirum si -m sequitur in antithesibus gradationibusque* (*v.* CIC. Brut. 38 cum delectatione aculeos -m *reliquit*. 127 laudabant hunc ..., favebant -m. orat. 171), *in serierum finibus* (*v.* CIC. Brut. 180 indocti et [aut *L*] inurbani aut rustici -m. 210 patres, paedagogi, matres -m. 261 voce motu forma -m. fin. 3, 4 geometrae ... et musici, grammatici -m. 5, 11. 29 dolore ... cupiditate iracundia -m), *in eis quae c. admiratione vel indignatione commemorantur* (*v.* CIC. top. 45 ut muta -m loquantur. rep. 5, 11 qui ... *corrupit*, laudem -m fert. ac. 2, 14 nimis -m [fin. 2, 7]. Tusc. 5, 115 Polyphemum Homerus ... cum ariete -m conloquentem facit). *saepe anaphora -m sequi iubet (v. p. 936, 39 sqq.), saepe post pron. et monosyll. ponitur ut plus accipiant ponderis* (*v.* CIC. ac. 2, 48 sic -m. Cato 23 vos -m. nat. deor. 3, 93 has -m. Att. 2, 1, 3 te -m [13, 50, 2]. 10, 8, 3 nos -m. 12, 18ᵃ, 2 id -m. *adde*: CIC. Att. 6, 1, 5 tibi -m ... tamquam mihi [*v. p. 943, 77*]. 15, 5, 2 sibi -m. *animadvertas* SEN., *qui particulam* -m, *nisi inter binas voces artius conexas, vix umquam sequentem facit [de* dial. 9, 14, 1 *v. p. 935, 58], tamen habere* dial. 12, 19, 4 ego -m). *de genere verbali*: VARRO ling. 8, 9 genus sterile, quod ex se parit nihil, ut est -m (et iam *Goetz-Schoell*). **de significatu:** SERV. (⌊auct.⌋) Aen. 11, 373 '-m tu' 'heia': nam hortantis adverbium est hoc loco: ⌊Terentius (Andr. 849; *v. p. 930, 9*) '-m responde'⌋. alias 'adhuc' significat et est temporis ⌊adverbium⌋ ut (Aen. 6, 485; *v. p. 928, 46*) '-m currus, -m arma tenentem' ⌊alibi pro coniunctione, ut (Aen. 10, 390) 'vos -m gemini'. ponitur -m pro 'nondum': Afranius (*v. p. 929, 47*) '-m quidquam egisti'⌋. apud maiores '-m' consentientis fuerat, quod tamen in his recentibus idoneis non invenitur (*v. p. 931, 48*). ⌊non nulli '-m tu' pro 'quin tu' tradunt⌋. *v. et p. 927, 78. 931, 30 sqq.* GLOSS. *καί. al.* (*v. p. 931, 47. 66. 938, 64. 952, 79*). *praeterea notes saepe syn. esse* quoque, *ut* VARRO rust. 2, 4, 10 prisci qu. Latini, -m Graeci ... idem factitasse videntur. CIC. Cluent. 62 num Fabricios qu. ... existimes, num -m illa iudicia *eqs. v. et p. 932, 26. 936, 16. 30.* *legitur per totam latinitatem.*

[*variat c.* autem: CIC. Brut. 170 CAES. civ. 3, 79, 3 (*restituitur ex* a.: PLIN. nat. 24, 106). *c.* enim: CIC. ac. 1, 6 -m *Γ* (enim *Δ*). CAES. civ. 2, 4, 4 (*rest. ex* enim: CIC. Mil. 12 [*Ernesti*]. Att. 8, 14, 3 [*Madvig*]). *c.* et: CIC. Att. 4, 4ᵇ, 1 NEP. Them. 2, 1. 3 *al.* (*rest. ex* et: CIC. Q. Rosc. 43 [*Clark*]. Phil. 14, 28 [*Ferrar.*]). *c.* iam: CIC. Catil. 1, 5 (*rest. ex* iam: LVCIL. 606 [*Mueller*]. CIC. Caecin. 104 [*Nauger*]). *c.* item: PAVL. sent. 2, 21ᴬ, 9. 11. *c.* quoniam: PLIN. nat. 33, 15. *c.* tamen: MANIL. 5, 137. *restituitur praeterea ex*: aliam: LIV. 3, 10, 18; eiam: LVCR. 6, 1213; est: QVINT. inst. 12, 10, 45; et in: CVRT. 5, 11, 6; et tam: SEN. epist. 110, 12; et tamen: PVBLIL. E 2; eum: ASCON. Pis. p. 18, 8 St.; ex: VITR. 8, 6, 8 GAIVS inst. 4, 4; in: CIC. Att. 8, 12, 5 (*M²*); nam: PORPH. Hor. epist. 2, 2, 7; tamen: CIC. Phil. 13, 31; ut: SEN. epist. 53, 6. *suppletur*: PLAVT. Bacch. 565 (*Seyffert*). Truc. 380 (*Leo*). *al.* *falso trad.*: PLAVT. Pseud. 932 (*om. A*). VARRO ling. 5, 133 (enim *Canal*). 8, 9 (et iam *Goetz-Schoell*). CIC. p. red. in sen. 13 (et *PGE¹*). epist. 1, 9, 23 (animum *Schmalz*, me iam *Orelli*). LIV. 41, 17, 6. 18, 11 *al.* *loci mutili*: LVCIL. 425. 1032 ACC. trag. 498 AFRAN. com. 200 NOVIVS Atell. 3 VARRO frg. Non. p. 550, 4 *al. fort. et* OV. met. 9, 652 (*antea aliquid excidisse vid.*). *e dubiis commemoro*: FRONTIN. aq. 76 nam quod ... aliae pro aliis aquae erogabantur, -m sunt leviora ceteris vitia. AVR. Fronto p. 36, 14 N. VVLG. Iob 31, 21 si levavi super pupillum manum meam, -m cum viderem *eqs.* (*nil respondet in hebr.*).]

CONSPECTVS MATERIAE

CAPVT PRIMVM: -m *temporale*.

I -m ***durativum***: *i. q.* '*adhuc*', '-*mnunc*':
- **A** *in sent. affirmat. vel simpl. interrog.*: **1** *generatim: p. 927, 82.* **2** *speciatim*: **a** *c. verbis 'manendi', 'pergendi': p. 928, 69.* **b** *c. adi.: p. 929, 3.* **c** *c. adv.: p. 929, 13.*
- **B** *in certis interrog. c. impatientia prolatis: p. 929, 18.*
- **C** *in sent. negat.: i. q. 'nondum': p. 929, 46.*

II -m ***inceptivum***: *i. q. 'iam': p. 929, 80.*

III ***iuncturae***: **A** *ad I A. B pert.: p. 930, 12.* **B** *ad I C (iuxta ponitur* dum*): p. 931, 1.*

CAPVT SECVNDVM: -m *affirmativum*.

I *usu sollemniore*: **A** *respondet ad interrog.: p. 931, 48.* **B** *sentent. alcis. comprobat: p. 931, 72.*

II *rariora: p. 932, 6.*

CAPVT TERTIVM: -m *adiunctivum*.

I ***generatim***:
- **A** *pertinet ad sing. voces*:
  - **1** *in sent. affirmat.: p. 932, 50.*
  - **2** *in interrog.*: **a** *nude: p. 933, 18.* **b** *iung. c. partic. interrog.: p. 933, 27.*
  - **3** *in sent. negat.*: **a** *negantur sing. membra: p. 933, 49.* **b** *bina vel plura: p. 933, 70.*
- **B** *adiungit sententias*:
  - **1** *secundarias*: **a** *ordine sollemni*: **α** *relat.: p. 934, 6.* **β** *interrog. obl.: p. 934, 17.* **γ** *sent. causales: p. 934, 31.* **δ** *condic.: p. 934, 35.* **ε** *consecut.: p. 934, 40.* **ζ** *fin.: p. 934, 43.* **η** *temp.: p. 934, 45.* **b** *inverso ordine*: **α** cum -m: *p. 934, 55.* **β** qui -m: *p. 934, 64.* **γ** si -m: *p. 934, 75.* **δ** ut -m: *p. 935, 31.*

[Friedrich]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

2 *acc. c. inf.: p. 935, 36.*
3 *sentent. primar.: p. 935, 42.*

II ***speciatim*:**
A *in serie*: 1 *acced. ad ultimum seriei membrum: p. 935, 76.* 2 *media in serie: p. 936, 20.*
B *de 'tertio comparationis'*:
1 *compar. perspicua: p. 936, 39.*
2 *minus perspicua: p. 936, 69.*
3 *comp. debili*: **a** *deest 'tertium compar.': p. 937, 15.* **b** *binarum partium deest prior: p. 937, 31.* **c** *deest secunda pars: p. 937, 77.*
C *per abundantiam*:
1 *c. verbis 'accedendi', 'addendi': p. 937, 84.*
2 *iuxta adv. 'illativa'*: **a** adhuc -m: *p. 938, 43.* **b** insuper -m: *p. 938, 64.* **c** porro -m: *p. 938, 82.* **d** praeter ... -m: *p. 939, 4.*
3 *iuxta praepp.: p. 939, 29.*
4 *anteced. notiones 'aequitatis', 'identitatis' sim.*: **a** *simpl.: p. 939, 46.* **b** *post binas negat.: p. 939, 78.*
5 *post relat.: p. 940, 39.*

III ***iuncturae et correlationes*:**
A *in universum (ad I. II)*:
1 *iung. c. part. conexivis, adversat.*: **a** at -m: *p. 940, 82.* **b** atque -m: *p. 941, 12.* **c** et -m: *p. 941, 30.* **d** *c.* -que: *p. 941, 71.*
2 *c. adv.*: **a** deinde -m: *p. 942, 17.* **b** denique -m: *p. 942, 56.*
B *magis ad II C (abund.) pert.*:
1 *c. part. disiunct.*: **a** an -m: *p. 942, 72.* **b** aut -m: *p. 942, 78.* **c** modo -m: *p. 943, 13.* **d** partim -m: *p. 943, 14.* **e** sive -m: *p. 943, 24.* **f** -ve -m: *p. 943, 32.* **g** vel -m: *p. 943, 33.*
2 *in correlat. comparativis*: **a** *acced. ad membr. primar.*: *α* ut ... sic -m: *p. 943, 46.* *β* ut ... ita -m et: *p. 943, 68.* *γ* quam ... tam -m: *p. 943, 70.* *δ* *omisso 'sic': p. 943, 74.* **b** *ad secundar.*: *α* qualiter -m: *p. 943, 84.* *β* tam ... quam -m: *p. 944, 2.* *γ* quemadmodum -m: *p. 944, 23.* *δ* ut -m: *p. 944, 27.*
3 *iung. c. syn.*: **a** -m et: *p. 944, 43.* **b** *c.* quoque: *p. 945, 9.*
C *correlationes*: 1 cum ... tum -m: *p. 945, 72.* 2 modo ... -m: *p. 946, 2.* 3 demum ... -m: *p. 946, 6.* 4 dumtaxat ... -m: *p. 946, 8.* 5 nedum ... sed -m: *p. 946, 11.* 6 non dico ... sed -m: *p. 946, 22.* 7 non satis ... sed -m: *p. 946, 28.* 8 non modo (tantum, solum) ... sed -m: **a** *loc. plena: p. 946, 40.* **b** *loc. debilis: p. 946, 74.* 9 non modo ... verum -m: *p. 947, 38.*

CAPVT QVARTVM: -m *elativum.*

I -m ***gradationis*:**
A -m *solum gradationem indicat*: 1 *a minore ad maius: p. 947, 78.* 2 *a maiore ad minus: p. 948, 29.*
B *iung. c. vocc. et ipsis elativis*: 1 *c. verbis: p. 948, 63.* 2 *c. comparat.: p. 948, 69.* 3 *c.* nisi: *p. 949, 40.*

II -m ***adversat. sive correctivum*:**
A *generatim: p. 949, 54.* B *speciatim: post negationes: p. 949, 71.*

III -m ***concessivum sive paradoxum*:**
A *generatim*:
1 *novum, mirum (sim.) continetur nudis subst. vel pron.: p. 950, 27.*
2 *adi.: p. 950, 60.*
3 *partic.*: **a** *coniunct.: p. 951, 5.* **b** *abl. abs.: p. 951, 20.*
4 *sentent. secundar.*: **a** *relat.: p. 951, 34.* **b** *coniunctional.: p. 951, 44.*
5 *verbis: p. 951, 52.*
B *speciatim*: 1 *c. indignatione alqs. loquitur: p. 951, 77.* 2 *iung.*: **a** ultro: *p. 952, 7.* **b** licet: *p. 952, 25.*

IV *in sentent.* ***negat.*** *i. q.* ***'ne ... quidem'*** *: p. 952, 29.*

V *pro* ***coniunct.*** *i. q.* ***'etiamsi'*** *: p. 952, 74.*

VI ***iuncturae*:** *p. 953, 11.*

CAPVT PRIMVM: etiam *temporale.*

I -m ***durativum,*** *i. q.* ***'adhuc', '-mnunc'*** (*v.* COMINIAN. Char. gramm. p. 351, 18 B. [*ad Verg. georg. 3, 189; de soloecismis*] '-m' pro '-mnunc', coniunctio posita pro adverbio. *cf. et p. 926, 14*):
A *in sententiis affirmativis simplicibusve interrogationibus* (*'rhetoricis' p. 928, 28 sqq.*): **1** *generatim*: PLAVT. Amph. 202 prius ipse mecum -m volo hic meditari (Asin. 232 at ego est -m prius quam abis quod volo loqui [940. Curc. 210 tene -m, pr. qu. hinc

abeo, savium]. Cist. 586 mulierem ... convenire -m prius. Merc. 167. 386 *al.*). Amph. 369 at mentiris -m (*sc. nondum rectum est quod dicis*). 374 perii. :: parum -m praedicas (Mil. 1142 lepide deruncinavit militem. :: at -m parum. Truc. 898 *merito suscenseo* atque isti -m parum male volo). Asin. 109 atque audin -m? :: ecce (Truc. 331). 327 non vides me ex cursura anhelitum -m ducere? 923 at -m cubat (CIC. Verr. II 3, 56 cum iste -m cubaret, in cubiculum introductus est). Bacch. 923 verum lubet -m mi has (*sc. tabellas*) legere denuo. Cas. 306. 368 iam dudum hercle fabulor. :: pol tu quidem, atque -m facis (*cf.* CIC. Verr. II 2, 108 tametsi iamdudum ... istius *improbitas perspicua est*, tamen paulum -m attendite). 502 mihi vicino hoc -m conventost opus (*cf. l. 1*). Curc. 127 hoc -m est quam ob rem cupiam vivere (*notes* -m *ad* vivere *pertinere*). Epid. 711. Men. 431 iam sequar te. hunc volo -m conloqui (*sim. iuxta ponitur* iam *l. 17. 18 al.*). Merc. 432 tris minas accudere -m possum. Mil. 1418 verberetur -m, postibi amittendum censeo (*cf.* 1424 verberon -m, an iam mittis [*v. l. 14*]). Poen. 315 immo -m in medio oculo paulum sorde<s>t (TER. Andr. 673 nisi si id putas ... non posse iam ad salutem converti hoc malum. :: immo -m *puto*). 492 dum exta referuntur, volo narrare tibi -m unam pugnam. Pseud. 1158 hunc advocare -m volo; ... iam revortar. Stich. 574 -m valet? Truc. 174. 886 -m ... hodie ([*sed v. adn.*]. *cf.* PLIN. nat. 7, 44). TER. Hec. 430 ere, -m [nunc] tu hic stas? (*v. p. 929, 28*). 614 de uxore incertus sum -m quid sim facturus (Haut. 188 incertumst -m, quid se faciat). Haut. 742 -mne tecum hic res mihi est? :: minime. :: eatur. Phorm. 174 *tibi* de integro est potestas -m consulendi (CAES. Cic. Att. 10, 8[b], 1 ne quo progredereris proclinata iam re, quo integra -m progrediendum tibi non existimasses). 774 -mne id dubiumst (CIC. leg. 3, 33 an -m id dubium est? *cf.* CIC. Verr. II 2, 109 dubitate -m si potestis. 3, 111 dubitabitis -m? [Font. 17 diutius. *v. p. 929, 13*]. Mil. 53 id vero ... -m dubitandum et diutius cogitandum est? SEN. Herc. f. 965 dubitatur -m? [Tro. 246]). ? CIC. Arat. 354 dimidiam retinet ... corona partem -m supera, atque alia de parte repulsa est (*cf. gr. Arat. 573 ἥμισυ μέν ... ἥμισυ δ' ἤδη. Avien. Arat. 1082 sqq.*). Verr. II 1, 154 quaerimus (*Prisc.*, -emus *β*) -m quid iste ... fecerit? 2, 140 expectas -m quid hi indicent? (3, 127 expectate -m, si potestis). 3, 3 minus -m perspicitur (*v. adn.*) *adulescentulorum* virtus ..., quam qui iam firmata aetate descendunt (*v. supra l. 14*). 5, 95 fumantis -m nostras naves. de orat. 1, 205 ista sunt pergrata ...; sed pauca -m requirimus. POMP. Cic. Att. 8, 11[c] recognovi enim tuam pristinam virtutem -m. LVCR. 2, 494 si tu forte voles -m variare figuras (*'weiter' vertit Diels*). 3, 346 maternis -m membris ... reposta (-sto *codd.*). CAES. Gall. 2, 4, 7 apud *Suessiones* fuisse regem nostra -m memoria Diviciacum (*cf. infra l. 51*). 6, 30, 2 in ipsum incautum -m atque imparatum *incidit*. civ. 2, 33, 1. ? VERG. Aen. 2, 292 (*v.* SERV. *ad l.*). 6, 485 -m currus, -m arma *tenens* (SERV. *ad l.*: -m 'adhuc'). CIRIS 107 deus adfuit *Megarae*; unde -m ... saepe lapis recrepat. PROP. 2, 9, 18 tunc ... tunc -m (*v. Rothstein ad l.*). LIV. 8, 16, 6 hostes ab superioris -m certaminis memoria pavidi. ? 36, 39, 8 navare operam rei p. potuissent, possent -m, si *eqs.* (-mnum *Vossius*, -mtum *Weissenb.*). FEST. p. 133 manticularum usus pauperibus ... -m nostro saeculo fuit (*cf. supra l. 43*). SEN. contr. 2, 5, 6 torque: illa pars -m potest. CELS. 2, 11, 6 si in parte corporis -m (-mnum *Marx*) vitium est. VAL. FL. 3, 273 cur -m flammas miserosque moramur honores? AVR. Fronto p. 232, 2 N. mea manu non scribsi, quia vesperi loto tremebat -m manus. APVL. apol. 102 quid -m est ..., quod *eqs.*? AMM. 29, 5, 19 agens -m (-m tum *Heraeus*) apud Caesaream. VVLG. Luc. 13, 7 (*gr. ἵνα τί καί*). *nota translationem*: PLAVT. Bacch. 329 haud permultum attulit. :: -m dimidium censes? (*summa pecuniae paulatim deminui videtur*).

post imperat. (*fere i. q. 'iterum', 'rursus' l. 64. 66. vix huc pertinet*: PORPH. Hor. ars 120 sin vero -m [iterum *Acro*] male egissent *eqs.*): PLAVT. Bacch. 745 adscribe dum -m. Men. 168 -m concede huc (TER. Eun. 706 concede istuc paululum ... -m [nunc] paululum: sat est). Merc. 324 vide sis modo -m (1013 vide. :: mea fide. :: satis habeo. sed quaeso hercle, -m vide. TER. Hec. 841 vide ... -m sodes, ut *eqs.*). Most. 474 circumspice -m (*similis adhortatio et antea*). VVLG. exod. 10, 17 dimitte peccatum mihi -m hac vice.

2 *speciatim*: **a** *c. verbis manendi, pergendi sim.*: PLAVT. Curc. 196 pergin -m (Poen. 1224 pergo [*Acidal.*, -e *AP*] -m temptare? *fort. et* APVL. apol. 38 possum -m pergere). Men. 177 vel mane -m (422 -m parasitum manes? Trin. 1136. TER. Ad. 279 -m maneo hic.? CIC. leg. 3, 4 quod et in iis -m, qui nunc regnant, manet [*v. p. 941, 46 sqq.*]. HOR. carm. 3, 11, 29 sera ... fata, quae manent culpas -m sub Orco). TER. Andr. 940 at mihi unus scrupulus (*v. adn. cr.*) -m restat (Ad. 190 hercle -m hoc [id *l. v.*] restat. 444. RHET. Her. 4, 31, 42 restant -m decem exornationes verborum CIC. inv. 2, 109. Quinct. 5 illud -m restiterat [epist. frg. II 2 M. hoc restiterat -m]. Att. 8, 7, 1 unum [*initio epistulae*]. OV. met. 2, 471 hoc -m restabat). CIC. Verr. II 2, 65 erant oppida mihi complura -m reliqua (Cluent. 169 unum -m mihi reliquum ... est. 138). 4, 77 maiorum natu nonnulli -m illum diem memoria tenebant (5, 76 sit tibi ... liberum ... tempus, quoad cum imperio fuisti: -mne privatus, -mne reus, -mne damnatus retinuisti?). ? LVCR. 6, 979

[Friedrich]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

hoc -m superest (['*auch noch*' *Diels*]. AVR. Fronto p. 16, 19 N. id -m superest). CELS. 7, 33, 2 quam proxime sanae carni -m inhaerenti *ossi*. **b** *c. adiectivis*: CIC. Tull. 21 si quem semivivum ac spirantem -m reliquissent (dom. 134 vivi -m et spirantis. SALL. Catil. 61, 4 paululum -m spirans). Verr. II 5, 120 vivis -m illis (ASCON. p. 31, 17 St. *Milo* sibi periculosius illud -m vivo *Clodio* futurum intellexit). LVCR. 5, 907 -m tellure nova caeloque recenti (CATVLL. 63, 7 -m recente sanguine). SALL. Catil. 14, 5 animi molles -m et fluxi (*v. adn.*). VERG. georg. 3, 189 invalidus -mque tremens, -m inscius aevi (SERV. auct. *ad l.*: -m pro 'adhuc'). SEN. contr. 7, 6, 14 inmatura -m puella nec adhuc iniuriae idonea (*cf.* SCAEV. dig. 33, 1, 21, 5 qui -m impubes erat). COLVM. 5, 10, 2 ne *arbor* -m imbecilla a valentiore prematur. **c** *c. adverbiis durative temporalibus*: PLAVT. Aul. 805 nisi -m hic opperiar tamen paulisper; postea *eqs.* Cas. 606 quin -m diu morabor (TER. Haut. 402 diu -m duras dabit. CIC. Catil. 1, 1 quam diu -m furor iste tuus nos eludet? *v. et p. 928, 30*).

B *in certis quibusdam interrogationibus cum impatientia prolatis*: LIV. ANDR. trag. 19 -m minitas? (PLAVT. Bacch. 785 -m ... minitare? Truc. 621. PETRON. 95, 4 -m minaris? [*fort. ad cap. IV ref., sed v. et infra l. 32*]). PLAVT. Amph. 376 -m clamas? 381 -m muttis? :: iam tacebo (Persa 824. *cf.* Men. 710 -mne ... muttire ... audes?). 571 rogasne, improbe, -m? (Bacch. 331 Merc. 202). 773 an -m credis id? (Capt. 556). 1029 -m ... rogitas? (*v. p. 934, 20.* Bacch. 1196 Cas. 997 *al.*). Asin. 677 -m me delusisti? Bacch. 127 -m ... exordire argutias? 910 -m me mones? (SEN. Ag. 983 -m monebit sceleris infandi artifex?). Cas. 728 -mne adstas? (Most. 522. *cf.* Merc. 130 at -m asto? at -m cesso? *aliter p. 930, 4*). 748 stasne -m? (*v. p. 928, 23*). Curc. 191. Men. 499 -m derides? (*sim.* Most. 1132 -m inrides? TER. Phorm. 669 inpuratus me ille ut -m inrideat? TVRPIL. com. 25. *cf.* TER. Eun. 1017 -m rides?). Merc. 763 -m negas? 981 -m loquere? (983 PETRON. 137, 1. *cf.* PLAVT. Persa 290 -m ... male loquere?). Persa 651 emam, opinor. :: -m 'opinor'? Poen. 271 tun audes -m? (CIC. Verr. II 3, 48 tu mihi -m audes mentionem facere decumarum? [leg. agr. 2, 31. *v. infra l. 41*]. 3, 117 hic mihi -m dicere audebit *eqs.*? [136]. *ultima exempla ad cap. IV transcendunt*). Poen. 1234 -m me meae latrant canes? (*cf. p. 951, 79*). Trin. 572 *al.* TER. Hec. 507 -m mecum litigas? AFRAN. com. 154 -m depellis mihi manum? POMPON. Atell. 83 -m rhetorissas? CIC. Verr. II 4, 127 -mne huius operarii ... delicias ... perferetis? Rab. perd. 13 tu mihi -m legis Porciae ... mentionem facis? (*v. supra l. 34*). Cael. 69 hic -m miramur, si *eqs.*? *huc referendum videtur*: PLAVT. Most. 377 *patrem* iube abire rursum. quid illi reditio -m huc fuit? (huc -m *propter hiatum Camerar.*). *nota ellipsin*: PLAVT. Bacch. 1188 -m tu, homo nihili? *cf. et l. 83. p. 951, 77 sqq.*

C *in sententiis negativis: una cum negatione i. q. 'nondum'* (*nota iterationem vocis* -m *l. 63.* *obscurius*: AFRAN. com. 421 -m quicquam egisti?, *quod per se i. q. 'nondum' valere contendit* SERV. auct. Aen. 11, 373 [*v. p. 926, 16*]; *vix recte*): PLAVT. Amph. 248 numquam -m quicquam adhuc verborum est prolocutus perperam (Epid. 336 ille qui n. -m natust. Persa 128. Scem. 1 n. cum illa -m limavit caput. TER. Eun. 360 numquamne -m me illam vidisse [1030 n. videram -m]. 1092 n. -m fui usquam, quin *eqs.*). Amph. 733 neque meum pedem huc intuli -m in aedis. Asin. 385 nemo -m tetigit fores (491). Bacch. 921 *pecuniam* non dabo temere -m prius quam filium convenero. Merc. 381 ⟨h⟩aut -m quicquam inepte feci (Mil. 1400 perii. :: haud -m: numero hoc dicis. Persa 231. 553. PAVL. PELL. 38 moenia Romae haut -m sensu agnoscenda. *cf.* TER. Haut. 175 haudquaquam -m cessant). Persa 630 nihil adhuc peccavit -m (CIC. Verr. II 3, 194 facinus ... fortasse adhuc in nullo -m vindicatum. *cf. l. 50*). Pseud. 280 -m non dedit (*sim., ut vid*: SEN. apocol. 5, 3 Hercules ... sane perturbatus est, ut qui -m non omnia monstra timuerit). 566 atque -m certum ... quo id sim facturus pacto nil -m scio (Stich. 356). *al.* TER. Andr. 116 prodeo nihil suspicans -m mali. 503 non satis me pernosti -m (DON. *ad l.*: -m pro 'adhuc'). Haut. 433 non volt te scire se redisse -m. 1057. Phorm. 474 numquid patri subolet? :: nihil -m. Eun. 113. VARRO rust. 1, 2, 16 cum homines ... *nescirent* -m arare terram. 1, 65 *v. p. 933, 73.* CIC. Quinct. 8 tum ... cum -m telum adversarius nullum iecerit. LVCR. 2, 111 nec usquam consociare -m motus potuere. CAES. Gall. 6, 43, 4 nec plane -m abisse ex conspectu *Ambiorigem* contenderunt. ? QVINT. decl. 296 p. 170, 19. *adde* vix -m *i. 'vixdum'*: LVCR. 5, 1038 vix ⟨e⟩tiam cum sunt dentes ... creati. EPICED. Drusi 419 v. -m fueras paucas vitalis in horas. MANIL. 1, 910 vixque -m. APVL. met. 9, 39 caducus vix -m paucos ... manipulos ... solet ... subvehere (*nisi potius* -m *ad* paucos *ref.*). AVSON. 202, 2 vix -m memini. *i. q. 'non iam'*: CIC. Catil. 4, 10 illum ... non putat, cum de pernicie populi R. ... cogitarit, -m (iam *Madvig*) appellari posse popularem.

II ***inceptivum,*** *fere i. q.* ***'iam'*** *in adhortationibus cum impatientia pronuntiatis* (*aliter non inveni, nam* PLAVT. Amph. 610 tuos est servos. :: mihi quidem uno te plus -m est quam volo *ad p. 948, 69*; 745 an -m id tu scis? *ad p. 933, 28*; Most. 377 *ad l. 18 sqq. referre malo*): PLAVT. Asin. 714 -m tu, ere, istunc amoves?

('*quin*' *Ussing*). Bacch. 1167 quid nunc? -m redditis nobis filios? Cas. 977 -mne imus cubitum? Cist. 518 anne -m ... pergis eloqui? Curc. 41 -m taces? (Persa 152 -m tu taces? Trin. 514. 790 TER. Ad. 550). 189 -m dispertimini? Men. 697 -mne astas? -m audes ... reverti? (*aliter p. 929, 27. 34*). Most. 383 -m vigilas? 886 -m respicis ([-es *C*, -e *B*]. Persa 275). 937 -mne (-m *P*) aperis (938). Persa 278 -m dicis? 413 tene sis argentum, -m tu argentum tenes? 542 -m tu illam destinas? Poen. 431 -mne abis? (TER. Phorm. 542 -m tu hinc abis?). Rud. 467. 469. TER. Andr. 849 -m tu hoc respondes? (*v. adn.*; DON. *ad l.*: -m aut hortatio est aut coniunctio. *v. p. 926, 13*). Haut. 235 -m caves (cave *l. v.*), ne *eqs.*?

III ***iuncturae:*** **A** *ad I A et B*: adhuc -m *v. p. 938, 43* (*aliter* SEN. epist. 90, 45, *ubi* -m *non temp.*). at -m (*v. et p. 940, 82; hic eos tantum affero locos, ubi particulae paulo artius coaluisse videntur*): PLAVT. Rud. 711 iniqua haec patior cum pretio tuo. :: at -m minitatur audax? Trin. 991 vapulabis *eqs.* :: at -m maledicis? TER. Andr. 762 quid vis? :: at -m rogas? Eun. 668 exi foras, sceleste. at -m restitas? **-m atque** (et) **-m** (*locutio hortantis et urgentis solet esse [aliter infra l. 22. 40 sqq. 56 al.]; interdum vis iterative temporalis iam vix perspicitur; v. e. g. infra l. 51 sqq.* *dub.*: CIC. epist. 6, 22, 1 [*prius* -m *del. Lambin.*]): ENN. scaen. 217 temo ... sublime agens -m a. -m noctis iter ([*cf. Eur. Iph. Aul. 8* ἔτι]. *sim. alqd. durare significatur*: GELL. 2, 30, 3 a vento quidem iamdudum *omnia* tranquilla sunt, sed mare est -m a. -m undabundum). PLAVT. Aul. 614 vide, Fides, -m a. -m nunc, salvam ut aulam abs te auferam (CIC. div. in Caec. 37. ac. 2, 62 vide quaeso -m a. -m. BRVT. et CASS. Cic. epist. 11, 3, 4. *cf.* CIC. Verr. II 5, 174 videas -m a. -m et consideres. LIV. 35, 6, 4 sed -m a. -m viderent, ne *eqs.* 36, 28, 2). Trin. 674 sed te moneo hoc, -m a. -m ut reputes ([*ante ut interpung. Leo; v. l. 36*]. SALL. Iug. 85, 28 reputate). RHET. Her. 4, 11, 16 *ratiocinari*. CIC. Q. Rosc. 21 -m a. -m considera (div. in Caec. 46 vide modo, -m a. -m c. Verr. II 4, 65 Manil. 58 Phil. 12, 30 fin. 2, 38 Att. 13, 14, 2 LIV. 3, 45, 10 SEN. benef. 3, 14, 2 TERT. nat. 1, 10 p. 74, 18). Verr. II 5, 185 *imploro* -m te Apollo ... teque -m a. -m Diana (188 vos -m a. -m inploro et appello). Catil. 2, 27 *Catilinarios* monitos -m a. -m volo (Sull. 23 LIV. 22, 13, 4 *al.* FRONTO p. 152, 6 N. *cf.* FRONTO p. 66, 19 N. admonebis). Sull. 76 perspicite -m a. -m. Flacc. 57 -m a. -m facite ut recordemini (*cf.* PLIN. epist. 8, 24, 7 meminisse oportet). Planc. 48 -m a. -m insto atque urgeo. fin. 5, 38 *virtutem* -m a. -m explicandam putant. 5, 95 iste locus est ... tibi -m a. -m confirmandus (epist. 6, 6, 2). Tusc. 1, 88 hoc premendum -m a. -m est argumentum. 3, 69. nat. deor. 3, 19 quaeram. div. 1, 7 comparemus. Att. 1, 18, 2 (*in loco mendoso*). 2, 7, 1 deliberabimus (LIV. 36, 9, 7). 5, 19, 2 -m a. -m val⟨e⟩ (5, 20, 9. 16, 2, 6 epist. 19, 24, 4. *al.*). 12, 7, 1 cogitabo (CAEL. Cic. Att. 10, 9ª, 5 cogita [epist. 8, 16, 5]. AVG. retract. 1, 19, 6 p. 92, 10). 11, 1, 2 oro. 11, 12, 2 te vehementer -m a. -m rogo (1, 14, 3. *sim. al.*). epist. 3, 2, 1 quaeso et peto (13, 7, 5 peto atque contendo). 4, 9, 1 hortor (6, 10, 4 POMP. Cic. Att. 8, 12ᶜ, 3). 16, 11, 3 cura (LIV. 41, 19, 6). ad Q. fr. 3, 1, 17 probo. *al.* Q. CIC. pet. 55. CATVLL. 63, 61 querendumst -m a. -m. LVCR. 1, 295 -m a. -m sunt venti corpora caeca (*i. '-m a. -m fatendum est ventos corpora esse'*). 1, 1049 -m a. -m suboriri multa necessest (2, 243. 377. 1064 fateare n. [3, 576. 4, 216]). 3, 229 scire licet. 4, 289. 6, 341 quod longo venit impete, sumere debet mobilitatem -m a. -m (*i. 'paulatim, magis magisque'*). *al.* BELL. Afr. 82, 3 -m a. -m aciem sustentante *Caesare*. HOR. epist. 1, 18, 76 adspice. LIV. 22, 42, 4 Paulus -m a. -m dicere providendum ... esse. 38, 9, 1. CVRT. 5, 4, 13 docere. PLIN. epist. 6, 22, 7 attende. 10, 26, 3 facio. paneg. 95, 2 *eniti*. *al.* APVL. flor. 95 *Asclepiades* -m a. -m pertrectavit corpus hominis. AVG. spir. et litt. 13, 21 p. 173, 25 pluribus -m a. -m testimoniis inmoramur. -m et -m (?): BALB. Cic. Att. 8, 15ª, 2 *Lentulus* se totum -m et -m (et tam -m M^1O; -m *al. ci.*) ab sermone nostro avertit. **-m modo:** PLAVT. Trin. 910 atque -m modo *nomen* vorsabatur in labris primoribus. AVG. epist. 166, 7 p. 556, 3 singulis quibusque *hominibus* novae -m modo *animae fiunt*. *ibid.* 8 p. 557, 13 singulas animas singulis nascentibus -m modo deus *facit* (*pro '-mnunc' accipit Goldbacher, v. ind. p. 366*). etiamnum (-nunc) *v. suo loco.* **nunc -m:** PLAVT. Amph. frg. 3 abiendi nunc tibi -m occasiost. Aul. 255 quid nunc -m? mihi despondes filiam? (quid nunc? -m *eqs. interpungunt edd.*). Bacch. 1168 quid n. -m? (*sc. cunctamini*). redditis nobis filios? (quid n.? -m *eqs. edd.*). NIGID. Serv. auct. georg. 1, 120 ut n. -m rustici dicunt. CIC. de orat. 2, 91 *Fufius* n. -m, amissa voce, furit in re publica (*nisi ad cap. IV ref.*). LVCR. 1, 579 n. -m superare (*i. 'superesse'*) necessest corpora rebus. 5, 20 ex ... *Epicuro* n. -m ... permulcent animos solacia vitae. 5, 797. PLIN. nat. 18, 205 uti n. -m Transpadani servant (*nisi* -m *ad* Tr. *ref.*). VAL. FL. 5, 80 n. -m meministis. 6, 87. STAT. silv. 5, 1, 30 n. -m ad planctus refugit iam plana cicatrix. 5, 3, 35 APVL. met. 10, 33. *aliter, sc. i. q. 'nunc quoque'*: *e. g.* CIC. Mil. 68. etiamtum (-tunc) *v. suo loco.* **tum -m** (*sc. voce* -m *temporali; aliter p. 942, 43*): TAC. ann. 3, 61 Latonam ... oleae, quae t. -m maneat, adnisam edidisse ea numina. AMM. 16, 8, 3 Rufinus apparitionis ... t. -m princeps. 18, 9, 3 tirones t. -m *novelli*. 20, 3, 11 *luna* in eodem *signo* t. -m agens. 21, 6, 8 *al.*

[*Friedrich*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

B *ad I C: iuxta ponitur* **dum:** **1** *negatio et vox* dum *singulis pluribusve verbis separantur:* PLAVT. Pseud. 957 nihil -m d. (d. -m *A*) harpagavit praeter cyathum. 1028 metuo, ne erus redeat -m d. a foro. Truc. 321 ⟨h⟩a⟨u⟩d -m hic d. Phronesium (*v. adn.*). TER. Haut. 229 neque -m d. scit pater. Eun. 570 neque is deductus -m d. (*A*, tum *cett.*) ad *Thaidem.* **2** *negatio et vox* dum *iunguntur:* **a** necdum -m: CATVLL. 64, 55 n. -m sese quae visit visere credit. VERG. georg. 2, 539 n. -m audierant inflari classica. Aen. 1, 25 (SERV. *ad l.*: 'n. -m' adverbium temporis). 8, 697 CIRIS 146 PROP. 1, 9, 17 MANIL. 1, 73. FRONTO p. 209, 15 N. n. -m tum (*v. s.* etiamtum). APVL. apol. 40. PS. ASCON. Verr. p. 259, 10 St. Lepidus ... n. -m coeperat accusari (*v. Stangl, Ps.-Asconiana p. 176*). *aliter:* STAT. Theb. 5, 645 n. -m responsa deum ... exciderant (*sc.* -m *c.* responsa *iung.*). **b** nihildum -m: CIC. Verr. II 4, 9 *maiores*, qui n. -m istiusmodi suspicabantur. **c** nondum -m: PLAVT. Persa 174 meum ingenium ... n. -m edidicisti (-m *om. P; v. adn.*). TER. Andr. 201 quid, hoc intellextin? an n. -m ne hoc quidem? 807 iam hic suos parentis repperit? ... an n. -m? (Haut. 596 repperisti ... an n. -m? [dum -m *del. plerique edd. propter metrum*]). Hec. 192 n. -m scio. 745 TVRPIL. com. 170 LVCIL. 1225. CIC. S. Rosc. 23 n. -m omnia paterno funeri iusta *solverat* (*v. Landgraf ad l.*). SALL. Iug. 31, 20 PROP. 1, 3, 11. 2, 10, 25 SIL. 6, 164 FRONTO p. 214, 9 N. GELL. 16, 11, 2 APVL. apol. 33. AMM. 17, 6, 3 frugibus ... n. -m maturis. *v. et s.* nondum. **d** vixdum -m: CIC. Catil. 1, 10 haec ego omnia v. -m coetu vestro dimisso comperi. VAL. FL. 4, 233. *v. s.* etiamdum.

CAPVT SECVNDVM: etiam *affirmativum.*

ad hanc vim vel usum cf. DON. Ter. Hec. 811 '-m' adverbium est vel consentientis vel reminiscentis; sed magis reminiscentis modo (*seq. Cic. Verr. II 2, 87*). PRISC. gramm. III 156, 16 ad interrogationes respondentes '-m' adverbium confirmativum vel 'non' ... reddimus (*sim.* ASPER gramm. suppl. 53, 25 sunt adverbia ... negandi ut 'non', adfirmandi ut '-m, quinni'. AVG. doctr. christ. 3, 3, 6 ISID. diff. 1, 432. *al.*). *cf. ibid. l.* 26 amplioris causa significationis adduntur ea, quae possunt, etsi non addantur, intellegi, ut 'legis?' '-m lego'; ecce -m hic, quamvis adverbium '-m' per se positum intellectum verbi habeat praedicti in interrogatione, tamen *eqs.* *nota syn. p. 932, 2 et cf. p. 926, 17.* *manavit hic usus fort. ex repetitione sensus durativi vel additivi, qui in interrog. saepe aut latet aut proprio verbo enuntiatur (v. J. Samuelsson, Eranos 4, 1900, 8); v. e. g.:* PLAVT. Merc. 816 -m nunc mulier intust? :: -m. CIC. parad. 25 -mne in minimis rebus? -m (*sim.* Tusc. 5, 111 PLIN. epist. 2, 6, 3). HOR. sat. 2, 3, 97 ille clarus erit, fortis, iustus. 'sapiensne?' -m, et rex et quicquid volet. GLOSS. II 374, 53 ναί -m. *al.*

I *sollemniore usu:* **A** *respondet ad interrogationes:* PLAVT. Amph. 544 numquid vis? :: -m (Most. 1000 numquid processit ad forum hodie novi? :: -m). Asin. 482 tibi ... supplicium detur? :: [atque] -m (*sic Thierfelder, ratt. interpoll. 53*). Poen. 406 atque audin? :: -m (*A P*, audin -m *Leo*). CIC. Q. Rosc. 9 utrum ... habes an non? si non, quomodo tabulas conficis? si -m, quamobrem *eqs.* (*sic opp.* non [*v. et l. 34*]: ac. 2, 97 omne quod ita disiunctum sit, quasi 'aut -m aut non'. 2, 104 aut '-m' aut 'non' respondere. nat. deor. 1, 70. HOR. sat. 2, 5, 91 ultra 'non -m' sileas. ITALA Matth. 5, 37 [Iren. 4, 13, 1] sit autem vobis sermo: -m -m, non non [ναὶ ναί, οὒ οὔ, VVLG. est est, non non]. *al.*). Att. 1, 13, 6 novi tibi quidnam scribam? quid? -m. 2, 6, 2 aliud quid? -m. 4, 18, 4 (*e coni.*). 7, 3, 12 qui⟨d⟩ superest? -m (*nisi forte* superest -m? *scrib.*). ad Q. fr. 3, 1, 24. ?BALB. Cic. Att. 15, 6, 2 an ego ... ignaviter aliquid faciam? -m; ex urbe sum profectus (*sic Reid*; -m ex u. *cett.*). SEN. contr. 10, 5, 19 'audes ... servum dicere Olynthium?' -m. PLIN. epist. 4, 13, 3 'studes?' inquam. respondit: '-m'. HERM. Pal. vis. 1, 3, 3 'vis audire me legentem?' et ego dixi: '-m, domina' (*gr.* θέλω. *cf.* GLOSS. III 284, 35 ναὶ κυριε -m domine). VVLG. Matth. 11, 9 (ναί). 13, 51 'intellexistis haec omnia'. dicunt ei: '-m' (ναί). *al.* AVG. c. Fel. 2, 14 p. 844, 6 HESYCH. in lev. 14, 33 p. 960[A] VITAE patr. 5, 5, 38. *et al.* *iungitur c.* immo: PLAVT. Bacch. 316 sed nilne attulistis inde auri domum? :: i. -m; verum quantum attulerit nescio (*aliter p. 953, 31*).

B *sententiam alcis. (praesertim interlocutoris in occupatione) comprobat* (*huc pertinere videtur:* CIC. Planc. 65 cum respondissem me ex provincia decedere: '-m me hercule', inquit 'ut opinor, ex Africa' [*sed ut quomodo Cic. responderit incertum, sic vis vocis* -m *dubia*]): CIC. Mur. 65 'misericordia commotus ne sis'. -m, in dissolvenda severitate; sed tamen *eqs.* PLIN. epist. 2, 3, 9 dices: 'habeo hic quos legam non minus disertos'. -m; sed *eqs.* (6, 28, 3. *cf.* 6, 2, 8 'at quaedam supervacua dicuntur'. -m; sed *eqs.*). 5, 3, 7 recito tamen quod illi an fecerint nescio. -m; sed *eqs.* 7, 17, 5. ITALA apoc. 14, 13 (Primas. in apoc. p. 888[D]) abhinc -m dicit spiritus ('μακάριοι οἱ νεκροὶ ... οἱ ἀποθνήσκοντες ἄπαρτι'· ναί, λέγει τὸ πνεῦμα. VVLG. amodo iam dicit spir.). VVLG. Matth. 15, 27 *Christus dixit:* 'non est bonum sumere panem filiorum et mittere canibus'. At *mulier* dixit: '-m domine: nam et catelli edunt de micis' (*cf. Maximin. hom. [Rev. Bénéd. 40, 73] 23, 27 ad l.* prout diceret: 'libenter'). apoc. 1, 7 'et plangent se super eum omnes tribus terrae'. -m, amen (ναί, ἀμήν). AVG. in psalm. 38, 11 p. 422[extr.] 'filiis meis' inquis 'servo'. -m, servas filiis tuis.

II *rariora:* *dicti alcis. c. asseveratione initium facit:* ITALA Luc. 11, 28 (cod. d) -m beati qui audiunt *eqs.* (μενοῦν, VVLG. quippini *vel* quinimmo *vel al.*). VVLG. Luc. 10, 21 -m, pater, quoniam sic placuit ante te (ναί, ὁ πατήρ). Phil. 4, 3 -m rogo et te (ναὶ ἐρωτῶ καὶ σέ). apoc. 16, 7 -m, domine ... iusta iudicia tua (ναί). 22, 20 dicit qui testimonium perhibet istorum: '-m', venio cito. amen *eqs.* (ναί ... ἀμήν). *fere i. q.* '*re vera*', '*certe*', '*profecto*' (*opp.* non): PS. AMBR. trin. 3 p. 512[C] quod -m factum est et natum non est. AVG. in psalm. 104, 23 p. 1400 non utique in ranas tota terra conversa est, pluvia vero in grandinem -m tota potuit. in euang. Ioh. 9, 8 p. 1462[extr.] in eo quod dicuntur binae *hydriae*, non exprimitur, sed intelligitur, in eo vero quod dicuntur ternae, -m exprimitur trinitas (*ultima exempla per ellipsin possunt explicari, supplendo e. g.:* ⟨*non solum intellegitur, sed*⟩ -m exprimitur. *v. p. 937, 31*). -m dicere *pro* '*affirmare*': MAR. MERC. Conc.[S] I 5 p. 20, 8 an ad hoc intravit *peccatum*, ut staret? quod si absurdum est -m dicere, pertransiit.

CAPVT TERTIVM: etiam *adiunctivum.*

(*significat fere i. q.* '**quoque**' [*v. p. 926, 21. 933, 21*], *nostrum* '*auch*'; *adiunctum autem cum eo cui adiungitur aliquid habet commune vel simile, ut inter hoc et illud plerumque comparatio intercedere videatur [v. praesertim s. II A]. hunc quoque usum manasse ex illo durativo probant cum nostri* '*noch*' *diversae significationes tum etiam haec exempla:* PLAVT. Bacch. 971 nunc alteris -m ducentis *nummis* usus est [*cf. p. 930, 68 sqq.*]. CIC. S. Rosc. 100 habeo -m dicere *eqs.* Verr. II 4, 99 audite -m [iam *Bake*] ... eius ... cupiditatem. II 4, 115 unius -m urbis ... direptionem commemorabo. LIV. 1, 35, 6 virum ... secuta, quam in petendo habuerat, -m regnantem ambitio est [*v. et p. 951, 5*]. *et al.*). *ceterum moneo, sensum adiunct. ab elativo non semper posse distingui. ubicumque igitur aliquid allatum est, quod magis ad cap. IV pertinere videtur, animadvertas id factum esse, quia propter formam locutionis sive sermonis erat commodum. saepe etiam, id quod recte senserunt et alii et Löfstedt, Komm. p. 137* (*ad 4, 8*), -m *nihil aliud atque* '*et*' *significat, ut:* CIC. Cluent. 84 prudentia, -m usu atque exercitatione *praeditus.* APVL. met. 11, 1 nanctusque ... secreta, certus -m *eqs.* HIPPOCR. aer. 11 p. 27, 25 omnia transeunt in aliam speciem, -m in aliam inmutationem (et *A*, *gr.* καί). *v. praesertim l. 70 sq. p. 936, 18.*

I ***generatim:*** *id cui per* -m *aliquid adiungitur, antea plus minus aperte expressum est, hoc autem quid commune habeat cum adiuncto (sc.* '*tertium comparationis*'*) magis toto conexu quam propriis verbis indicatur:* **A** *pertinet ad singulas fere voces:* **1** *in sententiis affirmativis:* PLAVT. Asin. 276 aetatem velim servire, Libanum ut conveniam modo *eqs.* -m de tergo ducentas plagas praegnatis dabo. Most. 513 quo fugiam? -m tu fuge. CAECIL. com. 165 [in]soletne mulier decimo mense parere? :: pol nono ⟨quo⟩-que, -m septimo atque octavo. TER. Eun. 660 ille ... bonus vir nusquam apparet. -m hoc suspicor, aliquid ... abstulisse ([DON. *ad l.*: bene '-m', quia et hoc suspicatur, virginem vitiatam]. 1084 unum -m hoc vos oro, ut *eqs.* VARRO ling. 9, 101 -m in hoc reprehendunt, quod *eqs.* CIC. Verr. II 2, 146. *sim. saepe*). TITIN. com. 41 hanc domum abhorres, tuam -m uxorem paucies video. L. CRASS. or. frg. Cic. orat. 224 se -m in balneis (*sc. ut in fundis*) locutum cum filio reliquisset. VARRO ling. 5, 104 hinc (*sc. a fruendo*) declinatae fruges et frumentum, sed ea e terra; -m frumentum, quod ... solet addi ex mola. 9, 81 -m illud putant esse causae, cur non sit [in] analogia, quod *eqs.* (CIC. Verr. II 1, 103 fatebor -m illud. II 5, 20 praetermittam illud -m. 5, 26 -m illud praeteribo. *sim. saepe*). CIC. inv. 1, 38 ex his -m attributionibus *quaeritur opportunitas.* Cluent. 44 suberat -m alia causa (Manil. 23 erat -m alia ... opinio. Marcell. 32 ut pro aliis -m loquar. *sim saepe*). Sull. 4 quaero illud -m (Vatin. 19. 33. *cf.* Planc. 51 quaeris -m ..., quid *eqs.*). *iunguntur voces attributivae* (*v. supra l. 40*): VARRO rust. 2, 7, 1 Q. Modius ..., vir fortissimus, -m patre militari. LIV. 5, 44, 1 Ardeates ... veteres amici, novi -m cives mei. *aliter, sc. iunctis attributivis cum praedicativis:* CIC. Verr. II 1, 170 sic iste multo sceleratior et nequior ... aliquanto -m felicior fuit. Tusc. 2, 62 omnes clari labores fiunt -m tolerabiles. *nota repetitionem:* CIC. S. Rosc. 141 hicne (*sc. in iudiciis*) -m sese putat aliquid posse Chrysogonus? hic -m potens esse volt? CIRIS 394 illam -m ... Leucothea ..., illam -m ... Tyndaridae ... mirantur. FRONTO p. 127, 14 N. -m Viriathus, -m Spartacus. APVL. flor. 9 p. 33 *Hippias* -m pedum tegumenta crepidas sibimet compegerat, -m anulum ... ostendebat. TERT. patient. 4 p. 5, 17 non de hominibus modo ... verum -m de pecudibus, -m de bestiis. anim. 14 p. 318, 26. 15, p. 321, 11 -m Protagoras, -m Apollodorus et Chrysippus haec sapiunt. *aliter:* HERMOG. dig. 50, 4, 1, 4 cura adulti furiosive, item prodigi, muti, -m ventris, -m ad exhibendum cibum. TERT. virg. vel. 12 p. 901, 13 Oe.

[Friedrich]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

quod -m hae nostrae -m habitu mutationem aetatis confitentur. *repetitur post parenthesin*: CIC. Verr. II 4, 125 -mne gramineas hastas . . . -m id concupisti? TERT. spect. 17 p. 19, 6 -m — taceo de reliquis — -m (ea *Gelen., del. alii*) quae . . . delitescere decebat.

interdum -m *non sequitur, sed antecedit id, cui aliquid adiungit*: CIC. Planc. 20 erit . . . tibi fortasse -m de nobis aliquid, sed certe de C. Mario audiendum. Lig. 10 non nihil . . . -m tuam, sed multo magis patris tui prudentiam desidero (CELS. 2, 26, 2 ficus -m aridae, sed magis virides). Brut. 310 declamitabam multum -m Latine, sed Graece saepius. part. 88 quamquam -m caritate ipsa, tamen amore maxime continentur (CELS. 3, 23, 1 ac solet quidem -m longum esse [*sc. comitialis morbus*] . . .; interdum t. cum recens est, hominem consumit). BELL. Hisp. 8, 3 hic -m . . . omnia loca . . . turribus retinentur, sicut in Africa. VLP. dig. 43, 20, 1, 3. *v. et p. 947, 19. adde*: TERT. carn. 7 p. 441, 14 Oe. solet -m adimplere Christus quod alios docet (*i. non solum docet alios, sed -m ipse adimplet*).

2 *in interrogationibus* (*aliquot exempla ad cap. IV transcendunt, v. e. g. infra l. 30*): **a** -m *nude ponitur* (*iungitur* -ne *c. alio sententiae verbo l. 20. 25*): PLAVT. Merc. 728 dic igitur. :: dicam? . . . illas[un]t — -m vis nomen dicam? (Pseud. 522 vin -m dicam quod vos magis miremini?). Mil. 1206 ⟨te⟩ quoque ⟨ei⟩ dono dedi. :: -m me? Most. 978 quid? is aedis emit has . . .? :: non aio. :: quadraginta -m dedit huic? Rud. 1270. Stich. 427 quid? hoc -m unum? . . . ad cenam ibone? TER. Ad. 243 -m de sorte nunc venio in dubium? STAT. Theb. 1, 79 hisne -m funestus ego? 10, 910 tune -m feriendus? QVINT. inst. 8, 3, 9 nullusne ergo -m frugiferis adhibendus est decor? (*v. infra l. 47*). **b** *iungitur particula interrog.*: an -m: PLAVT. Amph. 745 an -m id tu scis? Pseud. 872 an -m es veneficus? 1172. Trin. 934 eho an -m Arabiast in Ponto? :: est. CIC. Flacc. 92 an -m scripsit oratu tuo? LIV. 38, 49, 7 an -m . . . saltus patentes . . . facere potui? *aliter p. 942, 72.* -mne: PLAVT. Amph. 760 -mne hoc negabis? Aul. 304 *v. p. 925, 33.* CIC. S. Rosc. 32 -mne ad subsellia cum ferro . . . venistis? Verr. II 3, 228 (*quater*). Tusc. 1, 84 mitto alios. -mne nobis expedit *vivere? (i. ne nobis quidem expedit. v. p. 952, 29). saepe al. v. et p. 929, 22. 27.* nonne (non *infra l. 38*) -m: CIC. Catil. 1, 14 n. -m alio . . . scelere hoc scelus cumulasti? Planc. 74 n. -m est illa testis oratio *eqs.* LVCR. 2, 196 n. vides -m quanta vi *eqs.* (2, 263 [*seq. acc. c. inf.*]. 4, 807 n. v. oculos -m. 4, 1201). LYDIA 72 non Aurora novos -m ploravit amores? *et al.* num -m: CIC. Verr. II 4, 46 n. -m de L. Papinio . . . turibulum emisti? Flacc. 78 n. -m fratris mei litteras . . . reprehensurus ⟨es⟩? CAES. Gall. 1, 43, 3 n. -m recentium iniuriarum . . . memoriam deponere posse? *et al.* numquid -m: PROC. dig. 31, 48 pr. *in interrog. indirecta*: CIC. Cluent. 62 quaero . . . num Fabricios quoque innocentis condemnatos existimes, num -m illa iudicia . . . corrupta esse dicas? MOD. dig. 22, 2, 1 interest, utrum -m ipsae *merces* periculo creditoris navigent.

3 *in sentt. sententiarumque partibus negativis* (*de iteratis negatt. v. infra l. 71; de* -m *elativo c. negat. coniuncto v. p. 952, 29*): **a** *negantur singula sentt. membra*: OV. met. 3, 248 vellet . . . videre, non -m sentire. 11, 426 tantum . . . dolebo, non -m metuam (Pont. 4, 7, 14 utinam pars haec t. spectata fuisset, non -m proprio cognita Marte tibi. CELS. 3, 5, 11 corpore t., non -m animo). PLIN. nat. 18, 138 *vicia* siccitatem . . . maxime amat. non aspernatur -m umbrosa. QVINT. inst. 4, 2, 23 si . . . narratio semper videtur supervacua, potest videri non semper esse -m ipsa actio necessaria. 5, 9, 6 nec . . ., quia movetur qui ingreditur, -m ingreditur qui movetur (*sim.* 7, 4, 6 non, quoniam res pares sunt, -m id est iustum quod antecessit). 9, 3, 49. 11, 2, 42 non omittam -m . . . minime fidelem esse . . . recentem memoriam. 12, 7, 4 portum . . . non -m piratis patefaciet (*v. p. 950, 26*). NERAT. dig. 40, 7, 17. VLP. dig. 21, 1, 23, 9 Pedius quidem -m illud non putat esse spectandum (*sic sequitur negatio*: TERT. apol. 22, 2 angelos quoque -m Plato non negavit. adv. Hermog. 28 p. 156, 16 materia . . . quae imperfecta non fuit, -m rudis non fuit. *spatio interiecto*: COD. Iust. 6, 2, 5 [*a. 223*] a transeunte -m ignoto emisse dicere non convenit). PANEG. 10 (4), 33, 6 permulcendo dolore satis est, non -m arcessendae gratulationi. 12 (2), 16, 1. *post duplicem negat.* (*fig. lit.*): LIV. 25, 11, 3 urbem intersaepire statuit, non sine illa -m spe . . . manum posse conseri. QVINT. inst. 6, 3, 45 nihil . . ., quod in lacessendo dici potest, non -m in repercutiendo.

b *negantur bina vel plura membra* (*cf. nostrum* 'weder . . . noch auch'): α *singulae ad sing. membra acced. negationes* (-m *abundat; cf.* aut . . . aut -m *p. 942, 78*): PLAVT. Bacch. 670 non placet nec temere est -m. VARRO rust. 1, 65. CIC. Att. 4, 1, 1 cognoram . . . te . . . nec prudentiorem . . . nec -m . . . nimium . . . diligentem fuisse. POMP. Cic. Att. 8, 12[d], 1 neque . . . militum . . . voluntate satis confido, neque -m . . . convenerunt. DOLAB. Cic. epist. 9, 9, 2 COLVM. 1, 3, 7. ASCON. Scaur. p. 25, 17 St. neque pater neque -m proavus (pr. -m *P*) . . . honores adepti sunt. *adde*: LVCR. 4, 409 vix absunt *montes* missus bis mille sagittae, vix -m cursus quingentos saepe veruti (*aliter p. 952, 68*). *paulo aliter*: CIC. epist. 1, 9, 17 ut neque amicis neque -m alienioribus . . . desim (*sc.* neque -m *ad p. 952, 29 ref.*). CAES. Gall. 5, 52, 1 *et* civ. 1, 5, 1 *v. p. 948, 49 sqq.* β *membrum per* -m *adiunctum sensum negat. accipit ab antecedenti*: MAT. Cic. epist. 11, 28, 2 neque bellum unquam civile aut -m causam dissensionis probavi (*v. p. 942, 78*).

PLIN. nat. 17, 200 non spernunt plerique et fraxinum ficumque, -m oleam, si non sit umbrosa ramis. COD. Theod. 6, 4, 34 (*a. 408*) nisi intra quinque menses . . . admo⟨nueri⟩nt, intra septem -m causas . . . cognosci perfecerint.

B *adiungit sententias*: **1** *secundarias* (*acc. c. inf. p. 935, 36*): **a** *ordine sollemni* (-m *antecedit*): α *relativas*: PLAVT. Rud. 200 -m quae simul vecta mecum in scaphast, excidit (*sc. sicut ego*). CIC. inv. 2, 35 -m quae magis rara . . . sunt *eqs.* Att. 12, 23, 3 video -m a quibus adiuvari possim. *sim. persaepe, sed plerumque sensus sequentis sent. efficit, ut* -m *vim magis concessivam accipiat, ut e. g.* RHET. Her. 2, 11, 16 omnes . . . amphibolias aucupantur, eas -m, quae . . . sententiam nullam possunt interpretari. CIC. S. Rosc. 21 cum -m qui antea metuerant redirent. 154 -m qui . . . mitissimi sumus . . . sensum omnem humanitatis . . . amittimus. div. in Caec. 35. *seq.* quod '*reale*' (*causale infra l. 31*): CIC. Balb. 57 obiectum est -m, quod *eqs.* Brut. 2 augebat -m molestiam, qu. LIV. 7, 7, 5 eo -m qu. *al.* β *interrog. indirectas*: PLAVT. Amph. 1025 sceleste, at (an *Ussing*) -m quid velim, id tu me rogas? ([*nisi* -m *c.* rogas *iung., v. p. 929, 23*]. CIC. Verr. II 1, 32 neque solum quid istum audire, verum -m quid me deceat dicere considerabo). 1029 -m quis ego sim me rogitas? (*at v. p. 929, 24*). VARRO ling. 7, 2 -m cur (CIC. Brut. 187. ac. 2, 23 quaero -m . . . cur). rust. 1, 16, 6 refert -m . . . quemadmodum vicinus consitum agrum habeat (CIC. Verr. II 4, 2 magnum videor dicere. attendite -m qu. dicam. VITR. 6, 6, 7). CIC. inv. 1, 35 si de non vivo quaeretur, -m quali morte sit affectus, erit considerandum. CAES. Gall. 1, 43, 6 docebat -m quam veteres . . . causae . . . intercederent (HIRT. Gall. 8 praef. 6). CELS. 5, 28, 12[c] simul -m protinus *scire possumus* umida an siccior sit *fistula* (*v. p. 939, 68*). QVINT. inst. 1, 4, 26 quaeret -m, sitne *eqs.* (*sim.* 2, 19, 1 quaeri -m, naturane plus . . . an *eqs.*). *adde*: VARRO rust. 1, 12, 2 a⟨d⟩vertendum -m, si qua erunt loca palustria. γ *sent. causales*: CIC. Font. 45 non solum ob eam causam laborat, ut *eqs.*, sed -m quod . . . arbitratur. CAES. Gall. 2, 1, 4 *coniurabatur* ab nonnullis -m, quod in Gallia . . . vulgo regna occupabantur *eqs.* LIV. 1, 57, 2 praeter aliam superbiam regno *infesti* -m, quod . . . indignabantur. δ *condicionales* (-m si *v. suo loco*): CIC. fin. 3, 49 sed -m uti *voluptatem* contineant *divitiae eqs.* (*i.* -m *si concedatur ea divitiis contineri; v. Schiche ad l.*). Att. 15, 5, 2 -m ut nullum periculum sit, tantum abest ut *eqs.* PLIN. nat. 35, 158. 36, 1 QVINT. decl. 249 p. 24, 29 *al.* ε *consecutivas*: CIC. inv. 2, 169 non illud solum conficitur, ut *eqs.*, verum -m, ut *eqs.* Verr. II 3, 120 neque id solum accidit ut *eqs.*, sed -m ut *eqs.* CELS. 6, 6, 14 evenit -m ut oculi . . . minores fiant. ζ *finales*: RHET. Her. 4, 7, 10 -m ut magis ars cognoscatur, suis exemplis melius est ut⟨i⟩. CIC. div. in Caec. 51 non solum ne quid enunties, sed -m ne quid auferas custodiendus *es.* η *temporales*: PLAVT. Amph. 91 quid? admiratin estis? quasi vero novom nunc proferatur Iovem facere histrioniam; -m histriones anno quom . . . Iovem invocarunt, venit. CIC. de orat. 2, 283 bellum -m est, cum quid cuique sit consentaneum dicitur. LIV. 2, 34, 6 -m ubi *pestilentia* remisisset, terrore aliquo *tenebantur*. SEN. contr. 10, 5, 15 an Olynthius apud Atheniensem -m antequam fieret decretum ⟨servus esse non potuerit⟩.

b *ordine inverso* (-m *in ipsam, quam adnectit, sententiam trahitur; contra antecedit coniunct. vel relat., quod sequi debet, l. 72. p. 935, 26. 32*): α cum -m *pro* '-m cum': PLAVT. Capt. 255 *v. p. 951, 50.* PVBLIL. Q 52 qui pote[st] nocere timeas (timetur *trad.*), cum -m non adest. COLVM. 9, 1, 7 nec solum istud per hiemis penuriam fieri expedit, sed cum -m (-m c. *mavult Schneider*) foetae partus ediderint (*cf.* 11, 1, 7 n. s. an . . ., s. an -m [*pro* -m an]). SCRIB. LARG. 53 itaque cum -m (-m *om. Marcell. med. 12, 1*) exesus est *dens* . . ., tum non suadeo protinus tollendum. PLIN. nat. 16, 135 fastidit . . . palma ubique nasci aut nata parere vel, cum promisit -m ostenditque, educare. AVG. epist. 9, 3 p. 21, 3.

β qui -m *pro* '-m qui': QVINT. inst. 12, 9, 19 quae nostrae partis sunt, scripta esse possunt, quae -m responsurum adversarium certum est . . . pari cura refelluntur (*cf. p. 939, 64*). AVG. epist. 54, 9 p. 168, 5 qui -m ieiunaverit . . . ad oblationem *potest* occurrere. in psalm. 58 serm. 1, 14 p. 702 nemo est qui audeat dicere *eqs.* nam qui -m illa faciunt, clamant quando patiuntur. *adde*: quicumque -m: CIC. orat. 200 qui et multa scripserint et quaecumque -m sine scripto dicerent similia scriptorum effecerint. *v. et p. 949, 37. contra* -m qui *pro* 'qui -m': AVG. epist. 149, 4 p. 351, 13 occulta . . . sunt miseris *iudicia dei*, -m qui gaudent in malis (*sc.* -m *sensu paradoxo [v. p. 950, 26] ad* gaudent *ref.*).

γ si -m (si . . . -m *p. 935, 10. 16 al.*) *pro* '-m si' (*de* -m si *sive* -msi *v. suo loco*): PLAVT. Pseud. 628 si . . . -m supremi promptas thensauros Iovis, tibi . . . numquam credam. VARRO ling. 9, 111 *qui de analogia scribunt, interdum* conveniunt in (ut *trad.*) scriptis, si -m repudiat natura (*coni. alii alia*). CIC. Verr. II 5, 151 cui (*sc. Verri*) si -m id quod defendit velim concedere, tamen ipsa illa falsa defensio . . . esse ei perniciosa . . . *debet* (fin. 5, 87 quam [*sc. vitam beatam*] si -m in rerum cognitione ponebat *Plato*, tamen *eqs.* Att. 8, 11[d], 3. CAES. Gall. 6, 43, 3 si qui -m in praesentia se occultassent, tamen his . . . inopia pereundum *videbatur*. *antecedit* tamen: PLANC. et BRVT. Cic. epist.

[Friedrich]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

11, 13ª, 4 t., si quo -m casu ... se traiecerint, ... a nobis dabitur opera. *aliter*: LENT. Cic. epist. 12, 14, 7 tamen, si -m aliqua gloria ... provocabimus ..., maiore cum auctoritate ... erimus [*i. 'si non solum laborem impendemus, sed -m' eqs.*]). ac. 2, 125 si nunc aut si -m dormientes aliquid videre *videmur*, imagines extrinsecus in animos nostros ... *inrumpunt* (Att. 4, 18, 5 si aut amor in te est nostri ... aut si -m [-m si *OPV, Schütz*] sapis. LIV. 32, 30, 8 ut ... aut quiescerent aut, si qua -m occasio fuisset, adiuvarent Romanos [*v. Weissenb.-M. ad l.*]). LIV. 5, 6, 2 non solum parta victoria frui, sed si -m lentior sit, pati taedium. 29, 15, 13 si pereundum -m foret ... iram populi R. ut plus militum darent ... *non* posse efficere. CELS. 2, 7, 26 si quid -m abscessit ... periculum affert ... furoris. 2, 8, 24. PHAEDR. 4 praef. 4 nam si quis talis -m tituli est ⟨appetens⟩, quo non pacto indagabit (damnavit *trad.*) quidnam omiserim. ? ASCON. tog. cand. p. 70, 18 St. si quem -m interfecissent, ... dictatori paruisse *dixerunt* (*nisi ad cap. IV ref.*). QVINT. decl. 309 p. 218, 1 si mortem optasses et nuptias optare velles, videreris -m facere contra legem (*nota colloc.*). TERT. apol. 50, 8 (-msi *F*). AMM. 22, 8, 14 si -m ales intervolasset nulla celeritate pinnarum eripi poterat. VVLG. IV reg. 7, 2 si dominus fecerit -m cataractas in coelo *eqs.* (*ibid.* 19 -msi dom. fec. cat.). COD. Theod. 4, 11, 3 (*a. 426*) nam si militantes -m docebuntur ingrati, ad servitutis nexum ... reducentur. *adde* quodsi -m: CIC. Lael. 73 quod si -m possis quidvis deferre ad alterum, videndum est tamen, quid ille possit sustinere. SALL. Catil. 14, 4 quod si quis -m a culpa vacuus in amicitiam eius inciderat, ... similis ... ceteris efficiebatur. VVLG. Ier. 5, 2. *contra* -m si *pro* 'si -m': AETNA 134 quodsi ... conduntur flumina terra ..., haud mirum clausis -m si libera ventis spiramenta latent. CELS. 2, 8, 33 si iam longum quoque id vitium est, id maxime -m si in corpore senili est (*sic F*, id max. hec si *V*, maximeque si -m *J*).

δ ut -m *pro* '-m ut': QVINT. decl. 369 p. 406, 5 ut -m vivo nocere voluerim, mortuo tamen parcendum est. *contra* -m ut *pro* 'ut -m': QVINT. decl. 277 p. 130, 23 -m ut sic loquamur (ut -m *B*). AVG. epist. 217, 27 p. 422, 24 *illum* vult rogari ut hoc faciat, -m ut eruatur ab iniquis ... hominibus (*v. Goldbacher, ind. p. 366*).

2 *acc. c. inf.* (*nota colloc. infra l. 39*): CIC. Vatin. 38 graviterque -m *fert* praetorem aliquem esse factum. fin. 2, 83 posuisti -m dicere alios *eqs.* off. 1, 44 videre -m licet plerosque ... facere multa *eqs.* OV. met. 13, 275 ausum -m Hectoreis solum concurrere telis se putat *Aias*. LIV. 32, 31, 8 Coelius -m primum a populo creatum dictatorem scribit *Fabium*. *et al.*

3 *sententias primarias, ut 'praeterea' sim.* (*primo sent. loco l. 43 sqq. al.; syn.* quoque *l. 67*): TER. Andr. 368 -m puerum inde abiens conveni (DON. *ad l.*: '-m' pro 'praeterea'). CIC. epist. 9, 16, 7 -m haec levior est plaga ab amico quam a debitore. SVLP. RVF. Cic. epist. 4, 5, 5 -m tu ab hisce rebus animum ... avoca atque ea potius reminiscere, quae *eqs.* LVCR. 5, 632 flaccidiore -m (etenim *Lachmann*) quanto iam turbine fertur *luna* inferior quam sol, tanto *eqs.* BELL. Afr. 51, 4. VERG. Aen. 5, 793 ecce -m ... excussit foede puppis *Iuno*. HOR. ars 221 mox -m agrestis Satyros nudavit. LIV. 21, 28, 12 excidere -m saevientes quidam in flumen. 27, 31, 8 uni -m principi Achaeorum ... adempta uxor. 41, 11, 4. VITR. 10, 16, 12 -m ... totam munitionem coegerunt conflagrare. VAL. MAX. 7, 3, 2 (*enumerantur Bruti fallaciae*) profectus -m Delphos ... aurum ... baculo inclusum tulit. 7, 8, 9 *al.* CELS. 2, 7, 35 omnis -m suppuratio ... sic deprehendi potest *eqs.* (*Hippocr. progn. 17 p. 95, 14 τοὺς δὲ σύμπαντας ἐμπύους eqs.*). 2, 8, 5 (*progn. 18 p. 98, 13 δέ*). 5, 26, 23ᴰ. SEN. clem. 1, 14, 2 (*v. adn.*). dial. 9, 14, 1 faciles -m nos facere debemus (*de colloc. v. p. 925, 49 sqq. 926, 8*). COLVM. 1, 4, 8. 11, 3, 41 multis -m locis vivacitatem suam ... prorogat *lepidium*. PETRON. 24, 7 manum -m demisit in sinum. PLIN. nat. 25, 16 multis -m inventis desunt nomina. SIL. 5, 66. QVINT. inst. 8, 6, 22 aliud -m intellegitur ex alio (*v. adn.*). TAC. ann. 5, 4, 3 *Rusticus* monere consules ne *eqs.* ferebantur -m sub nominibus consularium fictae in Seianum sententiae. SVET. Iul. 20, 1 antiquum -m retulit morem, ut *eqs.* SCAEV. dig. 34, 1, 16, 1 VLP. dig. 28, 5, 19. MAX. TAVR. serm. app. 25 p. 902ᴮ nos quippe ... psallimus ... in terris *eqs.* nos -m oramus in terris *eqs.* nos quoque laetamur in terris. *sensu debilitato*: VVLG. Rom. 4, 20 *Abraham* non infirmatus est fide *eqs.* in repromissione -m dei non haesitavit (εἰς δὲ τὴν ἐπαγγελίαν). *nota repetitionem*: TERT. praescr. 12, 3 -m anus illa intra tectum suum drachmam requirebat; -m pulsator ille vicini ianuam tundebat; -m vidua illa ... iudicem interpellabat. PANEG. 3 (11), 3, 6 -m ... tela detraxit, -m terrores ... compescuit. *aliter sequente orat. dir.*: SIL. 9, 476 dic -m: 'ni desistis ... nosces'. TERT. praescr. 8, 11 -m 'petite et accipietis' ei competit.

II ***speciatim***: A *in serie*: 1 *accedit ad ultimum seriei membrum* (*cum* -que *l. 79*, et *l. 80. p. 936, 1*, atque *l. 81; v. et p. 941, 31; ultimum membrum bipertitum p. 936, 3; in gradatione e. g. p. 936, 14*): PLAVT. Cas. 612 cum hac cum istac cumque amica -m tua (*v. et p. 936, 46*). Cist. 522 di magni minuti et -m patellarii. Persa 783 illum Persam atque omnis Persas atque -m omnis personas male di omnes perdant. TER. Ad. 663 factum a vobis duriter inmisericorditerque atque -m ... inliberaliter. VARRO rust. 2, 7, 2 aetas cognoscitur et equorum ⟨et⟩ fere omnium qui ungulas indivisas habent et -m cornutarum. CIC. Verr. II 2, 83 supellectilem ..., tabulas pictas, -m argenti ... satis. II 4, 62 olei, vini ..., -m tritici. II 5, 94 temporis ... tumultus ... -m dignitatis existimationisque (*sic ultimo membro bipertito*: Att. 12, 21, 1 L. Caesaris, C. Pisonis, -m M'. Glabrionis Silani Murenae, designatorum consulum [-m *ante* Sil. *transp. Boot*]. LIV. 26, 9, 9 in arce, in Capitolio, in muris ..., in monte -m Albano atque arce Aefulana. VITR. 7, 5, 1. 10, 16, 1 COLVM. 2, 7, 1 PLIN. nat. 7, 168 *al.*). Flacc. 31 L. Eppi, L. Agri, C. Cesti ..., huius -m clarissimi viri, Cn. Domiti. Mil. 64 scutorum, gladiorum, pilorum, frenorum -m multitudo. Tim. 44 (*gr. 42ᴮ καὶ ὁπόσα κτλ.*). LIV. 22, 52, 2 labore vigiliis vulneribus -m fessi. 22, 52, 7 frumento veste viatico -m iuvit (44, 22, 13 nave equo tabernaculo viatico -m a me iuvabitur). SEN. Herc. f. 1261 cuncta iam amisi bona, mentem arma famam ..., -m furorem. MELA 2, 86 QVINT. inst. 8, 3, 60 PLIN. epist. 1, 20, 5. *et al.* *nota*: PLIN. nat. 13, 72 nec ... non et ..., -m. FLOR. epit. 3, 21, 7 Poenos quoque, Gallos -m Senonas. CIL VIII 2202 v(ixit) annis XLVII, bis ⟨q⟩uinq(ue) m(ensibus), dieb(us) -m XIII (*v. G. Söderström, Epigr. Lat. Afr., Uppsala 1924, 36; Löfstedt, Komm., p. 136 sqq.*).

2 *media in serie* (*alterum -m in fine infra l. 34*): CIC. epist. 3, 7, 5 homo ... summa prudentia, multa -m doctrina, plurimo rerum usu. 7, 26, 1 vel loci mutatio vel animi -m relaxatio vel *eqs.* (COLVM. 3, 11, 9 id ... solum vel uliginosum est vel salsum vel amarum -m vel siticulosum et peracidum. *v. p. 943, 34*). LIV. 7, 40, 8 si cui genus, si cui sua virtus, si cui -m maiestas, si cui honores subdere spiritus potuerunt. PLIN. nat. 16, 144 thyrsos galeasque -m ac scuta. FRONTIN. aq. 76 inriguos agros, tabernas, cenacula -m, corruptelas denique omnes. TAC. dial. 39 ann. 6, 12. SVET. Dom. 14, 1 annum diemque ultimum vitae ..., horam -m, nec non et genus mortis. FRONTO p. 62, 20 N. L. Coelius, nec non Naevius, ... Accius -m, ... Laberius quoque. MOYS. Cypr. epist. 31, 6 p. 561, 22 ecce aliud gaudium nostrum, quod ... non defuisti, quod ... corroborasti, quod -m ... praebuisti, quod ... quod *eqs.* PANEG. 3 (11), 5, 3 non commemoro ..., non dico ..., mitto -m ..., taceo ... transeo, -m illa praetereo *eqs.* VVLG. I par. 1, 22 Adoram quoque et Huzal et Decla; Hebal -m et ... et *eqs.* Iudith 5, 3 (καὶ ... καί). *aliter*: VITR. 1, 1, 10 ex astrologia ... cognoscitur oriens occidens meridies septentrio, -m caeli ratio, aequinoctium solstitium astrorum cursus (*sc. quid sit* caeli ratio *ultimis seriei membris explicatur*).

B *de 'tertio comparationis'* (*v. p. 932, 27*): 1 *comp. perspicua: per anaphoram clarius significatur, quid prius cum posteriore habeat commune* (*v. et p. 932, 75 sqq.*): CIC. Q. Rosc. 14 satis fidei ..., satis causae ..., satis formulae ..., satis -m iudici (TAC. ann. 3, 69). Verr. I 7 videt ... videt ... videt -m. II 1, 11 reperiemus ..., *qui eqs.* erunt qui *eqs.* erunt -m fortasse ..., qui *eqs.* (VERG. ecl. 4, 35 alter erit tum Tiphys ...; erunt -m altera bella). II 1, 119 sine labore, sine molestia, sine impensa, -m sine patrono. II 2, 80 dicent ..., dicent ..., dicet -m *eqs.* (II 5, 134). II 5, 2 tum deprecabitur a vobis, t. -m contendet (Phil. 2, 15 t. Phormioni alicui, t. Gnathoni, t. -m [*om. D, Schoell*] Ballioni). II 5, 135 mentiri nauarchos, mentiri ... civitates, mentiri -m Siciliam totam. Mur. 90 date patri mortuo, date ... familiae, date -m Lanuvio (*sic post imperat.*: PROP. 2, 28ᴮ, 61 redde choros, redde -m excubias). Planc. 45. Phil. 11, 39 vincunt numero, vincunt aetatibus; nimirum -m auctoritate vincunt. CASS. Cic. epist. 12, 12, 1 scripsi ad te ...; scripsi -m ad senatum. LVCR. 2, 596 unde ... unde -m (*cf.* COLVM. 8, 16, 2 inde ... inde -m). CAES. Gall. 1, 40, 5 factum ... patrum nostrorum memoria ...; factum -m nuper. civ. 1, 67, 4. OV. epist. 15, 201 Phryx ... Phryx ... Phryx -m Anchises. LIV. 2, 9, 1 nunc orabant ne *eqs.*, nunc monebant -m ne *eqs.* 3, 42, 5 maius flagitium ... maior -m clades accepta. 8, 19, 4 socii Fundani, dux -m fuit Fundanus. COLVM. 2, 2, 15 tot ... tot -m (PLIN. epist. 1, 7, 2). QVINT. decl. 342 p. 351, 23 te volente adprobavit *eqs.* te -m volente in matrimonio fuit. PLIN. epist. 2, 13, 6 mira ..., mira -m. 2, 19, 5. FRONTO p. 183, 14 N. ausi ... sunt ... ausi -m sunt. TERT. resurr. 61 p. 122, 12 Adam ante ... enuntiavit quam de arbore decerpsit, ante -m prophetavit quam vocavit. CYPR. epist. 66, 1 p. 726, 11. *sim. al.* *nota adiunctionem per similitudinem*: VAL. MAX. 6, 1, 13 Carbo ..., item Pontius ... castrati sunt. Cn. -m Furium ... qui deprehenderat familiae stuprandum obiecit.

2 *minus perspicua comp.: tertium comparationis in eo versatur, quod bina vel plura hoc et illo aut tempore aut loco inveniuntur, ab uno et altero fiunt sim.*: est (sunt) -m (*magis perspic. comp.*: CIC. epist. 1, 9, 35 sunt qui *eqs.*; sunt -m qui *eqs.* Q. CIC. pet. 44 *benignitas* est in re familiari ... est in conviviis ... est -m in opera): VARRO ling. 5, 78 sunt -m animalia in aqua. LVCR. 2, 426 sunt -m quae *eqs.* 5, 715 est -m, quare ... possit. 6, 132 est -m ratio, cum *eqs.* (6, 295 est -m cum [*i. ἔστιν ὅτε*]). 6, 1087 est -m quasi ut anellis ... plicata inter se quaedam possint coplata teneri. *al.* nonnulli -m: VARRO rust. 2, 3, 10 alii ad denas capras singulos parant hircos ...; alii -m ad quindecim ...; n. -m ... ad viginti. BELL. Hisp. 29, 5. nonnumquam -m: VARRO rust. 3, 11, 3 datur triticum, hordeum ..., n. -m ex aqua gammari. CIC. S. Rosc. 59 ut ... resideret, deinde spatiaretur, n. -m puerum vocaret. Verr. II 4, 15. CAES. Gall. 6, 13, 9 n. -m armis de principatu contendunt. BELL. Afr. 29, 1 (-m *om. V*). CELS. 8, 9, 1ᴴ n. -m ... non [o]pus, sed

[*Friedrich*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

umor ... intus coit. *nota colloc.*: CIC. Cael. 45 copia, inopia -m n. inpeditus. VELL. 2, 90, 2 saepe contumelia, -m n. (n. -m *Gelen.*) periculum ... *inferebatur.* *adde* interdum -m (*cf.* CELS. 3, 22, 9 interdum ... i. -m): CIC. Phil. 7, 17 i. -m M. Antonius gladiator appellari solet. quondam -m: SER. SAMM. 587. quidam -m: VARRO rust. 2, 1, 26 in hibernis habent in villis mulieres, quidam -m in aestivis. CIC. Phil. 1, 18 quibusdam -m in rebus coniveo. CELS. 4, 15, 4 quidam -m contra id ... aperiunt. *nota colloc.*: VARRO rust. 1, 1, 9 easdem res -m quidam versibus *scripserunt.* 1, 59, 2 in quo -m quidam triclinium sternere solent (*v. p. 940, 39*). saepe -m (*cf.* CIC. Mur. 35 saepe ... s. -m. CIRIS 174): CIC. progn. frg. 6. Font. 22 mihi ... semper ... testis ... interrogandus est, s. -m non interrogandus. de orat. 1, 90 VERG. georg. 1, 84 HOR. epist. 2, 1, 182. *nota colloc.*: DON. vita Verg. p. 3, 2 Br. sanguinem -m s. reiecit.

3 *comp. debili*: a *deest tert. comp.*: RHET. Her. 1, 9, 14 ne ... dicamus, cavendum est. -m (*sc. cavendum est*) ne *eqs.* CIC. Verr. II 3, 70 -mne (*sc. tantundem dandum erat*) si plus edidisset quam ...? -m (*sim.* ac. 2, 77 -mne [*sc. visum esset*] si *eqs.*). de orat. 1, 254 *senectus* a solitudine *vindicatur* iuris civilis scientia: fortasse -m (*sc. vindicatur*) pecuniae magnitudine. Att. 14, 19, 4 ego -m ad Siccam (*sc. scripsi*). 15, 1, 1 -m illud (*sc. e. g. scribam*). 15, 4, 1 si vero -m Carfulenus: ἄνω ποταμῶν. PROP. 2, 25, 14 Gorgonis et satius fuit obdurescere vultu; Caucaseas -m (*sc. satius*) si pateremur aves. PLIN. nat. 12, 67 *arbor* caudice duro et intorto, crassiore quam turis, et ab radice -m (*sc. crassiore*) quam reliqua sui parte. 12, 70 secunda bonitas intus variae (*sc. murrae*), pessimaque intus nigra, peior si -m foris (*sc. nigra sit*). *fort. huc trahend.*: PLAVT. Bacch. 954 Ilio tria fuisse audivi fata ...: signum ex arce si perisset; alterum -mst Troili mors (*i. fatum -m Troili mors fuit?*); tertium cum *eqs.* (*nisi* -m *ad totam sent. pertinet* [*v. p. 935, 42*]).

b *binarum comparationis partium deest prior, ut e. g.* '*praeter cetera, alia*' *supplendum sit* (*saepe* -m *in sentt. relatt. invenitur et paene superfluum est ut p. 940, 39; v. e. g. l. 35 sqq.*): PLAVT. Stich. 449 potius quam invidiam inveniam, est -m hic ostium aliud posticum *eqs.* VARRO ling. 5, 16 Asia, quae non Europa, in quo -m Syria. 5, 140 arcera, quae -m in duodecim tabulis appellatur. 5, 182 militis stipendia ideo, quod eam stipem pendebant; ab eo -m Ennius scribit *eqs.* (*sim.* 6, 82 quo -m Ennius usus. 7, 91 a quo [*sc. cicco*] -m Plautus dicit *eqs.* rust. 2, 3, 5 admirandum illud, quod -m Archelaus scribit *eqs.* SVET. Aug. 7 sicut -m Ennius docet). CIC. Verr. II 2, 36 audit haec -m (*sc. sicut alii*) Verres. 4, 32 incipio queri me nihil habiturum ..., si -m scyphi essent ablati. Scaur. 4 Graeculi ... multa fingunt, apud quos -m Cleombrotum ... ferunt se ... praecipitasse muro. Planc. 101 o noctes acerbas, o custodiam -m mei capitis infelicem. dom. 121 ne aliis molestus, vobis -m curiosus (*sc. non solum mol. sed -m curiosus*) viderer. Deiot. 25 graves de te rumores, qui -m ... Caecilium excitaverunt. Phil. 3, 15. *al.* VERG. Aen. 2, 246 tunc -m ... aperit Cassandra ... ora ('sicut antehac saepius' *Serv. ad l.*). HOR. epist. 1, 7, 24 dignum praestabo me -m pro laude merentis (*v. Kiessl.-Heinze ad l.*). PROP. 2, 18[B], 23 (*v. Rothstein ad l.*). LIV. 1, 48, 3 tum Tarquinius necessitate iam -m (-m *del. Ald., Madv.*) ipsa cogente. 4, 35, 4 spectaculum comitate -m hospit[i]um ... advenis gratius fuit (*v. Weissenb.-M. ad l.*). 22, 39, 6. 23, 18, 9 pudor -m ([*v. Weissenb.-M.*]. 45, 39, 8 ingenti -m pudore). 24, 1, 2. 26, 15, 3 (*an* enim *scrib.?*). 26, 41, 17 (*v. Weissenb.-M.*). *al.* MANIL. 3, 511 (*v. Housman ad l.*). VITR. 1, 1, 7 *philosophia* habet multas et varias quaestiones. ut -m in aquarum ductionibus *eqs.* (*sic in afferendis exemplis*: 2, 3, 2 ideo -m Uticenses ... utuntur. 2, 6, 2 *al.* FEST. p. 201 non dubium facit -m G. Gracchus ..., quom ait *eqs.* p. 290. 306 VELL. 1, 9, 6). CELS. 3, 11, 23 ei remissioni credendum est, quae (*non modo fit, sed*) -m immoratur. CVRT. 7, 2, 18 (*v. Vogel-Weinhold ad l.*). SCRIB. LARG. 97 interdum ... quaedam *compositiones* plures *species* -m numero accipiunt (*cf. Marcell. med. 20, 1* quaedam plus et pondere et numero specierum accipiunt). PETRON. 140, 2 illum esse solum ..., qui praeceptis -m ... instruere iuvenes ... posset ('*non exemplis solum, sed -m praec.*' *explicat Buecheler. v. p. 940, 54*). PLIN. nat. 3, 124 *gentem* docet Cornelius Alexander ortam ⟨a⟩ Graecia interpretatione -m nominis *eqs.* TAC. dial. 15. *al.* (*v. ind. Gerber-Greef-John s. A I 1 c α*). TERT. praescr. 1, 1 (*initio libelli*) condicio praesentium temporum -m hanc admonitionem provocat nostram *eqs. al.* *duae in una sent. ellipses*: GAIVS inst. 3, 64 bona ... Latinorum -m ex hoc s. c. (*i.* '*non tantum antiquo iure sed -m*' *Seckel-Kuebler*) ... -m ad extraneos heredes pertinent (*i.* '*non tantum ad liberos sed -m*' *S.-K.*). *fort. huc trah.*: SORAN. p. 35, 15 quomodo enim agendae sunt quae lac corruptum habent? boni -m suci cibos accipiant (*cf. 27, 16* quoque).

c *deest secunda pars comp.*: PLAVT. Aul. 326 fur. :: -m (*sc. tu*) fur, trifurcifer. PLIN. nat. 33, 13. VVLG. num. 22, 19 obsecro ut hic maneatis -m (*sc. vos; gr.* καὶ ὑμεῖς) hac nocte. *in aposiopesi*: CIC. Tusc. 3, 43 sertis redimiri iubebis et rosa? si vero aliquid -m (*tacentur obscaena*).

C *per abundantiam*: -m *c. altero verbo et ipso vi adiunctiva praedito vel quolibet modo aliquid esse accessurum indicante ita iungitur, ut paene superfluum videatur*: 1 *c. verbis* '*accedendi*', '*addendi*' *sim.* (*hae locutiones tunc demum abundare coeperunt, postquam vocis* -m *vis durativa evanuit; tamen antiquissima exempla hoc loco omittere nolui, quamquam posteriorum aliqua ex parte dissimilia sunt*): **accedit -m** (*v. et vol. I 269, 60 sqq.*): PLAVT. Merc. 24 (*in interpol.*) accedunt -m haec. Poen. 385 -m ... huc decem accedent minae. TER. Andr. 215 ad haec mala hoc mihi accedit -m. TVRPIL. com. 176 -m istuc ad malam aetatem accessit mali. VARRO ling. 10, 19 -m illud accedit, ut *eqs.* (CIC. Verr. I 29 Balb. 65 LIV. 4, 20, 9. SEN. contr. 9 praef. 2 accedit -m illud, quod *eqs. cf. l. 12*). CIC. har. resp. 6 accedit -m quod (CAES. Gall. 4, 16, 2. BELL. Afr. 51, 5 accedebat -m ad reliquas causas quod *eqs.* 72, 3 NEP. Pel. 3, 2). Marcell. 23 Phil. 2, 18. Cato 16 accedebat -m ut (BELL. Hisp. 38, 1 hoc [*i.* '*huc*'] accedebat, ut -m talum intorsisset *Pompeius. v. et l. 8*). *sim. saepe.* *adde*: CIC. Pis. 83 cum ... tibi -m accessio fuit ad necem Platoris Pleuratus. *nota ellipsin*: TER. Andr. 300 ne ad morbum hoc -m ('accedat' *suppl. Don. ad l.*).

addo -m (*v. et vol. I 588, 28 sqq. 589, 58 sqq. al.*): PLAVT. Poen. 385 (*in interpol.*) -m ocellum addam et labellum et linguam. ACC. trag. 352 ut -m ... aerumna haec mihi luctum addit luctibus. CIC. Tull. 15 -⟨m⟩ illud addam (Cluent. 89 Mur. 69 Sull. 34 *al.*). Cluent. 58. Sull. 23 et addo -m. LVCR. 1, 712 adde -m qui conduplicant *eqs.* (MANIL. 4, 43 adde -m). CAES. Gall. 5, 41, 4 addunt -m de Sabini morte. VERG. Aen. 7, 548 hoc -m his addam. LIV. 1, 11, 6 consilio -m additus dolus. *al.* **adicio -m** (*v. et vol. I 666, 14 sqq.*): VERG. Aen. 11, 352 unum -m ... adicias (*pro* '*adhuc*' *accipit Serv. auct.*). LIV. 24, 28, 8 adiectum est praetoribus ... militare -m consilium. FEST. p. 198 adicit -m, quod *eqs.* VELL. 2, 28, 4 adiectum -m ut *eqs.* 2, 45, 4 PETRON. 11, 4. **adiungo -m**: PACVV. trag. 277 parum est, quod te aetas male habet, ni -m ... adiungas *eqs.*? CIC. leg. agr. 2, 36 adiungetur -m (et *E, al.*) illa via. Rab. perd. 27 adiungemus ... -m C. Mari nomen? Arch. 15 -m illud adiungo (Balb. 35 adiunctum illud -m est). leg. 3, 25 adiuncto terrore -m militari. BELL. Alex. 49, 3. adnumero -m: MANIL. 5, 438 adnumeres -m illa ... corpora *eqs.* adscribo -m: PLAVT. Persa 69 atque -m (-m hoc *Schoell*) in ea lege adscribier *eqs.* **adsumo -m**: CIC. Planc. 3 ad reliquos labores ... -m hanc molestiam adsumo. LIV. 37, 17, 7 Eumene -m rege adsumpto. CVRT. 4, 1, 34. induco -m: CIC. Rab. Post. 8 inducatur sane -m ... consuetudo ... nova. *sim. saepe.*

2 *iuxta adverbia illativa (praepositionalia l. 76. p. 939, 4), sc. alqd. additum iri vel esse accessurum indicantia* (*de* adeo -m *v. p. 953, 13. cf. et* LIV. 3, 61, 1 ad id, quod sua sponte satis conlectum animorum erat, indignitate -m Romani accendebantur [26, 45, 8]): a **adhuc -m** (*de* adhuc *fere i. q.* '*insuper*', '*praeterea*' *significante v. vol. I 662, 18 sqq.*): SEN. epist. 90, 45 non aurum ... ⟨in⟩ ima terrarum facere quaerebant parcebantque a. -m ... animalibus (*nisi potius ad cap. IV ref.*). GAIVS inst. 2, 59 a. -m ex aliis causis ... quisque ... usucapit (3, 33). TERT. adv. Marc. 3, 21 p. 414, 11 inspice ... a. -m ipsum introgressum. FIRMIL. Cypr. epist. 75, 6 p. 813, 31 rumpens ... pacem, quam antecessores eius ... custodierunt, a. -m infamans Petrum et Paulum (*nisi forte* a. *ad* custod. *ref.*). VVLG. II Macc. 8, 17 (ἔτι δέ). HIPPOCR. aer. 22 p. 41, 15 (ἔτι τε). *aliter, ut vid.*: TERT. ieiun. 4 p. 278, 26 iam ... iudicium dominus ostenderat ..., a. (*i.* '*iam*' *vel* '*tunc*') -m comminatus fuerat *eqs.* *ordine inverso*: TERT. adv. Prax. 13 p. 247, 20 dominum filium intellegi *vult* -m a. antiquior genesis. PS. TERT. adv. Iud. 10 p. 730, 21 Oe. *vix huc trahas*: QVINT. inst. 9, 2, 107 alia *schemata* vel sint ... vel -m nova fieri a. possint (*nam* -m *ad* vel *ref.*, *v. p. 943, 34*). *in tmesi latiore*: PS. TERT. adv. Iud. 13 p. 736, 22 Oe. a. huius (*om. A*) ligni sacramentum -m in Regnorum (*sc. libris*) legimus celebratum. *aliter*: APVL. Plat. 1, 6 a. illa ... intellegendi substantia quoniam constanti nititur robore, -m quae de ea disputantur ... fide plena sunt (*nam* a. *totam sent. adnectit ut* '*autem*'). adhuc -m et: CHIRON 142 ex maxillas et de fronte, a. -m et de superciliis.

b **insuper -m** (super *infra l. 76*, supra *infra l. 80*. GLOSS. II 335, 59 i. -m καὶ ἐπὶ τούτοις): PLAVT. Cas. 441 ut -m in maerore i. inimico nostro miseriam hanc adiungam (*v. supra l. 28*). Merc. 693 parumne est malai rei, quod amat Demipho, ni sumptuosus i. -m siet? (*sim. struct.*: TER. Eun. 1014 an paenitebat flagiti ..., ni miserum i. -m patri indicares?). Trin. 1025 -m laborem ad damnum apponam ... i. TER. Ad. 246 omnis dentis labefecit mihi *eqs.* -m i. defraudet? RHET. Her. 4, 23, 33 non modo ... non ..., sed -m i. TIRO Gell. 6, 3, 15 atque -m i. profitetur. LIV. 21, 1, 5. CELS. 1, 10, 3 cibus ... semel die tum commodius adsumitur, i. -m modicus. APVL. met. 9, 21. quin -m insuper: TER. Eun. 645 qu. -m i. ..., postquam ludificatust virginem, vestem omnem miserae discidit. insuper -m et: FILASTR. 132, 5 p. 101, 21. -m super: LIV. 21, 46, 1 s. cetera recentibus -m *territi sunt* prodigiis (22, 6, 11. 39, 33, 5). 28, 5, 5 *al.* TAC. hist. 2, 30 s. benignitatem animi ... -m vigore aetatis *eqs.* 5, 26 ann. 13, 8. *ordine inverso*: LIV. 22, 57, 2 territi -m super tantas clades ... prodigiis. supra -m: HOR. epist. 2, 2, 165 trecentis aut -m supra.

c **porro -m**: PLAVT. Asin. 875 is -m corruptus p. suom corrumpit filium. Curc. 453 immo -m p. ... dicam. TERT. uxor. 2, 2 p. 686, 23 Oe. habeat ... ille perseverandi necessitatem, hic p. (vero

[*Friedrich*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Iunius) -m non nubendi potestatem. *aliter, sc. vi tempor. vocis* -m *adhuc perspicua*: PLAVT. Bacch. 273 p. -m ausculta *eqs.* -mnest quid p.?

d praeter . . . -m: LIV. 5, 41, 8 pr. ornatum ... maiestate -m ... *simillimi* dis. 8, 3, 9 pr. Signiam ... Volsci -m exciti ad arma erant. 10, 30, 1. 42, 11, 3 VAL. MAX. 1, 7, 2. 8, 11 ext. 3. CELS. 4, 18, 2 pr. ea ..., quae supra conprehensa sunt, saepe -m crura ... contrahuntur. MELA 1, 52 ut pr. id quod ... vastas beluas gignit, glaebis -m infundat animas *Nilus.* PETRON. 86, 6 pr. hoc -m timebam, ne *eqs.* 108, 1 pr. spoliati capitis dedecus superciliorum -m ... calvities. PLIN. nat. 17, 70 pr. alia vitia -m verminosa fiunt. 17, 223 QVINT. inst. 4, 2, 25 SVET. Iul. 10, 1. 32 gramm. 11 p. 109, 14 FLOR. Verg. p. 186, 8 APVL. met. 4, 12. *nota structuram*: APVL. met. 4, 27 pr. quod diurnae quietis imagines falsae perhibentur, tunc -m *eqs.* praeterea -m: VARRO rust. 1, 9, 5 pr. -m discrimina ... subtiliora alia. VITR. 6, 4, 1 ideo quod ..., pr. quod -m *eqs.* PORPH. Hor. sat. 2, 6, 12 pr. -m traditur fabula fuisse. LAMPR. Heliog. 3, 2 erat pr. -m rumor. ARNOB. nat. 2, 29. *ordine inverso*: APVL. apol. 35 illud -m pr. respondeo. praeterquam ... -m (*v. et p. 942, 51*): LIV. 1, 32, 4 pr. quod ... credebat ... -m (*sc. credebat*) ... *otium* se haud facile habiturum (3, 6, 5. 42, 15, 2 pr. quod ... credebat, iam -m volebat. *al.* VAL. MAX. 3, 5, 3. COLVM. arb. 5, 2 pr. quod ... tum -m [5, 3]). 30, 6, 4 caesis omnibus pr. hostili odio -m ne quis nuntius refugeret. CELS. 1, 9, 5 aqua ... frigida infusa, pr. capiti, -m stomacho prodest, -m (item *J*) articulis *eqs.* QVINT. decl. 358 p. 390, 15 pr. lege -m facto. TERT. adv. Prax. 4 p. 232, 26. *nota*: LIV. 22, 53, 6 malum pr. atrox super tot clades -m novum. *adde*: LIV. 22, 3, 14 superquam quod ... -m.

3 *iuxta praepositiones complurium coexistentiam indicantes* (*cf. et* TAC. hist. 2, 27 ad postremum Valens e petulantia -m perfidiam suspectabat): cum: CIC. har. resp. 9 cum aliis multis scriptum -m illud est. CELS. 2, 8, 35 cum febre ... -m ... capitis doloribus premitur. in: CIC. Verr. II 4, 73 *signa*, in quibus -m ille nobilis taurus. Cael. 14 *Catilinae* in magnis catervis amicorum ... fuit -m Caelius. Planc. 19 plurimae ... familiae consulares, in quibus est -m Iuventia. Phil. 5, 6 *patria*, in qua parentes -m continentur. ac. 2, 2 *in percipiendo et comprehendendo* solis inesse -m scientiam dicimus. VITR. 9, 8, 5 multa ... deliciarum genera, in his -m *eqs.* inter: LIV. 27, 10, 6 inter multa alia praeclara ... recens -m meritum eorum ... *commemoraverunt.* 36, 38, 4 inter cetera -m vigiliis confecti (*sim.* 41, 25, 4 inter ceteram multitudinem Eupolemus -m obvius exierat). 41, 9, 6 inter haec, quae nuntiabantur, lupus -m *eqs.* *nota*: PORPH. Hor. epist. 1, 15, 21 inter omnia, quae ex vino accidunt, -m (id iam *Petschenig*) illius est maximum, quod *eqs.*

4 *antecedunt (sequuntur l. 60. 64 sqq. 73) vocabula aequitatem, identitatem, congruentiam temporalem significantia*: **a** *simplicia*: α aequus (peraeque *l. 50*): VITR. 9 praef. 11 duas fecisse dicitur massas aequo pondere, quo -m fuerat corona (*de relativo v. l. 52 et p. 940, 39*). PLIN. nat. 18, 320 civilis ... patris familias modus est annonae cuiusque anni uti. id peraeque -m lucrosissimum. β idem: CIC. har. resp. 5 in me fuit eodem animo quo -m ... Catilina ... fuisset ([*nisi potius ad cap. IV ref.*]. *sic in sent. relat.* [*v. et l. 48*]: COLVM. 7, 7, 3 cum ... singulae *capellae* domo laborabunt, eadem remedia, quae -m ovibus, adhibebimus). de orat. 1, 94 hac eadem opinione adductus scripsi -m illud. ac. 2, 33 eodem modo falsum -m potest videri. nat. deor. 3, 75. div. 1, 123 idem -m Socrates ... eadem qua ceteri fugere noluit. epist. 4, 7, 2. FEST. p. 189 sed eodem -m nomine appellatur locus in agro Veienti. p. 273 *redarguisse* Scipio Africanus ... dicitur enuntiasse, ut idem -m pertisum (*v. et p. 944, 27*). CELS. 4, 27, 1[E]. QVINT. inst. 8, 5, 21 est -m generis eiusdem, nescio an vitiosissimum, quotiens *eqs.* *huc refero*: VITR. 5, 9, 1 idem (*sc. odeum*; ideo *Krohn*) autem -m incensum ... Ariobarzanes restituit. γ item: VARRO rust. 2, 1, 8 an no⟨n⟩ -m item in mari terraque *eqs.* δ pariter: LAMPR. Comm. 7, 2 -m Apolaustus aliique ... pariter interempti sunt. FIRM. err. 26, 4 ardebitis -m vos pariter cum diis vestris. ε similiter: PLIN. nat. 19, 9. similiter -m et: CHIRON 138. *v. et p. 954, 53.* ζ simul: CIC. Vatin. 18 s. -m illud volo. Rab. Post. 16 est s. -m sollicitudo aliqua. VELL. 2, 2, 3. CELS. 2, 1, 2 nocturnis atque matutinis, simulque -m vespertinis *temporibus autumno* frigus est (*sic iung.* -que: 5, 26, 9). HIER. epist. 15, 5, 2. *aliter*: TAC. ann. 3, 17 Tiberius ... s. nobilitatem domus, -m ipsius ... gravem casum miseratus. *ordine inverso*: SCHOL. Cic. Bob. p. 146, 2 St. -m s. decor⟨e⟩ ... ornamenta quaesita sunt. *aliter*: TAC. ann. 14, 6 observans -m Acerroniae necem, s. suum vulnus aspiciens. η *singulariter c. verbo comitandi* (*i. 'simul eundi'*): APVL. met. 6, 7 tunc ovans ilico comitante -m Mercurio Venus caelo demeat.

b *post binas negationes* (*'litotetem'*): α non (nec *l. 83. 84*, nihilo *l. 84*) minus -m: VITR. 2, 1, 5 non m. -m Massiliae animadvertere possumus *eqs.* 2, 4, 2 de fluminibus aut e glarea ..., non m. -m de litore marino. 2, 6, 2. 8, 4, 2 non -m m. *al.* (*v. Wistrand, Apophoreta Goteburg. V. Lundström oblata, 1936, p. 44*). SCRIB. LARG. 121 eodem modo dandum est et eis, qui *eqs.*, nec m. -m mulieribus. GAIVS inst. 1, 118 nihilo m. -m. IVST. 5, 2, 6 nec m. ... -m. COD. Theod. 4, 22, 2 (*a. 381*) quae non m. -m eum tenebit condicio qui *eqs.* *adde*: MIN. FEL. 37, 2 in scenicis -m non minor furor.

β nec (neque) non -m (*v. Hofmann, Synt. 686; Löfstedt, Komm. p. 95 sq. [ad 3, 4]. huic locutioni inest nonnumquam vis elativa, quae tamen a mere adiunctiva haud facile distinguitur*): VARRO ling. 10, 35 ratio quam dico utrubique, et in his verbis quae imponuntur et in his quae declinantur neque n. -m tertia illa, quae *eqs.* rust. 1, 1, 6 item advenceror Minervam et Venerem *eqs.* nec n. -m precor Lympham ac Bonum Eventum. 2, 1, 22 propter aestus aut propter frigora, nec n. -m propter nimium laborem (*v. p. 936, 46*). 2, 10, 9 *al.* VERG. georg. 2, 413 nec n. -m aspera ... vimina *caeduntur.* COLVM. 9, 13, 7 nec n. -m ille morbus maxime est conspicuus, qui *eqs.* SVET. gramm. et rhet. 23 nec n. -m poemata faciebat *Palaemon.* PHOC. gramm. V 438, 8 verba tam passiva quam deponentia nec n. -m communia. SCAEV. dig. 31, 88, 2 nec n. -m si *eqs.* VLP. dig. 50, 16, 141. APVL. met. 8, 1 *latronibus* male sociatus nec n. -m manus infectus humano cruore. SPART. Sept. Sev. 9, 9 IVL. VAL. 3, 59 EPIST. praef. praet. ad Orcist. (CIL III 7000; *a. 323/6*) col. 2, 31. ITIN. [Silv.] 39, 1 et in Bethleem nec n. -m in Lazariu vel ubique. *al.* VEG. mil. 2, 10 p. 44, 15 vehicula sagmarii nec n. -m ferramenta. AMM. 17, 11, 4. 28, 4, 33 SCHOL. Cic. Bob. p. 91, 3 St. PRISC. rhet. 7, 20 laudamus ... -m res ... et muta animalia ... nec n. -m arbores et semina (*rhet. gr. II p. 11* ἤδη δὲ καί). 11, 33 (*gr. p. 15* δὲ καί). *al.* *nota tmesin*: APVL. met. 9, 9 pugnis obverberant nec n. manicis -m cunctos coartant. 11, 10 nec n. Mercuriale -m caduceum. EPIPHAN. Hier. epist. 51, 6, 9. nec non -m et: ITIN. [Silv.] 3, 4 occurrerunt -m et alii presbyteri nec n. -m et omnes monachi. 4, 8 facta est oratio in ecclesia nec n. -m et in horto ad rubum. 5, 11 *al.* CASS. FEL. 29 p. 51, 6. nec non -m ... quoque: PS. TERT. haer. 2 p. 217, 10 nec n. -m erupit alia qu. haeresis. NOVATIAN. Cypr. epist. 30, 3 p. 551, 12 nec n. -m contra illos qu. ... fidem nostram ... monstravimus.

γ nec (haud) secus (setius) -m: APVL. met. 4, 19 armati muniunt aditus. nec secus canes -m venaticos ... cohortantur. 5, 13 iam dudum ... parciloquio meo perpendisti documenta, nec eo setius adprobabitur tibi nunc -m firmitas animi mei. mund. 27 haud secus -m caelestis potestas *eqs.* *adde*: COLVM. 11, 2, 23 ceterum malleoli ... positio huius esse temporis videtur optima. nec tamen deterior -m inter Cal. et Idus sequentis mensis.

5 *post relativum* (*colliguntur exempla, ubi -m aut superfluum est — ipsi enim relativo inest vis adiunctiva —, aut fere i. q. 'de reliquo', 'ceterum', vel potius nostrum 'übrigens' significat; alienum est igitur ab hac parte e. g.*: CIC. leg. agr. 2, 1 tantum maioribus ... debitum esse *videtur*, unde -m quod posteris solveretur redundaret. FEST. p. 289 religiosum ac sacrum est ut ... aedes, quae -m sacratae dicuntur. *sed nonnulla ex., quae sub B 3 b afferre malui, fort. huc pertinent*): ? PLAVT. Cas. 991 qui -m me miserum ... fecit (*antea lacuna*). VARRO ling. 6, 59 a quo (*sc. gr.* νέος) -m extremum novissimum quoque (*v. p. 945, 11*) dici coeptum (*sim.* CIC. fat. 7 Athenis tenue caelum, ex quo -m acutiores putantur Attici). frg. Serv. auct. Aen. 12, 121 *agmen* quadratum, quod immixtis -m iumentis incedit (*sic in tmesi*: PLIN. nat. 9, 9 *Nereis* in eodem spectata litore est, cuius morientis -m cantum ... accolae audivere. ? TERT. adv. Marc. 4, 29 p. 521, 21 *diabolus* cuius horam -m in primordio si homo scisset, numquam ab eo suffossus esset [*an* iam *scrib.?*]. *aliter*: PETRON. 140, 3 *v. p. 937, 64*). VITR. 1, 4, 10 *pecora quaedam* non habent ... splenem, unde -m medici quaerentes de ea re invenerunt ... herbam (FEST. p. 81 *ocris* unde fortasse -m ocreae sint dictae. p. 202. 286 *al.* COLVM. 6, 27, 3 equa libidinis extimulatur furiis, u. -m veneno inditum est nomen *eqs.* PLIN. nat. 8, 42 GAIVS dig. 50, 16, 238, 2). VITR. 1, 4, 10 curant lienosos hoc medicamento, quod -m Cretenses ἄσπληνον vocitant. SCRIB. LARG. 139 globuli, qui -m cenatis dantur. 191. PLIN. nat. 13, 6 fuerat et pardalium (*sc. unguentum*) in Tarso, cuius -m compositio ... oblitterata est. SVET. gramm. 19 p. 115, 1 Scribonius ... docuit quo Verrius tempore, cuius -m libris de orthographia rescripsit. GAIVS inst. 3, 149 Sulpicius, cuius -m praevaluit sententia. VVLG. Luc. 10, 39 (ἣ καί). Rom. 8, 34 Gal. 2, 10 *al.* *adde* quisquis -m: AVG. c. Parm. 3, 1, 2 p. 100, 2 quisquis -m contempserit ecclesiae disciplinam. *ibid. l.* 16 vindicandum est, quidquid -m cogit necessaria severitas vindicari. *fort. huc pertinet*: AVG. c. Petil. 2, 18, 41 p. 43, 12 ad triticum non pertinet, quidquid -m de palea dicitur. -m et *post relat.*: AVG. epist. 194 p. 191, 19 unde -m et merces appellatur. CONC.[S] II 4 p. 147, 1 epistula ... quam ... protulit, cuius -m et pravo sensu duci cognoscitur ([*nisi* -m *duas coniungit sent. relat.*]. *sim.*: MAX. TAVR. serm. app. 2 p. 847[B] iste est, qui ... promittitur, qui -m et per Isaiam ... ita pronuntiatur). *nota locos, ubi* et *in sent. relat. abundat, cum antecedat* -m (*v. et p. 933, 5*): TERT. scorp. 8 p. 161, 7 in martyria dirigebantur -m patiendo, quae et praedicassent. adv. Marc. 3, 3 p. 380, 1 -m nova eiusdem *sunt*, cuius et vetera (*hic* -m *quoque abundat iuxta* idem, *v. p. 939, 51*).

III *iuncturae et correlationes*: **A** *iunctt. in universum ad I et II pertinentes*: **1** *iungitur c. particulis conexivis et adversativis*: **a at** (sed *p. 941, 8*) **-m** (*v. vol. II 993, 64 sqq. 994, 49 sqq.*): PLAVT. Aul. 307 at scin -m quomodo *agere soleat?* CIC. Catil. 2, 12 at -m sunt qui dicant. dom. 70 at -m Q. Metellus

[*Friedrich*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

collega tuus *eqs.* Sest. 60. Pis. 18 at quaerebat -m ... de me *eqs. al.* CAES. civ. 2, 31, 7 at -m ut media nocte proficiscamur addunt (*v. p. 934, 43. 938, 17*). Ov. epist. 2, 45 at laceras -m puppes ... refeci (*pertinet at totam sent.; v. p. 935, 42*). LIV. 5, 52, 10 at -m ... et peregrinos deos transtulimus et instituimus novos. CELS. 3, 3, 5 (at *om. J*). *aliter*: PLAVT. Amph. 369 (*nam -m durative; sim.* Asin. 923 TVRPIL. com. 35). Capt. 561 (*nam at oblocutionis facit initium; sim.* CIC. nat. deor. 1, 115. 122). sed -m: PLAVT. Aul. 507 sed hoc -m pulchrumst. Bacch. 216 sed Bacchis -m fortis tibi visast? *aliter*: PLAVT. Capt. 53 sed -m est, paucis vos quod monitos voluerim (*nam -m magis durative*).

b atque (ac CIC. rep. 1, 63) **-m** (*plura v. vol. II 1053, 39 sqq.*): PLAVT. Asin. 482 (*?, a. del. Thierfelder, ratt. interpol. 53*). 502 a. -m tu quoque ipse ([*v. p. 945, 17*]. CIC. Verr. II 5, 119 a. ipsi -m [-m ipsi *Non. p. 369, 8*] adulescentes. Caecin. 13 a. -m se ipse inferebat. Font. 45 Cluent. 71 *al.*). Aul. 99 a. -m hoc praedico tibi (CIC. inv. 2, 171 a. -m hoc mihi videor videre. Verr. II 4, 144. *al.*). Bacch. 757 numquid aliud? :: hoc, a. -m *eqs.* Pseud. 1223 a. -m mihi. CIC. Quinct. 94 sumptum Galloni sequi maluerunt a. -m, quod in illo non fuit, cum audacia ... vixerunt. leg. agr. 2, 58 Sest. 52. Vatin. 30 a. -m illud scire ex te cupio (34 a. illud -m quaero. 37. *al.*). Tim. 42 secundum sumebat a. -m tertium (*Plato 41ᴰ* δεύτερα καὶ τρίτα). CAES. civ. 3, 15, 4 a. -m uno tempore accidit ut *eqs.* BELL. Afr. 63, 3 LIV. 23, 8, 6. -m *magis ad totam pertinet sent.* (*v. p. 935, 42*): CIC. Cluent. 181 a. -m incensa odio pristino Nicostratum ... in quaestionem postulavit. leg. 1, 49 a. -m ... una erit virtus, quae malitia rectissime dicetur. Cato 80 a. -m ... ceterarum rerum perspicuum est quo quaeque discedat (*Xen. Cyrup. 8, 7, 20* δέ). off. 2, 22. SALL. Iug. 85, 21 a. -m ... pleraque oratione maiores suos extollunt. CELS. 5, 28, 12ᴮ.

c et -m (*v. et p. 902, 48 sqq. 914, 57 sqq.*; -m et *v. p. 944, 43. in fine seriei l. 35. 36. 38. 54. 61, media in serie infra l. 50* [*v. p. 935, 80 al.*]): *α* -m *statim seq.*: TER. Phorm. 656 et -m nunc (VARRO rust. 1, 17, 2 et [ut *V*] -m nunc). VARRO ling. 5, 7 unde potatio et -m posca (postea *trad.*). rust. 1, 48, 1 spica ... habet ... granum, glumen, aristam et -m ... vaginam. 1, 59, 3 et ... matura ... et -m immatura (2 praef. 5 *disciplina* et agriculturae et pecoris pascendi et -m villaticae pastionis. 2, 7, 2. CIC. epist. 9, 25, 3 opus est et consilio et -m gratia. 12, 18, 1 et quid tu agas et quid agatur ... et -m quid acturus sis. 13, 7, 3 et aequitatis et [*om. HD*] -m voluntatis erga). rust. 2, 11, 3. CIC. Att. 1, 23, 3 et -m de ipso testamento. 16, 16, 9 rogo te et -m (-m ⟨atque -m⟩ *Mueller*) oro. NEP. frg. 26.

β et ... -m: CIC. Rab. Post. 32 et ait -m meus familiaris. Phil. 13, 37 Trebonium et, si posset, -m Brutum ... necaret (*sic intercedit sent. condic.*: SEN. benef. 7, 31, 1 servatur illi species amicitiae et, si ... velit, -m amicitia. PLIN. nat. 10, 191). de orat. 2, 224 et se -m in balneis lotum ... scriptum reliquisset. leg. 3, 4 quod et in iis -m qui nunc regnant manet (qui -m nunc *Halm; fort.* -m *sensu durat. ad* manet *ref.; cf.* **p.** *928, 73 sq*). ac. 1, 5 dialecticorum et oratorum -m. div. 2, 47 Boethius ... et noster -m Posidonius. LVCR. 1, 1029 et multos -m magnos servata per annos *eqs.* 5, 1268 radere tigna et terebrare -m ac pertundere. LIV. 1, 16, 5 et consilio -m unius hominis addita rei dicitur fides (*v. p. 938, 17*). 10, 38, 2 et deorum -m adhibuerant opes. 21, 25, 14. 36, 16, 2 vallo fossaque et muro -m. MANIL. 2, 590 per ... tot tempora et annos, tot bella et varios -m sub pace labores. FEST. p. 206 petulantes et petulci -m appellantur, qui *eqs.* CELS. 7, 29, 2 et vis nervorum eius et corporis totius habitus et mentis -m robur (STAT. silv. 1 praef. 9 sed et Culicem legimus et Batrachomachiam -m agnoscimus). CVRT. 4, 1, 6. 7, 1, 17 equis non traditis et adiectis -m superbe minis (*v. p. 938, 24*). COLVM. 12, 3, 8. MELA 3, 46 ignobiles insulae et sine nominibus -m adiacent. PLIN. nat. 11, 1 neque spirare et sanguine -m carere. 13, 35 adflatu visuque ipso et pulvere -m. 18, 100. QVINT. inst. 9, 3, 37 ex casibus modo hoc schema ... constat, et aliis -m modis (et *del. Halm*, ex aliis ἐπάνοδος *Radermacher*). 9, 3, 57. *nota abundantiam*: TERT. adv. Val. 27 p. 203, 18 fuisse ... et in Christo -m ex Achamoth spiritalis seminis condimentum. DIOSC. 1, 57 ᶦⁿᶦᵗ· lib. III et mediam -m (*gr. 1, 52, 1* τρεῖς ἥμισυ λίτρας). MART. CAP. 4, 352. *adde*: TERT. anim. 9 p. 310, 29 nam et diligentissime digeruntur, ut -m probentur. *paulo aliter*: VVLG. Ier. 12, 6 nam et fratres tui et domus patris tui — -m ipsi pugnaverunt adversum te. *v. et p. 926, 21 sqq.*

d *iungitur c.* **-que:** *α* -mque (*totam adiungit sent. l. 74 sqq.* [*v. p. 935, 42*]): VERG. georg. 3, 189 *v. p. 929, 9.* VITR. 1, 4, 6 non minus aëris -mque terreni ... compositio augendo aut minuendo infirmat cetera. 1, 5, 4 -mque ... dividendus est murus. 1, 8, 20 -mque (-m qui *trad.*) ... rimas ... faciunt. 2, 9, 6 *abies a carie* vitiatur, -mque ideo celeriter accenditur. 3 praef. 2 Boedas Byzantius -mque alii plures. 3, 1, 8 *al.* SVET. Vesp. 4, 4 latenti -mque extrema metuenti provincia ... oblata est. CET. FAV. 8 p. 294, 24 -mque in vestimentum candidum si miseris ..., idonea erit *harena* (*Vitr. 2, 4, 2* item si). *paulo aliter*: VITR. 9 praef. 1 eidem honores -mque maiores. *nota anticipationem*: VITR. 8, 3, 24 -mque Zama est civitas Afrorum *eqs.* ab ea milia passuum viginti est oppidum Ismuc *eqs.* in eius agris oppidi nulla nascitur *serpens* (-mque *ad ultima spectat*).

β -que -m (-que ... -m *p. 942, 15; in fine seriei p. 942, 9 sqq.*): CIC. Arch. 19 Smyrnaei *Homerum* ... suum esse confirmant itaque -m delubrum eius ... dedicaverunt. Vatin. 38 graviterque -m se ferre (*seq. acc. c. inf.*). de orat. 2, 336 quid fieri possit aut non possit quidque -m sit necesse aut non sit. fin. 5, 46 multosque -m dolores (SALL. Iug. 1, 5 multaque -m periculosa. CELS. 5, 26, 25ᴮ). off. 1, 156 (-m *om. X*). EPICED. Drusi 380 quod fetibus aucta duobus, quodque -m magno consociata Iovi (*v. p. 936, 39*). LIV. 1, 29, 5 vocesque -m miserabiles exaudiebantur. 38, 5, 7. COLVM. 4, 24, 15. MELA 1, 65 litteras et litterarum operas aliasque -m artes. 2, 86 viris equis ferro ... argento auroque -m abundans. ASCON. Corn. p. 48, 12 St. PETRON. 74, 1. PLIN. nat. 13, 31 arboribus, immo potius omnibus quae terra gignat, herbisque -m utrumque esse sexum ... tradunt. 17, 59 interdumque -m. SIL. 11, 209. *aliter*: CIC. de orat. 3, 229 nuperque -m magis (*sim.* -m *ad compar. ref.*: COLVM. 7, 3, 16 saepiusque -m *pecus quam muliebris sexus* ... laborat in partu). Att. 10, 8, 1 idque ipse -m ... *intellexi*.

2 *c. adverbiis*: **a deinde** (dein *infra l. 30*, inde *infra l. 33*, mox *infra l. 35*, post *infra l. 37*, tum *infra l. 43*) **-m:** HELV. MANC. or. frg. Val. Max. 6, 2, 8 id ... prius perfidia, d. -m crudelitate tua *accidit* (VAL. MAX. 1, 7 ext. 4 prius metu, d. -m dolore. COLVM. 7, 12, 3). CIC. Verr. II 1, 22 d. -m illud cogitare *debetis* (II 5, 113 d. -m illud [*sc. dicam*]. CIC. fil. Cic. epist. 16, 21, 6 d. illud -m mihi succurrebat). II 4, 22 primo commercio, d. -m societate (LIV. 25, 1, 9. 25, 4, 11. *nota tmesin ampliorem*: LIV. 26, 25, 16 Aetolorum impetum tardaverat pr. *eqs.* d. ... Philippi adventus regredi -m ... coegit. *cf. p. 947, 78*). Mur. 25 primum dignitas ... non potest esse *eqs.* d. -m, si quid fuit ... admirationis, id ... est abiectum (Deiot. 18 pr. occultius ..., d. -m inpunius. Phil. 14, 18 *al.* LIV. 35, 20, 9 pr. senatus consulto, d. plebei -m scito. SEN. nat. 2, 10, 3 CVRT. 8, 10, 9 COLVM. 3, 10, 6. *al. cf.* LIV. 22, 47, 8 pr., dein cedendo [deindetendo *P*] -m [32, 12, 4. 40, 22, 11]). har. resp. 19 d., si quid habui otii (tolli *trad.*), -m cognovi *eqs.* *nota abundantiam*: GAIVS dig. 9, 2, 32, 1 si idem eundem servum vulneraverit, postea d. -m occiderit *eqs.* inde -m: CAES. Gall. 7, 48, 1 primo exaudito clamore, i. -m crebris nuntiis incitati. mox -m: VELL. 2, 20, 4 primo ... m. -m. 2, 51, 2. COLVM. 6, 3, 3 maxime ex milio, tum ex hordeo, m. -m ex tritico. PETRON. 24, 7 *v. p. 935, 60.* PLIN. nat. 18, 210. post -m: CIC. Lig. 3 primo salutis, p. -m studi sui quaerebant ... ducem (CAES. civ. 3, 67, 6 pr. in maiora castra, post -m in castellum ... inruperunt. TIB. 1, 4, 56 pr. ... post ... post -m). de orat. 1, 172 primum inertiae ..., p. -m inpudentiae (HOR. ars 76). COLVM. 5, 6, 4 maxime ... deinde ... p. -m. *adde*: CELS. 1 prooem. 13 *primum* ... deinde ... post haec -m ... novissime. tum -m (*aliter p. 930, 80*): CIC. p. red. ad Quir. 22. Balb. 65 primum *eqs.* t. -m (Scaur. 22. leg. 1, 35 pr. ... deinde ... t. -m [*v. l. 49*]. CAES. Gall. 3, 2, 4 pr. quod *eqs.*; t. -m quod *eqs.* COLVM. 4, 24, 1. *cf.* CIC. Planc. 93 pr. ... nunc -m). Scaur. 9 antea ... t. -m. *al.* LIV. 9, 7, 2 clarus genere factisque, t. -m aetate verendus. 29, 28, 7 genere fama divitiis, regia t. -m adfinitate longe primus (*nota colloc.*). COLVM. 3, 14, 3 deinde ... t. -m (12 praef. 2. 12, 8, 3. QVINT. inst. 4, 2, 40 ante omnia ... deinde ... t. -m). arb. 5, 2 praeterquam quod ... t. -m (5, 3. 12, 2). 9, 4, 3 nec minus ... t. -m ... denique. *al.* SCRIB. LARG. 60 cum eo quod candidos facit dentes, t. -m confirmat (*v. p. 939, 29*). tunc -m (*i.* '*praeterea*'): APVL. met. 6, 4. *adde*: COD. Theod. 5, 14, 30 (*a. 386*) primum vicinas ... dehinc ... tunc demum -m longius positas.

b denique (postremo *infra l. 64*, tandem *infra l. 69*) **-m:** VARRO Men. 325. CIC. Verr. II 3, 207 provinciae, ... populi liberi, regna d. -m (iam *H*, in *PQ*; *om. O*). 5, 130 ne falsa damnatio, ne carcer, ne catenae ..., ne d. -m exsanguia corpora *eqs.* Flacc. 9 tribuo *Graecis* litteras, ... sermonis leporem, ingeniorum acumen, dicendi copiam, d. -m, si quae sibi alia sumunt, non repugno. dom. 45 deinde ... d. -m. de orat. 3, 122. LVCR. 6, 799 d. si calidis -m cunctere lavabris *eqs.* CELS. 5, 28, 12ᶠ. *al. nota*: AMM. 14, 9, 7 d. -m idem ad usque discrimen vitae vexatus *est* (*v. p. 939, 51*). postremo -m: CIC. Verr. II 3, 227 cum ... detrahantur, ... imperentur, ematur ..., p. -m imperetur. leg. agr. 2, 62 urbes, agri, regna denique, p. -m vectigalia. Mil. 35 primum ... deinde ... p. -m. rep. 3, 27. LIV. 1, 34, 12 p. tutor -m liberis regis ... *institutus est. al.* ad postremum ... -m: TAC. hist. 2, 27 (*v. p. 939, 30*). tandem -m: FLOR. epit. 4, 9, 2 primum ..., deinde ..., t. -m.

B *magis ad II C pertinentes*: **1** *iungitur c. particulis disiunctivis*: **a an -m** (an ... -m *infra l. 74. 77*): QVINT. inst. 6, 5, 5 *deliberare*, aspere an leniter an -m submisse loqui expediat. 11, 3, 16 *nolo persequi* lateris pectorisve firmitas an capitis -m plus adiuvet. TERT. carn. 11 p. 446, 21 Oe. utrum ... an -m. PAVL. dig. 6, 1, 6 utrum ... dumtaxat ... an -m. *nota*: VLP. dig. 5, 1, 2, 1 utrum ... an vero -m (18, 6, 4 pr. u. ... dumtaxat ... an v. -m. 27, 5, 1, 19 u. solummodo ... v. -m). **b aut -m** (*v. vol. II 1573, 23 sqq. comparand. videtur*: VITR. 2, 6, 6 alia *materia* in terrenis aedificiis, alia -m in maritimis molibus *eqs.*): TER. Ad. 145 si augeam a. -m adiutor sim eius iracundiae. VARRO rust. 1, 2, 23 propter agrum a. -m in agro. 1, 16, 3 oppida aut *vici* ... a. -m divitum copiosi agri ac villae (2, 6, 5 aut ad agri culturam ... a. -m ad arandum. CIC. Verr. II 2, 170 a. scribae istius a. Timarchidi a. -m isti ipsi. Cael. 23 *al.*

[Friedrich]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

LVCR. 4, 339 a. quia ... a. -m quod [5, 359 a. ... quod ... a. -m quia. *al.*]. 4, 936 a. corio sunt a. -m conchis a. callo ... tectae. BELL. Afr. 31, 1 OV. epist. 14, 41. 18, 144. *al.* *aliter*: TERT. pudic. 5 p. 227, 19 aut nec illis aut -m nobis [*i.* '*aut nec nobis nec illis aut et illis et nobis*'. *v. p. 937, 31 de ellipsi*]). CIC. Verr. II 4, 51 quicquid ... esset argenti caelati aut siquid -m Corinthiorum. Rab. perd. 19 si possem a. -m si mihi esset integrum. de orat. 1, 60 sine rei militaris usu (usu *om. M*) a. saepe -m. sine regionum ... scientia. LVCR. 1, 1012 AETNA 311. HOR. sat. 1, 3, 36 natura a. -m consuetudo mala. CELS. 4, 32, 2 SEN. Phoen. 427 SCRIB. LARG. 186 LAVS Pis. 207. *al.* *nota*: CIC. Planc. 43 aut ... a. vero -m. VITR. 9, 7, 7 sive ... a. -m. *huc refero*: SALV. gub. 4, 61 deteriores aut non multo -m meliores.

c modo -m: QVINT. inst. 9, 4, 3 illum horridum sermonem ... modo magis naturalem, m. -m magis virilem esse *contendunt.* **d partim -m** (pars -m *l. 18sqq.*; partim ... -m *l. 23*): CIC. Verr. I 14 p. ... regum ..., p. -m nostrorum imperatorum. Caecin. 16 p. gratia ..., p. -m pretio. leg. agr. 2, 35. Catil. 21 p. ... p. ... p. -m. rep. 6, 20. *al.* LVCR. 2, 99 p. ... resultant, pars -m ... vexantur ab ictu (4, 946 pars ... pars -m [5, 255 OV. trist. 5, 9, 16 fast. 6, 777. *aliter*: CAES. Gall. 4, 32, 1 cum pars hominum in agris remaneret, pars -m in castra ventitaret. BELL. Alex. 20, 2 ITIN. [Silv.] 47, 3]. *cf.* PROP. 2, 29, 6 alii faculas, alii retinere sagittas, pars -m ... vincla parare). LIV. 29, 1, 17 p. edicto, p. iudiciis -m. QVINT. inst. 12, 11, 14 *al.*

e sive -m (seu ... -m *infra l. 28*): CIC. Mil. 63 sive ... s. -m. de orat. 1, 152 rep. 3, 4. *al.* CAES. civ. 1, 27, 2 Pompeius s. operibus Caesaris permotus s. -m quod ... constituerat *eqs.*, incipit. 2, 27, 2. 3, 73, 5. BELL. Alex. 74, 3 s. ... s. ... s. ... s. -m. CIRIS 70. LIV. 5, 46, 3 seu attonitis Gallis ... seu religione -m motis. VAL. MAX. 7, 2, 5 CELS. 2, 8, 43 COLVM. 6, 36, 3 GAIVS inst. 3, 26. *non antecedit alterum* sive: LVCR. 4, 356 angulus obtusus ... longe cernitur omnis s. -m potius non cernitur. COLVM. arb. 9, 1 vel ... s. -m. SER. SAMM. 833. **f -ve -m:** VEG. mulom. 4, 15, 5 custodire ne nascantur *clavi* neve -m (-m *om. Colum. 6, 14, 7*) colla calvescant. **g vel -m** (vel ... -m *l. 40*): VARRO rust. 1, 59, 3 substrata palea v. -m floccis. 2, 9, 9 ut ... v. -m ut *eqs.* (QVINT. inst. 3, 8, 46). CIC. S. Rosc. 73 vel respondendi vel interpellandi ... vel -m ... interrogandi (dom. 117. Planc. 22 artificio ... v. suburbano v. -m urbano. 40 de orat. 1, 60 CELS. 2, 8, 18). Caecin. 92 addit 'non possidebat' v. -m, cum hoc ipsum concessit, vincit tamen sponsione⟨m⟩. Deiot. 9 si ... v. si -m. SEN. benef. 4, 21, 4. *et al.* *aliter*: CELS. 4, 26, 5 vehiculo sedisse vel magis -m equo prodest (*sc.* -m *ad comp. ref.*). *cf.* PLIN. nat. 17, 88 seri iusserunt ... malos amplius paulo, vel magis -m piros (*sc.* vel *elativum est. sim.*: QVINT. inst. 5, 11, 37 testimonia sunt ... vel potentiora -m).

2 *in correlationibus comparativis*: **a** *acced. ad membrum primarium*: **α ut** (quomodo *sim.*) **... sic** (ita) **-m:** CIC. Phil. 1, 33 ut culpam, sic -m suspicionem vitare (*v. p. 948, 29*). orat. 85 ut voce, sic -m oratione suppressior. fin. 5, 88 ut bene, sic -m beate *vivere* (*sim.* Tusc. 3, 37). Cato 20 ut sunt, sic -m nominantur senes. Lael. 19. Att. 10, 4, 2 quemadmodum est, sic -m appelletur tyrannus (SPART. Geta 2, 2 qu. ... ita -m. VOPISC. Aurelian. 48, 1 sic -m. *v. infra l. 70*). TIB. 1, 6, 8 illa quidem tam multa negat ...: sic -m de me pernegat usque viro (*sic prior partic. correl. deest*: PROP. 2, 22, 36 aspice, uti caelo modo sol modo luna ministret: sic -m *eqs.* OV. ars 3, 6 non erat armatis aequum concurrere nudas: sic -m vobis vincere turpe, viri. MANIL. 4, 425. *aliter*: VARRO ling. 5, 94). OV. am. 3, 7, 40 qualem vidi ... tetigique puellam, sic -m tunica tangitur illa sua. LIV. 5, 13, 2 ut ceperat ... magistratum ... ita -m gessit (QVINT. inst. 2, 12, 10 *al.* TERT. virg. vel. 9 p. 895, 20 Oe. sicut ... ita -m. *al.* *nota tmesin*: MELA 3, 38 ut angusto ita longo -m freto). CELS. 1 prooem. 12 QVINT. inst. 4, 2, 67. *saepe al.* *prius comparat. membrum alteri inseritur*: CIC. fin. 2, 77 aut -m, ut vestitum, sic sententiam *habes* aliam domesticam, aliam forensem? SVET. Nero 29 cui -m, sicut ipsi Sporus, ita ipse denupsit. *ordine inverso*: VAL. FL. 2, 616 has -m terras ... sic ... longus labor abstulit aevi, ut Siculum ... latus. AVR. Fronto p. 101, 21 N. ama me ut amas; ama me sic -m quomodo istos parvolos nostros amas (*nisi* -m *hanc sent. illi adnectit*). *v. l. 78.* **β ut ... ita -m et** *sim.*: SEV. MINOR. p. 734 ^A^ ut corde ita -m et viribus. BOETH. herm. sec. 1, 1 p. 45, 6 quemadmodum ... sic -m et. **γ quam ... tam -m:** VAL. MAX. 6, 8, 6 nec quam cito dicitur ... t. id ex facili -m *fit.* 8, 9, 3 divus ... Iulius, quam caelestis numinis, t. -m humani ingenii columen. *aliter*: ITIN. [Silv.] 25, 5 psalmi ... tam qui nocte dicuntur, t. qui ..., t. -m qui *eqs.* (*sim.* 39, 3). **δ** *omisso* 'sic' *vel* 'ita': VITR. 9 praef. 7 ea ... ratio, quemadmodum in multis rebus ... est utilis, -m in aedificiis ... est expedita. QVINT. inst. 1, 7, 13 sicut scribebant, -m loquebantur. *ordine inverso*: LIV. 8, 31, 7 -m invidiam tamquam ignem summa petere. TERT. fug. 8 p. 476, 7 Oe. intellegas in te esse -m fortitudinem spiritus, quomodo et infirmitatem carnis (*animadvertas* et *quoque abundare; sim.*: pudic. 5 p. 226, 18 -m sorte [forte *trad.*] coniungetur illi, sicut et serie; -m damnatione cohaerebit illi, sicut et dispositione. CYPR. domin. orat. 13 p. 275, 22. *cf. p. 941, 64*). *v. et* CIC. Att. 6, 1, 5 (*p. 926, 6*).

b *ad secundarium*: **α qualiter -m:** PLIN. nat. 8, 193 antiquis ... torus e stramento erat, qu. ⟨et⟩iam nunc in castris (*nisi* -m *durativum*). **β tam ... quam -m** (*v. Hand, Turs. II 559*): VAL. MAX. 9, 7, 1 seditionis t. togatae qu. -m armatae facta referantur. APVL. met. 8, 17 non t. hercules memorandum qu. miserandum -m spectaculum (*sic in tmesi*: TERT. adv. Prax. 29 p. 286, 12 t. ... ⟨in⟩compassibilis pater est qu. impassibilis -m filius). TERT. scorp. 3 p. 151, 2 definitiones ... t. evictas qu. -m vindicatas. *al.* CYPR. sent. episc. 83—85 p. 460, 13 t. ego praesens qu. Pompeius ... qu. -m Dioga. LACT. inst. 5, 20, 9. EPIST. Constant. de rest. eccl. (Ps. Lact. mort. pers. 48) 2 p. 228, 16 t. ego [quam] Constantinus ... qu. -m ego Licinius (*Euseb. hist. eccl. 10, 5, 4* ἐγὼ *K.* ... κἀγὼ *Λ.*). EDICT. imp. Constant. de accus. (CIL III 12043; *s. IV in.*) 24. 47 t. ad praefectos nostros qu. -m et praesides et rationalem et magistrum ... scripta direximus. ITIN. [Silv.] 24, 7. 37, 6 HEGES. 1, 28, 8 p. 47, 19. IORD. Get. 1, 4 *al.* *adde*: GAIVS inst. 1, 188 alii tot genera esse crediderunt, quot -m species essent. *fort. huc trah.*: PELAG. in Rom. 8, 18 p. 65, 9 S. quitquit ... passus fuerit a morte, plus non est quam -m pro peccatis suis antea merebatur. tam ... quam -m et: MAXIMIN. c. Ambr. 11 p. 68, 16 t. petitio ipsorum qu. -m et responsio imperatoris declarat. AVELL. p. 298, 22. *adde*: FVLG. myth. 3, 5 p. 64, 5 non solum puerilem amat⟨ric⟩em quantum -m (*i.* '*verum etiam*'; *v. p. 947, 7*) fingerent et zelotipam (*nota tmesin atque duarum struct. confusionem*). **γ quemadmodum -m:** VITR. 6, 2, 2 non ... veros videtur habere visus affectus *eqs.* qu. -m in scaenis pictis videntur columnarum proiecturae ..., cum sit tabula ... plana. 10, 3, 2 *al.* COLVM. 12, 47, 5 flosculi sursum, pediculi deorsum spectent, qu. -m in arbore nata sunt *poma.* **δ ut** (sicut) **-m:** VITR. 2, 9, 1 *arbores tumidae* fiunt ... inbecillae; uti -m corpora muliebria ... a partu non iudicantur integra. 2, 9, 13 (*in ex. afferendo*) *oleo* reliquae res cum sunt unctae, uti -m libri, a tineis ... non laeduntur. 5 praef. 4 *cybus* inmotam habet stabilitatem, uti sunt -m tesserae (*sic in tmesi*: CELS. 5, 27, 3 ^B^ venenum serpentis, ut quaedam -m [*om. P*] venatoria venena ... non gustu ... nocent. PLIN. nat. 37, 22 sales verrucaeque non eminentes, sed, ut in corpore -m, plerumque sessiles). 8, 3, 10 ut -m in areis ... videtur (*ibid.* 12). CELS. 4, 30 sicut -m cum in umeris ... dolor aliquis exortus est (PLIN. nat. 8, 193. *al. cf.* APVL. apol. 83 si litterae, ita ut partim vocales dicantur, -m propriam vocem usurparent). *ordine inverso*: CIC. de orat. 2, 95 intellegemus, ut -m (*M*, hodie *vulgo*) ... Meneclem ... tota imitetur Asia, sic semper fuisse aliquem *eqs.* ut -m et: ITIN. [Silv.] 8, 5 singula ... retulit de illa⟨s⟩ statua⟨s⟩ ... ut -m et de illa arbore sicomori.

3 *iungitur c. synonymis*: **a -m et** ([*v. et p. 915, 15 sqq.*; et -m *v. p. 941, 30 et p. 914, 57 sqq.*]. *colliguntur exempla, ubi utraque vox ad idem pertinet. aliter igitur se habent e. g.*: VARRO ling. 5, 100 utraque graeca, a quo [*cf. p. 940, 39*] -m et rete quoddam panther et leaena et muliercula⟨e⟩ Pantheris et Le⟨a⟩ena [*nam* et ... et *invicem respondere videntur ut* CIC. fin. 5, 82 unum *filium* -m et censorem et triumphantem *vidit Marcellus.* CELS. 4, 24, 2 PLIN. nat. 2, 121 *al.*]. SVET. Nero 53. *cf. et* ITALA act. 1, 13 [cod. e] Petrus -m et Andreas et *eqs.* [τε ... καί, VVLG. *sine* -m; *v. Svennung, Unters. z. Pallad. 1936, p. 493²*]. *falso trad.*: CIC. leg. 2, 62. QVINT. inst. 7, 2, 19 -m et si [*AGMV*, -m si *P*; et -m si *edd.*] qui sunt qui *eqs.*): *α excipitur* -m *ab* et: ? BELL. Afr. 57, 4 atque -m et superbius Iubae factum ... in Scipionem (*def. Löfstedt, Stud. 1907, 32*; -m *vulgo*). ? VERG. georg. 2, 371 texendae saepes -m et pecus omne tenendum (SERV. *ad l.*: alii separant: 't. s., -m et pecus *eqs.*'). PLIN. nat. 19, 25 mansit candori pertinax gratia. honor -m (ei iam *Mayh.*) et Troiano bello (*vix putaverim* -m *gradationem a* gratia *ad* hon. *exprimere*). TERT. scorp. 8 p. 161, 1 non modo iustorum, verum -m et prophetarum (HIL. syn. 38 p. 510 ^C^ non solum in hoc saeculo, v. -m et in futuro. FILASTR. 105, 4 n. s. paganis, v. -m et Iudaeis. MAXIMIN. Aug. coll. c. Max. 10 p. 713 *al.*). adv. Marc. 2, 14 p. 354, 1 ut -m et hic respondeam haereticis. 4, 16 p. 470, 22. pudic. 16 p. 255, 29 est hoc solemne perversis et idiotis haereticis, -m et psychicis universis. virg. vel. 10 p. 897, 10 Oe. debebunt -m (enim *Oe.*) et ipsi aliqua sibi insignia defendere. ITALA Luc. 6, 16 (cod. d) *Iudas* qui -m et tradidit eum (ὃς ἐγένετο προδότης, VVLG. qui fuit proditor. *v. et p. 940, 38*). 24, 21 (*ibid.*) sed -m et in omnibus istis *eqs.* (ἀλλά γε καὶ σὺν πᾶσιν τούτοις, VVLG. et nunc super haec omnia). PRESB. Cypr. epist. 8, 3 p. 487, 17 videtis ... et alia quae incumbunt vobis, quae -m et ipsa subdidimus (quae -m *om.* φ, et *om.* μ; *v. et p. 940, 39*). PS. CYPR. mont. 14 p. 117, 8. PANEG. 4 (9), 13, 2 non ... modo ..., sed -m et (et *del. Livin.*, *sed v. Löfstedt, Stud. 1907, 32²*). FIRM. math. 2, 20, 9 -m et te. 3, 9, 5 ITIN. Anton. Plac. rec. A 10 p. 166, 3. 5 *al.* ITIN. [Silv.] 3, 4. 6, 1 subito ... subito -m et *eqs. ibid. al.* HIL. in psalm. 132, 6 p. 689, 1 additur -m et alterius comparationis exaequatio (*v. p. 938, 17*). OPTAT. 5, 2 p. 122, 6. 7, 1 p. 159, 17 FILASTR. 88, 7 VICT. VIT. 3, 8. *al.* *inseritur haec iunct. inter bina verba artius conexa*: LEX Burg. praef. 5 omnes -m et militantes. LEX Burg. Rom. 15 servus -m et in fuga positus.

β in tmesi: TERT. apol. 19, 3 *Moyses* mille circiter *annis* cladem Priami antecedit; possum dicere -m (*F*, -m dicere *P*) quingentis amplius et Homerum. PORPH. Hor. ars 300 hoc (*sc. elleboro*)

[*Friedrich*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

-m sumpto et dolor capitis sanatur (*totam sent. del. Fabricius, Holder*). CYPR. epist. 59, 10 p. 677, 22 venerat -m cum illo et Felix quidam. ITIN. [Silv.] 5, 10 nam (*i.* '*praeterea*') -m ipsa die accessimus et ad ceteros monachos. 19, 18 duxit -m nos et ad illum palatium superiorem. FVLG. aet. mund. p. 135, 8 Noë ... praeteriti heres ... saeculi, qui -m conditor factus est et futuri (*sim., ut vid.*, p. 136, 9. 140, 2. *v. et p. 940, 39. 944, 21*). MVTIAN. Chrysost. hom. 31, 3 p. 433 paenituit -m ... et Esau (*gr. p. 215* καὶ). *v. p. 915, 36 sqq.*

b *iungitur c.* **quoque** (*v. Hofmann, Umgangsspr., 1926, 97. sensu concessivo [cf. cap. IV, III] e. g. infra l. 24. aliena sunt ex., ubi* qu. *et* -m *ad diversa spectant, ut*: VARRO ling. 6, 59 [*v. p. 940, 47*]. CELS. 1 prooem. 70 estque -m proprium aliquid ... istis qu. auctoribus. QVINT. decl. 275 p. 125, 1. *propius accedit*: QVINT. decl. 297 p. 173, 22 illa -m, quae *eqs.*, nos qu. referemus. *dub. trad.*: PLIN. epist. 10, 96, 6 *Christiani fuerunt* quidam ante triennium ..., non nemo -m ante viginti qu.; omnes ... venerati sunt [⟨hi⟩ qu. omnes *Keil*]):
α -m ... quoque (-m qu. *l. 21 sq.; post relat. [v. p. 940, 39] infra l. 35. 38. 43*): PLAVT. Amph. 461 haec ... ero dicam meo; nisi -m is qu. me ignorabit. 702 -m tu qu. adsentaris huic? (Asin. 502 atque -m tu qu. ipse). Asin. 567 -m tua qu. Curc. 131. Pseud. 353 nempe conceptis verbis? :: -m consutis qu. LVCR. 3, 292 est -m qu. pacati status aëris ille ... qui *eqs.* 5, 153. 517 est -m qu. uti possit *eqs.* (604). 6, 503 concipiunt *nubes* -m multum qu. saepe ... umorem. 6, 806 -m terra qu. sulpur *gigni*. VARRO rust. 1, 1, 3 -m ignotissimis qu. hominibus. 1, 2, 14 -m nunc qu. (*v. p. 957, 59*). QVINT. decl. 246 p. 6, 15 eventus proximae causae satis ... -m in hanc qu. *pronuntiavit*. 274 p. 124, 6 mihi inter cetera -m hoc qu. provisum esse ... videtur (*v. p. 939, 38*). FRONTO p. 101, 12 N. POMPON. dig. 8, 2, 23 -m his quae postea qu. *fuerunt*. VLP. dig. 40, 7, 3, 13 ad primam pensionem an -m ad sequentem qu. reg. 11, 20 -m in provinciis (-ia *C*) qu. APVL. met. 7, 26 non tantum naturam, verum -m caput qu. (TERT. idol. 20 p. 54, 1 non factis tantum, v. -m verbis qu. CLAVD. DON. Aen. 7, 545 p. 83, 1 *al.* COD. Iust. 1, 3, 36 [37], 2 [*a. 484*]. *cf.* BOETH. herm. sec. 1, 1 p. 50, 26 non solum ... sed -m qu. [4, 10 p. 263, 17]). PS. APVL. Ascl. 11. TERT. ieiun. 10 p. 287, 2 quod -m suadet Danielis qu. argumentum. AMM. 30, 6, 2 -m id qu. addendo (*v. p. 938, 17*). AVSON. 308, 9 magnas modicasque res, -m parvas qu. ... meditari decet. COD. Theod. 3, 5, 1 (*a. 319*). BOETH. herm. sec. praef. p. 6, 15 unde -m ipse qu. Aristoteles ... scripsit *eqs.* ([*v. et p. 940, 39*]. c. Eut. 4, 92 -m ipsi qu. *cf.* herm. sec. 2, 7 p. 158, 11 -m particulares ipsae qu. ... dividunt). *al.* COD. Iust. 12, 19, 13, 2 quod -m in aliis qu. ... officiis *observatur*. *nota tmesin ampliorem*: MARCELL. dig. 34, 2, 6, 1 ut interim omittam, quod -m dissolutione ac permutatione tali voluntas qu. videatur mutata (*loc. interpol. put. Segrè. v. et p. 940, 39*).
nec non -m ... quoque *v. supra p. 940, 29 sqq.* (*sub II C 4 b β*).
quin -m ... quoque: GAIVS inst. 1, 140 quin -m invito qu. eo. 2, 151 quin -m si deleverit qu. aut conbusserit tabulas. 2, 271. *v. p. 954, 20 sqq.* vel -m (-m vel) ... quoque: PLAVT. Pseud. 122 tuom tangam patrem. :: ... verum, si potest, pietatis causa — v. -m matrem qu. VITR. 5 prooem. 1 -m v. in nostris qu. studiis res pateretur ut *eqs.*

β quoque -m: (I) *excipitur* qu. *ab* -m: PLAVT. Amph. 30 atque ego qu. -m (TER. Hec. 734 e. pol qu. -m timida sum. 762). Amph. 81 hoc qu. -m (Poen. 40 et h. qu. -m). 717 et te qu. -m, Sosia (Persa 744 Pseud. 933). 753 num tu qu. -m insanis? Epid. 234. Men. 1160 venibit uxor qu. -m. Merc. 328 mihi qu. -m. Persa 145. Stich. 258 linguam qu. -m vendidi. *al.* CIC. Verr. II 3, 206 quae forsitan alii qu. -m fecerint (iam *Wesenberg*, antea *vel* ibidem *Mueller*). de orat. 1, 164 mea qu. -m (te iam *Kiessling*) causa rogo. TERT. adv. Marc. 5, 4 p. 580, 15 elementa ... apud Romanos qu. -m primae litterae solent dici. PALLAD. 11, 11, 5 ocimum qu. -m nunc seremus. HIL. in Matth. 17, 8 p. 1016 B CLAVD. DON. Aen. 8, 20 p. 117, 12 FVLG. myth. 1, 7 p. 20, 20. HEGES. 1, 42, 5 erant qu. -m aliae filiae. THEOD. PRISC. log. 38 utimur qu. -m cerotario. SALV. gub. 7, 68. *al.* (II) quoque ... -m: PLAVT. Amph. 281 eam qu. edepol -m. Trin. 1048 illis qu. abrogant -m fidem. LVCR. 3, 208 haec qu. res -m. APVL. met. 11, 27 prohinc me qu. peti magno -m deo (*sc. sicut Isidi*) famulum *eqs.* (*v. adn.; cave* qu. *ad* me *referas*). PALLAD. 3, 25, 33 nuces qu. iuglandes -m nunc seminariis recondi ... poterunt. BOETH. in Porph. comm. sec. 2, 4 p. 179, 16 nomen qu. generis -m. CASSIOD. Didym. in I Petr. 1, 24 p. 18, 6.

C *correlationes*: **1 cum ... tum** (tunc *l. 84*) **-m**: CIC. inv. 2, 51 c. verbis t. -m sententiis excellentibus. Verr. II 2, 111 c. propter iniquitatem rei, t. -m propter hominis dignitatem. II 4, 7 c. in pace, t. -m in bello. Mur. 38 c. fortis t. -m fidelis. *saepe al.* *in tmesi*: CIC. div. in Caec. 2 c. summum in veteribus patronis multis, t. non nullum -m in me praesidium est. Verr. II 2, 49 c. tuae, t. multo -m magis suae famae pepercisset (*sic c. compar.*: II 2, 172 t. ille -m plura scribebat). epist. 6, 6, 3 t. magno -m usu. LIV. 1, 21, 2 c. ipsi ... homines ... t. finitumi -m populi. 2, 17, 4 c. ira maiore ... t. viribus -m auctis. VITR. 1, 1, 3 c. ... t. maxime -m. cum (*c. coni.*) ... tum -m: VITR. 5 prooem. 2 c. ... ea per se non sint aperta ... t. -m ... scripturae ... incertas legentium efficient cogitationes. 6, 5, 1 tunc -m. COLVM. 6, 36, 2. 6, 37, 6. 7, 2, 4 color albus

c. sit optimus, t. -m est utilissimus. *nota*: cum et ... tum -m: VITR. 7, 9, 2 c. et alii multi t. -m Faberius. **2 modo ... -m** (*v. Housman ad Manil. 1, 898*): PROP. 1, 1, 13 m. Partheniis ... errabat in antris ...; ille -m ... Arcadiis rupibus ingemuit. MANIL. 1, 906 externas m. per gentes *eqs.* civilis -m motus *eqs.* (*cf. et p. 943, 13*).
3 (non) **demum ...** (sed) **-m**: QVINT. inst. 9, 2, 105 non is d. *est* veneficus qui *eqs.*, sed -m qui *eqs.* VLP. dig. 42, 5, 17 pr. utrum ita d. ... habet ... si *eqs.*, an -m si *eqs.* **4 dumtaxat ... -m** (*v. vol. V 1, 2240, 48 sqq.*): SCAEV. dig. 33, 1, 20, 1 utrum his d. ... an -m his. VLP. dig. 4, 4, 9, 2 *al.* *ordine inverso*: PAPIN. dig. 28, 6, 15. **5 nedum ... sed -m**: CIC. Att. 10, 16, 6 n. (novum *l. v.*) morbum removisti, sed -m gravedinem. BALB. et OPP. Cic. Att. 9, 7ª, 1 n. hominum humilium ... sed -m amplissimorum virorum.
-m ... nedum: LIV. 7, 40, 3 *Quinctium* armorum -m pro patria satietas *tenebat*, n. adversus patriam. 9, 18, 4 *superbia* -m victis Macedonibus *gravis*, n. -m victoribus. VAL. MAX. 3, 2, 24 SEN. epist. 99, 3 TERT. adv. Marc. 1, 23 p. 322, 15. 2, 24 p. 369, 19 -m in homine, n. in deo. anim. 19 p. 331, 19. *al.* AMM. 31, 16, 1. *cf.* TERT. adv. Hermog. 10 p. 137, 19 cum materiae malo conversatus, n. -m de malo eius operatus. *adde*: TERT. pudic. 13 p. 243, 24 maxima quaeque non *solent* -m sine praedicatione donari, tanto abest sine significatione. **6 non dico ... sed -m**: QVINT. decl. 260 p. 66, 27 iuvenes ... excussi n. d. opibus, sed necessariis -m ad victum. 345 p. 362, 23. TERT. fug. 13 p. 488, 19 Oe. tu mihi videris, n. d. vinum ..., sed -m venenum ... daturus. monog. 3 p. 764, 15 n. d. mali sed -m boni (castit. 3 p. 742, 12). *cf.* ne dicam -m: TERT. adv. Marc. 3, 6 p. 384, 13 omnis spes Iudaeorum, ne[dum] d. -m gentium. 3, 7 p. 387, 23. **7 non** (nec) **satis ... sed** (verum) **-m**: RHET. Her. 4, 1, 1 n. s. habere ..., sed -m *eqs.* (*sim.* CIC. Tull. 27 n. s. habitum est quaeri ..., verum -m illud *eqs.* NEP. Epam. 4, 5). CIC. fin. 1, 31. 47 nec s. est ..., sed stare -m oportet. QVINT. inst. 4, 1, 52 n. est s. demonstrare ..., sed dicendum -m *eqs.* *adde*: NEP. Ham. 2, 5 neque eo fuit contentus, sed -m ... propagavit (SEN. apocol. 2, 3).

8 non modo (solum, tantum) ... sed -m *et sim.* (*inde a* PLAVT. Most. 995 TER. Ad. 387. non tantummodo ... sed -m *invenitur inde a* VELL. [*infra l. 67*], *tum*: VAL. MAX. 8, 5, 4. 9, 7, 3 CELS. 2, 18, 8 *al.* SEN. dial. 8, 3, 5 *al.* QVINT. decl. 280 p. 142, 26 *al.* FRONTO p. 124, 6 N. PAPIN. dig. 36, 1, 56 [54]. PANEG. 3 [11], 3, 5. *locutionis notissimae notabiliora afferuntur exempla*): **a** *locutio plena*:
α in tmesi: (I) *minus seiuncte*: CIC. Quinct. 49 non modo ex numero vivorum exturbatur, sed ... infra -m mortuos ⟨a⟩mandatur. Verr. II 2, 191 non ingenio solum ..., sed fortuna -m. II 3, 178 n. s. ut *eqs.* sed ut illa -m scelera ... vindicarentur (Rab. Post. 29 sed ut cavere -m ... di⟨s⟩camus. rep. 1, 51). II 4, 68 n. istius solius ..., sed eorum -m qui *eqs.* (Phil. 13, 39 sed eis -m, si qui. LIV. 39, 6, 6 sed ea -m magis, quae. *cf.* CIC. Phil. 12, 30 sed illi -m, qui). Scaur. 15 sed quivis -m. Planc. 63. Sull. 19 sed his -m (*cf.* Rab. Post. 1 sed huius -m ipsius). prov. 31. Rab. Post. 13 sed totus -m ordo (*sic* -m *inter subst. et adiect.*: Mil. 62. Phil. 1, 20 sed equiti -m Romano. Att. 12, 21, 5 sed in mea -m scripta transtuli. *cf.* Phil. 5, 12 sed senatus -m consulta). Mil. 34. Phil. 2, 113 non modo bello, sed morte -m. 3, 34 sed ignominiosam -m et flagitiosam (*sim.* 4, 6 considerate -m sapienterque. Cato 2 sed effecerit mollem -m et iucundam [sed -m *Non. p. 347, 12*]. *cf.* Cato 21 sed eorum patres -m et avos). leg. 2, 47 sed quaedam ars -m (est -m *Lambin.*) docendi. *adde*: CIC. de orat. 3, 132 non in hac ... una ... re, sed in aliis -m. (II) *seiunctius*: CIC. Verr. II 5, 60 nec solum in Sicilia, sed in omnibus provinciis, -m in sociorum ... stipendio. Rab. Post. 26 non modo civis R., sed et nobilis adulescentis et quosdam -m senatores. fin. 1, 43 n. m. singulos homines, sed universas familias evertunt, totam -m labefactant saepe r. p. *cupiditates*. epist. 1, 9, 24. LIV. 2, 8, 1 latae leges, n. s. quae consulem absolverent, sed quae adeo in contrarium verterent, ut popularem -m facerent (*v. p. 951, 65*). 5, 6, 2 *v. p. 935, 9.* 6, 2, 11. 28, 43, 7 tuas ... laudes n. adsequi s. velle, sed — bona venia tua dixerim —, si possim, -m exsuperare. VELL. 2, 110, 5 Pannoniis non disciplinae tantummodo sed linguae quoque notitia Romanae, plerisque -m litterarum usus. CELS. 5, 26, 24 A SEN. epist. 122, 5. *β* non modo non ... sed -m (*v. et p. 949, 71*): BELL. Afr. 47, 4. LIV. 28, 29, 8 n. m. non acerbum, sed laetum -m. QVINT. inst. 11, 1, 2. *cf.* PLIN. epist. 5, 13, 1 verum -m. *aliter*: VARRO rust. 1, 2, 6 quid in Italia utensile n. m. non nascitur, sed -m non egregium fit?

b *loc. debilis* (*v. Hofmann, Synt. 685*): *α deest* modo (solum, tantum): SEN. epist. 24, 19 non aliis scripsisti ista, sed -m tibi. 108, 4 ea philosophiae vis est, ut non studentes, sed -m conversantes iuvet. CVRT. 6, 11, 39 magno non salutis, sed -m invidiae (vitae *trad.*) periculo liberatus. QVINT. inst. 4, 2, 64. 9, 4, 76 *al.* decl. 278 p. 134, 22 FRONTO p. 119, 19 N. PANEG. 4 (9), 19, 4. *adde*: QVINT. decl. 258 p. 54, 16 non iam ... sed -m. *β deest* non modo *sim.*: CIC. fin. 4, 58 quae voluptatem habeant in omni animante, sed in homine rationem -m. epist. 3, 1, 3 L. Valerium valde tibi commendo, sed ita -m si non est iure consultus. 13, 64, 2 apud ipsum praeclarissime posueris, sed (et *Orelli*) mihi -m gratissimum feceris.

[Friedrich]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ad Q. fr. 3, 1, 5 urbanam expolitionem urget ille quidem ..., sed -m ipse crebro intervenio (ad Brut. 9, 23 [1, 15], 9 praeclara illa qu. ingenia ..., sed senatus -m sapiens. QVINT. inst. 2, 1, 1). APVL. met. 10, 1 TERT. carn. 13 p. 449, 18 Oe. *adde*: CIC. Cluent. 97 at est hoc illi crimen obiectum. fateor, sed -m *eqs.* COLVM. 12, 55, 3 haec salsura ... maxime per brumam, sed -m mense Februario ... fiet.

γ deest sed (verum): (I) *ordine vulgari*: SEN. dial. 9, 11, 12 *Croesus* non regno tantum, -m (sed -m *vulgo*) morti suae superstes. epist. 22, 2 non t. absentibus, -m posteris. 77, 6. MELA 3, 27 nandi non patientia t. illis, studium -m est. STAT. Theb. 7, 103 TAC. ann. 3, 19, 2. 4, 35, 1. *cf.* SCHOL. Cic. Bob. p. 102, 28 St. leve putavit ... hanc suspicionem ... sola urbanitate discutere; conclusit -m *eqs. v. et p. 944, 21.* *permutatis inter se affirmatione et negatione*: CIC. fin. 2, 17 quasi ... perpetua oratio rhetorum solum, non -m philosophorum sit. QVINT. inst. 6, 2, 26 verba vultumque tantum, non -m animum. 7, 4, 35. 8, 3, 5. 9, 2, 67. decl. 248 p. 18, 1 tantummodo (TERT. adv. Marc. 1, 26 p. 327, 24 *al. cf.* cult. fem. 2, 10 p. 730, 3 Oe. solummodo). GAIVS inst. 1, 167 a me quidem solo, non -m a te manumissa (*v. supra l. 1*). *al.* (II) *ordine inverso*: CIC. Planc. 30 ut verba -m fingas, n. s. crimina. 104. rep. 2, 4 ut genere -m putarentur, n. s. ingenio esse divino. ac. 2, 126 vide ne inpudenter -m postules, n. s. adroganter. Tusc. 1, 79 off. 3, 77 Att. 2, 21, 3. epist. 4, 14, 2 secundas -m res, n. modo adversas pertimescebam. TREBON. Cic. epist. 12, 16, 1. LIV. 3, 7, 4 pudore -m, n. misericordia s. moti. 21, 54, 3. 24, 3, 6 VITR. 6, 2, 4 SEN. epist. 87, 33 PLIN. nat. 17, 187. 33, 149. QVINT. decl. 313 p. 231, 10 -m ..., et non tantum. VLP. dig. 28, 7, 8, 1 TERT. adv. Marc. 4, 37 p. 548, 27. *adde*: VITR. 9, 6, 2 *astrologus*, qui -m non e nascentia sed ex conceptione genethlialogiae rationes explicatas reliquit (POMPON. dig. 43, 20, 3 pr. -m n. ad irrigandum, s. pecoris causa ... aqua duci *potest*). CELS. 5, 26, 5 peius est, quod -m conlisum quam quod tantum discissum est.

δ modo (tantum) ... -m: TER. Phorm. 940 vos me indotatis m. patrocinari ... arbitramini: -m dotatis soleo. VAL. MAX. 4, 1, 9 illius victoria tantummodo laudabatur, huius -m moderatio. CELS. 5, 28, 15^B modo tantum cum prurigine, modo -m cum inflammatione. PLIN. epist. 8, 8, 6 in superiore parte *fluminis* navigare t., infra -m natare concessum.

9 non modo (solum, tantum) ... **verum -m** *et sim.* (*inde a* PLAVT. Most. 390 VARRO frg. Macr. Sat. 1, 16, 18 CIC. inv. 1, 5. *v. Hofmann, Synt. 684*): *in tmesi*: CIC. S. Rosc. 94 n. m. idcirco ... quod ... v. eo magis -m quod *eqs.* (*v. p. 948, 78*). Planc. 12 Cn. Manlium, n. s. ignobilem, v. sine virtute, sine ingenio, vita -m contempta ac sordida. *deest* modo *sim.*: CIC. S. Rosc. 118 non ex illis maleficiis ... *intellegitur*, v. ex hoc -m ... *convincitur*. PLIN. nat. 36, 114 APVL. met. 4, 2. *al.* *deest* non modo *sim.*: Q. CIC. Cic. epist. 16, 16, 2 amo te omnibus equidem de maximis causis, v. -m propter hanc *eqs.* PS. SALL. in Tull. 6 atque parum quod impune fecisti, v. -m ... exprobras (VAL. MAX. 9, 5, 2 p. ... habuit ... v. -m ... inquit *eqs.*). VERG. georg. 3, 563 v. (quin *R*) -m ... sudor membra sequebatur. ? LIV. 38, 48, 2 (*v. adn.*). FEST. p. 304 SCRIB. LARG. 38 QVINT. inst. 11, 1, 39. 12, 1, 26 decl. 275 p. 125, 1 APVL. met. 1, 14. -m *sensu correctivo et paradoxo* (*v. p. 949, 53*): CATVLL. 97, 4 niloque immundior ille (*sc. culus ore*), v. -m culus mundior et melior. *nota abundantiam*: TERT. resurr. 31 p. 70, 3 si proprie in Israhelis statum ... imago contenditur, cur -m non Israheli tantummodo v. et omnibus gentibus eadem spes adnuntiatur. non modo non ... v. -m: CIC. S. Rosc. 138. Verr. II 4, 133 n. m. n. venditabant ..., v. -m coemebant. PLIN. epist. 5, 13, 1. *adde*: QVINT. inst. 7 pr. 1 neque ... demum ..., v. -m. *nota*: CIL IX 10, 12 (*a. 341*) n. t. ..., sed berum -m (*pro* 's. -m' *aut* 'v. -m').

CAPVT QVARTVM: etiam *elativum.*

usus illius durativi haud dissimilis, indicans quousque aliquid perveniat vel pateat (*v. e. g.*: CIC. Arch. 26 usque eo de suis rebus scribi *cupiebat*, ut -m Cordubae natis poetis ... aures suas dederet. dom. 121 *multa* -m ad nostras aures saepe permanant [*sim.* Balb. 56]. LIV. 10, 41, 7 clamitans ... ita ut vox -m ad hostes accideret). *maxime autem interrogg. cum impatientia prolatis affinitas demonstratur* (*cf. e. g. ea quae p. 929, 18 collegi, c.* PS. SALL. in Tull. 6 -mne aures nostras odio tuo onerabis, -mne molestissimis verbis insectabere?). *ceterum hic quoque moneo, non semper distingui posse inter vim elat. et adiunct., cum -m saepe utroque fungatur officio (ut p. 948, 4. 8. 15. 17 al.). interdum eadem sent. et adiunctivum et elat. sive concess. continet, ut* MARCELL. dig. 28, 1, 16, 1 nam -m compotibus mentis personales actiones -m ignorantibus adquiruntur (*loc. interpol. putat Albertario*).

I -m *gradationis*: A -m *solum gradat. indicat*: **1** *a minore ad maius* (atque -m *l. 80 sqq. al. 948. 6. 9*, et -m *p. 948, 10. 15*, aut -m *p. 948, 6 sqq.*): TER. Ad. 209 cupide accipiat faxo atque -m bene dicat secum esse actum. LVCIL. 541 non licitum esse uterum a<t>qu[a]e -m inguina tangere mammis. VARRO rust. 1, 2, 19 odio *deus* alter *hircum* videre *non vult*, alter -m videre pereuntem *vult*. 1, 32, 2 vineas veteres iterum occare, novellas -m tertio (*sic a numero min. ad mai.*: 1, 44, 2 in Subaritano dicunt -m cum centesimo redire solitum *semen*. CIC. Verr. II 3, 114 a multis quaterna, -m quina *exigebantur*). CIC. Verr. II 3, 174 ceteris temporibus tolerabilis ..., te praetore -m grata. II 3, 205. II 4, 37 taceo ...; gaudeo -m, si *eqs.* (*i. 'non sol. non moleste fero, sed -m gaudeo'*). Rab. perd. 17 fateor atque -m profiteor. Catil. 2, 19 consules se aut dictatores aut -m reges sperant futuros (har. resp. 7 a. concedente a. -m adiuvante Milone). dom. 13 se lapidibus adpetitum, -m percussum esse dixit. Sest. 53 die dico, immo hora atque -m puncto temporis. Planc. 9 *populus ducitur* impetu nonnumquam et quadam -m (*om. T*) temeritate. 22. 79 salvum tu me esse cupisti: hic fecit -m, ut esse possem. Rab. Post. 45 satis multa hominibus non iniquis esse debent, nimis -m multa vobis (Mil. 92 iam s. m. de causa, extra causam -m n. fortasse multa). Lig. 7 (*v. adn. Klotzii*). Phil. 14, 15 cum invidia mea ... et cum vitae -m periculo. fin. 5, 84 beatum *appello sapientem*. '-m beatissimum?' quippe. NEP. Att. 9, 2 Fulviam omnibus rebus spoliare cupiebant, liberos *Antoni* -m extinguere parabant. LIV. 39, 39, 3 primo aequare, mox superare -m est visus (*v. p. 942, 35*). VAL. MAX. 2, 9, 2. SEN. contr. 10, 3, 1 alterum usque in mortem secuta est, alteri -m per mortem satis fecit. CELS. 2, 24, 3 vinum austerum, licet -m asperum sit (*v. p. 952, 25*). ASCON. Pis. p. 19, 13 St. *id* huic primo et (aut *trad.*) adhuc -m soli contigit. PORPH. Hor. epist. 2, 1, 5 non iam disertorum hominum, sed Musarum -m ... oratio. *al.* *ordine inverso*: CIC. Phil. 11, 37 aut boni sunt, quos -m ornare, aut quieti, quos conservare debemus. Att. 13, 3, 1 puto fore istam -m a praecone diem, certe ab heredibus. LIV. 45, 12, 7 concordia -m ... inter fratres firmata, inter quos vixdum convenerat pax (pars *V*). SEN. contr. exc. 4, 3 filia -m fratri paruit, filius nec patri.

2 *a maiore ad minus* (*Germani dicunt 'auch nur' sim. [v. Nägelsbach, Lat. Stil.*[9] *355]. maius cogitatione suppleri oportet infra l. 35. 47. 54 sqq.*; non modo ... sed [verum] -m *infra l. 32. 39 al.*; aut -m *l. 37. 44 sq. al.*): CIC. S. Rosc. 111 si qui rem mandatam non modo malitiosius gessisset ... verum -m neglegentius. Verr. II 3, 80 vobis non modo ferundum, verum -m audiendum videtur (*cf.* LIV. 34, 58, 4 id auditu -m ... indignum *est*. VAL. MAX. 9, 2 ext. 1). II 5, 74 quam ob rem sciebas, quam ob rem -m suspicabare? (epist. 15, 2, 5 aut intellegere aut -m suspicari. *cf.* prov. 30 vacua ab omni periculo atque -m suspicione belli). Caecin. 41 sine cuiusquam non modo morte verum -m vulnere. Sest. 89. Deiot. 15 tanto scelere non modo perfecto, sed -m cogitato (*cf.* orat. 1 non modo facultate consequi difficile *est*, sed -m cogitatione amplecti). leg. 1, 50 pudet -m loqui de pudicitia ([*v. Vahlen ad l.*]. *cf.* LIV. 23, 5, 12 quod proloqui -m piget. 28, 41, 13 quod ... dicere -m reformidat animus; *v. l. 55*). parad. 33 laudetur ... hic imperator aut -m appelletur. 43 satiatus est aut contentus -m pecunia. Att. 2, 21, 6 nos aut certe cum summa gloria aut -m sine molestia discessuros. 11, 15, 1 *Caesar* ita videtur Alexandream tenere, ut eum scribere -m pudeat de illis rebus. epist. 15, 6, 1. epist. frg. V 4 M. neminem tibi ... aut anteposuissem umquam aut -m comparassem. CAES. Gall. 5, 52, 1 neque -m (enim *Ciacc., Klotz*) parvulo detrimento suorum (illorum *trad.*) locum relinqui videbat. civ. 1, 5, 1 nec docendi ... neque -m extremi iuris ... retinendi ... facultas tribuitur. 1, 58, 3 nequedum -m vocabulis armamentorum cognitis (*aliter p. 931, 7*). OV. Pont. 2, 3, 29 cum ... alii nolint -m me nosse videri. LIV. 9, 34, 19 *nefarium*, ominari -m reformidat animus (*v. l. 43*). 23, 5, 13 *epulas* contingere -m nefas *est*. 39, 16, 6. QVINT. inst. 5, 2, 2 inspectio -m ipsa saepe falsum deprehendit (VLP. dig. 29, 3, 2, 6). *ordine inverso*: CIC. Phil. 13, 1 dulce ... -m (*om. nonnulli*) nomen est pacis, res vero ipsa ... salutaris. SEN. contr. exc. 4, 2 hoc -m in victimis notatur, quanto. *nota*: -m tantummodo (solummodo): APVL. flor. p. 72 vir consularis, cui -m notum esse t. summus honor est. TERT. adv. Val. 3 p. 180, 21 quod tanto impendio absconditur, -m s. demonstrare destruere est.

B *iungitur c. vocibus et ipsis quodammodo elativis*: **1** *c. verbis*: LIV. 9, 38, 9 ob haec -m aucta fama ut solet (31, 23, 6 aucto -m tumultu. 40, 56, 4. ASCON. tog. cand. p. 64, 22 St. *al.* *paulo aliter*: 31, 11, 8 gratulati sunt quod non ... modo reciperasset ..., sed parte adiecta -m auxisset). CELS. 2, 30, 1 intenditur ... vis eius -m, si bis coquitur. PLIN. nat. 17, 73 ampliato -m miraculo.

2 *c. comparativis*: PLAVT. Amph. 610 mihi ... plus -m est *eqs.*; *v. p. 929, 81* (Pseud. 1328 aut dimidium aut pl. -m faxo hinc feres. Rud. 504. VARRO ling. 10, 19 pl. -m in vocibus ... quam in rebus. CIC. Q. Rosc. 30 pl. -m scire quam sciebat videbatur. Verr. II 3, 6 pl. -m quam inimicus. OV. rem. 535 bibe pl. -m quam quod praecordia poscunt). Asin. 42 -m amplius excrea (Capt. 777 Men. 791. Rud. 960 immo hercle -m a. Trin. 248 a. -m [-m a. *A*]. TER. Eun. 143 -mne a.? [APVL. apol. 84. *cf.* TER. Ad. 468 an quid est -m a.?]. Haut. 132 pariter ... aut -m a. CIC. Verr. II 3, 39 CAES. Gall. 6, 42, 2). Capt. 150 tibi ille unicust, mi -m unico magis unicus (290 quin -m; *v. p. 954, 22.* Poen. 188 immo -m ... m. [Pseud. 324]. 1386 verum -m furacem qui norunt m. CATO ad fil. frg. 1 ista gens ... omnia conrumpet, tum -m m., si *eqs.* [CIC. Flacc. 9 m. -m tum cum *eqs.*]. RHET. Her. 4, 5, 7 cum [tum *l. v.*] m. -m. CIC. Quinct. 92 -m m. te iudice [-m te iud. m. *Σ*]. dom. 118. orat. 213 quo -m satietas formidanda est magis [*nota colloc.*]. LIV. 29, 19, 2. *al.*). Cas. 74 ma-

[Friedrich]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

iore ... opere ibi serviles nuptiae quam liberales -m curari solent ([*nota colloc.*]. VARRO rust. 2, 4, 22 porcorum gregem alii duplicant, alii -m maiorem faciunt. RHET. Her. 4, 36, 48. CIC. Verr. I 42. II 1, 41 maior -m ... quam. Catil. 2, 18 magno in aere alieno maiores -m possessiones habent [*sim.* Sest. 68 magno squalore, sed multo -m maiore maerore. Marcell. 33 maximas ... gratias agimus ..., maiores -m habemus]. *al.*). VARRO rust. 2, 5, 13 -m plures (CIC. Manil. 23 plures -m gentes. leg. 3, 24). CIC. Arat. 11 atque -m vehementius (*sc. inclinatiores*) illi pisces ([*gr. Arat. 239* οἱ δ' ἄρ' ἔτι προτέρω]. inv. 2, 21 non ... modo, verum -m v. de orat. 2, 262 multo -m adrisum est v.). inv. 1, 4 par, nonnumquam -m superior visus est is, qui *eqs.* ([*v. p. 948, 77*]. div. in Caec. 70 aetatis non modo meae sed multo -m superioris). Verr. I 37 minus -m ... quam privatus (Mur. 28 multo -m m. [*v. adn.*]. LIV. 1, 11, 3 ibi m. -m ... certaminis fuit. *aliter*: FRONTIN. aq. 72 minus quam ... minus autem quam ... minus -m quam). II 1, 121 alii -m frigidiores erant. II 2, 42 multo -m rem turpiorem fore (II 2, 49 m. -m magis. II 2, 61 m. -m plures. II 2, 155 hic tibi -m [iam *Bake*] m. magis quam paulo ante ... videndum ... est. II 3, 83 m. -m impudentius. II 3, 150. Sull. 53 m. -m longius. Mil. 33. *al. paulo aliter*: Verr. II 2, 165 non illud solum ..., sed m. -m illud magis *eqs.*). Verr. II 2, 59 paulo -m atrocius (Sull. 64 p. -m longius quam [CAES. Gall. 7, 71, 4 p. -m l.]). II 2, 70 eo -m magis quod *eqs.* (Sull. 29). II 3, 2 hoc -m magis ... diligendus est, quod praestat (II 4, 39 similis istius cupiditas. hoc -m acrior ... qu. *eqs.* II 5, 94. leg. agr. 2, 97. Sest. 60 atque hoc -m, si fieri potuerit, esse maiorem qu. har. resp. 40. CAES. civ. 1, 82, 3. *cf.* CIC. de orat. 2, 9 quod hoc -m spe aggredior maiore ad probandum, quia [*nota colloc.*]). Verr. II 2, 78 quanto -m sceleratius (dom. 147 domo ... sceleratius -m aedificata quam eversa). II 3, 143 -m sane sit aliquis dissolutior (*nota colloc.*). II 3, 175 dic -m clarius (PLIN. nat. 17, 2 clarioris ... -m). II 4, 2 -m planius (*sc. dicam*; *v. p. 937, 15*). Rab. perd. 8. Mur. 3. Sull. 44 prius -m quam (CAES. Gall. 1, 43, 7). Cael. 27 quo -m audita est attentius. Pis. 62. de orat. 2, 7 quo -m feci libentius, ut (BELL. Alex. 71, 1 l. -m ... quam). 2, 245 iudex ... brevior ipse quam testis -m (-m qu. ipse t. *L*). VELL. 2, 112, 2 animo -m quam gente nobilior. *sim. saepe. nota colloc.*: CIC. Tusc. 1, 119 et quidem fecit -m iste me epilogus firmiorem. epist. 6, 17, 1 *accedit* id -m quo magis expetam promissum tuum (*i. 'quo id -m magis exp.'*). *adde* ultra -m: POLLIO Cic. epist. 10, 33, 5 die quadragensimo post aut u. -m.

3 *c.* nisi, *ita ut antecedat gradus inferior aut facile possit cogitari* (*aliter*: VARRO ling. 5, 118 quod a nobis media *facta* ..., mensa dict⟨a⟩ potest; nisi -m quod ponebant pleraque in cibo mensa. CIC. Verr. II 1, 100 nisi forte id -m dubium est *eqs.*): CIC. S. Rosc. 49 parum miseriae *est* quod aliis coluit non sibi, n. -m quod omnino coluit crimini *erit* (Verr. II 5, 157 parumne multa ... pericula subeunda ..., n. -m *eqs.* LIV. 38, 54, 9 PLIN. nat. 9, 105. 26, 9 QVINT. decl. 274 p. 122, 26. 296 p. 171, 4). 150 non satis habet avaritiam suam explere, n. -m crudelitati sanguis praebitus sit (Verr. II 1, 111 dom. 105. *v. p. 952, 17*). LIV. 24, 29, 7 nec iam libertate (liberatos *P*) contentos esse, n. -m regnent (TERT. nat. 1, 10 p. 77, 9). PLIN. paneg. 33, 4 se despici et contemni *putabat*, n. -m gladiatores eius venerarentur. *adde*: TERT. patient. 3 p. 4, 6 parum hoc, si non -m *eqs.*

II -m *adversativum sive correctivum,* *saepe fere i. q. 'immo', 'immo -m'* (*nostrum 'vielmehr'*): **A** *generatim*: MACER or. frg. Prisc. gramm. II 532, 25 quis oportuit amissa restituere, hisce -m reliquias averrerunt. CIC. Manil. 58 in uno Gabinio sunt tam diligentes, qui ... -m praecipuo iure esse deberet? leg. agr. 2, 83 cetera vectigalia belli difficultatibus adfliguntur; hoc vectigali -m belli difficultates sustentantur. Cael. 21 invidiosum *est* in eos quibus gloriosum -m esse hoc debet (*v. adn. Klotzii*). Mil. 52 huius iter necessarium, illius -m potius alienum. Phil. 12, 7 prodesse dico? quid si -m obfutura est *legatio*? fin. 5, 6 utrum hortandus es nobis ... an -m tua sponte propensus es? ac. 2, 5 vereor ... ne ... cum amplificare velim minuam -m. PHAEDR. 2 prol. 15 negare cupidis ... modestis -m offerre. SEN. Tro. 279 affligi Phrygas vincique volui: ruere et aequari solo -m (utinam *Madvig*) arcuissem. STAT. Theb. 9, 790 (*Amphion Parthenopaeum dicit immaturum ad bellum venisse; hic respondet*:) sera -m in Thebas ... arma profero. AMM. 31, 14, 8 *Valens oraculum* inter initia contemnebat, *tum* ... abiecte -m timidus ... horrebat.

B *speciatim post negationem* (*post* sine *infra l. 83*): RHET. Her. 4, 23, 33 hereditas *ei* aliqua venit? non potest dici; sed -m ... exhereditatus est. CIC. inv. 1, 65 multi nihil prodesse philosophiam, plerique -m obesse arbitrantur (*sim.* Verr. II 2, 169). Verr. II 2, 180 nihil est quod metuas *eqs.* -m quod laetere habes. II 3, 109 *non* laeserunt, potius -m ... adiuverunt (*v. supra l. 61*). II 4, 22 Mamertina civitas improba antea non erat; -m erat inimica improbarum. II 4, 76 nihilo remissius atque -m multo vehementius. Cluent. 94 non modo non seditiosus, sed -m seditiosis adversarius (Catil. 1, 29 n. m. se non contaminarunt, sed -m honestarunt. *v. p. 946, 69*). p. red. ad Quir. 15 primo non adversante, post -m adiuvante (*v. p. 942, 37*). Pis. 57. Lig. 26 non esset receptus, essetque (que *om. β*) -m ... reiectus. Phil. 2, 33 non recuso; ago -m gratias. 7, 13 sine ulla recusatione, summo -m cum studio (COLVM. 2, 14, 6 sine iniuria vicini, -m cum

officio). de orat. 1, 134. orat. 236 non stulti homines haberi possunt, -m plerumque prudentes. fin. 1, 23 (*Torquatus nihil fecit voluptatis causa*) privavisse se -m videtur (*nota colloc.*). 2, 65 (*v. Madv. ad l.*). div. 2, 35 pudet me non tui quidem, cuius -m memoriam admiror. HOR. sat. 1, 2, 82 (*nec matronae femur rectius quam togatae*) atque -m melius persaepe togatae (*v. Kießling-Heinze ad l.*). LIV. 3, 46, 9 ne Verginio commeatum dent atque -m in custodia habeant. VITR. 8, 3, 21. SEN. contr. 7, 1, 26 parricidium sibi non obici, -m contrario se nomine laborare (*v. adn.*). SEN. dial. 6, 20, 6 nihil ... *Catoni* mali inmatura mors attulit: omnium -m malorum remisit patientiam. epist. 92, 15 non esse miserum, esse -m beatum. PLIN. paneg. 77, 4 nullius auctoritas inminuta est, aucta -m. SVET. Iul. 63 Dom. 12, 3. *acced. structurae*: tantum abest, (ut) -m: CIC. fin. 5, 57 t. a. ut voluptates consectentur, -m curas perferunt. ac. 2, 28 t. abesse dicebat ut id consentaneum esset, ut maxime -m repugnaret. Tusc. 2, 4 ad Brut. 2, 6, 1 (9, 4, 4). adeo non ... (ut) -m: LIV. 30, 34, 5 a. non sustinebant, ut contra -m ... pedem referrent. CELS. 2, 10, 17 ea ... missio sanguinis a. non prodest ut -m noceat. 4, 11, 6. SEN. benef. 2, 11, 3 a. non est committendum, ut -m ... respondendum sit *eqs.* ne quidem ... (sed) -m: CIC. dom. 64 illi ne auditores qu. suae gloriae, ego -m spectator meae laudis esse potui. Pis. 11 ne conivente qu. te ... sed -m ... intuente. 45 illi ne causa qu. itineris, -m causa manendi *fuit*. parad. 42 quid si ne dives qu.? quid si pauper -m? PLIN. nat. 9, 117 QVINT. inst. 12, 1, 37 SVET. Iul. 78, 1. nec saltem ... sed -m: APVL. met. 9, 19.

III -m *concessivum sive paradoxum:* *inducit rem minus vulgarem raram inopinatam miram*: **A** *generatim*: **1** *id quod est contra naturam consuetudinem exspectationem, continetur nudis subst. vel pron.* (*iuncto subst. sive nomine c. pron. infra l. 41*; -m sine *infra l. 49*, -m citra *infra l. 56*): PLAVT. Bacch. 417 sese -m ipse odit (CIC. Cluent. 62 alter -m ipse se condemnavit. Planc. 85 tu, qui -m ipse in te dixeris). Persa 848 loquere tu -m, frustum pueri. Poen. 251 ne nosmet in nostra -m vitia loquamur (nosm. *c.* -m *coni., ut vid.*). Trin. 942 eho an -m in caelum escendisti? (CIC. Mil. 97 *gloriae* gradibus -m in c. homines *ascendunt*). CAECIL. com. 48 -m iniuriam *ferre possum*, nisi contra constat contumelia[m] (CIC. Verr. II 2, 8 *Siculi* -m iniurias nostrorum hominum perferendas *putaverunt*). VARRO Men. 302 -m Thais Menandri tunicam demissam *habet* ad talos. ling. 5, 7 infimus *gradus* [in] quo populus -m venit (*opp. eruditi*). rust. 2, 1, 21 *morborum genus* unum, ad quae adhibendi medici, alterum quae ipse -m pastor (*v. adn.*) diligens mederi possit (*sic iung. subst. vel nom.*: CIC. Verr. II 1, 73 erat in consilio -m ... ipse Verres. II 4, 91 hoc ... -m M. Marcellum ipsum sperabat esse dicturum. Sull. 81 -m in ipsa suspicione. Marcell. 12 a *Caesare* -m ipsius victoriae condicio devicta est). CIC. S. Rosc. 113 in minimis privatisque rebus -m neglegentia in crimen ... vocatur. Verr. II 4, 72 *statua* -m hostibus digna quam ... colerent videbatur (leg. agr. 1, 19 -m externis hostibus. Sest. 142 Balb. 31. *cf.* Flacc. 6 -m ab inimicis ... laudatur [Sest. 121]). II 5, 140 -m sine istius nutu (Sest. 100 otium volunt -m s. dignitate retinere. Cael. 8 -m [-msi *PV*] s. suspicione ... maledicere. prov. 5. LIV. 3, 6, 7 in agros ... -m s. belli iniuria vastatos. *al. cf.* HIER. epist. 53, 11, 1 prudentiam ... -m absque illo [*i. '-m sine Eusebii testimonio'*] ipsa epistula praeferebat). p. red. in sen. 26 coniuratos -m ab inferis excitandos putarat. dom. 25. Sest. 48 mortem -m virgines contempserunt. Phil. 11, 38. SEN. benef. 7, 15, 2 virtus -m citra effectum propositi operis enituit (dial. 7, 20, 1 COLVM. 2, 10, 16. QVINT. inst. 3, 8, 20 [extra *A*]. SVET. Claud. 35, 2 non dubitans -m c. bellum posse terreri. *al. cf. l. 49*). *adde gerund.*: BELL. Afr. 19, 3 -m caedendo in ipsa victoria defatigati.

2 *adiectivis* (*vicem subst. obtinentibus infra l. 61. 66. 72 al.*): PLAVT. Bacch. 397 illum laudabunt boni, hunc -m culpabunt mali. AFRAN. com. 28 sumpsi ... -m a Latino *poeta* (*i. quamquam Latinus erat, tamen sumpsi*). VARRO Men. 398 -m distichon epigrammation vocant poema. rust. 1, 2, 4 *regiones* ubi sol -m sex mensibus continuis non videtur. 3, 16, 8 *apes* plures (*sc. fucos*) persecuntur -m paucae. CIC. S. Rosc. 63 -m feras inter sese ... natura ipsa *conciliat*. Verr. II 1, 121 homines ..., qui -m ridiculi inveniebantur ex dolore. II 2, 46 num -m patriis Heraclium bonis exturbare oportuit? II 5, 150. Catil. 1, 28 persaepe -m privati ... perniciosos cives morte multarunt. 3, 10 *imago avi te* -m muta revocare debuit (QVINT. inst. 6, 1, 26 -m mutus aspectus). 3, 12 cura ut omnium tibi auxilia adiungas, -m infirmorum. Mur. 8 -m alienissimos (45). 24 saepe -m non nobiles consulatum consecuti sunt (SEN. contr. 10, 3, 8 -m non demens. *cf.* VAL. MAX. 5, 6, 8 -m non eques. QVINT. inst. 2, 15, 17 credibilia ... -m non orator *invenit*. *v. p. 951, 18*). Sest. 56. Cael. 48 qui -m (*om. G*, ei iam *E*) meretriciis amoribus interdictum iuventuti *putat*. Deiot. 3 -m ab invito (CAES. Gall. 4, 5, 2 viatores -m invitos consistere *cogunt*. *cf.* CIC. Sest. 18 -m invito senatu. *v. p. 951, 20*). CAES. Gall. 2, 25, 3 pro se quisque ... -m in extremis suis rebus operam *navabat*. 2, 27, 1 -m inermes armatis *occurrebant*. SALL. Catil. 58, 19 necessitudo ... -m timidos fortis facit. PROP. 1, 14, 18 *Venus potest* -m duris mentibus esse dolor. OV. trist. 3, 3, 66. LIV. 4, 33, 11 -m peritos nandi lassitudo degravat. VAL. MAX. 5, 2, 10 -m ab infimis. SEN. Phaedr. 226 immitis -m coniugi castae fuit. *nota iterationem*:

[*Friedrich*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

PAVL. dig. 46, 3, 91 immo debitorem tuum -m praesentem -m (*del. Mommsen*) invitum ... liberare poteris (*v. p. 950, 77*). *adde adv.*: PANEG. 6 (7), 12, 3 cuius simile tu, imperator, -m facile fecisti (*v. adn.; v. et l. 61. p. 948, 12 al.*).

3 *participiis*: **a** *coniunctis*: *α activis*: CIC. Sull. 6 -m nocentes ... deserendos esse non putant (SEN. contr. 7, 1, 18 non occidit fratrem -m nocentem [*v. p. 952, 29*]. *cf.* CIC. Rab. Post. 13 -m ad innocentium periculum). Planc. 13 reddam tibi ... -m neglegenter petenti. Phil. 14, 30 a quibus -m tacentibus *flagitamur*. Tusc. 4, 61 curatio ... talis ... quae possit esse omnium -m de ceteris rebus discrepantium philosophorum. *nota part. fut.*: AMM. 19, 3, 2 *Sabiniano* mandatum *erat*, ut amplam omnem adipiscendae laudis decessori suo ... circumcideret, -m ex re publica processuram. *β passivis*: VERG. Aen. 2, 367 -m victis redit in praecordia virtus. HOR. sat. 1, 4, 62 invenias -m disiecti membra poetae. LIV. 40, 36, 2 rectius *est* -m ad pacatos barbaros, nondum satis adsuetos imperio, exercitum mitti. SEN. contr. 1, 1, 14 -m adoptatus. 1, 1, 18 -m prohibitus. 7, 1, 10. AVG. epist. 151, 3 p. 384, 8 *causam* -m non expressam tamen mihi tua littera redolebat (*v. p. 950, 72*).

b *abl. absolutis*: *α activis*: CIC. Sull. 69 ipsa causa -m tacente me cogit *eqs.* (Brut. 330 -m me [me *del. Stangl*] tacente. *cf.* LIV. 22, 39, 2 -m me indicente [indigentes *P*]). har. resp. 1 -m vobis inspectantibus. Scaur. 40 nonnullis -m laudantibus Sardis. Mil. 92 -m repugnante hoc. ac. 2, 36 -m absentibus nobis veritas se ipsa defendet. epist. 9, 10, 1. OV. epist. 7, 55 ut pelago suadente -m retinacula solvas, multa tamen latus tristia pontus habet. SEN. contr. 1, 1, 14 -m te vetante. 2, 5, 19 -m non indicante marito. PLIN. nat. 34, 63. *β passivis*: CIC. Mil. 70 satis armati ... fuerunt -m nullis armis datis. part. 120 quae -m nullo admisso consequi possent. nat. deor. 3, 6 -m nulla ratione reddita credere. CAES. civ. 1, 82, 3 -m in fugam coniectis adversariis. HIRT. Gall. 8, 43, 4 magna -m (-m *om. S π*) parte amissa ... suorum in sententia *permanebant oppidani*.

4 *sentt. secundariis*: **a** *relativis*: NAEV. com. 108 -m qui res magnas manu saepe gessit gloriose ..., eum suus pater ... ab amica abduxit. PLAVT. Bacch. 791 nescio -m id quod scio (Mil. 572 -m illud quod scies nesciveris). Mil. 566 si ... muttivero, -m quod egomet certo sciam *eqs.* Poen. 281 -mne ut ames eam quam numquam tetigeris? VARRO ling. 9, 28 -m ubi dissimilis fetus ... tamen ibi analogia. CIC. inv. 1, 52 -m illud quod dubium videretur *eqs.* (leg. agr. 1, 14 -m illud quod ... tamen *eqs.* Mur. 40 delectant homines ... ludi -m illos qui dissimulant). Verr. II 1, 62 -m haec quae certissima sunt ... relinquam.

b *coniunctionalibus, e. g.* -m cum (cum -m *l. 51*): PLAVT. Boeot. 1, 7 nunc -m quom (quod *trad.*) est non estur. Capt. 892 dubium habebis -m sancte quom ego iurem tibi? Rud. 382 -m, qui it lavatum in balineas, cum ibi sedulo sua vestimenta servat, tamen surripiuntur (S. Rosc. 62 in *parricidio* ... -m cum multae causae convenisse ... videntur, tamen non temere creditur. Verr. II 4, 53 [cum *om. β*]). *nota inversionem* (*v. p. 934, 53*): PLAVT. Capt. 255 vix cavet, cum -m cavet. *v. et p. 934, 5* (*de* -m si *v. suo loco*).

5 *verbis iisque, quae ex verbis pendent, sc. obiectis sim.*: PLAVT. Rud. 327 is huc erum -m ad prandium vocavit (*sc. quamquam profecturus erat*). CIC. Verr. II 4, 43 -m una cum ceteris circulis *despoliatus est*. II 4, 144 quod praedones ... prohibuisset ..., quos -m ... recepisset (*v. p. 949, 53*). Flacc. 31 quid si -m occisus est ... homo nobilis? Sest. 95 quid ego de aedile ipso loquar, qui -m diem dixit Miloni? Vatin. 20 -m gratias tibi agere debeo. Mil. 52 Miloni -m utile *fuit eqs.* 92. Phil. 2, 119 mihi vero ... iam -m optanda mors est. CAES. civ. 3, 11, 4 oppidani autem -m sua sponte Caesarem recipere *conati sunt*. SALL. rep. 2, 6, 2 bonum publicum -m privatim usui est (*sic c. adv.*: MART. 12 praef. -m intemperanter studemus. *v. supra l. 3*). *praesertim in sentt. consecutivis* (*cf.* VARRO rust. 2, 9, 9 nisi si ... -m illuc pervenerint *canes* ... ut μῦθον aperiant de Actaeone): TER. Hec. 221 non credidi adeo *odium tui cepisse Philumenam* ut -m totam hanc odisset domum (CELS. 2, 8, 13 ne tormina quidem periculosa sunt ... a. ut -m gravida mulier ... reservari possit. 3, 18, 15 PLIN. nat. 9, 154. 13, 35 QVINT. inst. 1, 2, 27 FRONTO p. 169, 24 N. AMM. 17, 16, 1. *v. et p. 950, 16*). CIC. Arch. 26 *v. p. 947, 65*. Flacc. 42 *Heraclides* ita doctus, ut -m magistrum illorum se esse dicat (dom. 49. *cf.* CELS. 1 prooem. 8 sic ... ut -m [QVINT. decl. 325 p. 279, 2]. QVINT. decl. 298 p. 176, 13 tam ... ut -m). CYPR. epist. 74, 7 p. 805, 3 in tantum ... prorupit, ut -m ... contendat (EPIPHAN. Hier. epist. 51, 3, 4 VVLG. II Macc. 4, 3). PANEG. 2 (10), 11, 4 tantum esse in concordia bonum statuis, ut -m *eqs.* (AMM. 15, 5, 36 tantum afuit ..., ut -m ... scriberet).

B *speciatim*: **1** *c. indignatione alqs. loquitur* (*in interrog. l. 80. 82. p. 952, 4. 6.; v. et p. 947, 69*): PLAVT. Epid. 524 is -m sese sapere memorat: malleum sapientiorem vidi. Poen. 1234 *v. p. 929, 37*. RHET. Her. 4, 28, 38 nunc audes -m venire in horum conspectum? (CIC. Catil. 1, 19 a *Lepido* ... non receptus -m ad me venire ausus es. Pis. 31 tune -m ... ausus es? *al.*). CIC. S. Rosc. 102 alter, si dis ... placet, testimonium -m ... dicturus est. Verr. II 2, 115 -m ... monumentum tuorum ... flagitiorum ... posuisti. II 3, 35 in hoc homo

lutens -m callidus ac veterator esse vult (*sim.* Sull. 22 at hic -m, id quod tibi necesse minime fuit, facetus esse voluisti). Cluent. 72 vitia quae a natura habebat, -m studio ... malitiae condivit. har. resp. 26 is mihi -m generis sui mentionem facit *eqs.* (Pis. 23 tunc -m m. facies?). Pis. 2 is mihi -m gloriatur. Phil. 13, 27 is -m queritur. VERG. Aen. 3, 247 bellum -m pro caede boum ... paratis?

2 *iungitur*: **a** *c.* ultro (*plerumque c. acerbitate*): PLAVT. Amph. 587 nunc venis -m u. inrisum. Asin. 440 nunc satagit: adducit domum -m u. *trapezitam*. Aul. 530 -m ipsus u. debet argentario. Bacch. 567 -mne u. tuis me prolectas probris? Rud. 484 repperi negotium, siquidem his mihi u. adgerunda -m est aqua (Truc. 111 atque -m u. ipsi aggerunt). TER. Phorm. 360 -m me u. accusatum advenit (Eun. 860 -m u. derisum advenit). 769 -m argentumst u. obiectum. TITIN. com. 70 u. -m uxoribus ancillantur. VARRO frg. Gell. 13, 13, 4 non modo prendi non possunt, sed -m u. submovent populum (CIC. Flacc. 61 non m. recipiebat ..., verum -m u. vocabat. LIV. 3, 8, 4). rust. 3, 17, 6 neque satis erat *Hortensium* non pasci e piscinis, nisi -m ipse eos pascere⟨t⟩ u. CIC. Verr. II 3, 30 u. -m *illudi*. Planc. 24 u. me hercule se mihi -m offerentes, u. pollicentes rogavi. epist. 7, 10, 1 *al.* LIV. 33, 16, 10 postremo u. aliquid -m queri. VAL. MAX. 3, 2, 6. PLIN. nat. 22, 15 immo vero plerisque u. -m inrisui sumus. HOMER. 643. STAT. Ach. 1, 365 u. -m veneratur (*aliter* Theb. 6, 774. 11, 493). SVET. Tib. 11, 5 neque impetravit ultroque -m admonitus est *eqs.* Vit. 8, 1 APVL. met. 2, 6. *nota* ultro quin -m: TAC. Agr. 26. **b** licet: CELS. 2, 24, 3 *v. p. 948, 20*. VLP. dig. 29, 1, 42 qui nondum in munere sunt, l. -m (iam *Mommsen*) lecti tirones sint *eqs.* ?TERT. anim. 27 p. 346, 13 ut et nunc duo, l. diversa -m (tamen *suspic. Reiffersch.*) unita pariter effluant (*an ad p. 914, 57 sqq.?*).

IV *in sentt.* **negativis** *i. q.* **'ne ... quidem'** (*v. p. 933, 47; cf. Madvig, de fin.³, p. 813²; Hagendahl, Apophoreta Goteburg. V. Lundström oblata, 1936, p. 321* [*ad* SEN. contr. 1, 3, 8. 7, 1, 23]): PLAVT. Merc. 538 di immortales, -m cum uxore non cubet? Most. 423 *faciam*, ut ne -m aspicere aedis audeat. VARRO rust. 3, 16, 6 nulla *apium* adsidit in loco inquinato aut eo qui male oleat, neque -m in eo qui bona olet unguenta (*sic in fine seriei*: CIC. epist. 9, 9, 2 nec nominis sui nec rerum gestarum gloria, neque -m regum ... clientelis. PLIN. epist. 8, 24, 3 nihil ex ... dignitate, nihil ex libertate, nihil -m ex iactatione decerpseris). CAES. Gall. 5, 52, 1 *et* civ. 1, 5, 1 *v. p. 948, 49*. civ. 1, 85, 9 in se -m (*T, om. cett.*) aetatis excusationem nihil valere. TAC. ann. 13, 3 Augusto prompta ... eloquentia fuit *eqs.* -m C. Caesaris turbata mens vim dicendi non corrupit. PAVL. dig. 4, 5, 7 pr. tutelas -m (*sc. sicut civitatem*) non amittit capitis minutio. MIN. FEL. 29, 6 cruces -m nec colimus nec optamus. TERT. paenit. 7, 1 (*de sensu v. Rauschen ad l.*). CYPR. epist. 59, 14 p. 683, 1 quibus -m satis non fuit ab evangelio recessisse *eqs.* post ista adhuc insuper ... audent *eqs.* 59, 16 p. 686, 17 -m (iam *C*) quae in deum commissa sunt non ... examino. LACT. inst. 6, 20, 14 non parcunt -m innocentibus. OPTAT. 3, 8 p. 92, 11 nihil potest -m (-m n. p. *G*) societas angelorum. AMM. 28, 1, 35 -m hoc ... nequaquam contentus. HIER. epist. 22, 12, 2 nullus *est* -m in domo tutus aspectus. VVLG. exod. 7, 23 nec apposuit cor -m hac vice. lev. 25, 30 *al.* *nescio an huc ref.*: VLP. dig. 24, 3, 21, 1 (*in interpol.?*) mortuo patre nec -m (eius *Krueger*) heredes agent nec mulier. -m ne: FAVSTIN. trin. 2, 8 p. 58ᴮ -m ne hic suspicio est creaturae in filio dei? HESYCH. in lev. praef. 4 p. 927ᶜ qui -m ne ipso initio inter leprosos ... conputandi essent. -m nec: TERT. idol. 10 p. 40, 12 si docere litteras ... non licet, -m nec dicere licebit. SCHOL. Hor. carm. 2, 12, 17 'quam nec ferre pedem *dedecuit choris*': quam -m nec saltatus dedeceret. RVFIN. apol. adv. Hier. 2, 26 p. 605ᴬ -m nec illud ... silendum est. EPIST. pontif. Arel. 15 p. 22, 36 si ipse ... non vis ..., -m nec nos ... *permittis* corrigere. RVSTIC. Conc.ˢ I 4 p. 22, 17 Christus -m nec latroni vel homicidae praelatus est. CLAVD. MAM. anim. 1, 15 illud -m nec te arbitror diffiteri. CAES. AREL. reg. virg. 54 epistolae nullius hominum, -m nec parentum, occulte accipiantur. quin -m nec: CONC.ˢ I 4 p. 34, 29 qu. -m nec ... ⟨an⟩agnosticum ... relegi permiserunt (ἄλλως δὲ οὐδέ). -m ... ne ... quidem: CIC. orat. 119 quem -m ... ne physicorum qu. esse ignarum volo (*nisi forte ad p. 940, 39 ref.*). *adde* vix -m: SEN. Herc. O. 724 vix ora solvi patitur -m nunc timor. COLVM. 3, 2, 9 non est vineis apta, v. -m arbusto. 4, 1, 5 PLIN. nat. 31, 81. QVINT. inst. 5 prooem. 1 non modo agenti supervacuum, sed v. -m viro dignum. TRAIAN. Plin. epist. 10, 18, 3 mensores v. -m iis operibus, quae ... in proximo fiunt, sufficientes habeo. COD. Theod. 8, 16, 1, 2 (*a. 320*).

V *pro* **coniunctione** *i. q.* **'etiamsi'** (*vix recte trad., ubi ante Tert. legitur. seq.* tamen: *l. 80. p. 953, 3. 5; c. coni.: l. 82. p. 953, 1. 9. 10. prope accedunt e. g.*: PLAVT. Poen. 1282 is -m me ad prandium ad se abduxit ..., ipse abiit foras, me reliquit. OV. Pont. 1, 7, 51 ipse suas -m vires inhiberet Achilles, missa gravis ictus Pelias hasta dabat. *cf.* GLOSS.ᴸ III Abol. QVA 1 quamquam -m licet): COLVM. 12, 52, 2 locus ..., -m descriptus est priore volumine, pauca tamen ad rem pertinentia commemoranda sunt. QVINT. inst. 10, 1, 89 Severus, -m sit (si sit *Spald.*) versificator quam poeta melior, ... vindicaret sibi iure secundum locum. FRONTIN. aq. 128 posset hoc s. c. aequissimum videri, -m (-m si *Ioc.*) ex re tantum publicae utilita-

[*Friedrich*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

tis ea spatia vindicarentur. TERT. pall. 4 p. 944, 2 Oe. quanto ... magis arguas *pallium* ... -m (etsi iam *edd.*) simplicis et inaffectatae, tamen superstitionis reum? MAR. VICTORIN. adv. Arrium 2, 8 p. 1094^{C} dici potest graece, -m latine non exprimitur. CHIRON 783 qui et ipse, -m diligentissime ... exploratus est, saepe tamen domini spem decipit (-msi *Oder; sed v. Löfstedt, Stud., 1907, 24; confusum ex* '-m d. expl.' *et* 'etiamsi d. expl. est' *putat Niedermann*). NICET. spir. 1 difficile ... susceptam deponimus opinionem, -m (*C*, -msi *V*) idoneis adsertoribus doceamur. VISIO Pauli 29 evacuatur aliquid de gloria ipsius -m (si *add. James*) -in civitate Christi esset.

VI *iuncturae* (ecce -m *v. p. 31, 49 sqq.* en -m *p. 548, 2 sqq.* iam -m *v. vol. VII 1, 108, 61 sqq. 126, 42 sqq.* [iamque -m: LIV. 10, 43, 14 CELS. 7, 1, 1 SIL. 16, 420]): **adeo -m:** PLAVT. Most. 629 a. -m argenti faenus creditum audio. VARRO ling. 8, 10 eodem illo 'et' ... colligare possumus ... omnia nomina atque a. -m omnia verba. LIV. 10, 5, 14 non petentem atque a. -m absentem creatum credidere quidam. CVRT. 6, 3, 7 fruges quoque maturitatem statuto tempore expectant: a. -m illa sensus omnis expertia tamen sua lege mitescunt. 6, 9, 36. *in tmesi*: PANEG. 5 (8), 16, 3 a., Caesar, -m hoc (hoc -m *l. v.*) rei p. tribuit vestra felicitas, ut *eqs. aliter p. 951, 65.* **atqui(n) -m:** SEN. contr. 10, 4, 11 a. -m qui occidit unum, non tamen rei p. laesae tenetur. TERT. adv. Hermog. 8 p. 134, 24 *non subicit materiam deo,* atquin -m praeponit illam deo. virg. vel. 11 p. 900, 11 Oe. **-m hercule** (*cf.* edepol ... -m: PLAVT. Asin. 567 verum e. ne -m tua quoque malefacta iterari multa ... possunt): CIC. Att. 2, 5, 1 -m h. est in non accipiendo non nulla gloria (*v. adn.*). 4, 3, 3 adiuvante Appio, -m h. familiari tuo. 5, 16, 3 mehercule -m. 6, 8, 1. epist. 2, 13, 2 mercule -m pluris eum feci quod *eqs.* (*sic c. compar.*: ad Q. fr. 3, 9, 7 vel meh. -m elegantioris). 4, 4, 3. 7, 32, 3 cum ipsius causa ... tum meh. -m rei p. (13, 75, 1 c. cupio t. meh. -m debeo. CASS. Cic. epist. 15, 19, 2. *v. p. 945, 72*). **immo -m** (*aliter, sc.* -m *tempor.*: PLAVT. Poen. 315 TER. Andr. 673; -m *affirm. p. 931, 69. syn.* quin -m *infra l. 58, cuius vim habet etiam l. 51. 59 sqq.*): PLAVT. Bacch. 221 atque eo fortasse iam opust. :: i. -m prius: nam iam huc adveniet miles (*sic c. compar.*: Poen. 188 i. -m ... magis [Pseud. 324. *cf.* TER. Phorm. 877 i. -m dabo quo mage credas]. Rud. 960 i. hercle -m amplius. CIC. Verr. II 3, 25 plus i. -m [*aliter l. 54*]. LIV. 9, 18, 18 i. -m eo plus periculi *eqs. cf. p. 948, 79*). Bacch. 316 *v. p. 931, 69.* Curc. 453 *v. p. 938, 83.* Most. 1110 *v. p. 543, 57. 60.* Rud. 436 *al.* TER. Andr. 655 i. -m ... haec nuptiae non adparabantur mihi ('*i. -m audi*' *interpr. Don., vix recte. v. et p. 933, 47*). 708 i. -m narrationis incipit mi initium (*i. 'non solum non abit, sed -m ... incipit'. sim. per ellipsin*: Hec. 869 i. -m qui hoc occultari facilius credas dabo [*i. 'non sol. non enuntiabo, sed -m ... dabo'*]). CIC. Verr. II 3, 108 hoc Aetnenses soli dicunt? i. -m Centuripini. Sull. 7 dom. 85. Att. 4, 6, 2 nequiquam; i. -m *eqs.* CATVLL. 73, 4 nihil fecisse benigne ⟨prodest⟩, i. -m taedet. SEN. contr. 7, 1, 8 parum est quod non occidit patrem, i. -m integra nave dimisit. VAL. MAX. 4, 7, 1 satis, i. -m nimium (*sic in gradat.*: SEN. nat. 4 praef. 20 in se recedendum est, i. -m a se recedendum. APVL. met. 8, 15 adgredi, i. -m ... expugnare. TERT. fug. 12 p. 486, 10 Oe. nec tantum pro ipso, i. -m pro fratribus propter ipsum [*cf. p. 946, 35*]. LACT. epit. 47, 3 i. -m plus quam hostes [HIER. epist. 60, 14, 6 vince quantum potes, i. -m plus quam potes]. PS. RVFIN. in Am. 4, 9 geminare ..., i. -m multiplicare). SEN. benef. 3, 36, 1 nec deteriores ..., i. -m meliores. dial. 11, 12, 2 i. -m ultro (*v. p. 952, 7*). COLVM. 3, 3, 5 FRONTIN. aq. 11. 77. POMPON. dig. 8, 5, 14, 1 *saepe* (*v. V. i. R.*). APVL. flor. 16 p. 73 quin -m commemoravit *eqs.* i. -m docuit *eqs. al.* *nota tmesin*: SEN. contr. 2, 1, 7. PETRON. 110, 2 i. supercilia -m profert. PLIN. nat. praef. 13 rusticis vocabulis aut externis, i. barbaris -m. APVL. apol. 55 i. ecce -m liber offertur. TERT. apol. 4, 11 quomodo iniquas dicimus *leges?* i., si nomen puniunt, -m stultas. spect. 20 p. 21, 9 i. ipse -m deus. *sensu minus valido fere i. q. 'praeterea', 'ceterum'*: PETRON. 43, 8 (*verba Trim.*) adhuc salax erat *eqs.* i. -m pullarius erat, omnis minervae homo. quin immo -m (quin i. ... -m *l. 68. 74. locutionem vituperat* HIER. adv. Rufin. 2, 11 p. 434^{B} mira eloquentia et Attico flore variata: 'quin i. -m'): PLIN. nat. 17, 13 qu. i., si plures ita continuentur anni, -m ipsae moriuntur (-antur *codd.*) arbores. 17, 209 *vitem* contineri debet vimine, non artari; qu. i. -m, quibus salices supersunt, ... malunt. 28, 2. 35, 9 qu. i. -m quae non sunt finguntur. 35, 58. 37, 17. 197 QVINT. inst. 2, 5, 16 PAVL. dig. 10, 3, 7, 13 SCHOL. Cic. Bob. p. 157, 14 St. RVFIN. Hier. adv. Rufin. 2, 11 p. 434^{A}. COD. Theod. 16, 5, 18, 1 (*a. 389*) qu. i. ipsae -m facultates. immo vero -m (*fere i. q. 'quin -m' l. 79 sqq.*): CIC. leg. agr. 2, 97 Catil. 1, 2. Sest. 55 tacentibus dicam? i. v. -m adprobantibus (appr. -m *G*). Att. 2, 4, 2 cum musis nos delectabimus animo aequo, i. v. -m gaudenti ac libenti. 5, 13, 3 quid in re p. fiat — fiat autem? i. v. -m quid futurum sit *eqs.* 12, 43, 1. PLIN. nat. 8, 192 -m ferro resistunt, i. v. -m ignibus. 27, 6 i. v. -m ferarum remedia antiqui prodiderunt. 33, 3. 36, 51. 37, 195. APVL. met. 2, 22 et aves et rursum canes et mures, i. v. -m muscas induunt *versipelles*. 8, 15 nos incolae nocturna, i. v. matutina -m prohibebant egressione (*sic in tmesi*: 10, 16. 11, 10). AVG. civ. 21, 25 p. 537, 25 D. epist. 170, 2 p. 623, 11 (vero *om. pars codd.*). ACT. Archel. 47 (42), 4.

praesertim -m: PS. QVINT. decl. 1, 3 sive ... aliquis ex servulis corruptus est, p. -m facili occasione, sive *eqs.* **quidem -m** (equidem *infra l. 18*): CIC. nat. deor. 2, 36 necesse est intellegentem esse mundum et qu. -m sapientem. CELS. 5, 26, 30^{A} ad implendum ... vulnus proficiunt qu. -m medicamenta aliqua. SEN. benef. 5, 3, 2 bona voluntas omnibus praestat, ne umquam vincantur, quoniam qu. -m inter superantia animus invictus est (TERT. nat. 1, 8 p. 72, 24). PLIN. nat. 7, 80 *Graeci torvos experti sunt* Heraclitum Timonem, hunc qu. -m in totius odium generis humani evectum. 7, 158 *al.* QVINT. inst. 1, 11, 18 Lacedaemonios qu. -m saltationem quandam ... habuisse accepimus. decl. 258 p. 252, 28. PLIN. epist. 6, 22, 5 quem (*sc. Bruttianum*) qu. -m constantiae gloria secuta est. 6, 31, 5 quam (*sc. uxorem*) qu. -m post delatum adulterium domi habuerat. SVET. Tib. 25, 2 Germaniciani qu. -m principem detrectabant (*v. adn.*). POMPON. dig. 34, 3, 21, 1 TERT. nat. 1, 10 p. 77, 20. *aliter e. g.*: PLAVT. Amph. 610 ([*v. p. 948, 69*]. *sic* -m *ad comp. ref.*: LIV. 22, 36, 8 id qu. -m, quod saepius acciderat, magis terrebat). LIV. 7, 1, 6 (*v. Weissenb.-M. ad l.*). equidem -m (-m e.): CIC. Att. 9, 19, 2 -m e. s. c. facta quaedam iam puto. PLIN. nat. 18, 14 e. ipsa -m verba ... admiror. *v. et p. 722, 49 sqq.* **quin -m** (*vi elat. evanida infra l. 44; sensu correctivo infra l. 29; altero sent. loco infra l. 32*): PLAVT. Capt. 290 tenaxne pater est eius? :: immo edepol pertinax. qu. -m ut magis noscas *eqs.* Cas. 606 quin benest, qu. -m diu morabor, quin cupio tibi *eqs.* Mil. 1147 qu. -m aurum atque ornamenta ... mulieri omnia dat dono. *al.* TER. Eun. 645 *v. p. 938, 74.* PACVV. trag. 357 qu. -m ferae ... horrescunt. CIC. Verr. II 4, 103 qu. -m hoc memoriae proditum est *eqs.* Cluent. 194 qu. -m nocturna sacrificia ... cognovimus. Rab. perd. 8 *al.* LVCR. 1, 311 CAES. Gall. 1, 17, 6 VERG. georg. 2, 269. 4, 309 (SERV. *ad l.* 'immo -m, sed insuper'). HOR. sat. 1, 2, 44 TAC. Agr. 26 *v. p. 952, 24. saepe al.* *sensu correctivo ut 'immo -m'*: VAL. MAX. 5, 4, 7 nullis sordibus pretium ... pietatis evilescit, qu. -m eo certius ... experimentum habet. *altero sent. loco*: *ap. poetas*: LVCR. 1, 731 carmina qu. -m. VERG. Aen. 2, 768 ausus qu. -m voces iactare. 8, 485 LYDIA 47 AETNA 123 PROP. 2, 34^{B}, 93 OV. epist. 17, 31 VAL. FL. 5, 98 STAT. Theb. 1, 233. *al.* *in prosa or.*: CAPITOL. Aur. 17, 4 SPART. Carac. 8, 4. AMM. 21, 6, 6 arma et tormenta, aurum qu. -m et argentum. INNOC. de coll. 22 p. 172, 4. *tertio loco*: STAT. silv. 1, 6, 46 et tu qu. -m ... nobiscum socias dapes inisti. *in tmesi*: PLAVT. Cas. 93 qu. edepol -m si in crucem vis pergere, sequi decretumst. Merc. 1002 qu. loris caedite -m. CIC. leg. agr. 2, 9 qui⟨n⟩ idcirco -m (-m *om. E*) *eqs.* Phil. 1, 30 qu. mihi -m. GERM. frg. 4, 117 qu. alias (alia *Schwartz*) pluvias -m in regione notabis. VELL. 2, 6, 3. CELS. 8, 4, 6 qu. aliquando (aliquid *trad.*) -m (*sed* 8, 7, 1 qu. -m aliquando). LVCAN. 6, 438 MIN. FEL. 16, 5 AVIEN. Arat. 161. 932. *sensu elat. attenuato vel evanido idem fere quod '-m', 'praeterea'*: ? NEP. Att. 11, 2 nemini non *apud Atticum* ... manendi potestas facta est; qu. -m ... Mocillam ... instituit tueri (instituerit *codd., quod ret. Bosius antea scribens* qui -m). MANIL. 2, 175 qu. -m Erigone binis numeratur in astris. 2, 466. 625. 5, 304 *al.* GERM. 270. CELS. 2, 8, 31 qu. -m tormina ab atra bile orsa mortifera sunt. 2, 17, 9. 3, 21, 10. 4, 16, 4 *al.* COLVM. 2, 14, 5 qu. -m satis profuit cineris usus et favillae (*v. adn.*). 7, 9, 7. 8, 1, 4 *al.* PLIN. nat. 5, 99 VAL. FL. 1, 387 STAT. Theb. 5, 490 SER. SAMM. 68. *al.* *sequitur alterum* -m: GAIVS inst. 2, 160 qu. -m similiter abstinendi potestatem facit praetor -m ei qui *eqs.* (*v. et p. 939, 66*). quin -m ... et: QVINT. decl. 281 p. 145, 23 qu. -m, si permittitur ista defensio, et ille potest dicere se non occidisse, qui percussorem summiserit. quin -m ... quoque *v. p. 945, 46.*

-m sane: VAL. MAX. 3, 8 ext. 1 -m (et *Kempf*) s. blandum animum temeritati casus facit (iacit *trad.*). QVINT. decl. 320 p. 256, 23 ablatum est aliquid mihi; s. -m confitear. **-m tamen** (-m ... t. *l. 66. 69 sqq.*, t. -m *l. 67. 74. afferuntur ex., ubi aut* -m *aut* t. *abundat. aliter e. g.*: SEN. dial. 12, 2, 4 *eum* omnibus amicum habere cum expediat, magis t. -m libet. COLVM. 11, 21, 1 potest t. -m post dies novem ... adici. QVINT. inst. 1, 1, 4 morum quidem in his haud dubie prior ratio est, recte t. -m loquantur): CIC. Mil. 15 vidit ... -m in confessione facti iuris t. defensionem suscipi posse. CELS. 1 prooem. 51 inveniat, quod non ubique fortasse, sed saepius t. -m respondeat (*v. p. 948, 29*). SEN. benef. 5, 13, 1 quamvis haec ita sint, accipere -m malus t. (acc. t. m. qu. *GP*) potest (GAIVS inst. 3, 93 quamvis ad Graecam vocem expressae fuerint ... -m haec [-m h. *del. Mommsen*] t. inter cives Romanos valent [val. tamen *cod.*]. MART. CAP. 1, 69). TERT. adv. Marc. 4, 26 p. 512, 3 quod (*sc. digitus dei*) significaret -m modicum validissimum t. SACR. Leon. 347 quorum adhuc latentem gloriam iam t. -m in huius vitae regione manifestas. *nota* quin -m ... tamen: CELS. 8, 4, 20 qu. -m, cum iam non solum sustineri sed ali is quoque oportebit (*v. adn.*), t. erunt vitanda, quaecumque mandenda sunt. **usque -m** (-m u.): PLIN. nat. 6, 182 *Aethiopia fuit* clara et potens -m u. ad Troiana bella Memnone regnante. TERT. adv. Marc. 3, 24 p. 419, 10 o deum -m ad inferos u. misericordem. MOYS. Cypr. epist. 31, 7 p. 564, 2 totius ignis -m u. ad extremam scintillam materia restinguitur. ITIN. [Silv.] 31, 3 et quotquot sunt infantes ..., u. -m quae (qui *Geyer*) pedibus ambulare non possunt. *al.* **utique -m:** VLP. dig. 25, 6, 1, 11 (*nota colloc.*). 40, 5, 4, 14 cum ... servus libertatem nactus est, u. -m tute-

[*Friedrich*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

lam eius habebit is *eqs.* 47, 8, 2, 11 TERT. monog. 3 p. 765, 4 Oe. PORPH. Hor. carm. 3, 3, 14 alioqui scilicet indocili *collo*, non u. -m sub Libero patre. **-m vel** (*aliter e. g.*: COLVM. 6, 16, 1 saepe -m vel ... vel): PLAVT. Aul. 452 -m intro duce ... v. gregem venalium. VARRO ling. 9, 114 -m v. maior est *numerus verborum*, in quibus similitudines reperiuntur. QVINT. inst. 5, 11, 37 testimonia sunt ... v. potentiora -m. **vero -m** (*aliter e. g.*: CIC. Planc. 31 pater v., inquit, -m obesse filio debet. NEP. Epam. 1, 2 *musice abest* a principis persona, saltare v. -m in vitiis *ponitur*): CIC. Mur. 45 e t per se e t per suos e t v. -m per alienos *defenditur* (off. 1, 147 ut ... pictores et ii qui signa fabricantur et v. -m poetae. Att. 16, 16, 9 et illi ostendisti et v. -m mihi. *cf.* Planc. 43 aut tacitum testem haberes aut v. -m excitares. rep. 1, 4 in mediocribus vel studiis vel officiis vel v. -m negotiis). Pis. 66 olim furunculus, n u n c v. -m rapax videtur (Phil. 14, 33). Brut. 263 probabilis orator, iam (immo *Lambin.*) v. -m probatus (PETRON. 83, 2 iam v. Apellis *tabulas* ... -m adoravi). epist. 14, 1, 3. ad Q. fr. 1, 1, 10 c u m ... t u m v. -m (*cf.* VITR. 10, 3, 9 cum [*coni.*] ... tunc v. -m). *al.* PLANC. Cic. epist. 10, 24, 6 a tanta gloria, sibi v. -m necessaria. LIV. 40, 9, 8 obstat vetustus Macedoniae mos, obstat v. -m patris iudicium. VELL. 1, 12, 4 (*in fine scriei*). CELS. 1 prooem. 40 ea quidem. ... supervacua *sunt* tantummodo; id v., quod restat, -m crudele (*cf. p. 946, 35*). *ordine inverso*: PLIN. nat. 7, 90 alius aegrotus servorum *cepit oblivionem*, -m sui v. nominis Messala Corvinus. *Friedrich.*

etiamdum. [etiam *et* dum *sensu demonstr. adhibitum ut in* interdum, nondum, agedum. *W.*] GLOSS. V 533, 58 (*ad* TER. Eun. 570; *v. p. 931, 5*) -m adhuc. [*inc. interpr.*: PLAVT. Rud. 1381 ni dolo malo instipulatus sis nive (*P*, sive *Prisc. gramm. II 388, 11*) -m ⟨haud⟩ (*add. Acidal.*) siem quinque et viginti annos natus (*i.* '*nisi nondum*' = '*si iam*' [*v. l. 41*]; *at* sive [*i. positive; v. l. 35*] *si legeris*, -m *potius i. q.* '*iam*' [*v. infra l. 46*] *accipiendum erit* [*v. Marx ad l. et cf. Ussing*], *quod vix concedas* [*aliter Thomsen, Pleonasmus, p. 96 adn.*]). *dub. trad.*: CIC. Att. 13, 31, 1 quoniam -m abes ([-num *vel* -nunc *praeter Purser*[1] *fere edd.; probab.*]. *sic in sent. affirmativa* [*cf. l. 30 et l. 42*]: TAC. ann. 1, 3 integra -m domo sua [-tum *recte, ut vid., post F. A. Wolff edd. sic et* AMM. 16, 12, 25. 22, 13, 4. 27, 8, 2 -tum *pro* -dum *trad. edd.*]. *v. p. 957, 4 et s.* -tum). PLIN. nat. 26, 122 -m *R* (?), -tum *dE* (et tantum *Vf*); *v. s.* -tum. *coni.*: PLAVT. Rud. 210 neque -m (*Seyffert*, nec diu *trad.; alia alii*). *v. et p. 961, 41 et cf. Thomsen, l. c. p. 97*[1].]

1 *i. q.* '*etiamnum*', '*adhuc*' (*de perduratione; nonnisi post negat.* [*affirm.?*: *v. supra l. 35*]; *cf. et supra l. 30. ad rem v. e. g. Hand, Tursell. II 322 sq.; L. Brunner, Entw. u. Funktion d. lat. Konj dum, Diss. Zürich, 1936, p. 16 sq.*): PLAVT. Mil. 992 dissimulabo hos quasi non videam neque esse hic -m sciam. *v. et s.* etiam dum, *p. 931, 1 sqq.* [? **2** *inchoative, i. q.* '*iam*': PLAVT. Rud. 1381 *v. l. 27 sqq.*]

etiamnum** *et* ***etiamnunc (etiam nunc**; *v. l. 68*) *adv. ab* etiam *et* num, nunc (*cf. Schmalz-Hofmann*[5], *649 sq.*). ***de scriptura et compositione: **1** *scrib. saepius* -nn- (*cf.* VEL. gramm. VII 78, 19 *de* etian nunc; *v. Brambach, Neugestaltg. d. lat. Orthogr., p. 264 adn.; Stolz-Leumann*[5], *166*): **a -m:** CIC. epist. 13, 15, 2 *M* (etiam unum *H*, etinanum *D*). VERG. georg. 4, 135 *P.* CELS. 5, 28, 17[B] *V* (ethiannū *F*[1]). PLIN. nat. 6, 123 (aetiann- *F*, evan(n)- *RDa*). 7, 14 (-ū *Fa; cf. F*: 12, 1. 4. 62). 7, 215 *codd.* 24, 129 *V.* 35, 16 *B* ([ei annum]. *cf. B*[1]: 35, 146. 36, 2. 26. 138 *et v. l. 58*). LIV. perioch. 48 p. 56, 18. **b -c:** PLAVT. Mil. 181 *A* (Most. 827). Stich. 698 (*B, A n. l.; si tamen sanum*; *v. p. 959, 72*). CIC. Sest. 94 *P.* LENT. Cic. epist. 12, 15, 3 *M* (CIC. epist. 13, 10, 2). PLIN. nat. 35, 172 *B*[1] (*v. l. 55*). *fort. et*: CARM. de bell. Aeg. 30 ⟨e⟩t⟨ia⟩n nunc (*suppl. Ellis; v. Lindsay, ClR. 4, 1890, 443ª; Lindsay-Nohl, p. 80. 139*). **2** -num *scrib. interdum per* non (nun, nū *sim.*); *e. g.*: PLAVT. Poen. 99 (*v. p. 961, 40*). SEN. contr. 2, 5 (13), 4 *A.* CELS. 1 prooem. 24 *V*[1]. SEN. nat. 2, 56, 2 *codd. praeter L*[2] *Z* (-c; *v. p. 956, 25*). MELA 3, 81 *A.* PLIN. nat. 9, 179 *lbr. al.* **3** *de binis voculis in sing. compos. coalitis:* **a -m:** *partic.* num *per se non vigente* -m *pro uno vocab. habendum esse apparet. legitur seiunctum in inscr.*: ORAT. imp. Hadr. de Matid. (CIL XIV 3579; *a. 119*) 19 ETIAM NVM (*in unico ex tit. exemplo, quod e schedis suppeditatur*). **b -c:** *ista vox quatenus sive divisim* (étiam núnc) *sive coniunctim* (etiámnunc) *et pronuntianda et habenda sit, certo diiudicari nequit* (*audacius quam verius Hand, Tursell. II 580; Roosen, ALL 10, 1898, 348 sqq. ubique de composito egi statuerunt* [*nam cf. infra l. 75 sqq. et Kirk, ALL 11, 1900, 218 sq.*]; *varia deinde ratione edd. utuntur*); *ita ut in seqq.* (*praeter infra l. 75 sqq.*) *in hac re haerere noluerimus* (-m *i.* etiamnum, -c *i. aut* etiam nunc *aut* etiamnunc). *separate ex sing. voc. constat in his:* 1) *in tmesi q. v.*: PLAVT. Amph. 408 *v. p. 957, 34.* Cas. 691 *v. p. 958, 42.* LVCR. 5, 1408 e. vigiles n. CYPR. epist. 76, 1 p. 828, 23 e. in confessione n. 2) *iis locis quibus* etiam *non tam ad* n. *quam ad aliud sent. vocab. pertinet: cf. e. g.* TER. Phorm. 544 ni e. n. me huius causa quaerere in malo iubeas crucem (*i.* '*ni n.... vel iubeas quoque*'; *vix recte vi addit.* [*v. p. 962, 21*] *accipit Thomsen, Pleonasmus, p. 47*[1]. *100*). CIC. fin. 5, 54 (e. *ad* 'contra naturam' *post longius spatium sequens elativo sensu pertinet*). PALLAD. 3, 8 e. n. hordeum Galaticum ... seretur (*i.* '*n. h. quoque*' *sic* e. *subst. adiungit*: 3, 24, 9 [n. e. *E*]. 3, 25, 32. 4, 11, 5. 9, 6 *al.*). *sim. v. p. 960, 5. 7. 962, 45. 963, 33. 71.* 3) *seiungenda et talia*: CIC. Mil. 43 in utro ... haec (*sc. impunitatis spes*) fuit? in Milone, qui e. n. reus est facti ... an in Clodio *eqs.?* (*v. Halm ad l.*). Att. 12, 23, 1 qui[n] (*Wesenb. recte*) e. n. molesti sunt, quid existimas, si venero? (*i.* '*vel isto momento*' *sc.* '*mihi absenti*'). *sim. al.* (*cf.* nunc etiam *p. 930, 68 sqq. et v. p. 945, 61. 69.*

de formis (NOT. Tir. 1, 62 -m. 1, 63 -c): -m *usque ad* OV. *his tantum locis certo legitur*: PLAVT. Men. 462; *v. p. 958, 44.* CIC. epist. 13, 15, 2 (*vi non tp.; cf. p. 963, 63 et p. 955, 52*). VERG. georg. 4, 135. *quo accedunt magis dubia haec*: PLAVT. Truc. 539 (Poen. 99 *et* Truc. 785 *e coni.; v. p. 957, 2. 961, 40*). TER. Eun. 286 *A* (-c *rell.; init. vs. dub.*). VARRO rust. 2, 4, 10 *trad.* (-c *edd.*). CIC. S. Rosc. 27 *Σ.* SALL. Catil. 52, 25 *V.* NEP. Hann. 4, 3 *A* (*de praeterito*; -tum *MR, edd.*; -nunc *dett.*). *inde ab* OV. *increbrescit et eodem plane sensu atque* -c *adhibetur, cum quidem certi auct. alterum praeferant: sic e. g.* CELS. *praeter* 3, 4, 16 (-c *FV recte*, adhuc *J*; *cf. et ibid.* -c *FV*, -m *J*; 5, 26, 20[A] -c *J*) *tantum* -m *exhibet*; QVINT. decl. *multo saepius quidem* -m *quam* -c *usurpat* (-c *e. g.* 273 p. 119, 7 -c fingamus, *quod conferas* c. 258 p. 54, 10 -m interrogo; *v. p. 962, 36. 42*). *contra* -c *praevalet ap. utrumque* SEN. (rhet. *praeter* contr. 9, 3 [26], 11 [-c *ci. H. J. Müller; cf. et l. v.*: 2, 3 (11), 8; -m *BV*] *et p. 963, 64* [-c *edd.*] -m *evitat*; SEN. min. *exceptis duobus locis metro probatis* [*v. infra l. 31*] *solum* Herc. O. 710 Oed. 680 [*vi tp.*] -m *in E legitur* [-c *A, recte?*; *cf. Roosen l. c. 351 sq.*]. nat. 2, 56, 2 *v. p. 955, 63*). *difficilior res est diiudicatu in poetis* (OV., LVCAN., STAT.) *et* PLIN. nat. *sane, metro firmatur altera lectio his locis*: **1 -m:** **a** *in hex.*: OV. met. 15, 815 (*vi plena; sic et*: STAT. silv. 5, 1, 32 Theb. 7, 731. 8, 497. 10, 815. 12, 595). GRATT. 490 STAT. Theb. 1, 276. 512. 2, 467. 638. 3, 227. 5, 236 (-c *falso P*). 5, 679. 7, 515. 8, 565. 9, 637. 12, 424. 725 CLAVD. 15, 294. **b** *in sen. iamb.*: SEN. Herc. f. 937 Phoen. 273 (*v. supra l. 23*). **2 -c:** LVCR. 5, 1165. 1408 OV. am. 2, 12, 23. ? epist. 10, 1 (*spur. fort.*). met. 13, 231 CLAVD. 5, 118. *attamen rell. locis, ubi codd. inter utramque formam fluctuant* (*e. g.*: OV. met. 7, 490 -c *N al. praeter Mς* [-m; *sim.* 14, 199]; *contra* 13, 195 -m *MN*[1] *al.* [-c *nonnulli recc.*]; LVCAN. 9, 717 -c *O, Isid. orig. 12, 4, 19* [-m *M*]; PLIN. nat. 14, 44 -c *Ea* [*sic* 14, 83. 15, 101 *al.*; *E*: 16, 47. 50. 67 *al.*]; *contra* -m *maxime inde a lbs. 33 B vel B*[1] [*aut solus aut, ut* 33, 133 (*h*). 34, 119 (*dT*). 37, 107 (*FL*) *una c. aliis*]; STAT. Theb. 2, 68 -m *PDN* [-c *rell.*]; *contra* 8, 383 -c *PQrb* [-m *cett.*]. *al.*) *lectionem ex codd. auctoritate* (*quoad fieri possit*) *pensabis. nam neque cum Roosenio* (*l. c. 351 sq.*) *ubique* -c *accipies neque pro altera voce vel contra codd. consensum alteram substitues* (*cf. e. g.*: OV. met. 4, 744 -c *codd.* [-m *Heinse, al.*]. PLIN. nat. 2, 174 -c *trad.* [-m *Mayh.; sic*: 11, 16. 25, 85 -c hodie; *v. p. 960, 10. al.*]; *contra* -m [*sensu mere tp.*] *traditur*: 7, 215; *v. p. 960, 56.* 14, 54 *durat* -m [16, 239]. 28, 135. 33, 61 *al.* [-c *aut scribunt aut poscunt edd.*]).

de collocatione: *ponitur saepe altero sent. loco subsequens aut coni.* (*e. g.* ut: SVLLA hist. 3 *al.*; cum: VARRO rust. 1, 37, 5 *al.*) *aut pron.* (*rel.*: VARRO ling. 5, 41 *al.* RHET. Her. 2, 25, 39 *al.* CIC. S. Rosc. 85 Verr. II 4, 26 *passim*; *pers.*: CIC. Verr. II 3, 86 vos -c dubitate [*v. l. 53*]. Att. 3, 9, 3 *al.*; *demonstr.*: VARRO rust. 5, 122 *al.*) *aut verbum* (CIC. S. Rosc. 78 dubitate -c [*cf. l. 51; sic c. imperat.*: Att. 11, 24, 2 SEN. benef. 7, 16, 3 *al.*]. 105 Att. 6, 2, 10. *passim*). *cf. et p. 959, 55 sqq.* *in ineunte sent.*: *saepe inde a* SEN. contr. 1, 7, 4 (*cf.* 10, 3 [32], 4 -c accusas? *c.* exc. contr. 10, 3 accusas -c?); *maxime in exemplis ad II A, p. 962, 15 sqq. pertinentibus* (*sic* SEN. min., PLIN. nat. *frequenter*); *antea satis raro*: VARRO rust. 2, 1, 5 CIC. S. Rosc. 77 Verr. II 5, 11 Att. 13, 25, 3. *in extremis enunt.* (*aut colis exeuntibus*): *e. g.* VARRO ling. 5, 85 (6, 16; *v. p. 957, 81. 84*). 5, 177 dicunt -c. CIC. Flacc. 3 *v. p. 958, 15. al.* *hic illic a voce ad quam refertur vocab. interiectis separatur*: *e. g.* CIC. inv. 2, 64 *v. p. 960, 46*; *in compar.*: *v. p. 963, 76 sq. 964, 3 sq. 9. 15* (*cf. et p. 958, 13. 961, 76. 962, 7*). *ap. poetas*: *dactyl. sic collocant, ut* ĕtĭăm- *IV*[i] *pedis arsin occupet praeter*: LVCR. 5, 884 (*VI*[i]). 5, 1165 (*II*[i]). STAT. Theb. 8, 565 (*III*[i]); *in sen. iamb.* (SEN. trag.) *simili ratione ab arsi IV*[i] *pedis soluti* (ĕtĭ-) *per V*[um] *p. extenditur. cf. p. 925, 30 sqq.*

de usu: *legitur inde a* PLAVTO, TER., LVCILIO (*ex coni., v. p. 957, 3*) *per totam latinitatem; rarescere vid. ap. posteriores* (*at cf.* CHIRON 32 p. 13, 28 *et p. 963, 55. 59*); *frequentant* SEN. phil. (*plus 70*[ies]) *et* PLIN. nat. (*ca. 180*[ies]); *evitat* PLIN. epist. (QVINT. inst. *nonnisi* 11, 2, 51; *contra* decl. *saepius*; TAC. *solum* ann. 11, 14 [*at saepe* -tum]); *ex poetis deest* CATVLLO, HOR., TIB., PROP., MART. *sensu q. e. s. II A 1 b. 2; B praeter unum* CIC. *exemplum* (*v. p. 963, 62*) *certa et plana vi non ante* VAL. MAX., CELS. *usurpatur* (*v. p. 962, 58. 963, 45. 61*). *de notione*: GLOSS. -m καὶ ἄρα. καὶ δὴ ἄρα. -c ἔτι νῦν.

[*variat*: *c.* et nunc: VAL. MAX. 2, 1, 2 *L*[1]. SEN. dial. 11, 18, 3 *H.* *c.* adhuc: CELS. *v. supra l. 17.* STAT. Theb. 2, 638 et a. *P* (*ex vs. 640*). etiam *pro* -c (-m): CELS. *p. 962, 65. 68. 72. 73.* 2, 18, 7 (*PJ*). PLIN. nat. 17, 142 *D*[2] (*sic* 17, 179. 210 *al.*). 21, 84 (*V*). 28, 153 (*V*[2]; *sic*: 28, 186). 37, 47 *B. al.* *c.* -tum (-tunc): NEP. *supra l. 14.* OV. *p. 960, 27. 49. 961, 52.* PLIN. nat. 11, 43 (-tunc *Ra*). 14, 54 (-tunc *F*[1]). *v. et p. 960, 78.* *dub.*: PLAVT. Asin. 499 (nunc *secl. Lindsay*; *aliter al. sic*: TER. Hec. 430 [n. *del. Guyet*]. Eun. 710 [*item*]. *v. et p. 928, 64*). [*M.*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Truc. 539 TER. Eun. 286; *v. p. 956, 12.* *e coni.* (*cf. et p. 928, 50. 53*): PLAVT. Stich. 571 (*Bothe*, it iam *trad.*). Truc. 785 -m quid (*Camerar.*, etiam numquam *trad.*). LVCIL. 772 *infra l. 52.* VARRO ling. 5, 183 *p. 958, 9.* rust. 2, 11, 5 e. ⌊nunc⌋ (*Keil*, inde *cod.*). CIC. Att. *v. p. 955, 33.* SEN. dial. 11, 3, 3 (*Haase*, iam *trad.*). MELA 3, 13 (*Voss*, etianasum *A*). PETRON. 87, 8 (*Buech.*). PLIN. nat. 21, 59 (*Mayh.*, et tantum *codd.*). *al.* *cf. et p. 941, 47.* *falso trad.*: PLAVT. Rud. 846 (*P, A n. l.*; tunc *Itali*; *v. s.* etiamtum).]

I ***vi temporali:*** *significat perdurationem (inchoationem, iterationem p. 959, 50. 65) ad certum temporis punctum relatam: i. q.* ἔτι (καὶ νῦν *sive* τότε), **adhuc** (*v. s.* etiam *p. 927, 78 sqq.*). *tam expressiore sensu et artius definito* (*sc.* ʻnuncʼ [-m] *sensu plus minus vigente; i. q. nobis* ʻnoch jetztʼ, ʻauch jetzt nochʼ *sim.* [*sive* ʻdamalsʼ]; *cf. e. g. s.* I A 1 a α ①, *infra l. 31 sqq.*; B 2 *p. 960, 46. 55. 61 sq.*) *quam magis laxato i. q.* ἔτι (*sc. fere i. q.* ʻetiamʼ *solum; nobis* ʻnochʼ [ʻimmer nochʼ]; *sic maxime in partt. orat.* [*adi., partic., subst.*; *v. e. g. p. 959, 7 sqq. 960, 25 sqq. 961, 8 sqq. 77 sqq.*] *vel in iis enunt., quae pro praeceptis, sententiis quasi ad omne aevum, non solum illo scribentis tempore, durare generaliter dicuntur* [*v. e. g. p. 958, 53. 66. 79. 959, 3. 14. 16. 961, 22 sqq.*]. *cf. et*: VARRO ling. 6, 5 crepusculum dies -c sit an iam nox, multis dubium). *v. praeterea s.* II *p. 962, 16.* *ad rem et usum cf. Hand, Tursell.* II *580 sqq.*; *Kirk, AJPh. 18, 1897, 26 sqq. et ALL 11, 1900, 214* (*de* PLAVTO, TER. *v. Thomsen, Pleonasm. p. 90 sqq.*). *opp.*: deinceps: *p. 959, 29.* iam: *l. 21. p. 958, 12. 35. 50. 67. 71. 80. 959, 17. 23. 25. 960, 30. 47. 73. 961, 2. 36. 54 al.* nondum (necdum): *l. 45. p. 958, 23. 76. 959, 10. 961, 30.* olim: *p. 959, 22* (*cf.* quondam: *p. 959, 6. 24*; tum: *l. 71. p. 959, 30*). *syn.*: adhuc: *p. 958, 73. 75 bis. 78. 959, 11. 28. 960, 31.* etiam: *p. 958, 52.*

A *respicitur* **tempus praesens** (*praes. hist. v. s.* B 1, *p. 960, 19*): **1** *durative*: **a** *in sent. affirmativis* (*v. et p. 962, 8*): **α** *pertinet ad verbum vel ipsum enuntiatum*: ① *significantiora quaedam*: ⓐ *opp. expresse aliquid praeteritum aut ante factum, quod in praesenti adhuc viget*: PLAVT. Amph. 329 lassus sum hercle e navi, ut vectus huc sum: -c nauseo. 408 nonne hic ... modo me ... contudit? fecit hercle, nam etiam ⟨mi⟩ misero nunc malae dolent. TER. Andr. 282 hanc meritam esse, ut memor esses sui. :: memor essem? ... -c mihi scripta illa dicta sunt in animo Chrysidis *eqs.* (*v. quae seq.*). VARRO rust. 3, 2, 3 cuius aves hospitales -c ructor, quas mihi adposuisti paucis ante diebus. CIC. leg. agr. 2, 52. epist. 11, 5, 2 quantam rem gesseris ... quantae tibi -c gerendae sint (*cf.* COD. Theod. 12, 1, 188 [*a. 436*; *aliter* COD. Iust. 10, 32, 55] si qui decurio ... gessit militiam aut coeptam dudum -c gerit). 13, 21, 1 cum -c, ubi ego reliqui, Cibyrae commorari. ad Q. fr. 2, 8 (= 2, 9 S.), 2 videris ne mihi molestus esses, veritus esse atque -c vereri. SEN. contr. 2, 3 (11), 16 nondum transit tempus, -c exorari possum (SEN. epist. 71, 28 n. . . . transgressus est, -c versatur *eqs.*). SEN. dial. 12, 10, 7 maiores nostri, quorum virtus -c vitia nostra sustentat *eqs.* LACT. epit. 20 (25), 6 quae et fuerunt ... et sunt -c. *et al.*

ⓑ *de perpetuitate rei prius ortae, institutae sim., qualem scriptor suo ipsius aevo etiam durare dicit* ([*cf. et p. 958, 7*]. *in sentent. comparat.*: *infra l. 81 sqq.* *opp. notio* ʻ*antiqui*ʼ: *infra l. 57. 61. 64*; *tp. praeterit.*: *l. 53. 66. 71 sq. 78. 83 sqq.*): LVCIL. 772 tum illud epiphoni, quod -c (*Madv.*, -tum *codd. Non.*) nobile est (*v. p. 673, 22 sqq.*). VARRO Men. 191 confluit mulierum totā Romā (*subaudi e. g.* ʻ*turba*ʼ): quae noctu fieri initia solita -c pinea faxs indicat. ling. 5, 41 *Tarpeiae Vestalis* nominis monimentum relictum, quod -c eius rupes Tarpeium appellatur saxum ([5, 50 Cespeus mons suo antiquo nomine -c in sacris appellatur. 5, 117. 7, 29. rust. 1, 2, 14 a *vehendo* ... rustici -c quoque viam veham appellant. *al.* PLIN. nat. 33, 133. *al.*]. *cf.* VARRO ling. 5, 44 velabrum a vehendo. velaturam facere -c dicuntur qui *eqs.* [rust. 2, 1, 9 multa -c ex vetere instituto bubus ... dicitur. frg. Non. p. 11, 12. *al.* PLIN. nat. 18, 11. *al.*]. ling. 5, 126 *ab urnario* -c ante balineum locus ... urnarium vocatur [5, 146 *al.* PAVL. FEST. p. 230; *opp.* antiquitate. PLIN. nat. 17, 156 *al.*]. CIC. de orat. 2, 52 -c annales maximi nominantur [LACT. inst. 1, 22, 16. *al.*]. AVG. civ. 18, 21 p. 283, 21 D. nuncupantur [*opp.* vocabant]. *talia saepe*). ling. 5, 121 *capularum* figuras in vasis sacris ... antiquas -c videmus ([CAPITOL. Gord. 21, 5. *al.*]. *cf.* PLIN. nat. 2, 149 lapis -c ostenditur [CAPITOL. Max. Balb. 16, 1. *al.*]. VARRO rust. 2, 4, 18 -c vestigia adparent [SVET. Aug. 73]. TAC. ann. 11, 14 aspiciuntur -c *litterae* [*antea*: adiecit]. *sim. passim*). ling. 5, 182 ut tum institutum, -c ... dant. *saepe.* CIC. fin. 1, 65 Epicurus ... magnos ... tenuit amicorum greges. quod fit -c ab Epicureis ([PLIN. nat. 7, 206. *al.*]. SCRIB. LARG. praef. p. 2, 6 quod -c plerique faciunt [*al.*]). Att. 9, 5, 2 alter (*Alliensis pugnae*) religiosus -c dies, alter (*urbis captae*) in volgus ignotus. PLIN. nat. 12, 1 -c gentes sic degunt. 28, 34. 135 novae nuptae ... -m (*v. p. 956, 46*) sollemne habent postes *eqs.* 29, 2. 33, 9 *Tarquiniorum* e Graecia fuit origo, unde hic anulorum usus venit, quamquam -c (-m *B*[1]) Lacedaemone ferreo *anulo* utuntur. *al. saepe.* VOPISC. Aurelian. 42, 1 *Aureliani* posteri -c Romae sunt. *al.* LACT. inst. 1, 21, 3 *al.* *et al.*

in comparativis enunt. (*v. supra l. 51*): VARRO ling. 5, 85 fratria est graecum vocabulum partis (patris *F*) hominum ut ⟨Ne⟩apoli -c (*sic in sent. decurtatis*: 5, 121 nominabatur . . . ut -c in castris [5, 166. PLIN. nat. 8, 193; *v. p. 943, 84*]. 6, 16 fiebant ut Romae -c. *al.* PLIN. nat. 18, 107 *al.*). ling. 5, 106 testuacium ... in testu caldo coquebatur, ut -c Matralibus id faciunt matronae (*cf.* VEG. mil. 2, 18 p. 51, 18 digmata [*sc. signa in scutis*], sicut -c moris est fieri). *al.* LVCR. 5, 17 *sine Cerere ac Libero posset* vita manere, ut fama est aliquas -c vivere gentis. PLIN. nat. 21, 4 *al.* *et al.* (*cf. et p. 960, 5. 10*).

ⓒ *c. verbis* ʻ*durandi*ʼ, ʻ*restandi*ʼ (*opp. notio praeteriti*: *infra l. 8. 10.* *in sent. condic.*: *infra l. 15*; *ex parte scriptoris* [*v. p. 957, 50*]: *l. 9. 18*): VARRO ling. 5, 42 *antiqui oppidi Saturniae* vestigia -c manent tria ([5, 183; iam n. et *codd.* CIC. S. Rosc. 27 in qua muliere ... -c ... quasi exempli causa vestigia antiqui officii remanent]. *cf.* CIC. epist. 3, 10, 4 remanere -c ... studia *eqs.* SEN. dial. 6, 8, 2 manet ... tibi ... -c ... tristitia et iam videtur duxisse callum. *et al.* *sim. trslt.*: SEN. dial. 7, 14, 3 permanere libet in hac -c ... imagine). CIC. leg. agr. 2, 52 *cum* in locis . . . illis -c belli nomen reliquum sit (Flacc. 3 de spe ... si qua reliqua est -c [*cf.* ad Brut. 9, 23 (= 1, 15), 12 sive -c certamen r. est]. *al.*). Phil. 11, 26 Brutum retinet -c C. Antonius, qui tenet Apolloniam *eqs.* ([div. 2, 86 fani pulchritudo et vetustas Praenestinarum -c retinet sortium nomen. PLIN. nat. 5, 150 -m. *al.*]. *cf.* Att. 3, 9, 3 me -c ... litterarum expectatio ... Thessalonicae tenet. *sim. al.*). epist. 10, 25, 2 si quid operis tibi -c restat (SEN. Thy. 914 cruor tot hostiarum. *al.*). 12, 3, 2 tamen ... -c residet spes in virtute tua (*cf.* SEN. contr. 7, 6 [21], 21 -c in domo nostra residuus raptor est [*opp.* nondum]. *al.*). PLIN. nat. 14, 54 durat -m (*v. p. 956, 46*) vis *vini Maronei* in *Thracia* (*ibid.* 16, 239 [*v. p. 956, 46*]. 19, 13. 35, 15. 36, 84; -m *B*]. *al.* CLAVD. DON. Aen. 1, 730 p. 141, 24. *al.*). *et passim.*

ⓓ *in interrog. c. impatientia, instantia, emphasi prolatis* (*iis sc. quibus interrogatus ut iam cesset, excitetur.* *aliter e. g. l. 43. 74. p. 959, 71*): TER. Andr. 644 quid ʻtandemʼ? :: -c me ducere istis dictis postulas? Phorm. 931 in' in malam rem . . . fugitive? -c credis te ignorarier *eqs.*? SALL. Catil. 52, 25 dux hostium ... supra caput est: vos cunctamini -c et dubitatis, quid *eqs.*? SEN. contr. 1, 7, 4 -c manus meas petis? (*sc.* ʻ*nunc ut alam, olim ut praeciderentur*ʼ). 2, 3 (11), 3 -c minaris? nondum rogas? 10, 3 (32), 13 *al.* (*v. et p. 956, 56*). PETRON. 75, 9 tu autem, sterteia, -m ploras? iam curabo *eqs.*

Ⓗ *generalia et minus pressa* (*saepe c. vi magis debilitata* [*cf. p. 957, 15*]: *v. l. 44. 58. 70. 73. p. 959, 3 al.*; *c. verbis affect.*: *l. 46 sqq. 72. 74. 77 sqq. al.*; *in imperat. c. indignatione edito*: *l. 55*; *in sent. hypothet.*: *infra l. 60 sqq.* [*c. irreali in enunt. primar.*; *sim. c. coni. optat. irreali*: *l. 60 sqq. 68*]; *subaud. verbo*: *p. 959, 4 sqq.* *opp.*: *tp. fut.*: *infra l. 49* [non prius]. *l. 82. 84*; *sim. membrum per* non *adnexum*: *infra l. 58 sqq.*): PLAVT. Cas. 691 sed etiamne habet n. (*om. Gell. 1, 7, 11*) Casina gladium? :: habet, sed duos (*cf. vs. 660 sq.*). Cist. 307 *v. p. 731, 26 sq.* Men. 462 ibo: -m reliquiarum (*sc. prandii quod perdidisse mihi videor*) spes animum oblectat meum. Mil. 181. Rud. 441 (*Ampelisca*) ut -c misera timeo, ubi oculis intueor mare ([BRVT. Cic. ad Brut. 9, 25 (= 1, 17), 4 SALL. Iug. 31, 3. *al.*]. *cf.* CIC. Att. 15, 6, 1 istos -c vereri, ne *eqs.* [CAEL. Cic. epist. 8, 10, 1; *opp.* neque prius desinam. *al.*]. *sim.*: CIC. Mil. 67 cum tamen [si] metuitur -c Milo⟨ni⟩, non iam ... Clodianum crimen timemus, sed . . . *Pompei* suspiciones perhorrescimus). Truc. 785 (*v. p. 957, 2*). *al.* TER. Ad. 445 (*syn. antea* etiam). *al.* SVLLA hist. 3. RHET. Her. 2, 25, 39 quod -c in controversia *est* (*v. p. 957, 19*). CIC. S. Rosc. 77 -c ut ex eis quaeratur, ego postulo, hic orat. 78 dubitate -c, iudices, si potestis ([Verr. II 3, 86. *v. supra l. 38*]. Att. 13, 25, 3 si; *v. l. 61.* QVINT. decl. 375 p. 415, 29 *al.*). Verr. II 5, 11 -c mihi expectare videmini, iudices, quid deinde factum sit. orat. 119 de materia loquor orationis -c, non de ipso genere dicendi (*cf. sim.*: Att. 8, 2, 3 es ... -c domi tuae, sed invitis ... hominibus esse diutius non potes. *v. supra l. 42*). POMP. Cic. Att. 8, 12[c], 3 possumus -c rem publicam erigere, si ... administrabimus (*sic in apod. enunt. condic.*: Ov. met. 13, 195 quo si *eqs.*, essent -m [*MN*[1]; -c *al.*] *eqs. al.* *cf.* Ov. epist. 1, 67 utilius starent -c moenia Phoebi [*i.* ʻ*u. esset, si eqs.*ʼ; *aliter p. 960, 61*]. *in membro subiuncto*: CIC. Att. 11, 2, 3 nunc nihil est quod consoletur, nisi quid tu efficis, si modo -c effici potest [CELS. 5, 26, 23[A]. PAVL. dig. 46, 2, 19 si -c minor est ... circumvenitur; diversum si iam excessit aetatem; *v. p. 957, 19. al.*]. *sim. coni. opt. irr.* [*v. supra l. 40*]: VAL. FL. 5, 665 cuperem haec -m bella remitti *eqs.* *cf. et l. 56*). CIC. Att. 11, 24, 2 vide, quaeso, -c de testamento. *al.* Ov. ars 3, 61 dum licet et ⌊veros⌋ (*v. app.*) -m degitis annos, ludite ([*opp.* iam nunc]. *sic seq. imperat.*: VAL. FL. 7, 454 -c deprecor, hospes, me sine et ... dimitte parenti). met. 1, 357 terrent -c (-m *N*[1]) nubila mentem (*cf. vs. 356* adhuc). *al.* LIV. 3, 2, 4. 23, 12, 6 -c paenitet belli suscepti adversus Romanos? (*cf. 8 in ead. sent.*: adhuc). SEN. Herc. O. 710 (*syn. bis* adhuc). epist. 29, 4 Marcellinum ... nondum despero. -c servari potest (87, 5 n. audeo frugalitatem palam ferre, -c curo opiniones viatorum). 75, 14 *tertium genus* effugit avaritiam, sed iram adhuc sentit. iam non sollicitatur libidine, -c (*P, corrupt. V*) ambitione (*v. p. 957, 19*). *al.* PLIN. nat. 5, 58. 11, 43 ab arcturi exortu ... iam vigilant *apes*, sed -m (*v. p. 956, 82*) alvo se continent. *al.* STAT. silv. 2, 1, 3 abruptis -c . . . venis vulnus hiat. *al.* QVINT. decl. 349 p. 375, 24 non deficiam ... -m fortis sum, -m posse videor. *al.* SVET. Iul. 31, 2 (*verba Caes.*) -c ... regredi possumus; quod si ponticulum (*Rubiconis*) transierimus, omnia armis

[M.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

agenda erunt. ORAT. imp. Hadr. de Matid. (CIL XIV 3579; *a. 119*) 19 ⟨aures naeni⟩is -m strepunt. SCAEV. dig. 31, 88, 7 cum corpora legata -c ex ... causa possideantur *eqs. (v. p. 957, 19). al. talia persaepe.* *adde: per ellipsin verbi* (*v. p. 958, 40*): CIC. Att. 10, 9, 3 tu tamen -c mihi aliquid litterarum et maxime, si quid ab Afranio (*sc. cures transmittendum*). MELA 2, 42 (*opp.* quondam).

β acced. ad singula membra orat., fere i. q. ἔτι (*syn. l. 9; i. q. 'etiam hodie': l. 16. 23*): *c. subst.*: CIC. orat. 41 (*e gr. versum*) adulescens -c, o Phaedre, Isocrates est (*gr. p. 279ᴬ* νέος ἔτι *...'I.*). TERT. anim. 19 p. 330, 14 (*arboribus*) necdum arbusculis, sed stipitibus adhuc et surculis -c. *c. partic.* (*abl. abs. l. 14. 16. 19*): CIC. ad Q. fr. 2, 4, 3 (= 2, 5, 1 S.) ut advenientem excipiam lubenter, latentem -c non excitem. VERG. ecl. 2, 41 capreoli sparsis -c pellibus albo (LVCAN. 9, 717 scytale sp. -c ... pruinis exuvias positura. *cf. p. 957, 19*). GRATT. 490. VAL. MAX. 4, 4, 11 *per* Vestae focos fictilibus -c vasis contentos iuro. CELS. 3, 4, 16 -m manentibus reliquiis febris (*opp.* iam; *v. p. 957, 19*). *al.* PLIN. nat. 16, 217. 18, 56 *spicam* in quarto *genu* ... -m occultam (*cf. Theophr. hist. pl. 8, 2, 4* ἀλλ' οὐ φανερὸν ἐν τῷ ὄγκῳ). 33, 61 -m retinente nomen Fortunae ... simulacro. APVL. Socr. 15 p. 150 animus humanus -c in corpore situs. *c. adi.* (*adi. privativae notionis: l. 25. 26. 28; in abl. abs.: l. 26*): MELA 1, 34 *Carthago* olim imperii *Romani* ... aemula, iam ... iterum opulenta, -c tamen priorum excidio rerum quam ope praesentium clarior. 2, 47 Scironia saxa saevo quondam Scironis hospitio -c infamia. PLIN. nat. 9, 179 *musculi* iam parte corporis viventes, novissima effigie -m (*v. p. 955, 64*) terrena. 10, 10 inplumes -m pullos. 17, 210. 33, 21. *al.* STAT. Theb. 7, 731 clare Giganteis -m, Asope, favillis. 8, 574 *leo* magni ... -m sanguinis insons (*syn.* adhuc). PANEG. 11 (3), 1, 1. AVG. civ. 17, 20 p. 247, 7 D. sapientia -c et deinceps memorabilis et tunc ... laudata.

b *in negativis sent.* (*paulo aliter*: PLAVT. Epid. 42 patrem videre ⌊se nevolt⌋ [*v. adn.*] -c [*at vix recte Thomsen, l. c. 97²*]. Men. 398 quid est id quod negem quod fecerim? :: pallam te ... mihi dedisse *eqs.* :: -c nego. Mil. 518 -c nescio *eqs.* [SEN. contr. 2, 7 (15), 5]. *al.*): *α i. q. nondum*, οὔπω (*sim.* vix -c *i. q. 'vixdum': l. 38*): (I) *anteced. neg.*: SEN. contr. 1, 6, 7 solent qui coguntur a patribus ut uxores ducant ... dicere: 'non sumus -c apti nuptiis'. vix -c (*c. subst.*): BRVT. (?) Cic. ad Brut. 9, 24 (= 1, 16), 3 misericordiā ... unius, vix -c viri (*sc. Octaviani*), tutos fore nos, haud ulla alia re. ? SEN. Herc. O. 724 *v. p. 952, 68.* (II) *seq. neg.*: RHET. Her. 4, 29, 40 ⟨usu⟩ *fundum* tuum -c fecisse non potes (*cf.* CIC. Mur. 27 *miror* tot homines ... -c statuere non potuisse; *at v. p. 961, 38 sq.*). *β i. q. non amplius*, οὐκέτι: CIC. Cluent. 163 quo de homine (*sc. Ambivio copone*) nihil -c dicere nobis est necesse (*potes quasi pro fut. habere; v. s. C 2 b, p. 962, 9*). *aliter l. 65.*

c *trslt. de loco*: MELA 2, 109 circa Peloponneson -c in Aegaeo Pity[u]ussa et Aegina (PLIN. nat. 4, 62). 3, 81 extra sinum, verum in flexu tamen -m Rubri maris pars *eqs.* *cf. p. 962, 18 sqq.*

2 *iterative: i. q. denuo, rursus, iterum* (*c. verbis motionis fere i. q. 'etiam amplius' [v. l. 57 sqq.]; praeter infra l. 63 [at cf. l. 54] nonnisi c. imperativo [aliter p. 958, 38. 69]. dub. huc pertineat necne*: POMPON. Atell. 60 vocem deducas oportet, ut *eqs.* :: -c vocem deducam [*interrog. signum apposuit Ribb.*]): *c. imperativo*: PLAVT. Amph. 1082 expedi: scin me ... esse erum Amphitruonem? :: scio. :: vide -c. :: scio (*v. p. 930, 25*). Aul. 55 abscede -c — -c — etiam — ohe, istic astato (*cf. sim. c. verbo eundi* [*v. supra l. 50*]: Men. 159 concede huc a foribus. :: fiat. :: etiam concede huc. :: licet. :: -c concede ... ab leonino cavo [TER. Eun. 706 ?, *v. p. 928, 64*]). Mil. 1373 abi iam ... bene vale igitur. :: ire meliust ... :: -c vale. SEN. contr. 10, 5 (34), 10 torque, verbera, ure ... -c torque, -c. SEN. benef. 7, 16, 3 'omnia feci'. fac -c. *c. indic.*: PLAVT. Mil. 1339 -c saluto te, ⟨Lar⟩ ... prius quam e[r]o (*v. commentt.*).

3 *inchoative i. q. 'iam nunc'* (*v. l. 66; nonnisi post neg.*): AVG. civ. 20, 9 p. 428, 4 D. *nisi* iam nunc regnarent cum *Christo* ... sancti eius ... profecto non -c diceretur ecclesia regnum eius. 21, 24 p. 530, 18 nulla causa est, cur non -c pro diabolo ... oret ecclesia. *aliter l. 43.*

4 *singulariter: i. q. 'nunc'* (etiam *sc. plane abundante; c. vi 'statim' l. 75; in interrog.*: ubi ... -c *i. fere 'ubinam nunc': l. 76*). *dub. huc referendum*: PLAVT. Stich. 698 pacto ... hoc tecum divido: vide, utram tibi libet -c capere, cape provinciam (etiam *suspect. putat Ussing*). VVLG. exod. 9, 27 *Pharao dixit*: peccavi -c (הַפָּעַם, *LXX* τὸ νῦν). num. 16, 45 recedite ... -c delebo eos (*hebr. 17, 10* כְּרֶגַע *i. 'n. subito'*). IV reg. 2, 14 et dixit: ubi est deus Eliae -c? (אַף־הוּא, *v. l. 71*). *adde pleonasmum*: AVG. catech. rud. 25, 48 quid dicam videbis, quod -c iam utique nosti (*i. q. aut 'nunc iam' sc.* etiam *abund. aut toto vocab. per se superfluo; cf. Christopher ad l.*).

***iuncturae*: 1** *plena vi utriusque vocis servata* (etiam *c. verbo cui adiungitur, artius cohaerente* [*v. s.* etiam *p. 941, 12. 953, 31*]): PLAVT. Most. 827 intempestivos excisos *postes* credo, id eis vitium nocet. atque -c satis boni sunt, si *eqs.* (*sim.* TER. Haut. 187 a. -c tempus est [*v. quae anteced.*]. *aliter p. 964, 25 sqq.*). PLAVT. Rud. 1123 dudum dimidiam petebas partem. :: immo -c peto. PLAVT. Men. 806 quin -c habet pallam ... ⟨et⟩ spinter; quod ... detulerat, nunc ... refert (Mil. 301). VARRO ling. 7, 84 *pellem* non solum antiqui dicebant scortum, sed e. n. dicimus *eqs.* ([*cf.* CIC. Verr. II 2, 58 qui quam tibi amicus non modo tum fuerit, quam diu *eqs.*, verum e. n. sit, cum *eqs.*]. *adde*: APVL. flor. 18 p. 85 cum ante alias tum -c impraesentiarum usu experior). **2** *per abundantiam*: **a** *voculae q. e.* 'nunc': PLIN. nat. 25, 85 ut in quibus -c hodie (*v. p. 956, 44*) in more sit *eqs.* [**b** etiam et n. *i. q.* '-c' (*si quidem sanum*): CONC.[S] IV 2 p. 94, 20 quae patitur e. et n. verbum dei (et *om. Rufin. Greg. Naz. orat. 2, 15, 3 p. 103, 24; del. Schwartz*).] *aliter* -c et *p. 963, 59.*

B *spectatur* ***tempus praeteritum***: *i. q. etiamtum, adhuc* (*c. not. liberiore [v. p. 957, 15]: v. e. g. l. 64 sqq. p. 961, 8 sqq. minus presse in epistulis: v. infra l. 42 [cf. et p. 961, 5. 38 sq.]; sim.*: CIC. de orat. 2, 8 deberi hoc *Crasso et Antonio* ... putavi, ut cum -c vivam illorum memoriam teneremus [*v. infra l. 83*], hanc immortalem redderem): **1** *in narrat. c. praes. hist.* (*v. p. 957, 29*): **a** *affirmative*: *α c. verbo*: CIC. Sull. 52 (*in narrat.*) quoniam Cornelius ipse -c de indicando dubitat ..., informat *eqs.* OV. met. 5, 203 quem ratus Astyages -m (*β Mh*, -c *Fλ*; *N² in ras.*) vivere, ... ense ferit. STAT. Theb. 1, 620 post lacrimas -m gaudia pallent. 6, 388 *Apollinis* caelo vestigia durant claraque ... -c semita lucet. 8, 479. 12, 21. *β c. certis quibusdam partibus orat.* (*opp.* vetus: *infra l. 27. 35*): (I) *partic.*: OV. met. 7, 497 heros ... veteris retinens -m (*Ms*, -c *Fhls*; -tum *N*) pignera formae. 14, 199 me ... occupat horror spectantem vultus -c (*N al.*, -m *M al.*) caede madentes (*cf.* LVCAN. 5, 248). STAT. Theb. 2, 467 haec *Tydeus* ... -m in limine regis vociferans iam tunc ... praeceps evolat. 2, 638 (*syn. 640* adhuc). 9, 637. APVL. met. 1, 23. 4, 5 *asinum* -c spirantem praecipitant. 5, 6 *al.* (II) *adi., subst.* (*in appos.; cf. p. 961, 32*): STAT. Theb. 8, 383 stat medius campis -c (*v. p. 956, 40*) cuspide sicca *eqs.* 9, 73 -m lubrica tabo ora viri. 12, 725 ostentant veteres -m in sanguine plagas.

b *negative* (nihil -c: *l. 40*): RHET. Her. 4, 50, 63 (*in narrat.*) negat se ... *ad villam* accedere posse nec aedificare -c audere (OV. met. 10, 403 nec nutrix -m concipit ullum mente nefas [13, 231 n. ... -c hiscere quicquam audet *Aiax*]). SALL. Iug. 109, 3 *rex* post diem decumum redire iubet ac nihil -c (*v. supra l. 36*) decrevisse, sed illo die responsurum (*audi: 'dicit'. cf. p. 961, 38 sq.*).

2 *in meris praeteritis* (*praeter. litterarum stilo: l. 54. 79. p. 961, 48*): **a** *in positivis enunt.*: *α iungitur c. verbo* (*opp. certum punctum temporis: infra l. 48 sq.*): (I) *strictius in primariis sent.*: (a) *c. indic.* (*praeter infra l. 55 c. imperf. durat.*): CIC. inv. 2, 64 de altera *pecunia* patris -c mortui voluntas plurimum valebat (*opp.* iam; *v. p. 956, 62*). OV. met. 7, 490 classis ... -c (*v. p. 956, 34*) Lyctia *a* muris spectari poterat, cum ... adest (*sic opp. ingressivum tp. momentum*: fast. 3, 155 errabant -c [tunc *UDGB*] tempora, donec ... fuit). SEN. contr. 2, 5 (13), 4 saeviebat -c tyrannus, torquebantur *eqs. al.* LVCAN. 9, 874 -m (*B*, -c *C*) bruma rigebat. STAT. silv. 2, 1, 104 tu ... iunctas -c murmure voces ... amabas. Theb. 1, 512 canis -m altaribus ignes ... cinerem ... servabant. QVINT. decl. 372 p. 410, 19 CLAVD. 15, 294. *in imperf. epistulari*: CIC. Att. 16, 3, 6 Brutus erat in Neside -c *eqs.* *c. perf.*: PLIN. nat. 7, 215 -m tamen nubilo incertae fuere horae. *obscurius*: STAT. Theb. 8, 147 (*Palaemon nuntiat Adrasto Amphiaraum a terra haustum*) mira loquor, sulcos -m rector equorum fumantemque locum et ... arva ⌊reliquit⌋ ([⌊ ⌋ *v. adn.*]. -m *ad* fumantem *pertinere [v. p. 961, 17] probab. notat Schwartz in plag.*). (b) *c. coni. irreali* (*aliter p. 958, 39*): STAT. Theb. 8, 497 sterneret adversos -m Ismenius Haemon ... sed Tydea contra Pallas agit (10, 815 diceret ... -m et cuncta repleret questibus *mater Menoeceos*: abducunt *eqs.*).

(II) *laxius in subiunctis sentent.* (-c *significat momentum c. tp. regentis verbi congruens*): (a) *in or. obl.* (*interr. indir. l. 73; tam in acc. c. inf. quam in finit. enunt. sim. in membris c. inf. [acc. c. inf.] positis velut*: STAT. Theb. 12, 424 -m advivere lucem ... videre. QVINT. inst. 11, 2, 51 dicebantur -c esse, qui *eqs. al.*): VARRO rust. 1, 37, 5 *scribit* Theophrastus ... Athenis in Lyceo, cum -c platanus novella esset, radices ... egisse ([*cf. hist. pl. 1, 7, 1* ἔτι νέα οὖσα]. *sic in afferendo exemplo aut ex anteriore auctore aut recedente ad prius tp.*: VAL. MAX. 4, 3 ext. 2 cum ab *Sophocle sene* ... quidam quaereret, an -c rebus veneriis uteretur *eqs.* [*opp.* iam]. SEN. epist. 98, 13. PLIN. nat. 7, 14 Varro -m [-c *o*] esse paucos ibi *prodidit* [34, 36 Rhodi -m (-c *VrdT*) III signorum esse Mucianus ... pr. *al.*]. 33, 36. *al.*). CIC. Catil. 1, 9 dixisti paulum tibi esse -c morae, quod ego viverem. LENT. Cic. epist. 12, 15, 3. NEP. Hann. 7, 3 captivos non remissuros, quod Hannibalem ... -c (*C*, -tum *coni. Halm*) ... apud exercitum haberent. *et al.* *adde in praet. epist.*: CIC. epist. 15, 9, 3 quae mihi de Parthis nuntiata sunt, quia non putabam a me -c scribenda esse publice *eqs.* (b) *in aliis secundar. enunt.*: RHET. Her. 4, 10, 14 (*in narrat.*) cui -c pedagogi lites ad oriculas versarentur. POLLIO Cic. epist. 10, 32, 5 Balbo cum -c in provincia esset scripsi (*cf.* NEP. Hann. 4, 3 valetudine *oculorum* c. -m [*v.*

[*M.*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

p. 956, 14] premeretur. VERG. georg. 4, 135 c. ... hiemps -m frigore saxa rumperet [*opp.* iam]. VAL. MAX. 2, 9, 6. *al.*). APVL. met. 1, 14 ego ut eram -c humi proiectus (9, 11 securus -c). CLAVD. DON. Aen. 12, 35 p. 554, 3 (*cf. Verg.*: adhuc). CLAVD. 5, 118 et quamvis ... tumor ... et -c ira caleret. *et al.* *minus presse (sc. de re quasi ad praes. pertinente)*: CIC. Lael. 11 viriditatem in qua -c erat Scipio (*cf.* 3 paucis diebus post mortem Africani).

β c. certis partibus orat.: (I) *acced. ad adi.* (*in abl. abs.*: *l. 9 sqq.*): CAES. Gall. 7, 62, 6 incerto -c (nunc e. *BML*) exitu victoriae ... ostenderunt *eqs.* ([CIRIS 494 incertis -c partibus]. *cf. item in abl. abs.*: OV. am. 2, 12, 23 femina Romanis -c urbe recenti inmisit soceros. SVET. Otho 9, 3 residuis *copiis* integrisque -c [-tunc *Ursinus*], quas ... detinuerat *eqs.*). OV. met. 4, 744 virga recens bibulaque -c viva medulla vim rapuit monstri. 13, 668 -c (M, N^2 *in ras.*; -m *vulgo*) libera ... bracchia. SEN. contr. 9, 1 (24), 7 ductus est pater ... in carcerem -c captivis suis plenum. FLOR. epit. 4, 12, 45 APVL. met. 1, 15. (II) *c. part.* (*abl. abs.*: *l. 22 sqq. 25 sqq.*): OV. met. 11, 20 attonitas -m voce *Orphei* ... volucres ... Maenades ... rapuere. LIV. 3, 46, 2 inquietum hominem et tribunatum -c spirantem. VAL. MAX. 9, 15, 2 Augusti -c ... regentis ... numen intemptatum *non fuit.* CELS. 1 prooem. 24 Herophilum et Erasistratum, qui ... vivos inciderint considerarintque -m spiritu remanente ea *eqs.* (*item generaliter dictum* [*v. p. 957, 19*]: 3, 4, 16 *dabat alimentum* Asclepiades inclinata quidem febre, sed -c [*v. p. 956, 17*] tamen inhaerente. *al.*). PLIN. nat. 3, 125 interiit ... Parra ... -m prodente se *eqs.* 13, 88. 36, 9 inclaruerunt Dipoenus et Scyllis geniti in Creta ... -m (B^1, -c R) Medis imperantibus priusque, quam Cyrus ... regnare inciperet. STAT. Theb. 8, 565 velaverat ostro *Atys* surgentes -m umeros. *al.* APVL. met. 5, 23 MIN. FEL. 1, 5. TERT. anim. 26 p. 344, 9 nondum spirans ... -c calens matre *Iacob* ... cupiebat. *v. et p. 960, 59.* (III) *refertur ad subst.*: OV. met. 8, 313 Hippasus et primis -m Nestor in annis (*sic c. appos.*: STAT. Theb. 5, 236 [*verba Hypsipylae*] ut ... Alcimeden -m in murmure truncos ferre patris ... conspexi [*i. 'p. qui adhuc murmuraret sc. nondum esset mortuus'*]. *cf. et p. 960, 32*). TERT. anim. 46 p. 376, 21 Ciceronis ... dignitatem parvuli -c gerula iam ... inspexerat (*cf.* SVLP. SEV. chron. 1, 34, 5 David -m puer).

b *c. negationibus* (*de praeterito sic usurpato, ut quasi in praes. porrigatur* [*v. p. 960, 16*]: CIC. *l. 45. 47 sq.* (*cf. et p. 959, 42. 960, 40*). *dub.*: PLAVT. Poen. 99 neque quicquam cum ea fecit -m [*Merula*; nun, non *P*] stupri [*vs. damnant Guietus, Leo al.*; -dum *proponit Thomsen, l. c. 97!*]): *α i. q. 'nondum'* (*in correlat. l. 55*): (I) *neg. anteced.* (nullus -c *i. q. 'n. adhuc'*: *l. 50 sqq.*; *in abl. abs.*: *l. 50*): CIC. Phil. 2, 107 *Dolabellam* de caelo detraxisti effecistique, non tu quidem -c, *Antoni*, ut similis tui, sed certe ut dissimilis esset sui ([*i. 'nondum quidem nunc'. sic*: ad Q. fr. 2, 8 (= 2, 9 S.), 2 in villam apertam ac ne rudem qu. -c. *v. l. 39*]. *cf. c. imperf. epist.*: Att. 5, 16, 4 Bibulus ne cogitabat quidem -c in provinciam suam accedere). Att. 10, 10, 1 *cum scripsissem me* abesse velle nec id ipsum certum -c habere *eqs.* CAES. Gall. 6, 40, 6 nullo -c usu rei militaris percepto (OV. fast. 3, 663 plebs vetus et nullis -c [*AG*, -tunc *rell., edd.*] tuta tribunis fugit. *cf.* PLIN. nat. 35, 16 *liniarem picturam* exercuere Aridices ... et Telephanes ..., sine ullo -m [*Bdh*, -c *VR*; *v. p. 955, 55*] hi colore, iam tamen spargentes linias intus). *sic in sent. correlativa*: CIC. epist. 10, 10, 1 cuius rei (*sc. honoris tibi dandi*) non modo non praeteriit tempus, sed ne maturum quidem -c meo quidem iudicio fuit (*i. 'sed etiam tum nondum m.'*). (II) *postposita negat.*: VITR. 4, 1, 3 cum -m (*sc. Doro regnante*) non esset symmetriarum ratio nata. *β i. q. 'non iam'*: HIL. trin. 1, 13 p. 34^C *Christus* qui nos ad *divinitatem* ... trahens non -m corporali praeceptorum observatione distrinxerit *eqs.*

C ***prospective*** (*tam c. meris fut. quam c. modis prospect. velut coni. pot. sim.* [*v. infra l. 78. p. 962, 2; tempore generaliter sumendo*]; *de illis exemplis quae huc quodammodo spectant, v. p. 962, 16 sq.*): **1** *i. q. 'etiam tum'* (*sc. de remotiore puncto; 'hoc quoque tempore'* [*i. 'nunc'*], *cum de propiore agitur; v. infra l. 74. 75. fere i. q. 'tum'*: *l. 76* [*in acc. c. inf.*]): **a** *in totis enunt.*: CIC. har. resp. 7 sed si -c inlaqueatus iam ... inretitus ... implicatus feretur tamen ... et in me impetum ... facere conabitur, resistam. Att. 3, 17, 2 aut ad te conferam me aut -c circum haec loca commorabor. LVCR. 5, 884 *puer tribus annis actis* saepe -c ubera mammarum ... quaeret. SEN. benef. 3, 33, 5 si quis sapientiam ... patri tradiderit, -c disputabimus, an *eqs.*? dial. 12, 18, 3 multa providit *Fortuna*, ... multa -c dabit (*i. 'et nunc'* [*v. l. 65; an ad 2?, p. 962, 1*]; *item*: epist. 20, 9 invideas licet: -c libenter pro me dependet Epicurus [*seq. frg. 206 Us.*]). APVL. apol. 70 dum eam (*Pudentillam*) putas -m Claro fratri tuo denupturam (*v. l. 66*). **b** *c. singulis partibus* (*coni. concess.*: *l. 79; pot. in protasi sent. condic.*: *infra l. 82*): *c. adi. quantitatis* (*v. p. 962, 43*): OV. epist. 17, 193 sit tumidum paucis -c noctibus aequor, ire per ... experiemur aquas (*cf. 187* aestus adhuc ... est). *c. partic.*: TRYPH. dig. 16, 3, 31, 1 si rem meam fur quam me ignorante subripuit, apud me -c delictum eius ignorantem deposuerit, recte dicetur *eqs.* (*ibid.* si -c ab ignorante domino tradita sit *eqs.*).

2 *i. q. amplius, porro* (*cf. et p. 961, 74*): **a** *positive* (*c. coni. pot l. 5. 7*): SEN. contr. 7, 6 (21), 7 *si tantum nefas se timuisse dixerit*, laudabo et hanc illi -c optabo mentem (*i. 'optem ut et deinceps hac mente utatur'*). CLAVD. MAM. epist. 1 p. 199, 19 porro si -m (*A*, et iamnum *E*, nc̄ *C*; etiam non *BD*) solito obdurueris, faxim *eqs.* *fort. et huc trahas*: SEN. dial. 9, 11, 2 possedi habuique ... quia ... imperas, do, cedo *eqs.* si quid habere me tui volueris -c, servabo; si aliud placet *eqs.* (*i. 'porro h.'?; sed possis etiam ad I A 1 a α, p. 957, 31 referre*). **b** *negative* (*coni. fin.*: *l. 11*): *i. q. 'non ulterius'*, οὐκέτι (*cf. l. 12 sq.*): OV. met. 15, 815 referam *tibi fata*, ne sis -m ignara (*sc. Venus*) futuri. ITALA deut. 13, 17 (Cypr. Fort. 5 p. 325, 28) non reaedificabitur -c ([οὐκ ... ἔτι, VVLG. amplius]. 17, 13 [Cypr. epist. 3, 1 p. 470, 1] non agent impie -c [οὐκ ... ἔτι, VVLG. deinceps]. *v. vol. VII 1, 94, 14 sqq.*). *cf. p. 959, 44 sq.*

II ***additive et elative***: **A** ***c. vi adnectendi, addendi, porro ducendi*** ([*cf. s.* etiam, *cap. III p. 932, 26 sqq.*]. *vi tempor. adhuc aut pellucente aut servata* [*v. p. 957, 21*]: *infra l. 23 sqq. 49 sqq. 79. cf. etiam usum ad vim deinceps adnumerandi transeuntem*: MELA 3, 24 *Rhenus prope mare* dispergitur, sed ad sinistram amnis -m et donec effluat Rhenus; ad dextram ... iam non amnis, sed ... lacus [*aliter p. 959, 47*]. *at vix hic inserendum*: TER. Phorm. 544; *v. p. 955, 80*): **1** *i. q.* ἔτι (δέ), *insuper, praeterea, porro*: **a** *praeparativo usu* (*sc. a temp. not. haud plane seiuncto; v. l. 16*): *α c. verbis explanandi, interrogandi sim.* (*hic illic voce 'quantitativa' accedente, ita ut vix diiudices, utri artius adscribendum sit; v. e. g. l. 29. 38 sq. 40 et cf. infra l. 43 sqq.*): CIC. S. Rosc. 105 mors ... Rosci ... Chrysogono nuntiatur. quaeritur -c quis eum nuntium miserit (SEN. epist. 102, 11 primum an sit *eqs.*, -c quaeritur ... deinde *eqs.*). fin. 2, 85 tamen ne cui loco non videatur esse responsum, pauca -c dicam ad *eqs.* ([SEN. epist. 20, 4 -c dicam, unde *eqs.*]. SEN. nat. 6, 16, 1 -c dicendum est, quod *eqs.* [6, 20, 2 -c quomodo de spiritu dicebamus, de aqua quoque dicendum est]). LIV. 10, 31, 10 supersunt -c Samnitium bella, quae continua per quartum iam volumen ... agimus. SEN. dial. 11, 8, 1 monstrabo -c ... remedium ... familiarius. epist. 67, 6 -c interrogo *eqs.* ([*in afferendis argumentis; antea*: deinde ... deinde etiam]. *sim.*: QVINT. decl. *p. 956, 20*). PLIN. nat. 18, 34 quamquam ... abunde dixisse *videmur* ..., -m tamen traditas notas subsignabimus. 18, 182 non omittemus unam -m arandi rationem *eqs.* ([34, 137]. QVINT. decl. 273 p. 117, 27. *cf.* PLIN. nat. 36, 188 non neglegendum est -m [-c *dh*] unum genus Graecanici *pavimenti*). 30, 1 magicas vanitates saepius ... coarguimus detegemusque -m. QVINT. decl. 273 p. 119, 7 *v. p. 956, 19.* *et al.*

β c. notionibus quantitatis (*cf. supra l. 24 sqq.; aliter s. b, l. 60. p. 963, 39*): *c. numeral. cardin.* (*cf. et* PLAVT. Most. 299 cedo, amabo, decem *minas eqs.* :: -c decem minae apud te sunt): CIC. Catil. 2, 6 severitatem res ... flagitat: unum -c concedam: exeant *eqs.* PLIN. nat. 17, 166 vitis minor *quam tripedalis* transferri *non* debet, exstatura -m duabus gemmis (*i. 'quippe quae debeat exstare'*). *c. aliis vocab. quantitativis*: CIC. de orat. 2, 179 paulum ... -c deesse videtur iis rebus, Antoni, quas exposuisti *eqs.* (*sim.*: top. 29 [*in defin.*] 'gentiles *eqs.*' non est satis. 'qui *eqs.*' ne id quidem satis est. 'quorum *eqs.*' abest -c. 'qui *eqs.*' hoc fortasse satis est). SEN. benef. 5, 10, 2 -c multum interest inter 'dare' et 'accipere' (*opp. antea*: ut sit idem). *adde*: CIC. fin. 2, 15 satisne ... videor vim verborum tenere an sum -c vel Graece loqui vel Latine docendus? (*audi*: *'quia adhuc deest fortasse aliquid ad plenam elocutionis vim'*). *cf. praeterea p. 961, 79.*

b *plena vi*: *α in inducenda sive afferenda nova quadam re, quae ad res iam enumeratas expositasve insuper accedat* (*sic et c. numeral.*: *l. 67. 82 sqq. p. 963, 4 sq.* [*subaud. fere 'aliud'*]; *aliter supra l. 43*): (I) *acced. ad pron., adi., num. per se fere additiva* (*nota pleonasmum infra l. 64 sqq. huc spectat iam*: CIC. Att. 10, 17, 4 velim scire quid cogites in primisque, si quid -c novi est [*v. Kirk, ALL 11, 1900, 217*]): CELS. 4, 2, 4 praeter haec (*sc. certos morbos capitis*) -m (*J*, etiam *FV*) invenitur genus, quod *eqs.* ([7, 26, 2^E PLIN. nat. 31, 92. 33, 31 *al.*]. *cf.* PLIN. nat. 6, 201 ultra has -m duae Hesperidum insulae narrantur). 5, 26, 20^A his cognitis -m quaedam alia noscenda sunt (7, 6 [etiam *J*]. 7, 29, 9. SEN. nat. 2, 39, 4 -c tamen aliam distinctionem ... video [epist. 58, 21. PLIN. nat. 16, 47 alia -m ... differentia. *al.*]. epist. 58, 13 aliud genus [PLIN. nat. 31, 93 *al.*]. *sim. passim.* *cf.* PLIN. nat. 16, 146 -m haec species dividuntur in alias). 6, 6, 2^A (etiam *F*). 7, 4, 4^A propriam -m (etiam *FVP*) animadversionem desiderant eae *fistulae*, quae *eqs.* (7, 26, 2^M quasdam -m a.). *al.* SEN. Herc. f. 937 non ... regnent tyranni: si quod -m est scelus latura tellus, properet ([Phoen. 273 *Oedipus*: nullum crimen hoc maius potest natura ferre, *sc. quam quod mater ex me concepit.* si quod -m est tamen *eqs.*]. epist. 58, 11 -c est aliquid superius quam corpus [MIN. FEL. 40, 2. TERT. adv. Marc. 3, 5 p. 381, 22 iam ... dimicaturus video aliquas -c lineas praeducendas *eqs.*; *cf. supra l. 16. al.*]. *v. et l. 74*). epist. 66, 46 dabo apud Epicurum tibi -c simillimam huic nostrae divisionem (PLIN. nat. 16, 50 *al.*). PLIN. nat. 19, 82 -m unum silvestre Graeci cerain vocant ([*cf. Theophr. hist. pl. 9, 15, 5* ἔτι δέ. 21, 115 quidam -m unum genus faciunt iunci *eqs.* multi ... non discernunt. 24, 129; -c X]. 25, 94 -m duobus

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

... exemplis. *al.*). *et al.* (II) *ad verbum* (*praeter infra l. 2. 8 c.* 'esse' *ex dictione Plinii propria*): PLIN. nat. 2, 174 conputetur -c (*v. p. 956, 44*) mensura tot fluminum *eqs.* 6, 123 sunt -m in Mesopotamia oppida *eqs.* ([19, 47 s. -m duo genera. 31, 74 sunt -m naturales differentiae tres. *al.*]. 6, 126 est -m oppidum *eqs.* [12, 30. 14, 83 est -m aliud genus; *cf. p. 962, 70.* 17, 229. 19, 128 *al.*]. *adde*: 8, 227 mutae sunt -m *eqs.* 36, 26 Mars -m [B^1, -c *VRd*] est sedens colossiaeus [*al.*]). TERT. pudic. 22 p. 272, 9 habeo -c quo probem Christum. (III) *initio sententiae graviter positum per se novum adnectit* (*fere i. q.* '*huc accedit, quod*' *sim.*: *l. 14. 16; cf. l. 21; inde in longiore enumeratione fere i. q.* '*tum*': *l. 20 sqq.*): CELS. 5, 19, 28 (*anteced. sing. emplastrorum enumerationes*) -m generis eiusdem *eqs.* 7, 7, 7^A -m in angulo ... naribus *propiore* ... fistula aperitur. SEN. benef. 3, 35, 2 pater dedit filio vitam *eqs.* ita pater *eqs.* -c qui dedit alicui vitam *eqs.* (*sim. in afferendis variis argumentis*: 5, 12, 3 dicitur *eqs.* ergo *eqs.* -c beneficium *eqs.* 5, 19, 4. nat. 1, 8, 5 nam si *eqs.* -c diximus *eqs.* [*sc. capite 2*]. deinde quare *eqs. al.*). nat. 2, 56, 2. 5, 9, 5 *al.* PLIN. nat. 2, 142 -m spiritum ociorem *esse* fulmine *certum.* 34, 128 -m (-c *VRf*) in aerariis reperiuntur quae *eqs. al.* *in ampliore enumerat.* (*v. supra l. 11*): SEN. benef. 5, 6, 2 primum ... deinde ... -c Archelaus *eqs.* (nat. 2, 28, 2 [*Δ*, adice nunc quod *ET*]). QVINT. decl. 385 p. 430, 24 quaestiones ... sunt, an *eqs.* (4er *repetitur*). quid sit *eqs.* -m, ut *eqs.*

β in ponderatione binarum inter se rerum (*repetita sc. voce concludendi* [*-m acced. ad posteriorem*]. *sic fort. explices*: SEN. dial. 10, 13, 3 [*ubi subaud.*: '*talia si c. iis compares, quae re vera inania sunt*']): SEN. Phoen. 368 (*Iocasta loquitur*) hoc leve est quod sum nocens: feci nocentes. hoc quoque -c leve est: peperi nocentes *eqs.* Thy. 257 (*Atreus*:) nullum relinquam facinus et nullum est satis. :: ferrum? :: parum est. :: quid ignis? :: -c parum est.

γ per abundantiam c. verbis '*addendi*' (*cf. s.* etiam, *p. 938, 1 sqq.; sim. c. verbo ope* re- *formato*: *l. 44*): *dub.*: PLAVT. Merc. 435 iubet quinque me addere e. n. minas (*cf.* 437; *i.* '*etiam addere n.*' *an mere abundanter?* [*sic Thomsen l. c.* 47¹]): VAL. MAX. 5, 10, 3 uno -c (nunc *del. Colerus*) domestico exemplo adiecto ([COLVM. 5, 3, 1 duas -c formulas ... adiciam]. SEN. benef. 3, 8, 2 -c adice: hic *eqs.* epist. 92, 12 *al.*). SEN. nat. 6, 18, 6 -c et illud accedit his argumentis. PLIN. nat. 2, 120 alii ... mesen nomine -m addidere inter *eqs.* (6, 211 addemus -m unam ... sententiam [TREB. trig. tyr. 31, 7 duos -c tyrannos quasi extra numerum ... additurus]. 22, 12. 33, 112 *al.*). 17, 212 Novariensis agricola ... non contentus ... copia ramorum, impositis -m patibulis palmites circumvolvit. *adde* (*v. supra l. 32*): PLIN. nat. 21, 84 *cera* candidissima ... fit post insolationem -m (etiam *V*) recocta (*i.* '*iterum cocta*').

2 *i. q.* '*quoque*', καί: **a** *c. pron. demonstr.* (*adv.* hic *l. 47. vi fort. elat.*: *l. 49*): SEN. contr. 2, 5 (13), 16 cum hoc ... implevisset, ... tunc illo transit: an *eqs.* et hīc -c non hoc quaerebat, an *eqs.* (*vix tp. vi*). SEN. dial. 4, 5, 1 illud -c quaerendum est *eqs.* (nat. 7, 14, 3 ne illud quidem potest dici ... nec *eqs.* illud -c nemo dicere audebit *eqs.* epist. 86, 20 illud -c vidi [*seq.* et vidi]. *al. aliter p. 964, 2*). QVINT. decl. 334 p. 316, 16 -m hoc satis est. HIL. in Matth. 21, 6 p. 1037^C (*anteced. Matth. 21, 18 sq.*) idem -m rerum caelestium ordo praemittitur. **b** *c. partic. disiunct.*: PLIN. nat. 9, 13 *orcae* vitulos *ballaenarum* ... aut fetas vel -m gravidas lancinant morsu (CHIRON 687 p. 216, 22 cancer ... inter⟨c⟩i⟨d⟩ito (*v. app.*) ... v. -c dragonationem [*i.* '*cartilaginem*'] tergito. *i.* '*vel etiam*' [*v. p. 943, 33*]). **c** *c. subst.*: EVOD. fid. 3 p. 951, 22 *si* ingenitus deus, ingenita -c gens tenebrarum, non erit *eqs.*

nota pleonasmum -c et *i. q.* '*etiam*': CHIRON 33 p. 14, 3; *v. p. 915, 42* (*deest Veg. mulom. 1, 28, 2; aliter p. 960, 10*).

B *vi efferendi et augendi* (*cf. et p. 955, 82 sqq. et v. s.* etiam, *cap. IV p. 947, 64 sqq.*): 1 *ex tota sententia*: CIC. epist. 13, 15, 2 hominem perustum -m gloria volunt incendere. SEN. contr. 10, 4 (33), 7 hic non facile stipem impetrat: -m (*v. p. 956, 22*) aliquid illi detrahatur. STAT. Theb. 7, 515 (*Iocasta ad Polyn.*) peperi ... nefas, sed diligo tales ... et vestros -m excuso furores. QVINT. decl. 344 p. 360, 10 et ne parum sit has iniurias intulisse, -m vis adfirmare iudicibus *eqs.*

2 *auget singulas voces*: **a** *acced. ad notiones per se elativas* (*inde audacius*: atque -m *i. q.* '*a. etiam magis*': *v. p. 964, 25 sqq.*): *α c. comparat.* (*cf.* CIC. Att. 6, 2, 10 cupiebam e. n. plura garrire, sed lucet [n. *adhuc vigente*]): SEN. contr. 2, 1 (9), 38 filii mei causa facio. honestius -c facio quam si ⌊filii mei causa⌋ (⌊ ⌋ *v. app.*) facerem (CELS. 5, 28, 17^B rosio maior *squamulis* est ... certioribusque -m quam prior temporibus et fit et desinit. PLIN. nat. 17, 144. 23, 11 quae ... *uvae* in musto fuere, peiorem vim -m [-c *Vd*] habent quam *eqs.* [*v. infra l. 84*]. 36, 94 -m hoc minus mirum quam *eqs.* [*cf. p. 964, 10*]. *al.*). CELS. 2, 15, 3 vehementior *gestatio* ... in alto, ... -m acrior vehiculo. 2, 18, 7 tunc plani *pisces*; post quos -m leviores lupi mullique (SEN. dial. 11, 7, 1 -c levioribus remediis. *cf.* PLIN. nat. 9, 131 melius taeniense *eqs.*, hoc quoque tamen -m levius atque dilutius). 5, 26, 30^C adhibenda sunt -m vehementiora (PLIN. nat. 34, 119 [-m *BdT*, -c *rell.*]. *al.*). 5, 28, 3^D si validioribus -m remediis opus est. 6, 6, 1^D peius (*v. supra l. 76*) -m est, ubi *eqs. al.* SEN. nat. 4 praef. 6 plurimum adulator ... deprehensus ... proficit, plus -c, si obiurgatus est. epist. 8, 10 illud -c melius dictum a te non praeteribo (*aliter p. 963, 48*). 56, 4. 87, 13 -c facere ⌊istuc⌋ (*v. app.*) planius volo (*cf.* SALV. gub. 2, 5 si -c vis plenius probare). 87, 35 magis -c (PLIN. nat. 5, 66 exin Phoenice et qua recedit *eqs.* ac magis -m meridiana [*Syria*] Babylonia *vocabatur* [14, 44 m. tamen -m claritate litterarum *Cato insignis*]. 13, 8 magisque -m *increvit* metopium *unguentum* [18, 62 ponderosius far magisque -m triticum]. *al.*). epist. 97, 2 quod hac -c pactione turpius est. *al.* PLIN. nat. 11, 255. 12, 84 Arabiae -m felicius mare est. 15, 104 minore -m frutice (*cf. p. 963, 77*). 16, 68 pulcherrimum ... est bruscum multoque excellentius -m molluscum. 18, 252 cur -m altius spectes? 23, 116 -m (-c *d*) efficacius (32, 52 e. -m. *al.*). *al.* LIV. perioch. 48 p. 56, 18 maius -m periculum. CLAVD. 21, 187 Alpheus Geticis angustus acervis tardior ad Siculos -c pergit amores. *cf. et l. 18.*

β c. verbis '*amplificandi*' (*sim.* praeferre *l. 23*): SEN. epist. 19, 8 quid si illi (*fortunae*) -c permiseris crescere? (PLIN. nat. 17, 179 temperetur hic modus, ut crescere -m malit *vitis* quam parere [*vix c.* malit *coniung.; v. l. 15*]). 110, 3 quotiens magna gratulatione excepta res ... aliquem iam eminentem adlevavit -c. PLIN. nat. 2, 68 in exortibus matutinis -m augeri *stellarum motum* (28, 153). 14, 15 genera *uvarum* saporibus acini innumera, -m multiplicantur vino. 33, 161 praefertur huic (*Scythico sili*) -m (*h*, -c *rell.*) Cyprium.

nota iuncturam (*v. p. 963, 70*): PLIN. nat. 13, 95 sunt ... *citri* cupresso feminae atque -m silvestri similes folio (*i.* '*magis s.*' *item*: 13, 109 *lotum* subrigi et ... emergere extra aquam ... a. -m insurgere, ut plane ab aqua absit alte ['*fort. deest* magis' *utrubique Mayh. aliter p. 959, 84*]).

b *c. pron. interrog.*: ITALA Col. 2, 20 (Tert. resurr. 46 p. 95, 15) quomodo ... -c velut viventes in mundo sententiam fertis? (τί ὡς ζῶντες, VVLG. quid adhuc).

[ACT. Petr. 6 p. 52, 19 egrediens ... **etiamquam** infirmem carnem portans, perveni hic (*i.* '*quamquam*'?; *at rectius Turner, JThSt. 32, 1931, 122* e. quam i. *pro* '*e. q. infirmissimam*').] *M.*

***etiamsī (etiam sī)** *partic. concessiva.* *de scriptura*: etamsi: INSCR. (17. Ber. d. Röm.-Germ. Komm. 1929) p. 42 n. 129. *traditur uno vocabulo*: *v. l. 35.* LEX colleg. salut. Dian. et Antin. (CIL XIV 2112; *a. 136*) 1, 23; *v. p. 966, 63.* SENT. Delph. et Antic. (CIL III 567; *s. I/II*) 12. *seiuncto per se utroque vocab.*: CONST. veteran. (CIL III p. 853; *a. 76*) ext. 10; *v. p. 966, 47.* *in edd. tam divisim quam per unam vocem scribitur discrepantibus saepe inter se editoribus. nos et* etiamsi *et* etiam si *per -i notamus.* *enumeratur inter coniunct. causales*: DIOM. gramm. I 416, 1 MAR. VICTORIN. gramm. VI 203, 9 PS. ASPER gramm. suppl. 57, 21 GRAMM. suppl. 169, 8. *inter coniunct. advers.*: PRISC. gramm. III 99, 13. SCHOL. Cic. Bob. p. 83, 11 St. ad formam concessivam revocans argumentationem: -i ... respondisset *eqs.*, valere non debuisse pro crimine. *de notione*: GLOSS.^{L} II Philox. ET 4 εἰ καί. GLOSS. καὶ εἰ. NOT. Tir. 1, 61. *in gr. respondent*: καὶ ἐάν (κἄν): ITALA Gal. 1, 8 (Tert. carn. 6 p. 436 Oe. *al.*), VVLG. licet. SYNOD. Hil. coll. antiar. p. 109, 4 *v. infra l. 57.* VVLG. Matth. 26, 35 Ioh. 11, 25 (ITALA codd. a d e f l p r δ *al.*: etsi). *al.* VICTORIN. Boeth. in Porph. comm. pr. 2, 29 p. 129, 11 (*cf. Porph. p. 21, 15*). *al.* εἰ καί: *v. p. 968, 53. 969, 47.* ITALA Matth. 26, 33 (Hil. in Matth. 31, 4 p. 1067^B), VVLG. et si. ἐάν: ITALA Luc. 19, 40 (Priscill. tract. 3, 70 p. 54, 11), VVLG. si. *variat c.* etsi: *v. l. 51. p. 966, 79.* COD. Iust. 12, 22, 2, 2 ([*a. 357*]; COD. Theod. 6, 29, 2, 3: etsi). SYNOD. Hil. coll. antiar. p. 109, 4 -i illi iterum malitiam ... exercere voluerint (*textus cod. W* [*ibid. p. 109, 12*] etsi. *textus gr. Athanasii* [*ibid. p. 109, 20*] κἄν). *c.* si etiam *v. p. 935, 18.* *de usu*: *legitur per totam latinitatem. usum singg. auctorum ex tabula infra apposita cognosces* (*acced. conspectus vocc. q. s.* etsi, tam-, tamen- *ab J. B. Hofmann confectus*). *numerata sunt omnia exempla praeter ea, ubi* etiam *et* si *nullo modo cohaerent* (*velut e. g.*: VARRO rust. 1, 2, 23 ut etiam, si ager secundum viam ..., aedificandae tabernae devorsoriae. CIC. Phil. 13, 39 mortem proponit non eis solum, qui *eqs.*, sed eis etiam, si qui *eqs.*). *moneo autem numeros praecipue maiores aliquantum discrepare posse, cum saepe dubium sit, utrum in iuncturis velut* 'quin (sed, atque, denique *sim., cf. p. 969, 79 sqq.*) etiam si' *prior partic.* (*sc.* etiam) *ad praeced. vocem an ad enunt. condic. pertineat* (*v. e. g. p. 965, 81*). *ap. poetas dactyl.* etiam *ubique* (*excepto* LAVS Pis. 178) *c. praecedente voce artius conexum esse videtur* (*e. g.*: LVCR. 3, 540 quin e., si *eqs.* [PROP. 2, 15, 19 OV. hal. 15]. VERG. Aen. 2, 420 illi e., si *eqs.* [11, 653]. OV. fast. 2, 147 en e., si *eqs.*).

	etiamsi (etiam si)	etsi	tametsi	tamenetsi
ENN.	—	1	—	1
PLAVT.	2?	30	17	1
TER.	2	22	4	1
PACVV.	—	2	1?	—
ACC.	—	4	—	—
LVCIL.	—	—	2	—
VARRO	2	3 (ling.)	8	—

[Burckhardt]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

	etiamsi (etiam si)	etsi	tametsi	tamen-etsi
RHET. Her. ...	1	1	12	—
CIC.	*plus* 300	501	111 (*usque ad a. 46*)	2 (de orat.)
orat.	*ca.* 115	64	92 (93 ?)	
rhet.	*ca.* 50	64	6	
philos.	*ca.* 100	87	—	
Att., epist. ..	*ca.* 60	286	12	
CATVLL.	—	1	—	1
LVCR.	*v. p. 964, 72*	3	—	1
CAES.	—	35	7	—
HIRT.	—	7 (*nonnisi in iunct.* etsi ..., tamen)	2	—
BELL. Alex. ...	—	4	1	—
SALL.	2	—	19 (+5 rep.)	—
NEP.	—	24	—	—
VERG.	*v. p. 964, 73*	1 (+1 *loco interpol.*)	—	—
CIRIS	—	3	—	—
TIB.	—	1	—	—
LYGD.	—	1	—	—
PROP.	*v. p. 964, 72*	2	—	—
OV.	*v. p. 964, 72 sq.*	5	—	—
LIV.	36	72	—	—
VITR.	2 (*semel ex coni.*)	4	2	—
SEN. rhet.	*ca.* 100 (exc. 9)	— (exc. 2)	—	—
GERM.	—	1	—	—
VELL.	3	1	—	—
VAL. MAX. ...	3	20	7	—
CELS.	18	5	—	—
PHAEDR.	1	—	—	—
SEN. trag.	—	5	—	—
philos. ...	*plus* 200	4	—	—
CVRT.	9	3	—	—
COLVM.	*ca.* 20	8	1	—
SCRIB. LARG. ..	4	—	2	—
MELA	—	1	—	—
PETRON. (pros.)	18	4	—	—
PLIN. nat.	37	2	5	—
STAT.	—	10	—	—
QVINT.	*plus* 200	11	6	—
FRONTIN. aq. ..	1 (*ex coni.*)	1	—	—
IVV.	—	3	—	—
TAC.	*ca.* 16	16	—	—
PLIN. epist. ...	17	10	3	—
SVET.	—	11	—	—
FLOR.	—	4	—	—
FRONTO	3	4	—	—
DIG. *et* FRG. Ict.	*plus* 300	*ca.* 360	78	1
APVL.	—	18 (apol. 10)	—	—
TERT. I. III ...	28	*ca.* 200	—	—
SCRIPT. hist. Aug.	19	5	2	—
VVLG.	21	7	2	—
AVG. civ.	*ca.* 80	101	4	—

[*varr. ll.*: etsi: *v. p. 966, 4. 8. 967, 55. 57. 68. 71.* SEN. benef. 7, 29, 1 (*G*). QVINT. inst. 8, 4, 26 (*P*). *et al.* tametsi: CIC. Verr. II 5, 37 (*β, fort. recte*). si: CIC. Planc. 9 (ς). si etiam: CIC. off. 1, 135(χ). *restituitur*: *pro* etsi: SEN. nat. 2, 55, 1 (*Gercke*). *pro* si: VITR. 3 praef. 1 SEN. contr. 1, 3, 8. 2, 5, 3. QVINT. inst. 9, 4, 45 (*P*²). FRONTIN. aq. 128 TAC. hist. 1, 15. 2, 32 (*v. Wölfflin, Ges. Schr. p. 34*). *pro* si etiam: GAIVS inst. 2, 181. *pro* etiam: CIC. Mur. 77. *pro* nam si: PLIN. nat. 28, 73. *pro* enim si: QVINT. decl. 335 p. 321, 22. *dub.*: TAC. dial. 28, 1. *falso trad.*: PVBLIL. M 39 (*F*, si *var. l., vulgo*; etsi *Gruter*). SEN. epist. 67, 5. *ex falsa versione*: VVLG. Iob 37, 20 (*hebr. et LXX aliter*). *locis mutilis vel lacunosis*: CIC. Scaur. 50 LIV. 24, 34, 11 LEX Iun. Vell. (dig. 28, 2, 29, 12; *a. 28*). SEN. contr. 2, 1, 25. 10, 3, 6 SEN. apocol. 10, 3 QVINT. decl. 301 p. 190, 13 *al.* VOPISC. quatt. tyr. 1, 4. *et al.* *interpol.*: *v. infra l. 83.* SEN. epist. 95, 5 (*suspectat Hilgenfeld*). QVINT. inst. 5, 10, 56 (*secl. Radermacher*). COD. Iust. 4, 32, 18 (*Krüger*).]

I *de **usu** exempla selectissima* (*cf. Hand, Turs. s. v.; Naegler, de partic. usu ap. Sen. phil. I, Halle 1873, p. 7 sqq. de modo, qui sub I A 1 et 2 non respicitur, v. p. 969, 48*): **A** ***in sent. plenis*** (*deest verbum per ellipsin: v. p. 966, 65*): **1** *vi condic. plus minus servata i. q.* καὶ εἰ (ἐάν) (*abit in not. temp., fere i. q. 'etiam tum, cum' e. g. p. 966, 24.* **c.** *vi restrictiva [i. '-i modo']: v. p. 966, 10*): **a** *generatim*: PLAVT. Cas. 93 quin edepol -i in crucem vis pergere, sequi decretumst (*nisi potius* etiam *ad* quin *ref.* [*v. p. 964, 64 sqq. cf. Schmalz-Hofmann*⁵*, 781*² *et v. p. 954, 38*]). Epid. 518 immo -i alterum tantum perdundumst, perdam potius (*versus, ut vid., spurios om. A*). TER. Ad. 851 filium tum, -i nolit, cogam (CIC. inv. 2, 136 superior oratio hoc omnis faciebat, ut, iudices -i nollent, necesse esset; haec autem, -i necesse non esset, ut vellent contra iudicare. rep. 1, 47. *et al.*). Hec. 648 -i (etsi iam *F*¹*v*, etsi *D*¹*p*) dudum fuerat ambiguom hoc mihi, nunc non est. VARRO rust. 3, 16, 31 *apes*, -i proximam posueris illam alvum unde exierunt, tamen novo domicilio potius *sunt* contentae. Men. 554 an -i audisset, reddere potuisset mulieri? (*Iunius*, mulier *trad.*). RHET. Her. 4, 56, 69 -i (etsi *l. v.*) non pervenerimus in dicendo quo volumus, parva pars vitae perfectissimae *desideratur*. CIC. S. Rosc. 116 socium cavere qui possumus? quem -i metuimus, ius officii laedimus (*sim. c. vi restringendi* [*v. p. 965, 80*]: Tusc. 3, 22 corpus, -i mediocriter aegrum est, sanum non est. SEN. contr. 2, 1, 1 multa tibi succurrent exempla, -i in una domo quaeras. VENVL. dig. 42, 8, 25, 6 ceterum -i de his [*sc. fructibus*] senserit, qui maturi fuerint, nihilo magis possessionem restitui oportere. PAVL. dig. 2, 14, 17, 5 secundum ... Sabini ... sententiam -i in personam conceptum est *pactum*, et in emptorem valet). Tull. 45. 55 (50) *ex XII tab.*: *hostem*, -i cum telo venerit, nisi utetur telo eo ..., non occides. div. in Caec. 21 cur nolint (*sc. defensorem*), -i taceant (si tacent *Ps. Ascon.*), satis dicunt (Verr. II 2, 138 QVINT. decl. 249 p. 24, 9. 260 p. 63, 29. *et al. cf.* VERVS Fronto p. 138, 9 N.). Verr. II 1, 108. II 1, 146. II 5, 10 -i qua fuit in hac re occasio, praetermissa est. Caecin. 37 te deiectum debeo intellegere, -i tactus ⌊non fueris⌋ (⌊ ⌋ *om. T*; non eris *R. Klotz*). Manil. 15. Catil. 2, 23 qui ... nisi pereunt, -i Catilina perierit, scitote hoc in re publica seminarium Catilinarum futurum. Pis. 42 dicunt ... sapientem, -i ... ignibus torreatur, dicturum tamen suave illud esse (*cf.* Tusc. 5, 73. LACT. inst. 3, 17, 42 qui -i torqueatur, si uratur, nihil curare se dicat [*cf. Epicur. frg. 601 Us.* κἂν στρεβλωθῇ]). Pis. 62 qui -i minus magnum bellum gesserat, ut abs te dictum est, tamen *eqs.* (*cf.* de orat. 1, 79). Rab. Post. 36 ubi semel quis ⟨p⟩ei⟨e⟩raverit, ei credi postea, -i per pluris deos iuret, non oportet (*cf.* PHAEDR. 1, 10, 2 quicumque turpi fraude semel innotuit, -i verum dicit, amittit fidem). de orat. 3, 180 fin. 3, 17. 3, 38 Tusc. 2, 39. Att. 10, 3ᵃ, 1 sed tamen, -i nihil erit, id ipsum ad me velim scribas (12, 45, 1. *cf.* 11, 12, 4 Q. CIC. Cic. epist. 16, 26, 2). 11, 16, 5. 11, 17ᵃ, 3. 15, 10 si ... aliquid de Decimo gravius, quae nostris vita, -i nemo molestus sit? epist. 4, 7, 4 *saepe.* PLANC. Cic. epist. 10, 21, 5. SALL. Iug. 10, 7 qui opulentior est, -i accipit iniuriam, tamen, quia plus potest, facere videtur. 106, 3 LIV. 3, 70, 15. 4, 15, 1. 5, 31, 9 *al.* VITR. 9, 1, 15. FEST. p. 189 M. Varro ait opima spolia esse, -i manipularis miles detraxerit. SEN. contr. 1 praef. 3. 1, 1, 2 *al.* suas. 1, 8. VAL. MAX. 5, 1, 1ᵈ *al.* CELS. 2, 4, 1 *al.* SEN. dial. 1, 2, 6. 2, 18, 5. benef. 3, 9, 1 quaedam *beneficia sunt* ... maiora, -i minus adparent. nat. 4 praef. 3 epist. 5, 2 *saepe.* CVRT. 3, 5, 6 *al.* COLVM. 2, 11, 4 *al.* PLIN. nat. 2, 157. 8, 134 *tergore irenacei* alias corrupto ..., -i vivat (*sc. irenaceus*) subtractus fuga. 8, 229. 9, 29. CONST. veteran. (CIL III p. 853; *a. 76*) ext. 10 quibus ... ius tribuo conubi, ... ut -i peregrini iuris feminas matrimonio suo iunxerint, proinde liberos tollant, ac si ex duobus civibus Romanis natos. QVINT. inst. 1, 2, 3 neque ... esse oratorem nisi bonum virum iudico et fieri, -i potest (posset *Badius*), nolo (1, 2, 9 *al.*). 3, 6, 9. 3, 6, 10 dicit reus: '-i feci, recte feci' (7, 4, 19. S. C. Iuvent. [dig. 5, 3, 20, 6; *a. 129*] eos, qui bona invasissent, cum scirent ad se non pertinere, -i ante litem contestatam fecerint, quo minus possiderent, perinde condemnandos, quasi possiderent. DIOM. gramm. I 396, 21). 4, 2, 46 *saepe.* decl. 247 p. 13, 12 *al.* TAC. Agr. 31 coniuges ... -i hostilem libidinem effugerunt (*sic E recte, v. Persson, Bemerkungen z. d. Kl. Schr. d. Tac., Upsala 1927, p. 94*; effugiant *codd. recc.*), nomine amicorum ... polluuntur. dial. 3, 7 hist. 2, 16. 4, 7 ann. 4, 21, 1. *al.* PLIN. epist. 1, 8, 5. 3, 9, 37. 9, 26, 2 PROC. dig. 41, 1, 56 pr. GAIVS inst. 1, 77. VLP. dig. 14, 6, 1, 3 nam -i consul sit ..., senatus consulto locus est. *et passim ap.* ICTOS. LEX colleg. salut. Dian. et Antin. (CIL XIV 2112; *a. 136*) 1, 23 quisquis ... non pariaverit ..., eius ratio funeris non habebitur, -i ⟨test⟩amentum factum habuerit. TERT. apol. 11, 9. *al.* *et frequenter.* *deest verbum per ellipsin*: TERT. resurr. 45 p. 91, 25 -i multo prior animā caro, eo ipso, quod anima impleri se expectavit, priorem eam fecit. adv. Marc. 4, 4 p. 430, 5 (*antea*: et si). *adde c. decurtata apodosi* (*per exclam., adv.*): SEN. suas. 7, 6 o gravem vitam, -i sine pretio daretur. VAL. MAX. 9, 5 ext. 2 adroganter, -i victori repetere ei regiam contigisset (*cf.* QVINT. decl. 333 p. 313, 2 infeliciter, -i mihi hic defendendus fuisset).

b *speciatim in dividendis controversiarum vel decl. quaestionibus* (*inde* HIER., *v. p. 967, 3*): SEN. contr. 1, 1, 13 hoc in has quaestiones divisit: an abdicatus non desinat filius esse; ... -i filius erat, an quisquis patrem non aluit puniatur. 1, 2, 13 -i ad virginitatem tantum refertur cast tas, an haec vir⟨g⟩o sit. 1, 2, 14. 1, 6, 8 an expleverit iusiurandum ducendo illam uxorem, an, -i non explevit, non teneatur religione. 2, 1, 20 coepit a vetere ... quaestione, an in omnia patri parendum sit; -i (etsi *contr. exc. 2, 1*) in omnia, ⌊an ibi tamen⌋ (*corr. Gronov.*; non ibi tantum *O*) non sit parendum, quo efficitur, ne pater sit. 2, 1, 22. 2, 2, 5. 2, 3, 11. 2, 5, 12 (= contr. exc. 2, 5). 2, 5, 13. 2, 6 (14), 5 -i ob hoc accusari potest, -i a tali filio, an ... damnandus sit. 7, 1 (16), 17. 7, 2 (17), 9. *sim. al.* QVINT. decl. 249 p. 19, 22 an, -i quid defuit actioni, quoniam tamen publico iu-

[*Burckhardt*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

dicio interceptum est, non debeat huius actionibus nocere? 272 p. 113, 26. 280 p. 140, 23. 292 p. 162, 20 *al.* *cf.* HIER. epist. 22, 38, 2 primum dubium, an virgo sit talis; ... dehinc, -i corpore virgo est, an spiritu virgo sit, nescio.

2 *vi condic. plus minus* a b o l i t a *ponitur* p r o m e r a c o n i u n c t. c o n c e s s., *fere i. q.* 'q u a m q u a m' ([*c. coni. fere i. q.* 'q u a m v i s' *v. infra l. 53*]. *exempla* SEN. rhet. *anteriora ob id* s e o r s u m *collocata praemittimus, quod hic illic vis q. e. s. I A 1 adhuc valere videtur [v. e. g. infra l. 13. 21. 39]; deinde ut facilius illustretur, a quo initio profectus hic usus ad plenam partic. concess. rationem transierit [inducit* '*rem factam*' *e. g. infra l. 49. 60]. multa, quae lubricae interpretat. sunt [e. g. sentent.* i r r e a l., *pot.], omisimus*): **a** *exempla* p r i o r a (*v. supra l. 7 sqq.*): CIC. Verr. II 1, 95 quae omnia, -i voluntate Dolabellae fiebant, per istum tamen omnia gerebantur (*cf.* Lig. 25). Flacc. 66 sed tamen vestrum est, iudices, omnia quae dici possunt in hominum levitatem ..., -i a me minus dicuntur, ... comprehendere. Mil. 14 arma Saturnini non, -i e re publica oppressa sunt, rem publicam tamen non (*de* non *iterato v. adn. crit.*) vulnerarunt. Marcell. 18 de orat. 1, 233. 256 reliqua vero -i a d i u v a n t, ... mutuabor (*cf.* 2, 43 *illud*, -i opus est, minus est tamen necessarium. 2, 117 quod -i ... magis aptum est, ut *eqs.*, tamen *eqs.*). 3, 98 quae tamen, -i primo aspectu nos c e p e r u n t, diutius n o n d e l e c t a n t (*cf.* QVINT. decl. 255 p. 45, 10 *malum exemplum*, -i in praesenti *tempore* ... delectat, in futurum tamen altius nocet). rep. 1, 25 quibus quidem Romulum tenebris -i natura ad humanum exitum abripuit, virtus tamen in caelum dicitur sustulisse. fin. 2, 42 quae (*vacuitas doloris*) -i malo caret, tamen non est summum bonum. div. 2, 49 off. 3, 55. epist. 12, 23, 1 neque ... ea non ulciscenda sunt, -i non sunt dolenda. 15, 4, 4 qui (*reges*) -i sunt clam (*Orelli*; etiam *MD*, *om. HF*) amici nobis, tamen aperte Parthis inimici esse non audent. 15, 6, 2 quae (*causa*) -i parum iusta tibi visa est, hanc tamen habet rationem. ad Q. fr. 2, 8 (7), 2 quod ego non nimium laboro, -i m i n u s a d s e q u o r, quod volo (*cf.* 3, 7 [9], 3. PLIN. epist. 5, 8, 6 has *causas*, -i mihi tenuis ex iis spes, destino retractare). ad Brut. 1, 15 (= 9, 23), 10 sceleris poenam praetermittere ..., -i i n c e t e r i s r e b u s t o l e r a b i l e e s t, in hoc bello perniciosum puto (*cf.* Q. CIC. pet. 42). *al.* LIV. 28, 35, 10 cupere se ... populo ... Romano operam navare ...; id se, -i iam pridem vellet, minus praestare in Hispania ... potuisse. 40, 15, 15 apud quem (*sc. patrem*) -i caritate a fratre maiore vincor, misericordia certe reus vinci non debeo.

b *exempla* p o s t e r i o r a (*v. l. 7 sqq.*): SEN. contr. 2, 1, 1 -i multa contra expectationem accidunt, numquam tamen futurum putavi *eqs.* 7, 7 (22), 10 in hac controversia, -i coniecturalis est ..., fuit tamen aliqua inter declamantis dissensio. 7, 8 (23), 7 erat ... raptor, -i negabat. 9, 1, 12 diversa sententia est a priore, -i ex eadem est petita materia. 10 praef. 10 non ergo, -i iam manu missus erat *Musa*, debuit de corio eius nobis satis fieri? VELL. 2, 59, 1 de cuius (*sc. C. Octavii*) origine, -i praenitet (*Heinsius*, praevenit et *AP*), pauca dicenda sunt. 2, 70, 1 Caesar, -i infirmissimus valetudine erat, obibat munia ducis. SEN. dial. 2, 10, 4 alia sunt quae sapientem feriunt, -i non pervertunt. 3, 4, 2 apud nos vocabula sua non habent ..., -i amarum nos acerbumque d i c i m u s (QVINT. inst. 5, 10, 8). 7, 22, 3. 10, 7, 1 ceteri -i vana gloriae imagine teneantur, speciose tamen errant. benef. 6, 23, 3 *caelestia* -i potiora illis sunt, in quae oriuntur, nos tamen ... iuvant. nat. 2, 1, 3 -i subit (etsi subeat *Δ*) terras (*sc. spiritus, quo motus terrarum perficitur*), non ibi spectandus est. 5, 14, 2. 7, 20, 1 fulmina, -i (etsi *δ*) velocitate mira ... praestringunt aciem ..., ignes sunt aeris triti. epist. 9, 8. 9, 20. 23, 6. 73, 13. 100, 12 talia esse scripta eius non dubito, -i magis reminiscor quam teneo. *al.* COLVM. 3, 11, 3 arb. 21, 1. PETRON. 42, 6 planctus est optime ..., -i maligne illum ploravit uxor. 46, 2 belle erit, -i omnia ... tempestas dispare †pallavit (*v. adn. crit.*). 46, 3 ingeniosus est (*sc. cicaro meus*) ..., -i in aves morbosus est. 46, 5 Latinas *litteras* coepit non male appetere, -i magister eius sibi placens sit (fit *Bücheler, v. p. 969, 56*). 56, 3. 6. 62, 11 nec tamen *lupus* derisit, -i fugit. 65, 11 sed tamen suaviter fuit, -i coacti sumus *eqs.* 71, 1 et servi homines sunt ..., -i illos malus fatus oppresserit ([oppressit *Bücheler, v. p. 969, 57*]. *cf.* 117, 12 nec minus liber sum quam vos, -i [etsi *dett.*] pauperem pater me reliquit). 110, 4 ego [i ... gaudebam, abscondebam tamen ... vultum (126, 10. *ex coni.*: 48, 4 QVINT. decl. 335 p. 321, 22). 129, 8. 131, 1 in eundem platanona descendi, -i (etsi *L*) locum ... timebam. PLIN. nat. 2, 164 id ipsum ad miraculum redit, quonam modo, -i globetur, extremum non decidat mare. 25, 14. QVINT. inst. 1, 5, 13 'Trasumennum' pro 'Tarsumenno' multi auctores, -i est in eo transmutatio, vindicaverunt. 1, 6, 8 'lego ... legere' ..., -i e s t a p u d L u c i l i u m: *eqs.* (*cf.* 9, 2, 99 -i est apud Ciceronem). 1, 6, 11. 4, 2, 60 -i q u i d a m s c r i p t o r e s ... hoc quoque ... t r a d u n t (*cf.* 6, 1, 51 -i *adfectus* quibusdam videntur in prooemio ... sedem habere). 7, 2, 26 illud quoque, -i non est ἀντικατηγορία, simili tamen ratione tractatur. 7, 5, 3. 8, 2, 16. 9, 1, 6. 9, 3, 45 utrumque, -i e s t d i v e r s u m, recte (*cf.* 11, 3, 36). *al.* decl. 251 p. 28, 30 nam -i non habet filium, asservavit tamen iuvenem, tamen hominem, tamen civem. 252 p. 31, 31 nihil argumenti ex moribus istius ducam, -i qualis sit, ... uno argumento probari potuit. 264 p. 78, 30. 266 p. 86, 12. 295 p. 168, 6. *al.* TAC. ann. 2, 73, 12 hunc (*Germanicum*) mitem erga amicos ... neque minus proeliatorem, -i temeritas afuerit praepeditusque sit ... Germanias servitio premere. VLP. dig. 39, 3, 1, 21. 47, 7, 7, 6 haec actio -i poenalis sit, perpetua est. PAVL. dig. 4, 8, 32, 14. *al. ap.* ICTOS. CYPR. epist. 55, 9 p. 631, 3 -i maiestas domini ... sacerdotem ... quoque protexit, tamen Cornelius ... passus est quidquid pati potuit. epist. 76, 1 p. 827, 23. SPART. Pesc. 9, 4 eadem fortuna illius fuit quae Pescennii, -i vita satis dispar. PRISCILL. tract. 1, 15 p. 14, 7 -i ... otiosi ad deum ... viveremus, tamen, cum adhuc in conversatione mundialis stultitiae delectaremur ..., haec tamen fidei nostrae adversa cognovimus. AVSON. 419, 16 quorum me -i (etsi *G*, *Souchay*) non secerno numero, tamen ... ratione dispertio. HIER. epist. 15, 2, 4 AVG. civ. 7, 24 p. 303, 27 D. c. Parm. 2, 13, 28 p. 79, 12 (etsi *α*). *al.* ALC. AVIT. epist. 57 p. 85, 24 -i (etsi iam *S*) sciendi in me facultas minuitur, ⌊discendi cupiditas non mutatur⌋ (⌊ ⌋ *om. S*). *et al.*

3 s i n g u l a r i a *quaedam*: **a** *i. q.* '*si*' ('etiam' *quasi pro copula* '*et*' *posito*): VVLG. deut. 22, 2 -i non *eqs.* (*hebr.* אם־לא). **b** *i. q.* '*si*' ('etiam' *abundante*): VVLG. Ruth 2, 5 (*hebr. sent. primar., fere i. q.* '*metat quoque*'). Iob 8, 4 (*hebr.* אם). **c** *i. q.* '*si etiam*': *v. p. 935, 26* (si etiam *inverso ordine pro* -i *v. p. 934, 75*).

correlationes ad I A: 1 *in protasi sentent.* c o o r d i n a t a e *sequitur* tamen: SEN. contr. exc. 5, 5 -i partem damni dare noluisti (voluisti *P*), s i t a m e n voluisti (noluisti *MP*) partem, in totum ... tenendus es (COD. Iust. 2, 19, 3 [*a. 238*]. 4, 35, 4 [*a. 216*]. *cf.* QVINT. inst. 7, 3, 26 -i ..., nisi tamen). QVINT. inst. 11, 3, 91 *comoedi*, -i iuvenem agant, c u m t a m e n ... senis sermo ... incidit, tremula ... voce pronuntiant (*cf.* decl. 249 p. 19, 22 -i ..., quoniam tamen. BOETH. in Porph. comm. sec. 4, 15 p. 278, 12 -i ..., quia ... tamen). AVG. civ. 14, 15 p. 36, 19 D. in paradiso ... -i non omnia poterat ante peccatum, quidquid tamen non poterat, non volebat, et ideo poterat omnia quae volebat. COD. Iust. 6, 28, 1 pr. (*a. 204*). 2 *in* a p o d o s i *addun-tur*: **a** ideo: *v. vol. VII 1, 219, 76 sqq.* **b** *partic.* a d v e r s a t.: tamen: *sequitur*: VARRO *v. p. 966, 5.* CIC. *v. p. 966, 26. 29. 967, 13 al.* Quinct. 56 div. in Caec. 32 Verr. I 56. II 3, 159 (*sim.* II 5, 30). II 3, 166. 223. *saepissime.* SALL. *v. p. 966, 38.* LIV. 27, 20, 6. SEN. contr. *v. p. 966, 79. 967, 41.* 1, 2, 5. 14. *al.* VAL. MAX. 2, 7 ext. 1 CELS. 2, 8, 31. 3, 22, 2 *al.* SEN. *v. p. 967, 53. 54.* dial. 2, 19, 3. 7, 20, 5. 7, 22, 3 *passim.* CVRT. 4, 14, 22 *al.* COLVM. 2, 1, 3 *al.* PETRON. *v. p. 967, 69.* 48, 4. *al.* PLIN. nat. 25, 14. QVINT. inst. *v. p. 967, 78.* 1, 6, 42. 1, 12, 1 *saepe.* decl. *v. p. 967, 81 al.* IAVOL. dig. 29, 4, 11. NERAT. dig. 10, 2, 54 *et saepius ap.* ICTOS. SENT. Delph. et Antic. (CIL III 567; *s. I/II*) 12. TERT. nat. 2, 12 p. 119, 18. *al. et saepe.* *praeced.* (sed, nec t.): CIC. *v. p. 966, 34. 967, 16. 21.* rep. 3, 6 Tusc. 4, 62 Lael. 100. SEN. contr. 9, 2 (25), 26 (= contr. exc. 9, 2). CELS. 8, 4, 7 *al.* SEN. dial. 8, 2, 1. benef. 4, 20, 1 prodest gratum esse; ero tamen gratus, -i nocet. epist. 70, 8 *al.* PETRON. *v. p. 967, 65* (*bis*). QVINT. inst. 2, 5, 3. t a m e n c e r t e: TREBON. Cic. epist. 12, 16, 3. a t t a m e n (at ... t.): CIC. Brut. 290 -i quid agatur nesciat, at placere tamen ... intellegat. VLP. dig. 7, 2, 63 pr. pupillares tabulas, -i non fuerit superscriptum ne aperirentur, attamen ... praetor eas aperiri ... non patietur. 39, 3, 4 pr. (*ex Labeone*). 47, 2, 7, 1 *al.* a t c e r t e: SEN. dial. 5, 1, 4; *v. vol. II 1007, 31.* RVFIN. Greg. Naz. orat. 1, 8, 3 p. 13, 5 (*gr. p. 417A* εἰ καί). a t: QVINT. decl. 334 p. 316, 3. n i h i l o m i n u s: LIV. 26, 48, 11 ceterum, -i vis absit, nihilo minus detestabili exemplo rem agi. COLVM. 12, 20, 2 IAVOL. dig. 41, 2, 51 POMPON. dig. 45, 1, 5, 3. GAIVS inst. 4, 126 (*praeced.*). *et al. ap.* ICTOS. n i h i l o m i n u s t a m e n: AFRIC. dig. 47, 2, 62 (61), 5 ut, -i ignoraverit ... furem esse, nihilo minus tamen damnum decidere cogatur. COD. Iust. 6, 9, 9 (*a. 339*). n i h i l o m a g i s: VENVL. dig. 42, 8, 25, 6; *v. p. 966, 14.* **c** *partic.* a f f i r m a t.: c e r t e (*v et supra l. 47. 52*): *sequitur*: CIC. Flacc. 103 speravi, -i honos noster vobis vilior fuisset, salutem certe caram futuram. Cael. 69 Marcell. 30 de orat. 1, 79. 2, 216 *al.* LIV. *v. p. 967, 39.* SEN. dial. 11, 1, 1 LACT. inst. 6, 20, 22 CLAVD. MAM. anim. 1, 18 p. 67, 17. *praeced.*: CIC. Cael. 57 cui (*sc. Caelio*) vos ingenium certe tribuitis, -i cetera inimica oratione detrahitis. PANEG. 3 (11), 7, 4 AVG. civ. 1, 27 p. 43, 4 D. *al.* u t i q u e: LIV. 5, 53, 3 CELS. 4, 31, 2 SEN. nat. 7, 9, 4. QVINT. inst. 8, 3, 58 (*praeced.*). p r o f e c t o: AVG. civ. 1, 10 p. 20, 15 D. nescio ... utrum cuiquam talium acciderit, ut ... torqueretur: verum tamen -i accidit, profecto ... Christum confitebatur. 13, 15 p. 573, 15. 22 -i ... eam solam *mortem* intellegamus ..., -i ergo hanc intellegamus deum denuntiasse mortem ..., profecto in ea morte etiam ceterae denuntiatae sunt.

B *in sentent. contractis*: 1 *pro sentent.* f i n i t a (*vi condic., v. p. 965, 78*) *acced.*: **a** *infinit.*: SEN. epist. 22, 4 nulli necesse est felicitatem cursu sequi: est aliquid, -i non repugnare (*i.* '*repugnaveris*'), subsistere nec instare fortunae ferenti. **b** *abl. abs.*: TERT. adv. Marc. 3, 24 p. 422, 3 ego ..., -i nullam spei caelestis manum mihi ... scriptura porrigente (*i.* '*porrigeret*'), satis haberem *eqs.*

2 *vi fere concess. additur* m e m b r i s *orat.* (*nominibus, adi., adv.* [*partic. coniuncto e. g. p. 969, 26. 38. 44*]): **a** *expresse opponitur alterum membrum per partic. adversat. vel affirmat.*: *α negatur* -i: -i m i n u s: CIC. de orat. 1, 146 est ... *artificium*, -i minus necessarium ad bene dicendum, tamen ad cognoscendum

[Burckhardt]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

non illiberale (orat. 112 nat. deor. 3, 4). Brut. 76 luculente quidem scripserunt, -i minus quam tu polite. *al.* -i non: CIC. Att. 2, 9, 3 habet *patria* a nobis, -i non plus quam debitum est, plus certe, quam postulatum est (AVG. civ. 8, 14 p. 342, 9 D.). 16, 7, 2 haec, -i non prudenter, tamen ἀνεμέσητα sunt (SEN. contr. 9, 1, 13 [= contr. exc. 9, 1]. CELS. 5, 28, 14^{C} SEN. benef. 6, 19, 4 PLIN. nat. 5, 53. 37, 52 -i non electrum id [*Mayhoff*, id esse *codd.*], tamen gemmam esse contendunt. QVINT. inst. 5, 10, 13 *al.* SPART. Ael. 3, 6. *et al. cf.* QVINT. inst. 5, 10, 4 *argumentum* -i nondum verbis explanatum, iam tamen mente conceptum). SEN. contr. 1, 3, 1 -i non stupro, at certe carnificis manu incesta (COLVM. 12, 20, 8). 2, 6 (14), 11 facit (*Thomas*, faciat *O*) -i non quod oportet fieri, at quod solet (suas. 2, 6 *habet* certe Sparta -i non fortes milites, at nuntios veros. SEN. epist. 68, 1). PLIN. nat. 7, 100 omnia, -i non prius, attamen clarius fulsisse in Scipione Aemiliano videntur. SEN. dial. 9, 1, 12 *commodare libet* operam, -i nihil profuturam, tamen conaturam prodesse. LACT. inst. 5, 1, 12 -i (quamsi *B*) nulli alii, nobis certe proderit. *β non negatur* -i: LIV. 42, 1, 12 ira (*Schelius*, iniuria *V*) consulis, -i iusta, non tamen in magistratu exercenda (SEN. contr. 1, 2, 13 -i citra stuprum, cum viris tamen volutatam [*Faber*, voluntate *codd.*]. SEN. dial. 7, 25, 1 ista, quae -i apud me, extra me tamen sunt. 10, 4, 2 labores suos, -i falso, dulci tamen oblectabat solacio [epist. 102, 1]. *al.* QVINT. inst. 1 prooem. 4. 1, 10, 37 *al.* MARCELL. dig. 37, 15, 3. CYPR. zel. 8 p. 424, 10 manus ... -i [etsi *B*] a gladio interim vacua, odio tamen furiatae mentis armata. AVG. civ. 6, 10 p. 269, 6 D. *al.* adv. Don. 11, 15 p. 112, 12 quae ..., -i coacti et inviti, suis tamen prosecutionibus suscripserunt).

b *c. membro opp. minus expresso aut omnino om.* (*v. e. g. l. 36*): CIC. Tusc. 5, 116 male audiebat *M. Crassus*, -i ... iniuria. div. 1, 126 quae res ... plerumque *consequitur*, -i non semper. SEN. contr. 9, 5 (28), 15 homo rarissumi -i non emendatissimi ingeni. SEN. epist. 103, 1 ⌊rariores sunt⌋ (*Gruterus*, pari essunt *BA*) casus, -i graves, naufragium facere *eqs.* PLIN. nat. 2, 116 palam est illos (*sc. ventos*) quoque legem naturae habere non ignotam, -i nondum percognitam. 5, 60 *Aegyptus* nunc quoque multis *urbibus*, -i ignobilibus, frequens. 10, 17 acrior *aquilae* cum dracone pugna multoque magis anceps, -i in aere. 23, 12 saluberrimas *uvas* putant medici in caelesti aqua servatas, -i minime iucundas. 37, 115 viret ... iaspis -i (etiam *B, Mayhoff*) victa multis antiquitatis gloriam retinens. QVINT. inst. 2, 17, 36 non semper autem ei, -i frequentissime, tuenda veritas erit. 9, 4, 98 potest, -i minus bene, praeponi anapaestus *spondeo*. *al.* MARCELL. dig. 23, 2, 41 pr. VLP. dig. 26, 7, 5, 1 *al.* AVG. civ. 7, 27 p. 309, 27 D. *al.* ALC. AVIT. c. Eutych. 2 p. 27, 14 qua dominus .. morte finitus sit, ... soluturus condicionem obeundi ⌊lege, -i⌋ (⌊ ⌋ *L*, legitimam sed *S*) corruptionem pro resurgendi instantia non visurus? VICTORIN. Boeth. in Porph. comm. pr. 2, 8 p. 98, 21 dicitur ... proprium, quod uni speciei accidit, -i non omnibus (*gr. Porph. p. 12, 14 εἰ καί*). *et al.*

II ***syntactica et stilistica*:** **A** ***de modo et tempore*:** **1** *de modis: modus est idem atque in sentent. condic.* (*cf. Hand, Turs. II 592 sq.*). *ap. posterioris aetatis scriptt. pro indic. in protasi crebrescit coniunct. pot., cuius nulla est ratio, sequente indicat. in apodosi* (*sim. et post* si; *in exemplis s. I A 2 c. coniunct. non legitimo allatis* [*v. p. 967, 53. 968, 3. 8*] *ad usum coniunct. et voces q. s.* quamvis, cum *nonnihil tribuisse videntur; cf. Schmalz-Hofmann*[5]*, 781*[4]*, qui hac argumentatione usus* [*c. Suess, De ... Trimalchionis cenae serm. vulg., p. 72 sq.*] *in* PETRON. 46, 5 *coniunct. trad.* [*v. p. 967, 63*] *tuetur* [*alterum coni. qui ap.* PETRON. 71, 1, *v. p. 967, 66, traditur, pro concess. accipere possis*]): *v. e. g. p. 966, 45. 60.* PLIN. nat. 21, 87 QVINT. inst. 2, 17, 23. 2, 21, 24. 5, 10, 118 VLP. dig. 14, 6, 1, 3. 47, 2, 46 pr. *et saepius ap.* ICTOS. TERT. resurr. 57 p. 116, 23 AVG. catech. rud. 27, 55. COD. Iust. 2, 18, 7 (*a. 216*). *et al. cf. et Goelzer, Lat. de S. Avit, p. 359* (*ubi nonnulla ex Alc. Avit. exempla*)*; B. H. Skahill, The syntax of the Variae of Cassiod., 1934, 222; Linderbauer, ad Bened. reg. p. 128. 205* (*variant codd. inter indicat. et coniunct., e. g.*: COLVM. 2, 11, 4 AVG. civ. 5, 10 p. 208, 14 D.). *ponitur c. diversis modis*: PROC. dig. 50, 16, 126 -i prior pars ... liberum *fundum* esse significat eoque, si posterior pars adiecta non esset, liberum praestare deberem. POMPON. dig. 34, 2, 34, 1 -i libra auri inde venisset et mortis tempore amplius quam quattuor librae non deprehenderentur. **2** *de temporibus: collocatur c. diversis temp.*: SEN. epist. 71, 28 -i adpropinquat perfecto bono, sed ei nondum summam manum imposuit. SCAEV. dig. 36, 1, 80, 14 -i sensisset et hoc fuerit adprobatum. PAVL. dig. 16, 3, 21, 1 -i apud servum depositum sit et manumissus rem teneat. *cf. p. 970, 23.*

B ***de collocatione*:** *collocatur initio protaseos: v. p. 966, 4. 5. 8. 13. saepe* (*praeced. subi. vel cas. obl. et ad protas. et ad apodosin pertinente*: CIC. Cato 48 SEN. epist. 97, 13. *et al.*). *2° loco*: CIC. Verr. II 2, 53 ut, ea -i intestata esset mortua, Epicratem ... heredem esse oporteret. SEN. dial. 11, 8, 2. *et al.; praeced. partic.* (*at cf. p. 964, 66 sqq.*): at: CIC. Quinct. 56. atque: CELS. 2, 8, 31 COLVM. 9, 8, 2 QVINT. decl. 263 p. 77, 20. *et al.* ceterum: SEN. epist. 57, 2 CVRT. 7, 1, 22. *et al.* deinde (denique): CIC. Manil. 64 Mur. 25 SEN. benef. 6, 15, 5. *et al.* immo: *v. p. 965, 83.* PAVL. dig. 21, 1, 43, 1. itaque: SEN. epist. 82, 16 CVRT. 5, 8, 10. *et al.* nam: *v. p. 967, 81.* SEN. nat. 2, 46 QVINT. inst. 1, 6, 42. 2, 2, 13. *et al.* quamquam: LIV. 25, 39, 7 QVINT. decl. 342 p. 351, 17 PANEG. 6 (7), 9, 3. *et al.* quin: CIC. dom. 78 Planc. 90. *et al.* (*cf. p. 964, 72*). sed: SEN. contr. exc. 4, 6 epist. 64, 8 QVINT. inst. 1, 2, 9 HIER. epist. 49, 6, 3. *et al.* *pron. rel.: v. p. 966, 27. 29. al.* *coniunctionibus causal.*: quod (*fere pleonastice, cf.* quodsi. *v. Svennung, Unters. zu Pallad., p. 507*[4]): RVFIN. Greg. Naz. orat. 1, 27, 3 p. 26, 3. 5, 16, 1 p. 185, 23. cum: TREBON. Cic. epist. 12, 16, 3 COLVM. 1 praef. 6 QVINT. decl. 276 p. 127, 5. *raro 3° et sequentibus locis: v. l. 11.* LAVS Pis. 178. *cf.* SEN. epist. 27, 2. *ponitur c. tmesi q. d.* (*falso trad.*: CIC. Balb. 33 de quibus igitur -i latum esset [*edd.*, etiam igitur si *codd.*]. *ex coni.*: GAIVS inst. 2, 59): CIC. de orat. 1, 152 etiam subito si dicat, tamen *eqs.* *huc pertinere vid.*: GREG. M. moral. 15, 17 p. 1089^{A} quae etiam verba doctrinae si quando contingit, ut *eqs.*

C ***de iteratione*:** **1** *ad unam apodosin plures pertinent protaseis*: **a** *iteratur* -i: *α per anaphoram*: CIC. Cluent. 158 *non dubito*, iudices, quin ..., -i is ... multis offensus esse videatur, -i eum oderitis, -i inviti absoluturi sitis, tamen absolvatis. LIV. 30, 14, 10 (*bis*). SEN. contr. 2, 6 (14), 5 *v. p. 966, 82 sq.* CELS. 2, 11, 5 (*bis*). SEN. benef. 4, 38, 1 dabit tibi Philippus ..., -i non debet, -i iniuriam facturus est, -i scelus facturus est, -i uno facto praeclusurus est naufragis litora? 6, 28, 2 (*ter*). nat. 6, 32, 4 securus videbit maria turbari, -i illa omnes excitaverunt venti, -i aestus aliqua perturbatione mundi totum in terras vertet oceanum. epist. 74, 24 (*bis*). 76, 18 faciet *honestum* etiam [sine pecunia] si laboriosum erit, faciet, -i periculosum erit; ... non faciet *turpe*, -i pecuniam adferet, -i voluptatem, -i potentiam. 109, 18 (*bis*). QVINT. decl. 249 p. 23, 20 (*bis*). 278 p. 133, 8 (*bis*). 323 p. 270, 20 (*bis*). HIER. epist. 54, 6, 3 (*bis*). hom. Orig. in Ezech. 9, 3 p. 412, 2 sqq. B. (*quater*). 10, 5 p. 423, 11 (*bis*). 11, 1 p. 423, 30. *β per anacoluthon q. d.*: CIC. opt. gen. 6 id non est in oratoribus aut, -i est ut alius ... subtilitatem fugiat, ... alius acutiorem se quam ornatiorem velit, -i est in genere tolerabili (-e *P*), certe non est in optumo. AVG. civ. 13, 15 p. 573, 22 D., *v. p. 968, 71 sq.* **b** *variat*: *α c.* si: CIC. Flacc. 12 -i formam hominis, si nomen, si tribum nostis, mores tamen exquirendos putatis. LACT. inst. 3, 17, 42 *v. p. 966, 27.* AVG. bapt. 3, 16, 21 p. 212, 16 -i linguis ... angelorum loquantur, si sciant ..., si habeant ..., nihil eis prodest (*cf. Vulg. I Cor. 13, 1 sqq.* si ... loquar, ... si habuero *eqs.*). *et al.* *β c.* licet: RVFIN. Greg. Naz. orat. 1, 11, 2 p. 15, 8 *admirari soleo, quod* perdifficile sit fieri bonum ..., licet plures provocent, licet multi invitent, -i omnes faveant et hortentur (*gr. p. 420*^{C} *κἂν εἰ* [*semel*]).

2 -i *occurrit in ampliore ambitu concess.*: **a** *iteratur* -i: CIC. fin. 5, 19 facere omnia [aut] voluptatis causa, -i eam non consequare, aut non dolendi, -i (etiam *N*[2] *in ras.*, aut *BEV*) id assequi nequeas, aut eorum quae secundum naturam sunt, adipiscendi, -i nihil consequare. off. 1, 14. QVINT. decl. 274 p. 122, 1 insidiatus civi, -i non effecerit scelus, poenas tamen legibus solvet: at qui hoc idem adversus tyrannum fecerit, -i deprehensus fuerit, laudabitur. TERT. apol. 8, 4 (= nat. 1, 7 p. 71, 8). AVG. civ. 4, 3 p. 150, 12 D. *et sim. al.* **b** *componitur*: *α c. aliis coniunct. concess.* (*vel praeced. vel seq.*): etsi: CIC. orat. 76 etsi enim non plurimi sanguinis est (*sc. orationis subtilitas*), habeat tamen sucum aliquem oportet, ut, -i illis maximis viribus careat, sit ... integra valetudine. POMP. gramm. V 279, 22 (*antea l. 18* etsi). VLP. dig. 37, 10, 1, 8 PAVL. dig. 26, 8, 17. COD. Iust. 5, 16, 6 pr. (*a. 229*). *et al.* quamvis: SEN. dial. 2, 7, 4. quamquam: MARCELL. dig. 35, 1, 47. licet: OPTAT. 6, 3 p. 149, 3. COD. Iust. 6, 25, 5, 2 (*a. 257*). *in sentent. comparativis*: CIC. de orat. 1, 73 ut ... qui aliquid fingunt, etsi tum pictura nihil utuntur, tamen *eqs.*, sic in orationibus ..., -i ... ceterae non adhibeantur artes, tamen *eqs.* (Tusc. 1, 70). SEN. nat. 7, 27, 2 quomodo nihil prohibet ista sidera esse, quamvis similia non sint, sic nihil prohibet cometas ... sortis eiusdem *esse*, cuius cetera, -i faciem illis non habent similem. *β c.* si (nisi): CIC. Cael. 69. Mil. 52 huic, si insidiaretur, noctem prope urbem exspectandam, illi, -i hunc non timeret, tamen accessum ad urbem nocturnum fuisse metuendum. leg. 2, 13 fin. 1, 56. *al.* SEN. nat. 7, 1, 1. PLIN. paneg. 9, 1 successor, -i nolis, habendus est; non est habendus socius, nisi velis. 85, 4 AVG. gest. Pelag. 1, 3 p. 54, 8. *et al.*

D *iuncturae*: *c. partic. praeced. v. p. 969, 79 sqq.* *acced.* maxime (*cf.* si maxime): QVINT. decl. 340 p. 343, 20 AFRIC. dig. 16, 1, 19, 3 GAIVS dig. 2, 14, 28, 2 inst. 2, 45 TRYPH. dig. 26, 6, 4, 4 SEVER. Vlp. dig. 17, 2, 52, 5. *et al. ap.* ICTOS (*aliter*: CIC. rep. 1, 32, *ubi* maxime *c.* sciemus *coniungendum est*). *pron. vel adv. indef.*: *forma enclitica*: -i qua: *v. p. 966, 22.* SEN. epist. 80, 6 FRONTO p. 8, 20 N. *pro adv.* (*πού*): CVRT. 5, 4, 25. quando: CIC. Font. 31 orat. 98 SEN. epist. 83, 17 QVINT. decl. 337 p. 329, 19. *et al.* qui (*pl.*): CIC. Manil. 65. *al.* quid: CIC. Mur. 25 Flacc. 25 ac. 2, 68 *al.* SEN. benef. 2, 1, 2. *et saepe.* quis: CIC. Sull. 68 *al.* LIV. 25, 39, 7 *al.* *et talia saepe.* *forma plena*: aliquando: SEN. dial. 3, 12, 6 TAC. hist. 2, 32 (*v. p. 965, 64*). aliquid: RVFIN. apol. Orig. praef. 1 p. 546^{B}.

Burckhardt.

×etiamtum (e. tum) *et* **×etiamtunc** (e. tunc; *v. l. 84*). *ab* etiam *et* tum (tunc). *de formis*: -tunc: PLAVT. Rud. *p. 971, 22* (*e coni.*).

[M.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

CIC. Font. 29 (ante voc., sic et: leg. agr. 2, 95; v. p. 972, 17. TERT. p. 973, 3. CYPR. epist. 75, 16 p. 821, 12 al.). div. 1, 117 PANEG. in Mess. 204 OV. epist. 8, 79 SEN. dial. 6. 20, 5 PLIN. nat. 3, 138. 9, 167 TAC. hist. 3, 31 SVET. Cal. 10, 1 SCAEV. et TRYPH. dig. v. p. 972, 24. 973, 35. APVL. met. 3, 10. 7, 8. 9, 20. 10, 3 (-m: 9, 5. 10, 14). TERT. (non -m; cf. et l. 1). AMM. 15, 5, 11. CLAVD. DON. Aen. saepius (quam -m). AVG. civ. praeter 3, 10 p. 107, 28 D. ubique. cf. et p. 973, 16. -m (-c) quatenus pro compos. sit accipiendum, vix certo possis statuere (coalitum vid. e. g. in multis illis exemplis, quae i. q. ἔτι debilitata magis vi significant [cf. e. g. infra l. 34 sq. et v. s. etiamnum, p. 955, 64 sqq.]). contra pro sing. voc. (i. e. t.) separatim habendum in hisce: 1) in tmesi q. d.: PLAVT. infra l. 44; CIC. p. 972, 68; PANEG. in Mess. p. 973, 14 (non huc spectat CLAVD. 8, 165; e. c. saepe coniung., iam tum c. partic. seq.). 2) in sent. per 'cum' correlativis: v. l. 39. p. 973, 12. 37. 3) in exempl. s. I B 1 b, p. 973, 18 sqq. allatis. in rell. tamen dubitare licet. legitur inde a PLAVTO (bis; at cf. l. 22), TER. et VARRONE (sing. l.), CIC. saepius; frequentat AMM. (de TAC. v. p. 956, 72). de notione: GLOSS. ἔτι τότε. καὶ τότε. καὶ τότε ἔτι. καὶ τὸ τηνικαῦτα.

[variat c. -num (nunc): v. p. 956, 81 sq. VAL. MAX. p. 972, 41. l. v.: PLIN. nat. 26, 122 (v. p. 955, 38). falso trad.: LVCIL. 772; v. p. 957, 3. conicitur: -tum (-nc): PLAVT. Rud. 846 recte pro nunc (v. infra l. 44 et p. 957, 8). ASCON. tog. cand. p. 65, 23 St. (-cum S; v. p. 972, 43). AMM. 29, 5, 19 agens e. ⟨tum⟩ eqs. (add. Petschenig, Heraeus); v. p. 928, 57. pro -dum trad.: TAC. et AMM. ter (v. p. 955, 35 sqq.). cf. et p. 960, 78. 961, 13. etiam-: LIV. 31, 21, 2 ⟨e.⟩ add. Weissenb. (sim. TAC. p. 972, 52). ASCON. tog. cand. p. 66, 7 St. (iam C, ⟨et⟩iam Halm). PANEG. l. 61. cf. CIC. p. 972, 17 et TERT. p. 973, 3 (dub.: TAC. Agr. 45 tum B; e. t. E, iam t. A). cf. et p. 972, 5. in loco lacun.: FRONTO p. 208, 8 N.]

I temporaliter: **A** durativa vi: i. q. ἔτι (τότε), 'adhuc' (et strictius utraque sc. vocula vigente [i. q. 'etiam illo' sive 'vel i. adhuc tp'. cf. l. 43 sq. 58 sq. 62 sqq.] et [saepius] magis attenuate de sola perduratione [i. q. ἔτι: cf. infra l. 72 sqq. 84. p. 972, 3 sqq. 14 sqq. 30 sqq. al. cf. tum post etiamtum expresse iteratum: p. 972, 63. v. s. etiamnum, p. 957, 12 sqq.]. praeter l. 43. p. 972, 82 sqq. de meris praeteritis [sic et c. praes. hist.: v. l. 63. 82. p. 972, 4. 20. 25. 38. 51. 55. 61 et cf. p. 972, 8]. ad rem v. Hand, Tursell. II 596 sqq.): **1** tp. momento expressius per 'cum' (sim. quo l. 51) in correlat. definito ('cum' tp.: l. 43. 44; hist.: infra l. 45 sqq.; c. praes. indefinite et generaliter [v. p. 972, 82]: l. 43 [aliter p. 973, 12. 28. 32; cf. et infra l. 65]): PLAVT. Persa 356 infamia e. t. vivit, c. esse credas mortuam (v. l. 41). Rud. 846 etiamne in ara tunc (v. supra l. 22) sedebant mulieres, quom ad me profectu's ire? CIC. Sest. 81 an e. t. quiesceretis eqs., c. rem publicam ... conculcatam videretis? SALL. or. Phil. 6 qui nusquam e. t. Lepidum progressum aiebant, c. ... arma ... cepisset (e. t. ad aiebant ref.; cf. Wirz-Kurfess ad l.). CLAVD. DON. Aen. 10, 325 p. 336, 17 Cydonem libidini e. t. deditum (v. p. 972, 14), c. ... pericula tractarentur. 11, 650 p. 515, 6 ut e. ⌞t.⌟ (om. edd. vett.) debuisset timeri, c. fugeret. e. t. ... quo (cf. l. 40): AVR. Fronto p. 81, 11 N. quom tibi e. t. cervices doluerint, quo mihei scriberes, non possum eqs. (cf. Frontonis responsum: ibid. l. 16 dolores ... nihil remiserunt).

2 laxius et minus presse: **a** refertur ad tp. praeteritum (saepe i. q. ἔτι, v. supra l. 34): **α** in positivis sent.: Ⓘ in plenis enunt.: ⓐ primariis (excepta l. 68 c. imperf. durat.): CIC. Verr. II 4, 41 iste -m patrem ... putabat. de orat. 2, 93 omnes -m retinebant illum Pericli sucum. SALL. Catil. 2, 1 -m vita hominum sine cupiditate agitabatur eqs. (sic in init. sent.: Iug. 63, 6. cf. PANEG. 11 [3], 22, 4 nondum ... mutaverant, iam ... commovebat, -m [Livin., et iam t. M] sol ... radiabat [seq. iam]). Iug. 103, 6 nam -m largitio multis ignota erat (TAC. Agr. 39 n. -m Agricola Britanniam obtinebat. hist. 3, 31 [seq. praes hist.]. ann. 1, 21. 2, 51. 3, 55 n. -m plebem ... colere ... licitum erat. al.). LIV. 42, 29, 7. FEST. p. 234 pater patrimus ... qui cum iam ipse pater esset, habebat -m patrem (aliter supra l. 40). VAL. MAX. 6, 8, 1 erat ... is -m imberbis. TAC. ann. 1, 74 manebant -m vestigia ... libertatis. AMM. 15, 4, 12. 31, 5, 1 prope ripas -m vagabantur. al. c. perf. (sensu irreali): SEN. dial. 6, 20, 5 Cicero si illo tempore, quo eqs. ... concidisset ... -c felix mori potuit.

ⓑ in pendent. enunt. (acc. c. inf. p. 972, 3 sqq.): temporal.: cum -m (c. ... -m) i. q. 'cum adhuc' (c. 'cum invers.': l. 79 sq.; cf. et p. 972, 79): CIC. Verr. II 2, 97 c. isti -m ... ⌞in integro⌟ (v. adn.) ... res esset ([Arch. 5 praetextatus ... Archias. dom. 79 in armis. Vatin. 18. de orat. 2, 12 c. -m in lecto Crassus esset eqs.; opp. repente ... venit]. cf. Verr. II 5, 95 stuperet. TAC. ann. 15, 64 consuleret. GELL. 7, 13, 5 c. iam ... esset an c. -m ... foret [ibid. c. iam staret an c. -m sederet. v. et p. 972, 80]). Verr. II 5, 88 evolarat iam ... quadriremis, c. -m ceterae naves ... moliebantur (cf. SALL. Iug. 51, 2 multum diei processerat, c. -m eventus in incerto erat). dum -m: AMM. 31, 10, 18 d. -m lanugo genis inserperet. in aliis secundar. enunt.: TER. Hec. 145 narrat ... ut virgo ab se integra -m siet (v. supra l. 37). CIC. Verr. II 3, 115 qui -m incolumes erant ([cf. TAC. ann. 13, 18 nobilium qui -m superarant]. Phil. 11, 5 qui civis -m speciem haberet. off. 2, 47 [opp. iam]. SALL. hist. frg. 2, 64 apud quos -m eqs. [TAC. ann. 4, 15 cuncta tractabantur]. al.). Sest. 28 errare ... si -m senatum aliquid in re publica posse arbitrarentur (sic in acc. c. inf.: SALL. Iug. 54, 5 ubi videt -m regis animum [r. -m a. l. v., r. etiam a. A] ferocem esse. NEP. Paus. 3, 5 sperans se -m ... posse eqs. AMM. 15, 5, 21. 17, 8, 3 opinantium repperiri imperatorem -m in hibernis [verb. fin.: occurrit i. pr. hist.? cf. petit antea]). NEP. Them. 5, 1 tantas habebat copias ..., ut -m iis (v. adn.) opprimere posset hostes. APVL. met. 7, 8 quippe cum mihi -c depiles genae ... splendicarent. AMM. 26, 10, 3 quod ... gesta ... -m latebant. CLAVD. DON. Aen. 2, 545 p. 223, 23 si corporis -m vis ... perdurasset. al.

Ⓘ in contracta oratione (haud raro in abl. abs.: v. e. g. l. 15. 16. 20. 21. 23 bis. 24. 29; ad vim cf. p. 971, 34): ⓐ c. partic.: CIC. leg. agr. 2, 54 -m imperatore bellum administrante ([opp. nondum]. cf. TAC. ann. 11, 22 regibus -m imperantibus [AMM. 28, 6, 4]). 2, 95 luxuries Hannibalem armis ⌞e.⌟ (om. NE) tunc (codd. praeter M [-n]) invictum voluptate vicit. Sest. 130 Metellus totum ... se P. Servilio dicenti -m tradidit (cf. Madvig, Opusc.², p. 386 sq.). CAES. civ. 3, 13, 3 perterrito -m exercitu (c. pr. hist.). 3, 93, 8 pugnantibus -m ac resistentibus ... Pompeianis. OV. epist. 8, 79 -c scissa capillos clamabam. VAL. MAX. 9, 6, 3 PLIN. nat. 9, 167. TAC. ann. 1, 50 Marsis stratis -m per cubilia. 14, 39 flagrante -m libertate (opp. nondum). al. TRYPH. dig. 28, 2, 28 pr. decessit pendente -c condicione. APVL. met. 9, 20 recipit -c fidem deum boantem dominum. TERT. test. anim. 5 p. 141, 14. AMM. 19, 3, 1 Sabinianum -m sepulcris haerentem. 20, 9, 1 apud Caesaream -m degentem invenere Constantium. 20, 9, 9 agens -m apud Britannos (21, 12, 21. 25, 8, 11 in Italia. al. cf. et p. 971, 24). 22, 13, 4 sidere -m (v. p. 955, 37) instante brumali. al. cf. et p. 971, 49 (aliter p. 973, 9. 42). ⓑ c. adi. vel subst. (frequenter c. adi. privativae not. [v. e. g. l. 38. 49. 50. 53 sq. 61 bis. 62 bis]; in apposit. honoris gradum indicante: l. 56 sqq.; ad aetatem significandam: l. 40 sqq. c. adv. [in sent. generaliter posita]: infra l. 64): CIC. har. resp. 45 concors -m senatus (cf. AMM. 29, 1, 4 ductores -m discordes). or. frg. A IX 19 S. caput -m plenum animae et spiritus. Brut. 80 -m Catone vivo (SVET. Dom. 22). rep. 2, 24 nostri illi -m agrestes. SALL. Iug. 21, 2 obscuro -m lumine ([hist. frg. 4, 40 l. -m incerto; seq. pr. hist.]. cf. AMM. 14, 2, 2 lunā -m cornutā. 18, 8, 4 luce -m dubia). 40, 4 trepida -m civitate. LIV. 5, 40, 10 salvo -m discrimine ... rerum. VAL. MAX. 1, 6, 1 Servio Tullio -m puerulo (cf. item de aetate [v. supra l. 33]: 3, 1, 1 Lepidus puer -m [-num A², A^mg, Par. PLIN. nat. 8, 154 Alexandro. SVLP. SEV. chron. 1, 46, 1. al.]. ASCON. tog. cand. p. 65, 23 St. ⟨Caesar⟩ -m [v. p. 971, 23] adulescentulus. SVET. Tib. 42, 1 tiro -m. Claud. 27, 2 Britannicum parvulum -m [Dom. 15, 1 filios. AMM. 16, 7, 5. al.]. Cal. 10, 1 praetextatus -c [tunc om. Y. AMM. 15, 8, 1 Iulianum -m palliatum]. AMM. 16, 5, 8 adultum [30, 1, 2]. 16, 12, 25 Serapio ... -m [v. p. 955, 36] adultae lanuginis iuvenis [24, 1, 10 primā -m l. i. al.]. 25, 10, 17 Varronianus ... infans -m. et al.). PLIN. nat. 4, 121 Europae -m incomperta magnitudine (cf. 14, 76 Italicis vinis -m ignotis. al.). 8, 82. al. TAC. ann. 1, 3 v. p. 955, 35. 1, 49 truces -m animos cupido involat eqs. 13, 50 acri ⌞-m populi Romani⌟ (⌞ ⌟ Muretus, p. R. tum trad.) libertate. SVET. Aug. 98, 5 -m infirmis intestinis (cf. AMM. 20, 6, 6 lapidum ... madore ... -m infirmium). al. FRONTO p. 123, 18 N. linguae -m integro lepore. APVL. met. 3, 10 me -c trepidum ... solatur. AMM. 15, 5, 11. 15, 5, 36 Remigio -m rationario apparitionis (sic c. tit. [v. supra l. 32]: 17, 12, 9 Zizais ... -m regalis. 18, 9, 1 Caesar -m Constantius. 19, 12, 6 comiti [27, 8, 2; v. p. 955, 37]. 21, 16, 20 protector. 22, 3, 6 consul. 28, 1, 31 praefectus annonae. passim. cf. et: 25, 5, 8 principe -m privato [27, 2, 1]). 16, 11, 13 rudis -m. 25, 3, 2 principi ... -m inermi (post pr. hist.). 27, 6, 15 virtutem eius -m instabilem. 30, 2, 9 manes inultos m. 30, 10, 1 gestorum ignarus -m Gratianus agebat tum (v. p. 971, 35) apud Treveros. 31, 6, 4 regiones ... vacuas praesidiis -m. saepe. et al. c. adv. (v. supra l. 33): AMM. 18, 4, 4 ut coluber natorum multitudinem -m aegre serpentium excitans eqs.

β c. negationibus: i. q. 'nondum' (nullus -m i. q. 'n. adhuc', nihil -m i. q. 'nihildum' [v. l. 72 sqq. 76 sqq.]. cf. et: CIC. Cluent. 74 atque e. casu t., quod illud repente erat factum, Staienus ... non aderat [PLIN. nat. 3, 138 Italia sola sine ... ullis auxiliis atque -c sine Transpadanis milites tot ... armavit]): praemissa negat.: CIC. Catil. 2, 4 ne vobis quidem omnibus -m re probata (v. adn. cr.). TAC. ann. 2, 52 nullo -m urbium cultu (AMM. 18, 2, 5 n. -m in⟨ter⟩turbante [31, 12, 12 dum ... cornu n. -m i. extenditur]. 31, 8, 1 civitatum nullam -m circumsedere conati sunt). FRONTO p. 209, 15 N. Lucio ... necdum -m profecto (v. p. 931, 10). APVL. met. 9, 5 ignarus rerum ac nihil -m tale suspicans ... repetit ([10, 3 n. -c sequius suspicatus ... rogat]. 10, 14 quamquam de me n. -m tale crederent). neg. sequente: PLIN. nat. 25, 11 ⌞cum -m⌟ (v. adn. cr.) quae rigatur Aegyptus illa non esset (GELL. 7, 13, 5 [v. p. 971, 77] quando artifex fieret? c. iam esset an c. -m non esset. v. p. 971, 72).

b indefinite c. praes. ([cf. l. 33. p. 971, 41]. sim. prospective: AVG. civ. 21, 24 p. 530, 3 D. sanctorum ... -c ... orantium pro inimicis [antea: donabit]): **α** affirmative: VARRO rust. 1, 32, 2

[M.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

vineas veteres iterum occare, novellas etiam tertio, si sunt -m glaebae. PLIN. nat. 26, 122 *tubera* quae -m (*v. p. 971, 21*) discuti possunt. TERT. cult. fem. 2, 13 p. 734 Oe. ne dilexeritis aurum *eqs.* -c (*A*, iam t. *rell.*) aurum ignis est esca. CLAVD. DON. Aen. 9, 205 p. 215, 9 *Nisus* iureiurando confitetur se solum ire voluisse et in ea -c voluntate persistere. β *negative*: CIC. div. 1, 117 quomodo ... vates aut somniantes ea videant, quae nusquam -c sint ... quaestio est.

B *i. q. 'tunc quoque' sive 'vel tunc'* (*cf.* tum etiam; *c. quibuslibet tp. [praet. e. g. l. 16. 25. 28]; in membris orat.: e. g. infra l. 21 sq. 29. hic pauca tantum exempla afferuntur* [*v.* etiam *et* tum]): **1** *suam utraque voce vim exercente*: **a** *in correlat. c. 'cum' facta* (*aliter l. 28. 32. p. 971, 40*): CIC. S. Rosc. 56 quod acres sint *canes* e. t., c. suspicio nulla sit. 57 si voletis, e. t. c. ... erit *eqs.* ... latratote (*sic c. fut.*: Verr. II 1, 154. PANEG. in Mess. 204 quin e. mea tunc tumulus c. texerit ossa *eqs.*, subtexam). Font. 29. dom. 33 e. t., c. reges essent ... fuisse (*cf.* LACT. inst. 1, 11, 56 e. t. [-c *P*], c. regnaret *Saturnus*, ita esse *eqs.*). *al.* (*v. et p. 948, 81*). CLAVD. DON. Aen. 1, 5 p. 10, 2. *et al.* **b** *vario usu*: CELS. 7, 12, 1^{D} itaque e. t. id (*sc. fractum os*) extrahi convenit (*sic generaliter*: AVG. civ. 14, 2 p. 6, 10 D. tamen e. tunc homo, quamvis *eqs.* ... *carnaliter* vivere ... convincitur. *al.*). AMM. 20, 1, 1 Alamannis ad saevitiam e. t. incitatis (*sic c. part.*: 22, 12, 2. *al* CLAVD. DON. Aen. 3, 1 p. 260, 9 non omittens e. tunc excusationem suam. *al.*). CLAVD. DON. Aen. 8, 395 p. 174, 3. *al.* AVG. civ. 3, 10 p. 107, 28 D. 15, 14 p. 86, 2 tales quales nunc sunt, e. tunc erant menses (*sic opp. ibid. l.* 19). *al.* *et al.*

2 *per abundantiam voculae q. e. 'etiam': i. q. 'tunc'*: AVG. civ. 3, 7 p. 104, 24 D. non ergo Ilium e. tunc, ab eis (*sc. dis*) cum desereretur (*aliter supra l. 12*), eversum est. 15, 22 p. 106, 16 non ... cuiusquam e. tunc fallacia seductae ... feminae. *fort. et*: 16, 12 p. 145, 30 apud Chaldaeos ... iam e. tunc superstitiones ... praevalebant.

C *ingressive: i. q. 'iam tum'* (*in correlat. c. 'cum' l. 37; subaud. sent. per 'cum': l. 35*): ANTON. Cic. Att. 14, 13^{A}, 2 a Caesare petii *eqs.*: impetravi. erat mihi in animo e. t. sic uti beneficio eius, si tu concessisses (*sc. 'cum Caes. hoc mihi concessit'; v. l. 33*). SCAEV. dig. 29, 7, 14, 1 coheredem totum debere puto, quia is adiunctus sit, qui e. tunc, c. adiungebatur (*v. l. 32*), in rebus humanis non erat (*i. 'iam decesserat'*). *aliter l. 12.*

II *vi adnectendi: i. q. insuper, praeterea* (*cf.* etiamnunc, *p. 962, 15 sqq.*): AMM. 14, 1, 1 *Caesar* propinquitate ... regiae stirpis, gentilitateque -m Constantii nominis efferebatur in fastus. 28, 2, 8 milites ... humum -m ⟨gest⟩antes (*aliter p. 972, 14*).

opp.: iam: *p. 971, 60. 61. 65. 77. 78. 79. 972, 1. 80* (*cf. et l. 30*). nondum: *p. 971, 60. 972, 16. 24.*

[**etiten** PLIN. nat. 24, 139 *V* (ethi- *X*) *v. s.* ? aetites, *vol. I 1160, 21 sqq.*]

[**etluennaci** *v. s.* hel-.]

[**etoemologia** (etoemum *sim.*) *v. s.* etym-.

ētollo *v.* extollo. **etquis** *v. s.* ecquis (*p. 52, 48 sqq.*).

ētrāns *v. s.* ex. **etrōps** *v. s.* hydrops. *M.*

*etsī *particula concessiva.* *ex* et *et* si. -i *et* etiamsi *enumerant* GRAMM. *inter coniunctiones causales vel adversativas* (*v. s.* etiamsi *p. 964, 42 sqq.*). *de script.*: etsi *uno ductu* LAVD. [Turiae] (CIL VI 1527) 1, 17. 23 (*at cf.* CIL I² 1209 = CE 848, 1 tam. et. si *quasi tria verba*). et si *Lindsay, Early lat. verse 186 sq. apud* PLAVT. *duo verba esse vult re metrica nisus. edd. saepe variant* (*cf. l. 64. 76 sqq.*). *de prosodia*: ĕtsi *sec. legem iamborum abbrev.* (?): PLAVT. Aul. 421 pŏl ĕtsí (*sed cf. Drexler, Plautin. Akzentstud. II 34*). TER. Haut. 624 ĕtsi íncredibilest (et *A*, si *Linds.*). etsĭ: CYPR. GALL. Ios. 438. GLOSS. καὶ εἰ. GLOSS.^{L} II Abav. ET 2 -i: licet, quaeve (-amvis?; *cf. ibid.* QVE 11 [*aliter Götz, Thes. s.* etsi *et* que]) vel quamquam. NOT. Tir. 1, 89 -i. 1, 90 -i forte. *legitur inde ab* ENNIO, *perraro ap. poetas dactyl.; rarissime adhibetur a quibusdam posterioribus ut* GELL., AMM., ALC. AVIT., *devitant e. g.* ITIN. [Silv.], CHIRON (285 et si *leg. vid.*; 380 -i *vix recte Oder pro* sed si). *cadente aevo particulae* etsi *substituitur a quibusdam* acsi *et* velsi (*v. s. his vv.; cf. et* si et *i. q. 'etsi' p. 913, 55*). *ceterum cf. tabulam quam s.* etiamsi *p. 964, 75 proposuimus. v. et Hand, Turs. II 600 sqq.* -i *variat c.* etiamsi: *v. p. 964, 55.* *c.* licet: VVLG. Ioh. 8, 14 (κἂν, ITALA cod. e licet). SEDVL. op. pasch. 1, 2 p. 181, 7 (= carm. pasch. 1, 99 licet). *al. cf. et p. 974, 38. 975, 48.* *generaliter monuerim me sola exempla -i concessivi (i. q. 'quamquam' et 'etiamsi', 'vel si', v. p. 974, 11) hic congerere; exempla mere condicionalia (i. q. 'etiam [tum] si') v. s.* et (*cf.* et si: *p. 909, 83; adde e. g.*: PLIN. nat. 17, 47 si ..., et si. sed et si: *v. p. 910, 1; adde* COLVM. 3, 3, 4. verum et si: *v. p. 914, 30; adde* COLVM. 2, 2, 13). *quamquam neque fines -i concessivi et* et si *condicionalis particulae certi sunt neque edd. sibi constant; certe falso editum (vel traditum) videtur -i pro* et si *e. g.*: ITALA num. 12, 6 (Tert. adv. Prax. 14 p. 251, 21); ἐάν, VVLG. si. ITALA Is. 1, 18 (Tert. adv. Marc. 4, 10 p. 445, 1); -i ..., -i *falso Kroym.* (καὶ ἐάν, ... ἐὰν δέ, VVLG. si ... et si). TERT. resurr. 26 p. 62, 12. adv. Marc. 4, 3 p. 427, 24. VVLG. sap. 17, 9 nam et si nihil illos ... perturbabat, ... peribant (καὶ γὰρ εἰ; *i. q. 'nam si' [cf. p. 911, 66]. item* II Cor. 13, 4. *al.*). II Cor. 7, 12 igitur et si (ἄρα εἰ καί; i. -i *Tischend.*). COD. Theod. 11, 3, 3 (= COD. Iust. 4, 47, 3; *a.* 363) si ... et si (-i *edd.*). *dub. e. g.*: ACC. trag. 369 (et si *Ribb.*³). CIC. Att. 10, 12^{a}, 2 (et si *Sjögr.*). PERS. 6, 14 STAT. silv. 3, 5, 6. ITALA II Cor. 5, 1 (Tert. resurr. 41 p. 85, 5) quoniam, -i (ἐάν, VVLG. si; *an* quoniam et *i. q. 'quoniam', cf. p. 913, 5?*). *cf. et p. 979, 59.* [*falso trad.*: *pro* si: CIC. Mur. 51 (*dittogr., item* PAVL. dig. 18, 1, 40 pr. *al.*). iam -i *falso trad. pro* tametsi (*e. g.* VITR. 5, 11, 1) *v. s.* tametsi. *cf. p. 975, 39 et* PLIN. nat. 17, 214 SCAEV. dig. 28, 2, 29, 12. *falsa var. l.*: TER. Haut. 632 (-i Σ, si *A recte*). Ad. 950 (si γ). CIC. Verr. II 5, 81 *et* Mil. 99 (tametsi *var. l.*). de orat. 3, 14 (si *mutili*).]

I etsi *hypotacticum* *i. q. 'quamquam'. notandum -i vi elativa i. q. 'etiamsi', 'vel si' fere c. coni. (inprimis irreali) passim legi (ubi edd. interdum* et si *distincte scribunt, cf. l. 76. p. 976, 43), at c. ind., ubi quidem elativam notionem sentias, rarius vixque ante* TIB. *et* LIV. (*cf. l. 33. 34. 39. 49. 76. p. 975, 67. 976, 3*).

A *in enuntiatis* ***plenis***: **1** *c. indic.*: **a** *i praecedit*: α *sine part. correl.*: ENN. scaen. 199 haec tu -i perverse dices, facile Achivos flexeris (*Eur. Hec. 293 τὸ δ' ἀξίωμα, κἂν κακῶς λέγῃ, τὸ σὸν πείσει*). PLAVT. Mil. 532 eanest? :: -i east, non est ea. Most. 609^{a} -i procul abest, urit male. TER. Ad. 944 -i hoc mihi pravom ... videtur: si ... voltis, fiat. ACC. trag. 73 VARRO ling. 9, 92. CIC. Brut. 332 tu tamen, -i cursum ingeni tui ... premit clades civitatis, contine te in tuis ... studiis (Att. 4, 17, 4 sed t., -i uberior liberalitas huius, gratior esse videbatur eorum. 5, 17, 2 [tamenetsi *Boot*]. 12, 1, 1 et t., -i ... congressuri sumus, scribes. CIRIS 415 POMP. gramm. V 279, 18. *cf. l. 82. p. 975, 35. v. et* tamenetsi). orat. 51 top. 5 epist. 11, 25, 1 DOLAB. Cic. epist. 9, 9, 1 MESSALLA ausp. frg. Gell. 13, 15, 4 BELL. Hisp. 31, 1 LYGD. 6, 47 PROP. 2, 19, 1 OV. ars 3, 753 met. 2, 322. LIV. 1, 58, 10. 7, 19, 5 nam -i ... levata usura erat, sorte ipsa obruebantur (APVL. met. 1, 15 TERT. nat. 1, 10 p. 79, 19. *al.* *nota* ITALA Phil. 2, 17 [Tert. scorp. 13 p. 176, 13]; ἀλλὰ εἰ καί, VVLG. sed -i [*aliter p. 973, 81*]). 7, 30, 6 *et* 7^{ies}. SEN. contr. exc. 2, 1 (= etiamsi SEN. contr. 2, 1, 20). 8, 1. VAL. MAX. 8, 15 pr. verum -i mens ... fertur, ... cohibebitur. SEN. Ag. 932. *al.* nat. 2, 55, 1 (etiamsi *Gercke*). 4 praef. 20. 4, 5, 1 cetera, -i (etiamsi *Gercke*) vincunt, litigant. COLVM. 5, 10, 10 QVINT. inst. 7, 8, 7 *al.* TAC. Agr. 5. IVLIAN. dig. 37, 4, 13, 3 sed -i ... adoptatus fuerit, ... fient (VLP. dig. 43, 20, 1, 10 *al.* TERT. apol. 41, 5 *al.* ITALA Gal. 1, 8 [Mar. Victorin. *in l.* p. 1150^{A} *al.*]; ἀλλὰ καὶ ἐάν, VVLG. licet). VLP. dig. 50, 17, 104 *al.* TERT. idol. 19 p. 53, 21 (*syn.* si etiam). scorp. 9 p. 165, 19 -i (*i. 'etiamsi'*) me negavero Christianum, non negabor a Christo. *et al.* *nota*: *ellipt.* (*cf. infra l. 84*): TERT. anim. 52 p. 384, 14 proinde -i varii exitus mortis (*sc. sunt*), ... dicimus. *al.* *alterum enunt. secund. praecedit* (*cf. p. 975, 8. 977, 15*): PLAVT. Bacch. 1191 Pseud. 1113. Rud. 1044 quamquam ad ignotum arbitrum me appellis, si adhibebit fidem, -ist ignotus, notus (GRACCH. or. frg. Gell. 11, 10, 2 CIC. rep. 1, 71. *cf.* -i ..., si ...: PAPIN. frg. Vat. 15 *al. cf. l. 20. p. 976, 28. 977, 18*). Trin. 383 NEP. Alc. 10, 5. VITR. 7, 5, 8 haec ... cum inducuntur, -i non ab arte sunt posita, ... reddunt (POMPON. dig. 12, 1, 3).

β *c. part. correl.*: ① **-i ..., tamen**: PLAVT. Capt. 742 -i pervivo usque ad summam aetatem, t. breve spatium est perferundi. Persa 655 nam -i res sunt fractae, amici sunt t. (CIC. Cluent. 63 dom. 86 nat. deor. 1, 73 off. 2, 73 de orat. 2, 139 *al.* Att. 4, 6, 1 *al.* PLANC. Cic. epist. 10, 31, 1 CAES. Gall. 1, 46, 3 LIV. 23, 24, 13 *al.* VAL. MAX. 4, 8, 2 *et saepe. cf.* NEP. Dion 1, 3 namque -i ..., t. [VERG. Aen. 2, 583 *loco interpol.* VAL. MAX. 4, 2, 2]. CIC. Phil. 10, 15 -i ... enim ..., t. [ac. 2, 7 *al.* Brut. 327 *al.* epist. 4, 3, 1 *al.* LVCR. 5, 1156]). TER. Hec. 243 -i scio ... meum ius esse ..., ego t. ... faciam *eqs.* PACVV. trag. 206 ACC. trag. 234^{a} TITIN. com. 119. RHET. Her. 1, 1, 1 (*in initio libri. cf.* CIC. Rab. perd. 1 Mil. 1 Att. 3, 22, 1 *saepe.* CAES. Cic. Att. 10, 8^{b}, 1 CAEL. Cic. epist. 8, 1 *al.* Q. CIC. pet. 1 CIRIS 1 PANEG. 11 [3], 1, 1). CIC. Verr. II 1, 82 Font. 38. Cluent. 64 quare, -i satis docui ..., t. de illo ... cognoscite (Mil. 33 *al.* epist. 2, 12, 1 *al. cf.* Flacc. 51 itaque, -i ..., t. [Att. 15, 11, 3 *al.* CAES. Gall. 4, 17, 2 LIV. 35, 23, 4]. Att. 16, 5, 2 quamobrem, -i ..., t. epist. 9, 13, 2 quapropter, -i ... t. [13, 24, 3 *al.* AVG. civ. 1, 10 p. 20, 17 D.]. VERG. Aen. 9, 44 ergo, -i ..., t. [VAL. MAX. 8, 10 ext. 1]). Vatin. 1 in quo, -i ... debeo, t. ... vincor (Cael. 25 fin. 5, 13). Marcell. 21 quam (*in enunt. primario*) *suspicionem* -i spero falsam esse, numquam t. extenuabo (*cf.* Phil. 7, 16 quod -i [Att. 11, 7, 4 *al.*]. div. 1, 127 qui -i. *al. saepius in enunt. secund.*: orat. 101 Att. 3, 8, 4 *al.* ANTON. Cic. Att. 10, 8^{A}, 2 BELL. Alex. 42, 3. *passim*). Phil. 2, 9 *al.* leg. 3, 38 sed ego, -i satis dixit pro se ... Scipio, t. ... largior (CELS. dig. 33, 10, 7, 2 *al.* TERT. spect. 5 p. 6, 28). *et passim* (*plus 70^{ies} in epist.*). CAES. Gall. 3, 24, 2 *et 19^{ies}* (*nota*: civ. 1, 26, 2; *syn.* tametsi). HIRT. Gall. 8, 9, 2 *et 6^{ies}*. BELL. Alex. 24, 1 BELL. Hisp. 26, 3 *al.* NEP. Milt. 3, 6 *et 16^{ies}*. TIB. 1, 9, 3 -i (et si *vulgo*) quis primo periuria celat, sera t. tacitis poena venit pedibus (*alii -i artius c.* sera *coniungunt*). LIV. 2, 30, 5 *et 11^{ies}* (*nota*: 32, 14, 5 *c. praes. hist.*). RVT. LVP. 2, 19 VELL. 2, 45, 1 VAL. MAX. 1, 7 ext. 10 *et 7^{ies}*. CELS. 2, 5, 1 SEN. dial. 10, 13, 3 CVRT. 4, 1, 13 COLVM. 1, 4, 5. 3, 2, 28 ASCON. Corn. p. 48, 19 St. PETRON. 15, 2. 125, 2 STAT. Ach. 1, 912 QVINT. decl. 271 p. 111, 1. *et passim.* *nota*: CIC. epist. 4, 15, 2 sed tamen, -i antea scripsi ..., t. hoc tempore ... commonendum putavi (13, 71. *cf. l. 21. p. 977, 39 et s.* tamenetsi). *ellipt.* (*cf. l. 41. p. 976, 9. 60*): CIC. fin. 5, 88 sed haec -i praeclare

[*Hofmann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

(*sc. dicta sunt*), nondum t. perpolita. ac. 1, 18. Att. 9, 11, 1 -i vix veri simile (*sc. erat*), misi t. Puteolos pueros. SIDON. epist. 1, 5, 1 *al.* *in parenth.* (*cf. p. 977, 71. 979, 27*): CIC. orat. 235. Att. 11, 6, 1 quod -i mihi levius est ..., t. non est leve. tamen *in enunt. secund. collocatur*: PAPIN. dig. 10, 3, 28 sed -i ... prohiberi ... potest, ut t. ... tollat, cogi non potest. TERT. castit. 3 p. 740, 21 Oe. -i ..., non t. (*cf. p. 976, 55*): TERT. anim. 40 p. 367, 15 *al.* *cf.* POMPON. dig. 41, 3, 30, 2 -i ..., non item t. *alterum enunt. secund. praecedit* (*cf. p. 974, 42*): CIC. dom. 118 si auctoritatem quaerimus, -i id est aetatis ..., t. *eqs.* (rep. 3, 41 fin. 2, 12 Att. 11, 12, 3 *al.* PAVL. dig. 13, 5, 30 COD. Iust. 7, 63, 5, 3 *al.*). Phil. 12, 30 haec cum ita sint, -i hanc legationem res p. ... non desiderat, t. ... proficiscar (rep. 3, 42 orat. 140 Att. 3, 24, 1 *al.* BELL. Alex. 44, 1 NEP. Ages. 4, 6 LIV. 7, 31, 1 VAL. MAX. 6, 5, 1). Att. 8, 9, 1 quod testificor me expertem belli fuisse, -i id re perspectum est, t. ... scripsi (11, 3, 2 *al.* LIV. 6, 26, 7). 13, 26, 2 quia ... domum properant, -i poteram remanere, t. ... proficiscar. LIV. 1, 16, 2 postquam ..., ubi ..., -i ..., t. *al.*

(II) *alia*: **-i ..., at** (LVCR. 3, 1018 *v. s.* tamenetsi. *dub.*: CAES. Gall. 6, 40, 2 [et si *vulgo servato* confidunt]): PLAVT. Trin. 528 (*interpol.?*) -i scelestus est, at mi infidelis non est. VAL. MAX. 3, 8 ext. 4. **-i ..., atquin:** TERT. test. anim. 4 p. 139, 14. **-i ..., attamen** (*cf. p. 976, 44*): TER. Haut. 225 hic Clinia, -i is quoque ... satagit (*test. Arus.*), a. habet bene ... eductam. FRONTO p. 22, 15 N. PROB. inst. gramm. IV 80, 24 VLP. dig. 24, 1, 34 *al.* FILASTR. 141, 4. 150, 7 CASSIOD. Didym. in Iud. 9 p. 92, 28. **-i ..., certe** (*cf. p. 976, 45*): CIC. Marcell. 13 COLVM. 4, 29, 13 TERT. resurr. 42 p. 88, 2 cult. fem. 2, 12 p. 731, 24 Oe. **-i ..., ceterum** (*i. tamen*): ITALA I Cor. 8, 5 (Tert. adv. Hermog. 4 p. 130, 18) nam -i sunt qui dicuntur dii ..., c. nobis unus deus (εἴπερ ... ἀλλ', VVLG. -i ..., tamen). **-i ..., nihilominus** (*cf. p. 976, 47*): CIC. Cluent. 76 -i alii ... verum iudicabant, tamen n. ... putabant (Att. 11, 12, 1). AFRIC. dig. 13, 7, 31 PAPIN. dig. 45, 2, 9, 2 *al.* TERT. castit. 3 p. 742, 13 Oe. COD. Iust. 5, 4, 23, 3. **-i ..., proinde:** TERT. adv. Prax. 5 p. 233, 19. **-i ..., saltem** (*cf. p. 978, 41*): PLAVT. Mil. 1210 postremo tamen (*cf. p. 976, 15*), -i istuc mi acerbumst ..., s. id volup est. AVG. civ. 5, 14 p. 218, 23 D. **-i ..., sed** (*cf. p. 977, 28. ap. ECCL. fere graecismus [cf. Schmalz-Hofmann*[5]*, 666]. potius anacoluthon [sc. parenthesi vel enunt. interpositis effectum] statuas in his*: CIC. epist. 9, 16, 2 nam -i [tametsi *Crat.*] non facile diiudicatur amor verus et fictus ..., s. ego ... utor argumento. CATVLL. 65, 1 [*seq.* 65, 15 sed tamen]): TER. Hec. 247 Phidippe, ⌊-i⌋ (*del. Madv.*) ego meis me ... scio esse ... obsequentem, s. non adeo ut *eqs.* (*cf.* ROMAN. Char. gramm. p. 296, 14 B.). TERT. pudic. 17 p. 257, 10 -i habitare bonum in carne sua negavit, s. secundum legem litterae (*syn.* licet ..., sed). resurr. 22 p. 56, 5 *et 18*^ies^ (*nota*: coron. 13 p. 451, 13 Oe. -i libertas videtur, s. et servitus videbitur). ITALA II Cor. 4, 16 (Tert. scorp. 13 p. 176, 1 *al.*) sed (nam *al.*) -i ... exterior homo noster vitiatur ..., s. interior renovatur (ἀλλ' εἰ καὶ ... ἀλλ', VVLG. licet ..., tamen). VVLG. II Cor. 5, 16 (εἰ καὶ ... ἀλλά). 11, 6 Col. 2, 5 VICTORIN. Boeth. in Porph. comm. sec. 2, 6 p. 188, 12. 189, 5 *al.* **-i ..., verumtamen** (*cf. p. 976, 68*): TER. Phorm. 407 -i mihi facta iniuriast, v. ... minas quinque accipe. CIC. Tusc. 2, 26. CASSIOD. Didym. in I Petr. 1, 10—12 p. 14, 10 (εἰ καὶ μὴ ... ἀλλ' οὖν). in I Ioh. 3, 13—14 p. 62, 15. **-i ..., utique** (*cf. p. 976, 69*): TERT. patient. 5 p. 9, 8 AVG. civ. 21, 18 p. 523, 24 D. *cf.* -i ..., non u.: TERT. idol. 14 p. 46, 10 *al.* *post negat.* (*cf. l. 6. 55*): **-i ..., non idcirco:** *v. vol. VII 1, 177, 49 sqq.; adde* BOETH. herm. sec. 2, 7 p. 139, 4 -i (*c. coni. pro ind.*) ..., non tamen i. **-i ..., non ideo:** *v. vol. VII 1, 219, 8 sqq.* **-i ..., non statim:** TERT. adv. Marc. 1, 12 p. 306, 10. castit. 3 p. 740, 17 Oe.

b -i *intercedit*: *α sine part. correl.* (*dub. interpunct. e. g.*: CIC. orat. 155 Att. 5, 4, 4): CAECIL. com. 130 satine hu⟨i⟩c ordini, -i nihil egi, quaesti? TER. Hec. 258 haud tibi hoc concedo, -i illi pater es, ut *eqs.* Haut. 624. CIC. Phil. 7, 8 oro ..., ut primo, -i erit ... acerbum ..., accipiatis. Brut. 213. 265 Att. 7, 12, 4 NEP. Pel. 3, 1 Ov. met. 4, 317 LAVD. [Turiae] (CIL VI 1527) 1, 17. LIV. 5, 6, 15 adeo quidquid tribunus plebi loquitur, -i (*i. 'etiamsi'*) prodendae patriae ... est, adsuestis ... audire. 42, 34, 15 CVRT. 8, 11, 25 STAT. Theb. 5, 242 *al.* *β c. part. correl.*: **..., -i ..., tamen:** CIC. Mil. 13 hanc vero quaestionem, -i non est iniqua, numquam t. senatus constituendam putavit. Tusc. 5, 54. de orat. 1, 73 qui aliquid fingunt, -i tum pictura nihil utuntur, t. ... non obscurum est (*post enunt. rel. ut*: 2, 54 NEP. Milt. 2, 5). 2, 38 sed, quid cuiusque *artis* sit proprium, -i ... iudicari potest ..., t. hoc certius esse nihil potest (*cf.* Att. 8, 12, 4. 11, 8, 1 ad Brut. 9, 5, 5 Sj. *al.*). Att. 6, 5, 1 *al.* CAES. Gall. 4, 20, 1 (*post abl. abs.*). 5, 28, 1 illi repentina re perturbati, -i ab hoste ea dicebantur, t. non neglegenda existimabant (*post particip. ut*: civ. 1, 64, 4 *al.*). VLP. dig. 44, 4, 4, 23 *al.*

c -i *sequitur*: *α sine part. correl.*: PLAVT. Capt. 543 tam sum servos quam tu, -i ego domi liber fui, tu ... servivisti. 744. 842 gaude ... :: gaudeo, -i nil scio quod gaudeam. Mil. 407 non vidi eam, -i vidi. Most. 855. Persa 272 mane, -i properas. Trin. 600 TER. Andr. 374. Hec. 404 nec faciam, -i amor me ... eius tenet (DON.: pro 'tametsi'). 505. 578. 788 VARRO ling. 5, 57 CIC. Mil. 32. 76 Phil. 2, 57. 14, 25. rep. 1, 65 (*et 15*^ies^ *in philos.*). Brut. 234 (*syn.* quamquam). 296 (*et 6*^ies^ *in rhet.*). Att. 6, 2, 1 (*et 28*^ies^ *in epist.*). CAES. Gall. 6, 34, 7 *et ter.* BELL. Alex. 18, 1 BELL. Hisp. 12, 5. PROP. 2, 2, 16 (*i. 'etiamsi'*). LIV. 5, 54, 3. 40, 15, 3 PETRON. 61, 4. 70, 10. STAT. Theb. 2, 341 *et quater.* IVV. 1, 113. 12, 119 PLIN. epist. 1, 10, 2 *et bis.* SVET. Iul. 82, 2 Aug. 86, 1 APVL. apol. 9 Plat. 2, 22 MARCELL. dig. 23, 3, 59 pr. *et al.* *nota: sine protasi in sermone interrupto*: TER. Andr. 348 nuptiae mihi — :: -i scio? :: hodie — :: obtundis, tametsi intellego? *ellipt.*: CIC. orat. 151 (fecerat *add. pars codd.*). Att. 13, 41, 2. 13, 48, 1 Caesar ... ex uncia (*sc. heres scriptus est*), -i nihil adhuc (*sc. 'certi scio' sim.*). TERT. apol. 39, 8. *in aposiopesi*: CIC. Att. 7, 23, 2 manebo igitur, -i vivere —.

β c. part. correl.: **nihilominus ..., -i** (*cf. p. 977, 48*): CIC. inv. 1, 5 quare ... n. eloquentiae studendum est, -i ea quidam ... abutuntur. **tamen ..., -i** (*cf. p. 977, 50. nota*: PLAVT. Cas. 954 vapulo hercle ego invitus tamen, -i malum merui. *talibus ex exemplis artius coaluit* tamen *c.* -i, *v. s.* tamenetsi. *cf. etiam p. 975, 35*): PLAVT. Rud. 1350 t. fiet, -i tu fidem servaveris. CIC. Verr. II 4, 52 scuta si ... conquiruntur ..., t. homines inviti dant, -i ad salutem communem dari sentiunt. *nota*: *postpos.* tamen: PLAVT. Poen. 1084 facito sis reddas, -i hic habit⟨abit⟩, t.

2 *c. coniunct.*: **a** *legitimo*: *α* -i *praecedit vel intercedit*: (I) *sine part. correl.*: *coni. obliquus*: CATO or. frg. 57, 1 sed nisi qui ... se lenoni locavisset, -i famosus ... fuisset, vim ... non aecum censuere adferri. CAEL. Cic. epist. 8, 8, 10. LIV. 3, 10, 8 nuntiant ... Aequos, -i accisae res sint, reficere exercitus. 3, 72, 5. 28, 12, 1 *al.* S. C. Iuvent. (dig. 5, 3, 20, 6). VLP. dig. 5, 3, 20, 6^b^ *al.* (*nota*: 42, 1, 59, 1 -i ... non sit summa adiecta, si tamen is ... summam expresserit ..., valere sententiam). *potentialis vel concess.*: PLAVT. Aul. 421 pol -i taceas, palam id quidem est (Trin. 474). Truc. 815 idem istuc ipsa, -i tu taceas, reap⟨se⟩ experta intellego. VITR. 5, 12, 7. 7, 4, 5. QVINT. inst. 5, 13, 3 accusator ⟨a⟩ criminum invidia, -i (vel *var. l.*) falsa sit, materiam dicendi trahit. IVV. 16, 9 immo -i pulsetur, dissimulet. PLIN. epist. 9, 24, 1. TERT. monog. 9 p. 775, 27 Oe. nobis, -i repudiemus, ne nubere quidem licet. spect. 7 p. 9, 7 *al.* AVG. civ. 11, 10 p. 475, 25 D. *al.* *irrealis*: LIV. 1, 18, 3. 3, 68, 9 me vera ... loqui, -i meum ingenium non moneret, necessitas cogit. 5, 42, 7. 21, 19, 4 quamquam, -i priore foedere staretur, satis cautum erat *eqs.* (STAT. silv. 3, 5, 19 APVL. apol. 79 TERT. spect. 1 p. 2, 2 *al.* *cf.* AVG. civ. 22, 20 p. 601, 15 D. quamvis, -i ... perisset ..., repararet. *cf. l. 66. 68*). 28, 41, 2 PLIN. nat. 16, 221. QVINT. decl. 314 p. 233, 7 (ut si *codd.*). IVLIAN. dig. 36, 2, 17 *al.* APVL. flor. 17 p. 80 (et si *v. d. Vliet, Helm*). TERT. resurr. 6 p. 33, 23 *al.*

(II) *c. part. correl.*: **-i ..., attamen:** COD. Iust. 3, 28, 36 pr. (*coni. obl.*). **-i ..., certe:** LIV. 3, 8, 10 ubi, -i adiectum aliquid numero sit, magna c. caedes fuit. TERT. resurr. 1 p. 25, 18 AVG. civ. 19, 12 p. 373, 1 D. **-i ..., nihilominus:** VLP. dig. 38, 6, 1, 7 (*coni. obl.*). PAVL. dig. 17, 2, 65, 13 (*irreal.*). TERT. coron. 2 p. 419, 61 Oe. (*concess.*). LACT. epit. 29, 3 (*concess.*). *cf.* SCAEV. dig. 32, 37, 3 -i ..., tamen n. (*irreal.*). **-i ..., tam:** PLAVT. Stich. 43 -i illi improbi sint ..., t. pol ... nostrum officium meminisse decet. **-i ..., tamen:** *coni. obl.*: CIC. Verr. II 4, 67 id *opus* -i antea ... consecratum esset, t. tum se ... dare. dom. 42 fin. 1, 1 *al.* de orat. 2, 199 orat. 67 epist. 3, 5, 1 *al.* LIV. 3, 55, 9. 9, 33, 8 -i tenuerit ..., non (*cf. l. 65*) t. ... potuisse. *al.* LAVD. [Turiae] (CIL VI 1527) 1, 23 MELA 2, 18 VLP. dig. 43, 20, 1, 12 *al.* *potent. vel concess.*: CIC. part. 40 fabula etiam ..., -i sit (est *var. l.*) incredibilis, t. homines commovet. off. 1, 84. Att. 5, 11, 2 -i ille magistratum non gesserit, erat t. Transpadanus. LIV. 31, 1, 2 AVR. Fronto p. 91, 29 N. MIN. FEL. 11, 4 TERT. resurr. 37 p. 79, 21 *al.* *nota: ellipt.*: TERT. apol. 49, 3 certe -i falsa (*sc. sint*) ..., nulli t. noxia. *irreal.*: CIC. epist. 10, 25, 2 video ... Planco cos., -i etiam sine eo rationes expeditas haberes, t. splendidiorem petitionem tuam. LIV. 5, 42, 7 CVRT. 9, 6, 10 QVINT. decl. 249 p. 21, 15. MAECIAN. dig. 35, 1, 86, 1 -i statim ... decessisset, non t. ... inutile esset legatum. *al.* APVL. apol. 45. MIN. FEL. 11, 5 quamquam, -i iustos darem, culpam t. ... ⟨novi⟩ fato tribui. TERT. idol. 23 p. 57, 2 AVG. civ. 3, 29 p. 141, 30 D. *al.* **-i ..., verumtamen:** VLP. dig. 36, 3, 1, 20 quamquam, -i ... caveretur, v. ... submoveremus. **-i ..., utique** (*irreal.*): VLP. dig. 28, 1, 21, 1 TERT. scorp. 9 p. 162, 26 AVG. civ. 22, 14 p. 591, 25 D.

β -i *sequitur*: (I) *coni. obl.*: CIC. Tusc. 1, 70 videto, ut deum noris, -i eius ignores ... faciem, sic *eqs.* (*syn.* etiamsi). TIRO Gell. 6, 3, 35 LIV. 39, 47, 10 VLP. dig. 2, 4, 10, 13 *al.* (*alibi ap. eundem etiam indic., e. g.*: 34, 3, 3, 5 Marcellus notat ... legatum esse ... meum ..., -i solvendo fuero). (II) *potent. vel concess.*: PLAVT. Capt. 856 faciam ut ⟨tu⟩te cupias facere sumptum, -i ego vetem. Vid. frg. XII/XIII malo hunc adligari ad horiam, ut semper piscetur, -i sit tempestas maxima. VARRO ling. 8, 82 ut Athen⟨a⟩eus dicitur rhetor nomine, -i non sit Athenaeus. CIC. Brut. 17 mihi quoque ... exspectanda sunt ..., -i fortasse ego a te ... petam quod ipse ... negat. SEN. Tro. 245 TERT. apol. 21, 12 AMBR. epist. 27, 7 AVG. civ. 14, 26 p. 54, 27 D. *al.* (III) *irreal.* (*cf.* CIC. Phil. 11, 12 ferremus, -i tolerabile non erat): LAVS Pis. 97 magna quidem virtus erat, -i (et si *vulgo*) sola fuisset. PLIN. epist. 3, 13, 1 missurus, -i non

[*Hofmann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

exegisses. Papin. dig. 17, 2, 81 *al.* Tert. scorp. 9 p. 165, 7 suffecisset ..., -i ... pronuntiasset. resurr. 8 p. 36, 25 *al.*

b *coni. pro ind.* (*cf. p. 975, 57. certa exempla vix ante* Dig. [*cf. l. 10*], *ubi hunc usum vigere iam eo apparet quod ind. et coni. promiscue ponuntur; cf.* Vlp. dig. 14, 6, 3, 3 -i ... abii ..., -i stipulatus sim: licet coeperit ..., tamen. 30, 14, 1 ait, -i ... subiecit ... et ... fecerit ..., videri. 38, 16, 1, 1. 40, 1, 4, 10. *saepe ap. posteriores coni. assimilatione ad alium coni. ortus videtur, e. g.* Tert. test. anim. 2 p. 136, 23 sunt qui, -i deum non negent, ... iudicem non putent):

α -i *praecedit* (*cf. l. 5. 9. dub.*: Germ. 377 sunt ... ignes, quibus -i propria desit [defit *Orelli*] forma, per appositi noscuntur lumina signi): ① *sine part. correl.*: Ivlian. dig. 17, 1, 31 -i post annum ... agam ..., debebit. Pompon. dig. 45, 1, 111 -i ... prohibeas, sciendum erit. Gaivs dig. 29, 4, 13 *al.* inst. 1, 15 *al.* (*semper c. coni. in hoc libro*). Papin. dig. 3, 2, 25, 1 si ... ceciderit, -i corpus eius non compareat, lugebitur (Vlp. dig. 24, 3, 22, 3 *al.*). Vlp. dig. 5, 3, 5 pr. *al.* (*nota: saepe discerni vix potest utrum fut. II an coni. perf. sit, e. g.* Pavl. dig. 27, 9, 13, 1 -i solvi potuerit, si tamen illae res salvae erunt ..., dicendum est). Char. gramm. p. 15, 17 B. nam -i mas sit mustela vel aquila, feminino genere tantum dicitur (Diom. gramm. I 337, 36 *al.*). Serg. gramm. IV 479, 10 *al.* Avson. 160, 2 Ambr. epist. 26, 1 Rvfin. Greg. Naz. orat. 5, 13, 2. Cod. Theod. 2, 24, 1 (*a. 321*). 10, 10, 18 (*a. 383*). *al.*

② *c. part. correl.*: **-i ..., attamen:** Vlp. dig. 13, 5, 1, 2 *et* 5^{ies}. Mod. dig. 50, 4, 11, 1 Salv. gub. 7, 21. **-i ..., nihilominus:** Cod. Theod. 12, 1, 189 (= Cod. Iust. 10, 32, 56 pr.; *a. 436*). Sedvl. op. pasch. 2, 17 p. 226, 16. *cf.* Tryph. dig. 23, 2, 67, 6 -i ..., n. tamen. **-i ..., sed:** Ambr. epist. 24, 1 (*anacoluth.?*). Act. Archel. p. 33, 1. **-i ..., tamen** (*cf. l. 27*): Pompon. dig. 26, 8, 4 -i pluribus datis tutoribus unius auctoritas sufficiat, t. ... ratum ... haberi non debet. Afric. dig. 21, 1, 34, 1 Gaivs inst. 1, 172 *al.* Papin. dig. 34, 4, 24, 1 sed -i non valeat donatio, t. ... intellegitur (Vlp. dig. 25, 1, 5, 2 *al.*). Vlp. dig. 5, 3, 25, 18 *al.* Apvl. apol. 92 Char. gramm. p. 130, 19 B. Itala I Cor. 8, 5 (codd. d e *al.*; εἴπερ εἰσίν, Vvlg. -i sunt). Paneg. 12 (2), 7, 4 *al.* Ivst. 18, 7, 8 Priscill. tract. 1, 1 p. 3, 3 *al.* Symm. epist. 8, 1 Ambr. epist. 2, 26 *al.* Avg. pecc. mer. 2, 36, 59. Cod. Theod. 9, 7, 2 (= Cod. Iust. 9, 9, 29, 3; *a. 326*). 11, 31, 2 (*a. 365*). Cassiod. var. 1, 4, 9 *al.* *nota abundant.* (*cf. p. 974, 82*): Vlp. dig. 7, 2, 1, 3 (= frg. Vat. 77) interdum tamen, -i non sint coniuncti, t. usus fructus legatus alteri adcrescit (27, 6, 5).

β -i *sequitur*: ① *sine part. correl.*: Ivlian. dig. 42, 8, 15 libertates datae ratae esse debent, -i hereditas solvendo non sit. Gaivs dig. 17, 2, 68 pr. 23, 2, 17, 2 (*syn.* quamvis). inst. 3, 209 *al.* Marcell. dig. 46, 3, 67 Papin. dig. 23, 2, 34, 2 *al.* Vlp. dig. 37, 10, 1, 8 (*syn.* etiamsi). *al.* Apvl. apol. 24 Prisc. gramm. II 526, 13 Tert. apol. 17, 2 (*ter*). carn. 9 p. 443, 17 Oe. Comm. instr. 2, 31, 9 Nemes. auc. 25 Fav. Evl. p. 3, 18. Cod. Theod. 2, 7, 2 (= Cod. Iust. 2, 52, 6, 1; *a. 327*). *al.* Cod. Iust. 3, 8, 1 (*a. 203*). *al.* ② *c. part. correl.*: **nihilominus ..., -i:** Vlp. dig. 33, 4, 1, 10 dotis actio n. competit, -i dotem desierit habere. **tamen ..., -i:** Vlp. dig. 43, 19, 1, 11 tu t. ... poteris interdicto uti, -i de hoc nihil scribat Iulianus.

B *in enuntiatis contractis* (*c. singulis membris enunt.*):

1 *sine membro opposito*: **a** *sine part. correl.*: α *subst.* (*cf. l. 73*): Min. Fel. 21, 10 -i iam senes, nolunt *se fieri deos.* 23 (22), 5 Aesculapius ... barbatus, -i ... adulescentis Apollinis filius. Vlp. dig. 43, 20, 14, 3. 44, 2, 5 Tert. anim. 38 p. 365, 22. resurr. 51 p. 105, 5 homo, -i deus, Adam novissimus, -i sermo primarius, caro et sanguis, -i nostris purior. Clavd. Don. Aen. 2, 80 p. 157, 26 -i cum periculo meo ..., verum loquar. Clavd. Mam. anim. 1, 2 p. 24, 12. Rvric. epist. 2, 51 p. 432, 21 litteras ..., -i per occasionem, accepisse me gratulor. β *adi. et adv.* (*cf. l. 58*): Cic. Tusc. 1, 84 possem idem facere, -i minus quam ille (Tert. anim. 35 p. 360, 6 pariter fornicarius, -i Helenā m. *cf.* Plin. paneg. 90, 6 [*loco lacunoso ut vid.*]). Tac. ann. 11, 35 nam -i iustum dolorem pudor impediebat. Vlp. dig. 46, 3, 14, 1 cuicumque ex tutoribus ..., -i honorariis. Optat. 4, 2 p. 104, 12 vos pro nobis oratis, -i nolentes. 5, 1 p. 120, 18 duas arcas, -i non similes. Favstin. trin. 7, 1 p. 76^{D} nunc de sancto spiritu, -i breviter, confitendum est. Avg. civ. 10, 29 p. 448, 4 D. -i de longinquo, -i acie caligante. Timas. et Iacob. Aug. gest. Pelag. 24, 48 ad quos, -i tardius, ... gratiam pervenire. Sidon. epist. 3, 1, 2 Vita Caes. Arel. 2, 24 p. 493, 26. *nota: in parenthesi*: Vopisc. Aurelian. 34, 4 senatus (-i aliquantulo tristior *eqs.*). Vvlg. II Cor. 7, 8 epistula illa (-i ad horam) vos contristavit (εἰ καὶ πρὸς ὥραν). γ *partic.*: Tac. ann. 5, 3 Tiberius, -i infense invectus, cetera ambigua reliquerat. Tert. pudic. 7 p. 232, 5 -i in domo amissam, ... -i ad lucernae lumen repertam *drachmam.* adv. Prax. 23 p. 273, 20 resurr. 6 p. 33, 4. δ *abl. abs.* (*cf. l. 69*): Vlp. dig. 47, 2, 48, 3 qui ... suscepit nec celavit, -i invito domino, fur non est. Tert. nat. 2, 12 p. 117, 16 terra ... ⟨distulit⟩, -i adhuc ⟨iu⟩v⟨en⟩ili aetate, alii nubere.

b *c. part. correl.*: α *subst.*: Tert. resurr. 53 p. 110, 26 anima ..., -i corpus, tamen ... animale corpus non potest dici. monog. 17 p. 787, 9 Oe. -i per vim nocturnam, nihilominus experta virum. β *adi. et adv.*: Tert. anim. 28 p. 347, 7 Pythagoras, -i bonus cetera, tamen ... mendacio incubuit (Schol. Cic. Bob. p. 164, 15 St. Avg. civ. 9, 16 p. 390, 4 D. 17, 23 p. 253, 14 -i longe minus ..., t. extiterunt). Avg. epist. 200, 2 alia ..., -i non tam multa vel certa, verumtamen audivimus. γ *partic.*: Caes. civ. 3, 95, 1 qui, -i magno aestu fatigati (*om. pars codd.*) ..., tamen ... paruerunt (Liv. 4, 26, 5 -i saepe victi populi maiore t. conatu rebellarant. Tac. ann. 6, 45 -i commotus ingenio, simulationum t. falsa ... perdidicerat. Svet. Cal. 56, 1 Vlp. dig. 6, 1, 5, 1). δ *abl. abs.*: Tac. hist. 2, 73 nam -i vagis adhuc et incertis auctoribus erat tamen in ore ... Vespasianus (Boeth. cons. 3, 2, 13 W. animus, -i caligante memoria, t. ... repetit).

2 *c. membro opposito*: **a** *sine part. correl.*: α *subst.*: Cic. dom. 44 ita enim ⌊re, -i⌋ (⌊ ⌋ *Mommsen*, fecit si *codd.*) aliis verbis tulit. Ov. am. 3, 14, 50 -i non causa, iudice vince tuo (Liv. 42, 41, 13 -i non merito eorum, iure feci meo. Cypr. epist. 76, 1 p. 828, 3 Clavd. Mam. anim. 1, 21 p. 75, 7. *inverso ordine*: Vlp. dig. 43, 16, 1, 24 animo ..., -i n. corpore. Tert. adv. Val. 24 p. 201, 12). β *adi. et adv.*: Cic. top. 59 quaedam ... per se adiuvantia, -i non necessaria (Liv. 39, 54, 7 certam, -i n. speciosam pacem. Avg. civ. 11, 13 p. 480, 5 D. aliquam, -i n. praesciam beatitudinem. *inverso ordine*: Avg. civ. 13, 11 p. 570, 17 D. -i n. humana industria, iudicio fortasse divino. anim. 1, 18 p. 319, 2 -i n. simul omnibus, suo cuique tempore. *cf.* Apvl. met. 9, 13 -i minus prudentem, multiscium). Plin. nat. 7, 47 maxima, -i rara ... miracula. Svet. Vesp. 22 dicacitatis plurimae, -i scurrilis. Tert. resurr. 52 p. 108, 10 ipsam, -i pleniorem, non aliam, -i aliter revertentem (*sc. carnem*). Clavd. Mam. epist. p. 205, 1 -i [non] omnium potior, unus ex multis.

b *c. part. correl.*: α *subst.*: Cic. ac. 2, 3 -i magna cum utilitate rei p., tamen diutius ... afuit (Liv. 38, 41, 6 -i iniquo loco, proelio t. iusto. Val. Max. 9, 2, 1 -i postea hostis, quaestor t. Flor. epit. 3, 19, 1 Min. Fel. 19, 3. Tert. anim. 11 p. 316, 10 -i iam fraudatorem, traditorem t. nondum. adv. Marc. 4, 37 p. 547, 22. *c. negat.*: Ov. met. 3, 238 sonum ... -i non hominis, quem non t. edere possit cervus [Liv 39, 52, 9 Val. Max. 5, 1, 5. Plin. epist. 6, 27, 2 -i non adulatione, specie t. adulationis. Vlp. dig. 42, 6, 1, 1 Min. Fel. 9, 7 Tert. adv. Marc. 4, 26 p. 511, 4 Cypr. hab. virg. 14 p. 197, 25 Lact. inst. 2, 3, 14 *al.*]. Liv. 9, 18, 9 -i nullo bello, multis t. proeliis. *cf.* Tert. nat. 1, 10 p. 76, 9 -i non nomen, attamen sectam [1, 20 p. 92, 10]). Liv. 2, 43, 8 -i non adhortatio ... ducis, suum saltem flagitium (*cf. infra l. 75*). 22, 54, 6 moenibus ... se certe, -i (si *dett., vulgo*) non armis ... videbantur defensuri (Stat. silv. 3, 2, 95 -i non socius, c. mirator. Tert. apol. 48, 3 Avg. civ. 19, 6 p. 365, 24 D. *cf.* Tac. ann. 12, 39 -i non proelium, at c. bellum [Avg. civ. 11, 27 p. 500, 8 D. *cf. infra l. 82*]). Svet. Nero 33, 1 -i non auctor, at conscius (*cf. l. 45. 64*). Tert. pudic. 14 p. 250, 5 -i non ⟨in⟩ epistola, sed in ipsa apostoli secta (adv. Hermog. 10 p. 137, 3 adv. Prax. 14 p. 252, 19 *al.* [*sine negat.*: Tert. resurr. 53 p. 111, 25 Optat. 1, 16 p. 18, 20]. *cf. infra l. 70*). Ven. Fort. carm. praef. 1 -i non carne, vel carmine (*cf.* Vita Radeg. 2 prol. -i non plene, v. ex parte). β *adi. (pron.) et adv.* (*cf. l. 50*): Cic. har. resp. 44 fuit in his omnibus causa, -i non iusta ..., gravis tamen (rep. 1, 25 Brut. 271 Liv. 2, 16, 2. 3, 24, 11. 38, 41, 10 Cels. 1 prooem. 44 *al.* Plin. epist. 1, 20, 22 Tert. adv. Marc. 4, 34 p. 537, 11 Paneg. 10 [4], 9, 1 Spart. Ael. 5, 8 Lact. inst. 6, 5, 8 *al.* Ivst. 1, 7, 7 Avg. civ. 19, 1 p. 348, 31 D. *al.* *cf.* Val. Max. 9, 2 ext. 4 -i minus admirabilem ..., narrandam t. [Spart. Ael. 5, 2]. *sine negat.*: Cic. Marcell. 19 -i persaepe virtuti, t. plerumque felicitati. Deiot. 17 fin. 2, 45. ac. 2, 20 intellegentia, -i vitiosa, est quaedam t. Brut. 84 Liv. 3, 56, 7 Val. Max. 3, 4, 2. Colvm. 1, 6, 17 -i extrinsecus, non t. intempestive. Qvint. inst. 1, 5, 28 Tac. ann. 1, 15 *al.* Svet. Tib. 33 Paneg. 12 [2], 22, 5 Flor. epit. 3, 20, 1 Pavl. dig. 26, 7, 12, 3 Tert. adv. Val. 24 p. 200, 27 *al.* Avg. civ. 11, 28 p. 501, 1 D. *al.*). Cic. epist. 6, 6, 2 -i non sapientissimi, at amicissimi hominis (*cf.* Apvl. mund. 24 -i minus curiose, at quoquo modo possemus [*gr. 6 p.* 397^{b}*, 11* εἰ καὶ μὴ ... ἀλλ' οὖν]). Liv. 25, 6, 2 -i non iniquum, certe triste senatus consultum (27, 40, 9 gaudium meritum c., -i non honestum. Avg. civ. 4, 10 p. 158, 21 D. *cf.* 9, 9 p. 380, 19 -i vitiosa ..., melior c.). Tert. anim. 47 p. 378, 6 somnia, -i interdum vera et gratiosa, sed ... captantia (pall. 3 p. 931, 6 Oe. pudic. 7 p. 232, 1 -i non [*sc. tales*] quales erant, s. quales esse debuerant. resurr. 9 p. 38, 6 [6^{ies}]. Vvlg. II Cor. 11, 36 -i imperitus sermone, s. non scientia [εἰ δὲ καὶ ... ἀλλ' οὐ, Itala Hier. epist. 53, 4, 1 non tamen]. *nota*: Cypr. epist. 31, 3 p. 559, 5 -i recedente, sed tamen libero spiritu). adv. Val. 21 p. 199, 22 -i non certus, saltem suspectus (*cf. supra l. 41*). castit. 10 p. 751, 12 Oe. occasionem -i non exoptatissimam, attamen opportunam (*cf. supra l. 40*). γ *verba et partic.* (*cf. l. 74*): Nep. Eum. 5, 1 exiles res animi magnitudinem -i non frangebant, tamen minuebant (Liv. 1 praef. 5. Cels. 3, 18, 7 quibus *temporibus* -i non remittit, non t. crescit *febris.* Plin. paneg. 70, 5 Fronto p. 143, 2 N. Avg. civ. 11, 9 p. 472, 28 D. Cod. Theod. 16, 5, 40, 7 [*a. 407*]). Tac. dial. 19 quin elementis studiorum -i non instructus, at certe imbutus sit (Svet. Cal. 12, 3. *cf. supra l. 45*). Avg. civ. 6, 1 p. 243, 20 D. -i non libere praedicando, saltem ... mussitando (*cf. supra l. 41*). δ *abl. abs.*:

[*Hofmann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

CIC. leg. agr. 2, 49 quam dignitatem ego, -i libente illo, tamen absente illo ... consecutus sum (Att. 13, 28, 3 -i invito me, t. eodem me auctore. CAES. civ. 1, 67, 5 LIV. 42, 19, 3 AVELL. p. 390, 6).

II etsi paratacticum i. q. 'καίτοι', 'καίπερ' (vi concessiva i. q. 'quamquam'; rarius [fere in parenthesi, cf. infra l. 27] corrective i. q. 'tamen'. saepius licet dubitare utrum -i hypotacticum [sc. ad priora pertinens] an -i paratact. statuas, nec editores consentiunt. e. g. Sjögren contra priores edd. -i i. q. 'καίτοι' agnoscit CIC. Att. 7, 12, 3. 8, 3, 7. 9, 19, 4 epist. 14, 3, 5 al. cf. et QVINT. inst. 9, 2, 100 al.): PLAVT. Bacch. 1160 sed quid istuc est? -i iam ego ipsus quid sit ... scire puto me; verum audire etiam ex te studeo (cf. CIC. Att. 13, 44, 1 -i acerba pompa; verumtamen scire omnia non acerbum est [nota aposiopesin: epist. 16, 22, 2 tu eum observabis. -i —; v. de illis —: nosti cetera. 16, 23, 1]. TER. Eun. 968 dicam hercle; -i mihi magnum malum scio paratum; sed necessest eqs. [CIC. Tusc. 5, 55 Brut. 108 Att. 13, 14, 2 epist. 9, 16, 4 ad Brut. 9, 22, 2 Sj.]. CIC. Deiot. 31 sed tamen [nat. deor. 3, 76 epist. 9, 1, 1 al.]. CIC. Att. 16, 12 -i ... varii rumores ...; nihil tamen certi [cf. l. 12. 17]). Persa 601 roga ut ... liceat ...; -i mihi dixit dare potestatem eius. Trin. 593. TER. Hec. 625 factumst ab te turpiter; -i tibi causast de hac re eqs. 834. Haut. 119 ambo accusandi; -i illud inceptum tamen animist pudentis signum (CIC. rep. 1, 2 Att. 12, 45, 1 Sj. LVCR. 1, 120). 327. 412. 471. 752 Ad. 147 CIC. Verr. II 5, 88 dom. 118. 121 prov. 11. Mil. 11. 58 -i id quidem non tanti est quam eqs. (rep. 1, 2 fin. 5, 31 al. Att. 12, 6, 2 al. cf. l. 33. 44). Deiot. 26 Phil. 2, 10. 47. 69. 75 — -i in rebus iniquissimis quid potest esse aequi? — (in parenthesi [fere corrective i. 'tamen'] ut: Tusc. 2, 32. 3, 17. 18. 5, 55. 58. de orat. 1, 67 Brut. 306 Att. 11, 23, 1 al. SVET. Vesp. 1, 2). 2, 90. 10, 11. 23. 11, 20 -i quis potest refragari ... recusanti? (ducit enunt. interrog. ut: fin. 5, 28. Att. 7, 22, 2. 9, 7, 5. 9, 10, 2. 13, 40, 2. 15, 13, 7 -i quid ad me? epist. 7, 24, 1. 15, 17, 1 CIRIS 156. cf. l. 26). fin. 4, 2 ut placet, inquit. -i enim illud erat aptius. 5, 27 -i ea quidem (cf. l. 24) ... recte ... dicerentur (nota coni. irreal. cf. Att. 12, 16). ac. 2, 117 (et 8ies in philos.). de orat. 3, 17. orat. 67. 190 Att. 5, 4, 4. 5, 5, 2. 6, 6, 2 -i non impediebant mei certe libri (cf. 16, 7, 2 -i, quamvis non fueris suasor ..., adprobator c. fuisti). 13, 49, 1 -i mehercule ... magis mihi isti serviunt (cf. 13, 51, 2 -i hercle). epist. 9, 3, 1 -i vide, quaeso eqs. (nota imperat.). et 43ies in epist. GALBA Cic. epist. 10, 30, 3 LVCR. 1, 487 SVET. Tib. 61, 1 gramm. 7 VEL. gramm. VII 78, 10 TERT. anim. 37 p. 364, 18 uxor. 1, 3 p. 673, 3 Oe. OPTAT. 5, 11 p. 141, 12 AVG. civ. 17, 16 p. 237, 29 D. secundo loco: HESYCH. in lev. 9, 6 p. 891C quod -i non planius expositum habemus; multa quippe eqs. ellipt. (cf. supra l. 31): CIC. Att. 9, 19, 2 -i hic quidem timoris causa (sc. misit filium ad exercitum Caesaris). 14, 11, 1 -i ista iam ad risum. epist. 9, 18, 3 -i sus Minervam (sc. docet). in aposiopesi: CIC. epist. 16, 22, 2 (v. l. 13).

III syntactica et stilistica: A syntact.: 1 augetur pron. rel. et particulis affirmat.: **a quod etsi** i. q. 'etsi' (dub.: CIC. fin. 4, 10 quod -i [quodsi var. l., haud scio an recte] ingeniis magnis praediti quidam dicendi copiam sine ratione consequuntur, ars tamen est dux certior eqs.): TERT. cult. fem. 1, 9 p. 712, 9 Oe. quod -i (BC, quodsi A) forte habendum sit, modus tamen debetur. PACIAN. epist. 1, 6 quod -i nos id ... temerarie vindicamus, deus tamen illud ... non negabit. VVLG. Os. 9, 12 quod -i enutrierint filios suos, absque liberis eos faciam (διότι καὶ ἐάν. 9, 16). RVFIN. Greg. Naz. orat. 3, 19, 3 quod -i est aliquid in vobis puritatis ..., impertimini et nobis. 8, 13, 1 (quodsi et var. l.; gr. εἰ δὲ καί). PETIL. Aug. c. Petil. 2, 56, 127 p. 92, 5 quod -i ... domini legem pure sequimini, de ipsa lege ... disputemus. aliter (sine concessiva vi): VVLG. Zach. 14, 18 quod et si familia Aegypti non ascenderit (ἐὰν δέ. cf. p. 910, 8). **qui etsi** pro 'etsi' (?): BELL. Hisp. 12, 6 ⌊hi cum eruptionem facere coepissent, tamen virtute militum nostrorum, qui -i inferiore loco premebantur, tamen⌋ repulsi eqs. (⌊ ⌋ incl. Momms., fort. recte). PRISCILL. tract. 11, 144 p. 104, 15 ut, quae -i ex se facere nil possent, magnitudine tamen operantis animata ministerium ... servitutis implerent.

b c. adv. vel particulis affirmativis et elativis: **-i hercle:** TER. Andr. 374 CIC. Att. 13, 51, 2 (v. supra l. 37). cf. -i mehercule: supra l. 37. pol -i: v. p. 976, 30. **-i maxime** (cf. tametsi m., etiamsi m.; aliter e. g.: CIC. Att. 13, 28, 2 nec me turpitudo deterret, -i m. debebat. TIRO Gell. 6, 3, 35): APVL. apol. 28 -i m. magus forem (90), tamen ostendam eqs. (PAPIN. dig. 6, 1, 62 pr. 33, 3, 5. 35, 2, 15, 6 [ubique c. ind.]. SCHOL. Cic. Bob. p. 106, 22 St. [c. coni.]). PAPIN. dig. 45, 1, 120 (c. coni.). 45, 2, 9, 2 -i m. parem causam suscipiunt, nihilominus ... consistit obligatio. **-i vere:** APVL. apol. 66 cur Aemilianus commoveretur, -i v. magum me comperisset.

2 abundantia: **quamvis etiam -i:** MAXIMIN. Aug. coll. c. Max. 13 p. 718init.

3 anacoluthon (cf. p. 975, 37. 977, 28): MACR. Sat. 6, 1, 2 -i vereor, ne occasionem reprehendendi malignis ministrem (seq. 6, 1, 7 dicam itaque).

4 structurae: -i ..., at (certe): v. p. 975, 18. 978, 45 al. -i ..., atquin: v. p. 975, 21. -i ..., attamen: v. p. 975, 22. 976, 44. 977, 24. 978, 40. 76. -i ..., certe: v. p. 975, 25. 976, 45. 978, 42. 66. -i ..., ceterum: v. p. 975, 27. -i ..., nihilominus: v. p. 975, 30. 976, 47. 977, 25. 83. 979, 73 (n. ..., -i: p. 976, 13. 977, 48. -i ..., n. tamen [t. n.]: v. p. 975, 31. 977, 27). -i ..., non idcirco sim.: v. p. 975, 56—59. -i ..., non tamen: v. p. 975, 6. 976, 55. 65. -i ..., non utique: v. p. 975, 55. -i ..., proinde: v. p. 975, 33. -i ..., saltem: v. p. 975, 34. 978, 41. 75. 84. -i ..., sed: p. 975, 36. 977, 28. 978, 47. 69 (-i ..., s. tamen: p. 978, 74). -i ..., tam: v. p. 976, 50. -i ..., tamen: v. p. 974, 49. 975, 69. 976, 52. 977, 29. 978, 1 al. (t. ..., -i: v. p. 976, 15. 977, 50. t., -i ..., t.: v. p. 974, 82. 977, 39). -i ..., vel: v. p. 978, 50. -i ..., verumtamen: v. p. 975, 50. 976, 68. 978, 4. -i ..., utique: p. 975, 54. 976, 69.

B stilist.: **1** de collocat.: **a** in fine versus: IVV. 12, 119 NEMES. auc. 25 ALC. AVIT. carm. 5, 287. **b** -i postpositum: α secundo loco: antecedens subi. vel obi. etiam ad apodosin pertinent: ACC. trag. 234a probae -i. CIC. Verr. II 4, 67 id -i (epist. 1, 9, 26 al.). Font. 38 qui -i (parad. 35 quod -i. fin. 1, 21 quae -i. passim). fin. 2, 82 hoc -i. et passim. anteced. subi. vel. obi. ad solam protasin pert.: CIC. Pis. 51 quem -i. Brut. 40 cuius -i. Att. 11, 21, 1 tu -i. 12, 5c Sj. mihi -i. 12, 20, 1 quod -i (epist. 5, 12, 1 al.). HIRT. Gall. 8, 50, 3 hunc -i (BELL. Hisp. 31, 1 hīc -i. 40, 3 huic -i al.). NEP. Alc. 8, 4 id -i. et al. β tertio loco: anteced. subi. vel obi. simul ad apodosin pert.: PACVV. trag. 206 di me -i perdunt. CIC. Sest. 37 cuius causam -i. Att. 1, 10, 2 quod ego -i. 16, 3, 3 qui quidem -i. al. NEP. Milt. 3, 6 cuius ratio -i. Dat. 8, 6 quam ille -i. TAC. dial. 36 quae singula -i. et saepe. anteced. subi. vel obi. ad solam protasin pert.: ENN. scaen. 199 haec tu -i. VARRO ling. 9, 92 de hoc -i. CIC. Phil. 7, 1 quarum rerum -i. fin. 5, 13 in quo -i. de orat. 3, 68 cuius ego -i. CAES. civ. 1, 9, 1 quae res -i (HIRT. Gall. 8, 10, 4). et al. γ quarto vel quinto loco: anteced. subi. vel obi. ad apodosin quoque pert.: CIC. Phil. 2, 9 Att. 4, 6, 1. 10, 1, 2 al. ad solam protasin pert.: LIV. 1, 40, 2 tum Anci filii duo -i. cf. PRISCILL. tract. 5, 81b p. 62, 3 (8o loco).

2 anaphora: **a** bimembris (cf. p. 977, 75): TERT. anim. 10 p. 313, 14 idol. 1 p. 30, 4. resurr. 1 p. 25, 18 -i non ..., -i non (adv. Marc. 1, 19 p. 314, 1). 5 p. 31, 12. 14 p. 42, 26. 17 p. 48, 19 -i habet ..., -i habet. adv. Marc. 1, 13 p. 306, 22 al. AVG. civ. 9, 16 p. 390, 4 D. 10, 29 p. 448, 4. 449, 16. COD. Theod. 9, 16, 6 (= COD. Iust. 9, 18, 7 pr.; a. 358). **b** trimembris: TERT. test. anim. 4 p. 138, 20. resurr. 10 p. 39, 1 -i negat ..., -i adfirmat ..., -i (et si vix recte Kroym.) qua alia ... ponit. 51 p. 105, 5. **c** plura membra: TERT. anim. 52 p. 384, 19 sqq. (quater). resurr. 9 p. 38, 6 (6ies).

3 cumulatio: **a** in periodis parallelis: CIC. epist. 6, 1, 1 -i ... tamen ...; nam, -i ..., tamen ... quare, -i ... tamen ...; -i enim ..., tamen. 6, 3, 2 nam, -i ..., tamen ...; nam, -i ..., tamen. 13, 7, 4 quod -i ..., tamen ...; qui -i ..., tamen ... -i ..., tamen. 16, 25, 1 -i ..., tamen ...; nam -i ..., tamen. TERT. apol. 17, 2. anim. 9 p. 311, 11 non ut aer sit ..., -i hoc Aenesidemo visum ... nec ut lumen, -i hoc placuit Pontico Heraclidi. spect. 7 p. 9, 7 al. **b** alia: CIC. epist. 16, 24, 1 -i mane Harpalum miseram, tamen, cum haberem cui ... darem litteras, -i novi nihil erat, ... volui ... scribere. VAL. dig. 32, 94 placuit, -i voluntatis quaestio esset, satis illum facturum, -i alii reliquisset partem suam. VLP. dig. 13, 1, 6 al. Hofmann.

[ettephos i. pes leonis GLOSS. III 561, 76 (cf. Ps. Apul. herb. 7, 8 H.-S. [de leontopodio] alii Aethiopis [aethopes α, etefos vel effros βγ; cf. ibid. p. 38 add. synon. codd. interpol. Diosc. 3, 96 idem aetopus]). adde vol. I 1157, 41 sqq.]

[etteus corrupt. PLIN. nat. 31, 99 (VRd, et deus E) v. Onom. Tattaeus.]

[etula v. s. vetulus.]

ˣetymologia, -ae f., ἐτυμολογία. de scriptura: aethi-, et(h)i- (ethym-): SERV. georg. 2, 417 Aen. 6, 347 SCHOL. Iuv. 6, 491. 9, 4 IORD. Get. 48. et al. v. et l. 78. 80. p. 981, 2. 9. 30. -oe-: l. 67 (cf. et p. 981, 30). graece aut ed. aut trad.: VARRO ling. 5, 2 (affertur propter defin.; v. infra l. 77 sq. item CIC. infra l. 78 sqq. 80 sqq. MACR. Sat. p. 981, 3 sq.). QVINT. inst. 5, 10, 55 GELL. 1, 18tit. al. DON. Ter. Ad. 547 (ethim- V, dett.; lac. in C). HIER. epist. 25, 2. 51, 4, 4 quaest. hebr. in gen. p. 6, 4 al. et al. plur.: v. p. 981, 18 bis. 20. 24. 43. CASSIOD. gramm. VII 215, 4 (-oe-). ISID. orig. 1, 29, 3. et al. de notione: GLOSS.L V Abba ET 7 -a paratum verbum vel origo vocabulorum. Corp. E 318 ethimologia proprietas. al. [SEN. epist. 95, 65 v. vol. I 1159, 71.]

significat verborum ad originem reductionem et inde oriundam explicationem, interpretationem (e. g. p. 981, 12. 16 sqq. 24 sqq. 43) sim., i. q. originatio ([fere i. q. vis originaria: p. 981, 18]; de -arum collectionibus, libris p. 981, 24]): **1** loci potiores: definitur, explicatur (syn. notatio infra l. 80 sqq. [adnotatio, nota]; veriloquium infra l. 82; originatio infra l. 84): VARRO ling. 5, 2 illam partem, ubi, cur et unde sint, verba scrutantur, Graeci vocant ἐτυμολογίαν (ethimologiā trad.). CIC. ac. 1, 32 verborum ... explicatio probabatur, id est qua de causa quaeque essent ... nominata, quam ἐτυμολογίαν (ethym-, etim- trad.) appellabant. top. 35 notatio est, cum ex vi nominis argumentum elicitur; quam Graeci ἐτυμολογίαν appellant, id est verbum ex verbo veriloquium ([cf. quae seqq.]. cf. QVINT. inst. 1, 6, 28 -a, quae verborum originem inquirit, a Cicerone dicta est notatio, quia eqs. [seq. originationem. sim. ISID.

[K.-M.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

orig. 1, 29, 1; adnotationem]. MART. CAP. 5, 474 nota quam Graeci -am [ethym-, ethim- *trad.*] dicunt [5, 483]). GRAMM. VI 275, 15 -a est verborum in usu credibilis enumeratio *eqs.* MACR. Sat. 5, 19, 17 interpretationem ... nominis ..., quam Graeci ἐτυμολογίαν vocant (*cf.* CASSIOD. in psalm. 1, 1 p. 28ᴬ -a ... est oratio brevis, per certas assonationes ostendens ex quo nomine id quod quaeritur venerit nomen [*sc.* '*vir*' *a* '*viribus*']). CASSIOD. gramm. VII 215, 31 -a est aut vera aut verisimilis demonstratio declarans, ex qua origine verba descendant.

2 *generalia quaedam*: VARRO ling. 7, 110 formae -ae (ethim- *cod.*). QVINT. inst. 1, 6, 1 rationem praestat praecipue analogia, nonnumquam et -a. 1, 6, 29. 35. 38. 1, 7, 17 *i litteram* non solum dativis ... adscribunt, sed quibusdam ... interponunt ut in ΛΗΙΣΤΗΙ, quia -a ex divisione in tres syllabas facta desideret eam litteram. 7, 3, 25 *bis.* GELL. 19, 13, 3. CAPER gramm. VII 95, 16 'exsul' cum addito s scribendum est -ae causa, a 'solo' quoniam venit (*sim. ibid. l.* 18 CHAR. gramm. p. 61, 4 B.). POMP. gramm. V 95, 5 -a ipsius artis (*sic c. genet.*: SCHOL. Iuv. 6, 491 nominis [*al.* HIER. in Is. 20, 1 falsorum nominum falsas ... -as. quaest. hebr. in gen. p. 2, 11 -as rerum, nominum atque regionum ... explanare; *v. p. 980, 73.* RVFIN. Basil. hom. 2, 2 p. 1736ᴮ. *et al.*]. HIER. epist. 57, 11, 2 -as verborum [in Gal. 5, 26 p. 423ᴬ CASSIOD. in psalm. 131, 2 p. 947ᴮ]. *al.* CAEL. AVR. acut. 3, 19, 188 passionis *cholericae. al. cf. et infra l. 35*). POMP. gramm. V 178, 21 *non* licet tibi referre rem ipsam ad -am, nisi ipsa -a consentit rei principali. V 221, 7 *legimus* in -is (*sim. de scriptis* [*v. p. 980, 74*]: CASSIOD. gramm. VII 216, 4 de orthographia librum et alium de -is [*al.* BRAVLIO epist. Isid. epist. 10, 3 *al*]. ISID. epist. 13, 2 codicem -arum. IVLIAN. TOL. gramm. V 319, 16 quis scripsit -as? ... Isidorus). POMP. gramm. V 250, 10 si inde (*sc.* '*mane*' *ab* '*emanare*') habet -am (DON. Ter. Ad. 26 nomina personarum ... debent habere rationem et -am [et(h)i- *VC*, exoe- *A*]. SERV. Aen. 12, 7 Latinam [*v. infra l. 39*]. HIER. in Dan. 13, 58. *ibid.* 59 Graecam ... Hebraicam [*v. infra l. 33. 41*]. IVLIAN. TOL. gramm. V 322, 34 *al. et al.*). POMP. gramm. V 288, 33 '*soloecismus*' ex graeca -a est ([ISID. orig. 1, 29, 4. *cf.* EVSTATH. Bas. hex. 3, 8 p. 898ᴰ 'caelum' ... a 'cernendo' ... quod ex Graecorum melius -a colligimus ... οὐρανόν ... ἀπὸ τοῦ ὁρᾶσθαι. *v. supra l. 17*]. SERV. georg. 2, 86. Aen. 1, 184 Latina nomina Graecam ... -am recipere [*v. l. 40*]. *al.* OROS. comm. 3 p. 156, 12 iuxta. *et al.* [*v. et l. 31*]). IVL. VICT. rhet. 3, 3 p. 378, 21 per -am (FILASTR. 108, 3). *al.* SERV. georg. 2, 4 *non* potest Graecum nomen Latinam -am recipere (Aen. 11, 31 *al. cf. et l. 30. 37*). Aen. 12, 7 *al.* HIER. quaest. hebr. in gen. p. 28, 6. vir. ill. 63 hebraica (*v. l. 31*). EVCHER. instr. 1 p. 68, 19. CASSIOD. inst. div. 3 p. 1115ᴬ *Hieronymus* nomina ... *prophetarum* ... -is propriis ... patefecit. IORD. Get. 48. *et al.*

etymologicē *v.* etymologicus, *l. 51.*

etymologicus, -a, -um, ἐτυμολογικός. *form. gr.* -ē *pro subst. f.* (*voce sc. velut* 'τέχνη' *per ellipsin q. v. om.*: *l. 51; cf. et l. 54 sq.*). 1 *adi.*: *i. q. ad etymologiam pertinens*: GELL. 1, 18, 1 quod *Aelius* vocabulum graecum ... resolverit in voces latinas ratione -a falsa. DIOM. gramm. I 322, 25 sunt quaedam *nomina*, quae Graeci -a (ethim- *B*, ethimoloica *A*, aethymologia *M*) nominant ut 'bibliotheca' (*i. quasi ex originatione perspicua*). 2 *pro subst. f.* -ē (*v. l. 45*): *i. q. ars etymologica*: VARRO ling. 7, 4 quom dicat -e non omnium verborum posse dici causa⟨m⟩ *eqs.* [*gr. aut trad. aut ed.*: VARRO ling. 5, 1 *fem.* (ethimo- *cod.*). 7, 109 *fem.* (*v. l. 46*). GELL. 2, 22, 7 isti ἐτυμολογικοί (*ad sensum cf.* etymologus, *l. 57*).]

etymologus, (-a, -um), ἐτυμολόγος. *i. q. vocum originum et indagator et explanator* (*subst.*; *cf. l. 55*): VARRO ling. 6, 39 si -us (ethimologos *l. v.*) principia verborum postulet mille *eqs.* [*gr.* (*pro adi.*): VARRO ling. 5, 29.]

etymum, -ī *n.*, ἔτυμον. *de scriptura*: etim-, (a)ethim-: *v. l. 68. 74.* aethem-: *infra l. 77.* -oe-: *infra l. 72. 77.* [*gr. litt.*: VARRO ling. 6, 40 (est τυμα *trad.*). 7, 2. 45. 82 *bis. v. et infra l. 68.*] *i. q. vera vocis alcis. sive origo sive ratio* (*syn.* origo *l. 69; i. q. explicatio, interpretatio etymologica infra l. 71* [*cf. et infra l. 67 et v.* etymologia]; *fere i. q. vox principalis, ex qua alia quaedam derivatur*: *l. 70. 74. pro tit. libr.*: *infra l. 71*): VARRO rust. 1, 48, 2 videtur *glumae* vocabulum -um habere a glubendo. GELL. 18, 4, 11 -a ... (etim-, aethim- *l. v.*; *gr. ZA*) harum vocum et origines. CHAR. gramm. p. 70, 15 B. p. 70, 18 rem ... ineptissimam duco latino nomini graecum et⟨ymum⟩ accommodare (*seq.* cognatio). MACR. Sat. 1, 9, 11 Cornificius -orum libro tertio (*de eiusdem libris*: 1, 17, 62 C. in -is. PRISC. gramm. II 257, 6 [-toe- *l. v.*]. *ad rem v. Wissowa, RE IV 1630, 10 sqq. et cf. supra l. 66*). PROB. Verg. georg. 1, 70 aspirant harenam, quia areat, cui -o h (ethimon, hymon *l. v.*; *v. app. crit.*) adiunctum est, quod etiam haurit. POMP. gramm. V 178, 25 cum ipsum -um non habeat '*columna*' commune cum principali (*sc.* '*colu*'). *ibid. l.* 26 (-thoe- *B*, aethem- *C*, etoem- *A*). *K.-M.*

1. eu *dipthongus*: PRISC. gramm. II 39, 12 eu transit in e longam, ut 'Achillēs' pro 'Achilleus' *eqs.* TER. MAVR. 426 AV et EV cum copulamus, V secundam iungimus, in vicem graecae quod *v* ⟨haec⟩ subdita ⟨est⟩ vocalis V (*cf.* 395). 467.

2. ˣeu *interiectio*, εὖ. *de prosodia v. O. Skutsch, Prosod. u. metr. Gesetze der Iambenkürzung, p. 26.* MAR. VICTORIN. gramm. VI 204, 21 *interiectio* laudantis ut eu ([heu *C*]. AGROEC. gramm. VII 122, 13 [*exemplo est* TER. Phorm. 478, *v. infra l. 21*]. DIFF. ed. Beck p. 55, 10 inter eu et heus et heu: eu interiectio laudantis est, heus vox inclamantis est, heu dolentis. GLOSS.ᴸ V Abba EV 36). GLOSS.ᴸ III Abol. EO 7—7ᵃ ⟨h⟩eus: vox clamantis. eu vox respondentis (I Ansil. EV 2 *al.*). *cf.* heu. *legitur in enunt. gr.*: CIL XIII 10018, 141 eu pi⟨e⟩ (*i.* εὖ πίε). [*variat c.* heu *v. infra l. 23. 30. 32* (*bis*). *35 al.*; *cf. Richter, Studemunds Stud. I p. 508 sqq.*; *Lodge, Lex. Plaut. s. v. c.* heus: *v. infra l. 35. falso trad. pro* heu *in tit. v. s.* heu; *pro* eheu *v. p. 297, 44*; *pro* heus: PLAVT. Aul. 456. *dub.*: PLAVT. Rud. 821 (heu *vel* eu *edd.*, eheu *codd.*). DON. gramm. IV 391, 27 (*om. LP, secl. Keil*).]

interiectio approbantis, gaudentis sim. (*v. Hofmann, Lat. Umgangsspr., p. 26*): 1 *ponitur nude, fere i. q. bene, optime*: PLAVT. Men. 174 sq. mihi, tibi atque illi iubebo iam adparari prandium. :: eu. :: inde usque ad diurnam stellam crastinam potabimus. :: eu, expedite fabulatu's (eu *utroque loco om. P*). Merc. 601 Eutyche. :: eu, Charine (*cf. in salutando*: Most. 339 ecquis hic est? :: adest. :: eu, Philolaches, salve). Mil. 899 em tibi adsunt quas me iussisti adducere ... :: eu, noster esto. 1146 eu, probe (Persa 156. *cf.* 667 eu, praedatu's probe. TER. Phorm. 398 eu, noster, recte). TER. Eun. 154 eu, noster, laudo. Phorm. 478 eu, Phormio (SCHOL. *ad l.*: congaudendo). 869. HOR. ars 328 'si de quincunce remotast uncia, quid superat? poteras dixisse'. 'triens'. 'eu' ([heu *a K²*, est *Fλlδ*]. SCHOL. Hor. Vind. *ad l.*: pro euge id est bene). ITALA Matth. 25, 21 (cod. d) eu serve bone ([25, 23]. εὖ, VVLG. euge). 2 *praecedit partic. confirmativas* (*hic illic abit in meram asseverandi notionem* [*v. e. g. l. 30. 33 al.*]; *quibus locis interiectionem dolentis* 'heu' *magis idoneam esse contendunt Langen, Beitr. p. 197; Sonnenschein, Plaut. Rud. p. 190. aliter Richter l. supra allato*): edepol: PLAVT. Epid. 72 eu (*P, A ut vid.*, heu *B²*) e. res turbulentas (*sic sequente acc. exclamativo*: Poen. 603 [*om. A*]. *al.*). Men. 160 eu e. ne tu ... esses agitator probus (908 [heu *B²*]). Most. 981 (heu *A*, ei *B²*). hercle: PLAVT. Men. 316 eu (*Camerarius*, tu *P, deest A*) h. hominem multum et odiosum mihi (*cf. sequente acc. exclamativo*: 872. Mil. 394 [*A*, heus *P*]. *al.*). 731 (heu *P, deest A*). Most. 586 Persa 706. Truc. 7 (*Spengel*, eum *P, deest A*). ecastor: PLAVT. Mil. 1062 minus *auri* ab nemine accipiet. :: eu e. nimis vilest tandem! 1066 Poen. 283 Stich. 243 TITIN. com. 59. *Burckhardt.*

? IVL. VAL. 2, 23 p. 83, 29 non Parthis ... Elamisve, non Babyloniis aut Mesopotamiae data militiae **ēvacātiōne** (evoc- *P*; vacatione *Volkmann, deinde Löfstedt, Glotta 4, 1913, 259*).

ˣēvacuātio, -ōnis *f.* *ab* evacuare. GLOSS. II 224, 28 ἀκυρωσία. *inde a* TERT. (*v. infra l. 70*). 1 *i. q. actio vacuefaciendi, exinanitio* (*acced. plerumque gen. obi.*): a *generatim*: LEO M. serm. 71, 3 p. 388ᴬ revolutio lapidis, -o monumenti, depositio linteorum ... veritatem dominicae resurrectionis *astruunt.* CAEL. AVR. acut. 2, 19, 116 antecedentibus vasorum -bus. b *technice* (*in med.*): *de exonerando corpore* (*alvi, ventris sim.*; *de sanguinis detractione infra l. 55 sqq.*; *inde meton. de purgatoriis*: *l. 58*): AMBR. Noe 9, 28 subita effusio ac repentina -o (*sc. ciborum per intestina*). PS. SORAN. quaest. med. 34 p. 252, 6 corporis (ORIBAS. syn. 1, 13 p. 814; *gr. p. 20, 2* πρoκενωθῇ, *La*: evacuetur). CASS. FEL. 23 p. 39, 21 clystere (vac- *gc*; *anteced.*: ventris purgatione). ORIBAS. syn. 1, 8 p. 810 *sanguinis* ([*gr. p. 14, 1* κενώσεως]. 9ᵗⁱᵗ· p. 810 de mensura -is *s.* [*gr. p. 14, 6* κενώσεως]. *ibid.* in -em s. [*gr. p. 15, 1* φλεβοτομίας, *sic et La*]). 1, 19 p. 823 post -em scibalarum (*gr. p. 32, 1* μετὰ τὸ κενῶσαι τὰ σκύβαλα). *al. v. et p. 983, 81. 84.* *nota de ipso medicamine purgatorio* (*v. supra l. 50*): PHILAGR. med. 3 p. 161, 6 aliae ... -es sunt, quae per ventrem deponunt, quas Graeci hypelata vocant. c *mystice ap. Christ.* (*v. s.* evacuo, *p. 984, 6 sqq.*): HIL. trin. 9, 14 p. 292ᴮ accipere formam servi nisi per -em suam non *potuit*, qui manebat in dei forma. *ibid.* p. 293ᴬ -o formae (*seq.* qui se evacuat). *al.* LEO M. epist. 124 Conc.ˢ II 4 p. 163, 22 nec cum adiectione personae nec cum -e naturae (*cf. seqq.*). CONC.ˢ I 5 p. 269, 7 (*gr.* κενώσεως, *l. 11* exinanitionis). p. 346, 34. *al.*

2 *i. q. actus seu irritum faciendi seu plane delendi, i. q. infirmatio* (*v. infra l. 79*), *destructio, eversio sim.* (*def. cf. p. 984, 71*): a *in universum* (*syn.* abolitio *infra l. 73*; *acced. ubique gen. obi.*; *praeter l. 71 rei*): TERT. adv. Marc. 4, 24 p. 503, 6 (*ad Is. 35, 9*) -em et subiectionem bestiarum. IREN. 3, 23, 7 *Adamae* salus -o est mortis (*ad I Cor. 15, 26*; *v. p. 985, 21*). PS. CYPR. singul. cler. 39 p. 214, 26 abolitio scandalorum ... -o (vac- *C*) tota luxuriae. AVG. in Rom. 72 p. 2084ⁱⁿⁱᵗ· -o omnis principatus et potestatis (*v. p. 985, 9*). CASSIAN. conl. 23, 20ᵗⁱᵗ· peccati (*v. p. 985, 14*). PS. LEO M. humil. 10 p. 170ᴮ baptismatis. MAR. MERC. Conc.ˢ I 5 p. 64, 31 Christus ... sine peccato ⟨pro⟩ debiti huius -e nitebatur (*cf. p. 65, 3* evacuavit chirographum *et v. p. 984, 84*). POMER. 3, 30, 3 p. 514ᴬ partis (*v. p. 985, 8*). FACVND. defens. 2, 1 p. 558ᴬ quod in -em praedictae synodi facta sunt, quae in eius purgationem scripta esse iactantur (8, 5 p. 726ᶜ Chalcedonensis). *et al.* b *t. t. rhet.* (*absol.*; *syn.* destructio): PS. IVL. RVF. schem. dian. 6 p. 61, 18 ἀνασκευή est ... figura, qua ... *adversariorum* proposita destruimus ac redarguimus falsa ... latine dicitur destructio vel -o.

[K.-M.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ēvacuātor, -ōris *m.* *ab* evacuare (-tus). *qui (quasi exinaniendo) destruit (v. p. 984, 63)*: CASSIOD. var. 3, 51, 3 spectaculum (*curruum*) expellens gravissimos mores ... -or (-atio *A*) honestatis, fons irriguus iurgiorum *eqs.* [DIDASC. apost. 31, 12 *v. p. 986, 17.*]

***ēvacuo**, -āvī, -ātum, -āre. *ab* ex *et* vacuo. CHAR. gramm. p. 472, 13 B. (*inter verba act. coni.* I^{ae}). GLOSS.^{L} II Abav. EV 2 -at refellit, amnuit (*i.* ab-), evertit, destruit, exinanit (*v. p. 984, 63*). 3 -atur eviratur, effeminatur, ex⟨h⟩auritur. IV Plac. E 42 -ans exinaniens. *al.* GLOSS. ἐκκενῶ. κενῶ. *legitur inde a* PLIN. nat. (*fort. a* COLVM., *v. l. 15*) *notione q. e. s. I; inde a* TERT. *not. II* (*huius usus ap. eccl. tritissimi pauca tantum exempla dedimus [praemissis locis bibl., ut quatenus auctores eccl. e certis quibusdam exemplis bibl. pendeant, satis illustretur; v. p. 984, 69 sqq.; cf. et s. I A 3, p. 984, 6 sqq.]; extra eccl. raro: v. p. 985, 56. 57 sqq. 83 et cf. p. 982, 82*). [*dub. trad.*: COLVM. 12, 52, 14 *dolia, vasa sim.* ubi fuerint a mercatore -ta (*SA[R]*, vac- *dett., edd.; v. infra l. 30*). *variat c. simpl.: v. l. 64. 75. p. 984, 11. 84. 985, 70. 79.* AVG. epist. 23, 4 p. 68, 3 (vac- *K*). *al.* *coni. pro* vac-: FAVST. REI. grat. 1, 1 p. 7, 7 (1, 11 p. 39, 20 *Engelbr.* serm. 18 p. 294, 10 [vocu- *i.* vac- *trad., Aug. serm. dub. 2, p. 1741* vac-; ⟨e⟩vac- *Engelbr.*], *vix recte*). *var. lect.*: PELAG. in II Cor. 3, 6 p. 246, 11 S. (*A*, enervans *BHV*). *dub. interpr.*: CARM. adv. Marc. 5, 101. *ex falsa ut vid. interpr.* (κενόω *sc. pro* κινέω): MVTIAN. Chrysost. hom. 20, 3 p. 364$^{med.}$ (*in imag.*) usquequo non caenum istud (*i. vestimenta, aurum sim.*) -amus? (*gr. p. 146* μέχρι τίνος βόρβορον ἀνακινοῦμεν;).]

I *i. q.* **vacuum facere**: **A** *corporaliter* (*de re ap. gnostic. personata infra l. 47*): **1** *in universum*: **a** *c. obi. nudo*: **α** *vasa, receptacula* ('*bibendo*' *infra l. 32 [in sent. alleg.]*; '*mammas*' *sc. sugendo: infra l. 34.* *frugem i. q. purgare [sc. seminibus] v. infra l. 36*): ? COLVM. *v. supra l. 15.* VLP. dig. 18, 6, 1, 4 ut ante -rentur *vasa* quam *eqs.* (*[ibid.]*. *cf.* ITALA Is. 51, 17 [Hier. in Ier. 5, 14, 2 p. 307, 1] calicem irae ebibisti et -asti; ἐξέπιες καὶ ἐξεκένωσας, VVLG. potasti usque ad faeces). ENNOD. dict. 7, 7 p. 445, 1 incrementum rusticum matris mammas inter sulcos -at (*v. supra l. 29*). CASSIOD. Ios. antiq. 9, 8 p. 269 arcam (*gr. 9, 164* κενοῦντες ... θησαυρόν). 13, 6 p. 367 pharetras (*gr. 13, 96* ἐξεκενώθησαν). *nota* (*v. supra l. 29*): ORIBAS. syn. 1, 17 p. 818 mitius si purgare volueris -as coloquintidas et eius sementes ablatas *eqs.* (*gr. p. 25, 13 tantum:* τὸ ... σπέρμα τῆς σικυωνίας ἔκβαλλε, *sic et La*). **β** *aedificia, urbes, loca, mare*: SCHOL. Stat. Theb. 1, 37 *v. p. 243, 45* (*sc.* '*urbes*'). AMBR. Noe 16, 58 quomodo non -retur mare ventorum vi (*antea*: exinaniretur profecto). AVG. epist. 164, 12 p. 532, 15 illis ... -tis carceribus (*i.* '*infernis*'. *cf. l. 9* c. exinanitos). VICT. VIT. 2, 18 vidit ... presbyter ... Fausti *ecclesiam* refertam turbis populorum ... et post ... -tam et repletam *porcis*. VEN. FORT. carm. 10 (expos. orat.) 1, 21 p. 223, 34 ob hoc *deus* -vit Tartaros, ut repleat caelos.

b *c. additam.*: *acced. abl.*: IREN. 1, 11, 1 matrem (*sc. Achamoth*) ... -tam spiritali substantia (κεκενωμένην, *v. supra l. 26 et cf. s. B p. 984, 32 sqq.*). PS. MAR. VICTORIN. phys. 18 p. 1305^{A} '*dominus* fecit mare siccum': non utique -tum aqua, sed constrictum (*cf. seqq.* VEN. FORT. carm. 1, 21, 62 *Egirius flumen* tribuit pisces -tus aquis). AVG. civ. 11, 10 p. 475, 23 D. vas -etur umore quo plenum est. EVCHER. hom. 8 p. 850^{C} *agri cultor* studet agrum ... noxiis -are ruderibus spinarum (*syn.* emundare). CASSIOD. Ios. antiq. 14, 26 p. 426 pecuniis et hominibus Romani civitatem (*gr. 14, 484* κενώσαντες). de: GREG. TVR. Franc. 6, 31 p. 271, 11 regio illa ... -ta vel de hominibus vel de ipsis pecoribus. *cf. et s. B, p. 984, 35.*

2 *t. t. med. de vacuefaciendo corpore* (*cf.* ORIBAS. syn. 1, 25 p. 830 oportet ... ante fumentationem -are corpus flevothomo [*v. infra l. 79*] aut catartico [*v. infra l. 61 sq.*]; *gr. p. 40, 10* κενοῦν [*deest* fl. aut c., *sic et La*] *et v. p. 982, 53*): **a** *strictius de purgatione alvi, ventris sim., i. q. exonerare, purgare*: **α** *alvum sim.* (*absol. de medicamentis vim purgativam habentibus l. 65. 66*): PLIN. nat. 20, 52 ad -andam alvum (32, 104; *db*, et ua- *VR*). PHILAGR. med. 3 p. 162, 13 hypelata ... quae -are solent per ventrem (*cf.* PS. SORAN. quaest. med. 33 p. 252, 4 quaedam ... *adiumenta* sunt in -ando [-endo *trad.*]. *ibid. l. 6* [*cf. supra l. 63*]). AVELL. p. 8, 16 *Arrius* viscera et ... cor ... effudit in stercora atque ita ... internis omnibus -tis attenuatus est *et* ... tabe resolutus est. CASS. FEL. 24 p. 40, 19 clystere (*v. infra l. 75*) ventrem. **β** *hominem*: ANON. Vales. 16, 95 *Symmachus* fluxum ventris incurrit et dum intra triduum -tus fuisset ... animam amisit. PHILAGR. med. 2 p. 151, 6 si ... manifesta signa plenitudinis apparuerint, -andus est patiens. PS. APVL. herb. 42, 5 H.-S. -atur *hydropicus* per urinam (MISC. Tir. p. 60, 28). CAEL. AVR. acut. 3, 4, 40 clysteribus synanchicos (CASS. FEL. 22 p. 38, 13; vac- *g. v. et supra l. 69*). *refl.*: ORIBAS. syn. 1, 2 p. 802 (*post lac. in Aa*) -are se homo debet (*gr. p. 5, 1* προαποθέμενον, *La*: depositionem ventris ... facere). **b** *laxiore usu de qualibet corporis evacuatione* (*de flebotomia l. 80 sqq.*): CAEL. AVR. chron. 2, 13, 185 -andas venas (*cf.* ORIBAS. syn. 1, 8 p. 810 quibus -ari expedit sanguinem [*La*: evacuatio; *gr. p. 14, 1* κενώσεως]. 1, 9 p. 810 [*gr. p. 15, 13* κενώσεις]. 1, 10 p. 813 succurrimus -ando primum vir [*i.* '*ver*'] intrante [*La*: auferendus ... sanguis; *gr. p. 18, 5* κενοῦν]. *sim.*: ORIBAS. syn. 1, 8 p. 810 subitanea est evacuatio opus, ita ut -etur *patiens* usque ad angustiam [*gr. p. 14, 6* κενοῦν ἄχρι λιποθυμίας]. *v. et p. 983, 59*). ORIBAS. syn. 1, 2 p. 802 *exercitatio* -at ea quae sunt superflua in corpore (*gr. p. 4, 5* κενοῖ). 1, 6 p. 807 venus plenitudinem corporis (*gr. p. 9, 7* κενῶσαι. 1, 7 p. 809; *gr. p. 13, 4* ἐκκενῶσαι). 1, 25 p. 831 humores (*syn.* ducant; *gr. p. 41, 9* κενῶσαι). *al.*

3 *peculiariter ap. Christ.*: **a** *mystice de Christo, qui ut hominis formam sibi adscisceret, quasi se ipsum exinanierit (hic usus fluxit ex Phil. 2, 7 [Χριστός] ἑαυτὸν ἐκένωσεν μορφὴν δούλου λαβών [*VVLG. exinanivit*]. cf. et 2, 6 [v. l. 20] et v. p. 982, 63)*: HIL. in psalm. 53, 8 p. 141, 11 forma ... se dei ex eo quod erat ad id, quod non erat ... -ante ([vacu- *R*, vacante *V*]. *cf.* RVFIN. Greg. Naz. orat. 1, 23, 1 p. 23, 19 -ta divinitas ... carnis adsumptio [*sim.* FVLG. RVSP. incarn. 8 p. 577^{D}; *opp.* impleat, impleverat; *syn.* vacuum]). trin. 7, 6 p. 204^{A} ex mysterio -ti a se dei et assumptae carnis. 12, 6 p. 437^{B} -ans ... se non abolitus est. *ibid. al.* HIER. in Gal. 3, 14 p. 363^{D} ille se de plenitudine et de forma dei -vit. *al.* RVFIN. Orig. in lev. 7, 2 p. 375, 11 B. *Christus* se (*syn.* exinanire). Greg. Naz. orat. 2, 13, 5 p. 101, 8 perfectus et plenus ... -atur; -vit ... se a forma et gloria dei ad tempus. *al.* AVG. in psalm. 68 serm. 1, 9 p. 848$^{med.}$ quod non de rapina habebat *Christus* (*cf. Phil. 2, 6*), hoc se -vit, ut ad nos veniret. *al.* LEO M. serm. 25, 2 p. 209^{B} tamquam se propria virtute -verit (*antea*: extenuavit, exinanisse). *al.* CONC.^{S} I 5 p. 95, 22 (ἐκένωσεν, *opp.* plenitudine). *et al.*

b *de eleemosyna danda (syn. l. 29. 31), i. q. erogare* (*acced.* in: *l. 26. 28; absol. l. 31 [cf. erogo p. 802, 38 sqq.]*): MVTIAN. Chrysost. hom. 1, 4 p. 242$^{extr.}$ operemur eleemosynas, -emus in istos pecunias nostras ([*gr. p. 19* κενώσωμεν]. 32, 4 p. 441$^{extr.}$ substantias nostras in pauperes [*gr. p. 224 item*]. *cf.* 28, 4 p. 413$^{a. extr.}$ *illa vidua* quae totam vitam [*gr.* βίον *i.* '*fortunas*'] suam -vit; *seq.* dare, dedit [*gr. p. 197 item*]). 10, 4 p. 309$^{med.}$ noli parcere pecuniis; ac si omnia indiget, -a, da (*gr. p. 89* κἂν πάντα δέῃ κενῶσαι, δός).

B *incorporaliter (spectat fere ad res quae sunt animi, mentis sim. [de hominum dignitate ac condicione, fere i. q. eicere, expellere: l. 49; audacius de ecclesia episcopo orbata infra l. 56]. adhibetur non nisi indicata re, a qua quis [quid] -etur [abl. separ., ab; acc. infra l. 58] tam in malam partem exuendi, privandi notione [v. l. 42 sqq. 54. 55; pass. fere i. q. desciscere sc. solvendo se l. 51] quam in bonam c. vi liberandi [v. l. 40], emundandi [v. l. 46 sqq.]. cf. et p. 983, 47)*: ITALA Rom. 7, 2 (Tert. monog. 13 p. 783 Oe.) mulier viventi viro vincta est, si autem obierit, -ta est a lege (ἐλευθέρα, VVLG. liberata. *v. l. 38*). IREN. 1, 30, 6 uti ... -et eos a principali virtute ([*ibid.*]. AVELL. p. 509, 9 spiritus ... caritatem virtutibus omnibus -at non habentes [GREG. M. moral. 23, 50 p. 283^{B}]). *al.* AMBR. Abr. 2, 9, 61 *mens* se cogitationibus et disceptationibus saeculi huius (*syn.* exinanitam; *opp.* repletur). in psalm. 61, 30, 1 p. 395, 21 cor suum omni labe malitiae ([*anteced.* exuere]. *cf.* FAVST. REI. serm. 18 p. 294, 7 quando per gratiam baptismi ab omnibus peccatis et vitiis -amur [*i.* '*emundamur*'; *v. l. 38*]). MAXIMIN. c. Ambr. 74 p. 27, 37 a sacerdotio ⟨e⟩vac⟨ua⟩ndos *esse* impios (*i.* '*expellendos*'; *cf. l. 33. antea*: ecclesias auferendas christianis). VVLG. Gal. 5, 4 -ti estis a Christo, qui in lege iustificabimini (*i.* '*soluti defecistis*'; *v. l. 37 et cf. Bauer, Wtb. z. N. T. s. v.* καταργέω, *p. 653*). PAVL. NOL. epist. 24, 17 p. 217, 13 -emur ... nostris viribus, ut divinis impleamur (FERRAND. epist. 3, 1 p. 890^{A} sententiam ... viribus -tam debilitavit). GREG. M. moral. 28 pr. p. 445^{D} *virtus animum* a plenitudine veritatis (*opp.* inflat). *nota* (*v. supra l. 34*): IOH. II epist. (Mon. germ. epist. III) p. 47, 27 ecclesia *Reiensis* ... -ta est eius (*sc. Contumeliosi*) sacerdotium (-o *C1*).

syn. vel coniunct.: emundare: *p. 983, 54.* exinanire: *l. 9. 17. 22. 45. p. 983, 42. 43.* exuere: *supra l. 46.* vacuus: *supra l. 13.* *opp.*: implere: *supra l. 13.* refercire: *p. 983, 44.* replere: *l. 45. p. 983, 45. 46.* plenus: *l. 18. p. 983, 52.* plenitudo: *l. 16. 23.*

II *i. q. quasi vires exinaniendo aut* **irritum facere, infirmare** *sim. aut plane* **tollere, abolere, destruere** *sim.* (*passive saepe i. q. perire [v. ex. gr. p. 985, 28. 31. 33]; de sententiis, dictis sim. refellendis et evertendis: ex. gr. p. 985, 50 sq. 66. 67 sq. 77. gr. respondet persaepe* καταργέω, *quod non adnotatur [reliqua afferuntur]. acced.* in: *p. 985, 64.* GLOSS. *v. p. 983, 7*):

A *res* (*[maxime incorporeas]. de huius usus cum locis bibl. ratione explananda v. p. 983, 11. de notione cf.*: HIL. trin. 11, 32 p. 420^{C} evacuatio [*v. p. 982, 68*] ... non idem est quod subiectio. nam -are adversantem potestatem [*v. p. 985, 10*], hoc est ius potestatis auferre, ne maneat, et per potestatis evacuationem regni est abolere dominatum): ITALA Rom. 3, 31 (Tert. pudic. 6 p. 228, 24) legem ... -amus per fidem ([VVLG. destruimus]. VVLG. Eph. 2, 15. RVFIN. Adamant. 1, 4 p. 9, 14 adveniens Christus ... creatoris l. in decretis et dogmatibus -vit [ἀνέτρεψεν]. *al.* *cf.* TERT. monog. 7 p. 771 Oe. ex eis ... quae -ta sunt legis). ITALA Rom. 4, 14 (Pelag. in *h. l.* p. 38, 21 S. *al.*) -ta est fides, abolita est promissio ([exinanita *l. v.*, VVLG.; κεκένωται]. VVLG. Rom. 3, 3. AVG. epist. 177, 11 p. 679, 21. RVSTIC. Conc.^{S} I 4 p. 80, 32 orthodoxam. FAVST. REI. grat. 1, 16 p. 51, 27. *et al.* *cf.* BACHIAR. fid. 6 p. 1033^{B} nec -antes historiae fidem credimus ... gesta). ITALA Col. 2, 14 (Aug. conf. 7, 21, 27) -tum (vac- *V*) est chirographum ([ἐξαλείψας, VVLG. delens].

[K.-M.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

AVG. c. Iul. 1, 2, 4 in -ando ch. LEO M. serm. 61, 4 p. 348^A generale ... et letale. *al. v. p. 982, 77*). VVLG. I Cor. 1, 17 ut non -etur crux Christi ([κενωθῇ]. AVG. nat. et grat. 9, 10 p. 239, 2 CASSIOD. compl. in Gal. 6, 1 p. 1346^B. *et al.* *cf.* VVLG. Gal. 5, 11 -tum est scandalum crucis [*al.*]). I Cor. 9, 15 quam ut gloriam meam quis -et ([κενώσει]. II Cor. 3, 7. TERT. adv. Marc. 5, 7 p. 595, 24. FVLG. RVSP. ad Tras. 1, 1 p. 225^C dominicam [*opp.* firmarit]. *al. v. infra l. 63*). 13, 10 cum ... venerit quod perfectum est, -bitur quod ex parte est (AVG. civ. 11, 31 p. 506, 10 D. *al. v. p. 982, 78*). 15, 24 omnem principatum et potestatem et virtutem ([ZENO 2, 6, 3. *v. p. 982, 74*]. HIL. trin. 11, 32 p. 420^B virtutem [LVCIF. moriend. 9 p. 303, 29 signatam. PROSP. carm. de ingrat. 924 arbitrii. *al.*]. PELAG. in I Cor. 15, 24 p. 218, 9 S. omnes contrariae potestates [*al. v. p. 984, 72*]). TERT. carn. 16 p. 452 Oe. -vit peccatum in carne ([*cf. Rom. 8, 3* κατέκρινεν τὴν ἁμαρτίαν ἐν τῇ σαρκί, VVLG. damnavit]. TERT. *ibid.* carnem peccati [*al.* AVG. pecc. mer. 1, 39, 70. *et al.*]. *ibid.* carnem ... peccatricem [*al.*]. *ibid.* in illa *carne* peccatum -tum [PELAG. in I Cor. 15, 24 p. 218, 9 S. *al.*]. AVG. in psalm. 40, 6 p. 459^med. *al.* PS. PROSP. vocat. gent. 1, 17 p. 669^C originale p. [*al.*]. *passim.* *cf.* CASSIOD. inst. div. 5 p. 1116^D inimicitias carnis. *v. p. 982, 75*). resurr. 51 p. 106, 7 si ... mortem -ari ait ([*cf. I Cor. 15, 26* destruetur m.]. PS. CYPR. singul. cler. 4 p. 177, 21 AMBR. spir. 1, 5, 66 p. 720^C. PELAG. in I Cor. 15, 28 p. 219, 19 S. -ta morte et omni ... errore destructo. CASSIOD. compl. in Gal. 2, 6 p. 1344^B irrita atque -ta. *et al. v. p. 982, 72.* LVCIF. moriend. 13 p. 313, 9 supplicia).

TERT. anim. 33 p. 355, 26 -bitur ratio iudicii, si *eqs.* 46 p. 375, 15 Telmessenses nulla somnia -ant. patient. 12 p. 19, 23 cetera -buntur, consummabuntur, exhauri⟨e⟩ntur (*opp.* permanent. *cf.* CASSIAN. conl. 15, 2, 3 omnia ... illa -anda ac destruenda sunt, caritas vero ... permansura). adv. Marc. 5, 11 p. 611, 21 novi testamenti, quod manet in gloria, ... veteris, quod -ari habebat (*cf.* AVG. c. Faust. 12, 11 p. 340, 12 non eis [*Iudaeis*] auferetur velamen, quod in lectione veteris t. manet, quia in solo Christo -atur ... velamen, quo absconditur *vetus t.* [serm. frg. p. 1734^extr.]). monog. 7 p. 771 Oe. 'crescite et redundate' (*gen. 1, 28*) -vit extremitas temporum. carn. 21 p. 459 haec ... prophetae vox (*sc. Is. 7, 14*) -bitur (CONC.^S I 5 p. 128, 13 apostolicas [*gr.* ἀναιροῦμεν]. *cf.* ITALA Matth. 15, 6 [cod. e] -astis verbum dei [ἠκυρώσατε, VVLG. irritum fecistis. AVG. serm. 118, 2 p. 673^med. v. prophetae. *al.*]. GAVDENT. serm. 13 p. 935^B Iudae sermones Christus. POMER. 1, 20, 1 p. 434^A dicta ... repugnantibus factis. *sim. al.*). PS. TERT. haer. 8 p. 225, 4 evangelica gratia -atur, si *eqs.* (AVG. c. Pelag. 1, 6, 11 p. 431, 26 dei gratia ... in parvulis. FAVST. REI. grat. 1, 1 p. 11, 4 *al.*). ITALA psalm. 140, 8 (Aug. spec. 6 p. 46, 1) animam meam (ἀντανέλῃς, VVLG. auferas). *al.* IREN. 1, 25, 1 virtutes accepisse, per quas -vit *Iesus* ... in poenis passiones (AMBR. exc. Sat. 1, 47 p. 1306^B. *cf.* Noe 12, 41 sobrietate ... unusquisque inundantium ... diluvium passionum [*antea*: vacuam]). CYPR. testim. 1 cap. 13 p. 37, 22 (*opp.* daretur). sent. episc. 3 p. 437, 21 qui haereticorum baptismum probat, nostrum -at (AVG. epist. 185, 17 p. 16, 11 *al.*). epist. 73, 22 p. 795, 15 quasi -are possint humana argumentatione ... *evangelii* veritatem (FVLG. RVSP. ad Tras. 1, 3 p. 227^B non dissimili v. -atur errore. *al.*). OPTAT. 3, 3 p. 79, 16 sapientiam; *seq.* humiliata (*cf.* AMBR. off. 1, 26, 123 p. 59^D omnem s. Aegyptiorum omnesque artium potentias ... -vit *Moyses*). ZENO 1, 2, 4 *caritas* bella premit, lites tollit, iura -at, ... odia eradicat, iras extinguit. *al.* SERV. Aen. 12, 907 'nec spatium evasit': -tus est impetus ... spatio longiore. AMBR. Hel. 6, 18 *al.* HEGES. 1, 41, 6 p. 97, 4 fraudolentiam (*antea*: minueret). 3, 18, 1 p. 220, 1 voluntariae mortis assertionem (*gr. 3, 383* πρὸς ἀποτροπὴν τῆς αὐτοχειρίας). *al.* VVLG. Sirach 2, 8 non -bitur merces vestra (οὐ μὴ πταίσῃ). I Cor. 13, 8 sive prophetiae -buntur sive linguae cessabunt sive scientia destruetur. 13, 11 factus ... vir -vi quae erant parvuli (*cf.* PELAG. in II Cor. 3, 7 p. 247, 4 sqq. S. gloria legis per gloriam evangelii -atur [*v. supra l. 5*], sed i[s]ta -atur ut proficiat, sicut infantiam ipse dicit -ari in viri perfecti aetatem [*v. q. seqq.*]). *al.* PELAG. in Gal. 5, 26 p. 338, 7 S. veram doctrinam (FEL. Aug. c. Fel. 1, 6 p. 807, 23 *al.*). *al.* AVG. c. Cresc. 4, 65, 80 p. 579, 8 ea quae a me dicta sunt (epist. 176, 2 p. 666, 3 -antes quod dicit apostolus. c. Pelag. 1, 21, 39 p. 457, 11 *al.*). epist. 23, 4 p. 68, 7 sacramentum ([*opp.* accepit]. LEO M. epist. 5 Conc.^S II 1, 2 p. 31, 3 [vac- *l. v.*; *gr.* μάταιον ... ἀπεργάζεσθαι]. *al.*). *saepe.* PAVL. MED. bened. praef. p. 715^B (*antea*: extenuanda). PS. LEO M. humil. 20 p. 177^B martyria (*syn.* destruere). *al.* EPIST. pontif. 392 Conc.^S I 2 p. 109, 18 auferens incarnationis mysterium et illud -ans, ... quo *eqs.* RVSTIC. Conc.^S I 4 p. 110, 34. CONC.^S I 5 p. 338, 11 (= CYRILL. Leo M. epist. Conc.^S II 4 p. 129, 18 *al.*) non -ta aut sublata diversitate naturarum *Christi* per coniunctionem (*gr.* ἀνῃρημένης). *saepe.* PS. PROSP. vocat. gent. 1, 12 p. 664^A hic locus sufficit ad -andum, quod ... obiciunt (*cf.* ENNOD. epist. 9, 1, 1 p. 228, 6 quando quod gratiosus optulerit, durus ... interpres -at [se vac- *B*]). *al.* ARNOB. in psalm. 148 p. 566^C medicinam ... medici incontinentia aegrotantis. MAX. TAVR. hom. 37 p. 305^D omnes meos conatus. POMER. 3, 34, 2 p. 520^A (*syn.* enervet). *al.* CASSIOD. compl. in Rom. 3, 1 p. 1323^D praecepta divina. *al.* COD. Iust. 8, 42 (43), 4 (*a. 238*). *et frequenter.*

B *aliquem*: PS. TERT. haer. 2 p. 218, 8 ut -rentur angeli illi, qui *eqs.* ITALA II Thess. 2, 8 (Tert. resurr. 24 p. 60, 26 *al.*) *iniquum* Iesus interficiet ... et -bit apparentiā adventus sui (VVLG. destruet). HIL. trin. 2, 4 p. 53^A solliciti ..., ne patrem filius ab eo natus -et (*antea*: imminutus in filium). 11, 33 p. 420^C -tis ... magistratibus. AVG. c. Iul. op. imperf. 6, 40 p. 1603^extr. *dominus* -vit ... diabolum (MVTIAN. Chrysost. hom. 4, 4 p. 268^init.).

coniuncta, synon., apposita: abolere: *p. 984, 79.* auferre: *p. 985, 44.* consummare: *p. 985, 28.* damnare: *p. 985, 15.* delere: *p. 984, 84.* destruere: *p. 984, 75. 985, 21. 29. 72 al.* enervare: *p. 985, 82.* eradicare: *p. 985, 55.* exhaurire: *p. 985, 28.* extenuare: *p. 985, 71.* extinguere: *p. 985, 55.* irritum (facere): *p. 985, 24. 38.* minuere: *p. 985, 58.* tollere: *p. 985, 55. 75.* *opp.*: firmare: *p. 985, 7.* manere: *p. 985, 31. 33* (*cf.* permanere: *p. 985, 28. 30*). probare: *p. 985, 49.*

ēvacuātior *compar. ab* ēvacuātus, (-a, -um) *part. perf. pass. pro adi. (coni. Löfstedt, Glotta 4, 1913, 259). i. q. magis vacuus, inanior*: DIDASC. apost. 31, 12 qui tales sunt et ingrediuntur eius modi vacui in ecclesia et -t⟨i⟩ores iterum egrediuntur (*cf. syr. p. 192, 10 F.* magis vacui; *gr. p. 193, 8 aliter*: διάκενοι).

deriv.: evacuatio, evacuator. *K.-M.*

ēvadāticius, -a, -um. *ab* evadari. NOT. Tir. 73, 45 -ae, *sc. litterae, i. quibus vadimonium aut flagitatur aut flagitatum praestatur.* GLOSS. V 661, 67 exvadaticia (ex vad-?) epistula.

ēvadimōnium, -ī *n.* *ab* ex *et* vadimonium. NOT. Tir. 73, 46^a. *videtur idem significare, quod* evadaticiae.

*ēvādo, -āsī, -āsum, -ere. *ab* ex *et* vadere. *de formis*: -asti *i. -asisti*: HOR. sat. 2, 7, 68 SIL. 15, 793. -dissent: TREB. trig. tyr. 5, 7. IORD. Get. 274 (-sissent *lect. det.*). -ero *pro coni. perf.* -erim: PAVL. PELL. 150. -surus fuerat, si: CLAVD. DON. Aen. 8, 215. *de notione*: NON. p. 293, 1 exire, tendere. 293, 7 fieri, produci. *ibid. l.* 9. 18. 21 liberari. ascendere. apparere. GLOSS. -o ascendo. ἐκφεύγω. ἐκκλίνω. ὑπεξέρχομαι. -as perexeas, erumpas (*v. p. 988, 48*). -sit ἀπέβη. ἐξέβη. ἐξέφυγεν. NOT. Tir. 63, 74/78 -it. -sit. *inde a* PLAVTO.

I ***intransitive*:** **A** *i. q. exire, egredi, effugere*: **1** *de hominibus* (*de bestiis ex. gr. l. 39. 47. 63. 69 sqq. p. 987, 1. 12. 15 sqq.*): **a** *proprio motu pedum*: **α** *notione vadendi s. eundi praevalente*: PLAVT. Rud. 175 in undas concidit; ... -sit ex aqua (*sim.*: LIV. 21, 28, 12 *elephanti* pedetemptim vadis in terram. 26, 45, 9 medio stagno -ere ad moenia. APVL. met. 7, 20. ZACCH. 1, 18 p. 1086^C in litus aliud). SANTRA trag. 3 ex templo excita -it. CIC. Catil. 2, 1 abiit, excessit, -sit, erupit. Cael. 65 ex balneis. SALL. Iug. 56, 5 oppido. VERG. Aen. 11, 905 silvā ... opacā. LIV. 9, 2, 8 per alium saltum (44, 6, 5 inde. *cf.* 26, 17, 8 per artas semitas). 9, 6, 3 e saltu (21, 25, 13. 22, 6, 8 *al.*). 21, 28, 3 e navibus ... in terram (26, 44, 11 CVRT. 9, 2, 18). 39, 20, 9 ex hostium agro. 41, 26, 4 extra vallum. PHAEDR. 4, 9, 11 vulpecula ... puteo. SEN. Med. 676. CVRT. 5, 3, 23 retro ... ex angustiis. LVCAN. 6, 118 ruptis -ere claustris *i. eruptionem facere* (*cf. l. 62. p. 987, 14*). VAL. FL. 7, 163 patriis ... tectis. SIL. 9, 82 furtim castris. FLOR. epit. 4, 1, 7 *Catilina* hostis. AVSON. 325, 103 Cupido ... portā ... eburnā. *nota*: VARRO rust. 3, 16, 36 ex alvo *apes* (*cf.* PLIN. nat. 11, 119 *pyrallis* longiore ... volatu, *sc. ex igne*). SORAN. p. 85, 12 *infans* de utero.

β *notione effugiendi praevalente*: RHET. Her. 4, 44, 57 navi ... fracta multi incolumes (*cf. l. 68. 72. 76. p. 987, 50. 988, 19*) -erunt (*sim.*: LIV. 30, 25, 8 incolumes. SEN. rem. 14, 1. QVINT. decl. 259 p. 57, 12. 17 in terram. p. 60, 9. FIRM. math. 6, 39, 2 ex vitiosis umoribus *eqs.* VVLG. act. 27, 43. 44 ad terram [*gr.* διασωθῆναι]. 28, 4 de mari). CIC. Att. 11, 21, 2 hinc (LIV. 22, 5, 2 inde. 27, 41, 5; *syn.* abire). nat. deor. 2, 95 ex illis abditis sedibus -ere in haec loca ... atque exire (*vix i. q.* '*escendere*'). LIV. 10, 35, 19 per corpora *hostium.* 21, 56, 2 aliā. 22, 16, 5 per Casilinum. VAL. FL. 7, 570 claustris (*cf. l. 48*) *taurus.* SVET. Iul. 31, 2 *per* tramites pedibus. Nero 48, 3 aegre.

b *inde: effugere ex periculo vel condicione adversa, ad salutem pervenire* (NON. p. 293, 9 liberari): **α** *subintellegitur motus localis* (*cf. etiam B 1*): CIC. Lig. 5 illinc (*i. ex Africa*). CAES. Gall. 3, 19, 4 qui ex fuga -erunt. VERG. Aen. 11, 702 pugnae. LIV. 1, 12, 10. 2, 59, 8 *al. saepe.* 3, 3, 8 ex insidiis. 8, 10, 6 intacti (21, 46, 2. 33, 26, 9). 8, 26, 4 periculo (21, 33, 5). 21, 46, 2 lupus (33, 26, 9. 41, 9, 6. *cf.* VLP. dig. 9, 1, 1, 5 canis. 10 fera. AMM. 29, 3, 3 *canis.* AMBR. bon. mort. 5, 18 *dammula* de retibus. SVLP. SEV. dial. 2, 9, 6 lepusculus ... incolumis). 22, 6, 5. 22, 49, 9 e manibus hostium (SEN. dial. 5, 40, 3. VVLG. II par. 16, 7 de manu tua). 23, 47, 8 per *portam.* 25, 11, 15 *naves* inde in apertum mare (TAC. hist. 3, 77). 26, 17, 13 in tutum. 27, 1, 15 ex tanta clade. 28, 11, 14 in loca culta. 28, 16, 6. 29, 27, 15 scaphis ... in terram, *sc. e navibus.* 31, 37, 11 *incolumis* (39, 50, 7. *cf. supra l. 55*). 31, 47, 1 inde, *sc. in navibus.* VAL. MAX. 4, 7, 2. SEN. Phaedr. 901 quonam? benef. 5, 12, 1 (*in imag.*) ex *latebris.* epist. 32, 3 (*in imagine*). CVRT. 4, 4, 12 in turres ... desertas (FLOR. epit. 2, 6, 36). 6, 8, 18 occultus. PETRON. 138, 4. PLIN. nat. 6, 200 pernicitate. SIL. 10, 56 conversis ... habenis. 13, 178. 14, 314. 15, 477. 17, 166. HOMER. 713 cursu (AMM. 19, 11, 11; *sc. equo*). STAT. Theb. 9, 253. QVINT. inst. 2, 17, 20 e custodia. FRONTIN. strat. 1, 4, 13^a in angustias freti subito, *sc. navibus.* TAC. hist. 4, 33 eques. ann. 14, 32 in castra.

[Leumann]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

15, 7 equus ... retro -sit. *al.* PLIN. epist. 6, 20, 10. SVET. Aug. 13, 1 fugā (FLOR. epit. 4, 2, 20 per ... claustra. COD. Iust. 1, 3, 53, 2). Tib. 4, 2 Praeneste, inde Neapolim -sit. Claud. 18, 2 postico ... in Palatium. FLOR. epit. 2, 2, 13. 4, 7, 12 in tumulum. *al.* CALL. dig. 48, 3, 12 pr. (*ex rescr. Hadr.*) *si* custodiā militibus -erit. 48, 3, 13 ruptis vinculis et effracto carcere (VLP. dig. 47, 18, 1 pr.). 48, 19, 28, 13 deportatus. MEN. dig. 49, 16, 5, 6 (*ex rescr. Hadr.*) se captos -isse, non transfugisse. VLP. dig. 11, 4, 1, 4 fugitivi (LEX Visig. 9, 1, 6. 13). APVL. met. 1, 7. 1, 14 furtim. 2, 30. 7, 7 mediis Orci faucibus. ITALA iud. 3, 26 (Lugd.); *gr.* διεσώϑη, VVLG. effugit. ITIN. Alex. 48 PANEG. 9 (12), 16, 3. SORT. Sang. 32, 3 in fugā. IVST. 32, 1, 9; *syn.* incolumis effugisset. AMM. 24, 1, 5 *cervi* ad solitudines notas. 25, 8, 18 per cuniculum. *al.* VVLG. deut. 4, 42 ad harum aliquam urbium. 19, 3. I reg. 23, 26 a facie Saul. *al.* CLAVD. 26, 500 his claustris (*cf. p. 986, 48*). *al.* *de apibus*: COLVM. 9, 8, 9. 9, 9, 3. *de piscibus*: OV. hal. 14 scarus ... tutum ... in aequor. 29 muraena ... per multos -it lubrica flexus (*sc. e reti*). PLIN. nat. 9, 32 saltu *delphinus.* 32, 12.

β prorsus neglecta notione locali servari e periculo: *e naufragio* (*cf. p. 986, 38. 54 sqq.*): TRAG. inc. 90 Vlixes lintre -sit (intervasit *cod.*). VERG. Aen. 9, 98 *carina* undis (*i. undarum periculis [cf. l. 31]; cf.* SERV. *ad l.* alii legunt 'undas'). IVV. 12, 18 praeter pelagi casus et fulminis ictus -sit. SPART. Carac. 5, 8. DRAC. Orest. 375 remige planta. *apud iudices*: CIC. Verr. II 1, 12 ex hoc *iudicio.* Tusc. 1, 98 ab iis *iudicibus.* LIV. 22, 35, 3 ex (et *cod.*) qua *damnatione* prope ambustus. SEN. contr. 7, 2, 8 *reus* tutus. QVINT. decl. 254 p. 42, 12 -sit, absolutus est. PS. QVINT. decl. 7, 8. 8, 6 IVV. 13, 193 TAC. ann. 13, 52 SVET. Nero 5, 2 TERT. nat. 1, 2 p. 60, 22. adv. Hermog. 16 p. 143, 23 qua ... sententia. RVFIN. hist. 2, 7 impunitus *Pilatus.* COD. Theod. 9, 38, 4 (*a. 368*); *subi. varia crimina.* COD. Iust. 12, 45, 2. PASS. Crispin. 1 p. 478[med.] *e morbo*: CIC. div. 2, 13 e morbo -surum aegrotum aut e periculo navem aut ex insidiis exercitum. VAL. MAX. 8, 2, 2 ex illa tempestate. SEN. dial. 10, 11, 1 ex illa valetudine. PS. QVINT. decl. 8, 1. 5, 11 PLIN. epist. 2, 20, 3. 7, 26, 3. AVSON. 75, 2 fati ope, non medici. PELAGON. 269; *Hippiatr. gr. I 190, 13* ἐκφύγοι (*de iumento, item*: CHIRON 232 difficiliter. 498. 613). VVLG. IV reg. 8, 8 de infirmitate. HIPPOCR. progn. 1 (*gr.* περιγίγνεσϑαι. *item* 18. *cf. ibid.* ceteris -suris signis; *gr.* περιεστικῶν σημείων, *i.* σωτηρίων). SORAN. p. 28, 17 qui octavo mense nascuntur. p. 89, 17. CAEL. AVR. chron. 4, 3, 36 a praesentibus periculis. VICT. VIT. 2, 37 ab scorpii ... percussu. EVGRAPH. Ter. Andr. 483 (rec. α) *puer nuper natus* ad vitam. GREG. TVR. Mart. 1, 28 ORIBAS. syn. 8, 14. *varia*: CIC. Sull. 83 cuius ex insidiis. fin. 4, 65. CAECIN. Cic. epist. 6, 7, 4, *sc. non offendendo.* SALL. rep. 1, 1, 8. HOR. sat. 2, 7, 68 (*sc. in adulterio. item*: CALP. decl. 49 VLP. dig. 48, 5, 26, 4). LIV. 42, 18, 5 e tanto periculo (CVRT. 8, 6, 26 QVINT. decl. 259 p. 60, 9). perioch. 104 p. 102, 7; *syn.* superesse. VAL. MAX. 6, 7, 2 proscripti ... per summos ... cruciatus vix. SEN. clem. 1, 25, 4 pusilla mala. epist. 9, 19 per ... ruinas et ignes illaesus et indemnis. 70, 19 in tutum, *sc. suicidio.* 117, 23, *sc. e vita* (*cf.* HIER. epist. 60, 15, 1). CE 1498, 1 -si, effugi: Spes et Fortuna valete (*item* 2139, 1). CVRT. 9, 8, 21 intactus. VAL. FL. 8, 155 hoc ... furto. SIL. 2, 625 nec tamen -isse datur (12, 150. 14, 314). IVV. 9, 65 Vlixes *apud Polyphemum.* 12, 35 *castor cum* damno testiculi. TAC. ann. 14, 7 ictu levi *saucius.* SVET. Tib. 39 *in ruina* praeter spem -sit. Claud. 38, 3. frg. 57 p. 82; *opp.* mori. AMPEL. 2, 11 Deucalion ... maximo cataclysmo (*sim. de Noë*: AVG. civ. 15, 8 p. 73, 3 D. 18, 8 p. 256, 26). TERT. nat. 1, 11 p. 81, 4. ieiun. 7 p. 282, 21 Sodoma ... et Gomorra -issent, si *eqs.* CYPR. epist. 69, 4 p. 753, 6 ab interitu mundi (OPTAT. 3, 4 p. 82, 11). HERM. Pal. vis. 2, 2, 3 (*falsa versione pro gr.* ἀπέχειν. *item* 3, 8, 4 malorum operum -et). ITALA I Cor. 10, 13 (Cypr. testim. 3, 91 p. 176, 2) -endi facultatem (*gr.* τὴν ἔκβασιν). PORPH. Hor. carm. 1, 5 pr.; *sc. ex amore* (CASSIOD. var. 2, 40, 10 *Sirenibus* Ithacus). COMM. instr. 1, 4, 8. PANEG. 12 (2), 38, 3 si morerer, -eram. SPART. Hadr. 17, 1 *al.* PS. HIL. libell. 6 p. 738[C] a contagio ... mortis. OPTAT. 3, 4 p. 82, 11 ab eorum iniuriis. AMM. 19, 1, 5. HIER. epist. 49, 14, 4. in Ezech. 24, 1 p. 227[C] ad salutem. *al.* SALV. gub. 6, 83 morti. IORD. Get. 274 qui gladio -dissent (gladium -sissent *l. v.*). GREG. TVR. Franc. 6, 4 p. 247, 3 vivus virtuti nostrae non -it. *et al.*

c *translate*: *α i. q. exire*: SEN. dial. 1, 2, 12 tam claro ... exitu, *sc. e vita. cf.* TERT. resurr. 4 p. 31, 1 de ea *carne.* 19 p. 52, 4 'de sepulcro exire' de saeculo -ere. *β fere i. q. prodire*: CIC. orat. 95 e philosophorum scholis tales ... *oratores* -unt (QVINT. decl. 269 p. 94, 1).

2 *de rebus*: a *cum sensu locali*: *α res solidae*: CELS. 7, 26, 2[G] *calculus vesicae.* *fere i. q. transire*: SVET. Dom. 19 *sagittae* per intervalla digitorum *pueri* innocue. HIL. in Matth. 13, 9 p. 996[A] *rete piscatoris* per omne ... corpus *aquae marinae.* *i. q. se extendere*: PLIN. nat. 5, 98 *Taurus mons* flexuosus -it usque ad *eqs.* *β umor*: CELS. 3, 23, 7 per ea *loca* ... umor. CVRT. 3, 4, 9 *amnis* in mare (MELA 2, 17). *γ spiritus, vox, fulmen sim.*: TRAG. inc. 20 umbilicum ... terrarum ..., unde ... -sit vox foras (fera *codd.*). TERT. orat. 17 p. 191, 7 oratio Ionae de ... ventre ceti ... ad caelum. CIC. Tusc. 1, 43 animus -at ex hoc aëre. Cato 80 ex insipienti corpore (*syn.* excedere). CELS. 4, 8, 2 per angustias *spiritus asthmatici* (GELL. 12, 5, 2 e pectore). SEN. nat. 6, 18, 3 *spiritus terrae* (*sim.* 6, 31, 2). CAPITOL. Ver. 8, 2 ex arcula aurea spiritus pestilens. SEN. nat. 2, 40, 2 fulmen per id foramen ... redit et -it (*cf.* 2, 58, 1 ignis fulminis). 2, 54, 2 hoc *siccum e nube* ... cum sono -it. PAVL. sent. 5, 3, 6 si per incuriam ignis -erit (coll. Mos. 12, 2, 2 fortuita incendia usque ad vicini agros).

b *translate*: *α i. q. abire*: CHIRON 360 si suspirium (*sc. morbus iumenti*) -et (*i. evanescet*). *β fere i. q. prodire, oriri*: CIC. fin. 4, 69 ex his angustiis ista *dicta* -erunt. TERT. spect. 10 p. 12, 7 hoc ... modo id genus operis (*i. theatra*) in saeculo -sit. nat. 1, 18 p. 91, 1 ignis (*gen.*) contemptus -sit. DRAC. laud. dei 3, 632 post scelus -sit ... honestas. *γ i. q. progressus facere*: TERT. nat. 2, 12 p. 118, 14 quod opere semina -ant. *cf.* anim. 20 p. 332, 13. 38 p. 365, 1. *δ i. q. terminari*: ROMAN. Char. gramm. p. 173, 18 B. 'molli' nunquam per 'e' ablativo -at.

B *i. q. pervenire aliquo*: 1 *proprie, de animantibus (navibus sim.), ita ut non imprimis de fuga et salute petita cogitandum sit*: VERG. Aen. 2, 531 *Polites saucius* tandem ante oculos -sit et ora parentum (NON. p. 293, 21 'apparere'. SERV. *ad l.* pervenit. *inepte* auct. *ad l.*). LIV. 8, 10, 6 intacti -sere. 9, 39, 8 equites ... omissis equis ad primos ordines peditum. 22, 50, 11 in maiora castra. 26, 4, 2. VAL. MAX. 1, 8, 6 per ... aciem ad contraria castra. SEN. epist. 53, 2 quo celerius -rem, *sc. navigando.* CVRT. 4, 8, 8 in ripam semianimis. 4, 15, 17 paucae ... -sere quadrigae in ultimam aciem. 8, 13, 27 *naves, sc. in alteram ripam.* MELA 3, 43 ad frequentiora *loca.* LVCAN. 9, 387; *opp.* ire. PLIN. nat. 9, 5. SIL. 16, 522 *in certamine cursorum* tardato laetus ... Eurytus -it iuvene *aemulo.* FRONTIN. strat. 2, 5, 24 per angustias ad patentia. SVET. Iul. 64 nando ... ad ... navem (*sim.* FLOR. epit. 3, 5, 16). APVL. met. 9, 9 ad campestres semitas. ITIN. Alex. 9. AVSON. 449, 3 *Vlixes ex naufragio* ad usque Phaeacum litus -sit. AMM. 24, 4, 21 milites *cuniculorum fossores* ... ima penetrasse fundamentorum, iam ... -suros. *al.*

2 *translate*: a *generatim*: PLAVT. Rud. 612 quam ad rem ... *attineat* somnium, ... *non* quivi ad coniecturam -ere *eqs.* VARRO frg. Non. p. 308, 37 quemadmodum incipiat fingi *puer*, ad id quasi -at (*cf.* QVINT. inst. 2, 4, 17 in id. LACT. inst. 6, 3, 7 ad bonam frugem). PAVL. FEST. p. 256 *quercus* in ingentem ... amplitudinem. SEN. dial. 5, 1, 5 *ira* ex levissimis ... in maxima -it. epist. 79, 14 quam multorum profectūs in notitiam -sere post ipsos? QVINT. inst. 2, 17, 16 ne in infinitum quaestio -at. LACT. inst. 6, 19, 6 *audacia* ad omne flagitium. ira 18, 12 servorum ... peccata ... -ent ... ad maius malum per impunitatem. HIL. trin. 5, 15 p. 138[A] neque in familiam seminis *Abraham* ... renatus -is. COD. Iust. 11, 62, 2 (*a. 315*) pensitationem omissam ... *non* ad fraudem iuris eorum -ere, qui *eqs.*

b *speciatim: homo, res* quo -at *i. ad quem finem perveniat* (NON. p. 293, 1 exire, tendere); *plerumque post verba sentiendi*: *homo*: PLAVT. Poen. 172 quo -as, nescio. Trin. 938 experiri, quo -surust denique. TER. Andr. 127 quam timeo, quorsum -as (*huc* GLOSS. IV 66, 19 -as: perexeas, erumpas). Phorm. 626 quid hic coeptat aut quo -et hodie? *cf.* Eun. 517 huc -sit, quam pridem *eqs.* CIC. Att. 14, 4, 1 vereor ... quo -at. *aliquid*: PLAVT. Asin. 51 *id* quo -at, sum in metu (NEP. Dion 8, 1 timeret. SERV. auct. Aen. 2, 531 timeo). TER. Phorm. 111 quo -at, vide ([EVGRAPH. *ad l.* quo res perveniat. *male* SCHOL. *ad l.*]. CIC. Att. 9, 18, 4 quorsum. 14, 19, 6). CIC. Att. 7, 17, 4 haec ... intellegentur quorsum -sura sint. 16, 15, 4. SEN. epist. 101, 8 *dubitatio* venientium, quorsus -ant. *res aliqua*: PLAVT. Stich. 541 miror quo -surust apologus. TER. Andr. 176 eri ... lenitas verebar quorsum -ret (*inepte* DON. *ad l.*). SALL. Iug. 14, 9 hucine ... beneficia tua -sere, ut *eqs.*? LIV. 2, 42, 11 terrores ... eo, ut *eqs.* 3, 40, 1 cum ... nec quo -sura res esset, cerneret (30, 21, 2 solliciti erant). 24, 27, 5 quon[i]am -rent motūs, ... opperiens. TERT. monog. 13 p. 783, 15 Oe. et sequentia recognosce, quo sensus iste ... -at. AMM. 20, 8, 2 summa coeptorum quorsum -ret, pertimescens (21, 13, 9 ambigens. *cf.* 21, 12, 10 aliorsum -sit). 27, 3, 1 *portentum.* *res, homo in statum quendam*: TER. Ad. 509 nimia illaec licentia ... -et in aliquod magnum malum (SEN. dial. 7, 14, 2 *voluptates.* 10, 6, 2 *audacia*). LIV. 10, 14, 8 in apertum ... discrimen ... res. 27, 23, 6 pestilentia ... in longos morbos. HIL. in Matth. 10, 24 p. 976[C] corpus ... in naturam animae. PAVL. MED. bened. 10, 14 *christiani* in fidei robur (BOETH. cons. 1, 2, 4). MACR. somn. 2, 10, 16 aemulatio ... in invidiam.

c *aliqua ratione* (*ad exemplum verbi gr.* ἀποβαίνειν, *ut vid.*): *α res, fere i. q. evenire, accidere* (*cf. etiam A 2 b γ*): LVCIL. 632 -at saltem aliquid aliqua, quod conatus sum. CIC. leg. 2, 43 secus aliquanto. div. 2, 109 aliquid, sicut praedictum est (*cf.* 2, 121 id quod somniarimus, -ere; *sc. secundum somnium.* 2, 146 eadem somnia aliis aliter *eqs.*). TERT. adv. Marc. 2, 3 p. 336, 14 qualiter sequens rerum ordinatio -erit. 2, 6 p. 343, 1 aliter *libertas arbitrii*, quam *eqs.* 2, 7 p. 344, 8. *addito adi. praedic.*: CIC. div. 2, 108 somnium verum (2, 146). 2, 109 multa vera. LIV. 23, 12, 12 laetitia ... vana (25, 23, 8 spes. 35, 47, 2 inceptum).

β homo, fere i. q. fieri, exsistere: CIC. Verr. II 3, 161 quod tu eiusmodi -isti (*cf.* TREB. trig. tyr. 5, 7 eo genere). *ex*: BRVT. Cic. ad Brut. 1, 7, 1 tantum iam virum, ex quanto ... potest -ere, qui *eqs.* Q. CIC. pet. 35 ex communibus proprii ... suffragatores -unt.

[Leumann]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

VAL. MAX. 6, 9, 14. 6, 9 ext. 1 ex ... ganeone ... philosophus. IVST. 16, 4, 10. *cf.* TERT. apol. 22, 3 de angelis *daemones.* *adduntur praedicativa: subst.*: CIC. Mur. 29 oratores (de orat. 1, 126 QVINT. inst. 8, 3, 79) -ere; *anteced. syn.* citharoedi fieri. Brut. 131 perfectus Epicurius -erat (AMBR. Hel. 12, 45 philosophus). Att. 6, 2, 9 sumptu iam nepos (*i. prodigus*) -it Scaptius. LIV. 1, 39, 4 iuvenis ... indolis regiae. 3, 33, 7 plebicola ... pro ... insectatore plebis. VAL. MAX. 5, 1, 10 tributae humanitatis specimen C. Pompeius, ... desideratae idem -sit exemplum (*sim.* 6, 9, 3. 8, 3, 2). 5, 4 ext. 2 maximo tibi ... et civi et duci -ere contigit (ASCON. Corn. p. 52, 1 St. malus). 6, 1, 6. 9, 1 ext. 3 Xerxes ... quanta ... imperii ruina -sit. SEN. benef. 7, 17, 2 *ille* sive homicida sive fur ... -sit. VLP. dig. 21, 1, 25, 6 aleator ... vel *eqs.* SVLP. SEV. dial. 1, 24, 4 *miles* victor.

adi. (*gen. pretii l. 25*): LVCIL. 533 vilicus paulo strenuior si -erit. CIC. Verr. II 3, 162 bonum fortemque. Phil. 2, 18 tam improbum (NON. p. 293, 1 'fieri, produci'). Brut. 175 in iure ... summus -erat. 299 digni nomine *oratoris* -rent (PLIN. epist. 4, 19, 1 PS. AVR. VICT. orig. 20, 1). rep. 1, 67 fastidiosae ... mentes -ant civium (*cf.* TERT. nat. 2, 13 p. 124, 9 lasciviores ... mores atque ingenia hominum. AVG. anim. 4, 18, 28 p. 408, 1). fin. 4, 78. LIV. 28, 43, 8. 29, 1, 11 egregiam hanc alam equitum -isse. RVT. LVP. 2, 9. VELL. 2, 42, 1 *tantus.* 2, 94, 3 quantus. VAL. MAX. 1, 8 ext. 4 *mutus* vocalis -sit. 3, 4 tit. *humiles* clari (5, 1, 3 pugnā. 8, 14 ext. 4). 4, 1, 1 quantum domo inferior, tantum gloria superior. SEN. dial. 4, 10, 6 epist. 95, 36. 99, 12; *syn.* fieri. PETRON. 58, 13 nemo dupondii -it (*v. supra l. 14*). PORPH. Hor. sat. 1, 8, 39 *al.* ITALA prov. 9, 12 (Ps. Aug. quaest. test. RevBén. 28 [1911] p. 5, 60) si sapiens fueris ... si ... malus -eris (*gr.* ἀποβῇς). VVLG. Sirach 30, 8 (*gr.* ἀποβαίνει, ἐκβαίνει). RVFIN. hist. 3, 23, 13 pessimus (*gr.* ἀπέβη). INSCR. christ. Diehl 3879 (*fort. pertinet ad A 1 b β*) immunis a poenis -as (*in lapide scriptio corrupta*).

C *i. q. in altitudinem escendere:* 1 *proprie* (*qui ex aqua in ripam -it, in altum escendit. cf.* NON. p. 293, 21 ascendere. SCHOL. Ter. Bemb. Ad. 509 ascendit): ? CIC. *v. p. 986, 60.* SALL. Iug. 50, 6 equi facile. 52, 3 advorso colle. VERG. Aen. 2, 458 -o (SERV. *ad l.* 'e' vacat ut 'emortuus' *eqs. huc* GLOSS. II 293, 40 -o ascendo) ad summi fastigia culminis (SIL. 12, 57 ad culmina ... serpens). 6, 128 superas ... ad auras (HIL. in Matth. 16, 2 p. 1008ᴬ *Ionas* in a. s. *cf.* HYG. Gell. 10, 16, 3 qui descenderint illuc [*i. ad inferos*] atque inde rursum -erint. SEN. Herc. f. 583 ad superos [PS. HIL. libell. 6 p. 739ᶜ]). LIV. 2, 17, 5 in muros (4, 34, 1. 25, 23, 17. 25, 24, 1 scalis. CVRT. 9, 4, 30. 10, 5, 10. *cf.* LIV. 8, 16, 7. 10, 17, 7 scalis ... admotis in moenia. 26, 45, 3. TAC. ann. 12, 17 scalis). 2, 50, 10 in verticem collis (CVRT. 5, 4, 27 editum. *cf.* 7, 11, 11). 2, 65, 6 in (vi *ed. Oxon., errore typogr.*) summum iugum (4, 32, 10. 27, 27, 5. *al.* CVRT. 3, 8, 26 montis. 8, 11, 5). 5, 46, 9 in Capitolium (*cf.* CVRT. 9, 8, 12 in arcem [SIL. 13, 47]). 5, 47, 3 in summum (7, 34, 5. 28, 20, 6). 7, 14, 8 super castra in montes (8, 7, 1 CVRT. 5, 3, 5 SIL. 14, 419). 36, 24, 9 in rupem. 44, 9, 7 ab ima in summam testudinem. *al.* CVRT. 5, 4, 12. 7, 11, 15 *al.* SIL. 3, 515 proprio ... calle. 3, 528. 8, 131 in celsam ... pyram. STAT. Theb. 3, 468 huc. VIR. ill. 26, 1 HIL. in psalm. 56, 6 p. 172, 6. AMM. 14, 2, 9 ad summitates collium tardius -bant. 16, 12, 59. 27, 10, 12 ad celsiora. VAL. CEM. hom. 2, 2 aut revertendum est aut -endum. *al.* *nota*: ACC. trag. 112 vapos (*sc. rogi*). SIL. 10, 577 aetherias anima ... -sit in auras (*cf. l. 37*). QVINT. inst. 1, 2, 26 vites ... in cacumina *arborum.*

2 *in imag.*: SEN. contr. 10 praef. 16 ad summa -surus iuvenis. epist. 75, 18 ex hac ... faece in illud ... sublime et excelsum. QVINT. inst. 1 prooem. 20. 2, 4, 17. 12, 11, 30 in summum (LACT. inst. 6, 3, 2 eius *viae virtutum*). MACR. somn. 2, 13, 9 per gradus syllogismorum ad unum finem probationis. POMER. 2, 5, 2 p. 450ᴮ in sublimitatem virtutis. BOETH. arithm. 1, 1 p. 7, 24 ad cumulum perfectionis.

II *transitive* (*ante* VERG. *unus* LVCIL. *bis; pass.*: -endus *inde a* LIVIO, *p. 991, 59; ceterae formae inde a* TERT.): A *i. q. egredi, effugere, relinquere*: 1 *strictius motu locali*: a *obi. nomen loci sim.*: VERG. Aen. 3, 282 tot urbes Argolicas. 6, 425 ripam irremeabilis undae (SERV. *falso*: 'transit'). 9, 384 hostīs (*v. l. 78*) atque locos (OV. met. 14, 126 loca ... mortis; *opp.* adire. FRONTIN. strat. 2, 13, 4 locorum ... iniquitatem). SEN. nat. 5, 18, 7 scopulos ... et insidias ... maris. COLVM. 7, 9, 11 (*cf. p. 991, 74*) porci si -erint haram (*cf.* CHALC. comm. 159 -sis stabulis). 9, 12, 1 apis -it vestibulum. PLIN. nat. 11, 185 lautumiarum ... angustias. SIL. 7, 611 lubrica. 12, 503 clausos milite collis -si victor. FRONTIN. strat. 1, 5, 19 saltum. CHALC. comm. 91 (*de luna*) -sā terrenā umbrā. FAV. EVL. p. 6, 3 *eclipsim luna.* AVG. civ. 16, 4 p. 130, 21 D. ARNOB. in psalm. 17 p. 347ᶜ (*in imag.*) *muros; syn.* transgredi. HIST. Apoll. 1 cubiculum. 8 rec. B ratem. *nota*: MART. CAP. 6, 683 quae *maria Taurus mons* ... flexuosus -it (*i. evitat*).

b *alia obiecta*: VERG. Aen. 9, 384 hostīs; *v. l. 66* (SIL. 14, 225 hostem. *cf.* VAL. FL. 6, 246 Oebasus ... summisso poplite Phalcen [*i. telum Phalcis*]. SIL. 4, 338 *Hannibalem* Metabus *in pugna.* 7, 380 Fabium Romanaque tela [*cf. p. 990, 33*] *Hannibal.* FRONTIN. strat. 1, 5, 18. DICT. 2, 2 fugā Graecos. AMM. 30, 7, 11. CLAVD. DON. Aen. 1, 200 p. 47, 6 *Cyclopas. al.* VVLG. Iudith 15, 2. ARNOB. in psalm. 58 p. 407ᴮ -sis ... inimicis). Aen. 9, 557 nostras ... manus (QVINT. decl.

335 p. 319, 22 CLAVD. DON. Aen. 1, 245 *al.* HIER. epist. 126, 2, 2. *cf. infra l. 27*). SEN. Herc. O. 1433 an inter astra positus -si genus mortale tandem? (*cf. p. 991, 38*). PLIN. nat. 9, 20 *piscis* celeritatem *delphini* (*cf.* ROMVL. fab. Aesop. 80, 3 rec. g. accipitris impetum anser). VAL. FL. 7, 299 diras ... voces. SIL. 14, 131 pedibus ... letum. STAT. Theb. 6, 890 nodos *amplectentis.* FLOR. epit. 2, 11, 6 custodiam (GAIVS inst. 2, 67 nostram *fera* [dig. 41, 1, 3, 2]). GAIVS inst. 2, 67 oculos nostros *fera* (*cf. l. 30*). dig. 47, 1, 7 pr. hostium potestatem (FLORENT. dig. 49, 15, 26. VLP. dig. 41, 1, 44 piscis ... vel avis. AVG. civ. 11, 13 p. 481, 8 D. *dei*). VLP. dig. 10, 2, 8 *pecu* feram (ROMVL. fab. Aesop. 57, 4 rec. W. cervus *canes*). 21, 1, 17, 9 servus ... dominum sequentem (ARNOB. in psalm. 17 p. 347ᴰ effugientes -simus persequentes *al.*). CALL. dig. 48, 3, 12, 1 paganos ... custodiā. APVL. met. 1, 26. DRAC. Orest. 266 aper ... retia (*cf. l. 22*).

2 *translate et in imaginibus i. q. servari ex periculo, evitare mala sim.*: a *usitatiora*: *α vincula, manus, oculos, tela, insidias, personas*: SIL. 7, 71 captiva paras moriendo -ere vincla (TERT. monog. 12 p. 782 Oe.). TERT. adv. Marc. 4, 30 p. 525, 7 laqueum (CYPR. epist. 30, 3 p. 550, 24 diaboli. 52, 4 p. 619, 19. AVG. anim. 32, 2 p. 361, 1 haereticorum. SACR. Leon. 437 delictorum. COD. Theod. 16, 5, 38 [*a. 405*] legis. COD. Iust. 7, 39, 4, 1 GREG. M. in euang. 14, 5 p. 1130ᴬ *al.*). AVG. nupt. et concup. 3, 9 retia maligna; *opp.* incurreres. BACHIAR. repar. laps. 13 p. 1050ᶜ muscipulam fornicationis. SIL. 7, 628 Garamantica tela (*v. l. 33*) Marmaridumque manus (9, 114. 567 SPART. Did. 6, 2 VOPISC. Prob. 18, 3. CLAVD. 7, 190 avitas. AVG. civ. 1, 34 p. 50, 31 D. DRAC. Orest. 715 iustas. *sim.* TERT. adv. Marc. 5, 21 p. 649, 19 *epistula Pauli* falsarias manus Marcionis. *cf. p. 989, 84*). SIL. 15, 793 nostram ... dextram. APVL. met. 8, 31 canis ... custodientes oculos. TERT. adv. Marc. 2, 11 p. 370, 8 huius oculos aliqua paradisi portio. CYPR. laps. 27 p. 257, 13 dei (HIER. in Ier. 21, 13/14 p. 254, 1). *cf. l. 8. addo*: RVFIN. apol. adv. Hier. 1, 17 p. 554ᶜ *deus* -at atque excedat aspectum. SIL. 7, 380 (*v. p. 989, 80*) tela (7, 628; *v. l. 24*). *cf.* TERT. anim. 33 p. 356, 24 corpus ... ferrum. CYPR. epist. 4, 3 p. 475, 13 *Christi* gladium spiritalem et ... iudicii diem (VVLG. I par. 21, 12 *hostium.* II par. 36, 20). SVET. Iul. 74, 1 insidias (SPART. Hadr. 7, 1. DICT. 6, 2 mare insidiasque suorum). MAXIMIN. c. Ambr. 97 insidiosam conspirationem. VAL. FL. 7, 504 tauros ... ferosque terrigenas *Iason.* SIL. 10, 419 Hannibalem mutato -ere caelo. 15, 590 divos (TERT. fug. 10 p. 479 Oe. deum. PAVL. NOL. carm. 24, 235 LACT. epit. 34, 11. *cf.* CYPR. epist. 4, 2 p. 474, 7 diabolum). TAC. ann. 16, 8 Neronem. PLIN. epist. 2, 1, 3 Caesares. SVET. Tib. 61, 5 *Tiberium, sc. morte.* FLOR. epit. 3, 1, 18 illum *emptorem Roma.* 3, 21, 7 arx Capitolii ... Gallos. *al.*

β casus, pericula, discrimen, flammas sim., mala, morbum, mortem: VERG. georg. 4, 485 casus ... omnīs. Aen. 10, 315 ferri. PROP. 1, 21, 1. TAC. ann. 14, 6 gravem. SVLP. SEV. dial. 1, 3, 5 *hordeum* ventorum. PAVL. PELL. 150 *equo vehens* casus abruptos. ALC. AVIT. carm. 4, 235. VAL. MAX. 4, 7, 6 periculum ... mortis. TAC. hist. 5, 21 captivitatis. PORPH. Hor. carm. 1, 1, 16. 1, 5, 12 maris. CYPR. mort. 15 p. 306, 20 lubricae aetatis. SVLP. SEV. dial. 1, 16, 3 et pericula famis ... et herbarum venena. *al.* TAC. ann. 14, 10 discrimen improvisum et matris facinus (FIRM. math. 5, 3, 7 instantis exitii. 5, 3, 36). VERG. Aen. 5, 689 flammam *classis* (SYMPH. 240. PASS. Paul. 12 p. 36, 17 ignem). PLIN. epist. 3, 9, 36 (*in imag.*) illum turbinem (APVL. met. 10, 4 fugā ... procellam Fortunae. *vide etiam* CAPITOL. Max. Balb. 14, 3 *pass.*). *cf.* DICT. 6, 1 natando ... naufragium. CLAVD. DON. Aen. 9, 555 ruinas turris. CELS. 4, 31, 2 hoc malum. 7, 26, 2ᴵ. TERT. resurr. 63 p. 124, 19; *opp.* invasit. GREG. M. in euang. 40, 8 p. 1309ᴬ·ᴮ moral. 21, 8. *sim.*: SEN. dial. 12, 9, 2 vitae incommoda, *sc. morte* (CASSIOD. var. 5, 38, 1 laboris). AVG. pat. 2, 2 peiora. ZACCH. 1, 29 incerta. SEN. dial. 6, 22, 2 morbos. PLIN. epist. 1, 12, 11 perpetuam valetudinem, *sc. morte* (SORT. Sangall. 38, 1. 39, 2. 41, 8). HIL. in Matth. 9, 10 p. 966ᴬ infirmitatem (in psalm. 91, 5 p. 349, 11). CAEL. AVR. acut. 3, 17, 171 iliacam ... passionem. CASSIOD. Ios. antiq. 8, 11 p. 241 languorem (*gr.* διαφεύξεται). VAL. MAX. 5, 7, 3 necem (PHAEDR. 4, 6, 4 mures. VVLG. II par. 20, 24). SIL. 14, 131 *et* 171 letum. APVL. met. 1, 14 mortem (TERT. patient. 3 p. 3, 14 CYPR. epist. 58, 3 p. 659, 8 AMBR. c. Aux. 12. AVG. in euang. Ioh. 49, 2 ut ... mors differatur, non ut -atur [GREG. M. in euang. 29, 5 *act.*]). AVG. c. acad. 1, 5, 13 interitum (civ. 1, 1 p. 5, 18 D. clademque. *al.*). AVG. civ. 15, 11 p. 77, 26 D. in arca exitium ... diluvii. *addo*: IVV. 12, 122 Libitinam ... aeger.

γ poenam, iudicium, crimen, calumniam: PS. QVINT. decl. 11, 8 nocens poenam (PLIN. epist. 10, 58, 2 CALP. decl. 32 PAPIN. dig. 3, 1, 70, 1. APVL. met. 10, 11 noxii facinoris. CYPR. laps. 28 p. 258, 3 *al.* PAVL. NOL. carm. 12, 5 poenas. AVG. civ. 8, 19 p. 349, 24 D. temporales. *al.* COD. Theod. 9, 34, 9 [*a. 386*]. *al.* COD. Iust. 4, 63, 6 *al.*). APVL. met. 9, 9 tanti facinoris ... supplicium (LVCIF. Athan. 2, 7 p. 160, 10 aeterna supplicia. moriend. 14 p. 316, 2. COD. Theod. 9, 16, 11 [*a. 389*] ultimum. ENNOD. dict. 17, 2 p. 474, 3 *al.*). VLP. dig. 9, 4, 8 litis aestimationem. CLAVD. DON. Aen. 10, 740 ultionem (GREG. M. moral. 16, 82 *pass. al.*). TAC. ann. 3, 14 patrum sententias (LACT. epit. 34, 11 *dei* sententiam. COD. Theod. 16, 10, 20, 4 [*a. 415*] capitalem). APVL. met. 9, 40 capitalem causam. TERT.

[Leumann]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

spect. 20 p. 21, 12 iudicium (LVCIF. non parc. 23 p. 259, 10 dei. AVG. civ. 16, 30 p. 174, 19 D. ultimum. *al.*). orat. 7 p. 185, 25 iustitiam exactionis (anim. 33 p. 358, 6 saeculi). apol. 45, 5 leges (PANEG. 7 [6], 10, 7 CASSIOD. var. 4, 22, 4. *cf.* COD. Iust. 1, 51, 14, 3 legis aculeos). CYPR. epist. 52, 3 p. 619, 12 -endae et lucrandae (*cf. ibid.*) damnationis (AVG. pecc. mer. 2, 27, 44). 59, 4 p. 670, 15 censuram. PS. ASCON. div. in Caec. p. 204, 11 St. necessitatem accusationis. SACR. Leon. 328 p. 34, 1 ius infesti dominatoris. COD. Iust. 3, 28, 37 pr. testamenta ... *illam* querellam. 9, 22, 8 accusationem. CYPR. domin. orat. 24 p. 285, 19 crimen dissensionis fraternae. CAPITOL. Gord. 24, 2 gravem temporum maculam. AVG. civ. 15, 16 p. 94, 1 D. noxam generationis. PLIN. epist. 7, 24, 3 sermones malignorum. SORT. Sangall. 24, 11 calumniam. MACR. Sat. 1, 16, 38 morsum reprehensionis. LEO M. serm. 43, 2 p. 282[B] (= PS. AVG. serm. 148, 2 p. 2033[med.]) iniquorum ... opprobria.

b *varia*: LVCIL. 640 aegritudinem (*cf.* SEN. Herc. f. 1304 metum. SER. SAMM. 788 dolorem). VERG. Aen. 10, 55 pestem -ere belli (CORIPP. Ioh. 2, 12). SEN. contr. 2 praef. 2 *rhetor* obscuritatem. CELS. 2, 2, 4. SEN. Oed. 1001 *Oedipus caecus* diem *i. lucem.* epist. 22, 9 occupationes (*cf.* ENNOD. dict. 19, 1 p. 478, 24 aleatoris studium). SIL. 1, 595 Boreae ... furorem (*cf.* CYPR. epist. 58, 7 p. 662, 24 *dei* iram [VVLG. Ios. 20, 3]. ARNOB. nat. 3, 30 genitoris ... rabiem. *sim.*: TERT. adv. Marc. 2, 11 p. 350, 26 severitatem *dei* [COD. Theod. 7, 18, 15; *a. 406* COD. Iust. 12, 45, 3]. *aliter* COD. Iust. 4, 20, 14 ad -endum iudicis motum *i. indignat. evitandam*). STAT. Theb. 11, 704 fortunam -ere dextrā. TAC. Agr. 44 tempus *Domitiani, sc. matura morte.* ann. 6, 48 *principis* iuventam. APVL. met. 4, 12 vitam. 8, 21 incolumis proelium. TERT. apol. 31, 1 ad -endam vim. 50, 5 *Dido* rogo secundum matrimonium (*F*, se ... dedit *P*). coron. 7 p. 430 Oe. *illam* praescriptionem (*i. 'non cadere sub.' ita etiam*: BOETH. in Porph. comm. pr. 1, 20 p. 60, 22 definitionis rationem subterfugere atque -ere. COD. Iust. 10, 36, 1, 5 contractus ... lucrativae nomen). 11 p. 445 -endae passionis. fug. 4 p. 469 *pass.; ibid.* voluntas *dei* non poterit -i. CYPR. unit. eccl. 3 p. 211, 20 saeculi noctem. domin. orat. 36 p. 234, 9 tenebras (zel. 10 p. 425, 22. LVCIF. moriend. 11 p. 307, 30 aeternae mortis). eleem. 5 p. 377, 8 *adversa* -ere et vitare. Fort. 7 p. 328, 5 Pharaonis ... servitutem (COD. Iust. 1, 3, 37. *cf.* 7, 9, 1). *al.* ARNOB. nat. 2, 76 tenebrosam ... caecitatem. CHALC. comm. 136 (*hexam.*) -es hominem (*i. statum hominis, cf. p. 990, 2*) factus deus *eqs.* PRISCILL. tract. 7, 114 p. 83, 15 peccatorum viam et consilia (*i. 'vitare'. sim.* FILASTR. 127, 7 haeresim). DICT. 5, 17 nocturnam ... cladem (ALC. AVIT. carm. 2, 377 -sas ... clades). CLAVD. 8, 81 dedecus. AVG. civ. 1, 28 p. 45, 12 D. hanc humilitatem. 12, 27 p. 554, 22 *deorum* in nobis operationem (*syn.* fugere). *al.* SVLP. SEV. dial. 2, 6, 4 istius assiduitatem, immo ... servitium (*i. obsequium*). COD. Theod. 7, 22, 1 (*a. 319*) militiae ... necessitatem. 12, 1, 96 (*a. 383*) onera. 14, 3, 18 (*a. 386*) munus. CONC.[S] I 2 p. 96, 4 furem domus. p. 108, 35 sollicitudinem, *sc. suam.* RVSTIC. Conc.[S] I 4 p. 52, 13 convictionem. MACR. Sat. 3, 16, 1 nec accipenser ... saeculi delicias -sit, *sc. cum convivis apponebatur.* SALV. eccl. 2, 73 inimicitias. 4, 6 -sa ... varietate. SIDON. epist. 1, 2, 7 *tesseris vel calculis ludens rex* sine motu -itur (*i. fere vincitur*), sine colludio -it. CLAVD. MAM. anim. 3, 2 p. 156, 11 opinionem, *sc. falsam.* ALC. AVIT. hom. 17, 1 p. 125, 27 ariditatem. EPIST. Austras. 10 p. 124, 33 -sa offensione.

B *i. q. pervadere, transgredi*: **1** *localiter*: LVCIL. 313 si omne iter -it stadiumque acclive tolutim. VERG. Aen. 2, 731 omnem ... viam (APVL. met. 1, 20 asperam). 12, 907 nec *lapis* stadium -sit totum. AETNA 613 *ignis* portas -erat urbis (*i. transierat*). OV. met. 3, 19 vada Cephisi. LIV. 7, 36, 2 media castra. 21, 32, 13 angustias (38, 2, 8. 39, 49, 3 ad -endas a. TAC. ann. 5, 10). 45, 41, 4 saltum ad Petram -si. VAL. MAX. 5, 5, 3 CC milia passuum. SIL. 15, 165 puppes Ausonium -sere latus; *i. praetervectae sunt.* STAT. Theb. 6, 447 *in certamine curruum* sonipes premit -itque parumper gavisos. TAC. Agr. 33 silvas (ann. 1, 51). ann. 12, 35 amnem (ITIN. Alex. 8). APVL. met. 1, 14 limen. PS. CENS. frg. 3, 3 Iovis stella ... signiferum (*i. zodiacum*) duodecim annis -it. **2** *temporaliter*: IMP. AVG. epist. Gell. 15, 7, 3 κλιμακτῆρα ... seniorum ... *hunc* annum -simus. CELS. 4, 6, 1 hunc *diem morbi.* ALC. AVIT. carm. 2, 128 vere novo ... -ens veterem ... annum ... procedit coluber. GREG. M. moral. 6, 15 p. 737[C] haec ... tempora. **3** *modaliter*: SEN. dial. 7, 19, 3 ingentia omnis humanas tempestates -entia *loqui.*

C *i. q. in altitudinem escendere*: LVCIL. 313 *v. l. 54.* VERG. Aen. 4, 685 gradūs ... altos ([SERV. *ad l.* ascenderat]. SEN. contr. 7, 2, 8; *in imag.* SIL. 8, 154 [*vs. spur.*] celsos). LIV. 2, 65, 3 ardua (*ibid. 6?, v. p. 989, 43*). COLVM. 7, 9, 13 *altitudinem harae sus, syn.* supergredi. QVINT. inst. 12, 10, 79 (*in imag.*) haec ... iam lenius supina (*an ad B?*). RVFIN. hist. 11, 23 p. 1027, 1 quoad summum pavimentorum -atur.

deriv.: evasio.

ēvador, (-ārī). *ab* ex *et* vadari. GLOSS.[L] II Abav. EV 4 -atur reposcit, flagitat (*cf.* FL 2). NOT. Tir. 73, 43 -atur (*post* vades, vadatur; *ante* vadimonium).

deriv.: evadaticius (-dimonium). *Leumann.*

***ēvagātio,** -ōnis *f.* *ab* evagari. [ARNOB. nat. 1, 50 p. 34, 20 *v. p. 992, 29.*] **A** *i. q. actus evagandi*: **1** *c. motu corporali*: **a** *speciatim t. t. astr. de planetis* (*cf.* evagor *p. 993, 27*): PLIN. nat. 2, 72 utrique (*sc. Veneri et Mercurio*) ... modum statuunt apsidum suarum margines, ac spatia longitudinis latitudinum -e pensant. CHALC. comm. 70 p. 137, 11 -o ... in latum, quae fit in zodiaco, non aequa est omnium; ... tota ... -o *solis* sub unius portionis aestimationem venit *eqs.* (83 p. 154, 19 sol ... minores -es ... incurrere nobis videtur). **b** *generatim*: TERT. pudic. 10, 10 p. 240, 8 carnis vacillatio, animi avocatio, oculi -o. PS. AVG. serm. 278, 2 p. 2269[med.] aliquod animal aut per morbum aut per -em est ablaturus *diabolus* (*i. 'faciendo, ut evagetur'*). **2** *refertur ad ea quae per se non moventia tamen circumferri dicuntur* (*velut cogitatio sim.*): SEN. epist. 65, 16 *philosophia animum* a terrenis ad divina dimisit. haec libertas eius est, haec -o ([evacuatio *L*]. CASSIAN. conl. 9, 3, 2 ab omni discursu atque -e lubrica animus inhibendus. GREG. M. moral. 28, 42 p. 473[C] quem ... praeceptorum limite ab immoderatis animi -bus cinxit [*seq.*: lascivos motus humani generis]. *cf.* CASSIAN. conl. 10, 10, 11 animae [*cf.* GREG. M. moral. 30, 39 p. 546[C]; *opp.*: interior secessus]). PS. AVG. quaest. test. I 110, 4 dum ... mens eius non stat in dei lege, sed evagatur, 'in via peccatorum' dicitur ambulare, quia -o haec quaerit peccare. CASSIAN. conl. 7, 4, 3 cordis nostri. *et al.*

B *transl. t. t. gramm. i. q. excursus*: SERV. Aen. 1, 499 hoc non ad conparationem pertinet, sed est poeticae descriptionis -o (*cf.* SCHOL. Hor. app. carm. 1, 23, 5; *v. p. 23, 50 sq.*).

1. ēvaginātio (-āgī-?), -ōnis *f.* *vid. vox, quod ad formam attinet, quasi a 'vagina' esse derivata, notione tamen e verbo q. e. 'evagari' sumpta* (*cf. 'vagina' pro 'vagatio' usurpatum a* FVLG.). *i. q. evagatio, extensio*: ARNOB. nat. 1, 50 p. 34, 20 illi (*sc. apostoli*) ... contumaciam canceris saevi ad subeundam cicatricem circumscriptis -bus (*def. Löfstedt, Arnob., p. 57*; -gationibus *Gel., r*) compulerunt.

2. ēvāgīnātio, -ōnis *f.* *ab* evaginare. *i. q. actus evaginandi*: ITALA Ezech. 26, 15 (Weing.) in -e gladii ([ἐν τῷ σπάσαι μάχαιραν, VVLG. *aliter*]. II Macc. 5, 3 [Ambros.] gladiorum -es [μαχαιρῶν σπασμούς. VVLG. gladiis districtis]). SCHOL. Stat. Theb. 2, 534 'admovet ensem' ut sit paratus ad caedem, manu tractat auxilium, id est -em parat.

ēvāgīnātus, -a, -um *v. s.* evagino. [**euaginiae** *v. s.* eugeneus.]

***ēvāgīno,** -āvī, -ātum, -āre. *ab* ex *et* vagina. *perf.* -asset: VVLG. Iudith 13, 9. GLOSS. ἀποσπῶ. ἐξάγω. ἐξέλκω. σπῶμαι ξίφος. *i. q. e vagina educere*: **1** *proprie: gladium sim., fere i. q. stringere*: **a** gladium: ITALA iud. 8, 10 (Lugd.) ceciderant ... CXX milia virorum -antium gladium ([ἀνδρῶν σπωμένων ῥομφαίαν, VVLG. bellatorum educentium gladium]. *ibid.* 20, 2 [ἕλκοντες, VVLG. pugnatorum]. LIB. geneal. chron. I p. 178, 372). ITALA Marc. 14, 47 (cod. f) -to gladio percussit servum ([σπασάμενος, VVLG. educens]. IVST. 1, 9, 8 ipse g. sua sponte -to ... occubuit. FVLG. myth. 3, 8 HIER. vita Malchi 6 p. 56[B] AVG. c. Faust. 22, 70 p. 667, 19 IORD. Get. 136. *et sim. al. cf.* HEGES. 1, 28, 3 -tis gladiis utrumque eorum circumstetere [*gr. 1, 234* ξιφήρεις. 4, 30, 1 insiluerunt; *gr. 4, 640* σπασάμενοι. CASSIOD. hist. 4, 18 p. 965[C] *al.*]). *al.* VEG. mil. 1, 18 p. 21, 2 -tos ... gladios ... tenentes (VVLG. Ios. 5, 13 VITAE patr. 5, 17, 12 *al.*). VVLG. exod. 15, 9 *al.* CONC.[S] I 3 vers. Tur. p. 145, 27 venio contra eum spiritus -ans gladium ([*gr. I 1, 2 p. 98, 28* ἀπογυμνώσας]. *cf.* ARNOB. ad Greg. 1 p. 384, 24 fidei). MAR. MERC. Conc.[S] I 5 p. 49, 34 contra matrem (*cf. p. 338, 4* erexit; *I 2 p. 37, 21* tetendit; *gr. I 1, 1 p. 26, 4* ἐπανατείνας). VITAE patr. 7, 41, 1 -a gladium tuum (*gr. Nau, Rev. Or. chr. 1907 p. 60 n. 25* γύμνωσον). GREG. TVR. Franc. 3, 18 p. 127, 15 *al. et al., v. vol. VI 2, 2020, 51.* **b** *alia arma quae stringuntur*: VVLG. Iudith 13, 9 cum ... -asset illum (*sc. pugionem*). Ezech. 21, 28 mucro -te ad occidendum. VICT. VIT. 1, 41 introeunt -tis spatis. GREG. TVR. Franc. 9, 3 p. 360, 3 -tum ... cultrum.

2 *translate: rem incorpoream (quasi stringendo) abditam proferre*: PETR. CHRYS. serm. 152 p. 605[A] *Herodes* iniquitatem, quam condiderat, -at.

deriv.: 2. evaginatio (*cf. et* 1. evaginatio).

***ēvagor,** -ātus sum, -ārī. *ab* ex *et* vagor. ēvāg-: PAVL. PELL. 587. ēvago (*cf. J. B. Hofmann, De verb. dep. p. 45*): ACC. trag. 643 *v. p. 994, 32.* PS. PROSP. vocat. gent. 1, 12 p. 664[B] *v. p. 993, 41.* IORD. Get. 118 *v. p. 994, 10.* *transitive: v. p. 993, 81.* *legitur inde ab* ACCIO, CIC. (*v. p. 994, 32 sqq.*).

I *c. vi vagandi*: **A** *vagando alicubi circumferri* (*tam c. respectu indefinitae vagationis huc illuc factae quam c. significatione motus inde a certo quodam loco suscepti, fere i. q. exire, abire. debilitata vi praepos. fere i. q. 'vagari' e. g. l. 76. 78. p. 993, 9. 20. 29*): **1** *motu corporali sive locali*: **a** *de hominibus* (*de oculis circumspectantibus v. p. 993, 10*): LIV. 2, 11, 10 finis ... ille tam effuse -andi (*codd.* [*praeter* av- *P*], *ed. Oxon. dubitanter*; vagandi *edd. vett. al.*) Etruscis fuit ([*v. l. 74. sim. in re bellica*: TREB. Gall. 4, 9 servile bellum extitit latronibus -antibus]. *paulo aliter, sc. in ipsa pugna*: LIV. 22, 47, 2 frontibus ... adversis concurrendum erat equitibus ... nullo circa ad -andum relicto spatio [23, 47, 5]. CLAVD. DON. Aen. 11, 525 p. 494, 9 angustum intra se aditum transeuntibus parabant nec sinebant ire confertos aut -ari [-are *V*] si vellent. VEG. mil. 16 p. 101, 6 loricati *equites* ... iuncti sint peditibus, sagittarii autem ... longius -entur). TERT. pudic. 9, 9 p. 236, 30 Christianus (*sc. filio*

[Burckhardt]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

prodigo adaequatus) . . . -tus a *deo* patre. GALLICAN. Avid. 9, 3 Alexandriae, filiae Cassii, et genero Druentiano liberam -andi, ubi velle⟨n⟩t, potestatem dedit. (COD. Theod. 16, 5, 12 [*a. 383*] ad urbes [*antea* commeandi]. *cf.* COD. Theod. 7, 1, 12 [= COD. Iust. 12, 35, 11; *a. 384*] -andi per possessiones . . . facultatem). RVFIN. hist. mon. 2 p. 405ᶜ plantavit . . . silvam, ut . . . fratres . . . non haberent necessitatem ligni gratia . . . -andi (VITAE patr. 3, 44. *cf.* ISID. reg. monach. 1, 3 p. 869ᶜ). AVG. c. Parm. 2, 3, 6 p. 50, 15 *feminae* cum illis passim commixtae . . . diebus ac noctibus -antur. BACHIAR. repar. laps. 7 p. 1043ᴮ ne in perditionem sui ulterius -entur *oculi*. COD. Theod. 12, 1, 94 (*a. 383*) neque eos sub excusatione alicuius officii vel honoris permittat -ari (*sc. a necessario patriae ministerio. cf.* 12, 1, 144 [*a. 395*] ne diu in fraudem civitatum municipes -entur *eqs.* [*seq.*: intra quinquennium ad civitates proprias revertantur]. COD. Iust. 2, 7, 2). *et al.* **b** *de bestiis*: PHAEDR. 2, 4, 18 inde (*sc. ex cavo*) -ta *feles* noctu suspenso pede. COLVM. 8, 4, 3 *gallinae* a cubili latius (8, 5, 14. *cf.* 8, 5, 18). 8, 8, 5 *columbae* ne longius quidem -ari aut fugere conantur (*cf.* 8, 8, 12). 9, 10, 3 *apes* longius (*cf.* 9, 13, 11). SOL. 25, 10 per quas *semitas* elephanti assuetis callibus -antur. 27, 34 *serpentes* (*cf. Plin. nat. 8, 86* vagantur). 30, 8 Artabatitae . . . non secus ac ferae sine sedibus (vagantur *N. cf. Plin. nat. 6, 195* ferarum modo vagi). EPIST. pontif. 1055 Conc.ˢ IV 2 p. 112, 14 oves a saeptis ecclesiasticis -antes (*in parab. cf.* ALC. AVIT. epist. 9 p. 43, 16. hom. 7 p. 115, 13 de caulis se protegentibus. *al.*). OP. imperf. in Matth. 39 p. 849ⁱⁿⁱᵗ· domesticum animal, si . . . extra domum errando fuerit -tum. **c** *de rebus naturae* (*cf.* errare *et v. p. 992, 1*): CHALC. comm. 92 p. 164, 5 *planetes* interdum . . . latius -antur (118 p. 183, 21 latius aliae *stellae errantes* a medietate mundi). SERV. auct. Aen. 3, 76 constat . . . eam (*sc. Delon*) ante -tam (*v. app. crit.*) propter Latonae partum restitisse.

2 *non localiter, sc. cogitatione, mente sim.* (*dicitur tam de homine quam de eius animo, affectibus sim.* [*v. l. 48 sqq.*]): **a** *in universum*: SEN. dial. 7, 4, 3 licet, si -ari velis, idem in aliam . . . faciem . . . transferre (*antea*: finitio summi boni alias diffundi potest et exporrigi, alias colligi et in se cogi). epist. 88, 3 grammaticus circa curam sermonis versatur et, si latius -ari vult, circa historias, iam ut longissime fines suos proferat, circa carmina. 117, 19 si quid -ari libet, amplos habet illa (*sc. sapientia*) . . . secessus (*sim.* PS. VARRO sent. 79). MIN. FEL. 5, 6 ultra humilitatis nostrae terminos -amur (*cf. Hor. carm. 1, 22, 11* vagor). HIL. trin. 9, 42 p. 315ᴬ ne quo licentia liberae intelligentiae -eris (*cf.* PS. PROSP. vocat. gent. 1, 12 p. 664ᴮ ne in diversum intellectum nostro -emus [*v. p. 992, 67*] arbitrio). RVFIN. Orig. in exod. 12, 2 p. 263, 18 B. qui . . . vultu atque oculis intentus, corde tamen et cogitationibus -atur, aversus est (*cf.* in num. 11, 9 p. 93, 2 [*ibid.* evolet]. hist. mon. 1 p. 396ᴮ [*opp.*: corpore stare]). AVG. bapt. 3, 14, 19 quis . . . homo non per phantasmata sui cordis -etur? BOETH. c. Eut. 5, 2 *Eutyches* cum a veterum orbitis esset -tus, in contrarium cucurrit errorem. *et al. de mente sim.*: ARNOB. nat. 2, 44 perpessus est *deus* -andi . . . *animas* habere ius liberum ([*antea*: abscedere]. AVG. gen. ad litt. 10, 25 p. 329, 10 *anima* cum iacentibus . . . uno loco membris corporis sui ipsa per varias imagines -atur [OP. imperf. in Matth. 13 p. 708ⁱⁿⁱᵗ· per vanas cogitationes]). LACT. inst. 7, 2, 8 mens hominis . . . ⌊neque liberius -ari⌋ (⌊ ⌋ *om. P*) neque clarius perspicere veritatem potest. PROSP. in psalm. 100, 2 p. 277ᶜ *conscientia* in appetitus non -atur alienos. GREG. M. moral. 26, 61 p. 385ᴰ cum per pravas cogitationes spargitur, a nobis cor nostrum longius -atur. *et al.*

b *speciatim de oratore, scriptore (de sermone l. 66, de pagina l. 78) fere i. q. a proposito decedere (vi praep. abolita fere i. q. decurrere: v. e. g. l. 66. al.)*: VAL. MAX. 9, 12 pr. ne longius -er (-are A^1, -ari A^2), eorum mentionem faciam *eqs.* (HIER. hom. Orig. in Luc. 35 p. 294ᶜ. *cf.* LACT. inst. 5, 4, 8 longius quam volebam. HIER. epist. 53, 6, 1 [vagari *P*]. *al.*). COLVM. 2, 2, 2 per species, quae sunt innumerabiles ([*ibid.* ingredi per genera]. 3, 12, 1. TERT. nat. 2, 12, 38 p. 120, 21 per singulos. adv. Prax. 28 p. 285, 3 per omnia. AVG. c. Petil. 3, 33, 38 p. 192, 26 per nostras contumelias inaniter. EVSTATH. Bas. hex. 7, 6 p. 944ᶜ *sermo* per creaturae tramites latius -atur [*gr. p. 164ᴬ* τρέχοντος τοῦ λόγου διὰ τῆς κτίσεως]. *al. cf.* TERT. patient. 11 p. 16, 24 post has principales . . . materias . . . regestas quid inter ceteras -emur? HIER. c. Ioh. 9 p. 362ᶜ in laudes ceteras -aris. AVG. c. Gaud. 2, 13, 14 p. 274, 6 in supervacaneis). QVINT. inst. 2, 4, 32. 3, 6, 3 ne *iudices* Demostheni permittant -ari, sed *eqs.* 3, 11, 25. TERT. apol. 19, 8 diutius (MAXIMIN. c. Ambr. 10). adv. Marc. 1, 9 p. 301, 6. SYMM. or. 3, 9 si mihi . . . altius -ari poetico liceret eloquio *eqs.* AMM. 27, 3, 7 CLAVD. DON. Aen. prooem. p. 4, 17 *al.* AMBR. in psalm. 36, 38 p. 101, 7 prolixius (*cf.* RVFIN. Orig. in num. 11, 4 p. 85, 23 B.). HIER. in Is. lib. 5 praef. p. 154ᶜ liberis allegoriae spatiis (*cf.* 18, 2 p. 179ᴮ. in Hab. 1, 6 p. 1281ᴰ historia stricta est et -andi non habet facultatem). PAVL. PELL. 587 *pagina* spatiis prolixior amplis -ta diu claudi se iam prope poscat. *et al.*

B *quasi vagando certos fines vel certum modum excedere (fere i. q. licentius agere e. g. infra l. 84)*: **1** *transitive: i. q. transgredi*: HOR. carm. 4, 15, 10 ordinem rectum -anti (Ⓘ π *Porph.*, et vaganti [*deest* δ^1] Ⓗ) frena licentiae iniecit. **2** *intransitive*: SPART. Hadr. 3, 9 procuratores latius -antes coercuit. SYMM. rel. 31, 3 *v. infra l. 13.* AMM. 16, 7, 2 Iulianum ut procacem insimulat, iamque ad -andum altius validiores sibi pinnas aptare. 28, 1, 10 (*proverb.*) supra plantam, ut dicitur, -tus tartareus cognitor (*i. 'supra sibi datam potestatem'; v. Otto, Sprichw. s. v.* crepida). AVG. doctr. christ. 3, 19, 28 p. 76ᵐᵉᵈ· qui effrenata libidine, vel per multa stupra diffluentes -antur, vel in ipsa una coniuge . . . excedunt ad liberorum procreationem pertinentem modum.

C *significantius c. notione effugiendi, evadendi*: IORD. Get. 118 quamvis velocitas eorum (*sc. Elurorum*) ab aliis crebro bellantibus -ret (*plerique codd.* [*v. p. 992, 66*], -retur *A*, evacuaret [-retur *B*] *O*), Gothorum tamen stabilitate (-i *l. v.*) subiacuit et tarditati (*i. 'quamvis velocitas alios . . . bellantes effugeret'*). *transl. de reo se iudici subducente*: SYMM. rel. 31, 3 quaeso . . . ut . . . -ari ulterius frustratorem tot iudicum non sinatis (*an ad B?; v. p. 993, 84*).

II *vi vagandi* ***abolita*** *fere i. q. latius se pandendo extendi, diffundi*: **A** *de variis rebus naturae*: SEN. nat. 3, 11, 4 fluminum . . . vis ex intimo manat ultraque concipitur quam radicibus (*sc. arborum*) -ari licet (*cf. de herbis*: COLVM. 4, 19, 2 laetitia vitium patitur se [partitur se (sed *vel* sic *R*) *codd.*; patitur *edd.*] celsius -ari [*R*, evaciri *SA*, evocari *edd.*]. 5, 6, 25 vitis praevalens in luxuriam -atur. PLIN. nat. 19, 163 *capparis* alias -atur [*d*, alia sevatur *GF*, alia servatur *E*] per agros). PLIN. nat. 10, 94 molem . . . nidorum -anti Nilo . . . opponunt (18, 167. *cf.* 13, 71. AMM. 18, 7, 9 Euphraten . . . late fusis gurgitibus -ari *cognoscunt*. 24, 1, 11 amne repente extra margines -to. 24, 3, 10. *in imag.*: STAT. silv. 2, 7, 12 docti largius -entur amnes [*fere i. q. fluant*]). SEV. VLP. coll. Mos. 12, 7, 6 propter ignem, ⟨qui⟩ . . -tus agrum tuum . . . depopulatus est (VLP. coll. Mos. 12, 7, 4. 7 [= dig. 9, 2, 27, 9]. PAVL. dig. 9, 2, 30, 3). CHALC. comm. 239 p. 274, 21 angulus acutus, si . . . inmutata qualitate positionis erit acutior et procerior factus, longius -tus cuncta quae retro nos sunt in speculo videri facit.

B *de rebus incorporeis*: ACC. trag. 643 nobilitas late (lata *codd.*) ex stirpe praeclara -at (*v. p. 992, 66*). CIC. off. 1, 102 appetitus longius -antur et tamquam exultantes . . . non satis a ratione retinentur (*cf. de vitiis*: VELL. 2, 3, 4 exempla *mala*, . . . quamlibet in tenuem recepta tramitem latissime -andi sibi viam faciunt [SEN. benef. 3, 16, 4 horum delictorum iam evanuit pudor, postquam res latius -ta est. AMM. 30, 4, 1 potentium tumor. COD. Theod. 9, 1, 12; *ca. a. 374* periclitantium furor]. LACT. inst. 6, 16, 9 libido . . . extra legitimum torum). SEN. contr. 7 praef. 1 illa intempestiva in declamationibus eius philosophia sine modo tunc et sine fine -batur.

structurae: *additur unde*: inde: *p. 993, 15.* ab: *p. 993, 16. al.* de: *p. 993, 23.* ex: *l. 32.* *ubi*: per: *p. 993, 62. saepe.* inter: *p. 993, 68.* in *c. abl.*: *p. 993, 70.* *quo*: in *c. acc.*: *l. 20. p. 993, 69. al.* ultra: *p. 993, 39.* extra: *l. 38. al.* quo: *p. 993, 40.* supra: *l. 3.* ad: *p. 993, 3.* *deriv.*: evagatio (*cf.* 1. evaginatio).

[?**evala.** GARG. MART. cur. boum 14 (*in incantam.*) si tuber, si panus -a subula neceris nec radices agas. *ad* evallare (*i.* evalla *sc. te*) *refert Heim, incant. mag. p. 493; cf. p. 995, 45.*]

ēvaleo, (-uī), -ēre. *ad perf.* -ui *i. 'potui' (v. p. 995, 16) retrograde formatum, ut vid.; cf. Norden, Die germ. Urgesch. in Tac. Germ. p. 319, 1.* *i. q. valere, posse* (*syn.* queant *l. 54*): VINCENT. LER. 5, 7 quis ille tam demens est, qui eos (*sc. martyres et confessores*), etsi adsequi non -eat, non exoptet sequi? SEDVL. epist. 2 p. 173, 1 spatia divinae legis inmensa . . . nullis terminari sensibus queant, nullis explicari linguis -eant (///eva- [s *eras.*] *P*, ///va- *H*). PRISC. periheg. 146 *colles* gurgite tanto distantes quantum ternis transire diebus -eat navis (*gr. 155* ἐοῦσαι . . . ὅσον ὁλκὰς ἐπὶ τρίτον ἦμαρ ἀνύσσαι).

ēvalēsco, -uī, -ere. *ab* ex *et* valescere *vel* valere. *nonnumquam dubites, utrum perf. ad inchoat. an ad* evaleo (*v. supra l. 49*) *pertineat (cf. e. g. p. 995, 29). legitur inde a* VERG. (*v. p. 995, 18*).

I *i. q. vigescere, validum esse*: **A** *proprie*: **1** *de viventibus (saepius fere i. q. crescere)*: *de herbis sim.*: PLIN. nat. 15, 121 *myrtus plebeia* postquam -uit flavescente patriciā. 16, 125 ramorum aliqui caeci, qui non germinant; quod natura fit, si non -uere (*cf. Theophr. hist. plant. 1, 8, 4* ὅταν . . . μὴ λυθῇ καὶ ἐκβιάζηται *sc.* ὁ βλαστός). 17, 116 cum -uissent flagella (*d*, -elli *rell.*) pedes binos. DON. vita Verg. p. 2, 17 Br. virga populea . . . ita brevi -uit (*v. adn. crit.*), ut multo ante satas populos adaequavisset. *de bestia*: SOL. 32, 22 *crocodilus* plerumque ad viginti ulnas magnitudinis -it. *de hominibus fere i. q. a morbo recreari, firmiorem fieri* (*cf.* convalesco): ITALA Hebr. 11, 34 (Ambr. parad. 3, 21 p. 278, 17) -erunt de infirmitate ([conva-, p̄ua-, va- *ll. vv.*]. ἐδυναμώθησαν, VVLG. convaluerunt). **2** *de litterae sono*: QVINT. inst. 1, 11, 5 cum c ac similiter g non -erunt (va- *BP*), in t ac d molliuntur (g *et* t *transpos. Baiter*).

B *translate*: **1** *servata notione vigescendi (crescendi)*: **a** *de rebus incorporeis*: *α ponitur nude*: SEN. dial. 4, 9, 1 adeo . . . nequitia . . . in omnium pectoribus -uit, ut innocentia . . . nulla sit (*cf.* QVINT. inst. 10, 2, 10 tantam . . . difficultatem habet similitudo, ut ne ipsa quidem natura in hoc ita -uerit, ut non res . . . discrimine aliquo discernantur. *cf. p. 995, 3*). epist. 94, 31 *indoles naturalis* adiuta praeceptis -it (*cf.* QVINT. inst. 2, 8, 5 in eo, quo quisque eminet, provehatur, quod . . . adiuta cura natura magis -at). *de usu dicendi, sententia sim. fere i. q. in consuetudinem venire, per-*

[Burckhardt]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

vincere (*v. l. 5*): QVINT. inst. 1, 5, 57 plurima Gallica *verba* -uerunt, ut 'raeda' *eqs.* 8, 6, 32. 9, 3, 13 iam -uit 'rebus agentibus'. TAC. Germ. 2 ita nationis nomen, non gentis, -uisse paulatim, ut omnes ... Germani vocarentur (*cf. Norden, Die germ. Urgesch. in Tac. Germ. p. 314, 1. 318 sq., qui vocabulum* 'ἐκνικᾶν' *in Graecis respondere contendit*). VLP. dig. 8, 5, 6, 2 Gallus putat *eqs.* sed -uit Servi sententia. *β acced.* ad, in (*c. acc.*) *fere i. q. crescere, intendi in aliquam rem*: TAC. hist. 1, 80 tempus in suspicionem, causa in crimen, affectatio quietis in tumultum -uit. ann. 14, 58 multa secutura, quae ad usque bellum -rent. **b** *de hominibus fere i. q. ad vim et potestatem pervenire*: TAC. Germ. 28 ut quaeque gens -uerat. CYPR. GALL. iud. 153 multos Iudaea per annos -uit nullique fuit obnoxia fraudi. CASSIOD. var. 5, 3, 3 tali ... omine (*sc. nominis sui*) Decoratus -uit: -uit, inquam, ac se honoribus palatinis ... immiscuit (*cf. de eodem* 5, 4, 6 qui nascendi ordine primus -uit).

2 *notione debilitata (nonnisi perf.; cf. p. 994, 49) i. q. posse* (*pro obi. est infinit. l. 18. 19. 20 al., acc. l. 25*): VERG. Aen. 7, 757 sed non ... medicari cuspidis ictum -uit. HOR. epist. 2, 1, 201 quae pervincere voces -uere sonum, referunt quem nostra theatra? LVCAN. 1, 505. 4, 84 *nives*, quas numquam solvere Titan -uit. STAT. Theb. 6, 877 silv. 5, 79 CLAVD. 28, 81. 303 rapt. Pros. 3, 92. AVG. conf. 7, 17, 23 aciem figere non -ui (va- *l. v.*). c. Faust. 32, 38 p. 632, 14 *ecclesiam* correptioni suae subdere ... non -uit (*spiritaliter explicatur Vulg. gen. 20, 1 sqq. cf.* CYPR. GALL. gen. 686 [va- *G*]). catech. rud. 2, 3 quod ubi minus ... -ero, contristor. civ. 3, 15 p. 118, 27 D. epist. 149, 2 p. 349, 8 (va- *HM* [eva- m^1]). PS. PROSP. carm. de prov. 38 CYPR. GALL. num. 415.

II *i. q. valere, pretium habere*: MACR. Sat. 3, 17, 17 cum ... margarita centies sestertium sine contentione -uisset (*an ad* evaleo?, *v. p. 994, 59*).

ēvalidus, -a, -um. *ab* ex *et* validus. *compar. l. 35. i. q. validus*: CIC. Arat. 154 haec (*sc. Vincla*) una stella nectuntur, quam iacit ex se Pistricis spina -a (spinae valida *DH, corr. Grotius*) cum luce refulgens ([*ex Arat. 366. cf. 244*]; *opp. 155* tenui cum lumine). *dub.*: PLIN. nat. 18, 104 sicut -iora esse corpora, quae fermentato pane alantur (*v. adn. crit.*).

1. ēvallo, -āvī, -āre. [*ab* ex *et* vallum. *W.* (*cf. Thurneysen, IF 39, 1921, 200*).] NON. p. 102, 1 -aro (*Mercerus*; -are, -ere *trad.*; evallavero *Quich.*) dictum excludam et quasi extra vallum mittam (*seq. exempla infra allata*). GLOSS. eicere. [*portug.* aballar. *M.-L.*] *i. q. expellere*: TITIN. com. 77 quia (*Lipsius*, qua *codd.*, quam *Bothe*) ego hodie extorrem hanc (hac *Bothe*) domo faciam pilatricem ⌊palli, -vero⌋ (⌊ ⌋ *Lipsius*, paliae vallavit o *codd.*, pallae -vero *Buecheler; at v. Leo, Plautin. Forsch.² 354, 2. alii al.*) pulchre. VARRO Men. 109 donec foras nos intus -vĕrunt. *cf. et p. 994, 46.*

2. ēvallo, -ere. [*ab* ex *et* vallus. *cf.* evannere. *W.* (*v. Thurneysen, IF 39, 1921, 200*).] *i. q. vannendo purgare, vanno agitanda excernere* (*de re v. Blümner, Röm. Privataltert. p. 571, ubi perperam* evallare): PLIN. nat. 18, 98 triticum ante perfundi aqua multa iubet, postea ⌊-i, dein⌋ (⌊ ⌋ *DGF¹*, evelli dein *F²E*, validae in *P*, -de in *d T*) sole siccatum ⟨in⟩ pila repeti. 18, 99 ipsa ..., quae -untur (*Gelen.*, valluntu // *P*, evaliuntur *rell.*), variam pistrinarum (*v. adn. crit.*) rationem habent.

[*?* **evam:** CORP. I² 1, 6. *v. varia interpretamenta ad l.; Leifer u. Goldmann, Foruminschrift, Klio Beih. 17, N. F. 14, 1932, p. 53, 1. 84, 4.*]

euanadotus, (-a, -um), εὐανάδοτος. *i. q. bene, facile per corpus divisibilis* (*sc. digestione; cf. syn.* digestibilis *l. 59, opp. l. 60*): PHILVM. med. 3 p. 141, 15 cibi ... his ministrandi sunt ..., qui styptici et bene satis sunt digestibiles et -i ([even-, -oditi *al. trad.*]. ALEX. TRALL. 3, 39 non tantum ... cibos dare bene digestibiles, sed bene coctos et -os [*gr. 1 p. 345, 2 P.* εὐαναδότους]). *Burckhardt.*

ēvānēsco, -uī, -itūrus, -ere. *ab* ex *et* vanus. *part. fut.* -iturus: LACT. inst. 5, 4, 8. NOT. Tir. 74, 58 -uit. 74, 59 -it. *de notione*: GREG. M. moral. 10, 20 p. 932ᶜ vana ... agimus quotiens transitoria cogitamus. unde et -ere dicitur quod repente ab intuentium oculis aufertur. GLOSS.ᴸ I Ansil. EV 15 -uit sensim se subtraxit. 16 elanguit, subtractus est. II Philox. EV 1 -it: ματαιοῦται. 2 κενοῦται, ἀφανίζει (*cf.* GLOSS. -o ἐκκενοῦμαι. κενῶ). *legitur inde a* TER., VARRONE; *deest e. g.* CAES., HOR.; TAC. *substituit* vanescere *praeter* hist. 2, 32 (*p. 996, 45*; *cf. Steele, AJPh. 17, 1896, 52*). [*it.* svanire, *francog.* évanouir, *port.* esvahir. *M.-L.*] [*variat in codd. c.* vanesco: AVG. conf. 9, 4, 10 volentes ... gaudere forinsecus facile vanescunt (*codd. praeter* πσ: -unt). *v. et p. 996, 12.*]

A *i. q. in nihilum redigi (incipere), e conspectu abire, non comparere,* ἀφανίζεσθαι (*plerumque c. notione q. e.* 'paulatim', 'sensim', *e. g. p. 996, 22* [*cf. supra l. 66; van der Vliet, Mnemos. N. S. 22, 1894, 284*]): **1** *notione sensili, i. q. non iam cerni vel alio sensu percipi*: **a** *de rebus* (*in imag. p. 996, 10*): VARRO rust. 2, 4, 6 pruina -uit ac conliquefacta est glacies. CIC. rep. 5, 2 picturam ... -entem vetustate. LVCR. 2, 828 -ere paulatim stinguique colorem. 3, 221 Bacchi cum flos -uit (*syn.* diffugit in auras). OV. met. 2, 117 vidit cornua ... velut -ere lunae. 6, 47 notavit ora rubor rursusque -uit (13, 888). VITR. 7, 3, 9 tectoria. GERM. 386 tenuis ... iam paene -uit ardor. SEN. nat. 1, 2, 8 coronae cum dilapsae sunt ... et in semet ipsae -uerunt. epist. 79, 2 ignis. 86, 13 ne -at in corpore *unguentum*. PLIN. nat. 7, 32 momento. 9, 162. 13, 7 odor (*syn.* defluit). 17, 14 animam terrae -entem exhalatione. 28, 144. 37, 125 fulgor. TERT. adv. Marc. 3, 24 p. 420, 2. SER. SAMM. 490 *ovorum* testa ... -at aceto. ARNOB. nat. 2, 12 p. 57, 10. MAR. VICTORIN. ad Iust. 13 p. 1007ᴬ *umbra* -it ac deperit. AMM. 23, 6, 16. 25, 2, 4 HIER. epist. 1, 2, 1. AVG. c. Parm. 1, 2, 3 fumus ... -at in ventos (serm. 22, 8, 8 [*syn.* disperit]. *al. cf. infra l. 12*). SVLP. SEV. Mart. 23, 10. MACR. Sat. 7, 4, 23 per occultos meatus (7, 6, 18). somn. 1, 3, 5. INSCR. christ. Diehl 1232, 8 nitor. *in imag.*: AVG. civ. 4, 5 p. 151, 26 D. *beneficium* vice vaporis (serm. 40, 5, 7). c. Faust. 2, 3 p. 256, 19 mendacia tamquam fumus ([*syn.* deficiunt]. SVLP. SEV. Mart. 24, 8. PASS. Petr. 12 [vanescerent *f*]. *cf. supra l. 7*). VAL. CEM. hom. 4, 3 p. 703ᶜ otiosis dei auribus hominum preces -unt. *al.* **b** *de animantibus* (*cf. Bonnet, Le Latin de Grég. de Tours p. 254, 8*): VERG. Aen. 4, 278 *Cyllenius* in tenuem ex oculis (*cf. l. 19*) -uit auram (9, 655 OV. fast. 2, 509. *cf.* met. 14, 432 in ... leves paulatim -uit auras. SIL. 8, 184 SEDVL. carm. pasch. 4, 89). FLOR. epit. 3, 3, 18. 4, 7, 8 *imago* sub oculis mirantis -uit (*cf.* ex o.: HIER. vita Pauli 7 p. 23ᴬ VVLG. iud. 6, 21. Luc. 24, 31 [ἄφαντος ἐγένετο. *cf. l. 25*]. PASS. Paul. 19 [ab *l. v.*]. *al. cf. l. 16*). APVL. met. 5, 6 de manibus. MIN. FEL. 27, 7 *daemones adiurati* vel exiliunt statim vel -unt gradatim. IVL. VAL. 3, 15 p. 124, 27 e ... [in]conspectu (*secl. Volkmann. cf. p. 125, 7* de c. [SVLP. SEV. Mart. 6, 2]). AMM. 15, 7, 5 *al.* COD. Iust. 6, 51, 1, 10ᵈ aliquis *heres*. PALLAD. hist. mon. I 11 p. 288ᶜ (*gr. p. 76, 19* γέγονεν ἄφαντος. *cf. l. 20*).

2 *sensu magis abstracto, fere i. q. perire, minui, decrescere* (*saepe i. q. abolescere, oblivione obrui, e. g. l. 29 sqq.; fere i. q. irritum reddi l. 46. 49 sqq.*): **a** *generatim*: TER. Hec. 13 novas ... exactas feci ut inveterascerent, ne cum poeta scriptura (*aliter infra l. 68*) -ret. VARRO ling. 7, 31 verbum. CIC. de orat. 2, 95 eorum memoria sensim obscurata est et -uit (SEN. benef. 1, 12, 1). Brut. 106 orationes. 323 Hortensius. leg. 2, 24 animi labes ... diuturnitate. 2, 33 ars augurum ... vetustate et neglegentia. Tusc. 5, 85 *sententia*. div. 1, 38 potest ... vis illa ... -uisse vetustate, ut quosdam -uisse et exaruisse amnes ... videmus (2, 117 [*cf. infra l. 75*]. LVCR. 5, 625 vires *solis* [*syn.* imminui]. SCRIB. LARG. 269). CIC. div. 2, 118 (*syn.* extinctum esse). Att. 3, 10, 1. 3, 13, 3 spem (*syn.* extenuari). BRVT. (?) Cic. ad Brut. 1, 16, 11 praeterita. LVCR. 5, 535 paulatim (*syn.* decrescere). OV. met. 14, 356 herbarum virtus (VAL. MAX. 8, 8 pr. *otio* [*opp.* recreatur]). Ib. 133 dolor ... spatio (*cf.* QVINT. inst. 6, 1, 28). LIV. 28, 25, 1 rumor (44, 31, 12). 33, 8, 5 fama. 44, 41, 4 nova commenta ... sine ullo effectu (*cf. infra l. 67*) -unt. 45, 1, 4 gaudium. SEN. benef. 3, 16, 4 pudor. dial. 3, 8, 6 ira (*syn.* decedit). 5, 12, 4. nat. 1, 2, 2 impetus. 7, 15, 1 paulatim. QVINT. inst. 1, 7, 6. 12, 10, 75 (*syn.* emoriuntur). TAC. hist. 2, 32 multa bella impetu valida per taedia et moras -uisse (*v. supra l. 28*). TERT. nat. 1, 10 p. 78, 6 deierandi periculum. ARNOB. nat. 7, 43 p. 276, 26 statim morbus -uit. LACT. inst. 7, 12, 12 p. 621, 2 si visus -uit, si lingua torpuit, si auditus obsurduit. FIRM. err. 20, 7. AMM. 22, 6, 4 propositum. 26, 4, 4 hoc -uit facile. 26, 8, 9 missilium ictus. 27, 12, 18 legatio. 30, 1, 12. MAXIMIN. c. Ambr. 97 p. 82, 26 factio. RVFIN. Orig. in cant. 3 (4) p. 225, 26 B. vitia ... in semetipsa resoluta -unt atque in nihilum rediguntur. hist. 4, 7, 13 sectis ... -entibus (ὑπορρεουσῶν). 5, 1, 27 tyrannica -uere supplicia (καταργηθέντων). PS. RVFIN. in Am. 5, 25—27 p. 1084ᴮ ultio. AVG. c. Parm. 3, 1, 3 p. 104, 2. epist. 130, 20 p. 62, 11 ne ... per productas moras -at atque hebetetur intentio (GREG. M. moral. 13, 29 p. 1031ᴬ foras). conf. 2, 1, 1 colligens me a dispersione, in qua ... discissus sum, dum ab uno te aversus in multa -ui. CONSVLT. Zacch. 1, 13 p. 17, 6 M. VAL. CEM. hom. 20, 10 p. 756ᴮ. SALVIAN. eccl. 4, 9 (*syn.* solvantur, intereant). FAVST. REI. epist. 3 p. 176, 25 (*syn.* pereuntibus, *opp.* perdurat). **b** *speciatim apud* ICTOS, *i. q. valere desinere, infirmari, solvi* (*v. V. i. R.; Ind. cod. Iust.*): GAIVS dig. 39, 4, 5 actio ([*opp.* duret]. *al.*). inst. 2, 244 legatum (*al.*). 3, 159 mandatum. MARCELL. dig. 45, 1, 98 stipulatio (COD. Iust. 5, 13, 1, 1ᵃ [*opp.* adiuvari]. *al.*). VLP. dig. 28, 6, 2 testamentum ([*syn.* ruptum sit]. *al.*). 30, 93 fideicommissum (*al.*). EPIST. imp. Constant. Migne 13 p. 566ᴮ id quod fuerit usurpatum, irrito -et effectu (*cf. supra l. 42*). COD. Theod. 2, 24, 1 (*a. 321*) scripturae (COD. Iust. 9, 22, 17 [*a. 294*]; *aliter supra l. 29*). COD. Iust. 1, 3, 24 (*a. 455; opp.* ratum firmumque consistat). 3, 31, 12, 2ᵃ libertates (*opp.* effectum habeant). INST. Iust. 3, 8, 2 adsignatio. *et al.*

B *i. q. inanem et vacuum fieri (incipere), propriam vim et quasi florem amittere, corripi*: **1** *proprie de rebus naturae* (*vino, condimentis sim.*): CIC. div. 2, 117 de vino et salsamento putes loqui, quae -unt vetustate (*cf. supra l. 34*). SEN. nat. 3, 24, 1 aquae *fervidae*. LVCAN. 10, 166 quod nondum -uit aura cinnamon externae nec perdidit aera terrae (*v. Housman ad l.*). PLIN. nat. 13, 26 *fructus palmae*. 18, 150 *granum avenae* adflatu noxio cassum et inane in spica -it quodam abortu. 18, 196 semen. 19, 103 *cepae* caulem emittunt ... ipsaeque -unt (19, 115). 25, 31 *panaces*. 28, 158 lac asininum. VVLG. Matth. 5, 13 si sal -uerit ([μωρανθῇ]. Luc. 14, 34. *cf. Roensch, Coll. phil. p. 94; Sem. Beitr. III p. 35*). **2** *fere in imag. de homine (ingenio p. 997, 1; sententia p. 997, 2), i. q. marcescere, infirmum vel insipientem fieri*: •LIV. 2, 48, 3 nimia glo-

[Rehm]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ria luxuriare et -ere vividum quondam illud Caesonis ingenium. SEN. contr. 9, 2 (25), 24 in tam mollem compositionem sententia. MIN. FEL. 39, 1 magnitudine admirationis -ui. COMM. apol. 527 infatuant stultos magis -ere dictis (*i. ut -ant; cf. p. 1001, 31*). COMMENT. Lucan. 8, 570 vis ... erat ... circa sensus omnium, ut quamquam intellegerent mortem Pompei omnes, tamen -rent nec retinerent. VVLG. Rom. 1, 21 -uerunt in cogitationibus suis, et obscuratum est insipiens cor eorum ([ἐματαιώθησαν]. AVG. vera relig. 10, 19 *al.* PALLAD. hist. mon. I 36 p. 324^C. *cf.* PELAG. in Rom. 1, 21 p. 15, 1 S. -uerunt a naturali sapore). AVG. c. Parm. 3, 5, 7 p. 134, 10 typho superbiae. trin. 1, 1, 2 p. 821^init. perniciosius et inanius -unt, qui *eqs.* serm. 199, 1, 2 gen. ad litt. 1, 20 p. 30, 13. TAB. devot. Audollent 250^b, 6 in omni certamine -at ruat.

indicatur causa -endi: abl.: p. 996, 3. 4. 33; vetustate: *p. 995, 80. 996, 33 sq. 75; cf. p. 996, 32. 40.* per: *p. 996, 45. 55. accedunt praepos.:* ab: *l. 9; cf. p. 996, 20.* de: *p. 996, 21. 23.* ex: *p. 996, 19. 23.* per: *p. 996, 8.* in: *supra l. 2. p. 995, 84. 996, 7. 58. al. adverbia:* paulatim: *p. 995, 80. 996, 17. 38. 44; cf.* gradatim: *p. 996, 22*; sensim: *p. 996, 31.* statim: *p. 996, 47; cf.* subito: PASS. Andr. long. 7; momento: *p. 996, 2.* foras: *p. 996, 57. alia: p. 996, 49. 997, 11.* *Rehm.*

euangelia, -ae *f. v. s.* euangelium *p. 998, 36.*

NOT. Tir. 119, 48 **euangelicat** (*i.* '*euangelizat*'. *cf. p. 999, 75*).

euangelicē *v.* euangelicus *p. 998, 1.*

ˣeuangelicus, -a, -um, εὐαγγελικός. *de scriptura:* euu-PRISCILL. *et passim in varr. codd. cf. p. 998, 5 et p. 998, 38. pro subst.: v. infra l. 72 sqq. ap. poetas* (eu-, *in longa sc. syll.*): *v. l. 58. 71. adv.* -ē: *v. p. 998, 1.* [*l. v.:* RVFIN. Orig. in Ios. 7, 6 p. 333, 3 B. (-lium *falso P*). *sim. al. perperam pro* euangelium: CYPR. eleem. 15 p. 384, 23 *G.*]

1 *ad doctrinam christianam pertinens: i. q. christianus* (*inde audacius fere i. q. ecclesiasticus* [*v. infra l. 43*] *vel catholicus* [*v. infra l. 46*]): TERT. adv. Marc. 3, 22 p. 415, 8 cum legis (*opp.*) obligamenta et onera -ā iam libertate mutarent. 5, 20 p. 647, 16 praedicationem -am *interpretari* (CYPR. epist. 73, 22 p. 795, 16 praedicationis -ae veritatem. CONC. Araus. a. 529 p. 48, 12 salutari id est -ae p. consentire. *al.*). PS. TERT. haer. 8 p. 225, 4 gratia (*al.*). CYPR. epist. 58, 7 p. 662, 19 -is exhortationibus. HIL. coll. antiar. p. 142, 14 turbare -am veritatem (*al.*). in Matth. 10, 17 p. 972^C profundum doctrinae -ae secretum. 12, 4 p. 985^C -a fides (*al.*). AVG. epist. 36, 10, 24 p. 53, 22 milites -i. c. Pelag. 4, 7, 18 p. 541, 12 sanctos et -os et antiquos (*opp.*) ... iustos fuisse non dubium est. SVLP. SEV. Mart. 5, 6 ingressus ... -am disputationem. *et al. fere i. q. ecclesiasticus* (*v. supra l. 32*): CYPR. epist. 46, 1 p. 604, 11 contra -am legem ... alium episcopum fieri. 55, 6 p. 627, 21 nec tamen rursus censura -a (*i. ab ecclesia data*) solveretur. *fere i. q. catholicus*: EPIST. Merov. 5 p. 444, 4 vir ille -us (*i. Augustinus*) ... se ... in omnibus prope libris ... correxit.

2 *ad* '*euangelia*' *pertinens* (*tam de sententiis, dictis sim. in euang. obviis vel de personis ibi nominatis quam periphrastice de ipsis euang. scriptis* [*v. infra l. 57. 64*]): **a** *stricto sensu* (*c. respectu codicis euangelii infra l. 80*): TERT. resurr. 41 p. 85, 9 meminerat -ae definitionis (*seq. Matth. 5, 10*). adv. Marc. 2, 25 p. 370, 22 tunc initiaretur -a doctrina (*seq. Matth. 12, 37; cf. supra l. 40*). 4, 2 p. 426, 6 constituimus ... -um instrumentum apostolos auctores habere. 4, 39 p. 556, 24 decursum scripturae -ae (*al. cf.* praescr. 36, 6 legem et prophetas cum -is et apostolicis [*opp.*] litteris miscet [*al.* PRVD. apoth. 15 -i ... libelli; *i.* '*eu. Ioh.*' AVG. civ. 20, 24 p. 467, 28 D. in -is et a. libris legitur]. AVG. c. Faust. 32, 18 p. 778, 26 scripta). CYPR. domin. orat. 1 p. 267, 2 praecepta (*al.*). epist. 4, 1 p. 473, 6 ab -is et apostolicis traditionibus non recedere (*al. cf.* PS. AVG. quaest. test. I 107, 1 p. 246, 14 convenit et -ae auctoritati et apostolicae traditioni [*al.*]). epist. 39, 4 p. 584, 5 -a lectio (*al.*). *al.* HIL. in psalm. 118 gimel 15 p. 386, 6 -us ille pharisaeus (*item de personis*: vau 8 p. 415, 7 secundum -um divitem [*al.*]. AMBR. Cain et Ab. 1, 9, 35 mulier illa -a [*al.*]. PAVL. NOL. epist. 23, 24 p. 182, 1 iuxta illam -am peccatricem. AVG. civ. 11, 28 p. 502, 7 D. minor ille -us filius [*al.*]. *et al.*). RVFIN. hist. 1, 8, 16 historia. Orig. princ. 2, 4, 4 p. 131, 28 in -is parabolis (*al. cf.* AVG. nupt. et concup. 2, 26, 43 p. 297, 15 similitudo illa -a [*al.*]). PRVD. apoth. 427 vox -a (*init. hex.; sic*: VEN. FORT. carm. 5, 2, 53). *et al. inde subst.* euangelicum, -ī *n., subaudita q. d. voce* 'dictum' *sim.* (*cf.* AMBR. epist. 15, 9 p. 958^A pulchre convenit dictum illud -um): IREN. 1, 3, 6 ex -is et apostolicis (*sc. scriptis*) tentant ostensiones facere (*gr.* ἐκ τῶν εὐαγγελικῶν καὶ τῶν ἀποστολικῶν πειρῶνται κτλ.). HIER. in Ier. 1, 94, 2 p. 67, 3 iuxta illud -um ([*sc.* '*dictum*' *vel* '*verbum*'; *cf. l. 73*]. 4, 12, 3 p. 233, 2. RVFIN. Orig. in Ios. 7, 6 p. 333, 3 B. neque illud -um implere student ut *eqs.* AVG. serm. 124, 1 p. 687^init. i. propheticum et -um. *al.*). *nota* (*v. supra l. 52*): AVG. epist. 55, 20, 37 p. 212, 3 hi vero qui de paginis -is sortes legunt (*cf. et p. 999, 40 sqq.*).

b *latiore sensu ad quemlibet librum N. T. referendus* (*cf. p. 999, 52 sqq.*): AVG. civ. 18, 53 p. 341, 8 D. haec quia -a sententia est (*alludit ad act. 1, 7*).

adv. **euangelicē.** *i. q. secundum doctrinam christianam*: HESYCH. in lev. 13, 18 p. 941^A ipse prius legaliter (*opp.*) circumcisus ... -e postea conversatus.

ˣeuangelista, -ae *et* **euangelistēs,** -ae *m.*, εὐαγγελιστής. *scribitur:* euuang-: PRVD. cath. 6, 77 *O. al. cf. et infra l. 38. forma* -es: *v. infra l. 23. de notione:* AVG. serm. 351, 4, 8 p. 1544^med. -ae 'boni nuntii' possunt interpretari. *v. l. 44.*

1 *i. q. nuntius qui aliquid prosperi nuntiat*: VVLG. Is. 41, 27 Ierusalem -am dabo (*gr. aliter, hebr.* מְבַשֵּׂר). *v. et l. 7.*

2 *is qui euangelium praedicat* (*de locorum allatorum ordine v. infra l. 44 sq.*): VVLG. act. 21, 8 intrantes domum Philippi -ae (AMBROSIAST. in Eph. 4, 11 p. 387^C. AVG. serm. 266, 4 p. 1226^med. Philippus ... propter promptum praedicationis eloquium -a proprie meruit appellari. *al.*). Eph. 4, 11 apostolos, ... prophetas, ... -as, ... pastores et doctores. II Tim. 4, 5 opus fac -ae (*cf.* RVFIN. hist. 3, 37, 3 p. 283, 13 -arum fungebantur officio). FILASTR. 153, 5 apostoli pariter ⟨et⟩ -ae praedicantes meruerunt consequi angelicam dignitatem. *al.* AMBR. off. 1, 1, 3 p. 24^A spir. 1, 2, 29. *et al.*

3 *qui librum q. d.* '*euangelium*' *scripsit* (*substituitur* -a *pro ipso scripto* -ae: *l. 29 sqq.*): TERT. adv. Iud. 8 p. 718, 19 Oe. et merito -a (*i. Matthaeus*) *eqs.* (*al.*). PRAEF. bibl. monarch. in Ioh. p. 13, 13 hic est Iohannes -a unus ex discipulis dei (MAR. VICTORIN. adv. Arrium 1, 36 p. 1068^C I. ... primus apostolus et -es [INSCR. christ. Diehl 20^e]. *al.*). in Marc. p. 15, 21 Marcus -a dei (*al.*). PS. HIL. libell. 3 p. 735^B *angelus* ita loquitur sicut -a (*i. Lucas*) testatur (*al.*). HIER. praef. Vulg. Is. non tam propheta dicendus sit *Isaias* quam -a (AVG. civ. 18, 29 p. 294, 19 D. *al.*). RVFIN. Adamant. 1, 6 p. 11, 36 -ae quatuor sunt (*al.*). PAVL. NOL. epist. 32, 10 p. 286, 21 AVG. c. Faust. 3, 1 p. 261, 29. *et al. nota* (*v. supra l. 20*): HIER. epist. 57, 8, 3 p. 516, 17 in eodem -a (*i. Matth.*) legimus (in psalm. 6 p. 15, 5 utrumque ... in diversis -is legitur). ALC. AVIT. c. Arr. 7 p. 4, 25 sicut ipse in Iohanne -a testatur. *al.*

ˣeuangelium, -ī *n.*, εὐαγγέλιον. *inter voces ut* 'ieiunium' *declinandas*: PS. ASPER gramm. suppl. 42, 1 GRAMM. suppl. 106, 15. NOT. Tir. 55, 42^a. 60, 33—35. 119, 47. *graecis litteris scribitur apud* CIC. (*v. l. 46 sqq.*). *forma* -a, -ae *f.*: BENED. reg. 11 l. 19 (*ST*). 12 l. 8 (*T*). *scribitur* ɛuguangɛl-: INSCR. *p. 999, 33.* euuan-: PRISCILL. *passim et in multis variorum script. codd. cf. et p. 999, 11. de notione*: PELAG. in Rom. 1, 1 p. 8, 13 S. -um latine bona adnuntiatio (AVG. civ. 18, 35 p. 309, 7 D. b. nuntiatio. c. Faust. 2, 6 p. 261, 9 -um b. nuntium ... interpretantur [*al.* GLOSS.^L III Abol. EV 18 *al.*]. *cf. et infra l. 52*). *tritissimi usus* (*s. II A 1 et III A 1 a*) *paucissima exempla dedi, rariora afferre malui. praemittuntur loci biblici, ut quatenus inde pendeant eccl., satis illustretur* (*similiter supra l. 10. p. 1000, 2*)

I *i. q. bonus nuntius* (*cf.* CIC. Att. 2, 3, 1 primum ut opinor εὐαγγέλια: Valerius absolutus est. 2, 12, 1 quibus *epistulis tuis* εὐαγγέλια quae reddam nescio. 13, 40, 1): VVLG. apoc. 14, 6 angelum ... habentem -um aeternum ut euangelizaret (εὐαγγέλιον αἰώνιον εὐαγγελίσαι). AVG. serm. 45, 5 p. 226^a. med. apostolis a mulieribus -um (*i. nuntius resurgentis Christi*) annuntiatum est ... -um enim latine 'bonus nuntius' (*v. supra l. 41 sq.*) est. *ibid.* p. 226^med. quare femina nuntiavit -um?

II *i. q. doctrina christiana* (*notione scilicet* '*boni nuntii*' *non plane abolita; cf. Theolog. Wörterbuch z. N. T. s. v.* εὐαγγελίζομαι, εὐαγγέλιον, *p. 705 sqq.*): **A** *stricto sensu i. q. catholica doctrina*: **1** *de doctrina ipsa* (*inde per meton. de orthodoxis christ. l. 71*): VVLG. Matth. 4, 23 praedicans -um regni ([τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας]. Marc. 1, 14. *al.*). Marc. 10, 29. I Cor. 9, 12 ne quod offendiculum demus -o Christi (II Cor. 2, 12 *al.*). II Cor. 4, 4 illuminatio -i gloriae Christi. 11, 7 gratis -um dei euangelizavi vobis (*al.*). Gal. 2, 14 ad veritatem -i (TERT. adv. Marc. 1, 20 p. 315, 21 *al.*). Eph. 6, 19 notum facere mysterium -i. Phil. 1, 7 in defensione et confirmatione -i (1, 16 in defensionem -i. *cf.* 1, 12 ad profectum ... -i). Col. 1, 23 -i ... minister. *al.* (*v. et infra l. 75*). TERT. orat. 1 p. 181, 19 in oratione breviarium totius -i. anim. 49 p. 380, 22 in terminos orbis -o coruscante (AVG. c. Pelag. 3, 4, 9 p. 495, 26 usque ad t. terrae -o diffamato). adv. Marc. 3, 15 p. 401, 16 abscidit -um a lege (*cf.* 4, 6 p. 433, 5 inter legem et -um, ... inter iudaismum et christianismum. *al.*). PS. TERT. haer. 3 p. 219, 19 ad excludendum -um et vindicandum iudaismum (*cf. l. 69*). *meton.* (*v. supra l. 57*): RVSTIC. Conc.^S I 4 p. 116, 32 proficiente ... -o et paganis atque haereticis (*opp.*) minuentibus.

2 *i. q. praedicatio doctrinae christ.*: VVLG. I Cor. 9, 14 dominus ordinavit iis, qui -um (*v. supra l. 65*) annuntiant, de -o vivere (TERT. adv. Marc. 5, 7 p. 595, 19 de -o viventibus *patrocinari*). Gal. 2, 7 creditum est mihi -um praeputii (*i. praedicatio in gentes*) sicut et Petro circumcisionis (I Thess. 2, 4 *al.*). Phil. 2, 22 mecum servivit in -o (*cf.* 4, 3 laboraverunt in -o. II Tim. 1, 8 collabora -o). 4, 15 in principio -i (*cf.* TERT. adv. Prax. 2 p. 229, 14 ab initio -i). II Thess. 2, 13 (14) vocavit vos per -um nostrum in acquisitionem gloriae domini. TERT. idol. 9 p. 38, 24 scientia ista (*i. mathesis vel astrologia*) usque ad -um fuit concessa. *al.*

B *latiore sensu de qualibet doctrina vel praedicatione*: VVLG.

[*Junod*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

II Cor. 11, 4 aliud -um (Gal. 1, 6 transferemini ... in aliud -um [*inde* TERT. adv. Marc. 1, 20 p. 316, 6. 5, 2 p. 572, 23 *al.*]). *al.*

III *i. q. liber q. d. 'euangelium'*: **A** *stricto sensu*: **1** *respiciuntur dicta vel facta in lbb. euangelicis allata*: **a** *i. q. unus ex 4 illis canonicis -is liber*: *α nominatur -i auctor*: TERT. adv. Prax. 26 p. 277, 10 Iohannis -um (*sim. c. gen.*: adv. Marc. 4, 5 p. 430, 24 -um Lucae. 4, 34 p. 534, 24 in -o Mathei. *al.* [*v. et l. 15. 16. 17*]). adv. Marc. 4, 4 p. 429, 20 id -um quod Lucae refertur penes nos. IREN. 1, 26, 2 p. 255$^{init.}$ solo ... eo quod est secundum Matthaeum -o utuntur *Ebionaei* (*al.* INSCR. christ. Diehl 1961^{C} euangeliun secun. Matheun. -un secun. Lucan. -un secun. Ioanne. -un secun. Marcun. *al.*). CYPR. testim. 1, 18 p. 51, 12 in -o cata Iohannem (ITIN. [Silv.] 33, 2 in -o in cata Matheo. *al. v. vol. III 585, 19 sqq.*). HIER. epist. 55, 1, 1 in -o iuxta Mattheum (*al.*). PS. AVG. quaest. test. I 98 tit. p. 187, 10 de -o Iohanne ([Iohannis *CNX*]. I 100 tit. p. 191, 17 de -o Matheo [Mathei *NX*]. I 104 tit. p. 227, 17 de -o Luca [Lucae *PX*]). *et al.*

β adhibetur sine auctore: TERT. orat. 28 p. 198, 24 quae ... quaesierit deus, -um docet (*citatur Ioh. 4, 23*). ieiun. 2 p. 276, 14 dominum in -o ... respondisse (*alluditur ad Marc. 7, 15*). anim. 7 p. 308, 2 (*ad Luc. 16, 23 sqq.*). 58 p. 395, 25 quod -um demonstrat (*ad Matth. 5, 25 sqq.*). adv. Prax. 14 p. 252, 4 sicut legimus in -o (AVG. civ. 14, 8 p. 17, 14 D. in graeco -o, unde in latinum translatum est, non legitur 'bona', sed *eqs.* BENED. reg. 11 l. 19 legat abbas lectionem de -a [*v. p. 998, 36*]). 15 p. 253, 10 et in -is et in apostolis (*opp.*) visibilem et invisibilem deum deprehendo ([SYNOD. Hil. coll. antiar. p. 95, 20 *al.*]. *cf.* castit. 4 p. 743, 13 Oe. neque in -o neque in ipsius Pauli epistolis. RVFIN. Orig. in iud. 2, 3 p. 475, 8 B. neque ... in historiis vel in -is vel in aliis quibuslibet scripturis). adv. Marc. 2, 15 p. 355, 23 -um veritatis. 4, 5 p. 431, 5 ceteris ... -is (*opp.* Lucae digestum). IREN. 3, 11, 8 dedit nobis quadriforme -um quod uno spiritu continetur. CYPR. epist. 73, 10 p. 785, 20 -is quattuor (INSCR. christ. Diehl 3856, 8 sca Xρi puatuor [*i. quatuor*] euguangelia. *al.*). *et al.*

b *i. q. liber ab haereticis retractatus vel scriptus*: TERT. adv. Marc. 3, 17 p. 405, 17 Marcionis -um (*i. -um Lucae a Marcione retractatum. al.*). 3, 19 p. 408, 18 in -o ... vestro (5, 3 p. 576, 10 in -i vestri retractatu). 5, 1 p. 571, 9 forma ... haeretici -i. *al.* IREN. 1, 31, 1. PRISCILL. tract. 1, 38 p. 31, 21. 22 extra quattuor (*cf. supra l. 32*) -a quintum aliquod -um vel fingunt vel confitentur. *al.*

2 *i. q. ipse codex sive exemplar libri q. d. -um*: HIER. in Matth. 23, 6 p. 168^{C} in parvulis -is. AVG. epist. 250, 1 p. 594, 3 per -a peierando adiutorium violandae fidei ... requirebant (*cf.* OROS. hist. 3, 23, 67 fidem adhibita in sacramenta servant -a [CONC. Aurel. a. 511 p. 3, 1]. COD. IUST. 2, 58, 2 pr. sacrosanctis -is propositis [*antea*: tactis sacrosanctis scripturis]. *ibid.* ante iudicem positis. 3, 1, 14, 4 -is tactis iuramentum praestent quod *eqs. al.* GREG. M. epist. 12, 7 p. 354, 14 iuratus dico per ... haec sancta quattuor -a, quae in meis manibus teneo). AVG. in euang. Ioh. 7, 12 p. 1443$^{med.}$ cum caput tibi dolet, laudamus si -um ad caput tibi posueris. serm. 133, 6 p. 740$^{med.}$ ne forte, cum dico -um, codicem attendas, membranam et atramentum cogites. *al.*

B *latiore sensu aut de qualibet parte N. T. (v. l. 54) aut de ipso N. T. (v. l. 55 sqq.)*: HIER. tract. in psalm. 73 p. 49, 10 denique quid dicit ipse in -o 'veniam', inquit, '*eqs.*' (*seq. apoc. 3, 20*). in Ier. 6, 26, 4 p. 404, 25 dicunt ... novum testamentum, hoc est -um, successisse veteri testamento (*cf.* AVG. serm. coll. Morin p. 293, 1 -um, quod t. n. apertissime dicitur).

euangelizātio, -ōnis *f.* *ab* euangelizare. *fere i. q. praedicatio*: OP. imperf. in Matth. 8 p. 678$^{med.}$ *Christus* illis beatitudinem euangelizabat caelestem *eqs.* ... ut ... esset ... -o propter denuntiationem futurorum bonorum in ipso.

euangelizātor, -ōris *m.* *ab* euangelizare. [*falso trad. pro* -atur: TERT. adv. Marc. 5, 5 p. 584, 19 *corr. Engelbr.*).] **1** *qui euangelium sim. praedicat, i. q. praedicator* (*cf. p. 998, 10 sqq.*): TERT. adv. Marc. 4, 4 p. 430, 6 etiam si angelus Marcion, citius anathema dicendus quam -r, qui aliter euangelizavit. 5, 7 p. 595, 21. 5, 19 p. 644, 7 si haec pseudoapostoli nostri et Iudaici -es de suo intulerint (praescr. 4, 4 qui 'pseudoapostoli' *sunt* nisi adulteri -es?). coron. 9 p. 437, 14 Oe. apostolus aut -r aut episcopus (*v. q. anteced. cf.* HIER. in Tit. 3, 14 p. 599^{C} apostolicis viris et -bus Christi). HIER. in Matth. 10, 9—10 p. 62^{C} veritatis. **2** *qui librum q. d. 'euangelium' scribit* (*cf. p. 998, 19*): TERT. adv. Prax. 21 p. 263, 22 praefatio Iohannis -is 23 p. 273, 5).

×euangelizo, -āvī, -ātum, -āre *et* **euangelizor,** -ātus sum, -ārī (*v. l. 83*), εὐαγγελίζομαι (εὐαγγελίζω). NOT. Tir. 60, 33^{a} -at. *scribitur* euuang- *passim* (*cf. p. 998, 38*). *de notione*: AVG. serm. 163, 5, 5 p. 891$^{p. med.}$ 'bene nuntiate', quod est graece -ate (*cf. p. 1000, 4 sqq.*). GREG. M. moral. 24, 2, 2 p. 287^{B} graeca lingua -are 'denuntiare' dicitur. PS. PRIMAS. in Eph. 3 p. 615^{B} '-are' annuntiare (GLOSS.^{L} I Ansil. EV 14 *al.*). *de formis*: -asse: VICTORIN. POETOV. fabr. mund. 9 p. 8, 11 AVG. epist. 93, 11, 47 p. 490, 15. -turus: TERT. adv. Marc. 5, 2 p. 573, 17 *al.* *de usu*: *pro depon.*: TERT. (*ex coni.*, *v. l. 63*) *p. 1000, 45*; ITALA *p. 1000, 42*; RVSTIC. *p. 1000, 12*; *pass. impers.*: *v. e. g. p. 1000, 27. 33.* -o *c. vi passiva v. infra l. 38.* *part. pro subst.*: TERT. adv. Marc. 4, 13 p. 457, 14 PS. PROSP. vocat. gent. 1, 8 p. 656^{B}. *de locorum afferendorum ratione cf. p. 998, 44.* [*ex correct.*: TERT. *v. p. 999, 63.*]

1 *fere i. q. bonum nuntium apportare, nuntiare* (*tam alqm.* [*v. l. 9*] *et alci.* [*v. l. 7. 11. 12. 18*] *quam alqd. alci.* [*v. l. 14. 15 sq. et cf. l. 36*]. *abundanter*: *l. 7*; *sensu 'iubendi'*: *l. 20. cf. Theol. Wtb. z. N. T. II 705 sqq.*): ITALA II reg. 18, 31 (Legion.) bene -o tibi, domine mi rex (εὐαγγελισθήτω ὁ κύριός μου, VVLG. bonum apporto nuntium). ITALA Luc. 1, 28 (cod. b) ingressus angelus -vit eam et dixit illi *eqs.* ([*om.* VVLG.; *gr. codd. nonnulli* εὐηγγελίσατο αὐτήν]. *inde* IREN. 3, 16, 3 angelus -ans Mariae. VICTORIN. POETOV. fabr. mund. 9 p. 8, 11. RVSTIC. Conc.^{S} I 4 p. 164, 18 -tus est sanctae virgini angelus. CONC.^{S} I 5 p. 269, 36). VVLG. psalm. 67, 12. Is. 40, 9 qui -as Sion ... qui -as Ierusalem. Luc. 1, 19 missus sum loqui ad te et haec tibi -are (εὐαγγελίσασθαι, ITALA [cod. e] bene nuntiare). 2, 10 -o vobis gaudium magnum (ITALA [cod. e] annuntio. *inde* CONC.^{S} I 5 p. 206, 6 angeli pastoribus -bant. LEO M. serm. 34, 1 p. 245^{C} caelo ... -ante). apoc. 10, 7 *al.* RVSTIC. Conc.^{S} I 4 p. 80, 30 -amus serenitati vestrae ... quia omnes ... populi ... perseverant in fide. PS. FVLG. RVSP. serm. 53 p. 922^{B} sicut tibi -verat (*i. 'imperaverat'*) angelus. *al.*

2 *fere i. q. praedicare, docere sim.* (*saepe acced. dat. pers.*; *aliter s. b β*): **a** *absolute*: VVLG. Luc. 9, 6 -antes et curantes ubique (εὐαγγελιζόμενοι, ITALA [cod. e] bene nuntiantes). act. 8, 25 multis regionibus ... -bant. 14, 6 ibi -antes erant (εὐαγγελιζόμενοι ἦσαν). Rom. 1, 15 vobis qui Romae estis -are. I Cor. 1, 17 (*opp.* baptizare. *sic*: AMBROSIAST. in I Cor. 1, 17 AVG. epist. 93, 11, 47 p. 490, 15 *al.*). 9, 16 *bis.* I Petr. 4, 6 mortuis -tum est ([καὶ νεκροῖς εὐηγγελίσθη]. AVG. epist. 164, 4, 10 p. 531, 4 mortuis dicit -tum). *al.* TERT. adv. Marc. 4, 2 p. 427, 6 *ne Paulus* non secundum illos -ret. 4, 4 p. 430, 7 qui aliter -vit (*al. cf.* praescr. 29, 3 perperam). *al.* MAR. VICTORIN. in Eph. 3, 13 p. 1267^{C} ille qui praedicat, qui -at. *al.* RVFIN. hist. 5, 8, 2 cum Paulus et Petrus in urbe Roma -rent (*gr.* εὐαγγελιζομένων). AVG. serm. 56, 1, 1 p. 377$^{fin.}$ qui nolebant -ari gentibus. *al.* PS. PROSP. vocat. gent. 1, 8 p. 656^{B} -antis officium. *al.* *v. et p. 998, 49.*

b *c. obiecto*: *α obi. est id quod praedicatur* (*fere i. q. confiteri v. l. 53.* *alqd. alci.* [*cf. l. 5. 21*]: *l. 41. 44. 46. 56*; *per nom. c. inf.*: *l. 52*): ITALA Luc. 16, 16 (cod. d) *Iohannes* a quo regnum dei -at ([*nota vim pass., v. p. 999, 84*]. εὐαγγελίζεται, ITALA [cod. e] adnuntiatur, VVLG. -atur. *cf. infra l. 69.* CLEM. ad Cor. 42 *apostoli* exierunt -are regnum dei incipere venire). ITALA act. 14, 15 (Iren. 3, 12, 9) -antes vobis deum (VVLG. annuntiantes). ITALA Rom. 10, 15 (Epiphan. in cant. 186 p. 77) speciosi pedes -antur pacem ([VVLG. quam speciosi pedes -antium pacem, -antium bona]. VVLG. Eph. 2, 17 vobis. TERT. adv. Marc. 4, 13 p. 456, 24 pacem et bona. 5, 5 p. 584, 19 -atur [*v. p. 999, 83*] ... bonorum id est gratiae dei pacem). ITALA I Cor. 15, 1 (Rufin. Adamant. 5, 6) *euangelium* quod -avi vobis ([VVLG. praedicavi]. VVLG. II Cor. 11, 7. Gal. 1, 11 e. quod -tum est a me). PSALT. Cas. 95, 2 -antes ... salutare eius (VVLG. annuntiate). VVLG. act. 5, 42 -antes Christum (TERT. resurr. 50 p. 104, 22 ad -andum eum [*sc. Christum*] in nationibus. IREN. 1, 23, 1 ab ipsis -atur Christus. *cf.* AVG. gen. c. Manich. 1, 17, 27 p. 186$^{med.}$ ad dexteram dei patris sedere -atur filius [*v. l. 37*]. serm. 202, 3, 4 p. 1035$^{med.}$ superest ut eum [*sc. Christum*] -antes novam viam carpamus [*v. l. 35*]). 8, 4 verbum dei (15, 35 domini. I Petr. 1, 25 v. quod -tum est in vos). Gal. 1, 23 fidem (TYCON. 3 p. 17, 19 *al.*). Eph. 3, 8 investigabiles divitias Christi. HIER. in Gal. 1, 21 p. 331^{C} ei vocationem paenitentiae. *al.* *v. et p. 999, 60.*

β obi. est is qui docetur (*c. dupl. acc. l. 61*): ITALA Luc. 3, 18 (cod. d) -bat populum (εὐηγγελίζετο τὸν λαόν, VVLG. populo). ITALA act. 8, 40 (cod. e) civitates omnes (τὰς πόλεις πάσας, VVLG. civitatibus cunctis). ITALA act. 13, 32 (cod. d) nos vos -amus eam ... promissionem (ὑμᾶς εὐαγγελιζόμεθα τὴν ... ἐπαγγελίαν, VVLG. vobis adnuntiamus eam *eqs.*). ITALA Hebr. 4, 2 (Mutian. Chrysost. hom. 6, 2) sumus -ti (ἐσμεν εὐηγγελισμένοι, VVLG. nobis nuntiatum est). VVLG. Matth. 11, 5 pauperes -antur (Luc. 7, 22 HIER. epist. 121, 1, 3). CLEM. ad Cor. 42 apostoli nostri -ti sunt ab Ihesu. AVG. serm. 99, 10 p. 600$^{fin.}$ -ti ... et baptizati ... a Philippo. *al.*

c *acced. praep.*: VVLG. act. 8, 12 credidissent Philippo -anti de regno dei (περὶ τῆς βασιλείας. *cf. supra l. 37 sqq.*).

deriv.: euangelizatio, euangelizator.

compos.: praeeuangelizare.

euangelus, -ī *m.*, εὐάγγελος. *i. q. euangelista*: AVELL. p. 164, 11 qui non erubescentes -orum (-iorum *B*) venerabilium characteres *eqs.* (*gr.* τοὺς τῶν σεπτῶν εὐαγγελιστῶν χαρακτῆρας). *v. et Onom.* *Junod.*

ēvānidus, -a, -um. *ab* evanescere. ae-: *p. 1001, 18.* *inde ab* OV. [*ex coni.*: CET. FAV. *p. 1001, 13* (van- *trad.*). CHIRON *p. 1001, 19. l. v.* van-: *p. 1001, 18* (*v. et l. 77*).] *i. q. evanescens*: **1** *c. vi abolitionis, interitus*: OV. rem. 653 in tenues -us exeat auras perque gradus molles emoriatur amor (*cf.* met. 5, 435 umeri tergusque latusque pectoraque [*sc. Cyanes*] in tenues abeunt -a rivos [*i. 'in aquas dissolvuntur'*]. *cf. p. 995, 74*).

2 *c. notione debilitatis, fragilitatis, languoris sim., fere i. q. caducus, inanis* (*syn. p. 1001, 9*), *absque vigore* (*syn. et*

[K.-M.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

coniunct.: languidus *infra l. 17. 21* [languens *l. 16*]; exilis *l. 11*; levis *infra l. 15. 24.* *opp.*: acerrimus *infra l. 15*; vivus *l. 24 [cf. l. 25]*. *fere i. q. infirmus: infra l. 19. cf. p. 996, 83*): **a** *corporaliter*: *α de rebus corporalibus, naturalibus* (*de parte corporis l. 19*): VITR. 2, 8, 2 cum ... abundarit copia calcis et harenae, paries plus habens umoris non cito fiet -us, sed ab his continetur. 2, 8, 3 vetustate -a facta materia (*cf.* PLIN. nat. 37, 70 quidam ex his [*smaragdis*] senescunt, paulatim viriditate -a). 2, 10, 1 *arbores* siccescendo propter raritatem (*v. l. 12*) fiunt inanes et -ae (*cf.* COLVM. arb. 17, 3 *oleae* in proceritatem *extensae* ... -ae fiunt *eqs.* 29, 2 -am [-um *SAR*] exilemque et humilem harundinem). 7, 2, 2 *calcem* -am et siticulosam (7, 3, 7 calx ... facta raritatibus [*v. l. 9*] -a. *cf.* CET. FAV. 8 p. 269, 17 *harenae* et terrosae et -ae [van- *codd. praeter S*: humidae] fiunt). SEN. nat. 1, 14, 2 quidam *ignes* ruboris acerrimi *sunt*, quidam -ae ac levis flammae (*cf.* 3, 13, 1 hunc *ignem* [*sc. elementum*] -um languentemque considĕre *eqs.* [*seq.* igne restincto]). PLIN. nat. 9, 141 anniculo grano (*sc. cocco*) languidus sucus, idem a quadrimo -us. 37, 77 (ae- *B*, van- *F*). CHIRON 562 p. 181, 15 labia eis (*sc. iumentis*) -a (-ta *trad.*) videtur esse (*cf. Veg. mulom. 2, 39, 1* infirma sunt l.). GLOSS. V 172, 9 blitea herba saporis -i. *β de homine*: SEN. epist. 122, 4 qui se tenebris dicaverunt ... languidi et -i albent et in vivis caro morticina est. **b** *incorporaliter*: SEN. epist. 35, 3 venit ad nos ex iis, quos amamus, etiam absentibus gaudium, sed id leve et -um (*opp.* vivae voluptatis). frg. 94 imago effingatur animo, notabilis et e vivo petita, non -a et muta.

[COMM. instr. 2, 16, 23 nec tali subolem **e(x)vānīre** licentia (*Domb.* [*in exempl. Thes. adnot.*, insanire l. *idem in ed.*]; *Martin* [-ire amentia]; et vani recurentia *C*, et vanire cur- *B*) curas (*cf. Martin, Commodianea, p. 14 et francog.* évanouir [*sed admodum dub.; nec quam substituunt notionem* '*insolescendi*' *ratam putaveris, cum quod comparant*: apol. 527 *prorsus aliter se habeat; v. p. 997, 4*]).]

ēvannio *v.* evanno.

ēvanno, -ere (*?* -āre, *v. l. 37*). [ex *et* vannere. *W.*] vannio: *l. 40.* -vannuo*?*: *l. 45* (*cf. l. 35*). NON. p. 19, 20 -etur (*v. l. 48*) dictum est ventiletur vel moveatur, a vannu, in qua legumina ventilantur ([*seq.* POMPON., VARRO *l. 42. 46 sqq. quod Non.* -etur *Pomponii pro coni. praes. videtur accepisse, potius errori illius ascribendum est quam genuinae formae, sc.* -o, -are *I^ae coniug.*]. *inde* GLOSS. V 650, 43 -anitur). GLOSS. II 289, 9 ἐκβράσσω -vannio ([evomo *Stephanus*]. 291, 29 ἐκλικνίζω -io [-vanno *Steph.*]). [*port.* abanar. *M.-L.*] *i. q. vannendo purgare, excernere*: *proprie*: VARRO rust. 1, 52, 2 iis (*granis*) tritis oportet e terra subiectari vallis aut ventilabris ... ita fit ut quod levissimum est in eo atque appellatur acus ⟨ac palea⟩ -atur (*sic Non. p. 19, 29*; acus -vannuatur *trad.; recte?, cf. l. 34*). *trsl.* (*in vss. nondum sanatis*): *fere i. q. eiciendo exstinguere*: POMPON. Atell. 92 dixi ... illud futurum: in prima (infirma *Buech.*) valva est, vix haeret †misera. -etur et mea †ocius opera ut fiat fecero.

euāns *v.* euhans.

ēvapōrātio, -ōnis *f.* *ab* evaporare (*cf.* vaporatio). GLOSS.^{L} II Philox. EV 3 -o ἀναθυμίασις. *inde a* SEN. nat. (*cf. etiam p. 1002, 6*). [*l. v.* vap-: SEN. *infra l. 60.* GELL. *l. 66.* RVSTIC. *l. 79.* *falso trad.*: SEN. nat. 3, 24, 3 (e vaporario *Gronov, al. edd.*).]

1 *i. q. actio evaporandi*: **a** *sensu stricto: i. q. exspiratio, exhalatio* (*de naturali -e, qualis est aut terrae, aquae sim. aut corporis humani. acced. saepius gen. subi.* [*e. g. l. 57. 63. 68; cf. l. 84*]): SEN. nat. 1, 1, 7 nec mirum est, si terrae omnis generis et varia -o est, cum *eqs.* ([*antea*: expirat *terra*]. 4^{b}, 8 omnis terrarum -o. 5, 5, 1 hanc solam esse causam venti existimo, aquarum [*v. l. 63*] terrarumque -es [vap- *δ*]. *cf.* 6, 13, 1 [*ex Arist., Theophr.*] semper aliqua -o est e terra, quae modo arida est, modo humido mixta [*cf. Theophr. frg. 5, 3, 23* ὁ ἀὴρ ἢ ἡ ἀναθυμίασις]). 5, 4, 1 (*antea*: spirat). 5, 9, 1. 7, 4, 3 aquarum ... et omnis humidi -o ([*v. l. 59*]. *cf.* GELL. 19, 5, 6 [= *Arist. frg. 214; v. p. 1002, 15. item* MACR. Sat. 7, 12, 26] cum aqua frigore aeris duratur ... necessum est, fieri -em [vap- *NO*] et ... auram tenuissimam exprimi ex ea). PS. SORAN. quaest. med. (Archiv 14) p. 364, 4 stegnotes *est* constrictio naturalium fluxionum ... cum difficili -e corporis ([RVSTIC. c. aceph. p. 1183^{A} *omnia* quae humani corporis -e nascuntur; *sc. cimices, pulices sim.*]. *cf.* DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 12 p. 363^{A} in maerore compressis naturaliter totius corporis -um tramitibus *eqs.*). VINDIC. med. 9 vesica habet ... duos renulos ... ad respirationem vel -em. RVSTIC. Conc.^{S} I 4 p. 157, 23 *v. l. 79.*

b *laxiore usu de actione producendi, promendi* (*v.* evaporo *p. 1002, 45*): *α lacrimarum, i. q. effusio* (*in mera imag. l. 78*): CASSIAN. conl. 9, 27 *compunctionem* digerere ... lacrimarum -e (*cf.* RVSTIC. Conc.^{S} I 4 p. 157, 23 *Ieremias* lamentationes conscripsit, ut augustiam qua intus urebatur, efferret per lamentationum quasi per fumi [*v. l. 73*] -em [et vap- *M*]). *β verborum, i. q. eructatio* (*cf. et p. 1002, 47*): CASSIOD. in psalm. 118, 171 p. 898^{A} (*ad* 'eructabunt labia mea hymnum') -o siquidem ista de imis mentibus venit (*v. p. 825, 5 sqq.*).

2 *i. q.* '*vaporatio*', *fomentatio* (*t. t. med.*): CAEL. AVR. chron. 1, 4, 90 spongiae -bus ... *epilepticos* recuramus. *v. p. 1002, 81.*

ēvapōrātīvus, -a, (-um). *ab* evaporatus. CAEL. AVR. acut. 3, 8, 93 cum sit -ae virtutis paroptesis (*i.* '*evaporationi submissa*'), tetanos ... mitigatione indigeat ob celeritatem sui.

ēvapōro, -āvī, -ātum, -āre. *ab* ex *et* vapor (*cf.* vaporo). exvap-: TERT. *infra l. 35.* GLOSS. V 618, 50 *v. p. 214, 66 sq.* *legitur inde a* GELL. (*ex Aristot.*); *aliter subst.* evaporatio (*v. p. 1001, 51*). *e re med. praecipue sumpsisse eccl. multi loci probant* (*v. e. g. infra l. 33. 40. 52. 65. 68*). [*l. v.* vap-: SOL. *infra l. 63.* AMBR. *infra l. 58.* *in sent. lacunosa, ut vid.*: FIRM. math. 3, 1, 16 p. 96, 5 (*lac. stat. Skutsch; desideratur obi. ad* -at; *cf. infra l. 25*). *dub. interpr.*: VEG. mulom. 1, 56, 31 (*i.* '*-tas reddere*', '*exsiccare*' *sc. ungulas?*).] [*it. sept.* vorá. *M.-L.*]

1 *praep.* ex *vigente*: **a** *i. q. foras dare vaporando*: *α servata vi* '*vaporandi*' *i. q. exhalare, exsudare sim.*: (I) *transitive* (*obi. subaud. l. 23*): GELL. 19, 5, 7 (= *Aristot. frg. 214*) id ... in ea (*aqua*) levissimum est, quod -atur (19, 5, 8 aliquantum quod est salubrius difflari atque -ari *eqs. cf. gr. ibid. 9* [*Arist.* ἐξατμίζει. *v. p. 1001, 64*]). FIRM. math. 6, 31, 38 p. 159, 4 corpora ... *sub Capricorno natorum* hircini odoris tristem illuviem desudatis ... humoribus -ant (-ta *Γ*). ORIBAS. syn. 5, 29 p. 67 qui frequenter non aegrotat, ... habet ... poros apertus, per quos -atur humana natura (*Aa; gr. p. 225, 10 aliter*). ISID. nat. 40, 1 p. 69, 4 meatus ventorum veluti mundi nares (*cf. l. 27*), per quas ... anhelitus ... nunc -ante spiritu efflent maria, nunc retrahente spiritu reducant (*vix intr.; v. l. 28*). (II) *intrans.*: *?* FIRM. math. 3, 1, 16 *v. supra l. 9.* CET. FAV. 4 p. 266, 14 putei fodiantur et per structuram foramina quasi nares (*v. supra l. 23*) ... in puteum demittantur, qua nocivus spiritus -et (*item* PALLAD. 9, 9, 2 nocens sp. [*aliter Vitr. 8, 6, 12 sq.*]. *v. et l. 24*).

β vaporandi notione plus minus debilitata sublatave significat actionem quamlibet edendi, proferendi: (I) *proprie et in imag.* (*corporaliter*); *praeter l. 36 t. t. med.*: *transit., i. q. effundere, egerere sim.*: TERT. pall. 5 p. 954 Oe. has purulentias (*i. prodigos, nepotes sim. velut Apicium*) civitatis quis eliciet et exvaporabit (*trad.*; exsuppur- *inde a Salmasio edd.*), ni sermo palliatus? CHALC. comm. 244 p. 278, 23 (*de videndo*) si ... maior erit color, qui ex corporibus (*sc. quae videntur*) -atur, quam *eqs.* *intr., fere i. q. emanare*: CHIRON 664 p. 210, 12 itineris cottidiani beneficio his sanguis ungulis digeritur et -at per ungulas et findeat eas. NICET. virg. laps. 1 p. 112, 9 (*in alleg.*) ulcus tumidum ... cum fuerit apertum, -ans praestat refrigerium passionis (*cf. l. 8* digeras scelus). ALEX. TRALL. 1, 109 fiunt ... anfraxes de ... pinguibus humoribus non habentibus *qua* -ent vel exeant (*gr. II p. 71 P.* οὐκ ἔχοντας διέξοδον). (II) *translate c. respectu incorporalium rerum*: (a) *trans. i. q. egerere, proferre* (*fere sic ut id quod edatur, tollatur et amoveatur [hic usus haud longe abest ab eo, quem habes s. b α (II), infra l. 70 sqq.]*. *de loquendo* [*acced.* in]: *l. 55; cf.* eructare *et v. p. 1001, 79*): PAVL. NOL. epist. 13, 10 p. 91, 18 *scriptura divina* producere nos lacrimas quasi -ando dolore permittit (*v. l. 74*). CASSIAN. inst. 2, 10, 1 ea quae ... mens in semet ipsa non praevalet continere, per ... gemitum ex intimis pectoris sui conclavibus -are conatur. 8, 19, 2 *perturbationem mentis* digerere atque -are. 10, 25 ingruentes aestus *adversarii* (*sc. acediae*). *additur* 'in' (*cf. l. 47; v. et l. 56*): PETR. CHRYS. serm. 57 p. 357^{B} quod mentis contemplatur affectu *homo*, ore depromere, effundere labiis ... et in totum non sufficit -are sermonem. (b) *intr.*, *acced.* in (*cf. l. 54*): *fere i. q. emanare, erumpere*: AMBR. fug. 9, 53 pulchre eam (*sc. animam*) effudit Susanna, ut -are (vap- *C*) in eam non possent corporis incendia, mortis formidines *eqs.*

b *quasi foras vaporando minuere, infringere, exstinguere*: *α intr.*, *fere i. q. deficere, decrescere sim.*: (I) *corporaliter*: SOL. 2, 54 calor *Aquarum Sextiarum* olim acrior exhalatus per tempora -vit (*I*, vap- *II*) nec iam par est famae prioris. PELAGON. 219 usque cum fervor tumoris *gambae* -et ([*Hippiatr. gr. I 235, 22* ἄχρις οὗ ἡ φλεγμονὴ καταμαρανθῇ]. *cf. in alleg.*: PETR. CHRYS. serm. 167 p. 638^{B} adhibeantur suspiriorum ... fomenta, tumentis conscientiae fervor -et). AMBR. in psalm. 37, 57, 1 p. 181, 20 (*in imag.*) ut febres, cum in alto sunt, non queunt mitigari, cum foras erumpunt, spem afferunt desinendi, ita peccatorum morbus, dum tegitur, inardescit, si confessionibus proditur, -at. (II) *incorporaliter* (*de rebus; de re personata quasi pro homine sumpta l. 75. cf. et l. 46*): AMBR. exc. Sat. 1, 74 p. 1313^{B} quibus (*fletibus, lacrimis*) restinguitur ardor animi et quasi relaxatus -at affectus. obit. Valent. 41 p. 1372 gravis lacrimis -at dolor (*v. l. 49*). in psalm. 118 serm. 11, 24, 2 p. 249, 7 *hostis domesticus* (*i. carnis cupidines sim.; v. l. 71*) inflammatur vino ... spe alitur, ... inlecebris exuritur, non -at effectu, timore turbatur *eqs.* *β transit., i. q frangere*: TERT. scorp. 5 p. 155, 8 mortem morte dissolvere .. tormentis tormenta discutere, supplicia suppliciis -are, vitam auferendo conferre *eqs.*

2 *c. vi simpl.* '*vaporare*': *i. q. calidum reddere* (*cf.* 'vaporare' *et v. syn.*): CAEL. AVR. acut. 3, 3, 15 erunt ... calefacienda *cataplasmata*, quo tardius maneant -ta (*i.* '*diutius calida*'; *ad hunc usum v. q. e.* 'tardius' *cf. chron. 4, 3, 28*). *cf. p. 1001, 83.* *K.-M.*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ēvāsio, -ōnis *f.* *ab* evadere. *i. q. fuga, salus per fugam parta*: ITALA II Petr. 1, 4 (Ps. Aug. spec. 90 p. 607, 5) post -em; ἀποφυγόντες, VVLG. fugientes (*inde* PRISCILL. tract. 10, 124 p. 92, 9). VVLG. Iudith 13, 20 in -e mea et in liberatione vestra. ORIG. in Matth. 18, 100 p. 1751^A ipse ei fieret causa -is. *Leumann.*

ēvāsto, -āvī, -ātum, -āre. *ab* ex *et* vastare. -arunt: *infra l. 23. 28.* -asset: *infra l. 31.* NOT. Tir. 82, 85 (*post* vastus, vastuosus; *ante* devastat). GLOSS. II 292, 26 ἐκπορθῶ depopulo, devasto, ... -o, pervasto. *vox fere* LIVII (*praeterea* SIL. *bis,* VOPISC. *semel*). [*l. v.*: vast-: *infra l. 16. 18. 23.* populari: *infra l. 21.*]

i. q. plane vastare, devastare, depopulari (*fere i. q. simpl. vastare* [*acced.* graviter]: *infra l. 25.* *syn. aut coniunct.*: populati *infra l. 28*; proculcatis *infra l. 26*; vexata *infra l. 20*; uratur *infra l. 20*): 1 *regiones, territoria, urbes sim.*: LIV. 5, 5, 2 agrum non coluit et culta -ta (vast- *M²V*) sunt bello. 8, 37, 6 ager Apulus Samniumque -tum (34, 28, 12 vallem Taygeto subiectam agrosque ad mare pertinentes [37, 19, 7; vast- *l. v. cf.* SIL. 12, 528 Allifanus ... ager nymphisque habitata Casinis rura -antur. 15, 185 -anda ... tellus]. 28, 44, 14 requiescat ... vexata tam diu Italia, uratur -eturque [populetur- *Σ*] in vicem Africa [44, 46, 2 Sinticen]). 10, 15, 3 consulares exercitus diversis vagati partibus omnia ... -arunt (35, 4, 3 postquam o. ferro ignique satis -ta [*M*, vast- *B*] erant. 36, 16, 4 circa Hypatam [VOPISC. Aurelian. 18, 3 Mediolanum graviter]. *cf. et l. 26*). 28, 5, 15 segetibus ... maxime in sinu Aenianum -tis (*cf.* frg. 22, 68 W. -tis omnibus [*v. l. 22*] proculcatisque s.). 32, 13, 9 oppida (*cf.* 32, 33, 14 plures ... urbes in Thessalia. 40, 22, 11 villas ... quosdam ... vicos -arunt [*antea* populati]). 32, 13, 10 proximis (*sc. locis*) ... -tis (32, 18, 2 in -tis belli cladibus locis. *cf.* 33, 19, 1 superiora Macedoniae). 32, 33, 5 Nicephorium Venerisque templum, quae spoliasset -assetque.

2 *populos*: LIV. 42, 40, 8 Dolopes a te ipso -ti sunt (*cf. vol. V 1, 847, 36 sqq.*). *K.-M.*

euax *interiectio.* *de origine v. Walde-Hofmann, Et. Wb.* euhax: PLAVT. Bacch. 725 (*B*). *de notione*: VARRO ling. 7, 93 (*citatur Plaut. Men. 127; v. infra l. 54*) -x verbum ni[c]hil significat, sed effutitum naturaliter est. DIOM. gramm. I 419, 5 exultantem significat, ut -x ([MAR.] VICTORIN. gramm. VI 204, 22. *cf.* PRISC. gramm. III 90, 15 habent ... *interiectiones* diversas significationes: gaudii ut -x. DOSITH. gramm. VII 424, 7 laetitiam significamus, ut va -x [Ps. ASPER gramm. suppl. 61, 16. *sim.* GRAMM. suppl. 265, 30]). GLOSS. εὖγε. *de accentu*: PRISC. gramm. III 528, 35 *interiectio* in fine et in medio acuetur, ut papaé éuax. GRAMM. suppl. 218, 19 (*ex Don.*) in interiectionibus ... nulli certi sunt accentus; aut enim dicas -x acuto paenultimo vel -x ultimo acuto, idem est. *inter* voces interiectionum primitivas *enumeratur ap.* PRISC. gramm. III 91, 27.

interiectio laetantis, exsultantis (*v. Hofmann, Lat. Umgangsspr. p. 27; Hand, Tursell. II p. 610*): ENN. ann. 168 -x, aquast aspersa Latinis ([-x *om. N Charisii, addidit C, v. adn. crit.*]. PLAVT. Bacch. 247 venitne *Mnesilochus*? :: venit. :: -x, aspersisti aquam). PLAVT. Bacch. 725 intro inspice. :: -x, nimis bellus atque ut esse maxume optabam locus (bellust *Ritschl*; bellum ... locum *Studemund*). Cas. 835 iamne abscessit uxor? :: domist, ne time. :: -x, nunc pol demum ego sum liber. Curc. 98. Men. 127 -x, iurgio hercle tandem uxorem abegi ab ianua. *Burckhardt.*

[**eubo** (eo- *a*) oleo GLOSS. IV 514, 50 (GLOSS. Scal. V 598, 19 ['elibo' *i.* '*olivo*' *sublatere recte suspic. Heraeus in plag.; cf. Gloss. IV 132, 12 et v. s.* olivum]).]

euboicē, eubois *v. Onom.* Euboea. ?**euca** *v.* euga.

[**eucaeria** (εὐκαιρία) *vox gr.* CIC. fin. 3, 45. off. 1, 142 (eucer- *ZL*, eucher- *cp*).]

VVLG. Sirach 6, 5 verbum dulce multiplicat amicos ... et lingua **eucharis** (*i.* εὔχαρις) in bono homine abundat ([γλῶσσα εὔλαλος, *cod. Tolet.*: gratiosa]. *inde* Ps. AVG. serm. 186, 2 p. 2095^init. quando l. -is laudes decantavit potentiae caelestis). *v. Onom.*

×eucharistia, -ae *f.*, εὐχαριστία. *scribitur*: (h)euc-: HIER. epist. 71, 6, 2 *B*. AVG. c. Fort. 3 p. 85, 9 *S*. FEL. Aug. c. Fel. 19 p. 825, 10 *P*. -isth-: TERT. adv. Marc. 4, 34 p. 534, 16 *M*. -ea: CYPR. testim. 3 cap. 26 p. 103, 7 *A*. *acc. gr.* -an: ISID. *infra l. 78.* *plur.*: *infra l. 79 (not. 1 a).* *de notione*: *de diff. inter usum gr. et lat. intercedente cf.* HIER. in Eph. 5, 3/4 p. 520^C (*ad Eph. 5, 4* εὐχαριστία *i.* 'gratiarum actio' [*sic* VVLG.]) quia non est consuetudinis inter doctos quosque ... Graecos εὐχαριστίαν ad distinctionem '-ae' (*i.* '*communionis*', *v. p. 1004, 14*) dicere, hoc est 'gratiosum esse' *eqs.* (*at cf. p. 1004, 4*). EVCHER. instr. 2 p. 160, 17 chrisma unctio. -a gratia (GLOSS.^L I Ansil. EV 42 III Abstr. EV 1. *cf. p. 1004, 50*). ISID. orig. 6, 19, 38 cuius panis et calicis sacramentum Graeci -an dicunt, quod Latine 'bona gratia' interpretatur (*cf.* GLOSS. II praef. p. XIV). GLOSS. V 558, 30 -as gratiarum actiones (*v. p. 1004, 4*).

t. t. christ. ad sacramentum in missa confectum pertinens (*cf.* Ps. AVG. quaest. test. I 109, 18 p. 266, 10 [*ad gen. 14, 18 sq.* 'protulit panes et vinum' *eqs.*] *Melchisedec* mysterium ... ostendit, dum Abrahae ... quasi patri fidelium tradidit [*v. p. 1004, 41*] -am et corporis et sanguinis domini [*i. fere* '*oblationem consecratam*'; *v. 2 b, infra l. 62*]. *de vario vocis usu cf. Schermann, Philolog. 69, 1910, 375 sqq., inprimis 408 sq.; Drews, Zschr. f. prakt. Theol. 20, 1898, 97 sqq. et RE prot. Theol. 5, 560, 35 sqq.*): **1** *proprie*: **a** *strictiore sensu*: *i. q. oratio, benedictio qua gratiae aguntur* (*sc. singularum rerum ad sacram cenam pertinentium [cf. usum vocis gr. et* εὐλογία *l. 12]. v. et* GLOSS. *p. 1003, 79*): TERT. orat. 24 p. 197, 12 (*cf. act. 27, 35* λαβὼν ἄρτον εὐχαρίστησεν κτλ., *Vulg.* gratias egit deo) a Paulo (*v. app. crit.*), qui in navi coram omnibus -am fecit (*cf.* IREN. 1, 13, 2 *Marcus* magus ... calicem ... maiorem quam est ille, in quo ... *mulier* seducta -am facit [εὐχαρίστησε], proferens et transfundens a minori, qui est a muliere -ae [*Arund.*, -a *l. v.*] factus *eqs.* [τοῦ ... ηὐχαριστημένον. *cf. I Cor. 10, 16* τὸ ποτήριον τῆς εὐλογίας]. *aliter l. 61. 66*).

b *laxiore usu*: *i. q. communio (syn. infra l. 56), mensa dominica* (*saepe sensu mere concreto de ipso pane consecrato [i. 'eulogia'; inde de pane circummisso: infra l. 57; v. s.* eulogia]: *v. e. g. infra l. 20 sqq. 32. 44. 46 sq. 50. de haereticorum sacramentis infra l. 51 sqq.*): α *loci potiores*: *definitur, circumscribitur per* 'corpus domini (dominicum)' *sim.*: TERT. orat. 19 p. 192, 8 quod statio solvenda sit accepto corpore domini. ergo devotum deo obsequium -a resolvit an ... obligat? (*l. 9.* accepto corpore d.). pudic. 9 p. 238, 6 opimitate dominici corporis vescitur, -a scilicet (*cf.* CYPR. epist. 15, 1 p. 514, 12 -am ... id est sanctum domini c. [Ps. ORIG. tract. 5 p. 55, 7 c. domini, id est -am]). IREN. 5, 2, 3 quando ... et mixtus calix et factus panis percipit verbum dei et fit -a sanguinis et corporis Christi. CYPR. epist. 58, 9 p. 665, 2 -ae memor *dextera* quae domini corpus accipit (*v. infra l. 33*). Ps. CYPR. spect. 5 p. 8, 12 (*syn.* Christi sanctum corpus). β *exempla generalia* (*cf. Drews, Zschr. prakt. Theol. 20, 1898, 99 sqq., ubi plura*): TERT. pudic. 18 p. 260, 6 'ne cibum quidem sumere' (*I Cor. 5, 9*), nedum -am ([AVG. epist. 54, 7 p. 166, 11. GREG. TVR. Franc. 10, 8 p. 414, 24 sume tibi -ae particulam atque impone ori tuo; *v. l. 49*]. *cf.* CYPR. testim. 3, 26^tit. p. 141, 1 -am accipere [domin. orat. 18 p. 280, 11 -am ... *Christi* cottidie ad cibum salutis. *al.* AVG. epist. 44, 10 p. 118, 9 c. Fort. 3 p. 85, 9 *al.* ACT. Petr. 2 p. 46, 17. *et al. v. et supra l. 27*]. ACT. Petr. 2 p. 46, 14 percipere. GENNAD. dogm. 22, 4 [J. Th. Stud.] 7, 1905, p. 94 -ae perceptione. AVG. epist. 54, 7 p. 166, 9 acceptionem [*antea*: dominicam cenam]). adv. Marc. 4, 34 p. 534, 16 sacramentum ... -ae (coron. 3 p. 421 Oe.). praescr. 36, 5. CYPR. epist. 16, 2 p. 519, 4 -a illis datur ([CANON. Dionys. Exig. p. 80, 7 St. *al.*]. *cf.* 16, 3 p. 519, 22 -am tradant [*v. p. 1003, 83*]). 57, 2 p. 652, 3 protectione sanguinis et corporis Christi muniamus et cum ad hoc fiat -a, ut *eqs. al.* OPTAT. 2, 19 p. 53, 21 *episcopi* iusserunt -am canibus fundi (*sim.* 2, 21 p. 59, 9). AMBROSIAST. in I Cor. 11, 23—25 p. 242^D mysterium -ae (Ps. AVG. quaest. test. I 95, 3 p. 169, 2 *al.*). HIER. in Abd. 7 p. 1106^C panem -ae (*cf.* AVG. serm. 57, 7, 7 -a panis noster quotidianus est). c. Lucif. 3 p. 157^B -am ministrare populo. *al.* AVG. c. Iul. op. imperf. 3, 162 p. 1315^p. med. matrem ... id effecisse (*sc. ut filii oculi clausi aperirentur*) imposito ex -a cataplasmate (*v. l. 32*). *al.* CASSIAN. c. Nest. 6, 6, 1 ad -ae gratiam (*v. p. 1003, 76*). PROSP. chron. I p. 430, 686 (*CAL*) quasi -am ... conficere *de sanguine infantuli* (*cf. de Ophitis*: PRAEDEST. 1, 17 p. 592^C habent ... colubrum assuetum eorum panes ... lambere atque ita ex se velut -am sanctificare [*cf. supra l. 17 et v. infra l. 73*]). VEN. FORT. carm. 10, 1 (expos. orat.), 55 p. 228, 14 si ad -am tardi accedamus (*antea*: communionem). ACT. Petr. 5 p. 51, 8 -am ... communico ei. *et al.* *nota* (*v. supra l. 16*): IREN. Rufin. hist. 5, 24, 15 p. 497, 8 presbyteris ... -am sollemniter transmittebant (*gr.* ἔπεμπον εὐχαριστίαν).

2 *metonymice*: **a** *abstracte, fere i. q. sacrificium*: CYPR. sent. episc. 1 p. 437, 7 illud malum, ut antistes diaboli audeat -am facere (*cf. Watson, style and lang. p. 266*). *v. et l. 67* (*aliter supra l. 8*). **b** *sensu concreto de re qualibet consecrata, fere i. q. oblatio sanctificata* (*cf. et p. 1003, 84*): CYPR. epist. 70, 2 p. 768, 15 -a est, unde baptizati unguntur, oleum in altari sanctificatum (*ibid. l.* 19 quando constet oleum sanctificari et -am fieri [*aliter supra l. 8*] apud ... *haereticos* omnino non posse [*cf. Drews, Zschr. prakt. Theol. 20, 1898, 100; ad a, l. 60 refert Watson l. c.*]). AVG. serm. coll. Morin 3, 3 p. 19, 25 hoc (*sc. verba domini in cena sancta adhibita*; *cf. Matth. 26, 26 sqq.*) in evangelio vel legebatis vel audiebatis, *neophyti*, sed hanc -am esse filium nesciebatis (*v. Moormann, altchristl. Sonderspr. p. 113*).

?**eucharistĭa**, (-ōrum) *n.* *ab* *εὐχαριστεῖα. *i. q. res in sacra cena oblatae*: Ps. TERT. haer. 2 p. 216, 12 istum (*sc. serpentem*) introducunt *Ophitae* ad benedicenda -a sua (*ad rem cf. supra l. 52. an* -ica?, *sic ed. Pamelii; cf. p. 1005, 2*).

eucharisticē *v. l. 84. p. 1005, 1.*

eucharisticon, εὐχαριστικόν (*masc.* -os?, *v. l. 81*). -ē *adv.* (*sc. quasi ab* -us *formatum*): *l. 84* (*cf. et f.* -ē *sc.* '*ode*' *p. 1005, 1*). *i. q. grates agens* (*de carmine*): PAVL. PELL. praef. p. 289, 17 *ut dei* gratia concessa mihi tempora recensendo -on ipsi opusculum ... contexerem (*cf. tit. carm.*: εὐχαριστικός [*sic B, sc.* λόγος?, -όν *P*; *cf. Brandes, praef. edit. p. 276 adn. 1*] deo *eqs. v. p. 657, 55 sqq.*). [*cf. tit. carm. ad* STAT. silv. 4, 2 -on ad Imp. ... Domitianum.] SCHOL. Hor. carm. 1, 10^tit. (app. gloss.) **eucharisticē** id est glorificative (*v,*
[*K.-M.*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

v. p. 1004, 77). [HOR. carm. 1, 36 *inscr.* -e (*sc. ode, v. p. 1004, 78*) ad Numidam amicum (*vel sim.*).] *cf. et p. 1004, 75.*

INSCR. Dessau 4262 invicto d. Navarze Terentius Priscus p. f. (?) **eucheta** (*i.* εὐχέτης, *abl.?; an* εὐχητά *i.* '*vota*' ?) curante et sacratis d. d. c. b. (*i.* d(onum) d(edit) c(ompos) b(oti)?).

eu⟨ch⟩ochous (euxo- *trad.*) orationem fundens (*i.* εὐχοχόος) GLOSS.[L] II Abav. EV 22.

euc(h)ȳlus, -um, εὔχυλος. *trad.* escy- (*i.* efcy-). *i. q. bonum sucum vel saporem habens* (*v.* euchymus): DIOSC. 1, 119 (*de malogranato*) omne sucu(m) eustomachum habet et escylu et atrofu (*gr. 1, 110* ῥόα πᾶσα εὔχυλος, εὐστόμαχος, ἄτροφος). [*vox gr.*: CELS. 2, 19, 1.] *cf. et l. 21 sq.*

euc(h)ȳmia, -ae *f.*, εὐχυμία. *i. q. bonus sucus* (*opp.* cacocymos *l. 15*): ORIBAS. syn. 4, 15 p. 16 leporina ... caro ... melior est ... in -cymia quam bovina et berbicina cacocymos (*La*: ad bonos sucus faciendum; *gr. p. 166, 27* εἰς εὐχυμίαν).

euc(h)ȳmos, -on *et* -us, -a, -um, εὔχυμος. -cim-, -cym-: PLIN. VAL. *l. 24*; ORIBAS. *ubique.* euxim- (eupin-): CASS. FEL. *l. 26. superl. gr.*: -otata: *l. 27.* [PLIN. nat. 25, 51 *v. p. 558, 54 sqq.* VINDIC. epist. ad Pentad. p. 488, 10 (*ci. Rose*; eus hum-, seu summ-, eusomus *sim. trad.*) *v. s.* 1. eusomus.] *i. q. bono suco praeditus* (*cf.* euchylus. *opp.* cacochymus: *l. 30*). *de edulibus, potionibus, i. q. saporus*): PHILVM. med. 4 p. 147, 16 cibos ... -os et digestibiles et substipticos (PLIN. VAL. 5, 3 c. -cimus et qui vapores prohibeat. ORIBAS. syn. 8, 21 p. 231 [*deest La et gr.*]). CASS. FEL. 29 p. 50, 5 est ... bonus humor lac quod Graeci -on (euxim- *gp*, eupinō *c*) vocant (ORIBAS. eup. 2, 1 G 1 p. 472 *gala* est ... -cymotata [*Aa*; *La*: bonus ... sucus faciens; *gr. p. 606, 23* γάλα τὸ εὐχυμότατον]). ORIBAS. syn. 4, 14[tit.] p. 13. 4, 14 *pisces* omnes -i sunt. *ibid.* p. 15. *ibid.* (*opp.* cacocyma). 8, 21 p. 231 -a sunt et brassica ... et lenticla (*gr. ubique* εὔχυμος).

[**euclia** *v.* euplia.]

PLIN. nat. 34, 82 Strongylion *fecit* Amazonem, quam ab excellentia crurum **eucnēmon** (*i.* εὔκνημον) appellant, ob id in comitatu Neronis ... circumlatam.

[**eucticē** (*i.* εὐκτική. *sc.* '*ode*') *hic illic inscr.* HOR. carm. (*e. g.* 1, 30; *trad. fere* eut-).]

eucym- *v.* euchym-.

eudaemōn, -onis, εὐδαίμων. -de-: *l. 46 bis. 47. 48. 51. 52. 55.* -ón: *l. 45.* [*ex certa coni.*: *l. 49. 50.*] *i. q. beatus*:

1 *de externa condicione*: *t. t. geogr. ad significandam unam ex tribus illis Arabiae partibus regionem fertilitate insignem esse creditam* (*de ipsis incolis*: *v. l. 49. cf. vol. II 390, 82 sqq.* [*ubi seqq. addas*]; *1918, 43 sqq. et v. vol. VI 1, 436, 46 sqq.*): R. GEST. div. Aug. 5, 20 in Arabiam, quae appellatur -ón. SOL. 33, 5 -em (*sc. A*). DIVISIO orb. 21. COSMOGR. 2, 8 A. -demon. SERV. Aen. 1, 416 (-de-). OROS. hist. 1, 2, 21 (-de- *plerique codd.*). LIB. gener. chron. I p. 106, 195, 11 (-de-; *Chron. Alex. ibid. 164, 11* famosa). *v. et l. 52 sq. de Arabum gente*: CAPITOL. Opil. 12, 6 contra Arabas, quos -es (ente-, ento- *trad.*) vocant. VOPISC. Aurelian. 33, 4 Arabes -es (eundem omnes *PΣ*). LIB. gener. chron. I p. 108, 201 A. -demones: hoc enim nomine appellantur Arabia -demones (*v. l. 48. Chron. Alex. ibid. 172* famosi, famosa).

2 *de statu animi* (*acced. per veriloquium vox q. e.* daemon, *l. 56 sqq.*): APVL. Socr. 15 p. 150 arbitrantur ... -es (-de- *trad.*; *gr. ed. Ald., al.*) dici beatos, quorum daemon bonus id est animus virtute perfectus est (*cf.* AVG. civ. 9, 11 p. 382, 27 D. appellari Graece beatos -es [*gr. edd.*], quod boni sint animi, hoc est ... daemones. 9, 13 p. 385, 28 sq. si ... beati recte dicuntur -es, non sunt -es daemones *eqs.*). *adde*: CIL VI 29082 (*in lap., cuius dextra pars nunc deest*) Q. Vitellius Vi⟨telliae⟩ L. Dolichus et ⟨Nicephor⟩ Vitelliae ... G⟨laphyrae⟩ coniugi sua⟨e, vixit⟩ suis carissim⟨a, -on⟩ (*satis dub.*; *pro adi. accipit Harrod, lat. terms of endearment ..., Princeton 1909, p. 43 sq.*). *v. Onom.*

PAVL. FEST. p. 78 **eudiaeon** (*i.* εὐδιαῖον) lineum filum, quod medici extremo in clysterio relinquunt, per quod κλυσμός emittitur.

CIL XIV 656 d. m. M. Aur. Felix M. Aur. Tatoni filio dulcissimo q(ui) vix(it) m(enses) XI ... **eudoxī,** eupsychi (*i.* εὐδόξει, εὐψύχει. *cf. sim. acclamat. l. 73 et v. Diehl, RhM. 62, 1907, 404*).

eudoxia (*i.* εὐδοξία) claritas GLOSS.[L] Corp. E 336. *cf.* GLOSS. II praef. p. XIV -doxa bona gloria, quia doxa gloria est). [*vox gr.*: CIC. fin. 3, 57.]

CIL V 5894 (*in latere dextro*) Constanti **eudromī** (*i.* εὐδρόμει. *item* [*sed sine nomine*] *in latere sinistro et bis in antica* [*v. l. 68 sq.*]).

eudūlia (-dol- *trad., i.* εὐδουλία) bonum servitium GLOSS.[L] Corp. E 346. *K.-M.*

*ēvectio,** -ōnis *f.* *ab* evehere. PAVL. FEST. p. 80 exagogen -em. GLOSS. elatio. vectatio (vexatio *codd.*). βασταγή. ἐκκομιδὴ πράγματος. ἐξαγωγή. κτηναγωγία. μεταγωγή. μετακομιδή. σύνθεμα. σύνθημα. *singulis locis ap.* CATONEM, PAVL. FEST., APVL., *increbrescit saeculo quarto* (COD. Theod., COD. Iust., NOT. dign., CASSIOD. var., *vide indd.* [CASSIOD. *ed. Traube p. 530*]). [*ex suppl.*: *p. 1006, 45. l. v.* vectat-: *p. 1006, 53.*]

1 *proprie i. q. transportatio per vehicula sim.*: **a** *sensu strictiore*: *proficiscentium cursu publico* (*de re v. Daremberg-Saglio II 1, 865 s. v.*; *Seeck, RE IV 1859—61*; *Hirschfeld, Verwaltungsbeamten 198—200*; *praeterea* COD. Theod. 8, 5 [*intra annos 326 et 401*] *et* COD. Iust. 12, 50 '*de cursu publico*'): **α** *facultas sive ius requirendi equos vel usurpandi cursum publicum, plerumque diploma ipsum usum cursus publici concedens* (*gr.* '*δίπλωμα*'): CATO or. frg. 2 p. 37, 14 nunquam ego -em datavi, quo amici mei per symbolos pecunias magnas caperent. OPTAT. app. 3 p. 206, 3 datā -e publicā (AVG. conf. 5, 13, 23 impertitā. CASSIOD. var. 11, 9, 5 accepistis. GREG. TVR. Franc. 9, 9 p. 365, 11). SYMM. epist. 7, 48. 7, 96, 2 annonarum et -um (*cf.* AVG. epist. 117 p. 664, 22). 7, 106. MAR. MERC. Conc.[S] I 5 p. 65, 11 -em regiam non habentes. SVLP. SEV. chron. 2, 42, 2 datā -is copiā (COD. Theod. 8, 5, 32 *largiri*). COD. Theod. 6, 29, 2, 2 citra -is auctoritatem (*sim.* 8, 5, 27). 7, 12, 2. 8, 5, 8 pr. sine -e (8, 5, 57 CASSIOD. var. 5, 5, 2). 8, 5, 9 pr. 14 pr. plures quam -o continebit veredos (*ibid.* 14, 1. COD. Iust. 12, 50, 23 pr. *cf.* CASSIOD. var. 5, 2, 2 supra -um numerum). 8, 5, 22 -um seriem (*ibid. syn.* textui -is). 8, 5, 27 emensis -bus. 8, 5, 35, 1. 8, 5, 63 manifestis -bus. CASSIOD. var. 7, 4, 1 in -bus scribitur. COD. Iust. 12, 50, 3, 1. 12, 50, 23 pr. cum -e ... iudiciali. *praeterea acc.* -em, -es (Th. = COD. Theod.): accipere: SYMM. epist. 1, 21 Th. 8, 5, 56. concedere: CASSIOD. var. 12, 15, 6. consequi: COD. Iust. 12, 50, 22 pr. -es ... animalium. dare: Th. 8, 5, 12. 14, 2 VEN. FORT. vita Hil. 7, 21. deferre alicui: Th. 8, 5, 54. demonstrare: Th. 6, 29, 2, 3. destinare: CASSIOD. var. 6, 6, 4. emittere: NOT. dign. or. 2, 72 praefectus praetorio ... -es annuales (*sc. distribuendas*) non habet, sed ipse emittit (*i. facit, conscribit*). 3, 33. Th. 8, 5, 33 pr. facere (*t. t. i. q.* '*praebere, tribuere*', *non*: *cursu publico iter facere*): Th. 8, 5, 5. 9 pr. -es birotum. 12 *ter.* 13. 19. 29. 33 pr. 38. 40. 43. 52. 56. 57. 61. *cf.* fieri: Th. 8, 5, 9, 1. impetrare: SYMM. epist. 4, 7, 7. 10. 5, 1. inspicere: Th. 6, 29, 2 pr. in -bus publici cursus inspiciendis, 6, 29, 8. 8, 5, 23, 3. 8, 5, 49. COD. Iust. 12, 49, 10, 1; *iuxta* subscribere. largiri: CASSIOD. var. 6, 3, 3. ordinare: GREG. TVR. Franc. 2, 25 p. 86, 36. ostendere: Th. 8, 5, 59. permittere: Th. 8, 5, 12 vicariis denas ... -es manu mea perscriptas. petere: HIER. vita Hilar. 22 p. 39[B]. postulare (*sc. ad inspiciendum*): Th. 8, 5, 8 pr. praebere: Th. 8, 5, 4 pr. 9, 1, 18 pr. praestare: SYMM. epist. 9, 22 COD. Iust. 12, 50, 23 pr. praesumere: Th. 8, 5, 55. prorogare: Th. 8, 5, 12. refundere (*i. recusare*): SIDON. epist. 5, 20, 2. sumere: Th. 8, 5, 32. tribuere: Th. 8, 5, 9, 1. 12, 12, 9, 1 redae cursualis unius. uti: Th. 8, 5, 44 utendae ... -is. **β** *inde fere i. q. equus*: COD. Theod. 8, 5, 41 -um contractūs. CONSTANT. vita Germ. 19 exigua -e (*i. cum paucis equis*). 20 amissio -is (*i. equi*). 44 (?). **γ** *i. q. cursus publicus*: COD. Theod. 8, 5, 3 (*a. 326*) militari via ..., ubi -o non erit.

b *sensu latiore* (*cf.* INSCR. Afr. Gsell I 4012[19] [*Madaur.*] *statuae* [*sc. pro Gezeio Largo patrono col.*] em⟨tio⟩nem et -c⟨tionem⟩ ... ordo p⟨ro⟩pria ⟨pecu⟩nia perduxit [*cf. ibid. 4011*[18] *st.* emtam atque advectam]): **α** *in viis sim.*: PANEG. 8 (5), 7, 3 frugum difficilior ... -o, *sc. in viis arduis.* PAVL. PETRIC. Mart. 4, 239 velox -o regis. PAVL. PELL. 212 carpentis -o tuta decoris. LEX Burg. lib. const. 20, 3 pro -e *fugitivi capti.* PETR. CHRYS. serm. 25 p. 270[C]. EVGIPP. Sev. 28, 2 *oleum* negotiatorum ... deferebat -o. **β** *trans mare in navi*: AVG. nat. bon. 44 p. 883, 6 (*ex graeco versum*) *naves animabus* ad -em (*AV*, vectat- *rell.*) atque ... transfretationem ... praeparatae. CASSIAN. inst. 7, 7, 2. VICT. VIT. 3, 29 -e navali *fugit. cf.* GREG. TVR. Mart. 4, 14 p. 653, 10. **γ** *de sole*: CONC.[S] I 3 Rustic. p. 166, 7 solis -em (*i. iter diurnum*; *gr.* φοράν). **δ** *in altitudinem*: APVL. met. 5, 24 Psyche ... *Amoris* crure ... adrepto sublimis -is appendix. PS. AVG. serm. 180, 3 una erit -o *assumpti in caelum Christi.* 181, 1 nubis -o.

2 *translate*: **α** *fere i. q.* ἔκστασις: AVG. serm. 5, 7 dicit ... in -e profectus sui Paulus (*seq. II Cor. 5, 16—18*). **b** *i. q. promotio ad gradum superiorem* (GLOSS. elatio): ENNOD. epist. 9, 27, 3 p. 249, 3 -em meriti vestri (*sc. ad gradum patris*).

ēvecto, -āre. *ab* evehere. GLOSS. II 313, 31 -o ἐποχοῦμαι. CAEL. AVR. acut. exc. 18 p. 719 tam gravis *tremor*, ut plerumque mente -entur *aegri* (*i. alienentur*).

ēvector, -ōris *m.* *ab* evehere. *i. q. baiulus*: PETR. CHRYS. serm. 170 p. 645[C] baiulus misericordiae, pietatis -r.

ēvectus, -ūs *m.* *ab* evehere. **1** *proprie i. q. evectio*: PLIN. nat. 18, 28 Cato (*agr. 1, 3*) ... iubet ... ut *prope praedium sit* navigiorum -us vel itinerum. GREG. TVR. Franc. 3, 3 p. 110, 18 -u navali (4, 40 p. 174, 1 glor. mart. 30 p. 506, 33 vit. patr. 17, 5 p. 732, 16). **2** *translate i. q. promotio ad gradum superiorem*: PAVL. NOL. epist. 18, 6 apostolicae sedis (*i. ad ap. sedem*) -u.

*ēveho,** -vēxī, -ctum, -ere. *ab* ex *et* vehere. exv-: *v. l. 82. p. 1007, 7.* GLOSS. -o ἐκβαστάζω. -it elevat, deportat. expatriat (exportat?). reportat. -xit elevavit, ex⟨al⟩tavit, sublimavit. portavit. -ctum elatum, exactum. NOT. Tir. 42, 6[c] -it, -xit, -ctum. *inde ab* LEGE luci Spolet. (exv-) *et* CATONE. [*ex coni.*: *v. p. 1007, 63. 1008, 36. 38. 76.*]

I *i. q. movere ex aliquo loco, exportare, efferre*: **A** *proprie*: **1** *act.* (*et pass.*): LEX luci Spolet. (CIL I[2] 366) neque exvehito neque exferto quod louci siet. CATO agr. 5, 8 *stercus* per autumnum -ito (29. VLP. dig. 33, 7, 12, 10 *plaustris. cf.* VARRO rust.

[Leumann]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

1, 13, 4 ex ea *cohorte* quod -atur. VEN. FORT. vita Radeg. 23, 56). VARRO rust. 1, 2, 14 *a vilico in villam* convehuntur fructus et -untur, cum veneunt (1, 16, 6 *plaustris et navibus* -i atque invehi. *alia de mercibus -endis*: ALF. dig. 39, 4, 15 -ctae cotes, *sc. navi*. PLIN. nat. 6, 66 merces; *opp.* invehunt. 12, 54 *tus* -itur uno tramite. 36, 2 *al.* QVINT. inst. 7, 8, 4 lanas -ere; *ibid.* oves ⟨e⟩vexit. IVLIAN. dig. 19, 1, 25 mustum. VLP. dig. 10, 4, 5 pr. *ex Celso*: merces quas exvehendas conduxit. PAVL. dig. 8, 3, 6 pr. ut amphoris vinum -atur; *syn* exportare). CIC. Verr. I 53 omnia *signa* ex fanis ... -cta exportataque esse (*cf.* TAC. ann. 16, 23 statuas et picturas. SVET. frg. 102 p. 130, 3 bibliothecam). VARRO AT. carm. frg. 22, 7 formica cavis ... -it ova. TIB. 3, 10, 8 quodcumque mali est ..., in pelagus rapidis -at amnis aquis (*cf.* OROS. hist. 5, 18, 13 arma et corpora). PROP. 3, 7, 63 Italiae regionibus -at (advehat *lect. det.*) aestus, *sc. corpus* (AMBR. exc. Sat. 1, 44 in portum ... -ctus *naufragus*). LIV. 1, 38, 6 ex planis locis haud facile -bant aquas. 25, 27, 10 tranquillitas maris *classes* in altum. MELA 3, 40 *Araxes* undam ... ultra quam canalem habet, -at (PLIN. nat. 2, 224 *amnes* aquas). SEN. dial. 11, 19, 4 corpus eius naufraga *uxor* -xit (QVINT. decl. 259 p. 56, 21 *pauper* naufragam in litus. PROB. Verg. georg. 2, 197 *naufragum* delphinus). LVCAN. 8, 36 inde ratis *Pompeium* ... -xit in altum. VLP. dig. 39, 5, 6; *sc. lapides* (*cf.* PRVD. perist. 10, 156 essedo). ITALA Ezech. 37, 12 (Tert. resurr. 29 p. 67, 12) -am vos de sepulcris (*gr.* ἀνάξω, VVLG. educam). SOL. 5, 15 sublatos parentes. PANEG. 8 (5), 6, 5 *planities* procursus fontium ... -bat. RVFIN. hist. 5, 1, 11 ad ... persecutionis -endum pondus invalidi (*item in imag. de curru sumpta*: RVRIC. epist. 2, 32 p. 415, 22 mandatorum ... onus). hist. mon. 11 p. 430[B] ab *onagro* ... ad cellulas ... -ctus est (*cf.* p. 430[C] *crocodilus eum* tergo ... suo ... -xit). *al.* PETR. CHRYS. serm. 166 p. 635[A] *imber mannae* ... praebuit et -xit (*i. attulit*) annonam.

2 *mediopass.* (*item reflex. l. 56*) *i. q. egredi, aliquo ferri*: a *generatim*: CIC. Brut. 51 ut ... e Piraeo eloquentia -cta est, omnes peragravit insulas. AETNA 607 -cta in longum lapidis fervoribus unda *est ex Aetna*. LIV. 22, 19, 10 in ancoras -untur; *i. se proiciunt*. CVRT. 5, 4, 7 Medus *amnis illuc* ... -itur (AVIEN. orb. terr. 927 *Oxus* per prolixos -ctus ... agros). RVFIN. hist. mon. 9 p. 425[C] *illuc* intra momentum temporis -ctus est. b *speciatim*: α *equo* (*cf. act. supra l. 28*): LIV. 4, 33, 7 calcaribus subditis -ctus *eqs.* 5, 36, 7 -ctus extra aciem equo (31, 24, 14 ante aciem). 9, 22, 4. 10, 28, 8 longius (TAC. ann. 1, 63. *cf. infra l. 81*). 22, 45, 3 ⟨in⟩ (*dett.; om. P*) stationem ... atque ... portas -cti sunt. 23, 47, 7 in campum (*cf.* 35, 11, 11). 31, 35, 5 in hostem (CVRT. 3, 13, 8 acri impetu). 35, 11, 10 propius saltum. *al.* CVRT. 7, 7, 35. SIL. 13, 143 portā. 16, 113 in latebras. TAC. ann. 12, 14. β *curru*: PROP. 4, 10, 42 mobilis -ctis (e vectis *Baehrens*) fundere gaesa rotis. *cetera v. p. 1008, 11 sqq.* γ *navi* (*cf. act. supra l. 20; praeterea supra l. 5*), *sive navis ipsa*: SISENN. hist. 125 Marius ostio Liris -itur. LIV. 21, 50, 1 in altum -cti sunt (26, 39, 19 *onerariae* [37, 24, 2 naves]. 26, 51, 6. 27, 29, 5 e portu. HIL. trin. 2, 8 p. 57[A] [*in imag.*] de importuosis locis). 28, 30, 3 freto in Oceanum. 29, 14, 11 in salum nave -ctus. 30, 24, 6 ⟨e⟩vectum. 37, 29, 8 classis ... laevo ... -cta cornu. 44, 28, 16 lembis -cti. *al.* QVINT. inst. 6, 1, 52 (*in imag.*) e confragosis ... -cti. SVET. Aug. 97, 3. PANEG. 10 (4), 17, 1 *Francorum* vis ... ultra ... oceanum aestu furoris -cta (*cf. infra l. 75*). IVST. 2, 6, 11 ratibus. AMM. 16, 11, 9. GILD. Brit. 65 chron. III p. 61, 22 in optato -ctus portu remis. GREG. M. in Ezech. 1, 6, 13 ligno ... -itur qui mare transit. *al.* δ *de rebus non mobilibus*: MELA 1, 16 *ora Europae tribus* se in altum *mare* ... frontibus -it (*sim.* 3, 46 *insula* -cta).

3 *mediopass. transit.*: a *i. q. consequi* (*dub. propter notionem: cf. supra l. 39*) *vel potius navem in medio flumine cum certo ripae puncto coaequare* (*nobis 'auf der Höhe von ... sein'*): CVRT. 9, 9, 8 insulam ... -cti. 9, 9, 27 -ctus ... os eius *amnis*. b *paulo aliter, fere i. q. transire, transgredi, egredi*: *proprie*: CVLEX 107 iam medias operum partes -ctus erat sol. PROP. 3, 3, 21 (*ex coni. Scaligeri*) cur tua praescriptos -cta est pagina gyro⟨s⟩ (praescripto sevecta ... gyro *edd. plerique*). SIL. 16, 372 medium campum *equi*. TAC. ann. 12, 36 fama eius -cta insulas (*i. egressa?*). APVL. flor. 2 p. 7 aquila ... -cta alis ... istud spatium, qua pluitur. *translate*: TAC. ann. 14, 52 privatum modum -ctae opes. c *i. q. escendere* (*ad II A*): CLAVD. DON. Aen. 12, 575 p. 619, 4 *portae* -ctae (*nota pass.*).

B *translate* (*mediopass. saepe*): 1 *affectus -it, affectu aliquis -itur, fere i. q. impellere*: LIV. 22, 43, 1 motos magis inconsulte ... quam ... temere -ctos. 35, 12, 12 inconsultius -ctus. 42, 62, 3 spe vana -ctus. VAL. MAX. 4, 7, 4 (*amicitiam alloquitur*) quo usque Volumni ... caritatem eve⟨xe⟩ris. 5, 1 ext. 2 temulentiae impetu -ctus SEN. Phaedr. 1070 quacumque *equos* ... -xit furor (*sc. ire*), hac ire pergunt (*cf. etiam supra l. 52*). PLIN. nat. 7, 80 Timonem ... in ... odium gentis humanae -ctum. SCHOL. Cic. Bob. p. 160, 31 St. *addere liceat*: CONC.[S] I 5 p. 176, 25 ad diligens ... dogmatum vos examen -imus. CASSIOD. Ios. antiq. 10, 27 p. 296 animae ad doctrinas -ctae (*i. fere propensae; gr.* ἀκραιφνής). 2 *in ordine disputationis -i i. evagari*: SEN. benef. 1, 10, 1 longius (*cf. supra l. 38*) nos impetus -it provocante materia. QVINT. inst. 9, 2, 17 si longius sum -ctus (9, 3, 87 LACT. inst. 6, 17, 1 AMM. 15, 12, 6. 22, 16, 24). ARNOB. nat. 2, 4 ulterius prorsus. *addatur*: PLIN. epist. 3, 1, 12 longius -i, *sc. in muneribus subeundis*. 3 *fere i. q. promovere*: PETR. CHRYS. serm. 73 p. 408[A] agnitionem ... -imus ad profectum (*sim.* EVSTATH. Bas. hex. 5, 5 p. 914[C] ad maturitatem, *gr. p. 104[D]* ἤγαγε. CASSIOD. hist. 1, 1 p. 882[C] ad crementum). SIDON. epist. 5, 9, 2 a pueritia in ... adulescentiam -cti. 4 *fere i. q. currere, vehi*: TER. MAVR. 2268 simplici *iambo Horatius semel* (*epod. 17*) carmen per omne -ctus est.

II *speciatim: in altitudinem efferre* (*cf.* GLOSS. *p. 1006, 76 sqq.*); *saepe mediopass.* (*refl. l. 16. 80*): A *proprie, fere solum mediopass.*: CVLEX 253 Epops *avis* ... volucres -ctus in auras (OV. met. 2, 588 *cornix*: alta [acta *l. v.*] per auras -or. APVL. Socr. prol. p. 109). OV. met. 2, 73 *Sol ad Phaëthontem*: rapido contrarius -or orbi (*item de Solis curru*: SEN. Herc. f. 132 caeruleis -ctus equis Titan. VAL. FL. 2, 35 -ctae [*i. -cti currus*] ... habenae. *de aliis*: LIV. 1, 48, 6 in collem ... -retur. SEDVL. carm. pasch. 1, 179 *Elias* -ctus in astra quadrigis). met. 14, 127 *Aeneas ab inferis* aërias ... -ctus ad auras. MELA 3, 57 *sol* altius se -ens (*cf.* AVIEN. orb. terr. 63 -cta dies. *addo*: MART. CAP. 8, 849 solaris ... circulus aut -itur aut descendit). PLIN. nat. 9, 34 testudines ... -ctae in summa pelagi. FRONTIN. strat. 3, 9, 2 scalis -cti in murum (CLAVD. DON. *v. p. 1007, 69*). PLIN. epist. 6, 16, 6 *nubes Vesuvii* -cta. PANEG. 5 (8), 6, 4 oceanus ... anhelitu (*sc. suo per aestum*) ... -ctus. MART. CAP. 6, 667 *mons Atlas* -ctus usque in *eqs.*

B *hominem in caelum sim.*: VERG. Aen. 6, 130 quos ... -xit ad aethera virtus. PRVD. perist. 5, 7 *martyrem* -xit ad caelum *dies passionis* (*sim.* 8, 18 -ctus gladiis). CLAVD. carm. min. 32, 18 aetherias -ctus in auras *Iesus*. RVFIN. apol. Orig. 7 p. 600[A] *Christus* secum terrenum corpus -xit. PAVL. NOL. epist. 49, 14 p. 402, 27 resuscitati -ctique *Christi*. CONC.[S] I 3 p. 130, 30 *deus Christum* -xit in caelos ([*gr.* ἀναγαγών]. *cf.* I 5 p. 269, 29. CASSIOD. in psalm. 62, 10 p. 437[B] ad caelos. *al.*). PAVL. MED. bened. 3, 4 *Christus* iustos ... ad superna ... -xit.

C *in metaphoris et imaginibus: in locum sublimiorem tollere*: HOR. carm. 1, 1, 6 palma ... terrarum dominos -it ad deos. VAL. MAX. 7, 15, 9 Catulum populus Romanus ... ad sidera usque -xit (SIL. 8, 594 Mantua ... cantu -cta. AMM. 14, 11, 29 in sidera; *opp.* ad *Cocytum* ... mergentes). VELL. 2, 30, 3 *Pompeium* in summum fastigium ⟨e⟩vectum (2, 56, 3. 2, 116, 4). 2, 52, 3 in id -cti *eqs.*; *syn.* ascendere. 2, 90, 1 in ... consulatum. 2, 127, 1 ad consulatus triumphosque ... -rentur ([(e)num- *trad.*]. TAC. dial. 13. *cf.* APVL. Socr. 4 p. 129 usque ad regni ... suggestum. TREB. trig. tyr. 8, 3 militaribus usque ad imperium gradibus -ctus est [SIDON. epist. 2, 13, 1]. VEG. mil. 2, 24 ad opes et dignitates. *similia*: VAL. CEM. hom. 13, 6 p. 734[A] COD. Theod. 12, 1, 171, 2 [*a. 409?*]. CONC.[S] I 3 p. 179, 26; *gr.* παρήχθημεν. ENNOD. opusc. 3, 26 p. 337, 12 GREG. TVR. vit. patr. 6 praef. p. 680, 10 *al.*). VAL. MAX. 1, 6, 1 *eum* ad regium fastigium -xit (*item act.*: CVRT. 4, 14, 20 summum. EVTR. 10, 8, 1 tantum. ENNOD. opusc. 2, 110 p. 321, 7 pontificale). SEN. Tro. 260 quo ... Fortuna altius -xit ac levavit humanas opes. dial. 11, 5, 1 nec secunda sapientem -unt nec adversa demittunt (*sim.* CORIPP. Ioh. 7, 80). nat. 3 praef. 8 ista quibus -eris in summum (VOPISC. Car. 1, 1 *rem p.* ad s. -i; *opp.* ad [min]ima retrahi). IVV. 1, 38 in caelum. APVL. apol. 53 super omnes stultiti⟨a⟩ -ctus. ARNOB. nat. 7, 51 ad columen dominationis (LACT. inst. 1, 1, 13; *spur.*). SPART. Hadr. 15, 2 quos summis honoribus -xit (EVTR. 7, 8, 4 COD. Theod. 14, 4, 1; *a. 334*). LACT. ira 2, 1 -i ad summum *gradum eqs.* (*cf.* PANEG. 11 [3], 20, 1). AMM. 15, 5, 17 ad augustum culmen (20, 8, 21 *al.*). 16, 6, 1 a gregario ad magnum militiae culmen -ctus (28, 4, 3 praefecturae. CASSIOD. var. 5, 4, 1 CONC.[S] I 3 vers. Tur. p. 44, 25). PRVD. praef. 20 militiae gradu -ctum (*cf.* CLAVD. 17, 13. 22, 123 SIDON. epist. 3, 1, 1). CLAVD. 18, 156 ab imis -ctus thalamis summos invasit honores. RVFIN. hist. 5, 16, 14 in excelsum; *opp.* deductus ad terram (*cf.* ARATOR act. 1, 38 -it excelsis, quidquid suscepit ab imis). SIDON. epist. 2, 4, 1 ad arcem *eqs.* ENNOD. opusc. 3, 20 p. 336, 1.
PAVL. NOL. carm. 27, 307 -or alto, *syn.* volans. CASSIOD. in psalm. 126 concl. p. 931[A] pennis misericordiae suae nos -at. GREG. M. moral. 28, 41 p. 472[D].

D *translate*: CVLEX 84 -ctus (*i. opibus praecellens*) finem transcendit habendi. VELL. 2, 9, 3 Accii usque in ... *illorum* comparationem -cti. 2, 41, 2 *Caesar* animo super humanam et naturam et fidem -ctus (2, 130, 1 PLIN. nat. 34, 38). 6, 9 ext. 7 *Syphax* eo claritatis -ctus, ut *eqs.* SEN. epist. 93, 4 *hominem* in summum bonum eius (*vitae*) -ctum. LAVS Pis. 239 Maecenas ... -xit (erexit *var. lect.*) Var⟨i⟩um. PLIN. nat. 26, 18 magicae vanitates in tantum -ctae, ut *eqs.* 26, 20 medicinam ... -ctam ultra magos. APVL. Socr. 12 p. 146 hos *homines* prosperare et -ere. PANEG. 12 (4), 16, 3 dux aliquis -itur, praefectus attollitur, consul creatur (*cf.* CASSIOD. var. 6, 1, 8 iudices ... -imus, consules ... promovemus). CAPITOL. Max. Balb. 2, 7 ut nobilitatem generis splendore virtutis -erit (ei lexerit *cod.*). CLAVD. DON. Aen. 5, 470 p. 477, 26 gloriā -ctus (AMBR. Hel. 21, 78 -it co ona victorem; *opp.* premit). AMM. 14, 11, 31 *fortuna* Andriscum ... ad Pseudophilippi nomen -xit (*cf.* 26, 6, 20). 26, 6, 3 ad regenda communia. MART. CAP. 8, 803 *Hermes Astronomiae* se ... -it granditate (*fere syn.* gloriatus). LEO M. epist. Conc.[S] II 4 p. 162, 13 *humilitas* in gloriam ... -cta est. SIDON. epist. 7, 14, 4 statum nostrum supra pecudes ... ratiocinatio ... -xit (*cf.* CASSIOD. in psalm. 8 div. p. 74[B]). ENNOD. opusc. 3, 125 p. 363, 9. CASSIOD. var. 8, 5, 3 nostrum -ximus principatum.

[Leumann]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

part. **ēvectus**, -a, -um *pro adi.* *i. q. altus, eminens, fort. p. 1008, 21. 65.* *? compar.*: IVL. VAL. 3, 7 p. 117, 27 quinque cubitis -ior *Porus rex* (erectior *Heraeus in plag., qui iure confert 3, 53 p. 161, 17* thecam sedecim c. erectam).

deriv.: evectare, evectio, evector, evectus (-ūs).

comp.: inevectus. *Leumann.*

ēvēlātus *v.* 1. evelo.

ēvellico, (-āvī, -ātum,) -āre. *ab* ex *et* vellico (*cf.* evello). *i. q. valde vellicare, quasi vellendo spoliare*: OP. imperf. in Matth. 46 p. 897[init.] *haeretici* quasi... pulli... vulturis aut accipitris... irruunt super ipsam gallinam, id est ecclesiam, et diripiunt et dispergunt pullos eius et -ant eam.

×**ēvello,** -vellī *vel* -vulsī (-volsī; *v. infra l. 16 sqq.*), -vulsum (-volsum), -ere. *ab* ex *et* vellere. *scribitur*: exv-: PLAVT. Truc. 288 (*edd., ex* exp- *cod. P substituentes*; e- *A*). ebuls-: *p. 1010, 75.* *de formis*: -llēre: CVRT. 4, 4, 9. evulsēre: CASSIOD. *p. 1010, 67.* evulsit: SEN. dial. 6, 16, 7 *ex coni.* (avolsit *A*). FLOR. epit. 4, 12, 38. ITALA *p. 1010, 2.* ISID. *infra l. 59* (*v. et l. 22*). evolsimus: PS. QVINT. decl. 12, 8 p. 224, 12 (-vuls- *VMδ*). evulsero: VVLG. Ier. 12, 15 (*Amiat.* -lero). NOT. Tir. 91, 6 -it. 91, 11 evulsum. *de notione*: SYNON. Cic. Char. gramm. p. 424, 1 B. GLOSS.[L] III Abol. EV 17 -ere excludere. V Aa E 632 -sit, erupit, expilavit (expoli(c)avit *Acc., Abba*). GLOSS.[L] II Philox. EV 6 -it ἐκτίλλει. GLOSS. ἀποσπῶ, auello, decerpo. *al.* *legitur inde a* PLAVTO, LVCIL., CATONE, L. CRASSO (*singulis locis*), VARRONE (*bis*), CIC. [*it.* svellere, svegliere. *M.-L.*] [*variat in codd. c.*: avellere: *v. vol. II 1305, 51 sqq.* (*v. l. 17. 45. 58. p. 1010, 19. al.*). CIC. Att. 3, 9, 1. PLIN. nat. 6, 1 a- *R* (e- *a*, volsa *DF*); *coni.* e- *pro* a- *trad.*: CIC. epist. 5, 12, 5 (*Kayser*). convellere: *v. p. 1011, 37.* vellere: *cf. Cato agr. 37, 2* vellito c. PLIN. nat. 17, 55 e-. *v. l. 50. 63. p. 1010, 41.* SEN. benef. 3, 3, 1. *saepius* (*ex coni.*: PLIN. nat. 20, 90; vul- *trad.*). *cf. et p. 1011, 8.* *conicitur*: PLIN. nat. 18, 185 (-sis *pro* in molsis).]

I *proprie: i. q. vellere (cf. A 1 et 2), vi fere aliqua adhibita eximere vel eripere, extrahere*: **A** *usu strictiore: e situ naturali (antiquissima ea, ut vid., significatione vellendi infra l. 37 sqq.)*: **1** *ad corpus animantium pertinentia*: **a** *pilos, lanam sim.*: PLAVT. Truc. 288 abire hinc ni properas..., iam ... istos ... crispos cincinnos ... usque ex cerebro exvellam (*v. l. 14*). VARRO rust. 3, 9, 20 -sis ex alis pinnis et e cauda, *sc. gallinarum* (PLIN. nat. 10, 147. 11, 228 pinnarum caules [*opp.* praecisae]. *cf.* 29, 113 plumis). CIC. Tusc. 3, 62 in luctu capillum sibi -ere (PHAEDR. 2, 2, 10 funditus. *al.*). PAVL. FEST. p. 370 -sis *pilis* (SEN. epist. 47, 7 retritis pilis aut penitus -sis. PLIN. nat. 14, 123. 28, 171 ad palpebras *eqs.* -so... pilo [32, 70. *cf.* 25, 156]. *saepius.* SER. SAMM. 673 -sam [*A*, a- *B*] ... vetat rursus procrescere silvam *pilorum. al.*). PLIN. nat. 8, 207 saetae dorso -sae (30, 142 ex cauda). 29, 34 *lanam sucidam* (*opp.* detonsam. 29, 38). CYPR. GALL. gen. 132 (*cf. gen. 3, 21*). SIDON. epist. 1, 2, 2 *barbam* stirpitus tonsor assiduus ⌊genis⌋ (*v. adn.*) ... -it. **b** *dentes* (*cf.* evulsio): LVCIL. 404 uncis forcipibus dentes -ret (uellere *cod. N Char. gramm. p. 121, 9 B.*). CELS. 7, 12, 1[B. F] *dentem* qui cadere debuit. PLIN. nat. 30, 25. **c** *alias corporis partes (inde ap. med.: passiones, morbos infra l. 60 sqq.)*: α *generatim*: L. CRASS. or. frg. Cic. de orat. 3, 4 haec tibi est excidenda lingua, qua vel -sa *eqs.* (CIC. Sest. 60). CIC. nat. deor. 2, 24 cum cor animantis alicuius -sum ita mobiliter palpitaret (SEN. Phoen. 160 cor... tot scelerum capax -e. *aliter p. 1011, 27*). PAVL. FEST. p. 76 *v. p. 433, 73.* SEN. Herc. O. 346 si quid ex ... Hercule concepit Iole, manibus -am meis (a- *E*). PLIN. nat. 32, 39 -sae carnes *testudinum.* LACT. inst. 6, 15, 4. ISID. alleg. 106 Sedecias cuius oculos ... rex Babylonis -sit (*Vulg. IV reg. 25, 7* effodit). β *in arte medica* (*cf. l. 52 et v. p. 1010, 8 sqq.*): CELS. 7, 7, 1[B] digitis ea⟨m⟩ (*sc. vesicam oculi*) adprehendere oportet et -ere. 7, 12, 2 *tonsillas* circumradere et -ere. 7, 26, 1[C] *calculum*... -ere ([uell- *J*]. 7, 26, 5[A]). HIER. hom. Orig. in Ezech. 5, 1 p. 371, 28 B. per ignem radices canceris. THEOD. PRISC. log. 29 p. 126, 14 utimur ventosis cucurbitis ignitioribus violentius -entibus (*v. app.; i. fere 'vim extrahendi habentibus'*).

2 *res naturae*: **a** *herbas, arbores sim.* (*tam de ratione vellendi, carpendi [e. g. infra l. 71 sqq.] quam eradicandi, exstirpandi [e. g. infra l. 76. 82]*): CATO agr. 48, 2 simul herbae inceperint nasci (*in seminario*), eximito (*syn.*). nam si herbam duram velles, cupressos simul -es. VARRO rust. 1, 47, 1 herba in pratis... non modo non -enda..., sed etiam non calcanda (CELS. 6, 9, 7 cum suis radicibus. PLIN. nat. 17, 70 sariri ... herbasque -i. *al.* PALLAD. 2, 14, 2 manu ... non sarculo. PS. APVL. herb. 131, 12 H.-S. *al.* CASSIOD. in psalm. 48, 14 p. 345[D] radicitus). CIC. Cato 71 poma ex arboribus cruda si sunt, vix -untur. Att. 15, 4, 2 excisa... est arbor, non -sa (LIV. 33, 5, 8 *bis.* SVET. Vesp. 5, 4 -sa radicitus atque prostrata. ALF. dig. 33, 2, 12 ex fundo. VLP. dig. 7, 1, 12 pr. -sis vel vi ventorum deiectis. 47, 7, 7, 2 -erit vel exstirpaverit. *al.*). HOR. carm. 3, 4, 55 truncis. epist. 1, 14, 5 certemus, spinas animone ego fortius an tu -as agro. PLIN. nat. 17, 87 *fici radices* ([*opp.* exemptas]. 27, 107 *herbae.* PS. APVL. herb. 84, 7 H.-S. *al.*). VAL. FL. 3, 709 hastam... ut semel est -sa (excussa *C*) iugis. 6, 716 (*ex Hom. Il. 17, 57 sq.*). PS. QVINT. decl. 12, 8 p. 224, 12 campos (*i. herbas in c. crescentes*) -simus, silvas destruximus. VLP. dig. 47, 7, 3, 3 si *saligneae virgae* succidantur aut -antur. ITALA Ezech. 17, 4 (Weing. *al.*) *aquila* summa teneritudinis (*sc. cedri*) -sit (ἀπέκνισε. VVLG. avulsit). VVLG. psalm. 128, 6 foenum. Sirach 40, 16 (ἐκτιλήσεται). *al.* PS. APVL. herb. 30, 4 H.-S. folium. *et al.* *in imag. vel alleg. (ita ut subsit notio aut vellendi, i. sede sua removendi aut eradicandi, i. destruendi)*: CIC. Tusc. 3, 13 non solum ramos amputare miseriarum, sed omnis radicum fibras -ere. 4, 57 omnia ista ex errorum orta radicibus ... -enda et extrahenda penitus, non circumcidenda nec amputanda sunt (*cf.* Att. 10, 11, 3 PELAG. in I Tim. 6, 10 p. 501, 12 S.). TERT. adv. Prax. 1 p. 228, 16 avenae Praxeanae ... -sae videbantur (*cf. Matth. 13, 25 sqq. al.*). VVLG. III reg. 14, 15 *deus* -et Israel de terra bona hac (Am. 9, 15 [*opp.* plantabo]. *al.*). psalm. 51, 7 (*cf. syn.*). Ier. 1, 10 (*syn.* destruas, disperdas). 12, 17 -am gentem illam evulsione et perditione (*cf. p. 1011, 33 sq.*). *al.*

b *varias res naturales*: LVCR. 3, 327 quod genus e thuris glaebis -ere odorem haud facile est *eqs.* (*syn.* extrahere). PLIN. nat. 9, 109 *margaritae* conchis ... adhaerescunt nec his -i queunt nisi lima. 32, 22 *curalium* retibus. STAT. Theb. 2, 561 saxum ingens ... rupibus -it ([a- *BM*]. MARCELL. chron. II p. 100, 518, 1 *terrae motu* saxa suis -sa conpagibus). APVL. met. 1, 3 lunam despumari, stellas -i, diem tolli. *al.* *per imag. c. vi 'exstinguendi'*: VVLG. Ier. 18, 14 -i possunt aquae erumpentes (*hebr.* נִתַּשׁ *ni., i. 'deleri'; aliter LXX* ἐκκλίνειν *et l. 47 sq. 75 sqq.*).

B *sensu latiore: e quovis loco (quo quid aut pervenerat aliquo modo aut cui variis modis adfixum infixumve erat)*: **1** *animantia (nec non membra, animas)*: **a** *sensu mere locali ('regno', fere i. q. pellere l. 34)*: CIC. Att. 3, 9, 1 *v. p. 1009, 27.* HYG. Gell. 10, 16, 13 Hercules *Theseum* ... e petra. LVCAN. 9, 155 pyramidum tumulis -sus Amasis atque alii reges. PLIN. nat. 30, 83 *ricinus* -atur ex aure laeva canis (30, 84 e sue. *al.*). TERT. anim. 57 p. 392, 17 *magia* iam quiescentes animas -ere ab inferis creditur. ITALA Zach. 13, 7 (Tert. fug. 11 p. 481 Oe.) oves (ἐκσπάσατε, VVLG. dispergentur). IVST. 39, 3, 11 *feminam a deae simulacro* (*cf.* VVLG. exod. 21, 14 ab altari). IORD. Rom. 262 *Nerone* regno -so (344 de regno [*Get. 242* pulsum]). *al.* *in imag.*: TERT. scorp. 6 p. 156, 6 -sum ... hominem de diaboli gula. VVLG. Ier. 22, 24.

b *accedente sensu liberandi (nota refl. infra l. 41 [se i. 'corpus suum'])*: HOR. sat. 2, 7, 27 haeres nequiquam caeno cupiens -ere plantam. OV. met. 9, 79 pollicibus ... meas pugnabam (*sc. Hercules*) -ere fauces. PLIN. nat. 8, 158 *equum* a Dionysio relictum in caeno haerentem, ut se -isset (*E a*; ue-, se vellis sed *l. v.*), secutum vestigia domini *eqs.* ITALA Am. 3, 12 (Hier. hom. Orig. in Ezech. 4, 7 p. 368, 17 B.) quemadmodum ... si pastor ex ore leonum -at duo crura ovis ..., ita -entur filii Istrahel (*utrubique gr.* ἐκσπάω, VVLG. eruo). VVLG. psalm. 24, 15 *deus* -et de laqueo pedes meos (*in imag.: cf. et l. 44*). *al. v. et p. 1011, 33.*

2 *res* ([*praeter infra l. 81 sqq. corporeas*]. *audacius de liquore effundendo: infra l. 75*): **a** *generatim*: α *tela sim.* (*e corpore, vulneribus. sim. spinam de pede l. 57*): CIC. fin. 2, 97 *Epaminondas* -i iussit eam, qua erat transfixus, hastam (CVRT. 8, 2, 4 ex corpore iacentis. PLIN. nat. 28, 34 SIL. 1, 552. *aliter p. 1009, 82*). CAES. Gall. 1, 25, 3 ferrum (OV. met. 9, 129). LIV. 38, 21, 11. CELS. 7, 5, 1[A] *telum* ([*antea* eiciuntur]. 7, 5, 3[A]. LVCAN. 6, 255 tela ... confixis certant -ere membris. SIL. 10, 193 *al.*). CELS. 7, 5, 4[A] (*seq.* extrahendum). *al.* CVRT. 4, 6, 17 *sagittam* stantem in umero ... Philippus -it. 6, 1, 15 ex vulnere. *al.* PLIN. nat. 26, 5. HIER. reg. Pachom. 95 p. 75[A] spinam de pede alterius (*cf. supra l. 49*). *et al.* β *varias res*: CIC. Verr. II 4, 46 *turibulum* -so emblemate remisisse (II 4, 49. *cf.* II 4, 54). div. 2, 67 quod -i ... signum non potuerit; timide fortasse signifer -bat, quod fidenter infixerat (*cf.* FLOR. epit. 4, 12, 38 tertiam *aquilam* signifer). LIV. 33, 5, 12 si -sus forte est unus *vallus* (*ex Polyb. 18, 18, 16* ἐκσπάσῃ. *cf.* SIL. 7, 335 obsessa -ere castra). CVRT. 4, 4, 9 Tyrii ... aegre -llēre navem, quae haerebat. PLIN. nat. 8, 58 *os, quod dentibus leonis inhaeserat,* -it *homo.* VLP. dig. 43, 24, 9, 2 aliquid aedibus adfixum ... statuam forte vel quid aliud ([*antea* abstulerit, sustulerit]. 47, 12, 2 de monumento. *cf.* IVST. 39, 2, 6 Iovis ... simulacrum [*antea* tolli]. CASSIOD. Ios. antiq. 17, 8 p. 493 -sere aquilam *auream* [*gr. 17, 155* ἐξέκοψαν; *syn.* divellere, convellerent]). APVL. met. 1, 10 fores; *anteced.* perfringi (LACT. opif. 8, 12 [*ad Lucr. 3, 369* sublatis postibus ipsis] -sae cum postibus fores. PRISC. rhet. 6, 19 p. 556, 7 [*gr.* τὸν ἀνασπῶντα]. *cf.* APVL. met. 3, 5 ianuas cardinibus obtortis -ere). 1, 11 fractis et -sis funditus cardinibus. 3, 5 *claustris* (4, 10). INSCR. Dessau 5982[a] inter Maltamonenses Cens. Secundini v. c. et Semilitenses Quartes h(onestae) f(eminae) ... limites ebulsi sunt. *et al.* *nota* (*v. supra l. 47 sq.*): VEN. FORT. vita Pat. 5, 17 potum ... per cupellas dispositum deorsum -ere voluerunt (*cf. Blomgren, Stud. Fortun., Uppsala 1933, 163. aliter supra l. 22*).

b *speciatim*: α *consules pro 'nominibus' consulum, fere i. q. expungere*: CIC. Sest. 33 consules quos nemo est qui⟨n⟩ non modo ex memoria, sed etiam ex fastis -endos putet (*cf. p. 1011, 12*). β *in arte gramm.*: *litteram tollendo removere*: CIC. orat. 153 'x' litteram ... e maxillis et taxillis ... consuetudo elegans Latini sermonis -it. VEL. gramm. VII 52, 3 ex mutis ... 'h' litteram. 59, 17 'u' *alteram in voce q. e. 'unguen'* (*cf.* 68, 2. 77, 19). [*K.-M.*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

II *translate*: A *i. q. eximere, extrahere, abripere* (*hic illic acced. notione extinguendi* [*cf. infra l. 29 sqq.*]; *herbae -endae* [*v. p. 1009, 67 sqq.*] *similitudinem subesse saepius apparet*): 1 *res incorporeas*: CIC. S. Rosc. 6 ex animo scrupulum ... ut -atis. Cluent. 4 (*agitur de infamia iudicii corrupti*) -am ex animis hominum tantam opinionem tam penitus insitam (orat. 97. *cf.* AVG. civ. 7 praef. p. 272, 18 D.; *syn.* exstirpare). 152 aculeum severitatis vestrae, *sc. iudicum* (PLIN. epist. 3, 15, 4 *aculei iudicii mei* -i [re- *l. v.*] ... extorquerique non possunt). dom. 34 radicitus -ere omnis actiones tuas. prov. 43. Planc. 70 Opimi calamitas utinam ex hominum memoria posset -i (Phil. 13, 26 *tu*, cuius totus consulatus est ex omni monumentorum memoria -sus [*cf. p. 1010, 80*]. epist. 5, 8, 3. GREG. M. moral. 19, 2 p. 95[D] a memoria. *al.*). de orat. 1, 230. Tusc. 3, 61 *aegritudinem* (*cf.* 4, 24 existit ... morbus et aegrotatio [*i. avaritia*], quae -i inveterata non possunt [4, 32]). *al.* LVCR. 3, 310 nec radicitus -i mala posse putandumst (PS. HIL. libell. 1 p. 733[C]; *opp.* seminari). SEN. dial. 11, 17, 3. SIL. 14, 183 iras (LACT. ira 21, 6 radicitus). LACT. inst. 6, 15, 10 *adfectus* (*al.*). 6, 17, 9. HIL. trin. 1, 34 p. 47[B] ad -endas omnes haereticorum occasiones. CONSVLT. Zacch. 3, 8 p. 112, 3 M. -sis radicitus fraudibus. COD. Theod. 15, 9, 2 pr. (*a. 409*). CONC.[S] I 3 p. 170, 36 haeresem ... funditus mysterii dispensationem -entem (*gr.* ἀφαιροῦσαν). PETR. CHRYS. serm. 4 p. 194[B] stimulos invidiae. GREG. M. in Ezech. 2, 6, 18 p. 1008[B] appetitum -ere a mente. *et al.*

2 *homines* (cor *infra l. 27*): HERM. vulg. mand. 9 p. 55, 6 (*cf.* Pal. 9, 9) *dubitatio* multos radicitus -it (-at *Vat.*, *gr.* ἐκριζοῖ) a fide. AMBR. in psalm. 118 serm. 15, 33, 2 p. 348, 14 ne te ab eo (*i. deo*) vis ulla possit -ere. AVG. serm. dub. 385, 4, 5 p. 1693[init.] -e ... cor tuum ab amore creaturae. ACT. Petr. 2 p. 47, 26.

B *fere i. q. delere* (*cf. usum alleg. p. 1010, 4 sqq. et p. 1010, 78 sqq.*): CASSIOD. Ios. antiq. 6, 13 p. 170[init.] dicens prolem eius radicitus -endam (*gr. 6, 261* διαφθαρήσεσθαι). IORD. Get. 312 *Vitiges et Hunila cum* exercitu ubi dum Magnum comitem ... obsessione -ere (*cf. p. 1010, 37 sqq.*) cupiunt, superveniente Romano exercitu ipsi -si et omnino extincti sunt.

C *fere i. q. convellere, infirmare* (*cf. vol. IV 820, 15 sq., ubi corr. 'Iust.' pro 'Theod.'*): COD. Iust. 6, 22, 4, 1 (*a. 294*) hoc iudicium (*i. testamentum*) -ere (*VPR*, conv- *A*) frustra conaris.

acced. (quasi abundanter): *adv.*: funditus: *l. 21. p. 1009, 42. 1010, 72.* penitus: *p. 1009, 43. 1010, 9 al.* stirpitus: *p. 1009, 48.* radicitus: *l. 9. 15. 17. 19. 30. p. 1009, 75. 77 al.* deorsum: *p. 1010, 76.* *praep. c. subst.*: a radicibus: ITALA Iudas 12 (Lucif. non conv. 15 p. 33, 29). cum radicibus: *p. 1009, 72.* *per hebraismum*: evulsione -ere: *p. 1010, 14.*

deriv.: evellico; evulsio, evulso.

1. ēvēlo, -ātum, (-āre). [*v.* velabrum. *W.*]. *i. q. eventilare*: PAVL. FEST. p. 77 -tum eventilatum, unde velabra, quibus frumenta ventilantur (*cf.* GLOSS.[L] V Abba EV 16 -antur [-vall- *CV*] spoliantur. *sim. ibid.* 23 -tus spoliatus [GLOSS. V 499, 19]).

2. ēvēlo, (-āre). *ab* ex *et* velare. GLOSS. II 237, 13 ἀποκαλύπτω -o (re- *a*), detego.

[**evenetricon** politricon GLOSS. III 562, 38 (*ex* PS. APVL. herb. 51, 9 H.-S.) *i.* 'ebenotric(h)on'; *v. p. 3, 81 sq.*] *K.-M.*

***ēvenio**, -vēnī, -ventum, -venīre. *ab* ex *et* venire. ἐvénit: CIL VIII 12652. evinit (*perf.*): INSCR. christ. Diehl 3567, 3 (*v. p. 1012, 29*). evenat *et sim. absque* i (*cf. Stolz-Leumann*[5]*, p. 325*): *traditur* ENN. scaen. 203 *ap. Non. p. 507, 18 in lemmate, at* -iat *in ipso textu. metri causa contra libros editur*: PLAVT. Curc. 39. 125 Epid. 290. 321 Mil. 1010. Most. 395 (*cf. Fraenkel, Iktus, p. 79 not. 2*). Trin. 41 POMPON. Atell. 35. *de perf. cf.* PRISC. gramm. II 561, 11. GLOSS. *et* DIFF. *v. s. II p. 1012, 22 sqq.* *de usu vocabuli notandum, quod frequentantibus plerisque hi auctores vel neglegunt vel omnino non habent*: CAES. (Gall. 4, 25, 3), BELLORVM scriptt. (*deest*), VERG. (Aen. 2, 778), HOR. (sat. 1, 3, 28. *sensu locali* carm. 4, 4, 65), PROP. (3, 8, 20), MANIL. (2, 323), VITR. (*deest*), VELL. (1, 17, 1. 4), PHAEDR. (*deest*), CVRT. (3, 6, 6), SCRIB. LARG. (*deest*), MELA (3, 106). *deest et ap.* VAL. FL., SIL., STAT., MART., FRONTIN. *al.* [*haud raro corruptum in* venio (*v. infra*); *sed pro* -o *rectius* venio *legi videtur*: TER. Haut. 556. Phorm. 73 (e- *A*). TAC. ann. 14, 52. *al.* *locis mutilis*: VARRO frg. schol. Verg. Veron. Aen. 10, 78 QVINT. decl. 298 p. 176, 24. *delendum*: PLIN. nat. 18, 235. LIV. 40, 35, 8 Minucio peregrina *provincia* obvenit (*M, fortasse recte*; -it *recc.*).]

I *de motu locali*: A *de sortibus*: PLAVT. Cas. 345 quid si sors aliter quam voles -erit (*cf.* 342). 376. 383. *hinc translationes ad eas res quae alicui sortiendo contingunt*: LIV. 4, 26, 11 sors, ut dictatorem diceret, Quinctio -it. 30, 40, 5 TAC. ann. 13, 15. SALL. Iug. 35, 3 ipsi *consuli* provincia Numidia ... -erat. LIV. 2, 40, 14 Sicinio Volsci, Aquilio Hernici ... provincia -ēnit. 2, 54, 1 *al.* 4, 37, 6 sorti (31, 6, 1 [*ibid.* obtigit]). 37, 50, 8 sorte (40, 18, 3 IVST. 13, 4, 10). LIV. 3, 57, 9 Horatio Sabini, Valerio Aequi -ere (-erunt *al.*). 8, 22, 9 bello Graeci persequendi Publilio -erunt. 23, 32, 1 Fabio exercitus. 35, 20, 7 Cn. Domitio extra Italiam, quo senatus censuisset, provincia -ēnit, L. Quinctio Gallia et comitia habenda. *al.* TAC. ann. 6, 16 *praetori* quaestio. AMM. 19, 2, 3. *nota de persona* 26, 5, 2 partiti sunt comites. et Valentiniano ... Iovinus -ēnit. COD. Theod. 6, 28, 2 (*a. 380*). *sententia pro subi.*: LIV. 2, 8, 6 consules sortiti, uter dedicaret *aedem*. Horatio sorte -it. 3, 64, 4 ut ... comitiis praeesset ... Duilio sorte -it. 28, 45, 11. B *de segetibus e terra provenientibus*: CATO agr. 141, 3 uti ... tu, *Mars pater*, fruges, frumenta, vineta virgultaque grandire beneque -ire siris. *in imag.*: PLAVT. Rud. 637 tibi -turam hoc anno uberem messem mali. *sim. de partu*: ENNOD. epist. 4, 4, 2 p. 100, 11 fructus uteri. COLVM. 4, 32, 2 talea et tota harundo serius praedicto tempore -it. C *de animantibus* (*emergere, prodire*): HOR. carm. 4, 4, 65 merses profundo *gentem Romanam*, pulchrior -it. TERT. anim. 25 p. 342, 27 animae de frigusculis (*syn.* provenirent). PASS. Perp. 20, 9 (ἐξεληλύθει). *significatio localis fortasse etiam pellucet* PLAVT. Bacch. 102 *et* Rud. 300. 912, *ubi de captura piscium agitur* (*v. infra l. 34 et l. 41. 43*).

D *de incorporalibus*: PLAVT. Cas. 618? (*v. p. 1013, 23*). VVLG. I reg. 3, 21 -ēnit sermo Samuelis universo Israel. VAL. CEM. hom. 20, 2 ex hoc ... fomite ... pullulare odiorum causas, hinc -ire criminum pugnas. MACR. somn. 2, 1, 12 (*cf. ibid.* provenire). E *ad significationem localem pertinet locus adhuc non satis explicatus*: PLAVT. Stich. 92 (*sorores*:) osculum —. :: sat est osculi mihi vostri. :: qui, amabo, pater? :: quia ita meae animae salsura -ēnit (*e stomacho*).

II *de qualicumque proventu vel effectu per tempus* (*fieri, existere*. GLOSS. ἀποβαίνω. -it: συμβαίνει, accidit, contingit). *de significantiis synonymorum*: AGROEC. gramm. VII 118, 22 contingunt bona, accidunt mala, -unt utraque (ISID. diff. app. 1, 69). ISID. diff. 1, 95 contingit eventu, obtingit sorte, accidit casu, -it vel malo vel bono. DIFF. Suet. p. 314, 5 Roth.

A *generatim* (*acced. persaepe dat. personae vel rei* [*v. p. 1015, 1 sqq.*], *cuius aliquid fit*; *acc. vulgariter pro dat. positum habes*: PETRON. 44, 3 aediles male -at, qui. INSCR. christ. Diehl 3567, 3 flivelis evinit [*sic*] mors meserorum corda parentum ['*flebilis evenit mors parentibus*' *Büch.*]. *de eis quae sortiendo alicui contingunt, velut* provincia, *v. sub I*): 1 *de bonis* (*i. q. contingere, obtingere*): PLAVT. Amph. 187 quod numquam opinatus fui neque alius quisquam civium sibi -turum, id contigit, ut salvi poteremur domi. Asin. 720. Bacch. 102 piscatus ... hic tibi ... -ēnit bonus (*cf. infra l. 41 et 43*). 1195 Cas. 376. Capt. 415 merito tibi ea (*sc. bona*) -erunt a me. Cist. 137 ubi mihi potestas primum -ēnit, ilico feci ... ei ... copiam. Men. 67. 1143 si quid propter me tibi -ēnit boni. Mil. 109. Persa 18 si ... -unt, quae exopto (293 quae optas). 454 (*opp.* male ... vortunt). Poen. 753 tranquillitas ... navi in mari. 1078 rem vobis bene -isse. *nota* Rud. 300 cibum captamus e mari: si eventus non -ēnit (venit *codd.*) neque quicquam captumst piscium, ... domum redimus. 912 miro ... modo ... hic piscatus mihi lepide -ēnit. Trin. 1117 commoda. POMPON. Atell. 147 TER. Andr. 165. Hec. 653 hunc videre ... optabamus diem, cum *eqs.* -ēnit (DON. proprie '-it'. ideo et bonorum eventus dicitur). Ad. 815. *saepius.* CATO agr. 141, 1 (*in lustrationis formula*:) cum divis volentibus quodque bene -at, mando tibi ... uti *eqs.* orig. 95[a], 14 ne haec laetitia nimis luxuriose -at. CIC. Mur. 1 (*formula in renuntiatione novi consulis*:) ut ea res mihi, fidei magistratuique meo, populo plebique Romano bene atque feliciter -ret (*sim. ibid. infra. cf.* LIV. 31, 5, 4. 31, 7, 15 bellum mihi, senatui ... sociis ... classibus *eqs.*). epist. 9, 8, 2 migrationem et emptionem feliciter -ire volo. NEP. Alc. 8, 4 LIV. 1, 39, 4. 23, 42, 7 aut laeta aut gloriosa nobis (*opp.* aspera adversaque ... acciderunt). 25, 40, 13 secunda pugnae fortuna. TAC. ann. 2, 20 quibus plana *loca* (*sc. occupanda in pugna*). 4, 64 -isse id (*ut eius statua inviolata maneret*) ... Claudiae. *al.* PLIN. epist. 1, 4, 3 SVET. Vit. 9 FRONTO p. 218, 17 N. APVL. met. 9, 39 ITIN. [Silv.] 9, 1 *v. p. 1014, 35.* VEG. mil. 4, 45 p. 163, 16 optata -it (optate venit *pleriq.*) occasio. *et sic saepius.*

2 *de mediis* (*sc. eis quae a dicente neque pro bonis neque pro malis accipiuntur i. q. fieri, existere, apparere*): PLAVT. Amph. 938 in hominum aetate multa -unt huius modi: capiunt voluptates, capiunt ... miserias *eqs.* Bacch. 79 si apud te ⟨e⟩veniat desubito prandium aut potatio ..., ut solet fieri. *nota duos dat.* Merc. 652 quis modus tibi exilio ... -et? Trin. 361. PACVV. trag. 407 si quae -tura sunt provideant. TER. Hec. 304 magnum nescio quid. Phorm. 705 (*v.* EVGRAPH. *in h. l.*). CATO or. frg. 18, 1 si ... servo ... dormienti -it, quod comitia prohibere solet. RHET. Her. 2, 30, 48. CIC. inv. 1, 20 quod (*ut animus auditoris comparetur ad dictionem*) -et, si. 1, 42 *v. p. 1018, 30.* Quinct. 31. Verr. II 1, 70 quid -erit, ut ... veniret. de orat. 1, 56. Tusc. 3, 59 duobus pares casus (LACT. inst. 5, 17, 11. COD. Iust. 5, 12, 31 pr. fortuitus casus). div. 1, 2 ut praedici posset, quid cuique -turum et quo quisque fato natus esset. 2, 94 Tusculi ... tempestas. top. 50 quid aut sit aut -erit aut futurum sit. Att. 16, 6, 4 in eo *libro* prooemium id est, quod in Academico tertio. id -it ob eam rem, quod. *al.* SALL. Catil. 9, 3 audaciā in bello, ubi pax -erat, aequitate se ... curabant. OV. am. 2, 19, 35 quidlibet. LIV. 7, 6, 8 ut -isset res, ita ... habitura. 29, 25, 12. 40, 59, 6 prodigia (VAL. MAX. 1, 6, 3 idem prodigii. APVL. met. 9, 33 ostentum). SEN. contr. 3 pr. 8 quod in me miraris, paene omnibus -it. suas. 6, 24 (ven- *codd.*). VELL. 1, 17, 4. CELS. 1 pr. 22 illa ipsa (*signa morbi*) qualiter -ant. SEN. nat. 1, 2, 7 *al. nota* PS. SEN. mon. 120 cotidie -it dies, raro occasio. COLVM. 1, 7, 4 *al.* PLIN. nat. 2, 70 *al.* QVINT. inst. 1, 4, 25 ex iis quae post natos *homines* -unt (*cf. supra*: ex casu [*Hey*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

nascentium). *al.* TAC. hist. 4, 81. ann. 13, 31 pauca memoria digna. PLIN. epist. 1, 9, 4. SCAEV. dig. 32, 34, 3 si quid -erit aeris alieni. PAPIN. dig. 13, 1, 17 mora ... ex furto. VLP. dig. 4, 6, 26, 9 casūs. 43, 24, 11, 13 si ita venisset, ut, si aliquid -isset, inemptum esset praedium. GELL. 14, 1, 36 *al.* APVL. apol. 90. PS. APVL. herm. p. 272 aliud ... necessario -it (*ex Aristot. analyt. pr. 1 p. 24ᵇ, 19* ἕτερόν τι ... ἐξ ἀνάγκης συμβαίνει). TERT. nat. 1, 16 p. 88, 20 nihil semel -it in rebus humanis. PANEG. 3 (11), 19, 2 virtutes ... processu aetatis (*syn.* oriuntur). ITIN. [Silv.] 27, 5 martyrorum dies. VEG. mil. 4, 39 p. 157, 9 VIII kal. Octobres aequinoctialis -ēnit ... tempestas. VVLG. I reg. 10, 7. Marc. 10, 32 quae essent ei -tura (τὰ μέλλοντα αὐτῷ συμβαίνειν). AVG. civ. 3, 15 p. 116, 27 D. (accidisse ς). MART. CAP. 7, 768. 771 *saepius.* NOVELL. Iust. 22, 28 -entes fortunae contrarios eventus operantur (αἱ ... ἐπισυμβαίνουσαι τύχαι τὰς ἐναντίας ἐκβάσεις ... ἐργάζονται). *et saepe.*

3 *de malis*: PLAVT. Aul. 68 quid ... ero dicam ... malae rei -isse quamve insaniam. 348. Bacch. 628 multa mala mi in pectore nunc acria ... -unt (Cas. 383 magnum malum tibi ... edepol ... -et. TER. Eun. 999 aliquid ... mali. CIC. Tusc. 1, 99 bono mali quicquam. LIV. 10, 22, 4. VVLG. Sirach 22, 31 [συμβῇ]). Capt. 91 quod (*ad saccum ire*) mihi ne -at, non nullum periculum est. 198 servitus si -ēnit (Pseud. 771). 246 conservitium commune, quod hostica -ēnit manu. 971 *v. l. 58. nota* Cas. 618 cui sic tot amanti mi obviam -ant (-unt *A*) morae. Epid. 290. Merc. 774 incommodi si quid [secus] tibi -ēnit, id non est culpa mea (CIC. Verr. II 4, 113 [*ibid.* accidant]. fin. 1, 85 improbis. SEN. epist. 87, 29). Rud. 398 Trin. 1181. ENN. scaen. 203 priusquam evenat (*v. p. 1011, 55*), quod ... graviter gemam. TER. Andr. 568 discessio. Hec. 279 nec ⌊qui⌋ (unde *Don.*) hoc mi -at scio. Haut. 355 si quid nobis forte adversi -erit (*cf.* 551. *v. vol. I 871, 81 sqq.*). CIC. Quinct. 49 quod tantum -ire dedecus, quae tanta calamitas inveniri potest? Verr. II 5, 12 (*syn.* accidunt). Sest. 71. Tusc. 4, 31 *animorum* morbi. Tim. 46 si quid postea fraudis aut vitii -isset extra .. culpam (*gr. p. 42ᴰ* τῆς ἔπειτα ... κακίας ... ἀναίτιος). SALL. hist. frg. 5, 24 si in Pompeio quid humani -isset (*cf. infra l. 46 sqq.*). VERG. Aen. 2, 778 *Creusa de fato suo*: non haec sine numine divom -unt (*cf. Claud. Don.* deorum voluntate perfectum est). OV. am. 2, 10, 16 hostibus -at vita severa meis, (17) hostibus -at viduo dormire cubili (*sim.* 3, 11, 16 epist. 15, 2, 17 *al.* EPICED. Drusi 450. PROP. 3, 8, 20 *v. p. 1014, 17*). epist. 18, 83 quid ... -ēnit, cur sis metuentior undae? *al.* LIV. 8, 31, 5 si ... adversa pugna -isset (33, 37, 10). 34, 61, 13. CELS. 2, 2, 3 SEN. dial. 1, 3, 2. 2, 10, 3 hic morsus non sine quadam humilitate animi -it. epist. 24, 2. 99, 22 incredibile ... novum. PLIN. nat. 26, 5 L. Paullo Q. Marcio censoribus primum in Italia carbunculum -isse (venisse *codd.*; *cf.* 26, 4 gigni repente vitia). *al.* TAC. Agr. 11. hist. 3, 66 nihil atrocius -turum quam in quod sponte ruant. ann. 2, 70 *al.* PLIN. epist. 2, 19, 6. SVET. Iul. 10, 1. 86 si quid sibi -ret (*i. si moreretur. sim. de morte*: VOPISC. Prob. 6, 7 ut, si quid sibi scienti ... -ret, Probum principem faceret. SPART. Hadr. 4, 9. VEG. mil. 1, 10 p. 15, 7 ne quid imperitis *natandi* ... -at). Tib. 67, 4 APVL. Socr. 4 p. 108 Plat. 1, 18. CAPITOL. Alb. 12, 6 *et passim ap. scriptores serioris aetatis, ut*: VVLG. Iudith 8, 27 flagella domini ... ad emendationem, non ad perditionem nostram -isse. AVG. civ. 5, 26 p. 241, 26 D. MACR. Sat. 7, 4, 9 cruditates -unt aut qualitate suci ... aut cibi multitudine. COD. Theod. 14, 4, 4 pr. (*a. 367*) damnum. SIDON. epist. 3, 9, 1. COD. Iust. 2, 58, 2, 11 ne ... aliquid contrarium -at nostro proposito (4, 21, 21, 4). CIL X 761, 10.

B ***speciatim***: **1** *de eis quae praedicta vel animo praecepta sunt* (*verum fieri, evadere*): PLAVT. Capt. 971 pauca effugiam ...; nam multa -ent, et merito meo. Epid. 321 quo modo mi Epidici ... dicta -ant. Mil. 381 *v. p. 1014, 6.* Poen. 792. CIC. nat. deor. 2, 12 non omnia -unt quae praedicta sunt (div. 1, 2. 24 *al.* LIV. 36, 35, 4 TERT. scorp. 11 p. 171, 29 *al.* VVLG. deut. 18, 22 quod ... propheta ... praedixerit et non -erit. RVFIN. patr. 1 praef. 2 [*ibid.* praevidere]). div. 1, 98 haruspices ea responderunt, quae -erunt. TIB. 1, 5, 57 *lenam* agat e triviis ... turba canum. -et: dat signa deus. 1, 7, 5. 2, 1, 25 *et sim. v. p. 1016, 20.* OV. epist. 7, 21 omnia ut -ant nec te tua vota morentur. met. 3, 524. 6, 37 -unt optata deae. Ib. 127. *al.* LIV. 4, 8, 5 patres ... id quod -ēnit futurum ... rati. 34, 24, 7. VAL. MAX. 6, 4 ext. 3 (*sim.* 9, 3 ext. 2). SEN. dial. 6, 9, 1 PLIN. nat. 7, 179 TAC. ann. 4, 33 SVET. Aug. 96, 2. Galba 18, 1 exitum ei, qualis -ēnit, portenderant. *al.* TERT. scorp. 11 p. 171, 5. IREN. 4, 26, 1 quum ... venerit tempus et -erit, quod prophetatum est (ἀποβῇ). PANEG. 10 (4), 28, 4 VOPISC. Prob. 20, 3. SPART. Geta 3, 7 fuit ... omen, ut ... exitus docuit ..., quod -ēnit. IVST. 1, 10, 7. AMM. 25, 10, 16 praescisse, quod -ēnit. VVLG. Sirach 48, 28 (πρὶν ἢ παραγενέσθαι). AVG. lib. arb. 3, 2, 4 (*opp.* praescire). COD. Iust. 2, 3, 30 pr. (*i. valere*).

2 *de eis quae ad finem aliquem spectant* (*exire, ad aliquid pervenire*): *additur* quo: PLAVT. Bacch. 144 sperat quidem animus: quo -at, dis in manust. Most. 132 quo -at aedificatio. 395. TER. Hec. 193 quorsum -turum hoc siet. *absolute*: LIV. 1, 27, 1 recta consilia (*i. quae e rectis consiliis agebantur*) haud bene -erant. 7, 11, 4 prospere id bellum. 21, 17, 4 bene ac feliciter. PLIN. paneg. 72, 1. TAC. ann. 4, 29 si tormenta pervicacia servorum contra -issent. HERM. vulg. mand. 10, 2 non -ēnit illi *negotium* (pervenit, provenerit illi *al.* ὅταν ... ἐπιβάληται πρᾶξίν τινα καὶ ταύτης ἀποτύχῃ. exciderit ab eius effectu *Pal.*).

iuncturae, structurae: *accedit nomen q. d. praedicativum ad subi.* (*nisi mavis accipere pro attributivo*): PLAVT. Amph. 632 (*versu spurio, ut vid.*) di faxint, infecta dicta re[t] -ant tua. Merc. 338 proprium nequit mihi -ire, quod cupio. Mil. 381 mi hau falsum -ēnit somnium. Rud. 631. Trin. 41 ut nobis haec habitatio bona fausta felix fortunataque -[i]at. Corn. 3. TER. Hec. 59 paucos ... meretricibus fidelis -ire amatores (*cf.* DON. *ad l.*). 415. CIC. div. 1, 27 *auspicia* sibi ... secunda. off. 1, 30 quae nobis ... prospera ... -unt (LIV. 5, 51, 5 omnia prospera [*V*, -e *rell.*]. 21, 21, 9. 37, 47, 4 res prospera et laeta. VVLG. II par. 18, 14 *al.*). SALL. Catil. 26, 5 quae occulte temptaverat, aspera foedaque -erant. FEST. p. 245 *sponsalia* optima ac secundissima. SEN. dial. 1, 2, 1 multa bonis viris adversa. TAC. hist. 5, 17. ann. 2, 5. *dub.* SCHOL. Cic. Bob. p. 163, 30 St. (re- ?). VEG. mil. 3, 16 p. 101, 17 (fuerint *al.*, venerint *vg.*, convenerint *Scriv.*). *subi. est persona pro re*: PROP. 3, 8, 20 hostibus -at lenta puella meis (*cf. p. 1013, 38*). TERT. bapt. 17 p. 215, 12. IVST. 11, 13, 7 vix ⌊denis Armeniis⌋ (*lect. dub.*) singulos hostes -ire. *pro subi. est sententia*: *per* **ut**: PLAVT. Amph. 187 *v. p. 1012, 32.* Bacch. 1069 bellule (veluti *codd.*, *v. Leo ad l.*) mi -ēnit, ut ovans ... incederem. Cas. 390 Most. 173 Persa 535 Poen. 1170. Pseud. 685 hoc -it ..., ut mors obrepat. TER. Andr. 916 itane adtemperate -ēnit (venit *al.*) hodie in ipsis nuptiis, ut veniret. 967. Phorm. 65. CATO or. frg. 54 -it ita ..., uti ... rei quoque publicae ... miserear. L. CRASS. or. frg. Cic. orat. 224 RHET. Her. 3, 18, 30 (veniet *codd.*). CIC. inv. 1, 60 Flacc. 40 Pis. 33 Phil. 3, 17. nat. deor. 2, 118 -turum ... id, ... ut ... mundus ignesceret (div. 1, 64). ad Q. fr. 2, 13, 1. *al.* SALL. Iug. 85, 11 HOR. sat. 1, 3, 28. LIV. 1, 7, 13 forte ita -ēnit, ut Potitii ... praesto essent. 1, 22, 3 forte -it, ut ... praedas agerent (8, 35, 10. 22, 42, 10 *al.*). 5, 20, 6 cum ita ferme -at, ut. VAL. MAX. 2, 6, 8 *al.* CELS. 3, 3, 5. 3, 9, 1 *al.* SEN. benef. 1, 5, 5 hoc ..., ut. 2, 14, 5 *et saepius.* COLVM. 2, 4, 6 *al.* PLIN. nat. 6, 106 *al.* (*aliter* 35, 95). QVINT. inst. 1, 5, 28. 11, 3, 118. TAC. hist. 2, 100 ? *inde passim. nota* ITIN. [Silv.] 9, 1 nobis ... fortuitu hoc gratissimum -ēnit, ut ... esset (*sim.* 20, 5. 6 grate satis). AMM. 20, 11, 32 -erat ... hoc quasi fatali constellatione ita regente ... eventūs, ut ... sequeretur. BOETH. herm. pr. 1, 9 p. 111, 24 -et, ut omnia ... contingant. *nota* CIL VIII 12652 cuius corpus digne événit ut a filio eius honeste funeraretur.

per ne: PLAVT. Poen. 1252 ne indigna indignis dei darent, id ego -ire vellem. VAL. MAX. 7, 7, 4 MARCELL. dig. 36, 1, 46 pr. PAPIN. dig. 35, 2, 11, 5. POMPON. dig. 30, 45, 1 ob id ... -it, quo minus eum habere domino liceat, sicuti ... accidere possit, ut. *per enunt. relat.*: PLAVT. Trin. 715 bene quod agas -at (-et *codd.*) tibi. TER. Eun. 1003 numquam ... quicquam ... quod magis vellem -ire, mihi -ēnit quam quod ... senex ... venit. CIC. Tusc. 1, 97 bene mihi -ire, quod mittar ad mortem (*cf. Plato apol. 40ᶜ* ἀγαθὸν αὐτὸ εἶναι). epist. 5, 6, 2 (venire *codd.*). PS. QVINT. decl. 16, 3 FRONTO p. 117, 3 N. PLIN. nat. 22, 45 quare ... vocetur, varietate foliorum -it.

pro subi. est infin. (PRISC. gramm. III 229, 23): PLAVT. Cist. 309 nimis opportune mi -it rediisse Alcesimarchum. OV. am. 2, 10, 17 *v. p. 1013, 36.* Pont. 4, 6, 35 hostibus -at, quam sis violentus ..., sentire. VLP. dig. 32, 11, 20 PS. APVL. herm. 3 p. 266. TERT. anim. 53 p. 386, 13 resurr. 35 p. 77, 5. ITALA deut. 24, 1 (Tert. adv. Marc. 4, 34 p. 533, 6) cum ... -erit non invenire eam (*uxorem*) apud eum gratiam (ἔσται ἐὰν μὴ εὕρῃ χάριν. VVLG. si ... non invenerit gratiam). HYG. mun. castr. 40 saepe numeros -it commutari. AMM. 22, 9, 15 CHIRON 186 *al.* RVFIN. Greg. Naz. orat. 1, 1, 3 si -at ... odio aliquos praeveniri (ἐὰν τύχωσιν ... ἑλκόμενοι). MARTYR. gramm. VII 197, 9 -it quaedam ... v litteram non habere. COD. Theod. 6, 4, 17 (*a. 368*). COD. Iust. 1, 14, 12, 4. PALLAD. hist. mon. II 20, 3. 9 p. 354ᶜ (συνέβη). *et saepius.* *subi. latet*: *in proximis sententiis*: CATO orig. 83, 19 ita -ēnit: ... vulnus capiti nullum -ēnit. TER. Andr. 907 qui tu Athenas insolens? (*sc. venisti*). :: -ēnit. Hec. 228. SEN. epist. 53, 7 contra -it in his morbis ...: quo quis peius se habet, minus sentit (*sim. cf. l. 79*). PLIN. nat. 35, 82. *in adverbiis*: PLAVT. Curc. 39 male istis *aedibus* -at (Sat. frg. 3 male tibi. CIC. nat. deor. 3, 81 bonis male ... improbis optime. SEN. benef. 7, 25, 1 male ... istis. PETRON. 44, 3 *v. p. 1012, 28*). Epid. 243 quam facile et fortunate -it illi ... mulieri. Merc. 651 aufugies ... si item (idem *Ritschl*) -erit. POMPON. Atell. 35 bene -at (CIC. Att. 7, 2, 4 'bene -at' inquit Carneades, spurce [*v. Boot ad h. l.*]. CIL IV 4477 bene Felicul(a)e, bene Daphnico, utri[u]sque bene -at). TER. Andr. 4 poeta ... sibi ... credidit ... dari. verum aliter -ire multo intellegit. Hec. 838 incommode mihi nuptiis -it (*v.* DON. *ad h. l.*). Haut. 664. CIC. Planc. 15 nihil, ut plerumque -it, praeter opinionem accidet (LIV. 9, 13, 7 ut -it fere. COLVM. 4, 2, 1 ut saepe -it. 12, 3, 7 SVET. Aug. 78, 2. APVL. apol. 21 ferme). Phil. 2, 119. Tusc. 1, 85 ei (*Priamo*) melius. 1, 97 *v. l. 46.* PLIN. nat. 2, 163 contra (*i. contrarium*) -ire ponderibus additis (*cf.* BOETH. arithm. 1, 4 p. 14, 16). *cf. p. 1015, 55.* QVINT. inst. 5, 5, 2 TAC. hist. 1, 31. CELS. dig. 19, 1, 38, 2 ut plerumque in eiusmodi rebus -isse (*sic*) solet. VLP. dig. 17, 2, 31. TERT. idol. 23 p. 57, 10 si ita -erit. AVSON. 419, 77 AMM. 22, 15, 31. VVLG. I Esdr. 8, 23 nobis prospere. *al.* CE 1522, 12 ut solet -ire (*v. Büch. in adnot.*).

[Hey]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

additur cui aliquid eveniat: personis: passim. exempla habes supra. rebus: PLAVT. Curc. 39 *v. p. 1014, 66.* Merc. 417. 652 *v. p. 1012, 64.* Poen. 753 navi (*v. p. 1012, 40*). Stich. 92 ? (*v. p. 1012, 19*). CATO orig. 83, 19 *v. p. 1014, 62.* CIC. Mur. 1 *v. p. 1012, 49.* OV. Ib. 448 -ant capiti vota sinistra tuo. VAL. MAX. 5, 4 ext. 1 animo. SEN. nat. 3, 25, 12 tenuissimis *aquis* ... hoc. epist. 39, 4 idem animis. 72, 1 libris. PLIN. nat. 13, 121 quod nulli arbori. 14, 37 *al.* PLIN. epist. 1, 20, 5 FRONTO p. 19, 1 N. APVL. Plat. 2, 15 PS. APVL. herm. 3 p. 266 *v. p. 1014, 53.* TERT. anim. 45 p. 374, 3. *al. talia passim. nota haec:* MART. CAP. 4, 347 'accidens' est quod non nisi eidem formae, sed non semper -it. EVSTATH. Bas. hex. 6, 3 p. 923^A composita ... dividuntur ... in materiam ... et in eam quae sibi -erit qualitatem (*Migne gr. 29, 121^B εἰς τὴν ἐπισυμβᾶσαν αὐτῇ ποιότητα*). *acc. pro dat. v. p. 1012, 28 sqq.*
additur in quo (in qua re) aliquid eveniat (in *loc., temp.,* ab, circa *sim.*): CATO orig. frg. 95^a, 14 in consulendo. RHET. Her. 3, 18, 30 in locis. CIC. de orat. 3, 181 *passim.* VELL. 1, 17, 1 hoc in Graecis. CELS. 1 pr. 68 in ceteris. 2, 1, 23 in corpore tenuiore. 2, 2, 3 in plurimis. 5, 28, 15^B in aetate puerili ... in medio corpore ... in eminentibus partibus. SEN. benef. 3, 29, 6 *al.* COLVM. 4, 24, 21. PLIN. nat. 35, 9 in Homero. PAVL. dig. 33, 9, 4, 2. CELS. 2, 7, 17 a priore parte. CELS. 7, 2, 6 circa articulos. COD. Iust. 6, 23, 28, 4 circa quos (*testes*) aliquid tale. *nota* de *pro* in *vel dat.*: CAPITOL. Gord. 33, 4 quod de C. Caesare ... traditum est, hoc etiam de Gordiano ... -isse. BAVDON. 7 ita ... de istis. *additur in quem (in quid) aliquid -at*: CIC. epist. 2, 10, 1 sic habeto nullam me epistulam accepisse tuam ...; ex quo vereor ne idem -at in meas litteras. OV. epist. 19, 128 CASSIAN. conl. 22, 3, 6 BOETH. herm. sec. 1, 1 p. 19, 7 *al. sim. c. abl. pro acc.*: ENNOD. epist. 4, 4, 2 p. 100, 11 in testimonio lasciviae ... -isse. LIV. 44, 41, 9 quod Paelignis ... adversus caetratos (*i. in pugna adv. c.*) -it.
de auctore, causa, instrumento eventus: -it aliquid: ex *aliqua re*: PLAVT. Mil. 1211 ex virtute formae (venit *codd.*). CIC. inv. 1, 42 quid ex quaque re -erit. 2, 41. Tusc. 3, 63 div. 1, 32 off. 1, 85 fin. 3, 39 *al.* LIV. 10, 22, 4 CELS. 3, 3, 5 *al.* SEN. benef. 1, 1, 2 QVINT. inst. 5, 10, 86. PLIN. epist. 2, 11, 7 unde (TERT. adv. Marc. 5, 5 p. 585, 13 AMM. 15, 3, 6). VEG. mulom. 1, 7, 1. *al.* ab *aliquo* (*aliqua re*): PLAVT. Capt. 415 *v. p. 1012, 36.* PLIN. nat. 9, 87 TERT. adv. Marc. 2, 6 p. 343, 7 DICT. 2, 20. CHIRON 292 hoc ... a calore solis. *al.* propter *aliquid*: CIC. Verr. II 4, 113. per *aliquem* (*aliquid*): LIV. 45, 13, 7 si quid per se boni ... -isset. CELS. 1, 3, 25 SEN. epist. 14, 3. *al.* PLIN. nat. 5, 56. *et al.* *aliqua re*: PLAVT. Capt. 246 *v. p. 1013, 22.* Cas. 390 sortit[i]o. Most. 173 virtute formae. TER. Hec. 838 *v. p. 1014, 74* (*cf.* DON. *ad h. l.*). QVADRIG. hist. 89 neglegentia ... magistratum ... avaritia ... calamitate populi R. CIC. fin. 1, 33. nat. deor. 2, 6 casu (div. 1, 23. SALL. Iug. 67, 3. *et saepe. v. vol. III 576, 51 sqq.*). div. 2, 24 fato. fat. 6 fortuna. PVBLIL. A 1 optando. SALL. Iug. 67, 3. LIV. 2, 8, 6 sorte (*v. p. 1012, 1*). 45, 21, 6 eo. VAL. MAX. 4, 1, 1 quo (COLVM. 2, 4, 6 *al.*). CELS. 6, 6, 8^D. *et passim. nota* VLP. dig. 13, 7, 22, 4 usu (APVL. Socr. 19 p. 164 plerisque. CLAVD. MAM. anim. 1, 23 p. 83, 15 non saepe usu -it [venit *ed. Paris.*], ut).
de modo et qualitate: -it aliquid: attemperate: *v. p. 1014, 23.* bellule: *v. p. 1014, 21.* bene (melius, optime; *cf. p. 1014, 71*): PLAVT. Poen. 1078 POMPON. Atell. 35 CATO agr. 141, 1. 3 CIC. Mur. 1 Tusc. 1, 85 *al.* SALL. Iug. 92, 3. *al.* certe: CIC. div. 2, 18. commode: TER. Haut. 685 *al.* communiter: *v. p. 1016, 17.* contra (*cf. p. 1014, 80*): CIC. div. 2, 53 HOR. sat. 1, 3, 28. SEN. epist. 53, 7 *v. p. 1014, 64.* PLIN. nat. 2, 163 *v. p. 1014, 79.* TAC. ann. 4, 29 *v. p. 1013, 83. al.* contrario: SEN. nat. 6, 13, 4. facile: PLAVT. Epid. 243 CIC. div. 1, 64 LIV. 1, 39, 4. *al.* fauste: CIC. Mur. 1. feliciter: CIC. Mur. 1 CIC. fil. Cic. epist. 16, 21, 7 *al.; v. vol. VI 1, 450, 64. 453, 16.* forte: L. CRASS. or. frg. Cic. orat. 224 LIV. 8, 35, 10. *al.* VAL. MAX. 2, 6, 8 PLIN. nat. 11, 103 casuque. *al.* forte temere: TER. Phorm. 758. fortunate: PLAVT. Epid. 243. grate: ITIN. [Silv.] 20, 6. immerito: PLAVT. Stich. 28. SEN. epist. 104, 7 hoc tibi. CVRT. 3, 6, 6. improviso: CIC. rep. 1, 7. incommode: TER. Hec. 838. ita: CATO orig. 83, 19 CIC. Phil. 2, 119 *al.* lepide: PLAVT. Pseud. 574 *al.* luxuriose: *v. p. 1012, 48.* male: *v. p. 1014, 67. adde* PLAVT. Rud. 1178. mature: SALL. Iug. 65, 3. merito: PLAVT. Capt. 971. meo TER. Hec. 839. necopinato: CIC. Tusc. 3, 52 *al.* opportune: PLAVT. Cist. 309. prospere: PLAVT. Pseud. 574 TER. Phorm. 895 CIC. Mur. 1 epist. 3, 12, 2 SALL. Iug. 68, 1 LIV. 5, 51, 5 ? (*v. p. 1014, 11. cf.* 9, 19, 10. 29, 18, 6). 7, 11, 4 *al.* AMM. 16, 12, 54 satis ... prosperrime. VVLG. I Esdr. 8, 23. pulchre: PLAVT. Rud. 1366. qui: TER. Hec. 279 (*v. p. 1013, 28*). CIC. Flacc. 40 *al.* div. 2, 35 *al.* sic: CELS. 3, 9, 1 sic -it, ut. SEN. benef. 7, 28, 2. temere (*v. supra l. 62*): CIC. nat. deor. 2, 6. ut: *v. p. 1014, 76 sqq. sim. al.* TER. Andr. 436 praeter spem (678 Haut. 664 *al.*). Hec. 872 ex sententia (Haut. 765). CIC. fat. 34 causa antecedente. 41 sine praepositis causis. rep. 1, 69 non ... sine magnis ... vitiis. SEN. dial. 4, 31, 2 contra spem expectationemque. nat. 2, 13, 3 praeter solitum. SVET. Iul. 16, 2 praeter opinionem. DICT. 2, 20 secundum meritum suum. quemadmodum: PLIN. epist. 10, 31, 4. quo pacto: SEN. contr. exc. 4, 5. qua (ea) ratione: FRONTO p. 73, 3 N. VLP. dig. 7, 1, 12, 5 *al.*
synonyma: accidere: *v. vol. I 296, 55 sqq. adde:* CIC. Verr. II 4, 113. 5, 12 Pis. 99 Phil. 11, 7 Tusc. 3, 30 div. 2, 19. LIV. 23, 42, 7 (*v. p. 1012, 54*). SEN. dial. 1, 2, 1 *al.* DIFF. *et* GLOSS. *v. p. 1012, 22. 24 sq.* cadere: CIC. div. 1, 125. 2, 15. contingere: PLAVT. Amph. 187 Poen. 1270 PANEG. 4 (9), 18, 2 DON. Ter. Ad. 295. *cf. etiam p. 1014, 38.* DIFF. *et* GLOSS. *v. p. 1012, 22. 23. 25.* esse: CIC. top. 50 (*v. p. 1012, 74*). epist. 6, 1, 5 LIV. 4, 8, 5 SEN. dial. 9, 11, 9 *al.* fieri: PLAVT. Asin. 723 Bacch. 79 CIC. div. 2, 19 *al.* CELS. 2, 1, 2 *al.* (*v. vol. VI 1, 124, 60 sq.*). nasci: AVG. serm. 109, 1, 1. obtingere: APVL. Socr. 20 p. 167. DIFF. *v. p. 1012, 25.* oriri: AMM. 23, 3, 5. provenire: VOPISC. Aurelian. 21, 9 AVG. civ. 20, 2 p. 408, 13 D. venire: '*lusus verborum pessimi exempli*' *apud* QVINT. inst. 9, 3, 72 raro -it, sed vehementer venit.
deriv.: eventum, eventus.
ex part. praes. act. n. pro subst. **ēveniēns**, -tis: *quod -it*: HIL. coll. antiar. p. 155, 24 quid in his litteris non sanctitatis, quid non ex metu dei -s est? BOETH. in Porph. comm. sec. 2, 5 p. 187, 12 alia ... in substantia praedicantur ..., alia in communiter -bus, ut accidentia. IVNIL. 2, 1 accidentia naturis aut -a voluntatibus.
part. fut. n. plur. **ēventūra**, -ōrum *pro subst. quod eveniet, futurum est*: TIB. 2, 1, 25 -a precor (EPICED. Drusi 415). 2, 5, 11 vides. LYGD. 4, 48 posse videre. OV. Pont. 3, 4, 13 sumus ... locuti. SEN. epist. 104, 22 contemnere. TAC. ann. 16, 14 secretis Pammenis occultabantur. PLIN. epist. 1, 18, 2 (*opp.* contraria). AMM. 22, 14, 8. COMM. instr. 1, 25, 19 -a canam (eventer enī *codd.*). *Hey.*

ēventātio, -ōnis *f. ab* eventare. *fere i. q. evaporatio* (*t. t. med.; v. p. 1017, 17*): ORIBAS. syn. 1, 25 p. 830 (*Aa*) relaxare solent fumentationes cutem corporis et -em vel digestionem facere (*La*: eventare faciunt loca; *v. p. 1017, 33. gr. p. 40, 6 τὸ δέρμα ... εὐδιάπνευστον ἐργάζεσθαι*). [*dub.*: DAMIG. lapid. 9 in oculorum -bus *eqs.* (*vid. gr. ἐξαυρώσεις legisse pro ἐξαμαυρώσεις, cf. adnot.*).]

ALEX. TRALL. 1, 129 desiccativam et **ēventātīvam** ... virtutem (*i. 'digerendi per evaporationem sim. vim habentem'; gr. 2 p. 123 P. ξηραντικὴν καὶ διαφορητικήν*). *cf. l. 35.*

ORIBAS. eup. 2, 1 I 18 p. 480 (*La*) ios acram in se habet qualitatem et **ēventātōriam** *eqs.* (*Aa*: diaforitica; *gr. p. 614, 22 διαφορητικός*). *v. l. 31.*

***ēventilo**, -āvī, -ātum, -āre. *ab* ex *et* ventilo. GLOSS.^L II Philox. EV 12 -ta ἐκγεγυμνασμένα. *inde a* COLVM., PLIN. nat.
[*l. v.*: vent-, et vent-: *v. l. 51. p. 1017, 5.* de-: *v. l. 51.* -a *add. A* (*om. P*) VIRG. gramm. epitom. 7 p. 62, 25 (*v. Stangl, Virgiliana p. 45*).]
A *i. q. ventilando agitare, iactare, movere:* **1** *usu technico:* **a** *vanno agitanda frumentum purgare* (*inde i. q. ventilatione excernere, eruere infra l. 51. cf.* PAVL. FEST. p. 77, *v. p. 1011, 46*): **α** *proprie*: COLVM. 1, 6, 23 *area* silice constrata ... frumenta ... -ta mundiora sunt. **β** *in imag.*: TERT. fug. 1 p. 462 Oe. haec pala illa (*cf. Matth. 3, 12*), quae et ... dominicam aream purgat, ecclesiam scilicet, confusum acervum fidelium -ans et discernens frumentum martyrum *eqs.* AVG. gen. ad litt. 1, 21 p. 30, 22 quid tu tanta tritura dissertationis huius, quid granorum exuisti? quid -asti? (*i. 'eruisti'*; etvent- *E*, de- *P*). **b** *ventulum faciendo: aerem sim. et mitiorem et puriorem reddere*: PLIN. nat. 31, 49 *graviorem aerem* emendant adsiduo linteorum iactatu -ando. FRONTO p. 66, 12 N. potest aestus per vestis intervalla depelli ... potest interverti, potest -ari *eqs.* IVST. 44, 1, 10 *marinis auris* omnem provinciam (*sc. Hispaniam*) penetrantibus -to terrestri spiritu ... hominibus sanitas redditur.
2 *latiore usu:* **a** *i. q. excutere, effundere* (*in imag. l. 61; c. vi dissipandi l. 60*): SIDON. epist. 1, 9, 1 post imperii utriusque opes -tas tandem reditum est in publicam serietatem (*v. l. 59*). 4, 11, 2 si forte oborta ... quaestionum insolubilitate ... scientiae suae thesauri -rentur (*cf. postea*: doctrinae ... opes erogaturus). 8, 1, 1 scrinia Arverna petis -ari, cui sufficere suspicabamur, si quid superiore vulgatu protulissemus (*i. fere 'vacua reddam' omnia sc. divulgando*). *vix huc ref. p. 1017, 9.* **b** ? *i. q. circumagere, iactare* (*in alleg.*): ANIAN. Chrysost. hom. 3, 5 p. 1001^fin. nequaquam ... huiusmodi bona (*sc. virtutum divitias vestium, auri al. similes*) frequenter -es, ne quis ea ... diripiat (*gr. περίστρεφε, cf. quae anteced.*).
B *i. q. excutiendo investigare, examinare, perscrutari sim.* (*c. vi disserendi infra l. 74 sqq. p. 1017, 12; vituperandi p. 1017, 6* [*cf. et l. 84*]; *audacius i. q. explorare, frui: p. 1017, 9. syn.* investigare *p. 1017, 6*; quaerere *p. 1017, 14. cf. etiam infra l. 83*): **1** *c. obi.* (*maxime res ad litteras, doctrinam sim. pertinentes*): VIRG. gramm. epitom. 7 p. 50, 12 H. illam ... quaestiunculam ... -are tentabo (*cf. ibid.* p. 62, 27 huius rei ... quaestionem [epist. 1 p. 119, 32. 2 p. 123, 30. EVCHER. instr. 1 p. 123, 22 de testimoniis nascentem; -tel-, *s. scr.* i *P*]). NOVATIAN trin. 21 p. 927^B poteram ... omnium scripturarum caelestium -are tractatus (*sim.*: HIER. in Abd. 1 p. 1001^B longum est si voluero cunctas scripturas -are et proferre in medium. hom. Orig. in Luc. 29 p. 284^C scripturae sensum diligenter [in Eph. 5, 14 p. 525^B Hebraeorum volumina d. -ans numquam hoc scriptum reperi]. tract. in psalm. I 82 p. 83, 18 rhetoricum locum [*seq.* interpretari]. *al.* PROSP. c. coll. 1, 2 p. 216^B mensuras sensuum, pondera locutionum, numeros syllabarum in-
[*K.-M.*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

sidiosus scrutator. *et al.*). SYMM. epist. 1, 15, 1 vix soluto coetu (*sc. qui Palladii declamationem audivit*) necdum -tam auribus nostris auditionis meae fidem ... dictavi. HIER. in Is. 3, 3 p. 62^{B} -a omnes Iudaeorum synagogas et nullum poteris invenire *eqs.* psalt. sec. Hebr. 139, 3 semitam meam et accubitionem ... -asti (vent- *H*, et vent- *R*; investig- *Amiat.*, VVLG.). praef. Vulg. (Esdr.) -ent apices, litteras calumnientur *detrectatores* (*v. p. 1016, 70*). SIDON. epist. 4, 3, 4 per -ta disciplinarum philosophiae membra. 4, 17, 3 doctrinae abundanti -andae. *nota* (*v. p. 1016, 71*): SIDON. epist. 8, 12, 6 est ... tibi ... penus ... farta deliciis, modo sit -ando par animus impendio (*v. totum l.; vix ad p. 1016, 58 trahendum*).

2 *pendet interrog. obl.*: VIRG. gramm. epitom. 7 p. 58, 11 multi diligenter -ant, quare coniugatio sit dicta. HIER. c. Ioh. 8 p. 361^{B} non -bo, si amaveris eos qui *eqs.* ..., non quaero, si *eqs.*

×ēvento, -āre. *ab* ex *et* ventus. [*dub.*: Ps. THEOD. PRISC. ves. vit. 3 p. 264, 12 si clysterem diligenter noveris -are (*r*, clystere bene -are *b*), ne *eqs.*] *t. t. med.*: **1** *i. q. ventum quasi educendo evaporare, exhalare, evacuare* (*coniung. fere* digerere; *intrans. v. infra l. 32*): **a** *umores, collectiones sim. in corpore hominis existentes*: ALEX. TRALL. 1, 41 quo adiutorio magis -antur vel digeruntur colerici humores (*gr. p. 493, 1 P. tantum* διαφορεῖται). 1, 129 inflatos *tumores* digerit vel -at ([*gr. 2 p. 123 P. pro ambobus* διαφορεῖν]. ORIBAS. eup. 2, 1 A 23 p. 435 *anetus* diaforeticus est et digestibilis, ita ut crudum et indigestum tumorem -et et digerat [*La*: digerit *tantum; gr. p. 602, 13* διαφορητικόν]). ORIBAS. syn. 1, 27 p. 833 calida balnea ... spiritum diffusum in quolibet loco ... constip[p]atum -at et somnum facit (*La*: ventositatem ... relaxat; *gr. p. 45, 2* πνεῦμα διαχέον). 1, 28 p. 834 *utimur* qu(a)e -are et digerere possunt ([*La*: ad diaforisin; *gr. p. 46, 11* τῶν διαφορήσεως δεομένων]. *cf.* 7, 14 p. 147 ea adhibenda ... quae digerant et -ent, quae collecta sunt i. e. diaforisin faciant [*La*: diaforiticis; *gr. p. 347, 7* τοῖς διαφοροῦσι ... τοῖς διαφορητικοῖς]). *al.* *intrans.*: ORIBAS. syn. 1, 9 p. 811 (*La*) *homines* nimium -antes deficiunt (*Aa*: minuantur virtute; *gr. p. 15, 8* εὐδιαφόρητοι τυγχάνουσιν). *v. et p. 1016, 28.* **b** *panis fermentum*: ORIBAS. syn. 4, 37 p. 40 lavatio panis non propter suavitatem sola fit, ... sed ut facilius -etur aut digerat vel quod infermentatum in se habet, amittat (*gr. p. 188, 3* τὸ ἀποπνεῦσαι τῆς ζύμης, *aliter La*).

2 *i. q. vaporando minuere, frangere* (*cf.* evaporare *p. 1002, 60*): ORIBAS. syn. 4, 33 p. 36 (*Aa*) *lenticla et brassica* siccant, propter quod visum -ant, hoc est nevolas facit (*La*: obtundunt; *gr. p. 182, 10* ἀμβλύνουσι). *v. Moerland, d. lat. Oribas.-Übers., Oslo 1932, p. 141; Svennung, Wortst., p. 76.* *K.-M.*

×ēventum, -ī *n.* *ab* evenire. *id quod evēnit, quod factum est (eventurum, futurum est).* *nomin. gr.* éventon *v. s.* eventus. *sing. his tantum locis*: CIC. Phil. 14, 5 (*v. infra l. 56*). part. 32 (*v. l. 58*). 110? (*v. l. 49*). Att. 3, 8, 4 (*v. infra l. 63*). inv. 2, 176 (? evenit /// *H*^{1}). LVCR. 1, 470 (*v. l. 75*).

I *generatim* (*sensu neutro*): CIC. part. 110 appello ... -um id quod est effectum. *saepius opponitur* factum: *v. l. 55. 63. 72 al.*, actio: *v. l. 71*, actus: *v. l. 75.* GLOSS.^{L} IV Plac. E 34 eventus ipsa res, -a autem dicuntur quae ab eventu veniunt. RHET. Her. 4, 9, 13 qui sciunt, quid aliis acciderit, ... ex aliorum -is suis rationibus possunt providere. CIC. carm. frg. 4 animo pendens noctu⟨rna⟩ -a timebat. Pis. 98 non -is, sed factis cuiusque fortunam ponderari. Rab. Post. 1. Phil. 14, 5 spei fructum rei convenit et -o (-ui *al.*) reservari. de orat. 2, 169 exempla sunt ex aliorum factis aut dictis aut -is. part. 32 quoiusque facti et -i causa ponetur. 34 (*opp.* in factis). top. 67 rep. 3, 14. Tusc. 5, 36 (*cf. Plato Menex. 247*^{E}). div. 1, 12 observata ... et [in significatione] -is (-us *codd., coni. alii alia*) animadversa (1, 72). 1, 128 cursum rerum -orumque consequentiam. 2, 27 argumentis et rationibus ... docere, non -is. 2, 79 (*ibid.* eventus). 2, 99. phil. frg. V 46 aliorum ... facta et -a. Att. 3, 8, 4 me stultitiae meae poenam ferre gravius quam -i. 9, 5, 2. 11, 7, 3. epist. 1, 7, 9 ex nostris -is communibus. 5, 12, 6. 5, 16, 2 (*ibid.* casus feramus). *al.* QVINT. inst. 5, 10, 94 ducuntur argumenta a personis, causis, ... efficientibus, effectis, -is, [iugatis] *eqs.* TAC. ann. 4, 33 aliorum -is docentur (*cf.* PANEG. 3 [11], 19, 2 sapientia ... exploratis rerum docetur -is). GELL. 14, 1, 23 casus et -a, quae evenirent extrinsecus (*opp.* consilia hominum, arbitria *eqs.*). ARNOB. nat. 1, 9 p. 17, 5. AVG. civ. 5, 1 p. 192, 2 D. in actionibus, in -is *geminorum*. 5, 22 p. 235, 1 bella ... variis -is ... gesta. 17, 1 p. 197, 27 *regum* facta et -a. c. Pelag. 2, 6, 12 de siderum positione ... actus et -a ... pendere. *rei*: PLIN. nat. 15, 136 sunt ... circa divum Augustum -a eius (*laurus*) digna memoratu. LVCR. 1, 470 *et* 1, 481 *v. p. 1018, 2 sq.* CIC. part. 96 de ... dubiis ... -is *rerum futurarum* (parad. 20 rerum. div. 1, 5. 12 [*opp.* causa]. ad Brut. 1, 10, 4 [*opp.* virtus]. GELL. 14, 1, 9 PANEG. 3 [11], 19, 2 *v. supra l. 68*). ARNOB. nat. 1, 8 p. 9, 16 -a naturae. AVG. civ. 19, 5 p. 364, 12 D. *bellorum*.

II ***technice*** ap. LVCR. (*i. q.* σύμπτωμα *v. Usener, Epicurea p. 379*): 1, 449 *sqq.* quaecumque cluent, aut his coniuncta duabus rebus ea invenies aut horum -a videbis. coniunctum est *eqs.* (*v. vol. IV 337, 39*) ...; servitium contra, paupertas *eqs.* ... cetera, quorum adventu manet incolumis natura abituque, (1, 458) haec soliti sumus, ut par est, -a vocare. 1, 467 quorum (*hominum*) haec -a fuerunt. 1, 470 aliut †terris (Teucris *Munro*), aliut regionibus ipsis -um dici poterit, quodcumque erit actum. 1, 481.

×ēventus, -ūs *m.* *ab* evenire. *de genere masc.* NON. p. 203, 33. *event- scribitur*: CIL VI 8023 XIII 1671 PAP. Genav. 7 ed. Nicole (*de accentu v. Nicole ibid. p. 10*). ἔβεντον (*acc.*): GLOSS. iurispr. cod. Paris. gr. 1357^{A}. *declinatio: dat.: in* **-u**: VAL. MAX. 1, 7, 8. INSCR. 17. Ber. d. Röm.-Germ. Komm. (1929) p. 67 n. 203 Genio loci Eventu bono, Fortunae conservatrici. *in* **-ui**: TERT. anim. 46 p. 375, 8. 10 PANEG. 9 (12), 10, 1 SYMM. epist. 1, 86. *al. saepe in* INSCR.; *v. p. 1019, 72 sq.* *in* **-o** (*quod pro heteroclito nominativi* -us *potissimum accipias*), *fere in iunctura* bonus -us, *velut de persona; v. p. 1019, 56 sqq.* *graece in contextibus graecis: nom. acc.* éventon: THEOPHIL. inst. Iust. 1, 6, 3 p. 29, 5 F. θεωρεῖσθαι καὶ consílion καὶ éventon. *ibid.* p. 29, 16 ἐλλείπει ... τὸ éventon. *al.* *gen.* -u: NOVELL. Iust. 22, 28 τοῦ καλουμένου eventu. *plur.: nom., acc.*: CIC. Balb. 9 Marcell. 22 de orat. 1, 120. 2, 63 div. 1, 58 *al.* CAES. Gall. 2, 22, 2 *al.* HIRT. Gall. 8, 23, 1 β. SALL. Catil. 11, 4 VERG. georg. 4, 397 *al.* CVLEX 229 TIB. 1, 6, 50 *al.* OV. am. 1, 10, 48 *al. et saepe.* *dat., abl.*: PLIN. nat. 11, 55. 28, 12 TAC. Agr. 22 hist. 3, 46 ann. 12, 31 TERT. test. anim. 5 p. 140, 26. *et saepius.* *gen.*: TAC. ann. 2, 26 TERT. nat. 1, 16 p. 87, 14. *al.* CHAR. gramm. p. 451, 12 B. ἀπόβασις. SYNON. Cic. Char. gramm. p. 415, 29 B. casus, fatalia, fortuita. 424, 23 casu, fortuitu, exitu *al.* 425, 21 fors, fortuna, fatum, sors *al.* GLOSS. ἔξοδος, ἀπόβασις (*cf.* THEOPHIL. inst. Iust. 1, 6, 3 p. 29, 19 F.), ἔκβασις (MAR. VICTORIN. rhet. 2, 7 p. 264, 15 ἔκβασις, id est -us, accidentia, effectus, casus. IVL. VICT. rhet. 6, 4 p. 402, 8 NOVELL. Iust. 112, 1). συντυχία, ἀποτέλεσμα (GLOSS. iurispr. cod. Paris. gr. 1357^{A} THEOPHIL. inst. Iust. 1, 6, 3 p. 29, 15 [*add. L*^{2}]). successus. *al.* HIER. quaest. hebr. in gen. p. 46, 5. *defin.*: CIC. inv. 1, 42 -us est exitus alicuius negotii (MAR. VICTORIN. rhet. 1, 28 p. 229, 25 -um illum accipiamus, qui unicuique rei naturaliter videtur adiunctus. *ibid. l.* 29. RHET. min. p. 595, 27). 2, 41 *v. l. 75.* CIC. div. 2, 15 *v. vol. VI 1, 1128, 9.* GLOSS.^{L} IV Plac. E 34 *v. p. 1017, 51.* *deest ap.* NEP., VAL. FL. *al.* [*dub. trad.*: CIC. div. 1, 12 (*v. app. crit.*). epist. 1, 7, 5 (-o *M*). AMM. 28, 2, 12. *dub. interpr.*: COD. Iust. 8, 50, 14 (*a. 294*) -u purgato (vitio suo *ins. Mommsen*). *corrupte*: SEN. Oed. 207 *cod. A.*]

I (*significatione locali, ut vid., adhuc perlucente*) ***lucrum operis rustici, piscatorii, sim.*** (*id, quod e terra, e mari provenit*): PLAVT. Most. 159 -us rebus omnibus, velut horno messis magna fuit. *in fig. etymol.* Rud. 300 *v. p. 1012, 41.* CIC. Verr. II 3, 227 ad incertum casum et -um certus ... labor *aratorum* ... impenditur. MANIL. 1, 403 -us frugum varios et tempora dicunt. PAVL. FEST. p. 220 sacrificium ... ob frugum -um. PALLAD. 1, 6, 16 trimenstris satio ... ceteris *locis* raro respondet -u. 1, 7, 1 serus -us. 3, 25, 2 tardus -us. AVG. civ. 7, 21 p. 299, 26 D. pro -bus (*C*, proventibus *rell.*) seminum. COD. Iust. 4, 32, 17 (*s. III med.*) fructuum. 8, 42, 24 (*a. 294*) -um meliorem *fundi*. *similiter de successu orationis*: QVINT. inst. 2, 15, 13 *in arte oratoria definienda* quidam recesserunt ab -u (*sc. orationis*). 2, 17, 23 noster orator arsque a nobis finita non sunt posita in -u. 3, 6, 73. 8, 3, 13. TAC. dial. 6 *v. infra l. 63.* PLIN. epist. 5, 20, 2 *v. l. 64.*

II (*generatim*) ***exitus*** *rei gestae, effectus*: **A** *in bonam partem* (*successus. cf.* DON. Ter. Hec. 653 proprie 'evenit'. ideo et bonorum -us dicitur): *dub.* CIC. Flacc. 31. VERG. Aen. 11, 758 ducis exemplum -umque secuti Maeonidae (SERV. et virtutem et felicitatem). OV. met. 7, 97 per ... -us ... suos (*sc. futuros*) et tanta pericula iurat *Iason*. LIV. 10, 39, 12 multa ... vana magis specie quam efficaci ad -um disseruit. CVRT. 10, 9, 19. LVCAN. 4, 730 fraudibus -um dederat fortuna. PLIN. nat. 28, 106 ad successus petitionum iudiciorumque ac litium -us (28, 114). 31, 22 si ... -um (*sc. rei*) negant *oracula piscium*. IVV. 11, 198 fragor *plebis* ..., -um viridis quo colligo panni. TAC. dial. 6 ipsa sollicitudo *oratoris* commendat -um. Agr. 27 *al.* PLIN. epist. 5, 20, 2 egi pro Vareno, non sine -u. SVET. Iul. 20, 5 desperans tam praecipitis consilii -um. Vesp. 7, 3. VLP. dig. 42, 8, 10, 1 si -um fraus habuit. PANEG. 9 (12), 5, 3 *al.* AVSON. 322, 78. DICT. 2, 40 primo iaculi -u locum vulneri inventurum. AMM. 21, 10, 2 -u laetus et omine. VVLG. sap. 13, 19 de omnium rerum -u (περὶ ... χειρῶν ἐπιτυχίας). CLAVD. 26, 72 SIDON. epist. 1, 9, 8 *al.* Bonus Eventus *personatus*: *v. s. III p. 1019, 56 sqq.*

B *in neutram partem* (*effectus, finis; interdum prorsus i. q. sors vel actus, v. p. 1019, 16 sq.*): CIC. inv. 1, 41 *inter 'adiuncta negotio'*: et genus et pars et -us (*cf.* RHET. min. p. 309, 28 *sqq.*). 1, 42 *v. l. 30.* 2, 21 opinio ... fallit homines, cum ... non is -us est, quem arbitrati sunt (2, 23). 2, 41 -us ... videndus erit, hoc est, quid ex quaque re soleat evenire. Balb. 9. de orat. 2, 63 (*opp.* consilia, acta). Tusc. 4, 61 -us humanos superiores *eqs.* div. 1, 16 ventorum et imbrium signa ... non satis perspicio, vim et -um agnosco. 1, 36 *haruspicum* disciplinam ... -us ac res comprobavit. 1, 52 *somniorum* -us mirabiles extiterunt. epist. 1, 7, 5 facti tui iudicium non tam ex consilio tuo quam ex -u homines esse facturos (BALB. et OPP. Cic. Att. 9, 7^{a}, 1 [*opp.* ex voluntate]. *cf. Otto, Sprichw. p. 126*). *al.* VERG. Aen. 8, 16 quem, si Fortuna sequatur, -um cupiat pugnae (SERV. finem). HOR. ars 148 semper ad -um *operis* festinat *scriptor* (SCHOL. ad finem; ad exitum operis). [*Hey*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

TIB. 1, 6, 50. PROP. 4, 2, 48 *Vertumno* nomen ab -u patria lingua dedit. OV. epist. 2, 85. ars 1, 379 casus in -ust (*cf.* 1, 376 alea grandis adest). fast. 1, 59 omen ab -u est. LIV. 1, 39, 1 prodigium visu[m] -uque mirabile. 8, 24, 1 Alexandrum ... interfectum ... sortes Dodonaei Iovis -u affirmasse. *al.* SEN. benef. 3, 24, 1. 3, 26, 1 reorum exspectabatur -us (*i. iudicii de reis*). nat. 2, 48, 1. epist. 85, 14 temperans ... positione quidem mentis ... tranquillus est, -u (*i. prout res eveniunt*) non est. CVRT. 3, 8, 20 PLIN. nat. 2, 200. 9, 30 populus ... clamore conciet simonem ⟨in⟩ spectaculi -um. SIL. 2, 388. 9, 356 Fortuna ... incerto eluserat iras -u. *al.* QVINT. inst. 4, 2, 74 *al.* TAC. hist. 1, 27 *al.* SVET. Nero 23, 3 *al.* SATVRN. dig. 48, 19, 16, 1 quattuor genera *delictorum* consideranda sunt ... causa ... qualitate quantitate -u. PAVL. dig. 35, 1, 60 pr. tertia species in -u ponetur (*i. casu, sec. Heumann*). 15, 4, 2, 2; *opp.* initium. APVL. apol. 42 MIN. FEL. 36, 1 TERT. apol. 1, 5. anim. 2 p. 300, 21 veritatis -us (inventus *Pamel.*). *nota* 11 p. 316, 13 si neque dei neque diaboli spiritus ... conseritur animae, solam eam constat ante -um (*fere i. q. adventum, actum*) spiritus utriusque. adv. Val. 26 p. 202, 11 exitum singulis *Aeonibus* dividunt: materiali ... indubitatum interitum, animali ... dubitatum -um. *in rhetorica*: MAR. VICTORIN. rhet. 1, 45 p. 253, 14 per conversionem sic reprehendemus, ut ... primam propositionem ad secundae propositionis dimittamus (submittamus *F*) -um, deinde secundam propositionem ad primae propositionis subrigamus -um. *ibid.* p. 253, 16. 18. 2, 7 p. 264, 15 *v. p. 1018, 26.* 1, 28 p. 229, 26 *sqq. v. p. 1018, 31. ibid.* p. 230, 44 *sqq. de duobus generibus -ūs* (*cf.* p. 231, 12). RHET. min. p. 309, 36 et praeteriti temporis -us et futuri temporis -us aliquotiens sumitur. AMM. 20, 11, 32 fatali constellatione ita regente diversos -us. 23, 5, 8 incerto f⟨l⟩atu fortunae aliorsum prorupit -us. HEGES. 5, 30, 1 p. 369, 4 bellorum alea, ... quae inopinatis ludit -bus sufficiens novos exitus. VVLG. sap. 8, 8 scit ... -us temporum et saeculorum (ἐκβάσεις καιρῶν καὶ χρόνων. *sic et gr.* 11, 15). MACR. Sat. 1, 6, 30. MART. CAP. 5, 558 'post rem' loci sunt duo: ab -u et a iudicato. EVSTATH. Bas. hex. 6, 6 p. 927^{B} (*cf. Migne gr. 29,* 129^{C} τὰ ἀποτελεσματικά). BOETH. cons. 5, 1, 18 si ... aliquis -um temerario motu nullaque causarum conexione productum 'casum' esse definiat. *al.* COD. Iust. 5, 13, 1, 23. CIL XI 6076 (*in marg.*) *Felix actor* felix ab -u (*sc. nominis ut ominis*) an(nos) VI. *nota de fatis arboris*: PLIN. nat. 13, 65 unius *pruni* peculiari miraculo, nec pomum propter usumve aliquem, sed -um (*sequitur*: folia ... tactis ab homine ramis cadunt protinus).

C *in malam partem* (***tristis exitus; de personis: res adversae vel mors*** [*cf. etiam p. 1020, 46 sqq.*]): CIC. Mur. 55 *v. p. 1020, 47.* de orat. 3, 9 *v. p. 1020, 48.* top. 62 -um horum temporum timeat. Tusc. 1, 85 quodsi ante occidisset, talem -um (*sc. vitae*) omnino amisisset *Priamus.* CVLEX 209 *effigies culicis* tristis ab -u. PROP. 3, 25, 18 -um formae disce timere tuae (*sc. exitum, finem*). LIV. 7, 6, 12 -um reprehensi ab se consilii incusantem *Claudium.* 8, 10, 1 *v. p. 1020, 54.* 33, 48, 2 patriae ... -um miseratus. SIL. 8, 60 *Battus* intremuit regum -us. TERT. apol. 9, 19. HYG. astr. 2, 1 p. 30, 8 *Callisto* ab Iove compressam veritam Dianae suum dicere -um. 2, 17 p. 57, 20 qui ... suum questu prosequeretur -um (*infra*: deflere mortem). COD. Theod. 13, 9, 1, 3 (*a. 372*) si quis ... naufragium sustinuisse affirmat, ... probet apud eum (*iudicem*) testibus -um. *in Inscr.*: CE 627, 5 memor -ūs (*Niedermann, Essais p. 54*; nemo reventos *lapis; alii alia*). 81, 3 (*s. I init.*) noli dolere, amica, -um meum. *sim.* 145, 1 *al.*

III ***Eventus*** *personatus* (*v. Domaszewski, Westd. Zeitschr. 1905, p. 73 sqq.; Aust, RE III 715*): *sine epitheto*: CIL VI 795 -ui (Adventui? *v. adnot. edit.*) Aug(usti) feliciter Victoriis Aug. feliciter. *peculiari epitheto*: APVL. met. 4, 2 invocato hilaro ac prospero -u. 11, 28 spiritu faventis -us. CLAVD. DON. Aen. 7, 498 p. 76, 11 deum quem debemus accipere nisi -um, qui *eqs.* CLAVD. 15, 250 -u iudice. 20, 489 -u, stolido (*i. stolidorum, Birt*) rerum ... magistro. CIL II 2412 deo sancto -o. *sed sollemnis est iunctura* ***Bonus Eventus*** (-us bonus: *v. l. 71. p. 1018, 9 al. sic etiam, cum est appellatio communis*: ACT Arv. a. 27 a—d 15 *Iuppiter*, si ... servav⟨eris ... e⟩ventumq⟨ue bonum ... dederis⟩. a. 81 Ian. 3, 49 -umque bonum ita uti nos sentimus dicere ⟨dederis⟩. a. 86, 43). *numen*: *in litteris*: VARRO rust. 1, 1, 6 precor Lympham ac Bonum -um, quoniam ... sine successu ac bono -u frustratio est, non cultura. PLIN. nat. 34, 77 *Euphranoris est* simulacrum Boni -us, dextra pateram, sinistra spicam et papavera tenens. 36, 23. AMM. 29, 6, 19 porticum ... -us Boni cognominatam ea re, quod huius numinis prope visitur templum. *in lapidibus, nummis* (boneventus *quasi unum vocabulum? v. l. 81*). *breviatur*: even: CIL XI 6716, 4. event: INSCR. numm. Babelon II p. 427 n. 8. Cohen I p. 346 n. 393 (*Galba*). *et saepius.* ev: *ibid.* I p. 346 n. 400. *dub.* CIL XIII 10024, 115 bon. evt. (bonus -us *Le Blant*, bona Eut[ychia] *de Witte*). *dat.* (*in -o v. l. 63. 81, in -u? v. l. 83*): CIL VI 144 bono **-ui** (*puer chlamydatus pateram et spicas tenens*). XIII 1671 ⟨bono⟩ Éventuí. III 6223 VIII 18890 VII 425 INSCR. 17. Ber. d. Röm.-Germ. Komm. *v. p. 1018, 8.* INSCR. numm. Cohen II p. 120 n. 193 (*Hadr.*). *al.* **-o:** CIL IX 1560 ⟨bo⟩nevento ⟨profec⟩tionis orientalis Augustorum. V 3218 bono -o (III 8244 [II 2412 *v. supra l. 62*]. VII 97). **-u**? CIL XIII 6670 (*Mogunt.*) bono -u mil(itum) exercitús *eqs.* *acc.*: CIL XI 5371 bonum -um municipio ... Tiresius. V 4203 VIvir(um) so⟨ci⟩orum Sex. Numisius. XIII 6669. VII 77 bene c⟨olite⟩. *nom.*: CIL VI 2335. 26554. *v. et l. 13.* INSCR. numm. Cohen II p. 280 n. **112** (*Hadr.*). *al.* *gen.*: *dub.* CIL III **1128** ⟨...⟩ naturae boni even⟨tus *eqs.*⟩ (*v. adnot. edit.*). II 1417 boni -us. Aponia Montana ... d. s. p. d. d. *al.* *gen.* **-i**?: CIL VIII 16366 (*mutila*). *accedit gen. attrib.*: CIL IX 1560 *v. p. 1019, 81.* V 4203 *v. supra l. 1.* XIII 6669 eeqq(uitum) leg(ionis) XXII *eqs.* III 6223 II 4612. INSCR. numm. Cohen I p. 431 n. 15 (*Tit.*) Augusti. V p. 357 n. 98 *al.* *apponuntur alia numina*: CIL VI 795 *v. p. 1019, 57.* III 8244 domn(ae) re⟨g⟩(-inae?) et domno et bono -o. VII 97 ⟨For⟩tune et bono -o. 425 Marti Victori Genio loci et bono -ui. INSCR. 17. Ber. d. Röm.-Germ. Komm. (1929) p. 67 n. 203 *v. p. 1018, 8.* INSCR. numm. Cohen I p. 346 n. 393 (*Galba*) bon(us) event(us) et Felicitas. *peculiariter i. q. exitus vel mors, ut vid.*: CIL VI 26554 (*inscr. sepulcr., aet. rec.*) Bonus -us. have, C. Silici Romane *eqs.*

iuncturae *selectae*: *accedit genet. attributi*: **1** *rei, quae evēnit, evenire solet, eventura est* (-us rei *circumscribit rem ipsam, e. g.*: CASSIOD. in psalm. 102, 17): CIC. inv. 2, 176 negotiorum. Rab. perd. 16 omnium rerum (Balb. 9 part. 82. 121 div. 1, 58 *al.* SEN. dial. 12, 17, 5 rerum ... secundarum. PLIN. nat. 30, 19 efficiendarum). CAES. Gall. 3, 3, 4 rei (SEN. contr. 10, 3, 11 *al.* SOL. 40, 8 gestae rei). CIC. Marcell. 22 valetudinis. 24 belli (*passim. v. vol. II 1843, 24* [*cf. p. 1021, 24*]). de orat. 1, 12 orationis. 1, 123 dicendi. part. 7 causarum -us, id est, quae sunt effecta de causis. top. 62 *v. p. 1019, 43.* div. 1, 16 *v. p. 1018, 77.* 1, 52 *v. p. 1018, 79.* epist. 6, 4, 2 nostri consilii (LIV. 6, 23, 12 *al.*). CAES. Gall. 2, 22, 2 fortunae (civ. 2, 5, 4 LIV. 5, 45, 8 *al.*). 7, 49, 3 pugnae (VERG. Aen. 8, 16 *al.*). PROP. 3, 25, 18 formae (*v. p. 1019, 45*). LIV. 1, 17, 9 comitiorum (4, 6, 11 *al.*). 4, 27, 5 certaminum. 4, 27, 11 periculi alieni. *nota* 9, 40, 1 gloriae (*i. gloriosus*). 41, 18, 14 ominis. SEN. contr. 7 pr. 6 figurae (*sc. rhetoricae*). VAL. MAX. 3, 2, 1 natandi. *al.* SEN. benef. 1, 2, 4 *al.* CVRT. 3, 8, 20 *al.* LVCAN. 5, 68. PLIN. nat. 18, 231 significationum. SIL. 15, 400 armorum. QVINT. inst. 6, 3, 79 ioci. PLIN. epist. 6, 2, 2 actionis. GAIVS dig. 24, 1, 10 donationis. MARCELL. dig. 31, 50, 1 solutionis. VLP. dig. 24, 3, 22, 8 mortis. *talia passim. nota* PAPIN. dig. 28, 7, 24 nuptiarum (*i. si nuptiae fiant*). TERT. anim. 2 p. 300, 21 *v. p. 1019, 15.* MAR. VICTORIN. rhet. 1, 45 p. 253, 14 *v. p. 1019, 20.* DICT. 2, 40 *v. p. 1018, 67.* PALLAD. 6, 1, 1 maturitatis. SALV. gub. 7, 35 casuum (COD. Iust. 3, 33, 12, 1 *al.*). MACR. Sat. 7, 2, 5 -ui veri falsive. CIL II 2473 ob -um bonum gladiatori muneris. INSCR. numm. Cohen I p. 390 n. 295 (*Vesp.*) pacis event (-us *vel* -ui). *nota* -us temporis *sim.*, *i. quod per certum aliquod tempus evenit*: CIC. Quinct. 83 in incerto reliqui temporis -u (ARNOB. nat. 4, 5 p. 145, 12). top. 62 horum temporum (epist. 5, 12, 9). CAES. civ. 3, 96, 1 eius diei. PLIN. nat. 28, 12 TERT. anim. 20 p. 332, 15 RHET. min. p. 309, 36 *v. p. 1019, 25.* VVLG. sap. 8, 8 *v. p. 1019, 30.*

2 *personae, cui aliquid evenit* (*magis in malam partem: fatum, mors, interitus; cf. etiam sub II C*): CIC. Mur. 55 huius (*Murenae*) -um fortunamque miserari. de orat. 3, 9 cum horum ... sit, qui ... collocuti sunt, -um recordatus. Lael. 14. HIRT. Gall. 8, 23, 1 Bellovacorum. OV. met. 7, 97 *v. p. 1018, 57.* 7, 353 Cerambi. LIV. 7, 8, 1 vulgus ... -um suum in virtute aliena ponit (*sic saepius c. pronomine possess., v. l. 53. 55. adde* HYG. astr. 2, 1 p. 30, 8 *al.* PAVL. PELL. 322 CE 81, 3 *al. v. p. 1019, 54*). 7, 26, 8. 8, 7, 7 nostro duorum ... -u. 8, 10, 1 collegae. 8, 24, 18. 10, 29, 5 Decii (*i. mors*). 33, 48, 2 Africa Hannibal excessit, saepius patriae quam suum -um miseratus. VELL. 2, 70, 2. VAL. MAX. 1, 5, 7 Bruti (*de morte*). SEN. benef. 3, 26, 1 *v. p. 1019, 5.* epist. 74, 19 urbium. LVCAN. 8, 593. SIL. 8, 60 regum. IVV. 11, 198 *v. p. 1018, 62.* TERT. anim. 36 p. 362, 25. adv. Val. 3 p. 180, 8. *aliter c. gerund.*: VLP. dig. 40, 5, 4, 19 consilium et -us fraudandorum creditorum.

iuncturae verbales: -us: accidit: CIC. div. 1, 5, 8. adventat: AMM. 31, 1, 1 LIV. 25, 12, 4. contingit: CLAVD. rapt. Pros. 2, 42. est *alicui rei*: PLAVT. Most. 159 LIV. 9, 17, 2 *al.* evenit: PLAVT. Rud. 300. NOVELL. Iust. 22, 28 *v. p. 1013, 13.* fallit: CIC. inv. 2, 23 *al.* favet: APVL. met. 11, 28. fert: IVST. 2, 13, 3. procedit: CIC. de orat. 1, 123. prosequitur: TAC. dial. 9 recitationem. sequitur: CIC. leg. 2, 43 CAES. Gall. 2, 22, 2 *al.* *sim. al.* -um (-ūs): adipisci: LIV. 6, 8, 8. adiuvare: LIV. 25, 15, 12. dare (*cf.* SVLP. SEV. chron. 1, 25, 6): LIV. 6, 26, 2 precibus. ACT. Arv. a. 27 a—d 15 *al.* MANIL. 2, 133 LVCAN. 4, 730. COD. Iust. 6, 42, 30 *sensui.* efficere?: CIC. part. 63. expectare: CAES. Gall. 7, 49, 3 *al.* SALL. Catil. 37, 9 LIV. 6, 7, 6 *al. saepius.* experiri: CAES. Gall. 3, 3, 4 CVRT. 8, 13, 12. explorare: VAL. MAX. 1, 8, 10 CVRT. 7, 7, 8 *al.* ferre: CIC. Att. 9, 6, 7. *i. q. auferre*: PLIN. epist. 4, 19, 3. habere: CIC. div. 2, 22 CAEL. Cic. epist. 8, 4, 3 CAES. Gall. 5, 43, 5 SALL. Catil. 11, 4 OV. am. 1, 10, 48 LIV. 10, 8, 11 VAL. MAX. 3, 2, 1 PLIN. epist. 5, 13, 1. *saepius.* imponere: COD. Iust. 4, 1, 12, 4^{a}. mereri: OV. met. 13, 575. miserari: CIC. Mur. 55 LIV. 33, 48, 2. morari: CVRT. 3, 8, 20. operari: NOVELL. Iust. 22, 28 (*v. p. 1013, 13*). opperiri: LIV. 35, 48, 10 COD. Theod. 4, 22, 3 (*a. 389*). praecinere: TIB. 1, 8, 4. praedicere: MANIL. 2, 133. praediscere: FRONTIN. strat. 1, 11, 12. praeiudicare: LIV. 42, 61, 3. praesentire: SVET. Aug. 96, 1. promittere: PLIN. nat. 30, 19. pronuntiare: APVL. met. 4, 27. prosperare: CE 212, 6 (*aet. Diocl.?*). providere: CAEL. Cic. epist. 8, 5, 2. scrutari: LVCAN. 9, 550. secundare: VERG. georg. 4, 397. sortiri: COD. Theod. 4, 17, 2

[*Hey*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

(*a. 382*). speculari: HIRT. Gall. 8, 23, 1. subire: TERT. anim. 36 p. 362, 25. temptare: LIV. 4, 27, 5 SIL. 5, 520 QVINT. inst. 6, 3, 79. variare: LIV. 23, 5, 8 (*de fortuna.* AMM. 21, 66, 14). vitare: CIC. Att. 3, 9, 1. **-u:** defungi: CVRT. 8, 1, 18. uti: FRONTIN. strat. 2, 10, 2. a d -um: agi: CVLEX 229. se parare (paratus): CIC. epist. 6, 21, 1 ad omnem -um. CAEL. Cic. epist. 8, 9, 2. vertere: CVRT. 8, 13, 22. in -um: descendere: LVCAN. 5, 68. e x -u *fit aliquid*: Icti *saepe, ut* GAIVS dig. 35, 2, 73, 2 (-u *nude*: PAPIN. dig. 28, 7, 24 [*v. p. 1020, 35*]. PAVL. dig. 4, 4, 23 *al.*).

epitheta: -us *dicitur*: adversus: CIC. div. 2, 79 *al.* ambiguus: TAC. ann. 2, 46 *al.* anceps: LIV. 4, 27, 6 *al. v. vol. II 25, 7 sqq.* beatus: TAC. dial. 9. b o n u s: *v. p. 1019, 63 sqq. appellative*: CIL II 2473 III 1128. *plur.*: CVRT. 8, 13, 22. melior: LIV. 28, 8, 5 *al.* SEN. suas. 5, 2 SVET. Aug. 28, 1. c a e c u s: VERG. Aen. 6, 158 certus: LIV. 34, 37, 7 VAL. MAX. 1, 7, 8 *al.* crudelis: SEN. contr. 7 pr. 6. dubius (*cf.* TERT. adv. Val. 26 p. 202, 11): LIV. perioch. 74 *al. v. vol. V 1, 2111, 52 sqq.* exitiabilis: LIV. 27, 23, 4 VELL. 2, 21, 3. f a c i l i s (*cf.* VELL. 2, 112, 1 CVRT. 4, 1, 33): LVCAN. 1, 285 FRONTIN. strat. 3, 1, 2. felix: BELL. Alex. 41, 1 VELL. 2, 25, 2 *al.* fortuitus: VITR. 2, 1, 1 PLIN. nat. 14, 59 TAC. hist. 1, 4 *al.* g r a v i s: OV. met. 13, 506 SIL. 12, 296. hilarus: APVL. met. 4, 2 (*v. p. 1019, 59*). horrendus: LIV. 40, 8, 11. humanus: CIC. Tusc. 4, 61. i g n o t u s: VAL. MAX. 9, 9, 2. incertus (*cf.* SALL. Iug. 51, 2): CIC. Quinct. 83 Verr. II 3, 227 Marcell. 22 epist. 6, 6, 12 LIV. 1, 17, 9 *al.* 37, 45, 13 communis Mars et incertus belli -us (42, 14, 4. *sim.* 42, 49, 4). SEN. benef. 4, 33, 2 *al. passim.* iniquus: VAL. MAX. 3, 2, 11. inritus: VAL. MAX. 4, 7, 6. l a e t u s (*cf.* CVRT. 9, 8, 20): LIV. 22, 23, 3 PLIN. epist. 10, 14 *al.* m a g n u s: PLIN. nat. 11, 55. malus: SALL. Catil. 11, 4 LIV. 6, 8, 8. mirabilis: CIC. div. 1, 52. miser: PLIN. nat. 7, 141. ob⟨scae⟩nus: CE 296, 2 (*dub. lect. v.* 1908, 2). p r o s p e r (*cf.* LIV. 33, 16, 6): CIC. div. 2, 79 LIV. 8, 13, 6 *al.* VELL. 2, 122, 2. VAL. MAX. 3, 4, 2 (*qui dicitur* invidiosus *et* gloriosus). *al. saepius.* publicus, privatus: LIV. 10, 30, 9. s a n c t u s: DRAC. laud. dei 2, 112. secundus: CIC. div. 2, 79 SIL. 3, 122 STAT. Theb. 6, 805 *al.* serus: *v. p. 1018, 45.* t a r d u s: *v. p. 1018, 45.* tristis (*cf.* LIV. 10, 35, 2. 35, 32, 13): LIV. 8, 24, 18 PHAEDR. 4, 6, 11 CVRT. 9, 7, 23 *al.* v a r i u s: CIC. de orat. 1, 120 CAES. Gall. 2, 22, 2 VERG. Aen. 10, 160 LIV. 7, 15, 9 *al.* VAL. MAX. 9, 9, 2. *saepius.* -ūs (-uum): adverbium: GRAMM. suppl. 54, 1 (ut 'forte', 'fortuitu'. *idem* 168, 15). casus: LIV. 4, 27, 6 rem in casum ancipitis -us committunt. dies: SEN. nat. 2, 48, 1. exspectatio: SALL. Iug. 44, 3 *al.* finis: VVLG. sap. 11, 15 in finem -us (ἐπὶ τέλει τῶν ἐκβάσεων). impetus: CIC. Tusc. 3, 31. laetitia: AMM. 16, 12, 65. natura*?*: *v. p. 1020, 4.* praenuntium: PLIN. nat. 2, 200. ratio: CIC. fat. 37. spiritus: APVL. met. 11, 28. status: IAVOL. dig. 50, 17, 201. aucupator: OROS. hist. 5, 4, 19. particeps: LIV. 22, 44, 7.

synonyma: casus: CIC. Verr. II 3, 227 Balb. 9 part. 121 div. 2, 89 CAES. civ. 2, 5, 4 QVINT. decl. 320 p. 256, 4 TAC. hist. 1, 4 TERT. nat. 1, 16 p. 87, 14 *al.* MART. CAP. 5, 458 casus ... culpam -us exonerat. SALV. gub. 7, 35 *al.* (*v. vol. III 584, 57 sqq.*). effectus: PREC. herb. 16. exitus: CIC. Att. 1, 16, 3. epist. 6, 1, 5 de -u atque exitu rerum. 6, 6, 12 exitus -ūsque. OV. epist. 2, 85 LIV. 45, 19, 16 SEN. epist. 14, 16. TERT. adv. Val. 3 p. 180, 8 Aeonum ... tot exitus, tot -us. 26 p. 202, 9 *v. p. 1019, 18.* BOETH. cons. 5, 4, 20. fatum: AVIEN. orb. terr. 548. fortuna: CIC. Mur. 55 BELL. Alex. 41, 1 EVGRAPH. Ter. Eun. 329 ex -u et ex fortuna (Phorm. 841 *v. vol. VI 1, 1129, 50*). *dub.* Ad. 692 vel fortuna vel -u (interventu *Wessner*) meo. *cf.* CAES. Gall. 2, 22, 2. res: CIC. div. 1, 36 (*v. p. 1018, 78*). sors: *cf.* MIN. FEL. 36, 1. *o p p o s i t a*: acta: CIC. de orat. 2, 63. animus: CIC. inv. 2, 102. causa: CIC. part. 82. 110 TAC. hist. 3, 46. cogitatio: CIC. inv. 2, 33. conatus: VELL. 2, 112, 1. consilium: CIC. de orat. 2, 63 epist. 1, 7, 5 *bis. al.* LIV. 6, 8, 8 *al.* VAL. MAX. 5, 6 ext. 4 SEN. epist. 14, 16 IVLIAN. dig. 42, 8, 15 *et al.* Icti. APVL. met. 4, 19 *al.* (*v. vol. IV 443, 69 sq.*). consultum: SIL. 12, 43. factum: CIC. inv. 2, 122 part. 38 *al.* inceptum: LIV. 2, 49, 6. 31, 24, 3 *al.* VAL. MAX. 4, 7, 6. initium: CIC. Att. 1, 16, 3 SALL. Catil. 11, 4 SEN. epist. 14, 16 IAVOL. dig. 50, 17, 201. omen: IVST. 26, 2, 4. praesagium: TERT. test. anim. 5 p. 140, 26. prodigium: LIV. 5, 14, 3 *al.* spes: CIC. inv. 2, 23 LIV. 9, 15, 3. 28, 8, 5. voluntas: SVET. Aug. 28, 1. votum: VAL. MAX. 7, 2 ext. 18. *Hey.*

ēvenusto, (-āvī), -āre. *ab* ex *et* venusto. *i. q. venustum reddere*: CHALC. transl. 40^A figuram ... eius (*sc. divini generis*) figurae mundi ... adcommodans indeclinabiliter -bat (et ven- *U*²) *deus eqs.* (*gr.* εὔκυκλον ἐποίει).

ēverbero, -āvī, -ātum, -āre. [ex *et* verbero. *W.*] -verv-: CIL V 7992. *de formis: formae stirp. perf. nonnisi* GELL. 13, 25, 22 (-verunt). VIR. ill. 29, 2 (-vit). *frequentatur praeter ceteras praes.* -at (*sic ubique ap. dactyl. ad finem versus*: evērberat [-et: MAR. VICTOR aleth. 3, 554]). *inde a* VERG. (*p. 1022, 3*), OV. (*p. 1022, 5. 27*). [*var. lect.* verb-: PLIN. nat. *p. 1022, 20.* GELL. *p. 1022, 42.* CYPR. GALL. *p. 1022, 33.* VIR. ill. *p. 1022, 10.*]

1 *i. q. verberatione ferire, caedere, percutere* (*cogitatur primitus de verberatione aut saepius repetita* [*v. p. 1022, 4. 6. 9*] *aut vehementiore* [*v. p. 1022, 10. 11. 22*]; *posteriore autem usu verbum haud multum differt a simplici* [*cf. p. 1022, 13. 37. 38 et v. l. 77*]. *acced. not. delendi, perimendi*: *p. 1022, 20* [*v. et p. 1022, 29 sqq.*]): **a** *corporaliter*: *α sensu liberiore*: Ⓘ *de animantibus* (*obi. sunt res corporeae, partes corporis; ipsum animal infra l. 13. acced. fere abl. instr.* [*causae infra l. 11. 12*]): VERG. Aen. 12, 866 Turni se pestis (*sc. in noctuam versa*) ob ora fert ... sonans clipeumque -at alis ([*male interpretatur* GLOSS.^L I Ansil. EV 67 disiungit]. *cf. infra l. 9. 28*). OV. hal. 38 mugil cauda pendentem -at escam excussamque legit (*cf. Plin. nat. 32, 12* caudā verberando excutiat *et v. infra l. 26*). CVRT. 6, 11, 31 cum ipsi *tortores* ... hastis (*cf. infra l. 31*) os oculosque eius -rent (*cf.* QVINT. inst. 2, 4, 18 *corvus* os oculosque hostis Galli rostro atque alis [*v. l. 4.* VIR. ill. 29, 2; verb- *B*]. *cf. et l. 22*). VAL. FL. 6, 737 *Perses* pectus ... armis (*cf. l. 22*). PS. QVINT. decl. 5, 22 p. 109, 18 assiduis p l a n c t i b u s -ta v i t a l i a (7, 8 p. 141, 7 cotidianis lamentationibus). CYPR. GALL. num. 605 *Balaam* virga ... -at acri *asinam* ([*cf. num. 22, 23* cum verberaret B.]. *inde in alleg.*: EPIST. ed. Morin Rev. Bénéd. 40, 1928, p. 296, 30 [*seq.* instigat]). iud. 670. *sim. undas remis, fere i. q. findere* (*aliter infra l. 47*): CVRT. 9, 4, 13 concitant remos ... *et* vis humana ... *tanta* admota est, ut fluctus qui se invehebant (*v. app. cr.*) -rentur (*seq.* findi crederes undas [*cf. 4, 4, 3* diverberatis f.]). Ⓘⓘ *de vi naturali*: PLIN. nat. 36, 166 *tofus* exestur halitu maris, friatur vento, -atur (*B*, verb- *Fdh*) imbri (*i.* '*concutitur, ut corruat*'). PS. QVINT. decl. 5, 16 p. 103, 17 *specum* vastitas maris et ... scopulis illisa tempestas. OROS. hist. 7, 35, 18 turbo continuus ora pectoraque (*v. l. 8. 10*) hostium. MAR. VICTOR aleth. 3, 554. CIL V 7992 (*aet. Maximini?*) viam Anniam ... influentibus palustrib(us) aquis -tam (*v. p. 1021, 72*) sic et commeantib(us) inviam ... princeps restituit.

β significantius: Ⓘ *i. q. verberando excutere* (*ad rem cf. et supra l. 7*): OV. met. 14, 577 e media *Turni favilla* tum ... praepes (*i. ardea*) subvolat et cineres plausis -at alis (*cf. supra l. 4*). Ⓘⓘ *i. q. verberatione necare* (*cf. p. 1021, 83; syn.* perfodere *infra l. 31; de lapidatione infra l. 33*): CYPR. GALL. num. 737 quos (*sc. fornicatores*) Phinea ... arrepta -at hasta *eqs.* (*num. 25, 8* perfodit ambos. *aliter supra l. 8*). IOS. 223 saxorum tollitur imber damnatumque premit stirpemque -at (verb- *B*) eius (*sc. Achari. Ios. 7, 25* lapidavit).

b *incorporaliter*: *α laxius fere i. q. perstringere* (*de verbis aures alcis. quasi ferientibus*): AMM. 14, 11, 4 cum haec taliaque sollicitas eius a u r e s -rent (SIDON. epist. 1, 3, 2. 7, 9, 9 a. ... meas ... tumultu circumstrepitas pumilionum murmur -at). *β strictius c. nota convicii: i. q. cavillando reprehendere*: GELL. 13, 25, 22 verba illa M. Ciceronis (*Pis. 1*) ... non venustatem modo numeris quaesiverunt, sed figuram simulationemque oris pluribus simul vocibus -verunt (verb- *γ*).

2 *i. q. quasi verberando gravius et vehementius movere, excitare*: **a** *proprie: naturalia*: *liquorem*: SEN. nat. 6, 27, 3 aquae ... pestilentes ... in abdito latent, ... quas numquam usus exerceat, numquam aura liberior -et. CVRT. 4, 3, 18 remis pertinacius -tum mare. *aerem*: SEN. nat. 5, 12, 2 his intervallis tenuis includitur spiritus, qui maius desiderat spatium, cum -tus cursu parum libero incaluit *eqs.*, erumpit in ventum. **b** *trslt.*: *animum* (*pendet* ad): GELL. 1, 23, 7 (*ex Catone; cf. or. frg. 39 p. 57, 12 J.* = MACR. Sat. 1, 6, 20) secretum rei et silentium pueri (*sc. Papirii praetextati*) animum ... *matris* ad inquirendum -at.

ēverculum *v.* everriculum, *l. 82.*

? **euergāneus** (ev-*?*), -a, (-um). [*ab* εὐεργής. *W.* (*an ab* ex *et* vergere*?*, ev- *post alios Krohn in ed.*).] *aut i. q. fabre factus aut vergens, inclinatus* (*de trabe*): VITR. 5, 1, 9 supra eas (*sc. pilas*) ex duobus tignis bipedalibus trabes -ae circa sunt conlocatae. quibus insuper transtra *eqs.* (quercaneae *temere proponunt Jüngst-Thielscher, PhW. 54, 1934, 1295*).

GLOSS.^L II Abav. EV 6 (Corp. E 356) **ēvergit** reinclinat (*cf. p. 1026, 80*). NOT. Tir. 43, 88 (*post* vergit, *ante* in-) -it (*an* re-*?*, *Heraeus*). [LIV. 44, 33, 2 (*V*) *v. p. 476, 16.*]

e(x)verr(i)ae, (-ārum) *v.* everriator, *l. 67.*

ēverriātor, -ōris *m.* *ab* *everrium *sive* -a (everrere). *qui foras verrit, purgator* (*in ritu ferali*): PAVL. FEST. p. 78 -r vocatur, qui iure accepta hereditate iusta facere defuncto debet; qui *eqs.* id nomen ductum a v e r r e n d o. nam **exverrae** (*sic c. codd. dett. Müller, Lindsay Gloss.^L IV p. 192^b*; -vernae *mell.*; -verriae *Dacer, Bugge* [*cf. Fleckeis. Jbb. 105, 1872, 97*], *Lindsay in ed. Teubn. cf.* Deverra *Onom. III 116, 47 sqq. et v. l. 63*) sunt p u r g a t i o quaedam d o m u s, ex qua mortuus ... *effertur*, q u a e f i t p e r -em certo genere s c o p a r u m adhibito ab extra v e r r e n d o d i c t a r u m. GLOSS.^L I Ansil. EV 69 -es qui defunctorum umbras colligunt (*i.* '*tollunt*'*?*, colunt *Linds.*).

ēverriculum, -ī *n.* *ab* everrere (*cf.* verriculum). *formas* -vercul-, -ver(r)ucl- *sim. v. l. 80 sqq.* *de notione*: NON. p. 34, 8 *sqq.* -um genus est retis piscatorii (*Ald.*, -um *trad.*), a verrendo dictum vel quod trahatur (*v. p. 1023, 3*) vel quod ⌊si quid⌋ (⌊ ⌋ *v. app. cr.*) fuerit piscium na⟨c⟩tum, everrat (*v. p. 1023, 31; seq.* CIC. *p. 1023, 19*). GLOSS. III 187, 30 -r⟨r⟩uclu⟨m⟩ γρῖπος. V 145, 47 sagena ... vulgo ... -veruclum dicitur (*sim.* V 242, 11 neruclⁱ-). 291, 24 -versiculo id est re[c]te, velud si diceret iaclus. 499, 20 -rculum scopa (*v. p. 1023, 17*). *inde a* VARRONE, CIC. (*notio* '*retis*' *cum prius habeatur, priore loco afferendam duximus; contra s.* everro *exempla*

[*K.-M.*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

signif. q. e. '*purgare*' *anteponere e re visum est; v. infra l. 36*). [*l. v.* verr-: *l. 10.* HIER. in Is. 14, 23 *v. s.* verriculum.]

1 *t. t. piscandi: i. q. retis genus, quod trahitur (v. infra l. 7. p. 1022, 78) per aequor,* σαγήνη (*def. v. l. 9. cf. et s.* everro *2, p. 1024, 4*): **a** *proprie*: VARRO rust. 3, 17, 7 *cum non* -o in litus educere possent vivam sa⟨g⟩inam, plebeiae cenae piscis. VAL. MAX. 4, 1 ext. 7 a piscatoribus in Milesia regione -um trahentibus (APVL. apol. 31. *cf. et infra l. 14*). VLP. dig. 47, 10, 13, 7 in mari piscari vel -um (quod Graece σαγήνη dicitur) ducere (*v. l. 4*). SERV. georg. 1, 142 'umida lina': -um (*M*, verr- *B*) significat. **b** *transl. de rete malorum, quo homines capiuntur (c. gen. obi.: l. 12 sqq.; cf.* inretire *l. 16*): CIC. nat. deor. 3, 74 inde -um malitiarum omnium, iudicium de dolo malo (*inde* OPTAT. 4, 9 p. 116, 14 -o [et curric- *RB*] quodam malitiae argumentorum intexto ad te omnia ... bona traxisti [*v. supra l. 7*]). COMPVT. Carth. 2, 12 desine ... miseros populos per fallaciam tuis -is inretire.

2 *scoparum genus (cf.* everro *1, infra l. 46. nonnisi in iocosa 'Verris' nominis interpretatione [cf. infra l. 76].* GLOSS. *v. p. 1022, 82*): CIC. Verr. II 4, 53 quod umquam, iudices, huiuscemodi -um ulla in provincia fuit? (*ad rem v. l. 82*).

ēverro, -rī (*v. l. 22*), -rsum, -ere. *ab* ex *et* verrere. *de formis: perf.* -ri *nonnisi* GLOSS. *p. 1024, 6 bis* (-sit *item p. 1024, 5*; -tit *sc. confus. c.* 'everto': *l. 33*). *inf.* -isse: *v. infra l. 81. p. p. p.*: PRISC. gramm. III 477, 25 '*everto*' *in part. praet. pass.* pro 't' 's' habuit: 'eversus'. etiam '-or' verbum '-sus' facit participium eiusdem temporis. -sus *legitur certo*: CIC. *infra l. 84.* VEG. *infra l. 74. vix huc referenda*: OV. epist. 7, 42 STAT. Theb. 5, 141 AVIAN. fab. 28, 11, *quamvis quod ad signif. attinet, a verbo* '*everrendi*' *derivari possint. sed collatis eiusdem usus exemplis, quae manifesto ad* 'evertere' *redeunt, etiam hos locos s.* everto (*p. 1029, 57. 58. 72*) *inserere maluimus. de notione*: NON. p. 34, 10 *v. p. 1022, 76. v. et l. 47. p. 1024, 5 sqq. confus. c. voce q. e.* everto (*v. et l. 40. 47*): GLOSS.[L] II Abav. EV 9 -tit traxit vel versat (*sim.* III Abstr. EV 5 I Ansil. EV 83. GLOSS. V 628, 42 traxit vel vertat vel funditus movet [*v. p. 1024, 5. 1026, 80 sq.*]). *legitur inde a* TITIN. *l. 53,* VARRONE *l. 50. 55. 57. 61 (de digerenda materia v. p. 1022, 84 sq.)*.

[*variat: c. simpl.* verrere (*v. et l. 42*): TITIN. com. 36 (verr- *codd. FH*[1] *Non. p. 192, 10* [evert- *G*[1]; *v. l. 40*]; *at v. eiusdem codd. p. 420, 7* [*sub* verrere]). PLIN. *infra l. 72. restituitur pro* verr- *trad.*: PETRON. 34, 3. *c.* evertere: CIC. *infra l. 81 (cf. infra l. 82).* MANIL. *p. 1024, 8.* OROS. hist. 7, 6, 3 *DP*[2]*GT* ([*R*: -rra- *s. scr.* t]. *fort. recte* [*v. p. 1024, 1*]. ver(r)- *KMN* [*v. l. 37*]; everra- *P*[1] [*R*]). *v. et l. 23. 32. 38. coni. pro* -vert-: QVEROL. p. 29, 4 (*Daniel, vix recte*; -ta(n)t *trad.*; *cf. p. 1030, 83*). *at fort. scrib.* -o *pro* everto: ITALA Luc. 15, 8 (Gat.) -tet domum (σαροῖ, VVLG. -it; *v. l. 55. p. 1026, 82*).]

1 *i. q. verrendo scopis (sim.) purgare, purgamenta foras verrere* (GLOSS.[L] I Ansil. EV 68 tollenda, *v. p. 1026, 81.* GLOSS. -o ἐκσαρῶ. *syn.* deverrere *l. 59*; emundare *l. 72*; purgare *l. 58. acced. abl. instr.*: scopis *infra l. 65*; pedibus [*fere i. q.* '*foras dare*']: *infra l. 69*): **a** *absolute*: VARRO rust. 3, 7, 5 pastorem columbarum quotquot mensibus crebro oportet -ere (*opp.* inquinat). **b** *c. obi.*: *α proprie*: Ⓘ *pro obi. est res, quae verrendo purgamentis mundatur*: TITIN. com. 36 -ite (*v. supra l. 37*) aedis, abstergete (*v. adn. cr.*) araneas (*cf.* VVLG. Luc. 15, 8 nonne accendit lucernam *mulier* et -it domum? *cf. supra l. 45*). VARRO rust. 2, 6, 7 *solum; v. p. 827, 67* (*cf.* CANON. Migne 56, 885[C] pavimenta domorum). 3, 8 cotidie -entes eorum (*turturum*) stabula, a stercore ne offendantur (COLVM. 7, 4, 5 st. ... frequenter -enda et purganda; *seq.* deverrendus). Ⓘⓘ *obi. sunt res (fere sordes, purgamenta sim.), quae ipsae expurgando auferuntur (quasi technice in med. de tumore purgatione tollendo [syn.* 'egerere']: *infra l. 73*): VARRO ling. 6, 32 dies ... 'quando stercum' *eqs.* ab eo appellatus, quod eo die ex aede Vestae stercus -itur. SEN. contr. 9, 2 (25), 4 inter purgamenta et iactus cenantium et ... scobem humanus sanguis -itur ([PETRON. 34, 3 argentum ... inter reliqua p. scopis. *v. supra l. 40*]. *cf.* contr. 9, 2 [25], 24 inter temulentas ebriorum reliquias humanum -itur caput. *v. l. 70*). COLVM. 2, 14, 6 cinerem caenumque cloacarum ... ceteraque quae -untur ([-unt *SA*]. *cf.* 8, 3, 9 nisi *canales gallinarii* muniantur, quantulumcunque aquae vel ciborum inest, pedibus -itur [*v. supra l. 49*]. 8, 17, 12 salsamentorum ... purgamenta, quae cetariorum officinis -untur [PLIN. nat. 36, 184; *Bha*, -rsi *F*; verri *dL. v. l. 63*]). 9, 14, 8 *tineas* (-ver- *R*, verr- *S*; *antea*: emundari). *nota* (*v. supra l. 61*): VEG. mulom. 2, 30, 2 post egestis vel -sis (et crassis *A*, *i.* 'et erasis' *Heraeus*) omnibus, quae tumorem moverant (*deest Chiron 100*).

β in imag. et transl.: Ⓘ *originaria vi servata quasi verrendo expilare (sc. Verris nomine per acerbam cavillationem sic accepto, tamquam si ad verbum q. e.* 'verrere' *rediret [syn.* extersum: *infra l. 84*]. *v. et s.* everriculum, *supra l. 17*): CIC. Verr. II 2, 19 videte satisne paratus *Verres* ex illo omine ... ad -endam (*CQH*, -vert- *P*; *at cf. Cassiod. art. 3 p. 1191*[A] *= Isid. orig. 2, 30, 5* -isse [aver- *T*, evers- *BK*, evert- *C*]) provinciam venerit (*cf. supra l. 20*). II 2, 52 quam ... domum, quam urbem adiisti, quod fanum denique, quod non -sum atque extersum reliqueris? (*v. supra l. 26*). ?Ⓘⓘ *c. mera not. exstinguendi, tollendi* (*at cf. p. 1023, 41 et v. s.* everto *II, p. 1030, 3*): OROS. hist. 7, 6, 3 de ... republica in antiquum ordinem restituenda -endaque penitus Caesarum universa familia.

2 *in piscatu c. notione trahendi, perstringendi (cf.* verrere *et v. s.* everriculum, *p. 1023, 3 sqq.* GLOSS.[L] V Aa E 596 -sit traxit [III Abstr. EV 5 -rit. *item* GLOSS. V 291, 18]. Corp. E 352 -it trahit. GLOSS. IV 514, 57 -tit traxit [*v. p. 1023, 33 sq. 1026, 81*]. *al.*): **a** *mare retibus*: MANIL. 4, 285 placidum ductis -ere (*M*, -tere *LG*) retibus aequor (*v. Housman ad l. et cf. Sil. 14, 263* r. aequor verrere). **b** *ipsum piscem, i. q. extrahere (sc. everriculo)*: APVL. apol. 29 ut faber mihi piscem -ret, ut piscator mutuo lignum dedolaret. *cf. et* NON. *p. 1022, 76.*

*ēversio, -ōnis *f.* *ab* evertere. *de notione v. infra l. 42. 64 sqq. inde a* CIC., SEN. phil.; *deest omnino (ob struct. metro non aptam) poetis.* [*l. v.*: SEN. clem. 1, 25, 3 (a- *P probab.*; aeversio *OP*[2]). TERT. *p. 1025, 73* (vers-). *dub.*: FIRM. math. 3, 5, 11 p. 131, 10. *ex coni. inc.*: ITALA Matth. 24, 15 = Marc. 13, 14 (Victorin. Poetov. in apoc. 13, 4 p. 130, 3) aspernationem -is (*Haussl. coll.* VICTORIN. *ibid. l. 6* -o [*v. infra l. 51*] *dicitur eqs.* [*item in* rec. Hier. p. 131, 3]; vastationis *A*, desolationis *rec. Hier. F ut* VVLG. [*gr.* ἐρημώσεως]; *om. cett.*).]

i. q. actio evertendi (et inde vi passiva a verbi usu medio-pass. proveniente: v. l. 29. 47. 51. p. 1025, 16. [sim. de statu eversi: p. 1025, 64]): **1** *c. notione* ***versionis***: **a** *i. q. actus deorsum iaciendi, prosternendi;* ἀνατροπή (*pass. fere i. q. lapsus l. 27; collapsio l. 29*): PLIN. nat. 22, 43 contra vulsa, rupta lapsusque et praecipitia, ut vehiculorum -es (*v. p. 1028, 8*). TERT. apol. 8, 7 offulae ... *canes* ad -em luminum extendant (*cf. p. 1027, 66*). CLAVD. DON. Aen. 8, 190 p. 143, 27 vide scopulos ruinarum -e disiectos (*Verg.*: disiectae moles. *cf. supra l. 26*). **b** *de plena et per totum facta versione, i. q. conversio (in imag. et transl. tantum, sc. incorporeae rei; aliter infra l. 59): fere i. q. commutatio*: TERT. anim. 26 p. 344, 13 *sterilis Elizabeth et virgo Maria* imperfectos *infantes* edere potuissent pro -e naturae. monog. 11 p. 780 Oe. (*ad 1 Cor. 7, 39*) per duarum syllabarum aut callidam aut simplicem -em (*sc. pro* 'κοιμηθῇ' *legisse vid. Tert. coni. praes.* 'κοιμᾶται'; *cf. adnot. Oehleri*). *fere i. q. effusio (sc. imagine sumpta de vase ad effundendum quasi converso; cf. p. 1027, 31)*: AVG. c. Parm. 2, 14, 32 p. 86, 8 *Parmenianus* ipse adaquat proximos sibi -e iniquitatis, qui eis ... malum propinavit errorem *eqs.*

c *i. q. actus vel emovendi vel amovendi e loco, sede, statu sim.* (GLOSS. II 292, 41 ἐκστροφή): *α corporali et proprio motu*: Ⓘ *vi activa: i. q. expulsio, eiectio (v.* everto *p. 1028, 58)*: FLOR. epit. 3, 13, 7 reduci plebs in agros unde poterat sine possidentium -e, qui *eqs.*? *i. q. effractio (v. p. 1028, 76)*: CLAVD. DON. Aen. 7, 620 p. 93, 2 in -e postium animus inimicae *Iunonis* considerandus est. Ⓘⓘ *vi passiva: i. q. prolapsus (ap. med.)*: CAEL. AVR. chron. 2, 1, 28 si -o vel inclinatio fuerit matricis, eidem ... ordinata adhibebimus *eqs.* *β spiritaliter (ap. Christ.): de actione a fide sim. avertendi (tam active i. q. seductio [v. l. 54] quam pass. i. q. defectio, praevaricatio [l. 57]; cf. s.* everto *p. 1028, 15. 1029, 16*): NOVATIAN. Cypr. epist. 30, 3 p. 551, 22 *v. p. 1028, 24.* CYPR. epist. 43, 3 p. 592, 14 ut fidem ... subruerent ... eadem rursus -o ... ad ruinam salutis inducitur (*cf. l. 13* ut ... fratrum corda ... praevaricatione ... averterent). OPTAT. 1, 2 p. 4, 8 (*ad rem v. p. 1029, 34 sqq.*). PS. AVG. quaest. test. II mixt. 10 p. 450, 21 apostolus dolore -is illorum (*sc. Galatarum*) commotus *eqs.* (*v. totum l.*). *v. et l. 19.*

d *singulariter: i. q. conglomeratio (syn.* conversio): CAEL. AVR. chron. 4, 8, 108 tum denique eorum (*sc. lumbricorum*) -e aegrotantes interficiuntur (*cf. ibid.* 107 lumbricorum conversio; *aliter supra l. 31*).

2 *c. notione* ***destructionis***: **a** *proprie (et corporaliter): i. q. demolitio, excisio, vastatio sim.* (*cf.* QVINT. inst. 8, 3, 69 licet ... haec omnia [*sc.* '*direptio*', '*praedae*' *sim. in capta urbe exercendae*] ... complectatur '-o', minus est tamen *eqs.* SCHOL. Ter. Bemb. Eun. 79 'calamitas': -o. GLOSS. II 343, 43 κατασκαφή): *α absolute ponitur*: CIC. har. resp. 3 excisionem, inflammationem, -em, depopulationem, vastitatem ... meis ... tectis atque agris intulerunt. FLOR. epit. 1, 12, 7 (*sc. Fidenarum*). HIER. chron. a. Abr. 914 p. 108, 21 F. quingentesimum Troianae -is annum (*v. p. 1025, 1*). OROS. hist. 7, 9, 6 (*opp.* conditionis; *sc. templi Hierosol.*). *al.* CASSIOD. in psalm. 131, 14 p. 951[D] -es desolationesque. *et al.*

β acced. genet.: Ⓘ *obi.*: ⓐ *aedificiorum, urbium, operum exstructorum*: CIC. Phil. 1, 5 -o illius exsecratae columnae (*cf.* CASSIOD. var. 2, 35 p. 66, 13 statuae). SEN. nat. 6, 26, 4 duarum urbium, Helices et Buris (TAC. hist. 5, 8. FLOR. epit. 2, 16, 1 [*seq.* ruinam]. *al.* LACT. inst. 1, 18, 17 -es urbium populorumque [*v. p. 1025, 49*]. *al. cf.* COD. Theod. 15, 1, 14 [*a. 365*] oppidorum. *cf. et p. 1025, 48*). QVINT. inst. 3, 8, 12 sociae civitatis (VOPISC. Aurelian. 24, 3 T[h]yanae c. HIL. in psalm. 58, 7 p. 185, 21 c. *Hierusalem. v. et p. 1025, 23*). 5, 10, 97 templorum (HIER. epist. 129, 7, 3 AVG. cons. euang. 1, 16, 24 p. 22, 14. SVLP. SEV. chron. 2, 11, 8 [*opp.* restitutio]. *al.*). AMPEL. 28, 4 Sagunti. SYNOD. Hil. coll. antiar. p. 122, 2 eccle-

[K.-M.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

siarum (*gr.* καταλύσεις. *al.*). SERV. auct. Aen. 2, 11 Troiae ([OROS. hist. 2, 4, 1]. *cf.* HIER. chron. a. Abr. 914 p. 108, 17 F. Ilii [AVG. civ. 3, 7 p. 103, 14 D.]. *v. et p. 1024, 71*). *al.* HIER. epist. 18A, 10, 3 Hierusalem; *seq.* incendium (*al.*). PALLAD. hist. mon. I 18 p. 295B (*syn.* excidium. *gr. p. 86, 17* κόψαι τὴν κώμην). *et al.* (b) *rei cuiuslibet corporeae*: TERT. anim. 53 p. 385, 17 exitus mortis sine dubio aut materiarum aut regionum aut viarum vitalium -o est (*ibid. l.* 20; *syn.* rescissionem). SOL. 23, 12 Baleares ... usque ad -em frugum cuniculis ... copiosae (*cf. Plin. nat. 3, 78* c. ... populantes Balearium messes). (II) *gen. subi.*: AVG. civ. 4, 2 p. 147, 22 D. mala ... sicut ... vastationes -esque bellantum.

b *translate (fere incorporaliter de ratione vel condicione, mente sim.): i. q. aut perditio, abolitio, sublatio plena* ([*v. e. g. infra l. 22. 27. 43. 48. 50*]. *inde i. q. amissio infra l. 29. 39 sqq.; violatio infra l. 34; actus irritum faciendi infra l. 29. 31. 66 sqq.* [*pass. infra l. 64*]) *aut vexatio, afflictio (v. infra l. 25 bis. 61 al.), perturbatio (infra l. 53 sqq.) sim. (fere i. q. corruptio, depravatio infra l. 28. 72 sqq.).* *in fig. etym.* -e evertere: *infra l. 56.* α *generatim*: (I) *pendet gen. obi.*: (a) *rei: civitatis, rei publicae sim.*: CIC. prov. 13 *praemia* quae erant pro scelere atque -e patriae consecuti (Tusc. 5, 24. *cf.* RVFIN. hist. 3, 5, 3 p. 197, 16 per excidium p. -emque [*cf. gr.* ἀφανίζουσα]. *al.*). har. resp. 55 civitatis; *syn.* conluvionem (TERT. adv. Marc. 5, 18 p. 639, 17. *cf. et p. 1024, 80*). Cato 40 patriae proditiones, ... rerum publicarum -es. OROS. hist. 5, 1, 4 totius orbis. *variarum rerum incorporearum*: CIC. fin. 5, 28 quae (*sc. fugienda appetere et sim. contraria*) sine dubio vitae est -o (ac. 2, 99). SEN. epist. 95, 29 adversus tantam morum -em omnia conanda sunt. PLIN. epist. 10, 110, 2 reliquae dignitatis (*v. supra l. 14*). VLP. dig. 36, 1, 23, 4 in -em fideicommissi (EPIST. pontif. 369 [Caelestin.] Migne 50 p. 430B [*a. 428*] in -em regularum. LEO M. epist. Conc.S II 4 p. 48, 22 fidei. *sim. al.*). TERT. anim. 35 p. 360, 7 divinae et humanae disciplinae (AVG. civ. 2, 27 p. 93, 17 D. publicae). *al.* LACT. inst. 2, 3, 2 religionum (3, 28, 3). 6, 6, 19 virtutum. DICT. 1, 6 communis hospitii (*i.* '*violationem*'). AVG. civ. 1, 33 p. 50, 10 D. animorum labem ac pestem, ... probitatis et honestatis -em. *al.* *rei familiaris*: SEN. dial. 9, 9, 3 paupertas, ... ignominia, rerum -o (*cf.* TAC. ann. 6, 17 rei familiaris). PS. QVINT. decl. 17, 12 p. 311, 26 corporum damna ... facultatium tristis -o. FIRM. math. 3, 2, 17 p. 101, 14 *Saturnus* -em patrimonii faciet (HIER. epist. 108, 19, 3 quando dispendia rei familiaris et -o totius p. nuntiabatur *Iob. v. l. 14*).

(b) *hominum*: QVINT. decl. 293 p. 164, 15 iuste peterem ... -em hostium (PANEG. 5 [8], 7, 4). TAC. hist. 1, 65 Viennensium. PAVL. dig. 1, 18, 21 ad totius domus (*i. familiae*) -em ([*antea*: iacturam]. *cf.* FIRM. math. 3, 5, 17 p. 133, 2 generis totius; *seq.* labem). TERT. apol. 22, 4 hominis ([*seq.* in h. exitium]. VICTORIN. POETOV. in apoc. 13, 17 p. 128, 11 [*deest rec. Hier.*]). HIL. in psalm. 136, 1 p. 724, 3 -em gentis ... atque urbis ([*v. p. 1024, 77*]. *cf.* HIER. epist. 53, 8, 7 post -em prioris populi [*v. et p. 1024, 78*]). AVG. civ. 21, 18 p. 523, 26 D. eorum (*sc. Ninevitarum*). *al.* *et al.*

(II) *absolute (respiciuntur tam homines [dei infra l. 57] quam res)*: PLIN. epist. 8, 24, 8 quam turpe, si ordinatio -e, libertas servitute mutetur. TERT. adv. Marc. 4, 29 p. 523, 18 ignem -is intendit qui pacem negavit (*cf.* ITALA I Cor. 14, 33 [Tert. adv. Marc. 4, 4 p. 430, 5] non ... -is sunt, sed pacis [ἀκαταστασίας, VVLG. dissensionis]. *v. supra l. 17*). ITALA exod. 23, 24 (Aug. c. Adim. 17 p. 164, 8) -e evertetis (-ite *CSG*; *v. supra l. 18*) eos (*sc. deos*) et delete eorum memoriam (καθαιρέσει καθελεῖς, VVLG. destrues). *al.* IVL. VAL. 1, 53 p. 64, 8. AMM. 17, 3, 3 (*de conquisitis, tributis*) huiusmodi provisionum, immo -um ut verius dixerim. SCHOL. Hor. epod. 17, 34 (*Γb*). VVLG. I Macc. 2, 49 (καταστροφῆς). *al.* AVG. conf. 5, 12, 22 illas -es (*sc. quales in Africa fiebant; v. p. 1026, 43. 46*) a perditis adulescentibus *Romae* non fieri (*cf. infra l. 78*). *al.* COD. Iust. 6, 23, 23 ut suprema vota deficientium -is quicquam ... contrahant (*i. fere passive: 'statum eum, quo irrita et sine vi facta sint'*; *v. l. 16*).

β *significantius*: (I) *i. q. infirmatio, dissolutio, refutatio vel adversarii (l. 69) vel contrariae, abolendae sim. sententiae* (*v. p. 1032, 76*): IREN. 2, 12, 1 manifesta ... universae argumentationis ipsorum -o. 2, 17, 1 multas ... -is eorum occasiones. 4 praef. 1 operis ... quod est de detectione et -e falsae cognitionis (*sim.* 5 praef.). MAR. MERC. Conc.S I 5 p. 39, 12 Fotini dogmatis. (II) *in med. de stomachi (cerebri l. 74) vitiatione, corruptione* (*v. p. 1033, 15*): TERT. praescr. 16, 3 stomachi ... *inire* -em (vers- *LS*) aut cerebri (CAEL. AVR. acut. 3, 17, 140 per nauseam. chron. 3, 2, 33. 4, 3, 59. ALEX. TRALL. 1, 149 [*gr. 2 p. 243 P.* ἀνατροπήν]. *cf.* CAEL. AVR. chron. 3, 1, 5 orthopnoea ... cum thoracis [*i. 'stomachi'*] -e et singultu). CAEL. AVR. chron. 5, 10, 106. [(III) *i. q. dilapidatio (quae vis subaudienda, non tamen per se statuenda est* AVG. conf. 3, 3, 6): *v. p. 1026, 39 sqq.* (*cf. et l. 61*).]

PRISC. gramm. III 477, 26 fac ab eo (*sc.* '*everto*') frequentativum **ēverso,** -ās, -at (*sic C* [*coll. Scal.*]; -to, -as, -at *G*; -tito, -as, -at *S*. *cf.* GLOSS. II 241, 6 ἀποστρέφω -so, averto). [*l. v.*: *v. p. 1044, 66.*]

×ēversor, -ōris *m.* *ab* everto (eversus). *signif. v. p. 1026, 10. 53 sqq.* *inde a* CIC., VERG. (*p. 1026, 18*), SEN. (*p. 1026, 16. 28*). [*l. v.*: a-: *infra l. 20.* ad-: *infra l. 15.* *ex coni.*: DRAC. Orest. 275 -em (*Rothmaler*, desertorem *trad.*) Asiae (*v. infra l. 19*). *falso trad.*: FIRM. math. 3, 4, 9 p. 116, 22 *Mars* interdum -es (except- *Kroll*; cursores *Heraeus probab.*) imperatorum faciet vel iudicum.]

1 *qui vertendo*: **a** *deicit, prosternit*: TERT. apol. 7, 1 -es luminum canes (*v. p. 1027, 66*). **b** *seducit, avertit* (*v. p. 1029, 16*): TERT. pudic. 21 p. 269, 27 magis -is fuisset et semetipsum ... commendare et ceteros ad delinquentiam temptare (*v. adn. cr.*).

2 *qui destruit, delet, perdit, tollit, vexat sim.* (GLOSS.L II Philox. EV 8 -r καταστροφεύς): **a** *acced. gen. obi.*: α *rei destruendae*: (I) *urbis, terrae, civitatis sim. (tam propria demoliendi notione quam translate c. vi turbandi, percutiendi sim.; iocose de bestia infra l. 23)*: CIC. dom. 102 -em civitatis; *opp.* custodem patriae (part. 106 civem -em c. PS. QVINT. decl. 12, 7 p. 223, 23 [ad- *M*; *opp.* conditor]. 12, 24 p. 241, 23; *syn.* populatorem. *al.* *cf.* SEN. dial. 2, 6, 4 *Demetrio Pol.* tot civitatium [*i.* '*oppidorum*'] -e). Sest. 17 -es huius imperi, proditores vestrae dignitatis (*cf.* 86 -um rei publicae [129]. VERG. Aen. 12, 545 Priami regnorum -r Achilles [SIL. 8, 637 *al.*]). STAT. Ach. 1, 530 -em Asiae *Achillem* (DRAC. Orest. 899 [*de Pyrrho*; a- *B*]. *v. et supra l. 2*). QVINT. inst. 8, 6, 30 Karthaginis et Numantiae. SERV. auct. Aen. 3, 2 Troiae (CLAVD. DON. Aen. 3, 295 p. 306, 13 Pyrrhi -is Troiae et Priameiae gentis [*v. infra l. 35*]. *al.*). TEST. porcelli p. 268, 4 veni huc, -r domi (domus *HD*; *v. supra l. 13*), solivertiator, fugitive porcelle (*cf. postea*: si qua vascella ... confregi). AVG. civ. 1, 6 p. 11, 12 D. Fabius Tarentinae urbis (1, 34 p. 51, 3; *opp.* conditores). *al.* *et al.* (II) *incorporalium rerum (fere i. q. violator infra l. 29; qui irritum reddit infra l. 30. 31 sqq.)*: SEN. Phaedr. 894 (*verba Thesei ad Phaedram*) quis, ede, nostri decoris -r fuit? (*v. supra l. 27 et cf. 893* labem hanc pudoris). PLIN. nat. 28, 5 *Ostanes* -r iuris humani. TERT. adv. Marc. 4, 9 p. 443, 21 malus ..., quando legis -r, si bonus, cum legis indultor ([*syn. antea*: destructor]. AVG. in euang. Ioh. 20, 2 p. 1556med. [*syn.* praevaricatorem]. *al.*). AVG. serm. coll. Morin p. 558, 14 fidei (*opp.* suasor). PETR. CHRYS. serm. 65 p. 383B alieni operis -r, amator sui operis (*antea*: perditori). *et al.* β *hominum* (*deorum l. 37; syn.* perditor *l. 36*): LACT. inst. 7, 17, 2 -r ac perditor generis humani. AVG. cons. euang. 1, 32, 50 p. 55, 13 *deum* constat istorum (*sc. deorum falsorum*) -em. *v. et l. 22.*

b *nude*: *cf. significationum lusum, qualis inter not. q. s. 'perditor', 'vexator', 'corruptor' et 'prodigus'* ([*v. infra l. 52*]. *fort. vel de 'seductore' cogitandum* [*v. supra l. 6 sqq. infra l. 48*]) *intercedere videtur (idem statuendum de* 'eversio' *l. 43. 46*; 'everto' *l. 47*): AVG. conf. 3, 3, 6 remotus ... ab eversionibus (*v. p. 1025, 61 sqq. 78*), quas faciebant -es — hoc enim nomen ... diabolicum velut insigne urbanitatis est *eqs. ibid.* a quorum ... factis abhorrebam, hoc est ab eversionibus, quibus ... insectabantur ignotorum verecundiam ... quid itaque verius quam -es vocarentur, eversi plane prius ipsi atque perversi (*v. p. 1029, 16. 1031, 30. 1033, 20*) ... eos ... seducentibus fallacibus ... spiritibus *eqs.*? (*v. l. 41*). α *laxius*: PS. QVINT. decl. 12, 2 p. 219, 11 odio -is nostri evocatus ... populus. HEGES. 5, 31, 2 p. 372, 16 (*gr. aliter*). *al.* β *strictius c. notione peiorativa de pecuniae perditore*: (I) *i. q. dilapidator, prodigus* (GLOSS.L III Abstr. PRO 19 prodigus, perditus in feminis aut -r aut persona turpis. NE 27 nepos, prodigus, -r. *v. et l. 40. p. 1033, 20*): AVG. in psalm. 38, 5 p. 416extr. (*ad Matth. 25, 26 sqq.*) 'proiciatur *eqs.*' ... servus, non -r ad perdendum, sed piger ad erogandum. (II) *qui peculando, supprimendo intervertit* (*cf.* interversor): COD. Theod. 8, 7, 14 pr. (= COD. Iust. 12, 23, 2; *a. 377*) nullus thensaurensis vel officialis comitis thensaurorum semel deprehensus -r ... repetat militiam *eqs.*

ēversus, -ūs *m.* *ab* evertere (eversus). *i. q. actio evertendi (cf. p. 1032, 76), refutatio*: AVG. c. Iul. op. imperf. 3, 161 p. 1314med. primae ... definitionis -u culmina eius in solum cuneus rationis effudit. *v. et s.* eversio 2 b β (I), *p. 1025, 66.*

[GLOSS.L V Aa E 595a **ēvertibilis** declinabilis (GLOSS. V 499, 13 -vilis. *fort. pro* evitabilis; *v. p. 1046, 22* [*cf.* GLOSS.L V Aa E 595b *et* 613]; *at cf.* convertibilis *et ad interpretamentum v. s.* everto, *p. 1028, 83*).]

[**ēvertito** *et* **ēverto** (-āre) *v. s.* everso, *p. 1025, 81.*]

×ēverto -tī, -sum, -ere. *ab* ex *et* vertere. -vort-, -vors-: ACC. trag. 366 PLAVT. Persa 566 Trin. 214. 616 *bis.* SALL. or. Lep. 23. *de formis*: CHAR. gramm. p. 477, 7 B. (*inter verba coniug. III*ae). *plenum stemma exhibet* PRISC. gramm. III 477, 4 sqq. (*cuius e formis imp. fut.* -ito, -itor [*l.* 11. 16] *et supin. II* -su [*l.* 21] *alibi non leguntur*). *perf.* -uit (*cf.* avertuit *vol. II 1319, 27*): ITALA *p. 1027, 48.* -suiri: AVG. *p. 1030, 56.* NOT. Tir. 27, 96. 28, 5 -sus. *de significatu*: CHAR. gramm. p. 415, 3 B. adflixit. eruit. -tit. prostravit. perculit *eqs.* p. 423, 23 -tit. spoliavit. nudavit *eqs.* (*cf.* p. 436, 25). *al.* GLOSS.L I Ansil. EV 70 -sa expugnata. 71 -sus dilapsus vel eiectus (*v. p. 1028, 6*). 81 funditus delere (*v. p. 1030, 3*). *al.* V Aa E 591 -it a funditus movit (*v. p. 1029, 47*) seu reinclinat (*i.* '*evergit*'; *v. p. 1022, 60*). GLOSS. tollenda (*v. p. 1023, 47. 1030, 4*). *confus.* c. everro: *v. p. 1023, 23. 32 sqq.* (ITALA Luc. 15, 8 [Gat.] *v. p. 1023, 44*). *de usu: mediopass.*: *v. p. 1027, 34. 1028, 6. 1030, 9 sq.* *p. p. p. pro subst.*: *p. 1028, 3. 11. 1029, 28. 1031, 14. 40.* *refl.*: *p. 1031, 49.* *legitur*

[K.-M.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

inde a PLAVTO (nonnisi I C 1 a α, p. 1028, 61), ENNIO et TER. (sing. loc., v. p. 1029, 3. 1031, 61), ACCIO (p. 1029, 67. 1031, 62), VARRONE; frequentat praeter ceteros CIC. (plus 150^ies); saepe etiam ap. LIV., SEN., TERT.; vitant omnino: ex scriptt.: CATO, CAES. (contra BELL. Afr. 26, 3), NEP., CELS., MELA al.; poet.: TIB., MART.; singulis tantum locis utuntur: CATVLL. (p. 1029, 68), HOR. (p. 1030, 47), VITR. (p. 1032, 73), VELL. (p. 1031, 55), COLVM. (p. 1030, 82).

[variat c.: vertere: v. l. 40. p. 1029, 22. 32. 1032, 44. corr. e- (dubites an recte): PROP. 4, 10, 8 in -sum ... equum (V^2, nec vers- trad.; v. infra l. 77). a-, ad-: OV. p. 1029, 58. SEN. dial. 11, 17, 3 (a- A, ad- BDG, e- B^2; dub.). v. et l. 69. p. 1029, 22. 32 bis. in-: LVCAN. 6, 390 (recte in-). per-: CIC. Vatin. 19 (P, e- G[E]. sic et 23. cf. prov. 3 [per- P, e- GEH]). l. v.: evexis: CVLEX p. 1029, 81. everr-: v. p. 1023, 40 sqq. (de QVEROL. p. 29, 4 v. p. 1023, 43. 1030, 83). CIC. Cael. 28 v. p. 843, 73. dub. coni.: SEN. nat. 3, 11, 3 (Haase [ε?]; emersis, excisis trad.). restit. probab.: TERT. pudic. 21 p. 270, 7 (Gelen., sese vert- B). anim. 24 p. 339, 9 (Latin., vert- trad.). v. et p. 1029, 53 sqq. CIC. Verr. II 3, 24 (add. β, vix recte).]

I c. mero sensu vertendi: A quasi totum circumagendo plane vel funditus vertere, i. q. **convertere, invertere** (fere i. q. simpl. 'vertere' l. 29. 34. 45 [cf. et p. 1030, 12]): 1 de situ, statu, positione: a corporali versione (indicatur quo quid -atur per praep. in: l. 31): VARRO rust. 1, 8, 4 quem (sc. palum in vinea) cum infimum terra solvit (volu- trad.), puter -itur et fit solum summum. CIC. Arat. 445 Cassiepia contingens vertice primum terras, post umeris -sa sede refertur (cf. gr. Arat. 651 sqq. et Manil. 1, 686 inversae ... C.). OV. am. 3, 9, 7 Amor fert -sam ... pharetram et fractos arcus (i. pro signo luctus. sic: EPICED. Drusi 142 fasces in funere ... -sos). CORIPP. Ioh. 3, 423 -sas sequitur ... turmas ([cf. 421 advertere terga sc. hosti]. sim. 4, 805 [cf. 803]). addito 'quo' (v. et infra l. 70): VARRO Men. 573 oleum in lucubrationem servabimus, quam in asparagos ⌊totam lecythum⌋ (⌊ ⌋ v. adn. cr.) -amus (sc. ad effundendum oleum). ad sensum cf. p. 1024, 37. b incorporaliter (imag. vertendi fere plena; in lusu verb. l. 36. 38 sq.; mediopass. pro refl. 'se vertere': infra l. 39. cf. et p. 1030, 1), i. q. commutare: CIC. Verr. II 2, 101 vertit (v. supra l. 34) stilum Verres in tabulis suis, quo facto causam omnem -tit suam. epist. 5, 21, 3 ut illa secunda moderate tulimus, sic hanc non solum adversam (v. supra l. 34), sed funditus -sam fortunam fortiter feramus (cf. DICT. 4, 5 ubi fortuna belli -sa [versa V] neque spes ... est eqs. v. supra l. 34). SEN. contr. 9, 5 (28), 11 color thema. AVG. civ. 18, 44 p. 324, 13 D. ecclesia gentium ... -sa ... per paenitentiam, ut qualis fuerat iam non esset (i. 'in melius mutata' sc. 'correcta').

2 de structura, materia: a de altera lingua in alteram vertenda: i. q. transferre (cf. vertere; aliter p. 1029, 12): AVR. Fronto p. 10, 27 N. quos quidem versus (sc. Hom. B 24) orator egregius mire quondam -tit. b corporaliter i. q. transformare (cf. convertere; syn. l. 49): PSALT. Cas. 104, 29 -uit (v. p. 1026, 74) aquas eorum in sanguine (μετέστρεψε, VVLG. convertit).

B vertere ita, ut quae stant aut ex una parte certo in loco stabilita sunt **proruant, concidant, collabantur,** i. q. **prosternere** sim. ([v. et s. II, p. 1030, 13]. cf. TERT. anim. 45 p. 374, 25 aliud est concutere, aliud movere, aliud -ere, aliud agitare): 1 latiore usu: a res corporales (AMM. 31, 13, 6?, v. p. 1028, 84): α c. solo obi.: CIC. div. 2, 69 simiam urnam -isse, sortes dissipavisse (ROMVL. fab. Aesop. Thiele 87 [recc. g., v.] cornix [seq. movere; Ps. Dosith. L: convertere]). AETNA 606 -sis ... fornacibus. PROP. 4, 3, 14 fax traxit ab -so lumina nigra rogo. OV. met. 12, 222 -sae turbant convivia mensae (SEN. dial. 3, 19, 4. ITALA Ioh. 2, 15 [codd. a b q al.] nummulariorum; ἀνέτρεψεν, VVLG. sub-. et al. v. et infra l. 66). CVRT. 4, 15, 16 equi etiam currus -erant ([FIRM. math. 8, 13, 4 p. 308, 15 al.]. cf. SIL. 16, 407 Durius ... -sum propulit axem Atlantis. VLP. dig. 19, 2, 13 pr. cisiarius cisium). SIL. 10, 587. IVV. 3, 258 si procubuit qui saxa ... portat axis et -sum fudit super agmina montem (sc. saxorum. aliter p. 1029, 69). TAC. ann. 2, 31 illis ... -entibus adpositum ⟨cum⟩ (v. app. cr.) mensa (v. supra l. 59) lumen (MIN. FEL. 9, 7 [seq. extincto]. et al. v. l. 76. p. 1024, 28. 1026, 6). AMM. 15, 10, 5. VEG. mil. 4, 23 p. 144, 19 laqueis captos arietes ... in obliquum trahunt et cum ipsis testudinibus -unt (ibid. l. 21 [a- P]). sim. al. β addito 'quo': per praep. in (cf. et supra l. 31), i. q. deicere: OV. met. 1, 231 ego vindice flamma in domino (-um l. v.) dignos -ti tecta penates. 11, 555 siquis Athon Pindumve revulsos sede sua totos in apertum -erit aequor (aliter p. 1029, 69). LVCAN. 5, 647 discordia ponti succurrit miseris fluctusque -ere puppim non valet in fluctum (cf. p. 1028, 29). VLP. dig. 9, 1, 1, 4 quadrupes in aliquem onus. super: PETRON. 64, 10 candelabrum ... super mensam -sum (cf. l. 66).

b aliquem (? equum: PROP. 4, 10, 8; v. supra l. 9): α in universum (absol. infra l. 81; in imag. infra l. 84 sqq. [de deo quasi deiciendo p. 1028, 4]): QVADRIG. hist. 10^b, 6 ubi Manlius eum (sc. Gallum) -tit (antea: donec subvertit). SEN. benef. 6, 26, 1 nequitia est ut extrahas mergere, -ere ut suscites, ut emittas includere. PAVL. dig. 9, 2, 45, 3 si non intellegitur, uter servus ab utro -sus sit (sc. 'ut in flammam incideret'). VVLG. psalm. 117, 13 impulsus -sus sum, ut caderem (דְּחִיתַנִי דְּחֹה). inde per similitudinem (v. supra l. 78): CIC. Mil. 56 Mars saepe spoliantem iam et exsultantem -tit et perculit ab abiecto. SEN. epist. 9, 9 florentes amicorum turba circumsedet: circa -sos solitudo est (v. p. 1026, 83). TERT. adv. Marc. 2, 16 p. 357, 23 deus exacerbabitur, sed non periclitabitur, movebitur, sed non -etur (v. p. 1027, 78).

β notabilius: pass. (vice fere depon. fungens) i. q. labi, elabi, excidere sim. (GLOSS. v. p. 1026, 78; aliter p. 1030, 10): (I) corporaliter: vehiculo, equo sim. delabi, excuti (p. p. p. pro subst.: infra l. 11 sqq.; acced. de [v. et infra l. 16]: infra l. 14. v. et p. 1024, 25): SEN. epist. 103, 1 naufragium facere, vehiculo -i (cf. l. 14). -sus pro subst. (v. supra l. 8): PLIN. nat. 21, 133 baccaris radix spasticis, -is, convulsis, suspiriosis salutaris est (28, 238 ruptis convulsisque, -is). 26, 137 contusis et -is. 28, 62 -os ... ac iacentes. PS. MVSA herb. Vett. l. 132 -sis de vehiculo (v. l. 10). (II) apud christ.: spiritu, fide sim. labi; religione cadere ([cf. syn. infra l. 20. 21. 25]. imag. servata: infra l. 24 sq.; acced. de: infra l. 26. cf. in verborum lusu: AVG. conf. 4, 16, 31 quia inde [sc. a te i. bono] aversi sumus, perversi sumus. revertamur iam ... ut non -amur eqs. [i. 'labamur']): TERT. carn. 6 p. 436 Oe. Apelles a disciplina Marcionis in mulierem carne lapsus, dehinc in virginem Philumenen (A, abl. BC) spiritu -sus est (cf. praescr. 30, 5 lapsus in feminam et 30, 6 in alteram f. impegit). praescr. 3, 4 (= PS. CYPR. ad Novat. 14 p. 64, 19) Saul, bonus prae ceteris, livore postea -itur. NOVATIAN. Cypr. epist. 30, 3 p. 551, 18 cum adhuc non tantum iaceant, sed et cadant -sorum (univers- B) fratrum ruinae (seq. eversionem; v. p. 1024, 53). paulo aliter p. 1029, 16 sqq. pendet de (cf. etiam supra l. 9): TERT. fug. 4 p. 469 Oe. cum quis in persecutione -itur de salute (opp. ex persecutione proficit in s.).

2 usu strictiore: a de nave in naufragio -enda (inde de hominibus, qui naufragi deiciuntur vel excutiuntur [per imag. infra l. 39. 42]: infra l. 38 sqq. opp. erigi: infra l. 36. cf. et p. 1027, 74): CIC. de orat. 1, 174 qui duorum scalmorum naviculam in portu -erit. parad. 20 navem ... gubernator (fin. 4, 76 bis. CVRT. 4, 1, 36 AMM. 22, 15, 16 al.). SEN. Ag. 1006 repletum ratibus -sis mare (PETRON. 114, 9 ratem fluctus). epist. 97, 11 non gaudet navigio gubernator -so (CVRT. 9, 9, 24 n. ... -sa fluctibus erigi. al.). IVV. 12, 31 iam alternum puppis latus -entibus undis (i. 'modo hoc modo illud l. iactantibus, ut navem plane subvertant'). homines (v. supra l. 30; syn. eiecto l. 40): CIC. dom. 137 tu procella patriae ... quod in naufragio rei p. ... demerso populo R., -so atque eiecto senatu dirueris eqs. rep. 1, 51 (post lac.) si fortuito id faciet, tam cito -etur quam navis, si eqs. LVCAN. 5, 654 (verba Caes.) tantusne -ere ... me superis labor est parva ... puppe sedentem eqs.?

b de arboribus, quae caedendo, eruendo sim. humi proiciuntur (vi ventorum: infra l. 51. 54. 55. cf. per imag.: CIC. Tusc. 3, 83 stirpes aegritudinis ipso trunco -so omnes eligendae sunt [aliter p. 1029, 73]): VERG. georg. 1, 256 tempestivam silvis -ere pinum (Aen. 11, 136). 2, 208 nemora (cf. LACT. inst. 2, 7, 17 -so Aesculapii luco). VAL. MAX. 1, 1, 19 ut Turullius occisus ... -sis iam arboribus poenas lueret; antea succisum (SEN. dial. 6, 16, 7 -sis a. quas ... ventus radicitus evolsit eqs. SVET. Dom. 15, 2 [opp. surrexerat, syn. corruit]. PAVL. sent. 5, 22, 2 al. cf. SIL. 6, 196 arboris ... molem penitus ... revulsam -tit fundo [seq. eruit]). PHAEDR. 2, 4, 9 quercum (PLIN. nat. 16, 131 tempestatis vi). OBSEQ. 43 p. 165, 11 Nuceriae ulmus vento -sa (opp. erecta). al.

C alio vertendo e sede, loco, condicione sim.; i. q. **avertere, amovere** sim.: 1 c. vi vel foras movendi vel depellendi: a homines loco, i. q. expellere, eicere, depellere: α acced. abl. separ. unde quis depellatur (possessione, bonis sim.) indicante (inde trsl. de statu quo quis publice utitur: infra l. 68): PLAVT. Persa 566 -es tuo arbitratu homines fundis, familiis. Trin. 214 bonis ... hunc adulescentem ... suis ([omnibus A]. CIC. Quinct. 95. S. Rosc. 115 funditus [opp. convertit]. Verr. II 1, 93. 3, 100 aratores ... omnibus [II 3, 204]. al. LACT. mort. pers. 31, 6). Trin. 616 ut agro -at Lesbonicum, quando -tit aedibus. CIC. div. in Caec. 21 eos ... plane fortunis omnibus ([Verr. II 2, 43. 3, 16. 198 aratores. al.]. Verr. II 1, 135. Flacc. 11 omnes ... spoliatos, vexatos, f. -sos. al.). cf. p. 1024, 43. translate (v. supra l. 60): quasi expellendo privare (v. p. 1026, 77): CIC. Sull. 1 ita tulit casus ..., ut ... amplissimo honore ... invidiā ... et Autroni odio -retur. SALL. rep. 2, 4, 2 quein ... male faciundo ac dicundo dignitate alios, alios civitate -sum irent. β acced. ex (nota lusum verb.; cf. l. 74): AVG. civ. 2, 20 p. 78, 31 D. quisquis felicitatem theatri ... auferre temptaverit, eum ... multitudo avertat ab auribus, -at e sedibus, auferat a viventibus.

b fores cardinibus, fere i. q. emovere (v. l. 79), effringere (de cardinibus mundi l. 78; pendet ab: infra l. 81): SEN. Thy. 876 nos ... digni premeret quos -so cardine mundus? CLAVD. DON. Aen. 2, 490 p. 215, 30 (ad 'emoti ... cardine postes') cum Pyrrhus ... -endis foribus operam daret (cf. ibid. p. 216, 6. 7, 620 p. 92, 31 non solum ... Iunonem portas aperuisse, sed -isse postes ipsos a cardine [VERG.: 'cardine verso']. cf. p. 1024, 45).

2 c. notione declinandi, deflectendi, detorquendi (huc pertinere vid. AMM. 31, 13, 6 humus rivis operta sanguineis gressus

[K.-M.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

labiles -bat [*i. 'pedes gradientium declinabat' sc. e firmo vestigio et sic labiles reddebat; an ad I B 1 a, p. 1027, 54?*]. *cf. et p. 1026, 67*):

a *generatim*: α *corporali motu vel locali*: TER. Haut. 372 inversa verba, -sas cervices tuas, gemitus ... abstine ([*v.* SCHOL. *ad l.*]. *cf.* FRONTO p. 234, 3 N. faciem defunctorum ... maeremus, os obseratum, oculos -sos, colorem undique deletum [*cf. et supra l. 1*]). TERT. anim. 17 p. 324, 16 (*de remo in aqua inflexo apparente*) teneritas ... substantiae ... prout icta seu mota est, ita et imaginem vibrans -it lineam recti. β *incorporali ratione*: *de translatione* (*opp.* vertere; *aliter p. 1027, 44*): HIER. adv. Rufin. 2, 19 p. 442[C] conferte Origenis verba ... his, quae ab isto (*Rufino*) non versa sunt, sed -sa (*i. 'non accurate translata, immo detorta atque immutata'; opp* ad verbum transtuli). *de animo* (*syn.* declinare): VVLG. Dan. 13, 9 *senes* -erunt sensum suum et declinaverunt oculos suos (*aliter l. 33*).

b *speciatim ap.* ECCL.: *i. q. avertere a fide, religione, recta credendi via sim.; seducere* (*opp.* convertere *infra l. 21; i. q. seducendo decipere* [*acced.* seductione]: *infra l. 30. cf. Egger, Jahresh. österr. Arch. Inst. 18, 1915, Beibl. p. 258 adn. 3 et v. p. 1026, 41.* [*aliter p. 1028, 15*]): α *c. obi.*: ① *obi. sunt homines*: TERT. praescr. 42, 1 ethnicos; *opp.* convertendi ([*v. vol. IV 868, 63*]. PASS. Barth. 8 p. 148, 3 [a- *R*, ver- *P?*]; *gr.* ἀπέστρεψα ... ὑπέ-). ITALA Matth. 24, 24 (Tert. anim. 57 p. 393, 6) ad -endos ... electos (πλανῆσαι, VVLG. ut in errorem inducantur). HERM. Pal. mand. 6, 2, 4 servos dei (καταστρέφοντα, *item vulg.*). IREN. praef. 1 multos -unt attrahentes eos *eqs.* (ἀνατρέπουσιν). CYPR. epist. 60, 3 p. 694, 9. PRISCILL. tract. 1, 7 p. 8, 6 dubios; *syn.* deducunt (5, 84 p. 64, 4). *al.* CONC.[S] I 3 p. 16, 18 corrigere -sos (*subst., v. p. 1026, 83; gr.* τοὺς διεστραμμένους). RVSTIC. Conc.[S] I 4 p. 71, 21 Cyrillianos ... seductione ... ac muneribus omnes fere, ut ita dicamus, -isse (*gr.* ἀπατήσαντας. *cf. I 5 p. 378, 40* decepisse *et v. supra l. 18*). PASS. Barth. 8 p. 148, 3 (vert- *M, P?*; a- *R*; *gr.* ἀποστρέψας). PASS. Perp. 3 p. 64, 11 (a- *l. v.*; *gr.* πείθειν). *et al.* ② *animum, mentem* (*aliter l. 14. p. 1031, 82*): ITALA Ezech. 13, 18 (Optat. 1, 2 p. 4, 12 *al.*) vae facientibus velamen ... ad -endas animas. animae -sae sunt populi mei *eqs.* ([διαστρέφειν ... διεστράφησαν, VVLG. ad capiendas ... caperent; *hebr. rad.* צדה *'capere'. cf.* OPTAT. 1, 2 p. 4, 9 *ad h. l.* 2, 24 p. 61, 12 *al.*]. *v. et p. 1024, 55*). CYPR. epist. 52, 2 p. 618, 10 ad -endas fratrum mentes (OPTAT. 1, 2 p. 4, 7 [*ad Ezech. l. 34*] simplices. *al.*). ITALA Dan. 13, 56 (Lucif. Athan. 2, 10 p. 166, 9) concupiscentia -tit cor tuum ([*syn.* seduxit; *gr. deest verbum*, VVLG. sub-]. AVG. civ. 1, 27 p. 43, 7 D.). AVG. civ. 5, 23 p. 236, 9 D. *et al.*

β *ad obi. acced. praep.* ab: HERM. Pal. sim. 6, 2, 1 hic corrumpit mentes servorum dei -itque eos a veritate (καταστρέφει ... ἀπό, *vulg.* vertit). BARNAB. 2, 10 *nequam* nos a vita nostra (ἐκσφενδονήσῃ ... ἀπό).

D *motione saepius et tamquam imitus repetita vertere res, quae sub superficie quadam latent, infixae sunt sim.; i. q.* **agitare, turbare, miscere,** *sursum deorsum versare* (GLOSS. *v. p. 1026, 80. cf. et s. II, p. 1030, 13*): **1** *corporaliter sive localiter*: **a** *liquida* (*vi ventorum praeter infra l. 57 [de remigibus]; nota de peragitando decocto* [*c. praep.* ad]: *infra l. 63. cf. s. c [infra l. 79] et v.* PORPH. Hor. epod. 10, 5 [*ad* 'inverso mari'] quid est -so [in- *edd. a Fabricio*] mari? an contrariis fluctibus? ['*an* quid est ⟨inverso mari⟩? -so mari an contrariis fl.'? *Heraeus*]): VERG. Aen. 1, 43 *Pallas* disiecitque rates -titque aequora ventis (STAT. Theb. 5, 141 en validis spumant -sa lacertis aequora [*v. p. 1023, 27*]). OV. epist. 7, 42 adspice ut -sas (ad- *E*) concitet Eurus aquas ([*v. p. 1023, 27*]. PETRON. 123 v. 234 auster ... pulsas -tit aquas). SEN. Ag. 475 undique incumbunt simul rapiuntque pelagus infimo -sum solo (*sic A recte*, infimum -so polo *E*) *venti* (*cf. Soph. Ant. 590* κυλινδεῖ βυσσόθεν ... θῖνα κτλ. *et v. infra l. 84*). epist. 4, 7 momento mare -itur (STAT. Theb. 5, 704). *nota* (*v. supra l. 52*): CHIRON 925 p. 277, 24 haec omnia ... decoques in cacabo novo, ad mellis grassitudinem -antur (*i. 'tamdiu peragitentur, dum mellis crassitudinem habeant'*).

b *solida, fere i. q. eruere, effodere*: α *versando, agitando aperire* (*arando l. 71*): ACC. trag. 400 Triton fuscina -ens specus *eqs.* ([*v. p. 844, 66*]. *cf. sim. de mole alqa. eruenda*: CATVLL. 66, 43 ille quoque -sus mons *Athos* est, quem maximum *eqs.* [*sc. 'ferro effossus' per hyperbolen pro 'perfossus'; aliter p. 1027, 64. 72*]). VAL. FL. 7, 75 -so iacias (*Iason*) dum semina campo ([*v. l. 67*]. *cf.* AVIAN. fab. 28, 11 *bos* -sam pedibus dispergit harenam [*v. p. 1023, 27*]). β *versando egerere herbas* (*c. abl. instr.: l. 74; aliter p. 1028, 44*): PALLAD. 6, 4, 2 si quis lupinum stercorandi agri causa seminabit, aratro illum ... debebit -ere ([*Colum. 11, 2, 44* subvertit; *cf. Geopon. 3, 5, 7* σκάπτειν ... τέμνειν]. *sim.* 9, 2. 10 tit., 9). PELAGON. 27 radicinas ipsas, quas plerumque aratrum -it (*gr. Hippiatr. II p. 88, 10* ἄγρωστιν ... οἱ γεωργοὶ τῷ ἀρότρῳ ἀποτέμνουσιν).

c *de flexu corporis ab imo usque repetito* (*videtur imago ex usu q. e. sub a [supra l. 51] esse derivanda*): CVLEX 180 furit stridoribus *serpens*, ... flexibus -sis (-vex- *Γ*) torquentur corporis orbes (*ΓFS*, torquetur ... orbis *rell.*; *cf. Leo ad l.*).

2 *translate*: LVCR. 5, 163 dicere ... nec fas esse *a dis* ... fundatum *mundum* ... sollicitare ... nec verbis vexare et ab imo -ere summa ... desiperest (*i. 'ab i. usque ad s. vertere'; cf. Munro ad l. et v. p. 1029, 60. vix ad 1 A 1 b, p. 1027, 33*).

II *c.* ***delendi, perdendi, tollendi notione*** (*tam sensu plane destruendi [v. l. 25 sqq. p. 1031, 39. 1032, 42 al.; inde i. q. tollere, abolere: p. 1031, 60. 1032, 50 al.; extinguere: p. 1031, 43. 58 al.] quam funditus movendi, affligendi [syn. p. 1031, 35. 49. 1032, 22 al.], vexandi, perturbandi [v. p. 1031, 58. 82. 1032, 33] sim. [i. q. corrumpere, depravare: p. 1031, 45. 1032, 4. 13. 1033, 15]*). *audaciora: pass.* -i (*i. 'tolli'*) *fere i. q. 'desinere' p. 1032, 9 (pro dep. 'collabi' [aliter p. 1028, 6]: l. 52); alia v. p. 1031, 3. 1032, 12 (acced. dat. comm.). p. 1033, 20.* *ceterum monendum est propriam vel convertendi (commutandi; v. s. I A, p. 1027, 20) vel prosternendi et miscendi (v. s. I B. D, p. 1027, 50. 1029, 47) vim hic illic adhuc vigere (cf. e. g. infra l. 25 sqq. p. 1031, 36. 41. 1032, 18 sqq. 29 al. praeterea v. ea exempla, quibus opp. vocab. velut*: constituere [*l. 38. 78. p. 1031, 33. 76. 1032, 58. 83*], construere [*l. 59*], fundare [*p. 1032, 32*], stabilire [*p. 1032, 23*], stare [*l. 61. p. 1031, 68. 1032, 24*]; firmus [*p. 1032, 30. 71. 80*]. *al.*). *cf. et -ere alcis. rei* statum: CIC. rep. 1, 51 hunc optimum statum *rei p.* pravis hominum opinionibus -sum ([QVINT. inst 2, 16, 4 civitatium; *antea*: turbaverint]. TERT. anim. 17 p. 325, 12 totum vitae st. HIER. epist. 52, 11, 3 quidquid inebriat et st. mentis -it).

A ***proprie*** (*sc. corporali destructione*): **1** *c. plena vi delendi, i. q. excidere, demoliri, diruere, vastare sim.*:

a *res*: α *urbes, aedificia, opera exstructa, arte vel manu facta sim. (nota* 'vasa baculis': *i. q. concutere infra l. 73. in imag. l. 75. cf. l. 70*): RHET. Her. 4, 27, 37 populus Romanus Numantiam delevit, Karthaginem sustulit, Corinthum disiecit, Fregellas -tit. CIC. Verr. II 2, 160 istius ... statuam (*ibid.* [*syn.* deiectae]. ad Brut. 1, 15 [9, 23], 9; *opp.* statuissemus [*ibid.*]. *et al.*). dom. 62 *villam* funditus. 101 domum meam (*ibid.* publicata ... et -sa [102]. 105. 147 [*opp.* aedificata]. har. resp. 39 *al.* OV. epist. 3, 36. *et al. cf.* FIRM. math. 3, 4, 17 p. 119, 16 numquam ... Mars d. suam -it [6, 31, 62 p. 165, 19; *opp.* tuetur. *cf. et p. 1031, 49*]). Sest. 35 urbem ... excisam et -sam (off. 1, 82 [*coni.* diripiendis]. *al.* VERG. Aen. 2, 746 OV. fast. 2, 689. LIV. 32, 33, 16 funditus -isse ac delesse. *al.* MANIL. 2, 596 *al.* SEN. contr. 10, 6, 2 [*opp.* servantur]. SEN. Tro. 41 ruinas urbis -sae. *al.* OROS. hist. 1, 16, 1 [*opp.* constituendo]. *et saepe*). har. resp. 6 *Carthaginem Scipio* (Tusc. 3, 54 *al.* PLIN. nat. 33, 57. *et al.*). Phil. 2, 107 bustum in foro. 4, 13 Numantiam; *syn.* exciderunt ([*cf.* fat. 27]. EVTR. 4, 17, 2 a solo. *et al.*). nat. deor. 1, 115 deorum ... templa et aras (t.: QVINT. decl. 323 p. 274, 10 -sis exustisque. SVLP. SEV. chron. 2, 30, 6 *al.* aras: SEN. dial. 7, 26, 5. ITALA iud. 6, 25 [Lugd.]; καθελεῖς, VVLG. destrues. AMM. 22, 11, 9 [*opp.* locatam]. *al.*). *al.* VERG. Aen. 9, 529 *turrem* Itali summa ... vi (LIV. 34, 29, 6. *et al.*). 10, 45 per -sae ... fumantia Troiae excidia (OV. fast. 1, 523 [*opp.* resurges]. SEN. Tro. 285. *et al.*). HOR. epist. 2, 2, 34 castellum ... praetor (*cf.* GREG. M. in Ezech. 1, 9, 9 p. 874[A] urbes erutas, -sa castra). PROP. 2, 1, 29 -sos ... focos ... gentis Etruscae. LIV. 5, 53, 5 Romam (*opp.* restituere. *cf.* SIL. 17, 189 -sam ... excindere R.). 32, 16, 11 muri partem ... operibus hostium ([CVRT. 7, 2, 29. VVLG. Sirach 49, 15 qui erexit nobis m. -sos et stare fecit portas; *i. 'collapsos'. gr.* πεπτωκότα. *v. l. 10. p. 1026, 83 al.*]. *cf.* VAL. MAX. 4, 1, 12 [*in compar.*] moenia nostrae urbis -sa sunt; *sc. Scipio interemptus* [SIL. 3, 2 Sagunti]). 31, 26, 12 diruere ... templa ac simulacra -ere (AVG. cons. euang. 1, 19, 27 p. 26, 9 -i ... -suiri [*BO*, aeversu∗ri, *eras.* i, *H*[1]; *v. p. 1026, 75*]. *al.*). 35, 21, 5 Tiberis ... duos pontes, aedificia multa ... -tit. *al.* SEN. Herc. f. 998. Phoen. 557 Thebas (*antea*: erue. QVINT. inst. 5, 10, 111). dial. 5, 33, 1 civitates longo saeculorum labore constructas (*i. 'urbes'. sic etiam*: ITALA iud. 9, 45 [Lugd.]; τὴν πόλιν καθεῖλε, VVLG. destructa. *al.* AVG. civ. 21, 24 p. 533, 29 D. [*opp.* stantibus ... moenibus]. *al. cf. p. 1032, 29*). *al.* LVCAN. 8, 490 -it ... arces respectus honesti ([*antea*: perit]. *cf.* SIL. 17, 375 *Scipio* servatas ... funditus arces *Carthaginis*). SIL. 6, 86 Sidonia tecta. INSCR. Notiz. archeol. 2 (1916) p. 155 (*in miliario imp Hadr., a. 118/19*) *Hadrianus* viam quae tumultu Iudaico -sa et corrupta erat, res(tituit) (CIL XII 107 [*a. 163*] vi torrentium e⟨v⟩ersas). CIL III 324 (*a. 285/305*) lavacrum thermarum Antoninianarum funditus -sum (IX 2338 [*ca. a. 350/60*]; *opp.* restituit). CAPITOL. Gord. 34, 5 *al.* AMM. 17, 7, 3 ... typhones suburbana funditus. *al.* VVLG. sap. 5, 24 (*alleg.*) malignitas ... sedes potentium. *al.* AVG. civ. 17, 23 p. 253, 29 D. Hierusalem (*al.*). *al.* COD. Theod. 16, 10, 18 (*a. 399*) aedes. *al.* PALLAD. hist. mon. I 42 p. 328[B] (*gr. p. 148, 7* παρέδωκεν ἀπωλείᾳ). *talia persaepe.* *nota* (*v. supra l. 26*): VEN. FORT. vita Pat. 5, 17 vasa ubi pulmentaria decoquebant, singula suis baculis -erunt. *per imag.* (*v. supra l. 26*): CIC. Catil. 4, 13 *Lentulus* ad -enda rei publicae fundamenta Gallos arcessit ([*sim.* Att. 1, 18, 3 ille annus duo firmamenta rei p. per me ... constituta -tit]. *cf.* SEN. Tro. 6 columen -sum occidit pollentis Asiae [*i. Troia*]. *al.*).

β *loca culta, terras: i. q. vastare* (*cf. et p. 1032, 17; aliter p. 1031, 9*): SEN. Herc. f. 934 nullus ... nive nutritus agros amnis -sos trahat (*cf.* COLVM. 1, 7, 6 *frumentarium fundum*; *syn.* vexant). VLP. dig. 2, 11, 2, 8 locum (*fort. et* QVEROL. p. 29, 4; *v. p. 1023, 43*). VVLG. Sirach 10, 19 terras gentium -tit dominus et perdidit ... us-

[*K.-M.*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

que ad fundamentum *(gr. 10, 16 κατέστρεψεν)*. OROS. hist. 3, 8, 5 Atilius ... Liparam Melitamque insulas (6, 4, 2 Cretam).

b *aliquem (de bestia, i. q. discindere, dilacerare; nota opp.* convertere): ITALA Matth. 7, 6 (Tert. uxor. 2, 5 p. 689 Oe.) ne *porci* conculcent ... *margaritas* et conversi vos quoque -ant *(στραφέντες ῥήξωσιν,* VVLG. dirumpant).

2 *not. debilitata (latin. recentiore) i. q. damnum, detrimentum inferre, laedere (fere reparandum, restituendum. p. p. p. subst.: infra l. 14)*: **a** *de bestiis agros, culturas sim. laedentibus (aliter p. 1030, 80)*: GREG. TVR. Franc. 7, 22 p. 305, 3 si expellebantur *equi* ab his, quorum -bant labores. LEX Burg. lib. const. 23, 5 ut quod porci -erint, componatur. 89, 1 ab animalibus et pecoribus *vineae. ibid.* ipsae vites. *al.* LEX Visig. 8, 3, 13 *(opp.* integer). *ibid.* quae a pecoribus -sa fuerint. *passim.* *inde* ēversum, -ī *n. pro subst. i. q. damnum (v. supra l. 9)*: SVLP. SEV. chron. 1, 18, 6 si cuius pecora alterius sata depaverint, dominus pecoris -a restituet. **b** *de hominibus animalia domestica vexantibus*: LEX Burg. lib. const. 49, 4 caballos; *opp.* servatos (LEX Visig. 8, 3, 13 si quis caballum aut pecus [*v. l. 23*] alienum in vinea ... invenerit, non expellat iratus, ne ... -at. 8, 5, 7 c. suum vel animal [*v. l. 21*]. *al.*). 73, 1 aut periclitatum ... aut -sum animal aut debilitatum ([*anteced.*: damnum faciat; *cf. q. seqq.*]. LEX Visig. 8, 5, 7 errantia. *al.* [*v. et l. 20*]). LEX Visig. 8, 3, 13 si pecora, dum ... *iratus* expellit, -erit, domino ... damnum ... restituat (8, 4, 20 *al. v. et l. 19*). *talia passim.*

B *translate (c. respectu et rerum externarum velut condicionis, gradus, fortunae sim. et interiorum ut affectionis, animi, morum sim.)*: **1** *latiore usu sc. quibuslibet modis perdere, affligere, conturbare sim.*: **a** *homines (deos infra l. 46)*: *α singulos (refl. v. infra l. 49.* AVG. *v. p. 1026, 43)*: CIC. Quinct. 74 per se adflictum atque -sum propinquum suum. Verr. II 2, 159. 3, 48 -sis funditus aratoribus (II 3, 77 [*seq.* adflicti, perditi]. II 3, 215; *opp.* sublevarat. *al.*). dom. 125 iura constituisti ... quibus in te conversis ... alios -re⟨s⟩. Phil. 14, 14 ego qui Catilinam haec molientem sustulerim, -erim, adflixerim. leg. 3, 24 Ti. Gracchum ... sublatus intercessor -tit *(seq.* perculit; *v. p. 1030, 14)*. CAEL. Cic. Att. 10, 9ᵃ, 5. CIC. epist. 5, 2, 8 me ... non iudicio ... sed vi atque impressione. *al.* VAL. MAX. 5, 10, 3 se ... subrutum et -sum. *al.* SEN. Herc. f. 477 Euryti ... -si domus (*i. per hypallagen pro* '-sa d.'; *v. infra l. 49*). Tro. 416. 431 ne desit -sis metus (*pro subst.; v. p. 1026, 83*). IVV. 10, 108 Crassos ... Pompeios, *Caesarem.* TERT. adv. Marc. 1, 22 p. 318, 18 funditus *antichristum.* ITALA Ier. 17, 13 (Aug. c. Faust. 13, 16 p. 397, 18) -entur, quoniam dereliquerunt ... dominum (*i.* '*extinguentur*'; *ἐπὶ τῆς γῆς γραφήτωσαν,* VVLG. in terra scribentur). VVLG. Sirach 4, 35 (*aliter gr. 4, 30*). AVG. civ. 1, 33 p. 50, 13 D. (*syn.* corrumpi). cons. euang. 1, 27, 42 p. 42, 4 -sis dis aliis (1, 29, 45 p. 45, 3). *al.* SALV. gub. 6, 72. PRISC. Anast. 202 socios ... furtis. *et al.* *v. et l. 53.*

β hominum complexum, populum sim.: CIC. Deiot. 33 multos ... vexatos ..., multas adflictas et -sas domos (LIV. 40, 8, 11 se stirpemque suam, domos, regna funditus [*v. l. 30. p. 1032, 38*]. PHAEDR. 3, 10, 50 a radicibus. SEN. Ag. 912 funditus [*seq.* occidunt]. *et al.* [*v. vol. V 1, 1985, 15 sqq. et cf. l. 39. p. 1030, 31*]). fin. 1, 43 cupiditates ... non modo singulos homines (*v. supra l. 30*), sed universas familias -unt (SALL. rep. 2, 3, 7 ab stirpe). VERG. georg. 1, 500 -so ... saeclo. LIV. 36, 34, 4 gentem (*al. v. infra l. 70*). VELL. 2, 115, 4 paene funditus *Delmatae* (*cf.* SEN. Tro. 532 Phrygibus ... -sis [863 *al.*]). ITALA III reg. 18, 17 (Lucif. Athan. 1, 16 p. 95, 9) Israel (ὁ διαστρέφων, VVLG. conturbas). VVLG. I Macc. 7, 26 populum (ἐξᾶραι).

b *res*: *α varias incorporales (saepius i. q. tollere, auferre: v. l. 66. 72. 73. 79. p. 1032, 16 al.)*: ENN. ann. 258 non semper vestra -it, nunc Iuppiter hac stat (*cf. Norden, Enn. u. Verg. p. 49*). ACC. trag. 366 summam gloriam -i sines tam desubito? CIC. leg. agr. 2, 50 hanc ... legem ad illius (*Pomp.*) opes -endas ... comparari (*cf.* VERG. Aen. 2, 603 divum inclementia ... has -tit opes [*sc. Troiae; cf. vs. 4* eruerint]. CVRT. 8, 5, 6 regum. *al.*). Rab. perd. 2 in his rebus (*sc. auctoritate senatus sim.; cf. p. 1032, 63*) -endis (*cf.* off. 2, 3 utinam res p. stetisset ... nec in homines non tam commutandarum quam -endarum rerum cupidos incidisset! *al.* VERG. Aen. 3, 1 res Asiae Priamique ... gentem [*v. supra l. 55*]). Sest. 1 (*syn.* violarint, vexarint, perturbarint). Brut. 238 *Macri* si vita ... mores ... vultus ... non omnem commendationem ingeni -ret. fin. 2, 80. 3, 10 honestum ... quasi virtutis lumen extinxeris et virtutem penitus -eris (SEN. dial. 9, 15, 1). ac. 2, 31 totam vitam ... funditus (Tusc. 3, 58 LACT. inst. 3, 7, 3 *al.*). off. 3, 22 societas hominum et communitas -atur (3, 28 *a dis* constitutam. *cf.* LIV. 34, 31, 6; *syn.* violavi). Att. 11, 16, 2 (*opp.* correxit). ad Q. fr. 3, 2, 1 *al.* LVCR. 3, 84 pietatem ([*F*, -e *rell.*]. Ps. QVINT. decl. 17, 2 p. 303, 4). OV. met. 13, 623 non ... -sam ... cum *Troia* ... esse spem quoque (QVINT. decl. 267 p. 89, 20 adulescentiae ... cupiditatibus). LIV. 30, 30, 21 decora (30, 32, 4; *opp.* cumulaturi). 36, 15, 2 coeptā segnitiā (*cf.* SEN. nat. 4 praef. 15 propositum meum). SEN. contr. 1, 7, 17 quomodo animi magnis calamitatibus -rentur (*sim.* [*cf. p. 1030, 7*]: TERT. anim. 17 p. 325, 2 sensus. DICT. 3, 25 divinitus vobis -sa mens est [AVG. agon. 9, 10 p. 112, 22 ebrietas]. VVLG. act. 15, 24 turbaverunt vos verbis -entes animas vestras [*ἀνασκευάζοντες.* ACT. Petr. 15 non corrumpes a. ... quas -bas et contristabas]. *al. aliter p. 1029, 14. 33*). PHAEDR. 2, 4, 5. SEN. benef. 1, 10, 1 -sos mores (TAC. ann. 14, 20 abolitos paulatim patrios m. funditus). dial. 11, 13, 6 mala. *al.* PETRON. 140, 6. QVINT. inst. 2, 17, 34 non -it opus rhetorice quod efficit ([*antea 30*: destruit; *seq.* solvit]. *cf.* TERT. adv. Marc. 3, 8 p. 389, 23 totum dei o.). TERT. pudic. 5 p. 227, 11 -endae pudicitiae. anim. 52 p. 385, 4 nihilo refert integram abire corporis navem an dissipatam, cum animae navigatio -atur (*v. p. 1030, 9*). adv. Prax. 29 p. 285, 12 ut *apostolus* duritiam pronuntiationis scripturarum auctoritate molliret et scandalum auditori -ret (*i.* '*demeret*', '*evitaret*'; *cf. p. 1030, 11*). adv. Marc. 4, 4 p. 429, 27 emendator ... evangelii a *Tiberio* usque ad *Antoninum* ... -si Marcion (*i.* '*corrupti*', '*adulterati*' [*v. p. 1030, 8*]. *sic etiam*: 4, 5 p. 432, 7 evangelii veritatem). *al.* CAEL. AVR. chron. 4, 7, 96 bitumen ... saepe ... fastidium ingessit -so appetitu. *et passim.*

β rem publicam, imperium, territorium (cf. p. 1030, 80): QVADRIG. hist. 8 ad rem publicam -endam (CIC. Mil. 24. Phil. 10, 12; *opp.* conservandam. *al.* QVINT. inst. 8, 2, 9 [= SVET. Iul. 53; *verba Catonis*] Caesarem ... sobrium accessisse. *al.* RHET. Her. 4, 28, 38 radicitus -isti [*seq.* deiecisti]. CIC. Verr. II 2, 132 leg. agr. 1, 19. Sest. 5 in ruinis -sae atque adflictae. 67; *opp.* servasset [*al.*]. Phil. 2, 52 [*syn.* deleri]. fin. 4, 65; *opp.* stabilire. off. 3, 4 plura brevi tempore -sa quam multis annis stante r. p. scripsimus [*cf.* Att. 15, 11, 4]. *al.* LIV. 23, 2, 4 [*opp.* incolumi]. *et passim* [*v. et p. 1030, 19. 76*]). CIC. div. in Caec. 7 populatae, vexatae, funditus -sae provinciae (Att. 5, 16, 2 in perditam et plane -sam in perpetuum pr. *al.* BELL. Afr. 26, 3 [*syn.* perire]. *et al.*). Verr. II 4, 76 funditus ... illam (*sc. Segestanorum*) civitatem (Pis. 57 [*syn.* perditae]. leg. 2, 39 totas. Lael. 23 quae tam firma c. est, quae non odiis ... funditus possit -i? *al.* LIV. 30, 16, 6 *al.* Ps. QVINT. decl. 12, 19 p. 235, 23; *opp.* servem. PLIN. paneg. 34, 2 ne fundata legibus c. -sa legibus videretur. PASS. Theclae 9 p. 25, 1 [*Cabcd*; sub- *A*; commovet atque sollicitat *B*]. *al. et passim* [*v. et p. 1030, 59*]). off. 2, 80 Graeciam. Att. 9, 9, 2 perire melius esset in patria quam patriam servando -ere (FLOR. epit. 2, 15, 9). LIV. 34, 4, 2 *luxuria* (*sim.*) omnia magna imperia -erunt (VAL. MAX. 2, 7, 13 SEN. epist. 91, 6. TAC. hist. 1, 30 vitia ... -ēre i. *al.* [*aliter infra l. 67*]). OCTAVIA 816 *Achilles* regna -tit Priami (SIL. 3, 590. *v. et p. 1031, 50*). TAC. hist. 1, 50 prope -sum orbem ... sed mansisse ... imperium (CLAVD. 5, 19). CLAVD. 5, 424 -sis ... Rufinum divide terris. *et al.*

γ rem familiarem, pecunias (aliter p. 1033, 20): CIC. Quinct. 53 hominis propinqui fortunas funditus. Ps. QVINT. decl. 13, 12 p. 257, 23 credo depopulatos agros -sosque (vers- *B V*) reditus. VLP. dig. 47, 6, 1 pr. ne ... *servi* -ant domini patrimonium (AMM. 16, 8, 8. COD. Theod. 8, 5, 7 [*a. 354/360*]. *cf.* CYPR. eleem. 19 p. 388, 10 [*alleg.*] p. deo creditum ... *non* calumnia ... forensis -it). LAMPR. Alex. 20, 4 aerarium (*fere i. q.* '*exhauriret*'). COD. Theod. 12, 1, 14 (*a. 326/353*) decurio -ens fiscalia commoda (*v. adn. crit.*).

2 *strictiore usu*: **a** *i. q. vim, auctoritatem tollendo irritum reddere, resolvere, infringere*: *α in universum*: Ⓘ *incorporalia: varias res, quales ad instituta publ. vel privata (iure, legibus sim. sancta) pertinent*: CIC. Verr. II 2, 46 -e leges, testamenta (*v. infra l. 69*), voluntates mortuorum, iura (*v. infra l. 58*) vivorum (Catil. 1, 18; *syn.* perfringendas. prov. 46; *syn.* perditae. Phil. 1, 19 [*opp.* defenditis]. LIV. 3, 55, 4 consularem l. ... decemvirali potestate. *et al.* *cf.* VLP. dig. 37, 14, 16 pr. legis praeceptum). Verr. II 3, 21 cum haec *iura* essent ita constituta *decumano*, Verres ... inventus est, qui haec non commutaret, sed -ret (*cf.* QVINT. decl. 341 p. 346, 8 publicum. GAIVS dig. 40, 9, 3 aut -ere aut minuere i. electionis. *v. l. 55*). dom. 41 pontifices et ... augures ... tribunatum tuum (*cf.* SALL. or. Lep. 23 tribuniciam potestatem [LIV. 4, 42, 6 *al.*]). Mil. 90 *curiam i. auctoritatem senatus* (*cf. p. 1031, 67*). SALL. rep. 2, 13, 3 utei libertatem -sam restituas. LIV. 8, 30, 11 maiestatem dictatoriam et disciplinam militarem a magistro equitum victam et -sam (8, 34, 3). TAC. ann. 16, 22 imperium (*i. dominationem imperat.*; *seq.* perverterint [*cf. supra l. 36*]). GAIVS dig. 38, 2, 7 iudicium; *opp.* comprobare (VLP. dig. 29, 4, 4, 1). COD. Iust. 3, 28, 35 pr. totam observationem testamentorum ([*opp.* tuetur]. *cf.* 6, 28, 4, 1 filius ... testamentum -bat [*ibid.* 6, 28, 4, 6]. *v. supra l. 54*). 8, 55, 10, 1 donationes (*opp. antea*: firmas illibatasque). Ⓘⓘ *vim corpoream (in re bell. de machinis ita tollendis, ut nil iam valeant)*: VITR. 10, 16, 2 machinationes *oppugnatoriae hostium* ... ex tempore sollerti consiliorum celeritate sine machinis saepius -untur.

β peculiariter: adversariorum dicta, sententias, praecepta sim. argumentando, contra dicendo, disputando (inde ipsos adversarios p. 1033, 11); i. q. refutare, dissolvere sim.: CIC. Mur. 29 vestra responsa atque decreta ... -untur saepe dicendo (*opp.* firma esse). de orat. 2, 161 *Carneades* nullam umquam in ... disputationibus rem defendit, quam non probarit, nullam oppugnavit, quam non -erit. orat. 122 sua confirmare, adversaria -ere. fin. 1, 25. ac. 2, 15 Arcesilas ... constitutam philosophiam (*inde* LACT. inst. 3, 6, 7). 2, 18 ut retineamus eam definitionem, quam Philo voluit

[K.-M.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

-ere. *al.* SEN. epist. 94, 21. QVINT. inst. 7, 2, 12 ita -so quo defendimur *eqs.* 7, 3, 23 *finitio* duobus generibus -itur, si *eqs. al.* TERT. anim. 24 p. 340, 7 totum illud pariter . . ., cui *eqs.* IREN. 1 praef. 2 *sententiam* (*gr.* ἀνατρέπειν). LACT. inst. 2, 8, 50 quia *Epicurus* nihil novi potuit reperire, ut . . . dissentire a ceteris videretur, vetera voluit -ere. 2, 8, 54 providentiam divinam (*syn. antea*: tollere). *al.* FIRM. math. 1, 1, 3 p. 5, 2 disputationum argumentis vim totam divinitatis (*cf.* AVG. civ. 5, 9 p. 202, 27 D.). AVG. civ. 10, 11 p. 418, 20 D. c. Cresc. 2, 33, 41 p. 400, 18 quid ingeram, quod vestrum -at et absumat errorem (c. Petil. 1, 26, 28 p. 22, 2 *al.*). *al.* BOETH. in top. Cic. 5 p. 356, 38 id quod praecesserat (*opp.* confirmetur). *et al.* *ipsum hominem* (*v. p. 1032, 77*): QVINT. decl. 388 p. 439, 5 dum -ere vis testem, alterum dedisti. AVG. c. Pelag. 4, 6, 15 p. 536, 26 nihil sic -it Pelagianos dicentes *eqs.*

b *t. t. med. de vitiando stomacho* (*cf. p. 1025, 72*): PHILVM. med. 1 p. 105, 8 *cholerico umore in ventre congregato* stomachus -itur *eqs.* CAEL. AVR. chron. 1, 4, 127. 132 *medicamen* quod st. -it. ORIBAS. syn. 4, 19 p. 22 (*Aa, La*) *de cacostomachis*: fenus grecus -it st. et sesamus similiter (*gr. p. 171, 11* ἀνατρέπει).

c *i. q. dilapidare* (*syn. l. 22*), *prodige uti* (*cf. p. 1026, 40; aliter p. 1032, 42*): COD. Theod. 12, 6, 1 (*a. 321*) siquem susceptorem -isse constiterit rationem *eqs.* (*syn. postea*: dilapidavit).

deriv.: eversio, everso, eversor, eversus; ? evertibilis.

ēverv- *v.* everb-.

[GLOSS. V 499, 12 **ēvescor** excomedo (*v.* eviscero).]

ēvestīgiō *v. s.* ex *p. 1091, 53.*

ēvestīgo, (-āvī), -ātum, -āre. *ab* ex *et* vestigo. GLOSS. II 303, 45 ἐξιχνεύω exvestigo, indago, investigo. *i. q. investigare*: SEN. contr. 2, 1 (9), 7 *Crassus* post -ta illa fugitivorum arma urbis Romanae divitissimus. [OV. met. 15, 146 (e- *codd. aliquot recc.*) *v. s.* investigo.]

[**euēthēn** AMM. 22, 8, 33 (*trad.*) *nunc gr.* εὐήθη *ed.*]

PS. SORAN. quaest. med. 198 p. 267, 35 quid est **euexia**? (*i.* εὐεξία). bona aut proba valitudo vel habitudo corporis *eqs.* (*opp. 199* cachexia).

MART. CAP. 8, 816 sicubi . . . circulos perhibebo, ideali quadam prudentia . . . dispensetur. sicque habeatur, cum **ēvexum** (-im R^1, vex- L^1) devexumque (*opp.*) mundum dixero, cum similis cunctis suis partibus sit sublimeturque *eqs.* (*i.* '*rotunda specie sursum directum*'). [*var. l.*: *v. p. 1029, 81.*]

eufr- *v.* euphr-.

POL. SILV. nom. anim. chron. I p. 544, 9 (*inter natantia*) corvus. pardus. delfin. **euga.** congres *eqs.* ('euca' *accipit Schuchardt, Zschr. Roman. Phil. 30, 1906, 720 et cft. c.* 'nüneuke' *i.* 'Neunauge').

eugae *v.* euge.

PLIN. nat. 27, 82 glaux *herba* (*v. app. cr.*) antiquitus **eugalacton** (erg- *RE, i.* εὐγάλακτον) vocabatur, cytiso . . . similis *eqs.* *K.-M.*

***euge** *interiectio,* εὖγε. *producitur ultima syllaba: in arsi*: PLAVT. Most. 260 TER. Andr. 345. *in thesi*: PLAVT. Bacch. 1105, *ita ut Richter (Studemund Stud. I 516 sqq.) et Lindsay (ubique in edit. Plaut.) scripturam* eugae, *quam praebet Plauti cod. A sexies (v. l. 78. 84. p. 1034, 11 [ter]. 13), cod. B semel (v. p. 1034, 15), praeferant. at v. Walde-Hofmann, Et. Wb. s. v.* eu. *de notione*: GLOSS.^{L} III Abol. EV 16 -e: laetus (-tantis?); alibi 'va', sed hoc duabus partibus Donatus, sive in bona sive in mala (*v. adn.*). 19ª -e: laudatio sive salutatio (*cf.* IV Plac. E 5). V Aa E 607 -e: vox bona praeclara. GLOSS. bene. gaude. *al.* DIOM. gramm. I 419, 9 laudantem ut -e. GRAMM. suppl. 218, 15 SCHOL. Hor. Vind. ars 328, *v. p. 982, 24. cf. p. 1034, 17. 18. 28. 29.* NOT. Tir. 119, 43 -e. 119, 44 -e, -e. *legitur ap.* PLAVT., TER., PERS., MART., GRAMM., QVEROL., VVLG. (*inde ap. Eccl.*), MART. CAP., ENNOD., INSCR.

[*variat c.* fuge (-ae): *v. l. 84. p. 1034, 9. 13. falso trad. pro* fugae: PLAVT. Asin. 555 (*corr. Buecheler*). *probabiliter leg.* fige: ITALA Is. 54, 2 (Hesych. in lev. 25, 31 p. 1125^C) -e, non parcas (πῆξον, μὴ φείσῃ, VVLG. ne parcas); *cf. ibid.* (Hier. in Is. 54, 2 p. 516^C) pelles aulaeorum tuorum fige, ne parcas. CIL IV 1909 *suppl. Zangemeister* (*cf. p. 1034, 6*). PETRON. 58, 3 eug' euge *ex* geuge *coni. Thomas, Stud. z. lat. u. gr. Sprachg. 1912, p. 110* (*cf. vol. VI 2, 1973, 7*).]

interiectio gaudentis, approbantis sim.; fere i. q. eu, recte, bene (*fusius tractat Richter loco l. 50 allato. iteratur: v. infra l. 82. p. 1034, 9. 15. 31. 32. al.* *acced. adv.*: *v. infra l. 75. 82. 83 al.* *seq. vocat.*: *v. l. 78. 80 al.* [*fort. dat.*: *v. p. 1034, 32*; ? *acc. exclamat.*: *v. l. 76*]. super: *v. p. 1034, 34*): **1** *in universum* (*ironice e. g. p. 1034, 1*): **a** *absolute*: PLAVT. Amph. 802 quid postquam lavi? :: accubuisti. :: -e optime. nunc exquire. Bacch. 991 adero. :: ⌊-e (eu *CD*). litteras minutas!⌋ :: qui quidem videat parum; verum, qui satis videat, grandes satis sunt (⌊ ⌋ *sine distinctione Leo, Lindsay*) Epid. 356. Merc. 283 Lysimache, salve. :: -e (-ae *A*) Demipho, salveto (*cf. de salutantibus*: Most. 1076 Stich. 660. TER. Andr. 345 o Pamphile, te ipsum quaero. -e [*v. supra l. 49*], Charine! [*cf.* SCHOL. Ter. p. 84, 3 -e: salve, vox salutantis]). Mil. 241 apud ⟨te⟩ eos hic devortier dicam hospitio. :: -e, -e, lepide, laudo commentum tuom. 967. Most. 587 iam hercle ego illunc nominabo. :: -e strenue. Persa 557 (-ae *A*). Pseud. 323 (fuge *A*). 712 *al.* PERS. 1, 49 recti finem . . .

esse recuso '-e' tuum et 'belle' (*cf.* PRISC. gramm. II 552, 9). 1, 75 -e poeta. 1, 111 -e omnes, ⟨omnes⟩ bene, mirae eritis res (*distinxit post* bene *Buecheler*). 5, 167. MART. 2, 27, 3 effecte! graviter! cito! nequiter! -e! beate! MART. CAP. 8, 809. ENNOD. carm. 2, 60, 7 -e vetustorum reparator, perge, novorum conditor. CIL IV 1590 (*Pompeiis*) -e Issa (1591. *cf.* 1592 ⟨G⟩enialis -e). XI 259, 3 -e, Simon Petre, et . . . suscipe munus (10). *et al.*

b *acced. sententia, qua quasi explicatur -e*: PLAVT. Aul. 677 -e, -e (fuge fuge *cod., corr. Camerarius*), di me salvom . . . volunt (*cf.* Rud. 1037). Bacch. 1105 -e (*v. p. 1033, 49*), socium aerumnae . . . video. Epid. 9 -e (-ae *A*), corpulentior videre. 493 -e, -e (-ae, -ae *A*), Epidice, frugi es. Mil. 213. Most. 312 Callidamates . . . incedit. -e, oculus meus, conveniunt manuplares eccos (*cf.* 686 [-ae *A*, fuge *P*]. Poen. 576 [ecce *P*]. Truc. 503 [*v. adn. crit.*]). 638. Persa 90 me dicit, -e (-ae *B*). 462 -e, -e, exornatu's basilice (*cf.* QVEROL. p. 9, 8). Rud. 164. Truc. 186 *al.* TER. Ad. 911 pater lepidissime. :: -e, iam lepidus vocor (*cf.* SCHOL. Ter. p. 121, 27 -e: secum. congratulantis est). Haut. 677 -e habeo optumam *rationem* (SCHOL. Ter. p. 121, 27 -e: exultat). TERT. adv. Marc. 4, 17 p. 474, 22 -e, Marcion, satis ingeniose detraxisti illi pluvias et soles, ne creator videretur. QVEROL. p. 21, 23. 24, 9. HIER. epist. ed. Morin (Bull. d'anc. litt. 3, 1913) p. 56, 73. VVLG. Matth. 25, 21 (= 25, 23) -e serve bone, . . . quia super pauca fuisti fidelis, super multa te constituam *eqs.* ([*gr.* εὖ. Luc. 19, 17, *gr.* εὖγε]. *citant*: PAVL. NOL. epist. 34, 3 p. 305, 15 *al.* EPIST. pontif. 388 Conc.^{S} I 2 p. 94, 14. *et al.*). CYPR. GALL. gen. 615. ENNOD. epist. 2, 28, 2 p. 70, 3. *v. et Hofmann, Umgangsspr., p. 27.*

2 *spectat ad insultationem inimicorum* (*cf.* HIL. in psalm. 69, 3 p. 343, 8 -e -e . . . inridentium vox est *eqs.* CASSIOD. in psalm. 39, 20 p. 293^C -e verbum quidem praeconiale est; sed cum recto animo non profertur, ad derisionem trahitur inferendam): VVLG. psalm. 34, 21 dixerunt (*sc. adversarii*): -e, -e, viderunt oculi nostri (34, 25 non dicant in cordibus suis: -e, -e, animae nostrae [הֶאָח נַפְשֵׁנוּ; *dat.* τῇ ψυχῇ *LXX*; *v. p. 1033, 72*]. 39, 16. 69, 4. Ezech. 25, 3 dixisti: -e, -e super sanctuarium meum, quia pollutum est. 26, 2. 36, 2. *cf.* AVG. in psalm. 24, 3 p. 184$^{p.\,med.}$). *Burckhardt.*

GLOSS.^{L} V Aa E 604 **eugenēs** (*i.* εὐγενής) nobilis seu nobilitas eugenīa (εὐγένεια. *cf.* I Ansil. EV 127 nobilis Graece, Eugenia ergo nobilissima. *v. l. 51 et cf. Onom.*). Corp. E 333 -es nobiles (nobilis *leg.*).

eugeneus, -a, -um. *ab* *εὐγένειος (*cf.* εὐγενής, εὐγένεια). -eus: CATO *l. 45* (*inde* VARRO *infra l. 46*; *at* PLIN. *in eius tem loco afferendo* -i-; *v. l. 46*). -ius: COLVM. *l. 48.* PLIN. *l. 49. 50* (*cf. et l. 41*). *i. q. nobilis, generosus* (*nonnisi de vino, vite; cf. nominis explicationem*: PLIN. *l. 49*): CATO agr. 6, 4 Aminnium *vinum* minusculum et geminum -[a]eum, helvolum minusculum conserito (*inde* VARRO rust. 1, 25, 1. PLIN. nat. 14, 46 -ium; *v. l. 41*). COLVM. 3, 2, 16 frigidum ac roscidum solum . . . commodissime sustine⟨n⟩t -iae (-aginiae *SA*; *v. p. 992, 36*) *vites*, cum sunt in Albano colle (PLIN. nat. 14, 25 -iam *vitem* Taurominitani colles cum generositatis cognomine [*v. l. 44*] misere Albano . . . agro *eqs.* 14, 26 -ia *v.*).

GLOSS.^{L} Corp. E 343 **eugenīa** (εὐγένεια) nobilitas (*v. et l. 37*). *K.-M.*

eugepae *interiectio.* *de origine v. Walde-Hofmann, Et. Wb. s. v.* eu. *fusius tractat Richter, Studemund Stud. I p. 526.* *exclamatio gaudentis, fere i. q.* eu, euge (*ironice e. g. l. 56. 59*): PLAVT. Amph. 1018 sed aedis occluserunt. -ae, pariter hoc fit atque ut alia facta sunt. Capt. 274 -ae, Thalem (euge petalem [*unde* euge potalem P^E] *cod.*) talento non emam Milesium. 823. Merc. 626 di sciunt culpam meam istanc non esse ullam. :: -ae (euge papae *B*), deos absentis testis memoras. Pseud 743 Rud. 170. 437 -ae, salvos sum. Stich. 381. *cf. Hofmann, Umgangsspr. p. 27.* *Burckhardt.*

eugium, -ī *n.* *ab* *εὔγειον (εὔγειον, *cf. Walde-Hofmann, Et. Wb. s. v.*). *de membro muliebri, vagina* (*cf.* NON. p. 107, 26 -um media pars inter naturalia muliebria [*inde* GLOSS. V 641, 24]. *v. Goldberger, Glotta 18, 1930, 58*): LVCIL. 940 (*in vs. corrupto*) Hymnis sine -o ac †destina (*cf. Marx ad l.*). LABER. mim. 25 quare tam arduum ascendas? †an concupisti -um scindere? 140 quae deleritas vos suppolitores facit †cum cano -o puellitari?

AMBR. in psalm. 118 serm. 16, 42, 2 p. 374, 20 *topazion lapis* est . . . quodam genitali opere naturae **euglyphus** (-f- *AGMPR*, -glif- *NOT*; *i.* εὔγλυφος), hoc est bene insignitus atque mirabilis.

euhagēs. *ab* εὐαγής? (*ab Amm. errore lectum pro* οὐατεις *i.* 'vates' [*sc.* ΕΥΑΓΕΙϹ *pro* ΟΥΑΤΕΙϹ]). -is *nom. pl.* (*sic trad.*; -es *Clark*): *l. 79*; -is *acc. pl.*: *l. 78.* *de certis Gallorum iuxta bardos* (*v. l. 79*) *et druidas* (? *v. l. 78*) *viris venerabilibus* (*cf. Ihm, RE V 1737, 29 sqq.*): AMM. 15, 9, 8 (= TIMAG. frg. 3 II p. 320, 25 sqq. J.) viguere studia laudabilium doctrinarum, inchoata per bardos et -is et dry⟨si⟩das (?, dratis *cod.*; *cf. vol. V 1, 2070, 81*). *ibid.* bardi *eqs.*, -is . . . scrutantes †serviani et sublimia naturae pandere conabantur. *K.-M.*

euhān, εὐάν (εὖ ἄν). *vox bacchantium*: ENN. scaen. 125 pariter -n ⟨euhoe euhoe⟩ euhium . . . iuvenum coetus alterna vice inibat (*affert* CHAR. gramm. p. 314, 9 sqq. B. *propter* euhoe [*suppl. Fabricius*; pariter euchoe neucheum *C*]). NOT. Tir. 106, 3. *v. Onom. s. v.* Euhan. [*Burckhardt*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

euhāns, -ntis. [*ab* euhān *more participiorum formatum. W.* (*cf. Walde-Hofmann, Et. Wb. s. v.*).] *scribitur*: euan-: CATVLL. 64, 391, *v. l. 9.* SERV. Aen. 6, 517 *ASRH, v. l. 12. al.* (h)euuan-: OPT. PORF. 27, 6 *QWv, v. infra l. 17.* SERV. Aen. 6, 517 *C. al.* ? heuan-: APVL. met. 8, 27, *v. adn. crit.* GLOSS.^{L} V Aa E 583 -is (-es): furientes vacantes (baccha-). [APVL. met. 4, 8 *coni. Heinsius.*] *i. q. gr.* εὐάζων '*euhan*' *clamans* (*pendet acc.*: *l. 11* [*i. fere* '*orgia celebrantes*', *v. Norden ad l.*]. *latiore sensu fere i. q. furens v. l. 14*): CATVLL. 64, 391 Liber ... Thyiadas effusis -īs crinibus egit (PROP. 2, 3, 18 -es [eufau-, eu *ex* en *F*] dux Ariadna [*v. adn. crit.*] choros). VERG. Aen. 6, 517 *Helena*, chorum simulans, -īs orgia circum ducebat Phrygias (SERV. *ad l.* -is Phrygias: aliter non stat versus. '-es' autem bacchantes a Libero, qui Euan dicitur [*cf.* PRISC. gramm. II 220, 1]). SIL. 1, 101 non ille (*Hannibal*) -is Massylae (*i. Libycae vatis*) palluit iras. APVL. met. 8, 27 *deae Syriae sacerdotes* -es exsiliunt incitante tibiae cantu lymphaticum tripudium. OPT. PORF. 27, 6 -īs Satyros.

CIL VI 180 Romuli, **euhēmerī** (*i.* εὐημέρει, '*bonam vitam agas*'. *cf. Dessau 3703 adn. et v. p. 1005, 68. 73*).

CIL IX 686 Dianae **eu⟨h⟩ierō** (-miero *trad.*; *i.* εὐιέρῳ '*sanctissimae*') templum cum ara L. P(ublius) *eqs.*

euhius, (-um *et* -on, *v. l. 24*) *v. Onom. s. v.* Euhius. *acc. pro mera exclamatione bacchica adhibitus esse videtur*: ENN. scaen. 125 *v. p. 1034, 82.* NERO carm. frg. 3 M. -on ingeminat. *cf.* OV. ars 1, 563, *v. l. 44.*

euhoe, εὐοῖ (εὐ οἵ). *scribitur* euhe, euohe, heuhoe, euoe *al.*, *v. l. 37. 39. 43 et cf. Neue-Wagener, Lat. Formenl. II^3 995.* PRISC. gramm. III 91, 4 sonituum illiteratorum imitationes, ut risus 'ha ha hae' et 'phy' et '-oe' et 'au'. 91, 27 proprie ... voces interiectionum primitivae sunt, ut 'papae, ... -oe, ohe'. GLOSS. ἐπίφθεγμα εἰς Διόνυσον. *vox bacchantium* (*v. infra l. 38. 45.* PROB. inst. gramm. IV 146, 5 aut bacchamur, ut puta '-oe'. *extra verborum consecutionem ponitur*: *infra l. 36*): ENN. scaen. 125 *v. p. 1034, 82.* PLAVT. Men. 835 -oe atque -oe (*Lindsay*; eubi [eum *B*^{1}] atque heu *cod.*; -oe, Bacche, *Richter, Leo*; euhan -oe *Heraeus in schedis*) Bromie. CATVLL. 64, 255 quae (qui *V*) ... furebant -oe bacchantes, -oe capita inflectentes (euche *codd. utroque loco*). VERG. Aen. 7, 389 -oe (euhie SCHOL. Hor. carm. 2, 11, 17) Bacche fremens ([SERV. *ad l.* vox bacchantum est]. OV. met. 4, 523 [euhe *fere codd.*]). HOR. carm. 2, 19, 5 *sqq.* -oe ... mens trepidat metu plenoque Bacchi pectore turbidum laetatur! -oe, parce Liber ([*inde* IVV. 7, 62 satur est cum dicit Horatius '-oe', *quem vers. citat* SIDON. epist. 8, 9, 1]. PRISC. gramm. III 73, 18 Horatius in carminibus: heu hoe Bacche precor). OV. ars 1, 563 pars clamant Euhion, '-oe' (3, 157). met. 6, 597 (*v. adn. crit.*). PAVL. NOL. carm. 19, 281 -oe, Bacchi sonum, ... imitantur. *Burckhardt.*

ēvibrisso, -āre. *ab* ex *et* vibrisso. TITIN. com. 169/170 si erit tibi cantandum, facito usque exvibrisses (*cf. Paul. Fest. p. 370* vibrissare est vocem in cantando crispare; *seq. vs. Titinii*).

ēvibro, (-āvī, -ātum), -āre. *ab* ex *et* vibro. **1** *proprie i. q. extra, foras vibrare, torquere*: AMM. 24, 4, 16 scorpiones ... rotundos lapides -bant. **2** *trslt. i. q. excitare (syn. l. 53), instigare, pellere (acced. ad l. 55)*: GELL. 1, 11, 1 Lacedaemonios ... *tibiis* ... in proeliis ... usos ... non ... ut excitarentur atque -rentur animi *eqs.* (*opp.* moderatiores modulatioresque). AMM. 14, 1, 10 *Thalassius* eum (*Caesarem*) ad rabiem potius -bat (*opp.* mitigabat; *seq.* Caesar ... efferatus).

ˣ**ēvictio**, -ōnis *f.* *ab* evincere. *i. q. actio evincendi*: **1** *t. t. iur., i. q. vindicatio vel recuperatio rei alcis., quam quis emptor a venditore quodam (non domino) acquisierat, per iustum dominum* (*saepius in locum vocis q. e.* 'auctoritas' [*sc. ea quae est venditoris rem quamcumque mancipantis*] *supponi vix mirum, quia ex hac ipsa notione originem duxisse videtur. de re cf. Mommsen, Ges. Schr. III p. 462. 568; Leonhard, RE V 2538, 22 sqq. s. v. emptio; E. Rabel, Haftung des Verkäufers wegen Mangels i. Rechte [1902]. et al.* *legitur saepe in* DIG. *inde ab* IAVOL., NERAT., *semel* COD. Theod. [*v. infra l. 81*], *crebrius* COD. Iust. *cf. imprimis* DIG. 21, 2 de -bus. COD. Iust. 8, 44): IAVOL. dig. 21, 2, 60 quantum venditorem pro -e praestare oporteat (NERAT. dig. 21, 2, 48 ob ... -em id praestari debet. *al.* POMPON. dig. 13, 7, 8, 1 si ... mancipia ... quaedam ... ita vendiderit creditor, ut -em eorum praestaret. PAPIN. frg. Vat. 12 -is securitatem. VLP. dig. 19, 1, 10 duas -es. COD. Iust. 2, 23, 1 [*a. 194*] periculum -is. *al.*). *ibid.* nihil venditor praestabit praeter simplam -is nomine (CELS. dig. 21, 2, 10. *saepe.* COD. Iust. 8, 44, 30; *a. 294. al.*). CELS. dig. 21, 2, 62, 1 de -e obligatio (*cf.* AFRIC. dig. 21, 2, 46, 1 -is o. contrahit. *al.*). 21, 2, 62, 2 de -e actio (*al. cf.* PAPIN. dig. 21, 2, 66, 1 pro -e. *al.* 41, 2, 49, 2 -is a. *al.*). IVLIAN. dig. 21, 2, 39 pr. sibi ... de -e stipulationem ... dari (*al. cf.* SCAEV. dig. 21, 2, 69, 3 -is st. contrahi. *al.*). GAIVS dig. 21, 2, 6 pro -e caveri (*al.* VLP. dig. 7, 6, 5, 5 de -e. *al.*). MARCELL. dig. 17, 1, 49 de iure -is ... quaesitum est. PAPIN. dig. 21, 2, 66, 2 damnum -is ad personam pertinuit emptoris 21, 2, 67 post -em servi. *et passim* (*v. V. i. R.*). COD. Theod. 13, 6, 6 (*a. 372*) nisi maluerint hi ... onus agnoscere ... -is ac melioratae rei ... inspectione habita. COD. Iust. 7, 37, 3 pr. vel -is vel alterius inquietudinis gratia. *saepius* (*v. ind. Cod. Iust.*). *translate*: AVG. gest. Pelag. 8, 21 p. 74, 11 non ... natura ... nec legis scientia, per quam fit concupiscentiae cognitio, non -o (e vitio *UF*) liberat a corpore mortis huius sed gratia domini.

2 *i. q. devictio* (*cf.* GLOSS. -o ἐκνίκησις): PHILOCAL. fast. Oct. 28 (CIL I^2 1 p. 274) -o tyranni (*pertinet ad Constantini de Maxentio victoriam a. 312 reportatam*). *K.-M.*

ˣ**ēvidēns**, -ntis. [ex *et* videri. *W.*] *abl. sing. ubique* -i *excepto* -e PLIN. nat. 37, 44 -e causa (*BFh*, -ta *d*, videntur *rell.* [*mutatis praeced. verbis*]; -i ⟨de⟩ c. *dubitanter Mayhoff*). *compar.*: CIC. nat. deor. 2, 5 Lael. 27 LIV. 44, 41, 6. *et al.* *superl.*: LIV. 8, 9, 12 VAL. MAX. 1, 6, 11. 3, 2 ext. 9. *et saepe.* *adv.* evidenter *v. p. 1037, 55.* *de notione*: SYNON. Cic. Char. gramm. p. 416, 17 B. aperta ... -ia. p. 422, 21 dilucida -ia. GLOSS.^{L} II Abav. EV 13 apertum, patens, extensum, efficax (V Aa E 616). Philox. EV 13 πρόδηλος, φανερός, ἐναργής. NOT. Tir. 25, 44. *redduntur e Graeco*: δῆλος: *v. p. 1037, 36.* ἐμφανής: *v. infra l. 34.* ἐναργής: *v. l. 43. 78.* ἐπίδηλος: *v. infra l. 75.* ἐπιφανής: *v. infra l. 28.* ἐνεργής: VVLG. I Cor. 16, 9 ostium ... mihi apertum est magnum et -s (*inde* PELAG. in I Cor. 16, 9 p. 227, 20 S.). Philem. 6 communicatio fidei. *legitur non nisi in pedestri sermone inde a* CIC., *deest e. g.* CAES., TAC.; *frequentant* ICTI. [*var. lect.*: PS. VARRO sent. 46 G., *v. p. 426, 55.* *falso trad., ut vid.*: APVL. Plat. 2, 26; *v. p. 1038, 25.*]

i. q. cerni potest: **I** *proprie*: *de iis fere rebus, quae visu* (*gustu*: *l. 29*) *percipiuntur*: CELS. 4, 1, 13 abdomen ... ab exteriore parte -i cute, ab interiore levi membrana inclusum. PLIN. nat. 11, 100 in quo (*sc. in muscarum genere*) lingua -s fistula est. 11, 219 arteriarum pulsus in cacumine maxime membrorum -s. 11, 235 papillas (*Aristot. hist. an. 13 p. 504^b, 23* ἐπιφανεῖς). 13, 43 pomum ... a ceteris generibus distans sapore quodam ferinae (*sc. carnis*) in apris -issimo (*v. adn. crit.*). 19, 110 incisuris eius (*i. folii*) -bus (*opp.*: levioribus). 21, 104 flos ... non -s (nonne videns *V*), sed intus occultus (*Theophr. hist. plant. 7, 15, 3* ἄνθος οὐ προϊὸν οὐδὲ ἐκφαῖνον). VLP. dig. 14, 3, 11, 3 non in loco remoto, sed in -i. 21, 1, 14, 10 *cicatrix.* VVLG. sap. 14, 17 imaginem regis (ἐμφανῆ). AVG. quaest. hept. 6, 9 p. 426, 16 ille ... -i igne crematus sit (*ibid.* visibilis ignis). PHYSIOGN. 53 p. 73, 3 cervix ... nervis -bus tenta (tensa *A*, extenta *Mo*) est (*gr. I p. 367, 4* τράχηλος νεύροις κατατείνεται). LEX Visig. 10, 3, 3 *lapides* propter indicia terminorum notis -bus sculptos. *et al.*

II *translate*: **A** *fere i. q. manifestus, perspicuus, apertus*: **1** *pro adi.*: **a** *varia ex usu* (*de animantibus v. l. 60 sqq.*): CIC. ac. 2, 18 plerique ... definitiones ... -ium rerum non improbant (2, 46. LIV. 39, 34, 6 [*opp.* dubia]. *et saepe*). Tim. 31 mensura (*gr. p. 39^B* μέτρον ἐναργές τι). nat. deor. 2, 5 qui ... est hoc illo -ius? 3, 9. top. 97 narrationes ... ut planae sint, ut breves, ut -es, ut credibiles (*inde* QVINT. inst. 4, 2, 64. *cf. p. 1038, 37 sqq.*). LIV. 6, 8, 6 maxime id -s fuit, cum *eqs.* (8, 9, 12). 28, 16, 12 non tam -i ... subitae mutationis causa ([*seq.*: sine probabili causa]. 44, 41, 6. CELS. 1 prooem. 13 [*opp.* abditarum]. 1 prooem. 18 -es ... *causas* appellant, in quibus quaerunt, initium morbi calor attulerit, an frigus *eqs. al.* PLIN. nat. 7, 181 *al. et saepe*). *al.* VAL. MAX. 9, 5 ext. 1. CELS. 7 praef. 1 est ... *medicinae partis, quae manu curat,* effectus ... -issimus (*cf.* 7 praef. 2). SEN. epist. 13, 12 metum. PLIN. nat. 2, 76 ratio (9, 71 VLP. dig. 30, 34, 3. *et saepe*). *al.* QVINT. inst. 5, 10, 7 ἀπόδειξις est -s probatio (CELS. dig. 5, 3, 45 nisi si -issimis probationibus possit ostendere [VLP. dig. 12, 4, 6 *al.* COD. Iust. 3, 33, 13, 3 *al.*, *v. Krüger, ALL 10, 1898, 252, qui Dig. locos pro interpol. accipit*]. VLP. dig. 40, 12, 27, 1. *cf.* APVL. met. 10, 11 argumentum [AMM. 15, 6, 2. *et al.*]. AMM. 16, 1, 3 *documentum* [27, 2, 9. *et al.*]. *et sim. al.*). QVINT. inst. 9, 2, 52 hac -ior figura (*sc. ironia*) est. VLP. dig. 30, 74 voluntas (32, 73, 4 *al.*). HILARIAN. pasch. 1 p. 1106^D haud ... -issima responsione (RVFIN. hist. 1, 2, 11. *et al.*). TRACT. in Luc. 1, 6 probatorem -issimum dominum possidebant (*cf.* COD. Theod. 11, 36, 30 [*a. 385*] debitores. LEX Visig. 10, 3, 4 -bus inspectoribus fines ... cognoscuntur [*i.* '*certis*'; *cf. legem subseq.*]. *sim.*: AVG. civ. 19, 4 p. 359, 20 D. sapientia -issima testis est). COD. Theod. 9, 1, 3 (*a. 322*) cum ius -s adque manifestum sit, ut *eqs.* ([COD. Iust. 7, 14, 9 pr.; *ca. a. 294*]. *cf.* COD. Iust. 6, 29, 2 [*a. 294*] iuris -issimi est. *al.*). SEDVL. op. pasch. 2, 9 p. 209, 9 -issimis aspectibus ... credamus (*opp.* somnio). *talia saepe.*

b *specialia quaedam*: **α** *de ominibus sim.*: LIV. 5, 51, 4 tam -s numen ... adfuit ..., ut omnem neglegentiam divini cultus exemptam hominibus putem (*cf.* APVL. met. 11, 13. 21 [*coniunct.* perspicua]. *inde personate*: CIL XIV 44, 2 numini -issimo Minervae Aug(ustae) sacrum). VAL. MAX. 1, 6, 11 M. Crassus ... -issimis ante tantam ruinam monstrorum pulsatus ictibus. SVET. Iul. 81, 1 prodigiis. Aug. 97, 1. Nero 6, 2 futurae infelicitatis signum (*al.* VVLG. II Macc. 15, 35 auxilii dei [ἐπίδηλον]. *et al.*). 46, 1 *portenta* somniorum et auspiciorum et ominum (IVL. VAL. 3, 54 mirum p. atque -s ad exitum. *et al.*). CIL III 427 (*aet. Severi*) -i in⟨lustrique provi⟩dentia (*ibid. gr.* ἐναργεστάτης). AVG. civ. 1, 8 p. 13, 18 D. si non eas (*res secundas*) deus ... -issima (sapientiss- *A*, scientiss- *p*) largitate concederet. 16, 43 p. 194, 22 adtestabatur ... -issima mirabilibus signis vocibusque divinitas. *et sim. al.* **β** *de delictis sim.* (*de maleficis p. 1037, 4 sq.*): VAL. MAX. 6, 3, 8 in tam -i scelere. 8, 1 absol. 8 facinora. 9, 4, 1 fraus (VLP. dig. 1, 12, 1, 7). 9, 15, 1 mendacium (ARNOB. nat. 2, 56 p. 92, 11 [*coniunct.* manifestum]. *et al.*). SVET. Iul. 54, 3. VLP. dig. 9, 4, 8

[*Burckhardt*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

iniuria. *al.* PAVL. dig. 12, 6, 65, 1 calumnia (APVL. apol. 45. *et al.*). *al.* MAXIMIN. c. Ambr. 97 -s ac (ad *trad.*) publicum latrocinium. *et sim. al.* AVG. in psalm. 77, 30 p. 1003 fin. ut eos (*Aegyptios*) ... in manifesta scelera producens, in -issimos impios evidentissime vindicaret. PS. AVG. serm. ed. Mai 27, 1 *traditor.* EPIST. pontif. 665 (*Gelas.*) p. 32, 3 Schwartz alicui forsitan -iori ... communicare ... haeretico.
γ *de rebus sine dubio eventuris, fere i. q. certus*: CELS. 2, 8, 33 mors (CLAVD. DON. Aen. 12, 120 p. 566, 26 *al.*). APVL. met. 3, 29 exitium. PRISCILL. tract. 7 p. 83, 9 poena (*al.*). CLAVD. DON. Aen. 2, 650 p. 234, 14 malum (3, 60 p. 272, 16 *al.*). 6, 690 p. 598, 18 periculum (*saepe*). SACR. Leon. 386 tristis aculeus -is inferni (*385* saevientis inferni. *cf. Vulg. I Cor. 15, 56*).

2 *neutr. pro subst.*: **a** *plur.*: CLAVD. DON. Aen. 2, 730 p. 246, 2 animus ... vera et -ia non sentit et falsa pro veris admittit. AVG. civ. 18, 23 p. 285, 3 D. quae (*Sibylla Erythraea*) ... cognoscitur de Christo -ia multa cecinisse (*seq.*: manifesta). in psalm. 64, 4 p. 776 p. init. cantemus ... donec ad -iora perveniamus. **b** *sing.*: in -i *fere i. q. in aperto*: CLAVD. DON. Aen. 1, 50 p. 24, 16 ultionis spes in -i constituta. 1, 560 p. 111, 23 aperuit quod fuerat in -i. *ibid. l. 24.* FVLG. myth. 2, 3 nocet malitia, aut in -i ut potentior ... aut occulte ut ... latro. AVG. in euang. Ioh. 32, 6 p. 1644 p. med. in -i est intellectus. EPIST. pontif. 391 Conc.S I 2 p. 108, 5. *cf. et infra l. 31. 33. 37. 41.* in (ex) -i *i. q. evidenter, manifesto*: FVLG. myth. 3, 4 hoc in -i significans. COD. Theod. 1, 5, 3 (*a. 331*) si ... ex -i claruerit.

B *spectat ad dignitatem: fere i. q. clarus*: BELL. Alex. 49, 2 neque ullum genus quaestus (quaestuis *A. Klotz, v. adn. crit.*) aut magni et -is aut minimi et sordidi praetermittebatur.

structurae ad II A: **1** *pendet enunt.*: **a** *acc. c. inf.*: -s est: CELS. 4, 31, 9 cum -s sit, omni purgatione ... superiora ... exinaniri. SVET. Vit. 7, 1 VLP. dig. 3, 3, 40, 4 CHALC. comm. 60 p. 129, 1 HIER. in Gal. 4, 24 p. 390 A. *et al.* in -i est (*cf. supra l. 18*): COD. Theod. 2, 27, 1, 2 (*a. 421*). **b** *interrog. obl.*: CLAVD. DON. Aen. 1, 705 p. 138, 4 in -i est ... quanta ... fuerit multitudo. **c** quia (*cf. gr. l. 36*): AVG. serm. coll. Morin p. 385, 11 nihil manifestius, nihil -ius, quia die pentecostes acceperunt legem Iudaei. PS. AVG. quaest. test. I 47, 5. 114, 25. CONC.S I 5 p. 48, 19 (*gr. I 1, 1 p. 31, 4* δῆλον ... ὅτι). AVELL. p. 737, 23 cum in -i sit, quia *eqs.* **d** quod: SALV. gub. 3, 4 p. 43, 2. **2** *supin.*: APVL. met. 1, 3 quae si paulo accuratius exploraris, non modo compertu -ia, verum etiam factu facilia senties. **3** *inf.*: CLAVD. DON. Aen. 1, 230 p. 52, 25 'meus' quam vim ... habeat in -i est nosse (10, 460 p. 351, 18).

syn. et iuxta posita: apertus: CLAVD. DON. Aen. 2, 550 p. 225, 4. 6, 690 p. 598, 18. *et al.* certus: NICET. spir. 3 p. 21, 5. clarus: AVG. spir. et litt. 7, 12 p. 164, 4. *et al.* expressus: AVG. in euang. Ioh. 19, 17 p. 1554 p. init. indubitabilis: MACR. somm. 1, 20, 20. indubitatus: AVG. civ. 14, 13 p. 34, 11 D. manifestus: *v. p. 1036, 64 al.* MAXIMIN. c. Ambr. 136. *et al.* perspicuus: *v. p. 1036, 70.* CIC. ac. 2, 46. *et al.* praeclarus: AVG. epist. 140, 78 p. 226, 18. probabilis: *v. p. 1036, 47.* publicus: MAXIMIN. c. Ambr. 97. visibilis: *v. p. 1036, 35.*

opposita: abditus: *v. p. 1036, 47. al.* dubius: *v. p. 1036, 42.* CELS. 1 prooem. 52. incertus: CELS. 1 prooem. 52. obscurus: CELS. 1 prooem. 74 VLP. dig. 10, 4, 3, 13. occultus: *v. p. 1036, 31.* AVG. civ. 20, 24 p. 469, 24 D. remotus: *v. p. 1036, 33.*

adv. ×**ēvidenter.** *compar.* -ius *inde ab* IVLIAN. dig. 18, 5, 5 pr., *notione positiva e. g. infra l. 82. al.* *superl.* -issime *inde a* SVET. Tib. 45. *de prosodia*: ēvī-: PAVL. PELL. 270 (*cf. Petschenig p. 319. an* nostrí | ĕvĭ-?). GLOSS.L II Philox. EB 3 φανερῶς, περιφαινος (-φανῶς). EV 15 ἐμφανῶς. V Abba EV 21 manifeste. GLOSS. ἐπιφανῶς. ἐναργῶς. προδήλως. σαφῶς. aperte. clare. perspicue. *respondent in Graecis*: ἀναφανδόν: RVFIN. hist. 5, 8, 6. διαρρήδην: THEOPHIL. ALEX. praef. 1. ἐναργῶς: CONC.S I 5 p. 53, 43 *al.* ὁμολογουμένως: CONC.S I 3 p. 30, 17 *al.* παρρησίᾳ: *v. p. 1038, 3.* προφανῶς: CONC.S I 4 p. 76, 15. σαφῶς: HEGES. 1, 40, 11 p. 91, 22 *saepe.* τὸ ἀληθές: HEGES. 4, 6, 4 p. 249, 4. τρανῶς: EVSTATH. Bas. hex. 9, 6 p. 964 C. τῷ ὄντι: CLAVD. MAM. anim. 2, 7 p. 126, 11 (*gr. Plato, Phaedo p. 66 D*). *legitur inde a* LIV., *crebrescit ap. posterioris aetatis scriptores.*
i. q. aperte, manifesto, clare (*abundanter positum v. l. 80 sq.*): **1** *c. verbis* (*v. et l. 4*): LIV. 6, 26, 7 cum tam -r paenituerit. 34, 54, 8 arguit. CELS. 2, 33, 6 quid *quis* -r compererit. 3, 18, 11 SCRIB. LARG. 77. QVINT. inst. 8, 3, 86 non ... satis eloquentiae ... clare atque -r ostendere (PAVL. dig. 31, 85 CHALC. comm. 312 p. 339, 6. *et saepe*). SVET. Tib. 45 -issime apparuit (IVLIAN. dig. 18, 5, 5 pr. *al.* OPTAT. 1, 10 p. 13, 3 [*antea*: manifestissime constet]. AMM. 15, 13, 2. *et passim*). CHAR. gramm. p. 147, 27 B. videre (ITIN. Anton. Plac. rec. A 46 p. 190, 2. *cf.* CLAVD. DON. Aen. 5, 15 p. 427, 19 nec maria -r cernantur aut sidera). SCAVR. gramm. VII 25, 15 -r sonus huius litterae exprimitur (VLP. dig. 28, 6, 24 AMBR. patr. 4, 18 p. 134, 16. *et saepe*). VLP. dig. 26, 8, 1 pr. -r ... sua auctoritate rem adquirit (*cf.* LEX Visig. 3, 2, 2 ut bona eiusdem mulieris ..., si sunt ... idonei filii, -r obtineant [*item abundanter, ut vid.*: 5, 6, 3 de pretio venditi pignoris creditor, quantum ei debetur, sibi -ius tollat]). IVLIAN. dig. 34, 5, 13, 2 idem ... est -r. APVL. met. 11, 22 monuit. *al.* PS. TERT. adv. Iud. 9 p. 725, 30 Oe. -r propheta in sequentibus dicit (RVFIN. Adamant. 1, 15 *al.* AVG. civ. 4, 31 p. 186, 1 D. *et saepe*). ITALA Ioh. 16, 25 (cod. e) quando iam non in proverbiis loquar vobis, sed -r de patre nuntiabo vobis ([παρρησίᾳ, VVLG. palam]. FILASTR. 107, 7). AVG. civ. 13, 19 p. 581, 20 D. corpus animantis, quod -r vivebat, -r emoritur. COD. Theod. 16, 5, 54, 3 (*a. 414*). *et passim.* *c. ellipsi verbi*: DIOM. gramm. I 381, 18 denique -r (*b*, videnter *B*, videntur *AM*) 'fluvidum *eqs.*' **2** *adiunctum adi., subst.* (*v. l. 12*): VAL. MAX. 6, 2, 4 eum ... -r nocentem ([9, 1, 7]. *cf.* 8, 1 absol. 11 noxiis). IVLIAN. dig. 50, 17, 65 ab -r veris. GAIVS dig. 2, 8, 5, 1 -issime locupletem vel, si dubitetur, adprobatum fideiussorem. PHYSIOGN. 6 p. 10, 4 pupillae ... subnigrae ⌊vel -r nigrae⌋ (⌊ ⌋ *om. CES*). 11 p. 18, 6 furiosus. PAVL. PELL. 270 nostri -r honores (*pro adi.* '*evidentes*'; *vix ad verbum* obfuerint *pertinens*).

syn. et iuxta posita ad 1: absolute: COD. Theod. 11, 16, 20 (= COD. Iust. 10, 48, 15; *ca. a. 395*). aperte: AVX. Maximin. c. Ambr. 42 RVFIN. Orig. in cant. prol. p. 64, 3 B. *et al.* clare: *v. p. 1037, 71.* expresse: AVG. civ. 9, 23 p. 399, 14 D. familiariter: RVFIN. hist. 1, 2, 6. manifeste: *v. p. 1037, 74.* RVFIN. epist. Clement. 18. *et al.* palam: *v. l. 3.* RVFIN. hist. 5, 8, 6.

oppos.: latenter: AVG. c. Faust. 12, 36 p. 630, 7 epist. 130, 18 p. 61, 11 *al.* obscure: CLAVD. DON. Aen. 4, 35 p. 360, 16.
deriv.: evidentia.

×**ēvidentia,** -ae *f.* *ab* evidens (*vox a* CIC. *ad ex. gr.* '*ἐνάργεια*' *formata. v. l. 32*). [*ex coni.*: APVL. Plat. 2, 26 est ... alia ... civitas *a Platone* fabricata, non ut superior sine evidenti⟨a⟩ (*suppl. Scaliger*), sed iam cum aliqua substantia.]

I *i. q. condicio rerum (et corporearum et incorporearum. animalis v. infra l. 74), quae manifesto sub conspectum vel intellectum hominum cadunt* (*tam c. not. q. e.* '*evidentem esse*' *vel* '*fieri*' *quam [rarius, v. e. g. infra l. 41. 47]* '*evidentem reddere*'): **A** *speciatim redditur vox gr.* ἐνάργεια: **1** *t. t. philos.*: CIC. ac. 2, 17 quod nihil esset clarius ἐναργείᾳ — ut Graeci, 'perspicuitatem' aut '-am' nos, si placet, nominemus, fabricemurque si opus erit verba ... — sed tamen orationem nullam putabant inlustriorem ipsa -a reperiri posse. *ibid.* alii ... negabant se pro hac -a quicquam priores fuisse dicturos. AVG. c. acad. 3, 10, 22 p. 62, 16 evigilavit Carneades ... et circumspexit rerum (*cf. infra l. 48. 70*) -am. **2** *t. t. rhet.*: *i. q. narrandi genus, quo res tamquam ante oculos ponuntur* (*distinguitur a* '*perspicuitate*' *l. 43.* QVINT. inst. 8, 3, 61. *v. Ernesti, Lex. techn. Lat. rhet. s. v.*): QVINT. inst. 4, 2, 63 sunt qui adiciant his (*sc. expositionis iucunditati eqs.*) -am, quae ἐνάργεια Graece vocatur. 4, 2, 64 -a in narratione ... est quidem magna virtus, cum quid veri non dicendum, sed quodammodo etiam ostendendum est, sed subici perspicuitati potest (6, 2, 32 insequitur ἐνάργεια, quae a Cicerone inlustratio et -a nominatur, quae non tam dicere videtur quam ostendere. 8, 3, 61). 9, 2, 40 quem locum (*sc. sub oculos subiectionem*) ... subiecimus -ae. *cf. etiam p. 1039, 6.* *inde fere i. q. dilucida expositio*: BOETH. arithm. 1 praef. p. 5, 3 ut ... ad -am rerum (*cf. supra l. 37*) nostris etiam formulis ac descriptionibus uteremur.

B *latiore usu* (*syn. substantia: l. 54; cf. supra l. 26. fere i. q. testimonium: l. 56. audaciora v. infra l. 73*): **1** *absolute*: VAL. MAX. 1, 7 ext. 10 proximum somnium ... propter nimiam ... -am ne omittatur impetrat (*cf.* APVL. Plat. 1, 5 corpora propter insignem -am sui simili iudicio cognosci [*ibid.* substantiam]). CELS. 1 prooem. 58 ipsa -a eius opinioni repugnat (AVG. conf. 11, 4, 6 vox dicentium est ipsa -a. pecc. mer. 1, 35, 65 p. 65, 25 [*seq.*: res ... manifestior est]). AVG. civ. 12, 28 p. 556, 11 D. nondum ... secundum -am, iam tamen secundum dei praescientiam. pecc. mer. 2, 13 p. 85, 3 (*spectat ad verba Danielis*) quis huic -ae contradicit, nisi quem plus delectat defensare quod sentit quam quid sentiendum sit invenire? (*cf.* serm. 242, 1, 1 p. 1139 med. contra istam -am disputant homines. *sim. al.*). *al.* **2** *acced. gen. obi.*: EPIST. procur. de salt. Bur. I (CIL VIII 10570) 2, 21 (*a. 180—183*) cu⟨ius nostrae in⟩iuriae -a ... ⟨inde profec⟩to potest aestimari (*cf.* AVG. c. Faust. 16, 11 p. 449, 14 si fuerit -a clarioris veritatis obpressus [adv. Don. 7, 8, 11 p. 108, 26 *al.*] FVLG. RVSP. epist. 3, 33 p. 537 B -am suae imbecillitatis et egestatis agnoscat). ARNOB. nat. 5, 38 p. 208, 7 omne quod gestum est et in alicuius operis -a constitutum. AVG. civ. 19, 18 p. 387, 1 D. credit ... sensibus in rei cuiusque -a (c. Faust. 13, 10 p. 389, 18 rerum. *al. cf. supra l. 37*). quaest. hept. 7, 49 p. 488, 12 mirabilis signi. in psalm. 58 serm. 1, 22 p. 705 fin. AVELL. p. 275, 15 erubescentes -am praedictorum (*gr.* [*v. in adn. crit.*] τῶν εἰρημένων τὸ προφανές). *et al.* *audaciora*: *fere i. q. apparentia manifesta*: VVLG. II Macc. 3, 24 *deus* magnam fecit suae ostensionis -am ...; apparuit ... equus terribilem habens sessorem (ἐπιφάνειαν μεγάλην ἐποίησεν). *fere i. q. potentia evidens*: AVG. in psalm. 54, 20 p. 642 med. quomodo in haeresi remanebit ad tantam -am sanctae catholicae? APRING. in apoc. 5, 1 mundum virtute potentiae circumscriptum vel rimatum interius -a maiestatis.

epitheta ad I B: corporalis: AVG. serm. 242, 2, 2 p. 1139 fin. personalis: EPIST. pontif. 670 (*Gelas.*) p. 94, 16 Schwartz (-am *Zs*, dividentium *B*).

II *de qualitate translucida, i. q. perluciditas*: **1** *proprie*: IVL. VAL. 2, 24 *Alexander* delectatus eius (*sc. fluminis*) -a
[Burckhardt]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

(*cf. Ps. Callisth. 2, 8, 1* καθαρὸν δὲ τὸ ὕδωρ ἐστίν). 2, 29 ut propter saxi illius -am (-a *P*) capilli etiam conditi cadaveris viserentur (*cf. Ps. Callisth. 2, 18, 1* ὕελος περιεκέχυτο αὐτῷ). 2 *translate*: AVG. soliloq. 1, 1, 4 p. 871$^{med.}$ *de deo*: una aeterna vera substantia ..., ubi summa concordia, summa -a (*opp.*: confusio). doctr. christ. 4, 10, 24 p. 99$^{med.}$ *in oratione* -ae diligens appetitus aliquando neglegit verba cultiora (*cf.* PS. PROSP. vocat. gent. 2, 7 p. 692^{B} haec magistro gentium tanta luce, tanta -a praedicante. *aliter v. sub I A 2*). *ibid. al.* serm. 362, 28, 29 p. 1633$^{p. init.}$ verum ... certissima -a contuebimur.

? **ēvideo,** -ēre. GLOSS. V 291, 20 -et praevidit (generosus *ad 19 spectare videtur*).

ēvideor, -ērī. *retrograde q. v. formatum ab* evidens; *v. Brender, Rückläuf. Ableit. p. 54.* *i. q. videri*: ARNOB. nat. 2, 54 p. 90, 16 incipient -eri (videri *Sab.*, e⟨videnter⟩ videri *Brakman*) aut eo invito res pessimae fieri aut ... ignaro ac nescio. *Burckhardt.*

ēvigēsco, -ere. *ab* ex *et* vigescere (*cf.* devigescere). *i. q. vigorem amittere, debilem reddi*: TERT. anim. 38 p. 365, 26 *animam* mortalem ... *esse*, quae cibis sustineatur, denique derogatis eis -at, postremo subtractis intercidat. *cf.* evigoratus.

? GLOSS.^{L} IV Ps. Plac. E 17 egregius (egretus?) erectus **ēvigil** (*v. adn.*).

ēvigilanter *v.* evigilo *p. 1041, 19.*

ēvigilātio, -ōnis *f.* [*ab* evigilare. *W.*] *vox Augustini (praeter l. 30. 37).* *i. q. actio evigilandi* (*v. l. 54 sqq.; componitur fere [pro opp.: v. l. 31. 33; syn.: v. l. 29. 31. 35] c. vocabulo q. e.* resurrectio): **1** *laxiore usu*: **a** *proprie*: AVG. civ. 17, 18 p. 243, 4 D. (*ad psalm. 3, 6* 'dormivi ... exsurrexi') nisi somnus iste mors esset et -o resurrectio, quam de Christo (*v. l. 38*) ... oportuit prophetari (*sim.* ISID. fid. cath. 1, 53, 2 p. 492^{B}). 17, 18 p. 244, 31 (*opp.* resurrectionem). epist. 140, 76 p. 224, 17 propter futuram resurrectionem velut -em. in psalm. 75, 9 p. 963$^{med.}$ (*opp.* somnium; *antea*: evigilet). serm. 361, 10, 10 resurrectio Christianorum semel erit, somnus animalium et -o quotidiana est. trin. 4, 13, 17 p. 899$^{a. med.}$ (*anteced.* resurrectionis). **b** *transl. de condicione mentis* (*v. p. 1040, 25 sqq.*): AVG. soliloq. 1, 1, 2 pater -is atque illuminationis nostrae. GREG. M. moral. 24, 9 p. 291^{C} ut torporis nostri -o subsequatur.

2 *strictius de Christi a mortuis resurrectione* (*cf. infra l. 80; opp.*: dormitionis *l. 40*; vigilia *l. 42*): AVG. in psalm. 150, 3 p. 1963$^{med.}$ *Christi* dormitionis et -is. serm. coll. Morin p. 456, 20 -is eius horam vigilando expectamus. p. 690, 1 ut ... *Christi* ex mortuis -em nostra vigilia (*paschalis*) frequentaret *eqs.* (*v. p. 1040, 62 sqq.*).

×**ēvigilo,** -āvī, -ātum (*v. infra l. 51*), -āre. [*ab* ex *et* vigilo. *W.*] ae-: *v. p. 1040, 55.* exvig-: NON. *p. 1040, 32* (*e coni.; v. l. 52*). CHAR. gramm. p. 472, 18 B. (*inter verba act. I^{ae} coniug.*). *de formis*: -turus: AVG. *p. 1040, 64.* NOT. Tir. 63, 70. GLOSS. IV 440, 43 -vit expersit ([*i.* -perrexit]. *sim.* GLOSS.^{L} V Abba EX 52. *v. infra l. 59*). *de usu*: *legitur inde a* CIC. (*nonnisi not. q. e. s. II; v. p. 1040, 84. 1041, 11. 14*), TIB. *p. 1040, 66,* OV. *p. 1041, 15; frequentius ap. Christ.* *transitive*: *v. p. 1040, 20. 66. 1041, 13;* *pass. impers.* -tum: CIC. *p. 1041, 11.* [*variat c. simpl.* vig-: *v. p. 1040, 11. 80. 82. 1041, 2. 18 al.* *e coni.*: *v. l. 44.* APVL. met. 4, 18 (vig- *trad.*, evig- *Stewech*) *v. s.* vigilo.]

I *ingressivo sensu ac perfectivo: i. q. somno solvi, expergisci* (*cf. syn. infra l. 82; v. et l. 74. 75 bis; opp.* vigilanter *l. 68. p. 1040, 30. cf. et graeca [praeter ea quae infra afferuntur]*: διυπνίζομαι: VITAE patr. 5, 7, 43 *al.* διανίσταμαι: CASSIOD. Ios. antiq. 10, 12 p. 296. ἔξυπνον γενέσθαι: RVFIN. hist. 4, 15, 10 p. 341, 1. GLOSS. *v. supra l. 47*): **A** *proprie de dormiente* (*cf. in alleg.*: AVG. in psalm. 93, 25 p. 1213$^{med.}$ [*ut Chr. in navi dormiens excitatus est*] -et fides tua, excita Christum in corde tuo. *aliter p. 1040, 80*): **1** *intrans.*: **a** *nude* (*nota significantiorem de mortuis resurgentibus usum, quippe qui* 'dormire' *dicantur infra l. 80; cf. et supra l. 38*): STAT. silv. 5, 3, 128 *Palinurus* -vit in undis. Theb. 10, 121 zonis lucentibus *Iridis* icta -at domus *Somni.* QVINT. inst. 9, 4, 12 cum -assent *Pythagorei; opp.* cum somnum peterent (*cf.* TERT. anim. 43 p. 372, 25. AVG. nat. anim. 4, 21, 34 p. 412, 14 dormi et videbis, sed cum -veris, vigilanter discerne, quod videris. *al.*). PS. QVINT. decl. 2, 19 p. 37, 4 prima sunt -antium praesidia clamores; *seq.* cum excitareris (*sic part. praes. pro subst.*: AVG. civ. 10, 25 p. 440, 5 D.). PLIN. epist. 1, 5, 9. 9, 36, 1. SVET. Galba 4, 3 utque -vit ([TERT. adv. Marc. 3, 24 p. 421, 10]. *cf.* FRONTO p. 229, 17 N. ne timeto, nam ⌊vivent⌋ [⌊ ⌋ *v. app. cr.; sc. sumpto suco soporis*] et paulo post, ubi -verint, exsurgent). ARNOB. nat. 2, 7 p. 52, 25. AMM. 16, 5, 5 (*seq.* exurgens). CLAVD. DON. Aen. 9, 320 p. 231, 29 (*syn.* surgerent). *al.* VVLG. cant. 2, 7. Luc. 9, 32 (διαγρηγορήσαντες). *al.* RVFIN. Orig. princ. 1, 4, 1 p. 63, 17 (*opp.* dormierit). *al.* AVG. civ. 13, 11 p. 570, 2 D. in somno esse quisque, donec -et, dicitur. *al.* VITAE patr. 5, 7, 43 non -ante sene (*gr. Nau, Rev. Or. chr. 1908 p. 281 n. 211* ἐξυπνιζομένου). *al. et al.* *de mortuis* (*v. supra l. 63*): HIER. in Is. 26, 19 p. 303^{B} quia mors eorum (*sc. qui in Christo mortui sunt*) somnus est, nequaquam iuxta LXX 'resurgere', sed 'expergisci' et '-are' dicuntur. VVLG. Dan. 12, 2 qui dormiunt in terrae pulvere, -bunt (*cf. p. 1040, 8*). *cf. et p. 1040, 13. 23.*

b *c. additam.* (*cf. et l. 41. 47. 83*): α *indicatur 'ad quid'*: APVL. met. 8, 12 relictis somnolentis tenebris ad aliam poenalem -a caliginem (*sc. cum oculis te privavero*). ZENO 2, 43, 2 (*opp.* obdormivit). *v. et l. 43. p. 1041, 5.* β *unde*: (I) *per praep.*: VVLG. gen. 9, 24 Noe ex vino. RVFIN. hist. 5, 1, 26 p. 413, 4 velut ex somno quodam ([*gr.* ἐκ βαθέος ὕπνου ἀνεγρηγόρησεν]. CONC.^{S} I 5 p. 260, 5 velut ex s. et ebrietate [*gr. I 1, 6 p. 118, 14* διαγρηγορήσας]). APRING. in apoc. 20, 4 (*ad Dan. 12, 2 p. 1039, 83*) Christianorum resurgentium et ex pulvere terrae -antium. VVLG. gen. 28, 16 Iacob de somno (45, 26 gravi. GREG. TVR. virt. Mart. 2, 33 p. 621, 31 tamquam). VEN. FORT. vita Radeg. 35, 81 -anti (vig- *G*) de sopore de morbo nihil apparuit *eqs.* *cf. infra l. 42.* AVG. in euang. Ioh. 49, 10 p. 1752$^{init.}$ cum ab hoc somno (*i.* '*morte*'; *v. p. 1039, 80*) -bunt *mortui* (gen. ad litt. 12, 2 p. 380, 23). *cf. infra l. 17.* (II) *abl. separ.*: SVLP. SEV. chron. 1, 43, 7 ut somno quo tenetur -et ([*opp.* dormiat]. APON. 12 p. 217; *opp.* requiescit in sopore). γ *acced.* ab '*auctoris*' (*sc. verbo -andi quasi vim pass. exercente*): VVLG. Iudith 14, 9 ut non ab excitantibus, sed a sonantibus Holofernes -ret (*syn. antea* excitandi; *aliter l. 13*).

2 *transitive: i. q. expergefacere, suscitare* (*opp.* obsopire *l. 21*): HIL. myst. 1, 3, 1 p. 4, 19 obsopito Adam ex latere eius ... Eva gignitur, quo -to *eqs.* HIER. in Is. 26, 19 p. 303^{B} unde et Lazarus, qui -andus (-turus *Vatic.*) erat, a domino dormiens appellatur (*v. p. 1039, 80*). VITA Hil. 15, 19 p. 1235^{B} semel -tus.

B *in imag. aut transl.*: **1** *i. q. animi, mentis sim. torpore, languore, hebetudine pulsa excitari, sollicitari*: **a** *generatim fere i. q. resipiscere, ad se redire*: α *absol.* (*cf. etiam infra l. 70 sqq.*): FRONTO p. 146, 18 N. ubi illud acumen tuum? -a et adtende quid cupiat ... Chrysippus ([AVG. in euang. Ioh. 73, 3 p. 1825$^{med.}$ -a ... et vigilanter audi *eqs.* CLAVD. MAM. anim. 3, 3 p. 159, 9 -a paulisper ac ... intuere]. *sim. c. imperat.* [*cf. et infra l. 72*]: NON. p. 451, 12 exvigila [et vigilia *trad.*] aliquando et ... cogitationum torpedinem pelle [*cf.* ZENO 2, 49 -a ... omnique saecularis somni torpore discusso ... disce *eqs.*]. AVG. civ. 2, 29 p. 96, 25 D. plenius. ALC. AVIT. hom. 6 p. 112, 29 [*ad psalm. 43, 23* exsurge ... domine] si non diximus Christo 'vigila nobiscum', saltim dicamus '-a propter nos'. *al.*). HIER. in Dan. 5, 7 p. 520^{C} -et ... Porphyrius qui ... *reginam* Balthasaris somniatur uxorem. AVG. c. acad. 3, 10, 22 p. 62, 15 hic -vit Carneades, nam nemo istorum minus alte quam ille dormivit. MAR. MERC. Conc.^{S} I 5 p. 16, 32 -bis tanto somno depressus et audies *eqs.* GREG. M. in euang. 13, 5 p. 1125^{C}. β *acced. praep.*: '*unde*': HIER. epist. 8, 3 expergiscere, -a de somno (*v. et supra l. 10*). *in quam rem*: AVG. beat. vit. 4, 35 p. 115, 20 *mater* quasi -ans in fidem suam. doctr. christ. 3, 14, 22 quidam dormitantes ... *non* in sapientiae lucem poterant -are. in psalm. 83, 9 p. 1063$^{extr.}$ in spem (*cf. supra l. 1 sqq.*). **b** *sensu adversativo, fere i. q. exsurgere (addita ubique praep.)*: VVLG. Ier. 51, 29 -bit contra Babylonem cogitatio domini (קָמָה). Ezech. 7, 6 venit finis, -vit adversum te *eqs.* (הֵקִיץ). RVFIN. Greg. Naz. orat. 8, 7, 2 p. 244, 12 cum -verit *deus* super impietates nostras.

2 *i. q. quasi expergiscendo vegetum fieri, reviviscere sim.*: *de igni*: LACT. opif. 18, 4 latet ... mens oppressa somno tamquam ignis ... cinere sopitus: quem si ... commoveris, rursus ardescit et quasi -at. *de oculis acie orbatis*: SEDVL. carm. pasch. 4, 37 *Iesus* lumina tangens *caecorum* -are (ae- *T*) iubet, quae somnus presserat ingens (*cf. op. pasch. 4, 3 p. 257, 17 sq.* vigili ... tactu perexcitat).

II *durativo sensu: i. q. vigilem esse, vigilare* (*syn. l. 64. 73; cf. l. 80*), *excubare*: **A** *vi propria* (*per alleg. infra l. 62*): **1** *intr.* (*opp.* dormire *l. 60. 62. 63*): ARNOB. nat. 7, 13 p. 248, 1 -are sese (-ares ee *P*) atque dormire, deambulare subsistere *eqs.* (*cf.* VVLG. I reg. 26, 12 non erat quisquam qui ... -ret, sed omnes dormiebant). AVG. serm. coll. Morin p. 690, 2 sqq. (*alleg.; v. supra l. 58*) -anti ... semper capiti *Christi* ... licet dormitura ... membra vigilando ... consonarent et ipsa (*sc. membra*) ... -tura atque cum illo sine ullo somno vigiliā ... regnatura (*cf. p 1039, 41*).

2 *transit., fere i. q. pervigilare*: TIB. 1, 8, 64 cum promittit *puella*, subito sed ... fallit, est mihi nox multis -anda malis.

B *translate: quasi excubando alacrem, attentum, laboriosum, sollertem, studiosum sim. esse*: **1** *intrans.*: **a** *absolute* (*cf. et supra l. 27*): α *de hominibus*: APVL met. 2, 6 dum amenti similis celero vestigium, 'age', inquam, 'Luci, -a et tecum esto' (*item in exhortatione* [*aliter supra l. 31*]: ITALA Matth. 25, 13 [cod. a] -ate; γρηγορεῖτε, VVLG. vigilate [VVLG. I Cor. 15, 34; ἐκνήψατε]. *al.*). VVLG. Sirach 33, 16 ego novissimus -vi *eqs.* (*i.* '*attentissime studui*'; *gr.* ἠγρύπνησα). AVG. c. Pelag. 4, 6, 15 p. 537, 16 itane nondum -atis? nondum auditis? MVTIAN. Chrysost. hom. 8, 4 p. 297$^{med.}$ -emus aliquando (*gr. p. 76$^{init.}$* ἀνανήψωμεν). 13, 4 p. 325$^{fin.}$ (*gr. p. 108$^{init.}$* νήφετε). 22, 3 p. 377$^{init.}$ (*gr. p. 159$^{extr.}$* ἐὰν νήφωμεν). β *de animi rebus*: CYPR. unit. eccl. 27 p. 233, 11 (*ad. Luc. 12, 37, ubi* 'vigilantes') ut quando ... *deus* pulsaverit, -et (vig- *MR*) fides nostra vigilantiae praemium ... receptura (*aliter p. 1039, 61*). RVFIN. Orig. in gen. 8, 2 p. 79, 3 B. amoris -ante (vig- *D*) memoria.

b *c. additam.*: α *pendet praep.*: (I) *in c. abl.*: CIC. parad. 17 quid ... laboravi aut quid egi aut in quo -arunt curae

[*K.-M.*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

et cogitationes meae eqs.? ad Brut. 1, 15 (9, 23), 1 Messalla tanta ... industria est tantumque -at (vig- GHN) in studio ut eqs. AVG. gen. ad litt. 6, 11 p. 184, 6 si quis in eis (sc. scripturae verbis) -et. GREG. M. in Ezech. 2, 9, 20 p. 1056^B sua voce excitata -at in opere mens (opp. torpebat in otio). (II) ad (aliter p. 1040, l. 43): CYPR. epist. 11, 6 p. 500, 15 ne ... epulis mens gravata minus ad preces orationis -et (GREG. M. moral. 2, 79 p. 594^D ad insidias providendas. 9, 88 p. 908^A). VVLG. Iob 8, 6 deus ad te (Sirach 6, 36 -a ad eum [ὄρθριζε πρὸς αὐτόν]). β acced. dat. comm., fere i. q. consultum, provisum esse (nota part. perf. pass. pro impers. [v. p. 1039, 50]): CIC. rep. 3, 41 etsi nobis qui id aetatis sumus, -tum fere est, tamen de posteris ... sollicitor.

2 transitive: i. q. (vigilando) elaborare, accurate perficere, elucubrare: CIC. Att. 9, 12, 1 quam honesta ... quam expedita tua consilia, quam -ta tuis cogitationibus eqs. OV. trist. 1, 1, 108 tu, liber, aspicies ... fratres, quos studium cunctos -vit idem. GELL. 1, 7, 4 homini lectione exercito pleraque ... veterum litterarum quaesita, meditata -taque (meditatae vigilatae- A) erant.

adv. **ēvigilanter** (sc. a part. praes. -ans pro adi. sumpto). i. q. vigilanter, indefesse: CORIPP. Ioh. 7, 203 veneranda senectus -r agit populos.

ēvigōrātus, -a, -um. [ab ex et vigor. W. (cf. vigorare).] i. q. dempto vigore attritus, debilitatus sim. (acced. abl. instr. l. 25; syn. mollitus l. 26): TERT. apol. 17, 5 anima carcere corporis pressa, ... libidinibus et concupiscentiis -a. pall. 4 p. 936 Oe. exuvias bestiae tantae (sc. leonis) ... diu mollitas et -as et exodoratas. v. evigesco.

ēvīlēsco, -uī, -ere. [ab ex et vilesco. W.] i. q. vilem, futtilem fieri; pretio, auctoritate sim. minui (de homine l. 33): VAL. MAX. 5, 4, 7 nulla ... acerbitate fortunae ... pretium carae pietatis -it (eul- L^1). TAC. hist. 3, 53 Muciani criminationibus -uissent pericula sua (Antonii). SVET. Claud. 15, 3 propter quae usque eo -uit imperator, ut passim ac propalam contemptui esset. IVL. Aug. c. Iul. op. imperf. 6, 26 p. 1562^init. -uit pompa baptismatis.

ēvincio, -vīnxī, -vīnctum, -īre. ab ex et vincire. nota in usu fere esse part. perf. pass., accedente saepius acc. q. v. gr. (sub 1 b et 2 a), formas autem finit. (perf.) bis tantum inveniri ap. TAC. infra l. 54. legitur inde ab HEMINA (praeterea ap. scriptt. TAC., GELL.) et ap. poetas inde a VERG. [p. p. p. in codd. confund. saepe, falso, c. evic-: v. l. 44. 61. 63 al. cf. l. 65. p. 1042, 57. 1043, 9.]

1 fere i. q. vincire (cf. SERV. auct. ecl. 7, 32 [v. infra l. 47] '-ta' vel simpliciter, vel valde [v. e. g. l. 44], ut 'eduramque pirum'), redimire, coronare sim.: a de rebus: HEMINA hist. 37 lapidem fuisse quadratum ... -tum (vinctum l. v.; [evict- M]) candelis quoquoversus. TAC. hist. 4, 53 spatium omne, quod templo dicabatur, -tum vittis coronisque. b de hominibus eorumque corporis partibus (praeter l. 56: de Europa, fere i. q. 'ornata'): VERG. ecl. 7, 32 puniceo ... suras -ta Diana coturno (ANTH. 118, 18). Aen. 5, 269 puniceis ibant -ti tempora taenis (8, 286 ramis). 5, 364 caestu -tis attollat bracchia palmis. 5, 494 viridi ... -tus oliva (cf. 774 caput ... foliis -tus olivae). OV. am. 3, 6, 56 -tas ... comas (sc. vittā. cf. met. 15, 676 -tus vitta crines albente sacerdos). STAT. Theb. 1, 554 comitum famulumque -ta pudicā fronde manus. 5, 208. TAC. ann. 6, 42 Surena ... Tiridaten insigni regio -xit (cf. 15, 2 diademate caput Tiridatis -xit). 11, 4 Claudium spicea corona -tum (cf. CLAVD. 21, 87 roseis ... -ta [P^1 φ, indu(c)ta P^2 Π A] coronis ... Europa [v. supra l. 47]). CLAVD. 22, 241.

2 i. q. vinciendo vel constringere vel alligare (additur quo quid astrictum sit: per dat.: l. 65. 68, per ad: l. 63, cf. l. 66 sq.): a proprie: de hominibus et eorum membris (cf. supra l. 36): TIB. 1, 7, 6 novos ... Roma triumphos vidit et -tos (V^2 al., et (e)victos, invi(n)ctos sim. al.) bracchia capta duces. OV. trist. 4, 4, 73 -ti (Φ ς, evic- Tr.) tristem ducuntur ad aram (sc. Orest. et Pyl., sic: Pont. 3, 2, 72 -ti geminas ad sua terga manus). SEN. Ag. 15 Ixion celeri corpus -tus rotae. SIL. 2, 48 me -ta (Ch, en vic- [vic̄-] FOV [L]) lacerandum tradite dextra. 2, 341 artis post terga catenis -tus palmas (cf. CYPR. GALL. gen. 751 Isaac -tus [G, -is A] manibus posterga retortis). GELL. 20, 1, 54 binis quadrigis -tus in diversa nitentibus laceratus est. b translate: GELL. 14, 1, 3 omnia rerum humanarum ..., tamquam stellis atque sideribus -ta, duci et regi.

ˣēvinco, -vīcī, -victum, -ere. ab ex et vincere. GLOSS.^L II Abav. EV 12 -tus prorsus victus. 14 -it consequitur. Philox. EV 11 -cit ἐξενίκησεν. 14 -i νικηθῆναι. legitur inde a CAES. (?, v. l. 77), [HIRT.?, v. l. 84], VERG., HOR. frequentatur ab ICTIS (cf. p. 1043, 56 sqq.). [ex coni.: LIV. perioch. 49 p. 58, 12 Catonis sententia -cit (Halm, dev- cod. [cf. vol. V 1, 861, 43], perv- ed. pr.), ut eqs. (cf. p. 1043, 43 sqq.). v. et l. 80. p. 1042, 50. variat -ere: c. vincere: CAES. civ. 1, 67, 6 haec vincit (σ, ev- β) in consilio sententia. VERG. p. 1042, 18. IVST. 3, 3, 10 vincat (τ, ev- π ι [-ant D]). HIER. epist. 39, 1, 3 al. cf. TAC. ann. 12, 60 quae ⟨e⟩vicerant (Heinsius, vic- M). v. et p. 1042, 50. c. et vincere: OV. fast. 3, 688 v. p. 1042, 31. MANIL. 3, 63 v. p. 1042, 65. SEN. Herc. O. 562 (-e A; et v- E). cf. OCTAVIA 902 evicta (trad., et v- corr. Gronov.). c. devincere (cf. l. 76): p. 1042, 21. cf. et l. 40. dub.: HIRT. Gall. 8, 52, 5 quod ne fieret, ... consules ... iusserunt (codd., evicerunt Iurinius; cf. p. 1043, 42 sqq.). SEN. Herc. O. 1967 quidquid in nobis (i. Hercule) ... mortale fuerit, ignis -tus (E; invic- A, 'an recte? cf. ἀκάματον πῦρ', Schwartz [in plag.]; -tum acc. n., Heinsius) tulit. DRAC. Romul. 4, 11 (coni. Buecheler)].

i. q. vincendo superiorem fieri, devincere, superare: A usu generali: 1 sensu stricto: pugnando, dimicando: a in re bellica: α absol. i. q. victoriam parere: LIV. perioch. 112 p. 108, 6 Caesar ... cum magno suo discrimine -cit. β c. obi.: LIV. 10, 17, 10 (in oppugnatione) -cit omnia adsuetus praedae miles (cf. p. 1043, 8 sqq.). TAC. ann. 3, 46 imbelles Aeduos -ite et fugientibus consulite. CAPITOL. Gord. 26, 3 auxiliis vel militibus ... Persas. CLAVD. DON. Aen. 2, 320 p. 191, 17 arcis est secunda defensio, ... ut -tis muris ipsa succedat (cf. 2, 480 p. 214, 27 firmitatem ... postium. al.). 7, 40 p. 11, 9 acies hostium. 9, 565 p. 261, 27 -tis ... fossis. al. SVLP. SEV. chron. 1, 24, 3 a rege Mesopotamiae -ti et subacti Iudaei. CASSIOD. hist. 4, 7 p. 959^D (syn. subiugasset). SERM. Caspari Anecd. p. 330, 20 -tis hostibus. de arbore caesa in similitudine bellatoris vulnerati: VERG. Aen. 2, 630 ornus vulneribus (bipenni factis) donec paulatim -ta (victa V) supremum congemuit eqs.

b in aliis dimicationibus: TERT. scorp. 6 p. 156, 8 homo ne solummodo evasisset, verum etiam -isset (A, dev- B) inimicum (i. diabolum). de bestiis fere i. q. vincendo depellere, delere: PALLAD. 1, 35, 6 campas fertur -ere qui eqs. in imagine: PROSP. c. coll. 15, 4 p. 258^B cui persuadere poteris per naturalem liberi arbitrii facultatem tam arduum certamen -tum.

2 sensu latiore: quavis ratione: a homines (praeter l. 30. 34. 39 pass.; fere abl. instr. vel causae aut acced. aut facile subaud.): α cum respectu rei qua quis superetur (bestias fere i. q. domare: SEN. benef. 1, 2, 5 adsiduitas ... meriti pertinacis -it): VERG. Aen. 4, 474 Dido -ta dolore decrevit ... mori. 4, 548 tu lacrimis -ta meis ..., germana (SEN. Med. 491). OV. fast. 3, 688 -tas (Heinsius; et victas DG [t prius et s in ras. G^2], evicta [et vic- B ς] est AV) precibus ... dedit illa (puella) manus ([i. pars pro toto]. VAL. MAX. 6, 5 ext. 3. SEN. Med. 184 -it gener. TAC. ann. 4, 57 al. cf. infra l. 53 sqq. p. 1043, 45). trist. 3, 1, 76 -tus longo tempore Caesar. SIL. 15, 332. STAT. Theb. 7, 558 pactis Eteoclem. 9, 840 pudore. TAC. ann. 15, 64 oblata mitiore spe blandimentis vitae -tam esse Paulinam ad vivendum (cf. l. 47 sqq.). APVL. met. 3, 9 necessitate. ITIN. Alex. 44 Alexandrum Darii uxor (sc. pulchritudine) ... non -erit. SVLP. SEV. chron. 1, 14, 6 decem plagis corporis et regni sui contusus Pharao et -tus est. SIDON. carm. 15, 148 Minerva ... calathis -ta recedens. CASSIOD. Ios. antiq. 18, 1 p. 513 -ti ratione pontificis (gr. 18, 3 οἱ μὲν ἡττηθέντες ... τῶν λόγων). coniung. c. simpl.: TAB. devot. (CIL I^2 2, 2520; non post a. 40 a. Chr.) 8 tradas (sc. Proserpina Plotium) ... febri quartanae sim. ... quas (acc. pro nom.) cum illo luctent deluctent illunc -ant vincant usque dum animam eius eripiant.

β cum respectu finis ad quem quis vincendo adducatur, fere i. q. flectere (fere i. q. persuadere l. 53. cf. et l. 37): TAC. hist. 2, 64 nec ... fortunae illecebris aut ambitu civitatis in gaudium -ta (ann. 1, 57 uxor Arminii ... -ta [Ruperti, victa trad.] in lacrimas). ann. 11, 37 Lepida supremis ... necessitatibus ad miserationem -ta erat. SVET. Tib. 37, 2 nec ut (aliter p. 1043, 45) revocaret umquam ullis populi precibus potuit -i (PS. VEN. FORT. vita Remed. 7, 19 Remedius ... precibus est populi ... -tus, ut orationem ... funderet eqs.).

b res: vincere sic, ut vis alcis. rei sive superetur sive tollatur (depellatur): α res naturae (sim.: PROP. 4, 7, 2 lurida ... -tos [ς, eiunc- N, euinc- O] effugit umbra rogos): VERG. Aen. 2, 497 aggeribus ruptis cum spumeus amnis exit oppositasque -cit gurgite moles eqs. ([AVG. spir. et litt. 4, 6 p. 158, 27]. cf. CYPR. GALL. iud. 221 ripas ... tumens fluvius. al.). OV. epist. 18, 155 -ta per aequora (sim.: met. 14, 76 ubi Troianae remis avidam ... Charybdin -ēre rates [cf. 15, 706 navis ... -it fretum. trist. 1, 10, 33]. PLIN. nat. 9, 98 cancri os Ponti. ITIN. Alex. 8 vadum [i. Granicum] milites). OV. met. 14, 769 oppositas nitidissima solis imago -cit nubes (SEN. nat. 1, 8, 6; syn. scindit). MANIL. 3, 63 astra zodiaci vagas ... -unt ([M; et vinc- GL]. i. 'cursu superant') stellas (syn. vincuntur). SEN. dial. 11, 19, 4 -tis ... tempestatibus. nat. 2, 26, 4. 4, 13, 3 nix stipata aestatem. 5, 10, 2 frigus a sole. PETRON. 79, 4 lineamenta cretā notata -erunt spississimam noctem (sc. ut cerni possent. cf. p. 1043, 6). AVIEN. ora 712 labos ... conditorum ... formam locorum et arva naturalia -cit arte. MACR. Sat. 1, 21, 3 sol -tis sex signis inferioris ordinis incipit eqs. EVCHER. pass. 3 p. 166, 24 -tis transmissisque angustiarum faucibus. arbores, herbas (fere depellendo; supereminendo l. 75): HOR. carm. 2, 15, 4 platanus ... caelebs -et ulmos. SEN. Phaedr. 457 arbor ... celso vertice -et nemus quam non maligna caedit ... manus. PLIN. nat. 18, 147 si -erint herbae eqs. (18, 185 herbas lupinum).

β res (malas praeter l. 84) maxime corpus animantium afficientes: SVLPICIA Tib. 3, 17, 3 tristes -ere morbos (ibid. 5 CELS. 3, 22, 8. COLVM. 6, 5, 2 [seq. propulsandi]. VEG. mulom. 4, 3, 6 [syn. expellendi]. cf. CELS. 5, 26, 33 si ne haec [i. erodentia] quidem -unt [sc. putredinem]. VEG. mulom. 1, 11, 9. 1, 15, 4 acerbissima passio. 1, 56, 32 perfrictionis incommodum [syn. pellatur]. CHIRON 153 p. 48, 5 vitia insanabilia [245 p. 73, 27 morborum]. et al.). OV. met. 1, 685 ille ... pugnat molles -ere somnos. SEN. dial. 2, 10, 4 sapiens

[K.-M.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

quosdam ictus recipit, sed receptos -it et sanat et comprimit. 12, 17, 1 in perferendis et -endis doloribus. nat. 2, 59, 4 hoc (*i. varia genera mortis*) ... nulla potentia -it. AMBROSIAST. in Rom. 1, 16 p. 55^C *in alleg. Christ.*: mortis -tae (*al.* PELAG. in Rom. 3, 24 p. 33, 5 S. mortem Christus). MIRAC. Steph. 1, 3 ad -endas caecitatis t e n e b r a s (*cf.* MACR. Sat. 1, 17, 40 lupus ... oculorum acie ... tenebras noctis. *v. p. 1042, 69*).

γ v a r i a s r e s (fere incorporeas; saepius iniquas, abominandas sim. v. et p. 1042, 9): LIV. 9, 6, 5 -cit (*codd., praeter M*: evinc-) miseratio ... superbiam. SEN. Herc. f. 558 -as utinam i u r a ferae Stygis (*v. infra l. 49*). Herc. O. 1199 Ditis -ci moras. Thy. 440 quidquid obstat. clem. 1, 14, 1 multae iniuriae patientiam -erunt. dial. 4, 4, 1 *affectus* rationem -cit. epist. 82, 23 opiniones totius aevi. *al.* VAL. FL. 2, 186 -ta ... matrum corda. SIL. 3, 587 veneno desidiae virtus ... -ta senescit. CYPR. GALL. iud. 375 m e n s ... periclo (PS. AVG. quaest. test. I 122, 12 p. 369, 6 ad -endas ... incredulorum mentes). PORPH. Hor. carm. 2, 17, 22 pericula. serm. 2, 3, 239 cum vellet *Aesopi filius* patrimonium animo -ere (*sc. dilapidando*), dicitur *tot HS* ... una hora *absumpsisse*. epist. 2, 1 pr. *Augustus* invidiam virtute. VICTORIN. POETOV. in apoc. 6, 1 p. 69, 9 (rec. Hier.) incredulitatem (*rec. Victorin.* vincerent). PRISCILL. tract. 1, 31 p. 26, 22 diem nostrae nativitatis. CLAVD. DON. Aen. 5, 20 p. 428, 1 sequamur fortunam quam non valemus -ere. *al.* SVLP. SEV. epist. 2, 7 cui post -tum mundum ... reddita est corona iustitiae (*sim. de v i t i i s s a e c u l a r i b u s*: SACR. Leon. 445 animus ... stimulos aetatis. FAVST. REI. epist. 9 p. 214, 22 -tae c a r n i s [*cf.* CE 748 = INSCR. christ. Diehl 1714, 9 -tis carnis vitiis saevoque dracone]. POMER. 3, 17, 2 p. 501^A malum). MART. CAP. 2, 143 *Philologia* omnem difficultatem superae conscensionis (*v. app. crit.*). *et al.*

B *s i g n i f i c a n t i u s: quasi vincendo fere i. q.*: **1** *d e m o n s t r a r e, o b t i n e r e (syn. l. 32)*: **a** *seq. a c c. c. i n f.* (*cf.* convinco): HOR. sat. 2, 3, 250 si puerilius his ratio esse -et amare nec quicquam differre *eqs.* ARNOB. nat. 7, 45 p. 279, 20 -ere atque obtinere vos posse Aesculapium illum fuisse serpentem. **b** *aliquid*: TERT. scorp. 3 p. 151, 2 definitiones dei adversus superstitiones tam -tas quam ... vindicatas. CLAVD. MAM. anim. 3, 16 pr. p. 185, 6 quae ... edissertata quaeque ... -ta sunt.

2 *p e r f i c e r e, p r a e s t a r e*: OV. Pont. 3, 1, 31 hoc. VAL. FL. 1, 248 (*verba Iasonis*) viri, mecum dubiis ... -ite rebus quae meminisse iuvet nostrisque nepotibus instent. CLAVD. DON. Aen. 12, 370 p. 596, 8 qui ... pendens trahebatur -erat aliquid, sed duorum equorum vim ad plenum superare non valuit.

3 *i m p e t r a r e, c o n s e q u i (seq.: enunt. fin. l. 43 sqq.; a d c. gerund. l. 50)*: LIV. 2, 4, 3 -unt ... instando, ut litterae sibi ... darentur. 3, 41, 1 in hanc sententiam ut discederetur, ... -bant. 4, 25, 1. 5, 26, 1. 38, 9, 7 partim consilio, partim precibus -cit, ut *eqs.* (*aliter p. 1042, 52*). LIV. perioch. 49 p. 58, 12 *v. p. 1041, 75.* LIV. epit. Oxyrh. 7, 177 Appius Claudius -cit, n e *eqs.* BOETH. cons. 1, 4, 12 p. 9, 13 ne coemptio exigeretur -ci (*v. et p. 1041, 84. cf.* AVG. conf. 1, 11, 17 pater ... non -it in me ius [*v. supra l. 10*] maternae pietatis, q u o m i n u s in Christum crederem). AVG. pecc. mer. 3, 12, 21 p. 149, 2 a d quos (*sc. parvulos*) faciendos Christianos voluntas Christiana ... unius parentis -erat.

4 *in usum venire (recipi)*: COD. Iust. 12, 19, 14, 1 (*Iustin.*) quod in universo scrinio ... libellensium -isse monstratur, id in adiutores sacrae memoriae ... transferendum censemus.

C *s p e c i a t i m t. t. a p. I c t o s: i. q. v i n d i c a r e, r e c u p e r a r e, r e p e t e r e sensu eo, quem s. v.* evictio *p. 1035, 58 accuratius definitum invenies (deest* COD. Theod.*)*: QVINT. decl. 388 p. 433, 22 *dispensator* adulescentem ... dominum ... apud venaliciarium repertum iudicio adserens -cit (*cf. ibid.* p. 436, 12). 388 p. 439, 19 qua ratione alienum s e r v u m -it (LABEO dig. 32, 29, 3 IAVOL. dig. 21, 2, 58. AFRIC. dig. 21, 2, 46, 2 in l i b e r t a t e m [*ibid.* 3 *Mommsen*, -e *trad. al.*]. PAVL. dig. 19, 1, 43 interest emptoris s. non -i. *al. cf.* PAPIN. dig. 18, 7, 6 *servam*). ALF. dig. 6, 1, 57 f u n d u m (*al.*). PROC. dig. 31, 48, 1 si h e r e d i t a s -ta fuerit (IVLIAN. dig. 5, 3, 55 GAIVS inst. 3, 36. *et saepe*). *talia saepissime (v. V. i. R.).* TAB. cer. Dac. (CIL III p. 937; *a. 139*) 9 si quis eam puellam p a r t e m v e quam ex eo (*sic*) quis -erit *eqs.* ([*ibid.* p. 959, 8; *a. 160* mulierem]. *cf. ibid.* p. 941, 8 eum p u e r u m ... partemve *eqs.* [PAP. Britann. 229, 8; *a. 166*]. *ibid.* p. 945 [*a. 159*], 9 eam domum partemve *eqs.*). *ibid.* p. 941, 11 q u a n t u m id erit, quod ita ex eo -tum fuerit (*ibid.* p. 959 [*a. 160*], 11 q. i. e. quot ita ex ea quit -tum ablatumve fuerit). COD. Iust. *saepe (v. ind.). inde, ut vid., l a x i o r e u s u: acced. dat. i. q. sibi v i n d i c a r e*: TERT. apol. 47, 11 fabulae ... de similitudine fidem infirmarent veritatis ⌊vel eam sibi potius -rent⌋ (⌊ ⌋ *P; aliter F*). *fere i. q. v i n d i c a t i o n e c o n s e q u i, o b t i n e r e*: AVG. c. Cresc. 3, 43, 47 p. 453, 26 Maximianus episcopus ... dicta inter partes iudiciaria sententia basilicam fundi Calvianensis -erat, quam vestri inlicite ... usurpaverant. CIL XII 5278 ⟨monu⟩men⟨t⟩um (*sc. ab aliis occupatum*) -cit idem⟨que⟩ nomina restituit.

[**ēviolāsse** *in vs. nondum sanato varieque temptato* PROP. 1, 7, 16 (te violasse, evoluisse *coni.*; *v. Enk ad l.*).]

euippius, -ī *m.* *ab* **εὐίππιος* (*cf. nom. pr.*). *scriptum est* EVVIPI-. *dub. signif.* (*de venatore quodam in lud. publ. producte*): CIL VI 10210^a T. Fl(avio) Maximino (centurioni) -vip(p)io sum(m)o venatori Alexandria Clymene ... fecit (*cf.* equarius 'venator' *p. 708, 20*). *K.-M.*

ēvīrātio, -ōnis *f.* *ab* evirare. GLOSS.^L III Abol. ER 5 eruatio (evir-) *v. p. 566, 39.* *i. q. c a s t r a t i o (translate de pilorum evulsione, signo sc. mollitiae)*: PLIN. nat. 29, 26 perdidere imperii mores ... potus ... ieiunorum ac vomitiones et ... perpotationes ac pilorum -o instituta resinis *medicorum eqs.*

ēvīrātus *v.* eviro *l. 75 sqq.* *Junod.*

NON. p. 154, 4 puellascere, ecfeminari vel **ēvīrēscere** (*F*³, revirdis- *rell.*; *cf. Sittl, ALL 1, 1884, 488 adn.*). [**ēvīrescere?** (-ī- *metro probatum*): VARRO Men. 425 (*trad.* eiur-, evir- *Non. p. 101, 31 sq. tam in lemm. quam in vs. cit.*) *v. s.* elure sco *p. 436, 4 sqq.* (*Havet, Lindsay*).] *K.-M.*

ēviriātio, -ōnis *f.* *ab* eviriare. *fere i q. d e b i l i t a s, d e b i l i t a t i o (cf. infra l. 21 sqq.)*: CHIRON 404 p. 124, 5 *iumentum* nimis emacrescit ... nec stercus reddere potest -is causa.

ēvirio, (-āvī,) -ātum, -āre. *ab* ex *et* vir (*cf.* eviro). GLOSS. II 237, 54 *ἀπόκοπος, ὁ ἐκτμηθεὶς τοῦ αἰδοίου* -tus. *nonnisi v u l g. s e r m.* (*cf.* CHIRON *l. 28 c.* VEG. *l. 54*). [*corr. l. 24. 26. 30.*] *i. q. e v i r a r e (v. infra l. 44. 50) sc. quasi castrando vires, r o b u r d e m e r e, d e b i l i t a r e sim. (vid. vox ad vocab. 'vires' [cf. l. 25] quodammodo revocata esse)*: CHIRON 14 p. 8, 16 castratos ... numquam d e p l e r e debemus herba ... c o n t i n g i t enim eis -ari (ei se iuriari *cod.*) ... iam enim partem virium cum testibus amiserunt ([*cf. Hippiatr. gr. I 59, 14 ἐλάσσονας γίνεσθαι; Veg. mulom. 1, 23* enervantur]. *sim.* 180 p. 56, 3 [eo severiari *cod.* VEG. mulom. 1, 14, 3 *v. infra l. 53*]). 119 p. 38, 25 ne sanguine *venas* inanies et nervos eius -es. 163 p. 51, 11 a c u r s i o n e m u l t a (248 p. 74, 19 a[d] frequentia cursionis multa). 180 p. 55, 31 *sanguis* corrumpitur, fit sanies, ex qua re contingit ⟨e⟩viriari.

^E**ēviro**, -āvī, -ātum, -āre. *ab* ex *et* vir (*cf.* evirio). *d e n o t i o n e*: NON. p. 46, 12 -ari (-are *trad.*) dicitur virilitatem amittere et e f f e m i n a r i (GLOSS.^L II Abav. EV 3 *v. p. 983, 8.* V Aa E 619 *al.*). AMBR. Noe 25, 93 p. 479, 26 -tus dicitur qui sanguinis plurimum amiserit. GLOSS.^L II Abav. EV 15 -antur: e v a c u a n t u r, m u t i l a n t u r (III Abstr. EV 2 -at e x a n i m a t, evacuat, c a s t r a t [*al.*]. Corp. E 5 ebilantur [*i.* evir-] mutilantur). Corp. E 324 -at v i r e s t o l l i t (GLOSS. V 291, 15). *al.* *forma* -astis: CATVLL. 63, 17. [*ll. vv. v. l. 49. 54 sqq. 63. 66. 72.* *corr.*: SCHOL. Cornut. Iuv. 1, 22 (*FlJb. suppl. 23, 1897, 383*) tener -tus (*Housman ad Lucan. 8, 619*; cui ratus, curatus *trad.*; *cf. l. 43*). *coni. dub.*: LAMPR. Alex. 66, 3 pervi fuerit *P* (servi evirati *Peter, alii alia*). *falso trad.*: COMMENT. Lucan. 8, 619 -vit vulnus (*cod.*, curavit *Housman*; *cf. l. 40 et 56*).]

1 *p r o p r i e e t c o r p o r a l i t e r*: **a** *u s u s t r i c t o virilitatem adimere, fere i. q. c a s t r a r e, praeter l. 47 de Gallis (cf. l. 35 sqq.)*: CATVLL. 63, 17 corpus -astis (*sc. Cybelae sectatores*) Veneris nimio odio. CYPR. ad Donat. 8 p. 10, 10 mares. ARNOB. nat. 5, 17 p. 189, 3 -ti isti *Galli* mollesque (*post*: viles Galli, effeminati ... exoleti). 5, 42 p. 211, 23 -ti (et vir- *P*) corporis (*sc. Attidis; antea*: semiviro, abscisо). **b** *u s u l a t i o r e fere i. q. v i r e s d e m e r e p e r l u x u r i a m, depleturam nimiam sim. (cf. supra l. 34)*: VARRO Men. 275 spatula (*i. σπατάλη*) -vit omnes Veneri vaga pueros (*vix ad 1 a; cf. Buecheler, Kl. Schr. I p. 562*). VEG. mulom. 1, 14, 3 in media passione si f l e b o t o m o uti circa eum volueris, aegrotum animal -bis ([*L*, peiorabis *A*, non curabis *FP*; *cf.* CHIRON 180 *supra l. 26*]. 1, 38, 2 [enerventur *FV*]. *cf.* 1, 36 *sanguis* enormiter ablatus -at [*L*, curat *A*, errat *F*, occidit *P*]). CAEL. AVR. chron. 1, 5, 178 item *usus venereus* permissus vexat, cum corpore -to animae quoque substantia turbatur.

2 *t r a n s l a t e (incorporaliter): fere i. q. e n e r v a r e, d e b i l i t a r e, e m o l l i r e sim. (propria vi adhuc perlucente l. 69)*: **a** *a n i m u m, m e n t e m sim.*: PS. SEN. ad Paul. 13 saepius te dixisse retineo, multos, qui talia affectent, sensus corrumpere, virtutes rerum -are. AMBR. Noe 15, 53 p. 450, 27 *mens* arido incuriae situ -ta (*P* [e *in ras.*], virata *B*, evicerata *M*). 25, 93 p. 479, 25 terrenae cogitationes et i n f i r m a e quasi -tae et sine usu sanguinis habentur (in psalm. 118 serm. 19, 24, 1 *gentes* cum essent infirmiores -ta [eversata *AMNP*¹*RT*, eiurata *O*] quadam imbecillitate perfidiae). **b** *v a r i a s r e s i n c o r p o r e a s (nota fere i. q. irritum reddere l. 72)*: SCHOL. Pers. 1, 95 r o b u r latinitatis -vimus, linguae intermiscendo graecas glossulas (*cf.* CLAVD. MAM. epist. 2 p. 205, 30 noviciarum ratiuncularum *pueriles nugae* ... oratoriam fortitudinem plaudentibus concinentiis -ant). HEGES. 3, 11, 2 p. 204, 11 quo *sacci* vacuati paleis -are (evitare *HBZ*, ebetare *A*) arietis i c t u m nequirent (*v. l. 68; ante* emolliretur, *cf. p. 518, 58 sqq.*).

p. p. p. **ēvīrātus**, -a, -um *pro a d i. (subst. l. 82).* *comp.* -ior: MART. *l. 80.* GLOSS.^L III Abstr. EV 12 -us e f f e m i n a t u s, ⟨quia⟩ effeminatorum nulla virilitas (*al. cf. p. 136, 19*). II Philox. EV 17 -us *ἀπόκοπος, κίναιδος*. GLOSS. III 447, 37 -us *ἄ ν α ν δ ρ ο ς* (480, 46). *fere i. q. e n e r v a t u s, m o l l i s (syn. l. 81), e f f e m i n a t u s (nota lusum verb. l. 80 sq.)*: MART. 5, 41, 1 spadone cum sis -ior fluxo et concubino mollior Celaenaeo. SCHOL. Hor. carm. 1, 37, 9 'contaminato cum grege turpium' ... turpium ... aut malae vitae aut -orum. SCHOL. Cornut. Iuv. 1, 22 *v. supra l. 39.* AMBR. hex. 3, 7, 30 p. 79, 2 *homines* aut senectus debilitat aut -os deliciae reddunt. HEGES. 3, 1, 2 p. 183, 1 *ut* -ae [*Junod*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

(aev- $M^2 H$, e veritate *A*) inpuritatis (*i. Neronis*) opprobrium triumphis ... inlustraretur. *Junod.*

eviscālis *v.* hibisc-.

ēviscerātio, -ōnis *f.* *ab* eviscero. *i. q. extractio quasi ex intestinis facta* (*trslt.*): ENNOD. dict. 23, 5 p. 499, 13 ut *uxor* ... nullatenus facinorum crederetur ictibus subiacere nec durā castimoniae obscenitatis -e mollire.

ēviscero, -āvī, -ātum, -āre. *ab* ex *et* viscera. *de originatione*: PRISC. gramm. II 274, 14 'viscus, visceris, viscero', ex quo compositum '-o'. CHAR. gramm. p. 472, 13 B. (*inter verba act.* I^{ae} *coniug.*). *de notione*: GLOSS.^{L} III Abol. EV 9 -at excomedit, evacuat ([I Ansil. EV 157]. *cf.* I Ansil. EV 156 exinanit [158 -tus exinanitus]. *v. infra l. 75*). II Abav. EV 16 -at excomedit exinterat (*al. v. infra l. 23*). GLOSS. ἐκσπλαγχνίζω. ἐξεγκατίζω. ἐξεντερίζω. *al.* (*v. et p. 1033, 25*). *de usu*: *legitur inde ab* ENNIO (*infra l. 25; inde* CIC. Pis. 43), PACVVIO (*infra l. 27*), CIC. carm. (*infra l. 28*), VERG. (*infra l. 47*); *inde a* SEN. nat. *infra l. 37 etiam in prosa orat.* *pro elegantiore voce* 'vulgari verbo ex Graeco' ... *q. e.* 'exenterat' *opp. a* SERV. auct. Aen. 11, 723 (*v. infra l. 47*). [*var. lect. v. l. 33. p. 1046, 13.* SOL. 53, 26 in aqua mollis est unio, duratur -tus (*SAP*^{1}; exemptus *ut Plin. nat. 9, 109 rell., Mommsen; cf. edit. praef. p. XXI sq. et l. 34*).]

1 *i. q. viscera, intestina eximere, extrahere*: **a** *strictiore usu i. q. exenterare* (*cf. supra l. 13. opp.* lacerati *infra l. 29; syn.* exedit *infra l. 38*): **α** *proprie: corpus animantium*: ENN. scaen. 309 *Atreus* summis saxis fixus ..., -tus, latere pendens, saxa spargens tabo (*cf.* CIC. Pis. 43). PACVV. trag. 4 (*de testudine*) -ta, inanima, cum animali sono. CIC. carm. frg. 33 (Tusc. 2, 20), 29 miserandum aspice -tum corpus lacerati (*V ex corr.*, -um *rell.*) patris ([*aliter Soph. Trach. 1077 sqq.*]. PS. QVINT. decl. 12, 26 p. 243, 24 [*antea*: humanorum viscerum epulas]. *v. et infra l. 52*). SEN. rem. fort. 5, 3 tu putridus ... -tus et constrictus *eqs.* OPTAT. 6, 8 p. 156, 23 *aves* -tas (eius- *G*, et visc- *B*) ... ad imaginem viventium. AMM. 23, 6, 85 *margaritae* edunt ... uniones, ideo sic appellatas, quod -tae conchulae singulas ... pariunt, sed maiores (*cf. supra l. 20*). HEGES. 5, 24, 3 p. 357, 25 (*gr. 5, 552 aliter*). **β** *trslt.: de erodente vi liquoris*: *terram*: *i. q. eluere, erodere*: SEN. nat. 4, 2, 10 quod cum ceteri amnes abluant terras et -ent, Nilus ... nihil exedit nec abradit. *fere i. q. exedere* (*capillos*): VITA Desid. 7 p. 632, 17 -bat humor luridus totamque ... caesariem et contagio purulenta amputatis pilis ... radicibus traxit.

b *laxius i. q. dilaniare, discerpere, dilacerare sim.*: **α** *corpus vivum* (*syn.* discerpere *infra l. 60*; exarare *infra l. 56*; excarnificare *infra l. 55*; exedere *infra l. 63*; laniare *infra l. 69*; *cf. gr.* διασπᾶν *infra l. 66*; dilaceratio *infra l. 64*. *in tortura, martyrio infra l. 52 sqq. 59* [*cf. infra l. 68*]. *per imag. de re personata infra l. 62*): (I) *corporaliter*: VERG. Aen. 11, 723 accipiter columbam ... pedibus ... -at uncis ([*cf. Hom. Od. 15, 527* κίρκος ... ἐν ... πόδεσσι τίλλε πέλειαν ἔχων. *v. et supra l. 18*]. *cf.* SIL. 13, 847 Orthrus ... *virginem* polluto -at ungue [AMBR. hex. 5, 14, 47 *aves rapaces* praedam ... ore vel unguibus]). LACT. inst. 5, 1, 7 dicatas deo mentes -tis corporibus extorquere *in persecutionibus Christ.* ([PRVD. perist. 10, 109 -andum c. eculeo (*v. l. 56*) eminus pendere. *v. supra l. 29*]. *sic in tormentis*: AMM. 14, 9, 6 ita -tus, ut cruciatibus membra deessent [*antea*: excarnificari]. AMBR. in psalm. 118 serm. 20, 10, 1 p. 449, 26 -tum eculeo [*v. l. 53*], exaratum ungulis *eqs.* HIER. epist. 42, 1, 2 tormentis compulsi et variis -ti cruciatibus [VICT. VIT. 3, 24 -tae vel -ti]. PRVD. perist. 5, 122 [*absol.*]). SERV. auct. Aen. 8, 138 AMBR. Iac. 2, 12, 56. in psalm. 20, 2, 2 p. 446, 6 *martyr* a bestiis. HEGES. 1, 40, 9 p. 89, 20 -bo scelestum (*l. 17* manibus discerpam meis; *gr. 1, 500 deest*). PRVD. perist. 10, 1058 -ta carne (*vs. 1057* lancinatores). OROS. hist. 6, 14, 3 (*de Roma; in imag., v. supra l. 46*) post *Sullanam* ... perniciem usque ad medullas paene -ta et exesa est (*antea*: dilaceratio). ENNOD. carm. 1, 16, 16. CASSIOD. hist. 9, 33 p. 1149^D (*in orgiis Bacchi*) canes -antes, furentes *eqs.* (*gr. Theodoret. 5, 21, 4 p. 318, 1* τοὺς κύνας διασπῶντες). (II) *incorporal.*: *spectat ad animum, i. q. cruciare, vexare vehementer*: AVG. conf. 6, 6, 10 cum ego curis -rer. serm. coll. Morin p. 364, 15 iste tortor (*sc. cupiditas*) -at cor, ... cupiditas laniat te (ENNOD. carm. 1, 13, 10 *spiritus* intrat veterno [*Sirm.*, aet- *trad.*] pectora -ta nubilo). **β** *rem ope humana constructam, i. q. destruere* (*quasi discindendo; cf. syn. l. 74 et abl. instr. l. 73*): HEGES. 5, 16 p. 332, 15 urbs ... templum ... sacrorum domicilia ... prophetarum opera vestris manibus -antur (*l. 11* destruitis).

2 *vi originaria vel debilitata vel sublata fere i. q. vires, vigorem, auctoritatem sim. demendo evacuare* (*cf. infra l. 82*), *exhaurire* (*syn. p. 1046, 1*), *exinanire*; *irritum reddere* (*v. p. 1046, 6*; GLOSS. *v. supra l. 12; v. etiam p. 1046, 11*): **a** *corporaliter*: **α** *hominem eiusve corpus*: CYPR. mort. 14 p. 305, 14 quod ... corporis vires solutus in fluxum venter -at *eqs.* VEN. FORT. vita Sev. 4 p. 222, 1 quicquid ... cessisset, quod hominem -ret, ante sanctissimum virum morbus perit (*seq.* perderet; *p. 221, 12* vacuabit). **β** *fortunas*: COD. Iust. 3, 29, 7 (*a. 286*) si mater ... patrimonium suum profunda liberalitate in fratrem tuum -tis opibus suis exhausit. **b** *incorporaliter*: AMBR. in Luc. 4, 26 p. 151, 10 *satanas* -at fidem, ... iura pietatis inpugnat. AVG. in euang. Ioh. 40, 7 p. 1689$^{extr.}$ haeresis *Sabellianorum* ... nimis antiqua est et paulatim -ta. ENNOD. opusc. 1, 11 p. 264, 22 *furor* -tas diuturna quiete mentes ... subiugavit. 2, 118 p. 323, 20 plura levitas dehonestat, dum subductis -antur verba vestra ponderibus. 3, 165 p. 373, 25.

p. p. p. **ēviscerātus,** -a, -um *pro adi.* *i. q. viscera non habens*: **1** *sensu corporali, i. q. intestinis carneque velut sceletum carens*: APVL. apol. 63 macilentam vel omnino -am (*v. app. crit.*) formam d⟨i⟩ri cadaveris fabricatam ... larvatam. **2** *trslt. i. q. robore, viribus egens* (*syn.* enerve *l. 13; opp.* molle *l. 12*): PHYSIOGN. 54 p. 74, 8 ὑγρὸν ... in corporibus Graeci molle quidem ..., non tamen -um (C^2 *in mg.*, cel- *C*, eius cer- *A*) nec enerve videri volunt. *cf. p. 1045, 75.*

eviscum, eviscus *v.* hibisc-.

? LEX Sal. capit. 6, 4 (*codd. Eq*) si quis alterum ad calidam provocaverit preter **ēvīsiōnem** dominicam, DC dinarios ... culpabilis iudicetur (*admodum dub.; de variis coni. vel interpret.* [iussionem *Waitz al.*; ivisionem *coll. francog. vet.* ivis '*ordalium*' *Brunner*; ê-wisionem *germ.* '*rechtsweistum, legem*' *Zöpfle*] *v. Geffken edit., p. 249*).

[**evispillātus** *v.* vespillo.] *K.-M.*

ēvītābilis, -e. *ab* evitare. GLOSS.^{L} II Abav. EV 17 qui declinatur (V Aa E 613). [*dub.* SERV. Aen. 11, 767 (vitabilem *trad.*; *opp.* inevitabilem). *corrupt.* GLOSS. I p. 300 -iter honorabiliter pulchre.] *qui evitari potest*: OV. met. 6, 234 non -e telum. SEN. nat. 2, 50, 2 *fulgura* aut inevitabilia mala portendunt aut -ia. AVG. in psalm. 142, 4 *inimicos* foris facilius -es, intus difficilius tolerabiles. CORIPP. Iust. 1, 265 nulli -is ... carnis condicio. [*cf. et p. 1026, 66.*]

? *adv.* **ēvītābiliter** *v. l. 24.* *comp.*: inevitabilis.

ēvītātio, -ōnis *f.* *ab* evitare. *plural.*: *l. 40.* *i. q. evitandi studium vel potestas* (*l. 33*) *vel actio* (*l. 35. 40*): **1** *pendet gen. obi.*: SEN. nat. 2, 39, 3 illud *fulmen* suadet dissuadetque, hoc solam -em impendentis periculi continet. QVINT. inst. 5, 10, 33 versatur ratio faciendi circa bonorum adeptionem ... aut malorum -em, liberationem, imminutionem, tolerantiam. VOPISC. Aurelian. 22, 4 fastidii. COD. Theod. 7, 19, 1 pr. (*a. 399*) imminentis poenae. 13, 7, 2 (= COD. Iust. 11, 4, 1; *a. 406*) publicae necessitatis. 16, 8, 23 (*a. 416*) criminum. **2** *absolute* (*in luctando*): AVG. ord. 1, 8, 25 p. 138, 7 *in* gallis erat videre ... inflatas comas, vehementes ictus, cautissimas -es.

ēvitio, (-āvī,) -ātum, -āre. *ab* ex *et* vitiare. *i. q. vitiando perdere*: ITALA Ier. 13, 7 (Wirc.) -tum erat *praecinctum*, quod non prodesset ad nihil (διεφθαρμένον ἦν, VVLG. computruerat).

1. ēvīto, -āvī, -ātum, -āre. *ab* ex *et* vita. *forma perf. brevior*: *l. 54.* GLOSS.^{L} I Ansil. EV 162 -tus occisus, vita privatus (EQ 1 III Abstr. EQ 5 V Aa E 615 *al.; v. Landgraf, ALL 9 [1896], 376*). GLOSS. V 288 -verit effocaverit. [*perperam huc refert Rönsch, Semasiol. Beitr. III p. 95* IVL. VAL. 1, 9 (*v. p. 1047, 52*), *et vix recte idem* SCHOL. Cic. Gron. D p. 301, 30 St. insignis actio libertate patroni; quam -ari non potuisse publicis temporibus apparet, Sulla dominante (*loc. corrupt.?*).] *i. q. vita privare* (*in fig. etym. l. 52*): ENN. scaen. 98 Priamo vi vitam -ari. ACC. trag. 348 turbat volgum, -at (*deest obi.?*), moeros disicit. APVL. met. 3, 8 hominem solitarium tres tam validos -asse iuvenes.

×2. ēvīto, -āvī, -ātum, -āre. *ab* ex *et* vitare. *scribitur* exv- *in* GLOSS. (*l. 62*). *forma perf. brevior* -asti: COD. Iust. 2, 11, 12 (*a. 224*). -asse: LIV. 40, 13, 9. NOT. Tir. 30, 30 -at (30, 30^a). *de notione*: GLOSS.^{L} I Ansil. EV 161 -ant [egrediuntur], declinant ('*pertinet ad* ebitunt, *cf.* II Abav. EG 7 egredi ἀρχ(αίως) evitere [*v. p. 6, 33*] *cum* EV 18 + 18^a; *v. adnot. Lds. et Loewe, Gl. nom. p. 102. 200', Heraeus.* 166 -at declinat, derelinquit. III Abol. EV 20. 22. V Aa E 611 seu effugit). III Abstr. EX 78 exvito deverto, devito (V Abba EX 137. *cf.* GLOSS. V 599, 5 depello, evito). IV Plac. E 59 -are est locum aut hominem periculi ac formidinis plenum evadere. II Philox. EV 18 -andi τοῦ ἐκκλῖναι (*v. p. 1047, 10. 64. cf.* GLOSS. II 397, 40 -o παρεκκλίνω). 19 -at ἐκνεύει. GLOSS. II 394, 51 -o παραιτοῦμαι (*cf. p. 1047, 16. 51. 58 al.*). *al.* *legitur inde a* VARRONE, CIC.; *saepius apud* ICTOS. [*variat in codd. c. simpl.*: HIRT. Gall. 8, 48, 7 (*α*, vitavit *β*). CELS. 1, 7 (*J*, vitet *FV*). QVINT. decl. 264 p. 81, 10 (*A*, vitandas *BC*). *ex coni.*: NEP. Dat. 9, 1 (*Nipperdey*, vitavit *trad.*). *loc. corrupt.*: AMM. 14, 9, 9 (*v. adn. crit.*).]

-are *significat et fere idem quod simpl. vitare* (*fugere, cavere, evadere vell.*) *et strictiore usu* **i. q.** *evadere, effugere* (*sic p. 1047, 19. 67; quaedam vel huc vel illuc referas, ex. gr. p. 1047, 14. 49; cf.* devito): **I** *c. acc.*: **a** *aliquid*: **α** *fere i. q. vitare* (*obi. plerumque est res inutilis vel foeda vel iniqua; oxymoron: p. 1047, 2*): VARRO rust. 3, 9, 15 -antem caldorem et frigus, quod utrumque iis (*pullis*) adversum. CIC. orat. 194 ut versum fugimus in oratione, sic hi sunt -andi continuati pedes. Lael. 88 *suspiciones* tum -are, tum elevare, tum ferre sapientis est. NEP. Alc. 4, 4 impendentem ... tempestatem (Timoth. 3, 3. *cf.* PETRON. 26, 8 procellam). LIV. 40, 13, 9 metu mortis ... cenam. PAVL. FEST. p. 320 ambiguitatem (AVG. c. Pelag. 1, 16, 32 p. 448, 26). SEN. Phaedr. 913 nefas. benef. 3, 5, 2 verba sordida (QVINT. inst. 9, 4, 145. *cf.* ITALA II Tim.

[*Rehm*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

2, 16 [Aug. c. Faust. 4, 2 p. 270, 14] verborum novitates [περιίστασο, VVLG. devita]). dial. 9, 6, 3 inritamenta. nat. 4 praef. 12 in -ando inevitabili malo (cf. l. 28) pertinaciam. 7, 16, 1 (opp. adpetunt; sic et AVG. civ. 5, 9 p. 206, 19 D.). epist. 82, 6 (opp. petat). al. CVRT. 7, 1, 19 al. COLVM. 1, 5, 10 vitium (cf. l. 32). PERS. 2, 27. 5, 107 (opp. sequenda). PLIN. nat. 14, 133 odoris -andi. al. HOMER. 965 -ant comminus enses (cf. l. 26). QVINT. inst. 1, 5, 42 -andae asperitatis gratia. al. TAC. ann. 1, 12, 2 (opp. legere). ITALA Sirach 32, 21 (Ps. Cypr. singul. cler. 20 p. 196, 16) peccator homo -at correptionem (gr. 35, 17 ἐκκλίνει, VVLG. vitabit). COMM. instr. 2, 4, 5. apol. 613 saecularia. al. VIR. ill. 7, 19. HIL. syn. 79 p. 532^{B} -ant ... homoeusion, quia nusquam scriptum sit (c. Const. 16 p. 594^{A}; syn. refugis). AVG. c. Petil. 3, 4, 5 p. 167, 3 iniquorum societatem velut -bant. de mend. 14, 25 p. 444, 24 his omnibus mendacii generibus penitus -tis atque reiectis. al. COD. Theod. 12, 1, 161 (a. 399) -tis provinciae suae finibus. al. CONC.^{S} I 3 vers. Tur. p. 45, 2 (gr. I 1, 1 p. 94, 10 παραιτήσασθαι). CAEL. AVR. chron. 1, 1, 5 oculi conclusis palpebris -antes lumen. 1, 1, 16 al. COD. Iust. 4, 7, 3 (a. 290) -endi tirocinii causa. al. β fere i. q. evadere, effugere (cf. p. 1046, 73; obi. plerumque est res mala vel periculosa; nota opp. vitare l. 23): CIC. fin. 5, 20 ne vitationem quidem doloris ipsam per se quisquam in rebus expetendis putavit, nisi etiam -are posset (v. Madvig ad l.; cf. SEN. epist. 93, 12 quid ... ad rem pertinet, quamdiu vites, quod -are non possis?). CAEL. Cic. epist. 8, 4, 2 in -andis ... consiliis adversariorum. 8, 5, 1 dimicationem. DOLAB. Cic. epist. 9, 9, 2 periculum (NEP. Dion 8, 2 SEN. epist. 14, 3 al.). CATVLL. 116, 7 tela (VELL. 2, 80, 3. cf. OV. met. 12, 123 fraxinum. CVRT. 4, 6, 16 ictum. al. cf. l. 7). PVBLIL. S 24 semper metuendo sapiens -at malum (HIRT. Gall. 8, 48, 7 al. cf. l. 3). HIRT. Gall. 8, 20, 2 casum (PAVL. dig. 9, 2, 31). 8, 24, 1 imperium. HOR. carm. 1, 1, 5 meta ... -ta rotis. LIV. 40, 10, 5 insidias (TAC. ann. 13, 47 al.). VITR. 1, 6, 12 nocentes flatus. FEST. p. 325 conspectum hostis. SEN. contr. 9, 5 (28), 15 vitium (QVINT. inst. 10, 2, 15. cf. l. 5). VAL. MAX. 1, 7 ext. 4 cladis acerbitatem (cf. SEN. nat. 6, 1, 10 cladem). al. CELS. 2, 6, 18 SEN. nat. 2, 59, 4 COLVM. 6, 30, 2 al. QVINT. inst. 4, 1, 57 al. SVET. Tib. 35, 2 ad -andas legum poenas (GAIVS dig. 47, 8, 5 al.). POMPON. dig. 39, 3, 16 iudicii -andi causa (GAIVS dig. 9, 4, 28 al.). VLP. dig. 48, 5, 16, 2 crimen (al.). al. (v. V. i. R.). SPART. Sept. Sev. 5, 9 AMM. 24, 5, 6. CLAVD. 5, 147 minas. 21, 306 dolos. BACHIAR. repar. laps. 8 p. 1045^{B} laqueos (COD. Theod. 14, 10, 4 [a. 416] legis. COD. Iust. 10, 32, 64 al.). COD. Iust. 10, 10, 5, 2 (a. 435) indignationem. al.

b aliquem (fere i. q. obviam ire nolle, e. g. l. 49; excludere l. 46): HOR. sat. 1, 2, 61 an tibi personam satis est ... -are? (VLP. dig. 44, 1, 1, 4). QVINT. inst. 2, 4, 8 -andus ... magister aridus. PS. QVINT. decl. 19, 3 iamiam non -bat fama nec patrem (i. parcebat). PAPIN. dig. 34, 1, 10 si ceteros heredes suos -vit (i. exclusit. aliter PAVL. dig. 16, 1, 29). VLP. dig. 27, 2, 5 -andi sunt qui pudicitiae impuberi (-is DQC, Mommsen) possunt insidiari. 42, 5, 36 qui circa columnas se occultat, ut creditorem -et (sim. PAVL. dig. 9, 1, 2, 1). ITALA II Tim. 4, 15 (Aug. c. Cresc. 1, 7, 9 p. 331, 19) quem et tu -a (φυλάσσου, VVLG. devita). Tit. 3, 10 (Cypr. epist. 59, 20 p. 689, 21) haereticum ... -a ([παραιτοῦ, VVLG. devita]. CYPR. epist. 75, 6 p. 814, 2). IVL. VAL. 1, 9 p. 20, 1 custodibus -tis (Ps. Callisth. 1, 17 παραγκωνισάμενος. v. p. 1046, 48). AVG. civ. 9, 18 p. 394, 5 D. daemones. bapt. 3, 19, 26 p. 218, 16. PS. AVG. quaest. test. I 102, 26 p. 220, 3 apostolus plebem Corinthiorum arguit, propter quod illum, qui publice uxorem patris habebat, non corriperent aut -rent, ut se emendaret. MVTIAN. Chrysost. hom. 24, 3 p. $388^{med.}$ abnego vos et -o (gr. p. $170^{med.}$ παραιτοῦμαι). COD. Iust. 1, 5, 4, 8 (a. 407) dominum sacrilegum -antes servi.

2 aliae structurae: a c. dat. (v. Schmalz-Hofmann p. 411^{2}): CHAR. gramm. p. 383, 16 B. -o huic rei. AVSON. 456, 2 Ulixes a Circa ut -et malis ceteris (⟨de⟩ m. c. Peiper; mala cetera Ugoletus) edocetur. b c. praepos.: ITALA psalm. 33, 15 (Ps. Hil. libell. 18 p. 747^{A}) -a a malo (gr. 33, 14 ἔκκλινον ἀπὸ κακοῦ, VVLG. diverte a malo). c acced. enunt. (fere i. q. cavere, nolle): α fin.: SEN. benef. 2, 1, 2 -emus ..., ne deliberasse videamur. VLP. dig. 25, 3, 1, 16 non -bit, quominus quaeratur, an ex eo mulier praegnas sit. β inf. (acc. c. inf. l. 70; v. Schmalz-Hofmann p. 584; cf. et AVG. serm. 181, 4, 5 mentiendo efficeris quod -veras [sc. fieri peccatorem]): ARNOB. nat. 7, 45 p. 279, 25 si ... se deus ab hominibus videri -bat. HIL. ad Const. 2, 6 p. 201, 22 dum -amus ... credere. AVSON. 302, 17. VVLG. prov. 17, 16 qui -at discere. CYPR. GALL. deut. 78 -ate ... fecundam evertere silvam (deut. 10, 19 aliter). MVTIAN. Chrysost. hom. 15, 3 p. $340^{init.}$ turpia non -at efficere (gr. p. $120^{fin.}$ παραιτοῦνται ποιεῖν). EVGIPP. Sev. cap. 26 de leproso, qui reverti ad propria ... -vit.

3 absolute ponitur: PLIN. nat. 8, 150 canis hinc et illinc artifici dimicatione ... infestans atque -ans. STAT. Ach. 1, 570 lateri non -antis inhaeret puellae Achilles. Theb. 11, 687 satelles intrepidus ... secet non -antia colla. TERT. idol. 18 p. 53, 7 ad -andum remedia deesse non possunt. HIL. trin. 1, 32 p. 46^{A}.

deriv.: evitabilis, evitatio. Rehm.

? ēvīvo (ē- ?, v. p. 1048, 8), -vīxī, -vīvere. ab ex et vivere (at v. p. 1048, 7 sqq. cf. ad-, de-, invivo). CIL VI 2723 (tit. sepulcr.) Terentine filie eorumque -xit burgo (i. 'virgo') annis XVI bene me fecitt (i. 'peregit pro virgine 16 annos plenos? [cf. gr. ἐκβιοῦν, e. g. Kaibel, ep. gr. 640, 4 ἑξηκοστὸν ἔτος πανελεύθερον ἐξεβίωσα],' Heraeus per litt. an e- ex dittogr. explic., sc. que(e) i. 'quae'?, cui tamen interpret. obstare vid., quod sing. vers. [Terentine, eorumque, annis] clare inter se distinguuntur). [prorsus dub.: CIL XIII 10018^{82} (vas. potor., Col. Agripp.) EOVOIOVOAOSO et ibid. 10026^{6} (armilla) QVINE IVIVAS ('fortasse fuit Quint⟨illa⟩ aut Quin⟨tina⟩ vivas' adn. Bohn). pro ĕvivas (i. 'vivas' coll. it. evviva) utramque inscr. accipit Siebourg, RhM. 62, 1907, 638 sq., quem (de nr. 10026) seq. Sommer, Handb.^{2}, p. 294 de e- vel i- 'prothetica' cogitans (dubitanter ad nr. 10018^{82}). v. s. vivo. fort. in nr. 10018^{82} vox q. e. 'ebibas' (cf. p. 5, 12) statuenda (Heraeus; at cf. $10018^{196-213}$, inprimis ^{197}).]

***eulogia**, -ae f., εὐλογία. de orthographia: euglog-: GREG. TVR. virt. Mart. 4, 21 tit. p. 648, 21 vit. patr. 20, 4 p. 743, 21 glor. conf. 30 p. 745, 6 (el-, v. l. 22, cod. 4). al. v. et l. 43 bis. 44. 47. 65. 66. 67. 68. VEN. FORT. infra l. 58. NOT. Tir. 119, 45 -as (cf. et p. 1049, 19; eologicas GG^{1}, euloias V). eol- (cf. et l. 21. 24): GREG. TVR. infra l. 46. BENED. reg. p. 1049, 9 (A). CAES. AREL. p. 1049, 13. eogl-: GREG. TVR. Franc. 6, 32 l. 47. 7, 1 infra l. 63. VEN. FORT. infra l. 69. e(g log- (confus. sc. c. vv. q. s. ecloga, elogium [v. l. 22]): GREG. TVR. infra l. 42. 54. cf. GLOSS. eglogam eologiam (v. ecloga, elogium). de formis: -um n. (sc. c. vocab. q. e. elogium [cf. et l. 15. 20] confusum): GREG. TVR. infra l. 67. GREG. M. p. 1049, 17 (v. et infra l. 61). cf. etiam PASS. Theclae C d 28 p. 77, 23 eol-, eulogium tres codd. (v. elogium p. 404, 80. 406, 8 et v. lect. var. p. 1049, 13). GLOSS. II 578, 49 -um ⟨duorum locutio⟩. cf. p. 1049, 20. GLOSS. I p. 162 -as graece benedictiones. v. et l. 28. 56. p. 1049, 11.

1 activa vi i. q. benedictio (v. supra l. 27. p. 1049, 11): ? AMBR. tit. (Merkle, RQu. 10, 1896, 216) 5, 2 Iacob fraude ..., patri dum suggerit escas, praecipit -am (cf. Weyman, Beitr. z. Gesch. d. christl.-lat. Poesie, p. 38).

2 not. passiva et concreta (cf. benedictio p. 1874, 31 sqq. v. Du Cange s. v.; A. Franz, D. kirchl. Benediktionen im MA., Freiburg i/B. 1909, I p. 229 sqq.): a de cibo benedicto: α strictius de pane (ac vino), qualis aut in ipsa eucharistia praestatur (v. e. g. infra l. 41 sqq. 51 sqq. 64. 66) aut pro caritatis sim. signo ab altero (maxime episcopis, presbyteris) ad alterum transmittitur (v. infra l. 49 sqq. 57 sqq. 60 sqq. al. acced. gen. explic.: infra l. 51. 56 sq.): (I) proprie (per lusum verb. de parca et vere christ. cena [opp. alogia i. 'luxuriosae epulae']: infra l. 71): RVFIN. Basil. reg. 133 ut condemnatus -am non accipiat (RVSTIC. Conc.^{S} I 4 p. 127, 22 GREG. TVR. Franc. 5, 14 p. 202, 9 [eg- B 2]. 8, 2 p. 327, 1 -gl- [eul- A 1 C 1 D 5, ebl- B 2]. vit. patr. 8, 3 p. 694, 1 -gl-. glor. conf. 30 p. 766, 30 -gl-. al. GREG. M. epist. 9, 20 p. 54, 32. cf. RVSTIC. Conc.^{S} I 4 p. 101, 12 Apollinarem ... -as dispertientem ... Iohannem ... suscipientem ab eo [GREG. TVR. Franc. 6, 32 p. 272, 14 eol-; eu-, eogl-, euglog- l. v. VEN. FORT. vita Albin. 18, 53]). PAVL. NOL. epist. 3, 6 p. 18, 14 (= Aug. epist. 24, 6 p. 78, 2) panem ... sanctitati tuae ... misimus ... hunc panem -am esse tu facies eqs. (5, 21 p. 38, 26 p. ... tibi pro -a misimus. cf. ibid. p. 39, 1. v. l. 51). AVG. c. Petil. 3, 16, 19 p. 177, 11 -as panis (v. l. 38. 49) simpliciter ... datas (VITAE patr. 5, 15, 8 excommunicastis me, ut non mihi daretis -am, quam transmisit [v. infra l. 60] dominus fratribus; gr. Cotelier p. 356 τὴν εὐλογίαν. GREG. TVR. Franc. 5, 14 p. 202, 4 [eg- B 2]. al. VEN. FORT. vita Leob. 24, 77 suam benedici domum et tam sibi quam suis .. -as dari. al.). EPIST. pontif. Thiel Gelas. frg. 35 p. 502 cuius benedictionis -as (v. supra l. 38), quas ... direxi (RVSTIC. Conc.^{S} I 4 p. 188, 5 Antiochiae. al. VEN. FORT. vita Germ. 11, 37 cui -is [euglogias? P^{1}] per presbyterum ... directis. cf. RVSTIC. Conc.^{S} I 4 p. 222, 4 presbyterum cum virtute -arum illic). RVSTIC. Conc.^{S} I 4 p. 223, 10 transmissae ... -ae (GREG. M. epist. 13, 45 p. 409, 1 -as [-a ρ^{*1}] ... sancti Marci ... tr. v. supra l. 53). GREG. TVR. Franc. 7, 1 p. 290, 1 cum quisque venisset extraneus ... et eoglogias (eul- A 1 D 5 β 2) gratiam plenissimam ministraret (v. Bonnet, Lat. de Grég., p. 526, 2). 10, 16 p. 428, 10 christianis ... -glogias (eul- A 1 D 5, eugog- B 1) obtulisse. vit. patr. 8, 3 p. 694, 7 -glogias porrigente (cf. glor. conf. 30 p. 766, 22 -glogiarum [-logior- 4] porrectio eius ex manu). glor. conf. 30 p. 767, 5 eum -glogiis sacerdotis esse munitum. al. VEN. FORT. vita Germ. 41, 115 cuius -is (eoglogiis P^{1}) ad infirmos portatis. ibid. (euglogiis P^{1}). et al. v. et eucharistia, p. 1004, 57. nota (v. supra l. 39): AVG. epist. 36, 19 p. 48, 18 (urbicus ait) 'non in ebrietate, sed in iucunditate dominica celebritate perfecta'. tunc ergo -a (al- H^{2}, eual- P), non ... alogia celebratur. (II) metaphor. de pane spiritali, quem litterae quasi adferunt: VALENT. Aug. epist. 216, 2 p. 397, 18 Florus -as monasterio ... de opusculis nobis tuae adtulit sanctitatis (i. Aug.) eqs. (vix ad β, infra l. 78 trahendum).

β laxius de quovis cibo ex fraternitate praebito (v. J. Anglade, De lat. lib. qui ... est Peregr. ad l. sancta, Paris 1905, p. 104): ITIN. [Silv.] 3, 6 ut exiremus de ecclesia, dederunt nobis presbyteri loci ... -as, id est de pomis eqs. ([v. l. 84]. 3, 7. 11, 1 -as nobis dare dignati sunt, sicut habent consuetudinem dandi his, quos humane suscipiunt [21, 3]). 15, 6 nos ... accipientes de presbytero -as, id est de pomario (v. l. 81) eqs. ALC. AVIT. epist. 74 p. 91, 8 putasses [K.-M.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

-as vestras tenaci corvorum rostro ad Heliae pastum ... exhiberi (*cf. ibid. l. 5*). *cf. et p. 1048, 76.*

b *i. q. donum, munusculum (syn. l. 9), xenium:* **α** *quavis ratione dandum datumve:* RVSTIC. Conc.[S] I 4 p. 188, 32 tanto ... gaudio me expulsuros excipiam, ut si auri mihi ... copia ... esset, plures eis -as quam pro bonis nuntiis darem. p. 224, 28 aliis ... cubiculariis -ae consuetudinariae supplices destinatae sunt. SCHOL. Ter. p. 80, 6 Sosias -is acceptis recedere volebat (BENED. reg. 54 *non* liceat monacho ... litteras, -as [eo- *A*] vel quaelibet munuscula accipere aut dare [*inde falso intellexit* GLOSS. V 308, 30 l. -as benedictiones litterarum *pro adi.* -as *accipiens. cf. et* GLOSS. V 413, 18 -as salutationes *et v. p. 1048, 27*]). SCHOL. Ter. p. 80, 10. 11. CAES. AREL. testam. 28 rebus quas ... pro eologiis (*R*, elog *SBN*) donavi. [**β** *testamento legatum (dub. de -a cogitandum an de* 'elogio' [*v. p. 405, 65 sqq.; cf. l. 20*]): GREG. M. epist. 9, 75 p. 93, 8 *Dulcinum* de propriis ac magis quae in ... monasterio fidelium oblatione collata sunt, -um condidisse atque sex uncias ecclesiae et sex ... monasterio iure hereditario reliquisse (*v. adnot.*).]

NOT. Tir. 119, 46 **eulogiarius** (*scrib.* euglog-; *v. p. 1048, 13*).

eulogium, -ī *n.* *pro* 'elogium' (*v. l. 14. p. 1048, 22 et p. 405, 5 sqq.*). SCHOL. Bern. Verg. ecl. 5, 42 'carmen' epitaphium, hoc est in -o superscribite duos versus sequentes. *cf.* eulogus.

GLOSS. V 499, 17 **eu[li]logus** versiculus (IV 233, 35 -[li]logi versiculi [515, 30 -i v. V 291, 11]; *vid.* -us *ex gen.* eulog(i)i *retrograde formatum esse; v. l. 22*).

?**eulum** vinum GLOSS. V 291, 25 (*de* ἔωλον *sc.* οἶνον *scite monet Schwartz in plagulis*).

eulychnium *v.* ellychn- *p. 398, 35.*

eum *v.* is. **eume** *v.* heu.

eumēcēs, -es, εὐμήκης. *m., f. (nom.): l. 35 bis; neutr. (acc. sg.)* -ĕs: *l. 33.* *i. q. perlongus:* **1** *de certa arbore balsami:* PLIN. nat. 12, 114 alterum *genus balsami est* incurvum, fruticosum ... hoc trachy appellant; tertium -es, quia est reliquis procerius. **2** *de gemma quadam:* PLIN. nat. 1, 37, 58 erythallis, erotylos ..., -es, eumithres (*v. l. 42*), eupetalos *eqs.* 37, 160 -es (*B*[1]*Lh*, -ges *B*[2], -thes *F*, -echis *a*, -etres *d*) *gemma* in Bactris nascitur, silici similis *eqs.*

eumenis *v. Onom.*

VEG. mulom. 3, 2, 2 haec **eumetria** (*i.* εὐμετρία '*apta singulorum membrorum proportio*') equi convenit staturae honestae ac mediae (*mensurae antea describuntur*; geometria, aetria *sim. l. v.*).

eumit(h)rēs, -ēn (*cf. l. 42*), *εὐμίτρης. -th-: *v. l. 35*; -t-: *l. 42.* *gemmae nomen:* PLIN. nat. 1, 37, 58 *v. l. 35.* 37, 160 -tren Beli gemmam sanctissimi deorum sui (sibi, ut *trad.*) Assyrii observant, porracei coloris *eqs.*

eumorphos (-us), (-on), εὔμορφος. -rf-: *l. 47.* GLOSS. I p. 162 -os (emorphor *trad.*) graece pulcher. *nomen avis:* POL. SILV. nom. anim. chron. I p. 543, 16 (*volucres*) ossifragis. nession. -fus. alietus. accipiter.

eumpse *v.* is.

?IVL. VAL. 1, 52 p. 63, 31 (*vs.*) Alc⟨u⟩menam ... eiusdem (*P*, isdem *A*) Iovis **eunē** (iune [? vine] *P*, *om. A*; *i.* εὐνή) ⌊dignitata sit⌋ (*ci. Heraeus per litt.; cf. Verg. ecl. 4, 63.* ⌊ ⌋ *v. adn. cr.*). *K.-M.*

eunūcha, -ae *f.*, *v. s.* eunuchus *p. 1051, 47.*

[PLIN. nat. 19, 127 **eunūche(i)on** *i. lactucae genus nunc gr.* (εὐνουχεῖον) *ed.* (-eon *Gd*, cumucheon *E*, *gr. Q*; -ion *Barb.*).]

eunūchīnus, -a, -um. *ab* eunuchus. *ad eunuchum pertinens:* HIER. epist. 22, 27, 8 aliae virili habitu, veste mutata ... crinem amputant et impudenter erigunt facies -as (*citat* RVFIN. apol. adv. Hier. 2, 5 p. 587[B]).

eunūchio, -āvī, (-ātum,) -āre. *ab* eunuchus. *i. q. castrare* (*cf.* eunuchizo *et* eunucho): ITALA Matth. 19, 12 (Gat.) sunt eunuchi qui se ipsos -verunt propter regnum caelorum (*cf. l. 77. p. 1051, 3*). *ad format. cf. et* evirio (*iuxta* eviro).

[**eunūchion** *v. l. 54.*]

eunūchismus, -ī *m.*, εὐνουχισμός. *i. q. castratio:* CAEL. AVR. chron. 1, 4, 118 usum venereum aut e contrario -um faciendum probantes. 1, 4, 128 -us vires amputat. *cf.* eunuchizatio.

*__eunūchizātio,__ -ōnis *f.* *ab* eunuchizare. *i. q. castratio* (*gr. ubique* εὐνουχισμός): ORIG. in Matth. 15, 1 p. 1254[C] duas -es carnales aspicientes (*cf. ibid.* -em ... corporalem). 15, 4 p. 1262[C] de tribus istis -bus aedificationem introducentes moralem. 15, 5 p. 1264[C] *al.* *v.* eunuchismus.

*__eunūchizo,__ -āvī, -ātum, -āre, εὐνουχίζω. *scribitur* -nuci-: ITALA Matth. 19, 12 (cod. a). CANON. Nicaen. 1 p. 113[b]; *v. p. 1050, 4.* *de notione:* GLOSS.[L] I Ansil. EV 194 -c⟨h⟩izati qui ab hominibus eunuc⟨h⟩i facti sunt. *i. q. castrare* (*syn.* abscidere, sectus *p. 1050, 3. 4*): ITALA Matth. 19, 12 (codd. a l; Aug. spec. 25 p. 168, 23) sunt eunuchi (cod. a: spadones) qui se ipsos -verunt propter regnum caelorum ([εὐνούχισαν ἑαυτούς, VVLG. castraverunt]. *inde* HIER. in Soph. 1, 1 p. 1339[C]. in Zach. 3, 14, 13—14 p. 1534[D] qui -antur non propter regna caelorum, sed propter hominum voluptatem. ORIG. in Matth. 15, 4 p. 1263[C]. *v. et l. 62. p. 1051, 3*). ITALA *ibid.* (Hier. adv. Iovin. 1, 12 p. 228[A]) sunt eunuchi qui ab hominibus -ti sunt (εὐνουχίσθησαν, VVLG. facti sunt). CANON. Dionys.

Exig. p. 2, 32 St. qui non sponte -ti sunt. 2, 34 *al.* CANON. Nicaen. 1[tit.] (coll. prisc. ed. Turner eccles. occid. mon. I p. 113[a]) qui seipsos abscidunt vel -ant (*cf. ibid.* p. 113[b], 4 *si quis* a medicis fuerit sectus ... aut a barbaris -cizatus). GREG. M. dial. 1, 4 p. 165[C]. ORIG. in Matth. 15, 1 p. 1254[C] si propter timorem dei corporaliter -ant et obiecerunt se opprobriis (*gr. deest*). *al.* *cf.* eunuchio, eunucho.

eunūcho, (-āvī, -ātum,) -āre. *ab* eunuchus. *i. q. eunuchum facere, castrare:* VARRO Men. 235 siqui patriam, maiorem parentem, extinguit, in eo est culpa; quod facit pro sua parte is qui se -at. *v.* eunuchio *et cf. p. 1049, 63.*

*__eunūchus,__ -ī *m.*, εὐνοῦχος. NOT. Tir. 35, 90[a] -cus. *de originatione:* DON. Ter. Eun. 167 '-um' εὐνοῦχος εἴρηται ὡς εὐνὴν ἔχων, τοῦτ' ἔστιν φυλάττων, ὡς ἡνίοχος ῥαβδοῦχος σκηπτοῦχος· εὐνὴν οὖν γυναικὸς κἀνδρός. *scribitur:* -cus: CIL VI 8847, 3 INSCR. christ. Diehl 356 A. 358 *et in varr. codd.* (*v. et l. 11*). eugn-: INSCR. christ. Diehl 357. ignuc-: INSCR. christ. Diehl 226. eunucha, -ae *f. v. p. 1051, 47.* *de notione:* SCHOL. Hor. sat. 1, 1, 105 -um ... id est ... spadosum (*cf.* AVG. serm. 99, 11, 11 p. 601[med.] -um id est spadonem [ISID. orig. 10, 93 -us graecum nomen est, quod est spado. GLOSS. V 300, 21]). ADNOT. Lucan. 10, 133 'ferro mollita iuventus' -os dicit (*cf.* GLOSS. V 559, 3 abscisos gallos, -os. *v. et p. 1051, 22*). GLOSS.[L] III Abstr. HE 4 herculaneus -us ([*v. adn. Lindsayi*]. *al.*). *adhibetur pro adi. v. p. 1051, 50.* *qualis sit usus vv. q. s.* '-us' *et* 'spado' *apud sing. auct.* (*fere syn.; at recc.* 'spadonem' *pro* '-o *naturali*' *tantum accipiunt* [*cf.* INST. Iust. 1, 11, 9 GLOSS. II 318, 39]) *ex apposita tabella elucebit.*

	eunuchus	spado		eunuchus	spado
TER. (Eun.) ...	18	—	QVINT. inst. ...	—	3
CIC.	1	—	IVV.	3	3
PVBLIL. (*an* PETRON.?) ...	—	1	TAC.	—	6
			SVET.	—	5
CAES.	1	—	FLOR.	—	1
BELL. Alex. ..	1	—	ICTI	—	18
HOR.	—	1	APVL.	1	—
PRIAP.	—	1	TERT. I. III ...	2	9
LIV.	—	2	HIST. Aug. ..	13	4
VAL. MAX. ...	—	1	HIER. epist. 1—70	7	1
PHAEDR.	2	—			
SEN. phil. epist.	—	3	VVLG.	55	3 (*libris non retr.*)
CVRT.	—	18			
PETRON.	—	2 (? 3)	PRVD.	—	2
PLIN. nat.	—	10	COD. Theod. .	—	1
MART.	5	8	COD. Iust. ...	9	1

A *proprie fere i. q. spado, castratus (fere abscisione; generandi vi natura privatus: e. g.* VVLG. Matth. 19, 12 -i qui de matris utero sic nati sunt [MAR. MERC. Conc.[S] I 5 p. 6, 10 *al.*]; *opp.:* -i ... facti ... ab hominibus ... -i qui se ipsos castraverunt [εὐνοῦχοι]; *cf.* ITALAE *h. l.* [*Cypr. hab. virg. 4 p. 190, 5 sqq.*] spadones *ter*): **1** *stricto sensu de maribus:* **a** *de hominibus (cf. et tit. fab.* TER. [Menandri: TER. Eun. 20. *cf.* 32. 45 *et v. Onom.*]. *pro tit. cubiculariorum impp. (inc. tamen an re vera homines* 'castrati']: *v. l. 82. 84; sim. de -is qui aliis quibusdam muneribus funguntur: l. 68. p. 1051, 15 al.* *habetur pro* '*delicato*', '*effeminato*' *sim.* [*opp.* vir: *p. 1051, 37*]: *l. 71. 75. p. 1051, 11 al.*): TER. Eun. 167 -um dixti velle te, quia solae utuntur his reginae. 231 cum meo decrepito hoc -o (*cf.* 357 -um. :: ... inhonestum hominem quem mercatus [*v. l. 65*] est heri, senem mulierem. *al.* DON. Ter. Eun. 688 saepe -i in senecta veternosi sunt. 689 lentiginosi). 375 forma et aetas ipsast facile ut pro -o probes (573 pro -on? [992]. *al.*). 569 -us quem mercatus fuerat frater Thaidi (*v. l. 61. cf.* 983 emit). *al.* CIC. or. frg. A VIII 9 caelatum aurum et argentum, quo nostros veteres ... multi -i e Syria ... vicerunt. CAES. civ. 3, 108, 1 erat in procuratione regni propter aetatem pueri nutricius (*v. l. 70*) eius, -us, nomine Pothinus (*cf.* FIRM. math. 8, 20, 9 -i ... quibus regni tuitio credatur). BELL. Alex. 4, 1 Ganymeden -um, nutricium suum (HIER. in Dan. 11, 21 p. 566[C]. *v. et l. 68*). PHAEDR. 4, 5, 22 -os glabros (*cf.* MACR. Sat. 7, 7, 8 *pili* -is desunt. VINDIC. med. 11 p. 215, 4 -i barbire non possunt). *al.* CIL VI 8847, 3 Cl. Felici -o Act(es) lib(erto). VI 8954, 4 d. m. ... Parthenopaei Poppeani -i ab ornamentis. MART. 3, 58, 32 delicatus ... -us (VINDIC. med. 11 p. 215, 15 delicatiora ... -orum corpora. *cf.* IVV. 6, 366 inbelles [*postea* spado]. VEREC. in cant. 2, 39 -os ... et effeminatos). 6, 67, 1 cur tantum -os habeat ... quaeris? ... vult futui ... nec parere (*cf.* FIRM. math. 6, 31, 23). *al.* GELL. 4, 2 tit. an -us et steriles mulieres redhiberi possint. 4, 2, 14 *al.* APVL. met. 10, 20 quattuor -i ... nobis cubitum praestruunt (*cf.* AMBR. epist. 24, 2 p. 1036[A] praepositus cubiculi, -us regius [COD. Iust. 12, 5, 4, 3; *imp. Leo:* -um sacri cubiculi ministeriis adhaesurum. *cf.* CLAVD. 18, 99 unica virtus ... in -is thalamos servare pudicos]. INSCR. christ. Diehl 226 [*a. 541*] -us [*v. supra l. 16*] et cubicularius regis

[*Junod*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Theoderici [*ibid.* 358 recessit in pace Ioannis -us c.]). MIN. FEL. 22, 4 *Cybela* adulterum suum ... exsecuit ut deum scilicet faceret -um (24, 4 -os ... procreare, non facere. ITALA Matth. 19, 12 [Orig. in Matth. 15, 1 p. 1254^C]. *v. p. 1049, 62. 77.* HIER. in Os. 4, 14 p. 851^C. PS. AVG. quaest. test. I 115, 17 -os in regno Romano fieri non licet [COD. Iust. 4, 42, 1; *imp. Constantinus*: orbe. 4, 42, 2; *a. 457—465*: solo]. PROSP. chron. I p. 417, 506 fieri. *aliter infra l. 21 sqq.*). TERT. bapt. 18 p. 216, 2 Philippus ... tinxit -um ([*postea* spado; *ex* VVLG. *infra l. 34*]. VITA Cypr. 3 p. XCIII 11 -us ille ... a Philippo ... tinctus. *cf.* IREN. 3, 12, 8 -us ... postulans baptizari). *al.* ANTH. 108 tit. de -o. quem natura marem dederat, fit femina ferro (CLAVD. 18, 461 -i ... ambigui ... mares. AVG. anim. 4, 20, 33 p. 412, 1 nemo umquam masculum negavit -um. *cf.* ANTH. 109, 3 femineo -us crure movetur [CAPITOL. Alb. 13, 1 voce muliebri et prope ad -orum sonum]). CAPITOL. Gord. 24, 3 datas -is ... militum praeposituras ([*ante* spadones]. *cf.* VVLG. IV reg. 25, 19 -um ... qui erat praefectus super bellatores [Ier. 52, 25 praepositus]). LAMPR. Alex. 66, 3 -os nec in consiliis nec in ministeriis habuit (TREB. trig. tyr. 30, 19 -os gravioris aetatis. *cf.* VVLG. Esth. 7, 9 unus de -is qui stabant in m. regis). *al.* PS. LACT. mort. pers. 30, 3 vilis -us ([*postea* spadone]. *cf.* PS. AVR. VICT. epit. 5, 7 inpuro ... -o [*ante* spadone]. *al.*). *al.* FIRM. math. 3, 5, 23 -os faciet et mulieres viragines. 3, 6, 22 faciet -os aut abscisos archigallos aut hermafroditos (3, 9, 1 -os vel viros sine semine. 4, 13, 5 steriles aut -os. *al.*). AMM. 27, 12, 6 -us Cylaces aptus ... ad muliebria palpamenta ([*ante* spadoni]. *cf.* VVLG. Esth. 2, 3 -*us* praepositus et custos mulierum regiarum). *al.* HIER. epist. 22, 16, 2 -orum greges. VVLG. gen. 37, 36 vendiderunt Ioseph ... Putiphari -o Pharaonis ([τῷ σπάδοντι]. 39, 1 [ὁ εὐνοῦχος]. *cf.* 40, 1 duo -i pincerna regis Aegypti et pistor [Esth. 2, 21 qui ianitores erant. 12, 1]. IV reg. 24, 15 uxores regis et -os eius). deut. 23, 1 non intrabit -us, attritis vel amputatis testiculis et abscisso veretro, ecclesiam domini (θλαδίας οὐδὲ ἀποκεκομμένος). Dan. 1, 3 ait rex ... praeposito -orum ([τῷ ἀρχιευνούχῳ]. 1, 7 *al. cf.* 1, 9 in conspectu principis -orum [1, 10 *al.*]). act. 8, 38 descenderunt uterque in aquam, Philippus et -us, et baptizavit eum (*v. supra l. 8*). *al.* CLAVD. 18, 8 omnia cesserunt -o consule monstra. 18, 187 -us nulla pietate movetur. 18, 298 quodcumque virorum (*opp.*) est decus, -i scelus est (20, 224). 20, 90 -i celebrabat vota mariti. *al.* COD. Iust. 6, 22, 5 (*a. 352*) -is liceat facere testamentum. 6, 43, 3, 1 -is minoribus ... decem annis usque ad triginta solidos valentibus (7, 7, 1, 5^b. *cf. ibid.* maiores d. a.). *al.* CIL VI 33855, 2 Cartorio Galeno -o. *al.* INSCR. Dessau 7410 Archipetae -o merenti. INSCR. christ. Diehl 355 ⟨hic re⟩quiescit Generosus -us qui vixit ann(os) *eqs.* (356. 356 A Callienicus -us). *et al.*

b *de animalibus*: IVV. 12, 35 imitatus castora qui se -um ipse facit cupiens evadere damno testiculi. VEG. mulom. 2, 53, 6 castretur *iumentum* et vitio carebit: nam podagra raro vexat -os.

2 -a, -ae *de feminis fere i. q. sterilis* (*syn. l. 50; cf. p. 1050, 23*): SORAN. p. 76, 8 mulieres ... quotiens ... duritiam aut vulnus ibi (*sc. in orificio matricis*) habeant ut in communicatione viri semen non admittant et exinde et steriles sint et -ae.

B ***translate*** *fere i. q. castus, continens sim.* (*cf.* HIER. epist. 22, 19, 2 alium -um necessitas faciat, me voluntas): MVTIAN. Chrysost. hom. 17, 5 p. 351^{a med.} -os dico albos mente, nullam habentes sordem neque maculam. ORIG. in Matth. 15, 4 p. 1262^C -i nunc moraliter abstinentes se a venereis sunt appellandi (15, 5 p. 1263^C moraliter intelligere -os). *al.* ISID. in gen. 30, 10 emit eum -us, id est castus in disciplinis euangelicis populus Christianus. *al.* *v. et Onom.* *Junod.*

***evocātio**, -ōnis *f.* *ab* evocare. *de sensu*: SERV. Aen. 1, 677 accitu -e. GLOSS. ἐκκλησία (*cf. p. 1052, 40*). *inde a* RHET. Her. *p. 1052, 13*, BELL. Alex. *p. 1052, 15*, PLIN. nat. *l. 68*; *postea* ECCL. *acced. gen.* (*obi.*: *l. 68. 71. 74. p. 1052, 14*; *epexeg.*: *p. 1052, 47*); *pendet* ad: *p. 1052, 30.* *plur.*: *p. 1052, 13. 19* (*de ratione c. simpl. q. e.* 'vocatio' *intercedente v. p. 1053, 29 sqq.*). [*l. v.*: voc-: *l. 70. p. 1052, 27. 28. 65*; re-: *p. 1052, 4. 14. 38*; de-: *p. 1052, 10*; se-: *p. 1052, 14.* IVL. VAL. 2, 7 p. 83, 29 (*P*) *v. s.* evacatio *p. 952, 40.*]

1 *i. q. actio vocandi, ciendi, citandi sim.*: **a** *voce, verbis*: *α speciatim de deis, inferis al. foras vocandis* (*in ritu, magica sim.*; *v. p. 1054, 43*): PLIN. nat. 30, 6 inferum -e (*i. in Hom. necyomanteis*) hoc solum (*sc. magicen*) agi. SERV. Aen. 6, 149 *in sciomantia* umbrae ... est -o (*G*, voc- *ARS*; vac- *H*). HIER. in Is. 8 p. 123^B qui de terra loquuntur, quod in -e animarum magi se facere pollicentur. MACR. Sat. 3, 9, 5 ne quod adversus urbes hostium fecisse se noverant *Romani*, idem ipsi hostili -e (*sc. deorum ex urbe*) paterentur (3, 9, 14 numinum. 3, 9, 15. *v. p. 1054, 60*). *β generatim* (*audacius fere i. q.* '*vis*', '*effectus*' *vocandi*: *l. 80*): TERT. adv. Marc. 2, 25 p. 370, 9 (*ad gen. 3, 9* Adam, ubi es?) *dei* oculos aliqua paradisi portio evaserat, quominus illi (*i.* '*a deo*'), ubicumque Adam, ante -em viseretur. AMBR. exc. Sat. 2, 110 p. 1348^A (*ad 1 Cor. 14, 15* 'orabo' ..., 'psallam' *eqs.*) alterum ... sine altero nequaquam videtur -em habere perfectam (*v. l. 75*).

b *nuntiis, litteris, imperio sim.* (*inde per simil. ap. eccl. de advocatione domini* [*v. p. 1057, 29*]: *p. 1052, 30. 39*; *i. q. invitatio, vocatus*: *e. g. p. 1052, 23. 25. 35 sqq.*; *c. not.* '*allectandi*'? [*cf. p. 1055, 81*]: VEREC. in cant. 1, 8): *α peculiariter*:

(I) *de -e militum* (*cf. p. 1058, 9 sqq.*): *cf. quae veteres de hoc militiae genere protulerunt* (*confusiora quam veriora*): DON. Ter. Eun. 772 p. 434, 12 'sequimini': huiusmodi militia per tumultum repente suscipitur et dicitur -o (re- *TV*), ubi dux *eqs.* SERV. Aen. 2, 157 (*allatis iis quae sunt p. 1058, 74*) haec tria genera *militiae* ... sacramenti ... tumultuarii ... -is (7, 614 sacramentum, in quo *eqs.* coniuratio, quae fit *eqs.* ... -o, quod *eqs.* nam ad subitum bellum evocabantur, unde *eqs.* 8, 1 [*fuse*] legitima ... militia *eqs.* tumultus [*i.* '*coniuratio*'] *eqs.* fiebat etiam -o: nam *eqs.* [*seq.* '*duo genera*' *sc.* 'coniuratio' *et* '-o']). COMMENT. Lucan. 4, 228 (de- *C*). ISID. orig. 9, 3, 54. *ad rem v. Mommsen, Röm. Forschg. II 247 sqq. c. adn.; Marquardt, Staatsverw. II 387 sqq. et cf. p. 1058, 70 sqq.* RHET. Her. 3, 2, 3 vis decernitur per exercitus, classes, arma, tormenta, -es (*b*, revoc- *rell. praeter l*: se-) hominum et alias huiusmodi res.
(II) *i. q. citatio in causam, ius sim.* (*v. p. 1057, 40*): BELL. Alex. 56, 6 *Cassius* edictum ... provincia proposuerat, ut quibus pecunias imperasset neque contulissent, se adirent. quae -o vehementer omnes turbavit. CONC. Chalc. Leo M. epist. 98, 3 p. 956^A *Dioscorus* legitimas ad se factas tres -es abiecit (τὰς ... κλήσεις, *p. 961^A* vocationes). *v. et p. 1057, 64.*

β in universum de qualibet citatione, invitatione (*fere i. q. convocatio l. 26 sqq.*; *cf. l. 40*): (I) *usu laxiore*: RVSTIC. Conc.^S I 4 p. 76, 5 *v. p. 1053, 34.* CONC.^S IV 2 p. 169, 5 occasionem -is nostrae (*sc. ad palatium*). SIDON. epist. 7, 5, 1 Biturigas decreto civium petitus adveni: causa fuit -is ... ecclesiae status. ENNOD. opusc. 2, 14 p. 292, 5 -is causam; *sc. episcoporum* (*sic de convocandis eccl. praefectis sim.*: ACTA syn. Rom. a. 501 p. 427, 13 de -e synhodali [voc- *FTD*]. CONC. Aurel. a. 511 p. 2, 17 ex -e [voc- KR_1] ... regis Clothovechi ... concilium ... antistitum congregatum. *al.*). *al.* *sim. mortui ad deum* (*v. p. 1056, 72*): PAVL. NOL. epist. 13, 3 p. 86, 21 -em ad deum sanctae sororis meae (*cf. p. 89, 6* accitu. *aliter infra l. 39*).
(II) *strictius c. not. promovendi, fere i. q. evectio* (*christ. de vocatione divina*: *infra l. 39. cf. p. 1051, 82*): SYMM. epist. 4, 6, 2 reddideras, *Stilicho*, inclinato (*sc. Flaviano Nicom.*) pristinum statum ... nunc adiecta est ei honorabilis -o (*sc. ad consulatum. sic*: 5, 5 [*antea*: ut me in consortium ... consul accires]. 6, 35, 1 -is honorificentiam. *al.*). CASSIOD. var. 7, 35, 2 honor -is ([*sc. ad comitatum*]. *cf.* COD. Iust. 12, 1, 18 [*Anast.*] honore qui per -em [re- *X*] sacrae revocatoriae defertur). *apud eccl.* ([*v. supra l. 32*]. *cf. et* EVCHER. instr. 2 p. 160, 8 ecclesia -o vel collectio [*v. p. 1051, 59*]): AMBR. serm. 4, 1 p. 610^D -o ..., evangelii gratia (*v. adn. cr.*). VEREC. in cant. 4, 20 -e *per deum* ... multis posterior *fuit Paulus.* BENED. reg. 7, 22 -o divina. *aliter l. 30.*

2 *transl.*: *de vocatione ad vitam; i. q. procreatio* (*cf. p. 1061, 79; acced. gen. explic. l. 47*): FVLG. myth. 1, 8 p. 21, 3 (*Clotho*) 'clitos' ... graece '-o' dicitur ([*i.* κλητός *pro* κλῆσις]. *cf. ibid. l.* 11 prima *Parcarum* ... nativitatis -o [*inde* GRAMM. suppl. 272, 31 sqq. *al.*; *v. Onom. III 504, 24 sqq.*]. *ad sensum cf. Schol. Lucan. 2, 15 Weber* C. i. -o de non esse ad esse [*Mythogr. 3, 6, 23*]).

ēvocātīvus, -a, -um. *ab* evocatus (*v. p. 1058, 26*). *i. q. ad militem 'evocatum' pertinens* (*nonnisi de 'stipendiis'*; *v. p. 1059, 22*): CIL VI 2578 C. Iulius ... Ingenuus militavit coh. V pr., signifer, stipendia militar(ia) XIX, -t(iva) (*cf. p. 1058, 47*) XII, vixit annis LX (*sic opp.*: XIII 7556 [*Baudobrigae*] princeps II leg. XIIII gem. an(nos) LXIIII, stip(endia) XLVI: milit(aria) XVI, curatoria veteran(orum) IIII, ev ocativa [*sic*] III [*supple: reliqua stip.* '*centurio*' *meruit*; *cf. Dessau ad 2649*]).

ēvocātor, -ōris *m.* *ab* evocare. [*coni. pro* revocator animarum (PS. QVINT. decl. 19 p. 205, 16): *Reitzenstein p. 23.*]
1 *active: qui ad se vocat, ciet, arcessit*: **a** *ad bellum* (*cf. p. 1058, 9; acced. vi peiorativa, fere i. q.* '*concitor*'): CIC. Catil. 1, 27 *Catilinam* auctorem sceleris, principem coniurationis, -em servorum et civium perditorum. **b** *animarum* (*ex mortuis*; *cf. p. 1054, 62*): TERT. anim. 53 p. 386, 28 *anima* exultat aut trepidat, prout *eqs.*, de ipsius ... angeli facie, -is (voc- *A*) animarum, Mercurii poetarum (*i.* '*qui velut Merc. ille apud p., a. advocando ducit*'; *vid. Tert. Verg. Aen. 4, 242 ante oculos obversatus esse*; *v. p. 1054, 71*). **c** *qui bestias accitu movet*: PS. RVFIN. in Am. 7, 1—3 p. 1089^B (*ad Am. 7, 1 male versum*: fictor locustae) quod ... fictorem videt locustae, cum potuisset quasi extantis iam creaturae -r ostendi, ad illud ... valet *eqs.* (*nota* 'fictorem' *pro* '*eo qui nova fingat*' [*v. et seqq.*] *voci q. e.* -r *opponi*). **2** *pass. i. q.* '*evocatus*' (*de milite*; *v. p. 1058, 26*): PAP. Zereteli, Jbb. d. russ. Minist. f. Volksaufkl. 328 (1900), p. 5 nr. 1, 6 (*s. III*) χωρὶς τῶν λεγιωναρίων καὶ τ⟨ο⟩ὺς ἠβωκάτωρες (*acc. pl. pro gen.*) καὶ τῶν πεπληγότων κτλ. (*v. p. 1060, 37 et cf. Nachmanson, Eranos 11, 1911, 231*).

ēvocātōrius, -a, -um. *ab* evocator, evocare. *? adv.* -ē: *v. p. 1053, 11.* **1** *ad citationem, invitationem pertinens* (*tantum de epistula invitatoria; inde per ellipsin q. v.* -a, -ae *f.*: *l. 82 sqq.*): **a** *in universum*: SIDON. epist. 8, 12, 4 si epistulam spernis -am, ... versibus non reluctaberis impulsoribus blandis *eqs.* (*sc. quominus ad me venias*). **b** *t. t.* ēvocātōria, -ae *f.* (*v. l. 79*): *i. q. diploma principis, quo quis ad aulam invitatur, accitur, iubetur* (*cf.* revocatoria *l. 39. p. 1053, 2*): COD. Theod. 6, 23, 3

[K-M.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

(= Cod. Iust. 12, 16, 3, 2; *a. 432*) permissa veniendi ad comitatum licentia praeter -ae (re- *Iust. lbrr.*) securitatem ⌊et⌋ (⌊ ⌋ *om. Iust.*) multā ... iudicibus infligendā. Cassiod. var. 7, 34^tit. formula -ae, quam princeps motu suo dirigit (7, 35^tit.). Iord. Get. 289 *Theodorico* -a destinata ad se in urbe venire praecepit (*sc. imp. Zeno*). *cf. p. 1055, 82 sqq. 1057, 11 sqq.*

2 *spectat ad excitationem (v. p. 1061, 79): i. q. extrahendi vim habens* (*de medicamentis; ad usum v. p. 1062, 61*): Theod. Prisc. eup. faen. 23 p. 25, 13 curis -is (-turis *Br*) extenuantibusque. 24 p. 25, 17 sunt adiutoria haec -a (-uria *b*, voc- *r; om. B*), quae *eqs. cf. et l. 14.* [*adv.* **ēvocātōriē**. *i. q. extrahenda vi morbi*: Theod. Prisc. eup. faen. 72 p. 76, 3 (*in igni sacro*) fomenta umectantia fugienda sunt ignem causae ... augentia, sed levibus linimentis -e (*r*, -ę *b*; -iis *B*) curandi *aegroti* (*sic Rose*; curantibus, et *c. trad.*); *admodum dub., v. l. 11.*]

euōchiās (*scrib.* -ychi-) delicias Gloss.^L V Abba EV 19 (*i.* εὐωχίας).

*ēvoco, -āvī, -ātum (-ītum *v. l. 20*), -āre. *ab* ex *et* vocare.
de scriptura deque notis in tit. obviis v. p. 1058, 26 sqq. *de formis*: Char. gramm. p. 472, 22 B. (*inter verba act. 1^ae coni.*). *p. p. p.* -ītus (*cf.* vocitus, pro-, revocitus): Fvlg. aet. mund. 1 (*ubi abest A litt.*), *v. p. 1062, 38.* Iord. Rom. *p. 1056, 63.* Lib. pontif. p. 11, 6 -itus (-atus *l. v.*) ... ad sedem *papalem* (*cf. et* Liv. perioch. 64 p. 76, 11 [-itus *N teste Iahnio*, -atus *rell. ut vid.*]. *ad rem v. Rönsch, coll. phil. p. 221 sqq.*). Not. Tir. 32, 21 (*inter* vocat; a-, ad-, con-, de-). *de notione: de diff. inter* ad-, in- *et* -are *intercedente*: Agroec. gramm. VII 121, 3 'advocatur' daturus patrocinium, 'invocatur' praestiturus auxilium, '-atur' praebiturus obsequium (*sim.* Isid. diff. 1, 26 diff. ed. Beck p. 32, 40. *cf.* Gloss.^L I Ansil. EV 204).
ceterum admonendum est, -are *haud ita longe a simpl.* 'vocare' *distare (aliter s. I A [at cf. hic quoque apposita velut* 'foras'*], I C et II); praesertim s. I B magnam partem eundem usum exhibet qui et simplici (aut* 'advocare'*) est. cf. e. g. gr.* καλεῖν (*p. 1054, 18. 1056, 57. 66. 84. 1057, 32. 66.* Conc.^S I 3 vers. Tur. p. 172, 3. Rvstic. Conc.^S I 4 p. 76, 5 sqq. evocationem [*gr. I 1, 7 p. 75, 31* κλῆσιν] ... vocati [*gr.* ἐκλήθημεν] ... -ari [*deest gr.*] ... -ti [ἐκλήθημεν]. *al.*); *syn.* vocare (*e. g. p. 1054, 65. 1055, 5. 1057, 66*); *var. lect.* (*l. 55 sqq.*).
primitus tamen diff. inter ambas voces eo constitisse videtur, quod -are *quasi vi auctiore ad eos spectabat quibus -tis, ut vocationem sequerentur, iter quoddam erat faciendum (sc.* 'e longinquo'*; cf. p. 1055, 70 et v. Mommsen, Röm. Strafr. p. 324 adn. v. et p. 1055, 72*). Synon. Cic. Char. gramm. p. 415, 24 B. accersere, -are, ciere, admovere (*v. p. 1055, 69*). Serv. auct. Aen. 5, 107 'excierat' -verat, invitaverat (*al. v. p. 1055, 79*). Gloss.^L I Ansil. EV 195 -a[ba]t educit, provocat (*al. v. p. 1055, 24*). 198 venire facit (*v. infra l. 82*). 199 elicit. II Abav. EV 19 -ti accersiti, acciti (*cf. p. 1055, 69*). III Abol. EV 15 invitat (*cf. p. 1055, 79*). Gloss. -o ἐκκαλοῦμαι. *al. v. et p. 1054, 47. 1057, 17. 1058, 63.* *de usu: legitur inde a* Plavto, Ter. (*nonnisi not. I A 1 a, infra l. 84 sqq.*); Varrone, Cic.; *deest omnino* Hor., Tib., Prop., Stat.; *raro reliqui dactyl.* (Verg. *bis*, Ov. 5^ies, Lvcan. *bis*, Val. Fl. 3, 429 Sil. 7, 501; *semel etiam* Mart. 4, 4, 5); *frequentant* Caes., Liv., Sen. min.; *praeterea* Cels., Plin. nat. *p. p. p.* -tus *pro subst.*: *v. p. 1056, 81. 1057, 64. 1058, 26 sqq.*

[*falso trad.*: Varro rust. 3, 7, 6 (*v. s.* evolo). *fort. et*: Gaivs inst. 4, 46 in ius -vit (voc- *edd.*; *at cf. p. 1057, 60*). *alia v. p. 1061, 47 sqq.* **variat:** *c. simpl.* **vocare** *saepe*: Cic. inv. 1, 28 (-vi *C*, voc- *S fort. recte* [*cf.* de orat. 2, 353 *et v. Stangl, WklPh. 2, 1885, 8*]). Deiot. 13 (-tus *γ recte*, voc- *αβ, quod tuetur Schoenberger, BursJber. 167, 1914, 300; v. p. 1058, 15*). Caes. *v. p. 1054, 26. 1056, 12. 14. 1057, 73 al.* (e- *ubique recte*). Hirt. Gall. 8, 24, 3 (voc- *L*). Bell. Alex. 34, 3 (voc- *σ*). *al.* Liv. 1, 40, 5 (voc- *RD*). 3, 63, 6 (voc- *V*). *al.* Cels. *v. p. 1062, 15 bis. 52. 54 al.* Plin. nat. *v. p. 1054, 28. 78 al.* Ps. Qvint. decl. *p. 1054, 82.* Frontin. *p. 1055, 63.* Lact. inst. 4, 27, 19 (voc- *HV*). *et al.* **c. comp.:** a-: Cic. Mil. 79 (*v. p. 1054, 67*). ad-: Evgipp. *p. 1056, 64.* Pass. *p. 1056, 67. 83.* re-: Plin. nat. *p. 1054, 28.* Theod. Prisc. eup. faen. 51 p. 53, 11 (*r*). Pass. Petr. Paul. long. *p. 1056, 83.* se-: Plavt. Poen. *p. 1054, 7.* Sen. dial. 10, 12, 1 ?, *v. p. 1061, 59.* **conicitur:** *aut recte aut probabil.*: Cic. leg. agr. 3, 16 (*Madv.*, con- *trad.*). Liv. 10, 36, 18 (*Duker*, re- *MPV*). Val. Max. 2, 4, 5 (*Torrenius recte*, evomuit *trad.*). Qvint. inst. 5, 13, 54 (*Regius recte*, voc- *trad.*). *dub.*: Sen. contr. 9 praef. 1. Sen. nat. 3, 11, 3 (*Fortun.*, voc- *trad.*). epist. 31, 7 (*Haase*, voc- *codd.*). *al.* *dubiae, incertae sim. vel trad. vel interpr.*: Aetna 587 Philomela canoris -at in silvis (*i.* '*exciet sc. Ityn canendo*'?, *sic fere Sudhaus ad l.* [quae vocat *Schwartz*]). Colvm. 4, 19, 2 *v. p. 994, 18 sqq.* Prob. Verg. ecl. 2, 23 (*v. adn. cr.*). Chiron 590 p. 190, 2 venam ... quaeres et ei tam (ei⟨e⟩ctam *Hoppe*) leviter -bis susu (*cf. p. 1062, 71*). *in sent. dub.*: Caes. Gall. 7, 65, 5 (*del. Mommsen*). *suppl.*: Lex repetund. (CIL I² 2, 583; *a. 123/122*), 34. Sall. hist. frg. 3, 6 classe, quam e⟨vocara⟩t (*Maurenbr.*, e⟨misera⟩t *Hauler*). *ceterum v. p. 1058, 56 sqq.*]

I *i. q.* **ciere, citare, venire iubere:** **A** *c. respectu* **foras** *vocandi* (*sc. ex interiore, abdito, tuto sim. loco in apertum, propatulum, iniquum sim. [ex alto deorsum: p. 1055, 17 sq.]. cf. etiam p. 1055, 70. 1062, 40*): **1** *laxiore usu*: **a** *propria vocatione* (*voce, sono, verbis, carmine. i. q. verbis provocando* '*lacessere*' *[ad pugnam]: l. 22 [aliter p. 1063, 20]*): **α** *generatim*: ① *animantia*: ⓐ *homines*: Plavt. Amph. 949 -ate huc Sosiam (967 gubernatorem a navi ... verbis meis [Ter. Hec. 720. *v. et l. 8*]. Asin. 383 atriensem Sauream, si est intus [*v. l. 19*]. Cas. 295 intro abi atque ... uxorem h. -a ante aedis [Poen. 920; se- *P. cf. l. 11*]. *al.* Ter. Andr. 579 *al.*). Bacch. 1117 huc -are ambos foras (Cas. 272 verbis [*v. l. 4*]. Poen. 257. 707 Ter. Hec. 733. *cf.* Plavt. Rud. 479 -bo hinc hanc sacerdotem foras [Ter. Eun. 283]). Bacch. frg. 4. Men. 218 -ate intus Culindrum mihi ... foras (Pseud. 604. *cf. l. 19*). 674 Erotium ... ante ostium (*v. l. 6*). Mil. 610 (*absol.; sic et*: Poen. 205 *al.*). 1248 eo intro aut (an *trad.*) tu illum huc (illuc *trad.*) -a (-tus [-tum *CD*] *P*) foras (Poen. 416 *al. cf. in imag. scurrili*: Plavt. Mil. 202 curans cogitans: pectus ... pultat, cor [*i.* φρένας] credo -turust foras [*v. l. 8. 10. p. 1055, 37. 1062, 72*]. Plin. nat. 8, 106 *traditur* sermonem humanum inter pastorum stabula *ab hyaenis* adsimulari nomenque alicuius addisci, quem -tum foris laceret [*cf. Aelian. nat. an. 7, 22* καλεῖ ... ὁ κληθεὶς *et v. p. 1062, 55*]). Most. 675 aliquem intus ad te (*cf.* Pseud. 640 si *Ballio* intus esset, -rem [*vs. 638* provocas]. 1121 hinc i. [*v. l. 9*]. *cf. et l. 5. 10*). *al.* Caes. Gall. 5, 58, 2 *equites Indutiomari* magna cum contumelia verborum nostros ad pugnam -ant ([*i.* '*lacessunt*', *v. supra l. 2*]. *cf.* Liv. 25, 18, 12 *Crispinus* Badium nomine compellans ad p. -vit [*syn.* provocantem]). civ. 1, 74, 1 quem quisque *militum* in ⟨Caesaris⟩ castris notum aut municipem habebat, conquirit atque -at (*β*, vocat *σ*). Liv. 1, 48, 5 virum e curia (*cf.* 41, 15, 1 Cornelius -tus a viatore *e senatu*. Plin. nat. 33, 73 *vigil in summo monte* ⌊voce, nutu⌋ [⌊ ⌋ *v. adn.*] -ari [*B*, voc- *rell. praeter h*: re-] iubet operas; *sc. e cuniculis*. Ivst. 7, 3, 5 mulieres ... e convivio. *et al.*). Tert. adv. Marc. 2, 25 p. 369, 30 *Adam* delitescentem -tum prodire *eqs.* Ivst. 13, 4, 8. *et al.* ⓑ *bestias*: Phaedr. 1, 2, 18 *rana* cunctas -at *e stagno*. 1, 11, 11 leo asinum -at *ex frutice*. *paulo aliter*: Plin. nat. 32, 14 *murenas* sibilo a piscatoribus tamquam a serpentibus -ari (*sc. ex aqua*) et capi (*i.* '*elici*'; *cf. p. 1055, 30 sqq.*).

② *in similitudine: inanima*: ⓐ *res naturae* (*aliter p. 1055, 26*): Ov. met. 11, 598 non vigil ales (*i. gallus*) ... cantibus ... -at auroram. Val. Fl. 3, 429 *Mopsus* ardenti nitidum iubar -at alto (*sc. precibus; vix ad p. 1055, 13*). Clavd. rapt. Pros. 3, 5 *Iris* fluvios umentibus -at antris (*vs. 2* arcessere). ⓑ *incorp.*: Rvfin. Orig. in cant. 4 p. 223, 19 B. (*ad cant. 2, 10* 'surge, veni' *eqs.*) *deus* -ans *animam* ..., ut procedat foras (*cf. ibid.* p. 230, 6 extra murum; *l. 2* vocat ad se).

β *speciatim de vocatione per ritum sollemnem, caerimonias, magicas artes facta* (*cf. et* Fest. frg. p. 351, 22): ① *in certo Romanorum ritu: deos, sacra ex priore sua sede vel urbe ciere* (*praecipue de deis ex oppugnatis hostium oppidis -andis [cf. Wissowa, Rel. u. Kult.², p. 44. 383 sq.]. v.* Gloss.^L I Ansil. EV 202 -ti dei qui ⌊vocatis ardor tuus⌋ [⌊victis a p. R. hostibus⌋ *prop. Buech.*; '*an* votis ab hostibus?, *cf. l. 52. 59*', *Heraeus*] ut transeant -antur. *v. l. 59. aliter infra l. 77*): Liv. 1, 55, 4 unum ... *Terminum* non -tum sacratis sibi finibus. 5, 21, 5 in partem praedae ... vocatos deos, alios votis ex urbe sua -tos (Serv. auct. Aen. 2, 244 *carmine* ex urbibus hostium deos). Vitr. 1, 7, 1 Volcani ... vi[s] e moenibus religionibus et sacrificiis -ta. Pavl. Fest. p. 174 cum ex veteribus in novas *curias sacra* -rentur, †septem curiarum per religiones -ari non potuerunt (Vlp. dig. 1, 8, 9, 3 sacra inde; *sc. e loco sacro*). Fest. p. 237 -tis dis in oppugnandis urbibus (*inde* Plin. nat. 28, 18. *cf.* Macr. Sat. 3, 9, 6 quo *carmine* di -antur, cum oppugnatione civitas cingitur). Serv. Aen. 2, 351 ante expugnationem -bantur ab hostibus numina propter *eqs.* Macr. Sat. 3, 9, 2 certo carmine ... tutelares deos. 3, 9, 9 numinibus -tis (*cf. p. 1051, 72 sqq.*). *al.*

② *inferos, umbras, mortuos* (*sim. deos, daemones infra l. 77; inde per se significat fere i. q.* '*suscitare*': *p. 1055, 2. cf. etiam*: Itala Ioh. 12, 17 [cod. a] Lazarum -vit de monumento et suscitavit ... a mortuis [ἐφώνησεν, Vvlg. *et* Italae cod. f *al.* vocavit, cod. d: clamavit. *aliter p. 1056, 72. 1061, 77*]): Cic. Sest. 130 omnis prope ab inferis ... Metellos (Mil. 79 illum [a- *ET*; *antea*: ab i. excitare]. Lact. inst. 4, 27, 18. 19 *ab inferis*. Clavd. Don. Aen. 7, 330 p. 53, 12 tantum malum [*sc. Allecto*]. 11, 295 p. 455, 25 furiam. *al. cf.* Tert. anim. 57 p. 391, 18 *litteratura animas* [*v. l. 72*] -turam se ab inferum incolatu pollicetur). Verg. Aen. 4, 242 *virgā Mercurius* animas ... -at Orco ([*cf. Hom.* ω 1 Ἑρμῆς ... ψυχὰς ... ἐξεκαλεῖτο]. 6, 749 has *animas* omnis ... Lethaeum ad fluvium deus -at [*inde* Avg. civ. 10, 30 p. 452, 16 D.]. *v. l. 70. 78 et cf. p. 1052, 64 sqq.*). Ov. am. 1, 8, 17 *Dipsas anus* proavos atavosque sepulcris. Sen. Oed. 393 *Laius* -andus noctis aeternae plagis (*seq.* emissus, extrahendus). Plin. nat. 24, 160 *aglaophoti* Magos uti, cum velint deos -are ([se voc- *V*]. *cf.* 37, 192 imagines deorum. Ps. Apvl. Ascl. 37 animas daemonum vel angelorum [Consvlt. Zacch. 1, 13 p. 16, 8 Morin magicis carminibus ... d. spiritus]. *v. supra l. 62; aliter supra l. 45*). 30, 18 umbras (37, 192 u. inferum -tas. Ps. Qvint. decl. 10, 4 p. 192, 17 [voc- *B*]. 10, 7 p. 194, 16 nocturnis ululatibus. *al.*). Ps. Qvint. decl. 10, 17 p. 204, 4 inde -tos prodire manes (Svet. Nero 34, 4 facto per magos sacro -are m. et exorare temptavit). Svlp. Sev.

[K-M.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

chron. 1, 36, 1 Saul per mulierem ... Samuelem -tum consulit. *nota* (*v. p. 1054, 63*): RVFIN. hist. mon. 28 p. 452ᴮ ut -ret mortuum (*syn. antea*: suscitare. *item* PALLAD. hist. mon. II 9 p. 356ᴮ *bis*).

(III) *incantando sim. exciere, fere i. q.* **excantare** (*fort. i. q. mere* '*incantare*': PORPH. Hor. epod. 5, 75 p. 197, 18 [*ad* '*vocata mens*'] tua magicis meis vocibus semel -ta numquam redibit ad sanitatem [*cf. seqq.*: m. ... a me incantata]. *huc pertinere vid. et*: FRG. Bob. gramm. VII 543, 29 pellexit -vit [*fort. ex Serv. ecl. 8, 99 = Lex XII tab. frg. 8, 8ᵇ*: neve alienam segetem pellexeris]; *ita ut* -vit *idem sit atque* '*excantavit*' [*quod habes Lex XII tab. frg. 8, 8ᵃ; v. s.* excanto]): *bestias*: SEN. Med. 705 postquam *Medea* -vit omne serpentum genus (*sc. magica precatione*), congerit ... mala *eqs.* *imbrem, res caelestes e caelo* (*fere i. q.* '*devocare*' [*v. p. 1053, 83*]: *infra l. 17 sq.*): SEN. Med. 754 -vi nubibus siccis aquas. PLIN. nat. 1, 2, 54 de fulminibus -andis (2, 140 vetus fama Etruriae est, impetratum *esse fulmen* ... -tum a Porsina; *cf. quae anteced. et v. Thulin, RE VII 2448, 22 sqq.*). PORPH. Hor. epod. 17, 81 p. 222, 3 lunam caelo (EVSTATH. Bas. hex. 6, 11 p. 934ᶜ magicis carminibus l. sedibus -ta de propriis deducatur ad terram [*gr. p. 145ᴬ* τῆς ... ἕδρας ἀποκινηθεῖσα]). *cf. etiam p. 1054, 37.* *vitium in corpore ortum* (*cf. p. 1062, 47*): INCANTAM. Marcell. med. 15, 11 hanc strumellam ha[nc] religione[m] -o, educo, excanto de istis membris, medullis.

b *non iam respecta ipsa vocandi actione de variis modis producendi, eliciendi, exciendi sim.* (*cf.* provocare *et v. p. 1063, 20*; GLOSS. *v. p. 1053, 44*): **α** *locali motu*: (I) *proprie*: *de caelestibus caelestia vel naturalia educentibus* (*cf. et p. 1054, 35*): Ov. fast. 6, 198 postera lux Hyadas ... -at. met. 4, 630 Lucifer ignes ... Aurorae. GERM. 693 Hydrochoos ... scandens simul -at ore et cervice tenus ... Pegason (*aliter gr. Arat. 693*). SEN. Herc. O. 597 cum ... pulso sidere brumae tertia soles -at aestas. *animantia*: PLIN. nat. 9, 53 *hieme* latent *thynni* in gurgitibus ... nisi tepore aliquo -ti aut pleniluniis ([*cf. Arist. h. an. 8, 14 p. 599ᵇ, 15* ἀπὸ ... τῆς θαλάμης προέρχονται ... ταῖς πανσελήνοις]. *sim. bestias*: 37, 172 suffitā *gemmā lipareā* omnes bestias [voc- *Fd*]. SIL. 7, 501 qui sparsā per stagna ... -at e liquidis piscem penetralibus escā. *v. et l. 53. p. 1054, 33*). APVL. met. 9, 19 ut quamvis erilis eum comminatio domi cohiberet, aurum tamen foras -ret (*cf. p. 1054, 13*). (II) *per plenam imaginem*: CIC. Deiot. 30 Deiotarus vestram familiam abiectam et obscuram e tenebris in lucem -vit (*cf.* SEN. clem. 1, 1, 4 legibus, quas ex ⟨s⟩itu ac tenebris in lucem -vi). de orat. 2, 360 non eruenda memoria est ... sed ... si latet, -andast ([*aliter p. 1063, 35*]. *simil.*: LIV. 9, 17, 2 *Alexandri* mentio, quibus ... tacitis cogitationibus volutavit animum, eas -at in medium. VAL. MAX. 4, 7, 7 *amicitiam* in⟨de⟩ ... -tam, ubi omnia lacrimis ... fuerant referta, ... conlocemus *eqs.*).

β *incorporaliter*: SEN. contr. 10 praef. 2 *Scaurus* litiganti similior quam agenti cupiebat -are aliquam vocem adversariorum *eqs.* PETRON. 108, 14 vs. 6 fata hos inter fluctus quis raptis -at armis? PLIN. nat. 28, 47 *cotem* subiectam ignari *dormientis* cervicalibus de veneficio deficientis -are indicium, ut ipse dicat, quid *eqs.* (*i.* '*elicere*').

2 *significantiore usu*: *insidiose, fraude, dolo sim. ciere alqm. ut ex tuto prodeat* (*cf.* elicere; *praeter l. 64 in re milit.* [in insidias: *infra l. 63*]; *per imag. infra l. 65* [*huc trahi possunt etiam exempla l. 34 sq. p. 1054, 33 allata*]): LIV. 21, 25, 7 -ti ... ab Gallorum principibus legati ad conloquium ... contra ius ... gentium ... comprehenduntur ([OROS. hist. 4, 7, 9]. 37, 48, 2 Scipionem ... Africanum in c. -tos regis ... comprehensos esse [LIV. perioch. 106 p. 103, 20 *al.*]. *cf.* LIV. 33, 14, 2 principes inde -tos per speciem conloquendi. FLOR. epit. 2, 2, 11 simulato colloquio -tus atque ... oppressus *aliter p. 1056, 18*). VAL. MAX. 9, 2, 1 v milia Praenestinorum spe salutis ... data extra moenia ... -ta ... *interfecta sunt* (9, 6 ext. 2). FRONTIN. strat. 2, 5, 3 emissa ... armatura levi, quae hostem lacesseret ... -vit hostes (2, 5, 22; voc- *H*). 2, 5, 6 in insidias (2, 5, 15). 2, 5, 36 (*seq.* in loca iniqua deductos). *al.* TAC. hist. 1, 34 *Othoniani* ad -andum e *Palatio* Galbam laeta falso *vulgaverunt*. *in imag.*: QVINT. inst. 12, 8, 9 numquam satis credendum est, sed agitandus *litigator* omnibus modis et turbandus et -andus (*sc. quasi e latebris, in quas se abscondidit*).

B *c. notione* **acciendi, accersendi, invitandi** (*sc. alicunde* [*saepe* '*e longinquo*'; *acced. vi* '*foras*': *p. 1056, 4. 9. 60. 77 al.*] *aliquo venire alqm.* [*bestiam p. 1056, 71; rem p. 1056, 62*] *facere; praecipue nuntiis, litteris, edictis, mandatis sim.* *cf.* vocare, advocare [*v. p. 1053, 29*]; *haud raro i. q.* '*convocare*' [*sc. in concienda multitudine; v. e. g. l. 83. p. 1056, 11. 15. 52*]. GLOSS. *v. p. 1053, 45*): **1** **in universum** (*maxime de citatione ab iis facta qui sive publica sive alia quadam auctoritate usi condicione inferiores arcessunt* [*i. quasi technice ex iussu, imperio, auctoritate; fere i. q.* '*iubere*': *e. g. p. 1056, 24. 28*]; *rarius de vocatione qualis fit ex privatis quibuslibet causis* [*v. p. 1056, 3. 21. 31. 46; inde potius i. q.* '*rogare*', *precari,* '*invitare*': *p. 1056, 33*]. *subi. res*: *p. 1056, 36*; *debilitata vi vocandi* [*v. et p. 1056, 62*] *fere i. q.* *allicere; alliciendo perducere; movere*: *p. 1056, 68 sqq.*): **α** *latiore usu*: (I) *proprie*: CIC. Verr. II 2, 162 ad se Centuripinorum magistratus et decem primos *Metellus* ([II 3, 68 Agyrio m. et quinque pr. accitu istius -antur. veniunt *eqs.*]. II 4, 76; *seq.* ad se arcessebat. *al.* SVET. Tib. 32, 2. *et al.* *cf.* CAES. civ. 1, 35, 1 -at ad se Caesar Massilia xv primos). Att. 2, 24, 1 quas Numestio litteras dedi, sic te iis -bam, ut *eqs.* 8, 2, 3 non expulsi (*sc. a Caes.*), sed -ti ex patria; *sc. a Pomp.* (*cf.* 10, 13, 1 *Antonius* -vit litteris e municipiis denos et IIIIviros; venerunt *eqs.* [CAES. civ. 1, 23, 2]. CAES. civ. 3, 105, 1 *Ampium* senatores omnes ex provincia [LIV. 45, 26, 11 -tis ex tota p. principibus conventum habuit. SVET. Cal. 25, 2 Lolliam]. LIV. 45, 34, 2 principes ex singulis ... civitatibus. PAVL. FEST. p. 371 ex agris plerumque homines -bantur a magistratibus. SEN. dial. 5, 33, 2 -ti ex longinquis regionibus iudices. SVET. Cal. 58, 1. *et al.*). CAES. Gall. 4, 6, 5 principibus Galliae -tis (5, 54, 1 cuiusque civitatis ad se [α, voc- β]. *al.* LIV. 8, 3, 8 *Romani* p. Latinorum Romam. 35, 37, 1. *al. cf. et l. 7. 8. 20*). 4, 20, 4 -tis (β, voc- α, con- *L*) ad se undique mercatoribus. 5, 4, 2 nominatim (*v. p. 1058, 17; antea*: venire iussit, *seq.* ad se convocatis). 7, 33, 2 senatum ... et quos inter controversia esset, ad se Decetiam (LIV. 3, 63, 6 consules ... s. ... in Martium campum -vere). civ. 3, 16, 3 -antur *Libo et Bibulus Oricum* ad conloquium (LIV. 1, 1, 7. 4, 10, 1 ad c. consule -to *ab imperatore Volscorum*. 23, 43, 9. 30, 12, 8 *Masinissa* -ari ad c. principes Cirtensium iubet [31, 27, 3]. *et al.* [*aliter p. 1055, 55*]). 3, 21, 4 *Milonem* in Italiam. NEP. Con. 5, 3 *Tiribazes* Cononem -vit, simulans *eqs.* Ov. fast. 2, 816 *Lucretia* patrem ... cum coniuge castris -at, ... venit uterque. LIV. 3, 7, 8 ad id, quod *eqs.* ... auctoritate publica -ti omnia delubra inplent ([*antea*: iussi]. *cf.* PAVL. FEST. p. 106 ad *indictivum funus* ... per praeconem. p. 114 populus ad contionem elicitur, id est -atur [CLAVD. 28, 588 ad rostra Quirites]. SEN. epist. 82, 12. *al. cf. et infra l. 38*). 10, 36, 18 Interamnam edicto *consulis* dominis ad res suas noscendas recipiendasque -tis (*v. p. 1053, 68*). 29, 3, 1 in concilium (*cf.* PLIN. epist. 6, 31, 1 in consilium a Caesare ... ad Centum Cellas). *al.* VELL. 2, 129, 1 qua ... prudentia *Tiberius* Rhascupolim, interemptorem ... Cotyis ... [formam] (Romam *Vrs.*) -vit (*an ad p. 1057, 52?*). SEN. epist. 108, 3 *Attalum* cum ... ambulantem ... ad aliquas disputationes -remus (*i.* '*rogaremus*', '*invitaremus*'. *sic etiam*: SVET. Tib. 62, 1 Rhodiensem hospitem ... familiaribus litteris Romam; *seq.* advenisse [Nero 34, 2]. AVSON. 302, 22 *Croesus* me [*Solonem*] -vit. venio. SYMM. epist. 5, 46 est ... causa votiva, quae te debeat -are; *seq.* invitat, *antea*: venturum te [*cf. p. 1055, 80*]. 6, 52 *al.* SVLP. SEV. Mart. 20, 4 *convivas* ad diem festum. MACR. Sat. 1, 7, 10 supervenire fabulis non -tus haud turpe existimatur. *et al.*). COLVM. 1 praef. 19 (*syn. antea*: arcessiebantur). LVCAN. 5, 481 *Antonium* saepe minis Caesar precibusque morantem -at ([*vs. 498* vocibus excitum]. SIDON. carm. 5, 308 *Valentinianus* -at hunc [*sc. Maiorianum*] pr.). QVINT. inst. 5, 7, 16 *non* nimium instare interrogationi *testis laedendi cupidi*, ... sed in tantum -are eum, quantum *eqs.* (*i.* '*vocare ad interrogandum*'; *aliter p. 1057, 46*). PLIN. epist. 7, 3, 4 (*sc. rure Romam*). SVET. Nero 41, 2 *primores* domum (*cf.* COD. Theod. 9, 16, 1 [= COD. Iust. 9, 18, 3; *a. 319*] qui *haruspicem* ... suasionibus vel praemiis -verit *domum*). Galba 14, 3 *iudices* hieme ... ad iudicandum. *al.* PAVL. dig. 1, 15, 1 APVL. apol. 87 *al.* IVST. 9, 5, 1 *Philippus* legatos ... Corinthum. *al.* ANON. Vales. 15, 88 mittens et -ans Ravennam Iohannem. *al.* HEGES. 1, 44, 1 p. 110, 22 (*gr. 1, 603* μετεπέμπετο). SVLP. SEV. Mart. 9, 3 *episcopi* ad constituendum antistitem fuerant -ti ([CONC.ˢ I 3 vers. Tur. p. 110, 28; *gr.* μετεκαλεσάμεθα]. *cf.* CONC.ˢ I 2 p. 80, 29 rogamus ... hanc ... synodum -are regulariter [*gr. I 1, 3 p. 22, 17* μεταπέμψασθαι. I 3 vers. Tur. p. 171, 29; *gr. item*]. I 3 vers. Tur. p. 116, 2 curiam et clarissimos; *gr.* προσκαλούμενος. RVSTIC. Conc.ˢ I 4 p. 63, 15 [*gr. I 1, 3 p. 37, 11* ἐκλήθη]. *al.* ACTA syn. Rom. a. 501 p. 420, 25 pontificibus ... -tis [*al.*]. *et al.*). COD. Theod. 1, 34, 1 (*a. 400?*); *antea*: adsciscere. *al.* MARCELL. auct. chron. II p. 106, 539, 5 Germanus de Africa Constantinopolim -atur (p. 107, 545, 3). *al.* ENNOD. epist. 2, 1, 7 p. 40, 5 unicum desolatos habere in -anda morte subsidium (*v. p. 1055, 81*). IORD. Rom. 361 *Vitalianum* ad se -citum (*v. p. 1053, 21*) ... consulem ... fecit. *al.* EVGIPP. Sev. 11, 2 (ad- *GN*). THEOD. MOPS. in I Tim. 3, 8 p. 120, 10 (*ad act. 20, 17* μετεκαλέσατο, VVLG. vocavit) misisse Paulum Ephesi et -asse presbyteros ad se ([κεκληκέναι]. *cf.* PASS. Paul. 13 p. 38, 9 *milites* Paulus ad se -ans [voc-, ad-, con- *l. v.*] dixit *eqs.*). *et saepe al.* (*v. et p. 1053, 22*). *nota* (*v. p. 1055, 81*): PETRON. 111, 1 matrona quaedam ... tam notae erat pudicitiae, ut vicinarum ... gentium feminas ad spectaculum sui -ret. PLIN. nat. 18, 253 faba ... florescens *apiculam* ... -at.

(II) *in comparatione aut similitudine*: (a) *de deo* (*morte l. 79*) *mortuos advocante* (*inde* -ari *per se signif. i. q.* '*decedere*' *p. 1057, 6; acced.* '*quo*': *l. 80. 83. p. 1057, 1*; '*unde*': *l. 83. p. 1057, 1. 3. loci l. 80. p. 1057, 4 allati etiam not.* '*sevocandi*' [*v. s. C, p. 1061, 46*] *tangere videntur.* *cf. plenam imag. ex usu, q. e. s.* (I) *manifesto sumptam*: CIC. Tusc. 1, 74 vir sapiens ... tamquam a magistratu ... sic a deo -tus atque emissus exierit [*v. p. 1055, 70. 77*]): SEN. epist. 61, 2 hoc animo ... hanc epistulam scribo, tamquam me ... scribentem mors -tura sit. CE 1277, 2 functus ... senio ... -or ad superos. *christ.*: TERT. patient. 9 p. 15, 4 cum -tos (*v. p. 1053, 52*) quosque ab illo (*sc. Christo*) ... miserandos non aequanimiter accipimus (PASS. Petr. Paul. long. 60 p. 171, 6 me [*sc. Petrum*] ... de terra ad caelum -are [voc-, re- *l. v.*] dignatur *Chr.*; *gr.* καλέσαι. *cf.* VRAN. epist. 11 p. 865ᴬ Iohannes ...

[*K.-M.*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

episcopus a domno Paulino de hac vita ad Christum accersitus atque -tus [*seq.* ad dominum migraret]). CYPR. mort. 18 p. 308, 15 *deus* -at nos et arcessit de hoc mundo (*cf.* ANTH. 667 [*epitaph. Sen.*], 3 me procul a vobis deus -at [*v. Bickel, RhM. 63, 1908, 396*]). ENNOD. epist. 2, 1, 6 p. 39, 22 translatum caelesti iudicio ... oneras fletibus -tum (*v. p. 1056, 73*). INSCR. christ. Diehl 3342 A (*a. 541?*) servus Ioannis ... -tus a domino die XIII Kal. Augusti. (b) *de caelesti civitate gentes ad ecclesiam convocante* (*aliter infra l. 37*): AVG. civ. 19, 17 p. 385, 27 D. haec ... caelestis civitas ... ex omnibus gentibus cives -at atque ... colligit societatem.

β artiore vi: alqm. ad subeundum gravius, amplius, excellens sim. munus quoddam vocare, fere i. q. evehere, promovere (*i. q.* '*eligere*': *infra l. 35. 37* [*cf. l. 26*]; *acced. maxime* ad [*usu christ. de vocatione ad gratiam sim.*: *infra l. 29*]. *huc vergit*: SPART. Did. 8, 3 Pompeianum e Tarracinensi ad participatum, *sc. imperii* [*cf. Pesc. 5, 6 Treb. trig. tyr. 6, 1 al.* vocare; *Capitol. Opil. 5, 1* adscito]): GLOSS. V 291, 21 -are cum honore vocare. CAES. Gall. 7, 57, 3 *Camulogenus* propter singularem scientiam rei militaris ad eum est honorem (*i. summam imperii*) -tus. SYMM. epist. 6, 30 sanctitatem tuam, *Flaviane*, sacris litteris -andam (*sc. ad consulatum. item*: 6, 36 ad officium ... consulis [8, 21, 1 ad novos fasces generosi c. *al.*]). COD. Theod. 11, 30, 19 (= COD. Iust. 7, 63, 1; *a. 339*) ad duumviratus aliorumque honorum infulas vel munus aliquod. MARCELL. auct. chron. II p. 108, 547, 17 mittitur ... Iohannes et Artabanis -tus praesentale accipit magisterium. CASSIOD. var. 2, 6, 1 cui *legationi* te idoneum iudicantes iussis praesentibus -amus, ut ... tibi ... crescat ornatus *eqs.*; *sc. ad comitatum* ([3, 28, 1. 5, 28 *al.*]. *cf.* 3, 22 ad conspectus nostros ... his oraculis *te*). ILDEF. vir. ill. 7 ad pontificatus apicem. *v. et p. 1058, 12.* *usu eccl.* (*v. supra l. 14*): *cf.* HIL. in Matth. 9, 2 p. 962^B ex domo, id est ex peccatis corporis Matthaeum dominus -vit (*v. p. 1055, 70*). TERT. adv. Marc. 5, 2 p. 572, 21 (*ad Gal. 1, 6* καλέσας, VVLG. vocavit) quoniam ... euangelium Christi a lege -are deberet ad gratiam, non a creatore ad alium deum (FAVST. REI. grat. 2, 4 p. 66, 10). MAR. VICTORIN. in Eph. 1, 4 p. 1239^A Ephesios ... -tos esse, ut ... in plenitudine sint *eqs.* (*cf. Eph. 1, 4* ἐξελέξατο, VVLG. elegit; *v. supra l. 13*). CASSIOD. in psalm. 134, 4 p. 962^B ad -tam numerositatem gentium (*cf.* Didym. in I Petr. 2, 10 p. 22, 25 *gentiles* -ti a deo [*l. 23* vocationem]. *al. aliter supra l. 8*).

2 *peculiari usu*: **a** *t. t. iurid.*: *i. q. in ius vocare; in iudicium, causam sim. arcessere* (*ad rem cf. Mommsen, Röm. Strafr. p. 324 sqq.; Wenger, Instit. d. röm. Zivilprozeßrechts, p. 260 sqq.*): CIC. Verr. II 1, 27 *Verres* Messana litteras dedit, Dionem -vit, calumniatores ... adposuit *eqs.* II 1, 84 homines qui populum concitarant, consulum litteris -andos. II 1, 85 Pericles ... Romam -tus est, quod auctor illius iniuriae ... arguebatur. II 2, 65 tam multos testes (*V, om. β O*) huc (TAC. ann. 13, 52. PLIN. epist. 5, 20, 2 defensionis causa. *al.* IMP. HADR. Call. dig. 22, 5, 3, 6 quod ad t. -andos pertinet. *al. cf. p. 1056, 44*). Att. 5, 21, 6 -ari ex insula Cyprios non licet. CAES. civ. 3, 108, 1 regem ad causam dicendam (LIV. 39, 36, 3. 9 *al. cf.* LIV. 45, 31, 9 -ti litteris imperatoris ex Aetolia ..., qui Romam ad c. d. sequerentur). ? VELL. 2, 129, 1; *v. p. 1056, 30.* PLIN. epist. 2, 11, 5 *al.* S. C. Rubr. (dig. 40, 5, 26, 7; *a. 103?*) -ti a praetore (VLP. dig. 2, 12, 1, 1 praetor *occupatos* [*seq.* venerint]. 40, 5, 26, 9 -ari ... a praetore oportet eos, qui *eqs.* ... denuntiationibus et edictis litterisque -andi sunt. *al. cf.* VLP. dig. 25, 4, 1, 2 ad praetorem [42, 4, 5, 1 tutores; *v. l. 59.* COD. Iust. 2, 12, 3; *a. 204. al.*]). S. C. Iuvent. (dig. 5, 3, 20, 6^d; *a. 129*). TRYPH. dig. 27, 2, 6. VLP. dig. 26, 10, 7, 3 si quis tutor datus non compareat, solet edictis -ari (*al. v. l. 56*). MACER dig. 48, 2, 8 agentes sine fraude in ius -ari non possunt (*cf. p. 1053, 54*). MOD. dig. 4, 4, 29, 2 ad agendum a praeside. *al.* PRISCILL. tract. 2, 49 p. 40, 15 reum. *al.* COD. Theod. 13, 5, 7 (*a. 334*) ex rescribto ... nostro ad extraordinarium iudicium. *al.* CONC.^S I 2 p. 35, 25 sufficere ... tertiam evocationem (*v. p. 1052, 15*) ad satisfactionem -torum (*v. p. 1053, 52*), de quibus accusantur *eqs.* (*gr. I 1, 2 p. 12, 18* τῇ τρίτῃ κλήσει εἰς ἀπολογίαν τοὺς καλουμένους. *cf. I 3 p. 60, 20* vocatos). *et al.*

b *in re militari*: *α laxius: milites alicunde aliquo accersere, iubere, cogere* (*similiter de apibus per imag.*: *p. 1058, 6*): CAES. Gall. 5, 57, 2 *Labienus* circummittit ad finitimas civitatis equitesque undique -at; his certam diem conveniendi dicit (BELL. Alex. 1, 1; *antea*: classem arcessit). 6, 34, 8 *Caesar* omnes -at (*β*, ad se voc- *α*) spe praedae ad diripiendos Eburones (*cf.* 6, 35, 4 ad praedam). 7, 44, 5 ad hunc muniendum locum omnes a Vercingetorige -tos. civ. 1, 7, 8 *legionem XIII* initio tumultus -verat, reliquae nondum convenerant (1, 8, 1 reliquas l. ex hibernis [HIRT. Gall. 8, 6, 3. 52, 1 ex omnibus h. ad fines Treverorum. *al. v. et infra l. 84*]. 3, 106, 1 ex Achaia a Q. Fufio legato. BELL. Alex. 34, 3 litteris. BELL. Afr. 70, 1 l. ... ad extremum agmen. *et al.*). 3, 108, 2 exercitum a Pelusio ... Alexandriam. 3, 112, 6 inde (*sc. ex provinciis*) auxilia (LIV. 26, 41, 1 -tis ... edicto Tarraconem sociorum auxiliis). *al.* HIRT. Gall. 8, 24, 3 Labienum ad se. BELL. Alex. 44, 1 *Vatinius* cum crebris litteris Cornificii ad auxilium provinciae ferendum -retur. BELL. Afr. 20, 1 remigum partem ... in castra (*cf.* SALL. Iug. 37, 1 milites ... ex hibernis [*v. p. 1057, 76*] in expeditionem. LIV. perioch. 30 p. 37, 15 Carthaginienses ... in auxilium ... salutis Hannibalem [SVET. Aug. 16, 4 ex Africa]. IVST. 12, 12, 9 Antipatrum ... cum supplemento tironum in locum *Crateri*). 48, 1 *al.* LIV. 36, 15, 5 quam plurimos ex civitatibus suis. CVRT. 7, 6, 15. LVCAN. 1, 395 *Caesar* sparsas per Gallica rura cohortes -at. EVTR. 3, 18, 1 *al.* *nota* (*v. p. 1057, 69*): PLIN. nat. 11, 58 rixā *apium* in convehendis floribus exsertā et suos quibusque -antibus (*sc. imperatoribus; v. quae anteced.*).

β strictius: ad militiam subeundam vel vocare vel revocare (*v. l. 24* [*praesertim s.* -tus, *l. 63. 73. 76 sqq.*]; *opp.* revocatus *p. 1060, 75.* *cf.* CAES. civ. 1, 85, 9 quin superioribus bellis probati ad optinendos exercitus -entur [*vix ad p. 1057, 11*]): *in alleg. christ.*: CASSIOD. inst. div. 30 p. 1146^B ut milites Christi ... ad opus divinum exercendum ... tubis clangentibus -entur. CIC. Deiot. 13 venit vel rogatus ut amicus vel arcessitus ut socius vel -tus (*v. p. 1053, 57*) ut is, qui senatui parere didicisset. CAES. Gall. 3, 20, 2 multis ... viris fortibus Tolosa ... nominatim -tis (7, 39, 1. civ. 1, 39, 2 n. ex omnibus civitatibus nobilissimo ... quoque -to. *al.* LIV. 8, 3, 10 Volsci ... exciti ad arma erant; eos n. -ari placuit [*seq.* accirentur]. *et al. cf. p. 1056, 14*). civ. 1, 3, 1. 2 multi ... ex veteribus Pompei exercitibus spe praemiorum atque ordinum -antur, multi ex ... legionibus ... arcessuntur. HIRT. Gall. 8, 11, 2 magnum numerum *Remorum et Lingonum.* CIL XIII 5093 (*tit. p. a. 70 erectus; item* 5094) ⟨C.⟩ Iul(io) ... Cāmillo ... cum ab eo (*sc. Claudio*) -tus ⟨i⟩n Britannia militasset.

inde p. p. p. **ēvocātus**, -ī *m.* (*v. p. 1053, 52*). *de scripturis*: **1** ***perscribitur*:** **evocatus**: CIL I² 2, 1569 (= X 6011). XIV 2954 (*Tib.*). INSCR. NotScav. 1933 p. 322 (*Pompeis*). INSCR. Dessau 1985 (*a. 86*). CIL XII 2602 (*post a. 90*). XI 5646 (*Hadr.*). XIV 3626 (*Antonin.*). VI 1009 (*a. 140*). VIII 18065 (*a. 162*). VI 212. 213 (*a. 181*). INSCR. Dessau 5433 (*a. 213*). *et saepe.* aevo-: CIL VIII 4197 (*Carac.*). évo-: CIL XI 5275. -át-: CIL XI 5960. e vocat⟨us⟩: CIL III 8028. E·VA·CA·TVS: CIL X 538. **-katus**: CIL III 10378⁹ (⟨ev⟩-). X 5910. *gr.-lat.*: ἠβοκατος: INSCR. Fouilles de Delphes III 1, 205 (*Antonin.*). PAP. Oxyrh. I 33^III (*s. II ex.*). ἠβωκατωρες (*i.* '-os'): PAP. *v. p. 1052, 74.* ἠουοκατος: EVSEB. hist. 3, 20, 1 p. 232, 20 (ἠουο-, ἠβο-, ἰουο- *sim. lect. var.*). CASS. DIO 45, 12, 3 (-⟨ο⟩κάτων, *v. app. cr.*). INSCR. graec. Rom. Cagnat I 78. ἐβο-: *ibid.* III 1009 (*a. 124*). **2** ***notatur per*:** **evoc**: CIL XI 395 (*a. 66*). III 6359 (*Trai.*). VI 2725 (*a. 100?; bis, cf. ibid.* revoc.). XI 7093^a (*a. 119/20*). IX 5839. 5840 (*a. 137*). VI 32520 (*a. 143/44*). II 5232 (*a. 167*). X 5064 (*a. 208*). III 2816. 14409^{1,1} (*vs. 6* ev?; *v. l. 56*). V 2161. VI 2440 *bis* (*at ibid.* -tus fuit *perscript.*). 2755 *al.* XI 19 XIV 227. *et saepe.* *cf.* evob: CIL VI 32520 ^{col. III 57} (*a. 143/44*). **evok**: CIL VI 3428 (*a. 214*). 793 (= XIV 2258; *a. 244*). III 3413 V 543 VI 830. 2437 *al.* VIII 2636. IX 1424 *bis.* X 215 XIV 219 INSCR. Dessau 2843. *et passim.* evokk: CIL XI 5666. **evocat** (*cf. et p. 1052, 53*): CIL I² 2, 792 III 14072. evokat: CIL VI 2893. *gr.-lat.* ἠβοκατ: INSCR. graec. Rom. Cagnat I 1496⁵ (*s. III ex.*). **evoca**: CIL III 4854. evoka: CIL X 3417. 8059^{342}. **e. v. k.**: CIL VI 2495. 32625^{a 10}. **evo**: CIL VI 32533^{b 14} (*a. 209*). 32526^{a col. III 21} (*a. 218*). II 6087 VI 627. *al.* INSCR. Rostowzew, tess. plumb. 254. 257 (*cf. et* V 5831 evo|us, *dub.*). *fort. et*: CIL VI 2482^{2. 4} (eur *i.* 'ev(o)'?). **evc**: CIL VI 32526 ^{a col IV 16. V 5} (*a. 218*). XIV 2288. **ev**: CIL III 7334 (*Trai./Hadr.*). XI 6350 (*c. a. 160*). VI 32533^{b 26} (*a. 209*). 32536^{d 10}. III 14409^{1, 6} (?; *v. l. 42*). **ec**: CIL VI 32536 ^{col. II 19}. [*suppl.*: CIL XIII 6801⁵ (*a. 204*). VI 31122. 37266 X 3900. *dub.*: CIL III 258 VII 435. XI 710⁶ (MCO). *v. et l. 53.*]

I ***pro tit.*:** *significat ordinem quendam mil. inde ab ultimis liberae rei p. temporibus usque ad Constantinum fere institutum, diversae tamen condicionis variorumque officiorum; dignitate proxime ad centurionem accedit* (*cf. infra l. 83. p. 1059, 75 sqq. 1061, 39; v. et p. 1061, 41*). GLOSS.^L II Philox. EV 22 -is ἀνακληθέντων (*i. -ων. v. infra l. 78*). GLOSS. -us ἐπίλεκτος. ταξίαρχος. *al.* *ad rem cf. J. Schmidt, Herm. 14, 1879, 321 sqq.; Mommsen, Ges. Schr. VIII 446 sqq.; Fiebiger, RE VI 1145, 62 sqq.; Domaszewski, BJbb. 117, 1908, 75 sqq.; Ruggiero, Diz. epigr. II 2, 2172^b sqq. al.* *dub. quo pertineat*: MART. 4, 4, 5 lassi vardaicus quod *redolet* -i (*ad B 1, p. 1059, 15?*).

A *liberae rei p. aetate: de militibus notae probataeque virtutis, fortitudinis sim.* (*fere veteranis, exauctoratis*), *qui a ducibus extra ordinem pro temporum periculo ad militiam accersiti* (*revocati*) *post exactum bellum ipso iure solvuntur* (*cf.* SERV. Aen. 2, 157 [*de tribus militiae generibus*] -i dicuntur et non sunt milites, sed pro milite [*seqq.* SALL. *p. 1053, 78. 1061, 42*]. CASS. DIO 45, 12, 3 τὸ τῶν ἠου⟨ο⟩κάτων [ἢ βηκάτων] σύστημα, οὓς ἀνακλήτους ἄν τις ἑλληνίσας, ὅτι πεπαυμένοι τῆς στρατείας ἐπ' αὐτὴν αὖθις ἀνεκλήθησαν, ὀνομάσειεν κτλ. [*v. l. 63. cf. p. 1052, 1 sqq.*]): CIC. epist. 3, 6, 5 D. Antonium, praefectum -orum. GALBA Cic. epist. 10, 30, 1 Antonius legiones eduxit ... et cohortes praetorias duas, unam suam, alteram Silani, -orum partem (*cf.* CIC. epist. 15, 4, 3 -orum firmam manum et equitatum *eqs.*). CAES. civ. 1, 3, 3 completur urbs ... tribunis, centurionibus, -is ([*v. app. cr.*]. 1, 17, 4 c. -isque. 3, 53, 1 -os [*β*, -i *S*, -ti sunt *L*] c. que. SVET. Vesp. 1, 2 T. Flavius Petro ...
[*K.-M.*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

bello civili ... centurio an -us *eqs. cf.* CAES. civ. 3, 91, 1 erat Crastinus -us in exercitu Caesaris, qui ... apud eum primum pilum in legione x duxerat. *v. infra l. 75*). 1, 27, 5. 3, 88, 5 -orum circiter duo *milia*, quae ex beneficiariis superiorum exercituum ad eum convenerant (*v. p. 1060, 50*). *al.* BELL. Alex. 53, 1. BELL. Afr. 76, 1 P. Cornelio, -o Scipionis, qui ibi praeerat. 82, 2 legati -ique. CIL I[2] 2, 792 (= X 3886) C. Canulei⟨us⟩ Q. f. leg. VII -t(us) *eqs.* 1569 (= X 6011) Q. Anchari C. f. Pol. Narbone(n)s(is) eques -us ... ala Scaevae (*cf. Mommsen, l. c. 447*[1]). VELL. 2, 70, 2 cum *Cassius* dimisisset -um *eqs.* (*ibid.* 3). SVET. Aug. 56, 4 affuit et clientibus, sicut Scutario cuidam, -o quondam suo (*cf. Mommsen, l. c. 449*[2] *et v. p. 1060, 63*). *huc etiam referendum vid.*: CIL XIII 1041 C. Iulio ... Sant(ono), duplicario ... stipendis emeritis XXXII ... -t⟨o⟩ g(a)esatorum DC Raetorum castello Ircavio (*cf. Mommsen, Ges. Schr. VI 145*[1]).

B *aevo imperatt.*: **1** *ordo ab Augusto imp. formatus* (*ex mil. praetor. fere aut urban. coh. [aliter infra l. 71] certa quadam militia honeste perfunctis; vocantur saepe ad civilia munera gerenda [v. p. 1060, 64 sqq.]; militant sine statuto stipendiorum termino [aliter s. A] per se quasi consistentes, ducibus sim. non additis* [*singulariter*: optio -orum *p. 1060, 72*]): **a** *notabiliora quaedam* (*cf. et locutiones velut* 'salaria': *l. 60. p. 1060, 51. 53. 72* ['stipendia': *infra l. 66; v. p. 1052, 53*]; *opp.* 'caliga' *sim. sc. militia anteacta: p. 1060, 46. 83*): **α** *de appellatione: animadvertas -i vocem ubique post nom. pr. collocatam exceptis quibusdam laterc. praet., ubi antecedit* (*e. g.* CIL VI 32520 col. I 11 7 [*a. 143/4*] -c(atus) L. Caspennius Ferox. *ibid.*[14. 57] *al.* 32533[b 14. 26] [*a. 209*]. 32526[a col. III 21] [*a. 218*]. 32536[d 10] *al.*). *vocatur*: (I) **-us:** CIL VI 2725 (*a. 100?*). INSCR. graec. Rom. Cagnat III 1009 (*a. 124*). CIL VI 1009 (*a. 140*). VI 212. 213 (*a. 181*). VIII 4197 (*Carac.*). VI 32533[b 14] (*a. 209*). 3428 (*a. 214*). 32526[a col. III 21] (*a. 218*). II 6087 III 3413. 4487 *al.* V 1057. 3371 VI 3411. 3423. 32709[a] *al.* VIII 2636 IX 1424 *bis.* 2010 X 215. 5910 XI 19. 5935 XIV 2288. *et passim.* INSCR. Dessau 2843 INSCR. graec. Rom. Cagnat I 1496[5]. (II) **-us Aug(usti):** INSCR. NotScav. 1933 p. 322 (*Pompeis*). CIL XI 395 (*a. 66*). INSCR. Dessau 1985 (*a. 86*). CIL XII 2602 (*a. 90*). VI 2725 (*a. 100?; v. l. 28*). III 6359 (*Trai.*). HYG. grom. p. 84, 8 Th. XI 7093[a] (*a. 119/20*). SENT. procos. Maced. (CIL III 586; *Hadr.*), 7. III 7334 (*Hadr.*). XI 5646 (*Hadr.*). IX 5839 (*a. 137; item* 5840). XI 6350 (*a. 160*). II 2610 III 446. 2816 *al.* V 3368. 7160 VI 2440 *bis.* 2454 Augus⟨ti⟩. 2589. 3413. 3425. 31122 *al.* X 6579. 8294 XI 2108 *al.* XIII 6271 XIV 227. 2959. *et frequenter. cf. et* INSCR. graec. Rom. Cagnat I 78 (= IG XIV 997 ἠουοκατο⟨ς Σεβαστοῦ⟩?, *suppl. Cagnat* [*vel* -ῶν]). Augustor(um): CIL XIV 3626 (*Antonin.*) -o Augustorum. X 1773. -us Aug(usti) n(ostri) (Augg. nn. *sim.*): INSCR. Dessau 5433 (*a. 213*) -us Aug. n. (CIL V 543. 742 VI 830. 2437. 37268[7] *al.* VIII 23395 X 537 XIII 7816. *et al. cf.* CIL IX 949 Augusti n. VI 3416 Aug. nōs.). CIL VI 793 (= XIV 2258; *a. 244*) -k(atus) Augg. nn. (2670. 3444. 32580 X 204. 8059[342] XI 5666. *cf.* VI 3427 Augustorum nn.). CIL XIV 2954 (*sub Tib.*) -us divi Augusti (*cf.* X 5064 [*a. 208*] -c(ato) Augg. divor. M. An⟨to⟩nini et Commodi). (III) *alia*: INSCR. Fouilles de Delphes III 1, 205 (*Antonin.*) -ον ⟨το⟩ῦ κυρίου ἡμῶν Ἀντωνείνου. CIL II 5232 (*a. 167*) Q. Talotius ... Allius ... -c(atus) eius (*sc. Antonin.*) *eqs.* CIL VI 3441 Caesaris (*cf.* INSCR. NotScav. 1925 p. 396 Caesaris Aug.). CIL III 4854 Sextus Antonius Verus -ca(tus) Romae. Palatinus: *v. p. 1060, 35.*

β *additur numerus (vel locus), in quo -us militat*: (I) *cohors*: INSCR. Fouilles de Delphes III 1, 205 p. 116 (*Antonin.*) *Α.* Ἐρέννιον Κο⟨υ⟩αδρᾶτον, -ον ⟨το⟩ῦ κυρίου ἡμῶν Ἀντωνείνου, χώρτης ⟨δευτ⟩έρας πραιτωρι⟨ανῆ⟩ς. CIL V 543 L. Seugoni Agrippini -k(ato) Aug. n. ⟨c⟩oh. VIIII praet. VI 2495 -c(atus) coh. III pr., salarior(um) XXVII. 2526. 2870 cohortis X urbanae. 32677. X 538. *et passim.* CIL V 3368 Iulius Maternus -c(atus) Aug. ex coh. VIIII (VI 2462 ex coh. II pr. p. v. *cf. etiam p. 1060, 20. 1061, 1*). (II) *legio* (*ad hunc usum cf. Mommsen, l. c. 456 sq.*): CIL VI 32520[b col. II 27] (*a. 143/44*) -c(atus) leg. (*ibid.*[36]). XIII 6801[5] (*a. 204; suppl.*). III 3565 -o leg. II ad., stip. XLVI. 14409[1] Geminius Severus -c(atus) leg. I I⟨t(alicae)⟩, Domi(tius) ... opti(o) *eqs.* XI 5275 évocatus leg. XIII. *v. praeterea p. 1060, 11 bis. 25 et p. 1060, 6* (in leg.). (III) *varia*: CIL III 446 C. Reius ... Priscus ... -us Aug. ex praetor(io) (*cf.* VI 2774 ex kast(ris) pret(oriis)). X 3417 C. Nonio Calvisio veter(ano) -ka(to) ex cl(asse) pr(ima) Mis(enati) (*cf. supra l. 16; ad locut. v. infra l. 76 sq.*).

γ *significantiora ad gradum, munus, dignitatem sim. -orum illustrandam*: (I) *ex parte ipsius militiae*: (a) *opponuntur superiores gradus*: '**centurionatus**': *de -is in locum centurionum promotis* (*abusive* 'centurio -us' *pro* '*c. ex -o*': *p. 1060, 14* [*cf. similem abusionem l. 70 sq.*]): CIL XI 395 (*a. 66*) M. Vettio ... Valenti mil. coh. VIII pr., benef. praef. pr., ... -c(ato) Aug., corona aurea donat., (centurioni) coh. VI vig. ... exercitatori (*v. p. 1061, 4*) equit(um) speculatorum *eqs.* XII 2602 (*post a. 90*) M. Carantius Macrinus centurio cóh. primae urbanae, factus miles *a. 73* ..., -us Aug. Domit(iano) XIIII cos. (*i. a. 88*), centurio imp. Nerva II cos. (*i. a. 90*) *eqs.* III 6359 (*Trai.*). XI 7093[a] (*a. 119/20*). III 7334 (*Trai./Hadr.*) optio ..., sign., ⟨f⟩is⟨c⟩o curat., cornicu⟨l⟩. trib., -(ocatus) Aug., ⟨centurio⟩ ⟨l⟩eg. X ⟨F⟩retensis *eqs.* (XI 5646 [*Hadr.*] C. Arrio ... Clementi militi coh. IX pr., equiti ... tesserario, optioni, fisci curatori, cornicul. tribuni, -o Aug., (centurioni) coh. I vigil. ... primipilari [*v. infra l. 15*], IIvir(o) quinquennali *eqs. cf.* CIL VI 627 T. Vibius Rufinus coh. IIII ⟨pr.⟩, (centurio) ... a l(ibellis) p(raefecti), o(ptio), f(isci) c(urator), -(catus) in leg. XVI F(lavia) f(irma). VI 32709[a]. *et al.*). X 5064 (*a. 208*). INSCR. graec. Rom. Cagnat I 1496[5] (*s. III ex., ut vid.*). III 3470 C. Cusp. Secundus exercitator leg. II adi(utricis) pro salute militu(m) et sua, quod -us vovit, centurio solvit l. m. 11129 Atilius Primus (centurio) leg. XIIII g., ex -o (*v. infra l. 55*) leg. X g. p. f. 13360 M. Herennio ... -o leg. XI Cl., (centurioni) leg. eiusd(em). V 7160 M. Coelio ... Clementi mil. chort. VI pr., optioni, -c(ato) Aug., centurioni leg. IIII Flav. felic. Mys. superior. VI 2448. 2662 Valerius Taurus miles cortis VII pretorie, centurio -us (*v. p. 1059, 76*). X 3733 C. Nummio ... Constanti p(rimo) p(ilo) leg. II Traianae, centurion(i) II, leg. III Cyreneicae et VII Cla., -o in foro ab actis (*v. infra l. 82*), militi coh. III praet. (*cf.* XI 5696 benef. pr. pr., -c(ato) Aug., (centurioni) leg. II Aug. ... p(rimo) p(ilo), praef(ecto) castror(um) leg. IIII. XIV 4007 p(rimo) p(ilo) leg. IIII Fl. fel., -c(ato) Aug. ex coh. IIII pr., (centurioni) *eqs. v. et supra l. 4. p. 1059, 2*). XI 5960. *sim. al.* *-i centurionum ordini expresse opponuntur*: CIL VI 1009 (*a. 140*) tribuni cohortium praetoriarum ... et urbanarum ..., centuriones cohortium praetoriarum et urbanarum et statorum, -i, cohortes praetoriae ... et urbanae ..., centuriae statorum. VIII 18065 (*a. 162*) primi ordines et centuriones et -us ⟨leg. III⟩ Aug. VI 212 (*a. 181*) (centurio) C. Veturius ... Rufinus ..., item -i et milites (*item* 213; *eiusd. a.*). VI 793 (= XIV 2258; *a. 244*) *leg. II Parthicae*: in his (centuriones) et -k(atus) Augg. nn. (*v. Mommsen, l. c. 450*[7]). *cf. et infra l. 81. p. 1061, 8.* *dignitates centurionatu* ***ampliores*** (*quas -i sibi meruerunt*): CIL XIV 2954 (*sub Tib.*) Sex. Iulius .. Rufus -us divi Augusti, praefectus ⟨I⟩ cohortis Corsorum. XIV 3626 (*Antonin.*) L. Comini ... procuratori M. Antonini, ... praef. leg. II Troianae (*sic*) ..., trib. chor. VII praetoriae ..., centurio(ni) chortis I pr., ... -o Augustorum, beneficiar. praef. praetori. VII 953 Paternius Maternus tribunus coh(ortis) I Nervane ex -o Palatino ([*v. p. 1059, 55*]. 974 tribun(us) ex -o). XI 19 *v. l. 70.*

(b) *opp. minores gradus* (*spectatur sc. militia ante evocationem acta. ceterum v. et s.* (a), *ubi saepius hunc illum ordinem -o inferiorem nominari apparet* [*e. g.* beneficiarius: *l. 34. p. 1059, 78 al.*; signifer: *p. 1059, 84*; cornicularius: *p. 1059, 84*; optio: *supra l. 2. 6 al.; cf. et l. 83*]. *cf. etiam*: CIL II 2610 L. Pompeio ... probato in coh. VII pr., beneficiario tribuni, tesserario in (centuria), optioni in (centuria), signifero in (centuria), fisci curatori, corn. trib., -c(ato) Aug.): CIL VI 32520[a col. II 21] (*a. 143/44*) -c(atus) ex sig(nifero) M. Atilius Successus (2946 ex sign⟨ifero⟩). III 7108 T. Iulius ... Paternus -us Aug., militavit an. in cal(iga) XVII, in cal. VII ([*'requiritur* ⟨evo⟩ca⟨t⟩. VII' *Mo.*]. VI 2440 L. Naevi ... -c(ati) Aug., militavit ... eques, optio equitum, cornicular. tribuni, militavit in caliga ann. XVI, -us fuit ann. III. XI 3057 Sex. Atusius ... -c(atus) Aug. ... aram Tiberino posuit, quam caligatus voverat). V 3371 beneficiarius prae⟨f⟩. p⟨r⟩., -us (*cf.* VI 3419 Aur. Iulianus -k(atus) ex b(e)n(e)f(iciario) ... salarior(um) VIIII, chor. III). VI 2454 libratoris et tesserar⟨i⟩ coh. II pr., -o Augus⟨ti⟩. 2589 M. Saburius Ligus ... -c(atus) Aug. sal(ariorum) VI ... profecit ex coh. V pr. *sim. al.* (*v. p. 1052, 74*).

(c) *c. temporis post absolutam militiam respectu*: 'ex -o' (*acced.* veteranus: *l. 60 sq.; de* 'v. -o' *abusione v. p. 1059, 70*): CIL VI 2772 Aur(elio) Mestro ex -k(ato), qui militavit *eqs.* 2893 Faonio Paterno ex -t(o), qui ... militavit coh. XI urb. ann. XIII, pavit leg. X gem. (*v. Mommsen, l. c. 457*). 3417 (= 3418) Aur. Hermogenes ex -o. 3430 Iul. Concesso veterano ex -o (XIV 219 C. Iul. Maxim. vet. ex -k(ato). *v. l. 56*). XI 5666 ex -kk(ato) Aug. nn. XIII 7816 Secundus dec(urio) col. Aug. ex -c(ato) Aug. ⟨n.⟩. *adde supra l. 10. 35. 36.* *aliter*: CIL X 7289 Tac. Iuliano -k(ato) quondam (*cf. p. 1059, 11*).

(II) *spectantur specialia munera* (*cf. et* COD. Greg. 1, 11, 2 [= COD. Iust. 2, 4, 7; *a. 238*] imp. Gordianus A. Licinio Timotheo ⌊-o⌋ [⌊ ⌋ *om. Greg. lbr.*]. *sic saepius in* COD. Iust. [*e. g.* 4, 32, 1. 4, 52, 1. 8, 1, 1; *a. 224.* 8, 16, 4; *a. 225 al.*] *de iis fere, ad quos ab impp. [maxime Alex., Gord.] rescripta, edicta sim. diriguntur. v. et p. 1061, 17. 23. 25*): INSCR. NotScav. 1933 p. 322 (*Pompeis*) L. Satri Rufi -i Aug. a commentar(iis) (CIL XI 19 M. Apicio ... p(rae)p(osito) leg. XXII ..., praef. leg. XIII gem., (centurioni) leg. XV ..., -c(ato) a comment. cust(odiarum), optioni -c(atorum) [*v. p. 1059, 20*], salar(iorum) curat(ori) ab indicib(us) [*v. p. 1061, 10 et cf. Mommsen, l. c. 453 sq.*]). CIL VI 2725 (*a. 100?*) C. Vedennius ... milit. in leg. XVI Gal. a(nnis) X, tranlat. (*sic*) in coh. IX pr. ... missus honesta mission(e), revoc(atus) ab imp. (*v. p. 1058, 10*), fact(us) -c(atus) Aug., arcitect(us) armament(arii) imp., -c(atus) ann. XXIII (*ad rem v. Mommsen, Ges. Schr. VI 8*[1]). SENT. procos. Maced. (CIL III 586; *Hadr.*) 7 adhibito ad me Iulio Victore -o Augusti mensore (*cf.* CIL VIII 23395 ⟨termin⟩i Aug⟨us(tales)⟩ positi ex auctoritate rationalium per Fabium Celerem ev⟨oc(atum)⟩ Aug. n.). IX 5839 (*a. 137*) C. Oppio ... pr(aetori) Auximo, (centurioni) leg. IIII Fl. fel., -c(ato) Aug. ab actis fori *eqs.* (*item* 5840 [*eodem a.*] -c(ato) Aug. ab act(is) fori ... omnibus officiis in caliga functo. *v. etiam supra l. 16*). INSCR. Dessau 5433 (*a. 213*) -us Aug. n., impo⟨situs⟩

[K.-M.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ordinibus in leg. II Tra. XI 6107 (*a. 246*) Aurelius Munatianus -us ex cohorte VI pretoria . . . agens at latrunculum. CIL III 6775 G. Lae⟨torio⟩ Martiali -o maioriario (*cf.* VI 3445). III 10378[9] Aur(elio) ⟨Cae?⟩sio ⟨ev⟩okato exse⟨r⟩citato⟨r⟩i eq(uitum) praet(orianorum) (VI 31122 ⟨ev⟩oc. Aug. exerci(tator) ⟨ar⟩maturar(um). *v. et p. 1059, 80. 1060, 8*). VI 2437 cura agente . . . Crispino -k(ato) Aug. n. (*fort. et* III 3413 sub c(ur)a(gente)[?]). VI 2755 L. Tro⟨s⟩ius . . ., (centurio) coh. XI urb., . . . -c(atus) Aug. a quaestion(ibus) pr(aefectorum) pr(aetorio), speculator Aug. *eqs.* (XI 2108). VI 3414 L. Antistio . . . Quieto -c(ato) Aug. ab indices (*v. p. 1060, 73*). VIII 2852 a tabul(ario) castr(ensi) -k(atus).

b *generalia quaedam*: INSCR. Dessau 1985 (*a. 86*) Helius M. Clodi Valentis -i Aug. ser(vus) ([CIL VI 37541]. *cf.* CIL III 4487 L. Fabrici -c(ati) f(ilius). VI 37267 [*christ.*] Cael. Placido -k(ato) Placida filia. INSCR. Dessau 2843 Valerius -k(atus) pater et Iulia mater filio fecerunt. *al.*). TAC. hist. 1, 41 Terentium -um *Galbam occidisse.* ann. 2, 68 Remmius -us priori custodiae regis *Vononis* adpositus (*v. p. 1060, 64*). *al.* INSCR graec. Rom. Cagnat III 1009 (*a. 124*) Κλαυδίου τοῦ ἐβοκάτ⟨ου⟩. CIL XI 6350 (*c. a. 160*). VIII 4197 (*Carac.*) Propertius Victor aevocatus . . . ampliata summa faciend. dedicandamq. curaverunt (*sim.* IX 1424 X 215 *al. cf.* VI 2440 L. Pessedius . . . -c(atus) Aug. amico opitimo [*sic*] fecit. *al.*). PAP. Oxyrh. I 33 III (*s. II ex.*) ὁ ἠβό⟨κατο⟩ς εὐθὺς δραμὼν κτλ. (*sc. qui damnatum ad supplic. ducebat; v. Mommsen, Röm. Strafr. 265[1] et cf. p. 1060, 64*). EVSEB. hist. 3, 20, 1 p. 232, 20 τούτους ὁ -ος (*v. p. 1058, 36*) ἤγαγεν πρὸς Δομετιανὸν Καίσαρα κτλ. (*inde Rufin. p. 233, 20 falso*: Revocatus quidam nomine). CIL II 6087 M. Aurel. Victorino . . . -c(ato), q(ui) vixit *eqs.* (XIV 2288. *al.*). V 2161 reliquiae M. Iuli Albini -c(ati). VI 3411 Albius Moderatus -k(atus) nat. Pannonius. X 204 T. Fl(avius) Saturninus -c(atus) Augg. nn. XIII 6271 L. Herenni Laeti -c(ati) Aug. XIV 227. *et persaepe.* INSCR. NotScav. 1925 p. 396. INSCR. graec. Rom. Cagnat I 78 Βάλβιλλος -ο⟨ς⟩.

2 *ordo singularis a Galba imp. ad custodiam iussus*: SVET. Galba 10, 3 delegit et equestris ordinis iuvenes, qui manente anulorum aureorum usu -i appellarentur excubiasque circa cubiculum suum vice militum agerent.

C *translate: ap. Iudaeos de duce quodam 50 militum (post* 'centurionem' *et ante* 'optionem' *nominato)*: ITALA deut. 1, 15 (Lugd.) ordinavi ut disponerem vobis tribunos et centuriones et -os et optiones (πεντηκοντάρχους, VVLG. quinquagenarios).

II ***vi appellativa***: *i. q. emeritus probatusque (de centur.; notio fluxit ex eo usu qui est s. I A, p. 1058, 70)*: SALL. Catil. 59, 3 ab eis centuriones, omnes lectos et -os, praeterea ex gregariis militibus optumum quemque armatum in . . . aciem subduxit (*cf. commentt. et Kunze, BphW. 38, 1918, 66*).

C *c. vi* ***seorsum*** *vocandi, i. q. avocare, sevocare (nonnullis ex his exemplis fides derogari solet [v. infra l. 54. 55. 62. 72. 74 et cf. p. 1053, 54], sed praeter* NEP. Epam. 5, 3 *cives* a bello -as [a- *Lambin., edd.*] *vix certo argumento lectio trad. tollitur. cf. etiam p. 1053, 64 sq.)*: **1** *proprie: separare alqm. a ceteris (cf. et* RVFIN. hist. mon. 29 p. 454D seorsum -tis singulis . . . fratribus *et v. p. 1056, 75)*: **a** *vocando seorsum*: LIV. 24, 22, 8 -tum *ab uxore* eum (*sc. Adranodorum*) ab legatis. 45, 5, 9 Perseus -to (*V*, se- *Drakenb., edd.*) Euandro . . . auctor esse *eqs.* PETRON. 110, 5 succurrit ancilla -tumque (se- *inde ab ed. Goldast.; sed v. Löfstedt, BphW. 31, 1911, 1422*) me . . . exornavit capillamento.
b *abducendo, amovendo*: CAES. Gall. 6, 34, 4 praedae cupiditas multos longius -bat (*sc. ex ordinibus; v. Klotz, Caesarstud. p. 248*). SEN. dial. 10, 12, 1 quos officia domibus suis -ant ([*A*[5], se- *ut vid. A*[1]]. *cf.* COLVM. 1, 1, 19 quoniam plerosque nostrum civilis ambitio saepe -at ac saepius detinet -tos). FRONTIN. strat. 3, 6, 2 Scipio . . . alia oppida *aggressus est* . . . et -tis ad sua defendenda singulis vacuatam auxiliis Delminum cepit ('*forte*: avocatis' *Gunderm.*). AMM. 31, 7, 8 reversis his, quos necessitas -arat (*sc. ab exercitu*).

2 *translate: de animo, voluntate, studiis sim.*: **a** *i. q. abducere, avertere*: *addito* 'quo' *praep.* ad): VAL. MAX. 9, 1 ext. 1 *Campana luxuria* ducem . . . exercitum *Carthaginiensium* dapibus . . . vino . . . veneris usu ad somnum et delicias -vit. HERM. vulg. mand. 10, 1 *homines negotiosi* -antur (evacu- *D, Vat.*) a sensu suo et nihil . . . intelligunt (*sc. aberrando; gr.* ἀποπλανῶνται, *Pal.* errantes). **b** *i. q. detinere* (*cf.* revocare. *acced.* ab): TERT. spect. 2 p. 2, 19 *plures* magis periculum voluptatis quam vitae -et ab hac secta (a- *Gelen., edd. falso; v. Löfstedt, Eranos 8, 1908, 115 sq.*). PANEG. 10 (4), 37, 5 licet aetas adhuc *te* -et (a- *Sigonius, Baehr.*[1]; re- *edd. multae, Baehr.*[2]) ab imitatione virtutis paternae *eqs.*

D *fere i. q.* ***appellare***: RVFIN. hist. mon. 28 p. 452B fratris cuiusdam nomen . . . nuper . . . *sepulti* -vit (*cf.* 32 p. 460A *angelum* illos ex nominibus -antem, *seq.* invitantem). *cf. et p. 1054, 64.*

II *i. q.* ***excitare, incitare*** (*cf.* provocare): **A** *praevalente vi* ***ortum dandi, gignendi, efficiendi*** *(sc. excitando)*: **I** *de naturalium sive corporalium rerum prolatu: i. q. producere, procreare*: **a** *sativa, herbas, arbores sim. (pass. fere i. q.* 'crescere': *p. 1062, 6; sim.* 'crines' *[i. q.* 'augmentum dare'*]: p. 1062, 10. cf. etiam*: PROB. Verg. georg. 1, 18 Minervam ictu cuspidis . . . oleam -asse): VARRO rust. 2, 2, 14 primitus oritur herba imbribus primoribus -ta (SEN. Phaedr. 12 Zephyrus vernas). SEN. benef. 7, 31, 3 *sol* sata. COLVM. 3, 12, 1 radices . . . tum . . . se promunt, cum modico tepore -antur (PS. QVINT. decl. 12, 4 p. 221, 5 levi rore. *cf. et p. 1063, 6*). PLIN. nat. 16, 114 primo fetu *caprifici* sequens -atur (*cf. Theophr. c. pl. 2, 9, 13* ἕτερα φύουσι). 17, 16 germinationes -tae indulgentia caeli. PALLAD. 1, 6, 12 tepor -at *semina*, frigus includit. ARATOR act. 2, 190 *per deum* palmes . . . recisus . . . fecundius -at (*Cantabr.*, educat *rell.*) uvas. *aliter p. 1063, 3.* *crines (v. p. 1061, 83)*: PLIN. nat. 23, 83 *oleum cicinum* capillum . . . fertili natura -at.

b *varia*: VAL. MAX. 2, 4, 5 *rusticus* pertinaci spiritu flammam -vit ([*v. p. 1053, 69*]. *cf.* SEN. nat. 2, 23, 1 nubes incitatae fremente vento . . . ignem -bunt). CELS. 3, 20, 1 iis, per quae sternu[ta]menta -antur ([voc- *J.* 4, 2, 5; voc- *V*[1]; *cf. 4, 2, 8* st. excitare. *al.*]. *cf.* 4, 23, 3 vomitus . . . albo veratro . . . -tus [PLIN. nat. 31, 119 vomitiones . . . iis, qui *eqs.*]). 3, 21, 6 -andus est sudor . . . per exercitationem *eqs.* ([3, 25, 3 PLIN. nat. 23, 95 *al.*]. *sim. umores, liquores*: SEN. dial. 2, 5, 2 lacrimas . . . -ant *pueris* nomina parum grata auribus et digitorum motus *eqs.* nat. 3, 15, 7 *guttas* aestu [*opp.* eliduntur]. 5, 18, 13 ad -andas supprimendasque aquas. PLAC. med. 14, 29 H.-S. asini splenem . . . inpositum mamillis lactem -at [*cf. tit.*: ad provocandum l.]. *aliter l. 54. p. 1063, 2*). TERT. resurr. 11 p. 40, 20 *deus* poterit . . . carnem quocumque dehaustam -are de alio (*syn. antea*: in nihilum perductam exprimere de nihilo).

2 *incorporaliter: i. q. parere, efficere (fere i. q. impetrare infra l. 32. maxime eas res quae ad animum affectusque eius pertinent)*: CIC. Deiot. 40 occurrere solet . . . *misericordia* supplicibus . . . nullius oratione -ta. fin. 2, 99 innatam esse homini probitatem . . ., non invitatam . . . nec praemiorum mercedibus -tam. phil. frg. V 81; *syn.* eliciatur (*v. p. 369, 74*). Att. 10, 8, 10 meam ipse συμπάθειαν. CAEL. Cic. epist. 8, 11, 2 intercessionem. SEN. dial. 5, 8, 5 iram (epist. 47, 19). epist. 29, 5 *facetiae* risum . . . lugentibus (NEMES. ecl. 3, 29). 49, 1 desiderium. 52, 11 *clamorem* rerum magnitudo. 58, 30 aviditatem (*cf.* 85, 11 *cupiditatem* amplioris rei spes). *al.* QVINT. inst. 5, 13, 54 fiunt et tertiae *manus gladiatorum*, si prima ad -andum (*v. p. 1053, 69*) adversarii ictum prolata erat *captatio.* FVLG. aet. mund. p. 134, 12 decretum . . . divine potentie virtute -citum (*v. p. 1053, 20*).

B *c. notione* ***trahendi, movendi***: **1** *spectatur sensus* 'foras' *ducendi, i. q. egerere, educere, exprimere (sc. alqd. ex interiore extrorsum dare. cf. I A, p. 1053, 81)*: **a** *generatim*: VITR. 9, 1, 12 fervor . . . omnes res -at et ad se ducit ([*seq.* excitari]. *cf.* SEN. nat. 5, 9, 2 calor . . . -at exeuntia ac . . . trahit [*ibid.*]). COLVM. 9, 14, 15 ut . . . apes *per lanam* quasi per siphonem sucum -ent (PLIN. nat. 30, 69 sucus coclearum punctis -tus).

b *technice in arte med.: res (secernendas) e corpore educendas curare (audaciora: i. q.* 'extrahere' *sc. tela, infixa corpori infra l. 68; i. q.* 'exire', 'emanare' *[sc. refl. aut pass.]: infra l. 55. 72; de alvo cienda: infra l. 64. aliter supra l. 17. p. 1055, 20)*: CELS. 2, 9, 2 auxilium corporis aut demit . . . materiam aut adicit aut ⟨e⟩vocat ([*J*, voc- *FV*]. 2, 14, 8 a summis aut a mediis partibus corporis. 2, 33, 1. 8, 10, 1L primo digeri m. . . ., tum -ari. *al. cf.* 4, 14, 4 impetum materiae). 2, 17, 2 corruptum umorem ([*JF*, voc- *V.* 4, 23, 1. 6, 11, 5 *al.* CHIRON 708 p. 222, 16 incipiet u. foris -ari; *v. l. 48. al.*]. *cf.* 5, 21, 1B ad sanguinem . . . -andum [7, 26, 5B; *opp.* prohibitus. *al.*]. 7, 2, 4 *pus*). 4, 7, 2 id quod strangulat. 4, 20, 2 ex ceteris *locis* spiritum -are (*cf.* SOL. 27, 32 haemorrhois . . . sanguinem elicit et . . . quicquid animae est, -at per cruorem. PELAGON. 205 omne vitium [*i.* '*suspirium*'] -bitur; *gr. Hippiatr. II p. 33, 11* τὸ πᾶν νόσημα διαφορηθήσεται). 5, 12 -at et educit ladanum *eqs.* (*cf.* THEOD. PRISC. eup. faen. 22 p. 25, 1 *adiutoria* ex altitudine aliquid -are [evacu- *b*] *possunt* [*sim.* 24 p. 26, 11; evacu- *b*]). 6, 6, 16A quibus alvus inferiore parte -anda est. *al.* PLIN. nat. 20, 51 *alio* suffito . . . -ari secundas partus (*sim.* 26, 161 menses [*v. app. cr.*]. 28, 251 abortus. 29, 32 mortuos partus [*cf.* MARCELL. med. 14, 70 ad p. extrahendos . . . et si quid post p. resederit -andum]. *al.*). 20, 82 *tumores.* 30, 122 harundines et tela . . . -at mus dissectus *eqs.* ([*syn.* extrahenda]. *cf.* DIOSC. 2, 164 *anagallis* infixa corporibus; *gr. 2, 178, 1* σκολόπων ἐπισπαστικαί [*v. supra l. 48*]). *passim.* PLIN. med. 3, 4 p. 77, 13. CHIRON 453 p. 144, 14 ista (iust- *cod.*) res (*sc. vermes*), quae cito se foras -et (*i. fere* 'exeat' [*v. supra l. 49*]; *gr. Hippiatr. I p. 167, 23* διὰ τὸ εἶναι . . . εὐεξόδους *sc.* τὰς ἕλμινθας. *cf. et p. 1053, 75*). THEOD. PRISC. eup. faen. 51 p. 53, 11 ab interioribus . . . sollicitudines (*sc. vitia faucium*; re- *r*). *et al.*

2 *respicitur vis ex alio in alium locum vel statum movendi: i. q. adducere, perducere, commovere, impellere (inde artius i. q.* 'stimulare', 'sollicitare' *sim.: p. 1063, 15 sqq. 30. acced. praeter p. 1063, 12. 26. 30. 36 additam.: praep.* ad, in *[sensu tam loc. quam fin., mod.]; ut fin.: p. 1063, 24)*: **a** *proprie (sive locali sive corporali quasi motu. cf. p. 1063, 39)*: *α generatim*: CELS. 2, 10, 13 materiae cursum . . . in ipsum, quod gravat, -ari; *opp.* averti (*cf.* 4, 29, 3 ut eo m. inutilis -etur [8, 10, 7O]). 2, 14, 11 *frictio* calorem in cutem (*cf.* 7, 7, 7A inflam-

[K.-M.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

mationem ... in eas partes, quae *eqs.*). FORTVN. rhet. 3, 18 p. 131, 22 ut umor *ambulatione* in inferiora loca ex superioribus -etur. *β technice in agric.: stirpes sim. (aliquo) trahendas curare (fere i. q. 'educare': l. 12; aliter l. 39. p. 1061, 82. cf.* COLVM. 5, 5, 5 recisis radiculis, si quas in summo solo citaverint *vites* ... ut *non* radices in superiorem partem -entur [*i. 'crescant'?; v. p. 1061, 83*]): COLVM. 4, 15, 2 *vitis* ex arcu ... citat materiam, quae ... applicata suo pedamento ad iugum -atur (*cf.* 4, 29, 11 unus surculus -etur in i., alter ... recidatur). 4, 31, 2 ut *perticalis salix* in longitudinem [ramorum] potius quam in latitudinem -etur. PLIN. nat. 14, 10 vis *vitium* ... -atur in palmites aut deprimitur in propagines. 14, 33 *Italorum* avide palmites (*sc. in vitibus*) -antium (17, 175 longius).

b *translate: de interna condicione, qualitate, affectione aliquo adducenda: α strictiore usu: de incitatione mentis, animi, indolis:* (I) *obi. sunt homines: i. q. excitare, commovere (c. vi 'exhortandi' infra l. 27):* (a) *c. additam.:* ad: CELS. 3, 21, 17 paulatim ... -andus aeger est ad exercitationes, frictiones, solem *eqs.* SEN. epist. 100, 12 quae adulescentem ... attollerent et ad imitationem sui -rent (*v. adn. cr.*). PANEG. 10 (4), 27, 6 quod ad pugnam potueris -are *Maxentium* (*i. 'impuleris'; vix ad p. 1055, 24 ref., sed cf. 5; aliter p. 1054, 2*). in: SEN. dial. 5, 5, 1 *iracundia* placidos in saevitiam ac violentiam. 5, 9, 5 quosdam salutatio ... in litem (*sc. animo affectos*). 12, 18, 5 quem non in iocos -bit ... lascivia? *seq. enunt. fin.* (ut): PLIN. epist. 3, 7, 15 scio te stimulis non egere; me tamen tui caritas -at, ut currentem quoque instigem. (b) *c. nudo obi.:* QVINT. inst. 1, 1, 20 praemiis ... quae capit illa aetas (*sc. pueri*) -etur (*v. l. 16*).

(II) *ipsum animum sim. (fere i. q. 'alacriorem reddere' sc. excitando: infra l. 36):* SEN. benef. 2, 28, 2 boni consulamus et animum ... *dantis* grate excipiendo -emus (*i. 'attrahamus' sc. ad nova beneficia*). dial. 1, 4, 10 *intemperantia* movet cerebrum, in vanas mentes imagines -at (4, 20, 4 ingenia ... in laetitiam). 3, 3, 7 *speciebus rerum* ad impetus -etur *animi principale* (epist. 124, 23 an tu ad suum finem hanc [*sc. rationem*] -as, in quantum *eqs.*). epist. 74, 1 epistula tua ... me ... marcentem excitavit, memoriam quoque meam, quae iam mihi segnis ac lenta est, -vit (*v. l. 28; aliter p. 1055, 41*).

β liberius: varias res (corp. l. 39 sqq.): SEN. benef. 5, 25, 6 *aciem* lumen d⟨iei⟩ ... inmissum (*sc. oculis*) ad ministeria sua -at. PLIN. nat. 17, 182 vitis ... *ante* septimum annum ... -ta ad fructum eiuncescit (*i. 'eo adducta, ut fruges ferat'. cf.* THEOD. PRISC. eup. faen. 25 p. 27, 6 ut apostema ex interioribus in maturitatem ... -etur [ad m. pro curetur *B*]; *i. 'ut maturescat'. aliter p. 1062, 81*).

deriv.: evocatio, evocator. *K.-M.*

×euōdes *n.*, εὐῶδες. *scribitur* euuod-: INSCR. ocul. (CIL XIII 10021) 38. 57. 83. 152 *al. notatur per* euod: INSCR. ocul. (CIL XIII 10021) 151. 229. euuod: *ibid.* 89. *i. q. suavis, iucundi odoris (v. l. 51); nomen unguenti quod a medicis praescribitur:* **1** *nervis:* CELS. 5, 24, 2 alterum (*acopum nervis utile*), quod -s vocant, hoc modo fit *eqs.* **2** *oculis:* SCRIB. LARG. 26 (= MARCELL. med. 8, 117) praecipue hoc collyrium, quod ... quidam -s vocant, quia boni odoris est. *legitur saepe in sigillis ocularioram:* INSCR. ocul. (CIL XIII 10021) 38 C. Cintusmini Blandi -s ad aspr(itudines) (45. 57. 135. 146 Phronimi -s ad asprit(udines) et cik(atrices) [152 *al.*]. *al.*). 89. 105 M. Iuli Sabini -s ad diat(hesis). 139 C. M(onti) Iuven(is) -s ad clar(itatem). *al.; v. indd. p. 605 et 607 sq.*

euodius (*i.* εὐόδιος) boni itineris GLOSS. III 494, 57 (*cf. ibid.* 58 -us serenus; *corrupt. ut vid. pro* εὔδιος). *cf. Onom.*

euoe *v.* euhoe. *Burckhardt.*

ēvolātio, -ōnis *f. ab* evolare. *i. q. actio evolandi: proprie de ave:* HIL. myst. 1, 14, 3 p. 15, 1 tertia ... emissio *columbae* atque -o habitationem *dei* ... praeformat. *translate de vita celeriter transcurrente (cf. p. 1065, 62 sqq.):* PSALT. Cas. 89, 10 residua eorum (*sc. annorum*) dolor et inanitas, quia transitus repentinus et -o (*cf. hebr. 90, 10* וַנָּעֻפָה *i. 'et avolavimus'; LXX et* VVLG. *prorsus aliter*).

ēvolito, -āre. [*cf. c.* evolare *et c.* volitare. *W.*] *vi auctiva i. q. frequenter evolare (proprie):* COLVM. 8, 8, 1 *columbae* ad requirendos cibos -ant. *debilitata vi fere i. q. evolare (in imag.; opp.* re-): GILD. Brit. 95 chron. III p. 78, 25 semel de arca, id est ecclesia -antes (*C*, avolit- *D*; evolantes *PQ*, vol- *A*) ... nusquam ad eam puro corde revolastis.

×ēvolo, -āvī, -ātūrus, -āre. *ab* ex *et* volare. NOT. Tir. 75, 94 -at. GLOSS. ἀνίπταμαι (*cf. p. 1064, 66 sqq.*). ἐξίπταμαι (*pertinet ad:* ITALA prov. 7, 10 [Rufin. Orig. in num. 20, 2 p. 191, 1 B., Hier. adv. Iovin. 1, 7 p. 219[B]] mulier ... habens speciem meretricis quae facit iuvenum [adulescentium *Hier.*] -are corda [ποιεῖ νέων ἐξίπτασθαι καρδίας, VVLG. praeparata ad capiendas animas]). *legitur inde a* PLAVTO (*v. p. 1064, 7*), ACCIO, VARRONE, CIC. [*confunditur in codd.:* c. volare: HIER. epist. 14, 2, 3. *cf. p. 1064, 18. c.* adv-: *p. 1065, 48. c.* evocare: *v. p. 1065, 70; cf. p. 1064, 11. falso trad. pro* evolv-: *v. p. 1066, 35. 1067, 43. ex coni. p. 1064, 11.*]

i. q. volare tam foras (sc. ex interiore sim.) sive in altum, sursum; quam ab altero in alterum locum (cf. avolare, sic saepe sub II): **I** ***stricta volandi notione:*** **A** ***quoquo versus*** (*per se vix refert de qua directione cogitetur; ea tamen exempla quae sine certa et plena ratione not. q. e. 'in altum', 'sursum' explicari non possunt, seorsum posuimus; v. s. B, l. 66 sqq.*): **1** *de animantibus:* **a** *de animalibus alatis: α proprie de avibus ceterisque volatilibus (in similit. de piscibus ex mari exsilientibus: v. l. 28. per iocum de re animata, quae [avium modo] avolavisse dicitur:* PLAVT. Cist. 731 ⌊cistellula hinc⌋ [⌊ ⌋ *v. app. crit.*] mi ... -vit. *fere i. q. simplex 'volare' infra l. 14): de avibus:* ACC. trag. 576 saepe ex humili sede sublima -at (*sc. harpyia, ut vid.*). VARRO rust. 3, 7, 1 in quas (*i. turres*) ex agro -ant *columbae* (3, 7, 6 e quo [*i. rete*] foras ex peristerone -are [*Ursinus*, -care *cod.*] possint. *al.*). 3, 9, 15 *gallinas* extra saepta -are (*opp.* involare ... accipitrem. *sim.:* 3, 11, 3 COLVM. 8, 15, 1). CIC. leg. 1, 2 *ex quercu.* fin. 5, 42 serpere anguiculos, nare anaticulas, -are (*v. supra l. 8*) merulas *eqs.* OV. hal. 6 concussis ... pinnis ... -at ales. LIV. perioch. 55 p. 67, 5 pulli ex cavea (OBSEQ. 24 p. 158, 8 in silvam Laurentinam). MANIL. 5, 366 (*de signo*) nitidis Olor -at alis (*cod. Flor.*; olore ⌊volantis⌋ *GL*, ⌊ ⌋ vola talis *M*). PETRON. 40, 5. PLIN. nat. 10, 113 vultur et fere graviores nisi ex procursu ... non -ant. 10, 121. SVET. Aug. 94, 7 altissime. GAIVS dig. 41, 1, 5, 6 longius. APVL. met. 3, 21 *Pamphile bubo facta* in altum sublimata forinsecus totis alis -at. SCHOL. Verg. Veron. Aen. 3, 693 *Latona* in coturnicem mutata ... in *Ortygiam. et al. (cf. et l. 62. p. 1065, 15. 37). de apibus, locustis sim.:* VARRO rust. 3, 16, 30 *apes* cum iam -turae sunt (COLVM. 9, 8, 9 *al.* PLIN. nat. 21, 71. GAIVS dig. 41, 1, 5, 4 ex alveo [PAVL. dig. 41, 2, 3, 6]. *al.*). COLVM. 9, 14, 9 nec facile ex angusto sursum -ant papiliones. PLIN. nat. 11, 71 *vespa.* 11, 93 *cicadae.* 15, 80 *culices* (*al.*). HIL. in Matth. 2, 2 p. 925[B] *locustae. et al. nota (v. supra l. 5):* PLIN. nat. 32, 15 *pisces* -are ex aqua ... tanta multitudine, ut *eqs.*

β per imaginem: CIC. de orat. 3, 81 Coracem ... patiamur ... pullos suos excludere in nido, qui -ent clamatores odiosi ac molesti. APVL. apol. 83 *epistulae* verba suppressa de Rufini manibus foras -assent (*cf. antec.:* si verba, ita ut poetae aiunt, pinnis apta vulgo volarent). HIER. epist. 47, 3, 1 plurima (*sc. opuscula mea*) -verunt de nidulo suo et ... editionis honore vulgata sunt. SIDON. epist. 8, 11, 7 *ut Lampridium* iure censeres post Horatianos et Pindaricos cygnos gloriae pennis -turum. *v. et p. 1063, 70.*

b *de deis et in similitudine deorum de anima hominis (syn.* excurrere foras *infra l. 50 sq.): α de deis (de vento infra l. 43 [aliter infra l. 60], de mago infra l. 47, de daemone infra l. 48):* PROP. 2, 12, 15 (*alleg.*) certe pennas perdidit ille (*i. Amor*) suas, -at heu (*v. app. crit.*) nostro quoniam de pectore nusquam OV. met. 1, 264 madidis notus -at alis (*cf. l. 39*). ARNOB. nat. 7, 45 p. 279, 14 non ut deus ... per caeli -at sidera *Aesculapius eqs.* AVSON. 325, 103 *Cupido* -at ad superos. CLAVD. DON. Aen. 7, 475 p. 71, 21 Furia (7, 540 p. 82, 15 per auras ad Iunonem). SVLP. SEV. chron. 2, 28, 5 cum *Simon* magicis artibus, ut se deum probaret, duobus suffultus daemoniis -asset. PASS. Barth. 147, 1 *Astaroth daemon. et al. β de anima, mente sim. (de alleg. Christ. v. etiam p. 1065, 7 sqq.):* CIC. div. 1, 114 ii, quorum animi spretis corporibus -ant atque excurrunt foras, ... cernunt illa ... quae *vaticinantur* (Lael. 14 *v. p. 1065, 44*). PLIN. nat. 7, 174 *animam* Aristeae ... visam -antem ex ore ... corvi effigie (*cf.* MART. CAP. 2, 165 aer ... turbidatus egredientes corporibus animas ... non facile patitur -are). CLAVD. 8, 235 *mens* sola manet bustoque superstes -at (*cf.* INSCR. christ. Diehl 3448 [= CE 1848], 3 -at ad superos mentis quoque gratia simplex [*opp.* sepulcrum ... corpora ... sociat]). *translate:* PLIN. nat. 33, 3 mens ad inane -ans reputet, quae ... futura sit finis.

2 *de rebus: naturae* (LVCR. 6, 314, PLIN. nat. 16, 86 *v. p. 1065, 53*): SIL. 9, 499 *Volturnus ventus* (*cf. l. 39*) -at horrendo stridore. FAV. EVL. p. 7, 30 sidera quae obluctantur caelo sunt septem ... totidem circulis -antia. VVLG. Sirach 43, 15 -verunt nebulae sicut aves (ἐξέπτησαν *v.* ὡς πετεινά). *de telis:* AMM. 25, 1, 13 digitorum pulsibus ... harundines -bant (*ex arcu*). CLAVD. carm. min. 9, 20 tortum ... per auras -at excusso nativum missile *hystricis* tergo.

B ***in altum, sursum*** ([*cf. l. 1 sqq.*]. *syn.* educere ad *p. 1065, 10. opp.:* decidere *p. 1065, 12*; deducere *l. 73*; descendere *l. 69*; devolare *p. 1065, 14*; relinqui *l. 84*): **1** *proprie:* **a** *de rebus naturalibus:* SEN. dial. 8, 5, 5 suapte natura gravia descenderint, -verint levia (PLIN. nat. 2, 11 levia ponderibus inhiberi, quominus -ent. *cf.* PLIN. nat. 34, 130 levissimum hoc [*i. spodos*] est flaturae totius -atque e fornacibus et tectis adhaerescit). BOETH. cons. 3 carm. 9, 12 tu numeris elementa ligas, ... ne purior ignis -et aut mersas deducant pondera terras.

b *de hominibus, Christo sec. fidem Christ. ad caelum ascendentibus:* AMBR. Isaac 8, 77 p. 696, 6 his alis (*i. caritatis sim.*) -vit Enoch raptus ad caelum, his alis -vit Helias curru igneo (PETR. CHRYS. serm. 2 p. 188[B] mortis victor -vit ad caelum *Elias. cf.* VEN. FORT. vita Germ. 76, 208; *v. p. 1065, 17 sqq.* PASS. Barth. 147, 2 angelus ... videntibus cunctis -vit ad caelum). SERM. Caspari Anecd. p. 325, 9 qualis -vit ad patrem *Christus.*

2 *translate:* **a** *in statum vel condicionem superiorem elevari: de hominibus:* CIC. de orat. 2, 209 invident ... homines maxime paribus aut inferioribus, cum se relictos sentiunt, illos

[K.-M.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

autem dolent -asse. epist. 1, 7, 8 in te … similia invidorum vitia perspexi: quem … -are altius certe noluerunt. COD. Theod. 8, 7, 15 (*a. 381*) qui … desertis propriae apparitionis obsequiis in ordines indebitos -arunt, pristinis officiis reddantur (*8, 7, 11 al. syn.* transire). *de re publica*: AVR. VICT. Caes. 24, 8 quae iam tum a Romulo ad Septimium certatim -ans *eqs.*

b *alleg. ap. Christ. fere i. q. ad loca sanctorum, libertatis lumen sim. educi, superiora petere*: ARNOB. nat. 2, 77 p. 111, 9 *persecutionibus* nos … ad lumen efficitis circumcisis nexibus -are (*syn.* ad lucem libertatis educet). HIL. in Matth. 10, 19 p. 974ᴬ dei voluntas est, ut unum ex illis (*i. e corpore et anima*) magis -et …, unum ex eis potius decidere (*cf.* PAVL. NOL. epist. 40, 9 p. 350, 17 etsi … super naturam terrenam -verimus, … timeamus avium exemplo ad humiliora devolare). *al.* FILASTR. 155, 10 his sublime virtutibus -are *Christianos* (*cf.* AMBR. Abr. 2, 8, 58 p. 611, 18 *mens* modo avium … supra caelum -at). PAVL. NOL. carm. 17, 94 -amus mentibus post te dominoque tecum dicimus hymnos. VRAN. epist. 5 p. 862ᴮ. VEN. FORT. vita Germ. 76, 208 beatis fidei dotibus perpetualiter victurus victor -vit ad caelos (*an ad p. 1064, 79?*). GREG. M. in Ezech. 1, 3, 13 p. 812ᴬ quia … contemplativa vita ad superiora -at. *et al.*

II ***latiore sensu***: *in volandi similitudine de (celeri) motu quocumque* (*celeritatis vi hic illic plus [v. e. g. l. 49 sqq.] minus [e. g. l. 47 sq.] neglecta*): ***praevalet significatio***: **A** ***motionis*** (*syn.*: eripi *l. 41*; exire *l. 34*; pervenire *l. 34. cf. et infra l. 47. opp.*: remanere *l. 46. v. etiam l. 41*): **1** *de motu corporali*: **a** ***de hominibus***: *fere i. q.* (*avolando, foras volando currendove*) *exire, se commovere, se conferre* (*v. l. 49 sqq.*); *accedente evadendi notione fere i. q. effugere* (*cf. e. g. l. 36. 41. 49*): TRAG. inc. 119 ⟨-are (*an* -em?)⟩ … ubi nec Pelopidarum facta neque famam (nomen *et sim. l. v.*) audiam (*-andi verbo poetam ipsum usum esse eo probari videtur, quod* CIC. *in afferendo versu verbum bis adiungit*: CIC. Att. 15, 11, 3 -are hinc idque quam primum, 'ubi … audiam'. epist. 7, 30, 1 hinc ipse -are cupio [*v. l. 36*] et aliquo pervenire 'ubi *eqs.*' [*cf. Cic. Att. 14, 12, 2; syn.* exire aveo 'ubi *eqs.*']). CIC. Verr. II 1, 13 confringat *Verres* … consilia senatoria …, -et ex vestra severitate. II 1, 67 iste (*Verres*) … cupere aliqua -are si posset (Att. 9, 10, 2 tamquam avis illa … -are cupio [*cf. Plato epist. 7 p. 348ᴬ* καθάπερ ὄρνις ποθῶν ποθὲν ἀναπτέσθαι]. *v. l. 33 al.*). II 1, 70 hic sociorum ambustus incendio, tamen ex illa flamma periculoque -vit (II 1, 82 *al.*). Mur. 82 ex … insidiis ac mucronibus … eripiat atque -em. prov. 13 e poena. Deiot. 30 (*opp.* intus est). de orat. 2, 22 rus ex urbe tamquam e vinclis. rep. 6, 14 hi (*sc. extincti*) vivunt qui e corporum vinculis tamquam e carcere -verunt (*cf.* Lael. 14 animus [*v. p. 1064, 51*] in morte … -et tamquam e … vinclis … corporis. *cf. l. 42*). Att. 9, 15, 3 -are non tam ad belli quam ad fugae societatem (*opp. Romae* remansisse). 10, 10, 3 hinc … -bo, atque utinam ad Curionem. PLIN. epist. 9, 28, 4 futurum te fugitivum rei familiaris statimque ad nos -turum (δ; adv- γ). AMM. 30, 1, 15 post terga relictis militibus -vit *rex.* ENNOD. opusc. 4, 9 p. 385, 12 ad Severinum ignara fuci aetas -vit. 4, 31 p. 390, 19 ad secretiora eremi … Antonius credidit -andum. *et al.*

b *de rebus*: *fere i. q. exsilire* (*cf. p. 1064, 5; erumpere l. 54*): LVCR. 6, 314 lapidem ferro cum caedimus -at ignis. PLIN. nat. 16, 86 populorum foliis grandissima lanugo -at (*vix ad I p. 1064, 59 sqq.*). *de telo quasi animato, fere i. q. effugere* (*cf. l. 28*): APVL. met. 5, 22 nisi … ferrum … *Psyches* … manibus delapsum -asset.

2 *translate*: **a** *fere i. q. abire, discedere*: ARNOB. nat. 1, 48 p. 32, 6 ad tactum morbos iusserit ab hominibus -are *Christus* (*cf.* 7, 39 p. 372, 28 cum … *rusticulus* contactus pestilentiae flagraret incendio, … insomni … exposita visione flammas -visse contagii). 4, 34 p. 168, 29 tantum … ab officio religionum … -astis (*sc. deorum sublimitatem violantes*). **b** *i. q. perire, syn.* vanescere (*cf. p. 1063, 62 sqq.*): AVG. in euang. Ioh. 7, 1 p. 1438ⁱⁿⁱᵗ· et transeunt omnia et -ant omnia et sicut funus vanescunt. **c** *fere i. q. -ando incedere, effundi*: CASSIOD. Ios. antiq. 16, 13 p. 477 rumor a populo de filiis eius -bat (*cf. gr. 16, 373*).

B ***celeritatis*** (*syn.* prosilire *l. 72*; velocem esse *l. 84. opp.* excurrere *p. 1066, 26*): **1** *proprie*: **a** *fere i. q. praecipiti cursu ferri, prorumpere*: **α** *de hominibus* (*cf. etiam p. 1066, 11. 16*): Ⓘ *generatim*: RHET. Her. 4, 55, 68 *Scipio Nasica* -at (*b v*; -cat *Π, sim. al.*) e templo Iovis. CIC. Sest. 28 *Gabinius* exanimatus -at e senatu. Cael. 63 repente -asse istos (*syn.* prosiluerunt). VERG. Aen. 7, 387 in silvas simulato numine Bacchi … -at *Amata* (*cf.* OV. ars 3, 710 per medias … -at, ut … Baccha, vias). 9, 475. CIRIS 214 *Scylla* (*antea*: egreditur). SEN. apocol. 13, 2 'celerius, … et venire nos nuntia'. dicto citius Narcissus -at. VAL. FL. 7, 644 protinus in fluvium … -at *Iason.* SIL. 15, 571 et penna et fulmine et .. velocior arcu (*cf. p. 1064, 63*) -at. STAT. Theb. 1, 383 illo (*ad arcem Argiv.*) *Polynices.* APVL. met. 2, 6 ad Milonis hospitium perniciter. IVST. 2, 7, 11 *Solo* more vaecordium in publicum -at. RVFIN. Orig. in lev. 3, 2 p. 302, 9 B. non …, si forte peccatum videris fratris tui, continuo -are ad publicum et … divulgare aliena peccata. ARATOR act. 2, 917 in arma tribunus -at (*cf. Vulg. act. 21, 31 sq.*). MART. BRAC. iact. 5 p. 35ᴬ in pigro dixeris, quia (*i. quod*) velox est, continuo -bit. *et al.* Ⓘⓘ *speciatim in actione bellica sive mera notione excurrendi sive magis technice fere i. q. vel in aciem proficisci* (*e. g. l. 10*) *vel insilire, inruere* (*cf.* NON. p. 128, 17 involare, inruere, -are vel insilire vel invadere): CAES. Gall. 3, 28, 3 subito ex omnibus partibus silvae -verunt et … impetum fecerunt (7, 27, 3). SIL. 12, 353 per avia saltus -at (12, 457). CYPR. GALL. Ios. 244 quod speculata cohors, quae concava valle latebat, -at (VVLG. *aliter*). DICT. 2, 46 *Thraces* raptim ac sine ullis ordinibus … ad naves -ant. 3, 13 armati *Troiani* portis -ant temere et cum audacia. AMM. 23, 2, 3 omnes -ant ex hibernis. 24, 4, 23. 30, 3, 2 -are protinus festinabat.

β *de navibus* (*ipsis aut de navigantibus l. 15; cf. p. 1065, 69*): CIC. Verr. II 5, 89 -arat iam e conspectu fere fugiens quadriremis (AMM. 24, 6, 5 quinque subito naves). FRONTIN. strat. 3, 10, 8 cum navigia … ad persequendam *navem* -assent (*cf.* 3, 10, 9). PANEG. 7 (6), 18, 6 confestim navibus -rent (DICT. 2, 1 arreptis armis -ant n.).

γ *de equis* (*et equitibus [v. p. 1065, 69]; de tauro l. 20*): *de equitibus*: OV. am. 3, 2, 78 patent … reserato carcere postes *in circo*: -at admissis discolor agmen equis. LACT. mort. pers. 24, 6 *v. p. 735, 55 sq.* AMM. 31, 5, 7 omnes ascensis equis -arunt (*ed. Aug.*, volarunt *V*). *de tauro, de equis*: SEN. Phaedr. 1061 *taurus* praepeti cursu -at. SIL. 10, 463 rapidum glomerans cursum per … cadavera … -at *Coelii equus.* 16, 333 *equus in certamine* -at ante omnes.

2 *translate et per imaginem*: CIC. de orat. 1, 161 tantus … cursus verborum fuit et sic -vit oratio, ut eius vim et incitationem aspexerim *eqs.* Brut. 272 tantos processus *in eloquentia* efficiebat *C. Piso*, ut -are non excurrere videretur.

deriv.: evolatio, evolitare. *compos.*: superevolare.

***ēvolvo**, -vī, -ūtum, -ere. *ab* ex *et* volvere. *de prosodia*: ĕvŏlŭām: CATVLL. 66, 74 (*Lachmann*, evolve(re) *codd.*). ēvŏlŭísse: OV. epist. 12, 4 trist. 2, 238 (*cf.* VERG. georg. 4, 509). *de notione*: SYNON. Cic. Char. gramm. p. 436, 24 B. orbatus, privatus, … -tus, eversus (*cf. p. 1068, 30 sqq.*). GLOSS. -et exponit (*cf. p. 1069, 74 sqq.*). -e[n]s expedies, liberabis (*cf. p. 1068, 36*). -o ἐκκυλίω. NOT. Tir. 75, 84 -it. *legitur inde ab* ENNIO, PLAVTO. [*ex coni.*: evol⟨v⟩at SALL. *l. 62* (*cf. l. v. p. 1067, 43*). *confunditur vel variat in codd. c.* (et) volvere (*cf. l. 39*): PACVV. trag. 284 (*v. Non. p. 262, 33*). 350 *v. l. 73.* CIC. *v. p. 1067, 43. 1069, 82.* LVCR. *v. l. 48.* CYPR. GALL. *v. p. 1069, 72. cf.* HIER. *p. 1067, 47* (*l. v.*: et volutatis, vocatis). *falso trad.*: CIC. Arat. 235 (*pro* volvantur). CAES. civ. 2, 2, 4 (*l. v.*). PROP. 1, 7, 16 (*l. v. Ital.*).]

per quandam ***volvendi*** *actionem*: **I** ***de loco movere*** (*de tempore progrediente, decurrente p. 1067, 63 sqq.*): **A** ***volvendi notione vigente***: *praevalet vis*: **1** *foras ferendi*: **a** *varias res* (*sim.* Ionam *infra l. 57*): **α** *fere i. q. eruere, extrahere*: PLAVT. Pseud. 317 (*per imag. scurrilem*) aut terra aut mari (*hyperbol.*) alicunde -am id argentum tibi. LVCAN. 9, 158 -am busto … Isim et spargam per volgus Osirim. **β** *fere i. q. evellere, evertere*: LVCR. 6, 141 *ventus* alta arbusta -ens (*O*¹, volvens *Q, O?*) radicibus haurit ab imis. **γ** *i. q. eximere* (*syn. l. 51; cf. l. 70*): OV. met. 1, 24 quae (*sc. terram, aquam, aerem*) postquam -vit *deus* caecoque exemit acervo (*i. chao*). *t. t. iur. alqm.* (*alqd.*) *temporibus eximere v. p. 1068, 5 sqq.* *fere i. q. promere*: STAT. silv. 4, 3, 141 nec iam putribus -ta chartis … perlustra mea dicta (*aliter v. infra l. 59 sq.*) sed canentem ipsam *Sibyllam* … audi. **δ** *fere i. q. edere*: *corporea*: CELS. 2, 3, 6 bonum signum est sonus ventris inde ad inferiores partes -tus. 7, 16, 1 intestina *ex ventre ictu perforato* (*cf.* 7, 4, 3ᴮ *app. crit.*). TERT. resurr. 32 p. 71, 5 *Ionas* (*v. l. 44. 71 sqq.*) de alvo piscis -itur. *incorporea*: ACC. trag. 47 multi, animus quorum atroci vinctus malitia est, composita dicta (*aliter v. l. 53. p. 1067, 51. 1069, 53*) e pectore -unt suo (*cf.* CATVLL. 66, 74 non … vera … tegam, … condita quin verei pectoris -am [*v. app. crit.; cf. supra l. 29*]. SALL. rep. 1, 8, 9 vix satis … lingua prompta videtur, quae medita⟨ta⟩ pectore -⟨v⟩at. VAL. FL. 4, 117 tales -it pectore questus). **ε** *i. q. effodere*: SEN. Oed. 967 radice ab ima funditus vulsos simul -it orbes (*oculorum.* LVCAN. 2, 184 cavis … sedibus; *syn.* effodit). **ζ** *i. q. efferre, eicere*: SEN. nat. 2, 26, 5 cum insula in Aegaeo mari surgeret, … saxa (*aliter p. 1067, 4*) -ta. APVL. apol. 35 quae (*i. maris eiectamenta*) … in litoribus … iacent et … motis flucticulis ultro foras -untur. CLAVD. 17, 39 quidquid fluviis -itur auri (*cf. l. 49*).

b *animantia* (*v. l. 57*): *proprie*: *fere i. q. educere* (*c. vi l. 73*); *med. pass. l. 75. 77* (*refl. l. 78*): *i. q. egredi* (*de serpente prorepente l. 77*): PACVV. trag. 350 agite, ite, -ite (*Kiessling, sc. e latebris*; volvite *codd.*) rapite, coma tractate per aspera saxa et humum (*Dircen, ut vid.*). LVCAN. 9, 876 imus in adversos axes, -imur orbe, terga damus ferienda noto (ADNOT. *ad l.* extra orbem egredimur). SIL. 6, 218 serpens -itur antro (*cf.* 12, 8 -it s. arcano membra cubili. *in imag.*: HIER. virg. Mar. 14 p. 198ᴬ ne … te quasi lubricus anguis -as, testimoniorum stringendus es vinculis. *aliter p. 1067, 54 sqq.*). *translate*: *fere i. q. evocare, elicere*: PS. QVINT. decl. 19, 2 p. 342, 17 effringere … pectus, -ere animum quem supra sua secreta compositum non laetitia, non dolor … laxaverint.

2 *deorsum movendi, amovendi*: **a** *corporea*: **α** *fere i. q. e se reicere*: OV. met. 12, 519 obrutus *arborum* … cumulo …

[K.-M.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Caeneus ... conatur iactas ... -ere silvas. Ps. QVINT. decl. 10, 2 p. 190, 27 impositum sibi sepulcrum quod non possit -ere ... umbra (*mortui*) miratur. *β fere i. q. deicere, devolvere, excutere (syn. infra l. 10): saxa (i. tela) sim.*: LVCAN. 3, 481 nudis -unt saxa (*aliter p. 1066, 67*) lacertis *Massilienses* muro pugnantes (VEG. mil. 4, 28 p. 148, 2 supra caput hostium, *syn.* iaculentur). 6, 171 cadavera plenis turribus -it subeuntesque obruit hostes corporibus. *homines (membra, corpus)*: SIL. 6, 74 membra cubili -ens ... Marus ... procedit (*cf.* VVLG. Iudith 13, 10 -vit corpus *Holofernis de lecto*). APVL. met. 1, 11 grabatulus ... me ... -tum atque excussum ... coperit ac tegit. AMM. 16, 12, 59 equo est -tus (*i. devolutus*). VVLG. Ier. 51, 25 ait dominus ... -am te de petris.

b *incorporea: fere i. q. amovendo tollere, auferre*: STAT. silv. 1, 1, 41 *Domitiani* pectora, quae mundi valeant -ere curas (*aliter p. 1070, 7*). PETR. CHRYS. serm. 75 p. 413[B] *ut angelus* totam duritiem nostri cordis -at. 77 p. 419[B] revolvitur lapis (*sc. sepulcri Christi*), ut -ret *angelus* mortem.

3 *in altum ferendi*: CVRT. 7, 11, 18 fumum (8, 4, 9 ex tuguriis). *fere i. q. educere*: STAT. Ach. 243 humili ... ex aequore Titan ... -it equos. AVIEN. Arat. 1296 Aurigam ... salsis -unt fluctibus ... surgentes Gemini. *translate*: AVG. civ. 4, 30 p. 185, 3 D. qui quantolibet eloquio se in libertatem nitatur -ere (*cf. p. 1068, 54 sqq.*).

4 *promovendi, med. pass.: procedendi, progrediendi (eatenus, ut aliquid absolvatur v. l. 67)*: **a** *de fluviis, mari fere i. q. provolvere, profluere (med. pass.), effundere (se vel aliquid; inde per similitudinem v. infra l. 40 sqq. de lacrimis manantibus infra l. 47. v. syn. infra l. 39)*: VERG. Aen. 5, 807 *mortuis repletus* nec ... -ere posset in mare se Xanthus (*cf.* PANEG. 12 [2], 34, 4; *v. p. 428, 22 sq.*). LIV. 44, 8, 6 prorutam in mare -endo terram praealtas voragines *facit fluvius*. SEN. Herc. O. 731 -tos frangit ... fluctus Leucas (CVRT. 4, 2, 7. AMM. 26, 10, 16 retro). nat. 3, 28, 3 ventis surgentibus ingens aequor -unt *maria*. CVRT. 5, 4, 7 Araxes amnis ... multorum aquas torrentium -it in Medum. *al.* MELA 1, 51 *Nilus* septem ... in ora se scindens singulis tamen grandis -itur (*cf.* PLIN. nat. 4, 79). 2, 4. SIL. 3, 49 qua caeruleis Nereus -itur antris. PANEG. 3 (11), 16, 4 fervidum caput Danuvius -it. AVIEN. ora 307 iugum ad ... flumen ... -itur. 595 Thyrius alto -itur. 687. orb. terr. 156 *v. p. 195, 2.* EVSTATH. Bas. hex. 4, 4 p. 906[B] in mare ... suos meatus -ere *lacus* (*syn.* effluere. *gr. p. 88*[A] *πρὸς ... τὴν ... θάλασσαν ... συναναστόμωνται*). IORD. Get. 17. 308. *et al.* *in similitudine (cf. l. 26. v. syn. l. 42. 45)*: CIC. de orat. 2, 317 nihil est ... in natura rerum omnium, quod se universum profundat (*syn.*) et quod totum repente -at (*M*, volvat *m*, evolat *e* [-et *L*]. *opp.*: omnia ... lenioribus principiis natura ... praetexuit). 3, 209 me ... haec praecipitem paene -ere; *cf. syn. antea*: (sine exemplis) effudisse. *hic addimus*: BOETH. mus. 1, 13 p. 199, 22 nullus modus ... -endis sermonibus fit. *de lacrimis (v. l. 26 sq.)*: HIER. epist. 1, 3, 3 -tis (*ΣDs*, et volutis *K* [*prior* t *add. m. 2*], et volutatis *Q*, et vocatis *L*) per ora lacrimis.

b *fere i. q. provolvendo se pervenire (med. pass.)*: LIV. 22, 14, 15 ad aures quoque militum dicta (*aliter v. p. 1066, 59*) ferocia -bantur.

c *de animantibus fere i. q. promovere, procedere (cf. supra l. 23)*: *α de bestiis*: LIV. 26, 19, 7 *anguem* -tam repente atque ex oculis elapsam (TERT. adv. Val. 3 p. 179, 13 per amfractus seriem suam -at, tortuose procedat ... lucifuga bestia [*verba temere a Kroymanno temptata esse patet ex*: PHOEBAD. c. Arrian. 6[init.] lucifuga serpens per anfractus -ens seriem suam tortuoseque procedens]. *aliter de serpente p. 1066, 77*). CARM. de Iona 86 *cetus* conchis -ens corporis agmen. *β de hominibus*: TAC. Germ. 39 si forte prolapsus est, attolli et insurgere haud licitum: per humum -untur *e silva sacra*.

d *de tempore, sollemnitatibus sim., de spatio sim. (v. p. 1068, 13 sqq.)*: *α i. q. provolvere*: SEN. Med. 402 dum ... certas mundus -et vices (*i. tempora anni*). Oed. 252 qui tarda celeri saecula -is rota (*i. Phoebus*). *β latiore usu (cf. p. 1066, 42) fere i. q. decurrere vel praeterire (med. pass.), emetiri, absolvere (cf. supra l. 24)*: (I) *temporaliter* (*t. t. iur.* temporibus -ere *v. p. 1068, 5*): SVET. frg. 114 p. 158, 2 aequinoctiales dies ... in quibus dies et nox aequalibus horarum spatiis -untur. CYPR. GALL. exod. 1100 haec inter totus sacrorum -itur ordo (*cf.* VVLG. Is. 29, 1 solemnitates). CYPR. epist. 37, 2 p. 578, 4 sic apud servos dei annus -itur (VVLG. II par. 24, 23 *al.*). HIL. in Matth. 17, 2 p. 1014[A] sex millium ... annorum temporibus -tis (AMM. 25, 7, 7 dies quattuor. MIRAC. Steph. 2, 2, 3[init.] annus integer et aliquot fere menses. *cf.* PRVD. perist. 10, 407 post -tos mille ... consules [*i. annos*]. *al.*). AMBR. serm. 59[b], 1 p. 725[C] dum per horas -itur dies. HEGES. 1, 43, 3 nec solum regnandi ius sibi perisse sed vivendi quoque curricula -ta ⌊temporum⌋ ([⌊ ⌋ et t. *B*]. COD. Theod. 8, 7, 16 pr. [= COD. Iust. 12, 53, 1; *a. 385*] numero stipendiorum et curriculis -tis [*i. stipendiis emeritis*]. 11, 31, 4 [*a. 369*] redintegrent -ta curricula. SEDVL. op. pasch. 4, 11 p. 262, 8 totae noctis -to curriculo.). HIER. in Ier. 2, 8, 20 p. 116, 22 quod mutata sint tempora et anni circulus -tus sit (VVLG. lev. 25, 30). VVLG. gen. 38, 12 multis diebus (*al. cf.* Ios. 23, 1 multo tempore. *al.*). AVG. in psalm. 36 serm. 1, 10[p. med.] tot saecula emensa et -ta sunt. Ps. AVG. quaest. test. II nov. 2, 3 p. 430, 9 annus quattuor temporibus -itur (*cf.* GREG. M. in Ezech. 2, 4, 2 p. 973[B] septem diebus universum tempus -itur). COD. Theod. 11, 1, 25 (= COD. Iust. 10, 16, 10; *a. 398*) -to anni spatio. *et al.* *hic addimus (cf. e. g. p. 1067, 80) t. t. Ictorum* temporibus -ere *i. eximere (syn. v. infra l. 13. cf. I A 1 a γ, p. 1066, 51)*: COD. Theod. 11, 31, 1 (*a. 364*) si possessor in iudicio superatus provocationis auxilio se defenderit et temporibus fuerit -tus, ... redintegrari sibi exhaustum postulet spatium. 11, 32, 1 (*a. 365*) si culpa iudicis gemino lapsu causa fuerit -ta. PAP. Iur. Meyer 88, 8 reparabuntur tempora si semel negotium is (*i. iis temporibus*) ⟨. t. .⟩ -⟨u⟩tum est (*ἀν⟨α⟩νεωθήσονται οἱ χρ⟨όνοι⟩, εἰ ἅπαξ ἡ δίκη ἐξ⟨έπε⟩σεν. cf. Cod. Theod. 2, 6, 1* cum semel negotium ... temporibus fuerit exemptum). (II) *localiter*: CYPR. GALL. gen. 855 tempore quo medios -unt sidera cursus ([*gen. 26, 24* in ipsa nocte]. ALC. AVIT. hom. 7 p. 115, 1 -tus ... salutis et perditionis cursus. *aliter p. 1064, 42*). SOL. 32, 12 triginta partibus eius (*i. cancri*) -tis ubi *sol* ... ortus sirios excitavit. AVSON. 419, 82 tot Romani imperii limites, tot flumina et lacus ... celeriore transcursu ... -is. SVLP. SEV. dial. 2, 2, 3 prius ... quam medium viae spatium vir beatus -ret.

5 *debilitata praepositionis vi i. q. volvere (sc. med. pass.)*: APVL. met. 1, 15 ianitor ... humi cubitans ... in alterum latus -tus (rev- *Salmasius*) eqs. CYPR. GALL. gen. 129 in quo (*igni*) perceleri Cherubin -itur aestu (*cf. gen. 3, 24* flammeum gladium atque versatilem).

B ***notione volvendi*** *plus minus (e. g. infra l. 47. 54)* ***evanida***: **1** *fere i. q. depellere, movere (c. abl. separ. praeter l. 28* [ex]; *l. 35* [ab]): PLAVT. Men. 903 hominem ... vita -am sua. LIV. 6, 15, 5 istos incubantes publicis thesauris ex praeda clandestina -as. SEN. epist. 74, 4 acti in exilium et -ti bonis (RVFIN. hist. 8, 14, 10 *Maximinus* omnes pariter bonis paternis avitisque familiis [*sic*] -bat [*τὰς ἐκ προγόνων περιποιηθείσας οὐσίας ἀφαιρούμενος*]). TAC. ann. 13, 15 sede patria rebusque summis. PANEG. 12 (2), 29, 3 non contenti miseros avitis -visse patrimoniis (ARNOB. nat. 7, 11 p. 245, 30 p. ab ingentibus -tos).

2 *fere i. q. (se) expedire, liberare* (*refl. l. 39 sqq. 45. 48 al. med. pass. e. g. infra l. 51. opp. v. infra l. 42. 43. 46. 47. ex. l. 43. 46 sq. 51 sqq. allata et ex not. q. e. s. II [l. 57 sqq.] possis derivare*): TER. Phorm. 824 ego nullo possum remedio me -ere ex his turbis (Eun. 723 hac re et te omni turba -es. SIDON. epist. 3, 3, 6 de qua *turba* te nec armatus -res). FRG. Vat. 248 qui (*liberi*) sacris (*sc. paternis*) -ti a functione obsequii recesserunt, necessitatis laqueis adstricti (*opp.*) *eqs.* PANEG. 10 (4), 33, 2 implicatam ... atque urbem obsitam gravissimis malis -erunt indefessa vis atque eximia fortitudo. AMM. 15, 2, 10 periculo -tus abscessit. SCHOL. Pers. 3 praef. 7 se vitiis sapiens celerius -it (*opp.* merso atque involuto stulto). RVFIN. apol. adv. Hier. 1, 24 p. 562[C] tantis te involvis (*opp. cf. l. 52*) nodis, ut -ere te nullatenus possis. AVG. c. acad. 2, 11, 25 postridie ... vix tamen domesticis negotiis -ti sumus, nam magnam eius partem in epistularum ... scriptione consumseramus. civ. 21, 27 p. 551, 14 D. nec -i talibus implicamentis ullius virtutis expeditione (c. Cresc. 4, 30, 37 ab hoc ... implicamento dum te conaris -ere, rursus involveris. *cf.* EPIST. pontif. 784 Alc. Avit. epist. 42 p. 71, 11 [*alleg.*] se ... de caeno, quo immersi tenentur -ere. *al.*). COD. Theod. 15, 7, 4 (*a. 380*) eas *mulieres* ... quas melior vivendi usus vinculo naturalis condicionis -it, retrahi vetamus. *et al.*

II ***explicare***: **A** ***proprie*** (*praeter l. 84 sqq.*): **1** *pertinet ad fusos filo spoliandos, i. q. devolvere, revolvere*: OV. epist. 12, 4 tunc ... debuerant fusos -uisse meos (*sc. Parcae [cf. Heinze, Herm. 61, 1926, 56]. item*: CLAVD. rapt. Pros. 1, 53 longa ... ferratis -unt saecula fusis).

2 *respicitur alqd. vel involutum implicatumve vel conglobatum aut opertum (cf. et l. 37 sq.)*: **a** *varia*: *α i. q. detegere (syn.* nudare: *l. 65)*: *in imag.*: CIC. de orat. 2, 350 artificem -tum integmentis dissimulationis ... nudatumque. HIER. in Ioh. 25 p. 375[B] antequam vultum draconis (*i. adversarii*) -am et dogma Origenis ... exponam. *proprie*: PETRON. 11, 3 opertum me amiculo -vit.

β de grano furfure exempto l. 70, de seminibus sim. pullulantibus, quae germina innata aperiunt, expandunt l. 72 sqq. (v. syn. l. 76 sq.): COLVM. 2, 9, 19 panicum pinsitum et -tum furfure. AVG. civ. 22, 24 p. 611, 26 D. *deus* facit ut numeros suos explicent semina et a quibusdam latentibus ... involucris in formas visibiles ... -ant (gen. ad litt. 6, 6 p. 176, 18. *in alleg.*: serm. 7, 1[fin.] p. 65 magna ... sunt tamquam involucra mysteriorum dei: quae si ... conemur -ere *eqs.*). gen. ad litt. 5, 4 p. 143, 2 sicut in seminibus iam sunt omnia, antequam -ant quodammodo atque explicent incrementa *eqs.* 5, 20 p. 164, 25 dum vireta pullulant suaque semina -unt.

γ fere i. q. expandere (vires *militum*) *l. 80, enodare* (globum *ludo certantium*) *l. 81*: STAT. Theb. 5, 44 nec facilis Nemea latas -ere vires. 6, 414 -ēre globum (*curruum et equorum*).

b *libros (auctores) sim. (telam in quam Philomela notas intexerat p. 1069, 17), usu stricto: i. q. volumina manibus revolvendo aperire (cf. e. g. p. 1069, 10* [*iuxta posit.*: tenere]. *13), inde trans-*

[K.-M.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

late ([cf. infra l. 33] sc. -tis voluminibus) legere, perlegere, perquirere, explorare (haec significatio prope accedit ad eam quae sub II B 1 et 3 posita est, ut de nonnullis exemplis dubitare liceat, huc an illuc potius [cf. e. g. infra l. 22. 27. 28. 32 (51). p. 1070, 5] referenda sint. syn. vel iuxta posit.: legere *infra l. 17. 19,* perlegere *infra l. 30,* quaerere *infra l. 20,* recognoscere *l. 24,* reperire *l. 31. seq. enunt. interrog. infra l. 26; cf. infra l. 62. 77. de re cf. Birt, Ant. Buchw. p. 18; Buchrolle p. 135*): CIC. top. 1 cum ... uterque nostrum ad suum studium libellos quos vellet -ret (SVET. Galba 21 manibus ... nec ... -ere aut tenere ... valeret). fin. 1, 72 an ille tempus ... in poetis -dis ... consumeret? Tusc. 1, 24 *Platonis* librum, qui est de animo (SEN. epist. 2, 4. PLIN. epist. 1, 13, 2 ex magna parte. VOPISC. Aurelian. 19, 6 velatis manibus libros -ite, pontifices. *al.*). Att. 9, 10, 4 -vi volumen epistularum tuarum (QVINT. inst. 2, 15, 24. HIL. trin. 6, 27 p. 178^B -e euangelica volumina. *al.*). HOR. sat. 1, 3, 112 tempora ... fastosque ... -ere mundi. OV. met. 6, 581 -it vestes (*v. p. 1068, 82*) *Procne* ... fortunaeque suae carmen ... legit. fast. 1, 657 ter quater -vi signantes tempora fastos. trist. 2, 238 iocos (*cf.* MART. 6, 85, 9 lusus). 2, 307 versus (*syn.* legant). SEN. dial. 11, 1, 2. epist. 88, 39 annales -am omnium gentium et ... quaeram. QVINT. inst. 12, 2, 8 -endi penitus auctores *eqs.* (SVET. Aug. 89, 2 VEG. mil. 1, 9 p. 13, 4). TAC. dial. 30 in -enda antiquitate (*cf. l. 28 sq. p. 1070, 5*). TERT. pudic. 15 p. 251, 19 hoc. resurr. 22 p. 55, 3 prophetias (*al. cf.* adv. Marc. 4, 13 p. 456, 26 prophetas et ordinem totum recognosce). adv. Prax. 11 p. 244, 25 scripturas (*al.*). paenit. 8, 1 id si dubites, -e quae spiritus dicat. praescr. 32, 1 ordinem episcoporum. *al.* HIL. trin. 2, 12 p. 59^C -am omnem Graeciae scholam. AVSON. 322, 47 conditor Iliados et ... orsa Menandri -enda tibi. CLAVD. 8, 399 antiquos -e duces. 20, 60 prisca ... -ite saecula. AVG. c. mend. 1, 1 p. 469, 10 omnibus -tis atque perlectis et ... perpensis. SVLP. SEV. chron. 2, 5, 7 accidit, ut dum multa -rem ... reperirem. dial. 3, 17, 3 *v. infra l. 51.*

B ***translate*** *(cf. etiam p. 1068, 84 sqq. nota hic illic vi propria vigente verbum fere in imagine dici, e. g. infra l. 47. 75 sq.):* ***explicando:*** **1** *fere i. q. narrare (imprimis de narratione vel poetica vel historica. fere i. q. enumerare infra l. 56 sqq. syn. v. l. 40. 41. 49. 52. 60 sq. seq. enunt. interrog. l. 62, cf. supra l. 7 et infra l. 77)*: ENN. ann. 174 quis potis ingentis oras (causas *Quint. inst. 6, 3, 86*) -ere belli (VERG. Aen. 9, 526 mecum i. o. -ite b. [SERV. *ad l.* narrate *eqs.*]). POMPON. (?) trag. 2 nunc te obsecro, stirpem ut -as meorum (*syn.* notifices). CIC. Arat. 234 *stellarum errantium* tortos -ere cursus (*gr. 461* ἐνισπεῖν. *aliter p. 1068, 14 sqq.*). VERG. georg. 4, 509 haec (*sc. fata sua*) -visse *Orpheum sc. carmine.* SIL. 2, 652 diros urbis casus ... ac tristia fata piorum. 5, 421 quis deus, o Musae, paribus tot funera verbis -at? STAT. Theb. 1, 2 fraternas acies ... sontesque -ere Thebas. CYPR. GALL. iud. 26 praescia *Dabira* doctiloquae numeros -ere (*v. l. 34*) linguae. SCHOL. Verg. Veron. Aen. 2, 649 seriem facti huius -ere. SVLP. SEV. dial. 1, 21, 6 tu illa potius -e quae coeperas (*syn.* dicturum te esse). 1, 26, 8 istam ... necessarii sermonis historiam Gallus -at. 2, 5, 3 perge ..., quod ... de Martino superest sermonis, -ere (3, 1, 1). 3, 17, 3 illi primum sermonis nostri ... volumen -e (*syn.* referes, recitabis). PAVL. NOL. carm. 6, 18 nos ... modulis -ere dicta (*sancti Ioannis; aliter p. 1066, 59*) canoris vovimus. OROS. hist. 3 praef. 1 illi *scriptores* bella, nos bellorum miserias -amus. SIDON. epist. 1, 5, 1 sinisteritatum suarum relationes. *fere i. q. enumerare (cf. supra l. 36)*: PANEG. 10 (4), 19, 1 ut *oratio* victoriarum tuarum non summam -ret, sed ornamenta monstraret. PS. RVFIN. in Os. 12, 7/8 p. 1023^B quid ego varia insignia paternae generositatis -o? SVLP. SEV. dial. 3, 11, 8 multas, quas -ere longum est, ... petitiones. OROS. hist. 5, 17, 2 -ere ac percurrere mihi discordiarum ambages et ... causas ... longum videtur. *seq. enunt. interrog. (cf. l. 37)*: HIER. epist. 57, 11, 1 longum est nunc -ere, quanta *eqs.* SVLP. SEV. Mart. 10, 1 quantum se qualemque praestiterit ..., non est nostrae facultatis -ere. OROS. hist. 7, 10, 4 quanta fuerint ... proelia quantaeque Romanorum clades, longo textu -rem, nisi Cornelius Tacitus *eqs.* GREG. TVR. Mart. 1, 20 qualiter cuidam sustentaculum praebuisset, -am.

2 *fere i. q. indicare, revelare (sc. canendo, dicendo)*: OV. met. 15, 159 iuvat ... *homines* trepidos ... obitumque timentes sic exhortari seriemque -ere fati. SIL. 7, 494 dum arcana deum vates (*i. Proteus*) -vit. CYPR. GALL. gen. 1412 *filii Iacob* -unt ... confestim iussa parentis. num. 646 quod deinde -ens (*Peiper*, vol- *trad.*) his regem terruit orsis.

3 *fere i. q. exponere (exquirere, explanare, enucleare, disserere. fere i. q. interpretari p. 1070, 9. usu fere metaphorico [cf. l. 34] e. g. l. 83. p. 1070, 1. 15 sq. syn. v. l. 81. p. 1070, 1. 5. 12. 16. opp. v. l. 83. seq. enunt. interrog. [cf. supra l. 7. 62]*: LVCR. 1, 954 sit finis ... nec⟨ne⟩ sit, -amus. STAT. silv. 3, 3, 99 -it, quantum ..., quid ..., quid ... poscant). RHET. Her. 2, 26, 42 id (*v. antea*: 'qua causa accusem hunc?') exputando -ere: nam ... quid eum accuses *eqs.* CIC. Cael. 56 *criminis de veneno* nec principium invenire (*syn.*) neque -ere (*TV*, volv- *Pπ*) exitum possum. top. 9 ad id totum de quo disseritur, tum definitio adhibetur, quae quasi involutum -it id de quo quaeritur (*v. p. 1070, 11. cf. p. 1070, 39*). ac. 2, 114 naturam rerum omnium (*syn.* exponas). off. 3, 76 animi sui complicatam notionem. Att. 9, 10, 7 totam ... hanc deliberationem -is accuratius in litteris VIII Kal. Mart. datis. SEN. contr. 9, 2 (25), 6 uno convivio (*sc. describendo*) cum sua praetura reum -am. SEN. dial. 8, 5, 2 praeclusa rimari, secretiora exquirere, antiquitates (*cf. p. 1069, 22*) -ere. STAT. Theb. 2, 150 locum ... quo serere arcanas aptum atque -ere curas *eqs.* (*aliter p. 1067, 14*). COMM. apol. 408 quod (*i. Emmanuel*) lingua latina 'deus nobiscum' -it (*cf. syn. Matth. 1, 23* quod est interpretatum). DON. Ter. Andr. praef. 8 propter -endam argumenti obscuritatem. MAR. VICTORIN. defin. p. 17, 9 quia per *definitionem* ... res ... semper -itur et ... illa ... id de quo quaeritur explicat (*v. p. 1069, 84*). AVG. in psalm. 102, 13 p. 1327^init. -atur res exemplis). SVLP. SEV. chron. 2, 2, 1 *somnii* interpretationem cum per se non posset -ere. AVG. soliloq. 2, 3, 4 p. 887^med. -e istam conclusionem et, quomodo id effectum sit, ostende. BOETH. cons. 4, 6, 1 latentium rerum causas (*syn.* explicare).

4 *fere i. q. secum meditari, animo versare (syn. v. l. 19)*: SEN. Ag. 116 tecum ipsa nunc -e ... dolos. SIL. 3, 216 promissa ... somni (*syn.* retractat). MIN. FEL. 40, 1 dum istaec ... apud me tacitus -o. BENED. reg. 7, 29 vita aeterna ... animo suo semper -at.

5 *fere i. q. absolvere, expedire, fieri (med. pass.)*: SEN. benef. 4, 23, 3 quanta rerum turba sub hoc silentio (*i. noctis*) -itur. STAT. silv. 5, 1, 78 digna -ere tantas sobria corda vices. QVINT. inst. 6, 4, 20 si rem -ere propositum facile non sit, inferenda est alia quaestio *eqs.* AVG. in psalm. 44, 10 p. 500^med. quam cito -tum sentitur, quod peractum agnoscitur.

III ***transit*** *in notiones* ***evertendi, tollendi:*** **A** *i. q. delere*: CONC.^S I 5 p. 321, 16 confessio fidei (*apud Nicaeam facta*) ... sufficiens erat omnem -ere impietatem (*gr. Migne 26 p. 1052^B* πρὸς ἀνατροπήν). **B** *i. q. irritum facere, abolere, evacuare sim.*: THEOD. MOPS. in Gal. 3, 15—17 hominis ... testamentum neque -it quisquam neque emendat (ἀθετεῖ. VVLG. spernit). *ibid.* hancne *promissionem* -it lex? (οὐκ ἀκυροῖ εἰς *eqs.* VVLG. non irritum facit ad evacuandam promissionem). 3, 21 haec ... eius (*legis*) est necessitas, non ut -at dei promissa (ὁ ... νόμος κατὰ τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ θεοῦ; μὴ γένοιτο. VVLG. lex ... adversus promissa dei? absit).

adv. **ēvolūtē** *sc. a p. p. p.* evolutus. *fere i. q. explicate, enucleate, plane (opp.* in-*)*: BOETH. in top. Cic. 1 p. 291, 3 ut ... definitio id, quod in nomine involute declaratur, expedit atque diffundit, ita etiam nomen id, quod a definitione -e dicitur, involute confuseque designat (*cf. Cic. p. 1069, 82 sqq.*).

deriv.: evolutio.

ēvolūtio, -ōnis *f.* *ab* evolvere. *i. q. actio evolvendi (cf. 'librum' sim. p. 1068, 82 sqq.)*: CIC. fin. 1, 25 quid historiae cognitioque rerum, quid poetarum -o, quid tanta tot versuum memoria voluptatis affert?

ˣēvomo, -uī (-ī *v. l. 48*), -itum, -ere. *ab* ex *et* vomere. *de formis*: -eris *fut. pass.: p. 1073, 37. perf.* -i (-ō-?): SVLP. SEV. *p. 1073, 14 (antea*: inrupit). FAVST. REI. serm. 27 p. 333, 22 in mediis saeculi fluctibus positum ... de profundo clamantem ... Augustinum (*velut Ionam inclusum*) ... mundus -it et ... emisit (*v. p. 1071, 27*). GREG. TVR. *p. 1073, 16 (v. Bonnet, p. 420). coni. perf.* -vomerit: GILD. paen. 7 chron. III p. 89. *p. p. p.* -itus: ZENO *p. 1071, 27*; AVG. *p. 1071, 30*; CAEL. AVR. *p. 1071, 6. praes.* -ent (?): GREG. TVR. Iul. 30 p. 576, 28. NOT. Tir. 95, 30 -it (*post* vomit). GLOSS.^L III Abol. EV 13 -et [d]egeret (*an re-?, cf. l. 57*). II Philox. EV 23 -uit ἐξήμεσεν. GLOSS. -am effundam. -uit regessit. *legitur inde a* PLAVTO, ENNIO (*sing. locis; v. p. 1071, 32. 1072, 63; semel etiam usurpant*: VERG., AETNA, OV., VAL. MAX., SEN. epist., CVRT., LVCAN., SIL., TAC.); TER. (*ter; v. p. 1073, 1. 3. 4*), CIC.; *saepius* ECCL. [*var. lect.*: PLIN. *p. 1072, 5*; SOL. *p. 1072, 45*. CELS. 4, 31, 3 (-ere *J*, vo- *FPV*) *v. s.* vomo. VAL. MAX. 2, 4, 5 *falso trad., v. s.* evoco *p. 1053, 69.*]

I *c. notione* ***edendi, emittendi:*** **A** ***corporaliter*** *(inde debilitatius de lumine edendo p. 1072, 48)*: **1** *strictius: respicitur vis per os, foramen, hiatum, angustias sim. ex interiore parte extrorsum dandi:* **a** *per vomitum egerere, eicere, eructare sim. (quaecumque sive esu potuve sumpta sive per se [natura, passione al.] in corpore orta sunt)*: *α proprie (opp.* excreare *p. 1071, 1)*: (1) *de hominibus (sim. de stomacho p. 1071, 3. audaciora*: 'spiritum' [*sim.*] *in sanguinis ex ore eruptione: p. 1071, 8 sqq. [cf.* efflare]; *de Philologia artes et disciplinas vomitu edente: p. 1071, 11)*: (a) *c. obi.*: *dub.*: CIL I² 2, 876 (*in glande*) tamen -es omne⟨m⟩ (*item* 877 [= IX 6086] ? aurum vo⟨...⟩es malo, ta⟨m⟩en -es omnem [*sc. glandem in ventre tuo defixam?; cf. Kempf, serm. castr. p. 393; aliter Zangem. ad IX 6086*]). CELS. 1, 3, 11 *qui ex navigatione* nausea pressus est, si multam bilem -uit *eqs.* ([4, 15, 1 b. -itur]. *cf.* LAMPR. Alex. 17, 2 *commotus* stomachi cholera⟨m⟩. RVFIN. hist. mon. 1 p. 394^D aeger ... abundantiam fellis). 3, 12, 6 si quid -uit, danda aqua tepida iterumque vomere cogendus est. PLIN. nat. 32, 46 salsamenta (*opp.* sumi). SVET. Claud. 44, 3. Nero 2, 3 haustum venenum. NEMES. ecl. 3, 54 *Satyrus* potum (-us *trad.*) ... -it inque umeros et pectora defluit umor (*sic Schenkl vs. 52 c. 54 coniungens; aliter alii*). PLIN. med. 1, 25 p. 39, 20

[K.-M.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

humor adeo fecunde subnascitur, ut non tam excreetur quam -atur (*aliter p. 1072, 50*). VVLG. prov. 23, 8 cibos quos comederas (*cf.* VINDIC. med. 32 escas ... crudas ... ad superiora *stomachus compressus* reiectat atque -it [*v. p. 1070, 70*]). *al.* MACR. Sat. 1, 8, 10 *Saturnum* filios suos (*opp.* devorare). CAEL. AVR. acut. 3, 17, 163 stercora (*antea*: vomitu; *164* st. per vomitum emissum). chron. 4, 8, 112 -itos ... lumbricos. *al.* *nota* (*v. p. 1070, 71*): VAL. MAX. 9, 3, 8 *Sulla indignatus* animi concitatione ... convulso pectore spiritum cruore ac minis mixtum -uit (*cf.* PS. VEN. FORT. vita Leob. 20, 67 puella *daemone obsessa* foetores ... cum sanguine pariter). MART. CAP. 2, 135 *Philologia* omni nisu magnaque vi quicquid intra pectus semper senserat (pers-, perpenserat *l. v.*; perpenderat *Dick*), -bat ([*antea*: vomueris; *seq.* vomitio]. 2, 138 virgo undanter [*seq.* quae ex ore ... effuderat]). ⓑ *absolute: i. q. vomitum agere, vomere*: CELS. 3, 21, 4 *Metrodorum* ubi diu abstinuerat, bibere solitum, deinde -ere. TAC. ann. 12, 67 *medicus* tamquam nisus -entis *Claudii* adiuvaret, pinnam *eqs.* VVLG. Sirach 31, 25 in edendo multum, surge e medio, -e (*gr. 31, 21* ἀνάστα ἔμεσον πόρρω).

Ⓘ *de bestiis*: CIC. nat. deor. 2, 124 *platalea* avis scribitur conchis se ... complere, eas cum stomachi calore concoxerit, -ere atque ... eligere ex iis ... esculenta (*inde* PLIN. nat. 10, 115). COLVM. 9, 2, 4 utrum -ant *apes* liquorem mellis an alia parte reddant (*cf. Arist. h. an. 5, 22 p. 554ᵃ, 17* τὸ δὲ μέλι ἐμεῖ κτλ.). PLIN. nat. 8, 93 *crocodili* recentia corpora ad sepulturam (*sc. quae devoraverant*). 8, 111 *vitulus marinus* fel suum ad multa medicamenta utile. 9, 126 *purpurae* cum vita sucum eum. 9, 145 *scolopendrae* omnia interanea (*opp.* resorbent). ZENO 2, 17, 3 Ionas ... fuit in ventre ceti -itusque *eqs.* (VVLG. Ion. 2, 11 in aridam [*cf.* HIER. in Ion. 2, 11 p. 1138ᶜ '-uit' ἐμφατικώτερον debemus accipere *eqs.*]. AVG. serm. ed. Morin p. 155, 16 -itus. *cf. et p. 1070, 51*). CHIRON 181 p. 56, 4.

β *per similitudinem aut imaginem*: Ⓘ *plena -endi vi servata*: PLAVT. Pseud. 952 (*in personatione iocosa*) aedes *lenonis* hiscunt. :: credo, animo malest aedibus. :: quid iam? :: quia edepol ipsum lenonem -unt (*cf. Fraenkel, Plautin. i. Plaut., p. 49; aliter p. 1072, 13*). CIC. Pis. 90 in quo tu accepta⟨m⟩ iam (tam *trad.*) et devorata⟨m⟩ pecunia⟨m⟩ ... -ere non poteras *eqs.* (*i. 'quasi -endo reddere'. cf.* VVLG. Iob 20, 15 divitias quas devoravit, -et; *seq.* extrahet). Ⓘ *plus minus debilitata* (*in variis alleg. christ.; cf. et p. 1070, 50 sq.; aliter infra l. 64*): LVCIF. non conv. 10 p. 20, 5 unde et tenebras de vipereis cordibus -ueritis vestris, *sc. tenebrarum filii* (*cf.* HIER. c. Vigil. 8 p. 346ᶜ de barathro pectoris ... caenosam spurcitiam). RVFIN. epist. Clement. 15 (*in alleg. ex navigat. sumpta*) abicienda ... ex corde ... amaritudo peccati (*sc. velut per vomitum nauseantis*) ..., quam ... cum -uerit quis et abiecerit ... liberabitur morbo. AVG. serm. 9, 13, 21 pectus premitur crapula iniquitatis; -at eam confessio (*antea*: vomant; *seq.* ad vomitum). 311, 15, 13. ENNOD. opusc. 2, 51 p. 303, 23 resupinae cervicis, ex secessu pectoris quidquid habuit flaminis, ructus -uit. ACT. Archel. p. 53, 16 serpens (*i. homo mendax*) erat sicut puerpera quae partu urgetur, volens -ere ... cogitata (*sc. quasi nausea affectus*).

𝔟 *varia ratione per os sim. edendo: i. q. effundere, efflare, emittere, foras dare, exspuere sim.*: α *naturales vel corporales res*: Ⓘ *de animantibus*: ⓐ *generatim*: VERG. Aen. 8, 253 *Cacus* faucibus ingentem fumum ... -it (*cf. Norden, Komm.², p. 116 adn.*). OV. met. 15, 513 *taurus* naribus et ... partem maris -it ore. CLAVD. DON. Aen. 7, 785 p. 106, 30 *Chimaera* Aetnaeos ignes ([*Verg.*: efflantem faucibus]. *cf.* HIER. adv. Rufin. 3, 31 p. 480ᴮ Barchochabas ... stipulam in ore accensam anhelitu ventilabat, ut flammas -ere putaretur). ⓑ *peculiariter de anguibus virus exspuentibus*: *proprie*: AMBR. hex. 5, 7, 19 *vipera* venenum ([*opp.* haurire]. EVSTATH. Bas. hex. 7, 6 p. 943ᴬ vipera pestiferum virus; *seq.* deponere [*gr. p. 160ᶜ* ἡ ἔχιδνα τὸν ἰὸν ἐξεμεῖ]). RVFIN. hist. mon. 8 p. 421ᴰ draco ... simul cum spiritu -ens venenum. *inde in comparat. de hominibus, qui malitiae, acerbitatis sim. venena profundunt* (*cf. et p. 1072, 81 sqq.; aliter l. 38*): CIC. Lael. 87 ut non anquirat aliquem (*sc. hominum societatem fugiens*), apud quem -at virus acerbitatis suae (TERT. adv. Marc. 3, 8 p. 388, 21 *haereticus* [*aspidi comparatus*] -at ... hinc proprii ingenii v.). CYPR. unit. eccl. 10 p. 219, 3 *haeretici al.* (*tamquam serpentes*) venena letalia linguis pestiferis -entes (zel. 17 p. 431, 14 v. fellis -e, discordiarum virus exclude. AMBR. parad. 12, 55 quaedam v. sapientiae in hunc mundum. GILD. Brit. 12 chron. III p. 32, 21 Arriana perfidia ... ceu anguis ... nobis ... v.).

Ⓘ *de rebus naturae* (*montibus, fontibus sim.; inde refl. de flumine: i. q. effundi, p. 1072, 4*): VITR. 2, 6, 2 ardores ... abundavisse sub Vesuvio ... et inde -uisse circa agros flammam ([PLIN. nat. 3, 93 colle ... nocturnas -ente fl.]. *sic de montibus ignivomis*: SIL. 17, 593 Vesbius ignes [MARCELL. chron. II p. 90, 472, 18 V. ... exusta ... viscera]. *cf. et*: SEN. epist. 51, 1 cum plurima loca -ant ignem [*sicut Aetna*], non tantum edita ... sed etiam iacentia). 8, 3, 8 fontes ... picis ... multitudinem cum aqua (APVL. met. 4, 6 fons ... per ... prona delapsus ... undas argenteas. *inde per alleg.*: AMBR. in psalm. 118 serm. 10, 46, 3 p. 231, 18 in illo f. [*i. 'corde'*] ... turbida aqua impuritatis -itur [*seq.* prorumpit]). LVCAN. 4, 460 cum ... cavernae (*sc. in mari*) -uere fretum, ... undae ... vincunt ... Charybdim. APVL. met. 6, 14 saxum ... procerum ... mediis faucibus (*v. adn. cr.*) lapidis fontes horridos -bat. AVIEN. orb. terr. 423 Padus ... antro flumen. *refl.* (*v. p. 1071, 75*): PLIN. nat. 5, 54 multis quamvis faucibus in Aegyptium mare se -at (-vocat *a*) *Nilus*.

Ⓘ *de re arte, manu facta* (*fere i. q. 'ebulliendo fundere' l. 8*): APVL. met. 5, 23 *lucerna* -uit de summa luminis sui stillam ferventis olei super umerum dei dexterum (*cf. Fulg. myth. 3, 6 p. 68, 12 inde sumptum*: olei desputamento). PANEG. 10 (4), 32, 9 fistulae ... diu intersaeptae ... exitu dato quo largiores eo crassiores aquas -unt (*seq.* egerunt).

β *per auxesin quandam de aedificiis sim. homines tamquam in apertum emittentibus*: *huc spectat*: CIC. Catil. 2, 2 *urbs laetatur*, quod tantam pestem (*i. Catil.*) -uerit forasque proiecerit (*emphatice, i. 'exspuendo quasi eiecerit abominandum'; cf. p. 1073, 34*). PRVD. apoth. 756 *sepulcrum Lazari* revolutis rupibus -it exequias ... vivas (*i. Lazarum resuscitatum*). ENNOD. opusc. 2, 35 p. 298, 14 istos, quae domus -ret, qui scire potuisset *eqs.*? (*cf.* 3, 190 p. 380, 9 d. ... Christianae multitudinis turbas; *opp.* penetralia adibat). *inde per imag.*: ENNOD. opusc. 4, 36 p. 391, 22 mens adhuc *mundano onere* ... depressa, quam nondum ad auctorem suum corporeus carcer -uit. *aliter p. 1071, 34.*

2 *laxiore usu: cogitatur de quibuslibet iisdemque diversis viis modisve, quibus quid emittatur, effundatur, eiciatur sim.* (*de evaporatione: infra l. 34* [*syn.* exhalet]. *35. 51. cf. usum passivum fere i. q. 'emicare'*: MIRAC. Steph. 1, 1 p. 834ᵐᵉᵈ· flamma ignis per aures eius atque oculos -i coepit [*sc. ampullā ori monachi inditā*]): 𝔞 *in universum*: AETNA 411 *lapis molaris numquam* -it ignem, *sc. haustum* ([AVIEN. Arat. 229 *Ophiuchus stella* ... umeris vibrantibus ignes]. *cf.* ARNOB. nat. 6, 3 p. 216, 19 gemmae ... sidereos ... variata intersti⟨n⟩ctione fulgores. PRVD. psych. 853. VAL. CEM. hom. 6, 4 p. 711ᴬ scintilla ... parva flammas). MANIL. 1, 157 ut liquor (*i. elem. umidum*) exhalet tenuis atque -at auras (*cf.* ARNOB. nat. 7, 3 p. 239, 26 *deus* pascitur de cnisis, quas -unt ardentia viscera *hostiarum. v. l. 26*). 5, 672 hinc (*sc. ex meliore thynni suco*) sanies pretiosa fluit floremque cruoris (*i. 'optimum garum'*) -it. CVRT. 4, 6, 8 multam harenam vicinum mare (*sim. de aqua*: ZENO 2, 39 cum *aqua* in profundum homines susceperit vivos, -at mortuos [*ibid. de a. baptism.*]. HIER. in Ioel 2 p. 970ᴰ *mortuarum locustarum acervos, sc. in litora*. DRAC. laud. dei 1, 609 aquas *unda*. ENNOD. carm. 1, 5, 39 -uit pelagus [*i. Padus tumefactus*] hominum penetrale [*i. domus quas inundatione quasi voraverat*]). CYPR. GALL. exod. 662 *rupes* scatebris undantibus ... amnes (*cf. exod. 17, 6* exibit ex ... *petra Horeb* aqua). SOL. 5, 24 aeterna reiectatione terram terra -it ([vo- *H*, *antea*: eructat]. MARCELL. chron. II p. 100, 518, 18 t. ... ad instar ... fornacis exaestuans ... imbrem). AVIEN. ora 294 in auras eminus lucem *mons Argentarius* (*cf.* AMBR. virginit. 19, 124 p. 299ᴮ [*ad psalm. 18, 3* d. ... eructat verbum] dies ... nobis verum lumen -uit). AVG. in epist. Ioh. 3, 4 p. 1999ᵖ·ᵐᵉᵈ· umores mali quando -untur, ... relevatur corpus (*ibid.; syn.* exire, proicere. *i. 'evaporantur', 'excreantur'; aliter p. 1071, 1*).

𝔟 *speciatim: de herbis sim. procreandis, producendis*: COLVM. 8, 15, 3 ne possit *solum* (*sc. stagni in nessotrophio*) herbas -ere (*cf.* DRAC. laud. dei 1, 256 ⟨s⟩exta die⟨s⟩ folium ramis et floribus herbas -it). PS. APVL. herb. 124, 17 H.-S. (*interpol.*) *sempervivum* cubitales -it thyrsos *eqs.* (coevo-*V*; *gr. Diosc. 4, 88, 1* ἀνίησι καυλούς).

B *translate*: **1** *vi promendi interiora adhuc vigente vel perlucente: i. q. loquendo seu scribendo proferre, edere* (*saepius c. nota commotionis, irae, contumeliae, inimicitiae sim.* [*v. l. 67. 70. 81 sqq. p. 1073, 24 al.*]; *i. q. enuntiare, enarrare* [*syn.* eloqui]: *l. 64*): 𝔞 *generatim*: α *c. obi. nudo* (*pro obi. est a. c. i.: l. 77*): ENN. ann. 241 cui res ... eloqueretur et cuncta malaque et bona dictu -ret (*v. Norden, Enn. u. Verg. p. 134 adn.*). SYMM. rel. 3, 1 ubi ... *vidit* senatus ... purgari famam temporum ... -uit diu pressum dolorem. CLAVD. DON. Aen. 11, 375 p. 472, 32 *Turnus maledictis exardens* quod aegre portabat, -uit; rupit ... vocem *eqs.* (*cf.* HIER. adv. Rufin. 2, 14 p. 436ᴮ tandem -uit, quod volebat [*cf. quae seq.*]. *v. et p. 1073, 10*). HIER. tract. in Marc. p. 320, 8 *Porphyrius* multis voluminibus rabiem suam -uit (*cf.* CONC.ˢ I 2 p. 84, 9 [= I 3 p. 110, 10] hanc iniuriam scriptis; *gr.* ἐξεμέσαντες). RVFIN. Orig. princ. 3, 3, 4 p. 260, 7 (*alleg.*) *contrariae virtutes* -ere id (*sc. verbum Christi*) *non* valentes ex arcanis conscientiae (*opp.* retinere). Orig. in psalm. 37 hom. 2, 2 p. 1383ⁱⁿⁱᵗ· *iustus* per confessionem ... peccatorum suorum ... passiones. MAR. MERC. Conc.ˢ I 5 p. 9, 21 *v. p. 827, 39 sqq.* VAL. CEM. hom. 5, 2 p. 706ᴰ commota *lingua* flammas (*sc. iram*). *pendet acc. c. inf.*: CONSTANT. vita Germ. 8 p. 256, 14 quod admissu malignorum spirituum contigisse unus ex obsessis, dum a sancto ... purgatur, -uit omnesque *daemones fugatos esse* ... confessus est.

β *c. additam.*: Ⓘ *acced. praep. notionis adversativae* (in *c. acc. praeter p. 1073, 7* [adversus]; *17* [contra]; *ad sensum cf. et p. 1071, 64*): *i. q. iram, animi inflammationem, affectum, maledicta sim.* (*conceptis verbis*) *effundere in alqm.* (*alqd. p. 1073, 11*):

[*K.-M.*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

TER. Ad. 312 *velim* illam . . . familiam dari mihi obviam, ut . . . hanc iram in eos -am omnem (*cf.* PRVD. perist. 12, 23 in iugulum Pauli Nero . . . furorem [*sc. necare iubens*]). 510 requiram fratrem, ut in eum haec -am ([*v.* DON. *ad l.*]. Hec. 515 porto hoc iurgium ad uxorem . . . atque in eam hoc omne quod mihi aegrest, -am. CIC. Mil. 78 ne odio . . . inflammatus libentius haec in illum -ere videar quam verius. CONC.[S] IV 2 p. 50, 28 eum . . . inique h. omnia adversus . . . monachos -uisse). CIC. Phil. 5, 20 in me apsentem orationem ⌊ex⌋ ore (⌊⌋ *om. D*) impurissimo -uit. AVG. civ. 6, 6 p. 255, 20 D. in quos liberius quod sentis -as; *seq.* dicis (*cf. p. 1072, 68*). epist. 108, 15 p. 628, 23. c. Iul. op. imperf. 6, 17 p. 1538[extr.] omnia illa, quae in vituperationem divini operis -uit. c. Petil. 3, 2, 3 p. 162, 28 maledicta . . . in me iratior quam consideratior Petilianus (*cf.* SVLP. SEV. dial. 3, 15, 2 Brictio . . . plenus insaniae -it [*v. p. 1070, 48*] in Martinum mille convicia [GREG. TVR. Iul. 30 p. 576, 28 in sanctum dei]. GREG. TVR. Franc. 5, 5 p. 196, 11 -it [-uit *D 4; v. p. 1070, 52*] in me plenus furore obprobria mille). *al.* RVSTIC. Conc.[S] I 4 p. 96, 23 contra nos -ant verba (*gr.* ἐμέτωσαν). Ⓘ in '*resultativum*': DRAC. Orest. 461 nutritor Orestis -it in gemitus voces et verba doloris (*i.* '*erumpit in g.*').

b *significantius: scripta edere* (*imagine vomendi praevalente l. 22. 26; adversative [cf. p. 1072, 81]: l. 24. 25*): PLIN. nat. 14, 148 *Antonius* ante proelium Actiacum id volumen (*sc. de ebrietate sua*) -uit *eqs.* ([*antea*: edito]. HIER. adv. Pelag. prol. 2 p. 497[B] novum. in Os. 3, 11 p. 915[B] adversum nos). LACT. inst. 5, 2, 4 tres libros . . . contra religionem nomenque Christianum (HIER. c. Vigil. 3 p. 341[C] l. . . . quos inter crapulam stertens -uit *Vigilantius [v. supra l. 20]*. *aliter* [*sc. instinctu divino pulsum quasi effundere*]: PRVD. apoth. 593 pandite librum, -uit spirante deo quem sanctus Esaias).

2 *notione prorsus debilitata fere i. q. ostendere*: TERT. pudic. 8 p. 234, 6 cum putaveris recte conciliasse temperamenta colorum (*Gel.*, saecu- *trad.*) *in vestibus purpura oculandis* . . ., mox utroque corpore et luminibus expressis errorem omnem traducta (-um *cod.*) diversitas -et (*v. Hoppe, Synt. u. Stil, p. 186*).

II *c.* ***nota abominandi, proiciendi, repudiandi:*** *i. q. quasi exspuendo a se abigere* (*cf. etiam p. 1072, 16*): **A** *aliquem: fere i. q. proicere*: ITALA apoc. 3, 16 (Priscill. tract. 1, 33 p. 28, 1) quoniam tepidus es, -ēris ab ore domini ([= VVLG. incipiam te -ere ex ore; μέλλω σε ἐμέσαι]. *cf. ad h. l.*: HIER. epist. 31, 3, 2. HESYCH. in lev. 18, 24—26 p. 1016[D] [*syn.* renueret, respuere]. PROSP. in psalm. 111, 5 p. 323[C] ex ore suo. APRING. in apoc. 3, 15 a corde [*syn.* proiciendos]. *et al.*). VVLG. lev. 18, 25 ut terra -at habitatores (18, 28 *bis.* 20, 22 [*opp.* intraturi]; *hebr. ubique est hif.* הֵקִיא '*exspuere*', '*eicere*'). **B** *rem: i. q. repudiare, spernere*: AMBR. in psalm. 118 serm. 13, 25, 3 p. 296, 10 -et . . . et reiciet sermonem tuum stultus, qui *eqs.*

euōnymos, (-on), εὐώνυμος. *nomen arboris cuiusdam Lesbiae*: PLIN. nat. 1, 13, 38 ostrys, -os (-us *d T*, de -o *a*). 13, 118 nec auspicatior *est* in Lesbo . . . arbor, quae vocatur -os (*M*, -imus *a*; eno- *rell.*), non absimilis Punicae arbori *eqs.* (*cf. Theophr. hist. pl. 3, 18, 13 τὸ δ' εὐώνυμον καλούμενον δένδρον κτλ.*).

? CIL III 14206[10] Deo Vertumno domino aram **ēvōtam** Zipas Margulas v. s. l. m. (*sic ed.; sed* FΛOTΛM [*i.* '*factam*'?] *lapis; cf. Fredrich, AM 33, 1908, 44*).

LVCIL. 545 Alcmenam . . . ⟨He⟩lenam (*Scal., Marx*; Ledam *al.*; len-, men- *trad.*) ipsam . . . ⟨κού⟩ρην (*Τυρὼ al.*) **eupatereia⟨m⟩** (-an *codd. Non. p. 26, 5*) aliquam rem insignem habuisse: verrucam, naevum *eqs.* (*cf. Hom. Z 292, χ 227 et v. Marx ad l.*).

eupatoria, -ae *f.* (*v. l. 61*) *et* **eupatorium,** -ī *n.* (-on *v. l. 62*), εὐπατόριον. *scribitur*: epa-: *l. 77*; opa-: *l. 77*; *praeterea* eopatur-, ipatur-, eupatur- (PS. APVL. *l. 76*) *in* GLOSS. (*v. l. 68. 69. 81 et cf. Thes. gl. em. s. v.* argemonia). *fem.* -a (*sc.* '*herba*'): PLIN. *l. 70 bis. 72* (*cf. gr. Diosc. 4, 41 εὐπατόριος· πόα ἐστὶ κτλ.*). *acc.* -on: PS. APVL. *l. 79*. *gen.* -ri: *l. 77*. [*ex coni.*: PLIN. *l. 72*. *cf. et* MARCELL. med. 36, 12 † cuateri drag. I (-i *vel* elateri *Heraeus*). PELAGON. 288 (= VEG. mulom. 2, 116, 2) *trad.* silpotorium *sim. i.* sil? (*dub. coni.* -um; *cf. Heraeus, WklPh. 34, 1917, 708*).] **1** *i. q. herba* '*argemonia*' ('*Agrimonia Europaea*' *L.*; *cf.* GLOSS. III 589, 58 eupaturio radix agrimoniae [*al.*] *et v. Stadler, RE VI 1162, 4 sqq.* *compon. c.* '*sarcocolla*': GLOSS. III 595, 15 sarcocola -turium [*al.*]. *adhibetur praecipue in med.*): PLIN. nat. 1, 25, 29 -a I. 25, 65 -a quoque regiam auctoritatem habet, caulis lignosi *eqs.* (*sc. a Mithridate Eupatore. v. l. 61*). 30, 121 cum radice -ae (*Sillig.*, lupatoria, lapath- *trad.*). PELAGON. 463. VEG. mulom. 1, 59 saxifragae, -i, meliloti. 3, 13, 2. MARCELL. med. 22, 12 -i . . . piperis paria ⟨pondera⟩ (22, 31. 43 PLIN. VAL. 2, 17). PS. APVL. herb. frg. p. 220, 19 H.-S. ([-turi *M*, -urio *L*; -tori *β*] = *Marcell. med. 20, 115, ubi* euforbi; *v. p. 1076, 8*). DIOSC. 4, 38 de opatorio. epatori frutex *eqs.*

2 *i. q. herba* '*marrubium*': PS. APVL. herb. 45, 28 H.-S. *herba marrubium* a Graecis dicitur prasion, alii -on (-potyrior *Ca*), alii filopaes (φιλόπαις) *eqs.* ([*gr. Ps. Diosc. Vind. 3, 105 πράσιον, οἱ δὲ εὐπατόριον*]. *inde* GLOSS. III 538, 65 -turio id est marrubio subventano [*cf. Thes. gl. s. v.* marrubium]).

eupetalos (*acc.* -on *p. 1074, 2*), εὐπέταλος. *i. q.* '*pulchra folia habens*'; *nonnisi subst.*: **1** *frutex quidam ex chamaedaphnes genere*: PLIN. nat. 15, 132 quod da⟨ph⟩noides vocatur genus in nominum ambitu est: alii . . . Pelasgum, alii -on (*D*[2], eupta- *D*[1]*FG*, eutha- *Ea*), alii stephanon Alexandri vocant ([*cf. Diosc. 4, 146 εὐπέταλον*]. PS. APVL. herb. 58, 7 H.-S. dafnoides . . . alii diglosson, alii -os [*om. βγ*]. *v. vol. V 1, 35, 75 sqq.*). **2** *gemma quaedam*: PLIN. nat. 1, 37, 58 -os, eureos *eqs.* 37, 161 -os (eul- *B*[1]) quattuor colores habet, caeruleum, igneum, minii, māli. *v. et Orph. lith. 230 εὐπέταλον . . . λᾶαν.*

? **euphēmēsis,** *εὐφήμησις (*an* -isis *ab* *εὐφήμισις?). *fere i. q. bonum omen, fausta precatio*: FVLG. Virg. cont. p. 84, 2 *Vergilius* in parte . . . extrema *octavae eclogae* tetigit -femesin (*Helm*; efenuesin *PU*, ef(f)enuesion *rell.*; *seq. Verg. ecl. 8, 105 sqq.* [*cf. vs. 106* bonum sit]). *v. et l. 14.*

? **euphēmēticus,** (-a, -um), εὐφημητικός. *i. q. bene fausteque ominans*: FVLG. Virg. cont. p. 84, 10 primus *liber* . . . georgicorum est . . . astrologus et in parte postrema -femeticus (*sic Helm*; ef(f)emericus, efemuicus *trad.*; *cf. p. 656, 54 sq. et v. supra l. 9*).

euphēmia, -ae *f.*, εὐφημία. *acc.* -an: *l. 21. 25.* *i. q.* '*euphemismus*' (*t. t gramm., sc. vocis malum omen significantis per boni ominis appellationem aversio; syn.* antiphrasis *l. 23. 25*): SACERD. gramm. VI 461, 23 astismos fit tribus modis: per -an (-femia *B*) ac si dicimus fata Parcas, quod non parcant, . . . per cacemphaton . . . per similitudinem (*cf.* 462, 14 antiphrasis est, cum ponitur verbum bonum pro malo; malum tamen significatur ut Parcae ab eo quod non parcant et Eumenides *eqs.* . . . antiphrasin alii -an vocant).

[**euphēmismos** (εὐφημισμός). *vox gr. aut trad. aut ed.; e. g.*: DON. Ter. Andr. 204 p. 93, 6. 568 p. 181, 14 (-femismon *trad.* [-sem- *C*]). Hec. 206 p. 228, 9 (-femis mori *C*, -phemismon *V*). Phorm. 491 p. 460, 6 *al.* SERV. georg. 1, 278 (cateufemismon *lbr.*). Aen. 4, 57 (*litt. lat. FNLHM*). *al.*]

[z]**euphōnia,** -ae *f.*, εὐφωνία. *scribitur*: euf-: PRISC. gramm. II 122, 3 *K* (125, 10). III 11, 5 *G al.* GRAMM. suppl. 177, 8. *v. infra l. 57. 59. 70. p. 1075, 6. 15. 17.* aeuph-: PRISC. gramm. II 122, 3. 128, 6 *R.* eoph-: *eiusdem cod. G* II 481, 29. 525, 10. 565, 23 (v *suprascr.*). *vox gr.*: QVINT. inst. 1, 5, 4 (*v. infra l. 47*). MACR. exc. gramm. V 639, 33. *vox maxime* GRAMM. (*inde a* DON. *l. 64. p. 1075, 9. 27*). [*ex coni. certa*: *p. 1075, 18.*]

i. q. bonus, gratus, iucundus sonus; suavitas pronuntiationis sim.: **1** *strictiore usu* (*t. t. gramm. [rhet. v. p. 1075, 30]; praecipue de vocalitate in declinandis, derivandis, formandis vocab. observanda, ut fere singularum vel litt. vel syll. soni suaviter edendi spectentur; de sonorum iucunditate certae locutioni, dictioni per se propria*: *p. 1075, 28.* *audacius fere i. q. suavitas oris [sc. linguae externae recte pronuntiandae adaptati]*: *p. 1075, 33*): **a** *absolute ponitur*: *α notabiliora quaedam*: Ⓘ *signific., defin., interpr.* (*cf. et* QVINT. inst. 1, 5, 4 vocalitas quae εὐφωνία dicitur: cuius in eo dilectus est, ut inter duo, quae idem significant . . . quod melius sonet malis [*v. infra l. 56*]): AVG. gramm. V 517, 1 sq. observemus ut nec -am applicemus ad regulam aut -am reiciamus. nam -a, id est suavitas bene sonandi, admissa est . . . ut aspera temperet *eqs.* (*cf.* CLEDON. gramm. V 47, 12 [*ad* DON. *infra l. 64*] -am . . . intellegimus potius suavitati quam rationi obsequi [*ibid.*]. ISID. orig. 3, 20, 4 -a . . . suavitas vocis). CLEDON. gramm. V 47, 16 -a suavis dictio gratiam augens ([GLOSS.[L] IV Plac. E 14 -a vocis sonus suavis]. *cf.* EXPLAN. in Don. gramm. IV 513, 20 -am . . . ut quod suave auribus videbatur, hoc dicerent *auctores*). PRISC. gramm. II 9, 16 -am (euf- *A*) . . . quam nos sonoritatem possumus dicere (GLOSS. II p. XIV sonoritas, bonus sonus *eqs.*). 47, 29 sqq. (euf- *K*). III 463, 14 -a id est sonus. GRAMM. suppl. 212, 26 causa -ae (*v. p. 1075, 22*) . . . postponitur '*cum*' *pronomini pers.*: sonorius enim est 'mecum' quam 'cum me'.

Ⓘ *de ratione ac vi, quae inter* '*-a*' *et alias notiones in vocum formatione (sim.) vigentes intercedit*: *opp.* 'analogia', 'ratio' (*coni. infra l. 80*), 'regula': DON. gramm. IV 379, 2 -am in dictionibus plus interdum valere quam analogiam vel regulam praeceptorum (DIOM. gramm. I 307, 21. *cf. l. 67. 82*). SERV. ecl. 6, 2 propter -am contempsit *poeta* ius regulae *eqs.* ([*sc.* '*Thalia*' *pro* '*Thalea*']. *cf.* Aen. 7, 683 hic -am secutus est [*sc.* '*Anienem*' *ponens*], nam Ennius 'Anionem' [*ann. 603*] dixit iuxta regulam. CONSENT. gramm. V 354, 17 [euf- *L*]. 354, 29 *in abl. sg., gen. pl.* ['*vase*', '*vasorum*'] -ae ratio varietatem regulae attulit [*v. p. 1075, 23*]. 356, 16 *al.* PRISC. gramm. II 565, 23 multa . . . quae r. exigit . . ., sive -ae causa deficiunt sive quod in usu non sunt [III 11, 5 'meus' . . . secundum regulam vocativum *debet* . . . facere 'o mee', -ae causa duas e breves in i longam convertit. *v. p. 1075, 15*]. *al. v. l. 65*). CHAR. gramm. p. 227, 18 B. retinentia formam generis sui (*sc. verba in perf.*) -ae potius quam rationi succumbunt, ut 'video vidi' *eqs.* (*inde* DIOM. gramm. I 348, 25 potius consuetudini vel -ae quam r. [FRG. Bob. gramm. V 562, 40; *antea*: fixas et certas regulas. *cf. p. 1075, 3*]. *cf.* PRISC. gramm. II 51, 5 quamvis -a et ratio . . . abicit 's' antecedente 'x' [*sc.* '*exequor*']. *v. et l. 53. 71*). CLEDON. gramm. V 47, 17 -ae potius quam analogiae (CONSENT. gramm. V 363, 27 sqq. *in controversia* analogiam primo requiremus, ex qua quae portio eligenda sit, per -am iudicabimus [*sc. sec. analog. et* '*senati*' *et* '*sena-*

[K.-M.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

tūs'] ... hic ... iudicet -a, quae voces aptiores ... decentiores sint; ... certante ... analogia variis exemplis id quod pulchrius est eligit -a. PRISC. gramm. II 43, 17. *cf. et p. 1074, 65*). *comp.* 'consuetudo', 'usus' (*cf. et p. 1074, 73. 78. opp. l. 7*): DIOM. gramm. I 351, 2 consuetudo -am captans 'v' litteram subtrahit *eqs.* ([*sc.* '*adicram*' *pro* '*adiveram*']. GLOSS.^{L} Corp. E 348 -fonia consuetudo. *sim.*: SERV. Aen. 1, 616 'adplicat' secundum ... usum per 'd' ... scribitur ... secundum -am per 'a' tantum [*i.* '*aplicat*']).

β generalia: DON. gramm. IV 390, 22 '*tenus*' propter -am subicitur (*sc. voci* '*pube*') et facit 'pube tenus' (SERV. georg. 1, 262 MACR. exc. gramm. V 628, 34 EVTYCH. gramm. V 455, 31 CASSIOD. gramm. VII 212, 8 *al. v. et l. 37. p. 1074, 66*). CHAR. gramm. p. 14, 23 B. *cum* 'stō', 'do' ... si conferatur 'dico', 'curro' ... item producta 'o' ..., diiudicari poterit quam sit aliud absurdum, aliud per -am gratum. DIOM. gramm. I 308, 4 (euf- *A*). SERV. Aen. 1, 30 -ae causa (8, 77. PRISC. gramm. II 17, 18 hiatus vel -ae c. 18, 13. 30, 13 -ae c. ... 'Agchises', 'agceps'. 122, 3. 305, 17 sive metri sive -ae [euf- *G*] c. [III 448, 2. 511, 31. GRAMM. suppl. 104, 25; coponie *trad. al.*]. 372, 6 -ae ... c. concisio facta est mediae syllabae [*sc.* '*nutrix*' *pro* '*nutritrix*'. *al.*]. 437, 21. III 47, 25 tam -ae quam differentiae c. [GRAMM. suppl. 125, 13]. *saepe. v. p. 1074, 72.* POMP. gramm. V 243, 3 hoc contemptum est causa -ae [PRISC. gramm. II 461, 25. *v. et p. 1074, 60*]. *cf.* SERV. auct. Aen. 8, 641 -ae gratia). Aen. 1, 480. 5, 522 -ae ... ratione ([GRAMM. suppl. 77, 19. *v. et p. 1074, 71*]. *cf.* PRISC. gramm. II 507, 21 -a, cuius ratio apud Graecos ... observantissimos eius servata est *eqs.*). *al.* PRISC. gramm. II 49, 20. *passim.*

b *acced. gen. subi.*: DON. Ter. Ad. praef. 1, 1 p. 3, 6 *fabulam* potuit ... Terentius 'Fratres' dicere, sed ... Graeci nominis -am perderet (*v. p. 1074, 42*). EVSTATH. Bas. hex. 6, 2 p. 922^{B} non ... consuevimus verborum instructuras vel -am pronuntiationis excolere, sed honestam significationem nominum *praeferimus* (*gr. p. 121^{A} τὸ εὔηχον τῶν φωνῶν, opp. τὸ εὔσημον*). SIDON. epist. 5, 5, 2 velim dicas, unde ... hauserunt pectora tua -am gentis alienae (*cf. 1* sermonis te Germanici notitiam tanta facilitate rapuisse. *v. p. 1074, 44*).

2 *liberius: fere i. q. honestas et decentia in significando*: HIER. epist. 106, 23, 1 in Graeco repperisse vos dicitis (*sc. psalm. 39, 9 ἐν μέσῳ τῆς κοιλίας μου*) 'in medio ventris mei' ... sed propter -am apud Latinos 'in corde' translatum est (*item* in Eph. 4, 29 p. 513^{B} pro ... 'ad aedificationem opportunitatis' ... quod dicitur Graece *τῆς χρείας*, in Latinis codicibus propter -am ... interpres ... posuit 'ad aedificationem fidei'. *v. l. 9*).

euphōnos (*v. l. 51*) *et* **euphōnus,** (-a,) -um, *εὔφωνος*. *vox gr.*: AVR. Fronto p. 105, 5 N. DON. Ter. Eun. 554 p. 389, 15 (*-φωνότερον* [*sic et* SERV. Aen. 12, 95; euf- *AS*, eufont-, eufonont- *sim. al.*]). 1065 p. 489, 18 (*adv. -ως*). [*ex coni.: l. 51. 54 (?).*] *i. q. bene sonans, venusti et suavis soni*: 1 *techn.* (*gramm. et rhet. cf.* GLOSS. I p. 162 -fonus foenustas locutionis): LVCIL. 1168 (= FORTVN. rhet. 3, 6 p. 124, 8) ut quae verba magis sonantia sunt, ea potius conlocemus, quae Lucilius -a (*BP*, euf- *D*) appellat, id est quasi vocalia (*cf. Marx ad l.*). DIFF. gramm. VII 525, 23 praeverbium est -on (*Fabric.*, -phemion *ed. Asc.*), adverbium et vitiosum et fictum est. [2 *trslt. i. q. ἀνδρεῖος?* (*opp.* psellus *i. q.* '*lingua haesitans*' *pro ἄνανδρος?*): IVV. 6, 365^{9} lanista, in cuius numero longe migrare iubetur psellus (*v. l. 52*; psill- *trad.*) ab -o (-pholio *O*; *v. Housman ad l.; alia tamen alii*).]

euphorbēa (-ia), **-ēum** *v.* euphorbium.

***euphorbium,** -(i)ī *n.*, *εὐφόρβιον*. *de scriptura*: euf- *saepe*: CHIRON, MARCELL. med. *praeter* 8, 17 (*ex* SCRIB. LARG., *v. infra l. 76*). THEOD. PRISC., ORIBAS.; *in var. lect.: v. l. 77. 81. 84. p. 1076, 7.* -forv-: *v. l. 69. 81 sq.* *de formis*: *fem.* -phorbēa (-ia; *sc.* '*herba*', *v. l. 81*): PLIN. nat. 1, 25, 38 (-i- *d?*). 5, 16 (-i- *l. v.*). 25, 77. 145 (-bii *T*). 27, 2 (-i- *d?*). SOL. *infra l. 81* (-ia *l. v.*). -phorbēum: PLIN. nat. 25, 143 (-i- *R?*, *E*). 26, 54. 118. *masc.* -forbius: ORIBAS. *p. 1076, 12.* *gen.* -bi: SCRIB. LARG. *infra l. 77.* MARCELL. med. *ubique* (*praeter* 8, 79. 22, 13 -ii). *pl. n.* -a: SER. SAMM. *infra l. 84.*

nomen herbae cuiusdam sucosae (*in Mauretania imprimis nascentis, quam ex Euphorbo Iubae regis medico appellatam tradunt* [*de re v. Stadler, RE VI 1171, 12 sqq.*]): 1 *de origine, nomine, natura* (*cf. et* ISID. orig. 17, 9, 26 -um [-forvi- *D*] dictum, quod eius sucus oculorum acuat visum; *v. infra l. 78*): PLIN. nat. 5, 16 *Iuba* prodidit ... *in Atlante* gigni herbam ... -eam (-iam F^{2} *Eaop*) nomine, ab inventore medico suo appellatam (25, 77 invenit ... rex Iuba *herbam*, quam appellavit -eam medici sui nomine [*fusius describitur*]). 27, 2 Scythicam herbam ... et -eam (-phorherbam *V*) *eqs.* (*cf. Diosc. 3, 82 εὐφόρβιον*). 2 *de herbae contra varios morbos usu*: SCRIB. LARG. 38 p. 19, 8 (= MARCELL. med. 8, 17) hyaenae fellis p. ✳ I, -bi p. ✳ I. 67 p. 29, 22 -um (euf- *R*) aqua dilutum. PLIN. nat. 1, 25, 38 -eae genera II, medicinae IIII. 25, 143 facit claritatem ... -eum inunctis *oculis* (*v. l. 70. 82*). 25, 145 de -eae (-bę *E; v. l. 61*) suco (MARCELL. med. 8, 79 de s. marrubii, rutae ..., -forbii. *cf.* SOL. 24, 9 herba -ea [euf- *RCNH*, euforuea *MG*, -forbia *SA*, -foruia *LP*] copiosa, cuius sucum ad ocularium proficit claritatem [*cf. l. 79*]). 26, 54 Vettonica ... -eum vel agaricum (*cf.* 26, 118; prob- *Er*). SER. SAMM. 1001 conveniunt acidis -a (euf- *AB*) mixta fluentis *eqs.* PLIN. med. 3, 31 p. 105, 2. PELAGON. 48 inulam, -um ... vino decoque (*Hippiatr. gr. I p. 357, 24 εὐφόρβιον*). VEG. mulom. 1, 15, 3 *al.* CHIRON 55 p. 20, 23 -um d. I, piperis grana IX (961 p. 287, 16. MARCELL. med. 7, 17 -forbi. *al.*). 857 p. 260, 23 -i ... adarcem (MARCELL. med. 25, 22 -forbi, adarces uncias singulas. CAEL. AVR. chron. 5, 2, 39 aspergines ... ex nitro et adarce et -o. *al.*). *al.* MACR. Sat. 7, 5, 26 suco papaveris admiscetis -um (euf- *P*). MARCELL. med. 1, 38 -forbi. 20, 34. 115 nardostachys, iunci seminis, -forbi (*v. p. 1073, 76*). 28, 19 -forbi permodicum. *al.* THEOD. PRISC. eup. faen. 18 p. 20, 2. 67 p. 70, 2 -forbii quippiam pulveris. log. 34 p. 132, 10 unguentis calidioribus et mordentibus ... -forbii. *al.* ORIBAS. syn. 1, 17 p. 819 de -forbiu. -forbius purgat ... humores (*gr. p. 27, 1 -ον*). *al.*

? POL. SILV. nom. anim. chron. III p. 544, 13 (*inter natantia*) exocitus, **eufratis,** scorber, ecinais (*vid. esse nom. pr.* Euphrates; *v. Schuchardt, Ztschr. Rom. Phil. 30, 1906, 720 et cf. Onom.*).

[ANON. med. ed. Piechotta 164 calligines ... deterget *anagallis* ... nefreticis, epaticis et **eufreticis** sucus eius emendat (*vid. depravatum ex* 'nefreticis' *anteced.; an* e<n>fr<ac>ticis *sc.* '*emphraxi iecinoris laborantibus*' ?).]

[AMM. 22, 8, 33 Graeci dicimus ... noctem **eufrónēn** (*i. εὐφρόνην*) *trad., pro voce gr. ed.*]

euphrosynus, -um, *εὐφρόσυνος*. *i. q. hilaritatem afferens, laetificus*: 1 *epitheton Mercurii*: CIL VI 522 sacrum Mercurió epulóni -ó (*v. p. 703, 83*). 2 *nomen herbae q. e.* '*buglossos*': PLIN. nat. 25, 81 *buglosso* praecipuum *est*, quod in vinum deiecta animi voluptates auget et vocatur -um (*cf. Diosc. 4, 127 καθιέμενον εἰς τὸν οἶνον εὐφρόσυνον δοκεῖ εἶναι*).

? **euplia,** -ae *f.* *nomen herbae*: PLIN. nat. 1, 25, 81 -a I. 25, 130 ea quam -am (*VRa*, -piliam *dTx*, eucliam *Salmas. [sic et altero loco] ex Theophr. h. pl. 9, 19, 2 εὔκλειαν κτλ.*) vocant *eqs.*

LVCIL. 991 **euplocamō** (*dat., i. εὐπλοκάμῳ*) digitis discerniculumque capillo (*v. Marx ad l.*).

eupolidēus *sim. v. Onom.*

euporistos, (-on) *et* **euporistus,** -um, *εὐπόριστος*. -per-: *infra l. 50.* *decl. lat.: gen.* -orum: *infra l. 43; abl.* -is: *infra l. 43. 44.* *graece gen. pl.* -on: THEOD. PRISC. *infra l. 53. 55. 56 (vv. ll. ubique; de libro); infra l. 50 (cf. et tit. infra l. 48).* *i. q. facilis paratu et acquisitu* (*t. t. med. de medicam. quae facile et absque ullo labore possunt parari [cf. def.: l. 42 sq.; syn.* praesentaneus: *infra l. 48]; praeter infra l. 43 pro subst.*): 1 *de ipsis medicamentis, remediis*: THEOD. PRISC. eup. faen. 3 p. 4, 2 ut facilibus potius naturalibusque remediis ... medicinam salubrius ordinarem, hoc est -is (-ium *rbc*): suco tritici *eqs.* 73 p. 76, 14 -orum (& por- *B*) sequentium ... beneficia. ORIBAS. eup. 2, 1 A 40 p. 441 de -is ... omnium herbarum ... dicendum. ALEX. TRALL. 1, 10 aliud -on. recipe *eqs.* 2 *de libris vel scriptis, quibus parabilia medicamina collecta, descripta, enumerata sunt* (*cf. tit. libr.*: THEOD. PRISC. -on [*lat.: e. g. eup. faen. 1 p. 1, 5* praesentaneae libellos medicinae]; ORIBAS. -on. *v. et* ALEX. TRALL. 1, 72 Apollonius ... -periston, si sanari potest, ait *eqs.* [*gr. codd. Mf: ἐν ... τῷ Ἀ. εὐπορίστῳ εὗρον, sed rell.: ἐκ τῶν Ἀπολλωνίου εὐπόριστον, εἴπερ κτλ. i.* '*facile ad intellegendum est*']): THEOD. PRISC. log. 29 p. 127, 9 addes ... adiutoria de graeco -on (-o *V*, -a *r*; exponton *g*) compendiosa (*ad rem cf. eup. faen. 1 p. 1, 6*). 103 p. 204, 10 *ustionis in ano* remedium in -on (-o *rB*, eoproristo *V*) nostro invenies (*sc. 81 p. 86, 14 sqq.*). gyn. 1 p. 224, 7 duobus libris ... faenomenon -on (-o *Br*) officium, logicam disputationem.

PS. VEN. FORT. vita Leob. 16, 56 *vir apostolicus* angelicae ... castitatis candore ... dealbatus omniumque virtutum copia ditatus et **euprepiā** (*ab εὐπρέπιος, vix ad subst. εὐπρέπεια ref.*) decoratus vitā (*cf.* GLOSS. III 494, 55 **euprepius** decorus).

CIL XIV 603, 7 d. m. Aristiae Nicareteni ... coiugi ... benemerenti ... **eupsȳchī** (*i. εὐψύχει*) Nicarete, udis (*i. οὐδεὶς*) athanatos (656; *v. p. 1005, 68.* INSCR. christ. Diehl 852 [*coemet. Priscillae*] Καρice, -i. *v. Diehl, RhM. 62, 1907, 404*).

PHILVM. med. 2 p. 127, 22 cum omnibus ... pomis panis manducandus est; natura enim sunt **eupt(h)arta** (*i. εὔφθαρτα*, -ptarda, eoptarda, -carpa *al. trad.*), i. e. facile corruptibilia.

CIL V 2787^{5} (*Patavii*) Q. Magurius ... Ferox ... A(quis) A(poni) dicavit **eurās** VIII et pertic. uncinor. XII n. CCLIX ('*plane obscura*' *Dessau nr. 5202 [cf. et p. 665, 48 sq.]; de circulis vinclis sim. aeneis ad* '*perticam*' *quolibet modo defixis cogitat Buecheler, RhM. 58, 1903, 319 sq. coll. Poll. 1, 146 [BC, θύραι c. rell. Bethe; i. τὰ ... τῷ ἄξονι ἐγκείμενα σιδήρια]. unde male intellecta adscivit Ruggiero, diz. epigr. II 2171^{b}*). '*an* eoras *i. αἰώρας?*' *Heraeus.*

euraquilo, eurauster *v.* euro-. **eurēmaticus** *v.* heure-.

PLIN. nat. 1, 37, 58 *gemmae* eumithres, eupetalos, **eureos,** eurotias *eqs.* (37, 161 -os [*om. a*, eun- *d*] nucleo olivae similis est, striata ..., non adeo candida).

eurēsilogus *v.* heures-.

eurīnus, (-a, -um). *ab* eurus (*cf.* austrinus). *i. q. ex regione euri veniens* (*de vento; fort. i. q.* '*euronotus*' *p. 1077, 1 bis; adi. l. 83, subst. p. 1077, 1 bis*): COLVM. 11, 2, 14 Cal. Feb. ... ventus -us et interdum auster cum grandine est (11, 2, 43 Idibus Maiis ... auster

[K.-M.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

aut -us, interdum *eqs.* [*item ibid.* XVI et XV Cal. Iunias -us vel auster]).

? PLIN. nat. 21, 119 unum iunci genus quod **eurīpicēn** (*sic Barbarus e Diosc. 4, 52, 2 ἡ δὲ Εὐριπικὴ σχοῖνος* [*at v. var. lect.; e. g. τρίτη*]; tripicen, trepicen [-em] *trad.*) vocant *eqs.* *v. Onom.*

eurīpidēus (-īus) *v. Onom.* Euripides.

eurīpus, -ī *m.*, εὔριπος. u-: *v. infra l. 56.* -ryp-: *v. infra l. 47*; -rup-: *v. infra l. 9. 76.* *breviatur in* INSCR. eurip(o): *v. infra l. 66 sqq.* NOT. Tir. 113, 79 stagnum ... eurupes, canalis (*v. infra l. 38*). GLOSS.[L] III Abstr. EV 6 piscina longa (*cf. infra l. 41*). GLOSS. εὔριπος. *inde a* CIC. (*v. infra l. 17. 23. 43*), OV. (*infra l. 75*). *v. Onom., ad quod eos locos relegamus, quibus vox de freto illo Chalcidico usurpata (v. infra l. 16 sqq.) pro mero nom. propr. adhiberi videtur.*

1 *i. q. angustiae maris, fretum:* **a** *usu stricto de freto Chalcidem a Boeotia seiungente (cf. infra l. 24. p. 1078, 8 sq. et v. supra l. 12):* CIC. nat. deor. 3, 24 Chalcidico -o ... freto Siciliensi ([*v. infra l. 24*]. *cf.* LIV. 35, 39, 1 in Chalcidis [*M?*, Chalcide *codd. pl.*] -o). PLIN. nat. 4, 71 in -o ... Euboico.

b *liberius de variis quibuslibet marium faucibus (spectatur inprimis aestus fluctusve: v. infra l. 23. 32. 33 [inde per comparat. infra l. 34]. syn.* fretum: *infra l. 23. 28; cf. et infra l. 30*): CIC. Mur. 35 quod ... fretum, quem (*v. app. cr.*) -um tot motus ... habere putatis (*tangi videntur et fr. 'Siculum' et -us 'Chalcid.'; v. supra l. 17*). PLIN. nat. 2, 219 Tauromenitani -i. 4, 75 *ab Hellesponto* porrigitur ... tenuis -us ... ad Priapum (*cf.* AVSON. Mos. 290 mediis -us ubi undis Europae ... Asiaeque vetat concurrere terras). 9, 50 in -o Thraci[d]i Bospori (*syn. postea* freti). 9, 51 M passibus medii interfluentis -i (*sc. inter Byzant. et Chalced.*). AVSON. 298, 21 Pario contectum marmore fontem -i fervere freto (*cf. supra l. 22*). SCHOL. Stat. Theb. 7, 420 *Corinthii* -i incolunt partem. AMBR. hex. 4, 7, 30 -i cum exundent *eqs.* (*ex Bas.; cf.* EVSTATH. Bas. hex. 6, 11 p. 934[A] -orum ... meatus refluus. *ibid.*[B] [*gr. p. 144*[B] *αἱ περὶ τοὺς εὐρίπους παλίρροιαι ... οἱ ... εὔριποι*]). *in comparatione (v. supra l. 21):* CHALC. transl. 53[A] illa (*sc. prima corpora*) quattuor velut in -o fluctuante iactari ([*gr. τὰ τέτταρα γένη σειόμενα κτλ.*]. *cf.* comm. 353 p. 377, 4 [*allata vers. lat.*] -um quidem silvam cognoscimus).

2 *de rivo arte facto, i. q. canalis, aquae ductus, fossa, alveus sim. (tam in usus varios [publicos v. e. g. infra l. 54. 83 sqq.] quam in hortorum, domorum sim. amoenitates [inde per alleg. de deliciis: infra l. 69] constructo; potius de piscina [coniunct. infra l. 59]: p. 1078, 4. 13 sqq. [cf. de piscium -o: infra l. 53]; v. etiam supra l. 10. cf.* CIC. leg. 2, 2 ductus ... aquarum, quos isti Nilos et -os vocant): **a** *in universum:* **α** *proprie:* LIV. 44, 11, 4 ab altera *Cassandreae* parte -us est (*v. Weissenborn-Müller ad l.*). VITR. 7, 5, 2 *in ambulationibus* pinguntur ... portus, ... litora, flumina, fontes, -i (-yp- *HG*, ey- *S*), fana *eqs.* (PLIN. nat. 35, 116 lucos, nemora, ... piscinas [*v. l. 59*], -os, amnes *eqs.*). SEN. epist. 55, 6 platanona medius rivus ... -i modo dividit (*cf.* PLIN. epist. 1, 3, 1 quid platanon opacissimus? quid -us viridis et gemmeus? quid ... lacus?). 90, 15 qui -os subito aquarum impetu implet aut siccat *eqs.* (*vix ad b β, l. 83*). PETRON. 36, 3 garum ... currebat super pisces, qui tamquam (*v. adn. cr.*) in -o natabant (*v. supra l. 42*). PLIN. nat. 5, 63 Mareotis lacus ... -o e Canopico ostio mittit[ur] ex mediterraneo ⌊commercia⌋ (⌊⌋ *Detlefs.*, -o *trad.*; *cf. Mart. Cap. 6, 675* fissurae). 6, 99 (u- *DF*[1]*R*). 9, 170 *Lucullus piscinas* maiore impendio quam villam exaedificaverat, -um et maria admisit (*cf. Varro rust. 3, 17, 9* maritumum flumen). 36, 123 abundantiam aquarum in publico, balineis, piscinis, -is, domibus, hortis *eqs.* (*cf.* TERT. bapt. 5 p. 205, 20 fontes ... rivi et in balineis piscinae et -i in domibus. *v. supra l. 48*). FLOR. Verg. p. 183, 4 arborum amoenitate, -orum frigore (*cf.* HIER. epist. 3, 4, 3 -orum [riparum *l. v.*] amoenitate). SIDON. carm. 22, 208 (*de piscina*) fusilis (*seq.* lacu; *v. quae seq.*). *nota 'ab -o' pro loci indicatione adhibitum (inc. tamen qualis canalis significetur):* CIL XV 106[a] (*a. 123*) ex pr(aedis) C. C(uriati) C(osani) C(aepionianis) ab -o (*ibid*[b] ab -rip(o). 107 [*a. 123*] ex pr(aedis) Sent(i) ... ab -rip(o). 108 [*a. 126*] ab -rip(o). 110 [*inter a. 138/161*] ex pr(aedis) imp. Antonin(i) Aug., ex fig(linis) ab -rip(o), opus *eqs. cf. Dressel, p. 25 et ibid. adn. 2*). **β** *alleg.* (*cf. supra l. 40*): ANIAN. Chrysost. hom. 7, 6 p. 1049[init.] est ... periculosius, quod ... immane illud perditionis pelagus -um delectationis appellant.

b *specialia quaedam:* **α** *de canali illo Virginis Aquae thermis Agrippianis proximo (vid. in 'stagnum A.' influxisse; cf. Jordan-Hülsen, Topogr. I 3, 580 sq.; Richter, Topogr. p. 241):* OV. Pont. 1, 8, 38 gramina ... Campi pulchros spectantis in hortos (*sc. Agrippae*) stagnaque (*i. 'stagnum Agrippae'*) et -i (-rup- *A*) Virgineusque liquor. SEN. epist. 83, 5 *ego* tantus psychrolutes, qui Kalendis Ianuariis -um salutabam, qui anno novo ... auspicabar in Virginem desilire *eqs.* FRONTIN. aq. 84 *ex Virgine* operibus publicis sedecim quinariae *tot*, ... in quibus per se -o, cui ipsa nomen dedit, quinariae CCCCLX. *hic addendum videtur:* INSCR. NotScav. 5, 1908 p. 327 (*Romae*) ad Tiberim ... ad -u⟨m⟩ ... ad piscina⟨m⟩.

β *in circo (de re v. Daremb.-S. I 1192; Jordan-Hülsen l. c. 122. 127; Pollack, RE VI 1284, 29 sqq. cf. et supra l. 10. 51):* **Ⓘ** *proprie de canali, lacu:* PLIN. nat. 8, 21 Caesar ... -is harenam circumdedit (*sc. circi max.*), quos Nero ... sustulit (*cf.* SVET. Iul. 39, 2 in gyrum -o addito). 8, 96 *hippopotamum* et quinque crocodilos ... aedilitatis ... ludis M. Scaurus temporario -o ostendit. LAMPR. Heliog. 23, 1 fertur in -is vino plenis navales circenses exhibuisse. **Ⓘⓘ** *metonymice: significatur ipsa 'spina' (sc. cum piscinis): cf.* LYD. de mens. 1, 12 (*Κίρκη*) τὸ ... *μέσον αὐτοῦ* (*sc. ἱπποδρομίου*) *ἐποίησε ξυλουργές, ὀνομάσασα ... -ον ἐκ τοῦ θαλαττίου ἴσως -ον* (*v. adn. cr.; -ιππ- P. cf. p. 1077, 16*). *huc spectare vid. etiam:* ANTH. 3, 6 (*Asterii subscr. in Verg. cod. M*) tempore quo penaces (*i. 'pinaces'?*) circo subiunximus atque scenam -o extulimus. TERT. spect. 8 p. 10, 2 (*ex Suet., cf. p. 337, 4 R.*) *Mater Magna* illic praesidet in -o (*antea:* delphines, obelisci; *seq.* metas). adv. Hermog. 31 p. 160, 7 theatrum et circum; scaena ... erat talis ... et statuae super -um. ANTH. 197, 13 (*de circensibus*) his (*sc. metis*) -us quasi magnum interiacet aequor (*seq.* obliscus). SERV. auct. Aen. 9, 702 in circo falae dicuntur divisiones inter -um et metas. SIDON. carm. 23, 360 (*in curruum certamine*) vos ... campus clauserat ... arte factus, per quem longam ... duplamque muro -us sibi machinam tetendit. CASSIOD. var. 3, 51, 8 -us maris vitrei reddit imaginem, unde illuc delphini ... aquas influunt (*seq.* obeliscorum).

euroaquilo, (-ōnis) *m.* *ab* eurus *et* aquilo. euraqu- (*cf.* eurauster *l. 30*) *est gr. in εὐρακύλων* (*v. l. 25*). *i. q. ventus e regione et euri et aquilonis flans:* VVLG. act. 27, 14 ventus typhonicus qui vocatur -o (*gr. ὁ καλούμενος εὐρακύλων* [*l. v. εὐροκλύδων*]; *v. l. 23 et cf. Hahn, Rom u. Romanismus, p. 263 adn. 9. inde* CASSIOD. compl. in act. 27, 13 p. 1403[C] fortissimus ventus). CIL VIII 26652[c] (*nom. 12 vent.*) septentrio, aquilo, -o; ⟨vu⟩lturnus, eurus *eqs.*

euroauster, -rī *m.* *ab* eurus *et* auster. euraust-: *l. 35 (cf. et l. 22).* *i. q. ventus a dextra parte austri ad eurum versus oriundus, 'euronotus':* SVET. frg. p. 230, 6 -r (-ri *B*) calidus ventus a dextris intonans austri ([*cf.* ISID. nat. 37, 3]. ANTH. 484, 19 euronotus [*v. infra l. 62*] cui [*sc. noto i. austro*] dexter adest, quem nomine mixto -um [*ORB*, -austr- *D*, -r////istrum *g*] Latia dixerunt voce Latini. ISID. orig. 13, 11, 3). ISID. orig. 13, 11, 6 -r dictus, quod ex una parte habeat eurum, ex altera austrum.

euroborus (*vix* -bore-: *v. l. 42. 45*), -ī *m.* (*pro adi. l. 43*). *ab* eurus *et* boreas, boreus. eoro-: *l. 45* (*cf. et l. 42*). **1** *de vento, qui inter eurum et boream flat* (*syn.* caecias): VEG. mil. 4, 38 p. 155, 7 *ab orientali cardine* oritur ... subsolanus; huic a dextera iungitur caecias sive -us (eoro- *MQL*, roboros *Π*; -eus *Oudend., vg.*), a sinistra eurus *eqs.* **2** *vice adi. de regione: i. q. ad mediam inter septentriones et orientem p. spectans:* IORD. Get. 5, 30 *Scythia* in extremis Asiae finibus ab Oceano eoroboro (euro- *OB*, eboreo *A*) in modum fungi ... tenuis, post ... latissima ... forma extenditur.

? VITR. 1, 6, 10 circa solanum carbas *flat* ..., euri vero medias partes tenentis in extremis **eurocirciās** (euri c. *GS*[c], euri certias *H*) et volturnus (*cf. κιρκίας pro καικίας Liddell-Scott s. v.*).

euronotus, -ī *m.*, εὐρόνοτος. -noth-: *v. l. 59. 63.* *vox gr.: l. 58 (v. et l. 54. 59).* GLOSS. -us εὐρόνοτος. -um austrum. *de vento a sinistra euri dextraque noti partibus spirante; cf.* 'euroauster' (*syn.* volturnus: *l. 57; pro regionis indicat.: l. 63*): SEN. nat. 5, 16, 6 a meridiano axe -us (*gr. litt. Gercke*) est; deinde notus, latine auster *eqs.* (*cf.* PLIN. nat. 2, 120 alii ... addidere ... inter eurum notumque -um [GELL. 2, 22, 10 tertius ventus, qui ab oriente hiberno spirat — 'volturnum' Romani vocant —, eum ... Graeci mixto nomine quod inter eurum et notum sit, εὐρόνοτον appellant. *inde* APVL. mund. 13 p. 319; -um *B*, -nothum *rell.*; *gr. fere edd.*]. APVL. mund. 11 p. 315 -us ille qui inter notum atque eurum medius effringit [*gr. π. κόσμ. 4 p. 394*[b]*, 33 -ος δὲ ὁ μεταξὺ εὔρου καὶ νότου*]. ANTH. 484, 18 *v. supra l. 34*). OROS. hist. 1, 2, 99 *Pachynum promuntorium* respicit ad -um (-th- *BA*; *cf. l. 53*).

[**eurōstia** *leg. vid.* GLOSS. III 516, 54 *pro* eirospanosoe valitudo lagor (*cf.* III 291, 39 *εὐρωστία νόσος* valitudo languor), *ita ut* v. *ad* -a, l. *ad* nosos *pertineat.* *an* ar(r)ostia *i. ἀρρωστία?*]

eurōtiās. *ab εὐρώς* (*cf. εὐρωτιάω*). *nomen gemmae:* PLIN. nat. 1, 37, 58 eupetalos, eureos, -s (*om. FE*). 37, 161 -s situ (*i. εὐρῶτι*) videtur operire nigritiam.

eurōus, (-a, -um). *ab* eurus *aut ab* **εὐρῷος* (*cf.* arctous; eous). *i. q. orientalis, e regione euri veniens (fere pro genet. 'euri': l. 75):* VERG. Aen. 3, 533 portus *Veneris* ab -o fluctu curvatus in arcum ([*cf.* SERV. auct. *ad l.*]. *inde* GLOSS.[L] I Ansil. AB 83 ab -o⟨o⟩ fl. ab ea parte, unde eurus fluctus facit). PRISC. periheg. 871 ferit zephyrus *Arabiam* ..., Persica ... flatus -i litora turbant (*cf. Dionys. periheg. 930 ἔλλαχ(εν) ... Ἀραβίη ζέφυρον, Περσὶς δ' εὔροιο κελεύθους et v. l. 71*).

***eurus,** -ī *m.*, *a gr. εὖρος (saepius laudatur origo vocis graeca: v. e. g. p. 1079, 27. 32. 37. at cf.:* SEN. nat. 5, 16, 4 -us ... quem nostri vocavere vulturnum ..., sed et -us iam civitate donatus est et nostro sermoni non tamquam alienus intervenit [*cf. p. 1079, 31*]). *de etym.:* VITR. 1, 6, 11 ea re quod ex auris procreatur ab Graecis εὖρος videtur esse appellatus. GELL. 2, 22, 7 nominatur -us ficto vocabulo, ut isti ἐτυμολογικοὶ aiunt: ὁ ἀπὸ τῆς ἠοῦς ῥέων (APVL.

[*K.-M.*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

mund. 13 p. 319 NON. p. 50, 18. ISID. orig. 13, 11, 4 -us eo quod ab ἠῶ fluat *eqs.*). NOT. Tir. 110, 83. GLOSS. nomen venti, latine subsolanus, flat ab oriente. -us εὖρος ἄνεμος. *legitur (tam sg. quam pl.) inde a* FVR. ANT., BELL. Alex., SALL., VERG. [*ex coni.*: TIB. 1, 4, 44 (arcus *trad.*). *v. et l. 52.*] *v. Onom.*

nomen venti (fere noxii, frigidi, cf. e. g. l. 52. 64) flantis ab oriente hiberno ([*v. l. 17 sqq.*]. *de regionibus ventorum v. Kaibel, Herm. 20 [1885], p. 579 sqq. et Steinmetz, de ventorum descript. ap. Gr. Romanosque [Diss. Gött. 1907]. delineationem etiam invenies in comment. ad Manil. 4, 591 Wageningen. saepius pro quovis vento adhibetur, v. e. g. infra l. 60. 63. cf.* SERV. auct. georg. 3, 382 [*v. p. 1080, 13*] -o pro 'vento' accipere debemus [SCHOL. Verg. Veron. *ad eund. l.* nunc -um non suo nomine significavit, quia ab oriente flatus illius est, sed per metalepsim quemcumque ventum dixit; attamen aquilonem proprie accipiemus]. *hic illic personate; e. g. l. 45 sq.*):

1 *de ipso vento*: a *notabiliora quaedam (ad defin. sim. pertinentia)*: α *venit*: (I) *ab oriente brumali (verno l. 20)*: VITR. 1, 6, 5 *conlocatus* inter solanum et austrum ab oriente hiberno -us (SEN. nat. 5, 16, 4. PLIN. nat. 2, 119 brumali. NON. p. 50, 18 hiemali). *al.* GELL. 2, 22, 7 ab oriente verno, id est aequinoctiali. *cf. et supra l. 1 sq. 14.* *natura mundi prorsus inversa*: OV. Ib. 33 pars eadem caeli zephyros emittet et -os *eqs.* CLAVD. 25, 58 -us ab occasu, zephyrus se promat ab Indis. (II) *ex sinistro latere subsolani (cf. schema ventorum, quale exhibet* VITR. 1, 6, 13): SVET. frg. p. 230, 1 R. -us ex sinistro latere veniens subsolani ... terram nubibus inrigat ([ANTH. 484, 14 [*de ventis*] nubifero flatu laevum latus inrigat -us, dorica quem simili designat nomine lingua]. VEG. mil. 4, 38 p. 155, 8 *subsolano* a sinistra -us sive vulturnus. ISID. orig. 13, 11, 3). β *synonyma*: *idem ac 'vulturnus' esse dicitur (alius v. l. 34)*: SEN. nat. 5, 16, 4 *v. p. 1078, 79.* COLVM. 5, 5, 15 -o quem incolae vulturnum appellant. 11, 2, 65. PLIN. nat. 2, 119 volturnus ... hunc Graeci -um appellant (18, 338). AMPEL. 5, 1. VEG. mil. 4, 38 *v. supra l. 28. al.* (*disting. 'vult.' ab -o*: *Suet. frg. p. 229, 7 R.* v. qui et caecias vocatur dexterior subsolani. *al.*). *i. q. 'subsolanus' (cf. supra l. 3)*: APVL. mund. 13 p. 319 idem ἀφηλιώτης a Graecis, subsolanus a nostris solet dici. SCHOL. Stat. Theb. 2, 4 illi (*Graeci*) -um, nos Africum (?) vocamus (*cf.* SERV. Aen. 3, 571). AMPEL. 5, 1 -us, idem apeliotes (*cf. l. 35*).

b *in universum*: α *-us per se ponitur*: FVR. ANT. carm. frg. 5 spiritus -orum viridis cum purpurat undas. BELL. Alex. 9, 4 qui (*-us*) multos dies continenter flabat (OV. met. 7, 664. PLIN. nat. 12, 87 circa brumam, -is tum maxime flantibus. *al.*). VERG. georg. 1, 453 denuntiat *sol* igneus -os (*opp.* caeruleus pluviam). 2, 239 hibernis ... flatibus (LVCAN. 1, 219 madidis. AMM. 18, 9, 2 *al.*). 3, 277 non, -e, tuos neque solis ad ortus *eqs.* (*sic in alloc.*: VERG. Aen. 1, 140 OV. epist. 11, 14 *al.*). Aen. 1, 383. 8, 223 fugit ... ocior -o ([12, 733]. *sic, prov., ut vid.*: HOR. carm. 2, 16, 24 [*in vss. interpol.? at cf. Latte, Philol. 90, 1935, 298*]. SIL. 2, 173 STAT. Theb. 6, 521. PAVL. PETRIC. 6, 147 -o ocior. *sim.*: SIL. 3, 292 velocior -is [CLAVD. 1, 100]. SIL. 4, 6 volucri ... citatior -o. NEMES. ecl. 4, 14 rapidis ... fugacior -is. *cf.* HOMER. 734 Thracas equos ... quos nec praecederet -us). *al.* HOR. carm. 1, 25, 20 hiemis sodali ... -o (*Bentley*, hebro *trad.*). 4, 4, 43 (*v. Heinze ad l.*). *al.* PROP. 3, 5, 30 OV. epist. 7, 42. met. 1, 61 -us ad auroram ... recessit *eqs.* ([*cf.* SEN. Ag. 482 LVCAN. 4, 61 ADNOT. Lucan. 4, 63]. *cf.* trist. 1, 2, 27. PACON. carm. frg. 1 eo⟨o⟩ oceano Hyperion fulgurat -o). met. 8, 2 noctis ... fugante tempora Lucifero cadit -us (LIV. 25, 27, 11 cadente ... -o, qui per dies aliquot saevierat *eqs.*). *al.* GERM. 425. COLVM. 11, 2, 15 III Id. Feb. -us (*cf.* 11, 2, 65. 84. AVSON. 332, 15 Iulius ... mare temperet -is). LVCAN. 1, 141 primo ... sub -o. 6, 265 se tollentibus -is. *al.* PETRON. (?) frg. 35 (= ANTH. 694), 5 effugit -o, cum calidus tepido consonat igne rogus (focus *Binetus. al.*). CALP. ecl. 4, 100 certe deus *hinc* expulit -os. *al.* VAL. FL. 1, 594 (*i. ventos*). *al.* SIL. 6, 525 *al.* IVV. 14, 186 qui summovet -os (*sc. gelidos*) pellibus inversis. *al.* FLOR. epit. 2, 6, 16 AVIEN. Arat. 878 *al.* CLAVD. carm. min. 31, 59 mitibus -is aequora pacari (*sc. quo prospere utatur, qui ab Aegypto Mediolanium profecturus est*). DRAC. laud. dei 2, 161. *et al.*

β *aut coniungitur opponiturve unus vel alter ventorum aut enumeratur in serie ventorum (v. p. 1080, 7)*: VERG. georg. 1, 371 cum -ique zephyrique tonat domus ([*seq.* boreae de parte. *sim. tres*: Aen. 2, 418 z. ... notusque et laetus eois -us equis. VAL. FL. 1, 639 *al.*]. Aen. 1, 131. CIRIS 25 levis alterno z. concrebuit -o [APVL. mund. 13 p. 319 z. -o contrarius]. LVCAN. 2, 676 ANTH. 235, 2 *al.* *cf.* OV. am. 2, 11, 9 z. -osque timebo et ... borean *et* ... notum [*sic iidem quatt.*: OV. ars 2, 431 GERM. frg. 5, 8 SEN. Ag. 476 STAT. silv. 3, 245. *cf. sim.*: OV. epist. 11, 14 aquiloni (*pro 'b.'*). *pro 'noto'*: MANIL. 4, 591 auster. SEN. Herc. O. 114 Africus. COLVM. 10, 76 cauri]. *et al.*). Aen 1, 85 una -usque notusque ruunt creberque procellis Africus ([*sim. tres*: Aen. 1, 110 aquilo. AETNA 170 boreae]. TIB. 1, 5, 35. PROP. 3, 15, 32 -us ... adverso desinit ire noto. OV. am. 1, 4, 11. SEN. Herc. O. 729 nives ut -us solvit aut tepidus notus. VAL. FL. 1, 639 STAT. Theb. 6, 310 AVIEN. orb. terr. 847. *cf. quattuor*: SEN. Phaedr. 1129 culmina ... -os excipiunt, excipiunt notos, insani boreae minas *et* ... corum [SIL. 9, 493]. *et al.*). DIRAE 38 boreae ... vires, ... -us ..., Africus (*cf.* SIL. 4, 322). HOR. epod. 10, 5 ut ... auster *eqs.*, niger rudentes -us ... fractasque remos differat ([*seq.* insurgat aquilo. *cf.* STAT. silv. 3, 3, 96 boreas ... -us atrox ... auster. Theb. 5, 705]. PROP. 2, 26 b, 35 saevus ... -us ... frigidus a. OV. met. 7, 659 CELS. 6, 8, 2. COLVM. 3, 12, 6 vel [3, 24, 3]. *et al.*). IVV. 10, 180 in corum atque -um solitus saevire flagellis *Xerxes. et al.* *in variorum ventorum serie (cf. p. 1079, 24 sq.)*: SEN. Ag. 482 LVCAN. 4, 61. 5, 608. AVIEN. Arat. 1693 (*gr. 933* εὔροιο). CIL VIII 26652° (*inter nomina 12 ventorum*) *v. p. 1078, 28. et al.*

epitheta selecta: spectantia: ad ortum, regionem: Aeolius: OV. am. 3, 12, 29. Eous: STAT. *v. infra l. 36.* AVIEN. orb. terr. 1056. *cf. p. 1079, 71.* Phoebeus: SEN. Herc. O. 666. Rhipaeus: VERG. georg. 3, 382 (SERV. *ad l.* vento Scytico. *cf. p. 1079, 11 sqq.*). *ad naturam, qualitatem*: animosus: VERG. georg. 2, 441. aquosus: HOR. epod. 16, 54. ater: SIL. 17, 250. atrox: STAT. *v. supra l. 3.* clarus: RVT. NAM. 1, 541 tempora navigii ... reparaverat. durus: AVIEN. Arat. 1693. enormis: OPT. PORF. carm. 12, 11 *v. p. 601, 21 sqq.* flavus caput -us harenā *multā*: VAL. FL. 1, 613. gravis: AETNA 321 CORIPP. Ioh. 2, 255 *al.* indomitus: EPIST. Sapph. 9. inimicus: PALLAD. 2, 13, 6. insanus: SIL. 6, 175 insano saevior (*cf. p. 1079, 46 sqq.*). levis (*cf.* mitis *p. 1079, 65*): AVSON. 418, 15. niger: HOR. *v. supra l. 2.* VAL. FL. 2, 365. nubifer: LVCAN. 2, 459 SIL. 10, 322 STAT. Theb. 1, 193. placidus: CORIPP. Iust. 2, 321. praeceps: VERG. georg. 4, 29 OV. met. 11, 481. pulcher: AVIEN. orb. terr. 153. rapidus: GERM. frg. 4, 159 8, 111. NEMES. *v. p. 1079, 50.* CLAVD. 1, 100. *cf.* rapiens mare: SEN. Thy. 360. saevus: PROP. *v. supra l. 4.* sicciorem ... tepidioremque: PLIN. nat. 18, 338. sonans: CORIPP. Ioh. 3, 104. *cf.* sonorus: BOETH. cons. 2 carm. 4, 4. trux: OV. met. 15, 603. tumidus: OV. am. 1, 9, 13. violentior: VERG. georg. 2, 107. volucris: SIL. *v. p. 1079, 50.*

2 *de caeli regione*: a *usus latior: ad significandam caeli regionem*: MELA 3, 89 oras ad -um sequentibus. LVCAN. 8, 812 quidquid in -o regnorum boreaque iacet. 9, 420 cum communiter istae (*Europa et Libye*) effundunt zephyrum, boreae latus illa (*Asia*) sinistrum contingens dextrumque noti discedit in ortus -um sola tenens. PLIN. nat. 4, 55 in -um ventum Strophades *sitae.* STAT. Theb. 2, 379 latus Eoos Ephyres quod vergit ad -os. OROS. hist. 1, 2, 13 promunturium Caligardamana, cui subiacet ad -um insula Taprobane. 1, 2, 55 Moesia ab oriente habet ..., ab -o Thraciam, a meridie *eqs.* (*item* 1, 2, 57. 58. 63. 68 ab -o et meridie). 1, 2, 61 Italiae situs ... in -um tenditur (SIDON. epist. 2, 2, 16). GREG. TVR. Franc. 8, 17 p. 336, 29 ab utraque ... parte, id est ab -o et zephyro. b *usu strictiore: apud poetas i. q. oriens*: VAL. FL. 1, 538 regio, quae virginis aequor ad Helles ... immenso descendit ab -o. SIL. 15, 80 captivo ... ab -o. CLAVD. 8, 649 *quantus celebrabitur* per Zephyri (*i. occidentis*) metas Hymenaeus et -i (*cf.* INSCR. christ. Rossi II p. 244 nr. 3, 1 quisquis ab occiduo properas h⟨u⟩c quisquis ab -o). 22, 417 extremo Phoenix procedit ab -o (carm. min. 31, 15). carm. min. 27, 2 trans Indos -umque.

deriv.: eurinus (*cf.* eurous). *compos.*: euroaquilo, -auster, -bor(e)us, -circias?, -notus.

eurythmia, -ae *f.*, εὐρυθμία. *i. q. apta et conveniens dispositio, convenientia sim. (in architect. praeter l. 60 [de hominis corpore pro exemplo operum -ae sumpto])*: *cf. def.*: VITR. 1, 2, 3 -a est venusta species commodusque in compositionibus membrorum aspectus. ... efficitur cum membra operis convenientis (-tia *trad.*) sunt altitudinis ad latitudinem ... et ad summam omnia respondent suae symmetriae. VITR. 1, 2, 1 architectura ... constat ex ordinatione ... ex dispositione ... et -a (eyrith- *x*) et symmetria et decore et distributione. 1, 2, 4 uti in hominis corpore e cubito pede ... ceterisque particulis symmetros est -ae qualitas, sic est in operum perfectionibus (*v. l. 52 et cf. l. 70*). 6, 2, 5.

eurythmos, -on, εὔρυθμος. *i. q. concinnus, convenienter vel temperate, aequali numero compositus (de gestu hominis [fere i. q. 'decens'] l. 69; de corpore l. 70 [opp. arythmos]. in sent. dub.*: CHAR. gramm. p. 377, 12 B. in spatio rythmos, quod est quantitatis, ut cum dicimus -on esse, interdum est via haec ipsa): FORTVN. gramm. VI 282, 22 sq. est ... rhythmus ... in corporali motu. cum ... histrio indecenter signum aliquod expressit, arythmos dicimus, ⟨cum⟩ decenter, -os (*ibid.* si fuerit aequalitas corporis modice temperata, -os; inaequalitas vero ... arythmos appellatur [*insere vol. II 744, 6*]. *v. l. 60*). *l. 68 sq. vix adv.* (*i.* arythmōs ... -ōs).

euschēmē. *adv. ab* euschemus, εὔσχημος (*cf.* εὐσχημόνως). *fere i. q. decore*: PLAVT. Mil. 213 euge, -e (eus *Paul. Fest. p. 61*) hercle ⌊astitit⌋ (⌊ ⌋ *v. adn. cr.*) et dul⟨i⟩ce et comoedice (*cf. Trin. 625* haud ineuscheme astiterunt).

eusebēs, (-ēn *v. l. 81*), εὐσεβής. 1 *de gemma quadam*: PLIN. nat. 1, 37, 58 eurotias, -es *eqs.* 1, 37, 161 -es ex eo lapide est, quo traditur in Tyro Herculis templo facta sedes, ex qua pii facile surgebant. [2 *in religione* (*cf.* GLOSS. II praef. p. XIV -sebis pietas): AVG. civ. 10, 1 p. 403, 23 D. ut ... deus ipse dicatur pius, quem ... Graeci nullo suo sermonis usu -en (*sic trad.*; εὐσεβῆ(ν), -σεβεῖν *edd.*) vocant *eqs.* (*seq.* εὐσέβειαν, *v. l. 84*).]

[**eu^{s}ebian** *fere codd.* AVG. civ. 10, 1 p. 404, 1 D. (eos- *s. scr.* τh *C*, theo- *e*; εὐ- *sive* θεοσέβειαν *edd.*). *vox gr. ibid.* p. 403, 16. 24. *cf. l. 82.*]

[K.-M.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

1. eusŏmus, (-a, -um), εὔσωμος. *i. q. corporosus, corpulentus* (*v. vol. IV 998, 3. 51*): VINDIC. epist. ad Pentad. p. 488, 10 sanguis facit homines boni voti, simplices, moderatos, blandos, -os (-us *P*, eus humos *GU*, seu summos *C*, *om. Vb*; -chymos *vix probab. Rose*) seu ⟨suci⟩ plenos (*cf. p. 1005, 20*). [**2. eusōmum** *sim. v.* euzom- *p. 1082, 60.*]

ᴿ**eustomac(h)us,** -a, -um, εὐστόμαχος. eb-: *l. 16.* -mac-: *l. 14. 16. 17 bis. 18. 19* (*praeterea script. velut* eo-, ae- [*ex* efst-], stom-: *v. l. 14. 16. 19*). *compar. gr.* -chŏterus (εὐστομαχώτερος): *l. 13. 19* (*nota* plus ... -teri). *quod stomacho salubre est, prodest* (*fort. pro gr.* εὔστομος *i.* '*boni saporis*': *l. 15* [*at v. app. cr.*]): GARG. MART. med. 43 p. 185, 15 cydonea plurimi medici -a crediderunt. DIOSC. 1, 119 *mala granata* omne sucu -u⟨m⟩ habet *eqs. ibid.* dulcis -chotera (stomac- *P*) est *quam acra* (*gr. 1, 110, 1* ῥόα πᾶσα ... εὐστόμαχος ... τούτων ... ἡ γλυκεῖα εὐστομωτέρα [*F, Wellm.*; -μαχωτέρα *rell.*; *v. l. 11*]). 2, 7 coclea terrena ebstomaca (aestomaca *P*) est (*gr. 2, 9, 1* -ος). 2, 47 *bis* (*altero loco* -cum; *gr. 2, 70, 1* -ον *bis*). 2, 100 -cu (*gr. 2, 116* -χώτερον). 2, 156 *bulbi* ex terra pingue collecti -ci sunt. est et alterum genus vulbi, plus iste -coteri (eostomaci *P*) sunt (*gr. 2, 170, 1* -ος ... -χώτερος. *v. l. 9*). *al.*

eustȳlos, (-on) *et* -os, -ī (*f., sc.* '*aedes*'; *an* -on, -ī *n.?*, *sc.* '*templum*'). *scrib.* eustil-, et stil- (*i.* efst-), estyl- (cust- *l. 28*). *pro adi. duarum termin.* (*ut gr.*): *l. 26* (species), *l. 28* (aedes); *ceterum pro subst.* (*cf. l. 28*). *i. q. columnas iusto et venusto intervallo habens dispositas*: VITR. 3, 3, 1 species ... aedium ... pycnostylos ... systylos ... araeostylos ..., diastylos ..., -os (et stilos *HG*) intervallorum iusta distributione (*sim.* 3, 4, 3). 3, 3, 5 reddenda ... est -i (-stil- *G*, est- *HS*) ratio quae *eqs.* 3, 3, 10 -i (cust- *H*) ... aedis columnae ... in novem partes altitudo dividatur *eqs.*

? SVET. Dom. 10, 2 Aelium Lamiam *interemit* ob ... iocos, quod post abductam uxorem laudanti vocem suam '**eutactō**' dixerat (*i.* εὐτακτῶ [*sic vulg., probab.*] '*continens sum*' *sc. a muliere me abstineo*).

[**eutaxia** (εὐταξία) *vox gr.* CIC. off. 1, 142 *bis* (*lat. trad.*).]

[**euthalos** *v.* eupetalos, *p. 1074, 3.*]

euth(e)īa, -ae *f.* *ab* εὐθεῖα. *scrib.* eut- (eyt-): *l. 38. 40 sq.* [*gr. ed.* VITR. 10, 3, 1 una *ratio* porrecti, quam Graeci εὐθεῖαν (eutheia(m) *x*) vocitant.] *t. t. mus.*: MART. CAP. 9, 958 (*de agogae generibus*) exhinc in modulando alia -ia (eutia *βARbM*; εὐθεῖα [*ut et l. 40*] *Dick*) dicitur, quod est recta, alia anacamptos ... alia periferes (ἀνακάμπτουσα ... περιφερής *Dick*). *ibid.* -ia (eyti- *βARBM*, eutia *A*; *v. l. 39*) est quae a gravi in acumen erigitur.

euthēniarcha, -ae *m.*, εὐθηνιάρχης. -teniarc-: *l. 46.* *magistratus quidam in Aegypti pagis ad annonam frumenta alimenta (tam militibus quam populo) eroganda curanda administranda institutus* (*v. Rostowzew, RE VII 187, 10 sqq.*): PAP. Preisigke, Sammelbuch 7181 (*a. 220*), 21 Tito Flavio Valeriano -teniarca ⟨O⟩xsoricito. poleis, qui *eqs.* (*gr. 5* ⟨εὐθη⟩νιά⟨ρ⟩χ⟨ω⟩ ⟨τ⟩ῆ⟨ς⟩ ⟨Ὀξυ⟩ρ⟨υγχ⟩ιτῶν πόλεως). PAP. Oxyrh. VIII 1114 (*a. 237*), 7 Marci Aureli Diogenis q(ui) e(t) Hel⟨iodori⟩ ⟨facti euthe⟩n⟨ia⟩rchae (*gr. 22* Ἡλιοδώρου εὐθηνιαρχήσαντος).

eutheriston (*vel* -um; *v. l. 52*) *n.*, εὐθέριστον. *dat. sg.* -o: *l. 59* (*possis et ab* -um, -ī *derivare*). [*ex coni. certa*: *l. 55.*] *i. q. facile demessu* (*de certo balsami genere*): PLIN. nat. 12, 114 arbori *balsami* tria genera: tenue et capillaceā comā, quod vocatur -on (*sic Barb. e Diosc. 1, 19, 1* λέγεται ... τὸ λεπτὸν καὶ τριχῶδες ... εὐθέριστον ... διὰ τὸ εὐχερῶς θερίζεσθαι κτλ. enth- *trad.* [*varie*: -steum *D*¹, -strum *FEa*, epentheriston *M*, henthesiscum *R*²]. *cf. et l. 59*). *ibid.* huic (*sc. generi q. e.* '*eumeces*') secunda bonitas, novissima -o (-tho *D*, enth- *F*, -istro *E*²).

euthygrammos, -on (-us, *v. l. 67*; -a?, *v. l. 68*; -um *fort. l. 68*) *et* **euthygrammum** (*an* -on?), -ī *n.*, εὐθύγραμμος. *de scriptura*: ethy-: *l. 71*; ethi-: *l. 74.* eoti-: *l. 74.* euty-: MART. CAP. *ubique* (*sic et* 6, 711 [*gr.* εὐτύ-]. 6, 712 [-tygrammus *βAALB*, -gramnus *R*, -grammis *M*] *et ibid. postea* [-grammos *codd.*] *vid. pro voce gr. accipiendum esse* [*sic edd.*]; *aliter l. 78*). *v. etiam l. 72. 75.* euti-: *l. 75.* -gram-: *l. 72.* *de formis*: *sg. nom. masc.* -os: *v. l. 71*; -us: *v. l. 74* (*cf. l. 63. 72*). *nom. pl. graeco more* -oe (*fem.*): *l. 75* (*sed lat.* -ae *fere trad.*). *gen.* -i *n.* (*ab* -um?): *l. 78.* *subst. n.*: *l. 78.*

i. q. rectis lineis constans, circumscriptus: **1** *adi. de figuris*: BALB. grom. p. 100, 10 rectus angulus est -os (ethy- *GR*, -gramus *V*, eutygrammus *J*), id est ex rectis lineis comprehensus, qui latine normalis appellatur (*inde* PS. BOETH. grom. p. 411, 20 eotigrammus. p. 413, 10 ethigrammos). CENS. 7, 2 p. 61, 21 (*de fig.*) -oe (eutygrammae *D*, -tigrammę *V*¹) formae sunt, quae rectis lineis continentur. MART. CAP. 6, 712 (*inde a 711 de planis fig.*, -o *accuratius definito*; *v. l. 64*) in his (*sc. polypleuris schematibus*) ... pentagona, hexagona et cetera -i generis continentur. **2** *subst.* (*n.*, *v. l. 68*): *i. q. regula, norma*: VITR. 1, 1, 4 geometria ... plura praesidia praestat architecturae et primum e⟨a⟩ (ex *x*) -i[s] ⟨et⟩ (*Iocund.*) circini tradit usum *eqs.*

SEN. dial. 9, 2, 3 hanc stabilem animi sedem Graeci **euthȳmiān** (*i.* εὐθυμίαν. ey- *A*) vocant ... ego tranquillitatem voco (*an vox gr.? cf.* CIC. fin. 5, 23 [-thimian *E*]. 5, 87 [eythimiam *E*]).

? **eutum** sonum GLOSS.ᴸ V Aa 602 (*cf.* II Abstr. ET 2 etum s. [eu- *A*]. *varia temptata*: ἦχον [*Nettleship*], ⟨acc⟩entum [*Housman*]. *al.*).

ēvulgo, -āvī, -ātum, -āre. *ab* ex *et* vulgare. *i. q. divulgare, in vulgus edere*: **1** *proprie* (*syn.* certiorem facere *l. 11*): **a** *c. obi.*: LIV. 9, 46, 5 *Flavius* civile ius repositum in penetralibus pontificum -vit fastosque circa forum in albo proposuit. TAC. hist. 1, 4 -to imperii arcano, posse principem alibi quam Romae fieri (*epexeg.*; *aliter l. 9*). ann. 13, 19 Octaviae iniurias (*i. divulgare quibus i. affecta esset*). **b** *seq. acc. c. inf.* (*cf. l. 7*): LIV. 44, 27, 13 de captivis actum esse et ipsi -verant et Eumenes consulem ... certiorem fecit. TAC. ann. 13, 9 Nero ... sic -ari iussit: ob res a Quadrato ... prospere gestas laurum fascibus imperatoriis addi. **2** *translate*: *quasi in vulgus dando proicere* (*cf.* vulgare): TAC. ann. 14, 14 ceterum -tus pudor *Neronis* non satietatem ..., sed incitamentum attulit (*seq.* dedecus).

ēvulnero, -āre. *ab* ex *et* vulnero. *scrib.* exv- *praeter l. 27.* *non nisi* -at *et* -anda (virtus). *i. q. exulcerandi vim habere, exulceratorium esse* (*praeter l. 27 absol.*; *gr.* ἑλκωτικός [*aliter l. 27*]; *inde ger.* -anda *fere i. q.* '*exulceratoria*' [*fort. notione aucta i.* '*vehementer*'; *cf. gr.*: *l. 21 sq.*]; *syn.* vulneraticia *l. 23*; *vix sanum l. 26 sqq.*): DIOSC. 2, 161 virtus est illi (*batrachio*) viscida et exvulneranda ([*gr. 2, 175, 1* ἄγαν ἑλκωτική. *v. l. 19*]. 4, 175; *gr. 4, 180* ἑ.). 2, 161 omnes cum folia et radicibus vulneraticia, scaroticia, unde cum dolore exvulnerat (*gr. 2, 175, 2* δύναμιν ... ἑ. καὶ ἐσχαρωτικὴν μετὰ πόνου. *animadvertas gr.* ἑλκ. *dupla ratione et per* '*vuln.*' *et per* '-*at*' *esse versum*). *dub.* (*v. l. 20*): DIOSC. 4, 148 *thapsia* citius visu -at manus et facie (*gr. 4, 153, 2* ἐποιδεῖ γὰρ ... τὸ πρόσωπον καὶ φλυκταινοῦται τὰ γυμνὰ μέρη. *inc.* '-*at*' ἐποιδεῖ *reddat an* φλυκταινοῦται [*l. v.*: citius ebulient *eqs.*]). *cf. et Svennung, Unters. Pallad., p. 428.*

ēvulsio, -ōnis *f.* *ab* evellere (-vulsus). GLOSS. ἀπόσπασις. *legitur ap.* CIC. (*semel*, *v. l. 34*) *et raro ap. recentiores.* **1** *i. q. actio evellendi, extrahendi*: **a** *generatim* (*corporali motu*): CIC. nat. deor. 3, 57 *tertius Aesculapius* primus purgationem alvi dentisque -em ut ferunt invenit (*cf. Lyd. de mens. 4, 142* εὗρε ... ὀδοντάγραν). CLAVD. DON. Aen. 11, 565 p. 502, 9 ('hastam ... vellit') in -e *hastae*. THEOD. PRISC. eup. faen. 41 p. 43, 3 capillorum (unctionem *B*). PLIN. VAL. 4, 28 radicem plantae avulsam colloque suspensam, ... ne terram post -em contingat (*cf.* SALON. in eccles. p. 998ᶜ [*ad eccles. 3, 2* 'plantandi' ... 'evellendi'] de ... plantatione ... -e [*ibid.* arborum aut herbarum]; *seq. interpr. alleg.* [*i.* '*morte*'; *v. l. 45*]). **b** *significantius*: *acced. vi extinctionis, eradicationis* (*v. s.* evello *p. 1010, 6. 1011, 2*; *per hebr.* -e evellere: *l. 45* [*syn.* perditio]): PS. HIL. libell. 8 p. 740ᴮ *morte* per separationem corporis et animae fit finis et -o peccati. VVLG. Ier. 12, 17 evellam gentem ... -e et perditione (*inde* HIER. in Is. 3, 13, 2 p. 160, 2; *v. p. 1010, 14 et cf. l. 41*).

? **2** *i. q. curvatio, conexio* (*si quidem sanum*): CAEL. AVR. acut. 3, 8, 83 vehemens opisthotonia rectiora facit ea, quae nodorum spinae -e arcuata videntur.

ēvulsitio (eb- *a*, -vulsio *e*) τιλμός GLOSS. II 494, 64. *cf.* II 455, 36 τιλμὸς ὀσπρίων **ēvulsitium** haec -o.

ēvulso, -āre. *ab* evellere. [*coni. Svennung, Wortst. p. 76 probab.*] *i. q. evellere* (*v. l. 55*): ORIBAS. syn. 5, 53 p. 92 (*La*) optimum ... medicamen est, ut ... picem utatur et litum ventrem -anti (-vals- *trad.*) traherit (*sc. picem*), adhuc dum *eqs.* (*Ab*: evellere; *gr. p. 265, 9* ἀποσπᾶν).

euych- *v.* euochia. **euxīnus** *v. Onom.*

euzōma *v.* euzomon.

euzōmon *et* -um, -ī *n.* (-os *v. l. 67*), εὔζωμον. -zu-: *v. l. 68. 70*; -som-, -sum-, -sonio: GLOSS. (*v. l. 74 sq.*). *de formis*: *neutr.*: *nom. sg.* -u(m): *l. 70*; *gen.* -i: *l. 72*; *acc.* -on: *l. 67*; *abl.* -o: *l. 68.* *fem.* -a, -ae: DIOSC. *l. 71* (*abl. sg.*). ALEX. TRALL. *l. 77* (*acc. pl.* -as). -os (-us *l. v.*): *v. l. 67* (*fem. ut vid. ex more gr.*).
1 *i. q. suavi, iucundo, bono suco praeditus*; *nonnisi pro certarum herbarum nomine*: **a** *de eruca* (*v. p. 823, 81 sqq.*): PLIN. nat. 20, 126 *erucae* in condiendis opsoniis tanta est suavitas, ut Graeci -on appellaverint (*inde* GARG. MART. 14 p. 148, 2 a Gr. -os [-us *gl*, *gr. litt. b*] nominata). DIOSC. 2, 125 de -zumo (-zo- *P*), id est eruca (*gr. 2, 140* εὔζωμον). 3, 17 *acanthus* folia ... habet ... divisa sicut -zumu ([-o *P*; *gr. 3, 17* ὡς τὰ τοῦ εὐζώμου]. 4, 92 *erigeron* f. h. ... minora ab -a [*gr. 4, 96* εὐζώμου]). *dub. an huc trahatur*: MARCELL. med. 33, 8 -i quae appellatur herba mentiosa, sucum ℞ VI (*ad venerem stimulandam, quae vis erucae propria est*; *cf. 33, 12. 50*). **b** *i. q.* '*semen olusatri*': GLOSS. III 538, 60 -sonio ... semen olesatri (546, 16 -sumo s. oleastri [*sic*]. 561, 2 -somum olissatri s.).

2 *i. q. ius* (*sc. gr.* ζωμός *male aut intellecto aut lecto*): ALEX. TRALL. 2, 73 multas ... -as semper fugere oportet et maxime pinguiores *eqs.* (*gr. 2 p. 403 P.* τοὺς δὲ πολλοὺς ζωμοὺς ἀεὶ φεύγειν κτλ.).

euzōmos (-us) *v.* euzomon, *l. 59.* *K.-M.*

ex (ē) *praepositio.* [*i. q.* ē *in osc.* ee-stint '*exstant*', *gall.* ex *in* exobnus, *hibern.* ess-, as-, *gr.* ἐξ. *W.*] *de quantitate*: VLT. SYLL. gramm. IV 255, 4 ex praepositio brevis est per naturam, sed positione longa fit (PS. ASPER gramm. V 548, 22). *corripitur*: ĕx: TER. Eun. 290 Ad. 40. 988. ĕ: TER. Andr. 302.

[*Rehm*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

scribitur: e e: CIL I² 2, 1221 (= CE 959). a e: CIL VIII 21086. é: ACT. Arv. a. 59, 20. CE 1032, 2 (*s. I*). CIL IX 1783 X 3903. e x́ (?): CIL X 3551. 3618. e x s (*de codd. cf. Heraeus, Quaest. crit. ... de vet. codd. Liv., 1885, p. 37 sq. Martin, Commodianea p. 46*): TAB. triumph. Barberin. IV (CIL I² 1 p. 77; *post a. 40 a.*). CIL I² 2, 2542. CE 428, 9 (*aet. Hadr.*). EDICT. imp. Diocl. 7, 33. 34. CIL II 912 *al.* (*v. ind. p. 1190*). III 7439. 10316. 11796 VI 5353. 8674 VII 67 VIII 23. 257 IX 1778. 2530. 5713 X 5377. XII 849 *al.* (*v. ind. p. 956*). XIII 5174. 8058. 8275. 8622. 11962 a INSCR. Gall. Narb. Espér. 228 INSCR Afr. Gsell I 3121. *et al. suppl. mihi videtur* CE 1967, 5 e⟨xs⟩ aequ⟨o⟩ (*i. equo*) caeleri, *ubi post* e *plus una litt. excidit* (*aliter Engström 186*). e s: CIL XIII 6603 INSCR. Afr. Gsell I 158 INSCR. christ. Diehl 2115. 2480. h e x: CIL III 13384 XIII 11153. e c x: CIL II 2576 (*per errorem lapicidae*: e x e: CIL XV 45 exe pr(aedis); *vid. fuisse* exex *et male corr.* e t [*cf. p. 1085, 39*]: TAB. triumph. Barberin. II [CIL I² 1 p. 77; *post a. 40 a.*] P. Ventidius et Tauro monte et Parthis ... triumphavit [*cf. p. 1098, 16*]). *fine versus dividitur*: CIL II 2470 e|x voto. III 3908. *in tit. haud raro a suo subst. (pron.) non seiungitur, e. g.*: LEX Rubr. (CIL I² 2, 592; *a. 49*) 1, 8 exformula. 2, 22 exdecreto. LEX Iul. munic. (CIL I² 2, 593; *a. 45*) 96 exeis. 137 exquo. *al.* CIL I² 1 p. 195 n. 17 exieis. XI 5939 exsententia. 6146 exaeq(uo). 6240 extestamento. *cf.* PAP. Berol. 611 3, 11 (*cetera verba punctis distinguuntur*) exanim⟨i mei⟩ sentent⟨ia⟩. s *insequens excidit* (*cf.* existo *sim.*): INSCR. christ. Diehl 802 exunto (*i. 'ex sumptu'*) proprio. *item in codd.* (*cf. Heraeus, l. c. p. 37*), *e. g.*: PLAVT. Rud. 1365 exententia. CIC. Flacc. 60 ex ⟨s⟩edibus. fin. 4, 46 ex ⟨s⟩electione (*cf. Madvig ad l.*). PS. AVG. serm. ed. Mai 24, 3 exponte (*'ita codex' Mai*) et voluntate. *dub.*: INSCR. christ. Diehl 756 eita decessit (*i.* e(v)ita [*Diehl*] *vel* bita [*i. vita; Mommsen*]). ex *i.* ex(ornati?) *v. s.* equus *p. 735, 48*.

de formis: e *ante voc.*: CIL III 83 e urbe. *aliter p. 1108, 51.* *ante cons.*: VARRO frg. Scaur. gramm. VII 29, 11 adverbiorum 'ex' et 'ab' posteriores litterae solent demi *eqs.* quando ergo 'ex', quando 'e' dici oporteat ex consequentibus vocabulis animadvertitur. CIC. orat. 158 'ex usu' dicunt et 'e re publica', quod in altero vocalis excipiebat, in altero esset asperitas, nisi litteram sustulisses, ut 'exegit, edixit'. DIOM. gramm. I 414, 31 'ex' et 'ab' ... si sequens verbum a vocali incipiat, integrae proferuntur ..., si sonantes sequantur, extremam litteram perdunt (*sim.* SERV. gramm. IV 419, 21. 442, 25 DOSITH. gramm. VII 417, 10. *cautius* PRISC. gramm. III 47, 11 consonante *sequente ponitur* 'ex' raro ...; 'ab' et 'ex' ... solent ... praeponi, si nulla asperitas vocis prohibeat [*cf.* SCAVR. gramm. VII 29, 15 TER. MAVR. 955]. CLEDON. gramm. 77, 10 aliquando ... consonans sequitur, 'ex praetura'. SCAVR. app. gramm. VII 34, 5. *contra disputat*: PROB. inst. gramm. IV 150, 14 supervacue institutum esse ... siquidem et auctores isdem praepositionibus sine aliqua discretione utuntur [*cf.* AVDAX gramm. VII 355, 3]). PRISC. gramm. III 48, 2 'e' et in appositione et in compositione (*cf. p. 1084, 65*) invenitur ante b d g l m n r et ante u et i loco consonantium positas ... reliquis vero sequentibus 'ex' praeponitur. *usus licentia certis normis circumscribi nequit; cumque in codd. melioribus* e *et* ex *non ita saepe varient* (*e. g.* PLAVT. Merc. 517 CIC. Sull. 71 de orat. 2, 197 orat. 153 VERG. Aen. 12, 134), *inconstantia sine dubio auctoribus ipsis imputanda est; euphonia certe saepe respicitur. secundum singulas consonantes largam materiam praecipue ex Varrone, Cic., Caes. excerptam digessit Neue-Wagener II³ p. 875 sqq.; ante plerasque et* ex *ponitur et* e, *auctoribus leviter tantum inter se differentibus. ante* b CAES., LIV., PLIN. nat., QVINT., SVET. *nihil habent nisi* ex; k *semper sibi deposcit* ex; *ante* z *unico exemplo* CIC. nat. deor. 3, 77 *habet* e; *ante* x *nimirum eadem forma legitur* ITIN. Anton. Plac. rec. A 7 e xenodochio, *quamquam ceteris locis hic libellus quantum vidi habet* ex. *pleraque vocabula apud eundem auct. modo c.* ex *coniunguntur modo c.* e, *e. g.* PLAVT. Amph. 404 ex portu, 412 e portu. *in quibusdam tamen locutionibus maior constantia: legitur* e conspectu *plerumque* (ex: *v. vol. IV 491, 58. 73 sq. 76*), e contrario (*cf.* e contra) *inde a* NEP. (RHET. Her., CIC. *saepius* ex), e medio (ex *e. g.* MELA 3, 1), e regione, e re publica *eo sensu q. e. 'ex utilitate rei p.'* (ex: CIC. ad Brut. 1, 2, 2. 1, 5, 1 LEX de imp. Vesp. [CIL VI 930; *a. 69*] 14 AMM. 15, 5, 4 *al.*), e vestigio (ex: CAES. civ. 2, 25, 6); *contra*: ex senatus consulto, ex sententia, ex tempore (e: CIL I² 2, 2662, 6); *formae pron. pers. monosyll.*: ex me (e: CE 78, 2), ex te, ex se; ex quo *multo saepius quam* e quo (*Neue-Wagener II³ p. 892*). *singulorum auctorum usus valde dispar; formam leviorem praeferunt dactylici* (*item* SEN. trag.) *et maxime elegantissimus quisque: apud* LYGD. *et* PROP. ex *numquam invenitur, semel ap.* TIB. (2, 1, 24 ex virgis [e *Bürger*]) *et* VAL. FL. (1, 547 ex virgine), *raro ap.* SIL. (*4ᵉʳ praeter* ex me, ex se, ex quo), LVCAN., PERS., STAT. *contra* MART. *formam* e *ter tantum habet* (2, 63, 2. 5, 13, 10. 11, 98, 18), IVV. *5ⁱᵉˢ* (*de quibus bis* e medio); *de* OV. *v. Löwe, Die Praep. a, de, ex bei Ovid* (*Progr. Strehlen 1889*), *p. 3 sq.* *ceteri auctores: de* PLAVT. *v. Lodge, Lex. Plaut., usus variat ut et apud* TER.; *ceteros poetas veteres tractavit F. Harder, FlJb. 141 (1890), 771 sqq.*; CATO agr. *semper habet* ex (*v. Schöndörffer. De synt. Catonis [Diss. Königsberg 1885], p. 29*); *de* VARRONE *v. Rößner, De praep. ab, de, ex usu Varroniano (Diss. Halle 1888), p. 57; de* CIC. *v. (praeter Neue-Wagener l. c.) J. Schmidt, WSt. 15 (1893), 237; in* rep. *ante cons. 45ⁱᵉˢ* ex, *16ⁱᵉˢ* e *numeravi; eadem fere proportio in aliis scriptis, nisi quod in* Att. *et* epist. *forma* e *etiam rarius extat; apud* LVCR. *Lachmann p. 47. 58. 97. 202. 296. 303. 375. 411 aliqua sibi observasse videtur; de* CAES. *v. Meusel, Lex.*; BELL. Afr. *excepta locutione q. e.* e regione *semper habet* ex (*v. Wölfflin-Miodonski ad* 60, 2); *de* SALL., *qui non plus quam 7ⁱᵉˢ habet* e, *v. Christ, De abl. Sall. (Diss. Jena 1883), p. 77 et W. Farber, Sall. gegen Cic. (Diss. Tübingen 1934), p. 46*; LIV., VITR., VAL. MAX., SEN., CVRT., COLVM., PLIN. nat., SVET., APVL. *haud ita raro habent formam* e; CELS. *quantum vidi numquam* (*nisi* e regione; *dub.* 5, 27, 12 C), *item* PALLAD., *raro* SCRIB. LARG. (*5ⁱᵉˢ*), MELA, PETRON. (*in prosa 5ⁱᵉˢ et* 55, 6), FRONTO (*bis*), *non saepe* QVINT., PLIN. epist., FLOR.; *de* TAC. *v. Gerber-Greef, Lex. Tac., qui omnium prosae orat. scriptt. maxime adamavit formam* e, *ita tamen, ut in notione causali et normativa (sive modali, i. q. 'secundum') et ipse pleniorem formam praeferre videatur (v. Löfstedt, Komm. p. 89 sq.; ego casu factum esse non excluserim); de* ICTIS *v. V. i. R., fere non habent* e *nisi in locutionibus supra allatis* (*et hic illic* e lege, e re); *inde a* TERT. (*v. Löfstedt, Krit. Bem. zu Tert. apol. [1918], p. 50 sq.; Thörnell, Stud. Tert. IV [1926], p. 21*) *forma* e *exceptis eisdem formulis fere evanuit, vivit tamen ap. eos scriptores, qui elegantiorem cultum adfectant* (*e. g.* ARNOB. nat.). FIRM. err. *habet bis, semel* CHIRON 62 e radice (*Löfstedt, Komm. p. 90; v. et Niedermann, Proben aus der Mulom. Chironis, p. VII 1*), *rarissime* AMM.; *de* IVST. *v. H. Domke, ab, ex u. de bei Iust. (Gymn.-Progr. Breslau 1877), p. 4.* *in titulis* e *praeter formas apicatas (p. 1083, 2) his fere locis legitur* (*cf.* CIL I² *ind. p. 722*): CIL I² 2, 744 (*a. 71*) e lege (LEX Malac. [CIL II 1963; *a. 81/84*] 4, 51 *al.*). FAST. cos. Capitol. (CIL I² 1 p. 20) a. u. c. 386 e plebe (388). FAST. Praen. Dec. 13 (CIL I² 1 p. 237) e lec⟨tis⟩. CIL IV 1754 e fundo. DECRET. decur. Aquil. Ital. (CIL V 875; *a. 105*) 13 e r(e) p(ublica) (CIL II 1256. *cf. p. 1083, 67*). ACT. lud. saec. Sept. Sev. (CIL VI 32332; *a. 204*) 8, 14 e palatio. EDICT. imp. Constant. de civit. Hispell. (CIL XI 5265; *s. IV*) 53 e Tuscia. CIL III 894 e v(oto). VI 8885 e patria. XI 932 e quo. INSCR. NotScav. 1922 p. 146 n. 50 e suo. CE 455, 2. 569, 3. 1531 b, 4. 2151 c, 4. *v. et p. 1083, 71 sq.* *forma* ec *nusquam traditur (contra* ecfero *sim.); male coniectubant L. Müller et Ribbeck in aliquibus locis, ubi* e t *in libris legitur (v. Neue-Wagener II³ p. 868); vestigia incertissima possis invenire his locis*: VARRO rust. 1, 2, 23 nec satione (ex *s. Victorius, alii alia*). CIC. leg. 3, 9 (hęc se *A*, ex se *B*, exe *H*; ec se *Vahlen*). NOT. Tir. 1, 7 ex. *cf.* 20, 35ᵃ ex consilio. 20, 36 ex consilii sententia. 22, 23 ex corpore. 25, 52 ex invidia. 28, 70 ex ingenio. 30, 100 ex parte (31, 6 ex altera p. 31, 11. 60, 87 *al.*). 43, 68ᶜ ex improviso. 58, 87 ex Sion (119, 62).

de notione et usu: *inter praepp. enumeratur* SVET. frg. p. 353, 4. VARRO frg. Scaur. gramm. VII 29, 8 adverbia localia, quae alii praeverbia vocant, quattuor esse: ex in ad ab. 'ex' locum significat unde egredimur. PALAEM. Char. gramm. p. 305, 1 B. quidam 'ex' referunt ad locum unde eximus ... item 'e' praepositio non tantum 'ex loco' significat, quasi 'e caelo', sed et pro eo quod est 'pro' accipitur, cum dicimus 'e re p. est' ... item 'e re est'. PRISC. gramm. III 35, 25 et pro causali coniunctione potest accipi, ut 'ex insidiis illius hoc patior'. 47, 11 'ab' ... et ... 'ex' ... locales et temporales (*cf.* 48, 15) et ordinales ... inveniuntur. AMBR. spir. 2, 5, 42 quod ... ex aliquo est, aut ex substantia est aut ex potestate eius (*cf. l. 63*). GLOSS.ᴸ II Philox. E e ἀπό. III Abol. ED 6 de. GLOSS. II 288, 23 ex ἐκ. *v. et p. 1091, 14. 53. 1110, 23 al.* *de differentia inter* ex *et* ab, *de disputat* VARRO frg. Scaur. gramm. VII 30, 20 *sqq.* (*cf. Wilmanns, De Ter. Varr. libris gramm. p. 215 sqq.*); *de* ab *et* ex DIOM. gramm. I 414, 31 PROB. inst. gramm. IV 149, 35; *de* ex *et* de (per) *prolixe et nimis subtiliter* (*ex occasione loci* Rom. **11, 36 ex** ipso et per ipsum et in ipso sunt omnia) AMBR. fid. 4, 11, 143 *sqq.* spir. 2, 9, 85 *sqq.* (*cf. l. 55*). AVG. nat. bon. 27 p. 868, 7 *sqq.* c. Fel. 2, 17—20 p. 846, 6 *sqq.*

de compositione (*cf. p. 1130, 83*): *forma* (*v. J. Dorsch, Assimilation in den Comp. bei Plaut. u. Ter. [Prag 1887], p. 37 sqq.; Neue-Wagener II³ p. 869*): PRISC. gramm. II 33, 19 quotienscumque 'ex' praepositio praeponitur ... dictionibus a vocalibus incipientibus vel ab ... consonantibus ... c p t s, integra manet (*cf.* VEL. gramm. VII 63, 4. CASSIOD. [*ex Papiriano*] gramm. VII 162, 16 sequentibus b d g l m n ... u et i ... ex litteram amittit [*cf. p. 1083, 48*]). *ante* f *assimilari docetur iisdem locis* (*adde* CASSIOD. [*ex Cornuto*] gramm. VII 151, 21 GRAMM. suppl. 146, 8), *item an littera* s *post* ex *scribenda sit necne* (*cf.* QVINT. inst. 1, 7, 4 CASSIOD. [*ex Papiriano*] gramm. VII 159, 14. *ibid.* [*ex Caesellio*] 203, 14). *de varia vi*: SERV. georg. 2, 65 'edurae' ... ut 'enodes' ... ut e modo minuentis, non augentis habeat significationem (*sim.* PHILARG. georg. 4, 145. CLEDON. gramm. V 77, 10 et auget et minuit. *cf. et* NON. p. 298, 12 'explere' minuere [SERV. Aen. 6, 545 *ex Capro.* DON. Ter. Hec. 755 *v. p. 544, 29 sq.*]. ISID. orig. 7, 1, 9 'excelsus' ... pro 'valde celsus', 'ex' enim pro 'valde' ponitur [10, 82. 88. 91]). PRISC. gramm. III 35, 11 est quando abundant syllabice *praepositiones*, id est auctionis syllabarum causa tantummodo nulla significationis additione, ut 'emori' pro 'mori'. III 35, 27 privationem quoque significat, ... ut 'expes,

[*Rehm*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

exlex' ... et loco adverbii 'extra' fungitur, ut 'exul: extra solum' et 'excludo: extra cludo' (*cf.* III 48, 19 vel privativum est ut 'enervus' ... vel intensivum ut 'enectus enarro eludo' ... vel perfectivum, ut 'expleo exoro efficio ... extendo'). ***graeca: ad verbum expressa*** (*v. et p. 1127, 44*): ITALA exod. 32, 18 (Monac.) vocem pri⟨ncipu⟩m ex vino ego audio (*ἐξαρχόντων οἴνου [an legit ἀρχ. ἐξ οἴνου?]*, VVLG. cantantium). Phil. 2, 23 (cod. d) mox videro quae circa me sunt ex ipsa (*ἐξαυτῆς*, cod. g: ex ipso; VVLG. mox. *cf. p. 1091, 30*). VVLG. Sirach 47, 23 ex Ephraim imperare (47, 21 *ἐξ*). ex ***coniungitur c. verbis gr.***: ***c. gen.***: VITR. 9, 8, 7 ex analemmatos. ***c. dat.***: QVINT. inst. 1, 4, 18 ex *συνδέσμῳ*. 9, 3, 58 ex *συνεκδοχῇ*. ***latina gr. litt. scripta***: *mixtum: Magie, Iuris publici sacrique voc. p. 137 ἐξ ἀποπροτηκτόρων i.* 'ex protectoribus'. *lat. gr. versa: Magie l. c. p. 90 ἐξ ἐπιστολῆς καὶ κωδικίλλων* (*sed* ex epistula [-is] *pro* ab e. *non occurrit*). *p. 104 ἀπὸ ἐπάρχων i.* 'ex praefectis' ([*v. p. 1102, 53*]. *cf. p. 112 ἀπὸ ἐπιτρόπων i.* 'ex procuratoribus'. *v. et l. 13*). *v. et s. v.* excenturio. ***graeca lat. scripta***: *v. s.* 1. ec *p. 23, 34*. *adde*: INSCR. christ. Diehl 3525 ec ton emon. 4903 eccion (*leg.* ecc ton) Augustesion. *legitur inde a* LEGE XII tab. *per totam latinitatem. evanescentis praep. in sermone vulgari sub infimam aetatem vixdum vestigia inveniri possunt; deesse videtur nemini; cf. tamen ALL 8 (1893), 262 de* VVLG. sap.; *Groen, Lex. Anthim.* (*5* ex, *83* de, *12* ab); *Mörland, Oribas. p. 185; Cavallin, Stud. z. Vita Caes. Arel. p. 57 sq.; Turner, Eccl. Occid. monum. iuris antiquiss. I p. 321 nr. 15. p. 323 nr. 50; ne confusionem quidem c.* ab *apud passivum (p. 1104, 79) vel c.* de *i. περί (p. 1122, 35) ausim accipere pro indicio praep.* ex *propriam vim non iam recte esse intellectam. notandum est apud dactylicos praep.* ab *propter formam metro habiliorem aliquanto saepius in usu esse quam* ex (*v. et p. 1127, 78*).

[***variat in codd.*** *c.* a, ab: CIC. Caecin. 2 Pis. 51. rep. 2, 10 (ex *m. 1*, a *corr.*). CAES. Gall. 6, 18, 1 (ab *α*, ex *β*). STAT. Theb. 12, 507. *v. et p. 1102, 81*. *c.* de: RHET. Her. 2, 29, 46 (*v. Kroll, Philol. 89 [1934], 77*). CIC. leg. agr. 2, 34 LVCR. 1, 836. *v. et p. 1089, 15*. *c.* ea *sim.*: PLAVT. Truc. 802 ex (ea *codd.*) te exquiro. CIC. Tull. 22 (ea *trad.*). LVCR. 2, 932 (ea *trad.*). COLVM. 1, 1, 8 (ea *S*). 7, 3, 14 eas oves (ex eovis *trad.*). *al. v. p. 1130, 71*. e *c.* est (*propter compendium* ē; *cf. Friedrich ad Catull. 41, 8*): LVCR. 3, 244 (est *Itali*, e *trad.*). OV. Pont. 3, 9, 33. PLIN. nat. 2, 220 (e *falso trad.*). *v. et p. 1100, 18. 1130, 81*. *c.* et (*sive littera* t *falso addita vel dempta sive propter similitudinem ligaturae; v. et Niedermann, Proben aus der sog. Mulom. Chironis p. VII n. 1; cf. p. 869, 66*): VARRO Men. 452. CIC. leg. agr. 2, 103 (et *trad.*). Mur. 6 Arch. 18. MANIL. 1, 864 (et *vel* in *codd.*). SEN. epist. 117, 32 (et *A B*). *saepe. v. et p. 1083, 15. 1087, 73. 1099, 28. 1125, 4 al.* *c.* in: CIC. Verr. II 2, 39 Manil. 3 VERG. Aen. 11, 526 LIV. 25, 11, 17 SIL. 9, 445 STAT. Theb. 11, 581 IVV. 3, 156. *v. et p. 1122, 73*. *c.* sed: *v. p. 1103, 82*. *falso coaluit c. voce iuxta pos.*: CIC. Att. 10, 11, 2 ex illo (exilio *M*). SEN. epist. 115, 16 misera e (miserae *codd.*) partis (*sim.* COLVM. 3, 2, 26). PLIN. nat. 17, 71 e tam (etiam *codd.*) parvo. 30, 96 e pluribus (exemplaribus *l. v.*). 35, 98 e lacte (flacte *B*, facta *rell.*; *cf.* APVL. met. 5, 27 e re [fre- *trad.*]). 36, 42 ex iis (*B*, extitisse *rell.*). *v. et p. 1089, 62. 1109, 48*. ex *coni. praeterea legitur* ex: PLAVT. Trin. 538 si omnia ex me (a me *A*, mea *P*) audiveris. CIC. leg. agr. 2, 103 (sed *vel* sub *trad.*). LVCAN. 9, 451 liquidas e (se *codd.*) turbine. CIL VI 3584 promotus ex (in *trad.*) leg. v Mac. in leg. I Ital. *suppletur*: PLAVT. Poen. 1189 quasque ⟨e⟩ patria perdidi (*sic post vocab. in* e *desinens*: CIC. Arat. 293 CVRT. 7, 11, 25 COLVM. 3, 10, 3. *et al.*). ENN. ann. 313 ACC. trag. 494 CIC. Cluent. 128. nat. deor. 2, 163 (*add. dett.*). LVCR. 1, 996 CVRT. 4, 1, 16 PETRON. 83, 7 LEX Salpens. (CIL II 1963; *a. 81/84*) 1, 14. 2, 7. *falso trad.*: LEX XII tab. 8, 2 (Gell. 20, 1, 15) ni cum e pacto (ni cum eo pacit *Fest. p. 363 recte*). PLAVT. Poen. 1240 (e *add. A*). Stich. 304 (ex *add. P*). VARRO ling. 9, 84 CIC. Font. 18. Sull. 92 ex reiectione interposita (*an recte?*). Mur. 32 leg. 2, 8. CAES. civ. 1, 41, 2 sex (ex *trad.*). SEN. epist. 65, 17. LEX Salpens. (CIL II 1963; *a. 81/84*) ex h(ac) l(ege) exve [ex] edicto. *et al.* *dub. trad.*: LVCIL. 799 CAES. Gall. 7, 86, 4. *dub. interpr. fragmenta nonnulla, e. g.*: LEX XII tab. 5, 8 (VLP. dig. 50, 16, 195, 1) ex ea familia ... in eam familiam. ACC. trag. 501 primo ex loco. CATO orig. 122.]

*totam rem tractaverunt **Hand**, Tursell. II 613 sqq.; **Schmalz-Hofmann**[5] 528 sqq.; reliquas litteras partim p. 1082, 79 sqq. l. 23, partim suo loco nominavi; adde: J. Wenz, Quaestiones gramm. ad vetust. transl. l. Hippocr. ..., Diss. Marburg 1935, p. 39. Mossberg, Stud. Sidoniana, 1934, p. 66. B. H. Skahill, The synt. of the Variae of Cassiod., 1934, p. 118 sqq.*

CONSPECTVS MATERIAE

CAPVT PRIMVM: *de separatione.*

I ***exempla varia selecta***:

A *c. not. originaria vigente*: **1** *generatim de separatione locali*: **a** *c. subst. quae definitum locum indicant*: *α de concretis: p. 1087, 46.* *β de abstractis: p. 1088, 39.* **b** *c. indefinitis (plerumque adi. subst.): p. 1089, 7.* **2** *spec. c. not. liberandi, servandi sim.*: **a** *sensu latiore: p. 1089, 33.* **b** *sensu artiore de reficiendo, convalescendo sim.: p. 1089, 57.*

B *not. orig. evanida respicitur vis q. e.* '*seorsum*', *i. q.* '*ab*', '*de*': **1** *de loco*: **a** *generatim: p. 1089, 80.* **b** *spec.*: '*de superiore loco*': *p. 1090, 29.* **2** *de ordine: p. 1090, 42.* **3** *de tempore: p. 1090, 65.*

C *c. not. pressa, i. q.* '*statim ex*': **1** *sensu locali perlucente*: **a** *varia: p. 1091, 41.* **b** *c. certis subst.*: e vestigio: *p. 1091, 53.* **2** *sensu temporali praevalente, i. q.* '*(statim) post*': **a** *varia: p. 1091, 64.* **b** alius ex alio *sim.: p. 1092, 6.*

II ***iuncturae***:

A *pendet a verbis*: **1** *compositis: p. 1092, 17.* **2** *simplicibus: p. 1094, 30.*

B *a nominibus: p. 1094, 64.*

C *a locutionibus: p. 1095, 13.*

CAPVT ALTERVM: *de origine.*

I ***magis proprie***:

A ***respicitur origo ipsa***:

1 *de procreatione*: **a** *c. verbis nascendi sim.: p. 1095, 27.* **b** *varia exempla selecta: p. 1095, 72.*

2 *indicatur unde sumitur vel suppeditatur alqd.*: **a** *generatim*: *α praevalet not. localis: p. 1097, 10.* *β acc. not. violentiae et hostilitatis: p. 1097, 81.* triumphare: *p. 1098, 16.* *γ acced. not. lucrum sim. capiendi: p. 1098, 28.* **b** *spec.*: *α de sumptu: p. 1098, 69.* *β de origine nominis: p. 1099, 2.*

3 *de materia*: **a** *pendet a nominibus: p. 1099, 22.* **b** *a verbis: p. 1099, 39.*

B ***de commutatione***:

1 *not. commut. verbis exprimitur: p. 1100, 24.*

2 *not. commut. ipsi praep. inhaeret*: **a** *de comm. sensu proprio*: *α indicato fine, quid alqd. postea fiat*: (I) *generatim: p. 1101, 28.* (II) *spec. de munere: p. 1101, 80.* *β non indicato fine, i. q.* '*antea*', '*quondam*': *p. 1102, 10.* **b** *de mixtione et transitu: p. 1102, 56.*

II ***a not. originis remotiora***:

A ***de causa et auctore***:

1 *de fonte et fundamento intellegendi*: **a** *c. verbis cognoscendi*: *α generatim*: (I) *ex personis: p. 1102, 73.* (II) *ex rebus: p. 1103, 6.* *β peculiariter: p. 1103, 59.* **b** *c. verbis demonstrandi sim.: p. 1103, 76.*

2 *de causa efficiente et movente*: **a** *in universum*: *α causa est res: p. 1104, 18.* *β persona: p. 1104, 79.* *γ communia vel intermedia*: ex se *sim.: p. 1105, 35.* **b** *peculiaria*: *α de patre, a quo concipitur: p. 1105, 62.* *β de affectione, passione sim.*: (I) '*pati*', '*laborare*' *sim.: p. 1105, 82.* (II) '*sperare*', '*timere*' *sim.: p. 1106, 27.* (III) *c. aliis verbis quae motum animi indicant: p. 1106, 50.*

3 *de causa logica, i. q.* '*propter*': **a** *generatim: p. 1106, 67.* **b** *speciatim:* '*damnare*' *sim.: p. 1107, 24.*

4 *de auctoritate*: **a** *exempla varia: p. 1107, 49.* **b** *c. certis quibusd. subst. (formulae): p. 1108, 19.*

B ***de norma***, *i. q.* '*pro*', '*secundum*', *κατά*:

1 *c. not. originis perlucente*: **a** *varia: p. 1109, 14.* **b** *de specimine: p. 1109, 27.*

2 *de norma extrinsecus petita*: **a** *vario usu: p. 1109, 47.* **b** *c. certis quibusd. subst.: p. 1110, 22.*

3 *de norma propriae mentis*: **a** *varia: p. 1110, 81.* **b** ex sententia: *p. 1111, 14.*

4 *c. verbis metiendi, aestimandi sim.: p. 1111, 29.*

C ***de instrumento***: **1** *usu laxiore: p. 1111, 55.* **2** *usu strictiore: p. 1112, 78.*

D ***de comitatione***, *i. q. abl. sociativus*: **1** *usus praeparativus: p. 1113, 46.* **2** *usus plenus*: **a** *acced. ad verba: p. 1113, 58.* **b** *non coniungitur c. verbis: p. 1113, 76.*

CAPVT TERTIVM: *de partitione.*

I ***pendet a verbis***:

A *additur quae vel quanta pars dematur*: **1** *generatim: p. 1114, 32.* **2** *spec.*: **a** *c. verbis eligendi: p. 1114, 66.* **b** relinquere *sim.: p. 1115, 5.*

B *non indicatur quid dematur: p. 1115, 27.*

C *praedicative: p. 1115, 76.*

II ***pendet ex nominibus***: **A** *numeral.: p. 1116, 9.* **B** *pronom.: p. 1116, 72.* **C** *adi.: p. 1117, 42.* **D** *subst.: p. 1118, 3.* **E** *sententia: p. 1118, 48.* **F** *adverbiale ipsum subiecti vice fungitur: p. 1118, 51.*

[Rehm]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

CAPVT QVARTVM: *de statu et extensione vel regione.* (*definitur: p. 1118, 74.*)

I *c. not. originali perceptibili et vigente*:
A *respicitur actio personae*: 1 *generatim: p. 1119, 11.* 2 *speciatim*: ex persona *sim.: p. 1119, 64.*
B *de rebus: p. 1120, 22.*
II *c. vi originali evanida*:
A *exempla varia sec. notionem digesta*: 1 *de loco*: **a** *generatim: p. 1120, 42.* **b** *c. verbis pendendi, alligandi sim.: p. 1120, 77.* 2 *de quantitate et mensura*: **a** *generatim: p. 1121, 21.* **b** *de pretio: p. 1121, 50.* 3 *de modo: p. 1121, 60.* 4 *de relatione et respectu*: **a** *generatim: p. 1122, 2.* **b** *i. q. 'de', περί: p. 1122, 35.* 5 *de tempore, occasione sim.: p. 1122, 61.*
B *locutiones adverbiales*: 1 *c. subst.: p. 1123, 1.* ex intervallo: *p. 1123, 23.* e regione: *p. 1123, 61.* 2 *c. adi. subst.: p. 1124, 3.*

CAPVT QVINTVM:
potiora ad gramm., stilum, usum pertinentia.

I *singularia* et *anomala*:
A *notabilia varia*: 1 *usus praedicativi exempla duriora: p. 1125, 29.* 2 *adverbialia pro subst. usurpantur: p. 1125, 46.*
B *notiones singulares*: 1 *pro abl. comp.: p. 1125, 65.* 2 *i. q. 'extra': p. 1126, 1.*
C *iuncturae notabiles*: 1 *c. nom. urbium et insularum: p. 1126, 8.* 2 *c. adverbiis: p. 1126, 16.* 3 usque ex: *p. 1126, 50.* 4 *c. aliis praep.: p. 1126, 56.*
D *de ellipsi sim.: p. 1126, 64.*
E *c. aliis casibus atque abl.*: 1 *c. acc.: p. 1127, 6.* 2 *c. gen.: p. 1127, 44.* 3 *? c. nom.: p. 1127, 57.*
II *opposita, synonyma, iuxta posita sim.: p. 1127, 62.*
III *de iteratione: p. 1129, 1.*
IV *de collocatione*: **A** *inter subst. et attrib.: p. 1130, 15.* **B** ex *postponitur: p. 1130, 63.* **C** *a suo subst. seiungitur (tmesis): p. 1130, 72.*

CAPVT PRIMVM: *de separatione.*

I *exempla varia selecta*: **A** *c. notione praep. originaria (sc. 'de intus—foras') vigente (paulo laxius fere i. q. 'ab', 'de': p. 1088, 28. 1089, 33)*: 1 *generatim de separatione locali (trsl. p. 1088, 63)*: **a** *c. subst., quae definitum locum indicant*: α *de concretis (in imagine p. 1088, 22)*: (I) *sensu artissimo de locis*: NAEV. trag. 29 ut in venatu vitulantis ex suis locis nos mittant (PLAVT. Rud. 908 Trin. 823. *cf.* Rud. 211 ex his l. *nota*: AMBR. spir. 1, 11, 119 opiniones quae ex l. ad locum possunt ... aestimari [*i.* '*locales*']). *ex aedificiis* (*sim. navi l. 55*): PLAVT. Asin. 200 a pistore panem petimus, vinum ex oenopolio. 632 ex aedibus (Aul. 44 *al.*). Mil. 126 Athenas fugere ... ex hac domu. Most. 1 exi e culina. Persa 90 lautum credo e balineis iam hic adfuturum (TER. Phorm. 339). Poen. 323 e fano (821 *al.*). Rud. 43 ire e ludo fidicinio domum. PLAVT. Men. 1075 exire ex navi (Poen. 651 *al. cf.* Rud. 173 desiluit ... in terram e scapha). *ex urbe, oppido sim.* (*cf. p. 1096, 16. 1126, 8*): NAEV. carm. frg. 5 e Troia ... foras ... exibant. PLAVT. Amph. 217 ex oppido legiones educunt. 256 in castra ex urbe ad nos veniunt (TER. Hec. 589 *al.*). *ex regionibus* (*cf. p. 1096, 11. 1097, 23*): PLAVT. Capt. 537 periisti e patria (TER. Ad. 275 *al.*). Stich. 152 si ... ex Asia navis ... venerit. LVCIL. 254. GRACCH. or. frg. Gell. 15, 12, 4 (27 M.) zonas ... ex provincia inanes retuli. RHET. Her. 4, 51, 64 frater venit ex Falerno. *ex aqua, mari, terra sim.*: PLAVT. Rud. 175 evasit ex aqua (534). 272 eiectae e mari (562 Stich. 365. Truc. 527 ex medio m.). TER. Eun. 491 e flamma petere ... cibum. CATO agr. 65, 1 oleam ... ex terra tollito. VARRO Men. 549 piscis ex salo captus. *ex variis locis*: PLAVT. Aul. 766 ex Silvani luco quam abstuleras. Bacch. 288 e portu ... navis solvitur. Cist. 124 puellam proiectam ex angiportu sustuli. Men. 988 ex hoc saltu ... ut educam foras.

ex porta sim.: PLAVT. Persa 436 ex porta ludis cum emissust lepus (LVCR. 6, 32). ENN. ann. 86 emittat pictis e faucibus currus. LVCIL. 841 has e[t] fenestris in caput deiciunt.

(II) *de variis receptaculis*: *ex vasis*: LIV. ANDR. trag. 30 florem anclabant Liberi ex carchesiis. PLAVT. Cas. 396 ut tua sors ex sitella effugerit. ENN. ann. 624 crateris ex auratis hauserunt. *cf.* AFRAN. com. 187 aquam ex aheno haurire. PROP. 3, 5, 4 bibit e gemma. *ex fonte, puteo sim.*: NAEV. trag. 42 sumere aquam ex fonte (LVCIL. 1008 CIC. Arch. 13 *al.*). PLAVT. Mil. 551 ex uno puteo. HEMINA hist. 36 ex Tiberi lacte haurire. *ex variis repositoriis* (*sim.* '*lecto*' *l. 83*): PLAVT. Amph. 156 quasi e promptaria cella depromar ad flagrum. Epid. 308 ex occluso atque obsignato armario decutio *argentum* (Men. 531 CIC. Cael. 52). e lecto *sim.*: TER. Ad. 520 ut ... e lecto nequeat surgere (CIC. Flacc. 22 ex ... subselliis. 3, 112 e lectulo). VERG. Aen. 3, 176 corripio e stratis corpus. *ex frugibus nucleum sim.*: PLAVT. Curc. 55 e nuce nuculeum esse. CATO agr. 119 ex oleis ... nuculeos eicito. VARRO ling. 5, 106 triticum quod tritum e spicis. rust. 1, 64 amurca ... ex olea expressa. *unde estur* (*cf. p. 1113, 47*): LVCIL. 662 e mensa ... capturus cibum. VARRO Men. 432 apes ... ex omnibus floribus libantes. PLIN. nat. 1, 32, 7 ubi ex manu edant *pisces*.

(III) *de corpore animalium eiusque partibus* (*de inanimis infra l. 36*): (a) *de interioribus vel certe cavis partibus*: *varia*: PLAVT. Amph. 764 ex tua accepi manu pateram (Aul. 471 Trin. 902. CIC. Verr. II 1, 9 ex manibus ... eripi). Capt. 1001 lassitudo est exigunda ex corpore (CIC. S. Rosc. 19). Curc. 295. Most. 1110 cerebrum ... e capite ⟨e⟩munxti (VARRO rust. 2, 1, 23 demittitur sanguis). Truc. 511. 600 traxit ex intimo ventre suspirium (VARRO Men. 444). TER. Haut. 673 e faucibus. LVCIL. 136 exhalas ... ex pectore ructus (*cf. l. 25*). VARRO Men. 26 lact e papilla cum fluit. RHET. Her. 4, 39, 51 liberi ... e gremiis diripiuntur parentum. *ex ore sim., de loquendo*: LIV. ANDR. carm. frg. 3 quid verbi ex tuo ore ... fugit? (PLAVT. Merc. 176 ENN. ann. 578 *al.* CIC. Sull. 72). LVCIL. 590 ex praecordiis ecfero versum. 965 vox ex te resonans. CIC. progn. frg. 4, 3 fundens e gutture voces.

per analogiam de curis, affectibus sim. ex pectore, animo sim. foras dandis: PLAVT. Cas. 23 eicite ex animo curam (Curc. 224 TER. Andr. 307 *al.* CIC. S. Rosc. 6). Mil. 1055 exprome benignum ex te ingenium. Pseud. 144 socordiam ... ex pectore oculisque (1036 Truc. 78). TER. Hec. 347 cura ex corde excessit (TVRPIL. com. 47). RHET. Her. 3, 22, 35 usitatae res facile e memoria elabuntur.

(b) *de superficie corporis* (*item de inanimis infra l. 36*): PLAVT. Capt. 841 ex corpore exigam ... maculas ... tibi (CATVLL. 64, 66 *vestis* delapsa. OV. met. 1, 739 *al.*). LVCIL. 1116 Hymnidis ex facie florem delegeris (PLIN. nat. 20, 9 maculas ... tollit. *al.*). VARRO ling. 5, 54 ex ovibus ... vellere lanam. rust. 3, 9, 14 e capite ... crebro eligendi pedes (COLVM. 8, 7, 2). CIC. Verr. II 1, 54 ex ipsa Diana quod habebat auri detractum atque ablatum esse. fin. 5, 35 hominem ex homine exuens naturam *odit*. TIB. 1, 10, 61 e membris tenuem rescindere vestem. *nota* (*v. l. 8*): CAES. civ. 1, 48, 2 *tempestas* ex omnibus montibus nives proluit. PLIN. nat. 25, 42 ex cuspide decutiens *aeruginem* (34, 52).

β *de rebus fere abstractis*: (I) *rem vel actionem per se concretam significantibus*: PLAVT. Amph. 518 abin e conspectu meo? ([*v. vol. IV 491, 56 sqq.*]. *cf.* ex oculis: LVCR. 1, 856 VERG. georg. 4, 499 HOR. carm. 3, 24, 32 SEN. epist. 104, 15 *al.*). Merc. 160 ne ex somno excites (LVCIL. 143 CIC. Sull. 24 *al.*). Most. 1048 ex obsidione in tutum eduxi. Pseud. 668 redduxit me ... ex errore in viam. Rud. 1051. LEX repetund. (CIL I^2 2, 583; *a. 123/22*) 9 ⟨quei ... e⟩x eo mag(istratu) imperiove abierit (*cf.* CIC. Vatin. 34 ex legatione. PLIN. epist. 5, 21, 3 ex quaestura. *v. et p. 1091, 74*). VARRO rust. 2, 2, 13 cum redierunt ⟨ad⟩ stabula e pastu (VERG. georg. 1, 381 *al.*). CIC. inv. 2, 2 ex gymnico certamine victorias domum ... rettulerunt (LIV. 1, 2, 2). Verr. II 1, 7 e (*v. app. crit.*) complexu parentum abreptos (PROP. 2, 22, 29 *al.*). II 3, 154 *epistula* missa ... ex itinere (top. 5 div. 1, 26 Att. 6, 1, 2 CAES. civ. 1, 59, 3 SALL. Catil. 48, 3 LIV. 24, 7, 11. *al. cf. p. 1091, 73*). II 5, 92 quo istum ex illo praeclaro convivio reduxerat (LIV. 23, 8, 8 *al. v. et p. 1091, 65. cf.* CIC. off. 2, 25 ex epulis). Phil. 2, 76 cur ego ex ipso cursu ... revertissem (Tusc. 2, 58 LIV. 37, 27, 4 *al.*). 2, 88 cum ex illa fuga ... te ... recepisti (div. 1, 68 SALL. Catil. 47, 4 LIV. 5, 49, 6 *al. cf. p. 1091, 71*). CAES. Gall. 5, 31, 1 consurgitur ex consilio (LIV. 35, 19, 7). 5, 37, 7 ex proelio elapsi (*al.*). NEP. Eum. 4, 4 ex acie ... elatum (*al.*). LIV. 22, 61, 14 consuli ex tanta clade ... redeunti (*al.*). 30, 31, 10 ex conloquio. SEN. contr. 9, 3 (26), 6 ex hoc iudicio ... dimittere (*cf.* GAIVS inst. 4, 164 antequam ex iure exeat, id est a praetore discedat). (II) *c. meris abstr.*: PLAVT. Bacch. 148 iam excessit mi aetas ex magisterio tuo. Capt. 504 vix ex gratulando ... eminebam. Stich. 409 cum ... eo reveni ex inimicitia in gratiam. TER. Andr. 562 ex illis sese emersurum malis. LVCIL. 791 ex hac aerumna exeat. CATO orig. frg. 95^a dum ex tanto gaudio in potestatem nostram redeamus. LEX agr. (CIL I^2 2, 585; *a. 111*) 18 ex possessione vi eiectus est (CIC. Sull. 71 LIV. 34, 58, 6 GAIVS inst. 4, 154). CIC. Caecin. 98 si pater vendidit eum ... ex potestate dimittit (Tusc. 3, 11. *cf.* LIV. 33, 19, 8 civitatibus ex Ptolomaei dicione in suam potestatem redactis). GAIVS dig. 40, 12, 26 qui ex libertate in servitutem petit (*al.*).

γ *de multitudine, complexu hominum* (*aliter p. 1096, 32 sqq.*): PLAVT. Amph. 684 quasi ... nunc primum recipias te domum huc ex hostibus (*cf.* SIL. 7, 240 ex hoste). Aul. 549 quid tu te solus e senatu sevocas (Cist. 776 unde īs? :: ex s. Most. 1050 segregant. CIC. Cluent. 119 SALL. Catil. 49, 4). Men. 667 ex hac familia me plane excidisse arbitror (*cf. p. 1085, 67*). Merc. 61 ex ephebis postquam excesserit (TER. Andr. 51. *cf.* CIC. Arch. 4 ex pueris). Persa 143 exigam ... te ex hac decuria (CAECIL. com. 15. INSCR. NotScav. 1928 p. 392, 14 deliquerit). LEX repetund. (CIL I^2 2, 583; *a. 123/22*) 5 quoium nomen ... ex reis exemptum erit (CIC. Verr. II 2, 99). RHET. Her. 4, 47, 60 ex omni conventu bonorum eicietur. CIC. Quinct.

[*Rehm*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

49 ex numero vivorum exturbatur (Flacc. 11 GAIVS inst. 1, 128). dom. 37 ut e patriciis exeat. CAES. civ. 2, 33, 2 discedentem ... ex contione. VERG. Aen. 5, 75 e concilio ... ibat ad tumulum (LIV. 1, 51, 1). LIV. 37, 13, 1 aberrantes ex agmine. SEN. dial. 3, 15, 1 tollantur e coetu mortalium. TERT. anim. 30 p. 350, 15 vivos ex mortuis reducentem.

b *c. indefinitis* (*plerumque adi. subst., cf. p. 1124, 3; et proprie et transl.* [*l. 13. 24. 29*]): PLAVT. Aul. 390 aulam maiorem ... ex vicinia pete (COLVM. 9, 8, 3. *cf.* ex vicino: COLVM. 7, 2, 4). 400 artoptam ex proximo ... peto (*al.* PLIN. nat. 20, 120 PLIN. epist. 2, 14, 10 *al. aliter p. 1096, 7. cf.* PLIN. nat. 30, 7 e propinquo). ENN. ann. 91 ex alto ... volavit avis (scaen. 79 ACC. trag. 392 CATO agr. 106, 1 CIC. Mur. 4 rep. 1, 29 CELS. 3, 5, 2 *al.* *transl.*: ACC. trag. 160 CIC. epist. 3, 5, 1 frg. VIII 1 VERG. Aen. 8, 395 SEN. benef. 7, 2, 3 *al.*). ann. 268 pellitur e medio sapientia (TER. Phorm. 967. 1019 [de *A*]. RHET. Her. 4, 30, 41 tollere [CIC. de orat. 3, 177 LIV. 24, 6, 1]. CIC. off. 3, 37 HOR. epist. 2, 1, 168 MELA 3, 1 IVV. 9, 106 *al. v. et p. 1090, 2*). TER. Phorm. 689 qui te ad scopulum e tranquillo auferat. LVCIL. 1155 vinum defusum e pleno (SEN. dial. 7, 24, 3 *al.*). CIC. orat. 79 nescio unde ex abdito erutae (*v. vol. I 59, 5 sqq.*). LVCR. 1, 1025 ex infinito vexantur percita plagis (*cf. p. 1124, 44*). VERG. Aen. 2, 716 hanc ex diverso sedem veniemus in unam (*v. vol. V 1, 1585, 66*). OV. met. 11, 499 ex imo ver⟨r⟩it harenas (SEN. Tro. 172 *al.*). LIV. 6, 6, 18 laudem ... ex communi ad se trahentis. 34, 34, 6 *conportare* ex longinquo (COLVM. 6, 2, 13 PLIN. nat. 7, 174 *al.*). SEN. contr. 9 praef. 5 ex umbroso ... prodeuntes. SEN. benef. 4, 6, 6 ex occulto deus producit ingenia (*al.*). nat. 3, 11, 4 fluminum ... vis ex intimo manat (*al.*). 7, 8, 4 ex humili in altum exprimere. epist. 13, 9 quicquid ex incerto venit. 83, 23 flumina ex ignoto cadentia. COLVM. 9, 14, 9 ex angusto ... evolant. PLIN. nat. 1, 34, 14 statuae ex publico sublatae. 2, 103 spiritum e sublimi trahit (10, 7).

2 *spec. c. not. liberandi, servandi sim.* (*v. et p. 1115, 18. ex saepe i. q.* 'ab' [*e. g. l. 50 sqq.*]; *ex homine: l. 43. 54*): **a** *sensu latiore*: PLAVT. Bacch. 965 (*interpol.?*) dolis me illo extuli e periculo (Rud. 349 CIC. Verr. II 1, 71 *al.*). 1011 redemi vitam ex flagitio tuam (QVINT. inst. 6, 3, 72 ex alea). Capt. 356 me ... ex vinclis eximis (413. 766 CIC. orat. 77 *al. cf.* RHET. Her. 4, 39, 51 ex catenis). 454 expedivi ex servitute filium (685 CIC. off. 2, 63 *al.*). Epid. 611 ex cruciatu ... eximere (Men. 84 Merc. 129 *al.* CIC. inv. 2, 24 *al.*). Poen. 1409 ex nervo emissus (*v. p. 500, 80 sqq.*). Stich. 421. TER. Hec. 876 ex quanta aerumna extraxeris *me* (CIC. Sest. 11). Phorm. 322 ex crimine hoc Antiphonem eripiam (*v. p. 794, 45 sqq.* LVCIF. non parc. 23 p. 259, 19 ex te rapace lupo. 24 p. 261, 29 ex se). 824 Ad. 614. CIC. Verr. II 1, 88 ex hoc crimine elapsum (*v. p. 316, 6. 317, 43*). II 3, 131 ex iudicio ... servare (CAES. civ. 2, 41, 8 *al. cf.* CIC. Cluent. 201 conservata. Catil. 4, 18 reservatum). II 5, 23 ex his incommodis liberasse. Sull. 59 se ... ex suspicione ... vindicaverit (Brut. 212 OV. met. 10, 312). 83 ex insidiis evaseris. HOR. sat. 2, 3, 293 casus medicusve levarit aegrum ex praecipiti (CELS. 3, 5, 6). QVINT. inst. 6 prooem. 15 attulit mihi ex his malis securitatem. CALL. dig. 48, 3, 13 innocentes ex eo crimine (*cf.* VVLG. I Cor. 9, 19 liber ... ex omnibus [ἐκ]. EPIST. pontif. Thiel Gelas. 20 p. 387, 1 ex hac culpa ... extorris). AVG. in psalm. 140, 23 ex utrisque vult se custodiri. CASSIOD. Ios. c. Ap. 1, 260 debiles ... ex quibus Aegyptum purgare debuerat ([ὧν]. *cf.* 1, 289 mundaretur [τῶν ... ἀνδρῶν]. *aliter p. 1112, 25*).

b *sensu artiore de reficiendo, convalescendo ex morbo, passione, malo sim.* (*v. et supra l. 49*): CATO agr. 157, 8 sanus fiet ex eo morbo (*cf.* PRISCILL. tract. 2, 46 p. 38, 16 quem ex infirmitate sanaverat. HIER. epist. 57, 3, 2 *curari*). CIC. inv. 2, 154 leviter saucius facile ex vulnere est recreatus (Verr. II 5, 160 Catil. 3, 8 LIV. 20, 18, 14 *al.*). Arch. 12 animus ex (enim lex *codd.*) hoc forensi strepitu reficiatur (ad Q. fr. 3, 1, 1 CAES. Gall. 3, 5, 3 *al.*). de orat. 1, 29 ut ex pristino sermone relaxarentur animi. fat. 28 ex hoc morbo convalescere (*v. vol. IV 811, 36*). Att. 1, 5, 7 ex omnibus molestiis ... uno illo in loco conquiescimus (CELS. 3, 15, 2). LVCC. Cic. epist. 5, 14, 1 qui nunc requiem quaerat ex magnis occupationibus (*cf.* SALL. Catil. 4, 1 requievit [*al.*]). CAES. Gall. 2, 12, 1 priusquam se hostes ex terrore ac fuga reciperent (*al.* BELL. Afr. 34, 6. *cf.* APVL. met. 7, 1 ex anhelitu recepto spiritu). civ. 3, 65, 2 ut se ex maximo timore colligerent. VERG. Aen. 6, 407 ex ira ... corda residunt. LIV. 3, 24, 4 adsurrexisse ex morbo (TAC. hist. 2, 99 e). 28, 35, 7 ex morbo velut renovatus flos iuventae (FEST. p. 273). VELL. 2, 113, 2 ad refovendas ex itinere vires. SEN. dial. 9, 2, 7 ex longa ... valetudine expliciti. FRONTO p. 6, 2 N. quo ex gaudio resipiscerem (TERT. apol. 17, 5).

B *not. originaria evanescente respicitur potius vis q. e.* 'seorsum', *sc. sic ut ab aliquo puncto ad alterum (ex)eatur; i. q.* 'ab' (*syn. l. 83. p. 1090, 45 al.*), 'de' (*p. 1090, 29*); *v. et p. 1125, 67*: **1** *de loco* (*homine p. 1090, 7. 19 sq.*): **a** *generatim*: PLAVT. Rud. 266 hinc imus, haud longule (*cf. p. 1090, 19*) ex hoc loco (CIL I² 2, 1847 CAES. Gall. 1, 53, 1 *al.*). SENT. Minuc. (CIL I² 2, 584; *a. 117*) 9 fines agri privati: ab rivo infimo *eqs.* ex eis terminis recta regione in rivo Vendupale (11). ex rivo Vindupale in *eqs.* LEX par. fac. Put. (CIL I² 2, 698; *a. 105*) 12 ex eo pariete antas duas ad mare vorsum proicito. VARRO ling. 5, 115 parma quod e medio in omnes partes par (rust. 1, 51, 1 *al.* GRATT. 28. *cf. p. 1089, 15*). rust. 3, 5, 4 perticis inclinatis ex humo ad parietem. frg. Gell. 3, 10, 6 die duodetricesimo luna ex quo vestigio profecta est, eodem redit (PLIN. nat. 10, 112 anates ... e v. caelum petunt [*opp.* ex procursu]. PLIN. paneg. 73, 2 e v. ... exiluit. *cf. p. 1091, 53*). CIC. Cato 31 ex eius lingua ... fluebat oratio (*Hom. A 249* ἀπό). CATVLL. 64, 91 ex illo ... declinavit lumina. CAES. Gall. 1, 6, 3 ex eo oppido pons ad Helvetios pertinet. 3, 43, 2 ex castello in castellum perducta munitione. BELL. Hisp. 13, 1 HOR. sat. 1, 5, 77. PROP. 1, 19, 22 ne te ... abstrahat e (a *edd.*) nostro pulvere ... amor. LIV. 29, 37, 2 viam e foro bovario ad Veneris *aedem* ... faciendam. MANIL. 4, 149 e ... suo dictator venit aratro. 4, 868 prohibet ... e limine. VITR. 1, 6, 7 ex signis his ... lineae ... perducendae. SEN. nat. 2, 9, 2 ex fundamentis ... crescens in summam (CIL III 88 ex fundamento. *cf.* INSCR. 17. BerRGK. 1929 p. 65 n. 200 aedem ... ex ⟨s⟩olo facie⟨ndum⟩). COLVM. arb. 7, 4 ex eo sulco quasi ramos fossarum facies. PLIN. nat. 3, 29 FRONTIN. aq. 9. ITALA deut. 13, 7 (Lugd.) quae ex te longe (*cf. p. 1089, 81*) sunt (μακρὰν ἀπὸ σοῦ, VVLG. procul). COMM. instr. 2, 13, 2 ex hoc protegente ... ad sua recurrunt. FVLG. aet. mund. p. 133, 12 (*abest litt. A*) ex dinoscentie eum ligno deterruit.

inde in imag. et transl.: CIC. de orat. 2, 157 ut eo revocetur unde huc declinavit oratio, ex tribus illis ... philosophis. MACER dig. 49, 8, 1, 2 se ex (a *Mommsen*) cura ... excusare. GELL. 19, 7, 13 ex prosae orationis usu alieniora. HIL. in psalm. 65, 3 p. 250, 10 in Graecis ... libris, qui ex Hebraeo proximi sunt. *nota*: appellare ex *i. q.* 'ab', 'contra': MOD. dig. 49, 1, 19 si quis ex hac sententia appellaverit. COD. Iust. 2, 55, 1 (*a. 213*).

b *spec. c. not.* 'de superiore loco', *i. q.* 'de': CATO or. frg. 52 caprae ferae ... saliunt e saxo pedes plus sexagenos. ACC. trag. 563 qui salsis fluctibus mandet me ex sublimo vertice saxi? SISENNA hist. 85 multi praemissis armis ex summo se permitterent. CIC. Caecin. 50 praecipitatos ex locis superioribus (dom. 98 Scaur. 4 LVCR. 2, 248 *al.*). Tusc. 1, 84 e muro se in mare abiecisse (*Callim. epigr. 23, 2* ἀπό). Cato 34 ex equo ... descendere (BELL. Hisp. 4, 2 LIV. 2, 20, 10 *al.*). PROP. 2, 17, 13 iacere e duro corpus ... saxo (OV. met. 5, 291). OV. met. 1, 261 ex omni nimbos demittere caelo. 8, 594 propulit e scopulo. fast. 2, 350 decidit. LIV. 2, 17, 3 deiectum (5, 21, 12). 9, 22, 9 detractum ex equo. VITR. 8, 3, 16 ex saxo stillantes ... umores. CVRT. 7, 11, 16 quod ... ex praecipiti devolverentur (MELA 3, 40).

2 *de ordine* (*sc. unde initium sumitur*): PLAVT. Poen. 2 inde mihi principium capiam, ex ea tragoedia (*cf.* SEN. dial. 7, 7, 1 principium est). CIC. Verr. II 4, 3 unde ... potius incipiam quam ab ea civitate ... aut ex quo numero potius, quam ex ipsis laudatoribus tuis? (SALL. Iug. 85, 17 ex virtute nobilitas. MANIL. 1, 698 CELS. 7, 6, 2. PRISC. metrol. II 82 s *littera*, ex qua incipit semis. *al. aliter p. 1095, 69*). div. 2, 112 ex primo versu ... primis litteris ... carmen omne praetexitur. BITHYN. Cic. epist. 6, 16 repeterem initia amicitiae ex parentibus nostris (SCRIB. LARG. 200 initium ex emplastris faciemus [AVR. Fronto p. 11, 1 N.]. PLIN. nat. 9, 139 alia e fine initia. QVINT. inst. 2, 11, 1 capere i. 2, 17, 38 i. *ducere. al.*). SEN. epist. 101, 1 ex tenui principio se ipse promoveret (*cf.* SVET. rhet. 25 ex infima fortuna ... ad summos honores processerint. *cf. p. 1101, 42*). COLVM. 1, 5, 9 cum ex depressiore loco fuerint orsa fundamenta. QVINT. inst. 9, 4, 92 acres quae ex brevibus *syllabis* ad longas insurgunt, leviores quae a longis in breves descendunt. decl. 248 p. 17, 3 si quinquennium ex triennio numeras (*cf.* TYCON. 5 p. 57, 30 putant ex die computandum, quoniam ... tres dies et noctes dixit, non *eqs.* [AVG. civ. 16, 24 p. 163, 23 D. COD. Theod. 1, 16, 1; *a. 315. aliter p. 1122, 33*]). PS. APVL. Ascl. 30 aeternitas ... ex qua omnium temporum agitatio sumit exordium (MAR. VICTORIN. adv. Arrium 1, 2 HIER. epist. 30, 2, 1. *al.*). AVG. civ. 15, 19 p. 98, 6 D. in ea generatione ... quae septima est ex Adam (*syn.* ab).

3 *de tempore* (*acced.*: iam: *l. 67. 69*; deinceps: *l. 77*; deinde: *p. 1191, 6*; proinde: *l. 76. v. et p. 1126, 28. 31*): **a** *generatim*: PLAVT. Asin. 130 iam ex hoc loco ibo (Truc. 443. *cf.* Aul. 709 ex eo l.; *v. Thomsen, Pleonasmus p. 150*). Merc. 1024 haec ... ut ex hac nocte primum lex teneat senes. Persa 479 bonus volo iam ex hoc die esse (TER. Andr. 268 [diem *l. v.*]. CIC. rep. 1, 25. *cf.* CATO agr. 44 ex eo d. [LEX repetund. (CIL I² 2, 583; *a. 123/22*) 21 *al.* CIC. Verr. II 1, 34 ad hanc d. GELL. 1, 25, 15 postea]. TAB. devot. Audollent 292 B 2 ex ac die, ex ac ora, ex oc momento [*al.*]. *al.*). CATO agr. 33, 5 cum opus erit in vinea, ex eo in aquam coicito *librum* (CIC. rep. 2, 60 LIV. 8, 11, 15 VITR. 1, 1, 6 PLIN. nat. 10, 141 *al.* SVET. Iul. 22, 2 proinde ex eo. CELS. dig. 22, 3, 13 ex eo ..., ex quo. AMM. 31, 15, 4 ex eo deinceps. RVFIN. Adamant. 2, 3 p. 65, 22 [ἔκτοτε]. *al.*). RHET. Her. 4, 13, 19 ex quo tempore concordia ... sublata est, libertas sublata est (CIC. Quinct. 22 LVCR. 1, 550 VERG. Aen 1, 623 LIV. 2, 48, 5 *al.*). CIC. fat. 21 ex aeternitate (AVG. civ. 10, 31 p. 454, 10 D. [*opp.* ex tempore]. *al. cf.* VITR. 7 praef. 10 ex aevo). epist. 7, 17, 2 cum te ex (et *trad.*) adulescentia tua in amicitiam ... meam contulisses. LVCR. 2, 743 CAES. civ. 3, 16, 3. VERG. Aen. 2, 163 ex quo ... ex illo (2, 648. 5, 47 HOR. sat. 2, 6, 41 OV. fast. 6, 432 LIV. 1, 35, 4 LEX Salpens.

[Rehm]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

[CIL II 1693; *a. 81/84*] 1, 45. VLP. dig. 24, 3, 24 pr. exinde ... ex quo [*al.*]. *al.*). 8, 268 ex illo celebratus honos (*al. v. vol. VII 1, 347, 69 sqq.*). 9, 63 collecta ... ex longo rabies (SEN. Tro. 632 STAT. Theb. 4, 671. *cf.* DECRET. decur. Tergest. [CIL V 532; *a. 138/161*] 1, 38 ex proximo). HOR. carm. 2, 1, 1 motum ex Metello consule civicum *bellum*. PETRON. 129, 11. PLIN. nat. 18, 265 ex hoc *solstitio* deinde rapiendi ... fructus. SVET. Iul. 83, 1. SCAEV. dig. 26, 7, 58, 2 utrum ex apertis tabulis, an ex quo iussi sunt, pertineat ad eos *administratio*. IVL. VAL. 2, 29 ex vetusto. VVLG. psalm. 70, 6 ex utero (act. 3, 2 [ἐκ]. DRAC. laud. dei 2, 125 *al. cf. infra l. 41*). RVFIN. Adamant. 2, 3 p. 65, 9 ex initio ([ἐξ ἀρχῆς]. AVG. civ. 5, 26 p. 240, 8 D.). DRAC. laud. dei 2, 368 ex primo ... nunc usque.

ex eo *sim. transit ad not. q. e.* '*deinde*', '*postea*' (*cf.* exinde, exhinc. GLOSS.[L] II Abav. EX 50 ex hoc deinde exinde vel postea. *al.*; *pron. ponitur pro persona: l. 23. 28*): CIC. Phil. 13, 19 ex eo non iter, sed cursus et fuga in Galliam. fin. 2, 25 'sermone bono' quid ex eo? 'si quaeris libenter'. TAC. ann. 6, 9, 3 acervatim ex eo Annius Pollio *alii* ... maiestatis postulantur. ITALA Matth. 16, 21 (Iren. 3, 18, 4); ἀπὸ τότε, VVLG. exinde. COMM. instr. 1, 7, 2 ex eo quod (*i.* '*postquam*'?; *v. Salonius, Vit. patr. p. 346*). 1, 41, 19. apol. 242 ex eo quo (*i.* '*postquam*') venit. 843 *al.* [*dub.*: ex eo *i.* '*ex quo*', '*postquam*' (*v. Löfstedt, Stud. p. 21*): VICT. VIT. 1, 1, 1 ACT. Petr. 6.] OV. met. 14, 613 subit Alba Latinum. Epytus ex illo est rex, post hunc *eqs.* COMM. instr. 1, 3, 6 rebelles ex illo contra deum verba misere. PLIN. nat. 37, 121 alius ex hoc ordo purpureis dabitur *eqs.* PORPH. Hor. carm. 3, 4, 6 p. 94, 11 'pios' dixit pro diis, et ex hoc pro Musis dictum est ([epod. 13, 16 p. 209, 21 *al.*]. *syn.* ac deinde: carm. 2, 1, 34). CE 712, 32 Christo commenda ... poetam ..., Ianuarium ex hoc *eqs.* ITALA act. 9, 16 (Iren. 3, 15, 1) ego enim demonstrabo ei ex ipso, quanta oporteat eum pati (*om. gr.*, VVLG.; *cf. p. 1085, 8*).

b *speciatim: indicatur certus dies*: CATO agr. 149, 1 pabulum frui occipito ex Kal. Septembribus. LEX agr. (CIL I² 2, 585; *a. 111*) 70 ex eid. Mart. LEX Corn. de XX quaest. (CIL I² 2, 587; *a. ca. 81*) 1, 10 ex noneis Decembribus. VARRO rust. 1, 28, 1 *dies* primi verni temporis ex a. d. VII id. Febr., aestivi ex a. d. *eqs.* (*sic* CIC. Att. 3, 17, 1. FAST. Colot. a. u. c. 711 [CIL I² 1 p. 64]. *al. cf. p. 1126, 27*). CIC. Verr. I 29. *et al.*

C *not. pressa i. q.* '*statim ex*' (*cf. germ.* '*vom Platz weg*' *sim.*; *acced.*: statim: *infra l. 47. 58. 82.* recens: *infra l. 44. 83.* protinus: *infra l. 47 sq.* repente: *infra l. 54*): **1** *sensu locali perlucente*: **a** *varia*: PLAVT. Truc. 511 quid illi ex utero (*cf. supra l. 9*) exitiost prius quam poterat ire in proelium. VARRO rust. 3, 10, 6 nasturtium ... consectum minutatim ex aqua in vas (*cf. p. 1113, 47*). CIC. Verr. I 5 cum e provincia recens esset (COLVM. 8, 17, 13 e mulctra r. caseus. TAC. hist. 2, 26 miles r. e castris). II 3, 73 frumentum quod illi ex area ... admetiri licebat (COLVM. 2, 10, 1 spargitur statim ex a. [PALLAD. 7, 3, 2]. PLIN. nat. 18, 135 protinus). PLIN. nat. 14, 83 mergunt e lacu protinus cados aqua. 23, 73 oliva ... protinus ex ore inposita pusulas gigni prohibet (*cf. p. 1114, 6*). TAC. hist. 3, 46 Fonteius ... ex Asia Moesiae praepositus est.

b *c. certis quibusd. subst.*: ex impetu: SEN. epist. 76, 20 (*syn.* subito). ex templo *v. s. v.* extemplo. ex tempore: *v. p. 1110, 56.* e vestigio (*cf. p. 1090, 4*; GLOSS.[L] III Abstr. EV 11 e v. statim. GLOSS. III 447, 35 κατὰ πόδας): CIC. div. in Caec. 57 repente e v. epist. 4, 12, 2 CAES. civ. 2, 12, 3. 2, 25, 6 HIRT. Gall. 8, 21, 2 LAVD. [Turiae] (CIL VI 1527; *a. 8—2*) 1, 11. VAL. MAX. 1, 5, 1 e v. que (1, 7, 4. 1, 8, 2). SEN. benef. 3, 23, 3 SCRIB. LARG. 188 *al.* PLIN. epist. 6, 4, 1 SVET. Iul. 4, 2. FLOR. epit. 2, 8, 12 statim et e v. COD. Theod. 11, 8, 7 (*a. 365*). *et al.*

2 *sensu temporali praevalente fere i. q.* '*(statim) post*' (*v. et p. 1088, 44 sqq. l. 13. similia multa sunt p. 1101, 29 sqq., hoc tamen differunt, quod ibi status ipse in alium mutatur, hic aliquis [alqd.] ex aliquo statu exit; in aliquibus possis dubitare, e. g. in eis quae sub b posui*): **a** *varia*: CATO or. frg. 57, 2 (= 206 M.) pro scorto fuit, in cubiculum subrectitavit e convivio (*cf. p. 1088, 54*). TVRPIL. com. 159 oculi ex longa intercapedine adpetunt cupide intui (*cf.* CIC. Sest. 131 quam ex gravissimo tum primum desiderio ... conspexi). CIC. S. Rosc. 102 ex ipsa caede volucrem nuntium Ameriam ... misit (Font. 14. *cf.* BELL. Hisp. 34, 6 ex proelio). Verr. II 1, 48 Latonam ex longo errore ... confugisse Delum (*sic de itinere sim.*: Cato 71 ex longa navigatione. BRVT. Cic. epist. 11, 10, 3 ex fuga cum parvulam manum ... haberet [CAES. Gall. 2, 12, 4 *al.* BELL. Alex. 42, 3]. CAES. Gall. 3, 21, 2 ex itinere oppidum ... oppugnare [*al.* BELL. Afr. 86, 1]). Mur. 15 cum ... ex praetura triumphasset (leg. 1, 53. Att. 15, 11, 1 in provinciam *ire*. CAES. civ. 1, 22, 4 LIV. 40, 59, 3 *al. cf.* CIC. Phil. 11, 11 ex aedilitate consulatum petit [LIV. 31, 4, 7 *al.*]. Brut. 318 ex consulatu [LIV. 4, 31, 1 *al.*]. LIV. 10, 5, 14 consul ex dictatura factus. 32, 7, 9 ex quaestura). LIV. 10, 43, 15 agmine incolumi, ut ex tanta trepidatione, Bovianum perventum est. VITR. 9 praef. 11 ex eo inventionis ingressu duas fecisse dicitur massas *eqs.* VELL. 2, 31, 2. CELS. 2, 4, 7 timere ... ex somno ([*antea*: a somno]. TAC. Germ. 22 statim e s. SVET. Tib. 68, 2. *et al.*). 2, 8, 35 mulier ex partu si ... doloribus premitur *eqs.* (TERT. nat. 1, 8 p. 71, 21 recenti e p.). QVINT. inst. 6, 2, 35 comoedos, cum ex aliquo graviore actu

personam deposuissent, flentes adhuc egredi. TAC. dial. 39 ann. 15, 69. PS. APVL. Ascl. 16 ea (*vitia*) ... qui ... ex aspectu vitavit, is homo est divina intelligentia ... munitus. FIRM. math. 2, 29, 1 ex his institutis ... hunc locum nunc explicare debemus. CHIRON 980 ex apertura. *et al.*

b *geminato eodem vocab.* (*v. p. 1091, 63*): PLAVT. Poen. 360 bene promittis multa ex multis. TER. Haut. 598 aliud ex alio incidit (*v. vol. I 1645, 35 sqq.*). CIC. Att. 7, 26, 3 diem ex die expectabam (*v. vol. V 1, 1043, 57*; *cf. 1041, 4*). SALL. or. Phil. 7 tumultum ex tumultu, bellum ex bello serunt (LIV. 21, 10, 4 *al. cf. p. 1120, 83. cf.* PLIN. paneg. 9, 5 si provincias ex provinciis, ex bellis bella mandaret). RVT. LVP. 1, 2 vitia ex vitiis coacta. SEN. dial. 11, 6, 7 locum ex loco mutat (nat. 6, 18, 1 *al.* PLIN. nat. 2, 132. *cf.* PLIN. nat. 2, 101 sedem ex sede). nat. 3, 27, 1 malum ex malo colligit. VVLG. Is. 66, 23 et erit mensis ex mense et sabbatum ex sabbato (*cf.* AVG. civ. 20, 22 p. 463, 3 D.). HESYCH. in lev. 25, 50 p. 1137[C] anno ex anno cum eo est.

II *iuncturae*: **A** *pendet a verbis*: **1** *compositis*: *cum*: **ab:** abdere: PLAVT. Pseud. 1106 ex conspectu. abdicare: PLIN. nat. 33, 5. abducere: *v. vol. I 60, 49 sqq.* abesse: CIC. Verr. II 4, 140. *v. ibid. 260, 46 sqq.* abicere: *v. ibid. 84, 84 sqq.* abigere: *v. ibid. 98, 4.* abire: PLAVT. Mil. 1164 *al.* abripere: *v. vol. I 135, 83 sqq.* abrumpere: VAL. MAX. 1, 6, 10 *al.* abscidere: CIL VIII 1863 ex Africa Vandalos. abstrahere: *v. vol. I 200, 37 sqq.* abundare: COLVM. arb. 8, 3 FRONTIN. aq. 94. afluere: *v. vol. I 1250, 11 sqq.* amittere: CIC. S. Rosc. 154 *al.* amoliri: PACVV. trag. 184 *al.* amovere: PLAVT. Epid. 279 *al.* asportare: CIC. div. in Caec. 28. avehere: LIV. 9, 4, 1 *al.* avellere: CIC. Verr. II 4, 110 *al.* avertere: VERG. Aen. 4, 389. ITALA Rom. 11, 26 (Pelag. *ad l.* p. 91, 18 S.); ἀπό, VVLG. a. *al.* auferre: *v. vol. II 1329, 40 sqq.* **ad:** accedere: CIC. Balb. 25 *al.* accidere: LVCR. 4, 215. accire: *v. vol. I 300, 11. 39. 301, 33 sqq.* accurrere: SALL. hist. frg. 2, 71. addere: *v. vol. I 582, 25 sqq.* adducere: PLAVT. Truc. 530. *v. ibid. 597, 49 sqq.* adesse: *v. vol. II 917, 78 sqq.* adhibere: *v. vol. I 647, 57.* adigere: CAES. Gall. 7, 17, 3 *al.* adire: *v. vol. I 629, 4 sqq.* admittere: *v. ibid. 755, 67.* admovere: LIV. 10, 27, 5. adnatare: SIL. 10, 609. advehere: PLAVT. Merc. 390 *al.* advenire: *v. vol. I 831, 32 sqq.* advolare: LIV. 25, 41, 2 *al.* afferre: PLAVT. Persa 498 *al.* afflare: VARRO rust. 1, 12, 3 *al.* affluere: CIC. ad Q. fr. 3, 3, 1 *al.* affundere: PLIN. nat. 5, 3. appetere: ACC. trag. 160 *al.* apportare: VARRO rust. 2, 4, 10 *al.* arcessere: *v. vol. II 451, 1 sqq.* arripere: *v. ibid. 643, 49 sqq.* ascendere: SEN. nat. 6, 8, 5 *al.* asciscere: CIC. har. resp. 27. aspirare: VARRO rust. 1, 57, 1. assurgere: LIV. 22, 2, 6. **circum:** circumcidere: VEG. mil. 1, 24. circumscribere: CIC. Verr. II 1, 43 (*i.* '*delere*'). circumvehi: PLIN. nat. 6, 96. **con-:** cogere: CAES. Gall. 1, 15, 1 *al.* coire: CVRT. 8, 2, 23 *al.* colligere: *v. vol. III 1620, 75 sqq.* commeare: LIV. 4, 9, 14 *al.* commigrare: *v. vol. III 1881, 38 sqq.* commovere: *v. ibid. 1952, 1 sqq.* comparere: PLIN. nat. 36, 204. compellere: CIC. Catil. 3, 17 *al.* comportare: CIC. Verr. II 2, 46 *al.* concedere: *v. vol. IV 8, 39 sqq.* concire: LIV. 5, 18, 12 *al.* concitare: CIC. dom. 54. concurrere: CIC. Verr. II 4, 96 *al.* conducere: CAES. Gall. 7, 31, 5. conferre (se): VARRO rust. 1, 18, 8 *al.* confluere: *v. vol. IV 243, 69 sqq.* congerere: CAES. civ. 2, 37, 5 *al.* conicere: TER. Andr. 620 *al.* conservare: CIC. Verr. II 4, 80. consurgere: LVCR. 4, 928 *al.* contendere: CAES. Gall. 2, 9, 3. contorquere: SIL. 8, 653. contrahere: CATVLL. 99, 9 *al.* convehere: CAES. civ. 1, 34, 5 *al.* convellere: *v. vol. IV 820, 41.* convenire: *v. ibid. 824, 23 sqq.* convocare: CIC. Sest. 128 *al.* convolare: *v. vol. IV 888, 7.* corradere: LVCR. 6, 304. corripere: LVCR. 3, 163 *al.* corrivare: PLIN. nat. 6, 43. **de:** decedere: *v. vol. V 1, 121, 51 sqq. al.* decerpere: VARRO rust. 2, 1, 4. *v. vol. V 1, 158, 27 sqq.* decidere: *v. ibid. 162, 47 sqq.* declinare: *v. ibid. 194, 20 al.* decurrere: *v. ibid. 227, 37 sqq.* decutere: *v. p. 1087, 83.* deducere: *v. vol. V 1, 271, 7.* deferre: *v. ibid. 313, 21.* deflectere: PLIN. epist. 7, 16, 4. defluere: CIC. orat. 96 *al.* defringere: VERG. georg. 2, 300. defundere: LVCIL. 1155 *al.* deicere: *v. vol. V 1, 394, 7 sqq.* delabi: *v. ibid. 414, 32. 82.* demere: *v. ibid. 496, 3 sqq. al.* demergere: CIC. Cato 77. demigrare: *v. vol. V 1, 484, 15 sqq. al.* demittere: *v. ibid. 489, 46.* demoliri: VAL. MAX. 6, 5, 3. demovere: *v. vol. V 1, 511, 36.* depellere: *v. ibid. 564, 35 sqq. al.* deponere: *v. ibid. 581, 81 sqq.* deportare: CIC. div. in Caec. 28 *al.* deprimere: CIC. Cato 77. depromere: *v. vol. V 1, 616, 17 sqq.* deripere: *v. ibid. 632, 72.* derivare: CAES. Gall. 7, 72, 3 *al.* descendere: *v. vol. V 1, 643, 3 sqq. al.* desilire: *v. p. 1087, 56 al.* destillare: PAVL. FEST. p. 178 *al.* deterrere: *v. p. 1090, 21.* detrahere: *v. vol. V 1, 824, 65 sqq. al.* detrudere: CIC. Quinct. 89 *al.* deturbare: *v. vol. V 1, 846, 32.* devehere: LIV. 25, 13, 5. devocare: CIC. Tusc. 5, 10. devolvere: CATVLL. 59, 4 *al.* **dis-:** differre: VITR. 3, 3, 8 *al.* (*de tempore*: CIC. ad Brut. 2, 1, 1 LIV. 36, 6, 9 *al.*). diffundere: CIC. nat. deor. 2, 138 *al.* diffugere: *v. vol. V 1, 1106, 45 sqq.* digredi: *v. ibid. 1154, 34. 73.* dilabi: LIV. 6, 17, 6 *al.* dimittere: CIC. Verr. II 4, 63 *al.* diripere: *v. vol. V 1, 1263, 25 sqq.* discedere: *v. ibid. 1280, 19 sqq.* discernere: PS. APVL. Ascl. 15. discrepare: MART. CAP. 2, 108. discurrere: SEN. epist. 90, 36 *al.* disicere: CATO or. frg. 26 (= 51 M.). dispellere: SIL. 8, 162. **ex:** ebibere: *v.*

[*Rehm*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

p. 5, 17. ēdere: PLAVT. Most. 698 *al.* (*v. e. g. p. 91, 19 sqq.*). educere: *v. p. 1087, 71 al.* efferre: *v. p. 1088, 20 al.* efflare: *v. p. 190, 82.* effluere: CIC. dom. 121 *al.* effodere: PLAVT. Cas. 114 *al.* effugere: *v. p. 204, 23.* effundere: CIC. har. resp. 34 *al.* egerere: *v. p. 242, 21.* egredi: *v. p. 280, 52.* eicere: *v. p. 311, 25.* elabi: *v. p. 315, 84.* elicere: *v. p. 366, 39 al.* elidere: *v. p. 375, 7.* eliminare: *v. p. 388, 65.* emanare: *v. p. 446, 70. 77.* emergere: *v. p. 473, 55.* emicare: *v. p. 487, 40.* emigrare: *v. p. 488, 2.* eminere: *v. p. 490, 60.* emittere: *v. p. 500, 75 al.* emovere: *v. p. 525, 62 al.* emungere: *v. p. 543, 56.* enare: CIC. fin. 3, 63. enatare: *v. p. 554, 36.* enavigare: *v. p. 555, 8 sqq.* enubere: *v. p. 615, 3 sqq.* erepere: *v. p. 749, 9.* eripere: *v. p. 794, 45 sqq.* erogare: *v. p. 800, 22. 79 sqq. al.* eruere: *v. p. 844, 3. 846, 33 sqq.* erumpere: *v. p. 836, 43 al.* escendere: *v. p. 856, 78.* evadere: *v. p. 1087, 64 al.* evagare: ACC. trag. 643. evanescere: *v. p. 997, 17.* evehere: VARRO rust. 1, 13, 4 *al.* evellere: CIC. S. Rosc. 6 *al.* everrere: VARRO ling. 6, 32. evigilare: *v. p. 1040, 5.* evocare: *v. p. 1056, 4 sqq. al.* evolare: *v. p. 1064, 9 sqq. al.* evolvere: ACC. trag. 47 *al.* evomere: *v. p. 1073, 38 al.* exaedificare: PLAVT. Trin. 1127. exaestuare: IVST. 1, 2, 7. PLAVT. Mil. 641 neque dum exarui ex amoenis rebus. excantare: VARRO Men. 151 (*seq.* deripere). excavare: VITR. 9, 8, 1. excedere: TER. Andr. 760 *al.* excellere: CIC. ac. 2, 4. excerpere: LIV. 24, 18, 7 *al.* excidere: CIC. Sull. 72 *al.* excīdere: CIC. off. 2, 13. excipere: VARRO rust. 3, 12, 5 *al.* excire: ACC. trag. 300 *al.* excitare: PLAVT. Merc. 160 *al.* excludere: VITR. 1, 6, 8 *al.* excoquere: VITR. 1, 4, 3 *al.* excudere: CIC. nat. deor. 2, 129. exculcare: PLAVT. Capt. 810. excurrere: CIC. leg. agr. 2, 87 *al.* excutere: PLAVT. Bacch. 598 *al.* exhaurire: CIC. leg. agr. 2, 98 *al.* exigere: PLAVT. Capt. 1001 *al.* eximere: CATO agr. 16 *al.* exire: PLAVT. Rud. 706 *al.* exonerare: PLAVT. Epid. 470. expectorare: ACC. trag. 595. expedire: *v. p. 1089, 38.* expellere: CIC. Quinct. 28 *al.* expergefacere: SVET. Cal. 6, 1. expergisci: RVT. LVP. 2, 7. explantare: COLVM. 4, 27, 6. explicare: LIV. 2, 59, 7 *al.* explodere: CIC. Q. Rosc. 30. exponere: CAES. Gall. 4, 37, 1 *al.* exportare: LVCIL. 722 *al.* exprimere: *v. p. 1088, 5 al.* expromere: *v. p. 1088, 24 al.* expurgare: VARRO rust. 1, 30, 1. ex(s)creare: CELS. 4, 11, 2 *al.* ex(s)culpere: TER. Eun. 712 LVCIL. 286. exsilire: PLAVT. Amph. 1115 *al.* ex(s)istere: CIC. Arat. 429 *al.* exsolvere: LVCR. 1, 811 *al.* exspirare: MANIL. 4, 593. exspoliare: CIC. Att. 10, 4, 2 ex alia provincia. exspuere: TER. Eun. 406 *al.* exstare: CATVLL. 64, 18 *al.* exstirpare: CIC. Lael. 48. exsugere: VITR. 2, 8, 2 *al.* ex(s)ulare: PLAVT. Persa 555 ex urbe. LIV. 4, 15, 4. exterere: VARRO ling. 7, 97. exterminare: CIC. Sest. 9 *al.* extollere: PLAVT. Poen. 500 *al.* extorquere: CIC. Cluent. 51 *al.* extrahere: PLAVT. Rud. 1168 *al.* extrudere: PLAVT. Cas. 776. extuberare: PLIN. nat. 21, 96. extundere: SEN. benef. 1, 3, 1. exturbare: PLAVT. Trin. 137 *al.* exundare: SIL. 14, 61. exurere: CIC. nat. deor. 3, 7 *al.* **in:** immigrare: CIC. dom. 141. immittere: CIC. dom. 39. importare: PLIN. nat. 22, 100. incidere: TER. Haut. 442 *al.* incitare: CIC. de orat. 2, 147 ex tarditate. *al.* incurrere: LIV. 26, 4, 7. inducere: CIC. inv. 2, 59. induere: VERG. Aen. 7, 19. inferre: CIC. Vatin. 4 *al.* influere: CIC. rep. 2, 34 *al.* infundere: PLIN. nat. 6, 28. ingerere: TERT. coron. 8 p. 436 Oe. ingredi: VITR. 9, 3, 1. inire: LIV. 45, 93, 4 *al.* inserere: VARRO rust. 1, 40, 6. invadere: SALL. hist. frg. 5, 2 *al.* invehere: CIC. Mur. 4 *al.* involare: AFRAN. com. 405. irrumpere: PLIN. nat. 6, 36. **intro:** introire: VARRO rust. 3, 9, 18 *al.* intromittere: LIV. 44, 12, 5. **ob:** occurrere: CAES. Gall. 4, 26, 1 *al.* omittere: SEN. Ag. 141. **per:** perducere: VARRO rust. 3, 17, 9 *al.* perferre: SEN. epist. 80, 2. perfugere: CAES. civ. 2, 27, 1 *al.* pergere: CIC. Att. 5, 20, 2 *al.* perire: PLAVT. Bacch. 954 Capt. 537. permanare: CIC. nat. deor. 2, 137. permittere: HIRT. Gall. 8, 9, 4. permovere: LVCR. 2, 900. persequi: VARRO rust. 2, 5, 3 *al.* pervenire: VARRO rust. 3, 5, 16 *al.* pervolare: MANIL. 5, 613. **prae:** praemittere: CAES. civ. 1, 16, 2 *al.* **pro:** procedere: CIC. Verr. II 5, 106 *al.* procurrere: CATVLL. 65, 20 *al.* prodere: PLIN. nat. 7, 171. prodire: VARRO rust. 2, 4, 1 *al.* producere: VARRO rust. 2, 4, 19 *al.* proferre: CIC. de orat. 1, 7 *al.* proficisci: VARRO rust. 1, 1, 2 *al.* profluere: CIC. de orat. 3, 166 *al.* profugere: CIC. Verr. II 3, 53 *al.* profundere: CIC. nat. deor. 2, 137 *al.* progredi: VARRO ling. 5, 33 *al.* proicere: CAES. Gall. 4, 25, 4 *al.* prolabi: VAL. MAX. 1, 6, 8 *al.* promere: PLAVT. Truc. 603 *al.* prominere: LIV. frg. 60 *al.* promovere: LIV. 9, 37, 2 *al.* propellere: SIL. 17, 201. prorepere: COLVM. 4, 22, 4. proripere: PLAVT. Capt. 533 *al.* prorogare: QVINT. inst. 10, 7, 10. prorumpere: CELS. 3, 6, 7. proserpere: AVG. civ. 7, 24 p. 304, 31 D. prosilire: CATVLL. 68, 58 *al.* protrahere: LIV. 1, 58, 8 *al.* proturbare: RHET. Her. 4, 8, 12 *al.* provehi: AMM. 14, 1, 1. provolvere: LVCR. 6, 553. **re-** (*v. et p. 1089, 61 sqq.*): recedere: CAES. Gall. 5, 43, 6 *al.* recidere: CIC. Sull. 91 *al.* recipere (se): PLAVT. Men. 883 *al.* recuperare: CIC. Verr. II 4, 77. recurrere: LIV. 3, 60, 7 *al.* recursare: VERG. Aen. 12, 802. reddere: LVCR. 4, 107. redimere: *v. p. 1089, 35 al.* redire: PLAVT. Capt. 1005 *al.* reducere: PLAVT. Capt. 1014 *al.* redundare: CIC. Sull. 27 *al.* referre: *v. p. 1087, 63 al.* refugere: CAES. civ. 3, 99, 4 *al.* reicere: VERG. Aen. 5, 421 *al.* relevare: OV. met. 9, 318. remeare: VARRO rust. 3, 5, 7 *al.* remigrare: CIC. ac. 1, 13. remittere: CAES. Gall. 5, 23, 4 *al.* removere: CIC. de orat. 2, 309 *al.* renavigare: PLIN. nat. 6, 106. renuntiare: CIC. de orat. 2, 260. repellere: CIC. Quinct. 5 *al.* repetere: CIC. Planc. 64 *al.* reportare: CIC. Att. 4, 18, 5 *al.* TAB. devot. Audollent 239 A 10 qui te resolvit ex vit(a)e temporibus. resurgere: MANIL. 2, 911 *al.* retrahere: SALL. Catil. 39, 5 *al.* revehere: PLIN. nat. 12, 81. revellere: OV. met. 5, 39 *al.* revenire: PLAVT. Stich. 409 *al.* reverti: CIC. Phil. 2, 59 *al.* revocare: CIC. Caecin. 84 *al.* revolare: VERG. georg. 1, 361. revomere: SIL. 2, 308. **se-:** secedere: CELS. 8, 2, 2. secernere: LIV. 35, 14, 12. seducere: SEN. dial. 11, 16, 5. segregare: PLAVT. Most. 1050. sevocare: PLAVT. Aul. 549. **sub:** subducere: VARRO rust. 3, 9, 13 *al.* subire: CAES. Gall. 2, 25, 1 *al.* submittere: CAES. civ. 1, 45, 7 *al.* submovere: CAES. civ. 2, 11, 3. subtrahere: LIV. 10, 14, 14. subvehere: LIV. 9, 15, 3 *al.* subvenire: SALL. Iug. 54, 10 *al.* succedere: VARRO ling. 5, 124 *al.* succurrere: CAES. civ. 3, 52, 1. suppilare: PLAVT. Men. 803. supportare: CAES. Gall. 1, 48, 2 *al.* surgere: LVCR. 6, 476 *al.* surripere: PLAVT. Poen. 1247 *al.* suscitare: PLAVT. Mil. 690 *al.* **super:** supervenire: SVET. Otho 9, 3. **trans:** tradere: CIC. inv. 1, 4 *al.* traducere: CIC. Verr. II 3, 26 *al.* traicere: VARRO rust. 3, 16, 21 *al.* transferre: LVCIL. 626 VARRO rust. 1, 35, 2. SEN. contr. 7, 1 (16), 25 ex Graeco. *al.* transfugere: BELL. Hisp. 11, 3 *al.* transfundere: PALLAD. 1, 19, 2. transgredi: LIV. 21, 50, 8 *al.* transire: VARRO ling. 8, 42 *al.* transmittere: LIV. 25, 11, 17 (in *P*). *al.* transnatare: PLIN. nat. 6, 127. transportare: BELL. Afr. 47, 3 *al.* transscendere: HYG. Gell. 16, 6, 15 *al.* transsilire: BELL. Alex. 46, 4 *al.* transsultare: LIV. 23, 29, 5. transvehere: SALL. Iug. 28, 6.

2 *simplicibus* (*delectus*): agere: ENN. ann. 518 *al.* aucupari: CIC. Sest. 119. bibere: VARIVS carm. frg. 2 *al.* cadere: CIC. part. 57 *al.* capere: LVCIL. 262 *al.* carēre: VARRO ling. 7, 54. carpere: VARRO rust. 3, 16, 24 *al.* cedere: LVCIL. 1049 *al.* citare: PLAVT. Pseud. 33 *al.* clepere: ACC. trag. 212. currere: CIC. Att. 7, 24 *al.* dare: *v. vol. V 1, 1692, 18.* delere: *v. ibid. 436, 48 al.* desiderare: CIC. Verr. II 4, 96 ex fano ... signum. *al.* ducere: CATO or. frg. 3, 1 *al.* ĕdere: PLAVT. Curc. 55 *al.* emere: VARRO rust. 1, 20, 2 *al.* facessere: LIV. 6, 17, 8 *al.* ferre: CATO agr. 46, 1 *al.* fluere: VARRO Men. 26 *al.* fugere: PLAVT. Mil. 126 *al.* fundere: VARRO ling. 5, 118 *al.* furari: VLP. dig. 48, 13, 8, 1 *al.* haurire: ENN. ann. 624 *al.* iacere: CIC. Arat. 51 *al.* iactare: LVCR. 2, 823. intrare: SEN. nat. 6, 14, 3. ire: PLAVT. Cist. 776 *al.* labi: OV. trist. 1, 3, 4. levare: LIV. 21, 58, 9. manare: CIC. Phil. 13, 36 *al.* migrare: CIC. rep. 6, 9. mittere: PLAVT. Bacch. 389 *al.* moliri: LIV. 36, 24, 3. mori: HIL. trin. 1, 13 p. 35A ex immortalitate. HIER. epist. 60, 14, 2 *al.* movere: CIC. nat. deor. 2, 46 *al.* navigare: CIC. Verr. II 5, 146 *al.* nubere: CIC. Cael. 34. nuntiare: CAES. civ. 2, 26, 2 *al.* pellere: HOST. carm. frg. 2 *al.* penetrare (se): PLAVT. Trin. 276 *al.* petere: PLAVT. Mil. 581 *al.* pignerari: CIC. Phil. 14, 32. portare: BELL. Hisp. 11, 1. praedari: CIC. Verr. II 3, 6 *al.* properare: TAC. hist. 2, 97. quatere: CIC. Arat. frg. 23. rapere: PLAVT. Asin. 934 *al.* ruere: CATVLL. 64, 392 *al.* PETRON. 55, 6 ut scintillet probitas e carbunculis (*v. app. crit.*). sequi: CAES. Gall. 1, 39, 2 *al.* sollicitare: LVCR. 5, 162. solvere: CAES. Gall. 4, 28, 1 *al.* spargere: VAL. MAX. 3, 7, 4. stillare: HOR. ars 430. sumere: *v. p. 1087, 78 al.* tollere: LVCIL. 40 *al.* torquere: VARRO Men. 464. trahere: PLAVT. Truc. 511 *al.* trudere: VERG. georg. 2, 31. vellere: CATO agr. 37, 2 *al.* vendere: VARRO rust. 3, 2, 17 *al.* venire: PLAVT. Amph. 256 *al.* volare: ENN. ann. 91. urere: LVCAN. 1, 591.

B *pendet a* **nominibus** (*praecipue c. subst. verbal. motum indicantibus. v. et p. 1089, 51*): TER. Haut. 96 e Corintho hic advena (*cf.* TERT. spect. 5 p. 6, 23 transvenas). CATO mil. frg. 12 tertia e castris eductio. VARRO ling. 6, 64 translati<ci>o ... ex agris verbo (*cf.* prolatio: TERT. adv. Prax. 8 p. 237, 20). CIC. Verr. II 5, 148 exitus ... ex illo loco (LVCR. 4, 720. LIV. 39, 51, 5 septem e. e domo fecerat. *al.* *cf.* reditus: CIC. Manil. 24 LIV. 26, 25, 17 *al.* aditus: CIC. epist. 15, 4, 4 in Ciliciam ex Syria. CAES. civ. 2, 1, 2 *al.* transitus: LIV. 35, 50, 9 VAL. MAX. 4, 1, 2 *al.* *sim.* transitio: PRISC. gramm. III 182, 11). CIC. leg. agr. 2, 82 ex illo ... fundo ... nuntium (*epist.* 15, 2, 7 *al.*). Flacc. 74 concursus ex oppidis (LIV. 2, 56, 14 *al.* *cf.* decursus: LVCR. 1, 283 LIV. 5, 28, 10 *al.* cursus: LIV. 26, 43, 8 CELS. 4, 2, 2 *al.* excursio: QVINT. inst. 4, 2, 103). Balb. 29 ex omnibus civitatibus via ... in nostram (SEN. Herc. f. 437. *cf.* obvius: TAC. hist. 2, 87). Pis. 51 effusiones hominum ex oppidis (VITR. 6, 2, 3). Rab. Post. 19 ex Italia comes. fin. 3, 60 excessum e vita et in vita mansionem (VAL. MAX. 9, 13 pr. *al.* *cf.* discessus: CIC. div. 1, 47 CAES. civ. 3, 9, 1. discessio: PS. APVL. Ascl. 28. accessus: VITR. 1, 5, 6. recessus: SEN. suas. 2, 2). Tusc. 2, 66 illud ex hesterna disputatione perfugium (*cf.* fuga: CIC. Att. 7, 17, 1 OV. trist. 4, 1, 50 *al.* transfuga: LIV. 2, 1, 4. profugus: LIV. 34, 62, 10 CVRT. 4, 1, 39 *al.* refuga: VLP. dig. 48, 19, 8, 6). ad Q. fr. 3, 9, 6 iter ex Gallia (CAES. civ. 3, 2, 3 LIV. 38, 7, 10 *al.*). CAES. Gall. 2,

[*Rehm*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

33, 2 ex oppido eruptionem (*al.* LIV. 23, 37, 5 *al.*). 5, 2, 3 ex portu ... in Britanniam traiectum. BELL. Alex. 8, 5 ascensum in naves ... ex scaphis. LIV. 6, 22, 2 ex fuga receptaculum. 26, 21, 14 post profectionem ex Sicilia Marcelli (ASCON. in Pis. p. 17, 9 St.). VITR. 7, 5, 5 *stillicidia* ex tectis. SEN. dial. 7, 16, 1 immobilis ... ex bono. nat. 4 praef. 22 ad imum lapsus e summo. 6, 13, 1 evaporatio ... e terra. PLIN. nat. 2, 191 haustu aquae e puteo (31, 7 PAVL. dig. 39, 3, 17, 4). 3, 7 fretum ex Atlantico mari. 3, 34 fossae ex Rhodano. 7, 148 ruina e turri. 7, 171 umoris e corpore effluvium (*cf.* 23, 69 profluvium. 24, 183 fluctiones). 27, 32 sanguinis abundantiam ex vulneribus. HIL. trin. 1, 13 p. 35^A mors ... ex vita. VVLG. act. 4, 2 resurrectionem e mortuis (ἐκ).

C *c. locutionibus quibusdam motum alicunde factum indicantibus*: CIC. Verr. II 2, 3 in Africam ex hac provincia gradus imperi factus est (QVINT. inst. 3, 6, 8). II 4, 40 ille ex Sicilia iam castra commoverat (*al.*). LABER. mim. 59 pedem ex taberna tulimus (APVL. apol. 77 referat). VERG. Aen. 1, 34 e conspectu Siculae telluris in altum vela dabant. 12, 681 e curru saltum dedit. LIV. 1, 4, 6 ex montibus ... cursum flexisse (22, 18, 7 iter). GELL. 17, 21, 31 ex eo proelio salutem fuga quaesivit.

CAPVT ALTERVM: *de origine.*

(v. Löfstedt, Syntactica I p. 229).

I ***magis proprie**: id quod exit in eo unde exit quasi continebatur*: A ***respicitur origo ipsa***: 1 *de procreatione*: **a** *c. verbis nascendi, oriendi, procreandi sim.* (*et proprie et translate*): nasci: PLAVT. Amph. 98 natus Argis ex Argo patre (CIC. Q. Rosc. 30 *al.*). Cas. 46 educavit ... quasi si esset ex se nata (Rud. 410. *cf.* TER. Hec. 279 ex me. 399 ex te). Cist. 604 *al.* TER. Hec. 797 scit sibi nobilitatem ex eo et rem natam et gloriam esse. Eun. 460 *al.* VARRO ling. 5, 63 e spumis Venerem. rust. 1, 40, 2 RHET. Her. 1, 11, 19 CIC. inv. 1, 2. 1, 25 ex tempore quae nata sint (*cf. p. 1110, 56*). S. Rosc. 71. LIV. 1, 9, 3 ex infimo. 2, 50, 3 consilium ex re natum (*cf. p. 1110, 35*). *et al.* oriri: PLAVT. Curc. 11 ex dulci oriundum *mel.* Poen. 889 facinus ex ted ortum (TER. Eun. 966 Ad. 797). TER. Eun. 241 ex eodem ortum loco. Ad. 443 mali quid ortum ex hoc sit. CATO orig. frg. 110 fluvius Hiberus oritur ex Cantabris (VARRO ling. 5, 29 CAES. Gall. 4, 10, 3 LIV. 44, 31, 4 *al.*). VARRO rust. 2, 5, 9 CIC. Rab. Post. 14 LVCR. 1, 161 SALL. Catil. 34, 2. *et al.* *cf.* VARRO ling. 5, 3 *non* omnis origo est nostrae linguae e vernaculis verbis. *alia*: PLAVT. Men. 829 viridis exoritur colos ex temporibus atque fronte (Mil. 654 ex me discidium. CIC. Balb. 23 LIV. 4, 43, 3 *al.*). Most. 418 ne ... quicquam ... pariant ex se (eis *vel* ei *codd.*) incommodi (VARRO ling. 8, 9 CIC. inv. 2, 70 *al.*). Pseud. 492 ex me morem progigni malum (CIC. div. 1, 128 CAES. Gall. 2, 29, 4 *al.*). Rud. 1284 lenones ex Gaudio credo esse procreatos (VARRO ling. 9, 28 CIC. inv. 1, 91 *al.*). ENN. ann. 30 ex se Anchisen generat (*v. vol. VI 2, 1790, 39*). LVCIL. 623 e bulga est matris in lucem editus (*v. p. 83, 29. 70*). TRAG. inc. 211 oboriri. CATO agr. praef. 4 ex agricolis ... milites strenuissimi gignuntur (*v. vol. VI 2, 1978, 74*). or. frg. Non. p. 64, 22 (= 59 M.) ex fenore discordia excrescebat (*al.*). VARRO ling. 9, 28 qui ex his progenerantur (GAIVS dig. 38, 10, 1, 6 *al.*). 9, 37 prodere (*al.*). rust. 1, 41, 4 enasci (*v. p. 553, 19*). RHET. Her. 1, 11, 20 ex contrariis legibus controversia constat, cum *eqs.* ([*syn.* nascitur]. 1, 13, 23 CIC. top. 38 *al. cf. p. 1099, 60*). CIC. inv. 1, 10 conflictio ... ex depulsione ... profecta (Verr. II 2, 174 ex equestri loco. orat. 191 QVINT. inst. 2, 17, 27 *al.*). S. Rosc. 75 ex luxuria existat avaritia necesse est (Verr. II 5, 8 *al.*). Sull. 75 exarsit (*al.*). de orat. 1, 20 ex rerum cognitione efflorescat ... oratio (*v. p. 191, 62*). top. 69 propagentur (GAIVS dig. 38, 10, 1, 6). rep. 6, 27 creabit (Tusc. 1, 54 LVCR. 2, 790 *al.*). LVCR. 1, 715 procrescere. 1, 1036 suboriri. 6, 1013 coorta (SEN. nat. 3 pr. 9 *al.*). SEN. contr. 1, 6, 4 ex parvis surrexisse (SEN. nat. 3, 13, 1). suas. 6, 27 processit. SEN. benef. 3, 29, 8 ex quo ... origo descendat (*v. vol. V 1, 651, 75 sqq.*). COLVM. 2, 9, 6 fruticavit (*cf.* 3, 6, 2 germinat. *sim. saepius*). STAT. Theb. 2, 551 e vallibus imis crescere (*i. apparere, provenire. aliter p. 1098, 64*). TAC. ann. 15, 54 proditio coepit e domo Scaevini (15, 68 PAVL. dig. 41, 2, 1, 1. *aliter p. 1090, 44*). SCAEV. dig. 32, 37, 3 ex his mancipiis adgnata (*al.*).

b *varia exempla selecta* (*saepe adverbiale fere vices agit genet. vel adi. [e. g. p. 1096, 3. 69]. cf. infra p. 1128, 29. 41*).

α *strictissime de parentibus* (*utrisque*: SEN. contr. 1, 2 [thema] sacerdos casta e castis ... sit. *per analogiam p. 1096, 4*): Ⓘ *de genetrice*: PLAVT. Truc. 865 scio ... tibi esse ... filium ex sponsa tua (TER. Andr. 400 GELL. hist. 13 VARRO ling. 7, 4 *al.*). TER. Andr. 469. Phorm. 942 ex qua filiam suscepit (*al. aliter p. 1105, 67*). VARRO rust. 1, 17, 5 conservas, e quibus habeant filios (CIC. Quinct. 16 Caecin. 11 *al.*). CIC. Brut. 263 ex filia nepos (rep. 2, 33 VELL. 2, 2, 1 *al. cf.* CAES. Gall. 1, 18, 7 soror ex matre. SEN. Herc. f. 908 ex noverca frater. *al.*). MART. 6, 39, 1 pater ex Marulla ... factus es septem ... liberorum (SVET. Aug. 63, 2). *et al.* Ⓘⓘ *de patre* (*cf. p. 1105, 62*): PLAVT. Aul. 21 is ex se hunc reliquit ... filium (LIV. 41, 8, 9. *cf.* PLAVT. Aul. 781 ex te [TER. Hec. 652]). Cist. 40 ego hanc mihi educavi ex patribus conventiciis. DICT. 1, 1 Atreus ... ex Minoe (*sim. saepe*). *nota* (*v. p. 1095, 75*): PAVL. dig. 38, 10, 10, 18 sedecim fratres atavi ex patre computantur, sedecim ex matre. GREG. TVR. Franc. 6, 17 p. 260, 6 regis filius erat ex lavacro.

β *de stirpe, genere, familia, domo, patria sim.*: PLAVT. Asin. 53 *amat* istanc meretricem e proxumo Philaenium (Aul. 171. 290 Cas. 687. 1013 Men. 790. Mil. 472 hinc ex p. [Stich. 431]. 969 [*v. app. crit.*]. *cf. p. 1089, 10*). Aul. 2 ego Lar sum familiaris ex hac familia (CIC. Verr. I 23 *al.*). Bacch. 472 unde eam esse aiunt? :: ex Samo (*cf.* Capt. 509 ex Alide. Rud. 737 ex germana Graecia. TER. Eun. 165 ex Aethiopia ancillulam. CATO agr. 135 tegulae ex Venafro. DICT. 1, 17 Agamemnon ex Mycenis. CONC.[S] I 3 p. 7, 27 Iesum e Nazareth [*gr. I 1, 1* ἀπό, *Vulg. act. 10, 38* a]. *al. cf. et* CIC. Brut. 169 e Marsis [*sim.* CAES. civ. 1, 51, 1 *al.*]). Poen. 175 se peregrinum esse, ex alio oppido (560. 994. *cf.* CIC. S. Rosc. 43 ex municipiis). Stich. 169 *elephanti* ex semine haec sertast fames (TERT. carn. 14 p. 450 Oe. ex s. David. *al.*). VARRO ling. 9, 67 ex regionibus aliis ... unguenta. rust. 1, 2, 19 ex caprino genere ... hostia (1, 65 CIC. Verr. II 1, 45 *al. saepe trsl., e. g.*: RHET. Her. 4, 14, 21 CIC. Caecin. 9). CIC. Att. 1, 16, 5 per unum servum, et eum ex ludo gladiatorio (*cf.* LIV. 24, 15, 7 ex ergastulo militem). CIL I² 2, 810 (*ante a. 28*) negotiatores ex area Saturni (*cf.* 1336 *sq.*). SALL. Iug. 35, 2 ex stirpe Massinissae (VAL. FL. 1, 523 *al.*). CVRT. 8, 7, 4 e vilissimo sanguine (STAT. Theb. 4, 484 *al.*). COLVM. 8, 16, 3 e vicino flumine lupum. PLIN. nat. 37, 91 gemma ex eodem et ipsa nomine (CIL VI 35 595 hic monumentus ad eos pertinebit, qui ex n. meo sunt. INSCR. christ. Diehl 4877 libertis libertabusque posterisque eorum ex n. *aliter p. 1119, 82*). HIER. epist. 38, 5, 2 illud (*sc. proverbium*) e trivio. *et al.*

γ *de quavis societate, classe, dignitate sim.* (ex usu: *l. 56*): TER. Hec. 756 si esset alia ex hoc quaestu. TITIN. com. 108 ex tanta factione atque opibus eam sum ausus aggredi (SALL. or. Macri 8 LIV. 2, 18, 4. *cf.* CIC. Phil. 5, 32 partibus). GRACCH. or. frg. Gell. 11, 10, 4 (= 41 M.) qui ... ex eodem loco et ordine tacent (CIC. Manil. 18 ex ceteris ordinibus [LIV. 4, 13, 1 *al.*]. leg. agr. 2, 32 ex equestri loco [*al.*]). CIC. S. Rosc. 120 ex Amerina disciplina ... rusticani (Verr. II 3, 137 hominem ex vetere illa equestri d. Cluent. 76 *al.*). Verr. II 4, 108 ex ... collegio. II 5, 145 novum monstrum ex vetere illa immanitate. II 5, 155 cives Romanos ... ex conventu Syracusano. Mur. 75 eodem ex studio vir. Phil. 1, 20 manipularis ex legione Alaudarum (BELL. Hisp. 12, 1 LIV. 23, 25, 8 *al.*). 9, 10 omnes ex omni aetate. nat. deor. 1, 34 ex ... Platonis schola ... Heraclides (SEN. nat. 6, 13, 2. *cf.* APVL. apol. 36 secta). CAES. civ. 1, 18, 5 cohortes ... ex novis Galliae dilectibus. BELL. Afr. 56, 3 Gaetuli ex equitatu regio nobiliores. SALL. Catil. 43, 2 ex nobilitate. OV. am. 2, 5, 54 volo non ex hac illa *oscula* fuisse nota (SEN. contr. 7, 3 [18], 9 SEN. benef. 3, 9, 1 PETRON. 126, 7 *al.*). LIV. 1, 56, 1 ex plebe (VAL. MAX. 1, 7, 4 *al. cf.* CELS. 4, 7, 5 ex populo [*al.*]). 6, 42, 14 aediles ex patribus. 23, 25, 7 qui eorum ex fuga Cannensi essent. PHAEDR. app. 19, 1 equum ex quadriga. SEN. dial. 2, 7, 6 ex hac sorte. COLVM. 11, 1, 23 hospitem ... ex amicitia domini (TAC. ann. 2, 27, 2 *al.*). CIL IV 1943 ex albo iudex. PETRON. 47, 11 ex quota decuria es? PLIN. nat. 28, 119 ex eadem similitudine est scincus. TERT. adv. Marc. 5, 3 p. 576, 16 qui erant ex circumcisione. NOT. dign. occ. 28, 23 principem ex officio magistri militum (*al.* COD. Theod. 1, 7, 3 [*a. 398*]. *al.*). *et al.* *nota*: ex usu (*aliter p. 1110, 74*): TERT. anim. 19 p. 331, 22 *infans* neminem appetens nisi ex u. (*i. 'usu notum'*). LAMPR. Heliog. 30, 7 dicitur et balneas ... statim destruxisse, ne ex u. balneas haberet (*i. 'usu tritas'; cf.* GLOSS. III 272, 46 [*'de vestimentis': 272, 11*] τριπτὰ ἀπὸ χρήσεως trita ex u. *sic et* EDICT. imp. Diocl. 7, 33 spat⟨h⟩a e⟨x⟩s u. *ibid.* 34 [*cf. 54 sqq.* ab u.]. HIER. reg. Pachom. 81 attrito ex u. *lebitonario*).

δ *varia, praecipue de rebus natural.* (*de vocab.*: *l. 70. ex libro sim.*: *l. 66*): PLAVT. Stich. 271 ⟨aeque⟩ atque ex (ut *A*) pictura astitit *Pinacium.* LVCIL 483 malus navi e corbita maximus. 529 istos ex nimbo austellos. 875 tristis ... aliquo ex Pacuviano exordio (*cf.* CIC. de orat. 2, 224 ex libro primo [*al.*]. fin. 2, 22 illud ... ex Hymnide. Tusc. 2, 60 versum ex Epigonis. *et al. cf. p. 1120, 71*). VARRO ling. 5, 25 putidus odoribus ... ex sulphure et alumine (LIV. 38, 7, 13 ex adusta pluma). 5, 100 Tigris ... vocabulum e lingua Armenia (*cf.* 5, 103 ex his Graecis Latina κολίανδρον *eqs.* 6, 75 *al.*). CIC. Verr. II 3, 172 quid acciderat ut ex eodem horreo decumanum *frumentum* probaretur, emptum improbaretur? CIC. fil. Cic. epist. 16, 21, 7 in lacinia servantem ex mensa secunda semina. CATVLL. 64, 257 e divolso ... membra iuvenco (*cf.* PLIN. nat. 10, 52 palmas pedum ex his [*anseribus*]). 66, 8 e Bereniceo vertice caesariem. LVCR. 6, 148 calidis candens ferrum e fornacibus. CAES. civ. 3, 49, 2 se cortice ex arboribus victuros (3, 58, 5. *cf.* PROP. 4, 1, 62 folia ex hedera. OV. met. 4, 749. COLVM. 2, 9, 11 ex ea *spica* semen. *al.* SCRIB. LARG. 187 resina ex pinu. PLIN. nat. 1, 16, 37 *al.*). VITR. 2, 8, 18 ex imbribus aquae (6, 8, 5 *al.* PLIN. nat. 6, 202. *cf.* PLIN. nat. 17, 258 e coriariorum sordibus ... aqua). CELS. 2, 18, 7 quo maius quodque animal, eo robustior ex eo cibus est. 2, 33, 5 adeps ex fele. 4, 22, 3 album ... ex ovis. *al.* SCRIB. LARG. 232 cinis ex sarmentis (*al.*).

[Rehm]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

PLIN. nat. 2, 82 contagium nimii umoris ex superiore circulo. 2, 186 signa navium ex Hispaniensibus naufragiis. 2, 222 plurimus ex arido ... vapor. 3, 54 navium ex Italo mari. 12, 76 calculi ... e rupibus. 35, 151 umbram ex facie eius ... in pariete lineis circumscripsit. *al.* SVET. Aug. 4, 2 farina ... ex crudissimo ... pistrino. SER. SAMM. 76 *al.*

2 *indicatur unde suppeditatur vel sumitur alqd.* (*hic usus et separativo [p. 1087, 41 sqq.] et partitivo [p. 1114, 23 sqq.] cognatus est, ita ut in quibusdam haesites ubi ponas*): **a** *generatim*: *α praevalet notio fere localis*: (I) *proprie* (*de capiendo cibo sim.: l. 15. 23. 40; de colligendis militibus sim.: l. 25. 30. 34. 37; ex libris sim. legere sim.: l. 17. 48*): PLAVT. Persa 265 homini boves ... mea ex crumina largiar. Pseud. 1064 Vlixes ... iamne habeat signum ex arce Ballionia (CAECIL. com. 106 ex aure eius stalagmium domi habeo). Rud. 300 cibum captamus e mari (LVCIL. 659). LEX repetund. (CIL I² 2, 583; *a. 123/22*) 27 ex taboleis popli⟨ceis *describere*⟩ (SEN. contr. 2, 1, 6 *al.*). 54 ex qua sorti pronontiarit (*cf.* CIC. Verr. II 3, 26 'recitet ex codice [Cluent. 34 *al.*]. VAL. MAX. 4, 1, 18 cum ... scriba ex publicis tabulis ... carmen praeiret. SVET. Aug. 84, 2 sermones ... e libello habebat. AVR. Fronto p. 69, 11 N. legi ex agricultura Catonis). SENT. Minuc. (CIL I² 2, 584; *a. 117*) ex eo agro ligna sumant. VARRO ling. 5, 104 asparagi ex asperis virgultis leguntur. rust. 2 praef. 3 saturi fiamus ex Africa et Sicilia (CIC. Verr. II 3, 43 et populo R. satis frumenti ex Sicilia suppeditaretur. II 3, 138 *reperire*. CAES. Gall. 3, 9, 1 remiges ex provincia institui). CIC. Verr. II 4, 8 res ... tota ex provincia coemisse (PLIN. nat. 34, 97). Manil. 24 qui se ex ipsius regno collegerant (har. resp. 22 VERG. georg. 1, 324 *al.*). dom. 18 ex rei publicae malis sceleris sui faces inflammant (*cf.* fin. 5, 43 accendi [TIB. 3, 8, 5 *al.*]). Phil. 8, 27 cum sex legionibus ... suppletis ex D. Bruti exercitu (COLVM. 12, 52, 19 ex alio acervo. *al.*). de orat. 2, 278 da mihi ex ista arbore quos seram surculos. fin. 2, 67 suppeditabit nobis ... e thesauris suis ... quantos viros (IVL. VAL. 2, 27 suppe⟨d⟩ita⟨ta⟩ est ... lampas ex obvio [*gr. aliter*]. *al.*). epist. 11, 14, 3 ex Africa legiones expectantur (CAES. civ. 3, 4, 3 *al. cf.* opperiri: SALL. Catil. 58, 4. timere: AMM. 26, 7, 5 ex ... stationibus. *aliter p. 1106, 29*). LENT. Cic. epist. 12, 15, 6 quos ... ex Asia conscripserat (POMP. Cic. Att. 8, 12 d, 1 ex dilectibus. BELL. Alex. 56, 4 *al. cf.* scribere: SALL. Iug. 86, 2 LIV. 31, 25, 4 *al.* rescribere: LIV. 9, 10, 6. conducere: NEP. Dat. 8, 2 *al.*). OV. fast. 4, 750 pabula ... e bustis ... carpsit ovis. LIV. 4, 31, 5 quominus regimen rerum ex notata ... domo peteretur. 35, 28, 10 ex eodem rivo utrique ... aquati sunt. VITR. 2, 7, 4 *monumenta* ex his facta lapidicinis (*ibid.* ex his officinis ... opera perficerentur). FEST. p. 250 virga ... ex olea deplantata. SEN. contr. 1, 2, 11 ex eadem vesci mensa. SEN. nat. 3, 4 ut praebere tantum ex recondito possit *terra* (*cf.* 6, 7, 3 ex reposito multoque funderet. 6, 16, 3). COLVM. 2, 11, 6 foenum ex eodem loco secari posse. QVINT. inst. 2, 15, 24 ex Gorgia ... excerpta (10, 2, 13). 2, 16, 14 animalia ... ex suo corpore vestiuntur. POMPON. dig. 8, 3, 24 ex meo aquaeductu ... cuilibet posse me vicino commodare. *et al.*

(II) *translate de argumentis, exemplis, verbis, inventis sim. undecumque sumendis* (*ex spatio temporis: l. 54. 62. 67 al.*): PLAVT. Most. 763 ex te exemplum petit (TER. Ad. 416. CIC. Verr. II 3, 209 ex vetere memoria [Caecin. 80 Sest. 27. *cf. l. 63*]. Lael. 33 ex similitudine. VITR. 7, 5, 1 SEN. clem. 1, 16, 2 *al. cf.* specimen: CIC. Tusc. 1, 32 CVRT. 4, 1, 26). RHET. Her. 2, 16, 23 num quae suspiciones ex coniecturali constitutione trahi possint. 4, 48, 61 ex his aliquam venari similitudinem. CIC. inv. 1, 1 res ... remotas ex litterarum monumentis repetere. 1, 22 benivolentia quattuor ex locis comparatur (1, 50 *al.*). 2, 30 ex eo ducetur argumentatio. 2, 56. 118 si quid ex ipsa re dabitur facultatis. Verr. II 3, 29 cedo mihi unum ex triennio praeturae tuae qui ... damnatus est. Phil. 4, 3 nihil ex omnium saeculorum memoria tale cognovi (de orat. 1, 16 ad Q. fr. 1, 1, 7 LIV. 7, 3, 3 TAC. hist. 3, 51 *al. v. et l. 54. aliter*: CIC. Catil. 3, 13 quoniam nondum est perscriptum senatus consultum, ex memoria vobis ... exponam [*cf.* BENED. reg. 9 lectio ... ex corde. 12. *aliter p. 1123, 13*]). de orat. 2, 199 eam ... orationem ex omni ... temporum varietate repetivi (SVET. Claud. 21, 1 ex antiquitate). 2, 265 ex historia. orat. 122. nat. deor. 3, 60 haec ex vetere Graeciae fama collecta sunt. Lael. 15 ex omnibus *saeculis* vix tria ... nominantur paria amicorum (SEN. epist. 24, 11. 114, 13). off. 3, 69. LVCR. 4, 852 ex usu quae sunt vitaque reperta (OV. rem. 376 usibus [*R*, versibus *cett.*] e mediis soccus habendus erit. *aliter p. 1110, 74*). OV. trist. 5, 7, 54 quaelibet e medio reddere verba queat (QVINT. inst. 5, 7, 31 ex m. sumptis). VITR. 1, 2, 2. SEN. contr. 9, 1, 13 sententia ... ex eadem est petita materia. VAL. MAX. 9, 14 pr. SEN. dial. 6, 14, 1 quemlibet annum occupa et ex eo magistratus cita. QVINT. inst. 2, 4, 24 thesis ... sumuntur ex rerum comparatione. PLIN. epist. 6, 27, 1 est ... ex virtutibus eius larga materia. GELL. 7, 8, 5 quod ex historia est, id dicam. TERT. resurr. 40 p. 82, 26. *et al.*

β accedit notio violentiae et hostilitatis: (I) *vario usu*: TER. Haut. 608 captam ex Caria (*cf.* CIC. Verr. II 4, 129 ex Macedonia. *al.*). VARRO ling. 5, 155 ex hostibus capta ... rostra (CIC. inv. 1, 85 CAES. civ. 3, 59, 2 VERG. georg. 3, 32 *al.*). CIC. S. Rosc. 133 quantum e multis ... familiis in turba et rapinis coacervari una in domo potuit. BELL. Alex. 47, 2 capit ex eo proelio penterem unam. SALL. Iug. 32, 3. 44, 1 praedator ex sociis. or. Lep. 18 ex civibus praedam esse (LIV. 23, 45, 10). NEP. Alc. 9, 3. PROP. 3, 7, 14 quae spolia ex illo tanta fuere tibi? (SEN. Tro. 447). OV. am. 1, 8, 55 e multis ... rapina. LIV. 2, 44, 1 victoriam (3, 71, 1 *al. cf.* VAL. MAX. 8, 1 absol. 8 palmam ... ex alio ferre [SIL. 3, 327]. MART. 2, 2, 6 quae datur ex Chattis laurea). 6, 4, 2 captivos ex Etruscis ante currum duxit (*al.*). VVLG. Ier. 11, 20 videam ultionem tuam ex eis (מֵהֶם; *al.*). GREG. TVR. Franc. 3, 7 p. 115, 12 tanta caedes ex Thoringis facta est. *et al.*

(II) *quasi technice in quibusd. locutionibus*: (a) poenam sumere *sim.*: VERG. Aen. 12, 949 poenam scelerato ex sanguine sumit (*cf.* CVRT. 4, 13, 13 expetere). LIV. 5, 11, 5 doloris exequendi ius ... ex duobus noxiis capitibus. 23, 3, 1 supplicii sumendi ex improbo ... senatu (28, 19, 11). (b) triumphare *sim.*: ASELL. hist. 2 quis triumphans introierit ex eo *bello*. CIC. Pis. 55 ex Macedonia. Phil. 8, 18 ex Transalpinis gentibus. Brut. 255 ex quibus multi sunt ... triumphi. off. 2, 28. epist. 3, 10, 1 ages victor ex inimicorum dolore (*cf.* ACT. triumph. Capitol. a. u. c. 513 [CIL I² 1 p. 47] ex Sicilia navalem egit [*sc. triumphum. sic et al.*]). CIL I² 1 p. 193 n. 13. p. 195 n. 18 LIV. 34, 46, 2 MANIL. 4, 52 LVCAN. 1, 375. *et al. cf. etiam*: CIC. prov. 25 Caesari supplicationes decrevistis numero ut nemini uno ex bello. 26 eadem gratulatio quae ex maximis bellis. CIL I² 1 p. 199 n. 29 imperator appellatus ex provincia Macedonia. ACT. triumph. Capitol. a. u. c. 497 (CIL I² 1 p. 47) ex Sicilia de Poenis (*verbum deest; sic et al.*). LIV. 41, 28, 6 ex Celtiberis ovans (*al.*).

γ acced. notio lucrum commodum gaudium capiendi (*malum sim. l. 31; v. et p. 1106, 27*): PLAVT. Amph. 640 plus aegri ex abitu viri quam ex adventu voluptatis cepi (Men. 677 ut tibi ex me sit volup. CIC. Verr. II 1, 57 Att. 7, 3, 1 *al.*). 570 quid mali sum ... tua ex re promeritus? (*cf.* Bacch. 546 ex ingenio malo malum inveniunt suo [TER. Phorm. 543]. Mil. 718 satis cepissem miseriarum e liberis. CIC. Sull. 1 molestiam). Mil. 651 plus dabo quam praedicabo ex me venustatis tibi. Persa 652 divitias ex istac facies. TER. Andr. 627 ex incommodis alterius sua ut comparent commoda (Hec. 840 Haut. 397 Eun. 573. 971 SALL. Iug. 4, 4 *al.*). Hec. 579 optingant ex te quae exoptem mihi. Phorm. 789 ex eis praediis talenta argenti bina ... capiebat. TVRPIL. com. 86. LVCIL. 429 qui mi ... e fisco (*v. app. crit.*) praebeat aurum. VARRO Men. 126 *avarus* ex sese aliquid quaerat ... peculi. ling. 5, 95 ex qua *pecude* fructus maior (CIC. Verr. I 33 Caecin. 12 *al.*). RHET. Her. 4, 3, 5 qui ... velis ex aliorum laboribus libare laudem (CIC. off. 2, 26 Att. 1, 14, 3 *al.*). CIC. Verr. I 13 pecuniae ex aratorum bonis ... coactae (II 3, 40. 164 datam ... ex aerario [LIV. 2, 5, 9 *al.*]. NEP. Them. 2, 2 *al.*). II 3, 10 erat quaedam ex ipsa varietate ... criminum delectatio (Arch. 16 *al.*). II 3, 38 *ut* Apronio ... ex miseris aratoribus ... quaestus accederet (Font. 17 CELS. 3, 4, 10 *al.*). II 3, 78 ex decumis nimium lucri dare (86 qui ex publicis vectigalibus ... lucra facit. CIL IV 1948 ex corpore. *cf.* PAVL. dig. 19, 1, 21, 3 ex vino ... negotiari et lucrum facere). Pis. 42 maiore afficerer laetitia ex corporis vestri laceratione (de orat. 1, 197 *al.*). de orat. 1, 5 *usus* quem ex causis ... tot tantisque consecuti sumus (off. 2, 14 LIV. 3, 51, 5 *al.*). Cato 54 desiderium quod capiebat e filio. epist. 6, 3, 4 consolatio ex miseriis aliorum (*cf.* CVRT. 7, 7, 34 solacium). CATVLL. 76, 6 manent ... ex hoc ingrato gaudia amore (*al.*). SALL. or. Lep. 18 possessiones ex bonis proscriptorum. LIV. 29, 27, 3 vectigal ... ex salaria annona statuerunt (TERT. fug. 12 p. 486 Oe. ex Christianis). SEN. dial. 2, 17, 2 risum ... ex se cepit. epist. 95, 33 satis ... spectaculi ex homine mors est. VLP. dig. 7, 1, 7, 1 quae ... obventiones sunt ex aedificiis. *et al.*

huc pertinet q. d. crescere, vivere, augeri *sim.* ex (*aliter p. 1095, 68. 1100, 50. 58*): VARRO rust. 2, 1, 3 cum viverent ... ex iis rebus quae *eqs.* (OV. met. 1, 144 ex rapto [SEN. dial. 4, 16, 2 *al.*]. *al.*). CIC. S. Rosc. 83 accusarem alios potius ex quibus possem crescere (Cluent. 77 Arch. 13. LVCR. 1, 185 e nilo. 804 alique. CAES. Gall. 7, 55, 10 LIV. 3, 26, 4. SEN. epist. 80, 3 ex se. *al.*). LVCR. 5, 322 ex se res auget alitque (LIV. 22, 7, 4 ex vano. VITR. 1, 1, 6 SEN. nat. 6, 8, 3 TAC. ann. 1, 2, 1 *al.*). COLVM. 3, 10, 3 ex ... suco aluntur (*cf. l. 65. 67*).

b *specialia*: *α de sumptu, unde aliqua res conficitur* (*cf. p. 1121, 50*): INSCR. numm. Grueber Cat. Brit. Mus. I p. 323 (*a. 85 a.*) ex a(rgento) p(ublico) (*al.*). CIC. Verr. II 1, 89 navis ... ex pecunia vectigali ... fecerat (II 1, 142 ex mea p. LEX Vrson. [CIL I² 2, 594; *a. 44*] 69, 2 CIL I² 2, 1628 LIV. 4, 20, 4 *al.*). har. resp. 16 *domum* ex aerario aedificandam. nat. deor. 3, 83 Iovem ornarat e manubiis (VAL. MAX. 8, 14, 2 *al.*). Att. 15, 20, 4 id ex praediis ... solvetur. CIC. fil. Cic. epist. 16, 21, 4 ex meis angustiis illius sustento tenuitatem. SALL. Catil. 52, 12 sint ... liberales ex sociorum fortunis. HOR. sat. 1, 6, 80 avita ex re praeberi sumptus mihi crederet illos (VLP. dig. 7, 1, 25, 1 *al. cf.* LIV. 5, 10, 9 tributum ex adfecta re familiari pendant). LIV. 1, 43, 9 ex publico *dare* (*al. cf.* VITR. 9 praef. 1 e re ... publica). 22, 60, 3 ex privato redimi. SEN. clem. 2, 6, 2 *sapiens* ut homo homini ex communi dabit. PETRON. 67, 7 PLIN. nat. 3, 70. 18, 114 e fisco (TAC. hist. 1, 58 POMPON. dig. 49, 15, 6). NERAT. dig. 25, 1, 16 *impensas* ex suo facit (*al.* CIL III 1547 *al.*). SCAEV. dig. 23,

[*Rehm*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

1, 21, 3 uti ... ex usuris ... certamina ... celebrarentur (*al.* CIL III 7597). CIL VII 137 ex st⟨i⟩pibus possuit. *et al.*

β de origine nominis, appellationis (transit hic illic ad not. 'causalem' vel 'normativam', e. g. l. 6. 17 sq.): PLAVT. Merc. 517 Pasicompsae ex forma nomen inditum est. Stich. 242 nunc Miccotrogus nomine e vero (*cf. l. 18*) vocor (CIC. rep. 2, 16 MELA 3, 81 *al.*). TER. Eun. 263 philosophorum habent disciplinae ex ipsis vocabula. QVADRIG. hist. 10ᵇ quo ex facto ... Torquati sunt cognominati (PLIN. nat. 3, 63 *al. cf.* CIC. Phil. 3, 16 cognomen ... traxerit. HOR. sat. 2, 2, 56 ex vero [*cf. l. 18*] ductum c.). VARRO ling. 5, 109 elixum e liquore aquae dictum (frg. Non. p. 50, 9 CIC. Tusc. 1, 18 COLVM. 7, 2, 2. TERT. praescr. 6, 2 haereses dictae Graeca voce ex interpretatione electionis. *al.*). 6, 43 e lacte coacto caseus nominatus (RHET. Her. 1, 11, 18 CIC. Verr. II 1, 49 rep. 2, 12 *al.*). frg. Non. p. 11, 12 ex ea herba torta torum appellatum (frg. Gell. 1, 20, 4 CIC. leg. 1, 24 R. GEST. div. Aug. 2, 33. *al.*). CIC. Verr. II 2, 52 quare appellentur sane ista Verria, quae non ex nomine sed ex manibus naturaque tua constituta esse videantur. Ov. am. 3, 9, 4 ex vero nunc tibi nomen erit (fast. 2, 859. *cf. l. 6. 10*). *et al.* *omisso verbo*: PLIN. nat. 12, 44 microsphaerum e minimis foliis. *cf.* HIER. in Os. 1, 1 p. 823ᴰ Phaedonem, ex cuius nomine Platonis liber est.

3 *de materia, ex qua alqd. fit (v. et p. 1097, 43)*: **a** *ex pendet a nominibus (v. et infra l. 39; exempla lectissima)*: NAEV. carm. frg. 10 ⟨vasa⟩ ex auro (PLAVT. Bacch. 640 *al.*). TER. Haut. 4 ex integra Graeca integram comoediam hodie sum acturus. LVCIL. 813 ex molito hordeo uti cataplasma. CATO agr. 14, 1 pilas ex lapide (CIL I² 2, 1834 *al.*). orig. frg. 93 mons ex sale mero magnus. VARRO Men. 398 poesis est perpetuum argumentum e[t] rhythmis. ling. 7, 24 velamenta ... e lana. 8, 10 ex una syllaba illud 'et'. rust. 1, 8, 4 palus e pertica. CIC. Verr. II 2, 83 supellectilem ex aere elegantiorem (II 2, 87 *al.*). nat. deor. 1, 34 ex dispersis ... membris simplex ... deus. LVCR. 2, 668 ex omnibus (*aliter p. 1116, 11*) unam (4, 399. MORET. 102). LIV. 6, 5, 8 tribus quattuor ex novis civibus. VITR. 2, 6, 4 ex aqua calida crebri fontes. GERM. 258 coeuntia plura sidera communem ostendunt ex omnibus ignem. SEN. nat. 1, 10, 1 color multiplex, ex caeruleo fulvoque varius (*cf. p. 1102, 64*). PLIN. nat. 19, 86 Delphis adeo ceteris cibis praelatus raphanus, ut ex auro dicaretur, beta ex argento, rapum e plumbo.

b *a verbis (nomine verb. l. 50. 57)*: admiscere: CIC. Tim. 21. aedificare: VARRO ling. 5, 147 CIL I² 2, 788 (*a. 45*). *al.* aequare: CIC. rep. 1, 69. alternare: SEN. epist. 44, 5 ex splendidis sordidisque ... series. attexere: CAES. Gall. 5, 40, 6. caedere: STAT. Theb. 3, 590. cavare: LIV. 21, 26, 8 VELL. 2, 107, 1 *al.* coalescere: VARRO frg. Prob. Verg. ecl. 6, 31 *al.* cogere: VARRO ling. 10, 81 *al.* coire: VITR. 2, 2, 2 *al.* LIV. 26, 27, 8 ex re fortuita crimen commentum. committere: PLIN. nat. 13, 93. compaginare: AMM. 28, 2, 3. comparare: VARRO rust. 2, 3, 2 *al.* compingere: *v. vol. III 2072, 21 al.* complere: *v. vol. III 2097, 74 sqq. cf. p. 1112, 11.* componere: CIC. div. in Caec. 47 *al. v. s.* compono *passim. cf.* compositio: PLIN. nat. 23, 149 *al.* conciliare: LVCR. 1, 611. concitare: CIC. Pis. 9. concrescere: *v. vol. IV 95, 80 sqq.* condere: VARRO ling. 7, 1 verbum ... e ... litteris. conducere: PS. APVL. herm. p. 274. conectere: CIC. Arat. frg. 32, 8 *al.* conferre: QVINT. inst. 8, 5, 27. conficere: RHET. Her. 4, 15, 21 *al.* confingere: PLIN. nat. 10, 91 *al.* conflare: *v. vol. IV 241, 44 sqq.* conformare: PS. APVL. Ascl. 8. confundere: CIC. de orat. 2, 41 *al.* congerere: QVINT. inst. 2, 11, 7. *cf.* congesticius: CAES. civ. 2, 15, 1. conglutinare: CIC. Phil. 3, 28. congregare: CIC. dom. 89 multitudinem ... ex servis. *al.* coniungere: VARRO ling. 5, 88 *al.* consistere: CIC. inv. 1, 45. *v. vol. IV 468, 4.* consolidare: VITR. 2, 8, 7. constare: *v. vol. IV 527, 51 sqq.* constituere: *v. vol. IV 517, 65 sqq.* construere: MANIL. 4, 888 *al.* contexere: SEN. dial. 6, 11, 4. contineri: CIC. ac. 1, 6. contrahere: CAES. civ. 1, 15, 5 *al.* convenire: VITR. 1, 2, 4. convertere: CIC. nat. deor. 3, 92. convolvere: PLIN. nat. 16, 29. copulare: VARRO ling. 5, 83. coquere: COLVM. 8, 11, 14. corporare: PLIN. nat. 10, 148 *al.* creare: LVCR. 1, 646 *al.* cumulare: CIC. rep. 5, 40. dedolare: HIER. epist. 8, 1. detornare: PLIN. nat. 13, 62. digerere: Ov. Pont. 4, 8, 57 *al.* dolare: CIC. ac. 2, 101. ducere: PLIN. nat. 7, 125 ex aere. *al.* efficere: CIC. de orat. 1, 186 *al.* effingere: MELA 1, 52. elimare: Ov. met. 4, 176. erigere: CVRT. 9, 3, 19. esse: VARRO ling. 5, 117 cornua ... ex aere. 9, 3 homo ... ex corpore et anima. LIV. 28, 21, 2 gladiatorium spectaculum fuit non ex eo genere hominum ex quo lanistis comparare mos est. *et al.* exaedificare: PLIN. nat. 36, 70. excavare: CIC. Verr. II 4, 62 ex una gemma *trullam.* excitare: CIC. leg. 2, 68 *al.* excogitare: PLIN. nat. 13, 106. exprimere: CIC. ac. 1, 27 *al.* exsculpere: CIC. Att. 13, 28, 2 *al.* exstruere: TIB. 2, 1, 24. fabrefacere: LIV. 34, 52, 6 *al.* fabricare: VITR. 10, 8, 1 *al.* facere (fieri): PLAVT. Curc. 440 statuam volt dare auream solidam faciundam ex auro Philipp[e]o. Rud. 1300. TER. Haut. 6 *comoedia* duplex quae ex argumento facta est simplici. Eun. 8 CATO agr. 31, 2 *al.* factitare: PLIN. nat. 19, 125 *al.* figurare: COLVM. 9, 11, 5 *al.* fingere: VARRO ling. 8, 40 *al. v. et p. 1100, 19.* foederare: TERT. adv. Hermog. 25 p. 153, 18 *al.* formare: *v. vol. VI 1, 1106, 64.* fundere: SEN. epist. 65, 5 *statuam. al.* glomerare: VARRO rust. 3, 5, 4 *al.* glutinare: PLIN. nat. 37, 197. intexere: PLIN. nat. 10, 96. instruere: VITR. 2, 8, 2. instituere: CAES. civ. 3, 89, 3 *al.* iungere: CIC. inv. 1, 17 *al. v. Madvig ad* CIC. fin. 2, 44. miscere: VARRO ling. 10, 35 CIC. Tusc. 5, 45 *al.* moderare: CIC. rep. 1, 45. modificare: AVG. civ. 19, 2 p. 351, 23 D. moliri: TERT. resurr. 6 p. 33, 26. nectere: SALL. hist. frg. 3, 102 *al.* nere: PLIN. nat. 19, 14. nidificare: PLIN. nat. 9, 81. operari: TERT. adv. Hermog. 20 p. 148, 28 *al.* pangere: TERT. apol. 9, 18. parare: VITR. 7, 10, 4. perficere: CIC. Verr. II 4, 64 *al.* permiscere: CIC. rep. 1, 45. plasmare: PS. TERT. adv. Iud. 13 p. 735 Oe. praeparare: PLIN. nat. 13, 74. reddere: LVCR. 6, 911 *al.* reficere: LVCR. 1, 235 *al.* restituere: TERT. resurr. 34 p. 73, 24. sarcire: TERT. praescr. 39, 5 *al.* scribere: CIC. inv. 2, 16 NIGID. Gell. 19, 14, 8 HIER. epist. 20, 3, 4 *al.* sculpere: CIC. ac. 2, 101. signare: PLIN. nat. 33, 42 *al.* solidescere: VITR. 2, 6, 4. struere: VITR. 1, 5, 8 *al.* subsistere: HIER. epist. 64, 18, 2. temperare: CIC. rep. 1, 69 *al.* terere: PETRON. 68, 1. texere: VITR. 10, 14, 3 *al.* torquere: VITR. 1, 1, 8 *al.* viere: VARRO ling. 5, 140 e[st] viminibus.

sine obi. effecto: CIC. Verr. II 4, 30 *Tlepolemum* fingere opinor e cera solitum esse (PLIN. nat. 35, 152 ex rubra creta). TERT. adv. Hermog. 3 p. 130, 8 deus potestatem suam exercuit in eam, faciendo ex materia.

B **de commutatione** *(mixtione et transitu p. 1102, 56)*: **1** *not. commut. verbis exprimitur (nom. verb. l. 52. 56. 70. 75. p. 1101, 5; ordinem accipere l. 79; de imminuendo p. 1101, 10)*: **a** facere, fieri: *varia*: PLAVT. Amph. 54 eandem hanc ... faciam ex tragoedia comoedia ut sit (TER. Andr. 37 ex servo ut esses libertus). Amph 305 ne ... nomen meum commutem et Quintus fiam e Sosia (*cf.* Asin. 368 Bacch. 362 Stich. 630). 814 mulier facta est ex viro (Truc. 134). Aul. 77 ex me ... litteram (*cf.* ex te: Cas. 125 Curc. 689). Bacch. 665 CATO or. frg. Fest p. 237 (= 84 M.). VARRO Men. 503 sic canis fit e catello, sic e tritico spica. ling. 5, 76. 7, 27 e Casmena Carmena ... factum. *et al.* *commutatio comparativa (v. et p. 1101, 27)*: PLAVT. Amph. 704 ex insana insaniorem facis. Cas. 1006 ex longa longiorem. Poen. 1167 quantae e quantillis iam sunt factae *filiae*. Pseud. 324 ex laeto laetantem magis. TER. Eun. 259 ex stultis insanos. SALL. Iug. 10, 2 ex amicis amicissumos. rep. 2, 4, 3 maximum ex magno. *et al.* *comm. in contrarium (v. et l. 49. p. 1101, 3. 27)*: PLAVT. Capt. 235ᵃ ex bonis pessimi et fraudulentissimi fiunt. 305 e summo infimum. Cas. 223 ex tristi lepidum et lenem. 827 ex parata imparatam. Cist. 652 Epid. 86 Merc. 856. Mil. 8. 1018 (*v. app. crit.*). Pseud. 965 ex incerto ... certius (ENN. scaen. 142). Pseud. 1237 Rud. 517 Truc. 319. TER. Hec. 211 ex amicis inimici. VARRO rust. 2, 6, 3 e fero fit mansuetus. CIC. Vatin. 29 ex pauperrimo dives. SALL. Catil. 5, 9. *et al.*

b *alia verba (sive per add. indicatur in quid comm. fiat sive vis ipsa verbi id exprimit [sic e. g. l. 48. 56. 61], ad ex nihil attinet [aliter s. 2 p. 1101, 26])*: CIL VIII 14698 (centurioni) adlecto ex eq(uite) R. applicare: ACC. trag. 412 ex immani victum ad mansuetum. PLAVT. Most. 864 augent ex pauxillo *peculium* (*aliter p. 1098, 61*). commutare: LEX agr. (CIL I² 2, 585; *a. 111*) 27 *agrum* ex privato in publicum. VARRO ling. 7, 94 *al. cf.* CIC. fat. 17 commutatio ex vero in falsum. concinnare: PLAVT. Astr. frg. 2. conficere: TER. Andr. 674. convertere: CIC. rep. 2, 47. off. 2, 87 e Graeco in Latinum (*cf. p. 1101, 8*). *al. cf.* QVINT. inst. 10, 5, 4 illa ex Latinis conversio. corrumpere: PLAVT. Most. 83 ex adulescente optimo. MARCELL. chron. II p. 94, 491, 1 Anastasius ex silentiario imperator creatus est. Ov. met. 9, 139 e minimo ... crescit (PETRON. 71, 12 *al. aliter p. 1098, 61*). SVET. frg. p. 345, 5 gladius curvatus ... ex acie recta. dare: CAECIL. com. 132. declinare: PLIN. nat. 28, 58. decolorare: COLVM. 12, 49, 9 ex albo. degenerare: PLIN. nat. 18, 142 ex leguminibus ... cracca. discedere: SEN. nat. 3, 30, 1. dividere: LIV. 1, 28, 7 ex uno ... in duos populos. COLVM. 11, 3, 20 *al.* durescere: PLIN. nat. 12, 117. efferare: PETRON. 94, 9. efficere: VARRO ling. 6, 38 *al.* evadere: Q. CIC. pet. 35 *al.* exardescere: LIV. 27, 2, 8 atrox proelium ex iam segni. existere: CAES. civ. 3, 104, 1 ex amicis inimici. flectere: SEN. nat. 3, 27, 3. formare: LIV. 45, 16, 2. inflectere: CIC. rep. 2, 35. interpretari: AVG. civ. 19, 23 p. 393, 8 D. (*cf.* 18, 43 p. 322, 7 scripturarum ex Hebraea in ... aliam linguam interpres). AVG. civ. 20, 6 p. 416, 30 D ex impietate iustificati tamquam ex morte vivificati. marcescere: TERT. anim. 29 p. 349, 4. mitigare: PLIN. nat. 10, 182. movere: PETRON. 28, 4 ex lacrimis in risum. multiplicare: AVG. civ. 12, 15 p. 533, 23 D. ex uno. mutare: CATVLL. 99, 13 *al. cf.* CIC. Tusc. 5, 69 ex alio in aliud vicissitudo atque mutatio (SEN. contr. 9, 3 [26], 11). fat. 18 inmutabile ex vero in falsum. obcallescere: SEN. dial. 5, 41, 4. ordinare: COD. Theod. 1, 32, 5 (*a. 386*) procuratores ... ex curialibus. MARCELL. chron. II p. 91, 474, 2 GREG. Tur. Franc. 8, 22 p. 339, 25 CIL V 7865. *cf.* CIL III 1480 ordine(m) accepit ex equite Romano (*al. cf. l. 48; Stein, Der röm. Ritterstand, p. 136, 3*). perficere: VITR. 1, 4, 12. permutare: MOD. dig. 23, 3, 26. pervenire: CIC. Cluent. 39 ex ... scurra ... ad ... columnam. AMM. 20, 2, 5 Agilone ad eius locum promoto ex ... tribuno. TAC. hist. 2, 75 e gregario ad summa militiae provectum. *al.* reci-

[Rehm]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

dere: LIV. 2, 7, 7 *al.* recoquere: HOR. sat. 2, 5, 56. reddere: PLAVT. Asin. 145 *al.* redigere: LIV. 34, 51, 4 *al. cf. infra l. 11.* restituere: PLAVT. Poen. 1164 certas mi ex incertis . . . opes. solvere: SEN. benef. 6, 22, 1 *al.* submittere: PLIN. paneg. 85, 5. SEN. nat. 4, 2, 21 ex mollissimo . . . tabes est. tinguere: PLIN. nat. 37, 197. traducere: COLVM. 2, 1, 5. transfigurare: PLIN. nat. 17, 237. transire: SEN. benef. 6, 16, 1 *al.* vertere: SALL. Iug. 85, 9. LIV. 25, 39, 12 ex Graeco in Latinum (*al. cf. p. 1100, 54*). *al.* vivificare: *v. p. 1100, 71.*

nota (*v. p. 1100, 25*): VARRO frg. Non. p. 551, 18 defrutum *appellabant mustum* si ex duabus partibus ad tertiam redegerant defervefaciendo (CAES. Gall. 2, 28, 2 ex sescentis ad tres. SEN. dial. 11, 16, 6. *cf.* SEN. epist. 74, 27 vitam ex centum annorum numero in quantum voles corripe. HIER. epist. 33, 2 ἐπιτομήν . . . ex libris XLII libros IX). CIC. Rab. perd. 6 me . . . ex . . . constituto spatio . . . in semihorae articulum coegisti (MELA 1, 20 *Africa* ex spatio paulatim adductior ubi finitur ibi maxime angusta est). part. 75 hic locus . . . ex multis et variis disputationibus nunc in quandam angustam et brevem concluditur. VITR. 8, 3, 5 nervi . . . e longitudine contrahuntur. SEN. dial. 12, 11, 6 ex tanta orationis magnitudine desciscere (nat. 4, 1, 2 demittitur). CVRT. 4, 7, 22 *aqua* multum ex nocturno calore decrescit. PLIN. nat. 37, 172 *gemma* politur ex maiore amplitudine in angustias. QVINT. inst. 1, 5, 23.

2 *not. commutationis ipsi praep. inhaeret* (*quaedam explicare possis per ellipsin verbi 'faciendi' sim.*): **a** *de comm. sensu proprio*: *α indicatur quid unumquodque postea fiat* (*saepe contrarium, e. g. l. 38. 55; compar. l. 63; cf. p. 1100, 34. 39*): Ⓘ *generatim* (ex *saepe fere est i. q. 'pro' [e. g. l. 35. 61. 64. 69. 75] vel 'post'* [*e. g. l. 30. 37. 48. 53. 79; cf. p. 1091, 61*]): PLAVT. Amph. 550 dies e nocte accedat. Epid. 644 di me ex perdita servatam cupiunt. Pseud. 193. Stich. 138 condicionem ex pessuma primariam. ENN. scaen. 85 ex opibus summis opis egens, Hector, tuae ([*vix ad p. 1121, 62*]. AMM. 24, 3, 4. *cf.* LIV. 2, 6, 2 extorrem egentem ex tanto modo regno). VARRO rust. 2, 4, 21 nomen mutant atque e verribus dicuntur maiales. CIC. S. Rosc. 50 ex minima . . . re publica maximam (OV. rem. 732). Manil. 44 tanta . . . vilitas annonae ex summa inopia . . . consecuta est (*cf.* SEN. dial. 3, 3, 8 sequitur). p. red. in sen. 5 ex . . . caligine . . . lucem . . . dispicere coepistis (nat. deor. 2, 96. *cf.* VERG. georg. 1, 393 ex imbri soles. PLIN. nat. 18, 151 sol creber ex nube). Balb. 43 defendunt . . . ex nobilissimo civi sanctissimum hospitem. Phil. 3, 31. Brut. 224 ex summis sordibus consul factus est (*cf.* PLIN. nat. 35, 78 Semiramis ex ancilla regnum apiscens. PLIN. epist. 2, 20, 13 COD. Theod. 6, 10, 4 [*a. 425*]. *al. cf. p. 1090, 53*). part. 57 *nihil est* tam miserabile quam ex beato miser (*cf.* HOR. carm. 3, 30, 12 ex humili potens. ANTH. 612, 2 nobilis ex humili. *al.*). nat. deor. 3, 39 in Graecia multos habent ex hominibus deos (*al.* AVG. civ. 8, 26 p. 365, 10 D.). ad Q. fr. 1, 2, 11 nolo . . . ex tua iniuria in illum tibi liberalem me videri. PVBLIL. E 18 ex lite . . . gratia est formosior. LVCR. 5, 11 fluctibus e tantis . . . in tam tranquillo . . . locavit (*cf.* VAL. MAX. 4, 2 praef.). CAES. civ. 1, 70, 3 ex magnis rupibus nactus planitiem. 3, 2, 3 gravis autumnus . . . ex saluberrimis . . . regionibus. BELL. Alex. 77, 1 victoria facilis ex difficillimis rebus acciderat. SALL. Catil. 31, 1 ex summa laetitia . . . repente omnes tristitia invasit. Iug. 36, 3 ex tanta properantia . . . tractum bellum. NEP. Timol. 3, 2 ex maximo bello tantum otium . . . conciliavit (LIV. 1, 13, 6. *cf.* 29, 1, 15). VERG. Aen. 10, 221 nymphas . . . e navibus esse iusserat. HOR. sat. 2, 7, 54 prodis ex iudice Dama. PROP. 2, 10, 11 ex humili . . . carmine sumite vires. LIV. 28, 39, 3. 39, 26, 7 velut ex diutina siti . . . haurientes libertatem (*cf.* CELS. 1, 3, 2 ex multa fame nimia satietas [CVRT. 5, 1, 6]). VAL. MAX. 8, 2, 2 ex amica obsequenti subito destrictam feneratricem agere coepit (PS. ASCON. p. 237, 26 St. legatum ex quaestore). SEN. Thy. 560. benef. 3, 1, 2 ex magnis maiora *cupere*. dial. 6, 24, 5 *al.* COLVM. 3, 10, 4 ex deteriore statu meliorem sortitur. 6, 29, 4 mores . . . ex placido concitati et ex concitato mitissimi (*cf.* PALLAD. 4, 13, 7). PERS. 6, 11 Quintus pavone ex Pythagoreo. PETRON. 10, 3 ex turpissima lite in risum diffusi. PLIN. nat. 7, 134 gaudia . . . ex malis. TAC. hist. 4, 58. FLOR. epit. 1, 9, 2 ex perpetuo *imperio* annuum placuit. *al.* APVL. apol. 17 ex uno tres manumittere. TERT. scorp. 12 p. 174, 7 ex russeo . . . niveum . . . repromittit. adv. Marc. 1, 1 p. 290, 6 novam rem adgredimur ex vetere. *al.* IVST. 24, 7, 4 *al.* HIL. trin. 6, 44 p 193^A ex persecutore apostolus (PELAG. in I Tim. argum. p. 474, 6 S. ex p. salvatus est. *cf. p. 1102, 34*). HEGES. 1, 25, 4 p. 41, 14 cui . . . dubium fore ex amicis in arma erupturos, si *eqs.* (*gr. 1, 202* ἀντί). VVLG. Sirach 10, 18 (*gr. 10, 15* ἀντί). PELAG. in Rom. prol. p. 6, 1 S. Romani ex Iudaeis gentibusque crediderunt (in Eph. argum. p. 344, 1 *al.* PS. AVG. serm. 197, 3 p. 2115. *cf.* COD. Theod. 3, 1, 5 [*a. 384*] ex Christianis Iudaei). PRVD. perist. 10, 835. AVG. civ. 10, 30 p. 452, 31 D. ex illa vita . . . desiderare . . . corporum labem. *et al.*

Ⓘ *spec. de munere post aliud munus subeundo* (*cf. p. 1100, 78. 83. 1102, 11 sqq.; s. v.* centurio *vol. III 844, 74 sq.; Souter, The earliest Latin comm. on the epist. of St. Paul p. 90; Raccolta Ramorino [1927], p. 275; Hirschfeld, Verwaltungsbeamte p. 446, 4. 459, 5; Wageningen, Neophilol. 5 [1919/20], 255*): SVET. Galba 14, 2 Cornelius Laco ex assessore praefectus praetorii (*cf.* CIL VIII 20996 [*a. 227*] M. Aelius . . . veteranus ex dec(urione) [X 3451 INSCR. Dessau 9091]. VIII 7080 ex centurione . . . missus [23989]. XI 6168. LACT. mort. pers. 16, 4 Hieroclem ex vicario praesidem. AMM. 14, 7, 9. 15, 3, 10 Marinus ⟨tribunus⟩ ex campidoctore. 26, 6, 5 *al.* CASSIOD. inst. div. 21 p. 1136^A). ITIN. [Silv.] 14, 2 presbyter . . . qui ipsi loco praeerat ex monacho. 23, 1 episcopum . . . ex monacho (CASSIOD. inst. div. 7 p. 1119^B ex oratore). VEG. mil. 2, 9 legati imperatoris ex consulibus. COD. Theod. 6, 27, 6 (*a. 390*) qui ex agente in rebus princeps fuerat.

β non indicato fine, i. q. 'antea', 'quondam' (*cf. p. 1101, 81 sqq.*; ex cura *pro 'ex curatore' l. 18*): *iuxta nomen: fere technice* (*sc. de officiis publ. et maxime milit.* [*v.* INSCR. Dessau *vol. III 1, ind. p. 476 sqq. et Quicherat, Add. lex. Lat. p. 94 sqq. passim*]. *cf. p. 1101, 84 sqq.*): CIL VI 31142 (*a. 134*) M. Vlpius Candidus ex signif(ero). 31143 (*a. 135*) ex (h)astil(iario). *passim in seqq. et omnino in tit., e. g.* CIL VII 420. VIII 24044 (*a. 383*); *cf. l. 47 sqq.* EVTR. 6, 3 Publius Servilius ex consule. AMM. 14, 7, 7 Serenianus ex duce. 15, 5, 4 ex comite rei privatae. 22, 3, 7 Saturninus ex cura palatii (*v. l. 11. cf.* COD. Theod. 6, 22, 1 [*a. 321*] qui . . . ex administrationibus sunt [*antea*: adm. functi]). *al.* SCHOL. Cic. Gron. B p. 332, 17 St. CLAVD. carm. min. 19 tit. ex proconsule (COD. Theod. 6, 4, 15 [*a. 359*]). AVG. civ. 22, 8 p. 567, 17 D. IMP. CONSTANTIN. LICINIAN. Aug. epist. 88, 4 p. 410, 11 ex curatore ([excuratorem *l. v.*]. CIL VIII 962). SVLP. SEV. dial. 3, 10, 6 COD. Theod. 1, 1, 5 (*a. 429*). *al.* CONC.^S II 3, 1 p. 27, 10 magistro militum et ex consule ordinario. *ibid. saepe.* SIDON. epist. 1, 11, 20 olim ex praefecto, nuper (*cf. l. 44*) ex consule. GREG. TVR. Franc. 6, 11 p. 255, 24 *al.* GREG. M. epist. 1, 24 p. 28, 11 ex patriarcha. 5, 18 p. 300, 7 ex presbytero ([expresbyterum *l. v.*]. *al.*). 6, 40 p. 416, 9 ex monacho (*cf. l. 30*). *et al.* *alia*: ITIN. [Silv.] 8, 4 est . . . satis religiosus ex monacho ([9, 2 episcopus ex monacho est. *cf. l. 29*]. PELAG. in Col. 4, 14 p. 472, 14 S. *Lucas* ex medico erat. PS. AVG. quaest. test. II nov. 34, 1 p. 465, 16 erat ex caeco. COD. Theod. 6, 23, 1 [*a. 415*]. PALLAD. hist. mon. II 7 p. 352^B ex negotiatore fuit [*gr. 13 p. 36, 12* ἀπὸ πραγματευτῶν]). HIL. trin. 4, 39 p. 125^B ex persecutore ecclesiae (*cf. p. 1101, 72*). PELAG. in Rom. 16, 23 p. 125, 14 S. hic arcarium ex arcario dicit, sicut gentes credentes ex gentibus saepe nominavit. AVG. in psalm. 50, 28 doceam iniquos ex iniquo (iniquis *l. v.*). serm. 323, 4 p. 1446^med. commendavi istam miseram, immo ex misera . . . vestris orationibus. PS. AVG. quaest. test. II nov. 55, 2 p. 454, 19 *Petrus* ex gentilibus iudaizare debere docebat. COD. Theod. 6, 7, 2 (*a. 380*) is . . . ex praefectis . . . praferatur. 11, 16, 15 (*a. 382*) cubicularii . . . atque ex cubiculariis (*cf.* 13, 3, 2 [*a. 326*] archiatri . . . et ex archiatris). 12, 1, 41 (*a. 353*) ex comitibus . . . universi. *al.* SIDON. epist. 8, 6, 5 adulescens atque adhuc nuper (*cf. l. 26*) ex puero. CASSIOD. var. 2, 28, 4 quae *privilegia* tribui scholae tuae ex principibus . . . constituta voluerunt.

plur. ponitur pro sing. per quandam confusionem c. usu partitivo (*mixta*: COD. Theod. 6, 4, 15 [*a. 359*] Facundus ex proconsule et Arsenius ex vicariis. CIL III 8741 ex protectore et ex praepositis. XI 86 ex trierarchis . . . et principe cl(assis)): SVLP. SEV. dial. 3, 1, 7 Eucherium ex vicariis (3, 14, 3). 3, 5, 1 ex tribunis. CIL III 12377 ex praepositis. VI 1736 nulli proconsulum vel ex proconsulibus. 8947. 31402 ex praefectis. VIII 12625 X 1680. 3370 veter(anus) ex centurionib(us). XI 2115 INSCR. Dessau 769. 2786. *inde usus graecus, v. e. g. p. 1085, 15. l. 34.*

b *indicatur magis mixtio vel transitus ab uno in alterum*: *α de variis qualitatibus*: SEN. contr. 10, 5, 25 Aemilianus . . . ex arido fatuus dixit *eqs.* SEN. nat. 3, 27, 4 ex humido spissa caligo. epist. 41, 6 *leo* speciosus ex horrido (90, 28 ex inani). 100, 6 *compositionem* ex horrido comptam. PLIN. nat. 11, 39 *mel* ex dulci acre. 12, 120. 124. 13, 62 suco ex austero dulci. *al.* *nota*: SEN. epist. 121, 22 alia *fila araneae* in orbem currentia ex denso rara (*i. 'e medio paulatim rarescentia'. cf.* PLIN. nat. 11, 81).

β spec. de colore (*v. et p. 1099, 36*): CELS. 5, 28, 4^B colorem . . . habet ex rubro subnigrum. SEN. nat. 3, 25, 11 quasdam *aquas adferre* . . . foedam ex albo varietatem. COLVM. 8, 2, 9 paleae ex rutilo albicantes (PLIN. nat. 27, 40 ex nigro). *ibid.* iubae ex auro flavae (*cf.* 9, 3, 2 *apes* ex aureolo varias). 11, 3, 27 ex albo rubicunda. PLIN. nat. 10, 80 merula ex nigra rufescit. 12, 50. 51. 15, 103. 127. 37, 168 ex igneo colore radians auro. 37, 181. 191 *al.*

II ***a not. originis remotiora*: A** *de causa et auctore*: **1** *de fonte et fundamento intellegendi*: **a** *c. verbis et locutionibus cognoscendi*: *α generatim*: Ⓘ *ex personis* (*v. et p. 1103, 59*): accipere: CIC. Verr. II 4, 136 *al.* agnoscere: CVRT. 8, 3, 10 *al.* audire: *v. vol. II 1275, 24 sqq.* certiorem fieri: PLAVT. Bacch. 841 Pseud. 3. cognoscere: *v. vol. III 1510, 65 sqq.* comperire: *v. vol. III 2052, 44. 2053, 7. 2054, 13. 84.* discere: *v. vol. V 1, 1332, 17. 1333, 39 sqq.* erogitare: *v. p. 799, 54.* excipere: CIC. Att. 2, 11, 1 *al.* exorare: PLAVT. Mil. 1072. expiscari: CIC. Att. 2, 17, 3 (*v. app. crit.*). exquirere: PLAVT. Amph. 1015. Cas. 689 (a P). *al.* inaudire: CIC. epist. frg. VI 3. invenire: CIC. Att. 12, 27, 2 *al.* noscere: CVRT. 9, 9, 5. odorari: CIC. Att. 4, 8b, 4. percontari: PLAVT. Amph. 710 *al. cf.* percontatio fit: LIV. 27, 43, 5. petere: CIC. epist. 15,

[*Rehm*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

6, 2 *al.* quaerere: PLAVT. Asin. 47 *al. cf.* quaestionem habere: ASCON. in Mil. p. 33, 14 St. recognoscere: CIC. Verr. II 1, 32. reperire: PLAVT. Bacch. 566 *al.* requirere: CIC. Cael. 50 *al.* resciscere: PLAVT. Bacch. 782 *al.* rogare: LVCIL. 69. scire: PLAVT. Aul. 563 *al.* sciscitari: CIC. nat. deor. 1, 17. scitari: PLAVT. Capt. 263. suspicari: CIC. de orat. 1, 136 *al.* (II) *ex rebus:* agnoscere: CIC. Tusc. 1, 70 *al.* animadvertere: *v. vol. II 76, 64 sqq.* apparet: *v. vol. II 266, 49 sqq.* arguere: PLAVT. Bacch 469 ex audito. argumentari: TERT. pudic. 13 p. 244, 26. aspicere: VITR. 1, 6, 2. audire: CIC. div. 1, 97 Att. 1, 16, 4 *al.* augurari: CIC. Verr. II 2, 18 *al. cf.* auguratio: CIC. div. 2, 65. augurium: PLIN. nat. 7, 203. cernere: CIC. Brut. 199 *al.* certiorem fieri: CIC. Att. 8, 11d, 1 *al. cf.* c. esse: OV. fast. 6, 104. clarescit: *v. vol. III 1265, 12.* cogitare: CIC. ad Q. fr. 3, 1, 21 *al.* cognoscere: *v. vol. III 1511, 7 sqq. 27 sqq.* colligere: *v. vol. III 1617, 12 sqq.* commonefieri: CIC. Verr. II 5, 112. comperire: SCRIB. LARG. 106 *al.* concipere: CVRT. 5, 11, 7. concludere: CIC. fin. 2, 3 *al. cf.* conclusio: QVINT. inst. 5, 10, 2. confidere: CIC. Att. 1, 5, 2. conicere: CIC. ad Q. fr. 3, 9, 3 *al.* coniectare: *v. vol. IV 312, 67 sqq. al. cf.* coniecturam facere *sim.: v. vol. IV 314, 35 sqq.* conquirere: CIC. Verr. II 4, 136. considerare: *v. vol. IV 429, 52 sqq.* constituere: CIC. Cluent. 75. deliberare: CELS. 4, 20, 3. deprehendere: TAC. dial. 18 *al.* diiudicare: QVINT. inst. 12, 7, 8. dinoscere: PS. APVL. Ascl. 32 *al.* discere: CIC. rep. 2, 64 *al.* discernere: PLIN. nat. 2, 95 *al.* dispicere: TERT. adv. Marc. 5, 5 p. 584, 24. divinare: PLIN. nat. 35, 88. dubitare: CIC. ac. 2, 74 Att. 8, 12, 3. *cf.* dubium est: CIC. prov. 24 Att. 13, 45, 1. ediscere: *v. p. 76, 4.* elucet: CIC. part. 41 *al.* evidens est: CIC. Lael. 27. exaudire: LIV. 26, 9, 7. existimare: CIC. Cluent. 197 *al.* exquirere: CIC. off. 1, 119 *al.* intellegere: PLAVT. Asin. 263 VARRO ling. 9, 44. *et frequenter. cf.* CIC. fat. 44 ex quo facile intellectu est *eqs.* interpretari: CIC. inv. 1, 70 *al.* invenire: CIC. inv. 1, 17 *al.* investigare: CIC. Att. 12, 17. iudicare: CIC. Cluent. 107 *al. cf. p. 1111, 36. cf.* iudicium facere: CIC. epist. 1, 7, 6. liquet: SEN. nat. 4 praef. 22. manifestum est: CELS. 3, 1, 1 *al.* meditari: CIC. Att. 9, 17, 1. meminisse: CIC. de orat. 2, 227. noscere: PLAVT. Most. 199 Persa 518 *al. cf.* notus: CIC. rep. 6, 10. notare: LIV. 37, 12, 11 *al. cf.* nota: PLIN. nat. 1, 11, 114. obscurum est: CIC. S. Rosc. 18. observare: VARRO rust. 3, 9, 20. opinari: PLIN. epist. 10, 96, 10 *al.* patet: LIV. 9, 18, 7 *al.* percipere: CIC. div. 1, 131. pernoscere: CIC. fat. 10. perspicere: VARRO ling. 10, 58. *al. cf.* perspicuum est: RHET. Her. 3, 8, 15 *al.* pervidere: PS. APVL. Ascl. 32. praedicere: CIC. div. 2, 26. praesciscere: COLVM. 9, 9, 4. praesentire: CIC. div. 2, 145. praesumere: TERT. fug. 5 p. 470 Oe. praevidere: PLIN. nat. 18, 273. prospicere: PLIN. epist. 10, 17, 5. providere: RHET. Her. 4, 9, 13 *al.* putare: CATVLL. 16, 3. quaerere: RHET. Her. 2, 14, 21 CIC. inv. 1, 38 *al.* ratiocinari: RHET. Her. 2, 23, 35 *al.* recordari: CIC. Verr. II 3, 22 *al.* reperire: CIC. Cluent. 23 *al.* reputare: CVRT. 3, 8, 20. sapere: PACVV. trag. 84 plus ex alieno iecore ... quam ex suo (LVCR. 5, 1133 a. ex ore). SEN. epist. 33, 7. scire: PLAVT. Pseud. 49 ex tabellis. CIC. Verr. II 3, 112 *al. cf.* sumere scientiam: RHET. Her. 4, 41, 53. sentire: CIC. Marcell. 33 *al. cf.* sensum percipere: CIC. Flacc. 106. sensibilis: VITR. 5, 3, 6. signum habere: CIC. div. 2, 145. spectare: VARRO ling. 9, 43 *al. cf. p. 1111, 32.* statuere: CIC. Att. 3, 15, 6. suspicari: CIC. Cluent. 66 *al. cf.* suspicio incidit *sim.*: TER. Andr. 359 NEP. Eum. 9, 1. suspectare: TAC. hist. 2, 27. vaticinari: PLIN. nat. 28, 77. videre: VARRO ling. 6, 67 CIC. Verr. II 3, 120 *al.*

β *peculiariter:* (I) *ex homine quasi exemplo vel signo:* TER. Haut. 210 scitumst periclum ex aliis facere (221. *cf.* SALL. [?] rep. 2, 4, 3 ex tua calamitate). Ad. 862 id esse verum ex me atque ex fratre cuivis facilest noscere. VARRO ling. 10, 29. CIC. Q. Rosc. 21 utrumque ex utriusque persona verisimile videretur. Cato 65 VERG. Aen. 12, 435 PLIN. nat. praef. 26. 28, 64. (II) *fere i. q. 'sub' (cf. p. 1119, 66):* PROB. Verg. georg. 3, 60 ex Lucina partus, ex Hymenaeo concubitus accipiemus. AVG. in psalm. 74, 12 intellegitur ex eo *templo* corpus domini (102, $15^{init.}$ SERM. RevBén. 23 p. 365, 30 ex nomine viduarum ... ecclesia). 77, $9^{med.}$ ista pars, ex qua ille populus totus significatur (109, $16^{init.}$ [*syn.* a]). (III) *verbum cognoscendi per ellipsin omissum esse videtur* (ex *fere i. q. 'secundum', cf. p. 1107, 44*): PLAVT. Epid. 625 ex tuis verbis meum futurum corium pulchrum praedicas. Mil. 1091 ex sermone hoc gubernabunt doctius porro (CIC. Att. 7, 11, 4 ex dolore municipali sermonibusque eorum. 10, 18, 2 PIVS Vlp. dig. 26, 5, 12, 2). CIC. Q. Rosc. 54 cum ... ex tua oratione quodcumque tibi peteres huic peteres.

b *c. verbis demonstrandi sim.* (ex *fere i. q. nobis 'auf Grund'; cognata sunt quaedam s. 4, p. 1107, 42*): VARRO ling. 9, 113 ex quibus si id confecissent ..., ut in lingua Latina esset anomalia *eqs.* (*v. vol. IV 200, 69 sqq.*). 10, 55 ostendunt (RHET. Her. 2, 1, 2 CIC. S. Rosc. 52 QVINT. inst. 8, 6, 27 *al.*). rust. 1, 46, 1 ex quibusdam foliis ... quod sit anni tempus ut dici possit (2, 7, 3 CIC. div. 2, 42 PLIN. nat. 35, 88). RHET. Her. 3, 10, 18 ex (sed *l. v.*) qua re causa confirmari possit (CIC. inv. 1, 34 *al.* [*v. vol. IV 225, 23 sqq.*]. *cf.* 1, 82 firmatur [*al.*]. *ibid.* infirmari [*al.*]). CIC. inv. 1, 53 concedi (1, 79). 1, 82 docebimus (Verr. II, 3, 51 QVINT. inst. 9, 2, 5 *al.*). 1, 94 si res ex hominis vitio vituperabitur (*cf.* 1, 94 reprehendat [Att. 1, 16, 3]). 2, 32 improbare (2, 34 *al. cf.* 2, 71 ipsum ex se factum probari non potest [QVINT. inst. 1, 10, 37 *al.*]). 2, 77 demonstratur (2, 121 Att. 1, 17, 1 *al.*). Verr. II 3, 205 defendes. II 4, 89 significatur (de orat. 3, 213 *al.* COLVM. 11, 2, 5 *al.*). II 4, 108 cum periculorum metus ex ostentis portenderetur (har. resp. 26 *al. cf. p. 1107, 50*). har. resp. 25 nos ex Etruscorum scriptis haruspices ... monerent (nat. deor. 3, 5 VITR. 7 praef. 11. *cf.* CIC. epist. 1, 7, 9 admonendum. COLVM. 11, 2, 1). VITR. 9, 6, 2 explicare. PLIN. nat. 2, 49 aperitur. QVINT. inst. 5, 13, 3 refellit. APVL. apol. 13 *argumentari. et al.*

2 *de causa efficiente et movente* (*a 'logica' [v. s. 3, p. 1106, 66] distinguenda fuit propter l. 31. p. 1105, 39. vetustiora partim originem meram praeferunt [e. g. l. 20. 27. 30; cf.* CIC. Tim. 3 quod gignitur ex aliqua causa gigni necesse est; *gr.* 28^{A} ὑπό], *recentiora vergunt ad abl. instr. [praecipue c. passivo, e. g. l. 37. 42. 70. cf. infra l. 79]*): a *in universum:* α *causa est res:* (I) *res vel actio externa* (*saepe naturalis, e. g. l. 30. 34; adi. subst. infra l. 46*): TER. Andr. 385 ex ea re quid fiat vide (Haut. 109 ex nimio otio. Ad. 295 e re nata [*cf. p. 1110, 42*]. 987. VARRO rust. 2, 11, 9 ex sudore ... lana fit mollior. CIC. inv. 2, 14 ex quo factum est ut [Att. 7, 7, 5 *al.*]. *al.*). Phorm. 750 ex aegritudine hac miseram mors (*cf. p. 1106, 20*) consecuta est (*v. vol. IV 406, 9 sqq. cf.* sequi: CIC. de orat. 2, 302 LIV. 5, 6, 7 *al.*). Eun. 233 hoc ... ex hac re venit in mentem mihi; *cf. quae seq.* (CIC. Verr. I 41. *cf.* CIC. inv. 1, 47 ex itinere ... venire *pulverem.* fin. 1, 8 QVINT. inst. 2, 4, 4 *al.* pervenire: RHET. Her. 4, 8, 12 SALL. Iug. 31, 19. evenire: CIC. inv. 1, 42 Tusc. 3, 62 LIV. 10, 22, 4 *al.* obvenire: PLIN. paneg. 40, 1). CATO agr. 3, 3 damni nihil erit ex tempestate (LEX Rubr. [CIL I^{2} 2, 592; *a. 49*] 1, 13 sei quid ... damni datum ... ex ea re aut ob e(am) r(em) eove nomine erit. POMPON. dig. 8, 2, 29 SCHOL. Iuv. 13, 175). ACC. trag. 552 e (*om. pars test.*) viperino morsu venae ... veneno inbutae. VARRO rust. 1, 27, 3 cum gelu cortices ex imbribus careant (ARNOB. nat. 1, 2 p. 4, 24 madidari ex i. arva. HIPPOCR. aer. 12 p. 29, 19 [ὑπό]). 2, 7, 12 e motu audire crepitus. RHET. Her. 2, 17, 25 vituperatio ex ea re suscipietur (CIC. Sest. 72). 4, 19, 26 ex remotione bracchii ... gladius ad corpus adferri ... videtur. CIC. S. Rosc. 16 ne quid ex ea *victoria* calamitatis sibi accideret (NEP. Att. 20, 3 *al.* [*v. vol. I 296, 32*]. *cf.* CELS. 3, 1, 5 ex quo incidit, ut *eqs.*). Sull. 42 ex quo *indicio* oblata salus esset omnibus. part. 40 verisimilia ... movent e suo pondere. LVCR. 2, 438. 3, 441 corpus ... conquassatum ex aliqua re. LIV. 1, 36, 4 ex eo ira regi mota (33, 13, 13 haec ... belli causa magnarumque ex eo cladium iis fuit. SEN. dial. 3, 3, 8 *al. cf.* 5, 45, 6 indignitas atque ex ea ira animos cepit). SEN. nat. 4, 13, 8 glaciem, velut certior illi ex solido rigor sit (*sc. quam nivi*) exquirunt (*cf.* PLIN. nat. 23, 10 ex tralucido facilius accipitur aer. DICT. 3, 16 silentium ex incerto). COLVM. 1 praef. 10 quod ex agricolatione contingit (MELA 2, 21 PAVL. dig. 43, 21, 2 *al.*). 12, 47, 4 ut ... semina eximant, quod putant ex eis pomum vitiari. MELA 2, 21 ex ... moribus causa est (HIL. myst. 1, 15 p. 15, 7). FLOR. epit. 3, 5, 17 cum ex mora obsidi regem fames et ex fame pestilentia urgueret. GELL. 16, 3, 1 ex lingua *Favorini* ... capti. APVL. apol. 59 ex crapula helluo attemptatur. TERT. pall. 2 p. 922 Oe. ex huiuscemodi nubilo et Tuscia ... deusta. COMM. apol. 322 malignus ex ipso *ligno* devictus. ARNOB. nat. 1, 45 p. 29, 27 cuius ex levi tactu stabant profluvia. 3, 21 p. 125, 29 vexari aliqua ex re. *al.* (*v. Brakman, Arnobiana p. 34*). AMM. 18, 5, 2 distinebatur ex negotiis. AMBR. Noe 23, 82 p. 472, 9 mundus ... ex contrariis continetur, aere et terra *eqs.* AVG. doctr. christ. 1, 37, 41 quod malum si serpere siverit evertetur ex eo. VITAE patr. 6, 1, 2 simile aliquid ex alio simili superatur (*gr. Cot. p. 698* ἐκ). FVLG. RVSP. incarn. 47 p. 598^{D} ex quocumque nocemur. *et al.*

(II) *motus, status, passio animi* (*v. et p. 1105, 81*): ACC. trag. 638 facinus pessimum ex dementia confingit. TVRPIL. com. 16 quid mihi vellem ex insolentia nescibam. VARRO rust. 2, 9, 6 e desiderio hominum ... canes ... redierunt. CIC. inv. 2, 108 omnia ex crudelitate ... facta. VELL. 2, 47, 2 ex invidia. QVINT. inst. 12, 7, 3 simultates provocare ... ex fiducia bonae mentis (FLOR. epit. 3, 6, 13 [*opp.* quia oppressi erant]. APVL. apol. 28). PRISC. Anast. 305 ex omni sensus invicta cupidine. *et al.*

abundanter add. participium: CIC. Att. 3, 8, 8 non tam ... ex miseria quam ex culpae ... recordatione commotus (BELL. Afr. 46, 4. 72, 1 FRONTO p. 75, 5 N. *cf.* PS. MAR. VICTORIN. phys. 12 p. 1302^{B} ex peccato motus). PAVL. dig. 34, 2, 34, 1 ex necessitate aliqua ⌊compulsus⌋ (⌊ ⌋ *del. Mommsen*). *adde:* ALEX. TRALL. 1, $6^{init.}$ fluunt capilli ... ex densitate pororum seu viarum facta (*gr. p. 447 P.* διὰ πύκνωσιν τῶν πόρων).

β *causa est persona, i. auctor* (*animal p. 1105, 8*; ex *fere i. q. 'ab', differt tamen eo, quod magis emanationem rei effectae a faciente significat; hic illic paulo laxiorem vicissitud. indicat, i. q. 'ex parte' ['von seiten'; e. g. p. 1105, 1. 4. 12]*): VARRO ling. 5, 68 sol ... quod solus ita lucet, ut ex eo deo dies sit (AVG. civ. 13, 2 p. 557, 22 D. nec ex deo vivit ipsa *anima* nec corpus ex ipsa. CASSIAN. inst. 5, 39, 2 *al.*).

[Rehm]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Cic. ad Q. fr. 1, 1, 16 etiam e Graecis ipsis ... cavendae sunt quaedam familiaritates. Lvcr. 5, 20 ex quo (*Epicuro*) nunc etiam ... permulcent animos solacia. Sall. Iug. 102, 8 ex populo Romano ... plura bona accepisses. Liv. 3, 59, 2 poenarum ex inimicis satis est. Manil. 4, 152 mollius e Geminis studium est. Vitr. 5 prooem. 4 e choro canticum (*i. a choro cantatum*). Sen. epist. 103, 2 subita est ex homine pernicies. Cvrt. 10, 2, 18 ex tota contione responsum est. Plin. nat. 1, 32, 8 ubi responsa dentur ex piscibus. 7, 5 homini plurima ex homine sunt mala. 7, 166 medicinam invenit ex hoste. Qvint. inst. 6, 3, 71 rem urbanam facit aliqua ex nobis adiectio. Ps. Qvint. decl. 8, 7. 16, 4 ex nobis amari. *ibid.* pati. Tac. ann. 4, 6, 4 plebes ... annona fatigabatur, sed nulla in eo culpa ex principe (Svet. Nero 39, 1 Schol. Iuv. 2, 106). 6, 8, 4 cui ex te opes. 11, 20 contemptio ex barbaris. *al.* Flor. epit. 1, 7, 10 hanc ex liberis ... inportunitatem tolerare. 1, 16, 9 ex hac gente clades ... accepta est. 1, 18, 6 semigraecam ex Lacedaemoniis conditoribus civitatem (Oros. hist. 4, 1, 6; *cf. Svennung, Orosiana p. 34*). 2, 6, 27 ex populo ut imperii scutum vocaretur (*cf.* 3, 16, 4 appellatum). Maecian. dig. 36, 1, 75 pr. in eum contractum, qui ex defuncto fuerit, interpositus heres. Pavl. dig. 28, 6, 38, 3 coactus ex (*a dett., Mommsen*) fideicommissario. Marcian. dig. 47, 22, 1, 2 Ps. Apvl. Ascl. 21. Itala Matth. 4, 14 (cod. δ) quod dictum est ex Esaia propheta (διά, Vvlg. per). Comm. instr. 2, 3, 15 civitas illa ex auctore suo lucet (Rvfin. Adamant. 2, 19 p. 101, 19 ex nullo a. condita vel creata [*gr. aliter*]). Ivvenc. 2, 133 ex te data munera (Hil. trin. 5, 30 p. 149[C] benedictae ex te. *cf. l. 35*). Fvlg. aet. mund. p. 137, 20 (*deest litt. B*) commonitus ex alio. 142, 9 iubetur ... ex ignoto *deo*. Theb. p. 182, 16 (*v. Helm, Philol. 56, 1897, 279*). Hier. epist. 21, 2, 4 gratia ... non ex merito (*cf. p. 1109, 73*) retributa, sed ex donante concessa. Avg. in psalm. 103 serm. 1, 3[init.] magnificatus es ... ex me. in euang. Ioh. 23, 5[in.] non ... beatus efficeris ex angelo. 71, 2[med.] Cod. Theod. 8, 7, 2 (*a. 326*) ex protectoribus epistulas impetrasse (*al. cf.* 8, 7, 3 [*a. 349*] meruerunt). Conc.[S] I 5 p. 149, 44 quae vel de Christo a sanctis dicantur vel ex se ipso de sese ipso (*p. 261, 28* ab; *gr. I 1, 6 p. 120, 25* παρά). *et al.*

γ *communia vel intermedia*: (I) ex se *sim.* (*coniunct.* in se: *l. 38*; propter se: *l. 40*; sua sponte: *l. 39. 41*; *cf. l. 25. 30. 34*): Plavt. Poen. 239 nimia omnia nimium exhibent negoti hominibus ex se (Qvadrig. hist. 8 magnum viaticum ex se atque in se ad rem publicam evertendam habere. Cic. fin. 2, 83 amicitiam ... sua sponte, vi sua, ex se et propter se expetendam. nat. deor. 3, 32 esse divinius quod ipsum ex se sua sponte moveatur [3, 36 si ignis ex sese ipse animal est. Gell. 17, 20, 9 Tert. nat. 1, 9 p. 74, 7]. Sen. epist. 95, 36 ingenia ... ex se fertilia. Plin. nat. 17, 144 Tert. anim. 14 p. 318, 20 Ps. Cypr. mont. 3 p. 107, 13 [*opp.* a deo]. Itin. Anton. Plac. rec. A 10 termae ex se lavantes. Pelag. in I Cor. 13, 1 p. 201, 15 S. [*opp.* ab alio impulsum]. *et al.*). Sen. nat. 1, 5, 7 *animalium* color aut ex ipsis mutatur ... aut positione lucis (Plin. nat. 7, 111. 35, 127). Vvlg. II Cor. 3, 5 non quod sufficientes simus cogitare aliquid a nobis, quasi ex nobis ([λογίσασθαί τι ὡς ἐξ ἑαυτῶν]. Avg. civ. 19, 4 p. 356, 13 D. Petr. Chrys. serm. 76 p. 416[B] caecamur ex nobis). Avg. in psalm. 29, 2, 18 non ex me bonus eram, ... sed ex te (Greg. M. epist. 3, 47 p. 203, 16 haec ... ita esse ex te bene consideras). *nota*: Conc.[S] I 5 p. 262, 6 filium confitemur ... ex se potentiam, ex se vitam, ex se sapientiam (*p. 150, 13* ipsum per se virtutem; *gr. I 1, 6 p. 121, 12* αὐτοδύναμιν αὐτοζωὴν αὐτοσοφίαν).

(II) ex natura (*i. 'a natura'*; *aliter p. 1109, 69*): Varro frg. gramm. suppl. 206, 3 quae ex natura genus non habent. Cic. fin. 4, 25. Vitr. 2, 9, 17 quibus proprietatibus e n. rerum videantur esse comparata *genera* (Sen. dial. 4, 12, 1). Sen. epist. 124, 19 animalibus talis ex n. sua motus est. Plin. nat. 10, 27 avidus ex n. Tac. hist. 1, 21. Apvl. Plat. 2, 18 (*opp.* ex industria, *cf. p. 1123, 20*).

b *peculiaria*: α *de patre, a quo concipitur* (*cf. I A 1 b α (I) p. 1095, 83*): Plavt. Amph. 111 utrimque est gravida, et ex viro et ex summo Iove (*al. [v. vol. VI 2, 2269, 53. cf. l. 78]. cf.* Ov. trist. 4, 10, 76 fecunda ... non ex uno coniuge. Scaev. dig. 38, 8, 10 praegnatem ... ex alio marito [*al.*]). Epid. 561 filiam quam ex te suscepi (Lvcr. 4, 1249 Apvl. apol. 91 *al. aliter p. 1095, 78*). Ter. Andr. 497 peperisse hanc e Pamphilo (Hec. 527 Ov. met. 5, 541). Hec. 655 si ex me illa liberos vellet sibi. Varro rust. 2, 1, 19 e vento concipiunt ... equae (*v. vol. IV 56, 43 sqq. cf.* Plin. nat. 4, 116). Cic. inv. 2, 144 filium ..., quem ex tyranno habebat. Ov. epist. 6, 61 quod ... e nobis ... celatur in alvo. Sen. dial. 11, 2, 4 ex quo mater ... eras (Svet. Aug. 62, 2). Tac. ann. 13, 45 ex quo filium genuerat. Marcian. dig. 49, 15, 25 ex marito enixa (*al*). Itala Matth. 1, 20 (Iren. 4, 23, 1) quod habet in ventre ex spiritu sancto est (ἐκ, Vvlg. de). *et al.* *similiter* (*pro 'genitore' alio vocab. substituto*): Plavt. Cist. 180 eius se ex iniuria peperisse gnatam. Ter. Ad. 474 virgo ex eo compressu gravida (*v. l. 63*) facta est. Acc. trag. 515 ex tuo esse conceptum satu. Vitr. 8 praef. 1 terram ... e caelestium imbrium conceptionibus inseminatam.

β *de affectione, passione, commotione et corporis et animi*: (I) *'pati', 'laborare' sim.* (*causa est homo p. 1106, 4. 7. aliter p. 1120, 52*): Plavt. Amph. 329 lassus sum ... e (*del. Leo*) navi (*i. navigatione*) ut vectus huc sum (*cf.* Cic. Phil. 1, 12 cum ... e via languerem). 529 lacrimantem ex abitu ... uxorem. 541 ex amore hic admodum quam saevos est (Asin. 883. 919. Cas. 520 miseriorem ego ex a. ... vidi neminem. Merc. 325 *al.* Ter. Eun. 226). Asin. 327 non vides me ex cursura anhelitum etiam ducere? Bacch. 1114 quid tibi ex filio ... aegrest? *al.* Ter. Andr. 268 laborat e dolore (Cic. inv. 2, 5. S. Rosc. 149 ex invidia. *al.* Caes. civ. 3, 22, 1 ex aere alieno. Vitr. 1, 4, 8. *cf.* Ter. Andr. 719 ex eo [*viro*] ... quem capit laborem [dolorem *l. v.*]). Ad. 197 insanire occipiunt ex iniuria. Afran. com. 352 ex desiderio ... maceror. Cato agr. 5, 7 *scabies iumentis* ex fame ... fieri solet. 157, 7 venae ... ubi sufflatae sunt ex cibo. Varro rust. 2, 1, 22 e labore febrem habent. 3, 9, 14 quarum ... ex odore solent interire. Cic. inv. 2, 14 ex lassitudine dormire. Verr. II 3, 95 si ex ... domestico incommodo multus dolor insideret (*cf.* CIL I[2] 2, 2139 ex quo nihil umquam doluit. *al.*). de orat. 2, 249 claudicanti ex volnere. Brut. 332 ex te duplex nos afficit sollicitudo (Att. 1, 17, 1 qua ex re ... molestia sum ... adfectus. 3, 13, 2 epist. 1, 9, 20 Apvl. apol. 72). Tusc. 3, 21 misericordia aegritudo est ex alterius rebus adversis (4, 17. *cf.* 4, 79 res ex qua animus aegrotat). Att. 5, 1, 3 si qua fuerat ex ratione sumptus offensio (epist. 16, 10, 1). Pollio Cic. epist. 10, 33, 3 Pansam ex vulneribus mortuum (Cels. 2, 7, 26 ex eo casu. *al. cf. p. 1104, 24*). Lvcr. 5, 929 ex aestu ... quod caperetur *corpus*. Decret. decur. Pis. de C. Caesare (CIL XI 1421; *a. 4*) 14 luctu, quem ex decessu ... fratris ... colonia ... susceperat. Vitr. 1, 4, 6 patitur (*al.* Tert. scorp. 5 p. 155, 27). Scrib. Larg. 172 non incidit ex eo *morbo* quisquam. Plin. nat. 32, 54 periclitantibus ex canis morsu (Qvint. decl. 317 p. 247, 12). *et al.*

(II) *'sperare', 'timere' sim.* (*inde de periculo*: *l. 45*; *est quaedam cognatio c. I A 2 a γ p. 1098, 28*): *de spe, expectatione sim.*: Cic. Att. 12, 12, 2 non quo aliquid ex iis *litteris* expectem (epist. 2, 10, 4. Caes. civ. 3, 60, 1 ex sua amicitia omnia [*seq.* sperarent]. *al. aliter p. 1097, 35*). epist. 13, 16, 1 ex eo (*Crasso*) cum ab ineunte eius aetate bene speravissem (Bell. Afr. 45, 5. Sall. Catil. 37, 6 ex victoria talia. Liv. 1, 55, 8. Sen. clem. 1, 1, 9 *al. cf.* Cic. epist. 15, 15, 1 ex interitu eius nullam spem ... mihi proponebam. Sall. Iug. 55, 1 ex Albini socordia spem salutis ... habere [Liv. 10, 4, 6]. Liv. 25, 38, 12. *et al.*). Stat. Theb. 669 ex viso corpore virtus promissa (Avg. civ. 22, 8 p. 568, 11 D.). Tac. hist. 4, 42 quod ex te concupisceret Nero. *de timore sim.*: Cic. Att. 2, 16, 1 ex eo ... maius aliquid timueram (Liv. 2, 30, 5 nihil ex ea familia triste. *al.* Tac. Agr. 16 Vlp. dig. 39, 2, 15, 12). Sall. Iug. 40, 2 ex partium invidia pericula metuentes (*cf.* Sall. Iug. 85, 47 metus ceperit. Liv. 27, 26, 1 metum ex vano haberet. Cels. 5, 27, 10 Plin. nat. 13, 79. *et al.*). 50, 1 veritus ex anni tempore ..., ne *eqs.* Sen. nat. 6, 3, 2 ex insolito formido maior est. Avien. ora 411 terror ex feris habitat freta. *de periculo sim.*: Ter. Haut. 415 cum illi nihil pericli ex indicio siet (Sall. Catil. 52, 16 periculum ex illis metuit. Vell. 2, 35, 4 Cels. 3, 4, 3 Sen. epist. 103, 3 Plin. nat. 23, 43 Tac. Agr. 5. *et al.*). Sen. epist. 14, 4 nihil nos magis concutit quam quod ex aliena potentia impendet.

(III) *c. aliis verbis quae motum animi indicant* (*iucundum praeter l. 56. 59*; *gratias agere l. 64*): Sall. Iug. 69, 3 biduum modo ex perfidia laetati (Cypr. epist. 13, 1 p. 505, 3 dolemus ex illis ... laetamur ex vobis. 28, 2 p. 546, 21 Avg. civ. 1, 10 p. 18, 28 D. *cf.* Ivst. 13, 8, 5 laeto ex victoria. Avg. civ. 14, 2 p. 4, 17 D. ex voluptatibus ... gaudere. in psalm. 57, 10[init.] delectari). Tert. adv. Marc. 2, 24 p. 367, 6 quasi ... ex delicti recordatione paeniteat (*ibid.* p. 369, 3 ex alicuius boni operis ingratia). Herm. Pal. sim. 8, 1, 18 ex illis hilaris erat (ἐπὶ τούτοις, vulg. 8, 1 ex eadem causa). Optat. 2, 7 p. 44, 1 ex quo ... possis et erubescere. Tycon. 3 p. 19, 25 nihil est quod ex nobis gloriemur ([*seq.* in hoc]. Qvodv. symb. 2, 4, 9 Migne 40, 642[init.]). Avg. in psalm. 32, 2 serm. 2, 15[med.] beatus vult esse ... ex pecunia. 50, 13[fin.] ex eo superbire (*cf.* Greg. Tvr. Franc. 9, 9 p. 365, 19 ex ipsis divitiis valde superbus). *adde* (*v. l. 51*): Cic. epist. 13, 6 a ut ex hac commendatione mihi Cuspius ... gratias agat (Avg. serm. coll. Morin p. 306, 28).

3 *de causa 'logica'* (*cf. p. 1104, 13*) *et quasi remotiore, propter quam alqd. fit* (*coniunct.* ob: *l. 83*): a *generatim*: Plavt. Aul. 206 neque illo quisquam est ... ex paupertate parcior. Ter. Hec. 299 matrem ex ea re me aut uxorem in culpa inventurum arbitror (Phorm. 271 Cic. inv. 1, 23. 2, 33 ex ea re non esse mirandum *eqs. al.*). Cic. inv. 1, 29 veri ... similis ex his rationibus esse poterit (Mur. 36 *al.*). Verr. II 1, 48 qua ex opinione hominum illa insula ... sacra putatur. II 1, 85 quis non ex iniuria quae tibi esset facta sibi provideret? Mur. 26 (*formula antiqua*) qua ex causa vindicaveris (*v. vol. III 672, 77 sqq. saepe abund.* [*v. ibid. 673, 29 sqq.*; *adde*: CIL VI 16186 ex condonationi⟨s⟩ c.]. *raro sine attr.*: Pompon. dig. 13, 7, 6 pr. ex causa cogendum creditorem esse ad vendendum. Vlp. dig. 10, 4, 3, 7 Cod. Iust. 2, 1, 1 [*a. 155*]. Ivst. 36, 2, 15 Alc. Avit. epist. 52 p. 81, 9. *aliter p. 1110, 7. 1122, 75*). Rab. Post. 23 Demetrium ... ex doctrina nobilem (*cf.* Prvd. perist. 6, 11 ex episcopali clarus nomine). Marcell. 15 ex quo nemo erit tam iniustus *eqs.* (*i. 'ideo'*. de orat. 2, 154 Att. 2, 23, 3 *al.* Liv. 1, 42, 5. Qvint. inst. 1, 8, 21 *al. cf. p. 1107, 19*). Sall. or. Phil. 4 ex rapinis consulatum, ob seditionem provinciam ... adeptus est. Prop. 2, 1, 50 totam ex Helena

[Rehm]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

non probat Iliada. SEN. dial. 3, 3, 8 ex eo (*syn.* ideo. RVFIN. apol. Orig. 4 p. 565^B *omnis homo potest* navigare, non tamen ex eo etiam . . . navigabit. *al. cf. l. 8*). CIL XI 6375 ex iniquitatibus mensurarum . . . stateram . . . et pondera . . . ponenda curaverunt. TERT. adv. Marc. 1, 25 p. 325, 13 ex hoc quoque negabimus *eqs.* (HIER. epist. 5, 2, 2 GREG. TVR. Franc. 4, 46 p. 140, 15 *al.*). EVTR. 8, 21 nihil memorabile ex temporis brevitate gesserunt. *et al.*

ex eo quod *sim.* (*v. Friebel, Fulg. d. Myth. u. Bischof p. 81; syn.* eo quod: PS. MAR. VICTORIN. phys. 1 p. 1296^A; ab eo quod: SORAN. p. 58, 22): CIC. Mil. 21 si quid possumus, ex eo possumus quod *eqs.* (Phil. 6, 1 Tusc. 1, 30 TAC. ann. 11, 4 GAIVS inst. 1, 175 ITALA Phil. 2, 26 [Aug. serm. RevBén. 41 p. 12 l. 104]; διότι, VVLG. propterea quod. *al.; fere pro 'quod' simplici*: AVG. in psalm. 142, 13 gen. c. Manich. 2, 16, 24^fin. *al.*). Brut. 48 ex eo, quia *eqs.* (PS. MAR. VICTORIN. phys. 6 p. 1298^D AVG. in psalm. 31, 7, 2^fin. *al.*). MIN. FEL. 32, 4 ex hoc deum credimus, quod *eqs.* (TERT. apol. 3, 3 *al. cf.* AVG. serm. 9, 8, 9^fin. ex hoc . . . quia *al.*). PELAG. in Eph. 1, 1 p. 344, 9 S. ex eo quo . . . credunt (TRACT. Pelag. p. 144, 26. *cf.* ex hoc . . . quo: TRACT. Pelag. p. 145, 16). ex quo *i. q. 'quod, cum'* (*v. R. Helm, Philol. 56, 1897, 282; aliter p. 1090, 83*): FVLG. aet. mund. p. 131, 10 ex quo in his Graecum praecessit ingenium, oportet deinceps nostre lingue medium ordinem consequi. p. 167, 5 myth. 2, 2 *al.* FVLG. RVSP. ad Tras. 3, 12 p. 277^B ex quo . . . ex eo (*syn.* ex eo quod).

b *speciatim: 'damnare' sim.*: VARRO ling. 5, 27 ex ambitu causam dicit. CIC. Verr. II 2, 155 ex ea provincia condemnati (Cluent. 60. LIV. 27, 34, 3 ex consulatu. VELL. 2, 8, 1 repetundarum ex Macedonia. TERT. nat. 1, 4 p. 64, 3 *al. v. vol. IV 124, 57*). Caecin. 8 'est . . . turpe iudicium'. ex facto quidem turpi (GAIVS inst. 1, 191 PAVL. dig. 5, 1, 24, 1. *cf.* HIER. epist. 49, 3, 1 ut non ex meis dictis . . . me iudicet [OROS. apol. 13, 3]). Font. 26 *Galli* ex veteribus bellis agro multati. PLIN. nat. 19, 110 reum ex procuratione (TAC. ann. 13, 52. 16, 23 PAPIN. dig. 48, 5, 6, 3 *al.* COMM. instr. 1, 37, 12). TAC. ann. 4, 60, 2 crimen ex silentio. PAPIN. dig. 26, 7, 42 ex culpa . . . tenetur (*al.*). VLP. dig. 4, 3, 7, 10 nisi ex magna . . . calliditate non debet de dolo actio dari. 44, 7, 14 servi ex delictis . . . obligantur (*al.*). PAVL. dig. 13, 7, 41 ut ex suo mendacio arguatur (APVL. apol. 29). TERT. adv. Marc. 5, 3 p. 576, 20 apostolus negans ex operibus iustificari hominem sed ex fide (*al.* CYPR. epist. 63, 4 p. 703, 22 HIER. epist. 21, 2, 6 VVLG. Gal. 2, 16 [ἐξ]. *al.*). PS. VARRO sent. 102 ex meditato non duceris in causam. EVGRAPH. Ter. Hec. 274 sibi accusatio intendatur . . . ex moribus.

4 *de auctoritate* (*cf.* TERT. carn. 2 p. 427 Oe. *carnem* Christi delere, Marcion, ausus es . . . ex quo, oro te? exhibe auctoritatem.
ex *fere i. q. 'propter', 'secundum' [germ. 'auf Grund, kraft'], ab usu 'normativo' [p. 1109, 13] haud ita longe remotum, differt tamen hoc, quod hic per vim et gravitatem alcis. rei, cui fere semper notio sive praecipiendi sive iuris vindicandi [sic e. g. l. 57 sq.] inhaeret, efficitur ut fiat alqd., illic quasi per comparationem mensio et iudicium fit; v. et p. 1103, 70. 76*): **a** *exempla varia*: VARRO ling. 5, 144 ex hoc prodigio . . . haec urbs facta (FEST. p. 290. *cf.* VARRO rust. 1, 1, 3 quid faciendum sit nobis ex aliquo portento. *cf. p. 1104, 7*). 6, 15 Megalesia . . . ex libris Sibyllinis arcessita ab Attalo (LIV. 4, 25, 3 PLIN. nat. 28, 14 *al.*). CIC. inv. 2, 76 ex deliberationis praeceptis dicere (Tusc. 5, 5 bene et ex p. Att. 5, 15, 2 SALL. Catil. 44, 1 LIV. 38, 32, 8 *al.*). 2, 132 *si* ex communi praescripto civitatis . . . administrarit (COLVM. 1 praef. 23 PETRON. 124, 3 *al.*). Quinct. 37 neque ex societatis ratione . . . quicquam debuit (*cf.* Q. Rosc. 16 ex societate [LIV. 24, 6, 7 *al.*]). S. Rosc. 7 ex adversariis pecuniam petere. Caecin. 15 ex partitione. Cluent. 82 quae . . . ex huius . . . tabulis agitatis. 103 ex subsortitione. Mur. 35 ex syngrapha agere cum populo (Phil. 2, 95 *al.*). dom. 51 ea . . . te ex una rogatiuncula fecisse (SALL. Iug. 40, 4 ex . . . rogatione). har. resp. 11 ex hoc haruspicum responso decrevit *eqs.* (LIV. 24, 10, 13 PLIN. nat. 15, 134). Phil. 2, 43 ex Caesaris commentariis (5, 10 LIV. 1, 60, 4 *al.*). 14, 11 ex . . . litteris . . . decernere (Att. 2, 20, 1 LIV. 44, 16, 4 *al. cf.* ex epistula: SCAEV. dig. 16, 3, 28 *al.*). de orat. 1, 180 ex scripto . . . defenderet (top. 96 *al. cf.* ex scriptura: AFRIC. dig. 30, 108, 13 *al.*). nat. deor. 2, 66. div. 1, 4 templum . . . de senatus sententia refecit ex Caeciliae somnio. 1, 100 ex fatis . . . Veios capi non posse, dum *eqs.* Att. 9, 18, 1 ex tuo consilio (R. GEST. div. Aug. 3, 36 LIV. 22, 50, 12 SEN. benef. 2, 18, 2 PLIN. epist. 1, 21, 2 *al. v. et p. 1108, 22*). epist. 3, 3, 1 ex tuis mandatis. 6, 6, 7 ex meis . . . praedictis constitui apud te auctoritatem (LIV. 33, 6, 8). LEX Rubr. (CIL I² 2, 592; *a. 49*) 2, 13 ex iudicieis dateis. CIL I² 2, 1423 ex viso aram aedificavit (VI 36827 *et saepe. cf.* ex visu: CIL II 6338 *al.*). FAST. ann. Iul. Amitern. Aug. 10 (CIL I² 1 p. 244) ex voto suscepto (HOR. sat. 1, 5, 66 OV. met. 10, 687 SVET. Aug. 57, 1 *al. saepe in tit., e. g.*: CIL II 2470. *aliter p. 1111, 9*). LIV. 2, 36, 1 ludi . . . ex instauratione . . . parabantur. VELL. 1, 12, 4 cum . . . ex provocatione . . . hostem interemisset (VAL. MAX. 3, 2, 24 dimicasset [PLIN. nat. 7, 81 *al.*]. TERT. ieiun. 10 p. 287, 30). SEN. benef. 3, 21, 2 quod ex imperio . . . praestatur (dial. 5, 32, 2 COLVM. 6, 24, 2 PLIN. nat. 8, 182 APVL. met. 8, 11. TERT. anim. 56 p. 389, 8 [*opp.* ex arbitrio]. *al.*). PLIN. nat. 3, 49 ex discriptione Augusti (*al.*).

18, 39 ex oraculo (36, 74 AMPEL. 14, 5 CIL VI 105 *al.*). 18, 309 sequitur ex divisione temporum autumnus. QVINT. inst. 6. prooem. 1 haec . . . ex tua voluntate . . . ingressus (SVET. Nero 6, 4 LABEO dig. 19, 2, 60, 3 TERT. idol. 9 p. 38, 29 *al. cf. p. 1111, 1. 1124, 1*). SENT. Helvidi Prisci (CIL IX 2827; *s. I*) 2 arbiter ex compromisso. AVG. gramm. V 505, 1 *declinatur* ex regula (*al.*). SCAEV. dig. 3, 5, 34, 4 ut deberetur ex tutelae actione (*al.*). 26, 7, 57, 1 ex permissu principis (*al.* TERT. fug. 2 p. 465 Oe. CIL VI 38157 *al.*). VLP. dig. 15, 4, 1 pr. ex iussu (*al.*). 49, 14, 16 ex beneficio . . . permissum est (*al.*). PAVL. dig. 45, 1, 22 ex doli mali clausula tecum agam (*al.*). TERT. apol. 18, 5 ex suggestu Demetrii (*al.*). adv. Marc. 4, 34 p. 534, 22 ex . . . titulo (COD. Theod. 10, 24, 14 [*a. 424*]. *al.*). carn. 15 p. 451 Oe. ex privilegio. CIL II 138 ex religione iussu numinis. VI 4909 ex rogatu patronae fecit (*cf.* INSCR. NotScav. 1926 p. 313 n. 1 ex postulatu universorum). 38878 ex indulgen(tia) Gaviae. X 205 aram e m(onitu) . . . f(ecit). INSCR. christ. Diehl 4876 ex subscriptione ref(ec)it. CE 474, 13 ex qua *fortuna* tu possis obitus bene linquere nato(m) (475, 11. 476, 11). *et al.*

b *c. certis quibusdam subst., fere in formulis iuris*: ex aequo bonoque *sim.*: CIC. Caecin. 65 SALL. Iug. 35, 7. *v. vol. I 1041, 69 sqq.* **ex auctoritate:** CIC. Q. Rosc. 56 qui ex iuris peritorum consilio et a. restipularetur (Phil. 2, 11 c. a. sententia [*v. p. 1107, 70*]). Caecin. 69. dom. 94 ex a. senatus (*v. vol. II 1227, 16 sqq.*). dom. 137 pontificum (PLIN. epist. 7, 19, 1). CIC. epist. 4, 9, 2 tua. CAES. civ. 1, 35, 3. LIV. 31, 9, 2 populi Romani. 34, 44, 2 conlegii. PLIN. nat. 29, 125 Hippocratis (et *trad.*). *et al.* ex conducto (et locato): *v. vol. IV 161, 26 sqq.* ex consensu: *v. vol. IV 392, 61 sqq.; V. i. R. II 639, 10 sqq.* ex constitutione: LIV. 39, 53, 10 SEN. benef. 4, 26, 2 COLVM. 1, 8, 18. *et al. saepe apud ICTOS, v. V. i. R. I 956, 44 sqq. cf.* COD. Theod. 6, 22, 8, 1 (*a. 425*) ex constitutionis avitae norma. ex (senatus) **consulto:** SENT. Minuc. (CIL I² 2, 584; *a. 117*) 5 sententiam ex senati c. dixerunt. *v. vol. IV 588, 40 sqq. cf.* SIL. 8, 217 (*interpol.?; om. codd., legitur in Aldina*) senatus ex inconsulto. ex contractu: *v. vol. IV 753, 37; V. i. R. I 999, 38 sqq.* ex convento (-tu): *v. vol. IV 843, 56. 850, 5 et l. 68. cf.* ex conventione: *v. vol. IV 845, 49.* ex decreto: *v. vol. V 1, 155, 37 sqq.* ex donato (*i. 'pro' d.*): COD. Theod. 14, 4, 8, 2 (*a. 408*). ex edicto: *v. p. 72, 79 sqq.* ex empto (vendito): *v. p. 517, 49 sqq.* ex foedere: *v. vol. VI 1, 1002, 50 sqq.* ex forma (*v. ALL 10 [1898], 386; aliter p. 1110, 12. 1120, 13*): *v. vol. VI 1, 1080, 72 sqq. adde*: FRONTO p. 87, 5 N. ex formula: *v. vol. VI 1, 1115, 51 sqq. al.* ex instituto: VARRO ling. 10, 27 rust. 2, 1, 9 TREBON. Cic. epist. 12, 16, 3 BELL. Afr. 41, 2 LIV. 6, 10, 6 SVET. Aug. 98, 3. *et al. cf.* ex institutione: RHET. Her. 3, 9, 16 ex i. artis. SEN. benef. 2, 20, 2 IVLIAN. dig. 35, 2, 87, 4 *al.* **ex iure** (GLOSS. III 52, 8 ἐκ δικαίου): ENN. ann. 272 ex i. manum consertum (*v. vol. IV 416, 54 sqq.*). CIC. Verr. II 2, 31 ex i. Quiritium (Mur. 26 [*in formula*]. GAIVS inst. 1, 35 *al.*). Caecin. 34 quid agas mecum ex i. civili ac praetorio non habeš. 100 SEN. nat. 3 praef. 16 LVCAN. 9, 1054 SCAEV. dig. 28, 2, 29, 7 *al.* INSCR. christ. Diehl 3778b. *et al.* **e(x) lege** (*cf. et p. 1110, 45; notatur*: ex h. l.: LEX Bant. [CIL I² 2, 582; *a. 199/178*] 8. *et al.* e. h. l.: LEX agr. [CIL I² 2, 585; *a. 111*] 36 LEX Iul. munic. [CIL I² 2, 593; *a. 45*] 78. *et al.*): LEX Bant. (CIL I² 2, 582; *a. 199/178*) 7 ⟨ioudex⟩ quei ex hace lege plebeive scito (*cf. l. 57*) factus erit (*al.* LEX repetund. [CIL I² 2, 583; *a. 123/22*] 5 *al.* LEX agr. [CIL I² 2, 585; *a. 111*] 17 *al.*). LEX repetund. (CIL I² 2, 583; *a. 123/22*) 74. LEX agr. (CIL I² 2, 585; *a. 111*) 2 quantum unum hominem ex lege plebeive sc(ito) sibi sumer⟨e . . . licuit⟩ (3 *al.* LEX Corn. de XX quaest. [CIL I² 2, 587; *fere a. 81*] 2, 6 *al. cf. l. 54. 72*). 59 quoi ex lege Rubria . . . agrum . . . dare oportuit (*cf.* 81 Livia. 82 Sempronia. CIC. Verr. II 5, 52 *al.*). INSCR. numm. Babelon I p. 296 n. 15 (*a. 89 a.*) e(x) l(ege) P(apiria) (*al.*). CIC. Verr. II 5, 53 e lege censoria. *et frequenter. cf.* ex XII tabulis: CIC. Phil. 2, 69 leg. 1, 55. 3, 19 off. 3, 65 POMPON. dig. 50, 16, 162 pr. *al.* ex locato (*cf. l. 27*): ALF. dig. 19, 2, 30, 2. *saepe apud ICTOS.* ex officio: AFRAN. com. 110 ex o. datur mihi custodiendus. VLP. dig. 3, 1, 1, 10. 8, 5, 15 PAVL. dig. 42, 5, 23 *al.* APVL. met. 11, 19 TERT. adv. Val. 16 p. 195, 23. *et al.* ex pacto: CIC. Att. 6, 3, 1 Pomptinus . . . ex p. et convento . . . iam a me discesserat (LABEO dig. 20, 1, 35. *cf. l. 35*). NEP. Milt. 2, 4 LIV. 1, 11, 9 QVINT. decl. 343 p. 354, 17 SCAEV. dig. 19, 1, 52, 2. *et al. cf.* ex pactione: CIC. Att. 6, 1, 16 POMPON. dig. 13, 7, 8, 5 *al.* AMM. 18, 2, 8. *et al.* ex rescripto: VLP. dig. 48, 5, 14, 8 *al.* ex scito (*v. et l. 54. 57*): RHET. Her. 1, 15, 25 si quis, ex testamento (*cf. p. 1109, 2*) quod facere iussus est, ex plebis s. vetatur (LIV. 42, 21, 8. *et al.*). CIL I² 2, 686 (*a. 71*) ex pagei s. IV 2459 ordinis. **ex sententia** (*aliter p. 1111, 14. 1120, 4*): CIC. Cluent. 177 ex omnium s. decretum est *eqs.* dom. 102 e⟨x⟩ senatus s. est interfectus (Balb. 19 epist. 12, 4, 1 CIL I² 2, 1565 LIV. 36, 2, 3 *al. cf.* CIC. Phil. 5, 41 ex huius ordinis s. [7, 23. 9, 16]). NEP. Phoc. 3, 4 ex consilii s. (SEN. nat. 2, 41, 1 PLIN. epist. 5, 1, 6 *al.*). LIV. 4, 53, 7 collegii (*al.*). 10, 11, 1 principum. PLIN. epist. 8, 14, 18 IAVOL. dig. 4, 8, 39 pr. *et al.* ex sponsu: VARRO ling. 6, 72 agi (CIC. Quinct. 32). ex stipulatione: LEX Rubr. (CIL I² 2, 592; *a. 49*) 1, 26 QVINT. inst. 4, 2, 6 ALF. dig. 39, 2, 43, 2 *al. cf.* ex stipulato: PAPIN. dig. 23, 4, 26, 5. ex stipulatu: PROC.

[Rehm]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

dig. 8, 2, 13, 1 *al.* ex restipulatione: CIC. Q. Rosc. 51. ex substitutione: IAVOL. dig. 29, 2, 76 pr. *al.* **ex testamento** (*notatur*: e. t.: INSCR. Dessau 2531): RHET. Her. 1, 15, 25 *v. p. 1108, 73.* CIC. Verr. II 1, 123 libertus nisi ex t. patroni iurasset. II 2, 21. Vatin. 37 (*in formula*) *lex vetat* gladiatores dare nisi ex t. praestituta die. CIL I² 2, 1212 ex t. in hoc monumento neminem ... condi licet. 1276 ex t. faciendum curavit (*al.*). HOR. sat. 2, 5, 85 SEN. contr. 2, 7 (15), 7 S. C. Trebell. (dig. 36, 1, 1, 2; *a. 56*). QVINT. inst. 4, 2, 6 PLIN. nat. 4, 22, 1 LABEO dig. 32, 29, 3 *al.* GAIVS inst. 2, 99. *et al. saepe in tit. cf.* ex intestato (GLOSS. III 447, 58 ἐξ ἀδιαθέτου). COD. Theod. 16, 2, 27 pr. (*a. 390*). ex vendito (*cf. p. 1108, 38*): LABEO dig. 18, 4, 24 *al.*

B *de* ***norma,*** *i. q.* '*pro*', '*secundum*', *κατά* (*v. et p. 1099, 4. 1103, 70. 1107, 45*): **1** *c. not. originis perlucente*: **a** *exempla varia ad illustrandam originationem usus normativi collecta*: VARRO ling. 9, 79 obliquos casus non habere caput ex sua analogia (VITR. 2, 9, 17 e locorum proprietatibus ... vitia. PLIN. nat. 36, 149 ex argumento nominis ... famam). CIC. orat. 192 heroum numerum grandiorem quam desideret soluta oratio, iambum autem nimis e vulgari esse sermone (FLOR. epit. 4, 7, 15 hoc quoque ex persuasione sectae fuit). PVBLIL. E 4 ex vitio alterius sapiens emendat suum. QVINT. inst. 2, 17, 7 adiciunt ... nihil quod ex arte fiat, ante artem fuisse. TAC. ann. 3, 21, 1 raro ea tempestate et e vetere memoria facinore (*cf. p. 1097, 63*). HIL. trin. 2, 13 p. 60ᴮ piscator ... veste uvida, pedibus limo oblitus, totus e navi. VVLG. Is. 30, 1 ut faceretis consilium et non ex me (מִנִּי. *cf.* Os. 8, 4).

b *de specimine et exemplari, ad cuius similitudinem alqd. fingitur*: *de sigillo*: PLAVT. Pseud. 56 expressam in cera ex anulo suam imaginem (PLIN. nat. 1, 35, 44. 33, 157 *al. trsl.*: CIC. Q. Rosc. 24. de orat. 3, 47 imitatione ex aliquo expressa. fin. 3, 15 verbum e verbo [ac. 2, 31 HIER. epist. 57, 9, 7. *verbum deest*: CIC. top. 35 ac. 2, 17 Tusc. 3, 7 *al. cf. et*: QVINT. inst. 1, 6, 28 v. ex v. ductum]). CIC. ac. 2, 112 id percipi posse ... quod inpressum esset e vero (*cf. l. 38*). *varia*: PLAVT. Amph. 960 voltum e voltu comparet *servus.* CIC. S. Rosc. 26 qui ex sua natura ceteros fingerent (div. 2, 89 Att. 6, 3, 4. epist. 6, 6, 4 ex eventis). Phil. 11, 6 imaginem M. Antoni crudelitatis in Dolabella cernitis: ex hoc illa efficta est (ac. 2, 18 inpressum effictumque [2, 77 i. et signatum et e. *cf. l. 33*]. PLIN. epist. 4, 28, 3 similitudinem e. ex vero). VITR. 4, 2, 2 e quibus rebus ... artifices dispositiones eorum scalpturis sunt imitati. 7, 5, 1 ex certis rebus certae rationes picturarum. 7, 5, 3 imagines. QVINT. inst. 8, 3, 33 ex Graeco formata nova *verba.* Ps. APVL. Ascl. 23 ut ... humanitas deos suos ex sui vultus similitudine figuraret. TERT. resurr. 20 p. 52, 12 veritates ... ex quibus imagines deliniarentur.

2 *de norma extrinsecus petita* ('*obiectiva*'; *hic illic ex habet notionem magis pressam, fere i. q.* '*ex utilitate*': *e. g. p. 1110, 7. 10. 46; dub.*: CIC. Catil. 2, 5 [prae *vg.*]): **a** *vario usu*: PLAVT. Capt. 997 ornatus haud ex (audax *trad.*) suis virtutibus (Mil. 738. 1211 Poen. 1328 [*interpol.?*]. TER. Ad. 176 CATO or. frg. 83. CIC. fin. 2, 34 e virtute, id est honeste, vivere [4, 26 vel e v. vel naturae congruenter]. *al.*). Cist. 562 ex Tusco modo tute tibi ... dotem quaeras (Mil. 791 [ex *om. P*]. TAC. ann. 4, 64, 1. S. C. de sumpt. lud. glad. [CIL II 6278] 53 [*locus subobscurus*]. *al. cf. p. 1121, 69*). Pseud. 1190 fricari sese ex antiquo volunt. 1274a ex disciplina (CIC. Deiot. 20 TAC. ann. 15, 67 *al.*). Rud. 1176 istud ex pietate vestra vobis contigit. Trin. 707 hic agit magis ex argumento. CATO agr. 14, 5 ex signo manupretium erit. AFRAN. com. 321 noli ex stultitia multarum credere esse animum meum. RHET. Her. 4, 4, 7 quae sint ex arte scripta (Ov. ars 2, 512 GRATT. 153 SVET. Dom. 15, 3 *al. paulo aliter i. q.* '*fraude*': COMM. instr. 1, 19, 4 ex a. qui fincte loquitur). 4, 45, 58 ex comparatione (CIC. de orat. 3, 116. LIV. 22, 8, 2 levem ex c. priorum ducere recentem ... iacturam. TAC. dial. 23. AVG. pecc. mer. 2, 12, 17 p. 89, 12 ex hominum ... c. laudatur *Iob. al. cf. p. 1122, 18*). CIC. inv. 1, 9 ex rerum ... dignitate vocis ... moderatio (epist. 15, 12, 1 LIV. 5, 23, 11 *al.*). 1, 68 ex rei publicae commodo atque utilitate (ex c.: Caecin. 20 LIV. 34, 57, 10 EDICT. imp. Diocl. 2, 23 *al.* ex u.: PLIN. nat. 18, 35 TAC. ann. 1, 58, 1 CIL VI 31402 *al.*). Verr. II 2, 87 Himera in muliebrem figuram ... formata ex oppidi nomine. II 2, 131 Siculi ex censu ... tributa conferunt (*v. vol. III 809, 42*). leg. 1, 56 ex natura vivere (fin. 3, 68 CAES. civ. 3, 43, 1 SEN. clem. 1, 19, 9 *al. cf. l. 50. aliter p. 1105, 56*). fin. 4, 15 ea vita, quae ex summo bono degitur (BOETH. cons. 4, 6, 42 W.). Att. 5, 8, 3 statues ut ex fide fama reque mea videbitur. BELL. Afr. 90, 2 ex suo promerito (*cf.* ex merito: SALL. Iug. 85, 37 LIV. 26, 31, 9 *al. v. et p. 1105, 28.* ex debito: COD. Theod. 6, 22, 8, 1 [*a. 425*]). SALL. Catil. 8, 1 res cunctas ex lubidine (*cf. p. 1111, 6*) magis quam ex vero celebrat (TAC. ann. 4, 43, 3. ARNOB. nat. 1, 25 p. 16, 20 [*opp.* ex gratia]. *v. et p. 1099, 18. 1125, 20. cf.* CAPITOL. Gord. 20, 3 e veritate [*v. et p. 1111, 39. 1123, 83*]). Catil. 14, 6 cuiusque studium ex aetate flagrabat. Iug. 76, 1 consilia ... ex opportunitate capi (LIV. 22, 44, 2 *al.*). LIV. 27, 44, 1 ex eventu famam habiturum (VITR. 2, 1, 1 TAC. hist. 3, 52 *al. cf. p. 1123, 16*). VITR. 3, 4, 1 quantum ex amplitudine operis pro ratione videbitur. 7, 4, 4 ex locis aptas ... dignitates. VAL. MAX. 6, 4, 2 se ex maiestate rei p. omnia gesturum (SEN. clem. 1, 7, 4 PLIN. paneg. 12, 2 SVET. Vit. 10, 1 *al.*). SEN. nat. 3 praef. 10 multis rebus ... ex humilitate nostra magnitudo est. epist. 78, 12 qui ex solito revertitur. CVRT. 4, 12, 17 ex praesentibus (10, 9, 17 TAC. hist. 3, 69 AMM. 15, 5, 16 *al.*). COLVM. 3, 2, 25 sordidi vini nec tam largi quam ex numero uvarum ... promittit. PLIN. nat. 2, 84. 12, 70 pretia ex occasione ementium varia (18, 30 FLOR. epit. 2, 3, 4. *cf. p. 1123, 49*). QVINT. inst. 4, 1, 27 quod laedit ... minuere ex causa est (TRAIAN. Plin. epist. 10, 69 ex c. cuique aut permittendum aut negandum. TERT. pudic. 2 p. 222, 21. *aliter p. 1106, 74*). TAC. hist. 2, 85 ex nuntiis cunctabundus aut properans. GELL. 13, 5, 5 non esse id *vinum* ex valetudine sua, sed insalubre. TERT. resurr. 37 p. 79, 1 ex materia dicti dirigendus est sensus. adv. Marc. 1, 11 p. 304, 11 et hoc ex forma creatoris expostulo (2, 10 p. 348, 13 *al. aliter p. 1108, 39*). AMM. 21, 16, 3 dignitates velut ex quodam tribuens perpendiculo. PRVD. cath. 4, 91 satiatus ex propheta (*i. eodem modo quo Daniel*). COD. Theod. 15, 1, 53 (*a. 425*) his ... vicinarum spatia cellularum ex utriusque lateris portione oportet adiungi. CONC.ˢ I 5 p. 270, 6 cum ... non ex mensura det eis (*gr. I 1, 5 p. 22, 11* [*Ioh. 3, 34*] ἐκ μέτρου). GREG. M. epist. 8, 4 p. 6, 17 ex opere ... facta ... petitione (9, 8 p. 46, 22 *al.* CE 1238, 14). INSCR. christ. Diehl 3835 A que vixit ex caritate eorum sene ullo devitum. *et al.*

b *c. certis quibusd. subst.*: ex consuetudine: *v. vol. IV 557, 15 sqq.* **ex more** (GLOSS. II 302, 39 ἐξ ἔθους. 344, 38 κατὰ τὸ ἔθος. GLOSS. Suet. Caes. 6 Hermes 36, 357 secundum morem): TER. Haut. 203 ex illius m. ... vivere. CIC. inv. 1, 14 quid iuris ex civili m. et aequitate sit. SALL. Iug. 61, 3 NEP. Con. 3, 2 VERG. Aen. 5, 244 HOR. sat. 2, 3, 280. SEN. epist. 114, 10 quae ex m. sunt. *et al.* **ex ordine** (*cf.* SERV. georg. 4, 506 sine intermissione. Aen. 5, 773 rite. 7, 139 aut contigue ... aut ... rite. 7, 177 prout sibi successerant): PLAVT. Rud. 1155 responde ex o. LVCIL. 913. 1237 compellans gumias ex o. nostros. RHET. Her. 3, 17, 30 putamus oportere ex o. hos locos habere. CIC. inv. 2, 139 certo ex o. (LVCR. 5, 679 MANIL. 2, 961). Verr. II 4, 143 LVCR. 4, 370 VERG. georg. 3, 341 *saepe et apud ceteros dactylicos.* LIV. 44, 5, 5 VITR. 7 praef. 5 SVET. Nero 1, 2. VVLG. act. 18, 23 (καθεξῆς). CIL XIV 2112 ex o. albi. *et al.* **e(x) re** (GLOSS. III 447, 34 ὑπὲρ ὠφελείας. *v. et p. 1095, 35. 1109, 73*; ex *suppletur*: PLAVT. Capt. 296; *dub.*: CIC. Att. 4, 17, 3): PLAVT. Asin. 538 ex re consultas tua. Capt. 959. Men. 661 ex re tua ... feceris. Pseud. 338 ex tua re non est, ut *eqs.* (LIV. 38, 8, 5 VLP. dig. 12, 1, 1 pr. *al. cf.* CIC. ad Q. fr. 2, 14, 3 quod putas magis e re tua [*sc. esse.* VLP. dig. 38, 9, 1 pr.]). TER. Phorm. 969 CIC. div. 2, 83. Att. 9, 2a, 3 ex re et ex tempore (epist. 12, 19, 3. *cf. infra l. 56*). LVCIL. 962 e re nata (APVL. met. 4, 3. 4, 11 *al. cf. p. 1104, 21*). CAES. civ. 3, 18, 3 HOR. sat. 2, 6, 78. LIV. 23, 24, 2 consilia ... ex rebus caperent. LEX Salpens. (CIL II 1693; *a. 81/84*) 2, 3 quodcumque ex h(ac) l(ege) (*cf. p. 1108, 50*) exque re communi ... censeat. TAC. ann. 1, 24, 1 PAVL. dig. 50, 16, 53 pr. *et al.* **e re publica** (*cf. p. 1084, 51*): S. C. de phil. et rhet. (Suet. rhet. 25; *a. 161 a.*) uti ei e re p. fideque sua videbitur (LEX Manil. [grom. p. 265, 11; *a. 59 a.*]. CIC. Phil. 3, 39). CATO or. frg. 74 (= 225 M.; *corrupt.*). CIC. Verr. II 1, 21 quid tam e re p. (*v. app. crit.*) quam *eqs.* II 3, 194 recte, ordine, e re p. ... factum esse (Phil. 3, 38 r. atque o. exque re p. [5, 36. 10, 26 ad Brut. 1, 5, 1]). Mil. 14 etiam si e re p. oppressa sunt, rem p. tamen volnerarunt. Phil. 3, 30 bene et e re p. factis (10, 25. 11, 11). 8, 13 utilis et e re p. civis. NEP. Att. 6, 2 LIV. 6, 23, 10 SEN. dial. 2, 19, 4 QVINT. inst. 12, 1, 41 TAC. hist. 1, 41 PLIN. epist. 5, 13, 5 SVET. Iul. 19, 1. *et al.* **ex tempore** (*cf. p. 1095, 34. 1122, 68. supra l. 41; saepe transit ad not. temporalem, i. q.* '*statim*', '*extemplo*' [*cf. l. 69. 73 et p. 1091, 52*], '*subito*' [*cf. l. 61. 72*]): CIC. inv. 1, 36 affectio est animi ... ex t. aliqua de causa commutatio. div. in Caec. 5 non ex meo, sed ex meorum necessariorum t. (*cf.* Balb. 61 rei publicae). Verr. II 3, 36. 51 subito atque ex t. (div. 1, 72 s. ex t.). II 3, 167. Arch. 18 dicere ex t. (Brut. 219 QVINT. inst. 6, 3, 111 PLIN. epist. 2, 3, 1 *al. cf.* SVET. Aug. 84, 2 loqueretur). Flacc. 36 Q. CIC. pet. 24. CIC. de orat. 2, 246 illud egregium Sexti et ex t.: '*manus eqs.*' 3, 194 versus ... fundere ex t. orat. 89 rep. 1, 10 Tusc. 5, 88 off. 2, 33. 3, 32. Att. 10, 1, 2 quae tu scelera partim parari iam ..., partim ex t. futura censes? 14, 17, 1. CAES. civ. 3, 51, 8 necessario atque ex t. capto consilio (LIV. 33, 9, 8 [extemplo *B*]). SALL. Iug. 70, 3. AETNA 106 iactis ex t. saxis (*i.* '*sine ordine*'). VITR. 10, 16, 2 SEN. contr. 2, 5, 20 SEN. epist. 123, 4. PERS. 3, 62 vivis. QVINT. inst. 9, 4, 114 SVET. Aug. 98, 4 APVL. met. 1, 17. ANTH. 459, 3 (*syn.* subito). COD. Iust. 6, 2, 21, 4 ex t. omnibus discretis. ENNOD. opusc. 3, 40 p. 340, 24 (*i.* '*statim*'; extemplo *l. v.*; *al.*). *et al.* **ex usu** (*aliter p. 1096, 56. 1097, 72*): **α** *i. q.* '*ex utilitate*': PLAVT. Merc. 394 non ex u. nostro est (Persa 563 TER. Hec. 548. 616 Eun. 1077 GRACCH. or. frg. Gell. 15, 12, 1 [= 25 M.]. CIC. Font. frg. 2 Tusc. 4, 14 SEN. epist. 95, 66 *al.*). CAES. Gall. 1, 30, 2. VELL. 2, 21, 2 ut omnia ex proprio usu ageret. SEN. clem. 1, 13, 4. PLIN. nat. 2, 13 temperat. TAC. ann. 4, 5, 4. *et al.* **β** *i. q.* '*ex more*': AMM. 16, 8, 9 exclamasse ... ex usu 'vincamus' (*al.*).

3 *de norma propriae mentis* ('*subiectiva*'): **a** *varia*: TER. Andr. 954 habet aliud *negotium* magis ex sese et maius. Ad. 919 te video nostrae familiae ... ex animo factum velle (CAPITOL. Maximin. 19, 3. *v.* DON. Ter. Ad. 918. GLOSS.ᴸ III Abol. EX 68 liben-

[Rehm]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ter; *aliter p. 1123, 5*). SISENNA hist. 49 quod ... ex voluntate sua ... confecisset (CIC. Verr. I 29. II 1, 104 leg. agr. 2, 64 Att. 1, 5, 5 SALL. Catil. 26, 1 LIV. 3, 64, 5 *al. aliter p. 1108, 3*). CIC. inv. 2, 53 brevis et aperta et ex opinione hominum definitio (de orat. 1, 94 epist. 12, 4, 2 SEN. epist. 66, 6 CELS. dig. 23, 10, 7, 2). Verr. II 2, 41 nulla reiectione, nulla sorte ex libidine istius datis (CATVLL. 17, 5. SALL. Catil. 8, 1 [*opp.* ex vero]. *al.* TAC. hist. 1, 90 *al. cf. p. 1109, 76*). Tim. 26 ex sua mente (*gr. 36^D* κατά). SALL. epist. Pomp. 5 neque ex ambitione mea egi *hiemem.* SEN. suas. 3, 1 ne omnis ex voto iret dies (SEN. Phaedr. 1272 dial. 1, 3, 3 FRONTO p. 190, 7 N. SCAEV. dig. 17, 1, 60, 1 *al. aliter p. 1107, 77*). SEN. dial. 12, 6, 4 ex tuo arbitrio (*v. vol. II 414, 44 sqq. cf.* VLP. dig. 7, 1, 13, 8 non recte nec ex boni viri arbitratu facturum). TAC. Agr. 40 ex ingenio principis fictum (*al.*). **b** ex sententia (*cf.* SYNON. Cic. Char. gramm. p. 416, 30 B. ex optato, ex s., ex voluntate [*cf. supra l. 1*], prospere, secunde, feliciter [GLOSS.^L III Abstr. EX 35 ex voto]. *aliter p. 1108, 75*): PLAVT. Aul. 589 qui ero ex s. servire servos postulat. Capt. 347 qui magis sit servos ex s. (Persa 10). 447. Cist. 126 sum onusta mea ex s. (Men. 273 ex m. s. [*syn.* bene. 1019]. Merc. 370. Truc. 964 [*syn.* lepide]. CIC. epist. 2, 7, 3 AVR. Fronto p. 83, 14 N. *cf.* Men. 1151 nostra. TER. Haut. 683 tua. PLANC. Cic. epist. 10, 11, 2 vestra). Merc. 94 omnes ut volui vendidi ex s. Mil. 947 Persa 18 Pseud. 762 Rud. 1365 Truc. 961. TER. Haut. 765 gloriare evenisse ex s.? (Hec. 872). Phorm. 256 Ad. 371. 420 pisces ex s. nactus sum. TVRPIL. com. 137 pro⟨c⟩esse nobis ex s. (VAL. ANT. hist. 59 CIC. de orat. 1, 123 AVR. Fronto p. 86, 16 N.). CIC. de orat. 2, 260 *v. p. 1123, 9.* ac. 2, 100 Att. 3, 20, 1 PLANC. Cic. epist. 10, 17, 1 SALL. Iug. 43, 5 NEP. Alc. 7, 1 LIV. 10, 30, 1 SEN. benef. 4, 11, 1. *et al.*

4 *c. verbis (adi. l. 47) 'metiendi', 'aestimandi' sim.*: PLAVT. Persa 212 tuo ex ingenio mores alienos probas (Trin. 1049. *cf.* BALB. et OPP. Cic. Att. 9, 7 a, 1 ex eventu, non ex voluntate). TER. Andr. 646 tuom animum ex animo spectavi meo (CIC. Q. Rosc. 42 ex censu. part. 6 Att. 12, 39, 1 *al. cf. p. 1103, 54*). Haut. 216 *senes* ex sua lubidine moderantur, nunc quae est non quae olim fuit (*cf.* CATO agr. 22, 4 orbes ex trapeto temperato). 880 illos ex tuo ingenio iudicas (Eun. 198 TVRPIL. com. 19. *cf.* CIC. Caecin. 65 ex aequo et bono. off. 1, 97 ex persona. SEN. dial. 3, 17, 7 *al. aliter p. 1103, 33*). CIC. inv. 49 conlatio est oratio rem cum re ex similitudine conferens. Quinct. 5 ex veritate causa pendetur (epist. 5, 17, 5. *cf.* ponderare: CIC. Sull. 69 part. 117 *al.* pensare: LIV. 34, 49, 7 COD. Theod. 9, 4, 1 [*a. 393*]). Q. Rosc. 29 ex veritate pauca, ex opinione multa aestimat (*v. vol. I 1103, 67 sqq.*). parad. 44 ex eo quantum cuique satis est metiuntur ... divitiarum modum (PLANC. Cic. epist. 10, 4, 1 SEN. suas. 5, 1 *al.*). epist. 5, 8, 4 quantum ... tribuendum esse nobis putes ... statues ex nostra dignitate (FILASTR. 123, 3 *al. cf.* constituere: VELL. 2, 22, 5. CALL. dig. 49, 14, 3, 5 ex aestimatione). VITR. 5, 12, 4 margines struantur aequilibres ex planitia quae est supra scripta (*cf.* FEST. p. 246 [*verba antiquae rogationis*] ex ponderibus publicis ... uti coaequetur sedulum). TERT. test. anim. 5 p. 140, 19 si recogitet naturae maiestatem, ex qua censetur auctoritas animae. *et al.*

C ***de instrumento*** (*usus apud artium scriptt. frequentior. cf. Salonius, Vitae patr. p. 100. 104; Ahlquist, Stud. Chiron. p. 43. 45. syn.: abl. nud.: l. 69. p. 1113, 15*; de: *p. 1112, 20. 67*; ab: *p. 1112, 30*; cum: *l. 72*; per: *p. 1113, 4*): **1** *usu mitiore et laxiore: indicatur fere auxilio ex aliqua materia petito alqd. fieri (saepe subesse videtur notio partitiva [e. g. l. 76. 78]; origo huius notionis ex his elucet*: VARRO ling. 9, 107 e balneis ... lavi [PETRON. 77, 7 ex qua *amphora. cf. p. 1112, 64*]. rust. 1, 11, 2 cisternae faciendae ... et lacus ... ex altero loco ut homines, ex altero ut pecus uti possit [*cf. p. 1112, 45*]. CIC. Vatin. 32 ex epulo ... famem .. expleras [LIV. 27, 20, 8. *cf.* 27, 7, 12 supplere *et p. 1112, 11*]. epist. 6, 6, 9 eodem fonte se hausturum ... e quo sit leviter aspersus [*cf. l. 72*]. SALL. Iug. 75, 6 ex flumine ... iumenta onerat [*cf. p. 1112, 23*]. TERT. coron. 6 p. 447 Oe. Minervam ... ex hac arbore coronatam [*cf. p. 1112, 38*]. *dub.*: BVC. Eins. 1, 8 levis haec ex [et *Hagen*] ⟨m⟩obilibus circumdata bullis fistula [*cf. p. 1112, 7*]): VARRO rust. 1, 41, 5 ex terra ... surculos ... expedit obruere (*cf.* PLIN. nat. 17, 77 e solido adaggerantur. *v. p. 1112, 32*). 1, 57, 2 solum opere tectorio marmorato loricandum; si minus, ex argilla (*cf. p. 1112, 9*). frg. Diom. gramm. I 486, 12 satura est uva passa ... et nuclei pini ex mulso consparsi (PS. ORIG. tract. 2 p. 22, 4. *cf.* CHIRON 459 asperges [*syn.* cum; VVLG. num. 19, 12]. *v. l. 63*). CIC. div. in Caec. 50 ex quibus ... ita paratus venis ut *eqs.* (Verr. II 2, 19). de orat. 1, 108 si ars ita definitur ... ex rebus penitus perspectis planeque cognitis *eqs.* (part. 41 ex contrariis. off. 3, 107 pirata non ex perduellium numero d. TERT. resurr. 48 p. 101, 2. *cf.* definitio: TERT. adv. Marc. 2, 5 p. 339, 27. finire: QVINT. inst. 3, 5, 7). part. 120 quod poterit ... ex reprehensionis locis ... refellet. rep. 3, 6 ex qua vita sic summi viri ornantur, ut *eqs.* (ITIN. Anton. Plac. rec. A 18 *al. v. et p. 1098, 74. cf.* QVINT. inst. 11, 1, 33 ornatus ... ex effectibus. PAVL. NOL. carm. 19, 432 e variis ... distincta lapillis *vasa.* GREG. TVR. Franc. 2, 16 p. 82, 23 exornatos. *et al.*). leg. 3, 43 *auguri* caeli ... partes ... definitas esse traditas, e quibus saepe opem rei p. ferre possit. nat. deor. 2, 87 solarium vel descriptum vel ex aqua

(CAES. Gall. 5, 13, 4 certis ex aqua mensuris breviores esse ... noctes videbamus. VITR. 8, 5, 3 non posse fieri veram ex aqua librationem. 9, 8, 4. VEG. mulom. 2, 14, 5 clysterizabis ex a. *al. cf. infra l. 64*). Tim. 30 ex quibus (*sideribus*) erat motus temporis consignandus (*gr. p. 38^E aliter*). LVCR. 5, 387 amnes ... minantur omnia diluviare ex alto gurgite ponti. BELL. Hisp. 32, 3 oppidum ... ex hostium cadaveribus sunt circumplexi (*cf.* CIL XIII 5959 a⟨g⟩ru(m) ex macerie circumductum. *v. p. 1111, 66*). VITR. 5, 3, 6 e marmore ... directiones sunt subigendae (*cf. p. 1113, 59*). 5, 10, 3 coagmenta ex argilla (*cf. p. 1111, 70*) ... liniantur (CHIRON 128 *al.*). 5, 12, 6 structura ex caementis ... compleatur (VEG. mil. 3, 10 LACT. inst. 2, 10, 1. *cf.* SEN. epist. 87, 39 ex ... inanibus nihil impleri potest [PLIN. nat. 24, 111 HIER. psalt. sec. Hebr. 127, 5]. VEG. mil. 4, 8 replentur [ACT. Archel. 14, 6]. TERT. pall. 5 p. 953 Oe. confiscavit. *et al. v. p. 1111, 61*). 7, 14, 1 aquam ex violis coloratam (*cf.* PLIN. nat. 1, 9, 62 tinguantur [HIER. epist. 64, 18, 2 CYPR. GALL. exod. 1091]). 8, 3, 19 ex acidis ... calculosos ... curari (DIOSC. 4, 157 [*gr. 4, 162, 1* αὐτῷ *vel* ἐν αὐτῷ]. *cf.* THEOD. PRISC. eup. faen. 43 sanabis). *al.* PAVL. FEST. p. 28 Arabice olet, id est ex odoribus Arabicis. FEST. p. 314 cibi genus ex variis rebus conditum (COLVM. 12, 23, 2. OPTAT. 7, 4 p. 174, 2 [*syn.* de]. APIC. 5, 1, 1 GREG. M. moral. 9, 28 p. 875^C). CELS. 1, 3, 5 eas partes ... perfricare ex oleo (SCRIB. LARG. 95 CHIRON 287. *cf.* CELS. 3, 9, 1 frictio ex oleo. 3, 23, 6. *et al.*). 2, 7, 34 onerare eam ex pondere aliquo (*cf.* SIDON. carm. 7, 386 e fasce gravata purpura. *v. p. 1111, 64*). 2, 12, 1^C ex lacte purgatio (*cf.* CHIRON 773 purgabuntur. HIER. epist. 18 A, 6, 6. *aliter p. 1089, 55*). 4, 7, 5 *pullum* servatum ... ex sale. 6, 6, 15^A gargarizandum ex mulso. COLVM. 5, 6, 2 *ulmum* nemo iam serit ex samera, sed ex subolibus (PALLAD. 3, 25, 32. 5, 3, 4). PLIN. nat. 11, 65 fila ... araneorum ... alarum e lanugine obtexit *papilio* (*cf.* CE 1032, 2 [*s. I*] tegor e cinere. PS. APVL. Ascl. 34 omnia a superiore illo mundo quasi ex vestimento esse contecta. TERT. anim. 55 p. 387, 26 ex ipsa terra [*cf. p. 1111, 67*] operto [CASSIOD. hist. 10, 31 p. 1186^A ex ... vestibus. GREG. TVR. Franc. 4, 46 p. 182, 7]. ITIN. Anton. Plac. rec. A 18 coopertus ex argento [PS. HIER. expos. in euang. prol. p. 533^C. LVCVLENT. 12 p. 842^B pedes ... calciati ex coriis mortuorum animalium. *v. et p. 1111, 68*). 13, 49 animalia ex iis *balanis* saginantur (*cf.* ARNOB. nat. 1, 46 p. 30, 13 saturavit. APIC. 4, 2, 13). 15, 19 ex ea *olea* coronando (TERT. adv. Marc. 9, 23 p. 417, 10 *al. cf. p. 1111, 65*). 20, 180 lassi perunguuntur ex eo *oleo* (24, 54. *cf.* LEX met. Vipasc. [CIL II 5181; *s. I ex.*] 26 unguere [TERT. bapt. 7 p. 206, 30]. *et al.*). 22, 65 sanguinem sistunt ex aceto. 33, 98 lineas ex argento nigras praeduci ... mirantur. 34, 161 *al.* SIL. 13, 814 culmi ... e stramine fultum pressit ... torum. QVINT. inst. 9, 4, 140 adfectamus ... tumorem ex spondeis. PAVL. dig. 8, 5, 9, 1 aqua ex qua ius habet utendi (TERT. adv. Hermog. 8 p. 134, 26 ex illa *materia* usus est ad opera mundi. 9 p. 135, 22 ex nihilo. VOPISC. Prob. 2, 1 ex regestis. PLAC. med. rec. α 1, 2 [ex *om. rec.* β]. ORIBAS. eup. 4, 39 [*rec. La; rec. Aa*: trociscum; *gr. 4, 39, 1* τοῖς τροχίσκοις]. *al. cf. p. 1111, 60*). GELL. 10, 12, 5 ferro ex igni calefacto. APVL. apol. 32 ex illis (*elleboro et cicuta*) potest homo occidi (ITALA apoc. 9, 18 [Cypr. testim. 3, 59 p. 163, 12] ex igne [ἐκ, VVLG. de]. *cf.* CAEL. AVR. chron. 4, 8, 117 interficiuntur). TERT. apol. 47, 9 ne ... ex varietate defectionem vindicet veritatis (adv. Marc. 3, 19 p. 409, 11. *cf.* adv. Marc. 3, 8 p. 390, 10). spect. 2 p. 2, 8 ex quibus spectacula instruuntur (coron. 6 p. 429 Oe.). ARNOB. nat. 1, 5 p. 7, 18 ut ... non tantum ferro dimicaretur, verum etiam ... Chaldaeorum ex reconditis disciplinis. 7, 9 p. 243, 28 ut alienum crimen meo luatur e sanguine (7, 18 p. 252, 13). 7, 19 p. 253, 11. DICT. 6, 5 ex quibusdam inlecebris animos hospitum ad amorem sui inlicientes. VEG. mulom. 2, 8, 4 cretam .. ex aceto infusam (THEOD. PRISC. eup. faen. 6 CASS. FEL. 1 *al.* ORIBAS. syn. 6, 7 [*rec. Aa; gr. aliter*]). *al.* CHIRON 216 auriculas ex hoc oleo ... suffundere (APIC. 4, 2, 9). *al.* AVG. in psalm. 87, 13^init. quid ex his agat deus ad utilitatem corporis Christi? THEOD. PRISC. eup. faen. 5 ex aqua (*cf. p. 1111, 84*) ... lavabis (*al.* APIC. 1, 9, 2 *al.* CASS. FEL. 6. *cf. p. 1111, 58*). 11 ex eo unguento loca continges (*cf.* DIOSC. 2, 87 tacti [*gr. 2, 104, 2* ἐρεβίνθῳ. *al.*]). *al.* DIOSC. 1, 79^fin. ex eo ut de atramento scribi potest ([*gr. 1, 71, 6* ᾧ γράφομεν]. GREG. TVR. glor. conf. 39 p. 772, 12). MART. CAP. 1, 66 insidebat ... ex pavonum pennis intertextae ... pallae. *al.* OROS. hist. 2, 16, 4 ut ... ex hac conluvie *hominum* muros ... tueatur. CAEL. AVR. chron. 5, 2, 14 alius ex alia specie (*medicamenti*) liberatur. *al.* (*v. Helmreich, ALL 12 [1902], 181. 328 sqq.*). CASS. FEL. 33 ex lanis ... embrocabis (*al.*). *al.* ENNOD. opusc. 3, 164 p. 373, 22 fando locuples et ex eloquentiae dives opibus. VITAE patr. 5, 10, 5 ex propriis laboribus acquisierunt virtutem (*gr. Cot. p. 354* ἀπὸ τῶν ἰδίων κόπων). GREG. TVR. dorm. 7 p. 850, 27 argentei ex nomine Decii superscripti. *al. et al.*

2 *usu strictiore, de definito ac mero instrumento*: **a** *corporeo (in imag. p. 1113, 10. 20)*: ENN. ann. 341 si forte ⟨feras⟩ ex nare sagaci sensit *canis.* VARRO rust. 1, 52, 1 *excussio spicarum* fit e tabula lapidibus ... asperata ... aut ex axibus dentatis. VITR. 1, 1, 4 e quo (*circino*) ... expediuntur descriptiones. 9, 8, 6 metae ... ex torno ... perfectae (9, 8, 11. 10, 8, 1. 10, 15, 4). TERT. nat. 1, 10 p. 80, 14 corpora exanimata ... e cauterio probat. PALLAD. 11, 17, 1

[*Rehm*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

mustum agitabis ex canna (*cf.* CAEL. AVR. chron. 4, 3, 58 [*ALL 12, 1902, 181*] ex ipsa ferula ... movebimus coquentes). PS. CYPR. spect. 6 p. 9, 11 quomodo adulterium ex oculis admitteretur. CHIRON 73 oculum ... aperias ex duobus tyflodiplangistris (*syn.* per). 187 quomodo ... subveniri possit ex omnibus succursionibus (*cf.* 355). 281 ex sacellione cerebellum vaporabis (VEG. mulom. 2, 11, 3 saccellationibus). 686 scarificato ... ventrem ex sagitta (CIL III 3676, 6 emissumque arcu ... telum ... ex alia fixi fregique sagitta). 745 si ex equo imposueris *equam* (*syn. abl. nud.*). AVG. in psalm. 58 serm. 1, 16 *gladius* ex utroque testamento feriens. QVODV. c. Iud. Aug. serm. Migne 42, 1126$^{med.}$ ut ex uno lapide utrorumque frontes percutiantur. HIPPOCR. aer. 14 p. 31, 28 ex his (*sc.* τεχνήμασι) quod rotundum est capitis exterminatur (ὑπό). MART. CAP. 3, 226 ex qua *lima* ... dentes ... purgabat. 9, 968 ex digitis venarum exploramus indicia. CASS. FEL. 20 fistulam ferro nudare, id est ex flebotomo ... appellato. *ibid.* ex melotide ferrea ... radendo. SERM. RevBén. 23 p. 208, 69 ex ipsis *ossibus* ... adversarios superavit (*antea* de maxilla ... mille viros prostravit). APRING. in apoc. 21, 16 ex harundine ... mensus est civitatem per stadia (τῷ [*vel* ἐν τῷ] καλάμῳ, VVLG. de). GREG. M. in euang. 36, 1 p. 1266^{B} cibum vitae ex palato cordis tangite.

b *de incorporeis* (*verbo l. 33, versu l. 43; quaedam not. causali propiora sunt [e. g. l. 27].* *dub.*: CIC. Verr. I 32 ex [*mut. alii aliter*] accusatione perficiam, ut nemo ... compositior ad iudicium venisse videatur. LIV. 1, 32, 11 rex ex his ferme verbis patres consulebat [*cf. l. 33*]): PLIN. epist. 9, 19, 7 quae potest apud te iustior esse defensio quam ex conlatione eius quem praetulisti? PAVL. dig. 47, 2, 83 pr. *fullo* ex contrectatione eorum *vestimentorum* furtum fecisse videtur. APVL. Plat. 1, 6 ad instar cerae formas ... ex illa exemplorum impressione signari (*cf. p. 1109, 28*). TERT. pall. 5 p. 948 Oe. id ex uno circumiectu licet (*sc. velare corpus*). HERM. vulg. sim. 10, 2, 1 an aliquid ... fecerim, ex quo eum offenderim (*Pal.* ut eum offenderem; *gr. aliter*). VICTORIN. POETOV. in apoc. 1, 4 p. 22, 8 ex eodem verbo omne genus ... iudicaturus est (PS. AMBR. symb. p. 192 AVG. in euang. Ioh. 37, 1. *v. et l. 24. cf.* HIER. epist. 20, 6 aliquid ementiri, quod ex una voce solveret quaestionem. PS. MATTH. euang. 19, 1 ex his dictis amputavit timorem de corde ipsius). OPTAT. app. 10 p. 216, 4 custodiamus divina praecepta ex bonis actibus (GREG. M. moral. 16, 63 p. 1151^{A} ex aliis actibus delinquit ... ex aliis iustitiam peragit). SCHOL. Iuv. 1, 116 ciconia ... ex conlisio⟨ne⟩ rostri soni tum facit. AVG. anim. 2, 11, 15 p. 350, 9 quorum animas ex vetito reatus obstrinxerat. CYPR. GALL. num. 691 terruerit *leo* ... minaci ex murmure montes (*om.* VVLG.). MART. CAP. 1, 19 versum ... commemorat ..., ex quo pestem fugari posse ... admonebat.

D *de comitatione, fere i. q. 'abl. sociativus' (sed non nisi de rebus; totus usus artium et rei coquinariae scriptt. proprius; v. Ahlquist, Stud. Chiron. p. 82; Svennung, Unters. Pallad. p. 359)*: **1** *usus praeparativus*: edere *sim. alqd. ex aliquo liquore* (*v. et p. 1091, 43*): TER. Eun. 939 ex iure hesterno panem atrum vorent. POSTVM. hist. 2 grossulos ex melle edebat (CATO agr. 156, 1 *brassicam* ex aceto. VARRO rust. 1, 2, 28 CELS. 1, 6, 2 *al.*). CATO agr. 90 ex aqua dato *turundas palumbo* (CELS. 4, 11, 7 *panem* ex aqua. COLVM. 6, 6, 1 SCRIB. LARG. 13 *al.* PLIN. nat. 20, 94. *et al. cf.* VARRO rust. 3, 9, 20 farciunt). VARRO rust. 2, 4, 21 hordeum obici ex aqua *porcis*. 3, 23, 7 bibat ... ex aqua castoreum (PLIN. nat. 16, 180 VEG. mulom. 1, 10, 6. *cf.* CELS. 4, 13, 3 epota ex aqua herba [SER. SAMM. 375]. PLIN. nat. 20, 21 potum [32, 131 *al.*]. SER. SAMM. 319 ebibe). 4, 26, 3 *panem* ex vino ... sumere (SER. SAMM. 1072).

2 *usus plenus*: **a** *acced. ad verba (spectat fere ad mixtionem c. aliquo liquore)*: VITR. 7, 1, 7 calx ex oleo subacta (7, 4, 4 *al.* PLIN. nat. 18, 102 *al. cf. p. 1112, 9*). PAVL. FEST. p. 98 crustulum ... ex oleo coctum (CELS. 2, 33, 5 COLVM. 9, 48, 1 SCRIB. LARG. 44. PELAGON. 397 [*Hippiatr. gr. II p. 83, 8* εἰς ὕδωρ]. *et al. cf.* CELS. 2, 30, 2 decoctus [4, 2, 8 COLVM. 6, 12, 4 *al.*]. SCRIB. LARG. 114 incocta). CELS. 3, 18, 8 rutam ex aceto contritam (*al. cf.* terere: SCRIB. LARG. 4 *al.* SER. SAMM. 170 *al.* PALLAD. 1, 35, 4 *al.*). 5, 20, 3 quae ex aceto ... coguntur (*al.* SER. SAMM. 51). 7, 3, 3 vino ex aqua pluviatili mixto (PLIN. nat. 36, 188 *al. cf.* PELAGON. 239 permisce [*Hippiatr. gr. II p. 94, 4* ὄξει]. VEG. mulom. 2, 49, 4 commiscent. PLIN. nat. 20, 104 temperato [PALLAD. 6, 11, 2 *al.*]). SCRIB. LARG. 222 ex vino adipem liquefactum. 224 elaterium ... ex vino dilutum (*al. cf.* PALLAD. 3, 29, 3 resolutum. CAEL. AVR. chron. 2, 1, 38). 227 autopyron ex aqua maceratum (PALLAD. 1, 34, 5 VEG. mulom. 2, 83 *al. v. et infra l. 82*). *al.* SER. SAMM. 20 hedera ex oleo colata. 23 *al.* PALLAD. vet. med. 9, 1 coliculos ... ex oleo et garo salivati more dimitti. APIC. 3, 20, 2 sfondili elixi ex sale.

b *non vel certe non artius (sed v. l. 81) coniungitur c. verbis: indicat rem antea infusisse in liquore (sic e. g. l. 80. p. 1114, 13) vel sensu latiore cum (syn. p. 1114, 2. 17) aliqua re factam esse (gr.* διά: *p. 1114, 10)*: PLAVT. Merc. 139 resinam ex melle Aegyptiam vorato. VITR. 7, 4, 3 calce ex aqua liquida dealbentur *tegulae*. CELS. 2, 10, 18 expresso ex aqua ... penicillo ([*cf.* APIC. 4, 1, 1 panem ex posca maceratum exprimes]. 4, 31, 6 spongia [5, 2, 2]. SCRIB. LARG. 142 CASS. FEL. 29 *al.*). 3, 10, 4 *lingua* detergenda ... penicillo est ex aqua (PALLAD. vet. med. 42, 3). 6, 18, 9^{B} desidere in aqua ex verbenis (*sc. decocta?*) debet (6, 19, 2). COLVM. 6, 17, 4 locum ... creta ... Cimolia ex aceto linas (PLIN. nat. 22, 158 [*syn.* cum]. PALLAD. vet. med. 18, 6 *al.*). 12, 49, 4 oliva alba ex muria. CIL IV p. 226 add. ad 2610 ol(iva) nig(ra) ex dul(ci) ex cel(la). 5738 lomentum ... ex lacte asinino. SCRIB LARG. 56 auriscalpium cum lana ex oleo ... imponere ([*antea*: tinguitur ... oleo]. PLIN. nat. 28, 207 *al. v. et p. 1091, 49. cf.* superponere: PALLAD. vet. med. 18, 4). 57 stringit ... dentes alumen ... ex melle ..., ita ut duae partes sint mellis, tertia aluminis. 158 lana sucida ex rosa et vino. 217 emplastrum album ex sale — δι' ἁλῶν Graeci vocant — facit ad *eqs.* (*al.*). PETRON. 47, 2 profuit mihi ... malicorium ... ex aceto. 66, 7 habuimus caseum mollem ex sapa. PLIN. nat. 13, 111 *paliurus* iucundus per se et suavior e vino. 19, 108. 31, 128 circumligantur ... siccae vel ex aqua. SER. SAMM. 78 ex oleo pulvis. CHIRON 44 pannos ex aceto ... per cutem traicies (VEG. mulom. 2, 82, 3). HIER. epist. 22, 9, 1 conditum ei merum mittere et ex oleo (exoletos *sim. trad.*) cibos. PLAC. med. rec. β 3, 22 (*syn.* cum). *al.* APIC. 3, 11, 1 inferes ex liquamine *betas* (*al.*). 8, 8, 6 tit. leporem ex suo iure. CASS. FEL. 1 cataplasmabis pane ex posca. 29 *al.* INSCR. ocul. (CIL XIII 10021) 2 nardin(um) ex ovo (*al.*). 28 ex aq(ua). 187 ex ti(lia). *al.* (*cf. Schulthess, Festgabe Blümner [1914], p. 177*). *et al.*

CAPVT TERTIVM: *de partitione.*

idem valet ac gen. part. *nota contaminationem*: LEX Iul. munic. (CIL I^{2} 2, 593; *a. 45*) 7 sei ex eis ... nemo eorum Romae erit. CASSIOD. chron. II p. 147, 943 Philippus primus omnium ex Romanis imperatoribus. *v. et p. 1111, 57. cf. Salonius, Vitae patr. p. 89.*

I ***pendet a verbis*** (*v. et p. 1116, 8. subst. verb. l. 41. 48. p. 1115, 4*): **A** *additur quae vel quanta pars dematur (plerumque per pronomen* [aliquid *sim.*], *a quo et ipso pendere possit* ex; *multa haud longe distant a notione originis [v. p. 1097, 8])*: **1** *generatim*: PLAVT. Cas. 499 ex copia piscaria ... quid emam (CIC. inv. 1, 49). Capt. 34 emit hosce e (de *codd., quod apud Plaut. usitatum; v. vol. V 1, 50, 58*) praeda ambos de quaestoribus (Epid. 608 [*v. app. crit.*]. VARRO rust. 2, 10, 4 *al.*). VARRO ling. 5, 112 augmentum ... ex immolata hostia desectum (CIC. Tim. 23. *cf.* secare: CIC. Tim. 24 [*gr. 36^{B}* κατέτεμνεν]. amputare: SCRIB. LARG. 230 *al.*). 9, 19 ex sermone si quid deperiit (*cf.* perire: SEN. nat. 2, 4, 2. perdere: CIC. Verr. II 2, 185 SEN. benef 4, 20, 2 *al.*). CIC. div. in Caec. 32 ex qua *pecunia* ... ne qua deductio fieret (Verr. II 3, 181 ALF. dig. 19, 2, 27 pr. *cf.* deducere: CIC. Flacc. 44 VLP. dig. 19, 2, 19, 3 *al.*). div. in Caec. 48 ex eo quod ipse potest in dicendo aliquantum remittet (Phil. 13, 36 CAES. civ. 3, 28, 5 QVINT. inst. 10, 7, 22 *al.*). Verr. II 2, 68 ex multis similibus ea sumam quae *eqs.* (Cael. 36 GAIVS inst. 4, 17 *al.*). Font. 3 unum ... nummum ... ex ea pecunia ... detraxisse (Flacc. 82 Brut. 236. Tim. 22 [*gr. 35^{B}* ἀπό]. CAES. civ. 3, 89, 3 COLVM. 4, 3, 6 *al. cf.* detractio: GAIVS dig. 6, 1, 76, 1). Cluent. 72 aliquid ex eius sermone ... degustarant (Att. 1, 16, 8 CELS. 3, 6, 11 *al. cf. p. 1115, 31.* LABER. mim. 36 gustes). Marcell. 7 nihil sibi ex ista laude ... decerpit. de orat. 1, 96 nos aliquid ex sermone vestro ... excipere. Brut. 236 amisit (VAL. MAX. 7, 8, 9 *al.*). rep. 2, 39 equitum magno numero ex omni populi summa separato (SEN. epist. 33, 4). Tim. 41 ex eodem ne quid absit. epist. 5, 16, 5 permultum erit ex maerore deminutum (LIV. 2, 1, 7 PAVL. dig. 34, 2, 34, 1 *al. cf.* minuere: CELS. 3, 3, 3). SALL. Iug. 85, 25 quod ex aliena virtute sibi adrogant, id mihi ex mea non concedunt. OV. met. 12, 341 saxum ... e monte revulsum. LIV. 2, 61, 5 ut ex consueta ... asperitate ... aliquid leniret atque submitteret. 5, 23, 9 ut ex ea (*praeda*) pars debita in sacrum secerneretur (39, 5. 8. *cf.* excernere: VITR. 2, 4, 2). 9, 32, 11 ex hostium exercitu prima tota acies deleta. VITR. 3, 1, 8 e cubito ... cum dempti sunt palmi duo (CELS. 6, 18, 3^{A} SEN. dial. 6, 21, 6). CELS. 2, 7, 11 urina ... crassa, ex qua quod desidet album est. SEN. Med. 296 recidas aliquid ex isto. dial. 11, 11, 2 deerit (*v. vol. V 1, 786, 1*). *et al.*

2 *speciatim*: **a** *c. verbis 'eligendi' sim.* (reicere *l. 83; cf. et* PLIN. paneg. 45, 3 tu amicos ex optimis [*suppl. alii alia*]): PLAVT. Pseud. 392 tibi nunc dilectum para ex multis (LIV. 4, 46, 1 CVRT. 10, 3, 10 *al. cf. p. 1097, 37*). FAB. PICT. hist. 6 ex plebe alter consul factus est (VARRO ling. 5, 81. 91 LEX Vrson. [CIL I^{2} 2, 594; *a. 44*] 66, 32 LIV. 4, 1, 2. *cf.* reficere: LIV. 27, 6, 7). LEX repetund. (CIL I^{2} 2, 583; *a. 123/22*) 21 ex eis ... legat *eqs.* (CIC. S. Rosc. 120 Mil. 21 LIV. 1, 20, 5 TAC. hist. 2, 14 *al.*). VARRO rust. 2, 2, 18 eligunt ex matribus, quae geminos parere solent (*v. p. 377, 5*). CIC. inv. 2, 4 ex variis ingeniis excellentissima quaeque libavimus. Quinct. 75 testes dare ... ex eo numero (Verr. II 3, 158. LEX Vrson. [CIL I^{2} 2, 594; *a. 44*] 92, 14 *al.*). S. Rosc. 8 ex senatu in hoc consilium delecti estis (*v. vol. V 1, 454, 12 sqq.*). Verr. II 1, 158 subsortiebatur (*cf.* rep. 1, 51 sorte ductus. SVET. Iul. 41, 3). II 2, 34 selecti ex conventu ... iudices nulli. II 2, 120 ex quibus *generibus* in eum ordinem cooptari liceret (rep. 2, 16. *cf.* optare: SEN. contr. 7, 8 [23], 8 *al.*). II 2, 127 creati (*v. vol. IV 1165, 30 sqq.*). II 3, 32 ex omni copia conventus ... potestatem ... non modo reiciendi sed etiam sumendi recuperatores (136 QVINT. decl. 339 p. 340, 5). LIV. 6, 39, 8 magistro

[Rehm]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

equitum ex plebe dicendo. 28, 39, 10 ex captorum numero excretos (*P*, excerptos *Σ*). SEN. epist. 19, 11 quos ex turba salutantium nomenclator digesserit. TERT. apol. 21, 6 adlegeret. adv. Marc. 4, 31 p. 529, 3 sublectionem ... ex gentibus. *et al.*

b *'relinquere' sim.*: TER. Hec. 570 unum ex plurimis miseriis reliquom fuerat malum (VARRO ling. 5, 175 CIC. epist. 5, 20, 3 LIV. 37, 45, 5 *al. cf.* residuus: LIV. 39, 48, 5 COLVM. 3, 17, 4 QVINT. decl. 273 p. 119, 2 *al.*). VARRO ling. 7, 109 nemo reprensus qui e segete ad spicilegium reliquit stipulam (RHET. Her. 2, 29, 46 CIC. S. Rosc. 5. 77 Verr. II 3, 114 COLVM. 3, 17, 4 *al.*). rust. 2, 1, 5 ex duobus gradibus superioribus retinuerunt multa (CIC. epist. 6, 10, 2). CIC. inv. 2, 109 quid ... nobis ex eo genere restet (nat. deor. 3, 65 *al.*). Sull. 15 ut nihil sibi ex pristina dignitate superesse arbitraretur (CAES. Gall. 1, 26, 5 SEN. contr. 1 praef. 4 *al.*). parad. 49 redundabit. LVCR. 3, 718 ut nullas partes in corpore liquerit ex se. NEP. Epam. 9, 3 remanserat (COLVM. 12, 24, 2 PLIN. nat. 28, 32 *al.*). OV. trist. 3, 11, 30 superant (LIV. 22, 40, 8 *al.*).

paulo aliter: ex caede, proelio sim. (fort. c. not. 'liberandi', cf. p. 1089, 32) aut ex spatio temporis (l. 25) relinqui: CIC. S. Rosc. 13 unus relictus ex illorum nefaria caede restat (LIV. 9, 24, 13 *al. cf.* CIC. Verr. II 1, 36 satis multos ex illa calamitate reliquos esse. II 3, 124 ex bello. BELL. Hisp. 33, 2 ex proelio paucos. LIV. 28, 20, 8 exercitus ex fuga reliquiae. 31, 41, 3 e magna clade). LIV. 40, 7, 5 si qua ira ex certamine residet. 42, 10, 9 residuas contentiones ex priore anno habuit (*cf.* COLVM. 11, 2, 6 quicquid ex autumno putationis superfuit).

B *non indicatur quid dematur (partim fort. per ellipsin pron. 'aliquis' sim. explicanda [cf. p. 1118, 51]; paulo leviora, ubi verbo vis quaedam partitiva inest, e. g. l. 31, vel pron. relat. sequitur [l. 38])*: PLAVT. Trin. 742 ex ea dote largiri te illi (CIC. epist. 3, 8, 8 ex alieno [GAIVS dig. 47, 2, 55, 1]). ENN. scaen. 377 degustandum ex philosophia (*v. p. 1114, 49. cf.* ACT. Arv. a. 81, 16 ex sacrificio gustarunt. a. 87 II 23 epulati sunt. PLIN. nat. 33, 83 e crure cenare. ITIN. Anton. Plac. rec. A 39 bibent [VVLG. Ioh. 4, 13; ἐκ τοῦ ὕδατος. VITAE patr. 5, 9, 11]. VVLG. Tob. 1, 12 ederent ex cibis [*gr. 1, 10* ἐκ; BENED. reg. 39 qui ex illo non poterit edere ex alio reficiatur. *al. v. p. 104, 15 sqq.*]. Iud. 12, 2 manducare [ἐξ; SACR. Greg. 1, 24]. cant. 8, 2). VARRO ling. 5, 86 ex his mittebantur ... qui res repeterent (CIC. Verr. II 2, 175 Brut. 267 CAES. Gall. 4, 10, 5 SALL. Iug. 41, 10 LEX Vrson. [CIL I² 2, 594; *a. 44*] 62, 18 *al. cf. p. 1117, 7*). CIC. de orat. 1, 11 in hoc ipso numero ... si ... et ex nostrorum et ex Graecorum copia comparare voles, multo ... pauciores oratores quam poetae boni reperientur. BRVT. Cic. epist. 11, 20, 3 eis, quibus agros dandos censuistis, video facultatem fore ex agris Silani (CVRT. 7, 1, 15. ITALA psalm. 71, 15 [Tert. adv. Marc. 3, 13 p. 398, 2] ex auro Arabiae [ἐκ, VVLG. de]. CYPR. eleem. 15 p. 385, 3 considerans non quantum sed ex quanto dedisset. *cf.* ALF. dig. 19, 2, 31 neque ... culpam esse, quod uni reddidisset ex frumento). SALL. Iug. 93, 7 cum Ligure ... ex praesentibus misit. SEN. benef. 7, 7, 4 auferetur ... illi non ex iis quae *eqs.* COLVM. 2, 10, 14 ex eo acervo ventilabris per longius spatium iactetur. 3, 16, 2 quorum ex numero propagare possit in locum demortuae vitis. PETRON. 50, 6 ex hac massa fabri sustulerunt et fecerunt catilla. PLIN. nat. 14, 31 inerticulam e nigris *uvis* appellavere. TAC. ann. 1, 77, 1 occisis non modo e plebe, sed militibus (PLIN. epist. 10, 79, 3 melius honestorum ... liberos quam e p. in curiam admitti). 6, 2, 4 quos omitti posse, quos deligi? ... privatos an e magistratibus. VLP. dig. 40, 9, 12, 7 ex his servis ... neque manumittere neque alienare poterunt. MOD. dig. 31, 23, 3 cum ... ex rebus non legatis ... in horreum intulerit. ITALA psalm. 131, 11 (Tert. adv. Marc. 3, 20 p. 411, 10) ex fructu ventris tui collocabo super thronum tuum (ἐκ, VVLG. de). PALLAD. 1, 6, 18 agri praesulem non ex dilectis ... servulis ponas. ITIN. Anton. Plac. rec. A 14 ex quibus *dactalis* mecum adduxi in provinciam. PS. ASCON. Verr. p. 212, 28 St. non sibi ex his carum esse. VVLG. gen. 24, 10 ex omnibus bonis eius portans secum ([illegible]). exod. 16, 19 nullus relinquat ex eo (*manna*) in mane (מִמֶּנּוּ; *sic et* exod. 30, 33. 36 lev. 3, 14 *al.*). Tob. 11, 4 tolle tecum ex felle piscis (τὴν χολήν. 11, 8). Sirach 10, 20 arefecit ex ipsis, et disperdidit eos (*10, 17* ἐξ αὐτῶν; *sic et* Matth. 13, 47 *al.*). *al.* RVFIN. Adamant. 2, 8 p. 75, 1 misit ex proprio suo spiritu (ἐκ). COD. Theod. 11, 14, 1 (*a. 364*) eidem *frumento* ex nova portione misceatur. VITAE patr. 5, 15, 8 non transmiserunt ex eis *caricis* abbati (*om. gr.; syn.* de). *ibid.* eulogiam ... ex qua ego non fui dignus accipere (*gr. Cot. p. 356* ἧν). COD. Iust. 11, 33, 2, 1 (*a. 314*) pro rata ab eo ... ex sorte atque usuris postulari. LIB. iubil. 30, 11 ut non dent ex filiabus suis gentibus (*syn.* de). *et al.*

C *praedicative*: CIC. de orat. 2, 56 ne hunc quidem ... ex numero accepimus eorum, qui *eqs.* (LENT. Cic. epist. 12, 15, 7 esse [VAL. MAX. 2, 9, 6 APVL. Plat. 2, 8 *al.* AVG. civ. 9, 7 p. 377, 5 D.]). 3, 16 is erit ex iis qui *eqs.* (PLIN. nat. 19, 35 *al. cf.* ex istis: CIC. epist. 13, 1, 5. ex his: SEN. dial. 4, 2, 2 MELA 1, 28 PLIN. epist. 6, 21, 1 *al.* ex illis: QVINT. inst. 5, 9, 1 TERT. adv. Prax. 13 p. 248, 3. ex quibus: SEN. contr. 7, 5 [20], 7 CELS. 2, 18, 2. SEN. nat. 3, 2, 1 dicimus. *al.*). ac. 1, 46 Platonem ex illa vetere *Academia* numeramus (SEN. nat. 4, 3, 1 MART. CAP. 1, 39). epist. 3, 1, 3 est ex meis domesticis. LIV. 30, 42, 6 Sopatrum ex ... propinquis regis esse. SEN. contr. 7, 7 (22), 15 erat ... ex somniatoribus Otho. *al.* CELS. 5, 27, 13ᴬ PLIN. nat. 13, 9 *al.* (*v. p. 1127, 1 sqq.*). QVINT. inst. 2, 20, 1 ex mediis artibus, quae *eqs.*, habenda (VLP. dig. 41, 1, 23 pr. VVLG. Tob. 5, 7 [*om. gr.*]). 11, 1, 14. PAVL. dig. 7, 1, 31 ex re fructuarii etiam id intellegitur quod *eqs.* TERT. uxor. 1, 1 p. 669 Oe. quae ex bonis immortalibus et de hereditate caelorum deputantur. HERM. vulg. vis. 3, 6, 7. *et al.*

II ***pendet ex nominibus*** *(verbis p. 1117, 63. 78; elliptice p. 1118, 51; v. et p. 1114, 29)*: **A** *c. numeralibus (pron. et adi. sim. not. l. 25. 56. 61 al.)*: **1** *cardinalibus*: **a** unus: PLAVT. Asin. 208 me unice unum ex omnibus te ... amare aibas (Men. 370 Stich. 13 Truc. 186 CIC. Att. 3, 15, 4 *al.*). Friv. 10 amice ex multis mi une (CIC. Cluent. 22 CATVLL. 68, 36. *al. v. Otto, Sprichw. p. 358*). CATO agr. 158, 2 ex iis tot rebus ... unum. FLOR. epit. 4, 10, 4 unus ex clade Crassiana. *et al. cf. p. 1115, 5.* solus: PLAVT. Most. 879 solus nunc eo advorsum ero ex plurimis servis. LVCIL. 1013 ex multis. CIC. S. Rosc. 15. 87 ex tota societate, hoc est ex tot sicariis, solus tu inventus es *eqs. et al.* **b** *alii numeri*: LEX reg. (Fest. p. 189) 2, 4 C (*asses*) ... ex aere dato (*antea* aeris). VARRO ling. 7, 109 sex libris ..., e quis tres scripsi P. Septumio *eqs.* (CIC. Verr. II 3, 30 *al.* LEX Vrson. [CIL I² 2, 594; *a. 44*] 67, 19 *al.*). 10, 46 e septem cordis citharae ... duo (CIC. Arat. 175 e multis [*gr. Arat. 395* ἐκ]. *al.*). frg. Gell. 3, 14, 2 ex mille nummum ... quingentos recepit. *et al.*

item c. pron. et adi., quae numerum vel quantitatem significant: PLAVT. Pseud. 390 pauci ex multis sunt amici, homini qui certi sient (CIC. Cluent. 129 VERG. Aen. 3, 377 LIV. 26, 39, 22 *al. cf.* Tusc. 5, 106 ex quibus ... p. CAES. Gall. 7, 88, 4 SALL. Catil. 6, 4 *al.* perpauci: CAES. Gall. 3, 15, 5 LIV. 23, 29, 13. pauciores: VLP. dig. 10, 2, 2, 4). CIC. Verr. II 1, 15 quo in numero e vobis complures fuerunt (de orat. 2, 271 CAES. Gall. 2, 17, 2 SALL. Catil. 42, 3 *al. cf.* plures: CIC. Verr. II 2, 123 LIV. 34, 25, 12 *al.*). II 2, 188 clamare omnes ex conventu *eqs.* (orat. 90 LIV. 5, 18, 2 *al.*). II 3, 130 perparvum ex illis magnis lucris ad se pervenire. II 4, 124 tot viros ... ex iudicum numero (SCAEV. dig. 46, 3, 102, 2 *al. cf.* quot: CIC. Rab. perd. 26 SEN. epist. 47, 9 *al.* aliquot: CIC. Brut. 181 LIV. 2, 20, 7 *al.*). II 5, 153 permulti ... ex illo Sertoriano numero militum (de orat. 3, 147 LIV. 39, 31, 18. *cf.* multi: CIC. leg. agr. 2, 37 CAES. civ. 1, 3, 2 *al.*). Cael. 57 ad quos aliquantum ... ex cotidianis sumptibus ... redundet (PETRON. 70, 9 *al. cf.* quantum: SEN. epist. 99, 11 *al.* quantulum: SEN. dial. 4, 36, 1 *al.* tantum: CIC. Att. 3, 19, 3 LIV. 3, 44, 9 *al.* tantundem: PLIN. nat. 18, 325 *al.*). orat. 86 pleraque (CAES. civ. 3, 69, 3 SALL. Iug. 19, 7 *al.*). OV. am. 2, 12, 10 ex tot in Atridis pars quota laudis erat? (Pont. 3, 6, 30. SEN. clem. 1, 6, 2 quotus quisque [*al.*]. *al.*). LIV. 24, 21, 4 ceteri (VITR. 9, 6, 2 *al.*). VITR. 1, 4, 7 minus (SEN. epist. 99, 31 PLIN. nat. 31, 109). PLIN. nat. 29, 5 plurimum ... ex Chrysippo ... mutavit. PAVL. dig. 10, 2, 38 ex decretis alimentis ... amplius fratrem accepisse. AVG. civ. 17, 24 p. 254, 28 D. ex eis innumerabiles.

2 *c. ordinalibus (sim. c. aliis nominibus ad ordinem pertinentibus)*: **a** primus *sim.*: VARRO ling. 5, 45 e quis prima scripta est regio Suburana (CIC. leg. agr. 2, 4 *al.*). CIC. inv. 1, 37. nat. deor. 1, 15 ad quem ... primas ex nostris hominibus deferebant. SALL. Iug. 4, 1 in primis (*al.*). *et al. cf.* primum: VARRO rust. 2, 2, 2 e feris ... pecudibus primum dicis oves ... mansuefactas. 3, 2, 18. *et al.* princeps: CIC. Sest. 72 Q. CIC. pet. 30 CIC. de orat. 3, 129 *al.* CAES. Gall. 7, 2, 1. *cf.* PLIN. nat. 15, 8 principatum in hoc quoque bono obtinuit Italia e toto orbe (20, 236. 36, 146. 37, 66). prior (... posterior): CIC. top. 57 Att. 16, 13 a, 1 TAC. ann. 6, 33, 1. **b** *alia*: CIC. Brut. 197 ex tribus oratoris officiis alterum (CAES. Gall. 5, 3, 3 *al.*). part. 61 extremum (*cf.* LVCAN. 7, 444 ex populis qui regna ferunt sors ultima nostra est). OV. fast. 3, 164 e pleno tempora quinta die. *et al.* dimidius (*cf. p. 1118, 6*): CIC. Verr. II 1, 23 LIV. 44, 16, 9 SEN. epist. 99, 11. *et al.* medius (*cf. p. 1118, 12*): SALL. Iug. 11, 3 MIN. FEL. 4, 6 HIER. epist. 1, 10, 2.

3 *c. distributivis*: singuli: VARRO ling. 9, 114 aliud debet praestare populus, aliud e populo singuli homines (10, 74). 10, 18 ex hac divisione singulis partibus tres reliquae dissimiles. CIC. nat. deor. 1, 79. SALL. Iug. 13, 8 ex senatu. *et al.* *alia*: CAES. civ. 1, 83, 2 quaternae cohortes ex V legionibus. LIV. 3, 30, 7 bini ex singulis classibus (*al.*). *et al.*

B *c. pronominibus (v. et supra l. 9)*: **1** *negativis*: PLAVT. Most. 30 nemo ... iuventute ex omni Attica (QVADRIG. hist. 10ᵇ e tanto exercitu. CIC. Quinct. 88 *al.*). Stich. 343 ex multis nequiorem nullum quam hic est *conveni* (CIC. Verr. II 5, 28 CAES. civ. 2, 7, 2 *al.*). CIC. Verr. II 1, 32 audiet nihil ex illa impura adulescentia sua (LVCR. 1, 554. SEN. epist. 18, 2 ex ... consuetudine movendum [*cf.* CVRT. 4, 7, 5 LVCAN. 8, 666 *al. v. et p. 1117, 27*]. *et saepe*). CELS. 1, 2, 7 neutrum (QVINT. decl. 264 p. 80, 16 PROC. dig. 50, 16, 124). **2** *personal.*: CIC. Phil. 2, 5 tibi ... detulerat ex latronibus suis principatum. SEN. Thy. 875 nos e tanto visi populo digni?

3 *demonstr.*: PLAVT. Most. 337 illi ego (ilico *codd.*) ex omnibus optume volo (CIC. leg. 2, 29 illud ex institutis ... non mutandum est [QVINT. inst. 2, 7, 1]. QVINT. inst. 6, 3, 110). VARRO rust. 3, 6, 2

[Rehm]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

huic . . . natura formae e volucribus (*i. 'e volucrum formis'*) dedit palmam (CIC. Phil. 2, 117 de orat. 2, 17 OV. met. 4, 466 SEN. contr. 1, 8, 16 *al.*). CIC. Verr. II 3, 210 ex his ea quae probat populus R. exempla . . . sequamur (de orat. 3, 63 Brut. 231 CAES. civ. 3, 108, 3 LIV. 5, 24, 11 VITR. 9 praef. 9 CELS. 2, 8, 4 S. C. Trebell. [dig. 36, 1, 1, 2; *a. 56*]. FRONTIN. aq. 121 *al.*). OV. fast. 2, 396 iste. TAC. hist. 4, 49 idem. 4 *relat.* (*v. et p. 1115, 38*): LEX agr. (CIL I² 2, 585; *a. 111*) 14 quaeque ex eis minus annum gnatae erunt. VARRO ling. 8, 59 ex his quae contraria verba non habent. rust. 2, 1, 20 e quis qui iam puri sunt. CIC. Catil. 4, 22 Att. 1, 13, 5 CAES. Gall. 1, 39, 6. 7, 4, 3 quoscumque (OV. fast. 6, 215 SVET. Cal. 32, 1 *al.*). LEX Vrson. (CIL I² 2, 594; *a. 44*) 64, 14. LIV. 22, 11, 9. 36, 1, 9 bellum gerere utro exercitu mallet ex duobus. TAC. ann. 3, 74, 2 tres incessus . . . ex quis Cornelius . . . praefuit qua *eqs. et al.* 5 *interrog.*: CIC. S. Rosc. 92 quis ex tanta multitudine occiderit. Q. Rosc. 42 Verr. II 1, 36 Font. 16 CAES. civ. 2, 43, 4 OV. Pont. 3, 2, 13. LIV. 31, 49, 11 ecquem (CVRT. 6, 10, 22). S. C. Ostor. (dig. 38, 4, 1 pr.; *aet. Claud.*) cuius ex liberis. SEN. contr. 7, 8 (23), 6 utrum (SEN. Phoen. 564 MART. 9, 21, 3). *et al.* 6 *indef.*: VARRO ling. 5, 74 e quis nonnulla nomina in utraque lingua habent radices (CIC. Att. 12, 18, 1 CAES. Gall. 5, 15, 2 *al. cf.* nonnihil: CIC. inv. 2, 8 *al.*). 8, 80 e quibus sunt alia nomina ab nominibus . . ., alia *eqs.* (10, 64 RHET. Her. 3, 23, 38 CIC. Quinct. 76 *al. v. vol. I 1629, 62. cf.* alter: VARRO rust. 2, 14 RHET. Her. 4, 17, 25 CIC. Arat. frg. 6 Sest. 96. *et passim.* alteruter: *v. vol. I 1758, 80*). VARRO rust. 3, 7, 11 e quis alicuius totum emas *peristerona* (CIC. inv. 2, 125 aut lex ipsa aut aliquid ex lege. epist. 4, 1, 1 CAES. Gall. 1, 47, 1. VELL. 2, 41, 3 ex solito variaret [*cf.* QVINT. inst. 2, 13, 8. *v. et p. 1116, 77*]. *et passim*). CIC. inv. 2, 4 ex iis . . . quisquam (Cluent. 28 Att. 2, 6, 2 SEN. epist. 74, 14 *al. cf.* ullus: CIC. Verr. II 3, 210 Cluent. 92 *al.*). 2, 59 quidam ex armatis (Att. 2, 7, 4 CAES. Gall. 1, 42, 6. *et passim*). div. in Caec. 49 quem sit habiturus non video, nisi quem forte ex illo grege moratorum (de orat. 1, 182. CATVLL. 53, 1 nescioquem. CAES. Gall. 6, 11, 4 LEX Vrson. [CIL I² 2, 594; *a. 44*] 93, 24 *al.*). Cluent. 115 qua quisque lege ex illis iudicibus reus factus esset (SEN. suas. 6, 14 *al. cf.* unusquisque: SEN. epist. 79, 9 *al. cf. et infra l. 50*). LENT. Cic. epist. 12, 15, 1 quicquid (SEN. epist. 71, 19 COLVM. 4, 24, 1 *al. cf.* quisquis: SEN. Med. 535 PETRON. 112, 3 *al.*). OV. fast. 2, 200 quilibet (VITR. 8, 3, 28 *al. cf.* utrumlibet: SEN. epist. 85, 21 *al.*). PETRON. 37, 10 quemvis (VLP. dig. 9, 4, 8 *al.*). VLP. frg. Vat. 75, 2 uterque (PROC. dig. 50, 16, 124).

C *c. adiectivis* (*v. et p. 1116, 9; sim. c. verb. not. superl. vel comp.: l. 63. 78*): 1 *c. superl.* (*et quae eandem vim habent: l. 51. v. et p. 1116, 61*): PLAVT. Poen. 1203 hoc e multis maxumumst (*al.*). Stich. 120 ex malis multis malum quod minimumst. Trin. 94 tu ex amicis mi es certis certissimus. VARRO rust. 1, 6, 2 e quibus tribus fastigiis . . . infimis. CIC. inv. 2, 3 praebete . . . mihi . . . ex istis virginibus formosissimas. S. Rosc. 2 audacissimus ego ex omnibus (Mur. 48 Mil. 97 rep. 2, 37 CAES. Gall. 5, 14, 1 *al.*). Q. CIC. pet. 33 ex iuventute optimum quemque (SALL. Catil. 59, 3 LIV. 2, 15, 1 *al.*). CELS. 3, 22, 14 praecipua . . . ex his omnibus (COLVM. 3, 1, 4 SEN. epist. 81, 22 PLIN. nat. 17, 45 QVINT. inst. 8, 3, 89 *al.*). COLVM. 2, 10, 25 ex iis . . . eximia est herba Medica. *et passim.*

adverb. (*cf. p. 1116, 82*): CIC. Cluent. 184 maxime ex omnibus Stratonem illum dilexerat (Cael. 24 de orat. 3, 39 SALL. Iug. 15, 4 *al. cf.* CIC. rep. 1, 54 m. e tribus. Tim. 19 ex septem [*gr. 34ᴬ* τῶν ἑπτά]. LIV. 3, 25, 4 *al.*). de orat. 2, 2 quem . . . dilexit ex omnibus plurimum (TERT. adv. Val. 1 p. 177, 2). leg 2, 40 potissimum. CAES. Gall. 5, 30, 2 gravissime. HIRT. Gall. 8, 22, 1 pertinacissime hos ex omnibus in sententia permansisse. LIV. 7, 39, 4 praecipue (CELS. 5, 26, 23ᴳ PLIN. nat. 35, 86 SVET. gramm. 11 *al.*). SEN. benef. 2, 31, 1 minime (PLIN. nat. 8, 23). nat. 7, 29, 1 ex omnibus . . . lentissime. *et al.*

verb.: CATVLL. 9, 1 Verani, omnibus ex meis amicis antistans mihi. APVL. Socr. prol. p. 110 pulchra ales, quae ex omni avitio longe praecellit.

2 *c. comparativo* (*v. et p. 1116, 58*): CAES. civ. 1, 78, 3 ex propositis consiliis duobus explicitius (3, 108, 3 BELL. Alex. 33, 2 OV. rem. 547 LIV. 29, 29, 7 *al.*). OV. epist. 12, 149 minor e pueris (TAC. ann. 6, 46, 4. *cf.* VVLG. Luc. 15, 12 adolescentior [αὐτῶν]). LIV. 21, 53, 9 meliorem ex ducibus. 35, 47, 6 maior e fratribus. 40, 1, 4 ex Hispaniis citeriorem. VITR. 2, 8, 1 *al.* SEN. contr. 1, 5, 3 CELS. 2, 4, 1. 7, 7, 13ᴬ. PLIN. nat. 12, 74 recentiores ex auctoribus. 14, 22. 22, 63. 27, 65. QVINT. inst. 2, 4, 24 posterior ex praedictis locus. PAVL. dig. 38, 10, 10, 3 proximiores ex adgnatis. APVL. met. 9, 37 e tribus iunior.

adverb.: SEN. epist. 66, 25 magis diliges ex duobus aeque bonis viris nitidum . . . quam pulverulentum.

verb.: SEN. epist. 66, 25 ut ex duobus aeque iustis . . . comatum . . . malis (HIER. epist. 7, 2, 3).

3 *c. positivo*: CAES. civ. 1, 27, 5 expeditos . . . ex evocatis . . . in muro . . . disponit. 2, 5, 5 honesti ex iuventute et cuiusque aetatis amplissimi. OV. ars 2, 262 parva, sed e parvis . . . apta dato. LIV. 30, 15, 4 fidum e servis vocat. PLIN. nat. 19, 186 salsus tantum e saporibus non nascitur. 25, 49 nigrum ex his Melampodium vocant. TAC. hist. 3, 21 vagos ex Cremonensibus. 3, 84. ann. 1, 50, 2 ex duobus itineribus breve . . . an impeditius. 16, 13.

D *c. subst.*: 1 *quae quantitatem significant*: CIC. Att. 4, 15, 17 ex triente . . . bessibus (ad Q. fr. 2, 14, 4). cochlear: COLVM. 12, 21, 3 cumulatum (SCRIB. LARG. 122). copia: CIC. rep. 2, 67. cyathus: SCRIB. LARG. 134 PLIN. nat. 23, 96. dimidium (*cf. p. 1116, 63*): ITALA Luc. 19, 8 (Iren. 4, 12, 5) ex bonis (τὰ ἡμίσεια . . . τῶν ὑπαρχόντων, VVLG. bonorum). SCAEV. dig. 35, 2, 16, 1 ex reliquo potest plena Falcidia retineri. magnitudo: SCRIB. LARG. 148. *cf.* CELS. 5, 25, 16 ex quibus ad m. fabae . . . dari debet. mensura: PALLAD. 8, 6, 1. medietas: COD. Theod. 14, 6, 3 (*a. 365*). medium (*cf. p. 1116, 64*): COD. Theod. 10, 11, 1 (*a. 317*). numerus: CAES. Gall. 1, 54, 1. 5, 51, 5 PLIN. epist. 10, 116, 1. SVET. Cal. 29, 2 n. puniendorum ex custodia. pars: VARRO rust. 1, 18, 5. CIC. div. in Caec. 57 ex illa pecunia magnam partem ad se vertit. Verr. II 3, 173 Brut. 149 nat. deor. 2, 138 div. 1, 79 Att. 2, 4, 1 CAES. Gall. 4, 10, 1 civ. 3, 27, 2. SALL. Catil. 56, 3 pars quarta. OV. met. 1, 407. LIV. 36, 40, 5 dimidiam. SEN. Herc. f. 383 PLIN. nat. 3, 42 TAC. hist. 2, 14. *et al. cf.* partim: CIC. Vatin. 16 Phil. 8, 32 leg. 2, 42 LIV. 35, 51, 6. 36, 16, 3 ASCON. in Mil. p. 43, 26 St. QVINT. inst. 3, 4, 8. portio: VAL. MAX. 7, 2 ext. 2 PLIN. nat. 12, 68 *al.* IVLIAN. dig. 42, 7, 5. TREB. Gall. 17, 6 *numquam* ex uno vino duo pocula bibit.

2 *alia*: VARRO ling. 5, 41 Septimontium nominatum ab tot montibus . . ., e quis Capitolium dictum, quod hic *eqs.* 5, 78 e quis (*amphibiis*) rana ab sua dicta voce, anas a nando *eqs.* 8, 45 rust. 2, 3, 4. 2, 7, 1. 3, 9, 3 *al.* CIC. Cluent. 107 ex eodem numero L. Cassius *eqs.* (*sim.* off. 1, 108 epist. 1, 7, 2 CAES. Gall. 7, 39, 3 TAC. hist. 1, 46 *al.*). Catil. 3, 14. Planc. 41 ex delectis iudicibus . . . iudex (SEN. benef. 3, 7, 7). de orat. 1, 168 homo ex numero disertorum (Tusc. 2, 60 PLIN. nat. 31, 4 *al.*). 3, 11. 127. rep. 2, 61 quo . . . e collegio laus est illa eximia C. Iuli, qui *eqs.* ac. 1, 26 div. 1, 46. 90 *al.* CATVLL. 111, 2 CAES. civ. 1, 17, 4. 1, 20, 5 legatos . . . ex suo numero ad Caesarem mittunt. BELL. Afr. 45, 2 BELL. Hisp. 32, 2 NEP. Milt. 7, 2 OV. fast. 2, 726 LIV. 10, 27, 9. 29, 25, 6 quadraginta dierum cibaria, e quibus quindecim dierum cocta. VITR. 1, 4, 6 VAL. MAX. 6, 7, 1 CELS. 2, 1, 10 SEN. dial. 10, 10, 1 CVRT. 4, 4, 8 PLIN. nat. 2, 146 TAC. hist. 4, 82 *al.* (*saepe, v. Lex. Tac.*). PLIN. epist. 4, 13, 10. VVLG. gen. 2, 23 os ex ossibus meis et caro de carne mea (*al.*). *et al.*

PLIN. nat. *fere propria coniunctio c. superlativo* (*comp. l. 44. 47. pos. l. 41*): PLIN. nat. 4, 112 Durius amnis ex maximis Hispaniae (6, 120). 6, 3 Sangaris fluvius ex inclutis. 6, 30 terrarum sinus e clarissimis (8, 55 Hanno. *al.*). 11, 274. 13, 9 e vilissimis . . . hodie . . . est. 14, 72. 16, 18 folium tenue atque e levissimis. 16, 105. 17, 90 Attico haec quoque videtur e gravissimis. 18, 303 rana . . . pede e longioribus suspensa (28, 115 e prioribus). 25, 87 Democrates e primis medentium (SIDON. epist. 8, 6, 10). 34, 85. 36, 146. PHYSIOGN. 88 colorem ex frigidioribus.

E *pendet a sententia*: PLIN. nat. 28, 33 e Pythagorae inventis non . . . fallere . . . nominum imparem vocalium numerum clauditates . . . dextris adsignare partibus, parem laevis.

F *per ellipsin pron. 'aliquis' sim. adverbiale ipsum subiecti vice fungitur* (*cf. p. 1115, 27; quaedam magis ad originem quam ad partitionem spectant* [*l. 54. 65*]): CIC. Verr. II 2, 8 *non* salvi *essent* . . ., nisi C. Marcellus quasi aliquo fato venisset, ut bis ex eadem familia salus Siciliae constitueretur (LIV. 27, 3, 5 indicio eius rei ex f. Blossiorum facto). Tusc. 1, 86 volgo ex oppidis publice gratulabantur. nat. deor. 2, 125 in eius (*ducis*) locum succedit ex his (*gruibus*) quae adquierunt. VAL. MAX. 1, 8, 5 uno plus e Tuscis cadent. CVRT. 3, 12, 17 ex . . . spadonibus quis Alexander esset monstrantibus. 5. 8, 8 ex tot milibus . . . bis me victum . . . persecuti estis (*sc. vos soli*). 7, 1, 9 ex iis . . . obluctantem . . . confoderunt. PLIN. nat. 7, 53 Antiocho . . . e plebe nomine Artemo . . . similis fuit. TAC. ann. 2, 60, 3 iussus . . . e senioribus sacerdotum patrium sermonem interpretari referebat *eqs.* PLIN. epist. 6, 29, 7 quo . . . in numero fuerunt ex illa Thraseae divisione. TERT. apol. 47, 9 ex horum (*philosophorum*) semine etiam nostram . . . paraturam . . . adulteraverunt. LVCIF. Athan. 2, 32 p. 205, 11 ut ex illis . . . meruerint filii effici lucis. VVLG. Sirach 8, 7 ex nobis senescunt. Ioh. 7, 40 ex illa . . . turba cum audissent. EVANG. Nicod. 1, 2, 4 sicut ipsi (*om. Flor.*) dicunt ex gente vestra (οἱ σύνεϑνοι ὑμῶν).

CAPVT QVARTVM: *de statu et extensione vel regione.*

totus usus oriundus esse videtur a separativo, hoc tamen differt, quod non agitur de motione ex loco in alium locum, sed de actione, quam aliquis in aliquo loco positus (quasi inde excitatus) in alium locum dirigat (*sic s. I p. 1119, 7 sqq.; cf. Hand, Tursell. II, p. 626;* VARRO frg. Scaur. gramm. VII 12, 16 scribunt quidam 'litterae datae e Gallia' . . . vitiose; nam dici oportet 'in Gallia'. *v. et s.* ab *vol. I 20, 38 sqq. et s.* de *I A 1, vol. V 1, 44, 27 sqq. passim*); *proinde non iam c. verbis actionem aliquo versam indicantibus, sed c. verb. 'standi' sim.* ex *fere idem significat atque 'in', sc. locum ubi alqd. est vel fit (sic s. II A 1, p. 1120, 41 sqq.), inde et regionem vel ambitum, per quem porrigitur et extenditur*

[Rehm]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

alqd. (sic s. II passim); hinc *translationes ad not. quantitativam (II A 2, p. 1121, 20), modalem (II A 3, p. 1121, 60), relativam (II A 4, p. 1121, 83), temporalem (II A 5, p. 1122, 61) ortas esse non dubium est, licet quaedam non prorsus perspicua sint. magnam partem hic usus constat ex certis et quasi artius concretis locutionibus (II B, p. 1123, 1 sqq.).*

I *c.* ***not. originali perceptibili*** *et plus minus vigente (cf. p. 1118, 75; saepe acced. not. 'ex superiore loco', e. g. l. 15. 20. 29):*
A *respicitur actio (maxime videndi, dicendi, iaciendi, pugnandi) personae (sive expressae sive subintellegendae, velut l. 47. 53. 57 sqq.):*
1 *generatim (audacius infra l. 53; transl. infra l. 54):* PLAVT. Asin. 590 *asini* si forte occeperint clamare hinc ex crumina. Aul. 62 ne mi ex insidiis verba ... duit (881 aucupemus [Men. 570]. Cas. 436. Cist. 187 viderat. CIC. orat. 38 off. 3, 99 CAES. civ. 3, 30, 2 SALL. Iug. 61, 1 *al. cf. p. 1123, 23*). Men. 227 ex alto procul terram conspiciunt (ENN. scaen. 310 despexit. *al. cf. p. 1089, 12. 1124, 12*). Rud. 1019 inspectavi e litore. Vid. frg. 20 hinc ex occulto sermonem eius sublegam (TER. Eun. 787 ut tu illos procul hinc ex o. caederes. PACVV. trag. 185 CIC. Cluent. 47 div. 1, 101 CAES. Gall. 6, 34, 6 SALL. Iug. 59, 2 *al. cf. p. 1089, 26. 1124, 71*). CAECIL. com. 197 prospexisse eum se ex tegulis. LVCIL. 261 rudet ex rostris (*al.*). ACC. trag. 407 alte ex tuto prospectum aucupo (EPICED. Drusi 62 LIV. 10, 34, 8 *al. cf. p. 1125, 18*). VARRO ling. 5, 149 cum Romulus ... ex superiore parte impressionem fecisset (CIC. inv. 1, 26 quod ... potest ... ex contraria p. dici [Cluent. 7 *al.*]. Catil. 2, 25 ex hac ... p. pudor pugnat. QVINT. inst. 2, 4, 28. COD. Theod. 3, 5, 2, 2 [*a. 319*] si ex p. sponsae in sponsum donatio facta sit. *al. v. p. 1123, 52*). 6, 57 e cella ... qui eloquuntur. rust. 1, 55, 1 oleam, quam manu tangere possis e terra ac scalis (CIC. Att. 2, 7, 4 *al.*). CIC. Verr. II 2, 154 ex equo ... prospicit (nat. deor. 2, 6 pugnare [LIV. 1, 12, 9. *cf.* AMM. 16, 12, 22 prudentem ex e. bellatorem]. CAES. Gall. 1, 43, 3 conloquerentur. *al. cf. p. 1120, 69*). Font. 25 ex oraculo dici (rep. 5, 1 *al.* LIV. 9, 3, 8 *al.*). de orat. 2, 273 ex ea (*arce*) proelia *fecit*. Brut. 216 e lintre *loqui* (*cf.* CAES. civ. 3, 15, 6 ex navibus). Tusc. 5, 59 contionari ex turri. div. 2, 103. Att. 4, 3, 2 coniectu lapidum ex area nostra. 7, 13b, 7 quod ad te ex his locis scribam (15, 13, 5 *al. cf. p. 1118, 79*). POMP. Cic. Att. 8, 12c, 3 regiones ..., e quibus repugnemus. CATVLL. 61, 217 matris e gremio suae porrigens ... manus. CAES. Gall. 1, 4, 1 ex vinclis causam dicere (LIV. 29, 19, 5). 3, 14, 4 ex inferiore loco ... tela *iacere* (*al. cf.* BELL. Hisp. 38, 4 ex superiore l. [*al.*]). 5, 9, 6 ex silvis ... propugnabant. 7, 79, 3 erat ex oppido ... despectus in campum. civ. 2, 16, 3 ex muro ... *bellare*. 3, 15, 6 loquuntur ... ex navibus. SALL. Iug. 98, 7 ea Romanis ex tenebris (*cf. p. 1120, 37*) et editioribus locis facilia visu ... erant. hist. frg. 3, 96 ne ... ex propinquo hostis instaret (LIV. 9, 27, 2. 21, 46, 3 *speculari*. VAL. MAX. 5, 3 ext. 3 *al. cf.* e proximo: SEN. benef. 4, 20, 3 TAC. hist. 4, 85 *al.*). LIV. 7, 23, 8 hastae ... ex aequo missae (*al. cf. p. 1124, 7*). MANIL. 2, 373 ex recto certior ictus (*cf. p. 1125, 2*). 2, 378 ex longo (*al. cf.* ex longinquo: VELL. 2, 43, 2. SEN. dial. 1, 3, 10 PLIN. nat. 25, 78 TAC. ann. 1, 47, 2 *al.*). SEN. benef. 5, 4, 2 *reges* eo loco fortuna posuit, ex quo largiri multa possent. 7, 1, 5 ex remoto spectantibus. epist. 94, 42 ex vicino cernentibus (COLVM. 1, 6, 7. *cf. p. 1125, 20*). MELA 1, 61 *Arabia* adeo edita, ut ex summo vertice (*sc. spectantibus*) a quarta vigilia ortum solis ostendat. TERT. pudic. 17 p. 257, 14 licet ... ex iuda[e]ismo[do] disputare videatur. HIER. epist. 18 A, 2, 2 Israhel ex luti et lateris ... opere non suspiravit ad dominum. 61, 3, 3 ex latere subsultabas (*cf. p. 1123, 41*). *et al.* *nota: aliunde traici sim. (i. telis aliunde missis):* CIC. div. 1, 16 e caelo ictus (1, 98). CAES. Gall. 7, 82, 1 ex vallo ac turribus traiecti pilis muralibus interibant. civ. 3, 22, 2 lapide ictus ex muro periit. BELL. Alex. 48, 1 quaestor ex insidiis ... vulneratus (TAC. hist. 2, 22 e moenibus). BELL. Hisp. 23, 3 ex superiore loco multitudine telorum alter eorum concidit.

2 *speciatim:* ex persona *sim. alcis. agere (praecipue de verbis faciendis. cf. et* CIC. Tusc. 1, 39 *Platonem* ex tuo ore admiror.
syn.: sub: *l. 72. 74 [cf. p. 1103, 64]; abl. nud.: l. 71. 79. v. et Friebel, Fulg. d. Mythogr. u. Bischof p. 42; paulo aliter de deferenda salutatione sim. alcis. p. 1120, 16):* ex persona (*aliter p. 1120, 75*): CIC. inv. 1, 99 ex tua p. enumerare possis (*cf.* sua: HYG. frg. Gell. 10, 16, 8 CLEM. dig. 31, 53, 2 *al.* TERT. nat. 2, 10 p. 113, 15 [*syn.* Herculis nomine]. *al. v. et p. 1120, 10.* mea: GAIVS inst. 2, 39). VELL. 1, 3, 2 nihil ... ex p. poetae, sed omnia sub eorum qui illo tempore vixerunt disserunt *tragici* (1, 3, 3). SVET. Iul. 55, 3 ex p. Caesaris. GAIVS inst. 3, 189 servi. GELL. 10, 22, 24 cuius (*syn.* sub). TERT. scorp. 7 p. 158, 27 sophiae suae. anim. 17 p. 325, 23 Socratis. adv. Prax. 11 p. 244, 6 spiritum loquentem ex tertia p. de patre et filio. *al.* PORPH. Hor. sat. 1, 9, 16 Horati. *al.* CYPR. unit. eccl. 4 p. 213, 6 domini. epist. 74, 11 p. 808, 24. IVST. 3, 7, 14 indutias quas proprio nomine condixerant, ex sociorum p. rumpebant (RVSTIC. Conc.[S] I 4 p. 147, 1). HIER. epist. 21, 2, 5 *al.* EPIST. pontif. 670 Schwartz p. 100, 28 divinitatis (*opp.* ex carne). FVLG. RVSP. epist. 16, 12 p. 439[C] *al. et al.* ex nomine (*cf. l. 71. 79. p. 1120, 12. 1123, 44; aliter p. 1096, 26*): MOD. dig. 41, 1, 54, 3 a si donati fuerint nobis ... ex dotis n. COD. Theod. 3, 32, 2 etsi ... vel ex patris n. vel ex suo ... repperiantur obnoxii. RVSTIC. Conc.[S] I 4 p. 112, 17 sententias quas ex eius n. synodus ... damnaverat. p. 132, 25 FVLG. RVSP. c. Fab. frg. 28 p. 788[B] ex meo n. respondisti. *varia:* TERT. anim. 25 p. 341, 1 videbimus an ex sententia sua finxerint (AVG. civ. 10, 21 p. 435, 6 D. *aliter p. 1108, 75*). adv. Prax. 12 p. 245, 24 ex unitate trinitatis loquebatur. VVLG. Dan. 3, 51 quasi ex uno ore (ἐξ ἑνὸς στόματος; CLEM. ad Cor. 34. *cf. p. 1119, 65*). Ioh. 8, 44 ex propriis loquitur (ἐκ τῶν ἰδίων). AVG. in psalm. 30, 2. serm. 2, 6[fin.] dicunt pauci, immo ex paucorum voce ipsa ecclesia (nupt. et concup. 2, 15 p. 266, 18 *al.*). 40, 1 loqui ex se, id est ex sua persona (civ. 5, 9 p. 203, 14 D. *al. cf.* AVG. in psalm. 52, 7[init.] ex parturiente. CONC.[S] I 5 p. 252, 3 tamquam ex illo haec componens [*seq.* ex illo nomine; *gr. I 1, 6 p. 180, 1* ἐξ ἐκείνου]). AVG. in psalm. 85, 2[init.] ex forma servi dicit (138, 22. in euang. Ioh. 104, 3[fin.] [*syn.* in]. FVLG. RVSP. ad Tras. 3, 31 p. 296[D]. *aliter p. 1108, 39*).

nota (v. p. 1119, 67): CIC. Att. 12, 7, 1 exposui te ex (ad *edd. plur.*) me detulisse, ecquid vellet. VVLG. Ezech. 3, 17 adnuntiabis eis ex me (מִמֶּנִּי). RVSTIC. Conc.[S] I 4 p. 159, 10 omnem ... fraternitatem ex nobis ... salutate (VITAE patr. 3, 5 eum ex me [*5, 10, 97* pro me, *gr. Nau, Rev. Or. chr. 1909 p. 361 n. 229* ἐξ]). p. 171, 26 suade illis ex me *eqs.*

B *de rebus, quae alicubi sunt vel percipiuntur (quasi inde prodeuntes, apparentes [sic c. verbis videndi, l. 32]):* PLAVT. Men. 168 vestimentum ... ex istoc loco spurcatur nasum odore (*cf.* CIC. Brut. 285 ex illius orationibus redolere ipsae Athenae videntur. PLIN. nat. 21, 35 quorundam odor suavior e longinquo). ACC. trag. 443 rubore ex oculis fulgens (CIC. Arat. 96. *cf.* Verr. II 4, 65 splendor qui ex ... gemmis esse debebat. de orat. 2, 193 ardere. off. 2, 32 perlucet. SEN. dial. 6, 23, 4 *ignis* fumo ... demersus ex sordido lucet). CIC. Verr. II 5, 93 ignis e specula sublatus (*cf.* LIV. 4, 34, 1 signum ex muro tollunt. CVRT. 4, 2, 23. AMM. 24, 2, 3 ex edito arcus erigebant). PVBLIL. S 27 spina etiam grata est, ex qua spectatur rosa (*cf.* LIV. 10, 14, 18 visa ex montibus signa [TAC. ann. 3, 1, 3. *sim.* PAVL. FEST. p. 120 *qui* speciem ... e fonte ... viderint. PANEG. 3 (11), 10, 2]. VAL. MAX. 6, 9 ext. 5 *Polycratem* cruci adfixit, e qua putres eius artus ... Samos ... aspexit. PLIN. nat. 2, 48 a nobis ... per noctem cernuntur sidera, ut reliqua lumina e tenebris [*cf. p. 1119, 43*]). PLIN. nat. 37, 137 colores ... non nisi ex opaco ... reddunt *irides gemmae*. 37, 199 ficticiis *gemmis* pusula e profundo apparet. *et al.*

II *c.* ***vi originali evanida*** *(v. p. 1118, 81 sqq.):* **A** *exempla varia secundum notionem digesta:* **1** *de loco, fere i. q. 'in' (syn.* de *l. 57):* **a** *generatim:* CATO agr. 41, 3 terebraveris alterum *surculum* ex altera parte (52, 2 qualum incidito ex ima p. VARRO ling. 5, 62 ex utraque p. 5, 111 ex una p. 5, 140 rust. 1, 13, 5 *al.* CIC. Catil. 2, 25 Att. 11, 6, 6 *al.* CATVLL. 17, 18 LVCR. 3, 107 LIV. 42, 7, 10 TAC. hist. 2, 43. PELAGON. 246 [*Hippiatr. gr. I p. 136, 8* ἐξ ... μερῶν]. *cf. p. 1123, 52*). CATO agr. 49, 2 vineam ... si in alium locum transferre voles ... ex radicibus bene exfodito. CIC. Verr. II 2, 188 cur servus ... qui tabulas conficeret semper in Verruci nomine certo ex loco mendosus esset (BELL. Afr. 40, 3 ex superiore l. et post tergum). Manil. 21 Pontus ... populo Romano ex omni aditu clausus. Tusc. 2, 60 cum ex renibus laboraret (epist. 7, 26, 1 ex intestinis. 9, 23 ex pedibus. *cf.* LVCR. 3, 109 miser ex animo laetatur corpore [GRATT. 499 vitium ex a. SEN. epist. 54, 6. *cf. p. 1123, 5*]. CELS. 2, 8, 1 ex vesica dolenti [PLIN. nat. 30, 21]. TERT. spect. 17 p. 19, 1 *quam spurcitiam* patitur ex corpore. CHIRON 142 adaperire palatum ... ex maxillas [*sic*] et de fronte. 363 ex ... humeris in⟨c⟩ertus erit. *aliter p. 1105, 82*). LVCR. 2, 1049 latere ex utroque ... nulla est finis (BELL. Alex. 28, 3 tribus ex l. ... tegebantur. SALL. Catil. 60, 6 utrimque ex l. OV. am. 3, 1, 4 COLVM. 12, 15, 1 HIER. epist. 64, 14, 1 *al. cf. p. 1123, 41*). CAES. civ. 1, 25, 7 *rates* quaternis ancoris ex quattuor angulis destinabat (AMM. 27, 4, 8). LIV. 44, 40, 4 praesidiis ex utraque ripa positis (PRVD. perist. 12, 29). VITR. 5, 1, 8 trabes ... ex fulmentis dispositas. PLIN. nat. 2, 176 aequinoctiali tempore ex eadem linia ortus occasusque cernatur. 5, 115 templum ... conplexi e diversis regionibus (TERT. anim. 6 p. 305, 17). 16, 21 in balano utrimque ex longitudine extrema lapidescit duritia. IVL. VAL. 3, 38 quid ... turbaris ex vultu (*om. gr.*). DARES 33 prodit Troilus ex equo (CE 1967, 5 [*v. p. 1083, 10*]. *cf. p. 1119, 29*). PRVD. perist. 2, 151 crure trunco semipes breviorve planta ex altera. AVG. in psalm. 50, 15[init.] dicit ex alio psalmo (*cf.* EPIST. pontif. 1055 Conc.[S] IV 2 p. 110, 41 ex eodem libro sic ait: *eqs. cf. p. 1096, 66*). CLAVD. MAM. anim. 2, 12 intentam ... aciem *mentis* ex imo (*i. 'imi'*) caeli tergo sistentis. *adde:* PROB. gramm. IV 156, 15 verba quae ... ex prima persona (*aliter p. 1119, 68*) numeri singularis o littera terminantur (156, 25. 157, 31 *al.*).

b *c. verbis 'pendendi', 'alligandi' sim.:* α *pendere: proprie:* VARRO rust. 3, 16, 29 *apes* aliae ex aliis pendent conglobatae. CIC. Verr. II 3, 66 div. 2, 134 CATVLL. 64, 297. *et frequenter. translate:* CIC. inv. 1, 10 causa ex eo pendet, quod *eqs.* Verr. II 3, 189 Sull. 66 Scaur. 14 Marcell. 22 de orat. 2, 107 leg. 2, 50 fin. 1, 62. Att. 14, 20, 3 (e *om. M*). CATVLL. 64, 69 SALL. Iug. 14, 23 LIV. 27, 9, 1 FEST. p. 138. *et al.* β *alia (v. et p. 1092, 10):* VARRO Men. 375 ex subolibus ... demittebantur sex cincinni (SIL.

[Rehm]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

15, 422. STAT. Ach. 1, 609 [*et codd.*]). ling. 5, 119 candelabrum a candela; ex his enim funiculi ardentes figebantur (VITR. 10, 15, 6). CIC. Caecin. 52 ex verbis aptum (actum *l. v.*) pendere ius (fin. 4, 58 ac. 2, 31 off. 1, 60 LVCR. 2, 479 VERG. georg. 3, 168 APVL. Plat. 2, 5 *al.*). top. 11 coniugata. leg. 1, 52 quanta series rerum ... sit atque ut ex alio alia nectantur (fin. 3, 74 nat. deor. 1, 9 SEN. epist. 19, 6 PLIN. nat. 2, 11 *al. cf.* CIC. ac. 2, 98 omne quod ipsum ex se conexum sit verum esse). LVCR. 6, 914 dependet (*v. vol. V 1, 568, 14 sqq.*). VERG. georg. 2, 389 suspendunt (Aen. 11, 575 LIV. 4, 32, 2 VITR. 10, 13, 2 *al.*). Aen. 3, 76 revinxit (*cf.* Ov. met. 8, 247 vinxit). PROP. 2, 12, 10 pharetra ex umero ... utroque iacet (Ov. ars 3, 268 amictus eat. PERS. 1, 90 portes. IVV. 10, 39 ferentem. *cf. l. 18*). VITR. 2, 9, 15 fasciculos ex virgis alligatos (*al. cf.* SEN. epist. 113, 9 religata). COLVM. 5, 7, 3 committantur. PLIN. nat. 26, 36 ex ramis propendens. QVINT. inst. 10, 2, 26 ut aliud ex alio haereat. *nota: verbum 'ligandi' deest:* CIC. Arat. 14 horum e caudis duplices velut esse catenas dices (*gen. gr. Arat. 242 sq.*). VERG. Aen. 11, 774 aureus ex umeris erat arcus (PROP. 4, 6, 40 ex umeris hoc onus. *cf. l. 11*). CELS. 8, 10, 2^{A} fascia brachium amplexa ex cervice ... id sustinet.

2 *de quantitate et mensura* (*i. q. abl. mens. l. 42; v. et l. 60*): **a** *generatim* (*saepissime de hereditate: l. 30. 33. 43 al. cf. V. i. R. II 642, 30 sqq. III 99, 2 sqq.*): CATO agr. 141, 1 (*in formula*) quota ex parte ... circumferenda censeas (VARRO ling. 5, 77 vocabula piscium ... translata a terrestribus ex aliqua p. 10, 74 ex quadam p. frg. Mar. Victorin. gramm. VI 4, 6 ex p. maiore [*Dion. Thrax p. 5, 3 Uhlig* ὡς ἐπὶ τὸ πολύ]. CIC. Q. Rosc. 33 ex ulla p. Verr. II 3, 103 decuma. dom. 38 dimidia. *et al. cf. p. 1123, 52. cf.* CIC. Verr. II 1, 100 aliqua ex particula [*al.*]. SEN. epist. 73, 7 ex minima portione [CIL V 4489, 4 *al.*]. VLP. dig. 39, 3, 10 pr. ex modica ... portiuncula). CIC. Caecin. 17 facit heredem ex deunce et semuncia Caecinam, ex duabus sextulis M. Fulcinium. Att. 13, 48, 1 *heres* ex triente (SVET. Aug. 101, 2. PROC. dig. 17, 2, 76 ut tu ex t. socius esses, ego ex besse. *al.*). 7, 2, 3 *heredem* fecit ... te ex libella, me ex teruncio. NEP. Att. 5, 2 ex dodrante (SVET. Iul. 83, 2). VITR. 3, 5, 1 *spirae* crassitudo ... sit columnae ex dimidia crassitudine (4, 3, 6 corona crassa ex dimidia moduli. *cf.* 5, 1, 4 latitudines ne minus quam ex tertia ... longitudinis constituantur [6, 3, 4]. 5, 1, 5). SEN. contr. 9, 5 (28), 15 ex uncia heres erat (TEST. Dasum. [CIL VI 10229; *a. 108*] 5 SCAEV. dig. 32, 103, 2 *al.*). PLIN. nat. 36, 176 *calcem* macerari non nisi ex glaeba oportet. MART. 3, 10, 5 heredem ex asse reliquit (*v. vol. II 747, 32 sqq. cf.* ex besse: *l. 33; v. vol. II 1932, 41 sqq.*). CE 428, 9 (*aet. Hadr.*) quattuor ... annis exs quadraginta diebus maior (*v. l. 20*). VLP. dig. 28, 5, 35 pr. *heres institutus* ex fundo (*al. cf.* 29, 1, 17, 3 ex castrensi peculio. 36, 1, 17, 6 ex certa re [*al.*]. PAVL. dig. 1, 19, 2 ex *bonis*). QVODV. c. Iud. Aug. serm. Migne 42, 1130$^{init.}$ Christus ex toto se, ex capite et ex corpore. BENED. reg. 18 ut omni ebdomada psalterium ex integro numero CL psalmorum psallatur. INSCR. Not Scav. 1925 p. 405 possessor monumenti ex sc e (*i. semis (et) sextula?*).

b *de pretio* (*cf. p. 1098, 69*): VAL. MAX. 1, 1, 14 ut ex (*del. Lipsius*) se (*Regulo*) et uno et sene conplures Poenorum iuvenes pensarentur. PLIN. epist. 7, 11, 1 agros ... ex septingentis milibus Corelliae addixit (7, 14, 1 [*iuxta* quanti]). S. C. de sumpt. lud. glad. (CIL II 6278) 60 gladiatores ... eodem ex pretio in succedentes tramittunt (AVG. quaest. hept. 5, 28 p. 392, 24). VVLG. Matth. 20, 2 conventione ... facta cum operariis ex denario diurno (ἐκ δηναρίου τὴν ἡμέραν). AVG. loc. hept. 7, 38 p. 626, 1 'et conduxit in ipsis ... viros' ... pro 'ex ipsis', id est ex argenti pondo LXX conduxit viros (*iud. 9, 4* ἐν αὐτοῖς, VVLG. ex eo).

3 *de modo* (*i. q. 'abl. modi'; plerumque not. quantitatis accedit; v. Wölfflin, ALL 6 [1889], 5; Landgraf, ALL 9 [1896], 558*): **a** *de intentione virium sim.*: PLAVT. Merc. 111 ex summis opibus viribusque ... nitere (*cf.* Mil. 620 ea te expetere ex opibus s. [FRONTO p. 42, 9 N. *al.* GELL. 6, 3, 47 SYMM. epist. 4, 60, 3. 7, 128, 1. *aliter p. 1101, 32. cf.* CE 1467, 2 ex facili ... ope]. LVCR. 4, 1210 cupide s. ex viribus tendunt [APVL. apol. 5, 74 met. 2, 82. *cf. l. 76*]). BELL. Hisp. 38, 6 ex celeri festinatione circummunitiones iugo derigunt. FLOR. epit. 1, 9, 4 ex summo studio adnisus est (APVL. met. 7, 24. 8, 5. 9, 15). TERT. apol. 1, 8 ex hoc ipso modo (*F, om. cett.*) ... promovent animos (CASS. FEL. 2 p. 11, 1 *al.* [*v. Wölfflin, Ausgew. Schr. p. 213; Junel, In Cass. Fel. stud. p. 53*]. *cf. p. 1109, 51*). 36, 4 iidem sumus imperatoribus ex ipso qui et vicinis nostris (*seq.* ex aequo). **b** *de animo sim.*: CIL I^{2} 2, 1814 Ser. Herennieis ... ex ingenio suo. QVINT. decl. 257 p. 49, 20 servi ... quaedam liberius ex bona mente faciunt. ITALA deut. 6, 4 (Tert. scorp. 2 p. 147, 22) diliges ... deum tuum ex toto corde tuo et totis viribus tuis (*cf. l. 63*) et ex tota anima tua ([*ter* ἐξ, VVLG. *ter* ex]. deut. 30, 2 [Lugd.] ἐξ *bis*, VVLG. in *bis* [Ios. 22, 5 Lugd.]. *al.* HERM. Pal. vis. 1, 3, 2 [= vulg. 1, 3] ex omni corde suo [*gr.* ἐξ. *al.* CYPR. laps. 30 p. 259, 4. *et al.*]). AVG. in psalm. 62, 9$^{fin.}$ dicat ... ex medullis omnibus. CYPR. GALL. Ios. 477 ametur *deus* visceribus totis totoque e pectore (*Vulg. 22, 5* in). CONC.^{S} I 3 vers. Tur. p. 42, 23 ex una anima ... accingamur (*gr. I 1, 1 p. 97, 26* ἐκ).

4 *de relatione (aliter p. 1125, 65) et respectu, i. q. abl. respectus, 'quod attinet ad', 'sub specie'* (*cf. p. 1122, 8; syn.* secundum *l. 26; cognata quaedam sunt in usu normativo, praecipue p. 1111, 29 sqq.*): **a** *generatim*: CIC. Q. Rosc. 37 est hoc ... ex condicione iuris et ex consuetudine cautionis firmissimum ... argumentum. Phil. 11, 26 non ut ex [ea] acie respectum haberemus, sed ut ipsa acies subsidium haberet. de orat. 2, 137 si ex reis numeres, ... innumerabilia sunt ..., si ex rebus, ... modica. Brut. 84 ex bellica laude aspirare ad Africanum nemo potest. Tusc. 4, 72 Stoici ... amorem ... 'conatum amicitiae faciendae ex pulchritudinis specie' definiunt (TERT. nat. 1, 15 p. 85, 4). QVINT. inst. 2, 20, 8 plenius hoc idem ... intueri ex ipsis operibus volo. 12, 1, 32 meliores erimus ex utroque. decl. 322 p. 267, 17 ex aetatibus et ex moribus credibilius est adfectatam ab adulescente quam a sene tyrannidem. PS. QVINT. decl. 5, 9 miser ex omni calamitatum genere. GAIVS inst. 1, 60 inter eas ... personas quae ex transverso gradu cognatione iunguntur (*cf.* PAVL. sent. 4, 11, 7 ex transversa linea [*antea* recta linea; *syn.* 4, 11, 2 ex obliquo]). VLP. dig. 3, 1, 1, 6 bestias ... accipere debemus ex feritate magis quam ex animalis genere (43, 20, 1, 33 aestatem ex comparatione [*cf. p. 1109, 61. 1123, 10*] duarum aestatium). 43, 20, 1, 3 ex proposito utentis et ex natura locorum aquam aestivam a cottidiana discerni. TERT. apol. 39, 10 ex substantia familiari fratres sumus *nos Christiani* (resurr. 49 p. 101, 19. 53 p. 111, 16 ex qua enim s. pariant inter se Christus et Adam? scilicet ex carne. adv. Prax. 29 p. 285, 21. *cf.* adv. Prax. 27 p. 282, 17. 29 p. 286, 13). pudic. 9 p. 236, 19. adv. Marc. 5, 2 p. 572, 19 ex conversatione aliud *evangelium* non ex religione, ex disciplina non ex divinitate. monog. 6 p. 769 Oe. (*syn.* secundum). SCHOL. Cic. Gron. D p. 283, 10 St. petulans est ex animo, ex moribus, impudicus ex corpore. AVG. in psalm. 29, 2, 1 ex quo ... homo, ex hoc et infirmus (trin. 1, 10, 21). 31, 2, 26$^{med.}$ 136, 18 maior videbatur populus Iudaeorum, minor ex tempore populus Christianorum. PS. AVG. categ. 20$^{med.}$ omnia ... ad aliquid (*i.* πρός τι) dicta dici ex altero (*i. comparatione alterius*), non esse ex altero. serm. 196, 13 p. 2111$^{fin.}$ quasi ex aliquo similis domini. COD. Theod. 12, 1, 2 (*a. 315*) utrum ex numero dierum an ex nominatione calendarum computari duum mensum spatia debeant (*aliter p. 1090, 59*). *et al.*

b *i. q. 'de'*, περί (*maxime c. verb. dicendi, scribendi praeter l. 44. 49; dub.*: TER. Hec. 537 ex [de DON., *edd.*] hac re quod locuta's olim. VARRO ling. 6, 97 tres libros ad te mittere institui, de oratione soluta duo, poetica unum, et ex soluta oratione [*i. 'de s. o.' an 'ex eis de s. o.'?*] ad te misi duo, priorem de locis *eqs. sim.*: 8, 25 priores tres *libros faciam* de ... declinationum disciplina, posteriores ex [de *Spengel*] eius disciplinae propaginibus. de prioribus primus erit hic *eqs.* [*an loca inter se mutaverunt* ex *et* de *insequens?*]): GAIVS inst. 2, 106 si filius ... ex castrensi peculio ... faciat testamentum. VLP. dig. 43, 16, 1, 25 ex omnibus praediis ... idem est. TERT. cult. fem. 2, 11 p. 731 Oe. grandis blasphemia est, ex (si *l. v.*) qua *femina* dicatur: ex quo (*v. p. 1090, 83*) facta est Christiana, pauperius incedit (AVG. in euang. Ioh. 38, 9 ex hoc. AVELL. p. 258, 29. *cf.* CASSIOD. Ios. c. Ap. 1, 15 edicere [περί]). AVG. civ. 14, 2 p. 4 5 D. (tit.) de vita carnali, quae non ex corporis tantum, sed etiam ex animi intellegenda sit vitiis. fid. et op. 14, 21 p. 62, 5 ex (de *l. v.*) hac quaestione prolixum librum edidi. MART. CAP. 5, 449 confessus ex facto. EPIST. pontif. 937 Conc.^{S} IV 2 p. 160, 24 quid ex ea re ... Iuvenalis sensit, exponit. Arel. 55 p. 81, 20 ex his quae dubitat rationabili satisfactione percepta. AVELL. p. 235, 4 ex quibus quaestio vertitur. p. 235, 19 dari ex eadem debere causa responsum. CASSIOD. Ios. c. Ap. 1, 21 leges quae a Dracone ex phoenicibus sunt conscriptae (περὶ τῶν φονικῶν [φοινικων *l. v.*]. *cf.* 1, 107 conscriptiones ... ex his [περί]). 1, 47 ex omni bello ... veram descriptionem feci (περί). 1, 236 (περί). 1, 306 sole ex eorum vita ... indignante (ἐπί). 2, 55 ex his ... poenitentiam egit (*gr. deest*). BENED. reg. 32 ex quibus *rebus* abbas brevem teneat.

5 *de tempore, occasione sim., fere i. q. 'in', 'per'* (*v. Baehrens, Mnem. 38 [1910], 431. nonnulla exempla sunt dubia vel aliam interpretationem [sc. de initio] admittunt* [*l. 72. 84*]): VARRO ling. 6, 23 parentant e (*del. edd.; cf. Fay AJPh. 35 [1914], 246*) sexto die (rust. 1, 37, 1 intermenstruum, e [*del. edd.*] quo die dicitur luna esse extrema et prima. *cf.* VITAE patr. 5, 16, 14 dies habeo, ex quo volo eis praecipere [*gr. Nau 1912 p. 295 n. 338* ἔχω ἡμέρας θέλων παραγγεῖλαι αὐτοῖς]). CIC. Verr. II 3, 141 crimen ... non ex tempore periculi tui constitutum, sed vetus (EPIST. ed. Caspari 6, 17 p. 160$^{init.}$ quibus artibus ... te ex [in *ed.*] hoc t. ... inimicus infestet. *cf. p. 1110, 56*). epist. 2, 6, 3 bonorum studium conciliatum ex tribunatu propter nostram ... causam. CATVLL. 4, 15 ultima ex origine tuo stetisse dicit in cacumine (VERG. catal. 10, 14). CELS. 3, 4, 8 ex (*FV*, in *J*) morbo qui plus virium aufert celerius cibus dandus est. QVINT. inst. 5, 11, 36 de quibus ex causa (*i. 'in lite', aliter p. 1106, 74*) dicta sententia est. PLIN. epist. 7, 12, 3 illis ex aliqua occasione ut meis utar (7, 28, 1 ex omni o. AVG. civ. 6, 8 p. 262, 25 D. ex qualibet o. 11, 19 p. 486, 23. in euang. Ioh. 47, 9 ex hac o. [49, 10]. *al. sine not. temporali*: TERT. adv. Hermog. 14 p. 140, 20 ex o. materiae, suo tamen arbitrio bona protulisse *deum*. COD. Theod. 1, 16, 13 [*a. 377*] domum ... ex o. secreti ingredi. *cf. p. 1123, 49*). SVET. Iul. 50, 2 *Serviliae* praedia ex auctionibus hastae minimo addixit. INSCR. Afr. Cagnat-M.-Ch. 512 (*a. 228*) dedicata ex VI kal. Ian. (*aliter p. 1091, 32*). PANEG. 6 (7), 2, 5 id ex omnibus durat aetatibus.

[*Rehm*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

B *locutiones adverbiales*: **1** *c. subst.* (*hic ea tantum collegi, quae sine attrib. posita sunt, praeter l. 27 sqq. 68 sqq.*): ex abundantia (GLOSS. II 292, 1 ἐκ περιουσίας, ἐκ περισσοῦ. *cf. l. 60. p. 1124, 4*): TERT. adv. Prax. 22 p. 271, 15 PS. TERT. adv. Iud. 14 p. 737 Oe. **ex animo** (*cf. p. 1110, 83. 1120, 54*; *syn.* vere: TER. Eun. 175 *al.*; sincere: CATVLL. 109, 4; maiore studio: CIC. epist. 11, 22, 2. *opp.* de industria: TER. Andr. 794; simulate: CIC. nat. deor. 2, 168): *v. vol. II 99, 43 sqq.* *cf.* ex animi sententia (*aliter p. 1111, 14; per iocum confunduntur duae notiones*: CIC. de orat. 2, 260): *v. vol. II 95, 8 sqq.* CIC. Tusc. 5, 85 reliqua ex conlatione facile est ... contemnere (*cf. p. 1122, 18*). ex conscientia: SEN. epist. 12, 9 PS. QVINT. decl. 10, 16 TAC. Agr. 42 SVET. Vit. 6. ex consensu: PS. ORIG. tract. 6 p. 62, 10 AMM. 30, 2, 3 *al.* ex corde (*i. 'fideliter'*: PELAG. in Rom. 6, 17 p. 52, 18 S. *cf. p. 1121, 75*): *v. vol. IV 940, 61 sqq.* (*aliter p. 1097, 66*). IVL. VAL. 1, 9 ex cursu quidam rem ... nuntiat Philippo (*gr. 1, 17, 4* δραμὼν δέ τις). ex eventu (*i. 'per casum'; aliter p. 1109, 81*): CLAVD. DON. Aen. 1, 2 p. 8, 28. ex fide: *v. vol. VI 1, 677, 25 sqq.* *cf.* ex fide bona: *vol. VI 1, 681, 18 sqq.* ex hypocrisi: TERT. adv. Marc. 4, 23 p. 499, 1 (*iuxta* superbe). ex industria (*cf.* de, *vol. V 1, 79, 2*): PLAVT. Poen. 219 LIV. 1, 9, 6 SEN. contr. 9 praef. 3 SEN. epist. 100, 6 PLIN. nat. 8, 100. 16, 5 QVINT. inst. 1, 5, 8 SVET. Cal. 50, 1 MACER dig. 49, 16, 13, 4. *et al.* ex insidiis (*v. p. 1119, 13*): QVINT. inst. 5, 10, 52 (*opp.* palam). ex **intervallo** (SYNON. Cic. Char. gramm. p. 438, 11 B. procul longe eminus. GLOSS.[L] II Abav. EX 63 ex intermisso tempore. V Abba EX 30 ex interposito tempore; *nota plur. l. 31. 36*): **a** *de loco* (*trsl. l. 32. 34*): CIC. div. 2, 92 quae potest ... contagio ex infinito ... i. pertinere ad ... terram? LIV. 28, 44, 8 ex i. non apparent (SEN. dial. 2, 1, 2). 30, 18, 7 ex i. iaculabantur. 38, 2, 8 sequebantur (SEN. dial. 7, 18, 2). *al.* SEN. nat. 1, 5, 12 quidam colores ... ex i. vim suam ostendunt. *al.* PLIN. nat. 25, 71 caule ex intervallis foliato (26, 108). 27, 120 ex i. duo folia habens. PS. APVL. Ascl. 2 ut infinitae qualitatum ex i. (*i. disiunctae, diversae*) species esse noscantur, adunatae tamen ad hoc ut *eqs.* AVSON. 398, 28 sunt longe proxima multo ex i.... Massiliensia *ostrea.* **b** *de tempore*: VARRO rust. 3, 16, 33 plus tollunt frumenti ex intervallis (SEN. dial. 9, 1, 1 nat. 7, 25, 3 PLIN. nat. 27, 17). CIC. inv. 1, 43 quae ... confertim aut ex i. solent consequi. Att. 4, 19, 1. LIV. 3, 38, 8 ex tanto i. (27, 34, 8 QVINT. inst. 11, 2, 5. *cf.* LIV. 3, 55, 6 magno). 34, 4, 3 longo (SCRIB. LARG. 99 *al.*). CELS. 1, 2, 2 SEN. nat. 3, 26, 3 PLIN. nat. 25, 79 SVET. Claud. 41, 1. VLP. dig. 2, 14, 7, 5 (*opp.* ex continenti). *et al.* ex latere (*i. 'fere in margine'; cf. p. 1119, 57. 1120, 59*): HIER. epist. 22, 33, 1. 57, 2, 2. ex lentore (*i. 'lente'*): CHIRON 854. CONC.[S] I 5 p. 81, 11 Christus ex medietate deus, ex m. homo. ex nomine (*cf. p. 1119, 82*): VVLG. exod. 33, 12 novi te ex n. (בְשֵׁם). 35, 30 vocavit dominus ex n. Beseleel ([בְשֵׁם]. Is. 40, 26 CAES. AREL. Ps. Aug. serm. 77, 6 p. 1896[fin.] *cf.* clamare: VITAE patr. 3, 41 p. 765[A] GREG. M. dial. 4, 34 p. 376[C]). Esth. 2, 14 *al.* GREG. M. dial. 4, 33 p. 376[A] *Lazarum* mitti precatur ex n. EXPOS. mundi 64 *insulas* ex n. dicere. ex occasione (*cf. p. 1110, 5. 1122, 76*): SVET. Iul. 60, 1 (*opp.* destinato). ex occursu: SVET. Nero 1, 1 *al.* TERT. adv. Marc. 4, 24 p. 500, 18. ex otio: TERT. apol. 48, 3 HIER. adv. Rufin. 3, 10 p. 464[C] AVG. civ. 17, 16 p. 237, 29 D. *al.* **ex parte** (GLOSS. II 291, 44 ἐκ μέρους. *cf. p. 1119, 23. 1120, 43. 1121, 23*): VARRO ling. 10, 84 (*opp.* universa). RHET. Her. 2, 21, 33 CIC. Q. Rosc. 55. ad Q. fr. 3, 1, 9 ex p. gaudeo. CATVLL. 62, 62 PVBLIL. D 27. P 44 LVCR. 4, 515 CAES. Gall. 6, 34, 3 HIRT. Gall. 8 praef. 8 BELL. Hisp. 34, 3 OV. fast. 5, 291 LIV. 2, 47, 10 VITR. 7, 1, 1 SEN. contr. 1 praef. 3 SEN. Thy. 299 COLVM. 1, 6, 4 MELA 1, 52 PLIN. nat. 18, 275 QVINT. inst. 2, 4, 39 PLIN. epist. 6, 31, 7. VVLG. I Cor. 13, 9 (ἐκ μέρους). *et al.* COD. Theod. 4, 17 tit. de sententiis ex periculo recitandis. ex redundantia (*cf. l. 3*): TERT. pudic. 20 p. 266, 14. **e regione** (*cf. p. 1083, 67*): **a** *i. q. e contrario*: *α per se ponitur*: CIC. top. 47 quibus occurrunt tamquam e r. quaedam contraria. ac. 2, 123 dicitis esse e r. nobis, e contraria parte terrae, qui adversis vestigiis stent. Tim. 24 (*gr. 36[C]* ἐν τῷ καταντικρύ). ad Q. fr. 3, 1, 2. LVCR. 4, 374 umbra corporis e r. eadem nos usque secuta. HIER. epist. 54, 5, 4 *al.* CLAVD. MAM. anim. 1, 25 p. 89, 8 lineas ... antistatas e regione constitue. *β pendet gen.*: CIC. nat. deor. 2, 103 *terra* cum est e r. solis (div. 2, 17). LVCR. 6, 823 loci (833). CAES. Gall. 3, 20, 1 HIRT. Gall. 8, 41, 2 BELL. Afr. 51, 2 BELL. Hisp. 5, 2 LIV. 26, 5, 8 VITR. 3, 5, 4. 4, 7, 2 CELS. 4, 8, 1 SCRIB. LARG. 46 MELA 2, 125 PLIN. nat. 3, 78 FRONTIN. aq. 15 PLIN. epist. 5, 6, 37 APVL. met. 3, 9. *et al.* **b** *i. q. directe, recta via*: CIC. fin. 1, 19 si omnia deorsus e r. ferrentur. fat. 18 ut ... alterum *individuum* e r. moveatur, alterum declinet. 47 LVCR. 6, 344 SENT. Helvidi Prisci (CIL IX 2827; *s. I*) 29 *al.* ex scripto (*aliter p. 1125, 49*): CONC.[S] I 3 vers. Tur. p. 172, 23 (*gr. I 1, 3 p. 8, 33* ἐγγράφως. *sic et* I 5 p. 251, 24 *al.*). ex sponte (*v. Helmreich ALL 12, 1902, 175; cf. p. 1083, 28*): CIL VIII 4515 (*a. 235—238*) sua ex sp. CAEL. AVR. acut. 1, 11, 89. chron. 3, 2, 33 ex sua sp. ex studio (*cf. p. 1121, 68*): EPIST. pontif. 937 Conc.[S] IV 2 p. 164, 10. NOVELL. Iust. 22, 16, 1 (ἐξεπίτηδες. 89, 9 pr.). ex superficie: CONC.[S] I 3 vers. Tur. p. 23, 20 (*gr. I 1, 1 p. 29, 19* ἐξ ἐπιπολῆς). VITAE patr. 3, 138 homo qui ex veritate potest animas salvare (*gr. Cot. p. 350* ἄνθρωπος ἀληθινός. *cf. p. 1109, 78*). ex

voluntate (*i. 'sponte'; aliter p. 1108, 3. 1111, 1*): SCIP. min. or. frg. Isid. orig. 2, 21, 4 (= 23 M.) damnatum ex v. dimisi.

2 *c. adi. (pron.) subst.* (*saepe talia occurrunt inde ab* OV., LIV.): ex abundanti (GLOSS. III 447, 38 ἐκ περισσοῦ. *v. Hoppe, Synt. Tert. p. 101; cf. p. 1123, 3*): *v. vol. I 236, 62 sqq.* ex accidenti: *v. vol. I 297, 18 sqq.* ex adverso: *v. vol. I 868, 29 sqq.* *pendet gen.*: MANIL. 2, 446 e Iovis a. ex aequo (GLOSS.[L] III Abstr. EX 8 aequaliter. *cf. p. 1119, 47*): *v. vol. I 1033, 54 sqq.* *cf.* ex aequali: IORD. Get. 114. ex affluenti: TAC. hist. 1, 57. GREG. M. epist. 5, 43 p. 337, 21 ex aliquanto laetificatus sum. CYPR. epist. 30, 5 p. 553, 1 tibi ex aliquo debitores facti. ex alto (*cf. p. 1119, 15*): OV. am. 2, 4, 16 PLIN. nat. 37, 93. *v. vol. I 1781, 31 sqq.* ex ambiguo: CIC. de orat. 2, 250. ex ancipiti: QVINT. inst. 8, 2, 21. ex aperto: LIV. 21, 32, 10 *al.* SEN. nat. 4 praef. 5 (*syn.* palam). FILASTR. 92, 5. *et al.* ex averso perversoque: SALV. eccl. 3, 57. ex commodo: SALL. Iug. 82, 1 SEN. nat. 5, 18, 8 *al.* COLVM. 6, 2, 14 (*opp.* festinanter). *al.* ex compacto (*i. 'ex toto'*): SVET. Iul. 20, 5 CYPR. epist. 22, 2 p. 534, 8. *cf.* ex compecto (*i. 'ex composito'*): EVGRAPH. Ter. Eun. 771. ex composito: *v. vol. III 2134, 1 sqq.* ex confesso: QVINT. inst. 3, 5, 3. ex consulto (*aliter p. 1108, 31*): IVST. 1, 10, 21. ex continenti: *v. vol. IV 710, 73 sqq.* e(x) contrario: *v. vol. IV 767, 83 sqq. 769, 39 sqq.* *cf.* e contra: *p. 1126, 19.* e converso: *v. p. 50, 66 sqq.* *adde*: SCHOL. Hor. Vind. ars 178 RVSTIC. Conc.[S] I 4 p. 120, 26. BOETH. in Porph. comm. sec. 5, 9 p. 310, 6 (ἔμπαλιν). *al.* ex definito: RVFIN. apol. Orig. p. 552[B]. ex denuntiato: *v. vol. V 1, 556, 64 sqq.* ex destinato: *v. vol. V 1, 761, 56 sqq.* ex difficili: *v. vol. V 1, 1089, 48 sqq.* MAR. MERC. Conc.[S] I 5 p. 63, 31 ex dimidio invitus praedivinas. ex directo: PAVL. dig. 40, 4, 56 (*ex del. Mommsen*). SALV. eccl. 3, 57. ex disposito: *v. vol. V 1, 1430, 24 sqq.* ex dissimulato: *v. vol. V 1, 1485, 40 sqq.* e(x) diverso: *v. vol. V 1, 1585, 66 sqq.* ex divino: COMM. instr. 1, 35, 4. OV. ars 3, 476 e duro quod petit illa nega. ex evidenti: COD. Theod. 1, 5, 3 (*a. 331*). ex facili: *v. vol. VI 1, 59, 31 sqq.* ex falso (*v. et Hoppe, Synt. Tert., p. 102*): COD. Theod. 2, 27, 1, 3 (*a. 421*). ex futuro: *v. l. 81.* ex honesto: TAC. ann. 3, 55, 5. ex illaborato: PS. VARRO sent. 117. 149. ex imo (*cf. p. 1089, 23*): VERG. Aen. 2, 625 SEN. Med. 981 benef. 6, 15, 7. ex improviso (GLOSS.[L] III Abol. EX 88 de occulto. 96 de subito. *v. Landgraf, Cic. S. Rosc.[2] 151*): PLAVT. Rud. 1192 (*interpol.?; v. Steinthal, De interpol. Plaut. [1918], p. 43*). CIC. Verr. II 1, 112 LVCR. 2, 1034 CAES. civ. 3, 79, 3 BELL. Afr. 50, 2 SALL. Iug. 14, 11 LIV. 5, 45, 8. *et al.* ex incerto: LIV. 9, 24, 8. LVCR. 2, 255 ex infinito ne causam causa sequatur. *aliter* 2, 520. *p. 1089, 21.* VVLG. Sirach 34, 21 immolantis ex iniquo (31, 21 ἐξ ἀδίκου). ex inopinato: CIC. nat. deor. 2, 123 SEN. dial. 6, 9, 2 *al.* PLIN. nat. 10, 82 SVET. Galba 10, 4. *et al.* ex insperato (GLOSS.[L] II Abav. EX 62 [de] id est quod non sperabatur): LIV. 1, 25, 9. 2, 35, 1 *al.* VELL. 2, 112, 6 VAL. MAX. 1, 5 ext. 2 PLIN. nat. 25, 17. *et al.* ex integro (*v. et p. 1121, 47*): **a** *i. de novo* (*cf.* SYNON. Cic. Char. gramm. p. 429, 31 B.): SEN. nat. 3, 30, 8 COLVM. 9, 13, 8 QVINT. inst. 10, 1, 20 *al.* TAC. hist. 3, 59. PLIN. epist. 3, 9, 35 rursus ... ex i. (ARNOB. nat. 7, 39 p. 272, 17). *et al.* **b** *i. ex toto* (GLOSS. II 303, 56 ἐξ ὁλοκλήρου): MACR. Sat. 6, 2, 1 (*opp.* ex parte). VINDIC. med. 14 COD. Theod. 12, 6, 28 (*a. 401*). *al.* BENED. reg. 48. *et al.* ex lento (*cf. p. 1123, 42*): SEN. dial. 3, 11, 8 CET. FAV. 10 p. 296, 2. ex licito: CAES. AREL. Ps. Aug. serm. 309, 4 p. 2340[med.] e(x) longinquo (*cf. p. 1119, 49*): SEN. nat. 1, 5, 10. PLIN. nat. 24, 157. 32, 7 (*syn.* procul). *al.* e(x) longo (*cf. p. 1119, 48*): PLIN. nat. 32, 154 *conchae* e l. (*i. erectae*) in harena defixae. *aliter* AVSON. 398, 23 omnibus ex l. cedentibus. ex lubrico: SEN. nat. 3, 15, 2. ex magnifico placidoque: SEN. epist. 115, 3. IVL. VAL. 2, 30 praedae ... pars ex medio vestra fiat (*Ps. Callisth. 2, 19, 4* τῶν ... λαφύρων τὸ ἥμισυ). TERT. pall. 5 p. 954 Oe. istos ... ex multis (*i. ex magna parte?*) togatos fuisse. *cf.* RVSTIC. Conc.[S] I 4 p. 140, 2 approbavit ex plurimis quae a nobis ⟨proposita⟩ sunt. ex necopinato: LIV. 4, 27, 8. 41, 5, 11. *aliter* CIC. Tusc. 3, 59. ex novo: PRISCILL. tract. 3, 56 p. 44, 8. *v. Stangl, WklPhil. 32 (1915), 231.* ex obliquo (*cf. p. 1122, 16*): SEN. benef. 4, 9, 1 PLIN. nat. 2, 99 *al.* PAVL. sent. 4, 11, 3. *et al.* ex occulto (*cf. p. 1119, 17*): LIV. 1, 37, 1 SEN. dial. 5, 1, 1 OROS. hist. 3, 16, 13. GREG. M. moral. 9, 37 p. 879[A] ex occultis. ex omni (*v. ALL 4 [1887], 144*): PROP. 3, 21, 6. ex pari: SEN. epist. 59, 14 QVINT. inst. 2, 19, 2 *al.* APVL. flor. 16 p. 73 TERT. nat. 1, 11 p. 81, 15 *al.* EXPOS. mundi 52 oleum ... ex pauco generat. ex perverso: *v. l. 15.* ex placido: *v. l. 62.* ex pleno (*v. Svennung, Unters. Pallad. p. 276*): ORIBAS. syn. 1, 19 (rec. Aa). *al.* ex praecipiti: OV. met. 13, 378 EPICED. Drusi 399. ex praeparato: LIV. 22, 41, 1. 45, 32, 8 *al.* SEN. epist. 11, 1. ex praesenti (*i. 'nunc'; aliter p. 1110, 3*): PAVL. dig. 45, 3, 26 FRG. Vat. 55 IVL. VAL. 2, 4. 3, 54. COD. Theod. 11, 2, 1 (*a. 365*) ex p. aut futuro vel praeterito. ex precario: VENVL. dig. 43, 26, 22 pr. ex professo: VAL. MAX. 4, 1, 8 *al.* SEN. epist. 14, 8 *al.* QVINT. inst. 11, 1, 33 SVET. Tit. 9, 3. *et al.* ex profundo: CVRT. 4, 3, 6.

[Rehm]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ex proposito: SEN. dial. 8, 3, 3 epist. 66, 36 *al.* ex proximo (*cf. p. 1119, 46*): NEP. Pel. 2, 1. ex recto (*cf. p. 1119, 48*): SEN. nat. 1, 3, 11. ex reposito: QVINT. inst. 2, 7, 4. PLIN. nat. 7, 32 ex (et *codd. plur.*) singulis (*i. 'singillatim'*) ... quae facit *natura* ... quis enumerare valeat? ex solido (*i. plene*): SIDON. epist. 2, 7, 1 *al.* ? VEG. mil. 3, 25 p. 119, 19 cum ex subito (*Lang*, subita *trad.*) ferocia in formidinem commutatur. ex superfluo: POMP. gramm. V 294, 24 PELAGON. 163 HIER. epist. Pachom. 11 p. 98^{D} *al.* COD. Theod. 6, 30, 11 (*a. 386*). ex supero (*i. 'desuper'*): LVCR. 2, 227. ex supervacuo: LIV. 2, 37, 8 FEST. p. 360 SEN. dial. 9, 12, 1 *al.* ex tertio (*v. Svennung, Unters. Pallad. p. 276*): MARCELL. med. 12, 54 *al.* ex toto (SYNON. Cic. Char. gramm. p. 438, 26 B. prorsum, omnino. GLOSS.^{L} II Philox. EX 206 καθόλου. *v. ALL 4 [1887], 144*): CIC. top. 8 OV. epist. 15, 158 *al.* SEN. contr. 1, 7, 5 CELS. 1, 2, 2 *al.* SEN. benef. 4, 4, 3. HERM. vulg. mand. 9 (*gr.* ὅλως, *Pal. aliter*). *et al.* e(x) transverso: CIC. ac. 2, 121 LVCR. 6, 1018 LIV. 1, 13, 1 *al.* SEN. dial. 7, 15, 6 *al.* PETRON. 55, 3. *et al.* ex tuto (*cf. p. 1119, 21*): OV. epist. 19, 167 ars 3, 603 LIV. 22, 12, 10 *al.* PLIN. nat. 9, 153 SVET. Tib. 73, 1. ex vasto: SEN. suas. 2, 1. ex vero: SEN. dial. 6, 25, 2 omnium ex vero peritus. ex vicino (*cf. p. 1119, 52*): SEN. nat. 1, 5, 10 COLVM. 4, 29, 13 PLIN. nat. 18, 150. 23, 145. *et al.* TER. MAVR. 2543 quoniam ex uno possunt coniuncta referri, amplectar ... compendium.

CAPVT QVINTVM:

potiora ad gramm., stilum, usum pertinentia.

I ***singularia et anomala:*** **A** *notabilia varia:* **1** *usus praedicativi (cf. p. 1099, 71. 1109, 20. 1115, 76) exempla duriora* (ex *fere vice gen. qualit. ponitur: l. 35. 38. 40* [*cf. et* POTAM. tract. 1 p. 1413^{B} immani ... ex pondere lapis]; *fere i. q. 'pro': l. 41 sqq.*): esse: LIV. 32, 5, 5 Eleis ... contendentibus numquam eam urbem fuisse ex Triphylia, sed sibi debere restitui. 33, 31, 4 nec tota ex vano criminatio erat. VITR. 10, 15, 1 possunt ... eae machinae ex VIII rotis esse. SEN. benef. 7, 3, 2 *dis* ex edito tranquilloque tutela est. epist. 114, 23 omnis ex languido fluidoque conatus est. CVRT. 9, 2, 14 gloria cum sit ex solido. QVINT. inst. 6, 2, 12 illud ... adicio πάθος atque ἦθος esse interim ex eadem natura. AVR. VICT. Caes. 17, 9 is quoque e consilio erat. PS. AVR. VICT. orig. 1, 7 'primus' ex ea ... significatione est. *alia:* CAES. Gall. 3, 20, 1 Aquitania ... ex tertia parte Galliae est aestimanda (*v. Wistrand, Apophoreta Lundström [1936], p. 30*). PS. APVL. herm. p. 266 tutius est id ex incerto accipere quod minus est. TERT. adv. Marc. 2, 24 p. 369, 13 *paenitentia* quae neque ex improvidentia neque ex levitate ... reputetur.

2 *adverbialia fere pro subst. usurpantur (t. t. augurum [l. 57], rhet. [l. 49. 60 sqq.], culinae [l. 48]):* VARRO ling. 5, 109 primo assam, secundo elixam, tertio e iure (*ibid.*). RHET. Her. 1, 11, 19 haec constitutio legitima est ex scripto et sententia (CIC. inv. 2, 103 nominatur). 1, 11, 20 ex contrariis legibus (CIC. inv. 1, 17). 1, 11, 21 ex definitione. *al.* CIC. de orat. 2, 105 id est igitur genus primum causarum in indiciis: ex controversia facti. 2, 172 maiora ... et minora et paria comparabimus sic: ex maiore *eqs.* (*v. vol. VIII 129, 47*). *ibid.* ex minore (QVINT. inst. 5, 10, 88). *ibid.* ex pari (QVINT. inst. 5, 10, 88). top. 38 primus locus ex coniugatione. 47 deinceps locus est, qui e contrario dicitur. 53 ex consequentibus. nat. deor. 2, 9 nulla peremnia servantur, nulla ex acuminibus (div. 2, 77. *cf.* PAVL. FEST. p. 260 quinque genera signorum observant augures, ex caelo ex avibus ex tripudiis ex quadripedibus ex diris). QVINT. inst. 5, 10, 66 argumentorum genus ex remotione. 5, 10, 73 locus ex similibus. 5, 10, 86 quae vel ex causis vel ex efficientibus diximus ... vocant ἐκβάσεις. 8 prooem. 9 suasoriis accedere tertiam partem ex coniectura. 8, 5, 15 nova sententiarum genera: ex inopinato *eqs.* (*aliter p. 1124, 46*).

B *notiones singulares:* **1** *respicitur relatio (aliter p. 1121, 83) ad alqm. rem, fere i. q. abl. compar.* (*cf.* ab, *gr.* ἀπό. *fluxisse videtur hic usus ab eo q. e. cap. I, IB, p. 1089, 77. notioni 'locali' vicinius:* PLIN. nat. 2, 34 Saturni ... sidus ... gelidae esse naturae, multumque ex eo inferiorem Iovis circulum ... duodenis circumagi annis): **a** *stricte: post comparativum:* PS. TERT. haer. 3 p. 219, 8 eo quod ... robustior ex ceteris fuerit. PELAG. in Rom. 3, 9 p. 29, 22 S. nos ex Iudaeis nullam unde maiores simus invenio causam. CASSIOD. var. 8, 17, 3 ut ... sit incertum, qui magis praedicetur ex altero. ORIBAS. syn. 4, 13 (rec. La) senum animalium carnes minus nutrimenta praestant ex his quae iuvenibus sunt (*4, 13, 3* τῶν ἔτι αὐξανομένων, *rec. Aa:* a crescentibus). **b** *laxius:* LVCIF. Athan. 1, 33 p. 125, 9 deus dei unicus filius aliud fieri *non* potuit ex illo (*i. 'atque ille'*). HIER. epist. 49, 2, 6 aut arboris ... contumelia est, si radici et foliis ... poma praeferantur ...? ut poma ex arbore (*i. 'ad arborem'*), frumentum ex stipula, ita virginitas e nuptiis. VVLG. psalm. 138, 6 mirabilis facta est scientia tua ex me (מִמֶּנִּי, ἐξ ἐμοῦ). DIDASC. apost. 22, 24 propter abominationes ... quas fecit Manasses ... ex omnibus quibus fecit Amorraeus (*cf. IV reg. 21, 11* מִכֹּל, ἀπὸ παντων, VVLG. super omnia).

2 *i. q. 'extra' ('sine' l. 4; cf. p. 1131, 3. falso trad.:* CHIRON 507 [*v. Ahlquist, Stud. p. 127. Löfstedt, Glotta 3, 1912, 28*]): AVG. bapt. 7, 52, 100 p. 372, 9 non magis in domo quam ex domo sunt. GREG. TVR. Franc. 4, 40 p. 173, 17 non post multum tempus ex sensu effectus (5, 5 p. 197, 10 Mart. 26 p. 601, 15. *cf. Iul. 14 p. 570, 15* sine sensu effectus). COD. Iust. 2, 7, 26, 2 qui ... ultra trium annorum spatium ex ... hac urbe morandum duxerit.

C *iuncturae notabiles:* **1** *coniungitur c. nom. urbium et insularum (ex rure l. 15), ubi abl. nud. solet poni (aliter:* CIC. Manil. 33 ex Miseno ... liberos ... esse sublatos. *sim. v. et p. 1096, 10 sqq.*): PLAVT. Bacch. 236 ex Epheso (GREG. TVR. dorm. 8 p. 851, 13). 574 ex Samo. Merc. 257 ex Rhodo (390). Poen. 93 ex Anactorio. Pseud. 1174 ex Sicyone. Trin. 771 ex Seleucia. TER. Andr. 70 ex Andro. Eun. 290 ex Piraeo. AMM. 31, 12, 1 e Melanthiade. CARM. de Sod. 84 ex Sodomis. ASCON. in Mil. p. 31, 21 St. ex rure in urbem revertebatur.

2 *c. adverbiis (aliter infra l. 50; non huc pertinent nimirum talia:* CIC. inv. 2, 36 ex ante acta vita [LIV. 4, 22, 3 *al.*]. POMPON. dig. 12, 1, 8 ex post facto [*al.*]): ex adversus: *v. s. v.* exadversus (*cf. infra l. 56*). examussim *v. s. v.* e contra: *v. p. 49, 33 sqq. adde sensu locali:* HIER. epist. 49, 12, 3 stat e c. acies. ex hinc: *v. s. v.* exhinc. *non coaluit his locis:* PS. HIER. in Rom. 7, 7 p. 10, 21 ex h. (hoc *l. v.*) vult ostendere quoniam *eqs.* PAVL. NOL. carm. 21, 701 forte aliquem referent ex hinc mea labra saporem. ex ilico: PLAVT. Merc. 17; *v. s.* exilico. ex invicem (*v. ALL 7 [1892], 367. 10 [1898], 412*): IREN. 2, 16, 2 per immensam successionem eorum, quae ex i. facta sunt. AVG. conf. 4, 4, 8 nimis pendebamus ex i. [MISC. Tir. p. 51, 23 si volucris cum mel, si non, ex integre (*leg.* integro) in vino facis.] **ex nunc** (*v. p. 1090, 65; cf.* VVLG. psalm. 112, 2 ex hoc n. [113, 18 Mich. 4, 7]; *dub.:* AMM. 21, 10, 2): ITALA Luc. 22, 69 (cod. δ; ἀπὸ τοῦ νῦν, VVLG. ex hoc. NOVELL. Iust. 22, 1 legem ex n. valere (ἐκ τοῦ νῦν). *v. et l. 41.* **ex tunc** (*v. p. 1090, 65;* AVG. in psalm. 92, 6$^{med.}$ 'ex illo', id est ex tunc [*v. et Rönsch, It. u. Vulg. p. 233*]): COMM. instr. 1, 9, 5 ut saeculum effundat, vos ex t. estote parati. VVLG. psalm. 75, 8 ex t. ira tua (מֵאָז; *sic et* psalm. 92, 2. Is. 16, 13. 44, 8. 45, 21. 48, 3. 5. 6. 7. 8). DIDASC. apost. 50, 31 ex t. discretiones mensarum (*quater*). AVELL. p. 40, 4 ex t. ... catholicos persequitur. RVSTIC. Conc.^{S} I 4 p. 159, 15 ex quo iniquitates commissae sunt ..., ex t. lugemus (RVSTIC. c. aceph. p. 1187^{A}). ALC. AVIT. carm. 2, 397. 3, 315 ex t. paulatim ... referri vita prior coepit (VITAE patr. 5, 15, 66). VITAE patr. 6, 3, 11 p. 1010^{B} et ex t. factus sum sanus. DECRET. Gelas. 5 Ariminensem synodum ... ex t. et nunc (*v. l. 28*) et usque in aeternum confitemur esse damnatum. EPIPHAN. in cant. 1 p. 6 intellege sanctum spiritum pro ecclesia ex t. interpellantem, antequam domino iungeretur. 173 p. 74 *ecclesiam* vidit Salomon ex t. aedificatam. IORD. Rom. 39 iam ex t. et deinceps ... regnaverunt post Latinum Aeneas *eqs.* VEN. FORT. carm. 9, 2, 5 sumpsit ab ipso ex t. Adam patre terra dolorem. GREG. M. epist. 1, 16a p. 18, 20 ex t. iam esse compertum *eqs.* ex vicissim: VINDIC. med. 26 quod in orificium vulvae duae aditus abire noscuntur ex v.

3 usque ex (ex ... usque: *l. 53; cf. supra l. 16*): PLAVT. Persa 461 istas tabellas ... attulisti ... u. e Persia. Stich. 761 perpruriscamus u. ex unguiculis. Truc. 288 cincinnos ... u. ex cerebro exvellam. TER. Eun. 471 ex Aethiopiast u. haec. CIC. Verr. II 5, 157 qui u. ex ultima Syria ... navigarent. LVCR. 6, 696 ex hoc u. mari speluncae ... ad altas perveniunt subter fauces (*an* usque *pertinet ad* ad?).

4 *c. aliis praep.:* **a** ex *antecedit:* exadversus: *v. s. v.* (*cf. l. 18*). PLIN. nat. 26, 132 unctis esculentis ex ante diem unum interdicitur (*v. et p. 1091, 35*). exsuper: *v. s. v.* ITALA Marc. 3, 8 (cod. b) e trans Iordanem (ἀπὸ τῆς Ἰδουμαίας καὶ πέραν τῆς Ἰ., VVLG. ab I. et trans I.). **b** ex *sequitur:* de ex: *v. vol. V 1, 284, 58.* CIL XIV 5210 vixit cum eo de ex die virginitatis suae. TERT. adv. Marc. 4, 34 p. 535, 2 praeter ex causa adulterii *eqs.* (monog. 9 p. 774 Oe. *cf. Löfstedt, Zur Spr. Tert.s p. 108*).

D *de ellipsi sim.:* **1** *ellipsis subst., quod debuit ad* ex *accedere (non collegi quae ex anteced. facile supplentur, qualia sunt:* VARRO rust. 1, 40, 2 ex semine brassicae ... et contra ex raporum. BELL. Afr. 60, 2. ASCON. in Mil. p. 41, 16 St. ex Milonis [*manu*]): CIC. Att. 12, 23, 2 quae etiam ex Apollodori (*sc. libris*) puto posse inveniri. FRONTIN. aq. 33 ex centenum vicenum (*sc. digitorum fistula*) quinarias nonaginta *erogari* (*antea* ex centenaria). VLP. dig. 39, 2, 40, 2 quotiens ex damni infecti (*sc. stipulatione*) plures agunt. TERT. adv. Marc. 5, 9 p. 601, 4 Marcionites nihil ex huiusmodi exhibebit. ITALA Rom. 16, 10 (Pelag. *ad l.* p. 123, 5 S.) qui sunt ex Aristobuli (τοὺς ἐκ τῶν Ἀριστοβούλου, VVLG. ex A. domo. *cf. ibid.* Rom. 16, 11 p. 123, 6 S. ex Narcissi [*gr.* VVLG. *ut supra*]).

2 *verbum deest:* TER. Ad. 275 tam ob parvolam rem paene e patria (*aposiopesis*). *saepius in epist.:* CIC. Att. 2, 1, 5 ex Sicilia septimo die Romam. 2, 12, 2 ille ex me (*sc. quaesivit*) nihilne audissem novi. 5, 1, 3. 5, 3, 3 ex Trebulano (*in fine epist., sc. 'dedi'. sic et:* CAES. Cic. Att. 10, 8b, 2 ex itinere. CIC. Att. 15, 26, 5 VATIN. Cic. epist. 5, 9, 2 *al.*). 5, 20, 6. 9, 5, 2 hoc malum ex illo (*sc. natum. cf.* 11, 4, 2. epist. 9, 22, 5). 10, 8, 10 se non putabat hoc tempore ex Italia (*cf.* 12, 41, 1 ego quando ex hoc loco. 14, 18, 4). 10, 18, 2. 13, 2, 1. 13, 52, 2 hoc ex Nicia (*sc. audivi. cf.* epist. 12, 24, 2. ? Quinct. 25).

[Rehm]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

3 *subobscurae* ***brevitatis*** *exempla apud* PLIN. nat.: 8, 7 rara amplitudo iam dentium *elephantorum* praeterquam ex India. 8, 189 operimenta ei *ovi* ex Arabicis praecipua. 16, 61 inter haec genera *arborum* propriam quidam fecere sappinum, quoniam **ex** cognatione harum seritur.

E ex *c. aliis casibus atque abl. coniungitur*: **1** ***c. acc.*** (*partim fortasse per lapsum calami explicatur; cf. Diehl, De m fin. epigr. [1899], p. 31 sqq.; Vulgärlat. Inschr. [1910], 1259—1269; Bechtel ad Itin. [Silv.] p. 93 sqq.; falso tradi videtur* COMM. instr. 1, 25 [*v. Martin, Comm. p. 49*]; *dub.*: CIL IX 795 ex castra nova. *v. et p. 1120, 57*): ITALA Tob. 6, 11 (Vat.) ex fines tuos est (συγγενής σου, VVLG. de tribu). Ioh. 19, 34 (cod. q) unus ex milites (*v. et Rönsch, It. u. Vulg. p. 410*). CHIRON 142 ex maxillas. 367 ex farinae ... sextarios duos (*Veg. mulom. 2, 109, 3* ex duobus sextariis). *al.* (*v. Ahlquist, Stud. p. 6*). FVLG. aet. mund. p. 169, 27 ex id (eo *l. v.*) quod desiderat fieret saturata. CONST. apost. JThSt. 13 p. 497, 6 ex urbem. HIPPOCR. aer. 3 p. 7, 13 ex mutationem. 19 p. 37, 29 ex arcturos semper flant (ἀπὸ τῶν ἄρκτων). *al.* DIOSC. 2, 87 ex cicer. PS. VICT. VIT. 3, 71 ex ... heresim. COMPVT. Carth. 1, 4 ex proventum. 2, 3 ex ... diem. IORD. Get. 267 ex vicina loca. 318 ex eorum latissima prata. ORIBAS. syn. 6, 26 (rec. Aa) ex ... loca. *ibid.* (rec. La) ex utrosque nervos. *al. saepe in tit.*: INSCR. Rev. Archéol. 16 (1910), p. 355 n. 75 (*a. 93*) c 8 ex permissum. ACT. arv. a. 155, 39 ex saturnalia prima. CIL XIV 4503 (*a. 181*) ex idus Aug. XV 190 (*aet. Sever.*) ex figulinas veteres. DECRET. centon. Sentin. (CIL XI 5749; *a. 261*) 19 ex domum. CIL VIII 14436 (*a. 326/333*) ex istitut⟨um (?) ...⟩ et aiutorium. III 642 ex votum fecit (VI 31164 *al.*). V 4489 ex reditum (VIII 12421). 7615 ex Aginnum. VI 3062 ex kalendas Iulias. 10351 ex decretum decurionu(m). 18107b, 6 ex quem. 19547 ex donationem (XIV 523). 31169 ex hostensum. 37380 ex partem dimidiae (*cf. l. 44*). VIII 9292 (= 20857) ex numerum singularium. 15149 ex vitulum. 17258 ex pollicitationem suam. XIII 1822 Pompeio Felici ex acta procuratoris. INSCR. christ. Diehl 621 ex Pa⟨tav⟩⟨i⟩um. 3776 ex loca duo concessa. *iuxta abl.* (*hic illic de casu dubites: l. 40. 42*): EPIST. procur. de salt. Bur. I (CIL VIII 10570; *a. 180/183*) 3, 25 ex lege Hadriana et ex litteras. CHIRON 75 ex oleo roseo et ovi album (*Veg. mulom. 2, 17, 4* albo). *al.* (*v. Ahlquist, Stud. p. 6*). PS. AVG. quaest. test. I 83, 3 p. 141, 7 ex ipsa mundi fabrica et annua munera. DIOSC. 3, 99 p. 420, 25 ex arbore male matiane ... et ex diversas arbores (*gr. 3, 89, 1* ἐξ ἄλλων δένδρων). ORIBAS. syn. 8, 1 (rec. Aa) ex nitro et mel. CIL III 6122 add. p. 991 ex equtibu(s) (*sic*) si(n)gulares. VIII 9381 ex Germania superiorem. TAB. devot. Audollent 268, 3 ex hac diem. 293 A 8 ex anc die. *al.* (*v. Jeanneret, Tabl. d'exécr. p. 137*).

2 ***c. gen.*** (*multa sec. gr. [v. et p. 1085, 10] vel per contaminationem [l. 48. 52]; v. Diehl l. c.; v. et l. 30. 60*): ITALA Marc. 9, 42 (cod. d) ex his pusillis fidem habentium (ἕνα τῶν μικρῶν τούτων τῶν πιστευόντων, VVLG. ex his ... credentibus). Luc. 14, 28 (cod. a) quis ex vestrum (ἐξ ὑμῶν, VVLG. ex vobis. *sic et* Ioh. 8, 46). 20, 10 (cod. a) ut ex fructuum vineae darent illi (ἀπὸ τοῦ καρποῦ, VVLG. de fructu). DIOSC. 2, 72 e zias et tridici (*2, 90* ἔκ τε ζειᾶς καὶ πυροῦ). CHRON Alex. chron. I p. 96, 52 ex filiorum ([τῶν υἱῶν]. p. 107, 165). CIL III 1614 ex praescriptionum. VI 11446 ex cause donationis. VIII 3157 ex leg(ione) III Gallicae. 9058 miles ex cortis singularium. INSCR. Rev. archéol. 16 (1910) p. 443 n. 138 vet(eranus) ex alae ⟨I Th⟩racum. INSCR. Dessau 9514 pro reditu ex provinciai Cupri, item aliarum provinciarum. INSCR. christ. Diehl 3361 ex dolentiae.

? **3** ***c. nom.*** (*v. Ahlquist, Stud. Chiron. p. 23*): CHIRON 150 ex aestuatio (ex ea estuabsio *trad., coni. alii alia*). 153 ex hac coactio quae oriuntur. CIL XIV 4862 ex gradus hereditar. Papiriorum obvenit (*an gen.? cf.* SORT. Sangall. 34, 12 ex cursus fatorum). *cf.* SCHOL. Hor. Vind. ars 309 recte scribere procedit ex sapere.

II ***opposita, synonyma, iuxta posita*** *sim.*: **A** *opponuntur*: **ab:** CIC. Caecin. 88. SEN. epist. 23, 6 quae tibi promittuntur ab alio vel ex alio (*cf. p. 1104, 79*). PS. APVL. Ascl. 8. **absque:** HIER. epist. 49, 4, 2 RVSTIC. Conc.[8] I 4 p. 195, 23. **ad:** HIER. epist. 60, 14, 2. **contra:** CIC. de orat. 3, 70 aut ex lege aut non c. legem (*cf. p. 1108, 50*). CYPR. epist. 36, 2 p. 574, 1. **de:** RHET. Her. 4, 3, 6 quis est qui possit id quod de arte scripserit conprobare nisi aliquid scribat ex arte (CIC. inv. 1, 8. *cf. p. 1109, 58*). **in:** CIC. S. Rosc. 78 in caede atque ex caede vivunt (*cf. p. 1098, 62. sim.*: nat. deor. 3, 92. TERT. carn. 18 p. 455 Oe. quod in carne natum est, caro est, quia ex carne natum est. AVG. civ. 14, 15 p. 37, 8 D.). CIC. Caecin. 88. har. resp. 26 in alteram *caveam* servos immisisti, ex altera liberos eiecisti. part. 23 TERT. carn. 20 p. 457 Oe. **per:** TERT. adv. Val. 27 p. 203, 14 processerit per ipsam (*virginem*), non ex ipsa, non matrem eam sed viam passus. carn. 20 p. 457 Oe. AVG. in psalm. 49, 2[init.] **sine:** POMER. 3, 6, 5 p. 482[C] sine culpa ... ex (*l. v.* cum) culpa.

B *syn.*: **1** *abl. nud. et aliae praep.* (*dactylici metri causa fere indistincte utuntur praep.* ab, de, ex: *v. Pradel, Glotta 2 [1909], 56 sqq. cf.* LVCR. 1, 835 *sq. v. et Nyström, Variatio sermonis hos Columella, p. 68. Löfstedt, Arnobiana [1917], p. 53* [ARNOB. *enim variat rhythmi causa, e. g.*: 7, 3 p. 240, 4 alantur his numina et eorum sustineantur e pastu]): **a** *abl. nud.*: VARRO ling. 9, 67 Chio ... Lesbo ... ex regionibus aliis (*cf.* CIC. S. Rosc. 74 Att. 7, 1, 9. Font. 41 Tusculo ex clarissimo municipio). CIC. leg. 1, 55 nec Mamilia lege ... sed e XII (*tabulis*). LVCR. 6, 280 sua ... mobilitate calescit et e contagibus ignis. BELL. Alex. 48, 1. LIV. 36, 28, 5 ex more ... more. POMPON. dig. 34, 3, 8, 6 dolo vel ex fraude. VLP. dig. 10, 2, 4, 2 TERT. adv. Marc. 5, 20 p. 647, 9 CIL IX 4978. **b** *praepp.*: **ab:** VARRO ling. 8, 7 ut ex his (*maribus*) feminae declinarentur, ut est ab Terentio Terentia. 10, 16 RHET. Her. 4, 34, 46 CIC. leg. agr. 2, 95 Sest. 21. leg. 3, 18 neque ex hostibus neque a sociis. fin. 1, 17 SALL. or. Phil. 10 VITR. 1, 4, 4 PLIN. nat. 34, 55 TAC. ann. 1, 80, 2 SVET. Iul. 29, 1. TERT. apol. 10, 9 (*ibid.* de). CYPR. epist. 21, 1 p. 529, 14. **cum:** PLIN. nat. 26, 144 ex aceto vel cum melle (*sim. 27, 79*). *v. et p. 1113, 78.* **de:** PLAVT. Cas. 224 VARRO ling. 10, 71. CIC. div. in Caec. 50 non ex his ... sed de populo subscriptor. Verr. II 2, 113 de orat. 1, 51. off. 1, 109 ex occulto ... de insidiis. LIV. 26, 6, 8 GAIVS inst. 3, 156 APVL. Plat. 1, 17 TERT. test. anim. 2 p. 137, 6 VVLG. gen. 2, 23. **in:** VARRO ling. 10, 8 in virili genere ... ex neutro. CIC. Verr. II 1, 88. PLIN. nat. 18, 41 cum in parvo ... agello largiores ... fructus perciperet quam ex amplissimis vicinitas. 26, 54 potum ex aqua aut in mulso. TERT. adv. Marc. 4, 15 p. 467, 23 qui in risu seminant, scilicet ex laetitia, in lacrimis metent. AVG. civ. 3, 3 p. 100, 27 D. ex iure ..., in iure ... licere. GREG. M. moral. 12, 36 p. 1003[A]. **ob:** FLOR. epit. 1, 1, 15 qui ex auctoritate patres, ob aetatem senatus vocabantur. **propter:** CATO nep. or. frg. Prisc. gramm. I 90, 12 (= frg. 2 M.) ex aere alieno ... et ... propter ... fenus ... discordiam fuisse. MARCELL. dig. 37, 8, 3. **pro:** MACER dig. 2, 8, 15, 1 aut ex asse aut pro parte. APVL. Socr. 9 p. 140. **secundum:** ASCON. in Scaur. p. 29, 12 St. ex vetere consuetudine, secundum quam *eqs.*

2 *genetivi vice ponitur* (*cf. p. 1095, 73. 1125, 30*): **a** *iuxta alium gen. variationis causa; quaedam aliam explicationem admittunt*: CAES. Gall. 3, 14, 4 altitudo puppium ex barbaris navibus. LIV. 25, 6, 1 robora ex legionibus peditum. 45, 31, 11 ex aliis gentibus principum litteras. VITR. 5 prooem. 2 nominationes ... e membris operum pronuntians. CELS. 5, 18, 7[B] radicis ex cucumere. 5, 18, 27 ex scilla partis interioris. PLIN. nat. 2, 102 infinitum ex superiore natura aëris, infinitum et terreni halitus. 28, 156 ius ex eodem (*sc. vitulo*) carnis decoctae. **b** *gen. iuxta ponitur* (*cf. l. 36*): PLIN. nat. 24, 180 genicula IX vel unius vel e duabus tribusve herbis. 34, 133 cum tenerrimis ramorum partibus vel oleastri vel oleae ..., item ex moris. APVL. mund. 26 cuius tecta fulgerent eboris nive, argenti luce, flammis ex auro vel electri claritate. **3** *iuxta ponitur adi.* (*cf. p. 1095, 73. 1099, 24; cf. et* PALLAD. 12, 7, 22 virgeis ex fago receptaculis [*i. ex virgis faginis*]): CIC. de orat. 2, 339 invidia ... aut iusta ... aut ex criminatione. BELL. Alex. 13, 5 Rhodias naves IX ... ex Asia XII. SALL. Catil. 56, 2 ut quisque voluntarius aut ex sociis in castra venerat. Iug. 109, 4 sanctus vir et ex sententia ambobus (*cf.* LIV. 42, 10, 4 concors et e re publica censura. *v. et p. 1110, 54*). OV. ars 3, 479 munda sed e medio consuetaque verba (QVINT. inst. 5, 14, 33 propriis et ex usu). LIV. 1, 34, 6 ubi omnis repentina atque ex virtute nobilitas sit. 8, 36, 9 vim nec apertam nec ex insidiis expertus. VITR. 10, 14, 3 tabulis maxime palmeis, si non, ex cetera materia (*cf.* CELS. 5, 18, 22 pineae ... ex lentisco. COLVM. 7, 3, 21 PLIN. nat. 16, 11. 16, 92 VVLG. gen. 30, 37). CELS. 2, 18, 12 aqua ... pluvialis ... fontana; tum ex flumine *eqs.* PLIN. nat. 1, 29, 39 verme terreno, verme ex arboribus. 1, 35, 59 terra ex Galata, terra Clupea *eqs.* 28, 123 *lac* dulcissimum ... camelinum, efficacissimum ex asinis. 28, 232 bovis feminae ..., ex altero sexu. 36, 121 signa ... marmorea ..., columnas e marmore. QVINT. inst. 11, 3, 102 gestus vulgaris magis quam ex arte.

C *iuxta posita*: **1** *adverbia* (*partim pleonastice*): PLAVT. Asin. 590 hinc ex crumina (Cist. 546 Mil. 472 *al.* TER. Andr. 726 Eun. 110 LIV. 31, 31, 4). Bacch. 384 ex lutulento caeno ... foras (VARRO rust. 3, 7, 1. *v. et p. 1087, 58. 71*). Men. 227 ex alto procul (CAES. Gall. 7, 45, 4 VERG. Aen. 3, 554. 5, 35 LVCAN. 4, 741. *cf.* LVCAN. 8, 580 longe ... e litore). TER. Andr. 406 alicunde ex solo loco. VARRO ling. 5, 123 fons unde funditur e terra aqua. CAES. Gall. 2, 12, 4 undique ex Gallia (NEP. Pel. 3, 3. *v. et l. 75*).

2 *duo adverbialia ponuntur, sc. de 'parte' ac 'toto', vel de 'generali' ac 'speciali' sim.* (*v. C. F. W. Müller, Festschrift f. L. Friedländer [1895], p. 543 sqq.; Stangl, Pseudoasconiana p. 79*): ex *bis*: VARRO ling. 6, 25 ex Albano monte ex sacris carnem petere. rust. 1, 2, 9 e radicibus quae nascerentur e solo (*sc. stolones*). 3, 2, 13 ex iis pastionibus ex una villa ... fructus capere. 3, 7, 6. 3, 13, 1. LEP. Cic. epist. 10, 34a, 4 ex castris ex Ponte argenteo. LVCR. 4, 694 ex alto ... quia vix emittitur ex re. BELL. Afr. 19, 1 ex adversariis ... complures ex omni genere hominum. LIV. 2, 24, 7 undique (*cf. supra l. 66*) ex tota urbe proripientium se ex privato. VITR. 4, 2, 3. COLVM. 7, 10, 8 fabricentur canales ex tamariscis e trunco. SCRIB. LARG. 228 ASCON. in Pis. p. 21, 16 St. PLIN. nat. 28, 235 aprunum aut suillum fimum ..., saetarum ex his e penicillis ... cinis. GELL. 16, 31, 1 cum ex colonia ex populo R. sit. PS. APVL. Ascl. 21 PS. ASCON. Verr. p. 212, 19 St.

item c. abl. nud. vel ab (*exempla lectissima*): PLAVT. Men. 803 suppilat ... pallas ex arcis domo (modo *trad.*). CIC. Verr. II 5, 30 ex alto sinus ab litore ad urbem inflectitur (div. 1, 101 ab aede Iunonis ex arce. LENT. Cic. epist. 12, 15, 5 LVCR. 6, 620 BELL. Alex. 35, 3 *al.*).

[Rehm]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

III *de iteratione: duobus vel pluribus nominibus coordinatis (subord. p. 1130, 3) praepos. modo iteratur modo non iteratur (illud usitatius. exempla incertissima praep. ἀπὸ κοινοῦ ad posterius membrum appositae* [*ut* VITR. 4, 2, 3 uti ⟨e⟩ (*add. edd.*) tignorum dispositionibus triglyphi, ita e cantheriorum proiecturis] *collegit Bährens, Philol. Suppl. 12 [1911/12], p. 237 sqq.*): **A** *in coordinatione*: **1** *coni. copulativae* (-ve *l. 20. 30*): **-que** (-ve *l. 20. 30*): **a** ex *iteratur*: **exque:** CIC. Phil. 3, 38 *v. p. 1110, 52.* leg. 3, 10 off. 1, 122 (*v. adnot. crit.*). 2, 80 CAES. civ. 2, 9, 8 LEX Iul. munic. (CIL I² 2, 593; *a. 45*). 155 LEX arae Aug. Narb. (CIL XII 4333; *a. 11*) 1, 35 R. GEST. div. Aug. 4, 53 VAL. MAX. 1, 5, 3 CELS. 2, 7, 32. 3, 19, 5. 4, 11, 2. 5, 27, 4. 5, 29, 6. 8, 1, 10 PLIN. nat. 2, 147. 10, 45 LEX Salpens. (CIL II 1693; *a. 81/84*) 2, 3 *al.* SVET. Aug. 52 S. C. de sumpt. lud. glad. (CIL II 6278; *a. 176/77*) 36 VLP. dig. 42, 4, 3, 2. 43, 8, 2, 26. 44, 4, 4, 4 GAIVS inst. 4, 74 GELL. 1, 23, 8. 14, 2, 17 TERT. coron. 3 p. 421 Oe. **eque:** LVCR. 1, 37 VERG. ecl. 7, 13 Aen. 12, 671 OV. epist. 17, 103 met. 1, 468. 2, 96. 647. 5, 634. 15, 167. 220. 268 trist. 4, 10, 34. MANIL. 4, 48 (seque, atque *trad.*). 4, 149 VAL. MAX. 4, 3, 5. 7, 6, 2 SEN. Herc. f. 260 LVCAN. 5, 751 STAT. Theb. 2, 260. 6, 634 silv. 3, 3, 214 FRONTIN. aq. 33 PRVD. cath. 3, 193. 9, 99 CE 1347 B, 29. **exve:** LEX repetund. (CIL I² 2, 583; *a. 123/22*) 74 LEX agr. (CIL I² 2, 585; *a. 111*) 19. 29 LEX Iul. munic. (CIL I² 2, 593; *a. 45*) 59. 93 *al.* CELS. 5, 26, 5 LEX Salpens. (CIL II 1963; *a. 81/84*) 1, 7 *al.* MACER dig. 48, 11, 7 pr. PAVL. sent. 5, 23, 16. -que *post subst.*: LVCR. 2, 70 ex oculisque. 4, 200 VITR. 1, 2, 4 *al.* VAL. MAX. 4, 4, 7 *al.* **b** *non iteratur*: CIC. Verr. II 1, 70 ex illa flamma periculoque. part. 56 *al.* LVCR. 2, 387 VERG. georg. 3, 26 Aen. 7, 54 OV. Pont. 3, 4, 29 LIV. 8, 4, 12. *et al.* *aliter* (*cf. p. 1130, 15 sqq.*): PLAVT. Rud. 349 capitalique ex periculo. CIC. Cluent. 197 totoque ex Samnio. de orat. 3, 126 *al.* CAES. civ. 2, 31, 8 VERG. Aen. 3, 149 *al.* LIV. 2, 18, 2. COLVM. 2, 10, 10 aliisve ex causis. *et al.* **et:** *iteratur*: PLAVT. Amph. 111 *v. p. 1105, 63.* VARRO ling. 9, 96 CIC. inv. 2, 13. Tim. 22 (*gr. 35ᴮ non iter.*). *et al.* *non iteratur*: VARRO rust. 2 praef. 3 *v. p. 1097, 23.* 2, 2, 4 *al.* CIC. dom. 11 ex dolore hominum et fame. orat. 215 *al.* VERG. Aen. 3, 675 OV. met. 15, 810 LIV. 42, 51, 5 VITR. 1, 1, 15 SEN. benef. 4, 25, 1. *et al.* *dub. trad.*: CIC. Verr. II 3, 144. **ac, atque:** *iteratur*: PLAVT. Stich. 111 ex te exquaero atque ex istac tua sorore. TER. Haut. 1030 (*om. ς plurimi*). Ad. 862 CIC. inv. 2, 38. *et al.* *non iteratur*: PLAVT. Amph. 233 ex spiritu atque anhelitu. Epid. 254 Men. 829 VARRO rust. 1, 4, 4. 1, 8, 4 CIC. Verr. II 1, 59 Font. 26 *al.* LIV. 1, 1, 5. 3, 28, 4 SEN. clem. 1, 1, 4. *dub.*: PLAVT. Rud. 604. *var. trad.*: CIC. Manil. 28. **nec** (neque): *iteratur semper praeter* LVCR. 5, 929.

2 *disiunctivae* (*v. et supra l. 7*): **aut:** *iteratur*: CATO agr. 18, 9. *et al.* *non iteratur*: VARRO rust. 2, 6, 5 e Brundisino aut Apulia. CIC. inv. 2, 123 Verr. II 4, 1 Rab. Post. 9 SALL. or. Macri 12 LIV. 5, 41, 5 *al.* VITR. 10, 16, 2 SEN. nat. 5, 7, 1 PLIN. nat. 6, 162. *et al.* *dub.*: CIC. inv. 2, 86. *var. trad.*: CIC. Verr. II 3, 172. **vel:** *iteratur*: CIC. Cael. 75. *et al.* *non iteratur*: CELS. 2, 18, 9. 4, 31, 6 *al.* COLVM. 11, 2, 99 SCRIB. LARG. 121 PLIN. nat. 8, 48.

3 *comparativae*: **quam:** *iteratur*: PACVV. trag. 84 *v. p. 1103, 49.* CIC. Verr. I 33. *et al.* *non iteratur*: LIV. 36, 11, 2 ex fatigatione magis quam satietate. PLIN. paneg. 90, 2 APVL. met. 11, 30 HIER. epist. 60, 12, 3. VEN. FORT. carm. 10, 15, 6 (*v. Blomgren, Stud. Fort. p. 86*). *var. trad.*: CIC. epist. 6, 14, 1. PLIN. epist. 2, 4, 3 ex qua *frugalitate* velut (e *add. F*) fonte liberalitas nostra decurrit (*v. Löfstedt, Zur Spr. Tert.s, p. 64 n.*).

4 *adversativae*: **sed:** *iteratur*: CIC. Cluent. 141. *et al.* *non iteratur*: CIC. Rab. Post. 18 ex omni non modo invidia, sed sermone malivolorum. LVCR. 2, 463 COLVM. 8, 17, 14 APVL. Plat. 2, 14. sed et(iam): *iteratur*: VARRO ling. 9, 43. *et al.* *non iteratur*: VITR. 7, 3, 4 non modo ex propriis sed etiam alienis aedificiis. COLVM. 3, 9, 9 sed et.

5 *asyndeton*: *iteratur*: VARRO rust. 3, 16, 26. CIC. inv. 2, 16 ex causa, ex persona, ex facto ipso coniectura capienda est. 2, 112 Q. Rosc. 29 Cael. 55 VERG. georg. 4, 200. *et al.* *non iteratur*: PLAVT. Trin. 845. CIC. Q. Rosc. 20 ex fraude, fallaciis, mendaciis constare totus videtur. Balb. 24. de orat. 3, 177 ex alio genere ad usum cotidianum, alio ad scaenam ... sumuntur. LVCR. 1, 841 ignibus ex ignis, umorem umoribus esse. CELS. 7, 7, 10. SCRIB. LARG. 99 PLIN. nat. 2, 128. 21, 80 QVINT. inst. 8, 6, 19 APVL. apol. 44. *et al.*

exempla variati sermonis in tribus vel pluribus membris: ENN. scaen. 355 quanto e loco, quibus opibus, quibus de rebus lapsa. LEX agr. (CIL I² 2, 585; *a. 111*) ⟨ex lege pleb⟩eive sc(ito) exve foedere. VARRO ling. 9, 47 alios ex ebore, alios ex testudine, sic item genere aliquo alio. CIC. inv. 1, 101 ex sortibus ex oraculis vatibus ostentis *eqs.* 2, 42 et ex fortuna et ex natura et ex victu studio factis casu orationibus consilio et ex habitu animi aut corporis. 2, 176 ex tempore aut ex negotiorum eventu aut administratione aut hominum studio. Catil. 3, 1 e flamma atque ferro ac paene ex faucibus fati. LIV. 6, 7, 4 ex ... Volscis et Aequis et ex Etruria. VELL. 2, 56, 2 Gallici *triumphi* apparatus ex citro, Pontici ex acantho, Alexandrini testudine, Africi ebore, Hispaniensis argento ... constitit. SEN. epist. 59, 2 SCRIB. LARG. 165. PLIN. nat. 1, 32, 31 *medicinae* ex colubra aquatica, ex hydro, mugile, ex pelamyde, sciaena, perca, ex squatina *eqs. et al.*

B *in subordinatione non iteratur* (*in secundaria relat.*; *v. et p. 1091, 20*): CIC. inv. 1, 81 ex isdem locis, quibus confirmatur, infirmabitur (*potuit et abl. nud. ferri*; *cf.* TERT. spect. 22 p. 23, 1 ex eadem parte, qua magni faciunt, deponunt). CIC. dom. 108 ex his ... bonis (ex *add. Lambin.*) quibus nemo rem ullam attigit ... di ... domum meam concupiverunt?

IV *de collocatione* (*ea tantum collegi, quae ad coll. praep. ipsius pertinent. totum adverbiale a nominibus pendens saepe a subst. et attrib. quasi circumcluditur* [*e. g.* VARRO rust. 1, 8, 6 bipedales ex surculis furcillae]; *aliquando longius secedit a suo subst., ut* CIC. Verr. II 5, 32 ne cicatrices populus R. aspiciat ex mulierum morsu. rep. 2, 69 LVCR. 6, 1057. LIV. 27, 44, 7 itineris quidem celeritate ex Hispania): **A** ex *inter subst. et attrib. ponitur* (PALAEM. Char. gramm. p. 304, 29 B. 'ex' et 'de' ... nonnumquam mediae inveniuntur, cum dicimus 'fac tua ex re'. *usitatissima talia sunt poetis, quos ob hoc ipsum plerumque neglexi, vel e pedestri sermone exempla lectissima afferens. notandum magnam partem huius usus constare ex subst. q. s.* pars, causa, locus [*v. V. i. R. s. v.* ex]. *var. trad.*: CIC. inv. 1, 79 Caecin. 39. *v. et p. 1129, 28*): **1** *attributum antecedit*: **a** *pronomina*: *pron. relat. et interrog. pro attrib. usitata solent anteponi praepositioni, e. g.*: CATO agr. 136 qua ex parte. CIC. inv. 1, 101 quorum ex auctoritate. *alter usus rarius extat*: CIC. Tusc. 3, 31 e quorum fontibus. Verr. II 3, 198 ex quo fructu nummos ... inveniret? Cael. 55. Pis. 44 ex qua provincia. HIRT. Gall. 8, 54, 3 BELL. Afr. 40, 2 LEX VRSON. (CIL I² 2, 594; *a. 44*) 125, 12 LIV. 1, 18, 3. 4, 15, 3 *al.* CELS. 1 prooem. 11 *al.* PLIN. nat. 3, 70 *al.* TAC. Germ. 2 ann. 13, 13. *pron. possess.*: PLAVT. Amph. 570 tua ex re. Stich. 2. TAC. ann. 2, 62, 3 nostris e provinciis. *v. et supra l. 17.* *demonstr.*: CIC. Brut. 31 huius ex uberrimis sermonibus (rep. 2, 63 PLIN. epist. 1, 13, 6). Tusc. 1, 66 hoc e genere atque eadem e natura (LIV. 10, 14, 9 *al.*). nat. deor. 2, 49 modo his modo illis ex partibus. *indef.*: RHET. Her. 4, 24, 33 aliqua ex honesta re (CIC. inv. 1, 94 *al.*). CIC. inv. 1, 42 quaque ex re (VITR. 1, 3, 2 *al.*). 1, 59 quadam ex necessitudine (LIV. 44, 24, 3 *al.*). 2, 7 alio ex fonte (CAES. Gall. 4, 26, 1 *al.*). div. in Caec. 35 ne qua ex parte (*al.*). LIV. 10, 14, 9 nulla ex parte (*al.*). *et al.*

b *adiectiva*: ENN. ann. 86 *v. p. 1087, 73.* PACVV. trag. 31 grato ex loco. LVCIL. 521 media e pistrina. CIC. inv. 1, 6 magnis ex rebus (Cael. 25 LIV. 4, 46, 6 *al.*). 2, 165 omni ex parte (*al.*). Verr. II 5, 151 superiore ex loco (LIV. 10, 14, 6 *al.*). *al.* CAES. Gall. 5, 43, 1. SALL. hist. frg. 2, 13 diversis ex regionibus. R. GEST. div. Aug. 2, 26 cuncta ex Italia. LIV. 8, 8, 8 tribus ex vexillis. *al.* VAL. MAX. 8, 15 ext. 2 solido ex auro. *al.* SEN. nat. 4, 2, 9 duabus ex causis (COLVM. 3, 10, 3 *al.*). PLIN. nat. 2, 137 Pompeiano ex municipio. TAC. ann. 1, 2, 1 *al.* VVLG. I Petr. 1, 22 simplici ex corde (ἐκ καθαρᾶς καρδίας). *et al.*

c *gen. attrib.*: LVCIL. 665 magnis conbibonum ex copiis. CIC. Verr. II 3, 66 omnium ex agris. carm. frg. 19, 2 arboris e trunco (*cf.* PLIN. nat. 14, 150 arborum e genere). CATVLL. 61, 217 TAC. ann. 2, 3, 1 *al. et al.*

d *appositio*: PLAVT. Pseud. 193 lenone ex Ballione. VERG. Aen. 3, 613 patria ex Ithaca.

adde: CIC. Verr. II 4, 96 nequaquam ex tam ampla neque tam ex nobili civitate.

2 *subst. antecedit*: PLAVT. Most. 30 *v. p. 1116, 73.* ENN. ann. 624 *v. p. 1087, 77.* ACC. trag. 496 arvo ex molli. CIC. Arat. 201 parte ex Aquilonis (367 alia. *al.*). LABER. mim. 69. CATVLL. 80, 4 quiete e molli. LVCR. 3, 49 conspectu ex hominum. VERG. Aen. 2, 718 bello e tanto. *al.* TAC. ann. 12, 56 urbe ex ipsa. ARNOB. nat. 7, 27 p. 261, 6. AVIEN. orb. terr. 195 flatibus ex boreae. SIDON. epist. 4, 22, 1 urbe cum rediit e Tolosatium. *et al.*

B ex *postponitur* (*v. et l. 73; falso [?] trad.*: PLAVT. Mil. 1265 nescio tu me ex hoc audiveris): ENN. ann. 379 fontes quibus ex erugit aquae vis ([*v. p. 835, 54 sqq.*]. LVCR. 3, 375 quibus e corpus nobis et viscera constant. 3, 839 quibus e sumus ... apti. 3, 865. 5, 949. 6, 761. *cf.* PLAVT. Epid. 171 eam, qua ex tibi commemores ... filiam prognatam. CVRT. 6, 2, 10 quis e duodecim milia [*male convertunt vel corrigunt*]). LVCR. 1, 841 *v. p. 1129, 69.* 2, 791 ex albis quoniam non alba creantur ne⟨c⟩ quae nigra cluent de nigris sed variis ex (ea *trad.*). 6, 788 terris ex omnia surgunt.

C ex *a subst. suo seiungitur* (*tmesis, v. et p. 1129, 8*): **1** *per vocabulum* (*attributo antec. simul postponitur, cf. l. 63*): LVCR. 2, 731 ne forte albis ex alba rearis principiis esse. 3, 10 tuisque ex, inclute, chartis. 4, 829 validis ex apta lacertis. VERG. ecl. 6, 19 ipsis ex vincula sertis. PS. APVL. Ascl. 22 ex enim intellectu (*cf. p. 574, 72*).

2 *per incisionem metricam*: *in fine versus* (*dub.* TER. Eun. 7; *cf. Vahlen, Ges. philol. Schr. II p. 274*): ENN. scaen. 142 ex ¦ incertis certos. *ante caesuram pentametri*: CATVLL. 87, 4 quanta (*fides*) in amore tuo ex parte reperta mea est. 111, 2 (est *trad.*). CIL I² 2, 2662, 6.

compos. (gramm. testimonia v. p. 1084, 65): *c. verb.*: *passim inde ab* ebibo *p. 4, 66.* *c. subst. (significat fere 'quondam' in*

[Rehm]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

'hypostasibus' ab usu p. 1102, 10 sqq. discripto tractis): e. g. exconsul, exconsularis, expraefectus. *c. adi.: sensu privativo (significat fere 'extra', 'sine', cf. p. 1126, 1): e. g.* effrenis, egelidus *1*, egregius, enodis, exanimis, exlex, expers, extorris. *sensu amplificativo:* edurus, egelidus *2*. *c. adverb.: v. p. 1126, 16. c. praep.: v. p. 1126, 56.* *Rehm.*

exabundo, -āvī, (-ātum), -āre. *ab* ex *et* abundare. *scribitur* exha-: SALV. eccl. 4, 31 (*A*) *l. 27. v. et l. 13.* -asti *v. l. 19.* GLOSS. -o *ὑπερπλεονάζω.* [*variat in codd. c.* exundare: CYPR. Demetr. 3 p. 353, 15 fons qui -antibus (*S* [CYPR. patient. 20 p. 411, 23 ex ***undantibus *W*], exun- *cett., Hartel*) ... venis largiter profluebat (*cf. Watson, style and lang. p. 310 'fere certum'*). *cf.* SERV. auct. Aen. 12, 673 'undabat vertex' -bat (exh- *cod.*; abundabat *Schoell*, exundabat *Commelinus*), et bene in translatione permansit, ut verticem undare diceret *eqs.*]

i. q. valde abundare, redundare, superfluere: **1** *proprie: v. l. 9 sqq.* **2** *transl. (in imag. l. 19. c. nota vitii l. 19. 26. acced.: abl. l. 27,* in *c. abl. l. 26. fere i. q. c. abundantia praesto esse l. 24):* ITALA gen. 49, 4 (Lugd.) ex abundanti (*leg.*: exabundasti) sicut aqua (*ἐξύβρισας ὡς ὕδωρ. Vulg.* effusus es). CHROMAT. in Matth. 14, 1 p. 359ᴮ in tantum caritas dei -vit, ut *eqs.* CASSIAN. c. Nest. 7, 13, 2 p. 368, 17 inter ipsas iniuriarum indignitates divinas -are virtutes (*sc. Christi*). VINCENT. LER. 17, 7 R. cui (*Origeni*) ne quicquam ad scientiae instrumenta deesset, etiam plenitudo -vit aetatis. ARNOB. in psalm. 36 p. 375ᴰ iusti ... -bunt. 122 p. 525ᶜ multum repleta est anima nostra opprobrio abundantium, eorum qui in malitia -ant. SALV. eccl. 4, 31 heredes mei ... immensarum divitiarum copiis -ant. EPIST. Austras. 16 ^init.^ inde ubertas verborum procedat, in quo salubritatis scientia -at.

part. praes. **exabundāns,** -antis *pro adi. fere i. q. nimius:* PROSP. in psalm. 104, 8—11 p. 298ᴮ -i millenario numero.

exabūsus *part. perf. ab* (exabutor). *i. q. valde ac rite usus:* AMM. 25, 7, 8 quo temporis spatio ... si -us princeps paulatim terris hostilibus excessisset, profecto venisset ad praesidia *eqs.*

ITALA deut. 22, 18 (Lugd.) **exaccipient** (*i. fere 'accipient'*) seniores civitatis illius illum hominem (*λήψεται. Vulg.* apprehendent).

? ITALA thren. 3, 39 (Wirc.) exsiccata est via nostra, **exaccusāta** est et non convertemur usque ad dōm̄ (*mala interpretatione: LXX [ut hebr.] ἐξηρευνήθη ἡ ὁδὸς ἡμῶν καὶ ἠτάσθη καὶ ἐπιστρέψομεν eqs. et Vulg. [vs. 40]* scrutemur vias nostras, et quaeramus, et revertamur ad dominum. *videtur accepisse aut legisse ἐξηράνθη pro ἐξηρευνήθη et ᾐτιάθη pro ἠτάσθη [vel ἐξῃτιάθη pro ἐξητάσθη], Leumann; item fere explicant Heraeus et Lommatzsch: 'an leg.?* excussata, *sc. ab* excutere *i. examinare, exquirere ἐτάζειν [ἐξετάζειν]').*

ᴹ**exacerbātio,** -ōnis *f. ab* exacerbare. *scribitur* -erv-: *l. 55. 63. p. 1132, 12. gr. v. l. 47. 55. 58. 60. 80. 83. de notione: syn. vel defin. (cf. l. 74. p. 1132, 6):* HIER. epist. 106, 67 *παραπικρασμός* 'irritationem et -em'. OP. imperf. in Matth. 1 p. 614 ^p. med.^ Thamar uxor eius (*Iudae*) interpretatur immutata vel -o. *nota figuram etym. l. 60.*

1 *fere i. q. irritatio, iracundia:* **a** *generatim:* **α** *dei (tam de actu exacerbandi, ad iram provocandi quam de ipso affectu. sunt interpretes et vett. [cf. p. 1132, 6] et recc. qui huc pertinere putent ea quae sub 2 invenies; at cf. et p. 1133, 58):* ITALA deut. 29, 28 (Lugd.) et abstulit eos dominus a terra eorum in furore et ira et -vatione magna nimis (*παροξυσμῷ. Vulg.* indignatione. *item:* ITALA Ier. 32, 37 [Cypr. testim. 3, 20 p. 135, 13]). ITALA III reg. 16, 33 (Lucif. reg. apost. 6 p. 51, 1) Achab ..., ut faceret -em, ⌊ut exacerbaret⌋ deum (*παροργίσματα τοῦ παροργίσαι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ.* ⌊ ⌋ *Vulg.* irritans). 21, 22 (Lucif. Athan. 1, 19 p. 100, 4) pro omnibus -bus quibus exacerbasti (*gr. 20, 22 περὶ τῶν παροργισμάτων, ὧν παρώργισας. Vulg.* quia egisti, ut me ad iracundiam provocares). PS. CYPR. mont. 2 p. 105, 13 'Sion' interpretat (-atur *M μ*) 'temptatio -is (-vationi *T*) et speculatio' (6 p. 110, 3 *al.*). 8 p. 112, 21 exinde exacerbatus pater fecit caelum patefactum, ... velum templi scissum est ..., tunc Iudaei intellexerunt se offendisse deum et in luctum conversi sunt et fuit -o (*fortasse ad β, l. 73 sqq.*). HIER. Victorin. Poetov. in apoc. 13 et 17, 4 p. 129, 17 aspernationem autem dei et -em Danihel ante praedixerat. CHROMAT. beat. 2 p. 325ᶜ inter ... sollicitudines saeculares, ex quibus negotia, lites, provocationes, irae, -es (*vix ad β*) ... nascuntur. SALV. gub. 4, 34 p. 75, 27 exacerbamus *deum* ... impuritatibus nostris ..., tanta ... in nobis peccatorum -o est, ut per nos cogatur irasci.

β *de affectu hominis (cf. l. 66. 70; syn. l. 76):* GREG. M. epist. 11, 26 p. 287, 32 me ... ita amaritudo animi et adsidua -o atque per hoc podagrae molestia afficit, ut *eqs.* 13, 30 p. 395, 2 te ... studere convenit, ut exasperationem sentire nullo modo debeas, ne aegritudo ... per -em ... gravius sentiatur. 14, 16 p. 435, 21 illud nosque vehementissima -e commovit, quod *eqs.*

b *technice ap. rhet. i. q. sarcasmus:* PS. IVL. RVF. schem. dian. 11 p. 62, 15 *σαρκασμός χλευασμῷ* proxima est et similis figura, qua adversariorum facta cum -e admissorum (*Gesner, cf. supra l. 71;* admissi eorum *B*) lacessimus ..., Latine dicitur -o.

2 *fere i. q. repugnatio acerba (gr. παραπικρασμός, quae versio fluxit ex confusione vocum hebr.* מְרִיבָה *i. nom. propr. 'Meribah' [pl. a* מְרִיב *i. 'iurgium'; cf. exod. 17, 7 psalm. 94, 8] et* מָרָה *i. 'acerbum', 'rebellem' sim. esse [exod. 15, 23* amaritudinem*]. v.* exacerbare *p. 1133, 58. cf. p. 1131, 52):* PSALT. Rom. 94, 9 in -e secundum diem tentationis in deserto (*cf. exod. 17, 7*), ubi tentaverunt me patres vestri ([*Vulg.* irritatione] = VVLG. Hebr. 3, 8 in illa -e [3, 15]. *cf.* Hebr. 3, 16 *p. 1133, 73*]. *aliter*: PS. PRIMAS. in Hebr. 3, 8 id est amaricatione, quando me ad amaritudinem provocaverunt; *v. p. 1131, 52*).

3 *i. q. aggravatio sc. de morbi vi aucta* (CAEL. AVR. chron. 1, 1, 7 *ex Ammani coni., ut vid.; cf. Helmreich, ALL 12, 1902, 180*): ORIBAS. syn. 5, 11 infans sic lactetur, ne multum repleatur et ulcera maiora fiant aut indigencia (*Ab*, indigestia *La*) passus (pastus?, *Heraeus*) -vatione facta plus erumpant (*gr. aliter*).

exacerbātrīx, -īcis *f. quae exacerbat (opp. v. l. 14):* SALV. gub. 3, 44 p. 57, 10 ecclesia, quae ... esse debet placatrix dei, quid est aliud quam -x dei?

exacerbēsco, -ere. [*ab* ex *et* acerbus. *W.*] *i. q. (valde) acerbum fieri, irritari:* APVL. apol. 85 quis tam est mitis quin -at? SIDON. epist. 7, 9, 9 quis non -at, cum videat sordidari *virtutem*.

ᴹ**exacerbo,** -āvī, -ātum, -āre. [ex *et* acerbo. *W.*] *scribitur* -erv-: ITALA (Lugd.) num. 11, 1. 14, 11 deut. 1, 34. 31, 20. ITALA (Monac.) deut. 31, 27. ITALA (Weinb.) Ezech. 12, 3 AQVILA rhet. 11 p. 25, 19 *v. p. 1133, 45.* SCHEM. dian. *v. p. 1133, 47 al. v. et l. 26. p. 1133, 17. 45. 47. 50. 53. 66. de* BOETH. cons. 1, 4, 15 W. *v. p. 1133, 50. 83.* NOT. Tir. 54, 68. 91, 52ᵃ. *de notione*: PAVL. FEST. p. 187 obacerbat -at. GLOSS.ᴸ II Abav. EX 1 -at amaricat, incendit vel ⌊congregat⌋ (⌊ ⌋ *i. exacervat, v. p. 1133, 82*). I Ansil. EX 3 -bit (-erv- *trad.*): af⟨f⟩lictabit. *al.* GLOSS. -o *παραπικραίνω. ἐκχολοῦμαι.* -tus sum *ἐκκεχόλωμαι. gr. v. l. 64. 69. 71. 72. 74. p. 1133, 2. 43. παραπικραίνω v. p. 1133, 19. 25. 60. cf. l. 69. παροξύνω v. l. 83. p. 1133, 72. 77. παροργίζω: p. 1133, 10. 14. 20. legitur inde a* LIV. [*falso trad.*: AMM. 23, 5, 3.]

1 *i. q. irritare, ad iram provocare (absolute [cf. syn. l. 35]:* CYPR. zel. 6 p. 423, 6 inflat superbia, -at saevitia, perfidia praevaricatur *eqs.* MACR. Sat. 7, 3, 15 si hoc [*sc. scomma*] diceretur male sibi conscio ..., -asset auditum [*cf. infra l. 53. antea*: si obnoxio dicantur, exagitant]. *saepe acced. abl. causae et instr. seq.* in *c. acc. infra l. 80;* ad *p. 1133, 23;* in *c. abl. p. 1133, 9*): **a** *animantia:* **α** *homines (necnon de eorum sive animis, odio sive multitudine, manu sim. [de tauris infra l. 76]. de sidere in similit. infra l. 65. pertinet ad corporis irritationem ut vid.*: VITAE patr. 5, 7, 18 p. 896ᶜ si ieiunas, non tibi invenias occasionem dicendi, quia -tus in aegritudinem incurristi, quoniam et qui non ieiunant, similes aegritudines incurrunt [*aliter Cotelier p. 696 μὴ προφασίσῃ νόσον*]): LIV. 2, 35, 8 arte agendum in exoleto iam vetustate odio, ut recenti aliqua ira -rentur animi (IVST. 42, 1, 4 hostiles eorum animos ... iniuriarum indignitas -verat). 2, 43, 11 inritato -toque ... militum odio. 2, 46, 2 consules morā -verant *milites*. 6, 18, 5 inflatus -tusque ... incitabat plebis animos. 8, 33, 3 infestius Papirium exarsurum, agitatum contentione ipsa -tumque. 29, 6, 17 Locrensium multitudo -ta superbiā atque avaritiā Poenorum. SEN. benef. 7, 30, 2 dial. 4, 25, 1 PLIN. epist. 8, 5, 2. SVET. Tib. 62, 1 auxit ... saevitiam -tus indicio de morte filii sui. 75, 1 -ti ... recenti atrocitate. Galba 16, 1. Vit. 14, 4 -tus, quod *eqs.* DECL. in Catil. 11 manum -tam ... penuria rei familiaris. APVL. apol. 78 hisce auditis -tus ... ita ira extumuit *eqs.* TERT. ieiun. 5 p. 279, 20 duces suos ... -bat *Israel* (*cf. num. 11, 4*). CYPR. epist. 3, 1 p. 469, 11 *diaconus* immemor sacerdotalis loci tui et ... ministerii sui oblitus contumeliis et iniuriis suis te -verit (3, 3 p. 472, 4 et provocaverit. PROB. Verg. ecl. 6, 74. HEGES. 1, 25, 4 p. 41, 9 [*gr. aliter*]. *cf.* PANEG. 11, 5, 3 -tas saeculi prioris iniuriis ... provincias. *al.*). ARNOB. nat. 7, 41 *Iuppiter* ira -tus ardesceret. HEGES. 1, 44, 3 ne suspectum (*i. suspiciosum*) -ret (*gr. aliter*). AMBR. in psalm. 37, 42 p. 170, 4 omnia quibus ... mentis viscera amarissimo conpunguntur affectu et domestico felle -antur. RVFIN. Adamant. 1, 13 p. 29, 31 -verant (*Aaron et Maria*) et laeserant fratrem (*i. Moysen. gr. διὰ τὸν παροργισμόν*). SIDON. epist. 1, 11, 2. 8, 11, 9 hunc (*sc. globum planeticorum siderum, v. l. 38*) ... Mercurius ... seu ... Saturnus ... -assent. POMER. 2, 5, 2 p. 449ᴰ *infirmi* ad omnem peccandi impudentiam, si fuerint -ti, prosiliunt. VITAE patr. 5, 8, 9 p. 907ᴬ ita -tus est et vultum mutavit, ut *eqs.* (*ibid. iterum; Cotelier p. 688 ἐπικράνθη, postea ἐθηριώθης*). *al.* CASSIOD. Ios. antiq. 15, 3 p. 430 quae paulatim magis illam -bant (*gr. 15, 44 ταῦτα πάντα ... ἐξηγρίου αὐτήν*). MVTIAN. Chrysost. hom. 22, 3 si autem et tu -aris, factus es puer (*gr. p. 160 ἂν δὲ ἀγριάνῃς*). *al.* PALLAD. hist. mon. II 16 p. 374ᴮ *leprosus* quia post tot annos recedere vult a me, et nimis -at me (*gr. p. 67, 12 εἰς ἄκρον με χειμάζει*). ACT. Archel. p. 72, 13 hoc me non -at neque conturbat. PASS. Theclae A 35 p. 100, 1 ut plus -tus *taurus* (*v. supra l. 38*) velocius occideret eam (*ibid. rec.* Cabc -ti *tauri, rec.* Babc ferociores effecti). *et al. nota: fere i. q. provocare ad alqd. (v. l. 36; cf. l. 67. p. 1133, 23):* BOETH. cons. 4, 6, 45 W. est ... alicuius tam praeceps atque importuna natura, ut eum in scelera potius -are possit rei familiaris inopia.

β *deum christ. (cf. etiam usum bibl. sub 3 allatum; de quibusdam exemplis dubitari potest huc an illuc potius referenda sint. locos quibus in gr. παροξύνω legitur, non attulimus praeter p. 1133, 3. 18. de angelo p. 1133, 19):* TERT. adv. Marc. 2, 16 p. 356, 20 si deus irascitur et

[K.-M.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

aemulatur et extollitur et -atur, ergo et corrumpetur (*cf.* 2, 16 p. 357, 22). ITALA num. 11, 1 (Lugd.) -tus est (ἐθυμώθη ὀργῇ, *Vulg.* iratus est). 14, 11 (Lugd.) usque quo -at me (παροξύνει με, *Vulg.* detrahet mihi. *item*: ITALA deut. 31, 20 [Lugd., Wirc.]). ITALA num. 20, 24 (Aug. quaest. hept. 4, 39) -astis me (*Vulg. aliter*). *al.* ITALA deut. 9, 7 (Aug. quaest. hept. 5, 14; Lugd.) ne obliviscaris quanta -asti (quaecumque -veris *Lugd.*) dominum deum tuum in deserto (*Vulg.* quomodo ad iracundiam provocaveris). ITALA deut. 32, 16 (Lugd.) -verunt me in alieni ([*sic. Vulg.* provocaverunt eum in dis alienis]. *cf.* ITALA deut. 32, 21 [Iunil. 2, 21] -verunt me in idolis suis [παρώργισάν με ἐν τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν, *Vulg.* irritaverunt in vanitatibus suis. *cf. ad l.* HIL. trin. 5, 31 p. 150^B super non deos deus -tus. RVFIN. Orig. princ. 4, 4 p. 298, 24]). *al.* ITALA Is. 1, 4 (Lucif. Athan. 1, 39 p. 135, 8) -astis sanctum Israel (παρωργίσατε τὸν ἅγιον τοῦ Ἰ., *Vulg.* blasphemaverunt). 63, 10 (Tycon. 2 p. 10, 3) ipsi . . . -verunt spiritum sanctum (*Vulg.* afflixerunt). ITALA Zach. 10, 2 (Gild. Brit. 88 chron. III p. 74, 30) super pastores -ta (*A*, -erv- *rell.*) est iracundia mea (παρωξύνθη ὁ θυμός μου, *Vulg.* iratus est furor meus). HERM. Pal. sim. 7, 2 nuntius (*v. p. 1132, 84*) . . . -tus est (παρεπικράνθη). vis. 3, 6, 1 propter iracundiam domini, quoniam -verunt eum (παρώργισαν). CYPR. epist. 59, 18 p. 688, 19 deum . . . provocare illi et -are non desinunt. *al.* Ps. CYPR. mont. 8 p. 112, 14 *v. p. 1131, 63.* HIL. in psalm. 54, 6 p. 151, 3 non ad iram commovetur neque ad (*v. p. 1132, 78*) ultionem -atur. *al.* VVLG. psalm. 10, 4 -vit dominum peccator. 77, 40 quoties -verunt eum in deserto (παρεπίκραναν. *syn.* concitaverunt). *al.* Ps. AVG. serm. ed. Mai 41, 2 (*opp.* placans. PETR. CHRYS. serm. 109 p. 501^D. *al.*). *et al.* *v. et p. 1131, 58. 60. 64. 70.*

2 *aliquid acuendo aut deterius reddere (infra l. 31 sqq. fere de rebus malis, at certe quidem ubique peiorante sensu) aut (c. mera augendi notione) exaggerare (infra l. 52 sqq.)*:

a *fere i. q. aggravare, exasperare*: *α speciatim*:

(I) *apud medicos* (*huc pertinere vid.*: SYNON. Cic. Char. gramm. p. 441, 22 B. resecare. -are. exulcerare): CELS. 5, 28, 2^F *si ulcus* nimium supercrevit, temptanda squama aeris est, . . . sed ita, si nihil -bit. *transl.*: LEO M. epist. 10, 3 p. 630^C nolebamus . . . ea illi -are vulnera, quae suae animae insolentibus . . . sermonibus infligebat. (II) *apud Ictos: poenam, crimen sim.*: SATVRN. dig. 48, 19, 16, 10 nonnumquam evenit, ut aliquorum maleficiorum supplicia -entur, quotiens . . . exemplo opus sit. PAVL. sent. 5, 29, 1 quod crimen *maiestatis* non solum facto, sed et verbis impiis ac maledictis maxime -atur (MOD. dig. 48, 4, 7, 4 crimen maiestatis facto . . . maxime -atur in milites. *cf.* CALL. dig. 48, 22, 18, 1 *suppl. ex Bas.* τραχῦναι τὴν . . . τιμωρίαν). (III) *rhet.* (*cf.* exacerbatio *p. 1131, 79 et l. 52 sqq.*): AQVILA rhet. 11 p. 25, 19 eo (*interrogato* = ἐρωτήματι) utimur, ubi -ando (*Capperonnier*, -erv- *codd.*) aliquid interrogamus et augemus eius invidiam *eqs.* (*inde* SCHEM. dian. 39 p. 75, 27; -erv- *trad.*). *β in universum*: CYPR. epist. 43, 4 p. 593, 15 *ne episcopus* ipse materiam seditioni dedisse et persecutionem denuo -asse videatur. BOETH. cons. 1, 4, 15 W. satisne in me magnas videor -asse (*PL*^1, -vasse *rell.*, *v. infra l. 83*) discordias. 2, 1, 17 impatientia sortem -es, quam permutare non possis.

b *fere i. q. amplificare (v. supra l. 30) vim orationis* (*cf. l. 43 sqq.*): SERV. auct. Aen. 4, 310 'per altum' -vit (-erv- *F*) sententiam 'per altum' dicendo; quamvis notum esset Aeneam per altum navigaturum (*cf. T in marg.*: 'per altum' dicendo exaggeravit sententiam). CLAVD. DON. Aen. 4, 680 p. 419, 6 addit alia, ut magis -et quae superius dixit.

3 *in sermone eccl.*: *fere i. q. laedere, repugnare (contra alqd.) sc. inoboedientia, obduratione, pertinacia sim.* (*haec significatio, cf. gr.* παραπικραίνω *[ubique ap. LXX, praeter l. 72] orta est ex hebr.* מָרָה *[cf.* exacerbatio *p. 1131, 83; v. p. 1132, 81 sq.]*): ITALA deut. 31, 27 (Monac.) -antes estis usque ad dominum (*Vulg.* contentiose egistis contra d.). ITALA III reg. 13, 21 (Lucif. non conv. 3 p. 8, 11) propter quod -asti verbum domini (*Vulg.* quia non obediens fuisti ori domini. *sim.*: III reg. 13, 26 [*ibid.* p. 8, 23]). ITALA Ezech. 12, 3 (Weing.) quia domus -vans est ([*Vulg.* exasperans]. HIER. hom. Orig. in Ezech. 12, 1 p. 433, 1 B. 'dic ad domum amaricantem' sive '-bantem'; non enim addidit ad 'domum -bantem' sive 'exasperantem' "me" [*Ezech. 17, 12. at add.: Ezech. 44, 6, v. p. 1188, 22*]). VVLG. psalm. 104, 28 non -vit sermones suos (*LXX plur.*: παρεπίκραναν). 105, 33 quia -verunt spiritum eius. 106, 11 eloquia dei. PSALT. Rom. 73, 18 populus insipiens -vit nomen tuum (παρώξυνεν, *Vulg.* incitavit). Hebr. 3, 16 quidam enim audientes -verunt (*cf. Itala h. l.* [*Lucif. non conv. 10 p. 21, 6*] q. e. audito hoc non crediderunt). EVAGR. sent. virg. (RevBén. 28, 1911) p. 148, 5 et non -es canos matris tuae (*gr. Gressmann [Martin, Stud. z. Commod.] p. 146* μὴ παροξύνῃς. *rec. Rufin. p. 1185^D* et ne exasperes. [*opp.* honora matrem]).

[**exacervātio** *v. p. 1131, 45.*]

exacervo, -āre. *ab* ex *et* acervare. CHAR. gramm. p. 472, 20 B. *inter verba coniug. I^ae.* *pro certo (ex restitut.) non nisi*: GLOSS.^L II Abav. EX 1^a <-at> congregat, *v. p. 1132, 25.* *dub., vix tamen probab.*: BOETH. cons. 1, 4, 15 W. -vasse (*codd., praeter PL*^1 -basse), *v. l. 50.* *cf. et p. 1132, 20 sqq.*

exacēsco, -uī, -ere. [*ab* ex *et* acesco. *W.*] *nonnisi perf. i. q. acidum fieri*: COLVM. 12, 17, 1 deinde cum -uit (*sc. ficus viridis in dolium ad fermentandum condita*) et remisit liquorem *eqs.* 12, 53, 3 si non -uerit (*Lips.*, exhauserit *al.*) medicamentum.

ORIBAS. syn: 9, 40 p. 344^med. (*Aa*) uva passa **exaciuāta** (*i. decerpta. cf. Svennung, Wortstud. Oribas. p. 76. v. Thes. Gloss. emend. s. v.*).

exaciscIo, -āvī, -āre. [*ab* ex *et* acisculum. *W.*] *legitur in tit. Aquileiens.* *i. q. malleolo (i. 'acisculo') sarcophagum violare sive titulis extinguendis, expungendis sive operculo effringendo (dub. tamen quae actio significetur. cf.* deasciare): CIL V 592, 11 si q(uis) hanc ar(cam) vender(e) aut emere aut -ver(it) ('*debuit esse* -are volet', *ut l. 14, Mommsen*), tunc poen(ae) nom(ine) dabit *eqs.* (979, 5 si q. h. a. sive hoc moniment(um) v. a. e. aut -are volet, tum p. n. *eqs.*). 1102, 8 si quis post dua corpora posita hanc arcam aperuerit aut -verit et aliut corpus posuerit *eqs.* (*cf.* 1496 <exacisc>lare neque ossua aliena <ei inferre ius e>st).

[**exaclos** *v.* exigere.] **exacodas** *v.* exochades.

? CIL VI 37529 quisquis hoc monumento malem (*sic*) fecerit, caelum et t<e>rram et marem **exacricāta** habeat (*i. 'acria facta' pro irata, 'exacerbata, exasperata' [cf.* acriculus *et v. Bang ad l.]; pro 'ex(s)ecrata' habet Pasqui, vix recte. 'fort.*: exacri[c]ata = exagriata, *cf.* ἐξαγριόω', *Heraeus*).

exāctē *v. s.* exigere (exactus). **ἐξάκτης** *v. p. 1135, 16. 1136, 40.*

K.-M.

***exāctio**, -ōnis *f.* *ab* exigere. *passive construitur quasi verbum p. 1135, 1.* [*e coni.*: TAC. *l. 54.*]

1 *i. q. expulsio*: CIC. de orat. 1, 37 -em (*antea* exactis regibus). AVSON. 336, 5 pleni . . . -o partūs (*sc. ex utero*). *huc pertinere vid.* CHIRON 478 p. 157, 30 (*de dolore renum*) si maior -o fuerit *eqs.* (*i. fere 'egestio' urinae, cf. antea* meiet faeculentum).

2 *i. q. coercitio ad praestationem maxime pecuniae, tributi, vectigalis, debiti exhibendam* (operum publ. *infra l. 43*, operis, operarum *l. 44. 45 sq. inde variarum quarumlibet rerum*); *executio adversus debitorem.* GLOSS. -o publica<tio?> (*sed cf. l. 48*) ἀπαίτησις. εἴσπραξις. πρᾶξις. GLOSS.^L Corp. E 518 geabules monung (*anglos.*). *persaepe in* DIG., COD. Theod., COD. Iust. *legitur.* LEX luci Spolet. (CIL I^2 366, *s. III/II*) 20 eius piacli moltaique dicator<ei> -o est<od>. CIC. Q. Rosc. 39 (*opp.* repromissionis). Verr. II 3, 213 pecuniae (LEX Tarent. [CIL I^2 590, *a. 89/62*] 6 petitio -oque. LEX VRSON. [CIL I^2 594, *a. 44*] 61, 10. 73, 8 eius . . . pecuniae cui volet petitio persecutio -oq(ue) esto. LIV. 38, 38, 11 SEN. benef. 4, 39, 2. *al.*). dom. 51 operum publicorum -o, quid? nominis inscriptio *eqs.* ([*v. supra l. 33*]. *cf.* COLVM. 1, 8, 11 operis [*sc. a servis vel libertis praestandi. item*: 11, 1, 25]. PAVL. dig. 50, 16, 70 in operarum -e [HERMOG. dig. 38, 1, 48 pr. *ibid.* 2]. *cf. infra l. 62*). leg. 2, 51. Att. 5, 1, 2 nominum. epist. 3, 5, 8 acerbissimam -em . . . capitum et ostiorum (*i. fere 'vectigal'*). POLLIO Cic. epist. 10, 32, 1 de publicis -bus (COD. Theod. 1, 12, 2 [*a. 319*]. 11, 7, 17 [*a. 408*]. *al.* CASSIAN. conl. 21, 28, 2 SALV. gub. 5, 17 *al.* *opp.*: COD. Iust. 4, 60, 1 privata -e. *cf. l. 35*). MELA 3, 19. TAC. Agr. 19 frumenti et tributorum (HIER. chron. a. Abr. 2388 tributorum [COD. Iust. 10, 19 tit. *cf.* 6, 2, 8; *a. 231* tributoria -e]. COD. Theod. 11, 16, 12 [*a. 380*] frumenti et equorum). TAC. hist. 1, 20. ann. 13, 51 -bus (exauct- *trad.*) illicitis (VLP. dig. 1, 18, 6 pr. *ibid.* 3 CIL VIII 17639. *cf.* Ps. AVR. VICT. epit. 41, 21 improbas. COD. Theod. 1, 12, 2 iniquas. 16, 2, 14 pr.). GAIVS dig. 10, 2, 3. VLP. dig. 21, 1, 49 vectigalis (VVLG. II Macc. 4, 28 vectigalium [ἡ τῶν φόρων εἴσπραξις, *cf. supra l. 36*]. COD. Iust. 4, 62, 1 novorum). 23, 3, 42, 3 dotis (*aliter* COD. Theod. 3, 13, 4 [*a. 428*]. COD. Iust. 5, 12, 3 *al.*). TERT. nat. 1, 10 p. 76, 24 -e quaestoris. resurr. 32 p. 71, 2 de . . . devoratoribus -o edicitur (*i. fere 'redhibitio', cf. quae anteced.*). LACT. mort. pers. 7, 8 provinciarum -o in exhibendis operariis. 31, 3 rei annonariae (COD. Theod. 11, 30, 12 [*a. 323*] -em annonariam. *cf.* 12, 1, 8 [*a. 323?*] annonarum). IVST. 12, 11, 2 (*opp.* solutio). SYMM. epist. 10, 30, 2. 10, 34, 6 publici debiti. *al.* PALAEM. Char. gramm. p. 303, 18 B. iuris (*add. CP*) iurandi -e (*cf.* COD. Iust. 3, 12, 19, 1 fideiiussionis). ANON. de mach. bell. praef. p. 4, 16 Schn. AMBR. in psalm. 37, 17 poenarum (COD. Iust. 4, 57, 5, 1 [*a. 240*] poenae. *al.*). VVLG. II Macc. 4, 27 (ἀπαίτησιν, *v. supra l. 35*). *al.* AVG. bon. coniug. 6, 6 in . . . immoderatiore -e debiti carnalis. serm. 339, 4, 4 (*opp.* erogatio). COD. Theod. 1, 10, 6 (*a. 401*) in -bus largitionalium titulorum (11, 7, 18 [*a. 409*]. COD. Iust. 10, 23, 4). 8, 8 rubr. de executoribus et -bus. 8, 8, 5 (*a. 395*) -em celebrari (11, 7, 15 [*a. 399*]. *al.* COD. Iust. 5, 13, 1, 7^a *al.*). 11, 7, 9 (*a. 364*) -e provincialium. 11, 9, 2 (*a. 337*) annua. 12, 6, 18 (*a. 383*) -is vel susceptionis (*cf. Daremb.-S. II 1, 869 sq.*). 16, 2, 10 (*a. 353?*) munerum sordidorum. *al.* SALV. eccl. 1, 29 ad opus sanctum et hortatione invitaris et -e constringeris. SIDON. epist. 5, 7, 4 CASSIOD. var. 5, 39, 12 *al.* COD. Iust. 2, 7, 22, 3 sportularum (12, 35, 18, 2). GREG. M. dial. 4, 30 p. 369^A -em canonis (*i. fere 'solidi canonici'*) egerat. LEX Visig. 8, 1, 9. CIL XI 556 usurarum. *et al.* *fere i. q. postulatio*: SVET. Vita Hor. p. 44, 4 Q. Horatius . . . patre . . . libertino et -um (*codd.*; auctionum *R.*, *v. app. cr.*) coactore. TERT. adv. Marc. 1, 23 p. 321, 12. 4, 11 p. 450, 7 comparationis -o (*i. fere facultas comparationis exigendae*). 5, 5 p. 587, 17

[Leumann]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

sacrificiorum a deo -o. HIER. praef. Vulg. Iob -is vestrae instantiam. praef. Vulg. Iudith postulationi . . ., immo -i. PAVL. NOL. epist. 32, 9 desiderii et -is tuae. *fere i. q. solutio debiti exigendi*: SYMM. epist. 1, 5, 1 iuvat animum pia sermonis -o (*nisi est* '*postulatio*'). COD. Iust. 5, 13, 1, 7 -em pollicebatur. 8, 39, 4 pr. -em recusare. PS. ATHAN. ad mon. 1 p. 71ᴬ expostulationis -o.

3 *i. q. actio perfecte conficiendi*: *i. q. exstructio*: VITR. 6, 8, 9 cum subtiliter *opus perfectum aspicietur*, officinatoris probabitur -o. *inde i. q. exacta proportio partium*: VITR. 3, 1, 4 commensūs -em. 4, 1, 12 his symmetriis Corinthia capitula suas habebunt -es. 4, 2, 1. 6, 1, 12 rationum. COD. Iust. 3, 1, 18 causae (*i. exacta inquisitio*).

compos.: superexactio.

exāctīvus, -a, -um. *adi. ab* exactio. VITA Desid. 1, 9 p. 633, 7 -a professio (*i. per vim coacta, extorta*). *Leumann.*

***exāctor**, -ōris *m.* (ἐξάκτωρ, -ορος *v. p. 1136, 25*; ἐξάκτης *v. p. 1136, 40*). *ab* exigere (*cf.* exactus). *scribitur* exs-: CIL VI 8480. *notatur in tit.*: exac: CIL VIII 2228 XIII 10027, 69. exact: CIL VI 8434 (ex· act·). VI 8673. 9382 XI 707. *de notione*: ISID. orig. 10, 91 executor ab exequendo. idem et -r (*cf. l. 34 sqq.*). GLOSS. qui exigit tributum (*cf. l. 43. 51 sqq. p. 1136, 17 sqq.*). -bus ministris ex⟨i⟩gentibus (*cf. p. 1136, 70*). πράκτης. πρακτήρ. ἀπαιτητής. *legitur inde a* CAES. *infra l. 47*, SALL.? *v. infra l. 24*, LIV. [*dub.* SALL. hist. frg. 4, 51 boni aut mali publici grav⟨i⟩s -r (*i. aestimator, examinator?, cf.* exigo). AVR. VICT. Caes. 5, 7 -r parium (*sc.* '*gladiatorum*', *Arntzen*) maiore flagitio (*cf. sub I?*).]

i. q. qui exigit: *cum notione*: **I *foras, extra agendi*,** *i. expellendi (fere i. q.* '*expulsor*' *l. 29), educendi, eiciendi sim.*: LIV. 9, 17, 11 -es regum (APVL. apol. 18). AVG. c. Faust. 21, 12 p. 584, 2 neque enim vel grando timebatur (*sc. ne citriorum arboribus damno esset*), ubi non erant luminis -es, quos tonitrua commovere fabulamini. ENNOD. carm. 1, 11, 13 qui (*deus*) . . . tutum ferino e gutture -r abrumpis cibum (*i. Ionam*). opusc. 2, 134 uberibus gaudio -e fletibus.

II *peragendi*: A *fere i. q. executor* (*cf. supra l. 20*): LIV. 2, 5, 5 -em supplicii (39, 18, 6. *aliter p. 1137, 47*). SEN. dial. 5, 3, 3 *ultionis*. TAC. ann. 3, 14 custos salutis an mortis -r (11, 37 custos et -r *caedis*). B *debilitata vi praep. fere i. q. actor* (*cf. et l. 11 sq.*): COD. Theod. 2, 13, 1 (= COD. Iust. 2, 13, 2; *a. 422*) qui alios (*sc. potentiores*) actionum suarum redimunt -es.

III *exposcendi, flagitandi*: A *respicitur officium sive munus (fere technice; de re v. Hirschfeld, D. kaiserl. Verwaltungsbeamt. ind. p. 500; Rostowzew, RE VI 1540 sqq.; Seeck, ibid. 1542 sqq. cf. et p. 1136, 22)*: 1 *qui fungitur officio pecuniarum, tributorum, vectigalium, annonarum sim. colligendarum flagitandarum (de magistratu tam gradus inferioris quam superioris)*: a *proprie et technice*: α *apud scriptores* (*cf.* LAMPR. Alex. 40, 6 purpurae . . . gravissimus -r): CAES. civ. 3, 32, 4 erat . . . provincia differta praefectis atque -bus, qui praeter imperatas pecunias suo etiam privato compendio serviebant. LIV. 28, 25, 9 missis circa stipendiarias civitates -bus. VLP. dig. 22, 1, 33 pr. non acerbum se -em nec contumeliosum praebeat. PAVL. dig. 49, 18, 5, 1 tributorum (CONC.^S I 5 p. 155, 11 [*gr. I 1, 6 p. 129, 7* τοῖς δασμολογοῦσι]. p. 269, 7 COD. Iust. 5, 62, 10 [*a. 229*]. 6, 2, 8 [*a. 231*]. PETR. CHRYS. serm. 137 p. 571ᶜ *publicanus* qui plus petit fraudis -r est, non tributi. *al. cf. p. 1136, 17*). CHAR. dig. 50, 4, 18, 8 pecuniae (RVFIN. hist. 5, 18, 2, *gr.* πρακτῆρες χρημάτων. *al.*). FIRM. math. 3, 10, 7 -es regiarum annonarum vel pecuniarum fiscalium. 3, 11, 17 imperatorum. 4, 10, 8 -es fiscalium praestationum (6, 3, 3 aut sacrae . . . praepositos annonae). SYMM. epist. 5, 25 -e mittendo. AMBR. Tob. 15, 51 p. 548, 6 usurarius -r inimici. HIER. psalt. sec. Hebr. 109, 11 scrutetur -r universa quae habet (*Vulg. psalm. 108, 11* faenerator). VVLG. exod. 22, 25 si pecuniam mutuam dederis populo . . . non urgebis eum quasi -r nec usuris opprimes. Is. 3, 12 populum meum -es sui spoliaverunt (HIER. *ad l.* p. 66ᴮ Aquila et LXX transtulerunt ἀπαιτοῦντας, qui significant -es). *al.* PRVD. perist. 2, 48. AVG. civ. p. 2, 19 p. 77, 14 D. -es (*respic. Luc. 3, 12* τελῶναι, *Vulg.* publicani). COD. Theod. 6, 35, 3 (= COD. Iust. 12, 28, 2, 1; *a. 319*). 8, 8, 1 (= COD. Iust. 11, 7, 10; *a. 368*) die solis . . . neminem Christianum ab -bus volumus conveniri. 8, 8, 6 (= COD. Iust. 12, 60, 1; *a. 395*) palatinus -r. 10, 1, 16 (*a. 399*) -es et compulsores (*cf.* 10, 16, 4 [*a. 385*] susceptor vel -r [NOVELL. Iust. 123, 6 s. aut -em fiscalium functionum, *gr.* ἀπαιτητήν. *al.*]. 10, 24, 1 [= COD. Iust. 10, 6, 1; *c. a. 370*] si quis ab -bus, tabulariis arcariis officiisve rationum ⌊vel alio cui fiscalium thesaurorum tutela mandetur⌋ [⌊ ⌋ *om. Cod. Iust.*] fenebrem pecuniam sumpserit. 13, 5, 5 [*a. 326*] litorum custodibus et vectigalium propositis -bus decurionibus atque rationalibus et iudicibus [13, 5, 17; *a. 386*]. COD. Iust. 10, 20, 1 pr. [*a. 400*] quidquid ultra debitum elicitum fuerit ⌊a curialibus vel cohortalibus vel aliis -bus⌋ *eqs.* [⌊ ⌋ *deest Cod. Theod. 11, 8, 2*]. 12, 60 rubr. de executoribus et -bus. *sim. al.*), 11, 1, 14 (= COD. Iust. 11, 48, 4, 1; *a. 366*) sub solito -e. 11, 7, 1 (*a. 315*). 11, 7, 21 (*a. 412*) -is publici . . . officium. 11, 8, 1 (*a. 397* = COD. Iust. 10, 20, 1, 1; *a. 400, cf. supra l. 76*) si quis -um in (*Cod. Iust.*) superactionis crimen fuerit confutatus *eqs.* 13, 11, 6 (*a. 396*) strenuus -r. *al.* HYD. chron. II p. 17, 48 conditam in urbibus substantiam tyrannicus -r diripit. SIDON. epist. 4, 24, 5 -um . . . barbaram instantiam. CASSIOD. var. 2, 24, 2 p. 59, 25 -um nimietas, dum . . . in tenues conversa grassetur. *al.* COD. Iust. 12, 37, 11 (*a. 401*) opinatoribus, id est -bus militaris annonae. 10, 22, 3 (*a. 456*) publici debiti. *al.* *nota de creditore debitum exigente*: COD. Iust. 4, 44, 16 pr. (*a. 392*) nec sub nomine subhastationis publicae . . . possessionibus viliore distractis plus -r ex gratia quam debitor ex pretio consequatur.

β *in tit.*: CIL VI 8434 (*med. s. II*) genio Rhodonis Domitiae Aug. ser. -(is) hered(itatum) legat(orum) peculior(um). INSCR. EphEp. VIII 307. 308 (*a. 161—169*) Reginus verna Augustorum -r. CIL III 349 (*Commod.*) Caes. n. ser. ver. -r reip(ublicae) Nacol(ensium). XIII 1807 (*a. a. 241*) proc. prov. Syriae Palaestinae, ibi -i reliquor. annon. sacrae expeditionis. VIII 2228 (*s. II/III ex.*) Eutyces, Felicissimi Augg. n(ostrorum) vernae -(toris), vik(arius). XIII 10027, 69 (= INSCR. christ. Diehl 84a. *calix aeneus s. IV*) Septimius Theodolus corrector Venetiae et Istriae, -(tor). VI 9383 Diophantus -r ad insulas. XI 707 praef. equit. -(ori) tributorum civitat(um) Gall(iae) (XIII 5092 Donato Caesaris Au⟨g⟩. Salviano -⟨i⟩ tributorum in Hel⟨v⟩. Communis vicariu⟨s⟩. *cf. p. 1135, 21. 51 sqq.*).

γ *in pap.*: *apud Aegyptos inde ab ineunte saec. IV de magistratu quodam vectigalibus, tributis sim. exigendis praeposito (cum inferiorem gradum tum superiorem tenente. cf. Preisigke, Fachw. d. öffentl. Verwaltungsdienstes Aegyptens, 1915, s. v.; Preisigke-Kießling, Wb. d. gr. Papyrusurk. III, 1931, p. 111)*. *scribitur* -r (*infra l. 30*) *et fere litt. gr.* **ἐξάκτωρ**, -ορος (*ubique praeter*: ἐξακτωρ⟨σι⟩ PAP. Raineri 233; *a. 314* [*cf.* -ορσι *infra l. 41*]. *nom. gr.* ἐξάκτης: *v. l. 40. scribitur* -ακ/κτ- *infra l. 35* [*sed syll. seiunctis*]. *notatur*: ἐξ(άκτορος): PAP. Lips. 62, 9 [*a. 389*]. 62, 10. ἐξακ(τωρ) *infra l. 37*): PAP. Thead. 13, 11 (*a. 322; cf. APF III p. 341*) demonstrant[a]e suscepto tuo obnoxias personas -r civitatis ([*gr.* ὁ ἐξάκτωρ τῆς πόλεως]. *item in biling.*: PAP. Wessely p. 9 n. 14 [*s. IV in.*] *bis*: πρόνοια τοῦ -ος [*deest lat.*]). PAP. Cairo Preis. 8 (*a. 322; cf. APF III p. 348*) στρατηγῷ ἤτοι -ι Ἑρμοπολείτο⟨υ⟩. BGW 21 (*a. 340*) Ἀνουβίωνι -ι ἀπὸ Ἀντινοουπόλεως. SB 4513 (*a. 369/70*) Αὐρηλίῳ Λεω⟨ν⟩ίδῃ στρατηγῷ ἤτοι ἐξάκ κτορι Ὀάσεως μεγάλης (*cf.* PAP. Lips. 64, 9 [*a. 368*], 50). PAP. Lips. 51, 3 r. (*a. 372*). *ibid.* 1 v. PAP. Meyer gr. Texte a. Aeg. (1916) 18, 4 (*s. IV*) Ἀνουβίων ὁ καὶ Σουχίων ἐξάκ(τωρ). PAP. Britann. II p. 290 (*s. IV. item* p. 293). PAP. Amherst II 142, 11 (*s. IV*). PAP. Florent. 71, 589 (*s. IV*) Εὐλόγιος ἀπὸ -ων (*cf.* 71, 736). 95, 45 (*s. IV ex.*) Θεοτίμου -ος (95, 48). BGU 849 (*s. IV*) Κανωπῷ ἐξάκτῃ. BGU 1027 ἐξάκτορσι καὶ προέδ⟨ρ⟩ο⟨ι⟩ς Ἑρμουπόλεως. *v. et p. 1137, 58 sqq. et al.*

inde **ἐξακτόρια**, ἐξακτορικός *et* **ἐξακτορεύω** (*v. p. 1137, 58 sqq.*).

b *allegorice et in imag.*: SEN. benef. 1, 1, 4 graves exprobratores -esque sumus, . . . gratiam omnem corrumpimus. 1, 2, 3 nemo beneficia in calendario scribit nec avarus -r ad horam et diem appellat ([*sc. debitorem*]. *cf.* MART. BRAC. form. vit. 4, 15 in reddenda officiositate neque neglegens neque -r appareas). 7, 24, 2 acerbos. PAVL. NOL. epist. 25, 5 p. 227, 5 cum . . . debitorum moderatus -r sis (AVG. c. Faust. 22, 50 p. 644, 3 illius debiti redditor quam -r esse maluit. serm. 27, 2, 3 p. 179^p. med. cum . . . debitum exigit, quis reprehendat -em. *al.*). AVG. serm. 224, 3, 3 p. 1094^fin. erogatorem me deus posuit, non -em (*al.*). DRAC. laud. dei 3, 36 (*de agricola qui ex agro fructum poscit*) non -em pudor imprimit. SERM. Caspari Anecd. p. 325, 17 non . . . talis veniet -r, cui in parvo inveniamur obnoxii. *et al.*

2 *fere i. q. praepositus, custos, praefectus sim.* (*sc. de munere eius qui insistendo, instigando impellit alqm. ad alqd. recte diligenterque praestandum; de iudicis ministro l. 76*): a *usu strictiore et (fere) technico*: α *operum variorum apud scriptores*: LIV. 45, 37, 9 operis plus . . . fecisti, cum ipse imperator ut -r circumiret (*cf. Liv. 2, 58, 7* adhortator operis). SEN. clem. 1, 19 opere vacat *ipse rex apium*, -r alienorum operum. COLVM. 3, 13, 10 opus est . . . perito et vigilante -e, qui ripam erigi iubeat *eqs.* (*v. Gummerus, D. röm. Gutsbetrieb, 1906, p. 81 adn. 7; p. 85.* 3, 13, 13 -em operis [PLIN. epist. 9, 37, 3 aliquos operis -es, custodes fructibus ponam]. LACT. mort. pers. 31, 4 p. 209, 5 nulla area sine -e, nulla vindemia sine custode. *cf. l. 80 sqq.*). QVINT. inst. 1, 3, 14 ne opus erit quidem hac castigatione, si adsiduus studiorum -r adstiterit. PLIN. paneg. 19, 3 studium omnium laboremque . . . tamquam -r intenderes. ITALA exod. 3, 7 (Lugd.) ab -bus operum ([ἐργοδιωκτῶν, *Vulg.* qui praesunt operibus]. VVLG. exod. 5, 6 praefectis operum et -bus populi [5, 10]. *cf.* 5, 14 flagellati . . . sunt . . . ab -bus Pharaonis. ALC. AVIT. carm. 5, 480. *et al.*). PS. ASCON. Verr. II 1, 142 p. 252, 22 St. tu mihi non -r sis operis, sed dominus voluntatis meae (*cf. l. 83 sqq.*). VVLG. Iob 39, 7 clamorem -is non audit *onager. al.* PS. AVG. serm. 219, 2 p. 2151^med. -r latronum. *et al.* *de custode carceris* (*cf. supra l. 58*): VVLG. Luc. 12, 58 ne forte . . . iudex tradat te -i et -r mittat te in carcerem (τῷ πράκτορι. HIER. hom. Orig. in Luc. 35 p. 295ᴬ pro -e minister [*sc. Matth. 5, 25*] insertus).

β *in tit.*: (I) *hortorum, praediorum* (*cf. l. 63 sqq.*): CIL VI 8673 T. Flavius Aug. l. Onesimus -(or) hortor(um) Servil(ianorum). 8683 d. m. Crescentis . . . Caesaris n. ser. -is praediorum Lucilianorum (*cf. VI 721* act. praediorum Romanianorum). (II) *aedificiorum, operum publicorum*: CIL VI 8480 (*a. 193*) M. Aurelius Augg. n̄. n̄. lib.

[K.-M.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Epaphroditus -r operum dominicorum ([*corr. Smetana*]. VI 8481 [*aet. Flav.*] T. Flavio Aug. l. Eutacto -i operum. X 3907 Q. Annio Ianuario -i operum publ. et theatri a fundamentis. *v. infra l. 4*). VI 8777 Aug. libertus, -r thermarum Traianarum. VI 33992, 5 -⟨r⟩ operis reficiendi (VI 37422 [*s. I, ut vid.*] Epigono Volusiano operi [*sic*] -i ab luco Ferouiae. XII 3070 T. Flavius Herm. -r oper(is) basilicae marmorari et lapidari. *v. supra l. 1*). (III) *in examinanda re monetaria*: CIL VI 42 (*a. 119*) Felix Aug. lib. optio et -r auri argenti et aeris (*sim.* VI 43. 44). X 3732 (*aet. Constantin.*) C. Caelio Censorino v. c. praet. candidato, cons., cur. viae Latinae ... et -i auri et argenti provinciarum III ('*videntur esse Sicilia, Sardinia, Corsica*').

b *latiore sensu: de grammatico (sim.) recte loquendi usum exigente vel custodiente*: QVINT. inst. 1, 7, 34 *Cicero* in filio ... recte loquendi asper quoque -r. SVET. gramm. 22 p. 116, 8 sermonis Latini -r molestissimus. AVG. gen. ad litt. 2, 9 p. 47, 15 propter molestos et nimios -es ad litteram hoc dico.

B *cum respectu variarum rerum actionumve quas quis (ut solvantur, impleantur) postulat, fere i. q. flagitator, instigator, admonitor*: LIV. 36, 26, 6 Thoantem ... haud invitum morantem, ut -r praesens promissorum adesset. SEN. benef. 7, 23, 3 saepe ... opus est malis -e, etiam bonis admonitione (*cf. p. 1136, 45*). dial. 1, 1, 5 virtutum non lenis -r *deus*. 4, 28, 7 fidei acerrrimus -r. nat. 1, 16, 7 *libidinis*. SVET. Iul. 65 -r gravissimus disciplinae. TERT. cult. fem. 2, 4 p. 719 Oe. omnis maritus castitatis -r est. SYMM. epist. 2, 64, 1 industriae. HIER. in Is. 5 pr. p. 155[A] -is mei (*sc. Heraclii diaconi qui promissum librum exegerat. cf.* RVFIN. Orig. princ. 2 p. 4, 13 ne te ultra gravem paterer -em [*sc. ut Orig. versionem facerem*], etiam contra propositum meum cessi [*cf.* 3 praef. p. 192, 11]. PAVL. NOL. epist. 45, 8 p. 386, 25 *epistularum* [*cf. antea*: instantiam ... eius in litteris exigendis]. *cf. l. 52 sqq.*). AVG. civ. 2, 13 p. 68, 22 D. theatricae illius turpitudinis ... -r (*i. deus gentilis*). 19, 9 p. 370, 1 ipsis auctoribus et -bus talium ... dedecorum. 21, 5 p. 497, 25 fidei reprehensores -esque rationis. in psalm. 146, 17 efficite, ut vos ipsos exigatis, efficimini -es vestri *eqs. (sc. fere de fructu labore debito). al.* PETR. CHRYS. serm. 17 p. 243[B] interitus nostri avarus -r. 32 p. 291[A] supernae pietatis. RVRIC. epist. 2, 41 p. 425, 28 affectus sublimitatis vestrae in visceribus nostris violentus -r est. *et al.*

de deo Christ. (diabolo infra l. 48) flagitatore sive adhortatore sive iudice ultore: TERT. apol. 36, 3 qui ... praemii expensum captamus ... a deo -e et remuneratore (*cf.* 40, 10 innocentiae magistrum et nocentiae iudicem et -em). spect. 2 p. 4, 4 innocentiae. adv. Marc. 2, 13 p. 353, 8 *boni*. 4, 18 p. 477, 19 *Christus fidei* -r et sectator. CYPR. Demetr. 8 p. 356, 22 imperiosus et nimius servitutis -r flagellas, verberas. epist. 30, 7 p. 555, 16 praeceptorum suorum. LVCIF. Athan. 2, 4 p. 152, 17 iustitiae. AVG. persev. 8, 17 p. 1003[init.] quem ... in te ... -em iustissimum (*sc. fere poenae*) ... cernis. in psalm. 74, 6 nondum -r suppliciorum (142, 8 'princeps mundi' praepositus mortis, operis mali persuasor, supplicii -r, *i. diabolus. aliter p. 1135, 35*). LEO M. serm. 43, 4 p. 284[B] nec -r sit vindictae qui petitor est veniae.

f. **exāctrīx,** -īcis. *i. q. quae exigit, postulat (fere pro adi. infra l. 54)*: AVG. epist. 110, 1 p. 639, 1 *epistula tua* mihi ... nova ... rescriptorum -x fuit (*cf. supra l. 29.* ENNOD. epist. 3, 30, 1 p. 93, 9 scribis imperare me potius paginas quam diligentia -e promereri). c. Faust. 6, 9 p. 301, 18 ergo ipsa scriptura, quae tunc fuit -x operum, significantium (*i. praenuntiantium*) *eqs.* VITA Caes. Arel. 2, 15 p. 489, 24 cum ... illa femina assidue -x esse non desineret, ut *eqs.*

derivata graeca (*cf.* ὕπατος, ὑπατεύω, ὑπατία): **ἐξακτορεύω.** *i. q. munere exactoris fungi* (*cf. p. 1136, 20 sqq.*): PAP. Oxyrh. 2110, 18 (*a. 370*) Ἀμμωνιανὸς ἐξακτορεύσας εἶπεν (*cf. l. 10* -⟨ρεύσας εἶπ(εν)⟩). **ἐξακτορία,** -ας *f. est officium exactoris*: PAP. Britann. II p. 273 n. 233 (*a. 345*) ὅπως ἐπιστολὴν -ας ἐπ ὀνόματός μου ἐνέγκῃς. PAP. Soc. It. 684 (*s. IV/V*), 10 (*antea 2* ἐξάκτορας). *pl. n.* τὰ **ἐξακτόρια** PAP. Genav. 56, 33 (*s. IV*). **ἐξακτ⟨ορ⟩ικῇ** τά⟨ξ⟩ει PAP. Oxyrh. 126, 4. *v. et p. 1136, 25. 43.* *K.-M.*

1. exāctus *part. perf. pass. v. s.* exigo.

2. exāctus, -ī *m.* *ortum sec. Mommsen per hypostasin ex* ex actis. *notatur* exac: *l. 72. 81. p. 1138, 1. 2.* [*dub.* CIL VIII 5362.] *i. q. administer actarii, is qui* ab actis *vel* ex actis (ex acta *l. 81*) *est* (*i. munus quoddam militare, v. Fiebiger, RE VI 1547*): CIL VIII 2956 mil(es) -us leg(ionis) III. 2567, 54 C. Aponius Vitalis Tipas(a) exac. (*leg. III*). XIV 2255 (= VI 3401, *sub Sept. Sev. et Carac.*) ... corn(icularius) leg(ionis) *II* et ... actar(ius) cum imm(unibus) libr(ariis) et -is. VIII 9990 (*sub Traiano*) C. Mario ... procuratori ... -í (*nom. pl.*) exercitus (*gen. sing.*). 21025 trierarcho Liburnae Nilí -o classis Alexandrinae. 4240 mil(iti) leg. III ... -o ad praet(orium) (III 3634 *leg. II* [*trad.* ad praaticom]). III 4311 mil(es) leg. *II* ... -us off(icii) pr(a)esidis. 5812 mil(iti) leg. III ... -o co(n)s(ularis) (XIII 6738 [*a. 223*] mil. leg. VIII ... -us cos.). XIII 1847 mil(itis) l⟨eg.⟩ XXX -i proc(uratoris) p(rovinciae) L(ugdunensis) (*cf. 1822* Pompeio Felici ex acta procuratoris). VIII 2977 Sirifius Candidus exac. c(larissimi) v(iri?). CIL XIV suppl. Ost. 4527 d (*graphio incisum in aede stationis vigilum*) -us later⟨nar⟩um ('*?, idem atque sebaciarius?*'). *incertum* ex ac(tario) *an* exac(tus) *solvendum sit*: CIL III 4232 vet(erano) ex act. leg. X. 6179, 3, 10 ⟨...⟩s ex ac. (*at v. ibid.* 2, 10 Claudius Secund(us) exac.). *dub.*: CIL VIII 2933 exa ⟨ct. ..⟩. *Leumann.*

3. exāctus, -ūs *m.* *ab* exigere. [*corrupte* VAL. MAX. 3, 4, 2.] *i. q. actio merces vendendi, i. q. distractio, venditio*: PS. QVINT. decl. 12, 19 p. 236, 7 sacrosanctus mercator opportunum, opinor, invenit mercis -um. *K.-M.*

exacum, (-ī *n.*). [*vocabulum gallicum. W.* (*v. Walde-Hofmann, Et. W. s. v.*).] *nomen herbae*: PLIN. nat. 25, 68 hoc centaurium nostri fel terrae vocant propter amaritudinem summam, Galli -um (*VRdf*, exea *E*), quoniam omnia mala medicamenta potum e corpore exigat per alvum.

exacūmino, (-āvī), -ātum, -āre. *ab* ex *et* acumino. *i. q. acuminare (transl.)*: OP. imperf. in Matth. 28 p. 776[p. med.] antiqui philosophi et oratores ... naturali sapientia litterarum exercitatione -ti.

***exacuo,** -uī, -ūtum, -uere. *ab* ex *et* acuere. *scribitur* exaqu-: *v. infra l. 45. 50. al.* *sec. I[am] coniug.*: HESYCH. in lev. 24, 23 p. 1109[B]. *reflex.*: *v. p. 1139, 29.* *mediopass.*: VVLG. Ezech. 21, 16. CHAR. gramm. p. 396, 24 B. acuere et -ere praepositione distinguuntur. GLOSS.[L] II Philox. EX 6 -i⟨t⟩: ἀκονᾷ. GLOSS. ἐξακονῶ, ἐξοξύνω, παροξύνω. HIER. nom. hebr. p. 27, 19 Enadda fons -tus. p. 49, 19 Aserdan vinculum cutis sive iudicii vel -tus. NOT. Tir. 73, 48 -uit. [-tus *confunditur in codd. c.* exactus: *v. infra l. 52 bis. ex coni.*: *v. p. 1139, 14.* NEP. Hann. 10, 1.]

1 *i. q. acutum facere, acuere*: **a** *proprie*: **α** *praevalente notione acuminandi, praeacuendi* (*p. p. p.* -tus, -a, -um *pro adi. v. infra l. 39*): VARRO rust. 1, 41, 2 cuius surculi corticem integrum servandum et eum sic -endum, ut non denudes medullam (PLIN. nat. 17, 115 surculos -tos [*cf. Cato agr. 41, 2* praeacutos]. *cf.* PLIN. nat. 17, 106. 123 ramo pali modo -to [*Theophr. hist. plant. 2, 5, 4* ἀποξύνας]. *ibid.* trunco -to). VERG. georg. 1, 264 vallos furcasque bicornis. COLVM. 2, 18, 2 *fenum* in metas exstrui conveniet easque ipsas in angustissimos vertices -i. 11, 2, 12 ridicas ... querneas ... findere et dedolatas utraque parte -ere (11, 2, 90 pali et ridicae possunt dolari -ique). PRISC. perieg. 687 hoc ... -it pars una sub axibus aequor (*sc. Caspium*), qua tractum refugae miscetur Tethyos undae (*gr. vs. 721* ἄψ δὲ μετ' ἄρκτους ἑλκόμενος). CORIPP. Ioh. 4, 618 sudes et magnas obice cautes (GREG. M. moral. 33, 15 p. 681[A]). *p. p. p.* -tus *fere pro adi.*: PLIN. nat. 11, 124 *cornua* (*v. infra l. 46*) rugarum ... ambitu contorta et in leve fastigium -ta ... *natura dedit* strepsiceroti. 29, 141 tertium genus *blattarum* ... -tā clune. **β** *respicitur vis aciei* (*indicatur in quem*: *l. 42*): CIC. leg. 3, 21 (*in imag. de Clodio*) tam audax ... inimicus fuisset, ut *eqs.*, nisi mucronem aliquem tribunicium -isset in nos. VERG. georg. 3, 255 dentes ... Sabellicus ... sus (PLIN. nat. 18, 2 cum arbore -ant [exaqu- *D¹GE*, exag- *F*] limentque cornua elephanti et uri, saxo rhinocerotes, utroque apri dentium sicas. *cf.* FIRM. math. 8, 10, 2 aut dentes quatiant, aut attritu[s] semper -ant). 4, 74 *apes* spicula ... rostris (BOETH. arithm. 1 praef. p. 4, 11 sp. sagittis). CELS. 7, 29, 7 *uncus* in interiore tantum parte per totam aciem -itur (exaqu- *V*). COLVM. 12, 18, 2 falculae et ungues ferrei ... -endi sunt (*cf.* PLIN. nat. 17, 192 acie falcis -ta [*Pintianus*, exacta *codd.*; 17, 251 *Urlichs*, exactam *codd.*]. 17, 265 falces [*cf.* HESYCH. in lev. 19, 12 p. 1024[C]]). PLIN. nat. 28, 47 ferramenta *cote* (*cf.* 34, 145). ITALA deut. 32, 41 (Lugd.) -am ... gladium meum ([παροξυνῶ, *Vulg.* acuero]. VVLG. Ezech. 21, 9 [*seq.* limatus]. 21, 10. 11 [*ad Ezech. spectat e. g.*: HIER. in Is. 34, 1 sqq. p. 371[A]]. *al. cf.* HESYCH. in lev. 19, 16 p. 1028[B] ensis -tus). QVEROL. p. 32, 14 *Arpyiae* digitos ad praedam -unt curvis timendos unguibus. VVLG. I reg. 13, 20 vomerem ... ligonem ... securim ... sarculum. prov. 27, 17 ferrum ferro -itur, et homo -it faciem (*v. infra l. 62 sqq.*) amici sui (eccles. 10, 10 [*opp.* retusum, hebetatum]). *et al.*

b *in imag. et transl.* (*acced.* ad: *l. 40. p. 1139, 2.* contra: *infra l. 84*): **α** *oculos*: CIC. leg. 1, 60 quom animus ... -uerit illam ut oculorum sic ingenii aciem ad bona seligenda (eligenda *l. v.*) et reicienda contraria (PLIN. nat. 23, 59 *acetum scillinum* oculorum aciem ... -it. 24, 99). PLIN. nat. 29, 132 scarabaei viridis natura contuentium visum -it (SER. SAMM. 208. RVFIN. Orig. in cant. 3 p. 215, 7 B. obtunsiores). **β** *animum, affectus, ingenium sim.*: CIC. leg. 1, 60 *v. supra l. 63.* VITR. 9 praef. 1 *scriptores* libris ad discendum et animos -endos praeparant praecepta (PLIN. nat. 20, 127 nasturcium venerem inhibet, animum -it. *cf.* SEN. epist. 117, 19 haec ... *animum* minuunt et deprimunt nec ... -unt sed extenuant. *aliter v. p. 1139, 12*). FIRM. math. 1, 2, 4 Gallicam stoliditatem ([*opp.* hebetare]. *cf.* RVRIC. epist. 1, 5 p. 358, 28 hebetudinem cordis). HIER. hom. Orig. in Ier. 9 p. 650[B] aut obtundatur irae divinae aculeus aut -atur (*gr. p. 381[B]* ἀμβλύνεται ... ἢ οὐκ ἀμβλύνεται). **γ** *linguam, dictionem sim.*: FIRM. math. 1, 3, 4 *mathematicorum accusator* argumentorum suorum aculeos. AMM. 30, 1, 16 *Danielus et Barzimeres* ut hebetatae primo adpetitu ve⟨ne⟩natae serpentes, ora ⌊-uere⌋ (ex hac vere *trad.*) letalia. HIER. in Nah. 3, 1 *sqq.* p. 1256[A] sermonis gladium (*v. supra l. 55*) -tum cote dialecticae (*cf.* VVLG. psalm. 63, 4 -erunt ut gladium linguas suas [ἠκόνησαν]. AVG. serm. 216, 6, 6 *diabolus* -at multiplices et dolosas linguas suas. CASSIOD. hist. 5, 48 p. 1026[D] contra hanc doctrinam ... calumniae linguas). RVFIN. apol.

[Burckhardt]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

adv. Hier. 2, 13 p. 596^{A} lacerationibus eius, ad quod opus ... stilum eius Porphyrius -uit, non obviemus. *et al.*

2 *fere i. q. excitare, instigare, impellere* (*c. vi exacerbandi, aggravandi: e. g. infra l. 19. acced. abl. instr. infra l. 11. 25. 30 al. indicatur ad quid: per* in *c. acc.: l. 12. per* ad: *infra l. 19. 22. 24 al. per dat.: l. 18. refl. v. infra l. 29*): CIC. de orat. 1, 131 nec magis ad eos deterrendos ... quam ad vos ... -endos accommodavi orationem meam. Att. 12, 36, 2 velim cohortere et -as Cluatium. PLANC. Cic. epist. 10, 23, 7 sollicitudines ... meas cotidie magis tua merita -unt, ne quid aut ex amore aut ex iudicio tuo perdam. NEP. Phoc. 4, 1 cum ... plurimi ... ira -rentur propter proditionis suspicionem. HOR. ars 403 Tyrtaeus ... mares animos in Martia bella versibus -uit (EPIT. Alex. 11 strepitu remorum ... animi militum -bantur [*corr. Reitzenstein*; exaequa- *cod.*]. *aliter v. p. 1138, 70. cf.* HOMER. 507 virtus ... ducis vires accendit Achivum, et spes -it languentia militis arma). OV. Pont. 1, 10, 13 non ... -et torpens sapor ille palatum (*cf.* SIDON. epist. 2, 9, 7 *equitando* pectora marcida cibis cenatoriae fami -remus). COLVM. 10, 392 *cucumis* noxius -it morbos aestatis iniquae. SIL. 7, 142 *Hannibal* -ens varia ad conamina mentem (CORIPP. Ioh. 8, 53. *cf.* FIRM. math. 6, 10, 3). HOMER. 595 non sic setigeri -unt fervoribus iras (*cf.* MAR. VICTOR aleth. 3, 694). HIL. gen. 63 *dies* instigat animos opera ad maiora ..., -ens variis mortalia pectora curis. RVFIN. Orig. in num. 15, 2 p. 132, 2B. interiorem hominem ad videndum deum revelato mentis oculo -ere et provocare. CLAVD. 15, 350 iuvenem stimulis ... virtus. COD. Theod. 12, 1, 161 (= COD. Iust. 10, 32, 51) ne ... solacium eos impunitatis -at, horum cupiditatibus obviamus. CONC.^{S} I 5 p. 276, 25 propheta ... offendenti Israhel et -enti ad iracundiam ... deum dicebat (*gr. I 1, 6 p. 137, 21* καταθήγοντι πρὸς ὀργάς). *et al.* *reflex.*: PLIN. epist. 3, 7, 15 invicem se mutuis exhortationibus amici ad amorem inmortalitatis. FIRM. math. 3, 1, 14 disciplinis ... compositis per diversos actus humani se generis -uit intentio.

3 *spectat ad saporem: i. q. acrem reddere*: PLIN. nat. 19, 93 scilla ... medicamini nata -endoque aceto.

deriv.: exacutio.

exacūtio, -ōnis *f.* *ab* exacuere. *i. q. actio exacuendi* (*v. p. 1138, 25 sqq.*): PLIN. nat. 17, 106 calami -o medullam ne nudet.

exacūtus, -a -um *v.* exacuo *p. 1138, 39.*

[**exaditat** *v. p. 1140, 11.*]

exadvento, -āre. (*'ab* ex *et* * adventare *i. vento exponere sim.* [*v. Meyer-Lübke s. v.*]. *fere i. q. ventilare' Heraeus in plag.*): CAEL. AVR. acut. exc. 2 p. 492 placet ut nudus iaceat aeger ..., -etur hinc atque inde sabanis aut flabellis venti (ventum *cod., corr. Daremberg*) agitationibus (ventum agitantibus *Heraeus in plag.*).

exadversio, -ōnis *f.* *ab* exadversum *vel* ex adverso *ut vid. figura rhet.*: CARM. de fig. 163 ἀντεναντίωσις. -o fit, minimis si maxima monstres: 'non parva est res, qua de agitur' pro 'maxima res est'.

exadversum (-us) *adv., praepos.* *de orig. v. Schmalz-Hofmann^{5}, p. 385.* PRISC. gramm. III 514, 23 -um quoque compositum (*cf.* III 109, 19). -vors-: PLAVT. Bacch. 835. TER. Phorm. 88 (*nonnulli Σ*). 97 (*A, nonnulli Σ, utroque Phorm. loco teste Dziatzko-Hauler p. 66, 4*). Ad. 584 FRONTO p. 101, 6 N. *de formis: forma recentior* -us: *v. l. 82. p. 1140, 1. 6. 7.; cf. Hofmann, IF 44, 1926, 73. de accentu: secundam syll.* (exádversum) *acuit Annianus ap.* GELL. 6, 7, 4; *cf. Lindsay, Class. Quart. 17, 1923, 203. de notione*: EVGRAPH. Ter. Phorm. 88 -um ei loco (*v. infra l. 67*): contra ipsum locum. SCHOL. Ter. p. 62, 19 -um: econtra. p. 128, 29 e contrario.

[*confunditur c.* ex adverso (exadverso): *v. l. 67. 70. 74. 75. 76. 84. p. 1140, 2. 8; c.* adversum (-us): *v. l. 75. 83. p. 1140, 1.*]

fere i. q. ex loco opposito, a parte altera, contra, ex adverso (*cf. Hand, Turs. s. v.; Hamp, ALL 5, 1888, 348*): **1** *adv.* (*cf.* PRISC. gramm. III 26, 25 quando *adversum* ... τὸ ἐναντίως significat magis adverbium ostenditur, ut [*Ter. Phorm. 88, v. l. 67*] ... †ei loco -um tonstrina erat): PLAVT. Bacch. 835 video -um (*v. l. 50*) Pistoclerum et Bacchidem (FRONTO p. 101, 6 N.). TER. Phorm. 88 in quo haec discebat ludo, -um ([*v. supra l. 51*]. ex adverso AP^2F^2) ilico (*A*; ei loco *Iov. Σ*, EVGRAPH. *v. l. 57 al.; cf.* DON. 'ei loco legitur et illico'. *v. p. 1140, 4 et vol. VII 1, 330, 57*) tonstrina erat quaedam. 97 ea (*mater mortua*) sita erat -um ([*v. supra l. 52*]. ex advorso [-ver-] *Iov. Σ*). Ad. 584 apud ipsum lacum est ⌊pistrilla et -um⌋ (*v. supra l. 53.* ⌊ ⌋ pi. ei adv. *A*) fabrica. CATO agr. 18, 3 alteris vasis -um ab stipite extremo ad parietem. SVET. Iul. 39, 3 in ... earum (*metarum*) locum bina castra -um (-so X^1Q) constituta erant. Tib. 33 assidebat ... iuxtim vel -um (-so *Xδ*; adversum Π^1Q) in parte primori (*cf.* APVL. flor. 16 p. 65 sese quisque -um [*φ*: exadūso] quam proxime collocat *in theatro*). APVL. flor. 15 p. 49 Samos ... insula est — -um Miletos — ad occidentem eius sita (*sic distinguit Helm, nom.* Miletos *tuens*; Mileto *Scioppius fort. recte, v. p. 1140, 4*). AMM. 23, 6, 72.

2 *praepos.*: **a** *de situ* ('*ubi*'?): *α c. acc.*: CIC. div. 1, 101 ara ... Aio Loquenti ... -us eum locum consecrata est. NEP. Them. 3, 4 ut ... -um (*Dan. ABP*, adversum *MR*) Athenas apud Salamina classem ... constituerent. PLIN. nat. 3, 127 *Hister* -um (-o a^3; adversum *E*) Padi fauces. 6, 48 -us (-us [et ad- *R*] *codd. praeter* ex adverso a^3) fontes Indi. GELL. 2, 22, 23 *iapyx* videtur -um (ex [et *V*] adversum *PV*, adversus *R*) eurum flare. *β ? c. dat.*: TER. Phorm. 88, *v. p. 1139, 67.* APVL. flor. 15 p. 49, *v. p. 1139, 78.* **b** *de motus derectione* ('*quo*'? *vi hostili l. 6*): *α c. acc.*: NEP. Thras. 2, 7 Critias ..., cum ... -us (*Dan. APR*, adversus *BM*) Thrasybulum fortissime pugnaret. PLIN. nat. 10, 180 a coitu ... *equae* currunt -us (*Sillig.*, -os *vel* -o *codd.*) aquilonem austrumve (*cf. Arist. hist. an. 6, 18 p. 572^{a}, 17* πρὸς ἄρκτον ἢ νότον). *β c. dat.*: APVL. apol. 16 cava specula si -um soli retineantur.

exadytat (-dit- *codd.*): excludit ab adytis (-dit- *codd.*) GLOSS.^{L} V Abba EX 11 ('*hanc glossam* GLOSS.^{L} Corp. E 512 GLOSS. V 292, 44 *sic exhibent*: exaudituat: excludit ab abditis.' *Lindsay in plag.*). *ad sensum cf. infra l. 73.*

exaedificātio, -ōnis *f.* *ab* exaedificare. *i. q. actio exaedificandi, extructio*: **1** *proprie de erectione aedificiorum, operum* (*inde per imag. l. 20 sqq.*): CAPITOL. Max. Balb. 1, 4 quid ... opus ... de -e amphitheatri agere? AMBR. Noe 6, 13 p. 422, 1 inveniet in eius (*sc. arcae Noë*) -e (aed- *TN*) discriptam humani figuram corporis. *in imag. et alleg.* (*v. l. 17*): CIC. de orat. 2, 63 haec ... fundamenta *in historia scribenda* nota sunt omnibus, ipsa autem -o posita est in rebus et verbis. AMBR. in psalm. 118 serm. 4, 15 p. 75, 14 templum condere domino cogitabat verborum caelestium -e, non lapidum (*ibid.* serm. 6, 24 p. 120, 12 parietem legis et prophetarum spiritalium lapidum -e fundatum [fundamentum APm^1R]). **2** *transl. fere i. q. formatio, effictio*: CHALC. comm. 186 opinor Platonem animarum ... -i deum opificem praefuisse dicere. 203 humani corporis (*cf. Plato Tim. p. 43^{A}* ἀπεργαζόμενοι σῶμα).

*__exaedifico__, -āvī, -ātum, -āre. *ab* ex *et* aedificare. exed-: *v. infra l. 41. al.* GLOSS. ἀνοικοδομῶ. [*variat c.* aedificare: CIC. de orat. 1, 179. SALL. (?) in Tull. 4, *v. vol. I 924, 54. cf. etiam l. 42. al.*]

1 *i. q. ad finem aedificare, exstruere, construere* (*opp.* diruere: *infra l. 66.* inchoare: *infra l. 68*): **a** *proprie* (mundum [caput]: *infra l. 48. de apium domibus: l. 39*): PLAVT. Most. 761 hasce aedes ... -tas (-tas esse *A*, esse aedificatas *P*, *corr. Studemund*) insanum bene ([*aliter v. l. 46*]. *cf.* CIC. Att. 1, 6, 1 domus *Rabiriana* ..., quam tu iam dimensam et -tam animo habebas [SALL. Catil. 12, 3 domos atque villas. PLIN. nat. 11, 26 *apes* domos primum plebei -ant, deinde regibus; *Arist. hist. an. 9, 40 p. 623^{b}, 32* πλάττουσι ... κηρία. *al.* VOPISC. Car. 6, 3]. SALL. [?] in Tull. 3 tibi alius Tusculanam [-num *l. v.*], alius Pompeianam villam -bat [exediff- H^a, edif- *AM*, hed- *V*. PLIN. nat. 9, 170. SPART. Hadr. 26, 5 Tiburtinam villam mire. *v. l. 38*]. PS. AVR. VICT. orig. 5, 3 -tis domiciliis [*v. infra l. 50*]). CIC. Verr. II 5, 48 Capitolium ... gratiis (gratis *ω*) -ari atque effici potuit (*cf.* leg. 2, 42 templum [Tusc. 1, 114 LIV. 1, 56, 1 *al.*]. PLIN. nat. 16, 217 aedis [*Sillig*, elis *codd.*] Aulide eiusdem deae saeculis ante Troianum bellum -ta. ARNOB. nat. 4, 1 p. 142, 5 aras [*cf.* 6, 1 p. 214, 12]. 7, 47 p. 282, 8 delubra). CIC. ac. 2, 126 ne -tum quidem hunc mundum divino consilio existimo (*cf.* CHALC. comm. 231 domicilium [*v. supra l. 43*] capitis ... quod ad similitudinem mundi sit -tum teres et globosum). CAES. civ. 1, 15, 2 quod oppidum (*i. Cingulum*) Labienus constituerat suaque pecunia -verat (LIV. 30, 1, 10. *cf.* CVRT. 4, 8, 2 -andae urbi. AMM. 14, 8, 11 *Caesaream*). LIV. 30, 3, 8 hibernacula. 35, 31, 9 regiam. CVRT. 9, 1, 3 navigia -ari (*cf.* COD. Theod. 13, 5, 28 naves). PLIN. nat. 5, 61 labyrinthus in Moeridis lacu nullo addito ligno -tus. 9, 114 portum. 10, 110 super tecta ... turres *columbis* (36, 70 in ipsa *navi* turribus Puteolis e pulvere -tis [*cf. de eadem re*: 16, 202 cum tribus molibus turrium altitudine in ea -tis]. VOPISC. Prob. 21, 3). 18, 301 horrea (COD. Theod. 15, 1, 17 *stabula* aut *horrea*). 33, 145 officina ... -ta. 35, 163 *fornacem. al.* TREB. trig. tyr. 21, 7 in quibus *locis* thermae Diocletianae sunt -tae. ARNOB. nat. 4, 6 p. 146, 4 ex laterculis ... caminorum istud ... genus. CIL XIII 4131 (*a. 245*) fara⟨bu⟩rem (*v. vol. VI 1, 279, 8*) -erunt suo in⟨p⟩endio iuniores vici hic cos⟨i⟩stentes. SYMM. epist. 1, 10, 1. AMBR. Abr. 1, 9, 80 p. 554, 2 tumulos parentum. HEGES. 1, 25, 3 p. 40, 24 muros; *opp.* diruti ([reaed- *B p. c.*, *Z*]. *gr. 1, 199* ἀνακτίσαι). **b** *in imag. et transl.*: PLAVT. Trin. 132 dare ... argentum amanti homini ... qui -ret suam incohatam ignaviam. CIC. de orat. 1, 164 (*de Crassi disputatione*) ne graveris (*m*, gravere *H recc.*) -are id opus quod instituisti. MAR. VICTORIN. in Eph. 2, 20 p. 1261^{A} primum ... fundamentum est ad vitam: cetera ad exornandum et -andum.

2 *i. q. ex aedibus eicere*: PLAVT. Trin. 1127 -visset me ex his aedibus, apsque te foret (*cf. l. 11*).

deriv.: exaedificatio.

exaematōsis *f.*, ἐξαιμάτωσις. PS. SORAN. quaest. med. 62 quid est -is? (exē- *cod.*). -in (exemm- *cod.*) dicunt Graeci quando ex suco cibi sanguis factus traditur corpori.

exaequābilis, (-e). *ab* exaequare. *i. q. par*: HIL. trin. 9, 2 p. 282^{A} non ... videtur -is per nativitatem esse natura (*sc. Christi et dei*) quae ignorationis sit necessitate diversa. [*adv.* **exaequābiliter** *ex coni. pro* exercabiliter: APVL. met. 2, 2.]

exaequātio, -ōnis *f.* *ab* exaequare. *scribitur* exe- *vel* exse-: LEX Burg. Rom. 17, 4 *nonnulli codd.* GLOSS.^{L} II Philox. EX 4 ἐξίσωσις.

[*Burckhardt*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

GLOSS. ἰσομοιρία. [III 480, 68 ἐκζήτησις (*'leg.* ἐξισότης' *add. Loisel*). *de lemmate* exquisitio (*vulg. script.* exquae-, *unde corr.* exaequatio) *cogitat Heraeus in plag.*]

i. q. actus exaequandi (*at v. l. 20. 32*):

1 *c. notione* aequum paremve reddendi: **a** *usu significantiore (quasi technico): de (plena) aequatione bonorum sim.*: LIV. 34, 4, 14 hanc ... -em (*sc. ornatus c. pauperibus*) non fero ([*antea*: aequato omnium cultu]. *cf.* PS. RVFIN. in Os. 2, 21 p. 980^{B} -o ... conluxit, ut in tanto discipulorum coetu nemo esset divitiis erectior). COD. Theod. 13, 10, 8 pr. -es censuum, quas ... censorum et peraequatorum officia ... probaverant (*i. fere 'peraequationes'*). COD. Iust. 5, 3, 20, 7 Leoniana constitutio, quae super -e pactionum loquitur non in quantitate, sed in partibus (*cf. 5, 14, 10* pacta lucrorum dotis et ante nuptias donationis paria esse). *inde fere i. q.* aequa divisio: LEX Burg. Rom. 17, 4 agri (*aliter v. infra l. 31*) ... communis nullis terminis delimitati -em inter consortes nullo tempore denegandam. LEX Visig. 8, 3, 13 ut tantum de inpasto loco ei, cui damnum intulerit, facta spatii -e, tradatur.

b *generaliter: de aequatione*: *α* membrorum orationis (*acced. genet. 'ident.' fere i. q. comparatio*: HIL. in psalm. 132, 6 p. 689, 1 additur ... alterius conparationis -o, cum dicitur: 'sicut ros Hermon, qui eqs.'): SERV. Aen. 7, 787 'tam magis illa fremens ... quam magis effuso crudescunt sanguine pugnae' ...: *particulae 'tam, magis, maxime eqs.'* ad -em positae ... possunt vel comparativo vel superlativo ... ipsae inter se iungi. *ibid. bis* (*opp.* praelationem. comparatio *i. 'gradatio'*). *β* summae *sc. totius cum partibus suis*: CHALC. comm. 80 p. 149, 7 hoc ... circulo in trecentas sexaginta quinque partes ... diviso, ad earundem partium -em εζ quidem ambitus nonaginta quattuor semis portionibus continebitur *eqs.*

2 *c. sensu* planum faciendi: **a** *de actione*: SERV. georg. 1, 95 'vimineasque trahit crates' ad agrorum (*aliter v. supra l. 15*) scilicet -em. **b** *passive fere i. q.* planities: VITR. 5, 12, 4 insuper eam -em pila ... struatur.

***exaequo**, -āvī, -ātum, -āre. *ab* ex *et* aequare. *scribitur* exequ-: CIC. fin. 3, 11 *VNABE.* FAV. EVL. p. 12, 7 APRING. in apoc. 21, 16 *al. inde variat c.* ex(s)equi: SALL. Catil. 3, 2, *v. p. 1143, 45.* VITR. 3, 3, 11, *v. p. 1143, 25 al. perf.* -asset: *v. infra l. 71.* CHAR. gramm. p. 472, 22 B. *inter verba activa coniug. I^{ae}.* NOT. Tir. 46, 29 -at. *de notione*: NON. p. 36, 29 pensum significat -tum, quod sine inclinatione sunt, quae penduntur. GLOSS.^{L} III Abstr. EX 21 explanat: -at, aequalem facit. V Aa E 687 -to: simile facto. GLOSS. ἐξισῶ, ἐξομαλίζω. *legitur inde a* PLAVTO (*v. p. 1143, 21*), VARRONE (*v. l. 45. p. 1142, 35*), RHET. Her., CIC. [*francog. vet.* essever. *M.-L.*]

I *c. notione locali: fere i. q.* planum reddere: **A** *de solo sim.*: VARRO rust. 3, 11, 2 vestibulum earum (*anatium*) -tum tectorio opere testac⟨e⟩o. VITR. 1, 6, 12 in -ta planitie (5, 12, 3. CET. FAV. 26 p. 299, 30 ad regulam [*v. l. 50*] -ta planities reddit speciem nigri pavimenti [*cf.* PALLAD. 1, 9, 4]). 5, 9, 7 sabulone eae ambulationes sternantur et -entur (10, 2, 12). 7, 1, 1 *solum.* 8, 6, 15. *al.* PAVL. FEST. p. 6 regula ad quam (*v. supra l. 47*) aliquid -atur. SEN. epist. 55, 2 fluctus ... illud (*sc. litus*) frequens ... -at. SIDON. epist. 5, 13, 1 si quid voraginosum est, ... humo advecta scrobibus oppletis ... -at. *in locutione*: 'solo -are' (*cf. vol. I 1019, 38*): SEN. dial. 3, 19, 2 tecta ... diruit et solo -at (*cf.* FLOR. epit. 1, 13, 14 totam urbem igni ferro manibus -ant *Galli*). *inde per hyperbolen*: SIL. 12, 696 fuerit *Hannibali* delere Saguntum, -are Alpes (*i. 'altas Alpes quasi solo aequando superare'*).

B *partes corporis*: **1** *dentes* (*sc. explendo, ut inaequalis superficies plana fiat*): COLVM. 6, 29, 5 sexto anno dentes, quos primos mutavit, -at *equus* ([*seq.* explentur]. *inde* PALLAD. 4, 13, 8 CHIRON 778. PELAGON. 1. VEG. mulom. 3, 5, 3 [*cf. Hippiatr. gr. I 324, 6* ἕξει ἴσα τὰ ἀνισώματα *et v. Keil ad Varronis rust. 2, 7, 3 p. 183; Schneider ad Colum. l. c. p. 195*]). **2** *cutem, i. q.* lēvigare: CVRT. 8, 9, 22 oris cutem ad speciem lēvitatis -ant.

II *c. vi relationis*: **A** *i. q.* aequum et parem reddere: **1** *quomodocumque sive aequum facere sive eodem ac pari loco ponere (aut plus minus aequando aut plene, sc. ita ut vis praep. valeat)*: **a** *res* (*tam corp. quam incorp., temporis spatium v. p. 1142, 47*): *α usu generali* (*mediopass. v. p. 1142, 14. 18. 19. 25. 38. acced. abl. causae: p. 1142, 50. instr. l. 73*): (I) *c. nudo obi.*: CIC. Verr. II 2, 123 *Verres*, qui omnia iura pretio -asset omniumque rerum dilectum atque discrimen pecunia sustulisset (IVST. 43, 1, 4 -to omnium iure. *cf. p. 1142, 37*). Att. 4, 15, 7 pecunia omnium dignitatem. epist. 13, 32, 1 vereor ne, quia compluris tibi praecipue commendo, -are videar ambitione quadam commendationes meas. LVCR. 5, 1296 -ta ... sunt ... certamina belli (LIV. 28, 3, 8 [*opp.*: superare]). SALL. Catil. 59, 1 -to periculo. CIL X 793 (*ca. a. 10 a. Chr.*) A. Clodius A. f. Flaccus, N. Arcaeus N. f. Arellian. Caledus d(uum) v(iri) i(ure) d(icundo) mensuras (*sc. Pompeianas cum Romanis*) -andas ex dec(urionum) decr(eto) (INSCR. Revue archéol. 1906, 7 p. 379 n. 26 aedilis mensuras -tas ex sua lib. civibus suis statuit. *cf.* CIL X 6017 pondera et metra). SEN. benef. 2, 25, 1. dial. 6, 11, 2 quae diligis ... et quae despicis unus -bit cinis (*cf.* 6, 20, 2 *mors* -at omnia. HIL. trin. 11, 28 p. 418^{B}). IVLIAN. dig. 30, 104, 5 heredum partes (VLP. dig. 17, 2, 63, 5 ad communicandas partes inter eos, id est -andas. *cf. ibid.* utriusque portio -etur). VLP. dig. 29, 4, 6, 2, *v. infra l. 62.* 35, 1, 12 ut condicio filiorum -retur (IVST. 22, 4, 5). APVL. Plat. 1, 18 id, quod infertur, ad totius corporis conservationem veluti singillatim -tum cunctis partibus diditur (*sic B*, vi *ss. m. 2*; dividitur *cett.*). IVST. 5, 2, 12 vires partium (*cf.* COD. Iust. 2, 6, 7, 1 [*a. 370*] partibus auxilium singulorum *causidicorum* [*antea*: par ... distributio fiat]). HIL. trin. 4, 21 p. 112^{C} et iussio -atur et factum. 6, 26 p. 178^{A} (*syn.* aequale est). *al.* BOETH. arithm. 2, 45 p. 149, 12 geometrica medietas popularis quodammodo et -tae civitatis est. *spectat ad vim morbi, fere i. q. attenuare*: MISC. Tir. p. 49, 15 *medicamentum* -at acutus (*i. acutos morbos, v. Moore, ALL 10, 1898, 262*).

(II) *indicatur cui quid aequetur: acced.*: *dat.*: BELL. Hisp. 5, 6 tumulos tumulis. LIV. 41, 26, 4 ut pandere aciem et -ari cornibus hostium (*J. F. Gronov*, hostibus *trad.*) ... possent (*mediopass. fere i. q. aeque se pandere*). MANIL. 2, 452 ut ... -ent ... fidem caelo mortalia corda (*i. 'ut fidem aequam fidei caeli habeant'*). SEN. nat. 3, 25, 5 *res* nec pessum ibit nec exstabit, sed -bitur aquae. PLIN. nat. 6, 218 ut ... etur (-itur *E^{S}*) umbra gnomoni. IVV. 12, 130 (*proverb.*) montibus aurum. PRISC. rhet. 10, 30 p. 559, 1 oportet ... -are dignitati rerum stilum elocutionis (*gr. Spengel, rhet. gr. II p. 16, 34* συνεξομοιοῦσθαι τὰ τῆς φράσεως ... τοῖς πράγμασιν). HIL. in Matth. 27, 8 p. 1062^{B} par ... a domino munus amborum est; ut gentium fidem -tam credentium ex lege scientiae nosceremus. trin. 5, 5 p. 133^{A} dictis -atur operatio. CE 279, 4 (*a. 357*) *de obelisco*: ut *Constantius* claris -et dona triumfis. RVFIN. apol. adv. Hier. 2, 10^{b} p. 592^{C} post longa et spatiis saeculorum -ta supplicia (*cf.* CLAVD. 5, 482 -at *Rhadamanthys* damnum meritis). CLAVD. MAM. anim. 1, 3 p. 32, 19 corpus ... summo incorporeo non adsimilas sed -as (*cf.* 1, 13 p. 56, 11). ALC. AVIT. epist. 4 p. 30, 13 (*cf. Matth. 20, 1 sqq.*) mercedem prioribus -tam etiam qui tardius venerunt sortiuntur. *al.* GREG. M. moral. 9, 63 p. 895^{A} super cadaver se humiliter sternens ad -anda sibi mortui membra se collegit (*cf. IV reg. 4, 34*). *et al.; v. et infra l. 49.* *cum*: VARRO rust. 1, 40, 6 cortice⟨m⟩ cum cortice *alterius rami* -tum habeat. SALL. Iug. 100, 4 uti militibus -tus cum imperatore labor ... esset. VAL. MAX. 6, 4, 1 ad ius (*cf. p. 1141, 71*) civitatis nobiscum -andum. AVDAX gramm. VII 326, 1 ut *lingua latina*, quia numero vocalium (vocalibus *BM*) -ari (*sc. cum lingua Graeca*) non potuit, temporibus -etur. *v. et infra l. 48.* *ad*: SEN. epist. 20, 3 ad hanc *regulam* (*v. p. 1141, 47*) omnem vitam tuam -a. CENS. 20, 6 ut civilis annus ad naturalem -retur. IVL. VAL. 1, 24 *flumina siccata* quamvis congestu ... sint ad aequoris uniti faciem -ta. HIL. trin. 7, 20 p. 215^{C} ut filius -ti honoris ad patrem sit. RVFIN. Orig. in lev. 8, 8 p. 406, 8 B. ne -etur cicatrix ad reliqui corporis cutem, sed sit humilior (*cf. Procop. comm. in lev. 12, 2 p. 733* ὁμαλίσῃ). INST. Iust. 3, 2, 3^{b} ad ius duodecim tabularum eandem dispositionem.

temporis spatium (*v. p. 1141, 68*): CIC. Arat. 288 sol lumine verno -at spatium lucis cum tempore noctis (*gr. Arat. 513* ἤματα νυξὶν ἰσαίεται). LVCR. 5, 688 anni nodus nocturnas -at lucibus umbras. FAV. EVL. p. 12, 7 *sol* lucis umbraeque mensuram paribus momentis.

β significantius: fere i. q. comparatis rebus *(statuendo, contendendo)* eandem atque parem aestimationem tribuere, *sc. ita ut alterum tanti quanti alterum existimetur* (*in philosophia l. 54 sqq., in iure l. 60 sqq.*): CIC. fin. 3, 11 *Pyrrho et Aristo*, qui omnia -ant (3, 12 [*syn.* paria redderent]. *cf.* 4, 55 non posse ⟨se⟩ adduci, ut inter eas res, quas Zeno -ret, nihil interesset [4, 69]. SEN. dial. 3, 10, 3 adfectum ... rationi. epist. 66, 48 haec bona, quae ... amplexanda et laudanda et -anda summis sunt [71, 7]. 92, 19 -at ... fortuita virtutibus et tantundem tribuit honestis quantum honestate carentibus). GAIVS inst. 1, 3 *plebiscita* legibus -ta sunt. VLP. dig. 30, 1 per omnia -ta sunt legata fideicommissis (INST. Iust. 2, 20, 3. *cf.* VLP. dig. 29, 4, 6, 2 contribui fideicommissa debere quasi -ta [*antea*: omnes fideicommissarios quasi aequales]. PAVL. dig. 34, 1, 23). 43, 31, 1, 1. PAVL. dig. 49, 16, 14, 1 ea culpa (*sc. arma alienasse*) desertioni -atur. HIER. epist. 49, 2, 2 ille (*Iovinianus*) -et virginitati nuptias, nos subiciamus. MAR. MERC. Conc.^{S} I 5 p. 69, 30 legi circumcisionis et omni Iudaismo evangelicam gratiam (*cf. ibid.* 69, 36). PETR. CHRYS. serm. 117 p. 520^{D} virginis partum mulierum partibus. *et sim. al.*

b *homines* (*aliquem alci., c. alqo. [in alqm.: p. 1143, 14]. saepius refl. vel mediopass. e. g. l. 75* [*opp.*: superiorem esse: *l. 75.* imparem esse: *p. 1143, 2.* eminere: *p. 1143, 3.* se eximere: *p. 1143, 5.* exceptum esse: RVFIN. Orig. princ. 1, 2, 4 p. 32, 16. *syn.*: parem esse: *l. 84*]): CIC. p. red. ad Quir. 22 superiorem esse contra improbos minus est negotii, quam bonis -ari. Lael. 71 qui sunt in amicitiae ... necessitudine superiores, -are se cum inferioribus debent. Att. 4, 16, 6 reliqui duo plebeii sic -antur, ⌊[ut]⌋ Domitius ⌊ut⌋ (⌊ ⌋, ⌊ ⌋ *v. adn. cr.*) valeat amicis ..., Memmius Caesaris commendetur militibus. LVCR. 1, 79 religio pedibus subiecta ... opteritur, nos -at victoria caelo (BOETH. cons. 2, 6, 1 W.). CAES. civ. 1, 4, 4 *Pompeius* neminem dignitate secum -ari volebat. PROP. 4, 11, 31 altera maternos -at turba Libones (*sc. Scipionibus*). LIV. 23, 35, 7 vetus miles tīroni, liber voloni sese -ari sineret. 45, 38, 8 gloriā sit par illis viris L. Paulus, iniuriā vestrā ⟨ne⟩ -etur. perioch. 37 L. Cornelius Scipio ... cognomine fratri -tus

[Burckhardt]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Asiaticus appellatus. SEN. Phoen. 630 quodcumque Mars decernit: -at duos, licet impares sint, gladius (gladio *E*). clem. 1, 5, 6 non multum ... supra eum eminet *rex*, cui se irascendo -at. dial. 5, 28, 3 imbecillos valentissimis ... dolor ... -at (*cf.* 11, 12, 3). 12, 17, 2. CVRT. 6, 11, 24 dis, quibus se -at *Alexander*, ... hominibus, quibus se eximit (*cf.* IVL. VAL. 2, 39). LAVS Pis. 26 Pisonem ... -amus avis. PLIN. epist. 2, 6, 3 eadem omnibus pono ... cunctisque rebus -o, quos mensa et toro aequavi. NERAT. dig. 30, 124 *heredes* ... in legato praestando (*cf.* PAVL. dig. 28, 5, 12). GAIVS dig. 9, 2, 2 servis nostris -at *lex Aquilia* quadrupedes. 37, 12, 2 PAPIN. dig. 45, 3, 18, 2 VLP. dig. 42, 8, 6, 7. *al.* HIL. syn. 38 p. 511^B^ non ... -amus vel comparamus filium patri, sed subiectum intellegimus (*al.*). trin. 6, 27 p. 179^A^ operibus suis filius testimonio se patris -at. 11, 10 p. 406^B^ per eundem patrem -amur (*sc. Christus et nos*) in filios et per eundem deum comparamur in servos. SERV. Aen. 10, 617 quod ... dicit 'pio sanguine', Aeneae eum (*Turnum*) latenter -at. *al.* CLAVD. DON. Aen. 10, 1 p. 289, 2 *al.* RVFIN. Orig. apol. adv. Hier. 1, 22 p. 560^B^ illum (*Origenem*) ... apostolis. *al.* *et al.*

2 *praevalente notione*: **a** *compensandi* (*fere i. q. expendere v. ex. seq.*): PLAVT. Rud. 1087 aurum auro expendetur, argentum argento -bimus (P^{CD}; -bitur *B*). RHET. Her. 1, 17, 27 quod negotio deminutum fuerit (*sc. de tempore*), -bimus industria. LIV. 3, 39, 8 qui vicissitudinem imperitandi, quod unum -andae sit libertatis, sustulerint. VITR. 3, 3, 11 quod oculus fallit, ratiocinatione est -andum (exe- *G*, exaequendum H^C, exequendū *S*). 3, 4, 5 stylobatam ita oportet -ari uti habeat per medium adiectionem per scamillos inpares. 4, 4, 2 -bitur dispari ratione columnarum crassitudo. SIL. 14, 177 vitā (*sc. donatā*) ... -at munera vitae. **b** *conferendi, comparandi*: CLAVD. DON. Aen. 1, 235 p. 54, 32 'fatis contraria fata rependens': ... hoc est comparans et -ans mala fata fatis contrariis. AMBROSIAST. ad Eph. 5, 5 p. 395^C^ (*spectat ad* 'avarus, quod est idolorum servitus') avaritia ... huic (*sc. idolatriae*) -ta est (*seq.*: comparata est). VVLG. thren. 2, 13 (*syn.* cui comparabo te?). RVFIN. Orig. in cant. 2 p. 142, 4 B. non ... ex comparatione inferiorum volo bonam videri pulchritudinem tuam, sed ex eo, ut tibi ipsi et decori tuo collata atque -ta respondeas. 2 p. 156, 20 imitatio oboedientiae eius (*i. ecclesiae*) -atur oboedientiae Christi (*antea*: similis effecta est). SIDON. epist. 1, 9, 7 quisquilias istas Clius tuae hexametris minime -es (*seq.*: conlata, comparabuntur). BOETH. cons. 4, 3, 19 W. insidiator occultus ... vulpeculis -etur (*antea*: lupis similem dixeris. cani comparabis). CASSIOD. in psalm. 101, 4 p. 708^A^ (*ad* 'defecerunt sicut fumus dies mei') dies peccatorum globis fumiferis -antur.

B *i. q. -ando assequi* (*saepe c. abl. instr.*): RHET. Her. 4, 20, 28 ut longitudo aut plenitudo harum *syllabarum* multitudinem alterius adsequatur et -et. SALL. Catil. 3, 2 facta dictis -anda (exequenda P^1 [a *s. s.*] *KH*) sunt (HIER. vita Hilar. 1 p. 29^A^. *cf. vol. I 1021, 47*). OV. am. 3, 8, 61 -et tetricas licet illa Sabinas. MANIL. 1, 842 *de cometa qui* '*pitheus*' *vocatur*: tumidis -at dolia flammis. SEN. dial. 5, 29, 1 piger equum vehiculumque domini cursu non -at. MELA 3, 69 Gangen magnitudine *Indus*. FRONTIN. strat. 3, 8, 3 ad moenia malos -antis altitudinem iugi subrexit *Cyrus*. PLIN. epist. 6, 17, 4 *lauda* inferiorem aut parem, quia pertinet ad tuam gloriam quam maximum videri quem praecedis vel -as. OROS. hist. 2, 5, 1 Brutus ... regem ... non solum -are (*P*; exaequae *D*, aequare *B*) parricidio sed et vincere studuit. IORD. Get. 113 gloriam generis factis illustribus. VEN. FORT. vita Hil. 14, 50 p. 6, 35 quis ... abundantiam rigantis ingenii contendat evolvere aut eius (*sc. Hilarii*) verba verbis valeat -are. CORIPP. Iust. 4, 247.

p. p. p. **exaequātus,** -a, -um. *pro adi. v. e. g. p. 1142, 10. 35. al. neutr.* -um *pro subst.*: AQVILA rhet. 23 p. 30, 5 ἰσόκωλον, -um membris ([exaequamen ex membris *A*]. *inde* MART. CAP. 5, 531).

deriv.: exaequabilis, exaequatio.

exaerambus *v. Onom.*

exaeresimus, (-a, -um), ἐξαιρέσιμος. *qui eximi potest*: CIC. Verr. II 2, 129 est consuetudo ... Graecorum ..., ut nonnumquam ... eximant unum aliquem diem ... ex mense, quos illi -os dies nominant.

exaestim- *v.* existim-.

exaestuātio, -ōnis *f.* *ab* exaestuare. *i. q. actio exaestuandi: proprie*: SOL. 5, 17 Helbesus in medio flumine subita -e fervescit. SERV. Aen. 7, 569 'vorago' Acherontis -o. GLOSS. V 613, 39 'venilia' maris -o quae ad litus venit (*cf. sqq.*). *cf. vol. I 1112, 11. 12. translate*: NON. p. 464, 8 -o animi.

exaestum- *v.* existim-.

***exaestuo,** -āvī, -ātum, -āre. *ab* ex *et* aestuare. *scribitur* exe-: *v. p. 1144, 77.* OV. met. 13, 559 *F. et al.* exext-: VEG. mil. 4, 38 p. 156, 6 $M_1 G_1$. *et al.* *part. praes. fere pro adi.*: ARNOB. ad Greg. 21. *inter verba ap. lat. active, ap. gr. autem passive declinata*: CHAR. gramm. p. 469, 12 B.; *inter verba activa coniug. I^ae^: ibid.* p. 472, 24. *de notione*: GLOSS.^L^ III Abstr. EX 12 -at: fluctuat. Abol. EX 99 -ans: exardescens. V Aa E 653 -at: effervescit calescit ardet anxiatur. 799 -antes: caumatizantes. GLOSS. V 292, 56 angustiatur. NOT. Tir. 69, 22 -at (*Go Gu CEG*; exaestivat *rell.*). *legitur intrans. inde a* VERG., OV., LIV.; *transit. inde a* LVCR. (*v. p. 1145, 55*). [*variat c.* aestuare: *v. p. 1144, 11. 29. 49. 54. 70. 1145, 27. 33. 44.* BOETH. cons. 2 carm. 1, 2. *v. vol. I 1112, 51. 1113, 13. 50.* *dub.*: AETNA 182 porrigit (*Aetna*) hinc artus penitusque (-que *ZG*, quos *CS*) -at (*G*, exigit *CSZ*, quos aestuat *Schwartz*) ultra.]

I ***intransitive*:** **A** *proprie*: **1** *de liquoribus: i. q. sursum vel foras aestuare, effervescere*: **a** *de mari, fluminibus sim.*: *α praevalente notione sursum fluctuandi*: VERG. georg. 3, 240 ima -at unda vorticibus (CLAVD. DON. Aen. 3, 565 p. 338, 5 VEG. mil. 4, 38 p. 156, 6). SEN. dial. 6, 18, 6 oceanus ... ingenti licentia (PLIN. nat. 37, 37). CVRT. 4, 2, 16 -are semper fretum, quoque artius volutetur inter insulam et continentem, hoc acrius furere (8, 9, 19). PLIN. nat. 31, 74 in Bactris duo lacus ... sale -ant (aestuat *E*). QVINT. decl. 388 p. 436, 22 horridus ... decidentium undarum fragor et -antis fluctus minax facies (IAVOL. dig. 50, 16, 112 AVG. civ. 18, 9 p. 266, 26 D.). AMBR. Noe 16, 58 p. 453, 22 mare (*aliter v. infra l. 17*) magnum tectis montium excelsorum verticibus -ans. *β praevalente vi foras aestuandi* (*de maris accessu recessuque: l. 17. 20.* *acced.* in *c. acc. infra l. 22*): LIV. 26, 42, 8 utcumque -at aut deficit mare (CVRT. 6, 4, 19 mare ... longe ... agit fluctus et magna parte -ans stagnat. 9, 9, 23. *cf.* CVRT. 6, 3, 16. *aliter v. supra l. 14*). CVRT. 9, 9, 9 stata vice Oceanus -ans invehi coepit et retro flumen urgere (MELA 3, 21). MELA 3, 67 a Gange ad Colida, nisi ubi magis quam ut (*Schottus*, ubi *A*) habitetur -at, atrae gentes *oras tenent*. SVET. Aug. 18, 2 *fossae*, in quas Nilus -at (SOL. 32, 14 sive abundantius -et sive parcius). AMM. 31, 10, 21 ne ... hostes ... tamquam -are sueti (*Petschenig, Clark*; exaestuares ut in *V*) torrentes ... fusius vagarentur.

b *de aqua fervefacta*: CVRT. 4, 7, 22 medio die ... frigida eadem (*sc. Solis aqua*) fluit, inclinato in vesperam calescit, media nocte fervida -at. AMBR. hex. 3, 15, 62 p. 103, 4 *aqua* sole repercussa -et (exe- *CGP*, aestuit *vel* -et *rell.*). **c** *de variis liquoribus*: SEN. dial. 3, 1, 4 multus ore toto *iratorum* rubor -ante ab imis praecordiis sanguine (*cf.* PS. QVINT. decl. 8, 18 nimii sanguinis pondus -ans). epist. 83, 16 vino -ante (*sc. in ebrio*), quicquid in imo iacet abditum, effertur. IVST. 1, 2, 7 quae materia (*bitumen*) ... passim e terra -at. **d** *in metaphoris* (*imag. servata l. 36. cf. l. 42*): GELL. 20, 1, 23 omnia ... haec ... operta sunt civitatis opulentiā quasi quibusdam fluctibus -antis. MIN. FEL. 35, 6 de vestro numero carcer -at (*Tert. apol. 44, 3* aestuat). ZENO 1, 3, 2 p. 283^B^ sapientia densis -ans (*codd. nonn.; alibi autem et in ed.* aestuans) argumentis. AVG. civ. 2, 20 p. 78, 28 D. theatra ... omni genere ... turpissimae voluptatis -ent. ENNOD. dict. 12, 3 p. 462, 7 istius rei fructus ... in abundantiam refusus -at. *cf. etiam l. 30.*

2 *de igneis fere i. q. exardescere*: **a** *de igni, flamma sim.* (*tropice v. infra l. 55. absolute: v. infra l. 51. acced.* in *c. acc.: l. 58*): VERG. Aen. 3, 577 *Aetna* liquefacta ... saxa sub auras ... glomerat fundoque -at imo. SEN. epist. 79, 2 in aliqua inferna valle conceptus *ignis* -at (SIL. 14, 64 largo flammarum ... intus [*sc. in Aetna*] turbine. ANTH. 34, 2 [*v. adn. crit.*]. HIL. in psalm. 144, 13 p. 834, 16 ZENO 2, 73 p. 525^B^ VVLG. Ier. 20, 9 OROS. hist. 2, 18, 6 p. 129, 2). CYPR. laps. 31 p. 260, 5 inter flammas et camini -antis (aest- *S*) incendia. ARNOB. nat. 7, 27 p. 261, 16 nubes suffitionis. HIL. trin. 10, 45 p. 378^B^ *pastae* ad fomenta -andi Babyloniae fornacis *flammae* (*cf.* MARCELL. chron. II p. 100, 518, 1 *terra* ad instar torridae fornacis -ans. CASSIOD. in psalm. 118, 140 p. 886^A^ fornacis ardor -ans metalla decoquit). OROS. hist. 4, 4, 4 flamma ... terribiliter -ans (aestuans *S*). *tropice*: OV. met. 13, 867 (*de amore*) laesus ... -at acrior (acrius *l. v.*) ignis (*cf.* APVL. met. 8, 2 flamma saevi amoris ... fomenti⟨s⟩ consuetudinis -ans [RVFIN. Orig. in iud. 2, 3 p. 476, 10 B.]). CYPR. mort. 14 p. 305, 15 in faucium vulnera conceptus medullitus ignis -at (PETR. CHRYS. serm. 57 p. 357^A^ in medullis). **b** *de calore corporis*: CELS. 4, 12, 1 ubi *stomachus* -at ([ex stuat *V*]. *antea*: ingens calor ... hunc ... adficit). SEN. epist. 95, 17 cerebri -antis verminationes. SVET. Tib. 72, 2 ut -arat *Tiberius* afflatus aura in graviorem recidit morbum. AMBR. hex. 4, 1, 4 p. 113, 14 quibus *arboribus* -ans *pastor* obumbretur (*cf.* AVG. in psalm. 139, 12 p. 1810^med.^ [*allegorice*] umbraculum ... domini temperat desiderium, ... ut non ita -emus, ut *eqs.*). ARNOB. in psalm. 41 p. 383^D^ cervus serpentinis carnibus pastus veneno -ans. DRAC. laud. dei 3, 65 *de divite*: inter anhelantes tormenta ultricia flammas ... -at ardens (CORIPP. Ioh. 6, 302). GREG. TVR. Mart. 1, 30 filius ... in febre corruit, unaque nocte et die graviter -ans (exast- *3*, est- *p*) expiravit. *et al.* *singulariter de moriendo fere i. q. calore perire* (*cf. p. 1145, 66*): FIRM. math. 1, 9, 1 ille cita ardentium venarum deflagratione fervescens violentia repentini caloris -at (*antea*: febrium ardore decoquitur). **c** *de rebus aestu solis ardentibus* (*cf. supra l. 26*); *de locis* (*de ipso aestu: l. 78*): CVRT. 8, 9, 13 ut, cum alia fervore solis -ant, Indiam nives obruant. IVST. 2, 1, 16 *Oriens* torrenti calore solis. SIGISM. Alc. Avit. epist. 93 (*in imag.*) si quis fervor est, quo axis meridianus -at (exest- *L*, exaestuet *S*), refrigerio temperate. *de ipso aestu*: HEGES. 4, 16, 2 p. 267, 9 in diebus aestatis inmodicus per spatia campi -at vapor (*gr. 4, 457* ἐκπυροῦται δ' ὥρᾳ θέρους τὸ πεδίον). *de herba*: VVLG. Marc. 4, 6 *semen* exortum est ...: et quando exortus est sol, -vit (ἐκαυματίσθη. *v. vol. I 1112, 76*).

B *translate*: **1** *de hominibus* (*eorumque mente, anima sim. de oppido: p. 1145, 11*): **a** *i. q. ardere, flagrare, sollicitari sim.*:

[*Burckhardt*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

α c. abl. instr. (*ponitur nude l. 5*): VERG. Aen. 9, 798 mens -at ira (OV. met. 6, 623. *al.* STAT. Theb. 11, 297 CYPR. GALL. num. 624 [*seq.* saevit]. *cf.* LVCAN. 5, 173 *Pythia* magno ... -at igne iratum te, Phoebe, ferens). ARNOB. nat. 5, 20 p. 192, 3 ardescit furiis ... mater, spumat anhelat -at. FIRM. math. 8, 6, 2 quorum *hominum* animus variis sollicitudinibus inplicatus pervigili cogitatione semper -et. 8, 6, 4 amorum cupiditatibus. ZENO 1, 2, 8 p. 277B venenis eius (*i. amoris*) quotidie totus -at mundus. 1, 8, 1 p. 322B aliquo reatu conscientia. PS. AMBR. act. Seb. 21, 79 p. 1054A malitiae suae curis (AVG. serm. 348, 2 p. 1527 med. nulla cura vanitatis). HEGES. 3, 22, 1 p. 226, 21 *Tiberias urbs* gravi morbo dissidentis inter se plebis. AVG. civ. 11, 33 p. 509, 6 D. in psalm. 89, 15 p. 1148 p. init. anima nostra illorum dierum desiderio ([*seq.* sitiat ardenter]. CHROMAT. in Matth. 3, 5 p. 335 med.). EVGIPP. Sev. 8, 2 ISID. reg. monach. 13, 5 p. 884A. *β c. praep.*: ZENO 2, 17, 1 p. 447A in horum inquisitione -ans propheta dicit (*v. l. 25*). AVG. ord. 1, 6, 16 p. 132, 15 -o in gratulatione (-em *AT*). *γ pendet*: (I) *infinit.*: AVG. de lib. arb. 2, 17, 45 p. 1265 p. med. ad quam *sapientiam* -at (*i.* '*desiderat*') pervenire (*antea*: ardescit ... peragere). (II) *enunt. interrogat.*: AMBR. Nab. 5, 22 p. 478, 19 consideremus ... patriae mentis procellas -antis (*RB𝔄'V*, -tes *cett.*), quem de liberis prius traderet. PS. AVG. cons. mort. 2, 5 p. 1165 p. med. famuli pavidi, quid fieret -antes (*i.* '*solliciti*'). NOVELL. Valent. 15 pr. quae ... his angustiis remedia providenda sint (*Beck*, sunt *trad.*), mens nostrae serenitatis -at (*v. l. 25*).

b *fere i. q. laborare* (*cf. supra l. 15. 24*): TERT. ieiun. 6 p. 280, 9 domicilium interioris hominis ... decoquendis iam stercoribus -ans ([aestuans *B*]. *cf.* VEN. FORT. vita Radeg. 24, 58 *Radegundis* ut decoqueret escas, satagebat -ans).

2 *de rebus*: **a** *de affectibus, morbis sim. fere i. q. furere, vehementer agitatum, inflammatum (sim.) esse* (**accedit** contra: PS. QVINT. decl. 18, 2. in *c. acc. l. 44. syn. vel iuxta posita*: strangulat: *l. 31.* tumultuatur: *l. 35.* saevit: *infra l. 47*): OV. trist. 5, 1, 63 strangulat inclusus dolor atque -at (aestuat *l. v.*) intus. SEN. epist. 82, 4 multa *mala humana* intus *sunt*, quae in media solitudine -ant. PS. QVINT. decl. 15, 13 quicquid est aliud quod tumultuatur, -at. 17, 6 non miror, quid sit circa quod inpatientia (*Gronov., Reitzenstein, Studien z. Ps. Quint. decl. p. 55, 4*; in patientia *Lehnert, qui aliter distinguit*) deceptae crudelitatis -et (18, 2). APVL. met. 10, 2 completis igne vaesano totis praecordiis inmodice bacchatus Amor -bat (*cf.* HEGES. 1, 40, 12 p. 92, 7 quod nimius in eo furor amoris dilectae sibi mulieris -asset [*gr. 1, 506* αἴτιον εἶναι τὸν ἔρωτα τῆς γυναικός]. ENNOD. epist. 9, 34, 1 p. 258, 25 amoris mei plenitudo violentia sequestrationis -at [*antea*: affectionis calorem ... tepescere]). FIRM. math. 8, 21, 3 in amorem eorum regis desideria semper -ent ([*D²GN*; aestuent *A*]. AVG. civ. 7, 22 p. 300, 17 D. ipsa est -ans in multa numina libido [*cf. ex. seq.*] vesana). ZENO 1, 4, 2 p. 292B -ans libidinis (*cf. l. 44*) turpitudo. 1, 9, 1 p. 326A inquieta ... -at *avaritia*, saevit, pugnat, rapit *eqs.* OROS. hist. 1 pr. 13 super modum -visse praesentium clades temporum videbantur (*cf.* 1, 9, 3 pestes ... *dirique morbi* ... usque ad desolationem. CYPR. GALL. lev. 55). *et al.* **b** *de viribus naturae, fere i. q. saevire*: AMBR. Noe 17, 60 p. 457, 9 *in diluvio*: nimia vis caelesti imbre et fontium eruptione -vit. EVSTATH. Bas. hex. 6, 11 p. 934B vehementi fervore ... -ant *euripi* ([*opp.* quiescere]. *gr. p. 144C* ἐν σάλῳ καὶ ταλαντώσει διηνεκεῖ καθεστήκασιν).

II ***transitive*: *i. q. aestuando emittere, effundere* (*in fig. etym.*: *l. 57 bis*): LVCR. 2, 1137 nec satis est *cibus*, pro quam largos (-us *QV*) -at aestus *res amplior* (6, 816 hos ... tellus ... aestus; *syn.*: expirat foras). SEN. suas. 1, 4 de Oceano ... dubitant, utrumne terras velut vinculum circumfluat (*D²*; pluat *AB*; circumpluat *VD¹*; *alii al.*), an in suum colligatur orbem et in ... sinus quasi spiramenta quaedam magnitudinis ⟨suae⟩ -et. AMBR. hex. 5, 7, 18 p. 154, 14 tu *femina* litium moves venena ..., tu coniugalis amplexus tempore dirum virus -as (*antea l. 9: vipera* venenum evomit). AVG. epist. 27, 3 p. 98, 13 quantam opulentiam sinceri cordis -ant *litterae* (*antea* anhelant, spirant). animam -are *i. q. mori* (*cf.* ebullire, efflare *sim.*; *v. et p. 1144, 71*): IVL. VAL. 1, 8 in his dictis animam -at (*cf. Ps. Callisth. 1, 14 p. 15* ἐξέπνευσε τὸ πνεῦμα).

deriv.: exaestuatio. *Burckhardt.*

exaesus *v.* exedo.

? ENNOD. opusc. 3, 191 p. 380, 16 *Epiphanius* sacerdotibus in itinere positis munificus, communis, adfabilis et quasi **exagellam** (-iam *B*; -ium *Boll.*, -illum *Bonnet* [*ALL 2, 1885, 132*]) relinquens se ipso praestantior (*vox et format. et signif. dubia: ad* 'exagium' *fere relegant vim tribuentes* '*exempli*', '*normae*', '*regulae*' [*v. Sirmond. ap. Vogel, ind. p. 382; Hartel; Bonnet l. l.*]; *corrupt. putat Vogel, ALL 1, 1884, 270¹* [*v. ed. ind. s. v.*]; *aliter* [*sc. partem hereditatis quasi exagio ponderatam et exaequatam*] *accipit Du Cange s. v.*). *K.-M.*

exaggeranter, -ātē *v. s.* exaggero *p. 1149, 44. 47.*

***exaggerātio,** -ōnis *f.* *ab* exaggerare. *de notione*: SVLP. VICT. rhet. 23 p. 324, 29 -o est qua in accusationibus utimur cum amplificamus invidiam eius quod querimur admissum *eqs.* DON. Ter. Hec. 210 haec -o est quae δεινότης appellatur, cum ex uno maleficio multa fiunt ab oratoribus crimina. SCHOL. Ter. p. 113, 26 epexegesis id est -o. CASSIOD. in psalm. 24, 6 p. 178D *v. s.* emphasis, *p. 527, 13 sqq.* GLOSS. II 306, 14 -o ἐπαύξησις χώματος (II 313, 8 ἐπίχωσις. II 423, 49 πρόσχωσις). II 311, 33 ἐπισώρευσις.

1 *proprie: fere i. q. accumulatio, acervatio*: CHALC. comm. 60 p. 129, 4 homines impediri quo minus omnes *stellas* videant ... terrae molibus (*syn.*) atque -bus visui obiectis. *in imagine*: AMM. 16, 12, 68 inter ... -em inanium laudum ostentationemque aperte lucentium inflabant ex usu imperatorem (*aliter infra l. 39*). AVG. in psalm. 94, 4 p. 1219 p. med. tanto ... maior laus est ignoscentis, quanto maior -o est peccata confitentis (*i. fere peccatorum confessorum*). serm. 38, 8, 10 p. 241 a. med. calamitatum ... -es ([*ante* aggeres calamitatum]. 161, 4, 4 p. 880 init. tota -o calamitatis est quia *eqs.*). CASSIOD. var. 2, 30, 2 pro expensis pauperum, quae sub lucri -e funduntur (*i. fere* '*multiplicatione caelestis mercedis*'; *vix ad l. 15*).

2 *translate*: **a** *c. vi augendi: fere i. q. amplificatio, ampliatio*: *α generatim* (*cf. etiam supra l. 13*): TERT. spect. 10 p. 12, 11 *ut* cedat ... nobis in -em disciplinae etiam humana[e] praerogativa. nat. 1, 2 p. 61, 15 inimicitiae satiarentur -e poenarum. adv. Marc. 1, 23 p. 321, 11 -o est debitae bonitatis exactio indebitae. *al.* AVG. epist. 155, 2, 8 p. 438, 5 vides -e terrenae felicitatis beatum populum non dici nisi a filiis alienis. quaest. hept. 1, 40 p. 23, 9 ad -em iniquitatis illorum (*cf.* EPIST. pontif. 611 p. 46, 29 Schw. peccati). serm. 162, 4 p. 888 p. med. EPIST. pontif. 611 p. 45, 6 Schw. cum -e praevaricationis Acacii iustam ... firmare et congeminare sententiam (*ibid. l. 33*). *al.* CASSIOD. in psalm. 123, 5 p. 920A -o magna periculi. *al.* *c. nimietatis notione* (*cf. p. 1148, 33*): AVG. mor. eccl. 1, 29, 61 p. 1335 p. med. si istam *scripturam* obdis invito et auctoritatis -e cogis in fidem. CASSIOD. Ios. antiq. 13, 20 p. 387 propter ... crudelitatis -em vocatus est ... crucida (*i.* '*T(h)racida*'; *gr. 13, 383* διὰ τὴν τῆς ὠμότητος ὑπερβολὴν ἐπικληθῆναι ... Θρακίδαν). *β technice in arte rhet.* (*cf. p. 1145, 82 sqq.*): *de figura quadam vim vel significationem augente, amplificante, ornante* (*v. p. 1148, 72*): GELL. 13, 25 (24), 9 num *haec repetitio* onerandi vel exprobrandi criminis causa -em aliquam speciosam facit? 13, 25 (24), 16 apud Homerum ... luculenta -o. PRISC. rhet. 6, 16 p. 555, 2 locus communis -em habet manifestae rei ([*rhet. gr. II 9, 18* αὔξησιν]. *ibid.* p. 555, 4 rei convictae et m. -em facimus [11, 32 p. 559, 25]). GRILL. rhet. 12 p. 63, 1 -o syllogismi per enumerationem multorum argumentorum (13 p. 64, 13). *al.* DON. Ter. Hec. 645. SERV. Aen. 1, 625 'ipse hostis Teucros' Troianorum laudis (*aliter supra l. 6*) -o, quod etiam ab hoste laudantur (*cf.* 9, 599 vituperationis). 1, 727. 2, 128 est -o a synonymis, ut 'abiit, excessit, evasit, erupit'. 9, 697 poetica. 10, 79 nimia (SCHOL. Lucan. 6, 113). *al.* SCHOL. Hor. carm. 3, 3, 20 Helenam peregrinam dixit ad -em (SCHOL. Stat. Theb. 4, 674 ad -em materni supplicii dicit *eqs.* 11, 11. *cf.* PS. RVFIN. in Am. 9, 14 p. 1104B per [in Os. 4, 1—2 p. 982C. *al.*]. in Ioel 3, 17—18 p. 1056C pro). *al.* ZACH. 3, 7 p. 1159C flebili -e. ORIG. in Matth. 18, 24 p. 1629C. *et al.*

b *c. notione extollendi, elevandi: fere i. q. exaltatio*: CIC. Tusc. 2, 64 amplitudinem animi et quasi quandam -em quam altissimam animi, quae maxime eminet contemnendis et despiciendis doloribus, unam esse omnium rem pulcherrimam eoque pulchriorem, si vacet *eqs.* (*cf. p. 1147, 75*).

exaggerātīvus, -a, -um. *ab* exaggeratus. *fere i. q. amplificatorius* (*t. t. rhet.*): RVSTIC. Conc.S I 4 p. 19, 16 multi mihi non erunt credituri, aliqui vero -a me usum locutione putabunt (*gr.* ὑπερβολῇ). CASSIOD. in psalm. 30, 14 p. 211C per modum -um.

exaggerātor, -ōris *m.* *ab* exaggerare. *qui exaggerat, auget sim.* (*opp. infra l. 59*): HIER. epist. 22, 28, 6 quidquid novum insonuerit, aut auctor aut -r est famae (*item opp.*: 54, 5, 2 rumores ... serunt et, quod ab ipsis egressum est, ab aliis audisse se simulant, idem auctores et -es).

ORIG. in Matth. 18, 134 p. 1784C sine dubio **exaggerātōriē** dicta sunt illa, ostendentia quod *eqs.* (*i.* '*cum nimietate*'; *v. l. 25*).

exaggerātus *v. s.* exaggero *p. 1149, 34.*

***exaggero,** -āvī, -ātum, -āre. *ab* ex *et* aggerare. exager-: *saepius scrib. in varr. codd.* CHAR. gramm. p. 472, 23 B. (*inter verba Iae coniug.*). NOT. Tir. 44, 27 -at. *de notione*: SYNON. Cic. Char. gramm. p. 414, 9 B. adstruit, amplificat, -at, adnectit, adsolvit, adcumulat *eqs.* [*l. v.* ag-: *v. infra l. 78.* *dub.*: PS. QVINT. decl. 5, 17 p. 104, 17 cur in exequias totos -et (*Lehnert*, -at *VM*; -egerat, egerat *rell.*) census (*i.* '*eroget*'?).]

I *originaria vi vel praevalente vel quodammodo servata c. not.* ***cumulandi, augendi***: **A *proprie*** (*inde in similitudine: infra l. 83. p. 1147, 28*): **1** *respic. materiae quae aggeruntur, accumulantur: fere i. q. cumulare, acervare, struere sim.* (*acced. dat. personae, fere i. q.* '*largiri*': *p. 1147, 16*): VARRO ling. 5, 141 quo munitius esset quod -bant 'aggeres' dicti. BELL. Hisp. 5, 6 non solum morti mortem (*i. cadaveri cadaver*) -bant (agger- *S*), sed tumulos tumulis exaequabant. VITR. 2, 1, 5 *Phryges* -ant supra habitationes e terra maximos grumos. 10, 6, 3 *regulae saligneae* -antur ad id uti longitudinis octava pars fiat summa crassitudo. MELA 3, 83 phoenix ... super -tam variis odoribus struem sibi ipsa incubat. PLIN. nat. 36, 96 molli clivo super capita columnarum -to. *in imagine*: ITALA prov. 29, 22 (Cypr. epist. 75, 24 p. 825, 13) vir ira-

[Junod]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

cundus -at peccata ([*gr.* ἐξώρυξεν ἁμαρτίαν, *hebr. aliter, Vulg.* erit ad peccandum proclivior]. *inde* CYPR. epist. 75, 24 p. 825, 16 peccatum ... magnum tibi '-asti. AMBR. in psalm. 38, 13, 2 si peccatum agnoscis, tace, ne negando -es. *cf.* AVG. epist. 194, 6, 30 p. 200, 6 mala [*i. peccata; ante* congregat]. *at cf. infra l. 33*). CYPR. zel. 1 p. 419, 11 *ne* de scintillis conflet incendia, de parvis maxima -et. IVL. SEV. rhet. 9 p. 360, 2 disputationem in speciem paucarum rerum et firmarum convertere easque adstruere (*syn.*) et -are *eqs.* AVG. serm. 21, 7 p. 146 p. med. -a tibi lutum (*cf.* 41, 5 p. 250 a. med. vident aliquem deliciis temporalibus affluentem, abundantem in terra, terram rapientem et -antem). CASSIAN. inst. 10, 7, 9 inmanem cumulum reprehensionis -at. GILD. Brit. 17 chron. III p. 34, 18 anniversarias avide praedas nullo obsistente trans maria -bant. COD. Iust. 8, 53, 34, 3 liberalitates ... in unum ... compositae et praedicto modo -tae (*i. additae*). GREG. M. moral. 9, 90 p. 909 C solis se sequentibus dona -at deus (*v. p. 1146, 76*).

2 *respic. locus, ubi materia acervatur: fere i. q. obruere, operire, explere sim.*: VITR. 10, 16, 2 arboribus excisis eoque conlocatis *cum* locus operibus -retur (*cf.* CVRT. 4, 2, 16 quae saxa tam vasta, quas tam proceras arbores posse reperiri ... ut illud spatium [*sc. maris*] -retur? 6, 5, 20 caedi silvas iubet adgestaque humo e montibus planitiem ... -ari). SEN. contr. 2, 1, 13 congestis ... in alto terris -ant sinus. COLVM. 2, 11, 8 ut *radices* potius adobruantur (*syn.*) cumulisque -entur. 8, 11, 9 pluribus stramentis -andum est aviarium. PLIN. nat. 29, 139 si ... cauliculos ... -ando aliam (*sc. terram*) accumules ita ne plus quam cacumen emineat. VLP. dig. 43, 19, 3, 15 (*opp.* deprimat). TERT. adv. Marc. 1, 1 p. 290, 13 montes pruina -antur. *in imagine fere i. q. onerare*: VELL. 2, 129, 2 iuventam eius -vit honoribus (*cf.* GREG. TVR. Franc. 9, 31 p. 386, 4 conviciis et blasphemiis). TERT. adv. Marc. 4, 9 p. 444, 2 adicit ... auctoritatem suam -tam testimonii pondere. paenit. 8, 9 tantum relevat (*opp.*) confessio delictorum, quantum dissimulatio -at.

B ***translate*: 1 *re augere*: a *in universum fere i. q. maius reddere, augere sim.* (*tam res ad externam condicionem pertinentes quam interni status [animi, affectuum sim.]. syn. infra l. 37. 64; opp. infra l. 56*)**: CIC. Caecin. 19 cum ... sextulam suam nimium -ret. Catil. 4, 19 deorum benignitate auctas (*syn.*) -tasque fortunas (*cf.* off. 1, 92 *rem familiarem* non omni ratione -antes [CYPR. eleem. 13 p. 383, 23 patrimonii pondus]. PHAEDR. 3 prol. 25 magnas opes [*aliter p. 1148, 78*] -are quaerit omni vigilia [SEN. dial. 7, 23, 1]. ZENO 1, 3, 3 p. 284 A opulentiam. PRVD. perist. 2, 87 thensauros). VLP. dig. 50, 2, 3, 1 neque ... -anda fuit sententia quae modum interdictioni fecerat. TERT. resurr. 60 p. 120, 19 ut adhuc controversiam -ent carni. adv. Marc. 4, 27 p. 515, 4 *onera legis* ipsi de suo -bant (castit. 5 p. 745, 12 Oe. agnoscere debemus duplicatam [*syn.*] et -tam esse nobis unius matrimonii legem). ITALA Is. 1, 15 (Ps. Cypr. adv. Iud. 8 p. 142, 8) licet -es orationem tuam (πληθύνητε, *Vulg.* cum multiplicaveritis. *aliter p. 1148, 75*). RVFIN. hist. 8, 4, 5 *cum* flamma *persecutionis* ... tota per populos et sacerdotes -asset incendia (*gr. aliter*). CYPR. epist. 55, 23 p. 641, 19 iram sibi et poenam iudicii venientis -at ([-it *Q*]. CLAVD. DON. Aen. 1, 45 p. 20, 13 iram Iunonis. *al.* [*aliter p. 1149, 22*]). laps. 14 p. 247, 19 medicus .. altis recessibus viscerum virus inclusum dum servat -at (CASSIAN. inst. 8, 18 p. 162, 9 vitia). NOVATIAN. cib. Iud. 1 p. 953 B necessitatem ... illam plus -atis (*cf.* AMM. 19, 11, 3 detestanda nomina titulorum ... criminose in maius -ta [29, 3, 1]). PANEG. 5, 11, 5 ut inminuta (*opp.*) vigeant quae -ta torpebant. 12, 23, 3 pompam munerum. ZENO 1, 4, 6 p. 300 B crimen ... suum ... -ant (*aliter p. 1148, 40*). SYMM. epist. 1, 100, 1. AMM. 16, 18, 6 -to ... negotio. *al.* CLAVD. DON. Aen. 1, 1 p. 9, 33 adversus Iunonem invidiam (5, 795 p. 519, 2 facti. *aliter p. 1148, 46*). 2, 175 p. 172, 2 scelus; *opp.* coeperit (OROS. hist. 6, 18, 11 quod -ando scelus accessit. *aliter p. 1148, 62*). AVG. epist. 155, 1, 2 p. 432, 4 -tis ... malis corporis (in euang. Ioh. 25, 6 p. 1599 p. med.; *syn.* augentur. *cf. p. 1148, 57*). serm. 359, 2 p. 1591 a. med. parti suae opimandae et -andae operam impendit. CASSIAN. conl. 16, 18, 3 in alterius corde tristitiam (ORIG. in Matth. 18, 117 p. 1768 A supra modum). 19, 15 in nobis libidinis incentiva. ALC. AVIT. epist. 4 p. 29, 29 publicam vanitatem iactantia ventosi tumoris -ans. CASSIOD. var. 4, 27, 1 -at ... culpam in contrarium versa crudelitas. GREG. M. moral. 3, 12 p. 605 B dolorem volneris. *et al.*

b *potiora quaedam*: α *augere extollendo, elevando sim.: fere i. q. ornare, exaltare sim.* (*cf. syn. infra l. 75. 79. 80*): CIC. de orat. 1, 234 nisi istam artem oratione -asses. Brut. 66 Catonis luminibus obstruxit haec posteriorum quasi -ta altius oratio. parad. 41 si ... animo excelso et alto (*syn.*) et virtutibus -to sumus. ac. frg. 20 voluptatis nomen, suavitatem, quietem ... -ans. Tusc. 5, 51 Xenocratem ... -antem tantopere virtutem, extenuantem cetera et abicientem ([*opp.*]. *cf.* 5, 85 gravitatem dignitatemque virtutis [*seq.* ad caelum extulerunt]). SALV. eccl. 1, 59 -amus forte rem verbis (*aliter p. 1148, 32*) et nimis alte attollimus (*syn.*).

β *i. q. disserendo, explanando (sim.) confirmare, corroborare, planius sive manifestius sim. reddere* (*aliter p. 1148, 32; fere i. q. 'ostendere' [seq. interrog. obl.]: p. 1148, 22*): TERT. resurr. 51 p. 105, 23 quoniam opera carnis et sanguinis non posse consequi regnum dei edixerat, quo magis hoc -ret, ipsi quoque corruptelae ... hereditatem incorruptelae ademit. adv. Prax. 15 p. 255, 9. 24 p. 275, 12 quomodo subicit 'non credis quia ego in patre et pater in me?' ... quo -vit si non illud manifestavit *eqs.*? *ibid.* p. 275, 15 propterea potius -vit ne ... pater existimaretur. adv. Marc. 5, 20 p. 648, 15 plus est ... quod adiecit 'et mortem crucis'. non enim -ret atrocitatem extollendo virtutem *eqs.* (PORPH. Hor. epod. 5, 47 facinoris). RVFIN. hist. mon. 11 p. 431 A aliorum vitia, aliorum virtutes animi. AVG. bapt. 4, 4, 6 p. 227, 11 quem sensum ... Cyprianus ... -vit in epistula. quaest. hept. 1, 40 p. 23, 23 ad -andum et demonstrandum, quod *eqs.* OROS. hist. 2, 6, 13 -are hoc loco mutabilium rerum ... status non opus est (*cf.* ALC. AVIT. epist. 11 p. 45, 9 regionis suae subversio ... -ari debeat. *v. infra l. 24*). VINCENT. LER. 4, 4, 1 quae dicimus exemplis singillatim inlustranda sunt et paulo uberius -anda. PETR. CHRYS. serm. 144 p. 586 A propter reverentiam dixisse suffecerat 'concipies'; quod -at 'in utero', quid est? 151 p. 603 B fugae Christi querimonias. *al.* SALON. in eccles. p. 994 C ad -andum magnitudinem vanitatum, iteravit sententiam. p. 1002 B ad -andam pigritiam huius stulti. SALV. gub. 3, 26 -at ... hoc dei verbum ... apostolus. POMER. 3, 1, 3 p. 474 B quid ego haec de infidelibus, unde nullus ambigere videtur, -o? ALC. AVIT. epist. 55 p. 84, 4 non possum ... remissurus non prius -are quod doleo. *et al.* *pendet interrog. indir.* (*v. p. 1147, 83*): AVG. anim. 3, 10, 13 p. 370, 16 hic error quanta errantem voragine impietatis absorbeat, -are non opus est (*v. l. 12*), cum *eqs.* epist. 138, 3, 16 p. 143, 13 expectas ut ego -em (*i. fere 'ostendam'*), quanta mala importaverit ... iniquitas.

fere i. q. superare: TERT. adv. Marc. 5, 15 p. 627, 16. 17 si alterius dei Christum alterius prophetas peremerunt, aequavit (*opp.*) impietatem, non -vit. aequanda autem non fuit: ergo -ari non potuit. ARNOB. ad Greg. 19 p. 424, 15 in his omnibus ius servitutis -as. GREG. M. moral. 10, 12 p. 926 D contingit ut ... modum correptionis -ent.

2 *verbis tantum, non re augere*: **a** *generatim* (*fortasse hic illic c. nimietatis notione [cf. francog. 'exagérer'], e. g. infra l. 50. 55. 64. 66. 70. aliter p. 1147, 79. 82*): CIC. Planc. 71 nimis ego magnum beneficium Planci facio et, ut ais, id verbis -o (ALC. AVIT. epist. 53 p. 82, 2. CASSIOD. Ios. antiq. 17, 13 p. 501 caedem [*gr.* 17, 237 ἐδείνου τῷ λόγῳ]. *al.*). DON. Ter. Andr. 602 enumeratio causarum ... qua magnifice -vit (-at *B*) errores suos. HIL. in Matth. 10, 18 p. 973 A iniquitates. ZENO 2, 24 p. 465 B caelum terramque testes citat, ut -et crimen (2, 26 p. 467 A. AMM. 28, 1, 50 -to crimine stupri [crimines turri *V*]. 30, 1, 2. RVFIN. hist. mon. 19 p. 441 C deceptoris. AVG. c. Cresc. 3, 23, 26 p. 432, 5 numquid ullis meis verbis hoc c. -o? c. Petil. 2, 8, 18 p. 30, 17 traditionis [*cf.* un. bapt. 15, 26 p. 27, 17 traditorum]. PAVL. MED. bened. 1, 5 p. 716 C incesti. *al. aliter p. 1147, 58*]). SYMM. epist. 5, 18 (17) conicio -ari a te religiose istam trepidationem, dum me Romam studes trahere. 7, 120 -rem facti huius invidiam (*aliter p. 1147, 60*) ⟨ni⟩si verba rebus essent minora. AMM. 14, 1, 10 actus eius -ando. 14, 5, 4 incidentia. 18, 6, 23 *cum'* nihil -emus (-imus *V*) praeter ea quae fidei testimonia ... monstrarunt. 26, 5, 7 Alamanni ... tractati ... asperius ab Vrsacio ... factumque -antes (31, 12, 1 facta dictis. CLAVD. DON. Aen. 10, 40 p. 296, 14). 28, 1, 37 iudicis ... crudelitatem (AVG. civ. 1, 12 p. 22, 19 D. *cf.* SCHOL. Hor. carm. 3, 27, 66 feritatem barbaricam). SERV. auct. Aen. 1, 40 invidiose potentiam Minervae -at (1, 251). *al.* HEGES. 4, 15, 2 p. 263, 3 ingentem famam Romanae virtutis suis sermonibus -bant (*gr.* 4, 431 ἐξαίροντες ἐπὶ μεῖζον). AVG. civ. 1, 16 p. 27, 30 D. captivitatem. 4, 2 p. 147, 20 mala quae non sibi invicem faciunt homines (quaest. hept. 1, 126 p. 66, 22 dolentis verba sunt mala sua -antis [EVGRAPH. Ter. Hec. 293 his conquestionibus]. *al.* [*aliter p. 1147, 63*]). c. Cresc. 3, 42, 46 p. 452, 28 latissime -as locum in quo *eqs.* (c. Petil. 2, 92, 203 p. 126, 14 huic loco tam copiose a te -to atque digesto ... respondeam). 3, 53, 59 p. 465, 8 in ... -andum scelus (c. Petil. 3, 39, 45 p. 199, 12. *aliter p. 1147, 61*). *al.* IOH. MAXENT. Conc.[S] IV 2 p. 53, 23 -as sane adhuc et dicis *eqs. al.* LEONIAN. Alc. Avit. epist. 86 p. 95, 22 quod licet ad insultandum mihi -asse te pateat. EVGRAPH. Ter. Ad. 88. *al.* CASSIOD. in psalm. 118, 157 p. 892 B -atur ... persecutionis iniuria. 147, 6 p. 1040 D periculum. var. 10, 29, 4 p. 316, 26 quae ... -ta narratione retulimus. Ios. antiq. 16, 10 p. 471 *cum gesta* magis ad singula -assent (*gr.* 16, 286 διεσάφουν εἰς μεῖζον ... αἴροντες). GREG. M. in euang. 33, 3 p. 1240 C vim suae invaletudinis -bat (*i. nimis magni faciebat*). *et al.*

b *speciatim: t. t. rhet., fere i. q. ornare, amplificare sim.* (*cf. syn. l. 74. 75 bis. 76. 84 sqq. p. 1149, 11*): CIC. de orat. 2, 292 ut boni quod habeat *causa* ... exornem, -em (*postea*: ornando et augendo). 3, 105 ad -andam et amplificandam orationem (orat. 192 neque humilem et abiectam [*opp.*] orationem, nec et nimis altam [*syn.*] et -tam probat [*an pro adi.?; v. p. 1149, 34*]). Tusc. 3, 45 -tis ... regiis opibus (*aliter p. 1147, 40*), quae videbantur sempiternae fore. QVINT. inst. 6, 2, 23 ita -amus iniuriam nostram ut etiam quae multo minora sunt intoleranda dicamus (*cf.* 8, 3, 88 δείνωσις [*v. p. 1145, 82*] in -anda indignitate. PS. QVINT. decl. 3, 6 p. 46, 17). 8, 4, 11 efficiendum est, ut sit maius id quod a nobis -andum est. 9, 2, 53 Cicero pro Roscio ... immanitatem parricidii ... vi orationis -at (FRONTO p. 98, 9 N. prolixa oratione). decl. 329 p. 293, 6 opus eius augere

[*Junod*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

atque -are (FRONTO p. 146, 21 N. auget in quantum potest, -at, praemunit *eqs.* SCHOL. Cic. Gron. A p. 344, 19 St. [*opp.* proposuisse]). FRONTO p. 150, 13 N. nullae quaestiones partiendae, nulla argumenta quaerenda, nihil -andum. PRISC. rhet. 6, 18 p. 555, 30 expones rem non quasi docens, sed quasi -ans (*rhet. gr. II 10, 19* δεινοποιῶν). DON. Ter. Ad. 306 saepe repetitum 'neque' -at crimen admissum. SERV. georg. 3, 250. Aen. 9, 22 'cetera per terras omnes'. -at more suo vigilantum laborem. AVG. doctr. christ. 4, 12, 27 p. 101^med.^ *auditor* flectitur si ... quod dolendum -as, doleat. MART. CAP. 5, 504. 5, 524 ἐρώτημα est interrogatio, qua figura utimur cum interrogando aliquid acervamus et -amus eius invidiam (CASSIOD. in psalm. 41, 13 p. 305^C^). CASSIOD. in psalm. 118, 136 p. 885^A^. *et al.*

II *originaria vi plane abolita fere i. q.* **exacerbare, incitare** *sim.* (*fort. ex confusione inter vv. q. s.* 'acervare' *et* 'acerbare' *facta ortus est hic usus. syn. infra l. 17. 18; opp. infra l. 20. 24*): PS. ORIG. in Iob 2 p. 455^B^ omnes qui in doloribus et in tormentis fuerint, ipsis doloribus examaricati atque -ti *eqs.* 3 p. 499^B^ *Iob* (*syn.* irritem, exacerbem, succendam). *ibid.* inflammatus atque -tus. GILD. Brit. 24 chron. III p. 39, 11 confovebatur ... ignis orientali sacrilegorum manu -tus et ... non quievit (*opp.*) accensus, donec *eqs.* (CASSIOD. in psalm. 18, 140 p. 886^B^). POMER. 2, 7, 3 p. 452^A^ dupliciter contra se iram divinae indignationis -ant (CORIPP. Ioh. 6, 620. *aliter p. 1147, 50*). CASSIOD. in psalm. 77, 35 illa ... peccata -ant deum 89 praef. p. 643^C^ illum per eam (*sc. orationem*) placat (*opp.*), quem suis actibus vehementer -at (IOS. antiq. 19, 6 p. 568 Caesaris simulacrum ... Agrippam vehementer -vit [*gr. 19, 300* παρώξυνεν]). var. praef. 4 p. 3, 15 nos frequentia invidiosae interpellationis -at (*pro* '*cumulat*' *Mommsen, vix recte*). 7, 9, 3 placidum mare damnat qui undas cupiditatis -at. IOS. antiq. 4, 5 p. 103 hac itaque causa -tus Moses ad interitum Madianitarum misit exercitum (*gr. 4, 156* παροξυνθείς). CORIPP. Ioh. 1, 542 belliger astu mittitur ... rarus qui ... vis⟨u⟩s fugiens -et hostes (*i.* '*incitet*' *Petsch.; vix recte* '*ex aggere eliciat*' *Partsch*). GREG. M. moral. 9, 35 p. 888^C^ (*syn. fere* creat).

part. perf. pass. **exaggerātus**, -a, -um *pro adi.* (*adv.* -ē *v. infra l. 44*). *comp. v. l. 38; superl. l. 39. 43.* **1** *spectatur vis augendi, fere i. q. magnus, grandis, altus* (*v. l. 39 et cf. p. 1147, 71*): PETRON. 124, 3 -a verborum volubilitate. GELL. 13, 25, 24 neque ornatius fit additis 'manubiis' neque -ius modulatiusve. CASSIOD. in psalm. 22, 9 p. 171^B^ in -issimam summitatem (*v. l. 36 et p. 673, 12 sqq.*). *cf. p. 1148, 77.* **2** *c. respectu exacerbandi, fere i. q. terribilis, asper* (*syn.* atrox): AVG. serm. 161, 10, 10 terremur ... de igne, de gehenna, de atrocissimis tartareis minis, de -issimis diaboli angelis eiusque suppliciis.

adv. **exaggerātē** (*comp.* -ius). *i. q. alte* (*de voce*): AVG. c. epist. fund. 34 p. 239, 2 non tantum malum, sed magnum malum esse clamaret, tanto scilicet -ius quanto timidius.

adv. **exaggeranter** (*a part. praes.* exaggerans). *fere i. q. amplificando*: TERT. carn. 19 p. 456, 26 Oe. tam -r inculcavit non ex sanguine nec ex carnis voluntate aut viri natum. AVG. in psalm. 118 serm. 27, 9 p. 1583^init.^ tamquam -r diceret transisse se flendo fontes aquarum. *Junod.*

ἄρτον ἐντυπή **exagies** GLOSS. II 246, 18 (*ad* -agium *pertinere vid.; cf. p. 1154, 72*).

[**exagillum** *v.* exagella.]

[LIB. col. I grom. p. 249, 4 (*nomina lapidum finalium*) exculinus sive **exagineus** (PS. BOETH. grom. p. 405, 1 exagmeus [-acm- *r*]. *fort.* oxygonius; *v. Ps. Boeth. grom. p. 378, 17*).]

exagitātio, -ōnis *f.* *ab* exagitare. GLOSS.^L^ II Philox. EX 7 -o συγκ[ε]ίνησις. *vox inferioris latinitatis.* *i. q. actus agitandi, commovendi*: **1** *proprie (corporal.), i. q. motio, vibratio* (*de febribus, acced. gen. explic.: l. 67*): SORAN. p. 18, 5 gravidae mulieres uti debent viro? si fieri potest, ut non agitentur, ne matrix ipsa -e usūs ⟨...⟩ sustinere ⟨...⟩ non possit (*l. 8* motus; *gr. p. 223, 8* τὸν σάλον [*ad l. restituendum cf. Medert, quaest. crit. et gramm. ad Gynaec. Mustionis pert., diss. Giessen 1911, p. 31 sq.*]). CASS. FEL. 55 p. 141, 12 *si quartana* prima die cum febre sola efficiatur et secunda die ⌊post -em⌋ frigoris (⌊ ⌋ -e f. *p*) accessio febrium nascatur.

2 *transl. de status ac condicionis commotione gravi (fere animi, mentis): i. q. irritatio, perturbatio, sollicitudo, vexatio* (*fere i. q.* '*metus*' *infra l. 84; cf. p. 1151, 69*): **a** *absolute ponitur*: AMBR. Nab. 14, 62 insipientes ... corde turbantur et ipsi sibi sunt propriae -is auctores (*seq.* volvuntur aestu, fluctuant; *antea*: quietus affectus *non* ... cupiditatum exagitatur fluctibus). Noe 1, 1 ab omni ... mundi sollicitudine, quam ... diversis -bus sustinemus. AVG. in euang. Ioh. 123, 5 p. 1968^a-med.^ verecundiam inverecunda -e perturbent ... procaces. CASSIAN. conl. 2, 13, 9 (*antea*: confusionem ... ac perturbationem). EPIST. pontif. Cassiod. var. p. 390, 1 permittas omni -e cessante religionis regulam custodiri (*i.* '*perturbatione*'). **b** *pendet gen.* (*praeter p. 1150, 2. 4 [subi. aut epexeg.] obi.*): SCHOL. Hor. sat. 2, 3, 208 ('commotus') qui res facit ... mentis -e, habendus est motae mentis. HEGES. 1, 32, 6 p. 62, 1 cum confidere oporteret, -o successit quasi formidabilis belli, quia terra tremuit *eqs.* ([*i. fere* '*metus*'; *cf. p. 61, 10* gravis animorum defectio, *ibid. l. 22* metus; *gr. 1, 373 aliter*]. *cf.* AVG. c. Cresc. 4, 48, 58 p. 555, 12 *Salvio* non potuit illius persecutionis -bus extorqueri, ut *eqs.* [*i.* '*vexationibus*'; *an quasi gen. identit. fere* '*persecutionibus*'?]). 5, 53, 1 p. 410, 8 *animam nulla* curarum humanarum sollicitet -o. PS. AVG. serm. (cod. Guelf. 4096 ed. Morin) app. 9, 103 vestris ... malis moribus ... exagitatus est mundus. et ista -o malorum atque bonorum *eqs.* (*seq. comparat. p. 1151, 38 allata*).

exagitātor, -ōris *m.* *ab* exagitare. **1** *i. q. vituperator, irrisor sim.* (*v. p. 1154, 16. syn.* insultator *infra l. 12*, reprehensor *infra l. 13*): **a** *c. gen. obi.*: CIC. orat. 42 Plato ... -r omnium rhetorum (*cf. p. 1154, 23*). **b** *absol.*: AVG. in psalm. 80, 11 p. 1038^p. med.^ habebit multos -es, multos insultatores, ... detractores, dehortatores. serm. coll. Morin p. 96, 16 reprehensores, -es *eqs.* **2** *i. q. actor, incitator* (*bovis; v. infra l. 66*): VEN. FORT. Mart. 3, 302 (*daemon in bove insidens*) cornigeri pecudis propulsor, mulio tristis, -r iners ..., bubulcus.

***exagito**, -āvī, -ātum, -āre. *ab* ex *et* agito. CHAR. gramm. p. 472, 18 B. (*inter verba act. I^ae^ coni.*). NOT. Tir. 76, 74 -at (*antea*: ag-; *seq.* re-, per-, sub-). *de notione*: SYNON. Cic. Char. gramm. p. 433, 14 B. insectari, provocare, inritare, -are *eqs.* (*v. p. 1151, 70*). SERV. auct. Aen. 12, 338 'quatit' -at (*v. p. 1151, 45*). GLOSS. -o ἐξελαύνω (*v. infra l. 45*). -at in ira commovet (*cf. p. 1151, 74*). *confus. c.* -aggero: GLOSS. IV 509, 11. *de usu: legitur inde a* CIC. (*v. l. 49. p. 1152, 15 al.*), CAES., SALL. *scriptt.*; CATVLL., LVCR., HOR., PROP. *poetis (sing. locis; praeterea*: AETNA *ter*, OV. *ter*, MANIL. *et* MART. *semel*); *vitant e poet.*: VERG., TIB.; *ex auct.*: LIV., VAL. MAX., PLIN. mai., QVINT. *al.* *mediopass.*: *v. l. 50. p. 1151, 26. 48. 1153, 50; refl.*: *v. p. 1152, 31. 1153, 45; p. p. p.* -tus *vice fere adi.*: *v. p. 1153, 69.* [*francog.* essaidier. *M.-L.*]

[*variat c.* agitare: *v. p. 1151, 4. 1154, 66. var. l.*: *v. p. 1152, 68* (excit-); *l. 64. 82. p. 1151, 57. 65.* *e coni.*: *satis certa*: *v. p. 1154, 4. 13; fort.* FIRM. math. 6, 37, 2 p. 201, 18 (agitat, cog- *trad.*). CORIPP. Iust. 2, 321 (*Petschenig*, -altata *trad.*; *v. p. 1157, 70*). *dub.*: CIC. rep. 4, 11 (-ari *Halm*, et eos agi *trad.*; *alia alii*). SEN. epist. 92, 29 (*Buech.*, ea agitata *codd.*). *in inscr. lacera*: CIL VIII 12295 quam -tis.]

I *i. q.* **commovere, concitare** (*plerumque c. vi aucta sc. de motione seu vehementiore, graviore seu iteratione quadam continuata; praep.* ex *vigente* [*i.* '*foras*']: *v. l. 75. p. 1151, 6. 63. debilitate, v. e. g. p. 1151, 46. 1153, 22. 74.* *absol.* [*sc. obi. suppl.*]: *v. l. 78. p. 1153, 62.* AVG. civ. 9, 4 p. 372, 28 D. *gr. maxime* ἐλαύνω, *alia v. l. 56. p. 1151, 58. 1152, 21. 40. 71 al.*): **A** *motu locali sive corporali* (*cf. in loco vix sano*: CAEL. AVR. acut. 2, 29, 155 *peripneumonicis* ventrem commovendum existimat *Diocles* -ans et exsucans interiora ['*incitans*', '*ciens*'?]). *cf. syn.*: excitare: *l. 56. 60*; fugare: *p. 1151, 16. 25*; pellere: *p. 1151, 13*; urgere: *l. 77* (*v. et p. 1151, 47*). **1** *c. vi pellendi*: **a** *laxius*: *i. q. motum dare, ciere aut excitando immota, quieta, certo in loco posita sim. aut etiam impellendo, quae iam in motu sunt* (*c. respectu creandi, efficiendi* [*v. p. 1151, 73*]: *l. 81*): **α** *animalia*: Ⓘ *vario usu*: CIC. carm. frg. 42 (Tusc. 3, 67), 4 ut iniecto eculei freno repente tactu -antur novo ([= *Eur. frg. 821 N*^2^. σφαδᾴζειν ... ὡς ... πῶλον *i.* '*inquieti iactantur, exsultant*'; *v. l. 27*]. *cf.* MANIL. 5, 77 *Heniochus dabit* -are [*GL*^2^, -iare *LM*] feros *equos in curruum certamine* [*i. incitando celeriores reddere; opp.* stare, moderantem]). EVSTATH. Bas. hex. 7, 4 p. 941^A^ quis ... eos (*sc. pisces*) *in fetandi tempore* -at? quae imperantis auctoritas? (*sc. in Bosporum ut exeant. antea*: excitati; *gr. p. 157^A^* τίς ὁ κινῶν;).

Ⓘⓘ *quasi technice* (*cf.* agitare): ⓐ *bestias in venatione excitare* (*syn. l. 60; inde* 'lustra' *infra l. 64*; 'silvam' *sc. -andis bestiis perlustrare: infra l. 65*): OV. ars 3, 662 et lepus hic aliis (*dat. comm.*) -tus erit (*prov.*; *cf. Petron. 131, 7* quod aliis leporem excitavi *et v. Otto, Sprichw. 190*). CLAVD. DON. Aen. 4, 150 p. 373, 13 ut aliae *bestiae in venatu* de montibus agerentur ... aliae -rentur in campis (*cf. p. 1151, 27*). SIL. 4, 303 *velut* venator densa ... cum lustra -at (8, 565 Boviania qui ... -ant [*Col.*, fatigant *Sang.*] l. 16, 552 l. ... ferarum). MART. 4, 66, 6 saltus aprum ... tibi misit ..., silva graves turdos -ta dedit (*v. l. 58*). ⓑ *boves in pascua, agros sim. agere*: AVSON. 62, 2 (p. 433 P. = CARM. poet. min. V 50, 28) *de bucula Myronis*: ne ... bubulce, Myronis aes veluti spirans cum bubus -es (*cf. Anth. gr. 9, 715, 2* μὴ τὸ M. βοΐδιον ... βουσὶ συνεξελάσῃς). CLAVD. DON. Aen. 9, 610 p. 267, 3 *ad aratrum* hasta iuvencus ducitur ... vertitur ut hostem necet; vertitur ut -et bovem (*cf. et l. 14*).

β *res*: Ⓘ *proprie: naturales res* (*subi. sunt fere naturalia ipsa; sim.* incendia *p. 1151, 4*): ⓐ *c. sensu incitandi*: LVCR. 6, 583 *causa tremoris est*, incita cum vis *venti ex cavernis* -ta foras erumpitur ([*i.* '*extrorsum pulsa*']. *cf.* AETNA 154 hinc terrae tremor, hinc motus, ubi densus hiantes [-tu *al.*] spiritus -at venas cessantiaque urget. SEN. nat. 2, 11, 1 *aer* circa terras plurimum audet, ... patitur, -at et -atur. *cf. et infra l. 82*). SEN. nat. 6, 20, 3 (= *Democr. frg. A 98 D.*) *aqua* in continentem terram repellitur et illam, qua parte maxime pendet, -at. VVLG. II Petr. 2, 17 nebulae turbinibus -tae (ὁμίχλαι ... ἐλαυνόμεναι). ⓑ *c. respectu ortum dandi, provocandi*: AETNA 210 omnes -ant (*G*, -igitur *CZ*; *S n. l.*) venti turbas (*cf.* 319 [*loco minus perspicuo*]. STAT. Theb. 3, 515 *volucres* alis -ant zephyros [*cf. supra l. 74*]). AMBR. serm. 44, 3 p. 691^A^ fons qui

[*K.-M.*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

non solito umore distillat, -atur surculis (*i. 'elicitur'. sic*: CASSIOD. var. 8, 32, 2 stupescas *aquam fontis* sic subito perturbatam, quam nullus tactus -at [*antea*: concitae *aquae*]). SALV. gub. 5, 58 facilius ... torrentes aut incendia ventis -ta (ag- *T*) tolerantur. (II) *in alleg.*: ARATOR act. 2, 738 quod iacet interius menti, non dura metalli materies sub corde latet, sed apertius illud -at quod Christus amat (*sc. velut aurum; i. 'expellit'*).

b *significantius*: *α fugando, abigendo; i. q. depellere, eicere (acced. abl. separ. infra l. 11)*: *homines (cf. et infra l. 25)*: Ov. fast. 5, 141 -ant et Lar et turba Diania fures. PETRON. 139, 2 vs. 3 prius Inachia Tirynthius ora (ira *trad.*) -tus *caelum* ... tulit. IVV. 2, 88 (*in secretis Bonae deae sollemn. a viris celebratis*) more sinistro -ta procul non intrat femina limen (SCHOL.: pulsa). *bestias*: OBSEQ. 13 p. 154, 25 lupi ... in colle Quirinali apparuerunt -tique fuerunt. *aerem*: PALLAD. 1, 35, 11 nocentes spiritus innocentia fumi graveolentis -at (*syn.* fugantur).

β huc illuc ciendo: i. q. iactare, circumagere sim. (acced. in: *l. 26)*: *huc trahere possis*: CIC. rep. 6, 29 (*in imag.*) *animi eorum qui voluptatibus se dediderant*, corporibus elapsi circum terram ... volutantur nec hunc in locum nisi multis -ti saeculis revertuntur ([*cf. Plato Phaed. p. 81C* ἡ ... ψυχὴ βαρύνεταί τε καὶ ἕλκεται ... κυλινδουμένη]. *sim.*: SALL. Iug. 72, 2 *Iugurtham nullo loco stare posse*: ita formidine quasi vecordia -ari. *acced. utrubique not. 'exercendi', 'vexandi'; v. infra l. 76*]). TERT. scorp. 8 p. 161, 2 David -atur, Helias fugatur *eqs.* (*an ad α, supra l. 9?*). CLAVD. DON. Aen. 1, 230 p. 53, 6 ut in fluctibus semper -entur *Troiani* (*cf. p. 1150, 27*). 10, 540 p. 362, 24 ('*Haemoniden* agit campo *Aeneas*') -tum et lapsum (*v. et p. 1150, 63*). INST. Iust. 4, 3, 16 *si quis* iumentum tam vehementer egerit, ut rumperetur, ⌊aut pecus in tantum (*cf. p. 1153, 17*) -verit, ut praecipitaretur⌋ (⌊ ⌋ *om. A, Gaius inst. 3, 219*). GLOSS.L I Ansil. AC 327 actos, -tos, fatigatos.

2 *saepius repetita motione interiora, penitus inclusa sim. sursum dare: i. q. turbare, miscere, evertere (inde fluxisse vid. p. 1153, 64. 79)*: **a** *peragitando, circumversando*: COLVM. 12, 19, 4 quidquid faecis subsederit (super- *SAR*) *in vasorum fundo*, -et et in summum reducat. AVG. civ. 1, 8 p. 14, 3 D. pari motu -tum et exhalat horribiliter caenum et suaviter fragrat unguentum (*inde* Ps. AVG. serm. [cod. Guelf. 4096 ed. Morin] app. 9, 104; *v. p. 1150, 5*). MARCELL. med. 36, 56 sulpur tunsum adicies et omnia iuxta ignem -ta miscebis. **b** *de vi ventorum aquas turbantium*: CLAVD. DON. Aen. 1, 105 p. 34, 9 'undae ... *et* ima pelagi tempestatum furoribus -bantur. HEGES. 1, 39 p. 82, 21 stagnum mite ... ventis -antibus *adsurgit* in aestus. CASSIOD. var. 1, 35, 3 -ta ... elementa (*sc. aqua ventis; opp.* quietus).

3 *i. q. movere (fere vibratione, quassatione [torquere, quatere, vibrare; v. p. 1150, 21]; vi debilit. l. 55 sqq. 61 sq. [syn.* gestandus *infra l. 55;* moveri *infra l. 54; opp.* immota *infra l. 59]; mediopass. i. 'se moveri' infra l. 55. 62. c. dat. fin. [i. 'contra']: infra l. 51;* per: *infra l. 52; acced.* ab *[separ.] infra l. 65)*: **a** *vice simpl. 'agito'*: *α corpus vivum, membra*: SEN. Herc. f. 528 *Hercules* bella per omnia monstris -et ... manum. Ps. QVINT. decl. 5, 15 p. 103, 5 per totum cubile corpus velut super ardentes -are flammas (*in languore*). SORAN. p. 40, 22 naucella pensilis ... ut ... leviter moveri incipiat *infans* vel ... monocoetio ... huc atque illuc -ari ([-are *bl; anteced.*: gestandus]. *cf.* p. 60, 10 in pensili lecto *mulierem*). p. 82, 16 alii ... manibus sub ascellas missis a terra sublevabant (*sc. difficile parientes*) et diutius -bant (dimitte- *bl; gr. p. 358, 14* εὐτόνως κατασεῖσαι). *β solidam rem quamlibet*: SEN. contr. 2, 2 (10), 8 ut immota fax torpeat, ut -ta reddat ignes (contr. exc. 2, 2 i. -ta restituat). ITIN. Anton. Plac. rec. A 3 p. 160, 18 *petram* dum -as (-gitt- *G*), sonat. 25 p. 177, 4 *columna non* basidem habet, ubi debet esse fundata, sed ... super terram stat et -atur.

b *praep.* ex *vim suam exercente c. respectu 'foras': i. q. excutere (in imag. infra l. 66)*: CLAVD. DON. Aen. 2, 685 p. 241, 17 ('crinem ... excutere') nos ... -bamus (*LR*, excutie- *r'*) a crinibus flammas. 7, 335 p. 54, 24 ('concute pectus') scio pectus tuum nocendi artibus redundare (*Allecto*); hoc si -are volueris, proferetur inde *eqs.* (*aliter p. 1153, 49*).

B *de condicione ac statu*: *concitando in inquietum, turbatum, afflictum sim. statum inducere; tam c. notione* **irritandi** *(i. q. stimulare, sollicitare, perturbare sim. [v. e. g. p. 1152, 25. 29. 45. 50. 1153, 16 sqq.; s. 1 a β (II) al.]; significantiora: i. q. proferre [v. p. 1150, 48]: p. 1153, 41. 66. 77 [s. 1 b]; exacerbare [opp.* lenire *p. 1152, 27]: p. 1152, 46. 56 [in 'furorem']. 1153, 42. 78; exterrere: p. 1152, 37 [cf.* ne *seq.: p. 1153, 60]; 'seditiose' turbare: p. 1152, 67) quam c. vi* **inquietandi, persequendi** *(i. q. infestare, divexare, affligere sim. [v. e. g. p. 1152, 16. 23. 31. 51. 72. 80. 1153, 6 et cf. 2, p. 1154, 15 sqq.]. cf. quasi def. in explicanda gr. voce q. e.* οἶστρος: *p. 1152, 42). exceptis p. 1152, 82. 1153, 80. 1154, 55 malo sensu. cf. syn. vel coniunct.*: *ad 1*: compellere: *p. 1153, 33.* discruciare: NICET. appell. p. 4, 25. distorquere: *p. 1152, 41.* fluctuare (*ad* -ari *mediopass.*): *p. 1153, 50.* impellere: *p. 1152, 25.* infestare: *p. 1153, 47.* POMER. 2, 16, 1 p 459C. inquietare: POMER. *ibid.* insectari: *p. 1152, 18.* irritare: *p. 1153, 45.* movere: *l. 48. p. 1153, 45.* SACR. Leon 357. premere: ARNOB. nat. 3, 21 p. 125, 27. sollicitare: *p. 1153, 26.* POMER. *ibid.* stimulare: *p. 1153, 62.* territare: *infra l. 38.* turbare: *l. 69. p. 1153, 56. 59.* vexare: *infra l. 22. 41.* urere: Ps. QVINT. decl. 7, 5 p. 138, 3. *ad 2*: contemnere: *p. 1154, 22.* corripere: *p. 1154, 36.* illudere: *p. 1154, 26.* insequi: *p. 1154, 28.* insultare: AVG. serm. 105, 7, 10 p. 625init. persequi: *p. 1154, 29.* reprehendere: *p. 1154, 26. 54.* *cf. etiam p. 1151, 18.*

1 *usu liberiore*: **a** *animantia (bestias infra l. 36. 49. p. 1153, 28. 35; corporis partes l. 79. p. 1153, 23 sq.; daemones l. 62; hominum multitudinem infra l. 65 sqq.; vim pro 'homine': infra l. 27)*: *α generalia quaedam (diversis sc. sollicitudinum causis, maxime ex concitatione animi vel calamitate quadam oriundis [saepius pass.]; de externa condicione: v. infra l. 16. 19 [proeliando: l. 50. 74])*: (I) *in malam partem*: CIC. Verr. II 2, 9 agros iam ante istius (*β*, illius *C*) iniuriis -ti *reliquerant* (II 3, 46. 75 aratores ... spoliati atque -ti decumanorum i.). Att. 1, 16, 8 insectandis ... -andisque nummariis iudicibus. 1, 18, 3. CAES. Gall. 2, 29, 5 hi ... multos annos a finitimis -ti ... pace facta *hic consederunt* ([*sim.* 4, 1, 2]. *cf.* NEP. Them. 9, 4 confugi ad te -tus a cuncta Graecia [= *Thuc. 1, 137, 4* διωκόμενος ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων. GELL. 17, 21, 11 a tribunis plebi; *syn.* vexatus). SALL. Catil. 14, 3 quos flagitium egestas conscius animus -bat (*cf.* or. Phil. 7 *homines* scelerum conscientia -ti. FIRM. math. 1, 7, 2 p. 19, 10 *iuvenis* nullo domestici facinoris -tus impulsu [*seq.* impulsus. 6, 17, 4 p. 111, 20 f. -ti terroribus]. AMM. 14, 3, 4 admissi flagitii metu). 48, 5 in tali tempore tanta vis hominis (*sc. Crassi*) magis leniunda quam -anda videbatur (*v. p. 1151, 74*). Iug. 34, 2 quos ... quaestio. 63, 1 *Marium* iam antea consulatus ingens cupido -bat (HEGES. 1, 42, 2 p. 101, 24 regni). CE 970, 12 (= CIL I² 2, 1223; *s. I*) desine ... mea mater, ⟨desine fletu⟩ te miseram totos -are die⟨s⟩ (971, 13 [*s. I*]. 1544, 6 [*s. I*] *item* [*om. in fine hex.* fletu]. *cf.* Ov. epist. 3, 77 -et ne me [*Briseida*] ... tua ... uxor). SEN. clem. 1, 20, 3 clementem vocabo ... eum qui, cum suis stimulis -etur, non prosilit (CLAVD. DON. Aen. 4, 75 p. 365, 16 *Dido* per ... urbem amoris -ta st. ferebatur. *cf. et p. 1153, 35. 75*). dial. 4, 11, 4 acerrimas feras umbra et vox et odor insolitus -at (*i. fere 'exterritat'*. *sim.*: epist. 74, 5 *ut* aves ... fundae sonus territat, ita nos ... ad ictum ... -amur ... *et* ad crepitum. HEGES. 3, 12, 1 p. 205, 3 -tus filius cucurrit ad patrem, *sc. quem vulneratum audierat* [*l. 5* trepidare; *gr. 3, 238* Τίτος δείσας]). epist. 74, 3 (*antea*: distorqueat, vexet). 120, 15 multa nos ⟨in⟩commoda. COLVM. 9, 14, 4 οἴστρους ... ab eo quod -ent nec patiantur examina conquiescere. VAL. FL. 8, 104 (*Medea flet draconem*) *ne* me tua sibila toto -ent infesta mari (*i. fere 'persequaris sibilis tuis'*). SIL. 16, 540 quos regni furor -at ([AMM. 28, 2, 12 *Saxones* ⟨oces⟩tro ... concepti furoris -ti]. *cf.* AMM. 14, 10, 4 *militem* -bat inopia simul et feritas [*i. 'irritabat', 'exasperabat'*]. CLAVD. DON. Aen. 7, 20 p. 7, 19 ira ... omnis ... et saeva commotio. *v. et p. 1153, 31*). GELL. 5, 1, 1 *audientes* moventur, -antur et gestiunt *verbis philosophi*. AMM. 17, 12, 2 *equi* feminarum visu -ti (*i. 'stimulati'*). 24, 5, 6 *imperator* missilium nube -tus oppetisset tormento, ni *eqs.* (*'i. pressus'*). 27, 3, 8. 30, 5, 6 quosdam ultimorum (*neutr.*) metu -tos ([CLAVD. DON. Aen. 12, 315 p. 590, 20. *v. et supra l. 26*]. *cf.* CONST. Sirmond. 7 [*a. 380/81*] quos imminentis supplicii terror. SIDON. carm. 7, 536 sollicitudinibus vehementibus). 31, 12, 1 *al.* SCHOL. Hor. epist. 1, 19, 30 Archilochus *Lycamben* ita persecutus est iambis, ut eum -ret *eqs.* ([*i. 'in rabiem impelleret'*]. *sim.*: CLAVD. DON. Aen. 11, 485 p. 488, 23 *Turnum* -verant Latini dicta et ... constantia Draucis). CLAVD. DON. Aen. 1, 665 p. 131, 8 *Amor Iovem* amoribus (*al.*). *al.* HEGES. 1, 45, 10 p. 124, 22 *Herodes* atro felle -tus (*gr. 1, 659* μελαγχολῶν). *al.* RVFIN. hist. 3, 6, 18 p. 207, 13 (= *Ios. bell. Iud. 6, 196*) quasi insania quadam -ti (*gr.* μεθυόντων τρόπον). AVG. civ. 9, 6 p. 376, 11 D. passionibus daemones. *al.* SVLP. SEV. chron. 2, 7, 1 -ti invidia. CAEL. AVR. acut. 3, 16, 130 *hydrophobum* umoris sensus aut sonitus (*i. 'sollicitet'*). *et al.* (*cf. p. 1154, 40*).

populos, civitates, urbes sim. (litora *infra l. 76*): SALL. Catil. 38, 1 coepere senatum criminando plebem (*cf. l. 75*) -are (*i. 'irritare seditiose'*. *sim.*: 51, 32 seditionibus rem publicam. Iug. 73, 5 seditiosi magistratus volgum [excit- *C*]. HIL. ad Const. 1, 7, 2 p. 186, 12 *cum Ariani* regnum [*Wilmart*, rem *trad.*; *v. adn.*] -ent, turbent omnia omnesque ... corrumpant. HEGES. 1, 28, 9 p. 47, 28 urbem [*v. l. 77*] -ando; *gr. 1, 247* τὰ κατὰ τὴν πόλιν συνταράσσοντες). SEN. benef. 7, 19, 9 *qui patriae* suae gravis est et sepositus a mea gente suam -at ([*antea*: impugnat]. *sic vexando, affligendo*: AMM. 27, 12, 13 *Armenios* procinctu gemino ... Persae. 31, 7, 16 [*in proelio*] *Romanos* non ... sine deflendis aerumnis -asse barbaram plebem [*cf. l. 66*]. *cf. et p. 1150, 6* [mundum]). LVCAN. 2, 689 ne litora clamor nauticus -et (*i. 'excitet'*. *sic*: STAT. Theb. 5, 97 *Polyxo* rabidis clamoribus urbem -at *et* ... concilium vocat [*cf. l. 70. p. 1153, 12*]).

corporis partes: SIL. 7, 342 fessum ... levabat *equum* tractando et frenis ora -ta (*i. 'attrita'*) fovebat. CAEL. AVR. acut. 1, 17, 171 vaporatio ... caput (*i. fere 'nocet'*).

(II) *in bonam (vel certe neutram) partem*: SEN. dial. 1, 2, 6 *boni* operibus, ... doloribus, damnis -entur, ut ... conligant robur (*i. 'formentur exercitati'*).

[K.-M.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

β potiora: (I) *de peculiaribus quibusdam -andi rationibus:* (a) *de numinibus, manibus, daemonibus, spiritu alqm. (urbes infra l. 12; part. corp. l. 23 sq.) inquietantibus (in execrat. infra l. 4. 8)*: HOR. sat. 2, 6, 54 at omnes di -ent me, si quicquam *audivi* (*cf.* AVG. civ. 1, 29 p. 46, 20 D. cum *deus* me adversis rebus -at). SIL. 2, 296 -ant manes iuvenem (*i. Hannibalem*) furiaeque (*v. l. 10*) paternae *eqs.* (CIL VI 29471 quisquis huic sepulchro nocere conatus fuerit, manes eius eum -ent). IVV. 6, 29 dic, qua Tisiphone, quibus -are (-ere $U^1 O \varphi$) colubris? SVET. Nero 34, 4 *Neronem* materna specie verberibusque Furiarum (*v. infra l. 39. 58 et cf. l. 6*) ac taedis ardentibus. CLAVD. DON. Aen. 12, 850 p. 630, 22 tempore quo Iuppiter hominibus ... morbos parat ... aut urbis -at bello (*v. p. 1152, 77*). VVLG. I reg. 16, 14 *Saul* -bat ... spiritus nequam (16, 15 sp.. . malus. RVFIN. hist. 4, 2, 2 p. 301, 13 atroci quodam ... spiritu -ti [*gr.* ἀναρριπισθέντες]. *al.*). sap. 17, 14 monstrorum -bantur timore (ἠλαύνοντο). RVFIN. hist. mon. 11 p. 431[B] *daemones iuvenem* foedis ... cogitationibus (PALLAD. hist. mon. II 16 p. 373[C] in tantum [*cf. p. 1151, 29*] eum daemon -bat [*gr. p. 65, 13* ἀγριώσαντος]. *cf. ibid.* I 14 p. 291[D] maligni daemonis fraude quasi quodam -tus incendio [*gr. p. 82, 4* ὡς ὑπὸ πυρὸς ἐλαυνόμενος]). PASS. Paul. 7 Nero diaboli -tus operatione. *v. et infra l. 59.* (b) *de morbis, passionibus (sim. de fame, frigore l. 28)*: PHYSIOGN. 28 p. 45, 8 si ... tremor eos (*sc. oculos*) -et ([*gr. p. 315, 7* ἐνείη]. *cf.* 50 p. 69, 7 σπασμοὶ ... si truces vultus -ent [*gr. p. 380, 4* εἰ ... εἶεν]). THEOD. PRISC. log. 47 p. 147, 16 hac passione *epilempticos* violentius -ari. 68 p. 171, 9 quos tussicula -at ([*syn.* sollicitat]. *cf.* CASS. FEL. 76 p. 182, 5 tussi. *ibid. l.* 8 hydropicum ... tussis [*l.* 10 *al.*]). CLAVD. DON. Aen. 9, 65 p. 195, 11 lupus -tus fame (*cf.* DRAC. satisf. 284 quos ... -at frigus inopsque fames).

(II) *significantiores structurae: additur quo quis impellatur (cf. etiam* ne: *infra l. 60)*: (a) *per inf.*: SEN. Thy. 339 quis vos -at furor alternis dare sanguinem et sceptrum scelere aggredi? (b) *praep.* ad (*c. ger. l. 34. cf. et* SEN. nat. 5, 18, 6 quae nos dementia -at et in mutuum conpellit [Δ, -ponit $A^1 \Phi$] exitium? *v. et l. 17. p. 1151, 29*): ARNOB. nat. 7, 23 p. 256, 22 cum ad nocendum (*sc. serpens mordens, scorpio pungens*) ... non stimulis -entur irarum, sed quadam proprietate naturae. HIL. trin. 7, 17 p. 213[A] Iudaeorum ... motum, per quem usque ad voluntatem inferendae mortis -bantur. (c) quo (*in interrog.*): STAT. Theb. 3, 681 quo ... arma ... rapitis? quo (PL^1, quid N) vos Furiarum verbera (*v. l. 10*) caecos -ant?

b *res (c. vi ortum dandi: infra l. 66. 70. 73 sq.; augendi, acuendi infra l. 64; cf. l. 78)*: *α de commovendo animi habitu:* (I) *mentem, animum sim. (partes corp. pro 'animo': infra l. 48 sq.; simil.* manes: *infra l. 46. cf.* SEN. epist. 36, 1 res est inquieta felicitas: ipsa se -at [*seq.* movet, irritat]): PROP. 2, 8, 19 *puella perfida* -et nostros manes, sectetur et umbras. SEN. contr. 7, 3 (18), 10 animam (-um *trad.*) ... totiens -at pater et infestat. SEN. Thy. 999 quis ... tumultus viscera -at mea? (*cf.* SIL. 14, 82 *Hieron* pectora nullo parentum -are metu [*aliter p. 1151, 66*]. AVG. in euang. Ioh. 36, 6 p. 1666[p. med.] coeperunt -ari et fluctuare corda fidelium [*cf. p. 1150, 27*]). SEN. dial. 5, 1, 3 *ira non ut alia vitia* sollicitat animos, sed abducit et inpotentes sui cupidosque ... communis mali -at ([*i. 'eo pellit, ut i. et c. fiant'*]. FIRM. math. 6, 37, 4 p. 202, 2 a. variis amorum illecebris *Venus.* 8, 6, 10 p. 298, 9 varia sollicitudo. CLAVD. DON. Aen. 7, 40 p. 11, 15 a. ferocia -tis). 10, 10, 4 *memoriam* non inopia, ... metus, *morbi* (*syn.* turbari). epist. 3, 5 -tae mentis concursatio ([*anteced.*: inquieti]. LACT. inst. 6, 19, 4 *ira, cupiditas, libido velut furiae.* FIRM. math. 6, 29, 16 p. 137, 9 m. ... malignum numen [*seq.* mentis ratione turbata]. AMBR. c. Aux. 4 p. 1008[B] *milites* fidem non terrent ... sed m. -ant, ne ... aliquid *vobis* ... oboriatur [*v. p. 1151, 75*]. *cf.* SIL. 1, 346 accensae exultant mentes haustusque medullis Hannibal -at stimulantque ... bella). *v. et p. 1149, 74.*

(III) *graviores affectus*: CIC. Att. 3, 7, 2 *non enumerabo* miserias ... ne et meum maerorem -em et te in ... luctum vocem (*i. 'excitando augeam'; cf. supra l. 42 et p. 1151, 33*). CATVLL. 64, 94 heu misere -ans inmiti corde (*abl. instr. vel qual., non loc.; i. fere 'qua es crudelitate'*) furores, sancte puer, *Cupido* (*i. 'excitans'* [*cf.* SEN. contr. exc. 6, 1 recentem iram ... patris]. *aliter*: PS. CIC. exil. 14 me ... ad gloriam *evectum* ... tribuni furor -tus depulit ad calamitatem [*i. fere 'saevus'; v. p. 1150, 28*]). LVCAN. 8, 44 tristes praesagia curas -ant (*sc. Corneliae*). TAC. ann. 4, 12 *Seianus* vetus Augustae odium, recentem Liviae conscientiam -are *in Agrippinam* (*i. 'instigare'.* FIRM. math. 6, 31, 80 p. 171, 11 parricidalia parentum circa filios odia; *i. 'provocare'*). FIRM. err. 5, 3 p. 13, 13 genitalium seminum ... fecunditas ... stimulis desiderium cupiditatis. 16, 3 p. 39, 7 sopitos fletūs recentior ululatus (*sc. ad sepulcra*). *al.*

β varias res incorp. (fere 'provocare', 'efficere' [e. g. p. 1154, 1 sqq.]; i. q. aggravare, acuere: infra l. 82; quasi ex abditis evertendo [v. p. 1151, 32]: p. 1154, 10. 13 [acced. in *fin.]. praeter p. 1154, l. 8. 9 de malis)*: CIC. epist. 1, 1, 4 in rebus ... ab ipso rege et ab intimis ... Pompei clam exulceratis, deinde palam a consularibus -tis et in summam invidiam adductis (*i. 'aggravatis'. sim.*: RVFIN. hist. 4, 2, 1 p. 301, 8 Iudaeorum ... funera densissimis cladibus -bantur [*gr.* ἤκμαζεν]). FIRM. math. 1, 4, 6 p. 12, 21 *Saturni* pigros cursus ... vicinum Solis lumen (-gitt- *codd.*; *i. 'incitet'*). 6, 15, 5 p. 101, 19 terribilium seditionum crebras tempestates (*cf.* 6, 16, 6 p. 109, 4 populi metuendas seditiones. *v. et infra l. 64*). 6, 36, 4 p. 200, 4 crebras causarum conflictationes ([*Ald.*, excogitat *trad.*]. *cf.* 6, 36, 5 p. 200, 16 publicas causas et forenses simultates [*seq.* turbis ... excitatis; *aliter infra l. 58*]). *al.* HIL. in Matth. 6, 5 p. 953[A] cum doctrinae scientiam lectio afferat, daemoniorum fugam Christi nomen -et (*i. 'efficiat'*). AVG. civ. 13, 16 p. 576, 22 D. quaerentes quid in doctrina Christiana reprehendant, -ant aeternitatem corporum (*v. p. 1153, 79; vix ad l. 16 sqq.*). pecc. mer. 3, 11, 20 p. 147, 6 nulla causa est -andi quaestionem ([*at v. infra l. 61*]. *cf.* COD. Theod. 16, 7, 3, 1 ne ... mortuos ... vexet ... iniuria vel hereditariae quaestiones ... prorsus emortuae in redivivos semper -entur [*Cuiac.*, er- *E*; ag- *Mommsen*] conflictus [*v. p. 1153, 79*]).

2 *strictiore usu: i. q. tractando, censendo, examinando quasi movere vel versare:* **a** *c. nota vellicandi, irridendi, perstringendi sim.: i. q. vituperare (v. l. 22 sqq. 39); illudere, cavillari, invehi sim. (infra l. 28. 32. 38. 41 sqq.): exempla illa quae hanc contemptus notionem minus aperte prae se ferunt, sub b (infra l. 55) afferre maluimus (v. infra l. 56. 58).*

α pendet obi. (abl. instr. auctum; v. infra l. 24. 44. 45): CIC. de orat. 3, 59 hanc dicendi exercitationem; *seq.* contemnerent (*cf. sim. de arte dicendi, scribendi* [*v. et infra l. 52*]: orat. 12 *Platonis* et aliorum philosophorum disputationibus et -tus maxume orator est et adiutus [*v. Kroll ad l. et cf. p. 1150, 10*]. 26 *in Demosthene* reprehendit Aeschines quaedam et -at illudensque *eqs.* 27 cum ... Demosthenes -etur ut putidus. PLIN. epist. 7, 12, 5 cur ... non ... tenuitatem vestram insequar et -em? SVET. Aug. 86, 2 cacozelos et antiquarios ... sprevit -batque nonnumquam [*seq.* persequitur]. PORPH. Hor. ars 341 p. 175, 2 ['agitant'] ea quae nugatori[a]e dicuntur, -ant senes; *sc. poemata*). Att. 2, 7, 2 acueram ⟨me⟩ ad -andam hanc eius (*sc. Clodii*) legationem (*i. 'cavillando evertendam'*). CAEL. Cic. epist. 8, 11, 3 *Pompeius* accipitur ... male a Curione et totus eius secundus consul⟨atus⟩ -atur. CIC. ad Q. fr. 2, 12 (11), 2 vehementer vexatus Gabinius; -ti tamen a Domitio publicani, quod eum essent ... prosecuti. CAES. civ. 1, 2, 5 omnes convicio L. Lentuli ... correpti -bantur. SALL. Iug. 84, 5 hortandi causa simul et nobilitatem, uti consueverat, -andi contionem ... advocavit *Marius.* SEN. benef. 5, 22, 3 deploratum (*i. qui emendari nequit*) propter hoc ... non -bo, ne *eqs.* (*cf. antea*: utar verbis durioribus; *vix ad p. 1152, 9*). DON. Ter. Ad. 101 p. 28, 4 Cicero ... Caecilium ([*seq. div. in Caec. 39*]. *cf.* PS. ASCON. div. in Caec. p. 197, 13 St. satis contumeliose tamquam levem hominem ... Caecilium). AVG. civ. 2, 2 p. 55, 12 D. Christianos ... *et* pudorem humiliatarum feminarum ... protervitate impudentissima. 5, 26 p. 241, 21 talia ... quae potius -ari quam convelli possint garrulitate *eqs.* (*cf.* c. adv. leg. 1, 11, 15 p. 611[init.] hoc ... verbis garrulae vanitatis). 22, 8 p. 574, 10 *adulescentes* inrisores *Florentium* ... discedentem -antes prosequebantur. serm. 2, 2, 2 p. 28[a. med.] nonnulli non intellegentes citius volunt -are quod non intellegunt quam quaerere, ut intellegant (*seq.* superbi calumniatores). *al.* *et al.* *cf. et l. 10.*

β acced. praep. in: CIC. orat. 149 quod apud Lucilium scite -at in Albucio Scaevola (*seq. Lucil. 84 sq.; cf. de orat. 3, 171* in A. illudens *et v. Marx ad l. Lucil.*). AVG. ord. 2, 17, 45 p. 178, 21 *me* adhuc in multis verborum sonis Itali -ant (*seq.* reprehenduntur).

b *in neutram partem: i. q. disserere, disputare, discutere, sim. (cf. tamen supra l. 20)*: CIC. Cluent. 101 -bantur omnes eius (*sc. Staieni*) fraudes atque fallaciae (*seq.* in medium proferebatur). p. red. in sen. 20 *Sestius* causam senatus -tam contionibus improborum ... multitudini commendavit ([*cf. Cluent. 4* rem agitatam in c.]. *sim.* SALL. Catil. 29, 1 rem ad senatum refert iam antea volgi rumoribus -tam). *vix huc referas*: AVG. *l. 11.*

II *c. respectu faciendi, gerendi, peragendi* (*cf.* ago, agito): **A** *vi simpl. agendi: bellum sim.*: AVELL. p. 43, 9 isti ... pacis amatores fidelibus sacerdotibus bellum -ant (*cf. totum locum; vix ad l. 3 ref.*). GREG. TVR. dorm. 1 p. 848, 3 cum per universum orbem persecutio Christianorum -retur (ag- *M*). **B** *sensu comp. q. e. 'exigere' (sc. pecunias, tributa)*: LACT. mort. pers. 23, 1 (*in censu publ.*) censitoribus ubique diffusis et omnia -antibus.

exagium, -ī *n.* [*cf. c.* exigo, examen. *W.* (*v. Walde-Hofmann, Et. Wb. s. v.*).] GLOSS. II 301, 16 ἐξάγιον pensatio (*cf. l. 74*). GLOSS.[L] V Aa L 36 labella (*i. 'lib-'*) -um rectum idest teruncium. Corp. E 416 (*anglos.*) -um andmitta. *v. et p. 1149, 52.* [*it.* saggio, *francog.* essai, *hisp.* ensayo. *M.-L.*] *cf.* aquagium, periagium.

1 *latiore usu: i. q. ponderatio, examen trutinae (inde i. q. examen quodvis diligens et accuratum; v. p. 1155, 1* [*syn.* iudicium *p. 1155, 1*]): **a** *proprie*: EDICT. praef. urb. de pecor. vend. (CIL VI 1770; *a. ca. 363*), 6 ratio docuit ... consuetudine micandi summota sub -o potius pecora vendere quam digitis conludentibus tradere (*l. 14* fide ponderis. *cf. in simili re: Cod. Theod. 14, 4, 4, 2* pondus ... porcorum trutinae examine ... quaeratur). **b** *per imaginem et alleg.* (*paulo aliter p. 1155, 13*): ZENO 2, 44, 2 (*neophyti ut pistores panem ponderantes*) vos retinetis pondus antiquum: habetis aginam (edignam *trad.*), -um facite, quemadmodum vultis (*seq.* ponderate). PS. AVG. dial. quaest. 65 p. 752[fin.] *mittitur a deo qui*

[*K.-M.*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

apostolicorum -o (*v. adn.*) sacerdotum vel... populorum iudicio comprobatur.

2 *technice de legitimo illo pondere, ad quod inde a Constantino solidus (sc. 72ª pars librae auri) exigebatur (ad rem cf. Hultsch, Metrol.² p. 327; id. RE VI 1547, 44 sqq.; praecipue Babelon, Daremb.-S. III 873 sqq. [ubi aliquot exempla in -is insculpta afferuntur]. acced. gen. explic.* solidi: *l. 11; in imag. l. 13*). *huc pertinere vid.*: CIL VIII 3294 (= 18177; *Lambaesi*) ⟨C⟩ertus q. q. aedil. ⟨...⟩ mensuras ⟨cum⟩ -o. CIL XIII 10030⁴ (= INSCR. numm. Cohen VIII² p. 190 nr. 3; *in ponderibus*) d(ominus) n(oster) Honorius Aug(ustus); -um solidi (*in parte aversa; v. l. 7*). NOVELL. Valent. 3, 14, 2 de ponderibus... ut fraus penitus amputetur, a nobis aguntur -a, quae... debeant custodiri. *per imag.* (*v. l. 7*): CASSIAN. conl. 1, 22, 1 illa *nomismata*, quorum pondus ac pretium aerugo vanitatis adrodens -o seniorum non sinit adaequari (*cf. quae seqq.; aliter p. 1154, 81*). *?deriv.*: *cf.* exagellam.

exagmen *v.* examen. [**exagmeus** *v.* exagineus.]

exago *v.* exigo.

exagōga, -ae *et* -ē (-ēn *v. l. 20*) *f.*, ἐξαγωγή. [*ex coni. certa: l. 28.*] *i. q.* *evectio, exportatio* (*cf.* PAVL. FEST. p. 80 -en evectionem. *acced. acc. direct.*: *l. 24. 25; c. gen. obi.*: *l. 28; plur. l. 28*): *proprie* (*per iocum de donis amatae perferendis l. 25* [*v. et l. 26*]): PLAVT. Rud. 631 si speras tibi... *sirpis et laserpicii* eventuram -am Capuam salvam et sospitem. Truc. 716 ego hic... praesidebo, istic (iste *trad.*) dum sic faciat domum ad te -am (*v. l. 22*). *meton. de servulis eri bona ad mulierem* (*cf. l. 22*) *quasi evehentibus*: PLAVT. Truc. 552 ite... mulieri damnigeruli, foras egerones (*v. p. 244, 73*), bonorum -ae (*Merula*, axagoce *trad.* [maca g- *B*]).

exagon- *v.* hexagon-.

exaireton (*i.* ἐξαίρετον) praecipuum GLOSS. V 417, 2 (*ex* HIER. in Matth. 6, 11—13 p. 43ᴮ *hebr.* sgolla [*i.* סְגֻלָּה]... Symmachus ἐξαίρετον, id est praecipuum vel egregium transtulit).

exalapo, -āvī, (-ātum), -āre. [ex *et* alapo. *W.*] *i. q.* *colaphizare, alapis caedere* (*in exempl. ad Marc. 14, 65 Ioh. 18, 22 al.* [*sc. de colaphis Christo infractis*] *referendis*): AVG. in psalm. 49, 6 p. 569ⁱⁿⁱᵗ· *Christus* veniet... non... illudendus, non adhuc -andus et flagellandus,... non... calamo... percutiendus (serm. coll. Morin p. 28, 23 [*alleg.*] qui carnem... dei flagellaverunt vel alapis ceciderunt, non possunt dicere: nos carnem flagellavimus vel -vimus *eqs.*). *cf.* alapo, alapizo *et v.* expalmo.

exālātio *v.* exhal-.

exalbēsco, -uī, -ere. [ex *et* albesco. *W.*] *inde ab* ENNIO, CIC.; *postea* GELL. [*fort. leg.*: PLIN. VAL. 3, 1 adipem... in recenti aqua macerabis, donec -at (-alsescat *ed.*); *v. l. 48 et cf. p. 1156, 13.*] *i. q.* *album fieri, album colorem suscipere* (*cf.* albescere; *infra l. 54. 57 c. not. vehementiae.* NON. p. 75, 18 albicatur, candidatur, -it): **1** *proprie*: GELL. 12, 1, 12 an quia *sanguis* spiritu multo et calore -uit, non idem sanguis est nunc in uberibus, qui in utero fuit? *v. et l. 44.*

2 *trslt. de pavore, terrore*: *i. q.* *expallescere* (*c. abl. causae: infra l. 54. 57. syn. fere* tremere, contremiscere *infra l. 57. 60; cf. et l. 56*): ENN. scaen. 26 quae (*v. adn.*) nemo est tam firmo ingenio... quin refugiat timido sanguen (-is *fere codd. Cic. fin. 5, 31*; -ine *eiusd. de orat. 3, 218 m L*) atque -at metu (*mutatis ut vid. subi.*; *cf.* CIC. fin. 5, 31 cui mors cum appropinquet, non 'r. t. s. [*v. l. 53*] a. -at m.'. *cf. vs. 23* pavor, exanimato, expectorat). CIC. ac. 2, 48 ut si qui tremerent et -rent vel ipsi... motu mentis aliquo vel obiecta terribili re *eqs.* ([*seq.* tremor ille et pallor]. *cf.* de orat. 1, 121 in me ipso... experior, ut et -am in principiis dicendi et... mente atque artubus... contremiscam).

exalbidus, -a, -um. [*cf. c.* exalbescere *et c.* albidus. *W.*] -alv- (*v. p. 1156, 4*): *infra l. 73.* GLOSS.ᴸ III Abstr. AL 22 *v. vol. I 1502, 35* (*cf. et l. 64*). [*val.* sarbad. *M.-L.*] **1** *i. q.* *subalbus, candicanti colore* (*cf.* GLOSS.ᴸ IV Plac. E 53 -as non albas, sed prope albas. *opp.* albus: *infra l. 71. cf.* albidus): PLIN. nat. 12, 78 arborem bratum, cupresso fusae (*E*, russae *M*) similem, -is ramis (*cf.* 24, 172 folia urticae in medio -a, eadem procedente tempore tota rubentia. GALEN. alfab. 274 [ALL 12, 1902, 421] flos purpurastrum, -um). 23, 40 *vina* admodum -a... vetustate insalubria fiunt. RVFIN. Orig. in lev. 8, 5 p. 400, 19 B. (*in lepra; cf. et infra l. 79*) in cute corporis fit cicatrix et signum -um (*cf.* 8, 8 p. 405, 22 *cutis* alba cum rubore vel certe -a [*v. supra l. 65; lev. 13, 2. 24 aliter*]). DAMIG lapid. auct. 72 quadratus lapis in Aegypto invenitur et est -vidus ('*subalbus*'? *Pitra*).

2 *i. q.* *albus* (*sc. languore, fere i. q.* '*luridus*', '*pallidus*'. *cf.* exsanguis *l. 77*; expallidus *l. 80*): TERT. resurr. 55 p. 114, 22 Mosei manus... ad instar emortuae exsanguis et -a, frigida, sed... recepto calore et refuso colore eadem caro *eqs.* (*ad rem cf. exod. 4, 6* ἡ χεὶρ ... ὡσεὶ χιών [*Vulg.* leprosam instar nivis. *cf. et supra l. 70*]. *v. ibid. p. 116, 29* frigidum... expallidum... edurum *corpus*).

3 *i. q.* *albo mixtus* (*gr.* διάλευκος, *cf.* 'furvus', 'maculosus': *l. 84. p. 1156, 1. 3*): ITALA gen. 30, 32 (Lugd.) segrega... omnem ovem nigram in agnis et omnem -um et varium inter capras ([διάλευκον καὶ ῥαντόν, λ. κ. διάραντον *A*; *Vulg.* furvum et maculosum]. 30, 33 omne quod non fuerit varium et -um in capris [διάλευκον, *Vulg.* maculosa et furva]. 30, 35 hircos varios et -os et... capras v. et -as [διαλεύκους *bis*, *Vulg.* maculosos *prius, dein aliter*]).

exalbo, -āvī, -ātum, -āre. [ex *et* albo. *W.*] -alv- (*v. p. 1155, 62*): *infra l. 16.* [*it.* scalbare. *M.-L.*] [*variat c.* dealbare (*recte ut vid.*): *infra l. 28.* *c.* -altare: *v. infra l. 28; restit. pro* -altare *trad.*: ITALA Ioel 1, 7 *infra l. 19.* *corrig. ex* ex albore: DIOSC. 2, 57.]

i. q. *album reddere, dealbare* (*maxime purgando; potius i. q.* '*clariorem*' *reddere sc. metallum: infra l. 17* [*cf. et infra l. 14*]; *audacius de vitibus decorticatis et arescentibus: infra l. 17. acced. per compar.* 'nix': *infra l. 25. 30*; 'lana': *infra l. 25; mediopass. v. infra l. 22*): **1** *proprie*: DIOSC. 2, 57 p. 202, 22 *adeps* asininum dicitur cicatrices nigras -are (ex albore *trad.*; *gr. 2, 76, 18* οὐλὰς ὁμοχρόους ποιεῖν. *i.* '*clariores*' *reddere, ut cutis colori propius accedant; cf. l. 10*). 2, 66 cera (*gr. 2, 83, 1* λευκαντέον). 5, 112 -vatur... *lithargiru* sic *eqs.* (*gr. 5, 87, 4* λευκαίνεται). *nota* (*v. supra l. 11*): ITALA Ioel 1, 7 (Weing. Ps. Aug. spec. 112 p. 644, 13) *locustarum multitudo* -⟨b⟩avit (-alt- *utroque loco trad.*) vites suas (ἐλεύκανεν, *Vulg.* albi facti sunt rami; *hebr. hif. rad.* לָבַן *i.* '*albescere*').

2 *per imag. et alleg.*: *animi nigrores quasi dealbando purgare, emundare* (delicta: *l. 24; homines: l. 29 sqq.; mediopass.* [*i.* '*candidum fieri*']: *l. 29. 32.* *cf. supra l. 13*): ITALA Is. 1, 18 (Tert. adv. Marc. 4, 10 p. 445, 2. 3) etsi fuerint delicta vestra tamquam roseum, velut nivem -bo; etsi... coccinum, velut lanam -bo (ὡς χιόνα λευκανῶ... ὡς ἔριον λευκανῶ, *Vulg.* quasi nix dealbabuntur... velut l. alba erunt [*cf. et Cypr. testim. 1, 24 p. 59, 13 eundem l. citantem*: -bo *LM*², -altabo *M*¹; de- *rell.*; *v. supra l. 5*]). ITALA thren. 4, 7 (Tert. adv. Marc. 4, 8 p. 437, 27) Nazaraei -ti sunt super nivem; *opp.* luridati... maculis et nigrati ([ἐκαθαριώθησαν, *Vulg.* candidiores... nive]. *cf.* HIL. in psalm. 67, 14 p. 290, 2 [*ad psalm. 67, 15* nive dealbabuntur, χιονωθήσονται] reges... -tos nive. *v. l. 22*).

exalburnātus, (-a), -um. [ex *et* alburnus. *W.*] *i. q.* *alburno exutus* (*teneriore sc. illa parte, quae corticem subsequitur*): PLIN. nat. 16, 204 ex reliquis *arboribus* spississima (sciss- *sim. trad.*) lotos, ... dein robur -um.

CASSIOD. in psalm. 2, 6 p. 38ᴬ hactenus ex sua persona propheta locutus est, nunc per figuram quae graece dicitur **exallagē** (*i.* ἐξαλλαγή), latine permutatio, verba refert *eqs.* (*inde* GLOSS. V 359, 28).

exālo *v.* exhalo.

***exaltātio,** -ōnis *f.* *ab* exaltare. *plur.* -es: *l. 55. p. 1157, 5. 18. 19.* GLOSS. ὕψωσις (*v. et p. 1157, 33*). *inde a* TERT. [*variat c.* -ultatio (*v. p. 1157, 64*): *cf. infra l. 76. 77. 79. p. 1157, 7. 10. 19. 23. 27.* SACR. Leon. 315 (-ultatione *trad.*, -em *edd. recte, ut vid.*). *c.* -halatio: *cf. infra l. 48.* CASSIOD. in psalm. 143, 14 p. 1020ᴬ (*leg. videtur* -halatio). *inc. interpr.*: VINDIC. med. 32 p. 228, 12 (*de digestione*) non digeri cibos in alborem... sed in -em (?) transire seu mutari (*an* -hal-?). CASS. FEL. 21 p. 33, 10 (*cp*, -alatio *g*).]

1 *i. q.* *actio sursum levandi, extollendi, elevatio*: **a** *proprie* (*hic afferuntur etiam ei loci, quibus sensus quidam myst. vel transl. per planam alleg. accedit* [*v. infra l. 60*]. *cf. et p. 1157, 3*): **α** *in universum: variarum rerum allevatio*: Ⓘ *corporaliter*: *astrorum* (*v. p. 1158, 13; opp.* descensio): CHALC. comm. 59 p. 127, 12 caelestium ignium... peragrationes cum certis -bus et... descensionibus usque ad occasum submersionem. *serpentis aenei* (*v. p. 1158, 51*): AVG. pecc. mer. 2, 27, 43 p. 115, 3 quid Moyses fecerit in -e serpentis (serm. 294, 14, 14 p. 1344ⁱⁿⁱᵗ·). Ⓘⓘ *incorporal.*: *vocis* (*v. p. 1158, 27*): EVCHER. form. 9 p. 57, 8 tuba vocis -o in praedicatione divina (*seq. Is. 58, 1; v. p. 1158, 33*). **β** *peculiariter: de crucis sive Christi in cruce elevatione* (*inde interpret. translata* [*v. supra l. 51*]: *infra l. 65. 69*): RVFIN. Orig. in Ios. 4, 2 p. 310, 1 B. in crucis -e *Christi* (*al.* AVG. in euang. Ioh. 53, 1 p. 1774ᵉˣᵗʳ· *al. cf. l. 68*). *huc spectant loci paulo deflexi*: HIER. epist. 65, 9, 6 (*ad Phil. 2, 9* exaltavit *deus Iesum; v. p. 1160, 43*) -o nominisque donatio ad patrem reditus *est* (*sim.* LEO M. serm. 72, 6 p. 393ᶜ assumpti hominis -o). AVG. in euang. Ioh. 40, 2 p. 1686ᶠⁱⁿ· -em... dicit (*sc. act. 2, 33; v. p. 1160, 31*) passionis, non glorificationis; crucis (*v. supra l. 62*), non caeli, quia... exaltatus est quando pependit in ligno. 52, 13 p. 1774ᵐᵉᵈ· -o trahentis post se omnia (*v. p. 1159, 3*). *v. et l. 83.*

b *translate de condicione* (*i. q.* '*praedicatio*': *p. 1157, 5; fere i. q.* '*ascensio*' [*syn.*]: *p. 1157, 12* [*cf. etiam p. 1157, 4*]; *in alleg. de* '*oculis*': *p. 1157, 21. acced.* ad *fin.*: *p. 1157, 12. de praeponendis notabilioribus quibusdam exemplis v. p. 1159, 49*). *opp.* 'humilitas' *sim.* (*peiorative infra l. 76. 78* [*cf. appos.*]; *contra opp.* elatio: *infra l. 80*): TERT. cult. fem. 2, 3 p. 718 Oe. -o (-ult- *A*) non congruit professoribus humilitatis (CYPR. zel. 10 p. 425, 18 [-ult- *M*]. epist. 59, 3 p. 669, 9; *acced.*: inflatio, iactatio. PS. AVG. quaest. test. I 97, 3 p. 173, 12 [-ult- *CFB*]. SALV. gub. 7, 39 [*ad Luc. 14, 11; v. p. 1159, 54*] illis -o data est pro h., nobis pro elatione deiectio. ORIG. in Matth. 18, 10 p. 1613ᶜ BENED. reg. 7, 18 *al.*). VVLG. Iac. 1, 9 frater humilis in -e sua. AVG. in euang. Ioh. 40, 2 p. 1686ᶠⁱⁿ· illa -o (*sc. Christi in cruce; v. supra l. 62*) humiliatio fuit. *v. et p. 1157, 24.*

[*K.-M.*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

α bono sensu: *absol.*: VVLG. exod. 17, 15 aedificavit ... Moyses altare et vocavit nomen eius 'dominus -o mea' (נִסִּי *i. fere 'vexillum' sc. 'tutela'; propria levandi vi pellucente. v. p. 1156, 51*). BENED. reg. 7, 12 ad -em illam caelestem pervenire (*v. quae seqq.*). *c. gen. obi.*: VVLG. psalm. 149, 6 -es dei in gutture eorum ([*antea*: exultabunt; *hebr. bis* (וְ)הַלְלֵי; *LXX* καυχήσονται, ὑψώσεις]. RVFIN. Greg. Naz. orat. 7, 2, 2 p. 210, 17 [-alt- *R.*, -ult- *rell.*]. *v. p. 1156, 71*). prov. 3, 35 gloriam sapientes possidebunt, stultorum -o ignominia ([*dub. in hebr.*]. *cf.* GLOSS. Suet. Claud. 38, 3 p. 362 μωρῶν ἐπανάστασις st. -o [*L*, -ult- *S*]). PROSP. in psalm. 118, 154 p. 360^C sanctorum ([*v. p. 1159, 73*]. *cf.* OP. imperf. in Matth. 5 p. 669^med. ascensio super templum moraliter -o cordis sanctorum ad sanctitatem [*v. p. 1156, 73*]).

β in malam partem: i. q. superbia (cf. l. 20), elatio (v. etiam p. 1156, 75): *absolute*: TERT. cult. fem. 2, 3 p. 718 Oe. nobis ... *non* gloriae studium est, quia gloria -is ingenium (-centivum *B*) est. AVG. civ. 14, 13 p. 34, 9 D. (*ad prov. 18, 12* exaltatur cor; *v. p. 1160, 74*) quis ... -em ruinam putat *eqs.* conf. 5, 3, 4 -es suas (-ult- *V*). serm. dub. 363, 2 p. 1635^a. extr. -es saeculares et catervas ... peccatorum. BENED. reg. 7, 4 omnem -em genus esse superbiae. *pendet genet.* (*obi. l. 21, subi. l. 23*): VVLG. prov. 21, 4 -o oculorum est dilatatio cordis (*v. p. 1156, 73*). PAVL. NOL. epist. 21, 1 p. 149, 20 in alienis grandibus superba diaboli -o (exult- *LM*) deiciebatur (*opp.* humilitate).

2 *vi fere passiva de statu eius, qui exaltatus est: i. q. altitudo, sublimitas:* **a** *dei, Christi*: IREN. 4, 33, 11 in regno speciem eius (*sc. Christi*) et decorem et -em (*Arund.*, -ult- *rell.*; *v. Souter, Iren. p. LXXX*) supercoruscantem et supereminentiorem omnibus. VVLG. Is. 33, 3 ab -e tua dispersae sunt gentes. *?* **b** *de eximietate facundiae* (*cf. adi. appositum*): CIL II 1972 (*inscr. lacera*) *viro* laudabilis prudentiae ⟨et clem⟩entiae singularis, eloquen⟨ti⟩a⟨e⟩que -is eximiae.

3 *de actione profundius reddendi*: GLOSS. II 255, 24 -o βάθυνσις. *v. p. 1161, 46.*

CASSIOD. in psalm. 9, 33 p. 89^D (*ad psalm. 9, 33* [= *10, 12*] exaltetur manus tua'; *v. p. 1158, 58*) decursis quattuor partibus nunc **exaltātīvē** propheta se convertit ad quintam *eqs.* (*i. 'more elevantis'*).

exaltātor, -ōris *m.* *ab* exaltare. *qui allevat, elevator* (*transl. de deo, Christo; opp.* 'humilis' [*v. p. 1159, 51*]; *acced. gen. obi. l. 43*): AVG. serm. 207, 1 p. 1043^a. med. creari creatorem, servire dominatorem, vendi redemptorem, humiliari -em, occidi suscitatorem (*item* CASSIOD. in psalm. 50, 2 p. 359^D, *nisi quod pro* 'suscit.' *legitur* 'vivificatorem'). EVANG. nat. Mar. 5, 1 domino humilium -i gratias egerunt.

[*?* **exaltem** explorantem GLOSS. V 499, 24 (*vid. leg. esse*: -(h)alantem expirantem; *cf. Gloss.*^L *III Abstr.* EX *99*). *v. s.* exhalo.]

***exalto** -āvī, -ātum, -āre. *ab* ex *et* altus. *imperat. mediopass.* -are: *v. p. 1158, 81. 82. 1160, 35.* VVLG. psalm. 107, 6 *al.* CHAR. gramm. p. 472, 14 B. (*inter verba act. I^ae coni.; item* GRAMM. suppl. 49, 13). GRAMM. suppl. 55, 31. NOT. Tir. 77, 94 altum, ab alto, -at, altissimus *eqs.* *de notione atque usu*: GLOSS. βαθύνω (*v. p. 1161, 46*). ἐξυψῶ, ὑπερυψῶ, ὑψῶ (*confus. c.* -ultat: *e. g.* IV 346, 10 *al. cf. l. 64*). *legitur inde a* PAVLO FESTI *infra l. 77*, COLVM. *p. 1161, 48* (*v. l. 68*), TERT. *vox longe maximam partem eccles. (in* INSCR. *v. l. 79. p. 1158, 1 sqq. 11. 1160, 16).* *adhibetur saepissime mediopass. (v. e. g. p. 1158, 16. 32. 57. 78. 1161, 22. 58; praecipue s. I A 2. 3 p. 1159, 15. 42); rarius reflex. (v. p. 1159, 68. 78. 1160, 55. 61. 82); intransit.: v. p. 1159, 13 (fort. et p. 1161, 58); p. p. p.* -tus *vice fere adi. fungens: p. 1158, 64 (inde pro subst.: p. 1159, 58. 1161, 26).* *in gr. respondet* ὑψόω, *ubi nil aliud adscriptum est.* *verbum recentiore latin. prorsus in provincias vocis q. e.* exultare *abiisse videtur (v. s. III, p. 1161, 57), quamvis certi quicquam vix liceat statuere (cf. l. 64).*

[*variat c.* exultare *(v. l. 52. 61): cf. p. 1159, 14. 1160, 22. 60. 1161, 62.* *falso trad. pro* -ult-: HIER. epist. 92, 4, 4. *restituitur vix recte pro* -ult- *trad.*: FAVST. REI. grat. prol. p. 4, 8. *cf. et p. 1156, 43.* *c.* exalbare: *v. p. 1156, 6 (falso trad. pro* -alb-: *v. p. 1156, 7).* *conicitur satis certe*: COLVM. *p. 1161, 49. 51.* *l. v. falsa*: SEN. nat. 3 praef. 9 (*Δ*, extruit, extruxit *rell.*). *perperam ut vid.*: CORIPP. Iust. 2, 321 -ta putes ... flantibus Euris ludere ... frondosa cacumina silvae (-agitata *Petschenig*; *v. p. 1150, 32*).]

I *i. q.* ***altiorem reddere: allevare, extollere*** *sim.*: **A** *c. mera notione sursum levandi*: **1** *proprie*: **a** *res*: *α potiore usu*: (I) *aedificia, opera exstruenda quasi a solo erigere (de augenda altitudine, amplitudine: l. 84. p. 1158, 6. 7 sq. [acc. gr.: p. 1158, 7]; i. q. 'aedificare' [syn. l. 82]: l. 82. p. 1158, 11; de aggeribus extruendis p. 1158, 10)*: PAVL. FEST. p. 29 altaria ab altitudine ... dicta, quod antiqui diis superis in aedificiis a terra -tis sacra faciebant. CIL VIII 2630 (*a. 158*) ⟨Is⟩idi et ⟨S⟩erapi ⟨M⟩atuccius ... aedem cum Volteia ... uxore ... ab antecessoribus ⟨suis i⟩nstitutam -tam ... adiecto pronao ... exornavit (*cf.* VVLG. Sirach 49, 14 aedificaverunt domum et -verunt templum [*gr. 49, 12* ἀνύψωσαν]. GREG. TVR. Franc. 4, 36 p. 171, 16 aedificium domus ecclesiasticae -ari [*i. 'ampliari'. sic et*: 10, 31 p. 446, 29 ecclesiam infra muros urbis; *cf. p. 444, 21: opp.* aedificavit *de eadem eccl.*]). CIL VI 31553 (*a. 161*) Platorio Nepote ... curat(ore) alvei Tiberis et ripar. et cloacar. urbis, terminos vetust(ate) dilapsos -vit et restit(uit) *eqs.* (31554^a [*a. 161*] t. v. collapsos -verunt et restituerunt. *ibid.* ^b[*eodem a.*] t. v. delapsos. 31555 [*a. 198*] t. v. dilapsos -vit et restituit). VVLG. prov. 17, 19 qui -at ostium, quaerit ruinam. I Macc. 12, 36 aedificare muros ... et -are altitudinem magnam (*v. p. 1157, 76*) inter *arcem et civitatem* (*cf.* 14, 37 -vit muros Ierusalem). CASSIOD. Ios. antiq. 10, 10 p. 291 *Babylonius in obsessione* faciens turres cum magnis aedificiis et aggeres ingentes -ans (*gr. 10, 131* πύργους ... μεγάλων οἰκοδομήσας χωμάτων). INSCR. Afr. Cagnat-M.-Ch. 400 ⟨e⟩xaltatis duab(us) exhedris.

(II) *t. t. astr.: de sideribus in* ὕψωμα *ascendentibus* (*opp.* humiliari [*i.* ταπεινοῦσθαι]: *l. 24; ad rem cf. Bouché-Leclercq, astr. gr. p. 192 sqq.; Boll-Gundel, Sterngl. u. Sterndtg.*³*, 1926, p. 59. nonnisi mediopass.; def. cf. l. 17*): FIRM. math. 2, 3, 3 p. 43, 30 altitudines ... dictae sunt ob hoc, quod, cum in ipsa parte fuerint stellae, in qua -antur, in oportunis scilicet genituræ locis *eqs.* ([3, 5, 34 p. 140, 5 in qua -atur *Sol*]. *cf.* 3, 2, 20 p. 102, 20 ⟨in his locis⟩, in quibus -atur. 3, 8, 10 p. 167, 13 *Mercurius* constitutus in his in quibus gaudet signis vel in quibus -atur [3, 13, 9 p. 189, 19 *Luna*. 4, 17, 9 p. 241, 7 in bonis s. ... idest in quibus gaudent vel in q. -antur vel in domiciliis suis. *al.*]). 4, 17, 10 p. 241, 17 *al.* CHALC. comm. 83 p. 154, 19 cum -atur *sol* vel cum humiliatur vel cum a medietate caeli ad diversas ... plagas discedit (*cf.* 92 p. 164, 2 dum -antur *planetes* et h. *v. l. 14*).

(III) *vocem, sonum sim.* (*c. respectu intendendae vocis: infra l. 32 sqq.; potius ingressive ['tollendo edere']: infra l. 39 sqq. [contra alqm. infra l. 40]; 'verba' [i. 'fundere', 'edere']: infra l. 46.* *audacius*: VVLG. Iac. 3, 5 lingua modicum quidem membrum est et magna -at [*i. 'gravia pronuntiat'; gr.* μεγάλα αὐχεῖ *vel* μεγαλαυχεῖ. *aliter p. 1161, 64*): ITALA gen. 19, 13 (Lugd.) -tus est clamor eorum ante deum (*Vulg.* increverit). ITALA Is. 58, 1 (Tert. adv. Iud. 9 p. 726 Oe. = VVLG.) exclama ... in vigore ... ne peperceris, -a ut tuba vocem tuam ([HIER. in Ioel 2 p. 965^A -ent *sacerdotes et magistri* quasi t. v. suam. AVG. c. Iul. 2, 10, 34 p. 697^extr.]. *cf.* VVLG. Is. 40, 9 -a in fortitudine v. tuam ..., -a, noli timere *eqs. v. supra l. 27*). AMBR. Ios. 5, 26 adulterii ... temptamenta vulgavit *mulier* -ans v. suam (VVLG. Sirach 46, 23 *al.*). VVLG. IV reg. 19, 22 cui exprobrasti? ... contra quem -asti vocem tuam *eqs.*? (*sic* Is. 37, 23 super quem). Sirach 21, 23 fatuus in risu -at vocem suam ([*opp.* tacite ridebit; *gr. 21, 20* ἀνυψοῖ]. *cf.* PS. MATTH. euang. 6, 3 [*C*] ne aliqua in risu -ret sonum suum [*rell.*: ne quid in r. ... committeret]). Is. 13, 2 levate signum, -ate v. (*cf.* HIER. in Is. 13, 2 p. 207^B -at v. qui de sublimibus loquitur). GILD. Brit. 74 chron. III p. 68, 31 vos arroganter verba -asse (*v. app. cr. et cf. l. 29*).

β in universum: varias res variis modis (*cf.* HIER. in Hab. 1, 1 p. 1283^A volabunt quasi aquila, quae -ans volatum ... inter sidera ... nidum *ponit* [*i. fere 'in altum volans'*]): (I) *corporeas*: ITALA Ioh. 3, 14 (Ps. Tert. haer. 2 p. 216, 10 sq. Aug. c. Faust. 5, 4 p. 276, 12 *al.* = VVLG.) sicut Moyses -vit serpentem (*sc. aeneum; v. num. 21, 8 sq.*) in deserto (heremo *Aug.*), ita -ari oportet filium hominis ([*v. p. 1160, 43, sensu sc. transl. et mystico. sim. et*: AMBR. hex. 4, 8, 33 *ecclesia* sicut serpens -tus devorat colubras. *al.*]. AVG. pecc. mer. 1, 32, 61 p. 62, 1 sqq. [*ter*]. *et al.*). PS. CYPR. mont. 15 p. 118, 11 (*vinea i. plebs spiritalis*) custoditur ... a puero Christo in ligni speculum -tum (*v. p. 117, 15* in alto ligno). VVLG. psalm. sec. hebr. 10, 12 exurge, domine ..., -etur manus tua (*cf. infra l. 80; aliter p. 1161, 10*). Is. 49, 22 levabo ad gentes manum meam et ad populos -bo signum meum (אָרִים). Os. 11, 4 ero eis quasi -ans iugum super maxillas (*loc. in hebr. corrupt.*). AVG. civ. 10, 8 p. 414, 24 D. in ligno -to.

(II) *naturales* (*c. vi surgendi infra l. 66. 72; p. p. p.* -tus *fere adi. vice i. q. 'altissimus': infra l. 71; singulariter i. q. 'in altum emittere' [de lumine]: infra l. 73*): ITALA gen. 7, 24 (Aug. quaest. hept. 1, 11 p. 8, 3) -ta est aqua super terram *tot* ... dies ([*Vulg.* obtinuerunt ... a. terram. *item* ISID. in gen. 7, 25 p. 233^C]. AVG. civ. 15, 27 p. 117, 18 D. cur ... usque ad illa caeli spatia terris -ari licuisse et aquis -ari non licuisse contendunt? *cf.* VVLG. psalm. 106, 25 -ti sunt fluctus eius. ALC. AVIT. carm. 5, 683 [*in mari rubro*] -tis pendens sustollitur undis ... mergenda phalanx [*seq.* lympharum monte; *v. supra l. 64*]). VVLG. IV Esdr. 15, 40 -buntur nubes magnae et validae (*i. 'excitabuntur'*). *nota* (*v. supra l. 65*): CHALC. comm. 89 p. 160, 18 perspicuum est radios ... in directum -tos (*sc. a globo AB ad globum ΓΔ pari amplitudine lumen mittente*) ... esse ... aequali distantia.

b *animantia: i. q. excitare, ut quis surgat curare sim.* (*mediopass. i. q. exsurgere, se levare*): *α trans.*: (I) *laxiore usu*: ITALA Iob 39, 27 (Aug. *in h. l.* p. 624, 12) tuo praecepto -atur (-bit- *C*) aquila (*Vulg.* elevabitur). VVLG. psalm. 7, 7 exurge ..., -are in finibus inimicorum meorum (Is. 33, 10 consurgam, ... -bor, ... sublevabor. *al. v. supra l. 58*). 93, 2 -are, qui indicas terram (*talia passim*). Ezech. 10, 16 *Cherubim* de terra (10, 19 a t. [*v. p 361, 50 sq.*]). AVG. civ. 9, 9 p. 381, 13 D. in perversum ligati atque suspensi ...

[K.-M.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

parte inferiore -ti, superiore deiecti. Ⓑ *strictius de Christi in cruce allevatione (interpr. mystica hic illic accedente [v. l. 5. 7. 12]. cf.* VVLG. Ioh. 12, 32 si -tus fuero a terra, omnia traham ad me [*v. vs. 33*]; *cf. et l. 8*): LACT. inst. 4, 26, 33 *cruce* -ari ... *Christum* fuit necesse (epit. 46 [51], 5 *Chr.* crux et re et significatione [*v. supra l. 2*] -vit. RVFIN. Greg. Naz. orat. 2, 2, 2 p. 88, 3 in cruce [συνεπαίρεται]. *cf.* GAVDENT. serm. 12 p. 931^{A} -andum se a terra [*v. l. 5*] ... crucis patibulo indicabat [*ibid.*^{B} elevatus in cr.]. *sim. al.*). RVFIN. Greg. Naz. orat. 7, 3, 7 p. 212, 17 in ligno (AVG. serm. 287, 3, 4; *opp.* capite deminutus. *al.*). GREG. TVR. glor. mart. 27 p. 503, 30 *Petrus resupinum se voluit* crucifigi, indignum se vociferans ut dominum -ari. *v. et p. 1156, 60.*

β intrans. (*cf. p. 1157, 58*): EVCHER. instr. 1 p. 85, 9 deo adstare idem est quod volare et in sublime -are (-ult- *A*).

2 *propria allevandi et excitandi notione per meram imag. aut alleg. vel plane servata vel adhuc perlucente (sensu superbiae, iactantiae [v. infra l. 46]: infra l. 35. 39. praeter infra l. 24 res obi. sunt)*: ITALA psalm. 71, 16 (Victorin. Poetov. in apoc. 21, 3 p. 150, 6) erit firmamentum ... super cacumina montium et -bitur super Libanum fructus *terrae* ([ὑπεραρθήσεται, *Vulg.* superextolletur; *deest rec. Hier.*]. ITALA Is. 2, 2 [Tert. adv. Iud. 3 p. 706 Oe.] *mons domini* -bitur ... s. colles [*Vulg.* elevabitur]. *al.*). ITALA psalm. 112, 7 (Tert. adv. Marc. 4, 14 p. 460, 8) qui suscitat mendicum de terra et de stercore -at pauperem (ἀνυψῶν, *Vulg.* erigens. *cf. p. 362, 80*). ITALA Ier. 17, 12 (Aug. c. Faust. 13, 13 p. 393, 6) sedes ... gloriae -ta est *eqs.* ([*Vulg.* altitudinis]. *cf.* VVLG. Is. 14, 13 super astra dei -bo solium meum [Abd. 3; *antea*: extulit]. *al.*). VVLG. III Esdr. 8, 76 iniquitates nostrae -tae sunt usque ad caelum; *antea*: multiplicata ([*gr. 8, 72* ὑπερήνεγκαν]. Matth. 11, 23 [= Luc. 10, 15] tu, Capharnaum ... u. in [ad *Luc.*] c. -beris [*opp.* descendes, demergeris]. *al. cf.* AVG. epist. 142, 1 p. 247, 12 super caelos -ta ecclesia [*cf. p. 1160, 34*]). Sirach 24, 17 (*Sapientia*) quasi cedrus -ta sum in Libano *eqs.* (*sim.* 24, 18 [*gr. 24, 13 sq.* ἀνυψώθην]. *cf. p. 1160, 30*). Is. 10, 15 numquid gloriabitur securis contra *eqs.* ... aut -bitur serra contra *eqs.* ([*syn.* elevetur]. *hebr.* גדל *hitp. i. 'superbientem extolli'* [*cf. supra l. 16*]). 40, 4 vallis -bitur et mons humiliabitur. 49, 11 semitae meae -buntur ([ירמון *i. 'alte sternentur'*]. *cf.* 55, 9 sicut -antur caeli a terra, sic -tae sunt viae meae a viis vestris *eqs.*). Ier. 49, 16 cum -veris quasi aquila nidum tuum (גבה *hi. i. 'in alto collocaveris'*; *cf. supra l. 16*). Ezech. 19, 11 *al.* GREG. M. moral. 20, 45 p. 164^{C}. *talia passim.*

3 *translate de statu et condicione, de auctoritate ac dignitate sim. in altiorem locum ducendis: i. q. amplificare, augere, extollere, magnificare (strictius praedicando, laudando, celebrando: v. p. 1160, 38. 75. 1161, 5. 15 [inde fere i. q. colere atque observare: p. 1161, 13. at cf. et p. 1161, 57]. peiorative [mediopass.; infra l. 68. 78. p. 1160, 55. 61 refl.] i. q. efferri, insolescere: v. e. g. l. 62. 78. 82. p. 1160, 30. 45 sqq. 68* [*opp.* extolli: *p. 1160, 20. cf. et supra l. 16*]). *hic usus quam arte c. locis quibusdam bibl. cohaereat et qua ex re originem maxime sumpsisse videatur, ut clarius appareat, exempla illa potiora praemittimus, quibus 'humilis' notio voci q. e. -are opponitur. loci bibl.*: ITALA Luc. 18, 14 (Cypr. unit. eccl. 21 p. 229, 7 *al.* = VVLG.) qui se extollit (se -at VVLG., *item* Luc. 14, 11) humiliabitur et qui humiliat se, -bitur. VVLG. Esth. 11, 11 humiles -ti sunt (Luc. 1, 52 deposuit potentes de sede et -vit h.). psalm. 74, 8 hunc humiliat et hunc -at (II Cor. 11, 7 me ipsum humilians, ut vos -emini). 87, 16 -tus ... humiliatus sum et conturbatus. Sirach 11, 1 sapientia -ti -bit caput illius (ἀνυψώσει, *v. p. 1157, 59*). *al.* *exempla eccles.* (*cf. et* SCHOL. Hor. carm. 1, 34, 16 [*ΓV*] *Fortuna* hinc elevat, hic deicit, mutua vice unum -ans alterum humilians): TERT. adv. Marc. 4, 15 p. 466, 15 'humiliabitur homo' (*Is. 5, 15*), utique -tus divitiis (AVG. in euang. Ioh. 14, 4 p. 1504$^{\text{init.}}$ [*ad Ioh. 3, 30* crescere, αὐξάνειν] illum ... -ari, me autem h. *al.* FVLG. RVSP. epist. 17, 53 p. 485^{B} iustificatus humiliatur, ut -etur ad gloriam. *al.* GREG. TVR. Franc. 4, 3 p. 143, 7 [-salutata *B 3. 4, corr. B 3*]). cult. fem. 2, 9 p. 727 Oe. gloria ... -are, non humiliare consuevit CLEM. ad Cor. 16 p. 15, 13 humilium ... est Christus, non -antium se super gregem illius (COMM. apol. 464 nunc -bor [= VVLG. Is. 33, 10], humilem quem ... vidistis. LVCIF. reg. apost. 1 p. 35, 19. RVFIN. Greg. Naz. orat. 1, 54, 2 p. 45, 2 [*opp.* deicit; *syn.* erigit]. AVELL. p. 138, 13. PROSP. in psalm. 118, 154 p. 360^{C} *tantum* est vivificari h. quantum et -ari, quia sanctorum exaltatio [*v. p. 1157, 10*] vita aeterna est. *al.* *cf.* HIL. in psalm. 56, 6 p. 172, 5 [*v. p. 1160, 35*] quae in altum de humilibus efferuntur ... -ari videntur; *seq.* sublimius). CYPR. epist. 14, 3 p. 512, 1 sq. -bitur (-bit *C*) qui se humiliaverit (RVFIN. hist. 5, 2, 5 p. 431, 4 humiliabant se sub ... *deo*, per *quem* nunc sublimius -ti sunt. AVELL. p. 136, 7 -antes semet ipsos ... humiliat *dei dextera* et h. se ... -at. *al.*). PS. AMBR. serm. Sess. 3, 10 p. 135^{B} *Christi passione* -ta humilitas, ... elevata depressa *sunt eqs.* (AVG. civ. 14, 13 p. 33, 7 D. -at humilitas [*opp.* elatio]. CASSIOD. inst. div. 24 p. 1139^{A} *al.*). HIER. in Ier. 2, 108, 3 p. 146, 13 (*alleg.*) *oliva* -ta per superbiam nequaquam egit humiliter ... sed elata per superbiam *eqs. al.* VEREC. in cant. 1, 3. *et passim* (*v. et l. 36. p. 1158, 24. 1160, 28*).

a *aliquem*: α *in bonam partem*: Ⓘ *homines* (*item populum, genus [infra l. 17] sim.*): TERT. adv. Iud. 3 p. 707 Oe. *Israel a deo* in Aegypto -tus fuerat. ITALA gen. 26, 13 (Aug. quaest. hept. 1, 76 p. 41, 8) benedixit ... eum dominus et -tus est homo et ... maior fiebat ([*Vulg.* locupletatus]. ITALA Iob 7, 17 [Aug. in Iob 1, 7 p. 524, 23] quid est ... h., quod -asti eum? [ἐμεγάλυνας, *Vulg.* magnificas]. *al.*). ITALA gen. 48, 19 (Cypr. testim. 1, 21 p. 54, 20 *al.*) hic erit in populum et ... -bitur (*Vulg.* multiplicabitur). ITALA prov. 18, 19 (Cypr. epist. 55, 18' p. 636, 20) frater fratrem adiuvans -bitur (ὑψηλή, *Vulg.* firma). ITALA Ezech. 29, 15 (Sangall.) *Aegyptus* non -bitur ... super gentes (*Vulg.* elevabitur). VVLG. gen. 50, 20 ut *deus* -ret *Ioseph.* psalm. 149, 4 *deus* mansuetos in salutem (*cf.* GREG. M. in Ezech. 1, 12, 10 p. 922^{B} eum superna gratia in altiorem intellegentiam). III reg. 14, 7 -vi te de medio populi ([psalm. 88, 20 de plebe]. III reg. 16, 2 te de pulvere. *al.*). psalm. 117, 16 dextera domini -vit me (INSCR. christ. Diehl 2420^{b}. *al.*). Sirach 44, 23 ut stellas -are semen eius ([*gr. 44, 21* ἀνυψῶσαι]. *cf.* CASSIOD. Ios. antiq. 15, 14 p. 452 genus nostrum [*gr. 15, 384* ηὐξήσαμεν]). *passim.* CASSIAN. conl. 1, 19, 1 summi ... gradu honoris *Mardochaeum.* GREG. M. moral. 13, 37 p. 1033^{D} extolli ... possunt *carnales* (*v. p. 1159, 48*), sed -ari nequeunt (*opp. postea*: apud se altiores. *v. et ibid.*^{A}). PASS. Mar. Iac. 5 p. 52, 8 (-ult- *V*). *et saepe.*

Ⓑ *peculiariter: deum, Christum* (*ad interpr. cf.* AVG. serm. dub. 380, 6 p. 1681$^{\text{init.}}$ quid est '-bo te'? [psalm. 29, 2; *v. infra l. 39*] altum te confiteor. *cf. ad eund. l.*: CASSIOD. in psalm. 29, 1 p. 203^{A} '-bo' dicit: latius innotescere facio, quod *eqs.*): ITALA Is. 2, 17 (Aug. c. Faust. 13, 9 p. 388, 27) -bitur dominus solus in illa die; *opp.* humiliabitur ([*Vulg.* elevabitur]. HIER. in Is. 5, 17 p. 84^{D} [*ad vs.* 16 -bitur d. exercituum] quando ... d. -tus fuerit ... ut mali agricolae ... pereant et -ta cedrus ... succidatur *eqs.* [*v. p. 1159, 32*]. CASSIOD. in psalm. 45, 11 p. 332^{B} *al.*). ITALA act. 2, 33 (Tert. adv. Prax. 17 p. 259, 8 = VVLG.) *Christus* dextera dei -tus ([*anteced.*: altissimus]. VVLG. act. 5, 31 salvatorem deus ... dexterā suā. *al.*). PS. HIL. dedic. eccl. p. 881^{C} *Christus* resuscitatus a mortuis et -tus est super coelos (VVLG. psalm. 56, 6 -are s. c., deus [*v. p. 1159, 73.* 56, 12 *al.*]. *cf.* VVLG. psalm. 96, 9 -tus es super omnes deos. *al.* [*v. p. 1159, 31*]). VVLG. exod. 15, 2 glorificabo eum (*sc. deum*) ... et -bo eum (*sic 'praedicando', 'laudibus celebrando'*: Tob. 13, 6 regem ... saeculorum -ate in operibus vestris. psalm. 17, 47. 29, 2 -bo te, domine, quoniam *eqs.* [*v. supra l. 24.* 98, 5 -ate d. deum ... et adorate. 98, 9 Is. 25, 1 *al.*]. 65, 17 *eum* sub lingua mea. 106, 32. 144, 1 [*syn.* benedicam]. *al.*). VVLG. II reg. 22, 47. psalm. 20, 14 in virtute tua. 63, 8 *al.* Ioh. 8, 28 filium hominis (12, 34. *v. p. 1158, 53*). Phil. 2, 9 *v. p. 1156, 64.* *et frequenter.*

β in malam partem (*v. p. 1159, 46*): ITALA Iudith 9, 7 (Lucif. non parc. 10 p. 231, 3) -ti sunt in equo et ascensore et gloriati sunt *eqs.* ([*Vulg. aliter*]. *cf.* VVLG. psalm. 65, 7 qui exasperant non -entur in semet ipsis [PSALT. Cas. *ibid.*: sibi]. *al.*). ITALA psalm. 36, 35 (Cypr. epist. 59, 3 p. 669, 7 *al.*) impium -tum et extolli super cedros Libani ([ὑπερυψούμενον, *Vulg. v. p. 363, 63*]. GREG. M. in Ezech. 1, 3, 11 p. 810^{B} -tum et elevatum. *al.*). ITALA Is. 3, 16 (Cypr. hab. virg. 13 p. 196, 17 *al.*) -tae (-altae W^{1}) sunt ... filiae Sion ([*Vulg.* elevatae]. CYPR. hab. virg. 13 p. 197, 5 *virgines*; *opp.* ceciderunt [*inde* COMM. instr. 2, 19, 5]. *al.*). *al.* CLEM. ad Cor. 39 p. 37, 10 -ari cordibus suis ([ἐπαίρεσθαι]. AMBR. hex. 6, 8, 51 -es te corde [*ad deut. 8, 14* elevetur]. *al.*). SIRIC. epist. 4 p. 1165^{B} in superbiam -antur (FVLG. Virg. cont. p. 100, 19 -tus quis in superbia [-am *DE*] duplum eliditur [*syn.* elatus, *opp.* deiectio]). VVLG. I Macc. 8, 13. III Esdr. 9, 55 magnifice ... sunt -ti verbis *eqs.* (ἐνεφυσιώθησαν). PELAG. in I Tim. 3, 6 p. 485, 11 S. (-ultari *MN*; elatus *Tim. l. c.*). AVG. civ. 18, 32 p. 302, 7 D. eos qui se -ant, vindicando conlides. *al.* ROMVL. fab. Aesop. ed. Thiele 46 epil. (*rec. v.*) litigantium ... qui ... apud se foventur -ti. EVSTATH. Bas. hex. 6, 10 p. 933^{B} opibus aut divitiis *non* -emur (*antea*: elati; *gr. p. 141*^{C} ἐπαίρεσθαι). GREG. M. moral. 4, 57 p. 668^{A} -ari successibus exquirit *superbus.* *et al.*

b *aliquid* (*praecipue de rebus quales sunt animi, affectuum sim.*; *'membra'* [*sc. pro ipsis 'hominibus', 'deo' aut 'potentia' eorum*]: *p. 1161, 10 sq.*; *opes*: *p. 1161, 3.* *malo sensu*: *l. 70. 82. p. 1161, 4* [*cf. p. 1159, 46*]): ITALA deut. 8, 14 (Tert. adv. Marc. 4, 15 p. 466, 1 *al.*) *ne* bobus tuis multificatis et pecunia et auro -etur cor tuum ([*Vulg.* elevetur]. ITALA deut. 17, 20 [Lugd.] a fratribus [*Vulg.* elevetur ... super fr.]. ITALA Ezech. 28, 2 [Optat. 3, 3 p. 75, 18]; *Vulg.* elevatum. *al.* OPTAT. 3, 3 p. 76, 7. *al.* VVLG. II par. 32, 26 psalm. 130, 1 prov. 18, 12. I Macc. 1, 4 [*syn.* elevatum]. *passim.* GREG. M. moral. 1, 52 p. 550^{D}. *et al.*). ITALA num. 14, 17 (Lugd.) -etur virtus tua ([*Vulg.* magnificetur. *v. p. 1159, 44*]. *cf.* HIER. Didym. spir. 51 p. 145^{B} *Christus per patrem* salvat et -at et facit v.). ITALA I reg. 2, 10 (Eucher. form. 9 p. 52, 16) -vit cornu ([*Vulg.* sublimabit]. AMBR. patr. 3, 13 [*ad* psalm. 148, 14 = VVLG.] verbo dei -vit cornum populi sui. *al.* VVLG. I par. 25, 5. psalm. 88, 18 c. nostrum. *al. v. et vol. IV 973, 44 sq. 50 sq.*). ITALA I reg. 26, 24 (Lucif. Athan. 1, 15 p. 93, 30) -vit se anima tua ([ἐμεγαλύνθη, *Vulg.* magnificata est]. ITALA psalm. 23, 4 [Aug. spec. 6 p. 30, 24] frustra; *gr. et Vulg. aliter. v. supra l. 68*]. VVLG. psalm. 130, 2 -vi a. meam. *al.*). CYPR.

[K.-M.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

epist. 67, 8 p. 742, 11 christianam fidem ... perfidia *non* deprimit ad ruinam, sed magis excitat et -at ad gloriam. COMM. apol. 130. VVLG. II reg. 5, 12 regnum (*i. 'potentiam'*) *David* ... super populum ... Israel (*cf.* Iudith 1, 7 -tum est r. Nabuchodonosor [*seq.* elevatum; *v. p. 1160, 68*]). Iudith 16, 2 -ate et invocate nomen eius ([*sic 'praedicando'*: psalm. 33, 4 *al.*]. psalm. 148, 13. GREG. TVR. Franc. 5, 18 p. 210, 4 n. vestrum. *al.*). psalm. 3, 4 gloria mea et -ans caput meum, *domine* ([26, 6 super inimicos. 109, 7 in via bibet, propterea -bit c.; *i. 'humilis erit, ... potentissimus'. al.*]. *cf. simil.*: psalm. 88, 14 -etur dextera tua [88, 43; *seq.* laetificasti. Mich. 5, 9 manus ... super hostes tuos *i. 'superior erit quam h.' al.; aliter p. 1158, 59*]). Sirach 28, 12 iram (*i. 'augebit'. gr. 28, 10 ἀνυψώσει*). *saepe.* CONC.[S] I 5 p. 249, 26 *caritatem* tua sanctitas vehementer -at (*gr. I 1, 6 p. 110, 18 ποιεῖται περὶ πολλοῦ, cf. ibid. p. 142, 35* plurimi facit. *v. p. 1159, 45*). VICT. VIT. 2, 80 *angeli* in unius fastigium... *dei* gloriam ([exult- *BV¹WPR*]. *cf.* CASSIOD. var. 12, 1, 3 famam tui praeceptoris [*v. p. 1159, 44*]). VEREC. in cant. 2, 20 perversus ... inferiora sua -at, superiora vero deicit. *et saepe al.* (*cf. et l. 44*).

B *accedunt ad vim tollendi certae quaedam* **notiones speciales:** **1** *sensu 'alti' quodam modo servato*: **a** *i. q. evehi* (*nave; sc. a terra quasi 'in altum'*): ITALA Luc. 5, 3 (cod. e) desideravit ab eo, ut -retur a terra aliquantulum (ἐπαναγαγεῖν, *Vulg.* reducere). **b** *c. vi educandi, alendi*: *α proprie*: ITALA Is. 1, 2 (Tert. adv. Marc. 3, 6 p. 384, 24 *al.* = VVLG.) filios generavi (enutrivi *Vulg.*) et -vi ([רוֹמַם *pi. v. p. 364, 51 sqq.*]. ZENO 2, 23 filios vocat ..., -tos ..., spretores *eqs.* [2, 24; *v. p. 1157, 59*]. GAVDENT. serm. 10 p. 914[B] ab ... filiis, quos protexerat et -verat ... crucifixus. *al.*). VVLG. Ezech. 31, 4 (*cedrus excelsus altitudine*) aquae nutrierunt illum, abyssus -vit illum. ALC. AVIT. hom. 23 p. 141, 9 (*ad Marc. 4, 8 'semen* dabat fr. ascendentem') fructus -et tritici granum, ut suscitans a terra *eqs.* *β transl.* (*incorporal.*): LVCIF. Athan. 1, 39 p. 136, 17 idololatriam per Arrium invectam, per te (*Constanti*) vero -tam (*i. 'enutritam et auctam'*). **c** *quasi sublevando tueri, salvare* (*seq.* ab *l. 35*): VVLG. psalm. 9, 15 qui -as me de portis mortis. 17, 49 ab insurgentibus in me -bis me. 26, 6 in petra ... me (60, 3 dum anxiaretur cor meum). **d** *resuscitando a mortuis*: AVG. epist. 140, 31 p. 182, 4 futurum erat, ut deus *Christum* -ret a mortuis (serm. 52, 4, 13 p. 359[a. med.] resuscitavit ... pater filium -ando eum et excitando a m.).

2 *i. q. excitare ortum dando*: CONC.[S] I 5 p. 252, 4 discordiae in altum flammas -ans ([*gr. I 1, 6 p. 108, 2* εἰς ὕψος ἐγείρων τὴν φλόγα. *cf. ibid. p. 143, 25* flammam accendat]. *huc trahas etiam*: PETR. CHRYS. serm. 116 p. 518[C] si *vitia* ad mentem pervenerint ... inextinguibile gignitur et -atur incendium [*vix ad I A 3b, p. 1160, 66*). *cf. praeterea l. 55.*

II *i. q.* **profundius reddere** (*de fodiendo; per imag. fort. et huc referendum* [*cf. gr.*] AVELL. *infra l. 54.* GLOSS. *v. p. 1157, 51*): COLVM. 3, 13, 4 qui *pastinationem* reformidant ... senum pedum latitudinis sulcos derigunt et -ant (-tantant *SA*) in tres pedes *eqs.* (3, 13, 9 paulatim sulcum -are et ... secundo vel tertio gradu pervenire ad destinatam pastinationis altitudinem). 4, 4, 2 ⌊-are fortius⌋ orbem (⌊ ⌋ ex latere *SAR*). ITALA Luc. 6, 48 (cod. e) homini aedificanti domum qui fodit et -vit et posuit fundamentum super petram (ἐβάθυνεν, *Vulg.* fodit in altum). *? in imag.*: AVELL. p. 184, 5 cur lumina ignorantium effodis -ando impetus impiorum *eqs.*? (ἐπισκαλίζων. *an ad I B 2, l. 40?*). *v. et p. 1157, 33.*

III *i. q.* **exultare** (**trans.** *[i. 'celebrare'; v. p. 1159, 44]: l. 60; absol. [intrans.?, i. q. 'iactare']: l. 64; mediopass. [i. 'gaudere']: l. 62. ceterum v. p. 1157, 64*): ITALA psalm. 50, 16 (Clem. ad Cor. 18 p. 19, 20) -bit lingua mea iustitiam tuam (ἀγαλλιάσεται, *Vulg.* exultabit). RVFIN. Greg. Naz. orat. 2, 1, 1 p. 87, 4 Christus nascitur: gloriamini ... Chr. in terris: -amini (-ult- *A Ca. c.*, -ultate *Cp. c.; at gr.* ὑψώθητε). ENNOD. epist. 1, 5, 2 p. 9, 22 quotiens nos obnoxios sibi fecit lingua, quae apud alios -vit? (*aliter p. 1158, 30*).

syn., apposita, coniuncta: benedicere: *p. 1160, 41.* consurgere: *p. 1158, 81.* efferre: *p. 1159, 83. 1160, 58. 64.* elevare: *p. 1158, 80. 1159, 8. 35. 60. 1160, 51. 74* (*cf. et p. 364, 60*). erigere: *p. 1159, 71.* excitare: *l. 2. 39.* exsurgere: *p. 1158, 58. 80.* extollere: *p. 1159, 27. 53.* gloriari: *p. 1160, 46.* glorificare: *p. 1160, 37.* levare: *p. 1158, 44. 59.* nutrire: *supra l. 28.* sublevare: *p. 1158, 82.* sustollere: *p. 1158, 71.* *opp.*: conlidere: *p. 1160, 61.* deicere: *l. 18. p. 1159, 1. 60. 71.* demergere: *p. 1159, 30.* deponere: *p. 1159, 55.* humiliare: *p. 1159, 52 sqq.* mergere: *p. 1158, 71.*

acced.: *praep. et adv. local.* (*hic illic abundanter*): altius: RVFIN. Orig. in num. 17, 5 p. 164, 20 B. a. -entur hi, qui in *Christo* ... sunt. sublimius, in sublime: *p. 1159, 14. 77.* ITALA Ier. 31, 37 (Hier. in Ier. 6, 28, 4 p. 409, 5); *Vulg. aliter* (*cf. ibid. p. 408, 8* elevatum). super: *l. 8. 10. p. 1158, 41. 61. 1159, 19. 26. 31. 68. 1160, 11. 34. 36 al.* ITALA Is. 2, 2 (Cypr. testim. 2, 18 p. 84, 20); *Vulg.* elevabitur. VVLG. psalm. 107, 6 Is. 14, 13 *al.* supra: RVFIN. apol. adv. Hier. 1, 43 p. 583[B]. *abl.* (*causae, instr.*): corde: *p. 1160, 54.* dextera: *p. 1160, 32 sq.* divitiis: *p. 1159, 62. 1160, 63* (opibus: *p. 1160, 63*; pecunia: *p. 1160, 70*). successibus: *p. 1160, 65.* verbis: *p. 1160, 59.* per superbiam (in s.): *p. 1159, 82. 1160, 56 al.*

deriv.: exaltatio, exaltator.
compos.: superexaltare.

exalūminātus, -a, -um. [*ab* ex alumine *ortum videtur. W.*] *i. q. ad colorem aluminis accedens*: PLIN. nat. 9, 113 *unionibus* summa laus coloris est -os (*R*, -us *rell.*) vocari.

examārico, (-āvī), -ātum, -āre. *ab* ex *et* amarico. **1** *absol. quasi intr.: i. q. rebellem esse, repugnare, obsistere* (*gr.* παραπικραίνω, *cf.* amarico, exacerbo *sim.*): PSALT. Cas. 77, 8 generatio declinans et -ans (exmar- *trad.*) generatio (*Vulg.* exasperans). 105, 7 *patres nostri* -verunt adscendentes in mari rubro (*Vulg.* irritaverunt). **2** *transit.: i. q. exasperare, amariorem reddere* (*cf. l. 13. 16*): **a** *alqm.*: PS. ORIG. in Iob 3 p. 455[B] qui in doloribus et in tormentis ... fuerint, ipsis doloribus -ti atque exaggerati, amariores et noxiores ... efficiuntur. **b** *alqd.*: ORIG. in Matth. 18, 114 p. 1764[a. extr.] Petrus egressus atrium ... ad ianuam ... plorat ex amaritudine peccati -ans in paenitentia fletum suum.

? **examat** NOT. Tir. 36, 23 (*in ras.* exa///amat); *post* amat, adamat.

exambio, (-īvī), -ītum, -īre. *ab* ex *et* ambire. *imperf.* -ibant: PANEG. *infra l. 38.* *[l. v.:* amb-: *infra l. 28. 44.]* *i. q. circumire quaerentem, flagitantem, temptantem*: **1** *proprie* (*pendet* ad): CYPR. epist. 20, 2 p. 528, 2 eos qui ... manus suas ... maculassent vel ... conscientiam polluissent, -ire ad martyras passim.

2 *transl.: quasi ambiendo exorare, supplicare sim.* (*c. nota peiorativa [sc. 'adulando', 'captando']: infra l. 28. 34. 38. 44* [*cf. syn.* extortum, captabant]. *acced. abl. instr.: infra l. 32. 39. 47; cf. l. 48.* *syn.* expetendi *infra l. 41* [*cf. et l. 33*]): **a** *c. acc.*: *α rei* (*audacius* 'regiam' *i. 'aulicos' captare: infra l. 34*): CYPR. epist. 55, 9 p. 630, 11 episcopatum non -tum (amb- *Q*) nec extortum, sed de dei ... voluntate susceptum. SYMM. epist. 6, 53 (54) adventus vestri petitione, quam frequenter -o. 7, 49 suffragium tui favoris. 9, 25, 2 -rem super his (*sc. confirmatione equorum tractoriis praestanda al.*) nimio precatu gratiam tuam, sed apud *te* ... simplicitas efficacior est *eqs.* (*seq.* quod cum fiducia postulatur). AMM. 26, 7, 6 Araxius -ta regia praetorio praefectus accessit (*v. supra l. 27*). *β personae: i. q. supplicantem, captantem sim. adire et rogare* (*cf. et infra l. 46*): PANEG. 3, 19, 4 uti quisquam ... imperatori acceptissimus videbatur, eum ... captabant. nec viros quidem (-dam *Baehr.*), sed mulierculas -ibant; nec feminas tantum, sed spadones *eqs.* IVL. VAL. 1, 31 vs. 24 honore[m] divum, summo cultu -ent astris receptum *Alexandrum* (*cf. infra l. 46*). SYMM. epist. 2, 90 (89) nunc supra vota processit, quod me expetendi plane et -endi viri familiaritate decorasti.

b *c. additam.*: *α pro obi. est acc. c. inf.*: CYPR. epist. 67, 5 p. 739, 22 collegam nostrum ... fefellit, ut -ret (et amb- *C*) reponi se iniuste in episcopatum, de quo fuerat ... depositus. *β pendet* ut *fin.*: ARNOB. nat. 3, 24 p. 128, 15 numquid ... rex poli libamine aliquo -itur aut hostia, ut omnia ... commoda ... *mortalibus* largiatur? 7, 15 p. 249, 16 non -iri *deos,* ut prosint, ⌊non⌋ praemiis ut noceant proritari (⌊ ⌋ *post* pr. *transpos. Reiffersch.*).

exambulo, (-āvī), -āre. *ab* ex *et* ambulo. NOT. Tir. 90, 36 (*inter alia compos. 'ambulandi'*) -at. *i. q. ambulare*: DIOSC. 2, 47 *amurcam* quisquis biberit -are debet (*gr. 2, 70, 4* περιπατείτωσαν). *K.-M.*

*****exāmen,** -inis *n.* *ab* exigere (*v. infra l. 77 et p. 1164, 17*). *scribitur*: exag-: VERG. ecl. 9, 30 *M*¹. georg. 4, 30 *M.* EPIST. pontif. Löwenfeld 650 p. 5. exac-: VERG. georg. 2, 452 *M*¹ (*item* 4, 108). exagimine: EPIST. pontif. Löwenfeld 691 p. 9. exsa-: CIL III 459, 4 (*contra praeceptum* CASSIOD. gramm. VII 204, 24 [*ex Caesellio*]). NOT. Tir. 45, 49 -n. GRAMM. suppl. p. 42, 21 (*ut* 'nomen' *declinandum*). *de notione*: PAVL. FEST. p. 80 -n est et aequamentum et iudicii investigatio et apium congregatio vel locustarum. SYNON. Cic. Char. gramm. p. 435, 5 B. iudicium. voluntas. placitum. -n. tractatus. perpensio. *v. et p. 1164, 18 sqq. 44.* GLOSS.[L] II Abav. EX 6 -n iudicium (*v. II B*) vel apium congregatio (*v. I A*). *ad I A*: GLOSS.[L] I Ansil. EX 55 -n multitudo apum (*V*, kaput *rell.*, *i.* [k]apum). II Philox. EX 14 σήκωμα. GLOSS. ἑσμός. σμηνίον. αὐτὰ τὰ μελίσσια. *ad II A*: GLOSS. ῥοπή. ζυγὸς ἐν ᾧ σταθμίζομεν. *ad II B*: GLOSS.[L] I Ansil. EX 56 probatio vel disceptatio cuiuslibet rei. III Abstr. EX 88 iudicium, discussio. Corp. E 490 exemplum, expositio. II Philox. EX 13 ἐξέτασις, ἀκρόασις, δικαστήρ⟨ι⟩ον. GLOSS. κρίσις. κριτήριον. δικαστήριον. *cf. p. 1165, 53.* [*it.* sciame, *francog.* essaim, *hisp.* enjambre. *M.-L.*] *legitur inde ab* ENNIO, PLAVTO, VARRONE, CIC. (*not. I*), *inde a* VERG. (*not. II*). [*ex corr.*: PLAVT. Truc. 534 *v. p. 1163, 54.* MANIL. 4, 549 *v. p. 1164, 46.* *coni. in vs. minus perspicuo, vix prob.*: AVIEN. carm. ad Flav. 17. *corrupt.* PLIN. VAL. 1, 25; *v. p. 1167, 67.*]

I (*ab* exigere: *i. 'expellere', eicere v. l. 79*) *i. q.* **agmen, congregatio:** **A** *proprie de apibus*: **1** *stricto sensu: de apium subole ex alveario expulsa atque egressa*: VARRO rust. 3, 16, 23 -n ubi volunt considere (CIC. div. 1, 73 LIV. 21, 46, 2. 27, 23, 2 -n ... ingens in foro consedisse [OBSEQ. 35]. IVV. 13, 68 longa consederit uva culmine delubri [*cf.* TAC. ann. 12, 64 fastigio Capitolii ... insedit]. *al.*). 3, 16, 29 cum -n exiturum est, quod fieri solet cum adnatae prospere sunt multae (*cf.* PLIN. nat. 11, 35

[Junod]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

educto -e. 11, 54 migraturo -e. 21, 71 evolantium *apum* -a [GAIVS dig. 41, 1, 5, 4 ex alveo nostro]. PALLAD. 1, 38, 2 ne omne ianuas suas egrediatur -n [7, 7, 4]). CIC. har. resp. 25 si -n apium ludis in scaenam caveamve venisset. *ibid.* VERG. georg. 4, 21 cum prima novi ducent -a reges (*cf. in imag.* HOR. epist. 1, 19, 23 qui sibi fidet, dux reget -n). 4, 103. 139. Aen. 7, 67 pedibus per mutua nexis -n subitum ramo frondente pependit (*cf.* SEN. Oed. 602 -n arto nectitur densum globo). LIV. 24, 10, 11. VAL. MAX. 1, 6, 12 -bus apum signa obscurando (FLOR. epit. 2, 6, 14 insidentia signis -a [4, 7, 7. *cf. p. 1162, 83*]. *al.*). COLVM. 9, 3, 4 vere cum se nova profundent -a. 9, 9, 7 an totum -n in speciem unius uvae (*cf. p. 1162, 82*) dependeat. 9, 9, 8 *si* compluribus velut uberibus diductum fuerit -n. *al.* PLIN. nat. 11, 53 totum -n circa . . . *regem* globatur. 11, 74. *al.* PS. QVINT. decl. 13, 16 p. 262, 4 suspensumque proximis ramis -n humanas manus expectat (*cf. l. 7*). *al.* PALLAD. 7, 7, 9. *et al.*

2 *latiore sensu: de apibus una in alveario viventibus, fere i. q. apes, alveare*: VARRO rust. 3, 16, 20 sanitatis signa, si sunt *apes* frequentes in -e. CIC. Cato 54 res rusticae laetae . . . tum pecudum pastu, apium -bus, florum omnium varietate. off. 1, 157 apium -a non fingendorum favorum causa congregantur. VERG. ecl. 7, 13. 9, 30. georg. 2, 452 apes -a condunt corticibusque cavis vitiosaeque ilicis alveo. OV. rem. 185 suppositos fugiunt -a fumos (*cf.* LIV. 4, 33, 4 fumone victi . . . velut -n apium). fast. 1, 379. 3, 747. COLVM. 9, 2, 4 utrum -a . . . concubitu subolem procreent. 9, 3, 3 nec ullum -n hanc aetatem (*sc. decimum annum*) potest excedere. 9, 4, 7 nunc de ipsis receptaculis et domiciliis -um loquar. 9, 7, 2 subinde curantur -a (*cf.* 9, 14, 2 firmabuntur). 9, 8, 5 segniora . . . -a. 9, 8, 8 si commeant *apes* frequentes, spem quoque aucupandi -a maiorem faciunt (*cf.* 9, 8, 14 capiendi). 9, 8, 9 persequens iter volantium *apium* ad sedem perduceris -is (*cf.* 9, 8, 10 ad latebram). 9, 13, 9 frequentissimorum -um favi (SOL. 22, 4 -a favos deserent). *passim.* CALP. ecl. 4, 151 solent -a lambere nectar. PLIN. nat. 11, 46 rex in quoque appelletur -e. 21, 148 *al.* SIL. 2, 218 sparsa super flores -a. LEX Manc. (Bruns fontes[7] 114) 2, 6 si quis alveos, -a, apes . . . transtulerit. *al.* PALLAD. 1, 38, 1 *plena esse alvearia* frequentia monstrat commeantis ac remeantis -is. 4, 15, 2 *al.* VVLG. iud. 14, 8. *et al.*

B *per similitudinem et translate de conglobatione, multitudine quasi constipata sim.*: 1 *de animantibus*: a *tam de bestiolis apium quodam modo similibus quam de quibuslibet animalibus* (*comparat. v. infra l. 46*): PLAVT. frg. inc. 31 glirium -a. LIV. 35, 9, 4 -n vesparum ingens in forum advolasse et in Martis aede consedisse (*cf.* COLVM. 1, 5, 6 infestis aculeis armata . . . animalia, quae in nos densissimis -bus involant). 38, 46, 5 avium -a (*cf.* PLIN. nat. 10, 77 graculorum, monedularum). 42, 10, 7 *locustarum* (*al.*). MELA 3, 82 *serpentes* in magno -e Aegyptum *tendunt.* PLIN. nat. 8, 30 muscarum. 9, 111 sicut apibus, ita concharum -bus . . . esse veluti duces. 31, 2 piscium -a (SYMM. epist. 1, 14, 4 amnicorum p. *cf.* AVSON. Mos. 76 -a lubrica pisces. 244). EPIST. Alex. p. 206, 9 K. *elephantorum.* LACT. mort. pers. 33, 9 *vermiculorum.* AMM. 18, 7, 5 culicum . . . -bus per eas terras referta sunt omnia.

b *de hominibus (deis infra l. 65): i. q. globus, turba, multitudo sim.; proles (de re personata infra l. 64; de animis, umbris infra l. 60)*: PLAVT. Truc. 534 paenitetne te quot ancillas alam, quin -n (*Haupt*; etiam men *trad.*) super adducas quae mihi comedint cibum? CIC. har. resp. 25 (*nota ibid. bis*: apium -n; *v. supra l. 3*) repente -a tanta servorum immissa in populum Romanum (*cf.* HOR. epod. 2, 65). HOR. carm. 1, 35, 31 iuvenum recens -n Eois timendum partibus (*cf.* SCHOL. *ad l.* habito ab Augusto dilectu novus fuerat collectus exercitus, quem bene '-n' vocavit). SIL. 4, 159 sociata -a densent infandi Senones. STAT. Theb. 1, 95 animarum -e (*cf.* 11, 82 innumero Lethaea -e gaudet ripa. silv. 5, 3, 284 pii manes Graiumque -a vatum). 3, 196 longo -e (*i. fere 'pompa'. cf. p. 1164, 4*) matres invidiam planxere deis (CLAVD. 3, 38 insomnes longo veniunt -e Curae). 11, 39 denso fugientum -e. 12, 472. PLIN. paneg. 26, 1. MIN. FEL. 21, 4 Saturnum . . . principem huius generis et -is *deorum* (*cf.* TERT. adv. Marc. 1, 5 p. 296, 15 usque ad triginta Aeonum fetus . . . -n divinitatis effudit [PRVD. ham. 97 in populos dispersa -a divum fundere. *v. supra l. 51*]). TERT. apol. 40, 7 nondum Iudaeorum ab Aegypto -n Palaestina susceperat (*cf.* LACT. inst. 4, 10, 14). anim. 23 p. 336, 14 -n Valentini (*i. haeretici V. sectae.* adv. Val. 32 p. 207, 17 spiritale -n V. *cf. sim. de haereticis*: adv. Marc. 4, 5 p. 431, 3 Marcionis -e. PACIAN. epist. 1, 1 p. 3, 4. PROSP. carm. de ingrat. 59). 30 p. 349, 25 *v. p. 826, 12 sqq. al.* TER. MAVR. 1290. PANEG. 2, 32, 3 Scythicae nationes tantis -bus confluebant ut *eqs.* 8, 8, 4 cum coniugibus ac liberis ceteroque -e necessitudinum. PACIAN. epist. 3, 25 p. 94, 18 nostrae plebis -a (*syn.* catholicos greges. PAVL. NOL. epist. 13, 11 p. 93, 2). AVIEN. orb. terr. 304 populorum (315. 393. HIER. in Gal. 3 p. 354[C] *al.*). AMM. 16, 12, 11 hostium. 18, 4, 5 castratorum puerorum. 20, 7, 15 captivorum (*cf.* ENNOD. opusc. 3, 176 p. 377, 1 captum). HIER. epist. 58, 3, 4 -a monachorum (in Is. 19, 24—25 p. 188[B] *al.* VEN. FORT. vita Patern. 10, 32 *v. vol. VI 1, 1549, 60 sqq.* INSCR. christ. Rossi II p. 294, 4, 9). PRVD. perist. 2, 180 catervae pauperum, inculta visu -a. AVG. c. Faust. 13, 2 p. 379, 23 fidelium. MART. CAP. 4, 335 Romulae vocis (*i. Romanorum*) -a. *et al.*

2 *de rebus*: a *de variis naturae rebus*: LVCR. 5, 1364 arboribus . . . bacae glandesque caducae tempestiva dabant pullorum -a supter (*cf. de copia florum*: STAT. silv. 5, 1, 210 omne illic stipatum -e longo [*cf. p. 1163, 62*] ver Arabum Cilicumque fluit). AETNA 372 ventorum. 469 atra . . . -a arenae. 505; *v. p. 484, 34.* CHALC. carm. frg. 18, 10 M. (= comm. 72 p. 140, 20 *ex Alex. [Miles.], immo Aetol. aut Ephes.*) plectricanae citharae septem discriminibus quos (*sc. globos planetarum*) adsimulans genitor concordi -e iunxit (*gr.* ἑπτατόνοιο λύρης φθόγγοισι συνῳδὸν ἁρμονίην προχέουσι διαστάσει).

b *de rebus incorporeis (praeter l. 16 de malis, vitiis)*: PLAVT. Truc. 314 -n mali (ARNOB. nat. 2, 7 p. 52, 20 malorum tanta . . . -a). ENN. scaen. 66 exitium (*i. '-orum'*) -n. PROP. 2, 32, 41 in tanto stuprorum -e. ARNOB. nat. 1, 1 p. 3, 17 maerorum mortalium. 6, 24 p. 235, 20 -a maleficiorum nova. CHALC. carm. frg. 13 M. (= comm. 76 p. 143, 20; *ex Emped. frg. 121 D.*) rabies, furiarum -a mille (Κότος τε καὶ ἄλλων ἔθνεα Κηρῶν). AMM. 21, 5, 4 per aetatum -a.

II (*ab* exigere: *i. 'examinare'*) *spectatur* **libra**: A *respicitur aut actus librandi, ponderandi aut aequilibrii ratio*: -n *i. q. aut lingula librae (vel filum, cf. def. l. 21 sqq.) seu libra ipsa aut actio librandi vel aequilibrium*: 1 *proprie* (*de signo in locutione quasi abundanti l. 38.* *def., cf. l. 19*: PORPH. Hor. epist. 2, 1, 72 -e vel agina, quae pars trutinae est. SERV. Aen. 12, 725 -n proprie est filum quo trutina regitur. SCHOL. Pers. 1, 6 -n est lingua vel linum, quod mediam hastam ad aequanda pondera tenet. ISID. orig. 16, 25, 5 -n est filum medium quo trutinae statera regitur et lances aequantur): VERG. Aen. 12, 725 Iuppiter ipse duas aequato -e lances sustinet (*cf.* SVET. Vesp. 25 stateram . . . positam -e aequo, cum in altera lance . . ., in altera *eqs.* *sim.*: PLIN. nat. 17, 184 dividi . . . *oportet* putatione pollices *vitis* in aequali -e undique [*sc. ut fructus futuri in aequilibrio sint*], ne praegravet fructus parte aliqua). MANIL. 2, 921 culmina (*caeli*) . . . insurgunt occasus inter et ortus suspenduntque suo libratum -e mundum ([*cf. Cic. Tusc. 5, 69* terra . . . quibus librata ponderibus; *Wageningen ad l.*: '*in medio caelo quasi aequilibrium est mundi*']. AMBR. Hel. 13, 48 *pincernae* mensuras ipsas bonas supereffluentes diligenti librant -e ne quid effundant. *v. et infra l. 51. cf.* COD. Theod. 12, 7, 1 aurum . . . aequa lance et libramentis paribus suscipiatur, . . . nec *digiti* pondera deprimant nullo -is libramento servato ⟨sed⟩ *eqs.*). MANIL. 3, 305 iustae . . . -a Librae (*v. supra l. 20.* 4, 216). VITR. 10, 3, 7 quemadmodum in statera pondus cum -e progreditur ad fines ponderationum. PERS. 5, 101 *v. p. 396, 30.* SYMM. rel. 13, 2 mille sescentas auri libras . . . urbanis ponderibus conferendas, id est trutinae largioris -e (COD. Theod. 14, 4, 4, 2 pondus . . . porcorum trutinae -e, non oculorum libertate quaeratur).

2 *in imag.* (*cf.* PORPH. Hor. epist. 2, 1, 30 'eadem . . . trutina': eodem -e, eodem iudicio, eadem aestimatione): MANIL. 4, 549 felix aequato genitus sub pondere Librae iudex -n (*Bentley*; extranea(e), externea, extrema *codd.*) sistet vitaeque necisque (*i. 'vacillare prohibebit'*). PERS. 1, 6 -nve improbum in illa castiges trutina. PLIN. epist. 9, 26, 7 opus est -e et libra. GELL. 1, 3, 27 laxato paulum remissoque subtili iustitiae -e. MIN. FEL. 15, 2 -e scrupuloso nostram sententiam . . . libremus. AVSON. 363, 9 vir bonus et sapiens . . . iusto trutinae se -e pendit. AMBR. hex. 3, 3, 12. RVFIN. Orig. in iud. 2, 3 p. 476, 12 B. vos . . . habetote iudicium, in statera haec vestri -is appendite. CASSIOD. var. 5, 21, 1 si ad -is trutinam venisses incognitus (*cf. p. 1165, 24*).

B *translate i. q. actus examinandi, scrutandi, iudicandi sim.: fere i. q. examinatio, iudicium (et inde probatio) sim.*: 1 *generatim* (*audacius*: STAT. silv. 3, 3, 203 inde [*ex patre mortuo*] viam morum longaeque -a vitae [*i. quae pater longā vitā examinavit et probavit*] . . . moniturаque somnia poscam): CHAR. gramm. p. 252, 18 B. an ratio teneat (*i. sustineat*) -n. MIN. FEL. 5, 10 nullo ordine et -e (MAXIMIN. c. Ambr. 120 temere ac sine ullo -e). TER. MAVR. 81 par -is aestus est ceu sublimia disseras. par est iudicii (*syn.*) mora (ARNOB. nat. 2, 14 p. 59, 1 homo . . . -is iudiciique perpensi. HIL. myst. 2, 11 p. 35, 24). NEMES. cyn. 144 dabit mater (*i. canis*) partus -n, honestos iudicio natos servans trepidosque periclo. SOL. praef. 1 -n istius opusculi (AVSON. 335 *sit* -n *versiculorum* pro materia et tempore). ITIN. Alex. 5 numero militum par, sed melior -e. ARNOB. nat. 5, 30 p. 201, 25 si . . . habeatur -n (CHALC. comm. 112 p. 178, 10). CHALC. comm. 302 p. 330, 2 veritatis. *al.* ZENO 1, 4, 3 p. 294[B] pingit se *femina* . . . hoc futura . . . quod ei ad -n speculi arbitrium temporale dictaverit. SYMM. epist. 1, 52 *al.* RVFIN. Orig. in Rom. 5, 1 p. 1015[A] recti pravique. *al.* AVG. c. acad. 3, 10, 22 p. 63, 12 viderint *hi* sub quorum -e dimicamus. bon. coniug. 21, 25 p. 219, 8 Iob patientia . . . hominibus innotuit temptationis -e (virg. 45, 46 p. 291, 4). civ. 4, 3 p. 150, 12 D. virtutis -n. 4, 18 p. 167, 26 sine ullo -e meritorum. *al.* MACR. somn. 1, 20, 32 geometricae rationis -e. MART. CAP. 9, 892 puellas . . . -e isto explorare constituit. *al.* COD. Theod. 12, 7, 3 flammae edacis -e (*cf. p. 1168, 60*). MAR. VICTOR aleth. 1, 267 -n rerum (*fere i. q. 'scientia'; cf. Vulg. gen. 2, 9*) suspenderit arbore legis (1, 322). *et al.* *videtur huc pertinere*: GROM. p. 314, 22 in monte arcam constitutam habet -e ([*i. ad regulam normamque examinatam?*]. *cf.* p. 313, 28 ad aream [*an pro 'arcam'?*] -is, hoc est legibus constitutam).

[Junod]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

2 *speciatim fere i. q. investigatio, iudicium sim.* (*cf.* examinatio *p. 1166, 38 sqq.*): **a** *iudicis (fere in foro) vel magistratus alicuius*: Ov. met. 9, 552 iura senes norint ... legumque -a servent (*i. 'leges examinatas diligenter observent'*). CYPR. GALL. exod. 966 munera ... cuncta ... -a frangunt (*cf. Vulg. exod. 23, 8* subvertunt verba iustorum). CYPR. epist. 20, 2 p. 528, 4 ut sine ullo discrimine adque -e singulorum *confessorum* darentur cotidie libellorum milia. ANTH. 21, 159. 272 *vos* quos ius est -a figere causis. FIRM. err. 6 p. 19, 5 contra omnes severo ... quaestionis -e capitalis poena ... decreta est. AVSON. 400, 2 p. 231 P. *in Paridis* -n deducta est lis dearum (*cf.* COD. Theod. 1, 6, 3 suscepto litis -e). AMM. 22, 10, 3 varia negotiorum -a (30, 4, 2. COD. Theod. 9, 1, 13 negotii -e habito). 30, 4, 18 dilationum -a longissima contexentes. HEGES. 1, 44, 6 p. 114, 1 amici Antipatri intersunt -i (*cf.* COD. Theod. 2, 15, 1 adsistere. 10, 10, 31 adsit). COD. Theod. 1, 5, 3 sublimitatis tuae succedat -n. 1, 6, 10 ut appellationes suas ad illud mittant -n (3, 8, 9 [= COD. Iust. 12, 60, 3, 2] ad debitum. *et sim. al.*). 4, 5, 1, 1 post -n iudicis. 8, 7, 10 probabile et celebrandum sinceritatis tuae -n lege firmamus. 9, 19, 2, 1 (= COD. Iust. 9, 22, 22 pr.) falsi -n. 9, 37, 4 (= COD. Iust. 9, 42, 3, 3) crimen ... cuius -n tormentis iam coeperat. 11, 30, 37 de praescribtionibus peremptoriis agitatur -n (*al*). 15, 14, 4; *syn.* iudicium. *saepe.* CONST. Sirmond. 16 quod in -n venire non patimur. ENNOD. epist. 3, 20, 1 p. 86, 14 de iudicii (*syn.*) integritate diffidit: vitat quae optat -a. CASSIOD. var. 5, 21, 1 *v. p. 1164, 54.* COD. Iust. 1, 4, 7 (*a. 398*). CIL III 459, 4 controversie que no⟨tionem⟩ r⟨e⟩quirant et -⟨n⟩ iudici[i]s celsioris.

b *in rebus ad Christianitatem pertinentibus* (*sim. ap. gentiles*: PS. APVL. Ascl. 28 p. 66, 8 tunc arbitrium -nque meriti eius [*sc. animae*] transiet in summi daemonis potestatem. *cf. infra l. 41*): α *in variis rebus*: ZENO 2, 27, 3 p. 469^{A} legitimo -is numero examinatus. AMBR. c. Aux. 26 vestrum refugit -n et gentiles quosdam ... homines elegit cognitores sibi. MAXIMIN. c. Ambr. 112 reprehensionem Arrii ante -n non esse acceptandam. *al.* AVG. gest. Pelag. 2, 4 p. 55, 20 quod nunc in ecclesiastico dixit -e. grat. Christ. 22, 23 p. 143, 2 verax fuit in episcopali -e illa confessio (FACVND. defens. 5, 4 p. 648^{C} ad -n episcopale defertur). LEO M. epist. 14, 7 p. 674^{A} provinciali ... -e definiri. *et al.*

β *dei hominum post mortem iudicis*: CYPR. GALL. num. 535 deus omnipotens aequato -e (*i. aequo iudicio*) plectens (PAVL. NOL. carm. 10, 300. *aliter p. 1164, 26*). LACT. inst. 7, 21, 7 tempus ... quo maximus iudex meritorum faciat -n (*cf.* CYPR. epist. 58, 10 p. 665, 7 *et supra l. 28*). HIL. in Matth. 13, 9 p. 996^{A} futuri iudicii -n (in psalm. 67, 4 p. 278, 24). PS. HIL. libell. 10 p. 742^{B} dei -e (PRISCILL. can. 85 p. 145, 5 dei iudicantis experientur -n). RVFIN. apol. adv. Hier. 1, 1 p. 541^{A} spe futuri apud *Christum* iusti -is (AVG. in epist. Ioh. 6, 4 p. 2021$^{fin.}$. c. Faust. 21, 2 p. 571, 9 iustissimum). PAVL. NOL. epist. app. 1, 7 non concremetur opus tuum sapientis ignis -e, sed probetur. AVG. epist. 77, 2 p. 330, 9 sub divino -e (ALC. AVIT. epist. 34 p. 65, 26 *al.*). CONSVLT. Zacch. 1, 8 p. 13, 14 denuntiati -is formido (*cf.* 1, 21 p. 27, 27 terrore). SALV. gub. 2, 27 p. 40, 7 non futuri -is severitatem, sed censuram praesentis iudicii (*syn.*). GREG. M. in Ezech. 1, 4, 5 p. 818^{A} qui facta carnalia per superducta bona opera a districto -e abscondunt (moral. praef. 7, 16 p. 526^{B}. *cf.* GLOSS.^{L} II Philox. EX 12 -n districtum ἡ ἀκρόασις συγκεκροτημένη). *et al.*

deriv.: examinare. *Junod.*

exāmeron, exameter, exametrus *v.* hexa-.

exāminābĭlis, -e. *ab* examinare. *i. q. examinationi aptus, examinans* (*cf.* examinatorius): CASSIOD. Didym. in I Ioh. 4, 1 p. 63, 13 opus erat -i disciplina (*gr.* ἐπιστήμης ἐξεταστικῆς).

exāminātē *v. s.* examino, *p. 1170, 23.*

***exāminātĭo**, -ōnis *f.* *ab* examinare. *de notione*: GLOSS.^{L} I Ansil. EX 68 -e discussione. II Abav. EX 9 -o quaestio. GLOSS. διάκρισις. δίκη. δοκιμασία. *legitur inde a* VITR., PS. QVINT., DIG., TERT.

I *usu strictiore et technico: i. q. ponderatio, examen trutinae libraeque*: VITR. 10, 1, 6 trutinarum ... librarumque ponderibus -o ... vindicat ab iniquitate iustis moribus vitam. *similiter in locis mancis de vectis et scapi quadam librationis ratione* VITR. 10, 3, 3. 4.

II *usu laxiore: fere i. q. examen, indagatio, exploratio sim.*: **A** *generatim*: **1** *varia quaelibet explorantur*: **a** *absolute*: TERT. adv. Marc. 1, 4 p. 295, 21 reges ... conferantur in -em, qua constet, quis eorum praecellat. CHALC. comm. 63 p. 131, 8. GAVDENT. serm. 17 p. 962^{C} Lucas ... euangelii librum et actūs apostolorum miranda -e conscripsit. CLAVD. DON. Aen. 1, 675 p. 134, 3 quaestionibus omnibus diligenti -e discussis *eqs.* (PS. AVG. categ. 21 p. 1439$^{p. med.}$ hunc ordinem ... in praesenti *libro* ... diligenti -e digessimus. *al. v. p. 1166, 46. 51. 80*). SIDON. epist. 1, 1, 3 tuae ... -i has ⟨litterulas⟩ non recensendas ... sed ... limandas ... commisi. BOETH. arithm. 2, 18 p. 103, 1 librata -e. herm. sec. 3, 9 p. 196, 6 liberum voluntatis arbitrium ... quod ... quisque iudicio et -e collegerit. *et al.*

b *accedit*: α *gen.*: (I) *obi.*: TERT. anim. 10 p. 312, 19 quale est ... in -e humanae animae culicis atque formicae argumenta respicere. adv. Marc. 1, 29 p. 333, 1 scripturarum (*cf.* 3, 11 p. 393, 26 euangelii). IREN. 2, 13, 2 consilii, cogitationis -o. ARNOB. nat. 1, 2 p. 3, 21 an sit ... verum, momentorum parium -e pendamus. 7, 30 p. 264, 9 veritatis (*cf. infra l. 62*). CHALC. comm. 267 p. 297, 21 alterius sensus. 272 p. 303, 2 *idearum*. CLAVD. DON. Aen. 6, 740 p. 604, 5. VEG. mil. 1, 7 p. 11, 9 vires regni ... in prima dilectus (*sc. militum*) -e consistunt. MART. CAP. 9, 897 -em (*i. examen*) virginum (*cf. 9, 898* examinare). CASSIAN. conl. 8, 25, 3 -e ortus atque initii (*sc. animae corporisque*). EVCHER. instr. 1 p. 105, 10 ante -em sui (*i. ecclesiae*). VAL. CEM. hom. 16, 3 p. 742^{D} *martyres* quibus -e palmarum commissum videt esse iudicium. *et al.* (II) *subi.*: RVRIC. epist. 1, 12 p. 365, 26 *aurum* ignium -e purgetur (*cf. infra l. 20*). β *in c. acc.*: TERT. adv. Marc. 2, 3 p. 336, 9 ineuntes -em in deum notum (*seq.* quaeritur; *cf.* examino *p. 1169, 31*). γ *interrog. indir.*: TERT. fug. 1 p. 461 Oe. -o procuranda est, quomodo *eqs.* virg. vel. 2 p. 883 adhibenda fuit -o, quae (*consuetudo*) magis ... conveniret. *al.*

2 *spiritaliter in fide Christiana*: **a** *c. vi explorandi, indagandi* (*acced. gen. obi. l. 19. 25; gen. subi. l. 22. 24. 30*): CYPR. epist. 11, 5 p. 500, 4 -o ... atque exploratio peccati nostri. AMBROSIAST. in I Cor. 3, 13 quia ... per ignem -o (*cf. supra l. 11*) fiet, si in aliquo non invenerit, quod exurat, manifestat illum bonum fuisse doctorem (*cf.* PELAG. in I Cor. 3, 13 p. 144, 2 S. -em iudicii [*cf. infra l. 30. aliter infra l. 68*] igni voluit comparare. CASSIAN. conl. 8, 3, 4 spiritalis ignis -e mollita). HIER. interpr. Iob 31, 14 quid ... faciam, si -em mei faciat deus? (*Vulg.* cum surrexerit ad iudicandum deus). RVFIN. Greg. Naz. orat. 1, 2, 1 p. 8, 8 qui vel bona nostra vel contraria curiosa -e discutiunt. Orig. in iud. 2, 3 p. 476, 23 B. qui ... summa -e pensaverat. LEO M. serm. 48, 3 p. 300^{A} intimos ... cordis affectus vera -e diiudicent. PETR. CHRYS. serm. 163 p. 629^{A} *deus* te tali -e redarguat. FAVST. REI. epist. 1 p. 164, 2 in iudicii sui -e (EVSTATH. Bas. hex. 6, 7 p. 929^{C} quando ... decretio fatalis incumbit, nullum locum prorsus invenit -o iusti iudicii [*gr. p. 133^{C}* οὐδεμίαν ἔχει χώραν τὸ πρὸς ἀξίαν, ὃ τῆς δικαιοκρισίας ἐξαίρετόν ἐστι]. *v. l. 22. cf. l. 68. p. 1167, 13*). *et al.*

b *significantius: c. vi exercendi*: PALLAD. hist. mon. I 6 p. 271^{C} hoc permittente deo ad -em memorati viri contigerit (*gr. p. 49$^{extr.}$* εἰς πλείονα ... γυμνασίαν).

B *speciatim de ea indagatione, actione qua iudicium aliquod adducatur*: **1** *i. q. exploratio, censura, quaestio, inquisitio, iudicium sim.* (*significatur id quod -e efficitur: fere i. q. sententia infra l. 71*): **a** *in foro vel apud magistratus quosdam*: α *absolute* (*nota adi. signif.: infra l. 45. 50. 52. 53. 54. cf. infra l. 74*): VLP. dig. 3, 5, 7, 2 quod si post -em reprobatae fuerint pensationes *eqs.* 47, 14, 1, 4 qui pecora ... abegit, ut Saturninus quidem scribit, ad -em civilem remittendus est. FRG. Vat. 232 (*a. 295*). CONSVLT. 9, 6 (*a. 364*) fide gestorum diligenti -e comprobata (COD. Theod. 13, 11, 11 sublimitas tua eorum actus d. -e perpendat. *v. l. 51 al. cf. p. 1165, 76*). NOVELL. Valent. 2, 1 (*a. 442*) ut in eo qui se causidicorum numero optat adiungi, imprimis studia, mores *eqs.* ... neque per calumniam neque perfunctoria -e quaerantur. CASSIOD. var. 3, 45, 2 p. 101, 14 causam diligenti -e discutiat ([4, 11 p. 119, 26]. *al.*). *al.* COD. Iust. 7, 17, 1 pr. clementiorem. 9, 2, 9, 2 (*a. 289*) plenissima. *al.* GREG. M. epist. 3, 37 p. 195, 9 districta. *et al.*

β *acced. gen.*: (I) *obi.*: PS. QVINT. decl. 4 exc. Paris. p. 394, 15 sit sane incommodorum -o, si morietur ille (*filius*) et ego (*pater*). TERT. apol. 2, 3 illud solum exspectatur ...: confessio nominis (*Christiani*), non -o criminis. RHET. min. p. 585, 10 aetion est causa, ... crinomenon -o causae, veluti *eqs.* (COD. Iust. 1, 3, 36, 2 [*a. 484*] per ... iudices causae -em in locis, ubi incusati degunt, procedere. *al. v. p. 1167, 7*). HEGES. 4, 7 p. 254, 7 in bello ... concentus furoris est, in pace veritatis -o (*cf. supra l. 3*). COD. Theod. 11, 30, 48 sacro auditorio totius negotii -o reservetur. CASSIAN. inst. 8, 4, 4 exsecutione legum et -e iustitiae (*cf. p. 1167, 8*) et aequilibratione. GREG. TVR. Franc. 10, 19 p. 431, 16 rex episcopus (-os *A 1, D 5*) arcessiri ad eius -e (-em *A 1, D 5*) praecepit (*cf.* CONC. Matisc. a. 585 p. 171, 20 ut ad locum -is reorum nullus clericorum accedat). COD. Iust. 9, 1, 20 (*a. 397*) ante -em iudicii (GREG. M. epist. 3, 6 p. 164, 13. *aliter l. 22. 30. p. 1167, 13*). 9, 44, 3 litis introductionem vel -em. *et al.* (II) *subi.*: COD. Theod. 11, 24, 6 pr. Valerii, Theodori et Tharsacii -o conticiscat, illis *eqs.* (*cf. l. 40*).

b *in conciliis vel foro clericorum* ([*aliter de ultimo iudicio s. 2, p. 1167, 11 sqq.; de castigatione v. s. 3, p. 1167, 18*]. *nota adi. p. 1167, 1; cf. l. 42*): α *absolute*: CYPR. epist. 66, 5 p. 730, 17 tot ... paenitentibus pax data et communicatio nostrā -e concessa. AVG. gest. Pelag. 1, 2 p. 52, 13 quid de his in praesenti -e responderit. 10, 22 p. 76, 11. LEO M. epist. 10, 3 p. 631^{B} quibus hoc falso obiicitur, habita necesse est -e purgemus et suum officium perdere non sinamus (10, 7 p. 635^{A} *al.*). *al.* EPIST. pontif. 611 p. 37, 38 Schwartz qui ... isti sint, diligenti -e videamus (*v. p. 1165, 76*). AVELL. p. 37, 22 post multas -es probans eum catholicum (*al. v. p. 1167, 4*). p. 157, 13. CANON. Dionys. Exig. p. 27, 25 St. presbiteri sine -e ... promoti. CONC.^{S} I 3 p. 198, 15 ostendet ... -o veritatem (*gr. I 1, 4 p. 24, 19* ἡ βάσανος). GREG. M. epist. 9, 69 p. 89, 14 hic *clericus*

[K.-M.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

pro sui purificatione sollicitat quae adversum se dicta sunt apostolica -e perquiri. *et al.*

β *acced. gen.*: ① *obi.*: EPIST. pontif. 611 p. 39, 28 Schwartz ille fidei verae -e probatus (CONC.[S] I 3 p. 142, 10 qui ... secundum ... subtilitatem -is rectae fidei similia viro sanctissimo decreverunt [*gr. I 1, 3 p. 49, 33* κατὰ τὴν ἐξέτασιν]). AVELL. p. 517, 31 in -e causae (*cf. p. 1166, 59*). VRAN. epist. 7 p. 863[B] in -e iustitiae (*cf. p. 1166, 64*). *et al.* ② *subi.*: CYPR. epist. 71, 4 p. 774, 15 quod ... Agrippinus ... cum ... coepiscopis ... librata consilii communis -e firmavit (72, 1 p. 775, 3).

2 *spectatur iudicium ultimum* (*v. p. 1166, 72. acc. gen. subi. [vix explic.] l. 13*): CASSIAN. c. Nest. 6, 17, 3 -is ultimae diem. conl. 6, 11, 11 supplicium ... in futuri iudicii -e reddendum (VAL. CEM. hom. 6, 8 p. 712[D]. *cf.* EVSTATH. Bas. hex. 1, 4 p. 872[A] futurae -is [κρίσεως]. *cf. p. 1166, 22. 30; aliter p. 1166, 68*). RVRIC. epist. 2, 15 p. 398, 6 ex illo iustae -is tempore. POMER. 3, 14, 3 p. 495[B] in illa ultima -e. *et al.*

3 *fere i. q. castigatio, coercitio* (*v. p. 1166, 73; acced. gen. explic.*): REGVLA (Migne 66 p. 989[A]) 4 si ... post -em carceris reprobus invenitur ..., abscindendus est ab omni fraternitatis corpore (8 p. 989[D]). *K.-M.*

ˣ**exāminātor**, -ōris *m.* *ab* examinare. GLOSS. disceptator, inquisitor, trutinator. *non ante* TERT. *fem.* -trix *v. infra l. 59.* *is qui examinat, probat: i. q. indagator, explorator, iudex sim.*: 1 *generatim* (*fere de animantibus; de sapiente Christianos experiente infra l. 38; hic illic c. genet. obi., v. e. g. l. 28. 31. 32*): TERT. anim. 2 p. 302, 19 Heraclitus ... caligines animadvertens apud -es animae. IREN. 4, 37, 6 *angeli et homines* rationabiles et -es et iudiciales (*syn.*) facti sunt *a deo.* AMM. 21, 16, 3 -r meritorum non numquam subscruposus. 26, 1, 1. AVG. c. Cresc. 3, 73, 85 p. 489, 24 callidus -r appensorque verborum (*cf.* c. Faust. 21, 13 p. 584, 16 prudentibus rerum -bus. CAES. AREL. suggest. p. 294 diligens). lib. arb. 2, 12, 34 p. 1259[p. med.] (*opp.* inventor). 3, 23, 69 p. 1304[fin.] talium quaestionum non studiosissimi -es, sed loquacissimi ventilatores. *al.* MAR. MERC. Conc.[S] I 5 p. 38, 14 intenti -es religionis (*cf.* p. 39, 15 perspicaces -es dogmatum. p. 158, 10 d. diligentissimus -r [*gr. I 1, 6 p. 134, 2* ἐξεταστής]). CASSIAN. conl. 20, 5, 3. *et al.* *nota* (*v. supra l. 25*): TERT. apol. 9, 15 quem (*sc. sanguinem humanum*) ... -em Christianorum adhiberi oportebat, ut foculum, ut acerram.

2 *speciatim*: a *de magistratu quodam*: CIL VI 1704, 8 (*aetate Constantini*) vicario praef(ectorum) praetorio bis, in urbe Roma et per Mysias, -i per Italiam, praefecto annon(a)e urbis *eqs.* (*quid eius officium fuerit non liquet; v. Daremb.-S. s. v.; Seeck, RE VI 1551, 26 sqq.*). X 4865, 6 ⟨rectori S⟩amnitico, pa⟨trono optim⟩o et examina⟨tori aequis⟩simo statuam ⟨loco publi⟩co positam (CASSIOD. var. 6, 18, 7 panis pondera aequus -r intende: sollicitius auro pensetur).

b *de iudice* (*syn. l. 52*): α *in rebus fere eccles.*: AMBR. paenit. 8 p. 981[C] iustissimus. AVG. conf. 6, 9, 15 multarum in ecclesia ... causarum -r. c. Parm. 2, 13, 27 p. 79, 1 non impii calumniatores fratrum, sed veri -es criminum. SACR. Leon. p. 404 (*Petrus et Paulus*) saeculi -es et iudices. VICT. VIT. 2, 53 qui erit cognitor, qui -r ut librā iustitiae aut bene prolata confirmet aut *eqs.* *et al.*

β *de deo*: IVL. Aug. c. Iul. op. imperf. 1, 50 p. 1072[fin.] *deus* -r cunctorum qui et sunt et futuri sunt et fuerunt in ultimo die. IVNIL. praef. p. 469, 14 multum mihi de euangelico -e (*i. Christo*) polliceor. NICET. appell. 2 p. 5, 6 iustus iudex ..., severus -r ..., aeterni ignis praeparator.

fem. **exāminātrīx**, -īcis. *fere i. q. probatrix* (*v. p. 1168, 45*): AVG. virg. 46, 47 nemo ... ausus fuerit virginitatem praeferre martyrio ac nemo dubitaverit hoc donum occultum esse, si -x desit temptatio.

deriv.: examinatorius.

exāminātōrius, -a, -um. *ab* examinator. *ad examinatorem pertinens, fere i. q. examinans* (*cf.* examinabilis): TERT. scorp. 7 p. 159, 15 per tormenta ignium et suppliciorum, per martyria fidei -a. **exāminātrīx** *v. l. 59.*

[PLIN. VAL. 1, 25 item ad polypum **examinis** rubei limaturae unc(ia) I, ammoniaci II (*dub., quid lateat. cf. Du Cange*: exametum, examinatum rubeum).]

ˣ**exāmino**, -āvī, -ātum, -āre. *ab* examen. *inter verba I[ae] coniug.*: CHAR. gramm. p. 472, 14. 24 B. *scribitur* esa-: CIL XI 6727, 1. *notatur*: examin(atum): *p. 1168, 25*; exa(minatum): *p. 1168, 26.* *de formis*: *vix depon.*: CYPR. *p. 1169, 43.* *de notione*: SCHOL. Iuv. 10, 147 'expende' -a, pensa. GLOSS.[L] III Abol. EX 2 -at aequaliter iudicat. II Philox. EX 10 -are δοκιμάζειν (*al.*). 15 σηκοῖ. GLOSS. διακρίνω, ἐξαγιάζω (*leg.*: ἐξετάζω, *Schwartz*). *legitur inde a* CIC., CAES. (*v. p. 1168, 22*); *ex dactyl. nonnisi*: HOR. sat. 2, 2, 8 OV. met. 14, 270 MANIL. 1, 635. 2, 797. LVCAN. 8, 467 (*ubique* -at). [*it.* sciuminare, *hisp.* enjambrar. *M.-L.*] [*saepe variat vel confunditur in codd. c.* exanimo, *e. g.*: TERT. scorp. 10 p. 167, 10 -rer (*B*, exanim- *A*). ITALA act. 17, 11 (cod. d) *v. p. 1169, 7. cf. et p. 1174, 76.* *falso trad.*: TERT. idol. 19 *v. p. 1183, 14.*]

I *de apibus*: *i. q. ex alveario agmine exire* (*pro intrans.*): COLVM. 9, 14, 5 ab exortu Vergiliarum ad solstitium ... fere -ant alvi. PS. APVL. herb. 6 l. 2 ne apes -ent vel ne effugiant. *audacius et obscurius fere i q. pungere*: VVLG. sap. 16, 11 in memoria ... sermonum tuorum -bantur (*cf. gr.* ἐνεκεντρίζοντο).

II *spectatur libra*: A *technice*: *fere i. q.* **expendere, ponderare**: 1 *alcis. rei pondus inquirere*: BOETH. mus. 1, 10 p. 197, 12 malleorum pondus -at. *in imagine*: CIC. rep. 3, 12 ut omnia verborum momentis, non rerum ponderibus -et. de orat. 2, 159 ad ea probanda quae non aurificis statera, sed populari quadam trutina -antur. orat. 26 *oratore* diligenter -ante verborum pondera (SEN. epist. 83, 11. QVINT. inst. 10, 3, 5 pondera singulorum *verborum* -anda. PLIN. epist. 7, 14, 9 -a singula verba et expende. *cf.* APVL. flor. 9 p. 29 unumquodque dictum acriter -atis, sedulo pensiculatis [Socr. prol. 1 p. 105 scripta]). LIV. perioch. 80 p. 87, 25 *Marii* si -entur cum virtutibus vitia. VAL. MAX. 3, 3 ext. 7 *virtus* in ... captu bonorum suorum tibi ipsi pondus -andum reliquit. 3, 7 ext. 1. SEN. epist. 13, 13 spem ac metum -a. 81, 10. PANEG. 4, 7, 4 illa ... vis dei ... omnia meritorum momenta perpendit, librat, -at (*cf.* HIER. epist. 14, 5, 1 -to pondere delictorum). AVG. c. Faust. 22, 43 p. 635, 21 facta pendentia libramento aequitatis -et. *et al.*

2 *aliquid (sc. pondera, nummos sim.) ad certum vel iustum pondus expendere et probare* (*de recta librae ratione l. 28*): CAES. Gall. 5, 12, 4 utuntur ... taleis ferreis ad certum pondus -tis pro nummo (GAIVS inst. 1, 122 semisses ... et quadrantes pro rata scilicet portione ad pondus -ti erant). CIL III 12645 (*in pondere aheneo*) leg(ionis) V Mac(edonicae) ... p(ondus) I -(atum) iussu DDD nostrorum Augustorum (*item*: 14340 pond(us) the(catum) -(minatum) ad tens(auria) s(acrae) m(onetae) S(irmiensis)). XI 6727, 1 (*in statera*) i(n) capitolio esaminata (*cf. p. 1167, 71*).

3 *alcis. rei pondus cum aequo pondere compensare, ita ut aequilibrium efficiatur*: CIC. Tusc. 1, 43 *cum animus* sui similem et levitatem et calorem adeptus ⟨est⟩, tamquam paribus -tus ponderibus nullam in partem movetur (AMBR. hex. 2, 3, 12 aqua aut gravioribus aut aequis cum terra ponderibus -atur). VITR. 10, 3, 3 *caput vectis* faciundo motus circinationis cogit pressionibus -ari (-are *codd.*) paucis manibus oneris maximi pondus (*cf.* 10, 3, 7 onerum ... maxima pondera ... -antur per ipsa media centra phalangarum). SEN. nat. 3, 10, 3 natura partes suas ... -at, ne portionum aequitate turbata mundus praeponderet. *in imagine*: MANIL. 1, 635 alter ... medium praecidit Olympum discernitque diem sextamque -at horam et paribus spatiis occasus cernit et ortus (LVCAN. 8, 467 tempus erat quo Libra pares -at horas). 2, 797 fastigia caeli quo defessus equis Phoebus subsistit anhelis ... mediasque -at umbras. COLVM. 3, 12, 3.

B *translate fere i. q.* **inquirere, explorare, perpendere, iudicare, probare** (*syn. l. 50*) *sim.*: 1 *generatim*: a *c. nudo obi.*: α *homines*: PLIN. nat. 29, 18 decuriae (*i. iudices*) censuris principum -antur. APVL. flor. 2 p. 6 ad -andos homines. TERT. apol. 15, 5 Mercurium mortuos cauterio -antem. idol. 24 p. 58, 1 lex ... per quam ab ethnicis agnoscimur et -amur. anim. 19 p. 331, 21 (*syn.* probat). *al.* CHALC. comm. 340 p. 364, 16 intellectus ... paucorum admodum sit -torum virorum (*antea* lectorum). ZENO 2, 39 p. 486[B] fortiter -ti estis (2, 41 p. 490[A]). *al.* PAVL. NOL. epist. 17, 2 p. 126, 12 aegritudo ... haud leviter nos -vit. *et al.*

β *res*: ① *corporeas, naturales* (*incorp. per imag. infra l. 68*): OV. met. 14, 270 *Circe* advertens pensas -at herbas. TERT. apol. 30, 6 praecordia potius victimarum quam ipsorum sacrificantium -antur. nat. 2, 4 p. 102, 5 Thales ... totum caelum -at (*syn.* speculandum). paenit. 6, 5 qui venditant prius nummum quo paciscuntur -ant, ne scalptus, ne peresus, ne adulter *eqs.* PROB. Verg. georg. 1, 246 colorem metallorum. VVLG. psalm. 11, 7 argentum igne -tum ([πεπυρωμένον]. 65, 10. *cf.* VICT. VIT. prol. 4 speciem ... artifici iudicio ignis -andam contradere. *v. et l. 69. p. 1169, 83*). RVFIN. hist. 3, 6, 14 in nonnullos adhuc spirantes mucro -andus agebatur (*gr.* ἐπὶ πεῖρᾳ). MIRAC. Steph. 2, 3 p. 849[a. med.] cum ... gustatore peritissimo ... per singula vasa -ando vina approbare. VAL. CEM. hom. 17, 1 p. 744[A] terram ... nullis umquam -tam sulcis (*i. 'arando exploratam'*). VICT. VIT. 2, 19 *grana*. BOETH. mus. 1, 11 p. 198, 22 longitudinem crassitudinemque chordarum. *al.* *in imag.*: VVLG. II reg. 22, 31 eloquium domini igne -tum (psalm. 17, 31).

② *incorporeas*: VAL. MAX. 1, 1, 8 scrupulosā curā parvula quoque momenta religionis (2, 2, 7 decreta patrum attentissimā curā). 2, 9 praef. STAT. silv. 2 praef. ne quis asperiore lima carmen -et (PORPH. Hor. epist. 2, 1, 241 PROB. Verg. georg. 1, 246). QVINT. inst. 1, 5, 1 emendate loquendi regulam. 2, 2, 2 idem hoc (*sc. mores*) -andum quam diligentissime ([PLIN. epist. 3, 19, 9]. *cf.* QVINT. inst. 9, 1, 1 quod esset diligentius nobis -andum. *al.*). 12, 3, 6 dubium *ius* aequitatis regula. 12, 10, 4 Parrhasius ... subtilius lineas. PLIN. epist. 8, 19, 2. FRONTO p. 139, 12 N. post ista omnia investigata, -ta, distincta *eqs.* (*cf.* ITALA I Cor. 2, 15 [Iren. 1, 8, 3] spiritalis -at o.; *gr.* ἀνακρίνει, *Vulg.* iudicat. ITALA I Thess. 5, 21 [Tert. praescr. 4, 7] o. -ate, quod bonum est tenete [δοκιμάζετε, *Vulg.* probate]; *inde* TERT. virg. vel. 16 p. 907 Oe. *al. cf. et p. 1169, 20*). CALL. dig. 35, 1, 82 non sic solebat ... rationes subscribere, sed ita ut legeret, -ret, exciperet ([VLP. dig. 40, 7, 6, 7]. *cf.* TERT. adv. Hermog. 15 p. 143, 4 mali ra-

[Junod]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

tionem [*sim.* adv. Marc. 2, 6 p. 343, 1 auctoris. AMM. 25, 3, 17 -tis rationibus bella inferens *eqs. al.*]). GELL. 16, 18, 5 μετρικὴ per quam syllabarum longarum et brevium et mediocrium iunctura ... aurium mensurā -atur. APVL. met. 11, 27 religiosum scrupulum (*syn.* disputo). TERT. apol. 11, 4 causas. adv. Marc. 1, 22 p. 318, 23 dei bonitatem. cult. fem. 1, 4 p. 706, 10 Oe. rerum ... qualitates. *al.* ITALA act. 17, 11 (cod. d) cottidie -antes (-nim- *cod.*) scripturas (*ἀνακρίνοντες, Vulg.* scrutantes). *al.* CYPR. epist. 67, 4 p. 738, 16 ordinatio ... omnium suffragio et i u d i c i o . . . -ta (LACT. inst. 6, 5, 2 vero iudicio. *al.*). *al.* ZENO 1, 2, 5 p. 268 A. RVFIN. hist. mon. 29 p. 454 C -andae veritatis gratia. AVG. epist. 159, 1 p. 498, 16 huius ... rei tractatus, si tamen ad liquidum ... -ari potest. c. Pelag. 1, 1, 3 p. 424, 25 haec ... non tam discenda quam -anda et ... emendanda. *al.* MART. CAP. 9, 898 *al.* CONC.S I 3 p. 99, 28 -retur noviter adinventa haeresis (*gr.* δοκιμασθῆναι). *et al.*

b *c. additam.*: *α pendet interrog. indir.*: CIC. Planc. 79 ego haec meis ponderibus (*cf. p. 1168, 32*) -bo ... quid cuique debeam *eqs.* SEN. benef. 2, 15, 3 -a, numquid aut danti grave sit aut parum, numquid rursus *eqs.* nat. 4 praef. 16. QVINT. inst. 10, 2, 14 exactissimo iudicio ... -anda sunt omnia: primum quos imitemur *eqs.* PLIN. epist. 2, 19, 9 an sit recitandum, -a tecum (3, 15, 1 libellos tuos ... an editione sint digni. TERT. monog. 11 p. 781 Oe. haec erit interpretatio ... -anda, an et tempori et causae ... c o n g r u a t [CYPR. epist. 29 p. 548, 8]. *al. cf. et l. 27. 28*). PAPIN. dig. 50, 1, 15 pr. placuit -ari quo crimine damnati sententiam eiusmodi meruerunt. TERT. pudic. 2 p. 224, 17 d e ... fornicationis statu -are in quam delictorum partem debeant redigi (adv. Prax. 5 p. 232, 29 de filio -ari an sit et qui sit *eqs.* CYPR. epist. 73, 5 p. 781, 19 de Marcione ... an possit *eqs.*). CYPR. epist. 59, 15 p. 684, 19. AVG. civ. 9, 1 p. 368, 31 D. -are quaestionem, utrum *eqs.* PS. AVG. quaest. test. I 114, 1 p. 303, 24 si. MART. CAP. 5, 442. *et al.* *β c. praep.* in: TERT. adv. Marc. 3, 1 p. 337, 19 congressio ista seorsus in Christum -tura (*cf.* examinatio *p. 1166, 12*).

2 *speciatim in iudicio*: **a** *de iudice vel magistratu*: *α c. nudo obi.*: HOR. sat. 2, 2, 8 male verum -at omnis corruptus iudex. GAIVS dig. 6, 1, 76, 1 propter incertam detractionem ex legatis, quae ... a p u d i u d i c e m -atur (MARCIAN. dig. 22, 1, 32 pr.). PAPIN. dig. 30, 58 aedificiorum aetatibus -tis (*FE*, estimatis *rell.*). CALL. dig. 22, 5, 3 pr. t e s t i u m f i d e s diligenter -anda est (*cf.* MOD. dig. 22, 5, 2 in testimoniis ... dignitas, fides, mores, gravitas -anda est). VLP. dig. 48, 18, 1, 4 argumentis c a u s a m -andam (CYPR. epist. 26 p. 540, 5 nobis nec euangelio servire nec secundum universorum confessorum litteras causas suas -ari [-are *Μομω*] permittunt [*v. p. 1167, 73*]. *al.* AMM. 28, 1, 32. COD. Theod. 9, 10, 3 [= COD. Iust. 9, 12, 7, 1] violentiae causam. *al.* COD. Iust. 2, 42, 3, 2 [*a. 293*]. *al.*). *al.* PAVL. frg. Vat. 96 facilius in iudicio -ari posse tempus donationis. FRG. Vat. 273 (*a. 315*) p a r t i u m a l l e g a t i o n i b u s -tis (FIRM. math. 1, 3, 7. COD. Iust. 6, 20, 8 [*a. 290*]. *cf.* APVL. met. 10, 6 utrimquesecus a. -tis). 312 (*a. 293*) q u a e s t i o n e f a c t i -ta (COD. Iust. 4, 22, 2; *a. 294. al.*). APVL. apol. 48 omnium factorum rationes diligentius. INTERLOC. praef. vig. (CIL VI 266; *a. 244*) 28 universis indiciis -tis sententiam ... protulit. AMM. 27, 9, 10 in -andis ... l i t i b u s (COD. Iust. 3, 22, 6. *al. cf.* AMM. 28, 1, 9 iurgium). COD. Theod. 1, 14, 2 (= COD. Iust. 1, 36, 2) iudicum -andi flagitia ... habeat potestatem. 9, 6, 3 (= COD. Iust. 9, 1, 20) ante exhibitionem testium, ante -tum iudicium (*Cod. Iust.*: examinationem iudicii). *al.* COD. Iust. 7, 63, 5, 4 qui a p p e l l a t i o n i -andae praesidet (*cf.* 9, 6, 6, 2; *a. 239*). *et al.* *nota* (*cf. p. 1167, 18*): CASSIOD. Ios. antiq. 19, 1 p. 549 continuo t o r m e n t i s -are Quintiliam (*gr. 19, 34* βασανίζειν).

β acced. interrog. indir.: VLP. dig. 37, 10, 3, 5 hoc ... diligentissime praetori -andum est, an expediat *eqs.* (CONSVLT. 2, 6 [*a. 290*] an divisio ... convelli debeat, rector provinciae ... -bit. COD. Iust. 2, 33, 1 [*a. 233*]). 43, 19, 3, 3 in hoc interdicto -atur q u a n t i eius interesset *eqs.* (COD. Iust. 8, 27, 5 [*a. 231*] dabit arbitrum apud quem, quantum sit quod superest ex debito, -bitur). TERT. apol. 1, 1 coram -are quid sit liquido *eqs.* COD. Iust. 5, 51, 5 (*a. 238*) iudicem ... quatenus quisque condemnari debeat -turum. 9, 1, 12, 1 (*a. 293*). *al.*

γ absol.: COD. Theod. 1, 16, 4 (= COD. Iust. 1, 40, 2) si praesides provinciarum ... aut -are aut pronuntiare nequeunt. COD. Iust. 9, 9, 7, 1 (*a. 223*) praeses provinciae pro debita tanto delicto, si probetur, severitate -bit.

b *de deo homines et experiente ac temptante et iudicante* (*saepius in ultimo iudicio. syn. l. 74. 75. 76. 82*): MIN. FEL. 36, 9 *deus* i n a d v e r s i s unumquemque explorat et -at, ingenium singulorum p e r i c u l i s pensitat (*cf.* AMBR. Noe 24, 86 p. 475, 4 in periculis . . . adprobatus et -tus in passionibus. HIER. in Ier. 2, 73 p. 120, 1 -amur persecutionibus). TERT. scorp. 10 p. 167, 10 illic (*sc. in caelo*) de receptu -rer *eqs.* fug. 1 p. 462 Oe. probatio et reprobatio fidei, qua suos utique dominus -bit. CYPR. epist. 30, 8 p. 556, 12 deo ipso sciente ... qualiter iudicii sui -et pondera (*cf. p. 1168, 32*). mort. 16 p. 307, 6. patient. 18 p. 410, 3 Iob -tus ... et probatus. *al.* LACT. inst. 7, 21, 6 iustos cum iudicaverit deus, etiam igni eos -bit (*in imag. [cf. p. 1166, 20]; ex* VVLG. psalm. 16, 3 igne me -asti et non est inventa in me iniquitas [ἐπύρωσας, *item*: 65, 10 igne nos -asti sicut -atur argentum). AVG. civ. 1, 29 p. 46, 20 D. aut merita -at aut peccata castigat. PS. AVG. quaest. test. I 18, 2 p. 45, 13 secundum cor ... -at singulos. INSCR. christ. Rossi II p. 170, 27, 11. *et al.*

part. perf. pass. **ˣexāminātus,** -a, -um *pro adi.* *c o m p a r.*: RVFIN. *l. 17*, AVG. *l. 18*, FACVND. *infra l. 22*. *superl.*: AVG. *l. 17*. *adv.* -ē: *v. infra l. 23*. *de notione*: SISENNA Roman. Char. gramm. p. 258, 12 B. p r o -o *i.* ʻexamussimʼ *v. infra l. 71*. SYNON. Cic. Char. gramm. p. 420, 12 B. contemplatus, percontatus, -us, rimatus, scrutatus. GLOSS.L II Philox. EX 9 -as ἀκριβεῖς.

fere i. q. meditatus, probatus, sincerus: APVL. Socr. prol. 3 p. 108 nulla ... res potest esse eadem festinata simul et -a. NOVELL. Valent. 3, 1, 3, 4 (*a. 450*) talium virorum -us assensus. RVFIN. hist. 4, 8, 5 quod non absque probabili ratione et -o i u d i c i o ad haec conversus sit ([*gr.* μετὰ κρίσεως]. *cf.* AVG. civ. 3, 24 p. 136, 16 D. iudiciorum ... -a cognitio). Orig. in num. 14, 2 p. 121, 29 B. virtus ... non habens aliquid contrarium non claresceret nec splendidior et -ior fieret. AVG. conf. 7, 6, 8 canum suarum partus -issima diligentia nosse curabat. in Gal. 50 p. 2141 p. med. -iore numero. CASSIAN. inst. 2, 3, 5 -am maiorum servare doctrinam. SIDON. epist. 7, 9, 22 -a sodalitate pretiosus. ENNOD. opusc. 1, 16 p. 266, 3 regum -a c l a r i t u d o (opusc. 6, 20 p. 409, 2). *al.* FACVND. defens. 9, 2 p. 743 B quid ... -ius vel quid subtilius ... inveniri ... potest? *et al.*

adv. **exāminātē.** *compar.*: -ius AMM. *l. 29* (*cf. et locut.* p r o -o *quasi adverbialem l. 7*).

i. q. meditate, diligenter, perpense (*syn. l. 30*): TERT. praescr. 23, 4 neque ... sufficit unicuique -e credenti. NON. p. 9, 3 *v. infra l. 74*. AMM. 25, 7, 7 deliberatur -ius, quid finiri deberet. 29, 1, 30 elementorum ... formae incisae perite diiungebantur spatiis -e (-ae *V*) dimensis. 30, 3, 2 *cladibus* -ius lectis. AMBR. Cain et Ab. 1, 2, 5 p. 341, 26 cognoscitur nec illud otiose scriptum esse, sed perpense et -e. AVG. c. Iul. 3, 16, 30 recte dicis -e (*l. v.*: recto d. examine) *eqs.* FACVND. defens. 11, 7 p. 824 C quae ... minus -e prolata sunt.

deriv.: examinabilis, examinatio, examinator. *Junod.*

examissim *v.* examussim *l. 65.*

? **exam[m]issī** perditi GLOSS. V 499, 27. *gl. orta videtur esse ex gll. q. s.*: ʻexamussimʼ (*sc. scr.* -mmiss-, *cf. l. 58 sq. 65*) *et* ʻamissum: perditumʼ, *Heraeus.*

GLOSS.L III Abstr. EX 80 exsinuat: **examplat** (*vel* -emplat) aperit (exap- *rell. Gloss. s. v.* exsinuo).

examplexor, -ārī. *ab* ex *et* amplexari (*cf.* exosculari *al.*). *fere i. q. valde supplicando amplecti*: RHET. Her. 4, 52, 65 tu (*sc. victus*) per deos ... hunc (*i. victorem*) -are (*BCΠP[b]*; amplexare *Hld*).

examplifico, (-āvī,) -ātum, -āre. *ab* ex *et* amplificare. *fere i. q. ampliorem facere*: VEN. FORT. vita Germ. 76, 206 in tantum quoque sacris -tus (ampl- *l. v.*) provectibus etiam diem beati sui transitus ... praedixit.

examplio, -āre. *ab* ex *et* ampliare. *fere i. q. amplificare, dilatare*: CIL VI 354, 13 (*p. a. 193*) L. Ceius L. fil. Privatus, quod cum -retur balneum subprinceps voverat, princeps castr(orum) peregrinorum v. s. l. m. **examplo** *v.* examplat.

examurgo, -āre. *ab* ex *et* amurga (*cf.* amurca). *i. q. (amurgam) umorem arefacere, exsiccare*: APVL. met. 4, 14 soli siccandum tradimus *corium,* ac dum caelestis vaporis (*i. solis*) flammis -atur (-tus *trad.*) *eqs.*

examusse *v.* examussim *l. 62.*

examussim *adv.* [*ab* ex *et* amussim. *W.* (*cf. Walde-Hofmann*3 *s. v.* amussis *p. 43*).] GLOSS.L IV Plac. E 10 uno m in antepaenultima. GLOSS.L IV Plac. E 18 integre, sine fraude; ⟨a⟩mussis enim dicitur regula et mensura fabrilis. V Abba EX 12 diligenter, integre. Corp. E 471 absolute, certe vel exquisite. *cf. p. 1171, 6. 12.* GLOSS.L I Ansil. EX 70 e x a m u s s e (?) diligentissime. V Aa E 646 -m: clare seu diligenter. [*per contaminationem pro* ex asse *sim.*: GLOSS.L I Ansil. EX 100 ex asse: -m, ex integro, ex toto. 71 -m: ex toto, ex asse. III Abstr. EX 84 ex toto.] GLOSS. IV 411, 4 -issim (*sic et al. in ll. vv.* GLOSS.) exquisitim. *legitur ap.* PLAVT., GRAMM., APVL., ECCL., COD. Theod.

i. q. ad (amussim,) regulam, normam; regulariter (PAVL. FEST. p. 80 -m regulariter: amussis enim regula fabrorum est, vel ut alii volunt ferramentum quo in poliendo utuntur. ROMAN. Char. gramm. p. 258, 10 B. -m Plautus [*v. l. 80*] ... ubi Sisenna ʻpro examinatoʼ inquit. amussis autem est tabula rubricata, quae dimittitur examinandi operis gratia, an rectum opus surgat [*cf.* NON. p. 9, 3 -m dicitur examinate ad regulam vel coagmentum: est enim amussis *eqs. v. vol. I 2027, 66 sqq.*]):

1 *pro adv.*: **a** *proprie*: PLAVT. Most. 101 aedes cum extemplo sunt paratae, expolitae, factae probe -m. **b** *translate: i. q. exacte, accurate, diligenter* (*fere i. q.* ʻprorsusʼ, ʻomninoʼ [*v. p. 1171, 9; cf. l. 80. per imag. l. 83*]): PLAVT. Amph. 843 si haec (*acc.*) vera loquitur *Alcmena*, -m est optima (*cf. ad l.: l. 71 sqq.* GLOSS. Plaut. gramm. III 59, 9). Men. 50 ut hanc rem vobis -m disputem. DIOM. gramm. I 299, 21 rusticitatis enormitate ... deformant -m (*v. l. 79*) normatam orationis integritatem. PRISC. gramm. II 53, 25 *syllabam* nec aliter posse -m tractari, nisi *eqs.* APVL. met. 2, 30

[K.-M.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ceram in modum prosectarum formatam aurium ei adplicant -m. 4, 18 Thrasyleon -m (-usim *trad.*) capto noctis latrocinali momento prorepit caveā. 10, 2 salutis vultusque detrimenta et aegris et amantibus -m c o n v e n i r e nemo qui nesciat (*cf.* 11, 27 -m *congruere*). HIER. epist. 32, 1, 2 psalterio regnorumque libris -m recensitis. RVFIN. Clement. 10, 47 -m veritatem . . . praedicationis agnoscere (*cf.* GLOSS. V 422, 36 inquisitive). IVL. Aug. c. Iul. op. imperf. 1, 20 p. 1058 a. med. admoneo . . . non me omnia -m eius verba positurum. AVG. c. Iul. op. imperf. 6, 27 p. 1567 fin. in paradiso noluit eum deus pabula -m (*v. p. 1170, 78 sq.*) illaborata suscipere. COD. Theod. 3, 32, 2 (= COD. Iust. 5, 71, 18) probatis -m causis. PRAEDEST. 3, 31 p. 672 B.

2 *usu appellativo: de l u d i cuiusdam genere* (*cf.* datatim): GLOSS. V 499, 28 -m lusio tabulae.

TERT. apol. 17, 5 quae (*anima*) licet carcere corporis pressa, . . . licet libidinibus . . . evigorata, licet falsis deis **exancillāta** *eqs.* (*i.* '*a n c i l l a f a c t a*', '*subacta et serviens*'; *an i. q.* '*f a m u l a t a*' *sc. a depon.* -or, -ārī [*cf.* ancillo, ancillor], *praep. tam per symmetriam* [*c.* evig-] *quam c. vi augendi addita?*).

exanclātio ἐ⟨κ⟩πλήρωσις, ἀκρίβεια GLOSS. III 447, 42. 480, 25 (?, *cf.* exangulata?).

exanclo (exantlo *v. l. 22 sq.*), -āvī, -ātum, -āre. *ab* ex *et* anclare (ἀντλεῖν), *cf.* ἐξαντλεῖν. *scribitur* -tl- (SERG. gramm. IV 477, 11 ante l . . . invenimus . . . in paucis t, ut -tlavit, quod in Plauto lectum est, hoc est 'exhaurivit' [*cf. l. 47*], *ubi tamen* -cl- *trad. et codd. et Non., Gloss.* [*cf. Walde-Hofmann*[3] *s. v.* anclo *p. 45*]): APVL. met. 1, 16 (*F m. pr.*; -c- *in ras.* φ). 6, 4 (*F* φ). 7, 6 φ (-c- *F*). [*cf.* 6, 11 *corr.* c *ex* e *F m. al.*; *praeterea* -c- *quater*; *v. Helm p. 136, 15*]. FVLG. myth. praef. p. 7, 23 VICTRIC. 5. CAEL. AVR. *quinquies*, *v. infra l. 52 sqq.* POMER. 3, 10, 2. -thl-: GLOSS. *infra l. 40. 42.* NOT. Tir. 70, 55 -clat. *ex doctr. gramm.*: QVINT. inst. 1, 6, 40 ab ultimis et iam oblitteratis repetita temporibus, qualia sunt 'topper' et 'antegerio' et '-are'. CHAR. gramm. p. 472, 21 B. (*inter verba coniug. I*[ae]). *d e n o t i o n e* (*cf. l. 24. p. 1172, 3*): PAVL. FEST. p. 80 -are exhaurire. NON. p. 107, 21 -are est perpeti vel superare. 292, 2 significat ex⟨h⟩aurire. *ibid.* l. 5 perfici. *l.* 7 perpeti. *l.* 18 effundere. GLOSS.[L] IV Ps. Plac. E 4 -are exanimare vel exinanire. IV Plac. E 32 -are: exhaurire; ex Graeco veniens; quod quidem verbum Plautus, saecularis poeta comicus, posuit in Sticho (*v. infra l. 47*). III Abstr. EX 95 -andi peragendi. I Ansil. EX 78 -verint pertulerint. II Philox. EX 18 -at ἀρύεται. GLOSS. V 568, 43 -o (-thl- *cod.*) exinanio, examino (*leg.* exanimo), exhaur⟨i⟩o, evacuo. 561, 7 anthlia rota cisternae; inde -thlare, id est exhaurire. *cf. et infra l. 51.* *vox prisci coloris, cf. supra l. 30 sqq., inde ab* ENN., PLAVTO, PACVV., ACC., CIC.; *ab* APVL. *al. iterum suscepta.*

1 *fere i. q. e x h a u r i r e*: **a** *p r o p r i e*: α *i n u n i v e r s u m* (*fere i. q. e f f u n d e r e l. 49, v. supra l. 35; cf. p. 216, 29 sqq.*): PLAVT. Stich. 273 ne iste edepol vinum poculo pauxillulo saepe -clavit (*trad., cf. supra l. 23 sq.*). ENN. scaen. 147 nisi patrem materno sanguine -ando (*v. l. 46*) ulciscerem (*sc. Orestes*). β *t e c h n i c e: i n d o c t r i n a m e d.*: (*per phlebotomiam*) *corpuscula venas sim. obstruentia exhaurire* (*opp.* implere. *cf.* GLOSS.[L] V Aa E 685 -are ex⟨h⟩aurire, egerere): CAEL. AVR. acut. 1, 14, 108 *corpuscula* -ari a t q u e i m p l e r i (*ibid. cf.* 2, 39, 231 hic est ille Asclepiades frigidans atque calefaciens, -ans atque replens). 1, 15, 119 dolor . . . corpusculorum statione fit, quae sola phlebotomia -ari posse noscuntur. 1, 15, 125 obtrusiones.

b *t r a n s l a t e*: α *e x h a u r i e n d o fere i. q. e x i m e r e alqa. re* (*c. abl. separ.*), *demere*: FVLG. myth. praef. p. 7, 23 quicquid -ta gazis (*sc. carminum*) vestra (*sc. Musarum*) promunt horrea. MART. CAP. 1, 17 flamma . . . ab ipsius Cecaumenes -ta fomitibus ex *urna* ferri . . . anhelabat. β *fere i. q. e v a c u a r e* (*aliqua re; cf. l. 36. 40 sq.*): VICTRIC. 5 talis . . . circa officium vestrum tempore exploratus, vitiis -tus, labore et vigiliis approbatus miles (*sc. Christi*) occurrit. γ *fere i. q. e x i n a n i r e, c o n s u m e r e* (*cf. supra l. 36. 40 sq.*: POMER. 3, 10 p. 488 B haec est vanitas, quae non aliquas virtutes . . . -at (*ll. vv.*: strangulat, exangulat), sed licentiam vitiorum . . . corroborat.

2 *fere i. q. p e r p e t i, t o l e r a r e* (*cf. supra l. 34. 35. 39* [*v. syn. l. 78*]. *c. not. fere* '*aegre*', '*moleste*' *sim. perferendi; c. vi* '*laboriose*' *c o n f i c i e n d i e. g. l. 84. p. 1172, 2*): ENN. scaen. 102 quantis cum aerumnis illum -vi d i e m (*cf.* CIC. carm. frg. 22, 27 M. tot nos ad Troiam belli -bimus annos [*Hom. B 328* ὣς ἡμεῖς τοσσαῦτ' ἔτεα πτολεμίξομεν αὖθι]. APVL. met. 6, 11 tetra nox -ta). PACVV. trag. 290 non potest, Melanippe, hic sine tua opera -ari l a b o s (LVCIL. 1083 quantas . . . a e r u m n a s [APVL. met. 1, 16. 8, 1 AVSON. 468, 3. *cf. l. 70*] quantosque l a b o r e s -aris. CIC. ac. 2, 108 Herculi quendam laborem -tum a Carneade. Tusc. 1, 118. APVL. met. 6, 4. 11, 12 tot ac tantis. 11, 15 multis et variis. IVL. VAL. 3, 23 p. 131, 14. *v. infra l. 84*). ACC. trag. 91 pertolerarem vitam cladesque -rem impetibiles. 270 fere -vimus tyranni saevum ingenium. CIC. carm. frg. 33, 2 (Tusc. 2, 20) o multa dictu gravia, perpessu aspera, quae corpore -ta atque animo pertuli (*Soph. Trach. 1046 sq.* ὦ πολλὰ δὴ καὶ θερμὰ καὶ λόγῳ κακὰ καὶ χερσὶ καὶ νώτοισι μοχθήσας ἐγώ). APVL. met. 7, 6 plurimis i t i n e r i s d i f f i c u l t a t i b u s marisque terroribus -tis (AMM. 30, 1, 8. i. laboribus [*v. l. 75*]. *cf.* IVL. VAL. 1, 23 p. 33, 5 multo . . . itineris -to. 3, 18 p. 127, 3). 11, 2 saevis . . . casibus. PANEG. 4, 23, 2 ubi magna venerunt, iuxta magnitudinem -andi operis erigitur *virtus*.

GLOSS.[L] IV Ps. Plac. E 30 exanclata: exhausta et quasi **exangulāta,** id est per angulos quoque (quosque *Kettner*) exquisita (*cf. lect. var. p. 1171, 65 et v. p. 1171, 20*). *K.-M.*

[**exanimābilis,** -e *lectio falsa*: PLAVT. Rud. 221 *cod. A, v. l. 13.*]

adv. **exanimābiliter.** *fere i. q. animā amissā*: NAEV. com. 35 ubi vidi, -r ⌞timidus⌟ (*v. adn. crit.*) pedibus protinam me dedi. *cf. Leumann, Adj. auf -lis, p. 111.*

exanimālis, -e. [*ab* exanimo. *W.*] **1** *vi p a s s i v a i. q. s i n e a n i m a, exanimis, mortuus*: PLAVT. Bacch. 848 neque Bellona mi umquam . . . creduat, ni illum -em faxo. **2** *vi a c t i v a i. q. l e t a l i s*: PLAVT. Rud. 221 mihi multae in pectore sunt curae -es (*v. l. 6*).

exanimātio, -ōnis *f.* *ab* exanimare. *pl. v. l. 17. 26.* GLOSS. ἀθυμία. **1** *spectat ad a n i m a m*: *i. q. plena ob spiritus (animae) defectionem debilitas, infirmitas*: PLIN. nat. 32, 28 *castorea* excitant volvarum (animorum *B*[2]) . . . -es (*i. -es quales volvae convulsae efficiunt; cf. p. 1174, 1. 1176, 2*). **2** *spectat ad a n i m u m*: *fere i. q. metus* (*v. definit. l. 20 sqq.*), *animi p e r t u r b a t i o* (*syn. l. 25. inde strictius fere i. q. luctus l. 28.* *cf.* CIC. Tusc. 4, 13 quae *declinatio si* . . . sine ratione et cum -e humili atque fracta *fiet*, nominetur m e t u s. 4, 16 s u b m e t u m . . . subiecta sunt . . . timor, pavor, -o [examin- *GK*[1]], conturbatio, formido [*sim.*: 4, 19 subiecta . . . sub metum . . . sic definiunt: . . . -em metum subsequentem et quasi comitem pavoris]): CIC. off. 1, 131 cavebimus ne in perturbationes atque -es incidamus. VAL. MAX. 3, 8 ext. 6 maxima cum -e totius exercitus. *n o t a* (*v. l. 20*): HIER. epist. 39, 4, 3 planctus magnus non in plangentium -e (*GB*, examin- *cett.*) . . . , sed in pompa funeris et exequiarum frequentia intellegendus sit.

*exanimis, -e *et* *exanimus, -a, -um. [*ab* ex *et* anima. *W.*] *nom. sg.*: -en (*pro* -em) *et* -em corpus, *quod in pronuntiatione non differebat ab* -e: *v. p. 1173, 16.* GREG. TVR. Franc. 5, 36 p. 229, 17 (*v. Bonnet p. 513*). -is corpus: *v. p. 1173, 15* (*cf. Konjetzny, ALL 15, 1908, 301*). *de formis II*[ae] *et III*[ae] *decl.*: *ambas formas afferunt*: PROB. cath. gramm. IV 24, 29 '-is', huius . . . '-is'. dicimus et hic '-us'. SERV. Aen. 10, 571 'quadriiuges' et 'quadriiugos' dicimus, sicut . . . '-is' et '-us'. MACR. Sat. 1, 4, 16. ISID. orig. 10, 90 (*item* GLOSS.[L] I Ansil. EX 90). *genet. pl. neque ab* -us *neque ab* -is *traditur.* *d a t. a b l. p l. e t n e u t r. n o m. a c c. p l. non nisi a II*[a] *decl. leguntur. variat inter ambas decl.*: SIL. 6, 44 *sq.*, *v. p. 1173, 33* (*cf.* CE 272, 2, *v. p. 1173, 70*). *sing. auctorum usum cognosces ex hac tabula* (*hic illic discrepant codd.* [*v. Norden, Aen. VI*[2] *p. 406; Bonnet, Lat. de Grég. p. 372*], *quam discrepantiam in tab. per* '*fere*' *appositum indicavi.* PLIN. nat. 11, 114 *vix recte* in carne -a et *eqs.* [*R*[2], *Mayhoff*; -met *rell.*, -mi et *vulg.*], *cum ap.* PLIN. *a forma* -us *non nisi n e u t r. acc. pl. inveniatur*):

	-is	-us		
	(*desunt dat. abl. pl., neutr. nom. acc. pl.*)	*formae praeter dat. abl. pl., nom. acc. neutr. pl.*	*dat. abl. pl.* -īs	*nom. acc. neutr. pl.* -a
LVCR.	—	3	2	—
VERG.	*fere* 8	*fere* 5	1	—
CVLEX	1 (*l. v.* -us)	—	—	—
PRIAP.	1	1	—	—
LIV.	8	—	—	2
SEN. trag...	5	1	—	1
pros.	4	—	—	—
CVRT.	2	2	—	—
COLVM.	—	1	—	—
PLIN. nat. ..	7 (? 8)	? 1 (*v. l. 44*)	—	1
VAL. FL. ...	2	2	—	—
SIL.	*fere* 3	*fere* 6	—	1
STAT.	*fere* 15	*fere* 3	—	—
TAC.	6	2	2	1
AVG. civ. ..	11	—	1	—

praeterea legitur -is (-us *omnino non occurrente*): HOR. sat. (*bis, sic*: SCRIPT. hist. Aug.), PROP. (*semel, sic sing. l.*: CELS., HOMER., IVV., PLIN. epist., SVET.), OV. (*14*[ies]), VAL. MAX. (*7*[ies]), LVCAN. (*quater*), QVINT. (*ter*), APVL. (*5*[ies]). *d e n o t i o n e*: DON. Ter. Andr. 234 e x a n i m a t u s e s t p e r t u r b a t u s u t V e r g i l i u s (*ex. seq. Aen. 5, 805, v. p. 1177, 12*) . . . , -us (-is *l. v.*) m o r t u u s, ut idem ([*Aen. 11, 30*]. *sim.*: Hec. 364. SERV. Aen. 1, 484 [*inde* ISID. diff. 1, 196]. *aliter*: SERV. Aen. 4, 672 'audiit -is' id est territa: nam ut supra diximus 'exanimatus' mortuus est). DIFF. gramm. suppl. 278, 3 inter -um et inanimum (un- *BC*) hoc interest, quod -us, q u i a n i m a p r i v a t u s e s t, i n a n i m u s, q u i n u m q u a m h a b u i t ([*v. app.*]. ISID. diff. app. 19 DIFF. ed. Beck p. 55, 17). GLOSS.[L] III Abstr. EX 71 -is sine anima. II Philox. EX 20 -us νεκρός. GLOSS. ἄπνους. NOT. Tir. 27, 66. *in gr. respondent*: ἀποθανών: *v. p. 1173, 38.* ἄψυχος: *v. p. 1173, 78.* CONC.[S] I 3 vers. Tur. p. 149, 33 (*gr. I 1, 2 p. 97, 4*). p. 202,

[*Burckhardt*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

26 ([= DIONYS. EXIG. Conc.[8] I 5 p. 306, 4]. *gr. I 1, 4 p. 29, 21*). *al.* τεθνεώς: *v. infra l. 18.* [*dub.*: QVINT. decl. 247 p. 15, 3. COMM. instr. 2, 33, 3 pró! exánimúm corpús (exaním⟨at⟩úm *corr. Hanssen, de arte metr. Comm. p. 29. cf. p. 1174, 69*). *ex coni. admodum incerta*: CORIPP. Iust. 1, 364. *loco corrupto vel lacunoso*: AMM. 31, 1, 4 CIL IX 4744, 3. *suppletur*: CE 553, 1. 1958, 1. ORAT. imp. Claud. (Bruns fontes[7] 53) III 11 *lege* ex animi (-i *errore typogr.*).]

I *c. vi vocis q. e.* ʻ*anima*ʼ: **A** *i. q.* a n i m a, v i t a c a r e n s: **1** *strictiore sensu i. q.* m o r t u u s, e x s t i n c t u s: **a** *c. vi animam amittendi*: α *proprie de animantibus eorumque partibus* (*de umbra mortui: infra l. 30. de re personata: l. 43 sqq.*): Ⓘ *pro adi.*: LVCR. 3, 714 semina ... linquontur necne animai c o r p o r e in -o? (6, 705 corpus ... -um siquod ... i a c e r e conspicias hominis [VERG. Aen. 6, 149 LIV. 25, 26, 10 *al.* CIL VI 2160 in hoc tumulo iacet corpus is (*item*: INSCR. christ. Diehl 3387). CE 430, 1. 2198, 2; *a. 258*: hic iacet -en corpus Domitiae; *v. p. 1172, 31*]. *al.* LIV. 26, 13, 18 VAL. MAX. 9, 9, 2 CVRT. 10, 10, 12 COLVM. 12, 47, 4. PLIN. nat. 10, 8 [*cf. Aristot. hist. an. 9, 32 p. 619ᵃ, 2* τὰ τεθνεῶτα]. *et saepe; v. vol. IV 1018, 38 sqq.*). LVCR. 6, 1256 -is (-i *Q*) p u e r i s super exanimata parentum corpora (*cf.* OV. met. 6, 302 orba resedit *Niobe* -es inter natos natasque. AVSON. 444, 3 *filius*). VERG. Aen. 5, 481 sternitur -isque tremens p r o c u m b i t humi bos (CVRT. 8, 11, 16 *al.* APVL. met. 10, 5). 5, 517. 6, 161 s o c i u m -em ([*M*, -um *PR*]. STAT. Theb. 9, 158). 9, 444 super -em (*PR*, -um *M*) sese proiecit a m i c u m ([= PAVL. PETRIC. Mart. 1, 329]. VAL. MAX. 4, 7, 4). 9, 451 *al.* PRIAP. 65, 3 *ne* -um facias pecus. PROP. 2, 9, 9. OV. met. 2, 336 *Clymene* -es ... a r t u s (*Phaethontis*) ... requirens (LVCAN. 6, 721 STAT. Theb. 1, 622 SEDVL. carm. pasch. 4, 277. *et al.; aliter v. p. 1174, 22*). 11, 53 l i n g u a (*cf.* ANTH. 13, 13 loquentis [*sc. Philomelae*] ab ore decidit -is vox ipsa ⟨et⟩ frigida lingua). Ib. 142 -is (exanguis *pars codd., Ellis*) ... umbra (APVL. met. 2, 30). *al.* LIV. 9, 22, 7. 24, 26, 14 *al.* VAL. MAX. 2, 10, 3. 5, 6, 1 ut ... uterque mortifico vulnere ictus -is p r o s t e r n e r e t u r (7, 2, 5). *al.* SEN. Phaedr. 1174 -is i a c e s? (SIL. 6, 44 *sq.* -um Nasamona Tyren super ipse iacebat -is. SVET. Iul. 82, 3 VVLG. iud. 5, 27. CE 442, 1 hic iacet -is tumulis Aelia Sabina. 601, 3 INSCR. christ. Diehl 4837, 3. *et al.; cf. supra l. 13*). nat. 3, 18, 2 quo coctum piscem, quo -em? *al.* PLIN. nat. 9, 75 *anguillae* -es piscium solae non fluitant (*cf. Aristot. hist. an. 8, 2 p. 592ᵃ, 10* ἀποθανοῦσαι). *al.* VAL. FL. 1, 737 *al.* SIL. 5, 584 *al.* STAT. Theb. 10, 274 quis ... nomine turbam -em signare queat? 10, 655 *al.* TAC. ann. 1, 5, 3 *al.* PLIN. epist. 3, 14, 2. HIER. epist. 36, 15, 4 cuius (*Helisaci*) ossa vitam -o (-i, exanimato *vv. ll.*) c a d a v e r i reddiderunt (PS. AVG. serm. ed. Mai 93, 3 VEN. FORT. carm. praef. 5, 1, 10). INSCR. christ. Diehl 274, 7. *et saepe.* *sim. de re personata*: LVCAN. 2, 302 (*verba Catonis*) non ante revellar, -em quam te conplectar, Roma. AMBR. serm. 52, 7 p. 711ᴮ remansit ... illis (*sc. Iudaeis*) sine salvatore lex -is et truncata. Ⓘⓘ *pro subst.*: VERG. Aen. 10, 495. 11, 110 pacem me -is et ... peremptis oratis. OV. met. 7, 254 -i s i m i l e m ... porrexit (11, 654 PLIN. nat. 9, 26. *cf.* SEN. dial. 10, 20, 3 *S. Turannius* se ... velut -em ... plangi iussit). 11, 778 *al.* CVRT. 7, 2, 27 -um ... c o n f o d i u n t (*cf.* SEN. Ag. 904 TAC. ann. 6, 40, 1). PLIN. nat. 11, 64 VAL. FL. 5, 28 SIL. 9, 132 *al.* STAT. Theb. 8, 73. TAC. ann. 4, 63, 1 concursus ad -os complectentium. *al.* LACT. inst. 7, 12, 9 p. 620, 14 in furiosis mens extinguitur, anima manet, et ideo non -es (-is *B*, excordes *P*), sed dementes appellantur. PAVL. NOL. carm. 22, 144 *omnipotens* iamque diu -os (-es *N*) t u m u l i s i u b e t i r e r e c l u s i s (*cf.* DRAC. laud. dei 2, 122 INSCR. christ. Diehl 1841, 6). CE 498, 1. *et al.* β *translate de rebus*: PRIAP. 73, 3 *mentula* -is nunc est et inutile lignum. STAT. Theb. 7, 88 pontum ... iacentem -is iam volvit hiems (*i. fere* ʻ*sine vento*ʼ). 12, 418 ignem ... quaerunt ..., sed gelidae circum -esque favillae. EVSTATH. Bas. hex. 8, 1 p. 945ᴮ si ... animam quam habebat tellus eduxit, -is ipsa facta est (*gr. p. 165ᴬ* ἐρήμην ἑαυτὴν κατέλιπε τῆς ψυχῆς).

b *c. vi q. e.* ʻ*inanimis*ʼ, *i. q.* ἄψυχος: LVCR. 1, 774 nulla tibi ex illis (*sc. ex igne et terra*) poterit res esse creata, non anima⟨n⟩s, non -o cum c o r p o r e, ut arbos (CONSVLT. Zacch. 1, 15 p. 18, 14 *deus* hominem finxit ex limo, rudique adhuc et -o corpori spiritum ... largitus est. *aliter v. supra l. 12*). CELS. 6, 7, 9ᴬ sin aliquid -e est, *quod in aurem incidit*, specillo oriculario protrahendum est. VAL. FL. 2, 465 -um ... multa ... arte coactum maeret ebur. CE 272, 2 Memnonis (*sc. statuae*) ... clarum ... sonor⟨em⟩ -i inanimem (*i.* ἀψύχου ἔμψυχον, *v. adn.*) ... auribus ... cepi. LACT. inst. 2, 2, 17 p. 102, 1 adorant ... -a (exanimata *BR*) qui vivunt (*inde* epit. 15 p. 693, 9. *cf.* RVFIN. Clement. 2, 41 -a simulacra [*opp.* animantia]). RVFIN. Greg. Naz. orat. 2, 10, 2 p. 96, 21. apol. Orig. 1 p. 552ᴬ de sole ... et stellis, utrum animantia sint, an -a, manifeste non traditur. 4 p. 568ᴬ. AVG. civ. 20, 20 p. 455, 17 D. terra es animata, quod non eras; terra eris -is, sicut eras. loc. hept. 1, 41 p. 514, 4. EVSTATH. Bas. hex. 6, 7 p. 929ᴬ r e s -es ([*gr. p. 132ᴰ* τῶν ἀψύχων]. DRAC. laud. dei 1, 529). CLAVD. MAM. anim. 3, 7 p. 166, 2.

2 *latiore sensu de anima linquente fere i. q.* t o r p e n s, m o r i b u n d u s, e x s a n g u i s, d e b i l i s: **a** *de ipsis hominibus*: α *vulneribus, morbis, passione afflictis*: OV. met. 10, 721 vidit *Venus* ... -em (*i. Adonin vulneratum*) inque suo i a c t a n t e m sanguine corpus ([*antea*: agnovit ... gemitum morientis]. *cf.* SIL. 7, 631 volvitur -is). PLIN. nat. 7, 175 volumen Heraclidis septem diebus feminae -is (*sc. conversione volvae, v. p. 1172, 17*) ad vitam revocatae. 14, 139 cautissimos *viros* ... in balneis coqui videmus -esque e f f e r r i (*cf.* SIL. 15, 398 -em [-um *FOV*] *Crispinum* sonipes ad signa revexit. RVFIN. hist. mon. 8 p. 421ᶜ *puer* ab solo h a l i t u b e s t i a e -is portabatur ac turgens [*cf.* SVLP. SEV. dial. 2, 2, 4 *puerum* iam -em vi veneni ... ante pedes sancti viri ... exposuit]). SVLP. SEV. dial. 2, 3, 5. GREG. TVR. Mart. 1, 32 p. 603, 32 tunc iam valde -us (*2. 3*; -is *1 a*) ... parumper convalui. β *timore, terrore percussis* (*hic eos tantum locos collegi, quibus de corporali defectione agi ex accedentibus manifesto apparet; reliqua v. s. II*): VAL. MAX. 4, 6, 4 *Iulia* territa metu ... -is c o n c i d i t partumque ... subita animi consternatione ... eicere coacta est (*cf.* 9, 2, 1 M. Plaetorium, quod ad eius [*sc. Marii*] supplicium -is ceciderat, continuo ibi mactavit. RVFIN. hist. mon. 8 p. 421ᴮ *latrones*, ut viderunt dracones, -es et amentes effecti obmutuerunt et statim conciderunt [*seq.*: semineces]). HIER. epist. 39, 6, 2 cum de media pompa funeris -em te referrent. PASS. Theclae B a c 36 p. 100, 11 dum haec in stadio geruntur, Trifena iuxta arenam stans deriguit atque -is facta est ([*cf. B b p. 100, 18* exanimata est. *gr. act. apost. apocr. 1 p. 262, 6* ἐξέψυξεν]. *cf.* C a b c 36 p. 103, 2). *et al.*

b *de eorum membris sim.*: OV. am. 1, 7, 53 -īs artus (*aliter v. p. 1173, 26*) et membra trementia vidi (*antea*: amens albo et sine sanguine vultu). ars 1, 540 excidit illa (*Ariadne*) metu ...; nullus in -i c o r p o r e sanguis erat (SEN. Phaedr. 585 terrae repente corpus -um accidit et ora morti similis obduxit color). LVCAN. 6, 658 pavidos iuvenis comites ipsumque trementem conspicit -i defixum lumina voltu. *transfertur ad figuras in corpore pictas*: CLAVD. 26, 418 quae *legio* ... ferro ... notatas perlegit -es Picto moriente figuras.

B *i. q.* s p i r i t u p r i v a t u s, a n h e l a n s: VERG. Aen. 5, 669 *Ascanius* acer equo ... petivit castra, nec -es possunt retinere magistri. CVLEX 191 *pastor* respexit serpentem comminus, inde impiger, -is (*VS*, -i *Γ*, -us *FCL*), vix compos mente, refugit. STAT. Theb. 11, 239 nuntius -i suspensus pectora cursu ... ad regem tendit. AMM. 18, 6, 11 nostrorum agmen agilitate volucri repetebam -is. SVLP. SEV. Mart. 16, 3 *puellae pater* c u c u r r i t -is (-i *v.*) pro filia rogaturus (dial. 3, 14, 9). *huc fort. nonnulla pertinent, quae sub II dedimus: cf. e. g. l. 49.*

II *c. vi vocabuli q. e.* ʻ*animus*ʼ *fere i. q.* m e t u, d o l o r e p e r t e r r i t u s, p e r t u r b a t u s, c o n s t e r n a t u s (*cf. supra l. 9 sqq. et v. supra l. 37. acced. abl. l. 44. 46. 54*): VERG. Aen. 4, 672 *soror Didonis* a u d i i t -is trepidoque exterrita cursu ([*cf.* SERV. *ad l., v. p. 1172, 77.* CLAVD. DON. *ad l.*]. *cf.* LIV. 9, 16, 18 ad quam vocem -i stante Praenestino. STAT. Theb. 5, 493 talibus -is dictis. 5, 545 audiit Hypsipyle facilemque negantia cursum -is genua aegra rapit). HOR. sat. 1, 1, 76 an vigilare metu -em, ... formidare malos fures, ... hoc iuvat? 2, 6, 114 currere per totum pavidi conclave magisque -es trepidare. LIV. 1, 25, 6 *Romanae legiones* -es vice unius, quem tres Curiatii circumsteterant. STAT. Theb. 3, 114 nuptae -es puerique aegrique parentes moenibus effusi. 9, 236. 10, 620 *al.* PS. QVINT. decl. 7, 7 quisquis ad illa *tormenta* tremens -isque perducitur. IVV. 13, 224 hi sunt qui trepidant et ad omnia fulgura p a l l e n t, cum tonat, -es (-is *P*[1]), primo quoque murmure caeli (*cf.* PRVD. apoth. 491 ipse ... -is posito diademate princeps pallet). TAC. ann. 14, 7 p a v o r e -is *Nero* (APVL. met. 4, 26 misera⟨m⟩, -em saevo pavore, trepido de medio matris gremio rapuere [*sic distinguit Helm, v. adn.*]).

syn. et iuxta posita: ad I A 1: gelidus: *v. p. 1173, 60.* mortuus: TERT. resurr. 57 p. 116, 28 FILASTR. 21, 5. *et al.* peremptus: *v. p. 1173, 47.* *ad II*: exterritus: *v. supra l. 42.* pavidus: *v. supra l. 47.* tremens: *v. l. 51.*

opp.: ad I A 1: animans: *v. supra p. 1173, 64. 73. 75 al.* animatus: *v. p. 1173, 76.* AVG. civ. 20, 21 p. 461, 17 D. 21, 3 p. 490, 20 IOH. MAXENT. Conc.[8] IV 2 p. 30, 14. *et al.* sentiens: AVG. civ. 1, 13 p. 24, 14 D. spirans: TAC. ann. 1, 5, 3. vivens: AVG. civ. 1, 13 p. 24, 14 D. serm. 276, 4, 4 p. 1257ᵖ·ᵐᵉᵈ·. vivus: VAL. MAX. 2, 10, 3. *et al.*

***exanimo**, -āvī, -ātum, -āre. [*ab* ex *et* anima, animus. *W.*] QVINT. inst. 8, 3, 31 (*de licentia novorum verborum fingendorum*) veteres ne ʻexpectoratʼ quidem timuerunt, et sane eiusdem notae (*P ras.*, nocte *rell.*) est ʻ-atʼ. *?* exaním-: COMM. apol. 646 (*cf. p. 1173, 3*). *inter verba act. coniug. I*[ae]: CHAR. gramm. p. 472, 20 B. *de notione*: SYNON. Cic. Char. gramm. p. 431, 11 B. interficit ... -at. DON. Ter. Andr. 342 -tum ... perterritum et perturbatum. *de differentia inter* exanimis *et* -tus *v. p. 1172, 74 sqq.* GLOSS. occido, ἐκπνέω, ψυχορραγῶ. *legitur inde a* PLAVTO (*v. p. 1176, 19*); *p. p. p. pro adi. inde ab* ENNIO (*v. p. 1174, 78*), PLAVTO. [*in codd. saepe confunditur c.* examinare: *v. e. g. infra p. 1175, 2. 33. 43. al. falso trad.* -tum *pro* examinationem: TERT. adv. Marc. 1, 29 p. 333, 1 *cod. F.* -to *pro* exanimo: *v. p. 1173, 41.* *dub.*: CIC. de orat. 3, 41 nolo verba exiliter -ta (animata *Ernesti*, *quod c. sensu congruere vid.*) exire, nolo inflata et quasi anhelata gravius. COLVM. 6, 30, 6 (= PELAGON. 43) *equus* ne plus iusto -etur (*S*, exinaniatur *vulg.*, exanietur *Pelagon.* [*corr.* -etur *Ihm*, *v. comm. ad l. et cf. Hippiatr. gr. I 132, 9* ἵνα ... μὴ ἔξαιμον γένηται]).]

I *c. vi vocabuli q. e.* ʻ*anima*ʼ: **A** *i. q.* a ë r e, *inflatione pri-*

[Burckhardt]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

vare (*sc. res inflatas. comprimendo: l. 2*): AETNA 564 fabriles operae ... folles ... trementes (tumentes *Lindenbruch, Schwartz*) -ant (examin- *CZ*). VITR. 8, 3, 3 *fontes* simul ... sunt latius aperti, -ti per raritates liquidae potestatis residunt (*antea*: emissis inflationibus). APVL. met. 3, 18 non ut ille (*sc. Aiax*) ... tota laniavit armenta, sed longe fortius qui⟨dem⟩ tres inflatos caprinos utres -asti. *in imag.*: HOR. epist. 2, 1, 178 quem tulit ad scaenam ventoso Gloria curru, -at lentus spectator, sedulus inflat (*seq.*: animum ... subruit aut reficit).

B *i. q. anima, spiritu exuere* (*intrans. v. l. 13*): **1** *strictiore sensu: i. q. vita privare, enecare*: **a** *active* (*refl. v. l. 18*): *α c. nudo obi.* (*absol. v. l. 19. 23*): (I) *animantia* (*minus presse: viva corpora: v. l. 22. intrans. i. q. animam exspirare: v. infra l. 29*): LVCR. 2, 1104 *telum* (*i. fulmen*) saepe nocentes praeterit -atque indignos (*cf.* 6, 243 ut *fulmina* possint ictu ... -are homines, pecudes prosternere passim. *cf.* PS. QVINT. decl. 19, 6 corpora [*v. l. 24*] ... caelestis ... ignis. SVET. Aug. 29, 3. *cf. et infra l. 57*). CAES. Gall. 6, 31, 5 Catuvolcus ... taxo ... se -vit. SEN. nat. 2, 53, 1 vinum fulmine gelatum, cum ad priorem habitum redit, potum aut -at aut dementes facit (SCRIB. LARG. 195). CVRT. 7, 3, 13 multos -vit rigor insolitus nivis. MELA 1, 76 *specus quem Typhoneum vocant* demissa (*v. l. 13*) in se confestim -at (3, 71. *v. et infra l. 50. cf.* PLIN. nat. 26, 6 *carbunculus* fauces ... ⟨ut⟩ invasit, ocissime -ans). LVCAN. 3, 473 *rupes ruens* corpora (*v. l. 16*) pressa -at. PLIN. nat. 8, 136 leo *leontophonon* ... frangit et citra morsum -at (*inde* SOL. 27, 22 pedum nisibus). 8, 229 *al.* HOMER. 732 socios. STAT. Theb. 6, 159. VLP. dig. 9, 2, 11, 3 (*ex Celso; dist.*: percusserit). APVL. flor. 16 p. 68 dolor ... modico ante sedatus est, quam me ... -ret. IVST. 15, 3, 8 NEMES. cyn. 192. *et al.* *intrans. i. q. animam exspirare*: IVL. VAL. 3, 20 p. 129, 22 odontotyrannus cum ... -visset. VEN. FORT. vita Pat. 14, 41 quidam puer a serpente percussus est et iam iam -ante sanctus vir accessit.

(II) *herbas, i. q. enecare*: GERM. 339 *sirius* vivida firmat, at quibus ... languida radix, -at ([examin-: *A*PZ*]. *cf. gr. Arat. 335* καὶ τὰ μὲν ἔρρωσεν τῶν δὲ φλόον ὤλεσε πάντα). TERT. apol. 22, 5 fruges ... aurae latentis vitium in flore praecipitat, in germine -at, in pubertate convulnerat.

β acced. abl. separ. (*cf. verba 'privandi'*) *i. q. nudare, orbare*: TERT. nat. 2, 15 p. 127, 20 *ut sit* Caeculus, qui oculos sensu -m⟨et⟩.

b *passive* (*saepe mediopass. i. q. mori: v. e. g. infra l. 41. 50. 55. 63*): *α de animantibus*: CIC. fin. 2, 97 cum ... ipse (*i. Epaminondas*) gravi vulnere -ari se videret (*cf.* FRONTIN. strat. 2, 5, 39). Tusc. 5, 77 cum *adulescentium greges* -rentur prius quam victos se faterentur. CAES. Gall. 5, 44, 6 quo percusso -toque. 6, 16, 4 (examin- *QBMρ*). 7, 25, 2 quidam ... Gallus ... scorpione (*v. l. 48*) ab latere dextro traiectus -tusque concidit (APVL. met. 9, 37 nec tamen peremptus ac prorsum -tus adulescens ... terrae concidit. *cf.* CVRT. 4, 15, 17 donec multo sanguine effuso -ti [examin- *P m. pr.*] procumberent). 7, 25, 3 ictu scorpionis (*v. l. 44*) -to altero (*v. adn.*). HIRT. Gall. 8, 38, 5 ut verberibus -tum corpus securi feriretur. NEP. Epam. 9, 4 *Epaminondas* ferro extracto confestim -tus est (*v. supra l. 22. cf.* PLIN. nat. 25, 98 *pisces* statim ... -ti fluitant [TAC. ann. 3, 51, 1 ductus in carcerem Priscus ac statim -tus *est*. 4, 45, 2. 14, 5 SVET. Nero 33, 3]. PASS. Petr. Paul. brev. 11 continuo). LIV. 8, 6, 3. 22, 7, 13 alteram *feminam* ... ad primum conspectum redeuntis filii gaudio nimio -tam (*inde* VAL. MAX. 9, 12, 2 [*syn.* expiravit]). 22, 36, 8 aliquot homines de caelo tacti -tique fuerant (25, 7, 7. *cf.* 33, 26, 8 fulmine [PLIN. nat. 2, 145 TAC. ann. 14, 12. *al. cf.* LIV. 42, 20, 6 uno ictu fulminis. *et al.*]. PLIN. nat. 2, 137 *Marcia* icta gravida partu -to. *et sim. al.; cf. supra l. 14*). LIV. 23, 24, 10 plerique ... arborum truncis (38, 23, 2 LAMPR. Heliog. 25, 1. *cf.* PLIN. nat. 2, 199 villae omnes elisae, animalia permulta ... -ta sunt [SVET. Iul. 39, 4 prae turba elisi -tique *sunt* plurimi]). 39, 12, 2 postquam *Hispala* ... consulem ... conspexit, prope -ta est (GELL. 5, 14, 12 hominis ... prope iam -ti metu. *cf.* VVLG. Esth. 15, 18 rursus corruit et paene -ta est). *al.* LIV. perioch. 8 praetor ... Annius de Capitolio ita lapsus est, ut -retur (*cf.* PLIN. nat. 7, 124 lapsu scalarum -tus). SEN. nat. 6, 1, 3 ovium *grex* (6, 27, 1). *al.* PLIN. nat. 7, 25 *Astomorum gens* graviore ... odore (11, 63). 8, 156 alium *equum* ... petiisse praerupta atque -tum (*cf.* 8, 158). 9, 27 *puer* repentinae procellae fluctibus (*cf.* CE 436, 3 pelagi vi). 9, 172 *Hortensius* murenam adeo dilexit, ut -tam flesse credatur (*cf.* STAT. silv. 3, 1, 48). *saepe.* TAC. ann. 15, 64 *Seneca* balneo inlatus et vapore eius -tus (*cf.* SVET. frg. p. 84). *al.* SVET. Otho 11, 2 GELL. 17, 15, 7. CAPITOL. Aur. 26, 4 vi subiti morbi (*cf.* AVG. civ. 22, 8 p. 577, 6 D. aegritudine). AVSON. 99, 2 commoritur ... Echo vocis ad extremos -ta modos. *et al.*

β per similitudinem de rebus: PLIN. nat. 23, 64 *vini faex cocta* celerrime -atur non inclusa condita (*cf. Diosc. 5, 114, 2* ταχὺ ... διαπνεῖται). HEGES. 2, 9, 1 p. 146, 16 sermo ... totus decidit, si ... inquieti strepitus -etur (examin- *M²HZA*, examineretur *B a. c.*) inpedimento (*antea*: morietur; *gr. deest*).

2 *latiore sensu: i. q. viribus ademptis torpentem, debilem reddere* (*cf. et p. 1174, 81*): **a** *generatim* (*in imag. de civitate: p. 1176, 3*): CELS. 4, 27, 1 *malum ex vulva nascens* interdum ... sic -at, ut tamquam comitiali morbo prosternat (*cf. p. 1172, 17. 1174, 2*). APVL. apol. 69 *mulier* vitiatis intimis uteri saepe ad extremum vitae discrimen doloribus obortis -batur. PASS. Thecl. B b 36 p. 100, 18 *v. p. 1174, 19.* *in imag. de civitate* (*cf. infra l. 69. 73*): PANEG. 5, 5, 4 iacebat ... civitas ... virium defectione prostrata, ex quo eam novi census -arat acerbitas.

b *speciatim fere i. q. itineribus, cursu exhaurire* (*cf. exempla l. 74 sqq. allata, quibus notio q. e. 'anhelans' subesse videtur*): CAES. Gall. 2, 23, 1 milites ... cursu ac lassitudine -tos vulneribusque confectos ... in flumen compulerunt (civ. 3, 92, 3 ut duplicato cursu Caesaris milites -rentur [*Ald.*, existim- *ω*] et lassitudine conficerentur. *cf.* Gall. 3, 19, 1 huc magno cursu contenderunt *Galli* ... -tique pervenerunt). *audacius 'vulnera' pro 'se'*: STAT. Theb. 10, 174 *Phryx* sanguineos ... rotat crines et vulnera cursu -at.

II *c. vi vocis q. e. 'animus' i. q. metu, dolore percellere, consternare, perturbare* (*syn. vel iuxta posita*: interimunt: *l. 20.* exagitat, mactat: *l. 33 sq.* absterrent: HOR. sat. 1, 4, 127. territat, deicit: SEN. epist. 56, 13. *pass.* trepidant: SEN. epist. 94, 73. pavet: LVCAN. 8, 8. *opp.* obdurui: *l. 25*): **A** *c. nudo obi.* (*absol. v. l. 29*): PLAVT. Cist. 207 stimulor, vorsor in amoris rota, miser -or. CIC. Mil. 93 me ... -ant et interimunt hae voces Milonis (*cf.* SEN. contr. 1, 8, 2. *cf. et infra l. 39*). de orat. 1, 121 adulescentulus ... sic initio accusationis -tus sum, ut *eqs.* (*seq.* fractum ac debilitatum metu). parad. 18 te metus -ant iudiciorum (CVRT. 10, 5, 29 *mortis* [*cf. l. 27*]. *cf.* VAL. FL. 5, 374 pavor ... silentem [AMM. 28, 6, 15]). Att. 10, 9, 1 adventus Philotimi ... -vit omnis (*opp.*: ipse obdurui). 11, 6, 4 Tulliae meae morbus et imbecillitas corporis me -at (examin- *pars codd.*). HOR. sat. 1, 4, 127 vicinum funus (*cf. l. 23*) ... aegros -at. carm. 3, 12, 1 miserarum est ... -ari metuentis patruae verbera linguae. LIV. 5, 39, 8 postremo lux adpropinquans -are. *al.* GERM. 302 -at pavidos (*sc. in rate*) instantis aquae mons (*cf.* LVCAN. 8, 8 comitum ... qui post terga redit, trepidum laterique timentem [*sc. Pompeium*] -at). SEN. epist. 56, 13. 94, 73 VAL. FL. 2, 154 CALP. decl. 4. POMER. 2, 21, 2 p. 467[A] non *eum* rabies insani furoris exagitat, non sumptuosarum deliciarum studium mactat, non ardor animosae contentionis -at. CE 1309, 2 fati nullus te dolor -et. *huc fort. pertinet*: PAP. Rainer, Wessely Schrifttafeln p. 5 nr. 1, 13 (*aet. Aug.*) ⟨pu⟩to me ⟨e⟩x⟨a⟩nimatum ⟨es⟩se (*seq. lacuna*).

B *acced. abl. causae, instr.*: TER. Andr. 251 oratio (*cf. supra l. 20*) haec me miseram -vit metu (CIC. Mil. 65 *al.* [*v. et p. 1175, 64. 1177, 6*]. *cf.* CAEL. or. frg. Quint. inst. 4, 2, 124 *concubinae* -tae terrore. LIV. 7, 36, 3 *Decius* torpidos somno *hostes* ... pavore -at). PACVV. trag. 383 me -asti prologio tuo. CAEL. Cic. Att. 10, 9ᵃ, 1 (= epist. 8, 16, 1) -tus tuis litteris. CIC. epist. 9, 15, 2 miraris me tanta perturbatione valetudinis tuae tam graviter -tum fuisse? HOR. carm. 2, 17, 1 cur me querellis -as tuis? LIV. 8, 7, 20 -ti omnes tam atroci imperio. PRVD. ham. 441 praeconum voce trementes -are (examin- *NPE*) reos. *in bonam partem fere i. q. commoveri*: HIL. epist. ad fil. 4 p. 240, 3 -ari magis desiderio margaritae ... coepi.

p.p.p. ×**exanimātus**, -a, -um *pro adi.* (*subst. l. 54. 57*). GLOSS.ᴸ II Philox. EX 19 -um ἄψυχον. **1** (*ad I B*): **a** *i. q. mortuus, occisus* (*cf.* exanimis *p. 1173, 9 sq.*): LVCR. 6, 1256 -a parentum corpora ([*antea*: exanimis pueris]. OV. met. 2, 268 LIV. 9, 1, 9 PLIN. nat. 11, 70 APVL. met. 1, 19 TERT. nat. 1, 10 p. 80, 13 *al.*). OV. fast. 1, 630 scortea non illi fas est inferre sacello, ne violent puros -a focos. PLIN. nat. 27, 57 ad speciem unguium milvi -i. COMM. apol. 646 filiam ... iam -am ... suscitat *Iesus* (*cf.* instr. 2, 18, 19). ARNOB. nat. 5, 7 p. 180, 2 -i pectus lanis mollioribus velat (*sim. pro subst.*: SIDON. epist. 8, 11, 11). AMM. 31, 13, 6 cadavera. AVG. civ. 20, 20 p. 455, 13 D. hoc eris -us (examin- *B*), quod eras antequam esses animatus ([*cf. p. 1173, 77*]. *cf.* quaest. hept. 2, 80 p. 147, 13 ideo non sit homicidium, quia nec -um [examin- *b d*] dici potest, si adhuc animam non habebat). *et al.* **b** *i. q. exsanguis, debilis, confectus* (*cf.* exanimis *p. 1173, 80 sqq.*): PLAVT. Rud. 371 vix ... ad litus pertulit nos ventus -as (*cf.* 409). CIC. Sest. 79 multis vulneribus acceptis ac debilitato corpore ... se abiecit -us ([*seq.*: extremo spiritu exsanguem et confectum]. *cf.* Tusc. 2, 54 qui doloris speciem ferre non possunt, abiciunt se atque ita adflicti et -i iacent. PANEG. 2, 3, 3 iacebat innumerabilibus malis aegra vel potius dixerim -a res publica [*v. l. 72*]). STAT. Theb. 4, 767 Kl. (759 Kohlm.) tu refugas vires et pectora bello (*ω*, bellis *P*) -a reple. APVL. met. 4, 4 rebar ... iam me prorsus -um ac debilem mereri causariam missionem. PANEG. 7, 12, 1 ut subsidia rei publicae (*cf. l. 69*) ⟨iacentia⟩ erigeres, -a recreares.

2 (*ad II*): **a** *fere i. q. perturbatus, consternatus, commotus* (*subest fortasse notio q. e. anhelans, sine spiritu: l. 83. p. 1177, 3* [*cf.* exanimis *p. 1174, 30*]. *syn. vel iuxta posita*: timidus: *v. l. 81 al.* mutus, vix vivus: *p. 1177, 7.* suspensus: CIC. epist. 6, 1, 6): ENN. scaen. 23 pavor sapientiam omnem mi -o expectorat. 256 ⟨te⟩ extra aedis -a (examin- *trad.*) eliminas ([*v. p. 388, 30 sq.; ad versionem ex Eurip. cf. E. Fraenkel, Hermes 67, 355*]. *cf.* PLAVT. Cas. 630 quid est quod haec huc timida atque -a exsiluit foras? TER. Hec. 364 me ... -um citius eduxi foras. Phorm. 732. CIC. Sest. 28 -us evolat ex senatu *Gabinius* [*ibid.* perturbato animo atque voltu]). PLAVT. Asin. 265 -us currit huc Leonida (*cf.* CIC. Verr. II 5, 16 subito ipse accurrit). Aul.

[Burckhardt]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

208 nimis male timui. prius quam intro redii, -us fui (Bacch. 298. Merc. 220 aspiciet te timidum esse atque -um. TER. Hec. 825 quid -u's obsecro? [*v. adn. cr.; antea vs. 823* confugere anhelantem]. CIC. epist. 6, 1, 6). Epid. 572 Pseud. 9. TER. Andr. 131 Pamphilus (234. *cf.* 342 *credo Pamphilum* toto me oppido -um quaerere). Phorm. 564 *miseram* intus esse scio -am metu (CIC. Verr. II 2, 189 illum ... metu conscientiaque peccati mutum atque -um ac vix vivum relinquo [Mil. 61; *antea:* metu perterritum]. CVRT. 7, 3, 16 AMM. 19, 1, 4. *cf. p. 1176, 39*). CIC. Verr. II 1, 67 haec ubi filio nuntiata sunt, statim -us ad aedis contendit (*cf.* Cluent. 28 Larinum confestim -a *mater* venit). Catil. 4, 3 Sest. 118 Tusc. 4, 35. VERG. Aen. 5, 805 Achilles -a sequens ... agmina ([*cf. p. 1172, 74*]. *cf.* SIL. 17, 503 formidinis ... plena acies ... retro -a ruebat). PETRON. 12, 4 *Ascyltos* subito -us conticuit. SIL. 9, 42. 13, 10. MVTIAN. Chrysost. hom. 22, 3 p. 376[fin.] (*gr.* ἀθυμοῦντας, ὅτι). *et al.* **b** *i. q. animo absens:* *c. lusu verborum:* PLAVT. Cas. 573 rogitare oportet ... adsitne ei animus necne adsit ...: si neget adesse, -um amittat domum. *de mente captis i. q. amens:* ARNOB. nat. 1, 50 p. 34, 10 imperio ille (*sc. Christus*) uno exturbavit a corporibus daemonas et -is suos restituit sensus.

deriv.: exanimabiliter, exanimalis, exanimatio. *Burckhardt.*

exanio *v.* exsanio.

exanthēma, -atis *n.*, ἐξάνθημα. *scribitur saepius sine* h. exanthi-: ORIBAS. syn. 1, 7 *l. 39.* *ubique plural. [sg.? l. 35].* *dat. pl.:* -tis (*per retrogr. q. v. format. ex* -ta, -tōrum *derivatus*): MARCELL. med. 19, 31 prosunt (*cf. l. 27*). -bus (*dat., abl.*): THEOD. PRISC. eup. faen. 15 p. 16, 11 emergentibus. DIOSC. 1, 43 prodest (*gr. 1, 39. cf. l. 26*).

i. q. cutis inflammatio per varii generis pusillas in cute enascentes et quasi efflorescentes effecta (syn. v. l. 31. 37. 39. 44): CELS. 5, 28, 15[A] pusulae maxime vernis temporibus oriuntur ... -ta Graeci vocant. SORAN. p. 44, 18. MARCELL. med. 19[tit.] ad -ta et maculas et livores tumoresque de facie abolendas. 19, 30 ad -ta curanda (DIOSC. 5, 51 [*gr. 5, 29*]. ORIBAS. eup. 2, 1 C 33 p. 462 *cyclaminus* ... omnes -ta [*Aa*, -a *La*] curat [*gr. p. 624, 12* ἅπαντά τε τὰ ἐξανθήματα θεραπεύει]). 19, 32 *lotio humano* -ta frequenter elueris. THEOD. PRISC. eup. faen. 56 p. 57, 12 -ta quas scabies dicimus. DIOSC. 1, 114 (*gr. 1, 105 aliter*). CASS. FEL. 22 p. 38, 1 ex genere -tum. ORIBAS. syn. 1, 7 p. 809 (*Aa*) -ta (*v. l. 24*) i. e. pustulae cum inflammatione (*gr. aliter*). 1, 17 p. 818 (*Aa*) *coloquintida* facit ad eos quibus in c⟨u⟩te -ta livida aut nigra nascuntur (*La:* quibus cutes exantisis [*v. l. 46*] et livida fit. *gr. p. 26, 2* οἷς κατὰ τὸ δέρμα ἐξανθήσεις πελιδναὶ γίνονται). 5, 11[tit.] p. 52 ad -ta infancium. 5, 11 -ta, quam nos scatebram cutis possumus dicere (*gr. p. 202, 9* περὶ τῶν ἐξανθημάτων).

exantisis (*i.* '-anthēsis') *v. l. 42.*

exantlo *v.* exanclo.

? AVIT. BRAC. Lucian. epist. rec. B 3 p. 810[med.] *corpus Stephani* die noctuque in **exapeleo** (exapoli *cod. Germ.*) iacuit civitatis (*cf. rec. A 3* qui lapidatus est ... foris portam ... ubi die ac nocte iacuit proiectus). *vid. depravatum esse ex gr.* ἔξω πυλῶν *sive* ἐξωπύλιον *sim.* (*legitur Vulg. act. 7, 58* ἔξω τῆς πόλεως).

exaperio, (-uī), -rtum, -īre. *ab* ex *et* aperire. GLOSS. *v. p. 1170, 40.*

i. q. aperire, patefacere: **1** *proprie* (*ad l. 57 cf.* adaperio *vol. I 568, 70 sqq.* *fere i. q. interiora aperta reddere l. 61*): ITALA exod. 34, 19 (Wirc.) omnem -ens vulvam mihi erit, masculina *eqs.* (πᾶν διανοῖγον μήτραν ἐμοὶ τὰ ἀρσενικά. *Vulg.* omne, quod aperit vulvam generis masculini *eqs.*). IREN. 2, 19, 8 quicunque accipiet ex ea (*i. statua de luto facta et colorata*) particulam qualemcunque et -ens ostenderit lutum, liberabit eos qui veritatem quaerunt a falsa opinione. **2** *transl.: fere i. q. evolvere, explanare (planum, apertum reddere; vertendo l. 65; c. vi plena i. 'ad finem usque' explanare l. 66):* TERT. apol. 18, 8 (*de libri versione*) ita in Graecum stilum -ta monumenta hodie apud Serapeum Ptolemaei bibliothecae cum ipsis Hebraicis exhibentur. AVG. conf. 2, 10, 18 quis -it istam tortuosissimam nodositatem?

exap- *v.* hexap-.

exaporior, (-ātus sum), -ārī. *ab* ex *et* aporiari, *cf.* ἐξαπορεῖν. *i. q. summis angustiis premi, plane destitui, deficere:* ITALA II Cor. 4, 8 (cod. q) aporiamur, sed non -amur ([ἀπορούμενοι, ἀλλ' οὐκ ἐξαπορούμενοι, *Vulg.* aporiamur, sed non destituimur]. *cf.* RVFIN. Orig. in cant. prol. p. 73, 24 B. nec aporiati -antur).

exapto, -āre. *ab* ex *et* aptare, *intermixto verbo gr.* ἐξάπτειν. *fere i. q. accommodare, imponere:* APVL. met. 11, 27 dum magno deo coronas -at *sacerdos.*

[GLOSS.[L] I Ansil. EX 96 **exaptum** (*i.* exac-) confectum.]

exaptus, -a, -um. *ab* ex *et* aptus (*p. p. p. verbi obsoleti q. e.* apio, apere). *fere i. q. aptus, conexus, iunctus:* LVCIL. 536 pellicula extremā -um pendere onus ingens *testium* (VARRO frg. Plin. nat. 36, 92 ex quo [*petaso i. tecto*] pendeant -a catenis tintinabula). FRONTO p. 229, 19 N. Iuppiter alas, non ut Mercurio talares, sed ut Amori umeros (*v. adn.: an* 'umeris' *vel* 'umero') -as (*Alan*, -os *cod.*) Somno adnexuit. [*vix iure Marxius ad Lucil. l. s. l. Lucr. 4, 829* bracchia ... validis ex apta lacertis esse manusque datas *huc trahere studet. cf. p. 1130, 75.*]

exaquesco, -ere. *ab* ex *et* (aqua). [*loco manco:* VARRO frg. Non. p. 490, 27 quod ea et propter talem mixtura immoderata -iscunt (-cunct *C*[4], exacescunt *edd.*).] *fere i. q. aquam fieri* (*v. opp. l. 7*): CENS. 18, 11 p. 39, 12 mundus tum (*i. in ecpyrosi*) exignescere, tum (*i. in cataclysmo*) -ere videtur.

exarātio, -ōnis *f.* *ab* exarare. **1** *proprie: de actione exarandi (ex terra eruendi l. 16, effodiendi, aratione delendi l. 17.* [*dub. de agri cultura diligenti:* PORPH. Hor. epod. 2, 63 voluptas domino hinc est cogitanti, quantum utilitatis aratione (*Holder, alii*; exratione *trad. praeter W:* ex aratione, *recte, ut vid.*) agro contulerint]): MART. CAP. 6, 637 Etruria regio ... Tagetis -e celebrata (*v. l. 9*). GREG. M. epist. 9, 1 p. 40, 18 (= PS. AMBR. epist. de monach. 2 p. 1156[A]) dominicorum (*trad.*) die priusquam missarum solemnia celebrares, ad exarandam (*v. p. 1184, 48*) messem *Donati* ... perrexisti, et post -em eius (*i. messis, v. l. 9 sq.*) missarum solemnia celebrares (*seq. syn. fere* eradicare terminos).

2 *translate:* **a** *vi pass. i. q. exaratum est: de scripto, composito:* SIDON. carm. 9, 334 isti qui (*Probus*) valet -i destrictum ... applicare theta (*i. severa nota critica tangere*). **b** *vi act. fere i. q. praeparatio:* GREG. M. moral. 6, 55 p. 759[D] tanto ei (*pio*) fecundius praedicationis verbum tribuitur, quanto hoc in eius pectore perfecti operis -e praevenitur.

exarātus *v.* exaro.

INSCR. christ. Diehl 4901 (*s. II/III*) C. Furfanius Iulianus **exarchōn** qui vixit annis XXVIII (= *Müller-Bees, Die Inschr. der jüd. Katakombe am Monteverde* n. 11. *cf. ibid.* n. 14 ἐνθάδε κεῖτε Γελάσις ἐξάρχων τῶν Ἑβρέων. *videtur significari officium quod ad congregationes illas Iudaeorum administrandas pertinebat; fere i. q.* ἄρχων. *de re v. l. l. p. 18 sqq.*).

*exarchus, -ī *m.*, ἔξαρχος (*v. l. 60. 77*). *scribitur in tit.* -cus: *l. 42. 44. 49. 78; cf. l. 35 (36).* [*cf. l. 53*]. hex- CIL III 4832. *notatur* [*dub.* CIL V 5821 ex.]: exar: *infra l. 45.* CIL V 6998. exarc: *l. 46.* [*dub.:* INSCR. christ. Diehl 238 Martialis e⟨x⟩arcy.]

pro significatione certorum officiorum: **1** *de munere eius qui in militia equestri gradum minorem obtinet (non ante s. IV. cf. Fiebiger, RE VI 1552, 32 sqq.; Grosse, Röm. Militärgesch. p. 109 sq., qui collatis aevi byz. muneribus q. s.* δέκαρχος, τετράρχης, πεντάρχης *de sex militum praefecto cogitans formam q. e.* hexarchus *[v. l. 33] probandam censet):* CIL III 405 Val. Iuventinus -cus militavit in vexillation(e) eqq. Dal(matarum) comit(atensi) Anchialitana ([V 4376 Valvasse -co in vexil. eq. Stablesianorum]. *cf.* III 10527 -cus ex n. ⟨equitu⟩m Dal. V 7000 Aur. Maximi exar(chi) num(eri) Dal(matarum) Divit(ensium). 7001 Aur. Senecio exarc(ho) n̄. Delm. [*sic*] Divit. *sim.* V 5823, 4 Aurelio Ianuario signif. ex numer(o) Dalmat. Fort(ensium) et Aurelio Valentiano -o). III 4832 Aggaeo -o (*v. l. 33 sq.*) alae celerum. XIII 11272 Aureli Albani -ci.

2 *titulus magistratus inde a s. VI ex. constituti, penes quem summum et in Italia (l. 58) et in Africa (l. 71) imperium militare est (fere i. q. temporum anteriorum 'magister militum'. acced.* patricius [*i. titulus*], *cf.* GLOSS. I [Werth. Gallée] p. 162 -cus patri⟨cius⟩: *l. 64. 72.* *de re v. Mommsen, Ges. Schr. VI p. 455 sq.; Benjamin, RE VI 1552, 46 sqq.; Grosse l. c. p. 191. 271. 297 sq. nota* NOVELL. Iust. 130 [*a. 545; in Basil.*] *usu liberiore* ἔξαρχος *legi, ubi tamen in vers. lat. dux militaris aliquis varie significatur):* -us Italiae (*Ravennae residens*): GREG. M. epist. app. II p. 441, 6 (= Jaffé Kaltenbr. 1052 [*Pelag. II*]; *a. 584*) -us scribit. INSCR. christ. Rossi II p. 455 (*a. 589*) τῷ ἐξάρχῳ Ἰτ(αλίας) (GREG. M. epist. 5, 19 p. 301, 14 [*a. 594*] tit. Gregorius Romano -o per Italiam residenti Ravennae. 9, 141 p. 138, 26 [*a. 599*] tit. Gregorius Callinicio -o Italiae [*cf. l. 66*]. CIL VI 1200, 6 [*a. 608*] Smaragdus ex praepos. sacri palatii ac patricius et -us Italiae. EPIST. pontif. 1055 Conc.[S] IV 2 p. 112, 6 [*v. l. 70*]). GREG. M. epist. 8, 36 p. 38, 28 (*a. 598?*) -us Callinicius (9, 155 [*a. 599*] excellentissimo filio nostro Callinicio -o. 9, 205 p. 193, 15 [*a. 599*] *tribunum* de Ravennatibus partibus cum ordinatione excellentissimi fili nostri domni -i ... remeasse. *al. v. l. 62*). EPIST. pontif. 1054 Conc.[S] IV 2 p. 105, 15 excellentissimi domni Zmaragdi -i et chartelarii sacri palatii. -us Africae: GREG. M. epist. 1, 59 p. 82, 6 (*a. 591*) tit. Gregorius Gennadio patricio et -o Africae ([1, 72 p. 92, 1; *a. 591*]. 9, 9 p. 47, 1 [*a. 598*] tit. Gregorius Gennadio -o Africae). *al. v.* GREG. M. epist. *ind.*

3 *fere i. q. praefectus monasterii:* NOVELL. Iust. 133, 4 monasteriorum ... -us, si quis fuerit per loca, sicut in hac felicissima civitate *eqs.* (μοναστηρίων ἔξαρχος). INSCR. christ. Diehl 1662 (= CIL XV 4858) in nomine -ci lagonam conditam (*'titulo videtur enuntiari amphoram conditam ... iussu -i monasterii cuiusdam'*).

exarcio *v.* exsarcio. **exarcus** *v.* exarchus, *l. 33.* *K.-M.*

exārdeo, (-ārsī), (-ārsūrus), -ēre. *ab* ex *et* ardeo. *formae stirpis perfectae sub* exardescere *afferuntur. utroque vocabulo utitur* VVLG. Sirach (*v. e. g. p. 1179, 4 sq.; cf. Thielmann, ALL 8, 1893, 506. 524*). PRISC. gramm. II 438, 15 frequentius ... ea *verba* servant 'a', quae

[Burckhardt]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

primae vel secundae coniugationis sunt, ut ... ardeo, -o. GLOSS. ἐκκαίω, ἐκκαίομαι. GLOSS.[L] I Ansil. AC 60 accensa, incensa, -ens. 1 *intransitive: i. q. ardere (inde per similitudinem de splendore, fulgore l. 7)*: VVLG. Sirach 16, 7 in synagoga peccantium -bit ignis, et in gente incredibili exardescet ira ([ἐκκαυθήσεται]. 28, 14 [ἐκκαήσεται. *opp.*: extinguetur]. *cf.* 28, 27 [ἐκκαήσεται. *opp.*: extinguetur]). *i. q. fulgere (v. l. 3 sq.)*: FELIX anth. 214, 5 (*in mesosticho*) hic magnis -ent marmora signis. 2 *transitive: i. q. comburere (cf. infra l. 81)*: PS. HIER. brev. in psalm. 105 p. 1142[C] nunc eos devorat et -et ignis, qui recedunt a mandatis dei.

ᴹ**exārdēsco**, -ārsī (*v. p. 1178, 81*), -ārsūrus (-ārsus *v. infra l. 82*), -ere. *ab* ex *et* ardescere. -ardisc-: ITALA Ier. 4, 4 (cod. Veron. XXXVIII). -arxerit: PSALT. Cas. 2, 13. GLOSS. -sit increbuit. NOT. Tir. 76, 63 -sit. 76, 67 -it. [*loco interpol., ut vid.*: VERG. Aen. 2, 575 (*v. Norden, Aen. VI[2] p. 261 sq.*). *ex coni.*: TAC. hist. 2, 66 *Agricola*, arsisset *trad.*].

I *i. q. ardescere, flagrare incipere (saepissime c. vi inchoat.; sic fere exemplis optimae latin., ap. recc. fere i. q. 'ardere')*: A *proprie*: 1 *intrans.*: a *strictiore sensu de ipso statu ardendi*: α *de rebus* (*tam de iis quae comburuntur quam de talibus quae per se ardent velut ignis, fulmen sim. de Aetna monte v. infra l. 34. in tropis v. infra l. 36; in comparat. v. infra l. 43*): CIC. de orat. 2, 190 materies ... facilis ad -endum est. SEN. nat. 2, 59, 11 cum undique mundus -serit (*sc. fulminibus*). 7, 23, 3 dicebam ... nihil diuturnum esse, quod -sit aëris vitio. epist. 91, 1 incendium. PLIN. nat. 2, 133 quod si simul rupit nubem -sitque et ignem habuit ..., fulmen est (rumpit ... -itque ... habet *o p*). 17, 264 *amurcam* sub diu coqui *iubet Cato*, quoniam -at sub tecto. 35, 175 *sulphur* (*inde* ISID. orig. 16, 1, 10). SIL. 8, 626 per sudum (subitum *OV*) attonitis pila -sere maniplis. SVET. Tib. 74 cinis ... extinctus iam et ... frigidus -sit repente. SCHOL. Cic. Bob. p. 175, 12 St. tabularium civitatis illius -serat bello sociali. VVLG. psalm. 105, 18 -sit ignis in synagoga eorum (sap. 16, 19 [φλέγει]. *al. cf. infra l. 38 sqq. 43. 45*). OROS. hist. 5, 13, 3 Aetna mons ultra solitum -sit. PALLAD. hist. mon. II 1 p. 345[D] fervente ... pice et nimis -ente (*gr. p. 19* σφοδρῶς ἐκκαιομένης). *in tropis vocum q. s. ignis, flamma sim.*: FLOR. epit. 3, 23, 1 quantulacumque fax illius motus ab ipso Syllae rogo -sit? ITALA deut. 32, 22 (Lugd.) ignis -sit ab ira mea ([ἐκκέκαυται, *Vulg.* succensus est]. VVLG. psalm. 38, 4. *sim. al.* RVRIC. epist. 2, 18 p. 403, 17 in vobis videndi nos caritatis ignis -sit). AVG. catech. rud. 14, 22 si de nostro foeno aliqua peccati flamma surrexit ..., tamquam de oblato fonte gaudeamus, ut inde illud quod -serat opprimatur. *in comparatione*: PSALT. Cas. 78, 5 -it sicut ignis zelus tuus ([ἐκκαυθήσεται, *Vulg.* accendetur]. VVLG. psalm. 88, 47 ira tua. 117, 12 circumdederunt *gentes* me sicut apes, et -serunt sicut ignis in spinis. *cf.* ITALA Ier. 4, 4 [cod. Veron. XXXVIII] ne exeat ut ignis ira mea et -at [ἐκκαυθήσεται, *Vulg.* succendatur. *cf. RevBén. 26, 154*]. VVLG. Sirach 9, 9 ex hoc concupiscentia quasi ignis -it [ἀνακαίεται]. *al.*). CYPR. epist. 27, 3 p. 542, 20 per hanc epistolam velut quibusdam facibus accensi plus -ere (excandescere *Z*) ... coeperunt. LACT. inst. 5, 10, 9 qui ... furore tamquam stipula -serit. AMM. 16, 12, 44 barbari in modum -sere flammarum (28, 6, 1 *aerumnae* instar ... fl.).

β *de hominibus* (*in imag.*: *l. 54*): CLAVD. DON. Aen. 1, 665 p. 131, 1 ex quibus *fulminibus* Typhoeus -sit. *in imag. et allegorice*: CIC. har. resp. 45 in me ... flamma illorum temporum coniciebatur. excepi et pro patria solus -si. AVG. civ. 21, 10 p. 511, 24 D. flamma qua -sit *dives* (*cf. Vulg. Luc. 16, 24*).

b *laxiore et magis debilitata vi*: α *de fulgore i. q. splendescere, nitescere, fulgere (de oculis v. l. 64)*: SEN. nat. 3, 18, 5 vide, quomodo -serit rubor *mulli* omni acrior minio. PLIN. nat. 37, 94 -ente fulgore *carbunculi* ([*v. adn. crit.*]. *opp.*: nubilante visu). 37, 99 harum *gemmarum* igneus color ..., sed peculiare quod tactu velut intermortuae extinguntur, contra aquis perfusae -unt. SIL. 5, 276 intonuere minae, violentaque lumina flammis -sere novis.

β *de calore, fervore i. q. calescere, fervescere* (*syn.* percaluit: *infra l. 77*): (I) *de ferro*: LVCAN. 7, 140 cautibus (cot- *l. v.*) ... -sit mucro. CLAVD. DON. Aen. 8, 420 p. 177, 17 ferrum ... cum calidum (*Georgii*, validum *trad.*) igni -serit, stridit. (II) *de locis, temporibus aestu solis candentibus*: CIC. nat. deor. 1, 24 quod pars earum *regionum* adpulsu solis -serit (*opp.* obriguerit nive). OV. met. 1, 424 ubi ... aetherio ... recens -sit sidere limus *Nili*. MART. 3, 67, 6 iam prono Phaethonte sudat Aethon -sitque dies. AMM. 18, 7, 5 ubi solis radiis -serit tempus. (III) *de corpore inflammato (ex morbis l. 76; sim. de siti [saturitate] l. 77 sqq.)*: SEN. epist. 53, 6 cum ... vera febris -sit (*cf.* PS. HIL. epist. ad fil. 5 p. 241, 12 non febre -it [HIER. adv. Pelag. 3, 11 p. 581[A]]). *nota (v. l. 74)*: SEN. Thy. 171 qua (*sc. siti*) cum percaluit sanguis et igneis -sit facibus (*cf.* HEGES. 3, 14 p. 208, 21 sitis ... magis ac magis aestu -bat. VVLG. Iob 18, 9 contra eum [*i. impium*] s.). VEN. FORT. vita Pat. 8, 24 tanto magis caro desiderat pocula, quanto plus saturitas -it post escam.

2 *transit.: i. q. comburere (cf. supra l. 9)*: COD. Iust. 9, 1, 11 (*a. 244*) res vestras incendio -sas esse adseverantes. *de medicamento acri i. q. adurere*: DIOSC. 4, 165 lingua (*i.* -am) exasperat et -et ([adurit *SJ*]. *gr. 4, 170, 2* πυροῦν τὴν γλῶσσαν).

B *translate*: 1 *de ardore ex affectibus, animi inflammatione, studiis, intentione sim. proveniente i. q. inflammari, incendi, excandescere sim. c. notione oriundi v. p. 1181, 63 (plerumque peiorative [sc. 'ira', 'libidine' sim.]; in neutram vel bonam partem [sc. 'voluntate', 'inclinatione'] e. g. infra l. 27. p. 1181, 23 sqq. 37 sqq.)*: a *de hominibus deque animis, mente eorum (de corde v. infra l. 21. pro personis substituitur aut 'regio' [infra l. 12. 54. 68] aut 'aetas' [infra l. 81])*: α *sine respectu limitationis*: (I) *indicata re qua quis -at*: (a) *per abl. causae (cf. et infra l. 34. 80. p. 1181, 24. acced.* in, contra *quid: infra l. 13. 17)*: CIC. Verr. II 2, 48 -sit iracundia et stomacho (epist. 1, 9, 20 CLAVD. DON. Aen. 8, 220 p. 147, 5. *cf. infra l. 35*). Phil. 10, 19 tota Italia desiderio libertatis -sit (*cf.* 12, 7 studio ... contra commune incendium). orat. 102 in ⌞ea (*sc. in oratione pro Rabirio*) omni⌟ (⌞ ⌟ *v. adn. cr.*) genere amplificationis -simus. ad Brut. 2, 2 (= 9, 2), 3 incredibili dolore (QVINT. decl. 352 p. 383, 16. *et al.*). CVLEX 409 Narcissus ... igne Cupidineo proprios -sit in artus (*cf.* OV. met. 4, 347 nudae ... cupidine formae Salmacis -sit [AMM. 16, 7, 6]). LIV. 3, 30, 2 animis ([animi *D, dett. aliq.*]. TAC. ann. 1, 51, 4). 4, 6, 3 plebes ... indignatione -sit (*om. PFU p B,* moveri *dett. aliq.*). 35, 31, 13 irā (APVL. Plat. 1, 15 pulmones ... cordi plurimum consulunt, cum -it irā [*vix nominat., v. p. 1181, 32*]. *cf.* OV. met. 13, 545). TAC. ann. 6, 1, 1 quibus *libidinibus Caesar* adeo indomitis -serat, ut *eqs.* (COD. Iust. 9, 9, 24 [*a. 291*]). 6, 25, 2 Tiberius foedissimis criminationibus -sit (*fere i. q. 'prorupit ad'*). 12, 1 ambitu feminae -serant (14, 28 comitia praetorum ... acriore ambitu). FLOR. epit. 1, 22, 1 *populus Romanus* flore virtutis -sit ac ferbuit. 2, 2, 2 cupiditate (AVG. in psalm. 4, 9 p. 82[med.]). CALP. decl. 23 *adultera* per insanam libidinem stimulis tanti furoris (*cf.* APVL. apol. 78). PANEG. 4, 18, 1 hi omnes singillatim, dein pariter armati conspiratione foederatae (-o *A*) societatis -serant. AMM. 30, 8, 10. AVG. civ. 1, 1 p. 4, 14 D. multi ... in eam (*i. civitatem dei*) tantis -unt ignibus odiorum. *et al.* (b) *per* in *c. abl. (cf. p. 1181, 18. 20. acced.* contra *quem: l. 37. per abundant. acced. abl. causae: l. 35)*: VVLG. Iudith 5, 2 *Holofernes* furore nimio -sit in iracundia magna. COD. Theod. 12, 1, 47 si iudex vel in condemnationibus exprimendis vel in corporalibus iniuriis ultra licitum contra curialem -serit. GREG. M. in Ezech. 1, 2, 11 p. 800[B] in crudelitate.

(II) *subaudienda re ex qua quis inflammetur: subintellegendum est*: (a) *'irā', 'furore', 'indignatione' sim. ('bello' v. infra l. 68. hic·illic i. q. saevire: v. e. g. infra l. 59. 66. acced.* adversus, contra, in *quem [quid]: infra l. 61 sqq.* [in *c. abl.: l. 67*]): CIC. de orat. 1, 233 cuius (*Socratis*) responso iudices sic -serunt, ut capitis hominem ... condemnarent (CAPITOL. Maximin. 17, 1. *cf.* LAVD. [Turiae] [CIL VI 1527; *a. 8—2*] 2, 40 fatear necessest adeo me exa⟨rsi⟩sse, ut excesserim mente [CVRT. 7, 4, 19 TAC. ann. 1, 74, 4]. SEN. benef. 4, 37, 3 qua *epistula* accepta ita -sit *rex*, ut *eqs.* [IVST. 11, 10, 11]). de orat. 3, 4 cum ... quasi quasdam verborum faces admovisset, non tulit ille et graviter -sit (CAES. Gall. 5, 4, 4 *Indutiomarus*, qui iam ante inimico in nos animo [*α*, animo in nos *β*] fuisset, multo gravius hoc dolore [*aliter supra l. 16*] -sit). Att. 2, 21, 1. OV. met. 1, 724 protinus -sit *Iuno* nec tempora distulit irae. 2, 613 *al.* LIV. 8, 4, 7 *al.* VAL. FL. 2, 248 inruerant (*sc. in viros*) ... nataeque nurusque totaque iam sparsis -serat insula monstris. QVINT. decl. 379 p. 424, 20. TAC. hist. 3, 11 legiones ... non, ut prius, labore et opere fessae, sed medio diei -serant, volgatis epistulis *eqs.* (*cf.* LAMPR. Heliog. 14, 2 milites. CAPITOL. Maximin. 21, 4 exercitus). *al.* SPART. Pesc. 6, 3 IVST. 9, 8, 14 CLAVD. DON. Aen. 2, 405 p. 203, 12 *al.* OROS. hist. 3, 22, 15 quotienscumque Galli -serunt, ... Roma detrita est. SIDON. epist. 1, 11, 4. *et sim. al.* *huc pertinere videtur*: SALL. hist. frg. 2, 44 immane quantum animi -sere. *acced.: in quem (quid)*: CIC. ac. frg. 20 contra eos (*Stoicos*) potissimum Academicorum -sit ingenium (Tusc. 5, 83). VAL. MAX. 4, 1 ext. 2 cum ⟨ad⟩versus delictum servi vehementius -sisset (AVG. nat. et grat. 1, 1 p. 233, 6 PASS. coron. 5). VVLG. gen. 31, 36 ob quod peccatum meum sic -sisti post me? OROS. hist. 7, 33, 10 gens Hunnorum ... -sit in Gothos ([*inde* IORD. Get. 24, 121]. BENED. reg. 70 in ... infantibus sine discretione). *nota*: ANTH. 934, 31 -sit ... orbis (*sc. bello. syn.*: flagravit). (b) *'amore', 'cupidine'* (*cf. et* PLIN. paneg. 73, 3 quanto magis a te reprimebatur *gaudium*, -simus): CATVLL. 64, 93 *Ariadne* cuncto concepit corpore flammam funditus atque imis -sit tota medullis. OV. ars 2, 354. 3, 481 dubius scriptis -sit amator. met. 2, 727 obstipuit forma Iove natus et ... non secus -sit, quam cum Balearica plumbum funda iacit (6, 455). IVV. 6, 103 qua ... -sit forma, qua capta iuventa Eppia? *in quem (quid)*: CIC. Verr. II 1, 64 homo ... -sit ad id quod ... numquam viderat (TERT. virg. vel. 7 p. 893 Oe. *angeli* ad virgines). TAC. ann. 11, 12 *Messalina* in C. Silium (ARNOB. nat. 5, 22 p. 193, 15 Iuppiter ... in Cererem).

β *respicitur limitatio, finis usque quo quis -at*: (I) *per praep.* ad, in *c. acc. (indicata causa per abl.: p. 1181, 4. 8)*: CIC. Rab. Post. 13 ad innocentium periculum tempus illud. Phil. 4, 16 ad spem libertatis (*cf.* 11, 3). VERG. Aen. 7, 445 in iras ([*inde* MAR. VICTOR *v. p. 1181, 81, alio tamen sensu*]. MART. epigr. 9, 3 *rhinoceros* terribiles -sit pronus in iras. CLAVD. rapt. Pros. 1, 32 SVLP. SEV.

[Burckhardt]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

chron. 1, 47, 4). LIV. 40, 35, 7 *milites* in perniciosam ... seditionem. 41, 27, 3 ad intestinum bellum (IVST. 5, 10, 6. AVG. civ. 2, 25 p. 91, 15 D. mitius Romani in bella civilia suis cupiditatibus quam illorum instigationibus -sissent. *et al.*). LIV. perioch. 58 in eum furorem ..., ut *eqs.* (*cf.* FRONTIN. strat. 2, 1, 10). VAL. MAX. 6, 8, 4 *dextera* in necem (*cf. l. 9*) patriae parentis -serat. PS. QVINT. decl. 19, 9 in execrationem mei conscientia ... -serat. TAC. ann. 12, 38. CYPR. zel. 5 p. 422, 5 in odium persecutionis facibus livoris. PANEG. 12, 18, 3. HIL. myst. 1, 7 p. 9, 11 ad caedem (LEO M. epist. 162, 4 [Conc.[S] II 4 p. 107, 11]. *opp.*: requievit ad paenitudinem). AMM. 29, 2, 23 ad agenda sperandaque similia. 31, 5, 7. VVLG. sap. 16, 24 creatura ... -it in tormentum adversus iniustos ([*gr.* ἐπιτείνεται]. *opp.*: lenior fit). RVFIN. hist. 6, 2, 3 in tantum ardorem capessendi martyrii ... Origenes -serat (*gr.* ἔρως τοσοῦτος μαρτυρίου τὴν Ὠριγένους ... κατεῖχε ψυχήν). CASSIAN. inst. 7, 24 p. 146, 9 hic ... in tantum copiā earum (*sc. pecuniarum*) in abundantiorem fomitem cupiditatis -sit (*opp.*: ut ... concupiscentiae suae modum imponeret). VITAE patr. 3, 35 p. 762[A] in iracundia⟨m⟩ ... et in contentiones rixae et pigritiam orationis *eqs.* (PALLAD. hist. mon. II 1 p. 345[C] [*gr. p. 18* μανείς]). PALLAD. hist. mon. II 9 p. 358[C] neque ad irrogatas iniurias -at in iracundia animus tuus. *et sim. al.* (II) *per infinit.* (*acced. abl. causae l. 24*): HIL. trin. 1, 17 p. 37[B] horum ... furori respondere animus -sit. AVG. epist. 87, 1 p. 397, 11 -o nosse hominem et cum eo conloqui (*seq.*: desidero). CORIPP. Ioh. 8, 56 quo *furore* sic -serat omnis ... ipse suas ... perdere miles ... acies?

b *de ipsis affectibus et rebus ad animum, mentem pertinentibus* (*additur unde: per* ex: *infra l. 32. 38. 44.* ab: *infra l. 50.* de: *infra l. 57. quo: per* in *c. acc.*: *infra l. 44. 45. 50. in quem: per* in *c. acc. infra l. 33. al.* adversus: *infra l. 47. 61.* erga: *infra l. 39. acced. abl.*: *infra l. 49. 52. al.*): CIC. Sull. 75 ex multis ... hominum vitiis repente ista tanta inportunitas inauditi sceleris -sit. Tusc. 2, 58 ira -it, libido concitatur (SEN. dial. 3, 2, 3 in quos ira viritim -sit. APVL. Plat. 1, 15 *v. p. 1180, 21.* ITALA deut. 29, 20 [Lugd.] -et ira domini et zelus ... in homine illo [ἐκκαυθήσεται, *Vulg.* fumet]. VVLG. psalm. 2, 13. *et al. cf.* TAC. hist. 1, 58 -serat in eum iracundia exercitus). CIC. div. 1, 66 *praesagitio*, si -sit acrius, furor appellatur. Lael. 29 admirabilis quaedam ... benivolentiae magnitudo (*cf.* 100 ex quo -it sive amor sive amicitia [RVFIN. Orig. in cant. prol. p. 67, 25 B. spiritalis amor animae ... erga aliquos spiritus nequitiae]). 76 intolerabilis iniuria. ad Q. fr. 2, 3, 2 dolor (VERG. Aen. 5, 172 -sit iuveni dolor ossibus ingens. 8, 219). VERG. Aen. 11, 376 talibus -sit dictis violentia Turni (HOMER. 58). LIV. 3, 35, 2 ambitio (35, 10, 1). 10, 23, 5 brevis altercatio inde ex iracundia muliebri in contentionem animorum -sit (*cf.* TAC. hist. 1, 64 rixae ... prope in proelium). 32, 22, 4 in quem *diem* adeo -sere studia, ut *eqs.* (TAC. ann. 14, 21 ne modica quidem studia plebis -sere). VAL. MAX. 9, 7, 4 creditorum ... consternatio adversus Semproni Asellionis ... caput. SEN. epist. 18, 15. PLIN. nat. 33, 18 indignatio (*B*, -one *rell., vg.*). 33, 48 -sit rabie ... non iam avaritia, sed fames auri. 37, 2 a quibus initiis in tantum admiratio haec -serit. PLIN. paneg. 84, 2 *aemulatio* nascitur ex coniunctione, alitur aequalitate, -it (*edd.*, et ard- *trad.*) invidiā. TRYPH. dig. 26, 3, 8 inimicitiae cum patre. APVL. Plat. 2, 15 cupidines ... non solum iustis desideriis. MIN. FEL. 9, 6 *v. p. 9, 23.* HIL. myst. 1, 28 p. 22, 28 odium et metus regis ... in eundem (eodem *cod.*) nobis hominem (AVIEN. Arat. 349 in populos ... virginis ... odia [*cf. gr. Arat. 133* μισήσασα ... γένος ἀνδρῶν]). FILASTR. 27, 2 de gente Cananeorum ... -sit impietas. AMM. 16, 5, 16 barbarica rabies ... ⟨...⟩ maius ([⟨in⟩ maius *BG*, ⟨rursus in⟩ m. *Her.*]. CORIPP. Ioh. 1, 28). 28, 4, 5. AMBR. Ioseph 2, 5 p. 75, 8 inter Iacob sancti filios -sit invidia ([*antea*: oriuntur ... iurgia]. *cf.* HIER. quaest. hebr. in gen. p. 1, 16 adversus doctissimos ... livor). CASSIOD. Ios. antiq. 15, 9 p. 443 (*gr. 15, 240* ἐξήφθη). *et al.*

c *de malis, bello, certamine* (*fere c. vi* 'oriundi'. *additur* ex: *l. 68*): CIC. Lig. 3 bellum subito -sit (*al., v. vol. II 1833, 21. cf.* VELL. 2, 1, 3 Numantinum [*sc. bellum*] gravius -sit. HEGES. 1, 14, 1 p. 21, 26 *Pompeius*, cui recepti Mitridatis ultio gravis bellique in socerum transferendi propositum -sisset [-sit *l. v.*]). LIV. 27, 2, 8 novum atque atrox proelium ex iam segni repente -sit (PORPH. Hor. carm. 2, 12, 6 AMM. 20, 7, 14). LIV. perioch. 59 acrius seditiones triumvirales (TAC. hist. 2, 27. 4, 46. *cf.* AMM. 21, 12, 2 *de seditione Aquileiae*: ad id quod -serat ... corrigendum). LVCAN. 4, 582 non segnior illo Marte fuit, qui tum Libycis -sit in arvis. TAC. hist. 2, 38 inter patres plebemque certamina. FLOR. epit. 1, 25, 1 tumultus in monte Ianiculo (RVFIN. hist. 4, 2, 1 Iudaeorum tumultus [*gr.* ἐπαναστάσα]). AMM. 26, 5, 15 turbines (-is *trad.*) ... maestissimi. IOH. BICL. chron. II p. 213, 16 (*a. 573?*) mortalitas inguinalis plagae.

2 *significationes singulares*: **a** *de pretio fere i. q. crescere, augeri* (*cf. p. 1200, 4*): SVET. Tib. 34, 1 Corinthiorum vasorum pretia in immensum -sisse. **b** *de risu fere i. q. erumpere*: APVL. met. 3, 10 cohibitus risus libere iam -sit in plebem. *huc fort. ref.*: MAR. VICTOR aleth. 3, 427 rursum -sit repetitus clamor in iras (*ex Verg., v. p. 1180, 82*). **c** *i. q. evadere, fieri* (*acced.* ex *et additam. praedicativo*): OROS. hist. 7, 4, 7 p. 441, 20 ex mansuetissimo principe saevissima bestia -sit.

II *versa vice i. q. ardorem amittere, ardere cessare* (*cf.* intepuit *iuxta posit. l. 3*): ARNOB. nat. 1, 2 p. 4, 16 numquid ... sol ..., cuius omnia ... animantur calore, -sit, intepuit atque in contrarios habitus moderaminis soliti temperamenta corrupit? (aut *post* -sit *Heumanno auctore Reifferscheid*).

exārēfīo, -fierī. [*lect. var.* PLIN. nat. 26, 103, *v. vol. II 501, 23.*]. *i. q. arefieri* (*syn. l. 8*): INCANT. mag. p. 559, 34 Heim quemadmodum ista (*rana rubeta*) arefiet, sic huius pueri rami (*intellege* '*ramices*') -ant. *Burckhardt.*

exarēno, *v.* exhar-.

PRISC. gramm. II 438, 16 areo, **exāreo.**

exārēsco, -uī, -ere. *ab* ex *et* arescere. *scribitur* exha-: AMM. 28, 1, 39 (*V*). NOT. Tir. 76, 65 -it. GLOSS. siccavit. ἀποξηραίνω. *legitur inde a* PLAVTO, VARRONE, RHET. Her., CIC. [*l. v., recta, ut vid.*: VLP. dig. 43, 13, 1, 1 *v. infra l. 58. vix prob.*: COLVM. 3, 12, 3 -ere *vulg.*, exrarescere *Sang. falso*: TERT. nat. 2, 7 p. 107, 4.]

fere i. q. arefieri, exsiccari (*pendet usque c. acc. infra l. 72*): **A** *proprie*: **1** *in universum*: **a** *de umoribus animantium vel rerum naturae propriis*: -*unt*: **α** *umores corporis* (*de animanti ipso infra l. 23 [in iocosa imag.], infra l. 28 fere i. q. emacrescere; de exsiccatis corporis partibus infra l. 30 sqq. sim. de stercore infra l. 29*): PLAVT. Mil. 641 et ego amoris aliquantum habeo umorisque etiam in corpore, neque dum -ui ex (*v. p. 1093, 20*) amoenis rebus et voluptariis. CIC. part. 57 cito ... -it lacrima, praesertim in alienis malis ([AMM. 28, 1, 39]. CIC. Att. 10, 14, 1). SEN. contr. 2, 5, 6 cruor (AMM. 23, 5, 19 *hostium* in gladiis nondum nostrae propinquitatis -uit cruor). PROB. Verg. georg. 3, 129 p. 384, 12 *equae* ieiunio -uerint et labore. CHIRON 425 p. 131, 23 -unt in eo (*i. iumento*) stercora fervoris beneficio et adsiccatur in eis omnis [h]umor. *de corporis partibus* (*v. supra l. 21*): CIC. rep. 1, 66 (*in imag.*) cum ... inexplebiles populi fauces -uerunt libertatis siti (VITAE patr. 5, 4, 10 -uerunt fauces meae; *gr. Cot. p. 388* ἐξηράνθη ὁ φάρυξ μου). HIER. in Is. 41, 17 (*sec. LXX*) p. 416[D] lingua eorum ⌊prae siti -uit⌋ (ἀπὸ τῆς δίψης ἐξηράνθη, *Vulg.* siti aruit).

β *suci herbarum, arborum, frumenti sim.* (*tam de herbis sim. emorientibus quam de fructibus in messem arefactis*): VARRO ling. 5, 102 virgultum ... a viridi, id a vi quadam umoris, quae si -uit, moritur. rust. 1, 32, 1 frumentum dicunt quindecim diebus ... -ere. 1, 40, 4 *surculos* celeriter antequam sucus -at, in terram demittunt (*cf.* 1, 41, 2 ne prius -at surculus). COLVM. 2, 10, 12 *faba* in area. 3, 19, 2 ne semina -ant. 4, 32, 3 *harundo* situ. 11, 2, 61 uvae ... ventis aut caloribus. 11, 3, 49 ad usum vasorum ... idoneae ... cucurbitae, cum -uerint (AVG. epist. 102, 35 p. 574, 19 vermis ... matutinus, quo rodente cucurbita -uit *eqs.*). *al.* SVET. Galba 1 silva ... radicitus. IVL. dig. 8, 5, 18 si prata arboresve -uisse⟨n⟩t (*cf.* COMM. instr. 2, 14, 11 arbor *maledicta*. VEG. mulom. 2, 119, 4 radicibus ... praecisis [*Chiron 409* arescit]. BOETH. cons. 3, 11, 18 W. herbas atque a.... -ere atque interire). *al.* PALLAD. 6, 1, 2 fena. SYMM. rel. 3, 16 p. 283, 9 nec rubigo segetibus obfuit *eqs.*: sacrilegio annus -uit. *in imag.*: RHET. Her. 4, 34, 45 rei p. rationes, quae malitia nocentium -uerunt, virtute optimatium revirdescent. CIC. Brut. 16 exustus ... flos siti veteris ubertatis -uit.

γ *latices naturales*: CIC. Pis. 82 si ... amnes -uissent (div. 1, 38 evanuisse et -uisse). CAES. civ. 3, 49, 4 fontes ([*interpol.?, antea*: puteos]. HIRT. Gall. 8, 43, 5 *al.*). FEST. p. 352 *fluvius* siccitatibus -it. PLIN. nat. 20, 198 cum ros ... -uerit (*in imag.*: PS. AVG. serm. 36, 4 p. 1817[a. med.] ros fidei -uit in pectoribus Iudaeorum). PLIN. paneg. 16, 5 flumina (VLP. dig. 43, 12, 1, 12. 43, 13, 1, 1 ne derivationibus minus concessis flumina -ant [*dett., prob. Mommsen*; excrescant *FXaC*]). CALL. dig. 41, 1, 12 pr. lacus et stagna licet interdum crescant, interdum -ant. *al.* GELL. 16, 11, 5 flatu aquam ... -uisse.

b *de rebus variis (quasi extrinsecus) umore sive aspersis, madefactis sive repletis, imbutis: arefiunt*: **α** *vestimenta, lana*: PLAVT. Rud. 578 -ent *vestimenta uvida* faxo. CELS. 6, 6, 1[K] lana mollis ... quae id (*sc. medicamentum*) excipiat superque oculos *imposita* ... pituitam coercet, et non -it, et glutinari oculum non patitur. **β** *terra, solum terrenum, argilla sim.*: PAVL. FEST. p. 11 area proprie dicitur locus vacuus, quasi -uerit et non possit quicquam generare. SEN. nat. 4, 2, 28 nisi aliquid (*sc. umidi*) terra acciperet, -uisset (*ibid.* 29). COLVM. 1, 6, 13 *solum terrenum madefactum.* 12, 46, 5 argilla. PLIN. paneg. 30, 2 *Aegyptus* inopina siccitate usque iniuriam sterilitatis -uit. *in imag.*: ITALA psalm. 21, 16 (Cypr. testim. 2, 13 p. 78, 15; Aug. in psalm. 21, 1, 16 p. 169; Psalt. Rom.) -uit velut testa (testum *Cypr.*) virtus mea ([ἐξηράνθη ὡς ὄστρακον, *Vulg.* aruit tamquam *eqs.*]. *cf.* AVG. *l. l.* -uit passione virtus mea, non velut fenum, sed velut testa quae fit igne firmior [*falsa explic., spectat enim ad* '*inopiam, inutilitatem*']).

2 *significantius*: **a** *i. q. ustione deleri*: SEN. nat. 3 pr. 5 conflagratio, qua magna pars animantium -uit (*opp.* inundatio). **b** *i. q. irritum fieri* (*sc. exsiccando*): ITALA Ezech. 37, 11 (Tert. resurr. 29 p. 67, 10) -uerunt ossa nostra (ξηρὰ γέγονεν, *Vulg.* aruerunt). VVLG. III reg. 13, 4 -uit manus eius, quam extenderat (*rex*).

B *translate: fere i. q. evanescere, interire*: CIC. Brut. 82 *Ser. Galbae* exiliores orationes sunt et redolentes ... antiquitatem

[K.-M.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

. . ., itaque -uerunt, vix iam ut appareant. Tusc. 3, 75 quae *opinio* tum denique non appellatur recens, cum vetustate -uit. epist. 7, 31, 2 -uisse iam veterem urbanitatem. 9, 18, 3 facultas orationis. APVL. met. 4, 26 miseratio. AMM. 22, 16, 17 nondum . . . apud *Alexandrinos* . . . penitus -uit musica.

VEREC. in cant. 7, 15 Asa . . . **exarguentem** (*i. vituperantem*) se prophetam vinculo pedibus alligavit *eqs.*

exāridus, -a, -um. [*ab* exaresco, *cf. c.* aridus. *W.*] *fere i. q. valde arefactus: transl.*: TERT. resurr. 30 p. 67, 25 *v. p. 524, 80.*

PS. CYPR. singul. cler. 39 p. 215, 3 castitas sola . . . *est* armatura virium et ⌊**exarmātio** fluxurarum⌋ (⌊ ⌋ *C*, exarmatura fluxorum *v*]. *fere i. q.* '*debilitatio*').

***exarmo,** -āvī, -ātum, -āre. *ab* ex *et* armare. *legitur inde a* SEN. rhet. [*ex coni.*: TERT. idol. 19 *v. l. 34.* *l. v.*: exanim-: *l. 29.* -orn-: TERT. cult. fem. 2, 9 (*BC*, -arm- *recte A*; *v. l. 77.*)]

i. q. arma detrahere, armis spoliare (*acced. abl. separ.: infra l. 23. 40. 59. 67. 75. p. 1184, 13*): A *proprie* (*acced. not. transl. e. g. infra l. 26 sqq. 39*): 1 *homines* (*de regione infra l. 37. cf. et infra l. 71*): a *usu stricto: i. q. armis exuere* (*sim.* '*bellatoribus*' *infra l. 31*): SEN. Phoen. 482 dum frater -atur, armatus mane (SERV. Aen. 2, 668). LVCAN. 5, 356 dextras (*militum male contentorum*) -are datur. 8, 387 Medos proelia prima -ant vacuaque iubent remeare pharetra (*cf.* FRONTIN. strat. 2, 3, 20 *spiculis* -ti Macedones. CLAVD. 15, 437 -tus erit, cum missile torserit, hostis). PETRON. 105, 7 iam Giton mirabili forma -verat nautas ([*cf. antea*: nos . . . cum funibus temptant]. *i.* '*flagella et iram* [*v. p. 1184, 14*] *deponere coegerat*'. *sim.*: FLOR. epit. 1, 22, 3 nisi quod iam inferentem signa filium [*i. Coriolanum*] mater . . . lacrimis suis -vit). STAT. Theb. 3, 303 pallentes agar (*sc. Mars*) -tus (exanimatus *C*) ad umbras. 5, 226. 9, 845 turbatos arripit ense Arcadas -atque ducem (*i. Parthenopaeum, sc. bellatoribus spolians*). TAC. hist. 1, 31. 2, 76 SVET. Dom. 15, 3. FLOR. epit. 2, 3, 5 Postumius ita -vit *Liguras*, ut vix reliquerit ferrum quo terra coleretur. TERT. idol. 19 p. 53, 23 omnem postea militem dominus in Petro -ando (*Gel.*, examin- *B*) discinxit. PANEG. 12, 12, 4. *ibid.* 21, 1 deditam sibi idem Sulla -tamque legionem . . . trucidavit. AVSON. 157, 18. PRVD. psych. 49 -tae iugulum meretricis adacto transfigit gladio. CLAVD. 21, 217 sine caede subactus servitio Boreas -tique Triones (*v. supra l. 18*). 26, 484 nititur altis pro baculo contis non -ta senectus (*i. curia Getarum*). carm. min. 49, 25 piscator . . . amissa redit -tus avena (*i. piscatoris harundine*). MEROB. poet. 39 -at Bellona comas galeamque remittens. CLAVD. MAM. anim. 3, 16, 10 p. 187, 19. ALC. AVIT. carm. 5, 687 -tis . . . membris. *per imag.*: SEN. epist. 104, 31 utrumque (*i. Caes. et Pomp.*) . . . improbat, utrumque -at *Cato.* OPTAT. 2, 21 p. 58, 11 sagittati sunt innocentes, -ti fideles, honore nominis sui spoliati sunt sacerdotes. PS. AVG. serm. 48, 2 (*de Iudith*) licuit mulieri -are iuvenes et debellare victores (*i. quasi arma detrahendo infirmare; cf. p. 1184, 5 sqq.*). CASSIAN. conl. 7, 24 velut -tos omni praesidio *eqs.* b *usu latiore: i. q. tamquam -ando pugnā, proelio debilitare, infringere, devincere* (*cf. et p. 1184, 5 sqq.*): VELL. 2, 17, 1 finito ex maxima parte . . . Italico bello, quo quidem Romani victis adflictisque ipsi -ti quam integris (-gri *Heinsius, sine necessitate, ut vid.*) universis civitatem dare maluerunt. 2, 25, 3 -tum Quintum ⟨. . .⟩ Sertorium. SIL. 10, 227 insani quamquam contraria venti -at vis (*sc. Paulum*). STAT. Theb. 11, 206 *Eteocles* nequiquam Danaos ratus -asse. SPART. Hadr. 5, 3. CASSIOD. var. 10, 29, 2 p. 316, 3 absit . . ., ut bellicosissimum virum tyrannis . . . -et.

2 *bestias*: a *stricte: i. q. armis naturalibus privare*: COLVM. 7, 3, 5 *aries* mutilus (*i. cornibus spoliatus*) . . ., cum se tamquam -tum intellegat *eqs.* SIL. 1, 411 serpentem diro -are veneno doctus (*aliter l. 67*). LAMPR. Heliog. 21, 1 habuit et leones et pardos -tos in deliciis, quos edoctos per mansuetarios subito ad secundam . . . mensam iubebat accumbere ignorantibus cunctis quod -ti essent. CLAVD. 24, 353 fixum dea quassat ebur (*elephanti*) penitusque cruentis stirpibus avulsis patulos -at hiatus (*cf.* SIDON. carm. 2, 53. 11, 104). b *latius*: *i. q. innoxium reddere, ferociam frangere* (*cf. et p. 1184, 5 sqq.*): CALP. ecl. 5, 94 *per fumum* non stringere dentes ulla *serpens* (*v. l. 59*) potest uncos sed . . . obtuso iacet -ta veneno (STAT. Theb. 11, 743 leo . . . iam piger [*fere syn.*] et longo iacet -tus ab aevo). VAL. FL. 7, 597 alium *taurum Medea* . . . -at (*sc. incantationibus*).

3 *res*: a *artiore sensu*: α *de navibus i. q. armamentis nudare sim.* (*gubernatorem infra l. 76*): SEN. contr. 7 pr. 9 qui fratrem parricidi damnatum in -ta nave dimisit (7, 1, 9 *al.* SEN. dial. 11, 16, 7. PAVL. dig. 14, 2, 2, 1 si . . . deterior facta sit navis aut si quid -verit *eqs.* CLAVD. DON. Aen. 5, 280 p. 453, 23 movebatur navis -ta remorum subsidiis). 7, 1 (thema) -to navigio (*al. cf.* SEN. epist. 30, 3). SEN. epist. 85, 34 *gubernatorem.* *in imag.*: TERT. cult. fem. 2, 9 p. 726[med.] Oe. adeo . . . inritam et ingratam reddunt (*sc. gratiam decoris*), velut -tam (*v. l. 15*) et naufragam. β *i. q. arma amovendo evacuare*: CLAVD. DON. Aen. 6, 525 p. 576, 29 -tum cubiculum (*cf. Verg. Aen. 6, 523 Helena* arma omnia tectis amovet). b *liberius*: α *arborum fruges quae post insitionem aculeis quasi armis* (*cf.* arma *Pallad. 15, 57*) *exuuntur*: PALLAD. 15, 69 *pirus insita* mespila . . . -at (-ant *RDU*) pugnacibus horrida membris. 15, 115 *prunus* -at fetus, sed bracchia roboris armat castaneae (*i.* '*exuit quasi spinis fructus*' *sc. castaneae, sed ramos spinosos facit*). β *mare fere i. q. placare*: CLAVD. carm. min. 2, 4 hic (*in portu Smyrnaeo*) -tum terris cingentibus aequor clauditur et . . . discit servare quietem.

B *translate* (*cf. p. 1183, 26 sqq.*): *i. q. infirmare, tollere* (*cf. p. 1183, 47. 49. 65*): SIL. 11, 308 mens una, inviolata mero nullisque venenis potando -ta *eqs.* 13, 275 victus mentem fuso per membra Lyaeo . . . medicamina cladis hauriat ac placidis -et fata venenis. PLIN. epist. 3, 9, 29 ut accusationem -ret. TERT. pudic. 1 p. 219, 12 deserta sunt studia, . . . -ta sunt iura. CYPR. epist. 59, 13 p. 682, 5 imminente antechristo -atur fides militantis populi ([*seq. syn.* tollitur]. PAVL. NOL. carm. 24, 556 spolians et -ans fidem). POMER. 2, 15, 2 p. 459[A] omnibus viribus honestatis. 3, 8, 1 p. 484[C] *superbia* omnes virtutes -at. BOETH. cons. 1 carm. 4, 14 -veris impotentis iram.

***exaro,** -āvī, -ātum, -āre. *ab* ex *et* arare. -ātó (*imp. fut.*): INSCR. *p. 1185, 36.* CHAR. gramm. p. 472, 24 B. *inter verba activa coni. I*[ae]. NOT. Tir. 68, 43 -at. GLOSS. ἐξαροτριῶ. *legitur inde a* CATONE, VARRONE, CIC. [*ex coni.*: APVL. met. 6, 14 qui (*fontes*) . . . angusti canalis -to (*Petschenig*, exarto *F*, exarcto φ) contecti tramite proxumam convallem latenter incidebant (*cf. p. 1185, 31*). CENS. 4, 13 p. 9, 10 (*v. p. 1185, 40*) -tus *Guilielmus*, exora- *codd.* (*cf.* SVET. vita Lucani p. 52, 1 exoravit *P*, *falso*; -vit *B*). *dub.*: FRONTO p. 20, 14 N. -tae bestiae (*m*², *cf. Hauler, WSt. 41, 1919, p. 104*).]

I *i. q.* (*probe*) *arare, sulcare* (*corporaliter ubique, praeter l. 54* [*cf. l. 53*], *p. 1185, 8.* *fere i. q. delere* [*cf. l. 46 sqq.*; *v. et p. 1178, 9. 17*]): A *sensu stricto*: 1 *terram sulcis proscindere, (diligenter) arando colere*: a *proprie*: VARRO rust. 1, 10, 1 iugum vocant, quod iuncti boves uno die -are possint (*inde* PLIN. nat. 18, 9 *al.*). COLVM. 2, 17, 3 de integro locum -are. *ibid.* APVL. apol. 23. PALLAD. 3, 20, 1 nunc . . . fodiendae sunt vites vel . . . -andae (*cf.* 3, 25, 14 neque -ari neque effodi *mela*). 4, 2 agros . . . proscindere atque -are. *et al.* b *allegorice*: QVODV. quart. fer. 2, 3 p. 688[init.] ideo tibi (*i. animae*) talis cultura impenditur, propterea crucis ligno -aris, propterea coelesti pluviae praepararis *eqs.* (*cf. ibid.* Christi cruce -aris, quando eius signo in fronte signaris). CASSIOD. in psalm. 130 praef. p. 943[A] utinam boves simus qui agrum domini nostri sulcis regularibus -emus.

2 *inde significantius*: a *arando sibi quaerere* (*cf.* ARVS. gramm. VII 473, 4 -at ex agro, Cicero frumentaria [*seq.* Verr. II 3, 113, *v. l. 42*]): CIC. Verr. II 3, 25 poscet *decumanus* omne quantum -vero (*ex agro. cf. ibid.* 57. 86). II 3, 113 fieri non poterat ut plus quam X medimna ex iugero -rent. II 5, 99 tantum labore suo frumenti -bant. *sim.*: CIC. Verr. II 3, 45 hae litterae . . . L. Metelli . . . hoc quantum est ex Sicilia frumenti hornotini -verunt. II 3, 199 nummos vero ut det arator, quos non -at *eqs.* b *arando, sulcando delere*: α *vomere*: PAVL. dig. 43, 11, 3, 1 (= sent. 1, 14, 2) qui viam publicam -verit. GREG. M. epist. 9, 11 p. 48, 8 messem de agro quem Donatus possidebat feceris -ari (*cf. p. 1178, 16*). β *aliis modis*: CASSIOD. var. 12, 18, 2 iter Flaminiae rivis sulcantibus -tum. VEN. FORT. carm. 1, 21, 13 cum Titan radiis ferventibus -at arva.

B *sensu latiore*: 1 *usu fere technico i. q. ceram stilo sulcare sc. litteras incidendo, fere i. q. scribere* (*in quamvis materiam, v. e. g. l. 70. 71*) *et inde fere i. q. conscribere, conficere*: CIC. Att. 12, 1, 1 hoc litterularum -vi (*cf.* 15, 1 b, 1 hanc epistulam. SVET. Otho 10, 2 codicillos [*al.*]. SIDON. epist. 3, 4, 1 litteras [PAP. Marini 2 (*s. V*) tenorem praefati privilegii praesentibus feci mus de verbo ad verbum litteris -ari. *aliter infra l. 77*]). 13, 38, 1 -vi nescio quid ad te (14, 22, 1). 16, 6, 4 novum prooemium. epist. 9, 26, 1 cum ad te harum exemplum in codicillis -vi. 12, 20 haec (EVCHER. epist. ad Val. p. 711[D] SIDON. epist. 1, 5, 10 *al.*). ad Brut. 2, 4, 1 frg. epist. 7, 12 Sj. OV. Pont. 3, 2, 90 ad fratrem scriptas -at illa notas. PHAEDR. 3 prol. 29 librum -bo . . . Aesopi stilo (*al.* HIER. vir. ill. 75 *volumina* manu *Origenis* [*cf.* HIER. in Zacch. 3, 14 p. 1522[D] Tacitus . . . vitas Caesarum triginta voluminibus -vit]). QVINT. inst. 9, 4, 90 poetam talem *versum* -asse (SVET. Nero 52 [*antea*: ipsius chirographo scriptis]. *cf.* PLIN. epist. 7, 4, 5 id ipsum, quod me ad scribendum sollicitaverat, his versibus -vi). SYMM. epist. 1, 2, 2 -ta nuper elogia. FVLG. myth. praef. p. 10, 16 quidquid libet Niliacis -are papiris. aet. mund. p. 149, 26 -atur digito petra legalibus titulis mancipata. AMBR. c. Aux. 28 p. 1016[A] *lex* non in charta -ta, sed *eqs.* (MACR. Sat. 2, 4, 31 sua manu in charta -vit . . . epigramma). VVLG. Iob 19, 23 *al.* MACR. Sat. 2, 4, 10 Vettius cum monumentum patris -asset *eqs.* SIDON. epist. 7, 17, 2 nihil aliud -turi (*nom.*) stili scalpentis impressu quam *eqs.* carm. 23, 306 quanta . . . gesseris . . ., par fuit -are Musam. EVG. TOLET. carm. 39, 1 Moyses primus Hebraeas -vit litteras. *in imag.*: HIER. epist. 65, 7, 2 sermonem -bit in tabulis cordis carnalibus. LAVRENT. paen. p. 91[A] scriptum est in corde meo, -tum est sub oculis meis, fixum est in conscientia mea.

2 *spectat ad corpus humanum* (*praeter p. 1185, 5*): a *generaliter: cutem rugis, lacrimis, vibicibus, vulneribus sim., carnem vermibus* (*sim. lignum p. 1185, 5*): HOR. epod. 8, 4 cum sit tibi dens ater et rugis vetus frontem senectus -et (AVG. in euang. Ioh. 3, 21 p. 1405[med.] senem . . . rugis undique -tum. PETR.

[*K.-M.*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Chrys. serm. 92 p. 459[B] aride atque -ta rugis membra. *al.*). Gavdent. serm. praef. p. 338[init.] *Iob* ex vegeto ac sano vulneratus, ex florentissimo vermibus -tus aspicitur (Hier. epist. 38, 2, 1 *corpus.* in Ezech. 6, 18 p. 174[B]. Tract. Pelag. p. 87, 27 caro ... mox -anda v. Marcell. med. 8, 127 p. 68, 21 palpebras. Cassian. inst. 9, 3 lignum [*v. p. 1184, 80*]. *cf.* Salv. eccl. 3, 48 *Lazarum* vermium globi). Ambr. exhort. virg. 12, 82 p. 360[D] potuerunt ... vultum eius (*i. sanctae*) vulnerum vibicibus -are, ... gratiam decoris interni nequaquam -are (*v. p. 1184, 25 sq.*) potuerunt (in psalm. 118 serm. 8, 38 p. 173, 17 Iob ... vibicibus corporis -tus). off. 1, 12, 41 p. 35[B] *Iob* -tum vulneribus a capite usque ad pedes. paenit. 1, 16, 91 p. 494[A] sulcasse vultum lacrimis, -asse continuis fletibus genas. **b** *specialiter: de hominibus (christ. praeter infra l. 16 sq.) qui in tormentis subeundis lacerantur, unguibus scalpuntur sim.*: Ps. Cypr. laud. mart. 15 p. 37, 17 artus ... laniatos tortor saeviens -ret (Lucif. moriend. 8 p. 301, 5). Amm. 15, 7, 5 ut ... tamquam in iudiciali secreto -tis lateribus ... eiceretur (Avg. serm. coll. Morin p. 313, 3). Ambr. in psalm. 118 serm. 20, 10, 1 p. 449, 26 *martyrem* -tum ungulis (Rvfin. hist. 8, 10, 5. Avg. in psalm. 66, 7[init.] -at ungula. *al.*). Prvd. perist. 10, 797 *Romanum* recentes per cicatricum vias denuo -bant. *al.* Avg. serm. coll. Morin p. 243, 14 ossa extendendo separata, -ando nudata. Serm. Corp. Vind. 21 p. 273, 7 *in Vincentii martyris* corpore poenis variis -to iam tormenta defecerant. *et al.*

3 *i. q. navigando aequora sulcare, iter maritimum facere*: Ambr. Hel. 19, 71 p. 454, 10 cur ... saepius sulcare atque -are fluctus impatiens nauta contendis? cur temptas frequenter innoxia aequora *eqs.*? Mar. Merc. Conc.[S] I 5 p. 19, 28 quid mari -to et Oriente lustrato novum ... inde adtuleris (p. 23, 24 peragratis terris -to m. atque Oriente lustrato).

4 *fere i. q. perforare (cf. supra l. 5), perforando conficere: v. p. 1184, 19.*

II *i. q. arando eruere, effodere*: Cato agr. 61, 1 qui oletum saepissime et alt⟨issime miscebit, is tenu⟩issimas radices -bit ([*inde* Plin. nat 17, 127]. Plin. nat. 18, 45 *filicis radices* -tas vomeri [*sim. ibid.*]). CIL I[1] 1409 add. I 4 (= Bruns fontes[7] p. 158 n. 33) eumque (*i. sepultum*) s(ine) f(raude) s(ua) qui volet -átó (*cf.* Cic. leg. 2, 58 multa in eo loco sepulcra ... -ta sunt). Cic. div. 2, 51 estne quisquam ita desipiens, qui credat -tum esse, deum dicam an hominem? (*cf.* 2, 80 Etrusci ... habent -tum puerum auctorem disciplinae suae [Cens. 4, 13 p. 9, 10 nomine Tages; *v. p. 1184, 21*]). Pavl. dig. 10, 1, 4, 4 termini deiecti aut -ti (sent. 5, 22, 2; *syn.* effodiunt). Vir. ill. 3, 3 in Ianiculo ... arcula cum libris ... -ta.

? **exarthrēsis,** ἐξάρθρησις. Theod. Prisc. eup. faen. 97 tit. p. 102, 2 de luxationibus vel eiectionibus articulorum quas medici -is (exarterisis *r*, parexartreseis *Gel.*, peri exantipes *b*, peri exantrexis *c*) appellant.

exarticulātio ἐξάρθρημα Gloss. III 363, 55.

exarticulo, (-āvī,) -ātum, -āre. *ab* ex *et* articulare. *i. q. articulos luxare, solvere*: Soran. p. 85, 11 numquam ... obstetrix *manum infantis emissam* teneat et conetur adducere, ... nam ipso conatu -are (*h*, -articl- *b*; exarmorare *l*) manum infantis poterit. *translate: p. p. p. fere i. q. non articulatus* (*cf.* inarticulatus): Tert. nat. 1, 8 p. 72, 11 -tum sonum tinnitumque sine modulatu labellorum, expanso ore, lingua stupente de solis faucibus cogi licet.

exartus *v.* exs-.

CIL VI 1785, 3 ⟨h⟩austoribus in cupa una numm. XXX. tabulariis in singulis apocis numm. XX. **exasciātōrī** in cupa una numm. X. falancariis ... custodibus cuparum ... professionariis *eqs. enumeratur inter officiosos qui in vini degustatione sollemni secundum canonem vinarium remunerationem accipiunt. significari videtur officium eius qui ascia usus effringendas claudendasque cupas curat* (*de re v. Mommsen, BerSGW. 3, 1851, 77*).

exascio, (-āvī,) -ātum, -āre. *ab* ex *et* asciare. *i. q. ascia dolare; transl. fere i. q. subtiliter perficere*: Plavt. Asin. 360 istuc ago, quomodo argento intervortam et adventorem et Sauream. iam hoc opus est -to (*Acidalius*, -eato *Lindsay*, -eatum *cod.*).

exasperātio, -ōnis *f.* *ab* exasperare. **1** *fere i. q. inflammatio* (*cf. p. 1186, 62 sqq.*): Scrib. Larg. 222 (= Marcell. med. 31, 1) lipara ad intertrigines et -em ⟨et⟩ tumorem ani mirifica. Veg. mulom. 2, 126, 1 -o aut iniuria faucium.

2 *fere i. q. exacerbatio*: **a** *fere i. q. irritatio, iracundia, amaritudo* (*cf. p. 1131, 50 sqq. acced. gen.: subi. l. 77; obi. infra l. 75*): Tert. adv. Marc. 2, 16 p. 357, 20 ita et illas species, irae dico et -is, non tam feliciter patimur *eqs.* Cassian. conl. 4, 12, 1 absque ullius -e convicii patientiae gratiam possidere. Greg. M. epist. 13, 30 p. 395, 1 *v. p. 1131, 76.* Caes. Arel. Ps. Aug. serm. 257, 2 p. 2220[init.] pro -e pauperum. **b** *fere i. q. repugnatio aspera* (*cf. p. 1131, 83 et p. 1188, 18; acced. gen. explic. infra l. 83*): Hier. in Ezech. 1, 7—8 p. 34[A] semel diximus -em sive irritationem Septuaginta amaritudinem ponere (3, 12 p. 102[A]). hom. Orig. in Ezech. 12 p. 433, 3 B. si volumus videre cuius modi sit peccatum '-o' *eqs.* Greg. M. moral. 26, 57 p. 383[C] deteriores existunt ex verbere ... aut ... duriores existunt, aut, quod peius est, in blasphemiae etiam -em prosiliunt.

3 *fere i. q. durities (l. 4, cf. l. 39 sqq. acced. gen. explic.), fere i. q. hebetatio (l. 6, cf. l. 56 sqq. c. gen. subi.)*: Firm. math. 3, 1, 11 ut ad imitationem huius (*i. Saturni*) sideris ⟨in⟩ initiis vitae constituta mortalitas agresti se conversatione et inhumana feritatis -e duraret. Macr. Sat. 7, 12, 38 calor sensum occupat et gustatum linguae fervor interpedit. ideo -e oris praeventa suavitas excluditur.

Vvlg. Ezech. 2, 8 noli esse exasperans, sicut domus **exasperātrīx** est (*cf. p. 1188, 20*).

***exaspero,** -āvī, -ātum, -āre. *ab* ex *et* asperare. Not. Tir. 54, 79 -at. 54, 80 exasprat. Gloss. ἐκτραχύνω. ἐξαγριῶ. *cf. et p. 1188, 19. legitur inde ab* Ov. *infra l. 27,* Liv. *infra l. 29. 40. p. 1187, 53 sqq.,* Sen. contr. *p. p. p. fere pro adi. e. g. infra l. 21. 58. p. 1187, 27.* [*variat in codd. c.* exasperno: Apvl. met. 8, 17.]

I *cum vi aut asperandi aut acuendi*: **A** *i. q. (valde) asperum facere (ubique sc. c. notione praep. intentiva, praeter p. 1187, 19)*: **1** *in universum*: **a** *spectat ad superficiem rerum corpor.*: **α** *naturalium*: (I) *variarum (respicitur fere iniquitas locorum)*: Sen. contr. 1, 3, 3 stat moles (*sc. petrarum*) abscisa in profundum frequentibus -ta saxis. Mela 3, 79 *Arabiae* frontem quae inter ostia ostenditur silvae cautesque -ant. Apvl. met. 1, 10 summo vertice montis -ti. Rvfin. hist. mon. epil. 2 p. 461[A] omnia illa -antur loca (*sc. umore terrae salso in salem sudesve acutas stricto*). *in imag. vel transl.*: Symm. epist. 5, 48 fortunae difficultatem, quae cursum vitae eius -at, ... sperat posse removeri. Heges. 4, 27 p. 285, 22 -to transitu (*cf. antea* inter scrupeas rupes) periculosus fiat navigiis ingressus (*sc. in portum*). (II) *aequor maris, fere i. q. turbare*: Ov. am. 2, 11, 27 si concussas Triton -et undas *eqs.* met. 5, 7 saeva quietum *fretum* ventorum rabies motis -at undis (*cf.* Liv. 37, 12, 12 -to fluctibus mari. Sen. epist. 14, 8 *auster* Siculum pelagus). Heges. 1, 35, 4 p. 69, 13 fluctus ... efferum mare cedendo -at (*gr. 1, 409* ἐξαγριοῦν).

β *arte quadam factarum*: Colvm. 8, 3, 6 ascensus ... avibus ... datur ... modicis asserculis, qui paulum formatis gradibus -antur. Prvd. perist. 5, 218 serrata lectum regula dente infrequenti -at. *aegida signis exstantibus i. exornare* (*cf.* Non. p. 244, 8 asperum, -tum non lēve *et vol. II 809, 10 sqq.*): Clavd. 7, 193 Brontes innumeris -at aegida signis.

b *respic. res ad corpus hom. pertinentes: asperum reddendo (vel fere siccando l. 45 sqq.): fere i. q. durare (syn. l. 40. opp.* mollis: *l. 42)*: Liv. 38, 17, 17 duratos eos tot malis -tosque (*transl.*) accepit terra, quae copia rerum omnium saginaret. Hier. epist. 14, 2, 2 mollem otio manum durus -at capulus. *i. q. raucum facere* (*cf. l. 45 sqq.*): Qvint. inst. 9, 3, 20 *faucium* vitio ... obscuratur et -atur et scinditur vox (*cf. p. 1187, 38.* Physiogn. 84 p. 112, 14 qui vocem ita intendunt, ut ... eam -ent). *i. q. exsiccare, raucum facere (cf. l. 39. 42 sqq.)*: Heges. 5, 40 p. 382, 9 saeva fames ... -vit umores (*cf.* Hier. epist. 9, 3 quam diu venter vacuus siccum fame guttur -at. psalt. sec. Hebr. 69, 4 laboravi clamans, -tum est guttur meum [*gr.* ἐβραγχίασεν, *Vulg.* raucae factae sunt fauces meae]). *i. q. saetosum reddere (de capillis)*: Physiogn. 36 p. 53, 8 praestat ... iuxta huiusmodi oculos ... palpebras erigi, supercilia -ari (*gr. I p. 333, 3* ὀφρύες ... τραχυνόμεναι). *transl. de vultus severitate*: Firm. math. 6, 15, 18 p. 105, 14 inefficaci artis suae studio semper invigilant *sapientes* et vultum eorum tristitia severitatis semper -at.

c *incorporea fere i. q. hebetare*: Rvfin. Orig. in Ios. prol. p. 287, 15 B. si ... vim sensuum oratio inculti sermonis -at *eqs.* *p. p. p.* -tus (*cf. supra l. 12*) *i. q. asper, incultus, rusticus*: Physiogn. 104 p. 126, 11 in quibusdam ... hominibus signa quidem sunt stultitiae, verum eadem -ta atque efferata.

2 *c. respectu tam morbi sim. quam curae medic.*: **a** *i. q. asperum reddere, inflammare sim.*: **α** *i. q. asperitate quadam afficere (aut naturaliter morbo sim. aut arte med., sc. ad curandum, e. g. l. 72. 74. 76; cf. et defricando, destringendo asperare p. 1187, 4), irritare, et inde liberius fere i. q. morbo incendere (v. p. 1187, 7 sqq. c. acc. gr. p. 1187, 2. cf. et* Calp. decl. 4 p. 5, 6 inluvies corpus [*damnati in carcere custoditi*] -at): Cels. 1, 3, 23 nisi ... fauces vomitus -rint ([-vit *J*]. 2, 1, 10 aquilo ... fauces -at. *al.* Plin. epist. 8, 1, 2 Encolpius ... -tis faucibus pulvere sanguinem reiecit. Anthim. 93 *et al. aliter p. 1187, 20. 23*). 3, 22, 2 ut per adsiduas pusulas aut ulcera summa cutis -etur (3, 25, 1 quasi squamis quibusdam. 3, 27, 1[D] prodest ... -are [-asse *J*]). 5, 13 lēvat id, quod -tum est, spodium *eqs.* 5, 28, 13[B] super id *ulcus*, quod minus crebris foraminibus -tum est *eqs.* 6, 4, 3 quidam haec genera arearum scalpello -ant. 6, 6, 31[C] umor aliquis ... modo ipsum oculum, modo ... palpebras -at. 7, 33, 2 frons ossis, quem serrula -vit (*cf.* 8, 3, 11 ex ictu ... os ... summum ... collidatur -eturque [8, 10, 7[L] ossa ... concurrendo -entur]). *al.* Scrib. Larg. 13 ad arteriam -tam simplicia ... haec faciunt (Plin. nat. 22, 100. Garg. Mart. med. 52 p. 196, 17 gummi ... -tas arterias optime lenit [*19 p. 152, 14* asperatas]. Veg. mulom. 2, 132, 1 *al.*). 187 salamandra quibus data est, lingua -atur (Diosc. 4, 165 lingua [*acc.*] -at et exardescit [*gr. 4, 170, 2* τῷ μὴ λίαν πυρροῦν τὴν γλῶσσαν]). 254 nitro et aceto locus -etur, deinde hoc oblinitur. Plin. nat. 31, 67 (*de aqua sale temperata*) quoniam

[K.-M.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ita et nervos excalefaciat et corpus non -et. APVL. met. 9, 13 *muli sim.* totum ... corium (*v. p. 1186, 66*) veterno atque scabiosa macie -ti. DIOSC. 4, 166 *cameleae folia* gustu mordaci, gula (*acc.*) -at. *et al. nota* (*v. p. 1186, 64*): PELAGON. 362 contra pilum unguito, prius strigilibus aut testis -ato corpus equi (*cf. Hippiatr. gr. I 272, 23 τὸ δέρμα ψήκτρᾳ ἢ ὀστράκῳ ἀναδείρας καὶ ἐκτραχύνας*).

β fere i. q. morbos irritando aggravare, acerbare (*cf. p. 1188, 25 sqq.*): CELS. 2, 14, 6 ne morbus ... iterum, quamvis levi de causa -etur. 3, 22, 9 cavendae destillationes, ne, si quid cura levarit, -rent. 3, 27, 4[c] *al.* SEN. dial. 9, 2, 11 foedam corporum scabiem ... quicquid -at. epist. 78, 5 tussim (*syn.* irritet; *aliter infra l. 22*). 83, 26 vitiatur ... -aturque sanitas mentis. SCRIB. LARG. 220 duritia ..., quae ad omne medicamentum -atur. AMBR. in psalm. 37, 4 p. 139, 11 (*in imag.*) quando medicus venit e caelo, qui non -ret vulnera, sed sanaret (37, 42, 4 p. 170, 15 ne ... incisio vulnus -et. *alleg.*: HIER. epist. 39, 5, 2; *opp.* curat). CAEL. AVR. acut. 1, 9, 67 ne caput impleant et alienationem -ent. 1, 11, 82. chron. 1, 1, 17 passione nunc ... -ta, nunc ... levigata (*opp.*). 1, 5, 157.

b *peculiari usu* (*sc. c. vi praep. privativa, cf. p. 1186, 15 sq.*): *i. q. asperitate liberare*: PLIN. nat. 23, 80 *oenanthinum oleum* fauces (*v. l. 23*) -at et venena omnia hebetat (*aliter p. 1186, 68 sqq.*). 23, 97 *palmulae* tussim -ant ([*cf. Diosc. 1, 109, 2 ἀρτηριῶν τραχύτητας ἰῶνται*]. 23, 143 fauces [*v. l. 20*] videntur -are et tussim *nuclei nucis pineae* [*cf. Diosc. 1, 69, 3 βοηθοῦσι δὲ βηξί*]. *aliter l. 11*).

B *i. q. exacuere*: **1** *ensem*: SIL. 4, 19 saxo ... -at ensem (*in belli adparatu*). APVL. met. 5, 20 novaculam praeacutam adpulsu etiam palmulae lenientis -tam. *transl.* (*syn.* asperare, *opp.* mollire): CLAVD. DON. Aen. 11, 830 p. 535, 5 cum deficiente *Camilla* ... bellum mollire debuisset, tunc -tum est magis, ut ..., asperatum est quoque *eqs.*

2 *vinum*: *i. q. amarum reddere sc. in acorem vertendo*: MACR. Sat. 7, 12, 12 vinum ... acore -atur (*cf. antea*: in acorem corrumpitur). *transl.*: SEN. benef. 2, 6, 2 non sunt -anda beneficia nec quidquam illis triste miscendum. AVG. epist. 73, 4 p. 267, 15 *amici* autem minorem, quam oportet, exhibent iustitiae libertatem, dum amicitiae timent -are dulcedinem.

3 *litterae sonum, sermonem*: VEL. gramm. VII 72, 20 's' ... geminata vocis sonum -at. *transl.: de sermone*: QVINT. inst. 4, 2, 75 adiecit invidiam (*fere syn.*), rem verbis -vit. *fere i. q. acuendo augere*: RVFIN. Orig. in Rom. 5, 1 p. 1006[D] moris est apostolo Paulo .. propter neglegentiores quosque auditores paululum velut -are quae dixit et metum aliquem ... intentare.

4 *audacius de oculis ira incensis, passive fere i. q. excandescere, ignescere*: GREG. M. moral. 5, 79 p. 724[C] facies ignescit, -antur oculi.

II *fere i. q. acerbare*: **A** *animantia, i. q. irritare, ad iram incitare animos* (*v. infra l. 53. absolute e. g. infra l. 61. 72 sq. seq. praep.*: ad *infra l. 67* [*aliter p. 1188, 5. 6*]; adversus *infra l. 70. 81*; contra *infra l. 80*; in *infra l. 75. 77. seq.* quod *p. 1188, 13. acced. abl. causae vel instr. saepe: e. g. l. 62. 64. 66. p. 1188, 1. 8*):

1 *in universum*: **a** *homines* (*syn. infra l. 57. 61. 63. 71. 77. 82 al. opp. v. l. 53. p. 1188, 17*): LIV. 28, 25, 4 ad quorum (*i. tribunorum milit.*) primum adventum -ti animi, mox ... leniti sunt ([33, 39, 3. 36, 29, 1 saevitia imperii atque indignitate. VAL. MAX. 6, 2, 1]. 40, 20, 6 patris animum. 42, 14, 3 -vit animos ferocia ... Harpali. CELS. 3, 5, 11 siqua sunt quae -tura ... *aegrotorum* animos sunt *eqs.* SEN. dial. 5, 9, 4 [*syn.* incendit]. *al.*). 42, 26, 1 e re publica visum erat comprimi ac sedari -tos Ligures. VAL. MAX. 6, 5, 3 cum Ti. Gracchus et C. Claudius ob nimis severe gestam censuram maiorem partem civitatis -assent. CVRT. 8, 1, 32. PS. QVINT. decl. 7, 2 p. 135, 17 nos -amus, nos offendimus (17, 14 p. 313, 16 -o hilaritate, offendo tristitia). 11, 7 p. 213, 3 populus, secundum quod -atur, irascitur. 14, 4 p. 268, 12 hominem ... -vit ira (*v. infra l. 73*). *al.* APVL. met. 9, 29 illa ... contumeliā ... altius commota atque -ta (Socr. 13 p. 148. AVG. in epist. Ioh. 8, 10 p. 2042[a. med.] inimicum ... -antem contumeliis, insectantem odiis). 9, 38 sermone (*cf.* AMM. 25, 9, 4 verbo. *al.*). 10, 4. TERT. apol. 21, 18 ad doctrinam *Christi* ... magistri primoresque Iudaeorum ita -bantur *eqs.* ITALA Ezech. 32, 9 (Weing., Tycon. 4 p. 44, 17) -bo cor populorum (*παροργιῶ, Vulg.* irritabo). ITALA Dan. 8, 7 (Wirc.) -tus est adversus eum (*i. arietem. ἐξηγριάνθη πρὸς αὐτόν, Vulg.* efferatus ... in). CYPR. unit. eccl. 16 p. 225, 11 magis ac magis ... superbia inflat, discordia -at, ira praecipitat (*sim.* mort. 4 p. 299, 18 ira -at. *v. supra l. 63*). COMM. instr. 1, 33, 4 tollite corda fera et -ta (-ate *codd.*) seorsum. CAPITOL. Alb. 14, 1 quae *contio* Commodum in Albinum -vit. FIRM. math. 5, 3, 4 p. 29, 4 fratres acerbis inimicitiarum odiis -at *Saturnus* (*al.*). CLAVD. DON. Aen. 4, 645 p. 412, 33 *Dido* effera, id est -ta in perniciem suam. RVRIC. epist. 2, 35 p. 421, 14 vos ... quos nec odium -at, nec inflammat invidia. CASSIOD. Ios. antiq. 17, 8 p. 494 propter eius crudelitatem ne contra se ... fortassis -tus *eqs.* (*gr. 17, 164 ἐξαγριῶσαι*). 19, 1 p. 549 eum tam nequiter adversus homines -tum (*gr. 19, 27 ἐξηγριωκότα*). MVTIAN. Chrysost. hom. 27, 5 p. 408[p. med.], *syn.* saevimus (*gr. p. 190[extr.] χαλεπαίνομεν, ἀγριαινόμεθα*). 31, 1 p. 433[p. med.] indignari neque -ari (*gr. p. 216[init.] ὀργίζεσθαι ... ἀγριαίνειν*). GREG. TVR. Franc. 4, 14 p. 152, 6 *regem* conviciis -antes *Franci*. COD. Iust. 5, 17, 8, 2 (*a. 449*) *maritum* ad contemptum *uxoris* ... cum impudicis mulieribus (quod maxime etiam castas -at) coetum ineuntem *eqs.* *et al.*

b *bestias*: COLVM. 9, 15, 4 *non* convenit aestu medio -tas apes lacessi. FRONTIN. strat. 1, 7, 2 elephantus -tus ad persequendum doloris sui auctorem *eqs.* APVL. apol. 7 numquam ferme nisi ... ad morsum -tis *bestiis* conspicitur *os.* met. 4, 3 cum viderem canes ... in me convocatos -ari (8, 17). 8, 25 me (*i. asinum*) ferocitate ... -tum. PS. LACT. PLAC. fab. Ov. 15, 45 *Hippolytus* -tis equis tractus periit. AMBR. Cain et Ab. 2, 1, 3 p. 379, 20 caeditur canis, ut pavescat leo, et qui sua iniuria -atur, coercetur aliena. *et al.*

c *deos* (*l. 14*), *deum Christ.*: VICTORIN. POETOV. in apoc. 13, 4 p. 130, 5 'aspernatio' dicitur, quando -atur deus, quod idola colantur. ARNOB. nat. 1, 3 p. 5, 22 *dii* iniuriis vestris atque offensionibus -ti (4, 37 p. 171, 25 motibus ... irarum. *al.*). PRVD. c. Symm. 2, 596 saevis ... armis. AVG. nupt. et concup. 2, 13, 27 p. 281, 3 quod ... aufert -tus deus redditque placatus. *et al.*

2 *peculiariter: usu Eccl. proprio* (*de significatione cf.* exacerbare *p. 1133, 58 et p. 1131, 82*). GLOSS. -ans ad amaritudinem provocans [*ad* Ezech. 2, 8 *p. 1186, 7*]): ITALA Ezech. 24, 3 (Sangall.) dic in domum -antem parabolam ([*ἐπὶ τὸν οἶκον τὸν παραπικραίνοντα. Vulg.* domum irritatricem]. VVLG. Ezech. 2, 5. 17, 12. 44, 6 [*v. p. 1133, 67 sq.*]. *al.* HIER. epist. 106, 67). VVLG. gen. 49, 23 I reg. 12, 14. 15 psalm. 65, 7 *al.* Ier. 5, 23 *al.* *v. et p. 1133, 66. 68. 77.*

B *res incorporeas: i. q. irritare, incitando exaggerare, aggravare* ([*cf. p. 1187, 7 sqq*]. *fere i. q. laedere infra l. 35*): SEN. dial. 3, 1, 5 *animalia* feritatem suam -ent (*sc. irā commota*). 3, 18, 2 *iram* (*cf.* 5, 1, 1 vis mali ... omni ... impedimento -atur et crescit. *al.*). epist. 85, 8 -atur torvitas mitigata *leonum*. PS. QVINT. decl. 17, 3 p. 304, 3 omnem occursum, quem mihi videbar -are praesentiā (*v. totum l.*). FRONTIN. strat. 1, 11, 4 sciebat ... Romanos eius esse libertatis, quae contumelia -retur. PANEG. 6, 10, 7 ut mallent *alii reges* amicitiam colere Romanam quam -are iustitiam. FIRM. math. 6, 1, 7 p. 68, 17 si *sidus* malignum fuerit, fortius ad nocendum -ta malitiae potestate firmatur. ZENO 1, 15, 6 p. 367[A] qui coniugale -ant iugum. AMBR. exc. Sat. 1, 63 haec et alia ... nunc recordationem doloris -ant (*cf.* PS. ORIG. in Iob 2 p. 470[A] cur hunc dolorem -as? cur augmentas? cur exaggeras *eqs.* [ALC. AVIT. epist. 17 p. 49, 8 salubriter -atur in temporaneis, quem salvari cupimus in aeternis]). PS. RVFIN. in Am. 2, 9/10 p. 1065[C] ad -andum ingratorum facinus. *et al.*

fo[r]mitat: fo[r]mitibus **exsaulat** GLOSS.[L] IV Ps. Plac. F 33.

[**exauctiōnibus** *falso trad.* TAC. ann. 13, 51 *v. p. 1134, 54.*]

exauctōrātio, -ōnis *f.* *ab* exauctorare. [*ex coni.: fere i. q. auctoritatis privatio*: ALC. AVIT. epist. 30 p. 60, 12 *haeresis* dominum nostrum ex Maria coepisse contendens, etiam deum patrem in filii -e (*Peiper*, exortione *L* [*an recte? cf.* abortio], execratione *S*) blasphemat.] *i. q. missio militaris* (*ignominiosa*): COD. Theod. 8, 5, 35 pr. militans -em (*T*, -auctoritatem *R*) subibit aut decurio vel manceps relegatione annua plectetur. ?**exauctōritās** *v. l. 48.*

***exauctōro**, -āvī, -ātum, -āre. *ab* ex *et* auctorare. NOT. Tir. 42, 13 -at. GLOSS. ὑπεραυθεντῶ. V 292, 61 -[i]at auctoritatem tollit dimicantis. GLOSS.[L] I Ansil. EX 147—148 -tus exauguratus, eiectus. *legitur inde a* LVCIL. (*v. l. 54*), LIV. [*loc. dub. interpr.*: LVCIL. 644, *cf. Helm, PhW. 55, 1935, 712.*]

1 *proprie: i. q. ab auctoramento, iuramento, officio solvere, dimittere*: **a** *a militia removere, fere technice* (*praeter e. g.: milites se ipsos l. 68, cf. l. 69*), *i. q. missionem dare* (*fere syn.; opp. l. 60*) *aut honestam* (*expletis stipendiis sim.*) *aut ignominiosam* ([*fere i. q. insignia militaria detrahere, v. l. 65*]. *nota fere i. q. in subsidio collocare*: TAC. hist. 1, 36 missionem dari [*opp. cf. supra l. 58*] vicena stipendia meritis, -ari qui sena dena fecissent, ac retineri sub vexillo *eqs.* *de re v. Marquardt, Staatsverw. II² p. 463; Fiebiger, RE VI 1553, 29.* *ad def.*: MEN. dig. 40, 12, 29 pr. -tus, id est militia remotus. VLP. dig. 3, 2, 2 si eum [*i. militem*] -verit, id est insignia militaria detraxerit, inter infames efficit, licet non addidisset ignominiae causa se eum -asse): LIV. 8, 34, 10 milites ... immemores sacramenti licentia sua (*l. v.* sola, *v. Conway*) se ubi velint -ent (*v. supra l. 57*). 25, 20, 4 volonum ... exercitus qui vivo Graccho summa fide stipendia fecerat, velut -tus morte ducis ab signis discessit. 29, 1, 9 ubi ... -tum equitem cum gratia imperatoris ceteri viderunt *eqs.* 32, 1, 5 in Galliam ubi is venisset, omnes milites -ti domum dimitterentur (36, 40, 13). 40, 40, 15. 41, 5, 11 -ti qui sacramento dixerant et exercitus ... domum dimissus. CONST. veteran. 10 p. 851 (*a. 71*) ⟨qui⟩ ante emerita stipen⟨dia⟩ -ti sunt (*cf.* PS. QVINT. decl. 3, 3 p. 44, 5 pater ... emeritis bello stipendiis ... -tas armis manus agresti labore subegit). FRONTIN. strat. 1, 9, 4 *militibus* postulantibus missionem ... dedit *imperator*; -tos *eqs.* (*cf.* SVET. Aug. 24, 2 citra commoda emeritorum praemiorum). 4, 5, 2 legionem totam (CAPITOL. Maximin. 7, 6 LAMPR. Alex. 12, 5 *al.*). 4, 6, 4 honesta missione -vit *adulescentem*. TAC. hist. 1, 20 tribuni. 2, 96 praetorianos (*cf.* SVET. Vit. 10, 1 SPART. Sept. Sev. 17, 5). 3, 43. PLIN. epist. 6, 31, 5 Caesar ... centurionem -vit atque etiam relegavit. SVET. Tib. 30 de legendo vel -ando milite. Vesp. 8, 2. TARR. PAT. dig. 49, 16, 7 proditores transfugae ... capite puniuntur et -ti tor-

[K.-M.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

quentur (*cf.* AMM. 24, 3, 2). IVST. 12, 12, 7 milia veteranorum. AMM. 15, 1, 2 cuius nutu in modum gregariorum militum ... duo -ti sunt principes, Veteranio ... et Gallus. 25, 3, 10 OROS. hist. 6, 18, 33. *et al.* *in imag.* (*cf.* PS. CYPR. rebapt. 16 p. 90, 13 perinde ac si quis ... miles *eqs.*, constat eum vetere sacramento -tum esse): SEN. epist. 32, 5 ille demum necessitates supergressus est et -tus ac liber, qui vivit vita peracta. rem. fort. 2, 4 (exc. ed. O. Rossbach) 'morieris'. hic est humani officii finis. quis sanus -ari (*codd. opt.*, exactorem *vg.*) moleste tulit? TERT. pudic. 14 p. 248, 27 *caro* diabolo proiciebatur, ut sacramento benedictionis -etur numquam in castra ecclesiae reversura.

b *a quibuslibet muneribus amovere* (*syn. v. l. 12. 17*): COD. Theod. 1, 32, 3 *procurator* specie honoris exactus -tusque omni pristina dignitate ... tormenta sustineat. SIDON. epist. 1, 7, 11 privilegiis geminae praefecturae ... -tus (*sic: CF* [M^1 ///uctoratus]; auguratus *M*, exauguratus *rell., edd., vix prob.* [*cf. p. 1194, 13*]). *ab episcopatu*: MAR. MERC. Conc.[S] I 5 p. 60, 8 *episcopum* olim ab apostolica sententia -tum atque depositum.

2 *transl. fere i. q. auctoritate (dignitate) destituere, privare*: **a** *de incorporeis*: TERT. adv. Marc. 3, 3 p. 379, 3 hanc ... speciem (*i. virtutes*) ... ipse (*Christus*) postmodum -vit. SERV. Aen. 11, 386 sententiam. 11, 768 Dianae favor. IVL. Aug. c. Iul. op. imperf. 2, 236 -ta ... doctrina est, quam non tuetur aequitas; *opp.* plena ⟨auctoritatis⟩. MACR. Sat. 1, 5, 3 verba ... -ta ... a sequenti aetate repudiataque. 7, 5, 4 integrum restituas -tum conviviorum leporem.
b *de hominibus*: TERT. pall. 4 p. 941 Oe. *matrona* quae ita (*i. cum sine stola in publicum prodiret*) sese -asset (*sc. dignitatem suam obliviscendo*) *eqs.* ARNOB. nat. 7, 30 p. 264, 16 *vinum homines* ipsos ... deos maledictis conpulit -are dementibus. SERV. Aen. 4, 694.
deriv.: exauctoratio, ? exauctoritas. *K.-M.*

exaudībilis, -e. *ab* exaudire. GLOSS. facilis (*Iuv. 10, 8, cf. Rönsch, Sem. Beitr. II p. 12*): **1** *active: qui preces exaudit, fere i. q. exaudiens* (*cf. Leumann, Adj. auf -lis p. 125. 127*): SCHOL. Iuv. 13, 248 dicturus es[t] et potentes et -es esse deos (PS. RVFIN. Ios. antiq. 1, 27 p. 28 Symeon, quod nomen significat, -em ei fuisse deum [*gr. 1, 304* ἐπήκοον. *cf. de re p. 1192, 37*]. *cf.* 8, 4 p. 228 -is ei effectus [*i. deus populo Israel; gr. 8, 115* ἐπήκοος]). **2** *passive: qui exaudiri potest; dignus, cuius preces exaudiantur*: AVG. serm. 351, 3, 4 p. 1539[init.] quis non tota humilitate supplicans divino adiutorio se -em praebeat. soliloq. 1, 1, 3 p. 871[init.] deus qui nos -es facis. FVLG. RVSP. c. Fab. frg. 6 p. 759[B] illa ... oblatio ... ipsa pro nobis est -is oratio salvatoris.

***exaudio**, -īvī, -ītum, -īre. *ab* ex *et* audire. *de prosodia*: -irĭ, *ut vid.*: COMM. instr. 2, 38, 1; *v. Hanssen, de arte metr. Comm. p. 16.* *de formis*: *imperf.*: -ibam: PLAVT. Epid. 239, *v. p. 1191, 6.* *formae stirpis perf. breviores*: -ii: AFRAN. com. 392. -isti: ITALA gen. 3, 17 (Cypr. testim. 3, 58 p. 158, 4). *al.* VVLG. II Esdr. 9, 28 *al.* -istis: *v. infra l. 62.* ITALA iud. 6, 10 (Lugd.). -ierunt: SEN. contr. 1, 3, 10. ITALA exod. 6, 9 (Aug. loc. hept. 2, 27 p. 546, 6). *al.* VVLG. psalm. 105, 25. -ieris, -ierit, -ierint: ITALA *et* VVLG. -isset: SEN. dial. 5, 22, 3 clem. 1, 12, 2. *et al.* -isse: VARRO rust. 1, 69, 2 CIC. Att. 4, 8ª, 1 *al. et al.* *sec. Graecos ponitur: genet. obiecti pro acc.* (*gr.* ἀκούειν [εἰσ-, ὑπ-] τινός. *cf. p. 1191, 57 sqq. 80 sqq.*): ITALA iud. 2, 20 (Lugd.). 6, 10 (Lugd. *al.*). Ion. 2, 3 (Hil. in psalm. 68, 5 p. 316, 14). PSALT. Cas. *saepius, v. ind. p. 121.* *dat. pro acc.* (*gr.* ἐπακούειν τινί): ITALA Os. 2, 21 (Hil. myst. 2, 1 p. 30, 18), *v. p. 1192, 47 sq.* *per pleonasmum additur* aure *sim.*: ITALA deut. 28, 2 (Lugd.). psalm. 17, 45 (Barnab. 9, 1). *de notione*: ISID. diff. 1, 23. *v. vol. II 1289, 84.* GLOSS. εἰσακούω. ἐπακούω. GLOSS.[L] I Ansil. EX 104 -ire: audientiam commodare (*cf. p. 1191, 29*). NOT. Tir. 27, 47 -it. *legitur inde a* PLAVTO (*v. p. 1190, 23. 1191, 6 sqq.*).
[*variat c.* audire: TER. Hec. 412 *v. p. 1190, 27.* CAES. civ. 3, 87, 4 non audistis (*L*, -istis *Sβ*) ex iis ..., cohortes esse Brundisi factas? NEP. Paus. 4, 4 (audiri *C*). *et al.* *ex coni.*: SEN. contr. 10, 2, 12 cum ⌊dubitarem, -vi nescio⌋ quem dicentem (⌊ ⌋ *Bursian*, dubitare ex ordine scio *codd.*). *locis lacunosis*: VARRO Men. 426 SALL. hist. frg. 2, 87.]

I *i. q.* **auribus percipere**: **A** *corporaliter de ipso actu audiendi: fere i. q. plane, clare audire; saepe i. q. simpl. 'audire' (abolita vi praep.) v. e. g. p. 1191, 11 al.* (*-unt fere animantia* [*dei, sol: v. p. 1190, 19. 1191, 2.* aures: *v. infra l. 83. meton.* litus: *v. p. 1190, 48,* frutex *v. p. 1190, 55*]): **1** *absolute aut supplendo obi.*: ACC. trag. 281 aurem attendo, ut quirem -ire amplius. CIC. Sull. 30 cum suppressa voce ... de audacia coniuratorum ... dixisset, tantum modo ut vos ... -ire possetis ([*cf.* CVRT. 7, 7, 20 haec quassa adhuc voce subdeficiens vix proximis -entibus dixerat]. *cf.* CIC. Sull. 33 maxima voce, ut omnes -ire possint, dico [*cf.* 34. Att. 4, 8ª, 1 dic ... clarius; vix enim mihi -isse videor. CAES. Gall. 5, 30, 1 civ. 3, 94, 6. LIV. 1, 27, 8 equitem clara increpans voce, ut hostes -rent]). leg. 1, 21. LIV. 40, 31, 7. 44, 33, 6. SEN. suas. 7, 12 dissimulavit -isse se. GAIVS dig. 44, 7, 1, 15 non de eo *surdo ... loquimur*, qui tardius -it, sed qui omnino non -it (INST. Iust. 2, 12, 3. *cf.* COD. Iust. 6, 22, 10, 3). VLP. dig. 45, 1, 1 pr. ITALA Is. 35, 5 (Tert. adv. Marc. 4, 24 p. 503, 10) tunc patefient oculi caecorum et aures -ent surdorum (ἀκούσονται, *Vulg.* patebunt). CAEL. AVR. acut. 2, 3, 17. *et al.*

2 *c. obi.*: **a** *alqm.* (*in imag. v. l. 12. in gr. respondet:* ἀκούειν τινός: TERT. orat. 17 p. 191, 4 daemonium oraculi Pythii, 'et mutum', inquit, 'intellego et non loquentem -o' [*ex Herodot. 1, 47*]): RHET. Her. 2, 4, 7 num, qui est passus, perspectus, -tus (*M*, et -tus *E*) esse possit. CIC. Mil. 67 te ... appello ... ea voce, ut me -ire possis (*cf.* LIV. 10, 36, 11 consul ... voce clara, ita ut -retur, templum Iovi Statori vovet. SEN. contr. 1, 1, 8 elisa ieiunio voce, ut vix -iri posset. SVET. Cal. 53, 1. *cf. p. 1189, 74 sqq.*). CIC. orat. 189 *v. p. 1191, 33.* OV. met. 11, 19 saxa non -ti rubuerunt sanguine vatis (*i. Orphei mortui*). LIV. 32, 34, 1 *al.* CVRT. 4, 13, 38 hortantem (*Bentley*, hoc tandem *A*) exercitus -ire non poterat. STAT. Theb. 3, 480 Pana ... nocturnum. *et sim. al.* *in imag.*: SIL. 8, 408 ille (*i. Cicero*) super Gangen, super -tus (*i. fere 'notus'*) et Indos, implebit terras voce.
ad obi. acced. part. praes. (*aliter e. g. l. 11*): SEN. contr. 10, 2, 12 *v. p. 1189, 64.* SEN. dial. 5, 22, 3 quosdam *milites* ... mala inprecantis regi. LACT. epit. 18, 11 p. 690, 6 puerum vagientem.
b *alqd.* (*in gr. respondent:* εἰσακούειν τι: ITALA exod. 6, 5 [Aug. loc. hept. 2, 26 p. 546, 1], *Vulg.* audivi. ἐπακούειν τι: PLIN. nat. 2, 13 *sol* omnia intuens, omnia ... -ens [*cf. Homer.* Γ *277*]. ἐνωτίζεσθαί τι: VVLG. psalm. 54, 2. 139, 7): *α sonos, strepitus sim.* (*'urbem cadentem' pro 'strepitum urbis cadentis': v. infra l. 42. acced. part. praes.: v. infra l. 42. pendet inf.: v. infra l. 60*): PLAVT. Trin. 754 quem (*thensaurum*) fodere metuo sonitum ne ille -at (VARRO Men. 149 cymbalorum. CAES. Gall. 7, 61, 3 remorum. *cf. in imag.*: CIC. Att. 1, 14, 4 nosti ... in hac materia sonitus nostros: ... eos usque istinc -tos putem). TER. Hec. 412 vereor, si clamorem eius hic crebro -at (aud- Ap^1), ne parturire intellegat (CAES. Gall. 2, 11, 5. 6, 39, 1 *al.* BELL. Alex. 20, 5. LIV. 25, 6, 21 clamorem pugnantium crepitumque [*v. infra l. 39*] armorum. 25, 37, 11 clamor tubarumque sonus [*v. infra l. 45*] ... -itur. *al.* PANEG. 5, 1, 2. *et al.*). AFRAN. com. 392 quid tumulti -ii? (SEN. contr. 1, 6, 12. CVRT. 5, 4, 16 trepidantium barbarorum tumultum). VARRO ling. 6, 94 unde vox ad contionem vocantis -iri possit (rust. 1, 69, 2. CIC. Catil. 1, 21 p. red. in sen. 24. fin. 1, 71 -ta quasi voce naturae [*cf.* PLIN. nat. 22, 17]. *al.* LVCR. 3, 467 neque -it voces nec noscere voltus ... potis est. VERG. georg. 1, 476 Aen. 4, 460 OV. met. 7, 645 LIV. 1, 29, 5. 2, 59, 5 *saepe.* SEN. contr. 7, 7 [22], 19 [= contr. exc. 7, 7]. SEN. benef. 4, 4, 2. *et saepe. aliter v. p. 1191, 39. 68. 1192, 11*). RHET. Her. 2, 5, 8 quaeretur ..., num qui strepitus, clamor (*v. supra l. 26*), crepitus (*v. supra l. 29*) -tus *sit* (CIC. har. resp. 20 [*antea:* auditus]. LIV. 24, 46, 5 CVRT. 3, 5, 11 *al. cf.* NEP. Dion 9, 4. *adde* [*v. supra l. 20*]: STAT. Theb. 10, 595 te ... peritura ... Thebe, si taceam, nequeo ... -ire cadentem ... *et* oculis haurire ... ignem). CIC. ac. 2, 20 multa quae nos fugiunt in cantu -unt ... exercitati. div. 1, 73 hinnitum (CVRT. 4, 12, 4). CAES. Gall. 7, 47, 2 non -to (*α*, audito *β*) tubae sono ([*v. supra l. 29. cf.* CVRT. 5, 2, 7]. *cf.* CAES. civ. 3, 105, 4 signorum. SALL. hist. frg. 3, 31 Bacchanaliorum. SEN. Thy. 114 longe remotos litus [latus *A*, *v. adn. crit.*] -it sonos. COLVM. 9, 8, 2 murmurantium *apium. et al.*). VERG. Aen. 6, 557 hinc -iri gemitus et saeva sonare verbera (7, 15 LIV. 28, 29, 11. 29, 6, 12 CVRT. 4, 10, 29. *et al.* [*aliter v. p. 1191, 45*]). LIV. 23, 42, 5 ploratum ... coniugum (26, 9, 7 *al.*). 30, 30, 8 fremitum castrorum (*al.* CVRT. 5, 13, 12 *al.*). *al.* OBSEQ. 56 *risum.* SEN. dial. 10, 12, 4 clem. 1, 12, 2. CVRT. 4, 16, 15 *ululatum* senum. PLIN. nat. 16, 179 ex qua magis canoram bucinam tubamque credit pastor ibi caesa, ubi gallorum cantum frutex ... non -at. *al.* SIL. 11, 441 Argolicis ... populis ... -ta chelys. STAT. Theb. 2, 260 *ex* adytis ... -ta ... tuba (FRONTIN. strat. 1, 1, 13. FRONTO p. 149, 21 N. [*in imag.*] ubi Catonis et Sallustii et Tulli tuba -ta est. *cf. supra l. 45.* IVV. 10, 214 qui vix cornicines -et [$P^1\gamma$, -iat $P^2\omega$] atque tubarum concentus). *et sim. al.*
pendet inf.: BOETH. mus. 1, 10 p. 197, 4 *Pythagoras* pulsos malleos -it ex diversis sonis unam quodam modo concinentiam personare.
β verba concepta, dicta sim.: ① *strictius*: ⓐ *obi. est subst.* (*adi. l. 75. 76; imp. l. 74*): CIC. Planc. 97 preces et vota de meo reditu (CALP. ecl. 4, 49. *aliter v. p. 1192, 1*). LVCR. 4, 555 necessest verba ... plane -iri discernique articulatim (VAL. MAX. 5, 2, 8 inter armorum strepitum [*cf. infra l. 68. p. 1191, 3. 11*] verba se iuris civilis -ire non potuisse. GAIVS dig. 44, 7, 1, 15 VLP. reg. 20, 13. *et al.*). LIV. 2, 27, 8 decretum -iri consulis prae strepitu (*cf. supra l. 66*) et clamore *non* poterat (VLP. dig. 3, 1, 1, 3). 2, 59, 7 imperia (SEN. dial. 4, 10, 1 surdis imperia non -entibus). 8, 33, 10 non tam perpetuae orationes quam altercatio -bantur ([-batur *Gron.*]. 10, 40, 9 altercatio inter pullarios orta ... -taque [aud- MA^2] ab equitibus Romanis). 8, 39, 12 unum ... nomen per consensum clamantium Brutuli Papi -batur. *al.* PHAEDR. app. 21, 2 'ave' -vit. SEN. nat. 4ª praef. 19 Vergilianum illud -i (*vulgo*, excludi *trad.*). PLIN. nat. 10, 191 *talpae* sermonem -unt. SIL. 12, 322 laeta ferebant *viri* -isse adytis. ARNOB. nat. 7, 46 p. 280, 16 vestrum est potius edocere ..., quid illa res fuerit, nostras velle quam -ire sententias nostraque exspectare decreta. *et sim. al.* ⓑ *pro obi. sunt pronom.* (*cf. supra l. 75*): CIC. Catil. 4, 14 ea, quae -o, patres conscripti, dissimulare non possum (Phil. 11, 20 at enim, nam id -o, C. Caesari ... imperium ... dedi). Lig. 7 quantum potero voce (*cf. supra l. 5*) contendam, ut hoc (*v. adn. crit.*) populus Romanus -at ([*inde* QVINT. inst. 11, 3, 166]. Phil. 11, 37 SVLP. SEV. dial. 2, 12, 8). div. 1, 129 ho-
[Burckhardt]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

mines etiam cum taciti optent quid ..., non *dubitant*, quin di illud -ant (*cf.* DRAC. laud. dei 2, 602). Att. 13, 48, 1 heri nescio quid in strepitu videor -isse, cum diceres te in Tusculanum venturum. SEN. dial. 6, 13, 1 quam (*sc. mortem filii quae nuntiata est*) ille (*Pulvillus*) -isse dissimulavit. *et al.* ⓒ *pro obi. sunt enunt.: interrog. vel relat.*: PLAVT. Epid. 239 nec satis -ibam (-bam *A*), nec sermonis fallebar tamen, quae loquerentur (Men. 477 nequeo quae loquitur -ire clanculum. Merc. 707. *cf.* LIV. 26, 16, 2 quia parum inter strepitus [*cf. p. 1190, 66*] -iri possent quae vociferaretur [*Harant*, -atur, -batur, -antur *trad.*], silentium fieri Flaccum iussisse). *acc. c. inf.*: CIC. Phil. 11, 36 animadverti, ... -vi (-dirui, -ditu *codd., corr. Pluygers*) etiam nimium a me Brutum ornari. CAES. civ. 3, 87, 4 *v. p. 1189, 62.* ARNOB. nat. 2, 29 p. 72, 8 *homo* cum dici -at viris ab sapientibus maxime, immortalis animas esse.

Ⓑ *laxiore sensu: passiv. fere i. q. notum, in usu esse*: HOR. ars 50 fingere cinctutis non -ta Cethegis (*cf.* PORPH. *ad l.* eis ergo non -ta verba tamquam ⟨in⟩solita et inpermissa nunc dixit). CHAR. gramm. p. 332, 11 B. tertia persona (*sc. passiva verborum 'eundi' sim.*) tantum -itur.

B *spectat ad animum, intellectum: fere i. q. intellegere, accipere aliquo modo* (*l. 26 sq.*): SEN. dial. 7, 24, 4 non est ergo, quod perperam -atis, quae honeste ... a studiosis sapientiae dicuntur (benef. 1, 15, 2 monitiones nostras). epist. 94, 6 nisi opiniones falsas ... expuleris, nec avarus quomodo pecunia utendum sit -et, nec timidus quomodo periculosa contemnat. CELS. dig. 33, 10, 7, 2 non ... ex opinionibus singulorum, sed ex communi usu nomina -iri debere. 45, 1, 99, 1 etsi ambigua verba sunt, sic tamen -untur (VLP. dig. 33, 8, 6, 3 verba secundum voluntatem testatoris -enda).

II *i. q.* ***auditum praebere***: **A** *laxius: i. q. auscultare, attendere* (*absolute: infra l. 34. 36. 49 al. alqm.: l. 33. 37. 47. alqd.: infra l. 38. 39. 41. 45 al.* GLOSS. *v. p. 1189, 59*): CIC. orat. 189 est id (*sc. versus in oratione dicere*) ... vitiosum, sed non attendimus neque -imus nosmet ipsos. VERG. Aen. 1, 219 *credunt socios* extrema pati nec iam -ire vocatos (COLVM. 7, 12, 13 nominibus ... non longissimis appellandi sunt *canes*, quo celerius quisque vocatus -at. *cf.* STAT. silv. 2, 1, 152 *te* solum meminit solumque vocantem -it [*sc. puer moriens*]). SEN. dial. 4, 32, 3 ille magnus ..., qui more magnae ferae latratus minutorum canum (civium *A*) securus -it (*inde* MART. BRAC. ira 4 p. 45 B). 5, 4, 3 si -ire voces (*aliter v. p. 1190, 33*) ac minas vacet, qualia excarnificati animi verba sunt. epist. 49, 7 magno mihi animo strepitus iste belli circumsonantis -endus est (CVRT. 4, 1, 20 intentus ... operi diurno strepitum armorum, qui totam Asiam concusserat, non -bat). PLIN. nat. 18, 267 dabo et auribus signum (*sc. ad animadvertendum an transierit solstitium*): palumbium (-um *E*) utique -i (-is *d T*) gemitus (*aliter v. p. 1190, 49*). VVLG. Sirach 33, 4 qui interrogationem manifestat, parabit verbum, et sic deprecatus -etur (*gr.* ἀκουσθήσῃ). *in formulis imperativis* (*praeter l. 55 meris imp. aliter v. p. 1192, 67*): OV. met. 4, 144 *Thisbe ad Pyramum*: tua te carissima Thisbe nominat: -i vultusque attolle iacentes. 9, 122 tibi, Nesse ..., dicimus. -i nec res intercipe nostras. SEN. Phaedr. 1175 exanimis iaces? ades parumper verbaque -i mea, nil turpe loquimur. OCTAVIA 12 tristes questus natae -i, si quis remanet sensus in umbris (*cf.* Ps. QVINT. decl. 8, 20). SIL. 8, 269 -i, ... dictator, quid Martia plebes imperitet. IORD. Get. 290 si dignum ducit pietas vestra, desiderium mei cordis ... -at.

B *strictius et significantius effectu sc. audiendi expresso*: **1** *fere i. q. oboedire, obsequi* (*alqm., alqd. in gr. respondent*: ἀκούειν [*v. infra l. 73 al.*], εἰσακούειν [*v. infra l. 68. 71 al.*], ὑπακούειν [*v. infra l. 70 al.*], ἐπακούειν [ITALA Is. 45, 1 (Tert. adv. Iud. 7 p. 713 Oe. *et al.*)] *c. genet. vel rei vel personae.* εἰσακούειν τινί: *v. infra l. 75*): HOR. epist. 1, 20, 14 monitor non -tus. SEN. dial. 3, 9, 2 si *ira* -it rationem sequiturque qua ducitur (*opp.* repugnat). CVRT. 3, 2, 14 quod imperatur, omnes -unt. LVCAN. 6, 715 licet *anima* has -at herbas ([*i. 'etiamsi anima evocata incantationi oboediat'. cf. s.* herba *IB 1 b α* Ⓑ]. *cf.* 6, 767 tua membra ... talibus exuram ... silvis, ut nullos cantata magos -at umbra). ITALA exod. 4, 1 (Aug. loc. hept. 2, 13 p. 543, 9) si non crediderint mihi neque -ierint vocem meam ([εἰσακούσωσιν τῆς φωνῆς μου, *Vulg.* audient]. deut. 21, 20 [Lugd.] filius noster ... insuadibilis est ... et non -it vocem nostram [οὐχ ὑπακούει τῆς φωνῆς, *Vulg.* monita nostra audire contemnit]. iud. 20, 13 [Lugd.]; εἰσακοῦσαι τῆς φωνῆς, *Vulg.* audire mandatum. I reg. 15, 22 [Lucif. reg. apost. 2 p. 40, 21] τὸ ἀκοῦσαι φωνῆς, *Vulg.* ut obediatur voci. *saepius. aliter v. p. 1190, 33*). ITALA exod. 6, 9 (Aug. loc. hept. 2, 27 p. 546, 6) non -ierunt Moysen a defectione animi (εἰσήκουσαν Μωυσῇ, *Vulg.* acquieverunt ei). deut. 17, 12 (Cypr. epist. 3, 1 p. 469, 19) sacerdotem (ὑπακοῦσαι τοῦ ἱερέως, *Vulg.* obedire sacerdotis imperio). *saepe.* VVLG. I Cor. 14, 21 nec sic -ent me (*ex Is. 28, 12* noluerunt audire). *et al.*

2 *i. q. preces explere* (*fere de deis [de imperatoribus sim.; de delphinis v. p. 1192, 13]. frequentant* VVLG., ECCL.; *in gr. respondent*: ἀκούειν [*v. p. 1192, 28 al.*], εἰσακούειν [*v. p. 1192, 12 al.*], ἐπακούειν [*v. p. 1192, 78 al.*] *c. genet. rei vel personae. audacius ponitur pro hebr.* עָנָה *vi 'respondendi' [alias notione '-endi']: v. p. 1192, 64*): **a** *in universum*: *α c. obi.*: Ⓘ *alqd.* (*p. p. p. neutr. pl. pro subst. v. infra l. 20*): VERG. Aen. 11, 157 nulli -ta deorum vota precesque meae (SEN. contr. 1, 3, 10 [*loc. corr., v. adn.*]. STAT. Theb. 11, 616 heu iusto magis -ta parentis vota malaeque preces. *cf.* SEN. benef. 4, 19, 2 *deus* [*secundum Epicuri sententiam*] non -ens vota nec nostri curiosus [IVV. 10, 111]. PLIN. nat. 28, 13 deos preces aliquas -ire aut ullis moveri verbis confitendum *est* [HIER. epist. 54, 1, 1 VVLG. gen. 30, 17 *saepe.* AVG. civ. 22, 8 p. 569, 28 D. PALLAD. hist. mon. I 56 p. 339 B cuius preces -tas eventus ostendit; *gr. p. 165, 6* ἐν τούτοις δεομένη εἰσηκούσθη. *et al.; aliter v. p. 1190, 63*]). LIV. 40, 5, 1 dirae ... ab omnibus diis -tae. SEN. epist. 60, 1 -ant di ⌊nostram quoque⌋ (⌊ ⌋ *Buecheler*, quoque nostram *codd.*) pro nobis vocem gratuitam (VVLG. gen. 30, 6. psalm. 6, 9 [εἰσήκουσεν ... τῆς φωνῆς]. *al.; aliter v. p. 1190, 33*). PLIN. nat. 9, 30 celeriter delphini -unt desideria. TERT. ieiun. 8 p. 284, 9 ieiunia eius (*sc. Cornelii*) legimus -ta (*cf. Vulg. act. 10, 4*). VVLG. III reg. 9, 3 -vi orationem tuam et deprecationem (II par. 33, 13. *saepe.* AVG. civ. 21, 24 p. 531, 15 D. pro defunctis quibusdam vel ... ecclesiae vel ... piorum -itur oratio). *sim. saepe.* AVG. civ. 22, 8 p. 581, 25 D. nondum fusas preces suas ..., iam tamen praeviam voluntatem ... -tam esse cernebant. *p. p. p. neutr. pl. pro subst.*: SIL. 4, 203 Parcae ... non -ta voventem ad manes traxere.

Ⓘ *alqm.* (*sim. personate de elementis: v. infra l. 46. additur in quo quis -atur: v. infra l. 49*): STAT. silv. 4, 2, 57 animas saepe -ire minores dicuntur *di.* TERT. orat. 15 p. 190, 2 *deus* tres sanctos ... orantes ... -vit ([*antea*: audiat]. CYPR. domin. orat. 6 p. 270, 5 AVG. serm. 26, 1, 1 p. 171 fin. INSCR. christ. Diehl 1600. *et al. cf.* VVLG. iud. 13, 9 deprecantem Manue [AVG. lib. arb. 19, 53 p. 1297 init. = nat. et grat. 67, 81 p. 296, 12]). ITALA Ioh. 9, 31 (Gat. ed. Heer. Aug. c. Faust. 12, 9 p. 338, 17) peccatores ... non -it ([ἁμαρτωλῶν οὐκ ἀκούει, *Vulg.* audit]. AVG. serm. 135, 5, 6 p. 748 med. *al.*). 11, 41 (cod. f *al.*) pater, gratias ago tibi, quoniam -isti me ([ἤκουσάς μου, *Vulg.* audisti]. *ibid.* 42 [μου ἀκούεις, *Vulg.* audis]. VVLG. gen. 35, 3. *saepe*). PORPH. Hor. epist. 2, 1, 134. CYPR. laps. 36 p. 264, 7 -tus et adiutus a domino. ARNOB. nat. 6, 5 p. 218, 9. LACT. inst. 7, 17, 11 p. 640, 7 auxilium caeleste inplorabunt, et -et eos deus ([*inde* epit. 66, 10 p. 758, 19]. VVLG. gen. 25, 21. *saepissime.* AVG. civ. 17, 7 p. 222, 31 D. *al.*). AMBR. Hel. 6, 17. HIER. quaest. hebr. in gen. p. 44, 26 ab eo, quod sit -ta, Symeoni nomen imposuit (*cf. p. 1193, 24*). VVLG. gen. 17, 20. *saepe.* PRVD. perist. 2, 578 quem Christus ... -at (*seq.* audi ... supplicem). AVG. civ. 8, 18 p. 348, 10 D. per quos (*sc. daemones*) illum dii -ant. 21, 24 p. 531, 1 nec ... pro omnibus -itur *ecclesia* (*cf. l. 2* pro his. *l. 3* pro eis). in psalm. 130, 1 p. 1704 med. ad ... pacem (*ibid.* ad vitam aeternam. *cf. infra l. 59*). serm. 32, 19, 19 p. 203 med. *deus* superflua ... petentem non -it ut det, sed -it ut sanet non dando. *saepe.* SIDON. epist. 8, 15, 1 -ti caelitus sacerdotis. DRAC. laud. dei 2, 757. INSCR. christ. Diehl 1830, 3. 2009 (= CE 681), 2. *et sim. al.* *elementa* (*v. supra l. 21*): VVLG. Os. 2, 21 -am, dicit dominus, -am caelos et illi -ent terram (caelo et caelum ⟨-et⟩ terrae ITALA, *v. p. 1189, 55*). et terra -et triticum et vinum et oleum: et haec -ent Iezrahel. *additur in quo quis -atur* (*per* in *c. abl.*): CASSIOD. in psalm. 27 (div.) -tus est in his quae fieri postulabat. GREG. M. moral. 12, 36 p. 1003 B quem mox in suis precibus -vit.

β absolute aut supplendo obi.: OV. am. 2, 9, 51 *Cupidinem alloquitur*: gaudia ... ambigua dasque negasque fide; si tamen -is ..., indeserta meo pectore regna gere. SEN. epist. 95, 2 di aut non -unt aut miserentur. LACT. inst. 7, 16, 12 p. 637, 6 tunc orabunt deum et non -et (*cf.* VVLG. II Esdr. 9, 28 clamaverunt ad te: tu autem de caelo -isti, et liberasti eos [Iob 35, 12 Hab. 1, 2 *al.*]). AVG. civ. 10, 11 p. 419, 12 D. quoddam genus, cui -ire sit proprium. epist. in Ioh. 6, 8 p. 2024 p. init. non -vit *medicus*, an potius ad sanitatem -vit? (*cf.* in psalm. 53, 5 p. 623 fin.. *v. et supra l. 42*). *et al.*

nota: fere i. q. respondere (*v. p. 1191, 82 sq. cf.* ITALA gen. 30, 33 [Hier. epist. 55, 1, 2 *al.*] -et me cras iustitia mea [ἐπακούσεταί μου, *Vulg.* respondebit ... mihi; *hebr.* עָנְתָה *notione, ut vid. 'testandi'*]): VVLG. I reg. 28, 15 deus recessit a me et -ire me noluit neque in manu prophetarum neque per somnia. III reg. 18, 24 deus qui -ierit per ignem ipse sit deus (I par. 21, 26 in igne).

b *speciatim in formulis imperativis precantium, rogantium* (*in acclamatione v. p. 1193, 1. aliter v. p. 1191, 48 sqq.*): PREC. terr. 23 -i (*v. adn. cr.*), quaeso, et fave coeptis meis. OV. met. 13, 856 miserere precesque supplicis -i ([SEN. Phaedr. 636. *cf.* VVLG. psalm. 4, 2]. *cf.* LVCAN. 6, 706 -ite preces. LACT. mort. pers. 46, 6 p. 226, 23 VVLG. II par. 6, 21 *al.* SACR. Greg. 4, 2. 20, 1 clementer. *et al.*). Pont. 2, 9, 5 supplicis -i, iuvenum mitissime, vocem quamque potes ... adfer opem (VVLG. Esth. 14, 19 *al.*). STAT. Theb. 1, 73 -i, si digna precor. 11, 346 -i miseram (VVLG. Iudith 9, 17). PLIN. paneg. 94, 2 audisti, *Iuppiter*, quae ⌊malo principe⌋ (⌊ ⌋ *v. adn. cr.*) precabamur: -i quae pro dissimillimo optamus. VVLG. III reg. 8, 34 *sqq.* 18, 26 Baal, -i nos (psalm. 19, 10 [ἐπάκουσον ἡμῶν]. *al.* SACR. Greg. 3, 2 *al.* CASSIOD. inst. div. 33 p. 1150 A). 18, 37 -i me, domine, -i me (psalm. 12, 4 [εἰσάκουσόν μου]. *saepe*). Esth. 13, 17 -i deprecationem meam et propitius esto (*al.*). psalm. 53, 4 orationem meam ([εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου. *inde* INSCR. christ. Diehl 2412.]. *al.*). *al.* SACR. Greg. 14, 2 caelestibus nos munda mysteriis et clementer -i (*al. v. supra l. 72*). DRAC. Romul. 10, 424. *in acclama-*

[*Burckhardt*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

tione: LAMPR. Comm. 18, 10 rogamus, Auguste, parricida trahatur ... -i Caesar: delatores ad leonem. -i Caesar: Speratum ad leonem (19, 1). CONC. Rom. a. 499 p. 402, 7 acclamatum ab omnibus episcopis ...: -i, Christe! Symmacho vita! (*saepius*).

part. praes. pro adi. **exaudiēns** -ntis. GLOSS.ᴸ II Philox. EX 21 ἐπήκοος. *fere i. q. exaudibilis* (*superl.*): CIL III 1126 Nemesi -issimae. *part. perf. pass. pro subst. v. p. 1192, 20.*

structurae ad I et II A: c. part. praes. v. p. 1190, 14 sq. pendet: infinit.: v. p. 1190, 60. acc. c. inf.: v. p. 1191, 10. enunt. obl.: v. p. 1191, 6 sqq. 24. 54.

deriv.: exaudibilis, exauditio, exauditor, ? exauditus, -ūs.

***exaudītio,** -ōnis *f.* *ab* exaudire. *pl. v. l. 31. 32.* [*ex suppl.*: INSCR. christ. Diehl 1831 hic ⟨e⟩st ex⟨auditio scor.⟩ ⟨Pe⟩tri, Pa⟨uli apostolorum⟩, *eqs.*] *i. q. actus exaudiendi, sc. preces, vota sim.* ([*cf.* exaudio *p. 1191, 79 sqq.*]. *de usu cf.* AVG. loc. hept. 1, 170 p. 532, 16 notandum -em non eam solam dici, quam [qua *l. v.*] exaudit deus [*sim.*: 2, 11 p. 543, 3 *al.*]. 2, 82 p. 556, 8 notandum novo modo hic -em dictam non precantium, sed murmurantium; ... tamquam hoc dixerit, quod cognoverit deus murmurationem eorum, et ipsam dei cognitionem dixit -em [*cf.* 2, 83 p. 556, 13]): HIER. in psalm. 119 p. 86, 2 tres res in uno versiculo ... explicantur: angustia, preces, -o ([*EAM*; exauditus *C*]. *sim.*: tract. in psalm. I p. 223, 27 CASSIOD. in psalm. 119, 1 p. 902ᶜ). tract. in psalm. I p. 12, 12 merebor -em tuam. nom. hebr. p. 10, 30 Symeon -o (RVFIN. Orig. in Ios. 14, 2 p. 891ᶜ [*cf. p. 1189, 35. 1192, 37*]. *cf.* HIER. quaest. hebr. in gen. p. 26, 13 Ismahel interpretatur -o dei [*v. l. 30*]). in Os. 3, 20 p. 841ᴰ de -e coeli et terrae, et frumenti *eqs.* (*cf. p. 1192, 48*). VVLG. II par. 33, 19 oratio ... eius et -o (*cf.* AVG. civ. 21, 24 p. 530, 6 D. eorum ... efficacior est oratio et -e dignior). AVG. civ. 11, 14 p. 482, 10 D. ab effectu -is dei (*v. l. 26.* in epist. Ioh. 6, 7 p. 2023ᵐᵉᵈ· discernamus -es dei). in Iob p. 528, 20. un. eccl. 19, 50 p. 297, 26 per totum orbem in locis sanctis ... tanta mirabilia ... -um vel sanitatum fiunt. in psalm. 85, 3 p. 1083ᶠⁱⁿ·. 87, 2 p. 1110ᵐᵉᵈ· misericors -o. 99, 7 p. 1275ᵐᵉᵈ· *saepe.* PS. AVG. serm. 194, 5 p. 2106ᶠⁱⁿ· (= 208, 11 p. 2134ⁱⁿⁱᵗ·) admitte nostras preces intra sacrarium -is. CASSIAN. conl. 9, 33 p. 277, 23 -is fiduciam ... de conscientiae puritate credimus emanare (10, 10, 3 p. 298, 5). 9, 34, 3 p. 278, 26 *al.* LEO M. serm. 93, 3 p. 457ᴮ CASSIOD. in psalm. 33, 15 p. 238ᴮ *al. et al.*

exaudītor, -ōris *m.* *ab* exaudire. *notatur per* exaudit: CIL V 8208, *v. l. 49.* [*ex suppl.*: CIL III 10992, 3 *v. adn.*] *qui exaudit* (*sc. preces sim.*; *c. genet. obi.*: *l. 45. 48. 50. 52*): VVLG. Sirach 35, 19 dominus -r non delectabitur in illis (*sc. in lacrimis viduae*). AVG. epist. 130, 19 p. 62, 6 *Christus* in tempore precator opportunus, cum patre -r (exaudit, *m. 2* -r *P*²) aeternus (MIRAC. Steph. 1, 4 p. 837ᵐᵉᵈ· vix precator verba finierat, et iam precum -r precibus respondebat). in psalm. 4, 2 p. 79ᵖ·ⁱⁿⁱᵗ·. 38, 5 p. 417ᵖ·ⁱⁿⁱᵗ· '*locutus sum*' non auditori quem volo erudire, sed -i a quo volo erudiri. 85, 8 p. 1087ᵐᵉᵈ· deum tibi adiutorem ponis cupiditatum, non -em desideriorum (CIL V 8208 deo aet(erno) -t(ori); *v. l. 39*). GREG. TVR. in psalm. p. 875, 7 ecclesiae. VEN. FORT. Mart. 4, 594 supplicis esto memor famuli -r. INSCR. Dessau 2996 (*in Numidia*) I(ovi) o(ptimo) m(aximo) s(acrum), ... -i precum generis humani (CIL X 4553 [*Trebulae*]).

? **exaudītus,** -ūs *m. v. l. 22.* *Burckhardt.*

exaugeo, -ēre. *ab* ex *et* augere. *inde ab* ENN., PLAVTO, TER., RHET. Her. (*deest* CIC.).

c. vi praep.: **1** *intentiva: i. q. valde augere, amplificare sim.*: **a** *res corporeas*: ENN. ann. 283 amplius -ere obstipo lum⟨in⟩e solis. LVCR. 5, 613 forsitan ... sol ... possideat multum ... ignem circum se, nullo qui sit fulgore notatus, aestifer ut tantum radiorum -at ictum. **b** *res incorporeas*: PLAVT. Stich. 304 benefacta maiorum meum (*gen. pl.*) -am atque illam (*i. eram*) augeam insperato opportuno modo. RHET. Her. 2, 29, 46 *res* quae pertinent ad -endam et conlocupletandam argumentationem (*cf.* 4, 13, 19 exornatio ... videtur esse adhibenda et ad ornandam et ad -endam orationem). 4, 24, 34 facillime fit, ut -atur indignitas negotii. SYMM. epist. 1, 27 *sermo* qui animum (*M*) mihi -at (*aliter infra l. 71*). EVCHER. epist. ad Val. p. 714ᶜ nobis ... quia in praesentiarum brevissimum ... tempus est, in futuro saecula erunt, competentibus copiis vitam -amus aeternam.

2 *privativa: fere i. q. diminuere*: TER. Haut. 232 concurrunt multae opiniones quae mihi animum -ant (*aliter l. 66*).

exaugurātio, -ōnis *f.* *ab* ex *et* auguratio. *i. q. actus exaugurandi, i. ex sacro profanum faciendi* (*de re v. Wissowa, Rel. u. Kult. d. Röm.*² *p. 472, 2. 528, 5*): LIV. 1, 55, 3 cum omnium sacellorum -es admitterent aves, in Termini fano non addixere (*cf. l. 83 sqq.*).

exauguro, -āvī, -ātum, -āre. *ab* ex *et* augurare. [*ex coni. loco lacunoso*: FEST. p. 241 virgines Vestales sacerdotio -t⟨as⟩ (*Ursinus*; ex augurali *cod.*); *cf. 1194, 8.*]

i. q. a consecratione, inauguratione, religionibus sim. (*carmine augurali dicto*) *liberare, solvere* (*opp.* inaugurare: *p. 1194, l. 11*): **1** *loca* (*cf. l. 74 sqq. sim. de deis p. 1194, 3 sq.*): CATO orig. 24 ea (*fana*) -vit, praeterquam quod Termino fanum fuit; id nequitum -ari (LIV. 1, 55, 2 ut libera a ceteris religionibus area esset ..., -are fana sacellaque statuit, quae ... ibi ... consecrata inaugurataque ... fuerant. *cf. p. 1193, 75*). SERV. auct. Aen. 2, 351 iure pontificum cautum est, ne suis nominibus dii Romani appellarentur, ne -ari possint. 4, 212 nam ideo ad -andas vel diruendas civitates aratrum adhibitum, ut eodem ritu, quo conditae, subvertantur.

2 *homines* (*sc. sacerdotem, salios. cf. Wissowa, Rel. u. Kult. d. Röm.*² *p. 490, 3; cf. supra l. 3*): GELL. 7, 7, 4 si ... sacerdotio abire ac nubere voluisset, ius ei (*virgini Vestali*) potestasque -audi atque nubendi facta est (*cf. p. 1193, 78*). FAST. Sal. Palat. CIL VI 1978, 13 (*a. 170*) M. Sosius Laelianus Pontius Falco loco L. Anni Ravi -ti (*cf.* CAPITOL. Aur. 4, 4 multos [*salios*] inauguravit atque -vit nemine praeeunte, quod ipse carmina cuncta didicisset). [? *inde transl.*: SIDON. epist. 1, 7, 11; *at v. p. 1189, 13.*]

QVEROL. p. 38, 5 urceolum contusum et infractum, ⟨oe⟩nophorum **exauriculātum** (*i. ansas fractas habentem*) et sordidum, ampullam rimosam *eqs.*

exauspico, -āvī, -āre. *ab* ex *et* auspicare. *iocose in lusu verborum fere i. q. auspicium sumendo evadere*: PLAVT. Capt. 766 -vi ex vinclis. nunc intellego redauspicandum esse in catenas denuo.

exaustrantibus *v.* exhauster-.

exballisto, -āre. *ab* ex *et* ballista. *i. q. telorum ictu prosternere* (*in imag. iocosa de oppugnanda urbe sumpta pro 'ludibrio habere'*): PLAVT. Pseud. 585 Ballionem -bo lepide (*cf. quae seq.; v. vol. II 1701, 71 sqq. et E. Fraenkel, Plautin. i. Plaut., p. 63*). *K.-M.*

[VEG. mulom. 2, 47, 1 si extra cutem fractura ossis eruperit, hoc est si **exbersen** (*A*, -bercen *ed. princ.*, -erxin *Gesner*) fecerit (*intellege* ἐκβύρσωσιν *i. 'articuli extra cutem eminentiam'; v. Steph. Thes. gr. s. v.*).] *Heraeus.*

exbibo *v.* ebibo *p. 4, 67 sq.*

NAEV. com. 103 **exbolās** aulas quassant (*i.* ἐκβόλους *sc. 'viles spernendasque'*. *cf.* VARRO ling. 7, 108 [*post Naevii vs. allatum*] quae eiciuntur, a graeco verbo ἐκβολή [*Ald.*, exbole *trad.*] dictum. *vix pro subst. sc.* ἐκβολάς. *cf. s. 2.* ecbola *p. 23, 61 sqq. et v. Walde-Hofmann*³ *p. 425*).

exbrōmo, -ātum, -āre. *ab* ex *et* brōmus. ? -prom- (*confus. c. verbo q. e.* -promere?): ANTHIM. *l. 46* (*v. et l. 49*). ebrom- (?): *v. l. 49.* *i. q. bromum eximere, fetido odore purgare sim.* (*fere coquendo, elixando* [*v. l. 43*]. *inde trslt. de sensu purgando et quasi elixando* [?]: *infra l. 49*): APIC. 2, 52 ossucla de pullis -as (*sic E V*), deinde mittis in caccabum porros *eqs.* 6, 216 rapas coque, ut -ari possint; levabis de olla. exc. 4 ofellas assas: -bis diligenter et ... mittes *eqs.* ANTHIM. 3 p. 5, 1 *carnes vaccinas* vaporatas ... et in sodinga coctas utendum, etiam et in iuscello, ut prius -tas (-brum- *A*, ex brumato *P*; -prom- *G*, *cum* -p- *etiam g l H*) una unda ⌊mittat⌋ (⌊ ⌋ *v. app. cr.*). ? *trslt.* (*v. supra l. 40; si quidem sanum*): EPIST. Austras. 16 p. 130, 22 provocavi laticem ... haec unda inrigua et imperitum ebromat (depr- *corr. b*) sensum et conponit barbarum dictatorem (*verbum se non intellegere posse adnotat Gundlach*). *v.* brōmus (*et deriv.*) *et cf. Walde-Hofmann*³ *p. 425.*

PAVL. FEST. p. 79 **exburēs** exinteratas sive **exburae,** quae exbiberunt quasi epotae (*cf. p. 4, 83. 698, 33; dub. tam orig. quam signif.*).

excaecātio, -ōnis *f.* *ab* excaecare. -cec- (*v. infra l. 76*): *l. 55. 63.* GLOSS. ἐκτύφλωσις -cecatio. *inde ab* AVG. *i. q. actio obcaecandi* (*fere i. q. caecitas infra l. 68*): **1** *corporaliter*: **a** *absol.*: AVG. epist. 88, 12 p. 418, 20 ut iam se a caedibus nostris, a rapinis, ab -e compescant (*cf. ibid. l. 17*). **b** *c. gen. obi.*: AVG. serm. dub. 364, 5 p. 1643ⁱⁿⁱᵗ· -o ... Samson (*seq.* caecitas).

2 *spiritualiter* (*v. p. 1195, 70*): **a** *acced. genet.*: **α** *obi.*: AVG. c. Faust. 21, 9 p. 579, 19 in opere malo id est -e (-cec- *S*) infidelium. c. Iul. op. imperf. 2, 115 p. 1190ᵃ·ᵐᵉᵈ· mentis (*v. p. 1196, 55*). **β** *subi.*: OP. imperf. in Matth. 2 p. 640ⁱⁿⁱᵗ· quod ... non credunt, -o est inimici (*i. diaboli; cf. quae anteced.*). **b** *nude*: PS. AVG. in Matth. 14, 1 p. 1372ᵐᵉᵈ· illam -em (*sc. 'ut oculis non videant'*). 14, 2 p. 1372ᶠⁱⁿ· *Iudaei* -e non potuerunt credere ([*i. fere 'caecitate'; antea*: excaecari]. *sim.*: serm. 217, 4 p. 2149ⁱⁿⁱᵗ· propter -em vestram).

excaecātor, -ōris *m.* *ab* excaecare. *qui caecat* (*de spiritali caecitate; opp.* illuminator; *nota imaginem plene vigentem*): AVG. serm. 135, 1 p. 746ᵐᵉᵈ· Iesus ... aperuit oculos homini qui caecus erat natus ... totus mundus caecus est. ideo venit Christus illuminator, quia diabolus fuerat -r (*cf. l. 65. p. 1196, 19*).

***excaeco,** -āvī, -ātum, -āre. *ab* ex *et* caecus (*cf.* caecare, obcaecare). *scribitur saepe in codd.* -cec- (*cf. supra l. 54*): *v. p. 1195, 28. 32. 1196, 47.* GLOSS. *cf.* ITALA Is. 42, 19 (PS. CYPR. ad Novat. 2 p. 54, 24) *cod. K* -ceciati (*v. p. 1196, 17*). eccaec-: DAMIG. lapid. 21. CHAR. gramm. p. 472, 20 B. (*inter verba act. coni. I*ᵃᵉ). NOT. Tir. 46, 46. 111, 25 -at. *de notione*: GLOSS. ἐκτυφλῶ. GLOSS.ᴸ I Ansil. EX 154 -bit obtenebrabit (*v. p. 1196, 82*) aut valde caecavit, ex enim pro 'valde' ponitur (*v. p. 1084, 81*). GLOSS.ᴸ I Ansil. EX 155 *v. s.* excerno. *de usu: pass.* -ari *fere i. q. 'caecum esse' p. 1196, 24. 36; p. p. p.* -tus *fere i. q. 'caecus'*: *p. 1195, 30. 1196, 13; refl. p. 1195,* [K.-M.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

35. 75. 1196, 32. *legitur inde a* CIC. (*v. infra l. 16*), OV. (*p. 1196, 76; cf. l. 4*), SEN. rhet.; *saepius* ECCL.

[*variat: c.* caecare: OV. *p. 1196, 77*; SEN. *p. 1196, 6*; QVINT. *infra l. 32*; CASSIOD. *p. 1196, 30*. *c.* exsiccare: OV. met. 15, 272 imis commota (*v. adn. cr.*) tremoribus orbis flumina prosiliunt aut -ta (*F, al. recc.*; -siccata *h ε al.*) residunt (*at -ta rectum esse vid.; cf. p. 1196, 76*). SEN. *p. 1196, 79*. *suppl.*: SEN. dial. 12, 12, 3 (*Vahlen lacunam explens*). *forte et restit.*: QVINT. decl. 297 p. 173, 13 (cecatum *A*, cecatam *BC*). *depravatum in* excate (*i.* -c(a)ecat(a)e: ACT. Petr. 28 p. 76, 7.]

A *i. q. caecum reddere, obcaecare*: **1** *luminibus orbando* (*attenuata vi de dempto per tempus quoddam visu [cf. quae opponuntur]: l. 60. 62. 63*): **a** *corporaliter*: **α** *proprie de animantibus obcaecandis* (*de re personata: infra l. 36*): (I) *homines*: (a) *c. obi.*: *obi. est persona* (*acced. abl. separ. infra l. 40*): CIC. ac. 2, 74 num *Empedocles* ... -at nos aut orbat sensibus, si parum magnam vim censet in is (*sc. sensibus*) esse ad *eqs.* (*cf. Emped. frg. 2 D.*). SEN. contr. 1, 7, 12 si quis filium -verit. exc. contr. 3, 1 (thema) luxuriosus a sodalibus -tus. 3, 1 ut cuius nomen exisset ex pacto, -retur. *ibid.* homines (PLIN. nat. 20, 200 addidit Andreas ideo non protinus *homines* -ari *suco papaveris* ..., quoniam adulteraretur Alexandriae [*antea*: visui noceret. *cf. Diosc. 4, 64, 6* ἐτυφλοῦντο ἂν οἱ ἐγχριόμενοι ὑπ' αὐτοῦ]. PS. QVINT. decl. 2, 10 p. 29, 5 homo in honore parentum -tus. *al.*). *ibid.* cum -reris. contr. 7, 4 (19), 9 matrem tuam (*cf.* PS. QVINT. decl. 16, 11 p. 300, 19 -vit te [*matrem*], quod ego [*filius*] sic tenebar; *sc. cum flendo oculos perderes.* CALP. decl. 9 p. 9, 7 [*l. 9* perderet oculos]. *al.*). suas. 1, 12 -tus (-cecatos *AB*) Cyclops (*cf.* SVET. Nero 21, 3 Oedipodem -tum). *al.* QVINT. inst. 7, 4, 8 occisus est, sed latro, -tus, sed raptor. decl. 297 p. 172, 13 sq. qui -verit aliquem aut talionem praebeat aut -ti dux sit. *ibid. l.* 16 meretricem (p. 173, 10). *ibid. l.* 24 mulierem ... postulare, ut -etur is qui sibi oculos eru⟨er⟩it. p. 175, 7 (cec- *Aa*). *al.* FLOR. epit. 2, 20, 5 custodem ... virgulā. CALP. decl. 9 p. 9, 3 *pater* -tus (*ibid. l. 11 al.*). 43 p. 33, 14 quidam rapuit et in raptu a puella -tus est. *al.* TERT. apol. 46, 11 Democritus ... semetipsum. anim. 17 p. 325, 13 ipsius dei providentiam -as, *Academia* (*i.* '*quasi caecam reddis*', *ita ut nil iam possit providere. v. supra l. 14*). 34 p. 359, 13 *Stesichorum Helena* -asset (*v. adn. crit.*) ob convicium carminis, dehinc reluminasset (*sim.* PORPH. Hor. epod. 17, 42 p. 219, 13). HIER. epist. 16, 1, 2 Paulus ... oculis carnalibus -atur, ut mente plus videat (AVG. epist. 173, 3 p. 641, 21 *bis*). RVFIN. Adamant. 1, 20 p. 41, 1 deus ... -to Isaac non reddidit visum (ὑποχυθέντα). AVG. civ. 19, 4 p. 359, 29 D. etiamsi -etur, obsurdescat, obmutescat. adv. Don. 17, 22 p. 121, 9 ipsi caesi, laniati, -ti. *al.* DAMIG. lapid. 21 *lapide Medio aqua diluto* lavet *quivis* faciem et -bitur (*v. p. 1194, 78*). CASSIOD. Ios. c. Ap. 2, 132 (ἐτύφλωσεν). *et al.* oculos, lumina (*aliter infra l. 66. p. 1196, 42 sqq.*): SEN. epist. 85, 5 oculos maior et perfecta suffusio -at (FIRM. math. 7, 8, 4 p. 231, 3 o. vitio suffusionis). FIRM. math. 7, 20, 3 p. 251, 5 dextrum o. FIRM. math. 6, 17, 1 p. 110, 7 ista radiatio ... lumina (*Kr., Skutsch*; -e *trad.*) gravi oculorum valitudine ... -at (*cf. catal. cod. gr. astrol. II p. 174, 36* τὰ ὄμματα σινοῖ). (b) *absol.* (*sive obi. suppl.; cf. et p. 1196, 3*): PLIN. nat. 34, 130 *pompholyx* exulcerat adeo, ut cum lavatur si attigit oculos, -et. QVINT. decl. 297 p. 172, 19 adversus eos qui -verunt (p. 173, 6. 174, 19 qui -asset. *al.*). AVG. c. Cresc. 3, 42, 46 p. 453, 11 oculis ... calcem *cum* aceto ... infundentes ..., quos evellere compendio poterant, excruciare amplius eligunt quam citius -are. c. Gaud. 1, 36, 46 p. 246, 10 detruncando, -ando, occidendo.

(II) *bestias* (*nota opp.; v. l. 12 sq.*): PLIN. nat. 29, 128 (= MARCELL. med. 8, 48) hirundinum pullos plena luna -ant restitutaque eorum acie *eqs.* ([*aliter Diosc. 2, 56* χελιδόνος νεοσσοὺς ... ἀνατεμών]. *cf.* TERT. paenit. 12, 6 hirundo si -verit pullos, novit illos oculare rursus de sua chelidonia). 29, 130 lacertae viridi -tae ... cum recepisse visum lacertam apparuit *eqs.*

β *transl.*: *oculos i. gemmas sativorum*: COLVM. 11, 3, 45 stirpes praefractae *asparagi* angunt oculos spongiarum et quasi -ant (-cec- *S*) nec patiuntur asparagum emittere. PLIN. nat. 17, 175 a⟨li⟩qui tum -ant eum (*sc. vitis palmitem*) supina falce auferendo oculos.

b *incorporaliter et spiritualiter*: *de obcaecandis, praestringendis, obtundendis animis, sensibus, affectibus sim.* (*imag. 'luce privandi' saepius seu plane seu aliquatenus retenta; v. p. 1196, 4. 13. 23. 30. 49 sqq. 70 al. [opp.* videre, illuminare; *syn.* tenebrae, caligo *sim.]; sic et 'oculos' p. 1196, 42. cf. etiam*: IREN. 5, 13, 2 fugiunt lumen veritatis secundum tragicum Oedipodem semetipsos -antes [οἱ ... ἑαυτοὺς τυφλώττοντες. *cf. supra l. 28*]. GREG. TVR. Thom. p. 130, 6 -entur oculi *diaboli* lumine tuo. ACT. Petr. 37 p. 93, 9 -a⟨t⟩e o. et aures vestras ab istis passionibus, quae palam videtis [*gr.* π[λ]ηρώσατε]). *acced. hic illic notio 'obscurandi'* (*v. p. 1196, 82*): *p. 1196, 28. 35. 56. 59. 60; potius i. q. 'caecando decipere', 'seducere': p. 1196, 8. 39; de vi 'obdurandi' fortasse licet cogitare in locis p. 1196, 22. 61 allatis* (*gr.* πωροῦν), *sed rectius statuas* πωροῦν *etiam pro* 'πηροῦν' (*v. p. 1196, 62*) *vel usurpatum vel intellectum fuisse.* *acced.*: *abl. instr. vel causae*: *p. 1196, 8. 10. 23. 25. 37. 69 al.* ab (*separ.*): *infra l. 58* (*cf. et p. 1195, 78*). *pendet inf. consec.*: *infra l. 15*.

α *homines* (*absol. infra l. 18; inde de re personata: infra l. 31*): SEN. dial. 12, 13, 5 quis usque eo ad conspiciendam veritatem -tus est, ut *eqs.* epist. 109, 16 illis ... quos amor sui -at (amori subex- *AB*¹). 119, 11 at -ant (adest caec- *A*) populum et in se convertunt opes (*cf.* VVLG. exod. 23, 8 munera ... prudentes [CONC.⁸ I 5 p. 379, 7 potuit Aegyptius omnes -are muneribus suis; *gr. I 1, 7 p. 81, 33* τυφλῶσαι. *v. p. 1195, 81. al.*]. AVG. in epist. Ioh. 8, 10 p. 2041^fin.^ ipsis divitiis -bitur. serm. 50, 3, 5 p. 328^init.^ *aurum, argentum* malos ... cum offertur, -et et cum aufertur, excruciet. *cf. et infra l. 42*). TERT. adv. Marc. 4, 22 p. 496, 16 oculos percutiens (*Urs.*, -ere *MR*) filiorum Israhelis, quemadmodum et nunc -ti Marcionis, qui ... non vidit. ITALA sap. 2, 21 (Ps. Cypr. mont. 7 p. 111, 15 = VVLG.) -vit illos malitia ipsorum ([ἀπετύφλωσεν]. COMM. apol. 500 -vit illos m. sua saevire [*v. supra l. 2*]. *cf. infra l. 35*). ITALA Is. 42, 19 (Tert. adv. Marc. 5, 17 p. 634, 4 *al.*) -ti sunt famuli dei (ἐτυφλώθησαν, *Vulg.* quis caecus nisi *eqs.*; *v. p. 1194, 77*). CYPR. zel. 5 p. 422, 19 zelo -ante decepti sunt (*v. infra l. 68*). epist. 59, 18 p. 689, 8 quos ... diabolus -at (*cf.* 65, 1 p. 721, 19 miser vel diaboli tenebris in totum -tus. *al. cf. p. 1194, 74*). *al.* LACT. inst. 4, 19, 1 *al.* VVLG. Rom. 11, 7 ceteri ... -ti sunt (ἐπωρώθησαν, *v. p. 1195, 81*). RVFIN. Adamant. 5, 14 p. 203, 2 *caecus* recepit visum; isti autem (*sc. Marini al.*) nimia imperitia -antur (τυφλώττουσι τὴν διάνοιαν. *cf. p. 1194, 83*). PAVL. NOL. epist. 13, 25 p. 105, 14 -ti nequitiae ... tenebris (*l. 9* caecentur). AVG. bapt. 1, 11, 16 p. 161, 11 fraterno odio. civ. 18, 35 p. 309, 25 D. in euang. Ioh. 53, 6 p. 1777^med.^; *opp.* illuminetur (*sic et*: serm. 165, 5, 5 p. 905^med.^ gentes illuminantur, Iudaei -antur [*cf. p. 1195, 79*]. CASSIOD. Didym. in I Petr. 2, 7—8 p. 19, 31 ut *Iesus* inluminaret eos qui caeci erant ... -ret [caec- *M*], qui male videbant [ὀμματώσῃ ... τυφλώσῃ]. *al. v. infra l. 50.* *de persona ta re* [*v. supra l. 3*]: PROSP. epist. 2, 17, 18 p. 87^B^ *liberum arbitrium* ipsum se -verat et ipsum se illuminare non poterat). 53, 10 p. 1778^fin.^ -antur et indurantur (*sic coniung. ibid.* p. 1779^init.^ *al.* EVCHER. instr. 1 p. 86, 9). gen. c. Manich. 1, 5, 8 p. 177^p. med.^ -antur malitia sua (*cf. supra l. 14*). mor. eccl. 1, 35, 77 p. 1342^extr.^ quid saevitis? quid -amini studio partium? (*v. p. 1194, 83*). *passim.* IOH. MAXENT. Conc.⁸ IV 2 p. 50, 2 superbiae spiritu -tus. GREG. M. moral. 4, 25 p. 651^A^ mentis infirmitas ... usque ad tenebras pravi consensus *hominem.* ACT. Petr. 28 p. 76, 23 *Simon* nos (*v. p. 1195, 81*). *et passim.*

β *oculos, res ad animum pertinentes*: PETRON. 141, 5 -bat pecuniae ingens fama oculos animosque (*v. infra l. 72*) miserorum ([VVLG. deut. 16, 19 munera ... o. sapientum. Sirach 20, 31; *gr. 20, 29* ἀποτυφλοῖ. *al. v. supra l. 7*]. *cf.* ITALA Matth. 13, 15 [Iren. 4, 29, 1] aures eorum obtura et o. eorum -a [*sec. Is. 6, 10*; ἐκάμμυσαν, *Vulg.* clauserunt]. *al.* OPTAT. 1, 21 p. 23, 5 livor. RVFIN. Orig. in gen. 15, 7 p. 135, 14 B. -vit et clausit o. Israel. EVCHER. instr. 1 p. 86, 7 [-cec- *P*]. *al.* PS. AVG. [CAES. AREL.?] serm. RevBén. 23, 1906, p. 32, 35 unde [*sc. de lumine*] omnium christianorum cordis oculi inluminantur, inde Iudaeorum ... -antur [APON. 1 p. 4^med.^ incredulitatis caligo. *al.*]. FACVND. defens. 2, 4 p. 573^C^ compassio ... aciem oculorum obtundit, aemulatio ... -at omnino. *aliter p. 1195, 46*). TERT. anim. 57 p. 392, 21 nec magnum illi (*magiae*) exteriores oculos circumscribere, cui interiorem mentis aciem -are perfacile est (*cf.* VVLG. II Cor. 4, 4 mentes [*v. infra l. 67*. MVTIAN. Chrysost. hom. 21, 1 p. 363^init.^ ad animam subvertendam et ad -andam mentem; *gr. p. 149^init.^* σκοτῶσαι λογισμόν. *v. p. 1195, 79*]. GREG. M. moral. 27, 41 p. 423^A^ quod aliis lumen fidei praebuit, alios per ... tenebras a lumine mentis -vit [*v. p. 1195, 79*]). adv. Marc. 5, 11 p. 613, 13 (*ad Is. 6, 9*) *deus* infidelium (*v. infra l. 66*) huius aevi -at cor (*ibid. l. 22*. HERM. Pal. mand. 4, 2, 1 c. meum a praecedentibus actibus ... -tum est [*gr.* πεπώρωται, *sed l. v.* πεπήρ-, *vulg.* obduratum. *v. p. 1195, 81*]. VVLG. Is. 6, 10 -a c. populi ... et aures eius aggrava. *al.* *cf.* TERT. mart. 2 p. 7 Oe. maiores tenebras habet mundus, quae hominum praecordia -ant [-erceant *B*]). ITALA II Cor. 4, 4 (Priscill. tract. 1, 38 p. 31, 24 Pelag. *in h. l.* p. 251, 3 S.) deus ... -vit sensus infidelium ([ἐτύφλωσεν, VVLG. *et* PELAG. *l. c.* p. 251, 8 mentes; *v. supra l. 55 et cf. supra l. 60*]. CYPR. zel. 6 p. 423, 4 zelo -ante [*v. supra l. 18*] s. nostros. *al.*). RVFIN. Orig. in cant. 1 p. 107, 11 B. quibus vitiis .., visus ille interior -atur et odoratus obcluditur *eqs.* AVG. c. Parm. 1, 8, 14 p. 35, 10 multo severius vindicatur oculus evulsus ... quam animus -tus in schismate ([*v. supra l. 42*]. *cf.* AVG. in psalm. 13, 2 p. 141^med.^ *affectiones* corrumpunt animam et ... -ant). *talia al.*

2 *obturando* (*sc. umorum vias*), *i. q. obstruere* (*hic usus nescio an explicari possit comparata e. g. locut.* 'caecum intestinum'; *cf. vol. III 43, 19 sqq.*): OV. Pont. 4, 2, 17 ut limus venas -at (cum v. cecat *β γ*) in undis laesaque subpresso fonte resistit aqua *eqs.* (SEN. nat. 3, 15, 6 interest, quanta aperta sit vena, quae modo consumpta aqua deficit, modo -atur [*Φ*, exsicc- *Δ*] aliquo impedimento *eqs.*). CELS. 7, 7, 15^G^ signum ... quasi -torum itinerum, per quae umor ferebatur (*in oculorum pituita*). *cf. etiam p. 1195, 6.*

B *i. q. obscurare* (*v. p. 1194, 81 et cf. p. 1195, 79*): **1** *c. vi obscurius reddendi*: *i. q. diminuere splendorem* (*corporis p. 1197, 1; nitorem argenti p. 1197, 4*): PETRON. 128, 3 (*Circe*:) numquid

[K.-M.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

incompta *sum*? numquid ab aliquo naturali vitio formam meam -o? (*epitomatoris haec esse vid.; audi potius* 'formam -tam habeo'; *cf. adnot. Buech*). PLIN. nat. 33, 131 crescit pretium (*sc. argenti ex Aegypto*) fulgoris -ti (*seq.* nigrescit). 2 *c. not. plena: de nocte solis lumen obscurante*: Ps. AVG. serm. ed. Mai 81, 1 (*Christo crucifixo*) solis claritas iugulatur... velut nox facta est dies et subito adveniens nox -vit claritatem.

excalceātio, -ōnis *f.* *ab* excalceare. *scrib.* -iat- (*v. infra l. 16*). *i. q. actio calceos exuendi*: ORIG. in I reg. 1, 6 p. 10, 19 B. Selom... interpretatur 'avulsio' vel -o, hoc est calciamenti resolutio (*ibid. l. 22* -o quia... cum... pervenerimus ad *locum sanctum*..., discalceari iubemur; *opp.* calciati sumus).

excalceo (-io), -āvī, -ātum, -āre (-or, -ārī *v. l. 22*). *ab* ex *et* calceus (*cf.* calceo, discalceo). *de scriptura ac formis*: CHAR. gramm. p. 472, 22 B. (*inter verba act. I^ae coniug.*) -io. *scriptio per -i- inde a* SVET. *longe praevalere videtur (v. et vol. III 132, 16 sqq.); notandus imprimis* PORPH. *infra l. 55 (in verb. lusu c. voce q. e.* 'exchalcio' *intercedente); praeterea trad.* VARRO *infra l. 42 (a Nonio). cf. et cod. V* SEN. epist. *infra l. 65. v. et supra l. 8. p. 1198, 27.* -culc- (*v. vol. V 1, 1274, 69*): *pro l. v.*: SVET. *l. 69. p. 1198, 4; trad.*: ITALA deut. *infra l. 77.* GLOSS. *l. 25.* III 287, 3. scalc-: *v. p. 1198, 7.* *depon.* -or, -ārī: VARRO Men. 439 (*v. infra l. 42*). *cf. ad h. l.*: NON. p. 478, 9 -atur pro -at. NOT. Tir. 79, 34 calciat, inculcat, -iat (-cat *CE*[1] [u *super* a *E*[2]]). *de notione*: GLOSS. II 466, 54 ὑπόλυσον -ia (III 6, 64 ὑπ⟨όλ⟩υσον -culcia). GLOSS. -ior ὑπολύομαι (*v. l. 34*). *al.* (*ad gr. cf. l. 51. 77. p. 1198, 11*). *legitur inde a* VARRONE (*v. infra l. 39*), VELL. *infra l. 45 sing. locis*; SEN. epist. *ter*, SVET. *bis*; *p. p. p.* -tus *inde a* SEN. *l. 64*.

[*l. v.*: dis-: *v. infra l. 53. 69.* -calcius: *infra l. 71.* *prorsus dub. coni.*: CHIRON 656 p. 208, 10 -caldat (*v. p. 1198, 42*) *trad.* (-ceat *vel* -caliglat [*v. p. 1199, 71*] *Oder*); *cf. p. 1198, 14*.]

i. q. calceos detrahere, calceamentis exuere (*cf.* discalceo): 1 *proprie personas* (*primitus* 'se ipsum' -are *tam per refl.* [*infra l. 42*] *quam mediopass.* [*infra l. 45; cf. et supra l. 26*]; *postea etiam* 'alterius' *calceos deponendos curare* [*v. infra l. 49 sqq. 74 sqq. p. 1198, 9 sqq.*; 'pedes' *p. 1198, 3*]. *acced. not. q. e.* 'nudare', 'exuere' *per se*: *infra l. 54* [*in lusu verb.*]; *infra l. 83* [*alleg.*]. *opp.* calceare: *infra l. 40. 44*; coturnatus: *l. 47. 64*):

a *aliquem*: **α** *c. nudo obi.* 'exteriore' *q. v.*: VARRO Men. 439 quod in eius dei templa calceati intro eunt, nam in oppido quae est aedes Apollinis et quae ibi ad Herculis, ut intro eat nemo se -atur ([*Scal.*, -ietur *Non. p. 478, 12*; -iatur *Müller, Linds.*]. CYPR. testim. 2, 19 p. 86, 7 iussus est *Iesu Nave* -iare se [*syn.*: calciamentum deponeret; *opp.* calciaretur]. PASS. Fructuos. 3. *ibid.* ego me). VELL. 2, 41, 3 *ut Caesar numquam* -retur aut discingeretur (*item med. pass.*: SEN. epist. 76, 31 cum *histriones reges sim. agentes*... lati incesserunt et coturnati [*v. infra l. 64*], simul exierunt, -antur et ad staturam suam redeunt). Ps. AVG. serm. 19, 4 p. 1779^extr. (= CAES. AREL.*?*; *ad* deut. 25, 9 *sq., cf. l. 76 sqq.*) eum (QVODV. prom. 2, 23, 48 p. 795^B -andum lex censuit [*cf.* ORIG. in Matth. 17, 32 qui contra legem agit, -atur; *gr. p. 1580*^A ὑπολέλυται]). GREG. TVR. Thom. p. 115, 14 (= PASS. Thom. p. 156, 3) rex iussit lances... igniri et praecepit -iare (*PQ*, -iari *WR*; *sim. in* PASS. Thom. [dis- *M*]) apostolum, ut nudis pedibus *eqs.* PASS. Fructuos. 3. *nota* (*v. l. 36; cf. l. 17*): PORPH. Hor. sat. 1, 8, 39 p. 274, 31 *Voranus* cum deprehensus a nummulario esset, cuius de mensa nummos subtractos in calceos sibi infarciverat, quidam iocans... 'belle', inquit, ... 'te nummularius ille exchalciaverat', cum adspiratione secundae syllabae, ut simul et 'chalcon'... ei ablatum -iato obiceret (*inde Valla ad Iuv. 8, 1*).

p. p. p. **excalceātus,** (-a, -um) *pro adi. vel subst.* (*v. infra l. 64. 66. 70; cf. et l. 77. 82. p. 1198, 6 et v. s.* excalceus): *i. q. calceis exutus* (*significantius de mimis vel comicis, opp. tragici*: *l. 64*): *nude*: SEN. epist. 8, 8 quam multa Publilii non -is, sed coturnatis (*v. l. 63*) dicenda sunt! (*v. supra l. 47*). 87, 4 mulio -us (-i- *corr. ex* -e- *V*). QVODV. prom. 2, 23, 48 p. 795^C domus... -i *eqs.* (*v. infra l. 77*). *acced. ad verba* 'eundi': MART. 12, 87, 6 -us ire coepit ad cenam. SVET. Vesp. 8, 3 *classiarios* petentes... aliquid sibi calciarii nomine... iussit... -iatos (-culc- *G*, dis- *T*) cursitare. HERM. Pal. sim. 9, 20, 3 super tribulos -iatus difficile ambulat ([*gr.* γυμνοῖς ποσί, vulg. 9, 20 pedibus -is; *v. p. 1198, 6*]. FILASTR. 81 -iatos [-calcios *A*[1], *fort. recte; v. p. 1198, 24*] ambulare... homines. CASSIOD. hist. 7, 20 p. 1085^A. *cf. p. 1198, 28*).

β *c. additam.* (*non nisi in duobus quibusdam l. bibl. varie prolatis; v. et l. 49. 66. p. 1198, 10*): Ⓘ *c. dupl. acc.* (*c. obi. sc. et* 'exteriore' *et* 'interiore' [*cf. et p. 1198, 9*]): ITALA deut. 25, 10 (Lugd.) domus huius -ti (-culc- *trad.*) calciamentum ([ὑπολυθέντος τὸ ὑπόδημα, *Vulg.* discalceati]. *cf.* ORIG. in Matth. 17, 32 [*ad deut. 25, 9*] -at eum c. eius unum [*gr. p. 1577*^C *ut p. 1198, 11*]. *cf. l. 83. p. 1198, 13*).

Ⓘⓘ *additur abl. separ.* (*cf. verba* 'privandi', 'exuendi'): ITALA deut. 25, 10 (Ps. Aug. quaest. test., RevBén. 28, 1911, p. 6, 79) domus -ti caliga (*v. l. 77 sq. cf.* AVG. c. Faust. 32, 4 p. 763, 22 [*ad h. l.*] -iatus [*S*[1]] dextri pedis calciamento). *inde alleg.*: QVODV. prom. 2, 23, 48 p. 795^C (*post locum l. 66 cit.*) ecclesia... populo Israelitico... sese obtulit: quam suscipere nolens... -iatus est gloria collatae legis (*i. fere* 'nudatus', 'exutus'; *v. p. 1197, 37*).

b *aliquid*: **α** pedes (*sc. obi.* 'exterius'): SVET. Vit. 2, 5 a Messalina petit, ut sibi pedes praeberet -iandos (-culci- *MGΠ*[1]*R*, -oscul- *ex seqq. Q*) detractumque socculum dextrum *eqs.* *inde p. p. p.* (*v. p. 1197, 61*) *i. q.* 'nudus': HERM. vulg. sim. 9, 20 *v. p. 1197, 71.* ASSVMPT. Moys. 11, 12 ne scalciati p. eius *eqs.* (*cf. Rönsch, It. u Vulg. p. 469; Charles, ed. praef. p. XXXII*). **β** *pendet obi.* 'interius' (*fig. quasi etym.; acced.* 'unde' *per* de; *v. p. 1197, 74*): ITALA deut. 25, 9 (Ps. Aug. quaest. test., RevBén. 28, 1911, p. 6, 76) -bit caligam eius unam de pede eius ([ὑπολύσει τὸ ὑπόδημα, *Vulg.* tollet calceamentum]. *cf.* ORIG. in Matth. 17, 30 [*ad eund. l.*] -bit calceamentum eius de p. eius [*cf. p. 1197, 77*]).

2 *trslt.* (*in arte veterin.*): *spectat ad pedes, ungulas bestiarum* (*dub. tamen notione; ex usu enim qui est simplici* calceare [*i.* 'fasciare'; *v. vol. III 131, 33*] *de contraria vi i.* 'fascias demere' *sim. cogites, quod quidem vix c. re quadret* [*cf. in sim. re*: *Chiron 699 p. 219, 30* praeduruerit... et calciato et duramen imponito]): CHIRON 661 p. 209, 22 cum ei cicatrices vulnerum (*sc. ungularum*) soldaverint et praed⟨ur⟩uerint, duramen imponito et -iato. *v. etiam p. 1197, 30 et cf.* excaliglo.

excalceus (-ius), (-a, -um). [*ab* excalceo. *W.* (*cf. Brender, Rückläuf. Ableit. p. 45 et v.* discalcius *vol. V 1, 1274, 73. 77*).] *non nisi* -ius (*v. p. 1197, 16*). [FILASTR. 81 *cod. A*[1] *v. p. 1197, 71.*] *i. q. calceamentis exutus, nudis pedibus utens* (*cf.* excalceatus *p. 1197, 61*): PAVL. NOL. carm. 24, 321 iste caligis vilibus donatus est, ... qui maluisset confoveri -ius (*B*, -tius *O*), quam calciari frigidus. SALV. gub. 3, 10 quod *salvator* ambulare -ios praecipit (*v. et p. 1197, 70*).

excalci- *v.* excalce-.

excaldātio, -ōnis *f.* *ab* excaldare. *i. q. lavatio calida, calidorum balneorum usus* (*v. et s.* excaldo, *infra l. 45*): GALLICAN. Avid. 5, 11 (*epist. praef. ad imp. Marc. Aur.*) *Avidius* sane omnes -es, omnes flores de capite, collo et sinu militi excutiet (*pro signo luxuriae; v. infra l. 47*). CAPITOL. Albin. 5, 7 *testudinem* curari iussit atque infantulo ad -es pueriles dicari (*cf. 6* ut parvuli... in testudine⟨is⟩ alveis lavarentur).

excaldo, (-āvī), -ātum, -āre. [*ab* ex *et* calda. *W.*] scald- (*cf. ling. rom. l. 39*): ANTHIM. 76 p. 28, 7 *GAgP* (cald- *l*). [*val.* scalda, *it.* scaldare, *francog.* échauder, *hisp.* escaldar. *M.-L.*] [*falso trad.* (*nondum emendatum*): CHIRON 629 p. 201, 1 si ungulae a coron⟨a⟩ -verint (-caligla- *Oder*; *v. p. 1199, 71*), sic curabis ut recrescant. 656 p. 208, 10 ungulas proiciat et -at (-calceat *vel* -caliglat *prorsus dub. Oder*; *v. p. 1197, 30. 1199, 72*).]

i. q. calidum reddere: 1 *strictius: calida aqua vel perfundendo vel coquendo*: **a** *de lavatione* (*v. supra l. 31; refl.*): GALLICAN. Avid. 5, 5 (*epist. imp. Marc. Aur. ad praef.*) Avidio... legiones Syriacas dedi diffluentes luxuria..., quas totas -antes se repperisse Caesonius... scripsit (*ad rem cf. supra l. 32*). **b** *de coctura* (*tantum p. p. p.; i. q.* 'leviter coctus', 'in caldam immissus' *sim.*): MARCELL. med. 26, 33 de nucleis pineis -tis et purgatis drag̃. III (*ibid.* amygdalae dulcis -tae et p. *ibid.* avellanae p. et -tae). APIC. 4, 137 caseum mollem -tum (*seq.* calefacies). 8, 360 haedinam sive agninam -tam (*? 8, 361; del. Vollmer*). 2 *liberius: quovis modo calefacere*: ANTHIM. 76 p. 28, 7 *ut* vacca aut capra aut ovis mulgatur ita ut vas... fictile sit et bene scaldetur (*v. l. 37; opp.* refrigeret).

***excal(e)facio,** (-fēcī), -factum, -facere *et* **excal(e)fīo,** -fierī (*v. l. 64*). *ab* ex *et* cal(e)facere. -cale- *legitur*: *in formis pass.*: SCRIB. LARG. 158 PLIN. nat. 28, 175. 37, 148 (= ISID. orig. 16, 11, 2). IREN. *p. 1199, 4.* *act.*: PLIN. nat. 26, 61 (*l. v.* -calf-; *v. p. 1199, 14*). 31, 67 PLIN. med. *p. 1199, 27.* CHIRON *ter* (*v. p. 1199, 27. 29. 33; at p. 1199, 30* -calf-). *rell. locis iisdemque longe numerosioribus* -calf- (*imprimis* PLIN. nat.: *30^ies*). *formae pass.* (*praeter* -ctus): -(e)fieri: SCRIB. LARG. 158 PLIN. nat. 24, 42. -faciendus: *v. p. 1199, 12. 13.* *verbum fere medicorum legitur inde a* SCRIB. LARG. (*infra l. 75*); *praecipue ap.* PLIN. (*34^ies*); *usus a vocis q. e.* cal(e)facere (*v. syn. p. 1199, 5. 9; sic Veg.* cale- *usurpat, ubi* CHIRON excal(e)-*exhibet* [*v. p. 1199, 28. 33 et cf. p. 1199, 41; v. Lommatzsch, ALL 12, 1902, 556*]) *non diversus.* [*it. merid.* scarfare, *francog.* échauffer. *M.-L.*]

i. q. calidum reddere, fovere (*v. infra l. 79; pass. i. q. calidum fieri*): 1 *usu laxiore*: **a** *transit.*: **α** *in universum: varias res variis modis* (*non nisi pass.* [*constr. minus perspicua infra l. 84*]; *ovum incubando*: *infra l. 84; alleg. de anima*: *p. 1199, 3*): SCRIB. LARG. 158 p. 65, 23 haec omnia mutare oportet, priusquam -efiant. PLIN. nat. 22, 131 *panicum* his quae vaporanda sunt, -ctum imponitur (*cf. 28, 174* fel cum murra... in malicorio -ctum infundunt). 28, 175 -efactis... auribus (*cf. Marcell. med. 9, 102 inde sumptum*: ferventi aqua... aurem foveris). 36, 159 *lapis Siphnius* -ctus oleo nigrescit (*inde* ISID. orig. 16, 4, 35). 37, 37 *lacum Electrum* sole -ctum e limo reddere electrum (37, 103 *gemmas* s. -ctas. *cf.* 37, 148 apsyctos... calorem tenet -efacta igni [*hinc* ISID. orig. 16, 11, 2; -ef-]). HYG. fab. 197 p. 126, 5 (*ex Nigid.*) super quod (*sc. ovum*) columbae consederunt (*v. supra l. 74*) et -ctum ex-

[K.-M.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

clusisse Venerem (*sc. 'ovum'?, an constr. absol.? [v. p. 1198, 74]; cf. et Rose ad l.*). *in alleg. (v. p. 1198, 75), fere i. q. effervescere (pass.)*: IREN. 1, 13, 3 audax et inverecunda est anima quasi vacuo aëre -efacta [est] (*gr.* ψυχὴ κενῷ ἀέρι θερμαινομένη. *antea: mulier* calefacta spiritu).

β peculiariter de medicamentis vim ac naturam calefaciendi habentibus (sim. de curatione infra l. 28; cf. et infra l. 50): ① *addito obi.*: PLIN. nat. 21, 163 *oleum amaracinum* ad -endos molliendosque nervos et vulvas calfacit (23, 90 natura ... *olei cyprini* -it, emollit n. 31, 67 -efaciat). 22, 101 per se ... *laser* algores -it (*cf.* 26, 131 rigores). 23, 82 corpora. 24, 42 cum quid siccari -fierive opus sit (*cf.* 24, 100 lentigines et quae -enda sint [28, 136 usus axungiae ad emollienda, -enda, discutienda *eqs.*]). 26, 61 tithymallus ... linguam -efacit (V^2 *E r*, -calf- *rell.*). ② *nude*: PLIN. nat. 21, 139 *faex expressi croci* magis -it quam crocum ipsum. 21, 155 *thymi genera* -unt, qua vi *eqs.* 21, 160 usus et foliis *habrotoni*, sed maior semini ad -endum ([adest calf- *R*]. *cf.* 23, 121 natura his [*sc. siccis ficis*] -endi. 25, 131 utrique *pericarpo vis est* ⟨in⟩ [*add. C.F.W. Müller*] -endo). 23, 46 hoc genus vini -it, concoquit, purgat ([*cf. Diosc. 5, 38, 2* ἔστι δὲ θερμαντικός]. *cf.* 34, 177 *sandaraca* valet purgare, sistere, -ere, erodere. 35, 176 natura *sulpuris* ... -it, concoquit). 24, 38 picis natura -it, explet (*cf.* 28, 145 omnes *medullae* molliunt, explent, siccant, -unt [*cf. Diosc. 2, 77, 1* θερμαντικοί]). 24, 131 *chamaedrys* -it perunctione (*cf. Diosc. 3, 98, 2* ἀλειφομένη δέ ἐστι θερμαντική). 28, 146 (*cf. Diosc. 2, 78, 2* θερμαντικαί). *al.* PLIN. med. 1, 22 p. 36, 8 vellera ... suffita efficaciter -efaciunt. CHIRON 217 p. 65, 30 haec potio ... -efacit (*cf. Veg. mulom. 1, 42, 5* cale-). *in curatione (v. supra l. 7)*: CHIRON 34 p. 14, 15 *urendo* -efacis. 35 p. 14, 20 haec ratio intellegitur posse stringere, ... confirmare, -ere.

b *vice intransitivi: i. q. calefieri (v. l. 33)*: CHIRON 410 p. 125, 31 perungito totum iumentum et perfricato manibus, usque donec -efaciant (*cf. Veg. mulom. 2, 119, 6* donec calefiat et sudet *et v. infra l. 40*).

2 *sensu strictiore: i. q. inflammare (v. et infra l. 44)*: MARCELL. med. 32, 7 ad intertrigines -ctas et dolentes remedium.

excal(e)factio, -ōnis *f.* *ab* excal(e)facere. -cale-: CHIRON *l. 42.* *plur.: l. 40. 43.* *i. q. calfactio (syn. infra l. 41)*: **1** *liberius*: PLIN. nat. 31, 105 quicumque sal acopis additur ad -es. CHIRON 238 p. 71, 27 perfricare ... tam diu donec manibus -e patiatur (*cf. Veg. mulom. 1, 52, 3* donec calefactionem patiantur. *ad rem v. l. 32*). 656 p. 208, 8 beneficio -efaction⟨is⟩ (*antea*: calefecisti). SORAN. app. 30 p. 124, 30 subiectiones fieri aut -es (ex calf- *trad.*) et cataplasmata. **2** *artius de inflammatione, aestu (syn.* calor *l. 46)*: CHIRON 385 p. 117, 16 stercus in ungulis eius haerent, propter nimiam -em (*Veg. mulom. 2, 53, 2* p. nimium ... calorem; *cf. Hippiatr. gr. I 239, 19* διὰ τὴν πύρωσιν). *cf. supra l. 35.*

excal(e)factōrius, -a (-um). *ab* excal(e)factus (*cf.* calfactorius). -calf-: *v. infra l. 57.* [*l. v.* cale-: *infra l. 58 (cf. infra l. 62).*] *i. q. calefaciendi, fovendi vim habens (apponitur non nisi ad subst. q. s.* vis [*v. infra l. 52*], natura [*v. infra l. 58*]; *de remediis tantum* [*cf. supra l. 6 sqq.; gr.* θερμαντικός]): vis -a: PLIN. nat. 21, 120 *teuchitis* opisthotonicis cum resina ... imponitur -a v⟨i⟩ ([*Sillig.*, ut *codd.*]. *cf. Diosc. 1, 17, 2* δύναμιν ... θερμαντικήν). 23, 86 vis ... *olei laurini* -a ([*Diosc. 1, 40, 2* δ.... θερμαντικήν]. 26, 86 [-a *om. E*]). 24, 105 *cummis* habet -as vires (28, 52 sordes -am vim habere dicuntur. PLIN. med. 3, 13 p. 87, 8 mirifice -efactoriam [*sic d; g*: -calf-; *rb*: cale-. *cf. l. 13* calefactoriam]). *cf. et supra l. 19.* natura (*v. et supra l. 9. 18. 21. 22*): PLIN. nat. 23, 152 laurus -am naturam habet. 25, 71 *gentianae* radicis natura et -a ([*Diosc. 3, 3, 2* θερμαντικήν]. 25, 152 vini [*opp.* refrigeratoria vis]. 26, 117 [facalf- E^1, calf- E^2]. 31, 92).

excalēsco, -uī, -ere. *ab* ex *et* calesco. *i. q. effervescere, exardescere (sc. affectu. cf.* incalesco): ITALA deut. 19, 6 (Lugd.) ut non persequens propinquus sanguinis ... homicidam, quia -uit in corde *eqs.* (παρατεθέρμανται ... τῇ καρδίᾳ, *Vulg.* dolore stimulatus). [*lect. falsa: v. s.* excandesco *p. 1200, 54.*]

excalf- *v.* excalef-.

? CHIRON 734 p. 228, 27 quem si in eundem impetum ... in itinere cogas ambulare, omnis coniunctio ungularum separata decadit et **excaliglat** (*a* caligula? *sensus autem satis obscurus. ceterum v. s.* excaldo [*coni. Oder*] *p. 1198, 40 sqq. et cf.* excalceo *p. 1197, 30*).

PS. APVL. herb. 109 p. 193, 31 (*interpol. ex Diosc. 4, 164, 4*) *titimallus* detrahit illitus myrmecia, ... impetigines, pterygia, fistulas **excallat** *eqs.* ([*gr. deest verbum*]. *i. q. 'callositatem demere', mollire* [*cf. opp.* incallare *Veg. mulom. 2, 27, 1; item de fistulis*]). *v. etiam* excallatorius (*l. 80, inversa tamen notione*).

CASS. FEL. 20 p. 31, 7 (*ad fistulas*) papyrum ante medicamento ⌊ectylotico⌋ (⌊ ⌋ *v. app. cr.; insere* [*item ibid.* p. 32, 1] *p. 60, 53*), id est **excallatōriō** (-cala- *c*, escall- *g*) infra scripto ... lines (*i. 'obcallescere faciens'; aliter l. 75*).

excalo elicio GLOSS. lat.-arab. p. 704, 29. **excalpo** *v.* exscalp-.

excandēfacio, -fēcī, -facere. *ab* ex *et* candefacere. *i. q. flagrantem, calentem reddere (in tmesi, interposito pron. pers.: l. 2)*: **1** *de ardore mentis (v. infra l. 75; acced. abl. causae)*: VARRO rust. 3, 4, 1 sexaginta ... milia Fircelina -cande me fecerunt cupiditate (*v. p. 1199, 84 et cf. Wackernagel, Synt. II 175*). **2** *significantius de pretio quasi 'incendendo', fere i. q. augere*: VARRO rust. 3, 2, 16 epulum aut triumphus ... aut collegiorum cenae, quae ⟨n⟩unc innumerabiles -unt annonam macelli (*cf. Men. 529* ut turba incendant [intend- *trad.*] a.; *Manil. 4, 168* annonae ... incendia. *v. et s.* exardesco *p. 1181, 77*).

excandeo, -ēre (-cando, -ere ?; *v. l. 12*). *ab* ex *et* candere (*cf.* PRISC. gramm. II 438, 15 candeo, -o; palleo, expalleo; ardeo, exardeo). scand- (*cf. infra l. 41*): ANTHIM. *l. 17* (*l. v.* cand-). *III^{ae} coniug.?*: NOT. Tir. 102, 60 -it (-et *V*, candit *Ge*^{1}; *v. infra l. 44 et cf. vol. III 234, 9*). *? transitive: v. infra l. 21.* NOT. Tir. 37, 13^a -et. GLOSS.^{L} V Aa E 689 -bat exardebat seu candidum fiebat. **1** *i. q. calidum, fervidum esse (part. -ens sc. i. q. 'fervefactus')*: ANTHIM. 75 p. 27, 5 de lactes ... si desentericis, caprunos qui fiunt cum petras rotundas scandentes (*A*, -is *G*; cand- *rell.*) in foco et sic missas in lacte sine foco. **2** *de candore (cf. p. 1201, 57)*: SCHOL. Iuv. 2, 107 (*ad* 'pressum in facie digitis extendere panem') quod (*Jahn*, quia *trad.*) infames faciunt ad -endam cutem (*i. 'ut cutis candida fiat'; vulgariter quasi transitive* [*ad tales usus cf. Svennung, Unters. Pallad., p. 429 c. adn.*]).

excandēscentia, -ae *f.* *ab* excandesco. -isc- (*v. infra l. 43*): GLOSS. *l. 33.* *i. q. actus vel qualitas statusve in iram exardescendi (v. infra l. 75)*: **1** *strictius in philos.* (*i. q. ardentis animi in iram quasi transgressus* [*gr.* θύμωσις, *opp.* ira]: *l. 28 sqq. [cf. def. l. 31]; fere i. q. natura animi irritabilis [syn.* inritabilitas]: *l. 37*). *cf. def.*: CIC. Tusc. 4, 21 (*ex Chrysippo; v. frg. 398 [III p. 97, 22 sqq.]*) quae ... lubidini subiecta sunt (*v. l. 34*), ea sic definiuntur, ut ira sit libido poeniendi eius qui *eqs.*, -a autem sit ira nascens et modo existens, quae θύμωσις Graece dicitur (*locum cum altero [v. l. 34] citat* NON. p. 103, 13 sqq., *unde* GLOSS. V 640, 72 -iscentia iracundia frequentia [?, ferventia *subst. Heraeus*]). CIC. Tusc. 4, 16 ira, -a, odium *eqs.* (*sc. lubidini subiecta sunt; cf. l. 29*). APVL. Plat. 1, 18 p. 216 tripertitam animam *Plato* (*sc. Tim. 89*^{E}) ... dicit: primam eius rationabilem esse partem, aliam -am vel inritabilitatem, tertiam adpetitus. **2** *laxius fere i. q. iracundia (syn.* furor): PRISCILL. tract. 2 p. 39, 22 ut sciat *venerabilitas tua* ..., unde -ae eius dolor, unde ... furor fuerit.

ˣ**excandēsco,** -uī, -ere. *ab* ex *et* candescere. *de scriptione et formis*: scand-: HERM. vulg. *p. 1201, 17* (cand- *l. v.*). TRACT. Pelag. *p. 1201, 44; pro lect. var.: v. l. 82. p. 1201, 52 (cf. et s.* excandeo *supra l. 11).* -isco: NOT. Tir. 37, 14 (*antea*: candiscit). 102, 61 candiscit, excandit (*v. supra l. 12*), -iscit (-esc- *A GuA*^{1}). *de notione (v. et infra l. 79)*: GLOSS.^{L} I Ansil. EX 150 -uit exarsit (*sed cf.* EX 98). *legitur inde a* CATONE (*infra l. 58*), CIC. (*p. 1201, 25*) *sing. locis* (*item praeterea* CAEL. Cic. epist. *infra l. 82*; AETNA, MANIL. *p. 1201, 62*; VAL. MAX. *p. 1201, 21*); *saepius* SEN. min. *et* PETRON. *vis inchoativa usquequaque (praeter p. 1201, 39; fort. et p. 1201, 55) viget (v. praecipue numerosa illa exempla perf. ingressivi sim.). hic illic notio quaedam aucta subesse videtur (v. p. 1201, 6. 8. 12); attamen cf. apposita velut 'vehementer' sim. infra l. 84 sqq.* [*francog. vet.* eschandir. *M.-L.*]. [*var. lect.*: cand-: *v. l. 41.* incand-: *v. l. 62.* excalescere (*falso*) *v. p. 1201, 64.*]

1 *de ardore, calore, fervore*: **a** *proprie (in comparatione infra l. 67)*: α *i. q. exardescere, ignescere (in coctione)*: CATO agr. 95, 2 si in tecto coquas *amurcam*, cum bitumen et sulpur additum est, -et (*inde Plin. nat. 17, 264* exardescat). β *i. q. incalescere*: *nude*: ITALA exod. 16, 21 (Ottob.) cum ... -uisset sol, *manna* liquescebat ([διεθέρμαινεν, *Vulg.* incaluisset]. ISID. orig. 17, 8, 14 si sol -uerit [in- *K*], *balsama pura* sustineri manu non *possunt*). SOL. 52, 59 si *lychnites* -uit radiis solis incita (*ex Plin. nat. 37, 103 ubi* excalfactas. *seq.* ad calorem ... excitata). *acced. abl. instr. (cf. p. 1201, 62)*: SOL. 53, 26 cum ... flagrantioribus radiis -uit dies (*aliter p. 1201, 66*). RVFIN. Greg. Naz. orat. 7, 16, 1 p. 226, 8 *si* aer ardoribus -at (*v. totum l.*). γ *de aqua (in comparat.; v. supra l. 56) i. q. fervescere*: ITALA gen. 49, 4 (Lugd. Ps. Orig. tract. 6 p. 59, 24 *al.*) exabunda⟨s⟩ti (*v. p. 1131, 19*; efferbuisti *Ps. Orig.*) sicut aqua, non -as ([μὴ ἐκζέσῃς, *Vulg. aliter*]. *v. p. 16, 51. 152, 61 et cf. p. 1201, 38; aliter p. 1201, 34*).

b *translate (vi propria per imag. perlucente: p. 1201, 38. 46. cf. et* MACR. Sat. 1, 19, 6 fervorem ... quo animus -it excitaturque alias ad iram, alias ad virtutes [*v. p. 1201, 23*]): α *respicitur ardor et inflammatio animi, mentis, ingenii*: ① *artius: i. q. ira, furore, indignatione incendi; irasci (cf. syn. l. 84. p. 1201, 3 sqq. 16. 18. fere i. q. saevire [coniunct.: p. 1201, 7]: p. 1201, 40 [cf. et p. 1201, 54]. de bestiis: p. 1201, 31; de rebus: p. 1201, 20. 27. 34.* GLOSS.^{L} III Abstr. EX 24 -uit in iracundia⟨m⟩ exsilivit. GLOSS. ἀγανακτῶ. ζέω ἐπὶ ὀργῇ): ⓐ *absolute ponitur (c. acc. fort. p. 1201, 12; cf. etiam p. 1201, 13 et p. 1201, 24)*: CAEL. Cic. epist. 8, 12, 2 id postquam resci⟨i⟩t, -uit (scand- *M*). SEN. contr. 2, 3, 2 saepe -ui, saepe reconciliatus sum. SEN. apocol. 6, 2 -it hoc loco Claudius et ... irascitur. clem. 1, 5, 4 si vehementius

[K.-M.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

-uit ([PETRON. 85, 2 tam v. 87, 10 ego totiens excitatus plane v. -ui]. *cf.* QVINT. decl. 355 p. 386, 18 graviter. AMM. 30, 5, 10 in immensum). dial. 2, 14, 3. 4, 6, 4 *sapiens erit* iracundissimus, si totiens -uerit, quotiens iram scelera meruerint (*antea*: irascetur). 5, 34, 1 levia sunt, propter quae non leviter -imus (QVINT. decl. 374 p. 414, 12; *antea*: iratum). 10, 12, 3 (*anteced.* irascuntur). epist. 47, 20 sic -unt, sic saeviunt. 76, 23 nec -ere ad subita nec *eqs.* (AMM. 22, 16, 23 Aegyptii ... ad singulos motus -entes. *v. et infra l. 50*). PETRON. 53, 8 -uit Trimalchio. 57, 1. 98, 3 merito ... -res, si posses perditum (pro- *trad.*) ostendere. 100, 4 indignatione mulier lacerata ulterius (*cf. infra l. 33*) -uit. 105, 1 -uit Lichas hoc sermone turbatus. 115, 4. 136, 14 novitate facinoris attonitus quaerebam, quid -uisset (*v. p. 1200, 81*) aut quare *eqs.* PS. QVINT. decl. 14, 3 p. 268, 2 unde nunc, quod -o, quod fremo (*an acc. rel.?; v. p. 1200, 81*). *al.* IVV. 10, 327 nec Stheneboea minus quam Cressa (*i. Phaedra*) -uit. PLIN. epist. 4, 25, 2 -uit senatus (*seq.* iratum). SVET. Claud. 40, 3. Nero 40, 4 hactenus ..., ut *eqs.* rhet. 30 p. 127, 1. HERM. vulg. sim. 9, 32 nonne statim -is (cand- *l. v.; v. p. 1200, 41*) et *fullonem* ... convicio persequeris (*Pal.* irasceris). AMM. 20, 9, 2 his recitatis ultra modum (*cf. infra l. 33*) solitae indignationis -uit imperator. *de rebus* (*v. p. 1200, 78; res pro persona l. 22*): VAL. MAX. 1, 6, 11 deorum spreti monitus -unt (*pro 'di spreto monitu suo -unt'*). SEN. epist. 123, 5 *firmitatis certissima argumenta sunt*, si *animus* non -uit, non litigavit (*cf. p. 1200, 73*).

ⓑ *c. additam. (cf. et p. 1200, 81): pendet abl. causae* (*c. dat.?: v. infra l. 29*): CIC. Tusc. 4, 43 (*Peripatetici iram cotem esse fortitudinis nuncupant*) haec nullam habent vim, nisi ira -uit fortitudo (*v. p. 1200, 78 et cf. p. 1200, 28 sqq.*). SEN. contr. 10, 3 (32), 6 nescit placari iratus *pater* et ⌊voce etiam⌋ (⌊ ⌋ *Kießling*, hoc etiam si *trad.; an recte?*) filiae -uit (*v. supra l. 25*). QVINT. decl. 364 p. 396, 16 pauperem quasi custodia -uisse. *acced.* in: *c. acc.: alqm.*: COLVM. 7, 12, 5 *ut canes villatici* etiam conservos iratius intueantur, semper -ant in exteros. SVET. Vesp. 14 in hunc ... deprecantem haud ultra verba (*cf. l. 10. 19*) -uit. VVLG. sap. 5, 23 -et in illos aqua maris (*gr. 5, 22* ἀγανακτήσει κατ' αὐτῶν. *v. p. 1200, 78; aliter p. 1200, 67*). *in alqd.* (*sc. sensu finali*): FLOR. epit. 2, 18, 8 *populus Romanus* duce Scipione ... tandem ... in ultionem -uit (*sc. flagitii et ignominiae in bello Numant. acceptae*). *c. abl.*: PS. ORIG. tract. 6 p. 60, 2 (*ad gen. 49, 4; v. p. 1200, 68*) ut qui iam ... iaculis diaboli efferbuerat accensus in furorem, non ... -ret in persecutione iustorum (*i. fere 'saeviret'; v. p. 1200, 77*). adversus: CALL. dig. 1, 19, 1 in cognoscendo *non* -ere a. eos, quos *eqs.*

Ⓘ *laxius de studio, voluntate, cupiditate* (*c. abl. l. 44; seq.* ad *fin.: l. 46*): TRACT. Pelag. p. 122, 23 *diabolus* non immerito hominem odio livoris insequitur, sanctitatis meritis -ere (*v. p. 1200, 42*) illo conante, unde *eqs.* PETR. CHRYS. serm. 139 p. 573 [A] suum tepidus ad reatum, ad alterius flammatur et -it examen.

β de malis exardescentibus: Ⓘ *t. t. med. de morbo, passione* (*i. q. inflammari, aduri [corporaliter]: l. 50; de dolore acerbiore reddendo, fere i. q. 'augeri': l. 52*): COLVM. 7, 5, 16 (*in sacro igni*) *pusula* paene ad omnem tactum (*cf. supra l. 8*) -it (*seq.* igneam saevitiam). MARCELL. med. 12, 55 radix terrae mali surculo eruta ... *initio* quidem -ere (scand- *L*) facit dolorem dentium (*v. supra l. 49; opp.* exstinguet). Ⓘ *de calamitatibus: i. q. exardescere* (*sc. c. vi 'oriundi'; vix i. q. 'saevire'* [*cf. p. 1200, 78*]): OROS. hist. 2, 13, 11 diversae pestes caelo terraque -entes (*ad sensum cf. etiam p. 154, 67*).

2 *de candore et nitore: i. q. candidum fieri, effulgere, enitescere sim.* (*tam 'emicando' [de igni sc. in montis eruptione; de astrorum lumine: infra l. 61 sq.] quam 'illucescendo' [de ortu diei: infra l. 66]; de montibus nive opertis et ita effulgentibus: infra l. 64*): AETNA 605 quondam ruptis -uit Aetna cavernis *eqs.* (*i. 'emicuit'* [*v. l. 58*]. *sim.*: MANIL. 1, 876 numquam futilibus -uit ignibus aether). SOL. 11, 6 *Creta* albet iugis montium Dictynnaei et Cadisti, qui ita -unt (*cl. II*, -calescunt *I*), ut eminus navigantes magis putent nubila (*v. supra l. 60*). AMM. 21, 10, 2 ubi lux -uit (-iuit *V*) tertia (*cf.* 26, 6, 14 ubi -uit radiis dies [*aliter p. 1200, 66*]).

excandido, -āre. *ab* ex *et* candidus. *i. q. candidum reddere, illuminare*: **1** *proprie* (*cf. opp. l. 70*): PS. AVG. serm. 246, 4 p. 2199 [extr.] sicut sol per splendorem et calefacit et illuminat ... et -at et denigrat. **2** *trslt.*: *i. q. illustrare explanando, clarum reddere*: RVSTIC. Conc.[S] I 4 p. 97, 2 quodcumque ... eorum quae a nobis scripta sunt, recte non intellegitur a quibusdam, et hoc -bitur (*gr. I 1, 7 p. 149, 39* καταλευκανθήσεται. *cf. l. 77*).

RVSTIC. Conc.[S] I 4 p. 116, 7 quoniam cum pax fuerit facta, amplius **excandificābitur,** quod ⟨ad⟩ satisfactionem pertinet (*gr. I 1, 7 p. 151, 33* μᾶλλον ἐκλευκανθήσεται. *cf. l. 73*).

?**excando,** -ere *v. p. 1200, 9.*

?**excanet** praecanet GLOSS.[L] III Abstr. EX 108 (*v.* excavet *p. 1204, 4*).

HIER. in Ioel prol. p. 948 [B] insurgat licet scorpio ... tu, *Pammachi*, comes itineris et **excantātor** venenatorum morsuum, spiritualem nobis Ψυλλέα exhibe (*i. 'ut Psylli illi ap. Lucan. 9, 931 sq. [v. p. 1202, 50] serpentium virus cantione excient, ita tu venenorum nobis quasi evocator adsiste'*).

excanto, -āvī, -ātum, -āre. *ab* ex *et* canto. ecant-: GLOSS.; *v. p. 23, 39.* esc-: DRAC. *infra l. 42.* -assit: *v. infra l. 21.*

DIOM. gramm. I 320, 4 *veteres dicebant* -o te et incanto, nos -o tibi per dativum (*cf.* IDIOM. cas. gramm. IV 571, 26 incanto tibi et -o te, ἐπᾴδω σοι. *dat. nusquam legitur*). *de notione*: SERV. auct. *v. infra l. 67.* NON. p. 102, 7 excludere; *v. infra l. 67* (*inde* GLOSS. V 640, 62 -are excludere, subripere). *vox rara legitur inde a* LEGE XII tab. (*v. infra l. 21*), PLAVTO (*infra l. 65*), LVCILIO (*infra l. 71*), VARRONE (*infra l. 33; de* CATONE [?] *v. infra l. 49*). [*dub.*: PS. QVINT. decl. 10, 8 p. 195, 16 -to ... ferro (ex c. *Lehnert*, et c., in c. *al.*).]

i. q. carmine, incantatione usum foras citare, exire iubere, evocare (*hic illic sic ut evocatum quasi evanidum reddatur [cf. infra l. 24. 47 sqq.]; c. notione 'de loco': infra l. 34; 'deorsum': infra l. 36; ex inferis 'sursum': infra l. 40 sq.; i. q. 'incantare' [?]: infra l. 39. 66. opp.*: inserta: *infra l. 52*; clausas: *infra l. 69. acced.*: ex: *infra l. 34;* de: *infra l. 54*): **1** *stricte* (*plena sc. vi magica servata; inde per imag. infra l. 55 sqq.*):

a *c. variis obi.* (*alqm. infra l. 35. 40 [cf. et infra l. 60]. vetustiss. leg. XII tab. exempl. adeo conclamatum et varie explicatum seorsum praemittitur*): LEX XII tab. 8, 8[a] qui fruges -assit ([*Pintian. in* PLIN. nat. 28, 18; -asset *trad.*]. *cf.* SEN. nat. 4[b], 7, 2 ne quis alienos fructus -assit [*Z, Schoell*; -asset *rell. codd.*]); *i. cantando mag. carmine 'foras', e loco suo ciere ita, ut evanescant (sic recte Fraenkel, Gnomon 1, 1925, 186). falsa sunt quae alii interpretantur ('damnum facere', 'nocere' vel 'corrumpere' [sic fere iam* SEN. *l. c., sc. grandine, imbribus incantandis]: Bruns, Voigt al.; 'fr. ex alieno agro in suum agrum c. m. traducere': F. Beckmann, Zauberei und Recht in Roms Frühzeit, diss. Münster 1923, p. 13 [cf. et Marchesi, RIGI 7, 1923, p. 4 = 166 et v. Aug. civ. 8, 19 p. 349, 5 D.]. ad rem*: fructus alieni in alias terras transferri perhibentur, *sc. magia [plura invenies ap. Beckmann, l. c., p. 5 sq.]. v. supra l. 20*).

ceteri loci: VARRO Men. 151 ubi vident (*sc. Cybeles sacerdotes*) se cantando ex ara -are non posse, deripere incipiunt ([*v. supra l. 14*]. *pro obi. fuisse vid. princeps satirae persona [cf. Buecheler, Kl. Schr. I 563]*). HOR. epod. 5, 45 *Folia* sidera -ta voce Thessala lunamque caelo deripit (*v. supra l. 14*). LVCAN. 6, 458 (*amatoriis Thessal. carm.*) mens ... *non veneno* polluta ... -ta perit (*i. 'evocata' sc. e sensibus ita, ut amentes fiant; vix i. q. 'incantata'. cf. supra l. 16*). 6, 686 *magae* vox Lethaeos cunctis pollentior herbis -are deos ([*cf. de eadem re vs. 733* eliciam]. *sim.*: DRAC. laud. dei 2, 336 -vit [es- *B*, et cant- *M*[2]] ⌊agens animam⌋ [⌊ ⌋ *corr. Peiper*] maga nocte prophetae *Eli. v. supra l. 15*). TERT. mart. 1 p. 5 Oe. fugiat *diabolus* ... tamquam coluber -tus aut effumigatus (*cf. Beckmann, l. c. p. 11*[1]). COMMENT. Lucan. 6, 481 (*'terra vi carm. Thessal. concussa est'*) etiam terra -ta ... axes concussit (*i. 'e statu suo educta'*).

b *morbos, vitia, mala ita cantando elicere, ut auferantur* (*v. supra l. 13; hinc per meram imag. infra l. 55. cf. syn. l. 54*): [CATO] agr. capp. 168 luxum ut -es (*cf. 160, 1* l. si quod est, hac cantione sanum fiet; *seq. carmen*). LVCAN. 9, 931 *Psyllus si quis serpentis morsu tactus est* volvit ... carmina ... lingua ... saepe ... pestis nigris inserta medullis -ta fugit (*cf. vs. 932* virus ... elicitum iussumque exire. *v. infra l. 59 et p. 1201, 82*). INCANTAM. Marcell. med. 15, 11 hanc strumam ... ha[n]c religione[m] evoco, educo, -o de istis membris medullis (*cf. p. 1055, 21*). *in imag.* (*v. l. 48; aliter infra l. 62*): HIER. adv. Rufin. 3, 43 p. 490 [C] nolui mordere mordentem ... malui ... insaniam -are furibundi et ... libri antidotum venenato pectori infundere. AVG. epist. 231, 4 p. 506, 8 tumorem de amore laudis ... velut serpentis morsum medicinalibus verbis quasi -andum putavit (*cf. supra l. 52*). soliloq. 2, 14, 26 p. 897 [extr.] quem credo ... otio ... perfecisse carmen, quo mortis metus -tus effugiat.

2 *laxius per similitud. quandam de vi omnino cantionis, verborum sim., qua quid (quis) evocetur* (*nota de oratore ex teste quasi incantando responsum eliciente: l. 72; coniung.* praecanto): PLAVT. Bacch. 27 nam credo cuivis -are cor potes[t] ([*v. adn. cr.*]. *pro* 'magicis carminibus obligare' *i. 'incantare' [cf. anteced.] accipit* SERV. auct. ecl. 8, 71, *vix recte* [*v. supra l. 16*]; 'excludere' NON. p. 102, 7). PROP. 3, 3, 49 nocturnae ... canes ... signa fugae, ut per te clausas sciat -are (-taurare *F*[1], -orare ς) puellas, qui volet austeros arte ferire viros. *aliter supra l. 38. nota* (*v. supra l. 63*): LVCIL. 63 quae ego nunc ⟨huic⟩ (*add. Marx*) Aemilio praecanto atque exigo et -o (*v. Marx ad l.*).

[**1. excapillātus** *v. s.* effafilatus, *p. 126, 24 sqq. et* expapillatus.]

2. excapillo, -āvī, -ātum, -āre. *ab* ex *et* capillus. -capil-: *l. 76. i. q. capillos (mulieris vi) denudare* (*v. l. 78*): LEX Sal. capit. 1, 11 rubr. de muliere cesa vel -ilata ([-capillatam *1g*, capill- *Eq*]. 1, 11, 1 si quis mulierem [*om. 1a*] -verit, ut ei abonnis ad terra cadat. 1, 11, 3 m. ingenuam. *cf. Geffcken, ed. p. 246*).

excapio *v.* excipio.

excarnifico, -āvī, -ātum, -āre. *ab* ex *et* carnifico. -carnu-: TER. *p. 1203, 26.* PRISC. gramm. II 402, 3 -o ... activum est et 'amplifico' *eqs.* (*seq.* TER. Haut. 813; *v. p. 1203, 25*). GLOSS. σαρκοφαγῶ. GLOSS. -at excruciat (*v. p. 1203, 1*). *inde a* TER. (*p. 1203, 25*), CIC. (*p. 1203, 4*), SEN. min. **1** *sensu stricto: cruciati-*

[*K.-M.*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

bus, *tormentis sim. adhibitis dilaniare et discerpere, i. q. extorquere, excruciare* (*v. syn. l. 8. 13; c. vi fere aucta [sc. 'quasi ad interitum cruciare'; cf. infra l. 5. 6]. seq.* ad: *infra l. 12. 18*): CIC. nat. deor. 3, 82 Anaxarchum Democriteum a Cyprio tyranno -tum accepimus (*seq.* in tormentis necatum) SEN. epist. 24, 14 mille ... instrumenta -andi particulatim hominis (*antea*: extorqueantur. *sic syn.*: MOYS. Cypr. epist. 31, 3 p. 559, 5 inter ... tormenta ... extorto et excruciato [*v. l. 13*] et -to corpore [*ibid. l.* 18]. *cf.* LACT. mort. pers. 14, 3; *seq.* torquebat). SVET. Vit. 17, 2 apud Gemonias minutissimis ictibus -tus atque confectus est ([*inde* OROS. hist. 7, 8, 8 ictuum ... compunctionibus]. *sic c. abl. instr.*: APVL. met. 6, 31 *puellam* tormentis [7, 2 *servum* t. vexatum ... ac paene ad ultimam mortem -tum]). CYPR. epist. 30, 4 p. 552, 9 qui se excruciandos (*v. l. 8*) et -andos pro evangelio furentibus tradidissent. LACT. mort. pers. 1, 5 iustos. LVCIF. non conv. 5 p. 13, 13 omnes tibi non adquiescentes ... deportati, proscripti, varie -ti, ... interfecti (*item* moriend. 6 p. 298, 5). AMM. 14, 5, 1 Gerontium. 14, 9, 6. 29, 1, 9 Fidustius -tus iam ad interitum.

2 *vi laxiore et magis attenuata: i. q. cruciare, vexare*: **a** *corporaliter*: SEN. clem. 1, 16, 3 uter ... praeceptor ... dignior, qui -bit (-at *A*) discipulos si memoria illis non constiterit ... an qui monitionibus ... emendare ... malit? (*cf. quae anteced.; vix ad b α, infra l. 24*). **b** *c. respectu animi: i. q. vexare, pungere*: **α** *alqm.* (*cf. et* DON. Ter. Andr. 183 p. 88, 7 'carnifex' ... -ans dominum *eqs.* [*v. vol. III 478, 77*]): TER. Haut. 813 huius modi mihi res semper comminiscere, ubi me -es (*cf.* SCHOL. *ad l.* p. 123, 13 -es: crucies). CLAVD. DON. Aen. 12, 25 p. 551, 1 (*ad* 'haec haud mollia fatu') quando ad causam venit *Latinus*, quae Turnum -are potuisset, si *eqs.* *cf. et supra l. 22.* **β** *animum*: SEN. dial. 5, 4, 3 age si exaudire voces ac minas vacet, qualia -ti animi verba sunt (*i.* '*ira vexati*').

excarno, (-āvī), -ātum, -āre. *ab* ex *et* caro (*finitae formae post derivatum p. p. p.* -tus *ortae videntur; v. infra l. 48 et cf.* con-, decarno). [*ex coni. certa: l. 37.*] *i. q. carne privare, carnem demere*: **1** *corporaliter* (*pass. per imag. fere i. q.* '*tabefio*', '*labefio*': *l. 41.* c. ab *separ. ut verbum* '*exuendi*': *l. 38*): **a** *generatim*: ITALA Ezech. 24, 4 (Wirc.) crus et umerum -ta (*Roensch [It. u. Vulg.^{2}, add. ad p. 191], Skutsch;* et carn- *cod.*) ab ossibus (ἐκσεσαρκισμένα, *Vulg. aliter. v. vol. III 477, 13 sqq.*). ZENO 1, 12, 8 (*de caduca carne; in imag.*) pulmo ... sputamentis exesus ... gestatoris sui ossa denudat. nonne horrebit ... sibi quodammodo illa -ta umbra tractabilis? (*v. l. 35*). **b** *t. t. med. de resecanda carne excrescente* (*syn.* decarnare *l. 45*): CHIRON 575 p. 184, 26 (*si pantex excreverit*) incipe pulmun⟨cu⟩lum secare vel ... panticem ab intus decarnare ... iam -ta aceto et oleo exaniabis. **2** *incorporal.: i. q. carnaliter vivendi (sim.) ratione exuere, liberare* (*nonnisi in verb. lusu c. v. q. e.* 'carnalis' *interced.*): AVG. c. Arrian. 14, 9 p. $695^{\text{a. extr.}}$ eorum ... -etur intentio, qui carnalibus cogitationibus moliuntur *eqs.* (*sim.* serm. 140, 6 evangelium Ioannis limat et -at *mentes*, ut de deo non carnaliter, sed spiritualiter sapiamus).

excarsa *v.* excerpo.

ἐκτομή **excastrātio**, excisio GLOSS. II 293, 8 (III 447, 44 -o ἐκτομή [481, 4]).

excastro, -āvī, -ātum, -āre. *ab* ex *et* castrare. CHAR. gramm. p. 472, 14 B. (*inter verba act. coni. I^{ae}*). NOT. Tir. 45, 34 (*inter vocabb. a* 'castra' *derivata*) -at (*dub. signif.*). GLOSS.^{L} II Abav. EX 15 -tus excoliatus. GLOSS. II 292, 51 ἐκτέμνω amputo, -o, excido (*v. infra l. 58*). **1** *proprie: i. q. castrare, amputare*: **a** *stricte: virilitatem demendo* (*refl.: l. 63; hircum [sc. de ἐνόρχα] l. 61. cf.* GLOSS. II 304, 8 ἐξοπλίζω -o): VARRO frg. Gell. 9, 9, 10 is ... latine 'caper' dicitur, qui -tus est (*v. vol. III 305, 77 sqq.*). ITALA Matth. 19, 12 (cod. ff^1) spadones, qui ab hominibus facti sunt et ... spadones, qui se ipsos -verunt (εὐνούχισαν, *cod. ff^2 et Vulg.* castra-). **b** *liberius in arte med.: i. q. praecidendo eximere* (*syn. l. 67*): CHIRON 90 p. 30, 22 (*de glandula curanda*) scalpello vel sagitta intra medium aperito et -ato eas subtiliter: eximito ita, ne venam ... tangas (*Veg. mulom. 2, 24, 2* eximuntur). **2** *trslt.: i. q. corticulo exuere*: SCRIB. LARG. 9 p. 9, 7 sinapi ex aceto tritum et non -tum gargarizatum *eqs.* (*inde* MARCELL. med. 1, 9 s. ... sed non -tum).

PETRON. 67, 10 quid, inquit Habinnas, **excatarissāstī** me, ut tibi emerem fabam vitream (*vid. ad gr.* καθαρίζω *redire [sic Buech.] et significare* '*pecuniā exuisti, exhausisti me*' *[cf. Funck, ALL 3, 1886, 410]; ad serm. med., sc. de* καθάρσει *[i.* '*purgatione alvi*'*]. eadem fere vi refert Suess, de eo quem dicunt eqs., Dorpat 1926, p. 10 [v. et Goldberger, Glotta 20, 1931, 112 adn. et 115]. aliter alii explicant*).

ARIVS epist. ad Euseb. (Opitz, Athan. Werke III 1, Urkd.) 1, 3 p. 2 Hellanicum et Macarium, homines hereticos qui **excatēchizātī** (ex catheziz- *trad.*) sunt (*i.* '*non catechizati*' *sc.* '*ineruditi*'; *cf. eandem rem ap. Cassiod. hist. 1, 15 p. 914^C* h. haereticos, ineruditos [*Theodoret. 1, 5, 2 p. 26, 15 P.* ἀνθρώπων αἱρετικῶν ἀκατηχήτων]).

excavātio, -ōnis *f.* *ab* excavare. *i. q. actus cavum reddendi* (*de aqua. cf.* GLOSS. Vatic. Reg. 203 ed. Merchie, Musée Belge 26, 264, 58 allu⟨v⟩ium sive alluvio -o riparum ab aquis): SEN. nat. 4, 3, 4 ('*saxa cavantur aqua*') haec ipsa -o (cav- δ) rotunda fit *eqs.* (*seq.* cavat). *cf. et l. 19.*

excaudico *v.* excodico.

? **excavet** praecavet GLOSS. V 292, 38 (598, 5. *cf. s.* excanet, *p. 1201, 79*).

excavo, -āvī, -ātum, -āre. *ab* ex *et* cavare. *scrib.* -cab- (*cf. et l. 11*): COLVM. *infra l. 55;* PLIN. *l. 41. p. 1205, 5.* NOT. Tir. 99, 31 -at. *in gr. respondent*: διατρυπᾶν: *p. 1205, 4;* τρυπᾶν: *p. 1205, 6.* κολάπτειν: *infra l. 66.* διάκενος: *p. 1205, 19.* *legitur inde a* VARRONE, CIC. (*v. l. 24. p. 1205, 12*). [*it.* scavare. *M.-L.*] [*variat c.* cavare: *infra l. 48.* c. excub- (*ex* excab-; *v. l. 6*): *p. 1205, 5.*]

i. q. cavum reddere, cavare (*cum variis modis velut effodiendo, eruendo [v. infra l. 38. 42. p. 1205, 5. 10; i. q.* '*effodere*' *infra l. 69], tundendo [cf. e. g. infra l. 23. 63] sim., tum forando [i. q.* '*perforare*'*; e. g. infra l. 29. 49 sqq. 64. 77. 83; cf. syn. infra l. 33. 57]; cf. infra l. 30. 61. 62. 65* [rostro; *sic et p. 1205, 2*], *ubi per abl. instr. expresse instrum. -andi additur. de vi aquae eluentis, erodentis [cf. et supra l. 1]: infra l. 35. 46 [fere i. q.* '*sinuosum reddere*'*: infra l. 46]. audacius i. q.* '*profundius facere*' *infra l. 74*): **1** *sensu latiore* (*obi. subaud.: infra l. 54. cf. etiam*: PLIN. nat. 10, 196 alia latitudine *rostri* eruunt, alia acumine -ant [*v. supra l. 15*]): **a** *res*: **α** *generatim*: ① *varias res corporales*: VARRO rust. 3, 5, 14 circum falere et navalia sunt -ta anatium stabula (*cf.* COLVM. 8, 8, 3 *tabulati* parietes ... continuis cubilibus -entur. 8, 17, 6 debent ... similes [*sinuosis recessibus in piscina*] velut cellae parietibus -ari). FEST. frg. p. 347, 20 -t⟨as ...⟩ sedes (*opp.* solida sella). ARNOB. nat. 6, 14 p. 226, 17 *simulacra* terebrarum -ta vertigine (*cf. infra l. 53*). PALLAD. 2, 14, 3 caprini stercoris bacam subulā. APIC. 4, 118 panem Alexandrinum -bis *et* ... macerabis (*sc. ad eximenda mollia. aliter p. 1205, 21*). ② *res naturae: terram, solum, montes sim.*: VITR. 2, 6, 2 in montibus ... Baianis sunt loca sudationibus -ta ([*seq.* perforat]. SEN. epist. 90, 17 l. ... quolibet casu -ta in specum recesserunt. PAVL. dig. 39, 3, 2, 7 [*ex Labeone*] si in agro tuo aquarum concursus locum -vit *eqs.* *aliter p. 1205, 5*). 2, 6, 3 *inveniuntur* montibus (*Iocund.*, in omnibus *x*) -tis calidi vapores (*cf.* PLIN. nat. 37, 65 eruuntur *smaragdi* circa Copton ... collibus -tis [*B*, ex cautibus *rell.*]. *cf. et infra l. 43*). SEN. epist. 41, 3 specus ... naturalibus causis in ... laxitatem -tus (*aliter p. 1205, 1*). PLIN. nat. 9, 57 vado maris -to *a torpedine*. 10, 95 ripas *harundines*. 11, 98 (-cab- *F*; -tab- *R*). 33, 1 persequimur omnes *terrae* ... fibras vivimusque super -tam (*B*, -to d^1 *al.*; -tos montes [*v. l. 36*] d^2 *h*). ARNOB. nat. 2, 17 p. 62, 6 telluris sola (*seq.* in fossilibus foveis). HIER. epist. 22, 13, 1 (*in imag.*) *superbus inimicus* quot petras -et et habitet coluber in foraminibus earum (*cf.* VVLG. Iob 14, 19 lapides -ant aquae). *nota de terrae sinuosis flexibus* (*v. supra l. 20*): PLIN. nat. 3, 5 *oceanus* terras ... lambit, Europam vel maxime recessibus crebris -ans (cav- F^1R^1a) *eqs.* ③ *arbores, herbas, fruges: fere i. q. perforare* (*sim. de vermiculis* corticem -*antibus*: PLIN. nat. 12, 96; *syn. fere* erodant. *v. p. 797, 37*): CELS. 4, 26, 7 malum Punicum -are exemptisque ... seminibus *eqs.* ([PLIN. VAL. 1, 11 testam mali granati ... -tam]. *cf.* APIC. 4, 183 cucurbitas). COLVM. 4, 29, 16 *terebra Gallica* sic -at truncum (*v. l. 59*), ne foramen inurat (*item* [*obi. sc. suppl.*]: arb. 8, 4 -at [-cab- SA^1, *corrupt. in rell.*] nec urit quia non scobem, sed ramenta facit [*inde* PLIN. nat. 17, 116]. *cf. et supra l. 29*). 5, 6, 17 arbor ... -etur usque in medullam (*cf. Plin. nat. 17, 252* foratis). PLIN. nat. 13, 125 *thapsiam* in ipsa ... radice (*cf.* 26, 60 radix *scamonii* ... -atur). FIRM. err. 27, 1 p. 69, 14 *arboris* trunci media pars subtiliter -atur (*v. l. 53*). PALLAD. 3, 29, 3 sarmentum frugiferum putatae vitis (*cf. Geopon. 4, 7, 3* τὴν ἐντεριώνην λαμβάνουσιν). *ibid.* in -ta parte. 4, 9, 9 *rubos et ferulas* ligneo stilo. ④ *partes corporis* (ulcera *i.* '*tundendo*' *effodere [v. supra l. 14]: l. 65. in amplificatione de vulva partu forata: l. 67. cf. et p. 1205, 18*): PLIN. nat. 10, 204 *aegithus avis asino infesta* advolans ulcera eius rostro -at (*Arist. hist. an. 9, 1 p. 609^a, 35* κολάπτει ἐπιπετόμενος τὰ ἕλκη αὐτοῦ. *v. l. 62*). MART. 7, 20, 11 *collocatur in mappa* -tae pellis indecens volvae *suis* (*v. l. 64*). CASSIOD. inst. div. 5 p. 1116^B ut sinistrum eius oculum fuisse -tum orbis profundissimus indicaret (*v. l. 14*).

β *t. t. architect.*: ① *de striis in doric. columnis cavandis* (*opp.* planus *l. 73*): VITR. 3, 5, 14 columnarum striae faciendae sunt XXIIII ita -tae, uti norma in cavo striae *eqs.* 4, 3, 9 sin ... -buntur *columnae* (*opp.* planae. *ibid. iterum*). ② *de aequore, solo profundius reddundo* (*v. supra l. 21*): VITR. 5, 11, 3 (*porticus palaestrae*) margines habeat uti semitas ... mediumque -tum, uti gradus sint in descensu ⟨a⟩ marginibus ... ad planitiem.

b *alqm.: i. q.* '*perforare*' (*cf. Priap. 76, 3*) *obscaene* (*de pedicatione*): PRIAP. 51, 4 quisquis in nos incidit, luat poenas et usque curvos -etur ad lumbos.

2 *vi strictiore c. obi. q. d.* '*effectus*': *i. q. cavando efficere*: **a** *per fig. etym.*: *cava, cavernas, foramina sim.* (*in alleg. p. 1205, 8*): VITR. 10, 4, 2 secundum axem *tympani* (*sc. in organo ad aquam haur. destinato*) columbaria fiunt -ta in singulis spatiis (*cf.* 10, 9, 6 in theca ... tympani ... foramen -etur). PLIN.

[K.-M.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

nat. 5, 45 (= SOL. 31, 3) Trogodytae specus -ant (*aliter p. 1204, 39*). 9, 82 *draco marinus* cavernam sibi rostro mira celeritate -at ([*Arist. hist. an. 9, 37 p. 621^a, 4* εἰς τὴν ἄμμον καταδύεται ταχὺ τῷ ῥύγχει διατρυπήσας]. *cf.* 10, 126 scrobes -are rostro *aves Diomedias*). 11, 93 *asperitate dorsi cicades* -ant (-cab- F^1, -cubant R^1) feturae locum in terra (*Arist. l. c. 5, 30 p. 556^a, 30* τρυπῶντες ᾧ ἔχουσιν ὄπισθεν ὀξεῖ. *aliter p. 1204, 33*). CASSIOD. in psalm. 68, 17 p. 484^A puteus ... est terrae altius -ta profunditas. *alleg.* (*v. p. 1204, 82*): CASSIOD. in psalm. 7, 16 p. 72^C (*ad* 'lacum aperuit et effodit eum') talis ... fuit lacus iniquitatis, quem Iudae pravitas -vit.

b *acced.* ex (de *l. 15*) *i. q. cavando ex materia quadam fabricari alqd.* (*arte sc. adhibita*): CIC. Verr. II 4, 62 erat etiam vas vinarium, ex una gemma pergrandi trulla -ta, manubrio aureo (*v. adn. cr.*). VITR. 9, 8, 1 hemicyclium -tum ex quadrato *eqs.* (*v. p. 558, 68*). VEG. mil. 2, 25 p. 60, 15 scafas ... de singulis trabibus -tas (3, 7 p. 81, 5 scafulas ex s. tr. -tas).

p. p. p. **excavātus,** (-a, -um) *i. q. cavus*: 1 *proprie*: MARCELL. med. 12, 16 si -us fuerit dens, inicitur in cavernam eius *eqs.* (*cf. p. 1204, 62*). 2 *meton. (in versione graeci* διάκενος*): i. q. vilis, spernendus*: ITALA num. 21, 5 (Lugd.) anima ... nostra adfligitur ad panem hunc -um (ἐν τῷ ἄρτῳ τῷ διακένῳ τούτῳ, *Vulg.* super cibo isto levissimo. *aliter p. 1204, 30*).

? **excautus** intentus GLOSS.^{L} V Abba EX 130 (*an* ex⟨pertus⟩: cautus i. ? [*cf. VAa E 914*]). *K.-M.*

excēdenter *v.* excedo, *p. 1211, 5.*

***excēdo,** -cessī, -cessum, -ere. *ab* ex *et* cedere. *de formis et scriptura*: exsc-: INSCR. christ. Diehl 367. ec-: GLOSS. II 293, 61 ἐκχωρῶ -o ecedo (*an* ⟨d⟩e-?). excid-: *in tit. (sc. ē et ĭ in vulg. pronunt. immutatis) v. p. 1207, 72 sq.; inde et perf.* excidi (*quasi ab* excīdere) *pro* -ssi *p. 1207, 16; cf.* GLOSS. *l. 39*; SERV. *p. 1206, 6.* *perf.* excedisse *trad.* PAVL. dig. 19, 1, 43 *p. 1208, 22* (excrevisse *coni. Ed. Fraenkel, Hermes 60, 1925, 429*). *perf. subi.* -ssis TER., *l. 50.* *inde* GLOSS. -ssis: discessis, discedas. fuerunt -ssura *p. 1210, 74.* *pass. intr.* -ssum est *l. 82. p. 1206, 18.* *part. perf. sensu act.* -ssus *p. 1208, 44; fort. etiam* GLOSS. V 413, 20 -ssus: extulit se (*at v. Hessels, lat.-anglos. gloss., p. 108 et cf. p. 1228, 51*). *de notione*: GLOSS.^{L} V Abba EX 2 -it errat. GLOSS. abire, effugire. ἐκχωρῶ. -o (exuedo II 303, 6) ἐξέρχομαι. -unt ὑπερβαίνουσιν (-ssit παρέβη, ὑπερέβη). -ssit: exiit, excidit. παρῆλθεν. NOT. Tir. 11, 4 -it. 11, 18 -ssit. *inde a* PLAVTO, TER.; *non habent ex gr.* LVCR., CATVLL., HOR. *posterioribus temporibus fere non nisi notiones* '*mori*', '*peccare*', '*transgredi*' *exstant.* [*variat c.* excid-: *v. p. 1206, 20. 1207, 43. 78. 1209, 78. 1210, 35.* TERT. apol. 46, 17 (-cid- *F recte*) *v. s.* excīdo. *restit.* -ced- (*pro* -cīd-): VARRO *p. 1207, 81.* *conicitur*: PLIN. nat. 19, 142 (excell- *trad.; v. p. 1213, 2*). *dub. interpr.*: PAVL. dig. 22, 1, 17 pr. haec constitutio ad finitum modum -it.]

i. q. **exire, egredi**: **I intr.**: **A** *proprie de motu locali*: 1 *subi. homines, bestiae sim.* (*i. q. de via sim. decedere l. 84. p. 1206, 10. 18. 20. 26. 39*): PLAVT. Aul. 57 si ... ex istoc loco digitum transvorsum ... -eris (TER. Andr. 760 cave quoquam ... -ssis). TER. Hec. 620 e medio ... -ere (*i. ab hominibus se recipere* (Phorm. 967 [DON. *ad l.* 'mortua est'; *cf. quae seq.*]. ITALA Is. 52, 11 [Tert. pudic. 18 p. 259, 12] de m.; ἐξέλθατε, *Vulg.* exite). VARRO ling. 6, 38. CIC. Catil. 2, 1 abiit -ssit evasit erupit (*cf.* SEN. Ag. 944 -ssit abiit). p. red. in sen. 7. Phil. 12, 14 ex Italia (BRVT. Cic. epist. 11, 20, 4). 13, 26; *opp.* rediit. ad Brut. 1, 15, 5 urbe (VERG. Aen. 11, 540. LIV. 2, 37, 8 [urbem *falso codd. plurimi; item* urbem 23, 1, 3 *cod. P; cf.* egredior *p. 280, 4*]. 5, 40, 9. 31, 17, 3 *al.* CVRT. 10, 2, 3 *al.* SVET. Vit. 14, 4. *cf.* LIV. 26, 24, 5 urbibus [33, 34, 3 Asiae. 38, 38, 4 *in foedere*: Antiochus -ito urbibus agris vicis castellis. *al.* SVLP. SEV. chron. 2, 47, 6 ecclesiis ... aut u.]. *item* CAES. Gall. 7, 78, 1 oppido [BELL. Afr. 25, 3 LIV. 38, 38, 5 CVRT. 3, 13, 6 PLIN. epist. 6, 20, 7]). POLLIO Cic. epist. 10, 32, 5 finibus meae provinciae (CAES. Gall. 4, 18, 4 *al.* LIV. 22, 58, 9 *al.* CVRT. 6, 5, 25 AMM. 19, 9, 5. 22, 15, 26 *angues. cf.* DARES 2 de finibus). LENT. Cic. epist. 12, 15, 1 Asiā (CAES. Gall. 7, 66, 3 Galliā. civ. 1, 27, 1 Italiā *al.* LIV. 10, 2, 3. 21, 30, 2 *al.* VELL. 2, 28, 2. 2, 76, 2 *al.* ORAT. imp. Claud. [CIL XIII 1668] 21 exercitus Etruriā. FRONTIN. strat. 1, 5, 5 SVET. Claud. 16, 2 *al.*). CAES. Gall. 2, 25, 1 *dub.* proelio (3, 4, 3 *al.* SALL. Catil. 9, 4. LIV. 8, 29, 13 integer. 21, 4, 8 conserto. 38, 40, 15 *al.* CVRT. 4, 15, 30 PANEG. 2, 10, 3 *al.* *cf.* CAES. Gall. 4, 33, 2 ex proelio [NEP. Eum. 4, 2]. *item* CAES. Gall. 3, 4, 4 ex pugna. 5, 36, 6 pugnā [civ. 2, 7, 1 NEP. Epam. 9, 2. VERG. Aen. 9, 786; pugnae *l. v.* LIV. 2, 19, 9. 21, 57, 8 saucius. 40, 42, 1 *al.*]. NEP. Hann. 6, 4 ex acie [LIV. 2, 19, 5]. LIV. 4, 28, 8 acie [26, 25, 12 victus. 31, 17, 9 *al.* CVRT. 3, 11, 6 vulnerati]. AVSON. 425, 5 bello). CAES. Gall. 4, 14, 5 domo (TAC. ann. 3, 3. *cf.* OV. met. 2, 751 tectis [9, 148. VAL. FL. 7, 440 patriis]. 10, 469 thalamis. LIV. 26, 31, 11 templo [39, 5, 6]. 37, 1, 3 curia [45, 20, 3 (curiam *V*). *al.; v. vol. IV 1487, 7 sqq.*]. VAL. MAX. 5, 4, 3 cubiculo [EPIT. Alex. 111 e c.]. CVRT. 4, 11, 10 tabernaculo [8, 3, 13]. PLIN. epist. 7, 19, 2 atrio Vestae. SVET. Nero 23, 2 theatro. *al.* PANEG. 12, 16, 5 palatio). CAES. civ. 1, 10, 3 Arimino (2, 20, 3 Gadibus. *al.* LIV. 24, 3, 15 ita Crotone [Crotonem *P*] -ssum est. 25, 28, 1 *al.* TAC. ann. 4, 58 Romā). civ. 1, 31, 1 Tuberonem ... sublatis ancoris -ere eo loco cogit *i. a ripa prohibet* (1, 44, 1 *sc. in pugna* [3, 45, 4 *al.* LIV. 32, 25, 9]. TERT. apol. 46, 15. *cf.* CAES. civ. 1, 61, 2 locis [LIV. 27, 1, 5 iis ... in Bruttios. *al.*]. COD. Iust. 1, 49, 1 pr. de locis). civ. 1, 85, 2 provinciis (LIV. 10, 18, 11 provinciā tuā. COD. Iust. 9, 9, 14 *al.*). VERG. georg. 2, 474 Iustitia -ens terris (Aen. 3, 60 terrā. LIV. 30, 20, 7 *al.* MART. 2, 24, 3 patriā. PORPH. Hor. carm. 1, 28, 8 terris). 3, 228 regnis ... avitis (*male* SERV. auct. *ad l.* -ssit pro 'excidit'. LIV. 36, 14, 9 regno). Aen. 1, 357 patriā (PAVL. FEST. p. 69 VAL. MAX. 5, 3 ext. 3 COD. Theod. 12, 1, 123, 4. SVLP. SEV. chron. 2, 18, 15 *al. cf.* DARES 43 de patria). 2, 351 -ssere omnes adytis arisque relictis di. 2, 737 *dum* nota -o regione viarum (LIV. 33, 6, 8. AMM. 17, 1, 3 regionibus). 9, 364 castris (LIV. 34, 40, 2 CVRT. 8, 3, 15. LVCAN. 4, 734 signa *i. milites.* TAC. hist. 1, 54 *al.*). 12, 842 Iuno ... caelo (OV. met. 11, 571 *Lucifero* -ere caelo non licuit. SEN. apocol. 11, 5 *Claudius* caelo ... Olympo). OV. met. 4, 85 foribus (*cf.* LIV. 34, 28, 12 portā. VAL. MAX. 5, 6, 3). *al.* LIV. 2, 13, 14 Porsinna ... agro Romano (8, 2, 8 hostium [31, 26, 13 in Boeotiam. 35, 4, 3]. 23, 15, 1). 9, 23, 13 extra vallum agmen. 22, 17, 4 praesidio (35, 51, 8). 24, 20, 10 neque usquam viā -ssum est (*cf.* HIER. chron. a. Abr. praef. p. 1, 2 F. [*in imag.*] difficile est ... alienas lineas insequentem non -ere [-cid- *l. v.*]). 25, 9, 4 ordine agminis (31, 43, 3 ordinibus suis). 26, 30, 11 ex templo (29, 19, 3. 37, 52, 9). 32, 22, 12 concilio (*cf.* CVRT. 6, 9, 36 contione. 8, 1, 38 convivio [*al.* IVST. 9, 8, 16]). 33, 14, 6 moenibus (42, 48, 3 AMM. 25, 9, 4. *cf.* CVRT. 5, 5, 9 vallo. PANEG. 12, 8, 3 muris). 35, 46, 12 si insula -ant (cedant *B*) atque abeant. 36, 32, 8 hinc. *al.* CVRT. 9, 4, 4 hinc ... L stadia, *sc. a via recta.* COLVM. arb. 14 formicae non -ent, *sc. in vitem.* VAL. FL. 5, 335 lucis (STAT. Theb. 4, 545 luco). STAT. Theb. 10, 135 antris. 11, 695 sedibus; *syn.* fugio. FRONTIN. strat. 2, 13, 9 TAC. hist. 5, 13 *al.* VLP. dig. 48, 22, 7, 17 dies -endi, *sc. in exilium* (COD. Iust. 2, 11, 4; *a. 198.* MARCIAN. dig. 48, 19, 4 in e.). TERT. adv. Iud. 2 p. 704, 13 Oe. ab Aegypto. EPIT. Alex. 95 foras. AMM. 14, 2, 13 *al.* *et al.*

2 *subi. res* (*cf. in imag.*: PS. CIC. in Sall. 18 eius ... partis ... quo tamquam in unam voraginem coetus omnium vitiorum -erat): **a** *i. q. loco moveri*: MANIL. 3, 195 *fetus* materna ... alvo (TRYPH. dig. 1, 5, 15). CELS. 2, 13, 6 *inflatio* (*i. ventus*) cum stercore. 3, 27, 4^B *pus* (*sim.* 7, 26, 5^D urina. 7, 26, 5^I. 8, 10, 5^A umor). 7, 14, 8. GERM. 439 stellae ... loco. SEN. Thy. 865 Pisces (*sc. de caelo*). nat. 7, 23, 1 cometes non exstinguitur, sed -it (7, 29, 3). MART. CAP. 8, 867 sol in nullam -ens partem (*sc. a via recta*). SEN. nat. 3, 27, 8 *fluvii* alveo. 4, 2, 8 Nilus ... in latitudinem (alt- *codd.*). PANEG. 6, 13, 2 Rhenus in sua cornua. IVST. 11, 5, 6 navis litore. AMM. 17, 13, 8 lux *diei.* **b** *de ossibus i. q. paulum loco cedere*: CELS. 6, 13, 4 testa ossis si qua -ssit (*FV*, absc- *J*), recipienda est. 8, 4, 13 altera *calvariae fissae ora* super alteram. 8, 7, 2 dens super ... dentem. 8, 14, 3 *vertebrae* paulum. **c** *de rebus loco fixis i. q. se extendere, prominere*: CELS. 4, 1, 5 *lien* paulum ... in uterum -ens. 8, 9, 2. 8, 12, 1 inferiores ... dentes longius quam superiores (*cf.* PHYSIOGN. 48 labium ... forinsecus). 8, 25, 5. CVRT. 7, 3, 22 rupes ... IIII *stadia* in altitudinem (*sim.* 8, 9, 3. PLIN. nat. 25, 3 in nubes iuga). MELA 1, 13 ubi in nostra maria tractus *terrae* (*i. Asia minor*) -it (3, 16 in pelagus. *sim.* 2, 58 *Italia* ab Alpibus in altum *i. meridiem*). HIL. trin. 10, 14 p. 352^B ex carne *ungues* (excid- *l. v.*). AMM. 22, 15, 31 corporibus *umbrae.* SIDON. epist. 1, 2, 3 recedente alvo pectus -ens (acc- *codd.*). **d** *de herbis crescentibus*: CVLEX 143 *hederae* -unt ad ... cacumina pōpuli. COLVM. 4, 22, 2 duramina *vitis* ... longius. **e** *de coloribus corporis, i. q. e conspectu abire*: OV. met. 6, 670 neque adhuc de pectore *Procnes* caedis -ssere notae. CELS. 7, 2, 1 inflammationis indicium. CALP. decl. 2 p. 3, 12 corpori (*i. a corpore*) pallor -it.

3 *mens e corpore*: **a** *morientis*: CIC. Sest. 47 mentes e corpore. Tusc. 1, 24 *animi* e corporibus (1, 40. 72 Cato 80 div. 1, 47. 53 Lael. 13 *al*). TERT. scorp. 10 p. 166, 4 animae de corporibus. **b** *viventis*: TERT. resurr. 55 p. 115, 12 *num* Saulus in alium virum (*Paulum*) conversus de corpore suo -ssit? TERT. apol. 23, 16 de corporibus *daemones* (LACT. inst. 2, 15, 3). adv. Marc. 4, 8 p. 438, 28 spiritus nequam, *sc. de mente captis* (*ibid.* p. 439, 20 LACT. inst. 4, 27, 12. HIL. in Matth. 12, 23 p. 993^A *allegorice*: de Iudaeis).

B *translate*: 1 *subi. plerumque homo*: **a** *exire ex statu priore*: α *homo (aetas) ex statu, aetate, numero*: PLAVT. Bacch. 148 iam -ssit mi aetas ex magisterio tuo (*cf.* STAT. silv. 1, 4, 53 *senecta tot* lustris). Merc. 61 *adulescens* ex ephebis (TER. Andr. 51. CIC. Arch. 4 ex pueris). BELL. Afr. 73, 1 Caesar ... ex pristina bellandi consuetudine. LIV. 32, 10, 4 earum civitatium ... iusta possessione (*sim.* STAT. silv. 3, 3, 148 toto ... censu *i. re familiari.* CIL VI 10239, 24 inde -isse desisseque possidere[que]). LAVD. [Turiae] (CIL VI 1527) II 63 orbitat⟨e⟩. VELL. 2, 68, 5 naturā suā. SEN. epist. 92, 7 *homo* -at ex hoc animalium numero; *opp.* mutis aggregetur. COD. Theod. 6, 27, 3, 1 ex quacumque militia.

β mente (*cf.* excessus mentis *p. 1229, 67 sqq.*): LAVD. [Turiae] (CIL VI 1527) II 50. VVLG. II Cor. 5, 13 (ἐξέστημεν). RVFIN. hist. 2, 13, 7 (*gr.* ἐκπλαγήσεσθαι). hist. mon. 15 p. 434^B. VITAE patr. 6, 4, 35 (*cf.* 3, 118 *et* 7, 12, 7 sensum perdidit). PALLAD. hist. mon. II 1 p. 343^B (*gr. p. 15, 24* ἐξίστασθαι τὴν διάνοιαν). II 9 p. 354^D (*gr. p. 44, 25* ἐξίστασθαι). *cf.* VVLG. IV Esdr. 3, 29 -ssit cor meum.

[Leumann]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

γ e vita, i. q. mori (*cf. p. 1229, 32*): e vita: CIC. rep. 2, 27 Phil. 9, 2. 13, 40 Brut. 80 fin. 3, 60 Tusc. 1, 57. Cato 82 *animus*. Lael. 12 *al.* CVRT. 4, 10, 28 LAMPR. Alex. 5, 2 *al.* de vita: CIC. fin. 3, 60 FRONTO p. 120, 12 N. AVG. nat. et grat. 7, 84 p. 298, 27 mortali. *cf.* a vita: GREG. TVR. Franc. 5, 3 p. 194, 23. vitā: CIC. Phil. 2, 12 Brut. 262 Tusc. 1, 29 nat. deor. 3, 41 SVLP. RVF. Cic. epist. 4, 5, 5. VAL. MAX. 2, 6, 7; *syn.* egredi. *al.* SEN. dial. 7, 19, 1 CVRT. 3, 1, 21 *al.* TAC. hist. 4, 75 GAIVS inst. 4, 81 VVLG. II Macc. 5, 5 *al.* CIL VIII 1542 *al.* ***nude ponitur***: FAST. ann. Iul. Antiat. Aug. 19 (CIL I² 1 p. 248) Augustus -ss(it) (FAST. Ost. [CIL XIV suppl. Ost. 4535] 18. 29). VAL. MAX. 2, 6, 7 sapienter; *antea syn.* egredi vita. SEN. Tro. 158. dial. 5, 43, 1. 6, 25, 1 totus. epist. 77, 10 mollissime -ssit et vita elapsus est. *al.* CVRT. 10, 5, 2 PLIN. nat. 7, 58. 150 TAC. Agr. 44 ann. 1, 5 *al.* SVET. Aug. 5 *al.* CIL VI 9100 (*a. 120*). XIV 472, 15 (*a. 144*). TERT. resurr. 57 p. 116, 11 CYPR. mort. 12 p. 304, 13 *al.* AVR. VICT. Caes. 41, 16. CIL III 417 (*a. 263*). VIII 9513 excidi (*v. p. 1205, 29*). XII 2211 XIII 1986, 7 CE 409, 8 *al.* INSCR. christ. Diehl 367. *alia*: TER. Phorm. 967 e medio (*v. p. 1205, 51*). CIC. Tusc. 1, 74 ex his tenebris in lucem illam. 1, 103 hinc. VELL. 1, 2, 1 *Hercules* ad deos (*fere i. q. escendere. item* CVRT. 4, 7, 27). CE 1001, 3 (*s. I?*) in requiem. TERT. apol. 41, 5 de eo *aevo*. cult. fem. 2, 6 p. 723 Oe. de isto iniquissimo saeculo (CYPR. epist. 1, 1 p. 465, 7 FIRMIL. Cypr. epist. 75, 21 p. 823, 16. GREG. TVR. Andr. 28 p. 843, 9 a s.). CYPR. epist. 12, 1 p. 502, 17 glorioso exitu mortis. EPIT. Alex. 94 corpus ... ex humanitate. PS. AVR. VICT. epit. 9, 18 terris (AMBR. obit. Theod. 1 Theodosius ... e t.). 48, 19 rebus humanis (SVLP. SEV. Mart. 7, 2 COD. Theod. 9, 12, 2 IORD. Get. 73. 81 *al. cf.* ex r. h.: SALV. eccl. 3, 65. INSCR. christ. Diehl 2783 B [*a. 438*]). COD. Theod. 2, 22, 1 munere lucis (*bis*). OPTAT. 7, 1 p. 168, 2 e vivis (CAPREOL. epist. 1, 1 p. 845^A). AVG. adult. coniug. 2, 4, 3 de corpore. *et al.*

b *de recta via quodammodo decedere* (*cf. p. 1205, 48*): *α a proposito narrationis, i. digressionem facere in narratione*: LIV. 29, 29, 5 paulum ad enarrandum. VAL. MAX. 2, 6, 9 *illuc*, unde in hoc diverticulum -ssi, revertar (VIRG. gramm. epist. 5 p. 162, 30. *cf.* CARM. de fig. 89 longius -ssi; *opp.* redeo). SEN. epist. 77, 10 in fabellam. MELA 2, 97 in oceani litora ... oratio. PLIN. epist. 5, 6, 44. TERT. anim. 36 p. 362, 5 in has quaestiones. IVL. SEV. rhet. 17 p. 364, 24 *al.* CAPREOL. epist. 2, 13 *sermo. al.* *huc vid. pertinere*: PS. VARRO sent. 140 cum ... subdolae -unt disquisitiones; *opp.* in planis.

β a recta via agendi, a licito, fere i. q. peccare (transit. cum pron. obi. peccati infra l. 52. 58): *indicatur, unde devietur*: TERT. uxor. 1, 3 p. 672 Oe. confessione (*Leopold*, confessionem *A*; excid- *BC*). PRAEF. bibl. monarch. in Luc. a veritate. HIL. ad Const. 2, 4 p. 200, 6 ab ... fide. ZACCH. 2, 19 p. 1145^B ne licitis -as, dum sectaris illicita. CASSIOD. inst. div. 29 p. 1144^A. *alia*: TAC. ann. 2, 83 decretum, ne *eqs.*; -ssit Fronto ac postulavit *eqs.* TERT. uxor. 2, 8 p. 694 Oe. *servi* in lasciviam. COMM. instr. 2, 23, 21 -ant alii, finem tu prospice semper. PROB. Verg. georg. 3, 264 pŏti ⟨in⟩ (*aliter sententia stare non potest*) infinitam -unt crudelitatem. CONC.[S] I 3 vers. Tur. p. 104, 3 contra leges ecclesiasticas (*gr.* ἠτάκτησε). p. 174, 7 veniam ... pro quibus (*i. pro eis quae*) -erunt contra ... praesules (*gr.* προεπετεύσαντο). II 4 p. 150, 6 in verba illorum (*sim.* p. 150, 22). VITAE patr. 5, 10, 36. CASSIOD. var. 1, 18, 1; *syn.* errare. *al.* GREG. M. moral. praef. 8 p. 520^D. praef. 11 p. 523^A usque ad verba increpationis. 2, 29 p. 569^D contra flagellantis iudicium. epist. 3, 1 p. 159, 11 manibus ... in sacerdotem. 4, 12 p. 246, 10. 4, 24 p. 259, 27 in mulieres. 7, 39 p. 488, 5 criminaliter. *al.* BENED. reg. 46 aliud quid -erit (*inde* GLOSS. oblitus fuerit, culpaverit). CAES. AREL. reg. mon. 12.

γ varia: VERG. Aen. 5, 380 -ere palmā *certaminis* (*i. non competitorem exsistere; opp.* se credere pugnae). HERM. Pal. sim. 6, 1, 4 a ... peccatis (*vulg. 6, 1* recidetis). PALLAD. hist. mon. II 8 p. 353^B a proposito (*gr. p. 41, 13* ἐξώκειλε, *cf. I 5 p. 266^C* deflecteret. *sim.* HIST. Apoll. rec. A 2).

2 *subi. variae res*: **a** *i. q. abire*: *α in univ., saepius fere i. q. cedere, esse desinere*: CIC. parad. 40 cum cupiditatis dominatus -ssit et alius est dominus exortus. VERG. Aen. 6, 736 *post mortem* non ... omne malum miseris nec ... omnes corporeae -unt pestes (*cf.* TERT. test. anim. 4 p. 139, 17 *per mortem* incommoda vitae). SEN. Phaedr. 469 -at ... rebus humanis Venus. COD. Iust. 7, 73, 4 (*a. 215*) quae de dominio eius -erunt. CIL VI 29726 (= XIV 3006) de nomine (VI 7457 excidat; *syn.* exiat. 10246 excidat. 29931 excideri *i.* -ere). *β cura ex corde sim.*: TER. Hec. 347 cura ex corde. CVRT. 8, 8, 8 reverentia ... animis. CYPR. epist. 66, 2 p. 728, 3 de quorum pectoribus -erit spiritus sanctus. *γ memoriā*: LIV. 7, 32, 15 non ... Publicolarum ... cognomen memoria -ssit. 26, 13, 5 e memoria -ssit quo *eqs.*? SIL. 15, 35 Cannae tibi ... -ssere? AVG. civ. 22, 8 p. 579, 7 D. animo ([excidant *l. v.*]. SIDON. epist. 8, 12, 2).

b *extra, ultra, supra modum vel terminos -ere*: *α* ex, extra *sim.*: VARRO ling. 7, 5 si quid -it (excidit *cod., fort. recte*) ex hac quadripertitione. CIC. Tim. 16 ut nulla pars (*i. elementum*) -ret extra (*sc. fere mundum*). APVL. apol. 49 modō. PACIAN. sim. carn. p. 131, 8. ultra: LIV. 3, 41, 4 libertas non u. vocem. FEST. p. 202. VAL. MAX. 3, 2, 24 opera ... u. fidem veri. IAVOL. dig. 10, 3, 18 BOETH. mus. 1, 13. VAL. MAX. 1, 8 ext. 19 supra usitatam rationem.

β hinc profectae variae constructiones: Ⓘ *ultra modum in rem inexspectatam sim. progredi, saepe fere i. q. mutari in, valere in illo*: LIV. 8, 33, 9 quo ultra iram ... eius -ssuram fuisse, quam ut *eqs.* in: LIV. 21, 15, 6 -isse pugna *ista* ... in annum *illum* ... non potest (30, 26, 1). 33, 35, 12 ne in altercationem -ret (*M*, cresceret *B*) res. 34, 1, 1 in magnum certamen. VELL. 2, 68, 5 in hoc ... ira, ... ut. SEN. contr. 9, 3, 8 in infinitum calumnia. PLIN. epist. 8, 21, 1 *severitas* in tristitiam, ... *comitas* in petulantiam. PAVL. dig. 2, 14, 9, 1 *summae plures adunatae* -unt in unam summam. HIL. in Matth. 15, 3 p. 1004^C *nomen Chananaeae* ex gentibus ... in populi alterius nomen. trin. 9, 27 p. 302^B *al.* *rarius* ad: LIV. 25, 1, 9 ad patres etiam ac (ad *codd.*) publicam querimoniam -ssit res. HIL. trin. 7, 2 p. 200^B. Ⓘⓘ *in altum sive in maius -ere, fere i. q. augeri, (ex)crescere, in altum evehi*: VAL. MAX. 2, 9 praef. opes ... in tantum amplitudinis. 3, 4 ext. 1 Socrates ... ad ... gloriae lumen. 5, 6, 4 respublica ... ad summum imperii fastigium. 6, 9 ext. 5. CELS. 2, 21 pisces in nimiam magnitudinem. SEN. nat. 1 praef. 2 *philosophia* supra hanc ... vitae caliginem. epist. 85, 12 in maius. TAC. Agr. 42 *modestia* eo laudis. PAVL. dig. 19, 1, 43 in tantum pretium excedisse (*v. p. 1205, 31 sq.*). HIL. in Matth. 27, 4 p. 1060^A in gloriam ... humilitas. Ⓘⓘⓘ *i. q. extra modum superesse, maiorem sim. exsistere* (*quo usu verbum -ere transitivum modum omisso obiecto usurpatum aequat*): SEN. benef. 2, 16, 2 cum sit ... virtus modus, aeque peccat quod -it quam quod deficit (*cf.* HIL. trin. 11, 29 p. 418^C non defectionem, sed non -ssuram constitutionem). PLIN. nat. 19, 65 *cucumeres* cum magnitudine -unt (*cf. p. 1213, 3*). TAC. ann. 2, 24 quanto ... praestat Germania, tantum illa clades ... -ssit. VLP. dig. 4, 3, 7, 6 *al.* PANEG. 12, 5, 1. PALLAD. 1, 6, 12 -ente mensura. VVLG. gen. 43, 34 *Beniamin* quinque partibus. DIOM. gramm. I 303, 9 genetivus ... debet ... unā syllabā -ere *sc. prae nominativo.* COD. Iust. 11, 75, 2, 1 -ssit occasio iussionum.

3 *subi. tempus, i. q. praeterire*: IVLIAN. dig. 24, 2, 6 quinquennium a tempore captivitatis (CALL. dig. 49, 14, 3, 6. COD. Iust. 7, 21, 6; *a. 260*). CE 422, 5 (*a. 120?*) sextus *annus.* CYPR. laps. 3 p. 238, 25 dies ... praestitutus (COD. Iust. 5, 62, 20 [*a. 294*] praefinitus. *al.*). COD. Iust. 3, 41, 4 (*a. 293*) annus, *sc. unus* (4, 26, 7, 2 *al.*). AVR. VICT. Caes. 28, 2 annus ... nullis ... sollemnibus frequentatus. HIL. in Matth. 21, 6 p. 1037^C. HIER. epist. 34, 6 quarta ... hora nobis. MACR. somn. 2, 16, 9 crescendi aetas et tempus. PETR. CHRYS. serm. 24 p. 263^B. COD. Iust. 1, 2, 23, 2 (8, 4, 11, 2). 8, 40, 26, 3 *al.* EPIST. Austras. 42 p. 148, 32 (*a. 585/90*) tanto tempore -sso (excelso *cod. cf. p. 1209, 46*).

II *transitive* (*v. et p. 1207, 43*): **A** *localiter: locum quendam, i. q. excedere ex, egredi, transgredi fines*: **1** *proprie*: CVLEX 189 cui *culici* dissitus omnis spiritus -ssit sensūs *i. artus, sc. in momento mortis* (et cessit sensūs *Housman ClR. 16, 1902, 341; vix recte*). LIV. 2, 37, 8 urbem (*falso*: urbe *edd. post Madv.*; *v. p. 1205, 56*). HEGES. 4, 1, 5 p. 240, 19 RVFIN. hist. 2, 11, 2). 21, 44, 5 *terminos* montium fluminumque (VAL. MAX. 7, 1, 2 agelli sui [AVSON. 302, 28 p. 174 P. fines]. EPIST. Alex. p. 216, 7 luci. COD. Theod. 8, 1, 14, 1 urbis. *al. in imag. v. p. 1209, 76 sqq. cf.* COLVM. 9, 10, 3 *dux apium* finem regni). 34, 62, 12 quidquid Bursam, sedem suam, -erint. MANIL. 1, 527 *luna* certos ... luminis orbes (PLIN. nat. 2, 66 *signiferum orbem. cf.* FIRM. math. 6, 32, 56 Venus *stella* XXX partes). SEN. contr. 7, 4, 7 subsellia sua. PHAEDR. app. 3, 6 limen (BOETH. cons. 1, 1, 12 *al. cf. in imag.*: RVFIN. hist. 5, 1, 60 vitae huius). SEN. Herc. O. 44 *Hercules* solis ... vices. Oed. 23 penates ... meos. epist. 104, 6 odorem culinarum. clem. 1, 8, 1 (*in imag.*) in turba, quam non -unt, latent. CVRT. 4, 1, 28 *flumen* oppositae crepidinis fastigium (EVGIPP. Sev. 15, 3 signum. *cf.* MELA 2, 15 ripas [PORPH. Hor. carm. 4, 7, 3 *al.*]. PLIN. epist. 8, 17, 1 Tiberis alveum). COLVM. 4, 21, 3 *duramenta vitis* iugum. LVCAN. 1, 497 patrios ... muros. 2, 271 nubes -it Olympus (SVET. frg. 144 p. 225, 5. MART. CAP. 2, 149 aërem). *al.* PLIN. nat. 8, 225 *cervi* Elaphum montem non -unt. MOD. dig. 4, 6, 32 provinciam. 49, 16, 3, 16 agmen. ITALA Ios. 23, 14 (Lugd.) -o vi[t]am; *gr.* ἀποτρέχω τὴν ὁδόν (*ad litteram transl.; vid. significare 'persequor viam usque ad finem'*). AVIEN. ora 238 Zephyridos arcem siquis -at rate. orb. terr. 241 -it confinia sola Carambo. 463 *al.* AMM. 23, 6, 17 lues (*i. halitus terrae*) ... os *putei*.

2 *translate*: CELS. 5, 28, 15^A pusulae modo rubent, modo colorem cutis non -unt. ITALA II Macc. 6, 27 (Ps. Cypr. singul. cler. 8 p. 182, 17) vitam ([διαλλάξας τὸν βίον, *Vulg.* vitā]. ACT. Archel. 32, 2. *cf.* PS. AVG. serm. 60, 1 condicionem mortis). PORPH. Hor. serm. 2, 2, 65 vita ... sordes. AMBR. in psalm. 43, 84, 3 p. 322, 16 remedium -rent (*i. praeterirent, evitarent; opp.* fulcirent). PS. VARRO sent. 72 -ere communem cognitionem *i. aliter sentire.* AVG. civ. 11, 2 p. 462, 21 D.; *opp.* pervenire ad. LEO M. epist. 109, 1 Conc.[S] II 4 p. 137, 13 haeretica pravitas ... velamen ... simulationis -ens.

B *tempus, annos, i. q. transgredi*: LIV. 9, 34, 15 ne -as finitum tempus (MANIL. 4, 856. VAL. MAX. 5, 4, 3 legitimum obtinendi imperii. COLVM. 4, 31, 1. PLIN. nat. 9, 47 annuum. AVG. pecc. orig.

[*Leumann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

27, 32 p. 192, 1 divinitas ... eius omne t. -it. COD. Theod. 5, 16, 33. COD. Iust. 2, 21, 3 tempora praefinita. *al. cf.* PAVL. dig. 49, 16, 14 pr. commeatūs spatium). VAL. MAX. 8, 13 ext. 1 hunc modum *sc. LXXX annorum* (PRAEF. pasch. 14 lunae statutum. COD. Iust. 3, 1, 13 pr. lites ... vitae hominum modum). CELS. 2, 8, 36 aetas hominis XL annum (PLIN. nat. 25, 9 *al.* PLIN. epist. 2, 1, 4 *al.* SVET. gramm. 7 VLP. dig. 28, 1, 5 *al.*). 3, 23, 4 quos *XIV dies* ubi morbus -ssit (PLIN. nat. 7, 170). 7, 26, 2[A] *corpus* novem annos (COLVM. 6, 21, 1 *al.* PLIN. nat. 7, 28. 8, 184 certos vitae. *al.* VLP. reg. 16, 1 finitos ... in matrimonio. IVST. 15, 2, 3 HIER. epist. 40, 16, 3. CE 1641 pubes ... annos. *al. at aliter p. 1210, 53*). SEN. epist. 122, 16 -bat ... huius diem cena minime. COLVM. 4, 16, 2 mensem trigesimum ... vinea (8, 11, 17). 8, 5, 24 trimatum. 9, 3, 3 hanc aetatem (COD. Iust. 5, 28, 3 pupillarem). PLIN. nat. 8, 14. 166. HIER. epist. 60, 16, 1 dignitatis ... biennium. COD. Iust. 10, 35, 2, 7 pubertatem. CE 1197, 1 menses ... septem. *al.* *addo:* SIL. 14, 493 aevo ... ephebos. INSCR. christ. Diehl 2454 coniux maritum XX an⟨nos⟩ -ens (*adn.* 'ὑπερβαίνουσα').

C *de re sive homine, qui actione aliqua modum, terminum transgreditur* (*interdum omisso obiecto quasi intr. infra l. 44. cf. etiam p. 1208, 24*): 1 *obi. terminus modi, mensurae sim.*:
a modum: LIV. 2, 2, 2 nimis ... muniendo. 5, 23, 4 triumphus ... consuetum ... aliquantum. 26, 19, 9 multa ... admirationis humanae. 28, 25, 8 peccando. *al.* PAVL. FEST. p. 103 humanae vitae. SEN. contr. 1 praef. 22. 7, 5, 8 *al.* VELL. 2, 122, 2 laborum. VAL. MAX. 1, 6, 3 lacus ... solitum stagni. 4, 3, 5 *al.* SEN. Oed. 909. dial. 2, 7, 1 solitum ac volgarem. 11, 1, 3 *dolor.* 11, 11, 4 naturalem (QVINT. inst. 8, 6, 76). nat. 1, 15, 8. epist. 45, 13 epistulae (*sim.*: PLIN. epist. 2, 5, 13 LACT. inst. 1, 23, 6 HIER. epist. 26, 5 *al.* SVLP. SEV. chron. 2, 32, 6 operis). *al.* CVRT. 4, 11, 8. 6, 9, 18 hominis. COLVM. 2, 2, 27 *al.* LVCAN. 2, 142 -ssit medicina m. QVINT. inst. 1, 7, 29. 10, 1, 50 in verbis ... humani ingenii. *al.* TAC. dial. 41 ann. 3, 34. PLIN. epist. 7, 33, 10 actae rei *sc. amplificatione. al.* SVET. Tib. 29 humanitatis. CELS. dig. 39, 5, 21, 1 legis (COD. Iust. 6, 50, 18, 1). LACT. inst. 2, 8, 66 humanarum virium. *al.* IVST. 38, 3, 11 historiae (*i. historiographiae*). AMM. 31, 2, 1 *feritatis. al.* HIER. epist. 57, 13, 1 doloris. *al.* PRVD. perist. 10, 313 deus ... mentis humanae. CLAVD. carm. min. 22, 11 -ssit ... poena m. COD. Theod. 9, 40, 12 animadversionis. *al. v. praeterea supra l. 3 sqq. p. 1210, 9.*
mensuram: SEN. nat. 1, 16, 2 digitus bracchii. COLVM. 4, 22, 1. FRONTIN. aq. 112 calix ... legitimam. PS. APVL. Ascl. 34 (*BF*). COD. Theod. 8, 5, 30 raedarum. HIER. epist. 57, 13, 1 epistulae (64, 21, 1). BENED. reg. 68 *onus* virium. *al.* spatium: COLVM. 5, 5, 17. normam: COD. Theod. 12, 6, 21 pr. ponderum. COD. Iust. 10, 72, 9 pr. (*a. 386*) modiorum. **b numerum:** COLVM. 3, 3, 3. 7, 9, 13 *al.* PLIN. nat. 11, 258. 34, 27. TAC. ann. 1, 14 (*omisso obiecto*). APVL. met. 3, 28. VVLG. num. 3, 46 levitarum. *al.* COD. Theod. 5, 15, 20. 12, 1, 176 dierum. CAEL. AVR. acut. 2, 10, 60 -sso dierum numero (*adn.: pro gr. περισσός. an ad I B 3 p. 1208, 44?*). *aliter p. 1210, 27.* summam: LIV. 39, 5, 10 *sc. pecuniae.* COD. Theod. 2, 4, 6. COD. Iust. 1, 3, 25, 1[b]. 5, 12, 31, 3 legitimam ... donatio. 7, 62, 39, 2 lis ... tantam. *certum quendam numerum:* *passuum sim.*: PLIN. nat. 3, 132 *Alpes* centum milia *passuum.* 4, 58 latitudine. 5, 72. 7, 22 quina cubita ... longitudine. *sim.*: 7, 26. 13, 71. 21, 164. 22, 53 *al.* *nummum sim.*: PLIN. nat. 8, 190 libra *lanae* centenos nummos. 9, 138 *al.* PLIN. epist. 10, 8, 5 *al.* S. C. de sumpt. lud. glad. (CIL II 6278; *a. 176/77*) 63 aestimatio eius ... HS XII. LEX conviv. (Querol. p. 60, 3). *librarum*: PLIN. nat. 18, 62 XV libras. 33, 37 *al.* *alia*: PLIN. nat. 21, 16 *rosa* duodena folia (21, 18. 28). 33, 80 *argentum in electro* quintam portionem. QVINT. inst. 9, 4, 79 pes ... tres syllabas non. SVET. Aug. 77 *bibendo* senos sextantes non -ssit. PAVL. sent. 2, 14, 4 usurae ... centesimam. TERT. adv. Marc. 1, 5 p. 296, 19 unione ... -ssa. HIER. adv. Iovin. 1, 15 p. 234[C]. *al.*
c pretium *sim.*: PLIN. nat. 7, 128 EDICT. imp. Diocl. III/IV 1. COD. Iust. 6, 23, 23 summa centum aureorum p. pondus: COLVM. 3, 15, 3 *lapides illud.* 9, 11, 6 COD. Theod. 14, 20, 1 **d magnitudinem** *sim.*: CELS. 5, 28, 9 furunculus ovi ... magnitudinem (5, 28, 14[A. C] SEN. nat. 5, 12, 3. PLIN. nat. 6, 88 hominum. *al.* HIER. epist. 49, 20, 1 libelli). 6, 4, 2 digitorum latitudinem (PLIN. nat. 3, 44). SEN. nat. 1, 16, 2 mensuram (*v. supra l. 38*) et crassitudinem (COLVM. 4, 30, 4). COLVM. 4, 7, 3 pedalem longitudinem (PLIN. nat. 13, 124 *al.* SOL. 1, 88). 5, 7, 1 altitudinem (5, 9, 11 *al.* PLIN. nat. 2, 47. 22, 58 *al.*). HIER. epist. 29, 7, 1 brevitatem epistulae (SIDON. epist. 2, 2, 20). VLP. dig. 13, 4, 2, 8 vel -ere vel minuere quantitatem (COD. Iust. 4, 2, 17. 5, 3, 20, 5. HIPPOCR. aer. 10 hiems ... frigoris; *gr.* ὑπερβάλλων τὸν καιρόν). SIDON. carm. 22 epil. 6 *v. p. 3, 45 sq.* **e terminos, fines** *sim.*: terminum, -os (*cf. p. 1208, 51 sqq.*): PHAEDR. 3 epil. 28 -it animus quem proposuit t. SEN. benef. 3, 7, 5 certos, quos *iudex* non -at t. dial. 6, 19, 5. LACT. inst. 6, 21, 11 voluptatis. *al.* PELAG. in II Cor. 10, 12 p. 287, 14 S. mensurae (-cid- *G V, Ps. Hier. l. v.*). ALC. AVIT. epist. 87 p. 97, 11. fines: SEN. clem. 1, 25, 2 saevitia ... solitos. PAVL. dig. 7, 1, 5, 1 mandati. LACT. inst. 4, 13, 4. AMBR. Abr. 2, 9, 61 mens prophetae ... humanae prudentiae. metas: OPTAT. 3, 3 p. 75, 12 hominum. AVG. doctr. christ. 3, 12, 18 consuetudinis. PAVL. MED. vita Ambr. 53 p. 45[B] promissi. limitem: ALC. AVIT. hom. 16, 2 p. 124, 18 mentis impetus moderationis l. gradum: *v. infra l. 23. 38. p. 1211, 2.* fastigium: *v. l. 22. p. 1208, 62* (*aliter l. 32*).

2 *c. aliis obi., quibus si non expresse indicatur, tamen significatur aut saltem subauditur modus sive terminus quidam:* **a** *varia*: OV. met. 6, 197 (*Niobe:*) -ssere metum mea ... bona. 7, 166 -ssit ... fidem meritorum summa tuorum (VELL. 2, 51, 3 humanam *temeritas.* 2, 56, 1. VAL. MAX. 5, 7 ext. 2 veritatis. SEN. epist. 97, 3. CVRT. 3, 13, 11 fortuna. *al.* PLIN. nat. 7, 85. 28, 52 SVET. Claud. 29). SEN. contr. 1 praef. 22 ne et modum (*v. p. 1209, 21*) -am et propositum (AMM. 22, 15, 32 opusculi. *al. cf.* AVG. civ. 16, 24 p. 161, 24 D. intentionem operis). 10 praef. 5 *libertas* libertatis nomen. VELL. 1, 9, 6 haec particula operis velut formam propositi (2, 66, 3. CVRT. 8, 14, 13 Porus humanae magnitudinis. PALLAD. 1, 37, 8 apis. COD. Theod. 8, 5, 14, 2 evectionis datae f. et licentiam non -at. 8, 5, 24 sanctionis. *cf.* SEN. benef. 3, 21, 2 quidquid ... servilis officii formulam -it ..., beneficium est). CELS. 1, 2, 9 *potiones* aliquantum sitim. SEN. Herc. O. 1189 *Deianira* odia *Iunonis* (*sim.* PHYSIOGN. 27 animus ... ferarum immanitatem. *cf.* PROB. *p. 1207, 49*). dial. 10, 14, 2 hominis naturam cum Stoicis vincere *licet,* cum Cynicis -ere (epist. 119, 2). nat. 1, 15, 8 *imagines* humanum habitum modumque. epist. 108, 14 quidquid usum (*sc. necessarium*) -ret, pondus esset supervacuum. CVRT. 9, 2, 28 *gloriā* humanum fastigium (TAC. ann. 4, 40 equestre. SVET. Cal. 22, 2 regum. *cf.* SVET. Otho 1, 1 praeturae gradum). COLVM. 3, 3, 8 non ... -unt septem iugera unius operam vinitoris. 3, 3, 10. PLIN. nat. 2, 139 *id* miracula omnia (9, 179. 16, 6. *cf.* 36, 91 cum -at omnia fabulositas, utemur *Varronis verbis eqs.* COD. Iust 1, 27, 1, 1 pr.). 30, 132 pili ... non -unt lanuginem (*i. formam lanae*). 33, 136 -entes numerum opes (*i. innumerabiles*). STAT. silv. 5, 5, 57 lacrimis iustum ... pudorem. PLIN. epist. 1, 20, 21 -isse materiam *dicendi; opp.* non implesse (10, 47, 3 officii mei partes). 2, 11, 2 saevitiā *ea* crimina (HIL. in psalm. 1, 6 p. 23, 25). 6, 29, 9 *legis* severitatem immanitate criminum. paneg. 54, 4 ingentes arcus -ssurosque templorum fastigium titulos. *al.* SVET. Iul. 55, 1 eloquentiā ... aut aequavit praestantissimam gloriam aut -ssit (NICET. virg. laps. 34 p. 123, 8 *paenitentia* crimina. *sim.* PS. CYPR. pudic. 7 p. 18, 14; -cid- *K*[1]). Tib. 68, 1 statura ... iustam *staturam.* GAIVS dig. 20, 1, 15, 2 quod -it priorem obligationem. APVL. Plat. 2, 16 *pessimum hominem* nulla malignitatis superlatio. TERT. ieiun. 13 p. 291, 20 movistis ..., gradum *ieiunii* -endo, traditionem (*aliter alii distinguunt*). ARNOB. nat. 1, 2 p. 4, 12 motūs moderamen (*cf.* CAEL. AVR. acut. 2, 36, 189 sudantes -ssa moderatione [chron. 5, 11, 141]). LACT. inst. 2, 3, 25 quod ... vires humanae condicionis -it (AVG. anim. 1, 66 p. 307, 15. civ. 12, 16 p. 538, 9 D. capacitatis. *al.*). HIL. trin. 5, 27 p. 147[C] cum consuetudo praedicationis -itur. *al.* IVL. RVF. rhet. 38 p. 47, 27 ὑπερβολή ... fit, cum -it veritatem sententia (AVG. civ. 12, 11 p. 528, 6 D. CONC.[S] II 1 p. 63, 19; *gr.* τῆς ἀληθείας ἐκστῆναι). PORPH. Hor. carm. 4, 8, 19 facta ... aetatis suae memoriam. CLAVD. 24, 576 *Achillis et Vlixis* impetus -ssit Zephyros candorque pruinas. AVG. civ. 4, 8 p. 156, 15 D. gen. c. Manich. 1, 11, 17 creatura ... pulchritudinem caeli. *al.* DIOSC. 5, 9 p. 170, 11 vinum musti ... virtutem (*gr. 5, 6, 1* ἐκπέφευγε). COD. Theod. 15, 5, 1, 1 -ens cultura (*i. veneratio*) hominum dignitatem. RVT. NAM. 92 -is factis grandia fata (facta *codd.*) tuis (CE 389, 5 votis). CIL VI 25982 cuius ingenium annos -bat. *et al.*

b *homo sive res -it ceteros sui generis*: VELL. 1, 9, 6 *triumphus* tantum priores. SEN. Herc. O. 260 si quid -ssit feras immane *animal.* dial. 6, 18, 7 -enti terrestria (terrentia *codd.*) magnitudine animalia *maris.* PLIN. nat. 2, 239 *id* miracula (*sim.; v. supra l. 25*). 9, 11 altitudine costarum Indicos elephantos. 36, 62 *amplitudine* (37, 21). STAT. Ach. 1, 880 umeris ... ducem. IVST. 13, 2, 3 nemine tantum ceteros -ente, ut *eqs.* CE 1058, 2 virgo ... -ens cunctas ingenio aequalīs.

c *mentem, sensus, i. q. effugere*: PLIN. nat. 2, 6 an sit immensus et ideo sensum aurium -ens ... sonitus *harmoniae sphaerarum* (*cf.* HIL. syn. 24 p. 499[A] omnem ... intellegentiae s.). LACT. opif. 15, 5 multa ... intelligentiam hominis. HIL. in psalm. 68, 29 p. 338, 3 mare ... mentem humanae opinionis (RVSTIC. c. aceph. p. 1220[B]). trin. 1, 13 p. 34[C]. AMBR. in psalm. 43, 84, 2 p. 322, 7 procella ... cognitionem eius *dormientis.* VVLG. Iob 42, 3 quae ... scientiam meam. RVFIN. apol. adv. Hier. 1, 17 p. 554[C]; *syn.* evadat. CLAVD. MAM. anim. 1, 11 p. 51, 9.

d legem, ius, praeceptum *sim.*: MANIL. 2, 617 venalis ... animus ... -ere (*sc. eos*) cogit commoditate fidem ('*ius honestatis migrare' Housman ad l.*). QVINT. decl. 371 p. 408, 3 iam -is legem tuam (HIL. in Matth. 7, 1 p. 954[B] dominus. COD. Theod. 8, 5, 30). IAVOL. dig. 35, 2, 61 cum legata non fuerunt -ssura ius legis Falcidiae (PS. CYPR. abus. 10 p. 169, 10 iura ... sacerdotii. COD. Theod. 9, 13, 1 domesticae emendationis. CARM. poet. min. V 106, 3 *populus* ius et honestum). TERT. coron. 8 p. 437, 9 Oe. hunc ordinem. test. anim. 3 p. 138, 5 praeceptum dei (COD. Theod. 8, 4, 19. CASSIOD. var. 7, 42, 2 nostra). adv. Val. 30 p. 206, 5. PRISCILL. tract. 5, 85 p. 64, 16 constitutum divinae voluntatis. COD. Theod. 8, 5, 35, 1 praescriptum legis. COD. Iust. 1, 27, 1, 20 iussiones (11, 75, 2, 1. 12, 29, 1, 1). *al.* CARM. poet. min. V 50, 16, 4 grammaticos canonas (*cf.* GREG. TVR. Franc. 1 praef. p. 33, 13 grammaticam artem. AVDAX gramm. VII 348, 3 regulam saepe -it auctoritas). *obi. peccatum ipsum v. p. 1207, 41.*

[*Leumann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

e *inde apud Ictos i. q. non subiectum esse, non cadere in*: Gaivs inst. 3, 23 quae ... consanguineorum gradum -unt *i. non consanguineae sunt* (3, 29). Cod. Theod. 8, 5, 40 pr. definitionem nostram. Cod. Iust. 5, 74, 3 pr. eorum curam *i. curatelam*. 6, 2, 21, 2.

part. praes. pro adi., inde adv. **excēdenter.** *fere i. q. neglegenter, incuriose*: Conc.S I 4 p. 225, 30 nec enim ... aliquid -r est dictum, sed ubique iuxta rectitudinem ... sunt (*gr. I 1, 4 p. 31, 23* ἀτημελῶς).

deriv.: excessio, ? excesso, excessus.

compos.: inexcessibilis. *Leumann.*

excellēns *v.* excello *p. 1215, 16.* **excellenter** *ibid. p. 1218, 45.*

***excellentia,** ae *f.* *ab* excellere. *plural.*: *v. l. 23 sqq.* (*emphatice pro sing.*: *l. 25 sqq.*). Gloss.L III Abstr. EX 30 celsitudo. Gloss. ἐξοχὴ ἢ ὑπεροχή. *legitur inde a* Cic., Vitr., Sen. philos.

1 *fere i. q. praestantia, eminentia*: **a** *usu vario et generali* (*nota pleonasmum*: *l. 50 [cf. et adi. 'praestantiae' appos. l. 32. 39]. sensu in peius mutato*: *l. 63 sqq.*): Cic. fin. 4, 28 cum ... hominem in eo genere posuisset *Chrysippus*, ut ei tribueret animi -am (off. 1, 17 magnitudoque). 4, 32. 5, 71 altitudinem -amque virtutum (Ven. Fort. vita Leob. 24, 81 admirans tantae virtutis -am. *al.*). Tusc. 4, 1. 4, 57 *sapientis*. Lael. 69 saepe ... -ae quaedam sunt, qualis erat Scipionis in nostro ... grege (*sic plural.*: Vitr. 7 praef. 16 *operum*. Clavd. Mam. anim. 3, 15 p. 184, 13 hasce -as et praeeminentias ac supremitates illi ... adeant *eqs.* *per emphasin*: Rvstic. Conc.S I 4 p. 234, 3 etiam sic permansit in -iis deitatis et in dominatione naturali [*gr. I 1, 6 p. 153, 6* ὑπεροχαῖς]; *cf. I 5 p. 296, 36* in ... deitatis celsitudine). off. 1, 96 decorum id esse quod consentaneum sit hominis -ae *eqs.* (*cf.* 1, 97 nobis ... personam imposuit ipsa natura magna cum -a praestantiaque animantium reliquarum. 1, 106). ad Brut. 1, 15, 1 tantam omnium laudum -am. Vitr. 7 praef. 13 artis eminens -a (Ambr. hex. 1, 6, 22 p. 20, 14 *al.*). Plin. nat. 20, 222 vocatur ab -a effectus *herba eqs.* (34, 82). Itala II Cor. 4, 7 (Pelag. *ad l.* p. 252, 15 S.) *dei* (*gr.* ὑπερβολή, *Vulg.* sublimitas). Arnob. nat. 2, 31 p. 74, 3 viros doctos et ingeniorum -a praeditos. Ps. Hil. dedic. eccl. p. 881C meritorum (Mart. Cap. 2, 155 *al.*). Fvlg. aet. mund. p. 143, 18 opificis (*cf.* Ambr. hex. 1, 6, 22 p. 20, 11 artificis divini). Avx. Maximin. c. Ambr. 42 p. 73, 18 auctorem altissimum omni -ae excelsiorem. Gennad. dogm. 60 p. 995D (*rec. vulg.*) naturali -a male usus est diabolus. Prvd. perist. 10, 52 *al.* Avg. civ. 1, 28 p. 44, 29 D. sanctitatis et castitatis (*al.* Pomer. 1, 9, 2 p. 426C quantalibet quis -a s. emineat, ... eminentia perfectionis excellat). 8, 10 p. 336, 19 *litterarum Platonicarum* vel -a vel gloria. 8, 15 p. 343, 27 corporalem. in euang. Ioh. 119, 2 p. 1951a. med. divinam (Conc.S I 3 p. 6, 20 [*gr. I 1, 1 p. 13, 14* ὑπεροχῆς]. *cf.* c. Secundin. 5 p. 911, 12 divinitatis. Cassiod. in psalm. 58 praef. p. 409D; *opp.* humilitate carnis). gen. ad litt. 6, 13 p. 188, 8 potestatis (pecc. mer. 2, 5, 6 p. 77, 8). serm. 295, 2, 2 p. 1349med. Petri. 354, 6, 6 p. 1365fin. amor -ae superbia vocatur. *al.* Mart. Cap. 1, 5. 5, 428 quanta -a celsitudoque sermonis (*cf.* 8, 803 -ae celsitudine. *v. supra l. 17*). *al.* Vincent. Ler. 8, 12 angelicam. Leo M. epist. 14, 4 p. 672C presbyterali honore aut episcopali -a ... idoneus. Avell. p. 277, 13 Christus ... habens ad ceteros -am (παρὰ τοὺς λοιποὺς τὴν ὑπεροχήν). Clavd. Mam. anim. 1, 27 p. 99, 5 multa ... omissa fecerim, non tamen omnibus pro causae -a supersedi (Cassiod. in psalm. praef. 4 p. 15C). Pomer. 2, 2, 2 p. 445B *sacerdotes* qui non -am suam (*syn.* praestantia) cogitant, sed sarcinam (*opp.*). Boeth. cons. 1, 4, 39 W. me ... quem tu in hanc -am componebas, ut consimilem deo faceres. *al.* Facvnd. defens. 11, 5 p. 810D hominem in -am magnam evexit. Isid. in III reg. 6, 3 p. 417D apparet ... in persona ... Salomonis mira -a et mira submersio (*opp.*). Prisc. Lyd. solut. 7 p. 81, 15 B. caliditatis (*i. ignis*) -a (*gr.* ὑπερβολή. *cf. antea*: per -am [*v. l. 80*] summa). *et al.* *in malam partem* (*v. l. 18. cf. p. 1213, 17*): Hil. in psalm. 64, 9 p. 241, 2 diaboli ... contumacem -am protrivit. Pomer. 3, 10, 1 p. 488A *est* vanitas ... morbo -ae inanis afflata.

syn.: altitudo: *l. 20.* celsitudo: *l. 50. cf. l. 13. 28.* eminentia: *l. 42.* gloria: *l. 43.* honos: *l. 52.* magnitudo: *l. 20.* praeeminentia: *l. 25.* praestantia: *l. 30. 56.* sublimitas: *l. 34.* supremitas: *l. 25.* *opp.*: humilitas: *l. 46.* submersio: *l. 61.* *cf. et supra l. 57.*

b *in iuncturis sollemnioribus* (*sc. c. praep.* propter, per, ab [*cf. supra l. 33*; pro *l. 55*]), *ex quibus specialis illa notio q. e.* 'κατ' ἐξοχήν' (*v. l. 81 sqq., quasi adverbialiter i.* '*praecipue*', '*praesertim*' *ap. gramm.*) *fluxit*: Cic. top. 55 Homerus propter -am commune poetarum nomen efficit apud Graecos suum (*sim.* Cassiod. gramm. VII 213, 26 [*v. vol. V 1, 1803, 45*]. *cf.* Plin. nat. 35, 173 propter -am picturae. Avg. civ. 16, 11 p. 144, 9 D. Boeth. mus. 1, 20 p. 206, 15 consulem ... eodem nuncupant nomine [*sc.* ὕπατον] propter -am dignitatis. Cassiod. in psalm. 135, 2 p. 969C. *al.*). Avg. civ. 1 pr. p. 3, 14 D. *civitas dei* adeptura per -am *sedem aeternam*. *v. l. 62.* *nota* (*v. l. 73*): per -am: Sen. epist. 58, 17 secundum ex his, quae sunt, ponit Plato quod eminet et exuperat omnia. hoc ait per -am esse. Prisc. gramm. II 59, 6 *appellativa* per -am loco proprii ... accipiantur, ut 'poeta' pro 'Vergilius' et 'urbs' pro 'Roma' (*cf.* Schol. Ter. p. 167, 10 per antonomasiam, id est -am, vocat eum [*Terentium*] poetam, sicut per 'apostolus' intellegitur Paulus *eqs.*). III 117, 6 '*verbi*' nominatione aliae quoque partes 'verba' vocentur, vel ex contrario illarum communem nominationem per -am haec pars quasi egregia propriam possedit (180, 9). *sim.*: ab -a: Prisc. Lyd. solut. 4 p. 64, 27 B. *zonas* utrimque extremas inhabitabiles ab -a concretas et frigidas vocabant.

2 *titulus honorificus, quo amplissimi ordinis homines appellantur* (*de re cf. O'Donnel, Voc. of the letters of St. Greg. the great, Cath. univ., Washington, 1934, p. 177*): **a** *magistratus summa potestate dignitateque praediti*: α *praefectus praetorio*: Cod. Theod. 7, 1, 3 (*a. 349; et item 12ies usque ad a. 428*). Novell. Valent. 7, 1, 1 sublimis -ae tuae ... suggestionem (*syn.* magnificentiae). Cod. Iust. 2, 7, 11, 2 (*a. 460*). 1, 27, 1, 11 Africae. *praeterea quater.* Greg. M. epist. 1, 22 p. 26, 21 Italiae. 2, 23 p. 120, 17 Yllirici. *cf.* Symm. epist. 5, 46 (*a. 393, Neoterius, consul a. 390*). β *proconsul* (*Africae l. 17 sq.*): Cod. Theod. 8, 5, 7 Africae (Avg. epist. 100, 2 p. 538, 2). Avg. epist. 134, 4 p. 88, 12. γ *magister equitum, militum*: Cod. Iust. 8, 1, 10 (*a. 365*) *ad m. equitum.* Greg. M. epist. 9, 17 p. 52, 15 Gregorius Maurentio magistro militum .... -ae ⟨vestrae⟩ (*ed. Maur.; improbat Mommsen*: '*addendum non est, nam nusquam M. -ae titulo honoratur*'). Symm. epist. 4, 9 (*a. 402, ad Stilichonem*) sublimi -a tua (*syn.* tui culminis). δ *alii*: Avg. epist. 200, 1 p. 293, 11 *ad Valerium comitem et virum illustrem* (Avell. p. 75, 26 [*a. 419*] ad virum inl. com. Constantium [*v. l. 34 sqq.*] patricium ... -ae vestrae [79, 19]. *cf.* Greg. M. epist. 1, 31 p. 44, 7 *comiti excubitorum*). Avg. epist. 133, 3 p. 83, 15 *Marcellinus tribunus plebis et notarius* (139, 4 p. 154, 1). 137, 20 p. 124, 8 *al.* Novell. Iust. 35, 4 (*ad Tribonianum quaestorem. cf.* Greg. M. epist. 1, 30 p. 42, 22 exconsuli atque patricio et quaestori. ... vestrae -ae). *et al.*

b *episcopus*: Ambr. epist. 8 gest. 3 p. 917A (*a. 381*) convenire in Aquileiensium civitatem ex dioecesi meritis -ae tuae creditam episcopos iusseramus.

c *imperatores, reges* (*cf. l. 25*): Symm. epist. 10, 1, 2 (*a. 375*) *ad Theodosium.* Avell. p. 647, 15 (*a. 519*) *Iustiniano* (*syn.* magnificentiae. Cassiod. var. 10, 8, 2. Epist. Austras. 19 p. 132, 21). Cassiod. var. 3, 3, 4 *ad reges Erulorum, Thoringorum*: -am vestram ... salutantes. *al.* Epist. pontif. Arel. 48 p. 71, 8 (*a. 556, ad regem Childebertum I. ad eundem*: 51 p. 75, 14 [*a. 557*]. 52 p. 76, 26. 54 p. 80, 8). Epist. Austras. 41 p. 147, 21 (*a. 585 vel 590, ad Childebertum II*) domino excellentissimo et praecellentissimo ... facere -am vestram confidimus (Greg. M. epist. 5, 60 p. 373, 20; *a. 595*). Greg. M. epist. 9, 66 p. 86, 2. 9, 228 p. 222, 4.

d *feminae patriciae, reginae*: Avg. bon. viduit. 18, 22 p. 332, 9 (*ad Iulianam viduam*). Greg. M. epist. 3, 57 p. 216, 16. 6, 5 p. 383, 20 (*reginae Francorum*). 7, 23 p. 466, 12 (*ad sororem imperatoris*). 9, 67 p. 87, 26 Theodolindae reginae Langobardorum ... -a vestra.

excelleo, -ēre *v. s.* 1. excello, *l. 66 sqq.*

excello, -āre. *ab* ex *et* cella. Gloss.L I Ansil. EX 263 -are (-ill- *trad.*): cum uxore esse (in libertate *add.* Gloss. V 634, 19 [-el-]; *al.* *cf. Loewe, Gl. nom. p. 153*: '*de manumissis, qui extra cellam sunt, servorum habitaculum*'; *alii de monachis cogitant* '*extra cellas c. ux. viventibus i. saeculi vitam agentibus*).

***1. excello (-eo),** -uī, (-elsum? *v. p. 1220, 11. cf.* excelsus), -ere (-ēre *v. l. 66 sqq.*). [*v. quae sub* celsus *dicta sunt. W.*] *scribitur*: esc-: Cic. rep. 2, 59 *v. l. 83. v. p. 1219, 12. cf. p. 1215, 17.* *de formis*: *coniug. tertiae*: Sacerd. gramm. VI 491, 12 *verba coniug. tertiae praeteritum habent* -o, -ui (= Prob. cath. gramm. IV 39, 5). Diom. gramm. I 374, 17 -o legimus crebro apud veteres, ut Cicero de re publica -unt (*frg. 3*) ... verum tamen Macer ... -e⟨a⟩t (*v. l. 73. p. 1213, 46*). Prisc. gramm. II 527, 5 Lucretius (*v. p. 1213, 39*) ab '-o, -is' infinitum protulit -ēre paenultima correpta *eqs.* 526, 18 -o vel -eo (*v. l. 66 sqq.*) exculi (*forma ficta?, at v. p. 1218, 71*), vel, ut alii, -ui, quorum simplex in usu non est (*cf.* 527, 13). Evtych. gramm. V 477, 28 -o, -is quod etiam -eo (*v. l. 66 sqq.*) antiqui dixerunt. *v. et l. 67.* *coniug. secundae*: Diom. gramm. I 374, 22 *v. l. 59 sqq.* Prisc. gramm. II 491, 2 -eo, -ui quod et -o (*v. l. 57 sqq.*) invenitur. 527, 9 Cicero ... in I epistularum ad filium (*frg. IX 1 M. = VIII 1 Sj.*): 'quare effice et elabora, ut -eas', quod est ab -eo, -es, cuius praeteritum debet '-ui' esse, ut calleo callui. *v. et l. 62. 65.* *legitur*: -et: Cic. de orat. 2, 254 (*sunt qui pro fut. accipiant. item*: Tusc. 2, 30. *cf. et l. 74*). Cvrt. 9, 1, 24 Not. Tir. 80, 65. Cic. de orat. 2, 183 (*l. v.* -it, *item*: top. 76 Prvd. apoth. 560). -eat: Macer *v. p. 1213, 46.* Cic. Balb. 15 (-at *l. v.*). *v. et l. 69.* -ent: Cic. de orat. 2, 92 (*v. l. 71*). Mela 1, 63. Cic. Pis. 94 (*l. v.* -unt [*v. Klotz ad l.*], *item*: de orat. 2, 314 Physiogn. 66 p. 87, 1). Cic. de orat. 2, 90 (*l. v.* -ant, *sic*: Avg. civ. 22, 29 p. 624, 2 D.). *perfectum* (*v. l. 58. 63. 70*): -uit: Schol. Cic. Bob. p. 175, 3 St. Avg. civ. 2, 15 p. 71, 17 D. bon. viduit. 14, 18 p. 324, 15. -uerunt: Gell. 14, 3, 7. -uisse: Avg. civ. 8, 4 p. 325, 26 D. *de notione*: Fest. p. 274 recellere reclinare et -ere in altum extollere. Gloss. ἐξέχω. ὑπερβάλλω. ὑπερέχω. *gr. v. p. 1213, 77. 79. 1214, 60. 1215, 2. 5. 6. 8. 9.* *legitur inde a* Catone, Cic. [*dub.*: Cic. rep. 2, 59 cum honore longe excellerent (*P* [*v. supra l. 56*], ante- *p*) ceteris (*cf. p. 1214, 31*). Plin. nat. 19,

[K.-M.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

142 est etiam sua gratia *oleribus* numquam plantae habitum -entibus (*codd.*, exced- *coni. Silligius [Mayhoff]; cf. p. 1214, 83*). *cf. p. 1205, 44. ex coni.*: PLIN. nat. 37, 139 Achates ... -ens (*Mayhoff*, exced- *codd.*) magnitudine (*at v. Plin. nat. 19, 65 et p. 1208, 29*).]

fere i. q. ***eminere, praestare:***

I ***intransit.:*** **A** *fere i. q. eminere, in altum extolli, exsurgere* (*cf.* FEST. *p. 1212, 80*): **1** *proprie* (*acced.: abl.: l. 9*; super: *l. 12.* *syn.*: exsurgere: *l. 11*): PLIN. nat. 16, 24 *haliphloeos arbor* fulmine saepissime icitur, quamvis altitudine non -at. 24, 173 herba impia ... thyrsi modo vestita atque capitata. inde alii ramuli exsurgunt sua capitula gerentes; ob id impiam appellavere quoniam liberi super parentem -ant. AMM. 24, 2, 12 in qua (*arce*) -bant minae murorum. **2** *translate: fere i. q. erigi, crescere*: CATO orig. 95ᵃ p. 85, 11 scio solere plerisque hominibus rebus secundis atque ... prosperis animum -ere.

B *fere i. q. praestare, eminere; excellentem, insignem esse sim.* (*fere i. q. elucere infra l. 35, cf. p. 1214, 2; i. q. clarum esse e. g. infra l. 37. ubique in bonam partem praeter infra l. 29. 49. 63. p. 1215, 46. 1217, 25. 1221, 19.* *syn.*: se efferre: *p. 1214, 69.* eminere: *l. 37. 73.* insigniri: *l. 76.* praestare: *infra l. 55. p. 1214, 37.* praevalere: *p. 1214, 13.* principem esse: *infra l. 61.* valere: *infra l. 63.* vigere: *l. 66., cf. l. 31.* *opp.*: aequare: *infra l. 54.* parem esse: *p. 1214, 34.* submittere: *infra l. 25*): **1** *nude ponitur* (*tam de rebus quam de hominibus*): CIC. div. in Caec. 48 videmus saepe ... *actorem* secundarum ... partium ... multum submittere (*opp.*), ut ille princeps *actor* quam maxime -at (Verr. II 2, 82 de orat. 1, 12. orat. 36 quae forma. *al. cf.* Scaur. 3, 3 decessor ... voluit successorem ... quam maxime offensum, quo magis ipsius ⌊memoria -ret⌋ [⌊ ⌋ -m lacesseret *A*]. *al.*). Pis. 94 cum haec (*sc. flagitia*), quae -ent (*v. p. 1212, 75*), me nosse videas. Brut. 301 -ente tum Crasso et Antonio (*fere i. q. florente, vigente. cf.* 317 duo tum -bant oratores. AVG. civ. 18, 37 p. 312, 4 D. *Pythagoras* eo tempore ... coepit -ere atque cognosci). orat. 134 *lumina orationis* sunt ... similia illis quae in amplo ornatu scaenae appellantur insignia, non quia sola ornent, sed quod -ant (*v. l. 17*). rep. 2, 43 regium nomen (*cf.* CLAVD. DON. Aen. 7, 1 p. 4, 28 quid tam pulchrum ... provenire potuisset quam ... ibi ... Aeneae nutricis nomen -ere, ubi *eqs.* 2, 50 [*syn.* eminet: *v. l. 73; cf. p. 1215, 23. 491, 72 sqq. 492, 32*]). fin. 5, 38 virtutes voluntariae ... multum. *al.* LVCR. 1, 27 *Memmium* omnibus ornatum ... -ere rebus. MELA 2, 113 fama Idaei montis -it. PLIN. nat. 35, 31 sinopis ... optima ... effossa e speluncis; pars, quae saxis adhaesit -it. *al.* PALLAD. 5, 6 nunc prima est admissura, quae -it, arietum. AMM. 15, 11, 3 *al.* AVG. civ. 14, 22 p. 46, 18 D. (*opp.* subditur). *et al.*

2 *c. additam.: indicatur:* **a** *quare vel qua in re quis (quid) -at:* **α** *per abl.* (*causae vel instr.; v. l. 80.* *cf. etiam p. 1214, 30. 43*): MACER carm. frg. 2 cum laude -e⟨a⟩t (*Unger*, -e⟨re⟩t *Scaliger*) omni[s] (*Keil*). CIC. Quinct. 72 -ens ingenio, nobilitate, existimatione (Lig. 10. de orat. 1, 106 -entes ingeniis adulescentes. *saepe*). Verr. II 2, 68 improbitate. II 3, 185 -entem virtute, auctoritate *eqs.* (Mur. 30 *virtutibus.* Brut. 294 *al.* VAL. MAX. 5, 6, 2 urbem nostram virtute armisque. SIL. 13, 183 nec pronum audendi virtute [*V, item abl.* SIL. *rell. locis: v. l. 68. 71*; -m *LFO, v. p. 1214, 77 sqq., vix recte; cf. C. F. W. Müller, Nom. u. Acc. p. 116, 1*] -ere cuiquam [*opp.* aequarunt]. *al.*). Sest. 12 -ens animus amore (*v. app. crit.*) rei publicae; *syn.* praestans. Planc. 60 gloria (*al. cf.* de orat. 3, 133 sapientiae gl. Lael. 5 amicitiae). de orat. 2, 63 fama ac nomine (LVCR. 6, 13). 2, 254 hoc genere maxime (epist. 11, 21, 4 virtutis). 3, 138 *Pericles* doctrina, consilio, eloquentia (Brut. 59 *al. v. p. 411, 26*). 3, 228 *Hortensium* omnibus istis laudibus (*cf.* ac. 1, 12). Brut. 84 eundem pluribus rebus (orat. 236 omnibus. leg. 3, 14 utraque re [*syn.* princeps esset]. nat. deor. 1, 76 *al.*). part. 88 qui aut sapientia aut opibus -unt (LIV. 34, 31, 17. 42, 46, 4 dignitate atque o. VAL. MAX. 4, 8 ext. 2 *al.*). leg. 1, 51 vitiis. fin. 4, 28 corpore (*syn.* valere. VELL. 2, 107, 1). off. 3, 25 pulchritudine et viribus (LIV. 9, 16, 12 corporis v. 30, 1, 5 forma viribusque corporis. PRVD. apoth. 560 duris -et viribus *opus*; *syn.* viget). Att. 1, 17, 6 *al.* Q. CIC. pet. 55 -e dicendo. NEP. Arist. 1, 2 Aristides abstinentia. LIV. 1, 9, 11 forma -entes (*al. cf.* VELL. 2, 7, 2 specie. SIL. 1, 151 ore. *v. supra l. 65*). 3, 2, 12 pugnandi arte (*al.* PLIN. nat. 1, 7, 37 artibus -entes. *al.*). 6, 37, 11 in plebem ventura omnia quibus patricii -ant. VAL. MAX. 9, 14, 5 personis sunt -entia (*sc. domestica*). *saepius.* PLIN. nat. 7, 116. SIL. 14, 142 spoliis ... opimis. STAT. Theb. 4, 195 QVINT. inst. 2, 8, 15 PLIN. epist. 7, 25, 4. paneg. 2, 4 hoc magis -it atque eminet (*v. l. 37. p. 1211, 42*). VLP. dig. 4, 3, 11, 1 dignitate (*v. supra l. 62 al.*). PANEG. 4, 29, 2. *al.* VEG. mil. 1, 7 p. 11, 15 moribus (COD. Theod. 13, 3, 5 *al.*). AVG. civ. 10, 18 p. 431, 24 D. (*syn.* insigniri). *al.* CONC.ˢ I 3 p. 70, 21 *Christus* modo quidem nativitatis -ens (*gr. I 1, 2 p. 42, 3 τῷ μὲν τρόπῳ ... διαλλάττων*). CASSIOD. Ios. antiq. 12, 13 p. 354 civitatem Persarum divitiis -entem (*gr. 12, 354 πλούτῳ διαφέρουσαν*). *et al.*

β *per* in *c. abl.* (*aut eodem sensu atque abl. [instr., causae: v. supra l. 45 sqq.] aut c. vi respectus, limitationis; notionem mere local. ut e. g.* CIC. Flacc. 14 *Pompei* auctoritas ... -it in ista provincia. div. 1, 91 *hic fere non respeximus.* *cf. et p. 1214, 30. 43.* *nota usum singularem*: PLIN. nat. 34, 178 *arrhenicum* optimum, coloris etiam in auro -entis; quod vero pallidius ... deterius iudicatur [*i. elucentis?, cf. p. 1213, 17*], *ad sensum cf. Isid. orig. 19, 17, 12* optimum est quod in aureum colorem transit): CIC. Quinct. 31 homines nobiles seu recte seu perperam facere coeperunt, ita in utroque -unt, ut *eqs.* Mur. 54 homini in omni virtute -enti (*cf.* off. 1, 115 virtutum in alia alius mavult -ere). Balb. 15 in omni genere ... artium (de orat. 1, 6 in quoque g. off. 1, 116 eodem in g. laudis. epist. 2, 6, 3 *al.*). de orat. 1, 7 in dicendo. 1, 130. 2, 92 in eo (*quem imitari vult*) quae maxime -ent (orat. 126 *ea pars orationis* [*i. αὔξησις*] in communibus locis. epist. 13, 12, 2 quam m.). 2, 183. 3, 140 qui in re publica vellet -ere (Att. 10, 8, 7). Brut. 26 Graecia ... in *eloquentia* (*cf.* EVGRAPH. Ter. Haut. 12 p. 502, 37 tantum in facundia -it; *seq.* praevalet ingenio). fin. 4, 20 quae in corpore -rent. ad Q. fr. 1, 1, 3 ad -entem in omnibus rebus laudis cupiditatem. *al.* LIV. 34, 31, 18 unum ... ordinem in civitate (*cf. l. 10 sq.*). VITR. 1, 1, 13 nec in ceteris doctrinis singulariter -ens, sed in his non imperitus. GELL. 14, 3, 7. PANEG. 3, 25, 3 in oratoria facultate ... in scientia iuris civilis. AMM. 14, 8, 9. AVG. civ. 2, 15 p. 71, 17 D. quod sacerdotii genus adeo in Romanis sacris ... -uit. *al.* pecc. mer. 2, 35, 57 p. 126, 10 vetus ... testamentum in quinque Moysi libris -it. *al.* PS. VARRO sent. 106 in singulis -ere et nullum profiteri tam laudabile quam difficile est. *al.* ALC. AVIT. carm. 5, 12 in quibus -it longe praestantius illud. *et al.* *impersonaliter (acced. sent. causal.): fere i. q. -ens, proprium est*: AVG. mus. 1, 12, 24 p. 1097ᶠⁱⁿ· sicut -it in tribus quod post unum et duo collocantur cum ex uno et duobus constent, sic -it in quattuor quod post unum et duo et tria numerantur, cum constent ex *eqs.* (*cf. anteced.; seq. 25* quaternarii numeri proprium esse diximus).

b *quibus hominibus (rebus) alqs. (alqd.) -at:* **α** *per dat.* (*saepius acced. abl. l. 33 al.*; in *c. abl. l. 34*): CIC. inv. 2, 1 *Zeuxis* tum longe ceteris -ere pictoribus existimabatur (Manil. 39 rep. 2, 59; *v. p. 1212, 83.* Tusc. 2, 43 quae una [*virtus*] ceteris -bat. QVINT. inst. 2, 20, 9 hominem ... ratione atque oratione). Manil. 41 qui dignitate principibus -it (*opp.* par esse *eqs.*). de orat. 2, 216 in quibus (*facetiis*) tu longe aliis mea sententia, Caesar, -is (fin. 5, 34 ita figuratum corpus *hominis*, ut -at aliis. AMM. 29, 1, 8). fin. 4, 59 tantum ... *honestatem* rebus omnibus praestare et -ere. QVINT. inst. 10, 1, 100 togatis -it Afranius. AMM. 23, 6, 25 Euphrates cunctis *fluminibus* -ens. AVG. civ. 11, 29 p. 503, 25 D. *homo* cunctis in terra rebus (*cf.* BOETH. cons. 2, 5, 29 W. *humana natura* ceteris rebus). FERRAND. epist. 7, 19 p. 948ᴬ his ... virtutibus -ere legi euangelium demonstrasset.

β *per praep.* (*saepius acced. abl., e. g.: infra l. 46. 47. 57. 67. 71*; in *c. abl. infra l. 54. 56. 63*): Ⓘ *c. acc.*: inter: CIC. inv. 1, 3 nemo ..., ut inter quos posset -ere, cum his se pateretur aequari (*opp.*). LIV. 6, 11, 6 inter patres ... opes. 21, 4, 8 vestitus nihil inter aequales -ens. 28, 37, 6 ea arte ... inter alios omnes. 42, 46, 4 quo plus inter alias civitates dignitate atque opibus -ant (45, 23, 16). CVRT. 10, 5, 27 fortitudo non inter reges modo -ens *eqs.* CAPITOL. Maximin. 3, 6 longitudine corporis et vastitate ... inter omnes. CANDID. epist. 1 p. 1035ᴰ inter eximios -ens Eusebius. AMM. 17, 12, 12 inter optimates -ens. 18, 3, 2 decore corporis. 20, 11, 3 *al.* SCHOL. Stat. Theb. 1, 720 hic deus ⟨inter⟩ (*add. Unger, at v. l. 77 sqq.*) ceteros vi numinis et potentiae impetu -at, ut inter reliquas feras leo. praeter: CIC. de orat. 2, 217 *in facetiis* et Rhodii et Byzantini et praeter ceteros Attici -unt. 2, 220 non ... fere quisquam reperietur praeter hunc (*i. Crassum*) in utroque genere leporis -ens. VITR. 9, 8, 2 Ctesibius ... ingenio et industria magna praeter reliquos -ens. super: LIV. 28, 43, 4 super ceteros (*opp.* sibi aequari). EPIPHAN. de mensur. 30 talentum super omnia pondera quibus alia appenduntur -it ([*gr. 34 τάλαντόν ἐστι τὸ ὑπερβάλλον πᾶν σταθμούμενον μέτρον*]. LEO M. serm. 42, 1 p. 275ᴰ -ens super omnia passionis dominicae sacramentum. CASSIOD. Ios. antiq. 10, 6 p. 286 dum Iosias in pace atque divitiis et gloria super omnes -ret. *cf. gr. 10, 73*). supra: PS. PROSP. vocat. gent. 1, 13 p. 665ᶜ haec divinorum operum mysteria supra mensuras humanae intellegentiae -entia. ante: APVL. flor. 16 p. 73 beneficium ... longe ante ceteros -ens. COD. Iust. 6, 42, 30 acutissimi ingenii vir et merito ante alios -ens Papinianus. Ⓘⓘ *c. abl.*: ex: CIC. de orat. 3, 136 sin aliquis -it unus e multis, effert se, si *eqs.* 3, 143 quid unum -at ex omnibus. Brut. 189 quis unquam ex his (*i. oratoribus*) -ere iudicatus est volgi iudicio? ac. 2, 4 cum ... e philosophis ingenio scientiaque putaretur Antiochus ... -ere. CAES. Gall. 6, 13, 9 si qui ex reliquis druidibus -it dignitate. de: CIC. Tusc. 5, 105 *Ephesii de Hermodoro principe*: nemo de nobis unus -at. ab: HIER. hom. Orig. in Ezech. 14, 3 p. 453, 30 B. -ens ... ab universa conditione natura eius (*i. Christi*) et ab omnibus segregata.

II ***transit.:*** *i. q. magnitudine, dignitate, praestantia excedere, superare*: **A** *corporaliter*: PLIN. nat. 19, 142 *v. p. 1212, 84 sqq.* **B** *incorporal.* (*cf. et supra l. 53. p. 1213, 52.* *acced.: abl. p. 1215, 6. 7. 8.* in *c. abl.: infra l. 84. p. 1215, 10.* *syn.*: praecellere: *p. 1215, 2*, exuperare: *p. 1215, 2*): HIL. in psalm. 68, 29 p. 337, 17 quod ... sensum atque opinionem ingenii communis -at, id *eqs.* ('*fort.* excedat', *Zingerle, coll. p. 338, 3*). PS. ORIG. in Iob 1 p. 398ᶜ -it illum (*i. Abraham*) Iob in tolerantia. AVG. enchir.

[K.-M.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

63, 16 p. 262^{A} neque ... dei intellectum pax eius -it (*anteced.: Phil. 4, 7* pax dei quae praecellit [*gr.* ὑπερέχουσα, *Vulg.* exuperat] omnem i.). HESYCH. in lev. 16, 3 p. 968^{D} *Christus* est ex massa nostra sed praecipuus et -ens nos. CONC.^{S} I 5 p. 351, 30 *Christus* -it ... omnem cogitationem (*gr. I 4 p. 59, 16* ἀπερινόητος). CASSIOD. Ios. c. Ap. 1, 133 reges actionibus suis -ens (ὑπερβαλόμενον ταῖς πράξεσι τοὺς ... βεβασιλευκότας). 1, 162 Pythagoras sapientia ... philosophos omnes (διενεγκεῖν). 2, 233 persuasione philosophiae cunctos -ens ([πεισθοῖ πάντας ὑπεράρας τοὺς ἐν φιλοσοφίᾳ γεγονότας]. var. 11, 1, 6 p. 328, 19 -it cunctos in propriis *linguis Amalasuintha*). in psalm. 44, 11 p. 324^{C} supra virtutes alias gratia charitatis apparuit, quia omnia eius fulgor -it. var. 11, 6, 2 p. 335, 13 vituperabile est inferiorem erigere, nisi meritis alios videatur -ere. RVSTIC. c. aceph. p. 1250^{B} anima .. parvum quid carnem -it (*an i. q. in altum extollit? cf. p. 1212, 81*). *v. et p. 1214, 52 sq.*

part. praes. ⁎**excellēns,** -entis *pro adi.* (*pro subst. p. 1218, 39 sqq.*). *de scriptura et notis v. p. 1216, 70 sq. 71 sqq. scribitur* scelentum (*cf. l. 21 sq. et p. 1212, 56*): FVLG. aet. mund. p. 162, 27, *v. p. 1216, 54.* *de formis: neutr. sg.* (*acc.*) -e: PETRON. 45, 4 *et* 66, 3 *v. p. 1216, 48. 60.* *abl. sg.* -e: CIC. phil. frg. III 3 M. = Charis. p. 175, 18 B. aliquo -e ac nobile viro. *v. p. 1216, 83. 1218, 21.* *gen. plur.* -um: SIL. 14, 29. *cf. et p. 1216, 54* (*ex coni.*). GLOSS. nobilis, praecellens, eminens ceteris. ὑψηλός. παράδοξος. ἔξοχος. προέχων. ὑπερέχων. -em ὑπερβάλλουσαν. -ior immanior. -issimus ἐξοχώτατος. *cf. et gr. l. 39. p. 1216, 2. 50. 1217, 4.* *legitur inde a* CIC. *c. compar. et superl.* (maxime -s *v. l. 38*).

I *proprie: fere i. q. eminens, altus* (*syn.* altus: *l. 38.* magnus: *l. 44*): **A** *de rebus naturae* (*montibus, locis, lucis sim.*): PS. CIC. exil. 24 qui -i tumulo civitatis sedem Capitoli in saxo incolitis (BELL. Hisp. 24, 3). BELL. Hisp. 8, 4 oppidorum ... pars ... montibus fere munita et natura -bus locis est constituta (8, 6 grumus). 28, 4 loca (*v. l. 31*). PAVL. FEST. p. 121 promuntorii ... non -is, sed molliter in planum devexi. APVL. Socr. 8 p. 139 *Olympus* -issimus omnium perhibeatur (SOL. 8, 6 -i vertice attollitur). SOL. 33, 15 in -issimis lucis (*seq.* propter ramorum altitudinem). CASSIOD. Ios. antiq. 9, 5 in -issimos montes ascendere (*gr. 9, 98* ἐπὶ τὰ ὑψηλότατα τῶν ὀρῶν). *in imag. et alleg.:* CIC. fin. 4, 37 virtus ... altissimum locum in homine et maxime -em tenet. VVLG. I Cor. 12, 31 -iorem viam vobis demonstro (καθ' ὑπερβολὴν ὁδόν). CASSIOD. in psalm. 58 div. p. 410^{C} (*de Christo*) ad instar luminis materialis ex imo surgens ad resurrectionis suae paulatim conscendens -issimam summitatem. **B** *de ave:* VERG. Aen. 12, 250 Iovis ... avis ... lapsus ad undas cygnum -em pedibus rapit ... uncis (SERV. *ad l.* -em magnum, sicut in exercitu magnus est Turnus).

II *transl.: i. q. praestans, eximius, insignis:* **A** *de rebus* (*sc. bonis* [*praeter p. 1216, 55 sqq. cf. p. 1217, 25. 1213, 18*] *tam corp. quam incorporeis. syn.:* clarus: *p. 1216, 9.* (*cf 35*). eminens: *p. 1216, 20.* eximius: *l. 77.* maius: *l. 60.* maximus: *p. 1216, 49.* praepotens: *l. 83.* praestans: *l. 82.* perfectus: *l. 81.* singularis: *l. 73. 78. p. 1216, 2.* sublimis: *p. 1216, 7* summus: *l. 75. cf. et p. 1216, 10*): **1** *in universum:* **a** *praevalente notione praestantiae* (*sive externae sive internae*): α *de pulchritudine, venustate sim.* (*sc. de iis quae sensus maxime* [*nec non iudicium, cogitationem e. g. l. 57. 59*] *delectant*): CIC. inv. 2, 1 -em muliebris formae pulchritudinem (VAL. MAX. 4, 5 ext. 1). Arch. 17 *v. p. 1216, 14.* de orat. 3, 25 sensus voluptates oblectant dispares, ut sit difficillimum iudicium -is maxime suavitatis (VITR. 7, 13, 1). orat. 9 in formis et figuris est aliquid perfectum et -s. nat. deor. 2, 45 mundum quo nihil -ius fieri potest (AVG. civ. 6, 5 p. 254, 23 D. *cf.* 21, 7 p. 500, 31 est ... maius et -ius ... mundus ipse miraculum). LIV. 25, 40, 3 visebantur ... dedicata a M. Marcello templa propter -ia eius generis (*sc. artis Graecae*) ornamenta. 34, 7, 10 -iorem ornatum *feminarum.* VAL. MAX. 1, 8, 1 formae (*al.* APVL. apol. 4 SVLP. SEV. chron. 1, 33, 1 *al. v. vol. VI 1, 1068, 56 sq.*). PLIN. nat. 16, 66 acer ... crispo macularum discursu, qui cum -ior fuit, a similitudine caudae pavonum nomen accepit (*cf.* 16, 68). SVET. Nero 20, 3 *iuvenes* insignes pinguissima coma et -issimo cultu. ARNOB. nat. 5, 6 p. 178, 21 ore quod fuerat -issimo *Attis.* HEGES. 1, 37, 2 decoris. AVG. in psalm. 145, 3 p. 1885^{D} quaevis anima vilis -issimo corpore -ior invenitur.

β *de indole, virtutibus sim.* (*maxime c. respectu animi; corporis e. g. p. 1216, 5 sq.*): CIC. inv. 2, 4 ex variis ingeniis -issima quaeque libavimus. Caecin. 5 ingenium (de orat. 2, 298; *syn.* singularis. 3, 57 Brut. 147 epist. 6, 6, 8 CAECIN. Cic. epist. 6, 7, 4; *syn.* summum. *al.* LIV. 2, 43, 10 SEN. dial. 6, 24, 2 FRONTO p. 211, 8 N. *al.*). Arch. 15 -i animo ac virtute (p. red. ad Quir. 15 a., v., auctoritate [*v. p. 1216, 26*]. *cf.* CIC. Sest. 88 virtus [Phil. 5, 47; *syn.* eximia. 10, 14 -issima. off. 2, 36; *syn.* singulares. *al.* CAES. civ. 3, 4, 4. 3, 99, 2 VELL. 2, 116, 3 *al.*]). Vatin. 7 animo (*v. l. 76. al.* SEN. epist. 41, 5. 95, 67 *al. v. p. 1216, 30*). fin. 2, 41 ratio -s ingenii humani (nat. deor. 2, 97 divinaque). Cato 4 sapientiam (*syn.* perfectam. PANEG. 9, 16, 2). nat. deor. 1, 56 pie ... colimus naturam -em atque praestantem (1, 100. 2, 77 [*syn.* praepotens]. PANEG. 4, 3, 6 -s quaeque natura. HIER. hom. Orig. in Luc. 14 p. 96, 1 R. ab -iori quadam maiorique n. [*i. angelo*]. CONC.^{S} I 5 p. 254, 30 divina et -issima [*gr. I 1, 6 p. 112, 10* ἡ θεία τε καὶ ὑπερτάτη φύσις]. *al.*). epist. 4, 3, 4 scientiae (*syn.* singulari. *al.*). CAES. civ. 3, 34, 4 studium (LIV. 5, 52, 10 matronarum). NEP. Timol. 5, 1 bonitatem. VAL. MAX. 3, 2, 24 fortitudinem. 7, 2 ext. 16 prudentia (*cf. p. 1218, 23*). PLIN. nat. 8, 38 -i ... vi et velocitate uros. APVL. flor. 9 p. 32 memoria. HIER. tract. in Marc. p. 349, 16 intellegentiam -iorem (*antea* sublimiora dogmata). AVG. epist. 111, 4 p. 651, 6 -issima sanctitate (*al.*). BOETH. cons. 3, 2, 17 W. quod -issimum sit (*syn.* clarissimum. *cf.* 4, 4, 28 tu te ipse -ioribus addidisti; *syn.* melioribus). GREG. M. epist. 5, 36 p. 318, 13 *v. p. 1218, 24.* *et al.*

γ *de artibus, doctrinis sim.:* CIC. inv. 2, 51 *hi loci tractantur* gravius et ornatius et cum verbis tum etiam sententiis -bus (*cf. p. 1213, 33*). Arch. 17 propter *Rosci* -em artem ac venustatem ([*v. p. 1215, 53 sq.*]. SALV. gub. 1, 5 p. 5, 8 utriusque -issimae artis [*i. philosophiae et eloquentiae*] magistros). orat. 43 -is eloquentiae speciem ac formam. 53 est in utroque (*sc. genere orationis*) aliquid -s. LAVS Pis. 252 nescioquid mens -ius *quam carmen longius* audet. GELL. 1, 18, 6 de viro tam -is doctrinae (RVFIN. Orig. in cant. 1 p. 96, 25 B. -iorem cunctis eminentioremque). *et al.*

δ *de auctoritate, potestate deque gloria, laudibus sim.* (*de copia, abundantia e. g. l. 23, de sublimi imperii statu l. 37 sq.*): CIC. inv. 2, 168 -s pecuniae magnitudo (*cf.* VAL. MAX. 4, 8, 2 -es opes. *v. l. 29*). lēg. agr. 2, 7 me ... non hominum potentium studio, non -bus gratiis paucorum consulem ... factum esse (Q. CIC. pet. 18 homines -i gratia). Mur. 59 auctoritatem (*cf. p. 1215, 76*). Balb. 13 dignitas (ad Brut. 1, 8, 2 BELL. Afr. 22, 4 *al.*). de orat. 2, 210 illa -s opinione fortuna (SEN. clem. 1, 5, 7). VELL. 1, 11, 6 triumphos (SVET. Iul. 37, 1). VAL. MAX. 3, 8 ext. 6 pugna -issimis opibus Darei contusis (*aliter l. 23*). 6, 1, 7 nominis (9, 1, 3 et n. et animi -is. *v. p. 1215, 76*). SEN. benef. 5, 4, 3 potentia. APVL. flor. 16 p. 70 honor. 17 p. 80 in auditorio ..., in hac -i celebritate multorum eruditorum. FILASTR. 150, 5 p. 124, 7 regni caelestis ... -s nobilitatis sublimitas. VVLG. II Cor. 3, 10 gloriam (ὑπερβαλλούσης. AVG. civ. 1, 36 p. 52, 23 D. qui ... -issima gloria clari sunt). RVFIN. apol. Orig. 4 p. 567^{A} -issimae omnium trinitatis auctoritate. AVG. civ. 5, 15 p. 220, 20 D. gloriam -issimi imperii (*sc. Romani. cf.* 16, 17 p. 153, 29 -ioribus gentium regnis. SALV. gub. 6, 76 p. 146, 18 in ... Gallorum -issima urbe. *cf. et l. 33*). 17, 13 p. 234, 22 pacem ... illam scriptura ... -i praedicatione commendat (*aliter l. 82*). CE 2174 -i (*i. nobili*) genere ⟨or⟩ta.

ε *de iis quae geruntur vel fiunt* (*de crimine v. l. 55 sqq.*): CIC. p. red. in sen. 28 P. Lentuli beneficio -i atque divino ... reducti sumus in patriam. VAL. MAX. 3, 2 ext. 5 -issimos Spartanae virtutis proventūs. 3, 8, 8 Mevius ... Antoniano bello ... -es pugnas edidisset. 9, 11 ext. 4 ne -issima merita sua totius orbis ruina conlaberentur (COD. Theod. 6, 4, 23 qui ... praetorios codicillos suo -i merito ac nostro sunt beneficio consecuti. *al.*). PETRON. 45, 4 munus -e (*v. p. 1215, 19. cf.* EVSTATH. Bas. hex. 6, 1 p. 920^{D} maximorum atque -ium spectaculorum [*gr. p. 117^{A}* ὑπερφυῶν]). MAR. VICTORIN. gramm. VI 137, 31 Alfius Avitus libros rerum (*i. 'historiae' rerum gestarum*) -ium fecit (PRISC. gramm. II 409, 18 in II -ium [*v. p. 1218, 39 sq.*]. *al.*). AVR. VICT. Caes. 3, 14 -s Bruti facinus. FVLG. aet. mund. p. 162, 27 decora ... forma *Iudith puellae* tantum -um (*Helm,* scelentum *PR,* silentū *S*) operum fuerat lena. *nota* (*v. l. 42*): ENNOD. dict. 14, 1 p. 467, 15 si -ius crimen est, quod digna veneratione persona commiserit.

b *cum notione eximiae qualitatis, fere i. q. perbonus, exquisitus* (*fere i. q. 'efficax' l. 64 sq.*): α *apud scriptores:* COLVM. 11, 3, 12 *stercus* -issimum. PETRON. 66, 3 mel ... -e (*v. p. 1215, 19*) Hispanum. PLIN. nat. 14, 82 vino (20, 264 v. quam possit -i). 15, 93 *balanis* -ioribus satu factis. 18, 170 -ius Thebaidis regioni frumentum. 19, 20 pretia -ium margaritarum. 29, 50 quo fuerint ea (*sc. quibus consistit*) -iora, hoc praesentius remedium erit (*cf.* 34, 114 -is remedii contra *glaucomata*). 32, 78 gari -is cyathum (= PLIN. med. 1, 6 p. 17, 8 MARCELL. med. 9, 14). 33, 80 aurum (37, 56 SOL. 52, 55). 35, 46 purpurae. CYPR. epist. 55, 28 p. 646, 22 materiam de -bus silvis mercare. CASS. FEL. 61 p. 150, 20 acetum. β *in tit. vasorum fictilium '-s' vox rem condītam (i. vinum, muriam, scombri florem sim.) commendat: scribitur:* exscell: CIL IV 5621. exccell: CIL IV 5646. excelle(n)s: CIL IV 5640. *notatur:* excell: CIL IV 5632. 5634. 5636. 5639. 5644. 5652. *et v. l. 70 bis.* excel: CIL III 12010, 48 IV 5630. 5633. 5635. 5638 XIII 10004, 8 XV 4719. 4723. excl: CIL IV 5716. exce: CIL XV 4746. exc: CIL IV 5526^{a}. 5585^{a} XV 4725. 4747 (*cf. dub.* 4735). *exempla selecta:* CIL IV 5716 liq(uamen) f(los) -s scom(bri) C. Corneli Hermerotis de domesti(cis) (III 12010, 48 liq. f. scomb. -s). 5526^{a} (vinum) Cret(icum) -s. 5585^{a} def(rutum) -s C. Antoni Rustici *confectum a servo* Fortunat(o). XV 4723 mur(ia) ... -s flos Cn. Domiti Feli⟨c⟩io⟨nis⟩ (4725).

2 *potiore usu: de voce, sonis sim.:* **a** *fere i. q. altus, distinctus:* ITALA prov. 9, 3 (Aug. civ. 17, 20 p. 249, 6 D.) servos ... convocans cum -i praedicatione (μετὰ ὑψηλοῦ κηρύγματος, *Vulg. aliter. cf. l. 40*). PS. CYPR. tract. 42 mementote Pauli adlocutionem, qui -e voce *dicit eqs.*

[K.-M.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

b *t. t. mus. de sono in acumen erecto (cf. l. 7. de chorda l. 9 sqq.), gr.* ὑπερβολαῖος: MART. CAP. 9, 931 soni sunt per ... omnes tropos numero XVIII, quorum ... dicitur ... sextusdecimus τρίτη ὑπερβολαίων id est tertia -ium, septimus decimus ὑπερβολαίων διάτονος hoc est -ium extenta, octavus decimus νήτη ὑπερβολαίων id est ultima -ium. 9, 944 post hoc tetrachordum -ium collocatur, quod ideo -s nomen accipit, quia in singulis tropis omne acumen erigitur, in singulis modulationibus fastigiatur. 9, 954. 961 *al.* BOETH. mus. 1, 20 p. 209, 4 *additae decima et undecima chordae* hypate quidem hypaton vocatae sunt quasi maximae maximarum aut gravissimae gravium aut -es -ium. 1, 27 p. 219, 1 Albinus ... hyperboleas -es *vocavit.* 4, 3 p. 311, 15. 17. 19 p. 312, 2.

B *de animantibus*: 1 *in universum (de dignitate opibusve eminentioribus v. l. 40 sqq. acced.*: inter: *l. 22.* in *c. abl.: infra l. 28. 39)*: CIC. Arch. 14 mentem meam ... cogitatione hominum -ium conformabam (ENNOD. epist. 9, 19, 1 p. 242, 7 -issimi). Balb. 5 hoc deberi huius -is viri praestantissimae gloriae (Brut. 266 orat. 5. fin. 3, 29 [*syn.* altus]. epist. 1, 7, 3 *al.* CIC. fil. Cic. epist. 16, 21, 3 LABER. mim. 105 VELL. 2, 92, 1 *al.* INSCR. christ. Diehl 270, 5 [*a. 562*] vir fuet -s, argutissemus, aptus [*'versus insitivus'*]). Phil. 14, 17 civium (parad. 38 fin. 2, 115). de orat. 2, 85 oratore (orat. 45; *opp.* vulgaris. PS. APVL. herm. p. 265). Brut. 333 inter tot aequales unus -s. NEP. tit. de -bus ducibus (*cf.* AVG. civ. 4, 18 p. 167, 12 D. -es rei publicae populorumque rectores). Alc. 1, 1 nihil illo fuisse -ius vel in vitiis (*v. p. 1213, 18. 63*) vel in virtutibus. *al.* VELL. 2, 41, 1 formā ... -issimus. VAL. MAX. 1 praef. vates (SIL. 14, 29 vatum ... -um). 8, 1 absol. 12 accusatorem. *al.* SEN. dial. 1, 2, 7 (*syn.* optimos). PLIN. nat. 8, 179 Carici *boves* ... -es in opere. FRONTO p. 52, 13 N. poetarum ... -issimis (*sim.*: APVL. flor. 7 p. 23 Alexandro ... longe omnium -issimo regi. AMM. 30, 4, 7 -issimus omnium Cicero. AVG. serm. 210, 7, 9 p. 1052$^{a\ med.}$ prophetarum. BOETH. herm. pr. 2, 10 p. 132, 5 -issimus expositorum Porphyrius. *v. et l. 35*). ANTH. 184, 1 Telephus -s Alcidis pignus et Augae. HIER. adv. Rufin. 2, 19 p. 443^{A} (*de Christo*) sublimem et -issimam creaturam. AVG. civ. 6, 1 p. 243, 27 D. quidam ... philosophorum ceteris -iores nobilioresque (8, 7 p. 331, 14 -iores ceteris in logica ... Platonici. *cf.* 22, 24 p. 611, 2 animal rationale et ex hoc cunctis terrenis animantibus -ius atque praestantius). MART. CAP. 1, 23 virginis. INSCR. christ. Diehl 207 (*a. 433*) in eloquio Latiari -s atque magnificus. VINCENT. LER. 10, 15, 1 -es quaedam personae in ecclesia constitutae. *et al.* *significantur honoris dignitatisque gradu opibusve superiores*: CLAVD. DON. Aen. 7, 45 p. 12, 21; *opp.* humilis et abiectus (*item*: VVLG. Sirach 24, 11. *cf.* FEST. frg. p. 352, 12). SALV. gub. 1, 35 p. 17, 24 *Abraham* fit de paupere locuples de ignoto potens, infimus peregrinatione -issimus dignitate. PRISC. gramm. III 237, 14 cum ad -iores ... in frequenti est usu *imperativus* (*opp.* pares. *cf. l. 7* solent dici imperative ad subiectos ab eminentioribus). FACVND. defens. 7, 4 p. 689^{D} suae civitati odio erat et qui erant in ea -ioribus.

syn.: altus: *supra l. 18.* eminens: *supra l. 47.* magnificus: *supra l. 39.* nobilis: *supra l. 35. cf. p. 1215, 21. 22.* optimus: *l. 27 sq.* praestans: *l. 17.* sublimis: *l. 34.* *opp.*: abiectus: *l. 42.* humilis: *l. 42.* par: *l. 46.* subiectus: *l. 47.*

2 *speciatim*: a *epitheton honorificum Iovis*: CIL X 3805 I(ovi) o(ptimo) m(aximo) summo -issimo.

b *titulus honoris, quo viri (feminae p. 1218, 35) primi ordinis appellantur vel allocutione honorantur (fere superl. et per se posito et fere ubique anteced. voce q. e.* 'vir' [*seq. l. 63 sq.*]; *posit. v. l. 82. p. 1218, 29; compar. infra l. 82. notatur* excell: *p. 1218, 15 [cf. p. 1216, 71]. de re v. Hirschfeld, Rangtitel d. röm. Kaiserzeit, SBBerl. 1901, p. 603 [= Kl. Schr. p. 673]; O'Donnel, Voc. of the letters of St. Greg., Washington 1934, p. 152 sq. cf. et supra l. 17 sqq.)*:

α *pertinet ad certos honoris gradus summorum magistratuum (de compluribus*: COD. Iust. de cod. confirm. 3 praefatis -issimis viris ... permisimus. *videtur accedere ad dignitatis appellationem q. e.* 'patricius': GREG. M. epist. 2, 45 p. 144, 19. 5, 11 p. 292, 3. *cf. et infra l. 72. p. 1218, 1. 4. 13. 16)*: (I) *de praef. urbi*: SYMM. epist. 9, 148 clarissimo et -issimo viro ... praefecto urbi (COD. Theod. 9, 40, 5 -s auctoritas tua. COD. Iust. 1, 4, 28. 5, 4, 25, 4). (II) *de praef. praetorio*: COD. Theod. 7, 7, 2 -s auctoritas tua (8, 5, 16. 16, 8, 12 Illyrici. COD. Iust. 11, 61, 1, 2). 9, 38, 9 -s eminentia tua (15, 1, 38). CONST. Sirmond. 4 -s sublimitas tua. COD. Iust. de cod. confirm. 2 vir -issimus ex praefecto praetorio per Orientem et patricius et nunc praefectus praetorio per Illyricum Basilides (*cf.* de cod. comp. 1). 7, 70, 1 -issimorum praefectorum praetorio. INSCR. Dessau 9003 C. Fulvio ... Plautiano pr. pr. omnium praecedentium praef(ectorum) -issimo. CIL VIII 1434 (= Diehl 27, *ca. a. 570*) hanc munitionem Tomas -issimus praefectus ... aedificavit. GREG. M. epist. 1, 35 p. 49, 1 viri -issimi domini Georgii praefecti (*sc. praetorio Italiae*). *cf.* COD. Iust. 12, 8, 2, 4 (*a. 440/1*) cur -issimus Pentadius non egisse dicitur praefecturam. *cf. p. 1218, 16. al.* (III) *de senatoribus* (*cf.* PRVD. c. Symm. 1, 570 [*de ordine senatorio*] si formam patriae facit -ior ordo, hi faciunt *eqs.*): CIL VI 1725, 11 (*c. a. 445*) -bus et magnificis viris. (IV) *de viris consularibus*: COD. Iust. de cod. comp. 1 Iohannem virum -issimum ex quaestore sacri nostri palatii consularem atque patricium (*item*: de cod. confirm. 2). 12, 3, 4 viris -issimis consularibus. CIL VIII 27817 (*ca. a. 370*) proc(onsulatu) Petroni Claudi v(iri) c(larissimi) -issimi proc(onsulis). VI 9936 (*a. 537*) Vuilisarii (*i.* Bel-) v(iri) -⟨issi⟩mi cons(ulis) adque patrici. *cf. infra l. 16.* (V) *varia*: COD. Iust. 1, 31, 5, 2 viri -issimi magistri officiorum (12, 16, 4 [*a. 497—9*]. *cf.* 1, 17, 2, 17 Tribonianus vir GREG. M. epist. 5, 6 p. 287, 12. *cf. et* COD. Iust. 1, 17, 2, 12). COD. Iust. 7, 62, 34 -issimorum iudicum (7, 62, 38). COD. Iust. 7, 62, 38 virum -issimum nostri palatii quaestorem (*cf. p. 1217, 84*). NOVELL. Iust. 75 pr. viri -issimi comitis sacri patrimonii. EPIST. pontif. 1054 Conc.^{S} IV 2 p. 105, 14 exarchi (*v. p 1178, 66. 68. 69. cf.* GREG. M. epist. 5, 51 p. 350, 23 -issimi viri domni patricii. 7, 19 p. 462, 23 *al.*). INSCR. christ. Diehl 794 (*p. a. 543*) ⟨Solomo⟩nem -i⟨ssimum⟩ magistrum militum (797 *et adn.* 805. 806 per Solomonem gloriosiss. et excell. magistro [*sic*] militum exconsul. praefect. Libiae ac patricio [*seq.* [a]eminentissimi viri]). CIL X 8045^{14} (= Diehl 77a *adn.; in signac. latericio*) vir -issimus Narsis fecit.

β *appellantur imperatores, reges (de duce l. 33) et feminae Augustae reginaeque*: (I) *de imperatoribus* (*cf.* RVSTIC. Conc.^{S} I 4 p. 75, 11 et coram pietate vestra et coram consistorio -e rogantes [*gr. I 1, 7 p. 74, 36* ἐπὶ τοῦ λαμπροῦ κονσιστορίου]): PANEG. 4, 10, 2 perpendit ... secum -s prudentia tua. AVELL. p. 623, 4 (*de Iustino Augusto*) -issime princeps. *cf.* GREG. M. epist. 5, 36 p. 318, 13 -i consideratione *sacerdotibus* ... ita dominetur *dominus*. (II) *de regibus* (*cf.* CONC.^{S} I 5 p. 363, 24 o pientissimi reges, ... vestrae -issimae pietati innotuisse [*gr. I 1, 7 p. 70, 10* τῇ ἀνυπερβλήτῳ εὐσεβείᾳ]): EPIST. Austras. 41$^{tit.}$ p. 147, 18 (*a. 585/90*) domino -issimo et praecellentissimo (*Childeberto regi*). GREG. M. epist. 9, 230 p. 226, 16 -i (-issimo *l. v.*) Gothorum regi. 11, 43 p. 317, 4 -issimis filiis nostris regibus (*sc. Francorum*). 13, 7 p. 373, 23 -issimorum regum nepotum vestrorum (*sc. Brunigildae*). 14, 12 p. 432, 3. *cf. p. 1212, 41.* *de duce*: GREG. M. epist. 9, 67 p. 88, 5 apud -issimum coniugem vestrum (*sc. Theodolindae, i. Agilulfum ducem Taurinensium*). (III) *de feminis*: *de imperatoris sorore*: GREG. M. epist. 7, 27 p. 474, 2 -issimae filiae meae domnae Gordiae (11, 27 p. 292, 33 *Theoctista*). *de regina*: GREG. M. epist. 8, 4 p. 5, 25 -issima filia (*Brunigilda.* 13, 11 p. 377, 2. 13, 13 p. 380, 26). 9, 67 p. 88, 1 *Theodelinda.*

neutr. pro subst. (*plur. ubique. aliter sc. c. ellipsi voc. q. e.* rerum: *p. 1216, 52*): AVSON. 419, 62 nec -ia, sed cotidiana tractabo. SVLP. SEV. Mart. 1, 8 si tantum -ia notarentur (*antea*: plura omisimus). 19, 5 in -bus subtrahere veritatem (*seq.* in multis). PROSP. in psalm. 146, 5 p. 418^{B} universa ... -ia habent limites suos ..., deus autem ... excedit universa.

adv. ***excellenter.** SYNON. Cic. Char. gramm. p. 414, 3 B. p. 423, 11. GLOSS. eximie. divine. ἄκρως. ἐξόχως. ὑπερβαλλόντως. *legitur inde a* CIC. (*c. comp.; superl. inde a* PS. AMBR.). 1 *fere i. q. eximie (acced. ad adi.: l. 59 sq. i. q.* 'praecipue' *[syn. l. 58]. syn. v. l. 52 et 54 bis. 58. opp. l. 59)*: CIC. Sest. 96 in re publica ... se -ius gerere (off. 1, 61 fortiter -rque gesta). NEP. Att. 1, 3 PARIS 8, 11, 5 quam poterat -r (*i. optime*). AMM. 14, 10, 14. PS. AMBR. trin. 1 p. 509^{B} -issime, evidentissime atque magnificentissime *praedicari* (AVG. civ. 19, 23 p. 398, 31 D. tam -r). AVG. civ. 2, 19 p. 77, 2 D. (*syn.* divine). 7, 13 p. 291, 15 singulariter et -r dicant (*i. per excellentiam*). 9, 10 p. 381, 23 Plotinus ... Platonem ceteris -ius intellexisse laudatur (gen. ad litt. 9, 2 p. 271, 4 *al.*). 13, 3 p. 560, 4 se ... adtollat -ius supra cetera animantia vis humana. *al.* agon. 20, 22 p. 123, 4 (*syn.* sublimius). quaest. hept. 2, 170 p. 201, 4 praecipue atque -ius. in psalm. 135, 1 p. 1756$^{p.\ med.}$ ἀγαθός ... non utcumque bonus sed -issime bonus est (*cf.* CASSIOD. Didym. in II Petr. p. 35, 16 licet -r beati sint homines). DAMIG. lapid. 10 -r est aptus (34). ENNOD. dict. 19, 7 p. 480, 10. *et al.* 2 *fere i. q. alte, acute (cf. p. 1216, 80 sqq.)*: CASSIOD. var. 2, 40, 13 p. 72, 13 quicquid -r, quicquid ponderatim, quicquid rauce, quicquid purissime aliasque distantias sonat, quasi in unum ornatum ... collectum ..., sic cithara diversitate soni blanditur auditui.

2. excello, -ere. *ab* ex *et* *cellere?, *at potius ab* 1. excello, *sc. innovata significatione ex verbo q. e.* recellere. *fere i. q. foras exsilire*: CONC.^{S} I 3 p. 165, 37 non ... -entem claritatem solis obstupescas (*gr. I 1, 2 p. 78, 14* τὴν ἐκπηδῶσαν μαρμαρυγὴν τοῦ ἡλίου). *cf.* exculi PRISC. *p. 1212, 63. v. et p. 1212, 81.*

excelsa, -ae *f. et* **excelsē** *v. s.* excelsus, *p. 1222, 35. 1223, 15.*

excelsitās, -ātis *f.* *ab* excelsus. GLOSS. ὑψηλότης. *fere i. q. altitudo, sublimitas*: A *proprie*: 1 *rerum*: a *variarum*: VITR. 4, 1, 1 efficiunt -e speciem earum (*sc. columnarum*) graciliorem (*cf.* PLIN. nat. 36, 122 aquarum ductus ... ad eam -em, ut omnes urbis montes lavarentur. SOL. 32, 44 pyramides turres sunt fastigiatae ultra -em omnem quae fieri manu possit). *de linea astronomica*: CHALC. comm. 112 p. 178, 18 cum in H est Lucifer, videtur in -e Γ consistere. b *naturae*: PLIN. nat. 2, 160 tanta montium -e ([*opp.* camporum planitie]. *cf.* 4, 3 Haemi [*inde* MART. CAP. 6, 51]. 4, 41. 5, 14 *Atlantis*). *de arboribus, herbis sim.*: PLIN. nat. 16, 167 harundo non in -em nascens, sed iuxta terram ... se spargens. 17, 199 *arbusti.* 21, 23 nec ulli florum -s maior *quam lilio.*

[K.-M.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

SOL. 52, 46 nemora in ... proceram sublimantur -em. 2 *bestiae*: SOL. 34, 3 -s *monstri* fuerit elephantis ... eminentior.

B *transl.*: CIC. off. 3, 24 -s animi et magnitudo. AMBR. off. 1, 28, 136 p. 63^{A} magnus ... iustitiae splendor ... -em tenet. ISID. orig. 1, 37, 21 hyperbole est -s fidem excedens ultra quam credendum est.

excelsitūdo, -inis *f.* *ab* excelsus. *fere i. q. excelsitas*: *alleg.*: VEREC. in cant. 5, 3 p. 73$^{init.}$ in -em vitae humanae (*ad Italae Is. 38, 10 ibid. p. 71$^{med.}$* in altitudine dierum meorum; *gr.* ἐν τῷ ὕψει τῶν ἡμερῶν μου, *Vulg.* in dimidio dierum meorum).

excelsum, -ī *n. v.* excelsus, *p. 1221, 84.*

ˣ**excelsus**, -a, -um. *ab* excellere. *scribitur*: esc-: CIL VIII 23041. 25825. *cf. p. 1212, 56.* GRAMM. suppl. 81, 6 in 'us' ... desinentia positiva secundae declinationis adsumunt genetivo 's' et 'simus' et faciunt superlativa ut ... -us, -i, -issimus (81, 34. 95, 33). NOT. Tir. 80, 64. *de notione*: SYNON. Cic. Char. gramm. p. 437, 18 B. 445, 33. 449, 12. ISID. orig. 7, 1, 9 *al. v. p. 1084, 80 sq.* ISID. diff. 1, 14 altum ex superiori parte et inferiori est, -um ex superiori tantum; sublime -um est cum aliqua dignitate; arduum -um est cum aliqua difficultate. item altus puteus, murus -us, summa videbis in -o, ima in alto (DIFF. gramm. suppl. 284, 26 DIFF. ed. Beck p. 35, 62 GLOSS.^{L} I Ansil. EX 190). *v. et p. 1221, 75.* GLOSS.^{L} III Abstr. EX 23 -us altus. GLOSS. ὑψηλός. ἔξοχος. μετέωρος. ὕψιστος. *v. p. 1223, 16. gr. v. p. 1220, 8. 40. 68 1221, 76. 1222, 8. 33. 36 sq. 1223, 11. 13 al.* *legitur inde a* CATONE (*superl.*), TER. (*posit.*), SCIP. min., ACC., VARRONE, RHET. Her. (*comp.*). [*restit. ex coni.*: SEN. epist. 45, 9 (*syn.* erectum). *variat in codd. c.* celsus: HIRT. Gall. 8, 33, 1. *v. et p. 1220, 49. 1222, 4.* *dub.*: VERG. Aen. 5, 35; *cf.* SERV. auct. *ad l.* -o utrum [an *del. Ribbeck*] hyphen (*i.* ὑφέν), an 'ex celso' pro '-o'. PLIN. nat. 11, 135 INSCR. christ. Diehl 4755, 3. *falso trad.*: *v. p. 1208, 44.*]

fere i. q. **altus, editus**: I *proprie*: A *sensu concreto*: 1 *de rebus variis*: TER. Andr. 356 ascendo in quendam -um locum (SCIP. min. frg. Gell. 2, 20, 6 -issimo. VARRO rust. 3, 13, 3. CIC. rep. 2, 53 -iore. *al.* HIRT. Gall. 8, 7, 4 BELL. Afr., Alex., Hisp., *saepius. al.* AVG. civ. 8, 14 p. 341, 12 D.; *opp.* infimum, medium. 20, 24 p. 470, 13; *syn.* supernis. *al.*). SISENNA hist. 53 tumulo (BELL. Hisp. 24, 2 LIV. 32, 18, 7. *aliter*: CE 63 [= CIL I^{2} 2, 2161], 1 hospes ... tumulum hunc -um aspic⟨e⟩). CIC. Arat. 421 collibus (*v. vol. III 1626, 79 sqq.*). carm. frg. 11 M. (= 3 B., de consul.), 55 columen. 63 columna (VITR. 4, 1, 1 -iores et graciliores. *al.*). Verr. II 4, 74 *al.* Att. 4, 16, 8 CATVLL. 64, 363. CAES. Gall. 6, 26, 1 cuius *bovis* a media fronte ... unum cornu exsistit -ius (VVLG. Dan. 8, 3). civ. 1, 70, 4 montem (*al.* CVLEX 46 GERM. 122 PETRON. 88, 4 PLIN. nat. 6, 197 *al.* PEREGR. Aeth. 11, 4 valde -us. *al.*). CVLEX 155 dumis (*cf.* PANEG. in Mess. 171 vitis ... ramos [SIL. 5, 480 STAT. Theb. 9, 269]. SEN. Tro. 173 nemus. PLIN. nat. 8, 29 palmas -iores. 8, 33 arbore [HIER. tract. in psalm. 83 p. 88, 13; *syn.* sublimis, *opp.* humilis. *al.*]. *al.* VAL. FL. 3, 485 ornos. *v. infra l. 63. al.*). TIB. 2, 6, 39 fenestra (*al.*). OV. epist. 15, 57 tecta (SEN. Med. 973 STAT. Theb. 11, 416. ANTH. 734, 1 [= 487^{C} ed. II] *Terentius* natus in -is t. Karthaginis altae). met. 15, 842 aede (*al.*). LIV. 31, 29, 2. MANIL. 1, 392 Olympo (*al.*). 1, 402 montis ab -o ... vertice (VAL. MAX. 6, 9 ext. 5 -issimo. SEN. Herc. f. 335 *al.* VVLG. prov. 2, 8: *syn.* summis. *aliter*: VAL. FL. 6, 605 -o ... vertice coni [SIL. 10, 179]). 2, 795 -i ... fastigia caeli (*cf.* STAT. Theb. 3, 502 limite caeli. AVIEN. Arat. 1736 cardine). VITR. 1, 4, 11. 4, 9, 1. 3. VAL. MAX. 5, 3 ext. 3 Minervae arcem (LVCAN. 3, 462. *in imag.*: ANTH. 941, 71 ab -a laus ... arce monstrat iter. CLAVD. 18, 171). 9, 1, 1 aedificiis (SEN. epist. 52, 5). *al.* SEN. Thy. 674 *al.* nat. 1, 8, 7 *sol.* epist. 79, 10 cacumen *Aetnae*. *al.* CVRT. 5, 2, 13. LVCAN. 3, 84 rupe (PLIN. nat. 10, 19 *al.*). PETRON. 29, 5 tribunal. PLIN. nat. 2, 43 *luna, opp.* humilis. 19, 140 *genus caulis* altitudine non -ius (VVLG. Ezech. 31, 3 cedrus ... -us ... altitudine). 36, 88 cenacula clivis -a. *al.* VAL. FL 7, 376 nido. *al.* SIL. 6, 215 turres (13, 688 IVV. 10, 106 *al.*). 15, 239 puppes (*cf.* 17, 622 rates). *al.* STAT. Theb. 9, 107. 12, 78 templa (*al.*). MART. 1, 70, 12 domus (*al.*). PLIN. epist. 8, 17, 4 -ioribus terris. *al.* TERT. mart. 4 p. 11 Oe. crucem (VVLG. Esth. 5, 14 *al.*). CENS. 2, 1 p. 56, 7 *caeli circulus* australis humillimus et aquilonius -issimus. (*cf.* BOETH. mus. 1, 2 p. 188, 3 alii *cursus stellarum* -iores, alii inferiores feruntur). *et al.*

syn.: altus: *supra l. 51.* sublimis: *supra l. 48.* summus: *supra l. 54.* supernus: *supra l. 37.* *opp.*: humilis: *supra l. 48.* inferior, infimus: *supra l. 36. 69.* medius: *l. 36.*

2 *de animantibus* (*aut de ipsis aut de corporis membris* [*dei p. 1220, 10*]; *cf. et p. 1221, 20.* *syn.*: altus: *p. 1220, 9.* arduus: *infra l. 81.* elatus: *p. 1220, 4.* erectus: *infra l. 82.* procerus: *p. 1220, 1.* *opp.*: brevis et modicus: *p. 1220, 1*). *spectantur*: a *bestiae*: CIC. nat. deor. 1, 101 aves -ae (*sc. ibes*). SEN. epist. 90, 4 elephantorum gregem -issimus ducit. PLIN. nat. 8, 120 crura *chamaeleonis* ... recta et -iora. SOL. 27, 52 *basiliscus serpens* cum movetur ... media corporis parte ... arduus est et -us (*cf. Plin. nat. 8, 78* celsus et erectus). b *homines* (*fere de statura sim., aliter l. 84*): VAL. MAX. 1, 7 ext. 1 mortali specie -iorem iuvenem. SEN. Phoen. 546 -os rotis volitare proceres (*sc. sublimes in curribus*). epist. 66, 26 filium ... procerum ... et -um (*opp.* brevem et modicum). PLIN. nat. 13, 131 firmiores -ioresque infantes. VAL. FL. 4, 332 caput *Pollucis* (SIL. 17, 392. *cf.* SIL. 2, 152 vertice). IVV. 5, 83 ministri. PLIN. paneg. 22, 2 corporis proceritate elatior aliis et -ior (*cf.* GELL. 1, 1, 3 corpore). SVET. Iul. 45, 1 *Caesar* fuisse traditur -a statura. VVLG. exod. 14, 8 egressi erant in manu -a (num. 33, 3 deut. 32, 27 *al. cf. l. 10 sqq. et alleg.*: Iob 38, 15 bracchium -um confringetur). Iudith 16, 8 gigantes (PALLAD. hist. mon. II 16 p. 375^{A}, *gr.* μακρόν). *al.* HERM. vulg. sim. 9, 3 viros -os (ὑψηλοί. *Pal.* altissimi). *et al.*

de manu dei (*nota in Vulg. versione* [*ap.* HIER. *l. 16*] *aut verb. finit. aut mera participia respondere, tamen vix -us pro p. p. p.* [*v. p. 1212, 54*] *sumendum videtur; gr. ubique* ὑψηλός): ITALA deut. 26, 8 (Lugd.) in bracchio suo -o (*Vulg.* extento). Is. 26, 11 (Cypr. testim. 2, 4 p. 66, 6) domine deus, -um est bracchium tuum (*Vulg.* exaltetur manus tua). Ezech. 20, 30 (Tycon. 4 p. 35, 16) in manu forti et brachio -o (*Vulg.* extento). HIER. in Is. 5, 25 p. 89^{D} manus eius extenta sive -a, quae habitum irascentis et percutientis ostendit.

in imag. (*ad 1 et 2. cf. et p. 1219, 58*): LIV. 2, 9, 3 nihil -um, nihil quod supra cetera emineat, in civitatibus fore. VAL. MAX. 2, 6, 17 quidquid ... in -o fastigio positum (PLIN. nat. praef. 11 *Titus imperator*). SEN. Ag. 59 o ... Fortuna ... in praecipiti dubioque locas nimis -os. Thy. 447 dum -us steti (*opp.* humi iacentem). OCTAVIA 471 quidquid -um est cadat. SEN. dial. 6, 25, 3 non illorum (*sc. patris filiique*) quos noveras *viventes*, sed tanto -iorum et in summo locatorum (*post mortem*). PLIN. paneg. 94, 3 cum altissima quaeque quaterentur, qui omnibus -ior erat, inconcussus stetit. MAR. VICTORIN. ad Iust. 9 p. 1004^{D} quod immensum et -ius cuncto summo est. VVLG. deut. 26, 19 faciat te -iorem cunctis gentibus (*al*). Iob 11, 8 -ior caelo est *deus* (*al*). *al.* RVFIN. Greg. Naz. orat. 27, 9 p. 247, 17 esto tu -us aliquis et -orum superior et supra nubes ascende. *al.* AVG. conf. 5, 3, 5 putant se -os esse cum sideribus. POMER. 3, 13 p. 493^{B} supra omnia ... -a caritas. *et al.*

B *sensu abstracto* (*acced. ad voces q. s.* altitudo, sublimitas *sim.*): VAL. MAX. 1, 8, 2 -ae altitudinis palmam (PLIN. nat. 5, 80 -a altitudo *montis*. PASS. Mar. Iac. 11 p. 60, 17 aggeris; *syn.* sublimis). SOL. 38, 12 Taurus ... in -issimam consurgit sublimitatem (*cf.* AMM. 17, 4, 7 obeliscus ... lapis ... ad proceritatem consurgens -am).

II *transl.*: A *de rebus*: 1 *fere i. q. eximius, summus, sublimis* (*de rebus corp. fere i. q.* 'optimus': COLVM. 12, 2, 2 quod -issimum est conclave [*cf. Xen. oec. 9, 3* ὁ ... θάλαμος ἐν ὀχυρῷ ὤν]. *fere i. q.* 'exquisitus': RVFIN. Greg. Naz. orat. 2, 45 p. 37, 15 cibis -ioribus ac validioribus uti): a *in universum*: *c. respectu*: α *condicionis externae, dignitatis, potestatis sim.*: CATO orig. 63 in maximum decus atque in -issimam claritudinem sublimavit. ACC. trag. 188 -a aspecti dignitas. RHET. Her. 4, 47, 60 in -o loco et in magnis ... copiis collocatus (CIC. epist. 2, 5, 1; *syn.* illustri. IVST. 11, 5, 1 dignitatis. *al.*). CIC. inv. 2, 163 rerum magnarum et -arum (*cf.* VAL. MAX. 1, 6, 12 opes privato fastigio -iores). Sull. 5 in hanc -issimam (cels- *l. v.*) sedem dignitatis (MANIL. 2, 812 *gloriae*. ACT. Achat. 1 *Seraphim* dei minister et -ae sedis antistes. *cf. p. 1221, 49*). Att. 1, 20, 2 *Pompeius* nihil habet amplum, nihil -um, nihil non summissum et populare. VELL. 2, 96, 3 victorias. VAL. MAX. 4, 8, 4 -ius et speciosius ... imperium (SEN. Oed. 11). 6, 9, 5 -um gradum obtinuisse (AMM. 28, 1, 42 gradus potestatum. *al.*). LVCAN. 6, 75 Roma. TAC. Agr. 4 magnae -aeque gloriae. ITALA Luc. 16, 15 (Cypr. epist. 68, 4 p. 748, 3) quod -um est in hominibus, execratio est in conspectu dei (ὑψηλόν, *Vulg.* altum). PANEG. 4, 18, 3 principatus. AMM. 15, 5, 38 potestati (*al.*). COD. Iust. 12, 19, 15, 2 (*Iustino*) -ae memoriae *Proculus* (NOVELL. Iust. 35, 1, 5. *cf. p. 1221, 42 sqq.*). CE 1619, 11 Setina -o genere orta. *et al.*

β *indolis, animi, qualitatum internarum, scientiae sim.*: CIC. inv. 1, 109 animum ... amplum et -um (parad. 41; *syn.* alto. off. 1, 79 magnificoque. 1, 81 magni [epist. 1, 19, 22 *al.*]. *al.* SEN. epist. 76, 17; *syn.* validiorem, ampliorem. *al.* LACT. inst. 2, 3, 11 p. 105, 18 sublimes. *al.*). fin. 2, 46 ratio habet in se ... altum quiddam et -um. Att. 3, 20, 3 tua in me humanitas. *al.* SEN. dial. 3, 21, 4 sublimis et -a virtus (epist. 71, 18 *al.* MVTIAN. Chrysost. hom. 3, 6 p. 261$^{init.}$ duas summas -asque virtutes [*gr. p. 36$^{init.}$* δύο κορυφὰς ἀρετῶν]. *al.*). SEN. epist. 39, 2 ingenii (PLIN. epist. 2, 13, 7. FRONTO p. 150, 3 N. sublime et -um et amplificum. *al.* COD. Iust. 6, 25, 7, 1 -i ingenii Papinianum [INST. Iust. 2, 23, 7]. *al.*). 104, 23 gloriosum et -um spiritum (*opp.* ferum, subdolum, pavidum). LACT. inst. 6, 17, 26 p. 546, 6 -a et insuperabili mente (GREG. M. in Ezech. 1, 3, 14 p. 812^{B}). HIER. in Is. 10, 12—14 p. 157^{A} dogmata. RVFIN. patr. 10, 3 opera sublimia et -a. PS. AVG. categ. 1 p. 1421$^{init.}$ species vel ideae ... habent -ius aliquid, id est usiam. *et al.* *cf. et p. 1221, 19.*

syn.: altus: *l. 63. 65.* amplificus: *supra l. 70* amplus: *l. 51. 62. 64.* gloriosus: *supra l. 71.* insuperabilis: *supra l. 73.* magnificus: *supra l. 63.* magnus: *supra l. 63.* speciosus: *supra l. 53.* sublimis: *l. 65. 67. 70. 75.* summus: *supra l. 68.* validus: *supra l. 64.* *opp.*: ferus, pavidus, subdolus: *supra l. 72. v. et l. 51 sq.*

b *quasi technice in rhet.* (*cf. p. 1221, 25. 1223, 24.* *hic illic fere pro subst.* *nota syn.*: *p. 1221, 1. 2. 3. 5. 7*; *opp.*: *p. 1221, 2. 4.*

[K.-M.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

6, 7): Cic. opt. gen. 12 quicquam -um magnificumque (*syn.* grande ornatumque, *opp.* subtile et politum). Tac. dial. 37 altior et -ior *eloquentia.* Plin. epist. 1, 20, 19 oratio . . . lata et magnifica et -a tonat, fulgurat (*opp.* amputata et abscisa). 3, 13, 4 nec . . . adfectanda sunt semper elata et -a. 5, 8, 9 *orationi* omnia recondita, splendida -a conveniunt (*opp.* humilia et sordida et ex medio petita). 5, 17, 2 -a depressis, exilia plenis, severis iucunda mutabat *Piso.*

2 *fere i. q. acutus* (*de sono in re mus. cf.* excellens *p. 1217, 1 sqq.*): Cens. 12, 2 p. 65, 10 Phrygius *modus* gravis et alter -us, totidem Lydii gravis et acutus.

3 *fere i. q. altus, distinctus* (*de voce sim. cf. p. 1216, 80*): Vvlg. deut. 27, 4 dicent . . . -a voce (Sacr. Greg. 1, 1 dicit sacerdos voce -a). *cf.* Itala prov. 9, 3 (Cypr. testim. 2, 2 p. 64, 11 epist. 63, 5 p. 704, 17) convocans cum -a praedicatione (μετὰ ὑψηλοῦ κηρύγματος, *Vulg.* ut vocarent ad arcem; *v. p. 1222, 32 sqq. cf. p. 1216, 82*).

B *de animantibus: fere i. q. eminens, sublimis:* 1 *de hominibus:* a *in universum* (*significantur tam virtutibus propriis eximii quam dignitate sim. illustres. in malam partem* [*cf. p. 1213, 18*] *fere i. q. superbus*: Vvlg. prov. 30, 13 generatio cuius -i sunt oculi. *cf.* Ps. Avg. serm. 290, 1 p. 2295$^{\text{p. med.}}$ risum): Acc. carm. frg. 17 magnificentissimi -issimique honore. Rhet. Her. 3, 7, 13 *demonstretur maioribus* parem aut -iorem fuisse. Cic. Mur. 60 finxit . . . natura . . . ad omnes . . . virtutes magnum hominem et -um (*cf.* Tusc. 2, 11 -um . . . et altum et humana despicientem). orat. 119 quo grandior sit et . . . -ior *orator* (*cf.* Qvint. inst. 12, 10, 23 latior et audentior et -ior. *cf. p. 1220, 83*). rep. 4, 7 cive (*cf.* Vell. 2, 22, 2 -issimi . . . atque eminentissimi civitatis viri). Vell. 2, 101, 1 iuvene (Val. Max. 1, 7 ext. 1). 2, 114, 4 -issimos duces. Sen. Thy. 911 *Atreus:* o me caelitum -issimum regumque regem. *al.* Plin. nat. 35, 69 demon Atheniensium . . . gloriosum ⟨. . .⟩, -um humilem *eqs.* Cypr. epist. 38, 1 p. 580, 15 et dignitate -us est et humilitate summissus *Aurelius frater.* Amm. 15, 9, 1 vates. 16, 12, 23 potestate -iores ante alios reges (Clavd. Don. Aen. 9, 440 p. 247, 28). Vvlg. deut. 2, 10 populus magnus et validus et tam -us. eccles. 5, 7 quia -o -ior est alius. Avg. epist. 150, 1 p. 382, 1 imitentur eam multae famulae dominam (*sc. Demetriadem puellam nobilem*), ignobiles nobilem, fragiliter -ae -ius (*v. p. 1223, 25*) humilem. Evcher. instr. 1 p. 84, 5 -iores iustitia viri. *et al.*

syn.: altus: *l. 24.* eminens: *l. 27.* gloriosus: *l. 30.* grandis: *l. 25.* magnificus: *l. 21.* magnus: *l. 23. 34.* nobilis: *l. 36.* validus: *l. 34.* *opp.*: humilis: *l. 30. 37.* par: *l. 22.* summissus: *l. 31.*

b *titulus honorificus certis quibusdam magistratibus* (*principi infra l. 71*) *summis tributus* (*cf. Koch, d. Byz. Beamtentitel, Diss. Jena 1903, p. 93. v. et p. 1220, 58*): α *appellatur munus vel dignitas* (*inde ab a. 413. cf.* Avg. epist. 200, 2 p. 294, 14 in -is honoribus *Valerius comes.* Cod. Iust. 10, 32, 66 [*a. 497—99*] post certas -as administrationes seu dignitates. 12, 49$^{\text{tit.}}$ sedis -ae. *v. et infra l. 58*): *de praefectura praet.*: Cod. Theod. 6, 15, 1 vicariis sedis -ae (8, 1, 17. 11, 5, 3. 11, 28, 17. Cod. Iust. 2, 7, 7 [*a. 439*] toga per orientem praetorianae sedis -ae. 3, 23, 2, 2 [*a. 440*]. 7, 41, 3, 2 [*a. 440*]. *v. l. 47. 52. cf. p. 1220, 49*). *de potestate magistri militum:* Cod. Iust. 12, 35, 18 pr. (*a. 492*) -ae tuae sedis. *ibid.* 6 apud -am magisteriam per Orientem potestatem (8 sub eadem -a p.). β *pro attributo hominum* (*inde ab a. 492 et in usu aet. Iust. cf.* Cod. Iust. 8, 37, 14, 1 personas dignitate -as. 12, 3, 5 viros -os patricios [*cf. p. 1217, 65*]): *praefecti urbis* (*cf.* Cod. Theod. 15, 1, 19 [*a. 376*] nemo praefectorum urbis aliorumve iudicum, quos potestas in -o locat. *v. supra l. 44 sqq.*). Dig. de conc. dig. 2, 10 vir -us praefectus huius almae urbis. Cod. Iust. 1, 17, 2, 24. *praefecti praetorio*: Cod. Iust. 1, 3, 53, 2 tam viri -i praefecti praetorio quam vir gloriosissimus praefectus urbis (9, 13, 1, 1^{c}). 1, 17, 2, 24 curae . . . erit tribus -is praefectis praetoriis tam Orientalibus quam Illyricis nec non Libycis. *magistri militum*: Cod. Iust. 4, 65, 35, 1. 12, 35, 18, 1 (*a. 492*) de officio alterius viri -i magistri militum praesentalis. *Triboniani* (*v. p. 1218, 6*) *magistri officiorum:* Dig. de conc. dig. 2, 6 Triboniani viri -i. Cod. Iust. de emend. cod. 2 Tribonianum virum magistrum ex quaestore et ex consule. 1, 17, 2, 1 *bis.* 1, 17, 2, 9 *bis.* 1, 17, 2, 11 Inst. Iust. praef. 4. 1, 5, 3. 2, 23, 12 Tribonianus vir -us quaestor sacri palatii (*v. l. 70 sq.*). *quaestoris*: Novell. Iust. 23, 4 viro -o pro tempore quaestore (35 pr.). *cf. l. 69.* *nota de principe* (*v. supra l. 42 sq.*): Inscr. christ. Diehl 46, 11 (*a. 506*) principes (*sic*) -i . . . mariti (*Gundobadi*).

2 *de deo christ.* (*sive ut epitheton sive ut nomen saepissime, sc. pro subst.* [*cf. p. 1223, 6 sqq.*]. *de Christo: v. infra l. 82. cf.* Hier. epist. 25, 2 p. 219, 6 'elion' quem nos -um dicimus [*sim.* Isid. orig. 7, 1, 9 quia supra caelos est]. *gr.* ὕψιστος, ὑψηλός. *syn.* altissimus, summus): Itala deut. 32, 8 (Lugd.), *Vulg.* altissimus. Itala Hebr. 7, 1 (Praedest. 1, 34 p. 598^{A}) dei -i (*Vulg.* summi). Clem. ad Cor. 45, 7 p. 43, 2. Itin. Burdig. p. 589, 1. Maximin. c. Ambr. 42 p. 16, 7 auctorem altissimum omni excellentia -iorem. Vvlg. *saepe.* Avg. c. Faust. 12, 8 p. 338, 14 donec -us veniat ad iudicium. *et al.* Avg. serm. 279, 7 p. 1279$^{\text{init.}}$ *Christus* altus, -us et aequalis patri. Inscr. christ. Diehl 247 (= CE 707; *a. 494*), 11 -i gratia Christi.

pro subst.: **excelsum**, -ī *n.* (-a, -ae *f. v. p. 1222, 35. cf. et*

p. 1220, 84): *i. q. editum, altum:* I *proprie:* A *concreto usu:* 1 *spectatur in regione terrena locus aliqui in altum editus* (*saepius i. q. mons sim.*): a *generaliter:* α *nude:* Cic. Catil. 3, 20 simulacrum . . . in -o (cels- *l. v.*) collocare (*cf.* Att. 6, 1, 17 statua . . . posita in -o [Plin. nat. 35, 12 Appius Claudius posuit . . . Bellonae aede maiores suos placuitque in -o spectari]. Plin. nat. 6, 26 in -o . . . Tigranocerta. 10, 161 *pavones* in -o cubantes. Vvlg. Sirach 37, 18 sedentes in -o ad speculandum [ἐπὶ μετεώρου]. Rvfin. Greg. Naz. orat. 2, 34 p. 29, 24 districtos in -o funes). Ov. fast. 2, 369 pastor ab -o *vocat.* Sen. nat. 3, 28, 5 si quis -a perlibret, maria paria sunt. Plin. nat. 18, 154 ventosa et -a. *et al.* β *pendet gen. explic.* (*aut ad culmen summum rei alcis. significandum aut periphrastice pro adi.* '-us', *e. g. l. 17. 19. 20. 21*): Plin. nat. 6, 47 ab huius (*regionis*) -is. 16, 41 in -o montium (Vvlg. IV reg. 19, 23 ascendi -a montium in summitate Libani. *al.*). Sil. 15, 203 -a loci. Chalc. comm. 66 p. 134, 16 sol -o itineris elatior. 74 p. 143, 1 infra . . . aplanus (*i.* ἀπλανοῦς) orbis -a. Ambr. in psalm. 118 serm. 4, 5, 2 p. 70, 9 turrem . . . supra murorum aedificavit -a. Vvlg. Is. 37, 24 succidam -a cedrorum eius. Ier. 26, 18 -a silvarum. Prosp. in psalm. 117, 27 p. 335^{C} altaris -a. Alc. Avit. carm. 6, 226 in crucis -o pendens . . . Christus. Iord. Get. 201 collis -a (*syn.* montis cacumen). Greg. Tvr. Franc. 2, 34 p. 98, 6 -a poli.

b *significantius: per metonymiam quandam* (*in sacr. litt.*; *pl.* -a, -ōrum *ubique; inde f.* -a, -ae *infra l. 35; cf. gr.* ἄκρα): α *i. q. ara vel templum in monte situm* (*cf.* Hier. in Ier. 2, 45, 2 p. 105, 14 '-a' . . . quae Hebraice appellantur 'bamoth' sive aram [3, 71, 4 p. 206, 23]. *al.*): Vvlg. lev. 26, 30 destruam -a vestra (IV reg. 23, 15. *cf.* num. 33, 52 *al.*). III reg. 3, 2 populus immolat in -is (II par. 33, 17 *al. cf.* IV reg. 23, 5. Avg. quaest. hept. 7, 36 p. 469, 22 Salomon in -is sacrificasse inveniatur). III reg. 12, 32 sacerdotes -orum (*al.*). 14, 23 aedificaverunt sibi -a in cunctis urbibus (21, 3 *al.*). *passim.* β *i. q. arx:* Itala I Macc. 1, 33 (rec. B) in -is eius ([*sc. civitatis.* ἄκραν, *Vulg.* arcem]. 6, 21 [*ibid.*] qui erant in -is [*gr. et Vulg. aliter*]. *al.*). *saepius.* *inde* excelsa, -ae *f.* (*v. l. 24. p. 1221, 84*): Itala I Macc. 4, 41 (rec. B) trucidavit Iudas . . . bellatores in -a ([ἄκρᾳ, *Vulg.* arce]. 6, 18 [*ibid.*] qui in -a erant [6, 19 *al. gr.* ἄκρα, *Vulg.* arce]). 10, 32 (*ibid.*) potestatem -ae quae est in Ierusalem (ἐξουσίαν τῆς ἄκρας, *Vulg.* p. arcis). *al.*

2 *c. respectu regionis in alto supra terram sitae, saepe fere i. q. caelum* (*sg. et plur.*): Epist. Sapph. 165 Phoebus ab -o . . . adspicit aequor. Sen. dial. 6, 21, 1 ad -a sublatus inter felices . . . animas. epist. 66, 31 animum . . . semper futurum in -o. Stat. Theb. 3, 539 *aquila* -a petens subita face solis inarsit. Itala Luc. 2, 14 (cod. Gat.) gloria in -is deo ([ἐν ὑψίστοις, *Vulg.* in altissimis]. Vvlg. Luc. 19, 28 gl. in -is. CIL VIII 23041. 24067. 25825. *cf. Inscr. christ. Diehl ind. 7*). Vvlg. Iob 16, 20 in -is (*syn.* in coelo). Is. 7, 11 in profundum inferni sive in -um supra. Marc. 11, 10 osanna in -is. Hebr. 1, 3 sedet ad dexteram maiestatis in -is (ἐν ὑψηλοῖς. *cf.* Cassiod. Didym. in I Petr. p. 32, 22 in -is profectus in caelum). Rvfin. hist. 5, 1, 26 de -o et edito (*i. caelo, gr. aliter*). Alc. Avit. c. Arr. 2 p. 2, 13 *angeli* in -is. Drac. laud. dei 1, 103 ab -is veniat vindicta. 3, 21 celsior -is *deus.* Inscr. christ. Diehl 3432^{A} ⟨g⟩audes in -is. *et al.*

per imag. (*ad 1 et 2*): Sen. dial. 2, 1, 2 plano additur -um. 2, 6, 8. 2, 8, 2 sapiens . . . ad illa nitens pergensque -a. 9, 10, 5 (*syn.* praerupta. epist. 94, 73. *cf.* Plin. epist. 9, 26, 2). epist. 64, 5 *beatam vitam esse* in -o, sed volenti penetrabilem. 75, 18 ⟨si⟩ ex hac aliquando faece in illud evadimus sublime et -um. Mar. Victorin. ad Iust. 14 p. 1007^{C} intelligo in superioribus -is et in omni altitudini⟨s⟩ extremo nihil habitare . . . malum. Hier. epist. 64, 18, 3 de terrenis . . . ad -a sustollimur (Chromat. in Matth. 3, 1 p. 531^{C}; *syn.* alta, *opp.* t. et humilibus). Rvfin. Greg. Naz. orat. 2, 48 p. 39, 15 ascendere ab inferioribus litterae ad superiora spiritus et -a (Pavl. Nol. epist. 9, 4 p. 55, 19 -a virtutum). Val. Cem. hom. 2, 2 p. 697^{B} per ardua et -a tendentibus. *et al.*

syn.: alta: *l. 62.* ardua: *l. 65.* praerupta: *l. 56.* sublime: *l. 58.* superiora: *l. 63.* *cf. et l. 59.* *opp.*: humilia: *l. 62.* inferiora: *l. 63.* terrena: *l. 60.*

B *abstracte: fere i. q. altitudo* (*c. praep. ubique, fere pro locutione adverbiali, praeter*: Mar. Victorin. ad Iust. 7 p. 1003^{C} imaginari conflictum inani cum solido, profundo cum -o, finito *eqs.* [8 p. 1004^{A}]. Filastr. 155, 7 p. 132, 1 quod videre in -o, profundo, lato atque longo non poterant, corde credentes [*nota opp.*]): Vitr. 6, 2, 2 alia . . . ad manum species, alia in -o. Sen. Thy. 774 fumus . . . se . . . in -um levat (Plin. nat. 2, 132 *ventus* correptā secum in caelum refert sorbetque in -um. 12, 23 rami . . . emicant [17, 184]. Stat. Theb. 6, 895 raptus *Antaeus.* Apvl. met. 10, 34 prorumpit. Vvlg. Is. 38, 14 oculi . . . suspicientes [40, 26]. Pass. Mar. Iac. 6 p. 54, 11 cupressis consurgentibus). Stat. Theb. 7, 444 colle per -um patulo. Itala Luc. 24, 49 (Ps. Cypr. abus. 11 p. 171, 12) induamini virtute ab -o (ἐξ ὕψους, *Vulg.* ex alto). Vvlg. thren. 1, 13 de -o misit ignem in ossibus meis. *et al.*

II *translate: fere i. q. excellentia, sublimitas sim.*: Sall. Catil. 51, 12 qui magno imperio praediti in -o aetatem agunt (*opp.*

[*K.-M.*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

in obscuro). rep. 2, 1, 1 cuius opes in -o sunt. LIV. 1, 34, 7 -a et alta sperare. OCTAVIA 585 -a metuit *fama*. VVLG. II par. 1, 2 deus magnificavit eum (*Salomonem*) in -um (*cf.* 20, 19). HIER. epist. 58, 83 ingenium ... per Sion et ... Sina et -a ducere scripturarum. SVLP. SEV. dial. 1, 24, 2 -a rettuleris. *et al.*

excelsus, -ī *m.* (*cf. et p. 1220, 30. 1221, 34. 74*): *fere i. q. sublimis, summus, praepotens sim.* (*in imag. l. 8. 9 [cf. p. 1220, 22] et transl.*): PVBLIL. E 16 -is multo facilius casus nocet. VVLG. II reg. 22, 28 -os humiliabis (Is. 10, 33 -i statura succidentur et sublimes humiliabuntur). Iob 21, 22 *deus* -os iudicat. HIER. in Ioel prol. p. 918[A] Ieremias *ὑψηλὸς κυρίου*, id est -us domini (ISID. orig. 7, 8, 8). in Is. 24, 4 p. 282[D] prima sententia est contra eos qui -i sunt terrae (*cf. LXX οἱ ὑψηλοὶ τῆς γῆς, Vulg.* altitudo populi terrae). *et al.*

excelsa, -ae *f., v. p. 1222, 35.*

adv. **excelsē.** *posit. l. 24 (16?); superl. l. 23; praeterea compar. ubique.* GLOSS. V 153, 58 summe -e (*an vocat. aut gen.*: -⟨a⟩e? [*cft. Verg. Aen. 2, 166 Lindsay*]). *fere i. q. alte, sublime*: 1 *proprie*: VITR. 8, 1, 1 non errabit -ius quam oporteat visus. 9, 1, 3. COLVM. 4, 1, 5 vitis scandit -ius. SOL. 32, 10 eo -ius sublimari ... repercussam *Nili* celeritatem. *in imag.*: ISID. sent. 2, 38, 3 superbia tanto ... profundius labitur, quanto -ius elevatur. 2 *translate*: CIC. orat. 120 -ius magnificentiusque et dicet et sentiet. VELL. 1, 6, 3 *Sparta* -issime floruit. PLIN. epist. 2, 3, 3 ornat -e (*cf. p. 1220, 83 sqq.*). RVFIN. Orig. in gen. 1, 7 p. 9, 16 B. mens nostra quanto elatius et -ius appropiaverit Christo. AVG. epist. 150, 1 *v. p. 1221, 37.* PS. AVG. categ. 1 p. 1420[extr.] *affertur exemplum* vel Hortensii vel 'altius' hominis, vel 'superius' animalis, vel '-ius' usiae. BOETH. in Porph. comm. pr. 2, 1 p. 84, 2.

syn.: elatius: *l. 25.* magnificentius: *l. 22.* *nota gradationem*: *l. 27.* *opp.*: profundius: *l. 21.* *K.-M.*

?**excenturio,** -ōnis *m.* *ab* ex centurione (*v. vol. III 844, 73 sqq.*). *i. q. centurionis munere functus*: PAP. Stud. f. Palaeogr. u. Pap.kunde 20, 109 (*s. IV*), 7 ⟨᾿Ιω⟩*άννῃ ἐξκεντυρ*(*ίωνι*) *α′* (*cf. Meinersmann, Lat. W. i. gr. Pap., p. 24*).

exceptāculum, -ī *n.* *ab* excipere. *i. q. instrumentum quo excipitur*: TERT. spect. 2 p. 3, 23 *non sumpsimus* linguam ad maliloquium et aures ad -um maliloquii.

exceptārius, -ī *m.* *ab* excipere. LYD. mag. 3, 13 p. 101, 9 *ἀπέσβη δὲ οὕτως ἅπαντα, ὡς τοῦ τόπου τὸ λοιπὸν σχολάζοντος τοὺς λεγομένους ἐσκεπταρίους, οἱονεὶ ὑποδέκτας τοῦ σίτου, κατασχεῖν τὸ σκρίνιον.*

excepticius, -a, -um. *ab* exceptus. *qui excipitur, excernitur*: PLIN. nat. 18, 115 *alica adulterina* quae in eo *cribro* remansit, -a appellatur et grandissima est (*seq.* secundaria, cribraria).

***exceptio,** -ōnis *f.* *ab* excipere. *notatur*: exc̄., exc̄p. (*v. Lindsay, Notae Lat. p. 426, 38*). SYNON. Cic. Char. gramm. p. 412, 22 B. condiciones pactiones -es conventiones transactiones. GLOSS.[L] II Philox. EX 23 *παραγραφή* (*al. cf. p. 1224, 5*). 35 *ἐξαίρεσις*. GLOSS. II 280, 36 *δοχή* (*cf.* III 447, 46 *διαδοχή* [*al.*]). 469, 9 *ὑφαίρεσις*. 469, 14 *ὑφεξαίρεσις* (*cf. l. 77. p. 1225, 13*). *legitur apud prosae scriptt. inde a* RHET. Her., CIC., *maxime apud* ICTOS. [*variat in codd. c.* exemptio: SEN. contr. 10, 5, 8. *ex coni.*: CIC. leg. agr. 2, 22 (suspicione *trad.*). *v. et p. 1225, 18.*]

I *i. q. exclusio, exemptio* (*pass. i. q. res excepta p. 1225, 18*): **A** *in usu forensi (v. et p. 1224, 82): i. q. clausula formulae, legi sim. inserta, per quam alqd. vel alqs. excipitur*: **1** *strictius c. notione sollemni* (*in iure civili peculiariter i. q. condicio eximens reum damnatione, quae opponitur actori; res explicatur et dividitur*: DIG. 44, 1 GAIVS inst. 4, 115 *sqq.* MAR. VICTORIN. rhet. 2, 19 p. 277, 10. COD. Iust. 8, 35 de -bus sive praescriptionibus [*cf. et* 7, 40]. INST. Iust. 4, 13. *v. V. i. R.; Heumann-Seckel, p. 180 sqq.; Wenger, RE VI 1553 sqq.; id., Institutionen d. röm. Zivilprozeßrechts, passim [v. ind.]; R. Düll, Der Gütegedanke im röm. Zivilprozeßrecht [1931], p. 185 sqq.; Schulz, Prinzip. d. röm. Rechts [1934], p. 64 n. 44.* *recentiore aetate fere idem valet ac* '*defensio*' *vel* '*praescriptio*' [*cf.* GAIVS inst. 4, 133. *l. 60. p. 1224, 32*]. *ex* ICTORUM *frequentia exempla lectissima attuli*): **a** *sine additamentis specialibus*: RHET. Her. 1, 12, 22 in privata actione praetoriae -es (*cf.* CIC. inv. 2, 57 praetoris). CIC. inv. 2, 58. 59 postulat is, quicum agitur, a praetore -em. 2, 130 consuesse eos, qui leges scribant, -bus uti (*cf.* 2, 146. Verr. II 2, 24 legis [*cf.* VLP. frg. Vat. 266 Cinciae. *al.*]. leg. agr. 1, 10 *al.*). 2, 140 tacitis -bus caveri (SEN. benef. 4, 39, 4). Caecin. 23 interdixit ... sine ulla -e (63 MARCELL. dig. 40, 14, 1. *cf.* QVINT. decl. 266 p. 85, 22 s. -e. *al.* PS. QVINT. decl. 9, 12 s. -e venalis. COD. Theod. 8, 5, 37 s. aliqua -e. *cf. p. 1224, 53 sq.*). Balb. 32 Att. 5, 4, 3. 6, 1, 11. 15. 11, 9, 1 qui -bus edictorum retinear. QVINT. inst. 3, 6, 61 scripti et voluntatis *quaestio*, quam ipse vocat *κατὰ ῥητὸν καὶ ὑπεξαίρεσιν*, id est dictum et -em (*cf.* 7, 1, 58. TAC. dial. 20 de -e et formula. IVL. VICT. rhet. 4, 8 p. 393, 15. *v. Volkmann, Rhet.*[2] *p. 92, 1*). decl. 266 p. 86, 11. 336 p. 322, 10 si nulla opponi huic tuae voci posset -o (COD. Iust. 2, 57, 2 [*a. 428*]. *al.*). CELS. dig. 12, 6, 47 si modo per ignorantiam petentem -e non summoverit (*al.*). GAIVS inst. 4, 56 qui ita agit, per -em excluditur. PAVL. dig. 44, 1, 22, 1 replicatio est contraria -o, quasi -is -o. *al.* AVG. epist. 126, 13 p. 18, 2 iuratione ... -em fecisse necessitatis. COD. Theod. 4, 8, 6, 3 *libertinorum* hac -e causa distinguenda est, ut qui *eqs.* (*cf. infra l. 42*). *al.* COD. Iust. 2, 3, 13 (*a. 236*) quod postea placuit, id non petitionem, sed -em parit. 4, 29, 8 (*a. 238*) propter -em, quae ex s. c. Velleiano descendit. 8, 37, 14, 2 testes ... omni -e maiores. NOVELL. Iust. 111 praef. (*παραγραφή*). *al.* **b** *exceptionis verba afferuntur* (*v. et l. 33. 36. 58. 63*): CIC. inv. 1, 55 si ... adscribat ad legem ... hanc -em: 'extra quam *eqs.*' (2, 172). de orat. 1, 168 ut illi unde peteretur ... usitata -o daretur 'cuius pecuniae dies fuisset' (*cf.* LEX Rubr. [CIL I[2] 2, 592; *a. 49 a.*] I 4 -em addito ... 'q(ua) d(e) r(e) *eqs.*'). *ibid.* ne -e excluderetur 'quod ea res in iudicium antea venisset' (epist. 7, 13, 2 IVLIAN. dig. 44, 1, 13 *al.*). CINC. Gell. 16, 4, 4 ius iurandum ... his additis -bus: 'nisi *eqs.*'. PLIN. paneg. 38, 7 illam -em removisti 'si modo *eqs.*' (VLP. dig. 4, 3, 7, 9. si non: IVLIAN. dig. 27, 10, 7, 1 NERAT. dig. 6, 2, 17 *al.* COD. Iust. 5, 45, 2 [*a. 294*]. *cf. l. 33*). COD. Iust. 3, 31, 12 pr. -o adsumebatur ... 'ne fieret ei praeiudicium' (*cf. l. 35*). **c** *varia genera -um distinguuntur per acced. adi. vel gen.* (*v. Bruns, Fontes*[7] *p. 236. Wenger, RE VI 1558, 41 sqq.*): *e. g.*: IVLIAN. dig. 12, 2, 40 perpetua. GAIVS inst. 4, 120 peremptoria (SCHOL. Ter. Bemb. Ad. 486). 4, 122 dilatoria. VLP. dig. 15, 1, 30, 5 annua. IAVOL. dig. 8, 3, 13 pr. doli mali (*v. vol. V 1, 1863, 71*). IVLIAN. dig. 45, 1, 56, 4 pacti. PROC. dig. 2, 14, 36 conventionis. COD. Iust. 7, 38 temporis. POMPON. dig. 16, 1, 32, 2 de re empta et tradita. VLP. dig. 7, 9, 7 pr.

2 *laxius et quasi transl. ad res non forenses* (*per iocum vel irrisionem: l. 30 sqq. 36; fere i. q.* '*interdictio*'*: l. 37 sq.;* '*praeceptum*'*: infra l. 39;* '*excusatio*'*: l. 44. v. et l. 52*): CIC. rep. 1, 10. fin. 2, 21 quid attinet luxuriosis ullam -em dari? ac. 2, 97 postulant ut excipiantur haec inexplicabilia. tribunum aliquem censeo videant. a me istam -em numquam impetrabunt. SEN. benef. 4, 34, 4. epist. 48, 10 istud philosophiae 'sive nive' et turpes ... etiam ad album sedentibus -es (48, 12; *syn.* praescriptionibus). PETRON. 64, 13 iussit ... potiones dividi ... adiecta -e: 'si quis' inquit 'noluerit accipere, caput illi perfunde' (86, 4; *cf. l. 14*). PLIN. nat. 21, 180 *medici* -em addidere, ne diutius id fieret (*cf. l. 16*). SVET. Iul. 78, 2 *ut non* destiterit ... quicquam ... nisi sub -e polliceri, 'si tamen *eqs.*' (*cf. l. 46. 83*). TERT. apol. 21, 2 neque de victus -bus ... cum Iudaeis agimus (*cf.* ieiun. 2 p. 276, 1 eduliorum [*al.*]. 15 p. 294, 5 adv. Marc. 5, 5 p. 587, 20). fug. 6 p. 473 Oe. cessavit -o viae nationum. monog. 12 p. 782 monogamiae. OPTAT. 5, 7 p. 134, 21 per quem baptizentur nulla -e discretum est (*cf.* AVG. gest. Pelag. 3, 9 p. 60, 21 ut peccatores ... a peccatoribus ... aliqua -e distingueret. *cf. supra l. 2*). EPIST. pontif. 937, 64 Conc.[S] IV 2 p. 150, 3 omnibus -bus suis ... inpugnavit epistolam (*cf. ibid.* 71 p. 151, 12). *nota* (*v. supra l. 27*): PLIN. epist. 1, 2, 5 acres ... esse, non tristes volebamus. nec est quod putes me sub (*cf. l. 36*) hac -e veniam postulare. TERT. paenit. 5, 4 cum etiam ignorantes ... nulla -o tueatur ad poenam. EPIST. pontif. Arel. 40 p. 60, 15.

B *in usu communi: i. q. quaevis separatio alcis. extra ordinem et regulam* (*plerumque c. sensu* '*limitandi*', '*restringendi*' [*e. g. l. 53. 59. 64*], *sed et* '*praeferendi*', '*superextollendi*' [*l. 65. 70. 72. 77. cf. p. 1225, 4 sqq.*]. *hic illic fortasse subauditur notio forensis* [*cf. l. 27*]): **1** *generatim*: CIC. Verr. II 5, 81 recte sine -e dixeram virum ... neminem fuisse (Lael. 61 ulla [Att. 8, 4, 2; sine *om. M*[1]. epist. 6, 5, 1 laboris aut occupationis. *al. cf.* HIL. in Matth. 22, 6 p. 1043[C] omnes s. aliqua -e]. QVINT. inst. 7, 1, 50 FLOR epit. 2, 18, 12 CYPR. mortal. 8 p. 301, 24 *al. cf. p. 1223, 73*). CIC. epist. 6, 5, 1 polliceor ei ... gratiam ... atque auctoritatem cum hac -e, quantum valeam (ad Q. fr. 1, 1, 37 c. -e laudari. SEN. epist. 6, 4. 30, 10. 57, 9. DON. Ter. Ad. 436 *al.*). SEN. contr. 7, 5 (20), 11 (*iuxta* finitio. *cf.* QVINT. inst. 6, 3, 104 cui *finitioni* si brevitatis -em detraxeris *eqs.*). SEN. nat. 2, 37, 3 falsa est ista interrogatio, quia illam mediam inter ista -em praeteris: futurum hoc est, sed si vota suscepta fuerint. QVINT. inst. 2, 15, 36. TAC. Germ. 44 unus imperitat, nullis iam -bus, non precario iure parendi. TERT. apol. 36, 3 nullum bonum sub -e personarum administramus (adv. Val. 9 p. 186, 21 *al.* ITALA Eph. 6, 9 [Cypr. testim. 3, 73 p. 171, 10; *προσωποληµψία*, *Vulg.* acceptio]. HIL. in psalm. 14, 13 p. 93, 20 *al. cf. p. 1225, 9*). idol. 5 p. 35, 1. ieiun. 10 p. 287, 3 quod ... suadet Danielis quoque argumentum ter die orantis, utique per aliquarum horarum -em (*i. praelationem*). adv. Prax. 16 p. 256, 17. ARNOB. nat. 3, 8 p. 116, 26. 7, 12 p. 247, 19 si modo dii veri sunt atque in nominis huius -e ponendi (acceptione *quidam sive interpretabantur sive corrigebant. v. p. 1225, 22*). LACT. inst. 3, 6, 16. DON. Ter. Ad. 296 'quod' modo -em significat. Hec. 580 'sciens' ... bona -o, quia possumus inscienter aliquem laedere (*al.*). *al.* HIL. trin. 1, 13 p. 35[B] non ... intelligentiae ratio sed potestatis -o (*i. excellentia. cf.* 1, 34 p. 47[C] innascibilitatis -o. 6, 39 p. 180[B]. AMBR. exc. Sat. 2, 6 p. 1317[A] ne ... excellentiorem ... naturae -em nobis arrogare videamur). 1, 33 p. 46[B] extra -em veri dei. *al.* SCHOL. Cic. Bob. p. 115, 15 St. AMBR. spir. 1, 1, 26. LEO M. epist. 168, 1 p. 1210[B] ut ... neque ... ulla eius diei habeatur -o. *al.*

2 *peculiaria*: **a** *in iure* (*aliter p. 1223, 55*): **α** *i. q. retentio, reservatio*: EDICT. praet. Vlp. dig. 39, 2, 7 pr. sub (*cf. l. 36*) -e satisdari iubebo (VLP. dig. 39, 2, 31, 1). POMPON. dig. 7, 1, 32 si

[*Rehm*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

excipiat, ut pascere sibi ... liceat, valet -o. PAPIN. dig. 18, 1, 72, 1 MOD. dig. 19, 1, 39. COD. Theod. 8, 12, 8 pr. ne ususfructus -o pro traditione possit intellegi (LEX Burg. Rom. 22, 5). CIL VI 14949 huius monimenti -o chirographo continetur. *β i. q. liberatio, privilegium* (*cf. et* SYMM. epist. 4, 61, 1 sit ... inopia gravis, habet tamen alieni oneris -em): COD. Theod. 11, 1, 36 absque ullius beneficii -e. 13, 1, 6 -e immunitatis nullus utetur. CASSIOD. var. 2, 30, 1 non praeiudicat iuri publico personalis -o. COD. Iust. 4, 61, 7 (*a. 366*) nulla ... militarium personarum -e facienda (11, 59, 9 [*a. 394*]. *cf. p. 1224, 65*). 10, 32, 34 pr. (*a. 382*) totius dignitatis -e depulsa. 10, 48, 12, 1 (*a. 382*); *syn.* privilegium. *ibid.* 2 sordidorum ... munerum ... -o.

b *t. t. rhet.* (*v. Ernesti, Lex. technol. Graec. rhet. p. 112. Schwab, Alexander Numeniu p. 109*): SCHEM. dian. 15 p. 73, 11 ὑπεξαίρεσις est Latine -o, quando aliquid a generali complexione distinguimus (CASSIOD. in psalm. 108, 6 p. 785ᴬ). **c** *t. t. gramm.*: GRAMM. suppl. 92, 19 contra hanc regulam ... contrariae -es multae inveniuntur (*syn.* contrarietates regulae).

C *singulariter i. q. res excepta* (excerptio *ci. Rönsch, Semasiol. Beitr. I p. 28 coll. syn.* decerptio): ITALA lev. 7, 14 (Lugd.) adferet unum ex omnibus muneribus suis -em domino ([ἀφαίρεμα, *Vulg.* pro primitiis]. *ibid.* 7, 32. 34).

II *i. q. acceptio, receptio* (*v. et p. 1224, 67*): **A** *generatim* (*dub.*: APRING. in apoc. 21, 16 ne quid audita -e [-is *trad.*] carnis consimilem [-ili *trad.*] nobis in illo sentiremus *Christum. v. et p. 1224, 72*): AMBR. in psalm. 118 serm. 8, 37, 3 p. 172, 26 remedium, per quod nec regiae potestatis extolleretur supercilio nec certe aerumnae alicuius -e perturbaretur. DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 31 p. 404ᴬ *ventrem* non ad resumptionem spiritus excitans, sed ad -em cibi ... impellens. **B** *i. q. munus exceptoris*: COD. Theod. 8, 7, 17 (= Iust. 12, 49, 5) peracto ... -is officio (CASSIOD. var. 4, 3, 3). CASSIOD. var. 4, 4, 3. 11, 38, 4 -is subtrahi materia (*i. charta*) non timetur.

deriv.: exceptiuncula. **exceptīvē** *v. l. 35.*

exceptiuncula, -ae *f.* *ab* exceptio *deminutive.* SEN. epist. 20, 5 licet illam -am non adicias, ut rectum sit quod velis.

(**exceptīvus,** -a, -um). *ab* exceptus. *adv.* **exceptīvē.** *i. q. cum exceptione, restrictive* (*cf. p. 1224, 50*): DON. Ter. Hec. 602 τὸ 'istuc' -e dictum, quasi cetera stulte fecerit.

1. excepto, -āvī, -āre. *ab* excipio. SERV. georg. 3, 274 -ant frequenter excipiunt. [*variat in codd.* (*v. et l. 58 sq.*) *c.* ex(s)pectare: *v. infra l. 64.* STAT. Theb. 7, 575 -ant (*P*ʳ, expect- *cett.*) ... cibos. *restituitur ex coni.*: *infra l. 66.* *temptaverunt praeterea* (*trad.* expect-): RHET. Her. 4, 44, 57 (*v. Walter, WSt. 48, 1930, 77*). CIC. rep. 1, 9 SYMPH. 122 AMM. 14, 6, 9 (*v. Novák, WSt. 33, 1911, 295*). *adde* PRISC. LYD. solut. 6 p. 69, 20 B. *aliter*: TAC. ann. 3, 20 excepta (-at *Held*) vulnera et ... adversum os in hostem intendit. *adde* ITALA I Macc. 16, 15 (rec. X) -bat (excecabat *cod.*) illos ... munitione quae vocatur doc (ὑπεδέξατο, *cod. L* excepit, *Vulg.* suscepit). *loc. corrupt.*: SEN. benef. 6, 38, 3 agricolam annonae caritas erigit, eloquentiae pretium -at (exaltat *Bentley*, excitat *Wesenberg, alii alia*) litium numerus.]

1 *c. not. eximendi vel captandi*: **a** *proprie, i. q. captare, capessere*: CIC. parad. 38 videat aliquem ... mullos -antem de piscina et pertractantem. CAES. Gall. 7, 47, 7 ab iis (*manipularibus suis*) sublevatus murum ascendit, eos ipse rursus singulos -ans in murum extulit. **b** *transl., i. q. eximere, excludere* (*cf.* CHAR. gramm. p. 385, 5 B. -o munere [*exemplum verbi coni. c. abl.*]. *nota gen. sec. gr.*: *l. 62*): TYCON. 7 p. 76, 16 *vindictam* soli sibi deus -vit. PS. AVG. c. Fulg. 21 p. 306, 13 'omnes' dixit, nullum -vit (excepit, excitavit *l. v.*). VITAE patr. Iurens. (MGMerov. III) 3, 21 p. 164, 9 abba ... nec victum -vit a fratribus. FVLG. RVSP. ad Tras. 3, 20 p. 284ᴮ divinitatem Christi a consortio ... mortis -et. NOVELL. Iust. edict. 8, 1 pr. p. 769, 8 neque ... iurisdictionis huius -ari aliquem (ἐξῃρῆσθαι). **2** *c. not. accipiendi, recipiendi*: VERG. georg. 3, 274 *equae* -ant (*RM*² *Serv.* [*v. l. 38*], ex(s)pectant *M*¹*P*) ... auras. SEN. benef. 4, 31, 3 ignorabas ancillarum ... illum menstruum hiante⟨m⟩ -are (*vg.*, expectare *N*). SIL. 9, 369 per pectora saevas -at mortes (*i. ictus mortiferos*). SIDON. carm. 2, 546 gaudentes -ant verbera. PRISC. perieg. 105 finibus ... -ant ventos *maria* (*gr. 101 aliter*).

2. exceptō *v. s.* excipio *p. 1249, 26.*

ˣ**exceptor,** -ōris *m.* *ab* excipere. *scrib.* (*v. et l. 81. p. 1226, 35*) sceptor: *l. 74.* *notatur* (*v. et l. 77 sqq.*): except: CIL XI 77 PAP. dipl. Marini 74 (*s. V/VI*), 8, 9. *v. et p. 1226, 22. 35.* exc: CIL VI 1058 (*a. 210*) 3, 12. ex (*v. et p. 1226, 29*): CIL VI 1058, 7, 9. 2406. *dub.*: III 5293. GLOSS.ᴸ Corp. S 122 sceptor notarius. GLOSS. II 291, 26 ἐκλήμπτωρ. V 516, 16 tabellio tabellarum portitor vel -r vel scriba publicus. *graeca* (*v. et p. 1226, 26. Meinersmann, Lat. W. i. gr. Pap. p. 18*): PAP. Oxyrh. 43, 2, 26 (*a. 295*) ἐκσκεπ(τορσι). 942, 6 (*s. VI/VII*) ἐξκ(έπτορσι) (*an* ἐξκ(ουβίτορι)?; *dub. et* PAP. Cairo catal. II 67185ᵛ A 1). PAP. Hamb. I 23, 4 ἐξκέπτορι. PAP. Soc. Ital. I 88, 1 (*s. VI*) ἐξκ(έπτορος). PAP. Preisigke, Sammelbuch gr. Urk. 2253 ἐξέπτωρσι (*sic*). *al.* SCHOL. Aristoph. nub. 770 (*Rav. et Ven.*) γραμματεὺς ὁ γράφων τὰ λεγόμενα ἐκ ταῖς δίκαις, ὃν νῦν καλοῦμεν ἐκσκέπτορα. *legitur inde a s. III in.* (VLP., *v. et p. 1226, 29*). [*ex coni.*: *v. s.* eversor *p. 1026, 3.*]

-r *est notarius* (*syn. l. 14*) *vel scriba, qui verba dictantis excipit* (*v. l. 10. i. q.* ταχυγράφος, *cf. Lyd. mag. 3, 6. 9*), *maxime officialis variis magistratibus additus* (*v. RE s. v.; Ruggiero, Diz. epigr. s. v.; Grosse, Militärgesch. p. 136*): VLP. dig. 19, 2, 19, 9 cum quidam -r operas suas locasset *eqs.* FIRM. math. 3, 5, 25 faciet ... aut iure peritos aut scribas aut -es (3, 10, 14 s. regis ... aut notarios -es principum). 3, 5, 26 -es earum sententiarum quae de hominum capitibus proferuntur (*cf.* 4, 14, 10). FILASTR. 142, 7 separatim quemque (*LXX interpretum*) iussit includi ... nullumque videre alium nisi solum -em qui interpretem exciperet dictitantem (*cf.* CASSIOD. hist. 5, 8 p. 991ᴰ. 12, 11 p. 1212ᴬ *al.* GREG. M. in euang. praef. p. 1078ᴬ). DAMAS. epigr. 57, 1 pater -r lector levita sacerdos. SCHOL. Iuv. 7, 104. MAXIMIN. c. Ambr. 19 p. 10, 23 *al.* AVG. epist. 141, 2 p. 236, 23 ut bini *notarii* cum -bus iudicis alternarent. c. Cresc. 3, 29, 33 p. 439, 8. coll. c. Don. 2, 2 p. 49, 2 cum -es cum conscriptione gestorum occurrere non valerent (*al.*). in euang. Ioh. 45, 9 ᶠⁱⁿ· quando iudex loquitur per praeconem, -r non facit. *al.* NOT. dign. or. 6, 77 -es et ceteros apparitores (*cf.* 20, 18 officiales. 43, 13 cohortalinos). 13, 32 secundocerium officii, qui primicerius est -um (occ. 11, 98 CASSIOD. var. 11, 25 CIL X 1387). *al.* COD. Theod. gest. in sen. 8 Laurentius -r ... senatus edidi (CIL XV 7174. *cf.* PAP. dipl. Marini 88ᵃ [*a. 572*], 2, 13 except(or) curiae civ. Rav(ennatis)). 6, 26, 16 ab -bus usque ad melloproximos. 6, 30, 5 -um scrinia (10, 20, 18 *al.*). 8, 1 de numerariis actuariis scriniariis et -bus (*cf.* COD. Iust. 12, 49). 12, 1, 151 excepto magistratu et -e publico. *al.* CONC.ˢ II 2, 1 p. 56, 28 (*gr.* II 1, 1 p. 149, 30 ἐκσκέπτορος). ENNOD. opusc. 3, 9 p. 333, 7. 4, 10 p. 385, 20 inter ecclesiasticos -es. COD. Iust. 1, 27, 1, 28 schola -um. *al.* PASS. Cassian. 1 militaris -r. *in titulis* (*cf. Ruggiero, Diz. epigr. s. v.; v. et p. 1225, 71 sqq. l. 20 sq.*): CIL VI 1056 (*a. 205*), 2, 69 ex(ceptor) pr(aefecti) (*cf.* INSCR. christ. Diehl 449 ex -e praef. praet. 450 [*a. 331*] -i praef. vig. 451ᵃ [*a. 402*] -r ⟨pr⟩aef. urbi). 1057 (*a. 210*), 7, 34. 1101 (*a. 251*) principi iuventutis ... argentarii et -es itemque negotiatores vini. 2977 -r presidi⟨s⟩ provinci⟨ae⟩. VIII 17896 (*a. 361/63*), 34. 706 -i offi⟨cii⟩. 706 adn. INSCR. Mém. de l'Inst. d'Arch. Orient. 42 (1926), n. 1822ᵇ Latiebis (?) exscept(or) Latin(us) inspexi. INSCR. RevA. 30 (1929), p. 380 n. 62.

exceptōrius, -a, -um. *ab* exceptus. *scribitur* scept-: GLOSS. II 592, 48 IV 566, 43 V 610, 30. *v. et l. 49. 66.* -ptur-: *l. 49. 51.* *qui ad excipiendum factus est*: VLP. dig. 33, 7, 8 pr. quali vindemiatorii -iique, in quibus uvae comportantur. PASS. Maximae, Secundae etc. Anal. Boll. 9, 1890, p. 116, 2 corpora posita sunt in amphitheatro in loco -o.

neutr. subst. **exceptōrium,** -ī. GLOSS. II 289, 41 -um ἐκδοχεῖον. 578, 56 acceptio, exceptio. **1** *proprie*: **a** *-um aquae, i. q. cisterna, piscina*: INSCR. Afr. Cagnat-M.-Ch. 268 (*a. 214*) -a Antoniniana a solo p(ropria) p(ecunia) ⟨fecit⟩ (*cf. ibid.* 285 solidavit piscinam novam ... redditis veteribus -is. CIL VIII 4291 Genio fontis -um ... extruxit [5335]). ITIN. Burdig. p. 590, 9 W. sunt ibi et -uria (scept- *V*, -uriae *S*) magna (magne *S*) aquae subterraneae et piscinae (*cf.* VVLG. Sirach 39, 22 aquarum [*gr. 39, 17* ἀποδοχεῖα]). p. 594, 5 -uria (-uriae *S*), unde aqua lavatur. *cf. infra l. 65.* **b** *-um lactis, i. q. vas*: AVG. in psalm. 143, 6 p. 1859ᵐᵉᵈ· lapidem de flumine in -o lactis pone (*cf. ibid. 2 p. 1857*ᵐᵉᵈ· in vase pastorali, quo lac mulgere consueverant). **c** *de cavernis corporis* (*per imag.*): AVG. serm. 291, 3 non venit *angelus* ad -um ventris (*i. matrem*), sed ad fontem seminis (*i. patrem Zachariam*). DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 31 p. 403ᴬ pulmo ... est aeris -um per insitam arteriam quae ad os usque pertingit. **2** *tropice*: IREN. 4, 11, 2 -um ... bonitatis et organum clarificationis eius homo (*ibid.*). AVG. serm. 32, 2, 2 -um cordis sui in fluenta scripturae divinae patefaciunt (PS. AVG. serm. 140, 4. *cf.* PS. AVG. serm. 28, 4 -a c. vel pectoris [10, 5 pectoris. 249, 2 FAVST. REI. serm. 11 p. 264, 6. 30 p. 340, 22 CAES. AREL. serm. RevBén. 23 p. 362, 15; scriptura *trad.*]).

?*fem. pro subst.* **exceptōria,** -ae. GLOSS.ᴸ I Ansil. EX 206—7 (*cf.* III Abstr. EX 83) -a cisterna, lacus, collectoria (GLOSS. IV 566, 43 sceptoriae cisternae [V 610, 30]. *al.*). *cf. l. 49. 51.*

exceptus, -a, -um *v. s.* excipio *p. 1250, 35.* **exceptum,** -ī *n.* *v. ibid. p. 1250, 46. 1253, 37.*

excerebro, -āvī, -ātum, -āre. *ab* ex *et* cerebrum. NOT. Tir. 78, 42 -at. CHAR. gramm. p. 472, 14 B. *inter verba coni. I*ᵃᵉ. GLOSS. ἐξεγκεφαλίζω. *i. q. cerebro privare*: **1** *proprie, i. q. cerebrum excutiendo necare*: VVLG. Is. 66, 3 mactat pecus, quasi qui -et canem. OP. imperf. in Matth. 46 p. 895ᵐᵉᵈ· misi Ezechielem, et tractum super lapides -asti eum. **2** *transl., i. q. sensum adimere, dementem facere*: TERT. adv. Marc. 4, 11 p. 451, 18 -tus es novo vino. SCHOL. Hor. carm. 4, 11, 28 Bellerophon terram respiciens stupefactus et -tus cecidit. gloss. Γ sat. 1, 9, 11 ira -tus.

ˣ**excerno,** -crēvī, -crētum, -ere. *ab* ex *et* cernere. *part. fut.* -turus *p. 1227, 23.* NOT. Tir. 25, 77 -it. ? *intransitive v. p. 1227, 28.* GLOSS.ᴸ III Abol. EX 138 -tos segregatos (I Ansil. EX 155 [excaecatos *trad.*]). *v. et s.* excresco *p. 1284, 58.* *legitur inde a* LIV. [*it.* scernere, *prov.* eisernir. *M.-L.*] [*variat c.* excerpere: *p. 1227, 15.* *c.* secernere: *p. 1227, 16.* *v. et p. 1227, 27.*]

1 *i. q. secernere, eligere* (*quasi cribro. indicatur unde p. 1227,* [Rehm]

77*

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

2. 4. 9. 15 al.): **a** *proprie* (*obi. est id quod -endo purgatur: l. 6. in imag. l. 9*): VITR. 2, 4, 2 de fluminibus aut e glarea erit -enda *harena* (HIER. adv. Iovin. 1, 12 p. 227^B de luto ... aurum). COLVM. 8, 4, 1 furfures modice a farina -ti. PLIN. nat. 10, 115 *ex conchis* esculenta eligit, testas -ens. 34, 131 crassiore lotura digitis scabritiae -untur. *nota* (*v. l. 1*): COLVM. 2, 20, 5 frumenta sic sunt aggerenda, ut omni flatu possint -i (*cf.* PAVL. NOL. epist. 11, 7 p. 66, 7 puram similaginem mola mundi cordis -tam). NOVATIAN. cib. Iud. 1 p. 226, 20 sincerum evangelium et -tum ab omni ... labe.

inde (*cf. p. 1284, 58*) *n. plur.* **excrēta,** (-ōrum) *pro subst.*: COLVM. 8, 4, 1 -a tritici minuta commode dantur (8, 8, 6).

b *translate* (*singulariter i. q. discernere l. 19*): LIV. 9, 46, 14 ne humillimorum in manu comitia essent, omnem forensem turbam -tam in quattuor tribus coniecit. 28, 39, 10 ex captorum numero -tos (*P*, excerptos *Σ*) Saguntinos in patriam remisit. GRATT. 289 inde (*i. e turba*) -ere pravos. CVRT. 10, 2, 9 priusquam -ret (sec- *l. v.*) quos erat retenturus. RVSTIC. c. aceph. p. 1243^D parati sumus gloriosorum testimonia magistrorum iam pridem -ta diffundere. *nota* (*v. l. 12*): TERT. pudic. 21 p. 268, 29 -ens inter doctrinam apostolorum et potestatem.

2 *i. q. egerere ex corpore, t. t. medic.* (*absol. l. 24*): CELS. 1 prooem. 55 parum. 2, 7, 14 purulentum aliquid. 2, 8, 12 quae per deiectiones -untur. 4, 1, 7 quae -turi sumus. 4, 1, 9 *intestinum* hinc dextra recurvatum in imo dirigitur, qua -it. 5, 26, 17 semen vel urinam vel ... stercus. *al.* ORIBAS. syn. 6, 15 p. 106 quae per secessus -unt, frigidiora sunt et cruda (*gr. 6, 14, 3* ἐκκενοῦται). ALEX. TRALL. 2, 52 si ... nihil dignum -atur (exercuatur *cod.*) vel emittatur per ventrem (*gr. 2 p. 323 P.* ἐκκρίνων). *?intrans.*: ALEX. TRALL. 2, 51 fit ... ex abundantia colerum ... irritata natura -entium (*gr. 2 p. 321 P.* χολῆς ... πρὸς ἔκκρισιν ἐρεθιζούσης τὴν φύσιν).

deriv.: 1. excrementum.

***excerpo** (excarpo, scarpo), -psī, -ptum (-psum, -cars-), -ere. *ab* ex *et* carpere (*de -ar- in -er- abeunte v. Skutsch, Kl. Schr. p. 497*). *de formis*: CONC. Tur. a. 567 p. 131, 13 scarpsa lectio de aliis libris. GLOSS. V 547, 44 -pta excarsa (*cf. Loewe, Gloss. nom. p. 171. Lindsay, Paleogr. Lat. 2 p. 21. Svennung, Unters. Pallad. p. 468, 5*). *v. et l. 39. inde it.* scarso *al.* (*v. ALL 1, 1884, 28. 2, 1885, 279*). NOT. Tir. 89, 40 -it. 41 -psit. GLOSS.^L II Philox. EX 30 -it ἐξανθίζει. III Abol. EX 81 sequestrat. GLOSS. V 578, 15 scarpo eligo. *legitur inde a* TER., CIC.; *adamat* SEN. phil. [*variat in codd. c.* excernere: *v. supra l. 15. c.* excipere (*maxime in formis supini; sed confusae esse videntur non tam litterae quam notiones, cf. infra l. 58 et v. s.* excipio *p. 1253, 14*): CYPR. test. praef. p. 36, 1 -ptis capitulis. EXEMPL. auctor. (Cod. Theod. ed. Mommsen p. XXXIII) haec quae -pta (excerta [*cf. p. 1228, 19*], excepta *l. v.*) sunt. *ex coni.*: PORPH. Hor. epist. 1, 3, 15 libros in bibliothecam ... receptos -ere (excip- *trad.*). AVIAN. fab. 30, 5 *sus* in -pti (excepti *trad., alii alia*) deprensus crimine campi. COD. Iust. 1, 17, 2, 17 (exceptum *trad.*). VIRG. gramm. epit. p. 92, 24 libris -pta (excepita *N*; *cf. Stangl, Virgiliana p. 44. 69*). *v. et p. 1228, 26.*]

i. q. excernere, eligere (*indicatur unde: dat. aut abl.: l. 54. 67. p. 1228, 9. al.* ab: *l. 76.* de: *l. 61. 70. p. 1228, 5.* ex: *l. 64. 80. p. 1228, 1. acced.* in *finale: l. 74. reflex.: l. 62. 68*):

A *proprie*: HOR. sat. 2, 3, 272 -ens semina pomis. SEN. epist. 95, 27 testas -ere atque ossa (*sc. e cibis*).

B *translate*: **1** *generatim* (*transit ad not. verb. q. s.* 'evellere', 'exstirpare': *l. 60. 66;* 'segregare': *l. 68;* 'eripere', 'liberare': *l. 67;* 'excipere': *l. 71 sq.* [*inde per quandam confusionem fluxisse vid. l. 76; cf. l. 41 sq.*]): TER. Phorm. 698 nihil est ... quin male narrando possit depravarier; tu id quod bonist -is, dicis quod malist. CIC. de orat. 2, 47 non ... si est facilius *genus demonstrativum*, eo de numero ... est -endum (HOR. sat. 1, 4, 40 ego me illorum ... -am n. SEN. dial. 12, 17, 3). off. 3, 3 non solum ex malis eligere minima oportere, sed etiam -ere ex his ipsis, si quid inesset boni (SEN. benef. 2, 29, 5 epist. 106, 3 LVCAN. 5, 186). VAL. MAX. 7, 3, 2 cum a rege ... omnem nobilitatis indolem -i (extirpari *Gertz*) ... animadverteret. SEN. benef. 4, 28, 1 singulos. dial. 9, 13, 3 casibus hominem. 10, 18, 1 -e ... te volgo (epist. 5, 2 nos hominum consuetudini. 18, 4 se). epist. 2, 4 unum. QVINT. inst. 10, 1, 45 paucos (TAC. dial. 26). IVV. 6, 62 inde. TERT. idol. 14 p. 47, 8. pudic. 12 p. 242, 8 crimina quae ... de lege pristina -unt *apostoli* (SYMM. epist. 9, 18 de ... gregibus equos. AMM. 20, 4, 3 *al.*). VOPISC. Aurelian. 42, 6 Decios (*i. excipere*). SYMM. epist. 8, 34 occasionem debet -ere scribentis electio. *al.* SERV. georg. 1, 77. PAVL. NOL. epist. 18, 4 p. 131, 23 in vas electionis. *nota* (*v. l. 58*): HIL. in psalm. 118 aleph 15 p. 369, 8 Iob deus temptationi permittens a iure diaboli potestatem animae eius -sit.

2 *speciatim de -endo ex scriptis*: **a** *obi. est id quod eligitur* (*obi. effectum p. 1228, 2; pendet interrog. l. 82, v. et p. 1228, 27*): CIC. inv. 2, 4 quod quisque *scriptor* commodissime praecipere videbatur, -simus. LIV. 24, 18, 7 nomina ... ex ... tabulis (QVINT. inst. 9, 1, 24 exempla. SVET. Aug. 86, 3 *al.*). SEN. epist. 33, 3. QVINT. inst. 7, 1, 29 solebam et -ere, quid mihi cum adversario conveniret. FRONTIN. strat. 1 praef. notabilia. TAC. dial. 22 nihil. PLIN. epist. 6, 16, 22. SVET. Aug. 89, 2 ad verbum (AVG. civ. 2, 9 p. 63, 23 D. *al.*). FRONTO p. 18, 14 N. *al.* DIG. de conc. dig. (Dig. I p. XXVII*) 3 ex collectione ... tripertiti voluminis uno libro -pto (*cf.* FIRM. math. 8, 3, 5 tractatum. MART. BRAC. form. vit. 1 libellum. *aliter l. 10*). GELL. praef. 11 (*syn.* notandis). APVL. apol. 82. TERT. adv. Prax. 20 p. 263, 5 de scripturis (CYPR. testim. 3 praef. p. 101, 7 HIER. epist. 29, 3, 3 *al.*). GENNAD. vir. ill. 13 conposuit trochaeum (*?, cf. vol. V 1, 1557, 14*) de toto veteri et novo testamento personis -ptis. RVFIN. hist. 4, 26, 14 eglogas tibi, id est -pta testimonia ... transmisi. PRVD. apoth. 312 exempla ... libris. *et al.* **b** *obi. est id ex quo -itur*: PLIN. epist. 3, 5, 10 nihil ... legit quod non -ret. 6, 20, 5 librum (*aliter l. 2*). APVL. apol. 83 epistulam. IVL. HON. cosmogr. A 1. SIDON. epist. 9, 9, 8 volumen. **c** *absolute*: PLIN. epist. 3, 5, 10 GELL. praef. 2.

inde p. p. p. ***excerptum,** -ī *n. pro subst.* (HIER. in Is. prol. p. 21^A σημειώσεις quas nos -a possumus appellare. hom. Orig. in Ier. prol. p. 585^A -a, quae Graece σχόλια nuncupantur [ISID. orig. 6, 8, 1]): AVR. Fronto p. 34, 13 N. feci ... -a ex libris sexaginta in quinque tomis. p. 56, 11. p. 105, 5 Enni -a (*i. ex Ennio. cf.* HIER. epist. 33, 4, 9 Origenis). p. 253, 4 Coelianum -um (excertum *trad.*). FRONTO p. 107, 11. 14 N. HIER. epist. 33, 4, 2 scripsit ... in exodum -a. *al. et al.*

deriv.: excerptim, excerptio.

excerptim *adv. ab* excerpere. *i. q. carptim, obiter*: ENNOD. opusc. 3, 195 p. 382, 3 triginta *annos* in hac sacerdotali, qualem etsi -m lector attendis scalptam, conversatione exemit.

excerptio, -ōnis *f. ab* excerpere. *i. q. locus ex libro excerptus*: GELL. 17, 21, 1 excerpebamus (exercebamus *trad.*) ex libris ..., quibus temporibus floruissent ... viri, qui *eqs.* ... easque nunc -es ... cursim digessimus. RVSTIC. Conc.^S I 4 p. 26, 4 -es ... intertexens sermonum conscripta conposuit. *v. et s.* exceptio *p. 1225, 18.*

excerptum, -ī *n. v. s.* excerpo *l. 14.*

excervīcātio, -ōnis *f. ab* ex *et* cervix. *vox ficta ab* HIER. *sec. gr.; pertinaciam interpretantur*: HIER. in Nah. 3, 1 p. 1254^A pherec malea, quod interpretatus est Aquila ἐξαυχενισμοῦ πλήρης, id est -e plena. *ibid. iterum.*

excervīco, -āvī, -āre. *aut ab* ex *et* cervix *et i. q.* 'exstirpare', 'evellere', *aut potius ab germ.* 'ut-kerven' *i.* 'concidere' (*v. Ducange s. v.; Beseler, ZSavSt. 49, 1929, 406*[3]). LEX Sal. 27 add. 4 si quis pomarium aut perarium -verit (decorticaverit *l. v.*). 34, 1 si quis ... tres cambortus (*i. palos saepis*) involaverit (violaverit *Beseler*) aut -verit. *Rehm.*

*?*oblitavit, desiit, **excessāvit** (et cess- *Linds.*) GLOSS.^L V Aa O 85.

excessio, -ōnis *f. ab* excedere. [*lectio falsa*: VVLG. IV Esdr. 14, 42 -es noctis *pro* ex successione notis.] **1** *i. q. mors*: HIL. trin. 10, 61 p. 391^A traditio spiritūs morientis -o est. HIER. hom. Orig. in Ier. 13 p. 686^C. **2** *actio exeundi*: SCHOL. Stat. Theb. 4, 599 in -e classis. **3** *i. q. peccatum*: PS. RVFIN. Ios. antiq. 12, 4 p. 341 pro -e Oniae (*gr. 12, 167* ἁμαρτημάτων). GREG. M. moral. 2, 73 p. 589^D se ... graviter vel pro levi motu -is (*i. violati praecepti*) affligunt.

*?***excessor** (-us *codd.*) praevaricator GLOSS.^L V Aa E 697 (*at v. p. 1230, 11*).

excessus, -a, -um *part. v.* excedo *p. 1205, 34.*

***excessus,** -ūs *m. ab* excedere. -ciss-: *v. p. 1229, 48. notatur* exc: *p. 1229, 40;* e: *p. 1229, 39. dat. sg.* -ui: ENNOD. epist. 5, 25, 1 p. 145, 10. COD. Iust. *p. 1230, 41. plur.: gen.* -uum: ENNOD. *p. 1230, 35.* GREG. M. epist. 3, 53 p. 210, 14 *al. abl.* -bus: SOL. *l. 68 sq. 80 al.* AMM. 24, 4, 10. CLAVD. DON. *infra l. 81. et passim.* GLOSS. ἔκβασις, παρέκβασις (*v. p. 1229, 3. 13*), ἔκστασις ἡ τοῦ λογισμοῦ (*v. p. 1229, 67*). GLOSS.^L V Abba IN 76 in -u in pavore. 77 in extasi in -u (*v. p. 1229, 67*). *al.* [*dub.*: VVLG. IV Esdr. 4, 34.]

1 *localiter*: **a** *actus exeundi, abeundi*: **α** *proprie i. q. abitus, discessus*: VELL. 1, 51, 1 post -um eius; *opp.* dum Hannibal in Italia moratur. SEN. dial. 9, 4, 7 (*in imag.*) *virtus si* precarios habet -us cogiturque vela contrahere. PAVL. NOL. carm. 23, 64 abire ... -u facili. epist. 1, 10. ZACCH. 3, 5 p. 1156^B post beatae sedis (*i. ex paradiso*) -um. FIRM. math. 5, 4, 17 post -um Saturni *planetae*.
β *i. q. deviationes, ambages*: VAL. MAX. 9, 9, 2 crebros -us viae petit. PHOEBAD. c. Arrian. 22 (*in imag.*) ut in ruinam mergant -us (*sc. a via*). *sim.*: SOL. 5, 24 flamma ... flexuosis -bus vagabunda (AMM. 24, 4, 10). **γ** -us *fluvii extra ripas*: SOL. 32, 9 de -bus *Nili*. 32, 11. 12 tumoris. 37, 2 inundationis annuae -bus *Euphratis*. AVG. gen. ad litt. 5, 10 p. 154, 3. *maris*: ZACCH. 1, 25 p. 1093^D mare -um modumque ([*cf. p. 1230, 50*]. *i. aestus*) custodiens. **δ** *in altitudinem*: AMBR. Isaac 5, 49 ut ad meliora ... ab inferioribus faciamus -um. PS. AVG. serm. 208, 1 p. 2130^init. Virginis ... -u *i. ascensione in caelum.*

b *res aliquo se extendens*: **α** *i. q. pars eminens, excrescens, procursus*: CELS. 8, 1, 19 humeri caput ... parvo -u vertici ... ossis inseritur. 8, 1, 27 *os* -us habens; *opp.* sinuatum. TERT. nat. 1, 12 p. 82, 4 crux ... cum antemna ... et cum illo sedilis -u. SOL. 9, 2 montanis -bus (AMM. 18, 6, 15). AMM. 18, 8, 9 Tauri montis. 24, 4, 10 flexuosis. CLAVD. DON. Aen. 7, 339 p. 55, 6 ut ex his, quae essent sata, alia rursum fecundis -bus pullularent. **β** *loca excelsa caeli*: SEDVL. op. pasch. 1, 14 p. 185, 20 *Elias* flammeis raptus ... curribus per illos clarae serenitatis -us (*cf. carm. pasch. 1, 179*

[*Leumann*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

aurea ... evectus in astra). *γ pars extrema*: ITALA Ios. 15, 7 (Lugd.) est eius *sortis terrae* -us fons Rogel (*διέξοδος*, *Vulg.* exitus).

2 *t. t. rhet.*: *i. q. digressio*, *παρέκβασις* (GLOSS. *v. p. 1228, 57*): **a** *rhetorica*: *α inter alias orationis partes*: SEN. contr. 7 praef. 2 propositionem ... exsecutionem ... -us ... indignationes, epilogum. QVINT. inst. 3, 9, 1 prooemium, narratio *eqs.* ...; his adiecerunt quidam partitionem, propositionem, -um. IVL. VICT. rhet. 14 p. 421, 16 principia, narrationem, -us, quaestiones, epilogos (18 p. 430, 28 DRAC. Romul. 5, 118. *cf.* SCHOL. Cic. Gron. D p. 306, 4 St. pr. ... narr. ... -us ... summam). ENNOD. dict. 21, 17 p. 487, 24. *β pro termino technico (defin.)*: QVINT. inst. 3, 9, 4 egressio ...; vel quod usitatius esse coepit, -us. FORTVN. rhet. 2, 12 p. 108, 25 *διέξοδον* id est -um (*cf.* 2, 20 p. 113, 15 -um, quem *διέξοδον* vel *παρέκβασιν* Graeci vocant). 3, 12 p. 128, 10. SERV. Aen. 11, 724 ecbasis poetica id est -us. *γ de usu digressionis*: TAC. dial. 22 Cicero ... otiosus circa -us. PORPH. Hor. carm. 1, 2, 9 hi -us lyricis concessi sunt. 3, 11, 25. SCHOL. Hor. ars 14 -us ... aspergere. SCHOL. Cic. Bob. p. 83, 31 St. in -um locus totus effunditur.

b *scriptores*: PLIN. nat. praef. 12 neque admittunt *libri mei* -us aut orationes sermonesve. PLIN. epist. 9, 26, 9 pulcherrimo. MAECIAN. dig. 28, 5, 87, 1 non ab re ... hoc loco velut -us hic subiungitur *in testamento*. TERT. nat. 1, 13 p. 84, 7 ab -u revertar (praescr. 31). anim. 25 p. 340, 11. PS. HIL. libell. 19 p. 748^B -um fecisse a proposito tractatu (CASSIAN. conl. 6, 11, 12 a pr. narratione. *al.*). AMM. 22, 9, 6 per -um (27, 4, 1 brevem. RVFIN. Orig. in cant. 2 p. 129, 12 B. princ. 4, 3 [10] p. 311, 24 *al.* GREG. M. in euang. 26, 6 p. 1201^B *al.*). 23, 6, 1 in -u celeri. *al.* RVFIN. Greg. Naz. orat. 4, 2, 1 p. 142, 9 -u ... uti (Orig. princ. 1, 4, 2). Orig. in cant. 1 p. 105, 32 B. paulo latiori -u (*cf.* 3 p. 174, 4 longior). CASSIAN. conl. 23, 8, 2 ut non *sancti* ad ea *mundana* brevi rapiantur cogitationum -u; *seq. syn.* naturalem pervagationem mentis. *al.* SIDON. epist. 4, 3, 4 voluptuosis.

3 -us *e vita, i. q. mors (saepe de obitu impp. [regum] consecratorum. v. l. 34. 36. 38. 41. 50 al. cf. p. 1207, 1 sqq. et Wölfflin, Ausgew. Schr. p. 60)*: CIC. rep. 2, 23 post Romuli -um ([2, 52 post obitum vel potius -um Romuli. leg. 1, 3 suum]. FEST. p. 340 *s. v.* Silvi. VAL. MAX. 4, 3, 4 eius. SVET. Tib. 70, 3 Augusti [Cal. 9. 48, 1]. Vesp. 3 *al.* TERT. test. anim. 4 p. 140, 10 tui [*cf.* RVFIN. hist. 5, 9 sui]. CAPITOL. Aur. 1, 10 *al.* AMM. 17, 1, 14 Constanti. 26, 4, 6 Ioviani. 27, 12, 1 Iuliani. *al.* CIL XI 40 [*Ravennae*] p(ost) e(xcessum) [*item* 107. 352]. 119 p(ost) exc(essum) eor(um). 198 p. exc. e. *et al. saepe.* *cf.* ab -u *illius*: TAC. ann. tit. ab -u divi Augusti. CIL XI 6481. 6577 *al.*). CIC. fin. 3, 60 et -um e vita et in vita mansionem (VAL. MAX. 1, 8 ext. 10 voluntarium [*cf. l. 58*]. 9, 13 praef. et fortuitos et viriles. SEN. epist. 26, 4 repentinus). Tusc. 1, 27 vitae (VAL. MAX. 7, 2 ext. 1 TERT. resurr. 22 p. 54, 24 PROB. Verg. georg. 1, 14. VVLG. II Macc. 4, 7 Seleuci. 10, 9. CIL XIV 2410, 9 eius. *et al.* *cf.* HIL. trin. 12, 57 p. 471^A spiritūs mei. CASSIAN. conl. 1, 14, 7 post huius commorationis -um). CVLEX 302 in -um (excissum *codd.*). VAL. MAX. 3, 2, 13 clarissimi -us (5, 6 ext. 3 tam memorabili eius -u. *cf.* 9, 12 ext. 2). 9, 12 ext. 3 *plur.* SEN. nat. 1, 1, 3 circa divi Augusti -um (TAC. ann. 1, 14 ob. SVET. Tib. 22. Cal. 1, 1 *al.* [*v. l. 32. 36. 41*]). PLIN. nat. 4, 98. TERT. anim. 54 p. 387, 4. resurr. 43 p. 89, 9 de corpore (*cf.* VEREC. in cant. 5, 4 corporis). uxor. 1, 6 p. 678 Oe. *al.* CYPR. epist. 9, 1 p. 488, 22 *al.* MOYS. Cypr. epist. 31, 2 p. 558, 12 (*plur.*). CYPR. mort. 15 p. 306, 11 salutaris. *al.* VVLG. Luc. 9, 31 -um eius quem completurus erat (*τὴν ἔξοδον*). PAVL. NOL. carm. 27, 153. SVLP. SEV. Mart. 23, 1 felici. CIL V 2117, 3 post finitae mortalitatis eius -um. XIII 2027 XIV 244. *et al. saepe.* *nota de voluntaria morte*: PAVL. NOL. epist. 45, 4 p. 383, 1 carnalem resolutionem voluntario praevenimus -u (*i. e saeculi vita*). *v. et l. 43.*

4 *de temporis spatio peracto*: COD. Iust. 4, 30, 14, 2 post -um ... *tot* dierum. 5, 60, 3 annorum. 7, 62, 37, 3. 9, 44, 3.

5 *i. q. exitus, finis (profectio l. 64)*: TERT. coron. 7 p. 431, 2 Oe. ab originibus usque ad profectus et -us (*v. l. 63*) rei. AMBR. in psalm. 47, 19 p. 358, 9 facieus ... sermonis -um. AMBR. exc. Sat. 1, 67 ut *mors earum* profectionis ... videatur -us, non mortis occasus.

6 *apud Christ.* -us mentis *i. q. ἔκστασις (nota in gr. respondere v. q. e. ἔκστασις [ἐξίστασθαι p. 1230, 9], cf. l. 74 sqq.: non tamen c. genet. acced. [praeter* GLOSS. *p. 1228, 57; v. et l. 77], sed absol. positam)*: **a** *in bibl. sacr. (praeter l. 73* VVLG.): VVLG. psalm. 30, 23 dixi in -u mentis meae. 67, 28 IV Esdr. 5, 33 *al.* act. 10, 10 cecidit super eum *Petrum* mentis -us. 11, 5 vidi in -u m. *deest* mentis: VVLG. psalm. 115, 11 dixi in -u meo. *in* ITALA: gen. 15, 12 (Ambr. Abr. 2, 9, 61) -us cecidit super eum (*Vulg.* sopor). **b** *in vel pro interpr. vocis gr.*: TERT. anim. 45 p. 374, 10 hanc vim ecstasin dicimus, -um sensus et amentiae instar. HIER. epist. 106, 17 (*anteced.* psalm. 30, 23) aliter ... Latinus sermo *ἔκστασιν* exprimere non potest nisi mentis -um. in Os. 5, 8/9 p. 55 *al.* AVG. gen. ad litt. 8, 25 p. 264, 8 in ... -u spiritūs. quaest. hept. 3, 29. epist. 80, 3. *cf.* GLOSS. V 499, 32 -um stuporem (*cf. p. 1230, 4*). 547, 32 -u dubitatione. *v. et p. 1206, 79 sqq. cf. p. 58, 48 sqq.* **c** *apud eccl.*: TRACT. in Luc. 5, 10. AMBR. hex. 2, 2, 7 humanae ad caelestes sonos m. -u. in psalm. 13, 24 p. 295, 12 *al.* HEGES. 1, 37, 7 p. 77, 22 *al.* HIER. in Ier. 4, 9 p. 55, 15 RVFIN. hist. 5, 16, 7. 5, 17, 1 in m. -u, id est per amentiam prophetari. PAVL. NOL. carm. 16, 164 carm. app. 1, 94 AVG. epist. 80, 3 p. 348, 23 *al.* CASSIAN. conl. 19, 4, 1. 19, 5, 2 spiritales. inst. 2, 10, 1 *al.* LEO M. serm. 51, 5 p. 311^C. *al. saepe.* **d** *liberius*: AMBR. Isaac 6, 50 anima ... velut soporata ... et quasi in -u vel stupore (*v. p. 1229, 80*) posita. PAVL. NOL. carm. 33, 76 mens ... -u (*Hartel*; excursu *codd.*) redit (PALLAD. hist. mon. II 15 p. 371^A de -u). CASSIAN. conl. 3, 7, 3 mens ... in huiusmodi rapiatur -us (*aliter l. 30*). EVCHER. form. 4 p. 22, 5 volatus: sanctorum -us in deo. MVTIAN. Chrysost. hom. 5, 1 p. 272^med. -um patior (*gr. ἐξίσταμαι*). *quaedam similia v. s. 7.*

7 *deviatio ab officio, honesto, sano, i. q. immoderatio, vitia libidinis sim., peccatum, praevaricatio (fere nonnisi ap. Christ.* GLOSS. V 499, 33 -bus: erratibus. *cf. p. 1228, 49*): **a** *per affectum vel libidinem ab eo quod licet sive decet*: VAL. MAX. 8, 2, 4 tam minuti a pudore -us. TERT. apol. 9, 19 ab stupris et ab omni post matrimonium -u (*sim.* 22, 4. spect. 2 p. 3, 25 *non* sumpsimus ... genitalia ad -us impudicitiae. castit. 4 p. 743, 17 Oe. *cf.* AVG. bon. coniug. 11, 12 in ea ... vel unus vel rarus -us. nupt. et concup. 1, 24, 27 p. 239, 18 -bus concumbendi. *al.* CASSIAN. conl. 21, 33, 2 adulteriorum. AVELL. p. 433, 14 concupiscentiae. *cf. quaedam sub 8 allata infra l. 44. 51*). ANTH. 794, 29 lapsus in -us tantos, ut *eqs.* SORAN. p. 32, 14 ebriositatem ... vitare omnesque -us (*sim.* p. 105, 5 cibi [MVTIAN. Chrysost. hom. 29, 4 p. 425^med. ciborum; *gr. respondet πλησμονή*]. CAEL. AVR. chron. 5, 2, 42 ceterarum rerum). PRVD. c. Symm. 2, 991 -u moderaminis (*i. a mod.*). HESYCH. in lev. 11, 2 p. 904^D. MACR. Sat. 1, 19, 6 ad ... furoris -um. CASSIAN. conl. 22, 3, 1. 5. CASSIOD. anim. 10 p. 1298^C corporeis. *et al.* **b** *in universum (plerumque plur.)*: LEO M. epist. 14, 1 p. 672^A amputato ... usurpationis -u. 16, 6 p. 702^B. 104 Conc.^S II 4 p. 57, 9 illicitos declinet -us (*gr. παραβάσεις*). serm. 50, 2 p. 307^A immoderatos (*opp.* licitos usus). *al.* PS. LEO M. humil. 16 p. 175^B ne ... mens ... in superbiae rapiatur -us (*aliter supra l. 7*). AVELL. p. 386, 4. 449, 16 gravissimi. 484, 4 (*syn.* praevaricatione). *al.* SACR. Leon. p. 309 (*syn.* peccatis). SACR. Greg. 53, 1 noxiis. 54, 2 humanis. *al.* CONC.^S I 3 vers. Tur. p. 109, 28 (*gr. πταισμάτων*). I 4 p. 36, 29 (*gr. πλημμέλημα*). ENNOD. epist. 4, 12, 4 p. 107, 25 -uum multitudinem (5, 17, 1 p. 139, 14 sectator. opusc. 2, 58 p. 305, 20 *al.*). opusc. 2, 52 p. 304, 6 iuvenilibus. *al. saepe.* CASSIOD. in psalm. 73 pr. p. 525^A (*syn.* peccatis). 103, 15 p. 734^A praesumptionis. var. *saepe* (*v. ind. 3 ed. Momms.*). GREG. M. moral. 28, 20 p. 460^B (*syn.* flagitiis). BENED. reg. 45. *et al.* **c** *usurpatur de multitudine violenta in direptione sim. ecclesiarum*: COD. Iust. 1, 3, 10, 2 vindictam tali -ui imponere (*aliter Cod. Theod. 16, 2, 31*).

8 *ad* excedere *transit. i. q. nimietas, transgressio modi*: TERT. scorp. 5 p. 155, 3 fellis (*in aegroto*). anim. 27 p. 345, 18 -us (*i. adulteria sim.*), non status *concubitus* (*sc. in matrimonio*) est impudicus (43 p. 371, 23 statu; *opp.* decessu [*i. deminutione*] vel -u. adv. Marc. 1, 29 p. 331, 12. *aliter supra l. 15 sqq.*). PROB. inst. gramm. IV 73, 2 nomina ... quattuor -ūsve (*i. pluribusve, cf.* excedere *p. 1208, 33*). syllabis constituta (*sim. de numero qui restat post divisionem*: BOETH. mus. 2, 9 p. 238, 16). AVG. c. Iul. 2, 5, 13 p. 682^fin. (*sc. voluptatis*). 3, 12, 26 p. 715^p. med. de genere et specie, et modo (*cf. p. 1228, 72*) et -u concupiscentiae (nupt. et concup. 1, 24, 27). quaest. hept. 7, 5 p. 453, 23 refringere ... nimiae prosperitatis -um. TYCON. 4 p. 37, 23 in -u speciei (*antea: dominus* excedit speciem *hominis*). LEO M. epist. 68 Conc.^S II 4 p. 76, 33; *sc. temporis* (*antea*: limites ... excedens). serm. 82, 6 *Neronis* furor per ... vitiorum inflammatus -um. *Leumann.*

excetra, -ae *f.* [*inc. orig. W.* (*v. Walde-Hofmann*^3*, s. v.*).]

scribitur: -ecrata (*v. p. 1231, 27*), -etra (-scedra, -edra): *v. p. 1231, 4. 7* (*cf. infra l. 75*); -creta (scrett- *sim.*): *v. p. 1231, 20. 46* (*cf. l. 74 et infra l. 83*); -erta (*v. infra l. 81*); ex ceter-, et ceter- *sim.*: *v. l. 76. p. 1231, 33. 46* (*fort. et* cetera[?]: *p. 1231, 12*). *in* GLOSS. *depravate (in gloss. dub.)* estidra, estrita: *v. l. 65 sqq.* *secund. syll. brevem inprimis probant*: PLAVT. Cas. 644 (*in vs. Diphil.*). Pseud. 218 CIC. carm. frg. *p. 1231, 8.* *de notione*: GLOSS. *v. l. 79. p. 1231, 1 sqq. 18 sqq.* *corrupta*: GLOSS. IV 65, 41 estidram quam veteres canapum (*?*) nominarunt (511, 40 *al. cf.* IV 233, 9 estrita canapum [*v. p. 1231, 21*]. *duas gl. in unam coalitas et contaminatas probab. statuit Theander, ad gloss. comment., diss. Uppsala 1907, p. 41 sqq.* [*sc.* -a hydra *et* ⟨exedra⟩ canap⟨i⟩um]. *cf. et Gloss. I p. 331 adn. 1*). *cf. et infra l. 81 sqq.* *legitur inde a* PLAVTO (*ter*), CIC., LIV. (*e coni. ut* APVL., TERT.; *v. l. 73 sqq.*), AMPEL. *sing. locis.* *locos dedimus omnes praeter aliquot* GLOSS. *exempla.*

[*restituitur* (*cf. p. 1231, 20*): LIV. 39, 11, 2 (exterae *trad.*). APVL. met. 10, 28 (excreta *[?] F*, exceterū *φ*). TERT. patient. 5 p. 9, 15 (-etra, -edra, et ecclesia *trad.*). DON. Ter. Eun. 825 p. 450, 16 (*Westerhov.*, et cetera *trad.*). *dub.*: HIER. praef. Vulg. Esdr. (*de Rufino, cf. p. 1231, 40*) licet -a (hydra *al.*) sibilet. in Soph. 3, 20 p. 1387^A (*v. adn. cr.*). *cf. et p. 1231, 33. 36. 39.*]

i. q. hydra, serpens (GLOSS. *ὕδρα*): **1** *proprie*: **a** *strictius de hydra illa Lernaea*: *cf. def. et explic.*: AMPEL. 2, 4 ad hydram Lernaeam, quam nos -am (exertam *M*) dicimus. SERV. Aen. 6, 287 *hydra* fuit in Lerna ..., sed latine '-a' dicitur, quod uno caeso tria capita excrescebant ([*item* ISID. orig. 11, 3, 34. 12, 4, 23]. *sim.*: MYTHOGR. 1, 62 t. capita crescebant [2,

[*K.-M.*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

163]. *cf. p. 1230, 59*). GLOSS.L I Ansil. SC 56 ideo -a dicta est ⟨h⟩ydra, quod scateret percussa in multitudinem capitum. sic Plautus (*v. l. 25*) multorum penium receptatricem vel malam ancillam -am ⟨dicit⟩, quod ab ea venena scateant (*cf. l. 16*). EX 228 -dra serpens Lernae. *cf. et* GLOSS.L IV Ps. Plac. E 10 -a multiplex serpens.

PLAVT. Persa 3 (*comparantur Herculis aerumnae c. aerumnis amoris*) cum lenone, cum -a (*A*, et c. ex scedra *P*), cum cervo, cum apro Aetolico ... deluctari mavelim *eqs.* CIC. carm. frg. 33 (Tusc. 2, 22), 37 haec dextra Lernam taetra mactata -a pacavit (*Soph. Trach. 1094 Λερναίαν ϑ' ὕδραν*). *cf. et infra l. 16 sq.* ? **b** *laxius de ceto quodam marino*: POL. SILV. nom. anim. chron. I 544, 13 (*inter natantia*) ecinais, cetera, lucerna, draco (*v. vol. III 965, 16 et cf. p. 1230, 61.* '*an cithara i. κίϑαρος ?, cf. vol. III 1199, 44 s. v.* 1. citharus'. *Heraeus*).

2 *translate: cogitatur de serpentis malitia, versutia sim.* (*hic illic c. vi aucta, sc. de malo monstri illius Lernaei instar continuo quasi nova maleficia pariente* [*v. e. g. infra l. 19. 29. 31. 42; cf. l. 4*]): *cf.* GLOSS.L I Ansil. EX 225 -a secunda (fec- *Goetz*) est velut inex⟨h⟩austac malitiae, hoc est ⟨h⟩ydram, quem veteres nominarunt (*cf. l. 21*). III Abstr. EX 103 -a (-cret- *codd.*) plena malitia, hoc est hydra (ira *trad.*), quam veteres canapum (*v. p. 1230, 66*) nominarunt. **a** *convicii loco de hominibus nefariis, maleficis, astutis sim.* (*in allocut.: l. 26 sqq.*): **α** *de feminis* (*cf.* DON. Ter. Eun. 825 p. 450, 16 aptum convitium ... in ancillas: 'venefica' ..., 'lupa', 'vipera', '-a' [*v. p. 1230, 75*]. *cf. l. 27 sqq.*): PLAVT. Cas. 644 (*Lysidamus ad Pardaliscam*) iam tibi ... cerebrum dispercutiam, -a (-ecrata *P*) tu, ludibrio ... quae me habuisti (*item in allocut.* [*v. supra l. 23*]: Pseud. 218 [*Ballio ad ancillam*] ain [en *P*], -a tu? *cf l. 24*). LIV. 39, 11, 2 Hispalae concubitu *eqs.*, illius -ae (*v. p. 1230, 73*) delenimentis et venenis imbutum *iuvenem*. APVL. met. 10, 28 tam multiforme facinus -ae (*v. p. 1230, 74*) venenatae dilatione ... passus *praeses* marcescere *eqs.* **β** *de viris* (*cf. etiam infra l. 48*): HIER. epist. 6, 2, 2 licet me sinistro Hibera -a (ex ceter-, et ceter- *pars codd.*) ⌊rumore⌋ (⌊ ⌋ *v. adn. cr.*) dilaniet *eqs.* (*notatur fort. Lupicinus Strid.* [*v. Grützmacher II 113, adn. 6*]. *cf.* c. Lucif. 15 p. 169A [*at lect. dub.*]). in Hab. lib. 2 praef. p. 1307A sibilet ... -a et Sardanapallus insultet ([in Nah. 3 p. 1261C ne ... -ae et S. reprehendendi occasionem praebuisse videamur. *at v. adn. cr.*]. in Nah. 3 p. 1255B quod nuper in -a [?, in hac terra *al.*] vidimus. *sunt qui Rufinum* [*v. p. 1230, 76*] *significari putent; at cf. Grützmacher, II 112 sqq.*). *v. et p. 1230, 77 sq.*

b *de ipsis peccatis* (*acced. gen. explic., cf. supra l. 16*): TERT. patient. 5 p. 9, 15 talis ... -a (*v. p. 1230, 74*) delictorum cur non dominum offendat?

c *de satana* (*cf.* anguis, draco): HIER. epist. 147, 8, 2 tu, bonae spei columen, -ae (-cetere *J*; screte, secrette *sim. al. codd.*) stimulis inflammatus ... contra me conviciorum sagittas iacis (*vix ad l. 32 ref.*).

exchalcio, -āre. *ab* ex *et* χαλκός. *i. q. aere denudare, nummis exuere* (*in lus. verb. c. v. q. e.* excalcio): PORPH. Hor. sat. 1, 8, 39 *v. p. 1197, 55.*

?**exc(h)ōrepiscopus,** -ī *m.* *ab* ex chorepiscopo. *i. q. dignitate chorepiscopi exutus*: VERSIO prisca canon. Antioch. III (Turner, monum. II p. 262) *si* temptaverit *corepiscopus* ... transgredi patrum constituta, degradari eum ab honore ... et -corepiscopum fieri ('*ceterum translatio falsa est et vocab.* -us *a translatore indocto inventum*' *Schwartz*).

excidiālis, (-e). *ab* excidium. *i. q. exitialis*: HEGES. 5, 42, 5 p. 389, 20 illum esse diem -em (-abilem, d *ex* t *B*).

excidio, -ōnis *f.* (-cīd- *v. l. 61*). *ab* excindo, *ut vid.* (*cf.* excidium *et* PLAVT. *l. 70* [-ī-]. *contra* -cīdio: PAVL. FEST. p. 80 -em urbis [*v. infra l. 72*] a caedendo dictam manifestum est. *v. Hofmann, Et. Wtb. p. 355; Schulze ap. Hofmann, IF 38, 1919, 176*². *at fort. re vera duae voces i.* -cīdio *et* -cīdio *extitisse putandae sunt; cf.* abscīdio, occīdio [*v. et Leumann, Laut- u. Formenl., p. 240*]). GLOSS.L III Abol. EX 52 (*cod. a*) -o eversio (-dit *v*, -dium *Lds. cf.* GLOSS. V 291, 28). [*var. lect.*: -cisio: HEGES. *l. 71.* -cessio: *l. 73.*]

i. q. demolitio, excidium (*nonnisi oppidi; acced. gen. obi.* [*v. et l. 62*]: *l. 72 sq. cf. et* excisio): PLAVT. Curc. 534 non ... mediocri incedo iratus iracundia, sed eapse illa qua -em facere condidici oppidis. HEGES. 2, 15, 8 p. 177, 25 instrumenta in -em (*CV*, -cis- *rell., Ussani vix recte; cf.* excidialis) urbis advecta (IORD. Get. 287. *v. et l. 52*). MARCELL. chron. II p. 103, 534, 33 Carthago ... anno -is (-cessionis *S*) suae nonagensimo sexto ... recepta est.

1. ×excidium, -ī *n.* *ab* excindo (*cf. Hofmann, IF 38, 1919, 175 sq.; Et. Wtb. s. v. discidium*). exscid-: TAC. ann. 13, 56. NOT. Tir. 11, 54 *sq.* ·um, discidium. *de notione*: CHAR. gramm. p. 461, 47 B. κατασκαφή (GLOSS.). GLOSS.L III Abstr. EX 1 expugnatio. Abol. EX 150 eversio civitatis (*v. p. 1232, 13*). GLOSS. ἐκκοπή, καταστροφή, ἅλωσις (*cf. p. 1232, 36*), πόρϑησις. *al.* (*confus. c.* exitium *e. g.* GLOSS. IV 67, 16; *contam. c.* discidium *e. g.* IV 236, 13 V 420, 14). DIFF. ed. Beck p. 55, 11 inter -um et exitium: '-um' urbium eversio est (*v. p. 1232, 13*), 'exitium' mortalium. *plur. hic illic pro sing. usurpatur* (*metri gratia*: VERG. *p. 1232, 72* [*acced.* una]; *vi quodammodo auctiva*: LIV. *infra l. 15.* FIRM. *infra l. 31.* CHRON. Gall. chron. I p. 630, 11 ad -a tyrannorum; *sine perspicua ratione ap. Christ., e. g.*: PRISCILL. *p. 1233, 49.* RVFIN. *infra l. 36* [*gr. sing.*]. HEGES. 5, 14, 4 p. 317, 30 superioris urbis -a petebat. *al.*). *inde a* PLAVTO *infra l. 66*; SALL. *infra l. 14. p. 1233, 12*; VERG., MANIL., GERM. *al.*

[*var. lect.*: VAL. MAX. 7, 3 ext. 4 -um *in ras. A*¹, *Paris* (-ercitū *L*, -itium *dett.*). discidium: *infra l. 81.* excessus: *p. 1233, 56.* exitus: *v. l. 24. cf. et infra l. 18. 24.* *ex coni.*: CAPITOL. Gord. 7, 2 *Puteanus* (& iudium *P*).]

1 *proprie: i. q. destructio, eversio, devastatio sim.* (*maxime locorum; fere i. q. ruina: infra l. 19.* GLOSS. *v. p. 1231, 78 sqq.*): **a** *c. genet.*: **α** *obi.*: Ⓘ *aedium, urbium, operum erectorum* (*cf. p. 1231, 79*): SALL. hist. frg. 1, 11 post Carthaginis -um (LIV. 29, 1, 13 -a [-um *Wesenb.*] agitabat animo. VAL. MAX. 2, 10, 4 ad -um eius [*i. C.*] alebatur. FLOR. epit. 3, 12, 3 a C., Corinthi Numantiaeque -is. *al.*). VERG. Aen. 5, 626 post Troiae -um ([exit- γ¹. MANIL. 1, 508; *seq.* eruta regna. SOL. 1, 28 *al.*]. 10, 46 per eversae ... fumantia T. -a obtestor [*v. supra l. 12*]. PLIN. nat. 16, 216 SYMPH. 267. *passim.* *cf.* SOL. 11, 25 post Ilii -um. *v. et infra l. 24. 79*). LIV. 1, 52, 3 urbium -a vastationesque agrorum (5, 19, 2 [*opp.* servandae ... patriae]. 21, 16, 6 *saepius.* SEN. suas. 2, 1; *seq.* victarum gentium. *al.* VELL. 2, 4, 3. VAL. MAX. 1, 8, 6 Thurinae urbis [-itum *L*¹*A*¹, -itium *L*². LACT. inst. 1, 23, 4 Troianae. *sim. al.*]. *al.* SEN. dial. 12, 7, 4 epist. 91, 11 CVRT. 4, 3, 23 *al.* PLIN. nat. 16, 199. FLOR. epit. 3, 22, 8 [*antea*: populationes agrorum]. AMPEL. 46, 6 imminentem urbis *Romae* -o Hannibalem. AMM. 19, 9, 9 *al.* SALV. gub. 6, 87 post tot eversae u. -a. *persaepe. cf. p. 1231, 72*). 4, 61, 11 *Artenae* (*antea*: delevere). 21, 16, 1 Sagunti (21, 39, 8 ante. *al.*). 28, 39, 7 (*Saguntini*) ut iterum periremus et alterum -um patriae videremus (FIRM. math. 6, 30, 12 p. 143, 5 ex nuptiis *Paridis* ... fabulosa p. -a contigerunt. *cf. infra l. 52*). 41, 11, 9 trium oppidorum. *al.* CVRT. 8, 1, 33 Thebarum. *al.* TAC. hist. 4, 15, 3 -is castellorum imminebant (*cf.* 4, 72, 1 castrorum; *antea*: coloniae ruinas [AMM. 20, 7, 8 *al.*]). *al.* TERT. resurr. 22 p. 55, 8 usque ad -um Hierusalem (RVFIN. hist. 3, 12 p. 229, 7 post -a Hierosolymorum [*gr.* ἅλωσιν]. SVLP. SEV. chron. 1, 1, 3; *app.* vexationes. *al.*). FIRM. err. 28, 6 p. 76, 8 post -a templorum (PRVD. ditt. 121 templi veteris. *al.*). HIL. in Matth. 12, 14 p. 988B civitatis illius (*sc. Ierusalem*) ... -um (AMM. 20, 5, 4 post civitatum -a. 24, 4, 18 *al. cf. p. 1233, 38*). AMM. 14, 2, 14 in -um ... Seleuciae efferebantur. *al.* HEGES. prol. p. 3, 3 muri. SVLP. SEV. dial. 3, 13, 1 ecclesiarum. *et frequenter.*

Ⓘⓘ *regionis, terrae, orbis* (*sim.* 'caeli' *l. 46*; 'saeculi' *i.* '*mundi*' [*christ.*] *infra l. 51; inde artius de* '*diluvio*': *infra l. 55*): VERG. Aen. 1, 22 populum ... venturum -o Libyae (SIDON. carm. 5, 102). MANIL. 3, 5 in -um caeli nascentia bella (*sc. Gigantomachiam*). PANEG. 2, 11, 4 lugeo funus Illyrici, specto -um Galliarum. CAPITOL. Max. Balb. 16, 3 fuit ... Histriae -um, ... ut ... Dexippus dicit, Histricae civitatis (*v. p. 1233, 38*). AMBR. exc. Sat. 1, 30 totius orbis -a, mundi finem *eqs.* (PRVD. ham. 916 CONSVLT. Zacch. 3, 8 p. 111, 24. *cf.* ISID. alleg. 12 quicunque ab huius saeculi -o liberantur). RVFIN. hist. 3, 5, 3 p. 197, 14 patriae (*v. p. 1025, 22 et cf. supra l. 30*). SVLP. SEV. chron. 1, 51, 1 Iudaeae. AVELL. p 85, 10 pereuntis Illyrici. IORD. Get. 108 Asiae. *et al.* (*v. et p. 1233, 45*). *nota* (*v. supra l. 44*): AVELL. p. 25, 24 in illo -o mundi solus iustus inventus est *Noe* (*antea*: diluvio. *cf. l. 59*).

β *acced. gen. subi.* (*v. l. 59. 62*) *vel explicat.* (*v. l. 61*): GREG. ILIB. tract. de arca Noe (RevBén. 26) p. 7, 84 animae quae Noe ... in -o aquae donatae sunt (*ad rem cf. supra l. 55*). PRISCILL. tract. 10, 126 p. 93, 19 quod David ... inter incerta certaminum et alienigenorum -a bellorum ... egit (OROS. hist. 5, 11, 1). OROS. hist. 3, 20, 11 separata sunt hostis -a et iudicia victoris.

b *nude ponitur* (*addito adi. pro gen.: infra l. 79. audacius de solis interitu* [*sc. ex stella illa magorum quasi devicti*]: *infra l. 82. in compar. scurrili de pecunia* [*cf. appos., lus. verb.*]: *infra l. 66 sqq.*): PLAVT. Bacch. 944 (*in imag.; v. l. 65*) hic equos (*i. tabellae*) non in arcem, verum in arcam faciet impetum: exitium, -um (*transpos. P*), exlecebra fiet hic equos hodie auro senis (*cf. Fraenkel, Plautin. i. Plaut., p. 69*). SALL. rep. 1, 5, 2 qua tempestate urbi Romanae fatum -i adventarit (TAC. hist. 4, 13, 3 *rei p.* -um adventabat, si *eqs.*). VERG. georg. 2, 505 hic petit -is urbem miserosque penates (*cf. p. 1233, 8*). Aen. 2, 643 satis una ... vidimus -a (*sc. Troiae ab Hercule eversae*). 12, 655 Aeneas ... minatur deiecturum arces Italum -oque daturum (LIV. 1, 29, 6 *Albam* -o ac ruinis). LIV. 4, 23, 4. 30, 32, 3 Carthagini ... adesse videbatur praesens -um (*cf.* STAT. Theb. 6, 96 aderat miserabile luco -um [*vs. 85* nemorum ... ruina]). 43, 4, 8 causam -i fuisse urbi *eqs.* (*cf. p. 1233, 13*). *al.* GERM. 320. CVRT. 4, 4, 21 multis ... casibus defuncta et post -um renata *Tyrus. al.* MELA 1, 93. TAC. ann. 15, 39 *Neronem* cecinisse Troianum -um ([AVG. civ. 3, 25 p. 137, 10 D. *al.*]. AVSON. 452, 3 [p. 395 P.] cum ... de Troico cantaret -o. *cf.* SOL. 56, 12 Carthaginensis [dis- *l. v.*]). ITIN. Alex. 19 -um urbi portendere et ruinam *et al.* *nota* (*v. supra l. 64*): PRVD. apoth. 627 (*cum stella magorum emicuerit*) rota lurida solis haeret et -um sentit ... futurum (*seq.* splendorem ... poli periturum

[*K.-M.*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

[*v. tot. loc. et cf. Hofmann, IF 38, 1919, 176*[2]]. *falso cum aliis de 'occasu' [sc. -um quasi ab* ex *et* cado; *v. infra l. 75] cogitat Lavarenne, langue de Pr., p. 447; nam neque de 'occidente' sole agitur neque vox ipsa, etiamsi a* cado *derives, hanc vim ullo modo possit accipere* [*v. l. 77*]).

2 *translate: i. q. internecio, extinctio, interitus sim. (potius i. q. damnum, amissio: infra l. 67. 70. 71; i. q. calamitas: infra l. 27. 51. 52)*: **a** *de hominibus (v. et p. 1232, 71)*: *α strictius: de interitu per vim (arma, bellum sim.) vel iniuriam illato (saepe i. q. strages, caedes, exitium [e. g. l. 20. 22. 43. 44]. de rebus quae pro ipsis personis substituuntur: l. 35. 50)*: (I) *absolute*: SALL. epist. Mithr. 12 Cretenses impugnati semel ... neque finem nisi -o habituri. LIV. 28, 39, 8 *Turduli* prioris ... -i causa nobis (*i. Saguntinis*) fuerant (IVST. 32, 3, 11 Caepioni exercituique eius. *cf. et p. 1232, 76*). 37, 4, 9 Lamiam oppugnare, nam ... a Philippo prope ad -um adductos esse (TAC. hist. 2, 56, 1 dominos in praedam aut ... ad -um destinabant. *al.*). VELL. 2, 30, 1 *Perpenna* partibus suis -um, sibi turpissimam mortem ... auctoravit. VAL. FL. 5, 537. 6, 395 diluvio tali (*sc. ut d. illud Pyrrhae aevo fuit*) paribusque Ariasmenus urguet -is *Argonautas*. SIL. 1, 12 medio finem (*i. 'interitum'*) bello -umque vicissim molitae gentes (*cf.* STAT. Theb. 7, 387 -um moliris avis). STAT. Theb. 2, 460 quos ... ad proelia raptos proicis -o. 5, 703 meritus. TAC. Agr. 31 ann. 11, 28 *al.* CAPITOL. Gord. 7, 2 *cum* nobilibus et consularibus ... minitaretur -um (*v. p. 1232, 10*). RVFIN. hist. 4, 5, 2 p. 305, 15 Iudaei -um passi sunt ([*gr.* πολιορκίας]. AVG. civ. 3, 20 p. 131, 8 D. si *populus Christ.* pro fide ... -um pateretur. *al.*). CLAVD. rapt. Pros. 3, 181 (*verba Cereris*) quod cernimus ... -um, cui praeda feror? (*sc. excubiis remotis; v. supra l. 7*). AVG. civ. 17, 18 p. 244, 7 D. *et al.* (II) *c. gen.*: *obi.* (*cf. et l. 55*): VERG. Aen. 8, 386 quae moenia ... ferrum acuant ... in me (*sc. Venerem*) -umque meorum. VELL. 2, 98, 2 plurimo cum earum (*gentium*) -o (TAC. hist. 5, 25, 3). MELA 2, 26 portus Coelos ... Laconicae classis signatus -o ([2, 109 Persicae]. *cf.* TAC. hist. 4, 61, 2 legionum. FLOR. epit. 2, 6, 15 in -um infelicis exercitus *Romani* [*sc. ap. Cannas*]). STAT. Theb. 5, 683 pergite in -um socii ... sanguinis (*cf.* FLOR. epit. 1, 17, 1 Vmbri ... in -um Romani nominis ... coniurant [PANEG. 2, 23, 2 in ultimum ... Italici generis -um]. *v. supra l. 11*). TAC. hist. 1, 63, 1 ab -o civitatis (*sc. Divoduri*) temperavere, caesa tamen *eqs.* (*i. 'incolarum' cum oppido* [*antea*: ad caedem ... c.]. *sim.* 1, 69 [*sc. Aventici*]. 4, 63, 1 *al. cf. p. 1232, 40. 49*). 3, 32, 1 Cremonensium. *al.* LAMPR. Alex. 44, 2 ad inveniendum *aurum* sollicitus, sed sine cuiusquam -o (*i. fere 'eversione'*). IVST. 2, 4, 8 (= OROS. hist. 1, 15, 2) ultionem ... caesorum coniugum -o finitimorum consequuntur. HEGES. 2, 9, 1 p. 156, 11 incolarum. OROS. hist. 3, 12, 21 -o sociorum et parricidio fratrum. 3, 23, 5 regum ac regnorum (*v. p. 1232, 43*) bella -aque. *et al.* *explicat.*: ARNOB. ad Greg. 16 p. 411, 15 per calumniarum -a. SALV. gub. 5, 28 qui ... continuum exactionis publicae patiuntur -um. *'inhaerentiae'* (*q. v.*): PRISCILL. tract. 1, 7 p. 8, 7 hi ... dubios evertunt et ad perditionis suae -a deducunt (*de re cf. p. 1029, 27*). HEGES. 3, 1, 2 p. 182, 13 urgebant Iudaeam ultimae labis futura -a (*v. l. 11. aliter p. 1232, 43*). BACCHIAR. repar. laps. 1 p. 1037[B] horrendae cladis -um (*seq.* de ruina militis *christ.*).

β laxius et debilitatius de naturali interitu: i. q. mors, excessus: CYPR. mort. 24 p. 312, 22 cum arcessitionis ... dies venerit ... ad dominum ... veniamus, ut nec carorum lugeamus -um ([*S*, -cessum *rell.*]. *aliter Hannan in ed. p. 93; inepte Thielmann, ALL 1, 1884, 76 sq.* -cīdium *quasi* -cedium [*ab* excedo] *sumit. v. et Watson, style p. 299*).

b *de rebus (fere incorporeis vel abstr.; de fortunis infra l. 71. cf. et* COD. Theod. 16, 5, 41 leges in -um sacrilegarum mentium. *acced. gen. obi.)*: MELA 1, 34 *Carthago* nunc ... priorum -o rerum quam ope praesentium clarior *est* (*cf.* AMM. 31, 10, 3 ad Romanarum r. [*Bentley, al.*; Romanorum ver- *cod.*] -um coniurati). FIRM. err. 20, 7 p. 54, 8 idololatriae -um et profanarum aedium ruinam. HIL. in Matth. 2, 4 p. 926[A] inutilis perfidiae (*i. 'perfidorum'*). trin. 3, 21 p. 89[B] in -um dei potestatis irrumpimus. AMBR. Hel. 3, 4. HEGES. 1, 40, 10 p. 91, 3 propriae salutis (SACR. Leon. 443). 2, 9, 1 p. 156, 12 totius ... religionis ([regi- *l. v.*]. AVELL. p. 10, 10 sacrae. *cf.* COD. Theod. 16, 5, 29 in legum ... et in religionum -um). PRVD. c. Symm. 1, 270 ad famae -um (*cf.* COD. Theod. 8, 11, 4 [= Iust. 12, 63, 1, 2] accipientem [*sc. nummos pro nuntio*] pudoris fortunarumque [*cf. l. 59*] manebit -um. *v. supra l. 7*). COD. Theod. 8, 5, 52 in -um cursus publici. CLAVD. MAM. anim. 3, 18 p. 190, 3 falsitatis.

deriv.: excidialis.

[**2. excidium**, -ī *n.* *ab* ex *et* cado. *falso codd. dT (i. 'prolapsus'* PLIN. nat. 36, 151 alioqui volvae -um fit (excidunt *Isid. orig. 16, 4, 22; rell.; v. p. 1236, 13*). *i. q. 'occasus' solis (prorsus absonum)*: PRVD. apoth. 627; *v. p. 1232, 83.*]

×excido, -cidī, -ere. *ab* ex *et* cadere. *scribitur saepe* -ced-: *v. p. 1234, 4 sqq.* -scid-: CIC. Phil. 10, 6 *V.* *de formis*: *de perf. cf.* QVINT. inst. 1, 4, 13 mutationes quas adferunt declinatio aut praepositio, ut 'secat', 'secuit', 'cadit -dit' (cecidit *Gibson*), 'caedit excīdit' (*v. p. 1240, 12*) *eqs.* -ĕrunt: *vix* PLAVT. Bacch. 668 (*cf. Leo in adn.; Bauer, -ere and -erunt, p. 17*[6]*. 47; 'fort.' -ē- dubitanter Sommer, Hdb.*[2]*, p. 579*). OV. epist. 12, 73 *in II° pede* (*at l. v.* -erant. *sic et*: STAT. Theb. 7, 801 *BNb*[1] [-erant *ex* -erunt *P*[1]*Q*[1]; -erant *ω*]). STAT. Theb. 3, 302 (*init. hex.* [-erant *l. v.*]. *cf. et* PROP. 3, 24, 20 -erunt *ς* [-erant *recte rell.*]). *de* -endi *voce c. verbo q. e.* excedo *relatione: labente latinitate cum ambae voces et quod ad pronuntiationem formamve attinet* (-cĭd- *pro* -ced-, *v. p. 1205, 28* [*adde*: VIRG. gramm. epist. 1 p. 116, 26 ne ... dictio modum voluminis -at; *v. p. 1209, 21*]; *perf.* -cīdi *pro* -cessi *in tit.: v. p. 1205, 29*) *et ipso usu* (*v. p. 1238, 2. 7*) *magnam partem congruere coeperint, multis locis aut lect. inter utrumque verbum variare aut alterum pro altero tradi apparet*: *1) falso trad.* -ced-: PVBLIL. B 28 (*corr. Erasmus*). CELS. 5, 28, 1[D] (*corr. Constantin.*). PLIN. nat. 7, 63 (*corr. F*[2]). BOETH. herm. sec. 5, 12 p. 379, 3 (*corr. S*[2]*E*[2]). *2) variantibus lectt.*: *recte* -ere: CELS. *v. p. 1236, 5. 16.* SEN. benef. 3, 5, 1 (-ced- *N*[1]). clem. 2, 3, 1 (-ced- *L*). nat. 3, 15, 8 (-ced- *δE*). epist. 27, 5 (-ced- *Lb*). *al.* CVRT. 10, 5, 22 *v. p. 1237, 3.* TERT. apol. 46, 17 (*v. p. 1237, 48*). ITALA *p. 1238, 12.* HIER. *p. 1239, 60. et al.* (*v. p. 1238, 70*). *rectius* -cedere: HIER. chron. a. Abr. praef. p. 1, 2 F. (-ced- *codd. praeter T*[corr.] *X* [incid- *U*]; *sic et in hoc loco* epist. 57, 5, 6 *citato* [-ere *nonnisi cod. Casselan.*]; *sed* -ere *Hilberg*). CASSIOD. var. 3, 51, 12 (-ere *multi codd.; Skahill, synt. p. 109*). *dub. utra lectio praeferenda*: QVINT. inst. 8, 4, 29 (-it *ABg*; -cedit *Bn, Raderm.* [*recte?*]). TERT. adv. Iud. 2 p. 703 Oe. (-endo *λAB*[mg.]; -ced- *B*). GREG. M. moral. 9, 71 p. 898[C]. *3) inc.* -ere *recte tradatur necne*: VARRO ling. 7, 5 -it *F; cf. p. 1237, 83* (-cedit *Scioppius, edd.; v. p. 1207, 81*). PRISCILL. tract. 6, 101 p. 75, 18 -ret *trad.* (-cederet [*cf. Hil. trin. 1, 13 p. 34*[C]] *ed.; sed v. p. 1238, 1*). *v. etiam* GLOSS. (*e. g.* III 137, 67. 68) *et cf. p. 1207, 43.*

de notione: CHAR. gramm. p. 469, 6 B. (*inter verba act. coniug., pass. autem signif.*). GLOSS. ἐκπίπτω. *v. et l. 47. p. 1239, 8 sqq. 41.* *legitur inde a* NAEVIO (*v. p. 1238, 30*), PLAVTO (*e. g. l. 68 sqq. p. 1238, 44*) *per totam latinitatem; adamant* CELS., SEN. phil., QVINT., TERT.

[*variat: c. simpl.*: CELS. 8, 14, 1 (*J*). *c.* incido: CELS. *p. 1236, 9.* *c.* de-: SEN. *p. 1235, 58.* *c.* occido: SIL. 16, 290 (*LOV recte*, ac- *F*; ex- *Ch*). SEN. benef. 1, 2, 5 (-citetur *N*). IVST. 25, 4, 3 *C* (carebat *recte* τπι; *v. Mentz, Herm. 55, 1920, 202*). *conicitur* (*v. et supra l. 11*): *recte*: PLAVT. Curc. 45 *Lambin.* (-edat *trad.*). STAT. silv. 5, 2, 88 *Avantius* (-citat *M*). *dub., an recte*: CIC. Flacc. 82 ut tu ex populi sermone -res (*Manutius*, -ciperes *P; v. p. 1238, 21*). SEN. dial. 11, 11, 1 *Gertz* (-imere *trad.*). *falso*: CIC. Att. 1, 14, 3 *Müller* (-cepisse *trad.*). *in sent. dub.*: SISENNA Miles. frg. 8 nisi comminus -isset (*sent. manca*). CIC. Att. 4, 17, 1. *falso trad.*: *v. supra l. 17.* CIC. Mur. 89 (-istet *ed.*). *suppl.*: TERT. nat. 2, 17 p. 132, 2 (*Oehler*). EDICT. de temp. accus. (Bruns, fontes[7] p. 27) I A 13 ex⟨cide⟩re ... eas ⟨lites⟩ e⟨x or⟩dine cognitionu⟨m⟩ offici nostri (*Mitteis, cf. Herm. 32, 1897, 630 sqq. v. p. 1236, 73*).]

I *c. sensu* ***'foras'*** *vel* ***'deorsum'*** *cadendi, i. q.* ***ἐκπίπτειν, decidere, elabi*** *(hic illic fere i. q. simpl.: cf.* NON. p. 300, 14 -ere cadere [ced- *LB*[A]] *et v. l. 80. p. 1235, 4. 30; nonnumquam c. vi 'amittendi'* [*v. et s. II p. 1238, 21*]*: l. 70 sqq. 75. p. 1235, 31. 37 al.; s. A 2b, p. 1236, 73 sqq.* *i. q. elabendo abire sim.: p. 1235, 54. 1236, 27* [*cf. p. 1238, 21*]. *singulariter quasi pro pass. 'eici'*: ITALA Ioh. 15, 6 [Aug. serm. coll. Morin p. 541, 4] omne sarmentum ... non *dans* fructum -et illud; ἐβλήθη ἔξω, *Vulg.* mittetur foras). *add. 'unde'*: *sic s. A 2b, p. 1236, 73 sqq.; B 1a α, p. 1237, 45 sqq. B 1b δ, p. 1238, 7; praeterea v. e. g. l. 84. p. 1235, 2. 3. 6. 11. 15. 61. 1236, 42* (ab, de, ex); *p. 1235, 43. 57. 62. 67. 1236, 5 al. (abl. separ.).* *indicato 'quo': per praep.* in: *l. 79. 80. p. 1235, 4. 15. 71. 1236, 7 sq.; s. B 1 p. 1237, 84. 1238, 2. 3. 6; B 2 p. 1238, 15* (*cf.* quo: SEN. benef. 5, 8, 5). *saepe acced. dat.* (*maxime personae; rei: p. 1235, 1* [*alia velut p. 1235, 20. 28. 1236, 31 et pro abl. sumas*]), *cui quid fluat indicante: v. ex. gr. l. 70. 71. 72. p. 1235, 9. 10. 49.* *fere i. q. 'incauto', 'invito' sim. elabi: p. 1235, 17. 25. 49. 55. 1236, 34 sq.*

A *cogitatur de* ***mero lapsu***: **1** *proprie (fere corporaliter; c. not. 'prorumpendi': p. 1235, 47; in imag.: p. 1235, 21. 34. 40. 63 al.)*: **a** *generatim*: *α de rebus*: (I) *solidis*: (a) *de variis corporeis (de semine infra l. 78)*: *cf. et per lus. verb. inter meram hanc cadendi et 'obliviscendi' (v. p. 1239, 6) not. intercedentem*: PLAVT. Curc. 45 huic lenoni qui hic habitat *ancillula est*? :: recte tenes. :: minus formidabo ne -at (*v. supra l. 36*). PLAVT. Bacch. 668 num qui nummi -erunt, ere, tibi, quod sic terram optuere (*cf.* CIC. Verr. II 2, 136 [*ironice*] *Timarchides* nummos, si qui isti -erant, tollere solebat. *v. p. 1235, 24 sq.*). Cist. 677 *cistella* loca haec circiter -dit mihi ([*vs. 675 opp.* tenui]. 695 sq. quoi haec -dit [-didit *B*] c. ... ubi ea -dit. *cf.* 711). TVRPIL. com. 196 me miseram! ... inter vias epistula -dit mi[hi] *eqs.* (CIC. Att. 2, 8, 1 confessi sunt se accepisse *epistulam*, sed -isse in via. *cf.* OV. met. 9, 597 mihi ... cera [*sc. Byblidi; vs. 571* elapsae manibus cecidere tabellae]). CATO agr. 17, 2 inde (*sc. e nucibus*) semen -et (PLIN. nat. 27, 119 *peplis* colligitur messibus siccaturque cum fructu suo, subiectis in quae -a[n]t *semen* [*sc. e foliis*]. *cf.* ITALA Matth. 13, 5 [cod. k] alia *ex seminibus* ... -erunt in petrosa [ἔπεσεν, *Vulg.* ceciderunt. *v. supra l. 47*]). CIC. carm. frg. 13 (= 4 M.), 2. Catil. 1, 16 quotiens tibi ... extorta est ista sica ... quotiens ... -dit casu aliquo et elapsa est ([ASCON. in Mil. p. 40, 18 St. servo]. *cf.* Pis. 21 [*in imag.*] gladii de manibus [Phil. 12, 8; *v. vol. VI 2, 2018, 21 sqq.* [K.-M.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

PS. FRONTIN. strat. 4, 5, 17 vaginae. PALLAD. hist. mon. I 38 p. 326^{A} ex illius digitis; *gr. p. 144, 14* πεσόντος ... ἀπό. *al.*]). nat. deor. 2, 126 sagittas ... e corpore (VERG. Aen. 12, 424. PLIN. nat. 25, 66 cum *Chironi* ... pertractanti arma *Herculis* s. -isset [*v. app.*] in pedem. *al.*). HOR. sat. 1, 8, 49 *v. infra l. 27.* PROP. 4, 4, 22. OV. epist. 16, 254 pocula ... tenebam, ... a digitis -dit ansa meis. met. 2, 602 *v. p. 1238, 66.* 4, 176 *v. p. 1238, 64.* 12, 105 ferrum ... hastae ([*opp.* haerebat]. SEN. contr. 7, 1 [16], 6 mihi ... f. cum animo [*v. p. 1238, 68*] pariter. QVINT. inst. 3, 11, 26 ne plausum adfectantibus arma -ant). RVT. LVP. 2, 7 poculum ... dormienti. PAVL. FEST. p. 64 virga e manu. SEN. Herc. f. 465 ex umeris leo ... et clava. *al.* PETRON. 34, 2 paropsis (*seq.* iacentem *tollere*). PLIN. nat. 32, 13 *lupus piscis* laxat volnera, donec -ant insidiae, *i.* '*hamus*' (*cf. Ov. hal. 42* cadat). STAT. Theb. 6, 695 ante pedes elapsum pondus (*i. discus*). SVET. Galba 18, 3 sacrificanti coronam de capite. Vit. 9 laurea ... in profluentem. VLP. dig. 47, 9, 3 pr. qui quod de vehiculo -dit, tulit. *al.* TERT. adv. Marc. 5, 4 p. 581, 10 furibus ... aliquid de praeda in indicium (*v. p. 1234, 61*). HIL. in Matth. 15, 4 p. 1005^{A} micis quae de mensa -erint, pasci catellos (*cf. Vulg. Matth. 15, 27* cadunt; *ibid. p. 1004^{A}* decidentibus). CLAVD. DON. Aen. 6, 310 p. 550, 22 folia ... arboribus (*Verg.*: lapsa cadunt). *et al.* *in imag.*: CIC. Lael. 58 (*de dando reddendoque*) *non* verendum est, ne quid -at aut ... in terram defluat aut ... congeratur (*imagine sumpta de frumento demetiendo*). SEN. dial. 7, 23, 5 habebit *sapiens* (*sc. donaturus*) sinum facilem, non perforatum, ex quo multa exeant et nihil -at (*cf. p. 1234, 70*).

(b) *de corporis partibus*: PLAVT. Merc. 541 illi ... hau sane diust quom dentes -erunt (HOR. sat. 1, 8, 49 Canidiae dentes, ... Saganae caliendrum -ere atque herbas atque ... lacertis vincula [*v. supra l. 5*]. CELS. 6, 9, 6. 7, 12, 1^{F} si ... in pueris ante alter dens nascitur quam prior -at, is qui cadere debuit *eqs. al.*). Poen. 260 dic ... nil respondet? lingua (unc- *B*) huic -dit, ut ... opinor ([*i.* '*perdidit orationem*' *ambigue*]. *cf.* OV. Ib. 538 -at ante pedes l. resecta tuos). PROP. 1, 15, 36 iurabas si quid mentita fuisses, ut tibi ... -rent ocelli e facie. *per comparationem i. q. delabi* (*i.* '*amittere*'; *cf. l. 38*): CIC. or. frg. A XV 22 (*de Clodio beluae assimilato*) tum habuisti quasdam formidines, ⟨quae⟩ quasi cornua quaedam -erunt impleta *i. in plenam altitudinem enata* (*cf. Schol. Cic. Bob. p. 174, 9 St.* delapsa *et v. p. 1238, 27*).

(II) *de liquore, umore*: *fere i. q. decidere* (*inde per imag. de cadentibus guttis ut vid. sumptam* -ere *per se i. q.* '*guttatim*' *cadere,* '*labi*' [*opp.* fluere *i.* '*abundanter prolabi*']: *l. 45 sqq.*): CIC. carm. frg. 32 (Tusc. 2, 25), 7 corpori (*Prom.*), e quo liquatae solis ardore -unt guttae. GERM. frg. 4, 158 Aegocero semper caelo levis -it imber. *in imag.* (*v. supra l. 40*): SEN. epist. 33, 6 *praecepta, sententiae al.* sumenda erunt, non colligenda. non enim -unt, sed fluunt (*cf.* 100, 1 decor ... orationis leniter lapsae. multum enim *interest* ... utrum -erit an fluxerit). *vi aucta i. q. profluere, prorumpere* (*v. p. 1234, 64*): VAL. MAX. 5, 7 ext. 2 -erunt lacrimae iuveni (SEN. epist. 99, 15 -unt etiam retinentibus l. et animum profusae levant. *v. p. 1238, 15*). SEN. nat. 3, 15, 8 ex magnis cavernis (causis *trad.*) ... -unt amnes (*v. p. 1234, 15. cf.* 6, 8, 4 petras ex quibus ingens vis fluminis -bat [*sc. Nilus*]).

(III) *de igni* (*sim. per hyperbolen de sole vel die e mundo sic elabentibus, ut prorsus evanescant* [*v. p. 1234, 50*]: *infra l. 61*): VERG. georg. 2, 303 saepe incautis pastoribus -it ignis (*v. p. 1234, 61*). SEN. Ag. 494 (*in tempestate oborta*) premunt tenebrae lumina ... -unt ignes tamen et nube ... fulmen ... micat (*cf.* SIL. 7, 371 caelo). nat. 2, 13, 2 si ulla pars eius (*sc. ignis purissimi*) -erit (de- *Δ*), in periculo totus est, quia totum potest -ere quod potest carpi (*syn. antea*: cadere, praecipitare, defluere *sim.*). *nota* (*v. supra l. 53*): CIC. Att. 9, 10, 3 sol ... -isse mihi e mundo videtur (*cf.* SEN. Thy. 51 nox alia fiat, -at caelo dies).

β de animantibus, i. q. excuti, delabi (*cf. in imag.*: OV. am. 2, 1, 18 -dit ingenio Iuppiter ipse meo [*i.* '*desii de Iove canere*']): PLAVT. Rud. 201 is navem atque omnia perdidit in mari ... etiam quae simul vecta mecum in scaphast, -dit (*cf.* VERG. Aen. 6, 339 *Palinurus* puppi [STAT. silv. 5, 3, 128]). OV. fast. 6, 743 -erat curru lorisque ... Hippolytus (*cf.* IVV. 4, 127 de temone Britanno ... Arviragus). EPICED. Drusi 112 cum iuvenis patriis -dit ictus equis; *sc. Phaethon* (*cf.* SEN. Herc. O. 1163 Titan e.). LIV. 21, 28, 12 -dēre ... saevientes quidam *elephanti* in flumen (*cf. Polyb. 3, 46, 11* ἀπέρριψαν εἰς τὸν ποταμὸν αὐτά). STAT. Theb. 4, 281 (*Arcadibus nascentibus*) populos ... creavit fraxinus et feta viridis puer -dit orno (*v. p. 1236, 14*).

b *potiora quaedam et notabiliora*: *α usu technico seu speciali*: (I) *in re med.*: (a) *laxius de iis quae in corpore vel orta vel affecta sunt morbo*: CATO agr. 157, 15 in triduo polypus -et (*sc. e naso*). et ubi -erit *eqs.* CELS. 5, 26, 33^{D} ubi eae (*crustae*) -erunt (6, 18, 3^{B} *al.*). 5, 28, 1^{D} ut undique vitiosa caro -at (*v. p. 1234, 12. al.*). 6, 4, 1 pili. 6, 18, 2^{I} glans (*ibid.* ^{K} *al.*). 7, 26, 3^{B} exiguus calculus ad plagam urina ... promovetur et -it (*ibid. 4 al.*). 7, 26, 5^{A} siquid intus concreti sanguinis mansit. *al.* SCRIB. LARG. 227 p. 91, 25 ⌊haemorrhoides⌋ (⌊ ⌋ *om. Marcell. med. 31, 6*). *al.* (b) *strictius de membris e sede sua procidentibus, i. q. prolabi* (*syn. p. 1236, 4. 6. 10. 12; cf.* elabi *p. 1236, 6*; prodire *p. 1236, 12*; *opp.* remanere *infra l. 2*; reponi *l. 6. 11*): CELS. 8, 10, 1^{B} nonnumquam ... ossa in suis sedibus remanent: multo saepius -unt aliudque super aliud effertur (8, 10, 7^{H}. 8, 11, 7. 8, 16, 2 os ⟨quod⟩ -dit, ab ea parte, in quam prolapsum est *eqs. al.*). 8, 11, 1 articuli suis sedibus -unt ([*J*, -ced- *FVP*; *syn. antea*: moventur]. 8, 11, 4 [*syn. antea*: elabuntur; *opp.* reponuntur]. *ibid.* [*syn.* prolapsi; *opp.* conpulsi ... in suas sedes]. *al.*). 8, 14, 1 in spina vertebrae (*ibid.* et in posteriorem partem et in priorem et supra saeptum ... et infra *eqs. al.*). 8, 15, 1 umerus ... in alam ... in partem priorem (8, 15, 6 [*J*, inc- *FVP*]. *al.*). 8, 17, 1 (*syn.* prolabitur). 8, 20, 4 ne *femur* ... difficulter reponatur vel repositum rursus -at. *al.* SCRIB. LARG. 232 p. 94, 2 intestinum extremum quibus prolabitur et -it, quoties prodierit *eqs.* (*cf. Marcell. med. 31, 53* excedit). PLIN. nat. 36, 151 *v. p. 1233, 76.*

(II) *de partu* (*syn.* elabi *l. 17; de abortu l. 19; de ovis l. 20. cf. et*: CELS. 7, 29, 1 si ... prope maturus partus intus emortuus est neque -ere [*J*, -ced- *FV*] per se potest): CIC. nat. deor. 2, 128 *animal* cum ex utero elapsum -dit (PAVL. NOL. carm. 21, 180 dies ... quo creatus ... peccator utero peccatricis -di [*cf. vs. 177* natus; *182* pareret; *184* editus]). SOL. 1, 69 *si ex geminis* alter abortivo fluxu -erit, alter ... legitime natus. *de ovo*: COLVM. 8, 11, 5 *ova* immatura genitalibus locis -unt. *v. et p. 1235, 73.*

(III) *de sorte, i. q. evenire* (*metaph.* [*acced. gen*]: *l. 26; aliter p. 1238, 18*): LIV. 21, 42, 2 cuiusque sors -erat. 22, 1, 11 unam (*sc. e serie*). 23, 3, 7 nominibus in urnam coniectis citari quod primum sorte nomen -dit. *inde in metaphora*: TERT. adv. Prax. 17 p. 259, 11 *domino* proprie -dit sors gentis istius.

β sensu significantiore: i. q. effugere, dilabendo abire (*cf.* elabi *et v. p. 1234, 50; de victoria quasi evanescente: l. 29*): CIC. ad Brut. 1, 10 (= 9, 18 Sj.), 2 ut quodammodo victoria -ret e manibus (*cf.* PROP. 4, 7, 96 inter complexus -dit umbra meos). VERG. georg. 4, 410 *Proteus* flammae sonitum dabit atque ita vinclis -et (*i.* '*effugiet*'. *seq.* dilapsus abibit).

2 *translate*: a *de voce, scripto sim., quae quasi foras cadunt, i. q. elabi, effugere* (*saepe c. vi* '*inviti*' [*app. infra l. 60. 70*], '*inconsulti*', '*temerarii*' *sim.* [*v. p. 1234, 61*]: *cf. infra l. 45. 46. 51. 58 sq. 66 sqq. propria not. adhuc servata*: VERG. Aen. 9, 112 vox horrenda per auras -it [*cf.* VAL. FL. 4, 580 vox ... -dit auris; *Lachm.*, aures *V*; accidit *al. v. infra l. 61*]. APVL. met. 5, 3 *Psyche* verba tantum audiebat -entia et solas voces famulas habebat): *α in universum* (*cogitatur fere de singulis verbis ex ore emanantibus; de gemitu, vagitu infra l. 52. 61; de versu infra l. 64*): (I) *in sollemnioribus locutionibus* (*acced.* ore, ex ore: *ex. seq.*; *l. 50. 55*): CIC. Sull. 72 verbum ecquod umquam ex ore huius -dit, in quo *eqs.* ([dom. 104]. Phil. 10, 6 quod v. tibi non -dit, ut saepe fit, fortuito: scriptum, meditatum, cogitatum attulisti [SEN. exc. contr. 6, 6 illi. *ibid.* v. dolori parum considerata -erunt. *al.*]. orat. 125 omnis pars orationis esse debet laudabilis, ⌊... ut v. nullum nisi aut grave aut elegans -at⌋ [⌊ ⌋ *del. Bake; cf. 134 de eadem re*: ex ore ... exeat]. *aliter p. 1238, 32. 1239, 47*). VERG. Aen. 6, 686 vox -dit ore: '*venisti eqs.*' ([*v. Norden, Komm. ad l.*]. SEN. dial. 10, 4, 1 potentissimis ... hominibus -ere voces videbis, quibus otium optent [CVRT. 4, 15, 11 ei. PLIN. epist. 6, 20, 17 non gemitum mihi, non v. ... -isse. SVET. Claud. 15, 4 litigatori Graeculo ... in altercatione. *al.*]). *adde*: VERG. Aen. 2, 658 tantum ... nefas patrio -dit ore (*cf.* OV. met. 7, 172 quod ... -dit ore tuo, coniunx, scelus?).

(II) *alia*: OV. trist. 4, 5, 10 -dit heu! nomen quam mihi paene tuum (*opp.* oblitum; *aliter p. 1239, 32*). SEN. contr. 2, 5 (13), 2 tyrannus suspicatus est ... istum de tyrannicidio cogitare, sive isti aliquid -dit sive *eqs.* (contr. exc. 2, 5). suas. 3, 6 ipsi (*Gallioni*) ... tam familiare erat (*sc. verba q. s.* '*plena deo*'), ut invito quoque -ret (*ibid. 7 bis*). STAT. Theb. 5, 542 attonito moriens vagitus in auras -dit (*sc. Archemoro; cf. supra l. 37*). QVINT. inst. 6, 3, 23. 6, 3, 47 illa ... quae Ciceroni ... -erunt, ut dixit *eqs.* (9, 4, 41 in epistulis). 9, 4, 76 versus (*cf. ibid.* 78 Thucydidi 'ὑπὲρ ἥμισυ Κᾶρες ἐφάνησαν' ... -dit).

β significantius de libello, qui publici iuris fit (*aut* '*parum prudente*' *aut* '*invito*' *auctore; v. supra l. 34 sq.*): CIC. de orat. 1, 5 quae pueris ... nobis ... ex commentariolis nostris inchoata ac rudia -erunt (*i.* '*lb. de inv.*'). 1, 94 scripsi (*Antonius*) ... illud ... in libello, qui me imprudente et invito -dit et pervenit in manus hominum (*cf.* 1, 206 ex quibus unum libellum sibi -isse). Att. 3, 12, 2 quomodo *oratio* -erit, nescio (*antea*: prolata, emanaturam).

b *acced. additam. separativo* (*abl. nud.; praepp.* ab, de, ex [*aliter p. 1237, 45 sqq.*]. *fort. et dat.*: TERT. nat. 2, 8 p. 108, 13 cum illi *dei*, quos *eqs.* ... -ant probationi verae divinitatis): *labendo alicunde (ex alqo., alqa. re) iacturam, amissionem, privationem subire eius, unde quis -ere dicatur*: *α i. q. privari, exui, orbari* (*v. etiam p. 1240, 1*): (I) *generatim*: PLAVT. Men. 667 ex hac familia me plane -isse intellego. TER. Andr. 423 erus ... uxore (*cf.* DON. *ad l.*: 'u. -dit' quod Graeci dicunt ἀπέτυχεν). PROP. 3, 2, 24 nomen ab aevo -et; *opp.* stat (*cf.* 3, 7, 7 primo miser -dit aevo; *i.* '*mortuus est*' [STAT. silv. 5, 2, 88 -at illa dies aevo; *i.* '*oblivione obruatur*'; *v. p. 1234, 37. 1239, 6*]. SEN. epist. 71, 11 *Cato* eodem loco habuit praetura [*v. p. 1237, 28*] et vita -ere). OV. fast. 5, 34 senior

[K.-M.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

fatis -dit arce deus *Saturnus* (*cf.* LIV. perioch. 29 p. 36, 13 *Masinissa* de regno -erat [CYPR. domin. orat. 13 p. 276, 10 caelesti]. CVRT. 10, 5, 22 regno [*CP²*, -um *P¹*; -ced- *A*. TERT. nat. 2, 17 p. 132, 2 *al.*]). SEN. epist. 99, 5 certissimo. TERT. nat. 1, 16 p. 88, 1 *pusio ante ianuam* iter praetereuntibus tractus domo -dit (*cf.* MVTIAN. Chrysost. hom. 23, 1 p. 377^extr.^ a patria ... a domo; *gr. p. 161^init.^* ἐξέπεσε). virg. vel. 14 p. 904 Oe. virgo ... de gratia virginitatis (*cf.* VVLG. Gal. 5, 4 a gratia; ἐξεπέσατε). HERM. Pal. mand. 10, 1, 5 toto sensu ([*gr.* ἀποπλανῶνται, *Vulg.* evocantur]. *i. vi 'cogitandi exuuntur'*. *sic*: AMBR. Hel. 16, 59 *de ebriis. aliter p. 1239, 1*). CYPR. epist. 56, 1 p. 648, 15 *fratres in persecutione prehensos* a gradu gloriae (*cf.* RVSTIC. Conc.⁸ I 4 p. 243, 32 *clerici, episcopi dissidentes* a gradu proprio [*gr. I 1, 3 p. 28, 17* ἀποπίπτειν]. *al.*). HIL. myst. 1, 20, 3 p. 18, 18 *prior populus* de spe resurrectionis et gloriae dei -dit (RVFIN. hist. 3, 26, 4 p. 255, 19 salutis et vitae penitus [*gr.* ἀποπεπτώκασιν]. *al. cf. et infra l. 30*). LEO M. serm. 39, 4 p. 265^C^ ab his bonis. *et al.*

(II) *t. t. iur.*: (a) formula -ere *i. q. perdere causam* (*cf.* f. cadere): *v. vol. VI 1, 1117, 25 sqq. 34.* (b) *tempore i. q. constituta die exui*: SYMM. rel. 39, 3 *Musa* mensium quattuor dilata curriculis supremo die temporis impetrati -dit. COD. Theod. 2, 10, 2 destituuntur negotia et temporibus suis -unt, dum *eqs.*

β *praevalet notio finem non assequendi, fere i. q. frustrari, destitui,* ἀποτυγχάνειν (*inde in re iudic.: fatalem diem [in appellatione] non sequi: v. infra l. 35 sqq.*): OV. met. 2, 328 *Phaethon* magnis ... -dit ausis. SEN. contr. 1 praef. 21 ubi nuda proponuntur membra *orationis*, si quid aut numero aut ordine -it, manifestum est (*cf.* QVINT. inst. 1, 5, 17 'gladia' qui dixerunt, genere -erunt). SEN. epist. 71, 11 praetura (*v. p. 1236, 84*). QVINT. inst. 2, 17, 25 *medicus* dum ... omnia secundum rationem fecerit, medicinae fine non -et. AMBR. exc. Sat. 1, 22 ubi speratis -eram ([*cf. totum l. et v. supra l. 14*]. *cf.* DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 23 p. 385^B^ a promissis). HEGES. 3, 7 p. 199, 8 utriusque conatus effectu -dit (*cf. gr. 3, 61* τῆς ἐλπίδος ἀφήμαρτεν). CLAVD. MAM. anim. 2, 3 p. 106, 17 *si* 'incorporata' ... eo ... sensu dixisti, quo *eqs.* ... -isti pariter et a proprietate verbi et a ratione veri (*cf. quae seq.*). *nota* (*v. supra l. 23*): COD. Iust. 7, 63, 2, 1 si eo quoque *die* (*sc. XXXI*) appellator -erit *eqs.* ([*antea*: fatali die lapsus]. 7, 63, 2, 2 ut quattuor fatalibus diebus qui appellavit, -erit).

B *respiciuntur* ***aliae motionis rationes***: **1** *'cedendi', 'eundi': i. q. excedere, exire*: **a** *peculiari usu (praeter infra l. 46. 59. 69 christ.; v. et s.* excīdo, *p. 1243, 8): discedere a certa norma, persona sim.; i. q. desciscere, deficere, dissentire (v. infra l. 47. 68) sim. (inde ex graecismo transit. i. q. delinquere, inique agere: infra l. 80. cf. Löfstedt, Eranos 8, 1908, 116)*: α *c. additam.*: (I) *per abl. separ. (infra l. 60), praep.* ab, circa (*infra l. 65*), de (*aliter p. 1236, 73*): LVCIL. 698 ergo ⟨anti⟩quo ab Arciloco -o (*i. 'dissentio'* [*sic* NON. p. 300, 19], *'valere iubeo'; cf. Marx ad l.*). TERT. apol. 46, 17 de nostris -ere (*F*, -ced- *P*) quosdam a regula disciplinae (*cf.* LACT. inst. 4, 30, 8 a doctrina dei). 49, 6 malumus damnari quam a deo -ere (spect. 8 p. 10, 19. virg. vel. 7 p. 893 Oe. a deo et caelo *angelos*. *al.* HERM. Pal. sim. 6, 2, 3 [ἀπεσπασμένοι, *vulg.* discesserunt]. *et al. cf.* TERT. spect. 26 p. 26, 3 a domino). pudic. 12 p. 242, 28 de qua finitione sua apostolos -isse (*cf.* 19 p. 265, 13 -imus a qua digressi sumus distinctione). anim. 25 p. 343, 13 de pristina magis an de ista sententia sibi *Plato* (*v. infra l. 68*). adv. Hermog. 39 p. 169, 6 hic a lineis tuis -isti, quibus circa personam dei usus es (HIER. c. Lucif. 11 p. 166^A^ a quaestionum l.). Scap. 3 p. 545 Oe. quod tormentis quosdam a proposito suo -ere fecisset (SYMM. epist. 1, 58 quid a pr. -di? AMBR. in psalm. 118 serm. 20, 1, 2 p. 445, 14 pr. humanae moderationis. PALLAD. hist. mon. II 14 p. 369^A^ [*gr. p. 60, 13* τῆς προθέσεως ἐξοκείλαι]. *cf.* HIL. trin. 2, 14 p. 60^C^ ab ordine propositae distributionis). ITALA Rom. 3, 3 (Cypr. unit. eccl. 22 p. 230, 1 *al.*) a fide ([ἠπίστησαν, *Vulg.* non crediderunt]. LVCIF. non conv. 12 p. 26, 19 *al. cf.* VVLG. I Tim. 6, 21 circa fidem [ἠστόχησαν]). IREN. 1, 28, 2 a veritate (5, 3, 1; *gr.* ἀστοχήσῃ. *al.* VVLG. II Tim. 2, 18; ἠστόχησαν). AMBR. spir. 3, 2, 14 p. 780^C^ *al.* VVLG. II Petr. 3, 17 a propria firmitate (ἐκπέσητε). *et al.* (II) *sibi, i. q. a se ipso discedere, secum dissentire (aliter p. 1238, 77)*: PS. QVINT. decl. 6, 19 p. 128, 18 in hoc litigatu quodammodo tibi ipsa -isti (*cf. quae anteced.*). TERT. pudic. 19 p. 265, 8 -isse sibi dicamus Iohannem ... negantem ..., nunc vero praescribentem *eqs.* adv. Prax. 1 p. 227, 8. *cf. l. 56. p. 1239, 65 et v. Hoppe, Gnomon 11, 1935, 253.*

β *nude, fere i. q. peccare* (*cf.* labi): TERT. patient. 8 p. 13, 7 absit ... ut patientia maioribus temptationibus praeparata in frivolis -at. fug. 12 p. 485 Oe. ipsa salus iudicabit hominem -isse dum evadit. -it ergo qui maluit evasisse. praescr. 3, 3 ut probatus aliqui retro postea -at (*seq.* evertitur). *al.* ITALA Hebr. 6, 4 (Tert. pudic. 20 p. 266, 28); παραπεσόντας, *Vulg.* prolapsi sunt. VVLG. sap. 6, 10 *al.*

γ *transitive* (*v. supra l. 43*): CLEM. ad Cor. 51 quaecumque ... -imus et deficimus, postulemus remitti nobis (*gr.* ὅσα ... παρεπέσαμεν).

b *vario usu* (*c. additam.*): α *i. q. extra, supra modum terminosve excedere* (*cf. p. 1207, 80*): ? VARRO ling. 7, 5 si quid -it ex hac quadripertitione (*v. p. 1234, 24*). IREN. 2, 1, 4 in immensum -ente sententia (*i. fere 'se extendente'. fort. et* PRISCILL. tract. 6, 101 p. 75, 18 in quantum ... potestas; *v. p. 1234, 25*). β *i. q. verti, mutari (peiorative c. vi degenerandi)*: HOR. ars 282 in vitium libertas -dit et vim dignam lege regi. γ *t. t. gramm. et rhet.: i. q. terminari* (*cf.* cado): QVINT. inst. 9, 4, 106 omnes hi *pedes* qui in breves -unt, minus erunt stabiles (*cf. 9, 4, 136* cadunt).

δ mente, sensu -ere *de exstasi christ.* (*cf.* excedere, *p. 1206, 79 et v. p. 1234, 8; aliter p. 1239, 1*): TERT. adv. Marc. 4, 22 p. 493, 2 in spiritu[m] ... homo constitutus ... cum gloriam dei conspicit ... necesse est -at sensu *eqs.* (*antea*: exstasin). ITALA Hab. 3, 1 (Tert. adv. Marc. 4, 22 p. 495, 11) -di mente ([ἐξέστην, *aliter Vulg.*]. ITALA II Cor. 5, 13 [Pelag. *in h. l.* p. 259, 20] m. -dimus [-ced- *l. v. ut Vulg.*; ἐξέστημεν]).

2 *'rumpendi', i. q. erumpere* (*c.* in *resultat.*): SEN. dial. 9, 15, 5 humana vitia placide accipere nec in risum nec in lacrimas -entem (*v. p. 1235, 48*).

3 *acced. praedicativo c. vi 'evadendi', i. q. fieri, existere*: CLAVD. DON. Aen. 2, 200 p. 176, 3 *Laocoon* iudicio sortis Neptuno sacerdos -erat ([*LR*, -ierat *r*]. 9, 175 p. 211, 11 Nisus ... portae custos. *aliter p. 1236, 22*).

II *c. vi* ***evanescendi: i. q. extingui, perire, amitti, tolli*** (*fere i. q. remittere, minui: infra l. 54; in inane redigi, cassum fieri: infra l. 31 sq. fere i. q. praetermitti*: SEN. contr. 1, 7, 18 librario una syllaba -dit 'non' *eqs.* [*v. totum l.*]. *acced. saepe dat. personae: v. e. g. l. 43 sqq. 77 sqq. p. 1239, 25 sqq.; corporalem cadendi vim pellucentem habes infra l. 38. 49. v. et s. I p. 1234, 48 et cf.* CIC. *p. 1234, 38. 1235, 35*): **A** ***in universum:*** *quavis ratione (de rebus, maxime iis quae ad hominum animos pertinent; de temporis lapsu: infra l. 36)*: **1** *pleno evanescendi sensu*: **a** *absolute*: NAEV. trag. 4 -dit orationis omnis confidentia. PVBLIL. V 1 ubi fata peccant, hominum consilia -unt (*i. 'inania ac vana fiunt'*. *sim.*: SEN. epist. 82, 7 magna verba -unt, cum tortor poposcit manum [ITALA Ios. 23, 14 (Lugd.) non ... verbum unum ex omnibus verbis *dei*; διέπεσεν, *Vulg.* praeterierit incassum. VVLG. Tob. 14, 6 *al. aliter p. 1236, 43*]). HOR. carm. 3, 5, 29 vera virtus cum semel -dit (*opp.* reponi). SEN. epist. 1, 1 tempus quod adhuc aut auferebatur aut subripiebatur aut -bat (*syn. postea*: effluunt). STAT. Theb. 7, 210 vetus ... ira (*cf.* 7, 258 procul, oro ... omen et ... procul -at ira Dianae. *al.*). PS. QVINT. decl. 12, 12 p. 229, 6 desuetudine ... iura. TERT. nat. 2, 1 p. 93, 22 cum ... istos deos ab hominibus institutos non ⟨negatis, i⟩am hinc -ere fidem verae divinitatis, quod *eqs.* (*i. 'tolli'*). patient. 12 p. 19, 23 *dilectio* numquam (*cf.* VVLG. I Cor. 13, 8 caritas [πίπτει]; *opp. v. p. 985, 28*). *al. et al.* **b** *c. dat. personae, cui quid intereat*: PLAVT. Most. 732 vita (*audi*: *'amoena'*) antehac erat: nunc nobis omnia (*v. adn.*) haec -erunt (*i. fere 'acta sunt'; cf. seq.* occidimus). OV. fast. 6, 393 posse fame vinci spes -dit (*sc. Gallis*). trist. 1, 1, 48 *Maeonidae ipsi* ingenium tantis -et omne malis. SEN. Thy. 32 fratribus regna. PETRON. 119 vs. 43 senibus ... libera virtus. VAL. FL. 5, 654 -at iste ni tibi corde tumor. HOMER. 69. *et al.*

2 *debilitatiore vi c. respectu certi cuiusdam tp. momenti: i. q. intermittere (syn. l. 52), quiescere*: SEN. Herc. O. 1446 quam bene -eras, dolor! epist. 53, 9 si aeger esses, curam intermisisses rei familiaris et forensia tibi negotia -issent. *sim. refl.* sibi, *fere i. q. minui, remittere (aliter infra l. 77)*: SEN. dial. 5, 24, 4 neminem esse tam circumspectum, cuius non diligentia aliquando sibi ipsa -at.

B ***significantiora***: **1** *terrore, metu, stupore sim. turbatum quasi comminui*: **a** *subi. est res (mens, vultus, color; sim. oratio l. 61 sq. cf. infra l. 71)*: CIC. Quinct. 39 cum statuisses mentionem de pecunia facere ... timidus ... te retinebas; -bat repente oratio; cum cuperes appellare, non audebas (*cf.* Verr. II 1, 141 isti color immutatus est, vultus, o., mens ... -dit [*v. l. 63. 66*]). CATVLL. 66, 25 tibi ... pectore sollicitae sensibus ereptis mens -dit (OV. met. 4, 176 *Vulcano* m. et quod opus fabrilis dextra tenebat [*v. p. 1235, 7*]. SEN. contr. 1, 1, 16 offensam mihi putas tantum -isse? [*v. p. 1239, 6*]. mens -dit. *al.* [*v. et l. 62*]). OV. met. 2, 602 vultus ... deo (*Apollini*) plectrumque (*v. p. 1235, 6*) colorque -dit (*v. l. 62*). SEN. contr. 7, 1 (16), 6 *v. p. 1235, 8.* PETRON. 19, 6 omnis constantia attonitis. ROMVL. fab. Aesop. ed. Thiele 55, 5 (recc. vet., g.) *lusciniae* animus ..., ex metu *eqs.* (*rec. W.* -cederet).

b *subi. est persona* (ingenium *pro 'homine': infra l. 83*): *i. q animo linqui, exanimari*: α *generaliter* (*acced. abl. causae: infra l. 74. 75. cf. p. 1240, 4*): OV. ars 1, 539 -dit illa (*sc. Ariadne*) metu rupitque novissima verba (*cf.* rem. 348 *puella* infelix vitiis -et ... suis). 2, 450 *puella*, simul ... crimen pervenit ad aures, -it (3, 702 Procris, ut accepit nomen ... Aurae, -dit [*seq.* muta]). β *in certis locutionibus*: (I) sibi -ere (*cf. quasi def. l. 83; aliter l. 54. p. 1237, 68. 1239, 62*): SEN. Phaedr. 590 quis me dolori reddit atque aestus ... reponit animo? quam bene -eram mihi! (*cf. vs. 585* terrae ... corpus exanimum accidit. *v. Gaheis, de trop. in Sen. trag., diss. Vind. 5, 1895, 29*). nat. 2, 27, 3 *fragore* concidunt homines et exanimantur, quidam ... vivi stupent et in totum sibi -unt, quos vocamus adtonitos *eqs.* 6, 29, 2 ingenia in tantum venere formidinis, ut sibi -rent (*opp.* consipere). (II) *acced.*

[K.-M.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

abl. separ.: mente *sim.* (*aliter p. 1237, 9. 1238, 7*): APVL. met. 8, 31 adeone ... praesenti malo perterritus mente -isti tua (RVFIN. hist. mon. 8 p. 421^C *puer* visu draconis exterritus m. -erat [*seq.* exanimis]). DICT. 1, 4 regem ira atque indignatione stupefactum consilio -isse.

2 *de memoria: i. q. dilabi ex animo, oblivione obrui sim.* (*audacius part. praes.* excidēns, -tis *pro subst. de eo qui facile alqd. obliviscitur, i. q. obliviosus: infra l. 67.* *cf.* PORPH. Hor. sat. 2, 4, 6 p. 308, 19 'interciderit': -erit. NON. p. 300, 15 in oblivionem venire. GLOSS. oblitus sum. *v. et* CHAR. gramm. p. 411, 8 B. sqq. *v. p. 1234, 67. 1236, 83. 1238, 65*): **a** *-unt res* (*ipsa 'memoria' sim.: infra l. 17*): *α sine additam.*: CIC. carm. frg. 34 (Tusc. 3, 71) *nemo tam sapiens est,* qui *alios* ... dictis adlevans ... clade ... subita frangatur sua, ut illa ad alios dicta et praecepta -ant (*cf.* LIV. 22, 15, 6 pr. dictatoris. *al.*). PVBLIL. B 28 bene cogitata si -unt (*v. p. 1234, 11*), non occidunt. LVCR. 3, 675 omnis ut actarum -erit retinentia rerum (*cf.* LIV. 27, 3, 8 Tarentinae ... arcis ... memoriă). SEN. Herc. O. 357 illicita amantur, -it quidquid licet. benef. 3, 5, 1 beneficia (*syn. postea*: effluunt. *al.*). STAT. Theb. 7, 537 regnum. *al.* QVINT. inst. 4, 2, 91 (*antea*: meminisse). 11, 2, 6 -ere proxima, vetera inhaerere (*cf.* 11, 2, 35; *opp.* haerere. *al.*). 11, 2, 19 -entes (*sc. 'res' vel 'sensus'*) unius admonitione verbi in memoriam reponuntur. *al.* QVEROL. p. 35, 25 hem quod -erat 'estne' *eqs.* (*sic seq. or. dir.*: AVG. serm. coll. Morin p. 630, 26 -dit quod ait: '*eqs.*' *al. cf. l. 38*). *et al.*

β acced.: Ⓘ *dat. personae, quae quid obliviscitur* (*cf.* QVINT. inst. 4, 5, 4 non iniucunda schemata 'paene -dit mihi' et 'fugerat me' et 'recte admones'): CIC. leg. 2, 45 o miram memoriam, Pomponi, tuam. at mihi ista -erant (-erunt *H*). Att. 6, 1, 7 mihi ... illud. 9, 5, 3 ea iam mihi. epist. 5, 13, 2 cogitatio ... mihi non omnino (*seq.* penitus insederat). PROP. 4, 7, 15. OV. fast. 5, 315 officium tristi mihi (*sc. Florae*). *al.* SEN. contr. 10, 3 (32), 2 tibi vetera exempla. suas. 7, 13 illi nomen Cestii ([*opp.* memoriam ... certiorem *facere*]. SEN. epist. 27, 5 illi n. ... Vlixis ... Achillis. MART. 1, 96, 14 *al. cf.* MART. 4, 11, 5 fatum tibi nominis huius [*sc. Antonii*]. *aliter p. 1236, 56*). SEN. epist. 81, 23 cui beneficia -unt, haerent iniuriae. *al.* STAT. Theb. 3, 302 *al.* QVINT. inst. 4, 2, 83 aliquando nobis -isse simulamus, cum quid utiliore loco reducimus. *al.* CYPR. laps. 8 p. 242, 10 (*syn.* de memoria recesserunt). AVG. serm. coll. Morin p. 634, 22 -it tibi 'in principio *eqs.*' (*sim. al. cf. supra l. 24*). *et saepe.* Ⓘⓘ animo, memoriă *sim., e quibus quid elabatur* (*dat. v. infra l. 49. cf.* GLOSS. IV 441, 4 -erant a. in oblivione venerant [*al.*]): VERG. Aen. 1, 26 *nondum* causae irarum saevique dolores -erant animo *Iunoni* ([OV. epist. 20, 188 -erant a. foedera ... tuo]. LIV. 34, 37, 6 pacis mentio ex omnium animis. SEN. Thy. 511 animis odia [PRVD. psych. 371]). OV. Pont. 2, 4, 24 non ... si biberes ... pocula Lethes, -ere haec (*sc. amicitiam, amorem*) credam pectore posse tuo (*cf.* VVLG. deut. 4, 9 ne obliviscaris verborum ... et ne -ant de corde tuo [*aliter p. 1236, 43*]). LIV. 29, 19, 13 Carthaginem atque Hannibalem (*v. l. 52*) -isse de memoria (SEN. apocol. 5, 1 ne -ant memoriae, quae *eqs.* [*syn.* obliviscitur]. PETRON. 56, 10 meae. *al. cf. et l. 62*]. FORTVN. rhet. 1, 16 p. 94, 13 memoriă [-am *P*]).

b *-unt homines* (*inde* sibi -ere *i. q. sui ipsius oblivisci: infra l. 62*): OV. epist. 2, 105 tibi -dimus (SEN. Herc. O. 1332 -dimus tibi? [Med. 561 sq. -dimus tibi? numquam -emus; *vs. 560* oblitus mei. CLAVD. carm. min. 40, 13]). SEN. Herc. O. 367 Auge vim stupri passa -dit *Herculi*. Tro. 204 -dit Achilles (*sc. tibi, Agamemno*). benef. 6, 23, 5 *al.* PETRON. 54, 3 cocus ille. MART. 8, 55 (56), 17 attonito ... Galatea poetae. QVINT. inst. 10, 1, 75 Xenophon ... mihi. 11, 2, 30 (*opp.* tenendus). *al.* PLIN. paneg. 53, 4 an -dit dolori nostro modo vindicatus Nero? HIER. adv. Iovin. 1, 49 p. 394, 16 B. (-ced- *SC*). OROS. hist. 1, 8, 13 quis credat ... in brevi eorum (*sc. Aegypt.*) -isse memoriae *Ioseph* (*v. l. 49*). *cf. et supra l. 48.* *et al.* sibi -ere (*aliter p. 1238, 77*): SEN. dial. 5, 14, 1 (*Cambyses vino deditus*) ut scias, inquit, quemadmodum numquam -am mihi, adprobabo *eqs.* TERT. ieiun. 6 p. 280, 16 (*antea*: meminerit, memoriae, recordabitur. *ad p. 1237, 68 ref. putat Hoppe, Gnomon 11, 1935, 254*).

c *part. praes.* excidēns, -tis *pro subst.* (*v. supra l. 7*): QVINT. inst. 11, 3, 132 reclinari ... ad suos ... delicatum *est*, sicut palam moneri -is aut legere.

d *structurae quid in oblivionem veniat indicantes* (*praeter p. 1240, 1 imperson.*): *pendet*: *α inf., acc. c. inf.* (*cf.* obliviscor): *c. solo inf.*: AETNA 583 -dit hic (*i. Athenis*) reducis ... tibi ..., Theseu, ... praemittere vela parenti. QVINT. inst. 11, 3, 130 id vitare *Demostheni* (*sc. umeros iactare; opp.* commoneretur). TERT. cult. fem. 2, 10 p. 728 Oe. *c. acc. c. inf.*: SEN. contr. 2, 2 (10), 11 -erat iurantibus esse tertium, qui *eqs.* SEN. epist. 90, 33 -dit ... vobis eundem Democritum invenisse *eqs.* QVINT. inst. 2, 3, 10 mihi scripsisse me *eqs.* TERT. nat. 2, 12 p. 116, 23 HIL. trin. 9, 51 p. 322^A. *et al.* *β enunt. secundar.*: Ⓘ *consec.* (*ex analogia verbi q. e.* accido): OV. met. 14, 139 -dit, ut peterem iuvenes ... annos (*sc. mihi, Sibyllae*). Ⓘⓘ *interrog. indir.*: PS. QVINT. decl. 12, 12 p. 228, 22 si adeo iudicibus quid passi sunt, -erit ut *eqs.* *γ praep.* de: TERT. adv. Marc. 4, 11 p. 449, 5 -dit ei vel de Petro. *δ abl. separ.* (*constr. person.*): QVEROL. p. 21, 24 spes mihi nulla est: mandato -di (*cohaeret c. eo usu, qui est s. I A 2 b, p. 1236, 73*).

3 *de dicendo, recitando: i. q. media in oratione deficere* (*cf. appos. l. 8; exempl. l. 5 allatum per se etiam ad p. 1238, 71 referre possis*): SEN. contr. 1, 2, 22 *Scaurus* Ovidianum illud ... *attulit* (*sc. praetore quodam dicente*) et ille -dit nec ultra dixit. SEN. epist. 27, 6 habebat ... *servos*, a quibus ... cum peteret versus quos referret, saepe in medio verbo -bat.

***excīdo**, -cīdī, -sum, -ere. *ab* ex *et* caedo. *scribitur*: esc-: AVELL. p. 488, 15 *V*. exscid-: INSCR. *p. 1243, 47. cf.* EVTR. 1, 19 -scisae *G^1 F*. -cíd-: R. GEST. div. Aug. 1, 15. *de formis*: *perf.* (*v. et p. 1233, 83*): -dēre: OV. fast. 4, 361 PLIN. nat. 36, 64. -serit: LEX Sal. 29 add. 7 (*l. v.* -cuss-; *v. p. 1241, 77*). -surus: VERG. Aen. 12, 762 DICT. 3, 18 AMM. 31, 9, 1 *al.* PRVD. psych. 69. *p. p. p. nonnumquam per* -ss- *scriptum in varr. codd. invenitur* (*cf.* incisso [*aet. Aug.*] *CIL XIII 1041*; occissus [*Tib.*] *CIL VIII 14603*; *v. et vol. I 147, 78 sq. s.* abscīdo): *1) not. I* ('*secandi*'): PLAVT. Most. 826 *A* (*Lindsay*). CELS. 5, 26, 5 *F*. 5, 28, 14^D *F bis* (*Marx; sic et*: 7, 4, 3^B *FV*. 7, 17, 1^C *codd. praeter J*; *cf. s.* excis(s)orius). PLIN. nat. 35, 94 *B^1*. VLP. dig. 44, 2, 7 pr. *F*. PRVD. psych. 69 *SK*. *al.* *2) not. II* ('*delendi*'): STAT. Theb. 12, 53 *b*. MART. CAP. 6, 691 *A Ar B^1* (*v. l. 24. 42; sc. confus. c. voce q. e.* -scindo). *cf. et p. 1242, 42. 1243, 38.* *de ratione inter* -**cīdere** *et* -**(s)cindere** *intercedente*: *fuerunt qui vocem q. e.* -ere '*delendi*' *sensu* (*v. s. II, p. 1244, 18*) *omnino non fuisse usurpatam contenderent, qua opinione ducti haud paucis locis trad.* '-*cidendi*' *lect. in* '-*scindere*' *temere mutarent* ([*v. inprimis Lahmeyer, Philol. 38, 1878, 150 sqq.*; *Neue-Wagener, Formenl. III^3 568 sq.*]. *e. g.*: CIC. Sest. 35 *Lambin.* [95]. VELL. 1, 12, 2 *Halm* [*idem*: VAL. MAX. 9, 12, 3 TAC. ann. 11, 9. FLOR. epit. 2, 2, 37 *probante Roßbach*]. *al. cf. et* TAC. Agr. 19, 1 [*Aldus*]. hist. 5, 16, 2 *al.*). *at certe* -ere *hac* '*delendi*' *signif. extat* R. GEST. div. Aug. *p. 1244, 71*; *deinde* CIC. Sest. 95 oppugnavit, -dit, incendit *clausula efficitur, ut iure statuas perf. ab* -ere *formatum* (*v. Klotz ad l.*; *Heraeus, WklPh. 14, 1897, 549*). *praeterea haec fere admonenda*: *1) formas stirpis perf., ubicumque vi* '*delendi*' *in prosa orat. leguntur, quominus ab* -scindere *derives, per se vix impediaris* (*e. g.*: CIC. Phil. 4, 13 VELL. 2, 6, 4 SVET. Galba 3, 4 *al.* [*aliter*: BRVT. Cic. ad Brut. 1, 16, 7 malum; *cf. l. 47 sqq.*]. *cf. et l. 10*; TERT. *l. 53*, FIRMIL. *p. 1243, 15 not. I*), *attamen quia hac in re nil certius potest probari, has formas universas sub hoc lemmate afferre e re visum est* (*item et p. p. p.* -sus [-ssus *ab* -scindo *nusquam certo legitur*], *quamvis hic illic dubites, de utro verbo agatur* [CIC. Cato 18 -cissam *b*, -scisam *L^1*; *praesertim in* AMM., *qui 25^ies* -sus, *numquam* -ssus *praebeat, sed in praes. nonnisi* -scindere *uti videatur*]). *2) in locis inter utramque lect. fluctuantibus eos ad* '-ere' *traximus, quibus aut codd. auctoritate aut ipso verbi usu lectio* '-*endi*' *commendatur. cf. e. g.*: SEN. clem. 1, 26, 1 *crudelitatem* -ere *FP* (-cind- *rell., edd. vix recte; nam cum* -scindere *non ante* TAC. ann. 16, 21, PRVD. *incorpor. rem pro obi. habeat voci q. e.* -ere *inde a* CIC. [*cf. p. 1245, 7*] *usitatam, praeferas lect. FP. sim. etiam*: LACT. inst. 3, 26, 12 vitia *HPV* [-cind- *rell., ed. cf. infra l. 55*]). SIL. 7, 643 *S* (-cind- *rell.*; *v. p. 1244, 77*). STAT. Theb. 8, 515 *f et P* (-ced-; *v. infra l. 66*); -cind- *cett., Klotz* (*cf. 4, 760 Kl.* [= *753 Kohlm.*] *et v. p. 1244, 51*). TERT. apol. 47, 9 -ciderunt *F* (scid- *P, unde* exscid- *Rauschen, Waltzing in ed.* [*non comm.*]; *cf. p. 1243, 82*). LACT. inst. 5, 3, 22 *RHPV recte, ut vid.* ([-cind- *BS, ed.*; *v. p. 1245, 24*]. ira 17, 12 [-ced- *B^1*; *v. infra l. 66*]; *de* 3, 26, 12 *v. supra l. 50.* *contra* 3, 2, 2 -cindere *R* [-cid- *rell.*] *probab. cf. Borleffs, Mnem. 58, 1930, 267^2*). *v. etiam p. 1241, 29. 52. 1243, 80.* *falso trad.* -scindere *pro* -ere: VLP. dig. 43, 27, 1, 2 (*not. I*; *v. p. 1241, 27*) *cod. F*; -ere (*ut Basil.* ἐκτέμνειν) *XYMOC* (*recte* -cind-: CIC. off. 1, 76 *VP* [-cid- *Xς*]. *cf. et l. 73*). *de notione*: GLOSS.^L III Abstr. EX 47 -it evertit. I Ansil. EX 276/7 capulatum, confirmatum (?), cavatum (*v. p. 1243, 27*). GLOSS. ἐκκόπτω. ἐκτέμνω. *legitur inde a* PLAVTO (*v. p. 1241, 13. 1244, 60*), CATONE (*infra l. 80*), ? L. CRASSO (*v. l. 68*), CIC.; *frequentat* CELS.

[*variat*: *c.* -scindere: *v. supra l. 23 sqq.* -cedere: *v. l. 52. 56. p. 1242, 82* (LACT. mort. pers. 7, 9; *trad.* -ced- *falso*). *c.* abscido: *p. 1241, 23. 1242, 5.* incido: L. CRASS. or. frg. Cic. de orat. 3, 4 (= frg. 40 M.) haec tibi est -enda lingua, qua evolsa *eqs.* (*L*, in- *rell. recte ut vid.*; *cf. p. 1241, 69*). *c. simpl.*: OV. met. 8, 328 *N* (ceciderat [-erit] *rell. recte*). *c.* excuss-: *v. l. 13.* *cf. et p. 1242, 82. 1243, 61.* SEN. nat. 3, 11, 3 *v. p. 1027, 15 sq.* *conicitur*: CIC. rep. 6, 11 *Orelli* (excindens *G*, conscind- *V*. *cf. l. 61*). VITR. 7, 1, 7 *Jocund.* (-celsos *GH*). PEREGR. Aeth. 8, 2 *Geyer falso* (-clusae *cod.*; *cf. Löfstedt, Komm. p. 181*).]

I *c. vi secandi* (*cf. et p. 1244, 19*): **A** *respicitur sensus aut 'foras' secandi aut 'amputandi'*: **1** *praevalente notione sectionis: i. q. exsecare, amputare; abscidere, recidere sim.*: **a** *laxius*: *α naturales res* (*in alleg., similitud. 'homines'*: *p. 1241, 7. 41*): Ⓘ *generatim*: CATO orig. frg. 33 *Libui* securim atque lorum ferunt, gelum crassum -unt ..., loro conligatum auferunt. COLVM. 9, 8, 9 arundinis internodium cum suis articulis (*cf. Pallad. 5, 7, 3* recides). PETRON. 35, 5 caespes cum herbis -sus (TAC. ann. 1, 65, 7 per quae egeritur humus aut

[K.-M.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

-itur c. *cf.* IVST. 44, 3, 5 *Gallaecia auro dives*, ut ... aratro frequenter glebas aureas -ant). PLIN. nat. 17, 100 cortice -so *in inoculatione* (17, 119 scalpro [*ex Catonis agr. 42, ubi* eximito]. *al.*). 19, 92 oculis ex radice -sis. 35, 167. LEX Manc. (Bruns fontes⁷ 114; *a. 116/17*) III 22 *si quis* fructus ... cae⟨cide⟩rit -erit, exportaverit ... desequerit. PALLAD. 12, 11 surculos (*cf.* PELAG. in I Tim. 6, 10 p. 501, 12 ramos. *al.* [*aliter p. 1243, 71*]. *sim. in alleg.* [*v. p. 1240, 79*]: VVLG. Rom. 11, 24 [*de insertione*] si tu ex naturali -sus es oleastro et ... insertus ... in bonam olivam [*i.* '*quasi surculus abscisus*'; ἐξεκόπης. *v. et ibid. vs.* 22]).

(II) *peculiaria*: (a) *arbores, frutices, ipsas silvas: i. q. succidere, extirpare sim.* ('*postes*' *l. 13; per auxesin quandam*: iugum *infra l. 40; de herba aratro evellenda*: PALLAD. 10, 9. *per similitud.* [*v. p. 1240, 79*]: *infra l. 40*): PLAVT. Most. 826 *postis* intempestivos -sos credo *eqs.* (*v. l. 11; aliter p. 1244, 28*). ENN. ann. 188 securibus caedunt *arbores*, percellunt ... quercus, -itur ilex (*cf.* COLVM. 5, 8, 7 quercus. PALLAD. 3, 18, 4 *cerrum*). VARRO ling. 5, 152 silva laurea, quod ea ibi -sa *eqs.* (*cf.* VELL. 2, 109, 5 -sis continentibus Hercyniae silvis. FRONTIN. strat. 1, 11, 19 [-citanda *H*]. PANEG. 5, 6, 2. COD. Iust. 3, 35, 1 [*a. 222*]. *al.* *in imag.*: VELL. 2, 27, 2 nisi s., in quam *refugerent lupi* [*i. Romani*] ..., esset -sa [*i.* '*Roma deleta*'; *cf. p. 1244, 18*]). CIC. Verr. II 3, 119 -sis arboribus ac venditis (Att. 15, 4, 2 [*opp.* evolsa]. CAES. civ. 2, 15, 1 omnibus a. ... in finibus Massiliensium -sis et convectis. BELL. Alex. 29, 4 [abs- *V*]. S. C. Frontin. aq. 127 [*a. a. Chr. 11*]. LEX Quinctia [Frontin. aq. 129; *a. a. Chr. 9*] a., vites [*v. l. 28*], vepres ... tollantur, -antur, effodiantur, excodicentur. VITR. 2, 10, 1 *al.* PLIN. nat. 13, 35 *al.* VLP. dig. 4, 3, 7, 3; *coniunct.* extirpavit. 43, 27, 1, 2 a stirpe [*v. p. 1240, 60*]. 50, 15, 4, 1 vel vites [*v. l. 25; aliter infra l. 56*]. *passim*). CIC. epist. 7, 20, 1 *lotum*. NVX 179 (-scind- *G*ς). *al.* LIV. 9, 16, 18 (*in imag.*) agedum, lictor, -e radicem hanc; *sc. praetorem Praenestinum* (VIR. ill. 31, 5 *al.*). VITR. 2, 9, 7 *abietem* (*cf. ibid.* ima *pars abietis* ... cum -sa *eqs.*). SEN. Herc. f. 1285 omne Pindi ... -am nemus (*cf.* TAC. ann. 14, 30 -si ... luci [ITALA deut. 7, 5 (Lugd.); ἐκκόψετε, *Vulg.* succidite. *al.* CARM. adv. Marc. 3, 73. *al.*]). QVINT. inst. 9, 4, 5 rubos arvis (GELL. 19, 12, 7 r. alte atque late obortos [*cf. postea*: decidit]). ALF. dig. 23, 5, 8 ligna ... ex oliveto (ITALA Ier. 10, 3 [Cypr. testim. 3, 59 p. 161, 11] *deus gentium* l. de saltu -sum, opus fabri *est* [ἐκκεκομμένον, *Vulg.* praecidit]. *al.*). AMBR. hex. 3, 13, 54 castanea ... -sa. SIDON. carm. 2, 131 -sus ... palmes. *talia saepe.* *nota* (*v. supra l. 12*): MART. 7, 27, 6 flagret ... -so festa culina iugo. *in similitudine* (*v. supra l. 13*): PETR. CHRYS. serm. 106 p. 495ᶜ sicut arbor e terra, sic iste (*sc. homo fruges non ferens*) e vita meretur -i.

(b) *lapides, metalla caedendo eruere* (*inde audacius* -ere *absol. i. q.* λατομεῖν: *infra l. 50*): CIC. off. 2, 13 nec lapides ex terra -rentur ... nec ferrum ... effoderetur (PAVL. FEST. p. 117 ex quibus locis [*sc. lautumiis*] -si sunt l. *eqs.* 118 lapidicinae, ubi -untur l. ITALA Dan. 2, 35 [Rufin. Adamant. 1, 25 p. 49, 3] l. -sus est de monte sine manibus; ἐτμήθη, *Vulg.* abscissus. *al.* *cf.* PLIN. nat. 5, 34 sale montibus suis -so ceu lapide. *inde absol.* [*v. supra l. 44*]: VITAE patr. 6, 3, 2 ostendi ... petram dicens '-ite hic' *eqs.* [*gr. Cot. p. 542* λατομήσατε ὧδε]). PROB. Verg. georg. 3, 34/36 unde (*sc. e monte Marpesso*) marmor -itur ([*E V*, -cind- *M P*]. PRVD. apoth. 521). COD. Theod. 10, 19, 11 *metalla* -endi exsecandique ... facultatem (*cf.* 10, 19, 13).

(c) *t. t. agr. de collucatione: fere i. q. putare* ('*artificiose*' *l. 58; inde per imag. de rescindendis iis, quae superabundant: l. 58*): PLIN. nat. 17, 226 *vitibus* in supinum -sis (*ex Theophr. h. pl. 4, 14, 6* ὑπτία τμηθῇ. *aliter supra l. 28*). MEROB. carm. 3, 6 ⟨por⟩rigit -sum buxus ... latus. *in imag.* (*v. l. 55*): TERT. uxor. 1, 2 p. 671 Oe. materiae ... emendationum ... quas dominus evangelio ... aut -dit redundantes aut composuit inconditas (*aliter p. 1244, 21*).

β *membra vel ea quae ad corpus animantium pertinent* (*sic obi. et ipse homo: l. 77 sqq. p. 1242, 1 [refl.] 7 sqq. 38; audaciora*: -ere *alqm. per se i. q.* '*decollare*' *l. 80; ? alqm. alqā. re [abl. separ.] fere i. q.* '*exuere*' *secando: l. 78*): (I) *in universum*: SEN. contr. 9, 2 (25), 4 humanum caput (PS. QVINT. decl. 3, 13 p. 52, 7. APVL. met. 5, 24 ferro. CAPITOL. Albin. 9, 6 c. ... -sum pilo circumtulit. PRVD. psych. 69). SEN. epist. 9, 4 si *sapienti* ... manum aut morbus aut hostis -erit; *seq.* excusserit (GALLICAN. Avid. 4, 5; *seq.* incidit. DICT. 3, 15). APVL. flor. 12 p. 45 *linguam psittaco* (MARCELL. chron. II p. 93, 484, 3; *seq.* praecisa. *cf. et p. 1240, 68*). SER. SAMM. 971 vulturis -sos adipes (*cf.* PLAC. med. rec. β 23 l. 34 vulture vivo -sam medullam). PANEG. 2, 36, 2 (*in pugna atroci*) illi mutilis -sisque membris reliqua sui parte fugiebant. HIL. in Matth. 32, 2 p. 1071ᴬ (*alleg.*) populo ... inoboediens auditus -itur ([*seq.* amputatur; *cf. antea*: apostolo ... auricula desecatur]. *sim.* trin. 10, 28 p. 367ᴮ -sae auris carnem; *opp.* restituit). LEX Sal. 29 add. 7 si nasum -serit (*2a*, -cuss- *rell.*). *nota* (*v. supra l. 62*): *? c. abl. separ.*: IVL. VAL. 2, 3 p. 68, 23 qui vos -sos (-sis *suspic. Kroll*) linguis ulcisci vecordiae potuisset (*Ps. Callisth. 2, 2, 3* τὰς γλώσσας ὑμῶν ἀποτεμών). -ere *alqm. pro* '*caput alcis. abscidere*': MVTIAN. Chrysost. hom. 27, 2 p. 404ᵉˣᵗʳ· ostendere et illos ... -sos ([*ad Hebr. 11, 35* distenti, ἐτυμπανίσθησαν]. *gr. p. 187ᵐᵉᵈ·* ἀποτμηθέντας, *cf. p. 405ⁱⁿⁱᵗ·* decollatio).

(II) *specialia*: (a) *spectatur virilitas abscidenda, i. q. castrare* (*obi. subaud. infra l. 7; refl. infra l. 3 sq.* *inde p. p. p.* -*sus pro subst.*: *infra l. 9*): OV. fast. 4, 361 cur ... Gallos, qui se -dēre, vocamus (RVFIN. hist. 10, 6 p. 966, 7 semet ipsos impatientia libidinis. PRVD. perist. 10, 1059; *seq.* detruncat). SEN. nat. 7, 31, 3 alius genitalia -it ([abs- δ]. *cf.* QVINT. inst. 5, 12, 17 puerorum virilitate -sa [decl. 340 p. 345, 6]). MART. 3, 91, 9 ferrum ... turba rapit -untque senem. IMP. Hadr. Vlp. dig. 48, 8, 4, 2 medico ... qui -erit. *ibid.* qui se sponte -endum praebuit (*antea*: castrare). *p. p. p.* excīsus, -ī *m. subst.* (*v. supra l. 2*): SEN. contr. exc. 10, 4 -orum greges habent, exoletos suos (*Sen. 10, 4 [33], 17* castrator[i]um).

(b) *in arte med.: secando eximere res corporis morbo affectas, inflammatas sim.* (*cf. quasi def.*: *infra l. 42. similiter de partu: infra l. 38 sqq. [obi. homo infra l. 38]; paulo aliter, sc.* '*vi abscindere*': *infra l. 45.* *in imag. [cf. et p. 1243, 8]*: *infra l. 47. cf. etiam*: CELS. 7, 7, 11 *lina* paulatim secando id [*sc. staphyloma*] -unt): CELS. 5, 26, 32 vetus ... ulcus scalpello concidendum est -endaeque eius orae et quidquid super eas livet aeque incidendum (7, 21, 1ᶜ *al.*). *ibid. variculam*. 5, 28, 2ᶜ *carcinomata* scalpello (*cf.* 6, 18, 3ᴮ -so cancro). 5, 28, 13ᶜ totum ulcus usque ad sanam carnem (6, 15, 4 *bis*. 8, 2, 1 *al.*). 6, 4, 3 cum paulatim summa pellicula *in areis* -sa est ([*al.*]. *cf.* 7, 2, 5 *cutem* super pus *in pano* [7, 2, 6 *ter*. 7, 12, 5; *opp.* incidi. 7, 25, 2 *al.*]). 6, 18, 3ᴬ *cutis* incidenda ... tum quidquid corruptum est, -endum sic, ut ex integro ... paulum dematur (*cf.* 8, 2, 5 eatenus, quod c. est [*antea*: eximendum]). 6, 18, 6ᴮ testiculus -sus ([*antea*: inciso scroto]. *cf.* CHIRON 474 p. 156, 18 *testem* qui prociderit [*deest Hippiatr. gr. I p. 223, 8 sqq.*]). 7, 4, 3ᴮ *fistulam* (*ibid.* [*v. p. 1240, 19*]). 7, 5, 4ᴮ os (8, 3, 1. 8, 4, 7 *al.* SCRIB. LARG. 206 p. 83, 22 terebratu). 7, 7, 7ᶜ totum id cavum ... usque ad os -endum (*cf.* SCRIB. LARG. 53 p. 24, 22 [= MARCELL. med. 12, 1] cum ... exesus est aliqua ... parte *dens*, ... non suadeo protinus tollendum, sed -endum scalpro medicinali, qua cavatus est). 7, 7, 8ᴳ tenuis habenula e⟨st⟩ ab ulteriore ora -enda (*cf.* 7, 17, 1ᶜ habena). 7, 9, 4 si cartilago in eo, quod incisum est, eminet, -enda est (*cf.* 8, 4, 14 id quod eminet, plano scalpro). 7, 12, 2 *tonsillas* scalpello. 7, 16, 3 ex quo (*sc. omento*), si quid ... nigri ... est, forfice -i debet. 7, 17, 1ᴮ medium tumorem (7, 17, 1ᶜ -sso medio *t.* [*v. p. 1240, 19*]. 7, 24 [*antea*: incidi]. *al.*). *persaepe.* PLIN. nat. 1, 7, 7 monstruosi partus, -si utero ([*item* SOL. 1, 68. *cf. supra l. 13*]. *similiter*: MARCELL. dig. 11, 8, 2 *mulierem praegnantem non* humari, antequam partus ei -atur [*cf.* VLP. dig. 50, 16, 141 *mulier* quae -so utero edere possit. *aliter p. 1243, 70*). 23, 55 post -sos calculos (PLAC. med. rec. β 17 l. 33 de ... vesica cauculos -sos [-ciss- *Vr*, *Vi*], id est chirurgia sublatos). VAL. CEM. hom. 9, 2 p. 720ᴮ *non* statim sanantur vulnera, quae semel laveris. saepe -si corporis medicina repetenda est. *nota*: *i. q.* '*abscindere*' *violenter* (*v. supra l. 13*): CELS. 5, 26, 5 peius ... vulnus est, ex quo aliquid -sum est ex quove caro alia parte abscisa alia dependet. *in comparatione* (*v. supra l. 14*): CONC. Carth. a. 416 (Aug. epist. 175, 1 p. 654, 9) episcopali iudicio -sum hoc tantum vulnus (*sc. haeresis. cf. p. 655, 3* sanitas procuretur. *v. p. 1243, 20*).

γ *varias res corporeas*: VITR. 2, 8, 9 e quibusdam parietibus ... picturae -sae ... in comitium ... fuerunt allatae ([PLIN. nat. 35, 173 latericiis p. ... opus tectorium]. *cf.* 7, 3, 10 veteribus p. ... crustas [*v. ex. seq.*]). PLIN. nat. 35, 154 ex hac (*sc. aede*) ... crustas parietum (*v. l. 54*). COD. Theod. 12, 7, 2 emptio venditioque solidorum, si qui eos -unt aut deminuunt aut ... arrodunt (*cf. 9, 22ᶜⁱᵗ·* inciderit).

b *significantiora quaedam*: α *corporaliter* (*proprie*): (I) *i. q. secando efficere* (*cf. et p. 1243, 51 sqq.*): (a) *pro obi. est res quae efficitur sectione* (*cf. alleg.*: VVLG. Is. 51, 1 petram, unde -si estis [*seq.* praecisi]): VERG. Aen. 1, 429 alii ... columnas rupibus -unt (*cf.* VVLG. prov. 9, 1 [*alleg.*] sapientia aedificavit ... domum, -dit c. septem). VITR. 10, 2, 13 ex iisdem lapidicinis basim -endam. PLIN. nat. 36, 64 alii -dēre reges *obeliscos* (36, 67 eum. 36, 69 quos ... Mesphres rex. 36, 71 *al.*). APVL. apol. 30 instrumenta ... non frontibus ... detergenda, sed dorsis squalentibus (*i. piscium*) -enda *eqs.* ITALA exod. 34, 1 (Aug. loc. hept. 2, 144 p. 567, 19) -e tibi duas tabulas ⟨lapideas⟩ ([λάξευσον, *Vulg.* praecide]. deut. 10, 3 [Lugd. *al.*] -di; ἐλάξευσα, *Vulg.* dolassem. *al.*). PALLAD. 12, 15, 3 -sae trabes *pinus* (*aliter p. 1241, 13. 1244, 28*). (b) *obi. est res quae -itur, dolatur sim.* (*de caelatura l. 74; cogitatur de opera artificis* [*in gemmis, simulacris -endis l. 76. 81; sic et per imag. l. 76; coni.* exculpi]. *acced. additam.* '*resultativum*' [ad, in]: *l. 80*): PLIN. nat. 33, 139 nunc *vasa* anaglypta asperitatemque -so (*sc. argento*) circa liniarum picturas quaerimus. PRVD. perist. 5, 69 *numina gentium* -sa fabrili manu ... recocta et follibus. *in imag.*: QVINT. inst. 2, 4, 7 materiam esse primum volo ... fusam (*sc. in pueris edocendis*). multum inde decoquent anni, multum ratio limabit ..., sit modo unde -i possit et quod exculpi (*cf. quae seq.*: laminam, caelatura). *indicato* '*ad quid*' (*v. supra l. 73*): PLIN. nat. 37, 195 (*locus vix sanus*) quae *gemmae* variae sunt et ad unitatem (*May.*, novi- *codd.*; *recte?*) -ere (*Fdh*, exced- *a*, acced- *L*; *om. B*) calliditati ingeniorum contingit *eqs.* VVLG. III reg. 7, 2 ligna ... cedrina -erat in columnas (*v. et p. 1243, 48*).

[*K.-M.*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

(II) i. q. exsectum reddere (sc. sic ut non de eo cogitetur quod secando ab altero disiungatur, sed de ipsa incisura post sectionem effecta): Ov. Pont. 3, 1, 96 -sa levi pelta Amazonum gerenda manu (i. 'in formam lunatam caesa'). COLVM. 8, 2, 15 corium ampullaceum in orbiculum formatum ...; media pars eius rescinditur et per -sam partem galli pes inseritur.

β incorporaliter (trslt.): quasi exsecando alicunde alqm. avellere, removere sim. (secandi vi per plenam imag. servata: infra l. 18 sqq. [cf. p. 1242, 48]; praeter infra l. 10 usu eccles.): PLIN. epist. 8, 18, 6 illius asperitas qui numero civium -dit, quem socium ... in liberis habuit. apud ECCL.: de schismaticis qui se ab unico eccles. corpore exsecuerunt (ex. l. 15 allatum et ad infra l. 67 trahere possis; cf. syn. scindere et v. l. 24. cf. et quasi pass. ad hunc usum s. excido, p. 1237, 41): FIRMIL. Cypr. epist. 75, 24 p. 825, 16 quando te a tot gregibus scidisti. -isti ... te ipsum ... siquidem ille est vere schismaticus, qui se a communione ecclesiasticae unitatis apostatam fecerit. LVCIF. non conv. 9 p. 17, 30 est de corpore ecclesiae -sus Sabellius, ut est ... -sus Arrius iste ([ibid. p. 18, 23 homo ... -sus e c. sanctae eccl.]. cf. AVELL. p. 488, 15 Nestorius quasi putre corporis membrum a societate catholicae communionis -sus est [v. supra l. 8]). ibid. p. 18, 10 -sus est eqs. (sic absol.: ibid. l. 12. 14 [syn. abiectus]. 20 [cf. ibid. l. 19 exscindi et syn. velut secare, praecidere]). mystice de Christo a deo patre separatione quasi avulso (cf. syn. l. 25): PHOEBAD. c. Arrian. 23, 17 p. 61 D. separatum a patre et penitus -sum filium ... haeretica disputatione docuerunt (an ad l. 67 ref.?, cf. l. 12).

2 praevalente notione cavationis sive fossionis: i. q. excavare, effodere, eruere sim. (cf. GLOSS. p. 1240, 63): a obi. est res, quae excavatur (saxa, montes, opera structa sim.; acced. in 'consecutivum' [v. et p. 1242, 73]: infra l. 48. cf. etiam: AMM. 18, 8, 9 ad ripas Tigridis alte -sas): CIC. Verr. II 5, 68 (de lautumiis Syrac.) opus est ... e saxo in ... altitudinem depresso et multorum operis penitus -so (sim. SEN. dial. 6, 17, 4 -sis [A, -us ed.] in infinitam altitudinem saxis nativus [naul- A, -tivis ed.] carcer). CELS. 4, 31, 7 lapis ... quem σαρκοφάγον ... vocant, -sus sic, ut pedes capiat (sc. dolentes). SEN. nat. 4^a, 2, 6 in Cataractis per arduas -sasque pluribus locis rupes Nilus insurgit (SVET. Cal. 37, 3. IVVENC. 2, 15 vulpibus ... rupes -sa [-cesa, -cissa sim. l. v.] latebram praebet. al. AMM. 15, 10, 11). COLVM. 9 praef. in ipsis villae parietibus -sis. PLIN. nat. 9, 170 -so ... monte iuxta Neapolim ([cf. Varro rust. 3, 17, 9 perfodisset]. SVET. Claud. 20, 2 v. p. 197, 30 sq. CIL III 8267 Traianus ... montibus -si⟨s⟩ ... via⟨m⟩ f⟨ecit⟩. PRVD. perist. 11, 165. INSCR. Afr. Gsell I 2139 mon⟨tibus⟩. al.). CIL III 14195^{43} (a. 100) viam ... -ci⟨sis⟩ ⟨c⟩ollibus completis ⟨val⟩libus instituit. III 633^{110} (aedicula ex rupe excisa) Hostilius Philadelphus ... petram -dit d(e) s(uo) (ibid. ^{II} p. inferior(em) -dit et titulum fecit. INSCR. RevA. 1930, 2 p. 350 n. 48 [Philippis] p. ex suo -sci⟨dit⟩ et grad(us) fecit [v. p. 1240, 10]). addita praep. in (v. supra l. 30): VERG. Aen. 6, 42 -sum Euboicae latus ingens rupis in antrum (ad rem cf. l. 52).

b c. obi. effectus: i. q. cavando fabricari, efficere sim. (cf. et PETRON. 120 vs. 67 est locus -so penitus demersus hiatu inter Neapolin et Puteolos [v. supra l. 49]): VITR. 8, 6, 3 (in aquaeductu) si tofus erit aut saxum, in suo sibi canalis -atur. 10, 12, 1 insecantur ⟨et⟩ -untur formae eqs. (v. p. 1256, 41). COLVM. 8, 3, 4 ut crassi parietes -sa per ordinem gallinarum cubilia recipiant. 8, 17, 1 stagnum ... -itur in petra ... vel in litore construitur (cf. ITIN. Anton. Plac. rec. A 18 p. 171, 6 monumento domini de petra est ... -sus [v. app. cr. VVLG. Matth. 27, 60 in p.; ἐλατόμησεν. Marc. 15, 46 de p.; λελατομημένον. al. cf. infra l. 65]. al.). PLIN. nat. 36, 125 vias per montes -sas (B, -ta(s) RF). PLIN. epist. 5, 6, 28 cubiculum ex ipsa cryptoporticu -sum. 8, 20, 4 in lacu sunt omnia quasi artificis manu cavata et -sa. AVSON. 191, 28 (p. 49 P.) -si per cava buxa gradus (sc. pyrgi in abaco gradatim exsculpti). PAVLA et EVSTOCH. Hier. epist. 46, 5, 3 Christi sepulchrum a Ioseph (VVLG. Is. 22, 16; v. p. 1256, 36 al. cf. l. 58).

B spectatur vis: 1 dissecandi, in duas pluresve partes diffindendi sim.: a corporaliter (in alleg. infra l. 78; i. q. 'secando aperire' l. 70; fere i. q. persecare infra l. 76): PLIN. nat. 8, 222 aurariis ... in metallis ob furta ... alvos eorum (murum) -i (cf. quae seq.; aliter p. 1242, 38). PALLAD. 3, 29, 2 sarmentum vitis revinctum, quantum -sum est eqs. (i. 'fissum' bipertito, ut medulla eximi possit; antea: findere. aliter p. 1241, 6). DICT. 2, 49 gladio bifariam -sam hostiam ... uti diviserat, collocat (cf. 5, 10 -sis in partes duas hostiis). 3, 18 Philocteta ... se ... id, quo religata esset columba (sc. spartum), sagitta -surum promittit (i. 'persecturum'. sic et: AMM. 25, 3, 7 acuto utrimque ferro digitorum nervos sensit -sos). in alleg. (v. supra l. 68): OPTAT. 3, 9 p. 93, 16 (ecclesiam velut scissam esse vestem; loquitur alter pannus) inimicus nos voluit ab invicem -ere (scind- G); adversarius ... voluit nos deformare. b incorporaliter: i. q. dissecando derivare; diffindere: TERT. apol. 47, 9 viri quidam ... veritatem adulteraverunt et de una via obliquos multos et inexplicabiles tramites -erunt (v. p. 1240, 53).

[? 2 circumcisionis (Iud.): fort. in lusu verborum subaud.; v. p. 1245, 5 sq.]

structurae ad I: indicatur 'unde': per praep. ab, de, ex persaepe. per abl. separ.: arvis: p. 1241, 34. dorsis: p. 1242, 66. parietibus: p. 1242, 51. rupibus: p. 1242, 62. utero: p. 1242, 38. add. instrum. secandi: aratro: p. 1241, 1. ferro: p. 1241, 66. NVX 179. forfice: p. 1242, 35. scalpro (scalpello): p. 1241, 3. 1242, 16. 18. 31. 34 bis. penitus: p. 1243, 25 (v. p. 1245, 34).

syn., coniuncta, apposita: ad IA: abscidere: p. 1242, 47. caedere: p. 1241, 5. 15. castrare: p. 1242, 8. cavare: p. 1243, 63. desecare: p. 1241, 5. detruncare: p. 1242, 4. effodere: p. 1241, 25. 45 al. excodicare: p. 1241, 26. exsecare: p. 1241, 53. extirpare: p. 1241, 27. praecidere: p. 1241, 70. 1242, 61. recidere: p. 1240, 83. rescindere: p. 1243, 5. scindere: p. 1243, 15. separare: p. 1243, 25. succidere: p. 1241, 33. ad IB: dividere: p. 1243, 74. findere: p. 1243, 73. opp.: evellere: p. 1241, 22. CELS. 7, 12, 2 al. incidere: p. 1242, 22 bis. 25 al. insecare: p. 1243, 54.

II c. vi delendi, destruendi, extinguendi sim., i. q. evertere (v. exscindo. hic illic 'secandi' not. [cf. p. 1240, 76] adhuc percipitur: v. A 1, l. 23 sqq.; B 2 a, p. 1245, 8. SEN. dial. 11, 18, 5 satis praestiterit ratio, si id unum ex dolore, quod et superest et abundat, -erit [aliter p. 1241, 60]. v. et p. 1241, 20): A proprie (corporali sc. eversione): 1 vi originaria etiam vigente: i. q. ictibus concidere, caedendo delere: CAES. Gall. 7, 50, 4 Petronius portas -ere conatus (cf. VVLG. psalm. 73, 6 quasi in silva lignorum securibus -erunt ianuas eius in idipsum [cf. quae seqq.]). civ. 3, 67, 6 -so ... ericio (sc. qui portis obiectus erat) ... in maiora castra ... inruperunt. VERG. Aen. 2, 481 -sa trabe postium ... cavavit robora Pyrrhus (aliter p. 1242, 70).

2 i. q. quavis ratione evertere, diruere, vastare: a urbes, aedificia, muros sim.: CIC. Sest. 35 urbem; v. p. 1030, 33 (VERG. Aen. 12, 762. CIRIS 53 pro patria [patris trad.; v. infra l. 61] ... -sa et funditus urbe. TAC. hist. 2, 38, 1 subacto orbe et aemulis urbibus regibusve [v. infra l. 69] -sis. AMM. 19, 6, 4 al.). Sest. 95 qui monumenta publica, ... aedes sacras, ... domos (cf. infra l. 75) inimicorum ... oppugnavit, -dit, incendit. Phil. 4, 13 Karthaginem -erunt; v. p. 1030, 40 (Cato 18. VELL. 1, 12, 2. 2, 4, 3 -sa Carthagine ac Numantia [VAL. MAX. 9, 12, 3. v. infra l. 48]. SOL. 27, 10; opp. constituta. al.). SALL. epist. Pomp. 6 oppida -sa aut recepta (SOL. 35, 12 Engada oppidum. AMM. 20, 2, 2 al. MARCELL. chron. II p. 80, 441, 3 Hunnorum reges ... Naisum ... oppidaque Illyrici -erunt. al.). VERG. Aen. 2, 637 -sā ... Troiā (SEN. Tro. 14 -sa ferro est Troia, Pergamum incubuit sibi. SIL. 7, 473 al. cf. IVST. 20, 1, 10 -so Ilio. al.). HOR. carm. 3, 3, 67 ter si resurgat murus aeneus ... ter pereat meis (sc. Iunonis) -sus Argivis (cf. FLOR. epit. 2, 2, 37 de -endis hostium moenibus; seq. deleta [inde IORD. Rom. 176]). LIV. 6, 9, 2 Antium. 21, 19, 1 Sagunto -sa (SIL. 11, 143 al.). VELL. 2, 4, 2 Numantiam (2, 5, 1 al. v. et supra l. 38). al. STAT. silv. 5, 3, 200 -sis ... templis ([al.]. cf. PS. QVINT. decl. 13, 2 p. 248, 7 aequatae solo villae et -sa pagorum [Lehnert; patria, pacor sim. trad.] sacra). Theb. 8, 515 Thebas (v. p. 1240, 52). al. TAC. hist. 4, 34, 1 castra ... perrupta (cf. ann. 11, 9 ad -enda castellorum ardua [FRONTO p. 208, 4 N. castellorum -endorum]. sim. al.). al. SVET. Galba 3, 4 Mummius Corinthum. SOL. 35, 4 Iudaeae caput fuit Hierosolyma, sed -sa est (al.). 48, 3 Alexandriam ... a barbaris (opp. conderet). AMM. 16, 3, 1 Agrippinam. 17, 10, 9 civitates ... vi barbarorum (18, 2, 3. 21, 12, 1 al. MART. CAP. 6, 691; opp. condiderat [v. p. 1240, 21]. al.). 31, 15, 2 Hadrianopolim vel cum discriminibus -suri postremis. al. et passim.

b regiones, agros, territoria: PLAVT. Truc. 532 istae reginae domi ... fuerunt ..., earum (verum codd.) patriam ego -di manu (v. supra l. 32). CIC. Pis. 96 Epirus -sa (cf. syn. antea: vexata, laceratae). VELL. 2, 115, 2 -sis agris, exustis aedificiis (cf. AMM. 29, 5, 13 fundi Petrensis -si radicitus). 2, 122, 2 -sa Germania. STAT. Theb. 5, 308 Lemnos insula perdidit una omnes orbata -saque fundo (ς, Bentley; mundo trad.) indigenas. CHRON. Gall. chron. I p. 630, 6 Galliae ... -sae funditusque deletae. et al.

B translate: 1 homines, populos (hic illic vi bellica; v. e. g. infra l. 73. 74. 79. 'reges': v. supra l. 34; nomen pro 'persona': infra l. 77. cf. et TAC. ann. 3, 28, 3 multorum ... -si status [sc. divitiis, opibus sim. exhaustis; cf. p. 1245, 1]): R. GEST. div. Aug. 1, 14 externas gentes ... conservare quam -ere malui ([gr. ἐξέκοψα]. VELL. 2, 12, 4 Teutonum. RVFIN. hist. 4, 2, 5 p. 303, 7 penitus; syn. delere [gr. aliter]. cf. STAT. Theb. 12, 53 ardent -sae viscera gentis rogis). SEN. Herc. f. 1035 regis -sa est domus (seq. gregem cecidi. cf. supra l. 35). clem. 1, 1, 2 nationes funditus (PANEG. 8, 1, 4 al.). SIL. 7, 643 tam clarum -ere (v. p. 1240, 51) nomen (sc. Cleadam) Brutum exoptantem. 15, 120 -sis ... Poenis. al. STAT. Theb. 6, 170 parentem. al. FRONTIN. strat. 1, 1, 9 Hasdrubalem copiasque eius (cf. TAC. hist. 5, 16, 2 ignavum, victum hostem in aeternum. ITALA deut. 25, 18 [Lugd.] agmen tuum [ἔκοψε, Vulg. ceciderit]). TAC. Germ. 33, 1 pulsis Bructeris ac penitus -sis (PANEG. 11, 17, 1 Gothi Burgundos p.). AMM. 31, 9, 1 Frigeridum tamquam obicem ... ubi repperirent, -suri Gothi. et al.

[K.-M.]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

2 *res (praeter infra l. 25 incorporeas; cf. et p. 1244, 70): i. q. radicitus tollere:* a *sensu laxiore: quovis modo:* α *res malas per se exstirpandas (cf. in imag.:* VELL. 2, 4, 5 *post* bis -sos terrores rei publicae [*i. Carthag., Numantiam; v. p. 1244, 37*]. RVT. NAM. 1, 397 latius -sae pestis contagia serpunt [*i. Iudaei quamvis bello subacti; cf. vs. 395. fort. de 'circumcisione' ambigue dictum: v. p. 1244, 1*]): CIC. prov. 43 illud tristissimum tempus ... si ex rerum natura non possim evellere, ex animo quidem certe -ere *debeo.* BRVT. Cic. ad Brut. 1, 4^{a} (= 9, 12 Sj.), 3 neu ... primi cuiusque mali -endi causa sit (1, 16 [= 9, 24], 7 iis qui illud m. -erint. PLIN. paneg. 34, 2 intestinum. PANEG. 4, 8, 5 satis est, dum efflorescentia bona cernimus, ne mala -sa reputemus [*antea:* malorum ... depulsio]). HOR. sat. 1, 3, 76 quatenus -i penitus vitium irae (*v. l. 17*), cetera item nequeunt stultis haerentia (SEN. epist. 29, 8 [*opp.* inhibebo]. LACT. inst. 3, 26, 12; *v. p. 1240, 50.* RVFIN. Orig. in gen. 2, 6 p. 37, 25 B.; *syn.* resecatis). ? SEN. clem. 1, 26, 1 *v. p. 1240, 46.* dial. 4, 13, 1 *iram* (5, 1, 1 i. -ere animis aut ... refrenare. LACT. ira 17, 12 *Stoici* voluerunt *iram* ... penitus -ere; peripatetici ... non -endam, sed temperandam ... dixerunt. *v. et l. 14*). epist. 56, 9. TAC. Agr. 19, 1 causas bellorum (*cf.* GENNAD. dogm. 23 [JThSt. 7, 1906] p. 94 c. peccatorum). AVR. VICT. Caes. 20, 13 ea delictorum quae *eqs. et al.* β *alias:* QVINT. inst. 1, 10, 31 *musice* effeminata et ... fracta ... si quid in nobis virilis roboris manebat, -dit. decl. 332 p. 309, 26 spem tibi. LACT. inst. 5, 3, 22 veritatem penitus -ere (*v. p. 1240, 55*) conisus. FIRM. math. 6, 9, 9 p. 85, 6 patrimonium ... et omnes actus et -it pariter et frangit (*cf. gr. anon. p. 166, 4* τὰ πατρικὰ σκεδάννυται). COD. Iust. 5, 70, 7, 8 omni satisdatione vel cautione ... radicitus -sa).

b *strictius: argumentatione sententiam (sim.) adversarii evertere, i. q. dissolvere, refutare:* IREN. 2, 11, 2 interrogare eos ... de suis dogmatibus et quod non est verisimile ... ostendere et temeritatem ipsorum -ere *eqs.*

acced. ad vim verbi augendam: funditus: *p. 1244, 33. 76* (*cf.* fundo *p. 1244, 65*). penitus (*v. et p. 1244, 8*): *l. 13. 18. 24. p. 1244, 73. 82.* radicitus: *l. 27. p. 1244, 64.* *add. abl. instr.:* ferro: *p. 1244, 42.* STAT. Ach. 1, 657 CYPR. GALL. iud. 53. igni: STAT. Ach. 1, 657. manu: *p. 1244, 62* (*cf.* PRVD. c. Symm. 2, 721 manibus). *coniunguntur, apponuntur:* delere: *p. 1244, 46. 67. 74.* diripere: AMM. 20, 4, 1. evertere: *v. p. 1030, 33. 40.* frangere: *l. 26.* lacerare: *p. 1244, 63.* perire: *p. 1244, 44.* resecare: *supra l. 16.* vexare: *p. 1244, 62.* *opponuntur:* condere: *p. 1244, 55. 57.* conservare: *p. 1244, 72.* constituere: *p. 1244, 39.* resurgere: *p. 1244, 44.*

deriv.: excisio, excisor. ? excīdio.

excieo *v.* excio.

excīmico, -āre. *ab* ex *et* cimex. *i. q. cimices tollere:* CHAR. gramm. p. 472, 17 B. (*inter verba act.* I^{ae} *coniug.*) exulto, -o, execro *eqs.* GLOSS. II 291, 4 ἐκκορίζω -ico (*sic a*).

excindo *v.* exscindo. *K.-M.*

***excio (-ieo)**, -īvī, -ĭtum, -īre (-iēre, -iĕre [*l. 55*]). *ab* ex *et* ciere (*cf.* SERV. auct. Aen. 3, 676). *scribitur:* esc-: *p. 1247, 45.* *de formis (v. Neue-Wagener, ind. s. v.): coni.* IV^{ae}: CHAR. gramm. p. 307, 15 B. 478, 17 PRISC. gramm. II 476, 20. *coni.* II^{ae}: -es: ACC. trag. 300. -et: PLAVT. Pseud. 1285. TRAG. inc. 97 quis meum nominans nomen ⟨aede⟩ (*add. Lachm.*) -et? -ere: LIV. 7, 11, 9 (-ire ς). -eo: *l. 66.* -ĕre: CE 963 (*a. 11 a.*), 12 *in fine pentametri.* *fut. v. l. 64. 76* (*trad* -am). -iturum: GLOSS.^{L} V Abba EX 72. *imperf.* -ibam: LIV. 32, 13, 6 *al.* -iebam *non legitur nisi ex coni.* LIV. 5, 14, 2 (excipiebant *codd.*). *formae perf. brev. v. Neue-W.; adde* VERG. Aen. 5, 107 -ierat. *l. 65. p. 1247, 54.* *ad sup. adde:* -ĭtus: ACC. trag. 572 SANTRA trag. 3 AETNA 356 SEN. Oed. 288 STAT. silv. 4, 3, 101 PRVD. perist. 3, 96 PAVL. NOL. carm. 15, 27. 17, 131 SIDON. carm. 7, 406 epist. 8, 11, 3 vs. 53. -ītus: PRVD. apoth. 55. 663 ham. 387 PAVL. NOL. carm. 21, 560. 639. 731. 28, 93. NOT. Tir. 94, 9 -tum. *de notione:* PAVL. FEST. p. 80 -et excutiet. SERV. auct. Aen. 5, 107 -ierat evocaverat invitaverat (GLOSS.^{L} III Abstr. EX 110 *al. cf.* III Abol. EX 137 vocaverat. GLOSS. II 290, 28 -eo ἐκκαλῶ). GLOSS.^{L} III Abstr. EX 96 -visset produxisset, excitatum venire fecisset. Abol. EX 7 -ti excitati (IV Plac. E 39 -vit excitavit. *al.*). *legitur apud poetas inde a* PLAVTO (*deest* TER., HOR., TIB., PROP.); *in prosa apud* BELL. Hisp. (*p. 1246, 52*), SALL., NEP., LIV. (*saepe*), VELL., SEN., CVRT., QVINT., TAC. (*saepe*), PLIN. epist., APVL. met., AMM. (*saepe*) *et aliquos* ECCL.

[*variat in codd.: c. simpl.:* ENN. ann. 35 (et cita *codd. optimi*). *v. et l. 78.* accire: TAC. hist. 1, 70. excitare: AMBR. in psalm. 36, 18, 4. *v. et p. 1247, 27.* exercere: *v. p. 1246, 36.* *falso trad.:* PLAVT. Curc. 295 (excutiam *Char. gramm. p. 312, 20 B.*). LVCAN. 6, 313 (-iri *V pro* exire). *ex coni. probab. (v. et supra l. 57):* LIV. 41, 10, 2. 45, 4, 3 (civisse *V*). 45, 34, 11. PETRON. 119 vs. 60 (excisa *trad.*). FRONTO p. 233, 26 N. (exictus *m. 1,* exitus *m. 2*). *non probab.:* PLIN. nat. 11, 220 (exitus *vel* exilis *trad.; alio loco apud eundem non exstat*).]

A *proprie et in imag., fere i. q. (foras) ciere e statu quieto:* **I** *non indicato certo fine: i. q. proficisci facere, movere, exagitare, elicere (p. 1246, 5. 10):* **a** *sensu locali:* α *animantia (et res quasi sua sponte mobiles: p. 1246, 6 sq. 13. 22):* ACC. trag. 572 merga (*Lindsay ap.* NON. p. 463, 14; megna *vel* magna *trad.; alii aliter*) sonantibus -ta saxis ... cachinnat. SANTRA trag. 3 ex templo -ta (-it *codd.*) evadit ... genetrix (VERG. Aen. 3, 676 genus e silvis Cyclopum et montibus altis -tum ruit. LIV. 10, 19, 12 hostes e castris [*cf. l. 17*]. CVRT. 10, 8, 16 e regia. AMM. 16, 12, 19. *v. et l. 15*). LVCR. 4, 1215 semina ... Veneris stimulis -ta per artus. VERG. Aen. 10, 38 ventos ... Aeolia -tos (*cf.* CLAVD. 26, 640 Oceani stagnis -ta supremis Cimbrica tempestas). OV. met. 8, 338 hinc aper -tus ... in hostes fertur (*cf.* 10, 711 suem latebris [*cf. l. 20*]). LIV. 1, 14, 7 adequitando ... portis hostem -vit. 1, 23, 4 ea res ab stativis -vit Mettium (3, 2, 7 ab urbe [32, 7, 7]. 27, 31, 2 ab ludis). 5, 8, 7 Etruriam omnem -tam sedibus ... adesse ... crediderant (27, 51, 13. 31, 14, 12 *al.* VELL. 2, 108, 1. SEN. nat. 3, 27, 1 maria. CVRT. 3, 2, 12 LVCAN. 8, 310. SIL. 2, 584 -tus sede ... prorumpit ... anguis. AMM. 28, 1, 5). 5, 45, 3 pavor (⟨e⟩ *add. M*) cubilibus suis -tos ... in fugam ... tulit (*cf.* LVCAN. 1, 239 stratis). 21, 61, 6 hibernis. 27, 50, 9 senatum curia. 33, 5, 2 castris (*cf. l. 5*). OBSEQ. 69 inde (*ex culmine praetorii*) aquila ... -ta. SEN. dial. 11, 7, 4 alios alia causa -vit domibus suis (*cf.* STAT. Theb. 7, 469 penatibus imis). SIL. 14, 373 -tus aequore Triton. STAT. Theb. 6, 251. APVL. met. 8, 6 -ti latibulo suo quisque (*cf. l. 9*). AMM. 31, 11, 1 Valens tandem -tus Antiochia ... venit Constantinopolim. CLAVD. 20, 406 -tis iter ... signis arripit. rapt. Pros. 3, 7 quietos. *et al.*

β *res inanimas (cf. p. 1245, 84. plerumque c. not. turbandi vel tollendi; fere i. q. concutere: l. 31):* AETNA 356 tenuis plantis humus -ta (AMM. 24, 6, 10 [*suppl. G*]). STAT. Ach. 1, 96 fretum ([*1, 92* tollere fluctus]. *cf.* AVIEN. Arat. 661 -tum ... salum verret notus). RVF. FEST. 28 -to pulvere erepto suorum conspectu (HEGES. 5, 11, 1 p. 313, 18.). AVIEN. Arat. 861 terrā ... -ta per aethram nubila. RVT. NAM. 1, 639 vidimus -tis pontum flavescere arenis. *paulo aliter (v. l. 25):* VERG. Aen. 12, 445 pulsu ... pedum tremit -ta tellus (COMM. apol. 1009). SIL. 16, 265 taurus ... mugitu ... -ta late implevit tecta.

b *ex somno sim. (res: l. 41. 46):* CATVLL. 63, 42 Somnus -tam (-tum *codd.*) Attin fugiens citus abiit. 64, 56 -ta somno (SALL. Iug. 72, 2 [exercitus *PN*]. LIV. 1, 7, 6 *al.* SIL. 17, 100 *al.* ex s.: LIV. 4, 27, 7. 8, 37, 6 TAC. hist. 3, 55. a s.: CASSIAN. conl. 21, 26, 2. *cf.* LVCR. 4, 37 sopore). SALL. Iug. 99, 2 horribili sonitu repente -ti. OV. met. 2, 779 nec fruitur somno, vigilantibus -ta curis. LIV. 5, 47, 4. 24, 46, 6. 40, 9, 7 comploratione nocturna. VAL. FL. 6, 8 e castris fugit sopor; -ta tela *eqs.* TAC. hist. 5, 22 AMM. 20, 11, 20. 25, 2, 4 adulta iam -tus nocte. *al.* CLAVD. 28, 455 vigiles. carm. min. 25, 26. PAVL. NOL. carm. 21, 731 mane novo -tos ad opus concurrere. 28, 93 SVLP. SEV. chron. 2, 13, 5. *de mortuis resurgentibus (aliter infra l. 83):* PAVL. NOL. carm. 21, 639 usque diem domini, quo ... -tis ... radiabit gloria sanctis. *in imag. de re quasi dormiente:* SIDON. carm. 7, 406 iam pallente die flagrantique -ta mundo pax elementorum.

2 *ad certum quendam locum vel usum, i. q. evocare, accersere (v. et p. 1247, 38. 40. indicatur quo: l. 51 sqq. 57. 62 sq. 67):* **a** *generatim (saepe in re militari. in ius: infra l. 71):* PLAVT. Epid. 570 quid est ... quod me -visti ante aedis? (ACC. trag. 300 e tecto). Pseud. 1285 vox viri ... me -et foras (Trin. 1176). BELL. Hisp. 4, 4 Vlia prope capta litteris fratris -tus ... ad Cordubam iter facere coepit. NEP. Hann. 8, 1 huc Magonem ... -vit. VERG. Aen. 5, 107 fama ... finitimos ... -ierat (LIV. 29, 4, 7 VINCENT. LER. 17, 23, 11 *al.*). LIV. 1, 28, 2 praecones ... primos -vere Albanos. 3, 4, 5 principibus coloniae Romam -tis (29, 15, 5. *cf.* 31, 1, 1 Elatiam. 33, 16, 1). 5, 34, 4 quantum ipsi vellent numerum hominum -rent. 7, 7, 4 omnis militaris aetas -itur. 7, 39, 9 quem ... ab Roma posse -iri? 8, 11, 9 ex Volscis populis iuventute propere -ta (30, 7, 11 *al. aliter p. 1247, 11*). 26, 44, 6 omnīs e castris -tos ire ad oppugnandam urbem ... iubet. 32, 30, 7 -tis ad se principibus. 34, 27, 2 a Creta. 36, 7, 12 ad -endum in Graeciam Antiochum (LVCAN. 4, 611). 45, 35, 2 (*syn.* arcessiti). frg. 22 fabros ⟨cum⟩ cura conquisitos undique -verat (*cf.* CVRT. 6, 2, 5). *al.* VELL. 2, 61, 1 veteranos. SEN. Oed. 288. LVCAN. 3, 291. 4, 669 undique vires -vit (TAC. Agr. 29. *cf. infra l. 79*). SIL. 1, 644 trans iuga Pyrenes ... -vit Calpen. 7, 635. 8, 394 maniplis ... -tis. 12, 607 caelicolis raptim -tis. *al.* STAT. Ach. 1, 407. QVINT. inst. 11, 2, 12 nuntio (APVL. met. 10, 25 *al.*). TAC. hist. 2, 66 remitti eos in Britanniam, unde a Nerone -ti erant, placuit. ann. 4, 21 trahere in ius Vrgulaniam domoque principis -ire ausus erat. 15, 6 addita quinta *legione* quae recens e Moesis -ta erat. *al.* PLIN. epist. 2, 11, 10 studium ... inusitata noscendi omnes undique -verat (SVET. Cal. 43. *v. et l. 64. 66*). paneg. 14, 5. SVET. vita Hor. p. 40, 7 -tus a M. Bruto ... tribunus militum meruit. APVL. met. 8, 30. IVVENC. 2, 272 -tus veniat tecum mox urbe maritus. AMM. 31, 7, 12 e propinquo. *al.* PAVL. NOL. carm. 17, 131 belua ad nutum domini profundo -ta.
per imag.: res: PAVL. NOL. carm. 15, 27 surge igitur, cithara, et totis intendere fibris, -ta vis (*cf. l. 66*) animae. 21, 560 interiora ... -tis ab operto pulvere causis pandere. CAEL. AVR. chron. 2, 1, 32 spiritus ... ex alto adducitur et quadam provocatione -tus et accurrens sua cubilia cognoscit.

b *speciatim: mortuos ab inferis sim. (aliter l. 44):* VERG. ecl. 8, 98 animas imis -ire sepulchris (*v. et p. 1247, 4*). CE 963, 12 (*a. 11 a.*)
[Rehm]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

sed tu ... desiste lamenteis me -ere. SEN. Herc. f. 86 ab imo Tartari fundo -tae Eumenides (STAT. Theb. 1, 228 a sedibus imis). VAL. FL. 1, 732 -tis ... umbris. 1, 791 -te parens umbris. SIL. 1, 98 magico volitant cantu per inania manes -ti (13, 395 animasque. 16, 310 AMM. 29, 2, 17). AMM. 26, 6, 15 stetit subtabidus ..., -tum putares ab inferis. PRVD. c. Symm. 1, 96.

B *translate*: **1** *i. q. accendere, incitare, sollicitare* (*saepe in malam partem, sc. ad seditionem, iram, terrorem [aliter infra l. 36]. v. et infra l. 60*): SALL. Catil. 15, 4 conscientia mentem -tam vastabat (CARM. adv. Marc. 3, 83 signum petit *Gedeon* -ta m. ARNOB. nat. 7, 30 p. 264, 15). 37, 7 iuventus ... largitionibus -ta (LIV. 28, 24, 4 CORIPP. Ioh. 1, 422. *aliter p. 1246, 60*). VERG. Aen. 4, 301 incensa per urbem bacchatur qualis commotis -ta sacris thyias. 7, 376 monstris. OV. met. 11, 384 Alcyone ... -ta tumultu prosilit (LIV. 10, 33, 1 *al.* IVST. 2, 4, 22). LIV. 1, 14, 6. 1, 39, 2 clamore ... orto -tos reges (3, 48, 6). 2, 62, 4 incendiis ... vicorum ... Sabini -ti. 28, 2, 13 Celtiberorum gente -ta et alios ad arma sollicitare populos. 34, 19, 1 mercede -ti ab hostibus. 44, 31, 11 falsa spe -tus. *al.* SEN. Phaedr. 1082 pavida sonipedes mente -ti imperia solvunt. LVCAN. 2, 48 date gentibus iras, nunc urbes -ite feras. 5, 498 his ... vocibus -tum postquam cessare videbat *eqs.* STAT. Theb. 2, 132 -tus ira ductor (HIER. epist. 1, 6, 2). 3, 599 Mavortis amore. 7, 234 -verat omnem Aoniam ... Mars. TAC. hist. 3, 53 suis stimulis -tos Moesiae duces. 3, 78. 4, 83 omine et miraculo -tus. ann. 1, 51. TERT. adv. Val. 4 p. 181, 3 solent animi pro prioratu -ti praesumptione ultionis accendi. ITIN. Alex. 9 cum in sese duces hostium -visset. SYNOD. Hil. coll. antiar. p. 127, 1 ne ... canes haeretici rabido furore -ti (excitati *l. v.*) insani oblatrarent. AVIEN. orb. terr. 520. 1371 -to ... ferus persultat in agmine Mavors. AMM. 15, 7, 3 plebs -ta calore. 24, 6, 5 veloci vigore pectoris -tus. 26, 4, 5 bellicum canentibus bucinis -tae gentes. AMBR. in psalm. 61, 26 horrore. HEGES. 5, 12, 2 p. 315, 6 eo incentivo ... -tus ... in medios se iniecit hostes. OROS. hist. 1, 15, 7 *al.* MARCELL. chron. II p. 81, 444, 4 dolore. SIDON. epist. 8, 11, 3 vs. 53. *absol.*: SVET. Claud. 21, 6 classis Sicula et Rhodia concurrerunt ... -ente bucina Tritone argenteo.

⁓ ?*p. p. p.* **excitus**, (-a, -um), *fere pro adi., i. q. laetus, bono et erecto animo* (*cf.* excito *p. 1262, 30. 1263, 22*): CATVLL. 61, 11 laetus huc ... veni ... -usque hilari die *Hymenaee* (*aliter* [ʻἀνακληθεὶςʼ] *Kroll alii*). STAT. silv. 4, 3, 101 illic flectitur -us (flectit iter citus *Cartault, alii alia*) viator, illic Appia se dolet relinqui (*aliter [ʻde recta regione demotusʼ] interpr. Klotz*).

2 *i. q. exsurgere vel oriri facere, edere, generare* (*fontem: l. 54. hominem: l. 58. equum: l. 54. indicatur cui: l. 44 sq. 59*): PLAVT. Cist. 112 ut mi -visti lacrimas (TAC. ann. 11, 2 Messalinae). ACC. trag. 155 quid subiti mihi febris -vit (esc- *trad.*) mali. LVCR. 2, 327 -itur pedibus sonitus. 4, 665 ubi ... aliqua est vis -ta morbi (*cf.* ITIN. Alex. 12 febrium vapores. CAEL. AVR. acut. 3, 5, 48 indigestio ... lavacris -ta). VERG. Aen. 5, 790 tu testis in undis quam molem subito -ierit (*cf.* LIV. 28, 24, 2 procellas. AMM. 21, 13, 14 *turbines.* PRVD. apoth. 663 hiemem). LIV. 2, 42, 3 bellum (OROS. hist. 1, 18, 1. *cf.* AMM. 27, 4, 1 procinctus). 2, 64, 10 sedato tumultu quem terror subitus -verat (3, 39, 2 EVTR. 10, 2, 3). 3, 50, 2 motum (5, 10, 3). 10, 4, 1 terrorem. PAVL. FEST. p. 101 quod tridentis ictu terra equum -ierit *Neptunus.* AVIEN. Arat. 495 cornu ... -ta repente lympha ... fudit ... Hippocrenen. AMM. 21, 15, 4 -tis lamentis et luctu. AMBROSIAST. in Eph. 6, 10 fluctus. PRVD. apoth. 55 visa est -ta cremare flamma rubum. CASSIAN. conl. 12, 16, 2 sine ulla titillatione voluptatis -ta est *commotio carnis.* PAVL. PELL. 576 ut ... emptorem mihi ignotum de gente Gothorum -res.

structurae (fere ad B 1): *indicatur finis*: *dat.*: VERG. Aen. 7, 642 bello -ti reges. ad (*aliter p. 1246, 62*): LIV. 1, 18, 3 ad cupiditatem discendi. 2, 30, 10 ad ... dimicandum (4, 9, 11). 8, 3, 9 Volsci ... -ti ad arma erant (25, 32, 3. 31, 11, 6 *al.* SIL. 5, 192. *cf. l. 67*). 33, 18, 5. SIL. 4, 658 ad bella. TAC. hist. 4, 21 ad praedam. AMM. 19, 2, 12. 28, 1, 1 Bellona ex primordiis minimis ad clades -ta luctuosas (*i. evecta*). in (*v. et p. 1246, 63*): LVCAN. 6, 11 in pugnam. 7, 362 in proelia. SIL. 9, 182 in arma (STAT. Theb. 4, 146. 9, 316. *cf. l. 63*). PRVD. perist. 3, 96 talibus -tus in furias praetor. ut: LIV. 27, 6, 1 quem ut Capuae ... praeesset litteris -vit. *inf.*: STAT. Theb. 2, 180 quis te solio Sicyonis avitae -tum ... componere legibus Argos nesciat?

deriv.: excitor, excitus. *comp.*: inexcitus.

excipiābulum, -ī *n.* *ab* excipere *sec. vocem q. e.* venabulum (*cf. Stolz-Leumann*[5] *218 et v. l. 74. 76*). SERV. Aen. 4, 131 venabula ... ob hoc dicta, quod sunt tela apta venatui ⌊quasi -a⌋ (⌊ ⌋ = auct.). ISID. orig. 18, 7, 4 venabula ..., quia venientem excipiunt, quasi -a (excipibilia, excipiabulia, -bilia *l. v.*). *cf. c.* excipulum.

ˣexcipio, -cēpī, -ceptum, -ere. *ab* ex *et* capio. *scribitur*: exsc-: LEX agr. (CIL I² 2, 585) 22. ?ecc-: CIL III 12012, 17. esc- (*v. Röm.-Germ. Korr.-Bl. 5 [1912], 27*): CIL XIII 510 (*a. 239*). 10018, 61. 10024, 65 *al.* DIOSC. 4, 165. *notatur*: excō (*i.* -pto), *v. Lindsay, Notae Lat. p. 426, 30.* *in titulis*: exc: *v. p. 1250, 24.* ex: *v. p. 1250, 15.* e: *v. p. 1250, 15.* NOT. Tir. 10, 59 -it. 10, 70 -pit. *de formis*: -ĕptum (*v. ALL 14 [1906], 464*). ? -aptis: CHIRON 507 (*v. Glotta 3 [1912], 28*). excipet (*i.* -it): INSCR. christ. Diehl 2500 B. *de notione*: NON. p. 293, 23 *sqq. v. et l. 35. 45. p. 1251, 18. 65. 1252, 56. 1253, 37. 52. 1254, 69.* GLOSS.[L] II Philox. EX 24 -ptis ὑφεξῃρημένων ([*cf.* 36 ἐξυφ-]. GLOSS. II 469, 15). 38 -e ἀνάλαβε, ἔκλαβε (GLOSS. II 291, 13). GLOSS. II 465, 52 -o ὑποδέχομαι. *al. legitur inde a* PLAVTO, LEGE agr.; *saepissime apud* ICTOS. [*variat in codd. c. simpl.*: LIV. 38, 25, 12. *c. aliis comp.*: accipere: HOR. sat. 1, 5, 1 LIV. 39, 34, 13 CELS. 5, 27, 2[B] *al. v. et p. 1251, 44.* percipere: *v. p. 1252, 61.* *c.* explicare: RHET. Her. 4, 19, 26. excidere: CIC. leg. agr. 2, 21. 60. *cf. l. 15.* explere: CIC. de orat. 2, 32. excutere: SEN. Herc. O. 1384. eripere: *v. p. 789, 2 sq.* excerpere: *v. l. 61. p. 1253, 14.* *falso trad.*: CIC. dom. 61 (excindere). LIV. 5, 14, 2 (exciebant). MANIL. 4, 91 (ex tecto). VITR. 7, 3, 3 SEN. epist. 53, 6. *ex coni.*: SEN. contr. 2, 6 (14), 2 (scipio *trad.*). VELL. 2, 86, 2. CELS. 7, 7, 5 (excidi *trad. sic et* VAL. FL. 6, 639). VLP. dig. 43, 24, 7, 4 (effici *F*). TERT. orat. 26 p. 198, 10 pudic. 10 p. 240, 9 COMM. apol. 1046. CHIRON 507 (*v. p. 1247, 84*). *dub. trad.*: SEN. nat. 2, 35, 1 PLIN. nat. 11, 132 CIL VIII 25490. *dub. interpr.*: CALL. dig. 35, 1, 82 ut legeret examinaret -ret (*i. expungeret?*) *rationes.* *inepta versio ex gr.*: ITALA deut. 33, 23 (Lugd.) Nepthalim satietas -entium (*tamquam sit gr.* δεκτῶν *gen. pl. a* δέκτης, *non a* δεκτός; *Vulg. aliter*).]

I ***praevalet vis praepositionis,*** *fere i. q.* ***eximere,*** ***ἐξαιρεῖν***: **A** *proprie et c. not. sensili, i. q. extrahere, promere, demere sim.*: **1** *generatim*: VARRO ling. 5, 23 si os -ptum est mortui ad familiam purgandam (*cf.* CELS. 7, 12, 1[B] forfice dens -endus est). rust. 3, 12, 5 cum -ptos e leporario condant in caveis (*cf.* CHIRON 348 *pulli* cum -pti sunt de grege). LIV. 4, 17, 3 vocem (*i. sortem ex urna*). CELS. 5, 25, 11 quod digito -i potest, devorandum est. 7, 5, 1[C] *nervorum* ubi aliquid detectum est, -endum hamo retuso est abducendumque (7, 7, 7[C]. 7, 12, 5 *al.*). *al.* SEN. epist. 119, 3 *aquam* ex lacu (*cf.* FRONTIN. aq. 15 Anio novus ... -itur ex flumine. 73). PLIN. nat. 28, 175 virus verrinum e scrofa -ptum. APIC. 7, 300 dactylos -pto (et c- *trad.*) semine.

2 *speciatim*: *ex mari sim. extrahere* (*in imag.*: *l. 39. cf.* NON. p. 293, 41. *huc pertinet* AFRAN. tit. fab. Exceptus, *v. Ribbeck com.*[3] *p. 214*): PLAVT. Rud. 397 *vidulum* ([*opp.* immersisse]. 1019. 1292 [*syn.* prehendi reti]. *al. cf.* 986. 1362). VARRO ling. 9, 33 pauca -pta verba ex pelago sermonis. CIC. rep. 4, 8 e mari. NEP. Chabr. 4, 3 natantes. VAL. MAX. 1, 1 ext. 4. *fort. huc adiungas*: CAES. AREL. reg. virg. 11 nulla ... filiam in baptismo ... praesumat -ere (*sc. ex aqua baptismatis; vix ad p. 1251, 19 vel 1252, 15*).

B *translate, i. q. in proprio et a ceteris diverso loco habere, excludere, secernere (syn. l. 49), separare (syn. l. 61), seiungere* (*cf.* NON. p. 293, 23): **1** *pendet accusativus*: **a** *generatim*: **α** *exempla varia* (*i. q. reicere, negare: infra l. 63 sq.; eligere: l. 66 sqq.*): PLAVT. Mil. 168 senex talos elidi iussit conservis meis, sed me -pit. CIC. Verr. II 5, 116. Catil. 4, 15 hosce ego homines -o et secerno lubenter. Scaur. 44 neminem (Tusc. 1, 9 *al. cf.* ac. 2, 28 nihil [*al.* QVINT. inst. 2, 15, 16]). de orat. 1, 172 hic nobis sit -ptus; ceteros vero *eqs.* (2, 66. off. 1, 121 illud -ptum s. ne vitia *maiorum* sint imitanda). Brut. 118 unum (ac. 2, 74 scire se nihil. CATVLL. 15, 13. *cf.* SEN. contr. 2, 2, 12 tres). Tusc. 1, 22 Att. 6, 2, 3 epist. 3, 8, 7 *al.* LIV. 24, 16, 5 praeda omnis praeterquam hominum ... militi concessa est; et pecus -ptum, quod *eqs.* CELS. 3, 23, 18 vitanda ..., quae ne fierent -pimus. SEN. benef. 2, 18, 7 QVINT. inst. 9, 2, 63. TERT. adv. Prax. 18 p. 260, 19 filium ... de aliis. CYPR. domin. orat. 35 p. 293, 17 nulla hora -itur Christianis, quominus (*cf. p. 1250, 70.* qua *G*) ... deus debeat adorari. ARNOB. nat. 7, 42 p. 275, 18 *feminas* ab negotiis ... condicio fragilitatis -pit. RVFIN. apol. Orig. epil. p. 621[A] (*syn.* separata). SVLP. SEV. dial. 1, 7, 1 ab episcopis -pta (excerpta *l. v.*) in libris illius multa (*sc. a recta fide aliena*). CONC.[S] I 5 p. 118, 35 -entes ... necessariam significationem (*gr. I 1, 7 p. 36, 8* παραιρούμενοι). p. 280, 25 -pit eam (*carnem Christi*) ex nobis adsumptam (*p. 136, 13* neget. *gr. I 1, 7 p. 57, 14* ἐξαιρεῖ ... τοῦ ἐξ ἡμῖν εἰλῆφθαι. *cf.* I 5 p. 281, 11 a nostra natura). *et al.* nota (*v. supra l. 46*): SEN. benef. 3, 9, 2 adsedisse aegro et, cum valetudo eius ... momentis constaret, -pisse idonea cibo tempora (PALLAD. hist. mon. I 8 p. 280[A] [*gr. aliter*]). SERV. gramm. IV 468, 6. ITALA Ioel 2, 16 (Firm. err. 19, 3) -ite maiores natu (ἐκλέξασθε, *Vulg.* coadunate). PS. PROSP. vocat. gent. 1, 5 p. 652[A] *providentia* -ptum sibi populum *direxit* (*cf.* ASSVMPT. Moys. 4, 2 plebem).

β *in abl. absol. positum fere eandem vim habet ac praep.* ʻ*praeter*ʼ (*iuxta: l. 84. transit ad not. praep.* ʻ*sine*ʼ: *p. 1249, 17 sqq. nota pleonasmum l. 80*): CIC. p. red. in sen. 9 numquam ... -pto illo Cinnano tempore (*cf.* nihil: CIC. Lael. 20 HOR. epist. 2, 2, 16 *al.* nemo: ANTON. Cic. Att. 10, 8 a, 1 OV. met. 8, 868 *al.*). Phil. 2, 29. de orat. 1, 38 omnium ... -ptis ... vobis (NEP. Timoth. 4, 5 LIV. 5, 33, 10. VVLG. Dan. 3, 95 ne adorarent omnem deum -pto deo suo. *al.*). leg. 1, 38 virtutibus -ptis ... cetera (epist. 1, 1, 2. *v. et p. 1249, 30. cf.* reliquus: CIC. Att. 5, 20, 5 epist. 12, 2, 3. alius: VVLG. num. 35, 6). epist. 5, 21, 1 -pto uno aut summum altero (SEN. contr. 1, 1, 11 -pto uno quod *eqs.*). 7, 21 te tamen -pto (PROP. 1, 15, 2 PLIN. epist. 3, 9, 19). 11, 27, 5 cui tu tribuisti -pto Caesare praeter me, ut domum

[Rehm]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ventitares? *al.* CAES. civ. 1, 5, 4 BELL. Alex. 55, 4 LEX met. Vipasc. (CIL II 5181) 2 VERG. Aen. 7, 650 HOR. sat. 1, 7, 25 *al.* OV. Pont. 1, 2, 136 laudare libellos -ptis domino qui nocuere suo (PLIN. nat. 5, 82 *al.* QVINT. inst. 2, 4, 2 *al.* PLIN. epist. 2, 17, 7). LIV. 32, 14, 5. SEN. contr. 2, 2, 9 -pto eo quod sine certo ordine per locos discurrerat (SEN. dial. 6, 1, 2 epist. 25, 2 GAIVS inst. 3, 167 VVLG. deut. 18, 18 *al. cf.* PAVL. dig. 46, 2, 10 -pto eo si. PS. AVG. serm. 34, 2 -pto illo ... quod). CELS. 3, 28, 6. SEN. dial. 2, 8, 2 -pta mortalitate similis deo. PLIN. nat. 21, 65. TAC. Germ. 25 -ptis dumtaxat iis gentibus (SVET. Aug. 47 *al.* COD. Iust. 5, 37, 22, 6 [*a. 326*]. *al.*). TAB. cer. Dac. 10 (CIL III p. 948; *a. 164*) 10. ITALA Ios. 8, 27 (Lugd.) -ptis pecoribus (πλήν, *Vulg. aliter. sic et* VVLG. I Macc. 11, 38 *al.*). I Tim. 5, 19 (Pelag. *ad l.* p. 497, 6) -ptis duobus ... testibus ([ἐκτὸς εἰ μή, *Vulg.* nisi sub]. *cf.* VVLG. Matth. 5, 32 [παρεκτός. *sic et* act. 26, 29. *cf. l. 24. 44. 49*]). PALLAD. 1, 33, 1 stercus avium satis utile -pto palustrium (*cf. l. 39*). COD. Iust. 4, 63, 4, 3 (*a. 408*) -ptis videlicet his, qui *eqs.* (*al.*). CIL VI 34002. *et al.* *nota* (*v. p. 1248, 74*): HIER. epist. 65, 1, 6 de quinque panibus quinque milia hominum -ptis (*i. non inclusis, numeratis*) mulieribus et parvulis aluit (VVLG. Matth. 14, 21 [χωρίς]). AVG. in euang. Ioh. 9, 2 etiam -pta mystica significatione confirmare voluit ... nuptias. COD. Theod. 14, 16, 3 quod ab isdem sit -pta omni concussione solvendum. COD. Iust. 12, 23, 14, 1 (*imp. Theod. II*). THEOD. MOPS. in Gal. 1, 8 p. 10, 16 veritatem vindicat, -pta qua nec se ipsum esse aliquid existimabat (ἧς ἐκτός). 3, 2 p. 37, 8 per fidem -pta lege spiritum accepistis. *al.*

inde **exceptō** *pro adv. et praep. usurpatur* (*v. Geyer, Erl. zu Itin. Anton. p. 2; ALL 9 [1896], 518; Löfstedt, Peregr. Aeth. p. 298; Heraeus, GGA 1915, 485. Schmalz-Hofmann*[5] *p. 638; Svennung, Unters. Pallad. p. 645*): *adv.*: -o quod (*cf. p. 1248, 83. l. 5*): HOR. epist. 1, 10, 50 -o quod non simul esses cetera (*cf. p. 1248, 80*) laetus. OV. Pont. 4, 14, 3 trist. 3, 6, 12 QVINT. inst. 9, 4, 79 PLIN. epist. 8, 1, 1 PAPIN. dig. 27, 1, 24 DON. Ter. Ad. 380 VVLG. gen. 9, 4 *al.* PELAG. in II Cor. 6, 10 p. 266, 1 AVG. civ. 1, 9 p. 14, 15 D. *al.* LEX Visig. 10, 1, 10 BENED. reg. 10 *al.* -o si (*cf. supra l. 7*): PERS. 5, 90 -o si quid Masuri rubrica vetavit. QVINT. inst. 8, 3, 38 PEREGR. Aeth. 27, 5 VIRG. gramm. epist. 1 p. 119, 27 LEX Visig. 5, 7, 9 GREG. M. epist. 5, 15 p. 295, 21 *al.* BENED. reg. 42 CONC. Clipp. a. 626 p. 200, 18 *al.* -o cum: VIRG. gramm. epit. 3 p. 11, 9 epist. 1 p. 118, 12 BEDA gramm. VII 236, 24. *absolute* (*cf. supra l. 15. dub.*: ITIN. Anton. Plac. rec. A 1 cognitae personae ... -o peregrini [*G*, peregrinis *cett.*] triginta milia ... hic perierunt): LEX colleg. Aesc. et Hyg. (CIL VI 10234) 17 sportulae ... eorum venirent ... -o eorum qui trans mare erunt. ITALA Matth. 5, 32 (Aug. c. Faust. 19, 3 p. 499, 17) quicumque uxorem suam dimiserit -o (-pta *SGM* = VVLG.) causa fornicationis *eqs.* (παρεκτός). HIER. epist. 41, 3, 2 totum annum -o pentecosten. CLEDON. gramm. V 69, 20. EPIST. pontif. Löwenfeld Pelag. 39 *non* licet ... ecclesiastica vasa privatis utilitatibus -o captivorum redemptionibus usurpari. IORD. Get. 6 -o oppida vel possessiones. LEX Visig. 5, 7, 12 -o in aliquibus causis. EVANG. Nicod. 1, 2, 6 (ἐκτός). CONC. Cabil. a. 639/654 p. 210, 20 si ... -o invitatione abbatis ... aliquid praesumpserint. *pendet gen.* (*acc. sec. Geyer, l. c.*): ITIN. Theod. 10 -o carnis ibi cibaria sua comedere delectantur. *praep.*: *c. abl.* (*fortasse incongruentia numeri, v. Löfstedt l. c. [aliter Bonnet, Lat. de Grég. p. 518]. dub.*: FILASTR. 132, 7 -o [*B*, -ptis *A*] octo animis. *v. et l. 40*): CHRON. Alex. chron. I p. 97, 52 gentes omnes ... -o his qui *eqs.* (CONC. Tur. a. 567 p. 126, 23 BENED. reg. 48). VICT. VIT. 3, 1 (-ptis *dett.*). GREG. TVR. Franc. 5, 14 p. 204, 14 filii quattuor -o filiabus. INSCR. christ. Diehl 3849 -o parentib(us) meis. *c. acc.* (*cf. l. 51*): CHRON. Alex. chron. I p. 111, 200 montes ... nominati XII ... -o illum ... montem Sina. CONC. Tur. a. 567 p. 126, 21. 27. BENED. reg. 63 -o hos, quos *eqs.*

b *t. t. iuris* (*v. Heumann-Seckel s. v., V. i. R., et quae s. v.* exceptio *p. 1223, 61 sqq. attuli. cf. et p. 1250, 62. 79. trsl. ad usum non forensem: p. 1250, 10. 31*): *α usu latiore: in lege, foedere sim. alqd. (homo: l. 71. 75; regio: l. 69. 76) excluditur, eximitur* (*i. q. permittere: l. 77; praecipere: l. 79*): CIC. inv. 2, 130 causam. 2, 131. 135. Verr. II 2, 187 lege -untur tabulae publicanorum, quominus Romam deportentur (*cf.* VITR. 7, 5, 8 ut [GRAN. LIC. p. 27, 4 CIL XIV 367; *a. 182. al.*]. LIV. 3, 6, 9 ne). Caecin. 81. leg. agr. 1, 10 -it ... agrum Recentoricum (*al.* nat. deor. 3, 49. LIV. 37, 56, 5 ab Eumene [*v. adn. crit.*]. *cf. p. 1250, 15*). 1, 13 Pompeium (*al. cf.* Att. 11, 7, 2 me ... nominatim. epist. 11, 21, 2. PAPIN. dig. 40, 14, 4 personam. VLP. frg. Vat. 158). Balb. 32 leg. 2, 40. Att. 6, 1, 6 id ... -peramus, ⟨ne⟩ *eqs.* (LIV. 3, 30, 4. *cf.* PLIN. nat. 10, 139 hoc [QVINT. decl. 309 p. 217, 8 ut]). 21, 18, 9 eo foedere ... Saguntini -untur. *al.* MANIL. 3, 56 SEN. contr. 9, 4 (27), 9 *al.* SEN. epist. 91, 10 civitas ... *provinciis* et inserta erat et -pta. LVCAN. 8, 402 regia non ullis -ptos legibus audet concubitus. QVINT. decl. 274 p. 123, 3 *al.* MARCIAN. dig. 19, 1, 39 *al.* TERT. adv. Marc. 4, 12 p. 456, 12 quae lex de sabbati feriis -it (NOVELL. Theod. 7, 4 pr.). *et al.*

β sensu artiore: Ⓘ *in stipulatione, emptione -itur (i. professio fit) de vitiis sim. rei veneuntis*: VARRO rust. 2, 2, 5 alii pauciora -unt. 2, 3, 5 stipulantur paucis -ptis verbis ... sic 'illas capras hodie recte esse *eqs.*' 2, 9, 7. 2, 10, 5 in horum *pecudum* emptione solet accedere peculium aut -i et stipulatio intercedere sanum esse. HOR. sat. 2, 3, 286 mentem ... -ret dominus cum venderet. SEN. contr. 1, 2, 3 vendit pirata, emit leno, -itur nihil. SCAEV. dig. 21, 2, 69 pr. qui libertatis causam -pit in venditione. VLP. dig. 21, 1, 4, 3 nominatim de fugitivo (21, 1, 14, 9). MOD. dig. 19, 1, 39 *al.* Ⓘⓘ *i. q. pacisci, maxime in venditione sim. i. q. reservare, retinere* (*fere i. q. vovere: l. 10; acced. dat. commodi: l. 10. 20. 26*): CIC. S. Rosc. 144 *omnia* tradidit, ... se ipsum nudum neque praeterea quicquam -pit. LEX met. Vipasc. (CIL II 5181) 6 eius ... summae, quae -pta in auctione erit (*cf. infra l. 50*). PROP. 2, 26, 10 quae ... tibi -pi ..., Leucothoe (*cf.* PS. QVINT. decl. 3, 11 finem ... sibi vitia ipsa -perunt). PLIN. nat. 14, 10 in tantum sublimes *vites*, ut vindemiator ... rogum ac tumulum -at. HYG. lim. grom. p. 160, 8 Th. fundos -ptos sive concessos (p. 160, 11 bene meritorum. *cf.* INSCR. RevA. 18, 1911, p. 519, 237 ag(er) e(xceptus) vici Iosista. 38, 1935, p. 216, 31 ex(cepta) ... iug(era). *cf. p. 1249, 69. infra l. 46*). LABEO dig. 18, 1, 80 pr. cum manu sata in venditione fundi -untur. IAVOL. dig. 7, 1, 54 usum fructum (*al.*). VLP. dig. 11, 7, 10 videtur ... hoc -ptum inter ementem et vendentem, ut ei per fundum ... ire liceat (*cf.* CIL VI 10235 [*a. 149*] -it(ur) itus actus aditus [XIII 1828 a. liber. XIV 3525 sepulchro]. *cf. l. 24*). *al.* COD. Iust. 6, 30, 22, 9 in computatione ... patrimonii damus ei -ere et retinere, quidquid in funus expendit. CIL III 6136 hoc munum(entum) ab her(ede) -itur ([*i. 'heredem non sequitur'*]. *cf.* X 2039 locus exc(eptus) sepulcri et itineris [*cf. l. 20*] ... poena -pta HS XX [XI 6361]. INSCR. ÖJh., Beiblatt 1909 p. 150, 5 ex his agris monimento ex⟨c⟩epti sunt ... p(edes) XX). Ⓘⓘⓘ *i. q. exceptionem facere de* (*cf. infra l. 79*): CIC. part. 100 de -enda iniquitate actionis. COD. Iust. 4, 20, 17 pr. non licebit ei personas eorum (*testium*) -ere (*seq.* repellere). Ⓘⓥ *i. q. liberare, per privilegium eximere*: LEX met. Vipasc. (CIL II 5181) 23 -untur liberti et servi (55). QVINT. decl. 254 p. 42, 22 non -pit divitem ab iudice fortuna. COD. Iust. 1, 3, 7 (*a. 381*) dignitas sacerdotis -pta. 12, 59, 10, 1 (*imp. Leo*) de ... probatoriarum observatione -pta esse ... iudicum officia. *v. et infra l. 36.*

ad 1: *part. perf. pass.* **exceptus,** -a, -um *pro adi.* (*v. et p. 1248, 50*). *i. q. exemptus, exclusus, sepositus* (*immunis, liber*): SEN. nat. 6, 1, 12 terrarum partem -am immunemque ab hoc periculo. PLIN. nat. 10, 88 oscines praeter -as non temere fetus faciunt ante aequinoctium. PORPH. Hor. carm. 1, 28, 19 Proserpina ... neminem -um habet (AVG. civ. 7, 2 p. 274, 5 D.). AVG. civ. 13, 7 p. 564, 3 D. istos fecit -os (quaest. hept. 3, 7 p. 239, 20 *al.* LEO M. epist. Conc.[S] II 4 p. 79, 39).

pro subst.: *masc.* **exceptus,** -ī. AFRIC. dig. 28, 6, 35 quemadmodum et ipse filius plus -is deberet. VLP. frg. Vat. 266. PAVL. frg. Vat. 311 in persona non -i.

neutr. plur. **excepta,** -ōrum: **a** *i. q. agri -pti* (*cf. l. 15*): SIC. FLACC. grom. p. 121, 14 Th. inscribuntur quaedam -a, quae aut sibi reservavit auctor ... assignationis, aut alii concessit. HYG. lim. grom. p. 165, 11 Th. adsignata -a concessa. **b** *i. q. pecunia, merces per pactionem statuta, concessa* (*cf. supra l. 9*): SC. de sumpt. lud. glad. (CIL II 6278) 45 censeo de -is ita observandum, ut praecipuum mercedis gladiator sibi quisque paciscatur eius pecuniae, quae ob hanc causam -batur, quartam portionem liber, servus autem quintam accipiat. **c** *in arte gramm.*: *i. q. quae regulam non sequuntur*: CHAR. gramm. p. 182, 16 B. est de -is 'senex'; 'senis' namque facit. *ibid. l.* 18. **d** *i. q. pars fructuum a colonis domino debita*: GREG. M. epist. 1, 42 p. 64, 7 praeter -a et vilicilia (?) nihil aliud volumus a colonis ... exigi. 5, 31 p. 312, 5 consuetudinaria -a. 9, 78 p. 95, 5. 8. *de re v. adn. ad locos et Mommsen, Ges. Schr. III Jur. Schr. 3 p. 607.*

v. et p. 1249, 26. 1253, 37.

2 *pendet enunt. secundarium* (*inf.*: *l. 74; fere omnia [praeter l. 73] in sermone iuris*): **ne** (*cf. p. 1248, 51. 56. 1249, 69. 73*): LEX agr. (CIL I[2] 2, 585) 6 -ptum cavitumve est nei divideretur (7 [*suppletur*]. *cf.* 22. CIC. Verr. II 5, 50). VARRO rust. 2, 3, 7 CIC. Balb. 32 FEST. p. 280 SEN. contr. 9, 4 (27), 9 PAPIN. dig. 18, 7, 6 pr. *al.* GAIVS inst. 1, 174 CIL II 4332. **ut** (ut ... ne: *l. 68. cf. p. 1249, 68. 75*): CIC. dom. 106 -peras ut siquid ius non esset rogari ne esset rogatum. ad Q. fr. 1, 1, 26 PLIN. paneg. 68, 1 POMPON. dig. 21, 2, 20 VLP. dig. 19, 2, 19, 3 *al.* GAIVS inst. 4, 126. quominus (*cf. p. 1248, 58. 1249, 67*): CIC. Balb. 47. *interrog.*: CIC. Cluent. 120 in omnibus legibus, quibus -ptum est, de quibus causis ... magistratum capere non liceat. QVEROL. p. 16, 5 ne putes posse te aliquid deplorare atque -ere, unde aliquid legeris. *acc. c. inf.* (*cf. p. 1248, 52*): VLP. dig. 22, 3, 18, 2 (*interpol.?*) impositam inprobationem non ei qui -pit (*i. 'exceptionem fecit'; cf. l. 79*) 'se non respondisse', sed actori. COD. Iust. 8, 10, 2 (*a. 222*) de alia domo in aliam transferre quaedam licere -ptum est.

3 *absolute, i. q. exceptionem facere vel opponere* (*in iure. cf. supra l. 26. 76*): CIC. inv. 2, 60 quaestio est: -endum sit an non. NERAT. dig. 44, 4, 11 pr. de dolo (VLP. dig. 44, 4, 4, 16 *al. cf.* POMPON. dig. 13, 7, 3 de pignore sibi reddito. VLP. dig. 44, 4, 2, 4 de pacto convento. *al.*). CELS. dig. 22, 3, 9 quod qui -it probare debeat quod -itur. AFRIC. dig. 9, 4, 28 adversus -entem 'si *eqs.*' (VLP.

[Rehm]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

dig. 44, 4, 4, 8 *al. cf.* 43, 12, 1, 16 'extra quam *eqs.*' 43, 13, 1, 6 'quod *eqs.*'). *al.*

struct. ad I: indicatur unde alqd. -itur: dat. (*cf.* ARVS. gramm. VII 472, 1): VERG. Aen. 9, 269 -am sorti iam nunc tua praemia. SEN. contr. 10, 5, 1 SEN. dial. 2, 9, 4 *al.* LVCAN. 3, 333 TAC. Agr. 15 COD. Theod. 8, 12, 4 *al.* *abl. nud.*: TERT. adv. Marc. 3, 24 p. 420, 2 -endis resurrectione sanctis (de *add. Kroymann*). CAPITOL. Alb. 4, 4 -ptus utero (*an dat.?*). MAXIMIN. c. Ambr. 139 p. 56, 17 COD. Iust. 3, 33, 14, 1. ab: *v. p. 1248, 59. 1249, 70. 1250, 23 al.* CASSIOD. var. 2, 29, 2 *al.* de: *v. p. 1248, 28. 57 al.* DRAC. laud. dei 3, 754 CAES. AREL. reg. mon. 10. ex: *v. p. 1248, 27. 31 sq. 39 al.* COD. Theod. 11, 12, 2.

II *praevalet vis verbi simplicis q. e. 'capere', fere i. q.* δέχεσθαι: **A** *subest notio apud se vel in se recipiendi:* **1** *obi. sunt personae (abstr. pro pers. infra l. 27. 50. 58) vel per similit. eae res, quae quasi hospitio et tutore indigent (v. e. g. infra l. 29. 62), saepe fere i. q. 'venientem salutare' (e. g. infra l. 22. 53) vel 'expectare'* (*infra l. 55. 60; cf.* NON. p. 293, 46 manere): **a** *generatim:* α *subi. est homo:* PLAVT. Aul. 775 neque partem tibi ab eo ... indipisces neque furem -es? LABER. mim. 14 ex Africa venientem (ACT. Arv. a. 240 II 8. *cf.* CIC. Att. 8, 15, 1 redeuntem). CIC. Verr. II 5, 94 -itur ab omnibus ... clamore (VERG. Aen. 9, 53 *al. cf.* VERG. Aen. 5, 575 plausu [STAT. Theb. 6, 555]. LIV. 38, 9, 2 iurgio. SEN. dial. 7, 12, 2 gaudio). Manil. 23. Catil. 3, 8 fugientes (CAES. civ. 1, 15, 5. *cf.* CAES. Gall. 7, 28, 6 ex fuga [LIV. 27, 19, 1 de f.]. LIV. 37, 29, 5. *cf. infra l. 80*). *al.* HIRT. Gall. 8, 51, 1 -ptus est Caesaris adventus ab omnibus municipiis ... honore (*cf.* OV. Pont. 4, 14, 47 mea sors. FIRM. math. 3, 2, 10 coniunctionem Lunae Saturnus [*al.*]). VERG. Aen. 7, 233 Troiam ... gremio (*v. p. 1252, 5. cf.* 8, 124 manu. 10, 866 tergo [*cf.* SERV. *ad l.* equo se praebente susceptus]. OV. am. 2, 11, 45 umeris. epist. 17, 101 amplexu. SEN. Med. 284 sinu). *al.* HOR. ars 452 derisum ... -ptumque sinistre *poetam* (*cf.* SVET. Nero 22, 3). OV. epist. 15, 129 hospitio (LIV. 1, 22, 5 *al. cf. l. 68*). 15, 282 lecto (*cf.* met. 3, 285 LVCAN. 2, 339). LIV. 23, 7, 10 CVRT. 4, 1, 3 PETRON. 100, 4 TAC. Agr. 24 *al.* VVLG. Luc. 8, 40 (ἀπεδέξατο [*al.*]. *cf.* 10, 38; ὑπεδέξατο [*al.*]. Ioh. 4, 45; ἐδέξαντο [*al.*]). AVG. pecc. mer. 1, 28, 55 p. 55, 6 una est obstetrix in hac civitate, quae omnes -it. *et al.* *adde c. not pressa* (*cf. l. 64*): ITALA II Macc. 3, 35 (rec. P) Heliodorus cum ... Oniam ... -pisset (ἀποδεξάμενος, *Vulg.* gratias agens).

β *subi. est res:* (I) *concreta, maxime locus:* CIC. Mil. 101 locus. epist. 4, 6, 2 me ... domus (*cf.* HOR. sat. 1, 4, 134 porticus. PROP. 4, 8, 62 taberna. VITR. 6, 5, 2 CE 1909, 6 [*s. III*]). VERG. Aen. 3, 210 litora ([accipiunt *M*]. *al.*). OV. fast. 4, 281 Cyclades. LIV. 4, 41, 8 plaustra ... exercitum. 29, 27, 6 nebula. PLIN. nat. 7, 3. TAC. hist. 3, 24 castra. CIL VIII 20982 *via.* CE 97, 14 portus ... qui nos -at ad quietem perpetuam. 1829, 4. *et al.* *nota structuram:* STAT. Theb. 3, 397 ingenti ... -ptus terga columna. 4, 433 *Diana* effusam pharetra cervicem -pta quiescit.

(II) *abstracta:* CIC. Sest. 143 *Herculis* virtutem immortalitas (*cf.* Brut. 318 me quaestorem Siciliensis -pit annus. VERG. georg. 4, 207 angusti terminus aevi. MANIL. 2, 833. CE 1552 a, 7 [*s. II in.*]). Att. 1, 14, 3 vidit illum -pisse laudem (*cf.* BRVT. Cic. ad Brut. 2, 5, 2 furor. SEN. contr. 9 praef. 2 plausus). CAES. civ. 1, 21, 6 qui quosque eventus -rent. OV. rem. 206 somnus. LIV. 1, 53, 4 -pit deinde eum ... bellum (VELL. 2, 55, 2 IVST. 2, 5, 1. *cf.* LIV. 6, 42, 9 seditio [*al.*]). 3, 47, 6 comploratio. 21, 48, 8 inopia. 27, 40, 4 *al.* CELS. 2, 6, 7. SEN. dial. 10, 7, 10 tempestas epist. 57, 1 CVRT. 6, 10, 18. 8, 2, 3 paenitentiam *Alexandri* solitudo (exciebat *sim. edd.*). PLIN. epist. 6, 15, 1 me recens fabula -pit. TERT. monog. 8 p. 772 Oe. COD. Theod. 9, 21, 2, 5 auctorem ... poena ... -et. *et al.*

ad a: per imag. res ([v. et l. 15]. hic illic tamquam personatas [l. 68. 70]. respicitur maxime status animi vel voluntatis -entis [cf. et p. 1252, 58]. c. not. pressa, i. q. 'benigne -ere', 'fovere' [*cf. syn. l. 71 et l. 38. p. 1252, 83*; GLOSS.^{L} I Ansil. EX 268 -it fovet, reficit. 269]: *l. 66. 70*): VERG. georg. 2, 345 si non ... -ret caeli indulgentia terras. OV. fast. 1, 3 -e pacato ... voltu hoc opus (*cf.* Pont. 1, 1, 4 hospitio ... libellos [MART. 9, 58, 5]. *cf. l. 78*). LIV. 4, 43, 9 desertam omissamque ab hominibus rem publicam, deorum providentia ... -ptam (*cf.* LVCAN. 9, 25 patriam tutore carentem [*syn.* refovit]). SEN. dial. 2, 19, 4 libentes ... meliora -ite. CVRT. 7, 2, 37 consilium temerarium ... sicut omnia alia felicitas regis -pit. PLIN. nat. 16, 124 nullius *arboris* cortex iucundior aut oculos -ens blandius. 21, 98 tribulus ... -itur (rec- *edd.*) in cibos (*cf.* PS. PRIMAS. Pelag. in Rom. 14, 14 p. 109, 18 in escam. IORD. Rom. 235 Hiberiam in deditionem [375 suscepit]). IVV. 11, 3. ITALA act. 11, 1 (cod. d) -perunt verbum dei ([ἐδέξαντο, *Vulg.* receperunt]. 17, 11 [*Vulg.* susceperunt]). *adde:* VICTORIN. POETOV. in apoc. 4, 5 sunt ... libri veteris testamenti qui -untur XXIV (*i. in canonem recipiuntur*).

b *specialia quaedam:* α *in re milit., i. q. succurrere, succedere* (*aliter p. 1254, 26; cf. supra l. 24*): CAES. Gall. 5, 16, 4 ut ... alios alii deinceps -rent integrique ... defatigatis succederent. 7, 51, 2 hanc *legionem* rursus XIII. legionis cohortes -perunt.

β *absolute, i. q. naves transvehentes recipere:* PLIN. nat. 3, 101 Brundisium ... portu nobile ac ... certiore transitu ..., -ente Illyrici urbe Durrachio CCXXV traiectu. SOL. 54, 8.

2 *obi. sunt res* (*cf. p. 1251, 15. 62*): **a** *indicatur actio corporalis et localis:* α *c. vi verbi propria vigente:* (I) *varia:* CIC. Cato 51 *terra* gremio (*cf. p. 1251, 29*) ... sparsum semen (*cf. l. 17*) -pit. CATVLL. 64, 364 bustum -et ... artus (OV. met. 12, 423). LVCR. 5, 829 ex alio ... alius status -ere omnia debet (5, 835). VITR. 4, 1, 12 folia ... -ant quae ex cauliculis natae procurrunt ... volutae. CELS. 8, 1, 12 tertia *vertebra* ... secundam -it (*cf.* 8, 1, 24 capita feminum ... a [*om. FV*] cruribus. 8, 1, 27). COLVM. 12, 52, 8 tegetes, quibus oliva -itur. (II) *usus peculiares: de mixtura medicamentorum:* CELS. 5, 18, 20 quae *medicamenta* -untur cerato. 5, 20, 2 quae contrita vino ... -untur. 5, 21, 2 melle. *al.* *de speculo:* PLIN. nat. 33, 128 interest repercussum ... -at an respuat *speculum.* *semen viri vel infantem, i. q. concipere:* IVL. VAL. 1, 4 p. 7, 16 -pisti, o mulier, marem filium (*Ps. Callisth. 1, 8, 1* κατὰ γαστρὸς ἔχεις. *cf. p. 1248, 41*). FAV. EVL. p. 9, 25 semen ... fomite matris -ptum (AVG. nupt. et concup. 2, 14, 29. c. Iul. 5, 8, 34 p. 804 fn. *cf. l. 5*).

β *c. vi verbi propria debilitata, i. q. accipere:* (I) *generatim: res incorporeas:* CIC. div. 2, 26 naturale *genus divinandi* quod animus arriperet aut -ret extrinsecus ex divinitate. LAVD. [Turiae] (CIL VI 1527) 1, 47 dotes. MANIL. 4, 89 neque paupertas breviores -it annos nec sunt ... opibus venalia fata. VITR. 1, 2, 7 opiniones. SEN. benef. 2, 35, 1 *beneficium.* PLIN. epist. 3, 2, 6 grate. CIL I^2 1 p. 202 inde p. R. discipleinam -pit (MIN. FEL. 6, 1 [*Cic. nat. deor. 3, 5* accepimus]). CYPR. Demetr. 16 p. 362, 9 spem. DOCTR. apost. 3, 10 (προσδέξῃ). AMM. 30, 3, 4 proclivis ... ad -endum foedus. COD. Theod. 7, 1, 7 dignitates. 7, 13, 20 honores. BOETH. mus. 1, 20 p. 207, 14 nomen (*al.* ENNOD. epist. 5, 10, 4 p. 134, 16). APRING. in apoc. 20, 15 vitam. INSCR. RevA. 34, 1931, p. 340 n. 36 cens(um). *corporeas:* CVRT. 3, 3, 15 doryphoroe ... soliti vestem -ere regalem. ACT. Arv. a. 81 Mai. 20, 25 fruges -entes a sacerdotibus ad aram referentes pueri (*cf.* CIL XIII 1751 [*a. 160*] vires -pit et a Vaticano transtulit [510; *a. 239*]). TAC. ann. 4, 10 senem ... -ptum poculum Druso tradidisse (CIL XIII 10025, 203). SVET. Nero 34, 5 simul hanc *lanuginem* -pero, mori volo. RVSTIC. c. aceph. p. 1169^c coronas. CIL XIII 10024, 65 (*in anulo*) -e si amas pignus amant⟨is⟩ (10029, 318 amoris. *cf.* 10027, 158. INSCR. RGKBl. 5 [1912], p. 27 -e si amas, si non amas, remitte). 10024, 66 memoriam (INSCR. Marshall, Catal. of the Finger Rings in the Brit. Mus. p. 108 n. 647. *aliter l. 62*).

(II) *speciatim: rem ab alio traditam vel relictam accipere,* ἀναλαμβάνειν (*cf. p. 1256, 2*): CIC. Phil. 11, 27 legiones conscripsit novas, -pit veteres. VERG. Aen. 1, 276 Romulus -et gentem (STAT. Theb. 8, 287 solium gentesque paternas). LIV. 3, 25, 1 residuas anni prioris causas (*cf.* QVINT. inst. 2, 1, 2 quae relicta erant). 4, 43, 6 -unt omissam *rem* tribuni (PLIN. nat. 34, 17). 9, 33, 1 bellum (VELL. 2, 15, 1 TAC. hist. 4, 71 LVCAN. 9, 88). 24, 31, 4 a Cretensibus clamor est ortus, deinde -ptus ab aliis (*cf. l. 64. p. 1254, 51*). 30, 18, 9 proelium dubium (TAC. ann. 12, 39 *al. cf.* pugnam: LIV. 38, 22, 3 TAC. hist. 3, 23 *al. aliter p. 1255, 71*). CVRT. 10, 9, 6 -et huius saeculi tempora eiusdem domus ... posteritas (*cf.* 10, 10, 19 regnum ... suboles). PLIN. nat. 13, 75. TAC. Germ. 32 inter familiam et ... iura successionum equi traduntur; -it filius *eqs.* (*cf.* APVL. met. 10, 28 hereditates). SCHOL. Hor. epist. 1, 2, 4 scholam.

b *indicatur acceptio, perceptio per sensus vel mentem:* α *per sensus externos, maxime auditum* (GLOSS.^{L} I Ansil. EX 203 -pit audivit; *cf. p. 1255, 12; saepe quasi sub imag. hominem -endi respicitur animus et voluntas -entis [cf. p. 1251, 63], e. g. l. 65 sq. 74*): (I) *generatim:* CIC. Planc. 57 nihil facilius emittitur *quam maledictum,* nihil citius -itur. de orat. 2, 148 attente audiamus atque ut ... non solum sententias sed etiam verba ... -amus (per- *M*), voltus denique perspiciamus. orat. 197. Cato 19 memoriam illius viri omnes -ent anni consequentes (*cf.* CIC. div. 1, 12 SEN. epist. 21, 6). Att. 3, 23, 5 nuntios. epist. 1, 9, 21. CAES. Gall. 7, 3, 2 *clamorem* (LVCAN. 7, 480. *cf. supra l. 48*). OV. am. 1, 4, 18. ars 1, 710 -at blandas comiter illa preces (TAC. ann. 1, 29). LIV. 8, 6, 7 adsensu populi -pta vox consulis (CVRT. 5, 9, 2. *cf.* SEN. Thy. 80 *al.*). SEN. contr. 1, 7, 14 *al.* VAL. MAX. 1, 8, 2 cultu ... anguis a peritis -pto. SEN. Herc. f. 42 laetus imperia -it (epist. 61, 3 *al.* PRVD. cath. 3, 124). 361 aure verba patienti -e (Tro. 617 MART. 7, 12, 2 PLIN. epist. 4, 19, 3. *cf.* PRISCILL. tract. 10, 137 p. 100, 6 auditu). epist. 38, 2 *al.* PETRON. 28, 1 longum erat singula -ere (*i. 'oculis percipere'?*). 42, 1 -pit Seleucus fabulae partem (*cf.* 113, 1 risu ... fabulam). STAT. Theb. 12, 587. MART. 10, 64, 2 non tetrica nostros -e fronte iocos. QVINT. inst. 10, 1, 86 ex Afro Domitio. *al.* TAC. dial. 15 sermonem (AVG. serm. 47, 16, 30). Agr. 39 hunc rerum cursum ... fronte laetus, pectore anxius -pit. hist. 4, 59. ann. 13, 54 comiter. *al.* PLIN. epist. 4, 9, 18 potes aestimare quanto consensu sit -ptum, cum diceret *eqs.* APVL. Plat. 2, 20 nihil morose vel difficulter -at *sapiens.* TERT. patient. 5 p. 9, 21 impatienter. adv. Marc. 4, 7 p. 436, 21 ab angelo (*al.*). CYPR. epist. 54, 1 p. 621, 9 (*antea* comperi). COMM. instr. 2, 31, 5 *al.* VVLG. I Thess. 1, 6 (δεξάμενοι). *et al.*

c. not. pressa, i. q. libenter, c. adsensu audire, accipere (*p. 1253, 7. 9. v. E. Thomas, Stud. z. lat. u. gr. Sprachgesch. [1912], p. 72.*

[Rehm]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

Heraeus, WklPhil. 32 [1915], 485; cf. p. 1251, 64): CIC. Sest. 102 nollem ... dixet (*Maehly*, dixit *codd.*) quod -rent improbi cives: 'oderint dum metuant'. SEN. contr. 2, 1, 28 haec ... cum diceret -pta sunt. 2, 2, 9. 7, 6 (21), 19 valde (10, 2, 10 suas. 6, 9). suas. 5, 6. SEN. epist. 114, 12 mirari ... non debes corrupta -i ... ⟨a⟩ corona sordidiore. PETRON. 52, 7 urbanitatem iocantis. PLIN. epist. 7, 6, 13 probatum et -ptum est quod ... tacui. 7, 33, 8 vox et statim -pta et postea ... celebrata est. TERT. bapt. 17 p. 215, 8 tunc ... constantia succurrentis -itur, cum urget circumstantia periclitantis.

(II) *speciatim: verba dictantis (cantantis l. 19) percepta litteris mandare, i. de officio notarii vel exceptoris* (ταχυγράφου, *e. g. l. 17. cf.* AVG. in psalm. 51, 1 p. 600^init. non tantum aure et corde, sed et stilo -enda. *hic illic variat propter quandam confusionem c.* excerpere, *v. p. 1227, 41*): *c. obiecto*: CIC. div. 2, 50 qui omnia verba eius -perint litterisque mandarint (SEN. epist. 108, 6 AVG. c. Petil. 2, 1, 1 p. 24, 7 *al.*). MANIL. 4, 199 notis linguam superet cursimque loquentis -at longas nova per compendia voces (*cf.* SEN. epist. 90, 25 notas, quibus quamvis citata -itur oratio [AMM. 22, 3, 5. *cf.* QVINT. inst. 1, 12, 14 musicis notis cantica. *cf. l. 31. paulo aliter*: PRVD. perist. 9, 72 reddimus ... tam milia multa notarum quam ... te docente -pimus]). ASCON. in Mil. p. 37, 16 St. illa quoque -pta eius oratio. QVINT. inst. 7, 2, 24 decl. 338 p. 331, 27 SVET. Iul. 55, 3. Nero 52 dictante aliquo -ptos *versus*. APVL. flor. 9 p. 31 exce[r]ptum. HIL. c. Const. 13 p. 591^B quod praedicante episcopo ... -ptum habebatur. OPTAT. 7, 1 p. 162, 2 librum ... quem ex ore Hieremiae ... -perat *Baruch*. AVG. epist. 141, 2 p. 236, 25. 141, 9 p. 242, 28 *al.* MART. CAP. 1, 65 COD. Iust. 7, 62, 32, 2 (*a. 440*). *al.* GREG. M. in Ezech. 1 praef. p. 785^A *al.* ACT. Archel. 43, 3 p. 63, 28. 68, 5 p. 98, 16. *absolute* (*acced. dat. l. 33*): QVINT. inst. 10, 3, 20 ille qui -it si tardior in scribendo ... fuit. SVET. Tit. 3, 2 comperi notis ... -ere velocissime solitum (*cf. l. 18*). CAPITOL. Gord. 12, 3. HIER. epist. 18 A, 16, 2 -entis iam implevimus ceras (64, 21, 1). 36, 1, 1 *al.* AVG. in Iob 37 p. 598, 13 dictanti mihi -is (EVOD. Aug. epist. 158, 10 p. 495, 11. *cf.* 158, 1 p. 489, 1 scholastico). PAVL. MED. vita Ambr. 42 ENNOD. opusc. 3, 9 p. 333, 8 COD. Iust. 2, 7, 26, 6. 7, 62, 32, 4 a (*a. 440*) apud arbitros.

inde p. p. p. n. pro subst. **exceptum, -ī.** GLOSS. II 291, 28 ἔκληψις ὑπαγορεύοντός τινος. *i. q. exceptoris scriptura*: GREG. M. epist. 9, 95 p. 106, 10 de qua re ei per latorem praesentium in -o quae mihi visa sunt relegenda dictavi.

β per sensum interiorem mentis, i. q. intellegere, interpretari (*v. Löfstedt, Eranos 14 [1914], 145*): CIC. de orat. 2, 273 acutum etiam illud est, quom ex alterius oratione aliud -as atque ille volt (*cf.* RVT. LVP. 1, 5 in aliam aut contrariam *mentem* [*syn.* intellegitur]. SEN. epist. 12, 7 alius aliter [SVET. Tib. 11, 2]). SEN. epist. 82, 2 'male' ... sic -e, quemadmodum a populo solet dici (VLP. dig. 4, 3, 7 pr. sic ..., quasi. 11, 1, 5 sic ..., ut). FRONTIN. strat. 1, 12, 8 ne pro ostento -rent milites. MARCELL. dig. 50, 17, 67 quotiens idem sermo duas sententias exprimit, ea potissimum -atur (acc- *Mommsen*), quae rei gerendae aptior est.

B *subest notio comprehendendi, tenendi, colligendi alqd. quod fluit cadit volat* (*cf.* SERV. Aen. 3, 317 -untur ... quae cadunt): 1 *c. significatione sensili plus minus perceptibili* (*reflex. p. 1254, 20*): **a** *corpora quasi libero motu ruentia*: *α sensu latiore*: (I) *res liquidas*: CIC. Brut. 43 sanguinem patera (OV. met. 9, 131 VAL. MAX. 5, 6 ext. 3 SEN. benef. 4, 31, 2 CHIRON 43. VITAE patr. 5, 18, 3 [*gr. aliter*]). CAES. civ. 3, 15, 4 ex pellibus ... nocturnum -ere rorem. PROP. 2, 32, 40. OV. am. 3, 9, 11 lacrimas (met. 2, 366 *al. v. et p. 1254, 1*). met. 3, 171 laticem. 4, 619 *guttas. al.* VITR. 2 pr. 2 aquam (9, 8, 13). CELS. 1, 3, 12 ore ... acetum. 6, 6, 38 CVRT. 3, 4, 8. PLIN. nat. 25, 31 erumpentem sucum. MART. 13, 89, 1 lupus -it (*i. bibit*) ora Timavi. QVINT. inst. 1, 2, 28. CHIRON 223 *umorem* (*Veg. mulom. 1, 43, 4* susc-). CLAVD. rapt. Pros. 3, 391 MARCELL. med. 9, 100. CIL XIII 10018, 78 (*in poculo*) esc⟨ip⟩e merum (*cf. ibid.* 61. 79—82). (II) *spiritum sim.* (*de aedificio, i. q.* '*spectare ad*': *l. 70*): CIC. inv. 1, 108 extremum spiritum eius -pi (Verr. II 5, 118 ore [Ov. ars 3, 746]. CIL X 2564 *al.*). nat. deor. 2, 136 arteria ... -at ... animam (EPICED. Drusi 97). GERM. 156 auras. CELS. 6, 9, 7 ore vaporem. PLIN. nat. 14, 136 fumum. *nota* (*v. l. 65*): HOR. carm. 2, 15, 16 porticus -bat arcton (*cf.* PALLAD. 1, 8, 3 ortum solis).

(III) *corpora varia (abstr. l. 78) quae in aerem vel aquam (l. 75) missa feruntur*: CIC. Tusc. 2, 67 eice te navi: praesto est qui -at vel delphinus *eqs.* (*cf.* OV. met. 2, 68. 324. 4, 634 *al.* CVRT. 9, 5, 1. PRVD. cath. 7, 114 *Ionas* -ptus ... beluinis faucibus alvi ... hauritur specu). CAES. civ. 1, 64, 7 abrepti vi fluminis ab equitatu -untur (*cf.* LIV. 23, 19, 8 FRONTIN. strat. 3, 14, 2). VERG. Aen. 9, 742 -pere aurae *hastam* (GAIVS dig. 41, 1, 9, 7 missilia. *aliter p. 1255, 45. cf.* LIV. 36, 23, 2 laqueis ... ictus *arietis* [*aliter p. 1255, 54*]). OV. met. 1, 722. 8, 252. fast. 4, 797 stipulis -pta ... est *scintilla* (*cf.* PAVL. FEST. p. 106). *al.* LIV. 4, 33, 6 faces ... emissae -untur. VAL. MAX. 9, 2, 4. SEN. benef. 2, 17, 3 *pilam* (2, 32, 1). MELA 3, 43 PLIN. nat. 10, 23. MART. 1, 37, 1 ventris onus ... auro (*inde* LAMPR. Heliog. 32, 2). TERT. nat. 1, 14 p. 84, 21.

β sensu artiore: i. q. ad usum vitae colligere, tollere: VITR. 7, 13, 1 *ostrum* -itur e conchylio marino (7, 13, 2). CELS. 5, 25, 4^A papaveris ... lacrimam. COLVM. 8, 2, 6 partus *gallinarum* (*cf.* 8, 2, 13 ova. 8, 11, 9 fetus). 11, 3, 57 semen *cepae*. SCRIB. LARG. 40 florem picis. *fort. adiungas*: SIL. 16, 369 -ptum Troiana ab origine equorum *equum*.

b *corpora in se corruentia, sc. aedificia, corpora animantium sim., i. q. fulcire* (*syn. l. 8. 15; cf. p. 1255, 58. 61. in imag. l. 8. 17. 25; fere i. q. emendare: l. 18. 25*): CIC. Rab. Post. 43 veterem amicum ... labentem -pit, corruere non sivit, fulsit et sustinuit. de orat. 2, 187 inclinantem -ere aut stantem inclinare. OV. epist. 2, 130 linquor et ancillis -enda cado (*cf.* met. 13, 481 CVRT. 3, 5, 4 *al.* LVCAN. 5, 799 STAT. silv. 1, 2, 110). MANIL. 2, 805. CELS. 8, 8, 1^C si plura fragmenta sunt, -enda sunt ea ex ferula facto canaliculo (*cf.* PALLAD. 3, 15, 2 calamis *vitem*). 8, 10, 3^B *bracchium* mitella ... -itur. SEN. benef. 5, 19, 1 si domum ... ne concidat, -pero (*cf.* SEN. epist. 30, 2). nat. 6, 9, 2. 7, 14, 3 (*syn.* fulciat). CVRT. 6, 1, 15. 7, 3, 17 (*iuxta* erigens). *al.* PLIN. nat. 8, 182 STAT. silv. 5, 5, 85. AVG. nupt. et concup. 1, 16, 28 infirmitas ... ne cadat in ruinam flagitiorum -atur honestate nuptiarum. DRAC. laud. dei 2, 586 bonus -pit quod tunc male fecit iniquus *Paulus. et al.*

reflexive (*ad a et b*): LIV. 4, 19, 3 quem cum ... equo deiecisset, ... hasta innixus se in pedes -pit (*cf.* SEN. epist. 66, 50 in genua). CVRT. 6, 1, 14 poplitibus semet -pit. 9, 5, 3 ita libravit corpus, ut se pedibus -ret. PLIN. nat. 10, 117 *psittacus* rostro (APVL. flor. 12 p. 43 r. ... velut ancora). PORCAR. mon. (RevBén. 26) p. 478, 17 cum ira te vicerit, -e te et statim emenda.

2 *c. not. sensili evanida, i. q. succedere (aliter p. 1251, 81), subsequi, continuare (cum de loco tum de tempore. loquentem: infra l. 35. 39, cf. l. 61)*: **a** *c. acc.*: RHET. Her. 4, 11, 16 figuram in dicendo commutare oportet, ut gravem mediocris, mediocrem -at attenuata. 4, 19, 26. CIC. orat. 158 vocalis; *v. s.* ex *p. 1083, 35 sq.* (*cf.* CHAR. gramm. p. 9, 19 B. si ... vocalis ... -atur ab ... consonante. *al.* VLT. SYLL. gramm. IV 256, 26 [*opp.* desinit]. *al.*). nat. deor. 2, 135 linguam ... ad radices eius haerens -it stomachus (*cf.* OV. met. 13, 915 ultima ... -at ... inguina piscis. CELS. 8, 1, 11 caput ... spina). CAES. civ. 3, 87, 1 hunc Labienus -pit et ... inquit (*cf.* TAC. ann. 16, 32 loquentis adhuc verba). LIV. 4, 52, 1 annum modestia tribunorum quietum -pit tribunus plebis L. Icilius. 5, 13, 4 hiemem ... aestas (*cf. infra l. 58*). 5, 42, 6 nox diem (*cf.* PHAEDR. 2, 8, 10). 6, 3, 4 orationem ... fletus mulierum (7, 13, 11 preces. 32, 33, 8. *cf.* PETRON. 6, 1 *declamatio* suasoriam. STAT. Theb. 10, 360 orsa). *al.* MANIL. 2, 525 VAL. MAX. 5, 5 pr. 7, 1, 1. CELS. 3, 4, 17 satius est principia cibi a decedente febre, quam reliquias ab incipiente -i. COLVM. 7, 3, 11. PLIN. nat. 21, 68 (*syn.* succedit). QVINT. inst. 10, 7, 8. TAC. Agr. 14 Didium Veranius. Germ. 34 Chamavos a tergo Dulgubnii ... cludunt, a fronte Frisii -unt. PLIN. epist. 5, 6, 25 inde apodyterium ... -it cella frigidaria. paneg. 92, 1 FLOR. epit. 1, 3, 1 *al.* SOL. 5, 1 *al.* AVG. epist. 55, 17 p. 188, 14 requies illa ... -itur ab octavo *die*, non extinguitur. MART. CAP. 6, 691 *al.* *et al.*

b *absolute* (*indicatur saepe 'a quo', fere i. q. 'incipere'. pendet inf.: infra l. 66*): *α generatim*: CAES. Gall. 7, 88, 2 utrimque clamore sublato -it rursus ex vallo ... clamor (LIV. 6, 33, 11 -it[ur] [*an recte trad.?*] ... maior ab exercitu Romano. *cf. p. 1252, 48*). civ. 1, 65, 3 suberant ... montes atque a milibus passuum V itinera difficilia ... -bant (*cf.* LIV. 38, 40, 6 a Cypselis via ... confragosa. 38, 41, 5. PLIN. nat. 5, 26 saltus). 1, 66, 4 inde -ere loca aspera (LIV. 2, 61, 1 annus. CVRT. 7, 7, 4. *cf.* LIV. 25, 23, 8 subinde. CVRT. 9, 2, 2 deinde. PRISC. perieg. 80 hinc [*gr. 74* μετεκδέχεται]). 2, 7, 3 re cognita ... tantus luctus -pit, ut *eqs.* OV. met. 15, 209 -it autumnus (*cf. supra l. 37*). CELS. 5, 27, 2^D aquae metus tollitur, sed aliud periculum -it (*cf.* 7, 26, 5^A alter metus). QVINT. inst. 9, 4, 71. *β speciatim de loquendo (cf. supra l. 27), i. q. 'pergere'* (*cf.* SERV. Aen. 4, 114 subsecuta est. 9, 256): VERG. Aen. 4, 114 tum sic -pit regia Iuno: *eqs.* 9, 258. OV. met. 4, 790 tacuit ... -it unus ex numero procerum *eqs.* 5, 260. 523. 7, 681 fast. 5, 55 SEN. dial. 5, 23, 2 VAL. FL. 4, 755. 5, 543. 5, 672 hinc (*cf.* SIL. 6, 430 inde [13, 687 -it i. duos frater coniungere casus]). SIL. 11, 90 *al.* STAT. Ach. 2, 86. IVL. VAL. 3, 40 p. 148, 4 (*Ps. Callisth. 3, 23, 3* εἶπε).

C *praevalet notio intercipiendi, per insidias capiendi* (*cf.* NON. p. 293, 33 -it opprimit vel circumvenit. *ibid. l.* 49 SERV. ecl. 3, 18 Aen. 3, 332 *al.* CLAVD. DON. Aen. 6, 170 p. 513, 31 *al.* GLOSS.^L I Ansil. EX 267): 1 *animantia vel res corporeas, praecipue in re militari*: CIC. S. Rosc. 151 arbitrantur ... vos hic ... sedere qui -atis eos qui de suis manibus effugerint (*cf.* Verr. II 5, 151 fugientes. FRONTIN. strat. 2, 7, 8). Att. 7, 22, 1. 8, 11 d, 2 non modo iter interclusum, sed me ipsum plane -ptum (ceptum *M*^1) putabam. PLANC. Cic. epist. 10, 23, 5 missum ... ad eum (me *trad.*) cum litteris -peram (*cf.* OV. ars 2, 596 arcana verba notata manu. CVRT. 7, 2, 37 litterae -ptae sunt). LENT. Cic. epist. 12, 14, 2. CAES. Gall. 6, 28, 4 mansuefieri ne parvuli quidem -pti possunt *uri* (*sim. bestias*: HOR. carm. 3, 12, 12 latitantem ... aprum. PROP. 2, 19, 24 lepores. MANIL. 5, 678 CVRT. 7, 5, 41 COLVM. 9, 3, 4 PETRON. 40, 6 PLIN. nat. 9, 31 GAIVS inst. 3, 202 *al. v. et p. 1255, 2. aliter p. 1255, 32. tropice*: HOR. epist. 1, 1, 79 [*syn.* venentur]). 7, 20, 9 servos ... in pabulatione. civ. 1, 79, 5 *al.* HIRT. Gall. 8, 7, 1 BELL. Afr. 24, 2 *al.* SALL. hist. frg. 2, 29 triplices

[Rehm]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

insidiae ... positae erant: prima, quae ... venientes -ret (*cf.* VERG. ecl. 3, 18 caprum ... insidiis [LIV. 21, 61, 8 *al.* FRONTIN. strat. 2, 5, 29 *al.*]. LIV. 9, 31, 6 [*syn.* circumveniri]. 35, 30, 11 CVRT. 7, 7, 31). VERG. Aen. 3, 332 incautum (LIV. 21, 55, 3 TAC. hist. 3, 79). 6, 173. 9, 760 succiso poplite Gygen -it. 12, 507 Lucronem ... -it in latus. *al.* LIV. 5, 41, 6 fraus hostilis vagos. 7, 39, 7. 23, 18, 9 transversis cuniculis hostium cuniculos. 25, 25, 2 commeatus (*al.*). 41, 11, 3 amnem ... multorum dierum opere -ptum nov⟨o⟩ alveo avertit. *al.* VAL. MAX. 5, 2 ext. 2 (*seq.* captivos). *al.* SEN. Thy. 144 -ptus gladio (*cf.* FLOR. epit. 2, 17, 14 pilo). CVRT. 3, 8, 14 FRONTIN. strat. 1, 2, 7 *al.* IVST. 22, 8, 10. *et al.*

2 *rumores, secreta sim. auscultando* (*cf. p. 1252, 56. pendet acc. c. inf.: l. 19*): CIC. Deiot. 25 mittebat qui rumores Africanos -rent (IVV. 6, 409. *cf.* CIC. Att. 2, 5, 1 rumusculos). de orat. 1, 96 si ... aliquid ex sermone vestro ... -ere possemus (*cf.* Att. 2, 11, 1 ex praetereunte viatore). 2, 153 subauscultando ... -ere voces eorum (LIV. 40, 7, 4 TAC. hist. 3, 32 *al.* SVET. Tib. 21, 2). VERG. Aen. 4, 297 dolos ... praesensit motusque -pit ... futuros. LIV. 2, 4, 5. 4, 30, 3 legem ... cum ab tribunis parari consules ... proditione -pissent. VAL. MAX. 7, 5, 2. SEN. Oed. 805 secreta (*cf.* FRONTIN. strat. 1, 4, 13 arcana). clem. 1, 8, 1 PETRON. 37, 1 PLIN. nat. 33, 17. QVINT. inst. 5, 7, 36 -pta parvulorum indicia. FRONTIN. strat. 1, 2, 4 consilia. *al.* TAC. hist. 2, 78 *al.*

D *subest notio suscipiendi subeundi sustinendi alqm. rem hostiliter inruentem*: 1 *proprie* (*hic illic in imag., e. g. l. 29. 46. 57. 60*): **a** *homines, feras eorumque impetum sim.*: CIC. Verr. II 2, 159 omnes ... *regis* copias acerrimumque impetum moenibus (dom. 76 CAES. Gall. 1, 52, 4 *al.* NEP. Chabr. 1, 2 LIV. 2, 10, 4 *al.* CVRT. 4, 13, 33 *al. cf. l. 41*). dom. 63 collectam vim improborum ... -pi meo corpore (64. *cf. l. 41*). VERG. Aen. 11, 517 tu Tyrrhenum equitem conlatis -e signis. LIV. 3, 70, 4. 9, 8, 9 iram hostium. *al.* SEN. dial. 1, 2, 8 inruentem feram venabulo (CVRT. 8, 1, 16. *cf.* SEN. epist. 82, 24 subula leonem. MART. 14, 30 -ent apros expectabuntque leones *venabula* [QVINT. inst. 4, 2, 17]. *aliter p. 1254, 79*). 3, 11, 2 venientes -it et fugientes persequitur (*cf.* AMM. 20, 11, 23 incessentes -unt [*opp.* instant cedentibus]). CVRT. 6, 1, 6 fluentem in se aciem. *al.* MELA 3, 82 STAT. silv. 5, 1, 69 IVV. 8, 250 TAC. hist. 2, 14 *al.* AMPEL. 18, 12. AMM. 29, 1, 3 turmarum procursus ... in se ruentium acriter -perunt inviti. *et al.* **b** *flumina, ventos sim.*: CAES. Gall. 3, 13, 1 quo facilius vada ac decessum aestus -ere possent *naves*. 4, 17, 9 vim fluminis (LIV. 21, 27, 8 impetum. *cf.* LVCAN. 1, 221). VAL. MAX. 3, 8, 4 procellam. SEN. Ag. 408ᵃ tumidum ... mare (*cf.* HIL. trin. 12, 1 p. 434ᴰ *undam*). Oed. 8 ventos (*cf.* Phaedr. 1129 *al.*). COLVM. 4, 16, 3 frigorum ... violentiam (*cf.* EVGRAPH. Ter. Andr. 483 frigus). MART. 10, 82, 4 patiar nimbos -amque nives. **c** *tela sim.* (*aliter p. 1253, 76*): CIC. Verr. II 2, 177 omnia tela -at necesse est (dom. 39 *al.* CAES. Gall. 3, 5, 3 civ. 3, 93, 2 LIV. 2, 47, 7 *al.* CVRT. 6, 1, 4 LVCAN. 3, 723 *al.*). har. resp. 45. NVX 50 saxa. SEN. Ag. 232 ferrum (clem. 1, 3, 4). HIER. epist. 1, 3, 4 mucronem. *al.* **d** *plagas, vulnera sim.*: CIC. Verr. II 5, 3 cicatrices ... adverso corpore -ptas (LIV. 45, 39, 16). Sest. 23 vulnera (Tusc. 2, 65 *al.* LAVD. [Turiae] [CIL VI 1527] 2, 27 VAL. MAX. 2, 7, 8 TAC. ann. 3, 20 *al.*). Tusc. 2, 46 plagas ([*syn.* ferentes]. LVCR. 2, 810 in se pupula. VITR. 10, 15, 1). LVCR. 6, 313 ictum (HOR. carm. 4, 9, 23 OV. met. 12, 375 VAL. MAX. 1, 8 ext. 2 PLIN. nat. 8, 88 TAC. dial. 37 *al. aliter p. 1253, 78*). HOR. sat. 2, 7, 49 verbera (OV. fast. 2, 427). **e** *onus, pondus sim.*: CIC. Rab. Post. 41 onera multorum ... -pit unus (VITR. 3, 4, 1 stereobatae). VITR. 5, 1, 6 columnae ... trabes. SEN. Herc. f. 1289 tota ... tecta ... supra corpus -am meum (CE 276, 1). TAC. dial. 1 magnae quaestionis pondus. PS. CENS. frg. 4, 1 p. 60, 10 terra in aera prominet, -it caelum. IORD. Rom. 219 iugum ... Romanum.

2 *translate*: **a** *c. vi verbi plena et vigente, sc. res adversas et molestas*: CIC. carm. frg. 32 (Tusc. 2, 25), 20 (*Prometh.*) pestes -o anxias. inv. 1, 3 labores (Brut. 243 *al.*). prov. 41 -ere fortunam, subire vim atque iniuriam (*cf.* DECRET. decur. Pis. de C. Caesare [CIL XI 1421] *fata* [TAC. Agr. 45]). fin. 1, 33 dolores et ... molestias (3, 42. Tusc. 2, 14 [*iuxta* subeundus]. *al.*). NEP. Dat. 5, 2 invidiam aulicorum. VAL. MAX. 5, 10 pr. iniurias (COLVM. 4, 7, 2. *v. et l. 65. cf.* SEN. dial. 2, 13, 2 convicia. TAC. ann. 15, 23 contumeliam). SEN. Phoen. 406 bellum ([*cf.* SIL. 16, 650]. *sim.* AMM. 17, 5, 14 pugnas [*opp.* intulisse]. CASSIOD. Didym. in Iac. 1, 12 p. 3, 2 certamen [ἄγων τὸν ἀγῶνα]. *aliter p. 1252, 46*). benef. 2, 34, 3 fortitudo est ... scientia periculorum repellendorum, -endorum, provocandorum. TRYPH. dig. 13, 1, 20 condictionem. PAPIN. dig. 20, 5, 1 litem (COD. Iust. 3, 6, 2 [*a. 294*]; *opp.* intendere. *cf.* actionem: PAVL. dig. 5, 1, 22 *al.* COD. Theod. 2, 1, 10; *opp.* inferant. *al.*). 48, 5, 39, 8 poenam (COD. Theod. 8, 5, 2 *al.*). TERT. adv. Marc. 5, 12 p. 617, 3 mortem (RVFIN. hist. 3, 23, 17 [ὑπομενῶ]. COD. Theod. 9, 14, 2 *al. cf.* FIRM. math. 6, 31, 76 exitium. CONC.ˢ I 3 Rustic. p. 43, 29 [*vers. Tur.* pati]). fug. 1 p. 461 Oe. *persecutiones*. LACT. inst. 2, 9, 24 sententiam ([*sc. iudicis*]. FIRM. math. 1, 7, 21 HIL. trin. 6, 38 p. 188ᴮ AVELL. p. 104, 10. COD. Iust. 9, 12, 7 pr. [*a. 319*]; *syn.* subiturum. *al.*). RVFIN. hist. 5, 18, 10 (ὑπομεινάτωσαν). COD. Theod. 2, 1, 9 deportationis sortem. 11, 30, 50 iacturam (*syn.* sustinere). *et al.*

b *c. vi verbi magis debilitata, i. q. negotium, munus sim. suscipere, adire* (*ab* A 2 a β Ⓗ *p. 1252, 41 eo differt, quod ibi 'acceptio ab alio', hic ipsa 'susceptio' respicitur*): CIC. epist. 7, 33, 2 quas *occupationes* si, ut volumus, -perimus *eqs.* PLANC. Cic. epist. 10, 7, 1 omnia me rei p. praestitisse, quae et tua exhortatione -pi et mea adfirmatione tibi recepi. NEP. Dion 8, 3 tali consilio probato -pit has partes ipse Callicrates (*cf.* LIV. 38, 43, 7 causam). LIV. perioch. 48 p. 56, 8 tribunatum. p. 56, 9 militiae genus. TAC. ann. 3, 10 cognitionem. SVET. Iul. 73, 1 simultates ... nullas tam graves -pit ..., ut non ... libens deponeret. CYPR. epist. 55, 8 p. 629, 18 episcopatum.

deriv.: exceptaculum, exceptarius, excepticius, exceptio, exceptivus, excepto, exceptor, excipiabulum, excipulum, excipuus.

excipulum, -ī *n.* *ab* excipere. *i. q. instrumentum ad excipiendum factum*: **a** *i. q. vas, lacus sim.* (GLOSS.ᴸ II Philox. EX 39 ἐκδοχεῖον): PLIN. nat. 9, 75 *anguillae* fluctibus glomeratae volvuntur, in tantum mirabili multitudine, ut in -is eius fluminis ob hoc ipsum fabricatis singulorum milium reperiantur globi. 25, 78 vis *euphorbeae* tanta est, ut e longinquo sucus excipiatur incisā conto; subitur -is ventriculo haedino (*v. app. crit.*). **b** GLOSS.ᴸ I Ansil. EX 270 -um venabulum veteres dicebant (GLOSS. Scal. V 599, 15). GLOSS. II 578, 55 fuscina, tridens vel quicquid excipitur (*malim* excipit). II 354, 57 κρεάγρα (503, 46. 530, 1 III 447, 48. 480, 66). *v. W. Schulze, Kl. Schr. p. 189.* *cf. c.* excipiabulum.

PAVL. FEST. p. 80 **excipuum** (-uium *L*), quod excipiatur (-itur *dett.*), ut praecipuum, quod ante capitur. *Rehm.*

excisātus *v.* ex(s)ciss-.

excīsio, -ōnis *f.* *ab* excīdere (excisus). -ciss-: *l. 33*; -scis(s)-: *l. 44 (cf. et l. 48)*. *acced. gen.*: *obi. l. 36. 48.* *explic.*: *l. 43.* 1 *c. vi caedendi* (*cf.* GLOSS. II 293, 7 ἐκτ[ι]μησις -o): **a** *active de ipso actu*: α *proprie*: *i. q. exsectio, succisio* (*i. q. abscisio sc. de eviratione: v. l. 37*): AMBR. hex. 3, 13, 54 *sunt arbores* quibus -o (-ciss- *C et, alt.* s *aut eras. aut expunct.*, *GP*) lucro potius quam ... detrimento sit, ut *eqs.* (*antea*: excisa; *cf. totum l. et v. p. 1241, 21*). HIER. in Is. 22, 15 sqq. p. 273ᴰ (*ad Is. 22, 16* 'excidisti tibi ... sepulcrum') in -e sepulcri (*v. p. 1243, 65*). *nota de castratione* (*v. l. 32*): GLOSS. II 293, 8 ἐκτομή, excastratio, -o (*v. p. 1241, 84*). β *trslt. fere i. q. expulsio, eiectio* (*v. s.* excīdo, *p. 1243, 10*): GLOSS. IV 482, 19 abdicatione -e. **b** *vi passiva de eo, quod excisum est* (*fere i. q.* '*incisura*' *l. 44*): VITR. 10, 12, 1 per media ... spatia tignorum insecantur ⟨et⟩ exciduntur formae (*v. p. 1243, 55*), in quibus -bus includuntur capitula catapultarum. PALLAD. 3, 30 (*in vite lacrimanti*) amurcā ... plagae -o (-scis- *PLQ*, -sciss- *V*) perlinatur (*i.* '*plaga excisa*' *vel* '*incisa*' [*cf. l. 40 et l. 30*]. *cf. Geopon. 5, 38, 2* χρίσομεν τὰς τομάς).

2 *c. not. delendi, vastandi, i. q. eversio* (*syn. l. 49*; *cf.* excidium *et v.* GLOSS. II 290, 58 ἐκκοπή, -o hoc excidium): CIC. dom. 146 bonorum direptio, ... tectorum -o (-sciss- *Lambin.*), ... depopulatio praediorum. har. resp. 3 -em, inflammationem, eversionem, depopulationem, vastitatem ... meis ... tectis atque agris intulerunt. [HEGES. 2, 15, 8 p. 177, 25 *v. s.* excidio, *p. 1231, 71*.]

excīsor, -ōris *m.* *ab* excīdo. *qui delet, vastat sim., i. q. eversor* (*cf.* GLOSS. II 291, 1 ἐκκόπτης -r): HEGES. 5, 11, 2 p. 314, 4 maiorem ipsum *Romanorum* arietem -em urbium Iudaei appellaverunt (*cf. Ios. b. Iud. 5, 299* ἑλέπολιν).

excīsōrius, (-a, -um). *ab* excīdere (excisus). *scrib.* -ciss-: *l. 59. 60 (cf. l. 58*: -cuss-. *v. et p. 1240, 15 sqq.)*. *i. q. ad excidendum pertinens* (*usu med.*; *v. p. 1242, 11*): CELS. 8, 3, 4 -us (*J*, -cuss- *FV*; -ciss- [*ut et postea*] *Marx*) scalper ... id quod inter utrumque medium est, excidit (*ibid.* 5: -cis- *J*, -ciss- *FV*). *cf.* circumcisorium, ossicisorium (*Chiron 58* [siccis orio *cod.*]. *85* [os siccasorio *cod.*]. *Veg. mulom. 2, 22, 1*; *emend. Heraeus* [*falso* succis- *Oder, Lommatzsch*]).

excissātus *v. s.* ex(s)cis-. **excissōrius** *v.* excis- *l. 56.*

1. excissus *v.* excīdo, *p. 1240, 15.*

[**2. excissus** *ab* exscindo *v. p. 1240, 40 sqq.*]

EDICT. imp. Diocl. VII 42 bracario pro **excīsūrā** et ⟨o⟩rnatura pro birro qualitatis primae ✕ se(xaginta) *eqs.* (*i. fere* '*excisione*'; *cf.* incisura). **excīsus** *v.* excīdo. *K.-M.*

excitābilis, (-e). *ab* excitare. *qui excitare potest*: CAEL. AVR. chron. 1, 5, 175 utuntur ... cantionibus tibiarum varia modulatione, quarum alteram Phrygiam vocant, quae sit iucunda atque -is eorum, qui ex maestitudine in furore noscuntur.

comp.: inexcitabilis.

excitāmentum, -ī *n.* *ab* excitare. *i. q. res excitans, stimulus*: IVL. VAL. 2, 25 p. 90, 33 hoc ... ad indignationem -o utebatur *Darius* (*Ps. Callisth. 2, 12, 5 aliter*).

excitātē *v. s.* excito, *p. 1263, 37.*

excitātio, -ōnis *f.* *ab* excitare. *plur.*: *p. 1257, 3. 6.* [*variat c.* exercitatio: AVG. epist. 9, 3 p. 21, 13 (-es *falso trad., ut vid.*). *dub. interpr.*: OP. imperf. in Matth. 1 p. 626ⁱⁿⁱᵗ· qualia ... fuerint verba Rapsacis, vel qualis confortatio Isaiae, lege in Isaia (*Is. 37*) et profer causam -is in populo.] *i. q. actio excitandi* (*c. gen. obi. praeter p. 1257, 3. 9 sq. 13*): **a** *generatim* (*fere i. q. status excitatus, alacritas*: *p. 1257, 1*; *de tuba*: *p. 1257, 6*): PLIN. nat. 37, 203

[*Rehm*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

clara habetur Hispania et lapide speculari . . ., laborum -e, servorum exercitio, corporum . . . duritia, vehementia cordis. ARNOB. nat. 7, 32 p. 265, 28 quid sibi volunt -es illae, quas canitis matutini? . . . obdormiscunt enim superi? CHALC. comm. 167 maxima . . . vitiorum -o est in corporis atque animae concretione. HEGES. 3, 3, 4 instituebat etiam ut agnoscerent -es tubarum et repressiones (*Ios. bell. Iud. 2, 579 σάλπιγγος προκλήσεις· τε καὶ ἀνακλήσεις*). PAVL. NOL. epist. 9, 2 p. 54, 8 ut adsurgat in -em animae nostrae *Christus*. AVG. in euang. Ioh. 38, 7 -o facta est dormientibus, cordibus evigilaverunt. in psalm. 4, 6 'compungimus' . . . refertur . . . ad -em. ut evigilemus . . ., tamquam stimulis adhibitis. OROS. hist. 5, 6, 6 servilis tumultūs -o. PETR. CHRYS. serm. 115 p. 517B. **b** *speciatim: -o a mortuis sim., fere i. q. resurrectio*: FILASTR. 26, 1 *Pythonissa* etiam in -e . . . dixisse cognoscitur vera (*antea*: animam ab inferis excitasse). PAVL. NOL. epist. 31, 3 p. 270, 12 mortuorum. IVL. Aug. c. Iul. op. imperf. 6, 30 p. 1580init. corporum. 6, 36 p. 1591init. cinerum (*iuxta* resurrectio). 6, 40 p. 1600init. HIL. Conc.S II 4 p. 122, 9 mors homini, deo vero carnis -o deputetur.

excitātor, -ōris *m.* *ab* excitare. *qui excitat*: PRVD. cath. 1, 3 nos -r mentium iam Christus ad vitam vocat. IVL. Aug. c. Iul. op. imperf. 1, 50 p. 1072fin. -r cinerum et corporum restitutor. 6, 31 p. 1584init. *mortuorum.* *f.* **excitātrīx** *pro adi.*: ORIG. in Matth. ser. 44 p. 89, 5 qui accendentes et -es seminis escas . . . evitat. *cf. et* excitor.

*excito, -āvī, -ātum, -āre. *ab* ex *et* citare (*cf.* GRAMM. suppl. 296, 32). *scribitur* esc-: ORIBAS. syn. 1, 17 p. 820, 12 (cod. Aa). *al.* SEN. suas. 2, 2 (*corr. edd.*). *de formis perf. brevioribus v. Neue-Wagener IV³ ind. cf. et l. 52.* NOT. Tir. 32, 56 -at. *inter verba act. coni. Iae enumerat* CHAR. gramm. p. 472, 18 B. *cf.* PRISC. gramm. III 276, 15 hortativa . . . accusativum asciscunt: -o incito hortor *eqs.* *de notione*: PAVL. FEST. p. 80 expergitus ab alio -tus, quem solemus dicere expergefactum (GLOSS.L I Ansil. EX 283). SERV. Aen. 2, 728 -at . . . consternat. GLOSS.L I Ansil. EX 279 -at terret. 281 hortatur, commonet (commovet?). 282 -atur venire mandatur. 284 -tus commotus (288 -t⟨i⟩ c. evocati). II Abav. EX 24 -vit sustulit. GLOSS. V 499, 34 -o produco surgo. GLOSS.L II Philox. EX 40 -a⟨t⟩ ἐξυπνίζει (*al.*). GLOSS. II 225, 25 ἀνεγείρω (*cf.* 276, 20 διεγείρω. 302, 32 ἐξεγείρω. III 138, 68 ἐγείρω [*al.*]). *legitur inde a* PLAVTO, RHET. Her., VARRONE; *deest* PROP. [*neap.* setare. *M.-L.*]

[*variat in codd. c. simpl.*: FIRM. math. 3, 6, 22. *c.* concitare: CIC. Mur. 36. suscitare: VERG. Aen. 8, 543 VVLG. act. 12, 7. exsuscitare: TERT. resurr. 31 p. 70, 5. exercere: NOVELL. Theod. 4, 2. *v. p. 1261, 41. 1262, 3. cf. l. 44.* exsiccare: PLAC. med. rec. β 28 l. 6. *ex coni.*: ACC. trag. 61 (hesitastis *trad.*). CIC. Phil. 5, 32 (exercitatum *trad.*; *sic et* epist. 1, 9, 14 SEN. dial. 1, 2, 5). VAL. MAX. 7, 4 ext. 2 (extari *trad.*; *cf.* SVET. vita Lucani p. 51, 6. *p. 1262, 2*). PETRON. 134, 2 (extricasti *trad., def. Heraeus in schedis dubitanter*). FRONTIN. strat. 2, 5, 17. *suppletur*: LAVD. [Turiae] (CIL VI 1527) 2, 6. PLIN. nat. 28, 111. *falso trad.*: CIC. Att. 15, 20, 4. *dub. trad.*: VARRO ling. 7, 63 SEN. epist. 122, 14 (excidat *dett.*). PALLAD. 4, 13, 7 INSCR. christ. Rossi II p. 269, 1, 8. *in loco obscuro*: ITALA Hab. 3, 13 (Aug. civ. 18, 32 p. 302, 10 D.) -asti vincula usque ad collum (ἐξήγειρας, *Vulg. aliter*).]

I ***praevalet notio expergefaciendi, exagitandi, citandi, movendi*:** **A** *c. not. sensili magis perceptibili, i. proprie et in imag.*: **1** *i. q. (foras) ciere e statu quieto*: **a** *non indicato certo fine*: *α sensu fere locali* (*i. q. eicere, excutere*: *l. 70. p. 1258, 3 al.*): Ⓘ *animalia* (*ventum l. 64*): CIC. Verr. II 5, 73 exsiluit conscientia . . . -tus. off. 3, 68 suntne . . . insidiae tendere plagas, etiamsi -turus non sis nec agitaturus? (*sc. feras.* SEN. Phaedr. 110 clem. 1, 16, 5). RVT. LVP. 2, 7 ex . . . lectulo -tus in triclinium trahitur (*cf.* CYPR. epist. 69, 13 p. 762, 16 de grabato). PHAEDR. 2, 8, 1 cervus nemorosis -tus latibulis. SEN. apocol. 10, 3 qui vobis non posse videtur muscam -are. nat. 5, 16, 5 ab oriente . . . καικίαν (*cf.* PSALT. Rom. 77, 26 austrum de caelo [ἀπῆρε, *Vulg.* transtulit]. *aliter p. 1260, 83*). CVRT. 4, 16, 13. PETRON. 131, 7 leporem. PLIN. nat. 8, 87. 10, 23 ex silvis . . . aves. 11, 94. MART. 5, 14, 3 (*cf.* QVINT. inst. 3, 6, 19 de spectaculis. SVET. Aug. 14). PLIN. epist. 6, 16, 14 GELL. 14, 6, 3. TERT. resurr. 22 p. 56, 8 quis . . . dominum . . . tam acerbe -vit iam a[d] dextera[m] dei ad confringendam terram? CYPR. epist. 52, 3 p. 619, 9 de presbyterio. RVFIN. hist. mon. epil. 8 p. 462B -ti *crocodili*. EVSTATH. Bas. hex. 7, 4 p. 941A pisces (*gr. p. 156C διεγερθέντες*).

Ⓘ *res inanimas* (*terram sim. i. q. evertere, proscindere. saepe acced. not. turbandi, tollendi* [*e. g. l. 77. 79. p. 1258, 3 sq. cf. p. 1260, 8. 1261, 71*]): ACC. trag. 496 ut . . . terras . . . proscindant glebasque arvo ex molli -ent (VARRO rust. 1, 29, 2 aratione. COLVM. 2, 4, 7). CIC. nat. deor. 2, 26 ex intimis maris partibus . . . -tus *tepor*. 2, 118 vapores a sole ex agris . . . -antur (VITR. 9, 1, 12. *cf.* VITR. 5, 9, 6 umores). ad Q. fr. 2, 4, 3 ἀμφιλαφίαν . . . latentem. SALL. Iug. 79, 6 harenam humo. HOR. sat. 2, 8, 56 pulverem (LIV. 10, 41, 6 SEN. epist. 57, 2 COLVM. arb. 12, 1 *al.*). COLVM. 2, 17, 1 caespites. 4, 29, 16 *lanuginem* -bat antiqua terebra. PETRON. 136, 2 -to cinere. PLIN. nat. 9, 65. 17, 46 *creta* glaebis -atur lapidum modo (*cf.* SOL. 28, 1 *sales* in modum cautium e montibus [*Plin. nat. 5, 34* excisos]). 18, 186 quae depasta sunt, sarculo iterum -ari necessarium. 30, 38 terra a talpis -ta. 37, 25. MART. 9, 90, 3 calculus -atur unda. TERT. adv. Marc. 4, 16 p. 470, 18 dentem (excussura *Latinius*). SOL. 49, 11 *cameli* limum -ant, ut turbidetur *liquor*. LACT. inst. 1, 15, 14 mendaciorum nebulas (AMM. 26, 6, 17). CASSIOD. var. 4, 50, 4.

β tropice: ex somno, torpore sim. (*obi. est res*: *l. 14. 17 sqq. obi. est ipse somnus sim.*: *l. 27. absol.* [*cf. p. 1259, 26*]: PLIN. nat. 11, 20. 26): PLAVT. Merc. 160 dormientis spectatores metuis ne ex somno -es? (CIC. Sull. 24 *al.* LIV. 1, 51, 8 *al. cf.* CIC. Phil. 2, 68 de s. [VAL. MAX. 8, 14 ext. 1 *al.*]. LIV. 25, 38, 5 s. ITALA Ioh. 11, 11 [codd. c d *al.*] a s. [ἐξυπνίσω, *Vulg.* exsuscitem]. CVRT. 7, 11, 18 ex alto sopore). CIC. Verr. II 4, 95 nemo . . . fuit qui non illa nocte eo nuntio -tus surrexerit. II 5, 93 dormientem (ad Q. fr. 1, 1, 45. VAL. MAX. 7, 2, 3 d. virtutem. *al. cf.* CIC. Phil. 2, 30 tantae causae indormientem [CVRT. 6, 10, 12 *al.*]). de orat. 3, 225 remissum (VAL. MAX. 8, 10, 1). CAEL. or. frg. Quint. inst. 4, 2, 124. NEP. Alcib. 10, 5. VERG. Aen. 8, 543 sopitas . . . aras (MANIL. 1, 243 CVRT. 8, 6, 22. VLP. dig. 48, 30, 5 crimen . . . s. [*cf.* 48, 5, 27, 1 derelictam . . . accusationem. NOVELL. Valent. 27, 3 post triginta annos . . . iurgia, quae medio tempore nota non fuerant]. *al.*). 9, 219 vigiles (LIV. 7, 36, 2 *al.*). HOR. epod. 2, 5 -atur classico miles. sat. 2, 3, 148 lethargo *oppressum* (*cf.* PLIN. nat. 26, 118 lethargicos [*al.*]). TIB. 1, 2, 4. OV. epist. 10, 34 -or *dolore*. met. 11, 634 LIV. 2, 25, 1. 5, 47, 3 canes. *al.* CELS. 3, 18, 15 *al.* SEN. dial. 1, 5, 3 *al.* CVRT. 3, 6, 14 torpentem (7, 3, 14 COLVM. 7, 5, 3). PETRON. 22, 4 *al.* PLIN. nat. 8, 127 *al.* VAL. FL. 1, 50 TAC. dial. 13. ITALA gen. 49, 9 (Cypr. testim. 1, 21 p. 55, 3); ἐγερεῖ, *Vulg.* suscitabit. *et al.* *nota* (*v. l. 7*): CATVLL. 17, 24 stolidum repente -are veternum. PLIN. nat. 1, 120 lenitatem (14, 124. 19, 133). 19, 155 torporem. QVINT. decl. 374 p. 414, 14 inertiam. CLAVD. 15, 447 somnos. ISID. orig. 16, 7, 5 ut hebetudo coloris . . . -etur. PASS. Andr. long. 7 quietem (διεγεῖραι).

per similitudinem: *mortuos* (*corpus, carnem*: *l. 37. absol.*: *l. 40. aliter l. 53*): HOR. epod. 17, 79 possem crematos -are mortuos (TERT. coron. 11 p. 444 Oe. ITALA Matth. 10, 8 [cod. k]; ἐγείρετε, *Vulg.* suscitate. *al.* HIL. in Matth. 17, 8 p. 1016B *al.*). GRAN. LIC. p. 7, 3 feminam ⟨rog⟩o impositam tubicinum concentu . . . -tam. LACT. epit. 67, 8 ad vitam (PS. HIL. libell. 8 p. 740B in vitam). HIL. in Matth. 5, 10 p. 947B corporum . . . diversitatem in unum . . . virum perfectum (*cf.* PRVD. cath. 11, 46 -to corpore [perist. 10, 639]. perist. 5, 570 -tam . . . carnem). PRISCILL. tract. 6, 93 p. 71, 1 ex morte. AVG. serm. 279, 2 occisus ille veniet -turus (*sc. mortuos; cf.* PHOEBAD. c. Arrian. 21). *et al.*

b *ad certum quendam locum vel usum, i. q. evocare, accersere*: *α varia* (*obi. sunt res [quasi per imag.]*: *l. 46*): PLAVT. Amph. 164 me qui hoc noctis a portu . . . -vit. Rud. 260 vox me precantum huc foras -vit (TVRPIL. com. 53). CIC. de orat. 2, 175 his . . . locis in mente . . . defixis et in omni re ad dicendum posita -tis (*cf.* fin. 4, 31 -ret omnes rationes fortitudinis *sapiens*). Tusc. 4, 5 scholis *philosophos* (*cf.* epist. 9, 8, 1 ex . . . media *Academia*). 5, 64 a pulvere et radio . . . Archimedem. Att. 2, 1, 4 ego te istim -rem. LIV. 8, 10, 3 triarios (*cf.* SEN. dial. 9, 14, 7). perioch. 117 p. 112, 2 veteranos. PHAEDR. 4, 25, 27. SEN. epist. 72, 6 saepe ad eundem, qu⟨i⟩ advocaverat, -atur *medicus*. CVRT. 8, 8, 9. PETRON. 96, 4 a cena.

β ab inferis sim. (*cum per artes magicas* [*sic l. 55. 63*] *tum in oratione. cf. l. 31. i. q. loquentem inducere l. 64*): TRAG. inc. 77 unde animae -antur . . . ⟨ex⟩ ostio . . . Acheruntis (CIC. p. red. in sen. 25 ex A.). CIC. Verr. II 5, 129 ab inferis (Font. 36 LIV. 40, 56, 6 *al.*). de orat. 1, 245 a mortuis (AMBROSIAST. in Rom. 6, 4 corpus. RVFIN. hist. 4, 3, 2 [ἐκ νεκρῶν]. *al.*). SEN. suas. 2, 2 ut unum Othryadem -em, adnumerare trecentis exempla possum. LVCAN. 4, 788 umbras. QVINT. inst. 4, 1, 28 defunctos (*al.*). 9, 2, 31 inferos. EVOD. Aug. epist. 158, 6 p. 492, 18 PS. AVG. serm. 279, 4. MACR. somn. 1, 1, 9 -ari narraturum quam reviviscere maluit. TAB. devot. Audollent 233, 27 -o ⟨t⟩e demon qui ic conversans (*i. conversaris*). *nota* (*v. l. 54*): PRVD. c. Symm. 2, 80 -at ipsam . . . vietam . . . Romam. *γ in iudicio reum, testem sim., sc. ad dicendum* (*per similit. l. 68*): CIC. Verr. II 5, 32 ne -etur Verres. Cluent. 141 recitatores. Mur. 51 Catilinam. Flacc. 38 (*iuxta* testarer). Balb. 41. Planc. 43 testem (Rab. Post. 47. fin. 2, 67 ex annalium monimentis. QVINT. inst. 5, 7, 32). de orat. 2, 124 reum (orat. 131 QVINT. inst. 11, 3, 174 *al.*). 2, 223 lectores (QVINT. inst. 6, 3, 44). LIV. 9, 8, 3 me primum -tum iussumque dicere. QVINT. inst. 6, 1, 37 SVET. gramm. 30. *δ c. acc. effectus, i. q. convocare, instituere*: FIRM. err. 6, 5 crudeles epulas annuis commemorationibus -antes. VEN. FORT. vita Albin. 18, 51 per synodos pro ipsa causa saepius -tas excurrens.

2 *i. q. concitare, impellere alqm. iam antea motum* (*sidera l. 78*): SEN. dial. 4, 14, 1 ad cursum equos stimulis (PELAGON. 365. *cf. in imag.*: SEN. epist. 76, 20. 90, 41 sollicitudo nos . . . acerrimis -at st. PLIN. epist. 4, 5, 3 aculeis). 10, 19, 1 quid . . . sidera vicibus suis -et? LVCAN. 7, 577 verbere conversae cessantis -at hastae (*syn.* impellit).

B *c. not. sensili minus expressa, fere translate* (*hic illic perlucet notio expergefaciendi vel evocandi vel concitandi, sed plerumque ita ut dubites cui tribuas*): **1** *i. q. alacriorem, promptiorem, erectiorem facere*: **a** *sensu latiore et not. propriae vici-*

[*Rehm*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

niore, fere i. q. accendere, acuere, cohortari, stimulare, vivificare sim. (hic illic in malam partem, fere i. q. terrere [e. g. infra l. 5. 16 sq.], cruciare [infra l. 82]. nota pleonasmum infra l. 14): *α animantia, maxime homines* (*rem quasi personatam: infra l. 14. 24*): CIC. Verr. II 1, 12 se ... clamore ... inimico -tum confessum esse *eqs.* Catil. 4, 4 sollicitantur Allobroges, servitia -antur (Sest. 25). 4, 19. Arch. 18 poetam ... mentis viribus -ari et quasi divino ... spiritu inflari. Sest. 12 ad -andum Antonium, cohortandum accusandum impellendum. Deiot. 15 contra se (FILASTR. 101, 3 *al. cf.* in: AMM. 19, 8, 1 SIDON. epist. 1, 3, 2 *al.*). Phil. 6, 18 (*syn.* inflammet. *sic et* 8, 21 *al.*). de orat. 3, 197 (*syn.* incendimur. *sic et* TAC. dial. 39. *cf.* CYPR. mort. 15 p. 306, 24 accenduntur [DRAC. Orest. 17]). fin. 5, 69. Tusc. 1, 45 philosophiam cognitionis cupiditate incensam -vit. Att. 2, 1, 3. 3, 23, 5 *al.* CAES. Gall. 3, 26, 1. civ. 1, 57, 4 spe (LVCAN. 7, 386 TERT. adv. Prax. 24 p. 274, 3). *al.* SALL. Catil. 58, 2 Iug. 49, 4. VERG. Aen. 2, 728 (*syn.* terrent). 8, 434 *al.* LIV. 1, 48, 1 trepido nuntio (31, 24, 6). 2, 49, 5. 25, 3, 13 *al.* SEN. suas. 2, 10 non ... in ea subtilitatis erat aliquid, quod vos -are posset. VAL. MAX. 2, 9, 9. SEN. dial. 5, 30, 1 taurum color rubicundus -at. 8, 5, 1 ad omnīs fabulas (epist. 108, 7 TAC. hist. 2, 73). nat. 7, 16, 1 lectorem. QVINT. inst. 1, 3, 6. 9, 2, 104 iudicem (*t. t. rhet., cf. gr.* διεγείρειν). *al.* TAC. hist. 5, 15 PLIN. epist. 6, 16, 18. CYPR. hab. virg. 7 p. 192, 21 (*syn.* hortatur). AVG. catech. rud. 14, 21 (*syn.* acuendos, *opp.* retardandos). PRVD. cath. 7, 92 offensa ... indulgentiae censura (*i. iustitia divina*) iustis -atur motibus. *et al.*

absol. vel elliptice, sc. homines (*cf. p. 1258, 7*): CIC. epist. 15, 21, 4 in -ando ... et in acuendo plurimum valet, si laudes eum, quem cohortere. LIV. 27, 15, 17 -antes vocantesque ad arma (*cf.* AMM. 20, 11, 19 classico -ante in pugnam). SEN. epist. 94, 25 non docet admonitio, sed advertit, sed -at. 100, 11. CYPR. zel. 14 p. 428, 22 AVG. civ. 4, 16 p. 165, 26 D. 12, 9 p. 524, 32.

β animum sim. et animi (vel totius hominis) partes, facultates, affectus, actiones (*alia abstracta: l. 51. 57*): CIC. Manil. 6 animos -are atque inflammare (Sest. 87. *v. p. 780, 4.* har. resp. 41 BELL. Afr. 81, 1 LIV. 27, 13, 13 SEN. Herc. f. 311 PLIN. nat. 20, 147. QVINT. inst. 9, 4, 12 ad lyram. PLIN. epist. 1, 6, 2 *al. aliter p. 1262, 38*). de orat. 1, 17 mentibus aut sedandis aut -andis (2, 82 BELL. Alex. 9, 1. QVINT. inst. 1, 2, 18 [*iuxta* attollenda]. *al.*). CONC.[S] I 3 vers. Tur. p. 177, 24 animas (*gr. I 1, 3 p. 63, 28* ἀνεπτέρωσεν). RHET. Her. 3, 21, 35 imagines ... infirmae, quae vix memoriam possint -are (CIC. Cael. 71 *al.* LIV. 10, 30, 9. SEN. benef. 1, 12, 1 evanescentem. QVINT. inst. 11, 2, 28 *al. cf.* AMBR. exc Sat. 1, 72 recordationem). CIC. inv. 1, 103 acriter -ta indignatio. Verr. II 4, 39 libidines (Cluent. 36 PLIN. nat. 26, 95 SVET. Tib. 43, 1 AVG. civ. 14, 19 p. 43, 14 D. nisi ipsa *l.* vel ultro vel -ta surrexerit). dom. 25 -tus ... Pompei ... nimium diu reconditus ... animi dolor (Planc. 45 SEN. dial. 11, 2, 1). Sest. 41 suspicionem (Brut. 144 CVRT. 6, 2, 4). Q. CIC. pet. 51 studia (CIC. off. 2, 17. 20 epist. 10, 26, 1 CAES. civ. 3, 21, 1 OV. Pont. 4, 2, 35 LIV. 26, 48, 6 TAC. hist. 4, 7 *al.*). CIC. de orat. 1, 202 quemcumque in animis hominum motum (CVRT. 6, 9, 3. SOL. 37, 19 ex ea *glossopetra* lunares motus -ari putant). 2, 208 in iracundia vel -anda vel sedanda (*cf.* VERG. Aen. 2, 594 iras [SEN. dial. 2, 9, 3 TERT. adv. Marc. 5, 19 p. 645, 16 dei. *aliter p. 1261, 29*]). 2, 209 *invidiam* (*opp.* comprimenda. *aliter p. 1261, 23*). off. 1, 103 -andam ... animadversionem et diligentiam *esse*, ut *eqs.* LIV. 6, 8, 5 vis ... militum ... -ta praesentia ducis (SEN. contr. 10 praef. 16. VELL. 2, 22, 4 vim odoris. PETRON. 82, 1 CYPR. epist. 55, 4 p. 625, 21 *al.*). SEN. contr. 1 praef. 15 -atur ... otio vigor (PHAEDR. 5, 7, 15 SOL. 52, 58). VELL. 1, 8, 1 virtutem. VAL. MAX. 8, 11 ext. 4 cupiditatem (CELS. 4, 23, 2). SEN. clem. 1, 19, 7 non spem ..., sed metum (dial. 10, 17, 5 spes spem. CVRT. 10, 8, 21). benef. 5, 12, 2 intentionem (PLIN. epist. 2, 19, 4). epist. 95, 15 aviditatem (PLIN. nat. 31, 87 *al.*). CVRT. 10, 8, 9 desiderium (GARG. MART. med. 5). PLIN. nat. 24, 27 venerem (*cf.* PLAC. med. rec. α 1 l. 13 concubitum. ORIBAS. eup. 2, 1 C 22 [Aa] luxuriam [*gr.* κ 72 πρὸς ἀφροδίσια παρορμᾷ]. *? absol.*: DIOSC. 3, 139 *satyrium* dicitur [*add.* ⟨venerem⟩ *?, cf. gr.*] -are [*seq.* venerem stimulat. *gr. 3, 128, 2* συνουσίας ἐγείρειν]). FRONTO p. 122, 20 N. industriam. HIL. in Matth. 5, 13 p. 949[C] *sollicitudinem.* PRVD. cath. 7, 23 acumen (PHYSIOGN. 12). FERRAND. epist. 8 affectum ... vehementius. *et al.*

γ partes corporis, sensus sim. (*hic illic transit ad not. erigendi, corroborandi, sanandi [cf. p. 1262, 30], e. g. l. 76. 79*): CIC. nat. deor. 3, 56 *Mercurii* obscenius -ta natura traditur (*cf.* CELS. 7, 25, 1[C] eam partem [AVG. civ. 14, 16 p. 38, 12 D.]. PLIN. nat. 24, 62 genitale. MART. 12, 97, 8 *mentulam.* IVV. 6, 196 inguen). CELS. 2, 19 quaedam sensus -ant (2, 32 FLOR. Verg. p. 187, 19 FILASTR. 135, 4). SEN. dial. 11, 10, 5 palatum (epist. 47, 8). epist. 63, 6 stomachum (PLIN. nat. 20, 34 PLIN. epist. 7, 3, 5 GARG. MART. med. 3. *cf.* PS. APVL. herb. 112 l. 4 alveum). PLIN. nat. 23, 35 nullo aeque venae -antur. 32, 70 coracini fel -at visum. STAT. Theb. 3, 328 oculos rubor -at (PRVD. apoth. 761 o. sanie ... solutos pristinus in speculum decor -at). QVINT. inst. 9, 3, 5 aurem (9, 4, 116). AMBR. in psalm. 36, 18, 4 p. 84, 23 caro ... variis morborum ... passionibus -atur (excitur *A m. 1*). VAL. CEM. hom. 5, 2 p. 706[C] *lingua* ne ... aut -ta laedat aut incitata percutiat.

δ res, maxime naturae (*quaedam quasi per imag. hominis, e. g. infra l. 13. 18*): (I) *ignem sim.* (*aliter l. 77*): CAES. Gall. 7, 24, 4 picem reliquasque res, quibus ignis -ari potest, fundebant (MORET. 12 languentem. SEN. epist. 91, 1 HOMER. 857). LIV. 22, 17, 3 flammam (LVCAN. 8, 776. *cf.* TAC. dial. 36 eloquentia sicut flamma materia alitur et motibus -atur). 26, 19, 2 ardorem ..., qui resederat (40, 31, 7). IVV. 3, 262 buccā foculum. (II) *mare sim., i. q. turbare* (*cf. p. 1257, 74*): LVCR. 6, 442 turbo ... mare (SEN. nat. 6, 32, 4 [*syn.* turbari]. AVIEN. ora 168 *al. cf.* SOL. 2, 53 fretum). SEN. nat. 4, 2, 5 *aquas* (6, 11). (III) *varia*: LIV. 10, 36, 4 consul ... ut rem -ret, equitum paucas turmas ... inmisit (*cf.* COLVM. 1, 9, 8 cum certamine opus -etur. QVINT. inst. 10, 7, 16 actio auditorum frequentia, ut miles congestu signorum, -atur). PLIN. nat. 13, 12 *vetus* oleum -atur cinnamomo (*paulo aliter*: SOL. 21, 4 oleum ad incendium -tum). 17, 261 quaedam *arbores* poena emendantur aut morsu -antur. 37, 95 carchedonios ... inclinatione acrius quam ceteros -ari (*cf.* SOL. 52, 59 lychnites ... si ad calorem digitorum attritu -ta est). STAT. Theb. 8, 343 saevos fragor aereus -at enses. SOL. 32, 11 fontem *Nili* ... siderum motibus -ari. 32, 12. RVT. NAM. 1, 376 revocatus Osiris -at in fruges germina laeta novas.

b *sensu artiore et not. originali magis evanida*: *α i. q. augere, meliorem et vivaciorem facere, ornare* (*in quibusdam subest not. erigendi, corroborandi* [*cf. p. 1262, 30*]): LIV. 7, 2, 6 res (*i. ludi*) saepius usurpando -ta. CALP. ecl. 4, 102 aspicis, ut teneros subitus vigor -et agnos? PLIN. nat. 9, 134 permixtis virtutibus alterum altero -atur *medicamentum.* 14, 69 Campania nuper -vit novis nominibus auctoritatem. 18, 261 oleo aciem falcis (20, 28 oculorum; *cf. l. 39*). 23, 57 cibos ... et sapores non alius magis sucus commendat aut -at. 35, 29 differentia colorum alterna vice sese -ante (*cf.* 35, 97 repercussum claritatis colorum. 37, 76 hebes ... color ... -etur). STAT. Theb. 10, 136 Iris ... obtusum ... iubar -at imbri (Ach. 1, 181. *cf.* PLIN. epist. 6, 16, 13 fulgor et claritas). QVINT. inst. 6, 1, 2 enumeranda ... sunt et aptis -anda sententiis et figuris ... varianda (9, 2, 29 orationem [AQVILA rhet. 30 p. 31, 30; *syn.* ornamenta ... habeat]). 6, 3, 19. SOL. 9, 7 nimbis torrentes -antur. PRVD. perist. 6, 143 honor ... quo nostrae caput -atur urbis. VITAE patr. 5, 10, 5 nos -ti eruditione et scientia (*gr. Cot. p. 353* ἡμεῖς ἀπὸ τοσαύτης παιδεύσεως καὶ σοφίας).

β i. q. acuere: (I) *proprie* (*cf. supra l. 27*): SOL. 30, 21 rhinoceros ... cornu ... attritum cautibus in mucronem -at. (II) *trsl.: vocem, sonum sim., i. q. intendere* (*v. et p. 1263, 25*): CIC. de orat. 1, 251 *tragoedi vocem* ... sensim -ant eandemque ... ab acutissimo sonu usque ad gravissimum sonum recipiunt. QVINT. inst. 11, 3, 42 mediis ... utendum sonis, hique tum augenda intentione -andi, tum submittenda sunt temperandi (FAV. EVL. p. 15, 13). 12, 10, 33 ultima syllaba nec acuta -atur nec flexa circumducitur. BOETH. mus. 1, 10 p. 196, 25 pulsus *nervorum* (*opp.* obtunderet).

2 *i. q. exsurgere vel oriri facere, ēdere, generare* (*acced. hic illic not. 'turbandi', e. g. l. 76. p. 1261, 16*): **a** *animata* (*praeter infra l. 71*): *α sata sim.* (*in imag.: l. 52. 56. subi. ipsa est herba: l. 54*): CIC. de orat. 2, 88 nova sarmenta cultura -antur. SEN. nat. 5, 18, 3 segetem (COLVM. 2, 15, 4). epist. 94, 29 semina animi, quae admonitione -antur (BOETH. cons. 3 carm. 11, 12. *cf. l. 60*). COLVM. 5, 6, 30 propagines. PALLAD. 3, 24, 4 ubi caulem coeperint -are *cepae* (*i. emittere, cf. p. 1261, 13*). 12, 13, 3 pascua. ITALA Ezech. 34, 29 (Aug. serm. 47, 15, 28) -bo eis plantarium pacis (ἀναστήσω, *Vulg.* suscitabo).

β apud Christianos c. variis obi.: (I) *semen* (*i. progeniem*), *filios*: ITALA gen. 4, 25 (Hil. myst. 1, 11, 1 p. 9, 34) -vit mihi deus semen aliud pro Abel ([ἐξανέστησε, *Vulg.* posuit]. MAR. VICTORIN. in Gal. 5, 3 p. 1189[A]. *cf. l. 52*). CYPR. epist. 63, 4 p. 704, 2 de lapidibus -ari ... filios Abrahae (*cf. Matth. 3, 9* ἐγεῖραι, *Vulg.* suscitare. HIL. in Matth. 2, 3 p. 925[B] *al. cf.* CONSVLT. Zacch. 1, 4 p. 10, 15 incolas). (II) *prophetas, reges sim.* (*spiritum l. 70*): ITALA deut. 18, 18 (Cypr. testim. 1, 18 p. 51, 9) prophetam -bo eis de fratribus eorum sicut te (ἀναστήσω, *Vulg.* suscitabo). iud. 2, 16 (Lugd.) iudices (ἤγειρε, *Vulg.* suscitabo; *sic et* iud. 3, 9 [Lugd.] salvatorem. III reg. 11, 23 [Cypr. testim. 3, 80 p. 173, 6]). CYPR. epist. 3, 1 p. 470, 13 -vit eis Saul regem. LACT. mort. pers. 1, 2 principes. SACR. Leon. p. 395 -a domine in ecclesia tua spiritum (SACR. Greg. 185, 1 *al.*). (III) *per analogiam res*: ITALA Dan. 2, 44 (Iren. 5, 26, 1) -bit deus caeli regnum (ἀναστήσει, *Vulg.* suscitabit). Luc. 1, 69 (cod. e) -vit cornu salutis nobis (ἤγειρε, *Vulg.* erexit).

γ singulariter i. q. facere, reddere: GREG. TVR. Mart. 2, 25 p. 618, 10 de supplice dolor -at contumacem.

b *inanima*: *α res naturae*: (I) *res per se turbulentas et excitabiles, sc. ignem, fluctum, tempestatem sim.* (*saepe in imag.; aliter supra l. 2*): CIC. Cluent. 200 post illam flammam aliorum ... cupiditate -tam (CVRT. 8, 10, 8. *cf.* CIC. Mur. 51 incendium [Phil. 7, 3 rep. 1, 1 FEST. p. 344 CVRT. 6, 3, 11 *al.*]. LVCR. 6, 309 ignem [VITR. 2, 1, 1 *al.*]. SOL. 33, 18 facem [CLAVD. carm. min. 30, 122 *al.*]). Mur. 36 *tempestas* ut casu -ta esse videatur (prov. 18 *al.* QVINT. inst. 8, 3, 80). Sull. 41 vento ... in optimum quemque -to (GERM. frg. 3, 3. *cf. p. 1257, 64*). Flacc. 57 quantos

[Rehm]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

fluctus -ari contionum videtis (Sest. 99 *al.* VAL. MAX. 9, 3 pr. GELL. 2, 30, 2 *al.*). LIV. 30, 18, 4 equestrem procellam (CYPR. zel. 1 p. 419, 12 et turbinibus). VAL. FL. 3, 572 aestus (AMM. 23, 6, 37).

(II) *alias res, maxime quae in corpore humano nascuntur*: CELS. 1 prooem. 15 inflammationem (*al.*). 1, 9, 6 frigida aqua strumas. 2, 7, 29 suppurationem. 2, 7, 33 vomicas. 4, 2, 8 ferramentis ... ulcera (4, 13, 2). *al.* PLIN. nat. 27, 77 pusulas. CAEL. AVR. acut. 2, 29, 156 tumorem. CASS. FEL. 38 sudorem. *et al.* SEN. nat. 1, 5, 9 arcum *caelestem* contra solem -ari. CVRT. 7, 5, 4 caligo ... terrae fervore -ta lucem tegit. ARNOB. nat. 7, 30 p. 263, 26 muscos carbonibus -amus extinctis (*cf.* PALLAD. 1, 35, 6 qui fusticulos allii ... comburens nidorem ... -vit. 7, 7, 2 *fumum*). PRVD. perist. 12, 33 supercilio saxi liquor ortus -vit fontem perennem.

paulo aliter: fere i. q. emittere (*cf. p. 1260, 55*): CELS. 2, 5, 3 urina ... si bullulas -at. 5, 26, 20^{E} locus ... odorem -at.

β res abstractas: (I) *bellum, tumultum aliasque res malas et contentiosas*: TER. Haut. 1013 non vides quantum mali ex ea re -es? (CIC. Att. 7, 17, 4. *cf.* LIV. 38, 28, 8 malum). ACC. trag. 610 quantam ... molem -arit belli *Paris* (*cf.* bellum: CIC. Catil. 3, 4 prov. 32 *al.* SALL. hist. frg. 1, 53 LIV. 1, 22, 2 *al.* VELL. 2, 15, 1 TAC. hist. 4, 19 *al.*). CIC. Verr. II 3, 157 -tum esse in aratores ... odium. Cluent. 44 contentiones (LIV. 37, 59, 9 PLIN. epist. 3, 20, 1 *al.*). 134 facile ... falsae suspicioni et invidiae populariter -tae restitisset (CVRT. 8, 8, 22 ASCON. in Mil. p. 43, 20 St. TAC. ann. 3, 36. *aliter p. 1259, 54*). Flacc. 58 ille tum motus est temeritate imperitorum -tus (LIV. 3, 9, 1 VAL. MAX. 3, 2, 18 *al.*). Sest. 103 discordiam (PAPIN. dig. 31, 77, 20 [*opp.* sedandis]). epist. 15, 1, 2 tumultum (LIV. 26, 10, 10 [*opp.* compressi]. *al.* TAC. hist. 1, 83 *al.*). CATVLL. 40, 4 rixam. LIV. 3, 40, 4 ex magno certamine magnas -ari ... iras (41, 25, 2. *aliter p. 1259, 52*). 6, 27, 9 seditionem (34, 33, 11 FLOR. epit. 1, 25, 1 PASS. Petr. 10 *al.*). 27, 8, 1 certamen (ITALA Is. 42, 13 [Cypr. testim. 2, 28 p. 95, 10]; ἐπεγερεῖ, *Vulg. aliter*). SEN. dial. 5, 34, 3 pugnas et iurgia (PALLAD. hist. mon. I 22 p. 304^{A} [*gr. p. 106, 9* συνέβαλον μάχην]). CYPR. Fort. praef. 5 p. 320, 29 persecutiones (AVX. Maximin. c. Ambr. 58 p. 21, 14. VVLG. act. 13, 50 [ἐπήγειραν]). AMM. 16, 8, 5 calumnias (COD. Iust. 10, 32, 66, 1 [*a. 497/99*]). *et al.*

(II) *animi affectus actionesque inde ortas*: CIC. Sest. 5 laudes. 115 plausus (off. 1, 97 HIER. epist. 52, 4, 1). 121 fletum (CATVLL. 39, 3. *cf.* CELS. 6, 6, 14 lacrimas). Scaur. 41 vox ... non expressa dolore ..., sed ... praemiis -ta (VITR. 10, 8, 6. *cf.* CAEL. Cic. epist. 8, 10, 2 sermones [exercitarunt *M*]). Phil. 3, 21 risus (epist. 3, 11, 2). de orat. 2, 236 *hilaritatem* (ARNOB. nat. 4, 36 p. 170, 23). Brut. 327 admirationem. orat. 214 *clamorem* (LIV. 9, 7, 4 Samnitibus. PLIN. epist. 4, 19, 3 *al.*). fin. 2, 52 amores (off. 1, 15 PANEG. 3, 5, 3). *al.* LIV. 26, 26, 10 rumores (SEN. epist. 43, 1). 30, 2, 9 novas religiones. SEN. suas. 6, 19 luctum. CELS. 2, 1, 10 horrores. 3, 9, 2 sitim. 4, 2, 6 dolorem (7, 27, 1 SCRIB. LARG. 189 *al.*). CIL VI 33976^{d} (*s. I ex.*) favorem quem ob teneram aetatem -verat. PANEG. 4, 2, 7 gratulationes, quae praesentibus -antur. LAMPR. Heliog. 21, 1 pavorem. ORIBAS. syn. 1, 17 p. 820, 12 (Aa) vomica (*i. vomitus*) eis -atur (*gr. 1, 17, 30* ἐμέτους ... παρέσχεν). *et al.*

(III) *varias res* (*audacius infra l. 70*): CIC. Rab. Post. 42 sunt ea quidem magna ..., sed magnis -ta sunt praemiis. Mil. 18 tragoedias. fin. 4, 18 amplitudines ... bonorum (*cf.* PELAG. in Rom. 5, 7 p. 43, 6 magnitudo beneficiorum -at in se magnitudinem caritatis). Tusc. 5, 46 nobilitatem famamque. Cato 40 stupra ... et adulteria ... -ari ... inlecebris ... voluptatis. off. 2, 48 gloriam (*v. app. crit.*). epist. 11, 17, 1 *ambitum*. LIV. 26, 30, 4 tyrannidem ... Leontinis. 34, 4, 9 legem Liciniam. VITR. 5, 5, 3 vox ... feriens ... vasorum cava -verit auctam claritatem. CELS. 1 prooem. 46 morbos (*cf.* 1, 10, 4 pestilentiam. CAEL. AVR. acut. 1, 11, 86). PETRON. 2, 2 inanibus sonis ludibria. PLIN. nat. 27, 82 ubertatem lactis. VOPISC. Prob. 19, 5 *leones* rugitibus suis tonitrus -bant. ARNOB. nat. 1, 5 p. 7, 25 fecimus atque -vimus causas (FIRM. math. 3, 6, 9 AVG. civ. 4, 15 p. 165, 9 D. FAVST. REI. grat. 2 p. 62, 9 [*iuxta* praefigit]). FIRM. math. 6, 22, 12 misera matrimoniorum infortunia. *al.* AMM. 20, 9, 9 novarum rerum materias (*al.*). 27, 3, 11 negotium. CONSVLT. Zacch. 2, 19 p. 91, 29 ne qua ... ambiguitas -etur. VAL. CEM. hom. 6, 5 p. 711^{B} iniuriam (*syn.* parent). 13, 5 p. 733^{A} duplices in se plagas -at qui repugnat. MAX. TAVR. serm. 56 p. 644^{A} Agnes ... de se magnum pudicitiae -vit exemplum (*v. l. 52*). *et al.*

II ***praevalet notio erigendi, sublevandi*** (*v. et p. 1257, 74. 1259, 38*): **A** *proprie* (*in imag. p. 1262, 3. 5. 7; et c. not. mera 'sublevandi' et c. not. 'sursum dirigendi' [cf. erigo p. 777, 78]: sic e. g. l. 75. 81. p. 1262, 1*): **1** *generatim*: CIC. leg. 1, 26 hominem ... ad caeli ... conspectum -vit *natura* (nat. deor. 2, 140 humo. LACT. inst. 2, 17, 9 *al.*). VITR. 7, 1, 2 clavi figantur, ubi nulla ex parte possint se torquendo anguli -are. 10, 3, 3 pondus oneris. 10, 14, 2 trabes ... in altitudine (-e⟨m⟩?) -ti pedes *tot.* CELS. 7, 26, 5^{B} coxae paulum -entur. 8, 4, 9 caput altius (*cf. p. 1262, 7*). 8, 5, 1. 8, 5, 3. 8, 5, 6 in suas sedes. 8, 12, 3. COLVM. 5, 6, 23 in superius tabulatum -bitur *palmes.* MART. 8, 64, 10 tumor -et papillas. ITALA I reg. 2, 8 (Tert. adv. Marc. 4, 14 p. 460, 11) qui -at pauperem de terra (ἀνιστᾷ, *Vulg.* suscitat). Matth. 12, 11 (cod. k); ἐγερεῖ, *Vulg.* levabit. *al.* CYPR. epist. 67, 8 p. 742, 11 ad gloriam (*syn.* exaltat, *opp.* deprimit). ARNOB. nat. 7, 32 p. 266, 11 (*syn.* tollitur). HIL. trin. 8, 55 p. 277^{C} ingenii aculeos (AMM. 29, 2, 6 [extabat *V*]). PS. AMBR. apol. Dav. II 4, 27 p. 375, 12 haeresim ... diversa contra ecclesiam -antem (exercit- *l. v.*, exert- *Petschenig*) ora conspicio. PS. ORIG. in Iob 1 p. 433^{D} sursum (*opp.* demersit). PRVD. cath. 4, 70 -vit in caelum faciem. ham. 379 animum ... in altum. psych. 732 editiore loco, tumulus quem ... -at in speculam.

nota structuram: PRVD. perist. 4, 13 caput (*cf. p. 1261, 79*) -ta obviam Christo ... ibit civitas.

2 *speciatim: aedificia sim.* (*c. not. q. e. 'sursum' evanida: l. 20. 24. c. not. restituendi: infra l. 26. cf. infra l. 40*): CIC. leg. 2, 68 nec e lapide -ari plus nec imponi, quam quod capiat laudem mortui. CAES. Gall. 3, 14, 4 turribus ... -tis (5, 40, 2 ex materia. civ. 1, 25, 10. HIRT. Gall. 8, 9, 3 in altitudinem trium tabulatorum. LIV. 23, 37, 2 SEN. benef. 6, 15, 8 *al.*). VERG. georg. 4, 549 aras. LIV. 25, 22, 8 castella (SOL. 1, 13). 29, 18, 17 ad aliquantum iam altitudinis -ta erant moenia. 38, 3, 11 aggeres. S. C. de aedif. (CIL x 1401) 42 nova. SEN. contr. exc. 5, 5 -ti in immensam altitudinem parietes. SEN. benef. 3, 32, 4 qui tot in urbe maxima opera -vit (epist. 88, 28 a solo. FRONTIN. aq. 124). 7, 31, 5 domos. epist. 51, 11 aedificia (*al.*). *al.* CVRT. 7, 6, 26 munimenta. 8, 2, 24 molem. COLVM. 5, 9, 13 incilia. arb. 10, 4. PLIN. nat. 2, 181. 7, 96 -tis ... tropaeis. SVET. Aug. 29, 1 templum (ITALA Marc. 14, 58 [cod. e k *al.*]; οἰκοδομήσω, *Vulg.* aedificabo. *cf.* SVET. Dom. 5 aedem). Claud. 1, 3 tumulum. FLOR. epit. 1, 1, 7 urbem (*cf.* SOL. 48, 4 oppidum). 2, 6, 6 rogum. SOL. 2, 47 puteos. PALLAD. 1, 34, 4 macerias luto. ANON. de mach. bell. 6 p. 10 in -andis armorum generibus. *et al.* *nota* (*v. supra l. 10*): SEN. Tro. 740 has ruinas urbis in cinerem datae hic -bit? epist. 91, 13 ut in melius -retur *patria civitas consumpta.* PANEG. 3, 4, 5 urbes ... ex favillis et cineribus. VVLG. Ioh. 2, 19 in tribus diebus -bo illud *templum* (ἐγερῶ).

B *tropice, i. q. recreare, confirmare* (*v. et p. 1259, 71. 1260, 23*): CIC. Cluent. 68 promissis suis eum -vit abiectum (Att. 1, 16, 8 *al.*). dom. 96 iacentem (Marcell. 23 Brut. 13. SEN. clem. 1, 12, 4 in audaciam. PANEG. 4, 3, 3 [*iuxta* recrearit erexerit]). Sest. 1 rem publicam adflictam (de orat. 1, 32 Att. 8, 11 d, 6 *al.*). Att. 1, 16, 8 (*iuxta* confirmans. ad Brut. 1, 13, 2). epist. 2, 16, 1 qui ab -ta fortuna ad inclinatam et prope iacentem desciscerem (TAC. hist. 2, 46). 6, 1, 5 cunctantem et diffidentem. LIV. 25, 37, 10 -antibus centurionibus manipulares *lamentantes.* SEN. contr. 10, 2, 17 hostium animos (SEN. dial. 7, 13, 3. CVRT. 9, 2, 30 infractos. *cf.* animam: EVSTATH. Bas. hex. 9, 1 p. 957^{A} ad -andas ... aedificandasque *a.* [*gr. p. 189^A* εἰς οἰκοδομὴν καὶ καταρτισμόν. *cf. supra l. 9*]. MVTIAN. Chrysost. hom. 28, 2 p. $409^{med.}$ [*syn.* recreat. *gr. p. 193^{init.}* ἀνίστησι καὶ ἀνακτᾶται]. *aliter p. 1259, 34*). CELS. 1, 1, 4 concubitus ... rarus corpus -at, frequens solvit. SEN. dial. 11, 1, 1. epist. 74, 1 marcentem (89, 18 PLIN. nat. 22, 81). PLIN. nat. 19, 92 defectūs ... stomachi (*cf. p. 1259, 76*). CASSIOD. Didym. in I Petr. 2, 7 p. 20, 4 -ans eos qui corruerant.

structurae selectae (*v. et l. 7. struct. dub.*: ARNOB. nat. 7, 22 p. 255, 9 vitula ... ⟨in⟩ [*add. Castiglioni*] nullius operis -ta conatus [*aliter Löfstedt, Arnob. p. 36*]): *indicatur finis ad quem -atur* (*sec. not. pleraque pertinent ad I B 1 a*): **ad** (*v. et p. 1257, 70. 1258, 36. 76. 1260, 17. l. 15. p. 1263, 5 sq. 13. aliter p. 1259, 20. 36. 1263, 14*): CIC. Cluent. 172 ad accusandum (Catil. 4, 16 p. red. in sen. 24 har. resp. 43. Planc. 69 [*syn.* stimulari]. div. 2, 56 *gallos* ad canendum. Att. 2, 1, 2 *al.* LIV. 26, 36, 8 *al.* VAL. MAX. 7, 2, 1 QVINT. inst. 4, 1, 34 *al.*). Sest. 136 ad maiorum ... imitationem. Planc. 55 ad spem huius opprimendi. 59 ad laborem et ad laudem. Phil. 14, 20. Q. CIC. pet. 57 ad summum studium (CIC. off. 2, 2). CIC. de orat. 1, 202 populum ... ad decus (LIV. 2, 13, 6). 2, 338. top. 5 ad memoriam. nat. deor. 1, 4 ad veri investigandi cupiditatem. PLANC. Cic. epist. 10, 18, 3 ad hanc experientiam. CAES. Gall. 3, 10, 3 ad bellum. 6, 14, 5 ad virtutem (7, 80, 5). 7, 79, 3 ad laetitiam. LIV. 1, 39, 4 ingenia ad magnae fortunae cultum. SEN. contr. 9, 6 (29), 18 ad ultionem. VAL. MAX. 3, 3 ext. 2 ad vigorem. SEN. epist. 56, 8 ad rerum actus. TAC. ann. 3, 69 ad meliora. GAIVS dig. 3, 4, 1, 2 ad sui defensionem. *et al.* **in** (*v. et p. 1258, 36. 1259, 80. 1260, 20. 40. l. 6. 13. 27. 32*): VERG. Aen. 3, 342 in antiquam virtutem animosque virilīs (QVINT. decl. 374 p. 414, 10). OV. am. 1, 6, 66 in ... suum miseros -at ales opus (PLIN. nat. 10, 46). SEN. dial. 3, 13, 4 in proelium. epist. 99, 16 in fletus. LVCAN. 2, 325. SIL. 7, 306 in curas. TERT. virg. vel. 3 p. 886 Oe. temerariam ⟨in⟩ audaciam. PORPH. Hor. carm. 4, 10, 14 in res venerias ... animalia. PANEG. 3, 6, 1 in ... furorem. EXVP. 1. HIL. in Matth. 25, 2 p. 1053^{C} usque in mutuum odium. AMM. 28, 5, 9 VVLG. psalm. 77, 17 GREG. M. moral. praef. 9 p. 521^{C} PASS. Petr. Paul. long. 11. *et al.* *dat.* (*aliter p. 1261, 43. 58*): COLVM. 10, 109 -et ut veneri tardos eruca maritos. TERT. anim. 56 p. 390, 22 anima ... ut et studeat ab infantia pueritiae delegata et militet ab adulescentia iuventa⟨e⟩ -ta et censeat a iuventa senectae ponderata.

pendet secundaria: ut (*v. et p. 1259, 55*): CIC. Verr. II 3, 132 haec te vox ... non ut capiti ... prospiceres -vit? II 5, 38. part. 121 -buntur ... animi, ut attendant. epist. 16, 18, 2 LIV. 44, 8, 4 IVST. 39, 2, 10 HIL. in Matth. 27, 4 p. 1060^{B} CASSIOD. Didym. in I Ioh. 3, 2 p. 52, 1. *alia*: BRVT. Cic. ad Brut. 1, 11, 2 -ari tuis laudibus ... poterit, quo magis amplexetur *eqs.* CAES. civ. 2, 4, 3 virginum precibus ... -ti, extremo tempore civitati subvenirent.

[Rehm]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

pendet inf.: ARNOB. nat. 3, 11 p. 119, 11 vos -atis *deos* infestare ... terras. AVIEN. Arat. 1285 -at idem (*aries*) Persea ... sustollere verticis astra. AVELL. p. 200, 4.

reflex. (*v. et p. 1260, 29. 1261, 77*): CIC. Sest. 81 fuistisne vos ad patrium illum animum ... -turi? ad Q. fr. 1, 1, 3 si te ipse vehementius ad omnes partes bene audiendi -aris (SEN. Med. 902). SEN. dial. 9, 2, 11 grata omnis illi (*animo*) -andi se abstrahendique materia est (PRVD. perist. 3, 27 GREG. M. moral. 1, 34 p. 543ᴮ). CYPR. unit. eccl. 27 p. 232, 27 nos.

mediopass.: LIV. 45, 25, 1 tandem ... -ti curia excesserunt (*antea* prociderunt ... supplices). SEN. contr. 10, 4, 4 surge tu, mute: sed quid -aris? rogare non potes. SEN. epist. 67, 14 nihil habere ad quod -eris, ad quod te concites. 71, 23 prima luce -ari. CVRT. 8, 14, 36 ad notam vocem -tus. PLIN. nat. 23, 96 (*opp.* torpescunt). SVET. Cal. 38, 2 Nero 47, 3 APVL. apol. 42. PSALT. Cas. 34, 23 -are (ἐξεγέρθητι, *Vulg.* exsurge). PAVLA Hier. epist. 46, 3, 2 (*Eph. 5, 14* ἔγειρε, *Vulg.* surge). COD. Theod. 11, 36, 19. PETR. CHRYS. serm. 24 p. 269ᴮ (*syn.* evigilat).

?*intrans.*: CAES. AREL. serm. RevBén. 23, 1906, p. 42, 61 -emus (*leg.* -emur?) itaque, in quantum ... praevalemus.

p. p. p. **excitātus**, -a, -um *pro adi.* *comp. l. 26. 31. 33. 35. superl. l. 32.* *i. q. alacer, erectus, fortis, acutus* (*de sono sim.: l. 25. odore: l. 32. colore: l. 35, cf. l. 33*): CIC. Phil. 7, 26 -i erecti, parati armatique animis iam esse debemus, ne ... fallamur. rep. 6, 18 summus ille caeli stellifer cursus ... acuto et -o movetur sono ([*opp.* gravissimo. *v. p. 1260, 41*]. *cf.* LIV. 4, 37, 9 clamor -ior crebriorque ab hoste sublatus). leg. 2, 38 *vis sonorum* incitat languentes et languefacit -os. SEN. contr. 7, 4 (19), 8 nihil lene est, omnia -a et fluctuantia. 10 praef. 15 sententias dicebat -as. VAL. MAX. 3, 3 ext. 7 -a ⟨ac⟩ vivida ingenia (SEN. epist. 90, 13. HEGES. 1, 38, 3 p. 79, 7). 5, 7 ext. 1 -iorem (exercit- *A; ci. alii alia*) anhelitum ... recuperare. PLIN. nat. 20, 182 -issimi odoris *herba*. QVINT. inst. 9, 3, 10 hoc utroque -ius. 12, 10, 49 haec -iora lumina. PORPH. Hor. epod. 12, 13 -iorem venerem ... agam. CYPR. epist. 78, 1 p. 836, 16 -i sumus et robustius animati. AMM. 20, 11, 28 sequens *pars iridis* fulva, id est paulo -ior quam lutea.

adv. **excitātē** (*comp.* -ius). *i. q. vehementius, fortius* (*acced. ad adi. l. 41*): PLIN. nat. 37, 106 mares -ius fulgent. FORTVN. rhet. 3, 7 p. 125, 7 translatum verbum, si infrequentius positum fuerit et -ius dices insignius factum et notabile (*v. app. crit.*). AMM. 15, 8, 16 vultum ... -ius gratum. 18, 8, 4 -ius clamitantes. 31, 15, 10 -ius exsurgebant.

deriv.: excitabilis, excitamentum, excitatio, excitator (-trix).

compos.: coexcito, praeexcito.

excitor, -ōris *m.* *ab* excire. *qui excitat, excitator: legitur non nisi apud* HEGES. (*l. v.* excitat- *praeter* 5, 31, 1 p. 371, 1): 2, 10, 4 p. 160, 10 belli (3, 5, 3 p. 194, 8. 3, 26, 4 p. 238, 9 b. -es et perturbatores concordiae [*Ios. bell. Iud. 3, 541* στασιασταὶ καὶ φυγάδες]. 4, 7 p. 252, 18. 5, 31, 1 p. 371, 1).

excitus, -ūs *m.* *ab* excire. *i. q. actio exciendi, advocandi*: APVL. met. 6, 27 *virgo* vocis -u procurrens videt ... asino dependentem ... aniculam. *Rehm.*

[et **exclāmābilis** omnis iniquitas gentium *add.* VVLG. Sirach 10, 4 *cod. Amiat.* (*deest gr.*).]

***exclāmātio**, -ōnis *f.* *ab* exclamare. GLOSS. ἐπιφώνησις. [*legitur loco ceteroquin corrupto*: DON. Ter. Ad. 279.]

1 *praevalente vi activa*: **a** *generatim*: *i. q. actus exclamandi, clamor* (*iuxta pos.*: gemitus: *infra l. 65.* planctus: *infra l. 66.* *seq. oratio recta: infra l. 79 sqq.*): RHET. Her. 3, 12, 21 acutas vocis -es vitare ⌊debemus⌋ ([⌊ ⌋ *om. M*]. 3, 12, 22 acuta -o vocem volnerat). 3, 14, 25 in distributione (*sc. contentionis*) ⌊vocis ab imis⌋ (⌊ ⌋ *v. adn. crit.*) faucibus -em quam clarissimam adhibere oportet et quantum spatii ⟨in⟩ singulas -es sumpserimus, tantum in singula intervalla spatii consumere iubemur (CIC. Brut. 234). SEN. dial. 5, 4, 2 incerta verba *irati* subitis -bus. epist. 24, 14 iube conticiscere gemitus et -es (CAEL. AVR. chron. 4, 8, 110. *cf.* PS. QVINT. decl. 8, 5 ad nostras -es nostrosque planctus. CAEL. AVR. acut. 1, 7, 52 *aiunt* aliam *esse alienationem* cum maerore atque -e). 56, 2 biberari (*v. vol. II 1954, 70*) varias -es. QVINT. inst. 11, 3, 179 dulces -es theatri (*i. 'spectatorum'*) causa producere. PS. QVINT. decl. 8, 19 cave viscera -e ne lasses. *al.* PLIN. paneg. 72, 5 quae faces illas nobis -es subiecerunt (*cf. 73, 4* acclamationum nostrarum fidem). TER. MAVR. 1590 tendebat geminas pavida -o voces. ITALA exod. 22, 23 (Wirc. *al.*) ⟨si⟩ ... clamantes proclamaverint ad me, audia⟨m⟩ -es eorum ([τῆς φωνῆς, *Vulg.* clamorem]. VVLG. Sirach 35, 18 -o eius [καταβόησις]). SCHOL. Iuv. 9, 78² ⟨dominae vox⟩: erae (*Wessner*, erit *PS*) -o. CLAVD. DON. Aen. 5, 70 p. 434, 20 'ore favete' -bus laetis favorem commodate. CAEL. AVR. acut. 3, 1, 4 -o vehemens atque ... perseverans, quam Graeci monotonon vocant. *et al.* *seq. oratio recta*: CIC. de orat. 3, 101 illa ipsa -o 'non potest melius' sit velim crebra. AVG. pecc. mer. 1, 21, 30 p. 29, 6 ad illam -em reditur: 'o altitudo divitiarum!' (*antea p. 28, 3*: exclamat apostolus: *eqs.*).

b *speciatim*: **α** *t. t. rhet. i. q.* ἐκφώνησις (*gr. v. p. 1264, 9.* SCHOL. Stat. Theb. 6, 491 *v. p. 50, 82*: ἐπεκφώνησις *v. p. 1264, 7.* *cf. Volkmann, Rhet. d. Griechen u. Römer p. 498; Ernesti, Lex. techn. Lat. rhet. s. v., Gr. rhet. s. v.* ἐκφώνησις): Ⓘ *defin. sim.*: RHET. Her. 4, 15, 22 -o est, quae conficit significationem doloris aut indignationis alicuius per hominis aut urbis aut loci aut rei cuiuspiam conpellationem, hoc modo: *eqs.* (*afferuntur exempla*). *ibid.* hac -e si loco utemur, raro, et cum rei magnitudo postulare videbitur, ad quam volemus indignationem animum auditoris adducemus. CARM. de fig. 79 ἐπεκφώνησις: -o ea (mea *P*) est, quam ut motus reddo repente. SERV. auct. Aen. 1, 11. MACR. Sat. 4, 6, 17 -o, quae apud Graecos ἐκφώνησις dicitur, movet pathos. haec fit interdum ex persona poetae, non numquam ex ipsius, quem inducit loquentem (*afferuntur exempla*). *enumeratur inter verborum figuras*: CIC. de orat. 3, 207 (*citat* QVINT. inst. 9, 1, 34). orat. 135 (*citat* QVINT. inst. 9, 1, 39) si est aliqua -o (*A, Quint.*; explanatio *L*) vel admirationis vel questionis (conquestionis *c. codd. dett. maluit Lambinus*). *inde*: QVINT. inst. 9, 3, 97 quod (*praeced. exempl.*) -em quidam vocant ponuntque inter figuras orationis. *inter figuras sententiae mavult ponere* QVINT. inst. 9, 3, 97. *confunditur per errorem, ut vid., c.* προσφώνησις: CASSIOD. in psalm. 66, 2 p. 459ᴰ haec figura dicitur prosphonesis, id est -o, quoties inter alia quae loquimur, ad dominum subito verba convertimus (*sim.* 114, 5 p. 819ᶜ, *ubi* proanaphonesis).

Ⓘⓘ *exempla -um apud poetarum interpretes*: IREN. 1, 15, 4 haec iam supra 'iu iu' et super 'pheu' et super universam tragicam -em et doloris vociferationem sunt ([φώνησιν]. *v. l. 29.* DON. Ter. Ad. 686). PORPH. Hor. carm. 3, 5, 6 illa per -em [per medium est] (*v. adn. crit.*), quae Graece διὰ μέσου inlata esse dicuntur: 'pro curia inversique mores!' (SERV. Aen. 11, 160). 2, 19, 6 epod. 5, 1. 7, 1 'quo, quo scelesti ruitis?' eleganter ut in tumultu ab -e incipit (DON. Ter. Hec. 198). epist. 2, 2, 23 est quasi -o (SERV. georg. 1, 491 ad deos). DON. Ter. Ad. 111 'pro Iuppiter' tragica ⌊-o est⌋ ([⌊ ⌋ *dett.*, -e *C*, -o *V*]. SERV. Aen. 4, 590 irascentis [*inde* SCHOL. Ter. p. 65, 11]). 179 haec non tam ratiocinatio est quam -o per dolorem. 279 *v. p. 1263, 55. al.* SERV. Aen. 4, 412 'inprobe amor' -o a poeta contra amorem (*cf.* ADNOT. Lucan. 1, 8 poetae [CLAVD. DON. Aen. 12, 500 p. 611, 16]. CLAVD. DON. Aen. 3, 55 p. 271, 20 poeta ... ex persona eius quem loquentem induxerat sic cupiditatis auri vituperationem clausit, ut generali -e diceret 'quid *eqs.*'). 8, 688 'nefas' -o est, ⌊quasi 'pro nefas'⌋ ([⌊ ⌋ *addidit* SERV. auct.]. *cf.* EVGRAPH. Ter. Haut. 716 'malum' ... -is continet locum [SCHOL. Ter. p. 136, 30]). *al.* COMMENT. Lucan. 2, 98. 4, 788 -o cum indignatione (*cf.* SCHOL. Stat. Theb. 9, 310 indignantis). *al.* SCHOL. Stat. Theb. 8, 728 'quis ardor' -o per interpositionem (9, 180). *al.* SCHOL. Iuv. 3, 60. *et al.* *respicitur status animi indignantis, unde saepe -o oritur*: DON. Ter. Phorm. 237 'causam tradere adversariis' hoc cum maiore -e dicitur; non enim dixit 'concedere adversariis', sed quod plus est 'causam tradere'. SCHOL. Iuv. 15, 13 carnibus humanis ⟨vesci licet⟩: ... haec cum -e legenda sunt. **β** *de acclamationibus in senatu, ecclesiis, synodis editis, quae imperatoribus referebantur* (*de re cf. e. g. Cod. Theod. gest. in sen. 1 sqq.; actionem Conc. Chalced. sextam. cf. p. 1266, 56*): EPIST. imp. Valent. Conc.⁸ II 3 p. 14, 20 gesta per quae et desideria et -es omnium pietas vestra cognoscat (ἐκβοήσεις) RVSTIC. Conc.⁸ I 4 p. 227, 16 ut ... -es in ecclesiis a populis fierent: crescat Theodori fides (*gr.* ἐκβοήσεις).

2 *praevalente vi passiva fere i. q. sententia, dictio sim.* (*seq. acc. c. inf.: l. 55. oratio recta: l. 61*): SEN. dial. 10, 1, 1 inde illa maximi medicorum -o est: 'vitam brevem esse, longam artem'. TAC. dial. 26, 3. 31, 6 ne Epicuri quidem et Metrodori honestas quasdam -es assumere ... alienum erit oratori (*de Epicuri operis tit. gr. v. Philippson, BphW. 40, 1920, 1032*). TERT. spect. 25 p. 25, 9 tragoedo vociferante -es ille alicuius prophetae retractabit (*seq.*: psalmum secum comminiscetur). adv. Prax. 28 p. 283, 9 non ita docent Acta Apostolorum in illa -e ecclesiae ad deum: 'convenerunt enim universi *eqs.*' (*act. 4, 27*). carn. 7 p. 441 Oe. (*cf. Vulg. Matth. 12, 47 sq.*). PRAEF. bibl. monarch. in Marc. *Marcus* initium principii (*sc. evangelii sui*) in voce propheticae -is instituens. PRISCILL. tract. 1, 11 p. 11, 13 *David*, ut ostenderet quid in superiori -e edixisset, subiecit: *eqs.* CLAVD. DON. Aen. 4, 300 p. 395, 15 'his Aenean compellat vocibus' ... 'vocum' ... commemoratio -em futuram significat progressuram in ingratum.

exclāmātīvē *adv.* *ab* exclamare. *i. q. exclamationis more*: SCHOL. Ter. p. 159, 22 'pro' -e.

exclāmātōriē SCHOL. Hor. gloss. Γ carm. 1, 12 tit. (*cf. Hor. carm. 3, 30 subscr. codd. Aλ'.* *cf. l. 18*). prosphonetice idest

exclāmito, -āre. *cf. c.* exclamare *et c.* clamitare. *i. q. exclamare*: HIER. epist. 39, 6, 4 ululas et -as.

exclāmo, -āvī, -ātum, -āre. *ab* ex *et* clamare. *scribitur* escl-: ITALA Matth. 8, 29 (cod. a). *inter verba act. coniug Iᵃᵉ*: CHAR. gramm. p. 472, 11 B. *de notione*: GLOSS. ἐκβοῶ, ἐκφωνῶ. NOT. Tir. 56, 77 -at. *in gr. respondent*: ἀναβοᾶν: *v. p. 1265, 22. 40.* ἀνακράζειν: VVLG. Sirach 50, 18 I Macc. 2, 27 *al.* ἀναφωνεῖν: *v. p. 1266, 80.* βοᾶν: *v. p. 1265, 42. 1266, 81.* *saepe.* καταβοᾶν: ITALA exod. 22, 27 (Wirc.). κράζειν: *v. p. 1265, 68. 70. saepe.* κραυγάζειν: *v. p. 1266, 78.* σαλπίζειν: VVLG. I Macc. 3, 54 tubis -erunt (4, 40. 5, 33. 16, 8). 9, 13. φάναι: *v. p. 1266, 24.* φωνεῖν: VVLG. Marc. 1, 26 *al.* *in* ITALA *saepius invenitur* -are, *ubi* 'clamare' *Vulg.*; *v. p. 1265, 70*

[*Burckhardt*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

al. cf. et Capelle, le texte du ps. lat. en Afr. p. 102 (sim. v. p. 1266, 78). legitur inde a PLAVTO (5^{ies}), TER. (4er), *in pedestri sermone inde a* VARRONE (*semel*), RHET. Her. (*semel*), CIC. (25^{ies}); *deest* CAES. *ap. poetas dact. occurrit:* VERG. (*bis*), HOR. sat. (*bis*), OV. (*saepe*), VAL. FL. (*semel*), SIL., STAT., IVV. [*it. merid.* scamare. *M.-L.*] [*varr. ll.*: et clam-: *v. infra l. 38.* SIL. 2, 132 *Sang.* peroravit: FRONTO p. 160, 12 N. (*v. Hauler, ZöG. 61, 1910, 676*). *dub. interpret.*: STAT. Theb. 6, 203 ignis -at (*v. adn. crit.*). *loc. interpol.*: TERT. adv. Marc. 4, 23 p. 497, 15. TER. Eun. 625 (*del. Guyet*). *falso, ut vid., trad.*: QVINT. inst. 8, 3, 17 optima simplicium *verborum* creduntur, quae aut ⌊maxime -ant⌋ aut sono sunt iucundissima ([*antea*: vocalia]. ⌊ ⌋ ⟨rem⟩ maxime explanant *coni. Stroux, unde Radermacher*).]

I *vi clamandi plus minus servata*: A *absolute*: 1 *proprie de animantibus* (*metonymice de patria v. infra l. 39. in alleg. de morte v. infra l. 78*): a *latiore usu i. q. clamorem tollere, vociferari, elata voce loqui* (*opp.* obmutuit: *v. infra l. 30. iuxta pos.*: ingemescere: *v. infra l. 24*): α *ponitur nude*: (I) *in universum*: PLAVT. Most. 488 ille -at derepente maximum (*sc. in somno*). TER. Phorm. 870 paene ... -vi gaudio (*cf.* CLAVD. DON. Aen. 10, 265 p. 328, 10 Troiani gratulantes -verant). CIC. Sest. 79 subito manus ... Clodiana ... -at incitatur invadit (*sim. de clamore bellico*: ITALA Ios. 6, 10 [Lugd.] *bis* [ἀναβοᾶν, *Vulg.* clamate ... vociferamini]. *et al.*). de orat. 3, 53 in quo *oratore homines* -ant? rep. 6, 12 cum -asset Laelius ingemuissentque ... ceteri (Tusc. 2, 34. 2, 56. *cf.* HOMER. 960 -ant Danai [*vs. 963* gemuerunt agmina Troum]). Tusc. 2, 46 -bis ut mulier, non constanter ... feres? (*sc. dolorem*). 2, 56 qui volunt -are maius, num satis habent latera fauces linguam intendere? (*cf.* QVINT. inst. 1, 11, 8 quotiens -andum erit, lateris conatus sit ille, non capitis). VERG. Aen. 12, 7 -ant Troes trepidique Latini (*cf.* OV. met. 13, 538 Troades -ant: obmutuit illa dolore). OV. met. 8, 341. 14, 741 -ant famuli (*cf.* STAT. Theb. 8, 644). SEN. epist. 56, 4 qui ad Metam Sudantem tubulas (*Gruter*, tabulas *codd.*) experitur et tibias, nec cantat, sed -at. PETRON. 21, 1. 22, 4 *al.* QVINT. inst. 1, 6, 45 tota saepe theatra (*v. infra l. 60*) et omnem circi turbam -asse barbare scimus. 3, 8, 59 *in suasoriis* cur initio furiose (*Regius*, -o *trad.*) sit -andum non intellego (*seq.*: non quiritet). 11, 3, 13 imbecilla *vox* ... inhibet ... insurgere ⌊⟨et⟩ -are⌋ (⌊ ⌋ *ed. Basil.*, -are *BP*, et clamare *bH*). 12, 10, 61 apud hunc *oratorem* et patria ipsa -bit. *al.* SVET. Cal. 12, 2. ITALA gen. 21, 16 (Aug. quaest. hept. 1, 54 p. 28, 11) -ans ... puer (*Ismael*) ploravit ([ἀναβοήσαν, *Vulg. aliter*]. VVLG. Iob 2, 12. *cf.* ITALA gen. 29, 11 [Aug. quaest. hept. 1, 87 p. 44, 27] -ans voce sua flevit [βοήσας, *Vulg.* elevata voce]. VVLG. Iudith 14, 14). *al.* CAPITOL. Maximin. 17, 2 incondite. EPIT. Alex. 110 PEREGR. Aeth. 7, 4 VVLG. II reg. 18, 25 *al.* CLAVD. carm. min. 53, 120 (et clamant *V*). COD. Iust. 1, 12 tit. qui ad ecclesias confugiunt ⌊vel ibi -ant⌋ (⌊ ⌋ et clamoribus ibi utuntur *Const. de re cf. W. Schulze, Kl. Schr. [1933], p. 163 sq.*). *et al.*

(II) *significantius*: c. *nota laudis, adhortationis, probationis, i. q. acclamare* (*opp.*: ingemescere *v. infra l. 53*): CIC. de orat. 2, 39 *v. p. 1266, 29.* orat. 168 contiones saepe -are vidi, cum apte verba cecidissent (*citat* GELL. 18, 7, 8). SEN. epist. 52, 10 si -veritis non aliter audiam, quam si ad tactum vitiorum vestrorum ingemescatis (*antea*: numquid aeger laudat medicum sectantem?). AVG. in euang. Ioh. 7, 6 p. $1440^{med.}$ si nulla sunt spectacula cur hodie convenistis? ecce quod diximus, vidistis et -astis: non -retis nisi vidissetis (in psalm. 26, 2, 8 p. $203^{med.}$. *cf.* 147, 15 p. $1923^{p. med.}$ [*seq.*: acclamaretur]). in epist. Ioh. 3, 11 p. $2005^{p. med.}$ audistis, et gavisi -astis (in psalm. 53, 7 p. $625^{a. med.}$ [*seq.* acclamaretis]). c. *nota reprobationis, i. q. reclamare*: CIC. orat. 173 in versu quidem theatra (*v. supra l. 34*) tota -ant (reclamant *Lambinus*), si fuit una syllaba ... brevior. COD. Iust. 9, 47, 12 cum ... a populo -tum est, iterum dixerunt: vanae voces populi non sunt audiendae.

β *adduntur*: (I) *praepp.* (*fere ap. christ.*): ad (*cf. et infra l. 75. acced.* pro: *l. 71*): TERT. adv. Prax. 30 p. 287, 12 ad quem deum -bat *Christus*? ([*sc. crucifixus, v. p. 1266, 80. sim. de Christo*: LACT. inst. 4, 19, 2]. LACT. inst. 7, 17, 11 *iusti* magna voce. HESYCH. in lev. 25, 54 p. 1138^{A} intente. *et al.*). ITALA exod. 22, 23 (Cypr. testim. 3, 113 p. 182, 1) si ... vociferantes -verint ad me (κεκράξαντες καταβοήσωσι, *Vulg.* vociferabuntur). psalm. 3, 5 (Tert. adv. Marc. 4, 13 p. 457, 13) ad dominum ([ἐκέκραξα, *Vulg.* clamavi]. *al.* AVG. civ. 17, 7 p. 222, 30 D. *Samuel* pro Israel [*v. l. 64. cf. Vulg. I reg. 7, 9*]. *et al.*). Ezech. 8, 18 (Ps. Tert. adv. Iud. 11 p. 732 Oe.) ad aures (*cf. infra l. 79*) meas (*Vulg.* clamaverint, *LXX aliter*). *sim. al.* *sensu adversativo* (*acced.* ad *l. 75*): ITALA deut. 15, 9 (Aug. quaest. hept. 5, 21 p. 388, 10) adversum te ad dominum ([βοήσεται κατὰ σοῦ, *Vulg.* clamat contra te]. VVLG. Dan. 13, 24. *fort. huc pertinet* ITALA exod. 22, 27 [Wirc.]). CASSIOD. hist. 6, 22 p. 1043^{C} (*alleg.*) perimant: mors contra eos semper -at (*i. 'mors quasi clamando eos semper admonet'*). (II) *dat.*: THEOD. PRISC. log. 49 p. 150, 10 auribus (*cf. supra l. 72*) eorum (*sc. epilempticorum*) -bo.

b *strictiore usu et magis debilitata vi fere i. q. per exclamationem verba concepta edere, loqui sim.* (*plerumque in refutatione; v. e. g. p. 1266, 1. 3. 5. syn.* litigare: *v. p. 1266, 2.* dicere: *p. 1266, 11. additur dat.: p. 1266, 11,* contra: *p. 1266, 10*): SEN. epist. 121, 1 iterum ... -bis: 'hoc quid ad mores?' sed -a, dum tibi primum alios opponam, cum quibus litiges. TERT. orat. 14 p. 189, 11 nec attollere eas (*sc. manus immundas*) ad dominum audent *Israelitae*, ne -et aliquis Esaias (*cf. Vulg. Is. 1, 15*). adv. Marc. 4, 23 p. 497, 2 asinus de Aesopi puteo modo venis et iam -as (*antea p. 496, 24*: increpatio). 5, 14 p. 625, 8 haec si Marcion de industria erasit, quid apostolus eius -at, nullas intuens divitias dei (*antea*: atquin -at: 'o profundum divitiarum *eqs.*'). ARNOB. nat. 1, 51 p. 35, 11 admiratio non habet quod -et. AVG. civ. 4, 26 p. 178, 9 D. hic -et Cicero non contra figmenta poetarum, sed contra instituta maiorum. HESYCH. in lev. 23, 36 p. 1094^{B} 'vobis' dixit, illis -ans, qui sic vixerunt. DRAC. Romul. 8, 189 cur invidus alter -at? (*cf. vs. 120*).

2 *transl. de rebus*: a *fere i. q. strepitum edere, concrepare* (STAT. Theb. 6, 203 *v. p. 1265, 7*): STAT. Theb. 10, 263 ne gravis -et portae mugitus ahenae. IVV. 6, 423 aliptes ... summum dominae femur -are coegit (*spectare videtur ad crepitum manu aliptae effectum*). b *de vocibus, fere i. q. sonum acutum habere*: QVINT. inst. 8, 3, 17?, *v. p. 1265, 9.* 9, 4, 137 summissa, qualia in epilogis sunt, ... minus -antīs *syllabas* exigunt (*antea*: claras voces).

B *c. obi.*: 1 *i. q. -ando dicere*: a *c. enuntiato* (*at v. l. 59*): α *seq. oratio recta*: (I) *desunt alia verba dicendi* (*impers. v. infra l. 61. additur dat.: infra l. 65*): PLAVT. Amph. 1064 ibi nescio quis maxuma voce -at: 'Alcumena, adest auxilium *eqs.*' (VVLG. Dan. 13, 46. 14, 17. RVFIN. hist. 5, 1, 52 voce magna ad plebem [ἔφη πρὸς τὸ πλῆθος τῇ Ῥωμαϊκῇ φωνῇ]. *et al. cf.* LACT. mort. pers. 9, 8 truci vultu ac voce terribili). Trin. 705 non enim (noenum *Ritschl*) possum quin (*codd. Cic.*, qui *trad.*) -em: euge, euge Lysiteles, πάλιν! ([-em euge. euge *eqs. distinguit Leo*]. *inde* CIC. de orat. 2, 39 'non ... -em', ut ait ille in Trinummo: ita oratoris mihi vim ... exprimere subtiliter visus es). TER. Hec. 368 Ad. 620 VARRO rust. 1, 69, 2. RHET. Her. 4, 50, 63 -at, ut omnes audiant: 'videto *eqs.*' (*cf.* LIV. 8, 6, 4). CIC. Tusc. 2, 19 -at *Philoctetes* ... mori cupiens: 'heu, qui *eqs.*' (OV. met. 12, 499 PORPH. Hor. carm. 2, 19, 1. *et al.*). 5, 73 nullum sapienti esse tempus, etiamsi uratur, torqueatur ... quin possit -are: 'quam pro nihilo puto!' (*cf.* SEN. epist. 66, 18). nat. deor. 1, 13 itaque mihi libet -are ut in Synephebis: 'pro deum ... clamo ... fidem' (SEN. epist. 64, 4 STAT. silv. 4, 6, 39 MART. 2, 75, 9 *al.*). Att. 8, 8, 2. 15, 11, 2 VERG. Aen. 2, 535. HOR. sat. 1, 2, 18 'maxime' quis non 'Iuppiter' -at simul atque audivit? 1, 7, 33. OV. am. 2, 5, 29 'quid facis?' -o (met. 5, 13 fast. 4, 556). epist. 10, 35 'quo fugis?' -o (met. 8, 108). 15, 123 'quo ruis?' -at, 'referes incendia tecum *eqs.*' (HOMER. 557). met. 4, 356 'vicimus *eqs.*!' -at (6, 513 AMM. 16, 8, 9). *saepe.* LIV. 3, 2, 8 unus ab statione hostium -at: 'ostentare hoc est ..., non gerere bellum' (CVRT. 6, 10, 36 PETRON. 30, 5). 5, 55, 1 (*inde* VAL. MAX. 1, 5, 1). *al.* VITR. 6 praef. 1 SEN. contr. 3 praef. 16. *al.* SEN. apocol. 13, 6 Herc. f. 771 OCTAVIA 333 SEN. dial. 5, 8, 6 benef. 6, 3, 1 epist. 55, 3 *al.* LVCAN. 1, 359 *al.* PETRON. 49, 5. 74, 7 *al.* VAL. FL. 7, 530. SIL. 9, 110 -at iuvenis subita flammatus ab ira: 'non sim *eqs.*' (*cf.* 11, 99 fulminea torvum -at Marcellus ab ira. STAT. Theb. 12, 590 APVL. met. 5, 28). 13, 436 vates (13, 874. *cf.* STAT. Theb. 4, 472). *al.* STAT. silv. 5, 1, 239 protinus -es: '*eqs.*' (MART. 5, 52, 4. *et al.*). *al.* QVINT. inst. 6, 3, 81 IVV. 3, 292 *al.* TAC. ann. 14, 8 SVET. Tib. 61, 5 *al.* TERT. ieiun. 16 p. 295, 17. *saepe.* SYNOD. Hil. ad Const. 1, 2, 2 p. 182, 11. AMM. 19, 11, 10 quidam ... 'marha marha' (quod est apud eos signum bellicum) -vit. *et talia saepe.* *technice* (*cf. p. 1264, 46*): COD. Theod. 7, 20, 2 pr. (= Iust. 12, 46, 1, 1) adunati veterani -erunt: '*eqs.*' ([*seq.*: universi veterani dixerunt. *antea*: acclamatum est]. *cf.* CONC. Mansi 8, 1060, 1 haec [*v. p. 1267, 37*] cum -assent; *antea*: voces factae sunt a populo dicentes [*sc. in ecclesia praesente patriarcha una cum clero*]. *gr.* ταῦτα αὐτῶν ἐκβοησάντων. *ibid.*: clamantes *sim.*). *impersonaliter*: TERT. adv. Marc. 5, 14 p. 625, 13 inde ... -tum est: 'o profundum divitiarum et sapientia dei!' (*cf. Vulg. Rom. 11, 33*). PRISCILL. tract. 5, 90 p. 67, 15 ut ... -etur in vobis: 'fiat lux'. AMM. 20, 9, 6. 21, 10, 7. *additur dat.*: SEN. contr. 7, 7 (22), 19 dicenti (desinente *coni. Wachsmuth*) discipulo statim -bat: ἱμερτὴν ἠχώ (*v. adn. crit.*). *ibid.* (= contr. exc. 7, 7) alteri (*sc. discipulo*) ... -vit Cestius: *eqs.* LAMPR. Alex. 60, 6 mulier Dryas eunti -vit Gallico sermone: 'vadas *eqs.*' AMM. 30, 5, 12. SACR. Leon. 366 quibus evangelica sententia convenienter -at: 'si lumen quod in te est tenebrae sunt *eqs.*' (= *Vulg. Matth. 6, 23*). DRAC. Orest. 137 GREG. TVR. glor. mart. 77.

(II) *per pleonasmum expresse accedit verbum dicendi*: LIV. 7, 16, 5 Sex. Tullius ... -at: 'aspice, imperator', inquit, 'quemadmodum *eqs.*' (APVL. flor. 14 p. 47 AMM. 25, 9, 4). TERT. adv. Prax. 23 p. 272, 18 adhuc -at Iesus et dicit: 'qui credit in me *eqs.*' ([*cf. Vulg. Ioh. 12, 44* Iesus autem clamavit et dixit: *eqs.*]. ITALA Luc. 4, 41 [Mar. Victorin. adv. Arrium 1, 15 p. 1049^{C}] daemonia ... -antia et dicentia [κραυγάζοντα, *Vulg.* clamantia]. VVLG. I reg. 28, 12 *mulier* -vit voce magna et dixit ad Saul: '*eqs.*' [Dan. 13, 42. Luc. 1, 42; ἀνεφώνησεν]. *et al.*). VVLG. Marc. 15, 34 hora nona -vit Iesus voce magna dicens: '*eqs.*' ([ἐβόησεν. *cf. Matth. 27, 46* clamavit. *inde*: TERT. *v. p. 1265, 64. 1267, 21.* HIL. *v. p. 1267, 35*]. *saepe.* AVELL. p. 704, 8. *et al.*). VVLG. II reg. 2, 26 -vit Abner ad Ioab et ait: 'num *eqs.*?' (IV reg. 18, 28 Iudaice. *al.*). *et sim. al.*

[*Burckhardt*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

β pendet enuntiatum: (I) *declarandi*: *per acc. c. inf.* (*omittitur subiectum infinitivi*: CIC. de orat. 2, 276 PLIN. paneg. 6, 2 *al.*; *verbum suppl. ex sententia*: *v. infra l. 18.* AMM. 20, 4, 20): PLAVT. Capt. 510 hic (*Philocrates*) -at, eum sibi esse sodalem. TER. Eun. 23 -at *Luscius* furem, non poetam fabulam dedisse. CIC. Verr. II 3, 139 tu -as (*V β*, clamas *O*) hominem improbum *esse*. Cluent. 30. 40. Sest. 80 cur tam temere -arit occisum (TAC. hist. 1, 35). de orat. 2, 276. 280 ac. 2, 14 Att. 1, 18, 2 *al.* SALL. Iug. 101, 6 *Numida* latine ... -at nostros frustra pugnare. LIV. 4, 27, 12. 10, 14, 19 *al.* VAL. MAX. 8, 9 ext. 2 SEN. clem. 1, 9, 9 ASCON. Mil. p. 34, 16 St. PERS. 5, 103 -et (-at *P*) Melicerta perisse frontem de rebus (*cf. Hor. epist. 2, 1, 80; v. vol. III 1252, 43*). QVINT. inst. 6, 4, 9. FRONTIN. strat. 2, 4, 11 *Myronides* -vit sinistro *cornu* iam se vicisse (GELL. 15, 18, 2. *cf.* SVET. Aug. 16, 2). TAC. ann. 6, 21, 2. 13, 54 *al.* APVL. flor. 19 p. 95 confestim -vit vivere hominem: procul ... faces abigerent *eqs.* (*cf.* ITALA act. 25, 24 [cod. e] -antes non oportere eum vivere amplius; βοῶντες [ἐπιβ- *l. v.*], *Vulg.* clamantes). LAMPR. Alex. 22, 7 illi continuo -erunt carnem bubulam (*sc. se caram putare*). AMM. 15, 7, 9 *al.* SVLP. SEV. dial. 3, 4, 3 trepidus -at Martinum esse pro foribus: irent protinus *eqs.* (*cf.* 3, 4, 4). MART. CAP. 5, 505. *et sim. al.* *per* quod: TERT. adv. Prax. 26 p. 279, 12 *Christus* -ans, quod se deus reliquisset (*v. p. 1266, 82*). AVG. civ. 5, 22 p. 234, 30 D. *multi ignari* in nostram religionem ... insiliunt -antes, quod, si ipsa non esset ..., Romana virtute ... id quoque *bellum* celerrime finiretur. (II) *iubendi*: *per* ut (ne): CIC. rep. 1, 29 quas (*geometricas formas*) ut vidisset, -visse *dicitur Plato*, ut bono essent animo. LIV. 4, 38, 2 cum magna voce -asset, ut equites ... ex equis desilirent (*cf.* CLAVD. DON. Aen. 11, 218 p. 438, 14 iustis vocibus -bant, ut ... dimicationis subiret incertum [*Verg.*: iubent decernere]). 37, 24, 7 FEST. p. 249 COMM. apol. 939 VVLG. Dan. 5, 7 AVELL. p. 8, 3. *per coni. exhort.* (*cf. supra l. 15. 20*): TAC. ann. 2, 17, 2 -at irent, sequerentur Romanas avīs. SVET. Vesp. 19, 2 -vit centum sibi sestertia darent ac se vel in Tiberim proicerent. (III) *interrog. obl.*: IVST. 5, 10, 1 magna voce Thrasybulus -at: cur se victorem fugiant potius quam ... adiuvent? HIL. in Matth. 33, 6 p. 1075ᴬ cur relinquatur -at (*sc. Christus. v. p. 1266, 82*).

b *c. accus. rei* (*de melodia fere i. q. resonare v. infra l. 47. pro obi. est enunt. relat.*: *infra l. 50*): LIV. 41, 2, 7 id forte temere ab uno -tum totis ... personabat castris. SEN. dial. 3, 20, 8 Homericum illum -ans versum: '*eqs.*' (nat. 3 praef. 3. *cf.* epist. 110, 18 illam vocem ... -a: habeamus aquam *eqs.* QVINT. decl. 312 p. 227, 12 optime ... mihi videtur ac militari facinore illa -asse: *eqs.* AMM. 16, 5, 10 vetus illud proverbium). QVINT. inst. 6, 2, 26 ut lugentes utique in recenti dolore disertissime quaedam -are videantur (*seq.* ira ... indoctis ... eloquentiam faciat). AVG. civ. 2, 14 p. 70, 35 D. frustra hoc -ante Cicerone, qui cum de poetis ageret: 'ad quos *eqs.*' inquit (*rep. 4, 9*). *nota* (*v. supra l. 37*): NICET. psalm. 13 p. 80, 2 B. sonus ... vel melodia ..., non quae tragicas difficultates -et, sed quae ... veram christianitatem demonstret (*seq.*: non quae aliquid theatrale redoleat). *pro obi. est enunt. relat.*: SEN. benef. 2, 11, 1 libet -are, quod ille ... -vit ...: redde me Caesari (IVV. 8, 29). POTAM. epist. ad Athan. p. 1418ᶜ quod ... pater dixit, filius (*i. Christus*) -vit. et quod filius locutus est, pater implevit. *v. et p. 1266, 59.*

2 *c. acc. personae i. q. vocare* (*ex falsa versione*: PSALT. Cas. 119, 1 dominum ... -vi [πρὸς κύριον, *Vulg.* ad d.]): PLAVT. Amph. 1120 voce clara -at uxorem tuam. ANTON. or. frg. Cic. Phil. 2, 28 (*sim.* 2, 30) Caesare interfecto ... statim cruentum alte extollens Brutus pugionem Ciceronem nominatim -vit. CAEL. AVR. acut. 2, 6, 26 *oportet lethargicum* leviter excitari, suo nomine -tum.

II *notione clamandi abolita*: **A** *fere i. q. recitare, declamare* (*acced.* de: *l. 65*): PLIN. nat. 34, 166 Nero ... lamnā pectori impositā sub ea cantica -ans alendis vocibus demonstravit rationem. QVINT. inst. 2, 11, 2 beneficio ingenii praestantes ... multa ... memoria digna -erunt (*opponuntur ii qui ex arte declamant*). TERT. apol. 39, 10 nulla de nostra fraternitate tragoedia -at. BOETH. cons. 1, 4, 46 W. libet -are: o ... conditor urbis *eqs.* (*seq. carmen. cf. 1, 5, 1*: haec ubi continuato dolore delatravi).

B *singulariter* -are in vocem *fere i. q. erumpere*: SVLP. SEV. Mart. 22, 4 in hanc vocem fertur -asse Martinus: 'si *eqs.*'

adverbia selecta (*acc. neutr. v. infra l. 73. 75. 77*): confidentius: AMM. 25, 9, 4. 29, 1, 6 (-ter). convenienter: *v. p. 1266, 70.* disertissime: *v. supra l. 44.* dolenter: AMM. 22, 5, 5. fortiter: VVLG. Dan. 5, 7. furiose: *v. p. 1265, 36.* immane: SIL. 15, 383. intente: HESYCH. in lev. 25, 54 p. 1138ᴬ. DRAC. Orest. 137 (-ius). maius: *v. p. 1265, 27* (maxime: *v. p. 1265, 10.* APVL. met. 5, 28. maximum: *v. p. 1265, 18*). manifeste: TERT. adv. Marc. 2, 18 p. 360, 12. APVL. flor. 14 p. 47. minus: *v. p. 1266, 19.* torvum: SIL. 11, 99. turbulente: AMM. 20, 4, 20. valde: PETRON. 105, 5. barbare: *v. p. 1265, 35.* Iudaice: *v. p. 1266, 84.* Latine: *v. supra l. 9.*

deriv.: [exclamabilis], exclamatio, exclamative, exclamatorie, exclamito.

exclāro, -āre. *ab* ex *et* clarare. [*it.* schiarare. *M.-L.*] *i. q. clarum reddere, illuminare* (*opp.* obscurare *l. 84*): VITR. 1, 2, 7 ea caeli regio (*sc. septentrio*) neque -atur neque obscuratur solis cursu, sed est certa inmutabilis die perpetuo. PLAC. med. rec. *β* 11 l. 3 (*ad oculorum claritatem*) inunctio eius (*sc. taurini fellis*) -at (exhilarat *Vr Vi*, declarat *Va*).

NOT. Tir. 66, 74 **exclīnat** (*cf.* clino; de-, re- *sim.*; *gr.* ἐκκλίνω). *Burckhardt.*

***exclūdo**, -ūsī, -ūsum, -ere. *ab* ex *et* claudo. *scribitur in cod.* escl-: VARRO ling. 5, 133. NOT. Tir. 50, 79 -it. 50, 80 -sit. *forma perf. brevior* -usti: TER. Eun. 98 (DON., -sit *codd.*). *perf.* -udi: LIB. geneal. chron. I p. 161, 22 b (-serat *l. v.*). PASS. Petr. Paul. long. 1 (-sit *l. v.*). *praes.* -et (*pro* -it): CHIRON 227 DIOSC. 3, 38 p. 394, 21 *al.* *de notione* (*v. Löfstedt, Peregr. Aeth., p. 181; Heraeus GGA 1915, 482; Hyskell, ClPh. 13, 1918, 401; U. Leo, Glotta 10, 1920, 174. 176; Rehm, Glotta 24, 1936, 266 sqq.* [*cf. p. 1271, 84*]): PRISC. gramm. III 36, 1 -o extra cludo. SYNON. Cic. Char. gramm. p. 421, 34 B. discludit -it disturbat disicit diverberat diffidit desperat despondet deficit. p. 424, 1 excindit evertit amovet -it evellit eximit extrahit sollicitat prosternit dividit devertit eruit. PORPH. Hor. carm. 4, 15, 18 'exiget' nunc '-et' significat, quasi ἔξω aget. NON. p. 310, 10 -ere ... eicere (TER. Eun. 49 *v. infra l. 51*), liberare (LVCIL. 715 *v. p. 1269, 56*). AVG. spir. et litt. 10, 17 p. 169, 21 in psalm. 54, 22 p. 643ⁱⁿⁱᵗ· 67, 39 p. 836ᶠⁱⁿ· 106, 14 p. 1428ᶠⁱⁿ· (*de his locis fusius egi Glotta 24, 1936, 266 sqq.*). GLOSS.ᴸ I Ansil. EX 304 -ret eliceret (346 *al. cf.* III Abstr. EX 49 -it elicit aut sculpit [*v. p. 1271, 83*]). 305 -it excussit, id est lapidem formavit (*v. p. 1271, 83*). II Abav. EX 25 -sa exp⟨l⟩odita (III Abstr. EX 119 *al. cf. p. 1270, 77*). 35 -sit (exculsit *trad.*) produxit eximit (40). V Aa E 732 -itur reprobatur. GLOSS. -or ἐκκλίομαι, -it παρεξωθεῖ. *legitur inde a* PLAVTO; *deest* SALL.

[*variat in codd. c. simpl.*: LIV. 39, 49, 10. *c.* excudere: *v. p. 1271, 83 sqq. et* excudo. explodere: COD. Iust. 3, 29, 7 (*a. 294*). extinguere: PELAG. in Rom. 1, 7 p. 9, 4. discutere: DRAC. laud. dei 3, 666. *falso trad. pro* exaudire: SEN. nat. 4 praef. 19. excutere: GERM. 155 LVCAN. 7, 158 DON. Ter. Phorm. 321. expellere: LVCAN. 5, 209. *ex coni.*: PLAVT. Truc. 758 (incluit *trad.*). VOLCAC. carm. frg. 4 Hecura sexta ex his (exclusast *Ritschl, Opusc. III p. 235; cf. p. 1270, 77*) fabula. TERT. adv. Hermog. 16 p. 143, 27 (excusas *trad., def. Oehler*). AVIEN. Arat. 331 (excuditis *trad.*; *v. Glotta 24, 1936, 266²*). *loc. dub.*: PROP. 2, 16, 27 barbarus -sis agitat vestigia lumbis (*def. Thörnell, Eranos 25, 1927, 217; ego malim trahere ad p. 1269, 46*). CHIRON 192 (*loc. corrupt.*). VVLG. psalm. 67, 31. GREG. TVR. Mart. 1, 2 p. 587, 28 (*v. Bonnet p. 250⁷*).]

I ***i. q. non admittere, foris detinere*** (*apud* PLAVT. [*praesertim* Mil. 977] *et inde a* TERT., ITALA [*infra l. 72 sqq.*; *v. et Rönsch, Sem. Beitr. 3 p. 35*] *transit ad notionem 'eiciendi, expellendi'* [*cf. infra l. 58. 84; aliter p. 1270, 82*]): **A** *proprie* (*in imag. l. 54. p. 1269, 24. 32*): **1** *animantia* (*in re militari fere i. q. intervel circumcludere, e. g. l. 62 sq. 69; lunam: l. 56*): PLAVT. Asin. 596 homo ... hinc -sust foras (Men. 470. 668. 1040 Mil. 977 TER. Eun. 98 Ad. 119 LVCIL. 938 QVEROL. p. 35, 6. AVG. in psalm. 124, 3 [*syn.* eiecerunt]). Men. 671 ab se (*opp.* occludet domi). Truc. 635. TER. Andr. 386 (*opp.* concludar). Hec. 339 istinc -ēre. Eun. 49 -sit; revocat. 159 ([*opp.* recipitur]. OV. am. 1, 8, 78 SEN. benef. 6, 34, 1 *al.*). 481 AFRAN. com. 376. VARRO rust. 2, 3, 7 *capras* astrologi ... ut extra lembum duodecim signorum -serint. CIC. Verr. II 3, 8 (*opp.* introducitur). II 5, 38 a domo. II 5, 84. 118 ab extremo conspectu (SEN. nat. 7, 27, 1 *luna* c. solis -itur). Cluent. 175 undique. Catil. 1, 10. Balb. 39 moenibus. Lig. 25 provinciā. Phil. 12, 7 *Capua* impios cives ... eiecit, -sit (10, 12 epist. 14, 3, 2. HIL. in Matth. 12, 22 p. 992ᴮ spiritum immundum [*cf. infra l. 76*]). Brut. 87 Att. 5, 20, 2 *al.* POMP. Cic. Att. 8, 12 b, 1 LENT. Cic. epist. 12, 14, 4. LVCR. 4, 1177 -sus amator (HOR. sat. 2, 3, 260. *cf.* TIB. 2, 4, 39 amantes. *al.*). CAES. Gall. 7, 55, 9 ab (*om. β*) re frumentaria. civ. 2, 41, 6 *al.* BELL. Afr. 17, 1 unam partem ab altera. BELL. Hisp. 5, 3 ab oppido commeatuque (LIV. 9, 13, 8 *al.*). *al.* NEP. Them. 5, 1 reditu. VERG. Aen. 9, 723. 11, 887 HOR. sat. 1, 2, 67 *al.* TIB. 2, 3, 73 PROP. 1, 5, 20 *al.* OV. am. 3, 4, 8 *al.* LIV. 4, 39, 1. 34, 9, 3 aditu. *al.* SEN. contr. exc. 5, 5 a publico. 5, 7 ([*opp.* admissos]. IVV. 4, 64 PLIN. paneg. 48, 4 *al.*). VAL. MAX. 6, 2 praef. (*opp.* invitaverim). SEN. dial. 6, 10, 1 *al.* CVRT. 10, 6, 2 LVCAN. 7, 97 PETRON. 95, 7 *al.* PLIN. nat. 22, 11 -sam (*fere i. q. 'circumclusam', cf. p. 1269, 5*) ab hoste legionem ... eduxit. STAT. Theb. 1, 424 *al.* MART. 4, 42, 13. QVINT. decl. 374 p. 413, 22 *al.* SVET. Aug. 45, 4 *al.* APVL. apol. 100 e domo. TERT. idol. 11 p. 42, 24 daemonium (ITALA Matth. 7, 22 [Cypr. testim. 3, 26 p. 141, 9 *al.* Ps. Cypr. ad Novat. 8 p. 58, 21; cod. k, *ubi v. et* Matth. 9, 33. 12, 24 Marc. 9, 18. 28]; ἐξεβάλομεν, *Vulg.* eiecimus. CYPR. unit. eccl. 15 p. 223, 17 ITIN. Theod. 12. *et al. cf.* LACT. inst. 4, 27, 2 spiritus [HEGES. 5, 2, 1 p. 296, 4 *al. cf. supra l. 59*]. FIRM. math. 1, 9, 1 animam [AVG. civ. 21, 14 p. 517, 28 D. *al.*]). *adv.* Marc. 4, 30 p. 525, 22 'cum ... cluserit ostium' ... -endis iniquis. ITALA exod. 33, 2 (Monac.); ἐκβαλεῖ, *Vulg.* eiciam. Marc. 11, 15 (cod. k) coepit -ere eos qui vendebant (ἐκβάλλειν, *Vulg.* eicere). HERM. vulg. (= Pal.) vis. 3, 9, 6 extra ianuam (ἐκκλεισθήσεσθε). CYPR. ad Donat. 12 p. 13, 18 de confinio pauperibus -sis. hab. virg. 17 p. 199, 17 (*syn.* removeat). epist. 69, 16 p. 765, 12 diabolum. *al.* PANEG. 12, 17, 1. FIRM. math. 5, 3, 16 mulieres (*i. dimittunt. cf.* COD. Theod. 3, 16, 2). QVE-

[*Rehm*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

ROL. p. 40, 5. CLAVD. DON. Aen. 10, 709 p. 381, 19 montibus aper -sus (*Verg. l. c.* de montibus ... actus). VVLG. I Macc. 10, 75 (ἀπέκλεισαν). DIOSC. 3, 87 p. 414, 25 serpentes e domibus ([*gr. 3, 79, 2* διώκει]. *al.*). EVGIPP. Sev. 29, 1 nix tanta confluxerat, ut eos ... vallatos velut ingens fovea demersos -ret (incl- *l. v.; cf. p. 1268, 69. l. 40*). *et al.*

2 *res*: **a** *eas quae vel suapte natura vel ab animantibus emissae se extendere et aliquo penetrare temptant*: CIC. har. resp. 37 curiosos oculos (PS. QVINT. decl. 1, 15 AVG. serm. 47, 16, 30 p. 315fin. *cf.* SEN. benef. 5, 6, 4 adspectum. CLAVD. DON. Aen. 4, 125 p. 371, 7 visus. *aliter p. 1270, 84*). ad Q. fr. 1, 1, 25 nullius inopiam ... cubiculo esse -sam tuo. HOR. carm. 2, 15, 10 fervidos ... ictus (*sc. solis; cf.* SEN. nat. 1, 3, 1 STAT. silv. 1, 2, 154 *al.*). VITR. 1, 6, 1 ventos ex angiportis (*al. cf.* PLIN. nat. 11, 226 *spiritum* [*al.*]). CELS. 7, 20, 4 *intestina* a scroto. SEN. dial. 4, 10, 8 undam *a navigio* (*cf.* MELA 1, 27 oceanum. CIL XII 107 [*a. 163*], 6 -sis fluminibus et in naturalem alveum redactis [AVSON. Mos. 38. *cf.* IVST. 2, 1, 20 *Nilum*]. VLP. [NERAT.] dig. 39, 3, 1, 2 aquam. PALLAD. 1, 34, 7 *umorem*. CET. FAV. 4 p. 291, 26 venarum capita *a puteo. v. et p. 1272, 41*). SEN. nat. 1, 2, 11 aer ... ut -at aut summoveat a se lumen inmissum (*aliter infra l. 52*). 3, 7, 2 *imbrem* terra (*opp.* absumit). *al.* PLIN. nat. 18, 146 densitate seminis omnia occupari internascentesque herbas -i. STAT. silv. 3, 1, 121 primas. Theb. 7, 270 difficiles -ere vulnera peltas (*paulo aliter* SYMM. epist. 3, 35 ut iudicati remissione famae suae vulnus -at [*i. sanet? cf.* PETR. CHRYS. serm. 84 p. 437C *ut* eius qui infirmatus fuerat sanaret et -ret passiones. *p. 1270, 29*]). 11, 200 fidas -sit casside voces (RVFIN. hist. 5, 16, 17. *cf.* QVINT. decl. 388 p. 437, 14 auribus ... sonum [*aliter p. 1271, 51*]). PLIN. epist. 5, 6, 21. FRONTO p. 214, 4 N. fumum. CLAVD. DON. Aen. 2, 210 p. 177, 10 calor ... -itur *a corpore. al.*

b *quae nullo motu aut impulsu feruntur*: α *loca, regiones sim.*: VARRO rust. 1, 2, 13 melius fecisse quosdam, qui minore pomerio (*cf. l. 35*) finierunt -sis partibus quae non pertinent ad *agriculturam* (BELL. Alex. 1, 4 partem ... ab reliqua parte urbis. 6, 1 COLVM. 9, 14, 13 MELA 2, 85 PALLAD. 1, 7, 3). MESSALLA ausp. frg. Gell. 13, 14, 6 montem *Aventinum pomerio* (*cf. l. 32*). LIV. 10, 23, 6 ex parte aedium quod satis esset loci modico sacello -sit. SEN. dial. 8, 5, 6 qualis sit habitus -sis ([*sc. extra mundum; neutr. plur. pro subst.*]. *cf.* CLAVD. DON. Aen. 6, 795 p. 609, 17 esse ulterius aliquid ... quod sol nesciat et m. -at. SVLP. SEV. dial. 1, 26, 2 Bosporus -sa [*i. quasi extra m. sita*]). epist. 12, 6 *orbis* qui annos adulescentiae -it (*quasi in figura geometr.; syn.* conplectatur, cingat, adstringit). PLIN. nat. 4, 43 murus ... Cherronesum. 4, 105. 5, 83. AVSON. 297, 5 p. 150 P. -unt Italos Alpina cacumina fines. OROS. hist. 1, 2, 38 *Euphrates Caucasum* ad sinistram, Taurum -it ad dextram. PRAEDEST. 1, 86 p. 616C *Tertullianista collegio fabricato* sanctorum nostrorum -sit locum ... dicens eos Phryges fuisse. β *partes corporis veste, i. q. non operire* (*cf. p. 1268, 39. 1270, 66*): SEN. epist. 114, 6 ut pallio velaretur caput -sis utrimque auribus (PETRON. 32, 2 p. ... -serat [incl- *L*] caput). TERT. pall. 5 p. 946 Oe. -sa dextera *scapula*. γ *varias res*: FRONTIN. aq. 9 -sa ⟨est⟩ ... Crabra (*sc. ab aqua Iulia*) et ... totam reddidi Tusculanis. CARM. de resurr. 105 *deus* potuit tenebris claram -ere lucem (*cf. Vulg. gen. 1, 4* divisit. *aliter l. 19*).

B *translate*: **1** *notione generali, fere i. q. prohibere, removere, destituere* (*saepissime apud* ICTOS. *v. et p. 1272, 46*): **a** *homines* (*v. et p. 1270, 9*): PLAVT. Asin. 361 si ille argentum prius ... affert, ... nos ambo -si sumus. LVCIL. 715 servitute. CIC. Verr. II 1, 142 -it eum solum cui prope dicam soli potestatem factam oportebat. II 1, 148. 150. II 3, 16 exiguam diem praefinire operi qua ceteros ab negotio -res. II 4, 61 Caecin. 79. Cluent. 31 ab hereditate (GAIVS inst. 2, 144. AFRIC. dig. 28, 2, 14 pr. *et saepe apud* ICTOS. PALLAD. hist. mon. I 2 p. 256A. *cf.* LACT. inst. 5, 9, 16 heredes). leg. agr. 2, 12. 60 honore decemviratūs (Balb. 24). Sull. 40. Phil. 5, 29 -sit illum a re publica ... scelus (SEN. epist. 14, 14). de orat. 1, 46. 1, 168 exceptione (PROC. dig. 2, 14, 36 *et saepe apud* ICTOS. *cf.* GAIVS inst. 4, 56 per e.). 3, 58. rep. 2, 39 suffragiis (LIV. 1, 43, 10). ac. 2, 53 a perspiciendo. Tusc. 4, 73 off. 1, 92. 134 Att. 12, 40, 4 epist. 1, 1, 3. 5, 6, 2 *al.* CAES. Gall. 5, 23, 5 a (*om.* β) navigatione. 6, 31, 1 (*syn.* prohibitus). *al.* BELL. Afr. 80, 3. VERG. georg. 4, 147 haec .. spatiis -sus iniquis praetereo. LIV. 4, 53, 13 comitiis. 28, 18, 4 mensa. 32, 35, 6 colloquio. 45, 15, 4 censu. VELL. 1, 2, 4. 2, 28, 4. SEN. Thy. 463 *non* meae -so Iove ornantur arae. benef. 4, 28, 3. 5 (*opp.* eligas). SIL. 8, 238 QVINT. inst. 1, 8, 7 *al.* decl. 254 p. 40, 21 praescriptione me -i posse iudicio (PAPIN. dig. 48, 16, 11 *al. cf.* PAVL. dig. 46, 3, 91). IVLIAN. dig. 4, 6, 41 a legato (*al.*). AFRIC. dig. 37, 4, 14, 1 ab ... bonis (*al. cf.* CLEM. dig. 37, 14, 10 a b. possessione [*al.*]). VLP. dig. 5, 2, 8, 10 a querela (*al.* COD. Iust. 3, 28, 29, 1 [*a. 479*]. *al.*). PAVL. dig. 37, 11, 2 a testamento. *al.* (*v. V. i. R.*). MIN. FEL. 21, 8. TERT. apol. 2, 18 *contenditis* ut de isto nomine (*sc. Christiano*) -amur (nat. 1, 2 p. 60, 25). nat. 1, 10 p. 74, 25. patient. 14 p. 21, 18 a patientia. resurr. 24 p. 59, 24 *al.* CYPR. mort. 24 p. 312, 20 pavore mortis -si immortalitatem ... cogitemus. COMM. apol. 786 ab aeterna vita defunctus. AMM. 18, 7, 10 spe (19, 10, 2). CLAVD. DON. Aen. 3, 310 p. 309, 9 ab statu mentis -sus (*i. furens*). VVLG. Gal. 4, 17 (ἐκκλεῖσαι). AVG. in psalm. 39, 7 p. 438init. terram possidere cupiebas, vicinos -bas. 127, 15 p. 1686fin. num ... nati sunt tibi filii in terra tecum victuri, an te potius -suri et successuri? serm. coll. Morin p. 615, 31 a tempore (*cf. p. 1272, 58*) -imur, si volumus cuncta ... enumerare. COD. Theod. 2, 29, 2 *reo* a petitione -so. 6, 32, 2 de superioribus gradibus. *al.* CONC.S I 3 vers. Tur. p. 186, 27 (*gr. I 1, 4 p. 8, 26* ἀποκλείοντες). COD. Iust. 3, 28, 19 (*a. 293*) a successione *filiam* (*al.*). *et al.*

b *res* (*incorporeas praeter l. 31. 45. in disputando i. q. refellere, refutare [syn. infra l. 43. inter figuras affert* QVINT. inst. 9, 2, 104 *ex Cels.]; hominem i. sententiam hominis infra l. 46*): CIC. inv. 2, 57 praetoris exceptionibus multae -untur actiones (PAVL. dig. 16, 1, 30 pr. *al.* COD. Theod. 4, 21, 1, 2 *al.*). Tull. 31 opprimitur et -itur omnis tua defensio (PAPIN. dig. 50, 1, 17, 10). Mur. 71. Cael. 22 cupiditatem ... sapientiā. 42 auribus suavitatem. har. resp. 45 Phil. 5, 19 de orat. 3, 30 Brut. 7. 329 pacis spem a publico consilio ([*opp.* inclusas]. epist. 6, 21, 1. RVFIN. hist. 3, 6, 11 [ἀπεκόπη]. *al.*). orat. 50. fin. 3, 36 virtutem a summo bono. 5, 23. nat. deor. 3, 76 div. 1, 132 Lael. 54. off. 3, 71 fraus ... -itur (PAPIN. dig. 31, 77, 31 *al.*). Att. 9, 4, 1 *al.* HOR. epist. 2, 1, 38 iurgia. SEN. benef. 6, 30, 3. dial. 3, 7, 2 (*syn.* non admittere). epist. 116, 3 *affectus* -itur facilius quam expellitur. CVRT. 10, 3, 12 SIL. 15, 823. STAT. silv. 1, 4, 26 vatis -at Pimplea sitim (*cf.* ISID. Goth. 29 chron. II p. 279 famem). *al.* QVINT. inst. 1, 6, 20. 3, 6, 33 (*syn.* repudiata). decl. 312 p. 226, 2 causam. *al.* FRONTIN. aq. 25. 93 Anionis ... novi vitia (APVL. Plat. 2, 20 *al.*). SVET. Nero 23, 3. DIOM. gramm. I 340, 5 sunt qui -unt ex hoc modo (*optativo*) praesens tempus. PAPIN. dig. 27, 1, 28 pr. petitionem. 31, 77, 13 substitutionem. VLP. dig. 5, 2, 8, 7 querelam. PAVL. sent. 1, 1, 2 pactum ... replicatione. *al.* (*v. V. i. R.*). TERT. idol. 23 p. 56, 27 *crimen.* pudic. 18 p. 259, 1 *al.* GARG. MART. med. 42 folia vulneribus adposita impetum fervoris -unt (*cf. p. 1269, 24*). COMM. apol. 722. PANEG. 5, 6, 7 *radices* replicando congestae altitudinem debitam scrobibus -unt. VOPISC. Aurelian. 7, 6 vestis nova vestem veterem (*cf.* INSCR. RevA. 18 [1911] p. 515, 217 ruinarum deformitatem decor novitatis). MAR. VICTORIN. defin. p. 22, 33 *al.* HIL. syn. 13 p. 490B *al.* CLAVD. DON. Aen. 4, 335 p. 403, 12 incipit iam obiecta purgare vel refutando -ere. PELAGON. 386 nihil ... sic hieme pecoribus frigus -it, nisi ut *eqs.* VVLG. Rom. 3, 27 (ἐξεκλείσθη). AVG. in epist. Ioh. 2, 9 p. 1994init. -e ... amorem mundi, ut implearis amore dei. DIOSC. 3, 152 p. 439, 16 ab infantibus comesta initium cauculorum -it (*3, 140, 3* παραιτοῦνται). MART. CAP. 3, 259 'z' *littera* ... a Latinis -itur. *al.* COD. Theod. 1, 1, 5 omni iuris diversitate -sa. *al.* COMPVT. Carth. 1, 4 horae octo ... quae ab eodem *numero* videntur foris -sae. *ibid.* diem de septenario numero. *al.* EPIST. pontif. 937 Conc.S IV 2 p. 158, 33 ad -endam et refutandam ad Marim ... epistolam. PALLAD. hist. mon. I 17 p. 294B a me temptationem ... -e (*gr. p. 85, 2* λάβε ἀπ' ἐμοῦ). I 22 p. 303A a prandio meo illud *vinum* -o (*gr. p. 104, 11* ἀφορίζω). *et al.* *nota* (*v. supra l. 9*): GRILL. rhet. p. 30, 14 M. -it illum (*Platonem Cicero*) dicendo *eqs.* (*antea* expugnat ... Aristotelis sententiam). MAR. VICTORIN. homous. 2 p. 1139A -itur Arius. *al.* CLAVD. DON. Aen. 4, 650 p. 413, 29 AVG. fid. et symb. 4, 5 p. 8, 19 IOH. MAXENT. Conc.S IV 2 p. 5, 44 *al.*

abl. abs. c. p. p. p. hic illic fere idem valet ac '*praeter*' ('*sine*': *l. 54. cf.* excipio *p. 1248, 73*): OPTAT. 1, 6 p. 9, 1 -sis haereticis unam dixisti esse ecclesiam. MAXIMIN. c. Ambr. 22 ergo Itali soli iussi sunt convenire -sis eis? GREG. M. moral. 11, 1 p. 953A quibus (*sc. supra dictis*) ... -sis hoc quoque additur *eqs.* *inde p. p. p. abl. sing.* exclūsō *pro praep. c. acc.* (*v. Löfstedt, Peregr. Aeth. p. 292*): PAP. Marini 93, 49 (*s. VI*) spondeo -o erga me omnia beneficia *eqs.*

2 *notiones quaedam peculiares*: **a** *i. q. vincere, superare*: PLIN. nat. 2, 207 candor *gemmae* ... praeter lucem omnia -ens. CLAVD. DON. Aen. 5, 155 p. 443, 4 inpossibile videbatur ut tertius vel quartus -ret primum, quem secundus transire non poterat. **b** *i. q. pervehere, emetiri*: CLAVD. DON. Aen. 7, 25 p. 8, 25 ut spatium *itineris* quod supererat remissione molestiae certaminis possit -i. **c** *i. q. delere, extinguere sim.*: α *vario usu*: TERT. adv. Marc. 1, 1 p. 291, 9 nec feminae *Ponticae* sexu mitigantur secundum pudorem, ubera -unt *eqs.* (*i. inutilia faciunt? an ad I A 2 b β p. 1269, 46?*). pall. 4 p. 935 Oe. Hydrae sanguis in sagittis pumice ... -batur (*i.* '*detergebatur*', *cf.* excudo *p. 1290, 41*). ITALA iud. 2, 3 (Lugd.) populum quem dixi -ere illos a facie vestra (ἐξολεθρεῦσαι, *Vulg.* delere). cant. 8, 7 (Aug. in psalm. 118 serm. 19, 28, 1) aqua multa -ere non poterit caritatem (σβέσαι, *Vulg.* extinguere). β *usu strictiore: leges, praecepta sim., i. q. abrogare, tollere, irritum facere*: TERT. apol. 4, 8 Papias leges ... Severus ... -sit (adv. Marc. 1, 21 p. 317, 8 *al.*). adv. Marc. 1, 20 p. 316, 11 *Iudaicas caerimonias.* 2, 29 p. 376, 21 ordo creatoris a Christo reformatus quam (quo *codd.*) repercussus, et redditus potius quam -sus. LVCIF. Athan. 1, 3 p. 69, 32 -enda praecepta subvertere. 2, 27 p. 197, 6 mandata. **d** *i. q. explodere* (*cf. p. 1268, 25. 35*): DON. Ter. Hec. praef. 1, 4 saepe -sa est haec comoedia (Hec. 4 EVGRAPH. Ter. Hec. praef.). **e** *i. q. liberare, purgare* (*cf. p. 1269, 56. 81*): PANEG. 6, 5, 2 hostium classe ferventem -sit oceanum.

II ***i. q. extra clausum proferre, foras dare alqd.*** (*paulo aliter alqm. p. 1268, 44*): **A** *c. violentia, i. q. elidere, extrudere, evellere*: **1** *generatim*: PLAVT. Pseud. 510 -ito mi ... oculum

[Rehm]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

(TER. Phorm. 989 [exculpe *A*]. *aliter p. 1269, 8*). CLAVD. DON. Aen. 4, 655 p. 413, 8 vaginā gladium (*Verg.* recludit). 5, 205 p. 447, 18 trudes ... quibus inhaerens saxo -i navigium et retrorsum revocari potuisset. 12, 775 p. 629, 31 non recipiat Aeneas ferrum nec sinatur -ere (*Verg.* convellere). *cf. trslt.*: CLAVD. DON. Aen. 2, 75 p. 157, 15 fateri ... est aliquid prodere quod ... possit poenis durioribus pectore negantis -i. 10, 60 p. 301, 2 quicquid ... non emergit ex alto pectoris nisi quod vi cogentis -itur.

2 *t. t. gramm., i. litteram vel syllabam e vocabulo (versum l. 20)*: VARRO ling. 5, 133 *pallia* 'parilia' primo dicta, 'r' -sum propter levitatem. 10, 57 videmus ... ex ... 'trabes' ... de extrema syllaba 'e' -sam et ideo ... factum esse 'trabs'. QVINT. inst. 1, 4, 14 's' littera ab his nominibus -sa. CHAR. gramm. p. 367, 26 B. 'e' litteram hinc necesse est -i (*in elisione sive synalipha; cf.* DIOM. gramm. I 442, 18 PRISC. gramm. II 346, 17 *al.* HIER. epist. 20, 5, 2). EVTYCH. gramm. V 474, 29 (*de ecthlipsi; cf.* MART. CAP. 3, 267). *al.* MACR. exc. gramm. V 614, 12 cum duas litteras numquam apostropho liceat -i. CASSIOD. gramm. VII 200, 3 spiritum (*i.* 'h'). SERV. Aen. 1, 195 syllaba metri causa -itur. *nota* (*v. l. 9*): MAR. VICTORIN. gramm. VI 212, 24 quem (*versum, sc. Verg. Aen. 6, 33*) quidam per synalipham -unt, ut fiat scandendo 'omna'.

B *sine violentiae notione* (*v. et p. 1272, 16*): 1 *i. q. apparere facere, recludere alqd. quod tectum fuerat*: MANIL. 5, 128 ultima Lanigeri cum pars -itur orbi. CLAVD. DON. Aen. 8, 230 p. 148, 12 *Caci speluncam non* satis tutam, nisi saxi tanti ponderis firmitate additis obicibus eam roborasset, ne quo casu aut inpelli posset aut foribus evictis -i.

2 *i. q. eximere, promere*: CATO agr. 90 *fabam et far* coquito bene. id ubi -seris, depsito *eqs.* SCRIB. LARG. 47 *ne* remedium ..., quod per oppilationem narium efficitur, -atur. PAVL. dig. 10, 4, 6 gemma inclusa auro alieno ... vindicari non potest, sed ut -atur, ad exhibendum agi potest. CARM. de resurr. 6 modulatas -si (*i. hausi?*) fontibus undas. AMBR. hex. 6, 4, 26 p. 222, 9 capra vulnerata dictamnum petit et de vulnere -it sagittas ([*Neptunalius 13* ἐκβάλλει]. DIOSC. 4, 46 p. 27, 15 [*gr. 4, 49* ἐκβάλλει]). MIRAC. Steph. 2, 2, 1^init.^ ut -sis a locis suis ipsis cardinibus dentium ... nequaquam posset dilapsa ora constringere. COD. Theod. 7, 4, 16 (= Iust. 12, 37, 5) species quas *actuarii* ex fiscalibus conditis dissimularint -ere (*i. promere*).

3 *i. q. edere, emittere sim.* (*excitare: l. 46; egerere: infra l. 53; generare: l. 41 sq.*): a *generatim*: AVIEN. Arat. 1344 cum minus umbrarum -it *luna*. 1431 illisio fulgoris ignes -it (CARM. de resurr. 305 rapidos ... tartarus i.). AVSON. Mos. 146 *ballaena* cum ... telluris ad oras pellitur, -sum (*i. extra limina prolatum*) fundit mare. CLAVD. DON. Aen. 11, 590 p. 507, 20 potest videri et arcum dedisse quo sagitta possit -i (*aliter supra l. 34*). 11, 730 p. 524, 15 *Iuppiter Tarchonem* stimulis haud mollibus -sit (*Verg.* suscitat) in campum.

b *speciatim*: α *de eis quae ore sim. proferuntur*: TER. MAVR. 918 loco intimo fauces prope ipsas littera haec (γάμμα) -itur. CLAVD. DON. Aen. 6, 455 p. 565, 15 dolor verus ... repentinos fletus non coactus -it. 11, 365 p. 470, 14 quod hausisti animo ... -e. THEOD. PRISC. log. 47 sonos magis et ululatus -unt (*aliter p. 1269, 27*). β *in arte med. fere i. q. egerere* (*inde alleg.: l. 54. cf. Junel, Stud. Cass. Fel. p. 30²*): CYPR. zel. 17 p. 431, 14 venena fellis evome, discordiarum virus -e (SER. SAMM. 824 tit. FIRM. err. 18, 5 de medullis. 21, 3 HIER. epist. 7, 6, 2). CHIRON 224 acres humores et spurcitiam corporis -it ([*Veg. mulom. 1, 43, 5* purgat]. SORAN. p. 72, 5 VINDIC. epist. ad Pentad. p. 490, 11 CASS. FEL. 8 *al.*). 227 *vermes* foras ([*Veg. mulom. 1, 44, 3* eicit]. VEG. mulom. 1, 44, 4 [*Chiron 227* discutit foras]. *cf.* THEOD. PRISC. log. 97 lumbricos [DIOSC. 3, 38 p. 394, 21; *gr. 3, 36, 2* ἐξάγει]). 451 loteum (*cf.* CAEL. AVR. acut. 1, 2, 31 *urinam* [CASS. FEL. 46]). VINDIC. med. 2 sanguinem (CAEL. AVR. acut. 2, 19, 114). 10 (*syn.* exprimit). 12 *fetus* erumpens membranas nutribiliter -itur (*cf.* THEOD. PRISC. gyn. 25 neofyta. DIOSC. 2, 47 p. 197, 2 infantem. MISC. Tir. p. 48, 11 pecus). SORAN. p. 23, 22 *anus* ne conatu eius (*parturientis*) foris -atur. p. 73, 9 semen ... foris (*gr.* ἐκρεῖ). HIPPOCR. aer. 9 p. 21, 4 (ἐξουρέεται). THEOD. PRISC. log. 25 flegmata (*al.*). 91 in nausiando ... cibos incoctos. *al.* DIOSC. 2, 34 p. 193, 18 (*gr. 2, 55* ἐκβάλλει). CAEL. AVR. acut. 2, 16, 98 sputa. 2, 35, 186 sudor ... -itur (CASS. FEL. 56). chron. 3, 2, 45 ventositas ... stomachi. gyn. frg. p. 142, 7 cibus ... vomitu effusus -itur (*gr. p. 202, 17* ἀνακόπτεται). *al.*

III *c. praep. vi evanida, i. q.* **claudere, concludere**: ITALA thren. 3, 9 (Wirc.) -sit semitas meas (ἐνέφραξε, *Vulg.* subvertit). RVFIN. Greg. Naz. orat. 5, 17, 1 domos nobis -ent, ministeria inpedient, officia prohibebunt *eqs.* 6, 10, 3 neque ceteris aditum miserationis -at ingratus (COD. Iust. 7, 37, 3, 1 d GREG. M. moral. 2, 23 p. 567^B^). NOVELL. Iust. app. 7, 27 ne senatoribus ... introitus ... videatur -i (PALLAD. hist. mon. I 7 p. 278^B^). *de tempore*: PS. AMBR. act. Seb. 5, 18 *vita* -sa die ultima non statim videbitur quasi non fuisse? 6, 21 quae *crudelitas* magis timenda ... est, ... ista (*terrena*), quae sub hora inducitur et sub hora -itur, an illa (*gehennae*), quae nullo fine concluditur?

IV *per confusionem quandam legitur pro* **excudere** (*cf. c.* exclusor [*p. 1273, 62*], inclusor. *v. Glotta 24, 1936, 266 sqq. cf. et p. 1268, 23 sq.*): A *i. q. cudendo formare*: 1 *proprie*: SOL. 2, 41 -untur (excud- *l. v.*) ex illis *corallis* multa gestamina. 5, 19 -untur (excud- *l. v.*) signa ad facies hominum (*sc. ex sale*). PEREGR. Aeth. 8, 2 unus lapis ingens Thebeus, in quo sunt duae statuae -sae ingentes. *adde: cavernam, i. q. excavare*: VARRO rust. 3, 9, 7 in pariete -sa (exculpta *vg.*, excisa *Colum. 8, 3, 4 de eadem re*) sint cubilia *gallinarum*. 2 *transl.*: PLIN. epist. 1, 3, 4 effinge aliquid et -e (α*D*, excute β, excude *recc.*) quod sit perpetuo tuum. TERT. pudic. 8 p. 235, 20 haeretici ... parabolas quo volunt tribuunt, non quo debent aptissime -unt (*syn.* exprimentes, confinxerunt, componere; *ab -endis pullis translatum esse vix recte putat post Hartelium Hoppe, Synt. u. Stil des Tert., p. 187*). B *i. q. cudendo foras dare*: PLIN. nat. 16, 208 ad -endum (excud- *D*²) ignem non semper lapidis occasio est. AVIEN. orb. terr. 1313 pars subit abrupti sola caespitis, aurea ut illis ... in latebris -ant (excud- *A*²) ... metalla. C *i. q. incubando ova aperire vel pullos sim. inde elicere* (*cf. francog.* éclore): LVCR. 5, 802 volucres ... ova relinquebant -sae tempore verno. PLIN. nat. 9, 163 *ova* (9, 165. 10, 152. 155. 163 PS. ORIG. tract. 16 p. 176, 9). 9, 164 (*absol., sic et* 10, 159). 10, 13 pullos (11, 49. 30, 91 SVET. Tib. 14, 2 PS. THEOD. PRISC. add. p. 358, 23). 10, 150 geminos. 10, 161 partus -itur (PROB. Verg. georg. 3, 338). 10, 162 fetum (10, 170 QVINT. inst. 2, 16, 16 PROB. Verg. georg. 1, 399 AMBR. hex. 5, 3, 9 p. 147, 16). 10, 170 catulos. 11, 48. AMPEL. 2, 12 (*ex Nigidio*) ovum ... columba adsedisse ... et -sisse deam dicitur (*cf.* HYG. fab. 197 [*v. p. 1198, 83*]. SCHOL. Germ. Bas. p. 82, 1).

structurae: *indicatur unde quis -atur*: *abl. nud.*: *p. 1268, 57. 1269, 56 al.* ab: *p. 1268, 50. 63. 1269, 59 al.* de: *p. 1268, 82. 1269, 78. 1271, 11.* TERT. adv. Marc. 1, 4 p. 295, 25 CYPR. laps. 15 p. 248, 2 *al.* AMBR. epist. 40, 24 *al.* PRVD. perist. 11, 241 COD. Iust. 10, 35, 3 pr. PALLAD. hist. mon. I 10 p. 284^C^. *et al.* ex: *p. 1268, 72. 1269, 3. 13. 36.* PS. QVINT. decl. 13, 11 MVTIAN. Chrysost. hom. 5, 1 p. 271^med.^ extra: *p. 1268, 54. 81.* CHIRON 220. LIV. 44, 28, 13 ante portam. COD. Iust. 6, 55, 1 (*a. 205*) ad adquirendam hereditatem. *dat.*: *p. 1270, 84.* ALC. AVIT. hom. 25 p. 146, 16 COD. Iust. 2, 41, 2. 2, 42, 3, 3 (*a. 293*). 3, 1, 13, 3. 6, 33, 3, 3. *dub.*: COMM. apol. 306 (*v. S. Cucco, Didaskaleion 3, 1914, 198*). hinc: *p. 1268, 48. 1271, 13.* inde: LIV. 28, 37, 1. istinc: *p. 1268, 51.* undique: *p. 1268, 56* SEN. epist. 74, 29 CYPR. epist. 59, 16 p. 686, 6. *quo quis -atur*: VARRO rust. 3, 5, 5 ex hoc aviario ut sumantur ..., -antur in minusculum aviarium (SCRIB. LARG. 84 utrem si quis medium laqueo constrinxerit, animadvertet in utramque partem -ere subiectum liquorem [*antea syn.* exiget]. *v. et p. 1271, 46*). *accedunt adverbia*: foras: *p. 1268, 48. 1271, 57.* foris: CHIRON 220. *p. 1270, 41. 1271, 65.* longe: STAT. silv. 1, 5, 35. longius: CLAVD. DON. Aen. 6, 410 p. 561, 31. procul: MART. 9, 90, 4 ANTH. 425, 5. *acced. inf. vel secundaria (sec. notionem loci pertinent ad I B 1)*: *pendet inf.*: QVINT. inst. 1, 1, 26 non -o ... eburneas etiam litterarum formas in lusum offerre. PS. MAR. VICTORIN. phys. 7 p. 1299^B^ nec -itur revocare (*sc. homines ad vitam*) qui semper est (*i. deus*). HIL. trin. 12, 30 p. 452^A^ -it non fuisse. RVFIN. Adamant. 2, 19 p. 103, 3 (ἀνελεῖν). PETR. CHRYS. serm. 123 p. 540^B^. *cf.* HIL. trin. 12, 28 p. 451^A^ -so eo ..., non semper fuisse. *pro obi. est secundaria*: HIL. trin. 4, 5 p. 99^B^ necesse est -endo quod semper fuerit nativitatem eius confiteantur ex tempore. *cf.* HIL. trin. 7, 14 p. 210^B^ istud ..., ut *eqs.* *pendet secundaria finalis*: CASS. Cic. epist. 12, 13, 2 non maxima me turba puto -i, quominus tibi vacet me excipere. HIL. trin. 6, 42 p. 191^B^ -ere posse te credis, ne esse antichristus intellegaris? (AVG. in euang. Ioh. 9, 1 cum temporis [*cf. p. 1270, 3*] -remur angustia, ne sermonem inchoatum impleremus).

synonyma et iuxta posita: abicere: PS. QVINT. decl. 17, 10 ARNOB. nat. 7, 33 p. 266, 29. abolere: COD. Theod. 1, 2, 12. adimere: HIL. syn. 91 p. 543^A^. adstringere: *p. 1269, 41.* avertere: RVFIN. Greg. Naz. orat. 8, 12, 4. auferre: ORIBAS. syn. 1, 28 (rec. Aa; *gr.* παῦσαι). cingere: *p. 1269, 41.* conplecti: *p. 1269, 41.* dissociare: AVG. civ. 19, 12 p. 374, 11 D. eicere: CYPR. epist. 52, 3 p. 619, 14 ARNOB. nat. 7, 12 p. 247, 21 *al. v. et p. 1268, 58.* exigere: *supra l. 42.* eximere: PETR. CHRYS. serm. 5 p. 201^A^. expellere: PS. ORIG. in Iob 2 p. 471^D^. *cf. p. 1270, 20.* exprimere: TERT. adv. Marc. 1, 4 p. 295, 25. expurgare: CHROMAT. in Matth. 4, 2 p. 338^C^. exterminare: COD. Theod. 16, 5, 64. fugare: PETR. CHRYS. serm. 4 p. 194^B^. opprimere: *p. 1270, 11.* pellere: PETR. CHRYS. serm. 4 p. 195^A^. prohibere: *p. 1269, 68.* RVFIN. Greg. Naz. orat. 5, 16, 1. purgare: *p. 1270, 34.* recutere: PELAG. in Eph. 6, 16 p. 384, 11 sicut scutum (*ibid.* repellit). refutare: *p. 1270, 43.* removere: COD. Iust. 7, 62, 6 pr. (*a. 294?*). repudiare: *p. 1270, 22.* respuere: TERT. anim. 32 p. 353, 23 *al.* segregare: VINCENT. LER. 8, 13, 5. semovere: ANTH. 425, 5. separare: OPTAT. 4, 6 p. 110, 11 VINCENT. LER. 8, 13, 5. submovere: QVEROL. p. 20, 28. *v. et p. 1269, 19.* suscitare: BARNAB. 4, 13 (ἀπώσηται). tollere: PETR. CHRYS. serm. 65 p. 383^A^.

opposita: absumere: *p. 1269, 20.* acquirere: AMBR. Ioseph 9, 51 p. 108, 7. adiungere: ARNOB. nat. 7, 28 p. 261, 22. admittere: *p. 1268, 66.* LVCAN. 3, 332 PLIN. nat. 3, 4 *al.* concludere: *p. 1268, 51.* TERT. adv. Prax. 10 p. 241, 16 RVFIN. patr. 1, 2 p. 301^C^.

[*Rehm*]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

confirmare: MVTIAN. Chrysost. hom. 18, 1 p. 351 med. eligere: *p. 1269, 71.* implere: *p. 1270, 37.* includere: LVCAN. 3, 368 QVEROL. p. 36, 4 *al. p. 1271, 31.* inducere: TERT. adv. Marc. 2, 1 p. 333, 10. intrare: OPTAT. 5, 5 p. 131, 3. introducere: *p. 1268, 55.* OPTAT. 5, 5 p. 131, 18 MVTIAN. Chrysost. hom. 14, 2 p. 331 init. invitare: *p. 1268, 67.* STAT. silv. 2, 3, 61. occludere: *p. 1268, 50.* probare: TERT. adv. Marc. 2, 6 p. 342, 23 *al.* recipere: *p. 1268, 52.* suscipere: SALV. gub. 1, 29. tenere: EVGRAPH. Ter. Andr. 339.

part. perf. pass. **exclūsus** *pro adi.* (*compar. et superl.; ? posit. v. p. 1269, 39. cf. et* CIC. Vatin. 27 ut homo consularis -sus miser ... spoliaretur beneficio ... legis tuae): PLAVT. Men. 698 (*per iocum*) nunc ego sum -issimus. DON. Ter. Eun. 275 quanto ... gratum munus fuerit, tanto erit rivalis -ior.

neutr. plur. -a *pro subst. v. p. 1269, 37.* **exclūsō** *pro praep. v. p. 1270, 56.*

deriv.: exclusa, exclusio, exclusor, exclusorius.

compos.: praeexcludo.

exclūsa, -ae *f.* *ab* excludere (*v. Bonnet, Lat. de Grég. p. 250*). *scribitur* scl- *l. 22.* *hisp.* esclusa, *francog.* écluse, *theod.* Schleuse. *i. q. saeptum ad excludendam aquam factum, cataracta* (*cf.* excludo *p. 1269, 15*): GREG. TVR. vit. patr. 18, 2 p. 735, 1 -as fecit atque aquam canale collegit. p. 735, 9. LEX Sal. 22 add. 2 si quis sclusa (*i. exclusam*) de farinario alieno ruperit.

***exclūsio,** -ōnis *f.* *ab* excludere. *de notione*: HIER. in Is. 66, 18 p. 669 C 'phud' interpretatur oris -o. nom. hebr. p. 19, 12 'maseroth' -es vel vincula *eqs.* p. 33, 18 'sisara' gaudii -o (AVG. in psalm. 82, 9). p. 42, 26 'naboth' conspicuus vel sessio sive -o. RVFIN. Orig. in num. 14, 4 p. 126, 25 B. 'Balach' ... -o vel devoratio interpretatur. *legitur praeter* TER. *et* VITR. *singulos locos inde a* TERT. *pendet gen. obi. l. 34. 44. 48 al.; adverbiale quo -o fiat indicans l. 38.*

1 *generatim, i. q. negata admissio vel remotio, eiectio, expulsio* (*sic e. g. l. 44. 45. 48*): TER. Eun. 88 de -e verbum nullum. VITR. 1, 6, 3 ventorum. POMP. gramm. V 287, 13 'hominem amicum' ... aut suspensione pronuntiatur aut -e (*sc. litterae* '*m*', *cf.* excludo *p. 1271, 9*). VLP. dig. 44, 1, 2 pr. exceptio dicta est quasi quaedam -o, quae opponi actioni ... solet ad excludendum *eqs.* TERT. adv. Marc. 4, 30 p. 526, 3 ab eo ... erit poena, a quo fit -o in poenam. IREN. 1, 16, 3 infatuans illorum sententiam, quasi possint quae sunt super deum adinvenire, et aptabiliter in -em compositam (*gr.* ὑπερέκκρουσιν, '*i. excussio, vehemens agitatio*' *Stieren*). DON. Ter. Hec. 34 duplex causa ad unam -em adhibetur (*sc. comoediae, i. explosionem.* EVGRAPH. Ter. Hec. praef. *cf. p. 1270, 77*). CLAVD. DON. Aen. 4, 235 p. 385, 28 Aeneae (*antea* Carthaginis exclusus finibus). AMBROSIAST. in Rom. 10, 20 p. 147 A Iudaeorum. AVG. c. Petil. 2, 53, 126 p. 91, 10 daemonum (doctr. christ. 2, 23, 35 p. 53 init. daemonii [*syn.* correptione]). EPIST. pontif. 369 Migne 50 p. 434 B eorum qui *eqs.* EPIST. pontif. 611 Schwartz p. 40, 30 Petri *haeretici.* RVSTIC. Conc.S I 4 p. 227, 34. IVNIL. 2, 24 Hebraeorum (*cf. Matth. 8, 12* ἐκβληθήσονται, *Vulg.* eicientur). FACVND. defens. 7, 7 p. 705 B ad destructionem et -em ipsius epistulae. RVSTIC. c. aceph. p. 1244 A patris.

2 *t. t. medic., i. q. emissio, egestio* (*cf.* excludo *p. 1271, 52*): SORAN. p. 73, 10 seminis (*ex matrice; gr. 3, 47, 2* ἔκροια). CAEL. AVR. chron. 1, 4, 110 *medicaminis.* 4, 8, 106 lumbricorum (*ibid.* 112 [*syn.* egestione]. 116. 121). 5, 10, 117 liquidorum. CASS. FEL. 46 urinae. 48 longaonis. 72 linguae. *al.*

3 *ovorum vel pullorum* (*cf.* excludo *p. 1272, 16*): ANTIDOT. Brux. 84 cum primum ova fuerint supposita post -em collecta.

exclūsor, -ōris *m.* *ab* excludere. *scribitur* -ssor: *l. 67.* *qui excludit*: **1** *generatim, i. q. qui expellit, removet*: AVG. serm. 171, 2 p. 934 med. daemoniorum. VEN. FORT. carm. 2, 5, 5 culpae (*i. Christus*). **2** *nomen artificis argentarii, i. q. excusor* (*unde per errorem videtur corruptum; cf. p. 1271, 83 et Glotta 24, 1936, 267*): AVG. in psalm. 54, 22 p. 643 init. dicuntur et in arte argentaria -es, id est ex quadam confusione massae formae expressores (*sim.* in psalm. 67, 39 spir. et litt. 10, 17 p. 169, 23). CIL XIII 2024 defuncto arti (*sic*) arge⟨nt(ariae)⟩ exclussor⟨i⟩.

exclūsōrius, -a, -um. *ab* excludere. *i. q. excludens*: VLP. dig. 44, 1, 1, 2 omnem exceptionem vel replicationem -am esse: exceptio actorem excludit, replicatio reum. *neutr. pro subst.* **exclūsōrium,** (-ī). *i. q. medicamentum, quo abortus efficitur, abortivum*: THEOD. PRISC. gyn. 26 aliud ... -um violentum.

excoco *v.* excoquo *p. 1280, 82.*

excoctio, -ōnis *f.* *ab* excoquere. **1** *i. q. actio (ex)coquendi*: PAVL. MED. bened. 11, 1 *altare* more lupi rapacis ... sacrificium ignis -e devorabit. COD. Theod. 6, 23, 3 calcis (6, 23, 4 pr. *cf. p. 1281, 31*). 7, 5, 1 panis (11, 16, 15. 11, 16, 18. *cf.* 7, 5, 2 buccellati [*cf. p. 1282, 3*]). EVCHER. form. 7 p. 45, 3 olla *est* (*i. significat*) tribulationis -o.

? **2** *i. q. intertrimentum*: LEX conviv. (Querol. p. 59, 18) unam ... unciam aposiae (*codd.*, apusiae [*i.* ἀπουσίας] *Bücheler-Heraeus, Petron.*[6] *p. 267* [*cf. Stephanus, Thes. gr. ling.*[3] *s. v.* ἀπουσιάζω]; aporiae [*i.* ἀπορροίας] *Daniel*) ⌊hoc est -is⌋ (⌊ ⌋ *vix recte del. Daniel pro gloss.*) contemplatione (-i *V*, -is *LP*) concedimus.

excoctus, (-a, -um) *v.* excoquo *p. 1282, 17.*

excōdico, -āre (*?* excaud- *v. l. 6*). [*ab* ex *et* codex. *W.* (*cf. c.* exstirpare).] *de notione*: PALLAD. 2, 1 ablaqueandae sunt vites, quod Itali -are appellant, id est, circa vitis codicem dolabra terram diligenter aperire et purgatis omnibus velut lacus efficere (ISID. orig. 17, 5, 31 GLOSS.L I Ansil. EX 312). [*ex coni.* (*cf. l. 10*): TERT. pudic. 16 p. 254, 4 silvam libidinum caedat et eradicet et -caudicet (*Gelenius,* audi *trad.*).] *i. q. exstirpare* (*technice v. l. 3; trsl. v. l. 6*): LEX Quinctia (Frontin. aq. 129; *a. 9*) 37 harundineta tollantur, excidantur, effodiantur, -entur. FEST. p. 281 repastinari ager is dicitur, ... cuius natura mutatur fodiendo, cum aut silvester -atur (ex quo dicatur *cod.*), aut lapis mollitur frangendo *eqs.*

SCHOL. Ter. p. 82, 8 commentum: mendacium **excōgitāmentum** figmentum. *ab* excogitare.

excōgitātio, -ōnis *f.* *ab* excogitare. *plur. l. 27. 35. 40.* GLOSS.L II Abav. EX 30 inventio (*cf. l. 18*). II Philox. EX 42 ἐπίνοια (*al. cf. l. 32*). *legitur apud* RHET. Her., CIC. *et inde ab* ITALA.

1 *i. q. inventio* (*syn. l. 18. 22*): **a** *magis i. q. actio excogitandi* (*saepe in arte rhet.*): RHET. Her. 1, 2, 3 inventio est -o rerum verarum (CIC. inv. 1, 9). CIC. inv. 2, 18 ratiocinatio est ... diligens ... faciendi aliquid aut non faciendi -o. de orat. 2, 120 illa ... quae tota ab oratore pariuntur, -em non habent difficilem. Tusc. 1, 62 illa vis ... quae investigat occulta, quae inventio atque -o dicitur. ARNOB. nat. 6, 3 p. 216, 13 *templa sunt* genus ... cavernarum paupertini cordis -e suspensum. PS. AVG. quaest. test. I 15, 22 p. 325, 17 instituta manent non fatorum ratione ..., sed hominum -e. CASSIOD. var. 1, 17, 1 diutina ... -e roborata *munitio.* FACVND. defens. 2, 1 p. 559 B fraudulentis -bus adinventa (*syn.* elucubrationibus).

b *i. q. res excogitata, inventum,* μηχάνημα: AMBR. virginit. 16, 100 p. 292 A passio ... artis omnem vicerat -em. HIER. in Os. 13, 1 p. 932 A dogma ... quod nihil est aliud nisi -o pravitatis humanae. VVLG. sap. 15, 4 non ... in errorem induxit nos hominum ... -o (ἐπίνοια). AVG. epist. 88, 8 p. 414, 17 incredibili -e sceleris. NOVELL. Theod. 26, 3 nec innovationem ... nec adiectionem nec -em contra eas ... prolatam firmam esse concedimus. DIONYS. EXIG. Greg. Nyss. creat. 9 p. 359 A mens ... nisi motus operationis suae aliquibus -bus intimaret (*Migne gr. 44 p. 149 B* διά τινος ἐπινοίας). PASS. Tarach. 5 si habes aliam -em (*sc. torquendi*), adhibe (μηχανὴν τιμωρίας).

2 *i. q. cogitatio, intellectus* (*cf.* excogito *p. 1276, 9; nota personificationem l. 48*): ITALA Ezech. 14, 5 (Sangall.) corda eorum, quae abalienati sunt a me in -bus eorum (ἐνθυμήμασιν, *Vulg.* idolis). MAR. VICTORIN. adv. Arrium 1, 29 p. 1062 B nobis ... non est ista -o ὁμοούσιον esse. gen. div. verb. 24 vera ... -o dei ex veris est (*ibid.*). CANDID. epist. 2 p. 9, 1 W. cuius principium non solum sermone inenarrabile sed et -e. MAXIMIN. Aug. coll. c. Max. 9 p. 728 init. CONC.S II 3, 1 p. 110, 6 -o est semper ... obnoxiis, ut dilationibus utantur (*gr. II 1, 1 p. 129, 6* σκῆψις). EPIST. pontif. 1055 Conc.S IV 2 p. 110, 5 malignae -o pravitatis. *nota* (*v. l. 39*): IREN. 1, 3, 4 aperuit vulvam -is passi aeonis ([ἐνθυμήσεως]. 2, 7, 4). MAR. VICTORIN. adv. Arrium 1, 1 principium filii sciri neque ab homine posse neque ab aliqua superiore vel potentia vel -e.

excōgitātor, (-ōris) *m.* *ab* excogitare. GLOSS. II 309, 61 ἐπινοητής. *qui excogitat, inventor*: PS. QVINT. decl. 10, 7 -r iste mortis alterius. ARNOB. nat. 3, 32 p. 133, 9 verborum -r et nominum *Mercurius.* CONC.S II 5 p. 324, 15 rec. B malorum -es (*gr.* ἐφευρεταί, *rec. A* inventores).

1. excōgitātus, -a, -um *v. p. 1276, 37.*

2. excōgitātus, -ūs *m.* *ab* excogitare. *i. q. excogitatio*: MAXIMIN. Aug. coll. c. Max. 9 p. 728 fin. deo comparatio detur quantum fieri potest secundum -um humanum.

***excōgito,** -āvi, -ātum, -āre. *ab* ex *et* 1. cogitare. *formae: apex: v. p. 1275, 36. formae perf. brev.* -asti, -astis, -aris, -arint, -asset, -asse *inde a* RHET. Her. 4, 3, 6 *et* CIC. *frequentes* (*v. Neue-Wagener IV*[3] *p. 133; p. 1275, 54. 83. 1276, 13*). NOT. Tir. 35, 58 -at. *notio*: SYNON. Cic. Char. gramm. p. 445, 4 B. molitus est, machinatus est, commentus est, -vit, invenit, repperit (EVGRAPH. Ter. Andr. 707 molior est conor vel -o). GLOSS. II 299, 24 ἐνθυμοῦμαι cogito -o animadverto voluto. 310, 2 ἐπινοῶ. *legitur inde a* COM. pall. inc. (*p. 1275, 3*), RHET. Her.; *adamant* CIC., VAL. MAX., PLIN. nat., *deest* SALL., HOR., VELL., COLVM. *et dactylicis.* [*variat c. simpl.*: *p. 1275, 4; cf. p. 1276, 11. falso trad.*: CIC. leg. agr. 2, 90 (est cog- *l. v.*). *ex coni.*: CIC. div. 2, 47 hoc tam callide ... -vit (cog- *trad.*). PHAEDR. 3 prol. 39 (et cògitavi *trad. fort. recte. cf. p. 1276, 56*). SVET. Claud. 18, 2 ex[eo]cogitavit.]

A *i. q. cogitando invenire* (*cum in bonam tum in malam partem* [*e. g. p. 1275, 4. 46*]; *inde hic illic fere i. q. machinari vel commentiri*]. *indicatur finis, cui alqd. -atur*: *dat.*: *p. 1275, 6. 12. 30. 34 al.* ad: *p. 1275, 16. 33. 39.* CIC. Att. 12, 42, 2. PLIN. nat. 35, 159 doliis ad vina -tis [*cf.* TERT. praescr. 38, 10]. *al.* de: *p. 1275, 9. 77. cf.* CIC. epist. 7, 14, 1. in: *p. 1275, 41.* SEN. nat. 5, 18, 4. pro: *p. 1275, 10. 34.* VLP. dig. 37, 10, 3, 5. *c. not. hostilitatis*: adversus: *p. 1275, 24. 35.* QVINT. inst. 2, 17, 22 *al.* contra: PLIN. nat. 7, 4 QVINT. decl. 305 p. 195, 8 *al.* in: *p. 1275, 4 sq.* CVRT. 7, 5, 35 CONSVLT. 9, 5. *subi. pro persona saepe est abstr. vel collect., e. g.*: CIC. Phil. 5, 15. SEN. nat. 3, 18, 3 furor.

[Rehm]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae

5, 18, 4 dementia. CVRT. 5, 12, 20. PLIN. nat. 2, 97 acumen. 12, 12 Italia [*cf.* 14, 149 Aegyptus]. 17, 122 casus. 25, 23 hora. *et al.*):

1 *alqd.* (*aliquem l. 49. 51*): COM. pall. inc. 8 nulla poena acerbior -ari potuit (RHET. Her. 4, 8, 12 in eum [cogitare *M*]. SEN. contr. 10 praef. 5 *al. cf.* CIC. S. Rosc. 70 supplicium in parricidas [Rab. perd. 28. SEN. contr. 7, 2 (17), 10 Ciceroni. RVFIN. hist. 3, 6, 7; *gr.* ἐπενόουν]. VAL. MAX. 9, 2 ext. 11 cruciatus [APVL. met. 10, 28. *v. et p. 1276, 46*]. SVLP. SEV. chron. 2, 29, 2 mortes). RHET. Her. 1, 9, 16 de insinuationibus nova (PLIN. nat. 25, 1 *al.* VEG. mil. 2, 18 p. 52, 15 pro salute). 2, 9, 13 quod acute sit -tum (4, 3, 6 quod alios doceant [*cf.* CAEL. Cic. epist. 8, 3, 3 quod maxime convenit]. CIC. inv. 1, 75. SEN. contr. 10 praef. 6 alieno ... supplicio). 2, 16, 23 quid contra facere aut -are posset (CIC. Verr. II 1, 141. II 5, 16 nescio q. VAL. MAX. 5, 4, 7 PLIN. nat. 35, 165. *cf.* CIC. leg. agr. 1, 2 aliquid [de orat. 1, 254 Att. 10, 13, 2 *al. v. et p. 1276, 13*]). CIC. inv. 1, 36 -ta ratio (2, 44 Verr. II 4, 40 Cluent. 36 rep. 2, 23. VITR. 1, 3, 1 ad ... impetus ... repellendos. VAL. MAX. 7, 4, 2 *al.*). Verr. II 1, 70 causam ..., quam ob rem commiserit (LIV. 34, 31, 1 c. ..., cur. CVRT. 9, 8, 20. *cf.* CIC. Deiot. 20 quid ... causae ..., cur *eqs.*). II 1, 95 quam tum primum -vit *aestimationem* (*cf.* II 3, 43 abs te principe. TERT. apol. 6, 3 primi [HIER. chron. a. Abr. 1325]). II 2, 120 genus pecuniae cogendae (II 2, 134 epist. 10, 22, 3 VAL. MAX. 3, 2, 7 PLIN. nat. 14, 150 *al.*). II 5, 82 rem singularem (Cluent. 70. *cf.* LIV. 7, 14, 6 r. novam [38, 7, 11 adversus eos]. QVINT. inst. 5, 13, 49. *v. et p. 1276, 43*). II 5, 153 defensionem (Cluent. 48). Cluent. 70 nihil -em, quam ob rem Oppianicum damnari necesse sit? (Tusc. 5, 64 Att. 11, 16, 5 PLIN. nat. 33, 39 QVINT. inst. 11, 1, 3 *al.*). Phil. 1, 20 legem (leg. 2, 8. VAL. MAX. 5, 3 ext. 2 salutariter. *al.*). de orat. 2, 160 in -andis argumentis (Brut. 272 QVINT. inst. 2, 17, 14). 3, 58 novum sibi ipsi ... ludum (VAL. MAX. 9, 1, 1 PLIN. nat. 19, 53. COD. Theod. 14, 3, 19 novos s. quaestus. *al.*). epist. 9, 16, 2 artificium. 10, 22, 3 genus ... dignitatis. *al.* CAECIN. Cic. epist. 6, 7, 5 omnia (QVINT. decl. 252 p. 31, 14 *al.*). CAES. civ. 3, 32, 1 multa ... ad avaritiam. SEN. contr. 1, 7, 8 colorem ... pro patre. VAL. MAX. 4, 3, 5 malo hominum -tum munus. *al.* ORAT. imp. Claud. (Pap. Berol. 611) 2, 8 adversus quas *fraudes* -ávimus ... remedia. SEN. apocol. 14 laborem. clem. 1, 25, 2 instrumentum. dial. 12, 2, 7 hoc ... unum, quomodo *eqs.* epist. 90, 7 machinationes (VVLG. Esth. 8, 3 *al.*). *al.* CVRT. 4, 3, 9 quidquid ad impediendam molem -ari poterat. *al.* PLIN. nat. 9, 66 e iecore eorum *piscium* allecem (13, 106 e radice cultellis capulos. 14, 149 e fruge ... potus). 11, 282 vomitiones ... in remedium (14, 80. GAIVS inst. 1, 46 in fraudem [PAVL. dig. 16, 1, 29, 1]. TERT. spect. 5 p. 7, 13). 33, 4 usum (ARNOB. nat. 4, 14 p. 152, 13. *cf.* PLIN. nat. 34, 132 utilitates). *al.* QVINT. inst. 10, 5, 3. decl. 252 p. 30, 3 -to consilio (VVLG. III reg. 12, 28). *al.* FRONTIN. aq. 36. TAC. dial. 5 studium (AMM. 31, 16, 2). SVET. Nero 16, 1 *al.* PAVL. dig. 49, 14, 40 pr. fraudem (*al.* CYPR. unit. eccl. 3 p. 211, 15 *al. v. et p. 1276, 47*). APVL. met. 7, 18 mihi ... perniciem. *al.* TERT. spect. 2 p. 4, 3 malitiam. *al.* FIRM. err. 17 p. 42, 5 commenticios et fictos deos. AMM. 15, 10, 9. AVG. civ. 18, 53 p. 341, 14 D. versus. CONC.^{S} I 5 p. 182, 4 cogitationes. COD. Iust. 7, 20, 1 (*a. 290*). *al.* ASSVMPT. Moys. 1, 14 -vit et invenit me (προεθεάσατο). *et al.*

2 *pendet infin.* (*ad not. simplicis transit l. 59 sqq., cf. p. 1276, 9*): CIC. de orat. 1, 243 quod -asset nasci prius oportere quam emori. PLIN. nat. 9, 169. 15, 82 caseo vesci. 23, 40 mangones ita (*sc. fumigando*; ista *trad. aliter infra l. 79*) in apothecis -vere, iam et patres familias, aetatem addi *vino* (*de verbis et interpunctione non prorsus constat*). 25, 6. 30, 149 repertas (*sc. esse*). 35, 122 ceris pingere. ITALA act. 15, 14 (Iren. 3, 12, 14) -vit accipere ex gentibus populum nomini suo (ἐπεσκέψατο, *Vulg.* visitavit). IREN. 1, 2, 1 -bat reliquis quoque aeonibus participare magnitudinem patris (διενοεῖτο). LVCIF. non parc. 31 p. 276, 16 inveniris -are fidem mutare. CONC.^{S} I 5 p. 330, 22 rec. B qui ... -verunt posse fieri *eqs.* (*gr.* ἐνθυμηθέντες, *rec. A* cogitaverunt). II 2, 2 p. 82, 24 adesse synodo (*gr. II 1, 2 p. 140, 11* ἐδοκιμάσαμεν).

3 *pendet secundaria* (*cf. supra l. 18 sq. 26. 37*): a *interrogativa*: CIC. Verr. II 2, 128 -at quemadmodum ... comitia haberentur (II 3, 43. 118 p. red. in sen. 24 rep. 1, 22 SEN. dial. 3, 18, 6 nat. 4, 13, 4 PLIN. nat. praef. 5 CIL X 5670 [*a. 107*]. *al. cf.* quomodo: CIC. fin. 2, 53 SEN. contr. 7, 2 [17], 12 SEN. benef. 1, 14, 4 QVINT. decl. 305 p. 194, 20 *al.*). II 4, 147 -at sane acute quid decernat (Brut. 145 APVL. met. 10, 16 AMM. 19, 7, 5). Planc. 72 quamobrem. Phil. 8, 19 quae tua ratio sit (SEN. epist. 14, 3). CVRT. 6, 10, 3 cur.
b *finalis*: CIC. Att. 1, 16, 2 -vit ut legem de religione Fufius ... ferret (NEP. Att. 8, 3 VITR. 1, 5, 2 PLIN. nat. 19, 55. 34, 56 PS. QVINT. decl. 17, 3 SVET. Tib. 62, 2 AMM. 14, 1, 6. VVLG. prov. 21, 12 -at iustus de domo impii, ut detrahat impios a malo [*cf. p. 1276, 13 sq.*]. *al.*). MART. 12, 87, 4 -vit ... ne facere posset tale saepius damnum.

4 *per se ponitur*: a *acced.* ita (*aliter l. 55*): FRONTO p. 136, 8 N. ita -asti: primum me intromitti in cubiculum iubebas *eqs.* b *obi. brevitatis studio omissum est*: CIC. Caecin. 85 hoc totum si vobis versutius ... videbitur, sic existimetis: ... alium, non me -asse. Att. 9, 6, 7 ad haec ... cogita ... vel potius -a. PLIN. nat. 7, 206 Troianos ... -asse in Hellesponto (*sc. ratibus navigare*). 17, 50 Augeas ... -asse traditur (*sc. fimi usum*). c *absolute ponitur*: CIC. Cluent. 67 ab homine ad -andum acutissimo, ad audendum impudentissimo, ad efficiendum acerrimo (or. frg. A VII 9 [= 8 M.]. de orat. 1, 113. Brut. 174 tardus [*v. l. 7*]. PLIN. paneg. 55, 2. *cf.* CIC. de orat. 2, 344 in -ando vis ... ingenii [Brut. 239 QVINT. inst. 1, 1, 1]). de orat. 1, 187 -are ornare disponere meminisse agere ... diffusa late videbantur. Brut. 235 -andi et loquendi tarditatem (*v. l. 4*). FIRM. math. 5, 5, 3.

B *c. vi praep. evanida, fere i. q. simplex* cogitare (*v. ALL 8 [1893], 524. v. et p. 1275, 53. 76.* *dub.*: CIC. dom. 115 monimentum iste umquam aut religionem ullam -vit? [cogitavit *Lambin.*]. AMM. 26, 5, 13 utilitate rei perpensius -ta [ecogitata *V*, cogitata, rec- *edd.*]. *obscur.*: PASS. Firm. 4 -astis aliquid [*cf. p. 1275, 14*] de [*v. l. 14*] vita vestra, ut non pereatis?): HERM. vulg. sim. 99 nihil ergo -as de his *lapidibus* ([ἐπινοεῖς περί; *Pal.* nullum ... de eis excidere cogitas]. *cf. p 1275, 77. l. 13*). VVLG. Sirach 14, 23 -at vias illius in corde suo (*gr. 14, 21* διανοούμενος. *sic et* 42, 18). 17, 5 cor dedit illis -andi (*om. gr.*). CONC.^{S} I 2 p. 76, 19 (= I 3 p. 100, 22) horum nihil -ans neque timorem dei in animo habens (*gr. I 1, 3 p. 16, 31* ὑπολογισάμενος). HIST. Apoll. rec. A 32 p. 63, 14 subito ... apud me -vi dicens: ecce *eqs.*

acced. adverbia: acriter: QVINT. inst. 5, 13, 44. acute: *p. 1275, 10. 71.* callide: *p. 1274, 71.* APVL. apol. 67 crudeliter: QVINT. decl. 305 p. 199, 2. diligenter: QVINT. decl. 252 p. 31, 10. insipienter: CIC. epist. 5, 20, 4. salutariter: *p. 1275, 28.* subtiliter: TAC. dial. 1. versute: GELL. 5, 10, 16. utiliter: VAL. MAX. 8, 11 pr.

syn.: adinvenire: MVTIAN. Chrysost. hom. 15, 3 p. 339$^{med.}$ (*gr. p. 121$^{med.}$* ἐπινοήσωσιν). confingere: ARNOB. nat. 4, 34 p. 169, 18 *al.* eminisci: APVL. apol. 54 (*ibid.* fingere). invenire: *p. 1275, 51.* CIC. Verr. II 3, 43 *al.*

iuxta posita: cogitare: *p. 1275, 83.* *verba quibus vis verb. -andi quasi completur*: audere: *l. 3.* CIC. Cluent. 183. dicere: CIC. Rab. Post. 37 TAC. dial. 1 *al.* (*cf.* loqui: *l. 7.* pronuntiare: CIC. Quinct. 34). efficere: *l. 3* (*cf.* facere: *p. 1275, 13 al.* fabricare: VVLG. sap. 14, 2. gerere: NEP. Them. 1, 4). implere: AVG. civ. 22, 24 p. 612, 30 D. instruere: TERT. praescr. 39, 2. suscipere: PLIN. nat. 36, 118 APVL. apol. 67.

p. p. p. **excōgitātus**, -a, -um *pro adi.* *superl. l. 49.* *fere i. q.* '*praemeditatus*', '*consulto praeparatus*' (*et c. not. mera augendi, i. q.* '*electus*', '*exquisitus*' '*eximius*' *[l. 45. 48], et acced. not. falsitatis, i. q.* '*fictus*', '*commenticius*' *[l. 43. 53].* *interpret.*: ORIBAS. syn. 1, 28 tit. (rec. Aa) de balneis ex epitedeuseos, id est de balneis -is): CIC. or. frg. A VIII 2 (= orat. 225) o callidos homines, o rem -am (*cf. p. 1275, 23*), o ingenia metuenda. phil. frg. V 95 M. simili nos affectos esse supplicio atque eos, qui quondam ... crudelitate -a necabantur (*cf.* AVG. civ. 1, 15 p. 25, 31 D. illi eum -is atque horrendis cruciatibus [*cf. p. 1275, 7*] necaverunt). PLIN. nat. 29, 24 theriace vocatur -a compositio. 33, 65 -a fraus (*cf. p. 1275, 46*). 34, 39 moles ... -as videmus statuarum, quas colossaeas vocant, turribus pares. SVET. Cal. 22, 3 -issimas hostias instituit. Dom. 14, 3 novum et -um honorem. AMM. 29, 2, 13 Heliodoro — incertum morbo an quadam -a vi — mortuo. COD. Iust. 1, 49, 1, 2 (*a. 479*) cuiuscumque occasionis -a calliditas excludatur. 1, 51, 14, 2 si non consiliarii signum ... imponet, sed alias quasdam litteras -as adsimulaverit. *ibid.* scrupulosis et -is artibus eludere. 7, 39, 4, 1 (*a. 491*) vel fortuita vel -a interpretatione. INST. Iust. 3, 2, 3a subtilitate ... -a.

neutr. **excōgitātum**, -ī *pro subst.*: VITR. 7 praef. 13 -is (et cogitatis *trad.*) egregias operas praestiterunt. VAL. MAX. 2, 4, 1 -a ... cultus deorum et hominum delectationis causa ... religionem civili sanguine ... maculaverunt. CVRT. 4, 2, 12 corvi ... et alia tuendis urbibus -a praeparabantur. APVL. apol. 42 accipe aliud pari quidem stultitia, sed multo ... nequius -um. CLAVD. DON. Aen. 12, 145 p. 569, 7 ut -a per Iunonis dolum ... perficeret. AVG. c. acad. 2, 8, 22 p. 39, 16 *memoria* infida custos est -orum.

deriv.: excogitamentum, excogitatio, excogitator, 2. excogitatus.

excōgo, -ere. *ab* ex *et* cogere. *i. q. praecipere, iubere*: GROM. p. 313, 2 si in monte fuerit constitutus *fundus*, -imus finem habere contra duas paginas fundorum; et signa supra scripta conveniunt -imus observare. p. 371, 31 terminos -imus requirendos (*antea syn.* oportet).

excōlātio, -ōnis *f.* *ab* excolare. RVFIN. Orig. in num. 27, 12 p. 276, 7 B. 'Baneain' ... fontes significat vel -es, id est, ubi divinorum verborum fontes haurit, usquequo excolet eos bibendo. excolat autem dicitur hic a colando, non a colendo.

[**excōlātōrium** *v. vol. III 1570, 64.*]

excōleātus, (-a, -um). *ab* ex *et* coleus. ['*cf. opp.* coleatus *et it.* scogliato'. *Heraeus.*] GLOSS.^{L} II Abav. EX 15 excastratus excoliatus (GLOSS. V 598, 33).

excolidus, (-a, -um), *fictum ob etymon ab* ISID. orig. 15, 13, 13 squalidus ager, quasi -us, quod iam a cultura exierit.

?**excolligo**, (-ēgī), -ēctum, -ere. *ab* ex *et* 1. colligere. *i. q. decerpere*: PS. DIOSC. herb. fem. 51 folia huius herbae enervata ⌊id est flores (floris L^{1}, floribus *Kästner*) -ctis⌋ ... dysentericis ... medentur (⌊ ⌋ *secl. Kästner [v. et Gymn.-Progr. Regensburg 1896, p. 51] pro gloss.; deest Diosc. 2, 126, 2 p. 199, 12*).

[Rehm]

digitized by Thesaurus Linguae Latinae